

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkiydessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoimien välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolitiikan rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Uudistusta on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän alaisuudessa toimivassa Työvoimapolitiikan palvelurakenne - alatyöryhmässä.

Tavoitteet

Työvoimapolitiikan järjestämistä vastaavan siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausuntopalaute pyydetään antamaan noudattaen lausuntopalvelussa olevaa lausuntopohjaa. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 27.6.2022 klo 9.

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan Lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi 27. kesäkuuta 2022 klo 9.00 mennessä.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat:

hallitusneuvos Jan Hjelt, TEM, puh. 0295 048940

erityisasiantuntija Simo Mentula, VM (rahoitus, kannustinmalli), puh. 0295 530184

budjettineuvos Tanja Rantanen, VM (rahoitus), puh. 0295 530338

finanssiasiantuntija Unna Heimberg VM, kuntien rahoituslaskelmat), puh. 0295 530280

hallitusneuvos Minna-Marja Jokinen, VM (järjestämisvastuu), puh. 0295 530018

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://tem.fi/te-palvelut-2024-uudistus> - TE-palveluiden uudistaminen 2024 -sivusto

<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM011:00/2022> - Valtioneuvoston hankeikkuna

<https://tem.fi/sv/reformen-av-arbets-och-naringstjansterna-2024> - Webbplats för reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024

Liitteet:

[Esitysluonnos julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.pdf](#) - Esitysluonnos 6.5.2022

[Utkast till lagstiftning som omorganiserar den offentliga arbetskrafts- och företags servicen.pdf](#) - Utkast till regeringens proposition 6.5.2022

Det huvudsakliga innehållet samt lagpropositioner.

Jakelu:

Ahvenanmaan hallinto-oikeus
Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Eläketurvakeskus
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Karjalan maakuntaliitto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto
Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon TE-toimisto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Finanssivalvonta
Folktinget
Forssan kaupunki
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad

Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
HUS - Helsingin ja uudenmaan hyvinvointialue
Hyrynsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeen ELY-keskus
Hämeen maakuntaliitto
Hämeen TE-toimisto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hämeenlinnan kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juankosken kaupunki
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen TE-toimisto
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun ELY-keskus
Kainuun hyvinvointialue

Kainuun maakuntaliitto
Kainuun TE -toimisto
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
KEHA-keskus
Keiteleen kunta
KELA
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen TE-toimisto
Keski-Uusimaan hyvinvointialue
Keskuskauppakamari
Keuruun kaupunki
Keva
Kihniön kunta
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kirkon työmarkkinalaitos
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta

Korkein hallinto-oikeus
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson liitto
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapin hyvinvointialue
Lapin liitto
Lapin TE-toimisto
Lapinjärven kunta - Lapträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luumäen kunta

Luvian kunta
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Malax kommun - Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
MONIHELI RY
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Palkeet
Paltamon kunta
Palvelualojen työnantajat Palta ry
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta

Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan TE-toimisto
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan liitto
Pohjois-Karjalan TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon TE-toimisto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Psykologiliitto
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puumalan kunta
Pyhtään kunta - Pyttis kommun
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen liitto
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki

Raision kaupunki
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Romaniasiain neuvottelukunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saamelaiskäräjät
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan hyvinvointialue
Satakunnan TE-toimisto
Satakuntaliitto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Senaatti
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Sotkamon kunta
STTK ry
Sulkavan kunta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Kuntaliitto
Suomen Pakolaisapu
Suomen Uusyrityskeskukset ry
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tietosuojavaltuutettu
Ti. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Turun hallinto-oikeus
Turun kaupunki - Åbo stad
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus
Työllisyysrahasto
Työttömien keskusjärjestö ry
Työttömyyskassojen yhteisjärjestö
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaalan kunta
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vakuutuslaitos
Valkeakosken kaupunki
Valtimon kunta
Valtiokonttori
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Vapaa sivistystyö ry VST
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen TE-toimisto
Vehmaan kunta
Verohallinto
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Ålands landskapsregering
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Etelä-Karjalan liitto kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila ja kyky vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg Antonia

27.6.2022

Esityksellä toteutetaan pääministeri Sanna Marinin (sd) hallituksen hallitusohjelman kirjauksia työllisyyden vahvistamisesta, työllisyysasteen nostamisesta sekä kuntien roolin vahvistamisesta työllisyyspalveluiden järjestäjinä. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla. Tavoitteet ovat kannatettavia ja niiden saavuttaminen koko maassa edellyttää erilaisten alueiden (kaupunki-maaseutu-luokitus) näkökulmien huomioimista ja maaseutuvaikutusten tunnistamista.

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2021-2027 on kansallisen maaseutupolitiikan toimintaohjelma, jota toteutetaan valtioneuvoston asettaman maaseutupolitiikan neuvoston (MANEn) johdolla ja laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman tavoitteena on, että Suomea kehitetään kokonaisuutena vahvistaen paikallislähtöisiä mahdollisuuksia. Pula osaavasta työvoimasta on keskeinen haaste koko Suomessa, myös maaseutualueilla. Maaseudun monipuolistuvien elinkeinojen työvoimatarpeisiin on kyettävä vastaamaan niin työvoima- ja yrityspalveluilla kuin koulutustarjonnalla: on tärkeää, että paikkaperustaisia tarpeita, voimavaroja ja mahdollisuuksia tunnistetaan ja, että vuoropuhelu työvoima- ja yrityspalvelujen ja koulutuspalvelujen välillä on sujuvaa. Työvoimatarpeiden tyydyttämiseksi tarvitaan paikallislähtöistä työllisyydenhoitoa, maaseutulähtöisiä työvoima- ja yrityspalveluja sekä sujuvasti toimivaa, myös maaseutualueille suuntautuvaa maahanmuuttoa. Paikallisuuden tuntemus on keskeistä ja tämän suhteen on jatkovalmistelussa syytä tunnistaa paremmin pienten kuntien vahvuudet sekä kansalaisjärjestöjen ja säätiöiden rooli osana kokonaisuutta. Työllisyyden kuntakokeilun kautta saaneita kokemuksia pienissä kunnissa on syytä hyödyntää.

Alavieskan kunta

27.6.2022

Lähtökohdaksi työllisyyden kuntakokeilu
Laissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) säädetään määräaikaikaisesta kokeilusta, jossa kunnat vastaavat työllisyyspalveluista. Kokeilun puitteissa on kuntien kesken syntynyt toimivia yhteistoimintamuotoja ja tämä olisi

luonteva pohja uudistukselle. Pohjois-Pohjanmaalla työllisyyden kuntakokeilussa ovat mukana Raahen (Raahe, Siikajoki ja Pyhäjoki), Ylivieskan (Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen ja Ylivieska) ja Oulun (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä) kaupunkialueet.

1. TE-palvelut 24-uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluissa saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Huittisten kaupunki

27.6.2022

4. Todelliset toiminnalliset työssäkäyntialueet on otettava huomioon, varsinkin maakuntien reuna-alueilla sijaitsevissa seutukeskuksissa. Huittisten työssäkäyntialue ulottuu neljän maakunnan alueelle ja laajenee edelleen. Hallinnolliset rajat eivät saa muodostua esteeksi käytännön toiminnalle työllisyyden edistämiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

27.6.2022

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, jonka tulee toteuttaa aidosti TE hallinnon uudistamisen näkökulmasta, jolloin huomioidaan neljä näkökulmaa työllistyminen, elinkeinopalveluiden ja työllisyyden yhteensovittaminen, palveluiden saatavuuden turvaaminen asiakaslähtöisesti sekä rahoitus. Palveluiden saatavuus, asiakkaan kohtaaminen monikanavaisesti turvaa digitalisoituvassa maailmassa toiminnan vaikuttavuutta. Asiakaan palvelutarpeen tunnistaminen edellyttää toimintojen organisointia ja riittävää resurssointia. Uudistuksessa tulee vahvasti huomioida kuntatalouden vallitsevat sekä siirtymävaiheeseen liittyvät realiteetit sekä asiakkaalle riittävän asiantuntemuksen saatavuus työttömyyden tai työttömyysuhan eri vaiheissa. Uudistuksen tulee paremmin ottaa lainsäädännössä huomioon kaikenkokoisten kuntien itsehallinnon toimintaedellytykset sekä palveluiden yksilötarvelähtöisyys.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur ser det som en bra sak att de utbildningar som konkurrensutsatts har tagits fram i samarbete med upprätthållarna TE byråerna och NTM centralerna. Som målsättning i arbetet med anskaffningarna har varit det att man skapar gemensamma kriterier, och genomskinliga upphandlingar. Upphandlingarna har varit rejäla! Upphandlingarna och utbildningarna inom denna sektor har arbetats fram gemensamt under årtionden, här finns ett kunnande som bör tas tillvara.

Problematiskt är att konkurrensutsättningen främst berört pris. Kvalitetskriterier behöver framöver ännu mera synas i bedömning av anbud och i anbudsfrågningar.

I anbudstävlingarna har deltagit många offentliga och privata serviceproducenter. Vi ser att konkurrensen har ökat utbudets mångsidighet och tvingat producenterna till kontinuerlig utveckling av verksamheten. Dessvärre har den stora tyngden på pris gjort att kvaliteten kan tummas på, med

en utveckling av upphandlingarna med tyngd på erfarenhet och kvalitet skulle gynna utbildningen på sikt.

Vi understryker att det nu gjorda arbetet med konkurrensutsatta utbildningar och utbildningarna i denna genre bör tas till vara framöver. Arbetskraftstjänstens anordnare bör ha enhetliga finansierings- och anskaffningskriterier av sina tjänster. Upprätthållarna av yrkesutbildning som idag har verksamhet i denna sektor med konkurrensutsatt arbetskraftsutbildning har inte tillräckligt hörts i denna reform.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Pienten muuttotappioisten/vähäisesti muuttovoittoisten kuntien, joissa väestön ikärakenne on korkea, tulee huomio kiinnittää 20 000 työvoimamäärän mahdollisiin muutoksiin. Työnhakualueen pienten kuntien elinkeino rakenne on hyvin samankaltainen. Riskinä on alakohtaiset nopeat taloudellisesta tuottavuudesta johtuvat yritystoiminnan muutokset ja siitä johtuva työttömyys kohdistuu samanaikaisesti koko yhteistoiminta-/työnhakualueeseen. Uudelleen työllistyminen vastaaviin tai läheisesti sivuaviin tehtäviin on erityisen haasteellista. Työllistymiseen tarvitaan koulutusratkaisuja, jotka estävät pitkittävää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Lisääntyvä työttömyys vaikuttaa tulevaisuudessa työttömyysturvakustannusten valtionosuuksiin alentavasti heikentäen kuntataloutta. (1§)

Laissa tulee kiinnittää huomioita painokkaasti työnhakija-asiakkaan velvollisuuteen selkeästi ilmoittaa oleskelukunta, mikäli hän ei asu paikkakunnalla. paikkakunnalla jossa on kirjoilla. Työ-, työkokeilu- tai kuntouttavan työtoimintapaikan järjestäminen on haasteellista, jopa mahdotonta kun työnhakija-asiakas oleskelee eri paikkakunnalla, kun tietojärjestelmiin ilmoitettu kotipaikkakunta on, eikä näin ollen voi vastaanottaa tarjottua työtä tai aktiivitoimea. Kotikannan työviranomaisella ei ole keinoja auttaa asiakasta työllistymään tai siirtymään aktiivitoimiin, koska oleskelupaikkakunnalla ole tietoa asiakkaasta. Salassapidon säädökset vaikeuttavat tiedonsiirtoa. (6§)

Asiakastietojen käyttötarkoitusta on varauduttava tarkistamaan. Nykytilanteessa tietojen saanti työllisyshoidon asiakastilanteessa on haasteellista ja rajoittaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä asiakkaan eduksi.

Kunnalla tulee olla oikeus myöntää tietojärjestelmien käyttöoikeuksia palveluksessaan olevalle henkilöstölle. (6§)

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Hallituksen esityksen hyvin laajasta (sivut 13–114) nykytilan kuvauksesta ei käy ilmi mitkä tosiasialliset syyt ovat johtaneet esitykseen siirtää julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu kunnille. Nykytilan toimivuudesta ei esitetä kootusti arviota, vaan tekstiin on upotettu yksittäisiä viittauksia kehittämistarpeisiin.

Osaan tekstissä esille nostettuja kehittämistarpeita on jo vastattu. Esimerkiksi harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät on keskitetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle 1.10.2021 alkaen ja tehtävät ovat jäämässä valtiolle. Kansainvälisen rekrytointin palvelujen osalta on tunnistettu tarve parempaan koordinaatioon. Kansainväliseen rekrytointiin liittyvät tehtävät ehdotetaan hallituksen esityksessä siirrettäväksi TE-toimistoista KEHA-keskukselle.

Paremmat mahdollisuudet suhteessa nykyiseen palvelurakenteeseen nähdään lähinnä kuntien kyvyssä tunnistaa aikaisemmassa vaiheessa asiakkaan monialaisen palvelun tarve. Kuntien eri

palveluekosysteemien tehokkaamman hyödyntämisen työvoimapalvelujen toimeenpanossa uskotaan edistävän alueiden työllisyyttä sekä elinkeinoelämän uudistumista ja kasvua. Lisäksi uuden rahoitusmallin ennakoidaan kannustavan kuntia järjestämään työttömille palveluja, jotka johtaisivat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Näkemysten tueksi ei esitetä varsinaisesti tietopohjaa, vaan arviot näyttävät perustuvan pikemminkin odotuksiin tai oletuksiin kuntien paremmista mahdollisuuksista. Muistutamme, että 1.3.2021 käynnistyneiden työllisyyden kuntakokeilun vaikutuksista työllisyyteen ei ole saatavissa tietoa.

Hallituksen esitystä on tarpeen täydentää nykytilan arvioinnin osalta ja esittää selkeänä koosteena keskeiset johtopäätökset, joilla työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen tarve perustellaan.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Yleistä nykytilanteesta:

Kainuun liitto näkee merkittävänä sen, että lausuttavana olevassa luonnoksessa on hallitusohjelman mukaisesti haluttu nykytilaan verrattuna lisätä kuntien valtuuksia työllisyyden edistämässä ja työllisyyspalveluiden järjestämässä kuntalaisille.

Kainuun liitto ja alueemme kunnat omissa lausunnoissa pitävät tärkeänä, että lopullisessa vuonna 2025 käytössä olevassa valtakunnallisessa työllisyyspalveluiden mallissa työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu olisi siirretty kullekin peruskunnalle (eikä isäntäkunnille tai kuntayhtymille), siten että kunnat voisivat sovittaa työllisyyspalvelut osaksi palveluidensa kokonaisekosysteemiä ja vapaaehtoisin neuvotteluin sopia toistensa kanssa sopimus pohjaisesta yhteistyöstä työllisyyspalveluiden järjestämässä.

Kainuun seudun kuntakokeilussa mukana olevat Kainuun kunnat ovat organisoituneet kokeilualueeksi nimenomaan sopimus pohjalta; kukin kunta vastaa kokeilutoimintojen osalta omista kuntalaisasiakkaistaan kuntien keskinäisessä sopimuksessa määritellyllä tavalla. Kokeilua ohjaa koordinaattori, jonka kanssa yhteistyössä kokeilukuntien työllisyysasiantuntijat johtavat kukin oman kuntansa operatiivista asiakastyötä. Kainuun seudun kuntakokeilun sopimus pohjainen kokeilumalli on toiminut hyvin, ja mm. kokeilun piiriin kuuluvien työnhakijoiden aktivointiasteella mitattuna Kainuun seudun kuntakokeilu oli vuoden 2021 loppupuolella käynnissä olevista kuntakokeiluista tehokkain.

2.8.5 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Työllisyyden kuntakokeilut aloitettiin maaliskuussa 2021. Kainuun työllisyyden kuntakokeilun tulokset ovat olleet suurempiin kokeilualueisiin verrattuna myönteisiä. Muun muassa Kainuun aktivointiaste eli palveluissa olevien asiakkaiden määrä on ollut ensimmäisen toimintavuoden aikana suurempi kuin pk-seudulla. Tammikuussa 2022 aktivointiaste oli Kainuussa 32 %, kun se oli vuotta aikaisemmin 27,9 %. Uudellamaalla vastaavat lukemat olivat 24,8 % ja 22,1 %) (Lähde: Kainuun työllisyyskatsaus tammikuu 2022, Uudenmaan työllisyyskatsaus tammikuu 2022).

Työllisyyden kuntakokeilualueet ovat erikokoisia asukasmääriltään ja pinta-aloiltaan. Asukasmääriltään suuremmissa kokeiluissa koetut ongelmat esim. asiakkaiden kontaktinneissa eivät ilmene pienemmissä kokeiluissa kuten Kainuussa. Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa ei

myöskään ole suuremmilla kokeilualueilla todettua ns. suunnitelmavelkaa eli pidemmältä ajalta kertyneitä tekemättömiä asiakkaiden työllistymissuunnitelmia. Kainuussa työllistymissuunnitelma on tehty keskimäärin 94 %:lle työttömistä työnhakijoista ennen työttömyyden ylittymistä yhdellä kuukaudella.

Keskeinen positiivinen tekijä kuntakokeiluissa ja lähipalveluissa on ollut se, että asiakkaat on voitua tavata kasvokkain koronatilanteesta huolimatta. Asiakkaat ovat saaneet yksilöllistä kokonaisvaltaisempaa tukea. Tämä on korostunut etenkin niiden asiakkaiden osalta, joiden työllistymisen esteenä on tunnistamattomat työkyvyn haasteet. Kasvokkain kohtaamisten myötä asiakkaat on opittu myös tuntemaan paremmin ja heille on voitu tarjota tarkoituksenmukaisia palveluita.

Siikajoen kunta

27.6.2022

Hallituksen esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset. Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville. Siikajoen kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on

merkittävä sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä joitakin korjauksia

Pukkilan kunta

27.6.2022

Luku 2, nykytila ja sen arviointi:

Oikean suuntainen tavoiteasettelu nykytilaan kohdennettuna. Valmistelussa on hyvä huomioida alueelliset sekä paikalliset mahdollisuudet asiakaslähtöisesti sekä avoimesti. Työvoimamäärän asetus 20 00 työkäiseen tiukasti rajattuna, asettaa peruskuntiin muutoshasteita.

Hyvinvointialueiden käynnistyessä lähitulevaisuudessa paine palveluiden uudelleen organisoinnissa matalan kynnyksen työllisyydenhoidossa eri järjestämisvastuukysymyksissä on sangen tuntuva. Valmistelussa toivotaan johdonmukaista, avointa sekä todellista mahdollisuutta vaikuttaa paikallisesti työllisyyspalveluiden tuottamiseen. Alueellinen elinkeino- sekä työllisyyspalvelut tarvitsevat yhteneväistä palvelumuotoilua käytettävän työvoimamäärän synnyttämiseksi jo tänään. Peruskunnan työllisyyspalvelun toimiessa tiiviisti hyvinvointialueen palveluiden yhdyspinnassa, on tarkoituksenmukaista valmistelussa huomioida peruskunnan hyväksi havaitut työllisyydenhoidon instrumentit, jotka ovat jo käytössä. Tarpeeksi mahdollisuuksia tarjoava alueellinenkin valmistelu tuottaa aitoa työvoimamäärän kasvattamiseen sitoutunutta valmistelutyötä.

Työttömyyden keston venyessä yli kolmeen kuukauteen, on havaittu merkittävä riski pitkittyneeseen työttömyyteen. Kuitenkin jo ennen uutta palvelumallin käyttöönottoa, ovat nykyisetkin henkilöstöresurssit olleet vajavaiset, joka on johtanut virkailijoiden asiakassalkkujen aivan liian suureen kokoon. Uusi palvelumallilaki toi TE-hallinnolle ja kuntakokeiluille lisäresursseja, mutta kentältä kuuluu, ettei resurssit ole alkuunkaan riittävät. Tämä tulee myös esille nykytilanteen kuvauksen osiossa, jossa viitataan oikeusasiamiehelle kanneltuihin ratkaisuihin, jotka ovat koskeneet työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen viivästymistä. Resurssien riittävyydellä on vaikutus sekä palvelun laatuun, että asiakkaiden etuuskien eli toimeentuloon liittyviin asioihin. Ristiriitaisuutta on myös lain säädännössä työnhaun voimassaoloon liittyen. Uusi palvelumalli pyrkii aktiiviseen työskentelyyn tiheiden yhteydenottojen ja kontaktien/haastattelujen myötä, mutta asiakas voi jopa 12 kuukauden tarkastelujakson verran jättää asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa. Toki hänen on täytynyt esittää vaaditut selvitykset työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja osaamisestaan asetetun määräajan puitteissa, mutta muun tuen vastaanottamisen "kieltäytymiseen" tuo 12 kk tarkasteluajan mahdollistaminen luo pohjaa pitkittyneelle työttömyydelle. Erityisesti pienimpien kuntien resurssointi mahdollisuudet ovat vakavasti huomioitava haaste. Aikataulu on todella tiukka, olisi sangen perusteltua harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies, maakunnan edunajaminen- yksikkö

27.6.2022

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtämistä työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille on valmisteltu hallitusohjelman kirjauksen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeiluhankkeista saatujen kokemusten pohjalta. Lähtökohtaisesti kuntien roolin vahvistaminen työllisyyspalvelujen järjestäjänä on työttömyyden hoidon kannalta toimivaksi arvioitu

ja kuntien toiveiden mukainen uudistus, jonka tavoite on parantaa työllisyyspalvelujen vaikuttavuutta. Esitetystä toteutustavassa on kuitenkin merkittäviä ongelmia.

Uudistuksen keskeisin ongelma on rahoitusmalli. Esityksen mukaan työvoimapolkujen valtionosuus perustuisi pitkälti kunnan väestöpohjaan. Työikäisen väestön määrän painoarvo rahoituksessa olisi 70 % ja työttömyyden painoarvo 30 %. Malli kohtelee Pohjois-Karjalan kuntien kaltaisia korkean työttömyyden kuntia erityisen huonosti. Esitetty Pohjois-Karjalan ja maakunnan kuntien kannalta täysin kestävä rahoitusmalli ei ole hyväksyttävissä ja se pitää muuttaa palvelutarpeen mukaiseksi. Rahoituskriteerien tulee olla vahvasti kytköksissä palvelujen paikalliseen tarpeeseen.

Toinen uudistuksen keskeinen ongelma on työvoimapolkujen ja järjestämisvastuun siirtyminen 20 000 hengen työvoiman vähimmäismäärävaatimuksen takia suuressa osassa maata kuntien yhteistoiminta-alueille. Keinotekoisien, väestömäärään pohjautuvien alueiden muodostaminen ei vastaa uudistuksen perustavoitetta. Vähimmäismääräraja ei saa olla ehdoton. Kuntien tulee voida itse päättää vapaaehtoisuuden pohjalta kyseiselle alueelle sopivimmasta ja tarkoituksenmukaisimmasta tavasta järjestää palvelut.

Nykytilanteen kuvaus havainnollistaa hyvin nyt käytössä olevien työttömyyden hoitoon kehitettyjen palvelujen ja toimintamallien moninaisuuden ja samalla sen, että toimenpiteiden laajasta kirjosta huolimatta työttömyyden hoitaminen edellyttää entistä tehokkaampia toimintamalleja. Uudistus on näin ollen perusteltu, joskaan varsinaiseen työnvälityksen tehostamiseen ei juuri esitetä toimenpiteitä. Lisäksi monet esitetyt muutokset (mm. kunnilta poistuva mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen ja työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen) heikentävät entisestään heikoimmassa asemassa olevien työttömien työllistymistä. Esitetyt vaikeasti työllistyvien tilannetta heikentävät muutokset tulee korjata niin, että asiakkaita voidaan ohjata pitkäkestoisiin ja pitkällä tähtäimellä vaikuttavampiin palveluihin.

Työvoimapolku-uudistuksessa on tärkeää mahdollistaa palvelujen järjestämisessä paikallisten erityispiirteiden huomiointi, joustavuus ja asiakaslähtöisyys. Lisäksi on varmistettava se, että valtakunnallisesti hoidettavat tietohallinto- yms. tehtävät tukevat saumattomasti paikallistason käytännön työtä. Tehtävien siirron kuntiin tulee vahvistaa kuntien roolia työllisyyden hoidossa ja luoda puitteet paikallisiin erityispiirteisiin ja -tarpeisiin sekä kunnan muuhun, elinvoimaan ja osaamispalveluihin liittyvään tehtäväkenttään pohjautuville toimenpiteille ja lähipalvelulle.

Inarin kunta

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Nykytilan arvioinnissa kuvataan nykyiset julkisen työvoima- ja yrityspalvelut. Esitys on keskittynyt ensisijaisesti kuvaamaan henkilöasiakkaiden TE-palveluita eikä kuvaus työnantaja- ja/tai yrityspalveluista ole yhtä kattava. Palvelujen nykyinen järjestäminen perustuu 15 ELY-alueen alaisuuteen luotuun TE-toimistoon, joiden avulla pyritään ylläpitämään yhdenvertaisia ja asiakkaiden tarpeita vastaavia palveluita tämän asuinkunnasta riippumatta. TE-toimistot ovat pystyneet lähivuosina ylläpitämään laadukasta palvelua huolimatta TE-palveluihin kohdistuneista lukuisista uudistushankkeista ja pystyneet myös huolehtimaan palvelujen saatavuudesta

lähivuosien poikkeusoloissa ansiokkaasti. Palvelut on hoidettu kustannustehokkaasti huolimatta hallinnollisista uudistuksista johtuvasta turbulenssista ja epävarmuuksista.

Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelman kirjauksiin ja linjauksiin, joiden kantavana ajatuksena on vahvistaa kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä siirtämällä julkiset työvoima- ja yrityspalvelut kuntaviranomaisten järjestämisvastuun alle ja samalla muuttaa nykyisiä työllisyyteen liittyviä rahoitusmalleja. Hallituksen esitys ei esitä merkittäväksi luettavia uudistuksia ja muutoksia itse TE-palvelujen substanssiin vaan pyrkii ensisijaisesti toteuttamaan kyseisen järjestämisvastuun siirron tavalla, joka sekä mahdollistaisi hallitusohjelman edellyttämät työllisyysvaikutukset, turvaisi henkilö- ja yritysasiakkaiden TE-palvelut laadukkaat palvelut, että em. tehtäviä hoitavien valtion virkahenkilöiden siirtämisen kunnallisen työnantajan alaisuuteen liikkeenluovutuksella. On ymmärrettävää, että samassa yhteydessä itse TE-palvelujen sisältöihin ja niihin liittyviin lainsäädäntöihin ei pyritä tekemään suuria muutoksia.

Uudistus on dramaattinen ja vaikuttaa niin kuntaviranomaisen toimintakenttään, TE-palvelujen asiakkaiden palveluun kuin niihin yli 4 200 henkilötyövuoteen, jotka esityksen myötä siirtyvät kuntiin, sekä niihin 335 henkilötyövuoteen, jotka uudistuksen seurauksena siirtyvät tehtävineen muiden viranomaisten alaisuuteen. Näiden henkilötyövuosien takana työskentelee henkilöstöä, joka on tehnyt laadukasta viranomaistyötä 2010- ja 2020-luvuilla samalla kun poliittisilla päätöksillä on mm. pirstaloitu TE-palvelujärjestäjien virastoverkostosta kolmen eri kuntakokeilujen myötä. Tämä on johtanut tehtävänkuvien muutoksiin, muutoskeskusteluihin ja YT-neuvotteluihin. Sipilän hallituskauden aikana viranomainen työskenteli siinä oletuksessa, että TE-toimistot tullaan lakkauttamaan osana kasvupalvelu-uudistusta. Tällä hetkellä TE-toimiston henkilöstö työskentelee tilanteessa, jossa koronapandemian hoitaminen on leimannut kaikkea työskentelyä vuodesta 2020 alkaen ja samalla esitetty lainsäädäntö esittää jälleen henkilöstön työnantajien lakkauttamista, minkä seurauksena henkilöstön tehtävänkuvat, tehtävät ja työnantajat ovat edelleen hämärän peitossa.

TE-hallinnon virkailijalta edellytetään palveluohjausta asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Asiakkaiden tilanteet ovat aina erilaisia eivätkä kaikki asiakkaat ole työllistettävissä yksin työvoimapalvelusta annettujen ohjeiden ja määräysten sekä näiden soveltamisohjeiden sisältämän tiedon avulla ja sen kautta. Tämän lisäksi on tunnistettava asiantuntijatyön vaativa syvälinen osaaminen ja taito tulkita ja soveltaa lainsäädäntöä erilaisissa tilanteissa. Toukokuussa käynnistyneen uuden asiakaspalvelumallin lakien soveltamisohjeiden viivästyminen pitkälle toukokuun puolelle osoittaa myös TE-palvelujen tarpeen toimia kyvykkäästi tilanteissa, joissa valtakunnallinen ohjaus ei vastaa sen alueellista tarvetta. Asiantuntijatyön perehdytys ja oikealaisen osaamisen ja asiantuntijuuden kohdentaminen työvoimaviranomaisen toiminnassa vaatii hyvää organisaation suunnittelutietoa, oikein kohdennettua tiedolla johtamista, kykyä perehtyä toimialan kenttään ja aikaa tehdä päätöksiä palvelun järjestämisessä, jotta lainsäädännössä määritellyt palvelumallit saadaan toteutettua sekä lain säädännön mukaisesti että asiakkaiden yksilölliset tilanteet huomioiden.

Hallituksen esitys ei nosta esiin nykytilan arvioinnissaan nykyisen toimintamallin etuja, vaikka tämä olisi perusteltua, koska se toisaalta myös arvioi esimerkiksi asiakkaiden palveluiden saatavuuden heikentyvän lyhyellä aikavälillä (s. 168). Hallituksen esitys ei myöskään esittele kappaleessaan Muut toteuttamisvaihtoehdot sellaisia vaihtoehtoja, joilla nykyistä toimintamallia kehittämällä voitaisiin aikaansaada samat työllisyysvaikutukset kuin nyt esitetyllä merkittävällä uudistuksella. Hallituksen esitys ei myöskään huomioi taustoituksessaan erilaisia selvityksiä TE-palvelujen hyvästä laadusta, joista viimeisimpänä mainittakoon EU:n komission ulkoinen arviointi 05/2022. Tästä johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että nykytilan arvioinnissa tulee mainita

nykyistä kattavammin TE-toimiston työn haastava toimintaympäristöä ja TE-toimiston henkilöstön tästä huolimatta ylläpitämä laadukas palvelu.

Varsinais-Suomen TE-toimisto suhtautuu kriittisesti esityksen arvioihin siitä, että esityksellä ja sen valmisteluun käytettävissä resursseilla tulnaisiin parantamaan asiakkaiden tilanteita, palveluita ja yleisesti työllisyyttä nykyiseen verrattuna. Kuten Valtiontalouden tarkastusvirastokin on todennut, hallituksen esityksen arvioinneissa pitäisi ottaa huomioon myös esityksen työllisyyttä heikentävät vaikutukset. Suhtaudumme myös kriittisesti siihen, että työllisyyspalvelujen kehittämisessä lähdetään toistuvasti liikenteeseen järjestämisvastuullisten viranomaisten toimintaan dramaattisesti vaikuttavilla linjauksilla sen sijaan, että pyrittäisiin kehittämään palvelujen laatua nimenomaan itse palveluita ja niiden sisältöjä uudistamalla, asiakaslähtöisesti, pitkäjänteisesti ja järjestämisvastuullisia viranomaisia kuullen. Kuten Uudenmaan TE-toimistokin toteaa, "se, että TE-palvelu-uudistuksen suunta vaihtuu hallituskausien välillä täysin päinvastaiseksi, kertoo strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta. Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun."

Kaikesta edellä mainitusta johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto kuitenkin ottaa lausunnossaan kantaa ensisijaisesti hallituksen esityksen sisällön tarkoituksenmukaisuuteen niin palvelujen järjestämisen, palvelujen laadun kuin TE-palvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja oikeuksienkin kannalta.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Kasko stad är av samma åsikt som de andra kommunerna i Österbotten och har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitament för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL §121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen tar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.

- Viktigt att kunna underskrida kravet på 20.000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter

- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas

- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70% på befolkningens mängd och 30% på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.

- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention.

Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.

- Välfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.
- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet
- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger mer tid för förberedelse, eftersom riksdagsbehandlingen av ärendet inte ens ännu inletts.

Merikarvian kunta, Kimmo Puolitaival, 27.6.2022
kunnanjohtaja, Merikarvian kunta,
Puolitaival Kimmo

Merikarvian kunnan lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (Lausuntopyyntö VN/558/2022)

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Keväällä 2021 hallitus päätti, että TE-palveluiden kuntiin siirron valmistelua jatketaan ja tähdätään malliin, jossa valtio ja kunnat jakavat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, kuntien vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennetaan ja luodaan malli, joka kannustaa kuntia kehittämään palvelua työllisyyttä edistävästi.

Hallituksen esityksen tavoitetta on pidettävä hyvänä, mutta esitys sisältää muutamia ongelmakohtia, jotka estävät hyvien tavoitteiden toteutumisen.

Suomen Kansanopistoyhdistys- 27.6.2022
Finlands Folkhögskolförening ry

Esityksessä ehdotetaan TE-palvelujen siirtymistä kuntien tehtäväksi ja siten työvoimapalvelujen järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Kansanopistoyhdistys katsoo, että kysymys on mittavasta uudistuksesta. Parhaillaan on käynnissä kuntakokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää muutoksen tarkoituksenmukaisuutta. Kansanopistoyhdistyksen näkemyksen mukaan kuntakokeilujen tuloksia on toistaiseksi arvioitu vähän ja laajemmat arviointitulokset valmistuvat vasta vuoden päästä. Kuntakokeiluista voitaisiin saada arviointiaineistoa muutoksen tueksi ja tarvittaessa sen uudelleen suuntaamiseksi.

Esityksessä kuvataan työvoimakoulutuksen hankintojen nykytoteutusta. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä, että hankintoja on pyritty kehittämään yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa. Tästä huolimatta yhdistys pitää ongelmallisena, että hankinnoissa on painotettu vahvasti hintaperustetta, joka on ohjannut kilpailutettujen koulutusten järjestämistä liikaa ja tuonut markkinoille toimintaa, jota ei vastaa laadukkaan koulutuspalvelun järjestämistä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto 27.6.2022

Hallituksen esityksen nykytilankuvaus kuvaa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut laaja-alaisesti ja kattavasti sekä tuo esille asiakkaille suunnattujen palvelujen vaihtoehdot ja mahdollisuudet. Työnhakija-asiakkaan palveluprosessi uudistui 2.5.2022 alkaen ja uuden palvelumallin mukaista asiakaspalvelua on toteutettu TE-toimistoissa ja kuntakokeiluissa reilun kuukauden ajan. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toivoo, että hallituksen esityksessä otettaisiin jo tässä vaiheessa huomioon asiat, jotka vaativat korjaavia toimenpiteitä tai kehittämistä voimassa olevaan lainsäädäntöön uuden asiakaspalvelumallin suhteen. Vahvana epäilyksenä ja ensi kokemusten perusteella voidaan nähdä, että nykyiset asiakaspalveluresurssit eivät riitä hallituksen esityksen mukaiseen asiakaspalvelumallin toteutukseen. Nykyisessä henkilöasiakkaan asiakaspalvelumallissa on kaikki henkilöasiakkaat asetettu samalle viivalle, olipa heidän asiakkuutensa kesto mikä tahansa. Lainsäädäntö kuvaa seikkaperäisesti ns. uuden asiakkaan palveluprosessin, mutta jo asiakkaana olevan asiakkaan palveluprosessia ei ole kuvattu (eli ennen 2.5 asiakkaaksi ilmoittautuneet). Nykytilan kuvaus ja arviointi keskittyy henkilöasiakkaan palveluihin ja työnantaja- ja yritysasiakkaan palvelut jäävät vähemmälle.

Kuhmoisten kunta

27.6.2022

Varsinais-Suomen TYP-verkosto

27.6.2022

Lausunnossa otetaan kantaa nimenomaan TYP-yhteistoimintaan ja sitä koskevaan sääntelyyn.

Työn ja talouden tutkimus LABORE

27.6.2022

Massiivinen muutos työvoimapalveluiden järjestämiseen

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (diaarinumero: VN/558/2022)

Yleistä

Hallituksen esitys siirtää julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Nykyiset työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja työvoimapalveluiden järjestämisvastuu muodostaisi kunnille uuden valtiosuustehtävän. Samalla kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee ja muuttuu aikaisempaa kannustavammaksi.

Hallituksen esitys on hallinnollisesti massiivisin muutos vuosikymmeniin työvoimapalveluiden järjestämisen vastuisiin. Yksittäisen työttömän työnhakijan näkökulmasta esitetyt muutokset ovat kuitenkin huomattavasti pienempiä ja epäselvempiä. Käytännössä työ- ja elinkeinotoimistoissa aikaisemmin työskennelleet henkilöt siirtyvät uudistuksen myötä valtiolta kuntien palkkalistoille tekemään samantyyppistä palvelua osana kunnan muita tehtäviä.

Ei ole ilmeistä, mikä onärkevin tapa jakaa työllisyyspolitiikan vastuu valtion ja kunnan välillä. Perusteet työvoimapalveluiden siirrolle kuntiin eivät ole teoreettisesti taikka empiirisesti selviä. Nyt esityksessä vastuuta siirretään kunnille, kun esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloudessa suunta vastuiden siirrossa on ollut vastakkaiseen suuntaan. Olisi tärkeää, että sosiaali- ja terveystaloudet ovat osa toimivaa palvelukokonaisuutta.

Tämän lausunnon laatijat ovat tutkineet vuosien 2017–2018 työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista kokeilua. Saamamme tulokset osoittavat, että kuntien vastuun kasvattaminen ei

parantanut työllisyystilannetta ja kunnat käyttivät tilaisuutta kustannusten siirtämiseksi keskushallinnolle (Nieminen ym. 2021). Tämä aikaisempi kokeilu ei kuitenkaan sisältänyt kannustavaa rahoitusvastuuta kunnille. Lausumme luonnoksesta saamiemme tulosten valossa.

Esityksessä paljon myönteistä

Aloitamme lakiluonnoksen ilmeisen myönteisillä puolilla. Kunnan rahoitusvastuu ei luonnoksen mukaan katkeaisi työvoimapalveluihin osallistumisen ajalta toisin kuin nykyisin. Tämä muutos poistaisi kunnalta yhden työkalun siirtää kustannuksia keskushallinnolle laittamalla pitkäaikaistyöttömiä aktiivitoimiin välttääkseen maksamasta nykyisiä 50 % (yli 300 päivän työttömyys) tai 70 % (yli 1000 päivän työttömyys) osuutta työmarkkinatuesta. Tämän lisäksi tuota kunnan osuutta työttömyysturvasta laajennetaan koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäiväraha. Kunnan osalta tämä ”sakkomaksu” myös aikaistuisi ja kasvaisi hillitymmiin työttömyyden pitkittyessä. Kokonaisuudessaan kunnan kannustimet keskittyä kustannusten siirtämiseen keskushallinnolle alenee. Tämä kannustaisi kuntia keskittymään itse asiaan eli työttömien työllistämiseen siellä missä se on tehokkainta, mikä on ehdottomasti myönteistä. Kuitenkin lakiin edelleen jää pieni kannustin kikkailla pitkäaikaistyöttömyydellä sakkomaksujen alentamiseksi, sillä sakkomaksu edelleen kasvaa työttömyyden keston mukaan. Jää empiiriseksi kysymykseksi, kuinka paljon tähän keskitytään. Tärkeää olisikin seurata tilannetta laadukkailla tilastoanalyysillä, jotta lakia voidaan tarvittaessa hioa.

Myös aktiivisten työvoimapalveluiden järjestämisen rahoitusvastuun siirto kunnille on lähtökohtaisesti positiivinen asia, sillä alueellistamista koskevan taloustieteellisen kirjallisuuden mukaan on hyvä, jos järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu kulkevat käsi kädessä. Kun kunnat maksavat palvelut omista määrärahoistaan, kannattaa niiden ohjata työttömiä vain sellaisiin palveluihin, joiden he uskovat olevan tehokkaita.

Arviot työllisyysvaikutuksista hyvin epävarmoja

Kansainvälinen näyttö itse työllisyyspalveluiden alueellistamisten vaikutuksista on heikkoa, eikä itse alueellistamisella ole havaittu olevan positiivisia työllisyysvaikutuksia. Vaikka VM:n arvio uudistuksen työllisyysvaikutusten suuruudesta pohjautuukin kannustinmallin uudistuksen vaikutuksiin, suhtaudumme kuitenkin kriittisesti arvioituihin tuhansiin lisätyöllisiin. Kannustinmallin uudistamisen työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy paljon epävarmuutta, koska laskennan tueksi tehdyt tanskalaiset tutkimukset eivät pohjautu luotettavaan kausaaliasetelmiin. Lisäksi täytyy huomata, että vuosien 2017–2018 kokeilussa mukaan oli valittu TEM:n arvion mukaan ”tehokkaimmat” kunnat. Jos kunnat olivat erityisen tehokkaita työllistämässä, mutta mitään vaikutusta työllisyyteen ei havaittu, viittaisi tämä siihen, että alueellistamisen kokonaisvaikutus voisi olla jopa negatiivinen, kun myös vähemmän tehokkaat kunnat otetaan mukaan. Tietysti jos olikin niin, että ns. tehokkaat kunnat olivatkin tehokkaita kustannusten siirrossa eli resurssien huonossa allokatioissa työllisyyden näkökulmasta, niin asiaa on vaikeampi arvioida. Joka tapauksessa työllisyysvaikutus voi periaatteessa olla ennakkoon lähes mitä tahansa negatiivisen ja positiivisen puolella.

Hallituksen esitys ei näkemyksemme mukaan huomioi tarpeeksi mahdollisia negatiivisia työllisyysvaikutuksia lyhyellä aikavälillä. Näin suuri muutos palveluverkostossa voi ja todennäköisesti aiheuttaa pitkän siirtymäkauden, jolloin palvelut esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien osalta ruuhkautuvat tai eivät yksinkertaisesti toimi kuten aikaisemmin. On myös jo nyt nähtävissä, että osa kokeneesta työvoimasta ei siirry valtiolta kuntien palvelukseen, joka edelleen vaikeuttaa osaavan työvoiman rekrytoimista työllisyyspalveluihin. Esityksen työllisyysvaikutukset eivät huomioi siirtymäkaudesta syntyviä mahdollisia negatiivisia työllisyysvaikutuksia, ja eivät ota myöskään kantaa siihen, että milloinkaan arvioitu työllisyysvaikutus toteutuu täysimääräisenä.

Tietoon perustuvan aktiivisen työvoimapolitiikan mahdollistaminen

Erittäin laajojen uudistuksien totutukseen liittyy riskejä, joita voitaisiin minimoida uudistusten vaiheittaisella täytäntöönpanolla. Uudistuksen täytäntöönpanoon liittyvä kiire lisää tarpeettomasti riskejä, jotka voivat esimerkiksi liittyä rekrytoinnin haasteisiin. Vaiheittainen implementointi mahdollistaisi samalla uudistuksen vaikuttavuusarvioinnin kehittämisen uskottavampaan suuntaan (ks. Nieminen ym. 2020).

On ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen toteutusta seurataan kattavilla ja yhtenäisillä tilastoilla keskitetysti. On myös tärkeää seurata ja tilastoida kunkin alueen toimia ja resurssien käyttöä, jotta myöhemmin voidaan arvioida mahdollisimman hyvin eri politiikkatoimien vaikuttavuutta. Tiedämme työllisyystoimien vaikuttavuudesta suhteessa niihin käytettyihin resursseihin vain hyvin vähän. Suomesta puuttuu uskottavaa tietoa niin eri toimenpiteiden vaikuttavuudesta kuin niiden kustannustehokkuudesta.

Työllisyyspalveluiden siirto kunnille antaa mahdollisuuden parantaa tietoon perustuvan työllisyyspolitiikan edellytyksiä, mikäli alueilla toteutetaan tulevaisuudessa erilaisia interventioita hyödyntäen laadukkaita tutkimusasetelmia, jotka perustuvat satunnaistamiseen. Näin toimitaan nyt esimerkiksi hallitusohjelman mukaisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Hallituksen esityksen tulisikin mahdollistaa selkeästi satunnaistettujen koeasetelmien käyttö myös työvoimapolitiikan kehittämisen tukena. Järjestelmällinen kokeilutoiminta voi vaatia koordinoivan tahon yli kuntarajojen ja mahdollisuuden tarjota tilapäisesti erilaisia palveluita työttömille työnhakijoille. Vastuun siirto valtiolta kuntiin voi pahimmillaan estää järjestelmällisen kokeilutoiminnan kehittämisen tukena. Parhaimmillaan hallituksen esitys voi mahdollistaa satunnaiskokeiluiden järjestämisen aikaisempaa laajemmin ja paremmin.

Helsingissä 22. päivänä kesäkuuta 2022

Hannu Karhunen
tutkimusohjaaja
Labore

Ohto Kanninen
johtava tutkija
Labore

Jeremias Nieminen
tohtorikoulutettava
Turun yliopisto

Viitteet

Nieminen, J., Kanninen, O., & Karhunen, H. (2021). Behavior and Effectiveness of Decentralized Employment Offices. *Palkansaajien tutkimuslaitos, työpapereita* 332.

Nieminen, J. & Kanninen, O. & Karhunen, H. (2020), Työllisyyden nostaminen vaatii systemaattista tiedon kartuttamista työllisyystoimien vaikutuksista, *Talous & Yhteiskunta*, 48:1, 40–45

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

STTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä ja laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Nykyiset työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin. Siirtyviä tehtäviä

valtiolla hoitava henkilöstö siirtyisi liikkeenluovutuksella kuntiin tai kuntayhtymiin. Lakimuutokset on tarkoitus saattaa pääosin voimaan 1.12.2024.

STTK ry huomauttaa, että lausuntopyyntöä ei ole toimitettu esimerkiksi kaikille valtion ja kuntien pääsopijajärjestöille, vaikka lakiesitykseen sisältyy merkittäviä henkilöstön asemaan vaikuttavia muutoksia niin valtion kuin kuntienkin henkilöstön osalta.

STTK pitää hallituksen esityksen nykytilan kuvausta erittäin laajana, mutta sikäli vajaana, että työvoimapalveluiden järjestämisen nykytilaan liittyvät kehittämistarpeet olisivat kaivanneet selkeämpiä perusteluja. Osaan yksilöidyistä kehittämistarpeista, kuten hankintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämiseen, on vastattu jo nykyisessä järjestämistavassa. Siirron kattava motivointi olisi ollut perusteltua erityisesti hankkeen laajojen vaikutusten vuoksi.

STTK pitää valitettavana, että 1.3.2021 käynnistyneiden työllisyyden kuntakokeilujen vaikutuksista työllisyyteen ei vielä lausuntokierroksen käynnistyessä ole käytettävissä kattavaa arviointia, jonka pohjalta hallituksen esityksessä olisi voitu tehdä aidosti nykytilan arviointiin pohjautuvia sekä palveluiden uudelleen järjestämisen tarpeen perustelevia ratkaisuja.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

Det är nödvändigt att utveckla arbetskrafts- och företagsservicen i Finland med hänsyn till de utmaningar som finns i synnerhet gällande växande arbetskraftsbrist inom många branscher, men också på grund av strukturell arbetslöshet och övriga nationella reformer så som förnyelsen av integrationslagstiftningen och välfärdsområden.

Närpes stad gör bedömningen att en kommunbaserad modell är önskvärd, men noterar att föreliggande lagförslag i befintlig form inte kan anses stöda bildandet av en sådan flexibel kommunbaserad modell som optimalt skulle stöda en positiv utveckling av arbetskraftsservicen. Lagförslaget berör överhuvudtaget i låg grad företagsservicen, vilket också måste betraktas som en brist, då det inte tydliggör t.ex. näringslivsbolagens viktiga framtida roll och inte heller i önskvärd grad noterar den flexibla och grundläggande roll ett flertal av i synnerhet andra stadets utbildningsanordnare har gällande arbetskraftsservice i relation till kommunerna, det lokala näringslivet, näringslivsbolagen och övriga aktörer inom arbetskrafts-, integrations- och socialservice.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry edustaa kolmannen sektorin yksityisiä työllisyys-, valmennus- ja sosiaalipalvelujen tuottajia, joiden pääfokus on erityisesti haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien tukeminen kohti koulutusta ja työelämää. Jäsentyhteisömme työllistävät yhteensä n. 3000 alan ammattilaista kattavasti eri puolilla Suomea.

Koko hallituksen esitystä ja nykytilan arviointia vaivaa se, että yksityisten toimijoiden asemaa ja roolia kentällä ei käytännössä tunnisteta, mikä tekee myös merkittävän muutoksen valmistelusta ja sen tausta-arvioinnista hyvin puutteellisen. Erityisen haitallista tämä on kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien työllisyydenhoidon kannalta, koska siinä muutokset lainsäädännössä ovat

kauttaaltaan mullistavat myös tämän lakipaketin ulkopuolella: merkittävä osa palveluista (kuten kuntouttava työtoiminta) siirtyy hyvinvointialueille, joiden tehtävä ei ole tehdä työllisyyspalveluita, haavoittuvimmassa asemassa olevien työpaikoista leikataan todennäköisesti suuri osa palkkatukiudistusta koskevan hallituksen esityksen pohjalta ja samanaikaisesti työmarkkinoille tulee Työkanava oy:sta annetun lain pohjalta merkittävä määrä uusia työnhakijoita, jotka ovat tällä hetkellä työkyvyttömyyseläkkeellä tai muuten työmarkkinoiden ulkopuolella.

Jo nyt kokemus on, että muutosten yhteydessä monella paikkakunnalla on alettu rakentaa tyhjistä kokonaan uutta ja otettu vuosien taka-askel palveluiden kehittämisessä ja toteuttamisessa, kun muutosvaiheessa olemassa olevan tiedon ja palveluiden siirtämistä ei ole huomioitu. Onkin hyvin tärkeä lisätä vähintään esityksen perusteluihin tietoa kolmannen sektorin merkittävästä roolista haavoittuvassa asemassa olevien ja myös muiden työttömien työllisyyspolkujen rakentamisessa ja kiinnittää huomiota näiden mallien hyödyntämiseen myös jatkossa.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Lakiesityksessä on perusteellisesti kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden (henkilöasiakkaiden) julkiset työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuus ja moninaisuus, viranomaisten tehtävät ja asiakastietojärjestelmä sekä samalla se osaamis pohja, joka tälle kokonaisuudelle rakentuu. Kuvaus auttaa hahmottamaan sen, miten suurta rakenteellista uudistusta nyt ollaan toteuttamassa. Yrityksille ja työnantajille suunnattujen palveluiden kuvaus ja TE-toimiston merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jäävät nykytilan kuvauksessa kuitenkin ohueksi. Kokonaisuus jättää myös vastaamatta kysymyksen, mitkä ovat perustelut purkaa ja hajauttaa nykyinen keskitetty ja varsin hyvin toimiva kokonaisuus.

Hämeen Yrittäjät ry, Haukka Juha

26.6.2022

Työllisyyden kuntakokeilu on Hämeen Yrittäjien toimialueella käynnissä Hämeenlinnan seudulla (Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kunnat). Vajaan puolentoista vuoden kokeilun perusteella ei ole saatavilla tuloksia, joiden pohjalta voitaisiin arvioida uudistuksen tavoitteiden saavuttamista nyt laaditun luonnoksen suuntaisesti. Vastaavasti aikaisemmista alueellisista työllisyyskokeiluista ei ole näytöä myönteisistä työllisyysvaikutuksista.

Lain mukaan työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voivat tuottaa laissa tarkoitettuja palveluita itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla. Luonnoksessa on jätetty huomioimatta yksityisen palvelutuotannon rooli ja sen merkitys työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuudessa. Tämän raja-pinnan avaaminen työnvälityksen osalta rikastaisi kokonaiskuvaa nykytila-analyysissä kuvattujen ostopalveluiden lisäksi.

Vesannon kunta, Vesannon kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia Harmokivi

26.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoitusta on varauduttava tarkistamaan. Nykytilanteessa tietojen saanti työllisyysneuvon asiakastilanteesta on haasteellista ja rajoittaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä asiakkaan eduksi.

Kunnalla tulee olla oikeus myöntää tietojärjestelmien käyttöoikeuksia palveluksessaan olevalle henkilöstölle.

Kuntakokeilu ei ole tasa-arvoinen. Siihen ovat päässeet vain suuret kaupungit. Pienillä kunnilla ei ole ollut mahdollisuutta kokeilla mallin hyödynnettävyyttä.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Nykytila on arvioitu hyvin laajasti.

Suonenjoen kaupungin työllisyys- ja elinkeinopalveluiden sekä yhteistyökumppaneiden kanssa nykyinen yhteistyö on toiminut hyvin. Suonenjoen elinkeino- ja työllisyyspalvelussa ohjataan nyt asiakkaita henkilökohtaisella palvelulla, josta meillä on saavutettu hyviä tuloksia. Uuden palvelumallin asiakasprosessien siirtäminen ja velvoittavuus saattaa olla uhka työllisyyspalveluiden toteuttamiselle, resursseille ja asiakaslähtöiselle palvelulle.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus **13.6.2022 § 108**

26.6.2022

Uudistuksen tavoitteet ovat oikeansuuntaisia painottuessaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kuntien intressi on vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Periaatteessa uusi rahoitusmalli kannustaa kuntia ohjaamaan asiakkaat työpaikkoihin. Kunnan hyöty tulee verotulojen kautta siitä, että työttömät ovat yrityksissä töissä.

Lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää, päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa sekä siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Nykytila on arvioitu kattavasti. Huomioitava on, että uusi palvelumalli on ollut käytössä vasta vajaat kaksi kuukautta, ja sen arvioiminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista. Uuden palvelumallin mukaisen asiakasprosessin siirtäminen ja velvoittavuus on uhka TE-palvelu-uudistuksen toteuttamiselle, resurssien jakautumiselle sekä asiakaslähtöisille palveluille.

Pukkilan kunta

26.6.2022

Oikean suuntainen tavoiteasettelu nykytilaan kohdennettuna. Valmistelussa on hyvä huomioida alueelliset sekä paikalliset mahdollisuudet asiakaslähtöisesti sekä avoimesti. Työvoimamäärän asetus 20 00 työikäiseen tiukasti rajattuna, asettaa peruskuntiin muutoshasteita.

Hyvinvointialueiden käynnistyessä lähitulevaisuudessa paine palveluiden uudelleen organisoinnissa matalan kynnyksen työllisyysneuvon eri järjestämisvastuukysymyksissä on sängen tuntuva. Valmistelussa toivotaan johdonmukaista, avointa sekä todellista mahdollisuutta vaikuttaa

paikallisesti työllisyyspalveluiden tuottamiseen. Alueellinen elinkeino- sekä työllisyyspalvelut tarvitsevat yhteneväistä palvelumuotoilua käytettävän työvoimamäärän synnyttämiseksi jo tänään. Peruskunnan työllisyyspalvelun toimiessa tiiviisti hyvinvointialueen palveluiden yhdyspinnassa, on tarkoituksenmukaista valmistelussa huomioida peruskunnan hyväksi havaitut työllisyydenhoidon instrumentit, jotka ovat jo käytössä. Tarpeeksi mahdollisuuksia tarjoava alueellinenkin valmistelu tuottaa aitoa työvoimamäärän kasvattamiseen sitoutunutta valmistelutyötä.

Työttömyyden keston venyessä yli kolmeen kuukauteen, on havaittu merkittävä riski pitkittyneeseen työttömyyteen. Kuitenkin jo ennen uutta palvelumallin käyttöönottoa, ovat nykyisetkin henkilöstöresurssit olleet vajavaiset, joka on johtanut virkailijoiden asiakassalkkujen aivan liian suureen kokoon. Uusi palvelumallilaki toi TE-hallinnolle ja kuntakokeiluille lisäresursseja, mutta kentältä kuuluu, ettei resurssit ole alkuunkaan riittävät. Tämä tulee myös esille nykytilanteen kuvauksen osiossa, jossa viitataan oikeusasiamiehelle kanneltuihin ratkaisuihin, jotka ovat koskeneet työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen viivästymistä. Resurssien riittävyydellä on vaikutus sekä palvelun laatuun, että asiakkaiden etuuskien eli toimeentuloon liittyviin asioihin.

Ristiriitaisuutta on myös lain säädännössä työnhaun voimassaoloon liittyen. Uusi palvelumalli pyrkii aktiiviseen työskentelyyn tiheiden yhteydenottojen ja kontaktien/haastattelujen myötä, mutta asiakas voi jopa 12 kuukauden tarkastelujakson verran jättää asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa. Toki hänen on täytynyt esittää vaaditut selvitykset työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja osaamisestaan asetetun määräajan puitteissa, mutta muun tuen vastaanottamisen ”kieltäytymiseen” tuo 12 kk tarkasteluajan mahdollistaminen luo pohjaa pitkittyneelle työttömyydelle.

Erityisesti pienimpien kuntien resurssointi mahdollisuudet ovat vakavasti huomioitava haaste. Aikataulu on todella tiukka, olisi sangen perusteltua harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.

Eezy Työllisyyspalvelut

25.6.2022

Lain tavoitteet ovat erinomaiset. Esitämme kuitenkin huolestamme yksityisen sektorin vähäisestä roolista laissa. Nykyisellään yksityiset palveluntuottajat pystyvät takaamaan valtakunnallisesti tasaveroista ja yhdenvertaista palvelua valtakunnallisesti. Huolena on, että kansalaiset saavat jatkossa hyvin eri tasoista ja laajuista palvelua. Sama huoli koskeen yrityspalveluiden työnantaja-asiakkaita, joista laissa puhutaan hyvin vähän.

Uudistuksen jälkeen kansalaisten alueellisen eriarvoisuus palveluiden saatavuudessa on hyvin epävarmaa. Varsinkin kun huomioidaan monen kunnan haastava taloustilanne. Rahat työllisyydenhoitoon tulisi olla korvamerkittyjä juuri kyseiseen tarkoitukseen.

Korsnäs kommun, Båssar Christina

24.6.2022

Korsnäs kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är enligt följande:

- Anordnaransvaret och flexibiliteten bör anförtros kommunerna så att de kan överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Staten bör fokusera på att uppgifterna anordnas, inte på hur kommunerna anordnar dem. Den språkliga strukturen i

Österbotten och i Korsnäs kommun gör att lokala strukturer behövs på ett annat sätt än i övriga landet.

- Finansieringen behöver vara tillräcklig så att uppgifterna kan anordnas kvalitativt och så att det finns tillräckliga incitament för att konkret främja sysselsättningen i kommunen.
- Tidpunkten för förverkligandet av reformen bör justeras. Kommunerna kommer vid årsskiftet 2023 att överföra social- och hälsovården till nya regionala enheter. I Österbotten har reformen inletts redan 2022 på frivillig basis och verkligheten visar att det är en ytterst krävande organisationsomändring. Kommunerna bör ges några års respit för att anpassa sig till den nya verkligheten och för att kunna ta sig an nya reformer. Den slutliga finansieringen för kommunerna efter social- och hälsovårdsreformen klarnar först 2024!

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

Turun kaupunki

24.6.2022

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

Esityksessä on kuvattu kattavasti TE-palvelujen nykytilaa eri näkökulmista.

Hallituksen esitys jättää kuitenkin vähäiselle huomiolle sen, että nykyisin TE-palvelujen keskiössä on maakunnallinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen työnantajalähtöinen työnvälityspalvelu. TE-palvelujen kehityksessä on viime vuosina korostunut digitalisaatio ja osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset. Kehityssuuntana on ollut myös vahvempi integraatio Team Finland palveluihin, koska työvoiman saatavuusongelmista on tullut yrityksille merkittävä kasvun este. Paikallisuuden merkitys on vähäinen kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten kannalta ja sen merkitys vähenee entisestään digitalisaation, kilpailun ja väestökehityksen myötä. Nykyisessä TE-palvelujärjestelmässä vahvuutena on ollut maakunnallinen ja yliaalueellinen reagointikyky työmarkkinoiden muutoksiin. Tämä on mahdollistanut myös TE-asiantuntijoiden laajan työmarkkinatuntemuksen.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Muhoksen kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa työllisyyspalvelua. Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on merkittävä

sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä joitakin korjauksia.

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Muhoksen kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

Luvussa 2 tulee hyvin esiin työvoimapalveluiden monipuolinen kokonaisuus ja kohdassa on kuvattu hyvin myös uutta voimaan tullutta asiakaspalvelumallia ja asiakkaan palveluprosessia. Asiakaspalvelumallin toimivuutta ja vaikuttavuutta on tässä vaiheessa kuitenkin vielä liian aikaista arvioida. Nykyisen asiakaspalvelumallin tulisi kuitenkin olla joustavampi ja paremmin asiakkaiden eri tilanteisiin ja palvelutarpeisiin sopeutuva. Kuntakokeilun alkamisen jälkeen Pirkanmaan TE-toimiston asiakkaat (työnantajat ja henkilöasiakkaat) ovat kokeneet palvelun parantuneen sekä tehostuneen, jatkuvan asiakaskokemuksen mittaamisen tulokset osoittavat tämän.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Lakiesitysluonnoksen luvussa 2 nykytilaan arvioidaan julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämisen, työnhakijan palveluprosessin (ml. vasta voimaantuleva Työkanava Oy:n kohderyhmään kuulumisen arvio), varsinaisten asiakkaille tarjottavien palvelujen (ml. määrälliset ja/ tai euromääräiset tunnusluvut) henkilö- ja työnantaja-asiakkaalle maksettavien rahallisten etuuksien, työllistämisvelvoitteen, työvoima- ja yrityspalvelu -neuvottelukunnan sekä muiden työ- ja elinkeinohallinnon tehtäviä osalta. Edelleen tuodaan esille asiakasrekisteriin ja siihen pohjautuvan

vaikuttavuuden seurannan mahdollisuuksia ja ongelmia. Asiakastietojen käyttötarkoituksiin, tiedonsaantiin ja osin tietojen kirjaamiseen liittyy kuitenkin ongelmia, joita ei olla esityksessä tuotu esille. Voimassa olevan lain ja ministeriön antaman ohjeen perusteella terveystietoja voidaan kirjata vain, kun ne ovat välttämättömiä työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamiseksi. Käytännössä henkilöasiakkaan tuottamaa itsearviointitietoa omasta työ- ja toimintakyvystä ei ole voitu kirjata varsinkin tilanteissa, jossa tämä kuvaa asiakkaan positiivista voimavaraa. Edelleen kirjaamatta jää muuta välillistä terveystietoa, josta olisi hyötyä asiakkaan monialaisessa palvelussa. Tällä hetkellä relevantin tiedon luovuttamista esimerkiksi julkiselle terveydenhuollolle, kun asiakas esimerkiksi ohjataan työttömien terveystarkastukseen, on jouduttu rajoittamaan.

Viranomaisyhteistyöhön perustuvasta työskentelytavasta tuodaan esille työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu ja ohjaamot, mutta ei osana asiantuntijoiden työtä tapahtuva yhteistyö, esim. TE-toimistojen työkykykoordinaattori-toiminta, johon pääministeri Marinin hallitus antoi osana työkykyohjelmaa lisärahoitusta. Nykytilan arvioissa tarkastellaan edelleen TE-toimistojen etuustehtäviä. Myös työllisyyden kuntakokeilut tuodaan esille lähinnä volyymitietojen ja valtion kokeiluihin kohdistuvan valvonnan valossa. Lisäksi tuodaan esille työ- ja elinkeinohallinnon organisatorinen rakenne. Kuntien itsehallintoa, palveluiden järjestämistä yleisesti sekä työttömyysturvan rahoitusvastuuta ja kannusteita tuodaan esille kattavasti. Kunta- ja hyvinvointialueyhtymä KT katsoo luvun 2 vastaavan tarkoitustaan, mikäli edellä todettu asiakastiedon käsittelyyn liittyvät tekijät ja muu viranomaisyhteistyö huomioidaan varsinaisessa esityksessä.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Rauman kaupunki yhtyy pääosin Suomen Kuntaliiton lakiesityksestä antamaan kattavaan lausuntoon.

Rauman ja Porin kaupungit ovat valmistelleet lausunnon antamista yhdessä ja tehneet nostoja sekä havaintoja Satakunnan näkökulmasta. Satakunnan näkökulmasta lakiuudistuksen nettovaikutus on negatiivinen (-11 euroa/kuntalainen) ja valtakunnallisesti näyttää siltä, että pienet kunnat hyötyvät keskimäärin lakiuudistuksesta enemmän ja nettovaikutus on positiivinen. Rahoitusmekanismien tulee turvata riittävä resursointi kuntien näkökulmasta, eikä saa johtaa nykyisen toiminnan heikkenemiseen.

Taustaa

Lakiesitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Hallituskauden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. Kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin ja työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannuste järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Rauman kaupunki ei ole kuulunut kuntakokeiluun, joten lain valmistelussa ja täytäntöönpanossa tulee huomioida sekä kuntakokeilukunnat että ei-kuntakokeilukuntien erityistarpeet. Kunnat lähtevät uudistukseen eri lähtökohdista.

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitukset on lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin ole katsottu liittyvän erityisiä muutostarpeita. Todetaan kuitenkin, että järjestämisvastuussa olevan toimijan eli kunnan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta asiakastilanteissa on palvelutarpeen mukaiset riittävät tiedot ja sujuvat palveluprosessit turvataan. Lainsäädännöllä on myös turvattava riittävä tiedonsaanti- sekä luovutus järjestämisvelvollisuuden ja lain edellyttämän tehtävän hoitamiseksi.

Käyttöoikeudet

Lakiesityksen mukaan KEHA-keskus (valtakunnallinen ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava virasto) olisi jatkossa valtakunnallisen tietojärjestelmän ylläpitäjä ja tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. Se vastaisi myös asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä ja vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta.

Tietojärjestelmän ja sen toteuttamisen tulee tukea asiakaspalvelun kokonaisuutta, eikä saisi kuntien näkökulmasta tuottaa lisääntyviä tietoteknisiä ja tiedonhallinnaisia haasteita tai uusia rahoittamattomia lisäkuluja. Vastuutahon on myös kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet. Käyttöoikeuksien laajuuden tulee tukea lain edellyttämän järjestämisvastuun toteutusta ja asiakastyön edellyttämää tiedonhallintaa riittävässä laajuudessa. Rauman kaupungin näkökulmasta KEHA-keskuksen rooli valtakunnallisena tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjänä ja vastuutahona on tärkeä ja merkittävä, koska kuntien näkökulmasta on tarkoituksenmukaista olla valtakunnallisesti kattava ja vuoropuheleva ohjelma.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.

23.6.2022

Palvelualojen työnantajat Palta ry (jäljempänä Palta) on uuden työn, digimurroksen ja tulevaisuuden työmarkkinoiden suunnannäyttäjä. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.

Palta edustaa henkilöstöpalvelualaa ja osaa sillä alalla toimivista yrityksistä (palveluntuottajia), jotka ovat osallisina työllisyyden edistämässä tärkeänä osana kuntakokeiluja. Hallituksen työllisyystavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman yksityistä sektoria ja erityisesti henkilöstöpalvelualan toimijoita. Henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy sopivien tekijöiden löytyessä.

Yksityisten palvelujen merkitys Suomen kansantaloudelle on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Trendi on samanlainen kaikissa kehittyneissä maissa. Yksityiset palvelut ovat 2000-luvulla luoneet Suomeen yli 300 000 uutta työpaikkaa.

Yksityiset palvelualat (ilman kauppaa) työllistivät Suomessa 1 027 600 ihmistä vuonna 2018.

Työllisyyden kasvu on nojannut vahvasti palvelualoihin ja näin tulee olemaan jatkossakin. Vuosina 2016 – 2019 työllisyyden kasvusta kaksi kolmasosaa tuli yksityisistä palveluista.

Elinkeinorakenteemme on voimakkaasti palveluvaltaistumassa. Palvelualat työllistävät yhteensä 1,3 miljoonaa ihmistä Suomessa, ja niille syntyy myös suurin osa kaikista uusista työpaikoista. Näillä aloilla on myös tällä hetkellä 72 prosenttia yksityisen sektorin avoimista työpaikoista.

Suurin osa meistä toimii jo mitä moninaisimmissa palvelutehtävissä – palvelimme sitten kuluttajia tai yritysasiakkaita, lähikontaktissa tai etäyhteyksin. Palvelualat tuottavat merkittävän osan bruttokansantuotteesta ja muodostavat myös ison osan koko Suomen viennistä. Palvelualat työllistävät jatkossakin yhä useamman meistä.

Palvelualojen työnantajat Palta ry (myöh. Palta) kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta.

2.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestäminen

On tärkeää, että jatkossakin julkisia työvoima- ja yrityspalveluita järjestäessä tunnistetaan palvelukanaviksi toimivat verkkopalvelut ja henkilökohtainen asiointi, joka yhä useammin voi olla käyntiasiointin tai puhelimitse käydyin keskustelun lisäksi myös etävideoyhteyden välityksellä toteutettu tapaaminen.

Hallituksen työllisyystavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman yksityistä sektoria ja erityisesti henkilöstöpalvelualan toimijoita. Henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy sopivien tekijöiden löytyessä.

On havaittavissa, että nykyisin osaajia etsivät työnantajat käyttävät yhä useammin henkilöstöpalveluyrityksiä hyödykseen rekrytointiprosesseissaan. Kun aiemmin niin on toimittu lähinnä ylimmän johdon ja avainhenkilöiden hauissa, niin nykyisin käyttö on laajentunut henkilöstön ja jopa kesätyöntekijöiden hakuihin. Erityisen tärkeäksi ostopalveluiden käyttö on muodostunut tilanteissa, joissa rekrytointitarpeet ovat suuret tai niihin liittyvät prosessit erityisen hankalat. Palveluita tuotetaan nykyisellään niin suoraan kuin henkilöstönvuokrauksena.

Työnvälityksen nykytilaa arvioitaessa olisi hyvä tarkastella myös yksityisten palveluntuottajien tarjoamia palveluita niiden laadun, moninaisuuden ja volyymin osalta. Palta pitää tärkeänä, että palvelurakennetta uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Esimerkiksi Työmarkkinatorin asiakasvolyymit ovat nykyisin verrattain pieniä, kun näitä lukemia verrataan koko yksityisen henkilöstöpalvelualan välittämiin työtehtäviin.

2.1.2 Työnhakijan palveluprosessi

Palta toivoo pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin ja kokonaisuudistuksen pyrkivän yhä laadukkaampaan ja tiiviimpään yhteistyöhön yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa tehokkaiden työllisyyspalveluiden löytämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. Katsomme, että uudistuksen puitteissa olisi suuri mahdollisuus panostaa yhteistyön laatuun ja löytää uusia toimivia ratkaisuja. Valitettavasti tähän ei ole nyt kuitenkaan esitetty parannusehdotuksia.

2.1.3 Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

Palta toivoo, että työnvälityksen nykytilaa arvioitaessa tulisi huomioida myös yksityisten palveluntuottajien osuutta määrässä ja laadussa. Palta pitää tärkeänä, että palvelurakennetta uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Palvelurakenteen tulisi ottaa huomioon yhä paremmin myös yksityisten palveluntuottajien tarjoamat työllistymis- ja työnvälityspalvelut.

Työnhakuvelvoitteen rajoitukset tulisi olla mahdollisimman vähäiset ja tarkkarajaiset, jotta uudistukset tavoitteet toteutuvat ja soveltaminen on mahdollisimman yhdenmukaista. Palta katsoo, että työnhakuvelvollisuuden laajuuteen ei tulisi sisällyttää työvoimapalveluviranomaisen harkintavaltaa. Nykytilaa arvioitaessa tulisikin arvioida myös, miten estää esimerkiksi alueelliset eroavaisuudet käytännöissä ja tulkinnoissa, jotta ne eivät tulisi ainakaan heikentämään uudistuksen tavoitteiden saavuttamista.

2.1.22 Yksityisiä työvoimapalveluja koskeva sääntely

Palta katsoo, että yksityisiä työvoimapalveluita koskevaa sääntelyä ja sen nykytilaa tulisi arvioida myös mahdollisuuksien mukaan. Tässä tulisi myös esittää ja arvioida erilaisia jo esitettyjä arvioita, miten nyky sääntelyä tulisi muuttaa yhä laadukkaamman ja tehokkaamman yhteistyön takaamiseksi yksityisten työvoimapalveluita tarjoavien palveluntuottajien kanssa. Sääntelyä ei tule arvioida ja todeta vain rajoitteiden, vaan myös mahdollisuuksien mukaan.

2.1.27 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen vaikuttavuuden seuranta

Tietojärjestelmät ovat jo nykytilassa ja etenkin tulevassa palvelurakennemuutoksessa kaiken keskiössä ja vain niiden avulla voidaan varmistaa kattava vaikuttavuuden seuranta. Valtakunnallista tietojärjestelmää ja palvelualustaa tarvitaan ja sen käyttämiseen tulee jokaisen viranomaistoimijan sitoutua.

Palta kiittää, että nykytilaa arvioidaessa esille nostetaan myös tietojärjestelmien yhteensovittamisen ja käytettävyyden sekä niiden vaikuttavuuden seurantaan koskevia ongelmakohtia. Tätä arviota tulisi hyödyntää erityisen tarkasti jatkossa, jottei tulevassa palvelurakennemuutoksessa toistettaisi samoja virheitä.

Nykytilaa arvioidaessa tulisi myös huomioida, kuinka työmarkkinat ja työllisyyskehitys on muuttumassa, samoin kuin henkilö- ja yritysasiakkaiden tarpeet. Tulevaisuudessa tulisi tuottaa palveluita erityisesti niiden toimialojen tarpeisiin, jotka työllistävät. Työnantajayritysten osaamis- ja osaajatarpeiden tulisi ohjata voimakkaammin myös julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaa ja tasoa, jotta työnhakijoiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille tulisi mahdolliseksi. Jotta vaikuttavuutta osataan arvioida, tulee osata ja pystyä arvioimaan myös osaja- ja osaamistarpeita eri toimialoilla.

Osaavan työvoiman rekrytointi on vaikeaa joka toiselle palveluyritykselle Suomessa, selviää Palvelualojen työnantajat Paltan, Kaupan liiton, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRan ja Finanssialan yhteisestä Palvelualojen osaajabarometrista (julkaistu 30.5.2022). Liittojen edustamat toimialat työllistävät yhteensä noin 1,3 miljoonaa suomalaista, mikä on noin kaksi kolmasosaa koko yksityisestä sektorista.

Rekrytointivaikeudet ovat yleinen ongelma etenkin kasvavissa yrityksissä. Niissä rekrytointivaikeuksista raportoi lähes kaksi kolmesta. Henkilöstömäärä tulee kasvamaan seuraavien 2–3 vuoden aikana reilussa 40 prosentissa palveluyrityksiä. Innolinkin toteuttamaan osaajabarometriin vastasi johtajia 1120 palveluyrityksestä.

Suurimmat syyt palveluyritysten rekrytointivaikeuksiin ovat, ettei työnhakijoita yksinkertaisesti ole (53 %) ja ettei työnhakijoiden osaaminen vastaa tarpeita (48 %). Vaikeinta on löytää osajaja majoitus- ja ravitsemistoimintaan, erilaisiin asiantuntijatyöihin ammatillisissa, tieteellisissä ja teknisissä palveluissa, hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin sekä vähittäiskauppaan.

Kasvavissa yrityksissä ulkomaisen työvoiman osuus nousee viidenneksellä 2025 mennessä. Barometrin teettäneiden liittojen mukaan kasvavaa työvoimapulaa ei pystytä ratkaisemaan ilman työperäistä maahanmuuttoa, sillä väestö ikääntyy Suomessa huolestuttavaa tahtia. Ilman työperäistä maahanmuuttoa nykyisen hyvinvointiyhteiskunnan ja palveluiden tason ylläpitäminen ei ole mahdollista. Työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijatyöryhmän arvion mukaan Suomeen tarvitaankin 100 000 uutta ulkomaista osajajaa vuoteen 2030 mennessä. Näillä tiedolla tulisi olla vaikutuksia myös työvoima- ja yrityspalveluiden palvelurakenteeseen.

Palvelualojen osaajabarometriin (2022) vastanneista yrityksistä yli kolmannes kertoo ulkomaisen työvoiman osuuden kasvavan seuraavien parin-kolmen vuoden aikana. Kasvun ennakoitaan myös

olevan reipasta, sillä ulkomaisten työntekijöiden osuuden arvioidaan kasvavan keskimäärin viidenneksellä henkilöstömäärän kasvusta raportoivissa yrityksissä.

Tällä hetkellä kolmasosassa palvelualojen yrityksistä työskentelee ulkomaisia työntekijöitä. Yhteensä vastaajayritysten henkilöstöstä viisi prosenttia on ulkomaista työvoimaa, ja henkilöstömäärän kasvua ennakoivissa yrityksissä osuus on 7 prosenttia. Lisäksi ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä, joilla on Suomen kansalaisuus, työskentelee aloilla vielä merkittävästi enemmän. Jatkossa tulisikin tarjota tukea yhä painokkaammin työnantajille kv-rekrytointiprosesseihin yhden luukun periaatteella.

2.8.5 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Palta on huolissaan siitä, olisiko ollut olemassa tässä vaiheessa jo riittävät tiedot kuntakokeiluiden perusteella, pystyvätkö kunnat ylipäätään ottamaan tämän tehtävän vastaan esitetyssä aikataulussa, tehtävämäärityksin ja resurssein. Jos riittävät perusteet on olemassa, näitä tietoja olisi hyvä liittää vahvemmin nykytilan arviointiin.

Kuntakokeiluiden nykytilaa ja arviota niiden onnistumisesta tulisi tässä osiossa tuoda voimakkaasti selkeämmin esiin. Kuntakokeilulaissa (HE 87/2020) kuvattiin, että sen perimmäisenä "tavoitteena on saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palvelujen järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta". Vastaus tähän kuntakokeilulaissa esitettyyn lain tavoitteeseen on "kyllä" tai "ei". Kuntakokeiluiden ollessa vielä kesken, eikä tähän tavoitteeseen ole ilmeisesti vielä vastausta, onkin kysyttävä, onko tämän lakiesityksen perusteeksi ehditty jo tarpeeksi kerätä tietoa. Jos kerran työllisyysvaikutusten arvioinnin todetaan olevan mahdollista vasta myöhemmässä vaiheessa, miksi päätös esittää tehtävien siirtoa kunnille tehtiin jo näin varhaisessa vaiheessa?

2.9.1 Yleistä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä

Palta pitää tärkeänä, että asiakastietojärjestelmien ja palvelualustan palvelut ja niiden kohtaantotyökalut ovat jatkossakin maksuttomia työnantajayrityksille. Palta pitää myös tärkeänä, jos työtä ei ole tarjolla työnhakijan työssäkäyntialueella, että hakijoita ohjattaisiin hakemaan työtä myös maantieteellisesti kauempaa. Tähän myös monipuolisen valtakunnallisen palvelualustan tulee kannustaa.

Palta pitää tärkeänä, että tietojärjestelmiä ja palvelualustaa uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Palvelurakenteen tulisi ottaa huomioon yhä paremmin myös yksityisten palveluntuottajien tarjoamat työllistymis- ja työnvälityspalvelut.

2.9.6 Tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen

Tiedonsaantioikeuksiin liittyen on tärkeää, että nykytilannetta arvioitaessa huomioidaan myös se, että nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään vain julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeudesta.

Tiedonsaantioikeus ei siten koske sellaista palveluntuottajaa, jonka palvelu on muuta kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua. Palta pitää erityisen tärkeänä, että jatkossa huomioidaan myös yksityiset palveluntuottajat, ja että ne tarvitsevat vastaavasti, kuin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja, henkilöasiakkaasta joitakin tietoja järjestääkseen palvelua asiakkaalle. Tämän välttämättömän tiedon tulee sisältää huomattavasti enemmän kuin vain nimen ja yhteystiedot.

Tietojen saaminen palveluntuottajille on tärkeä asia. On myös henkilöasiakkaan edun mukaista, että myös yksityisen sektorin palveluntuottaja saa tarvitsemansa tiedot viranomaiselta työnhakijoiden palveluja varten. Tällä vältetään yksinkertaisten taustatietojen uudelleen kysyminen, säästetään resursseja ja nopeutetaan toimintoja. Tämän muutosesityksemme tarkoitus on siis samalla sujuvoittaa asiakkaan palveluprosessia ja asiakaskokemusta sekä tehostaa asiakaspalvelua.

Tavoitteena tulisi olla, että tiedot voisi jatkossakin edelleen rajata työllistymisen kannalta oleelliseen tietoon, mutta huomattavasti laajemmin kuin nykyisin.

2.12 Kuntatalouden tilannekuva ja kehitysnäkymät

Palta vaatii, että nyt käynnissä olevat palvelurakenteen uudistamiseen liittyvät vastuunsiirrot ja toimenpiteet eivät saa hidastaa työllisyystoimien etenemistä. Vanhat toimintatavat tai hallinnon lisäkustannukset eivät saa muodostua uusien ja innovatiivisten työllisyys- ja yrityspalveluiden tarjoamisen esteeksi tai hidasteeksi. Kuntatalouden kriisiytyminen ei myöskään helpota kokeiluiden ja tämän hallituksen esityksen toteutumista onnistuneesti.

Sipoon kunta, Sipoon kunta

23.6.2022

Oikean suuntainen tavoiteasettelu nykytilaan kohdennettuna. Valmistelussa on hyvä huomioida alueelliset sekä paikalliset mahdollisuudet asiakaslähtöisesti sekä avoimesti.

Työvoimamäärän 20 00 työkäiseen tiukasti rajattuna ja järjestämisvastuuseen liitettynä, asettaa peruskuntiin muutoshaasteita paikallisissa työllisyys- ja elinkeinopalveluissa.

Hyvinvointialueiden käynnistyessä lähitulevaisuudessa paineistus palveluiden uudelleen organisoinnissa matalan kynnyksen työllisyysenhoidossa eri järjestämisvastuukysymyksissä on tuntuva.

Valmisteluissa toivotaan johdonmukaista, avointa sekä todellista mahdollisuutta vaikuttaa paikallisesti työllisyyspalveluiden tuottamiseen.

Alueellinen elinkeino- sekä työllisyyspalvelut tarvitsevat yhteneväistä palvelumuotoilua käytettävän työvoimamäärän synnyttämiseksi jo tänään.

Peruskunnan työllisyyspalvelun toimiessa tiiviisti myös hyvinvointialueen palveluiden yhdyspinnassa on tarkoituksenmukaista valmistelussa huomioida peruskunnan hyväksi havaitut työllisyysenhoidon instrumentit, jotka ovat jo käytössä.

Tarpeeksi mahdollisuuksia tarjoava alueellinenkin valmistelu tuottaa aitoa työvoimamäärän kasvattamiseen sitoutunutta valmistelutyötä.

Kimitoöns kommun

23.6.2022

Kimitoöns kommuns utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som omorganiserar den offentliga arbetskrafts- och företags servicen

Bakgrund

Stärkande av sysselsättningen och höjning av sysselsättningsgraden till 75 procent utgör en central målsättning i regeringsprogrammet. Enligt beslutet i budgetmanglingen i september 2020 kommer regeringen under sin regeringsperiod att vidta sysselsättande åtgärder som stärker ekonomin med målet att åstadkomma en sysselsättande effekt med ytterligare 80 000 sysselsatta personer.

Enligt regeringsprogrammet stärks kommunernas roll som arrangör av arbetskraftstjänsterna. Som en första åtgärd inleddes den 1 mars 2021 ett kommunförsök för främjande av sysselsättningen, där försökskommunerna delvis ansvarar för erbjudandet av arbets- och näringslivstjänsterna inom sitt område. Kimitoöns kommun har inte deltagit i kommunförsöket.

Vid halvtidsöversynen våren 2021 fattade regeringen beslut om att fortsätta beredningen med överföringen av TE-tjänsterna på kommunerna. Enligt regeringens riktlinjer skapas det i samband med överföringen en finansieringsmodell som uppmuntrar kommunerna att utveckla sin verksamhet så att den främjar sysselsättningen med resultatet att ytterligare 7 000–10 000 personer sysselsätts genom reformen. Enligt dessa riktlinjer är syftet med beredningen att utvidga kommunens ansvar för arbetslöshetsskyddets basdel samt att sambandet mellan arbetslöshetsskydd och tjänsterna för aktivering av den arbetslösa avlägsnas. Statens och kommunerna skulle dela på kostnadsansvaret i anknytning till finansieringen av arbetskraftstjänsterna, vilket tryggar kommunernas incitament att ordna med tjänster också för dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden.

Kimitoöns kommun anser att överföringen av arbetskrafts- och näringslivetjänsterna på kommunerna är en önskad reform, som ska genomföras med främjande av påverkan från tjänsterna. Lagen bör möjliggöra flexibla närtjänster med kunden i fokus. Helheten är huvudsakligen positiv, men den kräver vissa preciseringar för att målsättningarna med reformen ska nås och verksamhetsförutsättningarna för kommunens självstyre samtidigt tryggas.

Kimitoöns kommun konstaterar att den mest betydande svagheten med propositionen är att befogenheterna, ansvaret och finansieringen separeras. Kravet på ett enhetligt sysselsättningsområde gör att det föreslagna kriteriet med en arbetskraft på 20 000 personer i praktiken är betydelselöst och i värsta fall splittrar de naturliga sysselsättningsområdena. Kravet på samarbete och bedömningen av verksamheten i kombination med statsrådets beslutanderätt skapar en ny styrningsmekanism, som omotiverat begränsar det kommunala självstyret. Till följd av att ansvaren separeras blir de helheter över vilka tillsyn ska utövas komplicerade.

Kimitoöns kommun anser att varje kommun ska ha organiseringsansvar. Samtidigt ska samarbetet mellan kommunerna och med övriga aktörer bli tätare. På det sättet tryggar man flexibla och kundorienterade tjänster samtidigt som kommunens möjligheter att främja sysselsättningen och livskraften tryggas.

Kimitoöns kommun beaktar att samarbetsplikten i propositionen gäller genomförandet av den offentliga arbetskraftsservicen. Utbytet av information och samarbetet med välfärdsområdena har inte alls beaktats i förslaget. Detta försvårar möjligheterna att utveckla ett tvärsektoriellt samarbete. Kimitoöns kommun anser det vara viktigt att samarbetet och informationsutbytet med välfärdsområdena införs i lagstiftningen.

Heinolan kaupunki, Elinvoimatoimiala, työllisyyspalvelut **23.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, Hermunen Hanna **23.6.2022**

2.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestäminen

Tällä hetkellä palveluja tarjotaan asiakkaille omatoimisena asiointina ja henkilökohtaisena palveluna. Muutoksessa tulee kiinnittää huomiota, että palvelut pystytään järjestämään myös henkilökohtaisena palveluna jokaisessa kunnassa osana työllisyyspalveluita ja jokaiseen kuntaan

voidaan taata te-palveluiden asiantuntijuus. Tällä tavoin voidaan vahvistaa jokaisen kunnan olemassa olevaa työllisyyspalveluosaamista ja takaamaan kuntien välinen tasavertaisuus riippumatta asuinkunnasta.

2.1.2 Työnhakijan palveluprosessi

Työnhakijan palvelutarpeen arviointia koskien tulee täydentää yhteistyön roolia hyvinvointialueen kanssa tehtävästä työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnista yhteistyössä kunnan kanssa. Näiden välisiin rajapintatyöskentelyihin ja asiakastietojen käyttämiseen tarkennetaan luvussa 2.9.3..

2.1.5 Asiantuntija-arvioinnit

Hyvinvointialueen vastuuta työkyvyn tutkimusten ja arvioinnin suhteen tulee korostaa osana muuta järjestelmää.

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Lakiesityksessä asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta todetaan ”elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi.”

Tuleva muutos ja palveluiden rakentuminen paikallisiksi malleiksi edellyttää, että asiakastietojen käyttötarkoituksia tulee tarkastaa, jos ja kun ne osoittautuvat rajoittavaksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille. Näiden osalta tulee huomioida asiakastietojen käyttötarkoitusten tarkasteleminen ja tiedonsiirto niin kunnan kuin hyvinvointialueen välillä. Esitykseen tulee lisätä mahdollisuus tarkastella asiakastietojen käyttöä ja tietojen siirtoa eri toimijoiden kesken jouhevasti ilman, että asiakkaan tilanne tietojen käsittelystä johtuen pitkittyy.

2.9.7 Käyttöoikeudet

Posion kunta pitää kannatettavana käyttöoikeuden myöntämistä julkisen työvoima- ja yrityspalvelun palveluntuottajan palveluksessa olevalle henkilölle.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin vaatii määrätietoisia ja vaikuttavia toimia työllisyysasteen nostamisessa ja palveluissa. Olennaista on, että kunnilla on jatkossakin insentiivit ja työvälineet työllisyysasteen nostamiseen.

Työllisyysasteen nostamisessa ei ole määritelty selkeästi, mille taholle vastuu pitkäaikaistyöttömien ja muutoin haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien työllistämistä kuuluu. Hyvinvointialueet keskittyvät sosiaaliseen kuntoutukseen ja kuntouttavaan työtoimintaan, jossa painopiste ei ole työllistymisessä vaan enemminkin työllistymisedellytyksien vahvistamisessa ja tukemisessa. Kunnilla ei jatkossa enää ole insentiiviä ohjata työllisyyspalveluiden asiakkaita aktivointitoimenpiteisiin, vaan suoraan työhön. Monella pitkään työttömänä olleella on myös muita hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden haasteita.

Työllisyydenhoidon tuloksellisuuden kannalta keskeistä on myös saada yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä toimimaan kitkattomasti. Erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistyminen edellyttää kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden integraatiota sekä järjestöjen ja yleishyödyllisten säätiöiden osaamisen ja tuen hyödyntämistä.

Keski-Suomen Yrittäjät, Jyräkoski **23.6.2022**
Sanna-Mari

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut:

Lakiesityksen myötä ollaan purkamassa hyvin käynnistyneitä kuntakokeiluja, kokeiluissa rakennettuja uusia asiakaspalvelumalleja sekä alueellisia työllisyydenhoidon palvelumalleja. Keski-Suomen Yrittäjät korostaa, että kuntakokeiluissa käynnistynyt työ paikallisten lähipalvelujen tuottamiseksi ja osaamisen kehittämisen integroimiseksi tiiviimmäksi osaksi työvoimapalveluja tulisi huomioida paremmin, myös pk-yritysten näkökulmasta.

Keski-Suomessa toimii kaksi kuntakokeilua: Jyväskylän, Laukaan, Muuramen ja Äänekosken muodostama kokeilu (työvoiman määrä 91 000, 73 % maakunnan työvoimasta) sekä Jämsän, Keuruun ja Saarijärven kokeilualue (16 000, 13 %). Kokeilujen ulkopuolelle jää kokeilukuntia pienemmät, 15 kuntaa. Kokeilukunnat ja kokeiluihin kuulumattomat kunnat ovat erilaisessa asemassa TE-palvelujen uudistukseen lähdeittäessä. Pidämme tärkeänä, että kuntakokeilujen opit kyetään hyödyntämään koko alueella työllisyysaluejaosta riippumatta. Hyviä käytäntöjä on välttämätöntä siirtää kaikille työllisyysalueille.

Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus, **23.6.2022**
Hämeen ELY-keskuksen lausunto

Hämeen ELY-keskus viittaa ja yhtyy tässä, ja myöhemmissä kohdissa ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (tekijänä Hämeen ELY-keskus), sekä lausuu yhteisen lausunnon lisäksi omasta puolestaan eräisiin kohtiin.

Taipalsaaren kunta **23.6.2022**

Työkokeilun hyödyt yhteiskunnalle ylittävät selvästi sen aiheuttamat kustannukset ja tätä kannattaa ehdottomasti jatkaa. Samoin kuntien työtoimintojen jatko lakimuutoksen myötä turvattava.

TyPo hankkeiden tulevaisuus; esityksessä hankkeiden tulokset nähtiin osin riittämättöminä, mutta tunnustettiin niiden asiakasta huomattavasti TE-palveluja paremmin tukeva tuki- ja ohjauspalvelu jonka tulisi olla myös yksi tavoite. Hankkeiden vaatimuksia tullaan tarkastelemaan tulevaisuudessa tarkemmin, tässä kuitenkin huomio kiinnittyy asiakaskuntaan, maantieteellisesti asiakaskunnassa voi olla suurta eroa koulutustason ja äidinkielen suhteen, joka asettaa hankkeet myös eri asemaan. Hankkeille asetettavia vaatimuksia tulisi tarkastella voimakkaammin muiden tulosten, kuin yksinomaan avoimille työmarkkinoille työllistymisen kautta.

Alle 80 % työaikaan tekevän työnhakuvelvoitetta tulisi tarkastella uudelleen. Osa-aikatyö on yksi työn tekemisen muoto joka sopii eri työntekijäryhmille koko-aikatyötä paremmin.

Työnhakuvelvoiteprosentin lasku vahvistaisi työntekijän motivaatiota ottaa vastaan myös osa-aikatyötä, ilman pelkoa riittämättömästä työnhakuvelvoitteen täytöstä. Kahden osa-aikatyön

yhdistäminen voi olla myös suuri haaste työntekijälle työajoista-, ja työn fyysisestä sijainnista riippuen.

TE-toimistoiden henkilökuntamäärä kasvoi vuodesta 2020 vuoteen 2021 308 henkilöllä. Tämä on määrällisesti erittäin vähän huomioiden uusi asiakaspalvelumalli, joka työllistää henkilökuntaa selkeästi enemmän entiseen toimintatapaan verrattuna. Esityksessä vaaditaan 2023 mennessä tarkastelua monelta osin lain toimivuudesta, ja tärkeää olisi kiinnittää huomiota myös henkilöstön riittävyteen asiakasmääriin per työntekijä nähden.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Pohjanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä.

Pohjanmaan ELY-keskus yhtyy ELY-keskusten yhteisen lausunnon kaikkiin näkemyksiin, joista Pohjanmaan kannalta tärkeimmät on nostettu vielä erikseen osaksi tätä lausuntoa. Tämän lisäksi tuomme esiin omia näkemyksiämme joihinkin kohtiin.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuuden eriyttämisen seurauksena.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Rahoitusmallin tulisi olla kannustava myös hyvin matalan työllisyyden tilanteessa, jolloin työvoima ja yrityspalvelujen haasteena on enemmän yrityksiä työvoiman saatavuus kuin työttömyys

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Esityksessä on perusteellisesti kuvattu nykyiset työnhakijoille suunnatut julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, niiden moninaisuus, viranomaisten tehtävät ja asiakastietojärjestelmä sekä samalla se osaamis pohja, joka tälle kokonaisuudelle rakentuu - kuvaus auttaa hahmottamaan, miten suurta rakenteellista uudistusta nyt ollaan toteuttamassa ja jättää vastaamatta kysymyksen, mitkä ovat perustelut purkaa ja hajauttaa nykyinen keskitetty ja varsin hyvin toimiva kokonaisuus. Sen sijaan yrityksille ja työnantajille suunnattujen palveluiden kuvaus ja TE-toimiston merkittävä rooli yrityspalveluiden verkostossa ja ekosysteemissä jäävät nykytilan kuvauksessa ohueksi. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto).

Huolimatta työttömien suuresta määrästä työnantajat kärsivät työvoimapulasta. Se on erityisen haastava Lapissa johtuen ikääntyvästä väestörakenteesta ja maantieteellisesti laajan alueen pitkistä välimatkoista kuntien työpaikkakeskittymien välillä. Työnantajista pieniä ja keskisuuria palvelu- ja teollisuuden alojen työnantajia sijaitsee paikkakunnilla, joissa työikäisen väestön määrä on vähentynyt ja työttömien määräkin rajusti pudonnut. Työvoimasta ei Lapissa nykytilanteessa kilpailla kuntien kesken, vaan lähinnä toimialojen kesken ja suhteessa muuhun Suomeen. Kansainväliseen rekrytointiin ja työvoiman houkutteluun alueelle on panostettu jo vuosia. Nykytilan kuvaus ei kuitenkaan kata sitä alueellista sekä valtakunnallista toimintaa, jota on tehty työnantajien veto- ja pitovoiman sekä rekrytointiosaamisen vahvistamiseksi ja kansainvälisen rekrytoinnin voimin. Valtakunnalliset koordinaatiotehtävät on kuvattu, mutta ei alueellisia tehtäviä, joita toteutamme kumpaneiden kanssa esim. Eures-verkostossa.

Työvoimahaasteiden koko ajan kasvaessa kansainväliset rekrytoinnit ja työperäinen maahanmuutto on entistä enemmän myös pienten kaupunkien ja kaupunkiseutujen sekä kuntien tehtävää alueiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi. Tähän tarvitaan riittävästi resurssitua alueellista panostusta, mikä edellyttää myös kunnilta voimien ja resurssien yhdistämistä.

Sen perusteella, miten kuntien tarjoamat julkisia työvoima- ja yrityspalveluja täydentävät palvelut on lakiesityksessä kuvattu, voi muodostua varsin ihanteellinenkin kuva kuntien valmiuksista uusiin lakisääteisiin tehtäviin. Tosiasiallisesti kuntien välillä on isoja eroja siinä, missä määrin, minkä tasoisesti ja kuinka jatkuvasti/ pitkäkestoisesti näitä palveluja järjestetään ja rajoittuvatko ne lähinnä työmarkkinatuen maksuosuuden ympärille, ns. sakkolistan käsittelyyn. TE-toimiston näkökulmasta kuntien kyky yhteensovittaa palveluitaan tehokkaasti ei myöskään välttämättä näyttäyty arjen tekemisessä. Ääripäänt kuntien nykyisessä palvelutarjonnassa olisi hyvä tunnistaa, jotta voidaan ymmärtää, mitä uuden tehtävän vastaanotto kunnille tarkoittaa ja miten vahvaa tukea siirtymävaiheessa ja ensimmäisten vuosien aikana erityisesti tarvitaan. Lisäksi on huomioitava, että esim. nykyisissä työllisyyden hoidon kuntakokeiluissa on osallisena vain runsas kolmannes Suomen kunnista, joten vahvaa osaamista uusiin tehtäviin suurimmassa osassa kuntia ei ole.

Kuntatalouden ongelmat jatkossa ovat nykykuvauksen mukaan huomattavat, joka herättää kysymyksen siitä, tulisiko ensin saada ratkaisut rakenteellisiin uudistustarpeisiin. Uudistuksen ajoitus ilman kuntatalouden riittäviä rakenteellisia uudistuksia lisää riskiä sille, ettei uudistuksen tavoitteissa onnistuta ja että yleiskatteellinen rahoitus työllisyyden edistämisen osalta ohjautuu kuntatalouden näkökulmasta kiireellisempiin käyttökohteisiin.

Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämismvastuun tulee olla kunnalla

TE-palvelujen siirto kuntiin on laaja tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan huomioimalla kuntien työjako ja alueelliset erityispiirteet.

Näin mahdollisesta kuntien edellytykset hyödyntää kuntaekosysteemiä ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet. Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämismvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Kun järjestämismvastuu on kunnilla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoimapalveluiden ja yrityspalveluiden yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla.

Mahdollisessa järjestämismvastuun antamisessa kuntien yhteistyöorganisaatiolle tulee huolehtia tarvittavan kuntayhteistyön, vuorovaikutuksen ja palveluyhteistyön, kuten hyvinvointialueiden kanssa tehtävästä yhteistyön edellytyksistä.

Yhteistyöorganisaation järjestämismvastuussa on edellytettävä kuntien yhdenvertaisuutta ja kunnan itsehallinnollisen aseman huomioimista.

Vaatimuksessa 20 000 asukkaan työvoimapohjasta on oltava joustavuutta

Vaatimuksessa 20 000 henkilön työvoimapohjasta on huomioitava alueiden erilaisuus ja siihen on sisällytettävä tarvittavaa joustavuutta.

Työvoimapohjavaatimuksessa on painotettava ja mahdollistettava nykyisten työssäkäyntialueiden kansainvälisyys, kuten Lapissa Ruotsin ja Norjan kanssa.

Lainsäädännöllä on mahdollistettava Lapin, Ruotsin ja Norjan rajakuntien työvoimapalveluiden paikallista väestöä palveleva ja tuottava palvelujen organisointi, asiakaslähtöisyys ja yhteistyö.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta lähipalveluina.

Kuntaekosysteemin tunnistaminen ja huomioiminen tuo synergiahyötyjä

Järjestämismvastuu on organisoitava siten, että TE-palvelut voidaan integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään kuntien vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys.

Kunnassa tunnetaan hyvin eri työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista.

Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyte-työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa.

Työvoimapalvelut ovat monen osan kokonaisuus. Eri osien johtamisessa tulee huomioida, onko niitä tarkoituksenmukaista johtaa läheltä vai kaukaa. Mikäli eri osia johdetaan maantieteellisesti kaukaa tai toisistaan hajallaan, paikallistuntemus vähenee ja kokonaisuuden johtaminen vaikeutuu. Uhkana on silloin myös lähipalveluiden merkityksen hämärtyminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta.

Uudistuksen on mahdollistettava joustavan ja asiakaslähtöisen työskentelytavan toteuttaminen. Vahvan paikallisosuamisen ja verkostojen hyödyntämiseksi ei lainsäädäntö saa ohjata toimeenpanoa liian tiukkaan.

Maakuntaliitoilla voisi tietyillä alueilla olla puolueettomana toimijana selvittelijän tehtävä toimivan uudistuksen aikaansaamiseksi.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Vaikka nykytilaa on kuvattu laajasti ja eri toimijoiden roolia pyritty huomiomaan, jää esityksen arviointi nykytilasta osittain pinnalliseksi. Nykyisen järjestelmän, sen toimijoiden ja palveluiden toimivuutta ja vaikuttavuutta käsitellään ylimalkaisesti. Näin suuren rakennemuutoksen kohdalla nykytilaa ja sen tehokkuutta tulisi arvioida esityksessä selkeämmin, jotta erot nykytilan ja tavoitellun muutoksen välillä selkeytyisivät. Nykyisen järjestelmän rakenteellisia ongelmia käsitellään vain pintapuolisesti.

Nykyistä palvelurakennetta ja lain perusteella tarjottavia palveluita henkilö- ja työnantaja-asiakkaille, vahvuuksineen ja heikkouksineen, tulisi käsitellä laajemmin ja kriittisemmin kuin esityksessä on tehty. Näin laaja tehtävien siirto antaa hyvän mahdollisuuden samalla tarkastella siirrettävien palveluiden ja niiden säädösten tarkoituksenmukaisuutta. Valitettavasti tätä arvioinnin mahdollisuutta ei ole tässä esityksessä riittävästi käytetty. Toivoisimme, että nykytilan arvioinnissa käsiteltäisiin syvällisemmin palveluiden sisältöä ja niiden vaikuttavuutta.

Kansainvälisten osaajien työllistymiseen liittyen Talent Boostin ja Work in Finlandin suhde jää lakiluonnoksessa epäselväksi. Toisaalta mainitaan ja korostetaan kuntien ja erityisesti isojen kaupunkien roolia paikallisen elinkeinon edistäjänä mainiten erikseen Talent Boost ja Talent Hub -hankkeet, mutta esitetään kuitenkin keskitettyä Work in Finland mallia, joka perustuu yhden luukun periaatteeseen kansainvälisten osaajien houkuttelussa. Espoon kaupunki katsoo, että alueellinen rooli kansainvälisten osaajien houkuttelussa, sekä etenkin työllistymisen ja pitovoiman edistäjänä, on merkityksellinen. Pidämme tärkeänä, että mahdollistetaan myös alueellinen kehittäminen keskitetyn mallin lisäksi.

Vakuutusoikeus 23.6.2022

Kaakkois-Suomen TE-toimisto 23.6.2022

Nykytila on kuvattu esityksessä hyvin. Kaakkois-Suomen TE-toimisto tuottaa tällä hetkellä TE-palvelut kahden maakunnan, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueella. Kokemuksemme pohjalta

näemme, että TE-toimiston tekemällä tiiviillä sopimus pohjaisella yhteistyöllä paikallisten sote-palvelujen (tulevat hyvinvointialueet), alueen kuntien, Kansaeläkelaitoksen, oppilaitosten ja muiden työllisyystoimijoiden kanssa, on mahdollista toteuttaa hyvää asiakaslähtöistä ja vaikuttavaa TE-palvelua ilman järjestämisvastuiden muuttamista. Tällöin yhteisen tekemisen energia voidaan kohdentaa asiakaspalveluun ja sen kehittämiseen.

TE-palveluja alettiin valtakunnallisesti toteuttaa uudella asiakaspalvelumallilla 2.5.2022 alkaen. Tavoitteeltaan hyvän asiakaspalvelumallin toimivuudesta ja vaikuttavuudesta ei voida vielä vetää johtopäätöksiä. On kuitenkin hyvä huomioida, että osaavat TE-asiantuntijat ovat keskeisessä roolissa siinä, että uudelle asiakaspalvelumallille asetetut työllisyystavoitteet saavutetaan. Mikäli tätä nyt esitettyä muutosta edistetään, tulisi muutoksen läpivieminen toteuttaa tavalla, joka turvaa hyvän, vaikuttavan ja yhdenvertaisen asiakaspalvelun TE-palveluissa niin muutokseen valmistautumisen aikana kuin sen toteutumisen jälkeen.

Myöskään meneillään olevista työllisyyden kuntakokeiluista ei vielä ole saatavissa tuloksia, joita olisi voitu huomioida esityksessä uudistusta tukevasta näkökulmasta (esimerkiksi palvelujen ja prosessien kehittyminen, eri toimijoiden roolit, rahoituksen jakautuminen). Voidaankin kysyä, mikä on perustelu kokeiluille, jos esitetty uudistus toteutetaan niiden tuloksista huolimatta?

Kaakkois-Suomen TE-toimisto yhtyy Hämeen TE-toimiston lausumaan: ”Luonnoskokonaisuus hallituksen esitykseksi on keskeneräisen oloinen. Se jättää osittain vastaamatta olennaisiin kysymyksiin kuten järjestämisvastuun tarkkaan määrittelyyn, oletettuun työllisyyden lisäämiseen, oletettuun palveluiden tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseen, yrityspalveluiden pirstoutumisen huoleen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseen.

Esitys jättää perustelematta sen, miksi toimivat palvelut olisi syytä purkaa ja hajauttaa. Esitys sisältää merkittävän laajan uudistuksen, jonka perimmäiset tavoitteet ja perusteet on esitetty vajavaisesti. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto).

Nykyisen kaltainen asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta, on asiakaslähtöinen ratkaisu ja tukee työvoiman liikkuvuutta. Pieniin alueisiin ja yksiköihin pirstottu palvelukenttä rajaa asiakkaan mahdollisuuksia ja vähentää todennäköisesti työvoiman liikkuvuutta. Tämä kaikki huonontaa Suomen elinvoimaisuutta sekä houkuttelevuutta.

Yrityksille ja työnantajille suunnattuja palveluita esitys ei kuvaa. Ne ovat kuitenkin oleellinen osa nykyisiä TE-palveluita tavoitteenaan osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja työnantajille. Myös muuttuva työelämä kaipaa uudenlaisia yritys lähtöisiä palveluja ja sekä kyvykkyyttä monimuotoiseen työkykyjohtamiseen.

Koemme, että tässä muodossaan esitys tulee heikentämään asiakkaiden tilannetta nykyiseen verrattuna, on kustannuksiltaan kalliimpi tapa järjestää palvelut ja lisää eriarvoisuutta.”

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus on osallistunut ELY-keskusten yhteisen lausunnon valmisteluun (Hämeen ELY 21.6.2022) ja antaa täyden tuen lausunnossa esille nostettuihin huomioihin. Lisäksi Lapin ELY-keskus lausuu seuraavaa:

TE-hallinnon merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jää nykytilan kuvauksessa hyvin pieneksi (ml. Team-Finland yhteistyö). Myös työmarkkinoiden toimivuuteen, työvoiman saatavuuteen ja työllisyyteen liittyvä ELYn tehtäväkenttä on kuvattu hyvin kapeana, eikä siinä huomioida riittävällä tasolla kaikkea sitä, mitä ELY-keskuksen tehtäväkenttään kuuluu, kuten esim. jatkuvaan oppimiseen, työelämän laadun kehittämiseen, ennakointiin, verkosto-, koordinaatio- ja kehittämistyöhön sekä muihin tehtäväkokonaisuuksiin liittyen.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

Asiakastietojen käyttötarkoituksia on varauduttava tarkastelemaan. Ne eivät saa rajoittaa tarkoituksenmukaista tiedonsaantia asiakastilanteessa. Tähän voi nykytilanteen kautta arvioiden olla olemassa suuri vaara.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144 **23.6.2022**

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut **23.6.2022**

Leppävirran kunnassa työllisyyspalveluin ja TE-palveluiden sekä muiden yhteistyökumppaneiden yhteistyö on toiminut hyvin. Eri toimijoiden yhteistyö tuo eri näkökulmia asiakastyöhön ja kehittämiseen.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto antaa lausunnon kaikkien aluehallintovirastojen puolesta. **23.6.2022**

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto valvoo lain työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020, jäljempänä kuntakokeilulaki) 22 §:n mukaisesti työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä kaikissa kokeiluun osallistuvissa kunnissa. Laillisuusvalvonnalla pyritään varmistamaan kuntakokeilun asiakkaille erityisesti yhdenvertainen toimeentulon turva ja palvelujen saatavuus, yksityiselämän suoja sekä kielellisten oikeuksien toteutuminen. Valvonnan tavoitteena on lainmukaisen ja yhtenäisen ratkaisulinjan noudattaminen kuntakokeilussa.

Työllisyyden kuntakokeilun laillisuusvalvonta käsittää kokeilualueen kuntien hoitamat työvoimapalvelut sekä niihin liittyvät työttömyysturvaasiat. Valvonta käsittää myös kuntouttavan työtoiminnan sekä monialaisen työllistymistä edistävän yhteispalvelun siltä osin, kun kysymys on myös kokeilualueen kuntien hoitamista työllisyyspalveluista ja työttömyysturvasta. Työttömyysturva on perustuslain 19 §:n mukaista perustoimeentulon turvaa, jolla toteutetaan lailla säädetty perusoikeus.

Aluehallintoviraston valvonta on suunnitelmaperusteista ja reaktiivista. Reaktiivinen valvonta sisältää kanteluiden tutkimisen sekä muut yhteydenotot. Suunnitelmaperusteinen valvonta on aktiivista, riskiperusteista ja valvontasuunnitelmaan perustuvaa valvontaa, johon voi sisältyä myös tarkastuskäyntejä.

Työllisyyden kuntakokeilun laillisuusvalvonta on ensimmäisenä vuonna painottunut reaktiiviseen eli jälkikäteiseen valvontaan, koska valvontaan osoitettu henkilöresurssi on ollut riittämätön suunnitelmaperusteisen valvonnan toteuttamiseksi. Myöskään kaikkia tietoon tulleita epäkohtia ei ole voitu ottaa valvontaan. Toteutettu kanteluiden käsittely on kuitenkin sisältynyt laajempaa ohjausta ja päätöksistä on laadittu myös julkisia lyhennelmiä sekä lähetetty ohjauskirje kaikille kokeiluun osallistuville kunnille.

Kanteluasiat, jotka ovat pääsääntöisesti kokeilualueen kunnan asiakkaan vireille saattamia, käsitellään hallintolain (434/2003) 8 a luvussa säädetyn mukaisesti. Valvovana viranomaisena aluehallintovirasto ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aihetta.

Reaktiivisella valvonnalla on tärkeä rooli työnhakijoiden oikeuksien viimesijaisena turvaamiskeinona ja tiedonlähteenä jälkikäteisen valvonnan osalta. Jälkikäteisvalvonnan asioiden selvittämällä voidaan estää ennalta toimeentulon turvan vaarantumista, esimerkiksi puuttumalla lainmukaisten määräaikojen noudattamatta jättämiseen tai niiden ylityksiin. Yksittäistä asiakasta koskevien kanteluasioiden selvittämällä voidaan saada laajempaa vaikuttavuutta sekä ehkäistä mahdollisten samanlaisten tapahtumien toistumista antamalla havaintojen perusteella ohjausta kaikille osallistuville kunnille.

Kuntakokeiluun siirrettyyn asiakasmäärään sekä aluehallintoviraston tietoon tulleisiin epäkohtiin verrattuna voidaan todeta, että kanteluasioita on tullut ensimmäisenä toimintavuotena vähän. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan syynä tähän on ollut mm. kokeiluun siirrettyjen asiakasryhmien haasteet omien oikeuksiensa hakemisessa varsinkin kantelun tekemisen kautta sekä myös epätietoisuus kantelun tekemisen mahdollisuudesta. Osalle asiakkaista myös riittää yhteydenotto puhelimitse sekä keskustelun aikana annettava ohjaus. Vireille tulleiden kanteluasioiden määrä on kuitenkin 1.3. 2022 jälkeen ollut huomattavassa kasvussa ja kasvaa edelleen. Kahden kuukauden aikana (1.3.2022-30.4.2022) aluehallintovirastoon on saapunut enemmän kanteluasioita kuin ensimmäisenä toimintavuotena yhteensä.

Kuntakokeilulain 22 §:n perusteella aluehallintoviraston valvonta on lähtökohtaisesti valvontasuunnitelmaan perustuvaa aktiivista ja riskiperusteista valvontaa, johon voi sisältyä myös tarkastuskäyntejä kokeilukuntiin. Kuntakokeilulle laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti valvontaa suunnataan palveluihin, joiden saatavuudessa, laadussa tai oikea-aikaisuudessa on aluehallintoviraston käsityksen mukaan vakavimpia puutteita. Valvonnan tavoitteet on huomioitu myös kantelujen käsittelyssä.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisen valvonnan tulee jatkossa painottua viranomaisaloitteeseen valvontaan eli valvonnan johto tulee olla viranomaisella. Ilmiöt valvontaan saadaan esimerkiksi kanteluasioista, mediasta, viranomaisten tietoineistoista sekä ohjaavalta ministeriöltä. Aluehallintovirasto näkeekin suunnitelmaperusteisen valvonnan vaikuttavampana kuin kanteluasioiden käsittely tai reaktiivinen valvonta.

TE palvelujen nykytilanne ja sisältö on kuvattu hyvin uusi asiakaspalvelumalli ja viimeaikaiset lainmuutokset huomioiden.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

SAK:n näkemyksen mukaan aktiivinen työvoimapolitiikka on oleellinen osa työllisyyden edistämistä. Korkea työllisyys ja menestyvä elinkeinoelämä puolestaan takaavat taloudellisen selkänojan hyvinvointivaltiolle ja julkisille palveluille.

Suomalainen työllisyyden hoito ja työvoimapolitiikka muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden. Merkittäviin rakenteellisiin muutoksiin ei pidä lähteä kevyesti, vaan perusteellisesti valmistellen ja sidosryhmät muutokseen sitouttaen. SAK ymmärtää, että hallituksen tavoite uudistaa työvoima- ja yrityspalveluiden lainsäädäntöä kuluvan hallituskauden aikana ei ole ollut koronasta ja muista syistä johtuen helppo tavoite. Tästä huolimatta SAK haluaa huomioida sen, että uudistuksen läpivienti jää nyt hallituskauden loppuvaiheeseen.

SAK ei vastusta TE-palveluiden siirtämistä kuntien vastuulle, mutta korostaa myös, että selkeää näyttöä nykyistä hajautetumman mallin eduista ei ole esitetty. Suomalainen kuntakenttä on myös hyvin monenlaisessa valmiudessa ottaa siirtyvät tehtävät vastuulleen. Tästä syystä palveluiden siirrossa on kiinnitettävä erityistä huomiota kuntien järjestämisvastuuseen liittyvään työvoimapohjaan, valtion ohjausrooliin, rahoituksen eri elementteihin, osaavan työvoiman sujuvaan siirtymiseen kuntien palvelukseen sekä työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen ja sujuvaan palveluprosessiin.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta **23.6.2022**
22.6.2022

Kuhmon kaupunki näkee merkittävänä ja kiitettävänä asiana sen, että lausuttavana olevassa HS:n luonnoksessa on pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti haluttu nykytilaan verrattuna lisätä kuntien valtuuksia työllisyyden edistämässä ja työllisyyspalveluiden järjestämisessä kuntalaisille. Kuhmon kaupunki tunnistaa tärkeäksi sen, että lopullisessa vuonna 2025 käytössä olevassa valtakunnallisessa työllisyyspalveluiden mallissa työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu olisi siirretty kullekin peruskunnalle itselleen (eikä isäntäkunnille tai kuntayhtymille), siten että kunnat voisivat sovittaa työllisyyspalvelut osaksi palveluidensa kokonaisekosysteemiä ja vapaaehtoisin neuvotteluin sopia toistensa kanssa sopimus pohjaisesta yhteistyöstä työllisyyspalveluiden järjestämisessä.

Kuhmon kaupunki haluaa myös saattaa lainvalmistelijoiden tietoon sen, että Kainuun seudun kuntakokeilussa mukana olevat Kainuun kunnat ovat organisoituneet kokeilualueeksi nimenomaan sopimus pohjalta; kukin kunta vastaa kokeilutoimintojen osalta omista kuntalais-asiakkaistaan kuntien keskinäisessä sopimuksessa määritellyllä tavalla. Kokeilua ohjaa koordinaattori, jonka kanssa yhteistyössä kokeilukuntien työllisyysasiantuntijat johtavat kukin oman kuntansa operatiivista asiakastyötä. Kokeilulla ei siis ole yhtä maakunnallista johtajaa, jonka työnjohdon alaisuuteen kaikki kokeilun kunnat ja niiden työllisyydenhoidon viranhaltijat olisi asetettu. Edellä mainittu Kainuun seudun kuntakokeilun sopimus pohjainen

kokeilumalli on Kuhmon kaupungin näkemyksen mukaan toiminut huomattavan hyvin, mm. kokeilun piiriin kuuluvien työnhakijoiden aktivointiasteella mitattuna Kainuun seudun kuntakokeilu oli vuoden 2021 loppupuolella tehokkain käynnissä olevista kuntakokeiluista.

2.8.5. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Koskien esitysluonnoksen kohtaa 2.8.5. Kuhmon kaupunki haluaa tuoda esiin sen, että useat Kainuun seudun kuntakokeiluun osallistuvat kunnat - mukaan lukien Kuhmo - ovat allokoineet mainittuun kokeiluun kokoonsa ja budjettiinsa nähden huomattavan suuruisen, täysin omakustanteisen henkilöstöresurssin. Tämän kuntiin virkasuhteessa olevan kuntakokeilun henkilöstön turvin on esim. Kuhmossa voitu tehdä jalkautuvaa asiakastyötä kaikkein heikoimmassa terveydellisessä tilanteessa olevien kuntakokeilun asiakkaiden osalta. Jalkautuvalla asiakastyöllä on tuotu palvelu asiakkaan kotiin hänen suostumuksellaan, usein erittäin hyvin tuloksin. Tämä on puolestaan voinut johtaa asiakkaan siirtymiseen kuntoutukseen, sairauslomalle, eläkkeelle, tai kuntouttavan työtoiminnan kautta kohti palkkatyötä. Kokonaisuutena Kuhmon kaupunki katsoo Kainuun seudun kuntakokeilun olleen onnistunut, ja lisänsä kohdetyhmäänsä kuuluvien työttömien palkkatyöhön työllistymistä, koulutukseen osallistumiseen sekä muihin osallisuutta ja työllisyyttä tukeviin palveluihin ohjautumista.

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Käsillä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa eduskunnalle on kohdassa 2.9.3 todettu seuraavaa : ”(...) [E]linkeino-hallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä varten siirtymisen vuoksi”. Kantanaan esitysluonnokseen tähän kohtaan Kuhmon kaupunki lausuu, että TEPA-uudistuksen kokonaisuutena vähitellen hahmottuessa tulisi huomioida se että asiakastietojen käyttötarkoitusten juridista säätelyä tulisi arvioida vielä uudelleen ennen vuotta 2025. Odotettavissa voi olla käytännön asiakastyöstä nousevia tilanteita, joissa asiakastietojen käyttötarkoitukset ovat nyt ennakoituja laajempia.

Puolangan kunta, Peltola Harri

23.6.2022

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Esityksessä käsitellään työllisyyden edistämisen kuntakokeilua ja tuodaan esille VN TEAS - tutkimuksen ensimmäisen väliraportin tuloksia. Raportin mukaan koronapandemia ja ennakoitua suurempi uuden henkilöstön rekrytointitarve erityisesti suurissa kunnissa hidastivat asiakkaiden palvelua, mikä näkyi kokeilukunnissa aktivointiasteen laskuna.

Into on toteuttanut kyselyn kuntakokeilujen toimivuudesta ja vaikutuksista etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimijoille. Vastausten perusteella kuntakokeilujen hidas käynnistyminen ja henkilöstövajeet ovat tuottaneet palveluprosesseihin katkoksia. Asiakkaiden ohjautuminen työpajapalveluihin on kuntakokeilujen myötä monin paikoin merkittävästi heikentynyt. Asiakkaiden jääminen tarpeisiinsa vastaavien palveluiden ulkopuolelle herättää etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimijoissa huolta. Inton kyselyn perusteella kuntakokeilujen keskeiset kehittämistarpeet liittyvät

henkilöstöressurssien ja asiakasohjauksen vahvistamiseen sekä monialaiseen yhteistyöhön panostamiseen. Lisäksi tarvitaan tiedonkulun sujuvoittamista sekä verkostoyhteistyön toimintaedellytysten parantamista. Tukea tarvitsevien nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden tilanteiden edistäminen edellyttää muun palvelujärjestelmän vahvempaa hyödyntämistä. Paikoin on kuitenkin saatu parannettua palvelun saatavuutta ja kehitettyä aiempaa vahvempaa yksilöllistä palvelua. Into painottaa, että kuntakokeiluista saatuja kokemuksia tulee hyödyntää laajasti sekä kuntakokeilujen kehittämistyössä että TE2024-uudistusta valmisteltaessa.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Sanna Marinin hallituksen keskeisenä hallitusohjelman tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on 80 000 lisätyöllistä. Tavoitteeseen liittyy hallituksen päätös myös jatkaa valmisteluja TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga.

En konsekvensanalys saknas över hur väl språket beaktas i nuvarande lagstiftning och vilka konsekvenserna blir i den nya lagstiftningen. Det vore därtill mycket viktigt att utreda hur lagen i praktiken utfallit i nuläget. Ett allmänt problem som även uppmärksammats i nationalspråksstrategin (Statsrådets principbeslut december 2021) är att varken statliga eller regionala myndigheter insamlar information som berör den svenskspråkiga arbetsmarknaden. Denna information behövs för att kunna dimensionera utbildning och fortbildning av svenskspråkig arbetskraft så att de svarar på behovet av svenskspråkig arbetskraft på arbetsmarknaden.

Det vore viktigt att den offentliga sektorn; såväl staten som kommuner, skulle rikta resurser till att utveckla svenskspråkiga och tvåspråkiga integrationsstigar och modeller. Myndigheternas skyldighet att erbjuda båda nationalspråken som integrationsspråk bör vara tydlig i all offentlig information och handledning.

Folktinget framhåller också att alla reformen från första början bör utformas så att tjänster och information konkret fungerar på både svenska och finska. Detta bör även gälla digitala tjänster. Språkkunskaper i båda nationalspråken är därför viktiga och det bör också förutsättas att kommunerna försäkras sig om att det finns tillräckligt med personal i kontaktytan till kunder som har utmärkta kunskaper i svenska.

Folktinget framhåller att nationalspråkstrategins åtgärdsförslag som berör arbetskraft, sysselsättning, utbildning och integration av invandrare bör beaktas då denna lag stiftas.

Etelä-Savon Yrittäjät

23.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Kannuksen kaupunki on mukana 1.3.2022 aloittaneessa kuntakokeilussa osana Kokkolan seudun työllisyyden kuntakokeilua. Kokeiluihin alkamisen ajankohtaan loi lisähaastetta koronapandemia, joka toi itsessään myös työn tekemiseen muutoksia kuten myös valtakunnalliseen työllisyystilanteeseen. Käsiteltävässä esityksessä kunta tai järjestämisvastuu alue järjestäisi julkisina palveluina työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, työnhaku- sekä urapalveluita. Lisäksi työhönvalmennusta ja työvoimakoulutusta. Kuntana pidämme tärkeänä, että siirtyvät tehtävät olisi mahdollisimman tarkasti määritelty. Siirron tueksi tulee tuottaa kuntiin ajantasaista tietoa ja hyödynnettäviä laskelmia tulevien muutosten kustannuksista. Näin olleen myös kunnan on nopeampaa reagoida tarvittaviin lisäerurssointitarpeisiin.

Kuntakokeilun on myös tarkoitus kehittää tulevaisuuden työllisyyspalveluita, joten olisikin tärkeää, että kunnissa tehtävälle kehittämistyölle jäisi riittävästi aikaa ja resurssia.

Valtakunnallisesti työvoiman ja sen saatavuuden haasteet ovat hyvästä työmarkkinoiden vedosta huolimatta mittavia. Tarvitaan uudenlaisia keinoja ratkoa näitä haasteita. Kuntiin siirtyvä mahdollisuus järjestää tulevaisuudessa työllisyyspalveluita on odotettu muutos myös edellä mainitusta johtuen.

Kunnissa on myös itsehallinnollinen vastuu hoitaa itselleen ottamat tehtävät sekä järjestää laissa säädettyjä palveluita. (Kuntalaki 7§)

2.5.2022 astui voimaan uudistettu laki julkisista työvoima ja yrityspalveluista asiakkaan palveluprosessin osalta.

Suuren kokoluokan muutokset, jotka vaikuttavat suoraan asiakkaiden arkeen aiheuttavat asiakkaiden hämmennystä sekä lisäävät henkilöstössä kuormitusta. Yhdistettäessä valtion ja kuntien toimintakulttuuria nousee päämäärätietoinen muutosjohtaminen arvokkaaseen asemaan. Koemme, että uusi asiakaspalvelumalli, joka säätelee asiakkaanpalveluprosessia on rajoittava ja kankea eikä sen voida ajatella tukevan tällaisenaan tavoiteltua päämäärää riittävän hyvin. Asiakaspalvelumallin muutokset ovat kasvattaneet henkilöstön työmäärää sekä tuottanut lisätyötä, josta ei ole selkeästi havaittavissa suoria työllisyysvaikutuksia. Asiakaspalveluprosessin uudistus on osaltaan kohtuuttoman vaativa, haastava ja toteutettu liian nopealla aikataululla tavoiteltuun päämäärään nähden. Erityisen toivottavaa olisi, että työllisyyspalveluissa työskentelevien virkailijoiden ammatilliseen harkintakykyyn yksilöllisen palveluprosessin kulussa voitaisiin luottaa enemmän. Liian tiukasti ylhäältä säännelty palvelumalli ei ole toimiva erityisesti monialaisen tuen tarpeessa olevien työttömien hyvinkin haastavien tilanteiden kohdalla.

Luonnoksessa on kuvattu työvoimapalveluiden järjestämisen ja palveluiden nykytila muutoin kattavasti, mutta yksityisen työnvälityksen ja muun palvelutuotannon osuus on jäänyt täysin huomiotta. Tämä antaa harhaanjohtavan kuvan työvoimapalveluiden tuottamisesta. Käsityksemme on, että julkisista työvoimapalveluista noin puolet tuotetaan ostopalveluina. Yksityinen ja julkinen työnvälitys meneillään olevat kuntakokeilut tekevät varsin laajaa yhteistyötä. Nykytilan kuvaukseen olisikin perusteltua lisätä tietoja erilaisten työvoimapalveluiden hankinnoista ja tuottamistavoista. Aiemmillä alueellisilla työllisyyskokeiluilla ei ole voitu osoittaa olleen positiivisia työllisyysvaikutuksia. Nyt meneillään olevista kokeiluista ei ole saatavilla tuloksia tämän uudistuksen tueksi, vaikka tämä oli keskeinen peruste niiden luomiselle.

Nykylainsäädännössä on aivan liikaa byrokratiaa ja aikamääreitä ja muita henkilökohtaista palvelua rajoittavia tekijöitä. Lainsäädännöllä tulisi turvata palvelut eikä vaikeuttaa niihin pääsyä. Työvoimaviranomaisena toimivan asiantuntijan tekemään palvelutarpeen arvioon pitäisi luottaa enemmän. Lainsäädännöllä ei tulisi liikaa rajoittaa asiakkaiden saamaa palvelua. Myös työnantaja asiakkaiden näkökulmasta TE-palvelut ovat liian byrokraattisia.

2.8.5 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Nyt käynnissä olevia työllisyyden kuntakokeiluja on valtakunnallisesti uutisoitu hyvin negatiiviseen sävyyn. Kainuussa ja Kajaanissa kokeilun tulokset ovat olleet erinomaisia. Kaikkien asiakkaiden aktivointiaste on noussut kokeilujen aikana roimasti. Kajaanissa muun muassa nuorten asiakkaiden (alle 30-v) aktivointiaste on huhtikuun 2022 tilaston mukaan 50,9 %, joka on korkein aktivointiaste jota ko. ryhmän kohdalla on ollut vuodesta 2018 alkaen. Huhtikuussa 2021 saman kohderyhmän aktivointiaste oli 39,8 % ja huhtikuussa 2020 27,6 %. (PowerBI tilastointi) Asiakkaita on tavattu ja kontaktoitu tiiviimmin ja heitä on ohjattu palvelutarpeen mukaisesti palveluihin. Myös pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste on noussut kokeilujen aikana. Kuntien panostamat omat henkilöstöresurssit kokeiluun ovat tuoneet lisää vaikuttavuutta, koska asiakasmäärät per virkailija ovat olleet matalammat, kuin ennen kokeiluja. Kainuussa on keskimäärin noin 96 asiakasta per virkailija. Kajaanissa asiakasmäärät vaihtelevat 80–220 välillä riippuen asiakaskohderyhmästä.

2.9.3 asiakastietojen käyttötarkoitukset

Valmistelun edetessä ja tulevaisuudessa lainsäädännön tulee turvata riittävät tiedonsaannin ja tiedon vaihdon mahdollisuudet työntekijöiden ja eri hallinnonalojen välillä, silloin kun se on tarpeellista asiakkaan työllistymistä edistävien toimenpiteiden näkökulmasta. Esimerkiksi terveydentilaa koskevien tietojen saanti ja tiedonvaihto-oikeus on tärkeitä, jos niillä on vaikutusta asiakkaan palveluun ohjaamiseen taikka työllistymiseen.

Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja verkoston koordinaattori, Taina Väre, erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Pienten kuntien verkoston lausunto työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskien (Huom. lopussa "muuta huomioitavaa" kohdassa on verkoston koko lausunto. ja lausunnon osat viety lausuntopyynnön ko. tai soveltuviin kohtiin.

Kuntaliiton pienten kuntien verkosto on edunvalvonta-, keskustelu- ja kehittämisfoorumi pienille kunnille. Manner-Suomen kunnista 197 kuntaa on alle 10 000 asukkaan kuntia eli noin kaksi kolmasosaa kaikista kunnista. Näistä kunnista 159 kuntaa kuuluu Kuntaliiton pienten kuntien verkostoon.

Pienet kunnat ovat valmiita ottamaan vastuuta työllisyyden edistämisestä ja kannattavat kuntapohjaiseen TE-järjestämismalliin siirtymistä. Uudistuksen ta-voitteisiin pääseminen edellyttää, että sekä valta että vastuu palveluiden järjestämisessä on kunnalla. Pienillä kunnilla on vahva paikallistuntemus sekä mahdollisuudet rakentaa palvelut asiakaslähtöisesti muita paikallisia yksityisiä ja julkisia palveluita täydentäen. Pienet kunnat pystyvät järjestämään työllisyys- ja yrityspalvelut lähipalveluina huomioimalla kunnan muiden tehtävien, mm. elinkeinopalveluiden ja nuorisopalvelujen kokonaisuus sekä tekemällä yh-teistyötä muiden kuntien ja hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystyöryhmien kanssa. Työllisyyden kuntakokeilun kautta on saatu paljon kokemuksia onnistuneista toteutusmalleista pienissä kunnissa ja näitä kokemuksia uudistuksessa voidaan ja tulee hyödyntää.

Pienten kuntien verkosto nostaa omassa lausunnossaan esille erityisesti pienten kuntien kannalta tärkeitä asioita ja kysymyksiä, joista keskusteltiin mm. Kuhmossa pidetyssä pienten kuntien verkoston työllisyysseminaarissa 6.5.2022. Lisäksi pienten kuntien verkosto yhtyy Kuntaliiton lausunnossa esille tuotuihin yksityiskohtiin eikä toista niitä omassa lausunnossaan.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Virtain kaupunki

23.6.2022

TE2024-uudistuksella tavoitellaan merkittäviä työllisyysvaikutuksia sekä joustavia ja asiakaslähtöisiä lähi-palveluita kuntiin. Uudistuksessa olisi kuitenkin huomioitava, että julkisen työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken mukaan lukien hyvinvointialueet. Rahoitus ja järjestämistä tulee olla samalla taholla, lisäksi on varmistettava rahoituksen oikeasuhteisuus ja resurssoinnin riittävyys. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Tiainen Olli

23.6.2022

Kehitysyhtiö SavoGrow yhtyy Kuntaliiton lakiluonnoksesta antamaan lausuntoon, mutta haluaa nostaa esille muutaman asian kunnallisen elinkeinoyhtiön näkökulmasta.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

23.6.2022

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

Nykyiset palvelusisällöt ja järjestämistavat on käytä arvioinnissa läpi kattavasti tuore asiakaspalvelumalli mukaan lukien. Huomioitava on, että tosiasiallisesti työvoima- ja yrityspalveluissa on ollut esimerkiksi palvelujen kestoissa, määrissä ja sisällöissä sekä soveltamistavoissa jonkin verran eroja myös alueellisesti, asiakasryhmittäin ja eri muutosajankohtina, joten lainmukaisuuden seurantaan tarvitaan jatkossakin ja tämä olisi luonteva tehtävä valtiolle.

Kuntien nykyiset tehtävät ja vastuualueet on käyty kokonaisuutena läpi. Melko vähän on huomioitu sitä, että kunnat tekevät paljon yhteistyötä laajoissakin verkostoissa myös työnantajien kanssa ja että ne ovat jo tuoneet peruspalvelujen tarjoamia ratkaisuja työllisyysneuvontaan. Tärkeä havainto on nostettu esille, että URA-tietojen perusteella Ohjaamojen asiakas päätyy työllistymistä edistäviin palveluihin viikkoja aiemmin työnhakujakson alusta kuin muut työvoimapalveluissa olevat nuoret. Kanta-Hämeessä kuntien johtaman TYP:n aktivointiaste on ollut myös korkea. Hämeessä työvoimakoulutus on ollut muuta maata vähäisempää. Kotouttamispalvelujen muutokset ja yhdyspinnat on tunnistettu. Arvio seurantamenetelmien kehittämistarpeista on tunnistettu ja nykyisillä URA-, ARVI- tai OPAL-järjestelmillä ei tosiasiallisesti saada muodostettua vaikuttavuustietoa eikä palveluprosesseista tai niiden vaiheista ei saada tietoa. KEHA-keskuksen tulisi kiinnittää tähän jatkossa merkittävää huomiota ja kehittämistyötä yhteistyössä kuntien kanssa.

Pohjois-Karjalan ELY

23.6.2022

Pohjois-Karjalan ELY-keskus viittaa ja yhtyy tässä ja myöhemmissä kohdissa ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (tekijänä Hämeen ELY-keskus) sekä lausuu lisäksi omasta puolestaan eräisiin kohtiin.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

**Akaan kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022**

23.6.2022

Akaan kaupungin lausunnon mukaan esityksen tavoitteet ovat hyvät ja kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Akaan kaupunki nostaa kuitenkin esiin huolen siitä, että esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Esityksestä poiketen järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee olla jokaisella kunnalla. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Kuntien tulee voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Akaan kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin myös työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaation osalta. Myös palkkatukityöllistäminen on ollut tärkeä työllisyystoimi ja Akaan kaupunki pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että palkkatukityöllistämisen säilyisi edelleen kuntien työllistämismahdollisuutena. Lisäksi asiakastietojärjestelmät ja rekisterien pitäjyys vaativat selkeyttämistä.

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Lakiuudistuksen nykytila ja uudistuksen lähtökohta on kattavasti esitelty. Työvoimapalvelujen sitominen tiiviimmin paikalliseen kunnan elinvoiman kehittämiseen on muutoksen ydin. Uudistuksessa pyritään myös uudistamaan käytännöt, jotka nykyisessä työllisyysenhoidossa eivät parhaalla mahdollisella tavalla hyödynnä julkistalouden resursointia ja potentiaalia.

Kuntien aikaisempi rooli tukea pitkäaikaistyöttömyyden ja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä muuttuu selkeästi. Rahoitusmallin uudistus kohdistaa huomion työttömyyden alkuvaiheeseen ja työstä työhön siirtymiseen. Kokonaistavoitteena tämä painopisteen muutos on perusteltu, mutta uudistusesitys ei anna riittävää vastausta sille, millä tavoin ja kenen toimesta jatkossa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia valmennetaan työmarkkinoiden käyttöön.

Työvoimapalvelut ovat olleet valtion vastuulla 1960-luvulta saakka. Järjestämisvastuun siirtäminen takaisin kunnille on muutoksena suuri ja edellyttää kahden hallintokulttuurin sopeuttamista keskenään. Esityksessä uudistuksen fokus on ymmärrettävästi TE-palvelujen nykytilassa ja kokonaisuudessa. Muutoksen lopputuloksen kannalta merkitystä on myös kuntien aikaisemmalla roolilla työllisyysenhoidossa ja elinkeinoelämän vahvistamisessa. Tämä vastaanottavan tahon ”nykytila” vaikuttaa moneen esityksessä olevaan yksityiskohtaan kuten esimerkiksi tietohallintoon ja asiakastietojärjestelmiin.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Imatran kaupunki kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

-

HPL:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (VN/558/2022)

Nykytila ja sen arviointi

HPL edustaa yksityistä työnvälitystä eli henkilöstöpalveluyrityksiä ja yksityisiä työllisyys- ja valmennuspalveluiden tuottajia. HPL:n jäsenyritysten määrä on noin 400. HPL:ssä yksityisten työllisyys- ja valmennuspalveluja tuottavien yritysten edunvalvonta on vahvistunut, sillä Suomen Kasvupalvelujentuottajat Kasper ry on lopetettu ja osa yrityksistä on siirtynyt kevään 2022 aikana HPL:n jäseniksi.

Tavoitteena työpaikkojen ja työnhakijoiden parempi kohtaanto on hyvä. Se, päästäänkö tällä esityksellä siihen, ei ole mitenkään taattua. Aikaisemmista kokeiluista ei ole tullut mitään näyttöä paremmista tuloksista ja nimestään huolimatta kuntakokeilut eivät ole mitään kokeiluja, joiden tuloksia mitattaisiin ja maltettaisiin odottaa. Näyttääkin siltä, että esitys on enemmänkin poliittisen kompromissin tulos kuin tarkoin harkittu ja tutkimustuloksiin perustuva päätös. Muutoksessa on kuitenkin mahdollisuus ja näytön paikka. Uskomme, että ainakin joillakin alueilla päästään parempiin tuloksiin jo pelkästään sillä, että siellä on nyt erilainen tekemisen meininki ja halu onnistua. Siten on hyvä, että vanhoja malleja välillä ravistellaan ja toki esityksen rahoitukselliset kannusteet kunnille tuovat toivottavasti oman lisäkannusteen.

Yksityinen työnvälitys ja palveluntuottajat loistavat poissaolollaan

Hallituksen esityksestä puuttuvat lähes täysin yksityisen työnvälityksen ja palveluntuottajien rooli ja merkitys. On hämmästyttävää, miten yli 650 sivun hallituksen esityksessä yksityinen työnvälitys ja palveluntuottajat suorastaan loistavat poissaolollaan. Ne on "unohdettu" nykytilan kuvauksesta, vaikka niiden merkitys on suuri ja yhteistyötä tehdään laajalla rintamalla. Kannamme suurta huolta siitä, miten yhteistyö ja nykyiset toimintamallit saadaan siirrettyä TE-toimistoilta kunnille, kun tätä yhteistyötä ei tässä esityksessä edes noteerata, saati että siihen kannustettaisiin.

HPL esittää, että hallituksen esityksen puutteet korjattaisiin tältä osin. Esitykseen nykytilan kuvaukseen tulisi lisätä se laaja yhteistyö, jota yksityisen ja julkisen työnvälityksen välillä tehdään nykyisin. Lisäksi nykytilan kuvaukseen tulisi lisätä yksityisten palveluntuottajien (työllisyys- sekä koulutus- ja valmennuspalvelut) rooli ja merkitys.

Vantaan kaupunki katsoo, että uudistus on kokonaisuudessaan oikeansuuntainen, mutta kaipaa myös merkittäviä korjauksia. Uudistuksen alkuvaiheessa tarkoituksena oli siirtää työttömyyden

hoitoon liittyvät tehtävät kunnille. Tässä esityksessä kunnille ollaan kuitenkin siirtämässä myös työttömyyden rahoitusvastuu.

Nykytilan osalta Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota edellytyksiin, joita eduskunta esitti vastauksessaan hyväksyessään hallituksen esitykseen HE 167/2021 sisältyvät lait. Eduskunta edellytti, että hallitus seuraa tarkasti resurssien riittävyttä työllisyyden edistämiseen liittyvässä viranomaistoiminnassa, seuraa resurssien kohdentumisen onnistumista ja kiinnittää erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen.

Toiseksi eduskunta edellytti, että TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyttä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi sekä niiden oikeasuhtaista jakautumista kuntien ja TE-toimistojen kesken seurataan tarkasti ja että tarvittaessa toimintaan ohjataan lisää määrärahoja valtion lisätalousarvioissa tai talousarvioissa vuodelle 2023. Määrärahojen riittävyden arvioinnissa on otettava huomioon asiakaspalvelujen vaatimien henkilöstöresurssien lisäksi myös toimitilojen ja tietojärjestelmien kehittämisen vaatimat määrärahat.

Kolmanneksi eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi ja antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä. Vantaan kaupungista on tärkeää, että palkkatukea voidaan myöntää tällä hetkellä kunnalle työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Palkkatukityöllistämisen merkitys on suuri paitsi Vantaan kaupungille, myös niille lukuisille työttömille, joiden ammatillista osaamista voidaan palkkatuetun työn avulla parantaa kunnassa ja samalla edistää heidän työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Kuntaliiton tietojen mukaan noin 35–40

prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt aiemmin kunnissa.

Käsillä olevassa HE-luonnoksessa lähdetään kuitenkin siitä, että palkkatukea ei voitaisi enää jatkossa myöntää kunnille tai niiden määräysvallassa oleville yhteisöille työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Kun julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään kunnille, ei palkkatukiviranomainen (kunta) voi myöntää palkkatukea itselleen.

Uudessa mallissa työikäisen väestön eli 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtionosuuskriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin niin sanotun laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat luetaan mukaan työttömien määrään. Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty niin, että se kattaa myös työllistetyt, esimerkiksi palkkatuella työllistetyt. Koska kunnat eivät voi uudessa mallissa myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kunnan palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Jos työllistetyt henkilöt palkataan muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistusten ulkopuolelle. Täten em. henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Vantaan kaupunki esittää, että uudistuksen jatkovalmistelussa aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia kehitetään siten, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön olisi tärkeää myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja täyttää näin lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen

mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Näin vahvistettaisiin henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille. Vantaan kaupungin mukaan kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa työvoimapalveluihin vähenisi.

Nykytilan osalta voidaan todeta lisäksi työllisyyden edistämiseen liittyvän toimintaympäristön kompleksisuus erityisesti asiakkaan näkökulmasta. Ehdotetulla julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämisellä kunnille olisi mahdollista selkiyttää toimintaympäristöä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus. Vuoden 1957 jälkeen se on ollut valtion hoitamaa, mutta nyt ympyrä on sulkeutunut -hyvä näin! Uudistus on kuitenkin jäämässä puolitiehen sillä todellista vastuuta työllisyyden hoidosta kunnille ei anneta. Pääosin kokonaisuus vaatii monia tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset. Lain on mahdollistettava joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Tosiallisesti toimintaa siirretään suurelta osin yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Nykytilan kuvaus ja arviointi on esitelty pääosin hyvin. TE-toimistojen työnantajille ja yrityspalveluille nykytilanteessa tarjottavia palveluita ja TE-toimistojen roolia työnantaja/yrityspalveluissa sekä yrityspalveluyhteistyössä on kuvattu kevyesti ja yrityspalveluiden merkitystä ei ole riittävästi korostettu. Vaikka nykyiset TE-toimistojen yrityspalvelut ovat hyvin toimivia, niin rekrytoivien yritysten palvelutarpeita tulisi jatkossa tunnistaa vieläkin paremmin ja yritysten palveluprosesseihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Erityisesti pienet yritykset, joilla ei ole rekrytointiosaamista tarvitsisivat selkeämmin määriteltyä julkisen työvoimapalvelun tuottamaa rekrytointipalvelua.

Satakunnan TE-toimiston mielestä nykyinen TE-toimistojen alueellinen järjestelmä on hyvin toimiva. Alueellisissa, pääosin maakunnallisissa TE-toimistoissa hoidetaan ammattitaitoisesti, tasavertaisesti ja kustannustehokkaasti isoja asiakasmääriä sekä tarjotaan myös yksilöllistä palvelua palvelutarpeen perusteella. Monet viranomaispäätökset tai asiakaskohderyhmien palvelut (ammattillinen kuntoutus, kotoutumisasiakkaat, koulutusyhteistyö, yrityspalvelut) edellyttävät syvällistä osaamista sekä laajaa lainsäädännön tulkintaa ja soveltamista. Toimisto- ja toimipaikkakohtaisilla keskittämisillä on varmistettu alueellinen osaaminen, lisätty tehokkuutta sekä asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua. Asiakkailta kerätään säännöllisesti ja kattavasti koko maan osalta asiakaspalautetta, samoin toiminnan vaikuttavuutta, kustannuksia ja tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti. TE-toimistojen asiantuntijoiden hyvä osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen EU:n komission ulkoisessa arvioinnissa 05/2022.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari**

22.6.2022

TE2024 toimintaympäristöjen ja ekosysteemien muodostuessa tulee olla mahdollisuus asiakastietojen käyttötarkoitusten - ja tarpeiden uudelleenarviointiin muuttuneessa tilanteessa.

Keski-Pohjanmaan liitto

22.6.2022

Keski-Pohjanmaan liiton koottu lausunto on esitetty lausuntoasiakirjan viimeisessä osassa, kohdassa muut havainnot.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

TE-uudistuksen toimeenpanossa ja onnistumisessa Uusimaa on sijainniltaan ja volyymiltaan avainasemassa. Kolmannes Suomen työvoimasta ja työkäisistä asuu Uudellamaalla ja työkäisten määrä kasvaa joka vuosi sekä Suomen sisäisen, että kansainvälisen muuttoliikkeen ansiosta. Uudellamaalla toimii lähes 100.000 yritystä, mikä on yli kolmannes kaikista Suomen yrityksistä ja 46 % yksityisen sektorin työpaikoista. Suomen pk-yrityksistä sijaitsee Uudellamaalla 35 %, ja Uusimaa on myös startup- ja kasvuyrittäjien maakunta. Uusimaa on koko Suomen kasvun ja kansainvälistymisen elinkeinopoliittinen veturi, jonka menestys heijastuu kasvunedellytyksinä ja hyvinvointina koko Suomeen.

Uudenmaan liitto korostaa uudistuksen valmistelussa tiivistä yhteistyötä ja tiedonkulkua valtion ja kuntien kanssa. Sillä, miten saumattomasti yhteistyö toimii, on jatkossa yhä merkittävämpää vaikutusta myös kuntien mahdollisuuteen hoitaa elinvoimatehtävänsä asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Jo kuntakokeilussa olevien kuntien mukaan ajantasainen tiedonsaanti on ollut aika ajoin haasteellista, mitä toimenpiteitä niiltä odotetaan kokeilun kuluessa valtion taholta ja missä aikataulussa. Kokeilun ulkopuolisten kuntien asema tulevaisuuteen varautumiseksi on ollut vieläkin haasteellisempaa. Tietoa tarvitaan itse uudistuksen käytännön etenemisestä, mutta maakunta- ja kuntakohtaista tietoa laskennallisista kustannuksista ja työllisyyden eri muuttujista. Jälkimmäiseen Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus ovat panostaneet resursoimalla maakunnan kuntien käyttöön yhteisen tutkijaresurssin. Mutta ottaen koko laajuudessaan huomioon TE-uudistuksen kunnianhimoisen aikataulun tiiviiseen yhteistyöhön ja tiedonkulkuun kuntien on kiinnitettävä erityistä huomiota – jotta uudistus saadaan ennen kaikkea asiakkaiden näkökulmasta maaliin onnistuneesti.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Svenska enheten för
bildningsväsendet**

22.6.2022

I kapitel 2.1.4 Tieto- ja neuvontapalvelut och 2.1.6. Ammatinvalinta- ja uraohjaus beskrivs hur tjänsterna fungerar. Här saknas dock helt och hållet den verksamhet som görs inom livslång vägledning (ELO-toiminta). Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) och Svenska enheten för bildningsväsendet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland (i fortsättningen Svenska enheten) jobbar aktivt med utvecklingen av livslång vägledning i enlighet med Statsrådets strategi för livslång handledning (Statsrådets publikationer 2020:36). Svenska

enheten har som specialuppdrag att koordinera den livslånga vägledningen för den svenskspråkiga befolkningen. (Statsrådets förordning 2009/906 § 6).

I nuläget finns ett aktivt samarbete mellan NTM-centralerna, regionförvaltningsverken och landskapsförbunden kring utveckling och koordinering av vägledningen samt kring prognostiseringen av utbildnings- och arbetskraftsbehov, vilket inte framgår i utkastet.

Koulutuskuntayhtymä OSAO

22.6.2022

Johtaako suuren työssäkäyntialueen vaade siihen, että hankintayksikköjen määrä kasvaa. Tämä asettaa vaatimuksia näiden yksiköiden väliselle saumattomalle yhteistyölle. Myös siirtymävaihe tulee pystyä toteuttamaan saumattomasti, jotta palveluissa ei tule katkosta.

Ryhtyvätkö kunnat itse tuottamaan näitä koulutuspalveluita. Olisiko tämä kenenkään etu?

Tarkoittaako henkilökohtainen tapaaminen vain lähitapaamista, mikäli näin niin riittävätkö palvelun tarjoajien tila- ja henkilöresurssit tähän.

Johtaako vaade laillistetusta psykologista jonoihin ja viiveisiin ammatinvalinnanohjauksessa ja uraohjauksessa.

Palkkatuen porrastuksesta luopuminen on hyvä uudistus, sillä se selkeyttää asiaa työnantajien näkökulmasta.

Ulkomaalaisen työntekijän oleskelulupa-ehdotettu uudistus on hyvä ja tarpeellinen.

55-v täyttäneiden työllistämistuki on hyvä uudistus.

Varsinais-Suomen ELY, Säippä Sari

22.6.2022

Lausuntomme perustuu ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon. Lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskus on tutustunut Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikön 15.6.2022 antamaan lausuntoon, joka käy yksityiskohtaisesti läpi esityksen vaikutuksia erityisesti kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tässä omassa lausunnossaan Varsinais-Suomen ELY-keskus nostaa esiin muutamia ELY-keskusten yhteistä lausuntoa ja Oikeudelliset palvelut -yksikön lausuntoa täydentävää huomiota oman alueensa näkökulmasta.

Lakiesityksen tavoitteita koskevassa kohdassa mainitaan ensimmäisenä tavoitteena työn kysynnän edistäminen. Esityksen painopiste on kuitenkin henkilöasiakaspalveluihin liittyvässä sääntelyssä, jonka tavoitteena on turvata lähipalvelut henkilöasiakkaille.

Työn kysynnän edistämiseksi lakiuudistuksessa tulisi ratkoa myös työnantajien palveluihin liittyviä kysymyksiä ja sitä, kuinka työnantajien palvelussa, esim. rekrytointitoimeksiantoihin vastattaessa ylitetään sujuvasti työllisyydenhoitoalueiden rajoja.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022

22.6.2022

Kontiolahden kunnan näkemys on, että työvoimapalvelujen järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Näin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä toistensa kanssa ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Kunnissa pystytään paikallisen ekosysteemin sisällä kehittämään poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Hämeenlinnan kaupunki, Kanta-Hämeen
TYP

22.6.2022

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Paikalliset ja alueelliset mahdollisuudet sekä eroavaisuudet on tärkeä huomioida. Työllisyysalueen määrälliseksi rajaksi on asetettu 20 000 työkäistä, mikä on tiukka raja. Miten 20 000 työkäisen työvoimapohjaan perustuva, mahdollisesti usean kunnan käsittävä työllisyysalue mahdollistaa paikallisen

kuntaekosysteemin hyödyntämisen? Rahoituksen tulisi mahdollistaa asiakaslähtöisyys, lähipalvelut sekä paikalliset ratkaisut.

Uudistuksen aikataulu on tiukka. Valmistelussa tulee mahdollistaa palveluiden muotoileminen paikallisia tarpeita vastaaviksi. Kaksikielisten alueiden tarpeet tulee huomioida.

Keminmaan kunta

22.6.2022

TE2024 toimintaympäristöjen ja ekosysteemien muodostuessa tulee olla mahdollisuus asiakastietojen käyttötarkoitusten - ja tarpeiden uudelleenarviointiin muuttuneessa tilanteessa.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Hämeen ELY-keskus, Yhteistyöllä
muutosturvaa valtakunnallinen
muutosturvan kehittämishanke (ESR),
Mizaras Eleni

22.6.2022

Lausunnon antaa valtakunnallinen muutosturvan kehittämishanke Yhteistyöllä muutosturvaa. Näkemykset on muodostettu valtakunnallisen muutosturva-asiantuntijoiden verkoston sekä kehittämishankkeen huomioiden perusteella. Hanketta hallinnoi Hämeen ELY-keskus, mutta kehittämistyötä tehdään valtakunnallisesti kaikkien ELY-keskusalueiden kanssa.

Nykytila ja sen arviointi

Muutosturvan palveluja tarjotaan myös pienemmissä vähentämistilanteissa. Palvelut koskevat kaikkia yli 10 henkilöä koskevia muutosneuvotteluja, mutta palvelua tarjotaan pienemmillekin työnantajille riippuen alueen elinkeinorakenteesta.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus
14.6.2022

22.6.2022

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Uvilan kaupunki on mukana kuntakokeilussa yhdessä Porin ja Kokemäen kaupunkien kanssa. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti jatkaa valmistelua TEpalvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin ja työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Uvilan lausunto on pitkälti yhdenmukainen Porin ja Kokemäen kaupunkien lausunnon kanssa. Lausunnossa viitataan useilta osin myös Kuntaliiton lausuntoon. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi.

Kuntien yhteinen huoli liittyy esitetyn lakimuutoksen soveltavuuteen kunta-alustalle sekä rahoitusmallin kannattavuuteen. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut; nykyisen lainsäädännön siirtäminen sellaisenaan kunnan järjestämisvastuulle ei takaa sitä. Esitetty yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Kuten Kuntaliitto, myös Uvilan, Kokemäen ja Porin kaupungit esittävät, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan 30 %:sta 50 %:iin. Se tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä. Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Näin ollen kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi työttömyyden kehityksestä mutta valtiosuus pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, **22.6.2022**
Puheenjohtaja Antti Loukola

Hallituksen esitysluonnoksessa työvoimapalvelut siirtyisivät kuntien järjestämisvastuulle. Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry:n mielestä kyseessä olisi suuri hallinnollinen muutos, jonka taloudelliset ja työllisyysvaikutukset jäävät esityksen perusteella epävarmoiksi. EOL katsoo, että kuntakokeilusta on saatava arviointituloksia ennen isojen uudistusten tekemistä.

EOL suhtautuu kriittisesti siihen, miten työvoimakoulutuksen hankinnasta on lakiesityksessä muotoiltu. Kilpailuneutraaliteetti tulee taata koulutusten hankinnassa, jotta uusi kunnan työvoimaviranomainen ei suosisi koulutusten hankinnassa kunnan omaa koulutuksenjärjestäjää. On erittäin tärkeää, että yksityisiä sekä kunnallisia järjestäjiä kohdellaan kilpailullisin periaattein.

Finlands Kommunförbund rf, Nätverket 22.6.2022 för svensk- och tvåspråkiga kommuner

Nätverket för svensk- och tvåspråkiga kommuners utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som omorganiserar den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen

Språkfrågorna förenar kommunfältet i de svensk- och tvåspråkiga kommunerna. Enligt 10 § i språklagen har var och en rätt att i kontakter med statliga myndigheter, tvåspråkiga myndigheter i välfärdsområden och tvåspråkiga myndigheter i välfärdssammanslutningar samt tvåspråkiga kommunala myndigheter använda finska eller svenska och att bli hörd på sitt eget språk, finska eller svenska. Med det egna språket avses det språk personen väljer, och språket är varken bundet till modersmålet eller kontaktspråket i befolkningsregistret. Myndigheterna ska självant se till att invånarnas och servicetagarnas språkliga rättigheter förverkligas utan att personen särskilt behöver hänvisa till dem. Därav förutsätter språkkraven tillräckliga resurser och ibland specialarrangemang för nya kommunala uppgifter. De tvåspråkiga områdena behöver fungerande strukturer på två språk och det behövs tjänstepersoner med detta som ansvar i den nya uppgiften.

Nätverket önskar att man tar i beaktande följande:

Nätverket stöder att finansieringen grundas på befolkningsmängden till 70 procent och arbetslösa till 30 procent. Kommunerna behöver kompenseras för nya uppgifter som överförs och när en reform genomförs ska de verkliga möjligheterna att få full ersättning beaktas.

Nätverket tackar ministeriet över de föreslagna undantagstillstånden för att sänka arbetskraftsunderlaget på 20 000 personer. Undantagsgränsen kunde ändå vara lägre för att möjliggöra tvåspråkiga lösningar även i framtiden.

I tidigare reformer har språk varit ett kriterium för hur områden ska bildas. Det saknas i den här reformen.

Det förekommer oro över hur överföringen av TE-byråernas personal ska ske till de nya arbetsgivarna. Svensk- och tvåspråkiga kommuner behöver språkkunnig personal och kan behöva lägga språkkrav på ny personal.

Nätverket betonar även vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT.

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå

på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Kommunförbundets nätverk för svensk- och tvåspråkiga kommuner är ett forum för Finlands 49 svensk- och tvåspråkiga kommuner. Nätverket är ett forum för diskussion, intressebevakning och utveckling. Kommunerna i nätverket representeras främst av kommun- och stadsdirektörerna. Vi begär att vårt utlåtande tas i beaktande som en del av helhetsberedningen av reformen.

Bästa hälsningar,
Nätverket för svensk- och tvåspråkiga kommuner
Erika Strandberg
Ordförande
Kommundirektör, Kimitoöns kommun

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

Toivakan kunnan lausunto

Lakiesitys liittyy pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022-2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palveluiden siirtämiseksi kunnille. Toivakan kunta ei ole ollut osallisena työllisyyden kuntakokeilussa, eikä tässä lausunnossa siis pystytä huomioimaan kuntakokeilun tuomia oppeja tai näkökulmia uudistuksen toimeenpanoon.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kaustisen seutukunta painottaa, että lainsäädännöllä on turvattava asiakastilanteessa tarvittava riittävä tiedonsaanti. Kun palvelurakennetta lakiuudistuksen myötä rakennetaan uudelleen, tiedonsaannin rajoitukset eivät saa missään tilanteessa heikentää asiakkaan mahdollisuuksia edetä sujuvasti kunnan palvelusta toiseen. Kuntakokeiluilla ja tulevilla työvoimapalvelujen siirrolla kuntiin halutaan yhteensovittaa valtion ja kuntien palveluita. Tällöin on taattava mahdollisuus toteuttaa yksilöllistä palvelua lainsäädännön sitä estämättä. Nykymallissa tiedonsaantioikeus nousee usein rajoittaviksi tekijäksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Nykytilan arvioinnissa on hyvin kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden julkiset työvoimapalvelut. Palvelut on rakennettu valtakunnallisesti yhtenäisiksi, asiakkaan kannalta yhdenvertaisiksi ja ne

vastaavat asiakkaiden tarpeisiin. Hämeen TE-toimiston näkemyksen mukaan palvelut ovat toimivia. Suuret asiakasmäärät pystytään hoitamaan kustannustehokkaasti ja yhteisillä valtakunnallisilla palveluilla pystytään tukemaan paikallisia palveluita. Koemme positiivisena sen, että palveluita voidaan hoitaa puolueettomasti ilman politikointia, eivätkä kuntarajat vaikuta palveluihin tai päätöksiin.

Luonnoskokonaisuus hallituksen esitykseksi on keskeneräisen oloinen. Se jättää osittain vastaamatta olennaisiin kysymyksiin kuten järjestämisvastuun tarkkaan määrittelyyn, oletettuun työllisyyden lisäämiseen, oletettuun palveluiden tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseen, yrityspalveluiden pirstoutumisen huoleen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseen.

Esitys jättää perustelematta sen, miksi toimivat palvelut olisi syytä purkaa ja hajauttaa. Esitys sisältää merkittävän laajan uudistuksen, jonka perimmäiset tavoitteet ja perusteet on esitetty vajavaisesti. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto).

Nykyisen kaltainen asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta, on asiakaslähtöinen ratkaisu ja tukee työvoiman liikkuvuutta. Pieniin alueisiin ja yksiköihin pirstottu palvelukenttä rajaa asiakkaan mahdollisuuksia ja vähentää todennäköisesti työvoiman liikkuvuutta. Tämä kaikki huonontaa Suomen elinvoimaisuutta sekä houkuttelevuutta.

Yrityksille ja työnantajille suunnattuja palveluita esitys ei kuvaa. Ne ovat kuitenkin oleellinen osa nykyisiä TE-palveluita tavoitteenaan osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja työnantajille. Myös muuttuva työelämä kaipaa uudenlaisia yrityslähtöisiä palveluja ja sekä kyvykkyyttä monimuotoiseen työkykyjohtamiseen.

Koemme, että tässä muodossaan esitys tulee heikentämään asiakkaiden tilannetta nykyiseen verrattuna, on kustannuksiltaan kalliimpi tapa järjestää palvelut ja lisää eriarvoisuutta.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kaustisen seutukunta painottaa, että lainsäädännöllä on turvattava asiakastilanteessa tarvittava riittävä tiedonsaanti. Kun palvelurakennetta lakiuudistuksen myötä rakennetaan uudelleen, tiedonsaannin rajoitukset eivät saa missään tilanteessa heikentää asiakkaan mahdollisuuksia edetä sujuvasti kunnan palvelusta toiseen. Kuntakokeiluilla ja tulevilla työvoimapalvelujen siirrolla kuntiin halutaan yhteensovittaa valtion ja kuntien palveluita. Tällöin on taattava mahdollisuus toteuttaa yksilöllistä palvelua lainsäädännön sitä estämättä. Nykymallissa tiedonsaantioikeus nousee usein rajoittaviksi tekijäksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

Kemin kaupunki 22.6.2022

TE2024 toimintaympäristöjen ja ekosysteemien muodostuessa on oltava mahdollisuus asiakastietojen käyttötarkoitusten ja -tarpeiden uudelleenarviointiin muuttuneessa tilanteessa.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat 22.6.2022

TE-johtajat näkevät, että lakiesityksessä on perusteellisesti kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden (henkilöasiakkaiden) julkiset työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuus ja moninaisuus, viranomaisten tehtävät ja asiakastietojärjestelmä sekä samalla se osaamis pohja, joka tälle kokonaisuudelle rakentuu. Kuvaus auttaa hahmottamaan sen, miten suurta rakenteellista uudistusta nyt ollaan toteuttamassa. Yrityksille ja työnantajille suunnattujen palveluiden kuvaus ja TE-toimiston merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jäävät nykytilan kuvauksessa kuitenkin ohueksi. Kokonaisuus jättää myös vastaamatta kysymyksen, mitkä ovat perustelut purkaa ja hajauttaa nykyinen keskitetty ja varsin hyvin toimiva kokonaisuus.

Tehy ry, Vartiainen Tiina 22.6.2022

Nykytilan on realistinen eikä siihen ole huomautettavaa.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu 22.6.2022

Porvoon kaupungin näkemys on, että lakiesityksen tavoitteet ovat sinänsä hyviä ja kuntapohjainen malli on perusteltu. Lakiehdotus vaatii kuitenkin joitakin muutoksia, jotta se palvelisi paremmin tavoitteita ja toimisi käytännössä kuntapohjaisena mallina, jossa hyödynnetään kuntien ns. toiminnallista ekosysteemiä työvoimapalveluiden asiakkaiden ja kuntalaisten hyödyksi. Tässä lausunnossa esitetyt tärkeimmät Porvoon kaupungin huomiot ovat seuraavat:

Järjestämis- ja rahoitusvastuun olisi oltava samoissa käsissä. Esityksen mukaan järjestämisvastuu siirretään kunnille mutta tehtävien järjestämistä säännellään liian tiukasti ylhäältä käsin. Ehdotettu malli on kokonaisuudessaan liian vahvasti valtion sääntelemä ja yksityiskohtainen, jotta se vastaisi PL 121 §:ssä tarkoitettua kunnallista itsehallintoa. Kuten uudistuksessa ehdotetaan, valtion rahoituksen olisi perustuttava 70-prosenttisesti väestömäärään ja 30-prosenttisesti työttömien määrään. Lisäksi rahoituksen on oltava riittävää, koska se on tällä hetkellä liian niukkaa. Kuntien vastuuta työmarkkinatuen rahoituksesta tulisi vähentää sitä mukaa, kun ne onnistuvat saamaan ihmisiä työllistymistä edistäviin palveluihin, ja kuntien tulisi voida saada palkkatukea. Nykyinen ehdotus saattaa syrjäyttää vaikeasti työllistettävän ihmisryhmän. Hyvinvointialueiden ja siten tosiasiallisesti valtion olisi kannettava oma osuutensa rahoituksesta. Ehdotetussa mallissa hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja siten, että työttömät pääsisivät kohti työmarkkinoita. Uudistuksen valmistelussa on panostettava tiiviiseen yhteistyöhön ja tiedonkulkuun valtion eri organisaatioiden ja kuntien välillä. Yhteistyön tulee olla saumatonta, koska sillä on jatkossa merkittävää vaikutusta kuntien mahdollisuuteen hoitaa elinvoimatehtävänsä asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Porvoon kaupungin näkemysten mukaan kunnilla on säilyttävä vahva itsehallinto palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Esityksen mukaan valtion ohjaus ja valvonta vaikuttaa raskaalta ja byrokraattiselta. Jotta työllisyyspalvelut voivat tulevaisuudessa olla mahdollisimman vaikuttavat, kustannustehokkaat ja jotta ne palvelisivat sekä työnhakijoita että työnantajia heidän tarpeidensa mukaisesti, tulee

kunnille jättää edellytykset suunnitella palvelut ja toiminnot asiakaslähtöisesti ja vallitsevan tilanteen mukaisesti.

lin kunta

22.6.2022

Yleistä nykytilanteesta:

lin kunta kannattaa TE-palveluiden siirtämistä kunnille vaikuttavuuden lisäämiseksi. Nykyinen työvoima-palvelumalli sisältää liikaa byrokratiaa, jonka tarpeellisuutta ja vähentämistä uudistuksessa tulisi tarkastella osin uudelleen. TE-palveluiden siirto kunnalle on toivottu uudistus ja lain tulisi mahdollistaa joustavien ja asiakaslähtöisten lähipalveluiden tuottaminen työnhakija- ja työnantaja-asiakkailleen. Kuntien vastuulle valtiolta siirtyvä TE-palvelutoiminto on tärkeä sekä kuntalaisten hyvinvoinnin että kunnan elinvoiman kannalta ja siinä voidaan hyödyntää paremmin paikallista ekosysteemiä.

Hallituksen lakiesitys kaipaa kuitenkin tarkistusta etenkin rahoitusmallin ja vaikeimmin työllistyvien työllistymistä heikentävien palveluiden ja toimintamallien muutosesitysten osalta. Hallituksen esitysluonnoksen nykytilan kuvauksessa sote-uudistuksen ja hyvinvointialueiden perustamisen vaikutukset työvoimapaalveluiden järjestämiseen ovat jääneet liian vähäiselle huomiolle.

Uudistuksen onnistumisen varmistamiseksi on tärkeä taata sille riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit. Vaikuttavuuden lisäämiseksi on huolehdittava riittävästä ja ammattitaitoisesta henkilöstöresurssista, joka hyödyntää työssään ohjauksellista ja valmennuksellista työotetta sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaiden palveluprosesseissa. Työvoimaviranomaisille tulisi antaa myös nykyistä enemmän liikkumavaraa ja mahdollisuuksia asiantuntijuuden hyödyntämiselle sekä yhteistyölle kuntien muiden palvelujen ja kumppaneiden kanssa. Lisäksi lakiuudistuksessa tulisi ottaa vahvemmin huomioon hyvinvointialueelle siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnille siirtyvien työllisyyspalveluiden rajapintayhteistyö, etenkin heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden palvelutarpeiden tunnistamisessa ja palveluihin ohjaamisessa.

2.8.5. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut:

lin kunta on mukana maaliskuussa 2021 käynnistyneessä kuntakokeilussa osana Oulun seudun kuntakokeilua. Kuntakokeilu on palauttanut kuntaan työnhakija-asiakkaiden lähipalvelut, kasvokkaiset tapaamiset ja kokonaisvaltaisemman tukemisen. Omavalmentaja-malli ja tehostettu työnhaun alkuvaiheen kartoitus ovat helpottaneet asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamista, palvelutarpeen arviointia ja luottamuksellista asiakassuhteen syntymistä, jotka luovat pohjaa vaikuttavammalle asiakastyölle. Kuntakokeilussa kunta on pystynyt hyödyntämään omaa ekosysteemiänsä ja kehittämään omiin vahvuuksiinsa pohjautuvaa toimintamallia. Kehittämistyö jatkuu edelleen. Työntekijäkohtaiset asiakasmäärät ovat kohtuulliset, mikä on mahdollistanut asiakaspalvelun ja kehittämistoiminnan ja myös 2.5.2022 voimaanastuneen uuden palvelumallin toteuttamisen ongelmitta. Työnhakijat tuntevat omavalmentajansa ja omavalmentajat asiakkaansa. Asiakkailta saatu palaute on ollut pääosin positiivista ja lähipalveluita on odotettu. Erityisen tärkeää lähipalvelut ovat niille asiakkaille, joiden työllistyminen on erityisen haasteellista ja nuorille, jotka aloittelevat ensimmäisiä työnhakujiaan. Kuntakokeilun työntekijät ja muut yhteistyötahot ovat päässeet mukaan kehittämään työllisyyspalveluita myös aluetasolla. Kuntakokeilu on luonut valmiuksia lakiuudistuksen mukana kuntiin laajentuvalla TE-palvelutyölle.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki 22.6.2022

Nykytilassa tulisi tunnistaa paremmin työkykyiset ja puutteellisen työky-vyn omaavat asiakkaat. Eityökykyiset asiakkaat tulisi ohjata oikeisiin palveluihin ja oikeiden etuuksien piiriin. Kunnissa on tällä hetkellä erilainen lähtötilanne sen mukaan, kuuluuko kunta kuntakokeiluun vai onko jäänyt sen ulkopuolelle. Nykytilassa tulisi huomioida kuntien tilanne, jotta lähtötilanne uudistukseen olisi kunnis-sa samanlainen. Myös TE-toimistojen käytäntöjen tulisi olla yhtenäisiä, ennen uudistusta, ettei kuntiin siirry erilaisia toimintakulttuureja.

Kunnan tulisi jatkossakin voida järjestää työllisyyspalveluita, jotka ovat asiakkaiden näkökulmasta tarpeellisia. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kunnan vaikutusmahdollisuuksiin heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen järjestämiseen.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

Työllisyyden edistämisen kokonaisuus on nykyisellään hajanainen, eikä se kykene huomioimaan riittävästi kuntien elinkeino- ja voimatavoitteita, eikä kytkeydy tiiviisti kuntien ja alueiden ekosysteemiin.

Eri työllisyystoimijoiden yhteistyö on haasteellista liittyen tiedon saatavuuteen ja siirtoon (tietosuoja).

Asiakasohjaus etenkin ei lakisääteisiin palveluihin on haasteellista ja osin myös sattumanvaraista, jolloin osa palveluista jää hyödyntämättä.

Lakiehdotuksessa kunnilla on vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta, mutta ei riittäviä välineitä vaikuttaa maksujen syntymiseen. Aktivointitoimien kuten tukityöllistämisen tai kuntouttavan työtoiminnan jaksot on jatkossakin huomioitava työssäoloehdon määräytymissä. Jos aktivointitoimia ei huomioida nykyisen mallin mukaisesti poistuu kunnilta kannustimet tuottaa työttömille työllistymistä edistäviä palveluita.

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

Luvussa on perusteellisesti kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden (henkilöasiakkaiden) julkiset työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuus ja moninaisuus, viranomaisten tehtävät ja asiakastietojärjestelmä sekä samalla se osaamis pohja, joka tälle kokonaisuudelle rakentuu. Kuvaus auttaa hahmottamaan sen, miten suurta rakenteellista uudistusta nyt ollaan toteuttamassa.

Yrityksille ja työnantajille suunnattujen palveluiden kuvaus ja TE-toimiston merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jäävät nykytilan kuvauksessa kuitenkin ohueksi.

Kokonaisuus jättää vastaamatta kysymykseen, mitkä ovat perustelut toimivan ja tehokkaan nykyjärjestelmän purkamiselle ja hajauttamiselle. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto).

2.8.5 Kuntakokeilujen valvonta

"Kanteluasioita valvontatoiminnan aloittamisen jälkeen on tullut vireille noin 20, mikä on kuntakokeiluun siirrettyyn asiakasmäärään nähden verrattain vähän." Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että kantelumääristä tulisi pyytää tietoa myös oikeusasiamiehen kansliasta ja oikeuskanslerin virastosta. Kuten TE-toimistojenkin puolella, kanteluita tehdään enemmän oikeusasiamiehelle, ei ELY:lle tai AVI:lle.

Uudenmaan TE-toimisto esittää vakavana huolenaiheena asiakkaiden lainmukaisten palveluiden toteutumisen, jos tämä esitysluonnos etenee tässä muodossa laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä. Jos esitysluonnoksen mukainen laki tulee voimaan, Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että asiakkaiden saama palvelu tulee heikkenemään verrattuna nykyisiin TE-toimistoihin, ja tämä tulee lisäämään hallintokanteluiden määrää merkittävästi.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Pielaveden kunta

22.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoitusta on varauduttava tarkistamaan. Nykytilanteessa tietojen saanti työllisyshoidon asiakastilanteessa on haasteellista ja rajoittaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä asiakkaan eduksi.

Kunnalla tulee olla oikeus myöntää tietojärjestelmien käyttöoikeuksia palveluksessaan olevalle henkilöstölle.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Työttömyyden hoito oli 1900-luvun ensi vuosikymmenet kuntien vastuulla ja 1940-luvulta lähtien työttömyyden torjuntaa alettiin edistää laajemmin koko kansakuntaa koskettavin taloudellisin keinoin. Vuoden 1956 työllisyyslailla työnvälitys siirtyi kokonaan valtion vastuulle. Hallituksen esitysluonnoksessa onkin kuvattu varsin seikkaperäisesti viimeisten vuosikymmenten aikana nykymuotoonsa hioutunutta työ- ja elinkeinohallinnon kokonaisuutta. Nykytilan todellinen arviointi sekä yrityksille ja työnantajille suunnattujen palveluiden kuvaus ja TE-hallinnon merkittävä rooli yrityspalveluiden ekosysteemissä jäävät nykytilan kuvauksessa kuitenkin hyvin ohueksi.

Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun. Se, että kesken hallituskauden ja budjettiriihen jälkeen virkamiesvalmistelussa ryhdytään tämän kokoluokan muutosesityksiin, ei kerro laadukkaasta valmistelusta, vaan pikemminkin strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta.

Vörå kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitament för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL § 121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen tar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.

- Viktigt att kunna underskrida kravet på 20.000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter

- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas

- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70 % på befolkningsmängd och 30 % på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.

- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention.

Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.

- Välfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.

- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet

- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger mer tid för förberedelse, eftersom riksdagsbehandlingen av ärendet inte ens ännu inletts.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset. Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakoikeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktiivisuuden välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolkujen rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan: ... elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapolkujen järjestämistäsiirtymisen vuoksi.

TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämistäsiirtymisessä olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

Ylöjärven kaupunki, Ylöjärven kaupunginhallitus 20.6.2022 § 226

22.6.2022

Nykytilan arvioinnissa ei ole huomioitu riittävästi kuntakoikeiluja, niiden toimintaperiaatteita ja tuloksia mm. sopimusyhteistyön tavoista. Arvioinnissa ja siitä tehdyissä päätelmissä ei myöskään huomioida tarpeeksi alueiden ja kuntakohtaisten työttömien määrän ja työttömyyden rakenteiden välisiä eroja.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan että "elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita järjestämistäsiirtymisen vuoksi"

Tuleva muutos ja työvoimapalveluiden rakentuminen jatkossa osaksi paikallisiksi malleiksi voi edellyttää asiakastietojen käyttötarkoituksen uudelleen tarkastelua mikäli ne osoittautuvat rajoittavaksi tekijäksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

Lopen kunta, Keskushallinto

21.6.2022

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan: ... elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun siirtymisen vuoksi.

TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämistä vastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

2.9.7 Käyttöoikeudet

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta.

TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisun - tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus - tulee tukea asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta. Keskitetyn ratkaisun vastuutahon on luonnollisesti kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet eli kenellä on oikeus mihinkin tietoon. Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämistä vastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Teknologiahallinnan ratkaisuja, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia, tulee välttää monimutkaisten käytäntöjen välttämiseksi. Esityksessä ei tarkemmin oteta kantaa, mitä käyttöoikeuksien teknisellä avaamisella tarkoitetaan. On kuitenkin syytä huomioida, että tiedonhallintalaki tulee tietojärjestelmätoteutuksien tietoturvasuhteiden osalta velvoittavaksi kuntakentälle vuoden 2023 alusta ja siten tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta on osa kuntien tiedonhallinnan velvoitteita.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Nykyisessä TE-palveluiden järjestämismallissa eri toimijoiden osin hajanaista palveluntarjontaa ei pystytä täysimääräisesti hyödyntämään.

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta 21.6.2022

2.1.2. Uusi asiakaspalvelumalli (pohjoismainen työvoimapalvelumalli) on lausuntoa annettaessa ollut käytössä muutaman viikon. Käytännön vaikutuksia työmarkkinaaan ei voida vielä arvioida. Työllistävä vaikutus TE-toimistoissa on suuri ja tähän tarpeeseen onkin lisäresurssia saatu. Mallin mukainen työnhakija-asiakkaan taajempi tapaaminen mitä todennäköisimmin tuottaa myönteisiä vaikutuksia työmarkkinan toimintaan ja työllistymiseen.

Valmistelussa oleva Työkanava Oy:n osatyökykyisten työnhakija-asiakkaiden viimesijainen työllistäminen tulee todennäköisesti lisäämään kokonaistyövoiman määrää. Tavoitteena on saada työvoiman ulkopuolisia henkilöitä osatyökykyisyytensä mukaan kiinni työmarkkinaaan. Pohjanmaan TE-toimisto tulee koordinoimaan ja samalla itse toteuttamaan muiden TE-toimistojen kanssa tätä osatyökykyisten saantoa Työkanava Oy:lle.

Käynnissä olevien kuntakokeilujen piti nimensäkin mukaisesti toimia testilaboratoriona ja kuntien tuottaman TE-palvelun kehittäjänä. Kun päätös TE-palveluiden siirrosta tehtiin varhain, tämä pilotoinnin tuoma tieto päätöksen teon pohjaksi jäi saamatta.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua TE2024 uudistukseen liittyvään hallituksen esitysluonnokseen. Lausunnon valmistelu on tehty Vaasan kaupungin hyvinvointipalveluiden työllisyystoimijoiden, konsernihallinnon sekä sivistystoimen koulutustoimijoiden kanssa laajassa yhteistyössä, lisäksi on hyödynnetty kuntaliiton julkaisemaa lausuntoa. Lausunto lausuntopyyntöön VN/558/2022 on käsitelty Vaasan kaupunginhallituksen hyvinvointijaostossa 16.6.2022. KH hyväksyi lausunnon ma 20.6.2022.

Vaasan kaupunki katsoo, että TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille. Lisäksi on tärkeää, että TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisu (tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus) tukee asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta.

Nykyisten TE-palveluiden osalta esityksessä on käytetty pääosin vuoden 2019 lukuja, Vaasan kaupunki pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että nämä arviot eivät sisällä uuden 2.5.2022 voimaan tulleen palvelumallin mukaisia resursseja.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

Hallituksen esityksessä sivulla 53 kuvataan seuraavaa: ”Työvoimapalvelujen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuessa on työvoimapalvelujen yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden osalta tieto on puutteellista työllistymisen kokonaisarviointin näkökulmasta.”

Seurantamenetelmiä tulee kehittää jo ylimenokaudella niin, että eri toimenpiteiden vaikutuksia voidaan mitata ja todentaa heti työvoimapalvelujen siirryttyä kuntien vastuulle. Tämä edellyttää aktiivista kuntien kanssa yhteistyössä tapahtuvaa kehitystyötä viimeistään vuoden 2023 alusta alkaen. Seurantajärjestelmän tulee olla kaikille järjestäjätahoille yhdenmukainen. Kunnilla on myös käytössä erilaisia seurantatyökaluja, jotka olisi hyvä ottaa huomioon kehitystyössä.

Haapaveden kaupunki 21.6.2022

Luvussa on kuvattu realistisesti nykytilanne.

Sievin kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022

TE2024 –uudistus on sinänsä kannatettava. Työllisyyden vahvistamiseksi ja työllisyysasteen lisäämiseksi uudistus, jossa työllisyyspalvelut tuodaan kuntiin lähemmäksi asiakkaita, on keskeinen ja hyvä keino. Kunnissa on tehty vuosia töitä työllisyyden edistämiseksi ja on syntynyt erilaisia hyviä käytänteitä, joita tulee voida jatkossakin hyödyntää.

Uuraisten kunta 21.6.2022

Tärkeä tavoite on ollut edistää uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehittää yritysten toimintaedellytyksiä. Tästä kannattaa pitää kiinni jatkossakin, sillä muut tahot toimivat julkisella rahalla. Kannattava yritystoiminta lisää työllisten määrää ja kohentaa kansantaloutta.

Työkanava Oy on hyvä lisä suomalaiseen palvelupalettiin. Hienoa, että maailmalla toimivia malleja tuodaan Suomeen. Mutta saadaanko Työkanavan palvelukseen asiakkaita myös ”tietttömiä taivaleiden takaa”? Tulijoita olisi, mutta missä ja miten Työkanava Oy toimii?

Monialaisen palvelun tarpeen selvittäminen heti työnhaun alkaessa on kannatettavaa.

Kuntouttava työtoiminta on nykyisellään toiminut hyvin. Ainakin pienen kunnan näkökulmasta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle saattaa aiheuttaa myllerrystä. On myös huomioitava hyvinvointialueiden halu ja mahdollisuus kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen. Esimerkiksi toiminnan rahoitus on iso kysymysmerkki. Lisäksi se, että kuntouttava työtoiminta ei poista työnhakuvelvoitetta, saattaa rajoittaa työnhakijoiden intoa kyseistä palvelua kohtaan. On tärkeää, että kunnalla säilyy edelleen oikeus järjestää kuntouttavaa työtoimintaa.

Kotoutuja-asiakkaiden palvelu on ainakin sivusta seurattuna toiminut nykyisellään hyvin. On mielenkiintoista nähdä, miten palvelu järjestyy jatkossa. Riittävät toimintaedellytykset ja osaaminen kunnissa on turvattava.

Työnhakuvelvoitteessa on hyvät ja huonot puolensa. Yksi tärkeä kysymys on, miten suhtaudutaan syrjäseuduilla huonojen julkisten yhteyksien varrella asuviin ajokortittomiin työnhakijoihin? Tai ylipäätään työnhakijoihin alueilta, joilla on tarjolla vähän työpaikkoja kohtuullisen matkan päässä.

Palkkatuen yleiset periaatteet ovat selkeät. Nykyisellään kunnat ovat voineet työllistää pitkäaikaistyöttömiä palkkatuella kunnan tehtäviin. Jatkossa tämä mahdollisuus poistuu, mikä tarkoittaa yhden tärkeän työkalun viemistä pois kuntien työkalupakista. Olisi hyvä, että kunnilla säilyisi edelleen mahdollisuus työllistää pitkäaikaistyöttömiä itse. Hallituksen esityksessä todetaan, että kunnat eivät voi itse järjestää palkkatukityötä, vaikka rahoitus tälle lisätään valtionosuuspohjaan. Palveluiden osalta kuntien palkkatukityöllistämiseen rinnastettava työllistämistä edistävä palvelu tulee ehdottomasti säilyttää. Kuntien palkkatukityöllistämisen keskeinen rooli Pohjoisen Keski-Suomen kunnissa. Tällä on vastattu alueen vaikeaan työttömyystilanteeseen ja asiakkaiden tarpeisiin. Kunnat ovat itse olleet aktiivisia tukityöllistäjiä tilanteissa, joissa tukityöllistämisen kysyntä kuntien työllistämien kohderyhmien osalta yksityissektorilla on heikkoa. Palkkatukityöllistämisen kaltaisella palvelulla on vaikutusta työttömyyskriteerin perusteella maksettavaan valtionosuuslisäykseen. Tärkeää on myös säilyttää mahdollisuus sille, että asiakkaita voidaan kuntien tukityösuhteiden jälkeen poluttaa eteenpäin yksityisen sektorin palkkatukityöhön. Tällä parannetaan asiakkaan kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille sekä lisätään palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Kuntien tukityöllistämisen edistävänä palveluna on myös vaikutusta siihen, että järjestäjä ja alueen kunnat voivat osoittaa palveluiden tarvelähtöisen ja yhdenvertaisen tarjonnan esimerkiksi pitkäaikaistyöttömille.

Owal Group Oy:n toteuttaman arvioinnin perusteella yritysten kehittämispalveluja koskevat perusratkaisut ovat toimivia ja tarkoituksenmukaisia, "eivätkä ne edellytä tällä hetkellä merkittäviä uudistustoimenpiteitä". Siitä huolimatta palvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi? Tässä tapauksessa riittävät toimintaressurit on turvattava.

Työolosuhteiden järjestelytuki on hyvä, vaikka sitä ilmeisesti melko harvakseltaan käytetään. Lakiuudistuksen jälkeen kuntien ei ole enää mahdollista kyseistä tukea saada, mikä on huono asia.

Muutosturva-asiantuntijoilla on oma verkosto. Miten verkosto järjestäytyy TE-palvelu-uudistuksen jälkeen?

Työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen on tehty TE-toimistoissa. Miten lausuntojen antaminen tapahtuu uudistuksen jälkeen? Onko kunnassa kahdenlaista palvelua, suunnitelmien päivitystä yms. (aiemmat kunnan työllisyyspalvelujen työntekijät) ja lausuntojen kirjoittamista (TE-toimistotaustaiset)? Korkeintaan vähäistä harkintaa vaativien lausuntojen antamisen voi varmasti opetella melko nopeastikin, mutta siirtymävaiheen sujuvuus on varmistettava.

Kotoutumisen ja osaajien maahanmuuton sekä 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistämisen palvelut ovat kaikki olleet pääosin TE-toimiston tehtäviä. Erityisesti maahanmuuttoon liittyvissä asioissa on varmistettava riittävä osaaminen.

Nykyisin asiakastietojärjestelmän käyttöoikeus "voidaan myöntää virkamiehelle". Uuden lain on syytä mahdollistaa oikeuden myöntäminen muunkinlaisessa työsuhteessa olevalle.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Vaikka nykytilaa on kuvattu laajasti ja eri toimijoiden roolia pyritty huomiomaan, jää esityksen arviointi nykytilasta osittain pinnalliseksi. Nykyisen järjestelmän, sen toimijoiden ja palveluiden toimivuutta ja vaikuttavuutta käsitellään ylimalkaisesti. Näin suuren rakennemuutoksen kohdalla nykytilaa ja sen tehokkuutta tulisi arvioida esityksessä selkeämmin, jotta erot nykytilan ja tavoitellun muutoksen välillä selkeytyisivät. Nykyisen järjestelmän rakenteellisia ongelmia käsitellään vain pintapuolisesti.

Nykyistä palvelurakennetta ja lain perusteella tarjottavia palveluita henkilö- ja työnantaja-asiakkaille, vahvuuksineen ja heikkouksineen, tulisi käsitellä laajemmin ja kriittisemmin kuin esityksessä on tehty. Näin laaja tehtävien siirto antaa hyvän mahdollisuuden samalla tarkastella siirrettävien palveluiden ja niiden säädösten tarkoituksenmukaisuutta. Valitettavasti tätä arvioinnin mahdollisuutta ei ole tässä esityksessä riittävästi käytetty. Toivoisimme, että nykytilan arvioinnissa käsiteltäisiin syvällisemmin palveluiden sisältöä ja niiden vaikuttavuutta.

Kansainvälisten osaajien työllistymiseen liittyen Talent Boostin ja Work in Finlandin suhde jää lakiluonnoksessa epäselväksi. Toisaalta mainitaan ja korostetaan kuntien ja erityisesti isojen kaupunkien roolia paikallisen elinkeinon edistäjänä mainiten erikseen Talent Boost ja Talent Hub -hankkeet, mutta esitetään kuitenkin keskitettyä Work in Finland mallia, joka perustuu yhden luukun periaatteeseen kansainvälisten osaajien houkuttelussa. Kauniaisten kaupunki katsoo, että alueellinen rooli kansainvälisten osaajien houkuttelussa, sekä etenkin työllistymisen ja pitovoiman edistäjänä, on merkityksellinen. Pidämme tärkeänä, että mahdollistetaan myös alueellinen kehittäminen keskitetyn mallin lisäksi. (4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin)

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

2.9.3

Esityksessä todetaan, että käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vastaavien siirtymisen vuoksi. Asiakastietojen käyttötarkoitusta tulisi kuitenkin tarkastella uudessa laissa laajemmin. Tällä hetkellä tiedonsaantioikeus rajoittaa hyvin vahvasti asiakastyötä kuntien osalta, koska tietosuoja kieltää asiakastietojen vaihtamisen työllisyyden edistämistä tekevien tahojen kanssa. Jatkossa tulisi huolehtia siitä, että työllisyyden hoitoon ja edistämiseen liittyviä tarpeellisia asiakastietoja voidaan vaihtaa kaikkien niiden tahojen kesken, jotka edistävät asiakkaan työllisyyttä.

Keuruun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Käyttötarkoituksiin ei muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vastaavien siirtymisen vuoksi. Järjestämistä vastaavien toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ne osoittautuvat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

Käyttöoikeudet

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Asiakastieto järjestelmät ovat kankeita ja käyttöoikeudet rajoittavat joustavaa asiakasprosessia.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Uusi ns. Pohjoismainen palvelumalli, jota luvussa 2 kuvataan on ajatustasolla erittäin tervetullut uudistus, onhan tutkimuksissa todettu työttömyyden keston venyessä yli 3 kuukauteen riskin pitkittyneeseen työttömyyteen kasvavan. Kuitenkin jo ennen uutta palvelumallin käyttöönottoa, on henkilöstöresurssit olleet vajavaiset, joka on johtanut virkailijoiden asiakassalkkujen aivan liian suureen kokoon. Uusi palvelumallilaki toi TE-hallinnolle ja kuntakokeiluille lisäresursseja, mutta kentältä kuuluu ettei resurssit ole alkuunkaan riittävät. Tämä tulee myös esille nykytilanteen kuvauksen osiossa, jossa viitataan oikeusasiamiehelle kanneltuihin ratkaisuihin, jotka ovat koskeneet työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen viivästymistä. Resurssien riittävyydellä on vaikutus sekä palvelun laatuun, että asiakkaiden etuuksien eli toimeentuloon liittyviin asioihin. Ristiriitaisuutta on myös lain säädännössä työnhaun voimassaoloon liittyen. Uusi palvelumalli pyrkii aktiiviseen työskentelyyn tiheiden yhteydenottojen ja kontaktien/haastattelujen myötä, mutta asiakas voi jopa 12 kuukauden tarkastelujakson verran jättää asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa. Toki hänen on täytynyt esittää vaaditut selvitykset työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja osaamisestaan asetetun määräajan puitteissa, mutta muun tuen vastaanottamisen "kieltäytymiseen" tuo 12 kk tarkasteluajan mahdollistaminen luo pohjaa pitkittyneelle työttömyydelle.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei anna tästä kohdasta lausuntoa.

Kiteen kaupunki

21.6.2022

Kiteen kaupunki pitää lähtökohtaisesti kuntien vastuun lisäämistä työvoimapalveluiden järjestämisessä hyvänä. Kunta on lähellä asukkaita ja avoimia työmarkkinoita ja sillä on pitkä kokemus työllisyyttä edistävien palvelujen tuottamisesta laajan yhteistyöverkoston kanssa. Työllisyyspalvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtäminen kunnille on kuitenkin niin mittava tehtäväkokonaisuus, että se vaatii hallituksen lakiesitykseen tarkennuksia ja muutoksia toteutuakseen kunnissa.

Työllisyyden edistämisen kokonaisuus on nykyisellään hajanainen, eikä se kykene huomioimaan riittävästi kuntien elinkeino- ja voimatavoitteita, eikä kytkeydy tiiviisti kuntien ja alueiden ekosysteemiin.

Eri työllisyystoimijoiden yhteistyö on haasteellista liittyen tiedon saatavuuteen ja siirtoon (tietosuoja).

Asiakasohjaus etenkin ei lakisääteisiin palveluihin haasteellista ja osin myös sattumanvaraista, jolloin osa palveluista jää hyödyntämättä.

Lakiehdotuksessa kunnilla on vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta, mutta ei riittäviä välineitä vaikuttaa maksujen syntymiseen. Aktivointitoimien kuten tukityöllistämisen tai kuntouttavan työtoiminnan jaksot on jatkossakin huomioitava työssäoloehdon määräytymissä. Jos aktivointitoimia ei huomioida nykyisen mallin mukaisesti poistuu kunnilta kannustimet tuottaa työttömille työllistymistä edistäviä palveluita.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Pedersöre kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten i att mellan kommunerna komma överens om hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitamenten för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL §121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen drar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.

- Viktigt att kunna underskrida kravet på 20 000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter

- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas

- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70% på befolkningsmängd och 30% på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.

- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention.

Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.

- Välfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.

- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet

- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger mer tid för förberedelse, eftersom riksdagsbehandlingen av ärendet inte ens ännu inletts.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kokemäen kaupunki on mukana kuntakokeilussa yhdessä Ulvilan ja Porin kaupunkien kanssa. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin ja työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Kokemäen kaupungin lausuntoa on valmisteltu yhdessä mm. Porin kaupungin kanssa. Lausunnossa viitataan useilta osin myös Kuntaliiton lausuntoon. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Kuntien yhteinen huoli liittyy esitetyn lakimuutoksen soveltavuuteen kunta-alustalle sekä rahoitusmallin kannattavuuteen. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut; nykyisen lainsäädännön siirtäminen sellaisenaan kunnan järjestämisvastuulle ei takaa sitä. Esitetty yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Kuten Kuntaliitto, myös Kokemäen ja Porin kaupungit esittävät, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan 30 %:sta 50 %:iin. Se tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä. Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Näin ollen kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi työttömyyden kehityksestä mutta valtiosuus pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut:

Lakiesityksen myötä ollaan purkamassa hyvin käynnistyneitä kuntakokeiluja, kokeiluissa rakennettuja uusia asiakaspalvelumalleja sekä alueellisia työllisyydenhoidon palvelumalleja. Keski-Suomen liitto korostaa, että kuntakokeiluissa käynnistynyt työ paikallisten lähipalvelujen tuottamiseksi ja osaamisen kehittämisen integroimiseksi tiiviimmäksi osaksi työvoimapolveluja tulisi huomioida paremmin.

Keski-Suomessa toimii kaksi kuntakokeilua: Jyväskylän, Laukaan, Muuramen ja Äänekosken muodostama kokeilu (työvoiman määrä 91 000, 73 % maakunnan työvoimasta) sekä Jämsän, Keuruun ja Saarijärven kokeilualue (16 000, 13 %). Kokeilujen ulkopuolelle jää kokeilukuntia

pienemmät, 15 kuntaa. Kokeilukunnat ja kokeiluihin kuulumattomat kunnat ovat erilaisessa asemassa TE-palvelujen uudistukseen lähdeittäessä. Pidämme tärkeänä, että kuntakokeilujen opit kyetään hyödyntämään koko alueella työllisyysaluejaosta riippumatta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Lahti tukee esitettyä työvoimapalveluiden kokonaisuudistusta ja peräänkuuluttaa kuntien toimintamahdollisuuksien määrätietoista lisäämistä elinvoimapalveluiden tuottamisessa. Lahti on pitkään ollut erityisen haastavassa työllisyysilanteessa ja tästä johtuen kaupunki osallistuu työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun, joka toteutetaan yhteistyössä Asikkalan, Hollolan, Kärkölan ja Orimattilan kanssa. Kokeilu jatkuu määräaikaisena vuoden 2024 loppuun saakka.

Lahden kaupunki pitää kannatettavan ja tarpeellisen lakiesitysluonnoksen joitakin esitykseen sisältyviä näkökulmia kaupungin kannalta erittäin ongelmallisena. Keskeiset esitykset epäkohdat tulee ehdottomasti korjata.

1. Lahden kaupunki näkee mm. Kuntaliiton tavoin, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvä rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Päijät-Hämeen yhteisillä työmarkkinoilla kaupunki on kiinnostunut sopimusperusteisesta yhteistyöstä muiden kuntien kanssa siten, että paikallinen yritys- ja työntekijätuntemus sekä joidenkin erityisryhmien palvelutuotannon tehostamismahdollisuuksia voidaan joustavasti hyödyntää.
2. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja kompensatian suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Ehdotettu rahoituksen kompensatiomalli ei seuraisi väestönkehitystä ja se ohjaisi tulevaisuudessa rahoitusta pois kasvukeskuksista. Ehdotetulla rahoitusmallilla siirretään voimakkaasti suhdanneriskiä valtiolta kunnille. Näkemyksemme mukaan kompensatiota tulisi tarkistaa vuosittain vastaamaan edellisten vuosien toteutumaa. Kokonaisuuden kannalta olisi järkevintä siirtää työttömyysturvaetuuksien rahoitukseen liittyvä uudistus toteutettavaksi sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta varten on asetettu parlamentaarinen komitea, jonka toimikausi päättyy vuonna 2027.
3. Palkkatuen myöntäminen tulisi olla jatkossa mahdollista myös kunnalle tai kuntayhtymälle sekä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Työnsuunnittelijoiden palkkaaminen pitäisi myös mahdollistaa nykyiseen tapaan. Kunnat voisivat sopia palkkatuen myöntämiseen liittyvät menettelyt siten, ettei kunta myöntäisi itselleen palkkatukea. Uudistuksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja keinovalikoima työttömyyden kehitykseen olisivat paremmin tasapainossa kuin esitysluonnoksessa.
4. Esitetty siirtymäaika on ehdottomasti liian lyhyt ottaen huomioon, että osa kustannuksista perustuu valtion viranomaisen (TE-toimisto ja ELY-keskus) aiemmin tekemiin päätöksiin. Näkemyksemme mukaan siirtymäaika tulisi olla merkittävästi pidempi. Lahden kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että TE-toimisto ja ELY-keskus veloitetaan neuvottelemaan uuden lain mukaisen työvoimaviranomaisen kanssa sellaisista kulueristä, joiden kustannusvaikutukset ulottuvat 1.12.2024 jälkeiselle ajalle. Näitä ovat esimerkiksi palvelu- ja koulutushankinnat sekä henkilöstön rekrytoinnit.

Lisäksi Lahden kaupunki kiinnittää huomiota seuraaviin näkökulmiin lausuntopalvelut.fi -sivustolla esitettyihin kohtiin:

Nykytila ja sen arviointi

Lahden kaupunki pitää kannatettavan ja tarpeellisen lakiesitysluonnoksen joitakin näkökulmia kuitenkin siinä määrin kaupungin kannalta ongelmallisena, että niitä tulee tarkentaa ja/tai muuttaa.

Lahden kaupunki näkee Kuntaliiton tavoin, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Päijät-Hämeen yhteisillä työmarkkinoilla kaupunki on kiinnostunut sopimusperusteisesta yhteistyöstä muiden kuntien kanssa siten, että paikallinen yritys- ja työntekijätuntemus sekä palvelutuotannon tehostamismahdollisuuksia voidaan joustavasti hyödyntää.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalla asetettu vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja yli 20.000 henkilön työvoimapohjasta on suurissa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkarajainen.

Kuntaliiton esille nostama työttömyyden painoarvon korotustarve on Lahden kaupungille ja Lahden seudulle erityisen tärkeä. Lahdessa on maan pienempiä julkisen sektorin työmarkkinat ja suhdannemuutokset heijastuvat nopeasti ja voimallisesti koko seudun työmarkkinoihin. Työllisyyspalveluiden rahoitus on lakiluonnoksen mukaan kokonaisuudessaan noin 700 miljoonaa euroa vuoden 2022 tasossa. Lakiesitystä tulee täsmentää siten, että rahoitus kattaa kunnille tehtävistä aiheutuvat tosiasialliset kustannukset täysimääräisesti vuoden 2024 kustannustasoa vastaavasti.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät, eikä se aiheuta yhdessä muiden uudistusten, esimerkiksi sote-uudistuksen kanssa kunnalle talouden tasapainon merkittävää heikkenemistä ja veronkorotuspainetta. Esityksen mukaan valtiolle jäisi edelleen neljäsosa TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta, vaikka lähes kaikki palvelut siirtyvät kuntiin. Uudistuksessa rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

Tehtävien siirto kunnille ja KEHA-keskukselle tulisi perustua asiakaslähtöisyyteen. Uudistuksessa olisi tarkoituksenmukaista siirtää myös jotain tehtäviä perustettaville hyvinvointialueille KEHA-keskuksen asemasta.

Palkkatuen avulla on palkattu kolmannelle sektorille ja kuntiin henkilöitä, joiden tehtävänä on ollut suunnitella ja järjestää työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistämistä edistäviä palveluita. Myös TE-toimistot ovat palkanneet työllisyysmäärärahoilla lisähenkilöstöä kyseisiin tehtäviin. Kolmannen sektorin ja kuntien määräraikaisten työnsuunnittelijoiden merkitys on ollut merkitys paikalliselle työllisyydenhoidon ekosysteemille huomattava. Näiden resurssien vaikutuksia työllisyydenhoitoon ei ole arvioitu lainkaan. Näiden resurssien poistumista ei ole huomioitu riittävästi uudistuksen tavoitteissa eikä rahoituksessa.

Työkanava Oy:n toiminta käynnistyy 1.7.2022 lukien. Nykytilan arviossa kuvataan, miten työnhakijan tietoihin halukkuus työllistyä Työkanava Oy:n palvelukseen tulee kirjata. Nykytilan arviosta ei käynyt ilmi missä aikataulussa operatiivinen toiminta laajenee. Lahden kaupunki on jo aiemmin ilmoittanut kiinnostuksensa Työkanava Oy:n pilottialueena.

Osatyökykyisten ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseen tarvitaan kaikki keinot käyttöön. Suomessa välityömarkkinoiden kehittymättömyys on todellinen osa- tai täsmätyökykyisten työllistymisen este. Työkanava Oy:n pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen, ja toiminta-ajatus on erittäin kannatettava. Jotta vältyttäisiin esimerkiksi markkinavääristymältä, Työkanava Oy:n tulee olla selkeästi raamitettu toimintaperiaatteiltaan.

Käyttöoikeudet

Asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudet voidaan myöntää virkamiehelle, jonka tehtävien suorittamiseksi tietojärjestelmän käyttö on välttämätöntä ja vain siinä laajuudessa kuin asiakastietojärjestelmän käyttö on välttämätöntä. Toimivien työnantaja- ja yrityspalveluiden kannalta, esimerkiksi rekrytointitoimeksianto hoidettaessa välttämättömyys voinee tarkoittaa koko maata ja kaikkia työllisyysalueita. On siis erittäin tärkeä huomioida asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksia suunniteltaessa, että virkamiehen välttämättömien tietojen sisältö ja laajuus vaihtelee työtehtävästä riippuen.

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 § 121

21.6.2022

TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisun - tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus - tulee tukea asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta. Keskitetyn ratkaisun vastuutahon on luonnollisesti kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet eli kenellä on oikeus mihinkin tietoon. Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kokonaisuutena ajatellen tavoiteasettelu työllisyysenhoidon järjestämisvastuun siirrosta alueellisella ja paikallisella tasolla on oikean suuntainen nykytilaan verrattuna. Valmistelussa onkin hyvä huomioida alueelliset sekä paikalliset mahdollisuudet asiakaslähtöisesti sekä avoimesti. Näiltä osin työvoimamäärän asetus tiukasti 20 000 työkäiseen rajautuen (sekä mahdollisella valtioneuvoston päätöksellä 17 000:een), tuo kuitenkin pe-ruskuntiin muutoshasteita. Hyvinvointialueiden käynnistyessä paineistus palveluiden uudelleen organi-soinnissa matalan kynnyksen työllisyysenhoidossa eri järjestämisvastuuky-symyksissä on tuntuva. Valmistelussa toivotaan johdonmukaista, avointa sekä todellista mahdollisuutta vaikuttaa paikallisesti työllisyyspalveluiden tuottamiseen. Alueelliset elinkeino- sekä työllisyyspalvelut tarvitsevat yhteneväistä palvelumuotoilua käytettävän työvoimamäärän synnyttämiseksi jo tänään. Peruskunnan työllisyyspalvelun toimiessa tiiviisti hyvinvointialueen palveluiden yhdyspinnassa on tarkoituksenmukaista huomioida valmistelussa pe-ruskunnan hyväksi havaitut työllisyysenhoidon instrumentit, jotka ovat jo käytössä.

Riittävästi mahdollisuuksia tarjoava alueellinenkin valmistelu tuottaa aitoa työvoimamäärän kasvattamiseen sitoutunutta valmistelutyötä.

Polvijärven kunta**21.6.2022**

Polvijärven kunta on ollut mukana Joensuun seudun kuntakokeilussa kevästä 2021 alkaen. Kuntakokeilun mukainen toimintatapa on todettu kunnassa pääosin toimivaksi malliksi.

On tärkeää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Uuden, 22.5.2022 voimaan tulleen työvoimapalvelujen asiakaspalvelumallin kustannukset on huomioitava. Asiakaspalvelumalli tiivistää yhteistyötä lisäämällä työnhaun yksilöllistä tukea ja lisää siten myös palvelujen järjestämisen kustannuksia. Esityksessä asiakaspalvelumalli ja sen kustannukset on tuotu esille, mutta joissakin kohdin esityksessä puhutaan vuoden 2019 kustannuksista, joissa uusi asiakaspalvelumalli ei vielä ole mukana. Rahoituksen mitoitus tulee tehdä kaikkien siirtyvien tehtävien laajuuden ja vaativuuden edellyttämällä tavalla.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto**21.6.2022**

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto pitää nykyistä järjestelmää hyvin tehokkaana, toiminta tapahtuu yli kuntarajojen suorassa valtion ohjauksessa. Näin taataan kaikille asiakkaille tasavertainen kohtelu asuinpaikasta riippumatta. TE-asiantuntijat ovat kehittäneet ja kehittävät tulevaisuudessakin omaa toimintaansa alueen erityispiirteet huomioiden, sekä ovat kyvykkäitä toimimaan erilaisissa työllisyyttä koettelevissa kriiseissä joustavasti. Asiakastyössä hyödynnetään valtakunnallisia digitaalisia ratkaisuja, niin että TE-palvelut on yhtenäinen kokonaisuus Suomessa. Kuvauksessa on kuitenkin jäänyt varsin ohuelle kuvaukselle yrityksille ja työnantajille suunnattujen palvelujen kokonaisuus ja TE-toimiston merkittävä rooli alueellisissa sekä valtakunnallisessa yrityspalvelujen kokonaisuudessa. Varsinaisia perusteluja tai tarvetta nykytilan arvioinnista ei muutokselle ole avattu.

Työllisyyden kuntakokeilut ovat olleet käynnissä maaliskuusta 2021 alkaen ja uusi palvelumalli otettu käyttöön toukokuun 2022 alussa, näiden uudistusten vaikutuksia ei voida vielä arvioida luotettavasti tämän lain valmistelussa.

Someron kaupunki, Kaupunginhallitus**21.6.2022**

TE2024-uudistus näyttäytyy Someron kaupungin perusturvatoimen näkökulmasta mahdollisuutena parantaa työvoiman ja työnantajien tarpeiden kohtaamista ja sen kautta parantaa myös Someron kaupungin elinvoimaisuutta. Perusturvatoimen työllisyyspalvelut ovat perustuneet kuntouttavan työtoiminnan ja palkkatukityön yhdistelmään sekä synergiaan, joka on murroksessa hyvinvointialueelle siirtymän myötä 1.1.2023 alkaen. Työllisyyspalveluiden vaikuttavuutta ei ole juurikaan arvioitu, mutta perusturvan näkemyksen mukaisesti jatkopolkuja työllisyyspalveluista avoimille työmarkkinoille olisi mahdollista lisätä työn edellyttämän resurssin ja tehtävänjaon ollessa organisoituna paremmin. Tulevaisuudessa tulee entisestään korostumaan tehtävänjako hyvinvointialueen järjestämien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden, kuntouttavan työtoiminnan ja TYP-toiminnan sekä kaupungin työllisyyspalveluiden välillä. Yhteistyö hyvinvointialueen ja kaupungin välillä tulee olemaan merkittävässä roolissa, jotta työttömien palvelupolut olisivat katkeamattomia matalan kynnyksen sosiaalisesta kuntoutuksesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta

kohti työllistymistä tukevia palveluita ja työelämää. Toimintatapojen uudistaminen tulee nähdä mahdollisuutena, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämisvastuun tulee olla jokaisella kunnalla

Kouvolan kaupunki

21.6.2022

Kouvolan kaupunki näkee tärkeänä muutoksen onnistumisen kannalta, että tietojärjestelmän kokonaisarkkitehtuuri suunnitellaan niin, että se tukee asiakasprosesseja ja asiakkaan palvelun kannalta tarpeellisten tietojen jakamista.

On hyvä, että palveluiden tuottamista varten valtio tarjoaa järjestelmäkokonaisuuden ja vastaa järjestelmien ylläpito- ja kehittämistöistä. Kun kunnat jatkossa käyttävät ko. järjestelmiä, niin tällöin myös kuntien kehittämistarpeet tulee huomioida. Valtakunnallisten järjestelmien käyttöönoton yhteydessä tarvitaan integraatioita kunnan omiin järjestelmiin, jos kunta käyttää jatkossa omaa asiakastietojärjestelmää, niin tällöin tarvitaan integraatioita mahdollisesti myös palveluntarjontaan osallistuvien tahojen järjestelmiin. Integraatioiden osalta oli mainittu, että luovuttava taho määrittelee integraatiototeutuksen. Jos kunta käyttää palveluiden tuottamisessa omaa asiakastietojärjestelmää, niin edellytämme, että valtakunnallinen järjestelmäkokonaisuus tarjoaa rajapinnan asiakastietojen välittämiseen palveluja käytettäessä.

Järjestelmäusinnat: Kuntien käyttöön tulee suoraan uusi järjestelmäkokonaisuus. Jos kunnan tulee tehdä integraatioita uuteen järjestelmäkokonaisuuteen, niin rajapintojen tarve ja teknologiavaatimusten tulee olla selvitettyinä mahdollisimman pian. Eri järjestelmätoimittajilla on hyvin erilaiset mahdollisuudet toteuttaa rajapintoja. On huomioitava myös se, että eri rajapintatoteutusten toteuttamisen lisäksi on varattava aikaa toteutusten hankintaa varten.

ICT -muutuskustannuksia arvioitaessa tulee huomioida, että uusista järjestelmistä ja integraatioista aiheutuu kertaluonteisten kustannusten lisäksi jatkuvia ylläpito- ja käyttökustannuksia. Muutuskustannusten yhteydessä tulee huomioida laajasti ICT –näkökulmasta tarvittavat uudistus- ja muutuskustannukset. Aikataulusta johtuen järjestelmätoimittajat eivät välttämättä pysty tekemään tarvittavia toteutuksia ilman lisäresursointia, jolloin asiakkaalle aiheutuvat kustannukset myös nousevat.

Olemassa olevista kunnan järjestelmistä voidaan joutua mahdollisesti siirtämään tietoja kertasiirtona valtakunnalliseen järjestelmään käyttöönoton yhteydessä. Esimerkiksi kotoutumispalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 2023 ja kunnat hankkivat tod.näk. järjestelmiä näiden palveluiden tuottamista varten. Jos valtakunnallisessa järjestelmäkokonaisuudessa on kotoutumispalveluiden hoitamista varten toiminnallisuus olemassa, niin tietojen siirto kunnan käytössä olevasta järjestelmästä valtakunnalliseen järjestelmään tulee huomioida.

KEHAn ja kuntien tulisi itsenäisesti, mutta myös yhdessä tehdä muutosvaikutustenarviointia pian, jotta tarvittavat ICT –muutokset pystytään toteuttamaan vaaditussa aikataulussa. Tarvittavat muutokset kuntien kokonaisarkkitehtuureihin (+riskienhallinta ja varautuminen) tulee pystyä arvioimaan myös mahdollisimman pian ja tästä johtuen kunnat tarvitsevat lisätietoa valtakunnallisesta järjestelmäkokonaisuudesta. Miten valtakunnallisten järjestelmien vaihtaminen vuosien 2022-2023 aikana näyttäytyy tässä. esim. URA –järjestelmästä puhutaan asiakastietojärjestelmänä.

Käyttövaltuushallinta: Jos kunta käyttää omaa asiakastietojärjestelmää, niin kunta luvittaa käyttäjät itse ko. järjestelmään. Luvittaako KEHA –käyttäjät teknisesti valtakunnallisen järjestelmäkokonaisuuden käyttäjiksi kunnalta tulleen luvituksen perusteella->integraatio.

Huomioitava: Rekisterinpitäjäyys vrt. Käsittelijä->KEHA vrt. kunta, määriteltävä kenellä oikeus mihinkin tietoon. Mm. kunnan omaa raportointia, analysointia ja ennustamista varten tarvitaan valtakunnallisesta järjestelmästä ns. raakadataa kunnan tietoaaltaseen.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Työnhakijan palveluprosessi ja kuntakokeilujen vaikuttavuuden arviointi

Eduskunta on hyväksynyt työnhakijan palveluprosessin uudistamista koskevat säännökset lailla 1379/2021 (HE 167/2021 vp). Uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) mukaiset säännökset tulivat voimaan 2.5.2022. Uuden asiakaspalvelumallin mukaisella työnhakijan palveluprosessilla pyritään tehostamaan palveluprosessia tiivistämällä työ- ja elinkeinotoimiston ja työnhakijan välistä yhteydenpitoa ja lisäämällä työhaun yksilöllistä tukea. Uuteen asiakaspalvelumalliin liittyy myös työnhakijalle asetettava työnhakuvelvollisuus. Nykyisellään asiakkaan palveluprosessia säätelevä laki on ylisääntelevä, mekaaninen, eikä missään nimessä asiakas-, eikä työntekijälähtöinen. Mekaaniset täydentävät työnhakukeskustelut ovat liioittelevia ja aiheuttavat turhautumista, sanktiointia ja työntekijöiden sekä johdon väsymistä. Työkuorma on kasvanut mallin yksityiskohtien seuraamisesta, kuin asiakkaiden palvelutarpeista. Tämä on resurssien täysin väärää allokoitua ja muuttaa myös tavoitteita. Kuntakokeilujen vahvana teemana on ollut tiedolla johtaminen, mittarit ja arviointitiedon hyödyntäminen. Uudessa asiakaspalvelumallissa mekaanisen suorituksen sijaan tulisi arvioida ja seurata vaikuttavuutta, eikä suoritteita. Mielestämme mm. täydentävien työnhakukeskustelujen tulisi olla harkinnanvaraisia ja asiakkaan tarpeista lähteviä.

Työllisyyden kuntakokeilujen vaikuttavuutta arvioidaan kokeilun ajan.

Tällä on tarkoitus selvittää ja saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palvelujen järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta. VN TEAS on yksi näistä hankkeista ja toivomme, että arviointi huomioi erittäin merkittävällä tavalla muuntuneen asiakkaan palveluprosessin mittaamisen, kun arviointia tehdään. Tutkimushanke julkaisi ensimmäisen väliraportin tammikuussa 2022, toinen väliraportti julkaistaan loppuvuodesta 2022 ja loppuraportti syyskuussa 2023. Jo pelkästään se, että uusi 2.5 alkanut malli siirsi työttömien statukselle henkilöitä, jotka eivät sitä aiemmin olleet, väärin tuloksia työttömyyden osalta. Näin ollen arvioinnissa tulee hyödyntää oikeita mittareita, kun arvioidaan vaikuttavuutta ja kokeilujen onnistumista.

Työttömyysturvaan liittyvät tehtäväkokonaisuudet

Kuntakokeilun kunnat ovat hoitaneet työttömyysturvaan liittyvää tehtävää niiden lausuntojen osalta, joihin ei liity harkintaa tai harkinta on vähäistä. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle on keskitetty 1.10.2021 lähtien vaativampien työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, jotka koskevat yritystoimintaa tai omassa työssä työllistymistä, muuta kuin työsuhteessa tehtyä työtä, opiskelua, koulutusta vailla olevia nuoria koskevia edellytyksiä sekä työvoimapolitiittisesti moitittavana pidettävää menettelyä. Kyseisten lausuntojen antamiseen liittyy usein huomattavaa harkintaa koskien esimerkiksi työnhakijan menettelyn mahdollista moitittavuutta. Lisäksi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla työvoimapolitiittisen

lausunnon muistakin kuin asetuksessa nimenomaisesti mainituista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä hoitaessaan asetuksessa säädettyjä tehtäviä.

Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämisellä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle on pyritty turvaamaan käsittelyaikojen yhtenäisyys ja viivytyksettömyys, yhdenmukainen soveltamis- ja ratkaisukäytäntö sekä riittävä käsittelyresurssi ja sen hallinta. Eduskunnan oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa on ratkaistu useita kanteluita, jotka ovat koskeneet työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen viivästymistä. Useimmissa ratkaisuissa todettiin, että työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen oli kestänyt yli säädetyn määräajan. Työ- ja elinkeinotoimistot ovat vedonneet kantelujen johdosta antamissaan selvityksissä usein henkilöstövaihdoksiin ja muiden tehtävien aiheuttamiin ruuhkiin, mitä vakiintuneen laillisuusvalvontakäytännön mukaan ei ole pidetty hyväksyttävänä syynä lakisääteisten enimmäiskäsittelyaikojen ylittämiseen. Ratkaisuissa korostettiin, että työ- ja elinkeinotoimistojen tulee varautua ennakolta asioihin, jotka voivat vaikuttaa työttömyysetuusasioiden käsittelyaikoihin sekä seurata aktiivisesti käsittelyaikoja ja reagoida ilmenneisiin viivytyksiin nopeasti.

Kuntakokeilun aikana on tullut eteen lukuisia tilanteita, jossa sekä kuntakokeilun viranomaistehtävää hoitanut asiantuntija, että asiakas ovat olleet Uudenmaan TE-toimiston antamasta päätöksestä eriävää mieltä. Myös ruuhka ja viive siellä aiheuttavat haasteita asiakastyössä. Jos kuntakokeilun tavoitteena on vahvistaa alueiden kykyä lisätä elinvoimaa, tulisi valta tässä suhteessa antaa uusille työllistäisen järjestämisalueille ja lähemmäksi asiakkaita ja kuntia. Ruuhkat, viivytykset ja kyseenalaiset tulkinnat tehtävissä eivät tue sitä tavoitetta, joka tehtävien keskittämisellä alun perin haluttiin. Esityksessä tehtäväkokonaisuutta ollaan siirtämässä KEHA-keskukseen, joten muuttuuko tilanne tältä osin? KEHA-keskukselle on tarkoitus siirtää myös palkkaturvaan liittyvät tehtävät keskitetyksi.

Kuntien uusi rooli

Pidämme lähtökohtaisesti ja erittäin odotettuna sitä, että kunnille tulee mahdollisuus järjestää tulevaisuudessa työvoimapalveluita. Jo nyt kunnat kokevat, että kuntakokeilulla on päästy pureutumaan niihin asioihin paikallisesti tehokkaammin, kun aiemmin pienten kuntien asiat ja asiakkaat hukkuivat suurten massojen alle. Jatkuva digitalisoiminen työllisyyspalveluissa on pahentanut kohtaanto-ongelmaa ja nyt uuden mallin avulla tarkoitus on syventää kohtaamista, luoda realistinen suunnitelma ja tarjota asiakkaalle paljon aikaa ja tukea.

Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi kunnan hallintoon. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Kuntalain 8 §:n mukaan tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa muun muassa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta ja tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunta tai kuntayhtymä päättäisi kuntastrategiassaan työvoimapalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta ja kunnan talousarviossa ja suunnitelmassa asetettaisiin palveluille talouden ja toiminnan tavoitteet. Uudet tehtävät muodostavat uuden tehtävän siis myös kuntien koko johdolle.

Kuntien taloudelliset vaikutukset syntyisivät ensisijaisesti kuntien työvoimapalveluiden järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Tämä kaikki tulee huomioida valmistelutyössä.

On nostettu esille, kykenevätkö kunnat suoriutumaan uudesta tehtävästään, valvomaan sitä ja miten politiikka uutena elementtinä vaikuttaa työllisyydenhoitoon. Kunnilla on jo lähtökohtaisesti toimintaansa valvovia rakenteita: Kuntalain 10 §:ssä säädetään kuntien seurannasta ja valtion valvonnasta. Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti kuntien toimintaa ja taloutta sekä huolehtii, että kuntien itsehallinto otetaan huomioon kuntia koskevan lainsäädännön valmistelussa. Kuntalain 7 §:n mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa

erikseen säädetyt tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä. Kuntalain 8 §:n mukaan kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista päättäminen kuuluu valtuustolle (14 §:n 2 momentin 7 kohta) ja sisäisestä valvonnasta huolehtiminen ja riskienhallinnan järjestäminen hallitukselle (39 §:n 1 momentin 7 kohta). Kuntalain 39 §:n perustelujen mukaan sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla varmistetaan talouden ja toiminnan laillisuus, tuloksellisuus, varojen turvaaminen sekä johtamisen kannalta oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta.

Valtuuston tehtäviin kuuluu kuntalain 14 §:n mukaisesti päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta. Kunnan tilinpäätöksestä säädetään 113 §:ssä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi.

Kuntien talousarvioprosessi tulee muuttumaan merkittävästi vuonna 2024. Kunnat saavat uusia tehtäväkokonaisuuksia ja täysin uuden rahoituskokonaisuuden uuden valtionosuustehtävän kautta (sisältää hankintoja, palvelujen järjestämisen ja tuottamisen jne.). Muutosta tukevien ohjelmien tulee siis koskea myös kuntien johtoa. Kunnat kuitenkin luottavat osaamiseensa ja toivovat luottamusta tässä kohtaa.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Lappeenrannan kaupunki kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila ja kyky vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

Etelä-Karjalan kunnat eivät kuulu työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin. Etelä-Karjalassa on kuitenkin totuttu tekemään sopimus pohjaista yhteistyötä erityisesti vaikeimmin työllistettävien osalta. Alueellamme on jo vuodesta 2017 toteutettu sopimus pohjaista laajennetun monialaisen yhteis palvelun toimintamallia, jossa kaikki TE-toimiston yksilöllisen tuetun työllistymisen palvelulinjan asiakkaat kuuluvat monialaisen yhteis palvelun piiriin lakisääteisistä TYP-kriteereistä riippumatta. Etelä-Karjalassa kunnilla on kyky sopia palvelujen yhteisestä järjestämisestä huomioiden koko maakunnan elinvoima, työssäkäyntialue, koulutuksen järjestäjän tehtävät ja työllistämistä tukevien sosiaali- ja terveystyöpalvelujen yhteensovittamisen tarpeet yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien onkin jo olemassa olevan lainsäädännön pohjalta mahdollista sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan vastuukuntamalli olisi toimiva tapa järjestää työvoima- ja yrityspalvelujen kokonaisuus.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Kuntaliiton esille nostama työttömyyden painoarvon korotustarve on myös Lappeenrannan kaupungin näkökulmasta tarpeellinen. Asukasluvultaan pienillä alueilla kuten Etelä-Karjalassa suhdannemuutokset heijastuvat nopeasti ja voimallisesti koko seudun työmarkkinoihin. Lisäksi matalasuhdanteissa työttömyyden kasvuun voidaan vaikuttaa vain osin julkisilla työllisyyspalveluilla. Kuntia ei tule jättää tämän haasteen kanssa yksin.

**Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen
lausunto**

21.6.2022

KEHA-keskus

21.6.2022

2.1.14 Harkinnanvarainen kulukorvaus

Toisin kuin hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen on toteutettu laaja kehitystyö ja hakijalle on toteutettu sähköinen korvaushakemuslomake, jonka hakija täyttää aluehallinnon asiointipalvelussa. Lomake tulee käsittelyyn suoraan KEHA-keskukseen, kulkematta TE-toimiston tai työllisyyden kuntakokeilun kautta. Teksti olisi hyvä korjata vastaamaan todellista menettelyä.

2.8.4 KEHA-keskus

Esitysluonnoksen s.77 todetaan, että KEHA-keskuksen maksatusyksikön tehtävänä on tuottaa ELY-keskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen tekemien sopimusten tai valtionapupäätösten maksatukset. Hallinnollinen ohjaus tulee työ- ja elinkeinoministeriöstä, mutta maksatustehtäviä ohjataan viiden eri hallinnonalan yhteisessä ohjauksessa. Maksatusyksikköön on keskitetty valtakunnallisesti ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen maksatustehtävät lukuun ottamatta maaseututukihallinnon maksatuksia sekä rakennerahastojen ja yritysten kehittämisavustusten maksatuksia ja kuljetustukea.

KEHA-keskus esittää, että ao. Kohdasta poistetaan maksatusyksikköä koskeva maininta, ja tekstissä todetaan, että KEHA-keskuksen tehtävänä on...(eli ei mainita yksikköä)

Jos on tarpeen mainita KEHA-keskuksen yksikkö, niin silloin ao. kohtaa tulee täydentää siten, että KEHA-keskuksen talousyksikön tehtävänä on tuottaa matka- ja yöpymiskustannusten korvausten sekä työolosuhteiden järjestelytukien maksatukset.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Kangasniemen kunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Kangasniemen kunta on mukana Mikkelin seudun työllisyyden kuntakokeilussa, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Lausunnossa viitataan pääosin Kuntaliiton lausuntoon ja pienten kuntien verkoston kannanottoon sekä Etelä-Savon maakuntaliiton antamaan alueen kuntien yhteiseen kannanottoon. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on toivottu uudistus ja tavoitteet oikeansuuntaisia kuntalaisten työllisyyden edistämiseksi ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Kunnat haluavat edistää alueensa elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä.

Lain tulee mahdollistaa joustavat, asiakaslähtöiset ja vaikuttavuudeltaan paremmat ja kohdennetut lähipalvelut. Ekosysteemin kehittäminen kunnan paikallisesta näkökulmasta on tärkeää työllisten määrän kasvattamisessa.

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa sekä kannustava. Lisäksi siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

**Suomen Kuntaliitto ry, 20.6.2022
Kehyskuntaverkosto**

Kehyskuntaverkosto haluaa tuoda Työ- ja elinkeinoministeriölle tietoon kehyskuntien yhteisen kannan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevasta lainsäädäntöluonnoksesta.

Kehyskuntien näkemyksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Näin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä toistensa kanssa ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Kunnissa pystytään paikallisen ekosysteemin sisällä kehittämään poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Kehyskuntien näkemys on, että kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulee olla tosiasiallisesti kuntien käytettävissä valmisteilla olevan työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi. Myös kuntalain 8-luvun mukainen kuntien väliseen yhteistoimintaan kuuluva sopimuksellisuus tulee mahdollistaa lain mukaisesti.

Työllisyyspalveluiden integrointi osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisestä yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista.

Vastuukuntamalli puolestaan johtaisi siihen, että pienten kuntien osallisuus vaarantuu ja niiden ääntä ei kuulu. Esitettyssä mallissa ilman työvoimaviranomaisen järjestämisvastuuta olevan kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan.

Kehyskuntien näkemys on, että työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun määrittelemine vähintään 20 000 työvoimapohjalla on tarpeettoman korkea ja joustamaton. Työvoimapohjan rajaamiselle ei ole annettu kattavia perusteluita ja toteutuessaan se rikkoo alueiden luonnolliset työssäkäyntialueet.

Järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille, tai lakiluonnoksessa mainittua työvoimapohjan määrää tulisi laskea. Tämä on tärkeää erityisesti kehyskunnille, joista monet ovat kasvavia työvoimapohjaltaan. Järjestämisvastuun osalta ei tule myöskään edellyttää yhteistä maarajaa kuntien muodostaman yhteistoiminnan ehtona, koska työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat.

Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Mikäli järjestämisvastuun minimirajasta kuitenkin pidetään kiinni, tulee lakiin kirjata järjestämisvastuun määritelmä siten, että paikalliset mallit ja kuntakohtainen päätös- ja ohjausvalta paikallisiin olosuhteisiin parhaiten soveltuvan mallin käyttämisestä on mahdollinen ja rahoitusmallin yhtenäisyys perustuu työttömien määrään (kustannusvastuuseen).

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esimerkiksi vieraskielisten palvelujen osalta. Kehyskunnat kannattavat ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esimerkiksi vieraskielisten palvelujen osalta.

Malli ei vastaa suhdannevaihteluiden aiheuttamiin talouden epävarmuuksiin. Suhdanneherkän työllisyshoidon rahoitusvastuun kokonaisvaltainen siirto kunnille tilanteessa, missä kuntien rahoituspohja kutistuu merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ei ole perusteltu. Lakiin tulisi kirjata valtion laajempi vastuunotto laajavaikutteisissa suhdannetilanteissa rahoituksen osalta (ns. perälauta).

Kuntalain tasapainoisen talouden vaatimus kunnille voi aiheuttaa kohtuuttomia sopeuttamistarpeita peruspalveluihin tilanteessa, jossa on vallalla pitkäkestoinen laskusuhdanne.

Kun kunnan rahoitukseen vaikuttaa työttömyyskehitys ja hyvien tulosten palkinta on hyvä tavoite, mikä tulisi kirjata myös toiminta-alueen keskinäisen palvelujen rahoitusmallin perustaksi. Ilman tätä kirjausta on riskinä, että kunnan kannustehyödyt ulosmitataan alueen keskinäisessä rahoitusmallissa.

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Ohjauksen tarve on kasvanut ja psykologisen ohjauksen merkitys on korostunut, kun työelämäsiirtymät ovat lisääntyneet entistä vaikeammin ennakoitavassa ja erimuotoisia työ- ja koulutusvaihtoehtoja tarjolla olevassa maailmassa. Psykologisen osaamisen merkitys korostuu asiakkaiden yksilöllisten työllistymiseen liittyvien esteiden tunnistamisessa, osaamisen tunnistamisessa ja yksilöllisten työ- ja koulutusratkaisujen löytämisessä. Psykologit auttavat asiakasta työskentelemään tavoitteellisesti työllistymiseen liittyvien esteiden poistamiseksi ja tukevat asiakasta itsetuntemuksen lisäämisessä sekä urasuunnittelutaitojen kehittämisessä.

Riihimäen kaupunki

20.6.2022

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan: ... elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun siirtymisen vuoksi.

TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämistä vastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

2.9.7 Käyttöoikeudet

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta.

TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisun - tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus - tulee tukea asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta. Keskitetyn ratkaisun vastuutahon on luonnollisesti kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet eli kenellä on oikeus mihinkin tietoon. Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämistä vastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Teknologiahallinnan ratkaisuja, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia, tulee välttää monimutkaisten käytäntöjen välttämiseksi. Esityksessä ei tarkemmin oteta kantaa, mitä käyttöoikeuksien teknisellä avaamisella tarkoitetaan. On kuitenkin syytä huomioida, että tiedonhallintalaki tulee tietojärjestelmätoteutuksien tietoturvasuoritusvaatimusten osalta velvoittavaksi kuntakentälle vuoden 2023 alusta ja siten tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta on osa kuntien tiedonhallinnan veloitteita.

Sivistystyönantajat ry

20.6.2022

Hallituksen esitysluonnoksessa työvoimapalvelut siirtyisivät kuntien järjestämistä vastuulle. Kyseessä olisi suuri hallinnollinen muutos, jonka kokonaisvaikutukset jäivät esityksen perusteella epävarmoiksi. Muutokseen liittyy riski kasvavista kustannuksista ilman varmuutta sellaisista tuloksista, joilla kustannusten kasvu olisi perusteltu. Työllisyyden nostamisen keinoja nykyisten hallinnollisten rakenteiden puitteissa ei ole tarkasteltu esityksessä riittävästi. Sivistystyönantajat (Sivista) katsoo, että ennen isojen uudistusten tekemistä on odotettava käynnissä olevasta kuntakokeilusta saatavia arviointituloksia.

Esityksen vaikutusarviointiteksteissä todetaan, että työvoimaviranomainen voisi järjestää työvoimakoulutusta omana tuotantonaan tai hankkia sitä palveluntuottajilta. Sivistystyönantajat suhtautuu hyvin kriittisesti lakitekstien väljään muotoiluun siitä, miten työvoimakoulutuksia hankittaisiin. Kilpailuneutraliteetin takaaminen koulutusten hankinnassa tulee taata, jotta uusi kunnan työvoimaviranomainen ei suosi koulutusten hankinnassa kunnan omaa koulutuksenjärjestäjää esimerkiksi pilkkomalla hankintoja osiin niin, että koulutuksia voi tilata suorahankintoina. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että uudistus voi vähentää ostopalveluina hankittavien työvoimapalveluiden määrää, eli käytännössä ohjata kuntia tukemaan omia

koulutuksenjärjestäjiään. Arviota ei ole kuitenkaan huomioitu lakiesityksessä niin, että tällaista kilpailun rajaamista ei tapahtuisi.

Työvoimakoulutuksia järjestävä toimijakenttä on tällä hetkellä monipuolinen. Koulutuksia toteutetaan hankintoina kilpailutuksen perusteella ja koulutuksia järjestävät niin yksityiset ja kunnan/kuntien omistamat koulutuksenjärjestäjät kuin yksityiset yrityksetkin. ELY-keskusten ja TE-toimistojen hankintaosaaminen on ajan mittaan kehittynyt. Hankintojen laatukriteeristöissä on edelleen kehitettävää, mutta yksityisiä sekä kunnallisia ja koulukuntayhtymien järjestäjiä on kohdeltu samoin kilpailullisin periaattein.

Työllisyyden kuntakokeilu on ollut käynnissä vasta vähän aikaa, eikä sen vaikutuksista ole vielä tietoa. Hallitus on korostanut tietopohjaista päätöksentekoa. Sivista katsoo, että ennen suuren työvoima- ja yrityspalvelu-uudistuksen tekemistä on odotettava työllisyyden kuntakokeilujen työllisyys-, kustannus- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin tuloksia, jotka valmistuvat syksyllä 2023. Vasta tulosten pohjalta voidaan arvioida, voidaanko suunnitelluilla muutoksilla saavuttaa asetettuja tavoitteita kustannustehokkaasti.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Hallituksen esityksen nykytilanteen kuvauksesta käy ilmi, että tällä hetkellä työllisyyden edistämiseksi on käytössä laaja palveluvalikko. Pienen kunnan näkökulmasta arvioituna läheskään kaikki mahdollisuudet eivät kuitenkaan tule kysymykseen erityisesti muun muassa työpaikkojen, ja mahdollisten työllistäjien vähyyden vuoksi.

Tervon kunnan työttömien työnhakijoiden näkökulmasta tällä hetkellä erityisen haasteen aiheuttaa kulkeminen laajempien mahdollisuuksien piiriin. Tervon kunta on saaristo-osakunta; näin ollen välimatkat pelkästään jo Tervon kirkonkylässä sijaitsevien palveluiden piiriin voivat muodostua pitkiä. Tervon kunnan työttömien työnhakijoiden laajemmat työnhakupalvelut järjestetään Kuopiossa, jonne on matkaa Tervon keskustasta Kuopion keskustaan, jossa nykyisin TE-palvelut sijaitsevat, noin 58 kilometriä. Opiskelijoiden lukukausien aikaan yleinen joukkoliikenne palvelee kohtalaisesti, mutta lukukausien loma-aikoina, erityisesti kesäaikaan ei ollenkaan. Näin ollen tälläkin hetkellä käytössä olevat erilaiset avustukset kulkemiseen eivät palvele kaikkia työttömiä työnhakijoita ja tähän tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomioita lakiuudistuksen yhteydessä.

Nykytilaa arvioidessa palveluvalikon laajuus ja Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP-työn) vähemmälle jäänyt valtakunnallinen systemaattinen seuraus herättää väkisin ajatuksen, onko kaikki käytössä olevat palvelut täysimääräisesti käytössä ja tiedostettu erityisesti TYP-työn verkostossa? TE-palveluiden asiantuntijalta vaatii todella vahvaa ammattitaitoa hallita yksin koko palveluvalikon laajuus, kriteerit ja myöntämisperusteet erityisesti TYP-työn asiakkaiden parissa, jotta koko palveluvalikko tulisi täysimääräisesti hyödynnettyä, sillä TYP-työn piiriin ohjautuvat aina kaikista haastavimmat asiakkaat.

Myös elinkeinoelämän näkökulmasta koko palveluvalikoiman laaja tuntemus auttaisi työllisyyden parantamisessa. Erityisesti pienten yritysten näkökulmasta erilaisten työllisyyttä tukevien mahdollisuuksien, yritystoiminnan kehittämisen sekä hankerahoitusten tuntemus korostuu yritysten kasvussa ja kehittämisessä. Tämä edellyttää palvelurakenteen omaehtoista esiintuomista myös

julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden puolelta, jotta tieto saadaan ajantasaisena myös pienyrityksiin.

Erityisen tärkeä uusi työttömien työnhakijoiden sekä tulevan työllisyyden hoidon kuntamuutoksen kannalta on Laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022), joka tulee voimaan 1.7.2022. Työkanava Oy:n tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille. Onnistuessaan Työkanava Oy voi tukea työllisyyden hoidon siirtoa kunnille, mutta tämä edellyttää, että Työkanava Oy:n palveluita on saatavilla ympäri Suomen pienissäkin kunnissa.

Nuorten työttömien työnhakijoiden keskeisenä palveluna nykytilan kuvauksessa nousevat esiin moniammatillisen palvelun keskitetyt palvelupisteet Ohjaamot. Tällä hetkellä Ohjaamot sijaitsevat TE-palveluiden tapaan suuremmissa asutuskeskuksissa, jolloin maantieteelliset välimatkat sekä asiakkaiden erilaiset elämänhallinnan haasteet ovat lähes aina esteenä palveluiden käytölle.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

20.6.2022

Esityksessä on mainittu, että kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että suuressa osassa maata nykyinen tilanne ei hallinnon ja etäisyyksien näkökulmasta tulisi jatkossa juuri muuttumaan. Kunnat ja asukasmäärät ovat varsin pieniä. Toimivampi mittari syntyisi työssäkäyntialueista. Työhaun asiakkaita ja yrityksiä lähellä olevien palveluiden etuna on paikallinen asiantuntemus ja palvelun ketteryys. Tässä mielessä kuntatason palvelu on tehokasta, mikäli siihen on käytettävissä riittävästi resursseja. Myös elinkeinoyhtiöiden mahdollisuudet ja resurssit on syytä arvioida vaihtoehtona uusille kuntayhtymille. Uudistuksessa tulee kaikin tavoin välttää tilannetta, joka lisää byrokratiaa ja luo lisää hallinnon tasoja ilman, että asiakkaisiin suuntautuva palvelu paranee ja tehostuu.

Työvoiman liikkuvuutta edistäviin toimenpiteisiin tulee varautua aiempaa tehokkaammin ja tässä on tärkeää tehdä sujuvaa yhteistyötä koko maan alueella. Avoinna olevaan työpaikkaan voi löytyä osaaja eri puolelta Suomea. Kunnissa panostetaan vahvasti monipaikkaisuuteen ja yrityksissä monipaikkaisuus on jo osa toimivaa käytäntöä.

Yrityksissä kärsitään akuutista voimakkaasta työvoimapulasta. Samaan aikaan meillä on korkea työttömyys, eikä osajapulaan ole löytynyt ratkaisua kuntakokeiluhankkeista huolimatta.

Kuntakokeilujen käytännön haasteena on asiakkaan tietojen ja asiakkuuden jakautuminen kahden eri organisaation välillä – Te-toimiston ja kunnan elinkeinotoimen kanssa. Sinänsä tavoite tiivistää työnvälityksen ja elinkeinopalvelujen yhteistyötä ja tiedonkulkua on hyvä. Toimiakseen, prosessi vaatii asiakastiedonhallinnan järjestelmän, joka mahdollistaa asiakkaan tietojen käsittelemisen ilman välikäsiä nopeasti ja tehokkaasti.

Työnhakija-asiakkaissa on mukana erilaisen osajaprofiilin omaavia ja erilaisissa työmarkkinatilanteissa olevia asiakkaita. Jotta toimenpiteet voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti oikeisiin kohteisiin ja jotta pystytään vastaamaan työnantajien tarpeisiin, tarvitaan riittävästi tietoa työnhakijoista. Palvelun tehokkuuden näkökulmasta ei ole yhdentekevää, miten

käytettävissä oleva työnvälityksen palveluresurssi kohdennetaan. Työnhakijoille, joilla on tuore koulutus ja osaaminen, tulee mahdollistaa ”pikakaista” työelämään.

Suomessa aktivointitoimenpiteet on perinteisesti kohdistettu ns. pitkäaikaistyöttömiin tai muutoin tunnistettaviin erityisryhmiin. Yrityksissä tilanteet muuttuvat nopeasti ja työvoimatarpeisiin pitää pystyä vastaamaan ketterästi. Työnhakijan ja avoimen työpaikan nopea kohtaaminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä ja näin ollen työttömyyden alkaessa toimenpiteet tulisi käynnistää välittömästi, ilman että odotetaan ns. pitkäaikaistyöttömyyden statusta. Työnhakijan ammattitaito rapistuu ja vanhenee lyhyessä ajassa, ellei hän pääse nopeasti uuteen työhön tai koulutukseen.

Nuorten työttömien kohdalla tarvitaan monialaista osaamista, jotta työttömyys ei lähde pitkittymään. Tarvitaan tiivistä yhteistyötä työnantajien, koulutusorganisaatioiden ja tarvittaessa terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa. Ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön tulee jatkossa panostaa huomattavasti enemmän.

Jatkossa työnhaun prosesseissa tulee panostaa vahvasti tekoälyn tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työnhakija – ja työnantaja-asiakkaiden tietojen yhteensovittamisella voidaan tehostaa avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtauttamista. Tärkeintä on, että avoinna olevaan paikkaan löydetään nopeasti osaja riippumatta siitä, missä tai minkä tahon toimesta palvelu toteutetaan.

2.1.3

Työnhakijoita tulee kannustaa omaan aktiivisuuteen ja velvoittaa oman osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen ja esille tuomiseen. Näillä tulee olla vaikutusta päivärahan jatkuvuuteen. Kotiin maksettu raha ei toimi kannusteena, vaan se toimii helposti passivoivana tekijänä. Työnhakijoilla tulee olla velvoite hakea aktiivisesti töitä/koulutusta, nykyisen pitkälti vapaaehtoisuuteen perustuvan tekemisen sijaan. Työnhaun velvoitteessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hakijan ammattitaitoon, koulutukseen ja työkykyyn, jolloin vältetään ns. turhilta yhteydenotoilta. Yrittäjien vähäinen kiinnostus käyttää julkisia työnhakupalveluita johtuu pitkälle siitä, että on syntynyt kokemusta työtä hakevien TE-toimiston asiakkaiden alhaisesta motivaatiosta hakea ja saada töitä. Toinen haaste liittyy siihen, että työnhakijoista ei aina ole saatavilla riittävästi tietoa. Jatkossa työnhakijoilla tulee olla velvollisuus ilmoittaa omaa työllistymistä tukeva esittely osaamisestaan vapaaehtoisuuden sijaan.

Työnteon tulee olla aina työttömyyttä kannattavampi vaihtoehto. Lyhyen ja osa-aikaisen työn vastaanottamisella ei saa olla työttömän elintaso heikentävää vaikutusta. Päivärahan ja palkan yhteen sovittaminen tulee tehdä joustavaksi ja kannustavaksi. Tähän liittyvät myös muut sosiaaliturvaetuudet ja niiden yhteen sovittaminen.

2.1.5

Yksityisen palvelun hyödyntämisen ennaltaehkäisevässä ja työkyvyn kehittämiseen tähtäävässä valmennuksessa tulee mahdollistaa entistä tehokkaammin. Samoin yksityisten toimijoiden palvelut työnvälityksessä tulee huomioida ja mahdollistaa. Yksityisen toimijan intressinä on toimia tehokkaasti ja tuloksia tuottavasti.

2.1.9

Suoraan yritysten tarpeisiin rakennetut palvelut ja koulutukset ovat olleet tehokkaita työllistymisen väyliä. Rekry-, muutos- ja muut täsmäkoulutukset voidaan kohdentaa suoraan yrityksen tarpeisiin ja näiden palveluiden turvaaminen myös jatkossa on tärkeää. Tulee huolehtia siitä, että nykyistä ELY:ssä olemassa olevaa hankintaosaamista ei kadoteta hallinnon tai hallintorajojen muutoksen vuoksi. Vastaavasti muutosturva- yms. tilanteet voivat sijoittua monen kunnan/tulevan hallintoalueen alueelle. Tarvitaan sujuvaa kuntien/alueiden ylittävää yhteistyötä asiakkaan tarpeista lähtien.

Ulkomaisen työvoiman mahdollisuuksia tulee edelleen kehittää. Lupaprosessien tulee olla tarkoituksenmukaisia ja nopeita. Tarveharkinnan määrittelyssä päätökset tulee tehdä työnantaja-asiakkaan lähiviranomaisen toimesta. On ilmeistä, että pelkästään suomalainen työvoima ei tule riittämään kaikilla toimialoilla. Maahanmuuttajien työvoimakoulutuksia, jotka on rakennettu työnantajien ja alueiden tarpeet huomioiden, tulee laajentaa eri puolille Suomea.

2.1.11

Hallituksen esitys palkkatuen yhdenmukaistamisesta 50 prosenttiin työttömyyden kestosta riippumatta ja vamman/sairauden perusteella 70 prosenttiin on kannatettava. Samoin on kannatettava esitys, että palkkatuen myöntämisen edellytyksenä olevaa tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottujen työntekijöiden takaisinottamista koskevaa edellytystä muutetaan siten, että se koskisi työntekijämäärää, ei yksittäisiä työntekijöitä. Samoin on kannatettavaa, että myös palkkatuen uudelleen myöntämistä enimmäiskeston täyttymisen jälkeen helpotetaan.

2.1.12

Yritystoiminnan käynnistämiseen tarkoitettu starttiraha on tärkeää säilyttää uudistuksessa. Starttirahan myöntämisperusteet ovat muutoin perustellut, mutta omaishoidontuki ei saa estää starttirahan myöntämistä.

Yritysten kehittämispalveluiden käytettävyyttä tulee kehittää palvelusetelillä hankittavien palveluiden suuntaan. On tärkeää, että yritys saa tarvitsemaansa asiantuntija-apua oikea-aikaisesti ja mahdollisimman vähäisellä byrokratialla. Palveluseteli mahdollistaa joustavan toimintamallin, jossa asiakas valitsee itselleen parhaiten soveltuvan palveluntuottajan.

2.6

Osaajaperusteista maahanmuuttoa tarvitaan jatkossa yhä enemmän. Talent Boost ja Work in Finland- konseptit ovat kannatettavia toimenpidekokonaisuuksia. Osaajaperusteisessa maahanmuutossa tulee luopua tarveharkinnasta. Resursseja tulee kohdentaa työllistämisen edistämiseen rajoitusten ja estämisen sijaan. Suomalaisissa korkeakouluissa opiskeleville maahanmuuttaneille tulee aktiivisesti kohdentaa tietoa työllistymisen mahdollisuuksista Suomessa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: **18.6.2022**
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Kirkkonummen kunta **17.6.2022**

Kirkkonummen kunta pitää uudistuksen perusajatusta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne paikalliseksi osaksi kuntien palveluita hyvänä ja uudistuksen tavoitteita kannatettavana. Valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat näin nykyistä enemmän paikallistasolla, kunnilla. Kunnissa on vahvaa paikallistuntemusta ja kunta tuntee alueensa työnhakijat, yritykset ja työvoimaa tarvitsevat.

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli kuitenkin rajoittaa ja kaventaa kunnan toimintavapautta järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Uudistuksessa keskeistä on, että rahoitusmalli mahdollistaa kunnan taloudellisen vastuun lisäksi taloudellisen resurssoinnin myös uusien joustavien työ- ja toimintatapojen luomiseen sekä välineitä paikallisesti työllisyyden hoitoon.

Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Savitaipaleen kunta kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Pieni kunta voi hoitaa, paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan, tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukuntamalliin. Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Kuntaliiton esille nostama työttömyyden painoarvon korotustarve on myös Savitaipaleen kunnan näkökulmasta tarpeellinen.

Suomen Uusyrityskeskukset ry

17.6.2022

2.1.12 Starttiraha

Kuvaus vastaa hyvin nykytilaa. Kuvauksessa ei maininta starttirahalausuntoja. Ne ovat vielä käytössä joillain ELY-alueilla ja myös Uusyrityskeskukset tekevät lausuntoja. Trendi on ikävä kyllä ollut lausunnoista luopuminen, mitä Uusyrityskeskus-verkoston asiantuntijat eivät pidä hyvänä. Lausunto on luonteva osa kokonaisuutta, jossa alkavaa yrittäjää sparrataan ja autetaan jalostamaan yritystoiminnan kokonaisuutta.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksessa kuvataan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden nykytilaa lainsäädännön näkökulmasta. Työ- ja elinkeinoministeriön soveltamisohjeiden ja erityisesti työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisten linjausten ja toimintaohjeiden vuoksi nykytilan kuvaus antaa epärealistisen kuvan miten julkisia työvoima- ja yrityspalveluja käytännössä järjestetään ja toteutetaan. Nykytilan arviointi jää esitysluonnoksessa hyvin ohueksi.

Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Huomioiden hallituksen päätöksen siirtää työ- ja elinkeinopalvelut kunnille kuntakokeilujen luonne muuttui pilotoinniksi. Kuntakokeiluissa on tehty merkittävää työtä kuntapohjaisen mallin luomiseksi eri kokoisilla alueilla. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan ilmene kuntakokeilujen toiminta ja tulokset, vaikka toimintaa seurataan useille eri mittareilla työ- ja elinkeinoministeriön toimesta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys 17.6.2022
AMKE ry

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE pitää hyvänä, että kilpailutettujen koulutusten osalta TE-toimistot ja ELY-keskukset ovat kehittäneet hankintoja yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on ollut hankintojen kehittäminen siten, että luodaan yhtenäisiä kriteerejä ja hankintojen läpinäkyvyyttä. Tavoitteena on "reilut hankinnat."

AMKE pitää ongelmallisena, että kilpailutukset ovat perustuneet lähinnä hintaan. Laadulliset kriteerit ovat jääneet taka-alalle ja niiden painoarvo on ollut vähäinen.

TE-palveluiden kilpailutuksissa sekä toteuttajina on suuri joukko julkisia ja yksityisiä palveluntuottajia. AMKE katsoo, että kilpailu on lisännyt tarjonnan monipuolisuutta ja pakottanut palvelun tuottajat kehittämään jatkuvasti toimintaansa. Toisaalta voimakas hintaperusteinen hankinta on tuonut markkinoille palvelun tuottajia, joiden edellytykset laadukkaaseen toimintaan ovat olleet heikot.

AMKE painottaa, että tätä työtä hankintojen kehittämiseksi tulisi hyödyntää palvelu-uudistuksessa. Työvoimapalveluiden järjestäjillä tulisi olla yhtenäisiä palveluiden laatu- hankintakriteerejä. Palveluiden vaikuttavuutta ja laatua tulee seurata sekä tukea valtakunnallisesti, esimerkiksi jakamalla hyviä käytänteitä.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne

Yleistä nykytilanteesta:

Nykyinen lainsäädäntö sisältää paljon työttömyyden ehtoja ja työttömyyden keston määreitä, jotka eivät tue nopeaa palveluihin pääsyä eikä työllistymistä. Uudistusta tarvittaisiin mm., että palvelut olisivat laajemmin tarjolla muillekin kuin työttömän statuksella oleville.

Muutoinkin työvoimapalveluihin liittyy liian paljon byrokratiaa, jota tulisi karsia. Esim. uuden asiakaspalvelumallin tarkoitus on pääasiassa hyvä, mutta sen sisälle on sisällytetty ihan liian byrokraattinen seurantajärjestelmä. Se vie aikaa pois asiakkaan valmennukselliselta työotteelta. Lainsäädännön tulee turvata palvelut, mutta ei estää tai hidastaa niiden käyttöä. Asiantuntijalle jää liian vähän harkintavaltaa. Työnantajien näkökulmasta TE-palvelut ovat myös liian byrokraattiset.

2.8.5 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Työllisyyden kuntakokeilut aloitettiin maaliskuussa 2021. Valtakunnallisesti mediassa on nostettu esille paljon kuntakokeilun haasteita ensimmäisen toimintavuoden aikana, ja onnistumiset ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Kainuun työllisyyden kuntakokeilun tulokset ovat olleet suurempiin kokeilualueisiin verrattuna myönteisiä. Muun muassa Kainuun aktivointiaste eli palveluissa olevien asiakkaiden määrä on ollut ensimmäisen toimintavuoden aikana suurempi kuin pk-seudulla. Esimerkiksi tammikuussa aktivointiaste oli Kainuussa 32 %, kun se oli vuotta aikaisemmin 27,9 %. Uudellamaalla vastaavat lukemat olivat 24,8 % ja 22,1 %) (Lähde: Kainuun työllisyyskatsaus tammikuu 2022, Uudenmaan työllisyyskatsaus tammikuu 2022).

Työllisyyden kuntakokeilualueet ovat erikokoisia. Asiakasmääriltään suuremmissa kokeiluissa koetut ongelmat esim. asiakkaiden kontaktoinneissa eivät ilmene pienemmissä kokeiluissa kuten Kainuussa. Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa ei myöskään ole suuremmilla kokeilualueilla todettua ns. suunnitelmavelkaa eli pidemmältä ajalta kertyneitä tekemättömiä asiakkaiden työllistymissuunnitelmia. Kainuussa työllistymissuunnitelma on tehty keskimäärin 94 %:lle

työttömistä työnhakijoista ennen työttömyyden ylittymistä yhdellä kuukaudella. Tämän lisäksi koko Kainuun työmarkkinatukimaksuosuuksissa ei ole ollut nousua, vaan kuntaosuudet ovat pysyneet koronapandemiasta huolimatta entisellä tasolla ja olleet joissakin Kainuun kunnissa jopa laskussa. Kuntakokeilujen seuranta on tehty tiiviissä yhteistyössä Kainuun TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa. Seuranta ja arviointia tehdään kunnittain ja yhteisesti Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa.

Yksi keskeinen positiivinen tekijä kuntakokeiluissa ja lähipalveluissa on ollut se, että asiakkaat on voitu tavata kasvokkain koronatilanteesta huolimatta. Asiakkaat ovat saaneet yksilöllistä kokonaisvaltaisempaa tukea. Tämä on korostunut etenkin niiden asiakkaiden osalta, joiden työllistymisen esteenä on tunnistamattomat työkyvyn haasteet. Kasvokkain kohtaamisten myötä asiakkaat on opittu myös tuntemaan paremmin ja heille on voitu tarjota tarkoituksenmukaisia palveluita. Myös asiakkailta on pääosin saatu vain positiivista palautetta paikallisesta palvelusta.

Laukaan kunta, Kunnanhallitus

17.6.2022

Nykyinen malli on keskitetty palvelu, jossa kuntien omaa tai muiden toimijoiden paikallista palveluntarjontaa ei pystytä täysimääräisesti hyödyntämään. Tästä näkökulmasta uudistus on positiivinen asia. Palvelu on tapahtunut pitkälti puhelimitse, henkilökohtainen palvelu on ollut verrattain vähäistä. Asiakkaan todellista palveluntarvetta on vaikeampi hahmottaa ilman henkilökohtaista tapaamista.

Luumäen kunta

17.6.2022

1.1.

Luumäen kunta kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille kunhan esitystä korjataan erityisesti vaikeimmin työllistyvien työllistämistä heikentävien toimintamallien muutosesitysten osalta. Kunnilla on vahva tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

Etelä-Karjalan kunnat eivät kuulu työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin. Etelä-Karjalassa on kuitenkin totuttu tekemään sopimus pohjaista yhteistyötä erityisesti vaikeimmin työllistettävien osalta. Alueellamme on jo vuodesta 2017 toteutettu sopimus pohjaista laajennetun monialaisen yhteispalvelun toimintamallia, jossa kaikki TE-toimiston yksilöllisen tuetun työllistymisen palvelulinjan asiakkaat kuuluvat monialaisen yhteispalvelun piiriin lakisääteisistä typ-kriteereistä riippumatta. Etelä-Karjalassa kunnilla on kyky sopia palvelujen yhteisestä järjestämisestä huomioiden koko maakunnan elinvoima, työssäkäyntialue, koulutuksen järjestäjän tehtävät ja työllistämistä tukevien sosiaali- ja terveystyöpalvelujen yhteensovittamisen tarpeet yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien onkin jo olemassa olevan lainsäädännön pohjalta mahdollista sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Kuntaliiton esille nostama työttömyyden painoarvon korotustarve on myös Luumäen kunnan näkökulmasta tarpeellinen. Asukasluvultaan pienillä alueilla kuten Etelä-Karjalassa suhdannemuutokset heijastuvat nopeasti ja voimallisesti koko seudun työmarkkinoihin.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.
Valmistelijat sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Nykyisellään työvoima- ja yrityspalvelulaki säätelee työvoimaviranomaisen toimintaa tiukasti ja jättää vähän liikkumavaraa harkinnalle ja asiantuntijuudelle sekä yhteistyölle kuntien nykyisten työllisyyspalvelujen kanssa. Palvelumallin muutos etupainotteiseksi on uudistuksena hyvä. Nykytilan ongelmana on työllisyyden hoidon vastuun jakautuminen TE-toimistolle ja kunnille siten, ettei tiedonkulkuun liittyviä ongelmia ole ratkaistu. Kunnat rahoittavat työmarkkinatukea, mutta niillä on vain hyvin rajattu oikeus työhallinnon asiakastietoihin.

2.1.11 Palkkatuki

Edelleen siirtämisen maksullisuutta ei pidetä kannatettavana. Maksullisuus tulee vaikeuttamaan vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden edelleen siirtämistä palkkatukityöhön kunnan ulkopuolelle, myös sote-sektorille. Kaarinan kaupungissa yli puolet työllistämistä tehdään sote-sektorille. Kun tehtävät siirtyvät hyvinvointialueelle, tämä työllistäminen muuttuu edelleen siirtämiseksi. Edelleen siirtämisen maksullisuuden myötä uskotaan pitkäaikaistyöttömien työllistämisen vähenevän niin yksityisiin yrityksiin kuin hyvinvointialueille. Nykyisistä kunnan sisäisistä sote-työllistämistä osa jatkuu sekä pysyvinä työsuhteina että esimerkiksi sijaistoina. Työllistämisyksiköt ovat antaneet heikossa työmarkkina-asemassa oleville työnhakijoille mahdollisuuden tutustua alaan sekä osoittaa työkykynsä ja osaamisensa. Edelleen siirtämisen maksullisuus uhkasi sulkea toimivan työllistymisreitit alalle, jolla on jo entuudestaan huutava työvoimapula.

2.9.4 Rekisterinpitäjä

Yhtenäistä valtakunnallista valtion ylläpitämää asiakastietojärjestelmää pidetään kannatettavana.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

KUUMA-seutu sijaitsee Helsingin seudulla ja on keskeinen osa Uudenmaan maakuntaa. Uusimaa on TE-uudistuksen toimeenpanossa ja onnistumisessa sijainniltaan ja volyymiltaan avainasemassa. KUUMA-seutu korostaa uudistuksen valmistelussa tiivistä yhteistyötä ja tiedonkulkua valtion ja kuntien välillä. Tähän asti vuorovaikutus on ollut riittämätöntä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille toteutettaisiin vuoden 2024 aikana, eli vajaat kaksi vuotta sen jälkeen kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille. Ottaen huomioon molempien uudistusten mittakaavan hallituksen esitysluonnoksen nykytilaa käsittelevässä luvussa on kuvattu ja arvioitu huomattavan vähän sote-uudistuksen ja hyvinvointialueiden perustamisen vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Tämä koskee etenkin heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelutarpeiden tunnistamista ja palveluihin

ohjaamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja työllistymistä edistävien palvelujen integraation onnistuminen on ratkaisevaa tämän hallituksen esityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Tarkastusvirasto ehdottaa, että lukuun 2 lisättäisiin alaluku, jossa arvioitaisiin tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmäuudistuksen yhteyttä nykyiseen työvoima- ja yrityspalvelujärjestelmään sekä asioita, joita tulisi ottaa huomioon ehdotetun uudistuksen valmistelussa toimeenpanossa.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Larsmo kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitament för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL §121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen tar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.
- Viktigt att kunna underskrida kravet på 20.000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter
- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas
- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70% på befolkningens mängd och 30% på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.
- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention. Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.
- Valfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.
- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet
- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger mer tid för förberedelse, eftersom riksdagsbehandlingen av ärendet inte ens ännu inletts.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

14.6.2022

Seutukaupunkien lausunto TE2024-julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen lakiesitystä koskien:

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee seutukaupunkien elinvoimaisuuden vahvistamista. Seutukaupungit korostavat, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Esitetystä 20 000 työvoimapohjasta tulee luopua. Kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistuksen keskeisestä tavoitteesta eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni. Nyt on hyvä mahdollisuus uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampaa työvoima- ja yrityspalvelumallia, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla.

1. Järjestämisvastuu

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Sopimukseen perustuva yhteistyö tulee huomioida keskeisenä toimintamallina: kuntien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Sopimuksessa määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen.

Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueilla.

Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Seutukaupungeilta löytyvät voimavarat, alueen tuntemus sekä osaaminen työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Yhteistyöratkaisujen pitäisi seutukaupunkien mukaan nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Esimerkiksi yritykset toimivat omilla luonnollisilla toiminta-alueillaan, jotka usein vaikuttavat myös eri alueilla esiintyviin työssäkäyntialueisiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet.

Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

2. Rahoitus

Seutukaupungit näkevät, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuu. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Seutukaupungit peräänkuuluttavat, että vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa.

Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Rahoitukseen on valmisteltu kannustavaa rahoitusmallia, joka huomioi työttömyyden kehittymistä. Moni seutukaupunki on jo nyt työvoimapulan aluetta, jossa työttömyysaste on alhainen. Tämä tarkoittaa, että työttömien työllistymisen edellyttää enemmän toimenpiteitä kuin kaupungeissa, joissa työttömyysaste on korkea, eikä esimerkiksi korkeasuhdanne helpota työttömyyttä sellaisenaan. Rahoitusmallin tulisi painottaa myös työvoiman kohtaantoon ja työvoimatarpeen hoitamiseen.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Se, että järjestämis- ja rahoitusvastuu olisi samalla toimijalla (jokaisella kunnalla), takaa parhaiten myös sen, että palvelut tuotetaan jokaisen kunnan alueella mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti. Palvelun tuottajalla on todellinen tahto ja tarve tuottaa mahdollisimman hyviä palveluja, koska siten voi vaikuttaa myös työllisyydenhoidon kustannuksiin.

3. Muut keskeiset huomiot lakiesityksen sisältöä koskien:

Seutukaupungit haluavat kiinnittää huomiota seuraaviin yksittäisiin lakiesityksen kohtiin:

Digiasiat:

Valtion tehtävien siirto kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamiseen (ajanvaraus- ja videoneuvottelujärjestelmä, maksatukseen liittyvät tietojärjestelmät jne.) Näistä ei ole tehty minkäänlaista vaikuttavuusarviointia.

Valtion ohjaus:

Lakiesityksessä on ministeriön rooli poikkeuksellisen vahva ja muutoinkin esitetty ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita, ettei esityksessä ole huomioitu kuntien omia jo olemassa olevia sisäisiä ja ulkoisia valvontajärjestelmiä.

Palvelut, valtiolle jäävät ja kunnille siirtyvät:

Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee laskea viralliseen aktivointiasteeseen. Heikommassa työmarkkina-asemassa oleville työttömyysetuutta saaville asiakkaille tulisi olla tarjolla työllistymistä tukevana palveluna esim. työelämävalmennusta. Pohjoismainen työvoimamalli POMA määrittelee vahvasti nykyistä ja myös uudistuksen jälkeistä palveluprosessia, mikä rajoittaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää oman palveluekosysteemin mahdollisuuksia.

Palkkatuki:

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Onko tämä yhteiskunnallisesti kestävä ratkaisu? Kuntien työllistämistoimilla tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Seutukaupunkiverkosto kannustaa ministeriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös hyödyntää.

Tietosuoja:

Tiedonhallinnan, tietosuojan ja mm. rekisterien käyttöoikeuksien ratkaisut tulee olla selvillä heti kun laki on hyväksytty ja astumassa voimaan. Järjestämisvastuun malli on ratkaiseva sille, kuinka suojattua tiedon tulee olla. Asiakasta koskevan tiedonvaihdon tulee olla mahdollista kaikkien niin tahojen kesken, jotka työllisyyttä edistävät. Sen vuoksi tulee luoda malli, jossa kuntakonsernissa esim. kaupunkien elinkeino-yhtiöt eivät jää keskeisen asiakastiedon ulkopuolelle (esim. osaava työvoima ja rajapinta suoraan yrityksiin).

Ekosysteemi:

Ellei järjestämisvastuuta anneta kaikille kunnille, jää iso osa ekosysteemin voimavaroista hyödyntämättä ja tulee tarpeettomia hidasteita alueiden elinvoiman edistämiseen.

Henkilöstön siirto:

Valtion tulee resursoida tehtävien siirtoon riittävä henkilöstö siten että valtiolta tulevat tehtävät hoidetaan niillä resursseilla. Tämän näkemyksen taustalla ovat kokemukset työllisyyden kuntakokeilusta, jossa on ollut haasteita siirtyvien tehtävien mukana siirtyvien resurssien riittävydestä ja oikeasta kohdentumisesta.

Tässä esitettyjen keskeisimpien nostojen lisäksi seutukaupunkiverkosto tukee Kuntaliiton lausunnossa esitettyjä yksityiskohtaisempia lausumia.

Anna-Kaisa Pusa
verkoston puheenjohtaja
Kurikan kaupunginjohtaja

Jarkko Malmberg
varapuheenjohtaja
Sastamalan kaupunginjohtaja

Nakkilan kunta

16.6.2022

Nykytilassa tulisi tunnistaa paremmin työkykyiset ja puutteellisen työkyvyn omaavat asiakkaat. Eityökykyiset asiakkaat tulisi ohjata oikeisiin palveluihin ja oikeiden etuuksien piiriin. Kunnissa on tällä hetkellä erilainen lähtötilanne sen mukaan kuuluuko kunta kuntakokeiluun vai onko jäänyt sen ulkopuolelle. Nykytilassa tulisi huomioida kuntien tilanne, jotta lähtötilanne

uudistukseen olisi kunnissa samanlainen. Myös TE-toimistojen käytäntöjen tulisi olla yhtenäisiä, ennen uudistusta, ettei kuntiin siirry erilaisia toimintakulttuureja.

Kunnan tulisi jatkossakin voida järjestää työllisyyspalveluita, jotka ovat asiakkaiden näkökulmasta tarpeellisia. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kunnan vaikutusmahdollisuuksiin heikoimmassa työmarkkina-asetmassa olevien palvelujen järjestämiseen.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Uudistus kannustaa kuntaa ohjaamaan työnhakijoita avoimille työmarkkinoille. Lähipalvelut tulee turvata maantieteellisesti laajojenkin työllisyysalueiden sisällä. Kunnille suunnatut resurssit tulee ohjata siten, että kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä voidaan vahvistaa. Lisäksi uudistuksessa tulee huomioida heikossa työmarkkina-asetmassa olevat ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa työllistymisen edistämiseksi.

Kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti uudistuksen myötä. Lisäksi kuntien työllistämistoimien mahdollisuudet heikkenevät, joten rahoitusmalliin on tehtävä korjauksia.

**Suomen Elinkeino- ja Kehitysyhtiöt
SEKES**

16.6.2022

Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan ja keväällä 2021 hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, ja lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

SEKES yhtyy Kuntaliiton lakiluonnoksesta antamaan lausuntoon, mutta haluaa kehitysyhtiöiden näkökulmasta nostaa esille tässä esitetyt näkökohdat.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Yleistä nykytilanteesta:

Nykyinen lainsäädäntö sisältää paljon työttömyyden ehtoja ja työttömyyden keston määreitä, jotka eivät tue nopeaa palveluihin pääsyä eikä työllistymistä. Uudistusta tarvittaisiin suuntaan, missä TE-palvelut olisivat laajemmin tarjolla muillekin kuin työttömän statuksella oleville eli voitaisiin tarjota kohdennettua ja räätälöityjä TE-palveluita paremmin henkilöasiakkaille (esim. ammattia vaihtavat). Siten turvattaisiin osaavan työvoiman saatavuutta paremmin myös työnantajienkin näkökulmasta.

Työvoimapalveluihin liittyy liian paljon byrokratiaa niin henkilöasiakkaan kuin työnantajan näkökulmasta, joten säädöksiä tulisi yksinkertaistaa ja karsia. Esimerkiksi uuden

asiakaspalvelumallin tarkoitus on pääasiassa hyvä, mutta sen sisälle on sisällytetty ihan liian byrokraattinen seurantajärjestelmä. Se vie aikaa pois asiakkaan valmennukselliselta työotteelta. Lainsäädännön tulee turvata palvelut, mutta ei estää tai hidastaa niiden käyttöä. Asiantuntijalle jää liian vähän harkintavaltaa.

2.8.5 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut aloittivat toimintansa maaliskuussa 2021. Valtakunnallisesti mediassa on nostettu esille paljon kuntakokeilun haasteita ensimmäisen toimintavuoden aikana, ja onnistumiset ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Asiakasmääriltään suuremmissa kokeiluissa koetut ongelmat esimerkiksi asiakkaiden kontaktinneissa eivät ilmene pienemmissä kokeiluissa kuten Kainuussa.

Yksi keskeinen positiivinen tekijä kuntakokeiluissa ja lähipalveluissa Kainuun näkökulmasta on ollut se, että asiakkaita on onnistuttu tapaamaan kasvokkain ja tiheämmin hyvin organisoidun asiakaspalvelun vuoksi. Asiakkaat ovat saaneet yksilöllistä kokonaisvaltaisempaa tukea. Tämä on korostunut etenkin niiden asiakkaiden osalta, joiden työllistyminen on ollut haasteellista. Kasvokkain kohtaamisten myötä asiakkaat tunnetaan paremmin ja heille on voitu tarjota tarkoituksenmukaisia palveluita. Asiakkailta saatu palaute on pääosin ollut positiivista.

Kainuussa kuntakokeilun asiakasmäärät virkailijoittain ovat olleet huomattavasti maltillisemmat, koska kunnat esimerkiksi Sotkamo on osoittanut kiitettävästi omia resurssiaan kuntakokeilulle. Sotkamo on aiempien kokemusten (mm. ESR-hankkeet) myötä tunnistanut, että laadukas asiakkaita aidosti palveleva kokonaisuus vaatii laadukkaat ja riittävät resurssit. Sotkamossa toteutuu pääosin valmennuksellinen ja jalkautuva työote. Positiivisena puolena toteamme myös sujuvan yritys yhteistyön lähipalveluiden ansiosta.

Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa ei myöskään ole suuremmilla kokeilualueilla todettua ns. suunnitelmavelkaa eli pidemmältä ajalta kertyneitä tekemättömiä asiakkaiden työllistymissuunnitelmia. Kainuussa työllistymissuunnitelma on tehty keskimäärin 94 %:lle työttömistä työnhakijoista ennen työttömyyden ylittymistä yhdellä kuukaudella.

Kainuun kuntien työmarkkinatuen maksuosuuksissa ei ole ollut nousua, vaan kuntaosuudet ovat pysyneet koronapandemiasta huolimatta entisellä tasolla ja olleet joissakin Kainuun kunnissa jopa laskussa. Esimerkiksi kuluvan vuoden aikana Sotkamon kunnan työmarkkinatuen maksuosuudet ovat painumassa näillä näkymin ennätyksellisen alhaalle.

Kainuussa kuntakokeilulla on merkittävä myönteinen vaikutus kohderyhmän työllistymisen, koulutukseen osallistumisen sekä palveluihin ohjautumisen näkökulmasta. Kuntakokeilun seuranta on tehty tiiviissä yhteistyössä Kainuun TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa. Seuranta ja arviointia tehdään kunnittain ja yhteisesti Kainuun työllisyyden kuntakokeilussa.

2.9.3 asiakastietojen käyttötarkoitukset

Valmistelun edetessä tulee uudelleen arvioida turvaako nykyinen ja mahdollinen uusi lainsäädäntö riittävät tiedonsaannin ja vaihdon mahdollisuudet asiakkaan työllistymisen kannalta olennaisten tietojen näkökulmasta (mm. terveydentilaa koskevien tietojen saanti ja tiedonvaihto oikeus).

Kuntakokeilu on ollut toimiva kokonaisuus Pirkanmaan osalta.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

Nivalan kaupunki näkee positiivisena että on tunnistettu kuntien tärkeä rooli työllisyyspalvelujen järjestämisessä. Työvoimapalveluiden laadun säilyminen ja henkilöstön riittävän osaamisen varmistaminen muutoksessa vaatii valtion ohjausta.

Tervolan kunta

14.6.2022

TE2024 toimintaympäristöjen ja ekosysteemien muodostuessa on oltava mahdollisuus asiakastietojen käyttötarkoitusten - ja tarpeiden uudelleenarviointiin muuttuneessa tilanteessa.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus **13.6.2022 § 210**

14.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoitukset 2.9.3. osalta todetaan mm., että käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Lieksan kaupunki painottaa, että asiakastietojen käyttötarkoituksia on varauduttava tarkistamaan, kun ne osoittautuvat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille. Tämänhetkinen tilanne tietojen vaihtamisen osalta on erittäin hankala kunnille, kun tietosuoja kieltää asiakastietojen vaihtamisen työllisyyden edistämistä tekevien tahojen kanssa. Jatkossa tulee huomioida, että tietoja tulee pystyä vaihtamaan kaikkien niiden tahojen kesken, jotka edistävät työllisyyttä. Riippuen työllisyyden hoidon mallivaihtoehdoista, on ehdottomasti varmistettava, että kuntakonserneissa saadaan asiakkaista riittävä tieto (esim. kehitysyhtiöt).

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Tarkentuu tarvittaessa

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti

kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Järjestämistä tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanneja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite ei koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022

13.6.2022

Porin työllisyyspalveluiden lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan.

Ensimmäisenä

toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat

osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Porin kaupunki on mukana kuntakokeilussa

yhdessä Ulvilan ja Kokemäen kaupunkien kanssa. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti jatkaa

valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli,

joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan

7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin ja työttömyysturvan ja työttömän palveluun

aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää

kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristötoimialan ja työllisyyspalveluiden lausuntoa on valmisteltu yhdessä

mm. Rauman kaupungin kanssa. Lausunnossa viitataan useilta osin myös Kuntaliiton lausuntoon. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Kuntien yhteinen huoli liittyy esitetyn lakimuutoksen soveltuvuuteen kunta-alustalle sekä rahoitusmallin kannustavuuteen. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut, eikä nykyisen lainsäädännön siirtäminen sellaisenaan kunnan järjestämisvastuulle sitä takaa. Esitetty yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Kuten Kuntaliitto, myös Porin ja Rauman kaupungit esittävät, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan 30 %:sta 50 %:iin. Se tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä. Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Näin ollen kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi työttömyyden kehityksestä mutta valtionosuus pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Esitetyn rahoitusmallin mukaan Porin kaupunki on yksi muutoksesta eniten kärsivä kunta ja olisi esitetyssä mallissa merkittävä nettomaksaja. Rahoitusmekanismien tulee turvata riittävä resursointi kuntien näkökulmasta, eikä uudistus saa johtaa nykyisen toiminnan heikkenemiseen.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

TE-palveluiden nykytila on HE:ssä kuvattu ja arvioitu kattavasti ja oikeasuuntaisesti. Uusi palvelumalli on otettu käyttöön vasta 2.5.2022, joten sen vaikutuksia on vaikea arvioida tässä vaiheessa.

Kainuun TE-toimiston mielestä nykyinen TE-palvelujärjestelmä on toimiva. TE-toimistoissa hoidetaan isoja asiakasmääriä kustannustehokkaasti suorassa valtion ohjauksessa. Tällä taataan se, että palvelut ovat yhdenvertaisia ja tasapuolisia kaikille asiakkaille alueesta riippumatta. Keskitetty malli vähentää pirstaloitumisen vaaraa.

Nykyymallilla TE-palvelut hoidetaan puolueettomasti ilman politikointia eivätkä kuntarajat vaikuta palveluihin eivätkä päätöksiin. Keskitetyt palvelut turvaavat alueellisen tasapuolisuuden ja tehokkuuden sekä osaamisen erilaisten TE-palvelujen tuottamiseen. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto)

Tornion kaupunki

9.6.2022

TE2024 toimintaympäristöjen ja ekosysteemien muodostuessa on oltava mahdollisuus asiakastietojen käyttötarkoitusten - ja tarpeiden uudelleenarviointiin muuttuneessa tilanteessa.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen **7.6.2022**
30.5.2022 § 71

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

Savonlinnan kaupunki, **7.6.2022**
Kaupunginhallitus

Uudistus on toivottu ja tavoitteet oikeansuuntaisia, painottuen kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kunnilla on tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Ekosysteemin kehittäminen jokaisen kunnan näkökulmasta on tärkeää työllisten määrän kasvattamisessa. Periaatteessa uusi rahoitusmalli kannustaa kuntia ohjaamaan asiakkaat työpaikkoihin. Kunta hyötyy verotuloissa siitä, että työttömät ovat yrityksissä töissä. Lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää, päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa sekä siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

Korsholms kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitament för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara.

De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL §121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen tar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.
- Viktigt att kunna underskrida kravet på 20.000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter
- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas

- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70% på befolkningens mängd och 30% på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.
- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention. Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.
- Välfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.
- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet
- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger mer tid för förberedelse, eftersom riksdagsbehandlingen av ärendet inte ens ännu inletts.

Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108

7.6.2022

Malax kommun har i sitt utlåtande valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret och flexibiliteten att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns. Därtill fokuseras på finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa två helheter behöver incitament för att främja sysselsättningen ses över, språkliga rättigheter beaktas tillräckligt och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

Målsättningarna är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell, samtidigt kräver den föreslagna propositionen en del förändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken verka som en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara. De viktigaste justeringarna och kommentarerna som framförs i detta utlåtande är:

- Anordnaransvar och finansiering ska ligga i samma händer. Uppgiftsansvaret ska lämnas över till kommunerna, men däremot ska det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Den föreslagna modellen är som helhet för hårt reglerad och detaljstyrd av staten för att kunna motsvara en sådan kommunal självstyrelse som avses i GrL §121. Den föreslagna modellen innebär grovt taget att finansieringen av en statlig funktion förs över på kommunerna. Modellen tar inte bästa möjliga nytta av kommunernas helhetsverksamhet, dvs deras ekosystem. Modellen behöver justeras så att betydande element av flexibilitet införs.
- Viktigt att kunna underskriva kravet på 20.000 arbetsföra för att bl.a. kunna trygga språkliga rättigheter
- Ingen kommun ska ha ensam majoritet i de beslutsfattande organ som bildas
- Den statliga finansieringen bör, så som i reformen föreslagits, basera sig till 70% på befolkningens mängd och 30% på antalet arbetslösa. Därtill behöver finansieringen vara tillräcklig då den idag är för knapp.
- Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetsmarknadsstödet bör minska då de lyckas få personer i sysselsättande åtgärder och kommunerna borde kunna erhålla lönesubvention. Nuvarande förslag riskerar att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts.
- Välfärdsområdena bör bära ett ansvar för finansieringen.
- Kommunerna bör kvarstå som centrala parter i det s.k. TYP-samarbetet
- Verkställandet av reformen föreslås skjutas framåt till t.ex. 1.4.2025, så att ledningsstrukturerna hinner komma på plats, tidpunkten är bättre sett till förändringsarbetet och det ger något mer tid för förberedelse.

Liikenne- ja viestintäministeriö**6.6.2022**

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Bureau Facility**6.6.2022**

Nykytila on arvioitu reaalisen nykytilan pohjalta

Kronoby kommun**3.6.2022**

Långtidsarbetslösa med hälsohinder i kommunen får trots tvingande lag inte den hälsokontroll och uppmärksamhet på arbetsförmågan som deras hälsa kräver. Arbetslösa får alltså inte den läkarledda hälsovård som de har rätt att kräva. Den nya lagen om samarbete för sektorsövergripande stöd i sysselsättningsfrämjande syfte och välfärdsområdesreformen avhjälpel förhoppningsvis denna olägenhet. En vidare utredning av arbetsförmågan är värd att eftersträva. För deltidsarbetande och personer med nollavtal är det i nuläget onödigt lätt att komma undan arbetsskyldigheten. Man kan inte tvingas ta emot lönestödsarbete, om man jobbar deltid eller har ett nollavtal och kommunerna har sällan ekonomiska möjligheter att anställa utan lönestöd. Småbarnsmammor anmäler sig ibland som arbetslösa för att dryga ut sina inkomster men är sällan villiga att ta emot varken deltids- eller heltidsarbete fast det erbjuds. Äldre arbetslösa upplever sig i vägen på arbetsmarknaden. De har många gånger inte den kunskap (bl.a. IT) eller ork som krävs för att klara av de utmaningar som arbetlivet kräver. Utbildning lockar inte ex. 57 år fyllda arbetslösa, eftersom de inte tror sig klara av den och för att den många gånger ordnas på annan ort och den arbetslöse är rotad i sin hemkommun.

Karstulan kunta**31.5.2022**

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Suomen Kuntaliitto ry**25.5.2022**

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakoikeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä

edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

2.9.3 Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan: ... elinkeino-hallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi.

TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkeitä, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille.

2.9.7 Käyttöoikeudet

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelyä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta.

TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisun - tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus - tulee tukea asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta. Keskitetyn ratkaisun vastuutahon on luonnollisesti kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet eli kenellä on oikeus mihinkin tietoon. Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Teknologiahallinnan ratkaisuja, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia, tulee välttää monimutkaisten käytäntöjen välttämiseksi. Esityksessä ei tarkemmin oteta kantaa, mitä käyttöoikeuksien teknisellä avaamisella tarkoitetaan. On kuitenkin syytä huomioida, että tiedonhallintalaki tulee tietojärjestelmätoteutuksien tietoturvasuhteiden osalta velvoittavaksi kuntakentälle vuoden 2023 alusta ja siten tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta on osa kuntien tiedonhallinnan velvoitteita.

**TYP-johtajien verkosto, Lausunto
käsitelty TYP-johtajien verkoston
kokouksessa 19.5.2022**

23.5.2022

- TYP-johtajien lausunnossa otetaan kantaa nimenomaan TYP-yhteistoimintaan ja sitä koskevaan sääntelyyn.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Tavoitteet ovat perusteltuja: työvoiman saatavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen koko alueen ekosysteemiä hyödyntäen. Annettu esitys ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan keskittyy pitkälti siihen, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään sellaisenaan valtiolta kunnille. Suurin toive tavoitteiden saavuttamiseksi kohdistuu kannustavaan rahoitusmalliin. Tärkeimmäksi vaikutusmekanismiksi mainitaankin kannustava rahoitusmalli, joka suosii kuntia/alueita, jotka onnistuvat vähentämään työttömyyttä ja kasvattamaan työllisyyttä.

Kannustavan rahoitusmallin lisäksi tarvitaan myös muita työllisyyttä vahvistavia toimia, jolla puututaan erityisesti työnteon kannusteisiin. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista. Myös siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg Antonia

27.6.2022

On tärkeää, että valtio turvaa jokaiselle kunnalle hyvät edellytykset järjestää ja toteuttaa työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavia palveluita niin, että ne ovat helposti saatavissa ja saavutettavissa koko maassa, niin harvaan asutulla maaseudulla kuin pääkaupunkiseudulla. Esitetty malli ei saa asettaa eri alueilla asuvia ihmisiä tai pieniä kuntia eriarvoiseen asemaan.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Huittisten kaupunki

27.6.2022

2. Rahoituksen tulee olla täysin sidoksissa tulevaan järjestämisvastuuseen, jolloin se aidosti kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

27.6.2022

Uudistuksen tavoitteena tulee olla vaikuttavuuden lisääminen ja kyky vastata nopeasti sekä työllisyyden hoitoon, että kuntien elinvoimapolveluiden turvaamiseen. Vaikuttavuus on sekä kansantaloudellisesti merkittävä tekijä, että yksilön hyvinvoinnin huomioiva asia. esityksen tulee tavoitteiden osalta huomioida työllisyyden ja elinkeinoelämän yhteistyön mahdollistaminen, jonka välitoimijana on kunta. Tavoitteellisuus jää ohueksi ja sen vaikuttavuutta on pystyttävä arvioimaan paremmin.

Toiminnan resurssinäkökulma puuttuu tavoitteista kokonaan.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Vi anser att målet att arbetsförmedlingen ska vara nära arbetssökande och arbetsgivare är bra. Risken här är dock den starka regionala fragmenteringen av tjänsterna samt tillräckligheten och upprätthållandet av arbetsförmedlingens resurser.

Vi framhåller att arbetsförmedlingen ska kunna tillhandahålla tjänster av hög kvalitet. Det är inte alltid motiverat att implementera tjänster självständigt. Många tjänsteimplementeringar, som integrationsutbildningar, betonar samarbete mellan olika aktörer. Exempelvis kan samarbete mellan regionala enheter åstadkomma ett tillräckligt stort antal studerande särskilt för smala utbildningar för en begränsad målgrupp.

Söfuk påminner om att samarbetet också stödjer möjligheten att specialisera sig på vissa kundgrupper och att säkerställa tillräcklig kompetens. Detta kräver att tjänsteleverantörer har kunskap om olika aktörers kompetens, förmågan att bygga olika tjänster och de nätverk som implementerar dem. Nätverken måste ta hänsyn till tjänsteleverantörerna inom verksamhetsområdet. Det är också viktigt att säkerställa arbetskraftens rörlighet och tillgången till kvalificerad arbetskraft.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus

27.6.2022

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaisia, jotta uudistus voi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia sekä huomioida erityisesti pienten kuntien erityispiirteet mm väestön ikärakenteen ja työkykyisyyden, työssäkäyntialueen liikkumismahdollisuuksien ja elinkeinorakenteen kapea-alaisuuden näkökulmasta. Pienissä kunnissa on jo olemassa paikallisesti toimivia ja hyviksi havaittuja toimintamalleja ja käytäntöjä, joissa huomioidaan erityisesti paikallisen elinkeinorakenteen ja yhteistyöverkoston tuntemus sekä työnhakija-asiakkaiden yksilölliset tarpeet. Suurten yhteistoiminta-alueiden myötä riskinä on näiden toimintamallien syrjäyttäminen kasvukeskusvetoisuuden myötä.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Hallituksen esityksen tavoitteet kytkeytyvät vahvasti työvoimapolitiikan pitkäaikaiseen tavoitteeseen nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle. Myös mallit työvoimapolvelujen

toiminnalliselle uudistamiselle on haettu pitkälti muista pohjoismaista. Vaikka keskeisenä tavoitteena toistetaan ajatusta vahvistaa järjestämisvastuun siirrolla alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä, jää hallituksen esityksen sisältö yrityksille ja työnantajille tarjottavien julkisten palvelujen uusista mahdollisuuksista suhteessa nykytilaan ohueksi. Käytännön esimerkkinä uusista julkisten työvoimapalvelujen ja kuntien elinvoimapalveluiden yhteensovittamisen mahdollisuuksista mainitaan starttiraha.

Tavoitteissa käytetään käsitettä kuntaekosysteemi. Hallituksen esityksestä ei käy täsmällisemmin ilmi mitä kaikkea käsitteellä tarkoitetaan. Ekosysteemiin liitetään yleensä ainakin ajatus toimijoiden yhteistyöstä, kumppanuudesta ja verkostoista. Tarjoaisiko kuntaekosysteemi laajemman yhteistyöalustan vai viitatanko pikemminkin kuntien omien toimijoiden osaamisen yhdistämiseen? Suuri osa Suomen kuntia on niin pieniä, etteivät ne yksin pysty elinvoimaansa varmistamaan. Kuntien laaja itsehallinto ei tässä yhteydessä ole yksinomaan vahvuus, vaan se tarjoaa tilaisuuden osaoptimoinnille ja kuntien väliselle kilpailulle työpaikoista ja asukkaista.

Tavoitteiden perusteella järjestämisvastuun siirron ydintä on uusi kannustavaksi tarkoitettu rahoitusmalli. Itsehallinnolliset kunnat kuitenkin päättävät minkä verran ja mitä palveluita ne tarjoavat. Kuntakokeilujen valmistelun ja toimeenpanon aikana on käynyt ilmi, ettei kuntien omasta panostuksesta ole saatavissa minkäänlaista valtakunnallista tietoa, vaikka niiltä on omarahoitusosuutta edellytetty. Joka tapauksessa kuntien panostus vaihtelee suuresti. Tämä kokemus ei lupaa hyvää jatkosta. Yleiskatteisen peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta tapahtuva täysimääräinen rahoitus ja kunnille jäävä laaja liikkumavara ovat riski, jota tarkastelemme tarkemmin vaikutusten arviointiin liittyvissä kommentteissa. Kannustavana markkinoidun rahoitusmallin ydin liittyy työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajenemiseen ja porrastamiseen uudella tavalla.

Valtioneuvosto asettaisi edelleenkin hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet. Hallituksen esityksen hyvin tiiviisti esitetyissä tavoitteissa ei millään tavoin viitata valtakunnallisiin tavoitteisiin. Tutkimustiedon valossa ei ole selkeää näyttöä siitä toimiiko hajautettu järjestelmä keskitettyä paremmin. Työllisyyspolitiikan vaikuttavuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, miten valtakunnalliset tavoitteet onnistutaan pirstaloituvassa järjestelmässä jalkauttamaan keskenään kovin erilaisten työvoimaviranomaisten toiminnassa ja välttämään alueellisen eriarvoistumisen vaarat.

Tavoitteita koskevaa lukua 3 on tarpeen täsmentää edellä esitettyjen kommenttien pohjalta.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli.

Kainuun liiton näkemyksen mukaan, tulee rahoituksen turvata paremmat resurssit ja palvelut työllisyyden edistämiseksi huomioiden asiakkaiden moninaisuus (mm. yrittäjät) sekä uuden

asiakaspalvelumallin myötä syntyneet lisävelvoitteet viranhaltijan työhön. Esitettyssä muodossa rahoitusmallilla voi olla negatiivinen vaikutus kuntien talouteen sekä palvelutarjontaan.

Huomioiden uudistuksen perimmäiset tavoitteet – työllisyyden kasvattamisen, sekä työn tarjonnan ja työn kysynnän lisäämisen – Kainuun liitto näkee, että uudistuksen rahoitusmallin tulisi olla kunnille kustannusneutraali. Kuntien pitkäjännitteisesti harjoittama työllisyyden edistäminen, palveluiden tuottaminen kuntalaisasiakkaille sekä kuntien viranhaltijoille uudistuksessa siirtyvä lisääntyvä työ tulee uudistuksessa pystyä rahoittamaan kuntien kannalta kustannusneutraalisti, valtionosuusjärjestelmän kautta. Nyt esitettyssä muodossaan toteutuessaan uudistuksen rahoitusmalli ei tosiasiallisesti mahdollistaisi kuntien työllisyyspalvelujen tarjontaa nykyisessä laajuudessaan.

Pukkilan kunta

27.6.2022

Mittavat tavoiteasettelut ovat jo valmisteluvaiheessa hyvä huomioida resurssilähtöisesti. Tavoiteasettelu positiivisen työllisyyskehityksen osalta on tärkeä paikallisen sekä alueellisen elinvoiman kannalta. Onnistuneella tavoiteasettelulla on aidot mahdollisuudet onnistua, kun rahoituksen sekä resurssoinnin elementit ovat kohdillaan ja valmistelu toimii aidossa asiakaslähtöisessä valmistelutyössä. Vastuukuntamallissa riskisuhdanne kasvaa sekä pienempien kuntien päätöksenteon mahdollisuudet kaventuvat. Esitettyissä tavoitteissa on ristiriidassa mainittu kunnan järjestämisvastuu ja kannustava rahoitusmalli. Työllisten määrä 20 000 on niin isossa roolissa määrittelemässä järjestämisoikeutta, että iso osa suomen kunnista ei loppujen lopuksi pääse järjestämään palveluita ja siten vaikuttamaan työllisyyteen ja positiiviseen kustannusten muodostumiseen kunnan näkökulmasta. Vaikuttavien työllisyydenhoidon palveluiden kehittäminen varmistetaan parhaiten siten, että järjestämisvastuussa olevalla kunnalla on kuntalain mukaisesti mahdollisuus sopia lisäksi sopimuksellisesti. Tavoitteissa tulee myös huomioida sujuva tiedonkulku ja tiedonsaanti.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

27.6.2022

Tavoitteiden saavuttamisessa keskeistä on riittävästi resursoitu ja osaava henkilöstö sekä laadukkaat ja oikein kohdistuvat palvelut. Uudistuksella on merkittävät vaikutukset valtion ja kuntien henkilöstöön, joten rahoituksen lisäksi esityksessä tulisikin korostaa henkilöstön, palveluiden ja asiakkaiden merkitystä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies, maakunnan edunajaminen- yksikkö

27.6.2022

Uudistuksen yleisen tason tavoite on hyvä. Työvoimapalvelujen rahoitusmallin tulee kuitenkin olla paitsi kannustava, myös tarpeisiin vastaava ja oikeudenmukainen. Rahoituskriteereissä tulee huomioida paremmin työttömyyden taso ja siihen liittyvät haasteet. Työttömyyden hoitaminen on vaikeampaa korkean työttömyyden ja haasteellisten olosuhdetekijöiden kunnissa, joiden elinvoimaisuuteen vaikuttavat usein mm. väestörakenteen ikääntymiseen sekä toimialarakenteeseen ja infrastruktuuriin liittyvät haasteet. Tällaisissa olosuhteissa työttömyysjaksot

helposti venyvät, työttömyyden hoitaminen vaikeutuu, osaavan työvoiman saatavuuteen tulee ongelmia ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmat lisääntyvät.

Rahoitusmalli on korjattava oikeudenmukaiseksi. Kunnille siirtyviä tehtäviä vastaavien resurssien ja rahoituksen tulee siirtyä täysimääräisesti ei vain kuntakentälle koko maan tasolla vaan kaikkiin kuntiin, muuten uudistuksessa on sekä suuria voittajia että häviäjiä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Esitetyn uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Hallituksen esityksessä esitetään keskitettäväksi edelleen palvelut, jotka “vaativat koordinoitua työvoimaviranomaisten välillä sekä palveluita, joilla olisi erityinen tai kriittinen rooli työvoimapalvelujen valtakunnallisen toimivuuden kannalta”. Haasteeksi muodostuu se, että valtionhallinnossa ei ole juuri nyt toiminnassa erillistä palvelua, jonka tarkoituksena olisi edistää juuri alueellisen liikkuvuuden toimivuutta valtakunnallisesti. Hallituksen esityksessä myös ristiriitaisesti todetaan yhtäältä, että “tutkimusten mukaan hajautettu palvelujärjestelmä ei (...) ole vaikuttanut työvoiman liikkuvuuteen vähentävästi” (s.199) mutta toisaalta todetaan, että “palvelujen käytöstä yli järjestävän viranomaistahon toimialuerajojen ei ole kattavaa tutkimustietoa” ja että tunnistettuna riskinä työvoimapalvelujen hajauttamisella on, että “työnhakija-asiakkaiden palvelujen tarjoaminen, viestintä palveluista ja ohjaus toisten alueiden palveluihin saattaisi vähentyä” (s.170).

Varsinais-Suomen alueella toimi edellisen noususuhdanteen aikana koordinoivassa roolissa ns. positiivisen rakennemuutoksen verkostossa, jonka avulla kaikki ELY-alueiden TE-toimistot pystyivät välittämään tietoa muille alueille valtakunnallisesti merkittävistä suurista rekrytoinneista ja niiden seurauksista työllisyydenhoidon kentällä. Koska hallituksen esityksessä arvioidaan myös sen vaikutuksia valtion toimintaan, kuvatus kaltaisen alueellista liikkuvuutta tukeva toiminta, erityisesti rakennemuutosten aikana mutta yleisemminkin, tulee esitetyssä mallissa hankaloitumaan ja alueellisen liikkuvuuden edistämisestä entistä haastavampaa.

Varsinais-Suomen TE-toimiston kokemuksena on, että TE-palvelujen toteuttamisen yhteistyö alueellisten työvoimaviranomaisten ja kuntien kesken valtakunnallisesti voi olla hyvinkin haastavaa silloin, jos merkittävä paikallinen työnantaja pyrkii rekrytoimaan suuria määriä työnhakijoita ympäri maata. Esityksen mukaan työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet (s.121). Tavoitteiksi voitaisiin määritellä esityksessä listattuna teemoja. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että valtakunnalliseen tavoitelistaan tulisi nostaa alueellisen liikkuvuuden toteutuminen valtakunnallisesti, koska alueellisen liikkuvuuden toimivuus ja edistäminen tulisi korostua hallituksen esityksessä kirjattua merkittävänä valtakunnallisena työllisyyden hoidon intressinä.

Alueelliseen liikkuvuuteen liittyvän huolemme lisäksi yhdymme Satakunnan TE-toimiston lausuntoon, että esityksestä tai sen perusteista ei ilmene, miten TE-palveluiden siirto kuntiin lisää työn kysyntää ja tarjontaa, vaikka esityksen tavoitteeksi tämä mainitaankin. Koska työpaikkojen syntyminen riippuu ensisijaisesti yleisestä työllisyys- ja taloustilanteesta, alueen yritystoiminnasta, työvoiman saatavuudesta sekä kilpailukykyä, arviomme mukaan esitys asettaa tämän tavoitteen liian optimistisesti.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad**27.6.2022**

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Keskuskauppakamari**27.6.2022****Suomen Kansanopistoyhdistys-
Finlands Folkhögskolförening ry****27.6.2022**

Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä esityksen tavoitetta edistää valtion ja kuntien yhteistyötä työllisyyden parantamiseksi sekä kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi. Lähtökohtana se, että palvelut ovat lähellä ihmistä on kannatettava, mutta on huomioitava myös se, että laadukas palvelujen järjestäminen edellyttää laajaa yhteistyötä. Esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen järjestämisessä tehdään laajasti yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tämä yhteistyötarve ei poistu siirtämällä tehtävät kuntien vastuulle.

Kysymyksessä on laaja uudistus ja sen tavoitteena todetaan olevan 7 000-10 000 henkilön työllisyysvaikutus. Tämän vaikutuksen perustelut jäävät kuitenkin esityksestä epäselviksi. Kuntakokeilujen arviointituloksista saatava tieto voisi täsmentää myös tätä tavoitetta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto**27.6.2022**

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat selkeät.

Työvoimanpalveluiden järjestämisvastuun siirrolla tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisessä yhteistyössä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Täavoitteena on lisäksi laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta. Tavoitteiden kokonaisuutta lukiessa jää pohtimaan kannustaako rahoitusvastuu tehokkaammin panostamaan osaavan työvoiman saatiin yrityksille.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitäisi tärkeänä, että uudistuksen perusteluissa tuotaisiin esille se, mihin suuntaan työ- ja elinkeinopalveluja ollaan uudistuksessa keittämässä ja mitkä ovat strategiset valinnat, joita on asian osalta tehty. Tuleeko esimerkiksi monialaisten palveluiden kehittämisessä ja / tai hyvinvointialueiden jatkokehittämisessä linjauksia myös työllisyyspalveluiden kehittämiseen. Julkisen työvoima- ja yrityspalveluiden suunta on vaihtunut eri hallituskausien välillä. Työvoimapolitiikan toimeenpanon kannalta (ml. henkilöstöpolitiikka) ja toimien vaikuttavuuden

arvioimiseksi olisi tarpeen päästä (erityisesti isoissa uudistuksissa) hallituskausien yli menevään valmisteluun.

Kuhmoisten kunta

27.6.2022

Jotta uudistus saavuttaisi sille asetetut tavoitteet, tulisi siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia siten, että lähipalvelut turvataan kunnissa. Palveluiden järjestämisessä hyvinvointialueen TE-palveluita tuottavien kuntien välinen yhdyspinta tulee olla hiottuna toimivaksi

Varsinais-Suomen TYP-verkosto

27.6.2022

Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on kannatettava. Tavoitteenasettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

Hallituksen esityksen tavoitteet kytkeytyvät vahvasti työvoimapolitiikan pitkäaikaiseen tavoitteeseen nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle. Työvoimapalvelujen toiminnallisen uudistamisen mallit ovat niin ikään saanet vaikutteita muista pohjoismaista.

STTK pitää tärkeänä tavoitetta tukea alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä, mutta esityksen perusteluissa jää edelleen ohuesti motivoituksi järjestämisvastuun siirron kytkeytyminen alueiden elinvoimaan. Yrityksille ja työnantajille tarjottavien julkisten palvelujen uusista mahdollisuuksista tulisi olla konkreettisempia esimerkkejä suhteessa nykytilaan.

Tavoitteet -luvussa käytetty käsite kuntaekosysteemi edellyttäisi tuekseen selkeää käsitelmärittelyä. Ekosysteemiin liitetään yleensä ainakin ajatus toimijoiden yhteistyöstä, kumppanuudesta ja verkostoista. Esityksessä jää epäselväksi tarjoaisiko kuntaekosysteemi laajemman yhteistyöalustan vai viitatanko pikemminkin kuntien omien toimijoiden osaamisen yhdistämiseen. Koska kuntien koko vaihtelee merkittävästi, eikä kaikilla kunnilla ole tosiasiallista mahdollisuutta vahvistaa itsenäisesti omaa elinvoimaansa, on riski, että kuntien laaja itsehallinto tarjoaa tilaisuuden osaoptimointiin sekä vahvistaa kuntien välistä kilpailua työpaikoista ja asukkaista.

Tavoitteissa on kuvattu järjestämisvastuun siirron perusteluina kannustava rahoitusmalli. STTK huomauttaa kuitenkin, että kuntien itsehallinto antaa niille mahdollisuuden määrittellä itse tarjoamiensa palveluiden määrän ja laadun. Käynnissä olevien kuntakokeilujen valmistelun ja toimeenpanon aikana tiedontuotanto kuntien omista panostuksista työllisyyteen on ollut valtakunnallisesti heikosti saatavissa, vaikka kokeilukunnilta on edellytetty omarahoitusosuutta.

Jatkossa valtioneuvosto asettaisi ilmeisesti edelleenkin hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet. Valtakunnallisiin tavoitteisiin ei kuitenkaan selkeästi viitata lakiesityksen tavoiteluvussa. Työllisyyspolitiikan vaikuttavuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, miten valtakunnalliset tavoitteet onnistutaan pirstaloituvassa järjestelmässä jalkauttamaan keskenään

kovin erilaisten työvoimaviranomaisten toiminnassa ja välttämään alueellisen eriarvoistumisen vaarat. Tavoitteita koskevaa lukua 3 on tarpeen täsmentää edellä esitettyjen kommenttien pohjalta.

STTK pitää palveluiden rahoitusta yleiskatteisen peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta tulevaisuudessa riskinä. Täysimääräinen rahoitus, kuntien laaja liikkumavara ja oma panostuksen vaihtelevuus voi kyseenalaistaa palveluiden yhdenvertaisuuden eri puolilla maata.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022 Björklund Helena

Målsättningarna med lagförslaget är i sig bra och det är motiverat med en kommunbaserad modell där helheten mellan arbetskrafts- och företagservice, samt kommunens övriga näringslivs- utbildning- och integrationsfrämjande arbete kan utvecklas integrerat. Den föreslagna propositionen kräver ändå tydliga ändringar för att bättre betjäna målsättningarna och i praktiken fungera så att kommunernas ekosystem tas till vara och önskvärda synergier nås.

Närpes stad har därför i sitt utlåtande i huvudsak valt att fokusera på vissa centrala frågor i reformen. Dessa är anordnaransvaret, flexibilitet i att mellan kommunerna överenskomma hur tjänsterna bäst ordnas utgående från de regionala behov som finns, samt finansieringen, som behöver vara tillräcklig. Utöver dessa helheter behöver incitamenten för det sysselsättningsfrämjande arbetet ses över, språkfrågor beaktas i högre utsträckning och tidpunkten för förverkligandet av reformen justeras.

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och ge möjlighet till lokal flexibilitet i produktionen.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen 27.6.2022 yhdistys Oktetti ry

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavat ja yhteiskunnan kannalta jopa välttämättömät. Tavoitteiden asettamisessa ja koko esityksessä lähtökohtana tuntuu kuitenkin olevan pääosin suhteellisen helposti työllistyvä työtön tai vaihtoehtoisesti henkilö, joka ei todennäköisesti työllisty avoimille työmarkkinoille vaan tarvitsee työpaikan Työkanavasta.

Työmarkkinoiden käytettävissä ja osin niiden ulkopuolella on kuitenkin vähintään kymmenientuhansien, meidän käsityksen mukaan jopa 200 000 pois työelämästä olevien henkilöiden joukko, joka haluaa töihin ja joka voidaan sinne auttaa tarvelähtöisiä työllisyyspalveluita tuottamalla laajaa palveluekosysteemiä hyödyntäen. Tässä joukossa on eri syistä hyvin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä kuten kuntoutujia, vankilasta vapautuvia, neuroerityisiä henkilöitä jne. Kolmannen sektorin toimijoilla on pitkä kokemus ja erinomainen osaaminen tämän kohderyhmän valmentamiseksi koulutusjärjestelmän läpi ja tarvittaessa välityömarkkinatyöpaikkojen kautta avoimille työmarkkinoille.

Tämän kohderyhmän erillinen huomioiminen esityksessä ja sen perusteluissa on välttämätöntä erityisesti sen vuoksi, että kohderyhmä tarvitsee suhteellisen pitkäkestoisia, monialaisia palveluita, joista osa kuuluu jatkossa hyvinvointialueille, osa kunnille, osa koulutuksenjärjestäjille ja osa työllisyshoidosta vastaaville kunnille tai kuntien yhteenliittymille.

On vaikea nähdä että ilman esityksen muokkaamista tämän kohderyhmän paremmin huomioivaksi lakiesitys tulisi johtamaan nykyistä parempiin palveluihin kohderyhmälle. Tätä indikoi myös

rahoitusmallissa tehtävät muutokset, jotka johtavat siihen, että tarvelähtöisten palveluiden tarjoaminen kohderyhmälle on taloudellisesti entistä vähemmän kannustavaa.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Esitetty malli vaikuttaisi toteutuessaan monin tavoin työmarkkinoiden toimivuuteen ja olisi ollut luontevaa tarkastella uudistuksen tavoitteita tarkemmin työmarkkinoiden toimivuuden ja työllisyyden kehityksen näkökulmista ja miten näitä asioita uudistuksella pystytään parantamaan. Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi uudistuksen vaikutukset työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden lisäämiseen, yritysten kilpailukykyyn, rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja asiakaslähtöisyyteen. Työmarkkinoiden globalisoituminen, työvoiman vapaa liikkuvuus ja kilpailu osaavasta työvoimasta ovat keskeisiä työmarkkinoiden kehitystrendejä: Uudistuksen perusteissa nämä näkökulmat eivät ole kuitenkaan keskiössä.

Esitysluonnoksen tavoitteissa mainitaan: ”Kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää”. Työn kysynnän edistämisestä esitysluonnoksessa ei ole kuitenkaan tarkempaa kuvausta ja konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Epäselväksi jää, miten siirto kuntiin lisää työvoiman kysyntää. Kannustava rahoitusmalli ei luo työpaikkoja, vaan niiden syntyminen riippuu taloustilanteesta, alueen yrityskannasta, sen kilpailukykyistä markkinoilla ja sitä kautta työvoiman tarpeesta.

TE-palvelujen siirrolla kuntiin voidaan vahvistaa lähipalvelua sekä kunnan muiden palvelujen yhteensovittamista. Tämän tyyppinen palvelukonsepti on tarpeellinen erityisesti heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville asiakkaille. Uudistuksen perusteet jäävät kuitenkin ohueksi myös tämän asiakasryhmän kohdalla, koska tälle kohderyhmälle oleellisesta palveluvalikoimasta sote-palvelut siirtyvä hyvinvointialueille.

Hämeen Yrittäjät ry, Haukka Juha

26.6.2022

Uudistuksen tavoitteena ei ole viranomaisten työnjaon uudelleen määrittely, vaan 7000–10000 henkilön työllisyysvaikutus. Se voidaan saavuttaa palvelu-tuotannon arkkitehtuurilla, joka huomioi yksityisen ja julkisen palvelutuotannon yhtenäisenä, työnantajien ja työnhakijoiden käyttämänä kokonaisuutena. Siksi myös tavoitteessa tulisi huomioida palvelutuotannon toimintatapojen uudistustarve.

Vesannon kunta, Vesannon kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia Harmokivi

26.6.2022

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaisia, jotta uudistus voi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Luonnoksessa ei ole asetettu tavoitteita realistisesti. Tavoitteiden asetanta on hyvin puutteellista ja se on uhka uudistuksen laadukkaalle toteuttamiselle. Uudistukselle täytyy asettaa määrälliset ja laadulliset tavoitteet, jotka vastaavat uudistuksen laajuutta. Ilman tavoiteasetantaa vaarana on, että uudistus on vain TE-palveluissa vaihtuu vain järjestäjä.

Uudistuksessa esitetyt tavoitteet eivät ole suhteessa uudistuksen kokoon. Tavoitteiden asetanta tulee tehdä huolellisesti ja siten, että ne laajuudeltaan vastaa uudistuksen laajuutta. Tämän koko luokan uudistukselle asetettu 7.000-10.000 henkilön työllisyysvaikutus on pieni. Uudistuksen kustannusvaikutukset tulee olemaan suuret ja uudistuksen toimeenpano ja sen henkilöstövaikutukset tulee olemaan todella suuret, joten uudistuksen tavoitteiden täytyy vastata siihen.

Työllisyyden kehittäminen ja muut tavoitteet ovat tärkeitä, joihin jo nykyisillä palveluilla pyritään. Työllisyyden kehittämiseen liittyy huoli osaavan työvoiman saatavuudesta. Eri aloilla kunnat mukaan lukien on nyt pula työvoimasta. Jatkossa joudutaan huolehtimaan muiden lakisääteisten velvoitteiden lisäksi kohtaanto-ongelmasta. Nyt kunnassa ja tulevalla hyvinvointialueella on pula työntekijöitä.

Tavoitteissa tulisi huomioida kunnan paikallistuntemus ja kunnan palveluekosysteemi, joita pystyttäisiin hyödyntämään. Paikallistuntemukseen liittyviä tärkeitä tekijöitä ovat yritysten, organisaatioiden, järjestöjen, kolmannen sektorin ja työnhakijoiden henkilökohtainen tunteminen.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Luonnoksessa ei ole asetettu tavoitteita realistisesti. Tavoitteiden asetanta on hyvin puutteellista ja se on uhka uudistuksen laadukkaalle toteuttamiselle. Uudistukselle täytyy asettaa määrälliset ja laadulliset tavoitteet, jotka vastaavat uudistuksen laajuutta. Ilman tavoiteasetantaa vaarana on, että uudistuksessa TE-palveluissa vaihtuu vain järjestäjä, muuta uudistusta ei tapahdu.

Uudistuksessa esitetyt tavoitteet eivät ole suhteessa uudistuksen kokoon. Tavoitteiden asetanta tulee tehdä huolellisesti ja siten, että ne laajuudeltaan vastaa uudistuksen laajuutta. Tämän koko luokan uudistukselle asetettu 7000-10000 henkilön työllisyysvaikutus on pieni. Uudistuksen kustannusvaikutukset tulee olemaan suuret ja uudistuksen toimeenpano ja sen henkilöstövaikutukset tulee olemaan todella suuret, joten uudistuksen tavoitteiden täytyy vastata siihen.

Alavuden kaupunki

26.6.2022

TE2024-uudistus voi hyvin toteutettuna tukea kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Esitetystä 20.000 työvoimapohjavaateesta tulee luopua, sillä kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla, järjestämistä vastuu on jokaisella kunnalla.

Pukkilan kunta

26.6.2022

Mittavat tavoiteasettelut ovat jo valmisteluvaiheessa hyvä huomioida resurssilähtöisesti. Tavoiteasettelu positiivisen työllisyyskehityksen osalta on tärkeä paikallisen sekä alueellisen elinvoiman kannalta. Onnistuneella tavoiteasettelulla on aidot mahdollisuudet onnistua, kun rahoituksen sekä resurssoinnin elementit ovat kohdillaan ja valmistelu toimii aidossa asiakaslähtöisessä valmistelutyössä. Vastuukuntamallissa riskisuhdanne kasvaa sekä pienempien kuntien päätöksenteon mahdollisuudet kaventuvat. Esitetyissä tavoitteissa on ristiriidassa mainittu kunnan järjestämistä vastuu ja kannustava rahoitusmalli. Työllisten määrä 20 000 on niin isossa roolissa määrittelemässä järjestämisoikeutta, että iso osa Suomen kunnista ei loppujen lopuksi pääse järjestämään palveluita ja siten vaikuttamaan työllisyyteen ja positiiviseen kustannusten muodostumiseen kunnan näkökulmasta. Vaikuttavien työllisyydenhoidon palveluiden kehittäminen varmistetaan parhaiten siten, että järjestämistä vastuussa olevalla kunnalla on kuntalain mukaisesti mahdollisuus sopia lisäksi sopimuksellisesti. Tavoitteissa tulee myös huomioida sujuva tiedonkulku ja tiedonsaanti.

Eezy Työllisyyspalvelut

25.6.2022

Suomessa on vuosia rakennettu yhä vaikuttavampia ja kustannustehokkaita palveluita työllisyyden edistämiseen. Nyt vaarana on, että miten ELY-keskuksen vahva hankinta- ja kilpailutusosaamisen siirtyä kunnille. Yksityisten palveluntuottajien näkökulmasta hankintaosaamisen pirstaloituminen riski kunnille vaikuttavien palveluiden hankkimiseksi. Palveluiden pirstaloituminen pienempiin kokonaisuuksiin nostaa myös niiden kustannuksia. Uudistuksessa tulisi huomioida vaikutukset yksityisten palveluntuottajien kenttään, miten varmistetaan, että vaikuttavia palveluita kannattaa tarjota myös uudistuksen jälkeen.

Korsnäs kommun, Båssar Christina

24.6.2022

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Turun kaupunki

24.6.2022

Turun kaupunki tukee mallia ja kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla.

Turun kaupunki pitää hyvänä tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta ns. pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Turun kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu kustannusneutraliteetti siirtyvien palvelujen ja tehtävien sekä työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaationkin osalta.

Lempäälän kunta, kunnanhallituksen päätös 20.6.2022 § 149 **23.6.2022**

Lempäälän kunta puoltaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Lempäälän kunta haluaa kuitenkin nostaa esiin joitain huolia esitykseen liittyen. Suurin huolenaihe on, että kokonaisuutena tarkasteltuna tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, mikä ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia.

Mallin heikkous on, että työttömyysetuuksien rahoitusvastuu (kannustin) ja tehtävien rahoitus tulisi jokaiselle kunnalle, mutta järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle.

Tyrnävän kunta **23.6.2022**

Tyrnävän kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tärkeää, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Kunnilla tulisi olla riittävästi vapautta kehittää palveluja ja järjestää palveluja tehokkaasti ja vaikuttavasti. Rahoitusmallissa tulee huomioida tasapaino taloudellisen vastuun ja työllisyyden kehityksen näkökulmasta.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo **23.6.2022**

Uudistuksen tavoitteet on kuvattu hyvin lyhyesti keskittyen kuntien rahoitusvastuun oletettuihin vaikutuksiin. Näin laajan TE-palvelu-uudistuksen tulisi perustua työmarkkinoiden toimivuuden, yritysten kilpailukyvyyn ja asiakaslähtöisyyden kautta saataviin hyötyihin.

Työmarkkinoiden globalisoituminen, työvoiman vapaa liikkuvuus ja kilpailu osaavasta työvoimasta ovat keskeisiä työmarkkinoiden kehitystrendejä: uudistuksen perusteissa nämä näkökulmat eivät ole kuitenkaan keskiössä.

Uudistuksen perusteluissa tulisi olla pohdintaa siitä, mihin suuntaan julkisia työ- ja elinkeinopalveluja ollaan uudistuksessa kehittämässä ja minkälaisia strategisia valintoja asiassa on tehty. Tätä keskustelua ei ole kuitenkaan käyty uudistuksen yhteydessä ainakaan siten, että TE-hallinto olisi ollut siinä laajemmin mukana.

Uudistus voi jakaa asiakkaat paikalliseen työvoimaan ja työmarkkinoilla liikkuvaan työvoimaan, joka tulee hyödyntämään enenevässä määrin yksityisen sektorin palveluja ja verkkopalveluja, koska kunnan työnvälityksen intressit eivät välttämättä kohtaa asiakkaan intressejä, kuten esimerkiksi siirtymistä työn perässä toiselle paikkakunnalle. Myös yritysten työvoiman saatavuuden kannalta kuntakohtainen lähestymistapa tuo lisäarvoa lähinnä paikallisille yrityksille, jotka haluavat rekrytoida oman kunnan työvoimaa. Uudistuksen suunnasta voitaisiin arvioida, että kansalliset sekä kasvavat ja kansainvälistyvät yritykset käyttävät jatkossa yhä enemmän yksityisen sektorin rekrytointipalveluja.

TE-palvelujen siirrolla kuntiin voidaan vahvistaa lähipalvelua sekä kunnan muiden palvelujen yhteensovittamista. Tämän tyyppinen palvelukonsepti on tarpeellinen erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa oleville asiakkaille. Uudistuksen perusteet jäävät kuitenkin ohueksi myös tämän asiakasryhmän kohdalla, koska tälle kohderyhmälle oleellisesta palveluvalikoimasta sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueille.

Uudistusta koskevassa keskustelussa nousee usein esille se, että tavoitteena on korvata kunnille sote-palvelujen siirtyminen hyvinvointialueille ja turvata kuntien elinvoimaa. Mikäli edellä mainitut näkökulmat ovat tosiasiallisesti uudistuksen taustalla, tulisi pohtia sitä, onko rakenteiden ylläpitäminen tai uudistaminen tarkoituksenmukainen peruste palvelu-uudistuksille vai tulisiko niiden perustua asiakaslähtöisyyden kehittämiseen sekä työmarkkinoiden muutoksiin liittyvän reagointikyvykkyyden ja kilpailukykyyn vahvistamiseen.

Yleisesti voisi ajatella, että työllisyyspalvelujen kaltaisen kokonaisuuden uudistamisen tulisi käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeita sekä niihin pohjaavalla tavoitteen asetannalla, joka ottaisi huomioon elinkeinoelämän ja kilpailukykyyn näkökulmat. Uudistuksen alaista hallintoa tulisi myös kuulla laajasti jo ennen kuin tavoitteita sisällytetään hallitusohjelmaan. Se, että TE-palvelu-uudistuksen suunta vaihtuu hallituskausien välillä täysin päinvastaiseksi, kertoo strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta. Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Muhoksen kunta esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutuskustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus

23.6.2022

Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala Annina

23.6.2022

Tavoitteiden saavuttaminen on epätodennäköistä vain järjestämisvastuun siirtämisen ja rahoitusvastuun muuttamisen kautta eikä suoranaisesti näytä aiheuttavan positiivisia työllisyysvaikutuksia, todennäköisemmin käyttöönottovaiheessa työllisyysvaikutukset negatiivisia. Valtion ja kuntien välistä yhteistyötä on tehty aina ennenkin ja jo nyt kuntakokeiluissa sekä yhteistyössä TE-palveluiden kanssa on ollut mahdollista hyödyntää kuntaekosysteemiä palveluissa. Uuden asiakaspalvelumallin käyttöönotto ja työvoimapalveluiden siirtäminen kuntiin ovat molemmat isoja muutoksia, mutta ovat tapahtuneet ikään kuin erillään toisistaan. Tavoitteiden saavuttamiseen nähden valtiolla ei ole eikä näyttäisi tulevan toimivia ohjausmekanismeja suhteessa kuntiin, pois

lukien rahoitusmalli tässä esityksessä. Miten otetaan huomioon TE-toimistojen hyvät käytännöt erityisesti viimeisen vuoden hyvän kehitystyön tuloksena tässä esityksessä, niitä ei ole kuvattu esityksessä ollenkaan.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Kalajoen kaupunki pitää työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämistä valtiolta kunnille kannatettavana. Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntien mahdollisuuksia. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla ja rahoitus on riittävä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Luvussa 3 on tiivistetty yhteen kappaleeseen työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteet. Kuntien näkökulmasta esille tuodaan alueiden elinvoiman ja kilpailukykyyn vahvistamisen teemat. Sen sijaan tavoitteiden osalta sivuutetaan, että uudistuksella tuodaan palvelut lähemmäksi asiakkaita/ kuntalaisia sekä työnantajia sekä nopeutetaan ja tehostetaan työllistymistä. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että palvelujen laadun ja vaikuttavuuden tehostamiseen liittyvät tavoitteet tulisi tuoda esityksessä esille ottaen huomioon, että uudistuksella tavoitellaan työllisyyden kasvua 7 000- 10 000 henkilöllä.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Lakiesityksen päätavoite työllisyyden edistäminen on tärkeä ja kannatettava. Työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun siirtäminen kunnille on todella merkittävä ja haastava lakimuutos. Kunnan näkökulmasta on turvattava riittävä rahoitus suhteessa järjestämistehtävään, jotta uudistus voi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Tehtävien resursoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Tavoitteenasettelussa olisi myös perusteltua huomioida merkittävämmiin vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen, koska tosiasiallisesti tämän kohderyhmän erityistuen tarve ja työllistymisen esteet ovat merkittävät ja vaativat erityisresursointia. Myös työmarkkinatuen rahoitusmekanismi painottuu erityisesti tähän kohderyhmään. Pitkäaikaistyöttömyys ja rakenteellinen työttömyys on ollut pitkään valtakunnallisesti vaikea ja tilanne on myös heikentynyt.

Lakimuutoksella on myös merkittävä yhdyspinta uusiin hyvinvointialueisiin ja niiden sote-palveluiden järjestämistehtävään. Näiden palvelujen saatavuus ja toteutus tulee olemaan tärkeä osa työllisyyspalvelujen toteutusta sekä työ- ja toimintakykyyn edistämistä.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.**23.6.2022**

Tavoitteeksi tulisi ottaa myös laissa määrittäen yhä tiiviimpi yhteistyön yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa sekä digitalisaation yhä tehokkaampi hyödyntäminen palveluiden laadun varmistamiseksi. Myös kunnilla tulee olla jatkossa vastuu ja osaaminen yhteistyön kehittämiseen ja toteuttamiseen. Katsomme, että uudistuksen puitteissa olisi suuri mahdollisuus panostaa yhteistyön laatuun ja löytää uusia toimivia ratkaisuja. Valitettavasti tähän ei ole nyt kuitenkaan esitetty parannusehdotuksia.

Sipoon kunta, Sipoon kunta**23.6.2022**

Kunnilla on kyky kantaa osaltansa vastuu työllisyydenhoidosta ja siksi tärkeä valmistella työvoimapalvelujen siirtoa kunta- sekä asiakaslähtöisesti.

Valmistelun tavoiteasettelu, rahoituksen elementit, valmistelu- sekä toteutuksen resurssointi ovat jo valmisteluvaiheessa hyvä huomioida resurssilähtöisesti.

Tavoiteasettelu positiivisen työllisyyskehityksen osalta on tärkeä paikallisen sekä alueellisen elinvoiman kannalta. Onnistuneella tavoiteasettelulla on aidot mahdollisuudet onnistua, kun rahoituksen sekä resurssoinnin elementit ovat kohdillaan ja valmistelu toimii aidossa asiakaslähtöisessä valmistelutyössä.

Vastuukuntamallissa riskisuhdanne kasvaa sekä pienempien kuntien päätöksenteon mahdollisuudet kaventuvat. Vaikuttavien työllisyydenhoidon palveluiden kehittäminen varmistetaan parhaiten siten, että järjestämistä vastuussa olevalla kunnalla on kuntalain mukaisesti mahdollisuus sopia lisäksi sopimuksellisesti.

Heinolan kaupunki, Elinvoimatoimiala, työllisyyspalvelut**23.6.2022**

Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtoa koskevana uudistuksen yhtenä tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuskien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. On keskeistä, että tehtävien resurssointi ja rahoitus on oikeasuhtaista ja kunnilla on sekä TE-palveluiden järjestämistä vastuun ja siihen tarvittava rahoitus. Muutoin on vaarana, että pienemmät kunnat ovat palveluiden rahoittajan roolissa, muttei niillä ole mahdollisuutta vaikuttaa työllisyyden hoidon tavoitteisiin.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, Hermunen Hanna**23.6.2022**

Posion kunta näkee myönteisenä ja tavoiteltavana Sanna Marinin hallituksen asettamat tavoitteet työllisyyden vahvistamisesta ja työllisyysasteen nostamisesta. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä vahvistetaan ja valmistellaan te-palveluiden siirtämisestä kuntiin. Tätä ehdotusta itsessään Posion kunta pitää kannatettavana.

Posion kunta haluaa kuitenkin korostaa kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen ja resurssoinnin tärkeyttä. Valtionhallinnon tulee pystyä tarpeen vaatiessa tasoittamaan kuntakohtaisia eroja.

Rahoituksen tulee olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Työvoimapalveluiden siirto kuntien vastuulle on kannatettava uudistus. Kunnilla on välittömät ja tiiviit yhteydet alueensa elinkeinoelämään, koulutusorganisaatioihin ja muihin osaamisrakenteisiin. Kunnilla on vastuuta elinvoima- ja elinkeinopolitiikasta sekä ihmisten osallisuudesta. Työllisyydenhoidolla ja työvoimapalveluilla on yhteydet kaikkiin näihin kunnan perustehtäviin.

Työllisyydenhoidon ja työvoimapalveluiden kohderyhmät ovat laajoja. Kuntoutussäätiö painottaa, että työvoimapalveluiden siirto kunnille ei saa heikentää kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta ja asemaa. Työllisyydenhoidolla tulee jatkossakin olla tiiviit yhteydet sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Monilla pitkäaikaistyöttömistä on terveyteen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviä pulmia, jotka tulee huomioida työllistämässä. Työkykyä ja työllistymistä tukevien palveluiden tulisi parantaa ihmisten tilannetta kokonaisvaltaisesti.

Ongelmana esitettyssä uudistuksessa on, että sen taloudelliset insentiivit kohdistuvat pelkästään kuntiin. Kunnat ovat kuitenkin riippuvaisia hyvinvointialueiden järjestämistä ihmisten työkykyä edistävästä palveluista. Myös hyvinvointialueilla tulisi olla taloudelliset insentiivit erityisesti vaikeasti työllistyvien työllistymisedellytyksien parantamiseen. Hyvinvointialueiden ja kuntien tulee tehdä jatkuvaa yhteistyötä, mutta nyt esitettyssä uudistuksessa tähän ei ole riittäviä kannusteita.

Kuntoutussäätiö katsoo, että siirron lisäksi tarvitaan myös työllisyydenhoidon palveluiden sisällöllistä uudistamista. Kunnille tulee jättää toimintavapauksia hakea omaa aluettaan ja asiakasryhmiä parhaiten palvelevat ratkaisut ja toimintamallit.

Keski-Suomen Yrittäjät, Jyräkoski Sanna-Mari

23.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Keski-Suomen Yrittäjät pitää uudistukselle asetettuja tavoitteita kannatettavina. Toimivat työmarkkinat ja osaavan työvoiman saatavuus ovat avainasioita koko maakunnan kehitykselle ja kilpailukyvyllä sekä väestön hyvinvoinnille. Paikallisten yritysten osallisuus toimissa on varmistettava. Näemme myös, että yksityiset palveluntarjoajat tulee huomioida tasavertaisena osana ekosysteemiä.

Mahdollisuus vaikuttaa työllisyyskehitykseen ja työvoiman saatavuuteen ovat olennainen osa kunnan elinvoimatehtävää, hyvinvointitehtävää ja osaamisen kehittämistä. Tavoitteiden saavuttamiseksi on lakiesityksessä kiinnitettävä vahvempi huomio siihen, miten koko kuntaekosysteemin mahdollisuudet saadaan aidosti hyödynnettyä ja työkalut vaikuttavasti käyttöön. On riskinä, että lakiesityksen mukainen mutkikas sääntely ja suuret työllisyysalueet rajoittavat kuntaekosysteemin hyödyntämistä, jolloin kuntien ja valtion palvelujen, resurssien ja osaamisen yhdistämisestä saatavat hyödyt jäävät puolitiehen. Hallinnon ja ohjausjärjestelmän rakentaminen ei saa myöskään peittää alleen asiakasta – työnhakijoita ja työnantaja.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokraatia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Pohjois-Pohjanmaan ELY

23.6.2022

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa ja yhtyy ELY-keskusten yhteiseen (Hämeen ELY-keskuksen kokoama) lausuntoon koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. POPELY-keskus täydentää yhteistä lausuntoa joiltakin osin erityisesti aluenäkökulmasta.

Luku 3 Tavoitteet

POPELY painottaa uudistuksen osalta työllisyyden, yrittäjyyden ja osaavan työvoiman saatavuuden kokonaisuuden kehittämistä sekä työnantajien että henkilöasiakkaiden palveluiden järjestämisen osalta yhdenvertaisesti ja kattavasti. Uudistuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta hallituksen esityksessä painottuu tässä vaiheessa pääsääntöisesti työttömien työnhakijoiden palvelut. Lakisääteiset TE-palvelut ovat siirtymässä uuteen lainsäädäntöön lähes sellaisenaan täydennettynä yli 55-vuotiaiden muutosturvapalveluilla. TE-palveluiden laajuus on siis mittava ja edellyttää kattavaa ja osaavaa palvelutarjontaa sekä yrityksiä että henkilöasiakkaille.

Urjalan kunta

23.6.2022

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa vaikuttaa olevan pohjimmiltaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Urjalan kunnan näkemys on, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Tavoitteet on tiivistetty hyvin suppeaan kappaleeseen. Palkkatukiudistuksen myötä palkkatuen määrä tulee vähenemään, miten se kompensoituu tavoitteissa, ei selviä lainkaan. Osa-aikatyötä ei myöskään tunnisteta nykytilassa positiivisella tavalla lainkaan, vaan nykytila ja tavoite antaisivat ymmärtää, että ainoa tavoiteltava asia jokaisen työkykyisen kohdalla on 100% kokoaikatyö.

Työmarkkinoilla on paljon henkilöstöä jolle osa-aikatyö sopii elämäntilanteen-, terveydentilan-, tai oman tahdon vuoksi kokoaikatyötä paremmin. Ruotsissa osa-aikatyön määrä on selvästi Suomen korkeampi, kuten myös yli 55-vuotiaiden miesten työllisyys. Tämä osa-alue tulisi tunnistaa myös Suomessa, sillä se onnistuessaan olisi yksi työllisyyttä nostava tekijä.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

ELY-keskukset ja TE-toimistot ovat pitkäjänteisesti kehittäneet omaa toimintaansa ja yhteensovittaneet henkilöasiakas- ja työnantaja-asiakaspalveluitaan aluetasolla mm. panemalla toimeen yhteisesti laadittujen TE-palvelustrategioiden toimenpiteitä. ELY-keskusten näkökulmasta uudistus keskittyy liiaksi tekniseen muutokseen, jolla työvoimaviranomaisen tehtävät siirretään toimijalta toiselle. Uudistuksen tavoitteissa tulisi nykyistä vahvemmin tuoda esiin työllisyyden, yrittäjyyden ja osaavan työvoimavan saatavuuden edistäminen. Tavoitteissa ei myöskään kuvata sitä tavoiteltua työllisyyden edistämisen tahtotilaa, johon uudistuksella pyritään tai niitä toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen liittyviä elementtejä, joita uudistukselta odotetaan. ELY-keskukset näkevätkin, että uudistukseen sisältyy riski hyvin käynnistyneelle ja edenneelle alueellisen kehittämistyön katkeamiselle, mikäli ELY-keskusten rooli työllisyyden edistäjänä muuttuu esityksen mukaisesti monialaisesta asiantuntijaorganisaatiosta ja kehittämiskumppanista seurantakeskustelun kävijäksi. ELY-keskukset katsovat, että jatkotyössä olisi keskeistä tehdä valmistelutyötä siten, etteivät yrittäjyyden, työllisyyden ja osaamisen kehittäminen eriydy toisistaan ja että yritysasiakkaiden tasa-arvo palveluiden suhteen säilyy ennallaan.

Jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuisivat, tulisi valmistelussa ja suunniteltavissa tukitoimissa huomioida erityisesti ne kunnat ja kaupungit, jotka eivät ole mukana nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa sekä hyvinvointialueet. Näin voitaisiin varmistaa uudistuksen tavoitteiden mukainen ajatus kuntaekosysteemien mahdollistamien asiakaslähtöisten palveluiden toteutumisesta ja taata henkilöasiakkaiden tasa-arvoisuus palvelujen saatavuuden osalta.

Pohjanmaan ELY-keskusalueella työllisyys on kehittynyt pitkällä aikavälillä hyvään suuntaan. Sitä on edesauttanut Pohjanmaan ELY-keskuksen ja TE-toimiston hyvin verkostomaisesti organisoitu laadukas ja kustannustehokas työ alueen muiden työllisyydenhoitoon osallistuvien tahojen kanssa. Esim. elinkeinoelämän toimijat, 3. sektori, kunnat, hyvinvointialueen kuntayhtymät, koulutusorganisaatiot, maakuntien liitot jne.

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella työllisyystilanne on erittäin hyvä ja kärsimme työvoimapulasta ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteista. Pohjanmaan ELY-keskukselle on erittäin tärkeää edistää työvoiman liikkuvuutta sekä alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti. Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen näkökulmasta työllisyyden hoidossa tärkeää olisi keskittyä työnantajien palvelemiseen, jotta työnantajille olisi saatavilla riittävästi osaavaa työvoimaa. Lakiesitys keskittyy pääasiassa työttömänä olevien työllistymiseen eikä elinkeinoelämän näkökulma tule esiin. Vuodesta 2020 alkaen Vaasan kaupungin, Pohjanmaan TE-toimiston ja Pohjanmaan ELY-keskuksen välille on muodostettu työllisyyden ekosysteemi. Ekosysteemissä palvelut tavoitellaan tarjottavan yhden luukun periaatteen mukaisesti sekä henkilöasiakkaille että yrityksille. Ekosysteemi toimii vapaaehtoisen sopimisen periaatteella.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Pieksämäen kaupunki

23.6.2022

TE2024-uudistus nähdään Pieksämäellä tervetulleena kokonaisuutena, joka voi onnistuessaan lisätä alueen elinvoimaa. TE-palveluiden tulee olla jatkossa osa kuntaorganisaatiota ja sen sisäistä kehittämisjärjestelmää. TE-palveluiden tarjoamat palvelut nähdään sulautuvan osaksi kaupungin olemassa olevia tehtäviä. Uudistuksen keskeinen tavoite on siirtää tehtävä valtiolta kuntiin. Pieksämäen kaupunki kannattaa tavoitetta. Pieksämäellä uudistus nähdään mahdollisuutena uudistaa toimintatapoja ja lisätä henkilö- ja yritysasiakkaisiin kohdistuvien palveluiden vaikuttavuutta. Uudistuksen onnistumisen edellytys on, että järjestämisvastuu on suoraan Pieksämäen kaupungilla, eikä laajemmalla kuntien muodostamalla työllisyysalueella.

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Tavoitteiden asettamisen tulisi kytkeytyä siihen, miten työvoimapalveluiden uudistaminen vaikuttaisi työmarkkinoiden toimivuuteen ja miten se edistäisi parempaa työllisyyttä - nyt tavoitteet näyttävät rakentuvan lähinnä kuntia kannustavan rahoitusmallin varaan eikä uudistuksen vaikutuksia työmarkkinoiden toimivuuteen käsitellä. Tavoitteissa mainitaan uudistuksen lisäävän työn kysyntää, mutta mekanismia, joka johtaa tähän, ei ole avattu. Uudistuksella tulisi tavoitella mallia ja mahdollistaa rakenne, joka tunnistaa ja ketterästi reagoi työmarkkinoiden muutoksiin, mutta nyt uudistus näyttää painottuvan lähinnä työnhakijapalvelun järjestämiseen.

Uudistukselle on määritelty työllisyysvaikutukset (7 000 – 10 000 työllistä,) jotka näyttäytyvät lopulta turhankin vaatimattomia verrattuna siihen, miten suurilla muutoksilla niihin pyritään - purkamalla kohtuullisen hyvin toimiva järjestelmä ja kokonaisuus, joka sisältää monia synergiaetuja. Uudistuksen toteuttaminen esitetyssä muodossa aiheuttaa negatiivisia seuraamuksia työllisyyden kehitykselle varsinkin uudistuksen ensimmäisinä vuosina.

Alueellisen liikkuvuuden mahdollistaminen valtakunnan tasolla on tärkeitä. Mutta tavoitellaanko esitetyllä uudistuksella parempaa alueellista liikkuvuutta muuten kuin kannustamalla kuntia osaavasta työvoimasta käytävään keskinäiseen kilpailuun, jossa vahvemmat alueet peittoavat heikommat ja alueiden erot kasvavat? Yritykset kuitenkin tuovat työpaikkoja myös keskusten ulkopuolisille alueille, joilla työvoiman tarjonta ei vastaa työvoiman kysyntää määrän, puhumattakaan tarvittavan osaamisen osalta.

Kohtaantohaasteiden ratkaisemisen erilaisilla työmarkkina-alueilla tulisi juuri olla uudistuksen keskiössä. Siksikin esitetyn mallin toimivuutta Suomelle tyypillisille työmarkkina-alueille tulisi analysoida. Tavoitteena ei voi olla malli, joka heikoimmillaan rakentuu lähinnä paikallisen työvoiman ja paikallisten yritysten työvoimatarpeiden yhteensovittamiseen maailmassa, jossa työvoima liikkuu vapaasti ja yritysten toiminta voi olla laajalle alueelle levittyvää niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Uudistuksen myötä yksityiselle työnvälitystoiminnalle tulee olemaan yhä vahvempi tilaus ja rooli työnantajien ja yrittäjien palveluissa sekä haettaessa ratkaisuja erityisesti työvoiman alueelliseen liikkuvuuteen.

Kittilän kunta, Kittilän kunnanhallitus, Jämsén Antti

23.6.2022

Hyvinvointialue-kunta -yhdympintojen tunnistaminen ja huomioiminen

Erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla on tärkeää saada palveluketjujen asiakaslähtöisiksi yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Työttömien terveystarkastukset ovat

tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia. Myös ulkomaalaisten kotouttaminen ja kuntouttava työtoiminta edellyttävät yhdyspintojen tunnistamista ja huomioimista palveluiden järjestämisessä.

Työttömien työnhakijoiden määrä alenee koko ajan. Vaikeasti työllistettävien palvelut, kuten kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, minkä vuoksi sen toimivuus on varmistettava kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä hyvinvointialueille.

Kuntakokeilun aikana kunnissa on järjestelty fyysisiä työtiloja ja joustavasti käytettäviä etätyöpisteitä ja siksi on huolehdittava, että uudistuksessa saadaan riittävät ja toimivat tilaresurssit.

Kuntakokeilussa ”työllisyystiimin” yhteiset tilat on koettu toimiviksi ja asiakkaat saavat palvelut samasta pisteestä. Lisäksi asiakastapaamisia voidaan järjestää liikkumalla asiakkaan luo esimerkiksi kylätalolle.

Työllisyyspalveluissa jokaisen ammattikunnan tulisi tehdä kotikäyntejä ja huomioida työnhakijan lisäksi koko perhe. Digitaaliset palvelut täydentävät lähipalvelua, mutta eivät yksistään riitä varsinkin vaikeasti työllistyvien palveluissa. Työttömien kohtaaminen ja diagnosointi tarvitsee säännöllisesti lähitapaamisia, jotta saadaan varmemmin oikea kuva työttömän tilanteesta.

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Kuntakokeilussa on ollut mahdollisuus kokeilla mm. starttirahatyötä ja yhteistyö yrityspalvelun, elinkeinoasiamiesten ja yritysneuvojien kanssa on ollut hedelmällistä ja näitä käytäntöjä tulisi pystyä jatkamaan.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa muun muassa oppisopimuskoulutuksen osalta.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Esitettyjen muutosten todetaan tavoittelevan 7000–10 000 hengen työllisyysvaikutuksia. Työllisyystavoitteiden haarukka on suuri, mikä herättää kysymyksen sen laskentatavasta. Tavoitteen seurannasta on esityksessä hyvin vähän tietoa, ja vaikuttaa siltä, ettei tavoitteen seuranta ole. Espoon kaupunki toivoo, että työllisyystavoitteiden seuranta kuvattaisiin esityksessä laajemmin.

Tavoitteissa todetaan kannustavan rahoitusmallin olevan uudistuksen keskeinen elementti ja keskeinen väline työllisyystavoitteen saavuttamiseksi. Odotamme tämänkaltaiseen uudistukseen muitakin työllisyyttä edistäviä elementtejä. Erityisesti henkilöasiakkaille kohdennettujen palvelujen sisältöjen joustavoittaminen laissa olisi perusteltua, jotta työvoimaviranomaiset voisivat vaikuttaa ja päättää soveltuvista palveluista.

Sallan kunta, Parkkinen Erkki 23.6.2022

Esityksen mukaan tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen.

Kuntien tavoitteena on aina ollut huolehtia alueen työllisyydestä ja elinvoimasta. Palveluita on ollut tarjolla tähänkin asti, joten ongelma ei ole siinä, ettei niitä ole, vaan enemmänkin siinä, että työnhakijoiden sitoutuminen palveluihin vaihtelee suuresti tai sitä ei ole ollenkaan.

Lisäksi jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Työllisyyden kasvun lisääminen on luonnollisestikin kannattava tavoite. Voidaanko esityksen tavoitetta 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutuksesta kuitenkin pitää realistisena ja toisaalta, onko se samalla liian pieni suhteessa uudistuksen toteuttamisen vaatimaan työmäärään?

Uudistus poistaisi tällä hetkellä TE-toimistojen käytössä olevista työllistämisen edistämistä tukevista toimista ainakin kunnille ja valtiolle kohdistetun palkkatuen sekä näiden lisäksi työllisyyspoliittisen avustuksen tuomatta tilalle kuitenkin mitään uusia palveluja tai muita toimia, joilla avoimille työmarkkinoille syntyisi uusia työmahdollisuuksia.

Jos muutoksen tavoitteita tarkasteltaisiin työttömänä työnhakijana olevien henkilöiden kautta, niin Kaakkois-Suomen alueella oli toukokuun lopussa n. 5,5 % kaikista Suomen työttömistä työnhakijoista. Tavoitteena sen pohjalta voisi olla vuositasolla 385–550 lisätyöllisen kasvu alueella, jonne tämänhetkisen tiedon perusteella olisi syntymässä yhden TE-toimiston tilalle kolme uutta työvoimaviranomaista tuota kasvua tavoittelemaan. Huomioiden muutoksen läpiviemisen vaatima työmäärä ja sen vaikutukset muutoksen aikana TE-palveluiden asiakaspalveluun (osa asiakaspalveluun tarkoitettusta työajasta kohdentuu väistämättä muutokseen valmistautumiseen), voidaan kysyä ovatko tavoitellut työllisyysvaikutukset oikeassa suhteessa valtavaan muutokseen?

Esityksen perusteella Kaakkois-Suomen alueelle olisi myös kohdentumassa tulevaisuudessa nykyistä vähemmän rahoitusta työllisyyden hoitoon. Avoimeksi jää, miten vähemmällä rahalla (vähemmän asiantuntijoita, vähemmän palveluja) saataisiin uusien työvoimaviranomaisten toimesta rakennettua nykyistä parempaa työllisyyttä? Toisaalta, jos työllisyysvaikutuksia haetaan toimijoiden yhteistyön parantamisesta, niin ovatko kunnat tällöin oikea viranomainen, mihin palvelun siirtoa ajetaan. Huomioiden TE-palvelujen asiakaskunta, niin olisiko tällöin oikeampi viranomainen ainakin monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelujen järjestäjäksi tulevat hyvinvointialueet?

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus viittaa tässä yhteiseen ELY-keskusten lausuntoon.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

**Raision kaupunki, kaupunginhallitus
21.6.2022 § 236**

23.6.2022

Järjestämismvastuun siirto kunnille on perusteltua. Erytisen hyvä asia asiakaslähtöisen palvelun toteuttamiselle on se, että kunnan palveluekosysteemiä pystytään tehokkaasti hyödyntämään. Kunnan nykyisten elinvoima- ja elinkeinopalveluiden nivominen palveluprosessiin auttaa asiakkaiden ja yritysten välistä kohtaantoa. Kannustava rahoitusmalli ei toteudu pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden osalta parhaalla mahdollisella tavalla. Pääpaino heidän tarvitsemistaan palveluista on HV-alueiden vastuulla olevissa toiminnoissa. Kunnan maksuosuus esityksessä säilyy siis myös heidän osaltansa, vaikka suora vaikutusvalta heidän palveluprosessiinsa puuttuu tai on vaillinaisen. On perusteltua, että tapauksissa, jossa asiakkaan palvelutarve on sosiaali- ja terveystalvissa, myös rahoitusosuuden tulisi olla hyvinvointialueella. Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että yhteistyö ja tietojenvaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti. Uudistuksen onnistuminen tavoitteiden mukaisesti edellyttää riittävää rahoitusta ja resursointia. Erytisen merkittävää tässä vaiheessa on se, että kunnille osoitettaisiin rahoitusta myös paikalliseen valmistelutyöhön.

Nousiaisten kunta

23.6.2022

Lakiesityksen tavoite on pohjimmiltaan kannatettava ja se vahvistaa kuntien roolia paikallisen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana. Haasteeksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämismvastuuta, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämismvastuun kriteerit täyttyvät.

Työllisyyspalveluiden integrointi osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa onnistuu parhaiten, kun järjestämismvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisestä yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista. Vastuukuntamalli saattaisi johtaa siihen, että pienempien kuntien osallisuus vaarantuisi ja niiden ääntä ei kuultaisi.

Työvoimajalvselujen järjestämismvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Näin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä toistensa kanssa ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

**Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus
20.6.2022 §144**

23.6.2022

Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry, Virkkunen Ville 23.6.2022

S

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut 23.6.2022

Työllisyyden kehittäminen ja muut tavoitteet ovat tietenkin tärkeitä ja tavoitteita, joihin jo nykyisillä palveluilla pyritään.

Pohjois-Savon TE-toimisto 23.6.2022

Tavoitteet on kuvattu lyhyesti ja keskittyen rahoitukseen ja rahoitusvastuun kannustavuuteen. Uudistuksella tavoitellaan 7-10 000 henkilön työllisyysvaikutusta, joka vaikuttaa näin suureen uudistukseen hyvin pieneltä tavoitteelta.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille voi parantaa paikallisia palveluja, mutta vähentää työvoiman alueellista ja ammatillista liikkuvuutta sekä kasvattaa työllisyydenhoidon kokonaiskustannuksia.

Osaavan työvoiman saatavuus on jo nykyään iso haaste kaikille yrityksille. Kohtaanto ongelman ratkaiseminen vaatii paikallisten ekosysteemien lisäksi myös vahvan kansallisen tason toiminnan, jota johtaa Valtio.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry 23.6.2022

SAK yhtyy hallituksen esityksen tavoitteisiin työllisyyden parantamisen sekä alueiden elinvoiman ja kilpailukyvyen edistämisen osalta. Kunnallisten ekosysteemien hyödyntäminen tavoitteiden saavuttamisessa on järkevää, mutta SAK haluaa muistuttaa myös suomalaisen kuntakentän moninaisuudesta.

Erityisesti suuremmat kaupungit ovat todennäköisesti hyvinkin valmiita integroimaan valtiolta siirtyvät tehtävät osaksi ekosysteemejään, mutta näin ei ole asia jokaisen kunnan kohdalla. Toiset kunnat ovat huomattavasti kokemattomampia työllisyyden hoidon saralla eivätkä myöskään automaattisesti osaa luoda tarvittavia ylikunnallisia verkostoja.

SAK peräänkuuluttaa hallitukselta toimia varmistamiseksi, että kuntakenttä on mahdollisimman yhdenvertaisessa ja työllisyyspohjan osalta tukevassa asemassa ottamaan valtiolta siirtyvät tehtävät hoitaakseen.

**Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022**

Huomioiden hallituksen esityksen luonnokseen sisältyvän, työvoimapalvelujen kokonaissiirtoa koskevan uudistuksen perimmäiset tavoitteet – työllisyyden

kasvattamisen, sekä työn tarjonnan ja työn kysynnän lisäämisen – Kuhmon kaupunki esittää näkemyksensä, että uudistuksen rahoitusmallin tulisi tosiasiallisesti olla kunnille kustannusneutraali. Kuntien pitkäjännitteisesti harjoittama työllisyyden edistäminen, palveluiden tuottaminen kuntalaisasiakkaille sekä kuntien viranhaltijoille uudistuksessa siirtyvä lisääntyvä työ tulee uudistuksessa pystyä rahoittamaan kuntien kannalta kustannusneutraalisti, valtionosuusjärjestelmän kautta. Nyt esitetystä muodostaan toteutuessaan uudistuksen rahoitusmalli ei tosiasiallisesti mahdollistaisi kuntien työllisyyspalvelujen tarjontaa nykyisessä laajuudessaan.

Puolangan kunta, Peltola Harri

23.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Miten tämä kuntaekosysteemien hyödyntäminen taataan kun järjestämisvastuu menee usean kunnan yhteisalueille, käytännössä yhtä suurille alueille kuin nykyinen TE-toimisto?

Kihniön kunta

23.6.2022

Luonnoksessa asetetut tavoitteet, tehtävien resurssointi ja rahoitus eivät ole oikein mitoitettuja. Uusi työttömyysturvamaksujen muutos tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia ja lähes 10% nykyisistä valtion hallinnon virkailijoista ei siirry muutoksen myötä kuntiin, vaan jää valtionhallinnon palvelukseen. Näiden pohjalta voidaan pohtia, onko työnjako ja rahoitus oikeanlainen.

Kunnilla on oma ekosysteemi, jossa tehdään yhteistyötä monella tavalla. Tiivis, paikallinen yhteistyö koulujen, yhdistysten, yritysten ja muun elinkeinoelämän kanssa on tärkeää ja se pitää mahdollistaa uudistuksessa. Kuka palveluita tuottaa, vaikuttaa koko ekosysteemiin. Kihniön kunta haluaa, että järjestämisvastuulla tuotetut palvelut ja rahat tulisivat olla samoissa käsissä tai jokaisella kunnalla tulisi olla todellinen mahdollisuus ohjata toimintaa ja rahoitusta, jotta se palvelee koko ekosysteemiä. Uudistuksessa on vaatimus yhdenvertaisista palveluista. Se ohjaa järjestäjää, eli kuntaa, isäntäkuntaa tai kuntayhtymää vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut ym.), joissa tarvitaan yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa esimerkiksi kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä paikallinen saatavuus toteutuvat.

Uudistusta ei tule tehdä uudistamisen vuoksi, vaan tärkeintä uudistuksessa ovat toimivat palvelut. Työnhakijoiden saavutettavat palvelut ja paikallisen elinkeinoelämän työvoimatarve tulee kohdata ja palvella paikallisesti lähipalveluna. Tämä ei saa unohtua uudistuksessa, sillä se on tärkein työllistämisen väline, joka tulee toteutua järjestämismallista riippumatta.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into pitää järjestämisvastuun siirtämisen yleisiä tavoitteita tarkoituksenmukaisina: oikein hyödynnettyä uudistus tarjoaa hyviä mahdollisuuksia työllisyyden edistämiseen ja palveluiden saatavuuden parantamiseen. Into katsoo, että kuntien vahvuuksia ovat lähipalvelut ja koulutuspalvelujen integrointi, paikallisten työnantajien ja välityömarkkinoiden tuntemus sekä toimiva yhteistyö niiden kanssa. Esityksessä olisi tullut eritellä tavoitteita tarkemmin ja tarkastella niitä eri kohderyhmien, myös heikossa työmarkkina-asemassa olevien, kautta.

Into korostaa, että uudistuksen keskeinen elementti, kannustava rahoitusmalli vähentää palveluiden järjestämisen kannustavuutta ja herättää huolta heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluista. Erityisesti aktivoinnin ja työttömyysturvan välisen kytköksen poistaminen voi vähentää palveluja. Into vastustaa esityksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien työllisyyspalveluiden heikentämistä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Hallituksen esityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on mielestämme kannatettava ja myös välttämätön. Tavoitteiden osalta olisi kuitenkin perusteltua huomioida erityisesti kaikkein vaikeammin työllistyvät henkilöt. Heidän työllistymistään edistävien moninaisten palvelujen tulee perustua toimijoiden palveluekosysteemiin.

Sininauhaliitto vaatii, että esityksen tavoitteet tulee asettaa sellaisiksi, että ne mahdollistavat selkeiden asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien rakentamisen ja turvaavat vaikeimmin työllistyvien tarvitseman henkilökohtaisen tuen ja yksilölliset ja tarvelähtöiset palvelut.

Sininauhaliitto ja sen jäsenyhteisöt työskentelevät erityisryhmien ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa. Kohderyhmään kuuluu esimerkiksi ihmisiä, joilla on tai on ollut päihde- ja mielenterveysongelmia, asunnottomuutta ja rikostaustaa. Kohderyhmän työllistyminen on erityisen vaikeaa, erityisesti silloin, jos tuen- ja ohjauksen tarpeeseen ei kiinnitetä riittävää huomiota riittävän varhaisessa vaiheessa eikä tarjolla ole oikein kohdennettuja tukitoimia palveluprosessin ja työnhaun eri vaiheissa. Näiden henkilöiden työllistymisen ehdoton edellytys on, että resursseja kohdennetaan aina siten, että ne mahdollistavat näille ihmisille myös henkilökohtaisen ja pidemmän palvelusuhteen.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. SOSTE pitää tavoitetta kannatettavana.

Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualue

23.6.2022

Keski-Suomen ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon ja yhtyy kaikkiin siinä esiin tuotuihin näkemyksiin koko lausuntoa koskien.

Lisäksi Keski-Suomen ELY korostaa seuraavaa (tässä yhtenäinen teksti, jota pilkottu jälkikäteen lausuntoluonnospohjaan asianmukaisille kohdilleen.)

Keski-Suomen ELY-keskus kannattaa työllisyysalueiden työvoimapohjan ehdottomaksi minimimääräksi 20 000. Keskuskaupunkien ratkaisut tulevat määrittelemään monissa maakunnissa työllisyysalueiden määrää. Esimerkiksi Keski-Suomeen alueita voisi muodostua yhdestä kolmeen kappaletta. Keski-Suomen ELY-keskus kannattaa maakunnan (=hyvinvointialueen) kokoista työllisyysaluetta. Mikäli alueita olisi kaksi tai jopa kolme, alueet eivät todennäköisesti olisi toiminnallisesti, maantieteellisesti eivätkä työvoiman luonnollisten työssäkäyntisuuntien suhteen luontevia. Vastaavia työllisyysalueiden muodostumisen haasteita voi olla muillakin alueilla kuin vain KeskiSuomessa.

Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että mahdollisimman nopeasti luotaisiin jonkinlainen valtakunnallinen toimintamalli tai valmistelurakenne, jotta eri alueilla tapahtuva uudistuksen valmistelu ei hajaantuisi hyvin erilaiseksi ja eritahtiseksi. Vaikka hallituksen esityksen perustana on kuntien itsemääräämisoikeus tässäkin asiassa, kyseessä on niin iso uudistus, että sen valmistelun olisi oltava huolellista kaikilta osin. Esimerkiksi hankintojen hallittu siirtyminen kuntiin (jota kuvataan hyvin ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa) edellyttää valtakunnallista toimintamallia. Samoin siirtyvän henkilöstön aseman ja osaamisen turvaaminen. Asiakkaiden tulee saada palveluja katkeamattomasti ja kaikkialla Suomessa. Kuntien pitäisi ajoissa osata varautua työllisyydenhoidon kustannuksiin valtion yleiskatteellisesta rahasta.

ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa jo mainittujen uhkien lisäksi työvoimakoulutuksen hankintojen siirtyminen kuntien vastuulle uhkaa työvoimakoulutuksen kehittämistä. Nythän ELY-keskukset ovat tehneet kehittämistyötä yhdessä. Mikäli kunnat tuottavat työvoimakoulutusten hankintoja in-house -periaatteella, vaarana on, että valtakunnallinen koulutustarjonta kapenee voimakkaasti, nykyisten kilpailutettujen palvelutuottajien kustannuksella. Koulutus kuntayhtymien rajat ja tulevat työllisyysalueet eivät myöskään välttämättä noudata samoja kuntarajoja. Tämä tuo ongelmia in-house-toiminnalle. Kansallisessa hankintastrategiassa korostuu elinvoimaisten markkinoiden tärkeys. Hallituksen esitys jättää huolen siitä, miten elinvoimaisten markkinoiden käy tässä uudistuksessa. Tietty huoli herää myös siitä, miten jatkossa hoidetaan ylimaakunnalliset ja valtakunnalliset koulutustarpeet, jotka nyt on hoidettu keskitetysti jostain ELY-keskuksesta tai muutaman ELY-keskuksen yhdessä rahoittamina. Kun opintoja jo nyt tehdään paljon etämahdollisuudella, valtakunnallisia ja yliaalueellisia (sekä yli työllisyysalueiden olevia) koulutuksia tulisi olla jopa nykyistäkin enemmän.

Työnhakija-asiakkaiden yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus nostetaan selkeästi esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Myös yritysten tasapuolinen palvelujen saanti tulisi huomioida nykyistä enemmän. On vaarana, että eri työllisyysalueilla olevat yritykset saavat hyvin erilaista palvelua, esimerkiksi yhteishankintakoulutusasioissa. Lisäksi huolta aiheuttaa työvoiman liikkuvuuden mahdollinen väheneminen; epäselväksi jää, ohjataan työvoimaa yli työllisyysalueiden, tapahtuuko sitä riittävästi, ja mitä vaikutuksia tällä kaikella on osaavan työvoiman saatavuuteen.

Yritysten kehittämispalveluita koskeva esitys perusteluineen on hyvä. Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että yritysten kehittämispalvelut säilyisivät osana ELY-keskuksen yrityspalvelukokonaisuutta. Lisäksi toivomme, että yritysten kehittämispalvelujen myöntäminen mahdollistetaan, mikäli palvelujen optiot vuodelle 2024 käytetään.

Keski-Suomen ELY-keskus haluaa erikseen korostaa, että ELY-keskuksilla on jatkossa oltava säädöksissä määritelty tehtävä työllisyydenhoidon, jatkuvan oppimisen, elinikäisen ohjauksen, ennakkoinnin ja muiden elinkeinopolitiikkaa tukevien alueellisten tehtävien hoidossa. Näiden tehtävien asianmukaisesta resursoinnista tulee myös huolehtia. Elinkeinopolitiikkaa ja yritysten tukemista ei voi erottaa erilleen edellä mainituista asioista.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry 23.6.2022

Esitettyjen lakimuutosten tavoitteena on siirtää työvoimapalvelut kokonaan kuntiin. Muutos liittyy hallituksen työllisyystavoitteiden toteuttamiseen, jota voidaan edistää vahvistamalla kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä hyödyntäen kuntaekosysteemin mahdollisuuksia asiakaslähtöisiin palveluihin. Siirtoa on lähdetty toteuttamaan vaiheittain 1.3.2021 lukien työllisyyden edistämisen kuntakokeiluilla.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Voimassa oleva laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Muutoksessa vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen muodostaisi kunnille uuden valtiosuustehtävän. Samalla uudistettaisiin työttömyysetuuksien rahoitusvastuita siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Rahoitusvastuu myös alkaisi työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Rahoitusvastuu kunnilla olisi jatkossa myös työllistymistä edistävien palveluiden ajalta.

Näiden toimien ajatellaan lisäävän kannustavuutta järjestää sellaisia palveluita, jotka tehokkaasti johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Rahoitusvastuun muutoksilla taataan kannusteet tarjota palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Valtion rooli olisi työllisyyden ja sitä tukevan palvelujärjestelmän kokonaisvastuu valtakunnallisella tasolla. Valtio suorittaisi valvontatehtävää ja vastaisi tietojärjestelmistä ja tietovarannoista.

TE-toimistoissa nykyisin olevat tehtävät, joita ei siirrettäisi kunnille, sijoitettaisiin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät siirtyisivät Maahanmuuttovirastolle.

Esityksen mukaan työllisyyspalveluiden hoito hajautuu kunnille ja kuntien muodostamille järjestämisalueille. Kunnat antaisivat lausuntoja mm. opiskeluun liittyvistä asioista. Huolena, on että soveltamiskäytännöt eivät ole yhtenäisiä, kun päätöksenteko on hajautettu. Etuudenhakijoiden yhdenvertainen kohtelu voi vaarantua järjestelyn seurauksena. Lisäksi kun palveluita siirretään kuntiin, on tärkeää, että muodostetaan pienempien kuntien tapauksessa useammasta kunnasta muodostuvia yhteistoiminta-alueita, jonka työvoimapohja on vähintään 20 000 (esitysluonnos, s. 115). Tällä taataan riittävät resurssit järjestämisvastuullisille tahoille.

Uudistuksessa onkin tärkeä kiinnittää huomiota työttömien palveluiden yhdenvertaiseen toteutumiseen maanlaajuisesti.

Vates-säätiö sr, Pakarinen Jaana**23.6.2022**

Hallituksen esityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on hyvin kannatettava ja tavoitteen saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet ovat välttämättömiä. Erityisesti kaikkein vaikeammin työllistyvien henkilöiden huomioiminen esityksen tavoitteissa tulee nostaa painokkaasti esille. Heidän työllistymistä edistävät palvelut perustuvat toimijoiden vahvaan yhteistyöhön ja yhteistyöhön

sitoutumiseen. Tämän laaja-alaisen yhteistyön merkitys tulee tiedostaa esityksen tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Työllisyydenhoidon muutoksissa ei ole määritelty selkeästi, kenen vastuulle heikossa työmarkkina-
asemassa olevien työllisyyden tukeminen kuuluu. Julkiselle vallalle asetetussa tehtävässä piilee
riski, että tehtävän hoitaminen ja kohderyhmän työllistäminen putoaa valtion ja kuntien velvoitteiden
väliin. Tehtävä tulisi määritellä selkeästi jommankumman tahon vastuulle. Valtiolle perustettava
Työkanava Oy:n volyyymi ei ainakaan alkuvaiheessa tule riittämään vastaamaan kokonaisvaltaisesti
heikossa työmarkkina-
asemassa olevien työllistämiseksi.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Etelä-Savon Yrittäjät

23.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Uudistus ja sen tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Erityisesti kunnan näkökulmasta hyvinvointiin, elinvoimaan ja kaupunkikehitykseen tähtäävät tavoitteet nähdään onnistuneena. Kuntien tällä hetkellä kohtaamat haasteet liittyvät kohtaanto-ongelmien lisäksi väestön ikääntymiseen, kasvaviin palvelutarpeisiin, sisäiseen muuttoliikkeeseen ja alhaiseen syntyvyyteen sekä talouteen liittyviin seikkoihin. Nämä edellä mainitut seikat vaativat huomattavasti laaja-alaisempia toimia kuin työllisyydenhoidon siirron tuottamat mahdollisuudet. Suunnan voidaan katsoa olevan oikeanlainen, mutta päästäkseen tavoiteltuun päämäärään vaaditaan onnistunutta valtion ja kuntien palveluiden yhteensovittamista.

Tarvitaan erityistä huomiota työperäiseen maahanmuuttoon sekä sen tuomiin mahdollisuuksiin. Työperäinen maahanmuutto myös kotoutumisen osalta tarvitsee lisää integraatiota (tukea ja harmoniaa) ja differentoitumista (vapaus ja virikkeet), sillä kyseessä on hyvin kompleksinen asia, jonka vaikutukset näkyvät suoraan aluekehityksessä ja yleisesti muilla kunnan sektoreilla, kuten kasvukehityksessä sekä elinvoimaisuudessa.

Rahoitusvastuun siirtyessä kunnille tavoitellaan 7000- 10 000 lisätyöllisen määrää. Uudistuksen suuruusluokkaan nähden tavoitteen (7000-10 000 uutta työllistä.) voidaan katsoa olevan realistinen saavuttaa suhteessa erityisesti suhteessa työvoimatarpeeseen nähden.

Tavoitteiden toteutumiseen vaikuttaa keskeisesti riittävä resurssointi sekä toimiva palvelukokonaisuuksien siirto. On välttämätöntä turvata myös palveluiden yhdenvertaisuus ja yhtäläinen saavutettavuus alueellisesti erityisesti, mikäli järjestämismallina on järjestämismallina. Erityistä huomiota tarvitsee se, kuinka turvataan, mitataan ja arvioidaan alueen sisällä sekä koko yhteiskunnassa asiakkaiden yhdenvertainen palvelusaanti asuinpaikasta riippumatta.

On myös huomionarvoista se, että tällä hetkellä kuntakokeiluja mitataan ja arvioidaan samoilla mittareilla kuin Te- toimistoja, vaikka ennen kuntakokeilujen aloittamista suunnitelmavelkaa oli jo olemassa. Myös huomionarvoista on se, että tavoitellaan laadullisia vaikutuksia, joita mitataan määrällisillä mittareilla. Tämän voidaan katsoa olevan ristiriidassa. On suositeltavaa tavoitella laadullisia arvoja sekä niiden muodostamia tavoitteita, mutta näiden tavoitteiden vaikuttavuuden arvioimiseksi tulisi olla oikeanlaiset mittarit.

0157568-2

23.6.2022

Valkeakosken kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Uhaksi uudistukselle voi muodostua tehtävien rahoitus, jossa se osoitetaan joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Valkeakosken kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu kustannusneutraliteetti ja muutuskustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii riittävät resurssit ja rahoituksen. Nyt olevassa esityksessä rahoitusmalli ei tosiasiallisesti kannusta kuntia ratkaisemaan pitkäaikaistyöttömyyden haasteita taikka kohtaanto-ongelmaa, koska muun muassa palveluihin ohjaaminen ei poista kunnan maksuvastuuta palveluun osallistumisen ajalta.

Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton 23.6.2022
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

Lakiesityksen tavoite on pohjimmiltaan kannatettava ja se vahvistaa kuntien roolia paikallisen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana. Haasteeksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämismääräyksiä, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämismääräykseen kriteerit täyttyvät.

Työllisyyspalveluiden integrointi osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa onnistuu parhaiten, kun järjestämismääräyksiin omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottaisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista. Vastuukuntamalli saattaisi johtaa siihen, että pienempien kuntien osallisuus vaarantuisi ja niiden ääntä ei kuulaisi.

Työvoimajärjestämisen vastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Näin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä toistensa kanssa ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Virtain kaupunki

23.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikea-suhteista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Ta-voitteenasettelussa olisi huomioitava myös vaikeammin työllistettävät heidän työllistymisensä edistämisen.

Haapajärven kaupunki

23.6.2022

Haapajärven kaupunki toteaa lausuntonaan, että TE-palvelut 2024 – uudistuksen yleinen tavoite uudistaa palvelurakenne paikallistasolla kunnissa tuotettavilla palveluilla yhdistämällä työllisyys-, koulutus- ja elinkeinopalvelut on oikea. Valmistelussa olevassa lainsäädännössä on kuitenkin useita asiakokonaisuuksia, jotka vaativat vielä lisävalmistelua sekä kuntien toiminnallisen ja taloudellisen tilanteen huomioonottamista.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

23.6.2022

Kiinnitämme huomion siihen, että pelkkä järjestämismääräyksiin siirto valtiolta kuntapohjaisille toimijoille ei paranna työnhakijoiden ja työnantajien palveluja. Yhdeksi haasteeksi muodostuu se, että te-palvelujen järjestämismääräykseen hajaantuu nykyistä pienemmille toimijoille. Keskeistä on muutoksen toimeenpanon hyvä onnistuminen ja siihen saatava tuki sekä riittävien resurssien turvaaminen.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Kun huomioidaan lähiaikoinakin tapahtuneet työllisyysasteen positiiviset muutokset ja uudistuksen laajuus, pitäisi työvoiman tarjonnan sekä elinvoimatyön vaikutuksena olla moninkertaisesti suurempi työllisyysvaikutus kuin tavoitteissa nyt on tunnistettu.

Pohjois-Karjalan ELY**23.6.2022**

Esitetty työllisyysvaikutus 7000 – 10 000 on mitätön ottaen huomioon uudistuksen mittakaava. Suuressa organisaatiouudistuksessa kestää pitkään ennen kuin tuottavaan toimitaan päästään, joten siihen kannattaa ryhtyä vain, jos on odotettavissa huomattavia tulosvaikutuksia. Yhtenä keskeisenä elementtinä esitetään kannustavaa rahoitusmallia. Mitkä ovat muut keskeiset elementit? Ilman suurta organisaatiomylläystä samaan ja suurempaan työllisyysvaikutukseen pääsisi esim. työttömyysturvan muuttamisella kannustavamiksi. Tätä keinoa ei ole huomioitu pohjoismaista mallia otetussa palvelumalliuudistuksessa, vaikka se on keskeinen osa esim. Tanskan työvoimamallia (joustoturva).

Helsingin hallinto-oikeus**23.6.2022**

-

Kuusamon kaupunki**23.6.2022****Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269****22.6.2022**

Tavoite työllisyyden edistämisestä ja julkisten palvelujen paremmasta vaikuttavuudesta kuntaekosysteemejä hyödyntämällä on oikea ja perusteltu. Kuntaekosysteemit ovat kuitenkin kokoonpanoiltaan erilaisia ja jää nähtäväksi, missä määrin työvoimapalvelujen lakiin sidottu järjestämisvastuu antaa mahdollisuuksia optimoida kyseisiä ekosysteemejä. Uusi rahoitusmalli tulee kannustamaan kuntia työllistämään kaikki ne, jotka ovat työllistettävissä. Tilanteessa, jossa työnhakijan palvelu ei ole pelkästään kuntataustaisen ekosysteemin vastuulla, on rahoitusmallin kannustavuus epävarmaa. Seurauksena saattaa olla työvoimavarannon entistä vahvempi polarisaatio. Työvoimapalvelujen paikallistamisessa tulisi varmistaa, että kaikilla toimijoilla on riittävä kannustin lisätä alueen työvoimavarantoja ja/tai vähentää työelämästä syrjäytymisen kustannuksia.

Imatran kaupunki**22.6.2022**

Lakiesityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen, alueen ekosysteemin hyödyntäminen. Laki ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan pitkälti keskittyy siihen, että palvelut siirretään sellaiseen valtiolta kunnille. Tärkeimmäksi vaikutusmekanismiksi mainitaan kannustava rahoitusmalli, joka suosii kuntia/alueita, jotka onnistuvat hyvin työllisyystoimissaan eli työttömyys vähenee. Rahoitusvastuu tulee kunnille, järjestämisvastuun rajana 20 000 henkilön työvoimapohja

Oulaisten kaupunki**22.6.2022**

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry**22.6.2022**

Tavoitteet

Kommentit tavoitteiden osalta on jaettu pääosin muihin kohtiin. Niiden lisäksi haluaisimme nostaa esille sen, että esityksessä mielestämme lain tavoitteet on rakennettu liaksi työnhakijoiden tarpeiden näkökulmasta. Näkökulma olisi pitänyt olla toinen eli lähtökohdaksi pitäisi ottaa yritykset ja avoinna olevat työpaikat ja keinot, millä ne saadaan täytettyä. Ei ole järkevää ja kustannustehokasta tarjota kaikenlaisia palveluita työnhakijoille, jos palveluiden avulla työpaikat eivät varmuudella tule täytetyiksi. Kun työnhakijaa koulutetaan ja valmennetaan, pitäisi tavoitteena olla, että sen avulla joku avoin työpaikka saadaan täytettyä ja joku yritys saa työntekijän.

Vantaan kaupunki/sihteeristö**22.6.2022**

HE-luonnoksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtoa kunnille koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä 7000–10 000 henkilöllä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Vantaan kaupungin mukaan em. tavoitteet ovat kannatettavia ja ehdotettua työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtämistä kunnille voi pitää perusteltuna erityisesti kuntien palveluekosysteemien aiempaa tehokkaamman ja innovatiivisemmän hyödyntämisen näkökulmasta. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistamisestä olisivat tulevaisuudessa nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja löytää vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Tehtävien resursoinnin ja rahoituksen on oltava lisäksi riittäviä ja valtiolta siirrettävät tehtävät selkeästi määriteltäviä kokonaisuuksia, jotta tavoitteet saavutetaan. Huomioon on otettava myös alueelliset näkökohdat.

Vantaalle on ominaista vieraskielisten suuri määrä, jonka ennustetaan kasvavan entisestään tulevina vuosina. Kotoutuslain (1386/2010) säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä 185/2010 todetaan, että vieraskielisen väestön koulutustaso on selvästi suomen ja ruotsin kielistä väestöä alhaisempi. Lisäksi maahanmuuttajien työttömyysaste todetaan mainituksessa hallituksen esityksessä korkeaksi verrattuna kantaväestöön. Koska kotoutujat tai heihin verrannolliset ulkomaalaistaustaiset asiakkaat tarvitsevat pidempiä palvelupolkuja työllistyäkseen, on se otettava tämän lakiesityksen jatkovalmistelussa tarkoin huomioon. Vantaan kaupunki esittää, että valtio kantaa rahoitusvastuun maahanmuuttajien työmarkkinatuesta kolme (3) vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä ja viisi (5) vuotta kansainvälistä suojelua saavista ja heihin rinnastettavista henkilöistä.

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen 50 %:tiin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Tavoitteet on kuvattu lyhyesti ja uudistuksen rahoitusmallin on korostuneesti esillä. Esitys työvoimapaalveluiden kokonaisuudistukseksi vaikuttaisi toteutuessaan monin tavoin työmarkkinoiden toimivuuteen ja olisi ollut luontevaa tarkastella uudistuksen tavoitteita tarkemmin työmarkkinoiden toimivuuden ja työllisyyden kehityksen näkökulmista ja miten näitä asioita uudistuksella pystytään parantamaan. Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi uudistuksen vaikutukset työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden lisäämiseen, yritysten kilpailukykyyn, rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja asiakaslähtöisyyteen.

Esityksen tavoitteena mainitaan, että uudistuksella kasvatetaan työllisyyttä edistämällä työn kysyntää. Työn kysynnän edistämisestä esityksessä ei ole kuitenkaan tarkempaa kuvausta. Esityksestä tai perusteluista ei ilmene, miten TE-palveluiden siirto kuntiin lisää työn kysyntää. Uudella rahoitusmallilla voidaan todennäköisesti vain pieneltä osin vaikuttaa työpaikkojen syntymiseen, koska niiden syntyminen on lähtökohtaisesti riippuvainen yleisestä työllisyys- ja taloustilanteesta, alueen yritystoiminnasta, työvoiman saatavuudesta sekä kilpailukykyä.

Kuntapohjaisilla TE-palveluilla voidaan vahvistaa lähipalveluita ja hyödyntää nopeasti kuntien muita palveluita. Tämä voi tehostaa etenkin vaikeammin työllistyvien työllistymistä avoimille työmarkkinoille etenkin, kun esitetty rahoitusmalli tukee tätä toimintaa. Toisaalta vaikeassa työmarkkina-asemassa olevilla on usein työttömyyden yhtenä ja usein määräävänä tekijänä sosiaaliset ja/tai terveydelliset rajoitteet, joiden osalta sitten taas hyvinvointialueet ovat jatkossa päävastuussa palveluiden tarjoamisessa.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry, Moisanen Sari

22.6.2022

Tavoitteiden tasavertainen toteutuminen eri kaupungeissa/kunnissa/alueilla edellyttää, että rahoitus on riittävää ja että suuria kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Uudistus on toivottu ja sen tavoitteet oikeansuuntaisia. Ne painottuvat kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kunnat tahtovat vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Työllisten määrän kasvattaminen on kunnan talouden ja elinvoiman kannalta keskeistä. Toimenpiteiden tulee lähteä paikallisista olosuhteista ja lähtökohdista. Päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta, joita ovat työnhakijoiden lisäksi paikalliset työnantajat.

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa. Uudistuksen tulee tarjota kunnille ne toiminnalliset työkalut ja toimintavapauden, jotka antavat mahdollisuuden vastata uuteen lakisääteiseen tehtävään.

Loimaan kaupunki, kaupunginhallitus 22.6.2022

TE2024-uudistuksen tavoitteet ovat hyviä ja tukevat kaupunkien elinvoimaisuuden vahvistamista. Loimaan kaupunki yhdessä muiden seutukaupunkien ja Kuntaliiton kanssa korostavat, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistuksen keskeisestä tavoitteesta eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni. Nyt on hyvä mahdollisuus uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampaa työvoima- ja yrityspalvelumallia, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 22.6.2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hallituksen esityksen tavoitteita kannatettavina.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus 22.6.2022

Uudenmaan lähtökohta on, että uudistus tulee nähdä maakuntamme ja koko Suomen kuntien elinvoiman vahvistamisen mahdollisuutena, ei uhkana. Lähtökohtaisesti lain tavoite – saattaa TE-palvelut lähemmäs asiakkaita hyödyntäen kuntien ekosysteemiä ja alueensa työnantajien ja työntekijöiden tarpeiden tuntemusta on kannatettava. Samanaikaisesti olisi kuitenkin huolehdittava, että uudistusta ei kuormiteta liiallisilla hallinnollisilla rakenteilla.

Uudenmaan erityispiirteet tulee huomioida uudistuksessa kokonaisvaltaisesti. Kolmannes koko maan työikäisestä väestöstä on Uudellamaalla. Uusimaa on koko Suomen talouden ja kehityksen ylivoimainen veturi, jonka menestyminen heijastuu hyvinvointina koko Suomeen. Samanaikaisesti Uudenmaan elinvoimaisuuden haasteet uudistuksessa ovat moninkertaiset muuhun Suomeen verrattuna. Noin 60 % vieraskielisistä asuu Uudellamaalla ja heidän osuutensa on luonnollisesti Uudenmaan työväestöstä muuta maata suurempi ja osuus kasvaa kaiken aikaa, ja heidän palvelemisensa työllistää kantaväestöä arvioiden mukaan jopa 1,2–2 kertaa enemmän. Myös pitkäaikaistyöttömien muuta maata suurempi volyyymi tulisi ottaa huomioon. Myös pula osaavasta työvoimasta korostuu Uudellamaalla muuta maata enemmän. Myös muita maakuntia suurempi Uudenmaan sisäinen heterogeenisuus on huomioitava uudistuksessa täysimääräisesti.

Toiseksi; Uudenmaan liitto painottaa, että uudistus ei saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa entisestään Uudeltamaalta muualle Suomeen. Jo nyt uusmaalaiset kunnat maksavat kokonaisuudessaan valtiontasausta muun Suomen hyväksi reilut 600 miljoonaa euroa vuodessa (Tilastokeskus tiedot 2020).

Uudenmaan liitto huomauttaa, että perusta koko Suomen kansainväliselle kilpailukyvyille ja kasvulle, ja sitä kautta kaikkien suomalaisten hyvinvoinnille luodaan suurelta osin Uudellamaalla. Tätä perustusta tulisi enää entisestään nakertaa. HE ei saa enää yhtään lisätä uusmaalaisen kuntien maksutaakkaa muun Suomen kustannuksella.

Kolmanneksi; 1,7 miljoonan asukkaan Uusimaa on käytännössä yhtä toiminnallista työssäkäyntialuetta, jossa osa työvoimasta pendelöi myös maakunnan rajojen ulkopuolelta. Uusimaa jakautuu myös viiteen hyvinvointialueeseen, joka haastaa TE-alueiden rakenteita muuta

maata enemmän. TE-uudistuksessa on kiinnitettävä tarkoin huomiota siihen, että jakautuminen TE-alueisiin ei saa heikentää työnantajien mahdollisuutta saada osaavaa työvoimaa eikä maakunta saa toiminnallisesti hajautua uudistuksen myötä.

Neljänneksi; kuten ehdotuksessa todetaan, tavoitteena on ollut, että TE-palvelujen siirron ja sitä koskevan lainsäädännön valmistelu tehdään aidossa yhteistyössä ja vuoropuhelussa kuntien ja kaupunkien kanssa. Hallituksen kunnianhimoinen tavoite saada laki voimaan jo 2024 lopussa on heijastunut eittämättä valmisteluprosessin laatuun. Uudistusta on valmisteltu toistaiseksi aivan liikaa ”ota ja hoida” -tyyppisesti sen sijaan, että uusia työkäytänteitä ja toimintatapoja olisi kuntien kanssa ideoitu yhdessä ja pyritty löytämään yhdessä ratkaisuja. Kunnilla ja kaupungeilla on asiantuntemusta, jota valmistelussa tulisi hyödyntää. Uudenmaan liitto korostaa, että kuntien tiivis mukana olo valmistelussa tulee turvata erikseen, ei osana laajaa etujärjestökenttää, ja Uudenmaan kuntien erityisasema osana Suomen suurinta työssäkäyntialuetta omine erityispiirteineen on huomioitava kaikissa vaiheissa. Vain tätä kautta voidaan muodostaa yhteinen näkymä siirron valmisteluun, joka on edellytys siirron onnistuneelle toteutukselle. Yhtä tärkeää myös on, että kuntakokeilusta kertyneitä kokemuksista raportoidaan ministeriöiden toimesta avoimesti kunnille, jotta siitä saatavat kokemukset voidaan uuden mallin valmistelussa hyödyntää.

Viidenneksi; TE-uudistuksen tavoite ja kuntien velvoite on tarjota asiakkaille tasalaatuiset ja -resursoidut palvelut kaikilla alueilla. Tämä sama tavoite tulisi ulottaa kattamaan myös ELY-keskuksille jäävät palvelut. Uudistuksessa toimivien pk-yritysten kehittämisspalvelut jäävät ELY-keskukselle, mutta niiden työnjakoa ja suhdetta kuntien elinvoimapalveluihin ei avata ehdotuksessa riittävästi. Ottaen huomioon TE-uudistuksen kokonaisvaltaisuus ja laajuus, työnjaon kuntien yrityskehitysyritysten ja ELY-keskusten välillä tulisi asiakasnäkökulmasta olla selkeä. Huomiota tulisi kiinnittää myös ELY-keskusten tarjoamien yrityspalveluiden rooliin ja resursointiin suhteessa niiden toiminta-alueen yritysten määrään siten, että yritysasiakkaat ovat tasavertaisessa asemassa huolimatta siitä, millä ELY-keskusalueella ne sijaitsevat ja toimivat. Tämä kumuloituu jatkossa aiempaa enemmän myös kuntien kykyyn vastata vahvistuvasta elinvoimatehtävästä yritysten suuntaan.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022

22.6.2022

Kontiolahden kunta pitää positiivisten työllisyysvaikutuksien aikaansaamista tärkeänä tavoitteena ja toteaa, että kunnan mahdollisuudet onnistua työvoimapalvelujen järjestämisellä vaikuttamaan paikalliseen työllisyyskehitykseen, ovat erittäin paljon kiinni siitä, miten tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen elementit ovat suhteessa tosiasiallisesti kunnalle siirtyvästä tehtäväkokonaisuudesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa erityisen paljon se, kuinka paljon tilaa toimintojen kehittämiseen ja työvoima- ja yrityspalvelujen muuhun kuntaekosysteemiin integroitumiseen kunnille annetaan. Yksityiskohtaisesti palveluprosesseja ja kuntien välistä yhteistyötä ylisäätelemällä kavennetaan onnistumisen edellytyksiä.

Kontiolahden kunnan näkemys on, että työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun määrittelemisen vähintään 20 000 työvoimapohjalla on tarpeettoman korkea ja joustamaton. Työvoimapohjan rajaamiselle ei ole annettu kattavia perusteluita ja toteutuessaan se rikkoo alueiden luonnolliset työssäkäyntialueet.

Järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille, tai lakiluonnoksessa mainittua työvoimapohjan määrää tulisi laskea. Tämä on tärkeää erityisesti kehyskunnille, joista monet ovat kasvavia työvoimapohjaltaan. Järjestämisvastuun osalta ei tule myöskään edellyttää yhteistä maarajaa kuntien muodostaman yhteistoiminnan ehtona, koska työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat.

Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Mikäli järjestämismallin minimirajasta kuitenkin pidetään kiinni, tulee lakiin kirjata järjestämismallin määrittelysiten, että paikalliset mallit ja kuntakohtainen päätös- ja ohjausvalta paikallisiin olosuhteisiin parhaiten soveltuvan mallin käyttämisestä on mahdollinen ja rahoitusmallin yhtenäisyys perustuu työttömien määrään (kustannusvastuuseen).

Hämeenlinnan kaupunki, Kanta-Hämeen 22.6.2022

TYP

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta: Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Tavoitteen asettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vahvemmin myös vaikeammin työllistyvät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Kannustavan rahoitusmallin tulisi tukea tavoitteita ja uudistuvan lainsäädännön mahdollistaa paikallisen kuntaekosysteemin toimivuus. Tiukka valmisteluajataulu asettaa omia haasteitaan kokonaisuuden valmistelulle. Valmisteluun tulee kohdentaa riittävästi resursseja onnistuneen kokonaisuuden rakentumiseksi.

Vastuukuntamallissa työllisyysalueen ei-järjestämismallissa olevalla kunnalla ei ole samoja mahdollisuuksia tehdä päätöksiä kuin järjestämismallissa olevalla. Tämä saattaa asettaa haasteita kokonaisuuden rakentumiselle ja tavoitteiden toteutumiselle.

Keminmaan kunta

22.6.2022

Tavoitteiden tasavertainen toteutuminen eri kaupungeissa/kunnissa/alueilla edellyttää, että rahoitus on riittävää ja että suuria kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022 **Oksanen Pirjo**

Kuopion kaupunki kannattaa työvoimapalveluiden järjestämismallin siirtoa kunnille. Myös järjestämismallin siirrolle asetetut tavoitteet ovat pääosin kannatettavia. TE-palvelut 2024 uudistuksen merkitystä kuntien ja alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä vahvistavana uudistuksena ei voi kyllin korostaa. Kuopion kaupunki kuitenkin katsoo, että tavoitteiden saavuttaminen ehdotetulla mallilla on haasteellista. Ehdotettu malli ei siirrä työvoimapalveluiden järjestämismallin kunnille niiden toivomalla tavalla, vaan siinä luodaan uusi kuntapohjainen alueellinen työvoimahallinnon taso. Tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta esitetyn mallin suurin heikkous on siinä, että järjestämismallin ja rahoitusvastuu erotetaan toisistaan.

Esitetyn uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan myös työllisyyden edistämisen kokonaisuuteen sisällöllisiä uudistuksia. Kuopion kaupunki tähdentääkin, että vaikka järjestämislain yhteydessä ei ole ollut mahdollista valmistella merkittäviä sisällöllisiä uudistuksia, tulee työvoimapalveluiden uudistamiseen tähtäävä palvelureformi käynnistää välittömästi järjestämislain valmistelutyön jälkeen. Valtiojohtoisen vahvasti säädellyn järjestelmän siirtäminen sellaisenaan kuntiin ei ole tarkoituksenmukaista eikä se palvele tavoitteiden saavuttamista. Uudistuksessa tulisi hakea uudenlaista toimintamallia, jossa kunnilla on aidosti joustoa ja mahdollisuuksia rakentaa työllisyyden edistämisen ekosysteemi asiakaslähtöisesti paikallisiin olosuhteisiin, palveluinnovaatioihin ja kumppanuuksiin parhaiten sopivaksi. On perusteltua, että työttömyysturvaan liittyvistä reunaehdoista ja edellytyksistä säädetään yksityiskohtaisesta yksilöiden oikeusturvan ja yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi. Sen sijaan palveluprosessi ja lakisääteisten palveluiden sisällöt ja toteuttamisvaihtoehdot kaipaavat nykyistä huomattavasti enemmän yksilöllistä tarveharkintaa ja joustavuutta. Alueiden ja kuntien erilaisuus tulee huomioida täysimääräisesti, ja kuntiin tulee luottaa palveluiden järjestäjänä ja tuottajana.

Kuopion kaupunki haluaa kiinnittää huomiota myös käynnissä oleviin sote- ja kotoutumislain uudistuksiin, jotka muodostavat merkittävät sidos- ja vaikutuspinnat TE-palvelut 2024 uudistuksen kanssa. Ilman sote- ja kotoutumislain uudistusten onnistunutta toteutumista ja liittymistä TE-palvelut 2024 uudistukseen, vaikeutuu esityksen tavoitteiden saavuttaminen merkittävästi. Esimerkiksi työttömänä työnhakijana on paljon sellaisia henkilöitä, joiden mahdollisuudet työllistyä ovat merkittävästi rajoittuneet tai jopa kadonneet työkyvyn heikkenemisen vuoksi. Kannustava rahoitusmalli jättää työttömyysturvan taloudelliset vastuut näistäkin henkilöistä vain kunnille, vaikka kunnat ovat täysin riippuvaisia työllisyyspalveluissaan hyvinvointialueiden työkykyä tukevista ja edistävästä palveluista. Kuopion kaupunki pitää tätä selkeänä epäkohtana uudistuksessa ja esittää, että hyvinvointialueille tulee säätää kannustimet osatyökykyisten työkyvyn edistämiseksi ja työvoimaviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön takaamiseksi.

Tavoitteiden saavuttamiseksi laissa säädettyjen tehtävien resurssointi on myös määriteltävä sellaiseksi, että niiden avulla voidaan selvittää ko. tehtävistä, kuten esimerkiksi 2.5.2022 voimaan tulleesta pohjoismaisesta työvoimapalvelumallista. Jo nyt tiedetään, että pohjoismaiselle työvoimapalvelumallille (POMA) kohdennetut lisäresurssit ovat täysin riittämättömät lain mukaisen asiakasprosessin hoitamiseen.

Kunnille siirtyvä uusi valtiosuustehtävä on myös rahoitettava tosiasiallisten kustannusten mukaisesti niin, että kunnat voivat selviytyä ko. tehtävistä riippumatta asiakasrakenteesta (väestön ikääntyminen ja rakennetyöttömyys) tai vallitsevasta työllisyys- ja suhdannetilanteesta. Lisäksi kannustavan rahoitusmallin tulee huomioida suhdannevaihtelut niin, etteivät kunnat joudu taloudelliseen ahdinkoon tilanteessa, jossa avoimia työpaikkoja ei ole tarjolla.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, 22.6.2022
Puheenjohtaja Antti Loukola

Tavoitteen toteutumiseen ja muutokseen liittyy niin paljon epävarmuuksia, että palveluiden uudelleen järjestämistä on odotettava kuntakokeilun arvioinnista saatavien tulosten perusteella.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

TE-palveluiden siirto on kunnille iso ja merkittävä tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan antamalla jokaiselle kunnalle järjestämisvastuu. Pieni kunta voisi hoitaa kokonaisuutta paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan joko itse tai kuntalain mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Kun järjestämisvastuu on kunnalla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottaminen toisistaan ei tue kuntaekosysteemejä tarkoituksenmukaisella tavalla. Työllisyydestä muodostuu pirstaleinen kokonaisuus, jossa eri kokoiset ja erilaiset kunnat joutuvat sovittamaan työllisyyspalveluita yhteen.

Kunnat, työssäkäyntialueet sekä niiden olosuhteet poikkeavat pitkälti toisistaan. Kuntia ei tulisi ahtaa ns. "samaa muottiin", vaan lain tulisi mahdollistaa kunnille erilaisia organisoitumisen ja yhteistyön malleja ja vaihtoehtoja. Vapaaehtoisella yhteistyöllä kunnat pystyvät rakentamaan toimivampia kokonaisuuksia.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoimapalveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta myös pienissä kunnissa.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että resursointi ja rahoitus suhteutetaan muutokseen oikein. On huomioitava, että meneillään on samanaikaisesti valtava määrä muutoksia, ja jokainen muutos osaltaan vaatii lisää resursseja jo siihen, että toiminnan tehokkuus saadaan säilytettyä nykytasolla. Tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien todellisten kustannusten laskeminen valmisteluvaiheessa on lähes mahdotonta. Valtio on luvannut korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä. Kaustisen seutukunnan jäsenkunnat painottavat, että tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu. Tavoitteisiin pääseminen vaarantuu, mikäli valtio ohjaa perustamaan suuria työllisyysalueita, jotka mahdollisesti rikkovat luonnollisia työssäkäyntialueita. Tällöin yksittäisen kunnan mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaansa ja kunnan työttömyystilanteeseen ovat hyvin vähäiset. Aitoa vaikuttavuutta ja parempaa kohtaantoa saadaan kunnissa lähellä asiakasta toteutettavalla asiakaslähtöisellä palvelulla aluetuntemusta hyödyntäen.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Esitys ei tuo esille sitä millainen vaikutus työmarkkinoiden toimivuuteen ja yritysten kilpailukykyyn uudistuksella olisi. Esitetty malli todennäköisesti kuitenkin johtaa palveluiden keskittämiseen hyvin pieniin yksiköihin, jotka toimivat paikallisesti ja tämä voi heikentää oleellisesti työvoiman ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden tukemista, rakenteellisen työttömyyden vähentämistä ja näin ollen kokonaisuus vaikuttaa myös yritysten kilpailukykyyn.

Heikossa työmarkkina-asemassa oleville kuntien erityinen tuki ja heidän muiden palveluidensa yhteensovittaminen asiakkaan tilanteeseen on erinomainen lisä. On kuitenkin pohdittava, onko tämä yksittäinen tehtävä peruste näin laajalle palveluiden uudistamiselle ja tukeeko uudistus samalla työmarkkinoiden toimivuutta ja kehittymistä. Jos palvelut ja resurssit keskitetään heikossa työmarkkinatilanteessa olevien palveluihin, hyvään työmarkkina-asemaan kuuluvat asiakkaat siirtyvät laajasti yksityisten palveluiden piiriin ja on vaarana, että muodostuu kahdet erilliset työnhakijoita arvottavat työmarkkinat.

Esitys ei avaa sitä, miten yrityksille ja työnantajille suunnatut palvelut kehittyisivät tässä uudistuksessa. Monet suuremmat yritykset toimivat useilla paikkakunnilla ja valtakunnallisten palveluiden puuttuminen voi osoittautua haasteeksi. Samalla tavalla haasteeksi voi tulla kuntien kyvykyys ja halukkuus palvella oman alueensa ulkopuolisia yrityksiä tai aktiivisuus suurten rekrytointien tukemisessa silloin kun rekrytoinnit eivät kohdistu omalle alueelle.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Jyväskylän kaupunki kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä TE-palvelut kuntien vastuulle. Nykyinen uusi asiakaspalvelumalli ja sekä lakiesitykseen sisältyvä tarkkarajainen regulaatio rahoitusmalleineen kaventaa kuntien vapausastetta ja mahdollisuuksia uusien toimintatapojen ja palvelujen kehittämiseksi.

Työllisyyden edistämisen kokonaisuus tulee jatkossa olla yksiselitteisesti sekä vallan että vastuun osalta kunnilla. Esitetty rahoitusmalli ja -vastuu tuo kunnille merkittävän taloudellisen vastuun työllisyyden kustannuksista, mutta mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyden kehitykseen on rajalliset. Esimerkiksi suhdannemuutoksissa kuntien kustannukset saattavat nousta kohtuuttomasti.

Työ- ja elinkeinoministeriö, Yhteistoiminta-asiamies, Salminen Joel

22.6.2022

Uuden Yhteistoimintalain (1333/2021) perusteella käytäviin muutosneuvotteluihin liittyy kiinteästi muutosturva mahdollisesti irtisanottavien henkilöiden pikaisen työllistymisen tueksi.

Voimassa olevassa Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa muutosturvalla tarkoitetaan työ- ja elinkeinotoimiston, työnantajan ja työntekijöiden yhteistyönä toteutettavaa toimintamallia, jonka avulla pyritään edistämään irtisanotun, lomautetun tai määräaikaisessa työsuhteessa olevan työttömäksi jäävän työntekijän mahdollisimman nopeaa uudelleen työllistymistä

Muutosturva- yms. tilanteet voivat jatkossakin sijoittua monen tulevan hallinto-alueen alueelle. Tarvitaan sujuvaa kuntien/alueiden ylittävää yhteistyötä asiakkaan tarpeista lähtien.

Uudessa yhteistoimintalaissa on säännökset jatkuvasta vuoropuhelusta, jonka yhteydessä laaditaan työyhteisön kehittämissuunnitelma. Tässä jatkuvassa vuoropuhelussa ja työyhteisön kehittämissuunnitelmassa voidaan ennakoivasti ottaa huomioon mm. tulevat koulutustarpeet ja

mahdolliset muutokset yritystoiminnassa. Sen laadinnassa olisi hyvä voida käyttää apuna muutosturva-asiantuntijoiden osaamista.

Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota käsitellessään Hallituksen esitystä 159/2021 uudeksi yhteistoimintalaiksi tarpeeseen ennakoivasti ottaa huomioon muutokset yritystoiminnassa. (TyVM 18/2021 vp).

”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää irtisanottujen tai irtisanomisuhan alaisten työntekijöiden muutosturvan parantamista ja uudelleen työllistymisen edistämistä jo irtisanomisaikana erittäin tärkeänä ja katsoo, että nämä seikat on otettava huomioon kehittämissuunnitelmassa ennakoivasti. Valiokunta pitää tärkeänä, että kehittämissuunnitelma päivitetään työvoiman vähentämisneuvotteluiden aikana samoin kuin jatkuvan vuoropuhelun yhteydessä, jossa huomioidaan yrityksessä tai yhteisössä ja sen kehitysnäkymissä nähtävät muutokset.”

Esimerkiksi tämän ennakkoinnin tueksi muutosturva-asiantuntijoiden osaaminen on jatkossakin tarpeen.

Nyt lakiluonnoksesta ei selkeästi käy ilmi, miten kuntien /alueiden rajat ylittävä muutosturvaosaaminen ja tuki jatkossa on tarkoitus järjestää.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että resursointi ja rahoitus suhteutetaan muutokseen oikein. On huomioitava, että meneillään on samanaikaisesti valtava määrä muutoksia, ja jokainen muutos osaltaan vaatii lisää resursseja jo siihen, että toiminnan tehokkuus saadaan säilytettyä nykytasolla. Tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien todellisten kustannusten laskeminen valmisteluvaiheessa on lähes mahdotonta. Valtio on luvannut korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä. Kaustisen seutukunnan jäsenkunnat painottavat, että tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu.

Tavoitteisiin pääseminen vaarantuu, mikäli valtio ohjaa perustamaan suuria työllisyysalueita, jotka mahdollisesti rikkovat luonnollisia työssäkäyntialueita. Tällöin yksittäisen kunnan mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaansa ja kunnan työttömyystilanteeseen ovat hyvin vähäiset. Aitoa vaikuttavuutta ja parempaa kohtaantoa saadaan kunnissa lähellä asiakasta toteutettavalla asiakaslähtöisellä palvelulla aluetuntemusta hyödyntäen.

Keravan kaupunki 22.6.2022

Keravan kaupunki pitää positiivisten työllisyysvaikutuksien aikaansaamista tärkeänä tavoitteena ja toteaa, että kunnan mahdollisuudet onnistua työvoimapalvelujen järjestämisellä vaikuttamaan paikalliseen työllisyyskehitykseen, ovat erittäin paljon kiinni siitä, miten tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen elementit ovat suhteessa tosiasiallisesti kunnalle siirtyvästä tehtäväkokonaisuudesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa erityisen paljon se, kuinka paljon tilaa toimintojen kehittämiseen ja työvoima- ja yrityspalvelujen muuhun kuntaekosysteemiin integroitumiseen lainsäädännössä kunnille annetaan. Yksityiskohtaisesti palveluprosesseja ja kuntien välistä yhteistyötä ylisäätelemällä kavennetaan

onnistumisen edellytyksiä.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Tavoitteiden tasavertainen toteutuminen eri kaupungeissa/kunnissa/alueilla edellyttää, että rahoitus on riittävää ja että suuria kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

Tuusulan kunta pitää työllisyysvaikutusten tehostamista yhtenä muutoksen tavoitteista tärkeänä ja toteaa, että kunnan mahdollisuus onnistua vaikuttamaan paikalliseen työllisyyskehitykseen työvoimapalvelujen järjestämisellä, on pitkälti kiinni siitä, miten tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen elementit ovat suhteessa kunnalle siirtyvästä tehtäväkokonaisuudesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa olennaisesti se, kuinka paljon tilaa toimintojen kehittämiseen ja työvoima- ja yrityspalvelujen muuhun kuntaekosysteemiin integroitumiseen lainsäädännössä kunnille annetaan. Yksityiskohtaisesti palveluprosesseja ja kuntien välistä yhteistyötä ylisäätelemällä kavennetaan näitä onnistumisen edellytyksiä.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat

22.6.2022

TE-johtajien mielestä esitetty malli vaikuttaisi toteutuessaan monin tavoin työmarkkinoiden toimivuuteen ja olisi ollut luontevaa tarkastella uudistuksen tavoitteita tarkemmin työmarkkinoiden toimivuuden ja työllisyyden kehityksen näkökulmista ja miten näitä asioita uudistuksella pystytään parantamaan. Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi uudistuksen vaikutukset työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden lisäämiseen, yritysten kilpailukykyyn, rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja asiakaslähtöisyyteen. Työmarkkinoiden globalisoituminen, työvoiman vapaa liikkuvuus ja kilpailu osaavasta työvoimasta ovat keskeisiä työmarkkinoiden kehitystrendejä: Uudistuksen perusteissa nämä näkökulmat eivät ole kuitenkaan keskiössä.

Esitysluonnoksen tavoitteissa mainitaan: ”Kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää”. Työn kysynnän edistämisestä esitysluonnoksessa ei ole kuitenkaan tarkempaa kuvausta ja konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Epäselväksi jää, miten siirto kuntiin lisää työvoiman kysyntää. Kannustava rahoitusmalli ei luo työpaikkoja, vaan niiden syntyminen riippuu taloustilanteesta, alueen yrityskannasta, sen kilpailukykyistä markkinoilla ja sitä kautta työvoiman tarpeesta.

Uudistuksen perusteluissa tulisi olla kattavammin pohdintaa siitä, mihin suuntaan julkisia työ- ja elinkeinopalveluja ollaan uudistuksessa kehittämässä ja minkälaisia strategisia valintoja asiassa on tehty. Työllisyyspalvelujen kaltaisen kokonaisuuden uudistamisen tulisi käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeita sekä niihin pohjaavalla tavoitteen asetannalla, joka ottaisi huomioon elinkeinoelämän ja kilpailukykyyn näkökulmat. Uudistuksen alaista hallintoa tulisi myös kuulla laajasti valmistelun aloittamisesta alkaen. Se, että TE-palvelu-uudistuksen suunta vaihtuu hallituskausien välillä täysin

päinvastaiseksi, kertoo strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta. Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun.

TE-palvelujen siirrolla kuntiin voidaan vahvistaa lähipalvelua sekä kunnan muiden palvelujen yhteensovittamista. Tämän tyyppinen palvelukonsepti on tarpeellinen erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa oleville asiakkaille. Uudistuksen perusteet jäävät kuitenkin ohueksi myös tämän asiakasryhmän kohdalla, koska tälle kohderyhmälle oleellisesta palveluvalikoimasta sote-palvelut siirtyvä hyvinvointialueille. Uudistus voi jakaa asiakkaat paikalliseen työvoimaan ja työmarkkinoilla liikkuvaan työvoimaan, joka tulee hyödyntämään enenevässä määrin yksityisen sektorin palveluja ja verkkopalveluja, koska kunnan työnvälityksen intressit eivät välttämättä kohtaa asiakkaan intressejä, kuten esimerkiksi siirtymistä työn perässä toiselle paikkakunnalle. Myös yritysten työvoiman saatavuuden kannalta kuntakohtainen lähestymistapa tuo lisäarvoa lähinnä paikallisille yrityksille, jotka haluavat rekrytoida oman kunnan työvoimaa. Uudistuksen suunnasta voitaisiin arvioida, että kansalliset sekä kasvavat ja kansainvälistyvät yritykset käyttävät jatkossa yhä enemmän yksityisen sektorin rekrytointipalveluja.

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta. Tavoitteet ovat kannatettavia.

Luonnoksessa on huomioitava se, onko asetettuihin tavoitteisiin pääseminen realistista. Tehtävien rahoitus ja resurssointi tulisi olla mitoitettu oikein, jotta tavoitteisiin päästään. Palveluiden ja tehtäväkokonaisuuksien siirto kunnille ei saa aiheuttaa palveluja käyttäville kansalaisille lisätyötä ja sen tulee olla jatkossakin maksutonta. Toivottavaa olisi, että kunnat voisivat järjestää palvelut tulevaisuudessa tehokkaasti, joka johtaa lopulta kansalaisen työllistymiseen. Palvelua, neuvontaa ja uraohjausta olisi saatava matalalla kynnyksellä. On hyvä huomioida myös mm. vaikeasti työllistettävät ihmiset ja maahanmuuttajat.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Porvoon kaupungin näkemys on, että uudistuksen tavoitteet ovat oikeansuuntaisia, painottuen kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kunnilla on vahva intressi vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Paikallisen ns. ekosysteemin kehittäminen kunnan näkökulmasta on tärkeää työllisten määrän kasvattamisessa. Uusi rahoitusmalli kannustaa

periaatteessa kuntia ohjaamaan asiakkaat työpaikkoihin. Kunta hyötyy verotuloissa siitä, että työttömät työllistyvät yrityksiin. Päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta ja lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää. Siirrettävät tehtäväkokonaisuudet tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Myös tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa. Hallituksen tavoite vaikuttaa 7 000–10 000 ihmisen työllistämiseen on kuitenkin melko korkea tavoite. Aina tulee olemaan ihmisiä, jotka eivät pysty tekemään palkkatyötä, ja sairauksia, jotka vaikuttavat heidän työkykyynsä enemmän kuin voidaan osoittaa. Jotta uudistus saavuttaisi tavoitteensa, tehtävien resurssien ja rahoituksen olisi oltava oikeassa suhteessa ja siirrettyjen tehtävien olisi oltava asiakaslähtöisiä ja muodostettava selkeitä kokonaisuuksia. Tätä tukisi myös se, että ne asiakkaat, joita ei todellisuudessa ole työllisyyspalveluilla mahdollista hoitaa, ts. se asiakasryhmä, joka ei todellisuudessa ole eri toimenpitein työllistettävissä, jää ensisijaisesti hyvinvointialueiden toimenpiteiden asiakasryhmäksi ja siten myös valtion kustannusvastuulle. Mahdollisissa lainsäädännön uudistuksissa tulee ottaa kantaa tähän asiakokhtaan kokonaisvaltaisemmin kuin nyt lausunnolla oleva laki tekee ja mahdollistaa. Uudistus tulee nähdä kaupunkien ja kuntien elinvoiman vahvistamisen mahdollisuutena. Lähtökohtaisesti lain tavoite saattaa TE-palvelut lähemmäs asiakkaita hyödyntäen kuntien ekosysteemiä ja alueensa työnantajien ja työntekijöiden tarpeiden tuntemusta on erittäin kannatettava. Samanaikaisesti olisi kuitenkin huolehdittava, että uudistusta ei kuormiteta liiallisilla hallinnollisilla rakenteilla ja asiakkaan etu olisi ensisijainen hallinnollisiin rakenteisiin nähden. Huomioitavaa on, että suuri osa vieraskielisistä asuu Uudellamaalla ja heidän palvelutarpeensa on arvioiden mukaan jopa 1,5-2 kertaa kantaväestöstä korkeampi. Myös pitkäaikaistyöttömien suurempi volyyymi tulee ottaa huomioon. Myös pula osaavasta työvoimasta näkyy vahvasti Porvoossa ja muissa Uudenmaan kaupungeissa. TE-uudistuksen tavoite ja kuntien velvoite on tarjota asiakkaille mahdollisimman tasalaatuiset ja -resursoidut palvelut kaikilla alueilla. Tämä sama tavoite tulisi ulottaa kattamaan myös ELY-keskuksille jäävät palvelut. Uudistuksessa toimivien pk-yritysten kehittämispalvelut jäävät ELY-keskukselle, mutta niiden työnjakoa ja suhdetta kuntien elinvoimapalveluihin ei avata ehdotuksessa riittävästi. Ottaen huomioon TE-uudistuksen kokonaisvaltaisuus ja laajuus, työnjaon kuntien yrityskehitysyhtiöiden ja ELY-keskusten välillä tulisi asiakasnäkökulmasta olla selkeä. Huomiota tulisi kiinnittää myös ELY-keskusten tarjoamien yrityspalveluiden rooliin ja resursointiin suhteessa niiden toiminta-alueen yritysten määrään siten, että yritysasiakkaat ovat tasavertaisessa asemassa huolimatta siitä, millä ELY-keskusalueella ne sijaitsevat ja toimivat. Tämä kumuloituu jatkossa aiempaa enemmän myös kuntien kykyyn vastata vahvistuvasta elinvoimatehtävästä yritysten suuntaan.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Julkisen vallan päätökset tulee tehdä hallinnon läheisyysperiaatteen mukaan paikallisesti niin lähellä kuntalaista kuin mahdollista, joten työllisyyden kehittämistyön organisointi kuntalähtöisesti on perusteltua.

Esitys rajaa liiaksi sopimisvapautta työssäkäyntialueen yhtenäisyyden perusteella. Niille kunnille, joilla laissa esitetyt väestöpohjan kriteerit täyttyvät, tulee antaa aito mahdollisuus järjestää palvelut kuten tarkoituksenmukaiseksi näkevät. Kuntalakia ja perustuslain turvaamaa kunnallista itsehallintoa on kunnioitettava siten, että jokainen kunta voi halutessaan organisoida työllisyyspalvelut parhaaksi katsomallaan tavalla. Kuntien väliselle sopimiselle on pitkät perinteet ja vakiintuneita yhteistyösuuntia ja -muotoja. Yhteistyöhön määrääminen tai pakottaminen on

vahvassa ristiriidassa kuntien perustuslaillisen aseman ja kunnallisen itsehallinnon periaatteen ja sääntelyn kanssa. Muutoksen toteuttamisessa voitaisiin kokeilla aivan uusia keinoja siinä, miten kuntien välinen yhteistyö rakentuu. Niin sanottu perälautamalli on erittäin huonoa hallintoa, koska kannustimena on uhka ja pakko.

Iin kunta

22.6.2022

Iin kunta kannattaa tavoitetta TE-palveluiden vaikuttavuuden lisäämistä siirtämällä ne kuntien vastuulle. Iin kunta liittyy Kuntaliiton lausuntoon: ”Jotta uudistus tavoittaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.”

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki

22.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on tuoda palvelut lähemmäksi asiakkaita sekä toteuttaa yksilöllisesti räätälöityjä palveluita. Kuntayhtymämallilla tai vastuukuntamallilla, jossa tavoitellaan 20 000 työvoimapohjaa, tavoitteet eivät tulisi toteutumaan. Palvelut karkaavat asiakkailta kauemmaksi ja heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien kohtaaminen ja kasvokkain tuotetut palvelut paikallisesti ovat tärkeitä, varsinkin julkisen liikenteen heikkouden vuoksi. Tavoitteena tulisi olla ketterät ja vaikuttavat asiakas-lähtöiset palvelut, jossa asiakkaiden osallisuus on keskiössä.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

Uudistuksen tavoitteet ovat hyvät ja toivotut. Onnistuessaan järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille tiivistää työllisyyspalveluiden, elinvoimapaalveluiden, koulutuspalveluiden sekä elinkeinoelämän yhteyttä.

TYP: Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Myös tavoitteenasettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Esitetty työvoimapaalveluiden kokonaisuudistukseksi vaikuttaisi toteutuessaan monin tavoin työmarkkinoiden toimivuuteen ja olisi ollut luontevampaa tarkastella uudistuksen tavoitteita tarkemmin työmarkkinoiden toimivuuden ja työllisyyden kehityksen näkökulmista ja miten näitä asioita uudistuksella pystytään parantamaan. Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi uudistuksen vaikutukset työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden lisäämiseen, yritysten kilpailukykyyn,

rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja asiakaslähtöisyyteen. Kannustava rahoitusmalli ei luo työpaikkoja, vaan niiden syntyminen riippuu taloustilanteesta, alueen yrityskannasta, sen kilpailukyvyistä markkinoilla ja sitä kautta työvoiman tarpeesta.

Valkeakosken kaupunki

22.6.2022

Valkeakosken kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Uhaksi uudistukselle voi muodostua tehtävien rahoitus, jossa se osoitetaan joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Valkeakosken kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu kustannusneutraliteetti ja muutuskustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiesityksen tavoite on pohjimmiltaan kannatettava ja se vahvistaa kuntien roolia paikallisen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana. Ongelmaksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämismääräyksiä, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämismääräykset täyttyvät. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaisia ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Pielaveden kunta

22.6.2022

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaisia, jotta uudistus voi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiesityksen tavoite on pohjimmiltaan kannatettava ja se vahvistaa kuntien roolia paikallisen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana. Ongelmaksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämismääräyksiä, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämismääräykset täyttyvät. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaisia ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Uudenkaupungin kaupunki, Elinkeinopalvelut, Heinonen Jarkko

22.6.2022

Kuntapohjaisella työvoimapalvelumallilla voidaan saavuttaa uudistukselle asetettuja tavoitteita työvoima- ja työnantajapalveluiden tehostamisesta. Merkittävä ongelma on kuitenkin se, että hallituksen esityksessä tuoduilla toteuttamismalleilla työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavia palveluita ollaan tosiasiasa siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tällöin menetetään paikallisen elinkeinotoiminnan ja työllisyyspalvelujen synergiaetuja, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Etelä-Savon ELY, TE-asiakaspalvelukeskus

22.6.2022

Kun vielä esimerkiksi v. 1987 työllisyyslaissa määriteltiin täystyöllisyys valtion toimien tavoitteeksi, on nyt tyydytty tavoittelemaan uudistuksella vain työllisyyden kasvattamista. Työmarkkinoiden globalisoituminen, työvoiman vapaa liikkuvuus ja kilpailu osaavasta työvoimasta ovat keskeisiä työmarkkinoiden kehitystrendejä. TE2024-uudistuksen lähtökohta on luonnosesityksen mukaan kuitenkin erittäin hallintokeskeinen, eikä asiakaslähtöisyys, asiakkaiden palveluprosessit ja palvelutarpeet ole uudistuksen keskipisteessä. Perustuslain mukaisesti jokaisella suomalaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa työllä, ammatilla tai elinkeinolla ja julkisen vallan on tätä edistettävä.

Uudistuksen tavoitteissa tulisi olla pohdintaa siitä, mihin suuntaan ylipäätään julkisia työ- ja elinkeinopalveluja ollaan viemässä ja minkälaisia strategisia valintoja asiassa on tehty ja tulee tehdä, asiakkaiden tulokulmasta katsottuna. Työllisyyspalvelujen kaltaisen kokonaisuuden uudistamisen tulisi käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeista sekä niihin pohjaavalla tavoitteen asetannalla, joka ottaisi huomioon elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn näkökulmat. Analyysiin tulisi myös sisällyttää arviot siitä, miten uudistus vaikuttaa asiakkaiden yhdenvertaisuuteen.

Esitysluonnoksessa ei siis ole käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kohtanaan. Suhde perustuslakiin luku vaikuttaa keskittyvän tältä osin erityisesti vain kuntien itsehallintoon (PL 121 §), jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen. Esitysluonnoksen taulukkomuodossa esitetystä riskiarviossa (s. 134) ei ole myöskään mainittu työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä lainkaan. On oletettavissa, että perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus ja saavutettavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee väistämättä heikkenemään tämän esitysluonnoksen johdosta. Esitysluonnoksen perusoikeuksien (erityisesti yhdenvertaisuus) heikentäminen ei ole oikeassa suhteessa uudistuksella tavoiteltuun päämäärään nähden.

Lakiesityksessä on perusteellisesti kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden (henkilöasiakkaiden) julkiset työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuus ja moninaisuus, viranomaisten tehtävät ja asiakastietojärjestelmä sekä samalla se osaamis pohja, joka tälle kokonaisuudelle rakentuu. Luonnos keskittyy kuitenkin lähes kokonaisuudessaan henkilöasiakkaiden palveluihin eikä työnantajien palveluita (esim. ehdokasasettelut, työpaikkailmoitusten käsittely) juurikaan huomioida esityksessä. Työnantajien palvelut ovat kuitenkin keskeisiä elinvoimaisessa yhteiskunnassa. Hallituksen esitysluonnoksessa erääksi uudistuksen tavoitteeksi on mainittu palvelujen järjestäminen siten, että ne johtavat työllistymiseen. Ilman työpaikkoja työllistyminen on kuitenkin mahdotonta.

Esitetyn uudistuksen myötä eri toimijoiden välisten rajapintojen määrä kasvaisi myös selvästi ja vaatisi monimutkaista sopimismenettelyä parhaan tuloksen saavuttamiseksi. Uudistus johtaa myös mittaviin järjestelmäkustannuksiin, joita ei ole luonnoksessa arvioitu ja kuvattu.

Vörå kommun**22.6.2022**

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Kempeleen kunta**22.6.2022**

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Uudistuksen työllisyysvaikutus on asetettu niin vaatimattomaksi, että se varmastikin tavoitetaan.

Uudistuksen tavoitteena on siirtää työllisyyden järjestämistä kunnille. Tämä käytetty sanamuoto on harhaanjohtava lakiesityksen sisällön kanssa. Vastuu palveluiden järjestämisestä on siirtymässä käytännössä uudelle hallinnon tasolle, eikä yksittäisille kunnille. Kempeleen kunta moittii esityksen termistöä harhaanjohtavaksi ja esittää sitä muutettavaksi paremmin esityksen sisältöä kuvaavaksi.

**Ylöjärven kaupunki, Ylöjärven
kaupunginhallitus 20.6.2022 § 226****22.6.2022**

Tavoitteista ja niitä toteuttavista palveluista säädetään melko yksityiskohtaisesti ja alueellisesti yhteneväisesti. Työvoimapalvelun järjestäjällä tulisi olla enemmän harkintavaltaa palvelun järjestämisessä, jotta palveluiden painopisteitä on mahdollista säädellä huomioimaan alue- ja kuntakohtaiset erot mm. työttömyysasteessa ja työttömyyden syissä.

Rovaniemen kaupunki**22.6.2022**

Rovaniemen kaupunki korostaa tässä yhteydessä kunnille siirtyvien tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen riittävyyden tärkeyttä. Suuria kuntakohtaisia eroja tulee tarpeen vaatiessa pystyä tasoittamaan valtionhallinnon taholta.

**Uudenkaupungin kaupunki,
Uudenkaupungin kaupunginhallitus
20.6.2022 § 278****21.6.2022**

Kuntapohjaisella työvoimapalvelumallilla voidaan saavuttaa uudistukselle asetettuja tavoitteita työvoima- ja työnantajapalveluiden tehostamisesta. Merkittävä ongelma on kuitenkin se, että hallituksen esityksessä tuoduilla toteuttamismalleilla työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavia palveluita ollaan tosiasiansa siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-

alueille. Tällöin menetetään paikallisen elinkeinotoiminnan ja työllisyyspalvelujen synergiaetuja, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Lopen kunta, Keskushallinto

21.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Tavoitteiden saavuttamiseksi, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaisista ja siirrettävien tehtävien asiakaslähtöisiä ja selkeitä kokonaisuuksia.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta**

21.6.2022

Uudistuksen tavoitteet näyttäytyvät uudistuksen mittakaavaan verraten varsin vaatimattomilta ja suppeilta.

Uudistuksella tavoiteltavat työllisyysvaikutukset tuntuvat epärealistisilta keinovalikoimaan nähden. Tuntuu vaikealta ajatella, että kannustava rahoitusmalli käytännössä ainoana keskeisenä vaikuttavana tekijänä uudistuksessa saisi aikaan työmarkkinassa sellaista muutosta, jotta työllisyysvaikutustavoitteeseen voitaisiin päästä. On haastavaa ymmärtää yhtälöä, jossa sama työ tehdään käytännössä samalla työvoimalla ja osaamisella eri organisaatiossa, johtaisi parempiin tuloksiin. Uudistuksen olennainen asiakaskohderyhmänä olevat haastavimmassa työmarkkina-
asemassa olevat rajautuvat voimakkaasti. Uudistus ei siten koske kaikkia työnhakija-asiakkaita. Siksi vaikutukset ovat epätodennäköisiä erityisesti alueilla, joissa työllisyys jo nyt on korkealla tasolla; esim. Pohjanmailla.

SoTe-palveluiden siirtyessä kunnilta pois, on tämän palvelupolun toteutus käytännössä hyvin haastavaa. Mikäli nämä toiminnot olisivat olleet saman sateenvarjon alla, olisi tavoitteiden toteutumiseen helpompi uskoa.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on tärkeä. Vaasan kaupunki pitää tärkeänä, että myös tavoitteen asettelussa huomioitaisiin selkeämmin vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Vaasan kaupunki katsoo, että TE-palveluita tulee tarkastella asiakaslähtöisesti ja siirrettävien palveluiden tulee muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet, joille on riittävät taloudelliset resurssit, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Muutoksesta ei käy ilmi, miten kuntien erityispiirteet olisi otettu lainsäädännön valmistelussa huomioon. Lainsäädännöstä puuttuu syvemälle rakenteisiin menevä muutos, jotta kuntien ekosysteemin hyödyt saadaan oikeasti irti. Nyt esityksestä saa sen kuvan, että tehtävät siirretään sellaisenaan kunnille. Samaa aikaan säädetään kiireellä myös muita tähän lainsäädäntöön liitännäisiä lakeja, jotka tulevat säätämään oleellisesti myös kuntien toimintaa.

Uudistus tulisi valmistella siten, että kunnille annettaisiin ensi vaiheessa hyvin laajat toimivaltuudet, mikä synnyttäisi tilaa innovaatioille. Sääntelyä tulisi arvioida myöhemmässä vaiheessa, jos se katsotaan välttämättömäksi. Haluttua lopputulosta tulisi ohjata regulaation sijaan rahoitusmallilla.

Toiminnan kustannusten arviointiperusteena tulee käyttää budjetoituja kustannuksia toteutuneiden asemesta. Te-palvelut on toimineet vajailla resursseilla, kykenemättä saavuttamaan sille asetettuja tavoitteita. Resurssit tulee kompensoida kunnille täysimääräisesti suunnitellun ja tavoitellun palvelusisällön mukaisesti. Myös valmistautumisen kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Haapaveden kaupunki 21.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla. Tämän tavoitteen toteutumiseksi tulee kuntien saaman resurssin ja rahoituksen olla suhteessa toivottuun lopputulokseen. On varmistettava, että esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan muutokset (sote-uudistus) ja palkkatukimuutokset eivät kavenna kuntien toimintamahdollisuuksia siinä määrin, että tämän uudistuksen päätavoite kärsii.

Tampereen kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276. 21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

Tampereen kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Tampereen kaupunki haluaa kuitenkin nostaa esiin huolen siitä, että kokonaisuutena tarkasteltuna tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistuksille asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta. Mallin suuri heikkous on lisäksi se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Kysymyksestä, tuleeko järjestämisvastuu antaa suoraan kunnille vai alueille, joilla asuu minimissään 20 000 työvoimaan kuuluvaa henkilöä, ei ole saavutettu poliittista yhteisymmärrystä. Tämä erimielisyys vaarantaa uudistuksen toteutumisen.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaationkin osalta, mutta esittää samalla huolensa, että kaikin osin tämä tavoite ei ole toteutumassa.

Sievin kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Jotta asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa, tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että käytävissä oleva rahoitus ja resurssit ovat riittävät.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami

21.6.2022

Uudistus on pääosin kannatettava, mutta aiempaa tehokkaampi työllisyydenhoito edellyttää myös kuntien resurssoinnin turvaamista tosiasiallista tarvetta vastaavaksi. Työllisyyden edistäminen kaikissa työnhakijaryhmissä on tarpeen, mutta hallituksen esityksessä erityisesti vaikeimmin työllistyvien asema uhkaa entisestään vaikeutua.

Lakiesityksessä tulisi lähteä ennen kaikkea uudenlaisen käytännön tekemisen mahdollistavista lähtökohdista, ei niinkään yksityiskohtaisesta sääntelystä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa ei ratkaista hallinnollisilla muutoksilla, vaan niiden mahdollistamalla ennakkoluulottomilla toimintamalleilla, joissa on mahdollista huomioida paikalliset ja seudulliset olosuhteet.

Kunnat laajoine verkostoineen muodostavat kokonaisvaltaisen työvoima- ja yrityspalvelujen ekosysteemin, jonka avulla työttömyyden vaikeaan haasteeseen ja yritysten työvoiman saatavuuteen on mahdollista vastata entistä tehokkaammin.

Sinänsä kannatettavien tavoitteiden saavuttamiseksi kuntien, työhallinnon ja muun muassa hyvinvointialueiden velvoitteet ja kannusteet on syytä asettaa mahdollisimman selkeiksi ja asiakaslähtöisyyttä tukeviksi. Intressi systemaattiseen yhdessä tekemiseen pitäisi löytyä koko työllisyshoidon verkostosta.

Uuraisten kunta

21.6.2022

Kannustavan rahoitusmallin luomisessa riittää tehtävää. Mallin on syytä erityisesti alkuvaiheessa olla tarkassa seurannassa ja mahdolliset valuviat korjattava nopeasti.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Esitettyjen muutosten todetaan tavoittelevan 7000–10 000 hengen työllisyysvaikutuksia. Työllisyystavoitteiden haarukka on suuri, mikä herättää kysymyksen sen laskentatavasta. Tavoitteen seurannasta on esityksessä hyvin vähän tietoa, ja vaikuttaa siltä, ettei tavoitteen seuranta ole. Työllisyystavoitteiden seuranta tulisi kuvata esityksessä laajemmin. Tavoitteissa todetaan kannustavan rahoitusmallin olevan uudistuksen keskeinen elementti ja keskeinen väline työllisyystavoitteen saavuttamiseksi. Tämänkaltaiseen uudistukseen odotetaan muitakin työllisyyttä edistäviä elementtejä. Erityisesti henkilöasiakkaille kohdennettujen palvelujen sisältöjen joustavoittaminen laissa olisi perusteltua, jotta työvoimaviranomaiset voisivat vaikuttaa ja päättää soveltuvista palveluista.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Kunnat eivät kuitenkaan ole tosiasiallisesti saamassa uudistuksen myötä järjestämisvastuuta, suurin osa kunnista joutuu muodostamaan yhteistoiminta-alueen, jolle järjestämisvastuu siirtyy. Tämä ei tue kuntien paikallisten palveluekosysteemien hyödyntämistä.

Uudistuksen yhtenä keskeisenä elementtinä on kannustava rahoitusmalli. Rahoitusmallissa tulisi huomioida kuntien erilaisuus työttömyyden rakenteen ja työttömyyden määrän suhteen, jotta kunnat ovat tasavertaisessa asemassa rahoituksen ja sen kannustavuuden suhteen.

Keuruun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Työ- ja elinkeinopalvelujen siirto kuntiin on perusteltu uudistus, jossa on mahdollista hyödyntää kunnan elinvoimaan liittyvää osaamista sekä oppilaitoksia ja elinkeinojen kehittämisorganisaatioita. Tällä tavoin voidaan luoda vaikuttavat, joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Tavoitteena kuntia kannustava rahoitusmalli on erinomainen. Kannustavuus kuitenkin lopulta syntyy siitä, että kunnilla on riittävä toimintavapaus toiminnan järjestämiseen, vain näin on mahdollista saavuttaa työllisyyden aitoa nousua. Vain nykyisen järjestelmän siirtäminen kuntien vastuulle ei lisätyöpaikkoja tuo, jos kuntien ainoa keino on pyrkiä tukemaan yritysten perustamista.

Tavoitteista on kokonaan jätetty pois haavoittuvassa asemassa olevien työttömien aktivointi, joka tällä hetkellä on tärkeä kuntien rooli.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Resursoinnin ja rahoituksen osalta tehtävien tulee olla oikeasuhteisia, asiakaslähtöisiä ja selkeitä.

Ruskon kunta

21.6.2022

Hallituksen esityksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaamista valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla. Sinällään järjestämisvastuun siirto kunnille on positiivinen uudistus. Ongelmaksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämisvastuuta, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämisvastuun kriteerit täyttyvät. Vastuukuntamalli saattaisi johtaa siihen, että pienempien kuntien osallisuus vaarantuisi ja niiden ääntä ei kuultaisi.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

Tavoitteet on esitysluonnoksessa kuvattu lyhyesti. Kuntaekosysteemin hyödyntäminen ja kehittäminen työllisyydenhoidossa on kannatettavaa. Lisääkö työllisyyspalvelujen purkaminen maakuntatasolta työllisyydenhoidon alueiksi kuitenkin esimerkiksi sote- ja työvoimapalveluiden yhteistyötä riittävästi, jos hyvinvointialueiden rajat eivät vastaa työllisyydenhoidon alueiden rajoja ja palvelujen rahoitus on tietyissä tilanteissa eri taholla kuin palveluun ohjaavalla taholla?

Valtion ja kuntien välinen yhteistyö uhkaa mallissa jäädä heikoksi. Miten esimerkiksi varmistetaan yliaalueellinen työnvälitys ja miten valtiolta kyetään tekemään vaikuttavaa yhteistyötä lukemattomien itsenäisten työllisyydenhoidon alueiden kanssa?

Askolan kunta, Khall 15.6.2022**21.6.2022**

Ristiriidassa on tavoitteissa mainittu kunnan järjestämisvastuu ja kannustava rahoitusmalli. Työllisten määrä 20 000 on niin isona määrittelemässä järjestämisoikeutta, että iso osa suomen kunnista ei loppujen lopuksi pääse järjestämään palveluita ja siten vaikuttamaan työllisyyteen ja positiiviseen kustannusten muodostumiseen kunnan näkökulmasta.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus**21.6.2022**

Perusajatusta työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle on tarpeellinen ja sinänsä erittäin kannatettava. Uudistuksessa tulee resurs-soinnin ja rahoituksen osalta olla oikeasuhtaista suhteessa tehtäviin ja kokonaisuuksiin. Kuntien erilaisuus tulee ottaa huomioon, samoin kuin eri ryhmien oikeudet, kuten asukkaiden kielioikeuksien toteutuminen kaksikielisillä alueilla.

Jakautuminen TE-alueisiin ei saa heikentää työvoiman liikkuvuutta, eivätkä työssäkäyntialueet saa pilkkoutua uudistuksen myötä.

Esitys ei puutu hyvinvointialueiden ja TE-alueiden yhteistyöhön, vaikka sen rooli korostuu mm. pitkäaikaistyöttömien työllistymisen mahdollistamisessa.

Esityksessä "E-puoli" on jäänyt varjoon, sillä esitys ei keskity elinvoimaan, joka on kunnille vähintään yhtä tärkeä tehtävä. Ehdotuksessa ei oteta kantaa mm. kuntien kehittämissyhtiöiden rooliin. Kunnille asetettu velvoite tarjota tasalaatuisia TE-palveluita kaikkialla Suomessa pitäisi ulottaa myös ELY:n yritysrahoituksen volyyymiin.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus****21.6.2022**

Uudistuksen tavoitteet ovat hyvät ja toivotut. Onnistuessaan järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille tiivistää työllisyyspalveluiden, elinvoimapaalveluiden, koulutuspalveluiden sekä elinkeinoelämän yhteyttä.

TYP: Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Myös tavoitteenasettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen **21.6.2022**

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Jotta työvoimapaalveluiden siirrolla saavutetaan sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla riittävää ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Paitsi järjestämisvelvoitetta säätelevän lainsäädännön myös työvoima- ja yrityspalveluita säätelevän lainsäädännön tulisi olla nykyistä mahdollistavampaa ja joustavampaa.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Keski-Suomen liitto pitää uudistukselle asetettuja tavoitteita kannatettavina. Toimivat työmarkkinat ja osaavan työvoiman saatavuus ovat avainasioita koko maakunnan kehitykselle ja kilpailukyvyllä sekä väestön hyvinvoinnille.

Mahdollisuus vaikuttaa työllisyyskehitykseen ja työvoiman saatavuuteen ovat olennainen osa kunnan elinvoimatehtävää, hyvinvointitehtävää ja osaamisen kehittämistä. Tavoitteiden saavuttamiseksi on lakiesityksessä kiinnitettävä vahvempi huomio siihen, miten koko kuntaekosysteemin mahdollisuudet saadaan aidosti hyödynnettyä ja työkalut vaikuttavasti käyttöön. On riskinä, että lakiesityksen mukainen mutkikas sääntely ja suuret työllisyysalueet rajoittavat kuntaekosysteemin hyödyntämistä, jolloin kuntien ja valtion palvelujen, resurssien ja osaamisen yhdistämisestä saatavat hyödyt jäävät puolitiehen. Hallinnon ja ohjausjärjestelmän rakentaminen ei saa myöskään peittää alleen asiakasta – työnhakijoita ja työnantajia.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Uudistuksen tavoite on kannatettava. Tärkeää on varmistaa, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan.

Kannustava rahoitusmalli yhdistettynä esimerkiksi siihen, ettei tulevaisuudessa voitaisi työllistää työttömiä kuntasektorille palkkatuella luovat vaikean toimintakentän. Kunta-alalla työskentelee 425 000 työntekijää, joten uudistus rajaisi yhden sektorin palkkatuen ulkopuolelle samalla kun kuntien vastuu työttömyysturvan rahoituksesta kasvaisi. Kuntatalouden kannalta uudistus on kustannuksia lisäävä ilman, että taattaisiin kuntien tosiasialliset edellytykset suoriutua tulevista velvoitteistaan.

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 121

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä

asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Järjestämisvastuun siirto kunnille on positiivinen uudistus. Tällöin pystytään hyödyntämään kuntien paikallistuntemusta sekä kuntien palveluekosysteemiä. Ongelmaksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiaassa ole saamassa järjestämisvastuuta, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämisvastuun kriteerit täyttyvät.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on

- kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä,
- vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia,
- laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen.

Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Kunnilla on kyky kantaa osaltansa vastuu työllisyydenhoidosta, minkä vuoksi on tärkeä valmistella työvoimapalvelujen siirtoa kunta- sekä asiakaslähtöisesti. Valmistelun tavoiteasettelu, rahoituksen elementit, valmistelu- että toteutuksen resurssointi on jo valmisteluvaiheessa hyvä huomioida riittävästi.

Tavoiteasettelu on erityisen tärkeä positiivisen työllisyyskehityksen osalta paikallisen sekä alueellisen elinvoiman kannalta. Onnistuneella tavoiteasettelulla on aidot mahdollisuudet onnistua, kun rahoituksen sekä resurssoinnin elementit ovat kohdillaan ja valmistelu toimii aidossa asiakaslähtöisessä valmistelutyössä.

Vastuukuntamallissa riskisuhdanne kasvaa sekä pienempien kuntien päätöksenteon mahdollisuudet kaventuvat. Vaikuttavien työllisyydenhoidon palveluiden kehittäminen varmistetaan parhaiten siten, että järjestämisvastuussa olevalla kunnalla on kuntalain mukaisesti mahdollisuus toteuttaa niitä myös sopimuksellisesti.

Polvijärven kunta

21.6.2022

Haasteena pienissä kunnissa ovat pääsääntöisesti pitkäaikaistyöttömät ja vaikeimmin työllistyvät asiakkaat. Sen vuoksi tavoitteenasettelussa tulee huomioida toimenpiteet heidän työllistymisensä edistämiseksi.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

Uudistuksen tavoitteet ovat kuvattu varsin suppeasti, keskittyen lähinnä kuntien rahoitusvastuun kasvun mahdollisesti tuomiin työllisyysvaikutuksiin. Rahoitusvastuun kannustuksen oletetaan mitä

ilmeisemmin toimivan laajemmin kuin vain oman kunnan työllisyydenhoidossa. Työmarkkinoiden toimivuuden pitäisi näin laajassa uudistuksessa olla keskiössä - huomioiden työmarkkinoiden muuttuvat tarpeet ja työelämän kehitystrendit kokonaisuutena. Uudistuksessa asiakasnäkökulma on verrattain heikosti huomioitu. Lähipalvelun mahdollisuudet ovat resursseista riippuvaisia ja vaativat kuntien omaa panostusta resursseihin, muuten kyseessä on vain hallinnollinen muutos.

Uudistuksella voidaan vahvistaa lähipalvelua yhdistämällä valtion ja kuntien resurssia sekä hyödyntää työllisyydenhoidossa kuntien monipuolista palvelujen ekosysteemiä. Tämä tarkoittaisi kuitenkin sitä, että kuntien peruspalvelujen pitäisi huomioida huomattavasti nykyistä paremmin työttömien palvelut myös resursseissaan. Suurin tarve henkilöasiakkaiden osalta yhteensovittamiselle on erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien osalta sosiaali- ja terveystaloudissa, jotka ovat siirtymässä hyvinvointialueille.

Someron kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet ja mahdollistaa kuntien työskentelyedellytykset, tulee tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on jo osoittanut, että työvoimapalveluiden resursoinnissa on puutteita.

Kouvolan kaupunki 21.6.2022

Tavoitteena olevat työn kysynnän ja tarjonnan edistäminen valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä, elinvoiman ja kilpailukyvyn vahvistaminen asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia ovat erinomaisia tavoitteita. Mallin kannustavuus kuitenkin sidotaan työttömyyden kustannuksiin, ja uudessakin mallissa pisimpään työttömänä olevat ovat kalleinta maksuluokkaa. Tämän asiakasryhmän palveluiden osalta kunnan mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueiden panostamiin resursseihin työllisyyden edistämisen osalta ovat vielä paljolti epäselviä. Kustannukset tulevat kuitenkin kokonaisuudessaan kunnalle. Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii tarkentamista niin rahoituksen kuin pitkittyneen työttömyyden hoidon kannustimien osalta.

Jämijärven kunta 21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin

järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjauksrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Kuntakokeilut ovat alkaneet 1.3.2021 keskellä pahinta koronapandemiaa ja kokonaan uuden infran luonti on ollut osin haastavaa. Kokeilun päästessä hyvään vauhtiin, uudistettiin JTYP-laki toukokuussa 2022 asiakkaan palveluprosessin osalta ja massiivinen muutos vain reilu vuosi edellisen massiivisen muutoksen jälkeen, on osin kohtuuton. Koemme lisänä hämmennystä siitä, että kuntakokeilua arvioidaan samoilla mittareilla kuin esimerkiksi TE-toimistoja, jonne jäivät hyvin toisentyypiset asiakasryhmät. Läpi valtakunnan työttömien työnhakijoiden määrä on pienentynyt, mutta kuntakokeilujen asiakasmäärä on kasvanut. Uuden lakimuutoksen myötä työttömän statukselle siirrettiin sellaisia henkilöitä ja asiakasryhmiä, jotka eivät sitä aiemmin olleet ja ne siirtyivät kuntakokeilujen asiakkaiksi. Jos tavoitteilla haetaan laadullisia muutoksia, tulee mittaritkin mitata sitä. Nykyisellään mitataan vahvasti suoritteita sen sijaan, että mitattaisiin palvelujen vaikuttavuutta ja työllisyyden kokonaiskehitystä.

Merkittävimmät työllisyysvaikutukset tullaan saamaan osa-, pitkäaikais-, ja täsmätyökykyisten työpanoksesta ja kuntoutumisesta työhön. Sen lisäksi työperäinen maahanmuutto tulee pitää sujuvana ja jouhevana, joka tulee olemaan kuntien kasvun ja elinvoiman elinehto. Näihin liittyvä lainsäädäntö tulee pitää kokonaistavoitteita tukevana.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Uudistuksen ja hallituksen esityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen koko alueen ekosysteemiä hyödyntäen. Hallituksen esitys ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan keskittyy pitkälti siihen, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään sellaisenaan valtiolta kunnille. Suurin toive tavoitteiden saavuttamiseksi kohdistuu kannustavaan rahoitusmalliin. Tärkeimmäksi vaikutusmekanismiksi mainitaankin kannustava rahoitusmalli, joka suosii kuntia/alueita, jotka onnistuvat vähentämään työttömyyttä ja kasvattamaan työllisyyttä. Lappeenrannan kaupunki huomauttaa, että kannustavan rahoitusmallin lisäksi tarvitaan myös muita työllisyyttä vahvistavia toimia, jolla puututaan erityisesti työnteon kannusteisiin.

Hallituksen esityksen mukaan valtiolle jäisi edelleen neljäsosa TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta, vaikka lähes kaikki palvelut siirtyvät kuntiin. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista. Myös siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Lappeenrannan kaupunki muistuttaa, että perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että

kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan. Rahoituksen riittävyys onkin varmistettava ja palveluiden rahoitusta koskevia laskelmia syytä tarkistaa.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto **21.6.2022**

ELY-keskukset haluavat yhteisessä lausunnossaan nostaa esiin erityisesti seuraavat näkökulmat ja huomiot esityksen keskeisistä tavoitteista.

Esityksen mukaan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia

ELY-keskukset esittävät, että uudistuksen tavoitteissa, toimenpiteissä ja vaikutusten arvioinnissa tulisi vahvemmin tuoda esiin työllisyyden, yrittäjyyden ja osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmat. ELY-keskukset ja TE-toimistot ovat pitkäjänteisesti kehittäneet omaa toimintaansa ja yhteensovittaneet henkilöasiakas- ja työnantaja-asiakaspalveluitaan aluetasolla mm. panemalla toimeen yhteisesti laadittujen TE-palvelustrategioiden toimenpiteitä. Hallituksen esityksessä kuvataan ansiokkaasti tätä työttömille työnhakijoille suunnattujen palvelujen järjestämistä, mutta yrityksille suunnattujen palvelujen kuvaus ja järjestäminen jää ohueksi.

ELY-keskusten näkökulmasta hallituksen esitys ei onnistu luomaan kuvaa siitä tavoiteltavasta työllisyyden edistämisen tilasta, jota uudistuksella tavoitellaan. Uudistus keskittyy liiaksi tekniseen muutokseen, jolla työvoimaviranomaisen tehtävät siirretään toimijalta toiselle. Esityksessä ei juurikaan huomioida niitä toiminnan laatuun ja vaikuttavuuteen liittyviä tekijöitä, joita uudistukselta odotetaan.

ELY-keskukset ovat huolestuneita siitä, että uudistukseen sisältyy riski tuloksellisen monialaisen aluekehityksen katkeamiselle. Tämä riski on todennäköinen, mikäli ELY-keskusten lakisäätteiset tehtävät työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys -toimialalla päättyvät ja niiden rooli kaventuu kuntien kanssa käytävän seurantakeskustelun toteuttajaksi. Työmarkkinoiden toimivuuden kannalta oleellisia tekijöitä ovat työnantajille suunnatut kohtaantoa edistävät palvelut ja työvoiman liikkuvuus. ELY-keskukset katsovat, että uudistuksen jatkovalmistelussa olisi keskeistä huomioida, etteivät alueelliset yrittäjyyden, työllisyyden ja osaamisen kehittämisen tehtävät eriydy toisistaan ja että yritysasiakkaiden tasa-arvo saatavilla olevien palveluiden suhteen säilyy ennallaan.

ELY-keskukset tunnistavat uudistukseen sisältyvän riskin kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Uudistuksen myötä päätösvalta henkilöasiakkaille tarjottavista palveluista, niiden järjestämisestä ja kohdentamisesta sekä sisällöstä ja yhdenmukaisuudesta siirtyy kuntien päätäntävaltaan. Tällä hetkellä kunnat ovat lähtökohtaisesti hyvin eri tasolla kyvykkyydessään ottaa järjestämisvastuu hallituksen esityksen mukaisista TE-palveluista. Jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuisivat, tulisi jatkovalmisteluissa huomioida erityisesti ne kunnat ja kaupungit, jotka eivät ole mukana nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa. Mahdollisuuksien mukaan valmisteluun ja suunnittelutyöhön tulisi kytkeä myös hyvinvointialueet. Näin voitaisiin varmistaa uudistuksen tavoitteiden mukainen ajatus kuntaekosysteemien mahdollistamien asiakaslähtöisten palveluiden toteutumisesta ja taata henkilöasiakkaiden tasa-arvoisuus palvelujen saatavuuden osalta.

KEHA-keskus**21.6.2022**

KEHA-keskus pitää kannatettavana uudistuksen tavoitetta kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä. Myös tavoite vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia on kannatettava. KEHA-keskus pitää välttämättömänä kannustavan rahoitusmallin luomista osana uudistusta. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että mittavan uudistuksen ainoaksi mitattavissa olevaksi tavoitteeksi on määritelty 7000 – 10 000 henkilön työllisyysvaikutus. Uudistukselle tulisi KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan asettaa myös muita, mitattavissa olevia tavoitteita.

KEHA-keskus toteaa, että uudistuksen tavoitteissa ei ole erikseen mainittu osaajien maahanmuuton ja kansainvälisen rekrytoinnin edistämistä. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan tämä tulisi lisätä tavoitteisiin huomioiden se, että työperäisen maahanmuuton merkittävä lisääminen on keskeinen keino Suomen työllisyysasteen nostamiseksi ja julkisen talouden tasapainon sekä hyvinvointivaltion rahoituksen turvaamiseksi.

**Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki**

21.6.2022

Tavoitteiden saavuttamiseksi lakiehdotuksen tulisi olla kunnille niin rahoitukseltaan kuin toiminnallisesti kannustava, joka parantaa työllistymistä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa. Nämä 2 asiaa sitten vahvistavat kuntien elinvoimaa ja kilpailukykyä hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Lain tulisi mahdollistaa erityisesti asiakkaille tehokkaat ja notkeat työllisyyspalvelut, jotka ovat nyt esitetyssä lakiehdotuksessa jäämässä valtion valvonnan ja kuntien itsehallinnon toimintaedellytysten rajaamisten jalkoihin.

Hämeenkyrön kunta, keskushallinto**21.6.2022**

Hämeenkyrön kunta pitää kannatettavana TE-palveluiden siirtämistä kunnille, mutta pitää ongelmallisena sitä, että esityksessä tehtävää ollaan tosiasiaassa siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Esityksessä rahoitus tulisi jokaiselle kunnalle mutta kustannukset ja järjestämistehtävät järjestäjälle. Vaatimusta 20.000 henkilön työvoimapohjan alueesta ei ole perusteltu. Lakiehdotuksessa ei myöskään luoteta kuntien kykyyn sopia asian järjestämisestä kuntalain mukaisesti. Tätä osoittaa hallintomallin pakottaminen vain vastuukunta-, tai kuntayhtymämalliksi.

Esityksessä esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää kunnan yhteistoimintarakenteita ja luoda omia palveluitaan asiakasprofiili ja paikallistuntemus huomioiden. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman

suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla saavutetaan asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut. Vaade yhdenvertaisista ja saavutettavista asiakaslähtöisistä palveluista takaavat sen, että kunnat hakeutuvat sopimukselliseen yhteistyöhön kuntien itsehallinnon nojalla ja kuntalain 8 luvun mukaisia yhteistoimintamuotoja hyödyntäen.

Hämeenkyrön kunta toteaa, että tietojärjestelmien osalta tulisi huomioida, että ne taipuvat kuntien tietojärjestelmien hyödyntämiseen ja integraatioon muiden tietojärjestelmien kanssa, jotta asiakaspalvelu toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Hämeenkyrön kunta huomauttaa myös, että tietojärjestelmien kehittäminen ja käyttöoikeuksien laajentaminen ei saa aiheuttaa kunnille lisäkustannuksia.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Esityksen tavoite, työllisyyden edistämisestä on erittäinkin kannatettava. Tavoitteissa tulisi huomioida ja niihin lisätä myös vaikeimmin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Helsingin kaupunki kannattaa HE:n tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että lakisääteisten tehtävien siirto tulee olemaan kustannusneutraali kunnille myös käytännössä.

Suomen Kuntaliitto ry, Kehyskuntaverkosto

20.6.2022

Kehyskunnat pitävät positiivisten työllisyysvaikutuksien aikaansaamista tärkeänä tavoitteena ja toteavat, että kunnan mahdollisuudet onnistua työvoimapalvelujen järjestämisellä vaikuttamaan paikalliseen työllisyyskehitykseen, ovat erittäin paljon kiinni siitä, miten tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen elementit ovat suhteessa tosiasiallisesti kunnalle siirtyvästä tehtäväkokonaisuudesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa erityisen paljon se, kuinka paljon tilaa toimintojen kehittämiseen ja työvoima- ja yrityspalvelujen muuhun kunta-ekosysteemiin integroitumiseen kunnille annetaan. Yksityiskohtaisesti palveluprosesseja ja kun-tien välistä yhteistyötä ylisäätelemällä kavennetaan onnistumisen edellytyksiä.

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Esityksessä esiin nostetut tavoitteet ovat hyviä, mutta siinä jäävät epäselviksi ne konkreettiset keinot, joilla mainitut työllisyystavoitteet arvioidaan saavutettavan. Kuinka työllisyysmahdollisuuksien ajatellaan kasvavan nykyiseen verrattuna rahoitusmallin myötä? Huolta herättää myös se, kuinka kunta pystyy vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen samanaikaisesti kuin sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut ovat uudelleen organisoitumassa juuri perustetuilla hyvinvointialueilla, ja näiden palveluiden sujuvan siirtymän varmistaminen vie varmasti paljon kuntien resurssia. Rahoitusmalli ei myöskään nosta esiin keinoja, jolla se motivoi kuntia järjestämään esimerkiksi työssä olevien ja muiden ei-työttömien asiakkaiden palvelut, joita TE-toimistot nykyisin hoitavat. Kyseiset palvelut ovat hyvin keskeisessä roolissa työttömyyden ennaltaehkäisyssä sekä sujuvien työsiirtymien mahdollistamisessa.

Riihimäen kaupunki

20.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Sivistystyönantajat ry

20.6.2022

Uudistuksen tavoite työllisten määrän lisäämisestä 7000-10000:lla on kannatettava, mutta Sivista peräänkuuluttaa kriittistä arviointia siitä, saavutetaanko nyt esitetyllä suurella hallinnollisella muutoksella tämä tavoite ylipäättään ja saavutetaanko se kustannustehokkaasti. Tavoitteen toteutumiseen ja muutoksen sivuvaikutuksiin liittyy niin paljon epävarmuuksia, että ennen mahdollista työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä on odotettava kuntakoikeilun arvioinnista saatavia tuloksia.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Tavoite työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirrossa nimenomaan työllisyyden kasvattamisen osalta on hyvä. Kuitenkin haasteen luo se, saadaanko pieniin kuntiin ja maaseutualueille luotua mallit, joilla tavoitteisiin aidosti päästään. Haasteena ja huolena alueilla on se, kuinka alueilla toimitaan uuden veloitteen edessä kuntaorganisaatioiden supistuessa vuoden 2023 Hyvinvointialueuudistuksen, paikallisen vallitsevan pienyrittäjyyden sekä verrattain pitkien työssäkäynti- ja asiointimatkojen vuoksi.

Hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö vie mukanaan peruskunnista suuren osan työllisyyttä tukevien palveluiden osajista ja ammattitaidosta. Näin ollen kunnan uudet työvoimaviranomaiset joutuvat perehtymään eri kuntien toimintoihin, palveluihin ja yrityksiin todella paljon. Tämä on kriittinen piste asiakaskohtaisten palveluiden jatkumolle ja kuntakohtaisen työllisyydenhoidon käynnistymiselle.

Myös erilaisten työllistymistä edistävien työpaikkojen painottuessa esitetyssä lakimuutoksessa yhä enemmän julkiselta sektorilta yritystoiminnan puolelle, tuo tämä työllisyydenhoitoon täysin erilaisen näkökulman kuin tällä hetkellä voimassa oleva laki.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Lakiehdotuksen tavoite eli työllisyyden edistäminen siirtämällä työvoimapalvelut kuntiin, on Orimattilan kaupungin mielestä kannatettava tavoite. Kannustavuuden huomioon ottaminen rahoituksessa on oikean suuntainen tavoite. Orimattilan kaupunki lausuu, että työttömyysetuuden uusi rahoitusmalli on kuitenkin kohtuuttoman raskas niille kunnille, joiden työttömyysprofiili painottuu pitkäaikaistyöttömyyteen ja rakennetyöttömyyteen. Valtion tulisi tunnistaa ja tunnustaa, että työmarkkinatuesta on muodostunut viimesijainen etuus myös niille kansalaisille, joiden työllistymisen esteet ovat niin suuria, että työvoimaviranomaisen taidot ja osaaminen eivät riitä niitä ratkaisemaan ilman hyvinvointialueen vahvaa sitomista monialaiseen yhteistyöhön.

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Uudistus on toivottu ja tavoitteet oikeansuuntaisia, painottuen kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kunnilla on tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Ekosysteemin kehittäminen jokaisen kunnan näkökulmasta on tärkeää työllisten määrän kasvattamisessa. Periaatteessa uusi rahoitusmalli kannustaa kuntia ohjaamaan asiakkaat työpaikkoihin. Kunta hyötyy verotuloissa siitä, että työttömät ovat yrityksissä töissä. Lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää, päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa sekä siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

**Vihdin kunta, Vihdin kunnanhallitus
13.6.2022 § 145**

20.6.2022

Vihdin kunta kannattaa tavoitteita kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Vihdin kunta toteaa, että työvoimapalvelujen järjestämiseksi tehtävien resurssointi ja rahoitus tulee olla suhteutettu tosiasiallisesti kunnille siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien kustannuksiin. Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Palvelujen integroimiseen tulee osoittaa myös rahoitusta.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto**20.6.2022**

Lain tavoitteena on parantaa työllisyyttä sekä kaikin keinoin lisätä edistää työn kysyntää. Lisäksi tavoitteena on yhteistyön edistäminen ja elinvoiman vahvistaminen. Kannustavan rahoitusmallin ottaminen käyttöön yhtenä toimenpiteenä tavoitteisiin pääsemiseksi on kannatettava asia.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtäminen uusille työllisyysneuvonta-alueille tuo sekä ennen siirtymistä että sen jälkeen paljon työtä molemmille organisaatioille, joka asettaa haasteita tavoitteiden saavuttamisessa seuraavina vuosina.

Keiteleen kunta, Hiltunen Jutta**20.6.2022**

Esityksen perusteella muodostuneen käsityksen mukaan uudistuksen tavoitteet ovat hyvät. Työllisyyden kasvattaminen ja alueiden elinvoiman vahvistaminen ovat tärkeitä tavoitteita myös Keiteleen kunnalle.

Esityksessä puhutaan järjestämisvastuun siirtämisestä pääosin kunnille. Todellisuudessa järjestämisvastuu on kuitenkin siirtymässä yhteistoiminta-alueelle, eli työllisyysalueelle ja kunnalle on siirtymässä vain rahoitusvastuu. Keiteleen kunnan näkökulmasta paljonkaan ei olisi muuttumassa nykyiseen tilanteeseen verrattuna, koska työllisyysalueen vaatimus työllisten määrästä vaatii laajentamaan aluetta käytännössä yhtä laajaksi kuin nykyiset Te-toimistojen alueet ovat.

Keiteleen kunnan näkökulmasta uudistus tarkoittaisi käytännössä rahoitusvastuun siirtymistä kunnalle, mutta ei juuri merkittävää mahdollisuutta vaikuttaa kuntalaisten saamaan palveluun eikä näin ollen myöskään työllisyyden hoidosta syntyvien kustannusten syntymiseen. Näin ollen ehdotukseen kirjattu ”kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille”, ei tosiasiallisesti ole toteutumassa pienissä kunnissa. 2023 vuoden alusta toteutuva HVA-siirto saa Keiteleen kunnassa aikaan jopa sen, että kuntien mahdollisuus vaikuttaa rahoitusvastuuseen tulee heikkenemään, koska kunnalla ei ole automaattisesti roolia edes TYP-prosessissa eikä kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä. Vaikuttaakin siltä, että kunta on joutumassa maksajaksi muiden tekemille päätöksille.

Pienten kuntien kohdalla yhteistyön tekeminen on monella sektorilla ollut luontevaa, välttämätöntä ja itsestään selvää jo pidemmän aikaa. Näemmekin tärkeänä, että kuntien tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa palveluun varmistetaan järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun liittämällä yhteen niin, että kunnilla on aito mahdollisuus päättää palvelutasosta ja resurssien käytöstä. Kuntien tulee voida sopia yhteistyöstä haluamallaan tavalla ja haluamallaan alueella. Keiteleen kunnan kohdalla 20 000 työllisen vaatimus saa aikaan niin suuren alueen, että siinä ei enää puhuta luonnollisesta työssäkäyntialueesta, joka muodostaa ”maantieteellisesti yhtenäisen alueen, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva”.

Keiteleen kunnan sijainti maakuntarajalla saa aikaan myös sen, että nykyisessäkin tilanteessa luonnollinen työssäkäyntialue ulottuu kahden maakunnan (ja Te-palveluiden) alueelle. Tämä koskee Keiteleellä sekä työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia että yritysten työvoimatarpeiden

täyttämistä. Kuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta olisi tärkeää, että kunnat voisivat yhdessä toistensa kanssa sopia niistä asioista, joissa haluavat yhteistyötä tehdä ja järjestää haluamansa palvelut itsenäisesti riippumatta työllisten määrästä. Esityksessä perustellaan työllisten määrän vaatimusta yhdenvertaisella palveluiden saatavuudella. Käytännössä yhdenvertaisuus ei tule toteutumaan työllisyysalueilla, joissa on kooltaan erilaisia kuntia ja maantieteellisesti pitkät välimatkat. Lähipalveluiden turvaaminen pienillä paikkakunnilla ei järjestämisvastuun keskittyessä ole realistinen oletus.

Keiteleen kunnassa on saatu hyviä tuloksia työllisyysneuvonnassa, kun paikallistasolla on pystytty kehittämään toimintaa. Kunnassa toteutettu Maaseutukunnan KOTELO -hanke (esr) on tuonut kuntaan matalan kynnyksen tiivistä ja yksilöllistä tukea pitkään työttömänä olleille, joilla on monenlaisia palvelutarpeita. Lisäksi tiivis yhteistyö sosiaalitoimen, terveyspalveluiden, kunnan elinvoimapaalveluiden ja Te-palveluiden kanssa on mahdollistanut paikallisista tarpeista lähtevän rakenteellisen kehittämisen. Hankkeen toiminta-aikana (2020-) on Keiteleellä saatu työmarkkinatuen kuntaosuuksia laskuun ja ennen kaikkea löydetty työttömille työnhakijoille polkuja kohti avoimia työmarkkinoita.

Hankkeen toiminnan aikana on Keiteleellä koettu erittäin tärkeänä kasvokkaisen vahvan tuen saatavuus ja paikalliset verkostot. Lausunnolla olevan esityksen toteutuminen vaikuttaa pienen kunnan näkökulmasta vesittävän rakennetut hyviksi koetut palvelut ja käytännöt, kun kunnan mahdollisuus taata riittävä tuki työnhakija-asiakkaille siirtyy kauas. Kunnan näkökulmasta hankkeessa koottujen kokemusten hyödyntäminen tulevaisuuden palvelujen suunnittelussa tuntuisi järkevältä ja vastuulliselta. Hankkeessa on myös pystytty edistämään palkkatuen käyttöä, työkoetilupaikkojen etsimistä sekä kolmannen sektorin työllistämisen edellytyksiä, jolloin osatyökykyisten tai pitkään työttömänä olleiden mahdollisuuksia työllistymiseen on pystytty tukemaan. Järjestämisvastuun kohdistuminen suoraan kuntaan toisi paikallistuntemuksen itsestään selväksi osaksi työvoima- ja yrityspalveluita. Tästä hyötyisi sekä työnhakija, työnantajataho sekä kunta pystyessään todella vaikuttamaan kuntalaisten työllistämisen edellytyksiin.

Esityksen tavoitteet ovat kaikinensa hyvin kannatettavia, mutta pienten kuntien tilannetta esitetyt ratkaisut eivät vie tavoitteiden suuntaan.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunta pitää uudistuksen perusajatusta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne paikalliseksi osaksi kuntien palveluita hyvänä ja uudistuksen tavoitteita kannatettavana. Valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat näin nykyistä enemmän paikallistasolla, kunnilla. Kunnissa on vahvaa paikallistuntemusta ja kunta tuntee alueensa työnhakijat, yritykset ja työvoimaa tarvitsevat. Pohjoismainen työvoimapaalvelumalli kuitenkin rajoittaa ja kaventaa kunnan toimintavapautta järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Uudistuksessa keskeistä on, että rahoitusmalli mahdollistaa kunnan taloudellisen vastuun lisäksi taloudellisen resurssoinnin myös uusien joustavien työ- ja toimintatapojen luomiseen sekä välineitä paikallisesti työllisyyden hoitoon. Nykyiset TE-palvelut eivät mahdollista joustavaa työllisyyspalvelua.

Kirkkonummen kunta haluaa tuoda esiin, että järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Silloin myös tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Mikäli hallituksen TE2024 -uudistuksen tavoitteena on integroida työllisyys- ja elinkeinopalvelut osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa, se onnistuu

parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 17.6.2022

Tavoitteena on työllisyyden edistäminen ja tämä tavoite on hyvinvointialueen näkökulmasta perusteltu. Hyvinvointialueiden näkökulmasta tavoiteasetannassa on perusteltua huomioida haavoittuvassa asemassa olevat vaikeimmin työllistyvät sekä heidän työllisyysasemansa edistäminen. Yhdyspintatyöskentelyn näkökulmasta palvelukokonaisuuksien tulee olla yhteensovitettavissa.

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

Uudistuksen ja hallituksen esityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen koko alueen ekosysteemiä hyödyntäen. Hallituksen esitys ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan keskittyy pitkälti siihen, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään sellaisenaan valtiolta kunnille.

Olenaisena ongelmana nykyisessä järjestelmässä on se että osa työtä hakevista henkilöistä ovat työkyvyttömiä. Heidät tuleekin siirtää heille paremmin soveltuvan palvelun ja etuuden piiriin. Tarvittaessa heille tulee luoda uusi tuki-/etuusmuoto. Suunniteltu palkkatuki uudistus ei myöskään tue tämän kohderyhmän työllistämistä. Niissä kunnissa joissa on kiinnitetty jo pitkään huomiota pidempään työttömänä oleviin henkilöihin, on vankka kokemus siitä että he eivät työllisty avoimille työmarkkinoille.

Tärkeää on varmistaa, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

Saarijärven kaupungin lausunto:

Tavoitteissa tulee huomioida, että annettujen resurssien ja rahoituksen tulee olla riittävät tehtävän hoitamiseen.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry 17.6.2022

AMKE pitää hyvänä tavoitetta, että työvoimapalvelut ovat lähellä työnhakijoita ja työnantajia. Riskinä tässä on kuitenkin palveluiden voimakas alueellinen sirpaloituminen sekä työvoimapalveluiden resurssien riittävyys ja laadun ylläpito.

AMKE korostaa, että työvoimaviranomaisten tulee kyetä toteuttamaan laadukkaita palveluita. Palveluita ei aina ole perusteltua toteuttaa itsenäisesti. Monissa palveluiden toteutuksissa, kuten kotoutumiskoulutuksessa, korostuu eri toimijoiden välinen yhteistyö. Esimerkiksi työvoimaviranomaisten välisellä yhteistyöllä voidaan saavuttaa riittävän suuri opiskelijamäärä.

AMKE muistuttaa, että yhteistyö tukee myös mahdollisuutta erikoistua tiettyihin asiakasryhmiin sekä varmistaa riittävä osaaminen. Tämä edellyttää palvelun hankkijoilta tietoa eri toimijoiden osaamisesta, kykyä rakentaa monipuolisia palveluita ja niitä toteuttavia verkostoja. Verkostoissa tulee huomioida toiminta-alueen palveluntuottajat. Tärkeää on varmistaa myös työvoiman liikkuvuus ja osaavan työvoiman saatavuus.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne

Lausunto:

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli.

Suomussalmen kunnan näkemyksen mukaan, jotta työllisyyttä voidaan tosiasiallisesti edistää, tulee rahoituksen turvata paremmat resurssit ja palvelut työllisyyden edistämiseksi huomioiden asiakkaiden moninaisuus (mm. yrittäjät) sekä uuden asiakaspalvelumallin myötä syntyneet lisävelvoitteet viranhaltijan työhön. Esitetystä muodosta rahoitusmallilla on negatiivinen vaikutus kuntien talouteen sekä palvelutarjontaan.

Laukaan kunta, Kunnanhallitus 17.6.2022

Tavoitteiden saavuttamiseksi, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaisista ja siirrettävien tehtävien asiakaslähtöisiä ja selkeitä kokonaisuuksia.

Luumäen kunta 17.6.2022

1.2.

Uudistuksen ja hallituksen esityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen koko alueen ekosysteemiä hyödyntäen. Hallituksen esitys ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan keskittyy pitkälti siihen, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään sellaisenaan valtiolta kunnille.

Suurin toive tavoitteiden saavuttamiseksi kohdistuu kannustavaan rahoitusmalliin. Tärkeimmäksi vaikutusmekanismiksi mainitaankin kannustava rahoitusmalli, joka suosii kuntia/alueita, jotka onnistuvat vähentämään työttömyyttä ja kasvattamaan työllisyyttä. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaisia ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Tärkeää onkin

varmistaa, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.
Valmistelijat sosiaali- ja terveysjohtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Järjestämisvastuun siirtoa kunnille pidetään kannatettavana. Erityisen hyvänä pidetään muutosta, jossa kuntien elinkeinopalvelut tulevat osaksi työllisyyden hoidon kokonaisuutta. Hyvänä pidetään myös sitä, että kuntien mahdollisuutta vaikuttaa oman alueensa yritysten työvoiman saatavuuteen lisätään ja helpotetaan.

Esityksessä todetaan, että rahoitusvastuu kannustaisi kuntaa huolehtimaan alueensa työllisyydestä, mutta sille ei kuitenkaan annettaisi järjestämisvastuuta. Järjestämis- ja rahoitusvastuun jakautuminen ovat ristiriidassa suhteessa toisiinsa. Vastuiden tulisi olla samoissa käsissä.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

KUUMA-seutu kannattaa HE-luonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seuranta tulisi avata selkeämmin. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. TE-palveluiden järjestämiseen tarvitaan joustoa, sillä nykytilassa TE-palvelut eivät tue kuntaekosysteemin mahdollisuuksien hyödyntämistä työllisyyden edistämiseksi. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Tarkastusvirasto toteaa, että tavoitteita käsittelevää lukua tulee täydentää ja täsmentää. Laajan uudistuksen tavoitteet on kuvattu yleisellä tasolla. Luvussa voisi selventää, mitä tarkoitetaan kuntaekosysteemin mahdollisuuksilla sekä mihin uudistuksella tavoiteltavat työllisyysvaikutukset (7 000-10 000 työllistävää) perustuvat ja että ne on arvioitu vuoden 2029 tasossa. Uudistuksen mittaluokka (lakimuutokset, henkilöstövaikutukset ym.) vaikuttaa huomattavan suurelta suhteessa tavoiteltaviin työllisyysvaikutuksiin. Merkittävän uudistuksen tavoitteissa mainitaan vain "yksi keskeisistä elementeistä" eli kannustava rahoitusmalli. Vaikka tähän elementtiin perustuu pääosa arvioiduista työllisyystavoitteista, tavoitteissa olisi syytä lyhyesti kuvata myös muut keskeiset elementit sekä perustella, miksi uudistus on tarpeen tehdä.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Auran kunta

16.6.2022

Auran kunta kannattaa työvoima- ja yrityspalveluiden tuottamisessa kuntapohjaiseen malliin siirtymistä. Hallinto- ja rekisteriviranomaisen roolin uudistaminen joustavaksi palvelumalliksi mahdollistaa kuntien elinvoiman vahvistamisen sekä lakiesityksen mukaisen työllisyystavoitteen kasvun toteutumisen. Uuden lainsäädännön tulee mahdollistaa paikallisten vahvuuksien ja toisaalta myös kehittämiskohteiden huomioiminen.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ehdotuksessa kuntien uuden rahoituksen siirtymäkaudeksi esitetty aika on kolme vuotta, mutta esitetyn laskelman mukaan se on kuitenkin vain kaksi vuotta ja kuukausi. Parkanon kaupungin näkemyksen mukaa siirtymäkauden tulisi olla esitetty kolme vuotta. Uudistuksen aloitus joulukuussa 2024 ei ole järkevää. Parkanon kaupunki ehdottaa, että uudistus tulisi voimaan vasta 1.1.2025 alkaen.

Nakkilan kunta

16.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on tuoda palvelut lähemmäksi asiakkaita sekä toteuttaa yksilöllisesti räätälöityjä palveluita. Kuntayhtymämallilla tai vastuukuntamallilla, jossa tavoitellaan 20 000 työvoimapohjaa, tavoitteet eivät tulisi toteutumaan. Palvelut karkaavat asiakkailta kauemmaksi ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien kohtaaminen ja kasvokkain tuotetut palvelut paikallisesti ovat tärkeitä, varsinkin julkisen liikenteen heikkouden vuoksi. Tavoitteena tulisi olla ketterät ja vaikuttavat asiakaslähtöiset palvelut, jossa asiakkaiden osallisuus on keskiössä.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Pudasjärven kaupunki kannattaa tavoitetta kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. On kuitenkin tärkeää, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Tavoitteiden saavuttamisessa merkittävässä roolissa on riittävien resurssien varmistaminen ja rahoituksen kohdistuminen niin, että työllisyyden edistäminen on mahdollista. Myös työllisyysalueiden kuntakohtaiset eroavaisuudet tulisi huomioida rahoituksessa. Tavoitteissa tulisi lisäksi huomioida heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Viitasaaren kaupunki, Työllisyyspalvelut 16.6.2022

Viitasaaren kaupunki katsoo, että lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Myös tavoitteenasettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli.

Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan, jotta työllisyyttä voidaan tosiasiallisesti edistää, tulee rahoituksen turvata paremmat resurssit ja palvelut työllisyyden edistämiseksi huomioiden asiakkaiden moninaisuus sekä uuden asiakaspalvelumallin myötä syntyneet lisävelvoitteet viranhaltijan työhön. Esitetyssä muodossa rahoitusmallilla on negatiivinen vaikutus kuntien talouteen sekä palvelutarjontaan. Myös kuntaekosysteemin hyödyntäminen uhkaa valua hukkaan, jos järjestämisvastuu muodostuu koko maakuntaa kattavalle alueelle. Jos edellä mainittuihin asioihin saadaan muutosta, näemme tavoitteen olevan hyvinkin realistinen.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen.

Hollolan kunta lausuu: Lakiehdotuksen tavoite työllisyyden edistäminen, työvoimapalvelujen siirron myötä kuntiin, on itsessään kannatettava. Kannustavuuden huomioon ottaminen rahoituksessa on oikean suuntainen tavoite, mikä osaltaan edistää kuntia järjestämään työttömille parhaiten

työelämään johtavia toimenpiteitä. Työttömyysetuuden uusi rahoitusmalli on kuitenkin raskas niille kunnille, jossa pitkäaikaistyöttömyys muodostaa työttömyyden kovan ytimen. Työmarkkinatuen ollessa edelleen viimesijainen etuus kansalaisille, muodostaa se toimeentulon myös niille kansalaisille, joiden työllistymisen esteet ovat niin suuria, että työvoimaviranomaisen taidot ja osaaminen ei riitä niitä ratkaisemaan ilman hyvinvointialueen vahvaa sitomista monialaiseen yhteistyöhön.

SASKY koulutuskuntayhtymä

15.6.2022

SASKY koulutuskuntayhtymä kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä.

Päijät-Hämeen liitto

15.6.2022

Maakuntahallitus toteaa lausuntonaan, että työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka oikein toteutettuna parantaa palveluiden vaikuttavuutta. Lain tavoitteena tulee olla joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut, minkä lisäksi lain tulee turvata kuntien mahdollisuudet edistää aidosti työllisyyttä ja elinvoimaa. Maakuntahallitus korostaa, että uudistus tulee toteuttaa kuntien rahoitusasema turvaten niin, että TE-palveluiden järjestämistä vastuu on jokaisella kunnalla.

Jotta uudistus voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi kunnille siirrettävien tehtävien olla selkeitä ja asiakaslähtöisiä kokonaisuuksia. Tämän lisäksi uudistuksen resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaista siirrettäviin tehtäviin nähden.

Sastamalan kaupunki, Sastamalan kaupunginhallitus

15.6.2022

Sastamalan kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Kokonaisuutena tarkasteltuna tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Uudistuksessa tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Valtiolta kuntiin siirrettävien palvelujen ja tehtävien sekä työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kustannusneutraliteetin tulisi toteutua. Järjestämistä vastuuun lisäksi on esityksessä muitakin merkittäviä muutoksia, joilla on vaikutuksia kuntien kustannuksiin.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Oulun kaupunki kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä

paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on merkittävä sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä joitakin korjauksia.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Järjestämisvastuun siirto kunnille on positiivinen uudistus. Tällöin pystytään hyödyntämään kuntien paikallistuntemusta sekä kuntien palveluekosysteemiä. Ongelmaksi esityksessä muodostuu se, että kunnat eivät tosiasiallisesti ole saamassa järjestämisvastuuta, vaan valtaosan kunnista on muodostettava yhteistoiminta-alue, jotta järjestämisvastuun kriteerit täyttyvät.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

Tavoitteena työllisyyspalveluiden siirtyminen lähemmäksi työnhakija-asiakkaita ja yritysasiakkaita on erinomainen. Jos ko.tavoite onnistuu, sillä voidaan saavuttaa jopa isompi työllisyysvaikutus kuin tavoitteeksi asetettu 7000-10 000 henkilön lisäys.

Tervolan kunta

14.6.2022

Tavoitteiden tasavertainen toteutuminen eri kaupungeissa/kunnissa/alueilla edellyttää, että rahoitus on riittävää ja että suuria kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Uudistus on toivottu ja tavoitteet oikeansuuntaisia, painottuen kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseen. Kunnilla on tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Ekosysteemin kehittäminen jokaisen kunnan näkökulmasta on tärkeää työllisten määrän kasvattamisessa. Periaatteessa uusi rahoitusmalli kannustaa kuntia ohjaamaan asiakkaat työpaikkoihin. Kunta hyötyy verotuloissa siitä, että työttömät ovat yrityksissä töissä. Lähipalveluiden turvaaminen on tärkeää, päätöksenteko tulee olla lähellä asiakasta. Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla tasapainossa sekä siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus

14.6.2022

13.6.2022 § 210

Lakiesityksen ja TE2024-uudistuksen yksi keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Jotta uudistuksen olisi mahdollista saavuttaa sille asetetut tavoitteet, resurssien ja rahoituksen tulee olla oikeassa suhteessa. Rahoitusmallin rakentamisessa on huomioitava kuntien työttömyyden rakenne, jotta kunnat ovat samanlaisessa asemassa rahoituksen ja kannustavuuden suhteen keskenään.

Rahoitusuudistuksessa on pystyttävä huomioimaan myös suhdannevaihtelut.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen.

Kärkölän kunnan näkemys on, että tavoite työllisyyden edistämisestä työvoimapalvelujen siirron myötä kuntiin, on itsessään kannatettava. Kannustavuuden huomioon ottaminen rahoituksessa on oikean suuntainen tavoite, mikä osaltaan edistää kuntia järjestämään työttömille parhaiten työllistymiseen johtavia toimenpiteitä. Esitettävä rahoitusmalli on sisältää kuitenkin huomattavia riskejä niille kunnille, joissa on paljon pitkäaikaistyöttömyyttä.

Kuntaekosysteemin hyödyntäminen tavoitteisiin pääsemisessä vaarantuu, mikäli valtio ohjaa perustamaan suuria työllisyysalueita. Silloin yksittäisen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa oman kuntansa työttömyystilanteeseen, ovat tosiasiallisesti vähäiset.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida, että kunnille siirtyvien tehtävien resursointi ja rahoitus ovat oikeassa suhteessa ja siirrettävät tehtäväkokonaisuudet ovat asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida, että kunnille siirtyvien tehtävien resursointi ja rahoitus ovat oikeassa suhteessa ja siirrettävät tehtäväkokonaisuudet ovat asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Hartolan kunta

14.6.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022

Jotta työvoimapalveluiden siirrolla saavutetaan sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla riittävää ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Paitsi järjestämisvelvoitetta säätelevän lainsäädännön myös työvoima- ja yrityspalveluita säätelevän lainsäädännön tulisi olla nykyistä mahdollistavampaa ja joustavampaa.

Kainuun TE-toimisto 13.6.2022

Kainuun TE-toimisto katsoo, että uudituksessa on kyse ainoastaan hallinnollisesta muutoksesta. Työvoimapalveluiden perustehtävä säilyy käytännössä ennallaan – etenkin 2.5.2022 voimaantulleen palvelumallin myötä.

HE:ssä TE-palveluiden tavoitteet ovat laadullisesti kunnianhimoisia, mutta määrälliset tavoitteet jäävät hieman vaatimattomiksi. Määrälliset tavoitteet toteutuvat jo nyt uuden palvelumallin myötä. Sen sijaan pelkkä TE-palvelujen järjestämisvastuun hallinnollinen siirto kuntien toimeksi ei tuo lisäarvoa - pikemminkin se pirstaloi palveluja ja vaarantaa kansalaisten yhdenvertaiset palvelut.

On aiheellista kysyä, ohjaako uusi TE-palvelujen rahoitusmalli työllisyydenhoidon toimintaa ja tavoitteita oikeaan suuntaan? Hoidetaanko työllisyyttä vai työttömyyttä? Painottuuko palvelujen käyttö järjestäjän kannalta helpoimman ratkaisun löytymiseen tilastojen ja maksuosuuksien helpottamiseksi – esimerkiksi palkkatuki – sen sijaan, että ohjattaisiin asiakkaita kärsivällisesti pidemmän tähtäimen työllistymistä tukeviin palveluihin, kuten koulutus ja osaamisen kehittäminen. Vaarana on, että työllisyydenhoidossa asiakas ja ihminen unohtuu. Miten tällaisessa tilanteessa uusi rahoitusmalli kannustaa kehittämään asiakkaille uusia palveluja? Miten hallinnollinen uudistus lisää työllisyyttä, kun suuri osa kunnista ei tule taloudellisesti selviämään TE-palvelujen järjestämisestä tasavertaisesti.

Kirkon työmarkkinalaitos 9.6.2022

Tornion kaupunki 9.6.2022

Tavoitteiden tasavertainen toteutuminen eri kaupungeissa/kunnissa/alueilla edellyttää, että rahoitus on riittävää ja että suuria kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan.

**Paltamon kunta, Paltamon
kunnanhallitus 6.6.2022**

8.6.2022

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Miten tämä kuntaekosysteemien hyödyntäminen taataan kun järjestämisvastuu menee usean kunnan yhteisalueille, käytännössä yhtä suurille alueille kuin nykyinen TE-toimisto?

**Kristinestads stad, Stadsstyrelsen
30.5.2022 § 71**

7.6.2022

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

**Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108**

7.6.2022

För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Bureau Facility

6.6.2022

Tavoitteet ovat selkeät ja jopa reaaliset. Tarvitaan todella perinteistä työtä työllistämisen eteen. Ei suunnitelmilla vaan konkreetilla ja tavoitteellisella lattiataason duunilla.

Kronoby kommun

3.6.2022

Möjligheterna till påverkan kommer närmare kommunerna vilket är ett sporrande incitament. Regeringens strävan att påverka sysselsättningen för 7 000 – 10 000 personer är ändå en hög målsättning. Det kommer alltid att finnas människor som inte klarar av ett lönearbete och sjukdomar som påverkar arbetsförmågan i högre grad än man kan påvisa. Därtill finns det arbetslösa som väljer att inte anmäla sig som arbetssökande för att slippa de ökande krav samhället ställer på de

som anhåller om arbetslöshetsunderstöd. Dessa har valt att leva på en lägre inkomstnivå. För att reformen ska nå sina mål bör resurserna och finansieringen av uppgifterna vara proportionerliga och uppgiftshelheterna som överförs vara kundorienterade och utgöra tydliga helheter.

Karstulan kunta

31.5.2022

"Kannustava rahoitusmalli" tulee vaikuttamaan tavoitteiden saavuttamiseen negatiivisesti. Rahoitusmalli jättäisi huomattavan osan nykyisen toimintatason toiminnoista ilman rahoitusta ja kunta joutuisi laskemaan onko "rangaistusmaksu" edullisempi kuin sitä suuremman omarahoituksen osuus. Uudistuksen työllisyysvaikutus on asetettu niin vaatimattomaksi, että se varmastikin tavoitetaan.

Kannustava rahoitusmalli on kielikuvana irvikuva, ruoskimistakin voidaan pitää kannustavat, kun se johtaa tavoitteiden saavuttamiseen. Samoin järjestämisvastuun siirtäminen kunnille on irvikuva, koska järjestämisvastuu jää suuremmalle toimijalle, joka voi olla maakunnan kokoinen. Tältä osin kielikuvilla yritetään luoda kuva jostain, mitä ei ole olemassa ja lukijoiden/kansan älykkyyttä aliarvioidaan.

Suomen Kuntaliitto ry

25.5.2022

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

TYP-johtajien verkosto, Lausunto käsitelty TYP-johtajien verkoston kokouksessa 19.5.2022

23.5.2022

Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Myös tavoitteenasettelussa olisi kuitenkin perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. On perusteltua, että järjestämismäärä rajataan kunnille, joiden työvoimapohja olisi vähintään 20 000 henkilöä. Te-palvelut tulee organisoida riittävän laajoille työssäkäyntialueille. Merkittävä osa työttömistä työnhakijoista tarvitsee työllistymisensä tueksi sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalveluja. Näiden järjestämismäärä on siirtymässä 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueille. Monialaisen yhteistyön toteuttaminen on vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa, kun hyvinvointialueen alueella on vain yksi te-viranomainen.

Etelä-Karjalassa on jo käynnistetty TE2024-uudistuksen valmistelu maakunnalliselta pohjalta ja alueen kunnat ja kaupungit ovat tehneet jo nyt alustavat sitoumukset alueelliseen valmisteluun ja valmistelun resurssointiin sitoutumiseksi.

Business Joensuu Oy

27.6.2022

Lakiesityksen mukaisesti kuntiin siirretään julkisena työvoimapalveluna järjestettävät yritys- ja työnantajapalvelut. Toiminnoissa on päällekkäisyyttä kuntien elinkeino-yhtiöiden kanssa esimerkiksi työnantajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen sekä käytössä olevien tietojärjestelmien osalta. On todennäköistä, että järjestämismäärä siirtyessä kunnille elinkeino-yhtiöillä tulee olemaan keskeinen rooli työnantaja- ja yrityspalvelujen tarjoamisessa osana kuntapohjaista työllisyyden ekosysteemiä. Lainsäädännön tulisi huomioida elinkeino-yhtiöiden vahvistuva rooli työllisyyspalvelujen tarjoajana ja taata yhtiöiden mahdollisuus osallistua uudistuksen valmisteluun keskeisenä toimijana kunnan rinnalla.

Lainsäädännössä tulisi huomioida esitystä perusteellisimmin siirtyvien palvelujen tarkoituksenmukaisin järjestäjätaho. Esimerkiksi yritysten kehittämisspalvelut tulisi siirtää ELY-keskukselta kunnille asiakaslähtöisten ja kokonaisvaltaisten työnantaja- ja yrityspalvelujen muodostamiseksi.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg Antonia

27.6.2022

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoimapohjan määrä on vähintään 20 000 henkilöä, käytännössä tämä tavoite saavutetaan vain pienessä osassa Manner-Suomen kuntia. Tehtävien siirto tapahtuukin tosiasiallisesti ns. työllisyysalueille. Esitetty 20 000 henkilön työvoimapohjan raja on maaseutupoliittisesta näkökulmasta asetettu tarpeettoman korkealle. Esitykseen ei sisälly perusteita sille, miksi kyseinen rajaus on tehty ja mitä kriteerejä on käytetty rajauksen perustana. Myöskään esitykseen ei sisälly tarkempaa arviota esityksen vaikutuksista maaseutualueille ja erityisesti harvaan asutun maaseudun alueilla. Esityksen osalta tulisi arvioida sen maaseutuvaikutuksia ja sen myötä uudelleen arvioida työvoimapohjan rajaa sekä järjestämismäärä siirtämistä kuntien lakisääteiseksi tehtäväksi.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää dialogia ja yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Kansalaisjärjestöillä tärkeä rooli osana kokonaisuutta, mitä tulisi huomioida myös valtakunnallisen neuvottelukunnan kokoonpanossa. Erilaisten kokeilujen, kumppanuuksien ja paikkaperustaisten palvelumallien käyttöönottoa ja kehittämistä tulisi edistää ja kannustaa nykyistä enemmän. Esityksen tulisi varmistaa paikkaperustaisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisen, turvata heikommassa asemassa olevien työllistymistä, tunnistaa kolmannen sektorin toimijoiden

rooli osana kokonaisuutta sekä varmistaa pienten kuntien edellytykset hyödyntää kuntaekosysteemiä ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Huittisten kaupunki

27.6.2022

3. Tiedon jakaminen ja maksimaalinen avoimuus eri toimijoiden välillä on varmistettava ts. TE-palvelujen tietovaranto tulee olla yhteisesti käytössä ja järjestelmien yhteensopivat.

Helsingin seudun kauppakamari

27.6.2022

Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota seudun vakavaan kohtaantongelmaan. Yritysten rekrytointivaikeudet ovat pahentuneet ja n. 70 % alueen yrityksistä kokee pulaa tai paljon pulaa osaavista työntekijöistä. Tilanteeseen tarvitaan sekä nopeita että pitkän aikavälin ratkaisuja eikä työvoimapalvelujen siirto kunnille saa vaikeuttaa tilannetta entisestään. Se edellyttää toimivaa yhteistyötä ja vuoropuhelua valtion ja kuntien, eri viranomaisten sekä palveluntuottajien välillä. Toimiva yhteistyö edellyttää myös riittäviä kannustimia sekä yhteismitallisia tavoitteita.

Uudenmaan väestökehitys jatkaa ennusteiden mukaan kasvuaan ja samalla vieraskielisen väestön osuus kasvaa. Nämä on huomioitava myös alueen rahoituksessa. On myös varmistettava, että uudistus ei aiheuta rakenteellista tulonsiirtoa Uudeltamaalta muuhun maahan.

Työllisyysalueiden yhteistyön hyvinvointialueiden kanssa on oltava saumatonta, jotta palvelut eivät jää vajaakäytölle. Samalla rahoitusmallin on kannustettava vaikeasti työllistyvien pääsyä pitkäkestoisiin palveluihin.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Ehdotuksen mukaan kunnat voivat järjestää palvelut yksin, mikäli alueella on vähintään 20 000 työllistä. Muussa tapauksessa niiden on muodostettava yhteinen työllisyysalue muiden lähialueen kuntien kanssa. Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota Uudenmaan alueen erityispiirteisiin. Alue muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden ja yrityksillä voi olla toimipisteitä useammassa eri paikassa. Työssäkäyntialueet eivät noudata kuntarajoja. Hallituksen esitys jättää epäselväksi, miten todellisten työssäkäyntialueiden laajuus huomioidaan ja miten varmistetaan, ettei keinotekoisista työllisyysalueista muodostu esimerkiksi tiedonkulkuun liittyviä ja työvoiman saatavuutta vaikeuttavia vaikutuksia.

Hallituksen esityksen vaikutusten arviointi yritysten näkökulmasta jää liian kevyelle tasolle. Yritykset ja työnhakijat eivät saa joutua sijaiskärsijäksi mahdollisten hallinnonalojen välisten kuilujen takia.

4.1.5 Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota kohdassa 4.1.2 yhteydessä esille nostamaansa huoleen työssäkäyntialueista. Ohjauksen ja valvonnan kautta on varmistettava, että kunnilla on riittävät kannusteet myös työssäkäyntialueet ylittävään yhteistyöhön.

Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille on varmistettava, että julkiset työvoimapalvelut ovat samanarvoisesti saatavilla alueesta riippumatta sekä työnantajille että työnhakijoille.

4.1.13 Työntekijän oleskelulupa

Ehdotuksen mukaan oleskelulupien osittainen käsittely siirretään lakkautettavilta TE-toimistoilta Maahanmuuttovirastolle. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi lupaprosessien sujuvuus on erittäin tärkeää. Maahanmuuttovirastolle siirtyviä tehtäviä ei saa siirtää virastoon sellaisenaan, eikä myöskään istuttaa suoraan Maahanmuuttoviraston olemassa oleviin prosesseihin. Tärkeää on, että asiakaspalveluja ja lupaprosesseja voidaan nopeuttaa uudella tekemisellä henkilöresurssitarvetta samalla vähentäen.

Toinen tärkeä edellytys työperäisen maahanmuuton tehokkaalle edistämiseksi on asettautumispalveluiden saatavuus ja sujuvuus kaikille maahan tuleville ryhmille, mutta erityisesti työntekijän mukana muuttavalle perheelle. Kansainvälisten työnhakijoiden palveluiden kehittäminen on nostettava prioriteettilistalla korkealle. Se edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä alueella ja valtakunnallisesti. International House Helsinki -konseptia on hyödynnettävä nykyistä laajemmin.

Uudellamaalla tulisi käynnistää kokeilu, jossa luovutaan saatavuusharkinnasta määräajaksi, esimerkiksi vuoteen 2026 saakka. Kokeilu voidaan toteuttaa ylihallinnollisena yhteistyönä International House Helsinki -palvelussa, jossa ovat nyt mukana kaikki keskeiset viranomaiset ja yksityinen sektori. Kokeilun tuloksia voidaan hyödyntää, kun uudistetaan koko maata koskevia työperäisen maahanmuuton käytäntöjä ja lainsäädäntöä.

Työperäinen maahanmuutto on Uudellemaalle ja sen yritystoiminnalle keskeinen onnistumisen edellytys. TE-palvelu-uudistuksessa on luotava kunnille kannustimet ja velvoitteet tuottaa työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä työnantajapalveluita keskitetysti ja yhden luukun periaatteella. Mikäli työperäiseen maahanmuuton yrityspalvelut sirpaloituvat pienten työllisyysalueiden hoidettavaksi, eivät niiden resurssit yksin riitä vaikuttavien yrityspalveluiden hoitamiseen. Palveluissa, joissa voidaan saavuttaa huomattavia synergiaetuja ovat esimerkiksi yritysneuvonta, tulkkauspalvelut, yleisneuvonta, osaamisen tunnistaminen, yhteiset rekrytointi- ja matching-palvelut, yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyö valtion viranomaisten kanssa sekä yhteistyö yksityisen sektorin yritysten kanssa. Uudellamaalla on yhteistyöalustana voi toimia International House Helsinki palvelu.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut

Hallituksen esityksen mukaan yritysten kehittämispalvelut eivät siirry kuntien järjestämisvastuulle, vaan ne järjestetään jatkossa ELY-keskusten kautta.

Kauppakamarin teettämän selvityksen mukaan yritykset tuntevat heikosti eri palveluntuottajien (TE-toimistot, ELY-keskukset, ammatillisen koulutuksen järjestäjät, korkeakoulut) tuottamia rekrytointi- ja osaamisen kehittämisen palveluja. Uudistus ei saa heikentää tilannetta entisestään ja niiden löydettävyyteen on panostettava.

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan 27.6.2022
kehittäminen ja rahoitus**

Esityksessä on useita heikkouksia. Ne ovat päätösvallan, vastuiden, palveluiden kehittämisen ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän, jopa mahdottoman ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa ja toimintakykyä. Lisäksi valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena. Velvoitteet jopa estävät todellista uutta työllisyyden kunta- ja asiakaslähtöistä työtä, koska ohjaus tulee valtioneuvoston lähtökohdista, ei asiakkaan, eikä elinvoiman lähtökohdista. Alueelliset innovaatiot ja ratkaisut esimerkiksi palveluiden tuottamisen näkökulmasta eivät toteudu. Uudistuksen pitää mahdollistaa kuntien välinen yhteistyö sekä sopimuksellisuus, jota ei rajata työssäkäyntialueen henkilömäärällä ja sulkea pois ihmisten luontainen työssäkäyntialue. Nyt esityksessä vaikeutetaan erityisesti harvaan asuttujen ja pitkien etäisyyksien kuntien kykyä hoitaa työllisyys – ja elinkeinoasiat yhteistyössä järkevästi ja tehokkaasti toimintaympäristö laajasti huomioiden.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on esityksessä vain 30 %. Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda toimiva mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Tällä toimenpiteellä voidaan reagoida paremmin esim. äkilliseen rakennemuutokseen ja sillä lisätään kuntien sekä aidon työssäkäyntialueen resilienssikykyä.

Esityksessä yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä esimerkiksi asiakkaan työkyvyn, kuntoutuksen tai työkokeilujen näkökulmasta. Työvoimapalveluita tukevia yksityisiä tuottajia ei voida sulkea pois yhteistyömahdollisuutena.

**Svenska Österbottens förbund för 27.6.2022
utbildning och kultur, skn**

Arbetslivstjänsterna ska kunna tillhandahålla tjänster av hög kvalitet. Vi anser det motiverat att begränsa befolkningsunderlaget till minst 20 000 personer i arbetsför ålder.

Sysselsättningen i arbetskraften förbättras med i genomsnitt 5-10 procentenheter (Källa: PTT, Labore och MDI). Arbetskraftstjänsternas skyldighet att tillhandahålla arbetsförmedling gäller även för arbetsmarknadsutbildning.

Förslaget medför ingen förändring av den examensbaserade arbetskraftsutbildningen. Söfuk framhåller att anordnandet av effektiv och effektiv examensbaserad arbetskraftsutbildning kräver ett nära samarbete mellan arbetskraftstjänsteansvariga (tidigare TE byråerna och NTM centralerna) och utbildningsanordnare.

Vi ställer sig bakom förslaget att de beräknade kostnaderna för integrationsutbildning fördelas utifrån främmande språk, med undantag för integrationsutbildning för personer som åtnjuter internationellt skydd och likställs med dem. En separat tillräknat ersättning skulle tilldelas denna kommun.

Vi är oroade över att den arbetssökandes deltagande i tjänsterna inte minskar kommunens bidrag till arbetslöshetsersättningen. Detta gäller särskilt för långtidsarbetslösa. Det får inte finnas någon situation där långtidsarbetslösa inte hänvisas till tjänster, eftersom sannolikheten att få arbete bedöms vara låg.

En förbättring av sysselsättningsgraden kommer att kräva förändringar i socialskyddet i framtiden. Under denna mandatperiod har arbetet med att reformera socialförsäkringen påbörjats. Den reform som planeras för nästa regeringsperiod bör stödja målen för sysselsättningsförvaltningen.

Vi anser det lämpligt att staten vid styrningen och tillsynen av arbetskraftstjänsterna ska ha ett övergripande ansvar för sysselsättningen och arbetsförmedlingssystemets funktion samt att nationella mål sätts upp för främjande av sysselsättningen under regeringsperioden. Detta skulle bidra till en jämn kvalitet av tjänsterna, öka jämlikhet och gemensam utveckling av tjänster. Vi framhåller att nationella direktiv kräver enhetlig dataproduktion och datalagring som underlag för beslutsfattande.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur anser att det är viktigt att kommunen vid upphandling av arbetskraftsutbildning eller andra tjänster från tjänsteleverantörer ska följa lagen om offentlig upphandling. Reformen får inte snedvrida konkurrensen mellan upprätthållarna. Upprätthållarna ska behandlas likvärdigt oberoende av juridisk status och val av sätt att ordna TE tjänsterna från och med december 2024.

Söfuk betonar den upphandlingsexpertis som är avgörande för att säkerställa högkvalitativa arbetskraftstjänster. NTM centralerna har de senaste åren utvecklat upphandlingskompetens tillsammans med yrkesutbildningsanordnare. Det är viktigt att kommunerna och utbildningsanordnarna fortsätter att samverka regionalt och nationellt för att utveckla arbetsförmedlingens upphandlingskompetens. Staten bör därför stödja utvecklingen av kommunal upphandlingskompetens.

Vi anser att det är problematiskt att utvidga arbetssökandeskyldigheten och arbetssökandediskussioner relaterade till förslaget till heltidsstödda studier med arbetslöshetsersättning (VN / 144/2022). Skyldigheten bör begränsas till studiernas slutskede, vilket skulle stödja sysselsättningen men inte onödigt bromsa studierna. Samma problem gäller deltagande i arbetssökande diskussioner var tredje månad. Dessa nackdelar är särskilt uttalade bland dem i vuxen grundskoleutbildning. Vi anser att förslaget, trots sin individuella flexibilitet, är en åtgärd som försämrar genomförandet av studier och hindrar ett effektivt utnyttjande av arbetsledningsresurserna. Utöver arbetssökandeskyldigheten bör arbetssökandediskussionen begränsas till studiernas slutskede.

Vi stöder AMKEs föreslagna verksamhetsmodell där i princip alla arbetssökande ska få en andra stadiets utbildning eller annan utbildning som leder till anställning, till exempel utbildning av vårdbiträde, för att öka sysselsättningsgraden.

Vi anser att integrationsutbildningarna i samband med reformen överförs till Undervisnings och kulturministeriet som en del av statsandelssystemet. Detta skulle förbättra integrationsutbildningens kvalitet, tillgänglighet och effektivitet inför övergången till arbetslivet och fortsatta studier.

Esityksessä ollaan siirtämässä tosiasiallisesti tehtäviä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueelle. Paikallisia työllisyyttä tukevia palveluja ja yhteistyömuotoja ei pystytä hyödyntämään, koska järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu on erotettu toisistaan, yhteistoiminta-alueet ovat liian suuria ja toimintamalli on ylisäännelty. Järjestämismvastuu ja rahoitus tulee olla samoissa käsissä. Vaarana on, että pienimmät kunnat ovat vain rahoittajan roolissa.

Järjestämismvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Kuntien tulee voida muodostaa toiminnallisesti järjeviä kokonaisuuksia, jotka ottavat huomioon alueen erityispiirteet ja työssäkäyntialueet.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien kuulumisesta yhteistoiminta-alueisiin on liian suuri.

Ensisijaisesti kuntien tulee voida päättää yhteistyöstä itse. Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kuntien itsehallinnon kannalta.

Uudistuksen taloudelliset vaikutukset:

Palveluiden rahoitus kunnille perustuu kahteen kriteeriin: työikäisen väestön määrä (70 %) ja laajan työttömyyden käsitteeseen (30 %). Kriteerien painoarvo tulisi olla 50/50, jolloin tarveperusteisuus tulisi huomioitua. Kuntia ei tulisi rankaista siitä millainen väestörakenne niissä sattuu olemaan.

Pienissä kunnissa väestörakenne on usein vanhuspainotteinen ja muuttotappiainen. Kuntiin tulee paluumuuttajia eläköitymisen tai ikääntymisestä johtuvan työttömyyden myötä. Myös pitkään työelämän ulkopuolella olevien ja vahvan sosiaalipalvelun tarpeessa olevien (lapsiperheiden) ryhmä näyttäytyy varsin merkittävänä ryhmänä kuntiin muuttajista. Tämä väestö ei ole potentiaalista avoimille työmarkkinoille luonnollisesti sijoittuvaa väestöä, vaan kuormittaa kuntataloutta työllisyysneuvon ja valtionosuuksien näkökulmasta.

Työttömyysetuuskorvauksien korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Mallin tulisi huomioida työllisten ja työttömien määrän muutos ja perustua mahdollisuuksien mukaan todelliseen tilanteeseen.

Palkkatukityöllistämisen osalta on todettava, että kunnat ovat tehneet merkittävää työllisyysneuvonhoitoa palkatessaan esim. osatyökykyisiä palkkatukitöihin. Mikäli esitys toteutuisi johtaisi se tilanteeseen, että palkkatukityöllistäminen kunnissa loppuisi, koska kustannus jäisi kokonaan kuntien maksettavaksi ja rahoituksen ulkopuolelle. Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea myös itselleen. Erityisesti tulee huomioida kuntiin myönnetyn palkkatuen merkitys palkkatukityöllistettyjen jatkopolkujen mahdollistajana. Kuntien työllisyyspalvelujen tarjoama tiivis yksilöllinen työhönvalmennusohjaus palkkatukijakson aikana on tukenut työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja pääsyä ammatillisiin opintoihin.

Siirtymäaika tulisi olla tosiasiallisesti kolme vuotta.

Monialaisen tuen yhteistoiminnassa tulee kunta mainita yhtenä toimintajana, jotta asiakkaiden palveluprosesseja voidaan sovittaa yhteen. Lisäksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus tulee siirtää kuntien tehtäväksi.

Järjestämismvastuuta koskevat ehdotukset

Vastuu julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirrettäisiin pääosin työvoimaviranomaisina toimiville kunnille. Tehtävät, jotka eivät kunnille siirtyisi sijoitettaisiin pääosin KEHA-keskukseen. Valtion

kokonaisvastuu järjestelmän yleisestä toimivuudesta toteutettaisiin ehdotusten perusteella seurannalla, arvioinnilla, laillisuusvalvonnalla ja valtakunnallisten tietojärjestelmien ylläpidolla.

Kunta, jonka työvoiman määrä Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston perusteella olisi vähintään 20 000 henkilöä voisi järjestää uuden lakisääteisen tehtävän yksin. Muiden kuntien tulisi sopia tehtävän hoitamisesta muun tai muiden kuntien kanssa työllisyysalueeksi kutsuttavalla yhteistoiminta-alueella. Pro korostaa, että 20 000 työvoimapohja on ehdoton minimi, jotta palvelut kyetään edes lähtökohtaisesti hoitamaan lain tarkoittamalla tavalla. Työllisyysalueen on kyettävä tarjoamaan sellainen yhteiskunnan infrastruktuuri, jossa yritystoiminnalle ja työllistymiselle on aidosti edellytykset.

Järjestämisvastuu voisi olla yksittäisellä kunnalla omalla alueellaan tai yhdellä työllisyysalueen kunnalla tai kuntayhtymällä kaikkien työllisyysalueen kuntien puolesta. Kuntien kesken laaditut sopimukset tai itsenäisesti palvelut järjestävän kunnan päätös on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 31.10.2023. Aikataulusta kiinni pitäminen on ehdottoman välttämätöntä, jotta tiedot valtiolta siirtyvän henkilöstön työnantajista on käytettävissä yhteistoimintaneuvotteluista neuvotteluesityksiä annettaessa.

Jos työvoiman määrä kolmen peräkkäisen kalenterivuoden lopussa olisi alle 20 000, olisi kunnan tai työllisyysalueen viimeistään ryhdyttävä toimenpiteisiin lain edellyttämän työvoimapohjan saavuttamiseksi. Viimesijaisena keinona olisi valtioneuvoston oikeus päättää lain vaatimukset täyttävien järjestämisvastuutahojen muodostumisesta. Vastaavaa perälautamallia on käytetty lainsäädännössä myös aiemmin. Kokemus osoittaa, että kynnys puuttumiseen on äärimmäisen korkea. Ilmeisesti osin tästä syystä (vaikka hallituksen esityksessä viitataan lähinnä kielellisten oikeuksien turvaamiseen) lainsäädäntöön on tulossa poikkeussääntö, jolla varmistetaan vähintään 17 000 henkilön työvoimapohja. Muodostuvien työvoimaviranomaisten yhteistoiminnan välttämättömyyttä korostaa henkilöasiakkaan mahdollisuus tietyissä tilanteissa hakea palvelua muulta kuin kotikuntansa työvoimaviranomaiselta. Yritykset ja työnantajat voisivat aina asioida haluamassaan työvoimaviranomaisessa. Myös kielellisten oikeuksien toteutuminen voidaan varmistaa henkilöasiakkaan oikeudella asioida työvoimaviranomaisessa joko suomeksi tai ruotsiksi ja oikeudella asioida myös muun kuin kotikuntansa työvoimaviranomaisessa. Työvoimasta viimekätisessä vastuussa olevan valtion tulee antaa lainsäädännöllä selkeä signaali tahtotilasta työllisyysalueiden muodostamisessa. Pro suhtautuu poikkeusmahdollisuuteen varauksella.

Rahoitusta koskevat ehdotukset

Kunnille siirrettävien työvoimapalveluiden järjestämisen kustannukset korvattaisiin täysimääräisesti osana peruspalvelujen valtionosuutta. Kustannukset ovat vuoden 2022 talousarvioesityksen tasossa karkeasti arvioiden vajaat 700 miljoonaa euroa sisältäen 70 miljoonan euron lisäyksen pohjoismaisen palvelumallin käyttöönottoon.

Valtionosuusjärjestelmään sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka kuluessa siirryttäisiin vaiheittain laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen. Vuosina 2024 ja 2025 kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia ja vuonna 2026 25 prosenttia. Kolmantena kokonaisuutena vuonna rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisin kriteerein. Voimaantuloa käsittelevässä luvussa 9 sivulla 340 todetaan, että rahoituksen kolmen vuoden siirtymäkausi mahdollistaa toiminnan sopeuttamisen rahoituksen tasoon siirtymäaikana. Pro toteaa, että työvoimapalveluiden valtionrahoituksen yleiskatteellisuus on suurimpia uudistukseen sisältyviä riskejä nimenomaisesti työvoimapalveluiden asiakkaiden yksilöllistä palvelutarvetta vastaavien palvelujen varmistamisessa. Kuntien kyvyssä selvittää uudesta tehtävästä on eroja. Työllisyyspolitiikan tavoitteet asetetaan valtakunnallisesti, mutta toteutuskeinot ovat pitkälti

työvoimaviranomaisen päätettävissä. Valtion ohjauskeinot ovat vähäiset suhteessa nykytilaan. Tästä syystä valtionrahoituksen korvamerkintää on harkittava vakavasti. Korvamerkintää puoltaa myös se, että TE-toimistojen toimintamenoja on vastikään vahvistettu 70 miljoonalla eurolla. Eduskunta on myöntänyt lisärahoituksen nimenomaan asiakaspalvelun vahvistamiseen tarvittavan lisähenkilöresurssin palkkaamiseen.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoitusta. Rahoitusvastuu koskisi myös työnhakijan palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Portaittain nousevan rahoitusvastuun uskotaan ehkäisevän pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä ja ohjaavan resursseja myös pidempään työttömänä olleiden palveluihin. Kunnille tulisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Tosin tietyin poikkeuksin. Valtionosuusjärjestelmään sisältyisi myös toistaiseksi pysyvänä erillinen tasausmenettely, jolla valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin kustannusten kasvua vastaavalla tavalla. Voimakkaasti hajautetun palvelujärjestelmän yhteiskunnallinen vaikuttavuus lepää kannustavan rahoitusmallin varassa. Se olisi myös valtion tärkein taloudellinen ohjauskeino. Kunta, joka pystyisi vähentämään työttömyysetuusmenojaan hyötyisi taloudellisesti. Siitä toimiiko kannustin toivotulla tavalla ei ole varmuutta.

Hallituksen esityksessä on varsin ohuesti pohdittu rahoitusmallin kykyä reagoida suhdannevaihteluihin ja häiriötilanteisiin tai vastaanottaa muita toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvia iskuja.

Ohjausta ja valvontaa koskevat ehdotukset

Valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Vastuu yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä. Valtioneuvosto vahvistaisi hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Valtioneuvoston työ- ja elinkeinoministeriön työn tueksi ja yhteyteen asettamassa neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Järjestämislain 3 §:ään sisältyisi asetuksenantovaltuus. Pro korostaa kolmikantaisen vuoropuhelun merkitystä, mutta tuo samalla esille tarpeen hyödyntää neuvottelukunnan työssä työvoima- ja yrityspalveluissa työskentelevän henkilöstön käytännön työssään hankkimaa kokemustietoa. Neuvottelukunnan työhön on tarpeen liittää mekanismi, jolla henkilöstön osallisuus kehittämistyössä varmistetaan. Pro ehdottaa neuvottelukuntien tai vastaavien perustamista myös työvoimaviranomaisen toiminta-alueelle niin, että niissä on myös henkilöstön ja asiakkaiden edustus.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskukset kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskustelut vaikuttavat hallituksen esityksen perusteella lähinnä informaatio-ohjauksen välineeltä. Koska ELY-keskuksilla ei olisi laaja-alaisempia työllisyyden edistämiseen liittyviä tehtäviä (pl. työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta ja ennakointi) tai toimivaltaa, on keskeisen aluekehittäjän rooli jäämässä näiltä osin ohueksi.

Ehdotetut ohjauskeinot sekä valtakunnallisen ja alueellisen koordinaation välineet (työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja vuotuiset alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut) vaikuttavat suhteellisen hallinnollisbyrokraattisilta. Hallituksen

esityksessä ei ole juurikaan pohdittu, mitä seurauksia työllisyyden edistämisen tavoitteiden ja keinojen toisistaan erottamisella on (ts. valtakunnalliset tavoitteet ja kuntien laaja itsenäisyys valita toteutuskeinot). Jos käytettävä keinovalikoima ei ole tiedossa on myös tavoiteasetanta vaikeaa.

Työvoimasta vastuussa olevan valtion järein väline olisi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta käynnistyvä neuvottelumenettely. Tähän tilanteeseen jouduttaessa on työvoimapalveluiden saatavuus jo merkittäväällä tavalla vaarantunut, joka kasvattaa erityisesti paljon palveluja tarvitsevien ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien pysyvän syrjäytymisen riskiä.

Työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien laillisuusvalvonta hoidettaisiin keskitetysti yhdestä aluehallintovirastosta. Tehtävä sinällään soveltuu aluehallintovirastolle. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on valvonut työvoimaviranomaisten toimintaa kokeilualueilla ja pysyvä valvontatehtävä olisi luonteva jatkumo. Palaamme valvontaresursseihin hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnin kommentoinnissa.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Lainsäädäntöä on viime vuosina pyritty kehittämään yleispiirteiseksi. Puhutaan mahdollistavasta lainsäädännöstä. Samanaikaisesti osa lainsäädännöstä kirjoitetaan hyvin yksityiskohtaisesti. Viimeisenä esimerkkinä toukokuun 2022 alussa käyttöön otettu työnhakijan palveluprosessi, joka määritellään hyvin yksityiskohtaisesti laintasolla. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa työnhakijan palveluprosessia koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevaan lainsäädäntöön on viime vuosina lisätty täsmällisiä henkilöstömitoituksia ja eduskunnassa käsitellään paraikaa perusterveydenhuollon hoitotakuun kirjaamista lakiin. Tiedossa kuitenkin on, että lakien noudattamisessa on toistuvasti puutteita. Myös tehtävien hajauttamista ja keskittämistä näyttävät ohjaavan lainsäädännön perusteluissa aivan eri periaatteet. Keskittämisissä vedotaan toiminnan taloudellisen tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseen. Hajauttamisissa talouteen painottuvat näkökulmat jätetään perusteluissa vähemmälle. Toisistaan poikkeavat lainsäädännön sisällön kehittämissuunnat herättävät kysymyksen korjataanko lainsäädännöllä ylipäänsä oikeaa asiaa. Järjestämisvastuun siirto kunnille lisää toimijoiden määrää nykyisestä ja työvoimasta vastuussa olevan valtion ohjauskeinot vähenevät tai menettävät tehoaan. Ydinkysymys on, hyötyykö työnhakija järjestämisvastuun siirrosta.

Toimijoiden kasvava määrä saattaa lisätä myös tarvetta eri tasoille ohjeistukselle moninaisen lainsäädännön soveltamisen ja tulkintojen yhdenmukaisuuden varmistamisessa. Toisistaan poikkeavat soveltamiskäytännöt saattavat johtaa myös valvontaviranomaisen työmäärän lisääntymiseen.

Työvoimaviranomaisten mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja TE-toimistojen työllisyysmäärärahalla hankkimaa työvoimakoulutusta. Työvoimaviranomainen voisi päättää valtionosuudella rahoitetun koulutuksen tuottamistavan. Lakiin sisältyisi kuitenkin yhteistyövelvollisuus koulutuksenjärjestäjien kanssa. Koulutuksen tuottamistapaan sisältyvään valinnanvapauteen ja hankintoihin liittyy pelko siitä, että hankintapäätöksiä ohjaava tekijä olisi enenevässä määrin hinta, eikä asiakkaiden palvelutarve. Hallituksen esityksen yritysvaikutusten arvioinnissa on viitattu ostopalveluina hankitun koulutuksen tarjoamien liiketoimintamahdollisuuksien vähenemiseen. Sen sijaan huomiota ei ole kiinnitetty ELY-keskusten valtakunnallisen koulutushankintoihin liittyvän kehittämistyön katoamiseen ja hankintaosaamisen pirstaloitumiseen pieniin hankintayksiköihin. Hankintojen hajautumisen aiheuttama hankintamäärien pieneneminen saattaa myös nostaa kustannustasoa. Työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen vaikuttavat monet muutkin tekijät kuin opiskelijavalinnat. Koulutustarjonnassa

on alueittain suuria eroja (esim. millä kansalliskielellä koulutusta on saatavilla), jolloin työvoimaviranomaisten yhteistyö koulutushankinnoissa on aivan välttämätöntä. Työvoimakoulutukseen liittyvien ehdotusten sisältöä on syytä pohtia esim. työvoimaviranomaisten velvoittamista vahvempaan yhteistyöhön hankinnoissa. Lisäksi pitää varmistaa ELY-keskuksissa nykyisin olevan hankintaosaamisen järjestämisvastuun siirrossa säilyä. Hankintoja voidaan kilpailuttaa 30.11.2024 saakka. Tarvitaan siirtymäajan järjestely, jotta asiakkaille pystytään tarjoamaan koulutuspalveluja keväällä 2025 ilman katkoksia.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Tarkoitus on säätää uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, jolla säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Uusista palveluista ei säädettäisi, vaan kyse olisi nykyisten lakisääteisten palvelujen yhteensovittamisesta. Työvoimaviranomaisen lisäksi toimijoita olisivat hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Ehdotus työmarkkinatukeen, työttömyyden kestoon ja henkilön ikään liittyvien edellytysten poistumisesta asiakasohjauksen perusteena on hyvä muutos. Sen sijaan huoli riittävien resurssien kohdentamisesta asiakkaan palvelutarvetta vastaavaan monialaiseen tukeen on suuri. Esimerkiksi KELAn resurssi on nykyisellään noin 45 henkilöä ja täysin alimitoitettu tarpeeseen nähden. Vuoden 2023 alusta toimintansa aloittavilla hyvinvointialueilla saattaa kuntouttavaan työtoimintaan liittyvien tehtävien organisointi olla kesken uuden lain tullessa voimaan.

Työvoimaviranomaiset ja hyvinvointialueiden toisistaan poikkeavat aluejaot aiheuttavat melkoisen sekavan ja työllistävän järjestelyn erilaisine organisoimintamallineen, lukuisine johtoryhmineen ja verkostoon nimettyine vastuuhenkilöineen. Organisoimintamallin keventämisen mahdollisuuksia soisi pohdittavan lopulliseen hallituksen esitykseen.

Monialaisen tuen järjestämiseksi ei nykyisäädännöstä poiketen enää edellytettäisi toimipisteitä, joka on asiakkaan kannalta huono ratkaisu. Monialaisen tuen toimitilajärjestelyissä olisi luontevaa hyödyntää julkisen hallinnon yhteisiä asiakaspalvelupisteitä ja yhteiskäyttöisiä toimitilaratkaisuja, joita paraikaa ollaan valmistelemaan valtiovarainministeriön vetämässä hankkeessa.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jonka toimintaedellytyksistä vastaisivat työvoimaviranomaiset. Tarkoitus ei ole muodostaa uutta organisaatiota, vaan kyse on nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaisesta matalan kynnyksen palvelusta, jossa kootaan yhteen olemassa olevia palveluntuottajia. Kustannuksista, organisoiminnasta ja palvelupisteistä sovittaisiin toimijoiden kesken. KEHA-keskuksen tehtävä olisi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen (ONNI-toiminta) noin 30 henkilötyövuoden psykososiaalisen tuen työpanoksella osana matalan kynnyksen palvelua. KEHA-keskus hoitaisi palveluintegraation ja tukipalvelua työllisyyttä edistävästä monialaisen palvelun toimijoille. Hallituksen esityksen perusteluteksteissä jää jossain määrin epäselväksi esim. työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen keskinäinen roolitus.

Työttömyysturvatehtävät

Uudenmaan TE-toimistossa tällä hetkellä hoidettavien harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyttäminen valtakunnallisena ja sijoittaminen KEHA-keskukseen on perusteltua. Pro korostaa, että työttömyysturvatehtävät pitää resursoida niin, että erityisosaamista voidaan jakaa myös työvoimaviranomaisille sopivaksi katsotun palvelukanavan kautta. Näin varmistetaan myös yhdenmukaisten soveltamiskäytäntöjen säilyminen työvoimaviranomaisten määrän kasvaessa.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

KEHA-keskus olisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä vastuussa oleva viranomaisena. KEHA-keskus olisi valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjä yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa. Työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta ne voisivat käyttää myös itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Pro on jo aiemmissa yhteyksissä todennut, että TE-palvelujen uuden tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen ja käyttöönottoon on tehty merkittävät taloudelliset investoinnit ja järjestämistäsiirryessä työvoimaviranomaiset on velvoitettava käyttämään valtion hankkimaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Pro korostaa, ettei valtion piikki voi olla auki odottamassa millaiseksi ”tekninen vuoropuhelu valtion ja kuntien välillä yleisesti rakentuu”. Lukuisien tietojärjestelmien rinnakkainen käyttö on asiakastyön aikavaras, joka kuormittaa tarpeettomasti henkilöstöä ja lisää julkisen talouden kustannuksia.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Muutoksia KEHA-keskuksen roolissa ja tehtävissä voi pitää merkittävänä. Vaikka KEHA-keskuksesta siirtyisi kuntiin julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä maksatustehtäviä sekä talous- ja henkilöstöhallinnon, asianhallinnan ja virastopalvelujen tehtäviä, tulisi virastolle suuri määrä uusia tehtäviä. KEHA-keskuksen hoidettavaksi tulisi kokonaan uusia tehtäviä työvoimapalveluja koskevan valtakunnallisen seurantatiedon tuottamisessa ja järjestelmän toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevan tiedon arvioimisessa. Uusia tehtäviä olisivat myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen ja työperäistä maahanmuuttoa sekä työvoiman kansainvälistä liikkuvuutta edistävät palvelut. Uutena tehtävänä KEHA-keskukselle siirtyisivät Uudenmaan ELY-keskuksesta palkkaturva-asia ja Uudenmaan TE-toimistosta harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät. Jossakin määrin täsmentämistä kaipaa työnjako työ- ja elinkeinoministeriön oman analyysitoiminnon kanssa. Muutoin Pro pitää ehdotettujen tehtävien sijoittamista KEHA-keskukseen perusteltuna.

Järjestämistäsiirto poistaisi ELY-keskuksilta TE-toimistojen ohjaus- ja valvontatehtävät. Julkisten työvoimapalvelujen hankintaan liittyvät tehtävät siirtyisivät kunnille. ELY-keskusten tehtävänä säilyisi työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta ja ennakointi. ELY-keskusten rooli työllisyyden edistämässä näyttää hallituksen esityksen perusteella tyypistyvän vuotuisten yhteistyö- ja seurantakeskustelujen käymiseen työvoimaviranomaisten kanssa. Ehdotus on sikäli hämmäntävä, että ELY-keskuksilla on monialaisina asiantuntijavirastoina nykyisellään keskeinen rooli alueiden elinvoimaisuuden edistämässä eri vastuualueidensa tehtävien kautta. On vaikea ymmärtää, miten aluekehitystä palvelee se, että työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys eivät kuuluisi millään tavalla ELY-keskusten tehtäväalueeseen. Yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät valtakunnallisesti toimeenpantavina osana ELY-keskusten yrityspalvelujen kokonaisuutta. Myös koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta- ja ennakointitehtävät säilyisivät ELY-keskuksissa. ELY-keskusten tehtävillä on elimellinen kytkentä työllisyyden edistämiseen myös alueiden asukkaiden ja elinkeinoelämän tarvitseman yhteiskunnan infrastruktuurin varmistajana. Pro pitää välttämättömänä, ettei ELY-keskusten monipuolista asiantuntijuutta elinvoimatehtävissä työllisyys- ja yrityspalveluiden kuntasiirron yhteydessä hukata. Kaikki eri toimialoilta muodostuva tieto ja osaaminen on valjastettava jatkossakin työvoimaviranomaisten käyttöön ja työllisyyden edistämistehtävä säilytettävä ELY-keskusten tehtävissä.

Yritysten kehittämispalvelut

Nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin sisältyvät (yritystoiminnan kehittämispalveluja) koskevat säännökset siirrettäisiin osaksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annettua lakia (758/2021) sisältöä muuttamatta. Yritysten kehittämispalvelujen valtion rahoitusosuuden maksaminen palveluntuottajalle siirtyisi KEHA-keskukselta toimivaltaiselle ELY-keskukselle. Pro pitää yritysten kehittämispalvelujen integraation parantamista ja yhteensovittamista muihin yritystoiminnan avustuksiin (yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus) asiakaslähtöisenä ja kannatettavana ehdotuksena.

Työntekijän oleskelulupa

Pro kannattaa kaksivaiheista lupaprosessista luopumista ja saatavuusharkinnan siirtämistä Maahanmuuttovirastolle. Muutokset nopeuttavat ja sujuvoittavat työntekijän oleskeluluvan myöntämistä.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastuun uudistaminen

Kainuun liiton näkemyksen mukaan kuntapohjainen työvoimapalvelumalli esitys on lähtökohtaisesti toimiva, mutta esityksen jatkovalmistelussa tulee siihen tehdä seuraavia muutoksia: Uuden mallin mukaisessa esityksessä työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu tulisi siirtyä kunnille, eikä kuntien muodostamille keinotekoisille yhteisalueille. Kuntien tosiasiallisesti toimintamahdollisuudet tulee turvata riittäväillä resursseilla ja rahoituksella. Esityksessä kuvailut laajat alueet sekä järjestämistä vastuun ja rahoitusta vastuun erottaminen soveltuvat erityisen huonosti harvaan asutuille - ja pitkien etäisyyksien alueille.

Järjestämistä vastuun ja rahoitusta vastuun siirtäminen kokonaisuudessaan kunnille, antaisi kunnille todellisen vastuun työvoimapalveluiden järjestämisestä ja kannustaisi kuntia myös ennalta-ehkäisevään työhön. Kunnat voisivat myös silloin huomioida kunkin kunnan alueelle parhaiten sopivat toimintatavat ja minimoida yhdyspintahaasteet. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kunnat tekemään yhteistyötä keskenään, mutta toiminnan onnistumisen kannalta tulisi luottaa luonnollisiin yhteistyöväyliin, eikä keinotekoisesti pakottaa kuntia yhteistoiminta-alueiksi.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kainuun työvoimapohja on nykyisellään noin 31 000, joten esitetyn määräyksen (työvoima 20 000) mukaisesti Kainuu muodostaisi mahdollisesti oman työllisyysalueensa. Järjestämistä vastuun jäädessä maakunnan kokoiselle suurelle toimijalle, kunnan oman elinvoiman kehittäminen ei mahdollistu niin jätävästi kuin silloin, kun järjestämistä vastuu säilyy peruskunnalla itsellään.

Käytännössä Kainuussa järjestämistä vastuu tarkoittaisi maakunnallista kokonaisuutta, mitä se on ollut jo nykyisten TE-toimistojen muodossa. Järjestämistä vastuusta päättäessä tulee huomioida myös kasvukeskusten ulkopuolella mahdollisuus liikkua ja vastaanottaa palveluita. Esimerkiksi Kainuussa kuntien väliset etäisyydet ovat pitkiä ja julkisen liikenteen vuorot kulkevat rajallisesti sekä polttoaineen hinta on niin korkea, että palveluita ei voi olettaa haettavan pelkästään "isäntäkunnasta".

Kainuun liiton näkemyksen mukaan esitetty 20 000 työvoimapohjan peruste järjestämisvastuulle on liian kaavainen ja ongelmallinen harvaan asutuille alueille. Kuntien tulisi voida sopia yhteistoiminnasta myös kaikkien kuntalain 8 luvun mukaisten yhteistoimintamallien mukaisesti ei pelkästään kuntayhtymä tai vastuukuntamalli. Lainsäädännöllä tulisi ohjata vain sitä, mitä tehtäviä tällä laajemmalla ja yhtenäisellä työvoima-alueella on perusteltua yhteisesti tehdä.

Esitettyssä mallissa siirretään työvoimapalvelut valtiolta liian laajoille yhteistoiminta-alueille, joiden muodostamista ei voida perustella asiakkaan näkökulma huomioiden. Kainuun liitto esittää, että järjestämisvastuu annetaan jokaiselle kunnalle ja kunnat voivat keskenään sopia isompien kokonaisuuksien yhteistoiminnasta. Itsenäinen päätäntävalta on säilyttävä kunnilla jo perustuslainkin näkökulmasta. Asiakaspalvelu ja työvoimaviranomaisen peruspalvelut tulee turvata kuntiin.

Esityksen mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää palvelu on merkittävästi heikentynyt kahden vuoden aikana. Vertailussa käytetään apuna muita vastaavia työvoimaviranomaisia. Mikäli tilanne ei kohennu ministeriön laatiman toimintasuunnitelman avulla, tulee ministeriöiden laatia arvio siitä, onko työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalvelut merkittävästi heikentynyt.

Työ- ja elinkeinoministeriölle suunniteltua valvontaroolia voidaan pitää poikkeuksellisena. Esitys antaa ministeriölle mahdollisuuden myös käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtava neuvottelumenettely, mikäli työllisyysalueen kyky järjestää palvelut on merkittävästi heikentynyt. Päätöksen alueiden muuttamisesta tekisi valtioneuvosto. Valvontaroolilla voi siis olla merkitystä myös alueisiin, joilla työvoimapalveluiden järjestäminen on onnistunut.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksen mukaisesti valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti, mikä on kannatettava rahoitusmalli. Kainuun liitto kuitenkin yhtyy Kuntaliiton lausuntoon sisältyvään kehittämisesitykseen. Kuntien valtiosuus pohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden 2024 talousarvioiden perusteella. Vuoden 2019 talousarvioon perustuva laskelma on vanhentunut jo ennen lakiesityksen julkistamista ja voi johtaa isoihin korjaustarpeisiin.

Valtiosuuksissa tulee huomioida myös kuntien omat panostukset työllisydenhoitoon. Muutoin tilanne pakottaa alueet priorisoimaan ja karsimaan palveluiden järjestämistä. TE-palvelukokonaisuudesta on tulossa yksi suurimmista kuntien tehtävälajeista. Esitetty malli aiheuttaa painetta esim. kuntien verotuksen kiristämiseen. Valtion siirtäessä vastuita kunnille, sen tulee aidosti tukea myös taloudellisesti kuntia.

Esitettyjen rahoituslaskelmien perusteella näyttää myös siltä, että Kainuu kokonaisuudessaan on yksi suurimmista häviäjistä rahoitusmallissa. Negatiivinen nettovaikutus siirtyvien kustannusten osalta kuntatalouteen vaihtelevat Kainuussa reilusta 2 milj. eurosta reiluun 20 000 euroon. Tämä on epäsuhdassa siihen, miten esitettyissä järjestämisvastuissa palvelut resursoitaisiin ja muodostuisivat. Paine palveluiden keskittämiseksi työllisyysalueen keskuskaupunkiin pienempien kuntien kustannuksella kasvaisi liikaa.

Esitetty rahoitusmalli rankaisee kuntia, jotka ovat hoitaneet työllisyyttä hyvin ja pitkäjänteisesti. Kainuussa laaja työttömyys on laskenut jo usean vuoden ajan. Se on osoitus siitä, että Kainuussa on tarjolla laajasti erilaisia työpaikkoja ja eri työllisyysenhoidon toimijat ovat tehneet todella hyvää työtä työllisyysedistämiseksi ja palveluihin pääsyn turvaamiseksi. Työvoiman määrää mittarina

käytettäessä Kainuu näyttäytyy myös häviäjänä, sillä työikäisen väestön määrä on täällä muuta maata pienempi ja uhkaa pienentyä entisestään.

Uudistuksessa siirtyvien kustannusten kompensoimiseksi valtionosuusjärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella.

Kainuun liitto esittää, että valtionosuuskriteeristössä kompensoidaan siirtyvien palveluiden kustannuksia myös asukastiheyden perusteella, sillä harvaanasuilla alueilla pitkät välimatkat vaikeuttavat usein tarjotun työn vastaanottamista ja aiheuttavat palveluntuotannolle lisähaasteen asiakaskohtaisen ohjaustyön ja kustannusten kasvun muodossa.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvamenojen osalta esityksessä esitetään, että korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti. Näkemyksemme mukaan korvausten ja tasausten määrää tulee tarkistaa viimeistään vuoden 2025 aikana, jolloin laajennettu maksuosuusvastuu kasvattaa merkittävästi työttömyysetuuksien kuntaosuuksia. Esitetty malli ei huomioi suhdannevaihtelusta johtuvaa mahdollista työttömyyden kasvua ja sen myötä kuntien rahoitusvastuun kasvua. Tarkastus tulisi toteuttaa vuosittain.

Kainuun liitto esittää, että monialaisen yhteispalvelun asiakkaiden rahoitusvastuu pitkäaikaistyöttömien oalta siirretään hyvinvointialueille, jotka pääasiallisesti tuottavat kohderyhmän palvelutarpeen mukaiset palvelut.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan vastuu palveluiden tuottamisesta olisi käytännössä suurilla yhteistoiminta-alueilla, joiden rahoitusvastuu olisi kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Kainuun liitto näkee, että vastuiden eriyttämistä ei ole selvitetty tarpeeksi huolellisesti esityksessä. Jo esityksessä tulisi pystyä arvioimaan, että miten ratkaistaan, kuuluvatko havaitut epäkohdat järjestäjän vai tuottajan vastuulle.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Lain mukaan työvoimaviranomaisen tulee järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta työllisyystavoitteeseen on mahdollista päästä, tulee palveluiden olla selkeät ja vaikuttavat. Palvelut tulee olla saavutettavissa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti ei lain määreiden mukaisesti.

Alueemme kunnat ovat, että työpaikoilla tapahtuva opinnollistaminen huomioidaan lainsäädännön uudistamisessa ja opinnollistamiselle annetaan juridinen status uutena työllistymistä edistävänä palveluna. Kunnilla tulee itsellään olla mahdollisuus järjestää ko. palveluita, jotta ne voidaan

toteuttaa mahdollisemman kustannustehokkaasti. Kunnat voisivat hyödyntää mm. kansalaisopistoja palveluiden tuottamisessa.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, siirtyisivät aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Esitetty rahoitusmalli pakottaa kunnat rajaamaan tukityöllistämisen pelkkään lakisääteiseen velvoitetyöllistämiseen, koska esitettyä negatiivista nettokustannusvaikutusta on pakko kompensoida karsimalla palveluista.

Kainuun liitto esittää, että velvoitetyöllistämisestä luovutaan ja keskitetään siihen liittyvä rahoituksen osuus työllisyyspalveluiden resursseihin, jotta valmennuksellinen työote on mahdollista ja siten työttömyysjaksot jäisivät mahdollisimman lyhyeksi kaikissa ikäluokissa myös niissä, jotka kuuluvat velvoitteen piiriin nykyisellään. Nykyiset ehdotukset vaarantavat merkittävästi osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia. Tällä on suora vaikutus myös kuntien työttömyyden kasvuun, verotulojen pienenemiseen sekä ostovoiman heikkenemiseen alueella. Kyseessä on kuitenkin kohderyhmä, joiden työllistyminen avoimille markkinoille on tosiasiallisesti mahdotonta.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Kainuun liiton mielestä on kannatettavaa, että harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien vastuualue siirretään Keha-keskukseen on, koska tällä pystytään varmentamaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksessä ehdotetaan, että KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Työnvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmä-kokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat itse päättää käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Yhteinen asiakastietojärjestelmä turvaisi ajantasaista tiedonkulkua asiakkaan muuttaessa alueelta toiselle esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa hiljattain käyttöön otettu Kanta-asiakastietojärjestelmä on asiakkaalle sama asuinpaikasta riippumatta.

Rekisterin pitovastuun tulee seurata järjestämisvastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Työllistymisen edistämisen kannalta olennaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tiedonvaihto hyvinvointialueiden ja kuntien välillä tulee vahvistaa monialaisen tuen palvelun tiedonsaantioikeutta vastaavaksi. Lisäksi 50 %:n työajankäyttö TE-palveluihin tulee poistaa, jotta kunnat voivat hyödyntää paremmin TE-palveluiden järjestämisessä mm. omia yritysasiantuntijoitaan, jotka eivät tee 50 %:a nykyisissä kuntakokeiluissa töitä.

Pukkilan kunta

27.6.2022

Keskeisissä ehdotuksissa on huomioitava koko työllisyshoidon laaja asiakaskohderyhmä ja varmistaa työllisyshoidossa tarvelähtöisyys palveluiden suunnittelussa. Selkeiden työllisyyspalvelu-kokonaisuuksien varmistamiseksi on huomioita riittävä resurssointi sekä rahoituksen roolitus palveluiden mahdollistamiseksi myös varhaisessa asiakasrajapinnan ennaltaehkäisevässä palvelutarjonnassa. Laadukkaiden sekä vaikuttavien työllisyshoidon

lähipalveluiden vahvistamiseksi työvoimamäärän määrittelyssä on tärkeää huomioida jo toimivat sekä olemassa olevat rakenteet paikallisella tasolla sekä alueellisesti toisiaan täydentävät elinvoimapalveluiden yhdyspinoissa toimivat yhteistyörakenteet. Etenkin Uudenmaan alue on käytännössä yhtä työssäkäyntialuetta. Kilometrimäärän rinnalla on oltava tarveharkintaa ja joustoa - liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista. Järjestämis- ja rahoitusvastuun tulee olla toisiaan tukevaa ja työllisyysalueen muodostua yhtenäiseksi toiminnalliseksi alueeksi, jossa ennalta määritelty työssäkäynti- tai työvoimamäärän kriteerit eivät välttämättä kaikilta osin vastaa tavoitteellista uudistustyötä. Henkilöasiakkaalle myönnettävissä kulukorvauksissa tulisi myös ottaa huomioon, että uuden palvelumallin tuomat tihennetyt alku- ja työnhakuhaastattelut voivat aiheuttaa ison taloudellisen taakan asiakkaalle, mikäli palvelut jatkossakin on keskitettyinä isompiin kaupunkeihin. Tällöin asiakkaalle kuuluu korvata liikkumisesta aiheutuneet kustannukset. Palvelumallissa on painotettu asiakkaan henkilökohtaista kohtaamista haastatteluissa, kuitenkin asiakkaalle voi kertyä isotkin kulkemisen kustannukset suhteessa tulotasoon näihin tapaamisiin kulkemisen kautta. Yhdenvertaisuuden toteutumisesta on pystyttävä huolehtimaan palvelujen paikallisesti järjestämisellä tai palveluihin kulkemisesta aiheutuvien kulujen korvaamisella. Kunnille tulee mahdollistaa luonnollisten elinvoima-alueiden palveluiden suunnittelu, kehittäminen sekä palveluiden käynnistäminen. Valmistelutyötä sekä järjestämisvastuullisuutta on tarkasteltava paikallisesta kuntalähtöiseltä sekä alueelliselta luontevaan yhteistyöhön perustuvaan mahdolliselta työllisyysalueelta. Sopimuksellisuuteen perustuva järjestämisvastuu kannustaa alueen toimijoita kohdentamaan mm. asiakaskohderyhmän palvelutarvehankintaa, kun tarve on alueellisestikin tunnistettu sekä kytketty työllisyydenhoidon ekosysteemiin esimerkiksi myös koulutuksenjärjestäjän keskeisen tärkeä rooli.

Järjestämisvastuun uudistamisessa tulee selkeämmin havainnoida hyvinvointi- sekä mahdollisen uuden työllisyysalueen yhdyspinnat. Matalan kynnyksen työllisyydenhoidon palveluissa mm. kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuullisuus on selkeä, mutta asiakasohjaus hyvinvointialueelta peruskunnan ja/tai työllisyysalueen palveluihin on mahdollisuuksiltaan kuvattu vajavaisena. Hyvinvointialueen-yhdyspinta on tärkeä osa koko työllisyydenhoidon ekosysteemiä, jonka perustehtävänä sekä tavoitteena on synnyttää paikallisesti ja/tai alueellisesti lisää työvoimaa. Työllisyyspalvelut tarvitsevat sosiaali- ja terveystyöpalveluiden asiantuntijuutta marginaalissa osassa asiakaskohderyhmää ja osa kohderyhmästä ei tarvitse lainkaan, mutta yhdyspinta on tärkeä kuvata aktiivisena osana palveluekosysteemiä. Työllisyysalueella toimiva hyvinvointialue tulisi saattaa osavastuulliseksi työllisyydenhoidon toimijaksi näkyvämmiin myös valmisteluvaiheessa. Hyvinvointialueille tulisi tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystyöpalveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä vähentäisi kuntien taloudellista rasitetta. Yhdyspinnassa asiakaslähtöinen lähestyminen palveluiden suunnittelussa myötävaikuttaa kuntataloudessa positiivisesti ja parhaimmillaan luo aitoja mahdollisuuksia asiakkaan etenemisessä työllisyydenhoidossa.

Kunnille on suunniteltu velvollisuus tarjota palvelut yli TE-rajoiden, jossa henkilöasiakkaiden kustannukset kattaisi asuinkunta, työnantaja-asiakkaiden kustannukset jäisivät palvelua tarjoavan kunnan kustannettavaksi. On varmistettava, että tilanne ei johda alueellisesti tai kansallisesti palveluiden ruuhkautumiseen toisissa kunnissa toisten kustannuksella. Kotikunnan olisi aina korvattava sekä henkilö että yritysasiakkaan kustannukset.

Rahoituksen osavastuullisuutta tulee tarkastella aktiivisesti työllisyys- sekä hyvinvointialueiden osalta. Kertaluonteisesti toteutetun poikkileikkaustilanteen luoma kuva talouskokonaisuudesta on mahdollisesti vajavainen ja riskisuhdanne altis. Siirtyvän rahoituksen koulutuksellisuus ja tiedonkulku on jo valmisteluvaiheessa suunnattava kuntien- ja kaupunkien talousosaajien lisäksi työllisyydenhoidon palvelusubstanssin osaajille entistä voimakkaammin. Kuntakentällä taloudesta ja työllisyydestä vastaavat viranhaltijat tai toimijat suunnittelevat uudistusta omasta substanssistaan, oletusarvona ei voida pitää yhteistä substanssia. Valmistelutyö myös sitoo erityisesti pienissä

kunnissa jo valmiiksi hyvin pieniä resursseja ja valmistelutyöstä tulisi saada selkeä ohjeistus ja korvausmenettely kunnille.

Kunnilla, kuntayhtymillä ja niiden määräysvallassa olevilla yhteisöillä ei esitettyssä lakiuudistuksessa olisi enää oikeutta palkkatukeen ja yhteisöillä ei enää oikeutta palkkatukeen ja korvaava ratkaisu pyrittäisiin löytämään lausuntokierroksen aikana. Palkkatuen myöntäminen on erittäin tarpeellinen myös kunnille itselleen. Tulee erityisesti pohtia, onko palkkatuelle ylipäänsä tarvetta etsiä vaihtoehtoa, jos se sellaisenaan on jo kuitenkin toimiva.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteimeistä. Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toiminnan järjestämisen suunnittelussa tulee huomioida alueellinen palvelutarve ja luoda yhteistyöhön perustuva pohja työskentelyllä niissä kunnissa joissa em. palvelu on suunnittelu- ja/tai kehittämisvaiheessa. Toimintaedellytykset palvelun mahdollistamisessa tulisi määrittellä selkeinä paikkakuntalähtöisinä palvelukokonaisuuksina.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry 27.6.2022

Esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen sekä myös kunnista toisiin kuntiin/kuntayhtymiin.

Järjestämisvastuu ja liikkeenluovutus

Esityksen mukaan kunta/kuntayhtymä voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan/kuntayhtymän työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä.

Valtiolta ja kunnista siirtyvän henkilöstön kannalta työllisyysalueiden tulisi olla riittävän suuria, jotta:

- Ne pystyisivät ylläpitämään riittävästi henkilöstöä työvoimapalveluiden tarjoamiseksi alueella. Alimitoitettu henkilöstö johtaa työntekijöiden uupumiseen ja palvelun heikkenemiseen.
- Työllisyysalueet vaikuttaisivat myös valtiolta ja kunnilta työllisyysalueille siirtyvän henkilöstön sijoittumiseen. Uudelleen sijoittumisessa tulee huomioida etätönn mahdollisuus, mikäli se työtehtävien kannalta on mahdollista järjestää.
- Lähtökohtana tulee olla laajat työllisyysalueet tasapainoisesti, jotta henkilöstölle pystytään tarjoamaan samanlaiset työehdot eri puolilla Suomea.

Esitys mahdollistaa tilanteen, jossa Suomeen syntyy monia erillisiä työllisyysalueita. Tämä voi hankaloittaa tulosohjausta ja seurantaa. Riskinä on, että tämä heijastuu myös henkilöstöön

erilaisina toisistaan poikkeavina vaatimuksina ja mahdollisina aluemuutoksina, henkilöstösiirtyminä, lain toimeenpanon, alueiden muodostumisen jälkeen.

YKA esittää liikkeenluovutuksen oheen vähintään yhden vuoden irtisanomissuojaa muutoksen kohteena oleville kuntien ja valtion työntekijöille, jona aikana taataan työntekijöiden työn jatkuvuus ja palveluiden kitkaton siirtyminen uusille työllisyysalueille. Osaava henkilöstö on avaintekijöitä uudistuksen onnistumisessa.

Liikkeenluovutuksen seurauksena valtion työntekijät siirtyvät valtion virkaehtosopimuksen piiristä kunnallisen virkaehtosopimuksen piiriin sopimuskauden vaihtuessa. Tässä muutoksessa tulee valtion työntekijät (ja myös siirtyvät kuntien työntekijät) nähdä ns. vanhoina työntekijöinä, jotta lomaoikeudet ja muut palvelussuhteen pituudesta johtuvat etuudet tulevat oikeudenmukaisesti määriteltä. Lisäksi valtion palveluksessa olevien erityinen eläketurva pitää sisällyttää lakiin.

Palkkojen harmonisointi

Esityksen mukaisesti kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työntekijöihin valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. YKA korostaa, että lakiluonnoksessa esitetyt muutokset henkilöstön palkkauksessa tulee suorittaa kaikkien muutoksen kohteena olevien työntekijöiden (sekä kunta että valtio) osalta ylimmän palkkatason mukaan, koska muutoin palkkojen harmonisointi, kuntasektorin nykyiset palkkatasot huomioiden johtaisi laaja-alaiseen palkkojen alentamiseen.

Henkilöstösiirrot valtion sisällä

Uudistuksesta aiheutuu myös valtion tehtävien uudelleen järjestelyä ja tästä johtuvia henkilöstösiirtoja valtion sisällä. Lain voimaannpanon merkitys muihin virastoihin kuin KEHA-keskukseen, ELY-keskuksiin ja TE-toimistoihin, on merkittävä Valtorin ja Palkeiden osalta. Näissä muutoksissa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja pyrkiä löytämään työtä muulta valtion hallinnosta.

Luottamusmies- ja yhteistointa

Siirtymisen yhteydessä käydään henkilöstön kanssa yhteistoimintaneuvottelut valtion ja kunnan yhteistoiminnasta annetun lainsäädännön mukaisesti. Näissä yhteistoimintaneuvotteluissa on ensiarvoisen tärkeää kuulla ja osallistaa uusien työllisyysalueiden vastuuhenkilöt. Luottamusmiestoiminnan jatkuvuuden kannalta olisi muutoshetken jälkeen erityisesti taattava siirtymäkauden ajan nykyisten valtiolle nimettyjen luottamusmiesten toimikauden jatkaminen kunnallisen VES/TES-sopimusjärjestelmän puitteissa. Tällä taattaisiin valtiosektorin palvelussuhteisiin ja niiden ehtoihin liittyvä osaaminen muutoksessa.

Palveluiden järjestäminen ja niihin osallistuminen

YKA kannattaa esitykseen sisältyviä joustoa työvoimapalveluihin osallistumisessa: jatkossa henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Tämänkaltainen joustavuus on perustelua uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla on varmistettava, että kustannusten korvaaminen ja muu hallinnon työ

eivät aiheuta järjestäville tahoille liiallista työtä. Esitys ei myöskään saa johtaa työvoimakoulutuksen epätasalaatuihin järjestämiseen alueilla.

Samalla tavoin YKA pitää perusteltuna esitystä siitä, että jatkossa työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus tarjota palveluja työnantaja-asiakkaille näiden koti- tai toimipaikasta riippumatta. YKA kuitenkin kantaa huolta työvoimaviranomaisten yhteistyöstä, joka on nykyisellään tarpeettoman monimutkaista. Tavoitteiden saavuttamiseksi uudistuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota työvoimaviranomaisten välisen yhteistyön sujuvuuteen toimialueiden laajentuessa.

YKAN käsityksen mukaan hankintojen kilpailuttaminen pienempinä kokonaisuuksina tulee lisäämään hallinnollista työtä. Tämän ohella on syytä kiinnittää huomiota siihen, riittääkö kaikkiin kuntiin/kuntayhtymiin tarvittavaa kilpailutusosaamista omaavaa henkilöstöä. Hankintojen pirstaloituminen tekisi lisäksi palvelun tarjoamisen sangen työlääksi, mikä puolestaan saattaa johtaa siihen, että moni nykyisistä laadukkaista palvelujen tarjoajista lopettaa kyseisen toiminnan.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

YKA pitää perusteltuna muutoksena nykytilaan sitä, että jatkossa kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta. Palveluiden sisällön ja ohjauksen rinnalla tulee helpottaa ja kehittää palveluihin osallistumista, sillä nykyisellään yhtenä haasteena on asiakkaiden saaminen palveluiden piiriin.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Tehokkuuden, tuottavuuden ja asiakaslähtöisyyden nimissä on hyvä, että suunnitteilla on valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä, tietovaranto ja palvelualusta. Kunnat voivat kuitenkin hankkia itse asiakastietojärjestelmänsä, mikä voi johtaa alueellisesti hyvin erilaisiin ratkaisuihin ja pitkällä tähtäimellä yhteistyön vaikeutumiseen tietojärjestelmien osalta.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 27.6.2022

Arene ry, erityisasiantuntija Samuli Maxenius

- Työvoima- ja yrityspalvelulaissa tulee mahdollistaa korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen hankkiminen työvoimakoulutuksena. Korkeakoulutukseen johtavan koulutuksen toteuttaminen työvoimakoulutuksen tukee kansallista tavoitetta väestön koulutustason nostamiseksi.
- Arene ei ota suoraan kantaa TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtoon kunnille tai kuntayhtymille. Muutos voi tuottaa parhaassa tapauksessa tehokkuutta ja parempaa alueen tuntemusta palveluiden toteuttamiseksi. Tämä edellyttää alueen hyvää toiminnallista yhteistyötä niin kuntien, työelämän, koulutuksen järjestäjien kuin muiden viranomaisten välillä.
- Työvoimakoulutusten hankinnassa on keskeistä korostaa myös hankittavien koulutusten laatua ja vaikuttavuutta hinnoittelun rinnalla. Hankintaprosessien läpinäkyvyyteen ja hankintojen kriteereihin tulee kiinnittää huomiota, jotta prosessit eivät ala eriytyä kohtuuttomasti eri puolilla maata.
- Työnhakuvelvoitteen laajentaminen koskemaan myös omaehtoisia opintoja tekeviä työnhakijoita heikentää yksilöiden kouluttautumismahdollisuuksia. Ehdotus heikentää kansallista tavoitetta nostaa väestön koulutustasoa.

Esityksen mukaan työvoimapalvelut siirretään kunnille. Käytännössä tehtävät siirtyvät kylläkin kuntasektorille, mutta vaaditun 20 000 henkilön vähimmäistyövoimamäärän takia suurimmassa osassa maata kuntien yhteistoiminta-alueille. Tätä perustellaan palvelujen yhdenvertaisella saatavuudella ja päällekkäisyyksien välttämiseksi, mutta samalla vaatimus uhkaa vesittää uudistuksen alkuperäisen tarkoituksen työllisyyden hoidon ja kuntien muiden tehtävien lähemmästä yhteensovittamisesta.

Vaatimus vähintään 20 000 henkilön työvoimasta tarkoittaa esimerkiksi Pohjois-Karjalassa sitä, että maakuntaan voi syntyä vain kaksi yhteistoiminta-aluetta, sillä vuonna 2020 Joensuun kaupungin ulkopuolella työvoimaan kuului koko maakunnassa työssäkäyntitilaston tietojen mukaan vain noin 36 000 henkilöä. Esitetty työvoiman vähimmäisvaatimus tarkoittaisi siis sitä, että mikään muu kunta kuin Joensuu tai esimerkiksi Pielisen Karjalan tai Keski-Karjalan seutukunnat eivät yksin voisi muodostaa yhteistoiminta-aluetta. Niiden olisi joko oltava mukana Joensuun alueessa, mikä tarkoittaisi yhtä laajaa koko maakunnan kattavaa aluetta tai sitten jouduttaisiin muodostamaan ns. reikäleipämalli, jossa maakunnan pohjois- ja eteläosien kunnat olisivat samassa alueessa, vaikka kyseessä ei olisi lain tarkoittama yhtenäinen toiminnallinen alue.

Lakiin lisätty poikkeus järjestämistä vastaavasta (kielelliset syyt tai työssäkäyntialueiden yhdistämisen välttäminen, mutta silloinkin vähintään 17 000 henkilön työvoima), mahdollistaisi Pohjois-Karjalaan periaatteessa kolme aluetta, mutta tarkoittaisi sitä, että Joensuun työssäkäyntialueen kuntia pitäisi liittää maakunnan etelä- ja pohjoisosien alueisiin, mikä rikkoisi luontaisen työssäkäyntialueen. Ehdottomia rajoja ei tule asettaa. Kuntien tulee itse voida päättää työvoimapalvelujen järjestämisessä sovellettavasta aluejaosta, järjestämistä vastaavasta ja yhteistyöstä.

On tärkeää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Uuden, 22.5.2022 voimaan tulleen työvoimapalvelujen asiakaspalvelumallin kustannukset on huomioitava. Asiakaspalvelumalli tiivistää yhteistyötä lisäämällä työnhaun yksilöllistä tukea ja lisää siten myös palvelujen järjestämisen kustannuksia. Esityksessä asiakaspalvelumalli ja sen kustannukset on tuotu esille, mutta joissakin kohdin esityksessä puhutaan vuoden 2019 kustannuksista, joissa uusi asiakaspalvelumalli ei vielä ole mukana. Rahoituksen mitoitus tulee tehdä kaikkien siirtyvien tehtävien laajuuden ja vaatavuuden edellyttämällä tavalla.

Esitettyjä rahoituskriteerejä perustellaan kannustavuudella, mutta malli ei vastaa riittävällä tavalla palvelutarpeisiin eikä sitä voi pitää oikeudenmukaisena. Työvoimapalvelujen tulisi perustua asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimapalvelujen tarve on suuri korkean ja pitkittyneen työttömyyden kunnissa, joissa väestörakenteeseen vielä usein liittyy haasteellisia piirteitä (tarve on suurempi mm. ohjauspalveluille, jotka liittyvät terveyteen, työkykyyn yms.). Ikääntyneiden, yli 55-vuotiaiden työllistyminen edellyttää erityistoimenpiteitä kunnissa, joissa ikääntyneitä työttömiä on paljon. Kuntien elinvoimaisuuden kannalta tärkeässä osaavan työvoiman saatavuudessa, saavutettavuudessa, muuttoliikkeessä yms. on suuria eroja kuntien välillä, suuria haasteita on erityisesti reuna-alueilla. Palvelujen saatavuus on turvattava myös harvaan asutuilla alueilla.

Maahanmuuttajien ja kansainvälisten osaajien työllistäminen on tärkeää paitsi kasvualueilla ja niillä alueilla, joilla jo on maahanmuuttajia, myös niillä alueilla, jonne uusia osaajia tarvitaan väestörakenteen ikääntymisen ja eläköityvien suuren määrän takia. Kansainvälisen maahanmuuton edistäminen pienille ja syrjäisille paikkakunnille edellyttää toimenpiteitä ja riittäviä resursseja.

Edellä esille tuoduista tarpeista huolimatta lakiesityksen mukaan 70 % rahoituksesta kohdentuisi työikäisen 18-64 -vuotiaan väestön määrän ja vain 30 % laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Käytännössä valtaosa työttömyyden hoitamiseen tarkoitettusta rahoituksesta siis jaettaisiin täysin riippumatta kunnan työttömyys- tai työllisyystilanteesta ja asiakkaiden todellisesta palvelutarpeesta. Malli suosii suuria kaupunkeja, joilla työmarkkinat jo lähtökohtaisesti toimivat usein keskimääräistä paremmin. Pohjois-Karjalassa työvoimapalvelujen rahoitus laskisi esityksessä olevan laskelman mukaan nykytilanteeseen verrattuna 35 euroa per asukas, noin 26 %. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä ns. uudessa kunnassa menetysten merkitys on vielä suhteellisesti suurempi kuin nykyisessä kunnassa. Rahoitusmalli vastaa tarpeisiin paremmin ja on oikeudenmukaisempi, kun kriteerien suhteet ovat toisinpäin eli laajan työttömyyden painoarvo on 70 % ja työikäisten 30 %.

Koska kuntakohtaiset muutokset nykymallin ja tulevan rahoitusmallin välillä ovat suuret, siirtymäajan on oltava viisi vuotta, niin että kokonaisuudessaan uuteen malliin siirrytään vuodesta 2029 alkaen. Tähän siirrytään asteittain niin, että ensimmäisenä kokonaisuutena vuonna eli 2025 toteutuu 20 %, seuraavana 40 % jne. Jos uudistus tulee voimaan 1.12.2024, ja siirtymäaika on esitetty kolme vuotta, rahoitus ei voi määräytyä kokonaisuudessaan laskennallisin perustein vielä vuonna 2026 kuten esimerkiksi luvussa 8 on todettu. Luvussa 12 puhutaan kahden vuoden siirtymäajasta.

Kunnat ovat olleet merkittäviä toimijoita palkkatukityöllistämässä, mutta eivät voisi uudistuksen jälkeen myöntää palkkatukea itselleen, joten kunnilta poistuisi oleellinen valtionosuuksilla tuettu työllistämisen muoto. Toisaalta uudessa mallissa kuntien vastuu työttömyyden kustannusten rahoituksesta laajenee ja vastuu myös kasvaa työttömyyden pitkittyessä. Kunnilla on ehdottomasti jatkossakin oltava mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen. Jos tämä ei ole mahdollista, kuntien muulla rahoituksella palkkaamat heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt tulisi lukea mukaan laajaan työttömyyteen ja siten rahoituskriteeriin.

Palkkatuen enimmäiskesto on tarkoitus uudistuksessa lyhentää. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen keston tulisi voida olla pidempi kuin esitetty 10 kuukautta. Myös esitetty työkokeilun lyhentäminen kuuteen kuukauteen nykyisestä 12 kuukaudesta hankaloittaa heikommassa asemassa olevien tilannetta entisestään. Työkokeilun enimmäisaika tulisi pitää nykyisessä 12 kuukaudessa.

Asiakastietojen käsittelyyn ja tietorekisterien pitäjyyteen, tietosuojasetuksen edellyttämään tietojen minimointiin ja asiakkaiden oikeusturvaan liittyy joukko Kuntaliiton lausunnossaan esille nostamia vastuukysymyksiä ja tulkinnanvaraisuuksia, jotka on selkiytettävä ennen uudistuksen voimaantuloa.

**Padasjoen kunta, Padasjoen
kunnanhallitus 20.6.2022 § 157, Tapola
Janne**

27.6.2022

Padasjoen kunta katsoo, että kategorinen vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta 20.000 henkilön suuruisena liian herkästi erottelee vallan rahoitusvastuusta, josta johtuen palvelun organisointi muuttuu tehottomaksi ja asiakasote katoaa. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely muodostavat ohjausmekanismien, joka vähentää liikaa kunnan paikallisia työvoimapolitiikan vaikuttamismahdollisuuksia. Yritysten paikalliset työvoimahaasteet ja elinkeinopolitiikka sekä osin myös asuntopolitiikka ovat liian heikosti kytköksissä työllisyyden paikalliseen hoitamiseen. Myös valvonta mutkistuu epäselvien vastuiden myötä.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kuntien keskinäisen järjestäytymisen ehtoja ei tule kiristää siten, että vaarannetaan mahdollisuudet tehdäärkevimpää paikallisesti toimivia ratkaisuja. Jokaiselle kunnalle tulee taata mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa TE-palvelujen keinoin. Peruskuntien tulee voida tuoda lisäarvoa aluetason palvelujärjestelmälle.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu

Varsinais-Suomen TE-toimisto pitää työllisyysalueille määritellyn vähimmäiskoon (20 000 työvoimapohja, kielellisiin oikeuksiin liittyvissä poikkeuksissa 17 000) kannatettavana ja edellytyksenä työllisyyspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuudelle. Vaikka jaamme esimerkiksi Uudenmaan TE-toimiston huolen siitä, että lähtökohtaisesti henkilö- ja yritysasiakkaiden tasapuolisuus palvelujen saatavuudessa ei todennäköisesti toteudu, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston kriittisen arvion esityksen tästä osiosta yhdenvertaisten palvelujen turvaamisen osalta, pystytään edes pahimpia riskejä asian osalta välttämään tällaisella vähimmäiskoon määritelmällä.

Valtioneuvostolla olisi esityksen mukaan viimekätinen toimivalta päättää työllisyysalueista, jos kunnat itse eivät pääse sopimukseen edellytykset täyttävistä. Koska esityksessä myös todetaan, että muodostettavien alueiden "tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva". Varsinais-Suomen TE-toimiston mielestä hallituksen esityksessä ei kirjata riittävästi sitä, miten näiden olosuhteiden toteutuminen määritellään valtionhallinnon arvioinnissa ja miten valtionhallinto tarvittaessa voisi estää esityksen kuvaamien kriteerien vastaisten alueiden muodostumisen. Näillä kirjauksilla olisi huomattavaa merkitystä sille, kuinka tarkoituksenmukaisiksi työvoimaviranomaisten toiminta-alueet käytännössä muodostuisivat asukkaiden kannalta.

Siitä, miten esityksessä eritellään erilaiset kuntalakiin perustuvat kuntien yhteistoiminnan keinot ja arvioidaan niiden soveltuvuutta, Varsinais-Suomen TE-toimistolla ei ole kommentoitavaa. Sen sijaan Varsinais-Suomen TE-toimisto toteaa, että vaikka esitetty työvoimapohjan vähimmäiskoko voidaan nähdä ja on nähty kunnallista itsehallintoa rajoittavana, tulee tämän vähimmäiskoon ymmärtää olevan työllisyyspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksen toteutumisen perustana tässä esityksessä. Ilman vähimmäiskokosäätelyä ja valtioneuvoston ns. perälautasäätelyä työllisyysalueiden ulkopuolelle jäävien alle 20 000 työvoimanpohjan kuntien osalta syntyy tarpeettomia riskejä. Näitä riskejä muodostuu kuntajärjestäjän taloudellisille edellytyksille ylläpitää työllisyyspalveluita, kuntajärjestäjän kyvyllä rekrytoida, ylläpitää ja kehittää viranomaisosaamista em. palvelujen substanssista sekä henkilöstön hyvinvoinnille ja kyvyllä hoitaa tehtäviään silloin, koska henkilöstön tehtävänkuvista muodostuu vääjäämättä sitä moninaisempia ja laajempia, mitä vähemmän resursseja työvoimaviranomaisella on käytettävissä koko lainsäädännön edellyttämän palvelupaletin järjestämiseksi.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta esityksessä mainituin kriteerein. Yhdymme joihinkin aiheeseen liittyviin lausuntoihin (esimerkiksi Oulun kaupunki), joissa kommentoidaan valinnanvapautta rajaavan kriteeristön (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 2 luku 6 § 2 momentti) olevan liian laaja ja koskevan tilanteita, joiden perusteella valinnanvapauden säätäminen ei ole itsetarkoituksellista. Vaikka esitetty työvoimapalvelumalli osin korostaakin lähipalvelun

mahdollisuuksia, emme kuitenkaan näe perusteltuna säätää valinnanvapautta näin laajaksi, koska se toisaalta tekisi työvoimaviranomaisen palvelujen suunnittelun ja resursoinnin hyvin haastavaksi ja koska toisaalta työvoimapalveluja tarjotaan hyvin laajalti erilaisin etäjärjestelyin, mm. videoneuvotteluin ja palveluntuottajien virtuaalisten palvelujen kautta.

Esitetty malli voisi pahimmillaan sekä vaikuttaa negatiivisesti asiakkaan ymmärrykseen omasta työvoimaviranomaisesta ja siitä, mitä toimenpiteitä viranomaisen muuttaminen häneltä käytännössä edellyttää, että kuormittaa viranomaisen toimintaa suhteettomasti valinnanvapauden toteuttamisen ja siitä seuraavan palveluneuvonnan ja byrokratian johdosta. Tämän takia esityksen kannatettava tavoite asiakaslähtöisyydestä ja työvoiman liikkuvuudesta voi johtaa yksittäistapauksissa päinvastaisiin seurauksiin.

Huomioimme lisäksi, että koska esitetyssä mallissa henkilöasiakkaalla olisi kielilaista poiketen kielellisten oikeuksien turvaamisen nojalla oikeus käyttää työvoimaviranomaisessa omaa kieltään (s.165), voi tämän seurauksena työvoimaviranomaiselle syntyä haasteita ja suoranaisia riskejä riittävän kaksikielisen osaamisen turvaamiseksi henkilöstösuunnittelussa ja rekrytoinneissa. Siinä missä esityksen vaikutukset kielellisten oikeuksien toteutumiseen ovat positiivisia, olemme jo tunnistaneeet jopa Varsinais-Suomen TE-toimistossa, jonka toiminta-alue on merkittävän kaksikielinen ja palvelutarpeet näin ennustettavia, selkeitä haasteita toteuttaa rekrytointeja viranomaisen kaksikielisen osaamisen turvaamiseksi. Vaikka esityksessä kirjataankin kuntien välisestä korvausvastuusta em. tilanteissa, esityksellä olisi peruuttamattomia negatiivisia vaikutuksia, jotka korostuisivat sen mukaan, mitä niukemmin resursoidusta työvoimaviranomaisesta on kyse. Näemme tästä näkökulmasta esityksen vaikuttavan negatiivisesti myös palvelujen yhdenvertaisuuteen asiakkaan näkökulmasta.

4.1.3. Rahoitusmalli

Yhdymme Uudenmaan TE-toimiston lausuntoon, jonka mukaan "Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa saamistaan varoista riittävästi TE-palveluiden järjestämiseen. Tämä vaarantaa TE-palvelut kunnissa ja johtaa palveluitten eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa."

4.1.5 Työvoimaviranomaisen valvonta

Hallituksen esityksessä osoitetaan aluehallintovirastolle uusia valvontatehtäviä työvoimaviranomaisen toimintaan liittyen. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esitettyä valvontatehtävää tulisi avata esityksessä nykyistä lainsäädäntöesitystä (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 3 luku, 6 §) ja sen nykyistä vaikutusarviointia (sivut 122, 129, 149) tarkemmin, jotta viranomaisen pystyy tarkemmin arvioimaan, kuinka yksityiskohtaisiin asioihin ja toimintoihin valvontatehtävä ulottuu, ja esityksestä lausuvat pystyvät arvioimaan, näkeekö se esitetyn valvontaresurssin em. toimijoille riittäväksi tehtävät huomioiden.

Varsinais-Suomen TE-toimisto katsoo yhtyen Uudenmaan TE-toimiston lausuntoon, että TE-palveluihin liittyviä kanteluja ja niiden määriä tulee ottaa huomioon hallituksen esityksen valmistelussa AVI:n tilastointia laajemmin. Kuten TE-toimistojenkin osalta, kanteluita kuntakokeilujen osalta tehdään suurella todennäköisyydellä enemmän oikeusasiamiehelle kuin AVI:lle tai ELY-keskukselle, joten kanteluihin liittyvää taustoitusta täytyy pyytää myös oikeusasiamiehen kansliasta ja oikeuskanslerin virastosta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Valmennus ja työkokeilu

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti ottaen valmennuspalveluista, että on todennäköistä ja ennustettavaa, että työvoimaviranomaisten koon pienentyessä myös niiden asiakkaiden käytössä oleva valmennuspalvelujen palvelupaletti tulee kutistumaan nykyisestä. Jo nykyään suurilla TE-toimistojen alueilla on ollut omat haasteensa asiakkaiden ohjaamisesta oikea-aikaisesti valmennuspalveluihin. Ohjaustyö vaatii tiedonvälityksen lisäksi myös kantaaottavaa asiakasohjausta, mikä on aikaa vievää ja vaatii vahvaa asiakaspalveluosaamista. Tilanne tuskin tulee helpottumaan uudessa mallissa.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Työvoimakoulutus, muutosturvakoulutus ja työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevan huolestunut koulutuspalvelujen hankintaan esitettyjen muutosten vaikutuksesta koulutushankintojen sujuvuuteen ja tasapuoliseen valtakunnallisesti. Ennustettavissa on, että kaikilla työvoimaviranomaisilla ei ole uuden järjestämismallin voimaan astuttua riittävästi hankintaosaamista, koska nykyisistä alueellisten TE-toimistojen ja ELY-keskuksen osajia ei pystytä luovuttamaan ao. substanssin hankintaprosessien osajia liikkeenluovutuksella siirtyä kaikille uusille työvoimaviranomaisille. Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomainen voi myös järjestää koulutusta omana tuotantonaan, mikä osaltaan voi houkutella toimijoita ratkaisemaan palvelutarpeita ilman hankintatoimintaa ja entisestään luoda haasteita viranomaistoimijan hankintaosaamisen ylläpitämiselle.

Nykytilassa maakunnallisesti toimiva ELY-keskuksen hankintatoiminta on ollut esimerkiksi kotoutumiskoulutusten suhteen riittävän nopeaa ja joustavaa pystyäkseen vastaamaan hyvinkin nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ao. asiakaskunnan tarpeiden osalta koko maakunnan osalta. Uudessa mallissa riskinä voi olla se, että esimerkiksi nykyisen ELY-alueen sisällä hankitaan liikaa samankaltaisia palveluita toimijoiden määrän kasvaessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että työllisyysalueiden käyttämät eriävät tietojärjestelmät tuottavat suuren riskin koulutusta hallinnoivalle työvoimaviranomaiselle. Miten tämä viranomainen saa kaiken tarvitsemansa tiedon käyttöön koulutuksen hankinnasta alkaen aina sen toteutumiseen ja seurantavelvoitteisiin saakka? Muuttuuko asiakkaan koulutukseen hakeutuminen mutkikkaammaksi ja mahdollisesti epäyhdenvertaiseksi riippuen hakijan kotikunnasta? Ainakin voidaan todeta se, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu ja koulutustarpeen arviointi on vaikeaa, jos kaikista hakijoista ei ole käytettävissä samoja tietoja. Kannamme myös huolta siitä, että hallinnollisen byrokratian lisääntyminen ja prosessien mutkistuminen voi jopa vaikuttaa alueellisten koulutuspalvelujen laatuun, niiden ylläpitämiseen kuluvan resurssin johdosta, mikäli esittämämme tietojärjestelmiin liittyvät uhkat toteutuvat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että hallituksen esityksen perusteella ei pystytä arvioimaan sitä, riittääkö esityksen mukainen 20 000 työvoimapohjan vähimmäisraja yhdenvertaisuuteen koulutuspalvelujen osalta. Koska työvoimapalveluja järjestäjien kunnissa on vaihteleva määrä ammatillisia oppilaitoksia, koulutusvalikoimat tulevat todennäköisesti vaihtelemaan työvoimaviranomaisen koon mukaan. Esitys ei kuvaa, miten voidaan esimerkiksi varmistaa, että työvoimaviranomaiset eivät suuntaa työvoimakoulutuksiaan vain oman alueensa työnhakijoille. Esitys ei myöskään ota kantaa, miten koulutuspalvelujen resursoinnissa voidaan huomioida tilanteet, joissa toiselta työvoimaviranomaisen alueelta tulee hakijoita toisen alueen työvoimakoulutukseen. Ainakaan Varsinais-Suomen TE-toimisto ei löytänyt viittausta tällaiseen tilanteeseen tarkoitetuista korvauskäytännöistä tai muista vastaavista käytännöistä. Kannamme myös huolta siitä, miten käytännössä koulutuksenjärjestäjät pystyvät jatkossa erittelemään

opiskelijakunnastaan eri rahoitusinstrumentein opiskelevia asiakkaita, koska jo tällä hetkellä oppilaitoksilla on vaikeuksia tämän osalta.

Muutosturvakoulutukseen liittyen lausumme erikseen kohdassa "Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta."

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Palkkatuki- ja starttiraha

Varsinais-Suomen TE-toimisto on aiemmin lausunut palkkatuki uudistukseen liittyvästä hallituksen esityksestä. Tässä esityksessä palkkatukeen liittyvät kirjaukset ja perustelut ovat pääosin samansisältöisiä siihen verrattuna. Yleisesti ottaen esitetyt muutokset palkkatukiprosessiin ovat hyviä ja palveluprosessia selkeyttäviä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa kuitenkin suurta huolta esityksestä, että palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle. Esityksessä todetaan, että "mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi" (s.125) selvitetään. Tässä mainitun korvaavan säätelyn vaikutukset tulevat olemaan merkittävät sekä kunnille, kuntayhtymille ja kuntien sidosyksiköille yleisellä tasolla, että myös tuleville työvoimanviranomaisille. Käytännössä esitys poistaa TE-palveluistav merkittävän viranomaisresurssin, mikä ilman muutosta kompensoivaa järjestelyä vaikuttaisi merkittävästi palvelun laatuun ja työvoimaviranomaisten toimintaedellytyksiin.

Käytännössä ilman tätä esitystä kompensoivaa ratkaisua se heikentää myös mahdollisuuksia työllistää työttömiä työnhakijoita tiettyihin työtehtäviin, joissa palkkatukea on käytetty kuntasektorilla merkittävästi, esim. Kouluavustajat ja vastaavat. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen jatkokesittelyssä kiinnitettäisiin huomiota tämän asian esille nostamiseen ja erittelyyn hallituksen esitykseen liittyvässä materiaalissa siinä tarkkuusasteessa, jotta tukityöllistettyjen osuus kunkin nykyisen TE-toimiston henkilöstöresurssista olisi eriteltävissä nykyistä esitystä paremmin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto pyytää huomioimaan, että esityksessä käytettäisiin palkkatuen osalta ikärajoja, jotka ovat yhtenäisiä muun lainsäädännön kanssa. Tästä syystä emme kannata, että palkkatuen saamisen alaikäraja olisi mitään muuta kuin 18-vuotias tai siinä poikkeustapauksessa 17-vuotias, mikäli asiakas on jo kuitannut oppivelvollisuutensa ennen täysi-ikäisyyttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto tuo ilmi huolensa tilanteissa, joissa esityksen mukaan työnantajalle ei maksettaisi enää palkkatukea asiakkaan sairausloman aikaiselta ajalta. Tällaisen esityksen myötä esimerkiksi osatyökykyisten palkkaamisen kynnyksensä kasvaa dramaattisesti ja ko. Asiakaskohderyhmän työllistymistä estäväksi, koska osatyökykyisten osalta sairastelu ja sairauslomien riskit ovat usein merkittäviä.

Yksittäisenä huomiona toteamme, että esitetty kaikille seurakunnille kategorisesti osoitettu mahdollisuus saada 100 % palkkatukea on kannatettava muutos. Lisäksi toteamme, että mikäli palkkatukiprosessiin lisätään seurantavelvoitetta vamman tai sairauden vaikutuksista työntekoon, tulee lainsäädännössä kirjata, miten työvoimanviranomaisen tulee saamaan rahoitusta ostopalveluna hankittaviin työkyvyn arviointeihin, joita tämä velvoite käytännössä edellyttää.

Lisäksi toteamme, että nykytilassa palkkatuen osalta viranomaisen voi ohjata palkkatuetun asiakkaan osallistumaan TE-palveluihin palkkatuetun jakson aikana. Tulevaan lainsäädäntöön olisi syytä kirjata selkeästi, mikä taho on korvausvelvollinen menetetyistä työpanoksesta, mikäli palkkatuettu osallistuu työpäivän aikana TE-palveluihin, ts. maksaako työnantaja näissä

tapauksissa menetystä ajasta palkan vai saako asiakas tuolta ajalta työttömyysetuutta. Nykytilanteessa etuuden maksajat eivät etuutta maksa, mikäli asiakas on määritelty olevan kokoaikaisessa työssä eikä esimerkiksi sovitellun päivärahan piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että oheinen avoinna oleva kysymys tulee ratkaista valmistelun edetessä.

4.1.8. Nuorten monialaisen tuen yhteistoiminta, Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus (ONNI-toiminta)

Laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta säädetään (16§) nuorten työllistymistä edistävän matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelusta ja järjestämisestä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että tämän niin sanotun Ohjaamo-toiminnan kaltaisen palvelun kirjaaminen lakiin on positiivinen asia. Laissa tulee määritellä toiminnan luonne tasolla, jolla eritellään tarve luoda toiminnalle nuorten helposti saavutettavissa oleva, matalan kynnyksen fyysinen palvelupiste, jossa nuoret asiakkaat voivat edistää palvelutarpeitaan ns. "yhden luokun" periaatteella.

Pykälän toisessa momentissa säädetään työvoimaviranomaisen tekemästä analyysistä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että em. analyysille tulee asettaa selkeät kriteerit ja että siinä tulee tunnistaa kuntien nuorisotyön ja nuorisopalvelujen keskeinen rooli Ohjaamotoiminnan organisoinnissa sekä ottaa kantaa muiden viranomaisten rooliin palvelujen järjestämisessä ja pyrkimyksiin hallintokuntien ylittävistä yhteistyöstä - erityisesti silloin, kun paikalliset resurssit ja niiden mahdollinen puute sitä erityisesti puoltavat. Näillä kriteereillä turvataan nuorten monialaisten palvelujen toteutuminen ja viranomaisyhteistyö työvoimaviranomaisen käymissä alueellisissa neuvotteluissa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että em. alueellisten neuvottelujen toteuttaminen kaikkien lainsäädännön edellyttämien tahojen kanssa tulee olla myös valtakunnallisesti seurattavissa esimerkiksi KEHA-keskuksen tai Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Tällaista seurantaa voitaisiin yksinkertaistaa määrittelemällä esitettyä tarkemmin neuvotteluun piiriin kuuluvat "keskeiset toimijat", huomioiden erikseen mm. Kolmannen sektorin olennaiset toimijat. Valtakunnallisella ohjauksella tulee myös varmistaa, että tiedolla johtamisen riskien (s. 134) osalta työvoimaviranomainen ja esitetyissä rooleissa sitä tukeva KEHA-keskus tiedostaisi tarpeen nykyistä laadukkaammille mittareille Ohjaamotoiminnan tuloksellisuudesta sekä nykyistä toimivammalle asiakastietojen vaihdolle nuorten palvelujen viranomaisten kesken. Nämä edellytykset tulisi varmistaa riittävän selkeillä kirjauksilla tietojen vaihtoon liittyvissä Lain työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta pykälissä 11 – 16 § ja/tai ko. lain soveltamisohjeessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että uudessa lainsäädännössä nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen palvelut tulisi sisällyttää vastaavalla menettelyllä osaksi TYP-sopimukseen ja TYP-johtoryhmän ohjausvastuun alle kuin tähän mennessä on toimittu muiden monialaisten yhteispalvelujen osalta.

Hallituksen esityksessä viitataan manner-Suomen kunnille tehtyyn kyselyyn työllisyyden hoidon liittyvien tehtävistä, jonka mukaan kyselyyn vastanneista kunnista noin 140 omistaa työpajan tai muun työllisyyspalveluja tuottavan yksikön, joista suurin osa on nuorten työpajoja. Muilta osin työpajoja ei juuri mainita hallituksen esityksen lausuntomateriaalissa. Varsinais-Suomen TE-toimisto arvioi, että esitetty lainsäädäntö ja sen kautta käynnistyvä nuorten palvelujen uudistus tarjoaisi erinomaisen mahdollisuuden linkittää työpajatoiminta kiinteäksi osaksi monialaista yhteispalvelua

tässä yhteydessä luotavalla lainsäädännöllä, koska nuorisolain alaisena nuorten työpajatoiminta on jo laissa säädettyä ja muuten työpajatoiminnasta ei juurikaan hallituksen esityksessä mainita.

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista (myöhemmin ONNI-toiminta). Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyittäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Ansvaret för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Vi anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster.

Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser.

Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala

samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaantulaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv. Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Enligt stadens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som

TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrider det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering

lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Suomen Kansanopistoyhdistys- Finlands Folkhögskolförening ry

27.6.2022

Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi esityksen mukaan jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Käytännössä vastuu työvoimapalvelujen järjestämisestä siirtyisi osin kunnille ja osin esityksen mukaan muodostettaville työllisyysalueille. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä, että esityksessä pyritään huolehtimaan riittävästä resursseista työvoimapalvelujen järjestämiseen, mutta näkee myös, että työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhteistoimintaa tulisi tarkastella laajemmin. Kansanopistoyhdistys katsoo, että esityksen toteuttamisen riskinä on työllisyyspalvelujen sirpaloituminen entisestään. Nykymallissakin eri alueilla on erilaisia ohjeistuksia ja uudistus voisi lisätä palvelujen eriytymistä entisestään, mikä asettaa eri puolilla asuvat eriarvoiseen asemaan.

Kansanopistoyhdistys pitää erittäin tärkeänä kokonaisuuteen kuuluvaa esitystä siitä, että valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Myös vastuu tietojärjestelmistä on syytä pitää valtiolla.

Esityksessä ehdotetaan, että laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Tarkoitus on, että palvelu olisi nuorille suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua.

Työvoimaviranomaisten neuvottelisi koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Kansanopistoyhdistys pitää esitystä hyvänä. On tärkeää, että nuorten aikuisten matalan kynnyksen palveluita kartoitetaan laajasti ja siihen sitoutetaan erilaisia toimijoita.

Kansanopistoyhdistys kiinnittää lausunnossaan erityistä huomiota työvoimakoulutusten järjestämiseen ja hankintaan sekä omaehtoisen koulutuksen tukemiseen. Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne palveluntuottajilta. Työvoimapalvelujen järjestämistä siirtymisellä olisi näin vaikutuksia myös kuntien hankintatoimeen. Esityksessä todetaan, että olisi mahdollista, että työvoimapalveluja hankittaisiin nykyistä pienempinä kokonaisuuksina, jotka vastaisivat yksittäisten kuntien tai kuntayhtymien tarpeisiin ja että hankintojen kilpailuttaminen pienempinä kokonaisuuksina voi lisätä hallinnollista työtä sekä ostopalveluita tuottavan sekä niitä hankkivan työvoimaviranomaisen näkökulmasta. Kansanopistoyhdistys huomauttaa, että esimerkiksi työvoimakoulutusta (ml. kotoutumiskoulutus) tarjoaa moninainen joukko erilaisia toimijoita. On huolehdittava siitä, että hankintojen toteutuksessa noudatetaan kilpailuneutraliteettia.

Lisäksi on huomioitava, että esimerkiksi kansanopistot järjestävät kotoutumiskoulutusta osana vapaan sivistystyön valtionosuusjärjestelmän mukaista koulutusta. Tämän koulutuksen riittävästä resursoinnista tulee edelleen huolehtia osana kansallista koulutusjärjestelmää. Kansanopistoyhdistys pitäisi perusteltuna, että kotoutumiskoulutus kokonaisuutena siirrettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja ohjaukseen. Kotoutumiskoulutuksessa on kysymys suomalaisessa yhteiskunnassa tarvittavista perustaidoista, jotka eivät ole vain työllisyystavoitteille alisteisia.

Esityksessä todetaan, että omaehtoisten opintojen tukemisesta päättäminen ja muut tukemiseen liittyvät työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät siirtyisivät työvoimaviranomaisen tehtäviksi. Lisäksi todetaan, että opintojen tukiajasta säädettäisiin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ää vastaavasti. Sen mukaan opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea enintään 24 kuukauden ajan ja aikuisten perusopetuksen osalta enintään 48 kuukauden ajan. Kansanopistoyhdistys toteaa, että tämä on useille kotoutujille liian lyhyt aika opiskella työelämässä ja suomalaisessa yhteiskunnassa tarvittavat taidot. Tukiakaa tulisi pidentää.

Kansanopistoyhdistys esittää myös, että kotoutumisen edistämiseksi ja yhdenvertaisten kotoutumiskoulutukseen osallistumismahdollisuuksien edistämiseksi korjataan hallituksen esityksen 167/2021 yhteydessä tehtyjä säädösmuutoksia työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin. Käsillä olevassa esityksessä (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä) työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat eivät ole esityksen mukaan veloitettuja hakemaan 4 työpaikkaa kuukaudessa, kun taas omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat ovat. Tämä asettaa samassa koulutuksessa opiskelevat kotoutujat eriarvoiseen asemaan ja vastaavasti myös koulutuksen järjestäjät ovat eriarvoisessa asemassa. Lisäksi omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevien työnhakuvelvoitteesta aiheutuu työvoimaviranomaisille runsaasti työtä. On erikoista, että omaehtoisessa koulutuksessa opiskelevat eivät ole oikeutettuja 4. luvun 7§:n mukaan työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun, mutta heidän pitää silti hakea työtä 5. luvun 5§:n mukaan. Luvun 4 §7 ja luvun 5 §5 välillä on ristiriita. Tämä tulee korjata. Omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa olevia tulee kohdella samoin perustein kuin työvoimakoulutuksena järjestettävissä kotoutumiskoulutuksessa olevia. Koulutuksissa noudatetaan samoja opetussuunnitelman perusteita ja niillä on samat tavoitteet.

kapeaksi suhteessa hallitusohjelman asetettuihin tavoitteisiin nähden? Toisaalta huomiotta ei voi jättää sitä, että työmarkkinat toimivat kansallisesti, osin globaalisti; Miten tämä otetaan huomioon palveluiden järjestämisessä?

Hallituksen esityksessä julkisten palveluiden järjestämisvastuu esitetään kunnille. Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston kokemuksen ja näkemyksen mukaan työvoiman määrän tulee olla vähintään 20 000. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ja työllisyystavoitteen toteutuminen, 7 000–10 000 henkilön työllistyminen edellyttävät kuntarajat ja maakuntarajat ylittävää työvoiman liikkuvuutta. Harkittavaksi esitämme, että toiminta organisoitaisiin maakuntatasoisena. Maakunnalliset TE-toimistot ovat osoittaneet toiminnassaan tuloksellisuutta ja tehokkuutta. Perustelut, joiden pohjalta siirryttiin maakunnalliseen malliin ovat edelleen kestäviä.

Hallituksen esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät ovat tavoitteena siirtää Maahanmuuttovirastolle. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto näkee tärkeänä, että jatkossa työntekijän oleskelulupien osapäätöksiä tekevä organisaatio tekee tiivistä yhteistyötä yritysten ja elinkeinoelämän eri toimijoiden kanssa.

Esitysluonnoksen mukaan julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoima vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta an-netussa laissa säädettyjä palveluja. Esitysluonnoksessa ollaan esittämässä vain pieniä muutoksia yksittäisten palveluiden sisällä. Myös palveluiden kehittämistä tarvitaan nykyaikaan ja työmarkkinoiden tarpeita ja toimintaa tukevaksi. Palvelut olisi syytä päivittää moderneiksi ja työmarkkinoiden tarpeita ja toimintaa tukevaksi.

Rahoitusmalli

Hallituksen esityksen mukaan kunnalla tulee olemaan resurssit ja sitä kautta vastuu rahoittaa asiakkaan palveluiden toteutus. Epäselväksi jäävät tilanteet, jossa asiakkaan palvelutarpeet kohdentuvat hyvinvointialueen vastuulla oleviin palveluihin. Hyvinvointialueiden rahoituksessa on todettu haasteita ja kysymykseksi nousee, miten hyvinvointialueella toteutettavat asiakkaan työllistymistä edistävät palvelut rahoitetaan? Esitetty malli voi asettaa asiakkaat epätasa-arvoiseen asemaan eri puolelle Suomea.

Rahoitusmallilla tulisi taata TE-palveluihin nykyisen tasoinen rahoitus, joka takaisin asiakkaille yhdenvertaiset palveluiden saatavuuden.

Yhdyspinnat hyvinvointialueelle

Vuoden 2023 toimintansa aloittavien hyvinvointialueisen pääasiallisena lakisääteisenä tehtävänä ei ole työllistymisen edistäminen. Hyvinvointialueille kuuluun tiettyjä erityispalveluita (esim. kuntouttava työtoiminta, TYP sekä työterveyshuollon ulkopuolelle jäävien työkäisille terveysneuvonta ja terveystarkastukset). Hyvinvointialueiden järjestämisvastuu myös rajautuu sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin ja siihen liittyvään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Työllisyystilanne on kohennut merkittävästi, mutta haasteena on edelleen korkea yli vuoden työttömänä olleiden asiakkaiden määrä niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Lisäksi TE-toimiston asiakasrakenteessa näkyy selvästi yli 55-vuotiaiden asiakkaiden kasvu. Lisäksi Ukrainan sodan vaikutuksesta työtä hakevien asiakkaiden joukossa on merkittävä osa tilapäistä suojelua hakevia asiakkaita, jotka uutena asiakaskohderyhmänä kuuluvat myös hyvinvointialueen palveluiden piiriin TE-toimiston tai kuntakokeilujen asiakkuuksien kautta. Nämä kohderyhmät voivat kasvattaa hyvinvointialueen palveluiden tarvetta ja sitä kautta tulee rahoitusmalliin olla selkeä. Epäselvän

rahoitusmalli voi näkyä palveluiden saatavuuden viiveenä tai jopa palveluiden puutteena, joka ei tue hallitusesityksen tavoitteiden toteutumista. Hyvinvointialueet tarvitsevat resurssia toteuttaa asiakkaiden palvelutarpeiden mukaiset palvelut.

Kuhmoisten kunta

27.6.2022

Lakiesityksessä TE-palveluiden järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Järjestämisvastuu on osoitettu yhteistoiminta-alueille ja lain edellyttämä 20.000 henkilön työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40.000 asukkaan väestöpohjaa. Järjestämisvastuu tulisi olla yhteistoiminta-alueiden sijaan jokaisella kunnalla ja kunkin työllisyysalueen kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia parhaimmaksi katsomastaan työnjaosta palvelujen tuottamiseksi.

Järjestämisvastuualueista tulisi päättää vasta sen jälkeen, kun laki on hyväksytty eduskunnassa 03/2023. Yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Varsinais-Suomen TYP-verkosto

27.6.2022

Organisoitumista on perusteltua tarkastella myös hyvinvointialuetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Ikaalisten kaupunki

27.6.2022

Ikaalisten kaupunki kannattaa kuntaliiton näkemystä, jonka mukaan järjestämisvastuu tulee osoittaa kaikille kunnille. Haasteeksi toiminnan kannalta tulee järjestämis- ja rahoitusvastuun hajauttaminen. Nämä tulisi olla yhdellä ja samalla toimijalla, jotta palvelut voidaan järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Liian tarkalla sääntelyllä ei tulevassa saada aikaan uusia innovaatioita, joita tarvitaan tulevaisuuden työelämän tarpeita ajatellen. Ei ole tarkoituksenmukaista siirtää nykyisiä valtion vastuulla olevia palveluita sellaisenaan vain kunnan (yhteistoiminta-alueen) vastattavaksi.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan tulevaisuudessa kunnat toimisivat työvoimaviranomaisina ja sen myötä myös vastuu julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Ne tehtävät, jotka eivät siirtyisi kunnille hoitaisi pääosin KEHA-keskus. Valtion kokonaisvastuu järjestelmän yleisestä toimivuudesta toteutettaisiin ehdotusten perusteella seurannalla, arvioinnilla, laillisuusvalvonnalla ja valtakunnallisten tietojärjestelmien ylläpidolla.

Kunta, jonka työvoiman määrä Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston perusteella olisi vähintään 20 000 henkilöä voisi järjestää uuden lakisääteisen tehtävän yksin. Muiden kuntien tulisi sopia tehtävän hoitamisesta muiden kuntien kanssa työllisyysalueeksi kutsuttavalla yhteistoiminta-alueella. STTK pitää 20 000 henkilön työvoimapohja ehdottomana miniminä palveluiden hoitamiseksi lain

edellyttämällä tavalla. Tätä pienemmät työllisyysalueet tuskin kykenevät tarjoamaan aitoja edellytyksiä yritystoiminnalle ja työllistymiselle.

Lakiesityksessä on määritelty aikaraja 31.10.2023, johon mennessä kuntien kesken laaditut sopimukset tai itsenäisesti palvelut järjestävän kunnan päätös on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään. STTK huomauttaa, että aikataulussa pysyminen on välttämätöntä, jotta tiedot valtiolta siirtyvän henkilöstön työnantajista ovat käytettävissä annettaessa neuvotteluesityksiä yhteistoimintaneuvotteluista.

Tilanteessa, jossa kunnan tai työllisyysalueen asukasmäärä hipoo 20 000 henkilön alarajaa, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lain edellyttämän työvoimapohjan saavuttamiseksi. STTK suhtautuu varauksellisesti poikkeusmahdollisuuteen 17 000 henkilön alarajasta.

STTK pitää perusteltuna, että henkilöasiakkaalla säilyy mahdollisuus tietyissä tilanteissa hakea palvelua muulta kuin kotikuntansa työvoimaviranomaiselta. Lisäksi yritykset ja työnantajat voivat esityksen mukaan aina asioida haluamassaan työvoimaviranomaisessa. Näin voidaan varmistaa myös kielellisten oikeuksien toteutuminen henkilöasiakkaan kohdalla.

Lakiesityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisen kustannukset korvattaisiin kunnille täysimääräisesti osana peruspalvelujen valtionosuutta. Valtionosuusjärjestelmään sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka kuluessa otettaisiin vaiheittain käyttöön laskennallinen valtionosuusrahoitus. Kolmantena kokonaisuutena vuonna rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisina kriteerein. Esityksessä todetaan, että rahoituksen kolmen vuoden siirtymäaika mahdollistaisi toiminnan sopeuttamisen rahoituksen tasoon siirtymäaikana.

STTK katsoo, että valtionrahoituksen korvamerkintää tulisi harkita vakavasti osana uudistusta. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoitusta. Rahoitusvastuu koskisi myös työnhakijan palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Portaittain nousevan rahoitusvastuun uskotaan ehkäisevän pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä ja ohjaavan resursseja myös pidempään työttömänä olleiden palveluihin. Kunnille tulisi myös merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta.

Valtionosuusjärjestelmään sisältyisi myös toistaiseksi pysyvänä erillinen tasausmenettely, jolla valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin kustannusten kasvua vastaavalla tavalla. Voimakkaasti hajautetun palvelujärjestelmän yhteiskunnallinen vaikuttavuus lepää kannustavan rahoitusmallin varassa. Se on myös tärkeä taloudellinen ohjauskeino valtiolle, koska kunta, joka hoitaisi työllisyyttä tavoitteellisesti, hyötyisi siitä myös taloudellisesti.

STTK pitää lakiesitykseen sisältyvää pohdintaa rahoitusmallin kyvystä reagoida esimerkiksi suhdannevaihteluihin tai häiriötilanteisiin varsin ohuena.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

Ansvar för de tjänster som ges till arbetssökande, företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Närpes stad anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringsstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att fungera effektivt. Sammantaget innebär den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte en överföring av uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

De satsningar som kommuner frivilligt gör för sysselsättning idag kan genom de föreslagna åtgärderna komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierat i förslaget, vilket torde göra det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden. Det bör ytterligare understrykas att regionerna ser mycket olika ut beträffande branscher, pendlingsmöjligheter och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också synnerligen olika, vilket också behöver beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa och sysselsättningsgraden är redan bland de högsta i Finland. I några kommuner är arbetslösheten på en sådan nivå att en höjning av sysselsättningsgraden inte kan ses som ett realistiskt lokalt mål, vilket också behöver beaktas i utgångspunkterna för finansieringen.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera övriga kriterier för områdena kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt använda och utveckla kommunernas existerande ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Lagförslaget bör bygga på principen att myndighetsbeslut alltid ska fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Det är önskvärt att uppgiftsansvaret i denna reform lämnas över till kommunerna, men också att staten inte reglerar hur uppgiften ska skötas. Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den mångfasetterade och breda uppgiftspalette som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Att sträva efter sammanhållna pendlingsområden kan vara centralt för att ingen kommun ska bli utanför ett naturligt samarbete, men även språkliga aspekter är här centrala och kunde ingå som ett kriterium att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än storleken på arbetskraftsbasen som är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Enligt Närpes stads uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunalt självstyrelseperspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetskraftsservicens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekter som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta alla kostnader för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent fördelas utgående från befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienter inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, trots att dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för denna målgrupp upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Det är viktigt att kommunerna fortfarande har incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrider det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även beaktar främjande av sysselsättning i reformen. Det är orimligt att en effektiv sysselsättande verksamhet enligt planerna inte på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver korrigeras.

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även de kostnader som påförs kommunerna bör förutses före genomförandet inleds.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör lagberedaren överväga att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Slutligen vill vi lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT-system. Kunderna behöver kunna förflytta sig från ett område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hanterar delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Siikalatvan kunta

27.6.2022

Kuntalähtöinen malli

Kuntalähtöinen malli on sopeutettavissa erikokoisten kuntien ja erilaisten alueiden tarpeisiin. Mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. TE-palvelut 24 -uudistuksessa tulee noudattaa työllisyyden kuntakokeilussa rakentunutta mallia, jossa kokeilualueeseen kuuluva kunta voi järjestää laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämismvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle (1269/2020 7 §).

TE-palvelut 24 -uudistuksessa laki tulee säätää kuntalähtöisenä järjestämismvastuumallina

Työvoimapohjan tavoitteeksi noin 20 000

Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulee muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue, jonka työvoimamäärä on vähintään 20 000. Vaatimuksesta johtuen vain suhteellisen harva kunta voi hoitaa tehtävää itse.

Käytäntö on osoittanut mm. kuntakokeilukunnissa, että TE-palveluiden luonteesta johtuen kuntien yhteistyö on erittäin tarpeellista. Sen sijaan vähintään 20 000 työvoimapohjan vaatimus on tarpeeton.

Lakiluonnoksessa esitetty 20 000 työvoimamäärän vaatimus on tarpeeton.

Rahoitus

Lakiluonnoksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu koskettaisi työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa.

Kuntien järjestämismvastuulle kuuluvia palveluja siirretään 1.1.2023 hyvinvointialueille. Siirtyvistä sosiaali- ja terveydenhoidon palveluista osa kuuluu olennaisesti työllisyydenhoidon kokonaisuuteen ja edistävät työllistymisen tavoitteita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osa työllisyyspalveluiden kokonaisuudesta siirtyy pois kunnilta. Tässä tapauksessa on perusteltua, että järjestämismvastuun mukana siirtyy myös rahoitusvastuu.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu tulee jakaa valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Palkkatuki

Lakiluonnoksen mukaan kunnat eivät olisi jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuitenkin kuntien työllistämistoimilla tärkeä yhteiskunnallinen merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Tässä palkkatuki on tärkeä työllisyyttä edistävä keino ja sen poistaminen kunnilta rajoittaisi merkittävästi julkisen sektorin työllistämistoimia.

Kunnilla tulee olla jatkossakin oikeus palkkatuen käyttöön.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Oktetti katsoo, että esitys ei tällaisenaan sisällä riittäviä kannusteita kunnille järjestää tarvelähtöisiä palveluita haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa oleville. Rahoitusvastuun ja valtionosuusrahoituksen esitetyt kohdennukset johtavat tilanteeseen, jossa toimet kannattaa keskittää valtaosin varsin hyvässä työmarkkina-asetuksessa oleviin työttömiin. Tämä ei ole inhimillistä haavoittuvassa asemassa olevia työttömiä kohtaan eikä riitä takaamaan riittävää työvoimaa työvoimapula-alueilla ja -aloilla. Lailla tulee turvata jatkossakin haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien tarvelähtöiset palvelut.

Nykyisellään esitys tulisi johtamaan siihen, että entistä useampi haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa oleva syrjäytetään toimeentulotuen ja hyvinvointialueen sote-palveluiden pariin. Tämä ei ole julkisen talouden, yritysten eikä ihmisten etu.

Lisäksi on turvattava palveluiden saaminen lähipalveluna. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ryhmät pystyvät myös kaikkein harvoiten hyödyntämään tosiasiallisesti digitaalisia etäpalveluita. Niiden kehittäminen ja tarjoaminen on järkevää ja tarkoituksenmukaista, mutta ne eivät voi olla ainoa vaihtoehto haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen palvelun järjestämiseksi. On myös huomattava, että tällä hetkellä kolmas sektori sekä kunnat ovat yhdessä vastanneet lähes kokonaan haavoittuvimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien välityömarkkinatyöpaikkojen järjestämisestä. Nyt tällä lakiesityksellä kunnilta aiotaan viedä mahdollisuus palkkatukipaikkojen järjestämiseen eikä korvaavaa järjestelmää ole rakennettu, ja samaan aikaan valtaosa kolmannen sektorin järjestämisestä välityömarkkinapaikoista aiotaan lopettaa kokonaan esitetyn palkkatukiudistuksen myötä. Käytännössä hallitus aikoo siis esityksillään syrjäyttää suuren joukon työhalukkaita ja -kykyisiä henkilöitä työmarkkinoiden ulkopuolelle pitkäkestoiseen työttömyyteen ja köyhyyteen. Tältä osin esitystä on välttämätöntä korjata, ja hieman ennen tätä esitystä lausunnoilla ollut palkkatukiesitys on samoin korjattava kolmannen sektorin työllistämistoimien osalta.

Lisäksi esitys jättää aivan liian pienelle huomiolle vammaisten ja työkykyä merkittävästi alentavasti sairaiden henkilöiden palveluiden järjestämisen. He ovat jo tällä hetkellä merkittävästi aliedustettuina avoimille työmarkkinoille suuntaavissa palveluissa järjestelmän etuusperusteisuuden vuoksi, eikä tämä esitys käytännössä paranna tilannetta. Kun samaan aikaan heitä houkutellaan mukaan työnhakijoiksi mm. perustamalla hyvin pienen ihmismäärän työllistäjäksi valtioneuvoston Työkanava oy, on äärimmäisen tärkeä varmistaa ko. henkilöille tarvelähtöiset ja asianmukaiset palvelut. Työkanavasta annettujen (volyymi)ennakkotietojen pohjalta kunnat ja kolmas sektori tulevat myös jatkossa vastaamaan äärimmäisen suuresta valtaosasta ko. henkilöiden työllistymisen ensi vaiheen palveluista ja työpaikoista, vaikka suuri osa siirtyykin sittemmin kokonaan avoimille työmarkkinoille.

Valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen on kannatettavaa, jolloin palvelut pystytään rakentamaan entistä tarvelähtöisemmiksi. Sen sijaan työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen ei ole tarkoituksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osalta, koska se on keskeinen väline suunnattaessa kohti kokonaan avoimia työmarkkinoita. Tämä on erityisen tärkeää, koska palkkatukiudistuksessa esitetään että jatkossa palkkatuetuja henkilöitä ei voisi enää siirtää yrityksiin nykyisellä tavoin kokeilujaksoille. Se korostaa entisestään työkokeilun merkitystä välineenä.

Olisi järkevää, että kunnille rakennettaisiin selkeä toimenpide, jota ne voisivat itse tai yhdessä kumppaniensa kanssa toteuttaa haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa oleville henkilöille näiden työllistymisen edistämiseksi. Tällaisen palvelun tulisi sisältää työllistymisen lisäksi ainakin toimintakyvyn ja sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin erikseen työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta. Se on haavoittuvassa asemassa olevien työttömien kannalta äärimmäisen tärkeää, mutta Oktetti on huolissaan lakiesityksen varsin suppeasta muotoilusta, joka yhdessä ei-

kannustavan rahoitusmallin kanssa ei jätä arjen työntekijöille riittäviä eväitä palveluiden tosiasialliseen järjestämiseen kattavasti Suomessa.

KEHA-keskuksen koordinoiva rooli monialaisten palveluiden järjestämisessä on tarkoituksenmukainen, mutta sen osaamista tulee vahvistaa tässä selvästi ja vahvistaa myös monialaisten palvelujen tukirakenteen ohjausryhmää ottamalla mukaan mm. haavoittuvassa asemassa olevien parissa toimivien tahojen edustajia.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Järjestämisvastuu

Järjestämisvastuun kriteereissä todetaan, että tulevalla työvoimaviranomaisella tulee olla 20 000 työvoimapohja. Suomessa on 27 kuntaa, joissa tämä täyttyy. Suurin kunnista on Helsinki noin 350 000 työvoimapohjalla ja pienin Kirkkonummi noin 20 000 työvoimapohjalla. Suurin osa Suomen kunnista olisi mukana jossain kuntien yhteistyömallissa, sillä Suomen noin 300 kunnasta 220 on työvoimapohjaltaan alle 5000 henkilöä. Uudistus johtaakin erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli voikin heikentää asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenvertaisuutta maan eri osissa. Kun otetaan huomioon, että Manner-Suomen 66 seutukunnasta työvoiman määrä on kasvanut vain 14 seutukunnassa, voi mallista tulla myös hyvin epästabiili. TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta pitemmällä tähtäimellä. Vaikutukset talouteen eivät ole pitkällä tähtäimellä myöskään positiivisia.

Uusien työvoimaviranomaisten järjestämisvastuu olisi tarkoituksenmukaista sitoa ensisijaisesti maakuntarajoihin, sillä yhteistyö useiden hyvinvointialueiden ja ELY-keskusten kanssa, muodostuu haasteelliseksi ja tekee heterogeenisesta, usean kunnan vetämästä, mallista työlään. Asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen ratkaisu, tukee työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä.

Rahoitusmalli

Malli, jossa kunnalla on rahalliset resurssit ja rahoitusvastuu ja uudella työvoimaviranomaisella henkilöresurssit ja palvelujen järjestämisvastuu, voi muodostua haasteelliseksi. Erityisen haasteelliseksi se muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuu hyvinvointialueelle, joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu ainakaan heti hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä.

Rahoitusmallin haasteena on erityisesti se, että uusi työvoimaviranomainen joutuu hakemaan toimintaansa rahoituksen peruskunnista. Määrärahat eivät seuraa henkilöstön palkkarahojen osalta siirtymää, mikä voi asettaa työvoimaviranomaisen hankalaan asemaan. Kunnille TE-palvelutehtävään osoitettu valtionosuusrahoitus ei ole korvamerkitty ja se on useissa tapauksissa laskennallisesti negatiivinen nykytasoon verrattuna.

Yhdyspinnat hyvinvointialueelle

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjausta kokevien edellytysten muuttuminen voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien

henkilöiden määrää, mistä voi aiheutua hyvinvointialueilla ja Kansaneläkelaitoksella tarve kohdentaa uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja tai osoittaa lisäresursseja palveluun.

On kuitenkin huomioitava, että hyvinvointialueen lakisääteisenä tehtävänä ei ole työllistymisen edistäminen, ja lukuun ottamatta tiettyjä erityispalveluita, kuten sosiaalihuoltoon kuuluva kuntouttava työtoiminta, osallistuminen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan sekä työterveyshuollon ulkopuolelle jäävien työkäisille terveysneuvonta ja terveystarkastukset, sen palvelut ovat riippumattomia asiakkaan työllisyysstatuksesta.

Hyvinvointialueiden järjestämisvastuu myös rajautuu sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin ja siihen liittyvään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Toimintamahdollisuus on rajatumpi kuin kunnilla, joilla on laaja yleinen toimiala ja myös verotusoikeus, ja joiden valtiosuusjärjestelmässä työttömyysetuusmenoon kohdistuva rahoitusvastuu on huomioitu ja esitetään jatkossakin huomioitavaksi.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksessä todetaan, että kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta jää uudistuksessa valtiolle. Uudistuksessa TE-palvelut siirretään kunnille hyvin laajasti lähes kaikki TE-toimistojen palvelut käsittäen. Valtiolla jää lähinnä muutamia erityistehtäviä sekä koordinaatio- ja tietovarantoon liittyviä tehtäviä. Kunnat ovat itsehallinnollisia toimijoita, joita voidaan käytännössä ohjata vain lainsäädännöllä ja rahoituksella. Työllisyyspolitiikka on ollut pitkään keskeinen osa hallitusohjelmaa ja työllisyyspolitiikan toimeenpanon ohjaus on ollut hyvinkin yksityiskohtaista.

Työvoimapalveluja koskeva sääntely

Hallituksen esityksessä säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa kuitenkin sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palveluista ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtiosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyydenhoitoon, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Miten uudistuksessa varmistetaan se, että uudistettujen TE-palvelujen asiakkaat saavat palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

**Vesannon kunta, Vesannon
kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia
Harmokivi**

26.6.2022

Esityksessä ollaan siirtämässä tosiasiallisesti tehtäviä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueelle. Paikallisia työllisyyttä tukevia palveluja ja yhteistyömuotoja ei pystytä hyödyntämään, koska järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on erotettu toisistaan, yhteistoiminta-alueet ovat liian suuria ja toimintamalli on ylisäännetty. Järjestämisvastuu ja rahoitus tulee olla samoissa käsissä. Vaarana on, että pienimmät kunnat ovat vain rahoittajan roolissa.

Järjestämisvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Kuntien tulee voida muodostaa toiminnallisesti järkeviä kokonaisuuksia, jotka ottavat huomioon alueen erityispiirteet ja työssäkäyntialueet.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien kuulumisesta yhteistoiminta- alueisiin on liian suuri. Ensisijaisesti kuntien tulee voida päättää yhteistyöstä itse. Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kuntien itsehallinnon kannalta.

Uudistuksen taloudelliset vaikutukset:

Palveluiden rahoitus kunnille perustuu kahteen kriteeriin: työikäisen väestön määrä (70 %) ja laajan työttömyyden käsite (30 %). Kriteerien painoarvo tulisi olla 50/50, jolloin tarveperusteisuus tulisi huomioitua. Kuntia ei tulisi rangaista siitä millainen väestörakenne niissä sattuu olemaan.

Esityksessä kuntien vastuulla on työllistymiskoulutukset. Pienissä kunnissa ei ole palvelurakenteita vastata tähän. Tämä on aluepoliittisesti merkittävä asia, jossa tasa-arvo ei tule toteutumaan.

Palkkatukityöllistämisen osalta on todettava, että kunnat ovat tehneet merkittävää työllisyydenhoitoa palkatessaan esim. osatyökykyisiä palkkatukitoihin. Mikäli esitys toteutuisi johtaisi se tilanteeseen, että palkkatukityöllistäminen kunnissa loppuisi, koska kustannus jäisi kokonaan kuntien maksettavaksi ja rahoituksen ulkopuolelle. Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea myös itselleen. Siirtymäaika tulisi olla tosiasiallisesti kolme vuotta.

Monialaisen tuen yhteistoiminnassa tulee kunta mainita yhtenä toimintajana, jotta asiakkaiden palveluprosesseja voidaan sovittaa yhteen. Lisäksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus tulee siirtää kuntien tehtäväksi. Nuorten työllistymiseen kohdennettava suurin resurssi.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Työvoimapalvelujen järjestäminen voidaan Suonenjoen kaupungin mielestä tehdä usean kunnan yhteistyönä (järjestäjäkuntia lain mukaan yksi) mutta itse palvelut pitää tarjota lähellä työnhakijoita ja yrityksiä. Luonnoksessa on se hyvä, että TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Kunnilla on erilaiset ja uudenlaiset mahdollisuudet hoitaa työllisyyttä, jos järjestämistä vastuun lisäksi uudistetaan asiakkaalle tarjottavia työllistämistä edistäviä palveluita sekä muutetaan asiakaspalveluprosessia asiakaslähtöisemmäksi

Julkisen liikenteen puuttuminen ja pitkät välimatkat aiheuttavat haasteita niin asiakastyölle kuin asiakkaiden työllistymiselle. Tietyillä alueilla asiakaspalvelu voi tarkoittaa jopa asiakkaan kotiin menemistä.

Työvoima- ja muiden koulutusmahdollisuuksien järjestämisessä vaikuttavat alueelliset ja maantieteelliset sijainnit. Tarjottavat koulutuslinjat vaihtelevat ja kaikilla paikkakunnilla ei ole koulutuksen järjestäjiä. Tarvitaan työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja mahdollisesti työpaikkaohjaajien/opettajien kouluttamista laajemmalla alueella.

Valtion tulisi korvata tehtävävastuista aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Suurin huoli on rahoituksen riittävyys.

Uusi malli ei tuo lisää kunnan työllisyydenhoidon hoitoon eikä yrityspalveluiden kehittämiseen, koska kunnalle tulee veloitteita ja sitovia ohjeistuksia niin paljon, ettei alueen tarpeiden huomioiminen ole mahdollista. Kunnalle siirrettävät resurssit sidotaan lakisääteisiin tehtäviin eikä uudistuksessa pystytä kehittämään palveluita ja palveluprosessia.

Kuten muussakin uudistukseen liittyvässä suunnittelussa, myös rahoituksessa tulee huomioida alueelliset erot. Lisäksi suhdannevaihtelut voivat aiheuttaa taloudellisia epävarmuuksia palveluiden järjestämiselle ja tätä tulisi huomioida lainsäädännössä.

Työkokeilun enimmäiskeston poistaminen: rajaako tämä työnhakijoiden mahdollisuutta käyttää työkokeilukuukausia useampaan eri työpaikkaan? Työkokeilua kestoja pitäisi rajata työpaikka- ja työnhakijakohtaisesti ei kokonaiskeston mukaan.

Jatkossa kunnan palkkatukityöllistäminen loppuu. Vaarana on osa-aikaistyöttömien ja pitkäaikaistyöttömien palkkatukityöllistäminen. Kunnat ovat voineet työllisyyspalveluiden kautta suunnitella räätälöityjä palkkatukiratkaisuja esim. kuntouttavan ja työkokeilun jatkoksi. Yrityksillä ei ole välttämättä samanlaisia yhteiskunnallisia tavoitteita työllisyyden kehittämiseen kuin kunnilla.

Lakisääteinen velvoitetyöllistäminen onnistuisi lakiluonnoksen mukaan jatkossakin.

Pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen pitää saada pysyviä ratkaisuja ja uudenlaisia työkaluja ja mahdollisuuksia.

Suonenjoen työttömyysaste on noin 6% (toukokuu 2022) ja nyt työpaikkoja on paljon auki. Kuitenkin rahoitusvastuun määräytyminen on uhka kohtaanto-ongelman kasvamiselle.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022 § 108

26.6.2022

Järjestämismääräyksen ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueella perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Julkisen vallan päätökset ja palvelut tulee olla mahdollisimman lähellä kuntalaisia.

Mäntyharju näkee keskeisenä, että valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen alue / kunta selviää tästä tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Luonnoksessa on se hyvä, että TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Kunnilla on erilaiset ja uudenlaiset mahdollisuudet hoitaa työllisyyttä, jos järjestämismääräyksen lisäksi uudistetaan asiakkaalle tarjottavia työllistämistä edistäviä palveluita sekä muutetaan asiakaspalveluprosessia asiakaslähtöisemmäksi. Tämä esitys ei mahdollista kuntien uudenlaista työllisyydenhoidon tapaa eikä yrityspalveluiden kehittämistä, koska kunnille tulee velvoitteita ja sitovia ohjeistuksia niin paljon, että alueen tarpeiden huomioiminen ole mahdollista. Kunnille siirrettävät resurssit sidotaan lakisääteisiin tehtäviin eikä uudistuksen myötä pystytä kehittämään palveluita eikä palveluprosessia.

Täysimääräinen rahoitus kunnille siirtyvien TE-palveluiden järjestämiseen on hyvä asia, mutta valtionosuus kriteerit, joilla rahoituskriteerit eivät ole riittäviä eikä ne ole myöskään kuntaa kannustavia. Valtionosuuden määrittelyssä tulee huomioida paremmin alueiden erilaiset tarpeet. Rahoituksessa tulee huomioida erityisesti alueella tapahtuva positiivinen äkillinen rakennemuutos.

Kuntien vastuu työttömyysetuuskustannusten rahoituksesta ei tue kuntien työllisyyttä vaan pahimmillaan kustannukset kasvavat ja asiakkaiden todellinen tarve eli työllistämisen prosessi vaarantuu. Pitkäaikaisten työttömien tilanteeseen pitää saada pysyvämpi ratkaisu ja aivan uudenlaisia työkaluja

ja mahdollisuuksia. Rahoitus on tarkoitettu kannustavaksi, mutta esimerkiksi Siilinjärvellä, jossa työttömyysaste on n. 6 % ja työpaikkoja on ennätysmäärä auki ja lisäksi yritysten määrä kasvaa, rahoitusvastuun määräytyminen nähdään uhkana kohtaanto-ongelman kasvamiselle.

Ongelmana uudistuksessa on se, että rahoitus tulee kunnille, mutta järjestämisvastuu siirtyy työllisyshoidon alueille. Tämä voi aiheuttaa käytännössä sen, että kuntien rooli työllisyshoidon alueella voi olla hyvin erilainen.

Alavuden kaupunki

26.6.2022

Järjestämisvastuu

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Sopimuksiin perustuva yhteistyö tulee huomioida keskeisenä toimintamallina: kuntien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti tehtävän järjestelystä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Joustavien ja asiakaslähtöisten palveluiden sekä jokaisen kunnan mahdollisuutta edistää työllisyyttä ja elinvoimaa turvataan tiivistämällä yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä. Kuntien on mahdollista tuottaa palveluja vapaaehtoisen yhteistyön kautta myös niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueella. On tärkeää tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti lähipalveluna hyödyntäen kuntien paikallistuntemusta.

Yhteistyöratkaisujen tulee nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Luontaisilla yhteistyöalueilla voidaan luoda kokonaisuuksia, joilla elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalvelut linkittyvät toimivasti.

Rahoitus

Vastuu ja valta työllisyys- ja yrityspalveluiden osalta tulee olla kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuu. Rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Uuden rahoitusjärjestelmän on oltava kannustava ja kohdeltava kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Kun järjestämis- ja rahoitusvastuu ovat samalla toimijalla, taataan palvelujen tuottaminen mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti.

Valmistellun työttömyyden kehittymisen huomioivan rahoitusmallin tulee painottua myös työvoiman kohtaantoon ja työvoimatarpeen hoitamiseen. Rahoitusmallissa on huomioitava myös ne kunnat, joissa on jo nyt työvoimapula ja työttömyysaste on alhainen? Näissä kunnissa työttömien työllistyminen edellyttää enemmän toimenpiteitä kuin kunnissa, joissa työttömyysaste on korkea.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosasta. Hyvinvointialueille tulisi osoittaa taloudellisia ja lainsäädännöllisiä kannustimia, joilla edistetään sosiaali- ja terveystaloudellisia saavan työttömän pääsyä työmarkkinoille.

Keskeisissä ehdotuksissa on huomioitava koko työllisyydenhoidon laaja asiakaskohderyhmä ja varmistaa työllisyydenhoidossa tarvelähtöisyys palveluiden suunnittelussa. Selkeiden työllisyyspalvelu-kokonaisuuksien varmistamiseksi on huomioita riittävä resurssointi sekä rahoituksen roolitus palveluiden mahdollistamiseksi myös varhaisessa asiakasrajapinnan ennaltaehkäisevässä palvelutarjonnassa. Laadukkaiden sekä vaikuttavien työllisyyden hoidon lähipalveluiden vahvistamiseksi työvoimamäärän määrittelyssä on tärkeää huomioida jo toimivat sekä olemassa olevat rakenteet paikallisella tasolla sekä alueellisesti toisiaan täydentävät elinvoimapalveluiden yhdyspinnoissa toimivat yhteistyörakenteet. Etenkin Uudenmaan alue on käytännössä yhtä työssäkäyntialuetta. Kilometrimäärän rinnalla on oltava tarveharkintaa ja joustoa - liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista. Järjestämis- ja rahoitusvastuun tulee olla toisiaan tukevaa ja työllisyysalueen muodostua yhtenäiseksi toiminnalliseksi alueeksi, jossa ennalta määritelty työssäkäynti- tai työvoimamäärän kriteerit eivät välttämättä kaikilta osin vastaa tavoitteellista uudistustyötä. Henkilöasiakkaalle myönnettävissä kulukorvauksissa tulisi myös ottaa huomioon, että uuden palvelumallin tuomat tihennetyt alku- ja työnhakuhaastattelut voivat aiheuttaa ison taloudellisen taakan asiakkaalle, mikäli palvelut jatkossakin on keskitettyinä isompiin kaupunkeihin. Tällöin asiakkaalle kuuluu korvata liikkumisesta aiheutuneet kustannukset. Palvelumallissa on painotettu asiakkaan henkilökohtaista kohtaamista haastatteluissa, kuitenkin asiakkaalle voi kertyä isotkin kulkemisen kustannukset suhteessa tulotasoon näihin tapaamisiin kulkemisen kautta. Yhdenvertaisuuden toteutumisesta on pystyttävä huolehtimaan palvelujen paikallisesti järjestämisellä tai palveluihin kulkemisesta aiheutuvien kulujen korvaamisella.

Kunnille tulee mahdollistaa luonnollisten elinvoima-alueiden palveluiden suunnittelu, kehittäminen sekä palveluiden käynnistäminen. Valmistelutyötä sekä järjestämisvastuullisuutta on tarkasteltava paikallisesta kuntalähtöiseltä sekä alueelliselta luontevaan yhteistyöhön perustuvaan mahdolliselta työllisyysalueelta. Sopimuksellisuuteen perustuva järjestämisvastuu kannustaa alueen toimijoita kohdentamaan mm. asiakaskohderyhmän palvelutarvehankintaa, kun tarve on alueellisestikin tunnistettu sekä kytketty työllisyydenhoidon ekosysteemiin esimerkiksi myös koulutuksenjärjestäjän keskeisen tärkeä rooli.

Järjestämisvastuun uudistamisessa tulee selkeämmin havainnoida hyvinvointi- sekä mahdollisen uuden työllisyysalueen yhdyspinnot. Matalan kynnyksen työllisyydenhoidon palveluissa mm. kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuullisuus on selkeä, mutta asiakasohjaus hyvinvointialueelta peruskunnan ja/tai työllisyysalueen palveluihin on mahdollisuuksiltaan kuvattu vajavaisena. Hyvinvointialueen-yhdyspinta on tärkeä osa koko työllisyydenhoidon ekosysteemiä, jonka perustehtävänä sekä tavoitteena on synnyttää paikallisesti ja/tai alueellisesti lisää työvoimaa. Työllisyyspalvelut tarvitsevat sosiaali- ja terveystyöpalveluiden asiantuntijuutta marginaalissa osassa asiakaskohderyhmää ja osa kohderyhmästä ei tarvitse lainkaan, mutta yhdyspinta on tärkeä kuvata aktiivisena osana palveluekosysteemiä. Työllisyysalueella toimiva hyvinvointialue tulisi saattaa osavastuulliseksi työllisyydenhoidon toimijaksi näkyvämmiin myös valmisteluvaiheessa. Hyvinvointialueille tulisi tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystyöpalveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä vähentäisi kuntien taloudellista raskautta. Yhdyspinnoissa asiakaslähtöinen lähestyminen palveluiden suunnittelussa myötävaikuttaa kuntataloudessa positiivisesti ja parhaimmillaan luo aitoja mahdollisuuksia asiakkaan etenemisessä työllisyydenhoidossa.

Kunnille on suunniteltu velvollisuus tarjota palvelut yli TE-rajojen, jossa henkilöasiakkaiden kustannukset kattaisi asuinkunta, työnantaja-asiakkaiden kustannukset jäisivät palvelua tarjoavan kunnan kustannettavaksi. On varmistettava, että tilanne ei johda alueellisesti tai kansallisesti palveluiden ruuhkautumiseen toisissa kunnissa toisten kustannuksella. Kotikunnan olisi aina korvattava sekä henkilö että yritysasiakkaan kustannukset.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus ja 4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoituksen osavastuullisuutta tulee tarkastella aktiivisesti työllisyys- sekä hyvinvointialueiden osalta. Kertaluonteisesti toteutetun poikkileikkaustilanteen luoma kuva talouskokonaisuudesta on mahdollisesti vajavainen ja riskisuhdanne altis. Siirtyvän rahoituksen koulutuksellisuus ja tiedonkulku on jo valmisteluvaiheessa suunnattava kuntien- ja kaupunkien talousosaajien lisäksi työllisyshoidon palvelusubstanssin osaajille entistä voimakkaammin. Kuntakentällä taloudesta ja työllisyydestä vastaavat viranhaltijat tai toimijat suunnittelevat uudistusta omasta substanssistaan, oletusarvona ei voida pitää yhteistä substanssia. Valmistelutyö myös sitoo erityisesti pienissä kunnissa jo valmiiksi hyvin pieniä resursseja ja valmistelutyöstä tulisi saada selkeä ohjeistus ja korvausmenettely kunnille.

Kunnilla, kuntayhtymillä ja niiden määräysvallassa olevilla yhteisöillä ei esitettyssä lakiuudistuksessa olisi enää oikeutta palkkatukeen ja yhteisöillä ei enää oikeutta palkkatukeen ja korvaava ratkaisu pyrittäisiin löytämään lausuntokierroksen aikana. Palkkatuen myöntäminen on erittäin tarpeellinen myös kunnille itselleen. Tulee erityisesti pohtia, onko palkkatuelle ylipäänsä tarvetta etsiä vaihtoehtoa, jos se sellaisenaan on jo kuitenkin toimiva.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toiminnan järjestämisen suunnittelussa tulee huomioida alueellinen palvelutarve ja luoda yhteistyöhön perustuva pohja työskentelyllä niissä kunnissa joissa em. palvelu on suunnittelu- ja/tai kehittämisvaiheessa. Toimintaedellytykset palvelun mahdollistamisessa tulisi määrittellä selkeinä paikkakuntalähtöisinä palvelukokonaisuuksina.

Korsnäs kommun, Båssar Christina

24.6.2022

Ansvarer för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Korsnäs kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund

av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera. Förslaget från staten innebär att landets städer och kommuner indelas i A och B lag beroende på storlek, vilket knappast kan vara målsättningen. Även små kommuner har ett fungerande ansvarstagande för sina kommuninvånare och kan mycket effektivt anordna även sysselsättningstjänster.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaapanolaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan mycket väl slopas helt från lagstiftningen. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

För Korsnäs kommun som har enbart 3 % finskspråkiga kommuninvånare behövs en helt annan struktur än i tex Laihela med motsvarande liten andel svenskspråkiga invånare. Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år. När social- och hälsovårdens finansiering klarnar slutligt för kommunerna 2024 så skulle samtidigt TE2024-reformens effekter drabba kommunalekonomin. De upprepade reformernas samtidiga påverkan på kommunalekonomin, samt snabba genomföringstidtabeller, ger inte kommunerna den stabilitet som statsmakten eftersträvar i sina motiveringar till de olika reformerna.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas

förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025, eller senare. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser. Samtidigt har man avslutat bokslutet för år 2024 och ser hur det slutliga utfallet för social- och hälsovårdsreformen blir för landets olika städer och kommuner.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Slutligen vill vi lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Turun kaupunki

24.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että

työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Turun kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti. Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta.

Ehdotetussa järjestämismallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Turun kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttömänä olleiden työttömyysturvasta. Hyvinvointialueiden, joiden järjestämismallilla pitkäaikaistyöttömien tarvitsemat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut, ml. kuntouttavan työtoiminnan palvelut ovat, tulisi maksaa osa pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosasta. Kuntien maksuosuutta tulisi kohtuullistaa, mikäli henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden piiriin. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia järjestää työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja mahdollistaakseen em. kohderyhmä pääsyä kohti avoimia työmarkkinoita tai oikeaa etuutta, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Turun kaupunki pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Näin työkyvyn horjumisen perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset kohdistuisivat tasapuolisesti myös sinne, missä palveluiden järjestämismallin vuodesta 2023 alkaen on.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja tulee staattisen mallin luoma alikompensoitio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonia euroja. Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Turun kaupunki esittää, että kompensatiotaso tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämismallilla alueilla.

Kuntien suhdanneriskin pienentämiseksi Turun kaupunki esittää, että järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määrittellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Koronan vaikutuksesta pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut ja vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikustannukset ovat huomattavasti aiempia vuosia korkeammat. Näin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikais-työttömyys tulee TEM:n tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinatuen kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa. Jos kompensaatiotaso pidetään muuttumattomana, Turun kaupunki esittää, että poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä tai tarkastella vasta vuoden 2024 tilanteen mukaisesti.

Rahoitusmalli ja palveluiden rahoitus

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. TE-2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta.

Valtion Kieku-järjestelmän työaikaseuranta, johon esityksessä viitataan, on epäluotettava tapa arvioida tässä mittakaavassa tarvittavia resursseja. On myös huomioitava, että kunnille siirtyä uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön resurssi.

Turun kaupunki esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi arvioida uudelleen ja perustella esitettyä paremmin. Kieku-tyoajanseurantaa ei tulisi käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jäisi vain kuntien rahoitettavaksi.

Turun kaupunki esittää, että uudistuksesta johtuvat muutuskustannukset olisi kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan ylimääräisiä suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen liittyviä kustannuksia.

Turun kaupunki esittää, että aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä ja heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita. Kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen eikä tämä aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon

statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Ohjausjärjestelmä

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Turun kaupunki esittää, että kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja kuusi suurinta kaupunkia katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Lempäälän kunta, kunnanhallituksen päätös 20.6.2022 § 149 **23.6.2022**

Rahoitusmalli

Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi

valtionosuustehtäväksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa euroa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden 2019 toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat kuitenkin mm. toukokuussa 2022 käynnistyneen uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Vaarana on, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi myöskään esim. väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisikin tarkastella uudestaan.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työttömyysturvaan liittyvistä kustannuksista.

Lempäälän kunta edellyttää, että työllisyyspalvelujen järjestämiseen ja työttömyysturvan rahoitukseen luodaan vuosittain tarkasteltava malli, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät, ja näihin liittyvät muutokset sekä huomioi paremmin kasvavien kuntien tilanteet. Näin valtiontalouden suhdanneriski ei siirry kuntiin. Lisäksi hyvinvointialueiden tulisi kantaa vastuu yhteisten asiakkaiden työttömyysturvan kustannuksista, jotta kannuste vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien työhön kuntouttavien palvelujen järjestämisestä olisi jatkossakin järjestämisvastuullisella toimijalla.

Palvelut

Lempäälän kunta katsoo, että palveluiden osalta lakiluonnos on varsin säilyttävä ja vastaa pääosin nykyistä TE-palvelujen lainsäädäntöä. Lempäälän kunta odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelujen kokonaisuudistusta, joka mahdollistaisi palveluiden ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä ja luottaa kannustavan rahoitusmallin ohjaamaan paikalliseen palvelumuotoiluun.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut kuntaekosysteemissä yhdessä koulutuksenjärjestäjien, hyvinvointialueen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida. Palveluekosysteemin toimivuutta tulee myös tukea oikeudella vaihtaa palvelun kannalta olennaista asiakastietoa.

Muita huomioita

TE2024 uudistuksessa TE-henkilöstö siirtyy uuden työvoimaviranomaisen henkilöstöksi liikkeenluovutuksella. Esityksessä ei erikseen oteta kantaa siihen, millaiseksi muodostuu kuntien työllisyyspalveluiden nykyisen henkilöstön asema, jos järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallin mukaisesti. Lempäälän kunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä kuvattaisiin kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstön asemaa ja sitä koskevaa voimassa olevaa liikkeenluovutusta koskevaa lainsäädäntöä siinä tilanteessa, että järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallilla. Tarvittaessa sääntelyä pitäisi tarkentaa siten, että myös kuntien henkilöstön siirto toteutetaan liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti.

Tyrnävän kunta

23.6.2022

Järjestämisvastuu:

Tyrnävän kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain mukaisia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Kunnilla tulisi olla sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysturva:

Tyrnävän kunta esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystieteiden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystieteitä siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Tyrnävän kunta pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystieteitä. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

20 000 työvoimapohja (luku 4.1.2.)

Järjestämisvastuun kriteereissä todetaan, että tulevilla työvoimaviranomaisella tulee olla 20 000 työvoimapohja. Suomessa on 27 kuntaa, joissa tämä täyttyy. Suurin kunnista on Helsinki noin 350 000 työvoimapohjalla ja pienin Kirkkonummi noin 20 000 työvoimapohjalla. Suurin osa Suomen kunnista olisi mukana jossain kuntien yhteistyömallissa, sillä Suomen noin 300 kunnasta 220 on työvoimapohjaltaan alle 5000 henkilöä. Uudistus johtaakin erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli voikin heikentää asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenmukaisuutta maan eri osissa.

Kun otetaan huomioon, että Manner-Suomen 66 seutukunnasta työvoiman määrä on kasvanut vain 14 seutukunnassa, voi mallista tulla myös hyvin epästabili.

Uusien työvoimaviranomaisten järjestämisvastuu tulisi sitoa maakuntarajoihin, sillä yhteistyö useiden hyvinvointialueiden ja ohjausasioissa ELY-keskusten kanssa, muodostuu haasteelliseksi ja tekee heterogeenisestä mallista entistä monitahoisemman.

Asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen ratkaisu, tukee työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä.

Rahoitusmalli (luku 4.1.3.)

Malli, jossa kunnalla on rahalliset resurssit ja rahoitusvastuu ja uudella työvoimaviranomaisella henkilöresurssit ja palvelujen järjestämisvastuu, voi muodostua haasteelliseksi. Erityisen haasteelliseksi se muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuu hyvinvointialueelle, joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä.

Rahoitusmallin haasteena on erityisesti se, että uusi työvoimaviranomainen joutuu hakemaan toimintaansa rahoituksen peruskunnista. Määrärahat eivät seuraa henkilöstön palkkarakojen osalta siirtymää, mikä voi asettaa työvoimaviranomaisen hankalaan asemaan. Kunnille TE-palvelutehtävään osoitettu valtionosuusrahoitus ei ole korvamerkitty ja se on useissa tapauksissa laskennallisesti negatiivinen nykytasoon verrattuna. Tämä voi vaikuttaa työvoimaviranomaisen rahoitusta ja rahoitusta voi valua kuntien muihin tehtäviin.

Rahoitusmalli tulisi rakentaa siten, että se turvaa TE-palvelujen rahoituksen nykytason, ei peruskunnille, vaan TE-palvelujen järjestäjälle, joka useissa tapauksissa on peruskuntaa laajempi alue. Esitetyssä mallissa kunnilta puuttuu pakotteet rahoittaa TE-palvelujen järjestäjää, mikä voi johtaa järjestäjän toimintaedellytysten heikkenemiseen.

TE-palvelu-uudistuksen rahoitusmalliin sisältävät riskit voivat vaarantaa asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisten palvelujen saatavuuden.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta (4.1.5.)

Esityksessä todetaan, että kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta jää uudistuksessa valtiolle. Uudistuksessa TE-palvelut siirretään kunnille hyvin laajasti lähes kaikki TE-toimistojen palvelut käsittäen. Valtiolle jää lähinnä muutamia erityistehtäviä sekä koordinaatio- ja ohjaustehtäviä. Kunnat ovat itsehallinnollisia toimijoita, joita voidaan käytännössä ohjata vain lainsäädännöllä ja rahoituksella. Työllisyyspolitiikka on ollut pitkään keskeinen osa hallitusohjelmaa ja sekä poliitikot että virkamiehet ovat ohjanneet työllisyyspolitiikan toimeenpanoa hyvinkin yksityiskohtaisesti.

Uudistuksen jälkeen valtion ohjausmekanismit ovat hyvin ohuet suhteessa esityksessä määriteltyyn kokonaisvastuuseen. Kuntien heikko taloustilanne ja pienet resurssit heikentävät jo nykyisin lainsäädännön ohjausvaikutusta useissa kuntien lakisääteisissä tehtävissä. Rahoitusohjauksen

osalta työmarkkinatuen rahoitusvastuu ei ole osoittautunut nykyisessäkään mallissa tehokkaaksi ja manipulaatiolta vapaaksi työllisyyspolitiikan ohjausvälineeksi.

Työvoimapalveluja koskeva sääntely (4.1.6)

Hallituksen esityksessä säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa kuitenkin sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palveluista ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyydenhoitoon, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Miten uudistuksessa varmistetaan se, että uudistettujen TE-palvelujen asiakkaat saavat palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta (4.1.10) Uudistuksessa kuntien ei edellytetä käyttävän valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä voi johtaa haasteisiin asiakaspalvelussa, asiakkaan digiasioinnissa, seurannassa ja tietosuojassa sekä lisätä siirtymävaiheen riskejä.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Järjestämismäärä:

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Muhoksen kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämismäärä lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämismääränsä toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämismäärämallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämismäärä. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysturva:

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Muhoksen kunta esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Muhoksen kunta pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaista eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä.

Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Muhoksen kunta esittää, että kompensatiotaso tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämistä vastaavilla alueilla.

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, Muhoksen kunta esittää, että järjestämistä vastaavien alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämistä vastaavalle alueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämistä vastaavalla poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimavirantomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensatiotaso poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensatiotaso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen

mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Muhoksen kunta esittää, että mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikaväliltä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan kunnanhallitus

23.6.2022

1. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla kunnalla Pihtiputaan kunta pitää tärkeänä, että järjestämisvastuu on kunnalla. Elinkeinopalveluiden järjestämisen kannalta on parasta, että työelämäpalvelut ovat lähellä elinkeinotehtäviä hoitavaa tahoja.

2. Vaatimus 20 000 työvoimapohjasta ei ole perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista

Pihtiputaan kunta pitää työvoimapohjan vaadittua määrää liian suurena. Etenkin pohjoisen Keski-Suomen osalta luontevaa aluetta on vaikeaa muodostaa ja etäisyydet esimerkiksi Pihtiputaan ja Äänekosken välillä ylittävät 80 km työssäkäyntialueen rajan. Pohjoinen Keski-Suomi jää kooltaan alle 20.000 työvoimapohjan hyvin nopeasti TE-muutoksen voimaantulon jälkeen. Uudistus näyttää pakottavan kunnat maakunnalliseen malliin. Yhteistyön tulisi perustua muun kuntayhteistyön tavoin vapaaehtoisuuteen sekä luonteviin maantieteellisiin alueisiin.

Muilta osin Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon seuraavasti:

”Esitetty vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Siksi tarvitaankin joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään kriteerin alentamista tai poistamista.

Pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin. Kunnilla tulee olla oikeus päättää yhteistyöalueiden muodostamisesta ja sopia yhteistoiminnan sisällöstä. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kuntarajaa. Pienet kunnat sijaitsevat usein harvaanasutulla alueella ja usein lähin isompi keskus on naapurimaakunnassa. Siksi yhteistyötä olisi pystyttävä tekemään yli maakuntarajojen.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Pienissä kunnissa kunnat tuntevat alueensa asiakkaat ja yhteistyökumppanit erittäin hyvin ja pystyvät tarjoamaan asiakkaiden tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. Hyvä paikallisten palveluiden tunteminen on tärkeää mm. työllistymispolkujen suunnittelussa. Vaikeasti työllistyvät hyötyvät lähipalvelusta ja asiakaspalvelun on oltava saatavissa kunnissa lähipalveluna. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.”

3. Kuntaekosysteemin tunnistaminen ja huomioiminen tuo synergiahyötyjä

Kolmas sektori on merkittävässä roolissa Pihtiputaan kunnan työllisyyttä edistävien palvelujen järjestämisessä. Nykyisellään toiminta keskittyy pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon, kun uudistuksen lähtökohtana on paremmassa asemassa olevien nopea työllistyminen. Pihtiputaan kunta

ihmettelee huomion siirtämistä pois huonossa työmarkkina-asemassa olevista henkilöistä. Pihtiputaan kunta korostaa paikallistuntemusta ja saumatonta yhteistyötä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen kanssa. Myös koulutusmahdollisuuksien räätälöinti paikallisen osajatarpeen mukaisesti nähdään tärkeänä.

Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon seuraavasti:

Kun järjestämisvastuu on kunnalla, voidaan TE-palvelut integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään pienissä kunnissa oleva vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys. Pienessä kunnassa tunnetaan hyvin sekä erilaiset työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan syvällistä kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyte-työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa. Nämä kuntaekosysteemin edut jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti, ellei järjestämisvastuu ole kunnalla.

Työvoimapalvelut ovat monen osan kokonaisuus. Eri osien johtamisessa tulee huomioida, onko niitä tarkoituksenmukaista johtaa läheltä vai kaukaa. Mikäli eri osia johdetaan maantieteellisesti kaukaa tai toisistaan hajallaan, paikallistuntemus vähenee ja kokonaisuuden johtaminen vaikeutuu. Uhkana on silloin myös lähipalveluiden merkityksen hämärtyminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta. Esitetty malli ei mahdollista/varmista joustavan ja asiakaslähtöisen työskentelytavan toteuttamista. Jotta vahvaa paikallisosaamista ja verkostoja voidaan hyödyntää, lainsäädäntö ei saa ohjata toimeenpanoa liian tiukkaan (esim. yhteisten työntekijöiden palkkaaminen).

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspintojen tunnistaminen ja huomioiminen, erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, on tärkeää, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. Työttömien terveystarkastukset ovat tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia. Myös ulkomaalaisten kotouttaminen ja kuntouttava työtoiminta edellyttävät yhdyspintojen tunnistamista ja huomioimista palveluiden järjestämisessä. Pienten kuntien verkosto pitää ongelmallisena, että uudistus jättää osan työttömistä hyvinvointialueiden hoitovastuulle, mutta kustannukset ja tulosvastuu jäävät kuitenkin kunnille. Jos tähän päädytään, tulee hyvinvointialueille asettaa myös tulosvastuuta työttömistä.

Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä $\frac{3}{4}$ ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta pelätään vaikeutuvan, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla. On tärkeää, että sosiaalinen kuntoutus säilyy tässä mukana jatkossakin, sillä kuntouttavan työtoiminnan rooli menee yhä syvemmin sosiaalityön kenttään.

Kuntakokeilun aikana kunnissa on järjestelty fyysisiä työtiloja ja joustavasti käytettäviä etätyöpisteitä ja kysymyksenä on, saadaanko uudistuksessa riittävät ja toimivat tilaresurssit. Kuntakokeilussa ”työllisyystiimin” yhteiset tilat on koettu toimiviksi ja asiakkaat saavat palvelut samasta pisteestä. Lisäksi asiakastapaamisia voidaan järjestää liikkumalla asiakkaan luo, esim. kylätalolle.

Työllisyyspalveluissa jokaisen ammattikunnan tulisi tehdä kotikäyntejä ja huomioida työnhakijan lisäksi koko perhe. Digitaaliset palvelut täydentävät lähipalvelua, mutta eivät yksistään riitä varsinkin vaikeasti työllistyvien palveluissa. Työttömien kohtaaminen ja diagnosointi tarvitsee säännöllisesti lähitapaamisia, jotta saadaan varmemmin oikea kuva työttömän tilanteesta.

POMA-mallissa keskusteluttaa kontaktoinnin tiheys. Sen sijaan, että luodaan hyvin kategorisista palvelumallia, pitäisi olla mahdollista soveltaa joustavia, asiakastarvekohtaisia palvelumalleja.

Työttömyysturvakriteerien tulisi tukea omatoimisuutta ja aktiivisuutta.

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Kuntakokeilussa on ollut

mahdollisuus kokeilla mm. starttirahatyötä ja yhteistyö elinkeinoasimiesten ja yritysneuvojien kanssa on ollut hedelmällistä ja näitä käytäntöjä tulisi pystyä jatkamaan.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa (mm. oppisopimuskoulutus, opinnollistaminen).

4. Rahoitus

Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon rahoituksen osalta seuraavasti: Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla.

Pienet kunnat nostavat esille seuraavia rahoitusta koskevia kysymyksiä/epäselviä kohtia esityksessä:

- Pienten kuntien näkökulmasta esitetyssä mallissa kannustavuus ja oikeudenmukaisuus ei toteudu kunta-valtio suhteessa eikä alueen kuntien välillä. Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvaminen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla. Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen.
 - Mikä takaa sen, että rahoitus jakautuisi tasaisesti kuntayhtymän tai isäntäkunnan kattamalle maantieteelliselle alueelle eli myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut?
 - Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii avaamista mm. pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän työllistymistä.
 - Esitetty rahoitusmalli vastaa huonosti suhdannevaihteluihin ja tällä on merkitystä kunnissa, joissa elinkeinorakenne on suhdanneherkkää. Suidanteiden riskien osalta valtiolla tulee olla vastuu julkisen talouden osalta.
 - Koska kyseessä on iso ja merkittävä uudistus, tulee sen vaikutuksia arvioida saatujen kokemusten pohjalta. Työttömyysturvan tasoa tulee pystyä arvioimaan ja tekemään muutoksia, mikäli se ei kohtele kuntia tasapuolisesti tai ei kannusta riittävästi.
 - Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.
 - On epäselvää, voiko työvoimaviranomainen toimia hankkeiden hallinnoijana esim. ESR-rahoituksen osalta. Maaseutualueella kunnat tai niiden elinkeino-yhtiöt sekä alueelliset oppilaitokset ovat lähestulkoon ainoita tahoja joilla on osaamista ja resursseja ESR-hankkeiden toteuttamiseen.
 - Epäselvää on myös, voiko uudistuksen valmistelua tehdä hankerahoituksella.
 - Esitys ei huomioi riittävästi yhdistysten ja yritysten roolia ja merkitystä toimijoina. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu tiiviisti kuntaekosysteemin kokonaisuuteen.
- Rahoituksen osalta pienten kuntien verkosto toteaa lisäksi, että samanaikaisesti valmistelussa olevien merkittävien uudistusten yhteisvaikutukset mm. veroprosentin korotuspaineeseen tulisi arvioida kokonaisuutena.

5. Henkilöstöresurssit ja henkilöstön siirto

Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon henkilöstöresurssien ja henkilöstön siirron osalta seuraavasti:

Esityksen mukaan henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen. Liikkeen luovutus tarkoittaa sitä, että henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen ja säilyttää siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

POMA-malli vaatii enemmän resursseja henkilöstön osaamisessa eli tulevaisuudessa tarvitaan lisää taloudellista resurssia. Pienten kuntien osalta kysymyksenä on, mistä saadaan moniammatillisen asiakastyön osajia?

Kunnille tulee tarjota tukea erilaisten työkuultuurien tunnistamiseen ja yhteensovittamiseen, jotta uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelujen henkilöstö pystyy tuottamaan palveluja yhdessä uudella tavalla. Lisäksi henkilöstön jaksaminen muutoksessa tulee varmistaa.

Lisäksi tulee selvittää, miten kunnan etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta kytkeytyvät työllisyyspalveluihin.

6. Tietojärjestelmät

Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon tietojärjestelmien osalta seuraavasti: Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämistä vastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi.

Lakiesitys uhkaa sulkea pienet kunnat työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. Tämän vuoksi lakisääteinen järjestämistä vastuuta tulee olla kaikilla kunnilla. Järjestelmien ylläpito tulee toimia keskitetysti, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan.

Tietojärjestelmien yhteensovittamisen kustannuksista ja arviota esim. tarvittavista koulutuksista ei ole avattu tai arvioitu. Riittääkö käytettävissä oleva aika siihen, että tietojärjestelmät saadaan valmiiksi ja asiakas saa hänelle kuuluvat päätökset, korvaukset ja palvelut ajallaan?

7. Valtion ohjaus

Pihtiputaan kunta yhtyy pienten kuntien verkoston lausuntoon valtion ohjauksen osalta seuraavasti: Esityksessä oleva valtion ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa vaan valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi huomattavasti verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Malli ei edistä kunta-valtio suhteen vuorovaikutteisuutta. Esityksen mukainen vastuiden eriytyminen voi aiheuttaa ongelmia valvonnan näkökulmasta, varsinkin kun kysymyksessä on usein monivaiheinen palveluketju.

Esityksen mukainen arviointimenettely osalta verkosto toteaa, että kunnilla on käytössä useita ulkoisen ja sisäisen valvonnan välineitä. Tulosten raportointi voidaan hoitaa sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvien alueiden toimesta, eikä valtion ja kuntien neuvotteluille ole tarvetta.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Pirkanmaan TE-toimisto kannattaa järjestämistä vastuun kriteeriksi vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjaa. Järjestämistä vastuullisella taholla tulee olla riittävät resurssit palvelujen tarjoamiseen ja toisaalta mahdollistaa työvoiman liikkuvuus. Työllisyysalueita määriteltäessä tulisi jo alkuvaiheessa arvioida niiden pysyvyys, ettei työllisyysalueisiin tulisi isoja muutoksia matkan varrella. Järjestämistä vastuullisella taholla tulee myös olla riittävät resurssit selviytyä erilaisista kriisitilanteista, kuten esimerkiksi isoista irtisanomistilanteista, yleisen työmarkkinatilanteen heikkenemisestä sekä taloudellisista häiriötilanteista kuten toisaalta myös isoista alueellisista rekrytointitarpeista ja työvoiman kysynnän kasvamisesta esimerkiksi kausivaihtelun vuoksi. Järjestämistä vastuullisen tahon tulee pystyä myös reagoimaan nopeasti työmarkkinoiden rakenteellisiin muutoksiin ja ottamaan vastuu tilanteen hoidosta.

Työllisyysalueiden määrittelyssä tulisi huomioida työvoiman liikkuvuus ja erityisesti työllisyysalueen "reuna-alueiden" asema. Esimerkiksi Pirkanmaan reunakunnista suunnataan työnhakuun useiden eri maakuntien alueelle, joten työllisyysalueiden välinen yhteistyö, tiedon vaihtaminen ja toisaalta kannustaminen liikkuvuuteen tulee varmistaa. Samoin tulisi huomioida työllisyysalueen yhteys esimerkiksi uusiin hyvinvointialueisiin, jotta mallista ei tule liian pirstaleinen. Eri tasojen hahmottaminen voi olla myös vaikeaa, kun puhutaan hyvinvointialueista, työllisyysalueista, maakunnista, sairaanhoitopiireistä jne.

On hyvä asia, että asiakas voi osallistua palveluihin ja asioida myös toisessa kunnassa tai työllisyysalueella, mutta se, että kotikunta on velvollinen maksamaan toiselle kunnalle palveluista aiheutuneista kuluista voi johtaa siihen, ettei työvoiman liikkuvuuteen kannusteta. Huolta aiheuttaa myös se, onko kunnalla riittävästi tietoa ja toisaalta intressejä markkinoida esimerkiksi toisen kunnan tai työllisyysalueen palveluja, vaikka se olisikin asiakkaan palvelutarpeen mukaista.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuskien rahoituksesta

Pirkanmaan TE-toimisto kannattaa kuntien rahoitusvastuun laajentamista ja porrastamista sekä sitä, ettei rahoitusvastuu katkea työnhakijan osallistuessa palveluun. Esitämme kuitenkin huolen siitä, miten kunnat selviytyvät rahoitusmallin kustannuksista esimerkiksi heikon taloustilanteen aikana, jos tosiasiallisia mahdollisuuksia työllistämiseen ei ole. Myös tässä asiassa kunnat ja/tai työllisyysalueet voivat joutua eriarvoiseen asemaan, jos alueella on enemmän vaikkapa tietäntyyppistä teollisuutta, johon talousvaikutukset osuvat rajuimmin.

4.1.5 Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Vaikka valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta, ei sillä ole juurikaan keinoja vaikuttaa kuntien toimintaan, jos työllisyydenhoitoon ei voi osoittaa kohdennettuja määrärahoja vaan kunnat voivat päättää toiminnastaan itse. Kuntien omat prioriteetit voivat ajaa asiakkaiden palvelutarpeiden ohi.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Pirkanmaan TE-toimisto kannattaa valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskeston poistoa, mutta ei tue työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä nykyisestä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Esityksessä eri palveluita käsitellään erillisinä kokonaisuuksina, vaikka asiakkaiden kohdalla kyse on enemmänkin palvelupoluista ja eri palveluiden yhdistämisestä. Kestojen tiukka rajaaminen ei näin ollen tue asiakkaan palvelutarpeen mukaisen polun rakentamista. Työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen kuuteen kuukauteen ei ole kannatettavaa, koska esimerkiksi nuorten, ammattikouluttamattomien henkilöiden kohdalla soveltuvan alan löytäminen voi vaatia useampaakin työkokeilua eri aloilla ja eri työnantajilla ja työkokeilu voi kuulua osaksi asiakkaan pidempää palvelupolkua, jossa yhdistyy esimerkiksi palveluntuottajan tarjoamaa ohjausta ja neuvontaa. Suurimpana haasteena näyttäytyy palveluiden hajautuminen ja pirstaloituminen pieniin yksittäisiin osa-alueisiin kadottaen suunnan ja tavoitteen työllistymisestä, myöskään nykyiset tietojärjestelmät eivät tue kokonaisvaltaista palvelupolkuajattelua ja heikentävät työllistymismahdollisuuksia.

Työvoimaviranomaisten mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalla hankkimaa työvoimakoulutusta. Laissa ei edellytettäisi työvoimaviranomaisen nimenomaan hankkivan koulutusta palveluntuottajalta vaan kunta voisi päättää koulutuksen tuottamistavan. Tämä tarkoittaisi sitä, että työvoimaviranomainen

voisi järjestää koulutusta omana tuotantonaan tai hankkia sitä palveluntuottajilta. Nykyisestä tilanteesta poikkeavasti myös koulutus omana tuotantona olisi mahdollinen. Tämä tuottaisi haasteita koulutuksen laadun ja tarjonnan monipuolisuuden sekä tasapuolisen kilpailun näkökulmasta. Myös palveluntuottajien asema ja toimintamahdollisuudet voivat heikentyä, pahimmillaan voi aiheutua kilpailun vääristymistä.

Työvoimaviranomaisten ja työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavien koulutuksenjärjestäjien tulisi yhdessä suunnitella alueella toteutettava ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella toteutettava työvoimakoulutus. Lakiin olisi hyvä kirjata vaatimus alueen elinkeinoelämän näkökulman huomioimisesta koulutussuunnittelussa.

Työttömällä työnhakijalla, joka on täyttänyt 55 vuotta ja on irtisanottu tuotannollisilla tai taloudellisilla syillä, olisi oikeus muutosturvakoulutukseen. Tämä on kannatettava uudistus, koska muutosturvan vaikuttavuutta selvittäneissä tutkimuksissa on todettu, että irtisanomistilanteessa työttömyyden pitkittymisen riski on selvästi suurin yli 55-vuotiaiden ja vähäisen koulutustaustan omaavien keskuudessa. Yli 55-vuotiaiden muutosturvakoulutuksen ehdot ovat nykyisessä nopean muutoksen työelämässä liian rajuja. Vaatimus viiden vuoden työhistoriasta on liian pitkä. Ehdotamme, että oikeus muutosturvakoulutukseen syntyisi jo lyhyemmälläkin, esimerkiksi kolmen vuoden työhistorialla samalla työnantajalla.

Esityksessä todetaan, että muutosturvaan liittyvät tehtävät siirtyisivät työvoimaviranomaiselle nykyisen kaltaisina. Esityksessä mainitaan työvoimaviranomaisten välinen yhteistyö, mutta tämän kuvaaminen jää esityksessä melko ohueksi. Isoimmista ja useita eri alueita koskevista muutosturvatilanteista voi toimijoita olla liian monia ja vaarana on, ettei koordinaatio ja tiedonkulku ole riittävän tehokasta. Esityksessä ei myöskään oteta huomioon palveluntuottajien ja valtion roolia muutosturvatilanteissa eikä myöskään erilaisia rahoituksia tai hankkeita, kuten EGR-hankkeita.

Työvoimaviranomainen voisi myöntää starttirahalle jatkoa siten, että starttirahajaksojen yhteenlaskettu kesto ei ylitä 12 kuukautta. Tähän voisi harkita kasvuhakuisille ja nopeasti työllistävälle yrityksille kolmatta 6 kuukauden starttirahajaksoa. Hyvä uudistus on, että starttirahaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, ettei yritystoimintaan liittymättömästä työstä saatu palkka tai korvaus estäisi starttirahan maksamista. Muut tulot ja etuudet otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä, jos starttirahan myöntäminen katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi muista tuloista huolimatta.

Pirkanmaan TE-toimisto katsoo, että tukien ja korvausten maksatuksen siirtyminen KEHA-keskukselta työvoimaviranomaisille voi aiheuttaa tietojärjestelmiin ja tiedon siirtämiseen liittyviä ongelmia. Samoin eri tukien ja korvausten käsittelyajat saattavat olla hyvin eripituisia eri alueilla.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät

Esityksen mukaan työttömyysturvatehtävien järjestely säilyisi nykyisen kaltaisena. Harkintaa vaativien lausuntojen antaminen säilyisi Työttömyysturvan vastuualueella, joka esityksen mukaisesti siirtyisi KEHA-keskuksen alaisuuteen. Työttömyysturvatehtävien nykyisen järjestelyn säilyminen on kannatettavaa. Suunnittelussa on tärkeää huomioida myös riittävä työttömyysturvaosaaminen kunnissa. Muutoksen myötä kuntiin siirtyy TE-toimistojen asiantuntijoita, joilla on kokemusta työttömyysturvatehtävistä. Toisaalta kunnissa on paljon OMA-valmentajia, joilla on toistaiseksi kapea työttömyysturvaosaaminen. Toimintamallit voivat olla erilaisia TE-toimistojen ja kuntien työntekijöiden välillä, joten on toivottavaa, että ennen tulevaa muutosta KEHA-keskus perehdyttää ja tarkentaa tuleville kunnille yhtenäiset toimintamallit. Perehdytystehtävä on määriteltävä selkeästi KEHAn tehtäväksi.

Kuntien toimivallan kasvattaminen on ongelmaton, mikäli kunnille järjestetään riittävä perehdytys. Aiemmin on esitetty kuntien toimivaltaan siirrettäväksi sellaisia opintoihin liittyviä lausuntoja, jotka eivät tarvitse erityistä harkintaa. Tästä huolimatta on tärkeää, että tarvittaessa KEHA:an siirtyvä työttömyysturvan vastuualue voi tarvittaessa antaa lausuntoja myös niissä tapauksissa, joissa kunta on epävarma edellä mainitun lausunnon antamisesta. Oikeudellinen tuki on toiminut kuntakokeilujen aikana haastavien työttömyysturva-asioiden ratkaisemisessa. Vastaavanlainen keskitetty ja valtakunnallinen neuvontapalvelu tulisi säilyttää, mutta parantaa tiedon välitystä ja jakamista nykyisestä. Nykyisellään oikeudellisesta tuesta saadut vastaukset jäävät pääosin yksittäisten henkilöiden sähköposteihin eikä tieto välttämättä välity valtakunnallisesti. Yhtenäiset toimintatavat työttömyysturva-asioissa ovat ensiarvoisen tärkeitä.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualueita

Valtion vastatessa viimesijaisena toimijana työllisyydestä, Pirkanmaan TE-toimisto ei kannata kuntien omien tietojärjestelmien käyttöä. Ongelmatilanteissa vaarana on asiakastietojen kadottaminen pysyvästi yhteensopivuus- ja integraatiohaasteiden vuoksi. Miten huomioidaan tietojen siirtomahdollisuudet sadoista eri tietojärjestelmistä mahdollisten uusien reformien yhteydessä, ettei korruptoida tai kadoteta asiakastietoja. Esitysluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla kuvattu ko. ongelmatilanteiden huomioonottamista. Toisaalta tässä esitetystä mallista tieto ja tietovarannot hajautuisivat sekä sirpaloituisivat. Pirkanmaan TE-toimisto kannattaa tiedon ja tietovarantojen keskittämistä riittävän kyvykkään toimijan alaisuuteen ja viimekädessä työllisyydestä vastaavan toimijan alaisuuteen. Valtakunnalliseen tietojärjestelmään tulee rakentaa integraatiomahdollisuudet, käyttöliittymät ja tiedon hyödyntämisen ratkaisut rajapintatoteutuksina.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina. Tämä on järkevää, koska yritysten kehittämispalvelujen palvelutuottajat on kilpailutettu valtakunnallisesti ja palveluntuottajia käytetään laajasti yli maakuntarajojen. Tällöin myös hyvin erikoistuneille konsultointipalveluille (esimerkiksi digitaalinen liiketoiminta ja alustatalous) on markkinaa laajemman alueen vuoksi.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, eikä järjestämisvastuuta ja rahoitusvastuuta saa erottaa toisistaan. Kunnilla olisi työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnille nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Järjestämisvastuun edellytykset on kuitenkin asetettu tarpeettoman korkeaksi. Vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta tulee poistaa ja jättää kunnille vapaasti järjestettäväksi itsehallinnon mukaisesti.

Uudistuksen keskeinen elementti on kannustava rahoitusmalli, joka huomioi työttömyyden kehittymistä. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti työllistymiseen johtavia palveluja. Jos alueella on työvoimapula ja alhainen työttömyysprosentti, edellytetään erilaisia toimia kuin korkean työttömyysprosentin alueella. Rahoitusmallin tulisi ottaa huomioon myös työvoiman kohtaanto ja työvoimatarpeen hoitaminen.

Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Työttömyysturvan rahoituksen tulee ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa ja tehdä tarkistus säännöllisin väliajoin

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa kuntiin. KT kuitenkin katsoo, ettei esitysluonnoksessa esitetyt säännökset varsinaisesti vastaa tätä tarkoitusta. KT:n näkemyksenä on, että nyt käsillä olevassa esityksessä työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä pääosin yhteistoiminta-alueille ja toissijaisesti kunnille. Mikäli esityksellä tavoitellaan mallia, jossa valtakunnallisesti tarkasteltuna työvoimapalvelut muodostuvat pääosin kuntatoimijoista rakentuvista alueellisista työvoimaviranomaisista, tulisi tämä myös kirjata keskeiseksi ehdotukseksi. KT katsoo, että kunnilla tulee olla mahdollisuus päättää ja sopia yhteistyöstä muiden kuntien kanssa. Edelleen esitämme, että tällainen mahdollisuus tulisi varata erikseen henkilöasiakas- ja työnantajapalveluille.

Rauman kaupunki

23.6.2022

4.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Rauman kaupunki katsoo kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta tosiasiallisesti siirto tarkoittaa suurelta osin siirtoa kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Esitetty malli järjestämisvastuusta voi kaventaa kuntien itsenäistä sekä paikalliset että alueelliset tarpeet huomioivia toimintamahdollisuuksia. Kuntien on haettava tiettyjä alueellisia väestöpohjia toteutukseen. Kuntien vapaaehtoisesti ja paikallisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä. Kunnilla on tällä hetkellä moninaisia paikallisiin tarpeisiin perustuvia työllisyydenhoidon toteutusmalleja, jotka saattavat loppua julkisten työvoimapalvelujen tullessa toteuttamismuodoksi. Luottamalla kuntien kykyyn järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään alueille parhaat tavat palveluiden organisointiin.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voi järjestää kunnan työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) siten, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Rauman kaupungin näkökulmasta alueen muodostamiselle ei saisi olla liian paljon alueellisia tai rakenteellisia reunaehtoja, vaan yhteistoiminta-alue tulisi saada muodostaa alueelliset ja paikalliset tarpeet huomioiden, kuten työssäkäyntialueet ja muut luonnolliset yhdyspinnat. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja alueet voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Muun muassa palvelujen kilpailuttamisen näkökulmasta tulisi mahdollistaa yli alueiden meneviä ja valtakunnallisia kilpailutuksia.

Rauman kaupunki haluaa tässä kohtaa myös tuoda esille, että työvoimapalvelujen järjestämisen kokonaisuuteen kuuluu kiinteästi osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien kuntoutuspalvelujen palvelutarve. Tarve on merkittävä ja erilaiset kohtaanto-ongelmat ovat yleisiä. Kunnan työllisyystoimilla on mahdollisuus edistää työttömien positiivisia palvelupolkuja, mutta samalla tulee huomioida, että kaikilta osin tarvittavat palvelut eivät ole kuntien toimintavallassa tai järjestämisvastuulla.

Perustuslaki ja säätämisyjärjestys

Todetaan kuntaliiton lausunnon mukaisesti, että yhteistoimintavelvoite ei saa rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminta ja toteutuksen ylikunnallisuus ei saa johtaa jollekin kunnalle yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Rauman kaupunki katsoo positiivisena ja ehdottoman tärkeänä sen, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Työministeriön selvityksen mukaan Rauman kaupungin nettovaikutus olisi rahoituksen näkökulmasta -2 euroa/kuntalainen ja Satakunnassa -11 euroa. Näin ollen rahoitusteknisesti tulee varmistaa, että rahoitusmekanismit ovat riittävät ja toimivat. Samalla myös toteamme, että kuntien rahoitusvastuuta työmarkkinatuesta ei tule nostaa. Kuntien maksama työmarkkinatuki kohdentuu etenkin osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien maksatuksiin ja samalla tulee huomioida, että sote-palvelut, kuntoutus ja muun muassa kuntouttava työtoiminta siirtyvät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Palvelutuotanto ja rahoitusvastuu kohdentuvat näiltä osin eri toimijoille.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Rauma kaupunki yhtyy Kuntaliiton esitykseen, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Tässä kohtaa tulee myös huomioida, että kaikki kunnat eivät ole olleet kuntakokeilussa ja tilanne on epäsuhtainen. Kyseessä on todella iso rakenteellinen uudistus, ja sille on annettava riittävä muutos aika. Kyseessä on valtaisa palvelutuotannon ja järjestämisvastuun siirtäminen kunnille ja merkittävä henkilöstön siirtyminen. Tulisi myös miettiä, näkyykö rahoituksessa esimerkiksi ei-kokeilukuntien erityistilanne. Kaikki kunnat eivät aloita samoista lähtöasetelmistä.

Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta. Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista. Muutoksesta aiheutuvat kertakustannukset tulisi huomioida erikseen ja korvata kunnille täysimääräisesti.

Siirtymäaika

Työministeriön rahoituslaskelmien mukaan Suomen kuntien kustannusten nettovaikutukset nykytilan mukaan ovat vaihteluvälillä kuntaminimi -147 euroa/asukas ja kuntamaksimi + 47 euroa/asukas. Kuntaliitto on esittänyt tilanteeseen sopeutumiseksi kahden vuoden sopeutumisajaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Kuntaliitto pitää sopeutumisajaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta.

Yhdymme Kuntaliiton näkemykseen sopeutumisajan pituudesta, kolme vuotta, joka on liian lyhyt etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudelleen.

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen aiheuttamaa vääristymää. Kompensatio ei saa aiheuttaa negatiivista kannustinvaikutusta ja sen tulisi olla kannustava sekä reagoida muun muassa kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Rauman kaupungin näkökulmasta palkkatukityöllistämisen loppuminen kaupungilla olisi merkittävä heikennys, joka kohdentuu vaikeimmin työllistettäviin. Etenkin osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien kohdalla palkkatukityöllistäminen on ollut merkittävä osa työhönkuntoutusta ja uusia urapolkua. Näihin on myös pystytty räätälöimään opinnollistamista ja osatulkintoja ja siten vastaamaan yritysten ja työttömien kohtaanto-ongelmaan. Palkkatukityöllistämistä ei tulisi heikentää kuntien ja työttömien kuntalaisten näkökulmasta ja sen pitäisi mahdollistaa jatkopolut avoimille työmarkkinoille.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa.

Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja

työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjaukselta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Kunnan näkökulmasta vastuukysymysten tulisi olla mahdollisimman selkeitä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysasiakkaan puhelinpalvelut jäisivät valtiolle. Rauman kaupunki ei katso tämän olevan tarkoituksenmukaista, vaan keskeinen osa isompaa kokonaisuutta.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä.

Kuntaliiton näkemyksen mukaisesti Rauman kaupunki katsoo, että kunta tulee ehdottomasti lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta toteutuu. Työhönkuntoutuksen kokonaisuus edellyttää kunnan toimijuuden ja kumppanuuden lisäämistä lakiin.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, ei aikarajoihin. Tämä muutos on kannatettava ja odotettu. Se perustuu kuntalaisten tarpeeseen.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää kokonaisuutena, myös hankintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Hankintoja tulisi tarpeen mukaan jatkossakin toteuttaa paikallisina, alueellisina ja valtakunnallisina.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista ja Rauman kaupunki kannattaa ehdotusta.

Rekisterinpitäjäyys

Viranomaisen toiminnassa rekisterinpitäjäyys seuraa järjestämisvastuuta. Kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelemisiin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa oleviin henkilötietoihin. Rekisterinpitäjäyys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai

siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa tulisi olla ehdottoman selkeitä ja johdonmukaisia.

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen

Henkilötietojen käsittelyperusteista säädetään tietosuoja-asetuksessa. Viranomaisen saa käsitellä henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on järjestämisvastuullisena oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden. Lakiesitys ei kuitenkaan tuo selkeästi esille suhdetta kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin, kuten yrityspalveluihin. Kaupungin työllisyys- ja elinvoimatehtävän näkökulmasta tulisi sekä saada että luovuttaa riittävät tiedot järjestämistehtävän hoitamiseksi ja sujuvien prosessien varmistamiseksi.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Lakiesityksen mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia. Lakiesitys ei kuitenkaan muodosta suoraan perustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta, mikäli työtön ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista.

Tiedonsaannin tulee olla riittävä ja tarkoituksenmukainen suhteessa järjestämistehtävään ja mahdollistaa palvelutarpeen mukaiset sujuvat palveluprosessit.

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Kuntaliitto on katsonut, että terveystietojen käsittely ei saa vaarantaa potilaan oikeuksien toteuttamista ja Rauman kaupunki yhtyy tähän.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.

23.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Palta pitää tärkeänä, että valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. On tärkeää, että valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta, sekä tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Palta katsoo, että kunnille/kuntayhtymille ehdotettu työvoiman vähimmäisraja (vähintään 20 000 henkilöä) on liian pieni. Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, tai vastaavasti kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa

jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Palta ei pidä kannatettavana ehdotusta, jossa valtioneuvostolla olisi päätösvalta myöntää hakemuksesta poikkeus järjestämistä vastuulle asetetuista vaatimuksista, jolloin voitaisiin antaa työllisyysalueelle lupa järjestää työvoimapalveluita, vaikka työllisyysalueen työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilöä (rajaksi esitetty 17 000), jos se olisi tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai jos työllisyysalueen muodostaminen muutoin edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä. Palta pitää erityisen tärkeänä, että valtioneuvostolla on päätösvalta tilanteissa, joissa kunnat eivät pysty sopimaan työvoimapalveluiden järjestämisestä ja riittävän suuresta yhteisestä työllisyysalueesta.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus tarjota palveluja työnantaja-asiakkaille näiden koti- tai toimipaikasta riippumatta. Yritykset ja muut työnantajat voisivat täten asioida haluamassaan työvoimaviranomaisessa, kun esimerkiksi muutosturvatilanteissa työvoimaviranomaisen tehtävänä olisi tarvittaessa huolehtia työvoimaviranomaisten välisestä yhteistyöstä. Palta pitää tärkeänä, että laajasti yli työllisyysalue- ja maakuntarajojen toimivat työnantajat saavat tarvitsemiaan palveluita riippumatta paikkasidonnaisuuksista. Uudistuksessa tulee kuitenkin varmistaa korkea osaaminen myös yritysasiakkaiden auttamiseksi.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksessä kerrotaan, että kyseessä on kunnille uusi valtioneuvostotehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Palta pitää tärkeänä, että tätä täysimääräisyyden käsitettä avattaisiin hieman lisää, jotta ilmenisi, miten tätä aiotaan valvoa ja toteuttaa käytännössä, jottei syntyisi esimerkiksi eri alueilla esiintyvien samankaltaisten toimien vuoksi päällekkäisiä kustannuksia.

Palta pitää oikeansuuntaisena toimenpiteenä sitä, että taloudelliset kannusteet ohjaavat jatkossa kuntia alentamaan työttömyysastetta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Palta pitää tärkeänä, että valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta, ja työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä oajuksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Samoten on kannatettavaa, että valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan, jossa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt, sekä edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Palta pitää erittäin tärkeänä, että työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Esityksen mukaan valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön. Vaikka työllisyysalueen työvoimaviranomaiset voisi itse päättää, käyttävätkö he valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää, tulisi silti aktiivisesti edistää yhdenmukaisia kirjaustapoja esimerkiksi osaamisten ja osaamistarpeiden kirjaamiseksi valtakunnalliseen järjestelmään, jotta vältetään palveluiden alueellista ja laadullista pirstaloitumista.

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Kun KEHA-keskuksen hoidettavaksi tulisi esityksen mukaan myös kokonaan uusia työvoimapalveluihin liittyviä tehtäviä, kuten työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja

vaikutuksia koskevan tiedon tuottaminen, seuranta ja arviointi, sekä tiedontuotanto työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Näiden lisäksi KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi jatkossa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen, kun se tarjoaisi valtakunnallisesti palveluja, joilla edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja työvoiman kansainvälistä liikkuvuutta osana niin sanottua Work in Finland -toimintoa, jota KEHA-keskus hoitaisi yhdessä Business Finland Oy:n kanssa. Uutena tehtävänä KEHA-keskukselle siirtyisivät myös palkkaturva-asiat, joita se hoitaisi keskitetysti koko Suomen alueella.

Palta pitää erittäin tärkeänä, että KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten tehtäväkenttien uudistamisen yhteydessä varmistetaan, että yhteistyö muiden viranomaisten kanssa sujuu aukottomasti, eikä päällekkäisyyksiä vastuutehtävissä pääse syntymään, kuten esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen kanssa.

Sipoon kunta, Sipoon kunta

23.6.2022

Lakiesityksen tavoitteellisuus sekä keskeiset ehdotukset ovat itsessään kannatettava ja Sipoon kunnan työllisyydenhoidon palveluissa suhtaudutaan työllisyydenhoitoon asiakaskeskeisesti sekä kannustavasti, peruskunnan palveluita ennakkoluulottomasti muotoillen.

Keskeisissä ehdotuksissa on huomioitava koko työllisyydenhoidon laaja asiakaskohderyhmä ja varmistaa työllisyydenhoidossa tarvelähtöisyys palveluiden suunnittelussa.

Selkeiden työllisyyspalvelukokonaisuuksien varmistamiseksi on huomioitava riittävä resurssointi sekä rahoituksen roolitus palveluiden mahdollistamiseksi myös varhaisessa asiakasrajapinnan ennaltaehkäisevässä palvelutarjonnassa.

Laadukkaiden sekä vaikuttavien työllisyyden hoidon lähipalveluiden vahvistamiseksi työvoimamäärän määrittelyssä on tärkeää huomioida jo toimivat sekä olemassa olevat rakenteet paikallisella tasolla sekä alueellisesti toisiaan täydentävät elinvoimapalveluiden yhdyspinoissa toimivat yhteistyörakenteet.

Järjestämis- ja rahoitusvastuu tulisi olla toisiaan tukevia ja työllisyysalueen muodostua yhtenäiseksi toiminnalliseksi alueeksi, jossa ennaltamääritelty työssäkäynti- tai työvoimamäärän kriteerit eivät välttämättä kaikilta osin vastaa tavoitteellista uudistustyötä.

Kunnille tulee mahdollistaa luonnollisten elinvoima-alueiden palveluiden suunnittelu, kehittäminen- sekä palveluiden käynnistäminen.

Valmistelutyötä sekä järjestämisvastuullisuutta on tarkasteltava paikallisesta kuntalähtöiseltä sekä alueelliselta luontevaan yhteistyöhön perustuvaan mahdolliselta työllisyysalueelta.

Sopimukselliseen järjestämisvastuuseen perustuva yhteistyö kannustaa alueellista elinvoimapalvelua- sekä työllisyydenhoitoa vastaamaan rahoitukseen liittyviin haasteisiin sekä asiakasvirtoihin kytkeytyvää palvelunkohdentamista. Sopimuksellisuuteen perustuva järjestämisvastuu kannustaa alueen toimijoita kohdentamaan mm. asiakaskohderyhmän palvelutarvehankintaa, kun tarve on alueellisestikin tunnistettu sekä kytketty työllisyydenhoidon ekosysteemiin esimerkiksi myös koulutuksenjärjestäjän keskeisen tärkeä rooli.

Järjestämisvastuun uudistamisessa tulee selkeämmin havainnoida hyvinvointi- sekä mahdollisen uuden työllisyysalueen yhdyspinnat.

Matalan kynnyksen työllisyydenhoidon palveluissa mm. kuntouttava työtoiminta järjestämisvastuullisuus on selkeä, mutta asiakasohjaus hyvinvointialueelta, peruskunnan ja/tai työllisyysalueen palveluihin on mahdollisuuksiltaan kuvattu vajavaisena.

Hyvinvointialueen-yhdyspinta on tärkeä osa koko työllisyydenhoidon ekosysteemiä, jonka perustehtävänä sekä tavoitteena on synnyttää paikallisesti ja/tai alueellisesti lisää työvoimaa.

Työllisyyspalvelut tarvitsevat sosiaali- ja terveystyöpalveluiden asiantuntijuutta marginaalissa osassa asiakaskohderyhmää ja osa kohderyhmästä ei tarvitse lainkaan, mutta yhdyspinta on tärkeä kuvata aktiivisena osana palveluekosysteemiä.

Työllisyysalueella toimiva hyvinvointialue tulisi saattaa osavastuulliseksi työllisyydenhoidon toimijaksi näkyvämmiin myös valmisteluvaiheessa. Hyvinvointialueille tulisi tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystyöpalveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä vähentäisi kuntien taloudellista rasitetta.

Yhdyspinnassa asiakaslähtöinen lähestyminen palveluiden suunnittelussa myötävaikuttaa kuntataloudessa positiivisesti ja parhaimmillaan luo aitoja mahdollisuuksia asiakkaan etenemisessä työllisyydenhoidossa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

ja

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoituksen osavastuullisuutta tulee tarkastella aktiivisesti työllisyys- sekä hyvinvointialueiden osalta. Kertaluonteisesti toteutetun poikkileikkaustilanteen luoma kuva talouskokonaisuudesta on mahdollisesti vajavainen ja riskisuhdanne altis muuttotrendikkäissä kunnissa.

Siirtyvän rahoituksen koulutuksellisuus on valmisteluvaiheessa jo suunnattava kuntien- ja kaupunkien talousosaajien lisäksi työllisyydenhoidon palvelusubstanssin osaajille entistä voimakkaammin. Kuntakentällä talous- sekä työllisyydestä vastaavat viranhaltijat tai toimijat suunnittelevat uudistusta omasta substanssistaan, näiden välttämättä koskaan kohtaavan.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä.

Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Toiminnan järjestämisen suunnittelussa tulee huomioida alueellinen palvelutarve ja luoda yhteistyöhön perustuva pohja työskentelyllä niissä kunnissa joissa em. palvelu on suunnittelu- ja/tai kehittämisvaiheessa.

Toimintaedellytykset palvelun mahdollistamisessa tulisi määritellä selkeinä paikkakuntalähtöisinä palvelukokonaisuuksina.

Allmänna bestämmelser, tjänster som överförs och ikraftträdande

För att reformen ska uppnå de uppställda målen ska de för uppgifterna tillgängliga resurserna och finansieringen stå i proposition till varandra och de uppgiftshelheter som överförs ska var kundorienterade och tydliga servicehelheter.

Arbetskraftsmyndigheten bör som offentlig arbetskraftsservice organisera arbetsförmedling, väglednings- och rådgivningstjänster, arbetssökning-, karriär och arbetsträning samt arbetskraftsutbildning effektivt och på båda inhemska språken.

För att målen för reformen ska genomföras bör tjänsterna bilda tydliga, ändamålsenliga och kostnadseffektiva helheter. Det här kräver en fördomsfri granskning av hur uppgifterna fördelas.

Av propositionen framgår det inte tydligt och specificerat vilka uppgifter som överförs från staten till kommunerna och hur många anställda som ska sköta dessa uppgifter. Av propositionen framgår det inte heller tydligt vilka uppgifter som ska avskaffas och vilka som ersätts med nya uppgifter. Antalet anställda som övergår till kommunerna varierar i olika delar av förslaget.

I förslaget har på ett oändamålsenligt sätt flera sådana uppgifter som utgör en fast del av kundbetjäningshelheten inom TE-tjänsterna inte överförts till kommunerna. Till dessa uppgifter hör bl.a. vissa uppgifter i anknytning till beviljandet av arbetslöshetsskydd samt genomförandet av träningen för ungdomarnas välmående och förmåga att klara sig (ONNI-verksamheten). Likaså utgör telefonservicen för personkunder och telefonservicen för nyföretagare och arbetsgivar-/företagskunder, som enligt propositionen stannar kvar hos staten, också en stor, central helhet.

Kimitoöns kommun anser att kunden ska stå i centrum för granskningen av uppgifterna så att uppgifterna bildar en enhetlig och tydlig helhet.

Det uppstår alltid förändringskostnader vid stora reformen och när uppgifter överförs från staten till kommunen. Förändringskostnaderna är kostnader av engångsnatur, som uppstår när uppgifterna överförs på en ny aktör.

Eftersom det är lagstadgade uppgifter som överförs till kommunerna ska kostnaderna utredas samt kommunerna få ersättning för samtliga förändringskostnader.

Finansiering

Kimitoöns kommun anser det vara positivt att staten förbinder sig att betala kostnaderna för överföringen av ansvaret för uppgifterna i sin helhet.

I utkastet till lagförslag har uträkningarna av den totala kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunerna gjorts enligt kostnadsutfallet för 2019. En höjning av de kostnader som grundar sig på utfallet för det året sker bl.a. med kostnaderna för den nya modellen för kundservice. Kimitoöns kommun anser det vara motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till grunden för kommunens statsandel definieras utgående från budgeten för övergångsåret (2024). Det skulle vara bra om finansieringen av de uppgifter som överförs till kommunerna grundar sig på en bedömning av uppgifternas omfattning och hur krävande de är och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att genomföra uppgifterna.

Den lagstadgade samarbetsmodellen för kommunerna, som grundar sig på ett minikriterium för en arbetskraft på 20 000 personer, spelar en central roll för finansieringshelheten. Kimitoöns kommun

anser det vara en svaghet i modellen att varje kommun får finansiering för uppgifterna, men kostnaderna och organiseringsuppgifter endast faller på anordnaren. Det centrala målet för incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsmodellen för arbetslöshetsskyddet, är däremot att styra en effektiv och påverkande organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Varje kommun får också ansvaret för arbetslöshetsskyddet och ersättningen för det, men det är endast anordnaren som har organiseringsansvaret. Det här betyder att makten och det ekonomiska ansvaret i kommunen inte står i proportion till varandra. Också av denna orsak bör organiseringsansvaret ligga hos varje kommun och kommunerna bör sinsemellan kunna komma överens om hur de organiserar uppgifterna.

Den föreslagna finansieringsmodellen och kompensationsmodellen för arbetskraftskostnaderna skapar en mekanism där kommunens kostnader är kraftigt beroende av konjunkturerna i synnerhet för arbetslöshetsförmånerna. Kimitoöns kommun anser det vara motiverat att förskjuta tyngdvikten i kompensationsmodellen mera mot kriterierna för omfattande arbetslöshet. Det här jämnar ut riskerna för konjunkturvåxlingar och ekonomiska chocker som uppstår utanför kommunens påverkansområde. Den justerade vikten kan också motiveras med att behovsgrundad verksamhet bäst genomförs med kriteriet för omfattande arbetslöshet när finansieringen följer arbetslösheten. Modellen förbättrar också förutsättningarna för erbjudandet av jämlika TE-tjänster i synnerhet när de ovan beskrivna negativa effekterna av konjunktursvängningarna uppstår.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, 23.6.2022
Hermunen Hanna

Esityksen tavoitteena on siirtää vastuu kunnille työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista. Posion kunta pitää tätä tavoitetta itsessään kannatettavana ja hyvänä, että työvoimapalveluiden järjestäminen siirtyy kunnille. Posion kunta haluaa nostaa huolen esille, jonka myös Kuntaliitto on nostanut esille, että tosiasiallinen palveluiden järjestämisvastuu ollaan siirtämässä yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kunnan asettamia odotuksia ja toiveita. Nyt mallissa esitetty järjestämisvastuu kaventaa kunnan toimintamahdollisuuksia. Esityksessä on tiukasti määritelty järjestämisvastuu jonka myötä kunnan omat resursoimat panostukset työllisyyden hoitoon voivat vähentyä ja sen myötä työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat hankalammin saavutettavissa.

Esitetty malli ei myöskään mahdollista kunnan oman ekosysteemin hyödyntämistä parhaalla mahdollisella tavalla, kun mallin esittämä järjestämisvastuu pyrkii mahdollisimman suuriin alueisiin. Posion kunta on yhtä mieltä Kuntaliiton kanssa siitä, että kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutus-ympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet sekä sen, että julkisen vallan päätökset tulee aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esityksessä vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla ja kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoimapohja olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoimapohja jää alle 20 000 henkilön, tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Esityksen mukaan työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Valtioneuvosto voi antaa luvan järjestää palveluja vähintään 17 000 henkilön työvoimapohjan alueella, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä.

Posion kunta ei pidä 20 000 henkilön työvoimapohjaa perusteltuna ja näin suuri työvoimapohja on täysin keinotekoinen, joka johtaa epätarkoituksenmukaisen kokoisiin työllisyysalueisiin. Myöskään esityksessä ei ole perusteluita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulee olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Myöskään valtioneuvoston poikkeus 17 000 henkilön työvoimapohjasta ei muuta merkittävästi kokonaiskuvaa työllisyysaluetta tarkasteltaessa.

Näin keinotekoisesti rakennettu työssäkäyntialue ei toteudu ja saavuttaakseen vaadittavan työvoimapohjan, tulee yhteistoiminta-alueelle useampia kuntia laajentaen yhteistoiminta-aluetta tarkoituksettoman suureksi. Posion kunta esittää, että työllisyysalue on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva, luontaisesti yhteistyötä tekevä alue sen sijaan, että vaaditaan 20 000 työvoimapohjaa. Näin kunnat pystyvät itsenäisemmin oman alueen erityispiirteet huomioon ottaen rakentamaan ja luomaan paremmat kuntaekosysteemit tarkoituksenmukaisella työssäkäyntialueella. Lapin alueella vaatimukset työvoimapohjasta ja järkevistä toiminnallisista alueista eivät toteudu, lisäksi merkittävä haaste on kuntien sisäiset ja kuntien väliset pitkät välimatkat.

Esitystä kokonaisuutena tarkasteltaessa vaikuttaa enemmänkin siltä, että kyseessä on kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta eikä kyse ole tehtävän siirtämisestä valtiolta kunnan hoidettavaksi.

Järjestämisvastuu tulisikin lähtökohtaisesti olla jokaisella kunnalla ja kunnat keskenään voisivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, miten tehtävät järjestetään sen sijaan, että keinotekoisesti lähdetään rakentamaan suuria työssäkäyntialueita työvoimapohjan koko edellä. Tämä mahdollistaisi paremmin kuntien potentiaalın hyödyntämisen kuntien sopiessa keskenään palveluiden tuottamisesta, mutta se ei poista ehdotuksen keskeisiä ongelmia.

Posion kunta ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisten yhteistoiminta-alueille eikä esityksen mukaista järjestämisvastuun ja rahoituksen erottamista toisistaan. Posion kunta lausuu siitä, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla itsellään jolloin kunnat voivat itsenäisesti päättää palveluiden järjestämisestä. Posion kunta on yhtä mieltä Kuntaliiton kanssa siitä näkemyksestä, että esitys järjestämisvastuusta on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksen mukaan kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain mukaisiksi valtiosuustehtäväksi. Esityksen mukaisesti kunnille syntyisi uusi valtiosuustehtävä, johon valtio myöntää täysimääräisen rahoituksen. Posion kunta pitää tätä täysimääräistä rahoitusta kannatettavana.

Esityksessä kuitenkin rahoitus kohdennettaisiin valtiosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä; 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella sisältäen työttömät sekä palveluiden piirissä olevat asiakkaat ja 70 prosenttia 18-64 –vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Posion kunta yhtyy Kuntaliiton tavoin esitykseen, että rahoituksen tulisi määräytyä suhteessa 50 prosenttia työttömien määrään ja 50 prosenttia 18-64-vuotiaisiin. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus huomioi paremmin asiakkaiden palvelutarpeet.

Lisähuomiona Posion kunta yhtyy Kuntaliiton huomioon siitä, että nyt esitetty 20 000 työvoimapohjaan perustuvalla yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Heikkoudeksi muodostuu tehtävien rahoitus jokaiselle kunnalle, mutta

kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Tämä johtaa siihen, että kuntien vallalle ja taloudelliselle vastuulle muodostuu epätasapaino.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Esityksessä kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Kunnan rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin esityksen mukaan siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Nykyisellään kunnan rahoitusvastuu kohdentuu työmarkkinatukeen ja siihen liittyvään lapsikorotukseen. Jatkossa kunta ei osallistuisi työmarkkinatukeen liittyvän lapsikorotuksen rahoittamiseen. Esityksen mukaan kunnille tulisi jatkossa vastuuta työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Sen lisäksi rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tällöin kunnan rahoitusvastuu ei katkea työnhakijan siirtyessä palveluun. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamista kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely, korvaukset ja tasaukset määriteltäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla. Posion kunta lausuu, että työttömyysetuuksien rahoitusmallin tulisi tunnistaa työnhakija-asiakkaiden palveluvastuun jakautuminen kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden välillä ja siten huomioida se myös työttömyysetuusmenoissa. Siitä johtuen Posion kunta esittää, että hyvinvointialueille tulee asettaa myös vastuu työttömyysetuuksien rahoittamisen osalta, sillä pitkittyneen työttömyyden taustalla on usein myös sosiaalisia- ja terveydellisiä haasteita.

Palkkatuki

Nyt esityksessä todetaan erona nykyiseen palkkatuki malliin olevan se, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Nykyisen kaltainen palkkatuella työllistämisen mahdollisuus tulee sisällyttää uudistukseen tai muu palkkatukea vastaava sääntely. Palkkatuella työllistäminen edistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä vastaamalla palveluiden yhdenvertaisuuteen.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Posion kunta esittää, että uudistuksessa tulee huomioida tiedonvaihto kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä terveystietojen osalta siinä määrin, missä se on perusteltua. Tiedonvaihtoa tulee tapahtua myös silloin, vaikka asiakas ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain mukainen asiakas. Tiedonvaihtoa ja sen perusteita tulee vahvistaa kunnan ja hyvinvointialueen välillä.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Uudistuksen keskeinen tavoite on tehostaa työllistymistä. Tähän liittyy keskeisesti kunnille tuleva taloudellinen insentiivi, jossa on ratkaisevia eroja suhteessa nykytilanteeseen. Kunnan rahoitusvastuu laajenisi uudistuksen myötä työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin.

Kyseiset muutokset vaikuttavat laajasti ja merkittävästi kuntien talouteen mutta myös toimintamalleihin, joita kuntien on otettava käyttöön saadakseen työllisyyspalveluiden asiakkaita työllistymään. Kunnat tarvitsevat työllistämistoimintaan vahvoja kumppaneita, joilla on kyky, osaamista ja verkostoja työllistää työllisyyspalveluiden asiakkaita. Esitetty taloudellinen kannustinmalli ei kuitenkaan tue kuntia enää toteuttamaan laaja-alaisempaa työllistymiskyvyn tukea, jota monet pidempään työttömänä olleet ihmiset tarvitsevat.

Huomioiden samanaikaisesti kaavailut muutokset mm. palkkatukimalliin, Kuntoutussäätiö esittää huolensa kaikista heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistymisestä. Juuri näiden henkilöiden palveluihin ja tukirakenteisiin (erityisesti järjestöjen ja säätiöiden toteuttamina) on tulossa merkittäviä heikennyksiä.

Palvelujärjestelmä hajautuu vammaisen tai osatyökykyisen ihmisen näkökulmasta kolmelle toimijalle: kunnalle, yhteistoiminta-alueelle sekä hyvinvointialueelle.

Lakimuutoksessa asetetaan velvollisuus aktiivisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä, tarjottaessa, kehitettäessä ja palveluista tiedotettaessa. Kuntoutussäätiö pitää yhdenvertaisuustavoitteen kirjaamista hyvänä asiana. Tavoitteen toteutumista tulee arvioida. Pidämme keskeisenä sitä, että työllisyshoidon vastuutaho on määritelty erityisesti kaikista haastavimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten kannalta. Yhdenvertaisuuden periaatteen mukaisesti myös näille ihmisille tulee turvata palveluiden ja työmahdollisuuksien saaminen.

Keski-Suomen Yrittäjät, Jyräkoski Sanna-Mari

23.6.2022

Työllisyysalueiden muodostamisen kriteereinä ovat vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja, maantieteellisesti yhtenäinen alue sekä työmarkkinoiden kannalta toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi lakiesityksen mukaan muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa.

Keski-Suomen Yrittäjät näkee, että työllisyysalueiden tulee myös olla asiakkailleen mielekkäitä ja hahmotettavia kokonaisuuksia, jotta palvelut osataan ottaa käyttöön. Pidämme tärkeänä, että tuleva työvoimapalvelujen malli tukee työvoiman saatavuutta myös liikkuvuuden näkökulmasta. Mallin tulee taata työvoiman sujuva liikkuvuus ja kannustaa siihen.

Laitilan kaupunki

23.6.2022

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Lähtökohtaa, kuntapohjaista työvoimapalvelua, uudistukselle voidaan pitää kannatettavana. Nyt esitetystä mallissa järjestämisvastuu ollaan siirtämässä työllisyysalueille tai yhteistoiminta-alueille, jolloin malli ei tue pienempien kuntien työllisyshoidon tavoitteita ja vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Esitetystä 20 000 työvoimapohja-vaateesta tulee luopua. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistus onnistuessaan ja oikein toteutettuna antaa mahdollisuuden kuntalaisten hyvinvoinnin sekä kunnan

elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyyn lisäämiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä lähipalveluiden saatavuuteen ja toimivuuteen lähellä asiakkaita sekä rahoituksen ja resursoinnin oikeellisuuteen. Huolestuttavaa on, että rahoitus- ja järjestämisvastuu tullaan erottamaan toisistaan, jolloin yhteistoiminta-alueet vastaavat toiminnasta, mutta rahoitusvastuu olisi kunnilla. Mikäli rahoitusvastuu on kunnilla, tulee kunnalla olla täysi vaikutusmahdollisuus työllisyyden kokonaisuuteen järjestämisvastuullisena toimijana. Tuotettavien palvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla. Vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee voida tarkastella uudelleen ja tehdä tarvittavia muutoksia, mikäli osoittautuu ettei uusi rahoitusmalli ole kannustava tai kohtele kuntia oikeudenmukaisesti. Laajan työttömyyden rahoituskriteerien tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteereihin. Tällä tasoitettaisiin kuntien omien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden ja äkillisten muutosten taloudellista riskiä. Rahoituksessa olisi otettava huomioon tarkemmin myös työvoiman kausivaihtelut rahoituksen ajankohtaa mietittäessä. Kannustinmallissa ei oteta riittävästi huomioon kuntien erilaista väestöpohjaa, ikärakennetta tai luonnollista työssäkäyntialuetta. Keskuskaupunkien ulkopuolella on paljon alueita, jotka kärsivät eri toimialoilla työvoimapulasta ja joilla työttömyysaste on alhainen. Tämä tarkoittaa, että toimenpiteet työttömien työllistämiseksi vaatii enemmän toimenpiteitä kuin korkeamman työttömyyden alueilla. Rahoitusmallin tulisi mahdollistaa myös työvoiman kohtaantoon ja työvoimatarpeen toimenpiteet. Huomioitavaa myös siirron aikataulu, kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määrittellä siirtovuoden talousarvion perusteella. TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja. Tilanteen sopeuttamiseksi esitetään kahden vuoden sopeuttamisaikaa ja kolmannelta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Pidämme sopeutumisaikaa liian lyhyenä varsinkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata.

Hyvinvointialueen rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin tulee selkeyttää. Hyvinvointialueilla tulee myös olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Esitetyllä, vähintään 20 000 työllisen kriteerin perusteella kunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan keskuskaupunkien ulkopuolella. Kriteeri ei tue vaatimusta luonnollisesta työssäkäyntialueesta tai lähellä maakuntarajaa tai maakuntarajassa kiinni olevassa kunnassa. Yhteistoiminta- alue voi ylittää maakuntarajan, mutta onko se kannattavaa toimintaa kahden eri hyvinvointialueen vuoksi. Varsinkin pitkään työttöminä olleiden osalta hyvinvointialueen palvelut ovat kriittisiä ja rajapinta hyvinvointialueiden ja Kelan palveluihin on määriteltävä paremmin.

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön, vaan jatkossa palkkatuella työllistäminen koskisi ainoastaan yrityksiä ja kolmatta sektoria. Pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa kuntien työllistämistoimilla on ollut suuri merkitys. Olisi tärkeää, että luotaisiin sellainen malli, jota kunnat voisivat myös hyödyntää osana työllisyystoimia. Tämä koskettaa osatyökyisten työllistämistä ja myös vaikutusta kuntien saamaan valtionosuusrahoitukseen.

Valtiolta kunnille siirtyvien tehtävät ja henkilöstön määrä tulee selkeästi määrittellä. Samoin tulisi määrittellä mitkä tehtävät ei siirry kunnille vaan jäävät valtiolle. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja palvelut tulee laskea viralliseen aktivointiasteeseen. Lakiesityksessä valtion rooli on poikkeuksellisen vahva, eikä huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa tarpeeksi.

Esityksen mukaisesti KEHA- keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, joka on kannatettavaa valtakunnallisen tilastoinnin vertailtavuuden osalta. Esitys antaa mahdollisuuden käyttää muuta asiakastietojärjestelmää, tässä on kuitenkin huomioitava järjestelmien yhteensovittamiset ja integraatiota kustannuksia lisäävänä toimintona, jotka tulisi huomioida myös valtionosuustarkastelussa. Tunnistettavia tietojärjestelmäriskejä ovat edellä mainitun järjestelmien moninaisuuden ja yhteensovittamisen lisäksi, käyttöönoton ja

kokonaisarkkitehtuurin sekä tietosuoja. Tiedonhallinnan, tietosuojan ja rekisterin käyttöoikeuksien tulee olla selvillä lain tullessa voimaan. Järjestämisvastuun malli on tässä suuressa roolissa, miten suojattua tietoa tulee olla. Tärkeää on, että tiedonvaihdon tulee olla mahdollista kaikkien niiden tahojen kesken, jotka työllisyyttä edistävät. Tässä on huomioitava tietojen siirtyvyys hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sote-palveluiden ja kuntien työllisyyspalveluiden välillä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY

23.6.2022

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa myös tässä kohdin ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (Hämeen ELY-keskuksen koordinoima lausunto)

Pohjois-Pohjanmaalla on parhaillaan käynnissä kolme työllisyyden kuntakokeilua: Oulun seudun, Raahen seudun ja Jokilaaksojen kuntakokeilut. Kun-takokeiluissa on saatu kokemusta TE-palvelujen osittaisesta järjestämisestä ja näin pystytty valmistautumaan järjestämisvastuun siirtoon kunnille. Noin puolet kunnista ei kuitenkaan kuulu kuntakokeiluihin. POPELY-keskus arvioi, että erityisesti kuntakokeiluihin kuulumattomien kuntien valmius järjestämisvastuun siirtoon on lähtökohdiltaan selvästi heikompi kuin kuntakokeiluihin kuuluvissa kunnissa. Kokeiluihin kuulumattomat kunnat tarvitsevat erityistä tukea valmistautumisessaan uusiin vastuisiin.

Perehdytykseen on ehdotettu KEHA-keskuksen resursseja, mikä on kannatettavaa. Ehdotettujen htv-resurssien määrä saattaa kuitenkin olla alimitoitettu tarpeeseen ja aikatauluun nähden.

Pohjois-Pohjanmaa on pinta-alaltaan laaja maakunta. Ehdotettuja työllisyysalueita voi maakuntaan syntyä useita. 20 000 työvoimapohja saattaa edellyttää maakuntarajan ylittäviä työllisyysalueratkaisuja. POPELY-keskuksen mielestä maakuntarajat ylittävät työllisyysalueet voivat toiminnallisesti muodostua hyväksi ratkaisuksi mm. työvoiman liikkuvuuden turvaamiseksi ja yhdenvertaisen, kustannustehokkaan ja laadukkaan TE-palvelujen järjestämiseksi.

Myös Pohjois-Pohjanmaan näkökulmasta valtion aluehallinnossa tulisi olla lakisääteisesti työllisyystehtäviä hoitava viranomainen aluekehittämisen keskeisenä osana ja verkostotoimijana. Maakunnassa on esimerkiksi juuri parhaillaan menossa merkittäviä äkillisiä ja muita rakennemuutoksia, jotka edellyttävät valtion aluehallinnon merkittävää panostusta, osaamista ja toimenpiteitä yhteistyössä kuntien kanssa työllisyyden ja työelämän osaamisen kehittämisessä. KEHA-keskuksen tuleva rooli työllisyystoimijana ja yhteistyökumppanina tai valtion alueellisena edustajana kuntiin ja työllisyysalueille näyttää HE:n valossa ohuelle.

POPELY korostaa siirtymävaiheen hallitun toimeenpanon tärkeyttä asiakkaiden, palvelujen siirron, määrärahojen, henkilöstön ja myös hallinnon näkökulmasta. ELY-keskukset ovat yhteisessä lausunnossaan esittäneet useita toimenpiteitä hallitun siirtymän valmisteluun ja toimeenpanoon. Alueellisen siirtymän valmisteluun tulee merkittävästi vaikuttamaan nykyisten kuntakokeilujen toiminta-alueiden jatkuminen sellaisenaan tai uudistettuna, kun-takokeilujen ulkopuolisten kuntien valmistautuminen sekä tulevien työllisyysalueiden määrä/alue. Myös esimerkiksi TE-palvelusopimussiirrot ELY-keskukselta kunnille edellyttää laaja-alaista valmistautumista, koska maakunnallisia puitesopimuksia pitää jakaa opiskelijapäivien ja määrärahojen osalta useiden kuntien ja/tai työllisyysalueiden kanssa ottaen huomioon palveluntuottajien näkökulmat. Keskeistä olisi aloittaa palvelujen järjestämissuunnitelmien ja -strategioiden valmistelu yhteistoiminnassa valtion ja kuntien yhteistyönä jo hyvissä ajoin ennen järjestämisvastuun siirtymistä, ettei asiakkaiden palveluihin tule kuukausien katkos tai vaje.

POPELY haluaa korostaa uudistuksen toimeenpanossa yksityisten palveluntuottajien tarjoamien palveluiden käytön ja toimintaedellytysten turvaamista edelleen. TE-palveluiden kilpailutettuina tuottajina ja tutkintotavoitteisten työvoimakoulutusten sovittuina järjestäjinä Pohjois-Pohjanmaan eri alueilla on 25-30 eri palveluntuottajaa. Kilpailutuksilla on hankittu vuosittain lähi- tai verkkototeutuksina satoja vaikuttavia, kustannustehokkaita, joustavia ja laadukkaita koulutuksia ja valmennuksia ympäri vuoden alueellisesti kattavasti. Yksityisten palveluntuottajien käyttö on taannut palveluiden innovatiivisuutta, kus-tannustehokkuutta ja ylipäättään tarjontaa sekä asiakkaille saavutettavuutta eri puolilla maakuntaa. Koulutusten järjestäminen esimerkiksi keskittyen in-house malliin kuntien omiin koulutuskuntayhtymiin ei takaa nopeita räätälöityjä yrityslähtöisiä koulutuksia kattavasti eri puolelle maakuntaa. Riskinä on, että koulutuspalvelut keskittyvät keskuspaikkakunnille rajallisille toimialoille ja yksityisten palvelutarjoajien täydentävä tarjonta kuihtuu.

Urjalan kunta

23.6.2022

-Ehdotettu yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa.

-Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnol-lisia työssäkäyntialueita rikkovan. Urjalan työssäkäyntialue muodostuu naapurikunnista myös maakuntarajojen yli

-Ajallisesti lähes samanaikaisesti tapahtuvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuun siirtymisen sekä työvoima- ja yrityspalveluiden uudistuksen taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen tulee tarkastella yhteisvaikutuksena

-Kuntien valtiosuosipohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määritel-täisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella vuoden 2019 sijasta

-Sopeutumisaika on syytä olla pidempi nyt ehdotetusta vain hieman reilusta kahdesta vuodesta, koska kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata

-Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa on syytä huomioida lain valmistelussa myös.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Ehdotuksessa vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa.

Vammaisfoorumin näkökulmasta on tärkeää, että vammaiset ja pitkäaikaissairaat henkilöt saavat tarpeen mukaisia työllistymistä edistäviä palveluita. Uudistusta on katsottava myös YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen toimeenpanon näkökulmasta. Uudistus antaa kunnalliselle toimeenpanolle hyvät mahdollisuudet toteuttaa työllistymisen palveluja alueen

tavoitteista lähtien. Vammaisfoorumin huoli liittyy siihen, pystytäänkö tuottamaan riittäviä palveluja enemmän tukea tarvitseville ja toteutuuko palvelujen saanti yhdenvertaisesti kautta maan. Vertailukohtana voidaan käyttää yhdenvertaisuusvaltuutetun havaintoja vammaispalvelujen järjestymisestä kunnissa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle 2022 todetaan, että keskeisenä huomiona selvityksessä nousevat esiin alueelliset erot vammaispalveluissa. ”Kuntien tai kuntayhtymien välillä on suuria eroja palveluiden myöntämiskäytännöissä, valitusten määrissä sekä päätösten perustelussa. Tilanne asettaa vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä he asuvat.” Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteutti vuosina 2021–2022 laajan selvityksen vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelun ja henkilökohtaisen avun vaikutuksesta vammaisen henkilön työelämän mahdollistajana.

Vammaisten ihmisten näkökulmasta on todella tärkeää, että kunnalliset työvoimaviranomaiset tekevät yhteistyötä hyvinvointialueiden viranomaisten kanssa. Lisäksi erityisosaamisen keskittäminen vammaisten henkilöiden työllisyyskysymyksissä olisi tarpeen ja tämän osaamisen voisi nivoa Vammaisfoorumin esittämän vammaisasioiden osaamiskeskuksen yhteyteen. Vammaisfoorumi katsoo, että Vammaisfoorumi olisi kuultava palvelujen järjestymisestä valtakunnallisesti ja näkökannat olisi huomioitava työvoimapalvelujen valtakunnallisessa ohjauksessa ja valvonnassa.

Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus, 23.6.2022
Hämeen ELY-keskuksen lausunto

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Työvoimaviranomainen ja velvollisuus tarjota työvoimapalveluja

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisen tulisi tarjota palveluja henkilöasiakkaille, joilla on koti- tai toimipaikka työvoimaviranomaisen toimialueella. Henkilöasiakas voisi kuitenkin hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset.

Erityisesti pienemmillä alueilla voi olla haaste saada rakennettua mielekäs koulutuspalvelutarjonta, joka olisi sekä kustannustehokkaasti toteutettavissa ja vastaisi alueen henkilöasiakkaiden osaamisen kehittämisen tarpeisiin, että tukisi alueen yritysten osaavan työvoiman saatavuutta. Näissä tilanteissa työvoimaviranomaiselle voi olla helpompi vaihtoehto ohjata asiakas OKM:n rahoittamaan koulutukseen tai hakeutumaan toisen alueen työvoimaviranomaisen järjestämään koulutukseen. Riskinä saattaa olla koulutustarjonnan entistä vahvempi keskittyminen suuremmille alueille ja koulutuksen painopisteen siirtyminen pois työelämälähtöisestä lyhytkestoisesta osaamisen kehittämisestä.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksen mukaan siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtiosuukusten kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Valtiosuusjärjestelmään sisältyy nykyisin työttömyyskerroin, joka säilyisi nykyisellään.

Rahoitusosuus elää työmarkkinasuhdanteiden mukana. Hämeessä on valtakunnallisesti paljon suhdanteesta riippumatonta rakenteellista työttömyyttä (matala koulutus, pitkittynyt työttömyys ja työkyvyn haasteet). Rahoitusmallin riskit erityisesti Päijät-Hämeessä voivat olla muuta maata suuremmat.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimakoulutus, muutosturvakoulutus ja työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisen järjestämän työvoimakoulutuksen tulisi olla ammatillista osaamista ja valmiuksia tai yrittäjävalmiuksia lisäävää koulutusta taikka kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettua kotoutumiskoulutusta. Työvoimaviranomaisten ja työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavien koulutuksenjärjestäjien tulisi yhdessä suunnitella alueella toteutettava ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella toteutettava työvoimakoulutus.

Riskinä esitetyssä mallissa voidaan nähdä järjestämisvastuullisen työvoimaviranomaisen halu suunnata koulutustarjontaa lisä- ja täydennyskoulutuksesta tutkintotavoitteisen koulutukseen suuntaan erilaisesta rahoitusmallista johtuen. Vaarana olisi tällöin koulutusten keston pidentyminen, vaikuttavuuden (työllistyminen) heikentyminen ja yritysälähtöisen joustavan koulutustarjonnan kaventuminen.

Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota, että säännökset koskien esim. kokeilua ja työvoimakoulutusta vastaisivat käytännössä nykyistä lakia eikä niihin ehdoteta esitysluonnoksessa muutoksia. Käytännössä on kuitenkin havaittu korjausta ja täsmentämistä vaativia kohtia, joita olisi syytä kartoittaa, kun lakia joka tapauksessa uudistetaan. Esimerkkinä mainittakoon kokeilun ja koulutuksen keskeyttämistä koskevat menettelyt ja perusteet. Selvimpiä tilanteita ovat luvattomista poissaoloista johtuvat keskeyttämiset, mutta nykyisessä ja ehdotetussa laissa ei sen sijaan selkeästi säädetä, milloin vaikkapa opiskelijan/kokeilijan häiritsevä käytös oppilaitoksessa tai työpaikalla voi johtaa keskeyttämiseen vaan asia tulee hoidettavaksi tyypillisesti yksin laissa säädetyllä perusteella, että opiskelijan opinnot eivät etene vaaditulla tavalla. Oppilaitoksen kurinpidollisten toimien suhde työvoimaviranomaisen koulutuksen keskeyttämisprosessiin jäävät nykyisin ja ehdotetussa edelleen epäselväksi ja ovat opiskelijan oikeusturvan kannalta ongelmallisia. Sama koskee valmennuksen ja kokeilun keskeyttämistä. Yhteishankintakoulutuksen osalta huomioitavaksi tulisi ottaa myös työnantajaosapuolen rooli tällaisissa tilanteissa.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin.

Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin muuttuisi siten, että nykyisin asiakasohjauksen perusteena olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden keston ja henkilön ikään liittyvistä ohjaamisen edellytyksistä luovuttaisiin. Hämeen ELY-keskus pitää kannatettavana ehdotusta, että asiakkaan monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaus perustuisi jatkossa asiakkaan tosiasialliseen palvelutarpeeseen.

Esityksen mukaan Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Valmistelussa ja toimintamallin organisoinnissa on kuitenkin oleellista tunnistaa hyvinvointialueiden rooli monialaisen tuen yhteistoimintamallin

toteutuksessa ja se, että työllisyysalueet eivät välttämättä muotoudu yhdenmukaisiksi hyvinvointialueiden kanssa.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Laissa säädettäisiin lisäksi KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalveluun liittyvästä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille. KEHA:n rooli suhteessa tähän työllistymistä edistävän tuen yhteistoimintamalliin jää irralliseksi.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Uusi työnhakumalli korostaa työttömyysetuuden vastikkeellisuutta, ja ohjaa asiakkaita määrälliseen hakemiseen ja määrällisen hakemisen viranomaismäärittelyyn. Valtakunnallinen tehokas alusta työnvälitykseen riippumatta viranomaistehtävän toteuttamisesta, ja ESCO-luokitukseen perustuvaan osaamisen edistämiseen on kannatettava ja kehitettävä tekijä. Yksityisten tuottajien sovellusten rajapinnat on hyvä tehdä joustavaksi, niin että yksityiset toimijat pystyvät toimimaan osana ekosysteemiä (työnvälityksen palvelut ja ostopalvelut).

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Hämeen ELY-keskus esittää, että ELY-keskusten lakisääteiksi tehtäviksi säädettäisiin ELY-keskuslaissa tulevaisuudessa 1) alueellinen työllisyystehtävä, 2) kansainvälisen rekrytointin tehtävät ja 3) työelämän laadun kehittämisen tehtävät.

Hämeen ELY-keskus näkee, että ELY-keskuksilla on edelleen säilytettävä alueellinen työllisyystehtävä ja toimivallasta tällä osa-alueella on säädettävä laissa (ks. Myös ELY-keskusten yhteinen lausunto ja Hämeen ELY-keskuksen lausunto koskien ELY-lain muutosehdotusta). Esityksen mukaan ELY-keskusten hoitamat, työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys -toimialaan liittyvät tehtävät siirtyisivät uudistuksen yhteydessä pääosin kunnille ja KEHA-keskukselle. Em. siirtyviin tehtäviin liittyvä kirjaus kuvaa ko. toimialan hyvin kapea-alaista tarkastelua eikä tunnista niitä lukuisia tehtäviä, joita ELY-keskukset nykyisin ko. toimialaan liittyen hoitavat.

Tällaisia huomiotta jääneitä työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys -toimialaan liittyviä tehtäviä ovat mm.

- Jatkuvan oppimisen aluekoordinaattorit ja -verkostot (osaavan työvoiman saatavuus, kohtaanto, yritys näkökulma, poikkihallinnollinen yhteistyö)
- ELO-koordinaattorit ja -verkostot (TNO-palveluiden alueellinen koordinaatio ja kehittämistyö, henkilöasiakkaan näkökulma)
- Rahoitus (ESR, EAKR, maaseuturahoitus)

Hämeen ELY-keskus esittää myös, että ELY-keskusten tehtäviin lisättäisiin alueelliset kansainvälisen rekrytointin tehtävät, joilla voitaisiin edistää osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta ELY-alueella. Kyseinen tehtäväkokonaisuus liittyy luontevasti jo ELY-keskuksilla säilyviin palveluihin, kuten Yrityspalvelut, KehPa, Team Finland (yritysverkostot, yritysten tarpeet, työvoiman rekrytointi, yritysten kehittämisspalvelut).

Hämeen ELY näkee, että ELY-keskusten kolmanneksi lakisääteiseksi tehtäväksi tulisi kirjata työelämän laadun kehittämisen tehtävät. Tätä työtä tehdään jo alueellisesti Työelämän kehittämisverkostossa (TYÖ2030). Tämän verkoston lisäksi jo aiemmin mainituissa ELY-keskusten koordinoimissa verkostoissa käsitellään asioita, jotka linkittyvät vahvasti yritysten toiminnan kehittämisen kautta työelämän laadun kehittämiseen. Samalla niissä edistetään työelämän inklusiota (monimuotoisuuden edistämistä) ja alueellista kokonaisvaltaista yhteistyötä moninaisten kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi.

Hämeen ELY-keskus katsoo, että esityksen mukaan ELY-keskusten tehtävänä säilyvä työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta ja ennakointi olisi yksi osa ELY-keskusten lakisääteistä alueellista työllisyystehtävää koska ennakointia ei voi hoitaa tyhjiössä. Esityksessä ennakointitehtävää tarkastellaan hyvin suppeasti. Ennakointitehtävän tulisi käsittää säännöllisesti julkaistavien alueellisten tietopakettien koonnin lisäksi ainakin 1) alueellisen ennakoinnin koordinointi- ja yhteensovittamistehtäviä, 2) JotPa:n kanssa tehtävän ennakointiin kytkeytyvän alueellisen yhteistyön sekä 3) muun alueellisen yhteistyön koordinoinnin.

Voidakseen hoitaa esityksen mukaisen ennakointitehtävänsä, tulee ELY-keskuksilla jatkossakin olla pääsy asiakastietoja sisältäviin tietovarantoihin. Tiedonsaantioikeudesta on säädettävä selkeästi laissa. Vain yhdistämällä työelämän koulutus- ja osaamistarpeita koskevat tiedot alueen työvoiman tilannetta koskeviin tietoihin, voidaan suunnitella kohtaantoa aidosti edistäviä vaikuttavia palveluita sekä henkilöasiakkaille että työnantaja-asiakkaille. Työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta- ja ennakointitehtävä linkittyy kokonaisvaltaisesti alueelliseen työllisyydenhoitoon, tarjolla oleviin palveluihin ja koko laajaan verkostoon, jonka alueelliset toimijat yhdessä muodostavat. ELY-keskuksen koordinoimat ja koolle kutsumat verkostot ovat luontevia paikkoja edistää myös yhteistä alue-ennakointia ja tähän liittyvää yhteistyötä.

Koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta- ja ennakointitehtävän merkitys on sen kohtaantoa edistävässä funktiossa. Pelkkä passiivinen seuranta ei kuitenkaan riitä viemään alueellista ennakointitietoa tarvittaviksi toimenpiteiksi. Tähän prosessiin tarvitaan koordinoitua yhteistyötä, tavoitteellisuutta ja kunta- sekä tarvittaessa myös maakuntarajat ylittävää keskustelua. Tätä yhteistyötä koordinoimaan ja kehittämään tarvitaan jatkossakin alueellinen, toimivaltainen ja puolueeton toimija, joka pystyy kokoamaan erilaiset ja eri intresseistä asioita tarkastelevat toimijat yhteen ja tuottamaan heidän kanssaan ratkaisuja aidosti alueellisen elinvoiman parasta ajatellen.

Kohtaantokysymyksiin vastaamisessa alueen eri toimijoiden yhteistyö ja yhteiskehittäminen ovat tärkeitä tekijöitä. Jatkuvan oppimisen verkostoissa käsitellään koulutus-, ja ohjauspalveluiden kehittämiseen sekä osaamistarpeiden ennakointiin liittyviä asioita. Tällaista verkosto-, koordinointi- ja kehittämistyötä tarvitaan yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Tehtäväkenttä liittyy olennaisesti työmarkkinoiden toimivuuteen, työvoiman saatavuuteen sekä työllisyyteen. Tämä työ on tehtävä alueilla, alueellisten toimijoiden yhteistyössä, tarvittaessa maakunta- ja kuntarajat ylittäen. Olisi tärkeää tunnustaa tässä kohtaa ELY- keskusten yhteisiä verkostoja ylläpitävä rooli ja siten taata jatkuvuus jo olemassa oleville ja toimiville yhteistyön muodoille.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut

Esityksen mukaan yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina. Yritysten kehittämispalvelujen valtion rahoitusosuuden maksaminen palveluntuottajalle siirtyisi KEHA-keskukselta toimivaltaiselle ELY-keskukselle (noin 1 htv).

Maksatustehtävien siirto osaksi ELY-keskusten palveluita yhdistää ne yhtenäiseksi palvelukokonaisuudeksi jo tällä hetkellä tehtävänä olevien yritysten kehittämisavustusten ja rakennerahastojen maksatustehtävien kanssa. Koska kehittämispalveluiden (KEHPA) -maksatustehtävät on pystytty tähän asti hoitamaan suhteellisen pienellä henkilöresurssilla (2x 0,5 htv + ratkaisija 0,2 htv), olisi sen keskittäminen toimivaltaiselle ELY-keskukselle perusteltua tehokkaamman ja yhdenmukaisemman maksatusprosessin kannalta.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Perustettavat työllisyysalueet tulevat käsittämään useita pieniä kuntia, joissa välimatkat voivat olla hyvinkin pitkiä. Ajateltu malli toiminee alueilla, joissa on käytettävissä julkinen liikenne ja työpaikkoja on laajasti tarjolla eri kuntien alueilla. Muuttotappiokunnissa pelkona on, että kunnat joutuvat tyytymään suurempien kuntien heille tarjoamaan palvelupakettiin, joka tarkoittaa, että työttömälle annettavat palvelut sijaitsevat kymmenien-, jopa satojen kilometrien päässä toisen kunnan alueella, kuten myös tarjottavat työpaikat.

Työkokeilun keston lyhentäminen 12 kuukaudesta 6 kuukauteen tulee aiheuttamaan eri kunnille- ja järjestöille suuria haasteita. Vaikeasti työllistettävien kohdalla 12 kuukauden työkokeilu voi olla erittäin tarpeellinen, sillä ensimmäiset kuukaudet voivat selvittää yksin henkilön työssä jaksamista ja varsinainen ammatillinen tarkastelu ja kehitys tapahtuvat vasta myöhemmässä vaiheessa työkokeilua. Tavoitteeksi on kirjattu, ettei työkokeilussa olevilla korvattaisi palkkatuella olevia työntekijöitä. Kuitenkin samaan aikaan kierroksella on lakimuutos jossa palkkatuen määrä ja kesto tullaan lyhentämään, joten yhdessä nämä luovat vahvasti heikentävän kentän nykyisiin palveluihin ja toimiin verraten

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuuksien kompensaaatiota tulisi tarkastella määrääjain, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen. Lisäksi pitäisimme perusteltuna, että työikäiseen väestöön painottuvaa palveluiden rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen. Malli on alueellisesti epätasa-arvoistava ja suosii erityisesti etelän väkirikkaita kaupunkeja. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojaan tullessa esteeksi.

Palkkatuen osalta yhdyimme Kuntaliiton lausuntoon ja aiemmin sanottuun.

Kunta pitää lisätä monialaisen yhteistoimintamallin toimijoihin. Näin turvattaisiin esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

ELY-keskukset haluavat nostaa lausunnossaan erityisesti seuraavat näkökulmat:

Uudistuksen perusteet

Esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) voidaan pitää ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palveluiden ja palveluprosessien järjestämiselle kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne kuntapohjaisina työllisyysalueina on jossain määrin ristiriitainen yritysten rekryointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen.

ELY-keskusten alueellinen työllisyystehtävä

ELY-keskukset hoitavat nykyisin niille erikseen säädettyjä tehtäviä työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys -toimialalla. Kyseiset tehtävät ovat merkityksellisiä alueellisen työllisyystehtäväkokonaisuuden kannalta. Toimialaan liittyvät tehtävät siirtyisivät esityksen mukaan pääosin kunnille tai KEHA-keskukselle. ELY-keskukset kuitenkin katsovat, että valtion aluehallinnossa tulisi jatkossakin olla työllisyystehtävää lakisääteisesti hoitava viranomaisen. Tässä aluekehitystehtävässä yhdistyisivät sekä elinkeinopolitiikan että työvoimapolitiikan näkökulma. Mikäli tätä roolia ei ELY-keskusten tehtävissä säilytetä, alueellinen näkökulma ja tietopohja työllisyystehtävän hoitamisessa ja osaamisen kehittämisessä jää pahoin puutteelliseksi.

Palvelumarkkinat

ELY-keskukset näkevät esityksen selkeänä puutteena sen, ettei siinä kuvata tai käsitellä lainkaan nykyistä TE-palveluiden tuottamisen tapaa ja siihen liittyvää osaamispääomaa tai arvioida muutoksen vaikutuksia palvelumarkkinoihin ja palveluita tuottaviin yrityksiin. Esityksen mukaan tulevilla työvoimaviranomaisilla on erittäin paljon vapauksia palvelujen tuottamistapojen osalta ja mahdollisuus tuottaa kaikki palvelu omana tuotantona. Tästä syystä olisi erittäin perusteltua tarkastella muutoksen vaikutuksia myös palveluntuottajiin ja palvelumarkkinoihin. Mahdolliset vaikutukset palvelumarkkinoihin heijastuvat suoraan myös henkilöasiakkaisiin ja heidän saamiinsa palveluihin. Häiriöt palvelumarkkinassa voivat muodostaa riskin kansalaisten yhdenvertaisuudelle ja tasa-arvolle palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Siirtymäkausi ja siirtymän resursointi

ELY-keskukset ovat huolissaan siitä, että esityksen mukaisen muutoksen kokonaisvaikutuksia ei ole riittävästi tunnistettu ja että muutoksen hallittuun läpiviemiseen ei ole riittävästi varauduttu. ELY-keskukset näkevät, että kyseessä on niin laaja ja rakenteita uudelleenjärjestävä muutos, että valmistelun yhteydessä ei voida puhua vain siirtymääjankohdasta vaan pitäisi tarkastella useamman vuoden siirtymäkautta. Aktiivisen muutosvaiheelle on varattava myös riittävä toiminnallinen ja taloudellinen tuki.

Hankintojen ja rahoituksen siirtyminen työllisyydenhoidon alueelle vaativat yhteistä jatkovalmistelua ELY-keskusten kanssa, jotta palvelujen saatavuus ei vaarannu muutosvaiheessa. Siirtyvien

hankintasopimusten kartoittaminen ja siirtoneuvottelut voidaan aloittaa vasta työllisyysalueiden selvittyä.

Mikäli sopimusten siirtoon liittyy epävarmuustekijöitä, on todennäköistä, että ELY-keskukset vastuullisina hankintayksikköinä pyrkivät päättämään em. sopimukset (ml. loppumaksatus) 31.11.2024 mennessä. Palvelujen saatavuuden näkökulmasta olisi tärkeää luoda riittävää pohjaa ja valtakunnallista näkymää jo vuoden 2024 palveluihin, jotta merkittävää palvelujen saatavuuden laskua ei tapahtuisi vuoden 2024 aikana. Hankintavastuun siirtymisen osalta olisi tärkeää myös valmistella toimintamalli, jolla vuoden 2025 palveluhankinnat valmistellaan. Lisäksi tulisi arvioida, onko tarve varata määrärahaa mahdollisiin valtiolle jääviin vastuisiin, joita myöhemmin tehtävän kartoituksen perusteella ei ole mahdollista siirtää tai pilkkoa kunnille/työllisyysalueille.

Henkilöstön asema

ELY-keskukset pitävät erittäin tärkeänä henkilöstön ml. ELY-keskuksista siirtyvän henkilöstön osallistamista muutosohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon. ELY-keskuksista kuntiin siirtyvät henkilöt ovat hankintojen asiantuntijoita, osin hyvin erikoistuneitakin hankinta-asiantuntijoita, joiden osaamisen käyttäminen täysimittaisesti osaamista vaativiin tehtäviin ja tilanteisiin tulee varmistaa. Muutosohjelman ja henkilösiirtojen keskiössä tulee olla osaamisen siirtyminen ja kehittyminen edelleen uudistuksen toimeenpanossa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Kuortaneen kunta näkee hyvänä lakiesityksen perusajatuksen työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavien palveluiden siirtämisestä pääosin kuntien vastuulle. Kunta haluaa kuitenkin nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille (työllisyysalueet). Tämä ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoima on vähintään 20.000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20.000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40.000 asukkaan väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Työllisyysalueen perustaminen ja palveluiden järjestäminen sen toimesta saattaa myös vaarantaa lähipalveluiden toteutumisen pienissä kunnissa. Käytännössä työllisyysalueet johtaisivat uuteen hallinnolliseen tasoon kuntien ja valtion välissä.

Selkeintä olisikin, että kaikille kunnille annettaisiin järjestämisvastuumahdollisuus, jolloin kunnat kykenisivät järjestämään työllisyyspalvelut parhaalla tavalla omaan tilanteeseensa nähden. Esimerkiksi Kuortaneella työllisyyskysymysten osalta haasteena on pikemminkin osaavan työvoiman

saanti kuin työttömyystilanne. Suuri työllisyysalue ei välttämättä toimintojensa järjestelyissä kykene vastaamaan yksittäisten kuntien työllisyyskysymyksiin liittyviin haastekohtiin yhtä hyvin kuin itse kyseinen kunta. Käytännössä kunnat voisivat kuitenkin vapaaehtoisesti sopia järjestämisvastuustaan

myös yhdessä muiden kuntien kanssa, ilman ulkopuolelta tulevaa pakotetta tiettyyn työllisyyspohjaan. Myös kunnan yhteistyösuunnissa olisi enemmän valinnanvapausmahdollisuutta ilman vaadetta tietystä työvoimapohjasta ja yhtenäisestä työssäkäyntialueesta. Järjestämistä vastuun ollessa kunnalla myös yhteys kunnan muihin palveluihin (esimerkiksi sivistystoimi ja elinkeinopalvelut) kyetään turvaamaan paremmin. Tällä on merkitystä myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen jälkeisissä kunnissa, joissa edellä mainitut tehtävät korostuvat entistä enemmän.

Yhteistyön kunnan muiden toimialojen kanssa lisäksi on tärkeää huomioida yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa, jossa työllisyyspalvelujen yhdyspinta erityisesti sosiaalipalveluihin korostuu. Kaksi uudistusta eivät saa johtaa uuden rajapinnan syntymiseen niiden kesken. Rahoitukseen liittyen esitetyn mallin heikkoutena on, etteivät järjestämistä vastuu ja rahoitus ole samoissa käsissä. Lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu

olisivat siis epäsuhtaiset.

Esityksessä ehdotetaan työ- ja elinkeinoministeriölle mahdollisuutta käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtava neuvottelumenettely sellaisen työviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin viranomaisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Kuortaneen kunta pitää ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Kunnan näkemyksen mukaan perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteuttavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Pieksämäen kaupunki

23.6.2022

Järjestämistä vastuu:

Pieksämäen kaupungin mukaan vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Vaatimus 20 000 työllisyyspohjasta on Pieksämäen näkökulmasta kohtuuton, joka ei huomioi kuntien erilaista asemaa eripuolilla Suomessa. Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuva. Työvoimapohja Pieksämäellä on n. 7000 henkilöä ja paikkakunnalla on keskimäärin 500-600 työtöntä työnhakijaa, joiden työllistämiseen tarvittavat palvelut voidaan järjestää kattavasti kunnassa riittävän rahoituksen turvin. Kaupungin yrityspalveluihin on mahdollista integroida siirtyvät työnantajapalvelut ja saada näin ollen lisää vaikuttavuutta ja tuottavuutta. Kunnan on mahdollista hoitaa tehtävä itsenäisesti, jolloin kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muotoihin ei tarvitsisi kaikilta osin turvautua. Lisäksi kunnalla itsessään on paras mahdollinen tieto alueen yrityksistä ja työllisyysmahdollisuuksista. Laajempi useamman kunnan muodostama työllisyysalue ei edistäisi yhtä tehokkaasti työllistymistä ja kuntien elinvoimaa.

Pieksämäen kaupungin tulee voida sopia myös muiden kuntien kanssa kuntalain mukaisesti yhteistyöstä ja siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Palveluita tulisi myös voida järjestää tarvittaessa kuntien kesken eri vaatuvuustasoilla. Usein käytetyt palvelut olisivat lähipalveluina, ja harvoin käytetyt tai erittäin vaativat palvelut laajemmalla alueella useiden järjestäjien yhdessä järjestäminä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää niin kunnan omaa, kuin alueellistakin työllisyyttä ja elinvoimaa.

Pieksämäen kaupunki on valmis toteuttamaan itse lakisääteiset lähipalvelunsa ja on myös valmis kehittämään palveluita täydentäviä yhteistyömuotoja lähimpien kuntien kanssa. Yhteistyöratkaisujen pitäisi Pieksämäen kaupungin mukaan nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin. Yhdessä luodut kokonaisuudet tulee olla kustannustehokkaita ja vaikuttavia. Yhteistyöratkaisuja luodessa vaikuttavuus tulisi arvioida mahdollisimman kattavasti ennen toimeenpanoa. Järjestämisvastuun olisi selkeintä siirtyä vasta 1.1.2025. Tämä helpottaisi vuoden 2024 talousarvion tekoa, samoin monet sopimukset päättyvät vuoden vaihtuessa.

Rahoitus:

Pieksämäen kaupunki näkee, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuu. Vastuu omasta rahoitusosuudesta mahdollistaa palvelujen kohdentamisen paikallisiin tarpeisiin. Työvoimapohjan rajaan perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on haasteita rahoituskokonaisuuteen. Sen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille.

Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi enää myöntää palkkatukea itselleen ja kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Pieksämäki esittää ministeriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös jatkossa hyödyntää. Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Laajan työttömyyden merkitystä rahoituskriteerinä tulisi nostaa 50 %:iin, jolloin se tasoittaisi kuntien taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden tarjoamisen edellytyksiä.

Yhteistoiminta hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet, jotka edistäisivät sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Mikäli työllisyyspohja rakentuu eri hyvinvointialueille, tulee varmistaa tietoturvallinen tiedonkulku eri toimijoiden välillä ja yhdenvertaiset palvelut. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyötyön toimivuus tulee olla selkeästi määriteltä.

Alle 30-vuotiaiden palvelut

Uudistuksessa tulee huomioida alle 30-vuotiaiden työllisyyspalveluiden turvaaminen kunnissa riittävien monialaisten resurssien avulla. Nuori väestö on ikääntyvässä ja väestöä menettävissä kunnissa erityisen tärkeässä asemassa elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Alle 30-vuotiaiden palveluissa ohjaamoiden merkitys korostuu monialaisten palveluiden yhteen sovittavana tilana, josta nuori saa kaikki tarvitsevansa palvelut. Hyvinvointiuudistuksessa ohjaamotoiminta jää kuntien vastuulle.

Järjestämisvastuu

TE-palvelujen järjestämisen vastuun tulee perustua riittävän isolle työvoimamäärälle. Tällöin palvelujen järjestämiseen on mahdollista rakentaa riittävän vahva osaamis pohja, joka mahdollistaa monipuolisten palvelujen tarjoamisen ja myös työn organisoinnin tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös hallinnolliset ja asiantuntijuuden ylläpidon kustannukset voidaan pitää kohtuullisella tasolla. Asetetut kriteerit työvoiman määrälle (20 000 ja poikkeustapauksissa 17 000) tulee nähdä minimitasona ja tavoiteltavana työvoimamäärältään isommat alueet. Näin työllisyysalueista ei kokonaisuutena muodostuisi liian pirstaleista rakennetta, jota leimaavat hyvin eritasoiset palveluratkaisut ja resurssimittaukset uudistuksessa, joka jo lähtökohtaisesti tuo nykytilaan verrattuna pirstaleisemmän rakenteen. TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta pitemmällä tähtäimellä. Tarvittavan yhteistyön rakentaminen sekä kuntien että työllisyysalueiden kesken voi olla haastavaa ja voi jättää ulkopuolelle alueita, jotka hyötyisivät yhteistyöstä palveluiden järjestämisessä eniten. Vaikutukset talouteen eivät ole pitkällä tähtäimellä myöskään positiivisia.

Lähes 2/3-osaa kunnista ja kaupungeista ei ole osallisina nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa. Nykyisessä ja aiemmissa kuntakokeiluissa mukana olleiden kuntien valmiudet uusiin tehtäviin ovat huomattavasti suuremmat ja uudistuksen laaja-alaisuus hahmottuu näille kunnille jo helpommin. Uudistus toteutuu yhtä aikaa kaikille kunnille huolimatta niiden valmiusasteissa olevista suurista eroista. Hyvinvointialueiden valmistelu on jo lähtökohtaisesti vienyt erityisesti pienempien kuntien huomion ja resurssit ja mittakaavaltaan isona se syö TE-palvelujen siirtoon tarvittavaa valmistautumisaikaa ja –resurssia.

Olisi toivottavaa, että kuntien yhdessä sopimat työllisyysalueet muodostaisivat – kuten lakiluonnoksessa esitetään - maantieteellisesti yhtenäisen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen mahdollistaen mm. asioinnin ja pendelöinnin kuntien välillä. Tämä voi olla kuitenkin haasteellista toteuttaa. Esimerkiksi Lapin alueella pendelöintiä tapahtuu lähinnä Meri-Lapin kuntien välillä sekä Meri-Lapin ja Rovaniemen ympärillä etäisyyksien ollessa valtaosaan Lapin kuntia liian isot päivittäisen työssäkäynnin näkökulmasta.

Pahimmassa tapauksessa työllisyysalue muodostuisi useasta työvoimamäärältään pienestä kunnasta, joiden työpaikkakeskittymien välillä on pitkät välimatkat, eikä työssäkäyntiin liittyvää pendelöintiä kuntien välillä ole. Näin voisi käydä Lapissa, jos alueella toteutuisi esitetyn työvoimamäärän minimitason mahdollistama jako kolmeen työllisyysalueeseen. Ratkaisuna tähän ei voi olla työllisyysalueiden pienempi koko, vaan lähinnä isompi maantieteellinen kokonaisuus, joka kattaisi sisäänsä myös keskeisiä kaupunkeja tai keskuksia, joihin kohdistuu työhön pendelöinnin lisäksi myös muuta asiointia. Se, että yksi kunta/kaupunki, voisi saada järjestämisvastuun TE-palveluihin työvoimamäärän ollessa riittävä, rikkoo ajatusta ja ideaa yhtenäisistä työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivista alueista. Riittävän isoa työvoimamäärän minimitasoa ylittävää kokoa perustelee osaltaan työikäisen väestön väheneminen suuressa osassa Suomen kuntia tulevina vuosina.

Pohdintaa herättää myös valtioneuvoston ja työ- ja elinkeinoministeriön rooli ja mahdollisuudet ratkoa työllisyysalueiden muodostamiseen liittyviä haasteita. Tulevan uudistuksen toimeenpanoa ajatellen valtion roolin tulisi olla ennakoiva ja ripeä ja keskustelut eri alueiden kanssa olisi hyvä aloittaa jo ennen kuin kunnat tekevät esityksensä palvelujen järjestämisestä. Uudistuksen toimeenpanon aikataulu esitetyllä tavalla on uudistuksen mittakaavaan ja muut rinnakkaiset uudistukset huomioiden tiukka, joten mahdolliset haasteet tulisi ratkoa mielellään etukäteen kuin vieden aikaa, joka tarvitaan valmistautumiseen uuteen tehtävään vuoden 2024 aikana.

Asiakkaan oikeus hakea palvelu muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen malli, tukee työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä. Koska kotikunta on aina palvelun tai koulutuksen rahoittaja, voiko työnhakija jäädä vaille tarvitsemaansa palvelua, jos kunta tekisi päätöksen olla maksamatta toiselle työvoimaviranomaiselle palvelun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia? Kuntien välisistä kustannusten korvaushakemuksista, niiden sovittamisesta palveluntuottajien laskutuksiin ja kuntien talousarvioihin voi muodostua merkittävän raskas ja resursseja vaativa hallinnollinen menettely.

Lapin TE-toimisto pitää tärkeänä, että esityksessä huomioidaan saamen kielilain mukaiset palvelut.

Rahoitusmalli

TE-palveluiden rahoitus on kohdennettu esityksessä valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä - kannustavuuden näkökulmasta on hyvä, että työttömien määrää ei painoteta samassa suhteessa kuin 18-65-vuotiaiden asukkaiden määrää.

Kuntien työttömyysetuuksia koskevan rahoitusvastuun laajentuminen, aikaistuminen ja porrastus tukee osaltaan uudistuksen tavoitteita, samoin se, että rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Rahoitusmalli ohjaa näin hakemaan asiakkaiden tarpeisiin pohjautuvia pysyväisluonteisia työllisyysratkaisuja asiakkaille.

Rahoituksen osalta malli, jossa kunnalla on rahalliset resurssit ja rahoitusvastuu ja uudella työvoimaviranomaisella henkilöresurssit ja palvelujen järjestämisvastuu, voi muodostua haasteelliseksi. Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa rahoitusta TE-palvelujen järjestämiseen saamistaan varoista riittävästi. Tämä vaarantaa TE-palvelut ja johtaa palvelujen eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa. Siten myös asiakkaitten palvelutarpeiden mukaisten palvelujen saatavuus voi vaarantua.

Rahoitusmalli tulisi rakentaa siten, että se turvaa TE-palvelujen rahoituksen nykytason suoraan TE-palvelujen järjestäjälle silloinkin, kun järjestäjä on peruskuntaa laajempi alue.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksessä todetaan, että kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta jää uudistuksessa valtiolle. Kun uudistuksessa pääosa TE-palveluista siirtyy kunnille, valtiolle jää lähinnä muutamia erityistehtäviä sekä koordinaatio- ja tietovarantoon liittyviä tehtäviä. Esityksestä jää epäselväksi, mitä kokonaisvastuu viime kädessä on ja kuinka vahvaa se on, jos se perustuu lähinnä lainsäädäntöön ja rahoitukseen.

Työvoimapalveluiden valtakunnallista ohjausta ja valvontaa tukisi paremmin lopputulos, jossa työllisyysalueiden koko olisi kohtuullisen suuri ja määräkin kohtuullinen. Valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi tavoitteet tulisi pystyä asettamaan valtion tasolta myös työllisyysalueille. Alueellisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa tulisi käsitellä ja sopia palvelujen järjestämisestä työvoimaviranomaisten tekemien kokonaisarvioiden ja suunnitelmien pohjalta. Yhden vuosittaisen keskustelun tulisi olla minimi – tarvittaessa ohjaavia keskusteluja tulisi olla järjestettävissä enemmänkin. Sinänsä työnjako valtioneuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön, työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan ja aluehallintoviraston kesken on esityksessä selkeä, mutta ohjausote jää esityksessä kevyeksi ja reagointi tarvittaviin muutoksiin tapahtuu hitaasti ja jälkikäteen, vuosia kestävässä prosessissa

Pohdintaa tuottaa myös ELY-keskusten rooli. ELY-keskuksilla on merkittävä rooli alueiden kehittäjänä ja verkostojen kokoojana ja organisoijana. Uudessa järjestämismallissa ELY-keskusten rooli näyttäytyy lähinnä vain osallistumisena vuosittain käytäviin alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin. Miten mahdollistuu ohjauksen osalta jatkuva keskinäinen keskustelu työvoimaviranomaisten ja valtion välillä, ellei alueilla ole tähän vastuutettua toimijaa? ELY:n roolin uudelleen tarkastelu olisi tarpeellinen tässä kokonaisuudessa, jossa toimeenpannaan poikkeuksellinen suuri yhteiskunnallinen uudistus suuntana poikkeuksellisesti keskittämisestä hajauttamiseen.

Työvoimapalveluja koskeva säätely

Julkisia työvoimapalveluja koskevan sääntelyn osalta työvoimaviranomainen veloitetaan järjestämään nykyisin voimassa olevan kaltainen työnhakijan palveluprosessi ja asettamaan työnhakuvelvoitteet. Julkisen työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoima säilyy suurelta osin nykyistä vastaavana ja palvelujen järjestäminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Kun rahoitusmalli muuttuu täysin, jää työvoimaviranomaisten päätettäväksi mille palveluille ja kuinka vahvalle palveluprosessille ne asettavat painopisteet. Tämä on samalla mallin heikkous ja riski palvelujen yhdenmukaiselle saatavuudelle eri työllisyysalueiden välillä.

Miten huomioidaan esim. työmarkkinoiden kannalta haavoittuvimmat ryhmät, joiden palveluprosessissa hyödynnetään nykyisin erilaisia kehitettyjä ja ns. ostopalveluina palvelutuottajilta hankittuja palveluja (esim. osatyökykyisille tarjottavat palvelut) - onko näitä tarjolla jatkossa?

Lapin TE-toimisto pitää kannatettavana seuraavia palveluihin tulevia tarkistuksia: ehdotukset valmennusten ja koulutuskokeilujen enimmäiskestojen poistamisesta, työkokeilun enimmäiskeston rajaaminen, esitys työttömyysturvalla mahdollistettavista lyhytkestoisista opinnoista ja monialaiseen palveluun pääsyn kriteerien poistaminen.

Lapin TE-toimisto pitää kannatettavana myös esitystä, että harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan jatkossakin valtakunnallisesti keskitetysti ja ne sijoittuvat jatkossa KEHA-keskukseen. Kaikkien työttömyysturvaan liittyvien tehtävien ja lausuntojen osalta on tärkeä varmistaa vahva tuki uusille työvoimaviranomaisille. On asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta tärkeä huolehtia, että lausunnot ja säädösten soveltaminen pysyy yhdenmukaisena valtakunnallisesti.

Kittilän kunta, Kittilän kunnanhallitus, 23.6.2022
Jämsén Antti

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Kuntakokeilussa on ollut mahdollisuus kokeilla mm. starttirahatyötä ja yhteistyö yrityspalvelun, elinkeinoasimiesten ja yritysneuvojien kanssa on ollut hedelmällistä ja näitä käytäntöjä tulisi pystyä jatkamaan.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa muun muassa oppisopimuskoulutuksen osalta.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupunki ilmaisee huolensa siitä, että esityksestä ei löydy tarkkaa eriteltyä listausta siirtyvistä tehtävistä. Esityksessä mainitaan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut lähinnä ylätasolla. Ottaen huomioon siirtyvien resurssien, henkilöstön ja tehtävien määrän, olisi toivottavaa, että laissa tuotaisiin selkeästi esiin siirtyvät tehtävät ja mikä taho niistä jatkossa vastaa, Muutokseen valmistautumisen kannalta tämä on erittäin keskeistä. Mikäli laki toteutuisi esitetyn mukaisesti, olisi vaarana, että lain perusteella joidenkin yksittäisten tehtävien kohdalla jäisi epätietoisuutta siitä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää tieto- ja neuvontapalveluiden tehtävien ja vastuiden jakoon työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen välillä.

Esityksessä todetaan, että vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Yrityspalvelut, jotka siirtyisivät kuntien vastuulle, näyttäytyvät lakiluonnoksessa pääosin työnvälitys- ja rekrytointipalveluina, mutta sisältävät käsityksen mukaan myös muuta. Esityksessä yritysten kehittämispalvelujen esitetään jäävän edelleen valtion järjestettäväksi. Uudistuksessa tulee välttää tilannetta, jossa osa palveluista jäisi irrallisiksi kokonaisuuksiksi, eikä asiakkaille muodostuisi selkeitä palvelupolkuja. Suuret

kaupungit ovat jo kehittäneet pitkään yritysten kasvua tukevia palveluita ja suurten kaupunkien kyvykkyys palveluiden tuottamiseen tulee ottaa uudistuksessa huomioon. Tämän vuoksi Espoon kaupunki esittää, että mahdollisimman suuren osan yrityspalveluista – mukaan lukien kehittämispalvelut – tulisi siirtyä valtiolta kunnille.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan uudistuksessa positiivista on Espoon kaupungin näkökulmasta asiakkaaksi ohjautumisen kriteerien väljentyminen. Huomiota olisi vielä kiinnitettävä toiminnassa mukana oleviin palveluihin, kuten kunnan ja koulutuksen järjestäjien osallistumisen vahvistamiseen palveluvalikossa. Resurssien osoittaminen ja yhteistyöstä neuvottelemineen on jätetty esityksessä liian avoimeksi.

Nuorten työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun järjestämistä vastuun osoittaminen työvoimaviranomaiselle on kannatettavaa. Lainsäädännössä tulisi kuitenkin vastuuttaa myös muita keskeisiä osallistujia osoittamaan resursseja yhteispalveluun. Lakiehdotus ei tällaisenaan varmista monialaista tukea, vaan ainoastaan velvoittaa työvoimaviranomaisen järjestämään edellytykset ja neuvottelemaan toimijoiden kanssa. Espoo on lausunut monialaisen tuen yhteistoiminnan ja nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun kokonaisuuksista erikseen.

Sallan kunta, Parkkinen Erkki

23.6.2022

.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastuun uudistaminen

"Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistämistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin."

Työnhakijoissa on henkilöitä, jotka eivät heille järjestetyistä palveluista huolimatta ole kykeneviä siirtymään työmarkkinoille. Kaikki työnhakijat eivät myöskään sitoudu heille tarjolla oleviin palveluihin. Näiden henkilöiden kohdalla työttömyys voi olla hyvinkin pitkä, jopa yli 10 vuotta, joten tällaisissa tilanteissa pitäisi olla työmarkkinatuen rahoitusvastuulle takaraja. Mikäli kunnilla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta vaikuttaa em. tilanteessa olevien henkilöiden työllistymiseen, olisi järkevää, että tällaisessa tilanteessa olevat henkilöt olisivat eri etuuden piirissä niin, ettei heidän toimeentulo olisi kuntien rahoitusvastuulla.

Rahoitusmallin kannustavuus kuulostaa enemmänkin rangaistukselta kuin kannustukselta, sillä kunnissa on tähänkin asti työllisyystoimilla pyritty vaikuttamaan heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi ja silti työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut ovat kunnissa huomattavia.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun kriteerit

"Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä."

Lähtökohtana tulee olla, että julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun on kunnalla, kunnan koosta riippumatta. Työllistämispalveluja ei voi irrottaa muista kunnan järjestämistä elinvoimapalveluista. Kunnan eri sektorit huolehtivat yritysten toimintaedellytyksistä ja kuntalaisten hyvinvoinnin perusteista ja niihin liittyvistä peruspalveluista. Työllisyys, työvoiman saannin

turvaaminen ja työttömien monipuolinen tukeminen työllistymisen polulla ja elämässä yleensä vaativat kunnan johdon sitoutumista ja mahdollisuutta koordinoita tätä kokonaisuutta. Mikäli tästä kokonaisuudesta irrotetaan työvoimapalvelut jonkin muun tahon järjestämisvastuulle toiminnan tehokkuus, tuloksellisuus ja lopputulos kärsivät.

Vaatus 20 000 henkilön työvoimapohjasta (tarkoittaen käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa) on kohtuuton, eikä toteutuessaan muodosta luonnollista työssäkäyntialuetta ainakaan Lapin alueella. Palvelut pitää saada lähelle asiakasta, kunta tasolle eikä keskittää, näin erityisesti hyvin pitkien etäisyyksien Lapin maakunnassa (muodostaa lähes kolmasosan koko Suomen pintaa-alasta) ja työssäkäyntialueet tulee määritellä niin, että ne ovat kohtuulliset ja mahdollistavat myös liikkumisen työn perässä ilman paikkakunnalta poismuuttoa.

Pienten ja harvaan asuttujen, pitkien etäisyyksien kuntien mahdollisuus vaikuttaa oman alueen työllisyystilanteeseen ja palvelujen tuottamisen ja saannin tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen niin työntajille kuin työttömille turvataan ensisijaisesti siten, että järjestämisvastuu on kunnalla. Toissijaisesti työvoimapohjaan liittyvät rajaukset tulee asettaa sellaiseksi, että ratkaisussa huomioidaan alueiden erilaisuus, mm. pitkät etäisyydet, työvoiman ikärakenne, koulutustaso ja muut erityistarpeet sekä luontainen työssäkäyntialue. Tällöin esim. Lapissa ja Itä-Lapissa vaatus työvoimapohjasta tulee olla selvästi alhaisempi kuin 20 000 henkilöä. Laissa tulee olla poikkeussäännös tältä osin edellä esitetyillä ja muilla vastaavilla perusteilla.

Parhaiten tavoitteeseen päästään kuitenkin jos järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla ja kunnat voivat tarvittaessa keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät ja esim. erityisosaamista vaativissa tehtävissä hoitaa nämä asiat sopimuksella yhteistyössä alueella yhteisellä henkilöresurssilla.

Järjestämisvastuu tulee olla kunnalla jo sen vuoksi että kunnalla on rahoitusvastuu. Vain näin asia hoituu kunnan alueella parhaalla mahdollisella tavalla ja sen hoitamiseen on näin toteutettuna olemassa aito motivaatio.

Kansantalouden näkökulmasta syntyy merkittävät kustannussäästöt kun työllisyys paranee ja työttömyydestä aiheutuvat sosiaaliset ongelmat ja niiden kustannukset alenevat.

Työllisyyden hoidon toteuttamiseksi valtiolta kuntiin siirtyvät henkilöresurssit tulee suunnata niin, että niillä pystytään tehokkaasti hoitamaan myös pienten kuntien työllisyyspalvelut ja tarjoamaan palvelut lähellä asiakasta. Tämä edellyttää valtiolta kuntiin siirtyvän työvoiman toimipaikkojen sijoittumista aidosti kuntiin tuottamaan palveluja lähellä asiakkaita niin työttömiä kuin työnantajia. Tätä muutosta ja muuttoa tulee siirtyvän henkilöstön osalta vahvasti eri tavoin tukea uudistuksen toimeenpanossa.

Pienten kuntien mahdollisuus vaikuttaa oman alueen työllisyystilanteeseen tulee turvata asettamalla työvoimapohjaan liittyvät rajaukset sellaisiksi, että työllisyyspalveluissa huomioidaan alueiden erilaisuus ja alueen erityistarpeet työllisyyden hoidossa. Parhaiten tavoitteeseen päästään jos järjestämisvastuu olisi jokaisella kunnalla ja kunnat voivat tarvittaessa keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

"Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun."

Rahoitusvastuun säilyttäminen kunnilla voisi olla pienempi tilanteissa, jolloin työnhakija siirtyy työttömyydestä työllistämistä edistävään palveluun. Perusteluna tässä on se, että työnhakijoina on paljon sellaisia asiakkaita, joiden palveluprosessi on pitkä (jopa useamman vuoden) ja vaikka työnhakija olisi työmarkkinoille suuntautunut, niin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen sitä ennen voi vaatia useita eri palveluita ja selvittelyjä, ennen kuin työnhakija on työllistymisvaiheessa. Rahoitusvastuun keventäminen palveluun osallistumisen ajalta olisi perusteltua.

"Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta määräytyisi työnhakijalle maksettujen työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Myös ne päivät, jolloin työnhakija saa soviteltua tai vähennettyä työttömyysetuutta, laskettaisiin kokonaisina päivinä osaksi työttömyysetuuspäivien kertymää. Rahoitusvastuun perusteena oleva kertymä laskettaisiin siten eri tavalla kuin työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa kerryttävät päivät. Kertymässä otettaisiin huomioon myös ennen lain voimaan tuloa maksetut työttömyysetuuspäivät."

Mikäli soviteltu päiväraha lasketaan jatkossa kokonaisiksi päiviksi osaksi työttömyysetuuspäivien kertymää, tulee kuntien rahoitusvastuulle entistä nopeammin työnhakijan työttömyysetuudesta suurempi osuus maksettavaksi. Osa-aikatyötä tekevät saavat osa-aikatyön lisäksi soviteltua päivärahaa ja mikäli työnhakija tekee jatkuvaa osa-aikatyötä, eikä työ muutu kokoaikaiseksi, maksaa kunnat jatkossa aina vain korkeampaa kuntaosuutta työnhakijan työttömyysetuudesta siihen saakka, kun työssäoloehto täyttyy. Mikäli osa-aikatyö on alle 18 h /viikko, ei se kerrytä työssäoloehto, eikä mahdollista työssäoloehdon täyttymistä.

Työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset

"Työllistämistuki myönnettäisiin työnantajalle, joka palkkaa työsuhteeseen vähintään 24 kuukautta työllistämistuen myöntämistä edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen työnhakijan, joka on täyttänyt 55 vuotta. Palkattavan henkilön työajan tulisi olla vähintään 25 tuntia viikossa. Jos alalla sovellettava työehtosopimuksen mukainen säännöllinen enimmäistyöaika on vähemmän kuin 37,5 tuntia viikossa, työajan tulisi olla vähintään 65 prosenttia enimmäistyöajasta. Työllistämistuen määrä olisi 70 prosenttia tuella palkatun palkkakustannuksia kymmenen kuukauden ajalta. Palkkakustannuksilla tarkoitettaisiin säännölliseltä työajalta maksettavaa bruttopalkkaa eräin laissa luetelluin poikkeuksin. Erona nykyiseen olisi kuitenkin se, ettei palkkatukea olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Lakiin ei sisältyisi myöskään nykyisen kaltaista määrärahan osoittamista valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin."

Palkkatuki

Kunnat ja kaupungit ovat olleet aina merkittävässä roolissa pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä. Näin erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen korkean työttömyyden ja pitkien etäisyyksien ja muiden erityispiirteiden kunnissa, missä kunnan rooli kehittämisessä on muutoinkin hyvin merkittävä. Ilman kuntien työllistämistoimia, vaarana on, että työttömyys lähtee ainakin pienissä kunnissa hallitsemattomaan nousuun. Mikäli palkkatukea ei ole jatkossa mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle, tulisi kunnille osoittaa kunnan omiin työllistämistoimiin muuta rahoitusta, jotta kunta pystyisi jatkossakin tarjoamaan heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville työnhakijoille palkkatuettuja työmahdollisuuksia. Työllistymismahdollisuus avoimille työmarkkinoille on pienissä Lapin kunnissa huomattavasti heikompi, kuin isoissa kaupungeissa, joten kuntien rooli alueella toimivana palkkatuella työllistäjänä tulee ehdottomasti säilyttää.

Velvoitettyö

"Työttömällä työnhakijalla, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan päättyisi enimmäisajan täyttymisen johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta, olisi nykyistä vastaavasti oikeus työvoimakoulutukseen tai kuntoutukseen. Työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää 60 vuotta täyttäneelle työttömälle työnhakijalle, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan täyttymisen takia, työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ muun kuin kunnan palveluksessa. Jos henkilö ei työllistyisi avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voitaisi järjestää edellä tarkoitettua palvelua tai palkkatuetta työtä, hänen kotikuntansa tulisi järjestää hänelle työntekomahdollisuus. Kunnalle ei maksettaisi erikseen palkkatukea velvoitteen perusteella työllistetyn henkilön palkkakustannuksiin. Nykyisen kunnan ja valtion välisen kustannusten jakamisen säilyttämiseksi velvoitetystä aiheutuviin palkkakustannuksiin myönnettäisiin valtionosuutta 50 prosenttia palkkatuella katettavista palkkakustannuksista."

Velvoitetystä aiheutuvat palkkauskustannukset tulisi korvata kunnille 100 %.

Vakuutusoikeus

23.6.2022

Vakuutusoikeuden tehtävänä ylimpänä muutoksenhakuasteena on huolehtia oikeuskäytännön yhdenmukaisuudesta. Vaarana järjestämisvastuun muutoksessa on se, että ratkaisukäytäntö hajaantuu ja yhdenvertainen kohtelu vaarantuu. Muutoksen yhteydessä on huolehdittava, että kunnilla on riittävä asiantuntemus ja ammattitaito arvioida ja ratkaista järjestämisvastuun piiriin kuuluvia asioita sekä myös riittävästi resursseja tehtävien hoitamiseen.

Lisäksi vakuutusoikeus kiinnittää huomiota siihen, että myös valvontaa suorittavilla tahoilla on oltava riittävät resurssit ja ohjeistukset valvontatehtävän suorittamiseksi. Valvontaa ei tässä mielessä ole se, että muutoksenhakuasteet ratkaisevat asioita yksittäisen etuudensaajan tekemän muutoksenhaun perusteella.

Kohdassa 4.1.7 Muutoksenhaku on todettu, että työnhakijaksi rekisteröitymisen epäämistä, muutosturvakoulutusta ja harkinnanvaraista kulukorvausta koskevassa asiassa valittaminen tapahtuisi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan. Tässä kohdassa olisi selvyiden vuoksi hyvä mainita, että sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta.

Vakuutusoikeus kiinnittää huomiota myös siihen, että muutoksenhakukiellot voivat aiheuttaa valitusten määrän kasvua, koska etuudensaaja ei välttämättä pysty hahmottamaan, onko kyseessä päätös tai ratkaisu, joka perustuu työvoimaviranomaisen harkintaan. Rajanvetoa ja tulkintaa voi aiheutua myös niissä tilanteissa, joissa muutoksenhakukieltoa tai osittaista muutoksenhakukieltoa vaaditaan arvioitavaksi perustuslain 21 §:n 1 momentin perusteella muun muassa tuomioistuimeen pääsyn ja yhdenmukaisuuden varmistamisen osalta.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Onko esitetty minimi työvoimapohja riittävän laaja? Vaarana on, että työllisyydenhoito jakaantuu liian pieniksi kokonaisuuksiksi, mikä lisää sitä, että asiakkaat eivät saa yhdenvertaista ja yhtä laadukasta palvelua eri puolella Suomea. Kaakkois-Suomen TE-toimistolla on historiansa ajalta kokemusta myös ajoista, jolloin alueellamme oli lukuisia yhden kunnan alueella toimineita

työvoimatoimistoja. Näiden pienten erillisten yksikköjen ongelmina oli mm. osaamisen kapeus ja palvelujen haavoittuvuus loma- ja poissaolotilanteissa. Noiden aikojen jälkeen niin digitaaliset kuin etäyhteydellä tarjottavat palvelut ovat kehittyneet merkittävästi ja mahdollistavat sen, että palvelua voidaan isommista yksiköistä käsin tarjota asiakkaiden tarpeisiin vastaten koko alueelle. Asiakkaita voidaan myös tarvittaessa tavata TE-toimipaikoissa, lähipalvelu ei näkemyksemme mukaan nykypäivänä edellytä sitä, että jokaisesta kunnasta löytyy erillinen TE-palvelupiste.

Vaikka kannustava rahoitusmalli on lähtöajatukseltaan hyvä, Kaakkois-Suomen TE-toimisto näkee merkittävänä riskinä ja eriarvoisuutta aiheuttavana tekijänä sen, että esitetty kannustava rahoitusmalli käytännössä johtaisi siihen, että vain suoraan avoimille työmarkkinoille työllistyvät olisivat tulevaisuudessa ”tärkeitä” asiakkaita. Koska kannustava rahoitusmalli tosiasiaa vähentäisi rahoitusta niiltä alueilta, joilla on jo ennestään huonommat työllistymismahdollisuudet, niin se tulisi näkemyksemme mukaan väistämättä johtamaan asiakkaiden yhdenvertaisuuden vaarantumiseen.

Näemme myös, että rahoituksen kohdentumisen perusteita tulisi tarkastella uudelleen; alueen työttömyydellä tulisi olla suurempi merkitys. On melko kohtuutonta ja eriarvoisuutta kasvattavaa, että rahoitus olisi vähenemässä niillä alueilla, joilla muutoinkin menee eri mittareilla huonommin ja vastaavasti kasvamassa elinvoimaisimmilla alueilla. Mahdollisen rahoitusta leikkaavan vaikutuksen tulisi toteutua merkittävästi uudistuksen toteutumisen jälkeen, jotta uusilla työvoimaviranomaisilla olisi mahdollisuus aidosti kehittää palvelua, prosesseja ja toimintaa kokonaisuudessaan ilman rahoituksen niukkenemiseen liittyvää painetta toiminnan leikkaamiseen (siirtyvän TE-henkilöstön ja hankittavien TE-palvelujen vähentäminen).

Esitys huomioi ja tunnustaa yhdenvertaisuuteen ja palvelujen tuottamiseen liittyviä riskejä, joihin liittyen oltaisiin perustamassa asiaa valvova elin. Huomioiden syntymässä olevien uusien työvoimaviranomaisten runsaus ja se, että työvoimaviranomainen voisi esityksen perusteella hoitaa palvelua asiakkaiden yhdenvertaisuus vaarantaen kaksikin vuotta ennen kuin asiaan puututtaisiin, voidaan kysyä, onko tämä riittävää vai tulisiko mahdollisten riskien toteutumista estää vahvemmin.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus on mukana ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa ja täydentää alueellisesti siinä olevia teemoja seuraavasti:

Esityksessä tulee huomioida saamen kielilain mukaiset palvelut.

Esityksessä tulee huomioida Pohjoiskalotin koulutussäätöön rooli Lapin alueen koulutuksissa.

Järjestämisvastuun tulee perustua riittävän isolle työvoimamäärälle 20.000 (poikkeus 17.000), jotta työllisyysalueista ei muodostu liian pirstaleista rakennetta, joka heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Haasteena Lapissa tunnistetaan pitkät välimatkat, mutta ratkaisuna tähän ei voi olla työllisyysalueiden pienempi koko, vaan lähinnä isompi maantieteellinen kokonaisuus, joka esim. maakunnissa kattaisi sisäänsä myös keskeisiä kaupunkeja tai keskuksia, joihin kohdistuu työhön pendelöinnin lisäksi myös muuta asiointia. Riittävän isoa minimitasoa ylittävää kokoa perustelee osaltaan työikäisen väestön väheneminen suuressa osassa Suomea tulevina vuosina. Työllisyyden hoidon alueiden tulisi rakentua kaupunkikeskusten ympärille.

Kohtaan 4.1.11 esitetään lisättäväksi, ELY-keskuksille yhteistyö- ja seurantakeskustelutehtävä huomioiden, että KEHA-keskus tuottaisi tietoa työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi ELINKEINO-,

LIIKENNE JA YMPÄRISTÖKESKUKSILLE alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi.

Kuntien ja ELY-keskusten välillä tulisi muodostua jatkuva yhteistyö- ja arviointikeskustelujen perinne.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

4.1.1. ja 4.1.2.

Hankasalmen kunta ei kannata lakiluonnoksessa olevaa mallia, jonka mukaan työvoimapalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytetään. Kunta yhtyy tässä esimerkiksi Kuntaliiton ja Jyväskylän kaupungin kantaan.

Esityksestä poiketen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin tehtävään liittyvät tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle, eli kunnalle. Samalla uudistuksen yksi keskeinen tavoite integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi pystytään toteuttamaan. Lakiluonnos nykyisessä muodossa tarkoittaisi tosiasiallisesti sitä, että työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalla asetettu vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja yli 20.000 henkilön työvoimapohjasta on suurissa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkarajainen.

20 000 henkilön työvoimapohja vaatimuksesta tuleekin luopua ja luoda aidosti työssäkäyntialueiden kuntien yhteistyöhön pohjaava malli.

Kuntaliitto onkin todennut hyvin, että kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Tällaista mallia ei kuntanäkökulmasta mitenkään voi kannattaa.

4.1.3. Kunnalle siirtyvien tehtävien rahoitus: Esityksessä 70% työvoimapalveluiden rahoituksesta katetaan työikäisen 18-64v väestön perusteella ja 30% laaja-alaisen työttömyyden perusteella, joka pitää sisällään myös työllisyyttä edistäviin palveluihin osallistuvat. Tämän seurauksena muutokset työttömien määrässä suuntaan tai toiseen ovat vähäisempiä vaikutuksiltaan työvoimapalveluiden valtiosuuksiin kuin muutokset työikäisen väestön määrässä. Muutoksesta hyötyvät hyvän työllisyysasteen omaavat kunnat ja alueet, jotka ovat muuttovoittajia työikäisen väestön määrässä ja erityisesti sellaiset kunnat, jotka tarjoavat toisen asteen koulutusta ja korkea-asteen koulutusta, sillä päätoimiset opiskelijat eivät lukeudu työttömiin samalla kun ne kuitenkin lisäävät alueen työikäisen väestön määrää. Rahoitusjärjestelyn häviäjiä tulevat olemaan pienet muuttotappiokunnat, jotka eivät järjestä peruskoulun jälkeistä opetusta ja joissa työikäisen väestön määrä tulee jatkossa vähenemään.

Rahoituskriteerien painoarvon muutos on perusteltua, sillä työllisyyspalveluiden julkinen rahoitus ja resurssit ovat työllisyystavoitteen saavuttamiseksi vaikuttavinta juuri korkean työttömyyden alueilla. Laajan työttömyyden merkityksen korottaminen 50 %:iin tasoittaisi myös kuntien

vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Työikäisen väestön painoarvon säilyminen 50 %:ssa takaisi sitten taas rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

4.1.4. Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuudesta tulisi esityksen mukaan säilymään myös työvoimapalveluiden ajalta. Aiemmin rahoitusvastuu on poistunut kun asiakas on ohjattu työllisyyttä edistäviin palveluihin, kuten työvoimakoulutukseen, työkokeiluun ja kuntouttavaan työtoimintaan. Malli tulee toteutuessaan luomaan kunnalle rahoitusvastuun juuri niiden palveluiden ajalle, joilla kunta pyrkii hoitamaan työttömyyttä, mikä on kyseenalaista. Työttömyysetuuden rahoitusvastuu on tähän asti toiminut työvoimapalveluihin ohjaamista kannustavana asiana, mutta jatkossa kunnalla ei olisi vastaavaa taloudellista kannustinta hyödyntää työvoimapalveluita osana työttömän palvelupolkua. On suuri riski, että työkokeiluja ja kuntouttavaa työtoimintaa ei tulla jatkossa hyödyntämään samoissa määrin sellaistenkaan asiakkaiden osalta, joilla palvelu voisi johtaa työllistymiseen. Palvelujen järjestämisestä johtuvat kustannukset ovat kunnalle menoerä joka tapauksessa, joten jos taloudellinen kannustin poistuu työttömyysetuuden rahoitusvastuun puolelta, nousee houkutus hallita kustannuksia työvoimapalveluiden järjestämisresurssien puolella (esim. nuorten työpajatoiminta). Tällä tuskin on positiivisia työllisyysvaikutuksia. Kunnan rahoitusvastuun tulisi jatkossakin poistua, kun asiakas ohjataan työllistymistä edistävään palveluun. Tällöin malli olisi aidosti kannustava.

Kunnan rahoitusvastuu säilyisi myös tapauksessa, jossa asiakas saa soviteltua työttömyysetuutta. Tämä koskee osa-aikaista työsuhdetta. Työmarkkinoilla on aloja, joissa epätyypilliset työsuhteet, kuten osa-aikainen työ on pikemminkin sääntö kuin poikkeus, varsinkin palvelualoilla. Tällöin kunta kantaa sellaista vastuuta työmarkkinoiden suhdanne- ja kausivaihteluista, joka ei ole kunnan vaikutusmahdollisuuksien piirissä. On kyseenalaista, kuuluuko kunnan käyttötalouden toimia työmarkkinoiden suhdanteiden puskurina osallistumalla työttömyysetuuden kustannuksiin enemmän silloin kun palvelualojen työllisyystilanne heikkenee ja vähemmän silloin kun työllisyystilanne paranee. Talouden suhdanteet, kriisi- ja poikkeustilanteet ovat todennäköisemmin valtion vaikutusvallan piirissä ja siksi sovitellun työttömyysetuuden rahoitus istuisi luontevammin valtion budjettiin.

Lisäksi kannustinmalli ei ota huomioon osatyökykyisiä asiakkaita, joiden terveydentila ei salli koko-aikaista työtä. Kunnalla tulisi olla vahva taloudellinen kannustin suunnata palveluja tällaisten henkilöiden työllisyysratkaisujen löytämiseen, mitä hallitusohjelman mukaisella Työkykyohjelmalla parhaillaan tavoitellaan. Kannustava rahoitusmalli olisi sellainen, jossa työttömyysetuuden rahoitusvastuu poistuu kunnilta kokonaan silloin, kun asiakas onnistutaan ohjaamaan osa-aikaiseen työsuhteeseen. Tämä jo vaatii palvelujen resurssointia työllisyyden ja työkyvyn koordinointiin sekä toimivaan elinkeino yhteistyöhön.

4.1.8. Monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat ehdotuksessa työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela. Kuntaliitto kiinnittää aivan perustellusti huomioita siihen, että toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. On ensiarvoisen tärkeää, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoimintalueen asiakkaiden palveluprosessit voidaan sovittaa yhteen kuntien toimintojen kanssa – ja etteivät tietosuojaesitykset estä sitä. Monialaiseen tukeen pitää voida kuulua myös esimerkiksi kuntien elinvoima- ja osaamispalvelut.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät siirtyisivät kuntiin, jolloin paikallisia työvoimapalveluita hoitavalla viranomaisella olisi valtuus antaa työttömyysetuuden maksajaa sitovia työvoimapolittisia lausuntoja. Vain harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät hoidettaisiin jatkossa KEHA-keskuksessa keskitetysti. Työttömyysturvalausunnot on järkevää hoitaa siellä, missä päätökset työvoimapalveluista tehdään, sillä se sujuvoittaa palveluprosessia. Ehdotus on kannatettava. Ja myös harkintaa vaativat tehtävät olisi järkevää siirtää nekin kunnille.

On kuitenkin huomioitava, että etuuslausuntojen antaminen on työvoimaintensiivistä, sillä maksulausuntojen on oltava reaaliaikaisia ja vähäininkin harkinta vaatii aina harkintaan käytettävän ajan. Kunnat voivat vapaaehtoisella kuntalain mukaisella yhteistoiminnalla varmistaa, että niillä on riittävä henkilöstöresurssi työttömyysturvatehtävien hoitamiseksi,

Raision kaupunki, kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022 § 236

Olisi toivottavaa, että kunnan rahoitusvastuu katkeaisi nykyisen kaltaisesti, kun asiakas siirtyy työllistymistä edistävään palveluun. Monen asiakkaan palveluprosessi on varsin pitkä, ja kuntouttavan työtoiminnan palveluille on tarvetta. Asiakkaan siirtyessä kuntouttavaan työtoimintaan, myös rahoitusvastuun tulisi katketa.

Työllisyysalueen kuntien yhteistoiminnassa järjestämismalleja on esitetty kaksi: vastuukuntamalli tai kuntayhtymä. Kuntayhtymät ovat monesti varsin raskaita hallinnollisia kokonaisuuksia ja toisaalta järjestämisvastuun antaminen ns. vastuukunnalle herättää huolta. Olisi toivottavaa, että yksittäinen kunta pystyisi tuottamaan esimerkiksi henkilöstöasiakaspalvelua yksin. Toivottava malli voisi olla esimerkiksi sen kaltainen, jossa työllisyysalueen sisällä voitaisiin sopimuksellisesti sopia palveluista ja toiminnoista, joita yksittäinen kunta voisi hoitaa ja toisaalta niistä palveluista joista ns. vastuukunta huolehtisi. Eli järjestämisvastuu voisi olla jokaisella kunnalla, mikäli he kuntalain mukaisesti voisivat sopia toistensa kanssa, kuinka tehtävän järjestävät.

Kannatettavaa on kirjaus siitä, että KEHA-keskus vastaa työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Lisäksi on kannatettavaa käyttöoikeus KEHA-keskuksen tuottamaan tietoon ja dataan sekä se, että KEHA-keskus antaisi erityistä harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset lausunnot.

Nuorten palveluiden järjestämistä säädettäessä tulisi varmistaa se, että työllisyysalueella olisi Ohjaamo-toimintaa tai TYP-toimintaan nivottua palvelua laajasti käytössään maantieteellisesti tarkasteltuna. Palvelun keskittäminen ainoastaan keskuskaupunkiin ei palvele nuorten palvelutarvetta. Sopimukseen perustuvan organisoinnin sijaan tästä olisi hyvä säätää suoraan laissa. Lisäksi on merkittävää, että myös kunta lisätään toimijoihin, jotka osallistuvat TYP-työhön, erityisesti tämä korostuu kunnan ja HV-alueiden palveluiden yhteensovittamisen kohdalla.

On merkittävää, että myös tulevaisuudessa kunnille on mahdollista myöntää palkkatukea. Tässä ehdotuksessa kyseinen myöntämisoikeus ollaan eväämässä, tosin sille ollaan lausuntokierroksen aikana etsimässä korvaavaa sääntelyä. On syytä lakiteknisesti varmistaa, että tällainen tuki kunnille on tulevaisuudessakin mahdollista. Tämä hyödyttäisi erityisesti osatyökykyisten työllistymistä ja antaisi heille mahdollisuuden päästä työelämään päivittämään ja kehittämään omaa ammattitaitoaan.

Huomion arvoista on myös valtion ja erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön vahva rooli palveluiden seuraamisessa ja arvioinnissa. Eesityksen mukaan ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta

vastaisi tällöin aluehallintovirasto. Tässä kokonaisuudessa saattaa silti olla ristiriitaa kunnallisen itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta.

Kunnan kasvavan rahoitusvastuun kompensointi tullaan järjestämään peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Kuitenkin niin toteutettuna ettei sitä ole ns. korvamerkitty työllisyshoitoon. Tässä kompensointitavassa ei pystytä varmistamaan saatavan rahan kohdentumista juuri työllisyshoitoon. Olisi perusteltua, että kuntien rahoitukseen liittyvä poikkileikkausmalli tulisi vuoden 2022 tason mukaisena, jolloin on otettu käyttöön uusi työvoimapalvelumalli. Raision kaupunki kiinnittää Kuntaliiton tavoin huomiota siihen, että esityksessä poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomio väestönkasvua. Tällöin vahvan väestönkasvun alue, jollainen Raisio tällä hetkellä on, jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Kuntaliiton tavoin Raision kaupunki kiinnittää huomionsa siihen, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Esityksessä ei käy selkeästi ilmi kuinka paljon henkilöresurssia valtiolta on siirtymässä eri kunnille. On todettu, että siirtyviä tehtäviä valtionhallinnossa hoitava henkilöstö siirtyisi liikkeenluovutuksella kuntaan. Siirtyvän henkilöstön osaaminen ja tietotaito ovat tärkeitä tulevien vastuiden sujuvassa hoitamisessa ja siirtymässä. Kunnilla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa heille siirtyvään henkilöstöön, osaamiseen ja tietotaitoon. Tämä vaikutusmahdollisuus tekisi muutossiirtymästä sujuvampaa koko henkilöstön osalta. Osaltaan epäselvyyttä aiheuttaa se, että ei ole tietoa mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä mahdollisesti korvautuvat uusilla.

Nousiaisten kunta

23.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ns. samoissa käsissä. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa, tukee kunnallista itsehallintoa ja osoittaa luottamusta kuntien kykyyn muodostaa tehokkaimmat yhteistyömuodot/-mallit vaatimusten täyttämiseen huomioiden mm. lähipalvelujen turvaaminen ja asiakaslähtöisyys.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Hallituksen esityksen mukaisen mallin sijaan olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista luoda sellainen, joka antaa kunnille vapaasti mahdollisuuden sopia tiettyjen palvelujen järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta -mallin mukaisesti. Näin ollen kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulisi olla

kuntien käytettävissä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi.

Rahoituksen näkökulmasta työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kunnilla, mutta palvelut järjestetään pääasiassa yhteistoiminta-alueella. Toimintamallissa suurin osa kunnista ei siis pystyisi itsenäisesti suoraan vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, koska palveluiden järjestämisvastuu olisi yhteistoiminta-alueella.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen myös pitkään työttömänä olleiden osalta. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Mitä pidempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan rahoitusvastuu.

Hyvinvointialueilla tulisi esitetyssä mallissa kuntouttavan työtoiminnan osalta olla kannustimia työllistämiseen, muussa tapauksessa kunta maksaa edelleen pitkäaikaistyöttömistä korvaukset ja hyvinvointialue hoitaa niitä. Kunnalla ei tässä mallissa ole konkreettisia keinoja vaikuttaa pitkäaikaistyöttömistä muodostuvaan työmarkkinatuen kuntaosuuteen.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
20.6.2022 §144

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut **23.6.2022**

Järjestäminen voidaan Leppävirran kunnan mielestä tehdä usean kunnan yhteistyönä (järjestäjäkuntia lain mukaan yksi), mutta itse palvelut pitää tarjota lähelle työnhakijoita ja yrityksiä. Julkisen liikenteen puuttuminen ja pitkät välimatkat aiheuttavat haasteita niin asiakastyölle kuin asiakkaiden työllistymiselle. Tietyillä alueilla asiakaspalvelu voi tarkoittaa jopa asiakkaan kotiin menemistä

Aluekohtaiset ja maantieteelliset erot vaikuttavat työvoima- ja muiden koulutusmahdollisuuksien järjestämiseen. Tarjottavat koulutuslinjat vaihtelevat alueittain ja kaikilla paikkakunnilla ei ole koulutuksen järjestäjiä, joten tarvitaan työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja mahdollisesti työpaikkaohjaajien/opettajien kouluttamista laajemmalla alueella.

Valtion tulisi korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti

Kuten muussakin uudistukseen liittyvässä suunnittelussa, myös rahoituksessa tulee huomioida alueelliset erot. Suhdannevaihtelut aiheuttavalla taloudellisilla epävarmuuksilla palveluiden järjestämiselle ja tätä tulisi huomioida lainsäädännössä.

Työkokeilun enimmäiskeston poistaminen: rajaako tämä työnhakijoilta mahdollisuuden käyttää työkokeilukuukausia useampaan eri työpaikkaan? Työkokeilun kestoa pitäisi rajata työpaikkakohtaisesti, ei kokonaiskeston mukaan.

Jatkossa kunnat eivät tee palkkatukityöllistämistä. Miten tämä vaikuttaa osa-aikaistyöttömien ja pitkäaikaistyöttömien palkkatukityöllistämiseen? Kunnat voivat työllisyyspalveluiden kautta

suunnitella räätälöityjä palkkatukijaksoja esim. kuntouttavan ja työkokeilujen jatkoksi. Yrityksillä ei ole välttämättä samanlaisia yhteiskunnallisia tavoitteita työllisyyden kehittämiseen kuin kunnilla. Lisäksi mieleen tulee, että voivatko kaikki kolmannen sektorin tahot tarjota samanlaisia työtehtäviä, mitä kunnissa on. Lakisääteinen velvoitetyöllistäminen toki onnistuisi lakiluonnoksen mukaan jatkossakin.

Lakiin tarkennettava, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.**

23.6.2022

Aluehallintovirasto kannattaa ehdotettua toimivallan laajuutta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Myös uhkasakkomahdollisuuden säätäminen tehostaa valvontaa sekä lisää valvonnan vaikuttavuutta.

Valvontatehtävä on tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto katsoo, että keskittäminen yhdelle virastolle varmistaa lainmukaisen ja yhtenäisen ratkaisulinjan noudattamisen, menettelytavat sekä ratkaisujen ja päätösten laadukkuuden. Lisäksi keskittämisellä voidaan varmistaa toiminnon tarkoituksenmukainen organisointi ja toiminnan tehokkuus.

Aluehallintovirastossa on käytössä monipaikkainen työskentelymalli, jolla voidaan mahdollistaa myös aluetuntemus. Esityksessä on kyseessä mittava organisaatiouudistus ja valvottavien toimijoiden koko sekä toimintaympäristö ovat hyvin erilaisia eri alueilla. Tämän vuoksi on tärkeää, että valvontaviranomaisella on riittävä paikallistuntemus.

Luonnoksessa esitetään kuntien tukemiseksi, työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten säännöllisiä alueellisia yhteistyö- ja seurantakeskusteluja. Aluehallintovirasto katsoo, että myös valvontaviranomaisen tulisi osallistua näihin keskusteluihin. Tarkemmat perustelut tältä osin jäljempänä lain työvoimapalvelujen järjestämisestä 3 luvun 3 ja 4 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen kohdalla.

Aluehallintovirasto katsoo, että laajan ja vaativan valvontatehtävän tuloksellinen hoitaminen edellyttää riittäviä tiedonsaantioikeuksia sekä myös pääsyä työvoimapalvelujen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli valtakunnalliseen tietovarantoon, asiakastietojärjestelmään ja palvelualustaan. Tiedolla johtamisen hyödyntämiseksi valvonnassa myös aluehallintovirastolla tulee olla pääsy kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskuksen) tuottamaan tietoon.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Työvoimapohjan asettaminen 20 000 työlliseen, poikkeustapauksessa 17 000, on minimi uuden palvelumallin mukaisen toiminnan järjestämiseen. Työttömien ja työssä olevien työnhakijoiden lukumäärä olisi tällöin noin 2 000 – 3 000 (työnhakijoita 10-15% työvoimasta). Jolloin virkailijoiden tarve olisi noin 20-30 pelkästään henkilöasiakaspalveluun. Nykyisellään toiminta tapahtuu 15

alueella, joka perustuu maakuntarajoihin. Tulevaisuudessa toimijoita voi olla noin 70, mikä voi kasvattaa hallinnollisia kustannuksia nykyisestä.

Työvoimapohjan ja työssäkäyntialueen kautta syntyvät alueet ovat hyvin heterogeenisiä ja niihin syntyy paikallisia ja alueellisia pienekosysteemejä, joiden kyky ratkaista työllisyyden hoidon haasteita riippuu enemmän henkilöstön osaamisesta kuin järjestelmästä. Pienten kuntien mahdollisuus vaikuttaa riittävän osaavan virkailijapohjan rekrytointiin tai mihin ekosysteemin he kuuluvat on pieni. Tämä johtaa palvelujen laadun heikkenemiseen vähemmän houkuttelevissa kunnissa. Asiakkaalle tulee säilyttää oikeus asioida siellä missä hän kokee saavansa parasta palvelua – kuten nykymallissa on mahdollista.

Rahoitusmalli nykymuodossaan aiheuttaa haasteita pienille ja isoille kunnille. Nyt jos rahat siirtyvät kunnille valtionosuuksina niiden käyttö työllisyyden hoitoon ei ole korvamerkitty vaan kunta voi käyttää niitä oman elinkeinopolitiikan jatkeena (elinvoima- ja kasvupalvelut). Kuntien rahoitusosuudet uudelle työllisyysviranomaiselle perustuvat keskinäisiin sopimuksiin - Tähän tulisi saada jokin takaisinkytkentä Valtion vastuu -rooliin, jonka kautta seurattaisiin käytettävää kuntakohtaista rahoitusta ja työllisyyden hoidon tuloksia.

Valtion rooli on kirjoitettu esityksessä työllisyyden ja työvoimapalvelujärjestelmän kokonaisvastuun kantajaksi. Palvelujen siirron yhteydessä Valtiolla on kuitenkin jäämässä vain muutamia erityistehtäviä, koordinointi ja ohjaustehtäviä. Kuntia on tarkoitus ohjata lainsäädännöllä ja rahoituksella. Työllisyyspolitiikan yksityiskohtien ohjaus siirtyy näin kauemmaksi, joka väistämättä viivästyttää oikeiden toimenpiteiden käyttöönottoa huononevassa työllisyystilanteessa. Ohjaus ja vastuu tulisi olla selvemmin Valtiolla.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Rahoitus

Yksi hallituksen merkittävimmistä perusteluista TE-palvelujen kuntiin siirrolle on ollut sen kunnille tuoma taloudellinen kannustin toteuttaa vaikuttavaa työllisyydenhoitoa. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Kunnille tulevat taloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työvoimapalvelujen laadukkaalla toteutuksella on työttömyysturvaan liittyviä vaikutuksia. Jotta työttömyysetuutta saava henkilö voi luotettavasti saada tälle myönnetyn etuuden, pitää työnhakijan palveluprosessin toimia moitteetta. SAK:n näkemyksen mukaan ei ole olemassa selkeää näyttöä siitä, että kunnille hajautettu työllisyyden hoidon malli olisi nykyistä mallia parempi. SAK ei vastusta palvelujen kuntiin siirrolla haettavaa tehokkuutta, mutta kantaa huolta hajautettujen palvelujen tasalaatuisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Kun on kyse työttömien toimeentulosta, ei jää varaa palvelujen laadulliseen epätasaisuuteen.

20 000 työvoimapohja

Jotta työvoimapalvelujen laatu ja yhdenvertaisuus eivät kärjisi, tulee tehtävät hoitaakseen ottavan kunnan tai kuntien yhteistoiminta-alueen hartioiden olla tarpeeksi leveät. SAK kannattaa hallituksen esityksessä esitettyä 20 000 työvoimapohjaa hyvänä minimitasona, jota ei ole syytä alittaa kuin hallituksen esityksen mukaisissa tietyissä poikkeustapauksissa – ja silloinkin vain valtioneuvoston erityisellä luvalla.

Koska työvoimapohjan saavuttaminen edellyttää monissa tapauksissa laajempien kuntien yhteistoiminta-alueiden muodostamista, tulisi niiden puitteissa mahdollisesti perustettavissa johto- tai ohjausryhmissä olla henkilöstön edustus.

Valtion valvonta ja perälauta

Hallituksen esityksessä työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle, mutta valtiolla on syytä olla taustalla selkeä ohjaava rooli. Valtioneuvostolla tulee tarvittaessa olla selkeä mandaatti määrittää sovittujen menettelyjen jälkeen kuntien yhteistoiminta-alue uudelleen, jos tarvittava työvoimapohja on pysyvästi laskenut alle 20 000 tai alue ei muuten kykene suoriutumaan työllisyyden hoitoon liittyvistä velvoitteistaan. On tärkeää, että suoriutumista tarkastellaan vuosittain suhteessa työllisyyden edistämisen valtakunnallisiin tavoitteisiin.

Esityksen mukaan Valtioneuvosto päättäisi hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnallisesta neuvottelukunnasta, joka toimisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä. Neuvottelukunta olisi työllisyyden edistämässä keskeisten toimijoiden välinen yhteistyöelin jatkuvaluonteisen keskustelun käymiselle ja yhteisen näkemyksen muodostamiselle työllisyyteen ja työvoimapalveluihin liittyvissä asioissa. SAK pitää tällaisen neuvottelukunnan perustamista erittäin kannatettavana ja pitää esityksen mukaisesti työmarkkinajärjestöjen asemaa neuvottelukunnan jäsenenä oleellisen tärkeänä. SAK pitää yhtä lailla tärkeänä sitä, että myös kunnissa tai kuntien yhteistoiminta-alueilla on yhteistyöelin, jossa on mukana eri työelämäosapuolet.

SAK kannattaa sitä, että työnhakija voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Osana palveluprosessia työnhakijaa on muistutettava velvollisuudestaan ilmoittaa kirjallisesti tämän siirtyessä toisen työvoimaviranomaisen asiakkaaksi.

Saatavuusharkinta

Hallituksen esityksessä nykyisenkaltaisesta kaksivaiheista lupaprosessista, jossa työ- ja elinkeinotoimisto tekee oleskelulupaan liittyvän osapäätöksen, luovuttaisiin. Jatkossa työntekijän oleskeluluvan myöntäminen kuuluisi Maahanmuuttovirastolle. Maahanmuuttoviraston tulisi työntekijän oleskelulupaa myöntäessään tehdä niin sanottu saatavuusharkinta.

SAK kantaa suurta huolta ulkomaalaisen työvoiman haavoittuvasta asemasta suomalaisilla työmarkkinoilla. Näkemyksemme mukaan saatavuusharkinta on yksi merkittävimmistä työntekijöiden hyväksikäyttöä ehkäisevistä elementeistä. SAK suhtautuu varauksella Maahanmuuttoviraston osaamiseen ja resursseihin liittyen työvoiman saatavuuden ja työsuhteen ehtojen arviontiin sekä työnantajan edellytysten selvittämiseen. On myös epäselvä, miten alueelliset työlupalinjaukset laadittaisiin – olisiko työvoiman saatavuuden arviointi edelleen ELY-keskusten vastuulla?

SAK katsoo, että uudistukset, jotka liittyvät työntekijöiden oleskelulupakäsittelyyn – päätöksentekoprosessiin ja saatavuusharkintaan – ovat aina sellaisen suurusluokan kysymyksiä, että ne edellyttävät kolmikantavalmistelua.

**Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022**

Kantanaan Kuhmon kaupunki haluaa tuoda esiin Kainuun maakunnan työvoimapohjan olevan nykyisellään noin 31 000 hengen suuruinen. Tästä lähtökohdasta edeten työ- ja elinkeinoministeriön vaatimus vähintään 20 000 hengen suuruudesta työvoimapohjasta uusia työllisyysalueita muodostettaessa johtaisi Kainuun maakunnassa muiden työllisyysalueiden muodostamisesta esitettyjen reunaehtojen kanssa lähes vääjäämättä siihen, että muodostuvan työllisyysalueen olisi oltava koko Kainuun maakunnan laajuinen. Näin laaja työllisyysalue ei Kuhmon kaupungin käsityksen mukaan välttämättä turvaisi riittävällä tavalla työllisyyden edistämisen lähipalvelujen säilymistä kaikissa Kainuun kunnissa.

Edellä mainitun perusteella Kuhmon kaupunki yhtyy Suomussalmen ja Sotkamon kuntien päättävien elinten lausuntoihin siitä, että kaikkien maamme peruskuntien tulisi voida halutessaan sopia yhteistoiminnasta kaikkien kuntalain 8. luvun mahdollistamien yhteistoimintamallien mukaisesti. Näin ollen Kuhmon kaupunki esittää, että työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu annetaan tasa-arvoisesti jokaiselle peruskunnalle ja että mainitut peruskunnat voivat keskenään vapaasti sopia isompien kokonaisuuksien yhteistoiminnasta. Kuntien itsenäinen päätäntävalta tässä asiassa on siis säilyttävä kunnilla jo perustuslain nojallakin, eikä kuntia tule lainsäätäjän ylenmääräisellä säätelyllä ajaa ainoana vaihtoehtona tarjottavaan isäntäkunta- tai kuntayhtymämaliin.

Lisäksi Kuhmon kaupunki haluaa ilmaista, että työllisyyspalveluiden järjestämisvastuusta säädettäessä on tärkeää huomioida, miten kunnissa on kehitetty viime vuosikymmenien aikana erilaista tehokasta ja paikallista työllistämistoimintaa, jota ei ole järkevää siirtää kuntayhtymälle tai isäntäkunnalle. Tosiasiallisesti mahdollisilla isäntäkunnilla tuskin olisikaan haluakaan vastata tällaisista palveluista. Täten hallituksen esityksen luonnoksessa nyt esitetty työllisyyspalveluiden järjestämismalli pirstoisi suurella vaivalla viime vuosina rakennetut kunnalliset työllisyyspalvelut, palvelut, joita osa jäisi peruskuntiin ja osa siirtyisi isäntäkunnan vastuulle.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Suomussalmen kunnan näkemykseen yhtyen, Kuhmon kaupunki lausuu kantanaan että esitetyssä muodossa rahoitus -ja järjestämisvastuun mallit ovat ristiriidassa keskenään. Valtionosuudet ovat lausuttavana olevan esitysluonnoksen mukaan tulossa valtionosuuksien kautta peruskunnille, mutta mainitulla rahoituksella järjestettävät palvelut järjestäisi nyt käsillä olevan esitysluonnoksen sisällön toteutuessa joko kuntayhtymä tai isäntäkunta.

Kainuun kunnilla on jo kuitenkin pitkä kokemus sote-palveluiden järjestämisestä kuntayhtymän muodossa, taloudellisesti kuntayhtymämalli on ollut kuntataloutta rasittava. Lisäksi Kuhmon kaupunki kantaa huolta siitä, että mikä olisi mahdollisen isäntäkunnan intressi järjestää palvelut maakunnan pienemmissä kunnissa ja millä

4
resurssilla suhteessa kunnan jakamaan määrärahaan. Esitetty rahoitusmalli aiheuttaa

painetta esim. kuntien verotuksen kiristämiseen. Valtion siirtäessä vastuita kunnille, valtion tulee aidosti tukea kuntia taloudellisesti.

Esitettyjen rahoituslaskelmien perusteella näyttää myös siltä, että koko Kainuu olisi yksi suurimmista nettohäviäjistä rahaa jaettaessa. Negatiivinen nettovaikutus siirtyvien kustannusten osalta eri kuntien talouteen vaihtelisi Kainuussa hieman yli kahdesta miljoonasta eurosta hieman yli 20 000 euroon. Jo tämä muodostaisi epäsuhtaan siihen, miten esitetyissä järjestämismenestyksissä palvelut resursoitaisiin ja miten ne muodostuisivat. Tämän skenaarion toteutuessa ennakoitavissa olisi että paine palveluiden keskittämiseksi työllisyysalueen keskuskaupunkiin pienempien kuntien kustannuksella tulisi olemaan huomattava.

Kuhmon kaupunki haluaa edelleen tuoda kantanaan esille sen, että toteutuessaan edellä mainittu rahoitusmalli itse asiassa rankaisisi niitä kuntia, jotka ovat hoitaneet työllisyyttä hyvin ja pitkäjänteisesti. Kainuussa niin sanottu laaja työttömyys onkin ollut laskusuuntaista jo useiden vuoden ajan. Kainuun eri työllisyydenhoidon toimijat ovatkin tehneet todella hyvää työtä maakunnan työllisyyden edistämiseksi sekä kuntalaistensa palveluihin pääsyn turvaamiseksi.

Valtionosuuskriteeristön osalta Kuhmon kaupunki esittää, että valtionosuuskriteeristössä tulisi kompensoida siirtyvien palveluiden kustannuksia myös asukastiheyden perusteella, sillä harvaanasutuilla alueilla pitkät välimatkat vaikeuttavat usein tarjotun työn vastaanottamista ja aiheuttavat palveluntuotannolle lisähaasteen asiakaskohtaisen ohjauksen ja kustannusten kasvun muodossa.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvamenojen osalta esityksessä esitetään, että korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti. Kuhmon kaupunki katsoo, että korvausten ja tasausten määrää tulee tarkistaa viimeistään vuoden 2025 aikana, jolloin laajennettu maksuosuusvastuu kasvattaa merkittävästi työttömyysetuuksien kantaosuuksia. Esitetty malli ei huomioi suhdannevaihtelusta johtuvaa mahdollista työttömyyden kasvua ja sen myötä kuntien rahoitusvastuun kasvua. Mainittu tarkistus tulisi toteuttaa vuosittain.

Kuntien rahoitusvastuun aikaistuksessa koskemaan peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista päivärahaa, tulisi rahoitusvastuun osuutta siirtää hyvinvointialueille siinä vaiheessa, kun asiakkaan työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjoittaa ainoaksi tehtäväksi osallistuminen sosiaali- ja terveyspalveluihin. Kuhmon kaupunki esittääkin, että monialaisen yhteispalvelun asiakkaisiin kohdistuva kunnan rahoitusvastuu pitkäaikaistyöttömien siirretään hyvinvointialueille, jotka pääasiallisesti tuottavat mainitun kohderyhmän palvelut.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Käsillä olevan esityksen mukaan työllisyyspalveluiden järjestämismenestyksien ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Järjestämismenestyksien vastuu voisi peruskunnista olla ainoastaan 20 000 henkilön työvoimapohjanvaatimuksen täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoimapohjan määrä olisi alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman muun kunnan kanssa. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Esityksen mukaisen järjestämismenestyksien ja rahoitusvastuun eriytyminen loisi myöskin haasteita palveluiden suunnittelun ja valvonnan suhteen. Kuhmon kaupungin näkemyksen mukaan tämä haaste on ratkaistavissa sillä, että järjestämismenestyksien

peruspalveluiden osalta kuuluisi peruskunnille ja peruskunnat sopisivat keskenään muista yhteisesti hoidettavien työllisyysasioiden (maksatus, kilpailutus ym.) vastuista ja velvollisuuksista.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Lain mukaan työvoimaviranomaisen tulee järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Jotta työllisyystavoitteeseen on mahdollista päästä, tulee palveluiden olla selkeät ja vaikuttavat. Palveluiden tulisi olla saavutettavissa asiakkaan palvelutarpeiden mukaisesti. Lisäksi tarvittaisiin uusi palvelu tukemaan työllistymisen edistymistä ja korvaamaan nykyinen kuntouttava työtoiminta, joka siirtyy hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Kuhmon kaupunki esittääkin että työpaikoilla tapahtuva opinnollistaminen huomioidaan lainsäädännön uudistamisessa ja opinnollistamiselle annetaan juridinen status uutena työllistymistä edistävänä palveluna.

Kuhmon kaupunki katsoo myös että kunnilla tulisi itsellään olla mahdollisuus järjestää edellä mainittuja palveluita, jotta ne voidaan toteuttaa mahdollisemman kustannustehokkaasti. Kunnat voisivat hyödyntää mm. kansalaisopistoja palveluiden tuottamisessa. Toteutuessaan käsillä esitys rahoituksen jakautumisesta saattaisi kuitenkin pakottaa kunnat karsimaan vapaaehtoisuuden perusteella järjestettäviä työllisyyspalveluja ja vähentämään lakisääteisissä työllisyyspalveluissa olevan henkilöstön määrää.

Puolangan kunta, Peltola Harri

23.6.2022

Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Miten taataan tavoitteena olevat asiakaslähtöiset palvelut ja kuntaekosysteemin hyödyntäminen, jos työllisyysalueen työvoimaraja on 20 000. Kainuussa tämä tarkoittaa koko maakuntaa, joka on ollut aiemmin myös TE-toimiston toimialueena.

Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien

peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Yhteistoimintamallin mukainen palvelujen yhteensovittaminen olisi tarpeen, kun yhteensovittettavia palveluja koskevan lainsäädännön mukaisen yhteensovittamisen ja viranomaisten

välisen konsultoinnin ei arvioitaisi olevan riittävää työttömän työllistymisen edistämiseksi ja työllistymisen esteiden poistamiseksi. Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin muuttuisi nykyiseen verrattuna siten, että asiakasohjauksen perusteena nykyisin olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden kestoon ja henkilön ikään liittyvistä edellytyksistä monialaiseen palvelutarpeen

arviointiin ohjaamiselle luovuttaisiin. Tämä on järkevä muutos, koska tarjottava palvelu tulisi aina perustua asiakkaan palvelutarpeeseen eikä mihinkään muuhun.

Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Miten varmistetaan, että järjestelmiin liittyvät kentältä tulevat kehittämistarpeet tulevat huomioiduksi ja että niiden ylläpitoon ja kehittämiseen varataan riittävät resurssit? Kunnat tarvitsevat järjestämismääräysten hoitamiseen ajantasaista tietoa/raportointia ja tämä edellyttää sitä, että järjestelmiä kehitetään tiedolla johtamisen tarpeet huomioivaksi. Eri

Kihniön kunta

23.6.2022

Kihniön kunta ehdottaa, että uudistus tulisi voimaan vasta 1.1.2025 alkaen.

Palkkatuki uudistus osana uudistusta on haastava. Kunta ei voi myöntää palkkatukea itselleen ja tämä pitäisi huomioida valtionosuuksissa esim. Kuntaliiton myöntämällä tavalla, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella palkatut työnhakijat laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä. Tämä vahvistaisi työnhakijan mahdollisuuksia saada töitä avoimilta markkinoilta ja huomioisi palkkatuetun työn kuntien valtionosuuksissa.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000. Esityksessä todetaan, että 20 000 henkilön työvoimapohja löytyy 26 Manner-Suomen kunnassa. Muiden tulisi muodostaa työllisyysalueita ja antaa järjestämismääräysten ylläpitoon yhdelle vastuukunnalle tai perustaa tehtävää varten kuntayhtymä. Into näkee, että tämä merkitsisi uutta alueellista tasoa työllisyysalueiden ylläpitoon. Into katsoo Kuntaliiton tapaan, että järjestämismääräysten ylläpito tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, miten ne tehtävien järjestävät. Olennaista on, että palveluiden alueellisesti yhdenvertainen saatavuus turvataan ja palveluiden saatavuutta parannetaan.

Esityksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin ja varhennettaisiin. Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Into on huolissaan vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden vähenemisestä. Into korostaa, että olennaista on panostaa palvelutarvearviointeihin ja vahvistaa ohjausta niiden mukaisiin palveluihin. Palveluita tuotetaan, koska ne vastaavat tarpeisiin ja tukevat työelämää. Osa työttömistä tarvitsee pidempiä palvelupolkuja sekä vahvempaa valmennuksellista tukea ja kuntoutuksellisia palveluita, ennen kuin työllistyminen avoimille työmarkkinoille voi olla kestävä. Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt korkealle tasolle. Kuntakokeilujen myötä aktivointiaste on laskenut kokeilukunnissa. Into korostaa, että kunnilla tulee olla kannusteet ohjata tarpeisiin vastaaviin palveluihin, ja siksi palveluiden ja rahoitusvastuun kytkös tulee säilyttää. Into huomauttaa, että myös hyvinvointialueilla tulee olla kannusteet edistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistämistä. Näin ollen myös hyvinvointialueille tulee kohdentaa rahoitusvastuuta, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien työttömyysetuudesta.

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, kuntayhtymälle eikä niiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Esityksen alaviitteessä todetaan, että lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi. Into katsoo, että tämä on olennaista – muutoin palkkatuettu työ tulee vähenemään merkittävästi ja työllisyys heikkenemään. Into huomauttaa, että tämä korvaava sääntely olisi tullut ehdottomasti esitellä jo

tässä lakiehdotuksessa, jotta siihen olisi voitu lausuntokierroksella ottaa kantaa. Mahdollisuutena olisi lisätä uusi palkkatuetun työn kaltainen työllistämismuoto lainsäädäntöön Kuntaliiton esityksen mukaisesti. Pitkäaikaistyöttömyyden jäätyä korkealle tasolle on tärkeää lisätä mahdollisuuksia palkkatuetuun työhön. Myös kannustimien tulee olla riittävät.

Esityksen mukaan valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin. Työvoimaviranomainen voisi järjestää valmennuksen tai koulutuskokeilun keston harkintansa mukaan asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Esityksessä todetaan, että enimmäiskeston poistaminen mahdollistaisi valmennuksen tai kokeilun yhdistämisen paremmin muiden palveluiden kanssa samanaikaisesti toteutettavana palvelukokonaisuutena. Tämä on tarkoituksenmukaista.

Esityksessä ollaan kuitenkin lyhentämässä työkokeilun enimmäiskestoja 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista, ja samat perustelut, kuin esityksessä esitetään valmennuksen ja koulutuskokeilun osalta, pätevät myös työkokeiluun. Into vastustaa työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä. Työkokeilun rajaaminen vaikuttaisi heikentävästi mahdollisuuksiin kohentaa vaikeimmin työllistyvien ryhmien asemaa työmarkkinoilla, sillä siinä on usein kyse pitkäjänteisestä työskentelystä monenlaisten avoimille työmarkkinoille työllistymistä estävien tekijöiden kanssa. Oma suuntaansa ja opiskelumotivaatiotaan hakevalle nuorelle, jolla voi olla myös haasteita arjenhallinnan kanssa, kuusi kuukautta on liian lyhyt aika. Kuntouttava työtoiminta ei kuitenkaan vielä ole usein tarkoituksenmukainen. Työkokeiluun ohjautuu työpajoille laajasti nuoria, jotka tarvitsevat tukea paitsi opiskelu- ja työelämävalmiuksiensa vahvistamisessa, myös itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojensa sekä elämänhallinnan vahvistamisessa. Tässä kuusi kuukautta ei aina ole riittävä, ja siksi enimmäiskestoja ei tule lyhentää, vaan mahdollistaa 12 kuukautta harkinnan ja asiakkaan tarpeen mukaisesti. Entä sitten, kun ala, johon työkokeilussa on tutustuttu, ei kiinnostakaan nuorta tai ole hänelle soveltuva? Tällöin tulee mahdollistaa useat jaksot. Vaihtoehtona voisi olla myös tuettu työkokeilu, joka edellyttäisi työkokeiluun yhdistettyä valmennuspalvelua – työpajoilla toteutettu työkokeilu on aina tällaista jo tällä hetkellä, vaikka se rinnastetaan muualla ilman valmennusta toteutettavaan työkokeiluun. Kesto tulisi olla joustava ja asiakkaiden tarpeista lähtevä.

Into tuo myös esille, että tulee selvittää tarpeet ja mahdollisuudet uudelle työpajoilla toteutettavalle toimenpiteelle, joka työkokeilua laajemmin huomioisi sosiaalisen vahvistamisen kokonaisvaltaiset tarpeet arjenhallinnasta lähtien.

Lain mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Kuntaliiton tapaan Into katsoo, että tässä tulisi mainita lisäksi erikseen kunnat. (Työvoimaviranomaisella viitataan työvoimapalvelujen järjestämisestä vastuussa olevaan kuntaan tai kuntayhtymään.)

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Palvelu olisi nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista nuorille suunnattua matalan kynnyksen palvelua. Tarkoituksena on, että työvoimaviranomainen laatii analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta ja edistää siihen perustuen yhteispalvelun toteutumista sekä neuvottelee koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi.

Into pitää alueellista analyysiä tärkeänä, ja se tulee toteuttaa kattavasti ja monialaisesti. Olennaista on ottaa analyysiprosessiin sekä palveluiden tuottamiseen mukaan haastavassa työmarkkina- asemassa olevia tai ns. NEET-nuoria kohtaavat sidosryhmät ja palveluntuottajat. Keskeisiä tahoja tässä ovat mm. etsivää nuorisotyötä ja työpajatoimintaa toteuttavat organisaatiot, joihin kertyy

huomattavissa määrin sekä tilastollista että laadullista tietoa ja ymmärrystä paikkakunnan nuorten elinolosuhteista ja palvelutarpeista. Inton toteuttamien kyselyiden mukaan Ohjaamoiden sekä työpajojen ja etsivän nuorisotyön yhteistyössä on ollut vahvistamisen tarpeita, ja erityisesti Ohjaamot ja työpajat ovat monin paikoin toimineet liian erillään. Alueellisten palveluekosysteemien toimijoiden yhteistyötä tulee kehittää ja vahvistaa.

Into katsoo, että nuorten työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteispalvelusta (Ohjaamoista) on tarkoituksenmukaista säätää laissa, jotta voidaan turvata palvelun alueellinen yhdenvertaisuus ja saatavuus. Nyt lakiesityksessä ehdotettu varsin suppea muotoilu kuitenkin herättää vakavia huolia siitä, onnistutaanko näillä eväillä turvaamaan yhteispalvelujen todellinen monialaisuus ja riittävät toimintaedellytykset. Monialaisen yhteispalvelun tunnettuuden, saavutettavuuden, monialaisen työotteen ja nuorten osallisuuden kehittymisen kannalta on ensiarvoista, että jokaisella nuorten yhteispalvelulla olisi käytettävissään tarkoituksenmukaiset yhteiset toimitilat. Laissa tulisi siksi selkeästi velvoittaa jokaista työllisyysaluetta järjestämään monialaisen tuen yhteispalvelupisteelle omat toimitilat, jotka palvelevat nuorten tavoittamista ja luottamuksellista kohtaamista – myös sensitiivisten asioiden parissa. Näin työntekijöiden on myös mahdollista viettää aikaa keskenään perehtyen toistensa työhön ja kohdata nuoria sujuvasti yhdessä ilman, että useamman alan ollessa asiakastapaamisessa edustettuna on vähintään yhden työntekijän mahdollisesti liikuttava työpisteestä toiseen. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan kentän kokemusten mukaan viime vuosina kehittynyt ohjaamomainen, nuorten kannalta toivottavaksi ja monella tavoin vaikuttavaksi todettu, saumatonta ohjaamista sujuvoittava monialaisen työn toimintamalli tarvitsee kehittyäkseen säännöllistä yhdessä oloa ja tekemistä niin työntekijöiden kesken kuin nuorten kanssa. Lakiesitys tällaisenaan ei vielä luo sille lainkaan otollisia puitteita.

Into esittää myös, että pykälässä 16 lueteltuihin nuorten monialaisen tuen yhteispalvelupisteiden tehtäviin tulisi lukea mukaan nuorten osallisuuden tukeminen ja edistäminen siinä missä opiskelumahdollisuuksien, työllistymisen, toimintavalmiuksien ja hyvinvoinnin edistäminen. Osallisuutta ei siis tule jättää yksinomaan yksilövalmennusten osasisällöksi (ks. lakiesityksessä nyt 17 § Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus), vaan yhteispalvelupisteet kokonaisuudessaan tulee nähdä nuorten osallisuutta työllisyysalueella edistävinä toimijoina. Nuorten osallisuuden tulisi myös näkyä niiden palvelutarjonnan ja toimintamallien rakentumisessa – tai kuten Ohjaamon perusteet -julkaisussa (TEM 2018) ansiokkaasti todetaan, ”nuorten osallisuus toiminnan kehittämisessä on suunnitelmallista”. Tuodessaan kohtaamispaikkoina nuoria laajalti yhteen yhteispalvelupisteillä on korvaamattoman arvokas mahdollisuus myös tuoda ilmi heidän kokemuksiaan sekä tarjota heille monipuolisesti erilaisia toiminta- ja vaikuttamismahdollisuuksia, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta niin paikallisyhteisöissä kuin kansallisellakin tasolla. Esimerkiksi vertaisuuden ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntämisen on todettu sopivan hyvin Ohjaamotoimintaan, sillä ne mahdollistavat yhteistoimijuuden ja aktiivisen yhteisöllisyyden rakentumisen (ks. Määttä & Souto 2020).

Into katsoo OKM:n tavoin, että nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun kustannusten korvaamisen jakautumiseen on kiinnitettävä huomiota niin, että se jakautuu valtakunnallisesti ja alueellisesti yhdenvertaisesti. On myös varmistettava, että palvelu on jatkossakin monialaista ja nuoren kannalta hänen kokonaiselämäntilanteensa huomioivaa, eikä keskity vain työllisyydenhoitoon.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen (ONNI-toiminta) toteuttamista. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Olennaista on, että kunnilla, kuntayhtymillä ja näiden määräysvallassa olevien yhteisöillä on mahdollisuus tuottaa näitä valmennuksia myös yhteistyössä työpajojen kanssa. Työpajatoimijat ovat valmennustyön

ammattilaisia, joilla on osaamista kokonaisvaltaiseen tukeen ja arjenhallinnan vahvistamiseen. Niitä tulee hyödyntää ONNI-toiminnan toteuttamisessa, jolloin siihen voitaisiin nykyistä vahvemmin nivoa nuorisotyöllistä osaamista.

Lisäksi laissa tulee huomioida, että tarpeelliseksi osoittautunut ONNI-toiminta on sisältänyt paitsi nuorille suunnattuja valmennuksia, myös Ohjaamoissa ja nuorten kanssa työskenteleville asiantuntijoille tarkoitettuja koulutuksia, jotka ovat kehittäneet heidän psykososiaalista osaamistaan ja tarjonneet välineitä soveltaa terapeuttisia menetelmiä yhteispalvelupisteissä. Jotta monialaisen tuen palvelupisteet toimivat jatkossakin laadukkaasti ja voimavarakeskeisesti, on tätä työtä jatkettava sitä entisestään laajentaen. ONNI-koordinaattorit ovat tarjonneet Ohjaamojen työntekijöille ja yhteisöille myös arvokasta työnohjauksellista tukea, jonka jatkumisesta tulee huolehtia, vaikka vastuutahot vaihtuvatkin.

KEHA-keskuksen tehtävänä olisi myös vastata palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelusta kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille. Into näkee, että tämä tukipalvelurooli on KEHA-keskukselle tarkoituksenmukainen. Eri toimijoiden yhteistyön ja monialaisten palveluiden kehittämisen vahvistaminen valtakunnallisen tahon toimesta on tarpeen. Monialaisten palvelujen johtamisessa ja kehittämisessä on myös huomioitava ohjaavien tahojen itsensä monialaisuus ja edustavuus niiden toimijoiden suhteen, joita toiminta koskettaa, jotta linjaukset huomioisivat mahdollisimman asianmukaisesti suoraan asiakasrajapinnasta ja kohtaavilta työntekijöiltä tulevan tiedon. Into katsoo, että mikäli lain ehdottamat muutokset hyväksytään, tulisi KEHA-keskuksen monialaisten palvelujen tukirakenteen ohjausryhmää laajentaa ottamalla mukaan sidosryhmiä, jotka edustavat haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevien nuorten kanssa työskenteleviä, kuten etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä sekä työpajatoimintaa edustavia järjestöjä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Esityksen mukaan järjestämisvastuu voisi olla vain 20 000 henkilön työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Mikäli kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa.

Sininauhaliitto huomauttaa, että uudistuksen keskeisenä tavoitteena piti olla järjestämisvastuun siirtäminen kunnille. Hallituksen esityksen mukaan näin ei kuitenkaan olisi tapahtumassa, vaan järjestämisvastuu olisi siirtymässä kuntaa isommille yhteistoiminta-alueille. Lisäksi huomautamme, ettei esityksestä selviä, mihin tarkalleen ottaen perustuu esitetty 20 000 työllisen raja. Näyttää siltä, että käytännössä 20 000 henkilön työvoimapohja ei useinkaan olisi riittävä, vaan alueen tulisi olla yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi vielä huomattavasti suurempi.

Tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä on myös esityksen ns. kannustava rahoitusmalli, joka ei Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen asiakkaiden näkökulmasta todellakaan ole kannustava, vaan päinvastoin toteutuessaan syrjäyttävä. Esitetty rahoitusmalli ei kannusta kuntia tukemaan jo pidempään työttömänä olleita takaisin työmarkkinoille. Hyvää mallissa on kuitenkin se, että rahoitusmalli kannustaa pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn.

Näin ollen Sininauhaliitto esittää todella vakavan huolensa heikoimmassa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden palveluiden ja työllistymisen vaarantumisesta. Heidän palveluihinsa on kohdistumassa samanaikaisesti useita merkittäviä heikennyksiä.

Hallituksen esityksessä Sininauhaliiton huomio kohdentuu erityisesti seuraaviin asioihin:

- a) kuinka palvelut turvataan lähipalveluina
- b) kuinka jatkossa toteutetaan vaikeimmin työllistyvien työllistymistä tukevat ja edistävät palvelut
- c) kuinka turvataan kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikoimmassa työmarkkina-asetmassa oleville henkilöille.

Esityksen mukaan kunnat tulisivat jatkossa maksamaan kaikista työttömyysturvaetuuksista jo 101 päivän kohdalla määritellyn prosenttiosuuden työttömyysturvasta, sen kasvaessa asteittain aina 50 prosenttiin asti. Tämä koskisi työmarkkinatuen lisäksi niin ansioturvaa kuin peruspäivärahaa. Ainoastaan työllistyminen tai asiakkaan muun etuuden saaminen kuten esim. sairauspäiväraha, kuntoutustuki tms. poistaa tämän kunnan maksuvelvoitteen, eli aktivointitoimet eivät olisi maksun poiston peruste.

Esitetty rahoitusmalli tulee syrjäyttämään jo entisestään heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt. Esitys jättää epätietoisuuden siitä, millaisia aktivointipalveluita ja kuinka paljon kunnat tulevat hankkimaan tai tuottamaan kaikkein vaikeimmin työllistyville asiakkaille, heille, joiden työllistymisestä ei ole varmuutta edes moninaisen tuen keinoin.

Edelleen Sininauhaliitto pitää varsin perusteltuna vaatia palveluiden turvaamista lähipalveluina, joita tulee olla saatavilla myös henkilökohtaiseen asiaointiin perustuvina, asiakkaan mukaan rakentuvina palvelupolkuina: tämä siksi, että työnhakijoiden mahdollisuudet ja valmiudet asioida erilaisissa palveluissa ovat hyvin erilaisia etenkin kun kyse on sähköisistä palveluista. Tämä on Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen kohderyhmässä erityisen hankalaa. On otettava vakavasti se, että osa työnhakijoista ei pysty käyttämään sähköisiä palveluita säännöllisesti tai ollenkaan. Tähän vaikuttavat muun muassa laitteiden, yhteyksien ja digitaitojen puute, erilaiset työ- ja koulutushistoriat, oppimistaidot sekä erityiset oppimisen vaikeudet, luku- ja kielitaidon vaikeudet sekä erilaiset vammat, jotka vaikeuttavat digitaalisen asioinnin onnistumista.

”Keskeisimmät tunnistetut etäpalvelujen käytön esteet liittyvät digitaitoihin ja ongelmiin digituen saatavuudessa, etävuorovaikutuksen haasteisiin, etäpalvelujen selkokielisyyden puutteeseen sekä etäpalvelujen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin”, todetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston tutkimuksessa (30.6.2021), jossa selvitettiin haavoittuvassa asemassa olevien kokemuksia etäpalveluista.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry 23.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. 20 000 henkilön alarajalla turvataan esityksen mukaan riittävät resurssit palveluiden järjestämiseen sekä palveluiden yhdenvertainen saatavuus eri alueilla.

Esityksessä ei ole tarkemmin perusteltu, mistä 20 000 työvoiman määrän alaraja tulee. Kuten esityksessä tuodaan esille kuntalaki mahdollistaa jo nyt tehtävän antamisen vastuukunnan hoidettavaksi tai kuntayhtymän perustamisen tehtävän hoitamista varten. Onkin perustelua kysyä, mihin tarvitaan kyseinen 20 000 työvoiman alaraja. Tulisiko luottaa kuntien omaan tietotaitoon siitä, kuinka palvelut järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla? Toisaalta edes 20 000 työvoiman raja ei välttämättä takaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

SOSTE muistuttaa, että työttömän työnhakijan kannalta ei ole merkitystä sillä, kuka palveluita järjestää. Työttömälle on tärkeintä, että hän saa tarvitsemansa palvelut. Uudistuksen tulisi turvata asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluin järjestämismääräsiirryessä kunnille, kunnilla olisi esityksen mukaan nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Kuntien järjestämismääräsiirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella.

Valtionosuuskriteeristö yhdistettynä rahoitusvastuun laajentamiseen tulee vaikuttamaan palveluiden painottumiseen lyhyemmän aikaa työttöminä olevien työllistymisen edistämiseen. Kunnilla ei ole riittäviä kannusteita panostaa pitkään työttömänä olleiden tai muuten kauempana avoimista työmarkkinoista olevien palveluiden hankintaan. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista. SOSTE edellyttää, että pitkään työttömänä olleiden ja muiden haavoittumassa asemassa olevien palvelut turvataan myös jatkossa. Valtionosuuskriteeristö ei myöskään ota huomioon mahdollisia äkillisiä suhdannevaihteluita. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon.

Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot, 23.6.2022 työvoima ja osaaminen -vastuualue

Keski-Suomen ELY-keskus kannattaa työllisyysalueiden työvoimapohjan ehdottomaksi minimimääräksi 20 000. Keskuskaupunkien ratkaisut tulevat määrittelemään monissa maakunnissa työllisyysalueiden määrää. Esimerkiksi Keski-Suomeen alueita voisi muodostua yhdestä kolmeen kappaletta. Keski-Suomen ELY-keskus kannattaa maakunnan (=hyvinvointialueen) kokoista työllisyysaluetta. Mikäli alueita olisi kaksi tai jopa kolme, alueet eivät todennäköisesti olisi toiminnallisesti, maantieteellisesti eivätkä työvoiman luonnollisten työssäkäyntisuuntien suhteen luontevia. Vastaavia työllisyysalueiden muodostumisen haasteita voi olla muillakin alueilla kuin vain Keski-Suomessa.

Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että mahdollisimman nopeasti luotaisiin jonkinlainen valtakunnallinen toimintamalli tai valmistelurakenne, jotta eri alueilla tapahtuva uudistuksen valmistelu ei hajaantuisi hyvin erilaiseksi ja eritahtiseksi. Vaikka hallituksen esityksen perustana on kuntien itsemääräämisoikeus tässäkin asiassa, kyseessä on niin iso uudistus, että sen valmistelun olisi oltava huolellista kaikilta osin. Esimerkiksi hankintojen hallittu siirtyminen kuntiin (jota kuvataan hyvin ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa) edellyttää valtakunnallista toimintamallia. Samoin siirtyvän henkilöstön aseman ja osaamisen turvaaminen. Asiakkaiden tulee saada palveluja katkeamattomasti ja kaikkialla Suomessa. Kuntien pitäisi ajoissa osata varautua työllisyysuudistuksen kustannuksiin valtion yleiskatteellisesta rahasta.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

Esityksen mukaan, kunnilla olisi tulevaisuudessa vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän

hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Karkkilan kaupungin tulee näin ollen muodostaa yhteistoiminta-alue vähintään yhden kunnan tai todennäköisemmin useamman ympäristökunnan kanssa, jotta yllä oleva ehto täyttyy.

Näemme, että teoreettisesti laskennallista työvoimapohjaa tärkeämpää on se, työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue, jossa pystytään hyödyntämään kunkin kunnan yritys- ja palveluverkostoja. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

Karkkila katsoo, että työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta pystyy tarjoamaan yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, kytkennät ja mahdollisuudet. Pienessä kunnassa kunta tuntee alueensa asiakkaat ja yhteistyökumppanit ja tämä mahdollistaa sopivien palvelujen tarjoamisen paikallisella tasolla hyödyntäen paikallisia elinkeinopalveluja kolmannen sektorin toimijat sekä kunnan nuoriso- ja koulutuspalvelut mukaanluettuina. Hyvä paikallisten palveluiden ja eri toimijoiden tuntemus on tärkeää ura- ja työllistymispolkujen suunnittelussa ja toteutuksessa. Osa työllisyyspalveluiden asiakkaista ovat pitkäaikaistyöttömiä tai osatyökykyisiä, ja heille lähipalveluna tarjottava ohjaus on välttämätöntä. Järjestämisvastuu kunnilla takaa sen, että työllisyyspalveluiden laadukkaan ja yhdenvertaisen palvelun vaatimuksen mukaisesti kunnat voivat tarjota työllisyyspalveluja joustavasti tarvittaessa kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin paikallisten tarpeiden mukaisesti. Järjestämisvastuu antaa vielä enemmän joustoa kunnalle miettiä ennakoivasti tiedolla johtamisen keinoin mihin kannattaa varautua ja mihin kannattaa panostaa.

Esityksessä ehdotetaan, että kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennerahaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Näemme tarpeelliseksi, että kunnille siirtyvien työvoimapolkujen kustannuksia tullaan tarkistamaan säännöllisesti. Pienissä kunnissa, kuten Karkkilassa, suhdannevaihteluiden sekä väestön kasvun tai vähenemisen merkitys kunnantaloudelle on hyvin merkittävä.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosialliseen palvelutarpeeseen. Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin muuttuisi nykyiseen verrattuna siten, että asiakasohjauksen perusteena nykyisin olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden kestoon ja henkilön ikään liittyvistä edellytyksistä monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaamiselle luovuttaisiin. Tämä on aiheellinen muutos, koska tarjottava palvelu tulisi aina perustua asiakkaan palvelutarpeeseen eikä mihinkään muuhun.

Ehdotuksen mukaan valtio tarjoaisi työvoimapolkuihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat itse päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Karkkila katsoo, että yksi yhteinen valtakunnallinen tietojärjestelmä on yhteistoiminnan kannalta paras vaihtoehto. Lisäksi valtakunnallista tietojärjestelmäpalvelun suunnitteluvaiheessa on tärkeää, että kunnista tulevat kehittämistarpeet otetaan huomioon. Kunnan järjestämisvastuutehtävien hoitamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että järjestelmä tarjoaa ajantasaista tietoa ja toimintavarmen työskentely-ympäristön. Jos taas kunnat ottavat käyttöön oman tietojärjestelmänsä, niin vaarana on tiedonsiirrossa tapahtuvat viiveet ja katkokset. Vaarana on myös se, että jos valtakunnallinen

tietojärjestelmä ei toimi kunnolla, kunnat perustavat omia rinnakkaisjärjestelmiään valtakunnallisen järjestelmän tueksi, jolloin tietoturvassa ja reaaliaikaisessa tiedonkulussa voisi ilmetä haasteita.

Tietojärjestelmiin tutustuminen ja koulutus eri toimijoille tulee tapahtua hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa. Näin varmistetaan järjestelmien toimivuus sekä henkilöstön asiantuntijuus järjestelmän käyttäjinä, joka näkyy laadukkaana asiakastyönä.

Avoin työttömyyskassa, Irene Niskanen 23.6.2022

Avoin työttömyyskassa A-kassa (jäljempänä A-kassa) on kaikille palkansaajille avoin ja yksi suurimmista työttömyyskassoista. A-kassaan kuuluu noin 200 000 jäsentä, jotka työskentelevät mm. teollisuus-, rakennus- ja erilaisilla luovilla aloilla. Toimintamme lähtökohtana on työttömyysturvan tehokas ja laadukas toimeenpano. Lisäksi tarjoamme jäsenillemme monipuoliset palvelukanavat, joita uudistamme jatkuvasti jäsentemme toiveiden perusteella.

Lakiuudistuksen tarkoituksena on siirtää työvoimapalvelut kokonaan kuntiin. Uudistuksen taustalla on hallituksen työllisyystavoitteen edistäminen. Työttömyysturvan toteuttamisen osalta tavoitetta palvelee näkemyksemme mukaan parhaiten se, että työttömyysetuuksia koskevat palvelut on järjestetty tehokkaasti ja laadukkaasti. Tällöin työnhakija voi keskittyä niihin toimiin, jotka edesauttavat hänen työllistymistään.

Esitetyn lakimuutoksen tavoitteet työllisyyden edistämistä tukevista keinoista ovat suurelta osin kannatettavia. Työttömyysturvan toteuttamisen osalta emme ole samaa mieltä esityksen kanssa siitä, että ehdotettu toteutustapa palvelisi parhaiten uudistuksen tavoitteita. On ehdotettu, että työttömyyskassat vastaavat ansiopäivärahan laskutukseen liittyvän tietosisällön keräämisestä ja luovuttamisesta edelleen Kansaneläkelaitokselle (Kela), josta tieto kulkisi eteenpäin Työllisyysrahastolle.

Ansiopäivärahaan liittyvän rahoitusosuuden perintä (kuntalaskutus) tulisi toteuttaa ilman aiheutonta hallinnollista taakkaa. Näkemyksemme mukaan hallituksen esitys toteutusmallista, jossa työttömyyskassojen keräämät tiedot siirretään Kelaan kuntalaskutusta varten, ei mahdollistaisi hallinnollisesti kevyttä, viivytyksetöntä ja tietoturvallista kokonaismenettelyä.

Esityksen mukaisena toteutettuna kuntalaskutusprosessiin muodostuisi ylimääräinen tietoa käsittelevä taho. Jos työttömyyskassojen pitäisi asioida Kelan kanssa rahoitusosuuden perinnän osalta, tämä ylimääräinen tietoa käsittelevä taho tulisi mukaan myös etuuksien takautuviin korjaustilanteisiin, joita tapahtuu usein. Esityksessä ehdotetussa järjestelyssä myös näihin takautuviin korjaustilanteisiin liittyvät muutostiedot jouduttaisiin kierrättämään Kelan kautta. Näihin tiedonsiirtoihin ei käsityksemme mukaan ole olemassa valmista kanavaa myöskään Kelalla.

Esityksen mukainen tietojen siirtely monimutkaistaisi kokonaisprosessia ja lisäisi turhaa ja riskialtista henkilötietojen siirtelyä. Tietosuoja-asetuksen tietojen minimoinnin periaatteen mukaan tällaisia turhia ja riskialttiita henkilötietojen käsittelytoimia tulee välttää, jos toimenpide on mahdollista suorittaa ilman, että riski syntyy. Näkemyksemme mukaan esitetty Kelan rooli kassojen jäsenten kuntalaskutukseen liittyen ei ole oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun tarkoitukseen nähden. Koska vaikutusarvioinnit tämän esitetyn toteuttamisvaihtoehdon osalta ovat puutteelliset, niin näyttöä sille, että Kela olisi oikea taho hoitamaan laskutusta ei ole.

Esitetty malli kuntalaskutuksen toteuttamiseksi kokonaisuudessaan lisäisi sekä tietosuojaan liittyviä riskejä että hallinnollista taakkaa, mikä on omiaan pitkittämään ja monimutkaistamaan prosessia. Kuntalaskutus olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa työttömyyskassojen toimesta. Perustelemme ehdotustamme tarkemmin kohdassa 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot.

**Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö JUKO ry, Salminen
Minna**

23.6.2022

Kunta voisi esityksen mukaan järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Muutoin kuntien tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi työllisyysalue, jonka työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Lisäksi alueen tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Kysymys olisi kuntien lakisääteisestä yhteistoiminnasta. Työllisyysalueen kuntien tulisi siirtää järjestämisvastuu joko vastuukunnalle tai kuntayhtymälle.

JUKO pitää esitettyä pääsääntöistä 20 000 työvoiman määrän rajaa hyvänä pohjana sille, että julkiset työvoima- ja yrityspalvelut voidaan toteuttaa koko Suomessa laadukkaasti ja yhdenvertaisesti. Henkilöstöllä on oltava riittävät mahdollisuudet hyödyntää asiantuntemusta alueella, jonka koko vastaa realistisesti työllistämiseen vaadittavaa aluetta ja sille varattua rahoitusta. Työvoima- ja yrityspalvelut on rakennettava niin, että henkilöstön erityisosaaminen tulee tarvittaessa hyödynnetyksi myös yli järjestämisrajojen. Samalla riittävän iso alue pystyy pitämään riittävästi henkilöstöä ylläpitämään hyvää palvelutasoa henkilöstön jaksaminen huomioiden.

Työllisyysalueet vaikuttaisivat myös valtiolta alueille siirtyvän henkilöstön sijoittumiseen. Uudelleen sijoittumisessa tulee huomioida etätöiden mahdollisuus, mikäli se työtehtävien kannalta on mahdollista järjestää. Lähtökohtana tulee olla laajat työllisyysalueet, jotka sijoittuvat koko Suomeen tasapainoisesti. Tämä on edellytys sille, että henkilöstölle pystytään tarjoamaan samanlaiset työehdot eri puolilla Suomea. Tulosohjauksen ja seurannan kannalta monta erillistä työllisyysaluetta on hankala yhtälö, joka heijastuu myös henkilöstöön erilaisina toisistaan poikkeavina vaatimuksina. Liian monen alueen syntyminen johtaa todennäköisiin alueellisiin muutoksiin tulevina vuosina, mikä aiheuttaa osaltaan uusien henkilöstösiirtymiä.

Vates-säätiö sr, Pakarinen Jaana

23.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu

Palveluiden järjestäminen lähempänä kansalaisia on hyvä uudistus. Kuitenkin samaan aikaan sosiaali- ja terveystyöpalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja osatyökykyisten työllistymisen tuki vaatii sosiaali- ja terveystyöpalveluita sekä työllisyyspalveluita. Laadukasta rajapintatyöskentelyä vaaditaan, että osatyökykyisten henkilöiden työllisyyden tuki säilytetään.

Esityksessä rahoitusvastuu tulisi kaikille kunnille, mutta palveluiden järjestämisvastuu mahdollisesti suuremmille alueille. Tämä asettaa erityisesti pienemmät kunnat asetelmaan, jossa rahoitusvastuu pysyy kunnilla mutta valta palveluiden järjestämisestä jää työvoima-alueille. Tämä herättää myös kysymyksen, kuinka pienemmät palveluntuottajajärjestöt pysyvät mukana palveluiden järjestämisessä. Sillä voi olla myös vaikutusta työllisyyspalveluihin lähipalveluina, ja asettaa reuna-

alueilla asuvat työnhakijat eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuudessa. Yhdenvertainen palveluiden saatavuus vaarantuu.

Käytännössä lakiesityksen mallissa vammaisen tai osatyökykyisen henkilön työllisyyspalvelun ja siihen liittyvien muiden palvelujen kokonaisuus jakautuu usein kolmelle toimijalle: kunta, yhteistoiminta-alue (jossa työvoimapalvelujen järjestäjä voi olla muu kuin kotikunta) sekä hyvinvointialue.

Yhteistoiminta-alue

Esityksessä järjestämisvastuu siirtyisi suuressa osassa Suomea kuntia laajemmille työllisyysalueille. Edellytys laajempien alueiden muodostamisesta tukee tietyin osin paremmin yhdenvertaisuuden tavoitetta verrattuna järjestämisvastuun siirtoon yksittäisille kunnille. Pienikokoiset kunnat eivät välttämättä olisi kykeneviä hankkimaan monipuolisesti palveluja vaihteleviin asiakastarpeisiin. Mahdollisuus yhteistoimintaan muiden kuntien kanssa säilyisi, mutta yhteistoiminnan vaihtoehto ei tälläkään hetkellä aina toteudu vastaavissa tilanteissa. Tällöin asiakkaan oikeus tarvitsemaansa palveluun saattaisi vaarantua.

Vates-säätiö katsoo, että kuntien tulee edelleen voida järjestää ko. palvelut Kuntalain 8 luvun mukaisesti yhteistoimintana ja keskenään sopien. Vain siinä tapauksessa, että palveluiden yhdenvertainen saatavuus asiakkaille ei toteudu tulee yhteistoiminta-alueista määrätä erikseen.

Yhdenvertaisten palveluiden vaatimus

Esityksessä asetetaan velvollisuus aktiivisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä, tarjottaessa, kehitettäessä ja palveluista tiedotettaessa.

Yhdenvertaisuuden tavoite on hyvä.

Yhdenvertaisuuden toteutumista tulisi arvioida. Heikossa työmarkkina-asetmassa olevien ryhmien, erityisesti vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja osatyökykyisten henkilöiden osalta tulisi määritellä taho, jonka lakisääteisiin velvollisuuksiin heidän yhdenvertainen työllisyyden edistäminen kuuluu. Lisäksi tulisi määritellä resurssit, joilla tämä konkreettisesti mahdollistetaan.

Tasavertaisuus tulisi näkyä myös siten, että heikossa työmarkkina-asetmassa oleva henkilö saa työmahdollisuuksia parantavia palveluita, työllisyyspalveluita ja työmahdollisuuksia yhdenvertaisesti. Ne, jotka pystyvät hakemaan itsenäisesti palveluja, voivat käyttää omatoimisesti käytettäviä palveluja. On syytä kuitenkin pitää mielessä osatyökykyisten kohderyhmän palvelutarve henkilökohtaiselle asiointille. Resurssit, jotka mahdollisesti säästyisivät yhden kohderyhmän palveluista, tulisi ohjata sinne missä tarve on suurempi. Henkilökohtainen asiointi tulisi mahdollistaa myös lähipalveluna, jotta liikkumiseen liittyvät haasteet eivät muodostuisi esteiksi.

Palvelu- ja rahoitusmallit

Esityksen mukainen malli kannustaa pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn, mutta ei jo pitempään työttömänä olleiden tukemiseen takaisin työmarkkinoille. Esityksen mukaisessa mallissa kuntien rahoitusvastuu kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä, mikä kannustaa kuntia tukemaan etenkin lähellä työmarkkinoita olevia, ns. helppoja asiakkaita nopeasti takaisin avoimille työmarkkinoille. Malli ei kuitenkaan aseta kunnille riittäviä kannusteita kohdentaa resursseja kauempana työmarkkinoista olevien asiakkaiden palveluihin.

Rahoituksen kohdentamisen malli (30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella) asettaa kunnille eriarvoiset mahdollisuudet tarjota palveluita. Malli asettaa kunnat alttiiksi myös suhdannevaihteluille ja muille äkillisille työllisyystilanteen muutoksille. Monien kuntien ja myös Kuntaliiton ehdottama 50-50 jako saattaisi olla reilumpi kuntien kannalta. On muistettava, että niillä alueilla, joissa työttömyys on korkeampi, myös tarve työllisyyspalvelujen ostamiseen järjestöiltä on suurempi.

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Viktigt är att kunden har rätt att få service på eget språk oberoende av om kommunen är enspråkig eller tvåspråkig. Detta är viktigt för att de språkliga rättigheterna i fråga om arbetskraftstjänster inte ska försvagas då uppgifter överförs från statliga myndigheter till kommunala. Denna skyldighet som tillkommer kommuner bör även skrivas in i lagen.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Esityksessä siirretään nykyistä lakia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottavaksi. Esityksessä esitetään säädettäväksi uutta lakia työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädetään kunnan järjestämistä julkisista työvoimapalveluista sekä niihin lukeutuvista tehtävistä. Nämä uudet muodostuvat tehtävät muodostavat kuntiin uuden valtiosuustehtävän. Tämän valtiosuustehtävän rahoitus kohdennettaisiin kunnille peruspalveluiden rahoituksen kautta. On ensisijaisen tärkeää kestävän ja toimivan tulevaisuuden palvelurakenteen kannalta, että kuntien taloudellinen sopeutuminen on turvattu.

Rahoitusvastuuta uudistetaan niin, että kunnan rahoitusvastuu laajenee ja koskettaisi peruspäivärahaa sekä ansiopäivärahaa. Lisäksi esitetään, että rahoitusvastuu alkaisi aiemmin ja kasvaisi portaittaisesti työttömyyden pitkittyessä. Myöskään kunnan rahoitusvastuu ei katkea työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävän palvelun ajalta osallistumiseen.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta. Tämän lisäksi säädettäisiin laki nuorten työllistymistä edistävästä matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelusta. Erityisesti nuorten matalan kynnyksen palvelut nähdään kannatettavana. Nuorten näkökulmasta saumaton yhteistyö oppilaitosten, työllisyyspalveluiden ja sosiaali- ja terveystieteiden välillä on ratkaisevaa. On myös kannatettavaa, ettei työttömyyden kesto enää vaikuta palveluiden tarjontaan. Esityksen keskeiset ehdotukset nähdään toivotun suuntaisina, sillä työllisyyspalvelut tulisi ensisijaisesti nähdä kokonaisvaltaisena kokonaisuutena.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin kuntien työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta. Määrältään alle 20 000 työvoiman kunnat sopisivat järjestämisvastuusta yhteistoiminnassa muiden tai jonkun muun kunnan kanssa. Näistä työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-alueita kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Näistä seikoista tulisi päästä sopimuksellisuuteen 31.10.2023 mennessä.

Uudelleen järjestäytyminen tulee vaikuttamaan merkittävästi kunnan organisaatioon sekä toimielimiin. Mikäli kunta järjestää itse tai sopii yhteistoimintasopimuksella vastuukunnan kanssa järjestämisvastuusta lisää se hallinnollista työtä sekä muutoksia esimerkiksi johtamisjärjestelmässä.

Meidän näkemysmme mukaan kunnissa tulee säilyttää mahdollisuus rakentaa palveluita sekä toimintamalleja alueellisesti ja paikallisesti sopivimmalla ja tarkoitustaan parhaiten palvelevalla tavalla. Kunnan elinvoiman, positiivisen kaupunkikehityksen sekä koko kuntaekosysteemin näkökulmasta ei rahoitusvastuuta sekä järjestämisvastuuta tulisi erottaa toisistaan.

Esityksessä kuntouttavasta työtoiminnasta vastaava taho olisi hyvinvointialue. Mikäli hyvinvointialue vastaa kuntouttavasta työtoiminnasta sekä vastaa siitä tuemme esitystä siitä, että myös rahoitusvastuun pitkäaikaistyöttömien osalta tulisi olla hyvinvointialueilla. On erityisen

kannatettavaa yhteisvastuullinen rahoitus kuntien ja hyvinvointialueiden kesken pitkäaikaistyöttömien osalta. Yhteisvastuullinen tai hyvinvointialueen rahoitusvastuu pitkäaikaistyöttömien osalta voitaisiin katsoa sitovan tarkoituksenmukaisella tavalla hyvinvointialueet ja kunnat yhteistyöhön kyseisen asiakasryhmän osalta.

Ohjaamon toimiessa maakunnallisella tasolla olisi tärkeää turvata Ohjaamon resurssointi niin, että maakunnan jokaisessa kunnassa olisi aito mahdollisuus hyötyä Ohjaamon palveluista. Ohjaamon periaate nähdään hyvänä nuorilähtöisenä matalan kynnyksen palveluna, joka tuo eri viranomaiset ja nuorta koskettavat palvelut saman katon alle. Tämä toimintamalli on asiakaslähtöistä ja toimivaa toteutuessaan erityisesti pienen kunnan näkökulmasta, jossa ei ole tarjota itsessään kaikkia palveluita.

On myös toivottavaa subsidiariteettiperiaatteen näkökulmasta että julkisen vallan päätökset tehdään mahdollisimman lähellä niitä koskettavia ihmisiä. Tämän voidaan katsoa toteutuvan paikallisissa toimipisteissä sekä omavirkailija- mallin tukevan tätä periaatetta.

Järjestämisvastuusta:

Esityksessä esitetään 20 000 työvoimapohjan toiminta-alueetta järjestämisvastuualueeksi. Näemme kuntana ensisijaisena sen, että kunnissa voidaan järjestää työllisyyspalveluiden järjestäminen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla huomioiden kunnallinen itsehallinto. On myös huomioitavaa, että kunnat ovat toisistaan ja toimintaympäristöiltään pitkälti poikkeavia, joten toisaalla toimiva malli ei sovellu jokaisessa kunnassa.

kuntalain 8 § mukaisesti:

Kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu on kunnan puolesta toisella kunnalla tai kuntayhtymällä.

Tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavasta;
- 4) tuottamisen valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.

Kunnilla on kuntakokeilujen sisällä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Uudistus ei saa aiheuttaa tilannetta, jossa aiheutetaan kunnille välttämätön tilanne perustaa oma tietojärjestelmä hyvän asiakaspalvelun takaamiseksi. Tietojen sujuvan käsittelyn ja liikkuvuuden näkökulmasta on haastavaa, mikäli samalla alueella on useita eri tietojärjestelmiä. Tämän asian haastavuuden olemme tunnustaneet alueellamme. Tällaiset eroavaisuudet näkyvät esimerkiksi järjestelmien

yhteensopivuuden kankeutena (sähköiset kalenterit, videoneuvottelujärjestelmät, sähköpostit) mikä haastaa virkailijoiden työtä erityisesti poikkeustilanteissa. (Sairaspoissaolot, loma-ajat)

On myös huomioitava miten ja millä tavalla työvoimapalveluita tuottavat sekä työllistymistä edistäviä palveluita tuottavat toimijat voivat toimia rekisterinpitäjinä. Yleisesti tulee kiinnittää huomiota ICT-järjestelmien tarvitsemaan kehitykseen, ylläpitoon sekä niiden vastuutahoihin.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

23.6.2022

Julkisten palveluiden järjestämisvastuu

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Mikäli työvoiman määrä on pienempi, kunnan on muodostettava yhteistoiminta-alue muiden kuntien kanssa vähimmäismäärän ylittämiseksi ja työvoimapalveluiden järjestämiseksi. Tällä katsotaan voitavan varmistaa riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset resurssit tehtävän hoitamiseksi.

EK pitää ehdotettua vähimmäiskokoa liian pienenä eikä myöskään tue voimaannpanolaisissa esitettyä poikkeusmahdollisuutta työvoiman 17 000 vähimmäismäärän täytyessä.

Suomessa on tällä hetkellä 15 TE-toimistoa. Mikäli työllisyysalueita muodostetaan enemmän, ovat niiden asiakasmäärät vastaavasti pienemmät. Silloin vähenevät myös työvoimaviranomaisten mahdollisuudet järjestää palveluita hakijoille yksilöllisesti ja tasalaatuisesti. Vastaavasti työnantajan näkökulmasta yhden alueen rekrytointipotentiaali on liian pieni. Erilaisten palveluiden yksikköhinnat nousevat, kun niitä tarjotaan pienemmille ryhmille. Tämä kaventaa niiden käyttömahdollisuuksia ja heikentää laatua. Hankintojen hajautuessa uusille ja entistä useammille toimijoille on vaarana, että niiden taso laskee.

Kunnille muodostuu uudistuksessa suuremmat taloudelliset kannusteet saada alueensa työttömät työllistymään omalle alueelleen kuin muualle Suomeen. Tällainen on omiaan vähentämään työllisyysalueiden panostuksia toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on työllistyminen toisaalle Suomeen.

Sopiva määrä työllisyysalueita koko maassa voisi olla noin 15 - 20. Suomessa on pohdittu myös sitä, pitäisikö koko maan olla yksi "työllisyysalue".

Valtioneuvostolla on perusteltua olla päätösvalta tilanteissa, joissa kunnat eivät pysty sopimaan työvoimapalveluiden järjestämisestä ja riittävän suuresta yhteisestä työllisyysalueesta.

4.1.3. Rahoitus

Kunnilla ei ole ollut riittäviä taloudellisia kannusteita edistää ansiopäivärahaa saavien työllistymistä. Työllisyyspalveluiden siirto niille edellyttää työttömyysturvan ja työvoimapalveluiden rahoituksen uudistamista. Ilman sitä merkittävänä riskinä olisi, että siirto tulisi vaikuttamaan työllisyyttä heikentävällä tavalla. Kuntien taloudellinen hyöty työnhakijan nopeasta (uudelleen)työllistymisestä on useissa tapauksissa nykyisessä järjestelmässä vähäinen.

Kunnille siirtyvien TE-palveluiden rahoitus esitetään kohdennettavaksi kahdella eri kriteerillä. 30% tulisi työttömien määrän ja 70% 18-64 -vuotiaiden määrän perusteella. Työttömien määrään kuuluisivat myös työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin osallistuvat.

EK pitää oikeana sitä, että taloudelliset kannusteet ohjaavat kuntia alentamaan työttömyyttä. Nykyisessä valtiosuusjärjestelmässä tämä ei kaikilta osin toteudu.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta.

Kuntien vastuita työttömyysetuuksien rahoittamisesta esitetään laajennettaviksi huomattavasti. Rahoitusvastuun osuus määräytyisi työnhakijan työttömyysetuuspäivien perusteella ja nollattaisiin aina työssäoloehdon täytyessä uudelleen.

EK pitää mallia tervetulleena ja kannatettavana. Uudistuksen tultua voimaan kuntien mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyteen paranevat merkittävästi ja niillä on oltava mahdollisuus hyötyä onnistuneesta työllisyyspolitiikastaan.

Kunnan vastuu TE-palveluiden rahoituksesta sekä työttömyysetuuksien rahoituksesta ovat uutta lainsäädäntöä. Niiden vaikutuksia on seurattava ja arvioitava, ovatko ne johtaneet tavoiteltuun lopputulokseen.

4.1.5. Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Julkisten työvoimapalveluiden yleinen ohjaus ja valvonta jäävät uudistuksessa valtion vastuulle. Valtioneuvosto vahvistaa hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet. Niitä voidaan tarkistaa, jos työmarkkinatilanteessa tapahtuu olennaisia muutoksia.

EK pitää välttämättömänä, että valtiolla säilyy vastuu työllisyydestä ja kansallisella tasolla. Valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen lienee tarpeen, mutta työmarkkinatilanteen viime vuosien vaihtelun perusteella niiden tarkistaminen voi olla hyvinkin tarpeellista hallituskauden aikana.

Pidämme hyvänä esitystä luoda valtakunnallinen neuvottelukunta tukemaan työllisyyden edistämistä. Nykytilanteesta poiketen esityksessä ei ole mainintaa työllisyysalueiden yhteydenpidosta sidosryhmiin alueellaan. Esitämmekin vielä pohdittavaksi, pitäisikö työllisyysalueen neuvottelukunnasta olla esityksessä maininta ja esimerkinomainen luettelo sen mahdollisista jäsenistä.

4.1.6. Julkisia työvoimapalveluita koskeva sääntely

Työnhakijan palveluprosessiin ei esitetä muutoksia. Myös työnhakijan palvelut säilyvät ennallaan. Esityksen mukaan työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä.

Tätä toimenpiteiden rajaamista olisi syytä arvioida uudelleen. Vaikka työnhakuvelvoitteen määrääminen katsottaisiinkin viranomaistoimeksi ei ole perusteita säätää samoin alkuhaastatteluista tai työnhakukeskusteluista. Muutoinkin työllisyyden kuntakokeiluiden sekä työvoimapalveluiden siirron valmistelussa on ollut leimaavaa yksityisten palveluiden käyttömahdollisuuksien sivuuttaminen. Kappaleesta puuttuu kokonaan kunnan mahdollisuus hankkia työnvälitys- ja muita palveluita ostamalla ne ulkopuoliselta tuottajalta.

Työkokeilun enimmäiskeston lyhentämisellä pyritään ehkäisemään työntekijöiden korvaamista työkokeilijoilla. Se saattaa toimia osittain. Tällöin kuitenkin sivuutetaan se, että TE-toimisto on myöntänyt kokeilupaikkoja samoihin tehtäviin yhden toisensa perään. Enimmäiskeston lyhentämisellä ei juuri ole merkitystä, mikäli kokeilijoiden osoittaminen jatkuu ennallaan ilman riittävää harkintaa.

Työvoimaviranomaisten mahdollisuudet järjestää työvoimakoulutusta vastaavat nykyisiä mahdollisuuksia. Kun kunnat ja kuntayhtymät ovat merkittäviä oppilaitosten ylläpitäjiä, on korostetun tärkeitä, että koulutushankinnat tehdään kilpailuneutraalisti ja läpinäkyvästi.

Työnantajalle maksettavia tukia koskevat säännökset vastaavat palkkatuki uudistuksen esityksiä. Palkkatukea ei voisi kuitenkaan myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle tai niiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Muutos kompensoitaisiin kunnille rahallisesti valtionosuusjärjestelmän kautta.

Uudistus on sikäli kannatettava, että näin poistuu erillisrahoitus toisiaan seuraavilta tuetun työn ja ansiopäivärahan jaksoilta, joilla ei ole ollut tarkoitukseen poluttaa ihmisiä avoimille työmarkkinoille.

4.1.9. Työttömyysturvatehtävät

Työttömyysturvatehtävät jaettaisiin samoin, kuten työllisyyskokeilualueilla nyt. Harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset lausunnot antaisi valtion viranomainen. Tehtävä siirtyisi Uudenmaan TE-toimistolta KEHA-keskukselle.

EK pitää välttämättömänä, että harkintaa vaativat tyo-lausunnot antaa jatkossakin valtion viranomainen. Se on ainoa tapa turvata hakijoiden tasapuolinen kohtelu koko maassa.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaan asiakastietojen käyttötarkoitukset, käsiteltävät tiedot sekä tiedonsaantioikeudet vastaisivat pääosin nykyistä sääntelyä.

Myönteistä on valtakunnallinen tietovaranto, johon kootaan eri työvoimapalveluissa kertyvät tiedot ilmeisesti nykyistä laajemmin. Tiedonkulkua työvoimaviranomaisten, muiden viranomaisten sekä palveluntarjoajien välillä olisi perusteltua edelleen helpottaa ostopalveluiden käytön helpottamiseksi sekä asiakkaiden paremman palvelun ja työllistymisedellytysten parantamiseksi.

Esitystä tulisi muuttaa siten, että mahdollistetaan yksityiselle työnvälitykselle työnhakijatietojen hyödyntäminen rajatusti. On sekä työnantajan että työnhakijan etu, että yksityisen ja julkisen työnvälityksen tiedot voidaan yhdistää nykyistä tehokkaammin. Tämä olisi mahdollista avaamalla yksityisille työnvälittäjille rajattu pääsy työnhakijarekisteriin.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

4.1.1. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastuu uudistaminen

Uudistuksen tarkoitus, eli työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle, on hyvä ja odotettu uudistus. Annetun esityksen mukaisesti tosiasiallisesti vastuu palveluista olisi siirtymässä tarkkaan säännellyille yhteistoiminta-alueille eikä kunnille. Kunnat haluavat vaikuttaa paikallisiin työllisyys- ja elinkeinopalveluihin ja niiden lähipalveluiden toteuttamiseen. Useassa kunnassa, kuten myös Liedossa, on kunnalla historiaa ja osaamista työllisyys- ja elinkeinopalveluiden lähipalveluiden asiakaslähtöiseen toteuttamiseen. Järjestämistä vastuu ja rahoitusvastuu pitäisi olla samalla toimijalla eli kunnalla, eikä näitä tulisi eriyttää toisistaan. Kunnissa on paljon yhteistyöosaamista, paikallisten palveluiden tuntemusta ja myös luonnollista yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Kunnat pystyvät sopimaan suurempien siirtyvien vastuiden kokonaisuuksien yhteishankinnoista sopimuksellisesti toistensa kanssa esimerkiksi hankinnat, maahanmuuttajien palvelut jne. Valtiolla on jäämässä valvova rooli, jonka myötä voidaan varmentaa palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja kuntien tukeminen uuden vastuualueen hoidossa.

4.1.2. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Ehdotetun esityksen mukaisesti yhteistoiminta-alueen työvoima-pohjan tulisi olla vähintään 20 000. Jos yksittäiset kunnat ei tähän pääse, on yhteistoiminta-alueita muodostettava yhdessä muiden kuntien kanssa. Lisäksi yhteistoiminta-alueen tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja ottaa huomioon työssäkäynti-alue. Kyseinen malli ajaa kehyskuntia työssäkäyntialueen huomioon ottaen keskuskaupunkimalliin. 20 000 työvoimapohjalle ei ole annettu esityksessä riittäviä, tutkittuun tietoon perustuvia argumentteja ja se on ristiriidassa lain tavoitteen kanssa eli kunnan ekosysteemin hyödyntämisestä. Lisäksi pakottaminen suuriin yhteistoiminta-alueisiin vaikuttaa negatiivisesti ja mahdollisesti perustuslain vastaisesti kunnan itsehallinnollisiin oikeuksiin. Järjestämisvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla, ja kunnat voivat luonnollisesti keskenään sopia tavoista tehdä yhteistyötä kuntalain mukaisesti.

4.1.3. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Valtio on korvaamassa kunnille uuden tehtävän aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Rahoitusvastuun kompensoimista poikkileikkauksena yhteen yksittäiseen vuoteen olisi harkittava kuitenkin uudelleen. Uusi työvoimapalvelumalli on astunut voimaan 2022 ja tuonut työvoimaviranomaisille lakiin perustuvan veloitteen järjestää henkilökohtaista palvelua ja tapaamisia huomattavasti aikaisempaa enemmän. Tämä on huomioitu myös nykyisten työvoimaviranomaisten resursseissa lisähenkilötyövuosina. Poikkileikkausvuoden tulisi perustua vuoteen, jolloin uusi työvoimapalvelumalli on ollut voimassa.

Tehtävät ovat siirtymässä kuntiin tämänhetkisen tiedon mukaan 1.12.2024.

Kuntakokeilulainsäädäntöä ollaan jatkamassa tämän lainsäädännön voimaantuloon saakka. Siirtymävaiheen valmistelussa tulee ottaa huomioon myös kuntakokeilun ulkopuolella olevat kunnat ja niiden mahdollisuus valmistautua tulevaan muutokseen esimerkiksi avaamalla kuntakokeiluja kokeilujen ulkopuolisille kunnille ennen lainsäädännön voimaantuloa.

4.1.4. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Annetussa esityksessä ollaan poistamassa kunnilta mahdollisuutta hakea kuntatyöpaikkoihin palkkatukea. Palkkatuetun työvoiman määrä kuntasektorilla on ollut vuosittain noin 5 100-7 000 henkilöä. Kuntatyönantajat ovat suuri toimija, joka tarjoaa paljon erilaisia työmahdollisuuksia. Yhtä työnantajapuolta ei voida sulkea palkkatuen ulkopuolelle. Työvoiman saatavuuden haasteet tulevat koskemaan tulevaisuudessa myös kuntatyönantajia ja palkkatuen kautta soveltuvien työmahdollisuuksien löytymistä voidaan tukea. Kunnan vastuulla oleva veloitetyöllistäminen tulisi myös olla edelleen palkkatuen piirissä, eikä kuten nykyisessä esityksessä valtiosuusmäärärahan sisällä.

Yhdenvertaisuuden toteutumisen turvaamiseksi esimerkiksi osatyökykyisille on tärkeää säilyttää palkkatukimahdollisuus kuntatyössä. Monet palkkatuella kunnassa olevat työntekijät, ovat saaneet sen myötä kuntatyöstä vakituisen työpaikan. Lisäksi kuntatyötä voidaan hyödyntää polkuna avoimille työmarkkinoille ja näin tuoda työnhakijoille monipuolisempia työ- ja etenemismahdollisuuksia. Palkkatukiyksikköjen työ tulisi organisoida niin, ettei jääviysongelmaa synny työllisyysalueiden sisälle tai niin, että kyseinen tehtävä jää valtiolle.

Kunnan rahoitusvastuu työttömyyden alusta on ehdotuksen mukaan aikaistumassa. On kohtuullista huomioida rahoitusvaikutusta tässä yhteydessä myös vaikeasti työllistyvien tai pitkäaikaistyöttömien osalta. Jos henkilön aktivointisuunnitelmassa tai monialaisessa suunnitelmassa kirjataan ensisijaiseksi ja ainoaksi toimenpiteeksi sosiaali- ja terveystyöpalvelut, rahoitusosuuden tulisi siirtyä hyvinvointialueelle, joka vastaa kyseisten palveluiden tuottamisesta. Työllisyyttä edistävillä palveluilla ei voida silloin edesauttaa toistaiseksi henkilön työmarkkina-aseman kehittämistä.

4.1.8. Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esitysluonnoksessa ehdotetaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimijoiksi työvoimaviranomaista, hyvinvointialuetta ja Kansaneläkelaitosta. Nykyinen laki kumottaisiin. Uudessa lainsäädännössä ei ole mainittu toimijana kuntaa. Kunta-ekosysteemin joustavassa toiminnassa on tärkeää ottaa mukaan myös elinvoima- ja osaamispalvelut. Tietojenvaihto eri palveluiden kesken sujuvasti on turvattava. Lisäksi siirtymäaikana on huolehdittava, että kunnat jotka eivät ole mukana kuntakokeilussa, voivat jatkaa yhteistyötä kuten ennenkin ilman, että tietosuoja estää sen.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Ehdotuksessa KEHA-keskus vastaa valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta. Valitettavasti liian tiukka tietosuojasääntely voi estää sujuvan yhteistyön ja tietojenvaihdon eri toimijoiden kesken ja tehdä palvelusta asiakkaalle joustamatonta. On tärkeää huomioida esityksessä, että yhteistyö monipuolisesti eri toimijoiden kesken turvataan riittävän hyvällä lainsäädännöllä ja asiakkaan vahvalla suostumuksella.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kajaanin kaupunki näkee, että järjestämisvastuun siirtäminen työvoimapalveluiden osalta kunnille on kannatettava asia.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kajaanin kaupunki ottaa kantaa siirtyvien tehtävien rahoituksessa kohdassa 4.2 Pääasialliset vaikutukset.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Kajaanin kaupunki yhtyy TYP-johtajien antamaan lausuntoon.

Ruokolahden kunta **23.6.2022**

Työvoima- ja yrityspalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle on erittäin hyvä ja tarpeellinen uudistus. Tämä toimintamalli antaa periaatteessa tosiallisen mahdollisuuden vaikuttaa kunnan työllisyysmenoihin.

Ruokolahden kunta kuitenkin toivoo lakiesitykseen uusia konkreettisempia keinoja/työkaluja työllisyyden hoitoon. Järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille ei pelkästään tuo lisäarvoa palveluiden järjestämiseen. Lakiesityksestä on päinvastoin poistettu niitä työkaluja, joita kunnat voivat tällä hetkellä hyödyntää esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien palvelemiseksi.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Järjestämisvastuun ulottaminen kuntaa laajemmalle alueelle on järkevää niin kustannusten kannalta kuin toimivien palvelujen kannalta. Pienellä kunnalla ei ole resursseja järjestää kaikkia palveluja yksin. Haasteena on se, miten yksittäinen kunta voi suuremmassa kokonaisuudessa vaikuttaa juuri

oman kunnan alueen työllisyyteen, jolla on taas merkittävä vaikutus kunnan kustannuksiin. Tietyn asteinen alueellisuus tulee siis säilyttää ja kunnalla olla tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa oman kuntansa työttömien työllistymiseen ja näin saada kunnalle koituvia maksuosuuksia alennettua. Palvelujen saatavuus jokaisessa kunnassa on työttömien työnhakijoiden kannalta ensisijaista.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Ruokolahden kunta pitää keskeisenä sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Arvioidut kulut perustuvat vuoden 2019 vuoden lukuihin, joka on jo tilastollisestikin ollut työllisyyden näkökulmasta hyvä vuosi. Rahoituksen riittäminen tulisi turvata ja valtionosuuden määrää tarkastella säännöllisesti myös jatkossa. Säännöllisellä tarkastelulla voidaan turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut Suomen jokaisessa kunnassa.

Rahoitusvastuun laajenemista työttömyysturvan osalta emme kuitenkaan kannata. Kysymyksiä herättää kahdenkertainen järjestelmä, jossa kunta maksaa sakkomaksuja ja valtio taas valtionosuuksina tilittää kunnalle työllisyydenhoitoon varoja. Eli yksinkertaistettuna voisi esittää asian niin, että ensin valtio ottaa kunnan toisesta taskusta rahaa ja siirtää sen kunnan toiseen taskuun. Onko työllisyydenhoidon kannalta järkevää, että järjestelmä on tällainen? Eikö ilman sakkomaksujakin kunnilla olisi kannustinta työllistää? Kunnat vastaavat uudessa mallissa työllisyydenhoidosta ja siten työttömyys tuo kunnille lisäkustannuksia. Jokainen työllinen tuo kuntaan verotuloja ja siten on kunnan kannalta tavoiteltavaa, että kuntalaiset työllistyvät. Nykyisessä järjestelmässä, jossa valtiolla on vastuu työvoimapalvelujen järjestämisestä, on sakkomaksut perustellut, koska ne kannustavat kuntia edistämään työllisyyttä. Uudessa mallissa, jossa palvelujen järjestämisvastuu on kunnilla, sakkomaksujen kerääminen tuntuu oudolta. Miksi valtio rahoittaa valtionosuuksilla kuntia ja samalla kerää rahoituksen kunnilta sakkomaksuilla. Lähtökohtaisesti näin monimutkainen järjestelmä ei ole kenenkään edun mukainen, järkevämpää, kustannustehokkaampaa ja vaikuttavampaa olisi yksinkertaistaa järjestelmää niin, että sakkomaksut poistuisivat ja samalla tämä huomioitaisiin valtionosuuksissa. Kunnilla olisi näinkin kannustin työllistää työttömiä, jotta kunnan verotulot kasvaisivat ja työllisyydenhoidon menot pienenisivät.

Mikäli uudistukseen kuitenkin jää esitetty kannustava rahoitusmalli, tulisi myös jatkossa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen katkaista kunnan rahoitusvastuun. Ruokolahden kunta näkee, että myös työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvien asiakkaiden palvelu tulee nähdä tärkeänä. Etenkin pidempää työttömänä olleiden henkilöiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille tai edes palkkatukityöhön ei ole realistista. Tämän asiakasryhmän osalta on väärin, mikäli heitä ohjataan rahoitusmallin vuoksi esimerkiksi palkkatukityöhön, jossa heillä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta pärjätä. Kuntien perustehtävänä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Kuntien omat ja kolmannen sektorin pitkäaikaistyöttömien työllistymistä edistävät palvelut ovat monessa kunnassa ennen kaikkea sitä ja lisäävät osallisuutta sekä ennaltaehkäisevät syrjäytymistä.

Hyvinvointialueille tulisi myös rakentaa taloudellinen kannustinjärjestelmä, jossa hyvinvointialueille on todellinen kannustin tarjota palveluja. Työttömän, joka ei ole työmarkkinakelpoinen, tulee tarvitsemaan hyvinvointialueen palveluita, esim. kuntouttava työtoiminta. Asiakkaan ohjautuessa hyvinvointipalvelujen piiriin, kunnalle ei enää ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa kunnan rahoitusvastuuseen. Näiden hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa kelalta saa korvauksen. Tämä samanlainen kustannustenkorvausmalli voisi toimia hyvinvointialueen piiriin ohjatun työttömän osalta.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Palkkatuki

Vasta ikään lausunnolla olleessa palkkatuki uudistuksen luonnosesityksessä todettiin, että kuntasektori korostuu muihin sektoreihin verrattuna erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja ikääntyneiden palkkatukityönantajana sekä sellaisten henkilöiden työllistäjänä, joista palkkatuki myönnetään osaamisen puutteiden perusteella, mutta henkilöllä on myös jokin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään kirjattu diagnoosi. Luonnosesityksessä todettiin, että näin ollen myös uusi 55 vuotta täyttäneiden tuki lisäisi kuntien palkkatuen kysyntää. Tässä esitysluonnoksessa palkkatuki oli siis vielä mahdollinen kunnille, kuntayhtymille ja hyvinvointialueille. Nyt lausuttavana olevassa järjestämislaissa ei kuitenkaan kunnilla enää palkkatukioikeutta jatkossa olisi. Ristiriita?!

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen tulisi mahdollistaa myös nykyisen järjestelmän kaltainen edelleen sijoittamisenmalli yrityksiin. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Pienissä kunnissa on yleensä yksinyrittäjiä tai pieniä yrityksiä, jonka mahdollisuudet työllistää ovat rajalliset tai työpaikat voivat sijaita pitkien etäisyyksien ja puuttuvien julkisen liikenteen päässä. Yritysten mahdollisuudet työllistää ovat riippuvaisia taloudellisista suhdanteista, joihin kunnalla on vähäinen mahdollisuus vaikuttaa. Yritysten viesti on myös vahvasti se, että yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa. Palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Tämä tulee huomioida pitkäaikaistyöttömien osalta, joita ehdotettu uudistus kohtelee heikoiten. Nyt pitkäaikaistyöttömiltä ollaan viemässä mahdollisuus työllistyä kuntien palkkatukipaikkoihin ja myös kolmannen sektorin työllistämiseen liittyy alueellamme paljon kysymysmerkkejä. Miten nämä pitkäaikaistyöttömät, jotka eivät aiemminkaan ole "kelvanneet" yrittäjille kelpaisivat tämänkään uudistuksen jälkeen? Uudessa mallista työllisyyspalvelut voivat olla pienille kunnille selkeä taloudellinen riski. Ja asettavat erityisesti kaikkein heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevat työnhakijat huonoimpaan asemaan.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Monialaisten palvelujen piiriin pääsemisen aikaistuminen on kannatettava uudistus, näin ongelmiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa ja siten mahdollisesti edesauttaa tulevaa työllistymistä. Vaikka uudistuksella voi olla lyhyen aikavälin kustannusvaikutuksia, on se vaikuttavuus pidemmällä aikavälillä tarkastettuna myönteinen, kun asiakkaat pääsevät heti tuen piiriin.

Monialaisten palvelujen osalta on tärkeää sitouttaa hyvinvointialueet myös uudistukseen ja taata se, että tilanteissa, joissa asiakkaat tarvitsevat hyvinvointialueen palveluja, he niitä myös saavat. Miten kannustetaan hyvinvointialueet mukaan yhteistyöhön?

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta ja tietosuojaa

Ruokolahden kunta viittaa lausunnossaan näiltä osin Kuntaliiton lausunnossa esiin nostettuihin huomioihin.

Isojoen kunta**23.6.2022**

Isojoen kunnan näkemyksen mukaan tehtäviä ei olla tosiasiallisesti siirtämässä kunnille, vaan suurimmassa osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä ei vastaa uudistukselle kuntien näkökulmasta asetettuja odotuksia, eikä myöskään hallitusohjelman tavoitteita

Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla kunnalla. TE-palvelujen siirto kuntiin on iso ja merkittävä tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan antamalla järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi, vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä.

Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa myös Isojoen ja muiden pienten kuntien osalta mahdollisuudet hyödyntää kuntayhteistyöverkostoa ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto**

23.6.2022**Mynämäen kunta, Kunnanhallitus****23.6.2022**

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ns. samoissa käsissä. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa, tukee kunnallista itsehallintoa ja osoittaa luottamusta kuntien kykyyn muodostaa tehokkaimmat yhteistyömuodot/-mallit vaatimusten täyttämiseen huomioiden mm. lähipalvelujen turvaaminen ja asiakaslähtöisyys.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Hallituksen esityksen mukaisen mallin sijaan olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista luoda sellainen, joka antaa kunnille vapaasti mahdollisuuden sopia tiettyjen palvelujen Lausuntopalvelu.fi 2/8 järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta -mallin mukaisesti. Näin ollen kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulisi olla kuntien käytettävissä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi.

Rahoituksen näkökulmasta työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kunnilla, mutta palvelut järjestetään pääasiassa yhteistoiminta-alueella. Toimintamallissa suurin osa kunnista ei siis pystyisi itsenäisesti suoraan vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, koska palveluiden järjestämisvastuu olisi yhteistoiminta-alueella.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen myös pitkään työttömänä olleiden osalta. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Mitä pidempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan rahoitusvastuu.

Hyvinvointialueilla tulisi esitetyssä mallissa kuntouttavan työtoiminnan osalta olla kannustimia työllistämiseen, muussa tapauksessa kunta maksaa edelleen pitkäaikaistyöttömistä korvaukset ja hyvinvointialue hoitaa niitä. Kunnalla ei tässä mallissa ole konkreettisia keinoja vaikuttaa pitkäaikaistyöttömistä muodostuvaan työmarkkinatuen kuntaosuuteen.

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Tiainen Olli 23.6.2022

Vastuu ja rahoitus

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Suurten palvelualueiden ongelmana on myös luonnollisten työssäkäyntialueiden pirstoutuminen.

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin sekä yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi kunnan elinkeinotoimen / kehitysyhtiön yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä, vaikka ne tuovat tietoon työvoiman kysynnän tuntemalla yritysten tarpeet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Kaikkineen uudistus keskittyy työllisyystoimiin huomioimatta juuri elinkeinopalveluja, jotka kuitenkin muodostavat perustan ja kysynnän työllisyyspalveluille. Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen, mm. alkavan yrittäjän ja työnantaja/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Kehitysyhtiön ja elinkeinotoimen mahdollisia rooleja uudistuksessa osana kunnan tarjoamaa, uudistuksen tehokkuutta vahvistavaa ekosysteemiä.

- yritysten aktiivinen kontaktointi ja tarpeiden tunnistaminen; piilotyöpaikat, koulutus, ym.
- työllisyyden tilastot, raportit, muutokset, analyysit ja ennakointityö päätöksien tueksi
- yritysten perehdyttäminen työlainsäädäntöön, pelko ensimmäisen työntekijän palkkaamisen byrokratiasta estää rekrytointeja
- työntajamielikuvan vahvistaminen tai toimialan vetovoimaisuuden lisääminen
- tuoda yrittäjyyttä esiin palkkatyön vaihtoehtona
- auttaa alueelle sijoittuvia yrityksiä rekrytoinnissa / koulutuksessa
- äkillisen rakennemuutoksen palvelut; muutosturvapalvelut, uudelleen koulutus, räätälöity yrittäjyysvalmennus, ym.

- ekosysteemien rakentaminen ja aktiivisten julkisten ja yksityisten toimijoiden (henkilöstöpalveluyritykset ym.) tunnistaminen
- edistää julkisia hankintoja, etsiä niihin yrityksiä, koota hankintoja niin, että mahdollisimman moni pystyy niihin osallistumaan ja arvioida hankintojen työllisyysvaikutukset
- uusien työkalujen ja digitaalisten palveluiden lanseeraaminen työvälitystilanteisiin.

Tietojärjestelmät

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisia integraatioita useampaan sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen luomiseksi, sisältäen kehitysyhtiöiden ja elinkeinotoimien käyttämät tietojärjestelmät. Esityksessä tunnistetaan oikeallisesti riskinä tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus, ja on tärkeää huolehtia, että tietojärjestelmät, niiden käyttöoikeudet ja yhteensopivuus tukevat kehitysyhtiöiden ja elinkeinotoimien työvoiman kysyntään liittyvän osaamisen nivoutumista työllisyystoimintaan.

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoritetuksi kunnan ja mm. kehitysyhtiöiden tietojärjestelmissä oleva sisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä asiakaspalvelua suoritettaessa.

Nurmeksien kaupunki

23.6.2022

Työvoimapohja 20 000 tai 17 000 ei vastaa työssäkäyntialuetta. Miten turvataan asiakkaiden tasavertainen palveluiden saanti? Vaikka tällä hetkellä työvoimapohja riittäisi, niin miten tulevaisuudessa? Jos väkimäärä vähenee, taas jouduttaisiin tilanteeseen, että olisi löydettävä uusi ratkaisu.

Pelkona on, että järjestämisvastuu/ -rahoitus menee Joensuuhun, miten varmistetaan, että palvelut toimivat myös pienillä paikkakunnilla. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kuitenkin jokaisella kunnalla.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

23.6.2022

Pidämme varsin perusteltuna, että järjestämisvastuu tultaisiin rajaamaan kunnille, joiden työvoimapohja olisi vähintään 20 000 henkilöä. Te-palvelut tulee organisoida riittävän laajoille työssäkäyntialueille. Merkittävä osa työttömistä työnhakijoista tarvitsee työllistymisensä tueksi sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalveluja. Näiden järjestämisvastuu on siirtymässä 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueille. Monialaisen yhteistyön toteuttaminen on vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa, kun hyvinvointialueen alueella on vain yksi te-viranomainen. Erilaisia sote-palvelujen palvelu- ja kuntoutusprosesseja on helpompi rakentaa kun te-palveluiden kumppaneita on vain yksi.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta,

23.6.2022

Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen. Uusi laki tulisi voimaan kesken vuotta 1.12.2024, jota parempi ajankohta hallinnollisesti ja sivukustannuksien sekä valmistelun osalta olisi vuoden 2025 alusta. Kunnille ja niiden yhteistyöllä muodostettaville työvoimaviranomaisille tulisi työllisyyspalvelujen päävastuu, jota on pidettävä tarkoituksenmukaisena uudistuksena, koska tällöin päästään lähemmäksi työnhakijoita, työnantajia ja paikallisten verkostojen mahdollisuuksia lähipalvelujen tuottamisessa.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu. Järjestämisvastuun edellytyksiä olisivat 20 000 henkilön työvoimapohja, maantieteellisesti yhtenäinen alue ja työssäkäynnin sekä työmarkkinoiden osalta toimiva kokonaisuus. Sekä käytännössä riittävä suorituskyky palvelujen järjestämisessä. Tarpeen mukaan perustettaisiin kuntien työllisyysalueet 10/2023 mennessä lakisääteisenä yhteistoimintana (KL § 8). Valtioneuvosto päättäisi työllisyysalueista, niiden poikkeuksista (17 000 tvp.) sekä kuntien ja niiden yhtymien tilanteista tarvittaessa kriteerien mukaan, jos toimintakyky olisi vaarantunut, tehden yhteistyötä TEM:n ja VM:n kanssa. Valtiolla olisi myös seuranta ja ohjaus tehtävä järjestämiskyvyn kokonaisuuden osalta.

Järjestämisvastuu olisi käytännössä työllisyysalueilla ja rahoitusvastuu jokaisella kunnalla, mikä toisaalta toisi kunnat yhteen ohjaamaan ja suunnittelemaan palveluja. Työvoimaviranomainen juridisesti olisi vastuussa oleva kunta tai yhtymä. Järjestämisvastuu edellyttää jatkossakin riittävää osaamista sekä erikoisosaamista, resursseja ja yhteistyötä laajassa palvelukokonaisuudessa. Tältä osin kuntien yhteistyö olisi perusteltua; perusoikeudet, suorituskyky ja laatu ohjaisivat tarvittavaan yhteistyöhön ja malliin päätymistä. Itsehallinnon ja uuden mallin kokonaisvastuun kriteereissä on epäsuhtaa, jolloin palvelu- ja elinvoimataavoitteet sekä tarve onnistua yhteistyössä olisivat keskeiset muutoksen ajurit. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kuntien kehittämisjärjestelmää. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia peruskunnissa jo olevien tehtävien kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen mutta mahdollisesti tarpeellinen perälautasääntely ainakin uudistuksen alkuvaiheessa, mitä voitaisiin myöhemmin vähentää tai muuttaa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus. Kyseessä olisi yleiskatteellisen valtionosuuden avulla tehtävä palvelukokonaisuus, mikä tuo joustavuutta resurssien allokointiin. Rahoituskriteeri laajasta työttömyydestä on esityksessä 30 % mutta laajentaminen esimerkiksi 35-50 %:iin vähentäisi suhdanneherkkyyttä ja toisi ennakoitavuutta ja voisi vähentää näin suorituskyvyn haasteita. Kuntien siirtymävuoden talousarvio 2024 valtionosuuspohjan määrittelyssä olisi perusteltu, jolloin ei käyttäisi vanhentuneita tilannetietoja ja HVA:n vaikutukset olisivat jo osin tiedossa. Kolmen vuoden siirtymäaika rahoituksessa olisi tarpeen aloittaa vasta v. 2025, jolloin muutos olisi paremmin hallittavissa resurssien näkökulmasta.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta. Etuuksien rahoituksen kompensatio tehtäisiin poikkileikkaustilanteesta ilman muutoksia huomioivaa mekanismia jatkossa, joten kompensation kytkemistä esimerkiksi väestömäärän muutoksiin edes takautuvasti tulisi harkita, koska ajankohtaisen tilanteen huomioiminen on muutoin tehty hyvin uudistuksessa. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tosin jonkin verran poikkileikkausmallista taloudellisesti. Osatyökykyisten työmahdollisuudet voivat vähentyä, koska kunnilla ei olisi palkkatukityömahdollisuuksia. Kaikki eivät työllistyisi avoimille työmarkkinoille, jolloin muut palvelut voivat kuormittua lisää.

Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuu alkaisi aiemmin ja vahvemmin porrastaen (10%, 20%,

30%, 40% ja 50%) eikä jatkossa lapsikorotuksesta olisi rahoitusvastuuta mutta vastuu koskisi laajaa työttömyyttä eli palveluissa olevia. Työnhakijan siirtyessä työmarkkinatuella ansiopäivärahalle tai työttömyyspäivärahalle, alkaisi rahoitusvastuun kertymäpäivien laskenta alusta. Maahanmuuttajien tuen rahoituksessa olisi poikkeus, jossa rahoitusvastuuta ei ole 1 v. aikana kotikuntamerkinnästä ajalta sekä kansainvälistä suojelua saavien osalta kolme ensimmäistä vuotta koskien työmarkkinatuesta. Porrastusta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, koska kunnilla on järjestämisvastuu ja mahdollisuus vaikuttaa työllisyyteen jatkossa.

4.1.5 Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta. TEM vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista, mitä tulisi tehdä läheisessä yhteistyössä kuntien kanssa neuvottelukunnan lisäksi. Kuntia eli järjestäjiä tulisi kuulla aidosti. Säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut olisivat tärkeitä. Neuvottelumenettelyyn kunta joutuu, jos kyky järjestämiseen työvoimaviranomaisella olisi laskenut kaksi vuotta peräkkäin. AVI seuraisi lainmukaisuutta. Valtion ja kuntien toteuttama neuvottelu- ja ohjausprosessi tulisi tehdä mahdollisimman kehittäväksi ja jatkuvaksi toiminnaksi. Ohjausmenettely on vahva ja uusi mutta uudistuksen alussa se voi tarjota myös tukea ja ennakoitavuutta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely. Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää työnhakijoille alkuhaastattelu, työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta ja muutosturvakoulutusta. Lisäksi järjestetään myös asiantuntija-arvioinnit, työ- ja koulutuskokeilut, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin. Työkokeilun enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kotikuntakorvaus on tunnistettu. Työvoimaviranomaisten mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalta hankkimaa työvoimakoulutusta. Laissa ei edellytettäisi työvoimaviranomaisen nimenomaan hankkivan koulutusta palveluntuottajalta, vaan kunta voisi päättää koulutuksen tuottamistavan. Työnantajalle myönnettävillä tuilla tarkoitettaisiin palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea ja työolosuhteiden järjestelytukea. Henkilöasiakkaalle tukia ja korvauksia olisivat startti-raha, palveluihin hakeutumisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettävä matka- ja yöpymiskustannusten korvaus sekä palveluihin osallistumisesta aiheutuviin kuluihin myönnettävä kulukorvaus. Työvoimapalveluista työnantajille keskeisin olisi työnvälityspalvelu. Työvoimaviranomaisten ja työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavien koulutuksenjärjestäjien tulisi yhdessä suunnitella alueella toteutettava ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella toteutettava työvoimakoulutus. Työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet olisivat palkkatuki, työllistämistuki ja starttiraha sekä kulukorvaus. Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamisessa vastaisivat nykyisiä työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä ja lisäksi uusi 55 v. täyttäneiden muutosturvapalvelu. Kokonaisuutena palvelut ovat pääosin nykyisen sisältöisiä ja muotoisia eikä niihin sisälly kuin joitain muutoksia esimerkiksi keston osalta. Muutoksessa ei ole tehty palvelumuotoilua tai kehittämistä säädännön osalta vaan jatkossakin palveluketjut muotoutuisivat mainittuihin momentteihin perustuen. Tältä osin muutoksessa siirretään nykyisiä käytäntöjä mahdollisesti merkittävästi muuttuneeseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen, mistä voi seurata nopeastikin tarvetta päivittää palvelusäädäntöä uusien hyvien käytäntöjen mukaisesti.

4.1.7 Muutoksenhaku. Työvoimaviranomaisen työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain nojalla antamaan päätökseen saisi pääsäännön mukaan hakea oikaisua. Muutoksenhakukiellot kohdistuisivat päätöksiin ja ratkaisuihin, jotka perustuvat viranomaisen harkintaan. Sääntely vaikuttaa selkeältä.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Yhteistoimintamalli olisi ns. uusi TYP-laki ja toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi uusista palveluista, vaan velvollisuudesta yhteensovittaa nykyiset lakisääteiset palvelut työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta eli ns. Ohjaamo-palvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Tarkoitus on, että palvelu olisi nuorille suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua. Jos toimijoissa tunnistettaisiin myös kunta, saataisiin kunnan peruspalvelut kytkettyä paremmin monialaiseen palveluratkaisuun.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät. Työvoimaviranomainen ratkaisisi toimialueellaan työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevat edellytykset ja antaisi asiakkaanaan olevaa työnhakijaa koskevan työttömyysetuuden maksajaa eli Kansaneläkelaitosta tai työttömyyskassaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa. Lausunnot vastaisivat niitä lausuntoja, joita kukin työ- ja elinkeinotoimisto ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta nykyisin antaa asiakkaanaan olevista työnhakijoista. Lausuntoihin liittyy merkittävää työvoimapoliittista harkintaa muun muassa liittyen työnhakijan moitittavan menettelyn arviointiin ja korvauksettoman määräajan asettamiseen.

Harkintaa vaativia työttömyysturvatehtäviä nykyisin hoitava Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston Työttömyysturva- vastuualue siirrettäisiin KEHA-keskukseen. KEHA-keskus antaisi työvoimapoliittiset lausunnot työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä työvoimapoliittista harkintaa vaativissa tilanteissa. Tämän tehtävän eriyttäminen toiselle toimijalle voi tuoda sivukustannuksia palveluprosessin hoitamiseksi ja sitä tulisi vielä harkita.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta. Esitys sisältäisi voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti säännökset asiakastietojen käyttötarkoituksista, käsiteltävistä tiedoista sekä valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Esitys sisältäisi säännökset työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, jotka koostuisivat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualustasta. Valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Rekisterinpitäjäys- ja vastuumekanismit tulisi selkiyttää vähintään tulkintatasolla. Monialaisen palvelun ja sote-asiakastietojen käsittelyn rajoitukset tulisi myös selkiyttää vähintään tulkintasolla. Palvelujen yhteensovittamiseksi ja oikea-aikaiseksi järjestämiseksi tarvitaan riittävä mutta rajattu määrä asiakastietoa. Valtion tietojärjestelmän tulisi olla yhteiskäyttöinen, käyttöoikeuksien osalta joustava ja skaalautuva eri palveluihin ja asiakkuuksiin.

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin. KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi jatkossa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen. Uutena tehtävänä KEHA-keskukselle siirtyisivät palkkaturva-asiat, joita se hoitaisi keskitetysti koko Suomen alueella. Muutos on perusteltu.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut. Yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina. Yhdyspinta paikallistasolle tulisi varmistaa vähintään tulkinta- ja ohjaustasoilla.

4.1.13 Työntekijän oleskelulupa. Nykyisenkaltaisesta kaksivaiheista lupaprosessista, jossa työ- ja elinkeinotoimisto tekee oleskelulupaan liittyvän osapäätöksen, luovuttaisiin. Maahanmuuttovirasto hoitaisi prosessin. Muutos on perusteltu.

**Äänekosken kaupunki, Äänekosken
kaupunginhallitus**

23.6.2022

Järjestämis- ja rahoitusvastuu

Työnhakija-, työnantaja ja yrityspalveluiden siirtäminen TE-palveluista kuntiin on sinänsä kunnan edun mukaista ja sopii osaksi kunnan elinvoimatehtävää. Äänekosken kaupunki ei kannata laki-luonnoksessa olevaa mallia, jonka mukaan työvoimapalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytetään. Esityksestä poiketen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin tehtävään liittyvät tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle, eli kunnalle. Samalla uudistuksen yksi keskeinen tavoite integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi pystytään toteuttamaan. Lakiluonnos nykyisessä muodossa tarkoittaisi tosiasiallisesti sitä, että työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille.

Työvoimapohjavaatimus 20 000 ja yhtenäinen työssäkäyntialueen vaatimus ohjaa jo suoraan perustamaan maakuntapohjaisia yhteistoiminta-alueita lain edellyttämien tehtävien hoitamiseksi. Yhtenäinen työssäkäyntialue muodostuu usein maakunnan suurimman toimijan kanssa, ei niinkään pienempien kuntien kesken. Pienille ja keskisuurille kunnille 20 000 työvoimapohjavaatimus on liian suuri.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalla asetettu vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja yli 20.000 henkilön työvoimapohjasta on suurissa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkaraajainen. Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla kunnilla ja kuntien tulee voida sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka he tekevät järjestävät. Tärkeää uudistuksessa on, että rahoitusvastuu ja järjestämisvastuu ovat samalla taholla.

Rahoitusvastuun osalta tärkeää on varmistaa riittävä rahoitus siirtövaiheessa, mahdollisissa suhdannevaihteluissa ja kuntien muuttotappio-/voittolanteissa. Kannustavan rahoitusmallin osalta rahoitus tulee kunnalle, eikä järjestämisvastuussa olevalle taholle. Lakiluonnosta tulisi muuttaa niin, että työttömyysetuuden kuntien rahoitusvastuuta pienennetään ja osin siirretään hyvinvointialueille. Näin ollen myös hyvinvointialueille olisi kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveyspalveluita työllistymistä edistävällä tavalla.

Lakiluonnoksen mukaisessa kannustavassa rahoitusmalliin vaikuttaa suhdannevaihtelut siten, että noususuhdanteen aikaan kustannukset ovat kunnalle vähäisemmät ja laskusuhdanteen aikaan kustannukset kunnille taas kasvavat. Kuntien rahoitusvastuulla oleville työttömyysetuuskustannuksien muutokselle tulisi myös asettaa katto, jonka ylittävältä osalta valtio kantaa vastuun. Katon ylittävältä osalta rahoitusvastuun siirto valtion vastuulle on perusteltua, sillä valtion taloudessa on enemmän taloduellista liikkumavaraa ja riskinsietokykyä kohdata äkillisiä suhdannemuutoksia kuin kuntien taloudessa.

Tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnille täysimääräisinä on hyvä asia.

Työllisyyspalveluiden rahoitus

Työvoimapaalveluiden rahoituksen kohdentaminen kunnille tehtäisiin esityksen mukaisesti kahden kriteerin perusteella siten, että 30 pro-senttia kohdennettaisiin laajan työttömyyden perusteella ja 70 % 18-64 vuotiaiden määrän perusteella. Lakiluonnosta tulee muuttaa siten, että laajan työttömyyden perusteella kohdennettavan rahoituksen osuutta korotetaan vähintään 50 %:iin ja 18-64 vuotiaiden määrään perustuvaa rahoitusosuutta alennetaan vastaavasti. Rahoituskriteerien painoarvon muutos on perusteltua, sillä työllisyyspalveluiden julkinen rahoitus ja resurssit ovat työllisyystavoitteen saavuttamiseksi vaikuttavinta juuri korkean työttömyyden alueilla.

Laskennallisen kuntakohtaisen nykytilan perusteella Pohjoisessa Keski-Suomessa käytetään nykyisin TE-palveluiden rahoitusta selvästi enemmän kuin alueelle tuleva valtionosuuslisäys. Palveluiden tämänhetkinen käyttö perustuu asiakastarpeisiin sekä kuntien omaan aktiivisuuteen edistää työllisyyttä. On epätarkoituksenmukaista, että uudistus vähentää merkittävästi nykytilan laskennallista rahoitusta. Valtionosuuskriteerien muutos (50-50) tasoittaisi tätä eroa.

Toisena tärkeänä asiana olisi pidentää siirtymäaikaa esitetystä kahdesta vuodesta. Siirtymäkauden rahoitus tulisi olla myös laajemmin porrastettu, esimerkiksi joulukuu 2024 ja 2025 rahoituksen ta 75 %, vuoden 2026 50 %, ja vuoden 2027 25 % tulisi laskennallisen nykytilan perusteella, loppuosa valtionosuuskriteereihin. Vuodesta 2028 lähtien voitaisiin vasta siirtyä kokonaan valtionosuusrahoitukseen. Perusteena tähän on muutoksen toimeenpanokyvyn varmistaminen kunnissa. Huomioitavaa on, että Keski-Suomen alueen kunnista ei ole mukana työllisyyden kuntakokeilussa. Myös tämä perustelee sitä, että valmisteluajan rahoitus tulee turvata.

Palkkatuki

Lakiesityksen pohjalta kuntien palkkatukityöllistäminen loppuu lain voimaantulon jälkeen. Äänekosken kaupungin ehdotus on, että kuntien palkkatukityöllistäminen jatkossakin kirjautuu osaksi laki-sääteistä palvelua ja kustannukset kirjautuisivat osaksi valtion-osuus pohjaa. Näin ollen kuntien motivaatio palkkatukityöllistämässä säilyisi. Kuntien palkkatukityöllistäminen on mahdollistanut työelämään paluun heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja osa-työkykyisille sekä tällä tavoin on voitu tukea jatkotyöllistymistä avoimille työmarkkinoille.

Monialainen yhteispalvelu

Lakiin työllistämistä edistävästä monialaisesta palvelusta tulee kirjata näkyviin myös kunta yhtenä toimijana, jotta kuntien omat palvelut olisivat osana monialaista yhteispalvelua. Riskinä on, että tietosuoja-asioista kuntien omat palvelut jäisivät hyödyntämättä monialaisen palvelutarpeessa olevan asiakkaan kohdalla. Samoin myös eri tietojärjestelmien olisi oltava kunnan käytössä parhaan mahdollisen asiakaspalvelun ja palvelutarpeen takaamiseksi.

Työttömyysturvatehtävät

Ehdotamme työttömyysturvatehtävien siirtämistä kokonaisuudessa kuntiin myös harkintaa vaativien tehtävien osalta, jotta asiakkaan kokonaistilanteen tunnistaminen ja asioiden eteenpäin saattaminen olisi yksissä käsissä.

Henkilötietorekisteri

Henkilötietorekisterin ja tilastointitietojen tarjoaminen kunnille on hyvä asia, mutta tärkeää on olla selvät vastuajaot kuntien, yhteistoiminta-alueen ja valtion välillä rekisterien ja tietojärjestelmien ylläpidosta ja käyttöoikeuksista sekä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietorekisterin ja tietojärjestelmien ylläpito sekä koulutus vaatii sekä resurssia, että rahoitusta kunnalta, vaikka ne tulisi keskitetysti valtiolta.

Pohjois-Karjalan ELY

23.6.2022

Esityksessä on vahva henkilöasiakas- ja työvoimapalvelujen teknisen siirron painotus. Muilta osin esitys jää kapeaksi. Etenkin laajempi työllisyyden hoidon, osaamisen kehittämisen ja yrityspalvelujen huomioiminen jää ohueksi.

Lapin liitto, Knutars Heli

23.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Lapin liiton näkemyksen mukaan kuntapohjainen työvoimapalvelumalli esitys on toimiva, mutta esittää kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin asioihin. Uuden mallin mukaisessa esityksessä työvoimapalveluiden järjestämisvastuu tulisi siirtyä kunnille, eikä kuntien muodostamille keinoitekoisille yhteisalueille. Kuntien tosiasiallisesti toimintamahdollisuudet tulee turvata riittävillä resursseilla ja rahoituksella. Esityksessä kuvaillut laajat alueet sekä järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottaminen soveltuvat erityisen huonosti harvaan asutuille -ja pitkien etäisyyksien alueille, kuten Lappiin.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan kunnille, antaisi kunnille todellisen vastuun työvoimapalveluiden järjestämisestä ja kannustaisi kuntia myös ennalta-ehkäisevään työhön. Kunnat voisivat myös silloin huomioida kunkin kunnan alueelle parhaiten sopivat toimintatavat ja minimoida yhdyspintahaasteet. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kunnat tekemään yhteistyötä keskenään, mutta toiminnan onnistumisen kannalta tulisi luottaa luonnollisiin yhteistyöväyliin, eikä keinoitekoisesti pakottaa kuntia yhteistoiminta-alueiksi. Työnhakijan etuna voidaan pitää lähellä työnhakijaa tehtyjä päätöksiä, joita ei laajoilla yhteistoiminta-alueilla saavuteta.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esityksessä kuvatun mukaisesti kunta voisi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos määrä on alle tämän, niin kuntien on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alueita, niin monen kunnan kanssa, että vaadittu työvoiman määrä 20 000 tulee täyteen. Työllisyysalueen muodostamisessa on myös huomioitava vaatimus siitä, että alueen tulee olla yhtenäinen ja työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta yhtenäinen alue. Käytännössä Suomessa itsenäisiä kuntien muodostamia työvoima-alueita olisi noin 26 kappaletta. Esityksessä on myös kuvattu, kuinka yhteistoiminta-alueet muodostetaan, jos kunnat eivät pääset niistä itsenäisesti sopimukseen.

Lapin liiton näkemyksen mukaan 20 000 henkilön työvoiman määrä on keinotekoinen luku, joka on tarpeettoman korkea Suomen kokonaisväkilukuun nähden. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta voi sopia suurten kaupunkien ja niitä ympäröivien kuntien työvoimapohjan

muodostamiseen, mutta Suomessa on paljon haja-asutusalueita, joilla 20 000 hengen työvoimapohjan vaatimus vaarantaa työvoimapalveluiden toimivan toteuttamisen.

Järjestämisvastuun edellytykset eivät huomioi Suomen maantieteellistä monimuotoisuutta, mikä asettaa työnhakijat epätasa-arvoiseen asemaan. Lapin maakunnassa, joka kattaa pinta-alaltaan kolmanneksen Suomesta, jouduttaisiin muodostamaan käytännössä kaksi työvoima-alueita. Näin laajoilla alueilla asiakkaan palvelutarpeeseen vastaaminen vaarantuu. Kuntaliiton lausunnossa todetaan, että edellytetty 20 000 hengen työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa ja tämä yhdistettynä yhtenäiseen työssäkäyntialueeseen laajentaa työvoima- ja väestöpohjaa entisestään. Malli sopii erityisen huonosti haja-asutusalueille myös sen vuoksi, että ikärakenne on kaupunkien ulkopuolella iäkkäämpi. Ehdotuksessa ei ole perusteltu selkeästi, mihin selvitykseen esitetty 20 000 hengen työvoimapohja perustuu, ja mitä hyötyjä sillä saavutetaan.

Kun huomioidaan liian laaja työvoimapohja, niin esityksen perimmäinen tarkoitus, työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle, ei näytä olevan mahdollista. Esitetyssä mallissa siirretään työvoimapalvelut valtiolta liian laajoille yhteistoiminta-alueille, joiden muodostamista ei voida perustella asiakkaan näkökulma huomioiden. Järjestämisvastuu tulisi palauttaa aidosti kunnille, jotka voisivat sopia kuntalain mukaan keskenään siitä, kuinka he tehtävät tulevaisuudessa järjestävät. Tämä ratkaisu mahdollistaisi aidosti asiakkaan tarpeita kunnioittavien ratkaisujen tekemisen, sillä palveluiden järjestäjänä kunnat osaavat parhaiten arvioida millä mallilla työvoimapalveluiden järjestäminen on tehokkainta.

Perustuslaki ja säätämisjärjestys

Annetun esityksen mukaan työvoimapalvelut siirtyisivät lähes koko maassa järjestettäväksi yhteistoiminta-alueilla. Yhteistoiminta-alueet rajoittavat kunnallista itsehallintoa ja olennaista onkin arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi.

Esityksen mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää palvelu on merkittävästi heikentynyt kahden vuoden aikana. Vertailussa käytetään apuna muita vastaavia työvoimaviranomaisia. Mikäli tilanne ei kohennu ministeriön laatiman toimintasuunnitelman avulla, tulee ministeriöiden laatia arvio siitä, onko työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalvelut merkittävästi heikentynyt.

Työ- ja elinkeinoministeriölle suunniteltua valvontaroolia voidaan pitää poikkeuksellisena. Esitys antaa ministeriölle mahdollisuuden myös käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtava neuvottelumenettely, mikäli työllisyysalueen kyky järjestää palvelut on merkittävästi heikentynyt. Päätöksen alueiden muuttamisesta tekisi valtioneuvosto. Valvontaroolilla voi siis olla merkitystä myös alueisiin, joilla työvoimapalveluiden järjestäminen on onnistunut.

Lapin liitto yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely rikkovat perustuslaissa 121§ tarkoitettua määritelmää kunnallisesta itsehallinnosta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksen mukaisesti valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti, mikä on kannatettava rahoitusmalli. Lapin liitto kuitenkin yhtyy Kuntaliiton lausunnossa esiin nostettuun kehittämiskohteeseen. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden 2024 talousarvioiden perusteella. Vuoden 2019

talousarvioon perustuva laskelma on vanhentunut jo ennen lakiesityksen julkistamista ja voi johtaa isoihin korjauksiin.

Lakiesityksessä palveluiden järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on eriytetty toisistaan. Tämä aiheuttaa jo edellä lausunnossamme esitettyjä haasteita palveluiden asiakaslähtöiseen valvontaan, mutta se johtaa myös siihen, että tehtävien rahoitus kuuluu jokaisen kunnan perustehtäviin, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät kuuluvat vain järjestäjille. Suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu jakautuisivat hyvin epätasa-arvoisesti, mikä korostuu erityisesti Lapissa, jossa työvoimapohja on pieni, mutta työssäkäyntialue Suomen laajin.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan vastuu palveluiden tuottamisesta olisi käytännössä Suomen mittakaavassa suurilla yhteistoiminta-alueilla, joiden rahoitusvastuu olisi kunnilla. Lisäksi on huomioitava, että esityksessä annetaan poikkeuksellinen valvontavastuu valtiolle, joka poistaa kuntien tosiasiallisen itsemääräämisoikeuden.

Lapin liitto näkee, että vastuiden eriyttämistä ei ole selvitetty tarpeeksi huolellisesti esityksessä. Jo esityksessä tulisi pystyä arvioimaan, että miten ratkaistaan, kuuluvatko havaitut epäkohdat järjestäjän vai tuottajan vastuulle. Miten arvioidaan esimerkiksi sitä johtuvatko puutteet toiminnassa rahoituksessa olevista puutteista vai järjestäjän toiminnassa olevista puutteista? Vastuiden eriyttämistä tulisi pohtia myös tästä näkökulmasta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tehtävät tulisi siirtyä nykyisiltä Te-toimistoilta suoraan uusille työvoimaviranomaisille. Tehtävien siirrossa ja uudelleen organisoinnissa on lähdettävä tarkastelemaan tilannetta asiakasnäkökulma edellä. Siirtyvien tehtävien tulee muodostaa selkeä kokonaisuus, joka mahdollistaa asiakkaan palvelemisen ns. yhden-luukun-periaatteen avulla.

Työvoimaviranomaisen palveluihin tulee tulevaisuudessakin kuulua työnvälityspalvelut, tieto- ja neuvontapalvelut, työnhaku-, ura ja työhönvalmennuspalvelut sekä työvoimakoulutus. Esityksessä ei ole selkeästi kuvattu, mitkä luetelluista palveluista siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on lopullinen tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Lapin liitto katsoo, että kaikki työvoimapalveluihin liittyvät osakokonaisuudet tulisi siirtää uusille työvoimaviranomaisille, jotta palvelu on selkeä, asiakaslähtöinen kokonaisuus.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialainen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että tietosuojasyistä monialaisen tuen piirissä olevien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida yhteen sovittaa joustavasti kuntien muiden toimintojen kanssa esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalveluiden kanssa. Esityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava. Kunta tulisi kuitenkin lisätä toimijoihin, jotta palveluiden yhteensovittamisessa saadaan vaikuttavia asiakkaiden työllistymiseen johtavia palvelukokonaisuuksia osana kuntaekosysteemiä.

Esityksen mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuisi asiakkaan tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Lapin liitto pitää ehdotusta kannatettavana.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksen perusteella jää epäselväksi, miten nuorten monialaisen tuen yhteistoiminta ja työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä tai häilyvää.

Lähtökohtaisesti asiakkaiden ohjaus heidän tarpeensa mukaiseen palveluun tulee olla yhdenmukaista ja asiakkaille selkeää. Ei ole kannatettavaa, että säädöksen mukaan KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen. Nuorten palveluista tulisi muodostaa palvelukokonaisuuksia, jotka sisältävät erilaisia tehtäväkokonaisuuksia esimerkiksi valmennukset. Valmennukset tulisi kuulua kunnan tehtäviin, jotta nuorten palveluiden yhteensovittaminen olisi mahdollisimman joustavaa ja ketterää.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien vastualueen siirtäminen Keha-keskukseen on Lapin liiton mielestä kannatettavaa, koska tällä pystytään varmentamaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksessä ehdotetaan, että KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat itse päättää käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Miten varmistetaan valtion järjestämän asiakastietojärjestelmän kehittäminen ja toimivuus vastamaan esimerkiksi tiedolla johtamisen tiedon tuottamisen tarpeisiin, jos käyttäjämäärä jää alhaiseksi. Yhteinen asiakastietojärjestelmä turvaisi ajantasaista tiedonkulkua asiakkaan muuttaessa alueelta toiselle esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa hiljattain käyttöön otettu Kanta-asiakastietojärjestelmä on asiakkaalle sama asuinpaikasta riippumatta. Mikäli otetaan käyttöön eri asiakastietojärjestelmiä tulisi varmistaa, että ne voidaan yhteensovittaa siten, että tieto siirtyy järjestelmästä toiseen reaaliajassa ja tietoa pystytään hyödyntämään tiedolla johtamisen tarpeisiin.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

**Mikkelin kaupunki, Mikkelin
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269**

22.6.2022

Mikkelin kaupunki on toteuttanut kuntakokeilua hyvässä yhteistyössä seudun kehyskuntien kanssa. Lähtökohdat sille, että Mikkelin seudulle on mahdollista muodostaa kaupungin rajoja laajempi elinkeinotoimintaa tukeva työllisyysalue ovat hyvät. Kuntakokeilu on jo ensimmäisen toimintavuoden aikana osoittanut, että työvoimapalvelujen paikallisuus tarjoaa henkilöasiakkaille keskeisen palvelun lähellä omassa kunnassa. Tätäkin merkityksellisempää on se, että lähipalvelu tarjoaa myös mahdollisuuden palvella kunnan omien yritysten tarpeita paikallisasiantuntemukseen perustuen. Lakiesityksen tavoite riittävän laajasta työllisyysvarannosta saa hyvän toteutumispohjan.

Mikkelin kaupunki kannattaa Kuntaliiton esitystä järjestämisvastuun asettamisesta jokaiselle kunnalle, koska se asettaisi parhaat edellytykset sopia niistä käytännöistä, joista työvoimapalvelujen järjestämisessä laajalla alueella tulee sopia. Pelkkä työllisyysalueen työvoimamäärän minimin asettaminen ei ratkaise sitä, miten kunkin kunnan tulee työllisyysalueella vastuunsa kantaa. Rahoituksen ja järjestämisvastuun kohdistaminen kaikille kunnille takaisi paremmat lähtökohdat kohdata valmisteluprosessin tavoitteet.

Työllisyysalueiden minimikriteerin seuraaminen (esim. 20 000 työvoima) vie huomion enemmän hallintorakenteen edellytyksiin kuin alkuperäiseen tavoitteeseen elinvoimaisuuden ylläpitämisestä tai lisäämisestä. Mikäli työllisyysalue joutuu toimenpiteiden kohteeksi sen vuoksi, ettei täyty enää työllisyysalueelle asetettuja kriteerejä, on valtioneuvostolla oikeus tehdä muutoksia työllisyysalueiden rakenteisiin. Nämä muutokset koskettavat kyseistä työllisyysaluetta ja sen kuntia, mutta myös niitä työllisyysalueita, joihin muutokset vaikuttavat. Palveluiden tuottamisen järjeistäminen oletettavasti tapahtuisi ilman tällaista kriisikuntamenettelyäkin ja sille tulisi suoda joustavammat perinteiseen kuntien yhteistyöhön perustuvat käytännöt.

Tehtävien rahoituksen osalta Mikkelin kaupunki yhtyy Suomen Kuntaliiton esitykseen, jossa suhdannevaihtelujen vaikutukset pyrittäisiin ottamaan paremmin huomioon. Lakiuudistuksen henki on se, että kunnan kannattaa pyrkiä edistämään työllisyyttä ja myös rahoitusmalli osaltaan siihen pyrkii vaikuttamaan. Haastavassa taloustilanteessa oleva kunta ei kaipaa tämän uudistuksen taholta ylimääräistä haastetta talouspohjansa vahvistamiseen. Kombikriteerin painoarvon muuttaminen Suomen Kuntaliiton esittämällä tavalla pienentäisi tällaisten kerrannaisvaikutusten riskiä. Siirtymäajan pidentäminen olisi myös suotavaa, koska esitetty aika kolme vuotta ei anna riittävästi aikaa saada tietoa uudistuksen vaikutuksista kuntien talouteen ja talouden suunnitteluun.

Palkkatuen myöntämiseen liittyvät uudistukset aiheuttavat seurauksena nykyisten ns. välityömarkkinoiden kutistumisen tai voimakkaan uudelleen muotoutumisen. Uudistukselle on tarvetta, mutta kuntien rooli esim. laskusuhdanteiden aikana työllistävinä yksikköinä on ollut merkittävä. Mikäli uudistuksen vaikutukset myös kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksiin ovat negatiiviset voi tämä lisätä työvoimavarannon polarisoitumista. Mikkelin kaupunki yhtyy Suomen kuntaliiton esitykseen siitä, että aikaisemmin välityömarkkinoille työllistyvien osuus noteerattaisiin uudistuksessa osaksi laajan työttömyyden kriteeriä tilastoinnin kautta ja tällä tavalla heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistäminen saisi edelleen huomiota ja kannatusta. Julkisista työvoimapalveluita koskevan sääntely osalta haastavaksi uudistuksen tekee se, että palvelujen kokonaisuus on niin mittava ja uudistuksen peruslähtökohta on nykyisen valtion hallinnossa olevan henkilöstön siirtyminen kuntiin nykyisine tehtävineen. Lisäksi tehtävänjako valtiolle jäävien ja kunnille siirtyvien kokonaisuuksien osalta kaipaa vielä tarkennuksia.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan osalta (TYP-palvelu) kannatettavaa on nykyisten TYP-asiakkuuden kriteerien poistuminen. Sen sijaan kuntien rajaaminen pois moniammatillisen palvelun tuottajista ei ole kannatettavaa. Monialainen yhteistoiminta on osa ekosysteemiajattelua ja on täysin mahdollista, että kunta tuottaa palveluja, joita on tarkoituksenmukaista lisätä osaksi työllistymistä edistäviä monialaisen tuen yhteistoimintaa.

Asiakastietojen käsittelyn ja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen sekä palvelualueen osalta Mikkelin kaupunki yhtyy Suomen kuntaliiton antamaan lausuntoon.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Marttilan kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

Marttilan kunnanhallituksen lausunto 20.6.2022:

TE2024-uudistus on iso rakenteellinen muutos ja TE-palvelujen siirto kuntiin iso ja merkittävä tehtävä. TE-palveluiden siirtyminen kunnille on luonnollinen jatkumo työllisyyden kuntakokeiluille. Kuntakokeiluiden aikana kunnan osaaminen työllisyyden lakisääteisten tehtävien hoidossa on vahvistunut. Kunnissa ollaan lähellä asukkaita, avoimia työmarkkinoita, työllisyyttä edistäviä palveluita sekä paikallisia toimijoita ja yrittäjiä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueille kunnan työllisyyttä edistävän toiminnan painopiste siirtyy kunnan elinvoiman edistämiseen.

Lakiesityksessä esitetään vaatimusta 20 000 henkilön työvoimapohjasta. Alueen koon muodostamisen kannalta on tärkeämpää miettiä todellisia työssäkäyntialueita. Lähtökohtana tulisi olla kunnan mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Lakiesityksen mukaan työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Miten tulevassa laissa huomioidaan kuntien yhdenvertaisuus ja paikalliset ratkaisut?

Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kuntien tulee saada itse sopia kuntalain mukaisesti, kuinka ne järjestävät tehtävän. Uudistus ei saa heikentää kuntien jo olemassa olevia toimivia yhteistyömuotoja. Marttilan kunta on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Salon kaupungin ja Koski TI:n kunnan kanssa. Tämän kokeilun valmistelu ja toteutus on osoitus siitä, että kuntien sopimusvastuun puitteissa pystytään luomaan toimivat ja tarkoituksenmukaiset rakenteet. Tätä ei saa jäykällä vähimmäisvaatimuksilla vaarantaa.

Positiivista lakiehdotuksessa on, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. On perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määritellään siirtovuoden 2024 talousarvion pohjalta. Rahoituksen tulisi perustua tehtävien laajuuden ja vaativuuden arviointiin eikä nykyisen palvelujärjestelmän kykyyn toimeenpanna tehtäviä. Rahoituksessa tule huomioida, että vallan ja vastuun tulee kulkea käsi kädessä.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on lakiesityksessä vain 30 %. Marttilan kunta esittää, että sen painoarvoa korotetaan. Parempi suhdeluku olisi 50/50 %. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Lisäksi sopeutumisaika muutokseen on liian lyhyt. Koska tehtävät siirtyvät kunnille 1.12.2024, esitetty siirtymäaika on esitetyn kolmen vuoden sijaan tosiasiallisesti vain kaksi vuotta ja yksi kuukautta.

Lähtökohtaisesti tehtävien siirrosta aiheutuneiden kustannusten kompensointi täysimääräisesti on kuntien kannalta myönteinen, mutta kompensointilukitseminen poikkileikkaustilanteeseen ei ole perusteltua. Tämä johtaa siihen, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensointi pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu siirtyisi kunnille. Työmarkkinatuen rahoitusvastuu olisi jäämässä kunnille samalla, kun viedään työväliteitä pois. Lausuntoesityksen mukaan kuntien rahoitusvastuuta työmarkkinatuesta poistavat vain työttömän työnhakijan työllistyminen, opiskelu tai työnhaun katkeaminen. Heikommassa työmarkkina-asemassa oleville on tärkeää olla monia muitakin palveluita työllistymisen edistämiseksi. Työllistymistä edistävät ja työtöntä aktivoivat palvelut tulee ottaa huomioon kuntien rahoitusvastuussa työmarkkinatuesta.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, mikä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on heidät palkattava normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä ja heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita, jolloin kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä eikä tämä aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Uudistuksen yhteydessä esimerkiksi kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle, mutta hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita siten, että pitkään työttömänä olleet siirtyisivät mahdollisimman nopeasti työmarkkinoille tai oikeamman etuuden piiriin, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Mikäli henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden piiriin, tulisi tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu siirtää hyvinvointialueelle.

Työelämäyhteyttä ollaan rakentamassa kahteen paikkaan. Osa palveluista jää kuntiin ja sote-palvelut siirtyvät 1.1.2023 hyvinvointialueille. On tärkeää huomioida mahdollisuus monialaiseen työskentelyyn ja tietojen vaihtoon kuntien, työvoimaviranomaisten, hyvinvointialueiden ja Kansaneläkelaitoksen kesken. Lakiesityksessä ehdotetaan uutta lakia työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Positiivista esityksessä on, että jatkossa monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotuksen mukaan monialaisen

tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, Kansaneläkelaitos ja hyvinvointialue. Palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien elinvoima- ja osaamispalveluiden kanssa tietosuojasyistä, jollei kunta ole toimijana mukana. Kunta tulee lisätä toimijaksi mukaan yhteistoimintamalliin, jotta voidaan yhteensovittaa asiakkaan palveluita ja mahdollistaa lähipalveluita. Toimijoiden välisen tiedonvaihdon perusta tulee vahvistaa laissa ja huomioida kuntien rooli toimijana kaikissa yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Tiedonvaihdon tulee olla saumatonta ja ongelmattonta eri toimijoiden kesken.

Valtion rooli työvoimapalvelujen järjestämisen valvojana sekä esityksessä määritetyn neuvottelumenettelyn käynnistäjänä on ongelmallinen suhteessa perustuslain takaamaan kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen. Työllisyyspalveluidenkin järjestämisen kohdalla ongelmatilanteissa valtion roolin tulisi olla ensisijaisesti kuntia tarvittaessa ohjeistava ja tukeva eikä pakotteita asettava. Valtion tulisi huomioida roolinsa uuden mahdollistajana ja antaa kunnille aidosti liikkumatilaa kuntapohjaisten työllisyyspalvelujen luomisessa.

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Keskeiset ehdotukset

Kommentit keskeisten ehdotusten osalta on pääsääntöisesti jaettu muihin kohtiin.

Sen lisäksi HPL on jonkun verran huolissaan siitä, ettei työllisyyspalveluihin ole lainkaan ns. korvamerkittyä rahaa. Vaarana on, että muut akuutimmat kunnan palvelut (esim. sote) rahoitetaan ensin, eikä sen jälkeen työllisyyspalveluiden tuottamiseen jää varoja. Tämä olisi erittäin lyhytnäköistä ja huolestuttavaa.

HPL on pohtinut myös sitä, onko rahoitusmalli sellainen, että se kannustaa ja palkitsee riittävästi hyvästä työllisyysneuvonnasta eikä suuresta työttömien määrästä.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Kommentit luvuista 4.11–4.12

Järjestämismallin uudistaminen

Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista ehdotetaan HE-luonnoksessa siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin.

HE-luonnoksen mukaan järjestämismallin siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. HE-luonnoksen mukaan valtio vastaisi kokonaisvastuullisena tahona kuntien työllisyysneuvonnasta ja

arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi myös työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. HE-luonnoksen mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työvoiman määrällä tarkoitettaisiin Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoon perustuvaa työvoiman määrää, joka koostuu 18–64-vuotiaista kunnan asukkaista, jotka ovat pääasiallisen toimintansa mukaan työllisiä tai työttömiä. Työvoimaan luetaan sekä työlliset että työttömät.

Sen sijaan kaikkien kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Riittävän työvoimapohjan lisäksi työllisyysalueelta edellytettäisiin, että se muodostaa maantieteellisesti yhtenäisen alueen, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva.

Työllisyysalueen kuntien yhteistoiminnassa olisi kysymys kuntien lakisääteisestä yhteistoiminnasta. Kuntalain 8 §:n mukaan lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu on kunnan puolesta toisella kunnalla tai kuntayhtymällä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi siten sopia joko kuntalain 51 §:ssä tarkoitettulla tavalla tehtävän antamisesta vastuukunnan hoidettavaksi tai perustaa tehtävän hoitamista varten mainitun lain 55 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymä. Ns. perälautasääntely antaisi valtioneuvostolle oikeuden päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen, jos jokin kunta, jonka työvoiman määrä on alle 20 000, jäisi jostain syystä työllisyysalueiden ulkopuolelle. Perälautasääntely antaisi valtioneuvostolle työllisyysalueisiin liittyvää päätösvaltaa myös muissa tilanteissa kuten silloin, kun työllisyysviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja olisi merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämässä neuvottelumenettelyssä laaditusta toimintasuunnitelmasta huolimatta.

Vantaan kaupungin mukaan järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin valtionosuusrahoitus eli tulot ja menot on kohdennettu samalle järjestäjälle. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 on sen kuuluttava kuitenkin työllisyysalueeseen. Työllisyysalueen muodostaville kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 §:n mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Valtioneuvostolle ehdotettu oikeus päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen (ns. perälautasääntely) ei ole täysin ongelmaton kunnallisen itsehallinnon kannalta. Tilanteet, joissa kunnat ”pakotettaisiin” yhteistyöhön ulkopuolisen tahon toimesta, eivät ole toivottavia.

Pakkoyhteistyöllä ei saada hyödynnettyä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia optimaalisella tavalla. Lisäksi Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, mitä HE-luonnoksessa lausutaan työvoimaviranomaisen velvollisuudesta tarjota palveluja henkilöasiakkaille, joilla on koti- tai toimipaikka työvoimaviranomaisen toimialueella eli kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muualta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti. Henkilöasiakkaan kotikunta olisi tällöin velvollinen korvaamaan aiheutuvat kustannukset.

Kokemus on osoittanut, että henkilön väestötietojärjestelmään merkitty kotikuntamerkintä ei vastaa aina henkilön tosiallista olinpaikkaa erityisesti niiden osalta, joilla on Poste Restante- osoite. Henkilöllä voi siis olla väestötietojärjestelmässä merkittynä kotikunnaksi Vantaa, mutta postiosoitteeksi merkittynä samaisessa järjestelmässä Poste Restante-osoite johonkin toiseen kuntaan, jossa henkilö on saattanut asua tosiasiallisesti jo pidempään, jopa vuosia. Edellä mainittu asetelma voi johtaa irvokkaaseen lopputulemaan: kunta joutuisi kantamaan rahoitusvastuuta sellaisen henkilön työttömyysturvasta, joka asuu todellisuudessa muualla. Tällöin ”väärä kunta” voisi joutua vastaamaan myös palvelujen kustannuksista. Em. syistä väestötietojärjestelmän kotikuntamerkintä tulisivikin voida perustellusta syistä kyseenalaistaa ja asiasta säätää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 luvussa.

Vantaan kaupungin mukaan olisi perusteltua, että kunta voisi harkintansa perusteella itse ratkaista sen, tarjoaako se työvoimapalveluita toisen kunnan henkilöasiakkaalle. Lisäksi työnantajalle tarjottujen palveluiden kustannuksista pitäisi voida laskuttaa työnantajan kotipaikan mukaista kuntaa. Samoin muutosturvan osalta tulisi olla mahdollista hakea korvausta muille kuin kunnan oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Kommentit luvuista 4.13–4.1.4

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapalvelut ehdotetaan säädettäväksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Vantaan kaupungin mukaan on perusteltua, että tähän uuteen valtionosuustehtävään myönnetään kunnille täysimääräinen rahoitus, niin kuin nyt esitetäänkin.

Siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Sen sijaan kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennettaisiin vieraskielisyyskriteerin perusteella, lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutumiskoulutusta, johon kunnille osoitettaisiin erillinen laskennallinen korvaus.

Työikäisen väestön eli 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtionosuuskriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin ns. laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat henkilöt luettaisiin mukaan työttömien määrään.

HE-luonnoksessa ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa, jonka aikana toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirtyvien tehtävien osalta. Kunnille siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 25 prosenttia vuonna 2026. Laskennallisin perustein kohdennettava osuus olisi mainittuina vuosina vastaavasti pienempi. Kolmantena kokonaisuutena vuotena rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisin perustein. Vantaan kaupungin mukaan siirtymäajan tulisi olla ehdotettua pidempi.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

HE-luonnoksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta varhennettaisiin ja kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101: stä työttömyysetuuspäivästä ollen 200 maksupäivään saakka 10 prosenttia työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Korkeimmillaan rahoitusvastuu olisi 50 prosenttia 701 maksupäivästä eteenpäin ilman takarajaa. Maahanmuuttajien työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin kuitenkin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden (1) ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Toinen poikkeus koskisi kansainvälistä suojelua saavia ja heihin rinnastettavia henkilöitä, joiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista kolme (3) vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä.

Vantaan kaupungin mukaan em. poikkeusaikoja tulisi kuitenkin pidentää, koska ulkomailla syntyneiden työllisyysaste on matalampi kuin maassa keskimäärin, eikä heidän työllistymisensä helpotu heti yhden (1) tai kolmen (3) vuoden jälkeen, koska heillä on pidempikestoinen ja intensiivisempi palvelutarve. Vantaan kaupunki esittää, että valtio kantaa rahoitusvastuun maahanmuuttajien työmarkkinatuesta kolme (3) vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä ja viisi (5) vuotta kansainvälistä suojelua saavista ja heihin rinnastettavista henkilöistä.

Vantaan kaupunki katsoo lisäksi, että hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista eli maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystieteiden piiriin, tämän kohderyhmän rahoitusvastuu olisi perusteltua siirtää hyvinvointialueille, jotka palvelun tuottaa. HE-luonnoksessa ei

ole asetettu hyvinvointialueille taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia siten, että tämä kohderyhmä etenisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyysetuudelle. On kohtuutonta kunnille, että ne joutuvat kantamaan taloudellista vastuuta sellaisten pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan rahoituksesta, jotka ovat toisen viranomaisen palveluissa.

Kunnan rahoitusvastuun lisääntymisen kompensointi. Koska työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtionosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti, sisällytettäisiin HE-luonnoksen mukaan valtionosuusjärjestelmään erillinen tasausmenettely. Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen tasauksena kunnan valtionosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri.

Nämä korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen.

Vantaan kaupunki ilmaisee huolensa siitä, että jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensointitaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Taustalla on yleinen kehitys, jossa työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Esimerkiksi Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäisten määrä kasvaa Vantaalla vuoteen 2035 mennessä 28 078 henkilöllä, mikä tarkoittaa 7 678 121,94 € alikompensointiä ehdotetussa ”staattisessa mallissa”. Näin ollen on välttämätöntä tarkistaa kompensointitasoa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Työikäistenh svu 2055 Alikompensutio 2035

Helsinki	30803	6 167 076,46 €
Espoo	31824	7 566 269,57 €
Tampere	24508	5 650 262,54 €
Vantaa	28078	7 678 121,94 €
Oulu	12707	3 977 345,13 €
Turku	10312	2 918 032,17 €

Suhdannekatto. Kuntien työttömyysturvakustannusten kasvulle tulee asettaa myös matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun.

Suhdannekatto on mahdollista määrittellä jokaiselle järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella suhteessa poikkileikkaushetkeen laukaisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, että ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyystilanteen kohentumiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

HE-luonnoksessa kompensointitaso poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Mikäli kompensointitaso säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmältä aikaväliltä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensointimalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamaksujen lisäystä. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinakulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensointitaso uhkaa jäädä liian pieneksi normaalitilanteeseen nähden.

Kommentit luvusta 4.16

Yritysten kehittämispalvelut/elinkeinopalvelut

HE-luonnoksen mukaan yritysten kehittämispalvelut jäisivät valtiolle ja olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja.

Vantaan kaupungin mukaan kehittämisspalvelut olisi kuitenkin perustelua siirtää TE 2024-uudistuksessa valtiolta kunnille, jotta saadaan muodostettua järjeviä kokonaisuuksia ja selkeitä palvelupolkuja. Vantaan kaupungin näkemys on, että suurilla kaupungeilla on tarvittava kyvykkyys tuottaa em. palveluita, koska yritysten kasvua tukevia palveluja on jo kehitetty. Suurille kaupungeille olisi mahdollista harkita myös erillISRatkaisua tai kumppanuussopimusta, niiden elinvoiman turvaamiseksi.

Lisäksi Vantaan kaupunki katsoo, että uudistuksen jatkovalmistelussa valtiolta siirtyvät elinkeinopalvelut tulisi kuvata nykyistä selkeämmin, jotta kunnissa voidaan alkaa miettimään niiden järjestämistä ja järjeviä organisointia.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Palveluiden järjestämistä vastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Rahoituksen osalta työttömyyden painoarvoa on korotettava. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Järjestämistä vastuuun ja rahoitusvastuuun tulee olla samoissa käsissä.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Satakunnan TE-toimiston pitää hyvänä, että työllisyysalueille määritetään työvoiman määrän osalta ja esitetty 20 000 työvoiman minimikoko vaikuttaa perustellulta. Tätä pienemmillä alueilla työvoima- ja yrityspalveluiden toteuttaminen siirtyvän lainsäädännön perusteella on vaikeaa toteuttaa kustannustehokkaasti ja osaaminen varmistuen. Pienemmät alueet eivät voi samoin tavoin hyödyntää palvelujen toteuttamisessa mittakaavaetuja.

Uudistuksessa tulee huomioida ne kunnat, jotka eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa ja toisaalta on hyvä huomioida, että käynnissä olevissa kuntakokeiluissa palvelujen toteuttaminen, sisällöt, rakentuminen ja tukitoimet vaihtelevat, eivätkä vastaa riittävästi työmarkkinoiden ja asiakkaiden tarpeisiin. Riskinä on, etteivät asiakkaiden yhdenvertaisuus palveluiden saamisessa toteudu uudistuksen toimeenpanon käynnistymisvaiheessa, mikä voi muodostua pitkäksi ajanjaksoksi. Uudistus voi johtaa näin ollen kokonaisuudessaan hyvin vaihteleviin työllisyyden alueisiin ja erilaisiin toimeenpanomalleihin ja ali resurssointeihin riippuen kuntien mahdollisuuksista ja halusta resursoida työllisyysalueiden palveluita.

Uudet työllisyysalueet olisivat tarkoituksenmukaisinta ja selvintä sitoa ensisijaisesti maakuntarajoihin, jolloin yhteistyö tulevien hyvinvointialueiden ja ELY-keskusten kanssa olisi luontevaa ja palvelut maakunnallisesti varmistettavissa asiakkaiden yhdenvertaisten palvelujen näkökulmista. Asiakkaan mahdollisuus hakea palvelua myös muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen ratkaisu, mikä tukee myös työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä TE-toimistojen osalta.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry, Moisanen Sari

22.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun uudistaminen

Meri-Lapin kunnat pitävät perusajatusta työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle erittäin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena. Myös rahoitusvastuun uudistamista pidämme kannatettavana esitetyllä tavalla ja ajattelemme sen toimivan kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämiselle. Emme kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, jossa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Työllistyminen avoimille markkinoille tai palkkatyöhön kykeneminen ylipäättään edellyttää usein pitempään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta huolellisesti suunniteltua ja tavoitteellisesti toteutettua kuntoutusvaihetta. Uudistus sisältää riskin, että työmarkkinatukisäästöjä tavoiteltaessa kuntoutusvaihe ohitetaan ja siirrytään esimerkiksi palkkatuettuun työhön aikaisemmin, kun siihen olisi tosiasiallisesti mahdollisuuksia.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Rahoitusvastuun uudistaminen esitetyllä tavalla toimii kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämiselle. Jotta työllisyysasteen korotustavoitteeseen päästään, tulee järjestämisvastuun olla pikemminkin ketterä ja mahdollistava, kuin tiukasti määritelty ja poisrajaava.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Lainvalmistelun yhteydessä on tärkeää huomioida, että järjestämisvastuun pitäisi olla periaatteiltaan yhtenevä rahoitusperiaatteen kanssa, toisin sanoen vastuu palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta tulisi olla samalla taholla. Meri-Lapissa kaupungit ovat tehneet jo edellisten hallituskausien aikana omia erillISRatkaisuja työllisyydenhoidon pohjan siirtämisestä kuntien tehtäviksi. Tornion kaupunki mukana nyt käynnissä olevassa kuntakokeilussa, Kemins kaupunki on mukana edellisissä kuntakokeiluissa ja nyt Kemissä käynnissä laaja ESR-rahoitteinen Työtä Kemissä-hanke.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille. Järjestämisvastuun pitäisi olla periaatteiltaan yhtenevä rahoitusperiaatteen kanssa, toisin sanoen vastuu palveluiden järjestämisestä pitäisi olla yksittäisen kunnan vastuulla. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö kunnissa osattaisi ottaa itsekkin huomioon luontaista työssäkäyntialuetta ja sitä kautta tehdä kuntien välistä yhteistyötä palveluita ja toimintoja järjestettäessä. Tästä on jo olemassa vahva tahtotila kuntien kesken. Esitetyllä tavalla ja staattisesti rajattu yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Esimerkiksi Lapissa vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaisi ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsityksemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

Seudulla käynnissä olleen teollisen rakennemuutoksen (Outokummun tuotannonmuutoksista johtuneet irtisanomiset, Stora Enson Veitsiluodon paperi- ja sellutehtaan lopettaminen) yhteydessä työllisyyspalveluiden yhteistyö on edelleen vahvistunut ja hyviä käytänteitä on otettu käyttöön (mm. Pointti-palvelupiste, jossa mukana useita toimijatahoja). Jo olemassa olevia hyvä käytänteitä tulee jatkossakin olla mahdollisuus säilyttää ja edistää.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Meri-Lapin kunnat pitävät keskeisen tärkeänä ajatusta siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kuntien osalta rahoitustason vaihtelu nykytasosta on suurta ja Meri-Lapin osalta rahoituskehitys arvioiduista siirtyvistä kustannuksista (8,25M€) putoaa siirtymäajan jälkeisinä valtionosuuksina lähes 2,8M€ (vos siirtymäajan jälkeen 5,5M€). Suurimmat pudotukset rahoitustasossa ovat Kemin ja Tornion kaupunkien valtionosuuksissa, mutta myöskään pienemmissä Meri-Lapin kunnissa uudistus ei ole kustannusneutraali. Sen vuoksi näemme tarpeellisena, että rahoituksen määräytymisperusteita tarkastellaan uudelleen. Meri-Lapin kunnat yhtyvät Kuntaliiton arvioon siitä, että siirtyvien tehtävävastuiden rahoituksen tulisi perustua vuoden 2024 talousarvioon. Toteutuneisiin kustannuksiin rahoitusta ei voida perustaa, sillä kuntavetoisesta toiminnasta ei ole kokemusta ja valtionvetoiseen toimintaan perustuva kustannusarviointi on lähtökohtaisesti väärä rahoitusperuste.

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuksien kompensatiota tulisi tarkastella määräjain, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen. Lisäksi pitäisimme perusteltuna, että työikäiseen väestöön painottuvaa palveluiden rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen. Malli on alueellisesti epätasa-arvoistava ja suosii erityisesti etelän väkirikkaita kaupunkeja. Ensimmäisen rahoituslaskelman perusteella suurimmat nettovoittajat olivat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Lapin 21 kunnasta ja kaupungista ainoastaan kaksi oli lievästi nettovoittajia, kaikkien muiden ollessa häviäjiä. Koska erot ja arvioitu "nettotappio" olivat euromääräisesti suuria, on perusteltua muuttaa rahoituksen määräytymisperusteita, jotta uudistus ei jo lähtökohtaisesti olisi vajavaisen rahoituksen vuoksi takamatkalla. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Meri-Lapin kunnat yhtyvät kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan työttömyysturvaetuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudelleen. Poikkileikkaustilanteeseen perustuvat kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemän aiheuttamaa vääristymää. Etuuksien kompensatio tulisi kohdentaa työikäisen väestön mukaan vuosittain.

Meri-Lapin kunnat yhtyvät myös kuntaliiton esitykseen laajan työttömyyden kriteerin käyttöönotosta valtionosuusperusteena ja nykyisten palkkatukityöllistettyjen tilastointia, jotta heidät laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä. Jatkossa kunnat eivät voi myöntää itselleen palkkatukea ja kunnat työllistävät vajaatyökykyisiä normaalin rekrytointiprosessin kautta. Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt

laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojan tullessa esteeksi.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Tehdyn esityksen mukaan lain mukaisia tehtäviä ollaan tosiasiallisesti siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joiden muodostamisperiaatteet eivät ole välttämättä tarkoituksenmukaisia. Voimassa oleva kuntalaki antaa kunnille täydet mahdollisuudet ratkaista alueet siten, että ne palvelevat alueensa hyvinvointia ja elinvoimaa. Esiitetty malli ei ole läheisyysperiaatteen mukainen.

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet.

Yhdenvertaisten palveluiden vaatimus ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä ja maakunnallista yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan laaja.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että kuntien työvoima- ja elinkeinopalvelut toimivat yhteen uudessa järjestelmässä. Jos alueet kootaan mekaanisesti keskuskaupunkien ympärille, tämä yhteys

menetetään kaikissa kehyskunnissa. Tämän on jo tähän mennessä kuntakokeilusta kertynyt kokemus osoittanut Juvalla.

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämismvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutus pohja - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima).

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämismvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Ehdotettu kustannusten ja työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti talouden suhdanteista riippuvan mekanismin. Malli siirtää työttömyyden kustannuksia vahvasti kuntien vastuulle, mutta ei anna riittävää vapautta tehdä tarkoituksenmukaisia paikallisista lähtökohdista ja asiakastarpeista lähteviä toimenpiteitä. Valta ja vastuu eivät kohtaa riittävästi.

Loimaan kaupunki, kaupunginhallitus 22.6.2022

1. Järjestämismvastuu

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muotoin. Kuntien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Sopimuksessa määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämismvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus -työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Loimaalta ja muilta seutukaupungeilta löytyvät voimavarat, alueen tuntemus sekä osaaminen työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Yhteistyöratkaisujen pitäisi nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Esimerkiksi yritykset toimivat omilla luonnollisilla toiminta-alueillaan, jotka usein vaikuttavat myös eri alueilla esiintyviin työssäkäyntialueisiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen

elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

2. Rahoitus

Loimaan kaupunki näkee, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuuta. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Loimaan kaupunki peräänkuuluttaa, että vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa.

Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Kuntaliiton esittämä painotus, 50% väestöpohja ja 50% laajatyöttömyys, olisi parempi malli esitettyyn 70%/30%-malliin verrattuna. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystaloudellista saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

3. Tiedonsaanti

TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jos ja kun ne osoittautuisivat rajoittaviksi tekijöiksi asiakastilanteessa tarvittavalle tiedonsaannille. Järjestämisvastuun malli on ratkaiseva sille, kuinka suojattua tietoa tulee olla. Asiakasta koskevan tiedonvaihdon tulee olla mahdollista kaikkien niiden tahojen kesken, jotka työllisyyttä edistävät. Sen vuoksi tulee luoda malli, jossa kuntakonsernissa ei jäädä keskeisen asiakastiedon ulkopuolelle (esim. osaava työvoima ja rajapinta suoraan yrityksiin).

4. Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään.

Palkkatuen poistaminen kunnan työllisyysneuvon keinovalikoimasta tulee nostamaan työttömyysastetta niissä kunnissa, jotka tätä keinoa ovat käyttäneet työllisyyden edistämiseen. Tässä suhteessa kunnat ovat hyvin erilaisia. Loimaan kaupunki työllistää palkkatuen kautta noin neljäkymmentä henkilöä vuodessa, joista noin 40% työllistyy avoimille työmarkkinoille. Tämän vaikuttavan työkalun menettäminen lisäisi yhteiskunnan kustannuksia ja heikentäisi työttömien työllistymismahdollisuuksia. Ehdotettu malli tulee työttömyysasteen kautta rankaisemaan niitä kuntia, jotka ovat käyttäneet merkittävässä määrin palkkatukea työllisyysneuvon menetelmänä. Kunnat joutuvat arvioimaan uudelleen sitä, onko määräaikaisiin työsuhteisiin työllistäminen kunnan tehtäviin kokonaistaloudellisesti järkevä panostus työllisyysneuvon hoitoon.

5. Muut keskeiset huomiot lakiesityksen sisältöä koskien:

Valtion ohjaus:

Lakiesityksessä on ministeriön rooli poikkeuksellisen vahva ja muutoinkin esitetty ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita, ettei esityksessä ole huomioitu kuntien omia jo olemassa olevia sisäisiä ja ulkoisia valvontajärjestelmiä.

Palvelut, valtiolle jäävät ja kunnille siirtyvät:

Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee laskea viralliseen aktivointiasteeseen. Heikommassa työmarkkina-asetmassa oleville työttömyysetuutta saaville asiakkaille tulisi olla tarjolla työllistymistä tukevana palveluna esim. työelämävalmennusta. Pohjoismainen työvoimamalli POMA määrittelee vahvasti nykyistä ja myös uudistuksen jälkeistä palveluprosessia, mikä rajoittaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää oman palveluekosysteemin mahdollisuuksia.

Ekosysteemi:

Ellei järjestämistä anneta kaikille kunnille, jää iso osa ekosysteemin voimavaroista hyödyntämättä ja tulee tarpeettomia hidasteita alueiden elinvoiman edistämiseen.

Henkilöstön siirto:

Valtion tulee resursoida tehtävien siirtoon riittävä henkilöstö siten, että valtiolta tulevat tehtävät hoidetaan niillä resursseilla. Tämän näkemyksen taustalla ovat kokemukset työllisyyden kuntakokeilusta, jossa on ollut haasteita siirtyvien tehtävien mukana siirtyvien resurssien riittävydestä ja oikeasta kohdentumisesta.

Digiasiat:

Valtion tehtävien siirto kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamiseen (ajanvaraus- ja videoneuvottelujärjestelmä, maksatukseen liittyvät tietojärjestelmät jne.) Näistä ei ole tehty minkäänlaista vaikuttavuusarviointia.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Yritys tarvitsee rekrytointipalveluita usein siinä vaiheessa, kun yritys kasvaa, kehittyy ja kenties investoi. Tällä hetkellä palvelukokonaisuus ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa toimii luontevasti mm. yhteisen Kasvu-CRM:n avulla. Miten jatkossa varmistetaan se, että asiakas ohjataan työvoimaviranomaisen toimesta ELY-keskuksen yritystoiminnan kehittämispalveluiden ja rahoituspalveluiden pariin sekä Team Finland-palvelupolulle? Miten tieto siirtyy jatkossa, jotta asiakkaan ei tarvitse kertoa samoja asioita moneen kertaan? Team Finland -yhteistyön jatkaminen ei tule esitysluonnoksesta esille.

Esitysluonnoksen mukaan yritysten tulisi yhteistoimintalain mukaan tehdä työvoimaviranomaiselle ilmoitus mainitussa laissa tarkoitettujen muutosneuvottelujen aloittamisesta samaan tapaan kuin ilmoitus tehdään nykyisin TE-toimistolle. Esityksessä ei ole huomioitu sitä, että jatkossa yritys joutuu kertomaan tiedon usealle eri viranomaiselle, koska yhteinen asiakashallintajärjestelmä puuttuu. Esimerkiksi yt-menettelyjen tiedonanto menisi vain työvoimaviranomaiselle, ei ELY-keskukselle tai muille TF-toimijoille.

Esitysluonnoksessa KEHA-keskuksen tehtäväksi säädetään hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Mielestämme ei ole kannatettavaa, että palveluiden järjestäminen pirstaloituu eri tahoille. Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä on kannatettavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lakiesityksessä työvoimapalveluiden järjestämisestä luvussa 1, 7§ määritellään kuntien rahoitusvastuun nousemisesta ja valtionosuuksien laskentaperiaatteesta 70 % työikäisten (18–64-vuotiaat) ja 30 % pitkäaikaistyöttömistä. Kompensaatio toteutettaisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaan ja tätä ei tulisi tarkistamaan myöhemmin. Uudenmaan liitto pitää kuitenkin perusteltuna tarkistaa kompensaation perushintaa tietyin väliajoin suhdannevaihteluiden huomioon ottamiseksi. Uusimaa alueena on erityisen suhdanneherkkä ja suhdannevaihtelut näkyvät nopeasti ja voimakkaasti. Tätä selittää erityisesti palvelualapohjainen elinkeinorakenne, johon suhdannevaihtelut vaikuttavat voimakkaasti, muuta maata voimakkaamminkin. Kompensaation suuruutta on tärkeää tarkastella jatkossa, että kasvukuntien talous ei heikkene.

Lähes kaikkien TE-palveluiden siirtyessä kuntien vastuulle tulisi myös tarkastella valtiolle jäävän ja kunnille siirtyvän rahoituksen osuudenjakoa. Hallituksen esityksessä kunnille tulisi palveluiden rahoitukseen 75 %, mutta rahoitusta tulisi siirtää enemmän. Pitäisi myös tarkemmin ja luotettavammin perustella valtiolle jäävän osuuden rahoitustarve.

Uudistus ei saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa entisestään Uudeltamaalta muualle Suomeen. Uudellamaalla on jo nyt kolmannes Suomen koko työväestöstä ja heille on pystyttävä tuottamaan tarvittavat palvelut. Niin ikään Uudenmaan liitto huomauttaa, että rahoitusmalli ei huomioi työikäisen määrän kasvua. Jos kompensaation taso olisi HE:n mukaisesti vakioitu, jäisi muuttovoittoalueiden kasvava työvoima alikompensoituksi ajan myötä. Uudenmaan liitto edellyttääkin, että väestön kasvun aiheuttamat muutokset huomioidaan rahoitusmallissa täysimääräisesti myös jatkossa. Kaikkiaan kuntien rahoitusvastuiden tulisi olla tasapainossa sen kanssa, että valtionosuusrahoitus tulisi kattamaan kulut täysimääräisesti.

Rahoitusmallin valmistelussa on otettava myös huomioon sote-uudistuksen jälkeinen kuntatalouden kokonaisvolyymi. Jos kuntien nousevia työttömyyden sosiaaliturvakustannuksia tarvitsee kompensoida, sitä ei tule tehdä valtionosuuksien kautta. Kuntien lisäkustannuksista ja sääntömuutosten vaikutuksista tarvitaan lisätietoa ja laskentamekanismien tarkkaa ja avointa käsittelyä.

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten integroituminen työelämään on ratkaisevaa koko Suomen kannalta. Laissa ei mainita kuitenkaan erillistä osuutta vieraskielisille, vaikka arvioiden mukaan vieraskielisten palveleminen vie käytännössä henkilöstön resursseja 1,2–2-kertaisesti kantaväestöön verrattuna. Uudellamaalla väestön määrä kasvaa jatkuvasti ennen kaikkea maahanmuuton ansiosta. Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava paremmin huomioon erityisesti Uudenmaan vieraskielisten asiakkaiden suuri määrä ja osuus työvoimasta, sekä sen vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi ja tulkkien käyttö. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset tehtävien hoitoon ovat merkittävät, eikä hallituksen esitys riitä kattamaan tästä aiheutuvia kustannuksia. Esityksessä vieraskielisten muita suurempi palvelutarve on tarkoitus

korvata kunnille 30M€:n vuotuisella kompensatiolla. Esitetty kompensatio on Uudenmaan vieraskielisten määrä huomioon ottaen liian pieni, eikä huomioi vieraskielisten osuuden jatkuvaa kasvua Uudenmaan työvoimasta.

Hallituksen esityksessä on myös esitetty rahoitusmallille kolmen vuoden siirtymäaikaa. Kolmen vuoden siirtymäaika on kuitenkin hyvin harhaanjohtava, sillä vuosi 2024 sisältyy siirtymäaikaan ja esitetyllä aikataululla uudistus astuisi voimaan 1.12.2024, jolloin siirtymäaika olisi kaksi vuotta ja yksi kuukausi. Uudenmaan liitto pitää perusteltuna harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Svenska enheten för
bildningsväsendet** **22.6.2022**

NTM-centralernas roll i ärenden förblir oklar i lagförslaget. TE-byråerna ska avskaffas och uppgifterna överförs till kommunerna. Men i förslaget sägs ingenting om hur övriga ärenden relaterade till arbetskraften som nu handhas av de regionala NTM-centralerna ska skötas i fortsättningen. Ska också dessa ärenden överförs till KEHA? Och övergår NTM-centralens personal i så fall till KEHA? Det verkar som om de regionala myndigheternas roll minskar och i stället sker samarbetet i högre grad direkt mellan arbets- och näringsministeriet och kommunerna. Frågan är också hur det regionala samarbetet och koordineringen gällande livslångt lärande och livslång vägledning, LIV-grupperna (ELO-ryhmät) och kontinuerligt lärande ska ske i fortsättningen. Svenska enheten ser ett fortsatt behov av att knyta samman vägledningssystemen i regionerna och att upprätthålla nätverk för informations- och kunskapsutbyte, samkoordinering, kvalitetsutveckling och fortbildning. För att förverkliga Strategin för livslång handledning krävs nationellt, regionalt och lokalt samarbete.

Lagförslaget beaktar inte heller det utvecklingsarbete gällande arbetskraftsbehoven, samarbetet mellan utbildning och arbetsliv och övrigt samarbete för att förbättra sysselsättningen som nu görs i regionerna. Detta arbete är ett mångprofessionellt samarbete mellan landskapsförbunden, NTM-centralerna, regionförvaltningsverken, utbildningsanordnarna och arbetslivsparterna. Via det regionala samarbetet har man skapat en samsyn på situationen i regionen och har tillsammans kommit överens om olika utvecklingsåtgärder. Vem ska i fortsättningen koordinera ett sådant samarbete? Uppgiften finns åtminstone inte direkt inskriven bland KEHA:s uppgifter.

Regionalt samarbete krävs också ifall att ett större företag plötsligt lägger ner verksamheten eller permitterar hela personalen, som t.ex. just nu i Nystad där 1000 personer permitteras. Här krävs samordnade åtgärder och ett noggrant utarbetat system inom och mellan sysselsättningsområdena och inte minst mellan regionerna i landet.

Varsinais-Suomen ELY, Säippä Sari **22.6.2022**

Lakiesityksellä uudistetaan työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuuta siten, että nykyisin TE-toimistojen hoitamat työvoima- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtaosin kuntien hoidettavaksi. Uudistus jättää jonkin tehtäviä myös valtion eri viranomaisille, kuten ELY-keskuksille. ELY-keskusten tehtäväksi on mm. tulossa alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut.

ELY-keskusten tehtävien ja erityisesti niihin liittyvän vastuun ja vallan määrittely jää esityksessä pinnalliseksi. Esimerkiksi yllä mainittujen alueellisten keskustelujen tulisi pohjautua työllisyyden ja

työvoimapalveluiden seuranta- ja analyysitietoihin, mutta esityksessä jää epäselväksi, kuinka ELY-keskus saa ao. tiedot.

ELY-keskuksilla on nykyisellään merkittävä rooli alueensa työllisyyden ja osaamisen kehittämisen asiantuntijoina. ELY-keskusten asiantuntijuutta hyödynnetään mm. työmarkkinoiden suurissa rakennemuutostilanteissa (vrt. meri- ja autoteollisuuden rakennemuutokset Varsinais-Suomessa). Koimme em. tilanteessa vahvuudeksemme sen, että pystyimme yhdistämään sekä yrityspalveluiden että työllisyyspalveluiden ELY-keskuksesta löytyvät instrumentit. Vastuuta syvällisestä aluetason asiantuntijuudesta ei selkeästi esitetä siirrettäväksi ELY-keskuksetta muille tahoille, mutta toisaalta ELY-keskukseen ei myöskään enää jää sellaisia alueellisia ennakoinnin tai työvoimapalveluiden järjestämisen vastuita, joilla ELY-keskukset voisivat ao. asiantuntijuutta ylläpitää.

ELY-keskuksille jäävien kotouttamisen ja hyvien väestösuhteiden hoito hyötyisivät siitä, että ELY-keskukset vastaisivat niiden lisäksi kansainvälisen työnvälityksen ja työperäisen maahanmuuton palveluista. Varsinais-Suomessa on ennakoitu, että kansainvälisen rekrytoinnin merkitys kasvaa tulevaisuudessa ja arvioimme, että asian edistäminen olisi hyvä keskittää alueen tunnevalle toimijalle. Kansainvälisen rekrytoinnin kysymykset nivoutuvat myös erilaisiin ELY:n vastuulla oleviin yrityspalveluihin (esim. Team Finland -koordinaatio).

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022

22.6.2022

Vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävä siirtyisi todellisuudessa suurelta osin yhteistoiminta-alueille. Lakiluonnoksessa esitetty malli järjestämistä vastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Tällä hetkellä esimerkiksi Kontiolahden kunta on vapaaehtoisesti hakeutunut mukaan työllisyyden kuntakokeiluun ja toteuttaa työvoimapalveluja kokeilulain mukaisesti. Yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen ja se on ollut kuntien välillä toimiva malli. Lakiluonnoksessa esitetty järjestämistä vastuun määrittely ei mahdollista tällaisen sopimukseen perustuvan yhteistyön jatkamista työvoimapolun alle jääville kunnille, vaan edellyttäisi yhteistä kuntayhtymää tai vastuukuntamallia. Kontiolahden kunnan näkemyksen mukaan nykyisen sopimukseen perustuvan yhteistyön muuttuminen vastuukuntamallin tai kuntayhtymän kautta toteutettavaksi, ei toisi mitään lisäarvoa toiminnan toteuttajille tai palvelujen käyttäjille, mutta se voisi lisätä toiminnan hallinnollisia kustannuksia, ja heikentäisi kuntien välistä tasa-arvoista neuvotteluasemaa. Tällä voi olla välillisiä vaikutuksia myös eri kuntien yhteisten työvoima-alueiden paikallisten palvelujen heikkenemiseen.

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Uudistuksen tavoitteiden toteutumiseksi palveluiden tulisi muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatii tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkaavat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä ovat mm. eräitä työttömyys-turvan myöntämiseen liittyvät tehtävät, sekä Onni -matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut nuorille (ONNI-toiminta), joka selkeästi liittyy kunnille laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta kaavaillun laajemman tehtävän, nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen

yhteispalvelun toteuttamisen yhteyteen. Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta Rekisterinpitäjyyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjyys edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Kontiolahden kunta pitää epäselvänä yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen. Rekisterinpitäjyys seuraa yleensä järjestämisvastuuta viranomaistoiminnassa. Tässä työvoimaviranomaisena toimiva kunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samoin kuntayhtymä tai vastuukunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin järjestämisvastuussa ollessaan. Rekisterinpitäjyys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä. Henkilötietojen käsittelyn vastuukysymykset eri toimintamalleissa jäävät lakiehdotuksen perusteella epäselväksi. Samoin se, missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjänä työvoimaviranomaisen lisäksi. Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa: Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia. Niiden tekeminen olisi asiakkaan palveluprosessin onnistumiseksi tärkeää, kuten lakiehdotukseen on kirjattu. Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia. Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus sisältää epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Kontiolahden kunta pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdolle kirjataan vahvemmin esitykseen.

Hämeenlinnan kaupunki, Kanta-Hämeen 22.6.2022
TYP

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta:
Esitetty Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta vastaa keskeisiltä osiltaan nykyistä TYP-lakia.

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että ”Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa.”

Lakiesityksen 9§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi todetaan heti alussa seuraavasti: ”Jokaisen hyvinvointialueen alueella on monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten tarvittava määrä monialaisen tuen johtoryhmiä”. Pykälä 9 jättää epäselväksi sen, että organisointi perustuu työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen eikä hyvinvointialueen alueeseen. Tämä tulee lisätä pykälään 9.

Juuan kunta

22.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Juuan kunnan lausunto:

Järjestämisvastuun työvoimanmäärän kriteeri 20 000 on keinotekoinen ja soveltuu Suomeen varsin huonosti. Nykyisen TE-keskukset toimivat pitkälle maakunnallisesti ja ehdotettu 20 000 työllisen määrä pitäisi rakenteet liki ennallaan, käytännössä esim. Pohjois-Karjalassa vain Joensuu voisi toteuttaa palvelut itse, sillä Joensuussa työvoiman määrä on 31 000. Koko Pohjois-Karjalassa työvoiman määrä on 71 000 henkilöä. Järjestämiskriteerit tulee olla väljät ja siten antaa kunnille mahdollisuus järjestää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti esim. työssäkäyntialueen tai luontevan kuntayhteistyön kautta. On selvää, että pienet kunnat, joissa työvoimanmäärä on esim. alle 5 000 henkilöä rakentaisivat yhteistyöllismallin palvelujen järjestämiseen yhdessä naapurikuntien kanssa.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Juuan kunnan lausunto:

Esitettyä kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa ei tule laajentaa nykyisestä. Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen on ollut erittäin vaikeaa ja rakenteellinen ongelma yhteiskunnassa jo vuosikymmeniä. Tehtävien siirto kunnille ei tuo tähän rakenteelliseen työllistymisen ongelmaan mitään merkittävää muutosta, jonka perusteella rahoitusvastuuta voitaisiin siirtää kunnalle esitetysti. Lakiesityksessä esitetty kannustava rahoitusmalli, jossa kuntien rahoitusosuus pienenesi työttömyyden vähentyessä on epärealistinen. Esitetyllä rahoitusmallilla tapahtuu käytännössä vain merkittävä työttömyysetuuksien rahoitusvastuun siirto valtiolta kunnille.

Myöskään maahanmuuttajien työmarkkinatuen rahoitusvastuuta ei siirtää kuntien maksettavaksi esitetysti. Maahanmuuttajien työttömyysaste on ollut keskimääräistä korkeampi jo pidempään. Rahoitusvastuu siirto kunnille ei muuta tilannetta muutoin kuin että kustannukset siirtyvät yksittäisten kuntien vastattavaksi. Maahanmuuttajien työllistymisen edistämisen kustannukset ovat selkeästi kustannuksia, joista valtion on vastattava keskitetysti ja täysimääräisesti, eikä näiden kustannusten siirto yksittäisten kuntien maksettavaksi ole perusteltua.

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Esityksen mukaan työllisyysalue voidaan muodostaa vähintään 20 000 henkilöstä koostuvalla työvoimamäärällä, mikä ei suurimmassa osassa kuntia täyty. Olisikin tarkoituksenmukaisempaa puhua työllisyyden hoidon siirrosta kuntapohjaisille yhteistoiminta-alueille sekä järjestämisvastuussa olevan kunnan/kuntien aseman muuttumisesta työvoimaviranomaiseksi.

Esitysluonnoksessa esitetty järjestämisen rahoitusmalli ei välttämättä tue esityksen tavoitteiden täyttymistä, eikä se täysin mahdollista esitysluonnoksessa mainitun kuntaekosysteemin täyttää hyödyntämistä, koska järjestämisvastuu olisi siirtymässä yhteistoiminta-alueelle tai järjestämisvastuulliselle alueen kunnalle. Vastuukuntamallissa jäsenkunnan päätöksenteko kaventuu nykyisestä. Järjestämiseen liittyy lisäksi laajaa valtiollista säätelyä, mikä voi olla ongelmallista kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Kokonaisuutta on syytä arvioida myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Loviisan kaupunki katsookin, että järjestämisvastuu tulisi mahdollistaa jossain muodossa kaikille kunnille. Rahoituksen ja järjestämisvastuun tulisi olla samalla taholla. Tärkeää on myös huomioida, että kunnasta tai kuntaan liikutaan töihin useammalta työllisyys- ja hyvinvointialueelta erityisesti alueiden rajapaikkakunnilta. Mahdollisten eri alueiden välille tuleekin mahdollistaa luonteva yhteistyö.

Luonnoksessa esitetyn rahoitusmallin tulisi ottaa huomioon suhdannevaihtelut sekä kuntien väestökehitys. Kuntien rahoitusta tulisikin tarkistaa aika ajoin kertaluontoisen poikkileikkaustilanteen kompensaaion sijaan. Lisäksi laajan työttömyyden kriteerin suhdetta tulisi nostaa esityksen 30 prosentista korkeammalle. Rahoitusmallissa tulisi huomioida, että joillakin työllisyyspolku voi olla pidempi ja edellyttää laajaakin palvelukokonaisuutta. Omaehtoiseen opiskeluun ja osa-aikatyöhön tulisi kiinnittää mallissa huomiota.

Kunnan tulisi olla yksi toimija monialaisen tuen yhteispalvelussa, jotta myös kunnassa olevat erilaiset toiminnot tulisivat huomioiduksi ja yhteensovitetuksi palveluprosessissa. Velvoitetyössä tulisi jatkossakin mahdollistaa palkkatuki kunnille sekä olla rajaamatta kuntaa palkkatuen ulkopuolelle, jotta erityisesti osatyökykyisiä ja heikommin työllistyviä voitaisiin jatkossakin työllistää paikallisesti kuntaan.

Hyvinvointialueiden ja kuntien välistä roolia tulisi tarkentaa rahoitusvastuun osalta. Hyvinvointialueilla tulisi olla taloudellinen kannustin työttömien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiselle. Olisi myös tärkeää, että yhteistyö rakentuisi saumattomaksi asiakaslähtöisten palvelupolkujen mahdollistamiseksi.

Keminmaan kunta

22.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun uudistaminen.

Keminmaan kunta pitää perusajatusta työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle erittäin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena. Myös rahoitusvastuun uudistamista pidämme kannatettavana esitetyllä tavalla ja ajattelemme sen toimivan kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämiseksi. Rahoitus- ja järjestämisvastuu tulee olla samalla taholla. Kunta on sitä mieltä, että tilanteessa, jossa kunta ohjaa työllistymistä edistäviin palveluihin, kunnan rahoitustukea ei katkaista. Järjestelmä tulee olla kustannusneutraali kunnalle. Työllistyminen avoimille markkinoille tai palkkatyöhön kykeneminen ylipäättään edellyttää usein pitempään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta huolellisesti suunniteltua ja tavoitteellisesti toteutettua kuntoutusvaihetta.

Uudistus sisältää riskin, että työmarkkinatukisäästöjä tavoiteltaessa kuntoutusvaihe ohitetaan ja siirrytään esimerkiksi palkkatuettuun työhön aikaisemmin, kun siihen olisi tosiasiallisesti mahdollisuuksia.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Keminmaan kunta ei kannata järjestämistä vastuuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille. Järjestämistä vastuuun pitäisi olla periaatteiltaan yhtenevä rahoitusperiaatteen kanssa, toisin sanoen vastuu palveluiden järjestämisestä pitäisi olla yksittäisen kunnan vastuulla. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö kunnissa osattaisi ottaa itsekin huomioon luontaista työssäkäyntialuetta ja sitä kautta tehdä kuntien välistä yhteistyötä palveluita ja toimintoja järjestettäessä. Tästä on jo olemassa vahva tahtotila kuntien kesken. Esitetyllä tavalla ja staattisesti rajattu yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Esimerkiksi Lapissa vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaisi ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsityksemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Keminmaan kunta pitää tärkeänä ajatusta siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Sen vuoksi näemme tarpeellisena, että rahoituksen määräytymisperusteita tarkastellaan uudelleen. Keminmaan kunta yhtyy Kuntaliiton arvioon siitä, että siirtyvien tehtävävastuiden rahoituksen tulisi perustua vuoden 2024 talousarvioon. Toteutuneisiin kustannuksiin rahoitusta ei voida perustaa, sillä kuntavetoisesta toiminnasta ei ole kokemusta ja valtionvetoiseen toimintaan perustuva kustannusarviointi on lähtökohtaisesti väärä rahoitusperuste.

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuuksien kompensaaatiota tulisi tarkastella määräajoin, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen. Lisäksi pitäisimme perusteltuna, että työikäiseen väestöön painottuvaa palveluiden rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen. Malli on alueellisesti epätasa-arvoistava ja suosii erityisesti etelän väkirikkaita kaupunkeja. Ensimmäisen rahoituslaskelman perusteella suurimmat nettovoittajat olivat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Lapin 21 kunnasta ja kaupungista ainoastaan kaksi oli lievästi nettovoittajia, kaikkien muiden ollessa häviäjiä. Koska erot ja arvioitu "nettotappio" olivat euromääräisesti suuria, on perusteltua muuttaa rahoituksen määräytymisperusteita, jotta uudistus ei jo lähtökohtaisesti olisi vajavaisen rahoituksen vuoksi takamatkalla. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

Hyvinvointialueen ja kunnan roolit tulee selkiyttää. Myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistävät sosiaali- ja terveystaloudellista saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Keminmaan kunta yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudelleen. Poikkileikkaustilanteeseen perustuvat kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemän aiheuttamaa vääristymää. Etuuksien kompensatio tulisi kohdentaa työikäisen väestön mukaan vuosittain. Alentuneen työkyvyn omaavien tuen tulee olla korotettu.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojan tullessa esteeksi.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022 Oksanen Pirjo

Esityksen keskiössä on työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtäminen kunnille. Kuopion kaupunki pitää työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen siirtämistä kunnille oikeana ratkaisuna ja esitettyä kokonaisuudistusta välttämättömänä. Toivottujen työllisyysvaikutusten saavuttamiseksi on perusteltua, että viranomaistyö ja palvelut siirretään kokonaisuutena lähelle asiakasta. Kunnilla on Suomessa paras ymmärrys asukkaistaan, paikallisista elinvoimatekijöistä ja elinkeinorakenteesta sekä toimijakentästä. Kuntaekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen tuo lisäarvoa sekä työnhakijoille että työnantajille ja edistää näin työllisyyttä. Huomionarvoista on, että kunnat pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan sekä työvoiman kysyntään (mm. investoinnit) että työvoiman tarjontaan (työllisyys-, koulutus- ja kotoutumispalvelut). Paikallisilla palveluinnovaatioilla voidaan turvata palvelujärjestelmän nopeus, ketteruus, tehokkuus ja vaikuttavuus.

Kunnilla on vahvaa osaamista ja pitkäaikaista kokemusta erilaisten hankintojen toteuttamisesta. Työvoimapalvelujen hankinnan kytkeminen kuntien hankintayksiköiden toimintakenttään tuo niihin tehokkuutta ja varmistaa tarvittavan hankintaosaamisen. On ensiarvoisen tärkeää, että hankinnoissa hyödynnetään kaikkia hankintalain suomaa mahdollisuuksia ja säilytään niissäkin asiakaslähtöisyys, ketteruus ja joustavuus. Kuopiossa on hyviä kokemuksia mm. dynaamisten sähköisten hankintajärjestelmien käytöstä. Näitä hyviä käytäntöjä on mahdollista laajentaa koko työvoimapalveluihin, kun ne siirtyvät kuntien vastuulle.

Työvoimapalvelujen hajauttaminen kuntiin tuo mukanaan myös riskejä. Kuopion kaupunki katsoo, että uudistukseen liittyvässä keskustelussa on perustellusti nostettu esille pienten kuntien mahdollisuuksista selvitä kasvavista velvoitteista. Nämä riskit ovat kuitenkin taklattavissa kuntalain mukaisten yhteistyömallien kautta palvelutuotannossa. Työvoiman liikkuvuus saadaan puolestaan turvattua valtakunnallisen palvelualustan avulla.

Esitetty uudistus ei poista kaikkia nykyisiä ongelmia. Valtakunnalliseksi haasteeksi on noussut palveluntuottajien saaminen Suomen joka kolkkaan, erityisesti vähäväkisille alueille. Ongelman selättämiseksi tarvitaan rahallisia panostuksia, eikä hinnalla kilpailuttaminen ole välttämättä hyvä vaihtoehto. Sen sijaan tarvitaan sellaisia hankintamalleja, joilla voidaan tukea paikallisten pienten toimijoiden mukaan pääsyä ja palveluliiketoiminnan pitkäjänteistä kehittämistä.

Nykyiseen ja tulevaan järjestelmään kuuluu myös osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyviä riskejä. Akuutein henkilöstöpula koskee psykologeja, mutta tulevaisuudessa väestön ikääntyessä ja työvoiman määrän pienentyessä isossa osaa Suomea tulee henkilöstöriskit kasvamaan myös muissa työvoimapalveluissa. Henkilöstöriskien selättämiseksi tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä ja laajempia osaajapooleja sekä laadukasta johtamista. Työvoimapalveluiden selkeä etu on, että se on osittain toteutettavissa myös etätöinä.

Osa esityksen ehdotuksista ja rajauksista on ristiriidassa uudistuksen tavoitteiden ja haettavien vaikutusten kanssa. Vaikka työvoimapalveluiden järjestäminen halutaan siirtää kunnille, käytännössä vain Manner-Suomen 26 suurinta kuntaa voisivat saada järjestämisvastuun itselleen. Kaikkien muiden kuntien tulisi muodostaa työssäkäyntialueiden pohjalta ns. työllisyysalue, jolle järjestämisvastuu tosiasiallisesti siirtyisi. Puhtaasti kuntavetoisen mallin sijaan oltaisiin siis luomassa uusi aluetaso. Kuopion kaupunki ei kannata esitettyä ratkaisumallia vaan katsoo, että järjestämisvastuun tulisi siirtyä kaikille kunnille. Uudistuksen onnistumisen kannalta on keskeistä, että valta, vastuu ja resurssit ovat yhdellä ja samalla toimijalla – kunnalla. Kokonaisuutta ajatellen työvoimapalvelujen mahdollistava lainsäädäntö, kuntien taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen tulisivat olla esitystä paremmin tasapainossa.

Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät tehtävät esitetään rahoitettavaksi yleiskatteellisen valtionosuuden kautta. Koska kyseessä olisi kunnille uusi valtionosuustehtävä, esitetään siihen myönnettäväksi kunnille täysimääräinen rahoitus. Kuopion kaupunki kannattaa esitystä ja pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtäväsiirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisenä. Kuopion kaupunki pitää kuitenkin valtionosuuden muodostumiseen liittyvää esitystä kunnille riskialttiina ja suhdanneherkkänä mallina. Lisäksi kuntasektorin palkkatukeen ja velvoitetöytäytymiseen esitetyt muutokset romuttaisivat työvoimapalveluiden rahoituspohjaa. Kuopion kaupunki on esittänyt VOS-kriteereihin muutoksi kohdassa Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.

Esitys pitää sisällään laajan muutoksen kuntien työttömyysturvan maksuosuuksien muodostumiseen. Esityksen mukaan kuntien rahoitusosuutta laajennettaisiin työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa sekä peruspäivärahan suuruista osaa ansiosidonnaisesta päivärahasta. Rahoitusvastuuta aikaistettaisiin ja porrastettaisiin niin, että maksuosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Rahoitusvastuun laajeneminen toteutettaisiin kunnille kustannusneutraalisti erillisen kompensaation avulla.

Kuopion kaupunki katsoo, että kuntien rahoitusvastuiden kasvattamiseen esitetyllä tavalla liittyy merkittäviä riskejä kuntien taloudelle, sillä se siirtää suhdannevaihteluista aiheutuvat riskit kokonaan valtiolta kunnille. Lisäksi staattiseksi säädetty kompensaatiomalli jättää kokonaan huomioimatta positiivisesta väestökehityksestä kasvaville kaupungeille aiheutuvat lisäkustannukset. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että työttömyysetuuksien kompensaatiomallia tarkennetaan kohdassa Laki kunnan peruspalveluiden valtionosuuksista esitetyllä tavalla.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, 22.6.2022
Puheenjohtaja Antti Loukola

EOL kiinnittää huomiota erityisesti työvoimakoulutusten järjestämiseen ja hankintaan. Laissa ei edellytetäisi, että kunta hankkii koulutukset palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa koulutuksia itse. EOL katsoo, että lakiin on kirjattava yksiselitteisesti se, että koulutushankinnat on

tehtävä kilpailuneutraaliteettia noudattaen suosimatta esimerkiksi kunnan omia koulutuspalveluita. Koulutuksia on hankittava tarve edellä.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

On hyvä, että TYP –palveluun pääsee uuden lain mukaan palveluntarpeen perusteella ja, että työttömyyden aikarajat poistuvat. Kuitenkin ne työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolella olevat kunnat, joissa työllisyyspalvelut ovat vastanneet TYP toiminnasta, joutuvat erikoiseen tilanteeseen vuoden 2023 alusta, kun TYP siirtyy hyvinvointialueelle ja TE toimisto vastaa työllisyysasioista. Kunta jää TYP toiminnan ulkopuolelle. Tämä vaikeuttaa tiedonvaihtoa, koska yhteinen asiakaspalvelujärjestelmä, TYP –järjestelmä, poistuu kuntien käytöstä. Asiakkaiden usein pitkätkin palvelupolut kärsivät ja palveluohjaus pirstaloituu. Tällöin myös kunnissa luodut monialaiset ja – ammatilliset verkostot kärsivät. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen ja joilla tulee olla oikeus kattavaan asiakastietoon. Kuntien rooli tulee huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Lakiuudistuksen keskeinen tavoite on oikea, mutta lakiesitys antaa nykymuodossaan haasteita erityisesti rahoitusmalliin sekä 20.000 työvoimapohjaan liittyen. Ne tulevat pahimmassa tapauksessa vesittämään uudistuksen, mikäli uudistus tehdään lakiesityksen nykymuodossa.

2. Vaatimus 20.000 työvoimapohjasta ei ole perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista

Esitetty vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Esitetty työvoimapohjavaatimus ei edesauta luonnollisten yritystoiminnan ja liikenneyhteyksiä huomioivien työssäkäyntialueiden muodostumista, yrityspalveluiden tarvetta eikä palveluiden asiakaslähtöistä toteuttamista. Tarvitaan joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään kriteerin alentamista tai poistamista. Kuntien tulee omata aito mahdollisuus sopia itse yhteistyöstä toisten kuntien kanssa ilman 20.000 työvoimapohjan velvoitetta. Kuntien tulisi olla mahdollista sopia työllisyysalueista ja toimia erilaisilla yhteistyösopimuksilla; kuten tälläkin hetkellä. Osa palveluista (kotoutumispalvelut, EURES ja kansainvälinen työnhaku, työvoimapolitiittinen avustus ja kilpailutettavat hankinnat) voidaan toteuttaa keskittämällä kuntien yhteistyönä.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Pienissä kunnissa kunnat tuntevat alueensa asiakkaat ja yhteistyökumppanit erittäin hyvin ja pystyvät tarjoamaan asiakkaiden tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. Hyvä paikallisten palveluiden tunteminen on tärkeää mm. työllistymispolkujen suunnittelussa. Vaikeasti työllistyvät hyötyvät lähipalvelusta ja asiakaspalvelun on oltava saatavissa kunnissa lähipalveluna. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Pidämme kuntapohjaista työvoimapalvelumallia hyvänä. On tärkeää, että järjestämisvastuu tulevassa mallissa on erikseen jokaisella kunnalla, eikä tulevilla yhteistoiminta-alueilla.

Uudistuksella halutaan tuoda palvelut kuntiin, joten tämän tulee myös toteutua. Tulee huomioida, että kunnat ja alueet ovat toimintaympäristöiltään hyvin erilaisia, eikä sama malli toimi kaikkialla. Kunnilla tulee säilyä mahdollisuus rakentaa toimintamalleja alueellisesti toimiviksi ja toteuttaa aidosti asiakaslähtöisiä palveluita.

Esityksessä järjestämisalueelle on asetettu vaatimus 20 000 työvoimapohjasta. Emme kannata järjestämisalueen liian tiukkaa numeerista sääntelyä. Kuntien itsehallinnon näkökulmasta on perusteltua, että kuntien yhteistoiminnasta ei säädetä velvoittavasti, vaan kunnilla on halutessaan mahdollisuus sopia yhteistyöstä tai järjestämisvastuun siirtämisestä kuntalain (410/2015) mukaisesti. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka yhteistyössä tehtäviä hoitavat. Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi tiukkojen numeeristen rajausten sijasta olla ensisijaisesti palveluiden toimivuus, vapaaehtoinen kuntien välinen yhteistyö ja sen tiivistäminen. Vaihtoehtona tiukalle numeeriselle henkilömäärälle olisi oltava esimerkiksi otto-oikeus, jos huomataan palveluiden toimimattomuus.

Emme pidä hyvänä, että esityksessä valta, vastuu ja rahoitus eriytetään. Rahoitus ja järjestämisvastuu on oltava samalla toimijalla eli kunnalla. Erillisillä sopimuksilla voidaan sopia kuntien välisestä yhteistyöstä ja siirtää vastuuta ja rahoitusta kuntien ja yhteistoiminta-alueen välillä niissä asioissa, joita on tarpeellista toteuttaa yhteisesti. Näin on onnistuneesti toimittu jo nyt kuntakokeilussa Kaustisen seutukunnassa osana Kokkolan seudun kuntakokeilua. Kaustisen seutukunnan kunnat ovat sopimuksilla siirtäneet kuntakokeilun toteuttamisvastuun kuntien yhteistoimintaelimelle, joka hallinnoi kuntien yhteisiä työllisyysresursseja. Kaustisen seutukunta vastaa seutukunnan kunnille kokeilun ajaksi siirtyvien kokeilulaissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta.

Hallinnollisesti kuntien yhteinen toimielin on Kaustisen seutukunta, joka toimii Lestijärven kunnan hallinto-organisaatiossa itsenäisenä lautakuntana. Kunnilla on seutukunta-toimintaa koskeva kuntalain mukainen, toistaiseksi voimassa oleva yhteistoimintasopimus. Kaustisen seutukunnan toiminta-alueena ja yhteistoimintasopimuksen osapuolina ovat Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat. Lestijärven kunta toimii kuntien yhteistoiminnassa kuntalain 51§:n mukaisena vastuukuntana. Kaustisen seutukunnan kunnat ovat laatineet seutukuntatoiminnan yhteistoimintasopimusta täydentävän sopimuksen työllisyyskokeilun osalta: kunnat ovat sopineet kuntalain 8 luvun 49§:n mukaisesti, että ne hoitavat tehtäviään yhteistoiminnassa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta säädettyä lain mukaisesti. Yhteistoiminnassa Kaustisen seutukunta hoitaa työllisyyskokeiluun liittyvät tehtävät sopimuskuntien puolesta ja toimii seudullisena koordinoijana Kokkolan seudun kuntakokeilussa maakunnallisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Sopimuksen sisältöön sovelletaan, mitä kuntalain 54 §:ssä on säädetty viranomaistehtävän hoitamista koskevasta sopimuksesta. Vastuuta on edelleen sopimuksilla siirretty kokeilualueelle ja isäntä/vastuukunnalle, joka vastaa kokonaisuutena kuntakokeilun palveluista.

Kaustisen seutukunnan tehtäviin kuuluvat myös seudulliset yrityspalvelut, aluekehityspalvelut ja kuntien yhteistoiminnan kehittämistehtävät. Työllisyyden kuntakokeilu sijoittuu Kaustisen seutukunnan organisaatiossa työllisyyspalveluiden sektorille. Seutukunnan toimintamallissa kuntien yhteiset elinvoimapalvelut voidaan paremmin ja suoraan yhteensovittaa työllisyyspalveluihin, mikä tarjoaa huomattavia synergia- ja tehokkuusetuja sektoreiden välille, nopean reagoinnin, ennakoitavuuden sekä erinomaisen tilannekuvan seudun työmarkkinoista, elinkeinojen kehittymisestä sekä työnantajien ja työnhakijoiden tarpeista. Toimintamallilla voidaan vastata paremmin sekä osaavan työvoiman kysynnän tarpeisiin että toisaalta tehostaa työttömien työnhakijoiden työllistymispolkuja. Myös kuntien työllisyyden hoitoon suunnatut taloudelliset ja

henkilöstöresurssit voidaan kohdentaa ja koordinoita tehokkaasti. Seutukunnan muu henkilöstö tukee kokeilua oman toimensa ohella. Seutukunnan hankehenkilöstö toimii toteuttamisen kumppanina. Seutukunnalla on käynnissä elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyyden edistämiseen liittyvää hanketoimintaa.

Lestijärven kunta on perustanut työllisyyskokeilun tehtävien hoitamiseen tarvittavat virat Kaustisen seutukunnan toimialueelle. Tehtävien hoidon kustannukset sisällytetään seutukunnan vuosittaisiin talousarvioihin. Kaustisen seutukunta hyödyntää tehtävien hoidossa myös koko maakunnallisen kokeilualan so. Kokkolan seudun kuntakokeilun resursseja tarpeen mukaan ja kokeiluala voi hyödyntää Kaustisen seutukunnan resursseja.

Tätä toimintamallia toteuttamalla pienimpiinkin kuntiin saadaan työllisyyden hoidon resursseja ja kukin kunta voi toimia omalle alueelleen sopivimmalla tavalla mutta toisaalta yhteisvastuullisesti järjestetään alueen näköistä toimintaa yhteistyössä kaikkien kuntien kesken.

Kaustisen seutukunnan toimintamalli on ollut esimerkkinä mm. Kuntaliiton toimesta hyvin toimivasta pienten kuntien yhteistoiminnan mallista työllisyyskokeilun toteuttamisessa. Toimintamallilla palvelut voidaan toteuttaa ja niitä voidaan jatkuvasti kehittää seudun tarpeiden ja erityispiirteiden mukaan. Toimintamallista on annettu kokeilun käynnistysvaiheessa lausunto 22.9.2020 Eduskunnan hallintovaliokunnalle valiokunnan pyynnöstä. Eduskunta on siten ottanut kantaa malliin (Valiokunnan lausunto HaVL 17/2020 vp.). Malli on käytännössä kokeiltu ja testattu toimivaksi ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

Kunnille tulee jättää mahdollisuus itse rakentaa toimivaa yhteistyötä muiden kuntien, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden kanssa. Mikäli yhteistoiminta-alueen työvoimapohja rajataan liian tiukaksi, tulee tämä aiheuttamaan mahdollisesti nykyisellään toimivien rakenteiden purkamisia valtioneuvoston toimesta.

Valtion on lähtökohtaisesti luotettava kuntiin, eikä kunnallista itsehallintoa saada tällä lainsäädännöllä heikentää miltään osin.

Alajärven kaupunki

22.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Alajärven kaupunki katsoo, että järjestämisvastuun ja rahojen tulee olla samoissa käsissä eli kunnalla itsellään. Kunnilla on halu, ja kyky järjestää palvelut parhaalla mahdollisella ja alueellisesti voidaan löytää parhaat yhteistyötävät ja -tahot palveluiden organisointiin ja tuottamiseen, ottaen huomioon myös haasteet yhdyspintojen toimivuudessa. Jotta alueellisesti voidaan tuottaa palvelut yhdenvertaisesti, kunnat vapaaehtoisesti tulevat hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Alajärven kaupungin käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Alueellisesti tulee antaa kunnille mahdollisuus luoda kullekin alueelle sopiva ja toimiva yhteistyömahdollisuus. Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille

merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalinen hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Tältä osin Alajärven kaupunki tukee Suomen Kuntaliiton lausuntoa ja korostaa, että kunnille annettavien tehtävien rahoitus tulee korvata täysimääräisesti. Tässä on otettava myös huomioon uusien kustannusten kuten tietojärjestelmien yhteensovittamisesta aiheutuvat kustannukset, joiden osalta ei ole esitetty vaikutusarviointia.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta esitetään muutettavaksi. Työttömyysturvan tason osalta tulee kokemusten perusteella voida myöhemmin tarkastella uudelleen ja muuttaa painotusta, mikäli uusi rahoitusjärjestelmä ei ole kannustava tai se ei kohtele kuntia oikeudenmukaisesti. Etelä-Pohjanmaalla ja Alajärvellä, jossa on työttömyysaste on alhainen ja työvoimasta on jo pulaa, työttömien työllistyminen ja työllistäminen vaatii enemmän toimenpiteitä kuin seuduilla, joilla työttömyysaste on korkea. Tällöin myös kuntien ja hyvinvointialueiden keskinäinen vastuunjako pitkään työttömänä olleiden kustannuksista tulee olla selkeä. Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteita edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän pääsyä takaisin työmarkkinoille.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Järjestämisvastuun kriteereissä todetaan, että tulevilla työvoimaviranomaisella tulee olla 20 000 työvoimapohja. Suomessa on vain 27 kuntaa, joissa tämä täyttyy. Suurin osa Suomen kunnista olisi siis mukana jossain alueellisessa, mutta edelleen hyvin pienessä yhteistyömallissa, sillä Suomen noin 300 kunnasta 220 on työvoimapohjaltaan alle 5000 henkilöä. Uudistus johtaakin erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli voikin heikentää asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenmukaisuutta, määrää ja laatua maan eri osissa. Järjestämisvastuun sitominen yksittäisiin kuntiin taas heikentäisi tilannetta edelleen ja onkin hyvä, että työllisyysalueille määritellään vähimmäiskoko.

TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta myös pidemmällä tähtäimellä. Vaikutukset työllisyyden palveluiden talouteen eivät ole positiivisia. Rahoitusmallin suurin haaste, on se, että työvoimapalvelut saavat rahoituksen toimintaansa peruskunnista. Kunnille osoitettu valtionosuusrahoitus ei ole korvamerkittyä ja näin kunta voi osoittaa rahoituksen muuhun toimintaansa tai palveluihinsa täysin oman päätöksensä mukaan. Erityisen haasteelliseksi rahoitusmalli muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuu hyvinvointialueelle, joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä. Malli voi johtaa sekä toiminnan että palveluiden heikentymiseen sekä asiakkaiden suureen eriarvoistumiseen eri taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa. Lisäksi kuntien välisistä kustannusten korvaushakemuksista, niiden sovittamisesta palveluntuottajien laskutuksiin ja kuntien talousarvioihin voi muodostua merkittävän raskas ja resursseja vaativa hallinnollinen menettely.

Järjestämisvastuun osalta valtion perälautasäytäely on ehdottoman tärkeää varmistamaan seudullisten työllisyysalueiden toimivuus. Sitä ei voi jättää kokonaan kuntien yhteisneuvotteluiden varaan tai yksittäisten kuntien varaan. Työvoiman liikkuvuuden ja yritysten osaavan työvoiman saatavuuden kannalta noin maakunnan kokoiset työllisyysalueet olisivat toivottavia. Pienet työllisyysalueet pienentävät sekä työvoiman liikkuvuutta että heikentävät yritysten kilpailukykyä vähentäessään laajojen alueiden työnvälitystoimintaa. Seutukunnallisilla työllisyysalueilla keskitytään herkästi seutukunnan elinvoiman kehittämiseen, jolloin Suomen kokonaisuus kärsii.

Uudistuksen hyvänä puolena voidaan pitää esitystä kuntien rahoitusosuuden muutoksista. Sekä aiemmin alkava vastuu, portaittainen nousu, laajemmin työnhakijoita koskeva malli sekä vain työllistymisen ottaminen kuntien maksuosuutta vähentäväksi ovat kaikki kannustimia, jotka saavat kunnat lisäämään sekä työllisyyspalveluiden merkitystä omassa toiminnassaan että samalla pakottamaan kuntien työllisyys- ja elinvoimapalveluita parempaan yhteistyöhön. Tämä haastaa myös kunnat ja hyvinvointialueet sekä koulutuspalvelut aitoon yhteistyöhön, jotta työllistymisiä tapahtuisi.

Kunnille siirtyvien rahoitusten määrittelyssä pitäisi ehdottomasti ottaa pelkän työnhakijamäärän sijaan huomioon myös alueiden erilaiset elinkeinorakenteet sekä toimialojen suhdanneherkkyyks. Muutoin kunnille muodostuu kannustin panostaa pääosin vain työnhakijapalveluun yritys- ja työnantajapalveluiden kustannuksella.

Esitysluonnoksessa säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa kuitenkin sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palveluista ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyydenhoitoon, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Jyväskylän kaupunki ei kannata lakiluonnoksessa olevaa mallia, jonka mukaan työvoimapalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytetään toisistaan.

Esityksestä poiketen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin tehtävään liittyvät tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli kunnalle. Samalla uudistuksen yksi keskeinen tavoite integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi pystytään toteuttamaan. Lakiluonnos nykyisessä muodossa tarkoittaisi tosiasiallisesti sitä, että työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 § mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalle asetettu vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja yli 20 000 henkilön työvoimapohjasta on suuressa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkarajainen.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Selkeämpi ja perustellumpi vaihtoehto olisi rahoitus- ja järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysetuuksien rahoitus

Kunnille siirtyvien työllisyyspalveluiden rahoittaminen täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta on kannatettavaa. Työllisyyspalveluiden rahoitus on lakiluonnoksen mukaan kokonaisuudessaan noin 700 miljoonaa euroa vuoden 2022 tason mukaisesti. Lakiesitystä tulee täsmentää siten, että rahoitus kattaa kunnille tehtävistä aiheutuvat tosiasialliset kustannukset täysimääräisesti vuoden 2024 kustannustasoa vastaavasti.

Työvoimapalveluiden rahoituksen kohdentaminen kunnille tehtäisiin esityksen mukaisesti kahden kriteerin perusteella siten, että 30 % kohdennettaisiin laajan työttömyyden perusteella ja 70 % 18–64-vuotiaiden määrän perusteella. Lakiluonnosta tulee muuttaa siten, että laajan työttömyyden perusteella kohdennettavan rahoituksen osuutta korotetaan vähintään 50 %:iin ja 18–64-vuotiaiden määrään perustuvaa rahoitusosuutta alennetaan vastaavasti. Rahoituskriteerien painoarvon muutos on perusteltua, sillä työllisyyspalveluiden julkinen rahoitus ja resurssit ovat työllisyystavoitteen saavuttamiseksi vaikuttavinta juuri korkean työttömyyden alueilla.

Lakiluonnokseen sisältyvä kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentumisesta aiheutuvien kustannuksien kompensointi täysimääräisesti ja kuntakohtaisesti osana valtionosuusjärjestelmää on kannatettavaa. Esityksen mukaisesti kuntakohtainen tasaus perustuisi vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten poikkileikkaustilanteeseen ja tasausta ei jälkikäteen tarkistettaisi. Tätä kohtaa lakiluonnoksessa tulee muuttaa siten, että kuntakohtaisen tasauksen määrässä huomioidaan vuosittain kuntien väestömäärän muutokset. Esitetyssä muodossa lakiluonnos ei ole

yhdenvertainen kuntien välillä, sillä se käytännössä tarkoittaisi sitä, että väestöltään kasvavien kuntien tasaus olisi ennen pitkään alikompensoiva ja väestömäärältään supistuvien kuntien tasaus olisi puolestaan ylikompensoiva.

Lakiluonnosta tulisi muuttaa niin, että työttömyysetuuden kuntien rahoitusvastuuta pienennetään ja osin siirretään hyvinvointialueille. Näin ollen myös hyvinvointialueille olisi kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloudellista työllistymistä edistävällä tavalla. Työttömyysetuuksien kompensatiota tulee tarkentaa myös siten, että se kompensoi jatkossa mahdolliset työttömyysetuuksien tasossa tapahtuvat muutokset täysimääräisesti kunnille. Kuntien rahoitusvastuulla oleville työttömyysetuuskustannuksien muutokselle tulisi myös asettaa katto, jonka ylittävältä osalta valtio kantaa vastuun. Lakiluonnoksen mukaisessa rahoitusmallissa ongelma on se, että kunnasta riippumattoman poikkeuksellisen suhdanneshokin seurauksena kunnan tulopohja heikkenee ja työttömyysetuuksien kustannukset kasvavat tilanteessa, jossa kunnan juuri tulisi pystyä kohdentamaan lisärahoitusta työvoimapolitiikkaan. Katon ylittävältä osalta rahoitusvastuun siirto valtion vastuulle on perusteltua, sillä valtion taloudessa on enemmän taloudellista liikkumavaraa ja riskinsietokykyä kohdata äkillisiä suhdannemuutoksia kuin kuntien taloudessa, kuten esimerkiksi koronapandemian aikana on nähty.

Staden Jakobstad

22.6.2022

Pietarsaaren kaupungin lausunto TE2024-julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen lakiesitystä koskien:

Yleisesti

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee elinvoimaisuuden vahvistamista. Kunta ja elinkeinoelämä ovat keskeisessä roolissa työllisyyden hoidossa, ja tiivis yhteistyö osapuolten kanssa on ratkaisevaa työllisyyden hoidossa. Olemme kuitenkin huolestuneena seuranneet lakiesityksen valmistelua ja loppuesitystä, sillä esitetty malli heikentää kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa. Työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki. Pietarsaaren seudun kunnat ovat yhteisessä lausunnossaan kyseenalaistaneet sen, että kuntia ei ole huomioitu monialaisen tuen yhteistoimintamallissa. Verkostossa olisivat mukana työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Verkostoon tulee lisätä kunta toimijana. Ilman kunnan mukanaoloa kyseiseen toimintaan kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida yhteensovittaa kunnan muiden toimintojen kanssa. Kunnalla on täällä vahva rooli työllistämässä. Työttömyysprosentti on matala, ja aktiivointiaste on monien vuosien aikana ollut ylivoimaisesti korkein verrattuna muihin kuntiin ja alueisiin. Selitys tähän on kunnan vahva rooli ja vastuu työllisyysasioissa. Uusi esitetty lakiehdotus on ristiriidassa hallituksen työllisyyspaketin kanssa. Hallitus on esittänyt merkittäviä uudistuksia, jotka tähtäävät työllisyyden nostamiseen ja kuntien vastuun lisäämiseen. Varsinkin vaikeasti työllistyville toimivat palveluketjut ovat ratkaisevia. Yksi tärkeä tavoite uudistuksilla on taata yrityksille työvoimaa. Jatkuva oppiminen on tärkeä osa työllisyyden hoidossa, ja siinä kunnan rooli on vahva ja merkittävä. Uudistuksilla halutaan rakentaa parempaa ja toimivampaa toimintaa, ja sen takia kunnan vaikutusmahdollisuuksia pitää jatkossakin hyödyntää. Tätä ei ole riittävästi turvattu uudessa lakiesityksessä, mikä näkyy muun muassa suunnitelmassa erottaa järjestämis- ja rahoitusvastuu eri organisaatioihin ja heikentää kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa vaikeasti työllistettävien työllistämiseen poistamalla kunnilta palkkatukimahdollisuus. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti

määrittelyyn järjestämismäärityksen myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyviä tavoitteita on entistä vaikeampi saavuttaa.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä linjattu siten, että se kattaa myös työllistetyt (mm. palkkatukityöllistetyt). Palkkatuella työllistetyt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Useammassa kunnassa on iso ryhmä palkkatuella työllistettyjä. Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt putoavat laajan työttömyyden kriteerien ulkopuolelle. Tämä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Palkkatukityön tulee olla mahdollinen kunnissa siten, että kyseiset henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä, ja että heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin siten, että ne vaikuttavat valtionosuuspohjaan.

Tietosuojan tulisi mahdollistaa tarpeellisten asiakkaiden henkilötietojen vaihto koko työllisyysverkoston sisällä. Jos tällaiseen, ns. yhden luokun palveluperiaatteeseen ei tulevalle muutoksella asiakkaan kannalta päästä, vesittää se alkuperäisen tavoitteen työllisyysasioiden kokonaiskoordinoinnista koko verkoston kesken. Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, ja kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuna ovat mm. työkokeilut ja palkkatukityöt, jotka puolestaan kuuluvat työvoimaviranomaisille. Asiakkaan kannalta on välttämätöntä, että työllisyysverkoston sisällä voidaan siirtää tarpeellisia asiakastietoja hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Pietarsaaren kaupunki esittää, että laissa on vahvistettava perusta tiedonvaihdolle.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Pidämme kuntapohjaista työvoimapalvelumallia hyvänä. On tärkeää, että järjestämismallin tulevassa mallissa on erikseen jokaisella kunnalla, eikä tulevilla yhteistoiminta-alueilla. Uudistuksella halutaan tuoda palvelut kuntiin, joten tämän tulee myös toteutua. Tulee huomioida, että kunnat ja alueet ovat toimintaympäristöiltään hyvin erilaisia, eikä sama malli toimi kaikkialla. Kunnilla tulee säilyä mahdollisuus rakentaa toimintamalleja alueellisesti toimiviksi ja toteuttaa aidosti asiakaslähtöisiä palveluita.

Esityksessä järjestämialueelle on asetettu vaatimus 20 000 työvoimapohjasta. Emme kannata järjestämialueen liian tiukkaa numeerista sääntelyä. Kuntien itsehallinnon näkökulmasta on perusteltua, että kuntien yhteistoiminnasta ei säädetä velvoittavasti, vaan kunnilla on halutessaan mahdollisuus sopia yhteistyöstä tai järjestämismallin siirtämisestä kuntalain (410/2015) mukaisesti. Järjestämismallin tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka yhteistyössä tehtäviä hoitavat. Järjestämismallin lähtökohtana tulisi tiukkojen numeeristen rajausten sijasta olla ensisijaisesti palveluiden toimivuus, vapaaehtoinen kuntien välinen yhteistyö ja sen tiivistäminen. Vaihtoehtona tiukalle numeeriselle henkilömäärälle olisi oltava esimerkiksi otto-oikeus, jos huomataan palveluiden toimimattomuus.

Emme pidä hyvänä, että esityksessä valta, vastuu ja rahoitus eriytetään. Rahoitus ja järjestämismallin vastuu on oltava samalla toimijalla eli kunnalla. Erillisillä sopimuksilla voidaan sopia kuntien välisestä yhteistyöstä ja siirtää vastuuta ja rahoitusta kuntien ja yhteistoiminta-alueen välillä niissä asioissa, joita on tarpeellista toteuttaa yhteisesti. Näin on onnistuneesti toimittu jo nyt kuntakokeilussa Kaustisen seutukunnassa osana Kokkolan seudun kuntakokeilua. Kaustisen seutukunnan kunnat ovat sopimuksilla siirtäneet kuntakokeilun toteuttamismallin kuntien yhteistoimintaelimelle, joka hallinnoi kuntien yhteisiä työllisyysresursseja. Kaustisen seutukunta vastaa seutukunnan kunnille kokeilun ajaksi siirtyvien kokeilulaissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta.

Hallinnollisesti kuntien yhteinen toimielin on Kaustisen seutukunta, joka toimii Lestijärven kunnan hallinto-organisaatiossa itsenäisenä lautakuntana. Kunnilla on seutukunta-toimintaa koskeva kuntalain mukainen, toistaiseksi voimassa oleva yhteistoimintasopimus. Kaustisen seutukunnan toiminta-alueena ja yhteistoimintasopimuksen osapuolina ovat Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat. Lestijärven kunta toimii kuntien yhteistoiminnassa kuntalain 51§:n mukaisena vastuukuntana. Kaustisen seutukunnan kunnat ovat laatineet seutukuntatoiminnan yhteistoimintasopimusta täydentävän sopimuksen työllisyyskokeilun osalta: kunnat ovat sopineet kuntalain 8 luvun 49§:n mukaisesti, että ne hoitavat tehtäviään yhteistoiminnassa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta säädettyä lain mukaisesti. Yhteistoiminnassa Kaustisen seutukunta hoitaa työllisyyskokeiluun liittyvät tehtävät sopimuskuntien puolesta ja toimii seudullisena koordinoijana Kokkolan seudun kuntakokeilussa maakunnallisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Sopimuksen sisältöön sovelletaan, mitä kuntalain 54 §:ssä on säädetty viranomaistehtävän hoitamista koskevasta sopimuksesta. Vastuuta on edelleen sopimuksilla siirretty kokeilualueelle ja isäntä/vastuukunnalle, joka vastaa kokonaisuutena kuntakokeilualan palveluista.

Kaustisen seutukunnan tehtäviin kuuluvat myös seudulliset yrityspalvelut, aluekehityspalvelut ja kuntien yhteistoiminnan kehittämistehtävät. Työllisyyden kuntakokeilu sijoittuu Kaustisen seutukunnan organisaatiossa työllisyyspalveluiden sektorille. Seutukunnan toimintamallissa kuntien yhteiset elinvoimapalvelut voidaan paremmin ja suoraan yhteensovittaa työllisyyspalveluihin, mikä tarjoaa huomattavia synergia- ja tehokkuusetuja sektoreiden välille, nopean reagoinnin, ennakkointikyvyn sekä erinomaisen tilannekuvan seudun työmarkkinoista, elinkeinojen kehittymisestä sekä työnantajien ja työnhakijoiden tarpeista. Toimintamallilla voidaan vastata paremmin sekä osaavan työvoiman kysynnän tarpeisiin että toisaalta tehostaa työttömien työnhakijoiden työllistymispolkuja. Myös kuntien työllisyyden hoitoon suunnatut taloudelliset ja henkilöstöresurssit voidaan kohdentaa ja koordinoita tehokkaasti. Seutukunnan muu henkilöstö tukee kokeilua oman toimensa ohella. Seutukunnan hankehenkilöstö toimii toteuttamisen kumppanina. Seutukunnalla on käynnissä elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyyden edistämiseen liittyvää hanketoimintaa.

Lestijärven kunta on perustanut työllisyyskokeilun tehtävien hoitamiseen tarvittavat virat Kaustisen seutukunnan toimialueelle. Tehtävien hoidon kustannukset sisällytetään seutukunnan vuosittaisiin talousarvioihin. Kaustisen seutukunta hyödyntää tehtävien hoidossa myös koko maakunnallisen kokeilualan so. Kokkolan seudun kuntakokeilun resursseja tarpeen mukaan ja kokeilualue voi hyödyntää Kaustisen seutukunnan resursseja.

Tätä toimintamallia toteuttamalla pienimpiinkin kuntiin saadaan työllisyyden hoidon resursseja ja kukin kunta voi toimia omalle alueelleen sopivimmalla tavalla mutta toisaalta yhteisvastuullisesti järjestetään alueen näköistä toimintaa yhteistyössä kaikkien kuntien kesken.

Kaustisen seutukunnan toimintamalli on ollut esimerkkinä mm. Kuntaliiton toimesta hyvin toimivasta pienten kuntien yhteistoiminnan mallista työllisyyskokeilun toteuttamisessa. Toimintamallilla palvelut voidaan toteuttaa ja niitä voidaan jatkuvasti kehittää seudun tarpeiden ja erityispiirteiden mukaan. Toimintamallista on annettu kokeilun käynnistysvaiheessa lausunto 22.9.2020 Eduskunnan hallintovaliokunnalle valiokunnan pyynnöstä. Eduskunta on siten ottanut kantaa malliin (Valiokunnan lausunto HaVL 17/2020 vp.). Malli on käytännössä kokeiltu ja testattu toimivaksi ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

Kunnille tulee jättää mahdollisuus itse rakentaa toimivaa yhteistyötä muiden kuntien, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden kanssa. Mikäli yhteistoiminta-alueen työvoimapohja rajataan liian tiukaksi, tulee tämä aiheuttamaan mahdollisesti nykyisellään toimivien rakenteiden purkamisia valtioneuvoston toimesta.

Valtion on lähtökohtaisesti luotettava kuntin, eikä kunnallista itsehallintoa saada tällä lainsäädännöllä heikentää miltään osin.

Keravan kaupunki

22.6.2022

Vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävä siirtyisi todellisuudessa suurelta osin yhteistoiminta-alueille. Lakiluonnoksessa esitetty malli järjestämismallista kaventaa Keravan kaupungin toimintamahdollisuuksia. Tällä hetkellä Kerava on vapaaehtoisesti hakeutunut mukaan työllisyyden kuntakokeiluun ja toteuttaa työvoimapalveluja kokeilulain mukaisesti yhdessä Vantaan kanssa. Yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen ja se on ollut toimiva malli. Lakiluonnoksessa esitetty järjestämismallin määrittely ei mahdollista Keravan tilanteessa sopimukseen perustuvan yhteistyön jatkamista, vaan edellyttäisi yhteistä kuntayhtymää tai vastuukuntamallia.

Järjestämismallin ja rahoitusvastuuta ei tule erottaa toisistaan. Mahdollisimman suurten työvoima-alueiden tavoittelu ja kuntien yhteistoimintaa rajaava ylisääntely heikentää oleellisesti kuntaekosysteemin ja työvoimapalveluiden integraation kokonaisuhyötyjä paikallisella tasolla. Kunnat voivat tarjota yhdenvertaisille palveluille lähellä asukasta olevan toimivan toteutusympäristön, hallinnon ja yhteistyöalustan erilaisille kunnarajat ylittävillä toiminnoilla (esim. koulutuspalveluissa) mahdollisuudet. Läheisyysperiaatteen mukaan julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä.

Yhdenvertaisten palvelujen periaate ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvetta yhteistyölle on. Kunnilla on tahdon lisäksi osaamista ja kykyä järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla oman alueensa palveluiden organisoimiseksi ja yhdyspintahaasteiden minimoimiseksi. Kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta voidaan varmistaa se, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tehtävästä. Tärkeää on, että järjestämismallin ja sen hoitamiseksi annettu rahoitus eivät eriydy.

Työllisyyden kuntakokeilussa Kerava on saanut kokemusta työvoimapalveluiden toteuttamisesta kahden kunnan yhteisenä kokeiluna ja se on onnistunut kuntien välisellä sopimuksella. Keravan kaupungin näkemyksen mukaan nykyisen sopimukseen perustuvan kuntakokeilun muuttuminen vastuukuntamallin tai kuntayhtymän kautta toteutettavaksi, ei toisi mitään lisäarvoa toiminnan toteuttajille tai palvelujen käyttäjille, mutta se voisi lisätä toiminnan hallinnollisia kustannuksia, ja heikentäisi kuntien välistä tasa-arvoista neuvotteluasemaa. Tällä voi olla vaikutuksia myös eri kuntien yhteisten työvoima-alueiden paikallisten palveluiden heikkenemiseen.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismallin

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä jää tämän alle, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi

yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Tämän pohjalta itsenäinen järjestämisvastuu olisi 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-alueita. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään, huolimatta työvoiman riittävästä määrästä. Erityisesti PKS- alueella työssäkäyntialueen yhtenäisyyden periaatteen pohjalta voi halutessaan katsoa koko Uudenmaan maakunnan muodostavan yhden työllisyysalueen, jolloin mukana olisivat lähes kaikki Uudenmaan kunnat. Voidaan kysyä, mikä olisi tuolloin se ratkaisevan suuri ero nykyiseen tilanteeseen verrattuna, jossa Uudenmaan TE-toimisto vastaa alueen työvoimapalveluista (pois lukien kuntakokeilun tuomat poikkeukset), jos tähän lakiluonnokseen kirjaukseen perustuen työllisyysalueet muodostuisivat? Pikemminkin kyse olisi yhden alueellisen hallintorakenteen lisäämisestä julkiselle sektorille, joka enemmän etäännyttäisi, kun toisi palvelut tosiasiallisesti lähemmäs kuntalaisia ja yhteensovittaisi niitä kuntien muihin palveluihin. Kun järjestämisvastuun edellytyksenä on lakiluonnokseen kirjattu 20 000 henkilön työvoimapohja, asettaa se erityisesti PKS-alueen tämän rajan alle jäävät kunnan hankalaan neuvotteluasemaan suhteessa suurempiin kaupunkeihin.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta työllisyysalueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti.

Keravan kaupungin käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellyttämä 20 000 työvoimapohja on tarpeettoman korkea. Se tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa järjestämisvastuun saamiseksi, mutta ehdotuksesta ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä esimerkiksi Keravan kaupungin kohdalla anna edellytyksiä poikkeusluvan hakemiseksi.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun lähtökohtana tulisi olla parhaiden mahdollisten edellytysten luominen kunnille, jotta ne voivat onnistua tärkeässä tehtävässä. Tällöin pitäisi hyödyntää työllisyshoidon ja siihen kytkeytyvien, jo nyt kunnan vastuulla olevien tehtävien yhteen sovittaminen. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Keravan kaupunki katsoo, että järjestämistä vastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Perustuslaki ja säätämistäjärjestys

Esityksen mukaan työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Keravan kaupunki yhtyy Kuntaliiton omassa lausunnossaan esiin nostamaan näkemykseen, jonka mukaan yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämistäjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitäntä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei ole peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto.

Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta

laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Keravan kaupunki pitää ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Keravan kaupunki toteaa, että ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla. Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Keravan kaupunki kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Kuntien rahoituksen laskentatapaa määriteltäessä on tärkeää ottaa huomioon staattisen rahoituksen vaikutukset kasvaviin kuntiin. Niiden kohdalla riskinä on, ettei muuttovoittokunnan kohdalla rahoitus kehity väestönkasvun mukana ja muutoksen aiheuttamat kustannukset jäävät alikompensoiduksi.

Edellä mainitun lisäksi rahoituksen pohjana tulisi olla työvoimapalveluiden kaavailtujen tehtävien järjestämisestä aiheutuvat todelliset kustannukset. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella ja sen mukaan kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Kuitenkin lakiluonnoksessa kaavailtu kunnille siirtyvä tehtäväkokonaisuus poikkeaa vuoden 2019 palvelurakenteesta. Esimerkkinä vuoden 2022 keväällä käyttöön otetun uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Tämän vuoksi Keravan kaupunki pitää perusteltuna, että kuntien valtiosuosipohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Työvoimapohjan rajaan perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Sen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset. Näin tapahtuisi myös Keravalla.

Siirtymäaika

Kuntakohtaisen TE-palvelujen rahoituksen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja sen vaihdellessa -147 euroa/asukas ja +47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetty kolmen vuoden siirtymäaika ei todellisuudessa toteudu. Ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Keravan kaupunki pitää sopeutumisajaa liian lyhyenä ja sen tulisi olla todellisuudessa esitetyt kolme vuotta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Uudistuksen tavoitteiden toteutumiseksi palveluiden tulisi muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatii tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkaavat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä ovat mm. eräät työttömyysturvan myöntämiseen liittyvät tehtävät, sekä Onni -matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut nuorille (ONNI-toiminta), joka selkeästi liittyy kunnille laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta kaavaillun laajemman tehtävän, nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelun toteuttamisen yhteyteen. Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu.

Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Keravan kaupunki pitää tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Esityksessä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Keravan kaupunki toteaa, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Ohjaamon ja työllisyyspalvelujen yhteydestä

Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomainen (=järjestämisvastuussa oleva kunta) järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelulle. Se olisi viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Esityksen mukaan työvoimaviranomainen neuvottelee alueen muiden nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimijoiden kanssa ja osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta. Ehdotus integroi Ohjaamotoiminnan kiinteäksi osaksi työllisyyspalveluja ja käytännössä työvoimaviranomainen (järjestämisvastuun omaava kunta), vastaa palvelun järjestämisestä ja toteuttamisesta. Ohjaamojen rahoituksesta ei ole säädetty kovin tarkasti ja se tulisi huomioida riittävästi tehtäessä laskelmia kuntien työvoimapolkujen kustannuksista, jotta Ohjaamotoiminnan (=nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu) rahoitus toiminnan muuttuessa lakisääteiseksi (Laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, 16§), turvattaisiin tässä muutosvaiheessa valtion taholta.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Rekisterinpitäjäisyys

Rekisterinpitäjäisyyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjäisyys edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjäisyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Keravan kaupunki

pitää epäselvänä yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen.

Rekisterinpitäjyys seuraa yleensä järjestämistä vastuuta viranomaistoiminnassa. Tässä työvoimaviranomaisena toimiva kunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samoin kuntayhtymä tai vastuukunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin järjestämistä vastuussa ollessaan. Rekisterinpitäjyys säilyy järjestämistä vastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Henkilötietojen käsittelyn vastuukysymykset eri toimintamalleissa jäävät lakiehdotuksen perusteella epäselväksi. Samoin se, missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdon hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TEjärjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Niiden tekeminen olisi asiakkaan palveluprosessin onnistumiseksi tärkeää, kuten lakiehdotukseen on kirjattu. Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus sisältää epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdon kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Keravan kaupunki pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdon kirjataan vahvemmin esitykseen.

Kemin kaupunki

22.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastuun uudistaminen.

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kemin kaupunki pitää esitystä työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle kannatettavana ja tarpeellisena uudistuksena.

Rahoitusuudistuksessa tulee varmistaa, että järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu ovat samalla toimijalla ja että kokonaisuudessaan uudistukset ovat kustannusneutraaleja kunnille.

Myös työttömyysturvan rahoitusvastuun uudistamisen näemme toimivan kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämislle ja kuntien elinvoimatyölle. Haasteellista kuitenkin on mm. vaikeasta rakennetyöttömyydestä kärsivien kuntien osalta, että työllistymistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Työllistyminen avoimille edellyttää usein pitempään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta huolellisesti suunniteltua ja tavoitteellisesti toteutettua kuntoutusvaihetta. Jotta kuntien rahoitusvastuusta ei tule kunnille kasvavaa lisävastuuta edellyttää se, että hyvinvointialueella kyetään järjestämään riittävästi työhön kuntouttavia ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluja.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kemin kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen ja kannattaa järjestämisvastuun siirtämistä jokaisen yksittäisen kunnan vastuulle. Järjestämisvastuun lähtökohtana tulee olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa koko kuntaekosysteemiä ja sen palveluja. Kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Tästä on kunnilla aiempia kokemuksia ja kykyä ja vahva tahtotila sopimiseen.

Esityksen mukaisesti rahoitus tulisi jokaiselle kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Tämä luo merkittävän riskin sille, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa kuntia valta ja taloudellinen vastuu eivät ole tasapainossa. Uudistuksessa tulee varmistaa, että järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu ovat samalla toimijalla ja että kokonaisuudessaan uudistukset ovat kustannusneutraaleja kunnille.

Emme kannata järjestämisvastuun siirtoa lakiesityksen mukaisesti 20 000 työvoimapohjan kuntayhtymälle tai vastuukunnalle koska rahoitusvastuu ja kustannuksetkin siirtyvät jokaiselle kunnalle. Yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Esimerkiksi Lapissa vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaisi ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsitteemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kemin kaupunki pitää keskeisenä tärkeänä ajatusta siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kuntien saamien laskelmien mukaan näin ei kuitenkaan näyttäisi tapahtuvan. Sen vuoksi näemme tarpeellisena, että rahoituksen määräytymisperusteita tarkastellaan uudelleen ja huomioidaan mm. koronapandemian ja uuden työvoimapalvelumallin mukanaan tuomat kustannukset.

Kemin kaupunki yhtyy Kuntaliiton arvioon siitä, että siirtyvien tehtävävastuiden rahoituksen tulisi perustua talousarvioon ja että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä edellisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuksien kompensatiota tulisi tarkastella määräjain, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen.

Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 -vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja suhdannevaihteluissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus huomioisi paremmin asukkaiden palvelutarpeet.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojaan tullessa esteeksi.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

Lakiehdotuksessa Järjestämisvastuu voitaisiin myöntää vain kunnille joiden työvoiman määrä ylittää 20 000 henkilöä. Muussa tapauksessa kunnan tulee sopia yhteistoiminnasta muiden alueen kuntien kanssa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Ehdotus vesittää palvelurakennemuutoksen alkuperäisen ajatuksen työvoimapalveluiden tuomisesta lähelle kuntaa kunnan elinvoima- sekä koulutuspalveluja, koska järjestämisvastuu olisi suurimmassa osassa kuntia työllisyysalueella. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Ehdotuksessa esitetään, että työllisyysalueen muodostavat kunnat voisivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalin hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia, joista keskeisimmät on lueteltu alla.

Kunnallisen itsehallinnon rajoittaminen: yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa. Tuusulan kunta yhtyy Kuntaliiton omassa lausunnossaan esiin nostamaan näkemykseen, jonka mukaan yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa

myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin olennaisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Jos halutaan varmistaa palveluprosessi, jossa elinvoima- ja koulutuspalveluita päästään hyödyntämään tehokkaimmalla mahdollisella tavalla, tulisi henkilöasiakkaiden palveluiden tuottamisen kunnissa olla helpommin toteutettavissa kuin nyt esitettyssä mallissa, joka johtaa rahoituksen siirtelyyn peruskunnan ja järjestämisvastuullisen työllisyysalueen välillä edestakaisin.

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla lainsäädännön vaatimukset palveluille täyttäen, löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

PKS- alueella työssäkäyntialueen yhtenäisyyden periaatteen pohjalta voi halutessaan katsoa koko Uudenmaan maakunnan muodostavan yhden työllisyysalueen, jolloin mukana olisivat lähes kaikki Uudenmaan kunnat. Voidaan kysyä, mikä olisi tuolloin se ratkaisevan suuri ero nykyiseen tilanteeseen verrattuna, jossa Uudenmaan TE-toimisto vastaa alueen työvoimapalveluista (pois lukien kuntakokeilun tuomat poikkeukset), jos tähän lakiluonnoksen kirjaukseen perustuen työllisyysalueet muodostuisivat? Kun järjestämisvastuun edellytyksenä on lakiluonnokseen kirjattu 20 000 henkilön työvoimapohja, asettaa se erityisesti PKS-alueen tämän rajan alle jäävät kunnan hankalaan neuvotteluasemaan suhteessa suurempiin kaupunkeihin.

Tuusulan kunnan näkemys on, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lain kautta tehtävää ylisääntelyä tulee välttää.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksesta:

Lakiehdotuksessa esitetty ajatus valtion sitoutumisesta korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti on kannatettava. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella ja sen mukaan kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Kuitenkin lakiluonnoksessa kaavailtu kunnille siirtyvä tehtäväkokonaisuus poikkeaa vuoden 2019 palvelurakenteesta. Esimerkiksi vuoden 2022 keväällä käyttöön otetun uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa, puuttuu tästä arviosta. Tämän vuoksi Tuusulan kunta pitää perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Hallituksen antamaan lakiehdotukseen tulee lisätä tarkemmalla tasolla ja luotettavammilla perusteilla arvioitu kuvaus siitä, minkä suuruista rahoitusta valtiolle jäävät TE-palvelut edellyttävät. TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. HE:n kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja

henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta:

Esitysluonnoksessa kuvatus kannustavan rahoitusmallin myötä kunnan vastuu työttömyyden sosiaaliturvakustannuksista kasvaa, mikä lisää kuntatalouden suhdanneriskiä. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetkeen nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat suhdannevaihtelusta johtuen äkillisesti.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa. Tuusulan kunta katsoo, että osa-aikatyötä tekevien tapauksessa soviteltujen etuuspäivien ei tulisi kerryttää etuuspäivälaskurin päiviä, mikäli etuuden saajan työaika on vähintään 60% kokoaikatyön ajasta.

Lakiesityksen mukaan kunnan rahoitusvastuun laajentaminen työttömyysetuuksissa kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Lakiehdotuksen mukaiset korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti.

Tuusulan kunta katsoo, että rahoituskompensaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos kompensaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ja ajan myötä vähentää kuntien kannustimia kasvattaa työikäistä asukas pohjaa.

Hyvinvointialueet ja työttömyysetuuksien rahoitus:

Monialaisia palveluita tuotetaan tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa jatkossa asiakasryhmille joiden arvioidaan monialaisista palveluista hyötyvän. Palvelurakenteen muutosta suunniteltaessa on kysyttävä, miksi työllisyyden edistämistä ei katsota yhdeksi hyvinvointialueen lakisääteiseksi tehtäväksi. Usein työllistymiseen vaikuttavat terveydelliset ja sosiaaliset näkökulmat - näiden edistäminen taloudellisten kannusteiden avulla olisi ehdottomasti tutkittava palvelurakennemuutosta tehtäessä.

Tuusulan kunta katsoo, että osa pitkäaikaistyöttömien sosiaaliturvakustannuksia tulisi kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella siten että kannustimet hyvinvointialueille saadaan kohdalleen

sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämiseen kohti työelämän edellytyksiä. Tätä tarkastelua ei lakiehdotuksessa ole tehty. Sitkeästi pitkäaikaistyöttömien ennuste työllistystä on heikko, mutta kunta maksaa uudessa rahoitusmallissa henkilön eläköitymiseen asti 50 % työttömyysetuuden perusosasta. Koska työmarkkinatuki on ensisijainen tukimuoto suomalaisessa sosiaaliturvajärjestelmässä, työttömäksi ilmoittautuu paljon sellaisia henkilöitä, joiden työkyky on olematon esimerkiksi päihderippuvuuden vuoksi ja jotka eivät tosiasiallisesti edes hae töitä. Näiden henkilöiden kohdalla työvoimaviranomaisen ja peruskunnan tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa työllistymiseen ovat heikot. Työnhakijuus on kuitenkin edellytys toimeentulotuen saamiselle. Tämän asiakasryhmän osalta uudessa rahoitusmallissa on kyse enemmänkin sosiaaliturvakustannusten siirtämisestä kunnille kuin mistään aidosta kannusteesta.

Sitkeästi pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalveluiden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole uudistuksessa asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteemeistä. Tuusulan kunta pitää tärkeänä kunnan lisäämistä laissa säädetyin toiminnan osapuoliin jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esitys jättää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Esityksen mukaan KEHA-keskuksen tehtäväksi tulisi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Esitys vaikuttaa irralliselta suhteesta muuhun kokonaisuuteen. Tuusulan kunta katsoo, että valmennuskokonaisuudet tulisi siirtää kuntien/työvoimaviranomaisen hoidettaviksi.

Ohjaamotoiminnan toteuttamisesta:

Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomainen (=järjestämistä vastuussa oleva kunta) järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelulle. Se olisi viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Esityksen mukaan työvoimaviranomainen neuvottelee alueen muiden nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimijoiden kanssa ja osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoimisesta ja kustannusten jaosta. Ehdotus integroi

Ohjaamo-toiminnan kiinteäksi osaksi työllisyyspalveluja ja käytännössä työvoimaviranomainen, vastaa palvelun järjestämisestä ja toteuttamisesta.

Ohjaamojen rahoituksesta ei ole säädetty kovin tarkasti ja se tulisi huomioida riittävästi tehtäessä laskelmia kuntien työvoimapalvelujen kustannuksista, jotta Ohjaamotoiminnan rahoitus toiminnan muuttuessa lakisääteiseksi (Laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, 16§), turvattaisiin tässä muutosvaiheessa valtion taholta. Ohjaamotoiminta on monialaista toimintaa, jossa jo nykyisellään rahoitusta tulee eri lähteistä ja henkilöstö on usean toimijan henkilöstöä. Ohjaamotoiminnan perusajatuksena on myös tuoda muita kuin työllistymiseen liittyviä palveluita yhdeltä luukulta asiakkaille, joten lain ajatus Ohjaamotoiminnasta työllisyyspalveluna on Ohjaamotoiminnan kehittämisen suuntaa muuttava. Esityksessä ei myöskään olla huomioitu eri rahoitusten, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitusten, periaatteita tai niiden poisjäämisen mahdollisesti kunnalle aiheuttamia kuluja. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ovat useissa Ohjaamoissa palvelun tärkeitä osia juuri monialaisuuden näkökulmasta. Tästä syystä Tuusulan kunta katsoo, että lain jatkovalmistelussa on tärkeää huomioida myös nuorisolain mukaiset toimet sekä niihin liittyvät rahoitukset. Esityksen perusteella tätä ei ole riittävällä tasolla huomioitu.

4.1.12 Yritys- ja elinkeinopalveluista: Kunnille/kaupungeille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman veloitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Kunnille siirtyvät elinkeinopalvelut pitää eritellä tarkasti palvelusisällön ja henkilöresurssin osalta.

Valtiolle jäävien palveluiden yhteys kuntien toimintaan tulee eritellä tarkasti palveluohjauksen ja tiedonvaihdon näkökulmista. Valtion toimijoiden tulee sitoutua palveluntuotantovastuun siirtymisen pohjustamiseen jo hyvissä ajoin ennen liikkeenluovutuksen toteutumista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koulutusta, tiedonjakoa sekä henkilöstösuunnittelun tukea.

Kuntien olemassa olevat palvelurakenteet pitää huomioida erikseen suunniteltaessa valtion roolia elinkeinopalveluiden tuotannossa. Valtion palveluiden, eritoten kansainvälisten palveluiden, ja kuntien omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa.

Palveluiden segmentti tulee määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

Järjestämisvastuu

TE-toimistot toteavat: Järjestämisvastuun kriteereissä todetaan, että tulevilla työvoimaviranomaisella tulee olla 20 000 työvoimapohja. Suomessa on 27 kuntaa, joissa tämä täyttyy. Suurin kunnista on Helsinki noin 350 000 työvoimapohjalla ja pienin Kirkkonummi noin 20

000 työvoimapohjalla. Suurin osa Suomen kunnista olisi mukana jossain kuntien yhteistyömallissa, sillä Suomen noin 300 kunnasta 220 on työvoimapohjaltaan alle 5000 henkilöä. Uudistus johtaakin erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli voikin heikentää asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenvertaisuutta maan eri osissa. Kun otetaan huomioon, että Manner-Suomen 66 seutukunnasta työvoiman määrä on kasvanut vain 14 seutukunnassa, voi mallista tulla myös hyvin epästabiili. TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta pitemmällä tähtäimellä. Vaikutukset talouteen eivät välttämättä ole pitkällä tähtäimellä myöskään positiivisia.

Uusien työvoimaviranomaisten järjestämisvastuu olisi tarkoituksenmukaista sitoa ensisijaisesti maakuntarajoihin, sillä yhteistyö useiden hyvinvointialueiden ja ELY-keskusten kanssa, muodostuu haasteelliseksi ja tekee heterogeenisesta, usean kunnan vetämästä, mallista työlää. Toissijaisesti voidaan miettiä työssäkäyntialueen määrittämiä alueita. Tämä keskustelu ensisijaisen vaihtoehdon mahdollisuudesta tulisi järjestää ja perustella ennen kuin siirrytään muiden vaihtoehtojen harkintaan.

Asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen ratkaisu, tukee työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä.

Rahoitusmalli

Malli, jossa kunnalla on rahalliset resurssit ja rahoitusvastuu ja uudella työvoimaviranomaisella henkilöresurssit ja palvelujen järjestämisvastuu, voi muodostua haasteelliseksi. Erityisen haasteelliseksi se muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuu hyvinvointialueelle, joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu ainakaan heti hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä.

Rahoitusmallin haasteena on erityisesti se, että uusi työvoimaviranomainen joutuu hakemaan toimintaansa rahoituksen peruskunnista. Määrärahat eivät seuraa henkilöstön palkkarakojen osalta siirtymää, mikä voi asettaa työvoimaviranomaisen hankalaan asemaan. Kunnille TE-palvelutehtävään osoitettu valtionosuusrahoitus ei ole korvamerkitty ja se on useissa tapauksissa laskennallisesti negatiivinen nykytasoon verrattuna. Rahoitusmalli tulisi rakentaa siten, että se turvaa TE-palvelujen rahoituksen nykytason, ei peruskunnille, vaan TE-palvelujen järjestäjälle, joka useissa tapauksissa on peruskuntaan laajempi alue. Esitetyssä mallissa kunnilta puuttuu pakotteet rahoittaa TE-palvelujen järjestäjää, mikä voi johtaa järjestäjän toimintaedellytysten heikkenemiseen. TE-palvelu-uudistuksen rahoitusmalliin sisältävät riskit voivat vaarantaa asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisten palvelujen saatavuuden. Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa TE-palveluitten järjestämiseen saamistaan varoista

riittävästi. Tämä vaarantaa TE-palvelut kunnissa ja johtaa palveluitten eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa.

Yhdyspinnat hyvinvointialueelle

TE-johtajat haluavat nostaa esiin hyvinvointialueyhteistyön, joka on keskeistä työllisyyden hoidon järjestelmässä: Hyvinvointialueen lakisääteisenä tehtävänä ei kuitenkaan ole työllistymisen edistäminen, lukuun ottamatta tiettyjä erityispalveluita, kuten sosiaalihuoltoon kuuluva kuntouttava työtoiminta, osallistuminen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan sekä työterveyshuollon ulkopuolelle jäävien työkäisille terveysneuvonta ja terveystarkastukset. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuu rajautuu sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin ja siihen liittyvään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Toimintamahdollisuus on rajatumpi kuin kunnilla, joilla on laaja yleinen toimiala ja myös verotusoikeus, ja joiden valtionosuusjärjestelmässä työttömyysetuusmenoon kohdistuva rahoitusvastuu on huomioitu ja esitetään jatkossakin huomioitavaksi.

Keskeisistä muutoksen kohteena olevista sote-palveluista ja niiden tilanteesta siirtymäaikana jo ennen vuotta 2024:

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjausta kokevien edellytysten muuttuminen voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien henkilöiden määrää, mistä voi aiheutua hyvinvointialueilla ja Kansaneläkelaitoksella tarve kohdentaa uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja tai osoittaa lisäresursseja palveluun.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoitus on parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, jonka voimassa olevan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lainnojjalla järjestää kunta. Sosiaali- ja terveystalujen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023, mikä koskee myös kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä. Kuntouttavan työtoiminnanlakiin hyvinvointialueiden käynnistymisen johdosta tehtävät muutokset ovat osa vireillä olevaa hallituksen esitystä HE 56/2021 vp

Kuntouttava työtoiminta on edelleen työllistymistä edistävä toimenpide, vaikka sen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä noudatetaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta, sosiaalihuoltolakia ja hankintalakia. Tällä hetkellä kunnat ovat järjestäneet kuntouttavaa työtoimintaa mm. osana nuorisotoimen palveluita, kunnan omana toimintana sosiaalipalveluissa tai työllisyyspalveluissa sekä hankkineet palveluita yhdistyksiltä. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta estää palvelun hankinnan yksityisiltä palveluntuottajilta.

Yhdistysten rooli kuntouttavan työtoiminnan palveluntuottajana on merkittävä. Kuntien on yhtiötettävä toimintansa, jos he esimerkiksi nuorisotoimen järjestämisen kuntouttavan työtoiminnan

osalta osallistuvat hankintaan. Osasta kunnista kuntouttavan työtoiminnan henkilöstöä on siirtymässä hyvinvointialueelle.

Koska kuntouttavassa työtoiminnassa noudatetaan sosiaalihuoltolakia, yhdistysten on hankittava aluehallintovirastolta ilmoituksenvaarainen lupa tuottaa sosiaalihuoltolain mukaista palvelua. Ennen kuin yhdistykset voivat tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palvelua, heidän on rekisteröidyttävä sosiaalihuoltolain mukaisesti palveluntuottajaksi ja saatava AVI:n lupa toimintaan. Rekisteri-ilmoitus tulee toimittaa hyvissä ajoin ennen suunniteltua toiminnan aloittamisajankohtaa kunnan toimielimelle, joka tarkastaa yhdistysten tiedot. Yleensä AVI:n lupakäsittely kestää noin kolme kuukautta. Kunnan on ilmoitettava aluehallintovirastolle tiedot rekisteriin merkitsemistä varten. Tämä edellyttää yhdistyksiltä vastuuhenkilön nimeämistä. Vastuuhenkilön kelpoisuuden arviointi perustuu sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentin mukaisiin vaateisiin: tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Alan tuntemuksella lupaviranomainen tarkoittaa ko. toimintayksikön palvelualan tuntemusta. Lupaviranomainen katsoo, että lähtökohtaisesti jokaisella toimintayksiköllä tulee olla oma vastuuhenkilö, jotta hän voi vastata yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 5 §:n mukaisista vaateista. Toiminnasta vastaavien työntekijöiden tulee täyttää lakien ja asetusten asettamat yksityisten sosiaalipalveluiden tuottamiseen liittyvät kelpoisuusehdot.

Lisäksi vastuuhenkilöllä on oltava työkokemuksen kautta hankittu johtamisosaaminen. Kuntouttavan työtoiminnan tulee aina sisältää myös sosiaaliohjausta siihen koulutetun sosiaalihuollon ammattihenkilön toimesta. Kuntouttava työtoiminta sosiaalipalveluna edellyttää, että ainakin osalla henkilöstöstä on sosiaalialan koulutus. Muu henkilöstö katsotaan tukihenkilöstöksi, esimerkiksi työnohjaajat erilaisiin työmuotoihin. Kelpoisuusehtojen todentamiseksi palveluntuottajan on annettava kunnalle tiedot henkilökunnastaan, sen koulutustasosta ja osaamisesta ja nykyisistä työtehtävistä ja vastuualueista. Tämän toteutuminen edellyttää sosiaalialan ammattilaisten rekrytointia yhdistykseen, riskinä on henkilöstön saatavuus. Hyvinvointialueen käynnistyminen ja sen vaikutukset kuntouttavan toiminnan tuottamiseen sekä AVI:n lupakäytännöt lisäävät riskiä kuntouttavan työtoiminnan paikkojen saatavuuteen v. 2023 alussa.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksessä todetaan, että kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta jää uudistuksessa valtiolle. Uudistuksessa TE-palvelut siirretään kunnille hyvin laajasti lähes kaikki TE-toimistojen palvelut käsittäen. Valtiolla jää lähinnä muutamia erityistehtäviä sekä koordinaatio- ja tietovarantoon liittyviä tehtäviä. Kunnat ovat itsehallinnollisia toimijoita, joita voidaan käytännössä ohjata vain lainsäädännöllä ja rahoituksella. Työllisyyspolitiikka on ollut pitkään keskeinen osa hallitusohjelmaa ja työllisyyspolitiikan toimeenpanon ohjaus on ollut hyvinkin yksityiskohtaista.

Uudistuksen jälkeen valtion ohjausmekanismit ovat hyvin ohuet suhteessa esityksessä määriteltyyn kokonaisvastuuseen. Kuntien keskenään hyvin erilaiset taloustilanteet ja resurssit heikentävät jo nykyisin lainsäädännön ohjausvaikutusta useissa kuntien lakisääteisissä tehtävissä. Rahoitusohjauksen osalta työmarkkinatuen rahoitusvastuu ei ole osoittautunut nykyisessäkään mallissa tehokkaaksi ja manipulaatiolta vapaaksi työllisyyspolitiikan ohjausvälineeksi.

Työvoimapalveluja koskeva sääntely

Hallituksen esityksessä säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palveluista ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyydenhoitoon, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Miten uudistuksessa varmistetaan se, että uudistettujen TE-palvelujen asiakkaat saavat palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

Keskeiset ehdotukset ovat kannatettavia.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Porvoon kaupunki pitää siirtymistä kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin hyvänä asiana, mutta kaupunki kiinnittää huomion siihen ongelmaan, että esitys käytännössä voi siirtää tehtävän pitkälti yhteistoiminta-alueille eikä esimerkiksi tehtäviin kykeneville ja halukkaille kaupungeille, mikä ei vastaa uudistukselle asetettuja toiveita ja odotuksia. Järjestämis- ja rahoitusvastuun jakaminen, maksimaalisen alueellisen kattavuuden tavoittelu ja ylisääntely eivät anna mahdollisuutta hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla kaupunkien moninaista ekosysteemiä, joka on kuitenkin olennainen osa uutta mallia ja sen potentiaalisia hyötyjä. Ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan ole kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kunnille, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta. Lakiesityksen mukaan järjestämisvastuullisella kunnassa tai työllistämialueella työikäisen väestön määrä tulee olla vähintään 20.000 henkilöä ja poikkeusluvalla 17.000 henkilöä, työllisyysalueen tulee olla myös yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Työssäkäyntialueiden määrittelyyn on käytetty Tilastokeskuksen tekemää jakoa. Lakiehdotus voi aiheuttaa tulkintavaikeuksia, sillä työssäkäyntialue todellisuudessa kattaa lähes koko Uudenmaan, sekä maakunnan ulkopuolisiakin kuntia. Porvoon kaupunki katsoo lakiesityksestä poikkeavasti, että jokaisen kunnan tulisi vastata tehtävän järjestämisestä ja kuntien tulisi voida sopia keskenään, miten tehtävä järjestetään kuntalain mahdollistamilla tavoilla. Mikäli kuitenkin lakiesityksen muoto järjestämisen suhteen on välttämätöntä säilyttää esitetyn kaltaisena, tulee joka tapauksessa kriteerit täyttävälle kaupungeille

mahdollistaa aito järjestämisvastuu ilman ns. perälautasääntelyä. Muussa tapauksessa huonoimmillaan uudistuksen hallinnollinen toteutus syrjäyttää kaupunkien intressin omaehtoisesti panostaa resurssejaan ko. kokonaisuuteen. Kaupunkien intressi on esim. yrityspalveluiden hyvän tuottamisen kautta tutkia parempia palvelumalleja ja tuottaa parempaa työvoiman ja yritysten kohtaantoa, mutta tähän ei voida päästä, mikäli kaupunkien mahdollisuutta resurssien järkevään käyttöön rajoitetaan uudistuksen hallinnollisella toteutuksella. Myös maahanmuuttajien kotouttamisen toimenpiteet ovat pitkälti kaupunkispesifejä ja esim. Porvoossa kotouttaminen halutaan nähdä erityisesti reittinä kohti mahdollisimman nopeaa työllistymistä ja integroitumista työmarkkinoille. Kaupunki toivookin, että uusi kotouttamislaki ja työllisyyspalvelulaki ovat täysin yhteensopivia tältä osin, ilman lakien välistä ristiriitaisuutta niiden tavoitteissa. Porvoon kaupunki pitää perusteltuna, että valtio on sitoutunut korvaamaan kaikki järjestämisvastuusta aiheutuvat kustannukset. Valtionosuusjärjestelmään suunniteltu rahoitusmalli on periaatteessa perusteltavissa, vaikka varojen kohdentamista voitaisiinkin vielä parantaa. Pidämme myös perusteltuna, että kuntien valtion maksuperusteisiin siirrettävien tehtävien kustannukset määräytyvät siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirrettyjen tehtävien rahoituksen olisi perustuttava tehtävien laajuuden ja monimuotoisuuden arviointiin eikä nykyisen palvelujärjestelmän kykyyn hoitaa tehtävät. Lainsäädännössä olisi asetettava hyvinvointialueille suoria velvoitteita hoitaa tehokkaasti ja tuloksellisesti ne asiat, joita kuntien sosiaalihuoltopalvelut ovat aiemmin hoitaneet työllisyyteen liittyvissä asioissa. Tästä näkökulmasta ehdotus on epätasapainoinen, koska kunnat kantavat päävastuun rahoituksesta, mutta ovat samalla osin riippuvaisia hyvinvointialueiden toiminnasta. Hyvinvointialueet eivät puolestaan vastaa esimerkiksi työmarkkinatuen rahoituksesta. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on lakiesityksen mukaan poikkeuksellinen valvontarooli. Ministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn, joka johtaa alueen yhdistämiseen tai muuttamiseen, jos kunnan tai työmarkkina-alueen kyky järjestää palveluja on heikentynyt merkittävästi kahden viime vuoden aikana verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työmarkkina-alueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi hallitus. Porvoon kaupunki pitää ehdotusta kyseenalaisena kuntien perustuslaissa turvattu itsehallinto huomioon ottaen. Ehdotus perustuu kuntien hallintoa ja toimintaa koskevaan kattavaan ja osittain päällekkäiseen sääntelyyn. Porvoon kaupungin mukaan ehdotetut työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus ja valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät yhdessä muodosta kokonaisuutta, joka olisi perustuslain 121 §:ssä tarkoitetun paikallisen itsehallinnon kannalta hyväksyttävä. Olisi perusteltua lisätä lainsäädäntöön palkkatukityöllistämisen kaltainen järjestelmä, kuten nykyinen kuntien työllistämisyjärjestelmä palkkatukineen, jotta kunnat voisivat osoittaa tarjoavansa palveluita heikommissa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille ja täten täyttää lain vaatimukset koskien yhdenvertaista palvelua. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteemeistä. Porvoon kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat. Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Porvoon kaupunki pitää ehdotettua muutosta perusteltuna. Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa

nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Porvoon kaupunki katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden. Porvoon kaupunki toteaa, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Kunnille siirtyvän rahoituksen tulee riittää uusien tehtävien järjestämiseen erityisesti siten, että kasvava kaupunki kykenee pitkällä aikavälillä kantamaan taloudellisen vastuun työllisyyden hoidosta talouden eri suhdannetilanteissa. Lakiesityksessä työvoimapalveluiden järjestämisestä luvussa 1 (7§) määritellään kuntien rahoitusvastuun nousemisesta ja valtionosuuksien laskentaperiaatteesta 70 % työkäisten (18–64-vuotiaat) ja 30 % pitkäaikaistyöttömistä. Kompensaatio toteutettaisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaan ja tätä ei tultaisi tarkistamaan myöhemmin. Porvoon kaupunki pitää kuitenkin perusteltuna tarkistaa kompensaation perushintaa tietyin väliajoin suhdannevaihteluiden huomioon ottamiseksi. Lisäksi rahoitusmallin tulisi sisältää selkeä mekanismi, jolla kuntien rahoitus reagoi äkillisiin talouden kriiseihin ja suhdannevaihteluihin. Talouskriisi iskee yleensä nopeasti, kuten korona tai finanssikriisi ovat osoittaneet. Tällaisessa talouden ääritilanteessa kuntien tulot alenevat nopeasti samalla kun menot kasvavat äkillisesti. On erittäin ongelmallista, jos kunnat joutuvat samanaikaisesti pohtimaan säästöjä työllisyyspalveluista, joihin nimenomaan pitäisi panostaa aiempaa enemmän talouden laskusuhdanteessa. Porvoon kaupunki huomauttaa, että rahoitusmalli ei huomioi työkäisten määrän kasvua. Jos kompensaation taso olisi HE:n mukaisesti vakioitu, jäisi muuttovoittoalueiden kasvava työvoima alikompensoiduksi ajan myötä. Kuntien rahoitusvastuiden tulisi olla tasapainossa sen kanssa, että valtionosuusrahoitus tulisi kattamaan kulut täysimääräisesti. Jos ja kun hyvinvointialueita ohjaava lainsäädäntöä myös kehitetään, tulee niitä ohjaavien lakien ottaa huomioon kuntien insentiivit hoitaa työllisyyden kohtaantoa, ts. ei saa syntyä ristiriitaa siihen, miten asiakasohjausmallit saadaan kannustaviksi kohti työelämää nimenomaan niiden henkilöiden kohdalla, kun se on realistista. Rahoitusmallin valmistelussa on otettava myös huomioon sote-uudistuksen jälkeinen kuntatalouden kokonaisvolyymi. Jos kuntien nousevia työttömyyden sosiaaliturvakustannuksia tarvitsee kompensoida, sitä ei tule tehdä valtionosuuksien kautta. Kuntien lisäkustannuksista ja sääntömuutosten vaikutuksista tarvitaan lisätietoa ja laskentamekanismien tarkkaa ja avointa käsittelyä. Maahanmuuttajien ja vieraskielisten integroituminen työelämään on ratkaisevaa koko Suomen kannalta. Laissa ei mainita kuitenkaan erillistä osuutta vieraskielisille, vaikka arvioiden mukaan vieraskielisten palveluiden järjestäminen on selkeästi kustannusten kannalta enemmän resursseja vaativaa. Uudellamaalla väestön määrä kasvaa jatkuvasti ennen kaikkea maahanmuuton ansiosta. Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava huomioon vieraskielisten vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi ja tulkkien käyttö. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset tehtävien hoitoon ovat merkittävät, eikä hallituksen esitys riitä kattamaan tästä aiheutuvia kustannuksia. Hallituksen esityksessä on myös esitetty rahoitusmallille kolmen vuoden siirtymäaikaa. Kolmen vuoden siirtymäaika on kuitenkin hyvin harhaanjohtava, sillä vuosi 2024 sisältyy siirtymäaikaan ja esitetyllä aikataululla uudistus astuisi voimaan 1.12.2024, jolloin siirtymäaika olisi kaksi vuotta ja yksi kuukausi. Porvoon kaupunki pitää perusteltuna harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Myös rahoitusmallin on oltava ketterä ja reagoitava oikea-aikaisesti ja riittävän vaikuttavasti työllisyyden suhdannemuutoksiin. On varmistettava se, ettei kuntasektorille synny missään tilanteessa sellaisia maksuvelvoitteita kannustavan rahoitusmallin kautta, joita ei pystytä kantamaan.

Kun kustannukset rahoitusmallissa tulee jokaiselle työllisyysalueelle mutta rahoitus erikseen jokaiselle kunnalle, saattaa tästä syntyä turhan monimutkainen sopimisen malli kuntien välille.

Rahavirtoja voisi ohjata yksikertaisemmin. Rahoitusmallin jakoperuste sinänsä, 70% työkäinen väestö ja 30% laaja työttömyys, vaikuttaa järkevältä.

lin kunta

22.6.2022

Järjestämismvastuu:

lin kunta kannattaa TE-palveluiden siirtämistä kunnille vaikuttavuuden lisäämiseksi. Järjestämismvastuun 20 000 työvoimapohja on tarpeeton ja johtaa liian suuriin sekä asioinnin että työssäkäynnin kannalta luonnottomiin ja toimimattomiin ratkaisuihin. Järjestämismvastuu tulee olla lakisääteisesti kaikilla kunnilla, jotta toiminnassa voidaan ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja hyvät ja toimivat käytänteet sekä verkostot. Näin mahdollistetaan aidosti kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä. Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niiden palveluiden osalta, joissa yksittäisen kunnan palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen sopiminen työnjaoista johtaa parhaaseen tulokseen, laajat mahdollisuudet toteuttamiseen on oltava mahdollisia. Osa palveluista, lähinnä erityispalveluja, voidaan keskittää, mutta lähipalvelut on tärkeä olla aidosti lähellä ja toteutetaan hyvässä yhteistyössä kunnan muiden palveluiden ja paikallisen yritys- ja muun työnantajakentän kanssa. Tärkeää on varmistaa joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvata jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Uudistuksessa tulisi tarkastella vielä 2.5.2022 käyttöön otetun työvoimapaalummallin sisältöä ja toimivuutta, koska se rajaa palvelun järjestämistä liikaa ja rajoittaa kunnan vapautta luoda ja toteuttaa nykyistä vaikuttavampia työllisyyspalveluita.

Rahoitus:

Työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuuta.

TE-palveluiden siirto kunnille vaikuttaa merkittävästi kuntien talouteen. Hallituksen esityksessä kuntien järjestämismvastuulle siirrettävät työvoimapaalumat siirrettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi, joihin myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Hallituksen esittämää rahoitussuunnitelmaa tulisi vielä tarkistaa.

Uusi työttömyysturvan rahoitusmalli tulee kasvattamaan kuntien rahoitusosuutta huomattavasti nykyisestä, koska uudistuksen myötä kunnan rahoitusvastuuta aikaistetaan koskemaan osaa ansiopäivärahan ja peruspäivärahan perusosasta. Työttömyysetuuden kuntaosuuden maksuvelvoite ei myöskään jatkossa katkea työllistämistä edistävien toimenpiteiden, kuten kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilujen ajalta. Palkkatuen poistaminen kunnilta heikentää etenkin vaikeimmin työllistettävien työllistymistä, mikä johtaa kunnan osarahoittaman työttömyysetuusmaksujen nousuun, kun samanaikaisesti muutakin keinovalikoimaa kavennetaan merkittävästi. Lisäksi uudistuksesta aiheutuu kunnille muitakin merkittäviä palvelutuotantoon liittyviä menoja, kuten henkilöstö-, tila- ja työvälinekustannuksia sekä kehittämistoiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Lisäksi hyvinvointialueen rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin tulee selkiyttää. Hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, joissa henkilön työllisyysuunnitelmaan ainoaksi toimenpiteeksi voidaan kirjata hakeutuminen sosiaali- ja terveystyöpalveluiden piiriin, jotka ovat hyvinvointialueen järjestämismvastuulla.

Rahoitusvastuun jakaminen toimisi näin kannustimena myös hyvinvointialueilla hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalvueluita sekä edistää heidän työkykyään tai siirtymistä tarkoituksenmukaisemmalle etuudelle, kuten työkyvyttömyyseläkkeelle.

Iin kunta esittää, että lakiuudistukseen tulee sisällyttää lupaus siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti toteutuu aidosti ja jokaisessa kunnassa. Lisäksi rahoituksessa on huomioitava alueiden erilaiset tarpeet ja rahoitusratkaisujen tulee olla aidosti kustannusneutraalit.

Kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa:

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvaan kompensatiomallista luo kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, koskien erityisesti työttömyysturvaetuksia. Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kunnille. Iin kunta kuuluu työssä-käyntialueeseen, jossa bendelöinti on runsasta. Työssäkäyntialueella tapahtuvat elinkeinoelämän negatiiviset muutokset vaikuttavat nopeasti myös paikkakunnan työllisyysasteeseen. Matalasuhdanteessa kasvavaan työttömyyteen julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan kuitenkin vaikuttaa vain osin, jolloin kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksista voi kohota ennalta-arvaamattomasti ja kohtuuttomasti. Tästä syystä rahoitusmallin tulee ottaa huomioon myös ympäristössä tapahtuvat muutokset sekä suhdannevaihtelut.

Iin kunta esittää, että työttömyysturvan kompensatioin tasoa tulee tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa.

4.1.6. Julkisia työvoimapalveluja koskeva säätely:

Työllistämistavoitteeseen pääseminen edellyttää palveluilta selkeyttä ja vaikuttavuutta. Palvelujen tulee olla saavutettavissa asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Nykyisten palveluiden rinnalle ja poistuvien (kuntouttava työtoiminta ja kunnalle myönnettävä palkkatuki) tilalle tarvitaan uusia tai uudelleen käyttöön-otettavaksi työllistymistä edistäviä palveluita kuten opinnollistamista ja työelämävalmennusta.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022 **Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi jatkossa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen. Work in Finland –toimintoa KEHA-keskus hoitaisi yhdessä Business Finland Oy:n kanssa. Työperäisen maahanmuuton ja työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden edistämisessä avainroolissa ovat kuitenkin paikalliset ja alueelliset toimijat. Keskushallinnolla ei ole asiakasrajapintaa kohderyhmiin. Work in Finland –toimintoa tulisi ELY-keskusten hoitaa yhdessä KEHA-keskuksen ja Business Finland Oy:n kanssa. ELY-keskusten tehtäviin kuuluu jo nyt yritysten kehittämis-, kansainvälistymis- ja rahoituspalvelut sekä työelämän kehittäminen. ELY-keskuksilla ja paikallisilla työvoimaviranomaisilla on myös tiivistä ja säännöllistä yhteistyötä yksityisen sektorin henkilöstö- ja

koulutuspalveluyritysten kanssa, jotka ovat keskeisiä toimijoita työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseksi.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

TE-palveluiden järjestämisen ehdotettu tiukka 20 000 henkilön työvoimakriteeri voi estää uudistuksen hyviä tavoitteita toteutumasta. Mikäli järjestämisalue ei vastaa kunkin alueen luontaista elinkeinoelämän ja työssäkäynnin aluetta on suuri vaara, että palvelut ja palveluiden tarve ei kohtaa aidosti. Myös maantieteelliset erityispiirteet, kuten pitkät etäisyydet, vesistöt, saaristomaisuus tulee pystyä huomioimaan järjestämisalueiden muodostumisessa.

Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisalueiden tulisi muodostua luontaisesti kuntien yhteisten tavoitteiden ja tahtotilan mukaan, ei ulkoapäin määritettynä.

Huomioitavaa on, että nykyiset laajat TE-toimistojen alueet eivät kykene vastaamaan riittävän kattavasti kuntien paikallisiin tavoitteisiin ja tarpeisiin. Alueiden tulisi olla riittävän laajat, että ne kykenevät vastaamaan palveluiden tuottamisesta, mutta samalla myös riittävän kunta/aluekohtaisia huomioimaan paikalliset elinkeinoelämän, työssäkäynnin ja koulutuksen tarpeet. Palveluita tulisi myös voida järjestää eri vaatavuustasoilla, usein käytetyt palvelut lähipalveluina, ja harvoin käytetyt tai erittäin vaativat palvelut laajemmalla alueella useiden järjestäjien yhdessä järjestäminä.

Laajan työttömyyden merkitystä rahoituskriteerinä tulisi nostaa (esim. 50 %:iin), jolloin se tasoittaisi kuntien taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden tarjoamisen edellytyksiä. Tämä huomioisi myös kuntia, joilla on lähtötilanteessa paljon palveluissa olevia työttömiä.

Keha-keskuksen tehtäväksi esitetty nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen (Onni) tulisi siirtää kuntien järjestettäväksi osana nuorten monialaisen tuen palvelukokonaisuutta.

Esitetty Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta vastaa keskeisiltä osiltaan nykyistä TYP-lakia.

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että "Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa."

Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa. Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Organisoitumista on perusteltua tarkastella lakiesityksen mukaisesti

hyvinvointialueetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

4.1.2 Järjestämisvastuun kriteerit

Uudenmaan TE-toimisto pitää hyvänä, että työllisyysalueille määritellään vähimmäiskoko. TE-toimisto katsoo, että 20 000 työvoimapohja on ehdoton minimi. Liian pienet työllisyyden hoitoalueet voivat johtaa heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. Pienemmillä alueilla on riskinsä mm. osaamisvajeet asiakaspalvelun järjestämisessä, asiakaspalvelun sekavuus mm. yritysasiakkaille (toivottu yhden luukun periaate poistuu), palveluiden kalleus jne. Lähtökohtaisesti henkilö- ja yritysasiakkaiden tasapuolisuus palvelujen saatavuudessa ei todennäköisesti toteudu.

TE2024-palvelu-uudistuksen valmistelussa ja tukitoimissa tulisi huomioida erityisesti ne kunnat ja kaupungit, jotka eivät ole nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa. TE2024-uudistuksen keskeisinä vaikuttajina ovat olleet työllisyyskokeiluissa mukana olleet suurimmat kaupungit, joiden valmiusaste TE2024-uudistukseen on huomattavasti monia muita kuntia suurempi. Uudistus on tulossa kuitenkin yhtä aikaa kaikille kunnille 1.12.2024, vaikka monissa kunnissa valmiusaste ja tieto uudistuksen laaja-alaisuudesta on vielä rajallinen.

Asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta on asiakaslähtöinen ratkaisu, tukee työvoiman liikkuvuutta ja vastaa nykyistä menettelyä. Näissä tilanteissa kotikunnalla olisi velvollisuus korvata palveluista aiheutuvat kustannukset palvelut tarjoavalle työvoimaviranomaiselle. Kustannusten jakautumisen perusteet tulisi määritellä selkeäksi. Hakeutumisessa toisen työvoimaviranomaisen tuottamiin palveluihin ongelmaksi voivat muodostua eriytyneet tietojärjestelmät ja palveluihin valintojen yhdenvertaisuus. Kuntien välisistä kustannusten korvaushakemuksista, niiden sovittamisesta palveluntuottajien laskutuksiin ja kuntien talousarvioihin voi muodostua merkittävän raskas ja resursseja vaativa hallinnollinen menettely.

Uudistuksen perusteluissa tulisi olla pohdintaa siitä, mihin suuntaan julkisia työ- ja elinkeinopalveluja ollaan uudistuksessa kehittämässä ja minkälaisia strategisia valintoja asiassa on tehty. Työllisyyspalvelujen kaltaisen kokonaisuuden uudistamisen tulisi käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeita sekä niihin pohjaavalla tavoitteen asetannalla, joka ottaisi huomioon elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn näkökulmat. Uudistuksen alaista hallintoa tulisi myös kuulla laajasti valmistelun aloittamisesta alkaen. Se, että TE-palvelu-uudistuksen suunta vaihtuu hallituskausien välillä täysin päinvastaiseksi, kertoo strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta. Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun.

4.1.3 Rahoitusmalli

Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa saamistaan varoista riittävästi TE-palveluiden järjestämiseen. Tämä vaarantaa TE-palvelut kunnissa ja johtaa palveluitten eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa.

Malli, jossa kunnalla on rahalliset resurssit ja rahoitusvastuu ja uudella työvoimaviranomaisella henkilöresurssit ja palvelujen järjestämisvastuu, voi muodostua haasteelliseksi. Erityisen haasteelliseksi se muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuuikin hyvinvointialueelle,

joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä.

Rahoituskysymykset ja yhdyspintatyö: Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjausta koskevien edellytysten muuttuminen voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien henkilöiden määrää, mistä voi aiheutua hyvinvointialueilla ja Kansaneläkelaitoksella tarve kohdentaa uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja tai osoittaa lisäresursseja palveluun.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta ja 4.1.6 Työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esitysluonnoksessa säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa kuitenkin sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palveluista ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyydenhoitoon, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Miten uudistuksessa varmistetaan se, että uudistettujen TE-palvelujen asiakkaat saavat palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa esitystä, että harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan jatkossakin valtakunnallisesti keskitetysti. Tehtävä keskitettiin valtakunnallisesti 1.10.2021 lukien yhden TE-toimiston hoidettavaksi. Keskitämisen tavoitteena oli ratkaisukäytäntöjen ja käsittelyaikojen yhtenäistäminen. Tehtävien keskittäminen tuo pidemmällä aikajänteellä varmasti resurssisäästöä, etenkin mikäli työttömyysturvatehtävien digitalisaatiota ja automatisaatiota kyetään edistämään. Harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen on 1.10.2021 alkaen valtakunnallisesti käytetty 166 henkilötyövuotta. Työttömyysturva-vastuualueen sijoittumista KEHA-keskukseen pidetään kannatettavana, KEHA-keskuksen ollessa jatkossakin osa työvoimahallintoa.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

On tärkeää turvata se, että työvoimapolitiittista lausuntoa annettaessa on kaikki tarpeellinen työnhakija-asiakasta koskeva tieto käytettävissä. Valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien tietojen tulee kattaa kaikki työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen tarvittavat tiedot. Lisäksi tiedon tulee olla saatavilla yhdestä tietojärjestelmästä. Työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen hidastuu kohtuuttomasti, jos lausunnon antamiseksi tarvittavia tietoja joudutaan hankkimaan tietopyyntöjen tai lisäselvitysten avulla. Riskinä on integraation epäonnistuminen eli KEHA:n ja työvoimaviranomaisen tietojärjestelmien yhteensopimattomuus.

Erittäin tärkeää tulevaisuudessa on, että asiakkaalta pyydetyt selvitykset liitteineen ovat työvoimapolitiittisia lausuntoja tekevien nähtävissä asiakastietojärjestelmässä, asiakkaan itsensä tai paikallisen työvoimaviranomaisen suoraan sinne tallentamana. Nykyinen tilanne, jossa asiakkaiden selvityksiä ja näiden liitteitä toimitetaan TE-toimistoista ja kuntakokeilukunnista lausuntojen tekemistä varten valtakunnallisesti toimivalle Työttömyysturva-vastuualueelle sähköpostilla, vaatii

huomattavan paljon henkilöresurssia (n. 20 henkilöä päivittäin). Tämä resurssi on poissa varsinaisesta työttömyysturvan asiantuntijakäsittelystä.

Valkeakosken kaupunki

22.6.2022

Valkeakosken kaupunki odottaa mahdollistettavan, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla erikseen ja vastuunkanto yhteistoiminnassa olisi näin ollen tasavertainen sekä tulojen, että menojen suhteen. Kuntien tulisi voida sopia itsehallintonsa nojalla järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen, myös sopimuksellisesti.

Maskun kunta

22.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ns. samoissa käsissä. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa, tukee kunnallista itsehallintoa ja osoittaa luottamusta kuntien kykyyn muodostaa tehokkaimmat yhteistyömuodot/-mallit vaatimusten täyttämiseen huomioiden mm. lähipalvelujen turvaaminen ja asiakaslähtöisyys.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

Nyt esitetyn mallin sijaan olisi tarkoituksenmukaista luoda sellainen malli, joka antaa kunnille vapaan mahdollisuuden sopia tiettyjen palvelujen järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta –mallin mukaisesti.

Rahoituksen näkökulmasta työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kunnilla, mutta palvelut järjestetään pääasiassa yhteistoiminta-alueella. Toimintamallissa suurin osa kunnista ei siis pystyisi itsenäisesti suoraan vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, koska palveluiden järjestämisvastuu olisi yhteistoiminta-alueella.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen myös pitkään työttömänä olleiden osalta. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Mitä pidempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan rahoitusvastuu.

Pielaveden kunta

22.6.2022

Esityksessä ollaan siirtämässä tosiasiallisesti tehtäviä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueelle. Paikallisia työllisyyttä tukevia palveluja ja yhteistyömuotoja ei pystytä hyödyntämään, koska järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on erotettu toisistaan, yhteistoiminta-alueet ovat liian suuria ja toimintamalli on ylisäännelty. Järjestämisvastuu ja rahoitus tulee olla samoissa

käsissä. Vaarana on, että pienimmät kunnat ovat vain rahoittajan roolissa.

Järjestämisvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Kuntien tulee voida muodostaa toiminnallisesti järjeviä kokonaisuuksia, jotka ottavat huomioon alueen erityispiirteet ja työssäkäyntialueet. Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien kuulumisesta yhteistoimintaalueisiin on liian suuri. Ensisijaisesti kuntien tulee voida päättää yhteistyöstä itse. Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kuntien itsehallinnon kannalta.

Uudistuksen taloudelliset vaikutukset:

Palveluiden rahoitus kunnille perustuu kahteen kriteeriin: työikäisen väestön määrä (70 %) ja laajan työttömyyden käsite (30 %). Kriteerien painoarvo tulisi olla 50/50, jolloin tarveperusteisuus tulisi huomioitua. Kuntia ei tulisi rankaista siitä millainen väestörakenne niissä sattuu olemaan.

Työttömyysetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Mallin tulisi huomioida työllisten ja työttömien määrän muutos ja perustua mahdollisuuksien mukaan todelliseen tilanteeseen.

Palkkatukityöllistämisen osalta on todettava, että kunnat ovat tehneet merkittävää työllisyydenhoitoa palkatessaan esim. osatyökykyisiä palkkatukitöihin. Mikäli esitys toteutuisi johtaisi se tilanteeseen, että palkkatukityöllistäminen kunnissa loppuisi, koska kustannus jäisi kokonaan kuntien maksettavaksi ja rahoituksen ulkopuolelle. Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea myös itselleen.

Siirtymäaika tulisi olla tosiasiallisesti kolme vuotta.

Monialaisen tuen yhteistoiminnassa tulee kunta mainita yhtenä toimintajana, jotta asiakkaiden palveluprosesseja voidaan sovittaa yhteen. Lisäksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus tulee siirtää kuntien tehtäväksi

Maskun kunta

22.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ns. samoissa käsissä. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa, tukee kunnallista itsehallintoa ja osoittaa luottamusta kuntien kykyyn muodostaa tehokkaimmat yhteistyömuodot/-mallit vaatimusten täyttämiseen huomioiden mm. lähipalvelujen turvaaminen ja asiakaslähtöisyys.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

Nyt esitetyn mallin sijaan olisi tarkoituksenmukaista luoda sellainen malli, joka antaa kunnille vapaan mahdollisuuden sopia tiettyjen palvelujen järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta –mallin mukaisesti.

Rahoituksen näkökulmasta työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kunnilla, mutta palvelut järjestetään pääasiassa yhteistoiminta-alueella. Toimintamallissa suurin osa kunnista ei siis pystyisi itsenäisesti suoraan vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, koska palveluiden järjestämisvastuu olisi yhteistoiminta-alueella.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen myös pitkään työttömänä olleiden osalta. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Mitä pidempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan rahoitusvastuu.

Salon kaupunki

22.6.2022

Uudistuksessa julkisena työvoimapalveluina järjestettävien palvelujen valikoima vastaisi nykyisiä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta säädettyjä palveluja. Yleisesti ottaen nykyisenlaiset TE-palvelut eivät enää täysin kohtaa asiakkaiden palvelutarpeita. Palvelut kaipaavat uudelleentarkastelua siten, että ne paremmin vastaisivat työnhakijoiden ja työnantajien tämän päivän tarpeita. Kunnilla olisi myös kiinnostusta uusiin innovaatioihin, kunhan lainsäädäntö (mm. työttömyysturva) saataisiin taipumaan niihin. Moniin koulutuksiin ja työllistymistä edistäviin palveluihin on nyt toistuvasti vaikeutta löytää asiakkaita, ne eivät kohtaa tarpeita ja/tai kiinnostusta. Palveluihin varattua rahaa jää tämän takia käyttämättä ja palveluita käynnistetään vajaatäytöllä. Tällä hetkellä työmarkkinat vetävät helpommin työllistyviä työnhakijoita. Toisin sanoen tämä kohderyhmä tarvitsee pääasiassa lähinnä kevyempää tukea ja varmistuksen etenemisestä avoimille työmarkkinoille. Toisaalta työmarkkinoilla on osajapulaa eli on aloja, joissa on vaikeuksia löytää sopivia työntekijöitä ja tähän haasteeseen tulisi vastata kehittämällä uusia keinoja. Uusia ratkaisuja tarvitaan myös vaikeimmin työllistyvien tilanteeseen, jotta voidaan varmistaa näiden kohderyhmien eteneminen työmarkkinoille. Työkokeilun maksimijaksen lyhentäminen ja kunnan palkkatukityön poistaminen heikentäisi tilannetta. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen hyvinvointialueelle tuo väistämättä vaikutuksia kuntien työllisyysneuvontaan ja pienentää kunnan työllisyysneuvontaan välineitä. Työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan väliin tarvitaan uusi palvelu tukemaan haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien työnhakijoiden siirtymiä työelämään. Esityksessä kunnan, kuntayhtymän ja kunnan määräysvallassa olevan yhteisön palkkatuki tulisi poistumaan uudistuksessa kokonaan. Korvaavasta sääntelystä ei ole kuitenkaan tässä vaiheessa tietoa. On syytä huomioida, että kunnan palkkatukityöllistäminen on ollut tärkeä työväline etenkin vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden pääsemiseksi työmarkkinoille. Kunnissa on kehitetty tähän erilaisia malleja, kuten opinnollistamista ja edelleensijoitusta yrityksiin, joilla on edistetty tehokkaasti kohderyhmän jatkotyöllistymismahdollisuuksia. Vaikeasti työllistyvän henkilön palvelussuhteen määräaikaista voi olla hankala perustella ilman palkkatukea (työllistämisperuste). Ilman palkkatukea työllistäminen vaikuttaa myös kunnan maksuosuuteen, koska henkilöä ei tuolloin laskettaisi enää laajan työttömyyden piiriin. Palkkatuen myöntämisessä voitaisiin tehdä esimerkiksi alueiden välistä yhteistyötä, koska kunta ei voisi kuitenkaan myöntää tukea itselleen. Mikäli esitys toteutuu, heikentää se vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden asemaa. Esitys ei sisällä kannustimia yritysten työllistämisen lisäämiseksi.

Kokonaisuudessa ei ole huomioitu kuntien kehitysyhtiöiden mahdollisuuksia tuottaa työllisyys- tai yrityspalveluita alueellaan.

Tietojärjestelmien käytön lainsäädännössä tulisi tarvittaessa mahdollistaa asiakastiedon jakaminen järjestämistä vastaavassa olevan lisäksi muille osapuolille silloin, kun palveluja tuottaa muukin taho kuin järjestämistä vastaava ja tiedon jakamisella edistetään työllistymistä.

**Uudenkaupungin kaupunki,
Elinkeinopalvelut, Heinonen Jarkko**

22.6.2022

Järjestämistä vastaava

Hallituksen esityksessä määritetyt kriteerit järjestämistä vastuun osalta eivät tue palveluiden toteuttamista esityksen tavoitteiden mukaisesti ja ovat myös keskenään ristiriitaisia. Ehdotuksen mukaan järjestämistä vastuun voidaan antaa vähintään 20.000 tai erityistapauksissa vähintään 17.000 henkilön työvoimapohjan omaaville kunnille tai yhteistoiminta-alueille. Vastaavasti ehtona on, että yhteistoiminta-alueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Tämän saavuttaminen useimmissa tapauksissa tarkoittaa, että yhteistoiminta-alueet on tosiasiallisesti toteutettava maantieteellisesti laajempina kuin luontaiset työssäkäyntialueet.

Yhteistoiminta-alueiden määrittäminen itsessään tuottaa myös turhia ongelmia, koska on käytännössä mahdotonta rakentaa sellaisia alueellisia yhteenliittymiä, jotka vastaisivat yksittäisten työntekijöiden omiin valintoihin perustuvia, hyvin monimuotoisia työssäkäynnin alueita.

Työllisyys- ja työvoimapalvelut on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa lähipalveluina ja yhdistettynä kuntien jo olemassa oleviin palveluihin, minkä vuoksi niiden järjestämistä vastuun on oltava jokaisella kunnalla. Käytännön järjestelyistä kuntien on voitava sopia kuntalain mukaisesti keskenään. Työvoimapohjaan liittyvät rajoitukset eivät ole tarpeellisia, vaan kunnat kykenevät järjestämään tasapuoliset palvelut alueillaan. Tämä mahdollistaa paremmin myös reagoinnin alueellisiin muutoksiin työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa. On huomioitava, että kyse on kuitenkin merkittävästi pienemmästä toiminnosta kuin esimerkiksi perusopetus, joka kuitenkin on jokaisen kunnan omalla vastuulla.

Rahoitus

Esityksen keskeinen ongelma on, että palveluiden järjestämistä- ja rahoitusta vastaava eriytyvät toisistaan. Rahoitusta vastaava olisi jokaisella kunnalla, mutta vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi pääasiassa erillisille toimijoille. Tämä merkittävästi heikentää myös asetettujen työllistämistavoitteiden saavuttamista, koska rahoitusmallin kannustinvaikutus heikkenee, mikäli rahoitusta vastaavassa oleva kunta ei itse ole suoraan tuottamassa palveluja.

Mikäli päädytään malliin, jossa rahoitus- ja järjestämistä vastuun eriytyy, on toiminnan valvonnan yhteydessä huomioitava, ettei rahoitusta vastaavalla kunnalla ole nyt esitettyjen toteutusmallien kautta tosiasiallista suoraa mahdollisuutta vaikuttaa palvelun laatuun. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa todellisen vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämistä vastuun kykyyn toteuttaa järjestämistä vastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan?

On tärkeää, että valtio korvaa täysimääräisesti tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset. Mikäli työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti, se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen

Rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä sekä parantaa TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Lisäksi kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien kustannusten määrittäminen tulisi tehdä vuoden 2024 talousarvion perusteella, eikä nyt tehtyihin, vuoden 2019 kustannuksiin perustuvien laskelmien pohjalta.

Etelä-Savon ELY, TE- asiakaspalvelukeskus

22.6.2022

TE-asiakaspalvelukeskus kiinnittää huomiota työvoimaviranomaisen määrittelyyn. Kohdassa 4.1.2 on työvoimaviranomaiseksi määritetty työvoimapalvelujen järjestämisestä vastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä. Nykyisessä lainsäädännössä työ- ja elinkeinoviranomaisella tarkoitetaan työ- ja elinkeinotoimistoa ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta. TE-asiakaspalvelukeskuksen näkemyksen mukaan lainsäädännöllä tulee riittävällä tarkkuudella määrittellä KEHA-keskukselle tietojensaanti- ja tietojärjestelmäoikeudet (kohta 4.1.10), jotta esimerkiksi työttömyysturvatehtävien keskeytyksetön käsittely mahdollistuisi.

Esitysluonnoksen kohdassa 4.1.11 ”Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin” todetaan, että KEHA-keskus vastaisi jatkossa myös työvoimapalvelujen valtakunnallisia sähköisiä palveluja koskevasta neuvonnasta. Valtion tarjoama järjestelmäkokonaisuus muodostuu kolmesta kokonaisuudesta, jotka ovat Työmarkkinatori-palvelualusta, TE-asiiantuntijan tietojärjestelmä sekä yhteinen asiakastietovaranto ja kunnilla on halutessaan mahdollisuus käyttää valtion yhteistä asiakastietojärjestelmää ja asiointipalveluja tai ottaa käyttöön omia järjestelmiä vastaten niistä ja niiden yhteensopivuudesta yhteisen tietovarannon kanssa. Kunnat (työvoimaviranomaiset) veloitetaan lainsäädännöllä käyttämään yhteistä tietovarantoa sekä Työmarkkinatori-palvelualustaa (esim. avoimien työpaikkojen julkaisemisessa) ja yhteiseen asiakastietovarantoon tallennettavat tiedot säädetään lailla. Tästä syystä uudet tietopalvelu-, neuvonta- ja ohjaustehtävät, jatkossa KEHA-keskuksen tuottamina, ovat hyvin keskeinen valtakunnallinen neuvontakokonaisuus. Neuvontakokonaisuus tukee monikanavaisesti ja monikielisesti hyvin erilaisia asiakassegmenttejä; henkilöasiakkaita, työnantajia ja yrittäjiä sekä viranomaisia (ml. kunnat) ja siten se olisi tarkoituksenmukaista kuvata paljon kattavammin ja syvällisemmin.

KEHA-keskukseen on ehdotettu siirrettäväksi ne työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen (TE-asiakaspalvelukeskuksen) tehtävät, jotka eivät siirry kuntien vastuulle. TE-asiakaspalvelukeskuksen mukana KEHA-keskukseen siirtyisi Yritys-Suomi-puhelinpalvelu ja Yrittäjän Talousapu -palvelu. Näiden neuvontapalveluiden osalta on tärkeä huomata, että näissä palveluissa lainsäädäntöperusta on EU-lainsäädännössä, joka suurelta osin määrittää myös näiden palveluiden neuvontasisältöjä.

Yritys-Suomi-puhelinpalvelu tarjoaa organisaatioriippumatonta yleisneuvontaa yrityksen perustajille ja toimiville yrityksille ja työntajille. Yritys-Suomi-puhelinpalvelun lainsäädännöllinen perusta on EU:n palveludirektiivissä ja SDG-asetuksessa. Yritys-Suomi-puhelinpalvelu on EU:n jäsenmaita velvoittavan palveludirektiivin ja SDG-asetuksen mukainen keskitetyn asiointipisteen (suomi.fi) EU:n sisämarkkinayrityksille ja yrityksen perustajille suunnattu neuvontapalvelu Suomessa ja osa Your Europe -portaalia. Em. lainsäädännön mukaiset tehtävät ja velvoitteet koskevat Yritys-Suomi-puhelinpalvelua mm. EU-komissiolle säännöllisesti toimitettavien Yritys-Suomi-puhelinpalvelun asiakaskontaktien sisältö seurannan ja asiakastytyväisyyskyselyn tuloksien muodossa. Organisaatio- ja hallintorajat ylittävä neuvontatehtävä perustuu em. lainsäädäntöön, puhelinpalvelun rooliin suomi.fi:n asiakaspalvelukanavana (kansallista yleisneuvontapalvelua yrityksille ja yrityksen perustajille) ja tältä pohjalta tehtyihin täsmennettyihin kirjallisiin palvelumäärittelyihin keskeisten yrityspalveluorganisaatioiden kanssa niistä neuvontatehtävistä, joita Yritys-Suomi-puhelinpalvelu hoitaa, mm. Veron, Patentti- ja rekisterihallituksen, Finnveran, BusinessFinlandin, KEHA-keskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, ELY-keskuksen sekä TE-toimiston palveluihin liittyen.

Yrittäjän Talousapu -palvelu on suunnattu maksuvaikeuksissa oleville yrittäjille. Palvelu muodostuu valtakunnallisesta puhelinpalvelusta, verkkosivustosta sekä alueellisesta tukipalvelusta. Kokonaisuutta koordinoi TE-asiakaspalvelukeskus. Palvelu on osa eurooppalaista Early Warning -verkostoa. Yrittäjän Talousavun perusta on EU:n direktiivissä ennaltaehkäisevistä uudelleenjärjestelyistä ja veloista vapauttamisesta. Direktiivi velvoittaa jäsenmaita ottamaan käyttöön Early Warning -toimintamallin. Lisäksi maksukyvyttömyysdirektiivissä on määräyksiä yrittäjien maksukyvyttömyyteen liittyvästä neuvonnasta. Suomessa tästä neuvonnasta vastaa Yrittäjän Talousapu -palvelu.

Vörå kommun

22.6.2022

Ansvar för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Vörå kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaannpanolaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kempeleen kunta pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiari-teettiperiaate).

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspinta-asteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kempeleen kunta toteaa, että järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa.

Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan ole kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisympäristössä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Kempeleen kunta esittää näkemyksensä, että yhteistoimintavelvoite ei ole tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Käsittääksemme myöskään aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei ole peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin

kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Kempeleen kunta esittää lausuntonaan, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kempeleen kunta toteaa, että on positiivista, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Rahoituksen määrä jää kuitenkin esitetystä mallissa tästä tavoitteesta.

Esityksen laskelmissa on käytetty nykytilan arviointiin vuosien 2017-2019 keskiarvotietoja. Kuten jo perusteluissa todetaan, vuosivaihtelu on suurta. Näin ollen keskiarvojen käyttäminen useamman vuoden ajalta on välttämättömyys. Ongelman nykytilan muodostamiselle aiheuttaa uuden palvelumallin käyttöönotto toukokuussa 2022. TEM on arvioinut, että TE-toimistojen vuoden 2019 resursseihin verrattuna lisästarve on noin 40 prosenttia. Todellinen mallin toteuttamiseksi tarvittava resursointi on selvillä aikaisintaan vuoden 2023 päätyttyä, kun malli on ollut voimassa kokonaisen vuoden ajan. Todellisen nykytilan muodostaminen laskelmien pohjalle vuosikeskiarvoina on siis mahdotonta.

Kuten esityksessäkin on todettu, kunnille siirtyvien tehtävien nykykustannusten arviointi sisältää arvioita ja oletuksia. Erityisesti työajanseurantaan perustuva resurssitarpeen määrittely on hataralla pohjalla; esityksessäkin todetaan, että työajanseurannassa käytettävät koodit eivät vastaa uudistuksen raportoinnin tarvetta. Uudistuksen laskennallisesta nykytilasta jäävät pimentoon esimerkiksi te-toimistojen tekemä verkostoyhteistyö, työvoimakoulutusten hallinnointi sekä siihen liittyvät lausunnot ja kuulemiset. Koska laskennallista nykytilaa ei pystytä luotettavasti määrittelemään, tulisi lakiin kirjata toteutuneiden kustannusten tarkastelu määrävälein.

Työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevan lain muutokset vaikuttavat työttömyysturvamenojen kasvuun. Hallituksen esityksessä on arvoitu kustannusvaikutukseksi noin viisi miljoonaa euroa vuodesta 2023 alkaen. Esityksessä todetaan, että jo nykyinsäädännön mukaan osa kustannuksista siirtyy kunnille, mutta kustannusten suuruuden määrittely on sattumanvaraista. Tämä kunnille tuleva lisäkustannus on otettava huomioon te-uudistuksen VOS-laskelmissa. Huomioitava on myös se, että opiskeluun liittyvän uudistuksen kustannukset ovat tiedossa aikaisintaan vuoden 2023 päätyttyä. Jotta päästään tarkastelemaan keskiarvoisia vuosikustannuksia, on VOS-laskelmia tarkastettava todellisten toteutumien mukaan esimerkiksi vuonna 2026.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain muutokset vaikuttavat työllisyyspalveluiden työkuormaan. Alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman tekeminen sekä päivittäminen tulevat olemaan omavalmentajien tehtäviä. Kotoutumissuunnitelma tulee esityksen mukaan päivittää joka kerta, kun työtön työnhakija käy työnhakukeskustelussa (aluksi 2 viikon välein). Kotoutumislain on tarkoitus tulla voimaan te-uudistuksen kanssa yhtä aikaa 2024 vuoden loppupuolella. Näin ollen uudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat nähtävillä aikaisintaan vuoden 2025 päätyttyä. Tätä uutta lisävelvollisuutta ei aiota kompensoida kotoutumislain uudistuksen yhteydessä, joten asia on huomioitava te-uudistuksen VOS-laskennassa.

Kempeleen kunta nostaa esille, että TE-toimistot eivät ole pystyneet nykyisellä rahoituksella toteuttamaan heille määrättyjä tehtäviä. Kuntakokeiluun siirtyneistä asiakkaista osalla oli merkittäviä viivästyksiä esimerkiksi haastattelujen toteuttamisessa.

Esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin. Kempeleen kunta kysyy, kuinka merkittävä rooli työllisyyspalveluilla todellisuudessa on suhdanteiden tasoittamisessa – tutkimusten mukaan vaikutus voi olla niin alhainen kuin 20% työllistymistapahtumista. Tämä tulisi ottaa huomioon rahoitusmallin laadinnassa.

Kempeleen kunta esittää lausuntonaan, että rahoituspohjaa ja -määrää tulee tarkastella, kun uuden mallin todelliset kustannukset ovat selvillä useamman toimintavuoden ajalta sekä lisäksi määrävälein.

Kempeleen kunta esittää lisäksi, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutuskustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Etuuksien kompensatian osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensatian jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen. Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Kuntien työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Arviointiraportin (14.1.2022) mukaan kokeilujen työllisyysvaikutusten arviointi on mahdollista vasta tulevaisuudessa. Oletettavasti kuntakokeiluihin osallistuvat kunnat pystyvät vaikuttamaan merkittävässä määrin työllistymiseen – tästä on jo merkkejä eri alueilta. Yhtenä lakiesityksen rahoituksen kohdennusperusteena on työttömien määrä.

Poikkileikkausajankohdan määrittäminen ei saa vesittää kuntakokeiluissa tehtyä työtä; nyt on vaarana, että mikäli kuntakokeilu on tehnyt hyvää työtä ja työttömien määrä on saatu laskemaan, kustautuu asia TE2024 -rahoituksen pienentymisenä suhteessa ei-kokeilukuntiin.

Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalveluiden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden

rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille joka ko. palvelut tuottaa. Esimerkiksi nykyinen yli 1000 päivää tukea saavien joukko on pääsääntöisesti tätä kohderyhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla määräaikaisesti tai pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi. Koska kunta ei pysty vaikuttamaan henkilön työllistymiseen, ei myöskään rahoitusvastuu kuuluisi kunnalle. Nyt ehdotetussa rahoitusmallissa hyvinvointialueilla ei ole mitään kannustettu hoitaa ko. kohderyhmän asioita kuntoon.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että hyvinvointialueen lakisäätöisenä tehtävänä ei ole työllistymisen edistäminen ja että kunnalla olisi työkyvyttömiä ohjaukseen liittyen laajemmat toimintamahdollisuudet. Väite ei pidä paikkaansa. Nyt esitetty lakiehdotus johtaa erikoisiin paikallisiin sovellutuksiin, koska hyvinvointialueella ei ole vastuuta työttömien asioiden hoitamisessa. Esityksen pääideana on kuntien paremmat mahdollisuudet auttaa työttömiä työllistymään avoimille työmarkkinoille. Henkilöt, jotka eivät kuulu tähän potentiaaliseen kohderyhmään, tulisi sulkea pois uudistuksen piiristä. Kempeleen kunta lausuu, että hyvinvointialueille tulee määrätä vastuuta työttömyysetuuskien rahoituksesta tai vaihtoehtoisesti kunnan rahoitusvastuu sairauden vuoksi työttömänä olevien henkilöiden työttömyysetuuskien rahoituksesta tulisi poistaa. Lisäksi kunta esittää, että laissa olisi yhteistyö- ja toimintavelvoite hyvinvointialueen ja työllisyyspalvelujen järjestäjän kesken.

Kempeleen kunta esittää, että työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille.

Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Kempeleen kunta toteaa, että valvontaan liittyvät epäkohdat voidaan ohittaa määräämällä järjestämis- ja rahoitusvastuu samalle taholle.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta
Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä. Työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Jotta päällekkäisiltä järjestelmiltä vältytään, on uudistusta tehtäessä varmistettava, että KEHA-keskus kehittää järjestelmiä käyttäjälähtöisesti ja joustavasti. Mikäli kehitystyö ei vastaa työn vaatimuksia, ollaan nopeasti tuhlaamassa resursseja useiden järjestelmien kehittämiseen ympäri maata. Kempeleen kunta esittää lausuntonaan, että lakiesitykseen on lisättävä KEHA-keskukselle velvollisuus kehittää järjestelmiä aktiivisesti käyttäjälähtöisesti.

Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Ylöjärven kaupungin työvoiman määrä huhtikuun lopun tilanteessa 2022 oli runsas 16 000 henkilöä.

Ylöjärven kaupunki katsoo, että viimesijainen järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain (410/2015) mukaisesti kaikkia 8 luvun yhteistoimintamuotoja käyttäen siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät ja mikä on kustannustehokkain tapa tuottaa palvelut paikalliset lähtökohdat huomioiden. Kaupunki pitää hyvänä nykyistä kuntakokeilun mukaista sopimuksellisuuteen perustuvaa järjestämistapaa.

Rahoitusmalli (esitysluonnos luvut 4.1.3 ja 4.1.4)

Ylöjärven kaupunki pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Lähtökohhta uudistuksessa tulee kuitenkin olla, että rahoitus ja järjestämisvastuu ovat samalla taholla.

Rahoitusmallia tulee arvioida säännöllisin väliajoin. Rahoitusmallissa tulee ottaa huomioon kasvavien kaupunkien väestömäärä, työikäisen väestön ja potentiaalisten tuensaajien määrän kasvu. Lainsäädännössä tapahtuu joka vuosi monia palvelujen määrää lisääviä muutoksia ja muutosten myötä myös rahoitus uusiin palveluihin tai palvelujen määrän tarpeen kasvuun on turvattava niin, että kustannukset tulee korvattua täysimääräisesti. Myös suhdanneriskit on huomioitava rahoituksen kokonaismäärässä. Valtion tulee kantaa julkiselle taloudelle palveluista aiheutuvat suhdanneriskit.

Ohjausjärjestelmä ja valvonta (esitysluonnos luku 4.1.5)

Ylöjärven kaupungin näkemyksen mukaan esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös nykyistä kuntalaissa olevaa kantelua laajemmin aluehallintovirasto, ei ole selkeä eikä kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta esitysluonnos luku 4.1.8)

Esitysluonnoksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Kunta tulisi lisätä yhteistoiminnan toimijoihin, jotta palvelujen yhteen sovittamisessa ja tuessa kyetään hyödyntämään kuntaekosysteemin palvelut riittävän laajasti ml. osaamisen kehittämisen ja nuorisotoimen palvelut.

Tietojärjestelmäpalvelut (esitysluonnos luku 4.1.10)

Kunnille tulee aiheutumaan uudistuksesta merkittäviä kustannuksia mm. valtion tietojärjestelmäratkaisuihin liittyvän kehittämisen osalta. Tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä. Nämä kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoiden ja työnantajien palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Rovaniemen kaupunki pitää perusajatusta hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena.

Esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta muutettaisiin kannustavampaan suuntaan niin, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä aiemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Esityksessä todetaan, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Rovaniemen kaupunki pitää rahoitusvastuun kannustavaa mekanismia työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisyyn kannatettava. Rovaniemen kaupunki kuitenkin huomauttaa, että mekanismin toiminta ei huomioi kaikkia asiakasryhmiä, vaan lisää kaupungin rahoitusvastuuta niiden työnhakijoiden osalta, jotka eivät suoraan työllisty avoimille työmarkkinoille. Tämän lisäksi Rovaniemen kaupunki ei kannata esitystä rahoitusvastuun säilymisestä työllistymistä edistävien toimenpiteiden ajalta. Tämä tulee Rovaniemen kaupungin näkökulmasta johtamaan tilanteeseen, jossa kuntia ei kannusteta panostamaan vaikeimmin työllistyvien palveluihin ja heidän palveluprosesseihin. Palvelupolut ja prosessit ovat usein pitkiä, joissa työllistyminen on epävarmaa tai tapahtuu vasta pitkän ajan kuluessa.

Rovaniemen kaupunki katsoo, että myös hyvinvointialueille tulee säätää osaltaan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta, koska usein työttömyyden pitkittymisen taustalla on myös sosiaalisia tai terveydellisiä haasteita. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueille, ei yksittäinen kunta voi omalla toiminnallaan enää suoraan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämiseen. Rovaniemen kaupunki näkee, että esimerkiksi työttömyyden 700 päivän kohdalla hyvinvointialueille tulee sisällyttää velvoitteita ja vastuita, joilla varmistetaan palveluiden saatavuus.

Esityksen mukaan työvoimapalveluiden uudelleen järjestämisen yhteydessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto työ- ja elinkeinotoimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin ja kuntayhtymiin katsotaan liikkeenluovutukseksi. Rovaniemen kaupunki pitää tärkeänä, että kunnat voivat määrittellä kunnassa tarvittavat tehtävänkuvat ja niihin liittyvät osaamistarpeet omaan palvelumalliin/ekosysteemiin sopiviksi. Tehtävien siirtäminen sellaisenaan ei mahdollista toimintamallin uudistamista.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esityksen mukaan järjestämisvastuun kriteerinä olisi vähintään 20 000 henkilön työvoiman määrä. Kaikkien kuntien, joissa työvoiman määrä jää alle 20 000:n, tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Esitystä perustellaan palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden vaatimuksella. Riittävän työvoimapohjan lisäksi työllisyysalueelta edellytettäisiin, että se muodostaa maantieteellisesti yhtenäisen alueen, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Alueen tulisi olla asukkaiden ja yritysten kannalta yhtenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus niin työssäkäynnin kuin asumismahdollisuuksien, palveluiden saatavuuden ja esimerkiksi joukkoliikenteen sujuvuuden suhteen.

Rovaniemen kaupunki yhtyy kuntaliiton esittämään huoleen ja huomioon siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävän siirtämistä ei oltaisi tosiasiallisesti tekemässä kuntien hoidettavaksi vaan tarkoituksena on kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Lapissa esitetyt vaatimukset työvoimapohjasta ja toisaalta järkevistä toiminnallisista alueista eivät toteudu. Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuvaa. Lapissa kuntien sisäiset ja kuntien väliset välimatkat ovat pitkiä eikä Rovaniemi Lapin pääkaupunkina muodosta virallista työssäkäyntialuetta muiden kuntien kanssa.

Rovaniemen kaupunki ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille eikä esityksen mukaista järjestämisvastuun ja rahoituksen erottamista toisistaan. Rovaniemen kaupunki katsoo, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla jolloin kunnat voisivat tehdä itsenäiset päätöksenä tai sopia toistensa kanssa kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Rovaniemen kaupunki yhtyy kuntaliiton näkemykseen, että esitys järjestämisvastuusta on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Lisäksi esityksessä annetaan työ- ja elinkeinoministeriölle valtuutus käynnistää neuvottelumenettely sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt. Tällaista roolia suhteessa kuntiin voidaan pitää poikkeuksellisenä. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn edellä mainituissa tapauksissa. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lisäksi esityksessä säädetään ns perälautasääntelystä jonka mukaan valtioneuvostolla on oikeus päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen, jos jokin kunta, jonka työvoiman määrä on alle 20 000, jäisi jostain syystä työllisyysalueiden ulkopuolelle. Rovaniemen kaupunki pitää menettelytapaa ongelmallisena kokonaisuuden valmistelun suhteen. Kyseessä on erittäin merkittävä ja mittava muutos, jonka valmisteluun tulee varata aikaa ja resursseja. Valmistelutyön lähtökohtana on se, minkälaiselle työvoima-alueelle valmistelutyötä lähdetään tekemään.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esityksessä todetaan, että kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Tähän tehtävään myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Rovaniemen kaupunki pitää esitystä hyvänä ja kannatettavana. Rovaniemen kaupunki esittää kuitenkin huolensa siitä, että lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteumien perusteella ja siinä ei ole näin ollen arvioitu esimerkiksi keväällä 2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin kustannuksia. Rovaniemen kaupunki kannattaa kuntaliiton lausuntoa, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä edelliseen, valtiiovetoiseen toimintaan.

Lisäksi Rovaniemen kaupunki haluaa lausua valtionosuuden muodostumisen kriteereihin. Esityksen mukaan tehtävien arvioiduista kustannuksista 30% kohdennettaisiin työttömien (laajan työttömyyden määritelmä) määrän perusteella ja 70% 18-64 vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä

muutostilanteissa ja suhdannevaihteluissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus huomioisi paremmin asukkaiden palvelutarpeet.

Tässä kohdassa Rovaniemen kaupunki haluaa myös kuntaliiton tavoin huomauttaa, että esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minimikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Esityksen mukaisesti rahoitus tulisi jokaiselle kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Tämä luo merkittävän riskin sille, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa kuntia valta ja taloudellinen vastuu eivät ole tasapainossa.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Esityksessä kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuu aikaistuisi ja sitä porrastettaisiin niin, että rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Jatkossa kunnat eivät myöskään osallistuisi lapsikorotuksen rahoittamiseen. Kunnan rahoitusvastuu laajenisi nykyisen työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaan ja ansiopäivärahaan. Rahoitus koskisi myös myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta, jolloin kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Korvaukset ja tasaukset määriteltäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla.

Rovaniemen kaupunki pitää poikkileikkaustilanteeseen perustuvaa kompensatiomallia riskinä erityisesti väestökasvualueiden kunnille. Mallin tulisi paremmin huomioida esimerkiksi kuntien välinen muuttoliike sekä väestömuutokset. Työttömyysetuuksien rahoitusmallin tulisi myös nykyistä paremmin tunnistaa tiettyjen työnhakija-asiakkaiden palveluvastuun jakautuminen kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden välillä.

**Uudenkaupungin kaupunki,
Uudenkaupungin kaupunginhallitus
20.6.2022 § 278**

21.6.2022

Esityksen keskeiset ehdotukset ja pääasialliset vaikutukset:

Järjestämisvastuu

Hallituksen esityksessä määritetyt kriteerit järjestämisvastuun osalta eivät tue palveluiden toteuttamista esityksen tavoitteiden mukaisesti ja ovat myös keskenään ristiriitaisia. Ehdotuksen mukaan järjestämisvastuu voidaan antaa vähintään 20.000 tai erityistapauksissa vähintään 17.000 henkilön työvoimapohjan omaaville kunnille tai yhteistoiminta-alueille. Vastaavasti ehtona on, että yhteistoiminta-alueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Tämän saavuttaminen useimmissa tapauksissa tarkoittaa, että yhteistoiminta-alueet on tosiasiallisesti toteutettava maantieteellisesti laajempina kuin luontaiset työssäkäyntialueet.

Yhteistoiminta-alueiden määrittäminen itsessään tuottaa myös turhia ongelmia, koska on käytännössä mahdotonta rakentaa sellaisia alueellisia yhteenliittymiä, jotka vastaisivat yksittäisten työntekijöiden omiin valintoihin perustuvia, hyvin monimuotoisia työssäkäynnin alueita.

Työllisyys- ja työvoimapalvelut on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa lähipalveluina ja yhdistettynä kuntien jo olemassa oleviin palveluihin, minkä vuoksi niiden järjestämisvastuu on oltava jokaisella kunnalla. Käytännön järjestelyistä kuntien on voitava sopia kuntalain mukaisesti keskenään. Työvoimapohjaan liittyvät rajoitukset eivät ole tarpeellisia, vaan kunnat kykenevät järjestämään tasapuoliset palvelut alueillaan. Tämä mahdollistaa paremmin myös reagoinnin alueellisiin muutoksiin työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa. On huomioitava, että kyse on kuitenkin merkittävästi pienemmästä toiminnosta kuin esimerkiksi perusopetus, joka kuitenkin on jokaisen kunnan omalla vastuulla.

Rahoitus

Esityksen keskeinen ongelma on, että palveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytyvät toisistaan. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla, mutta vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi pääasiassa erillisille toimijoille. Tämä merkittävästi heikentää myös asetettujen työllistymistavoitteiden saavuttamista, koska rahoitusmallin kannustinvaikutus heikkenee, mikäli rahoitusvastuussa oleva kunta ei itse ole suoraan tuottamassa palveluja.

Mikäli päädytään malliin, jossa rahoitus- ja järjestämisvastuu eriytyy, on toiminnan valvonnan yhteydessä huomioitava, ettei rahoitusvastuullisella kunnalla ole nyt esitettyjen toteutusmallien kautta tosiasiallista suoraa mahdollisuutta vaikuttaa palvelun laatuun. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa todellisen vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan?

On tärkeää, että valtio korvaa täysimääräisesti tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset. Mikäli työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti, se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen

Rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä sekä parantaa TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Lisäksi kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien kustannusten määrittäminen tulisi tehdä vuoden 2024 talousarvion perusteella, eikä nyt tehtyihin, vuoden 2019 kustannuksiin perustuvien laskelmien pohjalta.

Palkkatuki

Se, että kunnilta esityksen mukaan poistettaisiin mahdollisuus itse hyödyntää palkkatukea, heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon. Kunnilla on keskeinen rooli ja paras mahdollisuus työllistää henkilöitä palkkatuen turvin. Kuntien mahdollisuus hyödyntää palkkatukea yhdistettynä muihin työllistämistoimiin on ollut erityisen suuri merkitys pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja työllistymiseen johtavien polkujen rakentamisessa.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastuun uudistaminen

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Lopen kunta pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esiitetty malli järjestämistä vastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämistä vastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämistä vastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiariteettiperiaate).

Järjestämistä vastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämistä vastuu olisi näin ollen 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Jokaisella kunnalla tulee säilyä järjestämisvastuu itsellään huolimatta kuntien yhteisistä työllisyysalueista. Kunnille tulee taata työrauha järjestää palvelut alueelleen sopivalla tavalla ja kolmen vuoden tarkastelujakso 20 000 työllisen pohjaksi on liian tiukka.

Lopen kunnan käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapoljaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapoljavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuvaa.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapolhaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapolveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalın hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia.

Perustuslaki ja säätämisjärjestys

Työvoimapolvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Käsittääksemme myöskään aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei ole peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Ehdotetun työvoimapolveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapolveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi

heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto.

Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Lopen kunta pitää ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät Kuntaliiton käsityksen mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoilta tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lopen kunta näkee positiivisena sen, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään lausunnossa esille nostettujen kohtien osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Lopen kunta pitää perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. (Lisäksi muiden kuin pakolaistaustaisten maahanmuuttajien Koto-koulutuksen laskennalliset kustannukset jaettaisiin vieraskielisyyden perusteella. On perusteltua, että vieraskielisiin suuntautuvien TE-palveluiden erityistehtäviä tarkastellaan erikseen toteutuneiden kustannusten perusteella). Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Kuntaliitossa pidetään mallin heikkoutena sitä, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Lopen kunta näkee mallin eräänä kehittämiskohteena sen, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Kuntaliitossa pidetään perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on nähdäksemme suuria eroja kuntaminimin ollessa -147 euroa/asukas ja

kuntamaksimin + 47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Lopen kunta pitää sopeutumisaikaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Lopen kunta näkee myös, että työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Etuuksien kompensaaion osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensaaion jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen. Jos kunta ei voisi työllistää palkkatuella, tulee kompensaaiona hyvinvointialueen järjestää riittävässä määrin ja riittävän laadukasta kuntouttavaa työtoimintaa sekä riittävän hyvät terveydenhuollon palvelut, jotta jatkopolut toimivat ja henkilöt pääsevät eteenpäin työelämään, kuntoutuksiin ja koulutuksiin.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Palkkatuki on kunnille tärkeä pitkäaikaistyöttömien työllistämisen väylä ja olisi jatkossakin tärkeää, että palkkatukityötä on voitava käyttää kunnissa työvalmennettavien tukena sekä siirtymänä avoimille työmarkkinoille ilman avoimen hakumenettelyn vaadetta.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asetmassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Palkkatuki on kunnille tärkeä työllistämisen väylä, jonka avulla saadaan henkilöitä myös opiskelemaan oppisopimuksella ammattitutkinto. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyviä tehtäviä sekä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen

valmennuksen toteutumista (ONNI-toiminta). Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysasiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Lopen kunta katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteemeistä. Lopen kunta pitää tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Kuntaliitto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Lopen kunta pitää tärkeänä, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan. Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat erisuuruisia.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista:

- (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu)
- (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta
- (c) palvelualustasta - työmarkkinatori

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen - tiedonhallintayksikkö - ja siten tiedonhallintalain velvoittama taho.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämistä vastaavien kuntien näkökulmasta osana kuntien laajenevaa toimintaympäristöä ja on siten osana tiedonhallintalain velvoittamaa arvioinnin alla olevaa kokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastaavien kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima). Nykyisellään kuntien sisäisten integraatioiden tarve vaihtelee suuresti. Kokonaisuus edellyttää myös kuntayhteistyön osalta (20 000 henkilön työvoimapohja) - joiltakin osin - vanhoista järjestelmistä luopumista ja siten myös uusien käytäntöjen luomista ja toimintaprosessien uudelleen arvioimista (tiedonsaantioikeudet, tiedonantovelvoitteet huomioiden).

Käyttöoikeudet vs. käyttövaltuushallintaratkaisu (kappale 2.9.7 Käyttöoikeudet).

Työvoimaviranomainen vastaisi käyttöoikeuksien myöntämisestä omaan järjestelmäänsä. TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisumallia suunniteltaessa on tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota yhteneviin toteutuksiin jo suunnittelun alla olevat asiakokonaisuudet huomioiden (HETU-uudistus, EU ja kansallinen digitaalinen identiteetti -ratkaisu sekä niihin kiinteästi liittyvät toimintaprosesseja koskevat muutokset). Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palvelutarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkisen mahdollistaa ja yksityinen toteuttaa -käytännön jatkojalostamista. Julkinen sektori kirittää yksityistä, yksityinen julkista. Näin varmistetaan palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja kokemusta.

Tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta ehdotetaan säädettäväksi erityisesti ehdotetun lain (laki työvoimapalveluiden järjestämisestä) 13 luvussa. Ehdotettu sääntely on yksityisyyden kannalta ylimalkainen, eikä vasta henkilöasiakkaan tai rekisterinpitäjän tarpeisiin.

Rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjyyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjä edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Lopen kunta pitää epäselvänä yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen.

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämistä vastaavaa. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastaavassa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastaavassa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin, mikäli järjestämistä vastaava on siirretty kyseiseen organisaatioon. Rekisterinpitäjä säilyy järjestämistä vastaavalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa,

jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi. Lopen kunta pitää vastuukysymysten selkeyttämistä ehdottomana.

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen

Henkilötietojen käsittelyperusteista säädetään tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artikloissa. Tietosuoja-asetuksen nojalla viranomaisen saa käsitellä henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Ehdotetun mallin mukaan järjestämisvastuussa oleva taho käsitelisi tarpeellisia tietoja lakisääteisen työllistämispalvelun tuottamiseksi. Mallissa, jossa järjestämisvastuussa oleva taho on siirtänyt tehtäviä kunnalle ja kunta siten toimii henkilötietojen käsittelijänä, kunnan käsittelyperuste olisi julkisen vallan käyttäminen. Tietosuoja-asetus lähtee kuitenkin siitä (artikla 5 (1) c), että missä tahansa palvelussa tai toiminnassa, henkilötietoja tulisi käsitellä mahdollisimman vähän - tietoja tulisi minimoida.

Ehdotettu 13 luku 1 § luettelee sallittuja henkilötietojen käyttötarkoituksia työvoimapalveluissa. Lopen kunta pitää pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan käsittelyperusteisiin epäselvänä.

Ehdotettu 13 luku 3 § luettelee mitä tietoja henkilöasiakkaista ja työvoimapalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta voidaan käsitellä. Myös työnantajatietoihin sisältyy henkilötietoja. Kuntaliitto pitää epäselvänä pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen minimointivaatimukseen. Tarkoituksena ei voi olla sallia kaikkien lueteltujen tietojen käsittelyä kaikissa tilanteissa. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen perusteella itsenäinen velvollisuus huolehtia tietojen minimoinnista.

Lopen kunta pitää edelleen 13 luvun 3 §:n luettelon suhdetta tietosuoja-asetuksen käsittelyperusteisiin epäselvänä. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on siten oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden, myös kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa palveluissa. Ehdotetun sääntelyn suhdetta juuri kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin on epäselvä.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Lakiin perustuva henkilötietojen käsittely on erityisen tärkeää työvoimapalveluissa, joissa yleisen tietosuoja-asetuksen resitaalin 43 tarkoittama epäsuhta viranomaisen ja asiakkaan välillä on suuri. Asiakkaan työmarkkinatuen saanti ja etuudet riippuvat työllistymissuunnitelmaan kirjatuista toimenpiteistä ja hänen kyvystään noudattaa niitä.

Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3.1 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmistella olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää resistaalissa 43 painotetun epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Lopen kunta pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdolle vahvistetaan.

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Lopen kunta kiinnittää huomiota siihen, että terveydenhuollon palveluihin osallistumisen velvoittavuus aiheuttaa erityistä epäsuhtaa viranomaisen ja rekisteröidyn välille monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Terveystietojen käsittelyssä tämä on otettava huomioon ja varmistettava, ettei työllisyyspalvelun asiakkuus vaaranna potilaan oikeuksien toteuttamista. Hoitosuhteen keskeytyminen tai tietystä terveydenhuollon palvelusta kieltäytyminen eivät saa aiheuttaa työttömyysetuuden menettämistä.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhankijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirtyisi pääosin kuntien vastuulle. Järjestämisvastuun siirtäminen kunnille on kuitenkin osin näennäistä, koska järjestämisvastuu jää suuremmalle toimijalle, joka voi olla jopa maakunnan kokoinen. Näin toimittaessa muutokset jäävät pieniksi, koska paikallisuuden tuomat edut eivät tule esiin. Järjestämisvastuu työllisyyspalveluista tulisi olla kunnilla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Tämä mahdollistaisi nykyisen kaltaisen hyvän yhteistyön kuntien välillä.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta **21.6.2022**

Työvoimapalvelun järjestämiseen vaaditaan 20 000 työvoimapohjaa. Valtaosa Suomen kunnista ei yllä tähän vaatimukseen, joten palveluiden toteuttaminen edellyttää kunnilta yhteistyötä sekä mahdollisia alueellisia liittoutumisia ja yhteistyöalueita. Keskustelua on käyty työvoimapohjan määrän suuruudesta ja tarpeellisuudesta. Lienee selvää, että jokin raja tarvitaan. Kaikilla kunnilla oleva järjestämisvastuu olisi rahallisesti mahdoton toteuttaa. Tähän ei Suomen varallisuus riitä.

TE-palvelutarjonta on niin laajaa, ettei sitä pienessä kunnassa muutaman asiantuntijan toimesta ole mahdollista saada aikaan. Todennäköisesti 20 000 hengen työllisyysalueillakin jää palvelukatveja.

Tällä hetkellä Pohjanmaan TE-toimiston alueella, jonka työvoiman määrä ylittää 110 000 henkeä, on palveluita, joita TE-toimistossa hoitaa yksi asiantuntija (esim. muutosturva- sekä EURES-palvelut). Nämä palvelut eivät siis riitä kattamaan syntyviä 20 000 hengen työllisyysalueita, vaan jonkinlainen yhteistoiminta on välttämätöntä myös minimikokoisten työllisyysalueiden kesken.

Tästä johtuen uudistus johtaa valtakunnallisesti toisistaan poikkeaviin työllisyydenhoidon malleihin, joissa palvelut ja niiden toteuttamiseen osoitetut resurssit eivät ole tasapuolisia. Uusi järjestämismalli voi heikentää asiakaspalvelun tasa-arvoa maan eri osissa. Erityisesti huolta herättävät alueet, joissa työllisyys on jo nyt hyvällä tasolla - kurjistaako uudistus menestyviä alueita?

Edellä mainituista syistä johtuen järjestämisvastuun olisi loogista myötäillä esim. maakuntarajoja tai hyvinvointialueiden rajoja muodostaen mahdollisimman laajoja kokonaisuuksia. Muunlainen alueellinen toteutus sekavoittaisi lisää jo valmiiksi vaikeasti hahmotettavien aluehallinnon rajoja. Myös minikokoon jäävät työllisyyden hoidon alueet todennäköisesti eivät kykene saamaan ääntään kuuluviin eivätkä houkuttelemaan työvoimaa jatkuvasti globaalistuvassa työmarkkinassa. Kyetäänkö varmistamaan tasalaatuiset palvelut työnhakija-asiakkaalle Suomessa?

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta (4.1.5.):

Uudistuksessa kokonaisvastuu työllisyydestä jää valtiolle. TE-palvelut henkilöstöineen kuitenkin siirretään kuntiin hyvin laajasti. Valtio hoitaisi edelleen joitakin keskitettyjä erityistehtäviä. On kyseenalaista, miten valtion jäljelle jäävä ohjausvastuu toteutuu käytännössä kuntien ollessa kovin itsenäisiä toimijoita Suomessa. Miten estetään kuntien tuottamien palveluiden alueellinen eriytyminen?

Kauhavan kaupunki

21.6.2022

Kauhavan kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa.

Kauhavan kaupunki näkee TE 2024 uudistuksen positiivisena ja odotettuna uudistuksena, joka tulee lisäämään nykyisten palveluiden vaikuttavuutta. Kauhavalla työllisyyden hoidossa on mukana useita erilaisia toimijoita. Te-hallinto on mukana Kauhavalla tuotetuissa palveluissa esimerkiksi julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa, Ohjaamo-toiminnassa ja TYP-palveluissa. Kauhavan oman elinkeinotoimen lisäksi kaupunki toteuttaa mm. etsivää nuorisotyötä, Ohjaamo-toimintaa ja maahanmuuttopalveluita. Sosiaali- ja terveystieteiden tarjoava Kuntayhtymä Kaksineuvoinen toteuttaa alueella osaksi kunnalle ja hyvinvointialueelle siirtyviä palveluita, kuten kuntouttavaa työtoimintaa, työpajatoimintaa, aikuissosiaalityötä, työttömien terveydenhuoltoa, päihde- ja mielenterveyspalveluita sekä TYP-toimintaa. Muut toimijat toteuttavat lisäksi mm. rekrytointikoulutuksia, ammatillista kuntoutusta, työvalmennusta ja työnetsintää.

Kauhavan kaupunki näkee TE 2024 uudistuksen merkittävänä mahdollisuutena osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi. Uudistuksen myötä edellä esimerkin omaisesti esitellyt palvelukokonaisuudet tulisi voida koota saman kokonaisuuden alle vaikuttavaksi alueelliseksi palvelukokonaisuudeksi, jossa huomioitaisiin yhteistyö ja tietojen vaihto myös tulevien hyvinvointialueiden ja 3. sektorin kanssa. Tavoitteena on, että tätä kautta syntyisi entistä tehokkaampi ja joustavampi alueellinen toimintamalli työvoimatarpeeseen ja suhdannevaihteluihin vastaamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa kunnallisen laajan itsehallinnon mukaisesti tällaisten alueellisten ja vaikuttavien kokonaisuuksien syntyminen, ja sitä kautta joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Kauhavan kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon siitä, että merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja 20.000 henkilön työvoimakriteeristä rikkoo luonnollisia työssäkäyntialueita.

Mikäli vaatimus 20.000 henkilön työvoimapohjasta poistuu, mahdollistaisi se esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla luonnollisten työssäkäyntialueiden pohjalle syntyvät palvelukokonaisuudet. Kunnilla on erilaisia yhteistyön muotoja esimerkiksi elinkeinoasioissa. Tämä edesauttaa TE2024 uudistuksen mukaisten palvelukokonaisuuksien syntymistä nykyisten yhteistyömuotojen pohjalle. Paikallisen toimintamallin etuna on, että palvelu saadaan lähipalveluksi ja aiempaa lähemmäksi kuntalaisia ja yrityksiä. Kunnat tuntevat parhaiten paikalliset yritykset ja olosuhteet. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Rahoituksen osalta tulee pyrkiä aitoon kannustavuuteen ja myös suhdannevaihteluiden huomioimiseen. Työttömyysturvaetuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyden ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät ja niiden kehityksen myös jatkossa.

Aidon kannustavuuden osalta uudistuksessa esitetty kohta rahoituksen osalta, jossa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaisisi kunnan rahoitusvastuuta on ongelmallinen. Työllistymistä edistävät palvelut tarjoavat yksilöllisen polun työelämään. Pitkäaikaisen työttömyyden ollessa kysymyksessä tarvitaan usein pitkäjänteistä kuntoutusvaihetta, joka tukee henkilön työ- ja toimintakykyä ja arjenhallintaa ennen avoimille työmarkkinoille työllistymistä. Työttömien osalta pelkästään näihin palveluihin mukaan saaminen vaatii merkittäviä aktivointitoimia ja eri palveluiden yhteensovittamista.

Kokonaisuudessaan TE-palveluiden siirto kuntiin on merkittävä ja iso tehtävä, jossa tulee huomioida, että kunnille jää lain hyväksymisen jälkeen riittävä aika uudistukseen liittyvien käytännön toimenpiteiden toteuttamiseen ja prosessien hiomiseen myös tietojärjestelmien osalta. Uudistuksen valmisteluvaihe aiheuttaa kunnille kustannuksia tulevien vuosien talousarviossa. Myös tämä tulisi esityksessä huomioida.

Olennaista on, että kunnille annetaan aito yhteistoiminnan mahdollisuus muodostaa alueet ja sopia lain mukaisen yhteistoiminnan sisällöstä.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät. Lain tulee mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut, jolloin järjestämis- ja rahoitusvastuun tulisi olla samoissa käsissä. Vaasan kaupunki on sen kannalla, että tämän mahdollistamiseksi tulisi kaikilla kunnalla olla sekä vastuu palveluiden järjestämisestä, että rahoittamisesta. Tällöin kunnat voisivat sopia mitä palveluita oman kunnan alueella tuotetaan ja mitkä tehdään yhteistoiminnassa sovitulla TE-alueella.

Tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Valtiolle jäävä 25 %

osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulee perustella esitettyä paremmin, koska suurin osa palveluista ollaan kuitenkin siirtämässä kuntien vastuulle, vaikuttaa 25% osuus kohtuuttoman suurelta. Valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on vain suuntaa antava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen (TYP) osalta Vaasan kaupunki pitää tärkeänä sitä, että kunta lisää toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että "Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa." Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa.

Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Vaasan kaupungin näkemys on, että organisoitumista on perusteltua tarkastella monialaisen tuen lakiesityksen mukaisesti hyvinvointialuetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan käytännön toiminnan kannalta järkevää.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

4.1.2 Järjestämisvastuun kriteerit

Hallituksen luonnoksessa esitetään, että kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Tämän tyyppinen sääntely kuulostaa kuntien itsemääräämisoikeuden näkökulmasta kyseenalaiselta.

Riittävän työvoimapohjan lisäksi työllisyysalueelta edellytettäisiin, että se muodostaa maantieteellisesti yhtenäisen alueen, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Ja että "Alueen tulisi olla asukkaiden ja yritysten kannalta yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus työssäkäynnin sekä asumismahdollisuuksien, palveluiden saatavuuden ja esimerkiksi joukkoliikenteen sujuvuuden suhteen"

Esityksen mukaan Valtioneuvostolla olisi viimekätinen päätösvalta myös tilanteessa, jossa kuntien sopiman työllisyysalueen työvoiman määrä olisi alle 20 000 tai työllisyysalue ei muodostaisi maantieteellisesti yhtenäistä, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivaa aluetta. Esitetty maantieteellisesti yhtenäinen alue, ei ole relevantti määritelmä. Esim. Järvenpään kaupungin näkökulmasta tarkasteltaessa, Järvenpään työssäkäyntialuetta eivät ole esim. vain sen ympäryskunnat vaan käytännössä työvoiman liikkuvuus suuntautuu laajasti pitkin Uttamaata sekä Päijät-Hämeeseen päin (esim. Lahteen).

Toisaalta, mikäli työssäkäyntialue tulisi muodostaa vain niiden alueiden kesken, joilla on maantieteellinen yhteys toisiinsa, tulee alueesta enemmänkin kuvitteellinen alue, jolla ei ole työssäkäynnin kannalta oleellista merkitystä. Tällä määritelmällä estetään monen käytännössä toimivan yhteistoiminta-alueen muodostuminen. Myöskään joukkoliikenne ei noudata maantieteellisiä rajoja.

Lainsäädännön tulisi mahdollistaa alueelliset kuntien ja sen henkilö- ja työntäjä-asiakkaiden tarpeista rakentuvat ratkaisut. Tavoitteiden tulisi olla kaikille samat, mutta menetelmien ja keinojen tulisi olla vapaasti valittavissa.

Esityksessä tulisi mahdollistaa erilaiset järjestämisvaihtoehdot. Nyt esimerkiksi säätiö tai osakeyhtiö ei voi toimia järjestäjänä. Esimerkiksi ammatillisen koulutuksen puolella on säätiö- ja inhouse -ratkaisuja, jotka rajataan nyt pois järjestäjän roolista.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen ja kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty kuitenkin vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset pitäisi ennemminkin kohdentaa siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Tehtävien rahoituksen pitäisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta. Esityksessä rahoituspohjaa arvioidaan liikaa nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä järjestää tehtäviä.

Tilinpäätösten mukaiset toteumat ovat pienempiä kuin budjetit (josta on pääteltävistä, että kaikkia TE-palvelujen tehtäviä ei ole kyetty hoitamaan tavoitteen mukaisesti.) Jos toteumia käytetään perusteena, palvelujen järjestämisen kompensatio ei kata tavoitteen mukaisen palvelun kustannuksia ja osa tehtävistä jää katettavaksi kunnan verovaroihin. Näin ollen valtion lupaus täysimääräisestä kompensatiosta ei toteudu. Uusien tehtävien kustannukset pitää kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Uudistuksen tarkoituksena on tehostaa palvelujärjestelmää, joten myös rahoituksen osalta tulee varautua uudenlaisiin panostuksiin. Nyt siirtymäaikaa jää reilut kaksi vuotta. Siirtymäajan tulisi olla selkeästi pidempi. Vaikka kyse ei ole soteuudistuksen tasoisesta uudistuksesta, uudistus on kuitenkin kunnille mittava.

Järjestämisvastuun uudistaminen ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia, sillä se kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Esityksen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee kunnille, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille.

Esityksessä kerrotaan, että valtionosuuskriteerin tulisi perustua tutkittuun tietoon (s. 182), mutta työvoimapalveluiden uudistuksen valmisteluakataulun puitteissa uuteen tutkimustietoon perustuvaa kriteeriä ei ole mahdollista muodostaa. Uudistukselle olisi syy antaa riittävästi valmistelu-aikaa, jotta sen rahoitus perustuisi oikeisiin perusteisiin.

Kunnille siirtyviä tehtäviä ja niihin liittyvää rahoituksen nykytilaa on arvioitu vuoden 2019 valtion työajanseurantajärjestelmään (Kiekuun) tehtyjen kirjauksien ja TE-hallinnon kirjanpidon perusteella (HE, s.140). Tämä laskentaperuste kuulostaa vähintäänkin epäselvältä ja laskelmat tuleekin tarkentaa.

Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat palvelut voivat liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa, kun kunnissa joudutaan keskittymään vain lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Monet kuntien asukkailleen tarjoamat työllisyyspalvelut perustuvat asiakkaan omaehtoisuuteen ja hänen omaan näkemykseensä palvelutarpeestaan. 2.5.2022 voimaan astuneessa pohjoismaisessa työvoimapalvelumallissa asiakas ei voi esimerkiksi täyttää työllistymisvelvoitettaan osallistumalla oman kuntansa tarjoamiin työllisyyspalveluihin, joka voi tarkoittaa esimerkiksi työvalmentajan palveluita. Kunnat voivat siis tarjota työllistymisen tueksi valmennusta, joka tähtää - ja toteutuessaan oikea-aikaisesti - myös johtaa työllistymiseen. Malli, jossa kuntien työllisyyden ekosysteemiä ei kokonaisvaltaisesti saada käyttöön, heikentää lain tarkoittamien uudistuksien toteutumista, sekä tuloksia, esimerkiksi työllisten määrää.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottaminen, pyrkimys mahdollisimman suuriin alueisiin vaikeuttaa työllisyyden edistämistä. Esityksessä suunniteltu uudistus vaikuttaa sääntelynsä johdosta pitkälti tekniseltä muutokselta, joka ei anna kunnille todellisia vaikuttamisen mahdollisuuksia niin, että ne voisivat hyödyntää ekosysteemiään parhaalla mahdollisella tavalla.

Järjestämisvastuun ja rahoituksen tulisi olla samoissa käsissä. Kunnilta löytyy kyvykkyyttä ja osaamista organisoida työllistymistä ja elinvoimaa edistävät palvelunsa parhaalla mahdollisella tavalla.

Työttömyysetuuksien rahoitus

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan.

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue, jollaiseksi Järvenpääkin voidaan lukea, jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaan lasketusta kompensatiosta, kun taas kunnassa, jossa etuuksien piiriin kuuluvien määrä pienenee (esim. asukkaiden ikääntyessä ja eläköityessä työttömyysetuuksien maksu vähenee) kompensatioiden määrä pysyy ennallaan. Poikkileikkaustilanteen kompensatiolla rahoitetaan siis pysyvästi muita kunnan palveluja.

Kompensaatiota pitää tarkistaa vuosittain suhdannemuutosten mukaisesti eli esim. tarpeeseen (työttömien määrään) ja ikäryhmään kuuluvien määrään perustuen tai jollain muulla tavoin tasoittaa kuntiin suhdannevaihteluista syntyvää samanaikaista kustannuspainetta ja tulo-rahoituksen vähenemistä.

Kunnan kannettavaksi ei voi laittaa suhdannevaihtelujen vaikutusta taloudenpitoon. Vaikka kunta satsaisi matalasuhdanteessa enemmän työvoimapalveluihin, satsauksilla ei voida estää taantuman aiheuttamaa negatiivista työllisyys- ja työttömyysetujen kustannuskehitystä. Kuntien talous ei kestä suhdannevaihtelujen aiheuttamien työttömyysetuusmenojen kasvun rahoittamista. Yllättävä talouden käänne tai alueellisilla työmarkkinoilla tapahtuva muutos voi heikossa taloudellisessa asemassa olevissa kunnissa johtaa talouden kriisikuntakriteerien täyttymiseen ennakoimattomasti. Vuoden sisällä reagointikeinot ja tasapainon palauttaminen edellyttää muista palveluista karsintaa, koska veroprosenttia voi säätää vain kerran vuodessa.

Esityksen mukaan toteutuessaan työllisyystilanteen vaihtelulla olisi heikommassa asemassa olevissa kunnissa vaikutusta myös kunnallisverotukseen. Jos palvelujen kysyntä kasvaa, voisi tämä lisätä tarvetta kunnallisveron korotukselle, mikä vaikuttaa myös kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin, ja mikä edelleen kansantalouden kannalta pitkittää laskusuhdanteita. Kuntien verorahoituksen kautta katettavien suhdannevaihtelujen kustannusmuutosten vaikutuksia kotitalouksille ei ole esityksessä arvioitu riittävästi.

Esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli lisää kuntien kustannusten suhdanneriippuvaisuutta, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Palvelujen järjestämisen osalta olisi perusteltua vahvistaa tarveperusteen/palvelukysynnän merkitystä valtionosuuden määräytymisperusteena. Ts. laajan työttömyyden kriteerin painoarvoa tulisi kasvattaa, mikä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellisia seurauksia. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työkäisen väestön säilyminen kriteereissä riittäväällä painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös palkkatuella työllistetyt. Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan

saamaa valtionosuusrahoitusta. Uudessa mallissa, jossa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, mikä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Esityksen tavoitteena on lisätä avoimille työmarkkinoille työllistymistä, mikä sinällään on erittäin kannatettava tavoite. Tosiasia kuitenkin on, että osan jo pitkään työttömänä olleiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille on vaikeaa, ellei mahdotonta. Muutoksen myötä pitkäaikaistyöttömien työllistymisen mahdollisuudet voivat heiketä nykyisestä, sillä harvalla kunnalla on taloudellisia mahdollisuuksia työllistää mittavia määriä pitkäaikaistyöttömiä ilman palkkatukea. Palkkatuki taas tarvittaisiin, jotta työllistämiskäytännöt luettaisiin osaksi valtionosuusrahoitusta. Tämä kannustaisi kuntia palkkaamaan esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja eikä vääristymää rahoitusjärjestelmään syntyisi. Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta.

Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ojauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä.

Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta, kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin myös neuvottelumenettelystä tilanteessa, jossa työvoimaviranomaisen kyky työvoimapalvelujen järjestämiseen olisi kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimapalveluja järjestäviin työvoimaviranomaisiin. Tilanteen arviointi perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta koskevaan kokonaisarviointiin. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Aluehallintoviraston toimivalta olisi kuntalaissa säädettyä kantelun johdosta suoritettavaa laillisuusvalvontaa laajempi.

Esityksen mukaan työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta monimutkaistuisi. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista; johtuvatko ongelmat rahoituksen niukkuudesta, järjestämisvastuussa olevan kyvystä toteuttaa järjestämisvastuuta vai valtion ohjaustoiminnan haasteista. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä ja tätä ei pitäisi ohittaa esityksessä ja vastuiden määrittelyn luomisessa. KEHA-keskuksen, Ely-keskuksen ja AVIn rooleja esityksessä tulee avata nykyistä paremmin.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksessä on jätetty siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen, esimerkiksi ONNI toiminta. On täysin epätarkoituksenmukaista jättää ONNI toiminta kunnan tarjoamien palvelujen ulkopuolelle. Kunnat ovat tehneet kys. palveluun liittyvää yhteistyötä Ohjaamo-toiminnan osana usean vuoden ajan. Palvelujen erottelu sirpaloittaa palvelutarjontaa eikä vastuiden erottelulle ole todellisia perusteita.

Esityksessä esitetään, että työkokeilun enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Työkokeilun tarkoituksena on ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen. Työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen ei ole tarkoituksenmukainen muutos. Työvoimapalvelujen järjestäjän tulisi voida valita, tarvitaanko esim. työmarkkinoille paluun tukemiseen 6 vai jopa 12 kuukauden työkokeilujakso.

Luonnoksessa esitetään, että Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvien tukien ja korvausten maksaminen siirtyisi KEHA-keskukselta työvoimaviranomaiselle. Kunkin työvoimaviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia myöntämiensä tukien ja korvausten maksatuksesta. Tämä tarkoittaisi KEHA-keskuksen keskitetysti hoitaman maksatuksen hajauttamista.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Esityksestä tulisi käydä selkeästi ja yksilöidysti ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille, ELY- tai KEHA-keskuksiin, miten tehtävät on resursoitu nyt, mitkä tehtävät lakkautetaan, ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Nyt em. asiat ovat esityksessä epäloogisessa järjestyksessä, joiden perusteella on vaikea muodostaa yhtenäinen kuva.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Järvenpään kaupunki pitää ehdotettua muutosta erittäin tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana.

Esityksessä ilmeisesti oletetaan, että työvoimaviranomainen on kunta. Järjestämisen voi kuitenkin siirtää esim. kuntayhtymälle. Tällöin kunta ja sen ei-lakisääteiset työllisyys- ja elinvoimatoimijat jäävät monialaisen yhteistyön ulkopuolelle. Järvenpään kaupunki katsoo, että kunta tulee lisätä toimijoihin.

Te-hallinnon vaikuttavuusarvioinnin näkemys on, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen. Mikäli tällä viitataan siihen, että TYP-palveluihin on ohjautunut liian helposti työllistettäviä, niin näin tuskin on. Työllistyminen on yleensä pitkän monialaisen työn tulos ja erittäin kannatettava lopputulos.

Nuorten monialaisen tuen yhteistoimintamallilla tarkoitetaan nykyistä Ohjaamo-toimintaa vastaavaa monialaista yhteistyötä. Palveluita tulisi toteuttaa joko nk. yhteispalvelupisteellä tai sijoittaa jo olemassa oleviin Ohjaamon toimitiloihin. On ensiarvoisen tärkeää, että jatkossakaan nuorille suunnattuihin palveluihin ei tarvita lähetettä, ja nuorten vaihtelevaan palvelutarpeeseen perustuva asiointi on mahdollista anonyymina ja siten, ettei asiakkuutta synny. Nykyisen TYP-lain mukainen palvelu nuorille, jossa lähtökohtana on monialaisen tuen yhteistoimintamallin mukainen monialainen työllistymissuunnitelma, on nuorisolain hengessä toimivien Ohjaamo-palveluiden kannalta liian raskas rakenne tukemaan nuoria kohti itsenäisyyttä, työelämää ja koulutusta.

Ohjaamo-palvelut on tarkoitettu kaikille 16–29-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille. Ohjaamo-toimintaa on n. 70 paikkakunnalla Suomessa ja Ohjaamoiden kehityskulku on osoitus siitä, että toimiessaan alustana, jossa asiakkaiden ei tarvitse tietää, mikä on hänen tilanteessaan eniten lisäarvoa tuottava palvelu, on matalan kynnyksen palvelun toteuttamisessa onnistuttu. Ohjaamoon tullessaan asiakas on aina oikeassa paikassa. Ohjaamossa voi asioida ilman statusta, eikä Ohjaamossa asiointi johda vuosia kestävään asiakassuhteeseen, vaan palvelun tulisi toimia siten, että kun asiakkaan elämästä keskustellaan hänen kanssaan kokonaisvaltaisesti, ja pitkäkestoisempi tuen tarve havaitaan, löytyy Ohjaamosta kontakti muihin palveluihin, jotka tarjoavat

pitkäkestoisempaa tukea (mm. sosiaalinen kuntoutus, muut sosiaali- ja terveystalvet, Kelan kuntoutuspalvelut).

Nuorten monialaisen tuen yhteistoimintamallin mukaiseen palveluun pääsy nuorille tulisi lakimuutoksen myötä helpottamaan, sillä asiakkuuteen pääsyn kriteereitä lievennetään. Tämä voidaan rakentaa toimivaksi siten, että pitkä- ja lyhytkestoinen tuki ovat saatavilla yhtä helposti ja polutus niiden välille rakentuu luontevasti. On kuitenkin huomioitava velvoittavien ja ei-velvoittavien palveluiden ero, ja löydettävä tasapaino niiden hyödyntämisen välille.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät

Esityksessä kerrotaan, että harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä mahdollistaisi soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden turvaamisen. Lisäksi tehtävien säilyminen keskitettynä turvaisi työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä ja käsittelyressurssin hallintaa. Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien vaatiman asiantuntijuuden turvaaminen olisi keskitetyssä yksikössä hajautettua järjestelmää helpompaa.

Järvenpään kaupungin näkemyksen mukaan työttömyysturvatehtävät tulisi säilyttää kokonaisuutena ja ELY-keskuksiin suunniteltu henkilöresurssi tulisi ohjata työvoimaviranomaisille. Kunnilla on yhtäläiset mahdollisuudet tehdä vaativaa harkintaa sisältäviä päätöksiä eikä tehtävien pilkkominen ole tarkoituksenmukaista.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Tietojärjestelmien tulee olla työpaikkojen osalta yhtenäisiä koko maassa: alueelliset ratkaisut eivät saa johtaa siihen, että työtä tarjotaan valikoiden, ensisijaisesti oman kunnan asukkaille, vaan avoimien paikkojen pitää olla kaikkien nähtävissä.

Yhteisen asiakastietojärjestelmän puuttuminen (työnhakijoiden rekisteri) hankaloittaa osaavan työvoiman löytymistä paitsi järvenpäälaisten yritysten tarpeisiin (jos toimii hyvin, niin toiminee houkutusena sijoittua Järvenpäähän) ja koko valtakunnan tasolla (työpaikat ja työnhakijat eivät löydä toisiaan). Tällöin yleinen vaikutus työllisyysasteen kehittymiseen ja talouden kasvutavoitteille vaarantuu.

Te-digi on luvannut TE-hallinnon uutta asiakastietojärjestelmää jo vuodesta 2017 alkaen. Tuorein esitys on käytännössä se, että henkilöasiakkaiden tietojärjestelmä korvattaisiin vaiheittain vuosina 2022–2024. Uuden järjestelmän testausta ei ilmeisesti ole kuitenkaan vielä aloitettu, eikä KEHA ole tarjonnut tietoa siihen, miten viranomaisjärjestelmä voitaisiin käytännössä korvata vaiheittain: Miten muuttavat asiakkaat tai kansalliset työllisyysluvat työnvälitystilastosta tällöin käytännössä rakentuisivat? Tehtäisiinkö työnvälitystä tällöin kahta tietojärjestelmää hyödyntäen? Epätietoisuus vallitsee myös sen osalta, mitä asiakastietojärjestelmiä jatkossa käytettäisiin työnantajien asiakastietojen käsittelyyn.

Järjestämisvastuualueiden on kyettävä vastaamaan työnhakijoiden, osaamisen kehittämispalvelujen ja avoimien työpaikkojen kohtaamiseen koko työssäkäyntialueella. Koska ratkaisut tietojenvaihtoon ja tietojärjestelmiin eivät ole tällä hetkellä selvillä, syntyy merkittävä riski siihen, että valtakunnallisesti rakennetaan epätarkoituksenmukaisia järjestämisvastuualueita, jotka ovat haitallisia osaamispalvelujen ja työpaikkojen kohtaanto-ongelmaa ajatellen. Mikäli samalle työssäkäyntialueelle perustetaan useampi työvoimapalveluista vastaava järjestämisvastuualue, näillä on oltava pääsy ja näkymä toistensa asiakastietoihin palveluita ja työpaikkoja välitettäessä. Esimerkiksi työnantajalle on täysin kestävätilanne, mikäli saman työpaikan täyttämiseksi on käytävä neuvotteluja useamman järjestämisvastuullisen julkista yrityspalvelua tarjoavan toimijan kanssa. Esimerkiksi palkkatuesta neuvotellaan mahdollisesti monen toimijan kanssa. Esityksestä ei yksiselitteisesti käy ilmi, miten työpaikkojen ja työnhakijoiden näkyvyys turvataan ylläalueellisesti.

On hyvä, että työvoimaviranomaisille annetaan mahdollisuus käyttää asiakastietojen käsittelyssä omia järjestelmiään. Nopea aikataulu kuitenkin käytännössä pakottaa valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttämiseen, koska aikaa järjestelmien ominaisuuksien kehittämiseen ja integraatioiden rakentamiseen eri järjestelmien välille ei ole riittävästi. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on siten oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden, myös kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa palveluissa. Lakiesityksessä ei ole kommentoitu henkilötietojen käsittelyn suhdetta muihin kunnan muihin kuin lakisääteisiin työvoimapalveluihin. Pykälässä tulee ottaa selkeästi kantaa, mikä henkilötietojen käsittelyoikeus on esim. suhteessa kunnan ei lakisääteisiin työllisyys- ja yrityspalveluihin tai kotoutumispalveluihin. Perustavaa laatua oleva seikka uudistuksessa tulisi olla, että asiakastietojen vaihdon työllisyysalueen sisällä sekä muiden työllisyysalueiden välillä tulee tapahtua jouhevasti, jotta työllistyminen mahdollistuisi mahdollisimman helposti. Henkilötietojen käsittelystä tulisi linjata niin, että asiakkaan monialainen yhteistyö mahdollistuu työvoimaviranomaisten, muiden viranomaisten ja ei-lakisääteisiä tehtäviä tuottavien kesken henkilöasiakkaan työllistymisen edistämiseksi. Myös työnantaja-asiakkaiden henkilötietojen käsittely tulisi olla mahdollista eri toimijoiden kesken. Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö. Henkilötietojen käsittelyyn, sen riskeihin ja riskienhallintaan liittyvää tarkastelutyötä tehtiin kevään 2022 mittaan Temin, Te-toimistojen, kuntien ja ulkopuolisen yrityksen toimesta. Onko kys. tarkastelussa tehtyjä huomioita otettu huomioon valmistelussa?

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Terveystietojen käsittelyssä on varmistettava, ettei työvoimaviranomaisen asiakkuus vaaranna potilaan oikeuksien toteuttamista. Työttömyysetuuden menetykseen ei saa johtaa hoitosuhteen keskeytyminen tai tietystä terveydenhuollon palvelusta kieltäytyminen. Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Rakenteiden on mahdollistettava, että työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä voidaan tarvittaessa jakaa kuntien välillä, muutoin voi käydä niin, että kunnissa työskentelevät ovatkin joissakin tilanteissa yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

KEHA-keskuksen tehtävänä olisi jatkossa tuottaa, seurata ja arvioida työvoimaviranomaisen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa. KEHA-keskus tuottaisi tietoa työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Myös työvoimaviranomaiset voisivat hyödyntää KEHA-keskuksen tuottamaa tietoa työvoimaviranomaisen järjestämisessä. Julkisten yritys- ja työvoimaviranomaisen vaikutusten, vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seuraamisesta ja todentamisesta on kerrottu hallituksen esityksessä sivulla 53 seuraavaa: ”Työvoimaviranomaisen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuessa on työvoimaviranomaisen yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden osalta tieto on puutteellista työllistymisen kokonaisarviointin näkökulmasta.”

Seurantamenetelmiä tulee kehittää niin, että eri toimenpiteiden vaikutuksia voidaan mitata ja todentaa heti työvoimaviranomaisen siirryttyä kuntien vastuulle. Tulotietorekisterin käyttö tulee ilman muuta mahdollistaa työvoimaviranomaisille, jotta työllistymisen arviointi olisi jatkossa mahdollista.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina, osana niiden yrityspalvelujen kokonaisuutta. Yritysten kehittämispalveluista säädettäisiin samassa laissa, jossa säädetään myös muista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yritystoiminnan kehittämiseen myöntämistä avustuksista, eli yrityksen kehittämisavustuksesta ja toimintaympäristön kehittämisavustuksesta. Tällä pyrittäisiin kehittämään palvelujen integraatiota ja yhteensopivuutta muihin yritystoiminnan avustuksiin. Tavoitteena on, että palveluista muodostuu yrityksille ja niitä hallinnoiville viranomaisille aiempaa yhtenäisempi ja selväpiirteisempi kokonaisuus. Esitys on kannatettava. Erityisen tärkeänä nähdään se, että työntajille suunnattujen palvelujen sisällöt ja eri toimijoiden roolit näyttäytyvät työnantajille selkeinä kokonaisuuksina. Työvoimapalvelujen muutoksessa on tärkeää huomioida, että E-kirjain (Elinkeino) saa riittävän huomion ja ettei muutosta tehdä vain henkilöasiakkaiden t-palveluiden näkökulmasta. Keskeistä muutoksessa on yritysten tarpeiden huomioiminen.

Haapaveden kaupunki

21.6.2022

Kohdassa Järjestämisvastuun kriteerit on kirjattu, että työvoiman määrälle asetettaisiin 20 000 henkilön alaraja, jotta järjestämisvastuullisilla tahoilla olisi riittävät resurssit tehtävän hoitamiseen. Samaan aikaan 20 000 henkilön alarajaa perustellaan esityksessä seuraavasti: "Yhtenäinen alue varmistaisi työnhakija-asiakkaiden lähipalveluiden ja saavutettavuuden ja loisi mahdollisuuden sovittaa työnhakija-asiakkaiden palveluprosessi yhteen alueeseen kuuluvien kuntien muiden toimintojen, erityisesti elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa. Elinvoimatehtävät sekä paikallistuntemuksen näkökulma koskisivat yhtä kuntaa laajempaa aluetta. Alue muodostaisi myös asukkaiden näkökulmasta yhtenäisen kokonaisuuden." Jotta etenkin jälkimmäinen tavoite tulisi toteutumaan, olisi kuntien työllisyysalueiden muodostamisessa pystyttävä käyttämään itsenäisemmin oikeutta muodostaa juurikin näitä yhtenäisiä ja työssäkäynnin kannalta realistisia alueita. 20 000 henkilön alaraja on tämän hetken ehdotuksessa liian tiukasti määritelty ja työllisyysalueiden muodostamisessa olisi saatava käyttää enemmän alueellista arviointia. Pyrkimys mahdollisimman laajoihin alueisiin ei tule edistämään tämän lakiesityksen tavoitteiden saavuttamista. Koska 20 000 henkilön alaraja ajaa kunnat väistämättä hoitamaan työvoimapalvelut yhteistoimintana, on huomioitava, että yhdelle kunnalle ei saa syntyä yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on kaiken kaikkiaan oltava tarkoituksenmukaista. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät esimerkiksi Kuntaliiton arvion mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä kunnallisen itsehallinnon kannalta. Lakimuutosta suunniteltaessa on luotettava siihen jo vuosia toteutuneeseen kuntien väliseen yhteistyöhön, jonka kautta myös työllisyysalueet voitaisiin realistisesti muodostaa.

Tehtävien rahoituksessa positiivista on täysimääräinen rahoitus valtiosuuksien kautta. Myös valtiosuus-kriteerit, eli työttömien määrä ja 18-64-vuotiaiden asukkaiden määrä, ovat tarkoituksenmukaiset. Kuitenkin näistä kriteereistä painoarvoa pitäisi olla enemmän työttömien määrällä, kun se nykyisessä esityksessä on 30%. Suurempi painotus turvaisi kuntien tilannetta esim. suhdannevaihtelujen aikana ja loisi valtiosuuksille yleisesti realistisemmän pohjan. Myös rahoitus nostaa esiin yhteistoiminnan mahdolliset haasteet; muodostuuko lakiesityksen kautta tilanne, missä jokainen kunta saa valtiosuuksien kautta rahoituksen, mutta vain osalla kunnista käytännössä palveluiden järjestämisvastuu?

Rahoituksessa tulisi myös perustua ensisijaisesti arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Rahoituksen arvion tulee myös ehdottomasti perustua aikaisintaan vuoden 2023 taloustoteumaan tai 2024 talousarvioon.

Luvussa 4.1.4 lausutaan kunnan vastuun laajenemisesta työttömyysetuuksien rahoittamisessa. Tässä esityksessä esitetään erittäin merkittävää muutosta kunnan rahoitusvastuuseen ja se luo kohtuuttomia paineita kuntien uuteen velvoitteeseen heti uuden lain myötä. Etenkin, kun suurissa uudistuksissa lyhyen ajan sisään kunnalta viedään tärkeimpiä osa-työkykyisten työllistämisen työkaluja, kuten kuntouttava työtoiminta ja palkkatuettu työ. Miten palveluja ja avoimille työmarkkinoille työllistämistä edistetään kunnissa, jossa paikallisia työpaikkoja on jo valmiiksi niukasti? Esityksen riskinä on, etteivät kunnat enää panosta matalan kynnyksen toimenpiteisiin, jos ne eivät tuo kunnille mitään taloudellista hyötyä.

Haapavedellä on pitkät perinteet kunnallisessa palkkatukityöllistämässä ja etenkin työllisyyspalvelujen kehittämishankkeiden kanssa tehdyn yhteistyön ansiosta se on vahvistanut rooliaan osa-työkykyisten palveluna, tehokkaana polkuna kohti avoimia työmarkkinoita ja myös köyhyyden ehkäisemisen työkaluna. Esityksessä on taattava, että osa-työkykyiset eivät menetä kunnallisen palkkatukityöllistämisen kaltaista palvelua, vaan kunnilla on edelleen mahdollisuus tukea osa-työkykyisten työllistymistä käytännössä. Tällaisen palvelumuodon säilyminen takaisi myös palveluiden tasa-arvon työttömien työnhakijoiden kesken.

Luvussa 4.1.6 lausutaan julkisista työvoimapalveluista koskevasta säätelystä. Esitys kaipaisi vielä yksityiskohtaisempaa selvitystä siitä, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja erityisesti, mikä on siirtyvän henkilöstön määrä. Siirtävistä htv:stä on toki tullut kunnille ministeriön kautta tietoa, mutta ne ovat määrällisesti hyvin pienet, eikä niillä tulla realistisesti hoitamaan kunnille siirtyviä tehtäväkokonaisuuksia, jolloin kunnille muodostuu laajaa oma rekrytointi tarvetta. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä.

Luvussa 4.1.8 lausutaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat uudessa laissa työvoimaviranomainen, uudet sote-alueet ja KELA, eikä toimijoissa ei ole mainittu lainkaan kuntia. Näin ollen tämän palvelun asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen kanssa tietosuojasyistä. Kunnat on ehdottoman tärkeää lisätä toimijoihin, sillä muuten kunnat joutuisivat monialaisen yhteistoiminnan suunnittelun ja kehittämisen, osittain myös toteutuksen, ulkopuolelle juuri ennen kuin kuntien tulisi ottaa koko palvelukokonaisuuden koordinoinnista.

Luvussa 4.1.10 lausutaan asiakastietojen käsittelystä. Esityksen mukaan kunnat voivat itse päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Esitys ei kuitenkaan ota tarpeeksi selvästi kantaa siihen, miten varmistetaan eri järjestelmien välillä asiakkaiden tietojen saumaton liikkuminen. Tätä riskiä ei poista yksistään luvussa 4.2 mainittu kuntien velvoite käyttää valtakunnallista tietovarantoa.

Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

21.6.2022

Tampereen kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Tampereen kaupunki haluaa kuitenkin nostaa esiin huolen siitä, että kokonaisuutena tarkasteltuna tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistuksille asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän

siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta. Mallin suuri heikkous on lisäksi se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Kysymyksestä, tuleeko järjestämisvastuu antaa suoraan kunnille vai alueille, joilla asuu minimissään 20 000 työvoimaan kuuluvaa henkilöä, ei ole saavutettu poliittista yhteisymmärrystä. Tämä erimielisyys vaarantaa uudistuksen toteutumisen.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaionkin osalta, mutta esittää samalla huolensa, että kaikin osin tämä tavoite ei ole toteutumassa.

Esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat sekä työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä lainsäädäntöä ja nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä. Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla, jotka automaattisesti ohjaavat palvelujen sisältöjen sekä hankinta- ja palkkiomallien oikeasuuntaiseen kehittämiseen. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä vuonna 2023 hyvinvointialueille kunnille tarvitaan uusia palveluja heikommassa työmarkkina-asetuksessa oleville asiakkaille. Esimerkkinä tällaisesta palvelusta voisi olla työelämävalmennus.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota tietosuojasääntelyn epätarkoituksenmukaisuuteen vaikuttavan asiakaspalvelun järjestämisessä. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

Tampereen kaupunki kantaa huolta siitä, että TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei KEHA-keskuksen hallinnoima TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Kunnille tulee myös antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia digitaalisia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon, vaikuttavuuden osoittamisen ja tiedolla johtamisen toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Lisäksi Tampereen kaupunki edellyttää, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä. Muutuskustannukset tulee korvata kunnille.

Kuntiin liikkeenluovutuksena valtiolta siirtyvän henkilöstön osalta Tampereen kaupunki korostaa riittävää ja hyvää yhteistyötä valtion eri virastojen ja kuntien kesken koko muutosprosessin ajan.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi.

Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia ja valinnan vapautta. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen panostamat resurssit saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun ja toiminnan säätelyn myötä vähentyä ja riskinä on, että kuntien palveluekosysteemin mahdollisuudet jäävät täysimääräisesti hyödyntämättä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet on entistä vaikeampi saavuttaa.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Edellisen perusteella itsenäinen järjestämisvastuu olisi suurimmilla kaupungeilla. Esityksessä olevien muiden vaatimusten vuoksi useiden isojen kaupunkien todelliset mahdollisuudet järjestää palvelut itsenäisesti on kuitenkin evätty. Hallituksen esitysluonnokseen liittyvä työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimus edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei esitykseen kirjatulla edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta. Kun huomioidaan, että järjestämisvastuu yhdenvertaisista, laadukkaista ja kattavista palveluista sekä niiden valvonta on järjestäjällä ja rahoitus, joka on yleiskatteellista ja perustuu mm. työikäisen väestön kehitykseen, on kuntakohtainen, ei esitettyjä järjestämisvastuuseen liittyviä vaatimuksia voi pitää tarkoituksenmukaisina. Järjestämisvastuun, rahoituksen ja kannusteiden tulisi olla samalla toimijalla. Esitys puuttuu myös kuntien itsehallinnolliseen asemaan.

Esityksen mukaan työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalinen hyödyntämisen, mutta ei poista mallin keskeisiä ongelmia. Tampereen kaupunki pitää hyvänä mallia, jossa kunta voi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkun muun tai muiden kuntien kanssa. Järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee kuitenkin viime kädessä olla jokaisella kunnalla. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Tampereen kaupunki esittää, että:

Kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden

takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palvelujen organisointiin ja yhdyspintojen rakentamiseen. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kuntia yhteistyöhön niiden palvelujen kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Rahoitusmalli, palvelut

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Lähtökohta uudistuksessa tulee kuitenkin olla, että rahoitus ja järjestämisvastuu ovat samalla taholla.

Tampereen kaupunki tuo esiin näkemyksensä että, esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin. Tampereen kaupunki pitääkin perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Lakiluonnoksen palvelujen kustannuslaskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä jonakin poikkileikkaavana ajankohtana.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kokonaiskustannus on 700 M€, joka pohjautuu vuoden 2019 toteumaan. Vuonna 2022 voimaan tullut pohjoismaisen työnhaun malli nostaa kokonaiskustannuksia 70 M€. Lainsäädännössä tapahtuu joka vuosi monia palvelujen määrää lisääviä muutoksia ja muutosten myötä myös rahoitus uusiin palveluihin tai palvelujen määrän tarpeen kasvuun on turvattava niin, että kustannukset tulee korvattua täysimääräisesti.

Hallituksen esityksessä on päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntayhtymien järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan enää vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta, eikä valtion liki 25 % osuutta kokonaisrahoituksesta pystytä esityksessä luotettavasti perustelemaan valtiolle jäävillä tehtävillä.

Laskelma ei huomioi vuoden 2022 henkilöstön palkkaamiseen liittyvää pohjoismaisen työnhaunmallin lisäystä eli 70 M€. Kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja

henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on varsin riittämätön summa. Valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on varsin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Kieku-töajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Ensimmäiset alueille KEHA-keskuksesta saadut alustavat henkilöstösiirtolaskelmat ovat erittäin epäselviä, eikä työaikaseurannoissa ole huomioitu sitä työpanosta, joita kuntakokeilussa kuntataustainen henkilöstö Suomessa TE-palvelujen lakisääteisten tehtävien osalta tekee. Kuntakokeiluissa on 118 kuntaa, mm. kaikki suuret kaupungit.

Kunnille tulee aiheutumaan uudistuksesta merkittäviä kustannuksia mm. valtion tietojärjestelmäratkaisuihin liittyvän valtion kehittämisen osalta. Nämä kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille, samoin erilaiset TE-palvelujen aikaiset tapaturma- ja vastuuvakuutuskustannukset, jotka nyt on ollut Valtiokonttorin järjestämää toimintaa. Näitä ei ole huomioitu rahoituskokonaisuudessa lainkaan. On tärkeää, että kunnille on siirtymässä myös eräiden poistuvien avustusten rahoitus, jotta kunnat voivat huolehtia vastaavien avustusten myöntämisestä työllisyysalueellaan. Tällainen poistuva avustus on mm. työvoimapolitiittinen avustus, jota Pirkanmaalla TE-toimisto myöntää kolmannelle sektorille työllistämistoimien järjestämiseksi n. 1,5 – 2 M€ vuodessa.

Rahoitusmalliin liittyvä laajan työttömyyden kriteeri ja palkkatuki

Tampereen kaupunki huomauttaa, että koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Tampereen kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa te-palveluihin vähenisi. Kunnat eivät myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että jokin muu taho tekisi kuntien palkkatukipäätökset. On tärkeää, että kunnat voivat jatkossa palkata siirtyvän rahoituksen turvin kuntiin töihin niitä työttömiä, joiden

kohdalla ammatillisten valmiuksien vahvistaminen nimenomaan kunta-alalle on tarkoituksenmukaista. Kunnat voivat näin myös työllistää erityisesti heikossa työmarkkina-asetmassa olevia työnhakijoita. Kunnilla pitää olla yhtäläiset mahdollisuudet saada osaavaa työvoimaa palkkatukien muodossa kuin muidenkin työntajien.

Rahoitusmalli, työttömyysetuus

Tampereen kaupunki lausuu asiassa seuraavaa: Työttömyysturvaan liittyvän rahoitusmallin kompensaaion tulee tapahtua kustannusneutraalisti. Valtion tulee kantaa julkiselle taloudelle palveluista aiheutuvat suhdanneriskit. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Nyt esitetty kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysetuuksista siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen.

Suurissa kaupungeissa väestökehityksen vuoksi kasvavia kustannuksia ei voi siirtää kunnille ja betonoida kompensaaion rahoituksen tasoa pysyväksi poikkileikkaustilanteen pohjalta. Asiaa ei voi kestävästi perustella vain sillä, että näin on toimittu myös aiemmissa vastaavissa uudistuksissa. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Tampereen kaupunki edellyttää, että rahoitusmallissa tulee ottaa huomioon kasvavien kaupunkien väestömäärä, työikäisen väestön ja potentiaalisten tuensaajien määrän kasvu. Valtionosuusrahoitusta koko kuntatasolle tulee tarkistaa vuosittain koko maan tasolla kunkin vuoden toteutuneiden kustannusten perusteella siten, että rahoitusvastuun kompensaaio koko kuntatasolle seuraa suhdannetilannetta ja väestökehitystä.

Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensaaion taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Kun työikäisen väestön määrän arvioidaan kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisesti, tulee alikompensaaio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonaluokkaa. Kompensaaion tasoa tulisikin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työttömyysturvaan liittyvistä kustannuksista. Hyvinvointialue voisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta yhteisten asiakkaiden osalta, jolloin kunnan maksuosuus vastaavasti laskisi. Jos työttömän työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voidaan hänen työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää kokonaan hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Jos asiakas ei pysty ottamaan vastaan työtä tai työllistymistä edistäviä palveluja, hänet tulisi ohjata muiden etuuksien piiriin, viimesijaisesti

toimeentulotuelle. On kohtuutonta, että vielä hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeenkin kunnat maksavat toimeentulotuesta puolet. Työttömien työllistymisen tukemiseksi etuisuus-, kannuste- ja kustannusjärjestelmää tulisi kehittää kokonaisuutena eri ministeriöiden kesken, ja määrittää kannusteet sille taholle, jolla on työkalut tarpeisiin vastaamiseksi.

Esitetyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajat osallistuvat kotoutumisen alkuvaiheessa usein työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta valtio vastaa. Työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista edellä mainittua pidempään. Edellä mainittujen henkilöiden osalta valtio vastaisi työmarkkinatuen kustannuksista kolme vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Edellä tarkoitetut poikkeukset koskisivat vain työmarkkinatukea. Tästä seuraa, että henkilön maahanmuuttajataustasta huolimatta kunnan rahoitusvastuu koskisi tilanteita, joissa maahanmuuttajalle maksettaisiin perus- tai ansiopäivärahaa.

Ohjausjärjestelmä ja valvonta

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös nykyistä kuntalaisia olevaa kantelua laajemmin aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Valvontamalli on perusteeton suhteessa kunnille siirrettäviin tehtäviin ja tilanteessa, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu eivät ole samalla toimijalla.

Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämislain 3 luvun 4§:n 2 mom. mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen (järjestämisvastuussa oleva taho) kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Edellä mainittu lainsäädäntöesityksessä oleva työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen ja muuttamiseen liittyvän neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely.

Ehdotettu järjestämisvastuuseen liittyvä työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kunnallisen itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.

Liikkeenluovutusperiaatteet

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että muutoksen suunnittelussa ja toimeenpanossa korostetaan henkilöstön muutostukea ja vahvaa henkilöstön muutosjohtamista. Muutos vaikuttaa sekä valtion että kuntahenkilöstön hyvinvointiin. On hyvä, että nykyiset työnantajatahot vastaavat oman henkilöstönsä muutostuen kuluista ja eri tahojen yhteistyön merkitystä muutosprosessissa korostetaan.

Tampereen kaupunki edellyttää edellä mainittuun perustuen, että kunnat tuleekin ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun työllisyysalueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE2024 -siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on asiakaspalvelun ja vaikuttavien työllistymistoimien johdosta tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin voida itse vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, sillä ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palvelujen järjestämisen edellytyksiin.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan lakiin työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että KEHA-keskus, ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä kuntiin siirtyisi pysyvästi tehtäviä, jotka todennäköisesti edellyttävät julkisen vallan käyttöä. Esitysluonnos tarkoittaisi, että Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelujen joidenkin työntekijöiden palvelussuhteen lajin määräytyminen pitäisi muuttaa työsuhteisesta pysyvästi virkasuhteiseksi. Laissa kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 4 §:ssä ei ole kuitenkaan poikkeusta siihen, että ilman julkista hakumenettelyä voitaisiin työsuhteessa oleva ottaa tai siirtää vakituisen virkasuhteeseen. Määräaikaisen kuntakokeilun aikana Tampereen kaupungin työ- ja kasvupalvelujen noin 50 henkilöä on ollut määräaikaisessa virkasuhteessa ja työvapaalla toistaiseksi voimassa olevasta työsuhteestaan.

Edellä mainitusta johtuen lakiin ehdotetaan seuraavaa siirtymäsäännöstä: ”Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.”

Valmistelussa olisi hyvä huomioida liikkeen luovutuksen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset. Tiedossa on, että valtion palveluksessa työskentelevän henkilöstön palkka on korkeampi kuin kuntaorganisaatiossa vastaavissa tehtävissä. Palkkaharmonisoinnin osalta on kuitenkin huomioitava, että korotuspaineet kohdistuvat vastaanottavissa organisaatioissa eri henkilöstöryhmiin laajemminkin kuin vain suoraan työllisyyden hoidon tehtävissä työskentelevien

osalta. Asia tulee vaikuttamaan ainakin toimisto- ja asiantuntijahinnoitteluihin sekä hinnoittelemattomien palkkaryhmään (päällikkötehtävät ja eräät itsenäiset asiantuntijat).

Palkkaharmonisoinnin lähtökohtana tulisi näin ollen olla harmonisointi vastaanottavien organisaatioiden palkkausjärjestelmiin mahdollisimman hallituin palkkakustannuksin - lähtökohtana ei voi olla, että organisaatiomuutoksen johdosta aiheutuisi paine nostaa kuntien olemassa olevan henkilöstön palkkausta kaikkineen ao. henkilöstöryhmissä.

Palvelut

Tampereen kaupunki katsoo, että palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä TE-palvelujen lainsäädäntöä ja lähes kaikki nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin sekä järjestäjän aidon mahdollisuuden vaikuttaa palvelujen järjestämistapoihin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä. Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla, jotka automaattisesti ohjaavat palvelujen sisältöjen sekä hankinta- ja palkkiomallien oikeasuuntaiseen kehittämiseen.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut kuntaekosysteemissä yhdessä koulutuksenjärjestäjien, hyvinvointialueen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

KEHA-keskuksen rooli

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksessä olevaa KEHA-keskukselle määriteltyä roolia palvelujen järjestämisessä tulee arvioida kriittisesti. Viraston rooli on esityksessä muuttumassa merkittävästi henkilöasiakaspalveluja järjestäväksi tahoksi, mitä Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna. Eriyisen huolestuttavana on pidettävä KEHA-keskukselle HE-luonnoksessa esitettyä tehtävää hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusten toteuttamista. Lisäksi kansainvälisen rekrytoinnin koordinaattoreiden ja EURES-asiantuntijoiden määrän merkittävä sijoittaminen alueelta kuntien sijaa KEHA-keskukseen ei ole alueiden työvoiman saatavuuden turvaamisen kannalta perusteltua. Kansainvälisen osaamisen kokonaispalvelut tulee olla osa suurten kaupunkien järjestämisvastuulla olevaa toimintaa.

ELY-keskukseen jäävät tehtävät

Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna, että kuntiin siirtyvästä julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoimasta jäisi pois yritysten kehittämispalvelut, jotka olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Näiden palvelujen jättämiselle ELY-keskuksiin ei ole Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan perusteita. Työllisyys- ja yrityspalvelut muodostavat yhdessä asiakaslähtöisen ja vaikuttavan kokonaisuuden osana kuntien muita elinvoimapalveluja. Yritysten ja työnhakijoiden palvelut tulisikin tuoda mahdollisimman lähelle asiakkaita osaksi kuntien elinvoimaekosysteemiä. Parempi palvelukokemus voidaan mahdollistaa ihmisiä lähellä olevien palveluekosysteemien kautta.

Palvelujen laskutus

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työnhakijan palveluprosessi

Työnhakijan palveluprosessin esitetään vastaavan toukokuussa 2022 voimaan tullutta työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli), joka muodostuu alkuhaastattelusta, täydentävistä työnhakukeskusteluista ja työnhakukeskusteluista. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen työnhakijalle järjestetään mm. seitsemän keskustelua ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palveluprosessi ei ole tarkoituksenmukainen suhteessa työllistymisen tavoitteisiin eikä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Tampereen kaupunki ei ole voinut työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa toimeenpanna uuden työvoimapalvelumallin lainsäädäntöä pelkäämään valtiolta siirtynein henkilöstövoimavaroin. Kuntiin siirtyvä henkilöstöresurssi on tältä osin täysin riittämätön lakisääteisen prosessin toimeenpanoon. Kunnilla tulee jatkossa olla riittävä toimivalta palveluprosessien ja palvelujen sekä henkilöstön käytön tarkoituksenmukaisesta suuntaamisesta vaikuttaviin ja kannusteiden mukaisiin tehtäviin. Tampereen kaupunki katsoo, että vaatimus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikille työnhakijoille on tarpeeton. Työnhakijaksi ilmoittautuessaan osa työnhakijoista on omatoimisia ja heillä on sekä riittävä ammatillinen osaaminen että työnhakutaidot itsenäiseen työllistymiseen. Tällä asiakasryhmällä ei ole tarvetta seitsemälle keskustelulle ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Lisäksi kausivaihtelun vuoksi esimerkiksi alkukesällä ilmoittautuu paljon työnhakijoita ja näistä iso osa työllistyy kesän aikana tai viimeistään syksyyn mennessä. Tälle ryhmälle kesän aikana tehtävät seitsemän keskustelua ovat tarpeettomia.

Intensiivisen työnhaun aloituksen toteuttaminen kaikille asiakkaille vie merkittävän osan työvoimaviranomaisen työajasta ja resursseista. Samaan aikaan on vähemmän resursseja palvella niitä työnhakijoita, joilla on aito tarve intensiiviselle alulle tai niitä, jotka ovat jo olleet pidempään työttöminä ja heillä olisi tarvetta työvoimaviranomaisen ohjaukselle ja palveluille. Vaikuttavampaan lopputulokseen ja parempaan työllisyysasteeseen päästään, kun kunta itse kohdentaa resurssit palvelemaan niitä asiakkaita, joiden kohdalla arvioidaan, että työllistyminen ei tule tapahtumaan lähikuukausina.

Joustamattomaksi säännelty palveluprosessi estää henkilöresurssien kohdentamisen niihin kohtiin palveluprosessia, jossa se on palvelutarpeen ja työnhakijan kokonaistilanteen näkökulmasta vaikuttavinta ja tuloksekkainta. Sääntely vie myös asiakaspalvelussa työskenteleviltä osaajilta mielekkyyttä toimia työvoimaviranomaisen asiakaspalvelutehtävissä sekä edellytyksiä muodostaa luottamuksellisia asiakassuhteita, jos henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta rakentaa työnhakijoiden palveluprosesseja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Asiantuntijaorganisaatiossa tarkkaan määritelty asiakasprosessi vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäksi palvelumalli rajoittaa kuntiin siirtyvän palvelujen rahoituksen ja henkilöstön tuottavampaa käyttöä vaikuttavimpiin palveluihin.

Tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että ne tukevat työnhakijan palveluprosessin sujuvaa etenemistä eivätkä aiheuta lisää käsin tehtävää manuaalista työtä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa palveluntuottajien ja kumppaneiden kirjaukset työvoimaviranomaisen tietojärjestelmään. Asiakkaan tulisi voida päivittää suunnitelma tai suunnitelmaehdotus palveluntuottajan/verkostotoimijan kanssa, vaikka työvoimaviranomainen hyväksyy lopullisen suunnitelman.

Ammatinvalinta ja uraohjaus

Kunnat rakentavat työllisyyspalveluja osaksi muuta palveluekosysteemiään. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa nykyistä laajempien asiantuntijaryhmien käyttö osana te-palvelujen toimeenpanoa. Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa säädetään ammatinvalinnan ja uraohjauspalveluista. Niiden toimeenpano on määritelty yksinomaan laillistetuille psykologeille.

Tampereen kaupunki katsoo, että psykologin käyttämät työkalut eivät palvele asiakkaan ammatin valinnan ja uraohjauksen kaikkia tarpeita ja psykologi ainoana ammatinvalinnan ja uraohjauksen toteuttajana ei ole kestävä ratkaisu. Psykologin koulutukseen ei kuulu esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tai korkeakoulutuksen koulutuspolkujen tuntemus. Opinto-ohjaajaksi voi opiskella kahta väylää: Voi käydä joko kasvatustieteen maisterin opinnot pääaineena ohjaus tai voi suorittaa ammatillisen opettajan opinnot ja sen lisäksi opinto-ohjaajan opinnot ammattikorkeakoulussa. Molemmat väylät pätevöivät toimimaan opinto-ohjaajana kaikilla koulutusasteilla. Jälkimmäiseen väylään on lisätty myös uraohjauksen pakolliset opinnot. Nämä opinto-ohjaajan opinnot antavat myös kattavan osaamisen työmarkkinoiden tuntemukseen sekä henkilökohtaisten koulutuspolkujen räätälöimiseen. Opinto-ohjaajan tulisi olla pätevä ammatinvalinnan ja uraohjauksen tarjoaja myös lain mukaan. Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös työllisyyspalveluissa.

Työnhakuvelvollisuus

Tampereen kaupunki pitää työnhakuvelvollisuutta oikeansuuntaisena toimena.

Työnhakuvelvollisuuden osalta sääntely on kuitenkin liian yksityiskohtainen ja jäykkä.

Työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi olla enemmän joustoa ja laissa tulisi olla kirjattu laajempi työvoimaviranomaisen harkinnan mahdollisuus työnhakijan yksilöllisissä tilanteissa.

Esimerkkeinä työnhakijoiden yksilöllisistä tilanteista ovat opettajat, koulunkäynninohjaajat ja ammattiurheilijat, joiden tehtävät päättyvät kesäkuussa ja uusi tehtävä alkaa elokuussa.

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei ole näissä tilanteissa tarkoituksenmukaista ja lisäksi kohderyhmälle ei ole kesällä sopivia paikkoja auki tai paikat eivät ole julkisessa haussa (ammattiurheilijat). Työnhakuvelvoitteen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi tilanteessa, jossa nollatuntisopimuksella olevalla keikkatyöläisellä on töitä lähes täydet tunnit tai jos työnhakija on parhaillaan lomautettu, mutta työt jatkuvat esim. 1,5 kuukauden päästä. Tampereen kaupunki katsoo, että työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus laajempaan harkintaan työnhakuvelvoitteen asettamisessa.

Palkkatuki ja starttiraha

Palkkatuki on haasteellinen työllistämisen työkalu kasvuyrityksille/startup-yrityksille sekä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Tulevaisuudessa tulisi pohtia, miten palkkatukea voitaisiin hyödyntää paremmin osana nopeita yritysten kasvutilanteita ja rekrytointitarpeita. Yleisenä huomiona on, että työnantajien näkökulmasta palkkatukiprosessi on monimutkainen (palkkatuen saannin kriteerit ja rajat) ja vaatii työnantajalta perehtyneisyyttä sekä selvittelyä. Jatkossa tulisi pohtia, miten palkkatukiprosessia voitaisiin automatisoida ja nopeuttaa.

Starttirahan osalta tulisi pohtia, miten palvelu muutetaan kasvuyrittäjyyttä edistäväksi ja kannustavaksi.

Valmennukset ja kokeilut

Tampereen kaupunki pitää kannatettavana, että valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin ja työvoimaviranomainen voi harkita sopivan keston asiakkaan palvelutarpeen

edellyttämällä tavalla. Tämä on oikea suunta liian yksityiskohtaisen sääntelyn poistamisessa ja työvoimaviranomaisen toiminnan ohjaamisessa ennemminkin tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla.

Jatkossa kokeiluun ja valmennukseen liittyvän vakuutusturvan järjestäminen olisi työvoimaviranomaisen vastuulla. Työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia, että valmennuksen ja kokeilun aikana osallistujilla on voimassa sekä ryhmävastuuvakuutus että työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen tapaturmavakuutus. Herää kysymys, suunnitteleeko, kilpailuttaa ja hankkiiko jokainen työvoimaviranomainen itse vakuutukset. Tampereen kaupunki edellyttää, että tehtävien siirtyessä valtiolta kunnille em. kulut kuuluvat palvelujen täysimääräisen rahoituksen piiriin.

Koulutukset

On luontevaa, että työvoimakoulutus siirtyy muiden palvelujen tavoin työvoimaviranomaisen järjestämis- ja toteutusvastuulle. Liikkeenluovutuksen osalta on huomioitava, että TE-toimistojen lisäksi myös ELY-keskuksista siirtyy riittävä määrä henkilöstöä kuntiin. Jos työvoimakoulutusta ei voi sisällöllisesti uudistaa tässä rakenteiden uudistamisvaiheessa, se tulee tehdä myöhemmin sekä poistaa siihen liittyviä jäykkyyksiä (mm. haku- ja valintaprosessit, keskeyttämisprosessi) ja asiakkaan näkökulmasta korjata vallitsevaa epätasa-arvoa suhteessa omaehtoisen koulutuksen etuuksiin ja säästöihin. Työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu tuleekin viimeistään 2024 muutosten jälkeen uudelleenarvioida ja yhteensovittaa ja mahdollisesti yhdistää uudeksi jatkuvan oppimisen osaamispalveluksi, jonne voi sisälle räätälöidä erilaisia tukevia elementtejä asiakkaiden opintopolun ajalle. Näissä uudistuksissa tulee kuitenkin huomioida, että kunnat eivät joudu uudistusten myötä opintososiaalisten etuuksien maksajiksi suhteessa uusiin kannusteisiin Tampereen kaupunki pitää kannatettavana tavoitetta parantaa 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden työllisyysastetta ja asemaa työmarkkinoilla. Muutosturvakoulutusta järjestettäisiin sellaisille 55 vuotta täyttäneille henkilöille, jotka on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Tampereen kaupunki katsoo, että myös konkurssi, yrityssaneerausmenettely tai työnantajan kuolema voivat aiheuttaa äkillisiä irtisanomisia, joten myös nämä syyt tulee rinnastaa muutosturvakoulutuksen kriteerien osalta tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Muutosturvakoulutuksen kesto saa esityksen mukaan olla enintään kuusi kuukautta ja sen arvo saa vastata enintään irtisanotun henkilön kahden kuukauden palkkaa. Tampereen kaupunki toteaa, että osalle kohderyhmästä kuuden kuukauden jakso opintoja ei ole riittävä aika. Rajaus koulutuksen hankkimiseen enintään irtisanotun kahden kuukauden palkan arvoa vastaavaksi on haasteellinen. Irtisanotun henkilön osaamis- ja koulutustarve eivät ole suhteessa henkilön palkkaan. Irtisanotulle hankittavan koulutuksen tulee tosiasiallisesti ja riittävästi parantaa ammatillista osaamista, että hän voi työllistyä uudelleen. Laskentatapa ei saa olla este koulutustarvetta vastaavan koulutuksen hankinnalle, eikä laskentatapa saa asettaa irtisanottavia eriarvoiseen asemaan.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan muutosturvakoulutuksen myötä ollaan luomassa hallinnollisesti hyvin raskas uudistus, joka on lainsäädännön tasolla säädetty liian yksityiskohtaisesti. Tampereen kaupunki haluaa lainsäädännön mahdollistavan joustavammat ja yksilöllisemmät asiakkaan tarpeesta lähtevät palvelut, jolla päästään parempiin tuloksiin myös tässä tärkeässä tavoitteessa eli saada parannettua 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä.

Yleisesti muutosturvatilanteissa tulisi luoda toimintatapoja, joilla saataisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikki henkilöstön vähennyksiin liittyvät YT-neuvottelut nopeasti työvoimaviranomaisen tietoon ja palvelumallin sopimisen pohjaksi. Lisäksi tulisi pohtia digitalisaation hyödyntämisen mahdollisuuksia nopean työllistymisen sekä liikkuvuuden edistämiseksi muutosturvatilanteissa. Tampereen kaupunki katsoo, että nyt lausunnolla olevan HE:n opiskelun vaikutuksista työttömyysetuksiin sisältämät muutosehdotukset ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaisia. On hyvä, että vapautetaan työttömyysaikaista lyhytkestoista opiskelua ja edistetään asiakkaiden jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Tässä lakiesityksessä erityisen hyvänä nostona nähdään se, että vapaa sivistystyö voisi järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kotoajan ohittaneille asiakkaille. Samalla pitää mahdollistaa muu kielikoulutus kotoaikana heikolle kielitaitotasolle jääneille asiakkaille. Tämä

asia on ollut epäkohta jo vuosia ja on todellinen työllistymisen este monille maahanmuuttajille ja tämä epäkohta tulisi vihdoin korjata.

Kotoutumisajan ulkopuolisille maahanmuuttajille, joilla on heikko suomen ja ruotsin kielitaito eli perustaitotaso A1-A2, tulisi myös mahdollistaa suomen ja ruotsin kielen opiskelu sekä työelämä-, opiskelu- ja yhteiskuntavalmiuksien opiskelu omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna.

Omaehtoisen opiskelun rajaaminen vain ammatillisiin opintoihin ei edistä heikossa asemassa olevien maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä, jos heillä ei ole ammatillisiin opintoihin tarvittavia valmiuksia. Olisi kannatettavaa tukea työttömyysetuudella heikon kielitaidon omaaville maahanmuuttajille esimerkiksi seuraavia omaehtoisia opintoja: aikuisten perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa opetusta (TUVA/VALMA) sekä vapaan sivistystyön S2-kieliopetusta työelämään tähdäten, vaikka opintojen sisällöstä vähintään 50 % ei olisi ammatillisia opintoja.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Em. lakiesityksen tavoite ohjata työttömät työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan piiriin, kun työttömän palvelutarve sitä edellyttää, on kannatettava. Mahdollisimman varhainen asiakasohjaus voi ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista ja osaltaan helpottaa suuntautumista työelämään. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjausta valmistumisen jälkeen voidaan jatkaa saumattomasti saattaen vaihtaen ilman turhaa työttömyyden kertymän odotusta.

Väljästi palvelutarpeen arviointiin perustuva asiakasohjaus on kuitenkin ongelmallinen asiakasmäärien ennakkoinnin kannalta. Mikäli asiakasmääriä ei kyetä ennakoimaan riittävän kattavasti, ei palvelu- ja henkilöstöresursointia kyetä kohdentamaan oikein. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella arvioidaan asiakasmäärien kasvavan noin 30 % nykyiseen TYP-asiakaskuntaan verrattuna. Yhteistoimintamallin toimivuus ratkeaa pitkälti hyvinvointialueen toimintaan osoittaman henkilöstöresursoinnin myötä. Se vaikuttaa nykyisellään haasteelliselta, vaikka lakiesitysluonnos edellyttää, että kukin toimija osoittaa toimintaan tarpeellisen määrän henkilöstöä.

Palvelujen yhteensovittamistarpeen rinnalla asiakaskriteerinä tulisi olla monialaisen tuen tarve. Tämä kirjaus selkeyttää toiminnan yhteispalveluluonnetta ja tiivistä moniammatillista työskentelyä.

Kunta tulisi lisätä yhteistoiminnan toimijoihin, jotta palvelujen yhteen sovittamisessa ja tuessa kyetään hyödyntämään kuntaekosysteemin palvelut riittävän laajasti ml. osaamisen kehittämisen ja nuorisotoimen palvelut. Sääntelyn tulee mahdollistaa myös kuntakentän sisäiset järjestelyt palvelun tuotannossa sekä siihen liittyvä tiedonkulku ja tietojärjestelmien hyödyntäminen osana yhteistä asiakasprosessia.

Työvoimaviranomaisella on esityksessä korostunut rooli monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisessa. Monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa työvoimaviranomainen, kunta, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Jokaisen toimijan tulisi olla itsenäisesti aktiivisessa roolissa toimijana, kun ohjataan asiakkaita, arvioidaan asiakkaan palvelutarvetta, sovitaan palveluista ja seurataan suunnitelman toteutumista. Jokaisen toimijan tulisi varmistaa riittävä resursointi prosessin toteuttamiseksi.

HE-luonnos sisältää asetuksenantovaltuuden. Nyt lausuttavana oleva aineisto ei kuitenkaan sisällä asetusluonnosta eikä tarkempaa kuvausta asetuksen sisällöstä. Lakitekstissä mainittujen asetusasioiden ohella on oleellista säätää tarkemmin hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen/kuntien ja Kelan kesken laadittavasta sopimuksesta, jossa tarkennetaan kustannusten jaon ohella mm. toimintaan osoitetut palvelut ja henkilöstöresurssit. Vastaava kirjaus on nykyisessä TYP-asetuksessa.

HE luonnoksen 12 §:ssä veloitetaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos tallentamaan 9 §:ssä (Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi) tarkoitetut tiedot monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietojärjestelmällä asiakastietoaistoon. Viittaus 9 §:ään on kuitenkin selvästi virheellinen ja oikea pykäläviittaus olisi 11 § (Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus).

Kela puuttuu 12 §:n lopussa niiden tahojen joukosta, joiden työntekijöille KEHA-keskus voi myöntää asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuden. Listassa on kuntayhtymä. Työvoimaviranomaisen roolissa toimivaa kuntayhtymää ei ole tarpeen erikseen mainita, mutta Kelan puuttuminen on selvä virhe.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi kytkeä esitettyä tiiviimmin yhteen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa ja määrittää se saman johtoryhmän alaisuuteen. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelulla voisi kuitenkin olla oma sopimus pohjansa ja matalan kynnyksen, työllisyysstatuksesta riippumaton, asiakasprofiili. Lailla tulisi myös säätää nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa käytettävästä tietojärjestelmästä ja mahdollistaa toimijoiden välinen asiakastiedonvaihto asiakkaan monialaisen palvelutarpeen niin vaatiessa.

Esitysluonnoksen 17 §:ssä käsitellään nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusta. Kirjaus on lain kokonaisuuteen nähden irrallinen. Valmennusta esitetään KEHA-keskuksen tehtäväksi lain tasolla, vaikka kyse on yksittäisestä hankkeesta tai palvelusta, joka perusluonteensa mukaisesti kuuluisi hyvinvointialueen tai kuntien (työvoimaviranomaisen) tehtäväksi osana laajempaa palvelukokonaisuutta. Tämä tulisikin poistaa lakiesityksestä KEHA-keskuksen tehtävänä ja sinänsä tärkeää palvelusisältöä tulisi edistää ohjaamalla rahoitus edellä mainituille tahoille.

18 §:ssä esitetty monialaisten palveluiden kehittämisen tuki jää lakiesitysluonnoksessa epäselväksi. Tukirakenteen tulisi edustaa kuntien ohella myös ainakin hyvinvointialuetta ja Kelaa. Tämä näkökulma jää ohueksi toiminnan asemoituessa KEHA-keskukseen.

Monialaisten palvelujen palveluintegraation varmistamiseksi ja eri hallinnonalojen sitoutumisen vahvistamiseksi tulisi lakiin edelleen kirjata valtakunnallinen ohjausryhmä, jossa olisi ministeriöiden, Kelan ja kuntien ohella myös hyvinvointialueiden edustus.

Tietojärjestelmät, data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Tampereen kaupunki toteaa, että järjestämisvastuun siirto ja toimintaympäristön muutos aiheuttaa kunnille ja tuleville työllisyysalueille tarpeen arvioida esimerkiksi tarvittavia integraatiototeutuksia riippumatta siitä, käyttävätkö työvoimaviranomaiset valtakunnallista asiakastietojärjestelmää vai omia asiakastietojärjestelmäratkaisujaan.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen huomioihin siitä, että tietojärjestelmämuutoskustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä merkittävää epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmä uudistusten, kuten uuteen työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönottoon, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden (TEA) käyttöönottoon, kototutkimisen asiakastietojärjestelmää koskevaan valmisteluun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmävaikutuksiin, toteutukseen ja aikatauluihin. Tampereen kaupunki toteaa, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee

arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä.

Tampereen kaupunki pitää esitettyä käyttöoikeuksien myöntämisen mallia kuntien näkökulmasta haastavana, sillä se lisää huomattavasti kuntatasoista resursointitarvetta käyttäjähallinnan asiantuntijatehtäviin (pääkäyttäjät) sekä mahdollisesti kuntien ja valtion tietojärjestelmien identiteetinhallinnan ratkaisujen yhteensovittamista. Työllisyysalueiden osalta tämä tarkoittaisi mahdollisesti myös alueen yhteisen identiteetinhallinnan rakentamista ja käyttäjähallinnan tehtävien eskaloimista järjestämistä vastuualueiden rakenteista lähtien. Käyttäjähallintaan, pääkäyttäjätehtäviin sekä koulutuksellisiin ja käyttöönottoihin liittyvistä tehtävistä sekä suorien että epäsuorien kustannusten osalta Tampereen kaupunki toteaa, että ne tulee kustannuksina huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä.

Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa veloiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole perusteltua kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota esityksen kirjaukseen yhteisrekisterinpitäjyydestä kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työvoimaviranomaisten välillä. Yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista tulisi tarkastella tarkemmin, nimenomaan lakisäätteisten tehtävien siirtyessä palvelurakenteisiin, jotka voivat toteutua usealla eri tavalla (yksittäinen kunta, vastuukuntamalli, kuntayhtymä jne.). Myös työvoimapalvelujen tuottajien tai työllistymistä tukevan palvelun tuottajan roolit tulee avata henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta seikkaperäisemmin.

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vuoksi. Järjestämistä vastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan: "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa Tampereen kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan on perusteltua vahvistaa perustaa tiedonvaihdolle kunnan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamasta palvelusta. Asiakkaalta saatu, suostumukseen perustuva lupa tietojen luovutukseen sisältää EU:n tietosuojasetuksen resitaalin 43 tarkoittaman epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tiedonvaihto on asiakkaan palveluprosessin kannalta tärkeä ja se pitäisi lainsäädännöllisesti, tietosuojan ja asiakkaan oikeusturvan kannalta lainsäädännöllisesti mahdollistaa.

Esityksessä ehdotettua työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan asettamista koskien Tampereen kaupunki toteaa sen olevan perusteltu myös tietojärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Pykälän asetuksenantovaltuuden nojalla tulisi asettaa erityisesti tietojohdantamisen ja tietojärjestelmäpalvelujen kehittämiseen keskittyvä jaosto, jolla täsmennettäisiin neuvottelukunnan tehtäviä kokonaisuuden kannalta merkittävästä ICT-näkökulmasta.

Esityksen palvelualustaa koskevat kirjaukset ovat pääosin hyvin perusteltuja ja palvelualustaa koskevia kirjauksia on laajemmin tarkasteltu työvoima- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevan lainsäädännön (HE 225/2021 vp) valmistelun yhteydessä. Tampereen kaupungin huomio kiinnittyy valtakunnallisesta tietovarannosta erilliseen, palvelualustaan kytkeytyvään asiakkaiden työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tietovarannon käyttö on esityksessä rajattu monin tavoin.

Tampereen kaupunki katsoo, että kuntien ja tulevien työllisyysalueiden tulisi voida hyödyntää työnhakuprofiilien varantoa palvelujensa suunnittelun tukena. Tämä tulisi mahdollistaa lainsäädännöllisesti esimerkiksi tilastollisin perustein. Tietovarantoa tulisi voida siis hyödyntää laajemmin palvelujen kehittämisessä asiakkaiden tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus huomioiden. Tietovarannon henkilötietojen käsittelijöiden roolit tulisi selvittää ja tarvittaessa säätää ko. tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten kesken. Työnhakuprofiilien tietovaranto on keskeisin työnhakijoiden osaamista keräävä varanto ja sellaisenaan sen on yksi merkittävimmistä tietolähteistä kohtaantongelman ratkaisemiseksi kehitettävien ICT-palvelujen näkökulmasta. Tämän tietovarannon käyttö tulee kunnissa mahdollistaa. Tietovarannon hyödyntämisen mahdollistamisella olisi myös myönteisiä tietoyhteiskuntavaikutuksia (4.2.6) asiakkaiden osaamiseen kytkeytyvien uusien teknologiaratkaisujen kehittämisen mahdollistuessa.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen vaikutusten arvioinnissa esille nostettuun huomioon, että palvelujärjestelmän hajauttamista seuraa todennäköinen tietojärjestelmien ja asiakastietovarannon kehittämistarve kuntien autonomisemman aseman myötä. KEHA-keskuksen ja kuntien välinen yhteistyö tietojärjestelmäkokonaisuuksien kehittämisessä tuleekin huomioida lainsäädännöllisesti

siten, että työvoimaviranomaisten tietojärjestelmiin kohdistuvat kehittämis- ja muutostarpeet voidaan tosiasiallisesti huomioida järjestämisvastuun siirryttyä kuntiin. Tietojärjestelmien kehittämistarvetta ei tule rajata ainoastaan integraatoratkaisuihin tai tiedolla johtamisen tukipalveluihin, vaan huomioida kehittämistyö laaja-alaisemmin kuntien lähtökohdista käsin.

Sievin kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun uudistaminen ja 4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Siirryttäessä kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin on myös järjestämisvastuun siirryttävä jokaiselle kunnalle. On tärkeää, että kunnat pystyvät muodostamaan oman näköisiä ja tarpeenmukaisia toimenpiteitä ja palveluita lakisääteisten palveluiden puitteissa ja aidosti myös vaikuttamaan niihin itse. Liian tiukasti ohjaavaa säätelyä tulee välttää. Uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluiden hyvät käytänteet ja niissä saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit.

Erityisen tärkeänä nähdään toimivien lähipalveluiden saatavuus kunnassa. Osan siirtyvistä palveluista kunta voi tuottaa itse, mutta osa edellyttää laajempaa alueellista yhteistyötä ja nämä voidaan tuottaa sopimukseen perustuen. Pakollisia yhteistoiminta-alueita emme näe tarpeellisina, koska kunnat voivat tehdä sopimuksien myötä yhteistyötä palvelujen tuottamiseksi muutoinkin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, kuten hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms., joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on kuitenkin hyvä olla mahdollisuus varmistaa, että palvelut ja niiden saatavuus toteutuvat suunnitellulla tavalla. 20 000 (tai 17 000) henkilön työvoimapohjalle emme näe perustetta. Oleellisempaa on että palvelut saadaan tuotettua laissa vaaditulla tavalla ja tämän suhteen uskomme kuntien kykyyn tehdä yhteistyötä ja sopimuksia muiden kuntien kanssa.

Esityksessä pitää tuoda selkeämmin esille, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille, mitkä loppuvat ja mitä uusia tehtäviä tulee tilalle. Lisäksi pitää olla tiedossa, mikä on siirtyvien henkilöiden määrä eri tehtävissä. Siirtyviä tehtäviä tulee tarkastella asiakaslähtöisesti niin, että niistä muodostuu selkeä ja johdonmukainen palvelukokonaisuus.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Siirtyvien tehtävien kustannuksien laskenta-ajankohtaa on syytä siirtää ja tehdä se vuoden 2024 talousarvioiden perusteella. TE-palveluissa on siirrytty uuteen asiakaspalvelumalliin, mikä on nostanut kustannuksia, eikä näy nykyisen lakiluonnoksen laskelmassa. Nykyisessä luonnoksessa rahoitusta lasketaan työikäisen väestön (70%) ja laajan työttömyyden (30%) määrien kautta. Rahoituksen suhteen olisi tärkeää ja perusteltua muuttaa laskennallista painotusta esitetystä 70/30 suhteesta 50/50 suhteeseen. Tämä toisi tarvittavaa liikkumavaraa suhdannevaihteluiden varalle ja turvaisi paremmin laadukkaiden palveluiden tuottamisen.

4.1.4. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvaan liittyvää kunnan rahoitusvelvollisuutta tulee tarkastella uudelleen ja rahoitusvastuuta tulee siirtää myös hyvinvointialueille, jotka osittain asiakkaiden palveluista vastaavat. Kaikilla työttömillä työnhakijoilla ei ole edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota näihin tilanteisiin:

- o Kun henkilö on sairauslomalla, mutta ei saa sairauspäivärahaa ja on sen vuoksi työttömyysturvalla, ei kuitenkaan työmarkkinoiden käytettävissä. Kunnalla ei ole tässä tilanteessa mahdollisuutta vaikuttaa asiakkaan työllistymiseen.
- o Henkilö ei pääse eläkkeelle työkyvyttömyydestä huolimatta.
- o Kun henkilö on osa-aikatyössä ja saa sen vuoksi soviteltua työttömyysturvaa.
- o Kun henkilö on sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteissä/tutkimuksissa, eikä sen vuoksi toistaiseksi työmarkkinoiden käytettävissä. Tällöin palvelutarpeet kohdistuu hyvinvointialueen tuottamille palveluille pääasiassa.
- o Henkilö ei ole muutoin autettavissa työllisyyspalvelun keinoin esim. pitkäaikaisen päihdeongelman tai sairauksien takia. Näiden asiakkaiden tarvitsemat palvelut ovat käytännössä hyvinvointialueiden tuottamia palveluita.

Työllistymistä edistävien toimenpiteiden ajalle laajentunutta rahoitusvastuuta on hyvä tarkastella vielä uudelleen. Kannustavassa rahoitusjärjestelmässä on tärkeä huomioida positiiviset sijoittumiset myös laajemmin kuin pelkän työllistymisen näkökulmasta, kuten opintoihin sijoittuminen.

Palkkatuki

Kunnat ovat tähän saakka olleet merkittävässä roolissa heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä palkkatuella. Esityksen mukaan kunnat eivät enää jatkossa saisi varsinaista palkkatukea. On kuitenkin tärkeää, että jonkinlainen tukityöllistämisen status edelleen kunnassa säilyy ja tätä kautta kunnan työllistämät henkilöt luetaan edelleen laajan työttömyyden määritelmän sisään kuuluviksi. Muutoin on riskinä, että kuntien oma työllistämistoiminta ja tätä kautta tapahtunut jatkopolutus kohti avoimia työmarkkinoita vaarantuu, heikentäen tällöin erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta. Tämän kuntien tukityöllistämistatukseen tulee mahdollistaa varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna työllistettäessä henkilöä avoimille työmarkkinoille.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta
On tärkeää, että tieto siirtyy tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan muuttaessa paikkakunnalta toiselle. Jotta asiakkaan tiedot olisivat varmasti käytettävissä riippumatta siitä mille paikkakunnalle asiakas muuttaa, on yhden järjestelmän malli perusteltu. Tämä tukee myös järjestelmän päivitettävyyttä ja ajanmukaisuutta sekä vertailukelpoisten tilastotietojen saatavuutta. TE2024 -toimintaympäristö muodostuu monitoimijaiseksi verkostoksi. Näin ollen lainsäädännön tulee varmistaa, että tarpeellisia tietoja voidaan siirtää eri toimijoiden välillä laadukkaan, tavoitteellisen ja katkeamattoman asiakaspalvelun turvaamiseksi.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta, mutta vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Valtio myös tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut ja ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Tämä on oikeansuuntainen esitys, mutta jättää siirtämättä kuntiin joitakin tehtäviä, jotka selkeästi kuuluvat työvoimapalveluiden kokonaisuuteen. Esimerkiksi yritysten kehittämisspalvelut tai nuorille suunnattu Onni-toiminta on esityksessä jätetty TE-hallinnon tehtäväksi. Sekä työnantajien että työnhakijoiden näkökulmista on ongelmallista, jos palveluita järjestetään päällekkäin valtion ja kuntien toimesta, joten pikemminkin pyrkimys tulisi olla ns. yhden luukun malliin, jossa

palvelurakenteen selkeys ja palveluiden saavutettavuus kaikille asiakasryhmille olisi nyt esitettyä parempi.

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuu asiakkaiden palvelutarpeeseen, joten työvoimaviranomaisen tulee järjestää palvelut asianmukaisesti, ilman tarpeetonta viivettä ja asiakkaiden tosiasiallisten palvelutarpeiden mukaisesti. Palvelukokonaisuuden ketteryys ja ymmärrettävyys kaikille palveluiden käyttäjille olisi huomattava parannus nykyiseen. Tietojärjestelmäpalvelut on perusteltua järjestää valtakunnallisesti.

Kuntien järjestämismvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan valtionosuustehtäväksi ja niihin myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Rahoitus kohdennettaisiin kahden kriteerin kautta siten, että arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin laajan työttömyyden ja 70 prosenttia kunnan 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella.

Malliin sisällytettäisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirtyvien tehtävien osalta. Kunnille siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 25 prosenttia vuonna 2026.

Rahoitusjärjestelmä on periaatteessa kannatettava, mutta se ei tuollaisenaan huomioi järjestämismvastuun siirron kaikkia taloudellisia vaikutuksia. Korkean työttömyyden alueilla ylimääräisiä kustannuksia aiheuttavat muun muassa työttömyysjaksojen keskimääräistä pidemmät kestot ja vaikeasti työllistyvien erittäin heikot mahdollisuudet työllistyä avoimille työmarkkinoille, joten todellista tilannetta vastaisi paremmin laajan työttömyyden kriteerin suurempi painoarvo. Kunnille oikeudenmukaisempaa olisi esitettyjen kriteerien painoarvojen tasaaminen (50/50) tai kääntäminen toisinpäin siten, että työttömyyskriteeri on painoarvoltaan suurempi.

Hieman epäselväksi jää, onko esityksessä tarkoitettu siirtymäaika kaksi vai kolme vuotta. Tällä on merkitystä kuntien toiminnan sopeuttamisen kannalta, kun rahoituksen tosiasiallinen taso on vielä epävarma.

Kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajenisi työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaan ja ansiopäivärahaan. Ns. aktivointitoimet eivät katkaisisi kuntien rahoitusvastuuta, mutta kunnilla voisi olla nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa rahoitusvastuusiin järjestämällä työnhakijoille avoimille työmarkkinoille johtavia palveluja.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Lisäksi valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen eikä niiden määrää tarkistettaisi jälkikäteen.

On kannatettavaa, että lisääntyvät kustannukset korvattaisiin täysimääräisesti, mutta poikkileikkausmalli ei huomioi tulevia muutoksia kuntien väestömäärässä, ikärakenteessa tai työttömyyden rakenteessa. Siksi kompensatio tulee rakentaa niin, että se reagoi tuleviin muutoksiin kuntien kesken tasapuolisesti. Rahoituslaskelmissa esitetyt kustannusarviot perustuvat laskennallisuuteen, joten todellisten nettokustannusten huomioiminen oikeudenmukaisella tavalla on kuntien kannalta tärkeää.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen oman työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Muussa tapauksessa kunnan tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa palveluiden järjestämisessä tarvittavien resurssien turvaamiseksi. Työllisyysalueen tulisi olla asukkaiden ja yritysten kannalta yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus työssäkäynnin sekä asumismahdollisuuksien, palveluiden saatavuuden ja esimerkiksi joukkoliikenteen sujuvuuden suhteen.

Esityksessä määritelty alaraja voi päinvastoin haitataärkevien toiminnallisten kokonaisuuksien muodostamista. Kunnat ovat perinteisesti tehneet paljon yhteistyötä ja ne pystyvät tässäkin yhdessä muodostamaan tarkoituksenmukaiset työllisyysalueet oman vapaaehtoisuuteen perustuvan harkintansa pohjalta. Nyt esitetty malli pakottaisi rahoitus- ja järjestämisvastuuseen asetetut kunnat tosiasiaa yhteistoiminta-alueisiin, jolloin valta ja vastuu eriytyvät. Järjestämisvastuun tulee olla kunnalla ja kuntien tulee keskenään sopia yhteistoimintansa toteutuksesta paikalliset olosuhteet huomioiden.

Uuraisten kunta

21.6.2022

Työvoimakoulutuksiin, muutosturvakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun, hankinta-asioihin, opiskelijavalintoihin sekä tukien ja korvausten myöntämiseen liittyvät tehtävät on listattu selkeästi. Kaikki mainitut palvelut edellyttävät alan osaajia. Heidän täytyy olla olemassa palvelukokonaisuudessa heti TE-palvelu-uudistuksen alusta lähtien.

Kuntien jääminen ilman palkkatukea on uhkatekijä. Kuntien keinot ovat vähissä, jos aktivointitoimet eivät poista henkilöitä kuntaosuuslistoilta ja lisäksi kunnan omaa työllistämistään ei enää tueta palkkatuella. Palveluiden osalta kuntien palkkatukityöllistämiseen rinnastettava työllistämistä edistävä palvelu tulee ehdottomasti säilyttää.

Velvoitteenkaan perusteella työllistetyn henkilön palkkakustannuksiin ei enää voisi saada palkkatukea, vaan asia hoidettaisiin valtionosuudella. Miten tämä käytännössä toteutetaan? Miten valtionosuutta velvoitetyöllistettävien osalta haetaan tai miten siitä ilmoitetaan?

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Esityksestä ei löydy tarkkaa eriteltyä listausta siirtyvistä tehtävistä. Esityksessä mainitaan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut lähinnä ylätasolla. Ottaen huomioon siirtyvien resurssien, henkilöstön ja tehtävien määrän, olisi toivottavaa, että laissa tuotaisiin selkeästi esiin se, mitkä tehtävät siirtyisivät, ja mistä kukin tehtävä siirtyy ja mihin. Muutokseen valmistautumisen kannalta tämä on erittäin keskeistä. Mikäli laki toteutuisi esitetyn mukaisesti, olisi vaarana, että lain perusteella joidenkin yksittäisten tehtävien kohdalla jäisi epätietoisuutta siitä, kuka niistä lopulta vastaa. Siirtyvät palvelut lienee käyty Työ- ja elinkeinoministeriössä tarkkaan läpi, joten yksityiskohtaisen listan tuottaminen lakiin pitäisi olla mahdollista. Kauniaisten kaupunki toivoo, että lakiin kirjataan tarkemmalla tasolla siirtyvät tehtävät väärinymmärrysten, epätietoisuuden ja mahdollisten riitatilanteiden välttämiseksi. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää tieto- ja neuvontapalveluiden tehtävien ja vastuuden jakoon työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen välillä.

Esityksessä todetaan, että vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Yrityspalvelut, jotka siirtyisivät kuntien vastuulle, näyttäytyvät lakiluonnoksessa pääosin työnvälitys- ja rekrytointipalveluina, mutta sisältävät käsityksen mukaan myös muuta. Yritysten kehittämispalvelut jäisivät ELY-keskuksille, mikä vaikuttaisi tarkoittavan pääosin avustuspäätöksiin liittyviä tehtäviä. Epäselväksi jäävät

kuitenkin ”kehittämispalvelujen” ja ”neuvontapalvelujen” käsitteet sekä palveluiden suhde kuntien omiin palvelurakenteisiin. Kehittämis- ja neuvontapalvelu-käsitteitä käytetään esityksessä yleisluontoisesti ja niiden sisältö jätetään tarkemmin määrittelemättä. Lisäksi esitys jättää huomioimatta sen, että isommissa kaupungeissa on olemassa olevia neuvonta- ja kehittämispalvelurakenteita, jotka ovat TE-toimistojen nykyisiä tehtäviä monipuolisempia. Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan uudistuksessa positiivista on asiakkaaksi ohjautumisen kriteerien väljentyminen. Huomiota olisi vielä kiinnitettävä toiminnassa mukana oleviin palveluihin, kuten kunnan ja koulutuksen järjestäjien osallistumisen vahvistamiseen palveluvalikossa. Resurssien osoittaminen ja yhteistyöstä neuvottelemisen on jätetty esityksessä liian avoimeksi.

Nuorten työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun järjestämisvastuun osoittaminen työvoimaviranomaiselle on kannatettavaa. Lainsäädännössä tulisi kuitenkin vastuuttaa myös muita keskeisiä osallistujia osoittamaan resursseja yhteispalveluun. Lakiehdotus ei tällaisenaan varmista monialaista tukea, vaan ainoastaan velvoittaa työvoimaviranomaisen järjestämään edellytykset ja neuvottelemaan toimijoiden kanssa.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

4.1.2

Uudistuksessa edellytetään järjestämisalueelle vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjaa sekä yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Tämä tarkoittaa sitä, että esim. Pohjois-Karjalassa järjestämisalueena tulee luultavasti olemaan koko maakunta. Liian laaja alue vaarantaa asiakaslähtöisten palveluiden toteutumisen ja kuntaekosysteemin hyödyntämisen. Kuntakokeilun aikana palvelut on suurelta osin saatu jalkautettua takaisin kuntiin, eikä asiakkaiden ole tarvinnut hakea niitä maakuntakeskuksesta. Lähipalveluista on tullut paljon myönteistä palautetta niin työnhakija- kuin työnantaja-asiakkailta. Uudistuksen myötä, on iso riski, että palvelut palaavat takaisin kasvukeskukseen. Uudistuksessa esitetty 20 000 henkilön työvoimapohja on liian suuri. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kuntien pitäisi voida keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

4.1.3

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisikin määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työkäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Rahoitusmalli ei ole oikeudenmukainen, eikä se myöskään huomioi suhdannevaihteluita. Mallia tulisi muuttaa enemmän laajan työttömyyden määrää huomioivaksi kääntämällä kriteerien painotusarvot toisinpäin tai vähintään 50%/50%.

Luonnoksessa esitetty rahoitus- ja järjestämisvastuumalli ovat ristiriidassa keskenään, valta ja taloudellinen vastuu ovat uudistuksen myötä eri tahoilla. Valtionosuudet ovat esityksen mukaan tulossa peruskuntaan, mutta palvelut järjestäisivät joko kuntayhtymä tai isäntäkunta. Esitetty rahoitusmalli ohjaa palveluiden keskittämisen maakuntakeskuksiin eikä takaa tasa-arvoista kohtelua palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

4.1.4

Esityksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Kuntien rahoitusvastuu tulee ennusteen mukaan kaksinkertaistumaan. Kunnat joutuvat esityksen mukaan hyvin eriarvoiseen asemaan, jos kuntien rahoitusosuus vähenee vain työttömän työllistyessä, eikä palvelussa ollessa. Esityksessä ei ole huomioitu kuntien erilaisuutta kunnan sijoittumisen, kunnan yrityskentän työllistämismahdollisuuden, rakennetyöttömyyden tai kohtaanto-ongelman suhteen. Valtion tulee kattaa kuntien uudet rahoitusvastuut kokonaisuudessaan.

4.1.6

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisten mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalla hankkimaa työvoimakoulutusta.

Laissa ei edellytetäisi työvoimaviranomaisen nimenomaan hankkivan koulutusta palveluntuottajalta, vaan kunta voisi päättää koulutuksen tuottamistavan. Tämä tarkoittaisi sitä, että työvoimaviranomainen voisi järjestää koulutusta omana tuotantonaan tai hankkia sitä palveluntuottajilta. Samalla tavalla kunnalla tulisi olla mahdollisuus päättää tuottamistapa myös muiden palvelujen osalta esim. valmennuspalvelut. Aiemmin ostopalveluna tuotettu palvelu tulee voida jatkossa järjestää tarvittaessa myös omana toimintana suuntaamalla resurssi henkilöstön palkkakustannuksiin.

Esityksessä todetaan, ettei palkkatukea olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Kohdan alaviitteessä lisätään, että lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi. Kunnat toimivat merkittävänä palkkatukityöllistäjänä, yli kolmasosa palkkatukityöstä tapahtuu kunnissa. Palkkatukityö toimii mm. väylänä avoimille työmarkkinoille. Palkkatukityössä saa hankittua työkokemusta tai katkaistua pitkittyneen työttömyyden. On erittäin tärkeää, että kunnat voivat työllistää palkkatuella myös jatkossa. Jos kunnat eivät voi enää tarjota palkkatukipaikkoja, on suurena riskinä, että kuntien työttömyysasteet heikkenevät entisestään ja samalla kuntien rahoitusvastuu työllisyysasteen hoidosta kasvaa.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyviä tehtäviä sekä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteutumista (ONNI-toiminta). Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle. Tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

4.1.8

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteimeistä. Kunta tulee lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

4.1.10

Lakiin perustuva henkilötietojen käsittely on erityisen tärkeää työvoimapalveluissa, joissa yleisen tietosuoja-asetuksen resitaalin 43 tarkoittama epäsuhta viranomaisen ja asiakkaan välillä on suuri. Asiakkaan työmarkkinatuen saanti ja etuudet riippuvat työllistymissuunnitelmaan kirjatuista toimenpiteistä ja hänen kyvystään noudattaa niitä.

Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3.1 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdon hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia. Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää resitaalissa 43 painotetun epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdon kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. On välttämätöntä, että perusta tiedonvaihdon vahvistetaan uudistuksessa.

Esitetystä 20 000 työvoimapohja-vaateesta tulee luopua. Esitetyllä tavalla ja staattisesti rajattu vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaa ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä, eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsityksemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

Ehdotuksen perusteluista ei myöskään löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämistä vastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja, ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla. Asiakkaan näkökulmasta oleellista on alueiden muodostuminen luonnollisista asiointi- ja työskentelyalueista.

Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi.

Järjestämistä vastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle.

Lisäksi kunnan vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat määritellyn järjestämistä vastuun myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat vaikeammat saavuttaa.

Näin ollen uudistuksen keskeisestä tavoitteesta, eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni. Nyt on hyvä mahdollisuus uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampaa työvoima- ja yrityspalvelumallia, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämistä vastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämistä vastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kunnat hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Kunta yksinään ei pysty laajoja hankintoja toteuttamaan, mutta kuntien on mahdollista yhteisesti sopimalla toteuttamaan laajat hankinnat yhteistyössä.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtiosuosipohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Esityksessä ehdotetaan rahoituksen kohdentamista valtiosuosuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, mikä kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Järjestämistä vastuu 20 000 työvoimamäärän kriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Mallin heikkoutena on se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata

työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle. Tämä tarkoittaisi, että valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luo kunnan kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Olisi tarpeen muuttaa palveluiden painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Kannatamme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

Tällä painoarvolla olisi perusteena myös se, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Työkäisen väestön säilyminen 50 prosentin painoarvolla takaisi rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta, mutta ei rankaisi liikaa kuntia, jotka ovat jo tehneet vaikuttavaa työtä laajan työttömyyden kohderyhmän asiakkaiden palveluilla.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumiseen esitetään kahden vuoden sopeutusajankautta, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteeriin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden.

Kunnan vastuu työttömyysetuuskriteeristä

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Etuuksien kompensation osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työkäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin kunta on työllistänyt noin 35–40 prosenttia palkkatuella. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Mikäli aiemmin kuntaan palkkatuella työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää, on kunnan palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Jos työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon ja muihin aputehtäviin, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle, tällöin aiheutuvat kustannukset jäävät valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitää muuttaa, että nämä henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä ja heistä aiheutuvat kustannukset lasketaan osaksi

lakisääteisiä palveluita, jotta kustannukset kirjautuvat osaksi valtionosuuspohjaa. Kuntaan työllistämisen tulisi mahdollistaa palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle, jolloin vahvistettaisiin vaikeasti työllistyvien henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita ovat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Tämä tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen (koulutus) kanssa tietosuojasyistä. Tärkeää on, että kunta lisää toimijoihin, että esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat. Mikäli on aikomus poluttaa monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkaita kohti työtä.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Yleistä

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä pidämme hyvänä, mutta haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiassa siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämismallista kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyysalueen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämismallin määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

Järjestämismallin määrittely ainoastaan työllisyysaluetta koskevaksi johtaisi siihen, että kunnat eivät käytännössä voisi jatkaa nykyisen kaltaisten työllisyysyksiköiden toimintaa, koska kunnat muuttuisivat ainoastaan palveluntuottajiksi suhteessa itse rahoittamaansa työllisyysalueeseen.

Järjestämismallin vastuu

Kuntien vastuu edellyttää, että myös järjestämismallin vastuu yksiselitteisesti annetaan kaikille kunnille. Työllisyysalueen muodostamisessa kunnille tulee antaa vapaus sopia kuntien ja työllisyysalueen vastuun jaosta.

Jos järjestämisvastuu lain perusteella siirtyy työvoima-alueelle, ei kunta voi kantaa toiminnan tai rahoituksen vastuuta. Tällöin myöskään kunnat eivät tosiasiaa voisi käyttää omistajaohjausta palvelujen tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi, koska olosuhteet poikkeavat maan eri osissa ja myös työllisyysalueen sisällä. Kuntien järjestämisvastuun kautta voidaan myös turvata tarpeelliset ja toimivat lähipalvelut.

Yhteistoimintavelvoite

Pääosan kunnista tulee järjestää työvoimapalvelut yhteistoiminnassa. Lakiehdotuksessa tulee selkeästi valita, tuleeko palvelut järjestää työssäkäyntialueen perusteella vai kaavamaisen työpohjan perusteella. Useimpien maakuntien osalta keskuskaupunki, jolla olisi oikeus perustaa oma työllisyysalueensa, on osa laajempaa, jopa koko maakunnan tai hyvinvointialueen kattavaa, työssäkäyntialuetta. Tällöin tarkoituksenmukaisinta olisi luoda työllisyysalue työssäkäyntialueelle ilman erillisoikeuksia niin, että alueen kunnat voisivat joustavasti sopia palvelujen järjestämisestä ja toteuttamisesta yhdenmukaisella tavalla alueella. Maakuntien reuna-alueilla tulisi myös välttää työllisyysalueen kuuluminen moneen hyvinvointialueeseen, joka tuottaisi ongelmia alueen yhteistyössä.

On täysin ymmärrettävää, työllisyysalueen tulee olla riittävän suuri selviytyäkseen erilaista asiantuntemusta vaativista tehtävistä, mutta lakiehdotuksen perusteluissa nämä vaatimukset tulisi selkeästi esittää. Nyt ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Positiivista on, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vuoden 2019 jälkeen tehdyt uudistukset mm. uusi asiakaspalvelumalli, vaikuttavat merkittävästi kustannuksiin.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Lisäksi muiden kuin pakolaistaustaisten maahanmuuttajien Koto-koulutuksen laskennalliset kustannukset jaettaisiin vieraskielisyyden perusteella. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Mallin heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta.

Kombikriteerin painoarvon muuttaminen enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Sillä olisi merkitystä myös kannustavuuden parantamisessa kunnille koskien haavoittuvimmassa asemassa olevien työttömien osalta.

Vieraskielisiin suuntautuvien TE-palveluiden erityistehtäviä tulee tarkastella erikseen toteutuneiden kustannusten perusteella.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva työttömyysetuuksien kompensatio ei huomioi kuntakohtaisia tilapäisiä olosuhdetekijöitä tai väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensation jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Erityisesti tämä edellytys on välttämätön yli 700 päivää työttömyysetuutta saaneiden osalta.

Palkkatukiudistuksessa vuoden 2023 alusta voimaan tuleva kuntien toimintamahdollisuuksia lisäävä mahdollisuus tuella palkatun siirtäminen käyttäjäryityksen tehtäviin menettää pääosin merkityksensä, kun kunnan työllistämisyksiköt eivät voi toimia aktiivina toimijoina.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkatut henkilöt tulisi laskea osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa.

Tällöin kunnilla olisi edelleen kannustin yhdessä 50 % työttömyyden valtionosuuskriteerin kanssa palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää

rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuen käytön mahdollistaminen toimisi myös selkeänä määräaikaisuuden perusteena.

Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen 3. sektorin 100 % palkkatuen myöntämisen muuttuminen de minimis tueksi, kun myyntitulot ylittävät 100.000 euroa vuodessa, vaikeuttaa kohtuuttomasti järjestöjen toimintaa ja vähentää kuntien toimintamahdollisuuksia. Varsinkin maaseutualueilla rajoitus tulee vähentämään palkkatukityön tarjontaa. Yhdistettynä kuntien tarjoaman palkkatukityön pois jäämiseen suuri osa yli 700 päivää työttömyysetuutta saaneista jää ilman toimenpiteitä ja mahdollisuutta työllistymiseen. Muutos on huomattava, koska kuntouttava työtoiminta lakkaa työvoimapolitiisena toimenpiteenä eikä kunnilla tälle joukolle ei ole tarjota aktivointitoimenpiteitä kustannusvaikuttavasti.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi ennakkoluulotonta tehtävien jaon ja prosessien integroimista estävien yksityiskohtaisten määräysten tarkastelua, jotka estävät kuntien nyt toteuttamien koulutus-, työllisyys ja elinkeinopalvelujen kanssa.

Liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Pidämme tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämistä vastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämistä vastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin, mikäli järjestämistä vastuu on siirretty kyseiseen organisaatioon. Rekisterinpitäjä säilyy järjestämistä vastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa,

jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjänä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on siten oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden, myös kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa palveluissa. Ehdotetun sääntelyn suhdetta juuri kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin on epäselvä.

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdon hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Perusta tiedonvaihdon kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista.

Ruskon kunta

21.6.2022

Hallituksen esityksen mukaisen mallin sijaan olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista luoda sellainen malli, joka antaa kunnille vapaasti mahdollisuuden sopia tiettyjen palveluiden järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta -mallin mukaisesti. Näin ollen kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulisi olla kuntien käytettävissä työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi.

Lisäksi koemme, että järjestämisvastuuta ei pidä kategorisesti rajata vähintään 20.000 työvoimapohjaan vaan siinä pitää voida huomioida myös luonnolliset työssäkäyntialueet. Esitetty malli kuntien vastuusta työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen etenkin pitkään työttöminä olleiden osalta. Mitä pitempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan rahoitusvastuu. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Nykyisin kuntien vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta alkaa kun työttömyys on pitkittynyt. Peruste tähän on ollut se, että kunnat ovat vastanneet sote-palveluista. Tämä huomioiden, esitetyn mallin logiikka on päinvastainen ja epäjohdonmukainen. Hyvinvointialueilla tulisi esitetyssä mallissa kuntouttavan työtoiminnan osalta olla kannustimia työllistämiseen, muussa tapauksessa kunta maksaa edelleen pitkäaikaistyöttömistä korvaukset ja hyvinvointialue hoitaa niitä. Kunnalla ei tässä mallissa ole konkreettisia keinoja vaikuttaa pitkäaikaistyöttömistä muodostuvaan työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Esityksen mukaan työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta kokonaisvastuu olisi valtiolla. Ohjausjärjestelmä ei saisi olla niin vahva, että siitä olisi ristiriitaa kunnallisen itsehallinnon toteutumisen suhteen.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Yrityspalveluiden järjestämisestä esityksessä on kuvattu suppeasti. Lakisääteisten tehtävien lisäksi (esimerkiksi starttiraha, työllistämistuki tai yhteishankintakoulutukset) tehokkaasti toimiviin yrityspalveluihin kuuluu asiakasyrityksen tilannekartoitusta ja sen pohjalta neuvontaa, ohjausta ja polutusta paitsi omiin, myös muihin, kasvua ja kehittymistä tukeviin palveluihin. Usein jatkopalvelut yrityksille ovat Team Finland -verkoston toimijoiden järjestämiä.

Ottaen huomioon kuntien hyvin erilaiset resurssit ja lähtökohdat palveluiden järjestämisessä, yritysasiakkaiden saama palvelu voi muodostua heterogeeniseksi, eivätkä yritykset saa kaikilla alueilla yhtä hyvää palvelua. Tästä syystä uudistuksessa on tärkeää huolehtia riittävästä valtakunnallisesta ohjaus- ja neuvontakapasiteetista sekä yhteisistä palvelujen hallinnointijärjestelmistä niin, että kaikkien yritysten ulottuvilla on perusohjausta saatavilla olevista palveluista, eivätkä järjestelmätekniset seikat muodosta kunnille kynnystä palveluiden järjestämiseksi.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esitysluonnoksen mukaan TE-palvelut siirtyvät palvelusisältöjen ja -prosessien osalta uusille työvoimaviranomaisille pääasiassa nykymuodossaan. Nykymuotoista palveluvalikoimaa, palveluprosesseja, niiden seuranta ja ohjausjärjestelmää on vuosien kuluessa rakennettu ja kehitetty valtion alue- ja paikallishallinnon yhteistoiminnasta käsin ottaen huomioon sekä henkilöasiakkaiden että työnantaja-asiakkaiden palvelukokonaisuus ja -palvelutarve. TE-toimistojen ja toimipisteiden määrä on 2000-luvulla vähentynyt ja toimintoja on koottu yhteen, jotta on voitu varmistaa asianmukainen kapasiteetti palvelujärjestelmän toimeenpanoon. Vastaava riittävän järjestämiskapasiteetin vaatimus koskee myös tulevia työvoimaviranomaisia. On tärkeää, että esitysluonnoksessa on kiinnitetty asiaan huomiota. Esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) voidaan pitää ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palvelujen ja palveluprosessien järjestämiselle kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta.

Suomi on jaettu pendelöintitietojen perusteella 32 tilastolliseen työssäkäyntialueeseen (216 kuntaa). Määrittely on tilastollinen (ei toiminnallinen) eikä sellaisenaan ole käytettävissä työllisyyspalvelujen järjestämisen pohjaksi. Työmarkkinoiden dynamiikan ja siten julkisen työnvälityksen näkökulmasta tarkastelu on kuitenkin relevantti. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden osalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Erityisesti Uudellamaalla maahan muuttaneet ovat suuri työllisyyspalveluiden asiakasryhmä. Hankintojen sirpaloituminen nykyistä pienemmille hankinta-alueille heikentää mahdollisuutta vastata toimivalla tavalla erilaisten maahanmuuttajaryhmien tarpeisiin. Esimerkiksi korkeakoulutettujen ryhmiä voidaan tarjota nykyisinkin vain laajemmilla alueilla, ja myös monet muut koulutushankinnat, kuten monikielinen yhteiskuntaorientaatio, vaativat alueiden välistä yhteistyötä. Mikäli

kotoutumiskoulutusta ja muita kotoutujien palveluita ei pystytä tarjoamaan yhdenvertaisesti ympäri maata, saadaan aikaan maan sisäistä muuttoliikettä.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoitusmallin uudistamisen myötä palvelussa olosta ei enää tulisi palvelujen järjestäjälle hyötyä, vaan rahoitusmalli kannustaisi yksinkertaisemmin työllistämiseen. Uudellamaalla kuntakokeilujen palvelujen käyttöaste ei ole ollut korkea kokeilunkaan aikana, vaikka siihen olisi taloudellinen kannuste. Tämä tosin johtuu myös kokeilujen haastavasta ajankohdasta ja jatkuvista muutoksista. Tulee kuitenkin huomioida, että osa työnhakijoista ei ole pääsemässä avoimille työmarkkinoille nopeasti, vaan tarvitsisivat pitkiäkin palvelujaksoja. Palveluaste saattaa näin ison muutoksen yhteydessä siirtymävaiheessa pudota, kuten kuntakokeilujen alku osoitti. Tästä voi syntyä uutta palveluvelkaa ja heikommassa asemassa olevien työnhakijoiden haasteiden pahenemista. Työmarkkinatuen rahoitusvastuuseen tehtävä poikkeus maahanmuuttajien kohdalla on kannatettava. Huolena kuitenkin on, onko rahoitusvastuusta poikkeamisen aika riittävän pitkä erityisesti vähemmän koulutettujen maahanmuuttajien kohdalla, joilla kestävä ja eettinen työmarkkinoille sijoittuminen voi vaatia koulutuksiin sekä muihin työvoimapalveluihin osallistumista useiden vuosien ajan.

4.1.5. Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Jos valtio vastaa kuntien työllisyshoidon seurannasta ja arvioinnista, mitä työvälineitä valtiolle todellisuudessa jää vaikuttaa työvoimaviranomaisten toimintaan? Tälläkään hetkellä (kuntakokeilujen aikana) ei etenkään tulostavoitteiden mittareista olla täysin samaa mieltä. Tulostavoitteiden tulisi olla aidosti sellaisia, jotka ovat tuleville työvoimaviranomaisille kannustavia ja relevantteja. Nykyisellään esimerkiksi haastatteluaste ei kerro suoraan tuloksellisuudesta, vaikkakin sillä on osaltaan vaikutusta asiakkaiden tilanteiden etenemiseen. Tavoitteiden muuttumisen myötä asiakkaiden palvelu Suomen eri alueilla ja työllisyshoidon alueidenkin sisällä eri asiakassegmenteissä tulee eriytymään merkittävästikin. Mitä konkreettisia keinoja valtiolla tulee olemaan, jotta ongelmatilanteisiin voitaisiin todella puuttua?

Esityksessä tulisi määritellä tarkemmin aluehallinnon rooli ja tehtävät uudistuksessa. Alueelliset keskustelut ovat tarpeellisia, mutta niiden todellinen vaikuttavuus saattaa jäädä vähäiseksi työllisyshoidon alueiden ollessa melko itsenäisiä ja suoran ohjauksen puuttuessa.

Aluehallintovirastolle tulisi taata riittävät resurssit valvontaan. Kun valtio ei enää vastaa työllisysspalveluista suoraan, jolloin tulosohjaus ja rahoituksella ohjaus heikkenevät, tulisi valvontaa ja seurantaa tehostaa huomattavasti.

Myös tietojärjestelmiä tulisi kehittää niin, että työvoimapalveluiden perusluvut ja palveluiden kustannukset olisivat nykyistä helpommin, yhteismitallisemmin ja siten vertailukelpoisesti saatavilla. Esimerkiksi sellaista perustietoa, kuin työvoimakoulutuksena toteutettuun moduulimaiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuneiden eri henkilöiden lukumäärää, ei tälläkään hetkellä saa tietojärjestelmistä esiin helposti. Myös omaehtoisiin opintoihin osallistuneiden määrästä ja omaehtoisista koulutuksista saatavat tiedot ovat osin puutteellisia. Valvonnan, seurannan ja tuloksellisuuden tarkastelun minimiedellytyksenä ovat luotettavat ja riittävän helposti saatavilla olevat perustiedot työvoimapalveluista, niiden käytöstä ja kustannuksista. Näiden tietojen tarpeellisuus korostuu entisestään, kun työvoimaviranomaisten määrä kasvaa ja siten myös palveluiden järjestämis- ja tuottamistavat lienevät jatkossa nykyistä kirjavampia. Lisäksi mahdollisuus ohjata toimintaa määrärahoilla tulee vähenemään, koska luonnoksen mukaan laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä 4. luvun 14 §:n mukaan kunnille osoitettaisiin

työvoimapalveluiden järjestämiseen rahaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Valtionosuus on kunnan yleiskatteellista rahaa, jonka kohdentamisesta kunta itse päättää. Miten mahdolliset puutteet kuntien työvoima- ja kotoutumispalveluiden palvelutarjonnassa voidaan havaita ja miten niihin voidaan puuttua? Koska toiminnan ohjausta tehtäneen jatkossa lähinnä tiedolla johtamisen keinoin, on tietojärjestelmistä saatavan tiedon laatu ja kattavuus aivan keskeistä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esitysluonnoksen mukaan työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Lisäksi julkisiin työvoimapalveluihin kuuluisi muita tekstissä lueteltuja palveluja. Onko muotoilusta pääteltävissä, että työnvälityspalvelut, tieto- ja neuvontapalvelut, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennus sekä työvoimakoulutus ovat pakollisia ja muiden palveluiden järjestämisestä tai järjestämättä jättämisestä työvoimaviranomainen voisi vapaasti päättää lukuun ottamatta muutosturvakoulutusta, johon on subjektiivinen oikeus?

Esitysluonnoksella on merkittäviä vaikutuksia palveluiden toteuttamiseen, saatavuuteen ja sitä kautta työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen. Nykyinen palveluntuottamismalli perustuu vahvasti ostopalveluille, mitä ollaan esitysluonnoksessa muuttamassa merkittävästi. Muutokset ostopalveluiden ekosysteemin yhteen osa-alueeseen vaikuttavat väistämättä myös muihin osa-alueisiin. Tätä ristikkäisvaikutusten kehää ei ole esitysluonnoksessa tunnistettu riittävästi. Ostopalvelut muodostavat kiistattomasti keskeisen vaikutuskanavan työllisyyden kehitykseen ja ovat Uudellamaalla valtiontalouden menojen suhteen rahallisesti selkeästi suuremmassa osassa kuin toimintamenoilla toteutettava palvelu.

Vuonna 2019 työllisyyden ostopalveluiden (ammattillinen työvoimakoulutus, valmennukset ja asiantuntija-arvioinnit) järjestämiseen käytettiin valtakunnallisesti esitysluonnoksen mukaan yhteensä 111,8 miljoonaa euroa ja lisäksi kotoutumiskoulutuksiin (pl. pakolaisten kotoutumiskoulutus) 28,9 miljoonaa euroa.

Nykyisessä monituottajamallissa ELY-keskukset ovat kehittäneet systemaattisesti hankintaosaamista. Hankinta- ja sopimusmallien kehittämisen myötä palvelujen laatu ja vaikuttavuus ovat parantuneet. Esitysluonnoksen mukaan hankintaosaamista ei välttämättä siirry kaikille työvoimaviranomaisille, mikä vaikeuttaisi suuresti aluekohtaisten hankintojen tekemisen. Tällä on suoria vaikutuksia työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen ja myös työvoiman osaamisen kehittämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen pitkällä aikavälillä.

Luonnoksen mukaan onkin kiinnitettävä huomiota hyvissä ajoin riittävään hankintaosaamisen kouluttamiseen. On kuitenkin epäselvää, kuka vastaisi kouluttamisesta järjestäjämuutoksen valmisteluajana – valtio vai tulevat työvoimaviranomaiset? On myös epäselvää, miten kouluttamista ja työvoimaviranomaisten keskinäistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa kannustetaan tulevassa järjestäjämallissa. Nykyiselläkin rakenteella toimivien valtakunnallisten ja yhteisten kehittämishankkeiden luominen on vienyt runsaasti aikaa ja resursseja.

Suurena riskinä on, että hajaantuvassa hankintatoimessa nykyiset toimivat mallit katoavat. Uusien toimintamallien luominen kestää parhaimmassakin tapauksessa useita vuosia, eikä ole itsestään selvää, että työvoimaviranomaisilla olisi nykyisenkaltaista intressiä yhteiseen kehittämiseen. Tulisiko valtiolla ja ennen kaikkea KEHA-keskuksella olla jonkinlainen rooli koordinaatiossa ja kouluttamisessa? Tällaista roolia ja pohdintaa esitysluonnos ei nykyisellään tarjoa. Kilpailutuksen vähenemisen todellisenä riskinä on esityksessäkin mainittu työvoimapalvelujen kustannusten merkittävä kasvu. Eri palveluntuottajia on ELY-alueesta riippuen noin 10–50. Uudenmaan isolla markkinalla on pystytty hyödyntämään kilpailullisuutta palvelujen kustannusten

laskemiseen. Nykymalli pohjautuu pääasiassa 15 hankintayksikön (ELY-keskukset) toimintaan, joka käsittää myös alueiden yhteisiä hankintoja. Esitysluonnoksen mukaan hankintayksiköiden määrä todennäköisesti kasvaa erittäin merkittävästi. Muutoksen vaikutukset hankintaosaamisen ylläpitämiseen, markkinan toimivuuteen ja eheyteen sekä edelleen palvelujen laatuun ja kustannuksiin olisi tärkeää tunnistaa esityksessä.

Esitysluonnoksessa on tunnistettu riski siitä, että työvoimaviranomaiset eivät hankkisi nykyisiä palveluita markkinoilta vaan tuottaisivat ne itse. Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan riittävällä tavalla huomioitu järjestäjämallin muutoksen vaikutuksia palveluntuottajakenttään ja ennen kaikkea sen osaamisen säilyvyyteen, joka palveluntuottajakentällä on tällä hetkellä. Vuosia jatkuneen yhteisen kehittämisen myötä palveluntuottajille on kasaantunut erittäin erikoistunutta osaamista työllisyyspalveluiden toteuttamisesta. Samalla ELY-keskusten hankintayksiköihin on kertynyt hyvin laaja tietämys ja kokemus palveluntuottajakentän toimintamahdollisuuksista ja sen parhaista soveltamistavoista.

On erityisen suuri riski, että järjestäjämuutoksen myötä kadotamme palveluntuottajakentällä vallitsevan erikoisosaamisen, jota on rakennettu yhdessä alueellisesti ja valtakunnallisesti tiiviissä yhteistyössä hankintayksiköiden, palveluntuottajien ja ministeriön kesken. Jos työvoimaviranomaiset päättävät aluksi tuottaa palveluita itse nykyistä huomattavasti laajemmassa mittakaavassa, surkastuu toimijakenttä hyvin voimakkaasti ja nopeasti. Erityisen suurena uhkana on, että ylimenokauden aikana mahdollisesti menetettävän palveluntuottajaosaamisen uudelleenrakentaminen kestää vähintäänkin vuosia, jos työvoimaviranomaiset haluavat myöhemmin käyttää ostopalveluita laajemmin.

Tämä huoli toimijakentän jatkuvuuden varmistamisesta ei välity esitysluonnoksesta, jossa todetaan lyhyesti, että tällainen kehitys "voi vaikuttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin".

Palveluntuottajakentän muutos voi vaikuttaa myös osaavan työvoiman saatavuuteen pitkällä aikavälillä. Työvoimaviranomaisten mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalla hankkimaa työvoimakoulutusta. Laissa ei edellytetäisi työvoimaviranomaisen nimenomaan hankkivan koulutusta palveluntuottajalta, vaan kunta voisi päättää koulutuksen tuottamistavan. Tämä tarkoittaisi sitä, että työvoimaviranomainen voisi järjestää koulutusta omana tuotantonaan tai hankkia sitä palveluntuottajilta. Muutos johtaa vääjäämättä siihen, että myös työvoimakoulutuksen hankinta vähenee ja yksityiset palveluntuottajat, joista monella on erittäin syvä osaaminen oman erikoistumisalansa koulutusten toteuttamiseen, toteuttavat jatkossa selvästi nykyistä vähemmän koulutusta. Mikäli omaehtoisten opintojen kautta ei pystytä reagoimaan tilanteeseen, koulutustarjonta supistuu.

Esityksessä todetaan, että työvoimaviranomaisten ja työvoimakoulutuksen järjestämislupaan omaavien koulutuksenjärjestäjien tulisi yhdessä suunnitella alueen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella toteutettava työvoimakoulutus. Kunnilla on varmasti erilaisia intressejä tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestämisessä. Saattaa käydä niin, että oman kunnan oppilaitoksen kulloisetkin tila- ja opettajaresurssit tulevat vaikuttamaan selvästi nykyistä enemmän siihen, milloin, millaista ja millaisilla tavoitteilla koulutusta järjestetään. Siirrytäänkö suppeampaan tarjontaan ja nykyisestä osatutkintopainotuksesta kokonaisuun tutkintoihin ja pidempiin koulutusohjelmiin?

Uusimaalaisia tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäjiä on tällä hetkellä 15. Näistä kahdeksalla on järjestämislupapäätöksessä ensisijaisena toimialueena Uusimaa, yhdellä Uusimaan lisäksi Kanta-Häme, yhdellä Keski-Suomi ja viiden päätöksessä luetellaan yksittäisiä kuntia, joista kauimpana

sijaitsevat Ylitornio ja Oulu. Tutkinnonanto-oikeuksia on kahdesta noin yhdeksääkymmeneen. Miten jatkossa taataan, että nämä mahdollisuudet hyödynnetään mahdollisimman täysimääräisesti?

Uudenmaan alueelle tulee useita työvoimaviranomaisia. Miten ja kuka koordinoi työvoimaviranomaisten ja koulutuksenjärjestäjien yhteistä suunnittelua, jotta koulutustarjonta olisi mahdollisimman tarkoituksenmukainen? Huolta herättää myös, miten varmistetaan jatkossa, että työvoimakoulutukseen valitaan sopivimmat hakijat heidän kotikunnastaan riippumatta, niin että työnantajat löytävät sopivimmat osaajat?

Useiden ELY-keskusten yhteisinä tai jopa valtakunnallisina hankintoina on voitu vastata spesifeihin koulutustarpeisiin, kuten tarjota korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille räätälöityä kotoutumiskoulutusta ja valtakunnallisesti tarjolla olevaa omakielistä yhteiskuntaorientaatiota. Miten varmistetaan tällaisen kunta- ja aluerajat ylittävän asiakaslähtöisen palvelun tarjonta jatkossa?

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

ELYn tehtäväkenttä kuvataan esitysluonnoksessa todella suppeana. Olemme kommentoineet tähän liittyen laajemmin kohdassa Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

4.1.12. Yritysten kehittämispalvelut

Uudistuksen yhteydessä Yritysten kehittämispalvelujen sisällyttäminen ns. yritystukilakiin on oikean suuntainen ja hyvä uudistus. Palvelujen valtakunnallinen koordinointi jatkossakin on tärkeää, jotta palvelut ovat yrittäjien saatavilla tasapuolisesti kaikkialla Suomessa ja niiden korkea laatu ja vaikuttavuus varmistetaan.

Tässä yhteydessä tulisi huomioida myös muut sellaiset palvelutarpeet asiantuntijapalveluiden osalta, jotka olisi mielekästä tuottaa valtakunnallisina palveluina, ja joiden tarkoituksena on tukea ja täydentää työllisyysalueiden omaa keinovalikoimaa. Esimerkkinä on Työllistä taidolla -palvelu, jonka toteutukseen liittyvää lakimuutosta ollaan parhaillaan hyväksymässä (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta (HE 59/2022 vp)).

Työllistä taidolla -palvelua hankkivat ja koordinoivat Uudenmaan ELY-keskus ja Uudenmaan TE-toimisto. Palvelu on yksin- ja pienyrittäjien saatavilla koko Suomessa. Luonteensa, toteutustapansa ja sisältönsä puolesta se soveltuisi jatkossakin erinomaisesti työkaluksi tukemaan kuntien työllisyyspalveluita rekrytointiosaamisen parantamiseksi pienimmissä yrityksissä. Laajuudeltaan, kohderyhmältään ja sisällöltään Työllistä taidolla -palvelu on selkeästi rajatumpi kuin Yritysten kehittämispalvelut, eikä kilpaile näiden kanssa.

Mahdollistamalla Työllistä taidolla -tyyppisten peruspalveluiden toteutus valtakunnallisina, palvelut olisivat kaikkien työllisyysalueiden pienyrittäjien saatavilla tasapuolisesti. Työllistä taidolla -palvelun ja muiden vastaavien palveluiden toteutus tuleekin mahdollistaa samassa laissa, jossa säädetään myös muista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yritystoiminnan kehittämiseen myöntämistä avustuksista, eli yrityksen kehittämisavustuksesta ja toimintaympäristön kehittämisavustuksesta. Mahdolliset tietojärjestelmätarpeet näiden palvelujen tuottamiseksi tulee myös huomioida.

Esityksessä ehdotetaan, ettei uudessa rahoitusmallissa rahoitusvastuu katkeaisi, vaikka työn osallistuisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun. Kuitenkin etenkin pitkittyneen työttömyyden perusjuurilta löytyy useinkin se syy, miksi työn ei ole työelämässä. Näitä syitä ovat mielenterveys-, ja päihdeongelmat, sosiaalinen syrjäytyminen, nykyistä työelämää vastaamaton osaaminen jne. Nämä ihmiset tarvitsevat edelleenkin poluttamista takaisin työelämään. Riskinä on, että panokset suunnataan jatkossa vain helposti työllistyviin ja tämä vahvempaa tukea tarvitseva ryhmä jää ilman palveluita.

Esityksessä on kirjattu myös, että järjestämismallin siirryttyä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Kuitenkin lakiehdotus pohjautuu joko järjestämismalliin tai pakolliseen yhteistoimintamalliin ja tämä syö hyvinkin tätä vaikuttamismahdollisuutta. Toki sopimus pohjainen malli on tuotu esiin yhtenä vaihtoehtona, tuoden samalla kuitenkin vahvasti esille siihen liittyvät haasteet, joita emme näe niin vahvasti kuin ne on siihen kirjattu. Maantieteellisen yhtenäisyyden velvoite on poistettava ehdotuksesta, työmarkkinoiden toimivuus ja työssäkäyntialue on se mitä tulee painottaa. Tämä mahdollistaa alueiden luonnollisen yhteistyöalueiden rakentumisen.

Järjestämismallin ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan ei taata yhdenvertaisia palveluita asiakkaille. Maantieteellisesti luonnollisten työllisyysalueilla olevien kuntien tulisi voida sopia keskenään, kuinka alueella yhteistyössä palvelut tuotetaan. Tällöin pystytään hyödyntämään myös esimerkiksi alueellinen koulutusyhteistyö ja turvaamaan tasavertaiset lähipalvelut myös pienemmissä kunnissa asuville, etenkin sellaisten paikkakuntien osalta, joissa on niukka tai lähes olemat julkinen liikenne kasvukeskuksiin. Kunnilla jo käytössä olevat yritys-, ja työllisyyspalveluiden osaamisen käyttöönotto TEPA24 alkaessa turvataan myös tällä.

Esityksessä tuodaan esille, että valtionosuus eli rahoitus tulee kunnalle, mutta järjestämismallin voi olla jollain muulla kunnalla. Kuinka tämä raha liikkuu kunnan ja järjestämismallin kunnan välillä? Kuinka käytännössä toteutetaan rahoituspuoli siten, että edelleen voidaan puhua kannustavasta rahoitusmallista? Kuinka paljon todellisuudessa esim. 5000 asukkaan pieni kunta pääsee vaikuttamaan järjestämismallissa palveluiden järjestämiseen, alueelliseen elinvoimaan työllistymisen ja yritysten kasvukyvyn kautta ja täten parantamaan oma kuntatalouttansa?

Esityksessä ehdotetaan työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Perusteena on mainittu, että työkokeilun tarkoitus eli ammatinvalinta- ja uraohjausvaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi järjestetty työkokeilu lyhyempi kestoisena olisi riittävä. Kokemuspohjalta voi sanoa, että pitkään työelämästä syrjäytyneelle kuuden kuukauden työkokeilu voi olla liian lyhyt ja onnistumisen kokemukseen työssä pärjäämisen näkökulmasta tarvitaan usein pidempi aika. Valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen on erittäin positiivinen muutos.

Henkilöasiakkaalle myönnettävissä kulukorvauksissa tulisi ottaa huomioon, että uuden palvelumallin tuomat tihennetyt alku-, ja yön hakuhaastattelut voivat aiheuttaa ison taloudellisen taakan asiakkaalle, mikäli palvelut jatkossakin on keskitetty isompiin kaupunkeihin. Tällöin asiakkaalle kuuluisi korvata liikkumisesta aiheutuneet kustannukset. Palvelumallissa on painotettu asiakkaan henkilökohtaista kohtaamista haastattelussa, kuitenkin asiakkaalle voi kertyä isotkin kulkemisen kustannukset suhteessa tulotasoon näihin tapaamisiin kulkemisen kautta. Yhdenvertaisuuden toteutumisesta on pystyttävä huolehtimaan palvelujen paikallisesti järjestämisellä tai palveluihin kulkemisesta aiheutuvien kulujen korvaamisella.

Ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan kunta järjestää työvoimapalvelut itse, mi-käli kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000. Muuten kunnan on muodostettava yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa 20 000 työllisen määrän saavuttamiseksi. Työllisyysalueen tulee olla alueelli-sesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva.

Lakiehdotuksen perusteluista ei löydy suoraa perustetta sille, miksi järjestä-misvastuussa olevan tahon tulee olla juuri 20 000 työllistä. Kuntaliiton an-taman lausunnon mukaan edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käy-tännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työs-säkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huo-mattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa.

Alueelliset erot työmarkkinoissa ovat äärimmäisen suuria, joten näin katego-rinen henkilöperusteinen järjestämisraja ei palvele koko Suomen tarpeita. Järjestämisvastuuta tulisi muuttaa siihen suuntaan, että kunnat voisivat kes-kenään sopia kuntalain mukaisilla järjestämistavoilla siitä, kuinka ne tehtä-vän järjestävät. Työllisyysrajaa tulisi laskea pienemmäksi ja alueiden muo-dostumisessa ottaa huomioon muut yhteiskunnalliset suhteet kuten esim. kielijakauma.

Lähtökohtana tulisi myös olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoita-misessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa ja organisoitumista, kuten kuntien yhteistyörakenteita tai kuntien omistamia yhtiöitä.

Siuntion kunta yhtyy kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan lakiehdotukses-sa on ongelmia perustuslain kannalta ja tähän asiaan on otettava vakavasti kantaa tulevassa lainsäädäntötyössä.

Inarin kunta pitää perusajatusta työvoimapalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle kannatettavana ja hyvänä uudistuksena. Inarin kunta esittää lausuntoaan, että vastuu työllisyydenhoidosta tulee olla jokaisella yksittäisellä kunnalla, jolloin toimintaperiaate olisi rahoitusperiaatteen kanssa yhtenevä. Järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla samalla toimijalla. Kunnat voisivat tarvittaessa sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Inarin kunta pitää työttömyysturvamenojen rahoitusvastuun kannustavaa mekanismia työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisyyn kannatettavana. Kunta ei kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, joissa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Tämä tulee johtamaan tilanteeseen, jossa kuntia ei kannusteta panostamaan vaikeimmin työllistyvien palveluihin. Palvelupolut ja prosessit ovat usein pitkiä, joissa työllistyminen on epävarmaa tai tapahtuu vasta pitkän ajan kuluessa.

Inarin kunta pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että järjestämisvastuun mukaisten palvelujen tuottaminen edellyttäisi lakiluonnoksen mukaan työllisyysalueelta vähintään 20 000 työllisen työvoimapohjaa ja yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Esitetty vähimmäisvaatimus on kohtuuton ja keinotekoinen. Kunta esittää huolensa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta, sillä Lappi on harvaan asuttu ja pitkiä etäisyyksien maakunta. Tämän lisäksi yksittäisen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa kuntansa työllisyystilanteeseen, olisivat tosiasiallisesti vähäiset. Inarin kunta pyytää kiinnittämään huomiota myös perustuslain takaamaan kunnalliseen itsehallintoon.

Kunta toteaa, että kunnilla on mahdollisuus sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Inarin kunta pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan kunnille tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisenä. Kunta ilmaisee kuitenkin huolensa sen osalta, että lakiluonnoksen laskelmat perustuvat vuoden 2019 toteutuneisiin kustannuksiin ja esittää, että valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin vuoden 2024 talousarvion perusteella.

Inarin kunta katsoo, että myös hyvinvointialueille tulee säätää osaltaan vastuu työttömyysetuuksien rahoitusvastuusta, koska työttömyyden pitkittyessä taustalla voi usein olla myös sosiaalisia ja terveydellisiä haasteita. Sote-uudistuksen myötä yksittäinen kunta ei voi omalla toiminnallaan suoraan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelun saatavuuden varmistaminen on tärkeä.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

TE-palveluiden järjestämisen ehdotettu tiukka 20 000 henkilön työvoimakriteeri voi estää uudistuksen hyviä tavoitteita toteutumasta. Mikäli järjestämisalue ei vastaa kunkin alueen luontaista elinkeinoelämän ja työssäkäynnin aluetta on suuri vaara, että palvelut ja palveluiden tarve ei kohtaa aidosti. Myös maantieteelliset erityispiirteet, kuten pitkät etäisyydet, vesistöt, saaristomaisuus tulee pystyä huomioimaan järjestämisalueiden muodostumisessa.

Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisalueiden tulisi muodostua luontaisesti kuntien yhteisten tavoitteiden ja tahtotilan mukaan, ei ulkoapäin määritettynä.

Huomioitavaa on, että nykyiset laajat TE-toimistojen alueet eivät kykene vastaamaan riittävän kattavasti kuntien paikallisiin tavoitteisiin ja tarpeisiin. Alueiden tulisi olla riittävän laajat, että ne kykenevät vastaamaan palveluiden tuottamisesta, mutta samalla myös riittävän kunta/aluekohtaisia huomioimaan paikalliset elinkeinoelämän, työssäkäynnin ja koulutuksen tarpeet. Palveluita tulisi myös voida järjestää eri vaatavuustasoilla, usein käytetyt palvelut lähipalveluina, ja harvoin käytetyt tai erittäin vaativat palvelut laajemmalla alueella useiden järjestäjien yhdessä järjestäminä.

Laajan työttömyyden merkitystä rahoituskriteerinä tulisi nostaa (esim. 50 %:iin), jolloin se tasoittaisi kuntien taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden tarjoamisen edellytyksiä. Tämä huomioisi myös kuntia, joilla on lähtötilanteessa paljon palveluissa olevia työttömiä.

Keha-keskuksen tehtäväksi esitetty nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen (Onni) tulisi siirtää kuntien järjestettäväksi osana nuorten monialaisen tuen palvelukokonaisuutta.

Esitetty laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta vastaa keskeisiltä osiltaan nykyistä TYP-lakia.

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että ”Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa.”

Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa. Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Organisoitumista on perusteltua tarkastella lakiesityksen mukaisesti hyvinvointialuetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Ansvaret för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Pedersöre kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommunerna att verka. De satsningar på sysselsättning som kommunerna frivilligt gör kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster.

Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser.

Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommunerna i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagets möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde

(sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000, men minst 17 000, att tillhandahålla tjänster, om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaanpanolaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv. Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000, eller med undantag 17 000, som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag. Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som

överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under

det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen. Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 162

Keskeiset ehdotukset ja vaikutukset

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä

Yleinen

Kuntaliiton lausuntoa lainaten haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan työvoimapalveluita ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämistä vastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämistä vastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämistä vastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan ympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiariteetti- periaate).

Työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämistä vastuun sekä rahoituksen tulisi olla saman päätäntävällän alla. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Työllisyysalueiden muodostamisen kriteereinä ovat vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja, maantieteellisesti yhtenäinen alue sekä työmarkkinoiden kannalta toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi lakiesityksen mukaan muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa.

Keski-Suomen liitto pitää kriteereitä vahvasti rajoittavina, johtaen vain harvoin, väestöpohjaltaan isoihin ja todennäköisesti myös keskenään hyvin erilaisiin työllisyysalueisiin. Suurilla työllisyysalueilla voidaan turvata kykyä järjestää ylikunnallisia tehtäviä ja hyötyä synergiaeduista, mutta samalla haasteena on paikallistuntemuksen ylläpitäminen ja toimintojen kiinnittyminen kuntaekosysteemeihin sekä tavoiteltavat lähipalvelut ja asiakaslähtöisyys. Tämä kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia sekä asettaa työllisyysalueen ja kuntien yhteistyölle, vuorovaikutukselle ja sopimiselle merkittäviä vaateita, ja voi näkemyksemme mukaan jopa vesittää uudistuksen tavoitteet.

Pidämme tärkeänä, että tuleva työvoimapalvelujen malli tukee työvoiman saatavuutta myös liikkuvuuden näkökulmasta. Mallin tulee taata työvoiman sujuva liikkuvuus ja kannustaa siihen.

Lakiesityksen mukaan jokainen kunta saa rahoituksen valtionosuuksien kautta yleiskatteellisena, vaikka järjestämismäärä on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Keski-Suomen liitto ei kannata mallia järjestämismäärä- ja rahoitusvastuun eriyttämisestä. Eriyttäminen ei tue uudistuksen tavoitetta integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi. Lisäksi kunnat eroavat kehitysnäkymiensä ja taloudellisen kantokykynsä sekä työvoimarakenteen, työllisyyden ja työmarkkinoiden toimivuuden suhteen toisistaan, mikä vaikeuttaa kaikkia tyydyttävän hintalapun määrittämistä.

Keski-Suomen liitto kannattaa kuntayhtymä- ja vastuukuntamallin lisäksi harkitsemaan ja tutkimaan myös kuntakohtaista järjestämismäärä- ja rahoitusvastuuta sekä kuntien vapaaehtoisen ja tarpeiden mukaisen sopimuksellisen yhteistyön mahdollisuutta. Valtiolla olisi mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä ja mittavasta tehtäväkokonaisuudesta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämismäärä- ja rahoitusvastuun uudistaminen

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Tämä uudistus on kannatettava, jos se toteutuisi kuntatasoisena niin järjestämismäärä- ja rahoitusvastuun kuin rahoitusvastuun osalta kaikissa kunnissa.

Kunnat voisivat sopimusperusteisesti sopia tiettyjen tehtävien, kuten esimerkiksi maahanmuuttaja-asiakkaiden sekä yritys- ja työnantaja-asiakkaiden palveluista yli kuntarajojen. Näiden palvelujen yhdenvertaisten tuottaminen vaatii kuntien välistä yhteistyötä ja siksi tärkeää, että kunnat voivat sopia yhteistyöstä kuntalain mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli TE-palvelujen tuominen paikallistasolle, eli kuntatasolle. Esitykseen sisältyvä yhteistoimintamalli ei toteuttaisi tätä tavoitetta. Pidämme tärkeänä, että järjestämismäärä- ja määrärahat olisivat samassa organisaatiossa. Tavoitteenamme uudistuksessa on löytää toimivat tavat palvelujen organisointiin ja tuottamiseen.

Kuntatasoinen järjestämismäärä- ja rahoitusvastuu tukee myös aluekehityksen tasa-arvoa haastavien työmarkkina-alueiden näkökulmasta. Kuntakokeilu on osoittanut, että saman kuntakokeilun kuntien kesken on haasteellista toteuttaa palvelua niin, että keskenään esimerkiksi työnhakijavolyymilta ja -profiililtaan

eroavat kunnat saavat toisistaan parhaan mahdollisen hyödyn yhteisen kuntakoikeilualueen sisällä, kun lähtökohdat ovat hyvin erilaiset.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Lahden kaupunki täyttää tämän työvoiman määrään liittyvän vaatimuksen yksinään.

Esityksessä todetaan, että työllisyysalueelta edellytetään riittävän työvoimapohjan lisäksi maantieteellisesti yhtenäistä aluetta, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden alueen kannalta toimiva. Käytännössä tämä vaade laajentaa työllisyysalueita laajemmiksi kuin nykyisten TE-toimistojen ja ELY-keskusten toimialueet ovat. Jos uudistus toteutuisi esitetyssä muodossaan se loisi uuden kuntapohjaisen alueellisen hallinnon TE-palveluille, mikä ei käsityksemme mukaan ollut virallisena tavoitteena.

Uudistuksen valmistelussa ei ole riittävästi huomioitu, että järjestäjinä toimivat kunnat voisivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Sama koskee myös työllisyysalueita ja niiden kuntia. Kuntalain 8 §:n mukaan kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, joten kunnilla pitää olla mahdollisuus järjestää myös tehtävät itse näin halutessaan. Tämä vaihtoehto pitää olla mahdollista myös perustuslain 121 §:n mukaisen kuntien itsehallinnonkin vuoksi.

Esitetty ratkaisu työllisyysalueista saattaa vaarantaa kunnallisen itsehallinnon periaatteen, jonka mukaan kunnan päätösvalta kuuluu kuntalaisten valitsemille toimielimille. Esityksessä on määritelty työvoimaviranomainen ja sen vastuut. Näkemyksemme mukaan jokaista kuntaa tulisi pitää lain tarkoittamana työvoimaviranomaisena.

Valtioneuvoston työnjaon mukaan valtiovarainministeriö vastaa mm. kunta- ja aluehallinnon asioista, joten työ- ja elinkeinoministeriön rooli perustuu nykyiseen TE-palvelujen alue- tai paikallishallinnon ohjausmekanismiin, eikä vastaa tulevia tarpeita. Mikäli uudistukseen tarvittaisiin valtion valvontaroolia, tulisi siirtää aluehallintovirastolle ja/tai kunta- ja aluehallinnon asioista vastaavalle ministeriölle.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Näissä tilanteissa kotikunnalla olisi velvollisuus korvata palveluista aiheutuvat kustannukset palvelut tarjoavalle työvoimaviranomaiselle. Käytännössä näissä tilanteissa henkilöasiakkaan kotikunnan työvoimaviranomaisella ei olisi tosiallista mahdollisuutta edistää henkilöasiakkaan työllistymistä, vaan kotikunnalle jäisi käytännössä pelkästään maksajan rooli. Esitettyä säännöstä tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan pääasiallinen asiointi tapahtuisi kotikunnan mukaisessa työvoimaviranomaisessa.

Samoin henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat

kustannukset. Esitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Järjestämisvastuu ja rahoitus on uudistuksessa oltava samalla taholla. Valtionosuusjärjestelmässä tulee huomioida, että uudistus ei aiheuta negatiivista vaikutusta kunnan talouden tasapainoon, vaarana kunnan muiden lakisääteisten tehtävien toteutusta eikä lisää kunnan veronkorotuspainetta. Rahoitusmallin kompensatiokriteerit tulee rakentaa niin, että se tasaa suhdannevaihteluista kunnille aiheutuvaa taloudellista riskiä ja että ne reagoivat myös kuntien väliseen muuttoliikkeeseen ja muuhun väestömuutokseen. TE-palvelu-uudistus yhdessä sote-uudistuksen kanssa näyttää aiheuttavan merkittävän talouden tasapainon heikkenemisen Lahden kaupungille. Rahoitusmallia tulee korjata kuntakohtaisesti oikeudenmukaisemmaksi.

Esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Näkemyksemme mukaan kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden eli 2024 talousarvion perusteella, eikä vuoden 2019 toteutuneiden kustannusten perusteella.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Laajan työttömyyden käsitteen painoarvoa tulisi kasvattaa merkittävästi (+ 40 %), jolloin sen osuus oli 70 %. Lisäksi kriteereissä tulee huomioida kattavammin työttömyyden rakenne, mm. pitkäaikaistyöttömät, työttömien ikärakenne, vajaakuntoisten osuus ja vieraskielisten osuus. Esitykseen sisältyvä kriteeristö ehdotettuina %-osuuksineen on näkemyksemme mukaan epäoikeuden mukainen.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Tämä tarkoittaisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys olisi riippuvainen työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei toimi kannustimena tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Näkemyksemme mukaan kompensatiota tulisi tarkistaa esimerkiksi vuosittain vastaamaan edellisten vuosien toteutumaa ja varmistaa kompensatiion kuntakohtainen kohdentuminen kustannustasoa vastaavasti.

Esitetty siirtymäaika on ehdottomasti liian lyhyt ottaen huomioon, että osa kustannuksista perustuu valtion viranomaisen (TE-toimisto ja ELY-keskus) aiemmin tekemiin päätöksiin. Näkemyksemme mukaan siirtymäaika tulisi olla merkittävästi pidempi.

Lahden kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että TE-toimisto ja ELY-keskus veloitetaan neuvottelemaan uuden lain mukaisen työvoimaviranomaisen kanssa sellaisista kulueristä, joiden kustannusvaikutukset ulottuvat 1.12.2024 jälkeiselle ajalle. Näitä ovat esimerkiksi palvelu- ja koulutushankinnat sekä henkilöstön rekrytoinnit.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoitusvastuun laajeneminen kattamaan kaikki työttömyysturvamuodot on merkittävä muutos. Kunnan rahoitusvastuu ei enää katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. TE-palveluiden siirtyminen kunnille on merkittävä muutos, josta seuraa käynnistymisvaiheen haasteita. Tästä on

käytännön kokemuksia mm. TE-toimistouudistuksen yhteydessä vuoden 2013 alussa sekä työllisyyden kuntakokeilujen käynnistymisen yhteydessä. Kaikkia uudistuksia ei tulisi toteuttaa samaan aikaan, vaan esimerkiksi rahoitusvastuuseen liittyvä muutos tulisi siirtää tulevaisuuteen (siirtymäaika), jolloin uusilla työvoimaviranomaisilla olisi aikaa saada palvelukoneisto vastaamaan uudistuksen vaatimuksia.

Työttömyysetuuksien rahoitukseen esitetty kompensatiomalli tekee kunnista suhdannevaihtelujen rahoittajan, vaikka lomautetut jäävät kuntien rahoitusosuuden ulkopuolelle. Tämä suhdanneriskin siirtäminen valtiolta kunnille on kestäväntöntä.

Esitetyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajat osallistuvat kotoutumisen alkuvaiheessa usein työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta valtio vastaa.

Työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista edellä mainittua pidempään. Edellä mainittujen henkilöiden osalta valtio vastaisi työmarkkinatuen kustannuksista kolme vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Edellä tarkoitetut poikkeukset koskisivat vain työmarkkinatukea. Esitetty vuoden tai kolmen vuoden määräajat ovat liian lyhyitä, koska ajasta on kulunut merkittävä osa ennen kuin henkilöt hakeutuvat työvoimaviranomaisen asiakkaaksi ja palvelujen piiriin.

Esityksessä työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajeneminen kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18 - 64 vuotiaiden asukkaisen määrän mukaisessa suhteessa. Työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtionosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti. Tämän vuoksi valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen tasauksena kunnan valtionosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla eikä korvausten ja tasausten määrää tarkistettaisi jälkikäteen.

Esitetty tasausmenettely on kannatettava ratkaisu, mutta sen määrää tulee tarkastella vuosittain osana valtionosuusjärjestelmää, jotta se asettuu kuntakohtaisesti riittävän oikealle tasolle. Poikkileikkaustilanteessa tehty ja kiinnitetty määrittäminen voi johtaa kuntakohtaisesti merkittäviin eroavaisuuksiin mekanismin vaikutuksissa kunnan talouden tasapainoon.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esitetyssä rakenteessa palvelujen järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu erkanevat toisistaan. Jokainen kunta olisi rahoitusvastuullinen, mutta järjestämisvastuu olisi työvoimaviranomaisella,

työllisyysalueen vastuullisella kunnalla. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi järjestämistä vastuullisille ja palvelutuottajille. Esitetty rakenne johtanee valvonnan kannalta monimutkaisen kehikon.

Tavoitteet tulisi asettaa kunta- ja aluehallinnon asioista vastaava ministeriö. Erillisen neuvottelukunnan tarpeellisuus ja rooli tulisi arvioida mm. kunnallisen itsehallinnon ja olemassa olevien rakenteiden näkökulmasta. Esitys sisältää valtionhallinnon sisäisen ohjauksen rakenteita, jotka ovat ristiriidassa kunnalliselle itsehallinnolle.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää nykyisten julkisten työvoimapalvelujen palvelujen kaltaisia palveluja mm. työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Uudistuksen tavoitteena tulee olla hallinnollisen siirron lisäksi palvelujen uudistaminen. Esityksestä ei käy ilmi mitkä palvelut siirtyvät kunnille tai mitkä palvelut jäävät valtionvastuulle. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä jää epäselväksi, koska lukumäärät vaihtelevat eri kohdissa esitystä.

Henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu sekä alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut voitaisiin tuottaa sopimusperusteisesti joidenkin työllisyysalueiden toimesta. Esityksessä valtiolle jäävissä tehtävissä on sellaisia tehtäviä, jotka tulisi siirtää kuntien vastuulle (eräät työttömyysturvan tehtävät) ja sellaisia tehtäviä, jotka tulisi siirtää vuoden vaiheessa perustettaville hyvinvointialueelle (Onni-toiminta). KEHA-keskuksen eli kehittämis- ja hallintokeskuksen rooli nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisessa tuntuu kovin keinotekoiselta. Matalankynnyksen kynnysten palvelujen organisointi kuuluu kunnallisen itsehallinnon piiriin.

Velvoitetöylyttäminen säilyy palveluvalikoimassa, mutta siihen liittyvä sääntely on kovin yleisellä tasolla, varsinkin kustannusten kattamiseen liittyvät menettelyt vaativat täsmentämistä.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta ei kunta. Tämä puute tulee korjata tietosuojasäännösten näkökulmasta. Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi jatkossa työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Tämä muutos on tarpeellinen. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa on kirjattava lakisääteiseksi, jotta asiakkaille voidaan taata joustavat ja asiakaslähtöiset palvelupolut.

Matalankynnyksen kynnysten palvelujen organisointi kuuluu kunnallisen itsehallinnon piiriin.

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää kokonaisuutena. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. Varsinkin maksamiseen liittyvät asiat hoidetaan kolmannen tahon tehtävänä, joko Kelan tai työttömyyskassan toimesta.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Tietosuojaja yksityisyyden suoja vaatii yksityiskohtaisempaa sääntelyä.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Kansainvälisen rekrytoinnin edistämiseen liittyviä tehtäviä esitetään siirrettäväksi KEHA-keskukseen, vaikka ne voitaisiin tuottaa sopimusperusteisesti joidenkin työllisyysalueiden toimesta. KEHA-keskuksen muuttuva rooli ei tue palkkaturva-asioiden siirtämistä KEHA-keskukseen. Palkkaturva-asioiden hoito voitaisiin siirtää myös aluehallintovirastoihin esimerkiksi työsuojelu - vastuualueelle, jolloin saataisiin myös synergiahyötyjä.

Yritysten kehittämispalvelut

Esityksen mukaan yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina, osana niiden yrityspalvelujen kokonaisuutta. Yritysten kehittämispalvelut tulisi siirtää paikallistasolle eli kuntiin tuotettavaksi samaan tapaan kuin muutkin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut.

Työntekijän oleskelulupa

Pula työvoimasta on Lahden seudunkin yritysten kasvua rajoittava tekijä. Opiskelu- ja työperäisen maahanmuuton edistäminen on keino helpottaa työvoimapulaa ja sillä on myönteinen vaikutus alueen demografiseen kehitykseen laajemmin. Luopuminen nykyisestä kaksivaiheisesta lupaprosessista ja prosessin keskittäminen maahanmuuttovirastoon on kannatettava esitys, jos sillä saavutetaan prosessin nopeutumista. Uudistuksen yhteydessä tulee seurata kuinka hyvin uudistuva lupaprosessi reagoi työnantajien työvoimantarpeisiin ja kuinka saatavuusharkintaa sovelletaan käytännössä. Onko tähän tulossa suunnitteilla seuranta- ja ratkaisujen perusteista?

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 121

21.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille sekä muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Lapinlahden kunta on pitänyt uudistuksen lähtökohtaa eli kuntapohjaista työvoimapalvelua kannatettavana. Tämä ei näytä kuitenkaan toteutuvan, vaan esityksen mukaan tehtävä siirrettään suurelta osin kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille, mikä ei tue yksittäisten kuntien työllisyyden hoidon edistämistä. Lapinlahden kunta on mukana työllisyyden kuntakokeilussa ja se on antanut meille mahdollisuuden yhdistää kokeiluun kunnan omia vapaaehtoisia palveluita ja sitä kautta tehostaa palveluiden vaikuttavuutta. Esitetty malli itse asiassa kaventaa toiminta- ja vaikuttamismahdollisuuksia useimmissa kunnissa. Esillä olevat kuntayhtymä- tai vastuukuntamalli eivät ole tehokkaita malleja työllisyyden hoitoon, kun otetaan huomioon esitetty 20 000 työvoimapohjavaatimus. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa. Lapinlahden kunta pitää huolestuttavana, että esitetyillä malleilla järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tullaan erottamaan toisistaan. Eli yhteistoiminta-alueet vastaisivat toiminnasta, mutta rahoitusvastuu säilyisi kunnalla. Tulevaisuuden mallin täytyy olla sellainen, että rahoitusvastuun säilyessä kunnalla, on kunnalla oltava täysimääräinen vaikutusmahdollisuus järjestämisvastuullisena toimijana työllisyyden kokonaisuuteen. Ainoastaan sillä mallilla, että järjestämis- ja rahoitusvastuu ovat samalla toimijalla, päästään asetettuihin tavoitteisiin. Hyvinvointialueen rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin tulee ehdottomasti selkeyttää: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa

työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismäärä

Lapinlahden kunta toteaa, että esitetty, 20000 työvoiman määrä on keinotekoinen, eikä huomioi kuntien erilaista asemaa keskuskaupunkien ulkopuolella eri puolilla Suomea. Järjestämismäärään tulee olla jokaisella kunnalla, ja kunnat voisivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Positiivisena asiana esityksessä on nähtävä, että valtio sitoutuisi korvaamaan tehtävämääräsiirtojen aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Huomioiden tämän hetken aikataulun toimintojen siirto (loppuvuosi 2024) kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset on perusteltua määrittää siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Lapinlahden kunta painottaa, että valtionosuusjärjestelmään on pystyttävä tekemään muutoksia joustavasti myös muutoksen jälkeen, jos valtionosuudet eivät jostain syystä kata kaikkia kustannuksia.

TE-palveluiden rahoituksen osalta esitetään kahden vuoden sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 prosenttia laskennalliseen nykytilaan ja 50 prosenttia valtionosuuskriteereihin, ja toisen kalenterivuonna 25 prosenttia laskennalliseen nykytilaan ja 75 prosenttia valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Sopeutumisaika on liian lyhyt etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Lapinlahden kunnan mielestä työttömyysturvaetuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä linjattu siten, että se kattaa myös työllistetyt (mm. palkkatukityöllistetyt). Palkkatuella työllistetyt (ei julkinen sektori) lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Arviolta noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt tippuvat laajan työttömyyden kriteerien ulkopuolelle. Tämä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Palkkatukityön tulee olla mahdollinen kunnissa siten, että kyseiset henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin siten, että ne vaikuttavat valtionosuuspohjaan. Tällöin kunnalla on edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Lapinlahden kunta on huolissaan, että työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta aiheuttaa epäselviä tilanteita, jos järjestämismäärä ja rahoitusvastuu eriytyvät uudessa mallissa. Kuka määrittelee yksiselitteisesti, kuuluuko esimerkiksi vastuu havaituista epäkohdista järjestäjälle vai tuottajalle tai molemmille. Tämäkin puoltaa sitä, että järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla yksissä käsissä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksessä on nähtävä puutteena se, ettei siinä selkeästi yksilöidä, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Esityksestä ei myöskään ilmene, lakkautuvatko jotkin tehtävät tai korvautuvatko ne uusilla. Millä perusteella osa palveluista ei siirtykään kunnille, vaan ne olisivat jäämässä valtiolle (esim. henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu sekä alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut). Nämä asiat on syytä tarkentaa varsinaiseen lakiesitykseen.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki. Verkostossa olisivat mukana työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos.

Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteimeistä. Lapinlahden kunta pitää tärkeänä, että kunta lisää toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Muutos on kannatettava.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualue

Lakiesityksen mukaan KEHA-keskus vastaisi työvoimajärjestelmien valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista (mm. valtakunnallinen tietovaranto, asiakastietojärjestelmä). Keskittämisellä varmistetaan esimerkiksi valtakunnallisten tilastojen vertailukelpoisuus. Esitys antaisi mahdollisuuden työvoimaviranomaisille käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallista kokonaisuutta, mikä on kannatettava esitys. Tässä on kuitenkin huomioitava, että järjestelmien välillä tulee toteuttaa integraatioita tiedonsiirron varmistamiseksi, mikä tulee huomioida kustannuksia lisäävänä asiana myös valtionosuustarkastelussa.

Hallituksen esityksessä määritellään, että kehittämis- ja hallintokeskus sekä työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Vastuukysymyksiä on ehdottomasti lopullisessa lakiesityksessä selkeytettävä, että vastuut henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa ovat yksiselitteisiä. Kyse on siitä, kenellä ja missä tilanteessa on mahdollista käsitellä asiakkaiden henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuojalain mukaan rekisterinpitäjällä (esim. kunta) on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, mikä on hyvä asia. Ottaen huomioon TE2024-muutoksen lähtökohdan kuntien kannalta, tietosuojan tulisi mahdollistaa tarpeellisten asiakkaiden henkilötietojen vaihto koko työllisyysverkoston sisällä, huomioiden mm. kehittämissyhtiöt ja oppilaitokset. Jos tällaiseen, ns. yhden luukun palveluperiaatteeseen ei tulevalle muutoksella asiakkaan kannalta päästä, vesittää se alkuperäisen tavoitteen työllisyysasioiden kokonaiskoordinoinnista koko verkoston kesken.

Keskeisin ja vastuullisin uudistuksen osuus liittyy järjestämisvastuun siirtoon valtiolta kunnille. Reformissa vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin ja koko-naisvaltaisesti kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän.

Lakiesityksen tavoitteellisuus sekä keskeiset tavoitteet ovat itsessään kannatettava, sillä paikallistason elinkeino- ja työllisyysdenhoito on kokemus-peräisesti tehokkain tapa toimia. Niin ikään työllisyysdenhoidon asiakkuus-linjat (1, 2 ja 3 linja) ja niiden asiakkuudet tulevat kunnissa ensi kertaa näkyviksi varhaisessa vaiheessa ja asiakkaan palvelukokonaisuus voidaan toteuttaa alusta alkaen holistisesti. Nykyisessä mallissa asiakkaat siirtyvät kunnan asiakkuuksiksi selkeästi vasta kolmannen linjan (3) toimenpiteissä, kun käytännössä työttömyysjaksot pitkittyvät ja kunnan maksuvastuuosuudet kasvavat. Tätä ennen asiakkuus on vielä hoidettavissa kevyemmin ja työttömäksi jäämisestä on vähemmän aikaa (1-2 linjat).

Tätä tarkastelua vasten Myrskylän kunnan työllisyysdenhoidon palveluissa suhtaudutaan työllisyysdenhoitoon asiakaskeskeisesti sekä kannustavasti, pe-ruskunnan palveluita ennakkoluulottomasti muotoillen. Keskeisissä ehdotuksissa on kuitenkin selkeämmin huomioitava koko työllisyysdenhoidon laaja asiakaskohderyhmä ja varmistaa työllisyysdenhoidossa tarvelähtöisyys palveluiden suunnittelussa.

Selkeiden työllisyyspalvelukokonaisuuksien varmistamiseksi on huomioitava riittävä resurssointi sekä rahoituksen roolitus palveluiden mahdollistamiseksi myös varhaisessa asiakasrajapinnan ennaltaehkäisevässä palvelutarjonnassa. Laadukkaiden sekä vaikuttavien työllisyysdenhoidon lähipalveluiden vahvistamiseksi työvoimamäärän määrittelyssä on tärkeää huomioida jo toimivat sekä olemassa olevat rakenteet paikallisella tasolla sekä alueellisesti toisiaan täydentävät elinvoimapalveluiden yhdyspinnoissa toimivat yhteis-työrakenteet. Järjestämis- ja rahoitusvastuut tulisi saada toisiaan paremmin tukeviksi ja työllisyysalueen muodostua yhtenäiseksi toiminnalliseksi alueeksi, jossa ennaltamääritelty työssäkäynti- tai työvoimamäärän kriteerit (17-20 000) eivät välttämättä kaikilta osin vastaa tavoitteellista uudistus-työtä. Niin ikään työnhakijan työssäkäyntialue määritellään kategorisesti 80 km laajuiseksi. Myrskylän kunta huomauttaa, että Uusimaa on yhtä työssä-käyntialuetta ja pelkästään Myrskylästä pendelöidään laajalti PK-seudulle, jonne matkaa kertyy yli 90 kilometriä.

Kilometrimäärän rinnalla olisi oltava tarveharkintaa ja joustoa, liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista. Kunnille tulee mahdollistaa luonnollisten elinvoima-alueiden palveluiden suunnittelu, kehittäminen- sekä palveluiden käynnistäminen, jotka Myrskylän kunnan näkökulmasta soveltuvat nimenomaisesti Uudenmaan erikokoisten ja erilaisten kuntien tarpeisiin.

Sopimukselliseen järjestämisvastuuseen perustuva yhteistyö kannustaisi alueellista elinvoimapalvelua- sekä työllisyysdenhoitoa vastaamaan paremmin rahoitukseen-, liittyviin haasteisiin sekä asiakasvirtoihin kytkeytyvää palvelunkohdentamista. Sopimuksellisuuteen perustuva järjestämisvastuu kannustaa alueen toimijoita kohdentamaan mm. asiakaskohderyhmän palvelutarve-hankintaa, kun tarve on alueellisestikin tunnistettu sekä kytketty työllisyysdenhoidon ekosysteemiin esimerkiksi myös koulutuksenjärjestäjän keskeisen tärkeä rooli.

Siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtiosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennettaisiin kuitenkin vieraskielisyyden perusteella.

Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101:stä työttömyysetuuspäivästä ja olisi 200 maksupäivään saakka kymmenen prosenttia (10%) työmarkkinatuen, pe-ruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201-300 päivää, kunnan rahoitusosuus olisi 20 prosenttia, 301-400 etuuspäivän ajalta 30 prosenttia, 401-700 etuuspäivältä 40 prosenttia ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 prosenttia. Korkein, 50 prosentin rahoitusosuus, ei koskisi peruspäivärahaa tai ansiopäivärahan perusosaa, koska työttömyysspäivärahan enimmäisaika on 500 päivää. Jos etuudensaaja siirtyy perus- tai ansiopäivärahalta työmarkkinatuella, nämä työttömyysspäivärahapäivät luettaisiin mukaan henkilön työttömyysetuuden saannin keston.

Rahoitusvastuun perusteena oleva etuuspäivien kertymä nollautuisi työnhakijan täyttäessä työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon, mitä voidaan pitää erityisesti pienten kuntien/vaikeasti työllistyvien alueella (erityisesti vähäisen yrityskeskittymien alueella) vahingollisena. Käytännössä tämä tarkoittaisi, ettei mm. nykyisenkaltainen kuntouttava työtoiminta olisi enää pienentämässä maksuosuuksia. Myöskään palkkatuettu työ kunnan omaan toimintaan ei olisi mahdollista, sillä jatkossa työllisyysviranomaisena toimiva kunta ei voisi myöntää tätä rahoitusta itselleen.

Esityksessä kaavailtu malli vain työsopimussuhteisen/vast. siihen rinnastettavan asiakastilanteen vaikutus maksuvastuuseen ei ole halutulla tavalla kannustava. Sitä vastoin esitys korostaa käsitystä, etteivät kuntien nykyiset aktivointi- ja muut toimenpiteet olisi riittäviä toimenpiteitä, vaikka näyttöjä tästä sekä ratkaisuksellisesti että numeraalisesti on. Esitys ei tuo lisäarvoa työssäolohtoa alempien toimenpiteiden käytölle, vaikka ne selkeästi voivat olla erityisen vaikean työttömyystilanteen kunnissa käypiä keinoja asiakkaan valmentamiseen vastuunottoon ja työelämävalmiuteen. Mikäli esitystä ei tältä osin korjata, hyvinvointialueiden kytkeytyminen uuteen malliin tulisi ratkaista erityisesti pitkittyvissä asiakastilanteissa siten, että selkeästi sosiaalisen kuntoutuksen/työkokeilun tai muun ratkaisun osalta hyvinvointi-alueen jäsenkunnan asiakkaan palveluvastuu on selkeästi alueella. Järjestämistä vastuu uudistamisessa tulee selkeämmin havainnoida hyvinvointi- sekä mahdollisen uuden työllisyysalueen yhdyspinnat. Matalan kynnyksen työllisyyspalveluiden palveluissa mm. kuntouttava työtoiminta järjestämistä vastuullisuus on selkeä, mutta asiakasohjaus hyvinvointialueelta, peruskunnan ja/tai työllisyysalueen palveluihin on mahdollisuuksiltaan kuvattu vajavaisena.

Hyvinvointialueen yhdyspinta on tärkeä osa koko työllisyyspalveluiden ekosysteemiä, jonka perustehtävänä sekä tavoitteena on synnyttää paikallisesti ja/tai alueellisesti lisää työvoimaa. Työllisyyspalvelut tarvitsevat sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijuutta marginaalissa osassa asiakaskohderyhmää ja osa kohderyhmästä ei tarvitse lainkaan, mutta yhdyspinta on tärkeä kuvata aktiivisena osana palveluekosysteemiä.

Työllisyysalueella toimiva hyvinvointialue tulisi saattaa osavastuulliseksi työllisyyspalveluiden toimijaksi näkyvämmiin myös valmisteluvaiheessa. Hyvinvointialueille tulisi tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystieteiden palveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työ-markkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä vähentäisi kuntien taloudellista rasitetta.

Yhdyspinnassa asiakaslähtöinen lähestyminen palveluiden suunnittelussa myötävaikuttaa kuntataloudessa positiivisesti ja parhaimmillaan luo aitoja mahdollisuuksia asiakkaan etenemisessä työllisyyspalveluiden osalta.

TE-palveluiden rahoitusmallista tulee tehdä nyt esitettyä kannustavampi ilman kuntien rahoitusvastuun merkittävää lisäämistä. Kuntien rahoitusvastuiden tulee olla tasapainossa sen kanssa, missä määrin ne voivat tosiasiallisesti vaikuttaa etuusmenojen pienentymiseen.

Erikseen tulee niin ikään ratkaista, miten kunnille korvataan valmistelusta aiheutuneet kulut. Myrskylän kunta lähtee siitä, että täysin valtiollisena reformina edistetyn hankkeen valmistelu- ja suunnittelutyöstä aiheutunut työ tulee taannehtivasti pystyä hakemaan valtiolta. Erityisesti pienissä kunnissa valmistelutyö aiheuttaa resurssisiirtoa operatiivisista työllisyyspalveluista uudistuksen valmisteluun. Vastuu työttömyyden kustannuksista tulee jo näin valmisteluvaiheessa kattaa kunnille täysimääräisesti tilanteessa, jossa kuntataloutta heikentää jo itsessään myös mm. toteutuva sote-uudistus vaikutuksineen. Jos kuntien nousevia työttömyyden sosiaali-turvakustannuksia tarvitsee kompensoida, sitä ei tule tehdä valtionosuuksien kautta. Myös hyvin-vointialueille tulee asettaa kannusteita työttömyyden hoitoon liittyen.

Esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Siirrot toteutettaisiin liikkeenluovutuksina ja henkilöstöä kohdeltaisiin ns. vanhoina työntekijöinä, jolloin kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun Sopimuskauden jälkeen henkilöstöön sovellettaisiin kunta-alan sopimuksia, jolloin työehdot voisivat muuttua.

Työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyisi kuntiin ja kuntien perustamiin työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaaviin kuntayhtymiin yhteensä noin 4 000 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö. Työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyvä henkilöstö hoitaa tällä hetkellä työ- ja elinkeinotoimiston vastuulla olevia henkilöasiakas-, työnantaja- ja yrityspalveluja sekä niihin liittyviä hallinto-tehtäviä, kuten viestintätehtäviä.

Myrskylän kunta vastustaa henkilöstön siirtoa liikkeen luovutuksena. Ensiksikin valtiollisen reformin vastaanotto-osapuolena kunnat eivät voi riittävällä tavalla valmistautua siihen rahoitukselliseen paineeseen sekä sopimusalaosaamiseen, jota siirtyvä henkilöstö aiheuttaa. Lisäksi kunta-kokeilussa ja TE-palvelujen siirrossa on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Liikkeenluovutuksena tapahtuva henkilöstön siirto merkitsee, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä eikä siirrolle asetettuja tavoitteita voida saavuttaa. On toki tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta tämän vastuuttaminen kunnille on eriarvoistavaa, kun samalla samalla olisi kyettävä järjestelmään toimintoja uudelleen ja mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta.

Rahoituksen osavastuullisuutta tulee tarkastella aktiivisesti työllisyys- sekä hyvinvointialueiden osalta. Kertaluonteisesti toteutetun poikkileikkaustilanteen luoma kuva talouskokonaisuudesta on mahdollisesti vajavainen ja riski-suhdanne altis muuttotrendikkäissä kunnissa.

Siirtyvän rahoituksen koulutuksellisuus on valmisteluvaiheessa jo suunnattava kuntien- ja kaupunkien talousosaajien lisäksi työllisyydenhoidon palvelusubstanssin osajille entistä voimakkaammin. Kuntakentällä talous- sekä työllisyydestä vastaavat viranhaltijat tai toimijat suunnittelevat uudistusta omasta substanssistaan, näiden välttämättä koskaan kohtaavan. Muilta osin katso kohta 4.1, keskeiset ehdotukset.

Uudistukseen sisältyy lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä ehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen

yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kun-taa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojajasyistä.

Lakiesityksessä säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomainen järjestäisi toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Toiminnan järjestämisen suunnittelussa tulee huomioida alueellinen palvelu-tarve ja luoda yhteistyöhön perustuva pohja työskentelyllä niissä kunnissa joissa em. palvelu on suunnittelu- ja/tai kehittämisvaiheessa.

Toimintaedellytykset palvelun mahdollistamisessa tulisi määritellä selkeinä paikkakuntalähtöisinä palvelukokonaisuuksina.

Muilta osin katso kohta 4.1, keskeiset ehdotukset.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

Uudistuksen tavoitteiden jäädessä suppeasti esitellyksi ja työvoimapalvelujen tulevaisuuden vision/strategian puuttuessa perusteluista, keskeisiä ehdotuksia voidaan peilata pääasiallisesti nykytilaan verraten.

Työvoimapalvelujen ohjaukseen ja valvontaan on valtiolle suunniteltu keskeinen rooli. Kuntien itsehallinnollisuus huomioiden ohjausmekanismit jäävät uudistuksessa verrattain ohuiksi valtiolle suunniteltuun rooliin työvoimapalvelujen osalta kokonaisvastuullisena toimijana. Käytännössä valtion heikko ohjausmahdollisuus saattaa haastaa asiakkaiden oikeutta yhdenvertaiseen palveluun. Lainsäädännön ohjausvaikutus kuntien taloustilanteiden muutoksissa on näkynyt heikentyneinä palveluina myös työttömille nykyisten kuntien peruspalvelujen osalta.

Osa asiakkaista tarvitsee sosiaali- ja terveystalouden palveluja työllistymispalvelujen rinnalla tai jopa sijasta. Tähän palvelutarpeeseen soveltuvaa palvelua voi tarjota vain hyvinvointialueet tai soveltuvin osin työ- ja toimintakykyyn liittyvät asiantuntija-arvioinnit/valmennukset. Miten uudistuksessa varmistetaan, että kaikki kohderyhmät tulevat huomioiduksi, kun rahoitus palveluihin tulee kunnille yleiskatteellisena myös palvelujen osalta.

Työvoimapohjan (20.000) ohella tulisi kiinnittää huomiota alueelliseen tarkoituksenmukaisuuteen ja kannustaa yhteistyöhön alueelle jäävän valtiollisen toimijan kanssa, jonka vastuulle jää aluetalouden seuranta ja elinkeinoasiat yleisesti. Lakiehdotuksessa mainitut tehtävien siirrot kunnille luovat alueellamme tilanteen, jossa valtion yrityspalveluverkoston palveluketju katkeaa ja pirstaloituu. Tämä puolestaan saattaa vaarantaa yritysten ja työnantajien työvoimatarpeiden ohella myös kasvun, kehittymisen ja kansainvälistymisen tarpeessa olevien yritysten ohjautumisen oikeiden palveluiden piiriin. Samalla yrityspalveluverkoston rooli yhteisen, maakunnallisen tilannekuvan jakajana ja koordinoijana päättyy ja tämä tehtävä on jaettava jollekin toiselle alueelliselle toimijalle.

Työvoimapohja, luonnollinen työssäkäyntialue ja maantieteellinen yhteys työllisyysalueilla varmistavat nykyisten resurssien kohtuulliset mahdollisuudet onnistua tehtävässään tehtävien siirtyessä kuntiin. Tätä pienempiin alueisiin siirtyessä pitäisi vahvistaa kuntien omaa panosta työllisyydenhoidon resursseihin. Järjestämismvastaan toteuttamistavassa tulee huomioida moninaiset asiakkaat ja asiakaslähtöisten palvelujen yhtäläinen turvaaminen kaikille asiakkaille, niin henkilö- kuin yritysasiakkaille.

4.1.5. AVI:lla on toimivalta valvoa työvoimaviranomaisen järjestämien palveluiden ja niihin liittyvien tehtävän lainmukaista toteuttamista, kuka vastaa asiakkaiden yhdenmukaisten oikeuksien toteutumisesta eri alueilla (esim. työllistymistä edistävien palveluiden laajuus ja laatu, yritysten alueellinen työvoiman saatavuus/elinkeinotoiminta yleensä)? Valvontatehtävän soisi olevan ennakoivaa eikä kanteluista heräävää. Erityisesti muutosvaiheessa onnistumista tukisi systemaattinen sisäinen valvonta ja itsearviointi jonkin ulkopuolisen tahon tukemana.

4.1.6. Muutos valmennusten enimmäiskeston poistosta sekä työkokeilun rajoittamisesta 6 kk:n ovat hyviä muutoksia. Työvoimakoulutusten järjestämis-, toteuttamis- sekä valintavastuu (pl. tutkintotavoitteiset ja tutkinnon osat) työvoimaviranomaisen (kuntien/kuntayhtymien) ohjaako muutos riittävästi huolehtimaan laadunvalvonnasta ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta.

4.1.9 Hyvänä koetaan se, että harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät pysyvät valtiolla, näin saadaan laintulkintaan yhtenäisempää käytäntöä ja ennakoituvuutta.

Someron kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämismvastaan uudistaminen
Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on kannatettavaa, mutta haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia esimerkiksi pienen kaupungin elinvoimaisuuden kasvattamiselle. Esitetty malli järjestämismvastausta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämismvastaan määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa. Järjestämismvastaan ja rahoituksen tulisi olla samalla toimijalla. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista edellyttää etenkin pienen kaupungin osalta yhteistyötä etenkin niiden palveluiden osalta, joissa tarvitaan kun-tien välistä yhteistyötä. Jatkossa on tärkeää varmistaa palveluiden yhdenvertaisuus ja saatavuus sekä saavutettavuus.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismvastuu

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Kuntien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Sopimuksessa määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus -työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen. Someron kaupungin perusturvatoimi pitää tärkeänä, että yhteistyöratkaisut nojaavat luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Esimerkiksi yritykset toimivat omilla luonnollisilla toiminta-alueillaan, jotka usein vaikuttavat myös eri alueilla esiintyviin työssäkäyntialueisiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Uudistusten ei tulisi yhteisvaikutukseltaan aiheuttaa merkittävää painetta kunnallisveroprosentin korottamiselle.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Positiiviseksi voidaan arvioida, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava.

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa, joka on arvioitu vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden Pohjoismaiden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Nähtävissä on etenkin Someron kaupungin perusturvatoimen näkökulmasta, että resurssi on ollut alimitoitettu. Tarpeellista on, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määritellään vähintäänkin vuoden 2023 toteuman sekä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Someron kaupungin, niin kuin monen muunkin pienen kunnan ja kaupungin ikääntyvän ikärakenteen johdosta rahoitusta ei koeta oikeudenmukaiseksi. Suhdeluvun tulisi olla lähempänä toisiaan 50/50 tai jopa 40/60. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä yllättävien tilanteiden (esim. epidemiat) taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien keskinäisellä yhteistyöllä on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Mallin heikkoutena voidaan pitää sitä, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Siirtymäaika

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perusturva kompensatio ei huomioi väestön kasvun tai vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensation jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muut-toliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Palkkatukityöllistäminen on ollut merkittävä työllistämistoimi. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin. Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, olisi kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Palkkatukea vastaava työllistämistukielementti tulisi saada myös kuntien käyttöön.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuukysymysten jakautuminen ja määrittelemisen voi osoittautua ongelmalliseksi

esimerkiksi maantieteellisesti laajan ja heikkojen julkisten kulkuyhteyksien omaavan pienen kaupungin palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Palveluiden tulisi muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eikä kuntakohtaisesti yksilöityä tietoa ei ole ollut saatavilla.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle. Tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Tärkeänä pidetään, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat eri suuruisia. Henkilötyövuosimäärät pitäisi olla saatavilla kuntakohtaisesti arvioituna.

Lakia uudistaessa korostetaan yhdenvertaisuutta. Siksi on tärkeää, että yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturva saatetaan yhdenvertaiseksi muiden kanssa.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Rekisterinpitäjäys

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämistä vastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä

suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin, mikäli järjestämisvastuu on siirretty kyseiseen organisaatioon. Rekisterinpitäjyys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä. Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi. Vastuukysymykset tulisi ratkaista.

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Ehdotetun sääntelyn suhdetta kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin on epäselvä.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Perusteltua on, että perusta tiedonvaihdolle vahvistetaan.

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Terveydenhuollon palveluihin osallistumisen velvoittavuus aiheuttaa erityistä epäsuhtaa viranomaisen ja rekisteröidyn välille monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Terveystietojen käsittelyssä tämä on otettava huomioon ja varmistettava, ettei työllisyyspalvelun asiakkuus vaaranna potilaan oikeuksien toteuttamista. Hoitosuhteen keskeytyminen tai tietystä terveydenhuollon palvelusta kieltäytyminen eivät saa aiheuttaa työttömyysetuuden menettämistä.

Kouvolan kaupunki

21.6.2022

Lakiluonnoksen lähtökohtana ovat järjestämisvastuu työvoiman määrän mukaan ja poikkileikkaustilanteen mukainen rahoituksen kompensatio eivät ota huomioon maan sisäistä muuttoliikettä ja talouden syklisyyttä. Sekä muuttoliike että talouden syklisyys kohtelevat kuntia hyvin eri tavoin, ja ehdotettu kompensatiomalli tuottaa voittajia ja häviäjiä johtuen valituista malleista. Kouvolan kaupunki on Kuntaliiton lausunnon kanssa samaa mieltä rahoituksen toteutumisen osalta siitä, että 50 % muodostuisi työkäisestä väestöstä ja 50 % työttömistä. Näin ollen rahoitusmallista saataisiin yhdenvertaisempi eri puolilla maata. Palkkatuen poistaminen kunnan työllisyshoidon keinovalikoimasta tulee nostamaan työttömyysastetta niissä kunnissa, jotka tätä keinoa ovat käyttäneet työllisyyden edistämiseen. Tässä suhteessa kunnat ovat hyvin erilaisia. Kouvolassa palkkatukityöllistäminen vaikuttaa kuukausitasolla lähes 0,5 % työllisyysasteeseen, joissakin kaupungeissa palkkatukityöllistäminen on lähes olematonta, joten työttömyysaste ei siellä myöskään nouse muutoksen takia. Ehdotettu malli tulee työttömyysasteen kautta rankaisemaan niitä kuntia, jotka ovat käyttäneet merkittävässä

määrin palkkatukea työllisyshoidon menetelmänä. Kunnat joutuvat arvioimaan uudelleen sitä, onko määräaikaisiin työsuhteisiin työllistäminen kunnan tehtäviin kokonaistaloudellisesti järkevä panostus työllisyshoitoon. Tämä vaikuttaa mm. nuorten työpajan tarjoamiin palkkatukitoihin ja oppisopimuksiin, ja pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuteen ylipäänsä työllistyä. Kuntien palkkatukityöllistämisen suoraan korvaavaa menetelmää ei ole näköpiirissä. Tältä osin on vaarana, että tältä osin lakiehdotus uhkaa tuottaa suhdanteista riippumattoman kasvun työttömyysasteessa. Esityksessä tulisi tarkastella uudelleen kohtaa, jossa kunta ei voisi jatkossa palkata palkkatuelle henkilöitä työhön. Tällä toiminnalla on ollut yksilön kannalta merkittävä työllistävä vaikutus ja kunnan kannalta se on selvästi elinvoimaa ja työttömyyttä vähentävä asia. Malli tulisi rakentaa niin, että tämä toiminta mahdollistuu myös jatkossa kunnille.

Lakiluonnoksessa monialaisen tuen yhteistoimintamalli ei mainitse kuntaa lainkaan. Kunta on osallisena ainoastaan työvoimapalveluiden tuottajana. Näin kaavailtu työllisyshoidon ekosysteemi jää saavuttamatta pelkästään tietoturvan asettamien rajoitusten takia. Asiakkaiden ohjaaminen palveluista toiseen ei onnistu, jos hallinnolliset rajat laaditaan niin, että jokaisessa siirtymässä asiakas voi pudota palveluketjusta, koska tietoturva estää tietojen vaihdon. Jo nyt on selvästi näkyvissä, että siirtymät palvelusta toiseen tuottavat putoamisia sekä nuorten että aikuisten palveluissa. Monialaisen tuen yhteistoimintamallissa on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki toimijat, jotka palveluketjussa toimivat, on myös mainittu. Tässä myös 3-sektorin huomioiminen olisi aiheellista.

Etelä-Savon ELY

21.6.2022

4.1.11 Muutokset ELY-Keskuksen ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Etelä-Savon ELY-keskus on mukana ELY-Keskusten yhteisessä lausunnossa ja lausuu lisäksi TE-asiapalvelukeskuksesta seuraavaa:

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on mainittu, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toiminnot siirtyisivät pääosin kehittämisen- ja hallintokeskukselle. TE-asiakaspalvelukeskus on TE-toimistojen ja ELYjen yhteinen asiakaspalvelukeskus palvelun valtakunnallisesti kaikkia asiakkaita ja toimijoita, kuten muita viranomaisia ja työttömyyssetuuksien maksajia. Yksikkö toimii aidosti monipaikkaisesti ja mm. johtaminen, työvälineet, laatutekijät ja prosessit on kehitetty määrätietoisesti huomioiden lainsäädännölliset määritteet. Valtakunnallisia puhelinpalveluja on tarjottu vuodesta 1994. TE-asiakaspalvelukeskukseen tarjottiin vuonna 2021 n. 900.000 puhelua ja chat-kontaktia.

Tulevaisuuden palvelumallia tukevan ratkaisun valossa näemme hyvin tärkeänä, ettei hallituksen esityksessä vaaranneta hallinnonalan jo olemassa olevat, erittäin hyvin toimivat, keskitetyt palvelurakenteet ja osaaminen. Tehokkuusnäkökulma ja palvelun tasalaatuisuus on tärkeä säilyttää. Asiakaspalvelukeskuksen toiminta on kaikille mittareilla ollut menestyksellistä. Palvelut on tuotettu erittäin asiakaslähtöisesti, hyvin lähellä asiakasrajapintaa. Etelä-Savon ELY-keskus näkee että keskitettyjen palvelujen tuottamista olisi tarkoituksenmukaista jatkaa Etelä-Savon ELY-keskuksen vastuulla. Toiminnalla on ollut merkittävä lisäarvo Etelä-Savon ELY-Keskukselle, mikä on näkynyt mm. kyvykkyytenä kehittää valtakunnallisia neuvontapalveluita.

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämistä vastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämistä vastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämistä vastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjausrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

On ymmärrettävää, että kuntia painostetaan palveluiden tehokkaaseen järjestämiseen, tuottamiseen ja käyttöön, mutta työllisyyspalvelukokonaisuudet tulisi nähdä kokonaisuutena. Jo nyt tunnustetaan, että emme kykene tunnistamaan ostopalveluiden vaikuttavuutta työnhakija-asiakkaan työllisyshoidon kokonaisuudessa. Rahoitusvastuun laajentaminen palvelussa oleviin on siten osin absurdi, kun jatkossa kunta joutuisi kustantaa paitsi kuntaosuuden, että maksaa ostopalvelusta, jota asiakkaille tuotetaan. Kun työllisyyspalvelut tulevaisuudessa jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kesken, ja esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan osalta tuottaminen ja järjestäminen on hyvinvointialueilla, eikö olisi luonnollista, että kustannus pitkään työttömänä olleiden osalta olisi hyvinvointialueella? Eli valta sekä vaikuttamismahdollisuudet, että siitä seuraava (kustannus)vastuu olisi aidosti samassa paikassa.

Esityksessä otetaankin kantaa hyvinvointialueiden ja työttömyysetuuksien rahoituksen väliseen yhteyteen, mitä pidämme hyvänä nostona. On esitetty, että hyvinvointialueille kohdennettava rahoitusvastuu työttömyysetuusmenosta voisi vahvistaa niiden ja kuntien välistä yhteistyötä erityisesti monialaista palvelua tarvitsevien työttömien työllistymisedellytysten parantamisessa ja saattaisi vahvistaa työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävien ja tätä kautta työllisyyden edistämistä tukevien sosiaali- ja terveystyöpalveluiden resursointia hyvinvointialueella. Tältä osin esitys on erittäin kannatettava.

Ohjaamojen ja TYP-toiminnan uudistaminen on odotettua. Kuntakokeilun alkaessa Ohjaamotoiminnoilla on ollut pelko, että kuntakokeilut peittävät ne toiminnoillaan alleen. On hyvä, että lainsäädäntö ottaa kantaa Ohjaamon toimintaan siten, että siitä tehdään luonteva osa tukea tarvitsevien nuorten palvelua. On myös äärimmäisen tärkeää, että TYP-asiakkuuden kriteerejä on tarkennettu ja asiakkaan palvelutarve ohjaa palveluun pääsyä, ei vain mekaanisesti asetettu työttömyyden kesto.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin kuntien työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta. Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-alueita kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Riittävän työvoimapohjan lisäksi työllisyysalueelta edellytettäisiin, että se muodostaa maantieteellisesti yhtenäisen alueen, joka on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva.

Koska kysymys olisi kuntien lakisääteisestä yhteistoiminnasta, järjestämisvastuu tulisi antaa yhdelle kunnalle (vastuukunta) tai tehtävää varten tulisi perustaa kuntayhtymä. Kuntien tulisi neuvotella uusia yhteistoimintasopimuksia, joko kuntayhtymän tai yhteisen toimielimen perustamiseksi. Työllisyysalueiden muodostuminen ja määrä riippuisi kuntien päätöksistä. Osassa tulevia työllisyysalueita voi esimerkiksi kuntakokeilujen seurauksena olla alustavia yhteistyösuunnitelmia työllisyysalueen muodostamiseksi

Järjestämisvastuun osalta on tärkeää huomioida se, miten TE-palveluiden siirto kuntiin näyttäytyy taloudellisesti. Järjestämisvastuun mukaisiin tehtäviin kohdistuvat menot kohdistuvat järjestäjälle. Uuden valtiosuustehtävän mukana tulevat valtiosuuskriteerit, josta 70% määräytyy työikäisten (18-64 vuotta), 30% laajan työttömyyden sekä vieraskielisyyden mukaan. Kuntien tulee päästä sopimuksellisuuteen keskenään 31.10.2023 mennessä.

Mikäli kunta tulee järjestämään työvoimapalvelut itsenäisesti tai vastuukuntana yhteistoimintasopimuksen perusteella muiden kuntien puolesta, tehtävän siirtyminen tarkoittaa muutoksia kunnan organisaatioon ja toimielimiin. Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa kunnissa siten, kun laissa työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella säädetään. Kunnan hallintosääntöjä olisi muutettava sekä tehtävä päätökset siitä, mikä toimielin ottaa vastatakseen uudet tehtävät. Myös viranhaltijoiden tehtävien muutoksia tulisi todennäköisesti tehtäväksi. Työvoimapalvelut huomioitaisiin myös kuntastrategiassa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun tulisi olla kuntakohtaisia. Perustettavat työllisyysalueet huolehtivat tehtävän hoitamisesta, joten koemme, että ehdotetuilla valvontaelimillä on reagointikyky mahdollisiin haastekohtiin.

Työntekijän oleskeluun liittyvät lupa-asiat tulisi olla sillä toimijalla, jolla on realistinen mahdollisuus suoriutua tehtävästä. Näin ollen voidaan kysyä, onko Maahanmuuttovirasto tässä kohtaa oikea taho.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Vaatimus 20 000 työvoimapohjasta järjestämisvastuun osalta ei näin ollen ole välttämätön.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Etelä-Karjalan maakunnassa vain Lappeenrannan kaupunki täyttää tämän työvoiman määrään

liittyvän vaatimuksen yksinään. Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaan yhteistoiminta-alueetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta. Etelä-Karjalassa on jo käynnistetty TE2024-uudistuksen valmistelu maakunnalliselta pohjalta ja alueen kunnat ja kaupungit ovat tehneet jo nyt alustavat sitoumukset alueelliseen valmisteluun ja valmistelun resurssointiin sitoutumiseksi. Työllisyysalueen muodostavien kuntien onkin jo olemassa olevan lainsäädännön pohjalta mahdollista sopia työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Perustuslaki ja säätämisyjärjestys

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämisestä ja saatavuudesta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Mikäli työvoima- ja yrityspalvelujen uudistukseen tarvittaisiin valtion valvontaroolia, tulisi se siirtää aluehallintovirastolle ja/tai kunta- ja aluehallinnon asioista vastaavalle ministeriölle.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lappeenrannan kaupunki pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. On kuitenkin huomioitava, että jo vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden Pohjoismaisen asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin lähempänä siirtovuoden toteumaa.

Esityksessä ehdotettu palveluiden rahoituksen kohdentaminen valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen on ymmärrettävä ja kannustaa kuntia panostamaan työllistämiseen, kun kriteeristöistä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia määräytyisi laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Lappeenrannan kaupunki puoltaa kuitenkin Kuntaliiton esitystä kasvattaa laajan työttömyyden käsitteen painoarvoa vähintään 50 %:iin. Tällöin työttömyyden heikentyessä valtion rahoitusosuus kasvaisi hieman enemmän. Samalla työikäisen väestön säilyminen 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Lappeenrannan kaupunki huomauttaa, että hallituksen esityksestä jää kokonaan puuttumaan kuntien talouden turvaaminen laajan taantuman tai muun työttömyyden voimakkaan kasvun tilanteessa. Hallituksen esityksessä tulisikin sisällyttää kunnalle jokin turvaava mekanismi

ennakoimattomiin poikkeuksellisiin tilanteisiin äkillisen rakennemuutoksen mekanismin ja erikseen säädetyn harkinnanvaraisen valtionosuuden (10 Me koko maan tasolla) rinnalle.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen ja kannusteeseen palkata normaalin rekrytointiprosessin kautta vaikeimmin työllistettäviä. Laajan työttömyyden kriteerissä tulisikin huomioida kunnan itselleen työllistämät työttömät työnhakijat. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Näkemyksemme mukaan kompensointiin tulisi tehdä vuosittainen indeksitarkistus, jotta kompensoinnin taso ei vuosien saatossa heikkene.

Uudessa mallissa, jossa palvelujen järjestämistä vastuu siirretään kunnille, työmarkkinatuen kuntaosuuksien eli ns. sakkomaksujen kerääminen herättää kysymyksiä. Onko edelleen tarpeen pitää yllä hallinnollisesti työllistävää järjestelmää, jossa valtio rahoittaa valtionosuuksilla kuntien työllisyystoimia ja samalla kerää rahoitusta pois kunnilta sakkomaksuilla? Pelkkä työllistäminen ja sen kautta saatava verotulo olisi riittävä kannustin kunnille työllistää ja satsata alueensa elinvoimaisuuteen. Järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta uudessa mallissa tulisi selvittää.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoitusvastuun laajeneminen kattamaan kaikki työttömyysturvamuodot on merkittävä muutos ja sen vaikutuksia kuntatalouteen ei pysty ennakkoon arvioimaan, kun vielä huomioidaan hallituksen esityksen mukainen esitys, jonka mukaan kunnan rahoitusvastuu ei enää katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Vaikutuksia kuntatalouteen on mahdotonta arvioida koska kokonaisuuteen vaikuttavat myös lukuisat muut päällekkäiset lakimuutokset (palkkatuki, kotouttamislainsäädäntö jne.). Kaikkia uudistuksia ei tulisikaan toteuttaa samaan aikaan, vaan esimerkiksi rahoitusvastuuseen liittyvä muutos tulisi siirtää (siirtymäaika), jolloin uusilla työvoimaviranomaisilla olisi aikaa selättää hallinnollisen uudistuksen tuomat mahdolliset haasteet.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksen mukaan kuntapohjaisen työvoimaviranomaisen tulisi järjestää nykyisten julkisten työvoimapalvelujen kaltaisia palveluja mm. työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Siirtyvät tehtävät ja niihin liittyvä lainsäädäntö ovat kunnille uusia. Kunnat, jotka eivät ole työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa, eivät ole olleet järjestämistä vastuussa siirtävistä palveluista. Siirtyvien palvelujen yksityiskohtainen arviointi on näin ollen haastavaa. Esityksestä ei myöskään käy riittävän yksityiskohtaisesti ilmi, mitkä palvelut siirtyvät

kunnille tai mitkä palvelut jäävät valtion vastuulle. Näiltä osin esitystä tulee täsmentää.

Lappeenrannan kaupunki haluaa korostaa, että uudistuksen tavoitteena tulee olla järjestämistä vastuun hallinnollisen siirron lisäksi palvelujen ja palveluprosessien uudistaminen huomioiden kuntien nykyisten tehtävien ja vapaaehtoisten tehtävien tarjoamat mahdollisuudet.

Siirtyvien tehtävien epäselvyyden lisäksi myös kunnille siirtyvän henkilöstön määrä jää epäselväksi ja siirtojen taustalla käytettävän työaikakirjauksen todentaminen epävarmaksi. Siirtyvän henkilöstön lukumäärät vaihtelevatkin esityksen eri kohdissa. Ennenjärjestämistäsiirtoa, tulee olla aukoton varmuus ja valtakunnallisesti yhdenmukainen käsitys siirtyvistä henkilöistä ja tehtävistä.

Esityksessä valtiolle jäävissä tehtävissä on sellaisia tehtäviä, jotka tulisi pikemminkin siirtää suoraan vuoden vaihteessa perustettaville hyvinvointialueelle (Onni-toiminta). KEHA-keskuksen eli kehittämis- ja hallintokeskuksen rooli nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen (ONNI-toiminta) valmennuksen koordinoinnissa, jää perustelematta. Yhteys hyvinvointialueen palveluihin tulee säilyttää nuorten psykososiaalisen tuen osalta ja turvata rahoitus kaikille alueille. Esityksen mukainen tarveharkinta voi pahimmillaan johtaa alueelliseen epätasa-arvon kasvamiseen, tarpeiden painottuessa kasvukeskuksiin.

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta ja tietosuojat Lappeenrannan kaupunki viittaa lausunnossaan näiltä osin Kuntaliiton lausunnossa esiin nostettuihin huomioihin. Kaupunki haluaa kuitenkin nostaa esille sen, että sekä työnhakijoita että yrityksiä koskevien asiakastietojen tulee liikkua eri alueiden välillä ilman tietosuojatestejä. Käyttötarkoitusten tulee olla määritelty riittävän laajasti, jotta kuntien ja myös hyvinvointialueiden palveluekosysteemiä voidaan laajasti hyödyntää.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin; Yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut

Huomioiden kuntien vapaaehtoiset yritys- ja elinvoimapaalvelut, jää hallituksen esitys laihaksi yrityspalveluja koskevien muutosten näkökulmasta. Esityksen mukaan yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina, osana niiden yrityspalvelujen kokonaisuutta. Yritysten kehittämispalvelut ja rahoitustehtävät tulisi harkita siirrettäväksi paikallistasolle eli kuntiin tuotettavaksi samaan tapaan kuin muutkin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Pelkkä starttirahan jakaminen ei takaa yritysten näkökulmasta toivottua palvelujen ja tukimahdollisuuksien yhdenluukun periaatetta.

Lain vaikutusarvioinnissa todetaan, että työvoimapaalvelujen hankintatoimen ja palveluiden järjestämistäsiirto kunnille edistäisi alueellisten yrityspalveluiden ja osaamispalveluiden rajapinnan lähentämistä. Työvoimapaalvelujen järjestäminen lähellä kunnan tuottamia elinkeinopaalveluita sekä työvoimapaalvelujen ja muiden kunnan järjestämien palveluiden yhdistäminen tapauskohtaisesti mahdollistaa uudenlaisten palvelukokonaisuuksien hyödyntämisen ja yritys- ja asiakaslähtöisten rekrytointipalvelujen tai osaamispalvelujen tuottamisen. Vastuu näiden palvelujen yhteensovittamisesta jää kunnille vapaaehtoiseksi tehtäväksi.

ELY-keskukset haluavat yhteisessä lausunnossaan nostaa esiin erityisesti seuraavat näkökulmat ja huomiot esityksen keskeisistä ehdotuksista.

Uudistuksen perusteet

ELY-keskukset pitävät esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palveluiden järjestämiselle ja palveluprosessien toteuttamiselle. Esityksessä luonnosteltu työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne kuntapohjaisina työllisyysalueina on jossain määrin ristiriitainen yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen.

ELY-keskusten alueellinen työllisyystehtävä

ELY-keskukset hoitavat nykyisin niille erikseen säädettyjä tehtäviä työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys -toimialalla. Kyseiset tehtävät ovat merkityksellisiä alueellisen työllisyystehtäväkokonaisuuden kannalta. Toimialaan liittyvät tehtävät siirtyisivät esityksen mukaan pääosin kunnille tai KEHA-keskukselle. ELY-keskukset kuitenkin katsovat, että valtion aluehallinnossa tulisi jatkossakin olla työllisyystehtävää lakisääteisesti hoitava viranomainen. Tässä aluekehitystehtävässä yhdistyisivät sekä elinkeinopolitiikan että työvoimapolitiikan näkökulma. Mikäli tätä roolia ei ELY-keskusten tehtävissä säilytetä, alueellinen näkökulma ja tietopohja työllisyystehtävän hoitamisessa ja osaamisen kehittämisessä jää pahoin puutteelliseksi.

Palvelumarkkinat

ELY-keskukset näkevät esityksen selkeänä puutteena sen, ettei siinä kuvata tai käsitellä lainkaan nykyistä TE-palveluiden tuottamisen tapaa ja siihen liittyvää osaamispääomaa tai arvioida muutoksen vaikutuksia palvelumarkkinoihin ja palveluita tuottaviin yrityksiin. Esityksen mukaan tulevilla työvoimaviranomaisilla on erittäin paljon vapauksia palvelujen tuottamistapojen osalta ja mahdollisuus tuottaa kaikki palvelu omana tuotantona. Tästä syystä olisi erittäin perusteltua tarkastella muutoksen vaikutuksia myös palveluntuottajiin ja palvelumarkkinoihin. Mahdolliset vaikutukset palvelumarkkinoihin heijastuvat suoraan myös henkilöasiakkaisiin ja heidän saamiinsa palveluihin. Häiriöt palvelumarkkinassa voivat muodostaa riskin kansalaisten yhdenvertaisuudelle ja tasa-arvolle palveluiden saatavuuden näkökulmasta.

Siirtymäkausi ja siirtymän resursointi

ELY-keskukset ovat huolissaan siitä, että esityksen mukaisen muutoksen kokonaisvaikutuksia ei ole riittävästi tunnistettu ja että muutoksen hallittuun läpiviemiseen ei ole riittävästi varauduttu. ELY-keskukset näkevät, että kyseessä on niin laaja ja rakenteita uudelleenjärjestävä muutos, että ei valmistelun yhteydessä ei voida puhua vain siirtymäajankohdasta vaan pitäisi tarkastella useamman vuoden siirtymäkautta. Aktiivisen muutosvaiheen voi olettaa kestävän vähintään vuoteen 2028. Tälle muutosvaiheelle on varattava myös riittävä toiminnallinen ja taloudellinen tuki.

Hankintojen ja rahoituksen siirtyminen työllisyysneuvoston alueelle vaatii perusteellista yhteistä jatkovalmistelua ELY-keskusten kanssa, jotta palvelujen saatavuus ei vaarannu muutosvaiheessa. Siirtyvien hankintasopimusten kartoittaminen ja siirtoneuvottelut voidaan aloittaa vasta työllisyysalueiden selvittyä. Mikäli sopimusten siirtoon liittyy epävarmuustekijöitä, on todennäköistä, että ELY-keskukset vastuullisina hankintayksikköinä pyrkivät päättämään sopimukset 30.11.2024 mennessä. Hankintavastuun siirtymisen osalta olisi tärkeää luoda toimintamalli, jolla vuoden 2025

palveluhankinnat valmistellaan. Lisäksi tulisi arvioida, onko tarve varata määrärahaa mahdollisiin valtiolle jääviin vastuiden hoitamiseen, joita myöhemmin tehtävän kartoituksen perusteella ei ole mahdollista siirtää tai pilkkoa tuleville työvoimaviranomaisille.

Henkilöstön asema

ELY-keskukset pitävät tärkeänä ELY-keskuksista siirtyvän henkilöstön osallistamista muutosohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon. ELY-keskuksista kuntiin siirtyvät henkilöt ovat hankintojen asiantuntijoita, osin hyvin erikoistuneitakin hankinta-asiantuntijoita, joiden osaamisen käyttäminen täysimittaisesti osaamista vastaaviin tehtäviin ja tilanteisiin tulee varmistaa. Muutosohjelman ja henkilösiirtojen keskiössä tulee olla osaamisen siirtyminen ja kehittyminen edelleen uudistuksen toimeenpanossa.

KEHA-keskus

21.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut ja ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan työllisyyden edistämisen tehokkuuden seurannan sijasta tarkoituksenmukaisempaa olisi määrittää valtion vastuulle työllisyyden edistämisen tuloksellisuuden seuranta. Tuloksellisuus käsitteenä kattaa tuottavuuden, vaikuttavuuden, kustannusvaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäksi myös laatu- ja näkökulman.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä voisi olla yksittäisellä kunnalla omalla alueellaan tai yhdellä työllisyysalueen kunnalla tai kuntayhtymällä kaikkien työllisyysalueen kuntien puolesta. Työllisyysalueen kuntien tulisi toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle sopimus yhteisestä toimielimestä (vastuukuntamalli) tai kuntayhtymän perussopimus kahden viikon kuluessa sopimuksen hyväksymisestä. Myös kunnan, joka järjestämisvastuulle säädettyjen edellytysten täytyessä päättäisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, tulisi toimittaa päätös asiasta työ- ja elinkeinoministeriölle kahden viikon kuluessa päätöksen tekemisestä. Kuntien tulisi toimittaa edellä mainitut sopimukset tai päätös kuitenkin viimeistään 31.10.2023. Esitysluonnoksen mukaan lait tulisivat pääosin voimaan 1.12.2024.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun kriteereitä, järjestämisvastuullisista tahoista sopimista, ilmoitusvelvollisuutta ja valtioneuvoston päätöksenteko-oikeutta koskevat säännökset on esitetty tuleviksi voimaan 1.4.2023. KEHA-keskus toteaa, että muutokseen liittyen yhteistoimintaneuvottelut voitaisiin siten toteuttaa suunnitellun aikataulun mukaisesti elokuusta 2023 alkaen.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämisestä vastuussa olevan työvoimaviranomaisen (kunta tai kuntayhtymä) tulisi tarjota palveluja henkilöasiakkaille, joilla on koti- tai toimipaikka työvoimaviranomaisen toimialueella (ao. Kunta tai työllisyysalue). Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa

säännönmukaisesti tai pidempiaikaisesti esitysluonnoksessa mainituista syistä. Henkilöasiakas voisi hakeutua työvoimakoulutukseen riippumatta siitä, mikä taho on sopinut sen järjestämisestä.

KEHA-keskus toteaa, että esitys muuttaa nykytilannetta, jossa henkilöasiakkaat ovat voineet asuinpaikastaan riippumatta valita alueellisen TE-toimiston, jossa asioivat ja hakevat sekä saavat työvoimapalveluita. Ottaen huomioon työmarkkinoiden kohtaantoon sekä alueelliseen että ammatillisen liikkuvuuteen liittyvät haasteet KEHA-keskus ilmaisee huolensa siitä, että ehdotettu sääntely ei tältä osin riittävällä tavalla tue työvoiman liikkuvuutta. Lisäksi esitetty velvoite henkilön kotikunnalle korvata henkilölle annetuista työvoimapalveluista aiheutuvat kustannukset palvelut antaneelle työvoimaviranomaiselle lisää hallinnollista työtä ja kustannuksia nykytilanteeseen verrattuna.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta on valtiolla. Valtion osalta toimijaksi on mainittu kuitenkin vain työ- ja elinkeinoministeriö sekä alueellisten yhteistyö- ja seurantakeskustelujen osalta lisäksi ELY-keskus.

Luonnoksessa laiksi ELY-keskuksista annetun lain muuttamisesta (3 a §) KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi mm. vastata työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa, hoitaa valtakunnallisia palveluja, joilla edistetään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta (kansainvälisen rekrytoinnin palvelut), hoitaa työttömyysturvalain 11 luvussa sille säädetyt tehtävät, hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja sekä hoitaa muita erikseen säädetyjä tai työ- ja elinkeinoministeriön määräämiä tehtäviä.

Huomioiden KEHA-keskukselle esityksessä suunnitellut tehtävät KEHA-keskus katsoo, että KEHA-keskuksen roolia tulisi selkiyttää työvoimapalvelujen ohjauksen ja valvonnan näkökulmasta. KEHA-keskus vastaisi ehdotetun sääntelyn perusteella osaltaan työvoimapalvelujen seurannasta ja arvioinnista.

Ottaen huomioon KEHA-keskukselle suunnitellut tehtävät myös KEHA-keskuksen tulisi osallistua työvoimaviranomaisten kanssa käytäviin alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin, samoin kuin valvovan roolin saavan aluehallintoviraston. Myöhemmin esityksessä on todettu myös KEHA-keskuksen rooli neuvottelukunnassa, jota KEHA-keskus pitää erittäin hyvänä asiana.

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät

KEHA-keskus pitää perusteltuna hallituksen esitysluonnoksen ehdotusta harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyttämisestä valtakunnallisesti keskitettynä toimintona soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden, ja työttömyysturva-asioiden viivytyksettömän käsittelyn sekä tehtävien vaatiman asiantuntijuuden turvaamiseksi. Tehtävien keskittäminen KEHA-keskukseen lisää myös mahdollisuuksia edistää digitalisaatiota ja automatisaation hyödyntämistä työttömyysturvaprosessissa.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

KEHA-keskus pitää kannatettavana, että valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin sisältyvän palvelualustan, asiakastietojen käyttötarkoituksen ja käsiteltävien tietojen osalta ehdotettu sääntely vastaisi pääosin toukokuussa 2022 voimaan tullutta sääntelyä.

KEHA-keskus pitää tarkoituksenmukaisena esitystä siitä, että KEHA-keskus vastaisi jatkossa työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä ja työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskus tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että valtion työllisyysviranomaisille tarjoama ratkaisu olisi kokonaisratkaisu. KEHA-keskus ei pidä mahdollisena vaihtoehtoa, jossa KEHA-keskuksen ylläpitämä asiakastietojärjestelmä räätälöitäisiin vastaamaan erikseen jokaisen työvoimaviranomaisen yksilöllisiin tarpeisiin eikä KEHA-keskus myöskään pystyisi vastaamaan pyyntöihin koskien yksilöllisiä integraatoratkaisuja, esimerkiksi jos työvoimaviranomainen haluaisi kytkeä oman ajanvarausjärjestelmänsä KEHA-keskuksen ylläpitämään järjestelmään.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että KEHA-keskus vastaisi tietojen luovuttamisesta niille kolmansille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja työvoimapalvelujen asiakkaista. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan jokaisella työvoimaviranomaisella tulee olla mahdollisuus luovuttaa kyseisen työvoimaviranomaisen asiakkaan tietoja kolmansille tahoille, joilla on oikeus tietojen saantiin. Tietojen luovuttamistehtävän keskittäminen ainoastaan KEHA-keskukselle edellyttää tehtävään erikseen nimettyjä henkilöitä ja KEHA-keskuksen resurssien lisäämistä.

KEHA-keskus toteaa, että asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden tulisi sisältää myös tulorekisteristä haettavat tiedot ja niiden hallinta. KEHA-keskus vastaisi tietoluvasta ja rakentaisi järjestelmään liittymät tiedon käyttöön. Kunnat voisivat hyödyntää tietoja. Mikäli kunta haluaisi järjestää työvoimapalveluja omilla järjestelmillään, tulisi tulorekisteristä haettavien tietojen vastata valtion tarjoamaa profiilimäärittelyä.

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Esitysluonnoksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetusta laista kumottaisiin työ- ja elinkeinotoimistoja koskevat säännökset. Tästä johtuen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen nimi muutettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukseksi.

KEHA-keskus pyytää huomioimaan, että KEHA-keskukselle on esitetty uudistuksessa uusia tietojärjestelmätehtäviä kuntien ja työllisyysalueiden työvoimaviranomaisille sekä myös kokonaan uusia työvoimapalveluihin liittyviä tehtäviä. Näin ollen esitetty nimi, ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus, ei kuvaa riittävällä tavalla KEHA-keskuksen koko toimintaa, tehtäväkenttää ja kumppaniverkostoa uudistuksen jälkeen. Kuvaavampi nimi virastolle olisi esimerkiksi: Työllisyyden ja ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus tai Työvoimapalveluiden ja ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus.

Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskuksen tehtävänä olisi jatkossa tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa. KEHA-keskus tuottaisi tietoa työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Myös työvoimaviranomaiset voisivat hyödyntää KEHA-keskuksen tuottamaa tietoa työvoimapalvelujen järjestämisessä.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että tuloksellisuus on organisaation tai sen yksikön kokonaistavoitteiden saavuttamista ilmaiseva yläkäsite. Tuloksellisuus jaetaan neljään pääulottuvuuteen, jotka ovat vaikuttavuus, palvelukyky, aikaansaannoskyky sekä tuottavuus ja taloudellisuus. Tuottavuus on tuotosten ja panosten suhde, kun panokset ilmaistaan tuotannontekijöinä (LKM/HTV). Taloudellisuus on tuotosten ja panosten suhde, kun panokset ilmaistaan rahana. Taloudellisuutta voidaan ilmaista muun muassa tuotosten yksikkökustannuksina (kulut yhteensä/suorite). Jotta tuottavuutta ja taloudellisuutta voidaan mitata ja tuloksia vertailla, tulee työvoimaviranomaisille määritellä yhtenäiset mitattavat seurantakohteet sekä asettaa velvoite ao. seurantakohteiden käyttämiseen. Kuntien panoksista työvoimapalveluihin tulisi saada tietoa esim. yhtenäisten toimintokoodien tai muiden seurantakohteiden kautta, joita työvoimaviranomaisten tulisi velvoittaa käyttämään. Tällöin kustannukset, sekä henkilötyön että ostopalveluiden osalta saataisiin kattavasti ja vertailukelpoisesti raportoitua. Valtiokonttori on ainakin jonkin verran yhtenäistänyt kuntien raportointia, mutta uudistuksen yhteydessä tulisi varmistaa tarvittava ja riittävä seuranta työvoimapalveluiden osalta.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään yritysten kehittämispalvelujen maksatuksen siirtoa KEHA-keskuksesta ELY-keskukselle. KEHA-keskus toteaa, että esitetyllä muutoksella ei ole kytköstä TE-palveluja koskevien tehtävien siirtymiseen kuntien hoidettavaksi. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että tehtävää hoidetaan jo nykyisin valtakunnallisesti keskitettynä tehtävänä KEHA-keskuksessa, eikä siirtämällä tehtävä ELY-keskuksen hoidettavaksi ole saavutettavissa lisähyötyjä toiminnan yhtenäisyyden ja tehokkuuden näkökulmasta. Kun esitysluonnoksessa esitetään KEHA-keskuksesta siirrettäväksi iso osa maksatustehtäviä työvoimapalvelujen mukana kuntiin, KEHA-keskus pitäisi tarkoituksenmukaisena pikemminkin tarkastella valtiolle jäävien maksatustehtävien kattavampaa kokoamista KEHA-keskukseen kuin niiden hajauttamista edelleen myös valtion eri viranomaisten kesken.

Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija 21.6.2022
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen
Valtiolla tulee jatkossakin olla kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Kuntapohjainen työvoimapalvelumalli nähdään erittäin hyvänä, mutta mitä tiukemmin määritellään vastuita, päätetään rahoituksesta kaukana operatiivisesta toiminnasta ja rakennetaan useiden kuntien kattavia suuria työllisyys- tai työssäkäyntialueita. Uudistuksen fokuksena tulisi olla työnhakija- ja yrityspalveluiden kehittäminen, eikä järjestämisvastuun siirtäminen kunnille.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu
Kannatamme lakiesityksen ehdotusta, että ne kunnat, joissa työvoiman määrä on 20 000 henkilöä, voivat järjestää kunnan työvoimapalvelut itse. Järjestämisvastuullisille kunnille tulee turvata riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen.

Esityksessä oleva työllisyysalue voi olla valtakunnallisesti epätasa-arvoinen työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta. Työllisyysalueiden korostaminen asioinnin, pendelöinnin ja sujuvan liikenteen suhteen on haastavaa. Työllisyysalueiden rakentamisessa ei tulisi antaa liian suurta painoarvoa asiointipalvelulle, sillä asiointia voi tehdä myös sähköisenä ja muilla viestimillä. Te-palveluiden uudistus tuskin tulee lisäämään kuntien välistä pendelöintiä nykyisestä. Järjestämistä vastuuinen kunta vastaa ensisijaisesti vain oman kuntansa työmatkaliikenteen kehittämisestä. Kuntien sisäisten tai seudullisten työmatkaliikenteiden tarjonnan osalta kunnissa on isoja eroja.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lakiesityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistä vastuuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Lakiesityksessä olisi hyvä avata tarkemmin, mistä työllistymisen lisääntyminen avoimille työmarkkinoille arvioidaan syntyvän.

Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset ovat vuoden 2022 talousarvioesityksen tasossa karkeasti arvioiden vajaat 700 miljoonaa euroa sisältäen 70 miljoonan euron lisäyksen pohjoismaiseen työnhaunmalliin. Kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska todellisia, tarkasteltavia kustannuksia ei ole vielä saatavilla. Tästä syystä kunnissa voi syntyä vääriä tulkintoja ja lopulliset kustannukset saattavat poiketa selvästi alkuperäisestä arviosta.

Järjestämistä vastuukselle kunnalle siirtyy järjestämistä vastuu, mutta kaikki mukana olevat kunnat ovat kuitenkin oikeutettuja valtionosuuteen. Järjestelmävastuun ja valtionosuusjärjestelmän tulisi olla paremmin selvitetty ja ohjeistettu. Kunnat, joilla ei ole järjestämistä vastuuta, ovat oikeutettuja valtionosuuksiin, tulisi määritellä tarkemmin näiden kuntien vastuut ja velvollisuudet. Hallituksen esityksessä järjestämistä vastuuksissa kunnissa on vaikea hahmottaa taloudellista hyötyä ja palveluiden rakentamista muualle kuin oman kunnan alueelle.

4.1.5 Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Valtiolla on kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Esityksessä on että Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä oajuksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. TEM ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut kuntien työllisyystyön tukemiseksi. Tehokkaampaa olisi rakentaa toiminta suoraan TEM:ltä kunnille tai Kuntaliitolle. Kunnille paras yhteistyö- ja edunvalvojakumppani olisi Kuntaliitto.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen suunnitellaan perustettavaksi Neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi tukea työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, seurata ja ennakoita työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta ja käsitellä työllisyyden edistämistä koskevia kehittämistarpeita. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Neuvottelukunnan perustaminen on hyvä ja kannatettava konsepti edellä mainituilla kumppaneilla. Neuvottelukunnan edustajaksi tulisi lisätä myös Kuntaliitto.

Esityksessä on että Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Valvontatehtävä olisi tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle. Valvontatehtävien keskittäminen yhdelle aluehallintoviranomaiselle nähdään huonona vaihtoehtona. Aluehallintoviranomaisten valvontatehtävät tulisi hajauttaa ja perustua nykyiseen aluehallintojakoon.

Työvoimapalveluiden valtakunnallinen organisaatio on rakennettu niin, että vastuidenjakko on epäselvää, eikä ongelmia pystytä ratkaisemaan yhdellä tasolla. Kuntien työvoimapalveluiden toiveena on saada kunnille notkea ja toimiva työvoimapalvelumalli, mikä ei nyt toteudu kankeaksi kehitetyn katto-organisaation vuoksi. Lisäksi huomioitavaa on, että kuntien työllistämisvastuun alkaessa kunnilla tulee olemaan vaikeuksia tietää, mitä asioita kunta saa itse päättää ja mitä ei.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Työllistymistä edistävä monialainen yhteistoiminta (TYP) on siirtymässä hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen ja tulossa kunnalle TE-palvelujen siirron 1.12.2024 yhteydessä. On olemassa pelko, että TYP-työtä ei voida hoitaa suunnitellusti. TYP-laissa kunta on jätetty kokonaan pois ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa olisi oltava saumatonta TYP-toiminnan suunnitellun kunnalle taksisin siirron vuoksi.

Esityksessä todetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. ”Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoimintamallin organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa.” Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa. Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Organisoitumista on perustelua tarkastella lakiesityksen mukaan hyvinvointialueetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Järjestämistä vastuullisella kunnalla tulee olla riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen. Useamman TYP-johtoryhmän luominen eri kuntiin ei ole perusteltua.

Hämeenkyrön kunta, keskushallinto

21.6.2022

Hämeenkyrön kunta pitää kannatettavana TE-palveluiden siirtämistä kunnille, mutta ei hyväksy sitä, että esityksessä tehtävää olla siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Esityksessä rahoitus tulisi jokaiselle kunnalle mutta kustannukset, henkilöstö ja järjestämistehtävät järjestäjälle. Tämä on täysin erilainen ratkaisu hyvinvointialueuudistukseen verrattuna.

Hämeenkyrön kunta yhtyy kuntaliiton näkemykseen, jonka mukaan järjestämistä vastuu tulee osoittaa kaikille kunnille, koska jokaisella kunnalla on luonnollinen intressi edistää työllisyyttä ja elinkeinoelämää sekä alentaa työttömyyttä. Esityksessä esitetty malli järjestämistä vastuusta kaventaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää kunnan yhteistoimintarakenteita esim. ammatilliseen koulutuksen kanssa ja luoda omia palveluitaan asiakasprofiili ja paikallistuntemus huomioiden. Erityisesti yritys- ja työnantajapalveluissa tulee mahdollistaa kuntien mahdollisuudet järjestää paikallisen tarpeen mukaisia palveluita. Järjestämistä vastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Järjestämistä vastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla saavutetaan asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut. Vaade yhdenvertaisista ja saavutettavista asiakaslähtöisistä palveluista takaavat sen, että kunnat hakeutuvat sopimukselliseen yhteistyöhön kuntien itsehallinnon nojalla ja kuntalain 8 luvun mukaisia yhteistoimintamuotoja hyödyntäen.

Vastuukuntamalli puolestaan johtaisi siihen, että pienten kuntien osallisuus vaarantuu ja niiden ääntä ei kuulla. Esitettyssä mallissa ilman työvoimaviranomaisen järjestämistä vastuuta jäävän kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Järjestämistä vastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Kunnat voivat sopimuksellisesti sopia yhteistoiminnasta muiden kuntien kanssa. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämistä vastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä.

Esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämistä vastuun kirjaaminen ehdotetulla tavalla estää lain perusteluihin kirjatun tavoitteen toteutumisen eli kuntapalvelukokonaisuuden integraation, ekosysteemien ja verkostojen hyödyntämisen työllisyyden parantamiseksi lähellä asiakkaita.

Yhdenvertaisen palveluiden vaatimus ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä ja maakunnallista yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämistä vastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan laaja.

Järjestämistä vastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämistä vastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastuu kuntien tehtävien toteuttamiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutus pohja - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima).

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

On positiivista, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Mutta kuntatasolla kustannusten korvaaminen esitetyllä tavalla, ei toteudu.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella, jolloin siitä jää huomioimatta mm. uuden asiakaspalvelumallin aiheuttamat kustannukset.

Kuntaliiton ehdotus, kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannusten määrittämisestä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella, on kannatettava. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Esitetty kustannusten rahoitusmalli on altis suhdannevaihteluille. Pienessä kunnassa äkillinen kriisi, joka vaikuttaa työllisyyteen negatiivisesti, aiheuttaa kunnan taloudelle kohtuuttomat paineet. Esitetty valtionosuusmalli on hidas reagoimaan tällaisiin tilanteisiin. Pidämme tärkeänä, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä, näin laajan työttömyyden osuuden vaikutuksia valtionosuusrahoitukseen lisätään ja suhdanteiden muutosvaikutus valtionosurahoitukseen kompensoi kunnille tulevaa taloudellista painetta. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Lakiehdotuksessa kunnille siirretään rahoitusvastuu aiemmin kuin nykyisin. Kunnan mahdollisuus tukea työttömän henkilön tilannetta varhaisemmassa vaiheessa on positiivista. Haastavaa kuitenkin on se, että esityksessä kuntien rahoitusvastuu ei katkea asiakkaan siirtyessä palveluun. Tämä muutos lisää merkittävästi kuntien kustannuksia. Suuri osa pitkään työttömänä olleista tarvitsee mm. kuntouttavaa työtoimintaa tai työkokeilua edetäkseen työelämään ja ajallisesti prosessit voivat olla pitkiä.

Esityksen mukaan kunnille siirtyy pysyvä rahoitusvastuu asiakkaista, joiden tarvitsemia palveluita kunnat eivät hyvinvointialueudistuksen jälkeen voi itse tuottaa tai vaikuttamismahdollisuudet palvelujen tuottamiseen on vähäiset. Esimerkkinä, kun asiakas on käyttänyt täysmääräisesti sairaspäivärahaa, hänen ensisijainen etuutensa on työttömyysetuus, vaikka henkilö olisi tosiasiallisesti työkyvytön.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Palkkatukityön tulee olla mahdollinen kunnissa siten, että kyseiset henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset lasketaan ja raportoidaan osaksi lakisääteisiä palveluita ja valtionosuuspohjaan vaikuttaviksi.

Tällöin kunnalla olisi kannustin palkata mm. osatyökykyisiä palkkalistoilleen. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön on perusteltua myös siksi, että kunta voi osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Pidämme tärkeänä sitä, että kunta lisää toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei kuitenkaan selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi

päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Yhdymme Kuntaliiton kantaan, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulee siirtää kuntien hoidettavaksi.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

- 1) TE-palveluiden järjestämisvastuu tulee antaa kaikille kunnille, mutta samanaikaisesti tulee säätää uskottava velvoite riittävän laajaan yhteistoimintaan 20 000 henkilön työvoima-alueiden muodostamiseksi. Kaikkien kuntalain yhteistoimintamuotojen tulee olla käytössä yhteistyön toteuttamiseksi.
- 2) Palvelut järjestävälle kunnalle tulee korvata täysimääräisesti kustannukset, jotka johtuvat henkilö- tai työnantaja-asiakkaan oikeudesta valita palvelua tarjoava taho sekä vastuusta koordinoita muutosturvaa yli järjestämisvastuualueiden.
- 3) Työttömyysturvan maksuosuuteen tulee rakentaa suhdannekatto, jotta kunnat eivät joudu kantamaan kohtuutonta riskiä suhdannetyöttömyydestä, johon ne eivät itse voi vaikuttaa.
- 4) Rahoitusmallin kompensatiota tulee jatkossa tarkistaa työikäisen väestön määrän lisääntyessä kasvukeskuksissa.
- 5) Kuntien osuutta pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvakustannuksista tulee laskea ja maksuvastuuta viedä myös hyvinvointialueelle, sillä tämän ryhmän todellinen palvelutarve on usein muualla kuin työllisyyspalveluissa.
- 6) Koska lähes kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, tulee palveluiden rahoituksesta siirtää kunnille enemmän kuin 75 %.
- 7) Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti, eikä Helsinkiä tule kohdella eriarvoisesti sote-erillisratkaisun takia. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen.
- 8) Myös yritysten kehittämispalvelut tulisi siirtää paikallistasolle. Uudistuksessa tulee välttää tilannetta, jossa osa palveluista jäisi valtiolle irrallisiksi kokonaisuuksiksi, eikä asiakkaille muodostuisi selkeitä palvelupolkuja.
- 9) Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.
- 10) Palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi kuntien tulee saada pääsy tulorekisteriin ja lakiin tulee lisätä tietojohtamisen mahdollistava pykälä.
- 11) TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaannpanolaisissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämisvastuun siirron onnistumiseksi.

4.1 Keskeiset ehdotukset:

Vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävä siirtyisi todellisuudessa suurelta osin yhteistoiminta-alueille. Lakiluonnoksessa esitetty malli järjestämismallista kaventaa kehyskuntien toimintamahdollisuuksia. Tällä hetkellä esimerkiksi osa kunnista on vapaaehtoisesti hakeutunut mukaan työllisyyden kuntakokeiluun ja toteuttaa työvoimapalveluja kokeilulain mukaisesti. Yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen ja se on ollut kuntien välillä toimiva malli. Lakiluonnoksessa esitetty järjestämismalliin määrittely ei mahdollista tällaisen sopimukseen perustuvan yhteistyön jatkamista työvoimapolun alle jääville kunnille, vaan edellyttäisi yhteistä kuntayhtymää tai vastuukuntamallia. Kehyskuntien näkemyksen mukaan nykyisen sopimukseen perustuvan yhteistyön muuttuminen vastuukuntamallin tai kuntayhtymän kautta toteutettavaksi, ei toisi mitään lisäarvoa toiminnan toteuttajille tai palvelujen käyttäjille, mutta se voisi lisätä toiminnan hallinnollisia kustannuksia, ja heikentäisi kuntien välistä tasa-arvoista neuvotteluasemaa. Tällä voi olla välillisiä vaikutuksia myös eri kuntien yhteisten työvoima-alueiden paikallisten palvelujen heikkenemiseen.

Järjestämismallia ja rahoitusvastuuta ei tule erottaa toisistaan. Mahdollisimman suurten työvoima-alueiden tavoittelu ja kuntien yhteistoimintaa rajaava ylisääntely heikentää oleellisesti kuntaekosysteemin ja työvoimapalveluiden integraation kokonaisuhyötyjä paikallisella tasolla. Kunnat voivat tarjota yhdenvertaisille palveluille lähellä asukasta olevan toimivan toteutusympäristön, hallinnon ja yhteistyöalustan erilaisille kunnarajat ylittävillä toiminnoilla (esim. koulutus-palveluissa). Läheisyysperiaatteen mukaan julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä.

Yhdenvertaisten palvelujen periaate ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut jne.), joissa tarvetta yhteistyölle on. Kunnilla on tahdon lisäksi osaamista ja kykyä järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla oman alueensa palveluiden organisoimiseksi ja yhdyspintahaasteiden minimoimiseksi. Kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta voidaan varmistaa se, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tehtävästä. Tärkeää on, että järjestämismallia ja sen hoitamiseksi annettu rahoitus eivät eriydy.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismalli

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä jää tämän alle, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapolun oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämismalli olisi näin ollen 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapolun työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-alueita. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään, huolimatta työvoiman riittävästä määrästä. Erityisesti PKS- alueella työssäkäyntialueen yhtenäisyyden periaatteen pohjalta voi halutessaan katsoa koko Uudenmaan maakunnan muodostavan yhden työllisyysalueen, jolloin mukana olisivat lähes kaikki Uudenmaan kunnat. Voidaan kysyä, mikä olisi tuolloin se ratkaisevan suuri ero nykyiseen tilanteeseen verrattuna, jossa Uudenmaan TE-toimisto vastaa alueen työvoimapalveluista (pois lukien kuntakokeilun tuomat poikkeukset), jos työllisyysalueet muodostuisivat tähän lakiluonnoksen kirjaukseen perustuen? Pikemminkin kyse olisi yhden alueellisen hallintorakenteen lisäämisestä julkiselle sektorille, joka enemmän etäännyttäisi, kun toisi palvelut tosiasiallisesti lähemmäs kuntalaisia ja yhteensovittaisi niitä kuntien muihin palveluihin. Kun järjestämisvastuun edellytyksenä on lakiluonnokseen kirjattu 20 000 henkilön työvoimapohja, asettaa se erityisesti kehyskunnat, (joista monet tämän rajan alle jääviä) hankalaan neuvotteluasemaan suhteessa suurempiin kaupunkeihin.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta työllisyysalueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti.

Kehyskuntien näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellyttämä 20 000 työvoimapohja on tarpeettoman korkea ja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa järjestämisvastuun saamiseksi, mutta ehdotuksesta ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä useimmalle kunnalle anna kovinkaan paljon edellytyksiä poikkeusluvan hakemiseksi. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla parhaiden mahdollisten edellytysten luominen kunnille, jotta ne voivat onnistua tärkeässä tehtävässä. Tällöin pitäisi hyödyntää työllisyysneuvon ja siihen kytkeytyvien, jo nyt kunnan vastuulla olevien tehtävien yhteensovittaminen. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin ei esityksessä ole huomioitu paljoakaan. Kehyskunnat katsovat, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Perustuslaki ja sääätämisyjärjestys

Esityksen mukaan työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Kehyskunnat yhtyvät Kuntaliiton lausunnossaan esiin nostamaan näkemykseen, jonka mukaan yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa

mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei liene ole riittävä peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtio-neuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Kehyskunnat pitävät ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työ-voimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alueen tulisi olla huomattavasti suurempi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Kehyskunnat toteavat, että ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kehyskunnat kannattavat ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Tämän lisäksi rahoituksen pohjana tulisi olla työvoimapalveluiden kaavailtujen tehtävien järjestämisestä aiheutuvat todelliset kustannukset, koska kuntien väestörakenne on erilainen ja palveluiden järjestämisessä korostuvat eri asiat. Esimerkkinä tästä on vaikkapa vieraskielisten palvelut, joiden tarpeen suhteen kehyskunnat ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Tämän vuoksi on selkeää, että vieraskielisten palvelujen osalta rahoitus määritellään erikseen.

Kunnille tehtävien hoitamiseksi kohdennetun rahoituksen laskentatapaa määriteltäessä on tärkeää ottaa huomioon staattisen rahoituksen vaikutukset kasvaviin kuntiin. Niiden kohdalla riskinä on, ettei

muuttovoittokunnan kohdalla rahoitus kehity väestönkasvun mukana ja muutoksen aiheuttamat kustannukset jäävät alikompensoituksi. Tämä tulee ehkäistä etukäteen laskentatavan määrittelyllä.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella ja sen mukaan kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Kuitenkin lakiluonnoksessa kaavailtu kunnille siirtyvä tehtäväkokonaisuus poikkeaa vuoden 2019 palvelurakenteesta. Esimerkkinä vuoden 2022 keväällä käyttöön otetun uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Tämän vuoksi kehyskunnat pitävät perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Työvoimapolun rajaan perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Sen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset. Näin tapahtuisi myös monissa kehyskunnissa.

Siirtymäaika

Kuntakohtaisen TE-palvelujen rahoituksen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja sen vaihdeltaessa -147 euroa/asukas ja +47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetty kolmen vuoden siirtymäaika ei todellisuudessa toteudu. Ensimmäisenä kalenteri-vuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteeriin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Kehyskunnat pitävät sopeutumisajakaikaa liian lyhyenä ja sen tulisi olla todellisuudessa esitetyt kolme täyttä kalenterivuotta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Uudistuksen tavoitteiden toteutumiseksi palveluiden tulisi muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatii tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkaavat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyvät tehtävät, sekä Onni -matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut nuorille (ONNI-toiminta), joka selkeästi liittyy kunnille laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta kaavailun laajemman tehtävän, nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelun toteuttamisen yhteyteen. Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Uudistukseen sisältyy laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä lakiehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteensovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasystä. Kehyskunnat pitävät tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Kehyskunnat toteavat, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Ohjaamon ja työllisyyspalvelujen yhteydestä

Lain mukaan työvoimaviranomainen (=järjestämisvastuussa oleva kunta) järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelulle. Se olisi viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvon-taa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Lain mukaan työvoimaviranomainen neuvottelee alueen muiden nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimijoiden kanssa ja osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta. Ehdotus integroi Ohjaamo-toiminnan kiinteäksi osaksi työllisyyspalveluja ja käytännössä työvoimaviranomainen (järjestämisvastuun omaava kunta), vastaa palvelun järjestämisestä ja toteuttamisesta. Vaikka esityksen luvussa 4, kohdassa 4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen -todetaankin, että Ohjaamotoiminnalle on työ- ja elinkeinoministeriön toimesta osoitettu viiden miljoonan euron vuotuinen rahoitus, joka on kanavoitu Ohjaamoille TE-toimistojen toimintamenojen kautta, tämä kohdennus ei ole TE-toimiston osalta ulottunut käytännössä Ohjaamoihin asti. Mainittu summa ei ole todellisuudessa ollut kyseiseen toimintaan kohdennettua resurssia kuntakokeilussa mukana oleville kunnille, vaan se on upotettu siihen laskennalliseen htv-resurssiin, jonka kuntakokeilukunnat ovat työnjohtoonsa kokeilun ajaksi saaneet. Ohjaamojen rahoituksesta ei ole säädetty erikseen edellä mainittua tarkemmin ja se tulisikin huomioida riittävästi tehtäessä laskelmia kuntien työvoimapalvelujen kustannuksista, jotta Ohjaamotoiminnan (=nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu) rahoitus toiminnan muuttuessa lakisääteiseksi (Laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteis-toiminnasta, 16§), turvattaisiin valtion taholta.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös

liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollista-vaan suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualue

Rekisterinpitäjäyys

Rekisterinpitäjäyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjäyys edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjäydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Kehyskunnat pitävät epäselvänä yhteisrekisterinpitäjäyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen.

Rekisterinpitäjäyys seuraa yleensä järjestämisvastuuta viranomaistoiminnassa. Tässä työvoimaviranomaisena toimiva kunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samoin kuntayhtymä tai vastuukunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin järjestämisvastuussa ollessaan. Rekisterinpitäjäyys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Henkilötietojen käsittelyn vastuukysymykset eri toimintamalleissa jäävät lakiehdotuksen perusteella epäselväksi. Samoin se, missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Niiden tekeminen olisi asiakkaan palveluprosessin onnistumiseksi tärkeää, kuten lakiehdotukseen on kirjattu. Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus sisältää epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Kehyskunnat pitävät perusteltuna, että perusta tiedonvaihdolle kirjataan vahvemmin esitykseen.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämismallin uudistaminen

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Riihimäen kaupunki pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta haluaa nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esiitetty malli järjestämismallista kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämismallin myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämismallin ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiariteettiperiaate).

Järjestämismallin ja rahoituksen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisoimiseen ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismallin uudistaminen

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämismallin olisi näin ollen 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-alueita. Suurin osa

suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Jokaisella kunnalla tulee säilyä järjestämisvastuu itsellään huolimatta kuntien yhteisistä työllisyysalueista. Kunnille tulee taata työrauha järjestää palvelut alueelleen sopivalla tavalla ja kolmen vuoden tarkastelujakso 20 000 työllisen pohjaksi on liian tiukka. Työvoimapohjan tarkasteluajanjaksosta tulee myös luopua ja edetä 2024 muodostuvien alueiden pohjalla toistaiseksi.

Riihimäen kaupungin käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuvaa.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalinen hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia.

Perustuslaki ja säätämisyjärjestys

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Käsittääksemme myöskään aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei ole peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto.

Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Riihimäen kaupunki pitää ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät Kuntaliiton käsityksen mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan hyvinvointialueuudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosenttiin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Riihimäen kaupunki näkee positiivisena sen, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään lausunnossa esille nostettujen kohtien osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Riihimäen kaupunki pitää perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. (Lisäksi muiden kuin pakolaistaustaisten maahanmuuttajien Koto-koulutuksen laskennalliset kustannukset jaettaisiin vieraskielisyyden perusteella. Pidämme perusteltuna, että vieraskielisiin suuntautuvien TE-palveluiden erityistehtäviä tarkastellaan erikseen toteutuneiden kustannusten perusteella). Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minimikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Me Kuntaliitossa pidämme mallin heikkoutena sitä, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Riihimäen kaupunki näkee mallin eräänä kehittämiskohteena sen, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Pidämme perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on nähdäksemme suuria eroja kuntaminimin ollessa -147 euroa/asukas ja kuntamaksimin + 47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden

sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Riihimäen kaupunki pitää sopeutumisaikaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Riihimäen kaupunki näkee myös, että työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Etuuksien kompensatian osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensatian jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen. Jos kunta ei voisi työllistää palkkatuella, tuli kompensatiiona hyvinvointialueen järjestää riittävässä määrin ja riittävän laadukasta kuntouttavaa työtoimintaa sekä riittävän hyvät terveydenhuollon palvelut, jotta jatkopolut toimivat ja henkilöt pääsevät eteenpäin työelämään, kuntoutuksiin, koulutuksiin tai muihin heitä hyödyttäviin palveluihin.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Kuntien käyttämä palkkatuki on kohdentunut lähinnä määräaikaisiin työsuhteisiin joihin on ollut vaikea saada työntekijöitä. Palkkatuen poiston vuoksi kunnan tulee laittaa määräaikaiset työpaikat avoimeen hakuun ja pitkäaikaistyötön ei välttämättä tule valituksi tehtävään. Palkkatuettua työtä ei voi korvata määräaikaisella työsuhteella, joka toistuessaan voidaan katsoa pysyväksi työvoiman tarpeeksi ja työsuhde toistaiseksi voimassaolevaksi. Sen sijaan palkkatukityötä on voitava edelleenkin käyttää kunnissa (toistuvasti) työvalmennettavien tukena ja ”ponnahduslautana” avoimille työmarkkinoille ja

sitä on voitava tarjota kohdennetusti kunnassa asuville työttömille ilman avoimen hakumenettelyn vaadetta.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Palkkatuki on kunnille tärkeä työllistämisen väylä, jonka avulla saadaan henkilöitä myös opiskelemaan oppisopimuksella. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa.

Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyviä tehtäviä sekä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteutumista (ONNI-toiminta). Iso keskeinen kokonaisuus on myös

henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Riihimäen kaupunki katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Riihimäen kaupunki pitää tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Kuntaliitto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Hausjärven kunta pitää tärkeänä, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan. Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat erisuuruisia.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista:

- (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu)
- (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta
- (c) palvelualustasta - työmarkkinatori

KEHA-keskuksen ollessa viranomainen - tiedonhallintayksikkö - ja siten tiedonhallintalain velvoittama taho.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämävastuussa olevien kuntien näkökulmasta osana kuntien laajenevaa toimintaympäristöä ja

on siten osana tiedonhallintalain velvoittamaa arvioinnin alla olevaa kokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastaavien kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima). Nykyisellään kuntien sisäisten integraatioiden tarve vaihtelee suuresti. Kokonaisuus edellyttää myös kuntayhteistyön osalta (20 000 henkilön työvoimapohja) - joiltakin osin - vanhoista järjestelmistä luopumista ja siten myös uusien käytäntöjen luomista ja toimintaprosessien uudelleen arvioimista (tiedonsaantioikeudet, tiedonantovelvoitteet huomioiden).

Käyttöoikeudet vs. käyttövaltuushallintaratkaisu (kappale 2.9.7 Käyttöoikeudet).

Työvoimaviranomainen vastaisi käyttöoikeuksien myöntämisestä omaan järjestelmäänsä. TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisumallia suunniteltaessa on tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota yhteneviin toteutuksiin jo suunnittelun alla olevat asiakokonaisuudet huomioiden (HETU-uudistus, EU ja kansallinen digitaalinen identiteetti -ratkaisu sekä niihin kiinteästi liittyvät toimintaprosesseja koskevat muutokset). Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palvelutarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkinen mahdollistaa ja yksityinen toteuttaa -käytännön jatkojalostamista. Julkinen sektori kirittää yksityistä, yksityinen julkista. Näin varmistetaan palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja kokemusta.

Tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta ehdotetaan säädettäväksi erityisesti ehdotetun lain (laki työvoimavirastoja ja yrityspalveluiden järjestämisestä) 13 luvussa. Ehdotettu sääntely on yksityisyyden kannalta ylimalkainen, eikä vasta henkilöasiakkaan tai rekisterinpitäjän tarpeisiin.

Rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjyyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjä edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Riihimäen kaupunki pitää epäselvänä yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen.

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämistä vastaavien kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima). Nykyisellään kuntien sisäisten integraatioiden tarve vaihtelee suuresti. Kokonaisuus edellyttää myös kuntayhteistyön osalta (20 000 henkilön työvoimapohja) - joiltakin osin - vanhoista järjestelmistä luopumista ja siten myös uusien käytäntöjen luomista ja toimintaprosessien uudelleen arvioimista (tiedonsaantioikeudet, tiedonantovelvoitteet huomioiden).

Lakiehdotuksen perusteella jää epäselväksi henkilötietojen käsittely eri toimintamalleissa.

Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimavirastoja ja yrityspalveluiden järjestämisestä vastaavien kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima). Nykyisellään kuntien sisäisten integraatioiden tarve vaihtelee suuresti. Kokonaisuus edellyttää myös kuntayhteistyön osalta (20 000 henkilön työvoimapohja) - joiltakin osin - vanhoista järjestelmistä luopumista ja siten myös uusien käytäntöjen luomista ja toimintaprosessien uudelleen arvioimista (tiedonsaantioikeudet, tiedonantovelvoitteet huomioiden).

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen

Henkilötietojen käsittelyperusteista säädetään tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artikloissa. Tietosuoja-asetuksen nojalla viranomaisen saa käsitellä henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Ehdotetun mallin mukaan järjestämisvastuussa oleva taho käsittelee tarpeellisia tietoja lakisääteisen työllistämispalvelun tuottamiseksi. Mallissa, jossa järjestämisvastuussa oleva taho on siirtänyt tehtäviä kunnalle ja kunta siten toimii henkilötietojen käsittelijänä, kunnan käsittelyperuste olisi julkisen vallan käyttäminen. Tietosuoja-asetus lähtee kuitenkin siitä (artikla 5 (1) c), että missä tahansa palvelussa tai toiminnassa, henkilötietoja tulisi käsitellä mahdollisimman vähän - tietoja tulisi minimoida.

Ehdotettu 13 luku 1 § luettelee sallittuja henkilötietojen käyttötarkoituksia työvoimapalveluissa. Riihimäen kaupunki pitää pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan käsittelyperusteisiin epäselvänä.

Ehdotettu 13 luku 3 § luettelee mitä tietoja henkilöasiakkaista ja työvoimapalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta voidaan käsitellä. Myös työnantajatietoihin sisältyy henkilötietoja. Kuntaliitto pitää epäselvänä pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen minimointivaatimukseen. Tarkoituksena ei voi olla sallia kaikkien lueteltujen tietojen käsittelyä kaikissa tilanteissa. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen perusteella itsenäinen velvollisuus huolehtia tietojen minimoinnista.

Riihimäen kaupunki pitää edelleen 13 luvun 3 §:n luettelon suhdetta tietosuoja-asetuksen käsittelyperusteisiin epäselvänä. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on siten oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden, myös kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa palveluissa. Ehdotetun sääntelyn suhdetta juuri kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin on epäselvä.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Lakiin perustuva henkilötietojen käsittely on erityisen tärkeää työvoimapalveluissa, joissa yleisen tietosuoja-asetuksen resitaalin 43 tarkoittama epäsuhta viranomaisen ja asiakkaan välillä on suuri. Asiakkaan työmarkkinatuen saanti ja etuudet riippuvat työllistymissuunnitelmaan kirjatuista toimenpiteistä ja hänen kyvystään noudattaa niitä.

Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3.1 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää resitaalissa 43 painotetun epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen

yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Riihimäen kaupunki pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdon vahvistetaan.

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Riihimäen kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että terveydenhuollon palveluihin osallistumisen velvoittavuus aiheuttaa erityistä epäsuhtaa viranomaisen ja rekisteröidyn välille monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Terveystietojen käsittelyssä tämä on otettava huomioon ja varmistettava, ettei työllisyyspalvelun asiakkuus vaaranna potilaan oikeuksien toteuttamista. Hoitosuhteen keskeytyminen tai tietystä terveydenhuollon palvelusta kieltäytyminen eivät saa aiheuttaa työttömyysetuuden menettämistä.

Sivistystyönantajat ry

20.6.2022

Sivista kiinnittää huomiota erityisesti työvoimakoulutusten järjestämiseen ja hankintaan. Laissa ei edellytettäisi, että kunta hankkii koulutukset palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa koulutuksia itse. Sivista katsoo, että lakiin on kirjattava yksiselitteisesti se, että koulutushankinnat on tehtävä kilpailuneutraaliteettia noudattaen suosimatta esimerkiksi kunnan omia koulutuspalveluita. Koulutuksia on hankittava tarve edellä.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Keskeisten ehdotusten positiivisina asioina voidaan nostaa esiin yli 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, starttirahan muutokset ja väljempi tulkinta yrittäjän tulojen hankinnassa sekä keskitetyssä rekisterinpidossa ja tietojen luovutuksessa. Edellä mainituissa palvelukokonaisuuksissa on kuitenkin myös haasteensa ja nämä tulee lainsäätäjän ottaa huomioon.

Uusi työllistämistuki yli 55-vuotiaille on rajattu pois kunnan ja valtion työllistymisen osalta. Pienten kuntien osalta kuitenkin kunta toimintansa supistuessa 2023 alussa tapahtuvan Hyvinvointialueen uudistumisen myötä on merkittävä työllistäjä. Näin ollen työllistämistuen myöntäminen yli 55-vuotiaiden työllistämiseen kunnalle ja valtioille tulisi harkita uudelleen esimerkiksi tietyn työttömyysjakson jälkeen.

Rekisterinpito, tietojen luovutus ja erityisesti tietojärjestelmät tulee keskittää yhteen yksikköön. Asiakkaiden liikkuvuuden mukana asiakastietojen liikkuvuus eri asiakastietojärjestelmissä on sujuttava saumattomasti. Rekisterinpito ja tietojenluovutusosoikeudet aiheuttavat ristiriitoja ja epäselvyyksiä eri asiakastietojärjestelmien osalta. Asiakastietojen luovutus on oltava keskitetty, jotta tämä tarkkaan säädelty asiakokonaisuus hoidetaan lakien ja asetusten mukaisesti.

Maksatuksen siirtyminen KEHA-keskukselta työvoimaviranomaiselle tulisi harkita uudelleen. Esitysluonnoksessa todetaan, että "kunkin työvoimaviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia myöntämiensä tukien ja korvausten maksatuksesta". Mikäli tällä tarkoitetaan sitä, että jokainen "kentän työntekijä" hoitaa myöntämiensä etuuksien maksamisen itse, ei asiantuntijatyön käyttö ole tässä kohdin kustannustehokasta. Kyseessä on selkeä toimistotyö, joka voidaan luokitella esim. toimistosihteerin/assistentin työksi. Mikäli työllisyyspalveluiden muutoksella halutaan saada aikaan

toivotut tulokset, on asiantuntijoiden työpanokselle kohdennettava jo lainsäädännön tasolla riittävät resurssit ja työ jaoteltava asiantuntijatyöhön sekä avustaviin tehtäviin.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Edunvalvonnan ja järjestötoiminnan linja, Julkisten sopimusalojen toimialue 20.6.2022

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta
JHL yhtyy Työttömyyskassojen yhteisjärjestön TYJ lausumaan.

Isonkyrön kunta, Isonkyrön kunnanhallitus 20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Tehdyn lakiesityksen mukaan tehtävä siirtyisi todellisuudessa suurelta osin yhteistoiminta-alueille joko ns. vastuukuntamallin tai kuntayhtymämallin mukaisesti organisoituna. Orimattilan kaupunki lausuu, että järjestämisvastuuta ei tule rajata lakiesityksen mukaisesti. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla itsellään. Kunnat kykenevät sopimaan työllisyyden hoidon yhteisistä palveluista kuntien kesken sopimusoikeudellisesti.

Perustelut:

Rahoitus- ja järjestämisvastuuta ei tule erottaa toisistaan erillisiksi kokonaisuuksiksi, vaan niiden tulee olla samoissa käsissä. Rahoituksen ja vastuun erottaminen toisistaan lainsäädännöllisesti kohdistuu voimakkaasti kuntien itsehallinnolliseen asemaan ja on ristiriitainen työllisyystavoitteiden kanssa.

Järjestämisvastuun kirjaaminen ehdotetulla tavalla estää lain perusteluihin kirjatun tavoitteen toteutumisen eli kuntapalvelukokonaisuuden integraation, ekosysteemien ja verkostojen hyödyntämisen työllisyyden parantamiseksi lähellä asiakaskuntaa. Kuntalain 8 §:n mukaisesti järjestäjä vastaa mm. palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen osalta tämä on johtanut kuntayhtymämallissa esimerkiksi Päijät-Hämeessä keskitetyksi määriteltyihin ”yhden mallin mukaisiin” palveluihin ja palvelujen keskittämiseen. Samalla kuntayhtymämallilla organisoitavat työllisyyspalvelut johtaisivat siihen, että palvelut kohdentuisivat suurimman kaupungin (ns. vastuukunnan) työttömien profiiliin mukaisesti, vaikka muiden kuntien työttömien profiili poikkeaisi ja edellyttäisi toisin kohdennettuja palvelumalleja. Lakiluonnoksessa esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa huomattavasti ei-vastuukuntana toimivien kuntien toimintamahdollisuuksia.

Tällä hetkellä suuri osa Suomen kunnista on vapaaehtoisesti hakeutunut mukaan työllisyyden kuntakokeiluun ja toteuttaa työvoimapalveluja kokeilulain mukaisesti. Yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen ja se on ollut kuntien välillä toimiva malli. Lakiluonnoksessa esitetty järjestämisvastuun määrittely ei mahdollista tällaisen sopimukseen perustuvan yhteistyön jatkamista

esitetyn 20 000 työvoimapohjan alle jääville kunnille, vaan edellyttäisi yhteistä kuntayhtymää tai vastuukuntamallia. Kuntien yhteistoimintaa rajaava ylisääntely heikentää oleellisesti kuntaekosysteemin ja työvoimapalveluiden integraation kokonaisuhyötyjä paikallisella tasolla. Orimattilan kaupungin näkemyksen mukaan nykyisen sopimukseen perustuvan yhteistyön muuttaminen vastuukuntamallin tai kuntayhtymän kautta toteutettavaksi ei toisi mitään lisäarvoa toiminnan toteuttajille tai palvelujen käyttäjille, mutta se lisäisi toiminnan hallinnollisia kustannuksia sekä heikentäisi kuntien välistä tasa-arvoista neuvotteluasemaa. Tällä olisi todennäköisesti myös välillisiä vaikutuksia eri kuntien yhteisten työvoima-alueiden paikallisten palvelujen heikkenemiseen.

Yhdenvertaisten palvelujen periaate ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut jne.), joissa tarvetta yhteistyölle on. Kunnilla on tahdon lisäksi osaamista ja kykyä järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla oman alueensa palveluiden organisoimiseksi ja yhdyspintahaasteiden minimoimiseksi.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Orimattilan kaupunki kannattaa vastuun siirtämistä työllisyyspalveluista kunnille, jolloin kunta voi paikallisesti sekä palvella omia kuntalaisiaan ja alueen yrityksiä, että samalla vahvistaa ja tukea alueen elinvoimaa. Nyt ehdotettu malli on kuitenkin siirtämässä järjestämisvastuun työllisyysalueille, jotka ehdotuksen mukaisesti toteutuessaan olisivat entisten TE-toimistoalueiden mukaisia. Lakiluonnoksen keskeisenä ehdotuksena todetaan, että työvoimapalveluiden järjestämisvastuun kuntiin siirtymisen myötä kuntien mahdollisuudet järjestää työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille markkinoille, parantuvat huomattavasti. Tosiällisesti kunta ei kuitenkaan voi yksin tuottaa palveluja, jotka johtavat työllistymiseen, erityisesti kun huomioidaan pitkään työttömänä olleet. Työttömänä työnhakijoina on myös merkittävä määrä työnhakijoita, joiden suurin työttömyyden este on päihteisiin liittyvät haasteet tai muut terveydelliset haasteet, joiden ratkaisemiseksi tarvitaan myös hyvinvointialueen vahva sitoutuminen, lakiin kirjoitettuna.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Lakiehdotuksessa todetaan laajan, vähintään 20 000 henkilön työvoimasta koostuvan alueen takaavan palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja työnhakija-asiakkaiden lähipalvelut. Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä jää tämän alle, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta työllisyysalueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Orimattilan kaupungin näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellyttämä 20 000 työvoimapohja on tarpeettoman korkea ja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa järjestämisvastuun saamiseksi, mutta ehdotuksesta ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Lausuttavana olevassa laissa ehdotetun ratkaisun lopputulemana voi olla pikemminkin kuntien alueellisen työvoimahallintotason muodostuminen kuin tehokas ja paikallista ekosysteemiä hyödyntävä kunnan työvoimapalvelu.

Orimattilan kaupunki ei myöskään näe esitetyssä mallissa kunnallisen itsemääräämisoikeuden toteutuvan perustuslain 18 §:n mukaisesti ja esittää siten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämistä kaikille kunnille. Kokemuksesta voimme myös todeta, että laajan yhteistoiminta-alueen laidoilla olevat kuntien asukkaat ovat tosiasiallisesti epätasa-arvoisessa asemassa palvelujen saatavuuden suhteen. Kokemus työllisyyden kuntakokeilusta on osoittanut, että henkilöasiakaspalvelut voidaan tuottaa tehokkaasti ja hyvin tuloksin paikallisesti omassa kunnassa. Kun järjestämisvastuu olisi jokaisella kunnalla, voitaisiin sopia yhteisten palvelujen järjestämisestä alueen kuntien kesken. Tästä on jo hyvää kokemusta työllisyyden kuntakokeilusta. Viittaamme Kuntaliiton lausuntoon tästä samasta lakiehdotuksesta, jossa lausutaan, että perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Orimattilan kaupunki kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Tämän lisäksi rahoituksen pohjana tulisi olla työvoimapalveluiden kaavailtujen tehtävien järjestämisestä aiheutuvat todelliset kustannukset, koska kuntien väestörakenne on erilainen ja palveluiden järjestämisessä korostuvat eri asiat. Lakiluonnoksen mallin heikkoutena on kuitenkin rahoituksen ja kustannusten jakautuminen eri tahoille. Kustannukset ja järjestämistehtävät kohdentuisivat vain järjestäjille, ja rahoitus jaettaisiin kaikille kunnille. Näin valta ja taloudellinen vastuu jakautuisi epätasapainoisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia.

Lakiehdotuksessa esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli (70% työikäinen väestö (18–64-vuotiaat) ja 30 % laaja työttömyys) on Orimattilan kaupungin mukaan altis suhdannevaihteluille, joihin kunta voi vaikuttaa vain rajallisin keinoin. Kuntien näin suuri kustannusvastuu suhdannevaihteluista ja Kuntalain voimassa olevat kirjaukset tasapainoisen talouden vaatimuksista ja kriisikuntakriteereistä luovat kuntataloudelle kohtuuttomat paineet. Lisäksi valtiosuus –mallilla toimiva rahoitus on hidasta ja jäykkää, jolloin äkillisessä kriisitilanteessa kunnan vastuu on kohtuuton. Tämän takia tarvitaan nopeampi reagointimalli kriisitilanteita varten, jotka aiheuttavat suuren työttömyyden ja suuria kustannuksia kunnille äkillisesti.

Orimattilan kaupunki ehdottaa kustannusten rahoitusmallin (70 % työikäinen väestö ja 30 % laaja työttömyys) korvattavaksi rahoitusmallilla, jolla 50 % rahoituksesta tulisi työikäisen väestön määrän perusteella ja 50 % laajan työttömyyden perusteella. Tämä tasoittaisi aiemmin mainittujen ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä kriisitilanteiden taloudellista riskiä. 50/50 -mallia voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Lakiehdotuksessa esitetty kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuudesta aikaistuu, mutta samalla myös kevenee nykyisestä pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden kohdalla 70 prosentista 50 prosenttiin. Jo tällä hetkellä kuntien rahoitusvastuulle siirrytään työttömien työnhakijoiden työttömyyden keston perusteella. Suurin muutos nykyiseen malliin on, että kuntien rahoitusvastuu ei katkea työttömän työnhakijan siirtyessä työllistymistä edistäviin palveluihin. Tämä muutos lisää merkittävästi kuntien kustannuksia erityisesti yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden kuntalaisten kohdalla.

Orimattilan kaupunki vastustaa ehdotettua rahoitusmallia, jossa työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen ei vähennä kunnan maksuosuutta työttömyysturvasta. Ehdotetulla mallilla kunnille siirretään pysyvää ja vasta eläkeikään katkeava rahoitusvastuu erityisesti niiden työttömien

kuntalaisten osalta, joiden työllistymisen mahdollisuudet ovat erittäin rajallisia esimerkiksi päihteiden käyttöön tai terveydentilaan liittyvien haasteiden vuoksi. Ehdotettu malli siirtää kunnille pysyvää rahoitusvastuuta tilanteessa, jossa hyvinvointialueen palvelut, asiantuntemus ja hoito olisivat asiakkaan kannalta keskeisimpiä.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Orimattilan kaupunki lausuu, että kaikki työttömien työnhakijoiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää valtiolta kunnille, mukaan lukien harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät.

Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Orimattilan kaupunki on samaa mieltä Kehyskuntaverkoston lausunnon kanssa siitä, että liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta
Rekisterinpitäjyyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä.

Rekisterinpitäjyys seuraa yleensä järjestämismvastuuta viranomaistoiminnassa. Tässä työvoimaviranomaisena toimiva kunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämismvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samoin kuntayhtymä tai vastuukunta toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämismvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin järjestämismvastuussa ollessaan. Rekisterinpitäjyys säilyy järjestämismvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Henkilötietojen käsittelyn vastuukysymykset eri toimintamalleissa jäävät lakiehdotuksen perusteella epäselviksi. Samoin se, missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022 kunnanhallitus 13.6.2022 § 160

Järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset ja palvelut tulevat olla mahdollisimman lähellä kuntalaisia.

Yhdenvertaisen palveluiden vaatimus ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä ja maakunnallista yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus

sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan laaja.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja - kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima).

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

20.6.2022

4.1.12

Yritysten kehittämispalvelut esitetään jatkossakin säilyvän ELY-keskusten vastuulla. Esitys on kannatettava ja perusteltu. Alueen ELY:ssä on kertynyttä kokemusta ja asiantuntemusta hoitaa tätä tehtävää myös jatkossa.

Vihdin kunta, Vihdin kunnanhallitus **13.6.2022 § 145**

20.6.2022

Järjestämisvastuu

Lakiesityksessä vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kunnille. Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa.

Vihdin kunnan käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Esitetty järjestämisvastuumalli kaventaisi Vihdin kunnan toiminta- ja vaikutusmahdollisuuksia työ- ja elinkeinopalvelujen toteuttamisessa.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Kunnan tulee saada itse päättää palvelujen tarpeiden, tason ja laadun sekä saatavuuden, tuottamistavan ja

valvonnan ja viranomaisille kuuluvan toimivallan käyttämisestä kuten myös lähipalvelujen sijainnista. Jokaisella kunnalla tulee olla järjestämisvastuu riippumatta työvoiman määrästä. Ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun tulee olla samassa organisaatiossa.

Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Kunnilla on tahto, paras osaaminen ja kyky järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla oman alueensa tarpeita vastaamaan ja yhdys- /rajapinta toimintaan liittyvien haasteiden minimoimiseksi.

Yhteistyösopimuksilla kuntien välillä palvelujen ja resurssien kohdentamisesta voidaan sopia, jolloin saatavuus ja yhdenvertaisuus toteutuu sekä tehtävien

järjestäminen onnistuu kuntalaisten kannalta parhaiten. Tulee huomioida myös, että läheisyysperiaatteen mukaan julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä. Yhdenvertaisten palvelujen periaate ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvetta yhteistyölle on. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 § mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Vihdin kunnalle järjestämisvastuu ja sitä kautta mahdollisuus yhteistyösopimukseen palvelujen ja rahoituksen järjestämisestä tuovat kunnan alueelle kaivattuja työ- ja elinkeinopalvelujen lähipalveluja sekä vaikuttavia yhteistyömuotoja työllisyyden, maahanmuuton, elinvoiman ja kilpailukyvyn edistämiseksi.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Työvoimapalvelujen järjestämiseksi tehtävien resurssointi ja rahoitus tulee olla suhteutettu tosiasiallisesti kunnille siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien kustannuksiin. TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa.

Hallituksen esityksessä on päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. Esityksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi kuvata esitystä tarkemmalla ja luotettavammalla tavalla. Valmistelussa on myös huomioitava, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Rahoituksen pohjana tulee olla nykyhetkeen ja arvioon vuodelta 2024 perustuvat laskelmat eikä aiempien vuosien kustannustoteumat. Lisäksi rahoitustarpeen muuttuessa tulee luoda selkeä järjestelmä, joka vastaa muuttuneisiin olosuhteisiin. Esityksessä ei ole huomioitu riittävästi uudistuksesta kunnille aiheutuvia muutuskustannuksia.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio

taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista ja niiden tulisi maksaa osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille tulisi asettaa taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Siirtämällä rahoitusvastuuta hyvinvointialueille niillä olisi kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita, eivätkä terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset jäisi yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sotepalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet (nykyinen kunnan maksuvastuu 70%) ovat pääsääntöisesti tätä kohderyhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla määräaikaista tai pysyvästi.

Esityksen mukaan uuteen rahoitusmalliin sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumisajankautta, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteeriin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Vihdin kunta pitää ehdotettua siirtymäaika tilanteeseen sopeutumiseksi liian lyhyenä.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoitusmallissa ei oteta huomioon riittävästi eri asiakasryhmien palveluiden ja resurssien tarvetta eikä siinä oteta huomioon kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua. Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun.

Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta jatkossa ohjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin samassa määrin, eikä huomioi sitä, että osalla työnhakijoista voi olla pitkä asiakaspolku avoimille työmarkkinoille. Työnhakijan tilanne voi vaatia useampaan eri palveluun osallistumista ennen työllistymistä. Esimerkiksi rahoitusmalli ei palvele osaamisen kehittämistä, kun mm. omaehtoiset opinnot voivat kestää pari vuotta. Lisäksi rahoitusmallissa tulisi määritellä uudelleen kunnan rahoitusvastuu kotoutumisajalla nostamalla peruspoikkeus yhdestä vuodesta kolmesta viiteen vuoteen.

Palkkatukea tulisi voida myöntää kunnille ja niiden määräysvallassa oleville yhteisöille. Pelkona on, että muun muassa Vihdissä pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, koska työllistämistoimijoita ei kunnassa ole riittävästi ja hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin ei kuulu palkkatukityöllistäminen.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Vihdin kunta esittää, että kunta mainittaisiin työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijana, jolloin asiakkaiden palveluprosessien yhteensovittaminen kunnan muiden toimijoiden kanssa olisi mahdollista kunnan ekosysteemissä.

Esityksessä ei tule myöskään esille, miten työllistymistä edistävä monialainen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään ilman päällekkäisyyksiä ja niin, että ohjaus olisi yhdenmukaista. Lisäksi KEHA-keskukselle jäävät nuorten ja hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen ei ole tehtäväkokonaisuuden kannalta kannatettavaa vaan valmennuksen toteutus tulisi olla kunnilla.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Vihdin kunnan kannalta on tärkeää, että henkilö- ja yritysasiakkaita koskeva tieto on saatavilla tarvittaessa valtakunnallisessa järjestelmässä.

Käyttötarkoituksia tulee tarkistaa ja mahdollistaa nykyistä laajempi käyttö.

Valtakunnallisissa tietojärjestelmissä ja palvelualustoissa tulisi turvata integraatio mahdollisiin muihin turvallisiksi todettuihin järjestelmiin. Tällöin mahdollistetaan kuntien omat joustavat asiakastietojen käsittelyyn tarkoitetut ratkaisut. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille.

Vihdin kunta pitää tärkeänä, että kunta pystyy hankkimaan tai tuottamaan olemassa olevien yritysten kehittämispalveluihin liittyviä analyysi-, asiantuntija- tai koulutuspalveluja itse. Siirtyvät elinkeinopalvelut tulee eritellä tarkasti palvelusisällön ja henkilöresurssien osalta. Palvelujen yhteys kuntien toimintaan tulee eritellä palveluohjauksen ja tiedonvaihdon varmistamiseksi.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Keskeiset ehdotukset sisältävät esityksen työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastaavien siirtämisestä pääosin kunnille. Joitakin palveluita ehdotetaan siirrettäväksi Maahanmuuttovirastolle sekä Keha-keskukselle.

Työvoimapalveluiden siirtäminen ja paloittelu eri toimintojen osalta pirstaloit työllisyyspalveluiden kokonaisuuden hallitsemista, jolloin toimivien yhteistyörakenteiden haasteisiin on varauduttava.

Kunnille tuleva järjestämistä vastuu työllisyydenhoitopalveluista liitettynä kunnan rahoitusvastuun laajentumiseen voinee tukea kuntia yhä aktiivisempaan otteeseen työllisyyden hoitamisessa, kunhan rahoitusmallin toimivuus varmistetaan.

Järjestämistä vastaavassa on hyvä kuitenkin huomioida moninaiset asiakkaat ja asiakaslähtöisten palvelujen yhtäläinen turvaaminen kaikille asiakkaille, niin henkilö- kuin yritysasiakkaille.

Kirkkonummen kunnan yleisiä huomioita

Kirkkonummen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa lausunnossaan seuraavaa: Kirkkonummen kunta pitää uudistuksen perusajatusta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne paikalliseksi osaksi kuntien palveluita hyvänä ja uudistuksen tavoitteita kannatettavana. Valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat näin nykyistä enemmän paikallistasolla, kunnilla. Kunnissa on vahvaa paikallistuntemusta ja kunta tuntee alueensa työnhakijat, yritykset ja työvoimaa tarvitsevat. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli kuitenkin rajoittaa ja kaventaa kunnan toimintavapautta järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Uudistuksessa keskeistä on, että rahoitusmalli mahdollistaa kunnan taloudellisen vastuun lisäksi taloudellisen resurssoinnin myös uusien joustavien työ- ja toimintatapojen luomiseen sekä välineitä paikallisesti työllisyyden hoitoon. Nykyiset TE-palvelut eivät mahdollista joustavaa työllisyyspalvelua.

Kirkkonummen kunta haluaa tuoda esiin, että järjestämismvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Silloin myös tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Mikäli hallituksen TE2024 -uudistuksen tavoitteena on integroida työllisyys- ja elinkeinopalvelut osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa, se onnistuu parhaiten, kun järjestämismvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämismvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Kirkkonummen kunta pitää hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämismvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset ja eri väestöryhmien tarpeet.

Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita.

Työvoimapalvelujen järjestämiseksi tehtävien resurssointi ja rahoitus tulee olla suhteutettu tosiasiallisesti kunnille siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien kustannuksiin.

Kirkkonummen kunta vastustaa lain työvoimapalveluiden järjestämisestä ehdotettua velvollisuutta tarjota työvoimapalveluita kenelle vain kunnan asiakkaaksi haluavalle käytännössä ilman harkintaa. Lain kohdassa listatut syyt ovat hyvin tulkinnanvaraisia ja mahdollistavat käytännössä kenen vain ilmoitusluontoisen siirtymisen Kirkkonummen työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Toisen kunnan henkilöasiakaspalvelun käyttämisen tulisi olla mahdollista vain rajatuissa poikkeustapauksissa ja

kunnalla tulee olla valta tehdä päätös asiakkaaksi ottamisesta. Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seurantaa tulisi avata selkeämmin.

Järjestämisvastuu

Kirkkonummen kunta katsoo, että TE-palveluiden järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen työllisyyden edistämisen tehtävän hoitamisessa. Esityksen vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta on kohtuullinen. Laissa ei tulisi määritellä toimivaa työssäkäyntialuetta niin tarkasti ja ns. perälautasäädöstä tulisi väljentää työllisyysalueiden muodostamisessa. Työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat kunnissa. Uudistuksessa on vaikutusta aiemmin muodostettuihin ja olemassa oleviin yhteistyökumppanuuksiin. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden. Erityisen haasteellista kunnille tulee olemaan kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvien työllisyyden hoitoon liittyvien tehtävien, kuntiin jäävien ja TE-uudistuksessa kunnan järjestämisvastuulle tulevien työllisyys- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuuden yhteensovittaminen käytännössä.

TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaannpanolaissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämisvastuun siirron onnistumiseksi ja jotta tulevat järjestämisvastuulliset tahot voivat alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulee kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023.

Rahoitusmalli

Työttömyysturvan rahoitus

Kirkkonummen kunta katsoo, että kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen pitää perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kykyyn toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee kulkea käsi kädessä. Työllisyyden ja elinkeinopalveluiden hoitamisessa on kuntien ja alueiden välillä eroja. Rahoitusmallin tulee olla kunnille oikeudenmukainen ja kaikkia kuntia tasapuolisesti kannustava. Rahoitusmallin tulee vastata suhdannevaihteluihin ja esitetyn valtiosuuden poikkileikkaustilanteen suuruutta tulisi tarkistaa myöhemmin. Työttömyysturvan kompensaatiotaso pitäisi laskea esimerkiksi vuosien 2020-2022 keskiarvosta, ei vain yhden vuoden mukaan. Esityksessä ei ole huomioitu riittävästi uudistuksesta kunnille aiheutuvia muutuskustannuksia.

Kirkkonummen kunta näkee, että valtiosuustehtävä, johon osoitetaan täysimääräinen rahoitus on kannatettava. Rahoituksessa on kuitenkin varmistettava, että se sisältää elementtejä, joilla pystytään reagoimaan joustavasti kunnan työllisyystilanteessa tapahtuviin muutoksiin, jotta täysimääräisyyden kriteeri käytännössä aidosti täyttyy. Nyt esitetty rahoitusmalli ei ota riittävästi

huomioon kuntien väestörakenteen koostumusta ja eri asiakasryhmien palveluiden ja resurssien tarvetta eri kohderyhmien osalta. Rahoitusmalli ei myöskään ota huomioon kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua. Jos kompensaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien, kuten Kirkkonummen, kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestömäärän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja staattisen mallin luoma alikompensaatio olemaan jokaisessa kasvavassa kunnassa miljoonaluokkaa. Rahoitusmallin kompensaation tasoa tulisikin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämismvastoillisilla alueilla.

Kirkkonummi yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin (C6) näkemykseen siitä, että jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämismvastoillisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämismvastoalueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu järjestämismvastoalueella poikkileikkaushetkeen nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi. Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Kirkkonummen kunta katsoo, että porrastusmallin alkaminen jo 100 kertymäpäivästä altistaa suhdannevaikutuksille. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta jatkossa ohjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin samassa määrin, eikä huomioi sitä, että osalla työnhakijoista voi olla pitkä asiakaspolku avoimille työmarkkinoille ja työnhakijan tilanne voi vaatia useampaan eri palveluun osallistumista ennen työllistymistä. Esimerkiksi rahoitusmalli ei palvele osaamisen kehittämistä mm. omaehtoiset opinnot voivat kestää 24 kk. Lisäksi rahoitusmallissa tulisi määritellä uudelleen kunnan rahoitusvastuu kotoutumisajalla nostamalla peruspoikkeus yhdestä vuodesta kolmesta viiteen vuoteen.

Kuntien rahoitusvastuuta ja sen muotoutumista tulisi tarkastella uudelleen. Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta vaikeasti työllistyvien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hyvinvointialueilla tulee olla taloudellinen kannustin hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia, jolloin terveyden perusteella muodostuvat työttömyysturvakustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämism- ja tuottamismvastoita. Vaikeasti työllistettävien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Osa pitkäaikaistyöttömien (pääsääntöisesti yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden) sosiaaliturvakustannuksia tulee kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa.

Palveluiden rahoitus

Koska lähes kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, tulee palveluiden rahoituksesta siirtää kunnille enemmän kuin 75 % lain velvoittaman palvelutason takaamiseksi. Valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi kuvata esitystä tarkemmalla ja luotettavammalla tavalla.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. Luonnoksessa kuvatuissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Huomioon pitää ottaa, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja muun muassa henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa. TE-palveluiden rahoituksessa ei esityksen mukaan myöskään oteta erityisesti huomioon maahan muuttaneiden asiakkaiden intensiivisempää palveluntarvetta. Työvoimakoulutuksina toteutettaviin kotoutumiskoulutuksiin aiemmin käytetyn 30 M € jakaminen mekaanisesti vieraskielisyyden perusteella vos-järjestelmässä ei ohjaa rahoitusta niiden asiakkaiden palveluihin, jotka kotoutumispalvelua eniten tarvitsevat, vaan hajauttaa resursseja alueille, joilla kotoutumispalvelujen tarve on hyvin vähäinen.

Valtiolle jäävää osuutta nykyisistä menoista tulisi avata ja lukuisia ongelmia sisältävän työajanseurannan (KIEKU) ei tule käyttää rahoitusosuuksien laskennan perusteena. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-palvelu-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

Kirkkonummen kunta yhtyy KUUMA-kuntien näkemykseen ja toteaa, että uudistuksen rahoitus ei saa sisältää tulonsiirtoja kasvualueilta muualle Suomeen.

Tietojärjestelmät sekä data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kirkkonummen kunta toteaa, että viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjyys seuraa järjestämisvastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät kuitenkin epäselviksi. Valtion tietojärjestelmän rinnalla tulee varmistaa, että kunnissa jo olemassa olevat asiakastietojen käsittelyyn, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden hoitoon ja edistämiseen hankitut tietojärjestelmät, alustat ja sähköiset palvelut ovat yhteensovittavissa. Tiedonvaihdon tulee olla sujuvaa ja saumatonta monitoimijaisessa ympäristössä. Lakiin tulee lisätä tietojohdamisen mahdollistava pykälä. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille. Mikäli henkilö- ja työnantaja-asiakkaat voivat asioida kotikuntansa ulkopuolellakin, palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee työvoimaviranomaisilla olla näkymä koko maan asiakastietoihin ja pääsy Tulorekisteriin. Yhteistyö työllisyys- ja elinkeinopalveluihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi valtion ja kuntien välillä olla saumatonta. Esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä ei ole kuunneltu riittävästi kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaan.

Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan (ml. avoimen lähdekoodin ratkaisut) paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Osalla kunnista on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisuja. Laissa KEHA-keskus on veloitettava tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien ratkaisut.

Lisäksi valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Kotoutumisen edistämiseksi esitetty uusi kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden yhteyteen.

Mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten on vain työ- ja elinkeinoministeriöllä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Kyseiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Uudistuksen lähtökohtana on, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Henkilöstö (liikkeenluovutus)

Henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kirkkonummen kunta yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin näkemykseen siitä, että kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. TE-toimiston henkilöstön osaamisen siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Kunnille tulisi tarjota tukea tässä muutoksessa: tehtävän kuvista tulisi neuvotella hyvissä ajoin kuntien työllisyys- ja elinkeinotoimijoiden kanssa ja tehdä tiivistä yhteistyötä henkilöstön muutokseen valmistautumisessa, eri organisaatioiden työkuultuurien tunnistamisessa ja yhteensovittamisessa sekä työtehtäviin perehdyttämisessä. Lakiehdotuksessa tulisi linjata perusperiaatteet siirtyvän henkilöstön jyvittämiselle joko siirtyvän valtionosuuden tai siirtyvän asiakaskunnan mukaisesti.

Henkilöstösiirrot ja -vaikutukset tulisi nostaa riskiarvioinnissa yhdeksi keskeiseksi riskiksi. Kuntien tulisi voida osallistua siirtyvien tehtävien rekrytointeihin vuoden 2024 puolella, eli TE-toimisto ei voisi silloin enää rekrytoida oman halunsa mukaan henkilöitä, jotka pian siirtyisivät kuntiin. Lakiin tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista. Asiakkaiden suuntaan ei saa näkyä vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta.

Palvelut

Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita. Kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi (linkitys työttömyysturvaan).

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulisi arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle lakiluonnoksessa esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Palvelujen tarjoamiselle oman työllisyysalueen ulkopuolella tulisi olla tarkempi peruste kuin pelkkä pidempiaikainen asuminen ja oleskelu. Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". HE:n muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa valtiota tai saada resursseja valtiolta niissä tapauksissa, joissa palveluja käyttävän yrityksen toimipisteet ovat suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuuksista hakea korvauksia. Esityksessä todetaan myös, että työvoimapalveluja on tarjottava työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. Laissa säädettäisiin myös työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä kunnat tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuvat koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta. Mikäli palveluita tarjotaan ylläalueellisesti, tulisi työvoimaviranomaisen saada pääsy kaikkien henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden asiakastietoihin.

Palkkatuki ja työkokeilu

Kirkkonummen kunta katsoo, että palkkatuen myöntämisen tulisi olla mahdollista kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen. Myös velvoitetöylyttäminen (VELVO) tulisi jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti. Valtion työllistäminen tulisi korvata kunnille valtionosuudessa.

Uudistuksessa palkkatukisääntelyä tulisi yleisesti ottaen yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa. 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen myöntämisen perustetta tulisi madaltaa ja sen tulisi olla esimerkiksi 12 kuukautta työttömyyttä 14 kuukauden aikana.

Työkokeilun enimmäiskeston tulee olla harkinnanvaraisesti 6 - 12 kuukautta.

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille.

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Julkiset elinkeinopalvelut

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa tulee olla lähtökohtana elinkeinopalveluiden yhtenäinen kokonaisuus ja selkeät asiakaspolut. Tilannetta, jossa osa palveluista jäisi valtiolle irrallisiksi kokonaisuuksiksi tulee välttää. Kunnissa olevat yritysten kasvua tukevat palvelut ja kuntakohtaiset erityispiirteet ja yhteistyömallit sekä kuntien kyvykkyys palveluiden tuottamiseen tuleekin ottaa uudistuksessa huomioon.

Kirkkonummen kunta katsoo, että kunnille siirtyvät elinkeinopalvelut pitää eritellä tarkasti palvelusisällön ja henkilöressussin osalta. Valtiolle jäävien palveluiden yhteys kuntien toimintaan tulee eritellä tarkasti palveluohjauksen ja tiedonvaihdon näkökulmista. Valtion toimijoiden tulee sitoutua palveluntuotantovastuun siirtymisen pohjustamiseen jo hyvissä ajoin ennen liikkeenluovutuksen toteutumista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koulutusta, tiedonjakoa sekä henkilöstösuunnittelun tukea.

Kuntien olemassa olevat elinkeinopalveluiden järjestämisen nykyiset palvelurakenteet pitää huomioida erikseen suunniteltaessa valtion roolia elinkeinopalveluiden tuotannossa. Valtion palveluiden ja kuntien omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa. Kunnille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman velvoitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin. Jos yritysten kehittämispalveluja ei siirrettäisi uudistuksen myötä kuntiin, erityisesti Work in Finlandin tarkoitusta suhteessa olemassa olevaan hanketoimintaan ja kuntien palvelurakenteisiin tulee kirkastaa sekä palveluvastuiden että rahoituksen näkökulmasta.

Lakisääteisten palveluiden asiakaskunta tulisi määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

Monialaisen tuen yhteistoimintamalli koskisi nykyistä yhteispalvelua vastaavasti työvoimapalveluista sekä sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalveluista vastaavien viranomaisten yhteistoimintaa. Hyvinvointialue olisi lakimuutoksen perusteella yksi monialaisen yhteistoimintamallin toimija. Palvelujen yhteensovittamisen näkökulmasta on perusteltua, että yhteistoimintamallin asiakkuus perustuu työttömän työnhakijan palvelutarpeisiin. Jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa tulee kiinnittää huomioita eri toimijoiden rooleihin ja asiakasohjaukseen jotta päällekkäisyyksiltä välttyään. Organisoitumisessa (mm. johtoryhmätyöskentely) tulee mahdollistaa joustavat rakenteet huomioiden, että hyvinvointialueilla on erilaisia sovelluksia esim. hyvinvointialueiden sisäisistä toiminnallisista aluejaoista. Tällä on merkitystä yhdyspintarakenteiden osalta. Myös kuntien ja hyvinvointialueiden välille tulee luoda yhdenmukaiset toimivat yhteistyön rakenteet, kun esim. kotoutumisen tuki jää kuntien vastuulle.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista mahdollistuu siten että kunnat voivat itse päättää palveluiden järjestämistavasta.

Lakiesitykseen tarvitaan uusia konkreettisempia keinoja/työkaluja työllisyyden hoitoon. Järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille ei pelkästään tuo lisäarvoa palveluiden järjestämiseen. Lakiesityksestä on päinvastoin poistettu niitä työkaluja, joita kunnat ovat hyödyntäneet esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien palvelemiseksi. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan joko kaikki mahdolliset keinot kuntouttavasta työtoiminnasta alkaen sillä ymmärryksellä että valtaosa heistä ei työllisty avoimille työmarkkinoille tai heille tulee osoittaa heitä paremmin tukeva muu palvelu- ja tukimuoto. Kuntia ei tule rangaista pitkään työttömänä olevien henkilöiden alentuneesta toimintakyvystä ja terveydentilasta esimerkiksi työmarkkinatuen kuntaosuuden muodossa. Esim. palkkatuki uudistus on hankaloittamassa kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä. Kolmannensektorin toiminta on luotu niitä pitkäaikaistyöttömiä tai osatyökykyisiä varten jotka eivät työllisty avoimille työmarkkinoille ja jotka tarvitsevat paljon tukea elämän perusasioihin. Kolmassektori tulee joko säilyttää tai kuten aiemmin todettu työkyvyttömät henkilöt tulee siirtää muiden tukien ja apujen piiriin.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Savitaipaleen kunta pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Jotta kustannukset aidosti korvataan täysimääräisenä, tulee ottaa huomioon Pohjoismaisen asiakasmallin kustannukset sekä yleensäkin vuoden 2024 kustannukset kaiken kaikkiaan. Rahoitukseen tulee myös yhdistää indeksitarkastus.

Uudessa mallissa, jossa palvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnille, työmarkkinatuen kuntaosuuksien eli ns. sakkomaksujen kerääminen herättää kysymyksiä. Onko edelleen tarpeen pitää yllä hallinnollisesti työllistävää järjestelmää, jossa valtio rahoittaa valtionosuuksilla kuntien työllisyystoimia ja samalla kerää rahoitusta pois kunnilta sakkomaksuilla? Pelkkä työllistäminen ja

sen kautta saatava verotulo olisi riittävä kannustin kunnille työllistää ja satsata alueensa elinvoimaisuuteen. Järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta uudessa mallissa tulisi selvittää.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Vaikutuksia kuntatalouteen on mahdotonta arvioida koska kokonaisuuteen vaikuttavat lukuisat muut päällekkäiset lakimuutokset (palkkatuki, kotouttamislainsäädäntö jne.). Kaikkia uudistuksia ei tulisi toteuttaa samaan aikaan, vaan esimerkiksi rahoitusvastuuseen liittyvä muutos tulisi siirtää tulevaisuuteen (siirtymäaika), jolloin uusilla työvoimaviranomaisilla olisi aikaa saada turvata hallinnollisen uudistuksen tuomat mahdolliset haasteet.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksestä ei käy riittävän yksityiskohtaisesti ilmi, mitkä palvelut siirtyvät kunnille tai mitkä palvelut jäävät valtion vastuulle. Näiltä osin esitystä tulee täsmentää. Uudistuksen tavoitteena tulee olla järjestämisvastuun hallinnollisen siirron lisäksi palvelujen ja palveluprosessien uudistaminen huomioiden kuntien nykyisten tehtävien ja vapaaehtoisten tehtävien tarjoamat mahdollisuudet. Ennen järjestämisvastuun siirtoa, tulee olla myös valtakunnallisesti yhdenmukainen käsitys siirtävistä henkilöistä ja tehtävistä.

Yhteys hyvinvointialueen palveluihin tulee säilyttää nuorten psykososiaalisen tuen osalta ja turvata rahoitus kaikille alueille. Esityksen mukainen tarveharkinta voi pahimmillaan johtaa alueelliseen epätasa-arvon kasvamiseen, tarpeiden painottuessa kasvukeskuksiin.

Yleensäkin yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa tulee olla saumatonta eikä esim. tietosuojakäytännöt saa olla esteenä tarvittavien tietojen siirrossa.

Monialaisten palvelujen osalta on tärkeää sitouttaa hyvinvointialueet myös uudistukseen ja taata se, että tilanteissa, joissa asiakkaat tarvitsevat hyvinvointialueen palveluja, he niitä myös saavat. Miten kannustetaan hyvinvointialueet mukaan yhteistyöhön?

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta ja tietosuoja

Olennaista on että eri yhteistyökumppaneiden keräämä tieto on saatavilla asiakkaan työllistymistä edistämiseksi.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin; Yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelut ja rahoitustehtävät tulisi harkita siirrettäväksi paikallistasolle eli kuntiin tuotettavaksi samaan tapaan kuin muutkin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Pelkkä starttirahan jakaminen ei takaa yritysten näkökulmasta toivottua palvelujen ja tukimahdollisuuksien yhdenluukun periaatetta.

On hyvä, että starttirahakyselyssä esiin nousseita epäkohtia korjataan uudistuksen yhteydessä niin, että jatkossa yritystoimintaan liittymättömästä työstä saatu palkka tai korvaus, starttirahan saajan palkkakustannuksiin maksettu muu tuki tai starttirahan saajan saamat muut tulot tai etuudet eivät estäisi starttirahan maksamista.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

Saarijärven kaupungin lausunto:

4.1.1 Järjestämismallin uudistaminen:

Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä pidetään hyvänä. Esityksessä kuitenkin tehtävää ollaan siirtämässä kuntapohjoiselle yhteistoiminta-alueelle, joka ei vastaa kuntamme odotuksia. Esitetty malli kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Järjestämismallin (yhteistoiminta-alueella) ja rahoitusvastuun (yksittäisellä kunnalla) erottamista toisistaan ei pidetä hyvä ratkaisuna.

4.1.2 Järjestämismallin

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksen mukaan kunta voi järjestää työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000. Muuten työvoimapalvelut tulee järjestää yhteistoiminta-alueella. Suomessa on 26 sellaista kuntaa, jotka voisivat järjestää palvelun itsenäisesti. Yhteistoiminta-alueen muodostaminen kuntien käymien alustavien keskustelujen perusteella on maakuntaamme hyvin haasteellista työssäkäyntialueiden rikkonaisuuden ja kokonaisuudessa Keski-Suomen pienen työvoimamäärän vuoksi. Maakuntakeskuksen reuna-alueet eivät myöskään välttämättä ole haluttuja kumppaneita maakuntakeskukselle. Vain yhden yhteistoiminta-alueen perustaminen Keski-Suomeen ei mielestämme muuta myöskään riittävästi nykyistä TE-toimisto-mallia. Tarkoitushan on kuitenkin hyödyntää kuntaekosysteemi ja saada palvelut mahdollisimman joustaviksi ja tulokselliseksi lähelle asiakasta.

Katsomme, että järjestämismallin tulee olla jokaisella kunnalla ja yhteistoiminnasta sovitaan kuntien välisin sopimuksin. Esitysluonnoksen mukaisesti valtio vastaisi edelleen työvoimapalvelujen toimivuudesta ja yhdenvertaisuudesta eri kunnissa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Saarijärven kaupungin lausunto:

Näemme positiivisena, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävien siirrosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti. Lakiesitystä tulee kuitenkin täsmentää niin, että kustannukset vastaavat täysimääräisesti vuoden 2024 kustannustasoa.

Palveluiden rahoituskustannusten jako perustuu 70 % työikäisten määrään ja 30 % laajaan työttömyyteen (työttömät ja palveluissa olevat). Alueilla, joissa väestö ikääntyy ja työttömyyttä on paljon rahoituksen perustetta ei pidetä tasapuolisena. Katsomme että rahoitusmalli tulisi olla 50 % työikäisistä ja 50 % laajan työttömyyden perusteella.

Siirtymäaika rahoituksen osalta pidetään liian lyhyenä. Erityinen huoli on työllisyyspalvelujen toimenpanoista niissä kunnissa, jotka eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Saarijärven kaupungin lausunto:

Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee työvoimapalvelut järjestää selkeiksi kokonaisuuksiksi. Siksi mm. työttömyysturvatehtävät tulee keskittää vain kunnille. Asiakkaiden

puhelinpalvelujen (henkilöasiakkaat, työnantajat, yrittäjät) jättäminen valtiolle on epätarkoituksenmukaista, koska asiakkaat ja työmarkkina-alueen tuntemus on kunnissa.

Työttömyysturvatehtävät

Esitysluonnoksen mukaan asiakaspalvelukokonaisuuteen kuuluvia palveluja jäisi edelleen valtiolle.

Esim. työttömyysturvaan liittyvät vaativat työvoimapolitiittisen lausunnot olisi tarkoitus jättää valtiolle.

Työllisyyspalvelujen ydintehtävänä on työnvälitys, silti työllisyyden kuntakokeilun kokemusten perusteella työttömyysturvatehtävän hoitaminen vie asiakasprosessista kohtuuttoman ajan.

Vaativien työttömyysturva lausuntojen keskittäminen ja käsittely TE-toimistossa pitkittää ja hidastaa asiakaspalveluprosessia entisestään ja asiakkaan ohjautuminen työhön ja palveluihin hidastuu.

Katsomme, että vaativat työttömyysturvalausunnon tulee siirtää kuntien hoidettavaksi, jossa käsittely on nopeaa ja lähellä asiakasta.

Kaiken kaikkiaan työttömyysturvalakia soveltamisohjeineen tulisi yksinkertaistaa ja siirtää lopulta maksajan (Kela, työttömyyskassat) hoidettavaksi.

Työnantajalle myönnettävät tuet

Esitysluonnoksen mukaan palkkatukea ei olisi mahdollista jatkossa myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle.

Kunta on monessa pienessä kunnassa suurin työnantaja ja tarjoaa monipuolisia työpaikkoja työttömille. Kunta on usein myös ainoa työnantaja, jolla on valmiuksia työllistää pitkään työttömänä olleita henkilöitä. Tuetun työllistämisen tarpeessa olevien mahdollisuudet palkkatukityöhön tulee säilyttää ja kuntien rahoitus turvata myös näiltä osin.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys 17.6.2022

AMKE ry

Työvoimaviranomaisten täytyy kyetä toteuttaa laadukkaita palveluita. AMKE pitää perusteltuna rajausta vähintään 20 000 työikäisen väestöpohjaan.

Työvoimakoulutukseen osallistuneiden työllisyys paranee keskimäärin 5-10 prosenttiyksikköä (Lähde PTT, Labore ja MDI). Työvoimaviranomaisen velvollisuus tarjota työvoimapalveluja koskee myös työvoimakoulutusta.

Esitys ei tuo muutosta tutkintoperusteiseen työvoimakoulutukseen. AMKE painottaa, että vaikuttavan ja tehokkaan tutkintoperusteisen työvoimakoulutuksen järjestäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä työvoimaviranomaisten ja koulutuksenjärjestäjien välillä.

AMKE kannattaa esitystä siitä, että kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennettaisiin vieraskielisyyden perusteella, lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutumiskoulutusta. Tähän kunnille osoitettaisiin erillinen laskennallinen korvaus.

AMKE on huolissaan siitä, että työnhakijan osallistuminen palveluihin ei vähennä kunnan maksuosuutta työttömyysetuudesta. Tämä koskee ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömiä. Ei saa syntyä tilannetta, että pitkäaikaistyöttömiä ei ohjata palveluihin, koska työllistymisen todennäköisyyden arvioidaan olevan pieni.

Työllisyysasteen parantaminen edellyttää jatkossa muutoksia sosiaaliturvaan. Tällä hallituskaudella on aloitettu työ sosiaaliturvan uudistamiseksi. Ensi hallituskaudelle suunnitellun uudistuksen tulee tukea työllisyydenhoidoin tavoitteita.

AMKE pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimapalveluiden ohjauksessa ja valvonnassa valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta sekä työllisyyden edistämiseksi asetettaviin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Tämä lisäisi palveluiden tasalaatuisuutta, yhdenvertaisuutta ja yhteistä kehittämistä. AMKE korostaa, että valtakunnallinen ohjaus edellyttää yhtenäistä tietotuotantoa ja tietovarantoa päätöksenteon pohjaksi.

AMKE pitää tärkeänä, että hankkiessaan työvoimakoulutusta tai muuta palvelua palveluntuottajilta, kunnan tulee noudattaa julkisista hankinnoista annettua lakia.

AMKE painottaa, että hankintaosaaminen on kriittistä laadukkaiden työvoimapalveluiden varmistamiseksi. Elyt ovat viime vuosina kehittäneet hankintaosaamista yhdessä ammatillisen koulutuksenjärjestäjien kanssa. On tärkeää, että kunnat ja koulutuksenjärjestäjät tekevät myös jatkossa yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti työvoimapalveluiden hankintaosaamisen kehittämisessä. Valtion tulee tukea kuntien hankintaosaamisen kehittämistä.

AMKE pitää ongelmallisena esitykseen liittyvää työnhakuvelvollisuuden ja työhakukeskusteluiden ulottamista päätoimiseen työttömyysetuudella tuettuun opiskeluun (VN/144/2022). Velvollisuus tulisi rajata opintojen loppuvaiheeseen, jolloin se tukisi työllistymistä, mutta ei hidastaisi opintoja tarpeettomasti. Sama ongelma koskee työnhakukeskusteluihin osallistumista kolmen kuukauden välein. Nämä haitat korostuvat erityisesti aikuisten perusopetuksessa opiskelevilla. AMKE pitää ehdotusta, yksilöllisestä joustavuudesta huolimatta, opintojen suorittamista heikentävänä ja työllisyydenhoidon resurssien tehokasta käyttöä haittaavana toimenpiteenä. Työnhakukeskustelu työnhakuvelvoitteen ohella tulisi rajata vain opintojen loppuvaiheeseen.

AMKE esittää toimintamallia, jossa lähtökohtaisesti kaikille työnhakijoille pitäisi saada toisen asteen tutkinto tai muu työllistävä koulutus kuten esimerkiksi hoiva-avustajan koulutus, jotta työllisyysastetta voidaan nostaa.

AMKE ehdottaa, että kotoutumiskoulutus siirretään uudistuksen yhteydessä OKM:n hallinnon alalle osaksi valionosuusjärjestelmää. Tämä parantaisi kotouttamiskoulutuksen laatua, saatavuutta ja tehokkuutta siirtyä työelämään ja jatko-opintoihin.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, 17.6.2022
Pohjois-Karjalan kuntataloustyöryhmä (
pyydetään käyttämään
lausunnonantajana, maakuntaliiton
hallitus antaa omansa), Tiainen Seppo

Esitys työvoima- ja yrityspalvelujen siirrosta kuntien vastattavaksi on sinänsä perusteltu uudistus tehtävien hoidon kannalta. Esitetystä toteutustavasta ja erityisesti kuntakohtaisesta rahoitusmallista on kuitenkin merkittäviä epäkohtia.

Pohjois-Karjalassa on maan korkein työttömyys, mutta silti valtionosuusmalli kohtelee kuntia epäoikeudenmukaisesti. Maakunnan työttömyyteen liittyviä erityispiirteitä ovat lisäksi keskimääräisesti heikompi terveys ja työkyky, tulotaso sekä yli 55-vuotiaiden heikko työllistyminen. Esitetty työkäisten määrä keskeisenä kriteerinä sopii tätä taustaa vasten erittäin huonosti

määrittämään uuden tehtävän laajuus ja ennen kaikkea vaativuus. Valtionosuudet tulevat olemaan esitetyssä rahoitusmallissa täysin riittämättömät vaikea työttömyyden kunnille.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022 **Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne**

Lausunto:

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kainuun työvoimapohja on nykyisellään noin 31 000, joten esitetyn määräyksen (työvoima 20 000) mukaisesti Kainuu muodostaisi mahdollisesti oman työllisyysalueensa. Määräys työvoimapohjasta ja esitetyistä järjestämismalleista luo epävarmuuden siihen, miten tavoitteena olevat asiakaslähtöiset palvelut ja kuntaekosysteemin hyödyntäminen tosiasiallisesti toteutuisivat. Järjestämistä vastuuun jäädessä maakunnan kokoiselle suurelle toimijalle kuten Kainuussa, kunnan oman elinvoiman kehittäminen ei mahdollistu niin jätävästi kuin silloin, kun järjestämistä vastuu säilyy peruskunnalla itsellään.

Käytännössä Kainuussa järjestämistä vastuu tarkoittaisi maakunnallista kokonaisuutta, mitä se on ollut jo nykyisten TE-toimistojen muodossa. Eli toivottua uudistusta ei siten olisi luvassa.

Järjestämistä vastuusta päättäessä tulee huomioida myös kasvukeskusten ulkopuolella mahdollisuus liikkua ja vastaanottaa palveluita. Esimerkiksi Kainuussa kuntien väliset etäisyydet ovat pitkiä (yli 200km) ja julkisen liikenteen vuorot kulkevat rajallisesti sekä polttoaineen hinta on niin korkea, että palveluita ei voi olettaa haettavan pelkästään "isäntäkunnasta". Kuntakokeilujen aikana palveluita on saatu palautettua kuntiin, ja sillä on ollut selkeä myönteinen vaikutus työllisyyden kehitykseen ja työttömyyden ehkäisyyn.

Suomussalmen kunnan näkemyksen mukaan esitetty 20 000 työvoimapohjan peruste järjestämistä vastuulle on liian suuri. Uudistuksen pitäisi lisätä ketteryyttä ja antaa kunnille harkintavaltaa järjestää palveluita sopimukseen pohjautuen niiden elinvoimaa tukevasti. Valtion sääntelyä pitäisi saada siis vähemmälle. Lainsäädännöllä tulisi ohjata vain sitä, mitä tehtäviä tällä laajemmalla ja yhtenäisellä työvoima-alueella on perusteltua yhteisesti tehdä. Kuntien tulisi voida sopia yhteistoiminnasta myös kaikkien kuntalain 8 luvun mukaisten yhteistoimintamallien mukaisesti ei pelkästään kuntayhtymä tai vastuukuntamalli.

Suomussalmen kunta esittää, että järjestämistä vastuu annetaan jokaiselle kunnalle ja kunnat voivat keskenään sopia isompien kokonaisuuksien yhteistoiminnasta. Itsenäinen päätäntävalta on siis säilyttävä kunnilla jo perustuslainkin näkökulmasta. Asiakaspalvelu ja työvoimaviranomaisen peruspalvelut tulee turvata kuntiin.

Järjestämistä vastuusta säädettyä on tärkeää huomioida, että kunnissa on kehitetty paljon viime vuosikymmenien ajan muutakin työllistämistoimintaa, jota ei ole järkevää siirtää kuntayhtymälle tai isäntäkunnalle. Tosiasiallisesti mahdollisilla isäntäkunnilla tuskin on edes haluakaan vastata niistä. Täten esitetty malli pirstaloisi jälleen palvelut, osa jäisi peruskuntiin ja osa siirtyisi isäntäkunnan vastuulle. Sama tapahtuisi myös henkilöstön osalta.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esitetyssä muodossa rahoitus ja järjestämistä vastuu malli ovat myös ristiriidassa keskenään. Valtionosuudet ovat esityksen mukaan tulossa peruskuntiin, mutta palvelut järjestäisivät joko kuntayhtymä tai isäntäkunta. Kainuussa on jo pitkä kokemus sote-palveluiden osalta kuntayhtymän muodossa, ja taloudellisesti kuntayhtymämalli on ollut kuntataloutta rasittava. Lisäksi kannamme huolta siitä, että mikä on isäntäkunnan intressi järjestää palvelut pikkukunnissa ja millä resurssilla suhteessa kunnan jakamaan määrärahaan.

Siirtyvistä kustannuksista tulee saada ajantasaisempaa tietoa huomioiden mm. pomaresurssit. Vuosi 2019 ei vastaa todellisuutta. Negatiivinen nettokustannusvaikutus siirtyvien kustannuksista osalta on Suomussalmen kunnalle esitettyjen laskelmien mukaan reilu 500 000 €. Tämä lisää merkittävästi kunnan kustannuksia työllisyyspalveluiden osalta, sillä kunta panostaa jo vuoden 2022

aikana itse työllisydenhoitoon reilu 500 000 euroa, mikä ei pidä sisällään vielä työmarkkinatuen maksuosuuksia. Valtionosuuksissa tulee huomioida myös kuntien omat panostukset työllisydenhoitoon. Muutoin tilanne laittaa priorisoimaan ja karsimaan palveluiden järjestämistä. TE-palvelukokonaisuudesta on tulossa yksi suurimmista kuntien tehtäväalueista. Esitetty malli aiheuttaa painetta esim. kuntien verotuksen kiristämiseen. Valtion siirtäessä vastuita kunnille, sen tulee aidosti tukea myös taloudellisesti kuntia.

Esitettyjen rahoituslaskelmien perusteella näyttää myös siltä, että koko Kainuu on yksi suurimmista häviäjistä rahaa jaettaessa. Negatiivinen nettovaikutus siirtyvien kustannusten osalta kuntatalouteen vaihtelevat Kainuussa reilusta 2 milj. eurosta reiluun 20 000 euroon. Jo tämä asettaa epäsuhtaan siihen, miten esitetyissä järjestämistä vastuissa palvelut resursoitaisiin ja muodostuisivat. Paine palveluiden keskittämiseksi työllisyysalueen keskuskaupunkiin pienempien kuntien kustannuksella kasvaisi.

Lisäksi esitetty rahoitusmalli rankaisee kuntia, jotka ovat hoitaneet työllisyyttä hyvin ja pitkäjänteisesti. Kainuussa laaja työttömyys on laskenut jo usean vuoden ajan. Se on osoitus siitä, että Kainuussa on tarjolla laajasti erilaisia työpaikkoja ja eri työllisydenhoidon toimijat ovat tehneet todella hyvää työtä työllisyyden edistämiseksi ja palveluihin pääsyn turvaamiseksi. Työvoiman määrää mittarina käytettäessä Kainuu näyttäytyy myös häviäjänä, sillä työikäisen väestön määrä on täällä muuta maata pienempi ja uhkaa pienentyä entisestään.

Uudistuksessa kuntiin siirtyvien kustannusten kompensoimiseksi valtionosuusjärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Lisäksi kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennettaisiin vieraskielisyyden perusteella.

Suomussalmen kunta esittää, että valtionosuuskriteeristössä kompensoidaan siirtyvien palveluiden kustannuksia myös asukastiheyden perusteella, sillä harvaanasutuilla alueilla pitkät välimatkat vaikeuttavat usein tarjotun työn vastaanottamista ja aiheuttavat palveluntuotannolle lisähaasteen asiakaskohtaisen ohjaustyön ja kustannusten kasvun muodossa.

Siirtymäaika

Tulevaan uudistukseen valmistautuminen on kunnissa jo nykyisellään haasteellista, koska tieto erityisesti järjestämistä vastuista ja taloudesta jää hyvin viime tippaan. Erityisesti kuntiin siirtyviä kustannuksia tulee pystyä ennakoimaan mahdollisimman pian paljon tarkemmalla tasolla.

Siirtymäajan ja lain tulee tukea myös alkuvaiheessa havaittuja muutostarpeita, jotta kunnat voivat huolella toteuttaa laadukkaat palvelut. Muutostyössä tulee huomioida paremmin myös kuntien nykyinen henkilöstö eikä pelkästään TE-toimistojen, Ely:n ja KEHA:n henkilöstöä. Tähän toivomme laadukasta yhteistyötä TEM:iltä kuntaliiton ja kuntien kanssa.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvamenojen osalta esityksessä esitetään, että korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti. Suomussalmen kunnan näkemyksen mukaan korvausten ja tasausten määrää tulee tarkistaa viimeistään vuoden 2025 aikana, jolloin laajennettu maksuosuusvastuu kasvattaa merkittävästi työttömyysetuuksien kuntaosuuksia. Esitetty malli ei huomioi suhdannevaihtelusta johtuvaa mahdollista työttömyyden kasvua ja sen myötä kuntien rahoitusvastuun kasvua. Tarkastus tulisi toteuttaa vuosittain.

Kuntien rahoitusvastuun aikaistuuessa koskemaan peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista päivärahaa, tulisi rahoitusvastuun osuutta siirtää hyvinvointialueille siinä vaiheessa, kun asiakkaan työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjoittaa ainoaksi tehtäväksi osallistuminen sosiaali- ja terveystalouteen. Suomussalmen kunta esittää, että monialaisen yhteispalvelun asiakkaiden rahoitusvastuu pitkäaikaistyöttömien oalta siirretään hyvinvointialueille, jotka pääasiallisesti tuottavat kohderyhmän palvelutarpeen mukaiset palvelut.

Toisena vaihtoehtona Suomussalmen kunta esittää, että samanaikaisesti uudistuksen kanssa toteutettaisiin perusturvarahoitusuudistus, jonka myötä tosiasiallisesti työhaluttomat ja työkyvyttömät siirrettäisiin pois työttömyysetuudelta oikeammalle etuudelle (perusturva, kuntoutustuki, eläke tai toimeentulotuki) väliaikaisesti tai toistaiseksi. Tällöin työnhaun voimassaolon veloitetta muiden etuuksien saamiseksi ei tulisi ylläpitää. Tällä hetkellä työnhakija- ja työttömyystilastoja vääristää se, että maksajat edellyttävät työnhaun voimassaoloa ja työttömyysetuuden maksamista, vaikka monialaisesti on todettu, ettei asiakas ole edistettävissä millään työllistymistä edistävin palveluin, työhön tai koulutukseen. Heidän ensisijaiset palvelunsa ovat sosiaali- ja terveystieteiden sekä KELA:n palvelut kuntoutumisen tukena.

Lisäksi Suomussalmen kunta esittää, että työllistymistä edistävien palveluiden tulee poistaa jatkossakin kuntien maksuosuutta. Palveluiden tulee olla vaikuttavia ja edistävän työllisyyttä, mutta on hyvä ymmärtää se, että kaikkien työnhakijoiden eteneminen ei ole suoraviivaista työttömyydestä työhön, vaan on perustelua hyödyntää muuta työllistymistä edistävää palvelujärjestelmää.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämismäärä ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa.

Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämismäärä voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämismääräyksille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Esityksen mukaisen järjestämismäärän ja rahoitusvastuun eriytyminen luo haastetta myös palveluiden suunnittelun ja valvonnan suhteen. Suomussalmen kunnan näkemyksen mukaan tämä haaste on ratkaistavissa sillä, että järjestämismäärä peruspalveluiden osalta kuuluisi peruskunnille ja kunnat sopisivat muista yhteistoiminnassa hoidettavien asioiden (maksatus, kilpailutus ym.) vastuista ja velvollisuuksista.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Lain mukaan työvoimaviranomaisen tulee järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta työllisyystavoitteeseen on mahdollista päästä, tulee palveluiden olla selkeät ja vaikuttavat. Palvelut tulee olla saavutettavissa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti ei lain määreiden mukaisesti (esim. työkokeilun ja palkkatuen rajoitukset ja kesto). Nämä lisäisivät osaavan työvoiman kehittymistä myös TE-palveluilla. Lisäksi tarvitaan uusi palvelu tukemaan työllistymisen edistymistä ja korvaamaan nykyinen kuntouttava työtoiminta, joka on nykyisellään sosiaalipalvelua.

Suomussalmen kunta esittää, työpaikoilla tapahtuva opinnollistaminen huomioidaan lainsäädännön uudistamisessa ja opinnollistamiselle annetaan juridinen status uutena työllistymistä edistävänä palveluna.

Kunnilla tulee itsellään olla mahdollisuus järjestää ko. palveluita, jotta ne voidaan toteuttaa mahdollisemman kustannustehokkaasti. Kunnat voisivat hyödyntää mm. kansalaisopistoja palveluiden tuottamisessa. Nykyinen esitys rahoituksen jakautumisesta pakottaa kuntia karsimaan nykyistä TE-palveluiden palvelutarjontaa jo niiden vaikuttavuuttakin tarkastellen.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Esitetty rahoitusmalli pakottaa kunnat muutoinkin rajaamaan tukityöllistämisen pelkkään lakisääteiseen velvoitetyöllistämiseen, koska esitettyä negatiivista nettokustannusvaikutusta on pakko kompensoida karsimalla palveluista. Suomussalmen kunta esittää, että velvoitetyöllistämistä luovutaan ja keskitetään siihen liittyvä rahoituksen osuus työllisyyspalveluiden resursseihin, jotta valmennuksellinen työote on mahdollista ja siten työttömyysjaksot jäisivät mahdollisimman lyhyeksi kaikissa ikäluokissa myös niissä jotka kuuluvat velvoitteen piiriin nykyisellään.

Nykyiset ehdotukset vaarantavat merkittävästi osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia. Tällä on suora vaikutus myös kuntien työttömyyden kasvuun, verotulojen pienenemiseen sekä ostovoiman heikkenemiseen alueella. Kyseessä on kuitenkin kohderyhmä, joiden työllistyminen avoimille markkinoille on tosiasiallisesti mahdotonta.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Uuden asiakaspalvelumallin myötä viranomaistehtävään tuli todella paljon lisää työttömyysturvan näkökulmasta seurattavia asioita. Itse perusidea ohjata asiakkaita omatoimiseen työnhakuun on kyllä hyvä uudistus. Tosiasiallisesti asiakastyöstä varsinaisen auttamisen sijaan suurin osa työajasta menee asiakkaan työttömyysturvan selvittämiseen sen eri vivahtein. Mallia tulisi selkeästi yksinkertaistaa ja yksityiskohtaisesta sääntelystä tulee luopua ja mahdollistaa työaika valmennukselliseen työotteeseen. Olisiko tarkoituksenmukaista siirtää koko työttömyysturvan käsittely ja seuranta maksajalle? Työvoimaviranomaisen tehtävä olisi jatkossa auttaa tosiasiallisesti asiakasta ja ohjata työn, koulutuksen tai palveluiden suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta
Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista:

- (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu)
- (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta
- (c) palvelualustasta – työmarkkinatori

Jotta tietojärjestelmäpalvelut olisivat toimivat, KEHA-keskuksen tulee neuvotella järjestelmäkokonaisuuksista kuntien it-palveluista vastaavien kanssa, jotta järjestelmät mahdollistavat hyvin sujuvan työn. Kuntakokeilujen aikana on ollut nähtävissä, että vuoropuhelu kuntiin päin on ollut vähäistä ja järjestelmät eivät aina toimivat. Esim. kirjautumiseen liittyviä vaikeuksia on ollut paljon, ja KEHA-keskuksella ei ole ollut esittää niihin ratkaisuja. Myös ajanvarauspalvelun käyttöönotto kunnissa on konkreettisesti osoittanut sen, että vuoropuhelua tarvitaan paljon enemmän, jotta järjestelmät olisivat edes mahdollisia. Lisäksi järjestelmien käytöstä, suunnittelusta ja toteutuksesta syntyvät kustannukset tulee pystyä jyvittämään valtiolle.

Rekisterinpitäjyyden tulee seurata järjestämisvastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Suomussalmen kunta esittää ratkaisuksi kuntaliitokin esiin nostamiin haasteiksi järjestämisvastuun antamista jokaiselle peruskunnalle itselleen.

Työllistymisen edistämisen kannalta olennaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tiedonvaihto hyvinvointialueiden ja kuntien välillä tulee vahvistaa monialaisen tuen palvelun tiedonsaantioikeutta vastaavaksi.

Lisäksi 50 %:n työajankäyttö TE-palveluihin tulee poistaa, jotta kunnat voivat hyödyntää paremmin TE-palveluiden järjestämisessä mm. omia yritysasiantuntijoitaan, jotka eivät tee 50 %:a esim. nykyisissä kuntakokeiluissa töitä.

Laukaan kunta, Kunnanhallitus

17.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhankijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirtyisi pääosin kuntien vastuulle. Laukaan kunnan mielestä tätä työvoimapalvelumallin muutosta hyvänä. Emme kuitenkaan näe hyvänä, jos tehtäviä olla kuitenkin oikeasti siirtämässä pääosin suurille, maakunnallisille, yhteistoiminta-alueille (työllisyysalueiksi). Mielestämme näin toimittaessa muutokset jäävät pieniksi, koska paikallisuuden tuomat edut eivät tule esiin.

Laukaan kunnan mielestä järjestämisvastuu työllisyyspalveluista tulisi olla kunnilla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Tämä

Luumäen kunta

17.6.2022

1.3.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastuun uudistaminen

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Uudistuksessa työvoimapalveluiden järjestämisen edellytykseksi tulisi 20000 henkilön työvoimapohja yhtenäisellä työssäkäyntialueella. Käytännössä näin suuren alueen vaatimus voi heikentää kunnan mahdollisuuksia edistää työllistymistä ja kunnan elinvoimaa. Vaikutukset asiakaslähtöisen ja joustavan palvelun tarjoamiseen ovat kielteisiä.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Etelä-Karjalan maakunnassa vain Lappeenrannan kaupunki täyttää tämän työvoiman määrään liittyvän vaatimuksen yksinään. Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Etelä-Karjalassa on jo käynnistetty TE2024-uudistuksen valmistelu maakunnalliselta pohjalta ja alueen kunnat ja kaupungit ovat tehneet jo nyt alustavat sitoumukset alueelliseen valmisteluun ja valmistelun resurssointiin sitoutumiseksi. Työllisyysalueen muodostavien kuntien onkin jo olemassa olevan lainsäädännön pohjalta mahdollista sopia työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Perustuslaki ja säätämistä järjestys

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Mikäli työvoima- ja yrityspalvelujen uudistukseen tarvittaisiin valtion valvontaroolia, tulisi se siirtää aluehallintovirastolle ja/tai kunta- ja aluehallinnon asioista vastaavalle ministeriölle.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Luumäen kunta pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus määräytyisi nykyisen palvelujärjestelmän perusteella. Tällainen rahoitusmallin perusta ei ota riittävästi huomioon siirrettävien tehtävien laajuutta ja vaativuutta eikä se kata kunnalle aiheutuvia muutuskustannuksia. Malli ei käytännössä kannusta kuntia työllisyyden edistämiseen. Lisäksi se on jäykkä eikä reagoi nopeisiin muutoksiin toimintaympäristössä.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. On kuitenkin huomioitava, että jo vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden Pohjoismaisen asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin lähempänä siirtovuoden toteumaa.

Esityksessä ehdotettu palveluiden rahoituksen kohdentaminen valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen on ymmärrettävä ja kannustaa kuntia panostamaan työllistämiseen, kun kriteeristöä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia määräytyisi laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Luumäen kunta puoltaa kuitenkin Kuntaliiton esitystä kasvattaa laajan työttömyyden käsitteen painoarvoa vähintään 50 %:iin. Tällöin työttömyyden heikentyessä valtion rahoitusosuus kasvaisi hieman enemmän. Samalla työikäisen väestön säilyminen 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta. Luumäen kunta huomauttaa, että hallituksen esityksestä jää kokonaan puuttumaan kuntien talouden turvaaminen laajan taantuman tai muun työttömyyden voimakkaan kasvun tilanteessa. Hallituksen esityksessä tulisikin sisällyttää kunnalle jokin turvaava mekanismi ennakoimattomiin poikkeuksellisiin tilanteisiin äkillisen rakennemuutoksen mekanismin ja erikseen säädetyn harkinnanvaraisen valtionosuuden (10 Me koko maan tasolla) rinnalle.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kunta on siten varsin tuloksellisesti toteuttanut työllistämiselvöityttään toimimalla itse palkkatuetun työntekijän työnantajana. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, mikä vähentää kunnan kykyä tarjota työtä kaikkein vaikeimmin työllistettävälle henkilölle, joiden työllistämiseen yrityksillä ei ole edellytyksiä esimerkiksi heikentyneiden työelämätaitojen takia. Palkkatuella työllistämisen edellytyksiä heikentäisi myös ehdotus, että palkkatuki ei enää kattaisi palkan sivukuluja ja lomarahaa eikä palkkatukea saisi vuorotteluvapaan sijaisen palkkaamiseen.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Laajan työttömyyden kriteerissä tulisi huomioida kunnan itselleen

työllistämät henkilöt. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti, kunnan rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Näkemyksemme mukaan kompensointiin tulisi tehdä vuosittainen indeksitarkistus, jotta kompensoinnin taso ei vuosien saatossa heikkene.

Uudessa mallissa, jossa palvelujen järjestämistä vastuu siirretään kunnille, työmarkkinatuen kuntaosuuksien eli ns. sakkomaksujen kerääminen herättää kysymyksiä. Onko edelleen tarpeen pitää yllä hallinnollisesti työllistävää järjestelmää, jossa valtio rahoittaa valtionosuuksilla kuntien työllisyystoimia ja samalla kerää rahoitusta pois kunnilta sakkomaksuilla? Pelkkä työllistäminen ja sen kautta saatava verotulo olisi riittävä kannustin kunnille työllistää ja satsata alueensa elinvoimaisuuteen. Järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta uudessa mallissa tulisi selvittää.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Rahoitusvastuun laajeneminen kattamaan kaikki työttömyysturvamuodot on merkittävä muutos ja sen vaikutuksia kuntatalouteen ei pysty ennakkoon arvioimaan, kun vielä huomioidaan hallituksen esityksen mukainen esitys, jonka mukaan kunnan rahoitusvastuu ei enää katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Vaikutuksia kuntatalouteen on mahdotonta arvioida koska kokonaisuuteen vaikuttavat myös lukuisat muut päällekkäiset lakimuutokset (palkkatuki, kotouttamislainsäädäntö jne.). Kaikkia uudistuksia ei tulisikaan toteuttaa samaan aikaan, vaan esimerkiksi rahoitusvastuuseen liittyvä muutos tulisi siirtää tulevaisuuteen (siirtymäaika), jolloin uusilla työvoimaviranomaisilla olisi aikaa saada turvata hallinnollisen uudistuksen tuomat mahdolliset haasteet.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksen mukaan kuntapohjaisen työvoimaviranomaisen tulisi järjestää nykyisten julkisten työvoimapalvelujen kaltaisia palveluja mm. työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Siirtyvät tehtävät ja niihin liittyvä lainsäädäntö ovat kunnille uusia. Kunnat, jotka eivät ole työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa, eivät ole olleet järjestämistä vastuussa siirtyvistä palveluista. Siirtyvien palvelujen yksityiskohtainen arviointi on näin ollen haastavaa. Esityksestä ei myöskään käy riittävän yksityiskohtaisesti ilmi, mitkä palvelut siirtyvät kunnille tai mitkä palvelut jäävät valtion vastuulle. Näiltä osin esitystä tulee täsmentää. Luumäen kunta haluaa korostaa, että uudistuksen tavoitteena tulee olla järjestämistä vastuun hallinnollisen siirron lisäksi palvelujen ja palveluprosessien uudistaminen huomioiden kuntien nykyisten tehtävien ja vapaaehtoisten tehtävien tarjoamat mahdollisuudet.

Siirtyvien tehtävien epäselvyyden lisäksi myös kunnille siirtyvän henkilöstön määrä jää epäselväksi ja siirtojen taustalla käytettävän työaikakirjauksen todentaminen epävarmaksi. Siirtyvän henkilöstön lukumäärät vaihtelevatkin esityksen eri kohdissa. Ennen järjestämistä vastuun siirtoa, tulee olla aukoton varmuus ja valtakunnallisesti yhdenmukainen käsitys siirtyvistä henkilöistä ja tehtävistä.

Esityksessä valtiolle jäävissä tehtävissä on sellaisia tehtäviä, jotka tulisi pikemminkin siirtää suoraan vuoden vaihteessa perustettaville hyvinvointialueelle (Onni-toiminta). KEHA-keskuksen eli kehittämis- ja hallintokeskuksen rooli nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen (ONNI-toiminta) valmennuksen koordinoinnissa, jää perustelematta. Yhteys hyvinvointialueen palveluihin tulee säilyttää nuorten psykososiaalisen tuen osalta ja turvata rahoitus kaikille alueille. Esityksen mukainen tarveharkinta voi pahimmillaan johtaa alueelliseen epätasa-arvon kasvamiseen, tarpeiden painottuessa kasvukeskuksiin.

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta ja tietosuojat

Luumäen kunta viittaa lausunnossaan näiltä osin Kuntaliiton lausunnossa esiin nostettuihin huomioihin.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin; Yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut

Huomioiden kuntien vapaaehtoiset yritys- ja elinvoimapalvelut, jää hallituksen esitys laihaksi yrityspalveluja koskevien muutosten näkökulmasta. Esityksen mukaan yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut ei siirtyisi kuntien tehtäviksi, vaan ne säilyisivät jatkossakin valtakunnallisesti toimeenpantavina ELY-keskusten palveluina, osana niiden yrityspalvelujen kokonaisuutta. Yritysten kehittämispalvelut ja rahoitustehtävät tulisi harkita siirrettäväksi paikallistasolle eli kuntiin tuotettavaksi samaan tapaan kuin muutkin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Pelkkä starttirahan jakaminen ei takaa yritysten näkökulmasta toivottua palvelujen ja tukimahdollisuuksien yhdenluukun periaatetta.

Lain vaikutusarvioinnissa todetaan, että työvoimapalvelujen hankintatoimen ja palveluiden järjestämistä vastuun siirto kunnille edistäisi alueellisten yrityspalveluiden ja osaamispalveluiden rajapinnan lähentämistä. Työvoimapalvelujen järjestäminen lähellä kunnan tuottamia elinkeinopalveluita sekä työvoimapalvelujen ja muiden kunnan järjestämien palveluiden yhdistäminen tapauskohtaisesti mahdollistaa uudenlaisten palvelukokonaisuuksien hyödyntämisen ja yritys- ja asiakaslähtöisten rekrytointipalvelujen tai osaamispalvelujen tuottamisen. Vastuu näiden palvelujen yhteensovittamisesta jää kunnille vapaaehtoiseksi tehtäväksi. Esitetty työvoimaviranomaisen yhteistoiminta-alue voi johtaa yritysten näkökulmasta hajautettuun palvelumalliin ja ei kannusta kuntia miettimään uudistuksen tuomia uudenlaisen palveluekosysteemin tuomia mahdollisuuksia.

Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä) 17.6.2022

Palkkatuen poistaminen työllisyysviranomaisen (=kunnan) keinovalikoimasta on selkeä heikennys nykyiseen verrattuna. Alueellamme on ollut useita menestystarinoita, jossa pitkään työttömänä ollut asiakas ohjautuu kuntouttavan työtoiminnan kautta palkkatukityöhön kunnan toimialalle. Joissakin tapauksissa asiakas on työllistetty määräaikaiseen tai vakituiseseen työsuhteeseen kunnalle. Lisäksi jatkosijoittamista yksityisen sektorin työpaikkoihin on käytetty. Palkkatuen poistaminen

työllisyysviranomaisen keinovalikoimasta heikentää erityisesti vaikeasti työllistyvien asemaa ja työllistymisen edistämistä.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.
Valmistelijat sosiaali- ja terveystoimintajohtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Kuntapohjaista työvoimapalvelumallia pidetään kannatettavana, mutta esitetty järjestämisvastuu on ristiriidassa suhteessa kunnan rahoitusvastuuseen. Jotta kunta pystyisi vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, sillä tulisi olla myös oikeus järjestää palveluja. Mikäli järjestämisvastuu olisi yhteistoiminta-alueella, myös palveluiden rahoituksen sekä työttömyysetuuksien rahoitusvastuun tulisi kohdentua sille.

Mallia, jossa maksu säädettäisiin kaikille kunnille, mutta vain osa kunnista (järjestäjäkunnat) pystyisi tosiasiallisesti vaikuttamaan sen suuruuteen, ei pidetä kannatettavana. Ongelmallisena nähdään myös se, että kaikki kunnat saisivat valtionosuuden palveluiden järjestämisestä, mutta vain osa voisi niitä järjestää.

Kunnat ovat toivoneet järjestämisvastuuta työllisyyspalveluista. Mikäli järjestämisvastuu säädettäisiin kaikille kunnille, ei ole perusteltua syytä olettaa, ettei kunnilla olisi kykyä tai halua järjestää palveluita kuntien työvoimaa ja yrityksiä parhaiten palvelevalla tavalla.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esitetty malli ei ole kannatettava. Järjestämisvastuun tulisi olla niillä kunnilla, joille työttömyysetuuksien rahoitusvastuu säädetään. Ongelmallisena pidetään tilannetta, jossa rahoitusvastuussa oleva kunta ei pystyisi vaikuttamaan kuntalaistensa tai yritystensä työvoimapalveluihin.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Mallia, jossa tehtävien rahoitus tulee jokaiselle kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille, ei pidetä kannatettavana. Ongelmallisena pidetään esityksen mukaista rahoituksen valtionosuuskriteerin kohdentumisen suhdetta 70 prosenttia työikäinen väestö ja 30 prosenttia laaja työttömyys. Talouden laskusuhdanteessa yhä useampi työikäisestä väestöstä tulisi laajan työttömyyden piiriin, jolloin työllisyyden hoidon laskennalliset kustannukset kasvaisivat suhteessa kunnan työikäiseen väestöön. Laajan työttömyyden perushinnan ollessa työikäisen väestön perushintaa korkeampi, kunnilla olisi laajan työttömyyden kerointa painottamalla paremmat mahdollisuudet laadukkaaseen palveluun myös laskusuhdanteessa, eli tilanteessa jossa sekä työvoimaviranomaisten asiakasmäärät että asiakkaiden palvelutarve lisääntyisivät.

Suhdetta tulisi muuttaa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi painoarvoon 50/50. Tämä lisäisi kuntien mahdollisuutta tuottaa riittävästi palveluita myös suhdannevaihteluissa. Rahoituksen tulisi huomioida myös uusi työvoimapalvelumalli ja sen laadukkaan toteuttamisen kustannukset. Palvelumallin todellisia kustannuksia voidaan arvioida aikaisintaan sen jälkeen, kun palvelumalli on ollut TE-toimistojen käytössä riittävän pitkään.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Ehdotus ei ole kannatettava. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun tulisi olla järjestämisvastuullisella taholla. Mikäli yksittäiset kunnat osallistuvat työttömyysetuuksien rahoittamiseen, niillä tulisi olla myös mahdollisuus järjestää palveluja.

Ehdotus kompensatiomallista ei ole kannatettava. Kaarinan kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallin ongelmista:

”Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen

trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta”. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiota tulisi tarkistaa vuosittain normaalin valtiosuuskäytännön mukaisesti, jotta se huomioisi kuntien väestömäärissä tapahtuneet muutokset.

Mikäli korvaus kunnille tehdään 18-64-vuotiaiden asukkaiden määrän suhteessa vuoden 2022 poikkileikkaustilanteessa, eikä korvauksen tasoa tarkistettaisi jälkikäteen, tämä heikentäisi muuttovoittoisten kuntien mahdollisuuksia tarjota laadukasta työvoimapalvelua myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi kehyskunnat houkuttavat etenkin työikäistä väestöä – Kaarinan muuttovoitto koostuu iältään 26-34-vuotiaista. Lisäksi maahanmuuttajaväestön määrä on ollut jatkuvasti kasvusuunnassa ja trendin ennustetaan jatkuvan myös lähivuosina.

Maahanmuuttajaväestön työttömyysprosentti on tilastollisesti korkeampi kantaväestön työttömyysprosenttiin verrattuna. Riskinä olisi, ettei suhdanteita mukailematon rahoitus takaisi riittävän laadukasta palvelua esimerkiksi taloudellisen taantumien aikana. Mikäli korvausta maksettaisiin pysyvästi vuoden 2022 työikäisen väestön määrän suhteessa, muuttovoittoisilla kunnilla olisi jatkuva tehostamistarve, ja se korostuisi entisestään laskusuhdanteessa.

Hyvinvointialueen osuutta rahoitusvastuusta tulisi tarkastella aktivointiehdon täyttävien asiakkaiden työttömyysetuuden osalta. Mikäli asiakkaan aktivointisuunnitelmassa olisi sovittu kuntouttavasta työtoiminnasta, asiakkaan tarkoituksenmukainen palvelu perustuisi sosiaalihuoltolain mukaiseen palveluun. Työllisyysalueella ei olisi realistisia mahdollisuuksia edistää henkilön työllistymistä kuntouttavan työtoiminnan aikana, vaan se olisi hyvinvointialueen vastuulla.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämisestä annetussa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista ja julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Esitysluonnoksessa todetaan, että palveluita koskeva sääntely vastaisi voimassa olevaa sääntelyä ja palveluvalikoima olisi nykyistä vastaava. Esitys ei ole kannatettava. Palvelukokonaisuuden tarkka sääntely kaventaisi kuntien mahdollisuuksia luoda alueen palvelutarpeita vastaavia ja aidosti uudenlaisia kuntaekosysteemiä hyödyntäviä työvoimapalveluja.

Palvelujen tiukasta valtiollista sääntelystä tulisi luopua. Etukäteen määritellyt palvelut ja palvelujen enimmäiskestojen määrittäminen vaikeuttaisivat asiakaslähtöistä työtä. Esimerkiksi työkokeilun keston lyhentäminen voisi vaikeuttaa erityisesti vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ammatinvalinnan selkeyttämistä tai mahdollisuuksia palata työelämään porrastetusti.

Esityksessä perustellaan palvelunaikaisen rahoitusvastuun säilyttämistä sillä, että se ohjaisi kuntia järjestämään palvelun keston tarkoituksenmukaisena. Esitys rahoitusvastuun säilymisestä palveluiden aikana ei ole kannatettava. Yrityslähtöinen työvoimapalvelu on muuttuva ja kehittyvä kokonaisuus, jota toteutetaan yhteistyössä yritysten ja työnantajien kanssa. Palveluja tulisi voida räätälöidä ratkaisukeskeisesti ja tarvelähtöisesti. Olettamus siitä, että palveluiden kestot olisivat epätarkoituksenmukaisia, mikäli rahoitusvastuu ei säilyisi palvelujen aikana, on perusteeton.

Kuntien intressinä on laadukas ja vaikuttava palvelujärjestelmä, joka tuottaisi osaavaa työvoimaa alueen yritysten tarpeisiin. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ja kohtaannon parantaminen on kuntien elinvoiman kannalta ehdottoman tärkeää ja koko uudistuksen keskeinen idea.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Kunnan lisäämistä monialaisen yhteistoiminnan toimijoihin pidetään erittäin tärkeänä. Jotta asiakkaan paras mahdollinen palvelu pystyttäisiin turvaamaan, kotikunnan tarkoituksenmukaisella viranomaisella (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut) tulisi olla mahdollisuus olla mukana yhteistoiminnassa. Pelkkä kirjaus työvoimaviranomaisesta ei riitä takamaan sujuvaa tiedonkulkua toimijoiden välillä.

Esitystä nuorten valmennusten hoitamisesta KEHA-keskuksessa ei pidetä kannatettavana.

Valmennusten tarkoituksena olisi edistää nuorten hyvinvointia ja pärjäävyyttä. Kuntalain mukaan (kuntalaki 1 §) kunnan tehtävänä on mm. edistää asukkaidensa hyvinvointia. Kunnissa on vahvaa osaamista nuorten palveluista ja tarpeista. Nuorten valmennuksissa tulisi olla kytkös kunnan

lakisääteisiin tehtäviin, kuten hyvinvoinnin edistämiseen, koulutukseen sekä muihin kunnissa jo olemassa oleviin palveluihin (mm. uraohjaus ja nuorisotyö). Nämä KEHA-keskukselle suunnitellut tehtävät ja niihin kytkeytyvä rahoitus tulisi kohdentaa kunnille.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Työttömyysturvatehtävien jakautumista valtion ja kuntien välille ei pidetä kannatettavana.

”Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa”, kuten Kuntaliiton lausunnossa todetaan. Kunnissa on vahvaa osaamista erilaisten etuuksien ja palveluiden myöntämisestä ja sekä niihin liittyvästä laintulkinnasta. Kunnilla on myös kykyä organisoida nopealla aikataululla yhteisiä ja yhtenäisiä toimintamalleja nopean ja sujuvan asiakaspalvelun turvaamiseksi. Tästä esimerkkinä tuhannet koronatuot, joiden myöntäminen annettiin kuntien tehtäväksi. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain sekä työttömyysturvalain tulkinta siirtyy kuntiin ja sen myötä siirtyy myös lakien tulkintaan liittyvä osaaminen. Esimerkiksi yritystoimintaan liittyviin työvoimapolitiisiin lausuntoihin tarvittava substanssiosaaminen olisi jatkossa lähes kokonaan kunnissa, sillä niillä olisi myös vastuu työnantaja- ja yrityspalveluiden järjestämisestä.

Vaativia työttömyysturvatehtäviä hoitavien asiantuntijoiden siirtyminen liikkeenluovutuksen yhteydessä kuntiin takaisi myös työttömyysturvaosaamisen ja -resurssien siirtymisen. Hajautettu tehtävänjako eri hallintotasoille ja organisaatioihin lisää byrokratiaa, hidastaa päätöksentekoa ja vaikeuttaa tiedonkulkua.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta
Kannatetaan esitystä valtion ylläpitämistä valtakunnallisista tietojärjestelmistä ja -varannoista.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Rahoitusmalli, työttömyysturva:
MUUTOSESITYS

Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta sitkeästi pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulee siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille tulee tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

- Näin hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia, eikä terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet (nykyinen kunnan maksuvastuu 70%) ovat pääsääntöisesti tätä kohderyhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla määräaikaista tai pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

MUUTOSESITYS

Työikäinen väestö kasvaa useimmissa KUUMA-kunnissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensaa­tion taso on staattinen ja perustuu vuoden

2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan KUUMA-seudulla vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja staattisen mallin luoma alikompensaatio olemaan seudulla miljoonaluokkaa. Kompensaation tasoa tuleekin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

MUUTOSESITYS

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitää asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa jossa työvoimaviran-omainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

- Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pidä joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

MUUTOSESITYS

Esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulee tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

- Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Rahoitusmalli, palveluiden rahoitus:

MUUTOSESITYS

Valtiolle HE:n mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulee perustella esitettyä paremmin. Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-palvelu-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

- TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE:n kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Uudistus ei saa sisältää tulonsiirtoja kasvualueilta muualle Suomeen.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Muissa tapauksissa perustettaisiin työllisyysalueiksi kutsuttavia yhteistoiminta-alueita. Tarkastusvirasto toteaa, että esitysluonnoksessa ei tehdä riittävän yksityiskohtaisesti selkoa siitä, mihin 20 000 henkilön alaraja perustuu, ja miten näin muodosteluilla työllisyysalueilla voidaan turvata palvelut ja vältetään tavoitteiden mukaisesti julkisten palveluiden organisoinnissa päällekkäisiä rakenteita ja taloudelle epäedullisia seurauksia. Selkoa ei tehdä myöskään siitä, mihin perustuu 17 000 henkilön kriteeri poikkeusluvalla toteutettavista työllisyysalueista. Esitysluonnoksessa ei kuvata arviota siitä, montako työllisyysaluetta Suomeen näin muodostuisi. Käytännössä kunnille tai kuntayhtymille siirtyisi samat tehtävät, joita tällä hetkellä on hoidettu työvoimamäärältään suuremmilla työssäkäyntialueilla, ja lisäksi vastuu palveluhankinnoista. Kun työvoiman määrään lasketaan kuuluviksi sekä työlliset että työttömät, järjestämismuutosten kriteerit kohtelevat elinkeinorakenteeltaan erilaisten alueiden kuntia eri tavalla. Miten siis turvataan yhdenvertainen palvelujen saatavuus eri alueilla sekä työvoimaviranomaisen tehtävien edellyttämä riittävä ja osaava työvoima?

Millä kriteereillä arvioitaisiin se, että työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi ja pysyväisluonteisesti vaarantunut? Esitysluonnoksen sivulla 122 todetaan, että arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa tai työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien kuntien tai työllisyysalueiden tilanteeseen, työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, että kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan työvoimaviranomaisen järjestämiskykyä kuvaavat kriteerit tulisi kuvata esitysluonnoksessa selkeämmin.

TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Luonnoksessa sivulla 182 todetaan valtionosuuden kohdentamiskriteeristä seuraavasti: ”Kriteerin tulisi perustua tutkittuun tietoon, mutta työvoimaviranomaisen uudistuksen valmisteluajataulun puitteissa uuteen tutkimustietoon perustuvaa kriteeriä ei ole mahdollista muodostaa.” Tarkastusvirasto muistuttaa, että hallituksen esitysten laatimisohjelmien mukaan esitysten kiireelliselle voimaan saattamiselle olisi esitettävä perustelut ja perusteluiden tulisi olla painavat. Ohjelmien mukaan esityksessä tulisi lisäksi kertoa, mitä haitallisia seurauksia lain suunnitellun voimaantulon mahdollisesta viivästyisestä voi olla. Luonnoksessa tulisi tehdä selkoa edellä mainituista asioista.

On perusteltua esittää, että uudistuksen toteuttaminen vasta työllisyyden kuntakokeilujen päätyttyä mahdollistaisi kokeiluista tehtävien havaintojen paremman hyödyntämisen työvoimaviranomaisen uudistuksessa. Nyt kuitenkin esitetään, että uudistusta pantaisiin toimeen vielä kokeilujen ollessa käynnissä. Kokeilujen seurantaan varten on rakennettu erillinen tietoportaalit, jonka kautta yksittäisten kokeilukuntien tai -alueiden kehitystä voi tarkastella ennalta valittujen työllisyysmittarien pohjalta. Portaalin tiedot perustuvat TEM:n työnvälitystilastoon ja TE-palveluiden yhteiseen URA-asiakastietojärjestelmään. Tietoportaalit avulla on mahdollista seurata muun muassa kokeilujen ja TE-toimistojen vastuulla olevien työnhakijamäärien, palveluiden käytön ja virtaamatietojen sekä

työttömyysasteen kehitystä kokeilukunnissa tai -alueilla. Portaalin tiedot päivittyvät noin kuukauden välein samassa syklissä TEM:n virallisten työllisyystilastojen julkaisun kanssa. Työllisyyden kuntakokeilujen vaikutuksia arvioidaan käynnissä olevassa VN TEAS -hankkeessa, jossa selvitetään muun muassa kokeilujen alueellisia erityispiirteitä ja alueellisten yhteistyörakenteita sekä kokeilujen kehittämiä asiakaspalvelumalleja sekä erityisesti kokeilujen työllisyys-, kustannus- ja hyvinvointivaikutuksia. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole käsitelty kuntakokeilujen ja VN TEAS-hankkeen tähänastisia havaintoja ja luonnoksessa kuvataan ylipäättään varsin vähän sitä, miten työllisyyden kuntakokeilujen tuloksia tulnaisiin hyödyntämään vuosien 2023 ja 2024 aikana. Esitysluonnoksessa jää myös epäselväksi, miten valtakunnallinen neuvottelukunta seuraisi palvelujen vaikuttavuutta.

Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Tarkoitus on, että palvelu olisi nuorille suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua. Luonnoksessa ei kuitenkaan määritellä yksityiskohtaisemmin palvelutuotannon sisältöä. Koska Ohjaamo-toimintaa toteutetaan tällä hetkellä eri tavoin 70 kunnassa, laissa voisi olla perusteltua säätää toiminnasta yksityiskohtaisemmin. Tässä voitaisiin hyödyntää Ohjaamo-toiminnasta tehtyjen selvitysten ja tutkimusten tuloksia (mm. VN TEAS 5/2020).

Yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista on lisätä kuntien rahoitusvastuuta ja siten kannustaa kuntia edistämään työllistymistä. Tarkastusvirasto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana linjauksena sitä, että kuntien rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä eikä katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun. Se mahdollistaa palvelujen tarjoamisen asiakkaan tarpeiden mukaisesti, toisin kuin nykysäädösten oloissa, joissa palveluja saatetaan tarjota palvelun tarjoajan näkökulmasta. Toisaalta tarkastusvirasto kiinnittää huomiota esitysluonnoksessa sidosryhmien esiin tuomaan näkemykseen siitä, että kannustin ohjata työttömiä pitkäkestoiisiin koulutuksiin saattaa heiketä, koska kuntien rahoitusvastuu tulee säilymään koulutusten ajan. Riskiksi voi muodostua myös se, että kunnat saattavat kohdentaa resursseja pääasiassa sellaisiin työttömiin, joista he arvioivat saavansa suurimman taloudellisen hyödyn lyhyellä aikavälillä. Lisäksi työssäkäyntialueet saattavat olla suurempia kuin kunnat tai muodostettavat työllisyysalueet. Jos kunnat pyrkivät työllistämään/palvelemaan lähinnä omia kuntalaisia verotulojen toivossa, saattavat työssäkäyntialueen muiden kuntien työnhakijat saada huonompaa työnvälityspalvelua. Uusien raja-aitojen muodostuminen voi lisätä myös työn ja työntekijän kohtaanto-ongelmia.

Esitysluonnoksen mukaan yritysten kehittämispalvelut jäisivät ELY-keskuksille ja näin pyrittäisiin kehittämään palvelujen integraatiota ja yhteensopivuutta muihin yritystoiminnan avustuksiin. Tavoitteena on, että palveluista muodostuu yrityksille ja niitä hallinnoiville viranomaisille aiempaa yhtenäisempi ja selväpiirteisempi kokonaisuus. Kuitenkin starttiraha ja työvoimakoulutuksena annettava yrittäjäkoulutus siirtyisivät esityksen mukaan kuntien järjestettäväksi. Tarkastusvirasto toi 9.10.2019 julkaisemassaan katsauksessa (Työvoimapaalvelujen vaikuttavuuden arviointi tulisi sisällyttää työllisyystavoitteiden toteutumisen seurantaan) esiin kysymyksen, kasvaisiko yrittäjäkoulutuksen vaikuttavuus, jos työvoimakoulutuksena ja yritysten kehittämispalveluina annettu yrittäjäkoulutus yhdistettäisiin.

Ansvar för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Larsmo kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och närings tjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaantulaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag. Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som

överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Auran kunta

16.6.2022

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Luonnoksessa asetetut tavoitteet, tehtävien resurssointi ja rahoitus eivät ole oikein mitoitettuja. Uusi työttömyysturvamaksujen muutos tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia ja lähes 10 % nykyisistä valtion hallinnon virkailijoista ei siirry muutoksen myötä kuntiin, vaan jää valtionhallinnon palvelukseen. Näiden pohjalta voidaan pohtia, onko työnjako ja rahoitus oikeanlainen. Kuntaliiton arvion mukaan työllisyyspalveluiden osuus kunnan talousarviosta on uudistuksen jälkeen keskimäärin 12 %.

Pudasjärven kaupunki, Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221

16.6.2022

”Yhtenäinen alue varmistaisi työnhakija-asiakkaiden lähipalveluiden ja saavutettavuuden ja loisi mahdollisuuden sovittaa työnhakija-asiakkaiden palveluprosessi yhteen alueeseen kuuluvien kuntien muiden toimintojen, erityisesti elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa.”

Jotta yhtenäinen työllisyysalue toimisi edellä esitetyn mukaisesti, tulisi alueen kunnille varata riittävät resurssit palvelujen tuottamiseen. Määrältään pienet työvoiman omaavat kunnat tulevat muodostamaan maantieteellisesti laajan työllisyysalueen, jossa on haasteellista toteuttaa asiakaslähtöisesti työllisyyspalveluja. Lakiesityksessä työllisyysalueille esitetään rajaksi 20 000 henkilöä työvoimaa. Tämän lisäksi edellytetään, että alue muodostaa maantieteellisesti yhtenäisen ja työmarkkinoiden kannalta toimivan alueen. Nämä vaatimukset eivät ole realistisia harvaanasutulla seudullamme. Näillä kriteereillä ei saavuteta yhtenäistä työssäkäyntialuetta tai aluetta, jolla työtä vailla oleva ihminen tulisi työllistämistoiminnan keskiöön.

Lakiesityksessä rahoitus osoitettaisiin kunnille, mikä on hyvä ajatus, mutta ristiriidassa harvaanasutun alueen työllisyysalueen vaatimuksen kanssa. Kun kunnille annetaan vastuu ja rahoitus, tulisi kuntien saada itse harkita palvelun tuotantotavat ja sen vaatima yhteistyö. Kunnilla olevaa paikallistuntemusta ei tässä uudistuksessa saa hukata. Tulee luottaa siihen, että kunnat tekevät palvelutuotannossaan yhteistyötä erikoistuneiden työvoimapalveluiden kuten esim. ammatinvalintapsykologien palkkaamisen osalta.

Jokaisella kunnalla tulisi olla rahoitusvastuu ja järjestämisvastuu, jolloin alueen kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Tehtävistä ja rahoituksesta sovittaessa tulee huomioida alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet.

Kunnille tulisi olla erillinen valtionosuus, joka mahdollistaisi jatkossa heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevien työllistämisen (tällä hetkellä kuntien palkkatukityöllistäminen). Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin työllistää esim. osatyökykyisiä ja sitä kautta edelleen vahvistaa henkilöiden työllistymistä avoimille työmarkkinoille sekä samalla aktivoida kunnan omaehtoista työllisyyden hoitoa uuden kannustinrahoitusmallin tukena.

Hyvinvointialueille tulisi kohdistua myös rahoitusvastuu pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueille tulee asettaa taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystyöpalveluja tavoitteellisesti edistäen työttömien sijoittumista avoimille työmarkkinoille tai muulle oikealle etuudelle.

Osa rahoitusvastuusta tulee kuntien lisäksi olla hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueet ovat vastuussa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä ja sen onnistuminen ratkaisee monen ihmisen paluun työelämään. Monilla pitkään työttömänä olleilla on myös terveydellisiä ja sosiaalisia haasteita. Työkyvyn arviointi on usein välttämätöntä ja tästä on vastuussa hyvinvointialueet työttömien terveystarkastusten, kuntoutustarpeen arviointien ja eläkelausuntojen muodossa. Hyvinvointialueille tulee siksi osoittaa rahoitusvastuuta, jotta näiden toimien tärkeys ovat hyvinvointialueilla korkealle priorisoituja.

Kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti uudistuksen myötä. Lisäksi kuntien vapaaehtoisten työllistämistoimien mahdollisuudet heikkenevät, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet on entistä vaikeampi saavuttaa.

Rahoituksen määräytymisen perusteissa vain 30 % rahoituksesta tulee työttömien määrän perusteella. Rahoituksen tulee olla tarveperusteista ja siksi työttömien määrään paremmin sidottua.

Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa lakiehdotuksessa toimijoina tulee mainita työvoimaviranomainen, hyvinvointialue, KELA ja kunta.

Viitasaaren kaupunki, Työllisyyspalvelut 16.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapolveluiden järjestämisvastuu

Viitasaaren kaupunki esittää järjestämisvastuumallin muuttamista siten, että jokaiselle kunnalle tulee järjestämisvastuu Te-palveluista ja yhteistyö kuntien välillä toteutuisi vapaaehtoisuuden pohjalta, kuntalain 8 § luvun mukaisesti. Tämä selkeyttäisi työnjaosta sopimista sekä olisi rahoitusvastuun ja toimivallan osalta tasapainoisempi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, toissijaisesti tulisi järjestämiskriteereitä muuttaa siten, että lakisääteiset yhteistyön kautta muodostettavien alueiden kriteereissä on joustavuutta sekä työvoimamäärän että työssäkäyntialueen tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Tässä pitäisi pyrkiä siihen, että työllisyysalueita arvioidaan ensisijaisesti riittävän rahoituksen sekä kyvyn tarjota yhdenvertaisia palveluita perusteella ja vasta toissijaisesti työvoima- työssäkäyntikriteerin. Samoin tulisi mahdollistaa, että kahden tai useamman järjestämisvastuussa olevan tahon keskinäisellä yhteistoiminnalla voidaan yltää riittävän rahoituksen ja yhdenvertaisuuden vaatimukseen. Tätä kautta esim. Pohjoinen Keski-Suomi ja Jyväskylän keskinäiset yhteistyöjärjestelyt tukevat koko alueen järjestämiskaavimusten toteutumista.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Viitasaaren kaupunki katsoo, että tämä jakosuhte on kaupungin ja koko pohjoisen Keski-Suomen kannalta epäedullinen eikä kuvaile siirtyvien tehtävien tarveperusteisuutta. Viitasaaren kaupunki esittää jakosuhteeksi 50 prosenttia työkäiset ja 50 prosenttia laaja työttömyys.

Mikko Kesä Oy:n tekemän laskennallisen kuntakohtaisen nykytilan perusteella Pohjoisessa Keski-Suomessa käytetään nykyisin Te-palveluiden rahoitusta selvästi enemmän kuin alueelle tuleva valtionosuuslisäys. Palveluiden tämänhetkinen käyttö perustuu asiakastarpeisiin sekä kuntien omaan aktiivisuuteen edistää työllisyyttä. On epätarkoituksenmukaista, että uudistus vähentää merkittävästi nykytilan laskennallista rahoitusta. Valtionosuuskriteerin muutos (50 - 50) tasoittaisi tätä eroa. Toisena tärkeänä asiana Viitasaaren kaupunki pitää siirtymäajan pidentämistä esite-tystä kahdesta vuodesta. Siirtymäkauden rahoitus tulisi olla myös laajemmin porrastettu esim. joulukuun 2024 ja 2025 rahoituksesta 75 %, vuoden 2026 50 % ja vuoden 2027 25 % tulisi laskennallisen nykytilan valtionosuusrahoitukseen. Perusteena tähän on muutoksen toimeenpanokyvyn varmistaminen kunnissa. Huomioitavaa on, että Pohjoisen Keski-Suomen alueen kunnista yhtä lukuun ottamatta kunnat eivät ole työllisyyden kuntakokeilussa. Myös tämä perustelee sitä, että valmisteluajan rahoitus tulee turvata.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuskien rahoituksesta

Viitasaaren kaupunki vaatii, että palveluiden osalta kuntien palkkatukityöllistäminen tulee säilyttää. Palkkatukityöllistämällä on keskeinen merkitys niin Viitasaaren kaupungille kuin koko Pohjoisen Keski-Suomen kunnille. Palkkatukityöllistämällä on vastattu Viitasaarella vaikeaan työttömyystilanteeseen ja pitkäaikaistyöttömien/ osatyökykyisten asiakkaiden tarpeisiin. Viitasaaren kaupunki on ollut aktiivinen pitkäaikaistyöttömien tukityöllistäjä niille henkilöille joilla ei ole ollut mahdollisuuksia työllistyä suoraan yrityksiin. Tärkeää on että säilytetään mahdollisuus sille, että asiakkaita voidaan poluttaa eteenpäin yrityksiin kuntien palkkatukityösuhteiden jälkeen. Tällä parannetaan asiakkaiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille sekä lisätään palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Kuntien palkkatukityöllistämällä työllistymistä edistä-vänä palveluna on myös vaikutusta siihen, että järjestäjä ja alueen kunnat voivat osoittaa palveluiden tarvelähtöisen ja yhdenvertaisen tarjonnan esimerkiksi pitkäaikaistyöttömille. On myös huomattava, että palkkatukityöllistämisen kaltaisella palvelulla on vaikutusta työttömyyskriteerin perusteella maksettavaan valtionosuuslisäykseen.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialisen tuen yhteistoiminta

Viitasaaren kaupunki pitää tärkeänä että kunta lisätään toimijoihin jotta, esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta onnistuu.

Vastuu ja rahoitus

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin sekä yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa ja yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Lain tulisi myös mahdollista tarkoituksenmukaisten palveluiden hoitaminen yhdessä toisen / toisten alueiden kanssa.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi kunnan elinkeinotoimen / kehitysyhtiön yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä, vaikka ne tuovat tietoon työvoiman kysynnän tuntemalla yritysten tarpeet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Kaikkineen uudistus keskittyy työllisyystoimiin huomioimatta juuri elinkeinopalveluja, jotka kuitenkin muodostavat perustan ja kysynnän työllisyyspalveluille.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen, mm. alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Kehitysyhtiön ja elinkeinotoimen mahdollisia rooleja uudistuksessa osana kunnan tarjoamaa, uudistuksen tehokkuutta vahvistavaa ekosysteemiä.

- yritysten aktiivinen kontaktointi ja tarpeiden tunnistaminen; piilotyöpaikat, koulutus, ym.
- työllisyyden tilastot, raportit, muutokset, analyysit ja ennakointityö päätöksien tueksi
- yritysten perehdyttäminen työlainsäädäntöön, pelko ensimmäisen työntekijän palkkaamisen byrokratiasta estää rekrytointeja
- työntajamielikuvan vahvistaminen tai toimialan vetovoimaisuuden lisääminen
- tuoda yrittäjyyttä esiin palkkatyön vaihtoehtona
- auttaa alueelle sijoittuvia yrityksiä rekrytoinnissa / koulutuksessa
- äkillisen rakennemuutoksen palvelut; muutosturvapalvelut, uudelleen koulutus, räätälöity yrittäjyysvalmennus, ym.
- ekosysteemien rakentaminen ja aktiivisten julkisten ja yksityisten toimijoiden (henkilöstö-palveluyritykset ym.) tunnistaminen
- edistää julkisia hankintoja, etsiä niihin yrityksiä, koota hankintoja niin, että mahdollisimman moni pystyy niihin osallistumaan ja arvioida hankintojen työllisyysvaikutukset
- uusien työkalujen ja digitaalisten palveluiden lanseeraaminen työvälitystilanteisiin.

Tietojärjestelmät

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja vastuussa oleva viranomainen. Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmästä ja työmarkkinatorista.

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisia integraatioita useampaan sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen luomiseksi, sisältäen kehitysyhtiöiden ja elinkeinotoimien käyttämät tietojärjestelmät. Esityksessä tunnustetaan oikeellisesti riskinä tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus, ja on tärkeää huolehtia, että tietojärjestelmät, niiden käyttöoikeudet ja yhteensopivuus tukevat kehitysyhtiöiden ja elinkeinotoimien työvoiman kysyntään liittyvän osaamisen nivoutumista työllisyystoimintaan.

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan ja mm. kehitysyhtiöiden tietojärjestelmissä oleva sisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä asiakaspalvelua suoritettaessa.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä

Kainuun työvoimapohja on nykyisellään noin 31 000 henkilöä, joten esitetyn määrän (työvoima 20 000 henkilöä) mukaisesti Kainuu muodostaisi mahdollisesti oman työllisyysalueensa. Määränsä työvoimapohjasta ja esitetyistä järjestämismalleista luo epävarmuuden siihen, miten tavoitteena olevat asiakaslähtöiset palvelut ja kuntaekosysteemin hyödyntäminen tosiasiallisesti toteutuisivat. Järjestämistä jätessä maakunnan kokoiselle suurelle toimijalle kuten Kainuussa, kunnan oman elinvoiman kehittäminen ei mahdollistu niin järkevästi kuin silloin, kun järjestämistä säilyy peruskunnalla itsellään.

Käytännössä Kainuussa työvoimapohja ja esitetyt järjestämistämallit tarkoittaisivat maakunnallista kokonaisuutta, mitä se on ollut jo nykyisen TE-toimiston aikana. Eli toivottua uudistusta ei siten olisi luvassa. Järjestämistävastuusta päätettäessä tulee huomioida myös kasvukeskusten ulkopuolella mahdollisuus liikkua ja vastaanottaa palveluita. Esimerkiksi Kainuussa kuntien väliset etäisyydet ovat pitkiä (yli 200 km) ja julkisen liikenteen vuorot kulkevat rajallisesti sekä polttoaineen hinta on niin korkea, että palveluita ei voida olettaa haettavan pelkästään "isäntäkunnasta". Kuntakokeilujen aikana palveluita on saatu palautettua kuntiin, ja sillä on ollut selkeä myönteinen vaikutus työllisyyden kehitykseen ja työttömyyden ehkäisyyn. Kuntakokeilussa käytössä oleva yhteistoimintaa ohjaava sopimus pohjainen malli mahdollistaa kuntakohtaisten tarpeiden ja erityispiirteiden huomioimisen työllisyydenhoidossa, millä on olennainen merkitys palvelutarjonnalle ja toiminnan vaikuttavuudelle työnhakija-asiakkaiden ja työnantajien näkökulmasta.

Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan esitetty 20 000 henkilön työvoimapohjan peruste järjestämistävastuulle on liian suuri ja estää palveluiden tarkoituksenmukaisemman järjestämistä. Uudistuksen pitäisi lisätä ketteryyttä ja antaa kunnille harkintavaltaa järjestää palveluita sopimukseen pohjautuen niiden elinvoimaa tukevasti. Valtion säätelyä pitäisi saada siis vähemmälle. Lainsäädännöllä tulisi ohjata vain sitä, mitä tehtäviä tällä laajemmalla ja yhtenäisellä työvoima alueella on perusteltua yhteisesti tehdä. Kuntien tulisi voida sopia yhteistoiminnasta myös

kaikkien kuntalain 8 luvun mukaisten yhteistoimintamallien mukaisesti, ei pelkästään kuntayhtymä- tai vastuukuntamalli.

Sotkamon kunta esittää, että järjestämisvastuu annetaan jokaiselle kunnalle ja kunnat voivat keskenään sopia isompien kokonaisuuksien yhteistoiminnasta. Itsenäinen päätäntävalta on siis säilyttävä kunnilla jo perustuslainakin näkökulmasta. Asiakaspalvelu ja työvoimaviranomaisen peruspalvelut tulee turvata kuntiin.

Järjestämisvastuusta säädettäessä on tärkeää huomioida, että kunnissa on kehitetty paljon viime vuosikymmenien ajan muutakin työllistämistoimintaa, jota ei ole järkevää siirtää kuntayhtymälle tai isäntäkunnalle. Tosiasiallisesti mahdollisilla isäntäkunnilla tuskin on edes haluakaan vastata niistä. Täten esitetty malli pirstaloisi jälleen palvelut, osa jäisi peruskuntiin ja osa siirtyisi isäntäkunnan vastuulle. Sama tapahtuisi myös henkilöstön osalta.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Esitetyssä muodossa rahoitus ja järjestämisvastuumalli ovat ristiriidassa keskenään. Valtionosuudet ovat esityksen mukaan tulossa peruskuntiin, mutta palvelut järjestäisivät joko kuntayhtymä tai isäntäkunta. Esitetty rahoitusmalli ohjaa palveluiden järjestämisen maakuntakeskuksiin eikä takaa tasa-arvoista kohtelua palveluiden saatavuuden näkökulmasta. Rahoitus- ja järjestämisvastuumalli ei mahdollista nyt kuntakokeilun aikana saatujen ja edelleen saatavien hyvien toiminteiden jatkumista kunnissa, vaan johtaisi väistämättä toimintojen keskittämiseen maakuntakeskukseen. On otettava huomioon, että maakuntakeskuksen ympäröivät kunnat ovat tärkeitä elinvoiman edistäjiä työllisyyskehityksen näkökulmasta.

Esitettyjen rahoituslaskelmien perusteella näyttää siltä, että Kainuu on yksi suurimmista häviäjistä. Negatiivinen nettovaikutus siirtyvien kustannusten osalta kuntatalouteen vaihtelevat Kainuussa reilusta 2 miljoonasta eurosta reiluun 20 000 euroon (Sotkamo 233 487 euroa). Sotkamon kunta kantaa huolta siitä, että mikä on isäntäkunnan intressi järjestää palvelut pienissä kunnissa ja millä resursseilla suhteessa jaettavissa olevaan määrärahaan. Vaarana on, että jatkossa palvelut tarjotaan Sotkamon osalta jälleen Kajaanista käsin kuten TE-toimiston aikaan. Tämä keskittäminen on vastoin nyt meneillä olevaa kuntakokeilua, jossa kunta on päässyt rakentamaan palvelutarjontaa paikallisesti paremmin omista tarpeista lähtien.

Esitetty rahoitusmalli ei huomio myöskään uuden asiakaspalvelumallin kustannuksia, joten vuoden 2019 ei siten vastaa nykytilaa. Siirtävistä kustannuksista tulee saada ajantasaisempaa tietoa. Valtionosuuksissa tulee huomioida myös kuntien omat panostukset työllisyyskehoitukseen (Sotkamo vuonna 2022 reilu 800 000 €, joka ei sisällä työmarkkinatuen maksuosuutta). Muutoin esityksen mukainen malli laittaa priorisoimaan ja karsimaan rakennettuja palveluita kunnista. TE-palvelukokonaisuudesta on tulossa yksi suurimmista kuntien tehtäväalueista. Esitetty malli aiheuttaa painetta myös kuntien verotuksen kiristämiseen. Valtion siirtäessä vastuita kunnille, sen tulee aidosti tukea taloudellisesti kuntia.

Esitetty rahoitusmalli ei myöskään huomioi kuntien hyvää työtä työllisyyden edistämiseksi ja työttömyyden vähenemiseksi, jos rahoituksen yhtenä perusteena käytetään laajaa työttömyyttä. Huhtikuun 2022 työllisyyskatsauksen mukaan Kainuussa työttömiä työnhakijoita ja erilaisissa työvoimapalveluissa olevia asiakkaita oli yhteensä 4 552 (ns. laaja työttömyys). Työttömiä heistä oli 2 961 ja työvoimapalveluissa 1 591. Laaja työttömyys supistui 448 hengellä (-9 %) vuoden takaisesta. Työttömiä oli 560 edellisvuotta vähemmän (-16 %) ja työvoimapalveluissa 112 asiakasta enemmän (+8 %). Palveluihin osallistuminen suhteessa työttömien määrään on noussut selvästi

vuoden takaiseen verrattuna. Aktivointiaste oli 35,0 %, kun se oli vuotta aikaisemmin 29,6 % ja vuoden 2019 normaalitilanteessa 32,7 %. (Lähde: Työllisyyskatsaus Kainuu huhtikuu 2022).

Työttömyysaste on Kainuussa laskenut jo pidemmän aikaa. Työttömyyttä enemmän alueen elinvoimaan voidaankin katsoa vaikuttavan työvoimapulaan. Monilla aloilla on ollut pitkään työvoimapulaa ja useisiin tehtäviin on vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia paikkoja. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Kainuussa huhtikuun 2022 lopussa 9,6 %, mikä on 1,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin ja prosenttiyksikön vähemmän kuin kolme vuotta sitten. Kainuun työttömyysaste oli ELY-keskusalueista kymmenenneksi matalin, koko maassa se oli 9,1 %. Sotkamon kunnan osalta työttömyysaste on ollut ennätysalhainen viime kuukausien osalta; maaliskuu 2022 5,7 % huhtikuu 2022 6,2 %. (Lähde: Työllisyyskatsaus Kainuu huhtikuu 2022).

Lisäksi rahoituksen jakoperusta ei tue alueita, joissa työikäisen väestön määrä on pieni ja pienenee yhä edelleen. Valtionosuuden määrittelyyn tulisi lisätä myös asukastiheys yhdeksi kriteeriksi, sillä harvaan asutuilla alueilla pitkät välimatkat vaikeuttavat usein tarjotun työn vastaanottamista ja aiheuttavat palveluntuotannolle lisähaasteen asiakaskohtaisen ohjaustyön ja kustannusten kasvun muodossa.

Sotkamon kunta ehdottaa, että siirtyvien tehtävien rahoitusta tarkastellaan uudelleen niin, että se tukee aidosti kasvukeskusten ulkopuolella toimivia kuntia, jotka ovat edistäneet työllisyyttään tähän asti hyvin ja vaikuttavasti.

Siirtymäaika

Tulevaan uudistukseen valmistautuminen on kunnissa jo nykyisellään haasteellista, koska tieto erityisesti järjestämisvastuusta ja taloudesta jää viime tippaan. Erityisesti kuntiin siirtyviä kustannuksia tulee pystyä ennakoimaan mahdollisemman pian paljon tarkemmalla tasolla. Siirtymäajan ja lain tulee tukea myös alkuvaiheessa havaittuja muutostarpeita, jotta kunnat voivat huolella toteuttaa laadukkaat palvelut. Muutostyössä tulee huomioida paremmin myös kuntien nykyinen henkilöstö, ei pelkästään TE-toimistojen, ELY:n ja KEHA keskuksen henkilöstö. Tähän toivomme laadukasta yhteistyötä työministeriöltä Kuntaliiton ja kuntien kanssa. Resursseilla on olennainen merkitys palvelujen organisoitumiseen ja ylipäättään niiden rakenteeseen kunnassa. Äkkinäiset tai suuret muutokset resursseissa eivät saa näkyä asiakkaille heikkenevinä palveluina.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Esityksessä esitetään, että työttömyysturvamenojen osalta valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen.

Sotkamon kunta pitää tärkeänä, että kuntien vastuun laajentuessa työttömyysturvan rahoituksen osalta tulee kustannukset kompensoida täysimääräisesti kunnille ja huomioida kuntien talouspohjan kaventuminen hyvinvointialueiden tuoman valtionosuuksien ja verotulojen leikkautumisen vuoksi.

Työttömyysturvamenojen osalta esityksessä esitetään myös, että korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen

valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti. Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan rahoituksen tulee huomioida suhdannevaihtelusta johtuva mahdollinen työttömyyden kasvu ja sen myötä kuntien rahoitusvastuun kasvu.

Kuntien rahoitusvastuun aikaistuessa koskemaan peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista päivärahaa, tulisi rahoitusvastuun osuutta siirtää hyvinvointialueille siinä vaiheessa, kun asiakkaan työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjoittaa ainoaksi tehtäväksi osallistuminen sosiaali- ja terveystalouteihin. Sotkamon kunta esittää, että monialaisen yhteispalvelun asiakkaiden rahoitusvastuu työmarkkinatuen osalta (yli 300 pv, yli 500pv ja yli 1000 pv työmarkkinatukea saaneet) siirretään hyvinvointialueille, jotka pääasiallisesti tuottavat kohderyhmän palvelutarpeen mukaiset palvelut. Näkemyksemme mukaan rahoitusvastuun jakaminen hyvinvointialueille edistäisi työkyvyn tuen palveluiden kehittämistä. Kunnat keskittyisivät enemmän niille annettuun ydin tehtävään eli ennaltaehkäisevään työhön ja siten kuntalaisten työllisyyden tukemiseen korjaavan työn sijaan.

Toisena vaihtoehtona Sotkamon kunta esittää, että samanaikaisesti uudistuksen kanssa toteutettaisiin perusturvarahoitusuudistus, jonka myötä tosiasiallisesti työhaluttomat ja työkyvyttömät siirrettäisiin pois työttömyysetuudelta oikeammalle etuudelle (perusturva, kuntoutustuki, eläke tai toimeentulotuki) väliaikaisesti tai toistaiseksi. Tällöin työnhaun voimassaolon velvoitetta muiden etuuksien saamiseksi ei tulisi myöskään edellyttää. Tällä hetkellä työnhakija- ja työttömyystilastoja vääristää se, että maksajat edellyttävät työnhaun voimassaoloa ja työttömyysetuuden maksamista, vaikka monialaisesti yhteistyössä sote-palveluiden kanssa on todettu, ettei asiakas ole edistettävissä millään työllistymistä edistävin palveluin, työhön tai koulutukseen. Heidän ensisijaiset palvelunsa ovat sosiaali- ja terveyshuollon sekä KELA:n palvelut kuntoutumisen tueksi.

Lisäksi Sotkamon kunta esittää, että työllistymistä edistävien palveluiden tulee vähentää jatkossakin kuntien maksuvastuuta. Palveluiden tulee olla vaikuttavia ja edistää työllisyyttä, mutta on hyvä ymmärtää se, että kaikkien työnhakijoiden eteneminen ei ole suoraviivaista työttömyydestä työhön, vaan on perustelua hyödyntää muuta työllistymistä edistävää palvelujärjestelmää. Kyseessä on kuitenkin TE-palveluiden oma palvelujärjestelmä, joten niiden käytöstä ei pitäisi kuntia sanktioida.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämistä ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämistä voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämistä vastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Esityksen mukaisen järjestämistä ja rahoitusvastuun eriytyminen luo haastetta myös palveluiden suunnittelun ja valvonnan suhteen. Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan tämä haaste on ratkaistavissa sillä, että järjestämistä vastuu peruspalveluiden osalta kuuluisi peruskunnille ja kunnat sopisivat muista yhteistoiminnassa hoidettavista kokonaisuuksista (esim. maksatus, kilpailutus ym.).

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Lain mukaan työvoimaviranomaisen tulee järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta työllisyystavoitteeseen on mahdollista päästä, tulee palveluiden olla selkeät ja vaikuttavat. Palvelut tulee olla saavutettavissa asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti ei lain määreiden mukaisesti (esim. työkokeilun ja palkkatuen rajoitukset ja kesto). Nämä lisäksi osaavan työvoiman kehittymistä myös TE -palveluilla. Lisäksi tarvitaan uusi palvelu tukemaan työllistymisen edistymistä (esim. opinnollistaminen) ja korvaamaan nykyinen kuntouttava työtoiminta, joka on nykyisellään sosiaalipalvelua.

Kunnilla tulee itsellään olla mahdollisuus järjestää ko. palveluita, jotta ne voidaan toteuttaa mahdollisemman kustannustehokkaasti. Kunnat voisivat hyödyntää mm. kansalaisopistoja palveluiden tuottamisessa. Nykyinen esitys rahoituksen jakautumisesta pakottaa kyllä kuntia karsimaan nykyistä TE-palveluiden palvelutarjontaa jo niiden vaikuttavuuttakin tarkastellen. Lisäksi esitys vaatii tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua kuntakohtaisesti sekä järjestämisvastuun näkökulmasta. Mikä on esim. vastuukunnan intressi tuoda palvelut pieniin kuntiin lähipalveluina?

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Esiitetty rahoitusmalli pakottaa kunnat muutoinkin rajaamaan tukityöllistämisen pelkkään lakisääteiseen velvoitetyöllistämiseen, koska esitettyä negatiivista nettokustannusvaikutusta on pakko kompensoida karsimalla palveluista. Velvoitetyöllistämistä toivotaan luopuvan ja keskitettävän siihen liittyvä rahoituksen osuus resursseihin, jotta valmennuksellinen työote on mahdollista. Siten työttömyysjaksot jäisivät mahdollisimman lyhyeksi kaikissa ikäluokissa myös niissä, jotka kuuluvat velvoitteen piiriin nykyisellään.

Sotkamon kunta on tukenut viime vuosien ajan erityisesti osatyökykyisten pitkäjänteistä työllistymistä. Nykyiset ehdotukset vaarantavat merkittävästi osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia. Tällä on suora vaikutus myös kuntien työttömyyden kasvuun, verotulojen pienenemiseen sekä ostovoiman heikkenemiseen alueella. Kyseessä on kuitenkin kohderyhmä, joiden työllistyminen avoimille markkinoille on tosiasiallisesti mahdotonta.

Kunnille tulee voida myöntää palkkatukea nyky muodossa myös uudistuksen jälkeen. Palkkatuen maksatukseen pitää hakea ratkaisuja syntyvien työllisyysalueiden yhteistyöstä tai jättää palkkatuen päätös ja maksatuskokonaisuus kuntien osalta edelleen KEHA-keskukselle.

Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan on tarpeen uudelleen arvioida tehtävien siirtoa kunnan ja valtion välillä. Kunnan näkökulmasta on keskeistä siirtää kunnille mm. nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen (ONNI-toiminta) sekä mm. henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysasiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle. Tehtävien hoitamista tulee tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden mm. kuntien nuorisopalveluiden sekä elinkeinopalveluiden kanssa.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan

monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela.

Sotkamon kunta pitää ehdottoman tärkeänä, että yhteistoimintamallin toimijoihin lisätään kunta. Kuntien lisääminen toimijoihin on ainut keino edistää ja tiivistää yhteistyötä elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa. Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan kunnan palveluiden huomioiminen laissa tukisi asiakkaan oikeutta tarpeenmukaisiin palveluihin ja mahdollistaisi työllistymistä edistävien palveluiden monialaisen yhteensovittamisen tarkoituksenmukaisella tavalla. On tärkeää huomioida, että monialainen palvelutarve ei pidä sisällään pelkästään sosiaali- ja terveystalouden yhteensovittamista työllisyyspalveluihin, vaan yhteensovittamista tarvitaan usein esim. koulutuspalveluiden kanssa osaamisen vahvistamiseksi. Kunnat pitää huomioida pelkästä palveluiden tuottajan roolista poiketen yhdeksi toimijaverkoston järjestäjäksi. Lainsäätäjien on tärkeää kuunnella nyt kentän näkemystä ja kokemusta.

Jos laissa ei enää mainita kuntia, jäävät samalla huomiotta kuntien muut palvelut ja tilanteet, joissa sote-palvelut eivät yksin riitä asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamiseen tai asiakkaalle ei löydy sopivaa palvelua. Esimerkiksi monialaista palvelua tarvitsevat asiakkaat hyötyvät kunnan tarjoamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista (esim. liikuntapalvelut, kansalaisopistojen kurssitarjonta ja pajatoiminta). Terveyden ja hyvinvoinnin palvelut täydentävät asiakkaiden tarvitsemia sotepalveluita, edistävät asiakkaiden työhön kuntoutumista ja voivat vähentää sote-palveluiden käyttöä.

Monialaisissa palveluissa tulee olla riittävä määrä henkilöstöä palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioiden. Kunnissa on monialaisessa palvelussa mukana myös työllisyyspalveluiden henkilöstöä, jotka jäisivät pois, jos rajaus poistaa kunnat järjestäjän roolista. Jääminen monialaisen työn ulkopuolelle vie kuntien työllisyyspalveluiden ohjaajilta välineitä tehdä omaa työtään. Kuntien työllisyyspalvelut ovat tarjonneet työttömille mm. työhönvalmennusta, ja mahdollistaneet sen avulla monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden työllistymisen. Resurssoinnin tarve tulee ottaa huomioon myös hyvinvointialueiden palveluita ja henkilöstömitoituksia suunniteltaessa. Sosiaali- ja terveystalouden tarve tulee kasvamaan merkittävästi, koska asiakkaalla voi olla tarve ko. palveluun jo työttömyyden ensimmäisestä päivästä lähtien. Erityisesti työkyvyn tuen palveluita ja työkyvyn arviointiosaamista tulee hyvinvointialueilla kehittää ja lisätä.

Erikoista luonnoksessa hallituksen esitykseksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisessa on se, että kaikissa muissa pykälissä kunnat oli korvattu hyvinvointialueilla paitsi TYP-johtajien nimeämisen osalta. Esitys on ristiriidassa siihen, että kunnilla ei olisi toimivaltaa itse palvelun järjestämisen osalta, mutta kuitenkin johtaisivat verkostoa.

Kustannusvastuu ei voi jäädä yksipuolisesti kunnille, jos kunnat lakiesityksen mukaisesti rajataan pois toteuttajaosapuolista. Kustannusta tulee kohdentaa hyvinvointialueille, jos he korvaavat kunnat lakiesityksen mukaisesti. Myös TYP-organisaation kustannuksia tulee jakaa järjestämistä vastuussa oleville tahoille.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten on ajateltu palvelun eroavan muista palveluista. Nykyiselläänkin Sotkamossa monialaiset palvelut kuin peruspalvelut tukevat yhtä lailla nuoria kuin aikuisiakin. Etu on erityisesti siinä, että asiakkaat tunnetaan, kun palvelut ovat toteutettu paikallisina kasvokkain tapahtuvina. Lisäksi yhteistyö kunnan nuorisotoimen eri palveluiden kanssa on joustavaa ja nuoria tukevaa. Kuntien perustehtävään kuuluu kuntalaissa kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen, joten tästä syystä nuorten hyvinvoinnin ja

pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen tulisi säätää kuntien vastuulle KEHA-keskuksen sijaan.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Uuden asiakaspalvelumallin myötä viranomaistehtävään tuli todella paljon lisää työttömyysturvan näkökulmasta seurattavia asioita. Itse perusidea ohjata asiakkaita omatoimiseen työnhakuun on kyllä hyvä uudistus. Ongelmallista on se, että varsinaisen auttamisen sijaan suurin osa asiakasajasta menee asiakkaan työttömyysturvan selvittämiseen sen eri vivahtein. Mallia tulisi selkeästi yksinkertaistaa ja yksityiskohtaisesta sääntelystä tulee luopua ja mahdollistaa työaika valmennukselliseen työotteeseen. Olisiko tarkoituksenmukaista siirtää koko työttömyysturvan käsittely ja seuranta maksajalle? Työvoimaviranomaisen tehtävä olisi jatkossa hoitaa työllisyyttä ja auttaa tosiasiallisesti asiakasta ja ohjata työn, koulutuksen tai palveluiden suuntaan.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista:

- (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu)
- (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta
- (c) palvelualustasta – työmarkkinatori

Jotta tietojärjestelmäpalvelut olisivat toimivat, KEHA-keskuksen tulee neuvotella järjestelmäkokonaisuuksista kuntien it-palveluista vastaavien kanssa, jotta järjestelmät mahdollistavat sujuvan työn. Kuntakokeilujen aikana on ollut nähtävissä, että vuoropuhelu kuntiin päin on ollut vähäistä ja järjestelmät eivät aina toimivat. Esim. kirjautumiseen liittyviä vaikeuksia on ollut paljon, ja KEHA-keskuksella ei ole ollut esittää niihin ratkaisuja. Myös ajanvarauspalvelun käyttöönotto kunnissa on konkreettisesti osoittanut sen, että vuoropuhelua tarvitaan paljon enemmän, jotta järjestelmät olisivat edes mahdollisia. Lisäksi järjestelmien käytöstä, suunnittelusta ja toteutuksesta syntyvät kustannukset tulee pystyä jyvittämään valtiolle.

Rekisterinpitäjyyden tulee seurata järjestämisvastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Sotkamon kunta esittää ratkaisuksi Kuntaliitonkin esiin nostamiin haasteiksi järjestämisvastuun antamista jokaiselle peruskunnalle itselleen.

Työllistymisen edistämisen kannalta olennaisten sosiaali- ja terveystieteiden tiedonvaihto hyvinvointialueiden ja kuntien välillä tulee vahvistaa monialaisen tuen palvelun tiedonsaantioikeutta vastaavaksi.

Lisäksi 50 %:n työajankäyttö TE-palveluihin tulee poistaa, jotta kunnat voivat hyödyntää paremmin TE-palveluiden järjestämisessä mm. omia yritysasiantuntijoitaan, jotka eivät tee 50 %:a esim. nykyisissä kuntakokeiluissa töitä.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Työvoimapalveluin järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Hollolan kunta lausuu: Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Näin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin.

Rahoitus- ja järjestämisvastuuta ei voida erottaa erillisiksi kokonaisuuksiksi. Näiden erottaminen toisistaan lainsäädännöllisesti kohdistuu voimakkaasti kuntien itsehallinnolliseen asemaan ja on ristiriitainen työllisyystavoitteiden kanssa.

Järjestämisvastuun kirjaaminen hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla estää lain perusteluihin kirjatun tavoitteen toteutumisen eli kuntapalvelukokonaisuuden integraation, ekosysteemien ja verkostojen hyödyntämisen työllisyyden parantamiseksi lähellä asiakaskuntaa. Kunnissa pystytään paikallisen ekosysteemin sisällä kehittämään poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Työllisyyspalveluiden integrointi osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisestä yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista.

Vastuukuntamalli puolestaan johtaisi siihen, että pienten kuntien osallisuus vaarantuu ja niiden ääntä ei kuulla. Esitetystä mallista ilman työvoimaviranomaisen järjestämisvastuuta olevan kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan. Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun määrittelemisen vähintään 20 000 työvoimapohjalla on tarpeettoman korkea ja joustamaton. Työvoimapohjan rajaamiselle ei ole annettu kattavia perusteluita ja toteutuessaan se rikkoo alueiden luonnolliset työssäkäyntialueet.

Järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille, tai lakiluonnoksessa mainittua työvoimapohjan määrää tulisi laskea. Järjestämisvastuun osalta ei tule myöskään edellyttää yhteistä maarajaa kuntien muodostaman yhteistoiminnan ehtona, koska työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien, ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Järjestämisvastuu on kirjattu lakiesitykseen siten, että se voi tosiasiallisesti estää järjestäjävastuuorganisaation ulkopuolella työskentelevien, työllisyydestä vastaavien toimijoiden pääsyn tietojärjestelmiin ja näiden järjestelmien käyttämisen tietoturvaan liittyvistä rajoitteista johtuen.

Mikäli järjestämisvastuun minimirajasta kuitenkin pidetään kiinni, tulee lakiin kirjata järjestämisvastuun määritelmä siten, että paikalliset mallit ja kuntakohtainen päätös- ja ohjausvalta paikallisiin olosuhteisiin parhaiten soveltuvan mallin käyttämisestä on mahdollinen, ja rahoitusmallin yhtenäisyys perustuu työttömien määrään (kustannusvastuuseen).

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Hollolan kunta lausuu: Vastuun siirtäminen työllisyyspalveluista valtiolta kunnille on kannatettavaa. Kunta voi paikallisesti sekä palvella omia kuntalaisiaan ja alueen yrityksiä, että samalla vahvistaa ja tukea alueen elinvoimaa. Nyt ehdotettu malli on kuitenkin siirtämässä järjestämisvastuun työllisyysalueille, joiden esitetään olevan entisten TE-toimistoalueiden mukaisia.

Lakiluonnoksen keskeisenä ehdotuksena todetaan että, työvoimapalveluiden järjestämisvastuun myötä, kuntien mahdollisuudet järjestää työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille markkinoille, parantuvat huomattavasti. Tosiallisesti kunta ei voi yksin tuottaa palveluja, jotka johtavat työllistymiseen, erityisesti kun huomioidaan pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden tilanne. Työttömänä työnhakijoina on myös merkittävä määrä työnhakijoita, joiden suurin työttömyyden este on päihteisiin liittyvät haasteet tai muut terveydelliset haasteet, joiden ratkaisemiksi tarvitaan myös hyvinvointialueen vahva sitoutuminen, lakiin kirjoitettuna.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Hollolan kunta lausuu: Lakiehdotuksessa todetaan laajan vähintään 20 000 henkilön työvoimasta koostuvan alueen takaavan palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja työnhakija-asiakkaiden lähipalvelut. Hollolan kunta ei näe esitetystä mallissa kunnallisen itsemääräämisoikeuden toteutuvan

perustuslain 18 §:n mukaisesti, ja esittääkin tässä laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä, järjestämisvastuun siirtämistä kaikille kunnille. Kokemuksesta voimme myös todeta, että laajan yhteistoiminta-alueen laidoilla olevat kuntien tai kuntakeskusten asiakkaat ovat tosiallisesti epätasa-arvoisessa asemassa palvelujen saatavuuden suhteen.

Sen sijaan kokemus työllisyyden kuntakokeilusta on osoittanut, että henkilöasiakaspalvelut voidaan tuottaa tehokkaasti ja hyvin tuloksin paikallisesti omassa kunnassa. Kun järjestämisvastuu olisi jokaisella kunnalla, voitaisiin sopia yhteisten palvelujen järjestämisestä alueen kuntien kesken, josta on myös hyvää kokemusta työllisyyden kuntakokeilusta. Kuntaliiton lausuntoon tästä samasta lakiehdotuksesta viitaten, perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Lakiehdotuksessa on myös esitettyä, että työnhakija-asiakkaan asioidessa muulla kuin kotikunnassaan pidempiaikaisen oleskelun johdosta, olisi kotikunnan velvollisuus korvata asioinnista aiheutuvat kustannukset. Hollolan kunta esittää, että säännöstä täsmennetään siten, että henkilöasiakkaan pääasiallinen asiointi tapahtuu vain kotikunnan työviranomaisen palveluissa, jolloin kotikunta voi myös tosiallisesti vaikuttaa kuntalaisen työllistymiseen.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Hollolan kunta lausuu: Lakiehdotuksessa vastuuta työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista esitetään siirrettäväksi pääosin kuntien vastuulle. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävä siirtyisi todellisuudessa suurelta osin yhteistoiminta-alueille. Lakiluonnoksessa esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia.

Lakiluonnoksen mallin heikkoutena on rahoituksen ja kustannusten jakautuminen eri tahoille. Kustannukset ja järjestämistehtävät kohdentuisivat vain järjestäjille, ja rahoitus jaettaisiin kaikille kunnille. Näin valta ja taloudellinen vastuu jakautuisi epätasapainoisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia. Hollolan kunta myös näkee, että valtiosuuspohjaan siirtyvien kustannusten määrittelyyn siirtovuodeksi kuuluu asettaa vuoden 2024 talousarvio, vuoden 2019 toteutuneiden kustannusten sijaan.

Hollolan kunta näkee, että lakiehdotuksessa esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli (70% työikäinen väestö (18–64-vuotiaat) ja 30 % laaja työttömyys) on altis suhdannevaihteluille, joihin kunta voi vaikuttaa vain rajallisin keinoin. Kuntien näin suuri kustannusvastuu suhdannevaihteluista ja Kuntalain voimassa olevat kirjaukset tasapainoisen talouden vaatimuksista ja kriisikuntakriteereistä luovat kuntataloudelle kohtuuttomat paineet, joiden maksajiksi voivat joutua

lapset varhaiskasvatus- ja opetustoimen säästöpainoiden kautta. Valtionosuus –mallilla rahoitus on hidasta ja jäykkää, jolloin äkillisessä kriisitilanteessa kunnan vastuu on kohtuuton. Tämän johdosta tarvitaan nopeampi reagointimalli kriisitilanteisiin, jotka voivat aiheuttaa suuren työttömyyden äkillisesti. Näitä voivat olla mm. pandemiat tai ison työllistäjän äkillinen alasajo esimerkkinä Salon kaupunki Nokian alasajon jälkeen.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa, ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esimerkiksi vieraskielisten palvelujen osalta. Hollolan kunta kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Hollolan kunta lausuu: Lakiehdotuksessa esitetty kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuudesta aikaistuu työttömyyden alkupäähän, mutta samalla myös kevenee (70% -> 50%) nykyisestä tilanteesta pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden kohdalla. Jo tällä hetkellä kuntien rahoitusvastuulla olevat työttömät työnhakijat siirtyvät rahoitusmallin portaille työttömyysjaksonsa pituuden perusteella. Muutoksena nykyiseen malliin, kuntien rahoitusvastuu ei katkea työttömän työnhakijan siirtyessä palveluun. Tämä muutos lisää merkittävästi kuntien kustannuksia. Tilannetta haastaa se, että suuri osa tästä työnhakijajoukosta on jo TE-toimiston asiakkuudessa ollessaan, olleet ns. kevennytyssä palvelussa, jolloin asiakkaiden kontaktointi on ollut vähäistä. Tai heitä on säännöllisesti ohjattu kuntouttavan työtoiminnan pariin, saamatta sieltä kuitenkaan kohennusta tilanteeseensa työnhaun edistämiseksi.

Hollolan kunta vastustaa mallia, jossa kunnille siirretään pysyvää ja vasta eläkeikään katkeavaa rahoitusvastuuta pitkään työttömänä olleiden osalta. Tämän kohderyhmän työllistymisen mahdollisuudet ovat erittäin rajallisia päihteiden käyttöön ja terveydentilaan liittyvien haasteiden vuoksi. Tällä mallilla

kunnille siirretään pysyvää vastuuta terveydenhuollosta, jonka asiantuntemus ja hoito kuuluu hyvinvointialueiden vastuulle. Tämän asiakasryhmä rahoitusvastuineen tulisi mahdollistaa siirrettäväksi hyvinvointialueiden palveluvastuulle tai velvoittaa hyvinvointialueet yhteistoimintaan, jotta työvoimapalveluiden asiantuntijaresurssit voidaan käyttää tehokkaasti tukemaan tosiasiallista työllistymistä yrityksiin.

Kun kunnan rahoitukseen vaikuttaa työttömyyskehitys ja hyvien tulosten palkinta, on tavoitteena hyvä, mikä tulisi kirjata myös toiminta-alueen keskinäisen palvelujen rahoitusmallin perustaksi. Ilman tätä kirjausta on riskinä, että kunnan kannustehyödyt ulosmitataan alueen keskinäisessä rahoitusmallissa.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Hollolan kunta lausuu: Työttömien työnhakijoiden palveluun liittyvät kaikki tehtävät, tulisi siirtää valtiolta kunnille, sisältäen harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät. Tämä on yksi esimerkki kokonaisuudesta, jonka hoidosta kunnat voivat sopimusoikeudellisesti sopia.

Onko esityksessä harkittu loppuun saakka 20 000 henkilön työvoimapohja vai pitäisikö sen olla toiminta-alueiden ja työssäkäyntialueiden toimintapohjaa kunnioittava?

Erityisen tärkeää on yhteistyö työvoimakoulutuksen järjestäjän kanssa, joka tuntee alueen työvoimatarpeen sekä yritys- ja elinkeinoelämän kokonaisuuden.

Jokaisella kunnalla tulee olla järjestämisvastuu ja kunnat voivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka he tehtävän järjestävät.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Päijät-Hämeen liiton näkemyksen mukaan julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla niin, että kunnat voivat kuntalain mukaisesti keskenään sopia siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Lakiehdotuksen 2 luvun 2 §:n mukaan kunta voisi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Päijät-Hämeen liiton näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisikin olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa.

Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Päijät-Hämeen liiton näkemyksen mukaan järjestämisvastuun ja rahojen tulisi kulkea rinnakkain. Toimivimmat tavat palveluiden toteuttamiseen löydetään kullakin alueella, silloin kun luotetaan kuntien osaamiseen ja haluun organisoida palvelut parhaalla mahdollisella tavalla.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Päijät-Hämeen liitto kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Tämän lisäksi rahoituksen pohjana tulisi olla työvoimapalveluiden kaavailtujen tehtävien järjestämisestä aiheutuvat todelliset kustannukset, koska kuntien väestörakenne on erilainen ja palveluiden järjestämisessä korostuvat eri asiat.

Uudistus tulee kokonaisuudessaan toteuttaa kuntien rahoitusasema turvaten. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulee määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa esitetystä. Lisäksi

työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Lakiluonnoksessa esitetyn mallin heikkoutena on rahoituksen ja kustannusten jakautuminen eri tahoille. Esitetystä mallista palveluiden järjestäminen ja kustannukset kohdentuisivat vain järjestäjille, mutta palveluiden rahoitus jaettaisiin kaikille kunnille. Näin valta ja taloudellinen vastuu jakautuisi epätasapainoisesti suurimmassa osassa kuntia.

Lakiehdotuksessa esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli on liian altis suhdannevaihteluille. Esimerkiksi laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Muutosta voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Esitetyn mallin heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Esityksessä työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Etuuksien kompensaaion osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensaaion jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen.

**Sastamalan kaupunki, Sastamalan
kaupunginhallitus**

15.6.2022

Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 henkilön työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa

työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämistä vastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapoljaltaan näin laaja.

Järjestämistä vastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapoljuihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämistä vastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalinen hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia. Kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämistä vastuu lain mukaisista työvoimapoljuista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 henkilön työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapoljujen järjestämistä vastuunsa toteuttamisesta kuntalain 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Esityksen mukaan kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapoljut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. Kunnille siirtyvien työvoimapoljujen kustannukset ovat vuoden 2022 talousarvioesityksen tasossa karkeasti arvioiden vajaat 700 miljoonaa euroa sisältäen 70 miljoonan euron lisäyksen pohjoismaiseen työnhaunmalliin. Siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennettaisiin kuitenkin vieraskielisyyden perusteella, lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutumiskoulutusta, johon kunnille osoitettaisiin erillinen laskennallinen korvaus. Työikäisen väestön eli 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtionosuuskriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin niin sanotun laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat luetaan mukaan työttömien määrään. Valtionosuusjärjestelmään sisältyy nykyisin työttömyyskerroin, joka säilyisi nykyisellään. Malliin sisällytettäisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirtyvien tehtävien osalta. Kunnille siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 25 prosenttia vuonna 2026. Laskennallisin perustein kohdennettava osuus olisi mainittuina vuosina vastaavasti pienempi. Kolmantena kokonaisuutena vuonna rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisin kriteerein.

Palvelujen kustannuslaskelmat on lakiluonnoksessa tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella ja arvio on noin 700 miljoonaa euroa. Laskelmissa ei ole huomioitu lainkaan uuden työvoimapoljumallin mukanaan tuomia 70 miljoonan euron lisäkustannuksia eikä sitä, että esityksen mukaan vuoden 2022 kustannusten, joiden on arvioitu olevan enää 520 miljoonaa euroa, perusteella määritellään kuntien saamat kompensatiot. Positiivista on, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti, mutta haasteena on se, kuinka laskelmat vastaavat todellisia kustannuksia. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään lausunnossa esille nostettujen kohtien osalta. Rahoituslaskelmissa tulisi

huomioida myös eri tietojärjestelmiin / digiratkaisuihin liittyvät kustannukset, jotka aiheutuvat kunnille muodostuvat tehtävävastuiden siirrosta.

Esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Perusteltua on kuitenkin muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Jo kevään 2021 hallituksen puoliväliriihessä tehtyjen linjausten mukaan hankkeen jatkovalmistelussa selvitetään, mitkä tehtävät on tarkoituksenmukaista järjestää valtakunnallisesti valtion toimesta kuitenkin niin, että valtiolle ei jää vastuu yksittäisten kuntien palveluista. Päätöksessä todettiin myös, että uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Esitysluonnoksessa valtion keskitetysti hoidettavien tehtävien osalta on kuitenkin vielä merkittäviä epätarkkuuksia, joilla on merkitystä myös palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Lausumme tässä Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut - yksikön (jäljempänä Oikeudelliset palvelut) lausunnossa erityisesti esityksen vaikutuksista kansalaisten yhdenvertaisuuteen työllisyyspalveluissa sekä Oikeudellisten palvelujen tehtävien näkökulmasta (ml. TE-palveluhankinnat) tässä kokonaisuudessa. Lisäksi olemme pyrkineet kiinnittämään huomiota lakitekniisiin ja muihin esitysluonnoksen yksityiskohtiin.

Oikeudelliset palvelut yksikössä hoidetaan valtakunnallisesti palkkaturva-tehtävät, TE-toimistojen, KEHA-keskuksen ja TE-asiakaspalvelukeskuksen oikeudellista tukea työttömyysturvalain, lain julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (ml. hankinnat), vuorotteluvapaalain, sekä lain kotoutumisen edistämisestä ja ulkomaalaislain soveltamisessa. Oikeudelliset palvelut antaa neuvontaa vastaavissa kokonaisuuksissa myös työllisyyden kuntakokeiluille ja ELY-keskuksille. Lisäksi yksikössä hoidetaan TE-palveluhankintojen valtakunnallisen kehittämisen koordinaatiota jaettuna tehtävänä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja yhteistyössä ELY-keskusten hankintayksiköiden kanssa.

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Esityksessä todetaan, että valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun toteutumisen näkökulmasta olisi edellä mainittujen toimintojen lisäksi tärkeää, että valtiolla olisi jatkossakin keskitetty kokonaisvastuu kehittämis- ja hallintokeskuksen ja TE-viranomaisten oikeudellisesta neuvonnasta.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Esityksessä todetaan, että henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Edellä esitetyn lisäksi esityksessä tulisi tarkentaa niitä tilanteita, joissa henkilöasiakas haluaa yksittäisen kerran asioida toisen kunnan tai kuntayhtymän TE-viranomaisessa. Toimittaisiinko näissäkin yksittäisissä tilanteissa edellä esitetyn mukaisesti?

4.1.9 Työttömyysturvatehtävät

Esityksen mukaan harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä mahdollistaisi soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden turvaamisen. Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien vaatiman asiantuntijuuden turvaaminen olisi keskitetyssä yksikössä hajautettua järjestelmää helpompaa. Nämä tehtävät edotetaan siirrettäväksi keskitetysti KEHA-keskukselle. Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikkö vastaa tällä hetkellä myös Uudenmaan TE-toimiston Työttömyysturvan vastualueen oikeudellisesta tuesta ja neuvonnasta. Edellä esitetty huomioiden olisi perusteltua, että myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien oikeudellinen tuki ja neuvonta keskitettäisiin KEHA-keskukseen.

4.1.11 Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin

Esityksessä ei käsitellä tässä kohtaa lainkaan Oikeudelliset palvelut -yksikön oikeudellisen tuen tehtäviä. Kyseistä kohtaa tulisi täsmentää siten, että myös oikeudellisen tuen tehtäväkokonaisuuden muutos ilmenisi luvusta. Palkkaturvatehtävien osalta sen sijaan on mainittu tehtävien siirrosta KEHA-keskukseen.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Järjestämisvastuu:

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Oulun kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia

kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysturva:

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Oulun kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouksien järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaista eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja tulee staattisen mallin luoma alikompensoitio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonia euroja.

Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Oulun kaupunki esittää, että kompensaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, Oulun kaupunki esittää, että järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyysparanemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Rahoitusmalli ja palveluiden rahoitus:

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Oulun kaupunki esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi perustella esitettyä paremmin. Kieku-töajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää vain kuntien rahoitettavaksi.

Oulun kaupunki esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutoksekustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

Ohjausjärjestelmä:

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta.

Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Oulun kaupunki esittää, että kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja kuusi suurinta kaupunkia katsotaan erityistehtävääalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

4.1.2. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Tehtävää ollaan siis tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, mikä ei täysin vastaa uudistuksen perimmäistä tarkoitusta. Esitetty malli järjestämisvastuusta rajoittaa kunnallista itsehallintoa, eikä kuntaekosysteemiä päästä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi rahoitus on tässä mallissa ongelmallinen. Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä.

Nyt esitetyn mallin sijaan olisi tarkoituksenmukaista luoda sellainen malli, joka antaa kunnille vapaasti mahdollisuuden sopia tiettyjen palveluiden järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ilman, että kuntien tulee perustaa kuntayhtymä tai toimia vastuukunta -mallin mukaisesti.

4.1.3. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) tason mukaisesti, jolloin mm. uuden asiakaspalvelumallin mukaiset lisäresurssit tulee huomioiduksi.

Palveluiden järjestämisen rahoitukseen osoitettavan valtionosuuden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa tulisi kallistaa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä ja työikäisen väestön kriteerin painoarvoa tulisi vastaavasti vähentää, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Esitetty malli aiheuttaa kunnille liikaa taloudellista epävarmuutta.

4.1.4. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Esitetty malli kuntien vastuusta työttömyysetuuksien rahoituksesta on ongelmallinen etenkin pitkään työttömänä olleiden osalta. Mitä pitempään henkilö on ollut työttömänä, sitä suurempi on kunnan

rahoitusvastuu. Työttömyyden pitkittyessä sote-palveluiden merkitys työllistymisen tukemisessa korostuu ja näistä vastaavat jatkossa hyvinvointialueet, eikä kunnilla ole näihin vaikutusmahdollisuuksia. Nykyisin kuntien vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta alkaa kun työttömyys on pitkittynyt. Peruste tähän on juuri se, että kunnat vastaavat sote-palveluista. Tämä huomioiden, esitetyn mallin logiikka on päinvastainen ja epä johdonmukainen.

Kannustavan rahoitusmallin (työttömyysetuuksien rahoitusvastuu) heikkous tässä esityksessä on se, että työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on kunnilla, mutta palvelut tulee pääasiassa järjestää yhteistoiminta-alueella. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset. Kunta ei siis itsenäisesti pystyisi suoraan vaikuttamaan rahoitusvastuuseensa, koska palveluiden järjestämistä vastuu olisi yhteistoiminta-alueella.

Poikkileikkaustilanteeseen perustuva työttömyysetuuksien rahoitusvastuun muutoksen kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Kompensaation taso tulisi tarkistaa säännöllisesti.

4.1.5. Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ojauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Esityksessä valtion ja erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön sekä ELY-keskuksen vahva rooli palveluiden seuraamisessa ja arvioinnissa on merkittävä. Tässä uhkaa olla ristiriitaa kunnallisen itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Liian tiukka sääntely rajoittaa kuntien mahdollisuuksia kehittää innovatiivisia ja paikallisia ratkaisuja työvoimapalveluiden järjestämiseen. Esimerkiksi uuden asiakaspalvelumallin mukainen palvelupolku on niin tiukkaan säännelty, että se ei juurikaan anna mahdollisuuksia paikallisten ratkaisujen tekemiseen. Liian tiukka sääntely tarkoittaa pahimmillaan sitä, että palveluja tullaan järjestämään samaan tapaan kuin nykytilanteessa, eikä todellisia paikallistason hyviä toimintatapoja syntyisi. Turhan yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua.

4.1.8. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Kunta tulee lisätä työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan toimijaksi, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Asiakasohjauksen perusteena nykyisin olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden kestoon ja henkilön ikään liittyvistä edellytyksistä monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaamiselle luovuttaisiin. Ehdotettu muutos on kannatettava.

4.1.10. Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaan KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä ja että valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisien käyttöön. Työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Tällä varmistetaan yhdenmukaisuus asiakastiedoissa. Ehdotettu muutos on kannatettava.

Tiedonvaihdon mahdollisuus eri toimijoiden välillä tulee taata lailla, jotta asiakkaita voidaan palvella parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisesti tulee huomioida joustava mahdollisuus tiedonvaihtoon hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen ja Kelan välillä.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

Esityksessä ei perustella, miten kannustava rahoitusmalli lisäisi työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Uudistus, jossa kunta ei voi enää työllistää palkkatuella vähentää oleellisesti vaikeammin työllistyvien mahdollisuutta työllistyä avoimille työmarkkinoille. Palkkatukityö kunnissa on toiminut hyvänä väylänä päästä avoimille työmarkkinoille.

Nivalan kaupunki yhtyy Kuntaliiton kantaan, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Tervolan kunta

14.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämismallin uudistaminen.

Tervolan kunta pitää perusajatusta työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle erittäin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena. Myös rahoitusvastuun uudistamista pidämme kannatettavana esitetyllä tavalla ja ajattelemme sen toimivan kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämiseksi. Emme kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, jossa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Työllistyminen avoimille markkinoille tai palkkatyöhön kykeneminen ylittää usein pitempään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta huolellisesti suunniteltua ja tavoitteellisesti toteutettua kuntoutusvaihetta. Uudistus sisältää riskin, että työmarkkinatukisäästöjä tavoiteltaessa kuntoutusvaihe ohitetaan ja siirrytään esimerkiksi palkkatuettuun työhön aikaisemmin, kun siihen olisi tosiasiallisesti mahdollisuuksia.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismallin uudistaminen

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Tervolan kunta ei kannata järjestämismallin siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille. Järjestämismallin pitäisi olla periaatteiltaan yhtenevä rahoitusperiaatteen kanssa, toisin sanoen vastuu palveluiden järjestämisestä pitäisi olla yksittäisen kunnan vastuulla. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö kunnissa osattaisi ottaa itsekin huomioon luontaista työssäkäyntialuetta ja sitä kautta tehdä kuntien välistä yhteistyötä palveluita ja toimintoja järjestettäessä. Tästä on jo olemassa vahva tahtotila kuntien kesken. Esitetyllä tavalla ja staattisesti rajattu yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Esimerkiksi Lapissa vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaisi ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsityksemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Tervolan kunta pitää keskeisen tärkeänä ajatusta siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Huomautamme kuitenkin, että kuntatasolla ajatus ei toteudu edes likipitäen. Sen vuoksi näemme tarpeellisena, että rahoituksen määräytymisperusteita tarkastellaan uudelleen. Koska kulutaso on arvioitu vuoden 2019 perusteella, jää siitä huomioimatta mm. uuden työvoimapalvelumallin mukanaan tuomat kustannukset. Tervolan kunta yhtyy Kuntaliiton arvioon siitä, että siirtyvien tehtävävastuiden rahoituksen tulisi perustua talousarvioon. Toteutumaan rahoitusta ei voida perustaa, sillä kuntavetoisesta toiminnasta ei ole kokemusta ja valtionvetoiseen toimintaan perustuva kustannusarviointi on lähtökohtaisesti väärä rahoitusperuste.

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiota tulisi tarkastella määräajoin, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen. Lisäksi pitäisimme perusteltuna, että työikäiseen väestöön painottuvaa palveluiden rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen. Malli on alueellisesti epätasa-arvoistava ja suosii erityisesti etelän väkirikkaita kaupunkeja. Ensimmäisen rahoituslaskelman perusteella suurimmat nettovoittajat olivat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Lapin 21 kunnasta ja kaupungista ainoastaan kaksi oli lievästi nettovoittajia, kaikkien muiden ollessa häviäjiä. Koska erot ja arvioitu "nettotappio" olivat euromääräisesti suuria, on perusteltua muuttaa rahoituksen määräytymisperusteita, jotta uudistus ei jo lähtökohtaisesti olisi vajavaisen rahoituksen vuoksi takamatkalla. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojaan tullessa esteeksi.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset ja palvelut tulevat olla mahdollisimman lähellä kuntalaisia.

Yhdenvertaisen palveluiden vaatimus ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä ja maakunnallista yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan laaja.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohja - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima).

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus 14.6.2022
13.6.2022 § 210

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille sekä muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Lieksan kaupunki on pitänyt uudistuksen lähtökohtaa eli kuntapohjaista työvoimapalvelua kannatettavana. Tämä ei näytä alkuperäisen ajatusmallin mukaisesti toteutuvan, vaan esityksen mukaan tehtävää oltaisiin siirtämässä suurelta osin kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille, mikä ei tue yksittäisten kuntien työllisyyden hoidon edistämistä eikä Lieksan kaupungin uudistukselle asettamia tavoitteita. Esitetty malli itse asiassa kaventaa toiminta- ja vaikuttamismahdollisuuksia useimmissa kunnissa. Esillä olevat kuntayhtymä- tai vastuukuntamalli eivät ole Lieksan kaupungin kannalta tehokkaita malleja työllisyyden hoitoon, kun otetaan huomioon esitetty työvoimapohjavaatimus.

Lieksan kaupunki pitää huolestuttavana, että esitetyillä malleilla järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tullaan erottamaan toisistaan. Eli yhteistoiminta-alueet vastaisivat toiminnasta, mutta rahoitusvastuu säilyisi kunnalla. Tulevaisuuden mallin täytyy olla sellainen, että rahoitusvastuun säilyessä kunnalla, on kunnalla oltava täysimääräinen vaikutusmahdollisuus järjestämisvastuullisena toimijana työllisyyden kokonaisuuteen. Ainoastaan sillä mallilla, että järjestämis- ja rahoitusvastuu ovat samalla toimijalla, päästään asetettuihin tavoitteisiin, ja Lieksa esittää, että mallista luodaan sellainen, että järjestämis- ja rahoitusvastuu ovat samalla taholla.

Hyvinvointialueen rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin tulee ehdottomasti selkeyttää: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystaloudellisia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Kunta voisi esityksen mukaan järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä on alle 20000 henkilöä, tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Esityksen mukaan perustelluista syistä (kielellisten oikeuksien turvaaminen tai jos työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä) valtioneuvosto voi antaa vähintään 17000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja.

Lieksan kaupungin toteaa, että esitetty, 20000 työvoiman määrä on keinotekoinen, eikä huomioi kuntien erilaista asemaa keskuskaupunkien ulkopuolella eri puolilla Suomea. Pohjois-Karjalan tilannetta peilaten, ja huomioiden lisäksi vaatimuksen luonnollisesta työssäkäyntialueesta, maakuntaan olisi todennäköisimmin syntymässä yksi työllisyysalue. Tällaisella esityksellä ja toteutuksella alueille syntyisi uusi, kuntapohjainen ja alueellinen työ-voimahallintotaso, ja toteutus tulisi siis olemaan hyvin kaukana alkuperäisestä ajatuksesta, jossa työllisyyden hoito siirretään kuntien vastuulle. Lieksan kaupunki vastustaa tällaisen uuden työvoimahallintotason synnyttämistä työllisyyden edistämiseen, eikä työvoimapohjalle tulisi määrätä minkäänlaisia minimirajoja.

Lieksan kaupunki esittää, että järjestämisvastuun tulee olla jokaisella kunnalla, ja kunnat voisivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Positiivisena asiana esityksessä on nähtävä, että valtio sitoutuisi korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Huomioiden tämän hetken aikataulun toimintojen siirrosta (loppuvuosi 2024) kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset on perusteltua määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Lieksan kaupunki painottaa, että valtionosuusjärjestelmään on pystyttävä tekemään muutoksia joustavasti myös muutoksen jälkeen, jos valtionosuudet eivät jostain syystä kata kaikkia kustannuksia.

Esitys sisältää ehdotuksen palveluiden rahoituksen kohdentamisesta valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin pohjautuen. Kuntien rahoituksesta 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella (sisältäen työttömät ja palveluiden piirissä olevat asiakkaat) ja 70 prosenttia 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Lieksan kaupunki pitää esitettyä 30 / 70 jakoa epätasa-arvoisena huomioiden rakennetyöttömyyden ja kuntakohtaiset merkittävät erot työikäisen väestön määrässä. Lakiesityksessä on käsittämätöntä, että rakennetyöttömyyttä ja yli 64-vuotiaiden suurta määrää ei pystyttäisi huomioimaan valtionosuuksia määrittäessä sille kuuluvalla tasolla. Lieksan kaupunki esittää, että painoarvoa käännetään toisin päin eli kuntien rahoituksesta 70 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 30 prosenttia työikäisen väestön määrän perusteella.

TE-palveluiden rahoituksen osalta esitetään kahden vuoden sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 prosenttia laskennalliseen nykytilaan ja 50 prosenttia valtionosuuskriteereihin, ja toisen kalenterivuonna 25 prosenttia laskennalliseen nykytilaan ja 75 prosenttia valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. TE-palveluiden siirto kuntiin oli tarkoitus toteuttaa alun perin vuoden 2024 alkupuolella, jolloin rahoituksen pohjaksi olisi ollut mahdollista saada suunnilleen kolme täyttä kalenterivuotta. Tämän hetken tiedon mukaan siirto olisi tapahtumassa 1.12.2024. Lieksan kaupunki pitää esitettyä siirtymäaikataulua liian kireänä, ja esittää kolmea täyttä kalenterivuotta rahoituksen pohjan arvioimiseksi. Tämä antaa mahdollisuuden kunnissakin arvioida taloudellisia nettovaikutuksia riittävän pitkällä aikavälillä.

Esityksessä esitetään, että kunnan vastuita työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Kuntien osalta muutos on erittäin radikaali entiseen verrattuna, ja alustavien ennusteiden mukaan kunnan ns. sakkomaksut kaksinkertaistuisivat nykyisestä. Lieksa pitää käsittämättömänä, että kunnille sysätään tässä muutoksessa näin suuri kustannusvastuun muutos ilman että sen vaikutusta pystytään tarkemmin kunnissa arvioimaan. Kunnat ovat täysin eriarvoisessa asemassa keskenään huomioiden mm.

yrityskentän työllistämisen mahdollisuudet sekä rakennetyöttömyyden ja kohtaannon ongelmat, jos työmarkkinatuen kuntaosuudet (ns. sakkomaksut) eivät jatkossa vähene kuin ainoastaan ns. aidolla työllistämisellä. Ottaen huomioon lakiesityksen sisällön järjestämis- ja rahoitusvastuusta sekä kunnille jäävän roolin isommalla yhteistoiminta-alueella, ei kunnalla ole jatkossa juurikaan vaikutusmahdollisuutta työllisyyden hoitoon. Tämän vuoksi Lieksan ehdoton esitys on, että valtio kattaa lakiesityksessä kunnille suunnitellut lisäkustannusvastuut.

Lakiesityksessä esiin tuotu työttömyysturvaetuuksien kompensatiomalli tulisi nostaa uudelleen tarkasteluun, jotta kompensatiomalli olisi tasapuolinen kuntien kesken. Kompensatiomallissa olisi otettava huomioon myös väestön kasvun ja vähenemisen aiheuttamat vääristymät.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä linjattu siten, että se kattaa myös työllistetyt (mm. palkkatukityöllistetyt). Palkkatuella työllistetyt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Arviolta noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt tippuvat laajan työttömyyden kriteerien ulkopuolelle. Tämä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Palkkatukityön tulee olla mahdollinen kunnissa siten, että kyseiset henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin siten, että ne vaikuttavat valtionosuuspohjaan. Palkkatuki uudistus on parhaillaan menossa ja muutokset tulisivat voimaan jo vuoden 2023 alusta alkaen.

Lieksan kaupunki on huolissaan, että työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta aiheuttaa epäselviä tilanteita, jos järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyvät uudessa mallissa. Kuka määrittelee yksiselitteisesti, kuuluuko esimerkiksi vastuu havaituista epäkohdista järjestäjälle vai tuottajalle tai molemmille. Tämäkin puoltaa sitä, että järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla yksissä käsissä.

Esityksessä on nähtävä puutteena se, ettei siinä selkeästi yksilöidä, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Esityksestä ei myöskään ilmene, lakkautuvatko jotkin tehtävät tai korvautuvatko ne uusilla. Lieksan kaupunkia ihmetyttää myös, millä perusteella osa palveluista ei siirtyisikään kunnille, vaan ne olisivat jäämässä valtiolle (esim. henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu sekä alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut). Nämä asiat on syytä tarkentaa varsinaiseen lakiesitykseen.

Lieksan kaupunki kantaa huolta lakiesityksessä myös siitä, että työkokeilun enimmäiskesto oltaisiin linjaamassa kuudeksi kuukaudeksi nykyisen 12 kuukauden sijaan. Kaupunki esittää, että työkokeilun enimmäiskesto säilyisi edelleen 12 kk pituisena. Positiivisena on toki nähtävä, että työkokeilussa myös kunta on nähty yhtenä työkokeilun toteuttajana, mikä puoltaisi ehdottomasti sitä, että kuntaan olisi jäätävä myös palkkatukityöllistämisen mahdollisuus.

Työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (typ) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki. Lieksan kaupunki on ko. lakiesityksen omassa lausunnossaan kyseenalaistanut sen, että kuntaa ei ole huomioitu monialaisen tuen yhteistoimintamallissa. Verkostossa olisivat mukana työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Verkostoon tulee lisätä kunta toimijana. Ilman kunnan mukanaoloa kyseiseen toimintaan kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida yhteensovittaa kunnan muiden toimintojen kanssa. Lisäksi kaupunki kritisoi typ-toiminnan rahoitusvastuiden jäämistä edelleen kunnille erillisenä kustannuseränä irrallisena TE2024-uudistuksesta.

Lakiesityksen mukaan KEHA-keskukset hoitaisivat nuorten valmennuksen toteuttamisen. Lieksan kaupunki kysyy, että mihin perustuu KEHA-keskuksen rooli nuorien osalta, kun valmennusten tulisi selkeästi kuulua kaikkien kohde- ja ikäryhmien osalta kuntien toteutettavaksi.

Samalla tavalla on tarkoituksena jakaa työttömyysturvatehtävät valtion ja kuntien toimivaltaan. Tämä ei mahdollista kunnissa uuden työllisyysmallin tehtävien hoitoa asiakkaiden kannalta kokonaisuutena, joten Lieksan esitys on, että vastuu keskitetään selkeästi kunnille.

Lakiesityksen mukaan KEHA-keskus vastaisi työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista (mm. valtakunnallinen tietovaranto, asiakastietojärjestelmä). Lieksan kaupunki pitää linjausta kannatettavana. Keskittämällä varmistetaan esimerkiksi valtakunnallisten tilastojen vertailukelpoisuus. Esitys antaisi mahdollisuuden työvoimaviranomaisille käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valta-kunnallista kokonaisuutta, mikä on kannatettava esitys. Tässä on kuitenkin huomioitava, että järjestelmien välillä tulee toteuttaa integraatioita tiedonsiirron varmistamiseksi, mikä tulee huomioida kustannuksia lisäävänä asiana myös valtionosuustarkastelussa.

Hallituksen esityksessä määritellään, että kehittämis- ja hallintokeskus sekä työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Vastuukysymyksiä on ehdottomasti lopullisessa lakiesityksessä selkeytettävä, että vastuut henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa ovat yksiselitteisiä.

Lieksan kaupunki kantaa huolta tietosuoja-asetuksen sisällöstä ja sen vaikutuksesta käytännön toimintaan. Kyse on siitä, kenellä ja missä tilanteessa on mahdollista käsitellä asiakkaiden henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä (esim. kunta) on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, mikä on hyvä asia. Ottaen huomioon TE2024-muutoksen lähtökohdan kuntien kannalta, tietosuojan tulisi mahdollistaa tarpeellisten asiakkaiden henkilötietojen vaihto koko työllisyysverkoston sisällä, huomioiden mm. kehittämisyritykset ja oppilaitokset. Jos tällaiseen, ns. yhden luokun palveluperiaatteeseen ei tulevalle muutoksella asiakkaan kannalta päästä, vesittää se alkuperäisen tavoitteen työllisyysasioiden kokonaiskoordinoinnista koko verkoston kesken.

Asiakkaiden tietojen siirtäminen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sote-palveluiden ja kuntien vastuulla olevien työllisyyspalveluiden välillä tulee aiheuttamaan ongelmia, jotka on huomioitava lain valmistelussa. Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, ja kuntouttavan työtoiminnan jatkopolutuksena ovat mm. työkokeilut ja palkkatukityöt, jotka puolestaan kuuluvat työvoimaviranomaisille. Asiakkaan kannalta on välttämätöntä, että työllisyysverkoston sisällä voidaan siirtää tarpeellisia asiakastietoja hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Lieksa esittää, että laissa on vahvistettava perusta tiedonvaihdolle.

Lieksan kaupunki toteaa, että kuntakonserneissa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeiden huomioiminen ovat ydintehtäviä. Tämän vuoksi uuden mallin tulee olla sellainen, että se tunnistaa myös kuntien erilaisen organisoitumisen ja kehitysyhtiöiden roolin työllisyyden hoidossa ja erityisesti osaavan työvoiman saatavuudessa.

Kärkölen kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä.

Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kärkölen kunnan näkemys on, ettei järjestämisvastuuta tule rajata esityksen mukaisille työllisyysalueille. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Kunnat voivat sopimuksellisesti sopia yhteistoiminnasta muiden kuntien kanssa. Tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun kirjaaminen ehdotetulla tavalla estää lain perusteluihin kirjatun tavoitteen toteutumisen eli kuntapalvelukokonaisuuden integraation, ekosysteemien ja verkostojen hyödyntämisen työllisyyden parantamiseksi lähellä asiakaskuntaa.

Järjestämisvastuu on kirjattu lakiesitykseen siten, että se voi tosiasiallisesti estää järjestäjä-vastuuorganisaation ulkopuolella työskentelevien, työllisyydestä vastaavien toimijoiden pääsyn tietojärjestelmiin ja näiden järjestelmien käyttämisen tietoturvaan liittyvistä rajoitteista johtuen. Lakiehdotuksessa todetaan, että laajojen alueiden perustaminen takaa yhdenvertaiset palvelut.

Kärkölen kunta katsoo, että kunnat kykenevät sopimuksellisesti tekemään yhteistyötä sellaisissa palveluissa, jossa tarvitaan erityisosaamista. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lakiluonnoksen mallin heikkoutena on rahoituksen ja kustannusten jakautuminen eri tahoille. Kustannukset ja järjestämistehtävät kohdentuisivat vain järjestäjille, ja rahoitus jaettaisiin kaikille kunnille. Näin valta ja taloudellinen vastuu jakautuisi epätasapainoisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia. Lisäksi esitetty järjestämisvastuun ja rahoituksen eriyttäminen aiheuttaa merkittäviä haasteita valvonnalle. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Esitetty kustannusten rahoitusmalli on riskialtis ja altis suhdannevaihteluille. Kärkölen kunnan kokoisessa kunnassa äkillinen kriisi, joka vaikuttaa työllisyyteen negatiivisesti, aiheuttaa kunnan taloudelle kohtuuttomat paineet. Esitetty valtiosuusmalli on hidas reagoimaan tällaisiin tilanteisiin. Kärkölen kunta pitää tärkeänä, että laajan työttömyyden osuuden vaikutuksia

valtionosuusrahoitukseen lisätään nyt lakiehdotuksessa olevasta 30 %. Tällöin suhdanteiden muutosvaikutus valtionosuusrahoitukseen kompensoi kunnille tulevaa taloudellista painetta. Kärkölen kunta katsoo, että rahoituksen ja järjestämismenestyksen erottaminen eri organisaatioihin on kohtuutonta. Näiden erottaminen toisistaan lainsäädännöllisesti kohdistuu voimakkaasti kuntien itsehallinnolliseen asemaan ja on ristiriidassa työllisyystavoitteiden kanssa. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Lakiehdotuksessa kunnille siirretään rahoitusvastuu aiemmin kuin nykyisin, mikä itsessään on positiivista. Nykyisin kunta saa tietoonsa kunnan työllisyyspalveluiden asiakkaiksi tulevat henkilöt vasta kun työttömyyttä on kestänyt jo reilusti yli vuoden. Kunnan mahdollisuus tukea työttömän henkilön tilannetta varhaisemmassa vaiheessa on positiivista. Haastavan tilanteesta tekee se, että esityksessä kuntien rahoitusvastuu ei katkea asiakkaan siirtyessä palveluun. Tämä muutos lisää merkittävästi kuntien kustannuksia. Suuri osa pitkään työttömänä olleista tarvitsee kuntouttavaa työtoimintaa tai työkokeilua edetäkseen työelämään.

Kärkölen kunnan näkemys on, ettei kunnalle voida siirtää pysyvää rahoitusvastuuta asiakkaista, joiden tarvitsemia kaikkia palveluita kunnat eivät hyvinvointialueuudistuksen jälkeen voi itse tuottaa. Kun asiakas on käyttänyt täysmääräisesti sairauspäivärahat, hänen ensisijainen etuutensa on työttömyysetuus, vaikka henkilö olisi tosiasiallisesti työkyvytön.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämismenestyksen uudistaminen

Esitetty kuntapohjainen työvoimapalvelumalli on kannatettava.

Keinotekoisten yhteistoimintalueiden sijaan puollamme, että säädettävä malli olisi kuntakohtaiseen järjestämismenestykseen perustuva, johon on yhdistetty kuntakohtainen rahoitus. Kuntakohtainen järjestämismenestys kunnioittaa parhaiten kuntien itsehallintoa ja mahdollistaa, että kunnat voisivat järjestää palvelut joko itse tai hyödyntää sopimusperusteisesti olemassa olevia lakisääteisiä yhteistyömuotoja toisten luonnollisen työssäkäyntialueen kuntien kanssa. Kuntien olemassa olevat yhteistyöalueet muodostavat usein luonnolliset työssäkäyntialueet. Oleellista uudistuksen vastuissa on, että valtionosuusrahoitus kohdentuu järjestämismenestykseen kanssa samalle taholle.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismenestys

Esitetty työllisyysalueen 20.000 hengen työvoiman rajasta on epätarkoituksenmukaisen korkea ja rajaa pois monet hyvin toimivat työssäkäyntialueet. Mikäli lainsäädäntöön tulee jokin raja, joka on sidottu alueen työvoiman määrään, niin 17.000 hengen raja on kannatettava. Tämä raja tulee olla selkeä, eikä perustua poikkeuksiin, joiden nojalla voi hakea valtioneuvostolta päätöstä kuten nyt on esitetty.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi, tämä on kannatettava asia.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämismenestyksen uudistaminen

Esitetty kuntapohjainen työvoimapalvelumalli on kannatettava.

Keinotekoisten yhteistoimintalueiden sijaan puollamme, että säädettävä malli olisi kuntakohtaiseen järjestämismallin perustuva, johon on yhdistetty kuntakohtainen rahoitus. Kuntakohtainen järjestämismallin perustuu parhaiten kuntien itsehallintoa ja mahdollistaa, että kunnat voisivat järjestää palvelut joko itse tai hyödyntää sopimusperusteisesti olemassa olevia lakisääteisiä yhteistyömuotoja toisten luonnollisen työssäkäyntialueen kuntien kanssa. Kuntien olemassa olevat yhteistyöalueet muodostavat usein luonnolliset työssäkäyntialueet. Oleellista uudistuksen vastuissa on, että valtionosuusrahoitus kohdentuu järjestämismalliin kanssa samalle taholle.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämismallin perustuu

Esitetty työllisyysalueen 20.000 hengen työvoiman rajasta on epätarkoituksenmukaisen korkea ja rajaa pois monet hyvin toimivat työssäkäyntialueet. Mikäli lainsäädäntöön tulee jokin raja, joka on sidottu alueen työvoiman määrään, niin 17.000 hengen raja on kannatettava. Tämä raja tulee olla selkeä, eikä perustua poikkeuksiin, joiden nojalla voi hakea valtioneuvostolta päätöstä kuten nyt on esitetty.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi, tämä on kannatettava asia.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Rahoitus

Esitettyllä 20 000 työvoimamäärän minikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Mallin heikkoutena on se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhteiset.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämismallin ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämismallin voisi olla yksin vain 20 000 työvoimamallin täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämismallin ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin

kohdistettavaan ohjaukseen. Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle

Hartolan kunta

14.6.2022

Luku 4.1.1

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle, vaikka kuitenkin tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, mikä ei vastaa uudistukselle asetettuja toiveita ja odotuksia. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulisi olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa kuntien mahdollisuudet hyödyntää ja saavuttaa uudistuksen kaikki parhaat edut (tiedonsaanti, rahoitusvastuun kannustavuus yms.). Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoimapalveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla eli palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta ja kunnat hyötyvät onnistumisesta. Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Etenkin pienet kunnat tuntevat alueensa asiakkaat erittäin hyvin ja osaavat tarjota asiakkaan tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Luku 4.1.2

Hartolan kunnan käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Edellytetty työvoimapohja pitäisi poistaa tai asettaa huomattavasti alemmalle tasolle, jotta alueelliset demografiset erot tulevat paremmin huomioiduiksi.

Luku 4.1.3

On hyvä lähtökohta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Hartolan kunta toivoo, että laajan työttömyyden osuuden vaikutuksia valtionosuusrahoitukseen lisätään lakiehdotuksessa olevaan 30 prosentista 50 prosenttiin. Tällöin suhdanteiden muutosvaikutus valtionosuusrahoitukseen kompensoi kunnille tulevaa taloudellista painetta. Pienissä kunnissa työkäisten määrä voi olla pieni, ja ikääntyvien taas suuri. Jos suhdanteiden tai muiden kriisien, joilla on myös vaikutusta talouteen vaikutusta ei oteta huomioon, kunnan rahoitusosuus kasvaa suhteessa tosiasialliseen vaikutusmahdollisuuteen sekä valtionosuusrahoitukseen.

Siirtymäaika

Hartolan kunta pitää uudistukselle suunniteltua sopeutumisaikaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata.

Luku 4.1.4

Hartolan kunta katsoo, että siinä missä työttömyysturvan maksuperusteinen kannustinmalli kannustaa kuntia panostamaan työttömyyden keston lyhenemiseen, se ei huomioi riittävällä tavalla kuntien erilaista väestöpohjaa, ikärakennetta, väestöennustetta sekä työpaikkojen kasvattamisen mahdollisuutta sekä työssäkäyntialueen laajuutta. Rahoitusvastuun kompensoinnissa tulisikin ottaa huomioon suhdanteiden vaikutus työttömyyteen sekä väestön liikkumiseen kuntien välillä oleva vaikutus työttömyyteen vuosittain. Kompensaatio tulisi tarkistaa vuosittain.

Palkkatuki

Palkkatuella työllistäminen kuuluu osana laajaa työttömyyttä. Jatkossa palkkatuella työllistäminen koskettaa vain yrityksiä ja 3.sektoria, sillä kunta ei voi myöntää itselleen palkkatukea. Tämän vuoksi nykyisin palkkatuella kuntiin työllistetyt eivät vaikuta valtionosuusrahoitukseen. Palkkatuen osalta Hartolan kunta pitää perusteltuna sitä, että myös kunnan tehtäviin työllistetyt voitaisiin tilastollisesti huomioida laajan työttömyyden kriteerissä. Tällöin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Luku 4.1.8

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Hartolan kunnan näkökulmasta valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Keskeiset ehdotukset koskevat TE-toimistojen tehtävien siirtämistä kuntien järjestämisvastuulle. TE-palvelut hoidettaisiin vähintään 20.000 hengen työvoiman suuruisilla alueilla joko yksittäisen kunnan

tai kuntien yhteistoiminnassa lakisääteisenä tehtävänä. Palvelut järjestettäisiin joko kuntayhtymän tai vastuukuntamallin mukaisesti.

Ehdotukset tehtävien siirrosta ja rahoitusvastuista ovat sinänsä oikein kuvattuja ja esitettyjä. Kuitenkin ehdotukset koskevat pääosin hallinnon uudelleenjärjestelyä, kun substanssitaso säilyy ennallaan.

Tavoitteiden toteuttamisen kannalta on hankalaa mm. se, että TE-palvelut ja sote-palvelut ovat jatkossakin eri järjestäjätahon vastuulla. Tästä seuraa ainakin se hankala tilanne, että esim. monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluihin syntyy rajapintoja, jotka aiheuttavat turhaa kitkaa järjestäjien välillä.

Kuinka hyvin kunnat noudattavat lainsäädäntöä, vaikka ne siihen velvollisia ovatkin? Riski työllisyshoidon epäonnistumisessa on merkittävä, kun suora valtionohjaus väistyy.

Ehdotuksissa on virhe siltä osin kun puhutaan ns. yritysten kehittämispalvelujen (Kehpa) siirtämisestä ELY:n vastuulle. Nykyisinkään TE-toimistot eivät hoida ns. Kehpoja vaan tehtävä on ELY-keskuksilla.

Asikkalan kunta, Asikkalan kunnanhallitus

10.6.2022

Asikkalan kunta pitää lähtökohtaisesti kuntien vastuun lisäämistä työvoimapalveluiden järjestämisessä hyvänä. Kuitenkin työvoimapohjan määrän kautta järjestämisvastuuta ollaan siirtämässä työllisyysalueille, jolloin pienempien kuntien tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa työvoimapalveluiden järjestämisvastuun sekä rahoitusvastuun tuomaan yhteisvaikutukseen on rajallinen. Mahdollisuus hyödyntää kunnan ekosysteemiä sekä alueellisia vahvuuksia kaventuu. Kuntien erilaisten palvelu- ja väestö pohja- sekä maantieteellisten eroavuuksien huomioon ottaminen heikkenee työvoimapalveluiden järjestämisessä. Kuntien itsemääräämisoikeus kaventuu järjestämisvastuun ollessa suurella työllisyysalueella. Lisäksi järjestämisvastuun ja palveluiden rahoittamisvastuun tulisi kulkea uudistuksessa linjassa, jotta kunnilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa omilla toimillaan työttömyyden kehittämiseen, kuntien talouteen sekä palveluiden rakenteeseen ja järjestämiseen. Asikkalan kunta on sitä mieltä, että järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnilla, ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti, miten järjestämisvastuun mukana tulevat tehtävät järjestetään. Mahdollisuus yhteistoiminnassa järjestettäviin palveluihin säilyy kuntalain mukaisesti.

Asikkalan kunta näkee, että kunnan työttömyysturvan maksuperusteinen kannustinmalli kannustaa kuntia panostamaan työttömyyden keston lyhenemiseen. Kuntien erilaista väestöpohjaa, ikärakennetta, väestöennustetta sekä työpaikkojen kasvattamisen mahdollisuutta sekä työssäkäyntialueen laajuutta kannustinmalli ei ota riittävällä tavalla huomioon. Rahoitusvastuun kompensoinnissa tulisikin ottaa huomioon suhdanteiden vaikutus työttömyyteen sekä väestön liikkumiseen kuntien välillä oleva vaikutus työttömyyteen vuosittain. Kompensaatio tulisi tarkistaa vuosittain.

Palkkatuella työllistäminen kuuluu osana laajaa työttömyyttä. Jatkossa palkkatuella työllistäminen koskettaa vain yrityksiä ja 3.sektoria, sillä kunta ei voi myöntää itselleen palkkatukea. Tämän vuoksi nykyisin palkkatuella kuntiin työllistetyt eivät vaikuta valtionosuusrahoitukseen. Palkkatuen osalta Asikkalan kunta pitää perusteltuna sitä, että myös kunnan tehtäviin työllistetyt, esim. täsmätyökykyiset, voitaisiin tilastollisesti huomioida laajan työttömyyden kriteerissä. Tällöin kunnilla

olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Asikkalan kunta pitää oleellisena lisäyksenä lakiin kunnan lisäämisen toimijaksi. Nyt lakiehdotuksessa ei mainita kuntaa ollenkaan (ainoastaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue sekä kela). Asikkalan kunta pitää hyvänä asiakkuuden nykyisten kriteerien muuttamisen, jotta asiakas saa tarpeidensa mukaista palvelua riittävän ajoissa. Asikkalan kunta pitää tärkeänä, että laissa otetaan huomioon vastuista ja velvoitteista sopiminen toimijoiden kesken. On tärkeää, että yhden toimijan havaitessa asiakkaalla olevan monialaisen tuen tarpeen, asiakas on otettava monialaisen tuen palveluun. Asikkalan kunta pitää myös tärkeänä, että monialaisen tuen yhteistoiminnan laissa määritellään sopimuksella riittävät resurssit sekä kustannusten jakaminen.

Kirkon työmarkkinalaitos

9.6.2022

Kirkon työmarkkinalaitos ei kannata esitystä työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä.

Ehdotuksen mukaisesti työvoima- ja yrityspalveluiden hoitamista varten perustettaisiin kunnan ja valtion yhteinen uusi toimintamalli. Ehdotettu uusi toimintamalli on huomattava nykyiseen verrattuna. Se lisää hallinnollista taakkaa ja julkisen talouden kustannuksia, eikä arvioiden mukaan mitenkään erityisesti edistä työllistymistä.

Uutta yllä mainittua toimintamallia ei pidä luoda, vaan pitää pikemminkin hyödyntää olemassa olevia rakenteita ja toimintatapoja. Nykyisiä valtion paikallisia toimijoita eli työ- ja elinkeinotoimistoja ei pidä lakkauttaa, vaan pitää arvioida, miten niiden tarjoamien palveluiden ja työnhakijoiden kohtaantoa voidaan tehokkaasti parantaa. Tähän työhön työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen perustettavaksi ehdotettu työllisyysedistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta sopisi hyvin.

Ehdotettu uusi toimintamalli on hyvin alueriippuvainen. Tämän sijaan pitäisi olla malli, joka huomioi selkeämmin sen, että tulevaisuuden työelämä digi-taalissa yhteiskunnassa on osittain ajasta ja paikasta riippumatonta. Tämän mukaisesti myös työnhausta tulee osaltansa paikasta riippumatonta.

Tornion kaupunki

9.6.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun uudistaminen.

Tornion kaupunki pitää perusajatusta työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle erittäin hyvänä ja tarpeellisena uudistuksena. Myös rahoitusvastuun uudistamista pidämme kannatettavana esitetyllä tavalla ja ajatteleme sen toimivan kannustimena entistä tehokkaammalle työllistämiseksi. Emme kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, jossa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Työllistyminen avoimille markkinoille tai palkkatyöhön kykeneminen ylittää usein pitempään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta huolellisesti suunniteltua ja tavoitteellisesti toteutettua kuntoutusvaihetta. Uudistus sisältää riskin, että työmarkkinatukisäästöjä tavoiteltaessa kuntoutusvaihe ohitetaan ja siirrytään esimerkiksi palkkatuettuun työhön aikaisemmin, kun siihen olisi tosiasiallisesti mahdollisuuksia.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Tornion kaupunki ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille. Järjestämisvastuun pitäisi olla periaatteiltaan yhtenevä rahoitusperiaatteen kanssa, toisin sanoen vastuu palveluiden järjestämisestä pitäisi olla yksittäisen kunnan vastuulla. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö kunnissa osattaisi ottaa itsekkin huomioon luontaista työssäkäyntialuetta ja sitä kautta tehdä kuntien välistä yhteistyötä palveluita ja toimintoja järjestettäessä. Tästä on jo olemassa vahva tahtotila kuntien kesken. Esitetyllä tavalla ja staattisesti rajattu yhteistoiminta-aluevaatimus ei huomioi alueellisia eroja, vaan pakottaa nimenomaan toimimaan vastoin lain ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Esimerkiksi Lapissa vaatimus 20 000 työllisen pohjasta pakottaisi ratkaisuihin, jotka eivät ole käytännöllisiä eivätkä noudata ajatusta yhteisestä työssäkäyntialueesta. Mahdollisuus poiketa erillisluvalla 17 000 työlliseen saakka ei muuta tilannetta. Käsityksemme mukaan, yhteistoimintavelvoite on vastoin perustuslain takaamaa kunnallista itsehallintoa.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Tornion kaupunki pitää keskeisen tärkeänä ajatusta siitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Huomautamme kuitenkin, että kuntatasolla ajatus ei toteudu edes likipitäen. Sen vuoksi näemme tarpeellisena, että rahoituksen määräytymisperusteita tarkastellaan uudelleen. Koska kulutaso on arvioitu vuoden 2019 perusteella, jää siitä huomioimatta mm. uuden työvoimapalvelumallin mukanaan tuomat kustannukset. Tornion kaupunki yhtyy Kuntaliiton arvioon siitä, että siirtyvien tehtävävastuiden rahoituksen tulisi perustua talousarvioon. Toteutumaan rahoitusta ei voida perustaa, sillä kuntavetoisesta toiminnasta ei ole kokemusta ja valtionvetoiseen toimintaan perustuva kustannusarviointi on lähtökohtaisesti väärä rahoitusperuste.

Palveluiden rahoituksen määräytyminen suhteessa 70% (18-64 vuotiaat) ja 30% (työttömät, laaja käsite) sekä työttömyysturvaetuuksien kompensaaation määräytyminen kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ilman uudelleentarkastelun mahdollisuutta vaatii muutoksia. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiota tulisi tarkastella määräajoin, sillä esitetty malli on voimakkaasti suhdanneriippuvainen. Lisäksi pitäisimme perusteltuna, että työikäiseen väestöön painottuvaa palveluiden rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen. Malli on alueellisesti epätasa-arvoistava ja suosii erityisesti etelän väkirikkaita kaupunkeja. Ensimmäisen rahoituslaskelman perusteella suurimmat nettovoittajat olivat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Lapin 21 kunnasta ja kaupungista ainoastaan kaksi oli lievästi nettovoittajia, kaikkien muiden ollessa häviäjiä. Koska erot ja arvioitu nettotappio olivat euromääräisesti suuria, on perusteltua muuttaa rahoituksen määräytymisperusteita, jotta uudistus ei jo lähtökohtaisesti olisi vajavaisen rahoituksen vuoksi huonoissa lähtöasetelmissä. Esitämme Kuntaliiton tavoin, että rahoitus määräytyisi suhteessa 50% - 18-64 vuotiaat ja 50% - työttömien määrä. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus olisi looginen, sillä se seuraa tarvetta.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat

taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

4.1.8 Työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Lakiehdotuksessa toimijoina mainitaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoiden joukossa ei ole mainittu kuntaa. Nähdäksemme kunnan lisääminen lakiin olisi perusteltua, sillä muutoin palveluita voi olla vaikea sovittaa yhteen kunnan muiden toimintojen kanssa tietosuojan tullessa esteeksi.

**Paltamon kunta, Paltamon
kunnanhallitus 6.6.2022**

8.6.2022

Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Miten taataan tavoitteena olevat asiakaslähtöiset palvelut ja kuntaekosysteemin hyödyntäminen, jos työllisyysalueen työvoimaraja on 20 000. Kainuussa tämä tarkoittaa koko maakuntaa, joka on ollut aiemmin myös TE-toimiston toimialueena.

Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti. Asettaako tämä kuntakokeilussa olevat ja ei kuntakokeilussa olevat kunnat eriarvoiseen asemaan? Kuntakokeilujen aikana työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat lähteneet jo useissa kunnissa laskemaan, jolloin ne kunnat, joissa kuntaosuudet eivät ole laskeneet tähän mennessä, hyötyvät siitä, että parannuksia ei ole vielä tehty. -> Rangaistaanko hyvästä työstä?

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Yhteistoimintamallin mukainen palvelujen yhteensovittaminen olisi tarpeen, kun yhteensovitettavia palveluja koskevan lainsäädännön mukaisen yhteensovittamisen ja viranomaisten välisen konsultoinnin ei arvioitaisi olevan riittävää työttömän työllistymisen edistämiseksi ja työllistymisen esteiden poistamiseksi. Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin muuttuisi nykyiseen verrattuna siten, että asiakasohjauksen perusteena nykyisin olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden kestoon ja henkilön ikään liittyvistä edellytyksistä monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaamiselle luovuttaisiin. Tämä on järkevä muutos, koska tarjottava palvelu tulisi aina perustua asiakkaan palvelutarpeeseen eikä mihinkään muuhun.

Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Miten varmistetaan, että järjestelmiin liittyvät kentältä tulevat kehittämistarpeet tulevat huomioiduksi ja että niiden ylläpitoon ja kehittämiseen varataan riittävät

resurssit? Kunnat tarvitsevat järjestämisvastuutehtävän hoitamiseen ajantasaista tietoa/raportointia ja tämä edellyttää sitä, että järjestelmiä kehitetään tiedolla johtamisen tarpeet huomioivaksi. Eri alueilla tulee luultavasti olemaan erilaisia raportointitarpeita ja painotuksia, miten tämä huomioidaan järjestelmäkehityksessä?

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat itse päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Tämän osalta olisi tärkeää, huolehtia siitä, että eri alueiden asiakkaat eivät ole jatkossa eriarvoisessa asemassa käytössä olevan tietojärjestelmän vuoksi. Mikäli alue päättää käyttää valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta, täytyy olla myös tae siitä, että valtio myös kehittää ja ylläpitää järjestelmää edelleen ja jatkuvasti käyttäjiltä saadun palautteen huomioiden ja osoittaa siihen myös resursseja, vaikka jotkut alueet päätyisivätkin luopumaan sen käytöstä, jotta järjestelmä pysyy käyttökelpoisena sitä käyttämään jääville työvoimaviranomaisille. -> Ei pidä siis aiheutua tilannetta, että alueiden on käytännössä pakko perustaa oma järjestelmänsä hyvän asiakaspalvelun takaamiseksi.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen
30.5.2022 § 71

7.6.2022

Ansvarer för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Kristinestads stad anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen). Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaanpanolaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag. Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18–64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten. Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar framjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv

sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknat nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18–64 år) på årsbasis. Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Slutligen vill vi lyfta vikten av smidig, tväspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation

även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalle tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset ja palvelut tulevat olla mahdollisimman lähellä kuntalaisia.

Yhdenvertaisen palveluiden vaatimus ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntienvälistä ja maakunnallista yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä. Kuntien yhteiset työvoimapalveluviranomaisen virat mahdollistaisivat kunnan vaikutusmahdollisuudet ja työn tehokkaan ja tuloksellisen organisoinnin.

Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan laaja.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työvoima- ja yrittäjäpalveluiden järjestämisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohja -työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima).

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Ansvaret för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Korsholms kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem

som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaannolaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter. I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag. Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med

nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmanande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

One stop guidance center Ohjaamo City 7.6.2022 of Pori

4.1.8 Monialainen työ on uudenlainen työote asiakastyöskentelyyn suhteessa muihin ammattilaisiin. Siihen oppiminen ja syvempi ymmärrys arjessa vaatii pitkäjänteistä kouluttamista ja työkuulttuurin muutosta. Laki voisi edellyttää toimijoilta suunnitelmaa monialaiseen työskentelymallin juurruttamiseen ja ylläpitäminen.

Malax kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022 6.6.2022 § 108

Ansvaret för de tjänster som ges till arbetssökande och företag och andra arbetsgivare skulle enligt förslaget i huvudsak överföras till kommunerna. Malax kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och näringstjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster.

Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Vi önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför kan samarbete behöva ske såväl inom som över landskaps- och andra administrativa gränser.

Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på

likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Regionerna ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en eller flera kommuner för att tillhandahålla tjänster, med en arbetskraftsbas på minst 20 000.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområden (4 § voimaantulaki).

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv. Att sammanhålla pendlingsområdet är centralt för att någon kommun inte ska lämna utanför samarbetet inom sitt pendlingsområde, men språkliga aspekter är här även centrala och kunde ingå som en punkt att beakta, på samma sätt som pendlingsområden och sammanhållna helheter.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer för liten, medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög. Det är därmed andra faktorer än att arbetskraftsbasen är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen, utgående från uppgiftshelheter och de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna.

Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ.

Sammantaget handlar den föreslagna lösningen i allt väsentligt inte om att överföra uppdraget från staten till kommunerna, utan om att inrätta en kommunalt baserad regional arbetsförvaltningsnivå.

Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Vid bedömningen av arbetsförmedlingens betydelse och andel i kommunens verksamhet ska beaktas att anordnaransvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från och med början av år 2023. Arbetsförmedlingens relativa vikt i kommunen som helhet är betydande, så det är ingen liten uppgift.

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som positivt att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Det borde dock ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala vården, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden.

Det är därför viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

I beredningen framförs att välfärdsområdena inte kan åläggas del av finansieringsansvaret eftersom främjande av sysselsättningen inte hör till deras lagstadgade uppgifter. Samtidigt planerar man i

lagen om sektoröverskridande samarbete att överföra uppgiften gällande rehabiliterande arbetsverksamhet i sin helhet till välfärdsområdet och enligt socialvårdslagen är social rehabilitering lagstadgad. Detta gör att den grupp arbetslösa som är dyrast för kommunen också i de flesta fall är, enligt ovan nämnda lag, på välfärdsområdets ansvar.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Bureau Facility

6.6.2022

Keskeiset ehdotukset kaipaavat täsmennystä, joihin palaan myöhemmin tässä lausunnossani.

Kronoby kommun

3.6.2022

Ansvar för att ordna arbetskraftstjänsterna skulle i fortsättningen finnas hos kommunerna.

Att anordna arbetskraftsservice skulle för kommunerna innebära en ny statsandelsuppgift.

Kommunen skulle därmed ha finansieringsansvaret även för grunddagpenningen och den inkomstrelaterade dagpengen.

Därtill skulle kommunernas finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet börja tidigare och öka stegvis vartefter arbetslösheten bli längre.

Finansieringsansvaret skulle heller inte avbrytas i samband med åtgärder som förbättrar arbetsförmågan, vilket den gör idag.

Kronoby kommun anser att övergången till en kommunbaserad modell för arbets- och

närings tjänsterna är bra, men vi vill påpeka att den i förslaget presenterade modellen för anordnaransvar begränsar möjligheterna för kommuner att verka. De satsningar som kommuner frivilligt gör i sysselsättning kan komma att minska på grund av definitionen av anordnaransvar, som är alltför strikt definierad i förslaget, vilket gör det ännu svårare att nå målen kring att höja sysselsättningsgraden. Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region.

De flesta kommuner i landet tvingas samarbeta för att uppnå den arbetskraftsbas på 20 000 som krävs för att bilda ett sysselsättningsområde. De kommuner som har mindre arbetskraftsbas bör tillsammans med andra kommuner i samråd gemensamt komma överens om hur uppgiften sköts och bildar s.k. sysselsättningsområden. Det finns flera regionstäder som inte uppfyller kriterierna

och tvingas till samarbete, eftersom en arbetskraftsbas på 20 000 innebär en folkmängd på ca 40 000 invånare.

Regeringen kan ge tillstånd till ett sysselsättningsområde med en arbetskraftsbas på färre än 20 000 men minst 17 000 att tillhandahålla tjänster om det är nödvändigt för att tillvarata språkliga rättigheter eller om bildandet av sysselsättningsområdet skulle kräva en sammanslagning av sysselsättningsområdena (4 § voimaannanolaki). Det är ytterst viktigt att det finns ett undantaget från kravet på 20 000 invånare, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kunde gärna vara lägre, t.ex. 13000 eller 15 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Kommunerna som ingår i sysselsättningsområdena ska överföra organiseringsansvaret till en ansvarig kommun eller till en samkommun. Det känns främmande att organisationsansvaret till stor del verkar flyttas till samarbetsområden som inte nödvändigtvis svarar mot kommunernas behov och önsknings. Stora områden har svårt att tillgodose den lilla människans behov på ett jämlikt sätt och organisationsansvaret och finansieringen bör därför finnas i samma händer. Kommunerna inom sysselsättningsområdet bör komma överens om hur kostnaderna som uppkommer fördelas. Om kommunerna inte kan komma överens om sysselsättningsområdena avgörs ärendet av statsrådet. Tyvärr verkar det som om lagstiftaren, istället för överflytta organiseringsansvaret till kommunerna, vill bilda en ny arbetskraftsadministration på regional nivå.

Ett sysselsättningsområde ska vara regionalt enhetligt och med tanke på arbetsmarknad och arbetspendling ska det vara ett fungerande område. Här skulle det vara viktigt att också lägga till språk som en grund. Tidigare har språk ofta utgjort ett kriterium för administrativa reformer och det är också något som grundlagsutskottet betonat. Därför skulle det vara skäl att också ha med språk här.

Enligt kommunens uppfattning utgör inte det föreslagna kravet på arbetskraftsbas, kravet på pendlingsområde och i kombination med statsrådets bedömningsförfarande en helhet som skulle vara acceptabel ur kommunal självstyrelses perspektiv i den mening som avses i grundlagens § 121. Myndigheternas skyldighet att främja sysselsättningen enligt 18 § i grundlagen är även genomförbart på ett sätt som är förenligt med den kommunala självstyrelsen.

Modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organisationen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering är oproportionerligt.

Ifall organisationsansvaret ställer hinder i vägen för kommunernas möjligheter att minska arbetslösheten med nuvarande åtgärder, är det mycket svårare att uppnå målsättningen om en lägre arbetslöshet. Utgångspunkten för anordnaransvaret bör vara möjligheten att tillvarata det mervärde som de uppgifter som kommunerna redan utför gällande sysselsättningen medför. Exempelvis blir kopplingen mellan utbildning och arbetsförmedling praktiskt taget obefintlig i detta förslag.

Kommunernas ansvar för finansieringen av arbetslöshetsförmånerna ökar och växer i takt med att arbetslösheten blir längre. I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten. Finansieringsmodellen innehåller en treårig övergångstid under vilken man stegvis skulle övergå till kalkylerad statsandelsfinansiering. Det är viktigt att kommunerna ersätts för alla kostnader fullt ut.

Personkunder har rätt att vända sig även till annat sysselsättningsområde än dit hens egen hemkommun hör, medan kostnaden tillfaller hemkommunen, ifall hen bor eller vistas i annan kommun p.g.a arbete, studier, fritid eller nära anhörigs boende. Kronobys arbetsökande är förutom till Jakobstad vana att vända sig till Karleby och Kaustby Arbetskraftsbyråer, vilka är utanför Österbottens välfärdsområde. Det här är viktigt att det kan fortsätta också i framtiden.

Personkunder har oberoende av språklagen rätt att använda sitt språk, finska eller svenska oberoende av om Arbetskraftsmyndigheten är en- eller tvåspråkig. Detta är en grundläggande förutsättning för att Arbetskraftsservicen och Företagsservicen skall vara jämlik. För kommunerna är Arbetskraftsservicen av stor betydelse och bör därför vara lokalt förankrad.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen. Viktigt skulle också vara att personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte inte skulle ingå i den del av långtidsarbetslösa som kommunerna till största delen finansierar via arbetsmarknadsstödet. Klara incitament för kommunerna behövs i högre grad än det nu föreslagna.

Det är av yttersta vikt att ICT-systemen fungerar smidigt på båda språken och att flödet av information enkelt rör sig mellan stat, välfärdsområden, sysselsättningsområden och kommuner. Det här har inte på något sätt fungerat optimalt i dagens läge och här är det viktigt att via lagstiftningen och det praktiska förverkligandet skapa system som gör att relevant info finns att tillgå för att man ska kunna sysselsätta så många som möjligt.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kun työvoimahallinto sotien myötä pirstoutui jo valmiiksi ja työllisyysalueen määrittäminen pakottaa kuitenkin maakunnan kokoiseen järjestämiseen, niin työllisyyspalvelut olisi voitu siirtää hyvinvointialueiden vastuulle kokonaan ja jakaa toimijat hyvinvointipalveluiden toimipisteisiin. Lisäksi osa toiminnoista jäisi edelleen valtion vastuulle. Tämä johtaisi siihen, että rajapintojen määrä kasvaisi selvästi ja vaatisi monimutkaista sopimismenettelyä toimijoiden välillä parhaan tuloksen saavuttamiseksi. Lisäksi työluvut menisivät maahanmuuttovirastoon, mahdollisimman kauas toimijoista ja alueellisista tarpeista. Hajanaisuudesta valmistelussa on liian ruusuinen kuva. 20 000 työllisen raja on asetettu ilman mitään tietoon perustuvaa pohjaa. Tällä tavalla kunnat eivät ole yhtään enempää vastuussa työllistämispalveluista kuin nykyisinkään, paitsi lainsäädännön sanastossa. 20 000 työllisen alue on vain kaupunkien ja niiden naapurien kohdalla toiminnallinen alue. Muualla se ei voi huomioida esimerkiksi pendelöintiä, jolla on merkitystä kuitenkin työllisyyden hoidon kannalta.

Suomen Kuntaliitto ry

25.5.2022

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Me Kuntaliitossa pidämme kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn

järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutus-ympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiari-teettiperiaate).

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspinta-asteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämisvastuu olisi näin ollen 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oi-keuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-alueita. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti.

Kuntaliiton käsityksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä

huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuvaa.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalın hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia.

Perustuslaki ja säätämisjärjestys

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Käsittääksemme myöskään aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei ole peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto.

Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Me Kuntaliitossa pidämme ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjawaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät Kuntaliiton käsityksen mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön las-kennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosenttiin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Me Kuntaliitossa näemme positiivisena sen, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään lau-sunnossa esille nostettujen kohtien osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Me Kuntaliitossa pidämme perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhda.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. (Lisäksi muiden kuin pakolaistausten maahanmuuttajien Koto-koulutuksen laskennalliset kustannukset jaettaisiin vieraskielisyyden perusteella. Me Kuntaliitossa pidämme perusteltuna, että vieraskielisin suuntautuvien TE-palveluiden erityistehtäviä tarkastellaan erikseen toteutuneiden kustannusten perusteella.)

Esitetyllä 20 000 työvoimamäärän minikriteeriin perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskoko-naisuuteen. Me Kuntaliitossa pidämme mallin heikkoutena sitä, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Me Kuntaliitossa näemme mallin eräänä kehittämiskohteena sen, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Me Kuntaliitossa pidämmekin perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on nähdäksemme suuria eroja kuntaminimin ollessa -147 euroa/asukas ja kuntamaksimin + 47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumisajakaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteeriin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Me Kuntaliitossa pidämme sopeutumisajakaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista.

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Me Kuntaliitossa näemme myös, että työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Etuuksien kompensatian osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensatian jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien kompensatio olisi edelleen kannustava, mutta se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestömuutokseen.

Palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

4.1.5 Työvoimapalvelujen ohjaus ja valvonta

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyviä tehtäviä sekä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteutumista (ONNI-toiminta). Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysasiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Kuntaliitto katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

4.1.8 Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasysteemeistä. Me Kuntaliitossa pidämme tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Kuntaliitto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Kuntaliitto toteaa, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

4.1.9 Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtää kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan. Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat eri suuruisia.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista:

- (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu)
- (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta
- (c) palvelualustasta - työmarkkinatori

KEHA-keskuksen ollessa viranomainen - tiedonhallintayksikkö - ja siten tiedonhallintalain velvoittama taho.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämisvastuussa olevien kuntien näkökulmasta osana kuntien laajenevaa toimintaympäristöä ja on siten osana tiedonhallintalain velvoittamaa arvioinnin alla olevaa kokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (opetustoimiala; koulutusohjelma - työvoima - työllisyys - hyvinvointi - elinvoima). Nykyisellään kuntien sisäisten integraatioiden tarve vaihtelee suuresti. Kokonaisuus edellyttää myös kuntayhteistyön osalta (20 000 henkilön työvoimapohja) - joiltakin osin - vanhoista järjestelmistä luopumista ja siten myös uusien käytäntöjen luomista ja toimintaprosessien uudelleen arvioimista (tiedonsaantioikeudet, tiedonantovelvoitteet huomioiden).

Käyttöoikeudet vs. käyttövaltuushallintaratkaisu (kappale 2.9.7 Käyttöoikeudet).

Työvoimaviranomainen vastaisi käyttöoikeuksien myöntämisestä omaan järjestelmäänsä. TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisu-mallia suunniteltaessa on tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota yhteneviin toteutuksiin jo suunnittelun alla olevat asiakokonaisuudet huomioiden (HETU-uudistus, EU ja kansallinen digitaalinen identiteetti -ratkaisu sekä niihin kiinteästi liittyvät toimintaprosesseja koskevat muutokset). Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palvelutarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkinen mahdollistaa ja yksityinen toteuttaa - käytännön jatkojalostamista. Julkinen sektori kirittää yksityistä, yksityinen julkista. Näin varmistetaan

palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja kokemusta.

Tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta ehdotetaan säädettäväksi erityisesti ehdotetun lain (laki työvoimapalveluiden järjestämisessä) 13 luvussa. Ehdotettu sääntely on yksityisyyden kannalta ylimalkainen, eikä vasta henkilöasiakkaan tai rekisterinpitäjän tarpeisiin.

Rekisterinpitäjäyys

Rekisterinpitäjäyttä lähestytään ehdotuksessa valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallinto-keskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjäyys edellyttää Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen (7/2020), että rekisterinpitäjät yhdessä päättävät henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulisi siten olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjäydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä. On myös mahdollista, että samassa tietovarannossa olevia tietoja käsitellään eri rekisterinpitäjien toimesta. Kuntaliitto pitää epäselvänä yhteisrekisterinpitäjäyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen.

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäyys seuraa järjestämisvastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii re-kisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin, mikäli järjestämisvastuu on siirretty kyseiseen organisaatioon. Rekisterinpitäjäyys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimeriksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopisi jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Lakiehdotuksen perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjänä työvoimaviranomaisen lisäksi. Kuntaliitto pitää vastuukysymysten selkeyttämistä ehdottomana.

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen

Henkilötietojen käsittelyperusteista säädetään tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artikloissa. Tietosuoja-asetuksen nojalla viranomainen saa käsitellä henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Ehdotetun mallin mukaan järjestämisvastuussa oleva taho käsitelisi tarpeellisia tietoja lakisääteisen työllistämispalvelun tuottamiseksi. Mallissa, jossa järjestämisvastuussa oleva taho on siirtänyt tehtäviä kunnalle ja kunta siten toimii henkilötietojen käsittelijänä, kunnan käsittelyperuste olisi julkisen vallan käyttäminen. Tietosuoja-asetus lähtee kuitenkin siitä (artikla 5 (1) c), että missä tahansa palvelussa tai toiminnassa, henkilötietoja tulisi käsitellä mahdollisimman vähän - tietoja tulisi minimoida.

Ehdotettu 13 luku 1 § luettelee sallittuja henkilötietojen käyttötarkoituksia työvoimapalveluissa. Kuntaliitto pitää pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan käsittelyperusteisiin epäselvänä.

Ehdotettu 13 luku 3 § luettelee mitä tietoja henkilöasiakkaista ja työvoimapalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta voidaan käsitellä. Myös työnantajatietoihin sisältyy henkilötietoja. Kuntaliitto pitää epäselvänä pykälän suhdetta tietosuoja-asetuksen minimointivaatimukseen. Tarkoituksena ei

voi olla sallia kaikkien lueteltujen tietojen käsittelyä kaikissa tilanteissa. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen perusteella itsenäinen velvollisuus huolehtia tietojen minimoinnista.

Kuntaliitto pitää edelleen 13 luvun 3 §:n luettelon suhdetta tietosuoja-asetuksen käsittelyperusteisiin epäselvänä. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Kunnalla on siten oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja, minimointivaatimus huomioiden, myös kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa palveluissa. Ehdotetun sääntelyn suhdetta juuri kunnan yleiseen toimialaan kuuluviin työllisyyttä edistäviin palveluihin on epäselvä.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa

Lakiin perustuva henkilötietojen käsittely on erityisen tärkeää työvoimapalveluissa, joissa yleisen tietosuoja-asetuksen resitaalin 43 tarkoittama epäsuhta viranomaisen ja asiakkaan välillä on suuri. Asiakkaan työmarkkinatuen saanti ja etuudet riippuvat työllistymissuunnitelmaan kirjatuihin toimenpiteistä ja hänen kyvystään noudattaa niitä.

Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3.1 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin.

Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdon hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää resitaalissa 43 painotetun epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdon kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Kuntaliitto pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdon vahvistetaan.

Monialaisen tuen yhteistoiminta ja tietosuoja

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että terveydenhuollon palveluihin osallistumisen velvoittavuus aiheuttaa erityistä epäsuhtaa viranomaisen ja rekisteröidyn välille monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Terveystietojen käsittelystä tämä on otettava huomioon ja varmistettava, ettei työllisyyspalvelun asiakkuus vaaranna potilaan oikeuksien toteuttamista. Hoitosuhteen keskeytyminen tai tietystä terveydenhuollon palvelusta kieltäytyminen eivät saa aiheuttaa työttömyyssetuuden menettämistä.

**TYP-johtajien verkosto, Lausunto
käsitelty TYP-johtajien verkoston
kokouksessa 19.5.2022**

23.5.2022

Esitetty Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta vastaa keskeisiltä osiltaan nykyistä TYP-lakia.

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että "Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa."

Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa. Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Organisoitumista on perusteltua tarkastella lakiesityksen mukaisesti hyvinvointialueetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Lakiesityksen keskeiset tavoitteet eli alueiden elinvoiman vahvistaminen, työllisyysasteen nostaminen ja nykyistä tehokkaampi työllistyminen avoimille työmarkkinoille ovat sinällään tärkeitä tavoitteita ja näillä toimilla toivottavasti pystytään ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä. Lakiuudistus sisältää kuitenkin myös kohtia, jotka heikentävät niiden työttömien henkilöiden tilannetta, joilla ei ole edellytyksiä sijoittua avoimille työmarkkinoille (mm. kuntouttavaan työtoimintaan ja palkkatukeen liittyvät muutosehdotukset). Lakiesityksessä tulisi vahvemmin ottaa kantaa myös vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteeseen ja määritellä selkeämmin palvelut, joita ko. asiakasryhmälle pitää pystyä turvaamaan.

Kuntien tehtävät kasvavat uudistuksessa merkittäväällä tavalla. Valtio on sitoutunut korvaamaan tehtävien siirron myötä kunnille siirtyvät kustannukset ja myös siirrosta aiheutuvat muutuskustannukset täysimääräisesti. Etelä-Karjalassa muutostyö on käynnistetty kuntien omalla kustannuksella, mutta kuntien mahdollisuus resursoida henkilöstöä muutoksen vaatimiin tehtäviin on rajallinen. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg 27.6.2022

Antonia

Maaseutupoliittisesta näkökulmasta on keskeistä, että esityksen maaseutuvaikutukset arvioidaan oman otsakkeensa alla, esimerkiksi aluekehitysvaikutukset -luvun jälkeen (kts. muut huomiot).

Hankintoihin liittyen on syytä huomioida, että hankinnoissa on myös tärkeä tunnistaa paikkaperusteisia tarpeita, voimavaroja ja mahdollisuuksia. Keskeistä on myös, että pienet palveluntuottajien mahdollisuudet osallistua kilpailutuksiin varmistetaan.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan 27.6.2022

kehittäminen ja rahoitus

Lisäksi valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena. Velvoitteet jopa estävät todellista uutta työllisyyden kunta- ja asiakaslähtöistä työtä, koska ohjaus tulee valtioneuvoston lähtökohdista, ei asiakkaan, eikä elinvoiman lähtökohdista. Alueelliset innovaatiot ja ratkaisut esimerkiksi palveluiden tuottamisen näkökulmasta eivät toteudu.

Uudistuksen pitää mahdollistaa kuntien välinen yhteistyö sekä sopimuksellisuus, jota ei rajata työssäkäyntialueen henkilömäärällä ja sulkea pois ihmisten luontainen työssäkäyntialue. Nyt esityksessä vaikeutetaan erityisesti harvaan asuttujen ja pitkien etäisyyksien kuntien kykyä hoitaa työllisyys – ja elinkeinoasiat yhteistyössä järkevästi ja tehokkaasti toimintaympäristö laajasti huomioiden.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on esityksessä vain 30 %. Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda toimiva mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Tällä toimenpiteellä voidaan reagoida paremmin esim. äkilliseen rakennemuutokseen ja sillä lisätään kuntien sekä aidon työssäkäyntialueen resilienssikykyä.

Esityksessä yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä esimerkiksi asiakkaan työkyvyn,

kuntoutuksen tai työkokeilujen näkökulmasta. Työvoimapalveluita tukevia yksityisiä tuottajia ei voida sulkea pois yhteistyömahdollisuutena.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Tavoitteena on asiakkaan omatoimiseen työnhakuun ja työllistymiseen kannustaminen työvoimaviranomaisen aktiivisen yhteydenpidon keinoin. Lakiehdotuksessa työvoimaviranomaisella olevia sanktiointimahdollisuuksia on vähennetty ja niiden painoarvoa työnhakijalle kevennetty. Työttömyysturvan vastikkeellisuus ei ole kaikille työnhakijoille merkityksellistä ja järjestelmän suoman väärinkäytön mahdollisuus kasvaa. Työttömyysturva koetaan ns. kansalaispalkkana. Työnhakijoissa on väistämättä henkilöitä, joiden työmotivaatio on alhainen/olematon sekä henkilöitä, joiden työ ja toimintakyky ei vastaa avointen työmarkkinoiden vaatimustasoa, eivätkä ole näin ollen oikea toimeentulon piirissä. Yhteistyön merkitys hyvinvointialueelle kuuluvan työ- ja toimintakyvyn arviointipalvelun osalta korostuu ja se on huomioitava lainsäädännössä. Lainsäädännön tavoitteiden mukainen painoarvo työllisten/työpaikkojen lisääntymiseen palvelujärjestelmämuutoksella kuvautuu jokseenkin korkeahkona. Erityisesti pienissä kunnissa osatyökykyisten ja työelämän ulkopuolelle syrjäytyneiden vaikeasti työllistyvien pitkäaikaistyöttömien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia on jo kuntien omien työllisyystoimien kautta selvitetty paljon ja työelämään siirtymisen vaikeudet/mahdottomuus on tiedossa. Työvoimaviranomaisen tehostetun palvelun mahdollisuudet ovat valitettavan vähäiset. Lakiuudistuksessa tuli ottaa kantaa toimenpiteisiin, joilla työkyvyttömät työnhakija-asiakkaat yhteistyössä hyvinvointi (terveydenhuollon) palvelujen kanssa ohjataan työnhakijuuden sijaan oikean toimeentulon ja palvelujärjestelmän piiriin. Huomio tulee kiinnittää maantieteellisiin eroavuuksiin, julkisen liikenteen eriarvoisuuteen, kasvukeskusten ja syrjäseutujen toimintakulttuurien eroihin sekä niistä johtuviin työllistymiseen vaikuttaviin haasteisiin. Lainsäädäntö on valitettavan kasvukeskuskeskeistä.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Järjestämisvastuun siirron välittömät vaikutukset olisivat laajat. Samoin vaikutukset julkisen sektorin toimijoiden väliseen työnjakoon. Järjestämisvastuun siirto jo itsessään on riski. Etukäteen ei ole varmuutta toimiiko hajautettu malli missään suhteessa keskitetympää paremmin. Epävarmuustekijöitä liittyy sekä palvelujärjestelmän toimivuuteen että rahoitusjärjestelmässä tapahtuviin merkittäviin muutoksiin. Valtiolta tehtäviensä mukana siirtyvän henkilöstön erityinen huolenaihe liittyy kuntatalouden kehitysnäkyymiin. Vaikutuksien arviointia vaikeuttaa tosiasia, ettei palvelurakenteen hajauttamisen vaikutuksista ole saatavissa tietoa. Päätös kuntasiirron valmistelusta tehtiin ennen kuin käynnissä olevista kuntakokeiluista oli käytettävissä minkäänlaisia tuloksia.

Uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Riskit on taulukoitu teemoittain sivun 134 taulukkoon. Riskejä on sanallisesti avattu laajan vaikutusten arvioinnin eri alaluvuissa. Riskien hahmottamista helpottaisi niiden kokoaminen yhteen taulukkoon niin, että samassa taulukossa arvioitaisiin riskin toteutumisen todennäköisyyttä ja toteutumisen vaikutusta suhteessa uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Taloudelliset vaikutukset

Uudistuksen arvioidaan vahvistavan julkisen talouden rakenteellista tasapainoa noin 160–230 miljoonalla eurolla vuodessa. Arvio perustuu oletukseen työllisyyden vahvistumisesta 7 000–10 000 lisätyöllisellä. Työllisyysvaikutukset on arvioitu vuoden 2029 tasossa. Lyhyellä aikavälillä järjestämistäsiirron tunnuslukuun voivan heikentää julkista taloutta (mm. muutostaloudellisten) ja tuottavan tehokkuustappioita ja kustannusten nousua.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjauksen muutosten ennakoitaan lisäävän lyhyellä aikavälillä julkisia menoja. Pitkällä aikavälillä menojen uskotaan vähenevän, mikäli työllistämistäsiirrossä avoimelle sektorille onnistutaan nykyistä nopeammin.

Työttömyysetuuksien rahoitusmallin muutos kasvattaa kuntien osuuden kokonaisrahoituksesta vuoden 2019 tason 11 prosentista arviolta noin 20 prosenttiin.

Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden toteutuneet kustannukset olivat 2019 vuositasona noin 520 miljoonaa euroa. Sivun 137 taulukon mukaan palveluista muodostuu noin 365 miljoonaa euroa ja ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoista (ml. KEHA-keskus) yhteensä noin 155 miljoonaa euroa (2017–2019 keskiarvotietoja). Kotoutumiskoulutuksen menot ovat noin 29 miljoonaa euroa (vähentää kuntien menoja). Arvio on tehty vuoden 2019 työajanseurannan ja kirjanpidon tietojen perusteella. Kustannusten muodostamiseen liittyy varauksia ja oletuksia. Kunnille siirtyvän määrärahan määrä tulee muuttumaan kustannusten jakautuman tarkennuttua. Vielä puutteellisten laskelmien tarkistaminen on välttämätöntä, jotta siirtyvät määrärahat mitoitetaan oikein.

Tämänhetkisten laskelmien mukaan alle kymmenellä kunnalla seuraisi työvoimapalvelujen uudistuksesta yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veroprosentin korotuspaine. Alueellisesti tarkasteltuna kuntien rahoituksen tasapaino vahvistuu kaikilla Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingissä sekä Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Pohjanmaalla (taulukko sivuille 144–145). Suurin negatiivinen nettovaikutus uudistuksella olisi Kainuun hyvinvointialueella. Kuntien tietojärjestelmämuutosten euromääräisiä kustannuksia ei ole kyetty lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä arvioimaan lainkaan. Kuntien on pystyttävä esittämään vastaavat laskemat tietojärjestelmäkustannuksista kuin valtionhallinnon osalta on jo olemassa.

Hallituksen esityksen sivulla 145 todetaan, että muutokset eivät kohdentuisi kuntiin heti uudistuksen voimaantullessa vaan uudistuksen kolmantena vuonna rahoitusmalliin sisältyvän siirtymän mukaisesti. Näin ollen kunnilla olisi parempi mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa. Valtiolta siirtyvän henkilöstön suurimmat huolenaiheet liittyvät kuntatalouden kehitykseen. Hallituksen esityksessä on useammassa kohdassa viitattu rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä kuntien mahdollisuuksiin sopeuttaa talouttaan kolmen vuoden siirtymäkauden aikana. Valtion henkilöstön huoli on näin ollen todellinen. Kuntien taloudellinen tilanne vaihtelee suuresti. Samoin keinovalikoima ja kyky talouden sopeuttamiseen. Olemme jo edellä todenneet tarpeen harkita valtionrahoituksen korvamerkintää. Siirtyvän henkilöstön aseman turvaksi tarvitaan muutakin kuin voimaannapolain henkilöstön siirtymäsääntöön kirjattu liikkeenluovutuksenperiaatteen noudattaminen. Tähän palaamme voimaannapolain kommentoinnissa.

Esityksellä olisi välittömiä vaikutuksia valtiontalouteen. Julkisen talouden suunnitelmassa ei ole huomioitu järjestämistäsiirron siirtämisen vaikutuksia valtion talousarvion määrärahamomentteihin ja jo ennen järjestämistäsiirtoa tarvittavaa lisärahoitusta käsiteltäisiin lisätalousarvioprosesseissa. Lisäkustannukset syntyvät tietojärjestelmien muutostarpeista sekä

siirtymävaiheen muutuskustannuksista. Momentin 32.01.03 määrärahalla rahoitetaan työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstön palkat sekä toimistojen toiminnasta aiheutuvat muut kulut, kuten tilat ja laitteet. Momentin määrärahat siirtyisivät pääosin osaksi kuntien yleiskatteellista rahoitusta.

Aluehallintovirastolle aiheutuisi valvontatehtävästä noin kymmenen henkilötyövuoden lisäresurssin tarve, mistä aiheutuisi kustannuksia noin miljoona euroa vuosittain. Länsi-Suomen aluehallintovirastolle kertyy kuntakokeilujen aikana kokemusta ja lisätietoa valvontaan tarvittavista resursseista. Aluehallintovirastoille on turvattava riittävät lisäresurssit, mikäli nyt arvioitu tarve osoittautuu riittämättömäksi. Muistutamme, että tehtävään sisältyy myös oma-aloitteinen valvonta.

Suurimmat muutuskustannukset valtiolla aiheutuisivat tietojärjestelmistä. Pysyvien kustannusten arvioidaan olevan 10 650 000 euroa vuodesta 2025 eteenpäin. Kertaluonteiset kustannukset olisivat vuonna 2023 8 100 000 ja vuonna 4 475 000 euroa. Tietojärjestelmien kustannuksien arviointiin vaikuttaa se, ottavatko uudet työvoimaviranomaiset käyttöön omia järjestelmiään, jotka voisivat olla nykyistä palvelualustaa, asiakastietojärjestelmää tai asiakastietovarantoa täydentäviä tai korvaavia. Kuntakäyttäjien määrästä ei kyetä esittämään mitään arviota. Korostamme edelleen lausunnossamme jo aiemmin mainittua valtion tarjoaman asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttövelvoitetta, jotta lisäkustannuksia aiheuttavilta rajapintaratkaisuilta vältytään.

Pro kiittää siitä, että hallituksen esityksessä on huomioitu muutosvalmennus ja osaamisen kehittäminen. Muutosvalmennuksesta aiheutuvaksi henkilöstötarpeeksi arvioidaan 2 henkilövuotta (140 000 euroa KEHA-keskukselle) ja valmennusten hankintakuluiksi 500 000 euroa. Osaamisen kehittämiseen on arvioitu tarvittavan neljä asiantuntijaa vuosille 2023–2025 (280 000 euroa/vuosi KEHA-keskukselle). Muutoksen kohteena oleva henkilöstömäärä on suuri (esim. valtiolta siirtyvä 4 210 henkilötyövuotta) ja muutos kokonaisuutena mittava. On varmistettava, että määräraha riittää tarvetta vastaavaan muutostukeen.

Yrityksille aiheutuvat taloudelliset vaikutukset on arvioitu varsin ohuesti ja yleisellä tasolla. Hallituksen esityksestä syntyy vaikutelma, ettei yritysvaikutusten arviointiin ole olemassa tietopohjaa.

Vaikutukset kotitalouksille ovat täysin riippuvaiset siitä saavutetaanko uudistuksen työllisyysvaikutukset. Jos työllisyys paranee, paranee kotitalouksien taloustilanne. Päinvastainen kehitys taas aiheuttaisi paineita kuntaverotuksen korottamiselle.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan ja henkilöstöön

Kuntalain 22 §:n sisältöön vedoten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirron kunnille arvioidaan parantavan palvelun käyttäjän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Asiakaskuntaan sisältyy myös ryhmiä, jotka eivät halua osallistua tai yhteiskunnassa toimimisen valmiudet eivät riitä osallistumiseen perinteisten vaikutuskanavien kautta. Pro korostaa vaikuttamisen ja osallistumisen kanavien ja muotojen monipuolisuuden tärkeyttä.

Itsenäisen järjestämisvastuun voisi 20 000 työvoimapohjalla saada vain 26 Manner-Suomen kuntaa. Uudistuksen toteuttaminen vaatii kunnilta toimeenpanovaiheessa, mutta myös jatkossa saumatonta yhteistyötä. Työllisyystavoitteiden saavuttamisessa ei onnistuta, elleivät kunnat suostu hyödyntämään oman kuntaekosysteeminsä voimavaroja koko työllisyydestä vastaavan alueen edun mukaisesti. Yhteistyön tarve korostuu hankintatoimessa. Hankintojen hajauttamisessa riski kustannustason noususta ja hankintaosaamisen heikentymisestä näyttää olevan hyötyjä (?) suurempi.

Valtion ohjaukseen heikkenevät merkittävästi. Samalla seurannan merkitys korostuu. Lainsäädännön vaikutusten jälkikäteen seuranta on tärkeää, mutta näin mittavassa työnjaon muutoksessa havaittujen negatiivisten vaikutusten korjaaminen voi olla vaikeaa ja ennen muuta kallista. Olemme ohjauksen muutosta kommentoineet jo keskeisten ehdotusten yhteydessä ja tuoneet esille tarpeen hyödyntää ELY-keskusten laajaa osaamista. Pro näkee, että ELY-keskusten tehtävä voisi olla vahva osallistuminen alueellisten tavoitteiden asetantaan, eikä sitä pidä jättää pelkästään kuntien itseohjautuvuuden varaan.

TE-toimistojen, ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen hoitamat tehtävät sekä niihin liittyvät tukipalvelutehtävät siirtyisivät uusille työvoimaviranomaisille. Henkilöstö siirtyisi tehtävien mukana liikkeenluovutuksella vanhoina työntekijöinä. Valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä olisi yhteensä noin 4 201 henkilötyövuotta: TE-toimistoista noin 4 000, ELY-keskuksista noin 75, TE-asiakaspalvelukeskuksesta viisi ja KEHA-keskuksesta noin 130. Siirtyvän henkilöstön määrä on arvioitu virastojen työajankirjauksista vuodelta 2021 ja arviointiin liittyy epävarmuutta.

Henkilöstövaikutukset on hallituksen esitykseen kuvattu niukasti. Sivulla 158 vaikutukset kuitataan seuraavasti: Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen.

Pro edellyttää, että lopulliseen hallituksen esitykseen henkilöstövaikutusten arviointia koskevan kohdan kirjauksia muutetaan ja täydennetään seuraavasti:

- Määritellään yksiselitteisesti mikä osa työpanoksesta on kohdistuttava siirtyviin tehtäviin, jotta henkilö siirtyy tehtävien mukana kuntaan. Vakiintuneen käytännön mukaisesti siirtyminen tapahtuu, mikäli yli 50 % työpanoksesta kohdistuu siirtyviin tehtäviin.
- Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vastaavien siirtämisellä kuntiin ei tavoitella henkilöstövähennyksiä.
- Voimaannpanolain henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (6 § Henkilöstön siirtyminen) täydennetään lisäämällä siihen viiden vuoden irtisanomissuoja, jonka aikana työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla.
- Järjestämistä vastaavien siirrossa noudatetaan valtioneuvoston 31.3.2022 hyväksymän periaatepäätöksen linjauksia monipaikkaisen työn, asumisen ja opiskelun edistämiseksi ja henkilöstön siirtymiset paikkakunnalta toiselle minimoidaan.
- Mahdolliset tehtäväjärjestelyt toteutetaan niin, että valtiolta siirtyvän henkilöstön palkkataso voidaan säilyttää ja henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen sekä uralla etenemiseen.
- Uusille työvoimaviranomaisille järjestämistä vastaavien siirto tarjoaa mahdollisuuksia valtiolta siirtyvän henkilöstön asiantuntijuuden, kokemuksen ja osaamisen hyödyntämiseen.
- Uudistus toteutetaan hyvää ja osallistavaa henkilöstöpolitiikkaa noudattaen.

Valtionhallinnon sisällä tapahtuvat tehtävä- ja henkilöstösiirrot on kuvattu alaotsikon Valtiolta kuntiin siirtyvä henkilöstö alla. Saman alaotsikon alla kuvataan valtionhallinnon sisällä tapahtuvia siirtoja (sivut 159–160). Selkeyden vuoksi TE-toimistoista muihin valtionhallinnon virastoihin siirtyvät tehtävät on kuvattava oman alaotsikon alla.

KEHA-keskukseen siirtyisi TE-toimistoista, ELY-keskuksista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta yhteensä noin 335 henkilötyövuotta. TE-toimistosta siirtyisi 200, TE-

asiakaspalvelukeskuksesta 87 ja ELY-keskuksista 48. Sivun 159–160 taulukossa siirrot KEHA-keskukseen on eritelty toiminnoittain.

ELY-keskuksiin siirtyisi TE-toimistoista 40–50 henkilötyövuotta yritystoiminnan kehittämispalveluihin liittyviä tehtäviä. Siirtyvät tehtävät on kuvattu tarkemmin sivulla 160. Siirtyvän henkilöstön määrä on tarpeen kuvata toiminnoittain taulukkomuodossa. Maksatustehtävistä siirtyisi ELY-keskukseen yksi henkilötyövuosi. Tapahtuuko maksatustehtävien siirto TE-toimistosta vai KEHA-keskuksesta?

TE-toimistojen työlupe tehtävät noin 60 henkilötyövuotta siirtyisi Maahanmuuttovirastoon.

Pro edellyttää, että henkilöstösiirrot valtionhallinnon sisällä toteutetaan monipaikkaisen työn linjauksia (VN/962/2020-VM-53, 24.5.2021) noudattaen. Vastaanottavassa virastossa on käytössä eri palkkausjärjestelmä. Siirtojen yhteydessä on varmistettava, että siirtyvän henkilöstön palkkataso säilyy.

Valtio vastaisi yhteistoimintaneuvotteluista koko sen henkilöstön osalta, jolla työnantaja on valtionvirasto. Pro korostaa, että erittäin laajoihin, useassa eri vaiheessa käytäviin ja pitkäkestoisiin yhteistoimintaneuvotteluihin on varattava riittävät työnantajaresurssit. Henkilöstön edustajille on annettava vapautusta virkatehtävistä kaikki tarvittava aika mitä yhteistoimintaneuvottelujen käymiseen ja henkilöstön muuhun tukemiseen mittakaavaltaan laajassa uudistuksessa tarvitaan.

Useiden eri uudistusten samanaikaisen valmistelun ja toimeenpanon keskellä työskentelevän henkilöstön työkuorma on kasvanut kohtuuttomaksi. Henkilöstön jaksamisen tukemiseen ja työtaakan kohtuullistamiseen tarvitaan nopeasti konkreettisia toimia, joita ei vielä ole nähty. Pro on erittäin huolissaan myös henkilöstön vaihtuvuudesta. Muutosprosessin aikana ei ole varaa menettää osaamista huonojen työolosuhteiden vuoksi. Työvoima- ja yrityspalvelujen vetovoimasta ja työnantajakilpailukykyyn säilymisestä myös uudistuksen jälkeen on huolehdittava hyvällä työnantajapolitiikalla.

Uudistuksella olisi vaikutuksia myös muiden valtion viranomaisten toimintaan ja henkilöstöön. Tässä yhteydessä nostamme esille vaikutukset Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle (Palkeet) ja Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskukselle (Valtori). Uudistus vähentäisi Palkeiden arvion mukaan resurssitarvetta 13–16 henkilöllä. Valtorin alustavan arvion mukaan vähenevä työmäärä vastaisi yhteensä noin 40–50 henkilötyövuoden työpanosta. Pro edellyttää, että kuntasiirron aiheuttama muutos hoidetaan valtionhallinnossa tehtäväjärjestelyillä niin, että palvelussuhteet valtiolla jatkuvat ja irtisanomisilta vältytään.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnissa nostetaan esille riskejä, jotka liittyvät esim. yhdenvertaisen palvelun saamiseen, palvelujen sisällöllisiin, laadullisiin tai määrällisiin eroihin sekä rahoitusmallin aiheuttamiin vinoutumiin palvelujen kohdentamisessa eri työnhakijaryhmille ja kustannusten nousuun hankittaessa palveluja pienille asiakasryhmille. Riskien toteutumisen estämiseksi ei esitetä konkreettisia keinoja, vaan tyydytään viittaamaan yhteistyö-, hankinta- ja viestintäverkostojen kehittämiseen ja toimivuuden seurantaan. Riskienhallintamekanismin puuttuminen on hallituksen esityksen yksi heikkous. Valtiolle jää vastuu työvoimasta, mutta ohjauskeinoksi narulla työntäminen.

Liikkuvuus mainitaan lähinnä viitattaessa kansainväliseen liikkuvuuteen. Alueellisen liikkuvuuden edistäminen on hallituksen esityksessä hämmästyttävällä tavalla sivuutettu. Sivulla 171 aluekehitysvaikutuksia tarkasteltaessa todetaan: Työllistymistä, osaamisen kehittämistä, yritysten

kestävää kasvua, kansainvälistymistä ja verkottumista tukevat julkiset palvelut tukisivat alueen elinkeinoelämän uudistumista ja kasvua. Tästä huolimatta ELY-keskuksilta ollaan poistamassa työllisyyden edistämistehtävät käytännössä kokonaan.

Erityisen huolestuttavaa on, että työvoimapalvelujen hajauttamisen todellisten työllisyysvaikutusten arviointi on mahdotonta. Epävarmuudesta huolimatta ollaan valmiita mittakaavaltaan merkittävään muutokseen.

Sukupuolivaikutusten arvioinnissa siirtyvän henkilöstön osalta viitataan voimassa olevaan tasa-arvolainsäädäntöön. Samalla todetaan, että oikeus- ja valvontakäytännössä on katsottu, että jotkut muutostilanteet, kuten liikkeenluovutus, voivat olla hyväksyttävä peruste palkkaerolle tietyn siirtymävaiheen ajan. Uusien työnantajien on ryhdyttävä toimenpiteisiin perusteettomien palkkaerojen poistamiseksi kohtuullisessa ajassa. Pro muistuttaa, että kunnissa ja kuntayhtymissä palkka maksetaan paikallisen palkkausjärjestelmän mukaisesti. Palkkataso vaihtelee työnantajakohtaisesti ja palkitsemiskäytännöissä on eroja. Työvoima- ja yrityspalveluissa työskentelevän henkilöstön palkkatasa-arvon ja samapalkkaisuuden toteuttaminen ilman valtakunnallista koordinaatiota on mahdotonta. Vastuu palkkatasa-arvon ja samapalkkaisuuden toteuttamisesta on yksiselitteisesti työnantajalla. Kyse on myös mitä suurimmassa määrin työnantajan kilpailukyvystä ja henkilöstön sitoutumisesta työskentelemään julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tehtävissä.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapalveluiden järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta.

Esityksen mukainen rahoitus tulee olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Alueellisesti tarkasteltuna suurin negatiivinen nettovaikutus olisi Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 59 euroa asukasta kohden. Laskelmat eivät huomioi millään tavoin kuntien nykyisiä omia panostuksia työllisyyden edistämiseen.

Kustannusten kuntakohtainen ennakoitu esitetyn tiedon pohjalta tulee olemaan todella haasteellista. Uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen perustuvat laskennallisiin arvioihin ja siitä johtuen kustannusten jakautuminen kunnittain on vain suuntaa antava. Mikäli valtionosuuslaskennan perusteita ei muuteta, joudutaan työllisyyspalveluihin kohdentuvia menoja karsimaan kunnissa merkittävästi ja kuntakokeilujen aikana tehty hyvä asiakaslähtöinen lähipalveluna tuotettu työ on vaarassa valua hukkaan.

Toistuvasti pitkäaikaistyöttömien ja muutoin vaikeasti työllistyvien (ei ammatillista koulutusta, osaamisvaje, heikot työelämävalmiudet, oppimisen haasteet, sosiaaliset haasteet) sekä osatyökykyisten vaihtoehdot työllistyä kapenevat huomattavasti, jos kunnilla ei säily oikeus palkkatukeen. Kuntien oikeus palkkatukeen ja palkkatuen hyödyntäminen oppisopimuskoulutusten aikana laajentaa myös ammatillisen koulutautumisen mahdollisuuksia erityisesti alueilla, joilla ammattioppilaitoksia ei ole tarjolla.

Palveluiden järjestämisvastuun siirtoon ja rahoitusjärjestelmissä toteutettaviin muutoksiin liittyy väistämättä epävarmuutta. Uudistusten yhteydessä tuleekin seurata tarkoin muutoksen vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäisten kuntien tilanteeseen sekä tarvittaessa ryhtyä korjaustoimiin.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi kunnan hallintoon. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Kuntien valtuutetut tulee kouluttaa työvoimapalveluiden strategisen kokonaisuuden hallintaa. Tämä tulisi huomioida esitysluonnoksessa, sillä tehtävien lisääntyminen kunnissa aiheuttaa usein myös merkittäviä välillisiä kustannuksia, kuten koulutuskustannuksia.

Ongelmaksi esityksessä todetaan se, että kuntalaisten valitsevat päättäjät pystyisivät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Kainuun liitto näkee samoin vaarana, että pienten kuntien tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet kapenisivat liiaksi.

Pukkilan kunta

27.6.2022

4.2 Pääasialliset vaikutukset:

Vaikutusten arviointia tulee tuottaa aktiivisesti kunnan omissa toiminnoissa sekä painokkaasti loppukäyttäjään kohdistuvissa vaikutuksissa ja kokonaisvaltaisesti seuraavissa yhteneväisyyksissä:

- Tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuuri
- Hyvinvointialueiden käynnistymisen vaikutukset työnhakijalle suunnatuissa palveluissa, kuten työttömien terveystarkastus
- Työnhakijan työssäkäynninalueen todellisuudet ja taloudelliset mahdollisuudet
- Koulutuksenjärjestäjän tuoma mahdollisuus koulutusvajeiden täyttämiseksi.
- Veloitettavuuden oikea-aikaisuus asiakkaan elämäntilanteeseen suhteutettuna
- Alueelliset mahdollisuudet tavoitteiden saavuttamisessa.
- Jatkuva riskien arviointi ja tunnistaminen

Erityisesti työllisyyspalveluiden tietojärjestelmien ollessa osin arkkitehtuurivaiheessa, on tärkeää ottaa tietojärjestelmien suunnittelu selkeäksi kokonaisuudeksi osana uudistusta. Digitaalisuuden hyödyntäminen suorassa asiakastyössä on tärkeä huomioida pitkien välimatkojen, ajan säästämisen sekä nykyisen hybridityömallin mukaisesti. Asiakastyötä ei tule sitoa digitaalisuuteen, vaan sitä on kehitettävä asiakaspalvelulähtöisesti sekä kyettävä arvioimaan sähköisen palvelun tarjoamiseen oikea-aikaisesti.

Neuvonta- ja palvelumahdollisuuksien mahdollistaminen tulisi turvata paikallisesti sekä alueellisesti, esimerkiksi useita eri palveluita kohderyhmälle kasaava yhteispalvelupiste-malli. Talouteen, koulutuksellisuuteen, elämänlaatuun tai työnhakuun liittyvien asioiden hoitaminen monialaisesti edistää proaktiivisestikin työnhakijan kokonaistilannetta sekä vahvistaa asiakkaan positiivista omaa kokemusta. Tässä uudistuksessa ei tule unohtaa henkilökohtaisen kohtaamisen erityisen vahvaa merkitystä työttömien asioiden edistämisessä, työllisyyden parantamiseksi.

Näemme riskinä, että nyt viedään eteenpäin sellaista mallia, jossa kuntakokeilussakin hyväksi havaitut mallit ja asiat eivät välttämättä pääse toteutumaan, mikäli järjestämisvastuukuntamalli ja/tai kuntayhtymämalli ovat ainoat vaihtoehdot. Kuntakokeilussa on todettu jo erityisen toimivia malleja, joissa kukin kunta huolehtii peruspalvelut omissa kunnissaan ja erityispalvelut (mm.

maahanmuuttopalvelut ja erilaiset vaativaa asiantuntijuutta vaativat tukipalvelut) järjestetään yhteistyönä. Tällainen vaihtoehto ilman kuntayhtymäpakkoa tulisi sisällyttää uuteenkin lakiin siten, että kunnat voivat tehdä tasavertaisesti sopimus pohjalta yhteistyötä.

Siirtyvien tehtävien määrä on todella suuri ja vaatii todella laajaa erityisosaamista. Kuitenkin yhdenvertaisuus on myös sitä, että myös pienten kuntien asiakkailta olisi mahdollisuus lähipalveluihin. Lailla on pystyttävä turvaamaan niin yksittäisen asiakkaiden oikeus lähipalveluihin, kun yksittäisen kunnan mahdollisuus vaikuttaa omaan kuntatalouteensa uuden kannustavan rahoitusmallin myötä. Tätä ei tuoda riittävällä vakuudella esille lakiluonnoksessa ilmi, kuinka nämä asiat pystytään turvaamaan, jos valtio määrää järjestämistä jollekin isommalle kasvukeskukselle ja velvoittaa järjestämään palvelut myös ympäristössä oleville pienemmille kunnille.

Pidempiaikainen kouluttautuminen työmarkkinatuen turvin tulisi vapauttaa kunnan maksuvelvoitteesta, sillä kouluttautumisella on suuri merkitys asiakkaan työllistymiseen. Laki ohjaa tällä hetkellä osaa työttömistä nuorista venyttämään ammatillisten opintojen aloittamisen jopa 25-ikävuoteen, jonka jälkeen he voivat suorittaa tutkinnon tai ainakin osan siitä työmarkkinatuen turvin, joka on huomattavan paljon suurempi tuki kuin opintotuki. Myös pitkäaikaisesti työkyvytön asiakas joutuu ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi saatuaan 300 päivää sairauspäivärahaa, jotta saa työmarkkinatuen. Kuitenkaan tämä asiakas ei ole työkykyinen ja kunnan ohjauksen tuessaan työllistettävissä. Näistä koituvat sakkomaksut kunnat maksavat työmarkkinatuen kuntaosuuksina, järjestelmässä, jossa tämän kuntaosuuden ajatellaan kannustavan kuntaa tekemään työnhakijan työllistymisen eteen töitä. Vuosia on jo näyttäytynyt, että asiakas ei pääse työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle, mikäli hän on ollut ennen sairastumistaan työttömänä tai joutuu sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen ottamaan itselleen työttömän statuksen saadakseen toimeentulon.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry 27.6.2022

YKA katsoo, ettei esityksessä nykyisellään huomioida tarpeeksi monipuolisesti uudistuksen vaikutuksia henkilöstöön. Esityksen vaikutuksissa tulisi huomioida uudistuksen vaikutukset kuntien työntekijöihin, jotka uudistuksen myötä siirtyvät uuden työllisyysalueen, esimerkiksi kuntayhtymän, palvelukseen. Siirtyvät kuntien työntekijät tulee valtion työntekijöiden tavoin nähdä uudistuksessa ns. Vanhoina työntekijöinä, joiden lomaoikeudet ja muut palvelussuhteen pituudesta johtuvat etuudet tulevat oikeudenmukaisesti määriteltä. Lisäksi valtion palveluksessa olevien erityinen eläketurva pitää sisällyttää lakiin.

Esityksen mukaisesti kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työntekijöihin valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa.

YKA korostaa, että lakiluonnoksessa esitetyt muutokset henkilöstön palkkauksessa tulee suorittaa kaikkien muutoksen kohteena olevien työntekijöiden (sekä kunta että valtio) osalta ylimmän palkkatason mukaan, koska muutoin palkkojen harmonisointi, kuntasektorin nykyiset palkkatasot huomioiden johtaisi laaja-alaiseen palkkojen alentamiseen.

Lakiluonnoksen perusteluissa esitetyt riskit ovat pitkälti juuri niitä, joita henkilöstö, työnantajat ja palveluntuottajat ovat valmistelun aikana tuoneet esiin. YKA pitää tärkeänä, että nämä seikat otetaan huomioon muutoksen suunnittelussa ja seurannassa.

Uudistuksen toteutuessa kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Tästä saattaa pahimmillaan

seurata se, että työvoimapalvelujen järjestämisen periaatteisiin tehdään merkittäviäkin muutoksia vaalikausittain. Työllisyysalueen kuntien tehokas yhteistyö on joka tapauksessa uudistuksen onnistumisen kannalta keskeistä.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Uudistuksen arvioidaan vahvistavan työllisyyskehitystä, joten sen taloudelliset vaikutukset on arvioitu positiivisiksi. Uudistuksessa luotava malli on toisaalta uusi ja merkittävästi nykymallista poikkeava, joten sen vaikutusten arviointi on vaikeaa ja arviointiin liittyy runsaasti epävarmuustekijöitä. Suuriin rakenteellisiin uudistuksiin liittyy aina myös riskejä, joten uudistuksen etenemistä ja vaikutuksia mm. kuntatalouteen ja palvelujärjestelmän toimivuuteen on seurattava tarkasti.

Kuntien tehtävät kasvavat uudistuksessa merkittäväällä tavalla. Valtio on sitoutunut korvaamaan tehtävien siirron myötä kunnille siirtyvät kustannukset ja myös siirrosta aiheutuvat muutokustannukset täysimääräisesti. Lupauksista on pidettävä kiinni. Tämä edellyttää rahoitusmalliin korjaamista. Lisäksi erityisesti uudistuksen toteutuksen alku- ja siirtymävaiheeseen liittyy riskejä, jotka voivat näkyä odottamattomina tietojärjestelmä-, tila- yms. kustannuksina. Myös valtion tietojärjestelmäpalvelujen kustannusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Palvelujen toimivuus ja rahoitus on kaikissa tapauksissa taattava.

Mallin rahoituskriteereissä painottuu vahvasti työikäisen väestön määrä työttömyyden ja todellisen palvelutarpeen kustannuksella. Pohjois-Karjalassa esitettyjen kriteereiden käyttöönotto merkitsisi ilman siirtymäkautta rahoituksen pienentymistä 35 eurolla asukasta kohden, noin 6 milj. euroa vuodessa. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä, varsinkin jos sopeuttamiseen käytettävissä oleva siirtymäkausi on lyhyt. Pohjois-Karjala on maakunta, jota rasittaa maan korkein työttömyys. Huhtikuussa 2022 työttömien osuus työvoimasta oli Pohjois-Karjalassa 12,5 % eli 3,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin maassa keskimäärin. Lisäksi työvoima ikääntyy ja kohtaanto-ongelmat lisääntyvät. Sekä korkea työttömyys, että työllisyyskehityksen turvaaminen edellyttävät toimenpiteitä ja riittäviä resursseja. Siirtymäkauden on oltava viisi vuotta.

Työttömyyskriteerin pientä painoarvoa perustellaan esityksessä erityisesti kannustinvaikutuksella: mikäli kriteerin painoarvo olisi suuri, kunnalla ei olisi kannustinta vaikuttaa työttömyyden alenemiseen, sillä korkea työttömyys tuo sille valtiosuusia. Mikäli luottamus kuntien toiminnan motiiveihin on näin heikko, rahoitusmalliin olisi voitu yrittää rakentaa työllistämiseen kannustavaa tuloksellisuuselementtiä sen sijaan, että päädytään määrittämään 70 % rahoituksesta työikäisten määrän pohjalta - siis täysin riippumatta siitä, miten vaikuttavia työllisyystoimenpiteitä alueella tehdään. Esitettyä mallia ei voi pitää kannustavana.

Uudistuksessa muutetaan myös työttömyysturvan rahoitusvastuun kohdentumista kuntiin. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentumisesta aiheutuva laskennallinen vaikutus kuntien rahoituksen tasapainoon on negatiivisin Pohjois-Karjalassa. Työttömyysturvan rahoitusvastuun muutokset on tarkoitus tasata uudistuksessa erillisellä tasausmenettelyllä. Tästä lupauksesta on ehdottomasti pidettävä kiinni.

Asiakkaiden kannalta palvelujen oletetaan uudistuksessa paranevan, kun palvelut voidaan paremmin linkittää kuntien muuhun tehtäväkenttään ja paikallisiin erityispiirteisiin. Palvelujen saavutettavuus puolestaan paranee, mikäli palveluverkosto uudistuksen yhteydessä odotusten

mukaisesti laajenee. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että palvelujen laatu ei eriydy eivätkä pienet erityisryhmät jää ilman palveluja. Esitetyssä rahoitusmallissa Pohjois-Karjalan työttömyyden ja työllisyyden hoitoon käytettävissä oleva rahoitus pienenisi neljänneksellä. Vaikka rahoituksen laskun vaikutus tulee täysimääräisenä voimaan vasta siirtymäajan jälkeen, on vaikea uskoa, että palvelut rajusti laskevilla resursseilla paranevat esitetyllä tavalla. Rahoitusmallia on muutettava oikeudenmukaisemmaksi, jotta palvelut voidaan turvata. Pohjois-Karjalan kunnat tulevat olemaan valtaosin menettäjiä myös samaan aikaan voimaan astuvissa sote-uudistuksen siirtolaskelmissa. Molempien uudistusten negatiiviset vaikutukset tulisivat merkittävästi heikentämään kuntien taloutta.

Uudistuksessa siirtyy huomattava joukko TE-toimistojen työntekijöitä kuntiin, ja myös muita henkilösiirtoja eri organisaatioiden välillä tapahtuu. Siirrot edellyttävät hyvää henkilöstö- ja muutosjohtamista ja henkilöstön tukemista.

Suuri osa nykyisistä TE-palveluista toimii paikallisina palveluina, mutta vaativampia tehtäviä ja yhteisiä tietovarantoja hoidetaan myös tulevaisuudessa valtakunnallisesti keskitettyinä. Näiden palvelujen toimivuuteen ja tasapuoliseen saatavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kansainväliseen rekrytointiin liittyvän EURES-palvelun valtakunnallinen koordinaatiotehtävä on ollut Pohjois-Karjalan TE-toimistolla. Alueella olevan henkilöstön osaamisen hyödyntäminen on tärkeää myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Vaikutusten arvioinnista yleisesti

Hallituksen esityksessä, todetaan, että esityksen vaikutuksien arviointia vaikeuttaa se, että työvoimapalveluiden palvelurakenteen hajauttamisesta ei ole ollut toistaiseksi mahdollista tuottaa vertailuasetelmia siitä johtuen, että "hajauttamisaste vaihtelee maiden välillä, mutta ei käytännössä maiden sisällä". Samalla viitataan selvitykseen (Kokemuksia julkisten työvoimapalvelujen hajauttamisesta – Selvitys Tanskasta, Norjasta ja Saksasta, 2021), jonka mukaan vähäisestä hajauttamiseen liittyvän tutkimustiedon perusteella "hajauttamisella ei näytä olevan suuria positiivisia vaikutuksia työllistymiseen". Toisaalta tämä selvitys huomauttaa, että koska yksittäisen maan sisälläkin toimintaympäristöt vaihtelevat, ei "eri kuntien/alueiden vertailu ole mahdollista". Ymmärrämme asian siten, että koska Suomessa ei ole voitu toteuttaa käyttökelpoista vertailevia tutkimusasetelmia, koska nyt käynnissä olevien kuntakokeiluihin on hyväksytty kaikki sellaiset suuret kaupungit ja kunnat, joiden toimintaympäristöt olisivat jotenkin vertailukelpoisia, ei käytössä ole uskottavia tutkimusasetelmia.

Yhdymme Valtiontalouden tarkastusviraston huomioon siitä, että "koska kuntien ei tarvitse eritellä valtiosuuden käyttöä kirjanpidossaan, uudistuksen toteutumisen jälkeenkään ei saada kattavaa tietoa järjestämisvastuun siirtämisen taloudellisista vaikutuksista." Uuden järjestämismallin taloudellista vaikutuksenarvioinnin uskottavaan toteuttamiseen ja tällaisiin lausuntokierroksella nouseviin yksittäisiin huomioiden liittyen vaikutusten arviointien epävarmuustekijöihin täytyy Varsinais-Suomen TE-toimiston lausunnon mukaan suhtautua asian vaatimalla vakavuudella. Koska uudistuksen toteuttamisella on niin merkittävät välittömät vaikutukset työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitamaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja

talouteen, täytyy sen vaikutusten arviointia toteuttaa johdonmukaisesti ja kansalaisten luottamusta herättävällä ja ylläpitävällä tavalla.

Työvoimapalvelujen tulevaisuus ja henkilöstön asema yleiskatteellisen rahoituksen myötä

Työvoimaviranomaisen järjestämisroolin myötä kunnille ja sitä kautta kuntapäätäjille tulee kohdistumaan uusia osaamisvaatimuksia. Kuntapäätäjän vastuulla on omalla toiminnallaan määritellä se, tekeekö hän työvoimaviranomaiseen liittyviä päätöksiä huomioiden laajemmat, alueelliset tai jopa valtakunnalliset kokonaisintressit vai keskittykö päätöksenteko ensisijaisesti kunnan ja/tai oman työvoimaviranomaisen toiminnan ja toimintaympäristön kehittämiseen. Esityksellä tulee siis olemaan kauaskantoisia vaikutuksia myös kuntademokratiaan ja sen päätöksentekoon. Tuemme ja puollamme JHL:n lausunnon huomioita siitä, että nyt esitettävä TE-palvelujen rahoituksen yleiskatteellisuus voi myös aiheuttaa sen, että "TE-palvelut voivat jäädä tavallisten kansalaisten ja heidän valitsemiensa poliittisten kuntapäätäjien mielestä esim. sivistys- tai varhaiskasvatusta vähemmän tärkeäksi toimeksi", mikä todennäköisesti johtaisi TE-palvelujen supistumiseen kuntapäätöksenteon johdosta. Tällaisella kehityksellä tulisi olemaan dramaattisia vaikutuksia Suomen työllisyyspalvelujen laatuun ja yhdenvertaiseen saatavuuteen. Tällaisten riskin toteutumista tulisi ennaltaehkäistä kaikin mahdollisin keinoin osana hallituksen esityksen jatkovalmistelua, mikäli järjestämisvastuun siirto toteutetaan hallituksen esityksen esittämällä tavalla.

JHL:n lausuntoa edelleen siteeraten, "osaavalle TE-henkilöstölle (ei voida taata) heidän työnsä säilymistä kuin siirtymäajaksi", mikäli uhat TE-palvelujen supistumisesta toteutuisivat. Kyseinen riski huomioitiin myös osana Sipilän hallituskauden kasvupalvelu-uudistusta, jolloin arvioitiin TE-palvelujen resursoinnin olevan vaarassa muiden palvelujen (lue: sote-palvelujen) resursoinnin rinnalla. Tämän riskin tunnistavat myös TE-toimiston asiantuntijat, joiden työtä ja työtehtäviä tämä uudistus merkittävästi koskee.

Uudistusta ja sen valmistelua seuraa vääjäämättä mittava valmistelutyö sekä työnantajan että henkilöstön edustajien toimesta, merkittävää henkilöstön vaihtuvuutta, TE-palvelujen resursointia ja osaamista haastavaa perehdyttämistarvetta, jotka johtavat TE-asiantuntijatyön kuormittavuuden lisääntymiseen. Näiden haasteiden aikana nykyiset TE-toimistot joutuvat kaikin voimin ja keinoin ylläpitämään nykyistä TE-palvelujärjestelmää ja sen laadukkaasti koettuja palveluita ympäri maata, riippumatta kuntapohjaisen järjestelmän valmistelun seurauksista tulevina vuosina.

Hallituksen esitys laskee työllisyyspalvelujen toimialan houkuttelevuutta osaavan henkilöstön silmissä ja heikentää henkilöstön työsuhteiden turvallisuuden tunnetta, mikä vaikuttaa suoraan viranomaisten kykyyn rekrytoida TE-palveluammattilaisia ja ylläpitää nykyistä TE-palvelua. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että TE-palvelujen toimialan pitovoimaa tulee vahvistaa ja TE-palvelujen osaamista vaalia kaikessa nyt esittävän muutoksen jatkovalmistelussa, huomioiden vakavuudella lausuntokierroksella esille tulleet tähän liittyvät ehdotukset mm. henkilöstön asemaan ja tukemiseen, henkilöstön asemaan muutokseen liittyvissä neuvotteluissa, muutosjohtamiseen ja muutosvalmistelun resursointiin liittyen.

Muutosturvan toimintamalliin esitettyjen muutosten vaikutukset

Henkilöstön vähentämistilanteissa ilmoittaminen on onnistunut nykytilassa "yhden luukun periaatteella", koska valtakunnallinen muutosturvaverkosto ja alueelliset TE-toimistot ovat tuottaneet yhdenmukaisia vähennystilanteen palveluja huolimatta kunta- tai maakuntarajoista. Jatkossa kunnat saavat itse päättää, miten ja mitä palvelua tuottavat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että toisin kuin esityksessä kirjataan (“ilmoitusvelvollisuus ei lisää yritysten hallinnollista taakkaa”; s. 152), tulee yritysten hallinnollinen taakka lisääntymään nykyisestä toisin kuin esityksessä väitetään. Ylialueellisia vähennystilanteita ei voida kuntavetoisesti hoitaa samanlaisesti kuin nykyisessä toimintamallissa. Tämä tulee lisäämään yritysten hallinnollista taakkaa huomattavasti. Yrityksen tulee selvittää, minkälaisia palveluita eri kunnissa on saatavilla eikä yhteisiä, kunnanrajat ylittäviä, infotilaisuuksia voida enää toteuttaa. Tämä tulee vaikuttamaan myös työvoimaviranomaisen muutosturvan toimintamallin tehtäviin kuormittavasti.

Jo työllisyyden kuntakokeilujen toimintakautena on ollut nähtävissä rekrytointi- ja henkilöstönvähennystilanteissa hankaluutta kuntapolitiikan osalta. Kunnat haluavat pitää kiinni omista veronmaksajistaan ja työllistää heitä ensisijaisesti omalle alueelle ja niihin yrityksiin, jotka sijaitsevat lähialueella niin, ettei kuntaan synny negatiivista muuttoliikettä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että tässä kuvatut kuntapolitiikkaan kytkeytyvät ja loogiset toimintatavat vaikuttavat vääjäämättä negatiivisesti muutosturvapalvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin näkökulmasta.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan julkiset työvoimapalvelutuotteet pysyvät pääsääntöisesti nykyisellä tasolla. Hallituksen esitys pitää sisällä esityksen isoista rakenteellisesta julkisten työvoimapalveluiden uudistuksesta. Työ-elämä on muuttunut ja työelämän tarpeet niin henkilö- kuin yritysasiakkaan näkökulmasta. TE-palvelutuotteiden valikoima olisi edellyttänyt tässä vaiheessa jo palvelutuotteiden uudistusta tai vähintään mainintaa aikataulusta, jolla tämä osa-aluekokonaisuus uudistetaan.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkee toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisena, että työttömyysturvatehtävät, EURES-työnvälitys ja kansainvälinen rekrytointi, luonnontuotteiden keruu, TE-Live ja ONNI-toiminto keskitetään KEHA- keskuksen ja asiakkaat palvellaan keskitetysti.

Henkilöstön asema

Henkilöstö tulee esityksen mukaan siirtymään kuntiin liikkeenluovutuksen toimintaperiaatteen mukaisesti, johon ei sisälly irtisanomissuojaa. Irtisano-missuoja turvaisi selkeästi henkilöstön asemaa ja pysymistä tehtävissä sekä tukenut hallituksen esityksen tavoitteiden toteutumista että asiakaspalvelua erityisesti uudistuksen nivelvaiheessa ja jatkossa. Suuri huoli on, että kunnissa ei riitä rahaa henkilöstön palkkaukseen ja sitä kautta uudistuksen käynnistymisen jälkeen aloitetaan muutosneuvottelut kunnissa toiminnan sopeuttamiseksi.

4.2.6 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Toimivalla informaatio-ohjaukseen ja tiedolla johtamiseen käytettävällä tietojärjestelmien, yhteisen asiakastietovarannon ja palvelualustan kokonaisuudella olisi paljon positiivisia vaikutuksia mm. hallinnon läpinäkyvyyden ja tiedolla johtamisen kehittämisessä.

”Merkittävimmät tietoyhteiskuntavaikutukset koskisivat eri viranomaisten välistä tiedonvaihtoa”. Tiedonvaihto käsitteenä hämmentää (käytännössä ja tavattu esimerkiksi siihen pyydettyjä suostumuksia asiakkailta). Oikeus saada ja luovuttaa tietoa perustuu lainsäädäntöön, mm. suostumusten ja informoinnin sisällöstä säädetään tietosuoja-asetuksessa sekä vakiosisältöisen sisällön luovuttaminen toteutetaan mahdollisuuksien mukaan sähköisesti teknisillä rajapinnoilla ja katseluyhteyksillä jne.

Valtakunnallisten tietojärjestelmien tarjoamisella pyritään minimoimaan kustannuksia, jotka syntyisivät uusille työvoimaviranomaisille. Kustannuksiin vaikuttaa, missä määrin uudet työvoimaviranomaiset ottavat käyttöön omia järjestelmiä, jotka voisivat olla nykyistä palvelualustaa, asiakastietojärjestelmää tai asiakastietovarantoa täydentäviä tai korvaavia. Kuntakokeiluilla on käytössään ja suunnitelmissa kehittää uusia tietojärjestelmiä eri toimittajien kanssa. Myös valtakunnallisesti tarjottaviin tietojärjestelmien kustannusarvioihin liittyy useita epävarmuustekijöitä. Onko arvioitu, millaiset kokonaiskustannukset ovat mahdollisia?

4.2.7 Tietosuoja-vaikutukset

Palveluekosysteemien kehittämisessä huomioitava erityisesti tietosuoja, tietosuoja-asetuksen resitaali 43, informointia koskevat periaatteet ja henkilö-tietojen käsittelyn läpinäkyvyys. Ihmisen itsemääräämisoikeus ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumien otettava huomioon koko palvelun elinkaaren ajan.

Jaamme huolen laajasta käyttäjämäärästä, joilla pääsy laajasti asiakastietoihin. Mahdolliset inhimilliset vahingot, osaamisen kehittäminen, vahingonteon mahdollisuus.

Millä tavoin järjestää riittävä seuranta ja valvonta asiakastietojen lakisääteisen käyttötarkoituksen ja tietosuojasäädännön toteutumisesta? Valvontaa tulee olla. Käsityksemme mukaan paljon on tarvetta myös palveluekosys-teemien ja prosessien kehittäjien sekä käytännön työtä tekevien osaamisen kehittämiseen.

Vastuu jaon tulisi olla selkeä, jotta sitä osataan toteuttaa. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän (2.9.4) yhteisrekisterinpitäjyydestä ja vastuunjaosta hyvä säätää jatkossakin esitetyllä tavalla. Tehtävien hoitoa selkeyttää mikäli TE-toimistojen, kokeilujen ja jatkossa työvoimaviranomaisten rekisterinpitäjän tehtävät ja vastuuta avataan tietosuoja-asetuksen artik-latehtävittäin/artikloittain, kuten KEHA-keskuksen tehtävät. s. 83-84.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Huoli käyttäjien laajasta määrästä ja asiakastietojen lakisääteisen käyttötarkoituksen ja tietosuojalainsäädännön toteutuminen sekä TE-palvelujen, kokeilujen ja jatkossa työvoimaviranomaisten rekisterinpitäjän tehtävien avaaminen samoin kuin KEHA-keskuksen.

Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäivät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymissyistä, on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sote-palveluissa.

**Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena**

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand och välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för. I föreslagen form kommer modellens inflexibilitet att försvåra integrationen av tjänster på lokal nivå, alltså inte medföra eftersträvad förnyelse och ökad effektivitet.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Kuntakokeiluista on tässä opittu, että palvelujen saatavuus heikkenee alkuvaiheessa, ellei muutokseen valmistauduta huolella. Oktetti huomauttaa, että aikaa valmisteluun on riittävästi ja muutos on toteutettava nyt niin, että tältä vaikutukselta pääosin vältytään. Kuntakokeilujen käynnistämisestä on riittävästi tietoa, jota pystytään hyödyntämään muutoksen suunnittelussa. Esityksessä tunnustetaan, että monet erityisryhmät voivat jäädä yksittäisen alueen kohdalla niin pieniksi, ettei niihin liittyvää osaamista ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista rekrytoida. Näihin kohderyhmiin kuuluvat myös monet haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevat ryhmät. Näiden osalta nykyään kolmas sektori yhdessä kuntien kanssa vastaa pääosin palveluista. Onkin äärimmäisen tärkeää, että kolmannen sektorin osaamista hyödynnetään tässä laajasti, ja asia tulee huomioida lain perusteluissa. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota palveluiden tarjoamiseen lähipalveluina. Iso riski kohderyhmän osalta on se, että esityksen rahoitusmalli ei huomioi riittävästi kohderyhmää. Kun ryhmät ovat yksittäisellä alueella pieniä, osaamista on vaikea hankkia ja rahoitusmalli ei kannusta, on suuri riski, että järjestelmä tosiasiallisesti syrjäyttää haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Tämä on syytä korjata joko rahoitusjärjestelmää ja/tai palveluiden tarjoamista koskevissa määräyksissä.

Arvioinnin täydentämisessä tulee huomioida erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien tilanne sekä nykyistä laajemmin yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa, jotka vastaavat merkittävästä osasta kohderyhmän tarvitsemista palveluista.

Esityksessä arvioidaan, että esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä jopa 10 000 työllisellä. Tämä ei vaikuta realistiselta, koska työllisyystilanne on tällä hetkellä hyvä, ja esitys vie ennemminkin pohjaa haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistämiseltä kuin tukisi sitä. Toki on mahdollista, että yleinen työllisyys tulee muuttumaan ennen uudistuksen voimaantulua. Myönteistä toki on, että henkilöllä on mahdollisuus päästä heti monialaisen tuen piiriin, mutta kun kohderyhmän tarvitsemia palveluita samalla heikennetään, on vaikea nähdä uudistuksen tähtäkään osin parantavan työllisyyttä.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista

Uudistukselle arvioidaan 7000-10 000 työllisyysvaikutusta palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvun kautta. Työllisyysvaikutus vaikuttaa vaatimattomalla uudistuksen mittakaava huomioon ottaminen. Toisaalta on vaikea tunnistaa, mitkä elementit uudistuksessa tuovat edellä mainittuja hyötyjä. Lisäksi on todennäköistä, että organisoitumisvaiheen työllisyysvaikutus on negatiivinen, koska näin suuret uudistukset väistämättä tuovat epäjatkuvuutta ja lisäävät kustannuksia muutosvaiheessa. Jotta työllisyysvaikutus olisi positiivinen, se edellyttää sitä, että kaikki uudistukselle asetetut odotukset toteutuvat. Merkittävä osa uudistukselle asetetuista odotuksista on riippuvuussuhteessa kuntien vapaaseen harkintaan.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja turvaisi uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennut uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja turvaisi henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta vahvistanut TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistauduttaessa. Muutoksessa henkilöstön asemaan liittyy myös kysymykset palkkaharmonisoinnista, virkapaikasta ja muista vakiintuneista käytännöistä - nämä on pystyttävä linjaamaan valtakunnallisesti, jotta siirto on yhdenvertainen henkilöstölle.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona oli yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Hallituksen esitys jättää avoimeksi sen, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtävään, jotta saavutetaan riittävän vahva resursointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen. Uudistusta edeltävissä kuntakokeiluissa osa kunnista on toteuttanut merkittävän resurssikohdennuksen TE-palvelutehtäviin ja pitävät tätä oleellisena toiminnan tuloksellisuuden näkökulmasta.

Hämeen Yrittäjät ry, Haukka Juha

26.6.2022

Hämeen Yrittäjät toteaa, että alueiden koko on oltava riittävä, jotta palvelujen järjestäminen on järkevää työntekijöiden ja työnantajien näkökulmasta. On kuitenkin huomioitava, että työtä ja sen tekijöitä haetaan jo nyt laajemmalla alueella kuin aikaisemmin.

Esityksen mukaan, jos kunnan työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yh-teistoiminta-alue työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Työn sisältö on nykyisin muuttunut niin paljon, että perinteiset työmarkkina-alueet ovat menettäneet osan merkityksestään. Työn monipaikkaisuus on vahvistuva trendi.

Luonnoksessa ei ole arvioitu, miten uudistus vaikuttaisi työvoiman liikkuvuuteen. Työllisyystavoitteen täyttyminen edellyttää aluerajat ylittävää työnhakua ja työpaikkojen täyttämistä.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Uudistus on hyvin laaja. Siinä tulisi huomioida muuttunut ja muuttuva työmarkkinatilanne, työvoiman liikkuvuus, nopeat yrityslähtöiset koulutukset ja ulkomaisen työvoiman saatavuuden nopea ja tehokas työllistyminen. Myös monialaisen työllisyyspalvelun yhteistyö ja sen kehittäminen ovat tärkeitä tehtäviä jatkossa myös kunnassa hyvinvointialueen, terveydenhuollon ja Kelan kanssa yhdessä.

Lakiluonnoksen vaikutusten arviointi on puutteellista, kun kyseessä on näin suuri uudistus. Valtion tehtävien siirto kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamiseen. Näistä ei ole tehty minkäänlaista vaikuttavuusarviointia.

Täysimääräinen rahoitus kunnille siirtyvien TE-palveluiden järjestämiseen on hyvä asia, mutta valtionosuus kriteerit, joilla rahoituskriteerit eivät ole riittäviä eikä ne ole myöskään kuntaa kannustavia. Valtionosuuden määrittelyssä tulee huomioida paremmin alueiden erilaiset tarpeet. Rahoituksessa tulee huomioida erityisesti alueella tapahtuva positiivinen äkillinen rakennemuutos.

Kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta ei tue kuntien työllisyyttä vaan pahimmillaan kustannukset kasvavat ja asiakkaiden todellinen tarve eli työllistämisprosessi vaarantuu.

Ongelmana uudistuksessa on se, että rahoitus tulee kunnille, mutta järjestämisvastuu siirtyy työllisyshoidon alueille. Tämä voi aiheuttaa käytännössä sen, että kuntien rooli työllisyshoidon alueella voi olla hyvin erilainen.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Lakiluonnoksen vaikutusten arviointi on puutteellista, kun kyseessä on näin suuri uudistus. Uudistus ei ota huomioon muuttunutta ja alati muuttuvaa työmarkkinatilannetta ja osaajapulaa. Työvoiman liikkuvuutta, nopeaa yrityslähtöistä koulutusta ja ulkomaalaisen työvoiman saatavuutta tulee mahdollistaa tehokkaammin.

Alavuden kaupunki

26.6.2022

Digitalisaatio:

Tehtävien siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamisessa. Näiden vaikutusta ei ole arvioitu.

Palvelut, valtiolle jäävät ja kunnille siirtyvät:

lainsäädännön tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulee rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee laskea viralliseen aktivointiasteeseen. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville työttömyysetuutta saavilla asiakkaille tulee olla tarjolla työllistymistä tukevia palveluita. Pohjoismainen työvoimamalli POMA määrittelee vahvasti nykyistä ja myös uudistuksen jälkeistä palveluprosessia, mikä rajoittaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää oman palveluekosysteemin mahdollisuuksia.

Palkkatuki:

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kannustamme ministeriötä muodostamaan tukimuodon, jota myös kunnat voivat hyödyntää.

Tietosuoja:

Tiedonhallinnan, tietosuojan ja erilaisten rekisterien käyttöoikeuksien ratkaisut tulee olla selvillä silloin, kun laki on hyväksytty ja astumassa voimaan. Järjestämisvastuun malli ratkaisee tiedon suojauksen tason. Asiakasta koskevan tiedonvaihdon tulee olla mahdollista kaikkien työllisyyttä edistävien tahojen välillä. Esimerkiksi kuntakonsernissa toimivien elinkeinoyhtiöiden tulee saada keskeinen asiakastieto.

Henkilöstön siirto:

Valtion tulee resursoida tehtävien siirtoon riittävä henkilöstö siten, että valtiolta tulevat tehtävät hoidetaan niillä resursseilla. Työllisyyden kuntakokeilusta saatu kokemus osoittaa, että tehtävien mukana siirtyvät resurssit eivät ole olleet riittävät ja niitä ei ole aina kohdennettu oikein.

Alavuden kaupunki tukee edellä esitettyjen nostojen lisäksi Kuntaliiton lausunnossa ja Seudullisten Kehittämisyhtiöiden SEKESin lausunnossa esitettyjä yksityiskohtaisempia lausumia.

Pukkilan kunta

26.6.2022

Vaikutusten arviointia tulee tuottaa aktiivisesti kunnan omissa toiminnoissa sekä painokkaasti loppukäyttäjään kohdistuvissa vaikutuksissa ja kokonaisvaltaisesti seuraavissa yhteneväisyyksissä:

- Tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuuri
- Hyvinvointialueiden käynnistymisen vaikutukset työnhakijalle suunnatuissa palveluissa, kuten työttömien terveystarkastus
- Työnhakijan työssäkäynnialueen todellisuudet ja taloudelliset mahdollisuudet
- Koulutuksenjärjestäjän tuoma mahdollisuus koulutusvajeiden täyttämässä.
- Veloitettavuuden oikea-aikaisuus asiakkaan elämäntilanteeseen suhteutettuna
- Alueelliset mahdollisuudet tavoitteiden saavuttamisessa.
- Jatkuva riskien arviointi ja tunnistaminen

Erityisesti työllisyyspalveluiden tietojärjestelmien ollessa osin arkkitehtuurivaiheessa, on tärkeää ottaa tietojärjestelmien suunnittelu selkeäksi kokonaisuudeksi osana uudistusta. Digitaalisuuden

hyödyntäminen suorassa asiakastyössä on tärkeä huomioida pitkien välimatkojen, ajan säästämisen sekä nykyisen hybridityömallin mukaisesti. Asiakastyötä ei tule sitoa digitaalisuuteen, vaan sitä on kehitettävä asiakaspalvelulähtöisesti sekä kyettävä arvioimaan sähköisen palvelun tarjoamiseen oikea-aikaisesti.

Neuvonta- ja palvelumahdollisuuksien mahdollistaminen tulisi turvata paikallisesti sekä alueellisesti, esimerkiksi useita eri palveluita kohderyhmälle kasaava yhteispalvelupiste-malli. Talouteen, koulutuksellisuuteen, elämänlaatuun tai työnhakuun liittyvien asioiden hoitaminen monialaisesti edistää proaktiivisestikin työnhakijan kokonaistilannetta sekä vahvistaa asiakkaan positiivista omaa kokemusta. Tässä uudistuksessa ei tule unohtaa henkilökohtaisen kohtaamisen erityisen vahvaa merkitystä työttömien asioiden edistämisessä, työllisyyden parantamiseksi.

Näemme riskinä, että nyt viedään eteenpäin sellaista mallia, jossa kuntakokeilussakin hyväksi havaitut mallit ja asiat eivät välttämättä pääse toteutumaan, mikäli järjestämisvastuukuntamalli ja/tai kuntayhtymämalli ovat ainoat vaihtoehdot. Kuntakokeilussa on todettu jo erityisen toimivia malleja, joissa kukin kunta huolehtii peruspalvelut omissa kunnissaan ja erityispalvelut (mm. maahanmuuttopalvelut ja erilaiset vaativaa asiantuntijuutta vaativat tukipalvelut) järjestetään yhteistyönä. Tällainen vaihtoehto ilman kuntayhtymäpakkoa tulisi sisällyttää uuteenkin lakiin siten, että kunnat voivat tehdä tasavertaisesti sopimus pohjalta yhteistyötä.

Siirtyvien tehtävien määrä on todella suuri ja vaatii todella laajaa erityisosaamista. Kuitenkin yhdenvertaisuus on myös sitä, että myös pienten kuntien asiakkailta olisi mahdollisuus lähipalveluihin. Lailla on pystyttävä turvaamaan niin yksittäisen asiakkaiden oikeus lähipalveluihin, kun yksittäisen kunnan mahdollisuus vaikuttaa omaan kuntatalouteensa uuden kannustavan rahoitusmallin myötä. Tätä ei tuoda riittävällä vakuudella esille lakiluonnoksessa ilmi, kuinka nämä asiat pystytään turvaamaan, jos valtio määrää järjestämisvastuun jollekin isommalle kasvukeskukselle ja velvoittaa järjestämään palvelut myös ympäristössä oleville pienemmille kunnille.

Pidempiaikainen kouluttautuminen työmarkkinatuen turvin tulisi vapauttaa kunnan maksuvelvoitteesta, sillä kouluttautumisella on suuri merkitys asiakkaan työllistymiseen. Laki ohjaa tällä hetkellä osaa työttömistä nuorista venyttämään ammatillisten opintojen aloittamisen jopa 25-ikävuoteen, jonka jälkeen he voivat suorittaa tutkinnon tai ainakin osan siitä työmarkkinatuen turvin, joka on huomattavan paljon suurempi tuki kuin opintotuki. Myös pitkäaikaisesti työkyvytön asiakas joutuu ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi saatuaan 300 päivää sairauspäivärahaa, jotta saa työmarkkinatuen. Kuitenkaan tämä asiakas ei ole työkykyinen ja kunnan ohjauksen tuessaan työllistettävissä. Näistä koituvat sakkomaksut kunnat maksavat työmarkkinatuen kuntaosuuksina, järjestelmässä, jossa tämän kuntaosuuden ajatellaan kannustavan kuntaa tekemään työnhakijan työllistymisen eteen töitä. Vuosia on jo näyttäytynyt, että asiakas ei pääse työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle, mikäli hän on ollut ennen sairastumistaan työttömänä tai joutuu sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen ottamaan itselleen työttömän statuksen saadakseen toimeentulon.

Korsnäs kommun, Båssar Christina

24.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Liikkeenluovutusperiaatteet

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimis-toista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Kunnan tai työllisyys-alueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Turun kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on pystyttävä valmistautumaan muutokseen hyvissä ajoin, jotta asiakkaan saama sujuva palvelu voidaan varmistaa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kuntien kanssa kaikki mahdollinen tie-to siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtävänku- vista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Turun kaupunki esittää myös, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

Palvelut

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työnhakijoille mahdollisuuksia työllistyä. Palveluilla edistetään myös uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toiminta-edellytyksiä sekä työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahan-muuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Turun kaupunki esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanva- raista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla tulisi olla yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäolo-velvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen. Työttömyysturvalain mukainen ehto työssäolo-velvoitteen purkamiseen on se, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin

työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämistä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettu omaehtoiseen opiskeluun. Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hy-vinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Turun kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille. Nyt viraston rooli olisi muuttumassa. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja.

Turun kaupunki esittää, että TE-palveluiden asiakkaaksi hakeutumiselle muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa asiakkaalle minkä tahansa työllisyysalueen palvelut myös ilman todellista tarvetta. Hallituksen esityksessä kirjataan velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta las-kuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Turun kaupunki esittää, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa tai saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Turun kaupunki esittää, että kunnilla olisi oltava mahdollisuus täydentää kehittämisspalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseteleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa. Teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtaannon parantamiseen, työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaamiseen.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista (4.2.1.)

Uudistukselle arvioidaan 7000-10 000 työllisyysvaikutusta palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvun kautta. Työllisyysvaikutus vaikuttaa vaatimattomalla uudistuksen mittakaava huomioon ottaminen. Toisaalta on vaikea tunnistaa, mitkä elementit uudistuksessa tuovat edellä mainittuja hyötyjä. Lisäksi on todennäköistä, että organisoitumisvaiheen työllisyysvaikutus on negatiivinen. Jotta työllisyysvaikutus ylipäättään olisi positiivinen, se edellyttää sitä, että kaikki uudistukselle asetetut odotukset toteutuvat. Merkittävä osa uudistukselle asetetuista odotuksista on riippuvuussuhteessa kuntien vapaaseen harkintaan.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön (4.2.3.4.)

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja olisi turvannut uudistuksen resurssija tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennu uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja olisi myös turvannut henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistauduttaessa.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona oli yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Hallituksen esitys jättää avoimeksi sen, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtävään, jotta saavutetaan riittävän vahva resursointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen. Uudistusta edeltävissä kuntakokeiluissa osa kunnista on toteuttanut merkittävän resurssikohdennuksen TE-palvelutehtäviin ja pitävät tätä oleellisena toiminnan tuloksellisuuden näkökulmasta.

Rahoitusmalli ja palveluiden rahoitus:

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Muhoksen kunta esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi perustella esitettyä paremmin. Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää vain kuntien rahoitettavaksi.

Muhoksen kunta esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutoskustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

Ohjausjärjestelmä:

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman.

Liikkeenluovutusperiaatteet:

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Muhoksen kunta esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Muhoksen kunta myös esittää, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

Palvelut:

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämisspalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämistä- ja kehittämisspalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Muhoksen kunta esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, mikäli ne rinnastetaan. Työttömyysturvalaki edellyttää työssäolovelvoitteen purkamiseen, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun.

Pihtiputaan kunta on uudistuksessa yksi suurimmista häviäjistä. Pihtiputaan kunnan kannan mukaan uudistusta ei tulisi viedä nykyisessä muodossaan ollenkaan eteenpäin.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

Suhteessa muutoksen laajuuteen arvioitu 7000–10 000 henkilön työllisyysvaikutus vaikuttaa melko pieneltä. Tätä ei myöskään riittävällä tavalla ole avattu tai perusteltu, mistä tämä vaikutus syntyy ja millä tavalla palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus paranee nykyisestä. Kannustava rahoitusmalli itsessään ei luo työllisyyttä, vaikka toki kannustaakin palvelujen kehittämiseen ja tehostamiseen. Pirkanmaan TE-toimisto tunnistaa esityksessä esitetyt keskeiset riskitekijät, joista erityisesti nousee esiin säädösohjauksen riittämättömyys, palveluiden ja prosessien pirstaloituminen, palveluiden moninaisuus ja toisaalta mahdollinen epätasa-arvoisuus, tietojärjestelmien pirstaloituminen ja yhteensovittamiseen liittyvät riskit sekä se, ettei toivottuja työllisyysvaikutuksia saavuteta ja pahimmillaan kustannukset lisääntyvät.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstösiirtoihin liittyvät kysymykset ovat erittäin tärkeitä muutoksen onnistumisen ja toimintakyvyn säilyttämisen kannalta siirtymävaiheessa. Näemme irtisanomissuojan ja jonkinlaisen palkkatakuan välttämättömänä, jotta osaavaa henkilöstöä ei siirry muualle ennen siirtymää tai varsinkaan kriittisimmässä siirtymävaiheessa. Jo tällä hetkellä henkilöstön liikkuvuus on suurta ja rekrytointihaasteet todellisia. Rekrytointeja ja perehdytystä on jatkuvasti käynnissä, mikä jo tällä hetkellä vaikuttaa asiakastyön toimivuuteen ja tehokkuuteen. Henkilöstön näkökulmasta riskinä on myös se, että virkapaikka vaihtuu esimerkiksi toiseen kuntaan ja välttämättä henkilöille ei löydy samanlaisia tehtäviä, kuin mitä he työ- ja elinkeinotoimistossa ovat tehneet. Pitovoimaongelmiin tulee puuttua hyvissä ajoin, sillä monet tekevät jo nyt ratkaisuja tulevaisuuden kannalta.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumiseen liittyy enemmän riskejä kuin hyötyä. Vaikka kunnalla olisikin paremmat mahdollisuudet ottaa eri erityisryhmät huomioon ja tarjota asiakaslähtoisempää palvelua, voi työvoimapalvelujen siirtäminen kunnille aiheuttaa palvelujen eriarvoisuutta eri kunnissa ja alueilla, kun palvelujen järjestämistä koskevat päätökset tekee valtuustot ja muut tahot, joilla voi olla myös eri poliittisia intressejä. Arvio paikallistamisen positiivisista vaikutuksista alueelliseen yhdenvertaisuuteen on optimistinen. Todellisuudessa on varmaa, että eri alueilla palvelujen laajuus, laatu ja saatavuus tulevat vaihtelemaan. Myös jatkossa pätevät ne samat lainalaisuudet, joiden vuoksi paikallisia palveluja on nykytilanteessa karsittu - lähipalvelu harvaan asutuilla alueilla ja pienille ihmismäärille on suhteellisen kallista. Riskinä on myös työttömyyden tai rakenteellisten muutosten keskittyminen tietyille alueille, jolloin kyky työvoimapalveluiden järjestämiseen voi vaarantua.

Työllisyysvaikutusten perustelu jää esityksessä ohueksi ja perusteluna on lähinnä kannustava rahoitusmalli. Tämä kuitenkin itsessään ei luo työllisyyttä. Esityksessä puhutaan tehokkaimmista ja vaikuttavimmista palveluista, mutta näitä ei avata sen tarkemmin. Jo nykytilanteessa erilaisia palveluja kehitetään jatkuvasti ja niiden vaikuttavuutta seurataan. Päinvastoin palvelujen järjestämisen kannattavuus voi heikentyä, jos työllisyysalueella on vain vähän tietynlaista palvelua tarvitsevia asiakkaita.

Esityksessä vaikutuksia työnhakijoille tarjottaviin palveluihin on verrattu meneillään oleviin kuntakokeiluihin ja siellä kehitettyihin palvelumalleihin. Kuntakokeiluista ja niiden vaikuttavuudesta ei kuitenkaan vielä voida saada kovin pitkän aikavälin kuvaa ja on myös huomioitava, että kuntakokeilussa on mukana vain melko pieni osa kunnista. Samanaikaisesti yleinen työllisyystilanne koronapandemian pahimman vaiheen jälkeen on muutenkin ollut hyvä, joten työllistymiseen ei ole vaikuttanut niinkään tarjotut palvelut. Vaikka nykyisessä kokeilussa mukana olevien kuntien osalta todettaisiinkin, että palvelut ovat olleet vaikuttavampia kuin TE-toimistoissa, ei tämä välttämättä koske kaikkia kuntia, kun mukaan laskettaisiin myös ne kunnat, joissa kokeilua ei ole. Siirtymävaihe niissä kunnissa, jotka eivät ole olleet mukana kokeilussa, tulee varmasti olemaan haastava. Tämä heijastunee myös asiakkaisiin, kun uusien työntekijöiden perehtyminen on vielä vaiheessa. Tämä nähtiin myös keväällä 2021, kun osassa kunnista siirryttiin kuntakokeiluun. Kokeilussa mukana oleville kunnille muutos ei ole niin suuri kuin niille kunnille, joissa kaikki lainsäädännöstä eri tietojärjestelmiin joudutaan opettelemaan alusta asti. Myös työntekijät joutuvat eriarvoiseen asemaan; valtiolta kuntiin siirtyvät työntekijät joutuvat todennäköisesti perehdyttämään isoissa määrin niiden kuntien työntekijöitä, joissa kokeilua ei ole ollut ja kokemuksesta voidaan todeta, että perehdyttäminen on aikaa vievää ja tulee kestämään varmasti lähemmäs vuoden.

4.2.6 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Esityksessä tuodaan esiin myönteisiä näkökulmia tietoyhteiskuntavaikutuksiin, perusteluita tulisi kuvata konkreettisemmin ja lähemmäs käytäntöä sekä kuvata riskit, mitä tämä nykyinen esitys toisi tullessaan voimaan. Toisaalta paraneet tietäntyyppisen keskittämisen kautta mutta toisaalta myös heikentää tilannetta jopa nykytilanteeseen laajenevan hajautumisen ja sirpaloitumisen seurauksena.

4.2.7 Tietosuojavaikutukset

Tietosuojanäkökulmat on tuotu perustasolla esiin ja niihin liittyvät haasteet. Onko esityksessä kuitenkaan huomioitu riittävällä tasolla toimijakentän hajautuessa, sen aiheuttavan riskien kasvun ja todennäköisyyden tietosuojarikkeille ja – tietosuojaloukkauksille. Euroopassa olevan sodan vuoksi tulisi myös arvioida, onko kaikki toimijat kyvykkäitä varmistamaan ja huolehtimaan tietosuojaan vaikuttavista tekijöistä. Tämä voitaisiin varmistaa pitämällä asiakastietojen hallinnointi riittävän kyvykkäillä toimijoilla (valtio).

Oikeusministeriö

23.6.2022

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen

Esitysluonnoksessa on arvioitu, että esityksellä on pääosin myönteisiä vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiseen. Työvoimaviranomaisilla arvioidaan olevan paremmat edellytykset järjestää alueellisen erityisryhmien työvoimapalveluiden kokonaisuuksia. Esityksellä todetaan kuitenkin myös olevan mahdollisia riskejä yhdenvertaisen palvelun saamisen näkökulmasta. Jos yksittäisten työvoimaviranomaisten kyky järjestää työvoimapalveluita vaarantuisi tai palveluiden järjestämisessä ei kyettäisi takaamaan riittävää tasoa tai ylipäätänsä laki sääteistä palvelua, olisi sillä vaikutuksia yhdenvertaisuuteen tai perusoikeuksien toteutumiseen. Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa tulee tähän kohtaan kiinnittää erityistä huomioita ja varmistaa riittävästi alueellinen yhdenvertaisuus.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneidentyöllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki). Ehdotettu muutos, jonka mukaan palkkatukea ei voisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja näiden määräysvallassa olevalle

yhtiölle vaikuttaa todennäköisesti jonkun verrankin työnhakijan mahdollisuuteen työllistyä palkkatuella. Tätä olisi syytä pohtia alueellisen yhdenvertaisuuden kannalta jatkovalmistelussa.

Säätämisyjärjestysperusteluissa sivulla 345 on todettu, että esityksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa merkityksellistä on perustuslain 6 §. Perustuslain 6 §:ään liittyviä kysymyksiä on mainittu yksittäisissä virkkeissä ainakin sivulla 348, sivulla 356 ja vaikutusarvioinneissa s. 167-168. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua harkita, tulisiko säätämisyjärjestysperusteluja täsmentää vielä erillisellä kappaleella perustuslain 6 §:ää koskevan arvion osalta. Arvioinnissa olisi perusteltua tehdä selkoa siitä, miten ehdotetulla mallilla turvataan jokaisen yhdenvertainen oikeuksien toteutuminen asuinpaikasta riippumatta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n näkemyksenä on, että lakiesitysluonnoksessa esitellään sinänsä kattavasti lain voimaantuloon liittyviä vaikutuksia. Henkilöasiakkaalle tietojärjestelmäriskit liittyisivät etenkin asiakkaan siirtymiin viranomaisien palveluissa. Tiedonsiirron ongelmat johtavat etenkin palvelujen järjestämisen viipeisiin, tarkoituksenmukaisuusongelmiin ja päällekkäisten palvelujen järjestämiseen. Toimiva tietojärjestelmä huomioisi myös kuntien omat tietojärjestelmät, joita käytetään esimerkiksi yrityksille suunnatuissa kehittämis- ja neuvontapalveluissa. Valtakunnallisen työvoimapalvelutiedon pirstaloitumiseen liittyvien riskien lisäksi tulisi Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n mielestä peilata esitettyä voimakkaammin kokonaisarkkitehtuuriin pohjautuvan tietojärjestelmän rakentamisen ongelmista käsin.

Kuntiin liittyvien vaikutusten osalta tarkastelussa on työvoiman kohtaanto-ongelma ja siitä lähtevä tarpeenmukainen asiakastyö. Esityksen vaikutuksia kuntien hankintatoimeen ei ole lakiesitysluonnoksessa käsitelty.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Rauman kaupunki yhtyy Kuntaliiton nostamiin näkemyksiin pääasiallisista vaikutuksista

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksessä tunnistetaan tietojärjestelmäriskit:

- tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus
- kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen
- riskit liittyen tietojärjestelmäkokonaisuuksien käyttöönottoon

Sekä nostetaan esille vaikutukset työnhakijoille tarjottaviin palveluihin tietojärjestelmien, asiakassiirtojen, henkilöstön koulutuksen, muutoksen viestinnän osalta sekä todetaan, että riskienhallintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota siirtymävaiheessa. Samalla tulisi tarkastella tiedonhallintalain mukaisesti riskien käsittelyn, hallinnan ja arvioinnin näkökulmista toimintaan ja laajenevaan/muuttuvaan toimintaympäristöön liittyvät riskit. Sekä tietoturvallisuuden että varautumisen tulokulmista.

Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö (tiedonhallintalaki, tietosuoja-asetus).

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

KEHA-keskus on tiedonhallintayksikkö ja sillä on velvoite arvioida toiminnan piirissä olevien muutosten vaikutukset sen vastuulla olevien palveluitten osalta. KEHA-keskuksen tiedonhallintamallin olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin. Organisaatioitten tiedonhallintamallit eivät ole välttämättä yhteismitallisia ja siten sellaisinaan hyödynnettävissä kuntien yhteistyössä. Kuntien kannalta haasteelliseksi asian tekee se, ettei ole tiedossa, mistä loogisista kokonaisuuksista TE2024-toimintaympäristö koostuu.

Esityksessä todetaan kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen tietojärjestelmäriskinä. Kokonaisarkkitehtuurityön tulisi olla järjestämisvastuussa olevien tahojen näkökulmasta rakentuva ja toimintalähtöisesti toteutettu.

4.2.7 Tietosuojavaikutukset

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon osalta. Kunnat toimivat työvoimaviranomaisena. Kyseessä on hajautettu rekisterinpitäjäyys. Tietosuojakysymyksissä tulee olla eri toimijoiden osalta selkeät pelisäännöt ja vastuut. Tarpeetonta ja päällekkäistä työtä tulee välttää.

Palvelualueiden työnantajat Palta ry.

23.6.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisiin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen. Esityksen myötä kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti.

Palta pitää erittäin huolestuttavana - ja esityksessäkin nostetaan asia esille - kuinka vaikutuksien arviointia vaikeuttaa se, että työvoimapalvelujen palvelurakenteen hajauttamisesta ei ole ollut toistaiseksi mahdollista tuottaa vertailuasetelmia.

Palta pitää myös riskinä, jos esityksessä ei jo valmisteluvaiheessa oteta huomioon yhä tehokkaampaa markkinavuoropuhelua ja sen edistämiseen vaikuttavia toimia tehokkaamman yhteistyön takaamiseksi yksityisten palveluntuottajien kanssa. Tähän tulisi sitouttaa viranomaiset jatkossa jo säädösvalmisteluvaiheessa sekä luoda tähän kannusteet myös hankintaosaamisen laadun parantamiseksi.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Palta pitää tärkeänä, ettei yritysten hallinnollisiin kustannuksiin tulisi muutosta, sillä uudistuksessa ei esitetä uusia velvoitteita yritysten tiedonantovelvollisuuksiin tai raportointiin. Esitys ei sisällä myöskään ehdotuksia, jotka lisäisivät yritysten sääntelytaakkaa.

Uudistuksella voi olla tosin vaikutuksia työvoima- ja yrityspalveluja ostopalveluina tuottaviin yrityksiin. Järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamistavasta. Laissa ei edellytettäisi, että kunta hankkii palvelut palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa palveluita itse. Tämä voisi vähentää ostopalveluina hankittavien työvoimapalveluiden määrää, mikä voi vaikuttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin. Palta ei pidä kannatettavana ajatusta, että kunta lähtisi tuottamaan itse palveluita, joita löytyy jo markkinatoimijoiden tarjoamana. Uuden mallin tulisi varmistaa yhä laadukkaampi hankintaosaaminen ja moninaisempi markkinavuoropuhelu.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Palta pitää erityisen tärkeänä ja arvokkaan arviona erityisesti hankintatoimeen liittyvää riskiarviointia. Palta yhtyy seuraaviin näkökulmiin.

Esityksessä todetaan, että olisi mahdollista, että työvoimapalveluja hankittaisiin nykyistä pienempinä kokonaisuuksina, jotka vastaisivat yksittäisten kuntien tai kuntayhtymien tarpeisiin. Hankintojen kilpailuttaminen pienempinä kokonaisuuksina voi lisätä hallinnollista työtä sekä ostopalveluita tuottavan yrityksen sekä niitä hankkivan työvoimaviranomaisen näkökulmasta. Mikäli ostopalveluiden kokonaisuudet pienentyisivät merkittävästi tulisi hankintaresurssien riittävyteen kiinnittää erityistä huomiota. Yhtenä riskitekijänä hankintojen toimivuuden näkökulmasta on markkinahintojen eriytyminen, joka saattaisi koskettaa erityisesti pieniä alueita. Yksityisten toimijoiden palveluiden hinnoittelu rakentuu järjestämiskustannuksista ja mahdollisuuksista tuottaa palvelua paikallisesti. Yksityiset palveluntuottajat toimivat sekä lokaalisti, valtakunnallisesti että globaalisti.

Etenkin pienten kuntien ja yhteistoiminta-alueiden hankintatoimintojen osalta kustannukset voisivat olla muita alueita suurempia. Ostopalveluina hankittuihin työvoimapalveluihin liittyvien kustannusten muutoksia olisi seurattava nykyistä enemmän. Tämän lisäksi myös eri työvoimaviranomaisten yhteistyö ja vuorovaikutus palveluhankintojen suunnittelussa ja palvelujen hankinnassa olisi tärkeää työllisyysalueiden suuren määrän vuoksi. Palta pitää tärkeänä, että nykyisiä tilastoja ostopalveluista eri alueilla avattaisiin vertailupohjan rakentamiseksi.

Palta kannattaa esitettyä arviota, kuinka valtiolta kunnille siirtyvä hankintaresurssi ei todennäköisesti vastaisi riittävän hyvin pienten aluekohtaisten hankintojen tekemiseen ja samanaikaiseen työvoimaviranomaisten yhteistyöverkoston laadukkaaseen muodostamiseen. Erityistä huomiota tulisivat kiinnittää hyvissä ajoin erityisesti riittävään hankintaosaamisen kouluttamiseen, kunnan muun hankintatoimen osaamisen hyödyntämiseen sekä palveluiden keskeisten sisältöjen ja keskeisten tavoitteiden tuntemukseen.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Palta pitää tärkeänä, että jatkossa seurannassa ja siihen liittyvissä korjaustoimissa huomioidaan esitetty riski siitä, kuinka eri työvoimaviranomaisen työnhakijalle tarjoamat palvelut voivat erota sisällöltään, laadultaan tai määrältään toisistaan.

Vaikutusten arviointia tulee tuottaa aktiivisesti kunnan omissa toiminnoissa sekä painokkaasti loppukäyttäjään kohdistuvissa vaikutuksissa ja kokonaisvaltaisesti seuraavissa yhteneväisyyksissä:

- Tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuuri
- Hyvinvointialueiden käynnistymisen vaikutukset työnhakijalla suunnatuissa palveluissa kuten työttömien terveystarkastus
- työnhakijan työssäkäynninalueen todellisuudet ja taloudelliset mahdollisuudet
- koulutuksenjärjestäjän tuoma mahdollisuus koulutusvajaiden täyttämässä.
- Veloitettavuuden oikea-aikaisuus asiakkaan elämäntilanteeseen suhteutettuna
- Alueelliset mahdollisuudet tavoitteiden saavuttamisessa.
- Jatkuva riskien arviointi ja tunnistaminen

Erityisesti työllisyyspalveluiden tietojärjestelmien ollessa osin arkkitehtuurivaiheessa, on hyvä tietojärjestelmien suunnittelu ottaa selkeäksi rooliksi osana uudistusta. Digitaalisuuden hyödyntäminen suorassa asiakastyössä on tärkeä huomioida pitkien välimatkojen, ajan säästämisen sekä nykyisen hybridityömallin mukaisesti. Asiakastyötä ei tule sitoa digitaalisuuteen, vaan kehitettävä asiakaspalvelulähtöisesti sekä kyettävä arvioimaan sähköisen palvelun tarjoamiseen oikea-aikaisesti.

Oman tärkeänä nostona neuvonta- ja palvelumahdollisuuksien mahdollistamisen paikallisesti sekä alueellisesti esimerkiksi useita eri palveluita kohderyhmälle kasaava yhteispalvelupiste-malli. Usean eri talouteen, koulutuksellisuuteen, elämänlaatuun tai työnhakuun liittyvien asioiden hoitaminen monialaisesti edistää proaktiivisestikin työnhakijan kokonaistilannetta sekä vahvistaa asiakkaan positiivista omaa kokemustaan.

Palveluiden järjestäminen lähellä kansalaisia on kannatettava uudistus. Työllisyydenhoidon näkökulmasta ongelmana kuitenkin on palveluiden pirstoutuminen ja epäselvyys vastuutuksessa erityisesti kaikista haastavimmassa työmarkkinatilanteessa olevien työllistymisen kannalta. Kunnat tarvitsevat jatkossakin kumppaneita työllisyydenhoitoon. Hyvinvointialueille jää sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu.

Monella pitkäaikaistyöttömällä on myös työkyvyn pulmia, jotka voivat muodostua työllistymisen kannalta ratkaiseviksi esteiksi, mikäli niihin ei ole saatavilla tukea. Myös vammaiset, pitkäaikaissairaat ja osatyökykyiset tarvitsevat työllistyäkseen niin sosiaali- ja terveystalvueluita kuin työllistämisen tukea.

Mikäli kuntien työllisyydenhoitoa toteutetaan pelkästään elinkeinopoliittisin perustein, ei tämä luo riittäviä kannusteita tuottaa ja hankkia palveluita osatyökykyisille, vammaisille tai pitkäaikaissairaille työnhakijoille. Toisaalta nykyinen työvoimapula erityisesti sosiaali- ja terveysalalla antaa vahvoja perusteita hakea työvoimaa entistä laajemmin myös osatyökykyisistä. On tärkeää huomioida, että tämä edellyttää myös tuen resurssointia ja kumppanuutta järjestöjen ja säätiöiden kanssa.

Palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus ja vaikutukset työllisyyteen:

Keski-Suomessa työttömyysaste on korkea ja työttömien joukossa on paljon pitkäaikaistyöttömiä ja vaikeasti työllistyviä. Keski-Suomen Yrittäjät katsoo, että lähipalvelun mahdollistumisella, paikallistuntemuksella ja tiheällä palvelupisteverkolla voisi olla myönteisiä vaikutuksia erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa oleville ja niille, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää laajasti digipalveluita. Yritysten kannalta olennaista on löytää sopivaa työvoimaa, jolloin sekä paikallistuntemusta että laajempaa, rajat ylittävää toimintamallia tarvitaan työllisyyspalveluilta. Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomaisten tulisi järjestää toimintaedellytykset nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle (Ohjaamot tai vastaavat yhteispalvelupisteet). Nuorten matalan kynnyksen toimintamallilla arvioidaan olevan myönteinen vaikutus nuorten työllistymiseen. Pidämme nuorten työttömyyteen ajautumisen estämistä ensiarvoisen tärkeänä, mikä tulee huomioida uuden toimintamallin luomisessa riittävällä painokkuudella. Myös yrittäjyys vaihtoehtona ja sitä tukevat palvelut tulee yhdistää nuorten palveluihin.

Aluekehitysvaikutukset:

Lakiesityksessä korostetaan saman järjestäjän vastuulla olevien työvoimapalvelujen, kunnan koulutuspalvelujen ja elinkeinopalvelujen yhteensovittamisen mahdollistuvan siten, että ne edistäisivät tehokkaasti alueen työllisyyttä. Keski-Suomen Yrittäjät näkee, että palvelutuotannossa järjestäjän ja tuottajan roolit on erotettava selkeästi ja mahdollistettava sekä yksityinen että julkinen ja kolmannen sektorin palvelutuotanto tasavertaisena.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet?

Tietoyhteiskuntavaikutukset:

Työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvän tiedon saatavuus ja hyödyntäminen muuttuisi uudistuksen myötä kuntatasolla merkittävästi. Keski-Suomen Yrittäjät pitää tiedon liikkumista ja oikea-aikaista saatavuutta olennaisena uudistuksen onnistumiselle. Tietosuoja- ja tietojärjestelmäasioihin tulee löytää tavoitteita tukevat ja mahdollistavat ratkaisut.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vaikutukset kuntien hankintatoimeen

Hankintojen pirstaloituminen pienempiin kokonaisuuksiin vaikuttaa useaan tekijään, mm. hallinnollisen työn osuuden kasvuun, palvelumarkkinoihin ja niiden kilpailuasetelmiin, palveluiden mahdolliseen yksikkökustannusten nousuun sekä palvelutarjonnan eriytymiseen. Sillä voi olla vaikutuksia myös TE-palveluhankintoihin liittyvän substanssisosaamisen kaventumiseen ja sitä kautta myös palveluiden laatuun. Näitä negatiivisten vaikutusten toteutumisen todennäköisyyttä voidaan kuitenkin pienentää merkittävästi työllisyysalueiden rajat ylittävällä hankintayhteistyöllä. Sen avulla voidaan pyrkiä varmistamaan henkilöasiakkaille heidän palvelutarpeidensa mukaiset

palvelut, toimivat ja kehittyvät palvelumarkkinat sekä turvata alueen yritysten osaavan työvoiman saatavuus.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Vaikutukset kunta talouteen

Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi muun muassa kannustavan rahoitusmallin johdosta. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

4.2.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Hallituksen esitykseen on laadittu laskennallinen kuvaus uudistuksen taloudellisista vaikutuksista mm. kunnille siirtyvistä kustannuksista toiminnoittain. ELY-keskukset ovat samaa mieltä esityksen kanssa siitä, että laskelmat sisältävät huomattavasti epävarmuustekijöitä. Ne johtuvat muun muassa siitä, että merkittävää osaa palveluiden kustannuksista ei seurata henkilö- tai kuntatasolla. Laskelmassa käytetyt tiedot ovat pääosin vuodelta 2019. Kuntien palkkatuki on ollut noin 86 miljoonaa euroa 2019 tasolla. Osuus kuntien palkkatukeen käytettävästä määrästä on vaihdellut ELY-alueittain. Tästä syystä ELY-keskukset ehdottavatkin täsmennettäväksi, miten kuntien palkkatuen poistuminen vaikuttaa laskelmiin.

Joillain alueilla ESR-hankkeiden merkitys työllisyyden ja osaamisen kehittämisessä on ollut suuri myös taloudellisesta näkökulmasta. ESR-hankkeiden työllisyystoimenpiteet ovat olleet esim. vuonna 2019 sisällä ESR-kehittämishankkeiden rinnakkaishankkeissa, eivätkä ole "rasittaneet" kansallista työllisyysmäärärahaa. Alkaneella ohjelmakaudella kuntien ja yhdistysten ESR-hankkeiden mahdolliset palkkatuet sen sijaan maksetaan momentilta 32.20.51 sekä STM:n työttömyysetuusmomenteilta 1.12.2024 asti. ELY-keskukset esittävät lakien jatkovalmisteluissa selvennettäväksi uudistuksen, mukaan lukien yleiskatteelliseen rahoitukseen siirtymisen vaikutuksia ESR-hanketoimintaan.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Hallituksen esityksessä arvioidaan muutoksen vaikutuksia yrityksille. Esityksen vaikutusarvioinnissa huomioidaan ensisijaisesti ne yritykset, jotka hyödyntävät tällä hetkellä julkisia työvoimapalveluja esimerkiksi työvoiman hankinnassa sekä yhteishankintakoulutusten, palkkatuen tai ehdokasasettelun muodossa. ELY-keskukset esittävät täsmennettäväksi, miten uudistus vaikuttaa yrityksiin osaavan työvoiman saatavuuden ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta.

Näihin seikkoihin vaikuttaa mm.

se, millaisiin työllisyysalueratkaisuihin päädytään ja mikä on yhteishankintakoulutusten tai Muutosturva 55+ -koulutuksen tulevaisuus.

Uudistuksen vaikutusarvioinnissa on sivuutettu kokonaan esityksen vaikutukset työvoimapalveluita ostopalveluina toteuttavien palveluntuottajien liiketoimintaan. Nykyisessä TE-palvelujärjestelmässä palvelujen tuottamisen mallina on monituottajamalli eli yhdistelmä hallinnon omaa tuotantoa ja ulkopuolelta hankittua palvelutuotantoa. Ulkoisen tuotannon suhteellinen osuus on laskenut TE-toimistojen resurssilisäysten myötä, mutta se on edelleen euromääräisesti erittäin merkittävä. Uusille työvoimaviranomaisille siirtyvistä palveluista työvoimakoulutukset, valmennukset ja

asiantuntija-arvioinnit hankitaan ulkoisilta palveluntuottajilta. Ko. palveluita sopimusperusteisesti toteuttavia palveluntuottajia noin on 10–50/ELY-alue.

Käytännössä suurilla työllisyysalueilla tulee olemaan kriittinen rooli työllisyyspalvelujen markkinoiden kehittymiseen. Jos isot alueet vähentävät merkittävästi ostopalveluina hankittavien palveluiden osuutta, on riskinä markkinan surkastuminen. Markkinoiden pienentyessä myös riski hintojen nousulle kasvaa. ELY-keskukset esittävät, että uudistuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota palvelutuotannon jatkuvuuden varmistamiseen, kehittämiskumppanuuden ylläpitämiseen palveluntuottajien kanssa sekä palvelutuotannon elinvoimaisuuden vahvistamiseen tulevaisuudessakin.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työllisyysalueilla tapahtuvan palvelujen järjestämiseen liittyvä koordinaatio ja yhteensovitus tulee vaatimaan jo uudistuksen valmisteluvaiheessa ja erityisesti toimeenpanovaiheessa kunnilta merkittävää henkilöresurssia ja työtä. Kuntakokeiluissa on tehty kuntien välisiä sopimuksia mm. kotoutumistehtävien, palkkatukipäätösten jne. hoitamisesta vastuukuntamallilla. Tulevaan uudistukseen verrattuna se on ollut vielä rajallista, koska valtio on edelleen kuntakokeilujen aikana hoitanut kuntien puolesta palvelujen rahoituksen ja hankintoja sekä henkilöstöasioita. Jatkossa tullaan tarvitsemaan lukuisia erilaisia sopimuksia mm. palvelujen järjestämisestä ja niiden rahoittamisesta ja maksatuksesta kuntien yleiskatteellisesta rahoituksesta. Tämän koordinaatiotehtävän ja yhteensovituksen vaatimia resursseja tulee varata riittävästi ja niitä varten tarvittaisiin kunta- tai työllisyysaluekohtaisia laskelmia jo valmisteluvaiheessa.

Nykyisessä monituottajamallissa ELY-keskukset ovat kehittäneet systemaattisesti omaa hankintaosaamistaan. Hankinta- ja sopimusmallien kehittämisen myötä myös palvelujen laatu ja vaikuttavuus ovat parantuneet. Kilpailullisuutta on pystytty hyödyntämään myös palvelujen kustannusten näkökulmasta. Nykymalli pohjautuu pääasiassa 15 hankintayksikön (ELY-keskukset) toimintaan, joka käsittää myös alueiden yhteisiä hankintoja. Esitysluonnoksen mukaan hankintayksiköiden määrä todennäköisesti kasvaa erittäin merkittävästi. Muutoksen vaikutukset hankintaosaamisen ylläpitämiseen, markkinan toimivuuteen ja eheyteen sekä edelleen palvelujen laatuun ja kustannuksiin olisi tärkeää tunnistaa esityksessä.

4.2.4.5 Vaikutukset asiakkaiden palveluun

Esityksessä arvioidaan, että ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämisellä valtiolta kunnille arvioidaan olevan samankaltaisia vaikutuksia palvelujen kehittymiselle kuin kuntakokeilussa. Kuntakokeilun aikana palvelujen ja koulutusten hankinta on kuitenkin ollut ELY-keskusteen vastuulla. Pienemmillä ELY-alueilla on kuntakokeilunkin aikana voitu hankkia palveluja koko ELY-keskusalueelle. Suuremmille alueille palveluja hankittaessa korostuu kustannustehokkuus ja tarjoajien runsaus. Asiakkaille on pystytty tarjoamaan laajempi kirjo koulutuksia ja palveluja silloin kun on voitu huomioida koko ELY-keskusalueen asiakastarve. Pienemmille järjestämisalueille siirryttäessä riskinä on palvelu- ja koulutustarjonnan supistuminen. Myös kustannukset tulevat todennäköisesti nousemaan. Työvoimapalveluja hankittaisiin nykyistä pienempinä kokonaisuuksina. ELY-keskuksista siirtyvät niukat henkilöstöresurssit jakautuvat uusille työvoimapalvelujen järjestäjille ja hankinta-asiantuntijoita on todella niukasti hoitamaan palvelujen suunnittelua ja hankintaa laadukkaasti.

Pohjanmaan ELY-keskus pitää tärkeänä, että sekä työnhakija- että yritysasiakkaiden kielelliset oikeudet toteutuvat tulevilla työllisyydenhoidon alueilla. Molempien kansalliskielten vähemmistökieliasemassa olevien asiakkaiden yhdenvertaisten palvelujen saatavuus on turvattava uudistuksessa. Nykyisessä järjestelmässä yliaalueelliset palvelut ovat olleet tärkeässä asemassa palvelujen saatavuuden edistämiseksi vähemmistökielisille asiakkaille. Lisäksi se on luonut hankinnoissa kustannustehokkuutta.

4.2.5 Aluekehitysvaikutukset

Hallituksen esityksessä aluekehitysvaikutukset on esitetty suppeina ja vaikutusten arvioinnissa on keskitytty lähinnä kuntatason palvelurakennevaikutuksiin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämisellä kunnille on odotettavissa erittäin merkittäviä vaikutuksia paikallistasolla, aluetasolla ja valtakunnallisesti. Uudistuksen myötä on syntymässä eri kokoisia, maakuntarajoja noudattelemattomia työllisyysalueita, joiden resurssit, mahdollisuudet ja osaaminen elinkeinoelämän ja alueiden kehittämisessä tulevat olemaan hyvin erilaiset. Työllisyysalueiden rooli ja toimivalta lakisääteisessä aluekehitystyössä ja maakunnallisessa ohjelmatyössä tulee todennäköisesti vaihtelemaan olennaisesti. ELY-keskukset pohtivat, jääkö pienille työllisyysalueille vain edustuksellinen rooli aluekehittämisessä tai innovaatioverkostoissa.

Nykyisellään ELY-keskukset koordinoivat useita aluekehittämistä tukevia työllisyyden, osaamisen, ohjauksen, ennakkoinnin ja jatkuvan oppimisen verkostoja. Näiden verkostojen jatko on uudistusta koskevan lakiesitysten valossa hyvin epävarma, vaikka niiden merkitys aluekehitykselle on ollut erittäin suuri. ELY-keskukset muistuttavat, että valmistelun tässä vaiheessa olisi viimeistään tärkeätä tunnistaa ja tunnustaa ELY-keskusten verkostoja rakentava ja ylläpitävä rooli myös lainsäädännön näkökulmasta sekä turvata jo olemassa olevien ja toimivien alueellisten yhteistyömuotojen ja -rakenteiden jatkuvuus.

Äkilliset rakennemuutostilanteet vaativat usein kuntien, valtion ja yritysten yhteistoimintaa ja nopeaa reagointia. ELY-keskukset esittävät jatkovalmistelussa selkeytettäväksi kuntien ja työllisyysalueiden mahdollisuuksia koordinoita toimenpiteitä ja suunnittelua ÄRM-tilanteissa, tilanteisiin liittyviä yleiskatteellisen rahoituksen menettelytapoja, valtion aluehallinnon osallistumista ja toimivaltaa tilanteiden hoidossa sekä KEHA-keskuksen roolia niissä.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate). On huomioitava että työllisyyspalvelujen järjestämisen muutoksesta jo itsestään aiheutuu kunnille kustannuksia. Näiden korvaaminen täysimääräisesti valtion toimesta on tärkeää.

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista

Työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan 7 000 – 10 000 lisätyöllistä palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvun kautta. Esitysluonnoksesta ei ilmene, millä aikavälillä tämä vaikutus voisi toteutua. Työllisyysvaikutus vaikuttaa vaatimattomalta uudistuksen mittakaavaan nähden. On myös vaikea tunnistaa, mitkä elementit uudistuksessa tuovat edellä mainittuja hyötyjä. Erityisesti uudistuksen alkuvuosina työllisyysvaikutus on todennäköisemmin negatiivinen ja kustannuksia lisäävä. Jotta työllisyysvaikutus ylipäättään olisi positiivinen, se edellyttää sitä, että kaikki uudistukselle asetetut odotukset toteutuvat. Lisäksi on huomioitava, että merkittävä osa uudistukselle asetetuista odotuksista on lopulta riippuvuussuhteessa kuntien vapaaseen harkintaan.

Uudistukseen liittyvät keskeiset riskitekijät on hyvin tunnistettu. Riskejä eri näkökulmista tarkasteltuna yhdistävänä tekijänä on se, että esitetyllä mallilla ei vastata työvoimahaasteisiin paikkakunnilla ja alueilla, joiden työvoiman määrä ei kasva, mutta työvoimatarpeita on sekä yrityksissä että kunnissa ja työvoimaa tulisi saada muualta. Esitetty malli todennäköisemmin johtaa kuntien osaavasta työvoimasta käymään keskinäiseen kilpailuun, joka viime kädessä on nollasummapelejä. Uudistus ei vahvista alueellisia rakenteita, joita tarvitaan työvoiman saamiseksi eri puolille Suomea. On riski olettaa, että kansainväliset rekrytoinnit tai työperäinen maahanmuutto olisi järjestettävissä vain joko valtakunnallisella rakenteella tai tällä pirstaloituvalla yksittäisten kuntien tai yhteistoiminta-alueiden varaan perustuvalla rakenteella. Jatkossakin tarvitaan laajempaa alueellista yhteistyötä kansainvälisten rekrytointien turvaamiseksi.

Kuten edellä on todettu, uudistuksen työllisyysvaikutukset ovat pienet ja tulevat viiveellä, kun sen sijaan järjestämisen kustannusvaikutus voi olla kasvava. Erityisesti nykyisessä työmarkkinatilanteessa näin kokonaisvaltainen järjestämismalli siirto ajoitettuna heti hyvinvointialueiden perustamista koskevan uudistuksen perään kohdistaa väistämättä toimintaa hallinnolliseen järjestämiseen - tässä ajassa ja juuri nyt kaiken toiminnan painopisteenä tulisi olla työllisyysasteiden ratkaiseminen.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Tällä hetkellä on epäselvää, kuinka pitkälle tuleva virkaehtosopimus kantaa – irtisanomissuoja turvaisi henkilöstöresurssit uudistuksen toimeenpanon alkuvaiheessa, esim. kolmen vuoden sopeutumisajana, jolloin uutta TE-palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tapaa ollaan rakentamassa. Irtisanomissuoja turvaisi myös henkilöstön kiinnittymisen tehtäviinsä ja tätä kautta vahvistaisi TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistautuessa sekä uudistuksen toimeenpanon alkuvuosina.

TE-palvelujen toteuttaminen ja uusi asiakaspalvelumalli perustuu TE-asiantuntijoiden osaamiselle ja ammattitaidolle. Osaavaa TE-toimistoista siirtyvää henkilöstöä kannattaa siten sitouttaa tulevaan uudistukseen huomioiden myös yleiset rekrytointihaasteet, jotka koskevat niin julkisia kuin yksityisiäkin työnantajia.

Erityisen haasteellista voi olla, jos uudistuksesta seuraa työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtuminen. Lapissa TE-toimiston henkilöstöä on 13 kunnan alueella ja Lapissa on 21 kuntaa. Päivittäinen työssäkäynti toisen kunnan alueella on useimmiten mahdotonta pitkien etäisyyksien ja julkisen liikenteen puuttumisen vuoksi.

Mitä enemmän TE-palvelujen järjestämisessä korostuu lähipalvelu Lapin kaltaisessa toimintaympäristössä, sitä laaja-alaisempaa yksittäisen TE-asiantuntijan osaamisen tulisi olla. Tarvittavaa erityisosaamista lähipalveluna voi olla kuitenkin vaikea järjestää. On tärkeää tukea yhteistyötä kuntien ja yhteistoiminta-alueiden kesken tarvittavan osaamisen varmistamiseksi, esim. maahanmuuttajapalveluissa, kansainvälisissä rekrytoinneissa ja palvelujen hankinnoissa. Myöskin hyvänä säilytettävänä käytäntönä välitettäväksi nykyisestä tulevaan olisivat laaja-alaiset, valtakunnalliset asiantuntijuuden verkostot, jotka vahvistavat kaikkien niihin osallistuvien osaamista.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona on yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Mikä jää avoimeksi, on se, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtäviin, jotta saavutetaan riittävään vahva resurssointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen.

4.2.3.5 Vaikutukset muiden viranomaisten toimintaan ja henkilöstöön

Pohjoiskalotin koulutussäätiö järjestää työvoimakoulutusta Suomen, Norjan ja Ruotsin yhteisen valtiosopimuksen nojalla maiden pohjoisosissa. Opiskelijavalinnat on nykytilassa tehty yhden TE-toimiston, Lapin työ- ja elinkeinotoimiston kautta. Jatkossa Pohjois-Suomen työvoimaviranomaiset sopisivat yhdessä, miten Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään työvoimakoulutukseen valitaan opiskelijat.

Lapin TE-toimisto katsoo, että käytännössä toimivinta on, että lähin työvoimaviranomainen hoitaisi oppilasvalinnat, mahdolliset opintojen keskeyttämiseen liittyvät menettelyt ja muut vastaavat viranomaistoimet suhteessa oppilaitokseen. Yhden toimijan periaatetta tulisi olla sovellettavissa myös muiden oppilaitosten osalta, silloin kun opiskelijoita hakeutuu eri työllisyysalueilta. Palvelun tuottajalle malli, missä asioita hoidetaan useiden työvoimaviranomaisten kanssa ei ole tarkoituksenmukainen eikä tehokas tapa hoitaa toimintaa.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Kuten esityksessä on todettu, mikäli yksittäisten työvoimaviranomaisten kyky järjestää työvoimapalveluita vaarantuisi tai palveluiden järjestämisessä ei kyettäisi takaamaan riittävää tasoa, tai ylipäättänsä lakisääteistä palvelua, olisi sillä vaikutuksia yhdenvertaisuuteen tai perusoikeuksien toteutumiseen. Tämä riski on todellinen ja toteutuminen hyvin mahdollinen, jos TE-palvelujen järjestämiskenttä pirstoutuu esityksessä kuvatulla tavalla minimitason juuri ja juuri täyttäviin alueisiin. On tärkeätä, että riskin toteutumisen todennäköisyyttä huolellisesti arvioidaan työllisyysalueita muodostettaessa vastuun ollessa tältä osin valtiolla, vaikka se ei kannakaan vastuuta yksittäisen työnhakijan työnhakuprosessista.

On kannatettavaa, että monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ohjattaisiin jatkossa kaikki työttömät, jotka hyötyisivät palveluiden yhteensovittamisesta. Tämä ei kuitenkaan vielä takaa tarvittavien palvelujen saatavuutta. Tulisi varmistaa myös, että tulevilla hyvinvointialueilla on tarvittavat työkykyyn ja terveyteen liittyvät palvelut tarjolla työkäiselle väestölle työmarkkinoille kuntoutumiseksi; nykytilanteessa näin ei aina ole ja uudistuksen myötä asiakasmäärät tulisivat lisääntymään. Sosiaali- ja terveysala toimialana kärsii myös merkittävästä osaajapulasta, johon ratkaisuja ei ole löydettävissä hyvinvointialueittain.

Lähipalvelu on tarpeellista osalle työnhakija-asiakkaista ja siten uudistuksen myötä palvelujen yhdenvertainen saatavuus voi parantua niiden asiakkaiden osalta, jotka eivät pysty hyödyntämään digitaalisia palveluja. Samanaikaisesti on varmistettava ketterä video-, puhelin ja verkkoasiointi, joita käyttävät myös vaikeammin työllistyvät erityisesti silloin, kun henkinen kynnyksen kasvotusten palveluun on korkealla ja välimatka pitkä palveluun pääsemiseksi. Lähiasioinnista ei saisi aiheutua asiakkaille vaikeuksia eikä tosiasiallisen toimeentulon heikkenemistä, jos muut palvelukanavat ovat asiakkaan itse niin halutessaan käytettävissä.

Asiakaspalvelun järjestämisen entistä sirpaleisemmassa järjestäjäkentässä haastaa erilaisten asiointitapojen ketteryyden. Tähän olisi toivottavaa saada vahvaa palvelukäytäntöjen ja -kanavien yhteensovittamista. Erityisesti työnantajilla ei ole aikaa eikä tilaisuutta käydä lähipalvelussa.

Kuten esityksessä on todettu, arvioidut työllisyysvaikutukset perustuvat kannustavaan rahoitusmalliin, joka yhdistää vastuun ja mahdollisuuden valita alueellisesti tehokkaimmat toimintamallit. Työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä, jotka johtuvat erityisesti esitetyn uudistuksen laajuudesta ja moniulotteisuudesta. Tämä tuntuu erityisen

huolestuttavalta ja heittää varjonsa sinänsä ansiokkaasti tehtyyn valmistelutyöhön, jota on toteutettu kiireellisellä aikataululla.

Uudistuksen vaikutuksia työnhakija-asiakkaisiin on kuvattu hyvin sekä hyötyjen että riskien näkökulmasta. Työnhakija-asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun edellytyksistä huolehtiminen on erittäin tärkeää, jotta asiakkaan saama palvelu ja sen laatu eivät vaihtele eri työvoimaviranomaisten kesken.

Arviot TE2024-uudistuksen merkityksestä yritystoimintaan erityisesti osaavan työvoiman saannin ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta ovat vaillinaiset. Millä tavoin uudistus vaikuttaa osaavan työvoiman saantiin ja yritysyhteistyöhön erilaisissa työllisyysalueratkaisuissa?

4.2.5 Aluekehitysvaikutukset

Nykytilanteessa ELY-keskukset ja TE-toimistot osallistuvat aktiivisesti aluekehitystyöhön kattaen maakunnalliset strategiat, ohjelmat että rakennerahastotoiminnan. Mitä mahdollisuuksia uudistus antaa uusille työvoimaviranomaisille toimia aluekehitystyössä ja maakunnallisessa ohjelmatyössä? Työllisyysalueita on muodostumassa alueellisesti eri kokoisina ja eri määrin maakunnittain. TE-palvelujen järjestämisvastuuta voidaan hoitaa kuntatasolla, vastuukuntamallilla tai kuntayhtymänä. Erikokoisten työllisyysalueiden resurssit, mahdollisuudet ja osaaminen elinkeinoelämän ja alueiden kehittämisessä tulevat olemaan hyvin erilaiset. Jääkö pienille työllisyysalueille aluekehitystyössä lähinnä edustuksellinen rooli?

Rakennerahastotoiminnan osalta on selvitettävä, mikä on työllisyysalueiden rooli esim. rakennerahastohankkeiden hakijoina ja toteuttajina. Miten hanketoiminta ja omarahoitus toimii esimerkiksi vastuukuntamallissa?

Täsmennettäväksi tulisi saada myös, miten eri tavoin organisoituneet työllisyysalueet toimivat niissä erilaisissa verkostoissa, jotka nykyisin ovat osa työllisyyden ja yrittäjyyden ekosysteemiä ja joissa TE-toimistolla ja ELY-keskuksella on aktiivinen rooli.

Kittilän kunta, Kittilän kunnanhallitus, 23.6.2022
Jämsén Antti

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Valtion on huolehdittava, että uudistuksen kustannukset korvataan kunnille täysi-määräisesti. Tilannetta on tarkasteltava uudelleen kustannusten kasvaessa tulevaisuudessa.

Valtion tuettava alueiden vahvuuksia ja hyödynnettävä niitä, kuten Ruotsissa, jossa investoidaan pohjoiseen 98 Mrd euroa.

Lapin kaivospaikkakunnilla on otettava käyttöön kuntien ja valtion KAL –sopimukset (kaivos, asuminen ja liikennesopimukset), joilla mahdollistetaan Lapin tuottavat investoinnit, työvoima, asumisen edellytykset ja infrastruktuuri.

Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla. Ei tule rakentaa mallia, jossa kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen. On varmistettava, että myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut.

Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii avaamista muun muassa pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja saavan työttömän työllistymistä.

Koska kyseessä on iso ja merkittävä uudistus, tulee sen vaikutuksia arvioida saatujen kokemusten pohjalta. Työttömyysturvan tasoa tulee pystyä arvioimaan ja tekemään muutoksia, mikäli se ei kohtele kuntia tasapuolisesti tai ei kannusta riittävästi.

- Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.
- On epäselvää, voiko työvoimaviranomainen toimia hankkeiden hallinnoijana esimerkiksi ESR-rahoituksen osalta.
- Esitys ei huomioi riittävästi yhdistysten ja yritysten roolia ja merkitystä toimijoina. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu tiiviisti kuntaekosysteemin kokonaisuuteen.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupunki katsoo, että vaikutusten arviot jäävät esityksessä osittain vajaiksi ja toivoo muutosten vaikutusten avaamista eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön, taloudelliseen tehokkuuteen ja työllisyystavoitteisiin.

Vaikutusten arvioinnin vertailuvuotena käytetään esityksessä vuotta 2019. Ottaen huomioon viime vuosien maailmanlaajuisista tapahtumista johtuvat työmarkkinaliikehännät, on vuoden 2019 lukujen käyttö kyseenalaista. Vuonna 2019 työttömyys oli useamman suotuisan vuoden jälkeen alhaisella tasolla. Vuoden 2019 jälkeiset tapahtumat ovat vaikuttaneet työllisyystilanteeseen merkittävästi etenkin pitkäaikaistyöttömyyden osalta. Näitä lukuja käytettäessä tulisi tuoda tarkemmin esille lukujen kehittymistä vuoden 2019 jälkeen.

Esityksessä tuodaan esiin esitetyn muutoksen keskeiset riskit. Erityisesti riskeinä pidetään työvoimaviranomaisen toimintaan, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin liittyviä tekijöitä. Espoon kaupunki katsoo, että esitetyt riskit ovat todellisia ja toivoo esitettäväksi keinoja, joilla näitä riskejä voidaan minimoida. Erityisesti keskeisten riskien osalta olisi tärkeää, että esityksessä tarkasteltaisiin mahdollisia keinoja siihen, kuinka estää riskien toteutuminen. Tulevat työvoimaviranomaiset voivat toiminnallaan vaikuttaa osaan riskeistä, mutta toisaalta osa keskeisistä riskeistä on valtion ratkaistava. Valtion on hallittava riskit esimerkiksi tietojärjestelmien kokonaisuuden osalta ja strategisella tasolla.

Espoon kaupunki nostaa henkilöstövaikutukset esille yhtenä riskinä, joka jää esityksessä mainitsematta. Esitetty muutos on laaja, ja koskee yli 4200 henkeä. Espoon kaupunki toivoo, että henkilöstösiirtoihin liittyvät riskit tunnistetaan ja pyritään välttämään kyseisten riskien realisoitumista.

Työllisyystavoitteiden aikajänne on vuosille 2024–2029. Esityksessä ei kerrota tarkemmin sitä, kuinka työllisyystavoitetta seurataan tai miten tavoitearvioon päädytty. Työllisyysvaikutusten arviointia pitäisi avata esityksessä enemmän sekä todeta tarkemmalla tasolla, mitkä mekanismit vaikuttavat työllisyystavoitteiden toteutumiseen. Nyt esityksessä keskitytään pitkälti kannustavan rahoitusmallin oletettuun työllistävään vaikutukseen.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin ehdotettujen muutosten osalta lakiehdotuksessa on todettu, että palvelujen kysyntään liittyvää mahdollista kasvua on haastavaa arvioida. Tästä Espoon kaupunki on samaa mieltä. Lakiluonnoksessa esitetään silti joitakin arvioita liittyen Kelan resurssien kasvuun ja asiakkaiden varhaisempaan ohjautumiseen liittyen. Esityksessä mainitaan esimerkkinä uuden lainsäädännön mahdollisesti johtavan työttömien terveystarkastuksiin ohjaamisen lisääntymiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tietojen mukaan työttömän terveystarkastuksen saanut 0,8 % työttömistä. Muilla alueilla luku on suhteellisen samanlainen.

Espoon kaupungin näkökulmasta maininta ”esityksen mukaisella yhteistoimintamallilla olisi vähäiset vaikutukset henkilöstö- ja resurssintarpeisiin” sisältää riskejä. Kuten esityksessä myöhemmin sanotaan: ”Yhteistoimintamallin asiakaskriteerien muuttuessa palveluiden yhteensovittamista ja tarkoituksenmukaisten palvelukokonaisuuksien suunnittelua sekä työttömien työllistymisprosessin etenemistä ja seuranta on tehtävä enemmän. Jos lisähenkilöstöä ei olisi osoitettavissa toimijoiden sisällä tehtäviä uudelleen järjestelemällä, toimijat voisivat joutua lisäämään henkilöstöään.” Espoo haluaa tuoda esille, että hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon resursointi monialaisessa yhteispalvelussa on oleellista koko toiminnalle. Lakiehdotuksen varhaisemman vaiheen monialaisella tuella on todennäköisesti positiivinen vaikutus pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyssä.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan osalta vaikutusten arviointi on esityksessä niukkaa. Espoon kaupunki olisi kaivannut enemmän pohjatietoa, mutta tukee näkemystä siitä, että palvelulla tulee olemaan positiivisia sekä lyhyen aikavälin, että pidemmän aikavälin vaikutuksia nuorten työllistymiseen, jos monialaisuus palvelussa toteutuu suunnitellusti.

Esitys jättää epäselväksi sen, miltä osin yrityspalveluihin liittyvät hankintavastuut siirtyvät kunnille ja vaikuttavat siten ostopalveluyritysten asemaan. Osin tämä epäselvyys liittyy palvelun kohderyhmän määrittämiseen: esitys mainitsee esimerkiksi starttirahapäättämisen sekä aloittavan yrityksen neuvontaan liittyvät neuvontapalveluiden siirrot yritysten asemaan vaikuttavina muutoksina, vaikka näiden palveluiden kohderyhmä on työvoimapalveluiden piirissä oleva henkilö. Toisaalta yrityspalvelunäkökulmasta määritellyt kehittämispalvelut ovat määritelmällisesti jäämässä ELY-keskuksiin, vaikka näiden palveluiden piirissä voi niin ikään olla aloittavia yrittäjiä, eli henkilöasiakkaita. Tämän kautta jää osin epäselväksi, mitkä neuvonta- ja kehittämispalvelut määritellään työvoimapalveluksi ja mitkä yrityspalveluksi ja miten näiden palveluiden siirto vaikuttaa kuntien mahdollisuuksiin hyödyntää itse kilpailuttamia hankintasopimuksia.

Lakiehdotuksessa painottuu yritysten kehittämispalveluiden kohdistuminen pk-yrityksiin, kuten myös voimassa olevassa työvoima- ja yrityspalveluita koskevassa lainsäädännössä. Koska isojen kaupunkien intressinä ei ole kohdistaa yrityspalveluitaan ainoastaan pk-yrityksille, on riski, että lakisääteisten palveluiden ja kaupunkien omaehtoisten palveluiden välille syntyy tarpeettomia segmentointiin liittyviä raja-aitoja jopa saman palvelukonseptin sisällä. Siksi isojen kaupunkien olemassa olevat palvelurakenteet pitää huomioida erikseen suunniteltaessa valtion roolia elinkeinopalveluiden tuotannossa. Valtion palveluiden ja kuntien omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa.

Lisäksi palveluiden segmentti tulee määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

Vakuutusoikeus

23.6.2022

Edellä kohdassa 4.1 mainitut asiat voivat vaikuttaa myös muutoksenhakuasteissa käsiteltäviin asiamääriin. Sen ennustaminen, lisääntyisikö muutoksenhakuasteissa käsiteltävien asioiden määrät, on vaikeaa. Muutoksenhakuasioiden määrän kehittymistä sekä muutoksenhaun perusteena olevien asioiden laatua ja mahdollista tulkintaa aiheuttavia tilanteita tulisi seurata ja tarvittaessa huolehtia siitä, että muutoksenhakuasteilla on riittävät resurssit muutoksenhakuasioiden sujuvaan käsittelyyn.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Uudistuksen tavoitteiden valossa (nykyistä useampien työnhakijoiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille) on melko huolestuttavaa, että esityksen perusteella vaikutukset yrityksiin näyttäytyvät melko vähäisinä ja oletuksiin pohjautuvina. Uudistuksen ei arvioida parantavan osaavan työvoiman saatavuutta?

Toisaalta esityksessä ei myöskään tarkastella vaikutuksia nykyisin TE-palveluita (valmennukset, asiantuntija-arvioinnit, TEM-rahoitteiset työvoimakoulutukset) tuottaviin palveluntuottajiin. Kaakkois-Suomen TE-toimisto jakaa ELY-keskusten lausunnossaan esiin tuoman näkemyksen ”esityksen mukaan tulevilla työvoimaviranomaisilla on erittäin paljon vapauksia palvelujen tuottamistapojen osalta ja mahdollisuus tuottaa kaikki palvelu omana tuotantona. Tästä syystä olisi erittäin perusteltua tarkastella muutoksen vaikutuksia myös palveluntuottajiin ja palvelumarkkinoihin. ”

Huomioiden se, että työvoimaviranomaisten suoraan työnhakijoiden työllistymiseen liittyvästä keinovalikoimasta olisi esitetyn perusteella poistumassa palkkatuki kunnille, työllisyyspoliittinen avustus ja työllistäminen valtionhallintoon ja se, ettei esityksessä laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä tai muissakaan lakimuutosesityksissä ole esitetty uusia palveluja tai muitakaan selkeitä toimia, joilla avoimille työmarkkinoille syntyisi uusia työmahdollisuuksia, joihin työnhakijat voisivat työllistyä, jää jokseenkin epäselväksi, mihin oletettu työllisyyden kasvu pohjautuu.

Koska monille alueille kohdentuisi tulevaisuudessa aiempaa vähemmän julkista rahoitusta ja keinovalikoimasta poistuisi työllisyyspoliittiset hankkeet, joilla on ainakin Kaakkois-Suomen TE-toimiston alueella ollut merkittävä rooli pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja osatyökyisten työnhakijoiden työmarkkinavalmiuksien kehittämisessä sekä työkyvyn ja osallisuuden ylläpitämisessä, uudistuksen vaikutuksia olisi ollut hyvä tarkastella millaisia suoria tai välillisiä vaikutuksia uudistuksella on alueiden hyvinvointiin (työnhakijoiden kokema osallisuus, syrjäytyminen) ja siihen liittyviin kustannuksiin.

Esityksessä esiin nostetut riskit ovat kaikki vartenotettavia, niiden tunnistaminen esityksessä ei itsestään niitä poista. Mihin toimiin ryhdytään, jotta riskit eivät toteudu? Kaakkois-Suomen TE-toimisto yhtyy Uudenmaan TE-toimiston havaintoon siitä, ettei ”esitysluonnoksessa ole käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kohtanaan, vaan vain viittauksina kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate. Suhde perustuslakiin luku vaikuttaa keskittyvän tältä osin erityisesti vain kuntien itsehallintoon (PL 121 §), jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden perusoikeuksien

toteutumisen. Esitysluonnoksen taulukkomuodossa esitetystä riskiarviossa (s. 134) ei ole mainittu työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä lainkaan.”

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon ja lisäksi lausuu seuraavaa:

Kohdassa 4.2.3.5 Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan kappaleen loppu jää kesken. Pohjoiskalotin koulutussäätiö järjestää työvoimakoulutusta Suomen, Norjan ja Ruotsin yhteisen valtiosopimuksen nojalla maiden pohjoisosissa. Avoimeksi jää, onko tarkoitus jatkossakin hoitaa keskitetysti opiskelijavalinnat sekä ohjaus eli sopiminen esim. yhteispohjoismaisesta koulutuspaikkajaosta valtiosopimuksen puitteissa.

Katsomme, että toimivinta on, että lähin työvoimaviranomainen keskitetysti hoitaisi oppilasvalinnat, mahdolliset opintojen keskeyttämiseen liittyvät menettelyt ja muut vastaavat viranomaisoimet suhteessa oppilaitokseen. Yhden toimijan periaatetta tulisi olla sovellettavissa myös muiden oppilaitosten osalta, silloin kun opiskelijoita hakeutuu eri työllisyysalueilta.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti

23.6.2022

4.2.2.1 Työvoimapaalveluiden taloushallinto- ja maksatustehtävät, joita KEHA-keskus nykyään hoitaa, siirtyisivät joko vastuukunnan hoidettaviksi tai mikäli perustetaan kuntayhtymä, tulisi organisoida kuntayhtymän taloushallinto- ja maksatustehtävä. Esityksessä arvioidaan aivan oikein, että kyseisten tehtävien sulauttaminen osaksi kuntien valmiita palveluhankinta- ja taloushallintotoimintoja ei välttämättä johda haluttuihin tehokkuus- ja säästötavoitteisiin. Pikemminkin päinvastoin; varsinkin pienessä kunnassa uusien taloushallintotehtävien osoittaminen on haastavaa ilman taloushallinnon henkilöstöresurssin kasvattamista.

4.2.2.2 Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajenemisella on kunnan talouteen mittavia vaikutuksia. Esityksessä todetaan rahoitusvastuun kustannusvaikutusten kasvavan vuoden 2019 tason 11 prosentista 20 prosenttiin (s. 136). Perusteluina rahoitusvastuun laajentamiselle on esitetty mallin ohjausvaikutusta. Tämän mukaan kunta hyötyy taloudellisesti palveluiden rahoittamisesta sitä enemmän mitä useampi työtön työllistyy palveluiden ansiosta. Kuitenkaan palveluiden aikana (esim. työkokeilu) kunta ei hyödy taloudellisesti, koska työttömyysetuuden rahoitusvastuu säilyy. Kunta hyötyy taloudellisesti vasta työnhakijan siirtyessä työttömyysetuuden saajasta palkansaajaksi pitkäestoisesti ja pysyväisluonteisesti, mikä on tavoiteltavaa, mutta tiettyjen toimialojen ja tiettyjen työnhakijoiden kohdalla täysin epärealistista. Rahoitusvastuun laajentuminen ylipäänsä kasvattaa kuntatalouteen kohdistuvaa painetta, sillä se toteutuu pian hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, joka puolestaan leikkaa merkittävästi kunnan kokonaisuutta. Yleiskatteellisen valtiosuuden tasoa ei työttömyysturvan rahoitusvastuussa tarkasteta, vaan se määräytyy vuoden 2022 tason perusteella. Mikäli työttömyysturvamenoina tapahtuu merkittävää kasvua, valtiosuus ei kompensoi lisääntyviä työttömyysturvakustannuksia millään tavoin. Esityksessä tulisi huomioida työttömyysturvamenojen äkilliset muutostilanteet. Lain tulisi mahdollistaa joko valtiosuuden tarkastaminen kun työttömyysturvamenot muuttuvat tietyn prosenttiluvun verran vuositason tai tukimekanismi, mikäli kriisitilanteessa kunnan työttömyysturvamenot lisääntyvät merkittävästi.

Esityksessä ei ole arvioitu riittävästi riskejä kuntataloudelle suhdannemuutostilanteessa, jossa esimerkiksi merkittävä työllistäjä lopettaa toimintansa kunnassa. Tällainen tilanne lisää työttömyyttä ja kasvattaa työvoimapalveluiden tarvetta (mm. muutosturva- ja työnvälityspalvelut). Jos siis työvoimapalveluiden rahoituksesta vain 30% tulee laskennallisesti työttömyyden perusteella. Tilanne voi aiheuttaa äkillisen lisärahoitustarpeen, joka esityksen perusteella voi aiheuttaa tarpeen kunnallisverotuksen korottamiselle (s. 154). Tämä heikentää kunnan vetovoimatekijöitä ja siten kykyä vastata työvoimapalveluiden kysyntään tulevaisuudessa. Lakiin tulisi muodostaa tukimekanismi, joka voidaan ottaa käyttöön äkillisissä ja kriittisissä suhdannemuutostilanteissa. Parempi ja selkeämpi vaihtoehto on lähtökohtaisesti määritellä työttömyyden perusteella maksettava valtionosuus 30 prosentista 50 %:iin.

Raision kaupunki, kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022 § 236

Riskienhallinnan näkökulmasta erityistä huomiota on kiinnitettävä tietojärjestelmiin. Työllisyyden hoidon tehokkaan toteutumisen kannalta on olennaista, että asiakkaan palveluprosessiin vaikuttava tieto on helposti saatavilla tietosuojan liittyvien lakien puitteissa. Kriittisiä kohtia ovat esimerkiksi kokonaisarkkitehtuurin luominen ja tietojärjestelmien käyttöönotto sekä henkilökunnan perehdytys.

Nousiaisten kunta **23.6.2022**

Järjestämismääräykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämismääräyksessä olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämismääräyksen lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa (mm. elinkeinopalvelut sekä sivistys- ja nuorisopalvelut). Järjestämismääräys tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Länsi- ja Sisä-Suomen **23.6.2022**
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.

Työvoimaviranomaisten valvontaa suorittavalle aluehallintovirastolle katsotaan aiheutuvan noin kymmenen henkilötyövuoden lisäresurssin tarve, mistä aiheutuisi kustannuksia noin miljoona euroa vuosittain. Aluehallintovirasto pitää tätä noin kymmenen henkilötyövuoden resurssia lain voimaan tullessa hyvänä, mutta esitettyjen työvoimaviranomaisten määrään sekä valmiuteen järjestää työvoimapalvelut suhteutettuna esitetty valvontaresurssi jää-nee riittämättömäksi. Esityksestä jää myös epäselväksi, miten esitetty henkilöresurssi rahoitetaan. Valvontatehtävä edellyttää aluehallintovirastolle uutta rahoitusta, koska nykyisessä rahoitus-kehityksessä tehtävää ei huomioida

eikä rahoituskehityksessä ole liikkumavaraa. Aluehallintovirasto katsoo, että tehtävälle tulisi perustaa aluehallintovirastoon uusi oma toiminto, jossa olisi osoitettu riittävä resurssi myös toiminnan johtamiselle, suunnittelulle ja viranomaisyhteistyölle.

Aluehallintovirasto esittää, että toimintoon tulee lisätä resurssia jo ennakkollisesti, jotta toiminnon perustaminen ja suunnittelu sekä kokeiluun osallistuvien kuntien valvonta on mahdollista. Lisäksi on käynyt ilmi, että tehtävään sopivia asiantuntijoita ei ole helppo rekrytoida, koska alan asiantuntijoita ei ole. Käytännössä asiantuntijat joutuvat perehtymään työhön pitkälti työssä oppimisen kautta ja toiminnon asiantuntemusta joudutaan kasvattamaan oppimisen kautta. Aluehallintovirastoissa ei ole tällä hetkellä muita työvoimapalveluiden asiantuntijoita kuin mitä on rekrytoitu kuntakokeilujen valvontaan. Aluehallintovirasto esittää, että tähän työvoimapalveluiden valvontatehtävään tulee valmistautua lisäämällä nykyisten kahden henkilötyövuoden lisäksi kaksi henkilötyövuotta kuntakokeilun valvontaan vuosina 2022–2024 siten että resurssi kyseisenä ajanjaksona olisi yhteensä neljä henkilötyövuotta. Nyt tehtävään osoitetulla kahdella henkilötyövuodella toiminto on liian haavoittuva eikä valvontaa pystytä suorittamaan riittävästi.

Valvontatehtävän resurssia tulee kuitenkin tarkastella säännöllisesti myös pidemmällä tähtäyksellä. Koska kyseessä on uusi toiminto ja valvottava kokonaisuus on laaja, ei ole heti mahdollista tietää, kuinka paljon tehtävän hoitaminen tulee todellisuudessa edellyttämään resurssia, jotta kansalaisten perusoikeuksien turvaamisen voidaan katsoa olevan riittävällä tasolla. Tämä riippuu myös valvonnalle asetettavista tulostavoitteista. Valvonnalla tulee olla riittävä resurssi, jotta riskit yhdenvertaisen palvelun epäonnistumisesta eivät vaaranna asiakkaiden perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista. Jos yksittäisen työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluita vaarantuisi tai palveluiden järjestämisessä ei kyettäisi takaamaan riittävää tasoa tai ylipäättänsä lakisääteistä palvelua, olisi sillä vaikutuksia yhdenvertaisuuteen tai perusoikeuksien toteutumiseen, mikä edellyttäisi valvontaviranomaisen toimia. Valvonta tulee toteuttaa vaikuttavasti, jotta kansalaisten oikeusturva toteutuu myös sellaisissa kunnissa, joissa palveluiden järjestämisessä on suurimpia haasteita. Jos tässä laissa tarkoitettut työvoimapalvelut eivät toteudu lainmukaisesti, on vaarana, että asiakkaiden perusoikeudet eivät toteudu ja heidän toimeentulonsa heikentyy. Työttömyysetuus on ensisijainen etuus suhteessa toimeentulotukeen, eikä asiakkaiden tule perusteettomasti päätyä Kansaneläkelaitoksen myöntämän toimeentulotuen piiriin.

**SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja 23.6.2022
työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry**

SAK:n näkemyksen mukaan kuntien TE-palveluiden järjestämiseen liittyvillä leveillä hartioilla on myös taloudellista merkitystä. Suuret kaupungit tai kuntien yhteistoiminta-alueet kykenevät suorittamaan tarvittavat työvoimapalveluihin liittyvät hankinnat pieniä kokonaisuuksia tehokkaammin ja taloudellisemmin. Myös tämä on yksi syy siihen, että kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueiden laajasta työvoimapohjasta ei tule tinkiä.

Esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista (valtiolta) kuntien palvelukseen. Osa työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstä työskentelee jo nykyisellään työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kokeilukuntien työnjohdon alla.

Hallituksen esityksen mukaan siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi ja henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen.

SAK pitää äärimmäisen tärkeänä sitä, että työntekijät siirtyvät kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen voimassa olevat työehtonsa voimassa olevan sopimuskauden loppuun asti. Mikään muu ei henkilöstön näkökulmasta näin merkittävän muutoksen yhteydessä voi tulla kyseeseen. TE-palveluiden uudelleen järjestäminen edellyttää laajoja yhteistoimintaneuvotteluja työ- ja elinkeinotoimistoissa, ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa, koska niiden tehtäviä ja henkilöstöä siirtyy useisiin eri organisaatioihin.

Kuten hallituksen esityksessä mainitaan, mittavan muutoksen toteutus edellyttää vahvaa muutoksen johtamista ja henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Muutos vaikuttaa henkilöstön työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin. SAK:n näkemyksen mukaan siirtoa tulee valmistella erillisellä henkilöstön muutosohjelmalla, joka kattaa koko siirtymävaiheen. Muutosohjelman suunnittelussa ja koko palveluiden siirron onnistuneessa toteutuksessa ensiarvoisen tärkeää on, että työntekijöiden edustajat ovat joka askeleella mukana vaikuttamassa. Ilman muutokseen sitoutunutta ja uusiin työympäristöihin kunnolla perehdytettyjä työntekijöitä koko uudistus on tuomittu epäonnistumaan.

Siirtoa käsittelevässä yt-neuvottelussa on mm. oltava käytettävissä tieto liikkeenluovutuksen ajankohdasta, mihin valtiolta kuntaan tai kuntien yhteistoiminta-alueeseen henkilöstö on siirtymässä sekä luovutuksesta työntekijöille aiheutuvat oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset. Myös valtion sisäisissä siirroissa on tärkeä huomioida henkilöstön tarve tietää, mitä siirtyminen toiseen virastoon käytännössä tarkoittaa.

SAK korostaa, että laki ja oikeuskäytäntö ovat yksiselitteisiä siinä, että samasta ja samanarvoisesta työstä on maksettava samaa palkkaa, mikä määräytyy aina korkeamman palkan mukaan. Tämä on syytä huomioida, mikäli samoja tehtäviä tekevien virkamiesten, työntekijöiden tai kunnan viranhaltijoiden tehtävien palkkausta ollaan yhdistämässä. SAK:n mukaan määräaikainen irtisanomissuoja 2-3 vuotta turvaisi palvelujen hallitun liikkeelle lähden kuntatasolla.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022 22.6.2022

4.2 Pääasialliset vaikutukset:

Kuhmon kaupunki arvioi taloudellisten vaikutusten syntyvän kuntien työvoimapalveluiden henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, sekä tietojärjestelmäratkaisujen että rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Kuhmon kaupungin arvion mukaan esityksen mukainen rahoitus tulisi kuitenkin olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Esimerkiksi tästä voidaan mainita se,

että alueellisesti tarkasteltuna suurin negatiivinen muutosvaikutus tapahtuisi Kainuun hyvinvointialueella. Sen alueella kunnilla käytettävissä olevat varat vähenisivät 59 euroa asukasta kohti. Mikäli valtionosuuslaskennan esitettyjä perusteita ei muuteta,

saatetaan työllisyyspalveluihin kohdentuvia menoja joutua karsimaan kunnissa todella merkittävästi. Tällöin kuntakokeilujen aikana löydetty hyvät toimintamallit ja toimiviksi osoitetut käytänteet olisivat myös vaarassa. Esitetty malli ei myöskään huomioi riittävästi suhdannevaihteluihin liittyvää riskiä.

Mainittu rahoituksen ja järjestämisvastuun epäsuhta siis uhkaa palveluiden laatua ja riittävien resurssien turvaamista työvoima-alueen kaikissa kunnissa. Esityksessä todetaan myös, että kuntien lakisääteisen yhteistoiminnan haasteena on se, että kuntalaisten valitsevat päättäjät pystyisivät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Vastuukuntamallissa yhteistoimintaa varten ei perusteta erillistä oikeushenkilöä, vaan yksi kunta kantaa oikeudellisen vastuun. Kuhmon kaupungin kanta onkin se, että peruspalvelut tulee antaa jokaisen kunnan itsensä järjestettäväksi ja erityistehtävistä voitaisiin sopia yhteistoiminnassa.

Toimittaessa edellä mainitulla tavalla, turvattaisiin laadukkaat, lähipalveluna toteutuvat asiakaspalvelut henkilö- ja työnantaja-asiakkaille. huomionarvoista on kuitenkin se, että toistuvasti pitkäaikaistyöttömien, vaikeasti työllistyvien sekä osatyökykyisten vaihtoehdot työllistyä heikkenisivät huomattavasti, jos kunnilla ei esitetyllä tavalla säilyisikään oikeutta palkkatukeen. Kuntien oikeus palkkatukeen ja palkkatuen hyödyntäminen oppisopimuskoulutusten aikana laajentaa myös ammatillisen koulutautumisen mahdollisuuksia alueilla, joilla ammattioppilaitokset ovat maantieteellisesti kaukana kuntalaisista.

Puolangan kunta, Peltola Harri

23.6.2022

Esityksessä on todettu, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjaukseen ehdotetut muutokset ja niihin perustuva asiakasmäärän kasvu lisäisivät lyhyellä aikavälillä julkisia menoja erityisesti sosiaali- ja terveystalouden osalta. Varhaisempi pääsy monialaisten palvelujen piiriin saattaisi tuoda esiin nykytilanteessa tunnistamatonta hoito- ja kuntoutusvelkaa sellaisten asiakkaiden osalta, jotka eivät nykyisin täytä edellytyksiä monialaiseen palveluun ohjaamiselle. Tämä

on tunnistettu jo kuntakokeilujen aikana ja näin tulee varmasti käymään. Toinen sosiaali- ja terveystalouden tarvetta lisäävä asia työllisyyspalvelujen uudelleen järjestämisen seurauksena on se, että ns. ”kannustava rahoitusmalli” sisältää mm. sen, että kunnan rahoitusosuus työttömyysetuudesta ei katkea, kun asiakas on työllistymistä edistävissä palveluissa, jolloin kuntien tahtotila tällaisten palvelujen kehittämiseen laskee. Jatkossa entistä tehokkaammin ohjataan asiakkaita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin, jotta saadaan tosiasiallisesti työkyvyttömät asiakkaat pois työmarkkinatuella.

Taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapolkujen järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Koska kustannusten kuntakohtainen ennakointi on nykytilan arvioinnin pohjalta todella haasteellista aiheuttaa taloudellisten vaikutusten arvioinnin hankaluus todella paljon epävarmuutta sen suhteen, miten yleiskatteellisella kuntiin kohdennetulla valtionosuudella osataan varmistaa tulevan työllisyysalueen rahoituspohjan riittävyys ja oikeasuhtaisuus kullakin alueella. Vertailukohtia ei ole käytettävissä, pelkästään laskennallista arviota. Esityksessä myös todetaan, että

työvoimapolkujen järjestämiseen osoitettava rahoitus kohdistuu kuntiin esityksessä mainittujen valtionosuuskriteereiden mukaan. Tästä johtuen valtionosuusrahoitus ei kaikkien kuntien osalta vastaa kuntien arvoituja kustannuksia. Esityksessä todetaankin, että alueellisesti tarkasteltuna suurin

negatiivinen nettovaikutus olisi Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 59 euroa asukasta kohden ja edelleen suurin negatiivinen vaikutus kohdistuisi kuntiin, joiden asukasluku on 2000-5000 asukasta, kuten Puolangalla.

Kuntien lakisääteisen yhteistoiminnan haasteena on se, että kuntalaisten valitsevat päättäjät pystyvät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Tämän vuoksi työvoimapalvelujen järjestämistä koskevilla yhteistoimintasopimuksilla tulee olemaan huomattava vaikutus siihen, minkälaiseksi yhteistoiminta uuden tehtävän hoitamisessa tulee muodostumaan. Suurimmat kuntien väliseen yhteistoimintaan liittyvistä haasteista voidaan välttää yhteistoimintasopimusten huolellisella valmistelulla, jossa paikalliset olosuhteet ja käytänteet otetaan huomioon. Jotta yhteistoimintasopimukset kyetään alueilla valmistelemaan kattaviksi ja kokonaisuuden huomioiviksi, tulisi alueiden valmisteluun ohjata resurssia esimerkiksi valmisteluhankkeen muodossa. Tämä olisi myös valtion etu, jotta tämä uudistus saadaan laadukkaasti ja yhtäaikaaisesti vietyä maaliin koko maassa. Tällä hetkellä valmistelussa vallitsee alueilla epätasa-arvoinen tilanne, kun tieto siirtyvien palvelujen osalta on pääasiassa TE-hallinnon edustajilla ja kunnat ovat vastaanottavassa päässä ilman riittävää tietoa siitä, mitä kaikkea järjestämistä tuo tullessaan (mukaan lukien taloudellinen epävarmuus) ja ilman valmisteluun tarvittavia resursseja. -> myös valmisteluun tulee osoittaa lisäresursseja alueille!

Kihniön kunta

23.6.2022

Kihniön kunnan mukaan rahoituslaskelmien tulisi perustua kuntien todellisiin kustannuksiin ja rahoituksen seurantaan, jotta voidaan välttää kunnallisveron korotuspaineet. Soteuudistus aiheuttaa joillekin kunnille veronkorotuspaineita, joten uusi veronkorotus työllistämispalvelu-uudistuksen vuoksi ei ole hyväksyttävää.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Esityksen ja valmisteilla olevan palkkatuki-uudistuksen yhteisvaikutuksena palkkatuettu työ tulee vähenemään olennaisesti sekä kunnissa että kolmannella sektorilla, ja näin ollen työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat kasvamaan. Yritykset eivät tule työllistämään heikossa työmarkkina-asetuksessa olevia mittakaavassa, joka voisi kompensoida tehtäviä rajauksia. Tätä ei ole huomioitu esityksessä, ja vaikutusarviointia tuleekin laajentaa. Into korostaa, että palkkatuetun työn mahdollisuuksia kunnissa ja kolmannella sektorilla sekä niistä avoimille työmarkkinoille poluttavia palveluita tulee lisätä, eikä rajoittaa, kuten nyt ollaan tekemässä. On myös huomattava, että alueellisesti kunnat ovat tässä eri asemassa: suuremmissa kaupungeissa on työllistymismahdollisuuksia avoimilla työmarkkinoilla, mutta pienillä paikkakunnilla ne ovat merkittävästi rajatumia. Jos näillä paikkakunnilla vähennetään kolmannen sektorin ja kuntien mahdollisuuksia palkkatukityöllistämiseen, tulee erityisesti heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työttömyys kasvamaan.

Esityksessä arvioidaan, että esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä noin 7 000–10 000 työllisellä. Into ei pidä tätä todenmukaisena arviona. Esityksessä todetaan, että keskeisimpänä työllisyyttä edistävänä tekijänä olisi kannustava rahoitusmalli. Into katsoo, että mallin tulisi olla kannustavampi järjestämään tarvelähtöisiä palveluita: nyt se on heikentämässä vaikeasti työllistyvien asemaa.

Into on huolissaan rahoituksen riittävyydestä ja puutteellisten resurssien aiheuttamista palveluvajeista. Jo pitkään asiakkaita on ollut TE-toimiston virkailijaa kohden kuormittava määrä.

Työnhakusuunnitelmat eivät ole olleet ajan tasalla ja määräaikaishaastatteluja on ollut runsaasti tekemättä. Kuntakokeilut perivät TE-toimistoilta suuren haastatteluvelan. Lisäksi kokeilut ovat entisestään lisänneet ruuhkaa, jonoja ja katkoksia. Resurssivaje ja palvelupuutteet ovat henkilöstölisäyksistä huolimatta merkittäviä. Uusi asiakaspalvelumalli kasvattaa merkittävästi henkilöstön työtä. Palvelun vahvistaminen on tarkoituksenmukaista, mutta riittääkö yksilöllistä tukea juuri niille työnhakijoille, jotka sitä eniten tarvitsevat?

Into katsoo, että vaikutuksia ja riskejä olisi tullut arvioida laajemmin eri asiakaskohderyhmien, myös vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömien sekä heille suunnattujen palveluiden näkökulmasta. Esityksessä todetaan, että vaikutuksia työnhakijoihin täydennetään lausuntokierroksen aikana – tämä on puute.

Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että asiakkaan olisi jatkossa mahdollista päästä monialaisten palvelujen piiriin nykyistä aiemmin heti, kun monialaisen tuen tarve ilmenee. Tämä on tarkoituksenmukaista. Muutosten arvioidaan kasvattavan asiakasmääriä, nostavan esille hoito- ja kuntoutusvelkaa sekä lisäävän lyhyellä aikavälillä sosiaali- ja terveystyöpalvelujen menoja. Into pitää tärkeänä, että tämä huomioidaan, ja tarpeisiin vastaaviin palveluihin lisätään resursseja. Kuten esityksessä tuodaan esille, pidemmällä aikavälillä palveluihin panostaminen tulee vähentämään julkisia menoja.

Esityksessä todetaan, että kuntien kustannusvastuut kasvavat pääosin seurauksena siitä, että työllistymistä edistävään palveluun osallistuminen ei vapauta kuntaa työttömyysetuuden rahoitusvastuusta. Into ei pidä tätä tarkoituksenmukaisena: myös tarpeisiin vastaavien palveluiden järjestämiseen tulee olla riittävät kannustimet. Olennaisia ovat palvelutarvearvioinnit ja monialaiset työ- ja toimintakyvyn arvioinnit sekä niiden pohjalta tehty oikea-aikainen palveluohjaus. Esityksessä tuodaan esille, että riskinä on, ettei rahoitusmalli kannusta työvoimaviranomaisia järjestämään palveluita niille työnhakijoille, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Tämä on tärkeä huomio. Merkittävä osa nuorista on joutunut pitkäaikaiselle toimeentulotuella. Into korostaa, että on vahvistettava kannusteita järjestää palveluita myös erityisesti kohderyhmälle, joka ei saa työttömyysetuutta.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Uudistuksen tavoitteiden tulee olla mahdollistavia ja niiden tulee tukea kuntia tarjoamaan ja hankkimaan monipuolisesti työkykyä ja työllistymistä edistäviä palveluita, huomioiden kaikkein vaikeimmin työllistyvien erityiset tarpeet. Kuntien tukeminen tässä tehtävässä tulee näkyä selkeästi myös ns. sakkomaksujen määräytymisperusteissa sekä hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistoiminnan järjestämisen kokonaisuudessa.

Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että vaikuttavuusarvioinnissa ensisijaisesti tarkastellaan työnhakijoihin, toimintamalliin ja toimintaympäristöön liittyviä riskejä, niiden tulee olla uudistuksen arvioinnin keskeisiä asioita. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun eli TYP-toiminnan osalta arvioinnin tulisi painottua tarjottaviin palveluihin ja siihen, vastaavatko ne asiakkaiden tarpeisiin ja tuottavatko ne odotettuja muutoksia asiakkaiden tilanteisiin.

Sininauhaliiton mielestä esitys ei kiinnitä riittävästi huomiota vastuukysymyksiin. Vastuu palvelujen tuottamisesta on järjestämisvastuullisilla ja työllisyyspalveluja tuottavilla toimijoilla. Valtion vastuulla on puolestaan ohjaus ja valvonta. Esityksestä ei kuitenkaan selkeästi käy ilmi, kenelle viimekädessä kuuluu vastuu epäkohtien ja ongelmien ilmetessä. Sininauhaliitto katsoo, että tällä voi olla hyvin merkittävä vaikutus asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry 23.6.2022

Lyhyellä aikavälillä ja uudistuksen voimaantulon jälkeen palveluiden saatavuuden arvioidaan mahdollisesti heikentyvän. Arvio perustuu kokemuksiin maaliskuussa 2021 alkaneiden työllisyyden kuntakokeilujen alkuvaiheiden hankaluuksista. SOSTE korostaa, että samoja virheitä ei tule toistaa. Palveluiden saatavuuden heikentyminen on estettävissä oikea-aikaisella ohjeistuksella ja henkilöstön kouluttamisella jo siirtymäaikana.

Esityksen keskeisenä riskinä nähdään, että etenkin pienten työvoimaviranomaisten alueella erityisryhmät saattavat olla niin pieniä, että heille tarkoituksenmukaisten palveluiden hankkiminen tai erityisosajien rekrytoiminen voi olla haastavaa. Ratkaisuna esitetään, että palvelujen hankintaan liittyvää kustannusriskiä voisi pienentää hyödyntämällä toisen työvoimaviranomaisen tarjoamia palveluita tai hankkimalla palveluita useamman työvoimaviranomaisen kesken. Tämä on hyvä huomio. SOSTE huomauttaa, että tämä edellyttää hankintoihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien palveluiden tuottamisessa järjestöillä on pitkä kokemus. Muistutamme, että liian laajat hankintakokonaisuudet eivät saa heikentää pienten palveluntuottajien mahdollisuuksia osallistua kilpailutuksiin.

Riskinä esityksessä nähdään, että rahoitusmalli ei kannusta työvoimaviranomaisia järjestämään palveluita niille työnhakijoille, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Tämä saattaisi näkyä siinä, että palvelut kohdentuisivat pääosin henkilöihin, joiden työllistymisen edistymisestä seuraisi kuntatalouden näkökulmasta merkittävintä säästöä. Esityksen mukaan riskiä vähentää se, että työvoimaviranomaisia sitoisi lakisääteinen velvoite palvella työnhakija-asiakkaita ja lisäksi heidän tulisi palvella myös niitä, jotka eivät saa työttömyysetuutta. SOSTE katsoo, että uudistus ei saa laittaa työnhakija-asiakkaita eriarvoiseen asemaan keskenään.

Vaikutuksia työttömiin työnhakijoihin täydennetään lausuntokierroksen jälkeen. Erityisesti vaikutukset pitkään työttömänä olleisiin sekä muuten haavoittuvammassa oleviin tulee arvioida tarkemmin. Myös tuleva sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa laajemmin.

**Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot, 23.6.2022
työvoima ja osaaminen -vastuualue**

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

Esityksessä on todettu, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjaukseen ehdotetut muutokset ja niihin perustuva asiakasmäärän kasvu lisäisivät lyhyellä aikavälillä julkisia menoja erityisesti sosiaali- ja terveystalouden osalta. Varhaisempi pääsy monialaisten palvelujen piiriin saattaisi tuoda esiin nykytilanteessa tunnistamatonta hoito- ja kuntoutusvelkaa sellaisten asiakkaiden osalta, jotka eivät nykyisin täytä edellytyksiä monialaiseen palveluun ohjaamiselle. Esityksen mukaan työmarkkinatukeen, työttömyyden keston sekä ikään liittyvistä edellytyksistä palveluun ohjaamiseen luovuttaisiin ja palvelujen piiriin pääsisi heti, kun tuen tarve ilmenee.

Toinen palvelujen tarvetta lisäävä ja kunnan menoihin vaikuttava asia työllisyyspalvelujen uudelleen järjestämisen seurauksena on se, että kunnan rahoitusosuus työttömyysetuudesta ei katkea, kun asiakas on työllistymistä edistävässä palveluissa. Karkkila näkee tässä vaarana sen, että henkilöiden ohjaus työllistymistä edistäviin palveluihin tai pidempikestoisiin koulutuksiin heikentyy. Nämä ovat juuri niitä palveluja, joihin pitkäaikaistyöttömien henkilöiden kohdalla pitäisi panostaa.

Lakiuudistuksen tarkoituksena on tehdä kuntia kannustava työllistämisen malli, kannustaen kuntia työllistämään henkilöitä yksityisille työmarkkinoille. Tässä haluamme korostaa, että pienessä kunnassa toimii paljon yksityisyrityksiä tai pieniä yrityksiä, joiden mahdollisuudet työllistää ovat rajalliset. Lisäksi työpaikat voivat sijaita pitkien etäisyyksien päässä toisessa kunnassa tai puuttuvien julkisten liikenteen päässä. Yritysten mahdollisuudet työllistää ovat riippuvaisia taloudellisista suhdanteista, joihin kunnalla on äärimmäisen rajalliset resurssit vaikuttaa. Tällä on suora vaikutus kuntien verotulokertymään. Esityksen mukaiset uudet työllisyyspalvelut uusien kustannus- ja rahoitusrakenteineen ovat pienille kunnille, kuten Karkkilan kaupungille, selkeä taloudellinen riski.

Kunnille koituu taloudellinen riski myös pitkään työttömänä olevien kohdalla, joilla saattaa olla sellaisia työllistymisen esteitä, jotka vaativat ensisijaisesti sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Todellisuudessa työnhakija ei ole edes työkykyinen terveydellisten tai sosiaalisten syiden vuoksi. Esityksessä tulee huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen. Kuntien rahoitusjärjestelmää tulee muuttaa em. tilanteissa, mikäli kunnat joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden. Karkkila näkee tärkeänä, että tässä kappaleessa mainituissa tapauksissa, joissa on yhtymäpintaa hyvinvointialueiden kanssa, palveluista koituvat kustannukset jaetaan hyvinvointialueiden ja kuntien kesken, koska asiakkaan todellinen palvelutarve sijoittuu muualle kuin työllisyyttä edistäviin palveluihin.

Esityksen mukaan taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapolkujen järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksista. Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Koska kustannusten kuntakohtainen ennakointi on nykytilan arvioinnin pohjalta todella haasteellista aiheuttaa taloudellisten vaikutusten arvioinnin hankaluus todella paljon epävarmuutta sen suhteen, miten yleiskatteellisella kuntiin kohdennetulla valtionosuudella pystytään varmistaa tulevan työllisyysalueen rahoituspohjan riittävyys ja oikeasuhtaisuus kullakin alueella. Esityksessä on monessa kohtaa esitetty taloudellisten vaikutusten arvioinnin ennakoinnin vaikeutta, ja tämän vuoksi Karkkilan pitää erityisen tärkeänä, että tulevia kustannuksia voi tietyn siirtymäajan tarkistaa todellisten kustannusten pohjalta.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Etelä-Savon Yrittäjät

23.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Vaatus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

On varmistettava myös työvoiman liikkuvuus eri työvoima-alueiden kesken. Kaiken kokoisille yrityksille on taattava, että ne saavat tarvittavat palvelut joustavasti ja tehokkaasti, sekä tasalaatuisesti koko maakunnassa. Yrityksen kotipaikkakunta ei saa olla esteenä palvelun saatavuudelle, ja monipaikkaiset yritykset on huomioitava myös työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden kannalta.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet?

Palvelukokonaisuus tulee selvittää tarkemmin. Lakiesityksestä ei Kuntaliiton mukaan käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät kunnille ja mikä on kyseistä tehtävää hoitavan henkilöstön määrä? Mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä? Tämän selkeyttäminen on kuntien palvelutarjonnan suunnittelun kannalta tehtävä siten, että kunnat pystyvät vastaamaan aikataulussa palveluiden tuottamiseen ja selvittämään myös yksityisten tarjoajien mahdollisuudet.

Huomiota on myös kiinnitettävä koko palvelukokonaisuuden selkeyteen, puhelinpalveluista lähtien. Jos puhelinpalvelut ovat valtion hoidossa, niin toimiiko kunta – valtio yhteistyö saumattomasti, kuinka varmistetaan, että palvelut ovat asiakkaille selkeät?

Ensisijaisesti järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla. Työmarkkina- ja sanktiovelvoitteen kautta kunnalla on myös taloudellinen vastuu. Samanaikaisesti suunnitelmallista yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Yrityksien mahdollisuudet palveluntuottajina on otettava huomioon. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa, yhdessä yrittäjien kanssa.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Vaikutukset nähdään erityisesti työnhakijoissa, työvoima- ja yrityspalveluita käyttävissä työnantajissa ja yrityksissä sekä henkilöstössä, joka hoitaa näitä tehtäviä. Vaikutukset nähdään kuntien taloudessa, hallinnossa kuten myös valtion hallinnossa ja taloudessa. Muutoksella on vaikutuksia kuntien hallintoon esimerkiksi tehtävien kasvussa kun valtion vähenee työvoimapalveluiden järjestäjänä.

Kunnissa on osaamista ja näkemystä toteuttaa työllistämistehtäviä. Oikeamittaisen resurssoinnin kompensatio tukee tätä tavoitetta.

Kunnat ovat itsehallinnollisia ja päätöksiä kunnissa tehdään kunnasta vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden toteuttamana. Työllisyyspalvelut toimivat tulevaisuudessa osana päätöksentekoprosessia. Jos tavoitellaan alueen ja elinvoiman kasvua tulee luottamushenkilöiden voida vaikuttaa aluekehitykseen ja kunnan näkökulmasta palveluiden tehokkaaseen järjestämiseen tulee myös yhteistoimintamallissa ottaa huomioon kunnallinen päätöksenteko. Näin mahdollistetaan myös se, että rahoituksesta vastaava taho on mukana päätöksenteossa.

Uudistuksen myötä tuhansia työ- ja elinvoimatoimiston työntekijöitä siirretään valtiolta kuntiin töihin. Uusi tehtäväkokonaisuus edellyttää kahden eri toiminta- ja organisaatiokulttuurin yhteensovittamista verrattaen lyhyessä ajassa. Riskejä liittyy tehtävänkuvien monimuotoisuudesta aina strategisen tason riskeihin. Kunnat eivät vielä tiedä paljonko tosiasialliset kustannukset tulevat olemaan. Tässä haastaa se asia, ettei ole vertailupohjaa mihin verrata.

Kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, jonka voidaan katsoa vähentävän kunnan mahdollisuuksia tarjota työtä vaikeammin työllistettäville henkilöille. Laajan työttömyyden kriteeristöissä tulisi mielestämme ottaa huomioon kunnan itselleen työllistämät henkilöt. Tämä toimisi erityisesti kannustimena palkata esimerkiksi osatyökykyisiä tai pitkäaikaistyöttömiä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

23.6.2022

0157568-2

23.6.2022

Valkeakosken kaupunki edellyttää, että rahoitusmalli ottaa huomioon suhdannevaihtelut ja seuraa väestökehitystä erityisesti työikäisen väestön osalta.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022

23.6.2022

Kustannuksista puuttuvat kokonaan uuden asiakaspalvelumallin tuomat kustannusvaikutukset, jos laskenta perustuu vuoden 2019 toimintamenoihin. Toimintamenoihin ei ole huomioitu uuden asiakaspalvelumallin kustannuksia, eikä myöskään sitä pystytäänkö uudella mallilla palvelemaan asiakkaita nykyresursseilla. Lisäksi mikäli poikkileikkaustilanteeseen ei tulla tekemään tarkistusta jälkikäteen voivat kunnat, jotka aktiivisesti kehittävät elinvoimansa häviämään tässä laskennassa, jos työvoiman määrä alueella kasvaisi suuresti. Esitetyllä rahoitusmallilla on negatiivinen vaikutus kuntien talouteen sekä palvelutarjontaan.

Isojoen kunta

23.6.2022

Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita. Kun järjestämisvastuu on kunnalla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen.

Järjestämismvastuun antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista. Tämä johtaisi myös tilanteeseen, jossa palveluille osoitettu rahoitus ja järjestämismvastuu eriytyisivät. Järjestämismvastuun tulisi olla kunnalla, jolle rahoituskin osoitetaan. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus hankkiutua omaehtoiseen yhteistyöhön palveluiden järjestämiseksi niin halutessaan. Etenkin pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin.

Järjestämismvastuun osalta olisi tärkeää, että linjaus mahdollistaa kunnille joustavuutta muodostuvien alueiden määrittelyssä ja myös yhteistoiminnan sisällön organisoinnissa siten, että käytettävissä olisi kaikki kuntalain 8 luvun tunnistamat yhteistoimintamuodot.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämismvastuu on kunnalla. Tällä hetkellä Isojoelta lähimpään TE-toimistoon on matkaa noin 40 kilometriä ja julkiset kulkuyhteydet ovat vaatimattomat. Uudistus tässä muodossaan uhkaisi käytännössä työllisyydenhoidon palvelun karkaamista kauemmaksi, kun nyt ne pystytty järjestämään kuntien välisenä yhteistyönä pääosin liikkuvina palveluina seudulla. Yhteistyöorganisaation järjestämismvastuu voi lisäksi vaarantaa kuntien yhdenvertaisuutta sekä kunnan itsehallinnollista asemaa.

Järjestämiskriteereistä

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Esitetty vaatimus 20 000 työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista tai uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Edellytetty työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa ja on siten asetettu tarpeettoman korkeaksi. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä tästäkin merkittävästi suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa.

Liian suuret järjestämiskriteerit voivat pahimmillaan johtaa maakunnan kokoisiin yhteistoiminta-alueisiin, mikä ei käytännössä muuttaisi nykytilannetta mihinkään. Uudistuksen tavoitteena oleva kuntien vastuu ja palveluiden saaminen lähelle asiakasta ei todennäköisesti toteutuisi tällaisessa tilanteessa. 20 000 henkilön työvoimapohja ei myöskään esimerkiksi omalla alueellamme vastaa mitenkään luonnollista työssäkäyntialuetta, vaan tällaisella kriteerillä se muodostuisi aivan liian suureksi.

Esimerkiksi vahva Etelä-Pohjanmaan eteläinen yhteistyöalue jäisi kooltaan asetettua 20 000 työvoimapohjaa pienemmiksi, mikä vaikeuttaa oleellisesti toimivien yhteistyörakenteiden syntymistä. Siksi tarvitaankin joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään koko kriteerin alentamista tai poistamista. Vähintään työvoimapohjan kriteeri tulisi laskea 10 000 henkilöön.

Valtioneuvosto voisi esityksen mukaan antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai

työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä. Käytännössä jo tuo 17 000 työllisen alue vaatisi alueellamme useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä.

Uudistuksen tulee mahdollistaa aiemmin muodostettujen ja hyväksi todettujen yhteistyökumppanuuksien jatkaminen. Kuntakokeilun tulokset olleet hyviä, kun kunnan ja alueen haasteet tunnetaan hyvin ja niihin pystytään puuttumaan

Annetun ehdotuksen perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämisvastuu olisi näin ollen vain 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Käsityksemme mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Toistamme näkemyksemme, että tehtäviä ei mielestämme olla tosiasiallisesti siirtämässä kunnille, vaan suurimmassa osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä ei ole toivottava lopputulos.

Palveluiden rahoitus

Pidämme tärkeänä sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvaminen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla. Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan, ainakin joillekin kunnille, työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin. Esimerkiksi soteuudistuksen ja kiinteistöverouudistuksen vaikutukset on huomioitava kokonaisuutena.

Muita huomioitamme

Hyvinvointialue-kunta -yhdysspinnat tulee tunnistaa ja huomioida. Tämä on tärkeää erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan

palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä $\frac{3}{4}$ ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta sen hyödyntämisen pelätään vaikeutuvan uudistuksen seurauksena, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla.

Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.

Isojoen kunta huomauttaa, että lakiesitys uhkaa sulkea pienet kunnat työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. On selvää, että järjestelmien ylläpito on keskitettävä, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan. Mikäli järjestämisvastuu ei ole kunnalla, kunnalla ei myöskään ole pääsyä työttömyyteen liittyvään dataan.

Ehdotetun mallin heikkoutena pidämme myös varsin massiivista valtion ohjausmekanismia. On selvää, että valtion täytyy olla kiinnostunut tuloksista. Sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvat alueet kykenevät kuitenkin kyllä raportoimaan tuloksista, eikä valtion tarvitse neuvotella erikseen jokaisen kunnan kanssa.

Lausuntomme yhteenveto

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely muodostavat kokonaisuuden, joka on ongelmallinen perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kanssa. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Ehdotusluonnoksen pohjalta näkemyksemme on, että uudistus johtaisi tilanteeseen, jossa työvoimapaalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Merkittävien heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Isojoen kunnan kanta on, että järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämismvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämismvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämismvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa (mm. elinkeinopalvelut sekä sivistys- ja nuorisopalvelut). Järjestämismvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Palkeet

23.6.2022

Esitysluonnoksen arvio vaikutuksista Palkeiden henkilöstömäärään on Palkeiden näkemyksen mukainen.

Palkeet suunnittelee toteuttavansa henkilöstövähennyksen ilman irtisanomisia sisäisin tehtäväjärjestelyin sekä luonnollista poistumaa ja vaihtuvuutta hyödyntäen. Muutoksella voi olla lyhyellä aikavälillä vähäisiä vaikutuksia myös tuottavuuslukuihin.

Nurmeksen kaupunki

23.6.2022

Tietojen vaihto/ tietosuojat/ tietojärjestelmien käyttö oikeudet, kaikilla tulisi olla oikeudet niihin, eikä vain osalla työvoimapalvelujen työntekijöistä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Kunnan rahoitusvastuu pitäisi katketa työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, nyt lakiesityksen mukaan näin ei tapahtuisi.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

23.6.2022

Lakiesityksen keskeiset tavoitteet eli alueiden elinvoiman vahvistaminen, työllisyysasteen nostaminen ja nykyistä tehokkaampi työllistyminen avoimille työmarkkinoille ovat sinällään tärkeitä tavoitteita ja näillä toimilla toivottavasti pystytään ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä.

Lakiuudistus sisältää kuitenkin myös kohtia, jotka heikentävät niiden työttömien henkilöiden tilannetta, joilla ei ole edellytyksiä sijoittua avoimille työmarkkinoille (mm. kuntouttavaan työtoimintaan ja palkkatukeen liittyvät muutosehdotukset). Lakiesityksessä tulisi vahvemmin ottaa kantaa myös vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteeseen ja määritellä selkeämmin palvelut, joita ko. asiakasryhmälle pitää pystyä turvaamaan.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta,

23.6.2022

Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien työllisyydenhoidon henkilöstöön ja tehtäviin, hallintoon ja talouteen. Kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapolkujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti. Yli 4000 henkilötyövuotta siirtyisi kuntiin. Uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen palvelutehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Työllisyysvaikutusten riskiä voisi pitää pienenä, koska uudistuksen työllisyysvaikutukset on alimitoitettu. Samoin palveluprosessien pirstaloitumista voidaan pitää pienehkönä riskinä, koska uudistus rakentaa mallia yhtenäisempään suuntaan. Valtakunnallisten tavoitteiden tulisi siirtymävuosina olla sellaisia, joissa huomioidaan ajankohdan tuomat palvelujen rakentamiseen menevät resurssit työvoimaviranomaisilta. Muutostyövoimat voivat olla merkittävä riski. Myös päätöksenteon vakiintumiseen menee aikaa samoin kuin monialaisen tuen käytännön määrittelyyn, testaamiseen ja muutoksien käyttöönottoon. Nämä seikat tulisi tunnistaa ohjauksessa ja tavoiteasetannassa.

Taloudelliset kustannusvaikutukset kuntien talouteen syntyisivät työvoimapolkujen järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Esityksen vaikutukset kuntatalouteen, myös tulojen osalta, ovat merkittäviä ja uusi tilanne eroaisi nykytilasta huomattavasti. Rahoitusvastuun osalta huomioidut seikat osoittavat vasta käyttöönoton jälkeen todelliset piirteensä.

Laskennallisesti Hämeen Te-toimistosta ja osin KEHA:sta siirtyisi yhteensä noin 10 009 000 € kuntiin ja 10 001-20 000 asukkaan kaupungille tulisi keskimäärin noin 83 € per asukas siirtyviä kustannuksia. Lisäksi tulee muutosvaikutus kotoutumisen edistämisen laista ja vastuusta. Aikuisten ja nuorten monialaisen tuen malliin on jo olemassa kustannuksia. Nettomuutokset vaihtelevat kuntakohtaisesti +47 eurosta -143 euroon asukasta kohden. Rahoituksen ja kustannusten välinen ero valtion arvioimana ko. kokoisilla kunnilla olisi +0€. Työttömyysetuusvastuiden osalta rahoitusvastuun laajenemisen kuntakohtaiset nettovaikutukset vaihtelevat asukaskohtaisesti +95 ja -72 euron välillä. Noin sadalla kunnalla nettovaikutus olisi negatiivinen. Tarkennetun laskelman mukaan Forssaan siirtyisi kustannuksia 113 € / as. ja VOS olisi 93 € / as. Työttömyysturvan kustannuksia tulisi 114 € / as. ja kuntakompensaatio olisi 58 € / as.

Keskeistä olisi rakentaa malli kunnissa alusta saakka niin, että yritys- tai työnantajavaikutukset olisivat mahdollisimman hyvät työvoimatarjonnan kautta. Myös palvelujen selkeyttä ja prosessien sujuvuutta tulisi käytännössä pystyä parantamaan sääntelyn estämättä. Työvoimaviranomaiset voisivat sovittaa yhteen työnhakija-asiakkaiden palveluprosesseja kuntien muiden toimintojen, kuten elinvoima- ja osaamispolkujen kanssa, mitä ei tulisi säädännöllisesti vaikeuttaa. Työvoimapolkujen järjestämisvastuun siirtymisellä olisi vaikutuksia myös kuntien hankintatoimeen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä hyvissä ajoin riittävään hankintaosaamisen kouluttamiseen, kunnan muun hankintatoimen osaamisen hyödyntämiseen sekä palveluiden keskeisten sisältöjen ja keskeisten tavoitteiden tuntemukseen. Työvoimaviranomaiset voisivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne palveluntuottajilta. Esityksen mukainen valtiolta kunnille siirtyvä hankintaresurssi ei todennäköisesti vastaisi riittävän hyvin pienten aluekohtaisten hankintojen tekemiseen ja samanaikaiseen työvoimaviranomaisten yhteistyöverkoston laadukkaaseen muodostamiseen, jolloin tulisi muodostaa riittävän suuria työllisyysalueita ja lisätä yhteistyötä.

Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevia yhdistää keskimääräistä suurempi tarve usealle palvelulle ja myönteisiä vaikutuksia syntyisi mahdollisuudesta ohjata muihin kunnan palveluihin tai tarjota niitä entistä laajemmin työvoimapalvelujen lisäksi. Esitys voisi kasvattaa työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasmääriä, koska monialaisen tuen yhteistoimintamallin potentiaalinen kohderyhmä laajenisi kattamaan asiakkaita, joiden osalta edellytykset monialaiseen yhteispalveluun ohjaamiselle eivät nykyisin täyty. Tämä edellyttäisi käytännössä lisäpanostuksia nykyiseen nähden HVA:lta asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaamiseksi.

Työvoimapalvelujen järjestämistä vastaavien siirtyminen kunnille merkitsisi sitä, että työvoimapalvelut, kunnan koulutuspalvelut ja elinkeinopalvelut sekä hyvinvointityö olisivat saman järjestäjän vastuulla, mikä mahdollistaisi palvelujen yhteensovittamisen siten, että ne edistäisivät tehokkaasti alueen työllisyyttä. Työvoimapalvelujen siirtäminen kunnille voi laajentaa työvoimapalvelujen palveluverkostoa. Kuntayhtymätasolla toisi uuden rajapinnan kuntien peruspalveluihin nähden.

Pohjois-Karjalan ELY

23.6.2022

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Hallituksen esityksessä ei ole huomioitu riittävästi yritysten kokonaisvaltaista palvelun tarvetta ja liiketoiminnan laajaa kehittämiskokonaisuutta. Yhtenä yritysten liiketoimintaan vaikuttavana tekijänä ja voimavarana on osaava työvoima. Yritysten liiketoiminta on kuitenkin laaja kokonaisuus, johon kytkeytyy edellä mainittujen lisäksi keskeisesti liiketoiminnan ja yrityksen kehittämistoimenpiteet. ELY-keskukset toimivat alueilla keskeisinä yritysten kehittämisen tukemisesta vastaavina viranomaisina myöntäen yritysten kehittämiseen liittyviä avustuksia ja palveluja. Yrityssasiakkaiden kokonaisvaltainen palvelu heikkenee TE-palvelut 2024 -uudistuksessa, koska mahdollisuudet nykyisen kaltaiseen yritysten kokonaisvaltaisen palvelutarpeen hahmottamiseen heikkenevät ja kokonaispalvelun tarjoaminen yrityksille monimutkaistuu. TE-toimistojen toiminnan lakatessa mahdollisuudet tiedon vaihtoon TE-toimistojen ja ELY-keskusten kanssa häviävät. Kuntien ja valtion toimijoiden välillä tiedonvaihto ei ole mahdollista ja samalla yritysasiakkaiden kokonaispalvelutarpeen analysointi ja tiedonvaihto asian suhteen on puutteellista ja vaikeampaa. Tästä syystä yrityksiin liittyvät henkilöstön ja osaamisen kehittämissasiat tulisi keskittää ELY-keskuksiin, joissa on jo olemassa osaamista sekä valmiit toimintamallit eri valtion toimijoiden väliseen tiedonvaihtoon sekä hyvät alueelliset yhteistyömallit kuntien kanssa. Muutoksessa tulisi huomioida keskeisesti asiakaspalvelunäkökulma ja olemassa olevat hyvät käytännöt.

Lapin liitto, Knutars Heli

23.6.2022

Uudistuksen muutuskustannusten arviointi on vielä hyvin epä määrällisellä tasolla, lisäksi monialaisen työllistymistä edistävän tuen yhteistoimintamallin kriteeristön muuttaminen siten, että palveluun ohjaamisen edellytykset muuttuisivat saattavat lakiluonnoksen vaikutusarviointiin mukaan kasvattaa asiakasmääriä ja sitä kautta kustannuksia, mutta minkä verran, on vielä epäselvää.

Uudistuksen vaikutukset kuntien talouteen perustuvat laskennallisiin arvioihin ja siitä johtuen kustannusten jakautuminen kunnittain on vain suuntaa antava. Kunnille tulisi uudistuksen myötä rahoitusvastuuta nykyistä laajemmasta työttömien joukosta ja rahoitusvastuu alkaisi huomattavasti nykyistä aikaisemmin.

Uudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen arvioitaessa tulisi myös sote-uudistuksen vaikutus huomioida. Sote- ja TE2024 uudistukset toteutuvat peräkkäisinä vuosina ja molemmat vaikuttavat kuntien talouteen merkittävästi, vaikutusarvioinnissa tulisi tarkastella näiden uudistusten yhteisvaikutuksia kuntatalouteen. Lisäksi kuntien valtionosuuspohjaan tehtävien kustannukset tulisi määrittellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Myös uudistuksen siirtymäajan tulisi olla pidempi huomioiden kuntakenttään kohdentuvat muutokset kokonaisuutena.

Isoihin tehtäväsiirtoihin liittyy myös aina muutoskustannuksia (esim. tietojärjestelmiin liittyvät muutoskustannukset, rajapintaratkaisut), joiden suuruutta on lähes mahdotonta tässä vaiheessa arvioida ja selvitystyö tähän liittyen on lakiluonnoksen mukaan jo käynnistetty. Tärkeää on, että myös nämä kulut huomioidaan kunnille korvattaviin kuluihin täysimääräisinä.

Vastuu palveluiden järjestämisestä ja etuuskien rahoitusvastuun kasvattaminen lisäävät kunnan kannusteita työllisyyden tehokkaaseen hoitoon, toisaalta talouden suhdannevaihtelut, jotka eivät riipu kuntien omista toimista, vaikuttavat kunnan talouteen entistä merkittävämmiin. Vaikutukset kuntien talouteen voivat olla merkittäviä, jos työllisyyden hoidon menot ja työttömyyssetuuskien kustannukset kasvavat samalla, kun kunnan verotulot heikkenevät. Palveluiden järjestämisvastuun siirtoon ja rahoitusjärjestelmissä toteutettaviin muutoksiin liittyy väistämättä epävarmuutta. Uudistusten yhteydessä tuleekin seurata tarkoin muutoksen vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäisten kuntien tilanteeseen sekä tarvittaessa ryhtyä korjaustoimiin.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi kunnan hallintoon. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Kuntien valtuutetut tulee kouluttaa työvoimapalveluiden strategisen kokonaisuuden hallintaa. Tämä tulisi huomioida esitysluonnoksessa, sillä tehtävien lisääntyminen kunnissa aiheuttaa usein myös merkittäviä välillisiä kustannuksia, kuten koulutuskustannuksia.

Ongelmaksi esityksessä nostetaan se, että kuntalaisten valitsevat päättäjät pystyisivät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Lapissa on hyvin eri kokoisia kuntia ja Lapin liitto näkeekin vaarana, että pienten kuntien tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet kapenisivat liiaksi, sillä ne eivät saisi tarpeeksi valtuutettuja suurten yhteistoiminta-alueiden tai kuntayhtymien valtuustoihin. Lapissa on paljon toimivia kuntayhtymiä, mutta ne perustuvat kunnan aitoon haluun tehdä yhteistyötä ja mahdollisuuteen valita yhteistyökuntansa itse.

Työvoimaviranomaiset voisivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne palveluntuottajilta. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisellä olisi vaikutuksia myös kuntien hankintatoimeen. Olisi mahdollista, että työvoimapalveluja hankittaisiin nykyistä pienempinä kokonaisuuksina, jotka vastaisivat yksittäisten kuntien tai kuntayhtymien tarpeisiin.

Esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, miten pienten kuntien oletetaan pystyvän toteuttamaan työvoimapalveluiden liittyvät hankinnat. Hankintojen kilpailuttaminen pieninä kokonaisuuksina vaatii enemmän työntekijäresurssia, jotka ovat jo nyt riittämättömät monissa Lapin kunnissa. Lisäksi ongelmaksi nousee hankintaosaamista omaavien työntekijöiden saaminen myös pohjoiseen Suomeen. Siirtymävaiheessa valtion tulisi turvata kunnille riittävät resurssit ja osaaminen sekä koulutus hankintojen kilpailuttamiseen, sillä esitys asettaa pienet kunnat epäedulliseen asemaan suurempiin kuntiin ja kaupunkeihin nähden. Lapin liitossa riskinä mallissa nähdään myös paikallisen palveluntuotannon kustannukset, jotka voivat olla muita alueita huomattavasti paljon suurempi kilpailun ollessa vähäisempää.

Esityksessä ei nostettu esiin lainkaan vaikutuksia kuntien nykyiseen henkilöstöön ja tuleviin rekrytointeihin. Kuntien henkilöstön tehtäväkuvat ovat laajoja ja viime vuonna lakisääteisiä tehtäviä ollut tullut poikkeuksetta lisää kaikille toimialoille. TE2024-uudistus työllistää erityisesti hankintahenkilöstöä, jonka riittämättömyys voi tuoda kunnille lisäkustannuksia uusien rekrytointien muodossa. Lisäksi nykyinen työvoimapalveluiden henkilöstö ei riitä kattamaan uudistuksessa esitettyä henkilöstön tarvetta, minkä vuoksi tulevaisuudessa rekrytoinnit ovat pakollisia. Suomi kilpailee jo nyt mm. sote-alan ammattilaisista ja tulevaisuudessa sama tilanne voi olla työvoimapalveluiden ammattilaisten keskuudessa. Esityksessä ei otetta lainkaan kantaa siihen, miten voidaan turvata riittävät ja ammattitaitoiset resurssit myös pienempiin kuntiin ja haja-asutusalueille.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstösiirrot voivat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen. Pitkien välimatkojen Lapissa työssäkäyntialueet ovat luonnollisesti laajempia kuin kaupunkimaisilla alueilla, eikä henkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksen kautta näille paikkakunnille välttämättä ole mahdollista. Lisäksi esityksessä ei ole otettu lainkaan kantaa nykyisen työvoimapalveluiden henkilöstön riittämättömyyteen uudistuksessa. Miten turvataan koko maahan ammattitaitoista työvoimaa ja miten henkilöstöä saadaan siirtymään ja sitoutumaan haja-asutusalueille?

Huolenaiheena on, että työvoimapalvelujen nykyiset työntekijät keskittyvät kaupunkimaisille alueille ja osa Lapista jää ilman osaavaa työvoimaa. Lisäksi on huomioitava rekrytoinneista kunnille tulevat kustannukset, kun nykyinen henkilöstö ei riitä kattamaan työntekijätarvetta uudistuksessa.

4.2.4.2. Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja syrjimiseen

Vaikutukset kielellisen oikeuksien toteutumiseen

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämisellä valtiolta kunnille voi olla vaikutuksia henkilöiden oikeuteen käyttää omaa kieltään asioidessaan työvoimapalveluissa, koska valtion ja kuntien viranomaisten kielellinen asema on erilainen. Työvoimaviranomaiseen sovellettaisiin kielilakia. Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan kielilaista poiketen, että henkilöasiakkaalla olisi oikeus käyttää työvoimaviranomaisessa omaa kieltään, suomea tai ruotsia, siitä riippumatta, onko työvoimaviranomainen yksi- vai kaksikielinen. Lisäksi henkilöasiakkaalla olisi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi oikeus asioida myös muun kuin kotikuntansa mukaan määräytyvässä työvoimaviranomaisessa.

Esityksessä ei huomioida lainkaan saamen kielilakia, joka takaa saamelaisten kotiseutualueella saamelaisille oikeuden aina viranomaisessa asioidessaan käyttää oman valintansa mukaan joko suomen tai saamen kieltä. Vaikka saamenkielinen henkilö osaisi suomea, on viranomaisen silti tarjottava palvelua saamen kielellä henkilön niin halutessa. Lapin liitto nostaakin esiin huolensa siitä, kuinka suurilla esityksen mukaisilla yhteistoiminta-alueilla voidaan turvata saamenkielisen asiakkaan oikeus asioida työvoimapalveluissa omalla kielellään. Lisäksi huomioitavaa on, että nykyisen henkilöstön siirtyessä liikkeenluovutuksen kautta yhteistoiminta-alueille tulisi huolehtia siitä, että jokaisella alueella on riittävästi saamenkielistä henkilöstöä, jotta saamen kielilakia voidaan noudattaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

**Mikkelin kaupunki, Mikkelin
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269**

22.6.2022

Esityksessä on tuotu esille riskikokonaisuuksia, joita uudistus pitää sisällään. On myös huomioitu, että osa riskianalyyseistä perustuu laskelmiin ja että konkreettista vertailupohjaa ei ole käytettävissä. Onkin oletettavaa, ettei tämän kokoluokan uudistuksessa pystytä ottamaan kaikkia mahdollisia kerrannaisvaikutuksia huomioon. Uudistuksessa herättää huolta se, että pystytäänkö mahdollisten riskien toteutuessa ja niiden kumulatiivisten vaikutusten seurauksien keskellä pitämään kiinni työmarkkinoiden toimivuuden kannalta keskeisistä ydinprosesseista.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Talous:

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuu kunnille merkittävää hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Näitä muutuskustannuksia ei ole huomioitu ja tämä saattaa pahimmillaan vaarantaa muutosprosessin käynnistymisen. Iso hallinnollinen muutos ja siitä johtuvat kustannukset tulisi kompensoida kunnille. Etelä-Karjalassa muutostyö on käynnistetty kuntien omalla kustannuksella, mutta kuntien mahdollisuus resursoida henkilöstöä muutoksen vaatimiin tehtäviin on rajallinen. Onnistunut muutos edellyttää myös nykyisen TE-palvelujen johdon ja henkilöstön sitoutumista ja työajan resurssointia muutoksen läpivientiin. Myös tämä tulee huomioida tulevissa valtion talousarvioissa.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Pääasialliset vaikutukset

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluita käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen. HE-luonnoksen

mukaan kuntien tehtävät kasvaisivat huomattavasti, samalla kun valtion tehtävät vähenisivät vastaavasti.

HE-luonnoksen mukaan uudistusta koskevaa vaikutusten arviointia hankaloittaa se, että työvoimapalveluiden palvelurakenteen hajauttamisesta ei ole ollut toistaiseksi mahdollista tuottaa vertailuasetelmia. Se on valitettavaa.

Virkamiesvalmistelussa on uudistuksen merkittävimpien riskien katsottu liittyvän työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Riskien tekeminen jo hyvissä ajoin näkyväksi edesauttaa kuntanäkökulmasta uudistuksen hallittua toimeenpanoa.

HE-luonnoksessa puhutaan myös ”käynnistymiskitkasta” ja siitä, että uudistuksen vaikutukset voivat olla lyhyellä aikavälillä julkista taloutta heikentäviä. Vantaan kaupungin mukaan on ensiarvoisen tärkeää, että valtio tuottaa täsmällistä tietoa kunnille mm. siirtyvistä tehtävistä (poistuvien tehtävien määrittely yms.) ja muutenkin osaltaan mahdollistaa järjestämisvastuun sujuvan siirtämisen kunnille. On myös syytä hyödyntää niitä kokemuksia (onnistumiset/epäonnistumiset), joita on saatu työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen käynnistämisen yhteydessä.

Vaikutukset kuntien talouteen. Toimintamenojen osalta HE-luonnoksessa todetaan, että kustannusten muodostamiseen liittyy varauksia ja oletuksia. Esimerkiksi työajanseurannassa käytettävät koodit eivät kaikilta osin vastaa täsmällisesti TE-palvelut 2024-uudistuksen valmistelussa käytettävää luokittelua kunnille siirtyviin ja toisaalta valtiolle jääviin tehtäviin. Joidenkin tehtävien osalta jakosuhdetta on jouduttu arvioimaan. Tästä syystä tiettyjen toimintojen osalta kustannusten jakauman tarkennettua, kunnille siirtyvän määrärahan määrä tulee laskelmassa muuttumaan.

HE-luonnoksen mukaan arviointi valtiolta kuntiin siirtyvästä henkilöstöstä perustuu eri toimintokoodien mukaiseen toteutuneeseen työajan käyttöön. Arviointiin liittyy kuitenkin epävarmuutta, mikä aiheutuu palveluiden erilaisesta luokittelusta nykytilan ja esityksessä työvoimaviranomaiselle osoitettujen tehtävien välillä. Yleinen pandemiatilanne on myös vaikuttanut HE-luonnoksen mukaan resurssien kohdentumisen arvioon. Epätäsmällinen tieto vaikeuttaa kuntien valmistautumista uudistukseen, joten seikkaan on syytä kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota. Vantaan kaupungin mukaan täsmälliselle tiedolle on uudistuksen jokaisessa vaiheessa tarvetta ja sitä myös odotetaan valtiolta. TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€.

Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

HE-luonnoksen mukaan tunnistettuna riskinä palveluiden hajauttamisessa on mm. hankintaosaamisen riittämättömyys kaikille työvoimaviranomaisille. Se on huolestuttavaa.

Työnhakijoille tarjottavien palveluiden osalta HE-luonnoksessa esitetään mielenkiintoinen ajatus siitä, että kannustavalla rahoitusmallilla saattaisi olla vaikutuksia palveluiden kohdentumiseen eri työnhakija-asiakkaille. Riskiksi nostetaan se, että esitetty rahoitusmalli ei kannustaisi työvoimaviranomaisia välttämättä järjestämään palveluja niille työnhakijoille, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Kuitenkin kunnan viranhaltijoita sitoo lakisääteinen velvoite palvella työnhakija-asiakkaita ja myös niitä, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Näin ollen em. riski ei liene todellinen. Tietosuojavaikutukset ja tiedonhallinnan muutokset. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen valtiolta kuntiin aiheuttaisi HE-luonnoksen mukaan muutoksia työvoimapalveluiden asiakastietojen käsittelyyn. Esityksen mukaan KEHA-keskus ylläpitäisi ja kehittäisi valtakunnallisia

tietojärjestelmäpalveluja, joihin sisältyisi valtakunnallinen tietovaranto, asiakastietojärjestelmäkokonaisuus ja palvelualusta. Työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa ja työvoimaviranomaiset sekä KEHA-keskus olisivat valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä. KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten väliseen käytännön vastuunjakoon liittyviä potentiaalisia riskejä pyrittäisiin vähentämään siten, että laissa säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjyydestä ja rekisterinpitäjien välisestä vastuunjaosta.

HE-luonnoksessa mainitaan, että toimenpiteitä henkilötietojen käsittelyyn liittyvään korkeaan riskiin puuttumiseksi on selvitetty ja valmisteltu osana TE-palvelut 2024- uudistusta. Työn tukena on ollut ulkopuolinen taho, jonka havaintoja tullaan HE-luonnoksen mukaan hyödyntämään uudistuksen ja tämän esityksen jatkovalmistelussa. Vantaan kaupungin mukaan olisi suotavaa, että kyseinen havaintoaineisto annettaisiin myös kuntien hyödynnettäväksi.

Vantaan kaupungin mukaan yhteisrekisterinpitäjyys vaatii vielä vastuiden ja toimintaohjeiden osalta selkeyttämistä. Lisäksi uudistuksessa on luotava selkeä toiminta- ja vastuumalli sisältäen ainakin palveluiden hallintamalli, tuen ja koulutuksen järjestäminen, käyttöoikeuksien hallinta, ratkaisujen kehittäminen ja kustannusten jako. Lisäksi ratkaisujen käyttöönottoon tulee luoda selkeä malli sekä ohjeistus pitäen sisällään perusratkaisun käyttöönoton, sen integrointimahdollisuudet kuntien omiin järjestelmiin sekä käyttöönoton kustannukset, unohtamatta avoimien rajapintojen huomiointia yhteisissä ratkaisuissa.

Vantaan kaupungin mukaan TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyminen valtiolta kuntiin ja TE-toimistojen lakkaaminen tarkoittaa tiedonhallinnan järjestämisen näkökulmasta merkittävää muutosta. Erilaiset työvoimapalvelujen järjestämistavat edellyttävät, että selkeästi määritellään työvoimapalvelujen osalta tiedonhallintayksikkönä toimiva taho. Ehdotettu järjestämisvastuun muutos edellyttää myös kuntia päivittämään tiedonhallintamallinsa. Tietosuoja- ja tietoturva-vaatimusten korostuminen tulee näkyä myös resursoinnissa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä 20 000 henkilön työssäkäyntialueesta rikkoo luonnolliset ja toimivat käytännöt. Uudistuksesta puuttuu kannustavan rahoituksen elementit. Palkkatuen poistaminen kunnilta tulee lisäämään työttömyyttä ja siten yhteiskunnalle aiheuttavia kokonaiskustannuksia. Palkkatuen poistamisen aiheuttamat kustannukset kunnille on korvattava täysimääräisesti.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Uudistuksella tavoitellaan 7000-10000 työllisyysvaikutusta perusteina palvelujen tuottavuuden, saavutettavuuden ja vaikuttavuuden kasvu. Tavoite vaikuttaa vaatimattomalta uudistuksen laajuus huomioiden. Esityksestä on vaikeaa päätellä, mitkä uudistuksen rakenteelliset muutokset tuovat

mainittuja hyötyjä. Uudistuksen onnistuminen nojaa kokonaisuudessaan vahvasti kuntien oletettuun panostukseen työllisyyden edistämiseksi.

Taloudellisen vaikutusten osalta olisi perusteltua, että uuteen järjestelmään siirtymisessä käytettäisiin pidempää siirtymäaika. Rahoitus voitaisiin alkuun siirtää korvamerkittynä järjestämialueelle, jolloin siirtymästä tulisi strukturoidumpaa ja alueella syntyisi tietynlainen palvelurakenne, jota järjestämialue voisi siirtymävaiheen päättyessä arvioida uudelleen.

Muutoksen onnistumisen, osaamisen säilymisen, henkilöstön aseman ja asiakkaiden siirtymäaika olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta järkevä muutoksen hallintaa tukeva ratkaisu.

Mikäli toimintakenttä muodostuu hajanaiseksi ja liian itseohjautuvaksi asiakkaiden perusoikeudet ja oikeusturva eivät toteudu. Tämä olisi ennalta ehkäistävissä hallitulla, ohjatulla siirtymällä, riittävän suurilla toimijoilla sekä mm. keskitetyllä osaamisen kehittämällä, maksatuksella ja tietojärjestelmillä.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Uudistuksen vaikutukset TE-toimistojen henkilöstöön ovat erittäin merkittäviä. Esityksen mukaan henkilöstö siirtyisi kuntiin liikkeenluovutusperiaatteella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen mukaisesti. Henkilöstön aseman parempi turvaaminen irtisanomissuojalla olisi erityisen perusteltua näin isossa ja merkittävässä muutoksessa. Lisäksi uudistus ilmeisesti on tarkoitus toteuttaa siten, etteivät henkilöstön palkkarahat siirry uusille työvoimaviranomaisille suoraan, vaan yleiskatteellisena rahoituksena kunnille. Irtisanomissuoja turvaisi esitettyä paremmin ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyyden tehtävissä siirtymäaikana ja turvaisi TE-palvelujen toimintakyvyn. Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö on koko uudistuksen onnistumisen perusta. Osaavan henkilöstön pitovoima heikkenee esityksen mukaisen henkilöstöpolitiikan seurauksena huomattavasti. Riskinä on, että osaavaa henkilöstöä siirtyy töihin muualle ennen muutosta.

Satakunnan TE-toimisto esittää huolensa siitä, ettei esityksessä ole tarkemmin huomioitu sitä, miten varmistetaan työvoimaviranomaisten osaaminen keskeisten lakien toimeenpanon osalta. Jo nykytilanteessa soveltamiskäytännöt ovat vaihdelleet huomattavasti eri TE-toimistojen välillä. Nykyisen kaltainen ohjaus, jossa työministeriö ensin valmistelee oman soveltamisohjeensa ja tämän jälkeen keskitetty oikeudellinen tuki tekee tämän perusteella menettelytapaohjeet, ei ole ollut toimiva menettely ainakaan toukokuun alusta 2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin osalta, vaikka lait oli hyväksytyt jo edellisen vuoden puolella. Vasta lain voimaantulon jälkeen julkaistiin mm. työttömyysturvan soveltamisohje ja menettelytapaohje.

Jos perehdyttäminen ja muu koulutus jää pääosin uusien työvoimaviranomaisten itse toteutettavaksi, se johtaa todennäköisesti kansalaisten eriarvoiseen kohteluun. Satakunnan TE-toimisto esittääkin, että lakiesityksiin lisätään selvät toimintatavat ja vastuut yhtenäisten soveltamiskäytäntöjen varmistamiseksi. Esim. nykyinen TE-toimistojen käytössä oleva TE-Akatemia on osoittautunut toimivaksi konseptiksi ja tämän kaltaisia perehdytysalustoja tarvitaan myös jatkossa. Yhteinen osaamisen kehittämistä ylläpitävä tai koordinoiva taho tarvitaan, muutoin henkilöstön osaaminen eri työllisyysalueilla ei tule olemaan riittävän tasalaatuista.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Uudistuksen työllisyysvaikutuksen ennakoitaan olevan 7 000–10 000 työllistä vuoden 2029 tasolla. On erittäin vaikeaa arvioida muutoksen suuruutta näin pitkällä aikavälillä. Myöskin vaikuttavuuden mittaaminen uudistuksen jälkeen on haastavaa, sillä ei voida tietää tarkalleen, mikä on uudistuksen vaikutus työllisyysmuutokseen, millaisia tuloksia nykyinen palvelujärjestelmä olisi saanut aikaan ja mikä on talouskehityksen sekä muiden uudistusten vaikutus.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistumisen riskeistä

Uudistuksen pääasiallisia vaikutuksia on arvioitu eri palvelutuotteiden näkökulmasta, mutta uudistuksen laajuus ja kokonaisvaltaisuus huomioiden riskianalyysi on kuitattu parilla sivulla. Riskianalyysi ei myöskään sisällä massiivisia henkilöstösiirtoja valtiolta kuntiin tai kuntien taloudellisia riskejä. Nämä kuitataan toteamalla, että ”keskeisiä tunnistettuja riskitekijöitä on hyödynnetty vaikutuksen arvioinnin tukena ja niiden perusteella on esitetty erityistä huomiota tai seurantaa vaativia toimeenpanon osia.” Teemoittain relevantteja riskejä on toki hahmoteltu mm. kuvassa s. 134, mutta niitä ei avata lainkaan. Kuntien riskianalyysi tulisi toteuttaa huolellisesti yhdessä kuntien kanssa ja myös kommunikoidaan asianosaisten kanssa riittävän perusteellisesti ennen lain toimeenpanoa, jotta mahdolliset riskit voidaan ennakoita eri tasoilla ja riittävällä pieteetillä.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan (sekä 4.1.1)

TE-palvelujen siirtoa koskevan lainsäädännön tulee mahdollistaa ja tukea erilaisia järjestämiskäytännöitä, jotka soveltuvat Uudenmaan erikokoisten ja erilaisten kuntien tarpeisiin. Uudistus on voitava toteuttaa paikalliset ja alueelliset tarpeet ja lähtökohdat huomioon ottaen joustavasti. Siksi mitään hallinnollista toteutusvaihtoehtoa ei tule valmistelussa eikä lopullisessa hallituksen esityksessä rajata kategorisesti pois, vaan päätösvalta yhteistyön organisatorisesta muodosta tulisi jättää kuntien päätettäväksi. Uudistuksen tulisi mahdollistaa esimerkiksi kuntien välinen sopiminen ja hallinnollisesti kevyemmät vaihtoehdot, joilla myös vastataan paremmin uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Lisäksi Uudenmaan liitto korostaa seikkaa, että järjestämävastuulliselle taholle asetettavat kriteerit takaavat, että työnhakijan palveluiden saatavuus turvataan myös ruotsin kielellä.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Voimaannpano lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeen luovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimuksensa etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Uudenmaan liitto korostaa, että TE-palvelujen siirrossa on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyysneuvonantoa ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa.

Henkilöstön siirtyessä on pidettävä huolta, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet tulee hyödyntää ja henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta.

Kunnille tulee taata kaikki mahdollinen vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöressurssien osalta.

Siirtyvän henkilöstön määrää ei ole myöskään selkeästi hallituksen esityksessä kerrottu, eikä ole myöskään kerrottu, että tuleeko henkilöstön määräänkin joku poikkileikkausajankohta, jonka mukaan siirtyvän henkilöstön määrä määritellään.

Uudenmaan liitto haluaa korostaa ELY-keskusten, TE-toimistojen ja kuntien velvollisuutta yhteistyöhön jo ennen 1.12.2024. Esitämme siten lakiin kirjattavaksi pykälää velvollisuudesta yhteistyöhön, joka astuisi voimaan jo 1.4.2023. Tällä tavalla siirto sujuisi mahdollisimman sujuvasti, sillä erityisesti henkilöstön ja palveluprosessien kannalta on tärkeää keskustella avoimesti mahdollisimman sujuvista työnteontavoista ja myös harmonisoida työtä jo ennen siirtymistä.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Valtion on varmistettava, että kaikki uudistukseen liittyvät tietojärjestelmähankkeet valmistellaan läpinäkyvästi ja tietojärjestelmät ovat kuntien käytössä jo hyvissä ajoin ennen siirtymää. Palvelujen siirto ei voi onnistua ilman, että asiakastieto siirtyy palveluiden järjestäjien ja tuottajien välillä, jotta asiakasdataa voidaan käyttää tietojohtamisen ja palveluohjauksen tarpeisiin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Svenska enheten för bildningsväsendet **22.6.2022**

Svenska enheten ser positivt på att de språkliga rättigheterna enligt språklagen har beaktats i tillståndsgivningen så att Statsrådet kan bevilja undantag till sysselsättningsområden med ett arbetskraftsunderlag på minst 17 000 personer. Överlag är det positivt att en språkkonsekvensbedömning har gjorts och att behovet av svenskspråkig service har lyfts fram.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022** **13.6.2022**

Järjestämismvastuuta ja rahoitusvastuuta ei tule erottaa toisistaan. Mahdollisimman suurten työvoima-alueiden tavoittelu ja kuntien yhteistoimintaa rajaava ylisääntely heikentää oleellisesti kuntaekosysteemin ja työvoimapalveluiden integraation kokonaishyötyjä paikallisella tasolla. Kunnat voivat tarjota yhdenvertaisille palveluille lähellä asukasta olevan toimivan toteutusympäristön, hallinnon ja yhteistyöalustan erilaisille kuntarajat ylittävillä toiminnolla (esim. koulutus-palveluissa). Läheisyysperiaatteen mukaan julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä.

Yhdenvertaisten palvelujen periaate ohjaa kuntia vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut jne.), joissa tarvetta yhteistyölle on. Kunnilla on tahdon lisäksi osaamista ja kykyä järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla oman alueensa palveluiden organisoimiseksi ja yhdyspintahaasteiden minimoimiseksi. Kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta voidaan varmistaa se, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tehtävästä. Tärkeää on, että järjestämismvastuu ja sen hoitamiseksi annettu rahoitus eivät eriydy.

Hämeenlinnan kaupunki, Kanta-Hämeen 22.6.2022

TYP

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta:

Lakiesityksen luvussa 2.2 arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla.

Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäivät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Juuan kunta

22.6.2022

4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen

Kuntaliiton arvion mukaan kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kyseisen vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtiosuosipohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Tämä on erittäin merkittävä rahoitusvastuun siirto kunnille eikä esitettyä rahoitusvastuun siirtoa kunnille ei tule toteuttaa. Valtion on kustannettava kunnille siirtyvät täysimääräisesti kustannukset ja kannettava rahoitusvastuunsa, eikä siirtää tätä vastuuta kunnille esitettyllä .

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtiosuosuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. (Lisäksi muiden kuin pakolaistaustaisten maahanmuuttajien Koto-koulutuksen laskennalliset kustannukset jaettaisiin vieraskielisyyden perusteella.)

Juuan kunta pitää perusteltuna, että lakiesityksen rahoitusmallia muutettaisiin päinvastaiseksi esim. siten, että työttömyyden tason painoarvo olisi 60 prosenttia ja työikäisten määrän painoarvo 40 prosenttia. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien esim. ulkopuolelta tuleviin suhdannevaihteluihin. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Työvoimapalveluiden tarve on suurin siellä missä työttömyyskin on suurinta.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022

Oksanen Pirjo

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Uudistuksen toteutuessa kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti. Kunnille siirtyisi pääosa työ- ja elinkeinotoimistojen tarjoamista palveluista, joihin nykyisin käytetty rahoitus kohdennettaisiin kuntien valtiosuosuksiin. Rahoitusmalli itsessään on erittäin haasteellinen, kun se otetaan käyttöön samanaikaisesti hallinnollisen siirron toteutuessa. Rahoitusmalli osana valtiosuosusjärjestelmää on varsin monimutkainen, joten sen toimivuus ohjauksena voi olla epävarmaa.

Esitykseen sisältyvän riskiarvion mukaan uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Esitykseen sisältyy mm. valtion tehtäväksi jääviä tehtäviä, jotka osaltaan aiheuttavat työllisyydenhoidon palvelujen ja prosessien pirstaloitumista. Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävässä määrin mm. kannustavan rahoitusmallin johdosta.

Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Laskennallinen siirtyvien kustannusten korvaaminen valtionosuusjärjestelmässä heikentää joidenkin kuntien talouden tasapainoa. Työttömyysetuuksien kompensatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä.

Vaikutukset kuntien talouteen

Esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti. Kustannustiedon kuntakohtaiseen jakautumiseen liittyy hyvin paljon epävarmuutta. Uudistuksessa pitäisi varautua korjaamaan ns. valuviat mahdollisimman ketterästi.

Kuntien, kuntayhtymien ja niiden konserniyhteisöjen työllistämistoiminnan rajaaminen työllistämistä edistävien palveluiden ulkopuolelle vaikuttaa merkittävästi kuntien valtionosuuksien kertymään laajan työttömyyden kriteerin kautta. Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta, lain ehdotukset pienentävät sitä. Huomion arvoista on, että nykytilanteessa noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa, joten vaikutus on merkittävä. Kuopion kaupunki edellyttää, että tämä epäkohta lakiesityksessä korjataan.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin sovitulla tavalla valtiolle osaksi lakisääteisiä palveluita. Samalla kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä palkkalistoilleen, eikä se aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden järjestämisestä ja niiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiointista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tapahtui. Samoin jos henkilöasiakas valitaan ja aloittaa esimerkiksi toisen työllisyysalueen hankkimassa työvoimakoulutuksessa, niin kotikunta maksaa koulutuspaikasta aiheutuneet kustannukset. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli. Lainsäädäntöön pitää sisällyttää mekanismeja tilanteen korjaamiseksi.

Valmennuksen yksikköhintana on käytetty vuoden 2019 hintaa, joka on muodostettu jakamalla valtakunnan tason kokonaiskäyttö valtakunnallisella valmennuksessa olleiden henkilöiden määrällä. Näkemyksemme mukaan yksikköhintaa olisi pitänyt vähintäänkin korottaa indekseillä.

Uudistuksen vaikutukset kuntien talouden tasapainoon sellaisissa kunnissa, joissa jo sote-uudistus heikentää tasapainoa, voi johtaa kestävämpään taloustilanteeseen ja kriisikuntakriteerien täyttymiseen. Kustannusten korvaaminen ja tasausmenettely tulee tarkastella vuosittain valtiosuosityjärjestelmässä. Kunnissa, joissa uudistus vaikuttaa talouden tasapainoa heikentävästi, uudistus johtaa veronkorotuspaineisiin.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä tieto- ja johtamisjärjestelmissä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa. Muutoksen onnistunut toteuttaminen edellyttää pitkäaikaista yhteistyötä valtion/alueellisen TE-toimiston ja henkilöstöä vastaanottavan kunnan välillä. Tämä edellyttää molemmin puolista ja avointa keskustelua niin siirtyvistä työtehtävistä kuin henkilöstöstä.

Järjestämislain valmistelun yhteydessä ei ole ollut mahdollisuutta tehdä lain mukaisen viranomaistyön ja palveluiden seikkaperäistä uudistamista, vaikka se olisi ollut eittämättä tarpeellista. Kuopion kaupunki esittää, että työvoimapalveluiden uudistaminen / palvelureformin valmistelu aloitettaisiin välittömästi järjestämislain valmistelun jälkeen. Palvelureformin lähtökohtana tulisi olla palveluiden laaja-alainen, joustava ja räätälöity kehittäminen suhteessa muuttuviin asiakastarpeisiin ja toimintaympäristöön. Työvoimapalveluiden järjestäjällä tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämistapoihin ja sisältöihin. Samalla on myös turvattava tarvittavien asiakastietojen luovuttaminen mahdollisille palveluntuottajille tai työllisyys Hankkeille. Kuopion kaupunki myös tähdentää, että kaikki kuntien järjestämät työllisyyspalvelut tulisi saattaa asiakkaan näkökulmasta samanarvoiseksi (kulukorvaus) sekä lukea työllistymistä edistäväksi palveluksi (vaikutus aktivointiasteeseen). Tämä on perusteltua siksi, että kaikki kunnan työllisyyspalvelut järjestetään uudistuksen jälkeen yleiskatteellisen valtiosuuden turvin eikä pelkoa sosiaali-, kuntoutus- tai terveyspalveluihin liittyvän rajapinnan hämärtymisestä enää ole.

Monialaiset palvelut

Esityksessä arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla. Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäivät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä sekä palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymisissä, on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluissa.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelujen henkilöstöön

Esityksen mukaan siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lakiesityksen vaikutusten perustelujen mukaisesti siirtyminen tarkoittaa muutoksia siirtyvän henkilöstön palkkaukseen ja työehtoihin. Asia on tuotava selkeästi esille siirtyvälle henkilöstölle. Kahden erilaisen työ- ja virkaehtosopimuksen soveltaminen aiheuttaa kuntiin tilanteen, jossa samaa työtä tekevä henkilöstö saa eri perustein ja eri suuruista palkkaa. Tämä lisää epäselvyyksiä ja vaikuttaa työhyvinvointiin.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä todetaan, että palveluverkoston ja työvoimaviranomaisten palvelupisteiden määrän mahdollisella lisääntymisellä voisi olla myönteisiä vaikutuksia heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja maahanmuuttajien asemaan sekä heidän käyttämiinsä palveluihin. Käytännössä uudistuksen myötä muodostettavat työllisyysalueet muodostuvat suuremmiksi mitä nykyisten TE-toimistojen toiminta-alueet ovat. Merkittävin syy tähän on kytkös työmarkkina-alueeseen ja työssäkäyntialueeseen. Jos tämä kytkös poistettaisiin, niin silloin voisi toteutua esityksessä todettu palvelupisteiden määrän lisääntyminen riittävien taloudellisten reunaehtojen puitteissa.

Tietoyhteiskuntavaikutukset ja tiedonhallinnan muutokset

Esityksen vaikuttavuusarvioinnissa on nostettu esille palvelujärjestelmän hajauttamisesta todennäköisesti syntyvät tietojärjestelmien ja asiakastietovarantojen (sekä henkilöasiakkaat että työnantaja-asiakkaat) kehittämistarpeet kuntien autonominen asema huomioiden. Kuopion kaupunki yhtyy tähän näkemykseen ja korostaa, että KEHA-keskuksen ja kuntien yhteistyö järjestelmäkehityksessä tulee huomioida myös lainsäädännössä. Ei ole mahdollista tehdä ko. kehittämistyötä ilman kuntien näkökulmien ja tarpeiden huomioimista.

Toivakan kunta, Toivakan kunnanhallitus 20.6.2022

22.6.2022

Kun järjestämisvastuu on kunnalla, voidaan TE-palvelut integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään pienissä kunnissa oleva vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys. Pienessä kunnassa tunnetaan hyvin sekä erilaiset työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan syvällistä kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista.

Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyte-työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa. Nämä kuntaekosysteemin edut jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti, ellei järjestämisvastuu ole kunnalla.

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspintojen tunnistaminen ja huomioiminen, erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, on tärkeää, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan

asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. Työttömien terveystarkastukset ovat tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia. Myös ulkomaalaisten kotouttaminen ja kuntouttava työtoiminta edellyttävät yhdyspintojen tunnistamista ja huomioimista palveluiden järjestämisessä. On ongelmallista, että uudistus jättää osan työttömistä hyvinvointialueiden hoitovastuulle, mutta kustannukset ja tulosvastuu jäävät kuitenkin kunnille. Jos tähän päädytään, tulee hyvinvointialueille asettaa myös tulosvastuuta työttömistä.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa (mm. oppisopimuskoulutus, opinnollistaminen).

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Muutoksella on merkittävä vaikutus kuntien hallintoon, talouteen ja toimintaan lakisääteisten tehtävien lisääntyessä. Kunnissa päätöksiä tekevät vaaleilla valitut luottamushenkilöt. Jatkossa uutena toimialana päätöksentekoprosessissa ovat työllisyyspalvelut. Jotta luottamushenkilöt voivat vaikuttaa alueen ja kunnan näkökulmasta palveluiden tehokkaaseen järjestämiseen, tulee järjestämisvastuun olla ehdottomasti jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuun jakautuminen vain joillekin kunnille, on vahvasti ristiriidassa kuntien itsehallinnon ja demokratian toteutumisen kannalta. Järjestämisvastuun ollessa esimerkiksi maakunnan keskuskaupungilla, pienet kunnat jäävät väistämättä ulos päätöksenteosta, niiden etu ei toteudu, eikä tällöin voida puhua palveluiden siirrosta kunnille. Kuntien itsehallinto ja itsenäinen päätöksentekokyky kuntalaisten ja alueen hyväksi ei saa vaarantua.

Tehtävävastuiden siirron ja muiden samanaikaisten muutosten vaikutus kuntatalouteen on merkittävä, mutta kustannusten laskeminen valmisteluvaiheessa on lähes mahdotonta. Valtio on luvannut korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä. Tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Uudistukselle arvioidaan työllisyysvaikutuksiksi 7000–10000 henkilön työllistyminen. Tavoite on suhteellisen pieni ja esityksessä jää epäselväksi, miten tämä vaikutus syntyy. Uudistuksen mittakaava on erittäin suuri ja siihen liittyy riskejä. Uudistuksessa kuntien ja valtion palvelut ja resurssit yhdistetään, mutta resursseja ei kuntien puolelta välttämättä kohdisteta TE-palveluihin. Riittävän vahva resursointi on edellytys palveluiden toimivuuteen, mutta sitä ei esityksessä suoraan edellytetä.

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja olisi turvannut uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennut uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana

uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja olisi myös turvannut henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistauduttaessa.

Lisäksi siirtyvän henkilöstön osalta olisi keskeistä, että valtiolta kunnille siirtyvillä henkilöillä on tiedossaan kohdekunnan työolosuhteet ja työtehtäväkokonaisuus. Irtisanomissuojan puuttuminen, työtehtävien ja olosuhteiden epämääräisyys ja palkkauksen muutokset voivat aiheuttaa epävarmuutta henkilöstölle ja tuottaa riskin, että osaamispääomaa katoaa uudistuksessa työllisyydenhoidosta paljon. Tämä vaarantaa kuntien uusien tehtävien perehdytyksen ja toimintakyvyn siirtymävaiheessa.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa JTYP-lain mukaisiksi työllisyyttä edistäviksi palveluiksi. Tällöin työnhakijalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuutta osallistuessaan kunnan tai JTYP-lain mukaisiin palveluihin. Kunnan palveluun osallistumisen tulisi purkaa työssäoloelvoite samalla tavoin kuin JTYP-lain mukaiset palvelut. Rinnastamisen myötä kunnan palveluihin osallistuminen laskettaisiin mukaan aktivointiasteeseen.

Hallituksen esityksessä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisen. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Jyväskylän kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti.

Nykytilan kuvauksessa tuodaan esille vahvasti Ohjaamo-toiminta ja sen vaikuttavuus. Ehdotuksessa Ohjaamo-toiminnalle osoitettu rahoitus tulee siirtymään uudistuksessa työvoimaviranomaisille. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun tulevaisuuden painopisteenä tulee olla nykyistä enemmän työllistäminen sekä rekrytointi- ja koulutusmahdollisuudet nuorisotyön ja hyvinvointialueen palvelujen rinnalla. Ohjaamo-toiminnan kaltaisen toiminnan mahdollistaminen ja sen järjestämisen kanavoiminen työvoimaviranomaisille ohjaa palvelua luontevasti työelämäpainotuksen suuntaan, unohtamatta monialaista ja moniammatillista palvelukokonaisuutta, joka Ohjaamo-toimintaan on rakennettu. Työvoimaviranomaisen järjestämisvastuu mahdollistaa yhteisen asiakkuuksienhallintajärjestelmän, mikä sujuvoittaa nuoren palveluprosessia sekä esteetöntä tietojenvaihtoa palveluun osallistuvien tahojen välillä.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Tämä tulee ottaa huomioon henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Muutoksella on merkittävä vaikutus kuntien hallintoon, talouteen ja toimintaan lakisäateisten tehtävien lisääntyessä. Kunnissa päätöksiä tekevät vaaleilla valitut luottamushenkilöt. Jatkossa uutena toimialana päätöksentekoprosessissa ovat työllisyyspalvelut. Jotta luottamushenkilöt voivat vaikuttaa alueen ja kunnan näkökulmasta palveluiden tehokkaaseen järjestämiseen, tulee järjestämisvastuun olla ehdottomasti jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuun jakautuminen vain joillekin kunnille, on vahvasti ristiriidassa kuntien itsehallinnon ja demokratian toteutumisen kannalta. Järjestämisvastuun ollessa esimerkiksi maakunnan keskuskaupungilla, pienet kunnat jäävät väistämättä ulos päätöksenteosta, niiden etu ei toteudu, eikä tällöin voida puhua palveluiden siirrosta kunnille. Kuntien itsehallinto ja itsenäinen päätöksentekokyky kuntalaisten ja alueen hyväksi ei saa vaarantua.

Tehtävävastuiden siirron ja muiden samanaikaisten muutosten vaikutus kuntatalouteen on merkittävä, mutta kustannusten laskeminen valmisteluvaiheessa on lähes mahdotonta. Valtio on luvannut korvata tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä. Tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu.

Sosiaali- ja terveysministeriö 22.6.2022

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisiin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen. Kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että Lyhyellä aikavälillä ja uudistuksen voimaantulon jälkeen palveluiden saatavuus

saattaisi heikentyä, mutta palvelupisteiden määrän mahdollisella lisääntymisellä voisi olla myönteisiä vaikutuksia heikommassa työmarkkina-asemassa olevien asemaan. Lisäksi ehdotuksella saattaisi olla myönteisiä vaikutuksia tiiviimmistä yhteydestä muihin kunnan työllisyyspalveluihin.

Uudistuksen riskit on jaoteltu työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Vaikutuksia on arvioitu jaottelun mukaisesti seikkaperäisesti. Yhtenä riskinä esityksessä olisi se, että rahoitusmalli ei kannusta työvoimaviranomaisia järjestämään palveluita niille työnhakijoille, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Toisaalta työvoimaviranomaisilla on lakisääteinen velvoite palvella työnhakija-asiakkaita, myös niitä, jotka eivät saa työttömyysetuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan palvelujen hajaantuminen pienempien alueiden vastuulle saattaa hankaloittaa palvelun järjestäjien mahdollisuutta saavuttaa riittävää asiantuntemusta toteuttaa viranomaistehtävää, jossa käytetään julkista valtaa. Toimijoiden suuri lukumäärä saattaa aiheuttaa eroavaisuuksia ja siten puutteita yhdenvertaisuudessa. Taloudellisten kannustimien vaikutus vaihtelee alueittain nykyisessäkin järjestelmässä ja niiden merkitykseen toimintaa ohjaavana elementtinä vaikuttaa arvovalinnat ja painotuserot kunnissa. Tämä voi vaikeuttaa heikoimmassa asemassa olevien palvelun saantia. Kuten esitysluonnoksessakin arvioitiin paikallisissa palveluissa voi olla myös myönteisiä vaikutuksia, lisäksi työllisyyspalvelujen yhteistyö kunnan palvelujen kuten opetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimen sekä kaavoitus-, elinvoimapaalvelujen kanssa lisääntynee.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022 yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista

Uudistukselle arvioidaan 7000-10 000 työllisyysvaikutusta palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvun kautta. Työllisyysvaikutus vaikuttaa vaatimattomalta uudistuksen mittakaava huomioon ottaminen. Toisaalta on vaikea tunnistaa, mitkä elementit uudistuksessa tuovat edellä mainittuja hyötyjä. Lisäksi on todennäköistä, että organisoitumisvaiheen työllisyysvaikutus on negatiivinen, koska näin suuret uudistukset väistämättä tuovat epäjatkuvuutta ja lisäävät kustannuksia muutosvaiheessa. Jotta työllisyysvaikutus olisi positiivinen, se edellyttää sitä, että kaikki uudistukselle asetetut odotukset toteutuvat. Merkittävä osa uudistukselle asetetuista odotuksista on riippuvuussuhteessa kuntien vapaaseen harkintaan.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

TE-johtajat haluavat korostaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja olisi turvannut uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennut uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan

ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja olisi myös turvannut henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta vahvistanut TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistauduttaessa.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona on yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Hallituksen esitys jättää avoimeksi sen, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtävään, jotta saavutetaan riittävän vahva resursointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen. Uudistusta edeltävissä kuntakokeiluissa osa kunnista on toteuttanut merkittävän resurssikohdennuksen TE-palvelutehtäviin ja pitävät tätä oleellisena toiminnan tuloksellisuuden näkökulmasta.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistumisen riskeistä

Uudistuksen pääasiallisia vaikutuksia on arvioitu eri palvelutuotteiden näkökulmasta, mutta uudistuksen laajuus ja kokonaisvaltaisuus huomioiden riskianalyysi on ohut. Riskianalyysi ei myöskään sisällä massiivisia henkilöstösiirtoja valtiolta kuntiin tai kuntien (eikä järjestäjien) taloudellisia riskejä. Teemoittain relevantteja riskejä on hahmoteltu mm. kuvassa s. 134, mutta niitä ei avata lainkaan. Kuntien riskianalyysi tulisi toteuttaa huolellisesti yhdessä kuntien itsensä kanssa ja myös kommunikoida asianosaisten kanssa riittävän perusteellisesti ennen lain toimeenpanoa, jotta mahdolliset riskit voidaan ennakoida eri tasoilla ja riittävällä perusteellisuudella. Rahoitus- ja järjestämisvastuun on kuljettava käsi kädessä, ja tässä yhteydessä myös hyvinvointialueen rooli (valtion rahoitusvastuu) on määriteltävä nykyistä selkeämmin. Kunnat eivät voi olla vastuussa sellaisten palvelujen rahoittamisesta, joista hyvinvointialue ja valtion tulisi olla vastuussa. Kunnat ovat menettämässä lakiesityksen toteutuessa esitetystä muodostaan yhden työllisyystoimen, kun kuntien palkkatukityöllistäminen ei ole enää mahdollista. Löytyy myös kuntia, joissa ei ole yrityksiä ja työpaikkoja mihin työttömät voisivat työllistyä. Kunnasta tulee tässä tapauksessa vain maksaja. Oletettavaa onkin, että kuntiin syntyy tämän muutoksen myötä uusia tapoja toteuttaa erilaisilla tuilla työllistämistä.

TE-palvelujen siirtoa koskevan lainsäädännön tulee mahdollistaa ja tukea erilaisia järjestämisratkaisuja, jotka soveltuvat erikokoisten ja erilaisten kuntien tarpeisiin. Uudistus on voitava toteuttaa paikalliset ja alueelliset tarpeet ja lähtökohdat huomioon ottaen joustavasti. Siksi mitään hallinnollista toteutusvaihtoehtoa ei tule valmistelussa eikä lopullisessa hallituksen esityksessä rajata kategorisesti pois, vaan päätösvalta yhteistyön organisatorisesta muodosta tulee jättää kuntien itsensä päätettäväksi. On todettava, että erityisesti järjestämisvastuuseen itse kykenevien kaupunkien kannalta kuntayhtymämallin soveltuvuus työllisyyden hoidon tehtäviin vaikuttaa erittäin raskaalta ja lain tavoitteisiin nähden huonolta vaihtoehdolta. Pikemminkin tulisi mahdollistaa kuntien välinen sopiminen ja hallinnollisesti kevyemmät vaihtoehdot, joilla myös vastataan paremmin uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Lisäksi Porvoon kaupunki korostaa, että järjestämisvastuulliselle taholle asetettavat kriteerit takaavat, että työnhakijan palveluiden saatavuus turvataan myös ruotsin kielellä.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Valtion on varmistettava, että kaikki uudistukseen liittyvät tietojärjestelmähankkeet valmistellaan läpinäkyvästi ja tietojärjestelmät ovat kuntien käytössä jo hyvissä ajoin ennen siirtymää. Palvelujen siirto ei voi onnistua ilman, että asiakastieto siirtyy palveluiden järjestäjien ja tuottajien välillä, jotta asiakasdataa voidaan käyttää tietojohdamisen ja palveluohjauksen tarpeisiin.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Voimaanpano lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeenluovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsuhteensa etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Porvoon kaupunki korostaa, että henkilöstön siirtoa valtion TE-hallinnosta kuntiin ei tule toteuttaa hallituksen esityksen mukaisesti liikkeenluovutuksena. Kuntakokeilussa ja TE-palvelujen siirrossa on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyys- ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa. Tähän tavoitteeseen liikkeenluovutus sopii huonosti. Liikkeenluovutuksena tapahtuva henkilöstön siirto merkitsee, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä, eikä siirrolle asetettuja tavoitteita voida saavuttaa. Toki on tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Nämä tavoitteet eivät ole toisiaan vastaan, vaan yhteensovitettavissa. Valmistelu tulisi tehdä yhteistyössä kuntatyöntekijöiden edustajien kanssa. Liikkeenluovutusta ei ole käytetty aiemmissa tehtäväsiirroissa valtion ja kuntien välillä, viimeksi ei esimerkiksi myöskään mm. toimeentulokitehtävien siirrossa kunnilta Kelalle.

Voimaanpanolain 6 § yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että liikkeenluovutusdirektiivin (2001/23/EY) mukaan liikkeenluovutuksena ei pidetä hallintoviranomaisen uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Näin ollen direktiivin soveltamiselle ei ole ehdottomia Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia vaatimuksia ja siten henkilöstön siirtoa ei ole välttämätöntä automaattisesti katsoa liikkeen luovutukseksi. Myöskään valtion virkamieslakia ei ole välttämätöntä soveltaa niihin henkilöihin, jotka eivät kuulu lain soveltamisalan piiriin. Kunnille tulee taata kaikki mahdollinen vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöresurssien osalta.

Siirtyvän henkilöstön määrää ei ole myöskään selkeästi hallituksen esityksessä kerrottu, eikä ole myöskään kerrottu, että tuleeko henkilöstön määräänkin joku poikkileikkausajankohta, jonka mukaan siirtyvän henkilöstön määrä määritellään.

lin kunta

22.6.2022

TE-palveluiden siirto kunnille vaikuttaa merkittävästi kuntien talouteen. Uusi työttömyysturvan rahoitusmalli tulee kasvattamaan kuntien rahoitusosuutta huomattavasti nykyisestä, koska uudistuksen myötä kunnan rahoitusvastuuta aikaistetaan koskemaan osaa ansiopäivärahan ja peruspäivärahan perusosasta. Työttömyysetuuden kuntaosuuden maksuvelvoite ei myöskään jatkossa katkea työllistämistä edistävien toimenpiteiden, kuten kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilujen ajalta. Palkkatuen poistaminen kunnilta heikentää etenkin vaikeimmin työllistettävien työllistymistä, mikä johtaa kunnan osarahoittaman työttömyysetuusmaksujen nousuun. Lisäksi uudistuksesta aiheutuu kunnille muita palvelutuotantoon liittyviä menoja, kuten henkilöstö-, tila- ja työvälinekustannuksia.

Palkkatuen poistaminen kuntien työvoimaviranomaisen keinovalikoimasta on merkittävä heikennys nykyiseen kuntien työllistämistoimintaan verrattuna. lin kunta pitää tärkeänä, että kunnat voivat jatkossakin työllistää etenkin haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia työnhakijoita yksiköihinsä osana työnhakijan vaikuttavaa työllistämispolkua ja työhönvalmennusta ja sitä tuetaan valtion rahoituksella esimerkiksi korvamerkityllä valtionavustuksella. Tällä tuetaan myös haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien hyvinvointia ja osallisuutta vaikei polku jatkuisikaan välityömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille. Lisäksi kun-ta-ala kärsii osaavasta työvoimapulasta, kuten monet muutkin työnantajat ja siksi olisi tärkeää, että työttömille mahdollistettaisiin palkkatuella

tai muulla korvamerkityllä rahoituksella poluttautuminen kunta-työnantajankin tehtäviin. Palkkatuen poistaminen kunnalta tekee mahdolliseksi myös työllistettyjen henkilöiden edelleensijoittamisen kuntatyönantajalta käyttäjäyhteyteen tai muille työnantajille, mikä myös vähentää mahdollisuuksia yksilöllisten valmennuspolkujen keinovalikoimaa. Edelleensijoittaminen on toiminut väylänä esimerkiksi osatyökykyisten työllistymisessä yrityksiin tai on toiminut pitkään työttömänä olleen oppisopimuskoulutusta edeltäneenä ”tutustumisjaksona” yrityksessä, ennen henkilön siirtymistä oppisopimustyösuhteeseen yritystyönantajalle palkkatukea hyödyntäen.

lin kunta katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata osaksi kuntien palveluiden rahoitusta, esimerkiksi korvamerkittynä valtionosuutena. Kunnille uudistuksessa siirrettävistä lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvat muutuskustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamistavasta. Laissa ei edellytetäisi, että kunta hankkii palvelut palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa palveluita itse. On erittäin todennäköistä, että kunnat tuottavat pääosin palvelut itse tai käyttävät omistamiaan koulutusorganisaatioita palvelujen tuottamisessa. Tämä vähentää ostopalvelujen hankintaa palveluyrityksiltä ja heikentää palvelujen vaikuttavuutta ja innovatiivisuutta. Riskinä on myös hankintaosaamisen riittämättömyys, kun palvelut hajaantuvat nykyistä selvästi useammille työllisyysalueille. Riskinä on myös se, että eri työvoimaviranomaisten palvelut työnhakija- sekä yritys- ja työnantaja-asiakkaille eroaisivat sisällöltään, laadultaan ja määrältään toisistaan.

Kun työvoimaviranomaisten määrä kasvaa, on todennäköistä, että ohjaus toisten alueiden palveluihin vähentyy. Näin on jo käynyt työllisyyden kuntakokeilujenkin osalta. Riskinä on työvoiman ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden vähentyminen, joka jäykistää työmarkkinoiden toimintaa.

Aluekehitysvaikutukset:

ELY-keskukset ovat koordinoimassa useita aluekehittämistä tukevia työllisyyden, osaamisen, ohjauksen, ennakkoinnin ja jatkuvan oppimisen verkostoja, joiden jatko TE2024 uudistuksen yhteydessä on lakiesitysten valossa hyvin epävarmaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

Uudistuksen taloudellinen ohjaus on voimakas ja riskinä on, että kunnille jää suuri maksuvastuu pitempään työttöminä olevista. Suurella osalla pitkään työttömänä olleista ei ole edellytyksiä ja/tai mahdollisuuksia työllistyä suoraan avoimille työmarkkinoille. Hyvinvointialueet on kytkettävä tiiviisti työllisyyden edistämisen rakenteisiin. Yritykset/työnantajat tarvitsevat kompensatiota osatyökykyisten palkkaamiseen. Tarvitaan myös ns. välityömarkkinatoimintaa. Työkanava Oy ei ole riittävän kattava toimija huomioiden pienemmät paikkakunnat ja niiden palvelutarpeet.

Kun palvelut siirretään sellaisenaan kuntien järjestettäväksi, riskinä on, että kuntien nykyisten vapaaehtoisten työllistymisen edistämisen palveluiden järjestämisen mahdollisuus voi heiketä resurssisyistä.

Lakiesityksen luvussa 2.2 arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla. Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäävät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymissyistä on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluissa.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan 7 000-10 000 työllistä palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvun kautta. Esitysluonnoksessa ei mainita, millä aikavälillä tämä vaikutus voisi toteutua. Työllisyysvaikutus vaikuttaa hyvin vaatimattomalta uudistuksen mittakaava huomioon ottaen ja suhteutettuna muutokseen kohdennettaviin resursseihin. Toisaalta on vaikea tunnistaa, mitkä elementit uudistuksessa tuovat edellä mainittuja hyötyjä. Lisäksi on todennäköistä, että organisoitumisvaiheen työllisyysvaikutus on negatiivinen. Jotta työllisyysvaikutus ylipäättään olisi positiivinen, se edellyttää sitä, että kaikki uudistukselle asetetut odotukset toteutuvat. Merkittävä osa uudistukselle asetetuista odotuksista on riippuvuussuhteessa kuntien vapaaseen harkintaan.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa huomioidaan ensisijaisesti ne yritykset, jotka hyödyntävät tällä hetkellä julkisia työvoimapalveluja esimerkiksi työvoiman hankinnassa sekä yhteishankintakoulutusten, palkkatuen tai ehdokasasettelun muodossa. Arvioita uudistuksen merkityksestä yritystoimintaan erityisesti osaavan työvoiman saannin ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta esitetään täsmennettäväksi mm. sen osalta, miten uudistus vaikuttaa osaavan työvoiman saantiin ja yritys yhteistyöhön erilaisissa työllisyysalueratkaisuissa. Miten uudistus vaikuttaa esimerkiksi yhteishankintakoulutusten tulevaisuuteen?

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja turvaisi uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennu uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle

työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja turvaisi henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toiminta- ja palvelukykyä uudistukseen valmistauduttaessa.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona oli yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Esitysluonnos jättää avoimeksi sen, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtävään, jotta saavutetaan riittävän vahva resursointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen. Uudistusta edeltävissä kuntakokeiluissa osa kunnista on toteuttanut merkittävän resurssikohdennuksen TE-palvelutehtäviin, ja ne pitävät tätä oleellisena toiminnan tuloksellisuuden näkökulmasta.

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan nuorten pärjäävyyden ja hyvinvoinnin tuen valmennus (ns. Onni-toiminta) on luonteeltaan myös sellaista Ohjaamo-toimintaan liittyvää nuorten psykososiaalista tukea, joka voisi kuulua kuntiin ja Ohjaamojen yhteyteen. Onni-toimintaan sisältyvä valtakunnallinen palvelun kehittämis- ja koulutustehtävä on sellainen, jonka tulisi jäädä KEHA-keskukseen.

Siirtyvän henkilöstön osalta on keskeistä, että valtiolta kunnille siirtyvillä henkilöillä on tiedossaan myös kohdekunnan työolosuhteet ja työtehtäväkokonaisuus.

4.2.5 Aluekehitysvaikutukset

Esitysluonnoksessa aluekehitysvaikutukset on esitetty erittäin suppeina ja on keskitytty lähinnä kuntatason palvelurakennevaikutuksiin. Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtämisellä on erittäin merkittäviä vaikutuksia sekä paikallistasolla, aluetasolla että valtakunnallisesti. Työllisyysalueita on muodostumassa alueellisesti eri kokoisina eri määriä/maakunta. Alueiden kehittämisen näkökulmasta merkityksellistä on myös se, hoidetaanko järjestämistä vastuuta kuntatasolla, vastuukuntamallilla vai kuntayhtymänä. Erikokoisten työllisyysalueiden resurssit, mahdollisuudet ja osaaminen elinkeinoelämän ja alueiden kehittämisessä tulevat olemaan hyvin erilaiset. Mikä on työllisyysalueiden rooli ja toimivalta lakisääteisessä aluekehitystyössä ja maakunnallisessa ohjelmatyössä? Jääkö pienille työllisyysalueille edustuksellinen rooli?

Arviot TE2024-uudistuksen merkityksestä yritystoimintaan erityisesti osaavan työvoiman saannin ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta ovat vaillinaiset. Millä tavoin uudistus vaikuttaa osaavan työvoiman saantiin ja yritysysteistyöhön erilaisissa työllisyysalueratkaisuissa? Miten uudistus vaikuttaa esimerkiksi yhteishankintakoulutusten tulevaisuuteen?

Rakennerahastot ovat tärkeä väline työllisyyden ja osaamisen kehittämisessä aluekehitystyössä. Mikä on jatkossa työllisyysalueiden merkitys ja rooli esim. rakennerahastohankkeiden hakijoina ja toteuttajina? Miten hanketoiminta ja omarahoitus toimii esimerkiksi vastuukuntamallissa?

Aluekehittämistä tehdään monenlaisissa innovaatioverkostoissa mm. korkeakoulujen, kehitysyhtiöiden, yrittäjäjärjestöjen, ammattiyhdistysten, valtion aluehallinnon ym. yhteistyönä. Mikä on työllisyysalueiden rooli erilaisissa verkostoissa? Keskittyykö innovaatio toiminta, erilaiset työllisyyden ym. pilotit jatkossa isoimmille työllisyysalueille?

Äkilliset rakennemuutostilanteet vaativat usein kuntien, valtion ja yritysten yhteistoimintaa. Millaiset ovat pienten paikkakuntien ja työllisyysalueiden mahdollisuudet koordinoita toimenpiteitä ja suunnittelua käytännössä? Onko yleiskatteellisessa rahoituksessa puskuria nopeisiin reagoointeihin vai ollaanko kokonaan valtion erillisrahoituksen varassa? Miten valtion aluehallinto käytännössä

osallistuu ja millä toimivallalla äkillisten rakennemuutostilanteiden hoitoon? Mikä on KEHA-keskuksen rooli niissä?

Valkeakosken kaupunki

22.6.2022

Valkeakosken kaupunki edellyttää, että kunnilla pitää olla edelleen yhtäläinen mahdollisuus saada osaavaa työvoimaa ja tarjota heikossa työmarkkina-asemassa oleville työntekijöiden mahdollisuuksia palkkatuen muodossa.

Maskun kunta

22.6.2022

Järjestämismallin edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämismallissa olevan tahon tulisi olla työvoimapolultaan näin laaja.

Järjestämismallin lähtökohdaksi tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Järjestämismallin tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Maskun kunta

22.6.2022

Järjestämismallin edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämismallissa olevan tahon tulisi olla työvoimapolultaan näin laaja.

Järjestämismallin lähtökohdaksi tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Järjestämismallin tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Salon kaupunki

22.6.2022

TE-palvelu-uudistus vaikuttaa myös kuntien työllisyyspalveluihin. Nykyisenlaiset kuntien täydentävät palvelut tulevat säilyttämään edelleen asemansa ns. joustovarana, jolla vastataan erilaisiin toimintaympäristön ja lainsäädännön tuomiin tilanteisiin ja tarpeisiin. Muutos vaikuttaa kunnassa olevaan henkilöstöön ja tehtävänkuviiin. TE-palveluiden tuominen kuntaan aiheuttaa uudenlaisen tilanteen, jossa tulee tarkastella, minkälaisia täydentäviä palveluita TE-palveluiden rinnalle tarvitaan. Monessa kunnassa ollaan muutosten tiimellyksessä myös toimitilaratkaisujen suunnittelun edessä. Käytännössä tulevaa mallia koskeva kokonaissuunnittelu pitää käynnistää jo nyt aikataulujen takia. Ehdotukselle ei arvioida olevan positiivisia vaikutuksia yrityksiin. Todetaan vain, että ei tule lisää sääntelytaakkaa yrityksille. Muutoksessa tulisi hakea yrityksille positiivisia vaikutuksia.

Rahoitus

Esityksen keskeinen ongelma on, että palveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytyvät toisistaan. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla, mutta vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi pääasiassa erillisille toimijoille. Tämä merkittävästi heikentää myös asetettujen työllistymistavoitteiden saavuttamista, koska rahoitusmallin kannustinvaikutus heikkenee, mikäli rahoitusvastuussa oleva kunta ei itse ole suoraan tuottamassa palveluja.

Mikäli päädytään malliin, jossa rahoitus- ja järjestämisvastuu eriytyy, on toiminnan valvonnan yhteydessä huomioitava, ettei rahoitusvastuullisella kunnalla ole nyt esitettyjen toteutusmallien kautta tosiasiallista suoraa mahdollisuutta vaikuttaa palvelun laatuun. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa todellisen vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan?

On tärkeää, että valtio korvaa täysimääräisesti tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset. Mikäli työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti, se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen

Rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä sekä parantaa TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Lisäksi kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien kustannusten määrittäminen tulisi tehdä vuoden 2024 talousarvion perusteella, eikä nyt tehtyihin, vuoden 2019 kustannuksiin perustuvien laskelmien pohjalta.

Palkkatuki

Se, että kunnilta esityksen mukaan poistettaisiin mahdollisuus itse hyödyntää palkkatukea, heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon. Kunnilla on keskeinen rooli ja paras mahdollisuus työllistää henkilöitä palkkatuen turvin. Kuntien mahdollisuus hyödyntää palkkatukea yhdistettynä muihin työllistämistoimiin on ollut erityisen suuri merkitys pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja työllistymiseen johtavien polkujen rakentamisessa.

Uudistus johtanee erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyyppillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja resurssimitoitukset. Yhteistyö useiden hyvinvointialueiden ja ohjausasioissa ELY-keskusten kanssa muodostunee haasteelliseksi ja tekee heterogeenisesta mallista entistä monitahoisemman. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli heikentänee mitä todennäköisemmin asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenmukaisuutta maan eri osissa.

Vaikutustenarviointi liittyen tietojärjestelmien, integraatioiden ja sähköisten palveluiden teknisiin ratkaisuihin, tietoturvaan ja kustannuksiin puuttuu täysin. Mikäli tavoitteena on siirtää nykyiset palvelut vain toimijalta toiselle, ei todennäköisesti saavuteta sellaisia etuja, joita työllisyyden kehittäminen kokonaisvaltaisesti Suomessa edellyttäisi. Uudistuksen riskit (4.2.1) tulee huomioida ja niihin valmistautua ennakoivasti.

TE-asiakaspalvelukeskus näkee hyvänä ratkaisuna työvoimapolitiittista harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämisen KEHA-keskukseen ja säilyttämisen edelleen valtion vastuullisena toimintana.

Valtiolta kuntiin siirtyvän henkilöstön laskennassa käytetty työajankirjaus on TE-asiakaspalvelukeskuksen kokemuksen mukaan erittäin epätarkka (kohta 4.2.3.4). TE-hallinnossa työaikaa kirjataan ennakolta sovitusti eikä kirjaustapa tuo tarkkaa tietoa kunkin työntekijän todellisesta työajasta ja sen jakautumisesta työtehtävien kesken. Esimerkiksi työttömyysturvatehtäviin käytettävä työaika on todennäköisesti huomattavasti suurempi kuin laskennassa saatu tulos, mutta laskennan perusteina olevien toimintokoodien luonteesta johtuen kirjauksia on pyritty yhdenmukaistamaan ja järkevöittämään.

Kohdassa 4.2.4.4 on esitysluonnoksessa kuvattu muutokset työllisyysvaikutuksia. TE-asiakaspalvelukeskuksen näkemyksen mukaan arvioidut vaikutukset vaikuttavat mitättömiltä suhteessa muutoksen kokoon ja kokonaiskustannuksiin. Työllisyyden ja työttömyyden hoito edellyttävät saumatonta yhteistyötä sekä työvoimaviranomaisten, työmarkkinatoimijoiden sekä vaikkapa työttömyysetuuksien maksajien välillä. TE-asiakaspalvelukeskuksen havaintojen perusteella esimerkiksi meneillään olevat työllisyyden kuntakokeilut eivät ole saavuttaneet yli vuoden työskentelyn aikana erityisen mittavia tuloksia ja muun muassa työttömyysturvaan liittyvä osaaminen kangertelee yhä. Viime kädessä negatiiviset asiakasvaikutukset ovat mittavat.

Vörå kommun

22.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Kempeleen kunta toteaa, että esitetty rahoitus on todellisiin kustannuksiin nähden riittämätön ja johtaa kuntien kannalta kestävämpään tilanteeseen. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään pelkästään palkitse tehokkaasti toimivia kuntia vaan aiheuttaa ongelmia esimerkiksi matalasuhdanteen aikana.

Liikkeenluovutusperiaatteet

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämistäsiirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin. Kuntakokeiluihin liittyvien henkilöstösiirtojen ja -rekrytointien osalta toimintamalli on ollut epäonnistunut: kunnat ovat muun muassa joutuneet kouluttamaan henkilöstöä alusta alkaen tehtäviinsä. Myöskään henkilöstön vapaaehtoinen siirtyminen keskuskaupungista muualle ei ole ollut itsestään selvää. Riskinä on, että TE2024 -uudistuksessa osaavimmat työntekijät jäävät keskuskaupunkiin.

Kempeleen kunta esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämistäsiirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämistäsiirtoalueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Myös osaavan henkilöstön siirtyminen keskuskaupungista pienempiin kuntiin on taattava lainsäädännöllä.

Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tukeminen

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Kempeleen kunta esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Tietojärjestelmävaikutukset

Mikäli KEHA-keskuksen toiminta ei ole tarpeeksi asiakaslähtöistä ja avoimia rajapintoja tarjoava, johtaa esitetty toimintamalli hajanaisiin ja päällekkäisiin tietojärjestelmiin eri puolilla maata. Kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden tietojärjestelmän yhteyteen.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

kts edellä

**Uudenkaupungin kaupunki,
Uudenkaupungin kaupunginhallitus
20.6.2022 § 278**

21.6.2022

Esityksen keskeiset ehdotukset ja pääasialliset vaikutukset:

Järjestämistäsiirto

Hallituksen esityksessä määritetyt kriteerit järjestämisvastuun osalta eivät tue palveluiden toteuttamista esityksen tavoitteiden mukaisesti ja ovat myös keskenään ristiriitaisia. Ehdotuksen mukaan järjestämisvastuu voidaan antaa vähintään 20.000 tai erityistapauksissa vähintään 17.000 henkilön työvoimapohjan omaaville kunnille tai yhteistoiminta-alueille. Vastaavasti ehtona on, että yhteistoiminta-alueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Tämän saavuttaminen useimmissa tapauksissa tarkoittaa, että yhteistoiminta-alueet on tosiasiallisesti toteutettava maantieteellisesti laajempina kuin luontaiset työssäkäyntialueet.

Yhteistoiminta-alueiden määrittäminen itsessään tuottaa myös turhia ongelmia, koska on käytännössä mahdotonta rakentaa sellaisia alueellisia yhteenliittymiä, jotka vastaisivat yksittäisten työntekijöiden omiin valintoihin perustuvia, hyvin monimuotoisia työssäkäynnin alueita.

Työllisyys- ja työvoimapalvelut on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa lähipalveluina ja yhdistettynä kuntien jo olemassa oleviin palveluihin, minkä vuoksi niiden järjestämisvastuu on oltava jokaisella kunnalla. Käytännön järjestelyistä kuntien on voitava sopia kuntalain mukaisesti keskenään. Työvoimapohjaan liittyvät rajoitukset eivät ole tarpeellisia, vaan kunnat kykenevät järjestämään tasapuoliset palvelut alueillaan. Tämä mahdollistaa paremmin myös reagoinnin alueellisiin muutoksiin työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa. On huomioitava, että kyse on kuitenkin merkittävästi pienemmästä toiminnosta kuin esimerkiksi perusopetus, joka kuitenkin on jokaisen kunnan omalla vastuulla.

Rahoitus

Esityksen keskeinen ongelma on, että palveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytyvät toisistaan. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla, mutta vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi pääasiassa erillisille toimijoille. Tämä merkittävästi heikentää myös asetettujen työllistymistavoitteiden saavuttamista, koska rahoitusmallin kannustinvaikutus heikkenee, mikäli rahoitusvastuussa oleva kunta ei itse ole suoraan tuottamassa palveluja.

Mikäli päädytään malliin, jossa rahoitus- ja järjestämisvastuu eriytyy, on toiminnan valvonnan yhteydessä huomioitava, ettei rahoitusvastuullisella kunnalla ole nyt esitettyjen toteutusmallien kautta tosiasiallista suoraa mahdollisuutta vaikuttaa palvelun laatuun. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa todellisen vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan?

On tärkeää, että valtio korvaa täysimääräisesti tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset. Mikäli työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti, se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen

Rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä sekä parantaa TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Lisäksi kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien kustannusten määrittäminen tulisi tehdä vuoden 2024 talousarvion perusteella, eikä nyt tehtyihin, vuoden 2019 kustannuksiin perustuvien laskelmien pohjalta.

Palkkatuki

Se, että kunnilta esityksen mukaan poistettaisiin mahdollisuus itse hyödyntää palkkatukea, heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon. Kunnilla on keskeinen rooli ja paras mahdollisuus työllistää henkilöitä palkkatuen turvin. Kuntien mahdollisuus hyödyntää palkkatukea yhdistettynä muihin työllistämistoimiin on ollut erityisen suuri merkitys pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja työllistymiseen johtavien polkujen rakentamisessa.

lisalmen kaupunki, lisalmen kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169

21.6.2022

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta.

Lopen kunta, Keskushallinto

21.6.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksessä tunnistetaan tietojärjestelmäriskit:

- tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus
- kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen
- riskit liittyen tietojärjestelmäkokonaisuuksien käyttöönottoon

Sekä nostetaan esille vaikutukset työnhakijoille tarjottaviin palveluihin tietojärjestelmien, asiakassiirtojen, henkilöstön koulutuksen, muutoksen viestinnän osalta sekä todetaan, että riskienhallintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota siirtymävaiheessa.

Samalla tulisi tarkastella tiedonhallintalain mukaisesti riskien käsittelyn, hallinnan ja arvioinnin näkökulmista toimintaan ja laajenevaan/muutuvaan toimintaympäristöön liittyvät riskit. Sekä tietoturvallisuuden että varautumisen tulokulmista.

Esityksessä ei käy ilmi tullaanko riskien hallinnan ja käsittelyn kokonaisuutta informaatoriskien osalla käsittelemään osana kokonaisarkkitehtuuryötä. Viittaus tietojärjestelmäriskeihin antaisi ymmärtää jotain tämän suuntaista.

Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö (tiedonhallintalaki, tietosuoja-asetus). Toimintaympäristöt ovat kuitenkin harvoin staattisia, niitä kehitetään käyttötarkoituksen mukaisesti, palveluitten ja uusien toiminnallisuuksien, ratkaisuiden kautta. Kenen riskipohjaisesta päätöksenteosta on kyse ja miltä osin asiat tulee huomioida/arvioida keskitetyn ratkaisun ylläpitävän tahon toimesta.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomiointi ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tietojärjestelmien osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

KEHA-keskus on viranomaisen - tiedonhallintayksikkö - ja siten sillä on velvoite muutosten arvioinnin kautta arvioida ja huomioida sille kuuluvan toiminnan piirissä olevien muutosten vaikutukset sen vastuulla olevien palveluiden ja niitä tukevien rakenteiden tasolla. KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi näin ollen olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin.

Riskinä on oletamus siitä, että organisaatioitten tiedonhallintamallit ovat ns. yhteismitallisia ja siten sellaisinaan hyödynnettävissä kuntien yhteistyössä (mahdollista 20 000 henkilön työvoimapohjako-konaisuutta muodostettaessa).

Tietoturvallisuus/digitaalinen turvallisuus on sidottu tiedonhallintalain tekstiin. Tarkasteltaessa kuntayhteistyön kautta (20 000 henkilön työvoimapohja) on kyse toiminnan tasolla tarkasteluna useammasta kuin yhdestä tiedonhallintayksiköstä vastuineen (n x kunta). Muutoksella olisi järjestämisvastuun kautta merkityksensä kuntien toimintaprosessien tarkistamiseen sekä mahdollisesti vanhoista käytännöistä poisoppimiselle, mikä edellyttää henkilökunnan kouluttamista uusiin toimintamalleihin. Kuntien kannalta haasteelliseksi asian tekee se, ettei ole tiedossa, mistä loogisista kokonaisuuksista TE2024-toimintaympäristö oikein koostuu. Vielä jää epäselväksi, miten kuntien tulee järjestää toimintaansa uusien tehtävien myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden vaarantamatta olemassa olevia palvelukokonaisuuksia.

Esityksessä todetaan kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen tietojärjestelmäriskinä. Tämä herättää kysymyksen siitä, mitä esityksessä kokonaisarkkitehtuurityöllä tarkoitetaan ja tavoitellaan. Sitä ei esityksessä tuoda esille.

Kokonaisarkkitehtuurityön tulisi olla järjestämisvastuussa olevien tahojen näkökulmasta rakentuva ja toimintalähtöisesti toteutettu. Kokonaisarkkitehtuurityössä tulisi tavoitteena olla kuntakentän työvoimatarpeen ja työvoiman viitearkkitehtuurin kuvaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla, viitearkkitehtuurin linjatessa ja ohjatessa toimintaa ja tietojärjestelmätoteutusten ollessa osa toiminnallista kokonaisuutta muodostaen operatiivisen toiminnan mahdollistavan kokonaisuuden.

Suunnittelussa on syytä huomioida, että valmiiden teknologiahallinnan toiminnallisuuksien ohjatessa toimintaa ajaututaan tilanteisiin ja ratkaisuihin, jotka helposti koetaan käyttötilanteissa hankaliksi eivätkä asiakastilannetta palveleviksi asioiksi. Ne koetaan myös mahdollisesti esteiksi jatkokehittämisen kannalta.

Kuntakentän näkökulmasta kokonaisarkkitehtuurityö on menetelmä kuvata ja tarkastella sekä kehittää kunnan toimintaa asiakaskeskeisyys ja toiminnan tarpeet huomioiden. Kokonaisarkkitehtuurissa tunnistetaan ja kuvataan eri asiayhteydet, asianosaiset sekä tarvittavat eri elementtien väliset yhteydet ja riippuvuudet (toimintaprosessit, tietojärjestelmät, tietovarannot, tietoaineistot, tietoturvallisuus) ja täyttää näin tiedonhallintalaissa asetetut vaateet ajantasaisesta organisaation toiminnan kuvauksesta.

4.2.7 Tietosuojavaikutukset

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon (keskitetty palvelu) osalta sekä kuntien toimiessa työvoimaviranomaisena niiden järjestämisvastuun osalta on kyse jaetusta, hajautetusta rekisterinpitäjyydestä. Tietosuoja vaikutustenarviointien osalta (merkittävät muutokset toimintaa ja toimintaympäristöä sekä tietoaineistoja koskien) tulee määrittellä selkeät pelisäännöt ja vastuut. Tarpeetonta ja päällekkäistä työtä tulee kuitenkin voida välttää koskien niin vaikutustenarviointia (DPIA) sekä siihen oleellisesti liittyviä tiedonsiirtoarviointia (TIA) sekä riskiarviointi tulokulmaa.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Tiedonhallintalain osuudessa ei esityksessä sinällään ole mitään lisäarvoa. Esityksessä tyydytään toteamaan, että asiat täydentyvät lausuntokierroksen aikana. Näin ollen on vaikea lausua mitään konkreettista. On kuitenkin todettava tiedonhallintalain jalkautuksen olevan käynnissä kuntakentällä, muttei se suinkaan etene samalla rintamalla.

Tietoturva/digitaalinen turvallisuus nousee esille yhtenä tiedonhallintalain toteutuksena. TE2024-toimintaympäristön suunnittelun ja kehittämisen näkökulmista tätä osa-aluetta ei käsitellä. Kyberturvallisuus (käsitteenä) nousee esille KTK:n yhteydessä. Digitalisaation yhdenmukainen edistäminen, digitaalisen identiteetin käsittely ja hallinta, käyttövaltuushallintaratkaisumalli ovat omalta osaltaan vahvistamassa ja kehittämässä TE2024-toimintaympäristön muodostumista käytettävyydeltään ja turvallisuudeltaan toivottuun suuntaan lisäten siten luottamusta julkisen hallinnon palveluihin.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Rahoituksen riittävyys ja toimivuus toiminnan järjestämiseen on kyseenalaista. Kun rahoitus tulee kuntiin, eikä järjestäjälle, niin ei ole mitään takeita siitä, että raha liikkuisi. Kunnista ei löydy järjestämisvastuun ottajaa.

Henkilöstön siirto saattaa olla vaikea toteuttaa, koska keskitetyissä palveluissa työntekijät ovat keskuskaupungeissa, eivätkä he ole välttämättä halukkaita siirtymään palveluiden mukana. Tätä voidaan pitää suuren riskinä lain toteutumiselle.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta **21.6.2022**

4.2.1 Uudistuksen tavoittelemien työllisyysvaikutusten toteutuminen vaikuttaa mahdottomalta. Tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteiden tulisi olla laaja-alaisempia. Työllisyysalueen palkitseminen haastavammassa työmarkkina-asemassa olevien paremmasta työllistymisestä tuskin riittää pontimeksi. Suuri muutos sinänsä on omiaan aiheuttamaan tyhjäkäyntiä ja jopa negatiivisia vaikutuksia työntekemiseen ja siten alueen työllisyyteen.

Esityksessä mainituista riskeistä tietojärjestelmiin liittyvät uhat ovat todellisia. Erityisesti mikäli uudistus johtaa tilanteeseen, jossa työllisyyden hoidon alueilla käytetään toisistaan poikkeavia järjestelmiä. Tällöin menetetään valtakunnallinen työmarkkinalisäarvo sekä työnhakija- että työnantajatietojen osalta. Tämä johtaisi palvelutason alenemiseen sekä alueellisten erojen syntymiseen ja siten myös epätasa-arvoon.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön (4.2.3.4.):

TE-palvelun osaavalle henkilökunnalle muutoksen tilanne on ahdistava. Muutos suoritetaan liikkeenluovutuksena, jolloin työn siirtymisestä työllisyydenhoidon alueelle on ollut lupauksia. Irtisanomissuojaa ei kuitenkaan tule, jolloin alueilla on vapaat kädet toimia henkilöstönsä kanssa muutoksen toteutuksen jälkeen. 1-2 vuoden irtisanomissuoja olisi tuonut turvaa nykyiselle henkilökunnalle ja vaikuttanut positiivisesti työntekijöidemme pitovoimaan. Nyt on olemassa suuri riski, että osaavaa työvoimaa lähtee työmarkkinoiden hyvin vetäessä pois TE-palveluista. Tätä osaamista ei tällä hetkellä muualla ole.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Laaja uusi TE-palveluiden tehtäväkokonaisuus yhdistettynä samanaikaiseen kotoutumispalveluiden laajenevaan kenttään vaikuttaa kunnan palvelurakenteeseen laajasti. Vaasan kaupunki pitää sopeutumisaikaa varsin lyhyenä näin laajassa uudistuksessa, sillä kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata.

Kunnan perustoimintojen tasolla asiakastarpeen huomioiminen, yritysten osajatarve ja työnhakijoiden kohtaanto ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluiden osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate). KEHA-keskus on viranomaisen - tiedonhallintayksikkö - ja siten sillä on velvoite muutostenarvioinnin kautta arvioida ja huomioida sille kuuluvan toiminnan piirissä olevien muutosten vaikutukset sen vastuulla olevien palveluiden ja niitä tukevien rakenteitten tasolla. Vaasan kaupunki katsoo, että KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin. Näemme, että kokonaisarkkitehtuurityön tulisi olla järjestämisvastuussa olevien tahojen näkökulmasta rakentuva ja toimintalähtöisesti toteutettu.

Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Esimerkiksi TE2024 uudistuksen ja kotoutumispalveluiden uudistukset on ajoitettu saman aikaisiksi heti hyvinvointialueuudistuksen perään. Nämä uudistukset tuovat myös siirtymävaiheen kuluja, joita ei ole nähdäksemme riittävästi huomioitu.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimus estää luonnollisia kuntayhteenliittymiä. Käytännössä se pakottaa esim. yhden keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaan yhteenliittymän. Tällöin vaatimus 20 000 työvoimapohjasta menettää merkityksensä. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä

huolimatta. Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla, että jokainen kunta voisi itsenäisesti päättää, kuinka se tehtävän järjestää. Näin pitkälle menevä sääntely ei ole tarkoituksenmukaista. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti. Kunnat tekevät valmistelutyötä ilman valtion taholta tulevaa rahoitusta. Pienemmissä ja monissa keskisuurissakin kunnissa tämä tarkoittaa oman työn ohessa tehtävää mittavaa valmistelutyötä.

Vaikutukset yrityksiin

Valtiolta on siirtymässä kuntien elinkeinopalveluihin yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvää neuvontapalvelua, eli ns. E-kirjaimen palvelut. Lainvalmistelijaa kehoitetaan ottamaan huomioon valmistelussa, että monissa kunnissa on jo kehittämissyhtiöitä, joiden pääasiallinen toiminta on antaa alueensa yrityksille kehittämis- ja neuvontapalveluja sekä aloittavien yritysten palveluja eli palveluja koko yrityksen elinkaaren ajan. Valmistelussa tulee erityisesti varoa mahdollisia päällekkäisyyksiä. Esimerkiksi Keski-Uudellamaalla on jo useamman kunnan omistama kehittämissyhtiö Keuke, joka palvelee yrityksiä koko elämänkaaren ajan aloittavista yrittäjistä alkaen. On myös tärkeää pohtia, voisiko T- ja E-kirjaimen järjestämisen rakenne olla erilainen. On myös huomioitava, että Pk-yritysten määrä Suomessa on todella mittava. Muutoksessa tulee huomioida myös pk-yritysten ja mikroyritysten tarpeet.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vaikutukset kuntien hankintatoimeen Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne palveluntuottajilta. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisellä olisi vaikutuksia myös kuntien hankintatoimeen. Hankintojen siirtyminen kuntiin nykyisellä rahoitus pohjalla johtaa riittämättömään resurssointiin, hankittavien palvelujen laajuus huomioiden hankintoja ei pystytä hoitamaan olemassa olevilla resursilla. Nykyisistä työvoimapalvelujen keskitetyistä hankintaresursseista jää hyvin vähän rahaa jaettavaksi kunnille tarvittavien hankintaresurssien palkkaamiseksi. Ts. saatu kompensatio ei kata syntyviä lisäkustannuksia. Olisi mahdollista, että työvoimapalveluja hankittaisiin nykyistä pienempinä kokonaisuuksina, jotka vastaisivat yksittäisten kuntien tai kuntayhtymien tarpeisiin. Hankintojen kilpailuttaminen pienempinä kokonaisuuksina lisää hallinnollista työtä sekä ostopalveluita tuottavan yrityksen sekä niitä hankkivan työvoimaviranomaisen näkökulmasta. Mikäli ostopalveluiden kokonaisuudet pienentyvät, tulee varmistaa hankintaosaamisen siirtyminen jokaiselle työvoimaviranomaiselle. Nyt on jo nähtävissä, että hankintaosaamisesta on pulaa. Yhtenä riskitekijänä hankintojen toimivuuden näkökulmasta on markkinahintojen eriytyminen, joka saattaisi koskettaa erityisesti pieniä alueita. Yksityisten toimijoiden palveluiden hinnoittelu rakentuu järjestämiskustannuksista ja mahdollisuuksista tuottaa palvelua paikallisesti. Etenkin pienten kuntien ja yhteistoiminta-alueiden hankintatoimintojen osalta kustannukset voisivat olla muita alueita suurempia. Ostopalveluina hankittuihin työvoimapalveluihin liittyvien kustannusten muutoksia olisi seurattava nykyistä enemmän. Tämän lisäksi myös eri työvoimaviranomaisten yhteistyö ja vuorovaikutus palveluhankintojen suunnittelussa ja palvelujen hankinnassa olisi tärkeää työllisyysalueiden suuren määrän vuoksi. Työvoimapalvelujen hankintatoimen ja palveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille edistäisi alueellisten yrityspalveluiden ja osaamispalveluiden rajapinnan lähentämistä. Työvoimapalvelujen järjestäminen lähellä kunnan tuottamia elinkeinopalveluita sekä työvoimapalvelujen ja muiden kunnan järjestämien palveluiden yhdistäminen tapauskohtaisesti mahdollistaa uudenlaisten palvelukokonaisuuksien hyödyntämisen ja yritys- ja asiakaslähtöisten rekrytointipalvelujen tai osaamispalvelujen tuottamisen. Esityksen mukainen valtiolta kunnille siirtyvä hankintaresurssi ei todennäköisesti vastaisi riittävän hyvin pienten aluekohtaisten hankintojen tekemiseen ja samanaikaiseen työvoimaviranomaisten yhteistyöverkoston laadukkaaseen muodostamiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä hyvissä

ajoin riittävään hankintaosaamisen kouluttamiseen, kunnan muun hankintatoimen osaamisen hyödyntämiseen sekä palveluiden keskeisten sisältöjen ja keskeisten tavoitteiden tuntemukseen.

Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ehdotettujen muutosten vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin

Esityksen mukainen yhteistoimintamallilla olisi vähäiset vaikutukset henkilöstö ja resurssintarpeisiin. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli velvoittaisi laissa mainitut tahot yhteistyöhön työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi, mikäli asiakkaan palvelutarve sitä vaatii. Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta perustettavaksi uusia palveluja, eikä siten uusien palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Myöskään viranomaisille ei osoitettaisi uusia tehtäviä.

Esityksessä todetaan, että kyse ei olisi uusista työvoimapalvelujen asiakkaista, vaan jo palveluissa mukana olevista asiakkaista, joiden kohdalla palveluita kohdennetaan aiempaa paremmin. Osittain tämä onkin totta, mutta osa monialaisten palvelujen tarpeessa olevista asiakkaista ei ole ollut todellisuudessa missään palveluissa tai heille tarjotut palvelut ovat olleet epätarkoituksenmukaisia suhteessa heidän palvelutarpeeseensa. Kun palvelutarpeet todella tunnustetaan oikein ja palveluja lähdetään tarjoamaan palvelutarpeiden mukaan, syntyy aivan toisenlainen tilanne, kuin että palveluja ei tarjota. Tällöin myös tarve henkilöstöresurssille kasvaa.

Odotettavissa on, että palveluissa olevien asiakkaiden määrä kasvaa, jolloin myös laajan työttömyyden käsitteen sisällä olevien työnhakijoiden määrä kasvaa. Laajan työttömyyden painoarvon kasvattamista nyt esitetystä 30 %:sta olisi syytä nostaa 40–50 %: in.

Lakiesityksessä on kommentoitu hyvinvointialueille suuntautuvaa yhteistyötä erittäin ohuesti.

Esityksessä ei ole myöskään huomioitu mitään rahoituskannustimia hyvinvointialueille, vaikka sote-palvelujen piirissä on mittava määrä kuntien asiakkaita. Työnhakijoista pitkäaikaistyöttömien työnhakijoiden palvelutarpeet kohdistuvat kuitenkin merkittävältä osin tulevien hyvinvointialueiden palvelutarjontaan. Näitä palveluja ovat mm. kuntouttava työtoiminta, työttömien terveystarkastukset ja työ- ja toimintakyvynarviointiin liittyvät palvelut. Lainsäädännössä tulisi olla vahva, rahoituskannustimella sidottu kytkös hyvinvointialueille. Työvoimaviranomaisen tehtävänä on tehdä hyvinvointialueelle yhteistyötä asiakkaan palvelutarpeen mukaan, mutta esityksen mukaan lainsäädäntöön ei ole tekeillä mitään ohjauselementtejä, jotka asettaisivat tavoitteita hyvinvointialueen tarjoamille palveluille ja niiden vaikuttavuuden seurannalle.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen.

Siirtyvän henkilöstön määrää arvioidessa on käytetty työ- ja elinkeinotoimistojen, ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen työajankirjauksia vuodelta 2021. Esityksen mukaan arviointi siirtyvästä henkilöstöstä perustuu eri toimintokoodien mukaiseen toteutuneeseen työajan käyttöön (Kieku). Arviointiin liittyy epävarmuutta, mikä aiheutuu palveluiden erilaisesta luokittelusta nykytilan ja esityksessä työvoimaviranomaiselle osoitettujen tehtävien välillä. Yleinen pandemiatilanne on vaikuttanut myös resurssien kohdentumisen arviointiin.

Järvenpään kaupungin näkemys on, että henkilöstösiirrot tulevat erittäin todennäköisesti tuomaan lisäkustannuksia palkkaharmonisointipaineiden vuoksi, mikä tulisi ehdottomasti ottaa huomioon rahoituksessa. Henkilöstön siirto tapahtuu tämän hetkisen esityksen mukaan yksipuolisena siirtona valtiolta kunnille, jossa kunnilla ei ole etupainotteisesti mahdollisuuksia vaikuttaa siirtyvän

henkilöstön määrään tai osaamiseen. Valtion ja kuntien yhteisen muutosprosessin aikataulua tulisi voida tarkistaa laadukkaan johtamisen ja työntekijöiden sitoutumisen varmistamiseksi.

Haapaveden kaupunki

21.6.2022

Luvussa on realistisesti arvioitu esityksen mahdolliset riskit.

Kustannusten arvio kuntien taloudelle ei vielä tässä esityksessä ole kovinkaan tarkka, sillä esityksen luvut perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin vuodelta 2019, ennen korona-pandemian tai esimerkiksi uuden asiakaspalvelumallin vaikutuksia.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami

21.6.2022

Kunnat hakevat uutta rooliaan suuressa muutoksessa. Uudessa mallissa kuntien tehtävät kasvaisivat huomattavasti. Uudistuksella on laajoja taloudellisia vaikutuksia ja niiden ennakointi on vaikeaa. Kuntakohtaisen nykytilan arviointiin liittyy epävarmuuksia. Laskennallisuudesta johtuen arvio kustannusten jakautumisesta kunnittain on suuntaa antava, joten tätä on korjattava esitettyä realistisemmin kuntien tulevassa rahoituksessa. Nyt esitetyissä laskelmissa esimerkiksi Itä-Suomen rahoitustaso uhkaa jäädä erittäin alhaiseksi, sillä erityisesti pitkään työttömänä olleiden tilannetta ja siitä palvelujärjestelmälle seuraavia vastuita ei ole riittävästi huomioitu.

Esityksessä keskeisenä työllisyyttä ja oikea-aikaista palvelua edistävänä rakenteellisena tekijänä esitellään ns. kannustava rahoitusmalli, jonka tarkoituksena on yhdistää vastuu ja mahdollisuus kehittää alueellisesti tehokkaimpia toimintamalleja. Rahoitusmallin kannustavuus on tarkoitettu toimimaan ohjauskeinona, joka palkitsee tehtäviä tehokkaasti toteuttavia kuntia – ainakin pitkällä aikavälillä.

Esityksessä mainitaan, että lähtökohtana rahoitusvastuun siirrossa on, että se toteutetaan kustannusneutraalisti kuntien ja valtion välillä. Esitetyn kaltainen rahoitus- ja järjestämismalli voi kokonaisuutena toimia päinvastoin kuin on tarkoitettu, jos tehtävien siirrosta ja työttömyysetuuksista aiheutuvia lisäkustannuksia ei pitkällä aikavälillä kokonaisuudessaan huomioida ja se osaltaan johtaa kuntatalouden heikkenemiseen.

Malli sisältää osin epärealistisia oletuksia kaikkein vaikeimmin työllistyvien työllistymismahdollisuuksista, joten ainakin näiltä osin rahoitusmallia tulee muuttaa. Tässä asiakaskohderyhmässä onnistunut yhteinen tekeminen muun muassa hyvinvointialueen kanssa on ehto vaikuttaville työllisyystoimille. Ilman sote-tukipalveluita suuri osa työnhakijoista ei työllistymispolullaan etene.

Keskeiset kysymykset tulevista vaikutuksista liittyvät kustannuksiin ja niiden jakoperusteista sopimiseen, tiedonhallintaan ja tietojärjestelmiin, palvelujärjestelmän toimivuuteen, palveluiden saatavuuteen ja tavoitettavuuteen sekä tila- ja henkilöstöratkaisuihin. Iso kysymys on, miten hyvin kuntaekosysteemiä onnistutaan hyödyntämään kuntien uusien työllisyyspalveluiden tehtävien järjestämisessä ja miten työllisyyspalvelut jatkossa onnistuvat osana kuntien elinvoiman kehittämistä.

Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Miten järjestetään kaikki toimintaan tarvittavat tilat? Entä hankittavien palvelujen rahoitus? Mitä kannattaa hankkia ja missä kohtaa pihistellä sen minkä pystyy? Esimerkiksi, jos koulutusaika ei poista henkilöä kuntaosuuslistalta, eikä työllistymisestä koulutuksen jälkeen ole täysiä takeita.

Rahoitusmallin tavoitteena on ohjata tavoittelemaan pitkäkestoista ja pysyväisluonteista avoimille työmarkkinoille työllistymistä. Tavoite on jalo, mutta uhkana on, että kuntaosuudet kasvavat huomattavasti, kun vaikeimmin työllistyvien aktivointitoimet eivät enää poista kuntaosuusmaksuja. Mitä vaikeimmin työllistyville (esim. mielenterveys- ja päihdeongelmat) tehdään?

Starttirahaan ja palkkatukeen liittyvät palvelut ovat harkinnanvaraisia ja ”kunnilla tulee olemaan paljon päätäntävaltaa, minkä verran palveluita tarjotaan (nykyistä enemmän tai vähemmän) sekä mitä palveluita tarjotaan”. Jos palvelut ovat harkinnanvaraisia, eikö kunnille ole taloudellisesti kannattavampaa karsia ne minimiin?

”Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Rahoitus kohdennetaan laskennallisten kustannusten määräytymiskriteereiden perusteella, jotka työvoimapalveluiden osalta olisivat työikäisten, eli 18–64-vuotiaiden ikäryhmä (70 prosentin painotuksesta), ja laajan työttömyyden käsitteen mukainen työttömien määrä (30 prosentin painotuksesta). Laajan työttömyyden käsitteeseen kuuluisivat henkilöt, jotka ovat vailla työtä tai osallistuvat aktivointiasteeseen laskettavaan palveluun, joita ovat palkkatuettu työ, starttiraha, työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu työttömyysturvalla, työkokeilu, valmennus, vuorotteluvapaasijaisuus sekä kuntouttava työtoiminta.” Suurin osa näistä tarkoittaa edelleen työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuja. Lisäksi on huomioitava, että osa nyt aktivointitoimissa olevista ei enää haluaisi osallistua niihin, jos työnhakuvelvoite säilyy esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta huolimatta. Onko sote-uudistuksen jälkeen hyvinvointialueiden intresseissä ylipäätään järjestää kuntouttavaa työtoimintaa? Jäävätkö heikoimmassa asemassa olevat heitteille, kun ainoa tavoite on löytää työ (vrt. esim. mielenterveys- ja päihdeongelmat). Uudistuksessa huomioidaan paremmin työkykyiset ja keskeisissä kunnissa ja kaupungeissa asuvat kuin työkyvyltään rajoittuneet tai syrjäseutujen asukkaat. Nämä tekijät tulee huomioida valtionosuusjärjestelmässä.

Palveluiden rahoitus yleiskatteisena valtionosuusrahoituksena perustuu pääosin kahteen kriteeriin, työikäisten määrään 70 prosenttisesti ja laajaan työttömyyteen 30 prosenttisesti. Tämä jakosuhte on epäedullinen eikä kuvaile siirtyvien tehtävien tarveperusteisuutta. Perusteltu jakosuhte olisi esimerkiksi 50 % työikäiset ja 50 % laaja työttömyys. Palveluiden tämänhetkinen käyttö perustuu asiakastarpeisiin sekä kuntien omaan aktiivisuuteen edistää työllisyyttä. Uudistus ei saisi vähentää merkittävästi nykytilan laskennallista rahoitusta. Valtionosuuskriteerien muutos (50–50) tasoittaisi tätä eroa. Toisena tärkeänä asiana olisi pidentää siirtymäaikaa esitetystä kahdesta vuodesta. Siirtymäkauden rahoitus tulisi olla myös laajemmin porrastettu, esimerkiksi joulukuu 2024 ja 2025 rahoituksesta 75 %, vuoden 2026 50 %, ja vuoden 2027 25 % tulisi laskennallisen nykytilan perusteella, loppuosa valtionosuuskriteerein. Vuodesta 2028 lähtien voitaisiin vasta siirtyä kokonaan valtionosuusrahoitukseen. Perusteena tähän on muutoksen toimeenpanokyvyn varmistaminen kunnissa. Huomioitavaa on, ettei Uuraisten kunta ole ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa. Myös tämä perustelee sitä, että valmisteluajan rahoitus tulee turvata.

”Valtionosuusrahoituksen kohdentuminen kuntiin riippuu kunnan ikärakenteesta, työttömyystilanteesta ja vieraskielisen väestön määrästä.” Tällä matematiikalla valtionosuudet

kasvavat suurissa kaupungeissa ja laskevat pienissä. Ja siitä huolimatta palvelujen järjestäminen, esimerkiksi koulutusten hankkiminen, on vähintään yhtä kallista pienemmissäkin kunnissa.

”Kuntakohtaiset nettovaikutukset on tarkoitus kuitenkin tasata uudistuksessa erillisellä tasausmenettelyllä, joka sisällytetään kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmään. Näin ollen kunkin kunnat hyödyt ja menetykset poistettaisiin kasvavien kustannusten ja lisäyksen erotuksen mukaisesti, joko kasvattaen tai vähentäen valtionosuutta. Tasaus tehdään poikkileikkaustilanteen mukaisena eikä sitä ole tarkoitus korjata jälkikäteen, vaan tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti kuntien valtionosuusrahoitusta. Tasauksen nettovaikutus rahoitetaan kuntien kesken.” Kuulostaakohan tämä jonkun korvaan yksinkertaiselta...? Onko riskien arviointi tehty huolella, ettei negatiivisen nettovaikutuksen kunnissa ole odotettavissa ikäviä yllätyksiä?

”Lisäksi olennaisiin tietojärjestelmämuutuskustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmä uudistusten, kuten uuden työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto sekä kototutumisen asiakastietojärjestelmää koskeva valmistelu ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuvat tietojärjestelmävaikutukset, toteutukseen ja aikatauluihin. Määrällisiä arvioita kunnille aiheutuvista tietojärjestelmämuutuskustannuksista laaditaan lausuntokierroksen aikana.” Toivottavasti valtiolta saadaan mahdollisimman valmiit ja toimiviksi testatut järjestelmät. Se on kaukonäköistä myös sitä ajatellen, että jokin uusi hallitus päättää jossain vaiheessa ennemmin tai myöhemmin kuitenkin taas uudistaa työllisyyspalvelujen järjestämistä. Silloin on hyvä, että järjestelmät keskustelevat keskenään. Kuntien näkökulmasta puolestaan, jos järjestelmien integrointia joudutaan tekemään yhtä aikaa laajassa mitassa ympäri Suomea, se tulee kalliiksi ja maasta loppuvat alan osaajat.

”Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi kunnan hallintoon. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Kuntalain 8 §:n mukaan tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa muun muassa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta ja tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunta tai kuntayhtymä päättäisi kuntastrategiassaan työvoimapalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta ja kunnan talousarviossa ja suunnitelmassa asetettaisiin palveluille talouden ja toiminnan tavoitteet. Kuntalain 22 §:n mukainen velvoite koskien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien varaamista, kuntalain 23 §:n mukainen aloiteoikeus sekä kuntalain 29 §:n mukainen viestintävelvoitteita koskeva sääntely turvaavat kunnan jäsenten valvonta- ja vaikutusmahdollisuuksia kunnan toimintaan. Kuntalain sääntelykokonaisuus huomioon ottaen työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirron kunnille arvioidaan parantavan palvelun käyttäjän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia työvoimapalvelujen sisältöön sekä niitä koskevaan päätöksentekoon.” Tämä tarkoittaa sitä, että luottamushenkilöiden tulee jatkossa olla erityisen hyvin perillä työllisyysasioista.

”Sekä kuntayhtymien perustamiseen että vastuukuntamallia koskeviin sopimuksiin liittyen on oletettavaa, että keskeiset kysymykset kuntien välisissä neuvotteluissa koskevat kustannusten

jakoa sekä palvelujen saatavuutta työllisyysalueella. Kysymyksiä tulee syntymään erittäin todennäköisesti

myös kuntien omien niin sanottujen kuntaekosysteemien hyödyntämisestä ja linkittymisestä työvoimapalvelujen järjestämiseen. ON MYÖS HUOMATTAVA, ETTÄ PERINTEISESTI KUNNAT KILPAILEVAT TYÖPAIKKOJEN SIJAINNISTA SEKÄ VERONMAKSUKYKYISISTÄ ASUKKAISTA JA SIKSI YHTEISTOIMINTAVELVOITTEET NÄIHIN LIITTYVISSÄ KYSYMYKSISSÄ SAATETAAN KOKEA HAASTAVIKSI.” Tämä on hyvä huomio. Vedelläkö joka kunnassa niin sanotusti kotiinpäin?

”Mikäli kunta tulee järjestämään työvoimapalvelut itsenäisesti tai vastuukuntana yhteistoimintasopimuksen perusteella muiden kuntien puolesta, tehtävän siirtyminen tarkoittaa muutoksia kunnan organisaatioon ja toimielimiin. Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa kunnissa siten, kun laissa työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella säädetään. Kunnan hallintosääntöjä olisi muutettava sekä tehtävä päätökset siitä, mikä toimielin ottaa vastatakseen uudet tehtävät. Myös viranhaltijoiden tehtävien muutoksia tulisi todennäköisesti tehtäväksi. Työvoimapalvelut huomioitaisiin myös kuntastrategiassa.” Nämä edellyttävät paljon toimenpiteitä kunnissa. Huomionarvoista on myös, että pienten kuntien rahkeet tuskin riittävät yhteistoimintasopimuksen mukaisiksi vastuukunniksi. Mutta onko vastuukunnan rooliin kiinnostusta isommisakaan?

”Etenkin pienten kuntien ja yhteistoiminta-alueiden hankintatoimintojen osalta kustannukset voisivat olla muita alueita suurempia.” Tarkoittaisiko se työnhakija-asiakkaille vähemmän tarjolla olevia palveluja kuin nykytilanteessa?

”Tunnistettuna riskinä hajauttamisessa olisi tarvittavan hankintaosaamisen riittämättömyys kaikille työvoimaviranomaisille tässä esityksessä ehdotetun lainsäädännön voimaantullessa.” Hankintaosaajia tulee olla käytettävissä heti uudistuksen tullessa voimaan.

”Työvoimapalveluista vastaaville kunnille ja työvoimaviranomaisille tulisi lisäksi myös vastuu oikeudenkäyntikuluista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voisivat velvoittaa työvoimapalveluista vastaavan kunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi työttömyysetuuden maksajalle asiassa, jossa työttömyysetuuden maksaja velvoitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain kunnan antamaan työvoimapolitiittisen lausuntoon.” Onko tällaisia oikeudenkäyntejä ollut useita ja minkälaisista korvaussummista on kyse?

”Keskeisenä tunnistettuna riskinä on, että etenkin pienten työvoimaviranomaisten alueella erityisryhmät saattavat olla niin pieniä, että heille tarkoituksenmukaisten palveluiden hankkiminen tai erityisosaajien rekrytoiminen voi olla haastavaa. Lisäksi palvelujen hankkiminen pienille asiakasjoukoille saattaisi nostaa palvelujen keskihintaa. Palvelujen hankintaan liittyvä kustannusriskiä voisi pienentää hyödyntämällä toisen työvoimaviranomaisen tarjoamia palveluita tai hankkimalla palveluita useamman työvoimaviranomaisen kesken.” Tämä on hyvä huomio ja samalla ristiriidassa sen kanssa, että pienten kuntien valtionosuudet laskevat.

Vaikutusten arviot jäivät esityksessä osittain vajaiksi. Toivoisimme muutosten vaikutusten avaamista eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja siihen, miten ne vaikuttavat taloudelliseen tehokkuuteen sekä työllisyystavoitteisiin.

Vaikutusten arvioinnin vertailuvuotena käytetään esityksessä vuotta 2019. Ottaen huomioon viime vuosien maailmanlaajuisista tapahtumista johtuvat työmarkkinaliikehännät, on vuoden 2019 lukujen käyttö kyseenalaista. Vuonna 2019 työttömyys oli useamman suotuisan vuoden jälkeen alhaisella tasolla. Vuoden 2019 jälkeiset tapahtumat ovat vaikuttaneet työllisyystilanteeseen merkittävästi etenkin pitkäaikaistyöttömyyden osalta. Näitä lukuja käytettäessä tulisi tuoda tarkemmin esille lukujen kehittymistä vuoden 2019 jälkeen.

Esityksessä tuodaan esiin esitetyn muutoksen keskeiset riskit. Erityisesti riskeinä pidetään työvoimaviranomaisen toimintaan, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin liittyviä asioita. Esitetyt riskit ovat todellisia. Lakiesityksessä tulisi näkemyksemme mukaan myös esittää keinoja, joilla näitä riskejä voidaan minimoida. Erityisesti keskeisten riskien osalta olisi tärkeää, että esityksessä tarkasteltaisiin mahdollisia keinoja siihen, kuinka estää riskien toteutuminen. Tulevat työvoimaviranomaiset voivat toiminnallaan vaikuttaa osaan riskeistä, mutta toisaalta osa keskeisistä riskeistä on valtion ratkaistava. Valtion on hallittava riskit esimerkiksi tietojärjestelmien kokonaisuuden osalta ja strategisella tasolla.

Henkilöstövaikutukset on riski, joka jää esityksessä mainitsematta. Esitetty muutos on laaja, ja koskee yli 4200 henkeä. Henkilöstöriskien jättäminen pois esityksestä on huolestuttavaa etenkin, kun tiedossamme on se, kuinka henkilöstövaikeudet hankaloittivat työllisyyden kuntakokeilujen aloitusta. Henkilöstösiirtoihin liittyvät riskit tulee ottaa laissa ja sen toimeenpanossa vakavasti, ja pyritään välttämään kyseisten riskien realisoitumista.

Työllisyystavoitteiden aikajänne on vuosille 2024–2029. Esityksessä ei kerrota tarkemmin sitä, kuinka työllisyystavoitetta seurataan tai miten tavoitearvioon päädytty. Työllisyysvaikutusten arviointia pitäisi avata esityksessä enemmän sekä todeta tarkemmalla tasolla, mitkä mekanismit vaikuttavat työllisyystavoitteiden toteutumiseen. Nyt esityksessä keskitytään pitkälti kannustavan rahoitusmallin oletettuun työllistävään vaikutukseen.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin ehdotettujen muutosten osalta lakiehdotuksessa on todettu, että palvelujen kysyntään liittyvää mahdollista kasvua on haastavaa arvioida. Lakiluonnoksessa esitetään silti joitakin arvioita liittyen Kelan resurssien kasvuun ja asiakkaiden varhaisempaan ohjautumiseen liittyen.

Esityksessä mainitaan esimerkkinä uuden lainsäädännön mahdollisesti johtavan työttömien terveystarkastuksiin ohjaamisen lisääntymiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tietojen mukaan työttömän terveystarkastuksen saanut 0,8 % työttömistä. Muilla alueilla luku on suhteellisen samanlainen.

Maininta ”esityksen mukaisella yhteistoimintamallilla olisi vähäiset vaikutukset henkilöstö- ja resursointitarpeisiin” ei voi käytännössä pitää paikkaansa. Kuten esityksessä myöhemmin sanotaan: ”Yhteistoimintamallin asiakaskriteerien muuttuessa palveluiden yhteensovittamista ja tarkoituksenmukaisten palvelukokonaisuuksien suunnittelua sekä työttömien työllistymisprosessin etenemistä ja seuranta on tehtävä enemmän. Jos lisähenkilöstöä ei olisi osoitettavissa toimijoiden sisällä tehtäviä uudelleen järjestelemällä, toimijat voisivat joutua lisäämään henkilöstöään.” Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon resursointi monialaisessa yhteispalvelussa on kriittinen koko toiminnalle ja tulisi varmistaa riittävällä ohjeistuksella. Lakiehdotuksen varhaisemman

vaiheen monialaisella tuella on todennäköisesti positiivinen vaikutus pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyssä.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan osalta vaikutusten arviointi on esityksessä niukkaa. Tähän olisi kaivattu enemmän pohjatietoa, mutta palvelulla tulee olemaan positiivisia sekä lyhyen aikavälin, että pidemmän aikavälin vaikutuksia nuorten työllistymiseen, jos monialaisuus palvelussa toteutuu suunnitellusti.

Esitys jättää epäselväksi sen, miltä osin yrityspalveluihin liittyvät hankintavastuut siirtyvät kunnille ja vaikuttavat siten ostopalveluyritysten asemaan. Osin tämä epäselvyys liittyy palvelun kohderyhmän määrittelemiseen: esitys mainitsee esimerkiksi starttirahapäättämisen sekä aloittavan yrityksen neuvontaan liittyvät neuvontapalveluiden siirrot yritysten asemaan vaikuttavina muutoksina, vaikka näiden palveluiden kohderyhmä on työvoimapalveluiden piirissä oleva henkilö. Toisaalta yrityspalvelunäkökulmasta määritellyt kehittämisspalvelut ovat määritelmällisesti jäämässä ELY-keskuksiin, vaikka näiden palveluiden piirissä voi niin ikään olla aloittavia yrittäjiä, eli henkilöasiakkaita. Tämän kautta jää osin epäselväksi, mitkä neuvonta- ja kehittämisspalvelut määritellään työvoimapalveluksi ja mitkä yrityspalveluksi ja miten näiden palveluiden siirto vaikuttaa kuntien mahdollisuuksiin hyödyntää itse kilpailuttamiaank hankintasopimuksia.

**Outokummun kaupunki,
Kaupunginhallitus**

21.6.2022

4.2.3.1

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

**Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri**

21.6.2022

Vaikutusarviot perustuvat oletuksiin ja ne on arvioitava kokonaan uudelleen lopullisessa lakiehdotuksessa. Erityisesti uudistuksen merkittävytydestä johtuen erityisesti vaikutukset kuntien toimintaa ja kuntatalouteen eivät nyt ole riittävän tarkkoja.

**Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-
keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen
sekä Yrityskehittäminen -yksiköt**

21.6.2022

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Valtiolle jääviä ohjaus-, tuki- ja valvontatehtäviä tulisi määritellä esitysluonnoksessa tarkemmin erityisesti asiakkaiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Luonnoksessa työvoimapalvelujen

sisältöön ja asiakaspalvelumalliin tehtäisiin hyvin vähän muutoksia verrattuna nykyiseen, mikä edesauttanees henkilö- ja yritysasiakkaiden yhdenvertaisuutta myös uudessa mallissa. Esitykseen sisältyy kuitenkin vakavasti otettavia riskejä asiakkaiden yhdenvertaisten palvelumahdollisuuksien ja päätösten toteutumiseen liittyen, kun työvoimaviranomaisien määrä kasvaa ja valtion ohjaussuhde niihin muuttuu olennaisesti.

Esitysluonnoksessa ei myöskään ole määritelty riittävän selkeästi oikeudellisen tuen roolia muutoksen jälkeen. On oletettavaa, että uudet työvoimaviranomaiset tulevat tarvitsemaan paljon oikeudellista neuvontaa myös muissa kuin työttömyysturva-asioissa, jotta lakien tulkinnassa säilyisi riittävän yhtenäinen linja. Työllisyyden kuntakokeilujen käynnistyminen sekä vastikään voimaan tullut uusi asiakaspalvelumalli ovat osoittaneet selkeästi oikeudellisen tuen laajan tarpeen muutostilanteissa.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin / 4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Nykyisessä TE-palvelujärjestelmässä palvelujen tuottamisen mallina on monituottajamalli eli yhdistelmä hallinnon omaa tuotantoa ja ulkopuolelta hankittua palvelutuotantoa. Ulkoisen tuotannon suhteellinen osuus on laskenut TE-toimistojen resurssillisäysten (erityisesti uusi asiakaspalvelumalli) myötä, mutta se on edelleen erittäin merkittävä: vuosittain ELY-keskusten valtakunnallisesti hankkimat ostopalvelut muodostavat yli 140 miljoonan euron kokonaisuuden, joka on lähes kokonaisuudessaan koulutuksia, valmennuksia ja asiantuntija-arvioiteja valtiolle tuottavien yritysten ja oppilaitosten liikevaihtoa. Uusille työvoimaviranomaisille siirtyvistä palveluista työvoimakoulutukset, valmennukset ja asiantuntija-arvioinnit hankitaan ulkoisilta palveluntuottajilta. Uudellamaalla palveluntuottajia edellä mainituissa palveluissa on vuositasolla noin 50.

Esitysluonnoksessa ei kuvata tai käsitellä lainkaan nykyistä palvelujen tuottamisen tapaa, siihen liittyvää osaamispääomaa tai palvelumarkkinoita. Tämä on erittäin merkittävä puute. Luonnoksessa kuvataan, että tulevilla työvoimaviranomaisilla on erittäin paljon vapauksia palvelujen tuottamistapojen osalta ja mahdollisuus tuottaa kaikki palvelu omana tuotantona. Olisi täten erittäin perusteltua tarkastella esityksessä vaikutuksia palveluntuottajiin ja palvelumarkkinoihin laajemmin. Käytännössä suurilla työllisyysalueilla tulee olemaan kriittinen rooli työllisyyspalvelujen markkinoiden osalta. Jos isot alueet vähentävät merkittävästi hankitun palvelun osuutta, markkina surkastuu.

Esitysluonnoksessa on tunnistettu palveluntuottajiin kohdistuva riski suuremmista hallinnollisista kustannuksista tilanteessa, jossa palveluita kilpailuttavia työvoimaviranomaisia on huomattavasti enemmän kuin hankintayksiköitä nykyisessä järjestämismallissa. Kun yhdistetään hankintaosaamisen sirpaleistuminen, jopa puuttuminen, tietyiltä työvoimaviranomaisilta, kohonneet välilliset ja hallinnolliset kustannukset palveluntuottajille sekä pienemmät volyymit ja palveluntuottajien pienentyvä mahdollinen toimintakate, on merkittävänä uhkana, että palvelutarjonta ja palveluntuottajien verkosto surkastuu huomattavasti nykyisestä ainakin osassa maata. Vaikutus keskittyyne alueille, joissa työvoiman määrä on pieni ja joilla on jo nyt suuri pula osaavasta työvoimasta.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Vaikutukset työnhakijoille tarjottaviin palveluihin:

Esityksessä on kirjoitettu, että työvoimaviranomaiset voisivat sovittaa yhteen työnhakija-asiakkaiden palveluprosesseja kuntien muiden toimintojen, kuten elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa.

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämisellä valtiolta kunnille arvioidaan olevan samankaltaisia vaikutuksia palvelujen kehittämiseksi kuin kuntakokeilussa. Käynnissä olevien työllisyyden edistämisen kuntakokeiluiden osalta on arvioitu, että kokeiluissa on kehitetty toimivia asiakaspalvelumalleja, joissa korostuu henkilökohtaisen palvelun ja paikallistuntemuksen näkökulma.

Nyt ollaan viemässä eteenpäin sellaista mallia, jossa nämä kuntakokeilussakin hyväksi havaitut mallit ja asiat eivät välttämättä pääse toteutumaan, mikäli järjestämisvastuukuntamalli ja/tai kuntayhtymämalli ovat ainoat vaihtoehdot.

Jos tarkastelee esimerkkinä Lahdenseurouden työllisyyden kuntakokeilua, joissa 5 hyvin eri kokoista kuntaa on yhteisessä kokeilussa, kukin peruspalvelut omissa kunnissaan ja erityispalvelut (mm. maahanmuuttopalvelut ja erilaiset vaativaa asiantuntijuutta vaativat tukipalvelut) yhteistyönä järjestämänä on saanut palvelut toimiviksi. Tällainen vaihtoehto ilman kuntayhtymäpakkoa tulisi tähän uuteenkin lakiin sisällyttää, siten että kunnat voivat tehdä tasavertaisesti sopimus pohjalta yhteistyötä.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

On hyvä, että lähtökohtaisesti kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksia, mutta rahoitusvaikutuksiin kohdistuvia mekanismeja on syytä vielä arvioida uudestaan.

Kunnan rahoitusvastuu työnhakijan työttömyysetuudesta aikaistuu 101 päivästä ja kasvaa asteittain, kunnes henkilö poistuu järjestelmästä. Tämä kannustaa kuntia ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä. Uudella maalla väestö kuitenkin kasvaa vaikeammin työllistyvien osalta, joten kannustinmalli toimii negatiivisemmin. Lisäksi malli ei kannusta vaikeasti työllistyvien asiakkaiden ohjaamiseen vaikuttavimpiin pitkäkestoisiin palveluihin (esim. omaehtoinen opiskelu), vaan lyhytkestoisiin (kurssitus jne.). Vieraskielisille muita suurempi palvelutarve kompensoidaan, mutta laskelmien perusteella Uudenmaan alueen suuri vieraskielisten osuus näyttää vaikuttavan rahoitukseen niin, että Uusimaa jää tappiolle rahoituksen jaossa.

Kuntiin kohdistuva riski taloudellisissa suhdannevaihteluissa on mainittu, mutta käytännössä suhdanteet heijastuvat myös kunnan muuhun tulokertymään, samaan aikaan kun se lisää automaattisesti ns. "sakkomaksuja". Tähän kaksoisrankaisemisen malliin tulisi kehittää kompensatiomekanismi.

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus

21.6.2022

Uudistuksen taloudellinen ohjaus on voimakas ja riskinä on, että kunnille jää suuri maksuvastuu pitempään työttöminä olevista. Suurella osalla pitkään työttömänä olleista ei ole edellytyksiä ja/tai mahdollisuuksia työllistyä suoraan avoimille työmarkkinoille. Hyvinvointialueet on kytkettävä tiiviisti työllisyyden edistämisen rakenteisiin. Yritykset/työnantajat tarvitsevat kompensatiota osatyökykyisten palkkaamiseen. Tarvitaan myös ns. välityömarkkinatoimintaa. Työkanava Oy ei ole riittävän kattava toimija huomioiden pienemmät paikkakunnat ja niiden palvelutarpeet.

Kun palvelut siirretään sellaisenaan kuntien järjestettäväksi, riskinä on, että kuntien nykyisten vapaaehtoisten työllistymisen edistämisen palveluiden järjestämisen mahdollisuus voi heiketä resurssisyistä.

Lakiesityksen luvussa 2.2 arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla. Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäävät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymissyistä on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluissa.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus ja vaikutukset työllisyyteen: Keski-Suomessa työttömyysaste on korkea ja työttömien joukossa on paljon pitkäaikaistyöttömiä ja vaikeasti työllistyviä. Keski-Suomen liitto katsoo, että lähipalvelun mahdollistumisella, paikallistuntemuksella ja tiheällä palvelupisteverkolla voisi olla myönteisiä vaikutuksia erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville ja niille, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää laajasti digipalveluita.

Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomaisten tulisi järjestää toimintaedellytykset nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle (Ohjaamot tai vastaavat yhteispalvelupisteet). Nuorten matalan kynnyksen toimintamallilla arvioidaan olevan myönteinen vaikutus nuorten työllistymiseen. Pidämme nuorten työttömyyteen ajautumisen estämistä ensiarvoisen tärkeänä, mikä tulee huomioida uuden toimintamallin luomisessa riittävällä painokkuudella.

Aluekehitysvaikutukset:

Lakiesityksessä korostetaan saman järjestäjän vastuulla olevien työvoimapalvelujen, kunnan koulutuspalvelujen ja elinkeinopalvelujen yhteensovittamisen mahdollistuvan siten, että ne edistäisivät tehokkaasti alueen työllisyyttä. Keski-Suomen liitto katsoo järjestämisvastuun toteutumisen esitetyn kaltaisena uhkaavan kuitenkin jättää esimerkiksi koulutuksen yhteyden

työvoimapalveluihin vaille merkitystä. Nähdäksemme lakiesitys jättää liian vähäiselle huomiolle myös jatkuvan oppimisen ja ammatillisten kuntayhtymien rakenteet.

Keski-Suomen liitto pitää merkittävänä haasteena sosiaali- ja työllisyyspalvelujen siirtymistä hyvinvointialue ja TE-palvelut 2024 -uudistusten myötä eri tahoille. Lakiesityksessä osana aluekehitysvaikutuksia todetaan muutosten edellyttävän vahvoja yhteistyöverkostoja hyvinvointialueiden ja työvoimapalvelujen järjestäjien välille erityisesti sosiaaliseen tilanteeseen ja terveydentilaan liittyvien työllistymisen esteiden ratkaisemiseksi. Kannatamme hyvinvointialueiden kanssa tehtävän yhteistyön ja tiedonvaihdon kirjaamista lakisääteisesti. Heikkoutena lakiesityksessä on hyvinvointialueilta puuttuva suora taloudellinen kannuste huolimatta siitä, että alueilla on keskeinen rooli heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien asiakkaiden palveluissa. Näkemyksemme mukaan hyvinvointialueille tulee muodostaa taloudellinen kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita työllistymistä edistävällä tavalla.

Tietoyhteiskuntavaikutukset:

Työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvän tiedon saatavuus ja hyödyntäminen muuttuisi uudistuksen myötä kuntatasolla merkittävästi. Keski-Suomen liitto pitää tiedon liikkumista ja oikea-aikaista saatavuutta olennaisena uudistuksen onnistumiselle. Tietosuoja- ja tietojärjestelmäasioihin tulee löytää tavoitteita tukevat ja mahdollistavat ratkaisut.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Uudistuksen toteutuessa kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti. Kunnille siirtyisi pääosa työ- ja elinkeinotoimistojen tarjoamista palveluista, joihin nykyisin käytetty rahoitus kohdennettaisiin kuntien valtionosuuksiin. Rahoitusmalli itsessään on erittäin haasteellinen, kun se otetaan käyttöön samanaikaisesti hallinnollisen siirron toteutuessa. Rahoitusmalli osana valtionosuusjärjestelmää on varsin monimutkainen, joten toimivuus ohjauksena voi olla epävarmaa.

Esitykseen sisältyvän riskiarvion mukaan uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Esitykseen sisältyy mm. valtion tehtäväksi jääviä tehtäviä, jotka osaltaan aiheuttavat työllisyydenhoidon palvelujen ja prosessien pirstaloitumista. Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi mm. kannustavan rahoitusmallin johdosta.

Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Laskennallinen siirtyvien kustannusten korvaaminen valtionosuusjärjestelmässä heikentää joidenkin kuntien talouden tasapainoa. Työttömyysetuuskorvausten kompensatio ja tasausmenettelymääräytysten poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä.

Vaikutukset kuntien talouteen

Esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti. Kustannustiedon kuntakohtaiseen jakautumiseen liittyy hyvin paljon epävarmuutta. Uudistuksessa pitäisi varautua korjaamaan ns. valuviat mahdollisimman ketterästi.

Työttömyysturvaan liittyvä rahoitusvastuun muutos siirtää kunnille suhdannevaihtelujen rahoitusvastuuta. Esitetty 100 maksupäivää täyttyy noin 5 kuukauden työttömyyden jälkeen.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiointista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tapahtui. Samoin jos henkilöasiakas valitaan ja aloittaa esimerkiksi toisen työllisyysalueen hankkimassa työvoimakoulutuksessa, niin kotikunta maksaa koulutuspaikasta aiheutuneet kustannukset. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli. Lainsäädäntöön pitää sisällyttää mekanismeja tilanteen korjaamiseksi.

Valmennuksen yksikköhintana on käytetty vuoden 2019 hintaa, joka on muodostettu jakamalla valtakunnan tason kokonaiskäyttö valtakunnallisella valmennuksessa olleiden henkilöiden määrällä. Näkemyksemme mukaan yksikköhintaa olisi pitänyt vähintäänkin korottaa indekseillä.

Uudistuksen vaikutukset kuntien talouden tasapainoon sellaisissa kunnissa, joissa jo sote-uudistus heikentää tasapainoa, voi johtaa kestävämpään taloustilanteeseen ja kriisikuntakriteerien täyttymiseen. Kustannusten korvaaminen ja tasausmenettely tulee tarkastella vuosittain valtiosuosityöjärjestelmässä. Kunnissa, joissa uudistus vaikuttaa talouden tasapainoa heikentävästi, uudistus johtaa veronkorotuspaineisiin.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämistä vastaavien siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa. Muutoksen onnistunut toteuttaminen edellyttää pitkäaikaista yhteistyötä valtion/alueellisen TE-toimiston ja henkilöstöä vastaanottavan kunnan välillä. Tämä edellyttää molemmin puolelta ja avointa keskustelua niin siirtyvistä työtehtävistä kuin henkilöstöstä.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelujen henkilöstöön

Esityksen mukaan siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lakiesityksen vaikutusten perustelujen mukaisesti siirtyminen tarkoittaa muutoksia siirtyvän henkilöstön palkkaukseen ja työehtoihin. Asia on tuotava selkeästi esille siirtyvälle henkilöstölle. Kahden erilaisen työ- ja virkaehtosopimuksen soveltaminen aiheuttaa kuntiin tilanteen, jossa samaa työtä tekevä henkilöstö saa eri perusteilla ja eri suuruista palkkaa. Tämä lisää epäselvyyksiä ja vaikuttaa työhyvinvointiin.

Henkilöstön siirtyminen liikkeenluovutukseen perustuen ei vastaa aikaisemmin toteutettujen lainsäädäntöön perustuvien tehtäväsiirtojen myötä vakiintunutta käytäntöä, esimerkiksi toimeentulotukiasioiden siirtyminen kunnista Kelaan.

Sääntelyn pohjana on EU:n liikkeenluovutusdirektiivi. Suomessa liikkeen luovutusta koskeva säännös sisältyy työsopimuslain 1 luvun 10 §:n, jossa on liikkeen luovutuksen määritelmä. Tämän mukaan työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Kuntiin siirtyvät palvelut perustuisivat eri lainsäädäntöön, koska nykyinen lainsäädäntö kumoutuisi uudistuksen toteutuessa. Siirtyväksi esitetty kokonaisuus ei vastaa nykyistä kokonaisuutta. Lahden kaupungin näkemyksen uudistuksen tosiallisena tavoitteena ei ole pelkästään siirtää hallinnollisesti nykyistä valtion TE-palvelua uuteen organisaatioon, vaan samassa yhteydessä tulee uudistaa palvelut vastaamaan työelämän tämän päivän vaatimuksia ja rakentaa kumppanuuksiin perustuva ekosysteemi.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan henkilöstön rekrytointi on kunnallisen itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluva asia, jota valtion ei tulisi lainsäädännöllä rajoittaa tarpeettomasti.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä todetaan, että palveluverkoston ja työvoimaviranomaisten palvelupisteiden määrän mahdollisella lisääntymisellä voisi olla myönteisiä vaikutuksia heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja maahanmuuttajien asemaan sekä heidän käyttämiinsä palveluihin. Käytännössä uudistuksen myötä muodostettavat työllisyysalueet muodostuvat suuremmiksi mitä nykyisten TE-toimistojen toiminta-alueet ovat. Merkittävin syy tähän kytkös työmarkkina-alueeseen ja työssäkäyntialueeseen. Jos tämä kytkös poistettaisiin, niin silloin voisi toteutua esityksessä todettu palvelupisteiden määrän lisääntyminen riittävien taloudellisten reunaehtojen puitteissa.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Vaikutusten arviointia tulee tuottaa aktiivisesti kunnan omissa toiminnoissa sekä painokkaasti loppukäyttäjään kohdistuvissa vaikutuksissa ja kokonais-valtaisesti seuraavissa yhteneväisyyksissä:

- Tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuuri
- Hyvinvointialueiden käynnistymisen vaikutukset työnhakijalla suunnatuissa palveluissa kuten työttömien terveystarkastus
- työnhakijan työssäkäynnin alueen todellisuudet ja taloudelliset mahdollisuudet
- koulutuksenjärjestäjän tuoma mahdollisuus koulutusvajaiden täyttämiseksi.
- Veloitettavuuden oikea-aikaisuus asiakkaan elämäntilanteeseen suhteutettuna
- Alueelliset mahdollisuudet tavoitteiden saavuttamisessa.
- Jatkuva riskien arviointi ja tunnistaminen

Erityisesti työllisyyspalveluiden tietojärjestelmien ollessa osin arkkitehtuuri-vaiheessa, on hyvä tietojärjestelmien suunnittelu ottaa selkeäksi rooliksi osana uudistusta. Digitaalisuuden hyödyntäminen suorassa asiakastyössä on tärkeä huomioida pitkien välimatkojen, ajan säästämisen sekä nykyisen hybridityömallin mukaisesti. Asiakastyötä ei tule sitoa digitaalisuuteen, vaan kehitettävä asiakaspalvelulähtöisesti sekä kyettävä arvioimaan sähköisen palvelun tarjoamiseen oikea-aikaisesti.

Oman tärkeänä nostona neuvonta- ja palvelumahdollisuuksien mahdollistamisen paikallisesti sekä alueellisesti esimerkiksi useita eri palveluita kohde-ryhmälle kasaava yhteispalvelupiste-malli.

Usean eri talouteen, koulutuksellisuuteen, elämänlaatuun tai työnhakuun liittyvien asioiden hoitaminen monialaisesti edistää proaktiivisestikin työnhakijan kokonaistilannetta sekä vahvistaa asiakkaan positiivista omaa kokemustaan.

Muilta osin katso kohta 4.1, keskeiset ehdotukset.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

Uudistukselle arvioidut työllisyysvaikutukset (7000-10 000) vaikuttavat varsin vaatimattomilta huomioiden uudistuksen koko. Esityksestä jää myös epäselväksi konkreettiset teot, joilla työllisyysvaikutus syntyy. Työllisyysvaikutukseen liittyviä riskejä ei ole avattu tai huomioitu riittävästi. Näin suuressa hallinnollisessa muutoksessa olisi syytä paremmin nostaa esille muutos- ja siirtymävaiheeseen liittyvät riskit myös työllisyysvaikutusten osalta. Muutosvaihe lisää väistämättä kustannuksia. Lisäksi varsin vähäiselle arvioinnille on jäänyt uuden asiakaspalvelumallin, palkkatuki uudistuksen ym. ennen vuotta 2024 tulevien muutosten vaikutukset työllisyysenhoidon kustannuksiin. Hajautetulla mallilla ei voida saada keskitetyn mallin hyötyjä kustannusten hallinnan osalta.

Vaikutukset yrityksiin: Uudistuksella arvioidaan olevan vaikutuksia erityisesti niihin yrityksiin, jotka hyödyntävät julkisia työvoimapalveluja esimerkiksi työvoiman hankinnassa, käyttäen yhteishankintakoulutuksia, palkkatukea ja ehdokasasettelua. Nykyisessä työmarkkinatilanteessa osaavan työvoiman saatavuus on haaste lähes jokaisella toimialalla ja em. palvelujen käyttö on kasvanut merkittävästi. Yritysten työvoimatarpeisiin vastaaminen on TE-palvelujen keskeinen tehtävä. Uudistuksen keskiössä soisi olevan yhtä lailla työmarkkinoiden tarpeet – onhan niihin vastaaminen juuri työvoimaviranomaisen keskeisimpiä tehtäviä. Kuntien siirtyessä mahdollisesti tarjoamaan entistä useammin palveluja oman tuotannon kautta työvoimaviranomaisen palveluja kehittämällä heikennetäänkin yritysten liiketoimintaa.

Vaikutukset henkilöstöön: Henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella. Henkilöstön palkkauksen toimintamäärärahat siirtyvät kuntiin ja henkilöstö kunnan työllisyystoimijalle. Henkilöstön siirtyessä ilman irtisanomissuojaa eri toimijalle kuin palkkaukseen tarkoitetut rahat ovat siirtyneet, lisää osaltaan siirtymävaiheen epävarmuutta. Irtisanomissuojalla olisi varmistettu henkilöstön sitoutuminen muutosvaiheessa myös muutososallisuuteen, tilanteessa, jossa todennäköisiä muutoksia on odotettavissa paitsi tehtävään myös työn sijaintipaikkaan. Irtisanomissuojalla myös vahvistettaisiin TE-toimiston toimintakykyä muutosvaiheessa. Työntekijöiden työhyvinvointi ja heidän osaamisestaan huolehtiminen nousee entistä tärkeämmäksi. Vaarana on, että pienemmillä alueilla jäävät kaikki työvoimapalvelut yhden tai muutamien työntekijöiden vastattavaksi. Resurssien turvaaminen ja niiden kohdentuminen alueella oikein ja tasapuolisesti on turvattava. Osaamisen ja hiljaisen tiedon siirtymättömyys nyt perustettaviin kuntavetoisiin organisaatioihin saattaa tehdä tyhjäksi alueen TE-hallinnon kymmenien vuosien kehitystyön ja osaamisen kerryttämisen, kun toimintakulttuuria rakennetaan alusta. Samalla on vaarana, että siirtymävaihe luo joukkopaon mukana tietynlaisen aivovuodon alueen työllisyysenhoidon.

TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta pidemmällä tähtäimellä. Vaikutukset talouteen eivät ole positiivisia, kun niitä tarkastellaan pitkällä aikavälillä. Vaikutukset alueen työvoiman liikkuvuuteen ja palveluiden

yhdenvertaisuuteen tulisi arvioida kriittisesti. Tällä uudistuksella on vaarana, että nyt 15 aluetta pirstaloituvat edelleen jopa 100:ksi uudeksi alueeksi. Hallinnolliset rajat työvoimapalveluissa eriyttävät maakuntien aluekehitystä ja luovat pahimmillaan työvoiman liikkuvuuden esteitä. TE-toimiston yritysasiantuntijoilla on ollut merkittävä rooli mm. Yritysrahoituksen palveluiden markkinoinnissa ja yritysten aktivoinnissa. Tämä rooli siirtyy tehtävien siirron myötä kunnille, mutta vaarana on, että erityisesti pienemmät kunnat/alueet eivät resursoi työnantajapalveluihin riittävällä tavalla

4.2.1.: Tiivistelmässä tunnistetuista riskeistä on listattu ainoastaan palveluiden pirstaloitumisen riski, ei palveluiden yhdenvertaisuuden toteutumattomuuden riski eri kuntien/kuntayhtymien alueilla. Riski on suoraan johdettavissa kuntien rahoitukseen liittyviin päätöksiin siitä, miten paljon rahoitusta ohjataan suoraan työllisydenhoitoon ja miten paljon rahoitusta kohdennetaan kunnan muihin toimiin.

4.2.2.: "Uudistuksen osana kunnan vastuu työttömyysetuuden rahoituksesta ei nykyiseen tapaan katkeaisi työnhakijan osallistuessa työllistymistä edistävään palveluun. Rahoitusmallin tavoitteena on ohjata tavoittelemaan pitkäkestoista ja pysyväisluonteista avoimille työmarkkinoille työllistymistä." Tämä rahoituksen vastuu on hyvä asia, ja tukee työnvälitykseen perustuvaa työllisydenhoitoa jatkossakin.

Someron kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö (tiedonhallintalaki, tietosuoja-asetus). Toimintaympäristöt ovat kuitenkin harvoin staattisia, niitä kehitetään käyttötarkoituksen mukaisesti, palveluitten ja uusien toiminnallisuuksien, ratkaisuiden kautta. Kenen riskipohjaisesta päätöksenteosta on kyse ja miltä osin asiat tulee huomioida/arvioida keskitetyn ratkaisun ylläpitävän tahon toimesta.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksen mukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tietojärjestelmien osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

Muutoksella on järjestämisvastuun kautta merkitys kuntien toimintaprosessien tarkistamiseen sekä mahdollisesti vanhoista käytännöistä poisoppimiselle, mikä edellyttää henkilökunnan kouluttamista uusiin toimintamalleihin. Kuntien kannalta haasteelliseksi asian tekee se, ettei ole tiedossa, mistä loogisista kokonaisuuksista TE2024-toimintaympäristö oikein koostuu. Vielä jää epäselväksi, miten kuntien tulee järjestää toimintaansa uusien tehtävien myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden vaarantamatta olemassa olevia palvelukokonaisuuksia.

Esityksessä todetaan kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen tietojärjestelmäriskinä. Tämä herättää kysymyksen siitä, mitä esityksessä kokonaisarkkitehtuuryöllä tarkoitetaan ja tavoitellaan. Sitä ei esityksessä tuoda esille.

Tietosuojavaikutukset

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon (keskitetty palvelu) osalta sekä kuntien toimiessa työvoimaviranomaisena niiden järjestämisvastuun osalta on kyse jaetusta, hajautetusta rekisterinpitäjyydestä. Tietosuojaa vaikutustenarvioinnin osalta (merkittävät muutokset toimintaa ja toimintaympäristöä sekä tietoaineistoja koskien) tulee määrittellä selkeät pelisäännöt ja vastuut.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta, huomioiden myös kunnat ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Yhteistoimintamallin organisoinnissa ja yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon, että voimassa olevan lain-säädännön perusteella asiakas voi valita kiireettömän hoidon hoitopaikan myös muun kuin oman hyvinvointialueensa alueelta.

Muut huomionne esityksestä

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esi-merkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta sekä tilantarpeista aiheutuvat kustannukset.

Muutuskustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Kokonaisuudessa tulee huomioida selkeästi asiakkaan polun joustavuus ja asiakaslähtöisyys. Palvelut tulee kyetä räätälöidä asiakaskohtaisesti ja lainsäädäntö ei saa asettaa liian tiukkoja reunaehtoja kuntien toiminnalle säätämällä toimintaa liian normittavasti. Lainsäädännön tulee edesauttaa työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaantoa.

Henkilöstön siirtyminen kuntiin katsotaan liikkeen luovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kuntien palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan siirtyvään henkilöstöön valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Tämä on työehtosopimuslain mukainen toimintamalli liikkeenluovutuksissa, mutta se vaatii kunnissa perehtymistä valtion työ- ja virkatyöehtosopimukseen. Henkilöstön siirtoon liittyviä periaatteita on tarpeen tarkentaa. Vuosilomat siirtyvät pidettäväksi uuden työnantajan palveluksessa, joten niitä koskeva lomapalkkavelka tulee maksaa vastaavasti uudelle työnantajalle. Muutoksessa on muutoinkin keskeistä, että kunta saa rahoitusta siirtyvästä henkilöstöstä aiheutuvia kustannuksia vastaavasti. Mikäli tässä on suuri epätasapaino, aiheuttaa se merkittäviä haasteita muutosjohtamiselle ja koko muutoksen onnistumiselle henkilöstön näkökulmasta. Kunta joutuisi tällöin mahdollisesti käynnistämään välittömästi siirron jälkeen sopeuttamistoimenpiteitä, kuten työvoiman vähentämistä koskevia yt-neuvotteluja.

Esityksessä on käsitelty laajasti nykytilaa, vaikutuksia sekä tietojärjestelmiltä edellytetyjä muutostoimia. Kouvola pitää erittäin tärkeänä sitä, että tietosuojaa-asetuksen käsittelyperusteita selvennetään sekä tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksia täsmennetään. Soveltamisen kannalta on tärkeää, että tietosuojaa-asetuksen käsittelyperiaatteet sekä henkilötietojen käsittelyperuste ovat tulkintakäytännön mukaisesti linjassa, jotta käsittelytoimet on mahdollista kuvata selkeästi ja tarkasti ilman, että käsittelytoimia tarvitsee täsmentää erillisin tietosuojaa- tai tietoturvasopimuksin.

Mikäli toiminnan siirtyessä ilmenee tiedonkäsittelyyn tai siirtämiseen liittyviä kysymyksiä, joiden ratkaiseminen jää järjestämisvastuussa olevan tahon selvitettäväksi, on riskinä se, että asiakastilanteessa tarvittavien tietojen käsittely estyy. Asiakastietojen käyttötarkoituksia tarkistettaessa saattaa tällaisissa tilanteissa syntyä erilaisia tulkintatapoja, jonka vuoksi esimerkiksi suostumus- ja lupakäytäntöä (esim. missä tilanteissa tarvitaan asiakkaan lupa/suostumus tiedonluovutukseen) olisi hyvä selvittää. Lupa- ja suostumusasiat ovat jo entuudestaan varsin raskaita käytännön työvälaineitä, kun asiakkailta tarvitaan lupa moniin eri käsittelytoimiin. On siis erityisen tärkeää välttää sitä, ettei järjestämisvastuussa olevan tahon tekemät asiakastietojen käyttötarkoituksia täsmentävät toimet johda siihen, että tietovarannoissa sekoittuvat suostumusperusteisesti käsiteltävät tiedot muuhun tietovarannon tietoon, jota käsitellään lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Suostumuksen ja/tai lupien selvittäminen sujuvoittaisi sekä yhdenmukaistaisi mahdollisia käytännön ongelmien ratkaisemiseksi muotoutuvia käytänteitä. Mahdollisia tulkintatilanteita voi syntyä esimerkiksi kuntien muiden toimintojen yhteensovittamistilanteissa sekä käyttöoikeuksien määrittelyssä, kun tiedon jakelun oikeuksia määritellään järjestelmiin (kuntien omat tietojärjestelmät).

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjausrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Tunnistamme niin ikään riskit palveluprosessien pirstaloitumisesta, mikäli tehtäviä hajautetaan useille eri toimijoille. Toisaalta, kunnilla on myös muita laajempiakin tehtäviä. Uusi tehtäväkokonaisuus, joka nyt on ollut kuntien elinkeinopalveluiden sisällä vaatii aikaa muotoutua. Valtio on muotoillut tehtävää yli 60 vuotta ja mm. tietojärjestelmä uudistuksista on puhuttu kymmenen vuotta, niin suhteellisen nopeasti kaikki pitäisi purkaa ja ottaa haltuun muutamassa vuodessa.

Esitys nostaa esille työvoimaviranomaisen toimintaa liittyvät riskit, tietojärjestelmiin liittyvät riskit, strategisen tason ja tiedolla johtamisen riskit, että talouteen ja kustannuksiin liittyvät riskit. Pelkästään tehtävien purku ylimaakunnallisista rakenteista paikallistasoille tulee viemään aikaa ja aikaa muutokselle tulisi antaa, jotta ei vaaranneta koko valtion talouskehitystä. Työllisyys on merkittävä elinvoiman ylläpitäjä ja mikäli valtio haluaa säilyttää valvonnan tehtävän, tulee sillä olla myös vahva tukitehtävä kunnille. Kunnille ja järjestämisalueille tulee perustaa jokin toimintayksikkö, jolta kunnat saavat oikeudellista apua ja tukea. Konsulttiselvitykset tai puhtaat ennakoitihankkeet eivät kykene tavoittamaan sitä laajuutta, mikä muutoksella on kuntiin, niiden infraan, talouteen ja uuden tehtävän järjestämiseen ja haltuunottoon.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Lappeenrannan kaupungin näkemyksen mukaan nykytilan arvio jää pitkälti nykyisten lakisääteisten työllisyyspalveluiden kuvaukseksi. Haasteena on, ettei nykyisin välinein palveluiden vaikuttavuutta ole pystytty arvioimaan. Uudistuksen tavoitteena on liittää palveluita monipuolisemmin ja paikallisemmin tukemaan työllisyyttä hyödyntäen kuntien laajaa palveluekosysteemiä. Tämän arviointi ja lainsäädännöllinen ohjaus jää kokonaan puuttumaan. Esitykseen sisältyvän riskiarvion mukaan uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Esitykseen sisältyy mm. valtion tehtäväksi jääviä tehtäviä, jotka osaltaan aiheuttavat työllisyydenhoidon palvelujen ja prosessien pirstaloitumista.

Vaikutukset kunta talouteen

Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi muun muassa kannustavan rahoitusmallin johdosta. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi ja työvoimakoulutuksiin hakeutuminen on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiointista ja koulutuksista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tai koulutus tapahtuu. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli. Lainsäädäntöön pitää sisällyttää mekanismeja tilanteen korjaamiseksi vaarantamatta kuitenkaan työvoiman tarkoituksenmukaista liikkumista.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuu kunnille merkittävää hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Näitä muutuskustannuksia ei ole huomioitu mitenkään ja tämä saattaa pahimmillaan vaarantaa muutosprosessin käynnistymisen. Iso hallinnollinen muutos ja siitä johtuvat kustannukset tulisi kompensoida kunnille. Etelä-Karjalassa muutostyö on käynnistetty kuntien omalla kustannuksella, mutta kuntien mahdollisuus resursoida henkilöstöä muutoksen vaatimiin tehtäviin on rajallinen. Onnistunut muutos edellyttää myös nykyisen TE-palvelujen johdon ja henkilöstön sitoutumista ja työajan resurssointia muutoksen läpivientiin. Myös tämä tulee huomioida tulevissa valtion talousarvioissa.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Muutoksen onnistunut toteuttaminen edellyttää tiivistä ja avointa yhteistyötä valtion/alueellisen TE-toimiston ja henkilöstöä vastaanottavan kunnan välillä. Tämä edellyttää molemmin puolista ja avointa keskustelua niin siirtyvistä työtehtävistä kuin henkilöstöstä. Etelä-Karjalassa valmistelutyö on käynnistetty etupainotteisesti laajassa yhteistyössä niin kuntien, TE-palvelujen, ELY:n, tulevan hyvinvointialueen, järjestöjen kuin yritystenkin kanssa. Koska Etelä-Karjala ei ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa, ei kunnilla ole tosiasiallista kosketuspintaa TE-palvelujen käytänteisiin. TE-palvelun johdon ja henkilöstön sitoutuminen uudistukseen on edellytys muutoksen onnistuneeseen läpivientiin. Kuntien on mahdotonta johtaa muutosta ilman avointa ja sitoutunutta yhteistyötä.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelujen henkilöstöön

Esityksen mukaan TE-palvelujen henkilöstö siirtyisi kuntiin liikkeenluovutuksella eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lakiesityksen vaikutusten perustelujen mukaisesti siirtyminen tarkoittaa muutoksia siirtyvän henkilöstön palkkaukseen ja työehtoihin. Asia on tuotava selkeästi esille siirtyvälle henkilöstölle. Kahden erilaisen työ- ja virkaehtosopimuksen soveltaminen aiheuttaa kuntiin tilanteen, jossa samaa työtä tekevä henkilöstö saa eri perusteita ja eri suuruista palkkaa. Asian avaaminen henkilöstölle tulee hoitaa keskitetysti.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä todetaan, että palveluverkoston ja työvoimaviranomaisten palvelupisteiden määrän mahdollisella lisääntymisellä voisi olla myönteisiä vaikutuksia heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja maahanmuuttajien asemaan sekä heidän käyttämiinsä palveluihin. Kuitenkin aiemmin esitetyt muutokset palkkatukeen, työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin kohdistuvat muutokset sekä kuntouttavan työtoiminnan poistuminen keinovalikoimasta voivat sen sijaan palvelupisteiden ennakoidusta määrän lisääntymisestä huolimatta vaikeuttaa nimenomaan haastavimmassa asemassa olevien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja lisätä kohtuuttomasti kuntien kustannuksia. Vaikeimmin työllistettävien palveluvalikko ja hyvinvointialueen rooli tulisi vielä tarkistaa. Vaikeimmin

työllistettävien palvelut uhkaavat hävitä. Hyvinvointialueille tulisi asettaa selkeät taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja, jotta alentuneesti työkykyiset pääsisivät kohti työmarkkinoita tai tarvittaessa työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

ELY-keskukset haluavat yhteisessä lausunnossaan nostaa esiin erityisesti seuraavat näkökulmat ja huomiot esityksen pääasiallisista vaikutusarvioinneista.

4.2.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Hallituksen esitykseen on laadittu laskennallinen kuvaus uudistuksen taloudellisista vaikutuksista mm. kunnille siirtävistä kustannuksista toiminnoittain. ELY-keskukset ovat samaa mieltä esityksen kanssa siitä, että laskelmat sisältävät huomattavasti epävarmuustekijöitä. Ne johtuvat muun muassa siitä, että merkittävää osaa palveluiden kustannuksista ei seurata henkilö- tai kuntatasolla. Laskelmassa käytetyt tiedot ovat pääosin vuodelta 2019. Kuntien palkkatuki on ollut noin 86 miljoonaa euroa 2019 tasolla. Osuus kuntien palkkatukeen käytettävästä määrästä on vaihdellut ELY-alueittain. Tästä syystä ELY-keskukset ehdottavatkin täsmennettäväksi, miten kuntien palkkatuen poistuminen vaikuttaa laskelmiin.

Joillain alueilla ESR-hankkeiden merkitys työllisyyden ja osaamisen kehittämisessä on ollut suuri myös taloudellisesta näkökulmasta. ESR-hankkeiden työllisyystoimenpiteet ovat olleet esim. vuonna 2019 sisällä ESR-kehittämishankkeiden rinnakkaishankkeissa, eivätkä ole "rasittaneet" kansallista työllisyysmäärärahaa. Alkaneella ohjelmakaudella kuntien ja yhdistysten ESR-hankkeiden mahdolliset palkkatuet sen sijaan maksetaan momentilta 32.20.51 sekä STM:n työttömyysetuusmomenteilta 1.12.2024 asti. ELY-keskukset esittävät lakien jatkovalmisteluissa selvennettäväksi uudistuksen, mukaan lukien yleiskatteelliseen rahoitukseen siirtymisen vaikutuksia ESR-hanketoimintaan.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Hallituksen esityksessä arvioidaan muutoksen vaikutuksia yrityksiin. Esityksen vaikutusarvioinnissa huomioidaan ensisijaisesti ne yritykset, jotka hyödyntävät tällä hetkellä julkisia työvoimapalveluja työvoiman hankinnassa sekä yhteishankintakoulutusten, palkkatuen tai ehdokasasettelun muodossa. ELY-keskukset esittävät täsmennettäväksi, miten uudistus vaikuttaa yrityksiin osaavan työvoiman saatavuuden ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Näihin seikkoihin vaikuttaa mm. se, millaisiin työllisyysalueratkaisuihin päädytään ja mikä on yhteishankintakoulutusten tai Muutosturva 55+ -koulutuksen tulevaisuus.

Uudistuksen vaikutusarvioinnissa on sivuutettu kokonaan esityksen vaikutukset työvoimapalveluita ostopalveluina toteuttavien palveluntuottajien liiketoimintaan. Nykyisessä TE-palvelujärjestelmässä palvelujen tuottamisen mallina on monituottajamalli eli yhdistelmä hallinnon omaa tuotantoa ja ulkopuolelta hankittua palvelutuotantoa. Ulkoisen tuotannon suhteellinen osuus on laskenut TE-toimistojen resurssilisäysten myötä, mutta se on edelleen euromääräisesti erittäin merkittävä. Uusille työvoimaviranomaisille siirtävistä palveluista työvoimakoulutukset, valmennukset ja asiantuntija-arvioinnit hankitaan ulkoisilta palveluntuottajilta. Ko. palveluita sopimusperusteisesti toteuttavia palveluntuottajia noin on 10–50/ELY-alue.

Käytännössä suurilla työllisyysalueilla tulee olemaan kriittinen rooli työllisyyspalvelujen markkinoiden kehittämiseen. Jos isot alueet vähentävät merkittävästi ostopalveluina hankittavien palveluiden osuutta, on riskinä markkinan surkastuminen. Markkinoiden pienentyessä myös riski hintojen nousulle kasvaa. ELY-keskukset esittävät, että uudistuksen jatkovalmistelussa tulee

kiinnittää erityistä huomiota palvelutuotannon jatkuvuuden varmistamiseen, kehittämiskumppanuuden ylläpitämiseen palveluntuottajien kanssa sekä palvelutuotannon elinvoimaisuuden vahvistamiseen tulevaisuudessakin.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työllisyysalueilla tapahtuva palvelujen järjestämiseen liittyvä koordinaatio ja yhteensovitus tulee vaatimaan jo uudistuksen valmisteluvaiheessa ja erityisesti toimeenpanovaiheessa kunnilta merkittävää henkilöresurssia ja työtä. Kuntakokeiluissa on tehty kuntien välisiä sopimuksia mm. kotoutumistehtävien, palkkatukipäätösten jne. hoitamisesta vastuukuntamallilla. Tulevaan uudistukseen verrattuna se on ollut vielä rajallista, koska valtio on edelleen hoitanut kuntien puolesta palvelujen rahoituksen ja hankintoja sekä henkilöstöasioita. Jatkossa tullaan tarvitsemaan lukuisia erilaisia sopimuksia mm. palvelujen järjestämisestä ja niiden rahoittamisesta ja maksatuksesta kuntien yleiskatteellisesta rahoituksesta. ELY-keskukset haluavat muistuttaa, että tämän koordinaatiotehtävän ja yhteensovituksen vaatimia resursseja tulee varata riittävästi ja niitä varten tarvittaisiin kunta- tai työllisyysaluekohtaisia laskelmia jo valmisteluvaiheessa.

Nykyisessä monituottajamallissa ELY-keskukset ovat kehittäneet systemaattisesti omaa hankintaosaamistaan. Hankinta- ja sopimusmallien kehittämisen myötä myös palvelujen laatu ja vaikuttavuus ovat parantuneet. Kilpailullisuutta on pystytty hyödyntämään myös palvelujen kustannusten näkökulmasta. Nykymalli pohjautuu pääasiassa 15 hankintayksikön (ELY-keskukset) toimintaan, joka käsittää myös alueiden yhteisiä hankintoja. Esitysluonnoksen mukaan hankintayksiköiden määrä todennäköisesti kasvaa erittäin merkittävästi. ELY-keskukset haluavat korostaa, että muutoksen vaikutukset hankintaosaamisen ylläpitämiseen, markkinan toimivuuteen ja eheyteen sekä edelleen palvelujen laatuun ja kustannuksiin olisi tärkeää tunnistaa esityksessä. Lisäksi ELY-keskukset näkevät, että jonkinlainen yhteinen alueellinen rakenne voisi olla tarpeellinen, jotta voidaan varmistaa vertaisoppiminen ja kuntien hankintaosaamisen kehittäminen ja kehittyminen edelleen.

4.2.5 Aluekehitysvaikutukset

Hallituksen esityksessä aluekehitysvaikutukset on esitetty suppeina ja vaikutusten arvioinnissa on keskitytty lähinnä kuntatason palvelurakennevaikutuksiin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämisellä kunnille on odotettavissa erittäin merkittäviä vaikutuksia paikallistasolla, aluetasolla ja valtakunnallisesti. Uudistuksen myötä on syntymässä eri kokoisia, maakuntarajoja noudattelemattomia työllisyysalueita, joiden resurssit, mahdollisuudet ja osaaminen elinkeinoelämän ja alueiden kehittämisessä tulevat olemaan hyvin erilaiset. Työllisyysalueiden rooli ja toimivalta lakisääteisessä aluekehitystyössä ja maakunnallisessa ohjelmatyössä tulee todennäköisesti vaihtelemaan olennaisesti. ELY-keskukset pohtivat, jääkö pienille työllisyysalueille vain edustuksellinen rooli aluekehittämisessä tai innovaatioverkostoissa.

Nykyisellään ELY-keskukset koordinoivat useita aluekehittämistä tukevia työllisyyden, osaamisen, ohjauksen, ennakoinnin ja jatkuvan oppimisen verkostoja. Näiden verkostojen jatko on uudistusta koskevan lakiesitysten valossa hyvin epävarma, vaikka niiden merkitys aluekehitykselle on ollut erittäin suuri. ELY-keskukset muistuttavat, että valmistelun tässä vaiheessa olisi viimeistään tärkeätä tunnistaa ja tunnustaa ELY-keskusten verkostoja rakentava ja ylläpitävä rooli myös lainsäädännön näkökulmasta sekä turvata jo olemassa olevien ja toimivien alueellisten yhteistyömuotojen ja -rakenteiden jatkuvuus.

Äkilliset rakennemuutostilanteet vaativat usein kuntien, valtion ja yritysten yhteistoimintaa ja nopeaa reagointia. ELY-keskukset esittävät jatkovalmistelussa selkeytettäväksi kuntien ja työllisyysalueiden mahdollisuuksia koordinoita toimenpiteitä ja suunnittelua ÄRM-tilanteissa, tilanteisiin liittyviä

yleiskatteellisen rahoituksen menettelytapoja, valtion aluehallinnon osallistumista ja toimivaltaa tilanteiden hoidossa sekä KEHA-keskuksen roolia niissä.

KEHA-keskus

21.6.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esitysluonnoksessa on mainittu keskeiset tunnistetut riskitekijät teemoittain. KEHA-keskus toteaa, että keskeisissä riskitekijöissä olisi hyvä huomioida erikseen erityisesti uudistuksen toimeenpanon käynnistymiseen liittyvät riskit, jotka ovat erilaisia verrattuna uudistuksen pidemmän aikavälin riskeihin.

Työvoimaviranomaisen toimintaan liittyvinä uudistuksen toimeenpanon käynnistysvaiheen keskeisinä riskitekijöinä KEHA-keskus nostaa esiin erityisesti kuntien erilaisen lähtötilanteen. Ne kunnat, jotka osallistuvat meneillään oleviin työllisyyden kuntakokeiluihin, ovat paremmassa asemassa verrattuna kuntiin, jotka eivät ole mukana kokeiluissa. Kuntien välisen eron tasoittaminen on tarpeen, jotta uudistuksen toimeenpano joka puolella Suomea saa sujuvan liikkeellelähdon.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota myös työvoimaviranomaisen palvelukyvyyn ylläpitämiseen muutosvaiheessa. Tähän liittyviä riskejä voidaan hallita mm. kattavalla muutosohjelmalla ja resursoimalla riittävästi muutoksen alueellinen valmistelu kunnissa, TE-toimistoissa, ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa.

Riskien hallintaan voidaan vaikuttaa informaatio-ohjauksella ja vuorovaikutuksella työvoimatoimijoiden verkostossa. Erityisesti TE-palveluita tuottavan henkilöstön osaamisen kehittämisen ja perehdyttämisen valtakunnallinen tuki KEHA-keskuksen toimesta auttaisi varmistamaan palveluiden yhdenmukaisuutta ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Valtakunnallinen tuki olisi myös kustannustehokkain ratkaisu.

4.2.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirto

Esitysluonnoksessa on todettu, että joissakin tilanteissa valtiolta siirtyvien tehtävien sulauttaminen kuntien valmiiden organisaatioiden tehtäväkenttään voi tuottaa tehokkuushyötyjä tai tehokkuus ei ainakaan merkittävästi laske, mutta joissakin tilanteissa taloushallinto- ja maksatustehtävien hajautuminen voi johtaa tehokkuustappioihin ja kustannusten nousuun.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota työvoimapalvelujen siirron vaikutuksiin korvausten ja tukien maksatuksiin ja takaisinperintöihin. Valtionhallinnon Hallis-hankkeesta ja TE-keskusten kehittymistä selvittäneen Rauno Saaren raportista lähtien tehtävien kokoaminen valtakunnallisesti tehokkaiksi toiminnoiksi on ollut toiminnan kehittämisen periaate, käytännössä vuodesta 2011 lähtien. Keskitetysti toimivien palveluiden hajauttaminen vähentää tehokkuutta ja lisää tehtävään käytettävää resurssia. Olisi erittäin tärkeää luoda ohjausmekanismi, jolla keskitetyn palvelun opit voidaan siirtää kuntiin ja järjestämisalueille, ja varmistaa hyvin toimiva ja yhdessä oppiva verkosto.

4.2.2.3 Vaikutukset valtiontalouteen

Vaikutukset valtion talousarvioon

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että KEHA-keskuksen vastuulla olevat julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen maksatukseen sekä henkilöstön osaamisen kehittämiseen liittyvät tehtävät siirtyisivät kuntien vastuulle. Myös näiden osalta rahoitus siirtyisi osaksi kuntien valtionosuutta.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että maininta henkilöstön osaamisen kehittämiseen liittyvien tehtävien siirtymisestä on ristiriidassa mm. kohdan 4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön / Valtiolta kuntiin siirtyvä henkilöstö -kohdassa olevan tekstin kanssa, jossa todetaan, että KEHA-keskuksesta siirtyvä henkilöstö (n. 130 htv:tä) hoitaa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä maksatustehtäviä sekä talous- ja henkilöstöhallinnon, asianhallinnan ja virastopalvelujen tehtäviä. Myöskään HTV-luku (n. 130 HTVtä) ei sisällä osaamisen kehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Tietojärjestelmämuutoksista valtiolle aiheutuvat kustannukset

KEHA-keskus on osallistunut tietojärjestelmämuutoksista valtiolle aiheutuvien kustannusten arviointiin hallituksen esitysluonnosta varten, eikä KEHA-keskuksella ole huomautettavaa arvioihin.

Esitysluonnoksessa todetaan, että järjestämisvastuun siirtäminen edellyttää myös osaamisen kehittämistä, erityisesti niiden kuntien osalta, jotka eivät ole mukana työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa. Tätä varten KEHA-keskukseen palkattaisiin neljä asiantuntijaa vuosille 2023-2025 siirtymävaiheen turvaamiseksi. KEHA-keskus toteaa, että osaamisen kehittämisen tarve jatkuu myös siirtymävaiheen jälkeen. Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi tietojärjestelmäpalvelukokonaisuuden ylläpitäminen ja pienkehittäminen.

Järjestelmäkehitykseen kuuluu myös järjestelmien käyttäjien osaamisen kehittäminen tuki, mikä kattaa järjestelmien teknisen käytön ohella myös järjestelmätoiminnallisuuden muutosten taustalla olevien toimintaan vaikuttavien laki- ja muiden muutosten ymmärryksen. Myös esitysluonnoksen säädöskohtaisissa perusteluissa (13 luku 7 §, Työvoimapalvelujen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut) todetaan, että 'Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tulisi huolehtia siitä, että toteuttavista kehittämistoimenpiteistä informoitaisiin kuntia ennen toimenpiteiden suorittamista siten, että kunnilla olisi riittävästi aikaa valmistautua muutostoimenpiteisiin ja sopeutua muutoksiin. Yhteistyö tietojärjestelmäpalvelujen kehittämisessä sisältäisi myös yhteistyön järjestelmämuutoksista aiheutuvien käyttäjäkoulutusten järjestämiseksi'.

4.2.3.3 Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin

KEHA-keskus esittää kohdassa vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin kuvattaisiin työ- ja elinkeinoministeriön, KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten välistä tehtävänjakoa ja resursointia koskien työvoimapalvelujen tiedolla johtamista. Lisäksi KEHA-keskus esittää, että kohdassa kuvattaisiin kansainvälisen rekrytoinnin kehittämisen, osaajien maahanmuuton edistämisen ja Work in Finland -toiminnon kehittämisen vaikutuksia viranomaisten keskinäisiin suhteisiin, erityisesti KEHA-keskuksen ja Business Finlandin osalta. Keskinäisten suhteiden vaikutuksissa olisi myös hyvä huomioida kuntien tuleva rooli em. kokonaisuudessa sekä tunnistaa yhtymäpinta Work in Finland -toiminnon ja Maahanmuuttovirastoon siirtyvien resurssien osalta.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Esitysluonnoksessa on kuvattu KEHA-keskuksesta kuntiin siirtyvä henkilöstö sekä TE-toimistoista, ELY-keskuksista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta KEHA-keskukseen siirtyvä henkilöstö.

Tiedolla johtamisen tehtävät

Esitysluonnokseen sisältyvässä laissa ELY-keskuksista annetun lain muuttamisesta (3 a §) KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi mm. tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa. Mainitun pykälän säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tietoa tuotettaisiin työ- ja elinkeinoministeriölle yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. KEHA-keskus tuottaisi tietoa työvoiman kysynnästä sekä avoimien työpaikkojen täyttymisestä ja osaavan työvoiman saatavuudesta. Lisäksi tietoa tarvittaisiin esimerkiksi asiakkaille tarjotuista palveluista ja niiden kustannuksista, palvelun kestosta, palvelun vaikutuksista henkilön työllistymiseen tai muihin asiakkaalle tarjottaviin palveluihin sekä tieto siitä, mitkä palvelut on tuotettu itse tai ostopalveluna. Työvoimapalvelujen toimivuuden seuranta ja arviointia varten tarvittaisiin tietoa muun muassa asiakaskokemuksesta sekä työnhakijan palveluprosessille laissa säädettyjen edellytysten toteutumisesta. Tiedot työvoimapalvelujen valtakunnallista seuranta ja kehittämistä sekä kuntien ja kuntien työvoimapalvelujen kehittämistä. Ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon ja sen pohjalta tehtyjen analyysien avulla kunnat ja kuntayhtymät voisivat verrata työvoimapalvelujen toimivuutta ja vaikuttavuutta suhteessa toisiinsa alueisiin sekä kehittää palveluja yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa.

Työvoimapalvelujen järjestämistä koskevan lakiluonnoksen 3 luvun 4 §:n (Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut) säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyyttä kullakin ELY-keskuksen toimialueella suhteessa työllisyyden edistämisen valtakunnallisiin tavoitteisiin. Keskeinen aineisto keskusteluille olisi KEHA-keskuksen tuottama valtakunnallinen ja alueittainen seuranta- ja analyysiaineisto, joka pohjautuisi työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon tietoihin ja niiden pohjalta laadittuun työnvälitystilastoon sekä tarvittaviin Tilastokeskuksen virallisiin tilastoihin. Aineistossa otettaisiin huomioon myös kotoutumisen kokonaisuudesta ja kotoutumista edistävästä palveluista tuotettu valtakunnallinen ja alueellinen tieto.

Edellä esitetty esitysluonnoksen mukaisessa laajuudessa olisi KEHA-keskukselle uusi tehtävä. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskukseen ei ole siirtymässä eikä muuten olla osoittamassa erillistä resurssia tämän tehtävän hoitamiseen. KEHA-keskus pitää tärkeänä, että esityksessä arvioitaisiin mainitun tehtävän hoitamisen edellyttämät henkilö- ja muut resurssit.

Työvoimaviranomaisen osaamisen kehittämisen ja perehdytyksen tuki

KEHA-keskus toteaa, että esitysluonnoksen perusteella epäselväksi jää, mikä on KEHA-keskuksen rooli työvoimaviranomaisten osaamisen kehittämisen tukemisessa siirtymävaiheen jälkeen. KEHA-keskus katsoo, että tältä osin esitystä tulisi selkiyttää ja täsmentää myös mahdollisten henkilöstövaikutusten näkökulmasta. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että mikäli KEHA-keskuksella ajatellaan olevan myös siirtymävaiheen jälkeen ministeriötä tukevaa roolia erilaisten työvoimapalveluja koskevien muutosten toimeenpanossa ja työvoimaviranomaisten informaatio-ohjauksessa sekä vertaisoppimisen ja yhteiskehittämisen tuessa, se edellyttää vähintään nykyisen osaamisen kehittämisen henkilöresurssin säilymistä KEHA-keskuksessa.

Valtakunnallisen asiakasneuvonnan tehtävät

Esitysluonnoksen mukaan TE-asiakaspalvelukeskuksesta siirtyisi KEHA-keskukseen työttömyysturvaneuvonta, valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittyvä asiakaspalvelutehtävä, koulutusneuvonta, Yritys-Suomen neuvontatehtävä ja Yrittäjän Talousapu –neuvonta ja monikieliset

palvelut. KEHA-keskus toteaa, että mainittujen tehtävien säilyttäminen valtakunnallisesti keskitettyinä ja niiden keskittäminen KEHA-keskukseen tukisi muiden KEHA-keskukselle esitysluonnoksessa suunniteltujen tehtäväkokonaisuuksien hoitamista sekä edistäisi viranomaisen mahdollisuutta suorittaa tehtävänsä tuloksekkaasti. Esimerkiksi Yritys-Suomi neuvontatehtävän osalta keskittäminen varmistaisi sen, että palveluiden käyttäjät saisivat hallinnon palveluita yhdenvertaisesti, tasapuolisesti ja asianmukaisesti myös rajat ylittävissä tilanteissa, kuten EU-sääntely velvoittaa.

Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennus / ONNI-toiminta

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksen toteuttaminen. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden ja hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta.

Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksen toteuttamiseksi KEHA-keskukseen siirrettäisiin esitysluonnoksen mukaan ns. ONNI-toimintaa hoitava henkilöstö 30 henkilötyövuotta Uudenmaan TE-toimistosta.

KEHA-keskus toteaa, että nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksen koordinaatiotehtävästä olisi saatavissa synergiahyötyjä KEHA-keskukselle jo nykyisin kuuluvan palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelutehtävän kanssa. KEHA-keskus esittää kuitenkin harkittavaksi, että varsinainen valmennustehtävä annettaisiin työllisyysviranomaisen tehtäväksi ja valmennusta nuorille Ohjaamoissa tarjoava henkilöstö voisi myös sijoittua suoraan kuntiin ja työllisyysalueille vastaavalla tavoin kuin monialaisen tuen palveluita tarjoava henkilöstö.

4.2.3.5 Vaikutukset muiden viranomaisten toimintaan ja henkilöstöön

Vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin

Esitysluonnoksen mukaan työvoimaviranomaisen tulisi selvittää muutosturvakoulutuksen arvo tulorekisterin tietojen perusteella. Työvoimaviranomainen laskuttaisi koulutuksen hinnan jälkikäteen Työllisyysrahastolta neljännesvuosittain. Koska työvoimaviranomainen saisi koulutukseen rahoituksen Työllisyysrahaston kautta, ei muutosturvakoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettäisi valtionosuutta.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että käytännössä tämä tarkoittaa suurta laskumäärän lisäystä Työllisyysrahastolle, kun laskutus hajautetaan KEHA-keskukselta kullekin työvoimaviranomaisille.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.4.2 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen

Vaikutukset kielellisten oikeuksien toteutumiseen

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole erikseen otettu kantaa saamenkielisten kielellisten oikeuksien turvaamiseen. Saamen kielilaki koskee saamelaiten kotiseutualueella toimivia kuntia ja myös ELY-keskusta. Saamelaisella on oikeus omassa asiassa tai asiassa, jossa häntä kuullaan, käyttää tässä laissa tarkoitettussa viranomaisessa saamen kieltä. Viranomaisen ei saa rajoittaa tai kieltäytyä toteuttamasta tässä laissa säännellyjä kielellisiä oikeuksia sillä perusteella, että saamelainen osaa myös muuta kieltä, kuten suomea tai ruotsia.

4.2.4.4 Vaikutukset työllisyyteen

HE-luonnoksessa todetaan myös palkkatuen osalta, ettei sitä olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle, tai kunnan määräysvallassa olevalle yhteisölle. Myöskin määrärahan osoittaminen valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin poistuisi. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole arvioitu näiden muutosten aiheuttamia vaikutuksia työllisten määrään. KEHA-keskus arvioi, että pelkästään kuntien nykyisin palkkatuella työllistämien määrä olisi suuruudeltaan esitysluonnoksessa arvioitujen työllisyysvaikutusten suuruinen. Mikäli nykyisin kuntiin työllistettävien määrä ei korvaudu esimerkiksi palkkatuella (tai ilman tukea) muualle työllistävillä, kuntiin myönnettävän palkkatuen poistuminen voi vaikuttaa esityksen työllisyysvaikutuksia koskevien tavoitteiden toteutumiseen.

4.2.7. Tietosuojavaikutukset

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että uudistuksen myötä työllisyyspalveluiden asiakkaiden henkilötietoja ja yritysten tietoja käsittelee jatkossa nykyistä enemmän henkilöitä ja mahdollisesti samoja tietoja käsiteltäisiin usean erilaisen asiakastietojärjestelmän kautta. KEHA-keskus haluaa nostaa esiin riskinä, että mitä enemmän erilaisia asiakastietojärjestelmiä käytetään ja mitä useamman eri toimijan henkilöillä on pääsy asiakastietoihin, sitä vaikeampi on ylläpitää yhdenmukaisia tietoturvallisia käytänteitä ja tietovuotojen mahdollisuus kasvaa.

KEHA-keskus tekee kehittämälleen asiakastietojärjestelmälle kattavat kuormitus- ja tietoturvatestiit. Mikäli työvoimaviranomaiset hankkivat ja käyttävät itse hankkimiaan tietojärjestelmiä, työvoimaviranomaisten tulee varmistaa, että järjestelmät ovat riittävän hyvin testattu myös mahdollisten kriisitilanteiden varalta eikä järjestelmistä löydy hyödynnettäviä haavoittuvuuksia.

KEHA-keskus kannattaa esitysluonnoksessa mainittua tietosuojaa koskevien vaikutusten arvioinnin toteuttamista.

4.2.8. Tiedonhallinnan muutokset

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille. Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että työvoimaviranomainen vastaisi käyttöoikeuksien myöntämisestä omaan järjestelmäänsä. KEHA-keskus kannattaa esitystä, että KEHA vastaa käyttöoikeuksien myöntämisestä ylläpitämäänsä järjestelmään valtion viranomaisen palveluksessa oleville henkilöille, ja että KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta ylläpitämäänsä asiakastietojärjestelmään työvoimaviranomaisten hakemuksesta työvoimaviranomaisten henkilöstölle.

Kukin työvoimaviranomainen tekisi tällöin käyttöoikeuden myöntämistä ja poistamista koskevan päätöksen omalle henkilöstölleen. KEHA-keskuksen tehtävänä olisi puolestaan käyttöoikeuden tekninen mahdollistaminen myönnön perustella sekä sen poistaminen tai muuttaminen

viranomaisen pyynnöstä. KEHA-keskus voisi myös omalla päätöksellään sulkea käyttäjän oikeudet tilapäisesti, jos käyttö huomattaisiin epäasianmukaiseksi.

KEHA-keskus pitää tarkoituksenmukaisena esitystä siitä, että KEHA-keskus vastaa tietovarannon, ylläpitämänsä asiakastietojärjestelmän sekä palvelualustan teknisistä määrittelyistä.

Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija **21.6.2022**
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksessä muutokset vahvistaisivat työllisyyttä noin 7 000-10 000 työllisellä. Työllisyyden kasvu perustuu työ- ja elinkeinopalveluiden tuottavuuden, saatavuuden ja vaikuttavuuden kasvuun. Työllisyyden kasvu tulisi perustella kunnille tarkemmin, miten työllisyystavoitteet saavutetaan. Esityksessä tulisi tuoda selkeämmin esille uudistuksen riskit, jos työllisyystavoitteita ei saavuteta.

Erityisen suurena riskinä nähdään 2.5.2022 voimaantulleen ja kunnille siirtyvän pohjoismaisen työvoimapalvelumallin (lisätyt henkilöresurssit ja sen myötä tiivistetyt työnhakijoiden tapaamiset, työnhakuvelvoitteen määrittely ja työnhaun tuki) sekä työvoimapalvelujen toimeenpanon hajautus sekä työttömyysturvan rahoitusuudistus. Näillä laajoilla uudistuskokonaisuuksilla voi olla myös ristikkäis- ja yhteisvaikutuksia, joiden kustannuksia ei pystytä arvioimaan. Kunnilla ei ole tässä vaiheessa käsitystä kunnille tulevista kustannuksista, joita pohjoismainen työvoimapalvelumalli aiheuttaa.

Toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi on kirjallisuuden ja laskelmien varassa. Aiempia työllisyyskokeiluja on tehty Tanskassa, jossa arvioitiin kannustimien vähentäneen työttömyyden kestoja ainoastaan 2,3 % ja Saksassa puolestaan hajauttamisella on ollut kielteisiä vaikutuksia erityisesti työnhakuprosessiin. Näiden tulosten valossa, työnhakuprosessin uudistuksesta olisi hyvä tehdä asiakaspalveluselvitys, tuoko uudistus lisäarvoa työnhakijoille ja elinkeinoelämän toimijoille.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen

Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden toteutuneet kustannukset olivat vuonna 2019 arviolta noin 520 miljoonaa euroa. Kunnille syntyisi työvoimapalveluiden järjestämisestä uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennettaisiin kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. 2019 vuoden kustannukset, jotka perustuvat osittain arviolta eivät anna todellista taloudellista kuvaa kunnan tulevista kustannuksista. Viiden vuoden ajanjaksolta inflaatio- ja indeksikorotukset sekä rahan arvo eivät ole vertailukelpoisia. Tarkempaa talousvaikutusarviota kunnille ei ole tehty. Laskelmiin olisi kaivattu kuntakohtaista esimerkkilaskelmaa uudistuksen nettovaikutuksista.

Uudistuksen myötä kuntien rahoitusvastuu alkaisi huomattavasti nykyistä aikaisemmin. Esityksessä ei ole avattu sitä, milloin kuntien rahoitusvastuu tarkalleen alkaisi. Kuntien rahoitusvastuun arvioidaan olevan suurempi kuin valtion vastuu tällä hetkellä. Esityksessä arvioidaan palveluiden rahoittamisen olevan kannattavampaa kunnille hyvien palveluiden ansiosta. Valtion keskitettyjen työ- ja elinkeinopalvelujen hajauttaminen kunnille samalla rahamäärällä vaikuttaa erittäin kyseenalaiselta.

Hämeenkyrön kunta, keskushallinto**21.6.2022**

Hämeenkyrön kunta pitää välttämättömänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Lähtökohta uudistuksessa tulee kuitenkin olla, että rahoitus ja järjestämismvastuu ovat samalla taholla. Ei ole oikein, että työttömyysturvavastuu ja sen kompensatio tulee joka kunnalle mutta järjestämistehtävä vain järjestäjälle.

Hämeenkyrön kunta yhtyy kuntaliiton näkemykseen, jonka mukaan esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Pidämmekin perusteltuna muuttaa palveluiden yhdistelmäkriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta. Työttömyysturvan rahoituksessa valittava yksi siirtohetki on pysyvyydeltään liian tiukka eikä se ota huomioon sen jälkeen tapahtuvia muutoksia.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia**20.6.2022****Riihimäen kaupunki****20.6.2022**

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksessä tunnistetaan tietojärjestelmäriskit:

- tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus
- kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen
- riskit liittyen tietojärjestelmäkokonaisuuksien käyttöönottoon

Sekä nostetaan esille vaikutukset työnhakijoille tarjottaviin palveluihin tietojärjestelmien, asiakassiirtojen, henkilöstön koulutuksen, muutoksen viestinnän osalta sekä todetaan, että riskienhallintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota siirtymävaiheessa.

Samalla tulisi tarkastella tiedonhallintalain mukaisesti riskien käsittelyn, hallinnan ja arvioinnin näkökulmista toimintaan ja laajenevaan/muuttuvaan toimintaympäristöön liittyvät riskit. Sekä tietoturvallisuuden että varautumisen tulokulmista.

Esityksessä ei käy ilmi tullaanko riskien hallinnan ja käsittelyn kokonaisuutta informaatoriskien osaluueella käsittelemään osana kokonaisarkkitehtuurityötä. Viittaus tietojärjestelmäriskeihin antaisi ymmärtää jotain tämän suuntaista.

Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö (tiedonhallintalaki, tietosuoja-asetus). Toimintaympäristöt ovat kuitenkin harvoin staattisia, niitä kehitetään käyttötarkoituksenmukaisesti, palveluitten ja uusien toiminnallisuuksien, ratkaisuiden kautta. Kenen riskipohjaisesta päätöksenteosta on kyse ja miltä osin asiat tulee huomioida/arvioida keskitetyn ratkaisun ylläpitävän tahon toimesta.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tietojärjestelmien osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

KEHA-keskus on viranomaisen - tiedonhallintayksikkö - ja siten sillä on velvoite muutostenarvioinnin kautta arvioida ja huomioida sille kuuluvan toiminnan piirissä olevien muutosten vaikutukset sen vastuulla olevien palveluitten ja niitä tukevien rakenteitten tasolla. KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi näin ollen olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin.

Riskinä on oletamus siitä, että organisaatioitten tiedonhallintamallit ovat ns. yhteismitallisia ja siten sellaisinaan hyödynnettävissä kuntien yhteistyössä (mahdollista 20 000 henkilön työvoimapohjakkonaisuutta muodostettaessa).

Tietoturvallisuus/digitaalinen turvallisuus on sidottu tiedonhallintalain tekstiin. Tarkasteltaessa kuntayhteistyön kautta (20 000 henkilön työvoimapohja) on kyse toiminnan tasolla tarkasteluna useammasta kuin yhdestä tiedonhallintayksiköstä vastuineen (n x kunta). Muutoksella olisi järjestämisvastuun kautta merkityksensä kuntien toimintaprosessien tarkistamiseen sekä mahdollisesti vanhoista käytännöistä poisoppimiselle, mikä edellyttää henkilökunnan kouluttamista uusiin toimintamalleihin. Kuntien kannalta haasteelliseksi asian tekee se, ettei ole tiedossa, mistä loogisista kokonaisuuksista TE2024-toimintaympäristö oikein koostuu. Vielä jää epäselväksi, miten kuntien tulee järjestää toimintaansa uusien tehtävien myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden vaarantamatta olemassa olevia palvelukokonaisuuksia.

Esityksessä todetaan kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen tietojärjestelmäriskinä. Tämä herättää kysymyksen siitä, mitä esityksessä kokonaisarkkitehtuurityöllä tarkoitetaan ja tavoitellaan. Sitä ei esityksessä tuoda esille.

Kokonaisarkkitehtuurityön tulisi olla järjestämisvastuussa olevien tahojen näkökulmasta rakentuva ja toimintalähtöisesti toteutettu. Kokonaisarkkitehtuurityössä tulisi tavoitteena olla kuntakentän työvoimatarpeen ja työvoiman viitearkkitehtuurin kuvaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla, viitearkkitehtuurin linjatessa ja ohjatessa toimintaa ja tietojärjestelmätoteutusten ollessa osa toiminnallista kokonaisuutta muodostaen operatiivisen toiminnan mahdollistavan kokonaisuuden.

Suunnittelussa on syytä huomioida, että valmiiden teknologiahallinnan toiminnallisuuksien ohjatessa toimintaa ajaututaan tilanteisiin ja ratkaisuihin, jotka helposti koetaan käyttötilanteissa hankaliksi eivätkä asiakastilannetta palveleviksi asioiksi. Ne koetaan myös mahdollisesti esteiksi jatkokehittämisen kannalta.

Kuntakentän näkökulmasta kokonaisarkkitehtuurityö on menetelmä kuvata ja tarkastella sekä kehittää kunnan toimintaa asiakaskeskeisyys ja toiminnan tarpeet huomioiden. Kokonaisarkkitehtuurissa tunnistetaan ja kuvataan eri asiayhteydet, asianosaiset sekä tarvittavat eri elementtien väliset yhteydet ja riippuvuudet (toimintaprosessit, tietojärjestelmät, tietovarannot, tietoaineistot, tietoturvallisuus) ja täyttää näin tiedonhallintalaissa asetetut vaateet ajantasaisesta organisaation toiminnan kuvauksesta.

4.2.7 Tietosuojavaikutukset

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon (keskitetty palvelu) osalta sekä kuntien toimiessa työvoimaviranomaisena niiden järjestämistä vastuun osalta on kyse jaetusta, hajautetusta rekisterinpitäjyydestä. Tietosuojavaikutusten arvioinnin osalta (merkittävät muutokset toimintaa ja toimintaympäristöä sekä tietoaineistoja koskien) tulee määrittellä selkeät pelisäännöt ja vastuut. Tarpeetonta ja päällekkäistä työtä tulee kuitenkin voida välttää koskien niin vaikutusten arviointia (DPIA) sekä siihen oleellisesti liittyviä tiedonsiirtoarviointia (TIA) sekä riskiarviointia tulokulmaa.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Tiedonhallintalain osuudessa ei esityksessä sinällään ole mitään lisäarvoa. Esityksessä tyydytään toteamaan, että asiat täydentyvät lausuntokierroksen aikana. Näin ollen on vaikea lausua mitään konkreettista. On kuitenkin todettava tiedonhallintalain jalkautuksen olevan käynnissä kuntakentällä, muttei se suinkaan etene samalla rintamalla.

Tietoturva/digitaalinen turvallisuus nousee esille yhtenä tiedonhallintalain toteutuksena. TE2024-toimintaympäristön suunnittelun ja kehittämisen näkökulmista tätä osa-aluetta ei käsitellä. Kyberturvallisuus (käsitteenä) nousee esille KTK:n yhteydessä. Digitalisaation yhdenmukainen edistäminen, digitaalisen identiteetin käsittely ja hallinta, käyttövaltuushallintaratkaisumalli ovat omalta osaltaan vahvistamassa ja kehittämässä TE2024-toimintaympäristön muodostumista käytettävyydeltään ja turvallisuudeltaan toivottuun suuntaan lisäten siten luottamusta julkisen hallinnon palveluihin.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Esityksen pääasialliset vaikutukset erityisesti talouden näkökulmasta ovat tässä vaiheessa vaikeasti arvioitavissa, joka vaikeuttaa peruskuntien taloussuunnitelmien tekoa pidemmällä aikajänteellä. Myös se, minkä verran konkreettinen työ kunnissa lisääntyy (esim. kirjanpidon työ, viranhaltijatyö, toimielimet) on vaikeasti hahmotettavissa.

Koska työllisyyspalvelut siirretään kuntien lakisääteiksi palveluiksi, on palkkatuen myöntäminen kunnalle ja valtiolle uudistuksen jälkeen mahdotonta. Pienten kuntien osalta kuitenkin kunta toimintansa supistuessa 2023 alussa tapahtuvan Hyvinvointialueen uudistumisen myötä on merkittävä työllistäjä. Näin ollen palkkatuen myöntäminen työttömien työnhakijoiden työllistämiseen kunnalle ja valtioille tulisi harkita uudelleen esimerkiksi tietyn työttömyysjakson jälkeen. Vaihtoehtoisesti ks. Kuntaliiton lausunto palkkatuesta.

Harkinnanvaraisten lausuntojen antaminen tulee esityksen mukaisesti olla keskitetty yhteen toimipisteeseen, jotta pystytään takaamaan asiakkaille tasapuoliset ja yhdenvertaiset palvelut.

Harkinnanvaraiset lausunnot vaativat erityisen asiantuntijuuden ja ammattitaidon kyseiseltä alueelta, eikä niiden hajauttaminen ”kenttätyöntekijöille” toisi työhön lisäarvoa edes paremman asiakaskohtaisen tuntemuksen osalta.

Lähtökohtaisesti asiakkaiden palvelut eivät hallituksen esityksen mukaan huonontuisi. Kunnan eli uuden työvoimaviranomaisen olisi esityksen mukaan velvollisuus järjestää asiakkailleen lähipalvelua vähintäänkin ajanvarauksella, joten näin ollen asiakkaiden palvelut voisivat parantua nykyiseen palvelutasoon verrattuna pienen kunnan näkökulmasta. Tämä järjestely tukee erityisesti kaukana kasvukeskuksista olevia pieniä kuntia, mutta erityisesti pitkäaikaistyöttömiä, vammoista tai sairauksista sekä erilaisten arjen hallinnan haasteista johtuvaa asemaa asioinneissa julkisissa palveluissa. Lähipalveluiden lisääminen työllisyyden hoidossa on ehdottoman tärkeää.

Tehty esitys työllisyyspalveluiden siirrosta kuntaan korostaa jatkossa kunnan roolia työllisyyden ja elinkeinotoiminnan palvelujen järjestäjänä ja erityisesti lisää mahdollisuuksia vaikuttaa elinvoiman kehittämiseen. Kuntien tulevaisuuden kannalta elinvoiman kehittäminen on ensisijaista.

Työvoimaviranomaisten siirtyessä kunnan viranomaisiksi, kunnan elinkeinopalveluiden ja työvoimapalveluiden yhteistyön kehittyminen on mahdollista kunnan aktiivisen osallistumisen keinoin. Myös alueellinen elinkeinoelämän kehittäminen saa tehdyn lakiesityksen myötä lisää mahdollisuuksia, kun sekä tarpeet että tarjonta ovat saman toimijan, eli kunnan alaisuudessa.

Lakiesitys parantaa myös yrittäjien ja yrittäjiksi aikovien asemaa. Esityksessä erityinen parannus elinkeinoelämän osalta on starttirahaa koskevat täsmennykset.

Lakiesityksessä ja taustamateriaalissa vähäisemmälle huomiolle jäävät koulutuspalvelut. Korkeakoulujen ja toisen asteen koulutuksen rooli osaamisen vahvistamisessa on erittäin tärkeää työllisyyden hoidossa, mutta myös kuntien ja alueen kehittämisessä ja elinvoimaisuuden ylläpitämisessä.

Ohjaamo-toimintamallin arviointi on tullut esille useassa kohtaa esityksen valmistelutekstissä. Ohjaamossa käyvillä nuorilla on paljon erilaisia haasteita ja monella esimerkiksi pitkittynyttä työttömyyttä. Usein tarvitaan kokonaisvaltaista tukea, jotta tilanne muuttuisi. Malli on teoriassa esitettyä erinomainen ja myös toimiessaan varmasti todella hyvä toimintamalli. Malli ei kuitenkaan ole esityksen mukaan käytössä tasaisesti ympäri Suomen, joten tämä asettaa nuoret asiakkaat ja kunnat työllisyyden hoitajina jatkossa eri arvoiseen asemaan. Malli tulisi rakentaa niin, että se on käytettävissä maanlaajuisesti asiakasmääristä riippumatta, ja tämä tulee huomioida myös valtionosuusrahoituksessa niiden kuntien osalta, joilla malli ei vielä ole käytössä.

Mikäli kuntien tiedonhallintamallin päivitystä edellytetään esitetyn lain voimaan tullessa, pyydetään tähän yhtenäiset ohjeet valtiojohtoisesti, jotta mallit saadaan yksiselitteisesti vastaamaan riittävällä tavalla toisiaan paitsi kuntatasolla, myös työ- ja elinkeinoministeriön, KEHA-keskuksen, ELY-keskusten ja Maahanmuuttoviraston kanssa.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL 20.6.2022
ry, Edunvalvonnan ja järjestötoiminnan
linja, Julkisten sopimusalojen toimialue

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Yksittäisen kuntien alla toimivat työllistämispalvelut ovat organisoinnin kannalta selkeämpiä niin johdollisesti kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Koska näin ei ole mahdollista palveluita toteuttaa kuin hyvin harvassa, mahdollisesti perustettaviin johto-/ohjausryhmiin tulee olla henkilöstön edustus. Huolestuttavaa tästä henkilöstön kannalta tekee se, että kunnissa on huomattavasti valtiotyönantajaa pienemmät resurssit valmistella asioita päätöksentekoa varten virkamiestyönä. Palvelujen rahoituksen yleiskatteellisuus voi aiheuttaa sen, että TE-palvelut voivat jäädä tavallisten kansalaisten ja heidän valitsemiensa poliittisten kuntapäättäjien mielestä esim. sivistys- tai varhaiskasvatusta vähemmän tärkeäksi toimeksi ja silloin TE-palvelut lähtevät supistumaan muiden kuntapalveluiden kustannuksella eikä voida taata osaavalle TE-henkilöstölle heidän työnsä säilymistä kuin siirtymäajaksi.

Esityksen mukainen valtiolta kunnille siirtyvä hankintaresurssi ei todennäköisesti vastaisi riittävän hyvin pienten aluekohtaisten hankintojen tekemiseen ja samanaikaiseen työvoimaviranomaisten yhteistyöverkoston laadukkaaseen muodostamiseen.

Tämä johtaa asiakkaiden eriarvoisuuteen, kun kunnat ostavat sopivaksi katsomiaan palveluita. Yhdenmukaisuus valtakunnallisesti kärsii. Nykyisellään on hankittu palveluita maakunnallisesti. Jatkossa voi syntyä tilanteita, jossa naapurikunnassa on paremmat palvelut kuin omassa. Myös henkilöstöresurssien jakautuminen tasaisesti mietityttää, miten nykyinen TE-palveluiden hankintaosaaminen taataan jokaiseen kuntapohjaiseen järjestämisvastuualueeseen. Tämä luo merkittävää ylimääräistä painetta ja kuormitusta nyt hankintatehtävissä työskenteleville.

4.2.3.2 Vaikutukset valtion toimintaan

Työvoimapalvelun järjestämisvastuun siirtyessä kunnille valtion tehtävänä säilyisi vastuu palvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta, valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista sekä työllisyydenhoidon tehokkuuden arvioinnista.

Miten käytännössä toteutettaisiin seuranta ja arviointi? Voiko henkilöstö luottaa siihen, että valtion seuranta turvaa paremmin te-palveluiden piirissä työskentelevien virkamiesten aseman säilymistä?

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen

Voiko siirto työpaikan/virkapaikan sijaintipaikkakunnassa tarkoittaa siirtymistä yli työssäkäyntialueen eli vaatia muuttoa eri puolelle Suomea?

Onko kuntapuolella sovittavissa nykyiseen tapaan etätö silloin, jos työ sijaitsee työssäkäyntialueen ulkopuolella? Esim. ELY:n ja KEHA:n monipaikkaisuus on iso kysymys. Vaatii erittäin hyvää muutosjohtamista ja muutosvalmennusta.

Voidaanko henkilöstön siirrosta käytävissä Yt-neuvotteluissa ottaa huomioon enemmän henkilöstön sijoittuminen asuinkunnan, ei virkapaikan mukaisesti?

Määräaikainen irtisanomissuoja 2-3 vuotta turvaisi palvelujen hallitun liikkeelle lähdön.

Muutoksia koskeva valmistelu edellyttäisi merkittävää työpanosta sekä työnantajan että henkilöstön edustajilta.

Mikäli muutos aiheuttaa isoa vaihtuvuutta henkilöstössä, miten turvataan TE-palveluiden laaja osaaminen joka puolella ja samalla työn kuormittavuuden tasapaino? Perehdytyksen turvaaminen vaatii osaamisen jakamista, ei pelkkää itseoppimista materiaaleista. Onko muutoksen tavoitteena myös ohjata henkilöstövähennyksiin?

Mittavan muutoksen toteutus edellyttää vahvaa muutoksen johtamista ja henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa

Siirtoa käsittelevässä yt-neuvottelussa on oltava käytettävissä tieto siitä, mihin käytännössä valtiolta kuntaan tai kuntapohjaiseen järjestämisvastuualueeseen henkilöstö on siirtymässä. Myös valtion

sisäisissä siirroissa on tärkeä huomioida henkilöstön tarve tietää, mitä siirtyminen toiseen virastoon käytännössä tarkoittaa.

Palkkaharmonisoinnin tulisi tapahtua korkeampaan, ei matalampaan palkkatasoon, mikäli samoja tehtäviä tekevien virkamiesten, työntekijöiden tai kunnan viranhaltijoiden tehtävien palkkausta ollaan yhdistämässä. Henkilöstö kaipaa näin isossa muutoksessa tukea ja turvallisuuden tunnetta.

Tällaisenaan siirron toteutuessa mikään ei estä kuntaa uudelleenorganisoimasta toimintaansa toisin ja irtisanomasta valtiolta kuntiin siirtyviä virkamiehiä. Tämän vuoksi tulisi olla 2-3 vuoden irtisanomissuoja. Myös henkilöstön edustuksen on säilyttävä muutostilanteessa.

Henkilöstöedustajien aseman säilyminen muutoksessa on sovittava tarkasti, jotta missään vaiheessa ei pääse syntymään tilannetta, jossa henkilöstö olisi ilman edunvalvonnallista tukea.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Lakiehdotuksessa on pohdittu keskeisiä riskitekijöitä, joista ensimmäisenä on nostettu esille työvoimaviranomaisten toiminta, jossa mm. pelätään palveluiden ja palveluprosessien pirstaloituvan. Orimattilan kaupungin mukaan nyt käynnissä olevat työllisyyden kuntakokeilut ovat jo osoittaneet, että työvoimapalvelujen tuottaminen kunnissa onnistuu hyvin. Kokemus on myös osoittanut, että kuntien välisten sopimusten avulla voidaan onnistuneesti järjestää harvemmin kysytyt palvelut esim. isommissa kunnissa. Kun kaikilla kunnilla on järjestämisvastuu, vältetään monimutkaisten ja byrokratiaa sekä kustannuksia lisäävien kuntayhtymien ym. yhteenliittymien perustamiselta.

Lakiehdotuksessa nähdään myös tietojärjestelmien tuottamisessa ja organisoimisessa riskejä. KEHA-keskus olisi jatkossakin ylläpitäjä valtakunnalliselle tietojärjestelmäkokonaisuudelle, ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. Orimattilan kaupunki lausuu, että KEHA-keskuksen tehtävänä tulee olla sellaisen tietojärjestelmäkokonaisuuden toteuttaminen, joka tukee ja helpottaa asiakkaan palveluprosessia asiakaspalvelutilanteessa.

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

20.6.2022

4.2.24

Luonnoksessa esitetään, että työnantajapalvelut ja starttiraha siirtyisivät työvoimaviranomaisten vastuulle. Tähän kuuluisivat aloittavan yrittäjän neuvonta. Esityksessä todetaan seuraavaa: Uudistuksella voi olla vaikutuksia työvoima- ja yrityspalveluja ostopalveluina tuottaviin yrityksiin. Järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen

tuottamistavasta. Laissa ei edellytettäisi, että kunta hankkii palvelut palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa palveluita itse. Tämä voisi vähentää ostopalveluina hankittavien työvoimapalveluiden määrää, mikä voi vaikuttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin.

Pidämme tärkeänä, että starttirahalausuntoa antava taho tuntee markkinatilanteen ja pystyy tunnistamaan potentiaaliset uudet yrittäjät ja ohjaamaan yritystoimintaa suunnittelevaa henkilöä kohti kannattavaa yritystoimintaa.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestäminen olisi kuntien vastuulla. Kunnan työvoiman määrän ollessa 20 000 voisi kunta järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti. Kuntien, joiden työvoiman määrä on alle 20 000 tulisi sopia tehtävien hoitamisesta yhteistyössä järjestämisalueena. Tässä on pystyttävä varmistamaan se, että näille alueille saadaan muodostettua toimivat yhteistoiminta-alueet, joissa pystytään hoitamaan asiakkaiden kannalta olennaiset asiat yhdenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Työntekijöiden työhyvinvointi ja heidän osaamisestaan huolehtiminen nousee entistä tärkeämmäksi. Vaarana on, että pienemmillä alueilla jäävät kaikki työvoimapalvelut yhden tai muutamien työntekijöiden vastattavaksi. Resurssien turvaaminen ja niiden kohdentuminen alueella oikein ja tasapuolisesti on turvattava.

Työvoimapalveluiden ohjaus, valvonta ja toimivuuden varmistaminen sekä seuranta kuuluisivat valtiolle jääviin tehtäviin. On hyvä, että ulkopuolinen taho seuraa työllisyyspalveluita ja niiden onnistumista sekä asettaa valtakunnalliset vuosittaiset tavoitteet.

Työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tavoitteet, roolit ja toimeksianto tulee olla selkeät ja yhteistyössä työllisyyspalveluiden järjestämisestä vastaavan tahon kanssa myös määritelty, että toimeenpaneva taho on tietoinen tuloksellisuuden seurannasta.

Keiteleen kunta, Hiltunen Jutta

20.6.2022

Järjestämisvastuun näennäinen siirto ja rahoitusvastuun siirto kunnille saa aikaan sen, että kunnat eivät voisi saada enää palkkatukea työllistämisen tueksi. Nykyisellään kunnat ovat olleet merkittävä pitkään työttömänä olleiden tai osatyökykyisten työllistäjä. Kuntien kannalta tämä mahdollisuus jää jatkossa pois, mikä on omiaan vaikeuttamaan kunnan mahdollisuutta omalla toiminnallaan vaikuttaa vaikeammin työllistyvien työllistymismahdollisuuksiin ja näin ollen työttömyysetuuksien rahoitusvastuuseen. Kunnalle onkin lankeamassa potentiaalisesti entistä suurempi lasku työttömyysetuuksista siksi, että mahdollisuutta palkkatuen hyödyntämiseen ei enää ole. Ei vaikuta realistiselta, että palkkatuen hyödyntäminen lisääntyisi tässä suhteessa muilla työnantajilla. Pieni kunta siis joutuu kantamaan seuraamukset näennäisestä järjestämisvastuusta, mutta ei pysty hyödyntämään sen tuomia mahdollisuuksia.

Laskennallisen nykytilan käyttäminen taloudellisten vaikutusten ja kustannusten korvaamisen tason määrittelyssä on ongelmallinen. Kunta, jossa on nyt satsattu palveluihin ja kulut ovat pienet, kärsii laskentatavan takia satsauksistaan. Esityksessä korostetaan rahoitusmallin kannustavuutta. Uusi työttömyysetuuksien rahoitusmalli ei kuitenkaan kannusta järjestämään työllistymistä edistäviä

palveluita, koska niillä ei ole vaikutusta rahoitusosuuksiin. Keskeinen ongelma on myös se, että samalla kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle, lisääntyy kuntien taloudellinen vastuu työttömyysetuuksista. Kuntien mahdollisuus esim. eläkeselvittelyjen kautta ohjata työttömiä työnhakijoita, joiden työkyky ei todellisuudessa mahdollista työllistymistä, työttömyysetuuksilta oikeammille etuuksille heikkenee. Kunnasta siis tulee kustannusten osalta vastuunkantaja, mutta käytännön toimista päätösvalta on todellisuudessa HVA:lla ja työllisyysalueella.

Tämänhetkisen rahoitustason käyttäminen tulevan rahoituksen määrittelyssä on ongelmallinen myös siksi, että työvoimahallinnon resurssit vaikuttavat olevan liian niukat jo tässä vaiheessa kattamaan henkilöstötarpeen, jonka uusi toukokuussa 2022 käyttöön otettu palvelumalli vaatisi. Tiivistä yhteistyötä tehtäessä on käynyt selväksi, että henkilöstö on äärimmäisen kuormittunutta, sijaisia ei rekrytoida poissaolojen ajaksi riittävästi ja asiakasmäärät ovat kohtuuttomat vaatimuksiin suhteutettuna. Asiakaspalvelu laadukkaasti ja niin, että sillä voitaisiin aidosti saada muutosta vaikeammin työllistyvien tilanteisiin, vaatisi paremmat resurssit ja mahdollisuuden keskittyä asiakkaisiin. Nykyisellä henkilöstömäärällä tähän ei päästä vaikka olemassa oleva henkilöstö onkin ainakin Keiteleen kunnan kohdalla todella omistautunutta ja asiantuntevaa. Uudistuksen rahoitusta tulisikin suhteuttaa realistisiin kuluihin, joita tavoitteiden mukainen toiminta vaatisi.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunnan yleisiä huomioita

Kirkkonummen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa lausunnossaan seuraavaa: Kirkkonummen kunta pitää uudistuksen perusajatusta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne paikalliseksi osaksi kuntien palveluita hyvänä ja uudistuksen tavoitteita kannatettavana. Valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat näin nykyistä enemmän paikallistasolla, kunnilla. Kunnissa on vahvaa paikallistuntemusta ja kunta tuntee alueensa työnhakijat, yritykset ja työvoimaa tarvitsevat. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli kuitenkin rajoittaa ja kaventaa kunnan toimintavapautta järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Uudistuksessa keskeistä on, että rahoitusmalli mahdollistaa kunnan taloudellisen vastuun lisäksi taloudellisen resurssoinnin myös uusien joustavien työ- ja toimintatapojen luomiseen sekä välineitä paikallisesti työllisyyden hoitoon. Nykyiset TE-palvelut eivät mahdollista joustavaa työllisyyspalvelua.

Kirkkonummen kunta haluaa tuoda esiin, että järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Silloin myös tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Mikäli hallituksen TE2024 -uudistuksen tavoitteena on integroida työllisyys- ja elinkeinopalvelut osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa, se onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Kirkkonummen kunta pitää hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoimintaluuetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset ja eri väestöryhmien tarpeet.

Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita.

Työvoimapalvelujen järjestämiseksi tehtävien resurssointi ja rahoitus tulee olla suhteutettu tosiasiallisesti kunnille siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien kustannuksiin.

Kirkkonummen kunta vastustaa lain työvoimapalveluiden järjestämisestä ehdotettua velvollisuutta tarjota työvoimapalveluita kenelle vain kunnan asiakkaaksi haluavalle käytännössä ilman harkintaa. Lain kohdassa listatut syyt ovat hyvin tulkinnanvaraisia ja mahdollistavat käytännössä kenen vain ilmoitusluontoisen siirtymisen Kirkkonummen työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Toisen kunnan henkilöasiakaspalvelun käyttämisen tulisi olla mahdollista vain rajatuissa poikkeustapauksissa ja kunnalla tulee olla valta tehdä päätös asiakkaaksi ottamisesta. Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seuranta tulisi avata selkeämmin.

Järjestämisvastuu

Kirkkonummen kunta katsoo, että TE-palveluiden järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen työllisyyden edistämisen tehtävän hoitamisessa. Esityksen vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta on kohtuullinen. Laissa ei tulisi määritellä toimivaa työssäkäyntialuetta niin tarkasti ja ns. perälautasäädöstä tulisi väljentää työllisyysalueiden muodostamisessa. Työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat kunnissa. Uudistuksella on vaikutusta aiemmin muodostettuihin ja olemassa oleviin yhteistyökumppanuuksiin. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden. Erityisen haasteellista kunnille tulee olemaan kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvien työllisyyden hoitoon liittyvien tehtävien, kuntiin jäävien ja TE-uudistuksessa kunnan järjestämisvastuulle tulevien työllisyys- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuuden yhteensovittaminen käytännössä.

TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaanpanolaissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämisvastuun siirron onnistumiseksi ja jotta tulevat järjestämisvastuulliset tahot voivat alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulee kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja jakamaan kaikki

mahdollinen tieto siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023.

Rahoitusmalli

Työttömyysturvan rahoitus

Kirkkonummen kunta katsoo, että kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen pitää perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kykyyn toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee kulkea käsi kädessä. Työllisyyden ja elinkeinopalveluiden hoitamisessa on kuntien ja alueiden välillä eroja. Rahoitusmallin tulee olla kunnille oikeudenmukainen ja kaikkia kuntia tasapuolisesti kannustava. Rahoitusmallin tulee vastata suhdannevaihteluihin ja esitetyn valtionosuuden poikkileikkaustilanteen suuruutta tulisi tarkistaa myöhemmin. Työttömyysturvan kompensaatiotaso pitäisi laskea esimerkiksi vuosien 2020-2022 keskiarvosta, ei vain yhden vuoden mukaan. Esityksessä ei ole huomioitu riittävästi uudistuksesta kunnille aiheutuvia muutuskustannuksia.

Kirkkonummen kunta näkee, että valtionosuustehtävä, johon osoitetaan täysimääräinen rahoitus on kannatettava. Rahoituksessa on kuitenkin varmistettava, että se sisältää elementtejä, joilla pystytään reagoimaan joustavasti kunnan työllisyystilanteessa tapahtuviin muutoksiin, jotta täysimääräisyyden kriteeri käytännössä aidosti täyttyy. Nyt esitetty rahoitusmalli ei ota riittävästi huomioon kuntien väestörakenteen koostumusta ja eri asiakasryhmien palveluiden ja resurssien tarvetta eri kohderyhmien osalta. Rahoitusmalli ei myöskään ota huomioon kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua. Jos kompensaaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien, kuten Kirkkonummen, kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestömäärän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja staattisen mallin luoma alikompensatio olemaan jokaisessa kasvavassa kunnassa miljoonaluokkaa. Rahoitusmallin kompensaaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Kirkkonummi yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin (C6) näkemykseen siitä, että jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi. Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Kirkkonummen kunta katsoo, että porrastusmallin alkaminen jo 100 kertymäpäivästä altistaa suhdannevaikutuksille. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta jatkossa ohjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin samassa määrin, eikä huomioi sitä, että osalla työnhakijoista voi olla pitkä asiakaspolku avoimille työmarkkinoille ja työnhakijan tilanne voi vaatia useampaan eri palveluun osallistumista ennen työllistymistä. Esimerkiksi rahoitusmalli ei palvele osaamisen kehittämistä mm. omaehtoiset opinnot voivat kestää 24 kk. Lisäksi rahoitusmallissa tulisi määritellä uudelleen kunnan rahoitusvastuu kotoutumisajalla nostamalla peruspoikkeus yhdestä vuodesta kolmesta viiteen vuoteen.

Kuntien rahoitusvastuuta ja sen muotoutumista tulisi tarkastella uudelleen. Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta vaikeasti työllistyvien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hyvinvointialueilla tulee olla taloudellinen kannustin hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia, jolloin terveyden perusteella muodostuvat työttömyysturvakustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämisen- ja tuottamisvastuuta. Vaikeasti työllistettävien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Osa pitkäaikaistyöttömien (pääsääntöisesti yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden) sosiaalityurvakustannuksia tulee kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa.

Palveluiden rahoitus

Koska lähes kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, tulee palveluiden rahoituksesta siirtää kunnille enemmän kuin 75 % lain velvoittaman palvelutason takaamiseksi. Valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi kuvata esitystä tarkemmalla ja luotettavammalla tavalla.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. Luonnoksessa kuvatuissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Huomioon pitää ottaa, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja muun muassa henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa. TE-palveluiden rahoituksessa ei esityksen mukaan myöskään oteta erityisesti huomioon maahan muuttaneiden asiakkaiden intensiivisempää palveluntarvetta. Työvoimakoulutuksina toteutettaviin kotoutumiskoulutuksiin aiemmin käytetyn 30 M € jakaminen mekaanisesti vieraskielisyyden perusteella vos-järjestelmässä ei ohjaa rahoitusta niiden asiakkaiden palveluihin, jotka kotoutumispalvelua eniten tarvitsevat, vaan hajauttaa resursseja alueille, joilla kotoutumispalvelujen tarve on hyvin vähäinen.

Valtiolle jäävää osuutta nykyisistä menoista tulisi avata ja lukuisia ongelmia sisältävän työajanseurannan (KIEKU) ei tule käyttää rahoitusosuuksien laskennan perusteena. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-palvelu-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

Kirkkonummen kunta yhtyy KUUMA-kuntien näkemykseen ja toteaa, että uudistuksen rahoitus ei saa sisältää tulonsiirtoja kasvualueilta muualle Suomeen.

Tietojärjestelmät sekä data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kirkkonummen kunta toteaa, että viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjyys seuraa järjestämistä. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät kuitenkin epäselviksi. Valtion tietojärjestelmän rinnalla tulee varmistaa, että kunnissa jo olemassa olevat asiakastietojen käsittelyyn, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden hoitoon ja edistämiseen hankitut tietojärjestelmät, alustat ja sähköiset palvelut ovat yhteensovitettavissa. Tiedonvaihdon tulee olla sujuvaa ja saumatonta monitoimijaisessa ympäristössä. Lakiin tulee lisätä tietojohdamisen mahdollistava pykälä. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille. Mikäli henkilö- ja työnantaja-asiakkaat voivat asioida kotikuntansa ulkopuolellakin, palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee työvoimaviranomaisilla olla näkymä koko maan asiakastietoihin ja pääsy Tulorekisteriin. Yhteistyö työllisyys- ja elinkeinopalveluihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi valtion ja kuntien välillä olla saumatonta. Esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä ei ole kunneltu riittävästi kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaan.

Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan (ml. avoimen lähdekoodin ratkaisut) paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Osalla kunnista on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisuja. Laissa KEHA-keskus on velvoitettu tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien ratkaisut.

Lisäksi valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Kotoutumisen edistämiseksi esitetty uusi kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden yhteyteen.

Mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten on vain työ- ja elinkeinoministeriöllä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Kyseiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Uudistuksen lähtökohtana on, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Henkilöstö (liikkeenluovutus)

Henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kirkkonummen kunta yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin näkemykseen siitä, että kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämistä siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämistä vastaavien laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. TE-toimiston henkilöstön osaamisen siirtyminen

kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämistä siirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Kunnille tulisi tarjota tukea tässä muutoksessa: tehtävän kuvista tulisi neuvotella hyvissä ajoin kuntien työllisyys- ja elinkeinotoimijoiden kanssa ja tehdä tiivistä yhteistyötä henkilöstön muutokseen valmistautumisessa, eri organisaatioiden työkuultuurien tunnistamisessa ja yhteensovittamisessa sekä työtehtäviin perehdyttämisessä. Lakiehdotuksessa tulisi linjata perusperiaatteet siirtyvän henkilöstön jyvittämiselle joko siirtyvän valtionosuuden tai siirtyvän asiakaskunnan mukaisesti.

Henkilöstösiirrot ja -vaikutukset tulisi nostaa riskiarvioinnissa yhdeksi keskeiseksi riskiksi. Kuntien tulisi voida osallistua siirtyvien tehtävien rekrytointeihin vuoden 2024 puolella, eli TE-toimisto ei voisi silloin enää rekrytoida oman halunsa mukaan henkilöitä, jotka pian siirtyisivät kuntiin.

Lakiin tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämistä siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista. Asiakkaiden suuntaan ei saa näkyä vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta.

Palvelut

Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita. Kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi (linkitys työttömyysturvaan).

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulisi arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle lakiluonnoksessa esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Palvelujen tarjoamiselle oman työllisyysalueen ulkopuolella tulisi olla tarkempi peruste kuin pelkkä pidempiaikainen asuminen ja oleskelu. Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". HE:n muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa valtiota tai saada resursseja valtiolta niissä tapauksissa, joissa palveluja käyttävän yrityksen toimipisteet ovat suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuuksista hakea korvauksia. Esityksessä todetaan myös, että työvoimapalveluja on tarjottava työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. Laissa säädettäisiin myös työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä kunnat tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuvat koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella

Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta. Mikäli palveluita tarjotaan ylläalueellisesti, tulisi työvoimaviranomaisen saada pääsy kaikkien henkilö- ja työntäjä-asiakkaiden asiakastietoihin.

Palkkatuki ja työkokeilu

Kirkkonummen kunta katsoo, että palkkatuen myöntämisen tulisi olla mahdollista kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen. Myös velvoitetyöllistäminen (VELVO) tulisi jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti. Valtion työllistäminen tulisi korvata kunnille valtionosuudessa.

Uudistuksessa palkkatukisääntelyä tulisi yleisesti ottaen yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa.

55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen myöntämisen perustetta tulisi madaltaa ja sen tulisi olla esimerkiksi 12 kuukautta työttömyyttä 14 kuukauden aikana.

Työkokeilun enimmäiskeston tulee olla harkinnanvaraisesti 6 - 12 kuukautta.

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille.

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Julkiset elinkeinopalvelut

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa tulee olla lähtökohtana elinkeinopalveluiden yhtenäinen kokonaisuus ja selkeät asiakaspolut. Tilannetta, jossa osa palveluista jäisi valtiolle irrallisiksi kokonaisuuksiksi tulee välttää. Kunnissa olevat yritysten kasvua tukevat palvelut ja kuntakohtaiset erityispiirteet ja yhteistyömallit sekä kuntien kyvykkyys palveluiden tuottamiseen tuleekin ottaa uudistuksessa huomioon.

Kirkkonummen kunta katsoo, että kunnille siirtyvät elinkeinopalvelut pitää eritellä tarkasti palvelusisällön ja henkilöresurssin osalta. Valtiolle jäävien palveluiden yhteys kuntien toimintaan tulee eritellä tarkasti palveluohjauksen ja tiedonvaihdon näkökulmista. Valtion toimijoiden tulee sitoutua palveluntuotantovastuun siirtymisen pohjustamiseen jo hyvissä ajoin ennen liikkeenluovutuksen toteutumista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koulutusta, tiedonjakoa sekä henkilöstösuunnittelun tukea.

Kuntien olemassa olevat elinkeinopalveluiden järjestämisen nykyiset palvelurakenteet pitää huomioida erikseen suunniteltaessa valtion roolia elinkeinopalveluiden tuotannossa. Valtion palveluiden ja kuntien omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa. Kunnille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman velvoitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin. Jos yritysten kehittämisspalveluja ei siirrettäisi uudistuksen myötä kuntiin, erityisesti Work in Finlandin tarkoitusta suhteessa olemassa olevaan hanketoimintaan ja kuntien palvelurakenteisiin tulee kirkastaa sekä palveluvastuiden että rahoituksen näkökulmasta.

Lakisääteisten palveluiden asiakaskunta tulisi määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue **17.6.2022**

Vaikutusten arviointi on tärkeää myös yhdyspintatyössä hyvinvointialueen kanssa. Työllisyyden hoidon yhdyspintarakenteiden osalta on edistettävä palvelujen integraatiota ja ennakoivaa työtöytä. Tällä on keskeinen merkitys erityistä tukea tarvitsevien yhteisasiakkuuksissa. Työttömillä on tutkimusten mukaan työssä käyviä enemmän sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia, ja monet terveydelliset riskit lisääntyvät työttömyyden pitkittymisen myötä. Työttömyys voi aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita välillisesti myös työttömän lähiympäristössä – lapsilla ja nuorilla, puolisoilla tai muilla lähiomaisilla.

Palvelujen vaikuttavuus edellyttää palvelujen yhteensovittamisen näkökulmaa myös työikäisten palveluissa. Tällä olisi vaikutusta myös lasten ja perheiden hyvinvointiin, kun tarjolla olisi oikea-aikaista tukea myös työllisyyttä edistävinä toimina. Yhteisösosiaalityö ja etsivä työ kytkeytyy tähän kokonaisuuteen. Omatyöntekijän roolia voidaan hyödyntää työikäisten palveluissa ja myös aikuissosiaalityön koordinoivaa roolia. integroiduissa sote-keskuksissa myös terveydenhuollon palveluja pystytään koordinoitummin yhteensovittamaan tarvittaviin sosiaalisen tuen palvelujen kokonaisuuksiin. Yhteisellä työllä tulee olla tavoitteet ja palvelujen vaikuttavuutta tulee voida arvioida. Järjestelmässä tulee olla mekanismeja ennakoida asiakkaiden tilanteiden huononemista erilaisissa elämänvaiheissa, jolloin erilaisia tukitoimia voidaan tarvittaessa tehostaa.

Savitaipaleen kunta **17.6.2022**

Kunnalla olla tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa oman kuntansa työttömien työllistymiseen ja näin saada kunnalle koituvia maksuosuuksia alennettua. Palvelujen saatavuus jokaisessa kunnassa on työttömien työnhakijoiden kannalta ensisijaista.

Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi muun muassa kannustavan rahoitusmallin johdosta. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi ja työvoimakoulutuksiin hakeutuminen on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiointista ja koulutuksista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tai koulutus tapahtuu. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntyymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja** **17.6.2022**

Saarijärven kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksella on laajoja vaikutuksia kuntien toimintaa ja talouteen. Kunnilla on kuitenkin hyvät edellytykset vastata uudistuksen tavoitteisiin. Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä kuntien tärkeäksi tehtäväsi nousee elinvoiman lisääminen ja säilyttäminen. Työllisyyden hoito on olennainen osa tätä tehtävää. Paikalliset palvelut työnhakijoille, työnantajille ja yrittäjille paranevat. Kuntaekosysteemissä tiivistyy yhteistyö muiden kuntien ja osaamisen kehittämisen palvelut olennaisena osana työllisyyden hoitoa.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys **17.6.2022**
AMKE ry

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, **17.6.2022**
Pohjois-Karjalan kuntataloustyöryhmä (
pyydetään käyttämään
lausunnonantajana, maakuntaliiton
hallitus antaa omansa), Tiainen Seppo

Mikäli esitetty rahoitusmalli toteutuu, aiheuttaa se vaikea työttömyyden kunnille erittäin suuria kuntataloudellisia haasteita. Valtionosuusrahoitus tulee olemaan näille kunnille riittämätön tehtävän laajuus ja vaativuus huomioiden. Koko maan laajuisesti on tärkeää, että merkittäviä yhteiskunnallisia menetyksiä aiheuttavan työttömyyden hoitoon kohdennetaan riittävä rahoitus. Nyt esitetyllä mallilla valtionosuutta kohdistuu suhteellisesti enemmän alhaisen työttömyyden kuntiin, mikä ei voi olla oikein jo ajatellen tehtävän tärkeyttä kansantaloudellisesti. Rahalliset resurssit sinne, missä uusi tehtävä on laajin ja haasteellisin. Myös työttömien tasa-arvon näkökulmasta kuntien rahoituksen tulee kohdistua oikein, että turvataan tasapuoliset palvelut koko maan tasolla.

Kuntatalouden näkökulmasta on vaikutuksiin nähden vielä todettava se, että Pohjois-Karjalan kunnat tulevat olemaan valtaosin menettäjiä myös samaan aikaan voimaan astuvissa sote-uudistuksen siirtolaskelmissa. Kahden eri negatiivisen valtiosuusmenetyksen samanaikainen ajoitus merkitsee toteutuessaan suuria tasapaino-ongelmia kuntiemme talouteen. Yksittäiselle kunnalle yhteisvaikutus voi merkitä noin yhden tuloveroprosentin tuottoa vastaavaa laskennallista painetta, mikä on kohtuuton.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne

Lausunto:

Taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapalveluiden järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Esityksen mukainen rahoitus tulee olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Esimerkiksi alueellisesti tarkasteltuna suurin negatiivinen nettovaikutus olisi Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 59 euroa asukasta kohden. TEM:n sivuilla olevien laskelmien perusteella Suomussalmelle ennakoitujen kustannusten siirron ja laskennallisen työllisyyspalveluihin kohdistuva negatiivinen nettovaikutus olisi reilu - 500 000 euroa. Laskelmat eivät huomioi millään tavoin kuntien nykyisiä omia panostuksia työllisyyden edistämiseen. Kustannusten kuntakohtainen ennakointi esitetyn tiedon pohjalta tulee olemaan todella haasteellista ja se luo paljon epävarmuutta siitä, miten tosiasiallisesti palvelut voidaan järjestää 1.12.2024 lähtien. Mikäli valtiosuuslaskennan perusteita ei muuteta, joudutaan työllisyyspalveluihin kohdentuvia menoja karsimaan kunnissa merkittävästi ja kuntakokeilujen aikana tehty hyvä asiakaslähtöinen lähipalveluna tuotettu työ on vaarassa valua hukkaan. Esitetty malli ei myöskään huomioi riittävästi suhdannevaihteluihin liittyvää riskiä. Rahoituksen ja järjestämistä vastuun epäsuhta haastaa palveluiden laatua ja riittävien resurssien turvaamisen työvoima-alueen kaikissa kunnissa etenkin pienissä kunnissa.

Esityksessä todetaan, että kuntien lakisääteisen yhteistoiminnan haasteena on se, että kuntalaisten valitsemat päättäjät pystyvät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Vastuukuntamallissa yhteistoimintaa varten ei perusteta erillistä oikeushenkilöä, vaan yksi kunta hoitaa tehtävät muiden sopijakuntien puolesta. Tällöin tulee nimettäväksi yhteinen toimielin, joka käytännössä vastaa yhteistoiminnassa hoidettavasta tehtävästä. Suomussalmen kunnan kanta on se, että peruspalvelut tulee antaa jokaisen kunnan itsensä järjestettäväksi ja erityistehtävistä voitaisiin sopia yhteistoiminnassa. Tällä tavoin turvataan laadukkaat lähipalveluna toteutuvat asiakaspalvelut henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden osalta. Erityistehtäviin voisi kuulua mm. maksatus ja hankintatehtävät.

Toistuvasti pitkäaikaistyöttömien ja muutoin vaikeasti työllistyvien (ei ammatillista koulutusta, osaamisvaje, heikot työelämävalmiudet, oppimisen haasteet, sosiaaliset haasteet) sekä osatyökykyisten vaihtoehdot työllistyä kapenevat huomattavasti, jos kunnilla ei säily oikeus palkkatukeen. Kuntien oikeus palkkatukeen ja palkkatuen hyödyntäminen oppisopimuskoulutusten aikana laajentaa myös ammatillisen koulutautumisen mahdollisuuksia erityisesti alueilla, joilla ammattioppilaitoksia ei ole tarjolla.

Luumäen kunta

17.6.2022

Luumäen kunnan näkemyksen mukaan nykytilan arvio jää pitkälti nykyisten lakisääteisten työllisyyspalveluiden kuvaukseksi. Haasteena on, ettei nykyisin välinein palveluiden vaikuttavuutta ole pystytty arvioimaan. Uudistuksen tavoitteena on liittää palveluita monipuolisemmin ja paikallisemmin tukemaan työllisyyttä. Tämän arviointi ja lainsäädännöllinen ohjaus jää kokonaan puuttumaan.

Esitykseen sisältyvän riskiarvion mukaan uudistuksen merkittävimmät riskit liittyvät työvoimaviranomaisen tehtäviin, tietojärjestelmiin, tiedolla johtamisen ja strategisen tason riskeihin sekä kustannuksiin. Esitykseen sisältyy mm. valtion tehtäväksi jääviä tehtäviä, jotka osaltaan aiheuttavat työllisyydenhoidon palvelujen ja prosessien pirstaloitumista.

Vaikutukset kunta talouteen

Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi muun muassa kannustavan rahoitusmallin johdosta. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi ja työvoimakoulutuksiin hakeutuminen on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiointista ja koulutuksista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tai koulutus tapahtuu. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli. Lainsäädäntöön pitää sisällyttää mekanismeja tilanteen korjaamiseksi.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuu kunnille merkittävää hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Näitä muutuskustannuksia ei ole huomioitu ja tämä saattaa pahimmillaan vaarantaa muutosprosessin käynnistymisen. Iso hallinnollinen muutos ja siitä johtuvat kustannukset tulisi kompensoida kunnille. Etelä-Karjalassa muutostyö on käynnistetty kuntien omalla kustannuksella, mutta kuntien mahdollisuus resursoida henkilöstöä muutoksen vaatimiin tehtäviin on rajallinen. Onnistunut muutos edellyttää myös nykyisen TE-palvelujen johdon ja henkilöstön sitoutumista ja työajan resurssointia muutoksen läpivientiin. Myös tämä tulee huomioida tulevissa valtion talousarvioissa.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Muutoksen onnistunut toteuttaminen edellyttää tiivistä ja avointa yhteistyötä valtion/alueellisen TE-toimiston ja henkilöstöä vastaanottavan kunnan välillä. Tämä edellyttää molemmin puolista ja avointa keskustelua niin siirtyvistä työtehtävistä kuin henkilöstöstä. Etelä-Karjalassa valmistelutyö on käynnistetty etupainotteisesti laajassa yhteistyössä niin kuntien, TE-palvelujen, ELY:n, tulevan hyvinvointialueen, järjestöjen kuin yritystenkin kanssa. Koska Etelä-Karjala ei ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa, ei kunnilla ole tosiasiallista kosketuspintaa TE-palvelujen käytänteisiin. TE-palvelun johdon ja henkilöstön sitoutuminen uudistukseen on edellytys muutoksen onnistuneeseen läpivientiin. Kuntien on mahdotonta johtaa muutosta ilman avointa ja sitoutunutta yhteistyötä.

Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelujen henkilöstöön

Esityksen mukaan TE-palvelujen henkilöstö siirtyisi kuntiin liikkeenluovutuksella eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lakiesityksen vaikutusten perustelujen mukaisesti siirtyminen tarkoittaa muutoksia siirtyvän henkilöstön palkkaukseen ja työehtoihin. Asia on tuotava selkeästi esille siirtyvälle henkilöstölle. Kahden erilaisen työ- ja virkaehtosopimuksen soveltaminen aiheuttaa kuntiin tilanteen, jossa samaa työtä tekevä henkilöstö saa eri perustein ja eri suuruista palkkaa. Asian avaaminen henkilöstölle tulee hoitaa keskitetysti.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä todetaan, että palveluverkoston ja työvoimaviranomaisten palvelupisteiden määrän mahdollisella lisääntymisellä voisi olla myönteisiä vaikutuksia heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja maahanmuuttajien asemaan sekä heidän käyttämiinsä palveluihin. Kuitenkin aiemmin esitetyt muutokset palkkatukeen, työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin kohdistuvat muutokset sekä kuntouttavan työtoiminnan poistuminen keinovalikoimasta voi sen sijaan palvelupisteiden ennakoidusta määrän lisääntymisestä huolimatta vaikeuttaa nimenomaan haastavimmassa asemassa olevien työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja lisätä kohtuuttomasti kuntien kustannuksia. Vaikeimmin työllistettävien palveluketjut ja hyvinvointialueen rooli tulisi vielä tarkistaa ja varmentaa.

Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä) 17.6.2022

Mikäli monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjausta koskevien edellytysten muuttuminen kasvattaa palvelun asiakasmääriä, osoittaako valtio lisäeuroja tai lisäresursseja palvelun turvaamiseksi? Useiden hyvinvointialueiden määrärahatilanne tiukkenee entisestään ja lakisääteiset palvelut joudutaan turvaamaan niukkenevilla euroilla. Asiaksmäärien kasvattaminen ei ole mahdollista, ellei palveluun kohdentuvaa resurssia kasvateta. Asiakkaille halutaan tarjota laadukasta palvelua, joka ei suurilla asiakasmäärillä ole mahdollista. Olisi kuitenkin hyvä arvioida kasvavia asiakasmääriä erilaisilla mittareilla, joita voisivat olla tulevien hyvinvointialueiden asukkaiden hyvinvointi-indeksi, sairastavuus, rakennetyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus alueella. Mikäli muutamat indikaattorit edelle mainituista ovat korkealla, on hyvin todennäköistä, että tarve monialaisen tuen yhteistoimintaan kasvaa.

Kaarinan kaupunki, Kaarinan kaupunginhallitus 13.6.2022 §125. 17.6.2022 **Valmistelijat sosiaali- ja terveystoimintajohtaja** **Mikko Pakarinen,** **työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos**

ja työllisyyskoordinaattori ja yritysasiamies Ritva Lindström.

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksen kirjaus, jossa todetaan, että kannustavan rahoitusmallin tarkoituksena olisi yhdistää vastuu ja mahdollisuus kehittää alueellisesti tehokkaampia toimintamalleja, ei toteutuisi kunnissa, joilla ei olisi järjestämisvastuuta. Myöskään järjestämisvastuulliset kunnat tai kuntayhtymät eivät voisi todellisuudessa vaikuttaa palvelutarjontaan, sillä palvelutuotantoa ohjaisi valtio. Uudistuksen todelliset hyödyt jäisivät tavoittamatta, jos palvelukirjoa ja -tapaa säädeltäisiin tiukasti tai järjestämisvastuuta rajattaisiin.

4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen

Työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolella olevat kunnat olisivat eriarvoisessa asemassa kuntakokeilussa mukana oleviin kuntiin verrattuna. Kokeiluissa oleville kunnille työvoimaviranomaisen tehtäväkenttä on tuttu, resurssitarve tunnistettu ja palvelurakenne ainakin osittain valmis. Kokeilukunnilla on myös tarvittavat tilat ja henkilöresursseja tehtävän hoitamiseen. Kokeilukuntien työntekijöillä on kokeilujen myötä osaamista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista sekä työttömyysturvalaista ja työvoimaviranomaisen asiakashallintajärjestelmästä. Taloudellisia vaikutuksia esim. henkilöstö-, koulutus-, järjestelmä- ja tilakustannuksista olisi kokeilukunnissa helpompi arvioida ja ennakoida kuin kokeilujen ulkopuolella olevissa kunnissa. Kokeilujen ulkopuolella olevat kunnat eivät pystyisi vaikuttamaan siirtymäaikana vuosina 2023-2024 kuntalaistensa työllisyyspalveluihin tai työttömyysjaksojen keston, eivätkä siten myöskään työmarkkinatuen kuntaosuuteen tai laajan työttömyyden tasoon.

Kunnilla olisi erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyden hoidon kustannuksiin riippuen siitä, olisiko se järjestämisvastuullinen vai ei. Yhteistoiminta-alueen pienemmillä kunnilla ei olisi mahdollisuutta vaikuttaa palveluiden hintaan, määrään tai laatuun.

Pidetään kannatettavana esitystä käyttää valtion tarjoamaa asiakastietojärjestelmää.

4.2.2.4 Vaikutukset yrityksiin

Arvioita yritysvaikutuksista pidetään oikeansuuntaisina ja uudistusta tältä osin kannatettavana. Kannatetaan esitystä yhtenäisen asiakastietojärjestelmän valtiollisesta ylläpidosta.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Järjestämisvastuu

MUUTOSesitys

KUUMA-seutu edellyttää, että järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista annetaan kaikille kunnille. Pidämme hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulee olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

- Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse olisikin vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa

neuvotteluasemassa. Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupunkien ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta- aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

- Uudistuksen läpivienti HE:n mukaisesti vaatii isoa sopimuksellista arkkitehtuuria. Vastuukunnan toimielin voi joutua alun jälkeen useaan kertaan korjaamaan periaatteita työnjaosta ja rahoituksesta, koska muutos on iso ja osin ennakoimaton. Vaikuttavatko tulevat työvoimapalveluiden uudistukset joka kerta sopimusarkkitehtuuriin ja työnjakoon työllisyysalueella? On ratkaistava, miten voitaisiin elää muutoksissa joustavasti mukana. Työllisyysalueen järjestämisessä haastaa erityisesti, jos työllisyysalue on rahoituksellisesti ja työttömien tilanteet ja tarpeet huomioiden segregoitunut.

Liikkeenluovutusperiaatteet:

MUUTOSESITYS

Kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

- Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

MUUTOSESITYS

Lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulee astua voimaan jo 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

- Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on tärkeä alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Tietojärjestelmät:

MUUTOSESITYS

Valtion tulee velvoittaa Keha-keskus avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

- TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

MUUTOSESITYS

Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

- Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa veloiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Uudistuksen välittömät vaikutukset olisivat poikkeuksellisen laajat ja kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen. Kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti, vaikka palveluiden rahoittaja olisi edelleen valtio.

Uudistuksen esitetään vahvistavan työllisyyttä arviolta noin 7 000-10 000 työllisellä vuoteen 2029 mennessä ja tähän arvioon perustuen julkisen talouden rakenteellisen tasapainon arvioidaan vahvistuvan noin 160 - 230 miljoonalla eurolla vuodessa verotulojen ja veroluonteisten maksujen kasvun ja työttömyyteen liittyvien etuuksien aleneman kautta. Yhden lisätyöllisen arvioidaan vahvistavan julkista taloutta vuositasolla noin 23 000 eurolla. Arviossa ei ole otettu huomioon valtiovarainministeriön aiemmin arvioimaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin työllisyysvaikutusta (noin 9 400 lisätyöllistä).

Suurin osa esitetyistä työllisyysvaikutuksista perustuu valtiovarainministeriön arvioon työttömyysturvan rahoitusmallin vaikutuksesta, noin 6 600 lisätyöllistä. Sen pohjana on käytetty sitä, että työttömyysjaksot lyhenivät 2,3 % Tanskassa vuonna 2016 toteutetun kuntien kannustimiin vaikuttaneen reformin myötä. Tutkimuksen soveltuvuutta vaikutusarviointiin heikentävät koeasetelman puuttumisesta aiheutuva epävarmuus sekä Suomen ja Tanskan järjestelmien erot. Lisäksi pelkästään palvelujen hajauttamisen työllisyysvaikutuksiksi työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut 0-3000 henkilöä ja esittänyt sen perustuvan siihen, että palvelujärjestelmän hajauttaminen lisäisi paikallistason palveluintegraatiota etenkin TE-palvelujen, monialaisten palvelujen, osaamispalvelujen ja kunnan peruspalveluiden kesken erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien, nuorten ja maahanmuuttajien palveluissa ja näin parantaisi palvelujen saatavuutta ja nopeutta TE-palveluiden piiriin pääsyä. Uudistus lisäisi ilman ajanvarausta avoimena olevien palvelupisteiden määrää ja työnhakijoiden henkilökohtaista palvelua, mikä tarkastusviraston tarkastuksen 4/2020 (Vuoden 2013 TE-toimistouudistuksen vaikutukset) havaintojen perusteella voi edesauttaa työttömien uudelleentyöllistymistä – erityisesti niiden osalta, jotka tarvitsevat muita enemmän neuvontaa ja opastusta. Laskentaperusteita työllisyysarvioille ei kuitenkaan esitetä, vaan vedotaan siihen, että työvoimapalvelujen palvelurakenteen hajauttamisesta ei ole ollut toistaiseksi mahdollista tuottaa vertailuasetelmia. Toisaalta perusteluissa todetaan, että laajoilla uudistuskokonaisuuksilla voi olla myös ristikkäis- ja yhteisvaikutuksia, joten etukäteen arvioitu kokonaisvaikutus voi joko supistua tai kasvaa. Lisäksi todetaan, että niukan tutkimuskirjallisuuden mukaan hajauttamisella ei näytä olevan suuria positiivisia vaikutuksia työllistymiseen, joten yksin palvelurakenteen hajauttamisen vaikutukset työllisyyteen jäänevät vähäisiksi, koska työllisyyteen vaikuttavat pääasiassa työvoimapalvelujen kokonaisresurssit ja toimijoiden taloudelliset kannusteet.

Tarkastusvirasto toteaa, että esitysluonnoksessa on tuotu monipuolisesti esiin uudistuksen työllisyysvaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuudet ja riskit. Tarkastusviraston pitää kuitenkin epärealistisena arviota, että työvoimapalvelujen hajauttaminen yksinään voisi lisätä työllisten määrää enintään 3000 henkilöllä varsinkin, kun arvion perusteita ei avata tarkemmin. Työllisyyttä heikentävät vaikutukset tulisi ottaa arviossa huomioon. Myös työttömyysturvan rahoitusmallin työllisyysvaikutusarvioon liittyy epävarmuutta, koska Suomen ja Tanskan sosiaaliturvajärjestelmät poikkeavat toisistaan monessa suhteessa. Siten sekä uudistuksen työllisyysvaikutukset että vaikutukset julkiseen talouteen eivät ole esitysluonnoksessa kovin vahvalla pohjalla. Lisäksi uudistuksen toimeenpanon alkuvaihe etenemisellä on suuri vaikutus siihen, miten realistisia arvioidut vaikutukset ovat. On selvää, että näin laajan rakenteellisen uudistuksen alkuvaihe lisää hallinnollisia ja investointikustannuksia riippuen siitä, missä määrin kunnat ja kuntayhtymät keskittävät toimintojaan tai pystyvät integroimaan niitä olemassa oleviin toimintoihin ja tietojärjestelmiin. Tarkastusvirasto yhtyy esitysluonnoksen sivulla 134 kuvaukseen uudistuksen riskitekijöistä. Todettujen riskien toteutuessa toivotut työllisyysvaikutukset voivat jäädä saavuttamatta. Uudistuksilla voi olla myös sellaisia sivuvaikutuksia, jotka voivat heikentää työllistymistä ainakin ohimenevästi, muun muassa palvelujen saatavuudesta johtuvien viiveiden tms. vuoksi. Työvoimapalvelujen tietojärjestelmien uusiminen sisältää riskejä päällekkäisten kustannusten syntymiseen valtiolla ja kunnissa.

Epävarmuutta taloudellisten vaikutusten arviointiin tuo myös se, että rahoitus työvoimapalveluiden järjestämiseksi kohdennettaisiin jokaiselle kunnalle laskennallisen peruspalveluiden valtionosuuden kautta riippumatta siitä, järjestääkö kunta palvelut yksin vai osana kuntayhtymään. Sekä kuntayhtymien perustamiseen että vastuukuntamallin sopimuksiin liittyen keskeiset kysymykset kuntien välisissä neuvotteluissa koskevat kustannusten jakoa sekä osaavan henkilöstön ja palvelujen saatavuutta työllisyysalueella. Kunta voisi itse päättää, miten peruspalveluiden valtionosuus käytetään eri palveluiden kesken. Uudistus voi aiheuttaa erälle kunnille jopa veroprosentin korotustarvetta, vaikka sen pitäisi lähtökohtaisesti olla kustannusneutraali. Koska kuntien ei tarvitse eritellä valtionosuuden käyttöä kirjanpidossaan, uudistuksen toteutumisen jälkeenkään ei saada kattavaa tietoa järjestämisvastuun siirtämisen taloudellisista vaikutuksista.

Kunnille tulisi uudistuksen myötä rahoitusvastuuta nykyistä laajemmasta työttömien joukosta, ja rahoitusvastuu alkaisi huomattavasti nykyistä aikaisemmin. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että palveluiden rahoitus kohdennetaan valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: 70 prosenttia työikäisten eli 19-64 vuotiaiden ikäryhmän kautta ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen mukaisen työttömien määrän perusteella. Malliin sisällytettäisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolloin toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen. Ensimmäisenä vuonna kuntien rahoituksesta puolet määräytyy kunnittaisen nykytilan toteutuma-arvion ja puolet valtionosuuskriteerin perusteella. Toisena vuonna rahoituksesta 25 prosenttia määräytyy kunnittaisen toteutuma-arvion ja 75 prosenttia laskennallisen valtionosuusrahoituksen perusteella. Kolmantena vuonna rahoitus määräytyy kokonaan valtionosuuskriteerin perusteella. Vaiheittainen siirtymä lieventäisi suurimpia muutoksia nykytilan kustannustasoon verrattuna ja antaisi kunnille mahdollisuuden sopeutua muutokseen kahden vuoden ajan.

Kuntien rahoitusvastuu kasvaisi uudistuksen myötä alkaen sadannen työttömyyspäivän jälkeen ja kasvaisi portaittain ja lisäisi kuntien kustannuksia arviolta noin 350 miljoonaa euroa vuoden 2022 etuustasossa ja vuoden 2019 tilanteeseen perustuvilla työttömyysetuusjaksojen kestotiedoilla lukuun ottamatta kotoutujien työmarkkinatuen osuutta. Tämä on uudistuksen keskeinen talouden ohjausmekanismi; palveluiden rahoittaminen on kunnalle taloudellisesti sitä kannattavampaa mitä suuremman hyödyn kunta saa työnhakijoiden työllistyessä palveluiden ansiosta. Toisaalta rahoitusmalli asettaa kunnat erilaiseen asemaan riippuen kunnan koosta, työvoimapalvelujen

asiakassegmentistä, työttömyyden rakenteesta ja alueellisesta työllisyystilanteesta. Mitä enemmän vaikuttavia tekijöitä on, sitä hankalampaa on kustannusten jako laskennallisin perustein suhteen palvelutarpeeseen, jossa voi kuntatasolla tapahtua nopeasti muutoksia. Laskennallinen rahoitusjärjestelmä voi reagoida liian hitaasti äkillisiin rakennemuutoksiin, jolloin todennäköisesti joudutaan turvautumaan muihin rahoitusinstrumentteihin.

Perusteluissa sivulla 137 todetaan, että esitetyt laskennalliset kustannukset ovat epävarmoja, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti. Tarkastusviraston muistuttaa, että noin puolet kunnista (118 kuntaa) osallistuu 1.3.2021 alkaneeseen työllisyyden kuntakokeiluun, jossa kokeilukunnat vastaavat työvoimapalvelujen tarjoamisesta työnhakijoille, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan sekä kaikille, jotka alle 30-vuotiaat työnhakijoille tai maahanmuuttajia. Kokeilun aikana kertyy tietoa myös kustannuksista, jota voisi käyttää hallituksen esitysluonnoksessa laskentaperusteena uudistuksen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa. Myös ehdotus siirtymäaikana käynnistettävästä tutkimushankkeesta, jossa selvitetäisiin mahdollisesti toimivampia kriteerejä valtionosuusjärjestelmään, on kannatettava.

Tarkastusvirasto yhtyy perusteluiden sivulla 155 esitettyyn toteamukseen siitä, että tarve arvioida rahoitusmallin vaikutuksia, palveluiden tehokkuutta ja paikallisia tavoitteita rekisteripohjaisen analyysin avulla on ilmeinen. Vahva tietopohja ja erilaiset työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvät vertailukelpoiset mittarit edistäisivät lisäksi yhteisiin tavoitteisiin sitoutumista. Työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun siirto kuntien vastuulle siirtäisi valtion tehtävien painopistettä ohjauksellisesta roolista kohti tiedolla johtamista, verkostovaikuttamista ja informaatio-ohjausta. Tiedolla johtamisen tukemiseen, asiakastietovarantoon kerättävän tiedon laadun ja erilaisten analyysitoimintojen kehittäminen olisi edellytys vaikuttavien palveluiden, tehokkuuden mittaamisen ja palveluekosysteemien integroinnin näkökulmasta. Tähän liittyen tarkastusvirasto on esittänyt suosituksia aiemmin työllisyyttä käsittelevissä tarkastuksissaan.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Parkanon kaupungin mukaan rahoituslaskelmien tulisi perustua kuntien todellisiin kustannuksiin ja rahoituksen seurantaan, jotta voidaan välttää kunnallisveron korotuspaineet. Soteuudistus aiheuttaa joillekin kunnille veronkorotuspaineita, joten uusi veronkorotus työllistämispalvelu-uudistuksen vuoksi ei ole hyväksyttävää.

Kuntien rahoitusta voitaisiin helpottaa, mikäli rahoitusmalli olisi erilainen. Ehdotuksessa on, että kunnat saisivat rahoitusta yleiskatteellisena valtionavustuksena 70 % työvoiman määrän perusteella ja 30 % laajan työttömyyden perusteella. Laajalla työttömyydellä tarkoitetaan työttömiä, työttömyystuella opiskelevia, työllistämistä edistävissä palveluissa olevia työnhakijoita, kuten kuntouttavassa työtoiminnassa tai palkkatuella olevia. Parkanon kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdottamaan rahoitusmallia, jossa rahoituksen suhde olisi 50/50, koska rahoitus on tällöin enemmän tarveperusteista ja se tasoittaa suhdannevaihteluja, joihin kunta ei voi vaikuttaa.

Nakkilan kunta

16.6.2022

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittävät lisääntyvien työllisyysneuvonhoidon kustannusten myötä. Työmarkkinatuen kuntaosuus tulee kasvamaan merkittävästi, koska työllisyyspalvelut kohdistuvat kannustavan rahoitusmallin mukaisesti työhön sijoittumiseen. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tulisi olla tiivistä, jotta työllisyyden edistämistä voidaan hoitaa tehokkaasti myös heikoimmassa työmarkkinatilanteessa oleviin. Rahoitusvastuuta tulisi olla myös hyvinvointialueella pitkään työttöminä olleiden kustannuksista.

Taloudellisia vaikutuksia syntyy työvoimapalvelujen järjestämiseen kuuluvan henkilöstön, tila- ja palveluresurssien hankintaan liittyvistä kustannuksista. Lisäksi talousvaikutuksia muodostuu työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, ICT- ratkaisusta ja rahoitusmallista sekä näiden yhteisvaikutuksista.

Viitasaaren kaupunki, Työllisyyspalvelut 16.6.2022

Lakiesityksessä arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla. Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäävät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistymisen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistymisen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymisistä on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluis-sa. Lakiesityksen myötä kunnan palvelupaketti heikkenee jälleen kerran nyt palkkatukityöllistämisen loppuessa. 2023 heikkenee kuntouttavan työtoiminnan mennessä hyvinvointialueelle. Kunnilta viedään työkalut työllistämiseen ja vaarana on maksajan rooliin jääminen. Pienet kunnat häviävät koska yritystyöpaikkoja ei ole niin paljon kuin isoissa kaupungeissa.

Rahoitus tulee olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Keski-Suomen alueella lähes kaikki kunnat olivat rahoituksen osalta häviäjiä ja suuri voittaja rahoituksessa näyttäisi olevan Uusimaa. Rahoituksen tullessa kuntiin eikä järjestävälle taholle, on vaikeaa löytää järjestäjää joka luottaa siihen että rahaa järjestämiseen tulee.

Taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapalveluiden järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta.

Alustavan esityksen mukainen rahoitus palvelujen ja resurssien suhteen tulee olemaan riittämätön. Esimerkiksi alueellisesti tarkasteltuna suurin negatiivinen nettovaikutus olisi Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 59 euroa asukasta kohden. Työministeriön alustavien laskelmien perusteella Sotkamolle ennakoitujen kustannusten siirron ja laskennallisen työllisyyspalveluihin kohdistuva negatiivinen nettovaikutus olisi reilu 200 000 euroa. Lisäksi laskelmat valtionosuuksista eivät huomio millään tavoin kuntien nykyisiä omia panostuksia työllisyyden edistämiseen.

Kustannusten kuntakohtainen ennakointi esitetyn tiedon pohjalta tulee olemaan todella haasteellista ja se luo paljon epävarmuutta siitä, miten tosiasiallisesti palvelut voidaan järjestää 1.12.2024 lähtien. Mikäli valtionosuuslaskennan perusteita ei muuteta, joudutaan työllisyyspalveluihin kohdentuvia menoja karsimaan kunnissa merkittävästi ja kuntakokeilujen aikana tehty hyvä asiakaslähtöinen lähipalveluna tuotettu työ on vaarassa valua hukkaan. Rahoituksen ja järjestämistä vastuun epäsuhta haastaa palveluiden laatua ja riittävien resurssien turvaamisen työvoima-alueen kaikissa kunnissa etenkin pienissä. Esitetty malli ei myöskään huomioi riittävästi suhdannevaihteluihin liittyvää riskiä.

Sotkamon kunta näkee tärkeänä sen, että peruspalvelut tulee antaa jokaisen kunnan itsensä järjestettäväksi ja erityistehtävistä voitaisiin sopia yhteistoiminnassa. Tällä tavoin turvataan laadukkaat lähipalveluna toteutuvat asiakaspalvelut henkilö- ja työnantaja-asiakkaille ja turvataan kunnallinen itsehallinto.

Toistuvasti pitkäaikaistyöttömien ja muutoin vaikeasti työllistyvien (ei ammatillista koulutusta, osaamisvaje, heikot työelämävalmiudet, oppimisen haasteet, sosiaaliset haasteet) sekä osatyökykyisten vaihtoehdot työllistyä kapenevat huomattavasti, jos kunnilla ei säily oikeus palkkatukeen. Sotkamon kunta pitää tärkeänä, että hyvin toimivia keinoja ei saa karsia kunnilta kuten työllistämistuen käyttöä kuntien omiin työpaikkoihin.

Monialaisen tuen työn mahdollisuus ilman työttömyyden kestoehtoja on erittäin hyvä ja tervetullut uudistus. Esityksessä todetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjaukseen ehdotetut muutokset ja niihin perustuva asiakasmäärän kasvu lisäisivät lyhyellä aikavälillä julkisia menoja erityisesti sosiaali- ja terveystalouden osalta. Varhaisempi pääsy monialaisten palvelujen piiriin saattaisi tuoda esiin nykytilanteessa tunnistamatonta hoito- ja kuntoutusvelkaa sellaisten asiakkaiden osalta, jotka eivät nykyisin täytä edellytyksiä monialaiseen palveluun ohjaamiselle. Sotkamon kunta kantaa huolen siitä, että onko tätä riittävästi huomioitu hyvinvointialueiden palveluita ja resursseja suunniteltaessa.

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen. Kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti.

Hollolan kunta lausuu: Lakiehdotuksessa on pohdittu keskeisiä riskitekijöitä, joista ensimmäisenä on nostettu esille työvoimaviranomaisten toiminta, jossa mm pelätään palveluiden ja palveluprosessien pirstaloituvan. Hollolan kunta näkee, että nyt käynnissä olevat työllisyyden kuntakokeilut ovat jo osoittaneet, että työvoimapalvelujen tuottaminen kunnissa onnistuu hyvin, ja yhteisellä sopimuksella sovitaan harvemmin kysyttävien palvelujen keskittämisestä isompiin kaupunkikeskuksiin. Kun kaikilla kunnilla on järjestämisvastuu, vältetään monimutkaisten ja byrokratiaa lisäävien kuntayhtymien ym. yhteenliittymien perustamiselta.

Lakiehdotuksessa nähdään tietojärjestelmien tuottamisessa ja organisoimisessa riskejä. KEHA-keskus olisi jatkossakin ylläpitäjä valtakunnalliselle tietojärjestelmäkokonaisuudelle, ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. Hollolan kunta näkee, että KEHA-keskuksen tehtävänä on muodostaa tietojärjestelmätoteutuksesta kokonaisuus, joka mahdollistaa operatiivisen kokonaisuuden, niin että asiakaspalvelutilanteissa tietojärjestelmä tukee ja helpottaa palveluprosessia.

Lakiehdotuksen esittämä työvoimapalvelujen rahoittamisen malli kunnissa valtiosuus –mallilla on hidasta ja jäykkää, jolloin äkillisessä kriisitilanteessa kunnan vastuu on kohtuuton. Tämän takia tarvitaan nopeampi reagointimalli kriisitilanteita varten, jotka aiheuttavat äkillisesti suuren työttömyyden.

Nyt ehdotettu palkkatuki uudistus tulee vaatimaan kunnalta/kaupungilta lisää resurssointia verrattuna nykyisiin palkkatukikustannuksiin mm. osatyökykyisen palkkatukiosuuden noustessa 70%:iin, muutos on merkittävä kustannuslisä, ja jota ei ole voitu huomioida nyt tehdyssä laskelmissa vuoden 2019 kustannusten perusteella.

SASKY koulutus kuntayhtymä

15.6.2022

Tärkeää on huomioida rahoituksen riittävyys kunnille siirtyvien tehtävien hoitamiseksi sekä lisäksi tulee huomioida henkilöstön hyvinvointi muutostilanteessa.

Sastamalan kaupunki, Sastamalan kaupunginhallitus

15.6.2022

Mitä tulee työllisyyspalvelujen kokonaisuuteen laajasti, viime vuosina on tiettyjen tehtävien keskittämällä tavoiteltu paitsi tehokkuuteen myös kansalaisten yhdenvertaisuuteen, tulkintalinjojen yhtenäisyyteen, viranomaisten toiminnan lainmukaisuuteen ja oikeusvarmuuteen liittyviä vaikutuksia. Tämä tavoite on ollut esimerkiksi palkkaturvatehtävien, TE-hallinnon oikeudellisen tuen ja työttömyysturvan vaativien asiantuntijalausuntojen keskittämällä. Tällä hallituksen esityksellä olisi sen sijaan päinvastainen tarkoitus hajauttaa työllisyyspalvelut entistä laajemman ja varsin heterogeenisen toimijajoukon hoidettavaksi. Toimintaympäristö muuttuisi merkittävästi myös ohjauksen näkökulmasta. Esitetyllä mallilla on omat vahvuutensa, jonka vuoksi esitystä voitaneen pitää myös kannatettavana. Oikeudelliset palvelut pitää kuitenkin merkittävänä riskinä palvelujen tasapuolisen saatavuuden, kansalaisten yhdenvertaisuuden, tulkintalinjojen yhdenmukaisuuden ja oikeusvarmuuden vaarantumisen. Edellä mainittuja, perusoikeuksienkin näkökulmasta suojattavia oikeuksia olisi mahdollista turvata vahvoilla ja toimivilla, valtion tukipalveluilla. Esitysluonnoksessa valtion tehtävien ja roolin osittainen avoimeksi jättäminen, sen jäsentymättömyys ja sen eri vaihtoehtojen vaikutusarvioiden puutteellisuus, tekee keskeisten ehdotusten arvioinnin vaikeaksi.

Esityksen sivulla 134 on kuvattu keskeisiä tunnistettuja riskejä teemoittain. Työvoimaviranomaisen toimintaan liittyvissä riskeissä on kuvattu riskinä esimerkiksi se, että "säädosohjaus ei ole riittävän tehokasta suhteessa kunnalliseen itsehallintoon". Riskien osalta olisi tunnistettava myös se, että keskitetyllä TE-viranomaisten oikeudellisella tuella voidaan parantaa säädosohjauksen ymmärrettävyyttä ja yhtenäistä tulkintaa paikallistasolla. Mikäli neuvontaa ei jatkossa olisi, korostuu edellä esitetty riski entisestään.

TE-hallinnon oikeudellisen tuen tehtävistä

Esityksessä tulisi kuvata TE-hallinnon oikeudellisen tuen tehtävät ja arvioida kaavailtujen muutosten resurssivaikutukset.

Kuten lausunnossa on todettu, Oikeudelliset palvelut -yksikkö hoitaa laajasti (työttömyysturva, laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta ml. hankinnat, koto- ja ulkomaalaislaki, laki työllisyyden kuntakokeiluista jne.) TE-hallinnon sisäistä oikeudellista neuvontaa (ml. kuntakokeilukunnat). Oikeudelliset palvelut -yksikön tehtävien osalta on todettava, että vaikka TE-toimistot lakkaisivat, kuuluu yksikön säännönmukaisiin tehtäviin myös KEHA-keskuksen, TE-asiakaspalvelukeskuksen ja työttömyysturvan vastuualueen oikeudellisen ohjaus ja tuki. Lisäksi yksikössä hoidetaan ELY-keskusten ja työllisyyden kuntakokeilujen oikeudellista neuvontaa. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mitä näistä tehtävistä hoidetaan jatkossa ja onko jokin tehtäväkokonaisuuksista mahdollisesti lakkaamassa kokonaan.

Esityksen sivulla 159 muun muassa todetaan: "KEHA-keskukseen siirtyisi lisäksi työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen henkilöasiakkaiden ja viranomaisten valtakunnallisesta työttömyysturvaneuvonnasta 23 henkilötyövuotta ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen työttömyysturvaneuvonnasta 7 henkilötyövuotta." Mitä tarkoitetaan oikeudellisen tuen työttömyysturvaneuvonnalla ja mihin laskelmaan 7 henkilötyövuoden määrä perustuu? Esitysluonnoksen kohdasta ei käy ilmi, mitä tehtäviä oikeudellinen tuki jatkossa hoitaisi siirryttyään KEHA-keskukseen.

Tällä hetkellä oikeudellisen tuen tehtäväkenttä on merkittävästi työttömyys-turvaneuvontaa laajempi (ks. lausunnon kohta keskeiset ehdotukset). Oikeudellisen tuen tehtäväkokonaisuutta hoidetaan

vakituisen 4 henkilötyövuoden sekä 9 määräaikaisen henkilötyövuoden voimin. Esitysluonnoksessa ei tarkennu, mitä tehtävää hoidetaan jatkossa vakituisesti ja mitä mahdollisesti määräaikaisena tehtävänä ja kuinka pitkän ajan. Onko KEHA-keskuksella jatkossa oikeudellista tukea käytettävissä liittyen paitsi työttömyysturvaan myös tiedolla johtamiseen, järjestelmäkehittämiseen, mahdollisiin osaamisen kehittämisen tehtäviin? Onko ELY-keskuksille tarjolla enää keskitettyä oikeudellista tukea?

Valtakunnallisella oikeudellisella tuella on pyritty varmistamaan asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua ja viranomaisten toiminnan lainmukaisuutta. Vaikutusarvioinnissa ei ole lainkaan huomioitu valtakunnallisen oikeudellisen tuen lakkaamisen mahdollisia vaikutuksia ja siihen liittyviä riskejä.

Mikäli oikeudellisen tuen tehtäviä taas kaavaillaan hoidettavan samassa laajuudessa (määräaikaisesti tai toistaiseksi) kuin nykytilassa, olisi tällä merkittäviä resurssivaikutuksia, joita ei ole esitysluonnoksessa arvioitu. KEHA-keskuksen tehtäviä ja roolia on esityksen mukaan tarkoitus vahvistaa sekä muuttaa ja se vastaisi edelleen muun muassa valtakunnallisesta asiakastietojärjestelmästä ja sen kehittämisestä, työttömyysturvan keskitetyn vastualueen tehtävät säilyisivät ennallaan, mutta toimijoiden joukko työttömyysturvatehtävissä kasvaisi merkittävästi (myös kunnille kuuluisi työttömyysturvatehtäviä), joitain valtakunnallisia puhelinpalveluja (työttömyysturvaneuvonta) säilytettäisiin ja ne palvelisivat jatkossa merkittävästi suurempaa joukkoa toimijoita. Kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi edelleen osaamisen kehittämiseen liittyviä tukitehtäviä. Kaiken tämän tekemisen taakse on tarvittu ja Oikeudellisten palvelujen näkemyksen mukaan tarvitaan jatkossakin toimiva oikeudellinen tuki. Lisäksi, mikäli kunnille tarjottaisiin oikeudellista neuvontaa ja esimerkiksi lainsoveltamisoppaita (määräajaksi tai toistaiseksi) ei resurssitarkastelua oikeudellisen tuen osalta ole lainkaan tehty, vaikka neuvonnan piirissä oleva toimijoiden joukko kasvaisi merkittävästi. Verrokkina tässä viittaamme aluehallintoviraston laillisuusvalvonta tehtävään, jonka resurssia on tarkistettu nykytilan kahdesta henkilötyövuodesta kymmeneen henkilötyövuoteen. Tällä hetkellä ELY-keskukselle tulee keskimäärin 170 kpl oikeudellisen tuen konsultaation pyyntöä kuukausittain. Pyyntöistä 42 % tulee työllisyyden kuntakokeiluihin liittyen ja tuen tarpeen taso on pysynyt samana reilun vuoden tarkastelujaksolla. Mikäli neuvontaa annettaisiin kaikille kunnille valtakunnallisesti ja palvelu haluttaisiin pitää entistä vastaavana, on tällä väistämättä myös resurssivaikutuksia. Lisäksi tulisi huomioida, että muutostilanteet lisäävät aina konsultaation ja neuvonnan tarvetta. Esimerkiksi uuden palvelumallin voimaantulon myötä konsultaatiopyyntöjä on saapunut toukokuun 2022 aikana 65 % enemmän suhteessa keskimääräiseen konsultaatiomäärään. TE-palvelujen uudelleen järjestelyn ollessa mittaluokaltaan vielä edellä esitettyä suurempi muutos, on perusteltua olettaa, että konsultaatiopyynnöt kasvavat vielä huomattavasti enemmän uudelleen järjestämisen myötä.

Oikeudelliset palvelut tarjoaa tällä hetkellä myös TE-palveluhankintoihin liittyvää oikeudellista neuvontaa ELY-keskuksille ja TE-toimistoille, sekä tukee hankintatoimen valtakunnallista kehittämistä. Tämänkään tehtävän osalta ei ole selvää, mitä sille tapahtuu jatkossa.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Oulun kaupunki pitää uudistuksen pääasiallisia vaikutuksia positiivisina.

Liikkeenluovutusperiaatteet:

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto

kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Oulun kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Oulun kaupunki myös esittää, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

Palvelut:

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Oulun kaupunki esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, mikäli ne rinnastetaan. Työttömyysturvalaki edellyttää työssäolovelvoitteen purkamiseen, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun.

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa

tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Oulun kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Hallituksen esityksessä kirjataan velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella.

Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Oulun kaupunki esittää, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Oulun kaupunki esittää, että kunnilla oltava mahdollisuus täydentää kehittämispalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseteleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden

parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki **15.6.2022**

Nivalan kaupunki toteaa lausuntonaan, että Kuntaliiton esiinnostamat toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyvät riskit jatkokehittämisen osalta tulee huomioida jatkovalmistelussa selkeämmin.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö **14.6.2022**

Uudistuksen välittömät vaikutukset kohdistuisivat työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisiin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen.

4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen

Työttömyysetuuksien rahoitukseen liittyvän kuntien kustannusvastuun kasvattaminen on kokonaisuuden näkökulmasta keskeisessä roolissa oleva taloudellinen ohjausmekanismi. Palveluiden rahoittaminen on kunnalle taloudellisesti sitä kannattavampaa mitä suuremman hyödyn kunta saa työnhakijoiden työllistyessä palveluiden ansiosta. Kuntien vastuut kasvavat pääosin sen seurauksena, että työllistymistä edistävään palveluun osallistuminen ei vapauta kuntaa työttömyysetuuden rahoitusvastuusta. Kärkölän kunta katsoo, että tämä taloudellinen ohjausmekanismi saattaa ohjata kuntia ohjaamaan asiakkaita heidän tarvitsevansa palvelun tai koulutuksen sijasta työhön, mikä ei välttämättä ole asiakkaan tilanteen kannalta oikea ratkaisu. Asiakkaan oikeus sosiaali-, terveys ja kuntoutuspalveluihin ei saa vaarantua tämän taloudellisen kannustimen johdosta.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi myös kunnan hallinnon järjestämiseen. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalveluiden järjestämistä koskevia päätöksiä. Mikäli järjestämisvastuu olisi vain osassa kunnista, kuntalaisten valitsemat päättäjät pystyisivät tosiasiallisesti vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Tämä on ristiriidassa kuntien itsehallinnon ja demokratian toteutumisen kannalta.

Kauhajoen kaupunki **14.6.2022**

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaaminen sekä asiakaslähtöisyys on keskeistä. Käytettävien tietojärjestelmien tulee tukea näitä periaatteita. KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaaminen sekä asiakaslähtöisyys on keskeistä. Käytettävien tietojärjestelmien tulee tukea näitä periaatteita. KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomiointi ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia

14.6.2022

Nykyinen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu muutettaisiin työllistymistä edistäväksi monialaisen tuen yhteistoimintamalliksi. Muutos saattaisi lisätä monialaisen palvelun asiakasmäärää. Varhaisempi pääsy monialaisten palvelujen piiriin saattaisi tuoda esiin nykytilanteessa tunnistamatonta hoito- ja kuntoutusvelkaa sellaisten asiakkaiden osalta, jotka eivät nykyisin täytä edellytyksiä monialaiseen palveluun ohjaamiselle.

Kuitenkin ristiriitaisesti arvioidaan, että esityksen mukainen yhteistoimintamallilla olisi vähäiset vaikutukset henkilöstö ja resursointitarpeisiin. Osa toimijoista, pääasiassa sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet, saattaisi joutua kohdentamaan uudella tapaa nykyistä henkilöstöresurssia työttömien monialaisten palvelujen organisointiin.

Hallituksen esityksessä henkilöstövaikutuksia on arvioitu ainoastaan työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisen ja niiden tehtävien uudelleen organisoiminnan näkökulmasta.

Hyvinvointialueilla muutos voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien henkilöiden määrää, mistä voi aiheutua hyvinvointialueilla ja Kansaneläkelaitoksella tarve kohdentaa uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja tai osoittaa lisäresursseja palveluun.

Tähän mennessä Talentian tietoon tulleet työllisyyden kuntakokeilujen tehtäväkuvat näyttävät vaativilta ja kuormittavilta. Jatkossa jää ratkaistavaksi, miten yhteisessä kehittämisprosessissa onnistutaan luomaan mielekkäät tehtäväkuvat asiakasturvallisuuden ja palvelun laadun kannalta kohtuullisella mitoituksella, jolloin asiakkaan oikeusturva toteutuu. Moniammatillisen palvelun

kehittämisessä mukana olemisella on myös sosiaalialan tehtäviä vakiinnuttava, vahvistava ja säilyttävä luonne.

Palveluissa on otettava huomioon sosiaalihuollon lainsäädäntö ja siihen liittyvät velvollisuudet ja vastuut. Sosiaalihuollon ammattihenkilö toimii sosiaalihuollon johdon ja valvonnan alaisena riippumatta fyysisestä sijoituspaikasta. Työllistymistä edistävässä monilaisen tuen yhteistoimintamallissa oikeuksia ja velvollisuuksia koskettava lainsäädäntö säilyy ennallaan. Toteamme kuitenkin, että ammattihenkilöiden tehtäväkuviin ja rooleihin liittyy monialaisessa palvelussa johtamishaasteita lainsäädännön yhteensovittamisessa ja yhteisessä arvioinnissa, joka kytkeytyy päätöksentekoon ja on siten julkista vallankäyttöä.

Yhteistoiminnassa ei säädetä palvelun henkilöstön ammattialoista. Tästä huolimatta sosiaalihuollon osuus on toteutettava palveluissa siten, kuten sosiaalihuoltolaissa säädetään asiakkaan oikeuksista ja ammattihenkilön velvollisuuksista.

Työntekijöille tulee taata ammatillinen johtaminen erityisesti uuden tehtävän äärellä kaikenlaisten ristiriitojen ja eettisten kysymysten pohdintaan ja päätöksenteon tueksi. Tässä tehtävässä onnistuminen ja työssä jaksaminen edellyttävät selkeää mitoitusta asiakasmääristä tehtävän monipuolisuuden vuoksi. Mitoitukseen onkin kiinnitettävä erityistä huomiota, ja näin laajalla tehtäväkuvalla asiakasmäärän on oltava pieni, jotta työssä voidaan toteuttaa asiakasturvallisuus. Työntekijöiden kouluttamiseen on oltava resursseja, päätöksenteon sisäinen prosessivalvonta on oltava toimiva ja siihen on oltava sovitut käytännöt. Eettinen toiminta edellyttää, että tällaiset ehdot täyttyvät uuden toiminnan käynnistyessä.

Monet tutkimusaineistot osoittavat, että pitkittynyt työttömyys ja pitkäaikainen eläminen vähimmäisetuuksien varassa on vakavin köyhyyden aiheuttaja. Yksi keskeinen ongelma on ollut se, ettei työllisyyspalveluissa käytössä olleet palveluntarpeen arvioinnit riittäviä selvittämään työttömien työ- ja toimintakykyyn liittyviä vajeita, ja työllistymiseen liittyvät ongelmat pääsevät pitkittymään. Pitkäaikaistyöttömät ovat heterogeeninen väestöryhmä ja heidän tarvitsemansa työllistymisen ja muiden palveluiden tukitoimet ovat yksilölliset. Työllisyydellä on suuri vaikutus julkiseen talouteen ja työn tekeminen on monella tapaa ihmisten hyvinvoinnin ytimessä. Jotta pystyttäisiin pureutumaan pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllisyyden edistämiseen, edellyttää se asiakaslähtöisyyttä, palveluntarpeen arviointia, monialaisista palvelua eli sosiaali- ja kuntoutusalan osaamisen vahvistamista.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

HE:n luvussa 4.2 on kuvattu laajasti vaikutuksia valtion ja kuntien talouteen, yrityksiin, kotitalouksiin etc.

Kainuun TE-toimisto katsoo, ettei luvussa kuvattuihin vaikutuksiin voida odottaa merkittäviä muutoksia suuntaan tai toiseen. Kyse on hallinnon uudistuksesta. Siihen ei sisälly merkittäviä substanssilakien muutoksia, ja TE-palvelut säilyvät pääosin ennallaan. Uusi järjestäjätaho voi toki painottaa TE-palvelujen käyttöä ja toteuttamista uudella tavalla, ja sillä saattaa olla positiivisia vaikutuksia – hetkellisesti. (esim. palkkatuki, työkokeilu). Koulutuksen ja valmennuksen merkitys on kuitenkin asiakkaan pidempiaikaisen työllistymisratkaisun löytymisen kannalta huomattavasti vaikuttavampi palvelu. Sillä on myös merkittävämpi vaikutus positiiviseen kokonaistyöllisyyden kehitykseen.

TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta pidemmällä tähtäimellä. Vaikutukset talouteen eivät ole positiivisia, kun niitä tarkastellaan pitkällä aikavälillä.

Keskeiset tunnistetut riskitekijät ovat todellisia riskejä. Niiden toteutuminen on hyvin todennäköistä. Kaiken kaikkiaan HE:ssä TE-palvelujärjestelmää viedään valitettavasti vanhaan suuntaan. TE-toimistoissa 2.5.2022 käyttöön otettu uusi palvelumalli jo sinänsä suuntaa TE-palveluja entistä asiakaslähtoisemmäksi – pelkästään kuntakokeilu-uudistuksen ansioksi sitä ei voida laskea.

**Paltamon kunta, Paltamon
kunnanhallitus 6.6.2022**

8.6.2022

Esityksessä on todettu, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjaukseen ehdotetut muutokset ja niihin perustuva asiakasmäärän kasvu lisäävät lyhyellä aikavälillä julkisia menoja erityisesti sosiaali- ja terveystalouden osalta. Varhaisempi pääsy monialaisten palvelujen piiriin saattaisi tuoda esiin nykytilanteessa tunnistamatonta hoito- ja kuntoutusvelkaa sellaisten asiakkaiden osalta, jotka eivät nykyisin täytä edellytyksiä monialaiseen palveluun ohjaamiselle. Tämä on tunnistettu jo kuntakokeilujen aikana ja näin tulee varmasti käymään. Toinen sosiaali- ja terveystalouden tarvetta lisäävä asia työllisyyspalvelujen uudelleen järjestämisen seurauksena on se, että ns. ”kannustava rahoitusmalli” sisältää mm. sen, että kunnan rahoitusosuus työttömyysetuudesta ei katkea, kun asiakas on työllistymistä edistävissä palveluissa, jolloin kuntien tahtotila tällaisten palvelujen kehittämiseen laskee. Jatkossa entistä tehokkaammin ohjataan asiakkaita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin, jotta saadaan tosiasiallisesti työkyvyttömät asiakkaat pois työmarkkinatuetta.

Taloudelliset vaikutukset syntyisivät kuntien työvoimapalveluiden järjestämisen henkilöstön, toimintaan tarvittavien tilojen ja hankittavien palveluiden kustannuksista, työttömyysetuuksien kuntaosuuksista, tietojärjestelmäratkaisujen sekä rahoitusjärjestelmän muutoksien yhteisvaikutuksesta. Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Koska kustannusten kuntakohtainen ennakointi on nykytilan arvioinnin pohjalta todella haasteellista aiheuttaa taloudellisten vaikutusten arvioinnin hankaluus todella paljon epävarmuutta sen suhteen, miten yleiskatteellisella kuntiin kohdennetulla valtionosuudella osataan varmistaa tulevan työllisyysalueen rahoituspohjan riittävyys ja oikeasuhtaisuus kullakin alueella. Vertailukohtia ei ole käytettävissä, pelkästään laskennallista arviota. Esityksessä myös todetaan, että työvoimapalvelujen järjestämiseen osoitettava rahoitus kohdistuu kuntiin esityksessä mainittujen valtionosuuskriteereiden mukaan. Tästä johtuen valtionosuusrahoitus ei kaikkien kuntien osalta vastaa kuntien arvoituja kustannuksia. Esityksessä todetaankin, että alueellisesti tarkasteltuna suurin negatiivinen nettovaikutus olisi Kainuun hyvinvointialueella, jossa tasapaino heikkenisi 59 euroa asukasta kohden ja edelleen suurin negatiivinen vaikutus kohdistuisi kuntiin, joiden asukasluku on 2000-5000 asukasta, kuten Paltamossa. TEM:n sivuilla olevien laskelmien perusteella Paltamolle ennakoitujen kustannusten siirron ja laskennallisen työllisyyspalveluihin kohdistuvan valtionosuuden erotus on n. -200 000 euroa. Mikäli valtionosuuslaskennan perusteita ei muuteta, joudutaan työllisyyspalveluihin kohdentuvia menoja karsimaan todella voimakkaasti ja kuntakokeilujen aikana tehty hyvä asiakaslähtöinen lähipalveluna tehty työ on vaarassa valua hukkaan kun palveluja on pakko karsia. Tämä on todellinen uhkakuva nyt käytössä olevien laskelmien pohjalta.

Kuntien lakisääteisen yhteistoiminnan haasteena on se, että kuntalaisten valitsevat päättäjät pystyvät vain välillisesti vaikuttamaan yhteistoiminnassa hoidettuihin tehtäviin. Tämän vuoksi

työvoimapalvelujen järjestämistä koskevilla yhteistoimintasopimuksilla tulee olemaan huomattava vaikutus siihen, minkälaiseksi yhteistoiminta uuden tehtävän hoitamisessa tulee muodostumaan. Suurimmat kuntien väliseen yhteistoimintaan liittyvistä haasteista voidaan välttää yhteistoimintasopimusten huolellisella valmistelulla, jossa paikalliset olosuhteet ja käytänteet otetaan huomioon. Jotta yhteistoimintasopimukset kyetään alueilla valmistelemaan kattaviksi ja kokonaisuuden huomioiviksi, tulisi alueiden valmisteluun ohjata resurssia esimerkiksi valmisteluhankkeen muodossa. Tämä olisi myös valtion etu, jotta tämä uudistus saadaan laadukkaasti ja yhtäaikaisesti vietyä maaliin koko maassa. Tällä hetkellä valmistelussa vallitsee alueilla epätasa-arvoinen tilanne, kun tieto siirtyvien palvelujen osalta on pääasiassa TE-hallinnon edustajilla ja kunnat ovat vastaanottavassa päässä ilman riittävää tietoa siitä, mitä kaikkea järjestämisvastuu tuo tullessaan (mukaan lukien taloudellinen epävarmuus) ja ilman valmisteluun tarvittavia resursseja. -> myös valmisteluun tulee osoittaa lisäresursseja alueille!

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen 7.6.2022
30.5.2022 § 71

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Malax kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022
6.6.2022 § 108

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Bureau Facility 6.6.2022

Vaikutukset on laadittu oikein perusteellisesti ja tämän päivän toimintaan pohjautuen. Vaikutusten tulevaisuudesta minulla on kunnat tuntien paljon valoisampi kuva.

Kronoby kommun 3.6.2022

Ökat samarbete mellan kommunerna krävs; Man bör bestämma om samkommun eller ansvarskommun upprättas och tillsammans med vilka kommuner. Kraven på lokal aktivitet inom kommunerna ökar p.g.a. tidigarelagda och ökade finansiella krav. Kommunen skall ha finansieringsansvaret även för grunddagpenningen och den inkomstrelaterade

dagpengen. Därtill börjar kommunernas finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet tidigare och ökar stegvis vartefter arbetslösheten bli längre. Finansieringsansvaret skulle heller inte avbrytas i samband med åtgärder som förbättrar arbetsförmågan, vilket den gör idag. Antalet förmånsdagar som ligger till grund för finansieringsansvaret nollas först när den arbetssökande uppfyller villkoret för vistelse i arbete. Allt detta kräver utökade personalresurser både när det gäller kartläggning, upplysning och uppföljning samt följer även på den finansiella sidan.

Kommuner, samkommuner och statliga inrättningar kommer inte att kunna beviljas lönestöd. Detta skulle leda till stora problem och kräver korrigeringar så att en modell hittas där kommunerna också kan sysselsätta via lönestöd eller motsvarande mekanism. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den "rumban". Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Karstulan kunta

31.5.2022

Rahoitus tulee olemaan riittämätön toiminnan järjestämiseen. Keski-Suomen alueella kaikki kunnat olivat rahoituksen osalta häviäjiä ja suuri voittaja rahoituksessa näyttäisi olevan Uusimaa. Kainuu, Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala. Rahoitusvaikutukset onkin arvioitu täysin väärin laskelmissa.

Esimerkiksi kuntiin kohdistuva riski suhdannevaihteluissa on mainittu vain lyhyesti, mutta siinä ei huomioida kerrannaisvaikutusta: suhdannelasku heikentää kunnan taloutta ja saman aikaisesti lisää automaattisesti työttömyyskuluja "sakkomaksuina". Mekanismi ajaisi todennäköisimmin pienimmät kunnat ahdinkoon.

Kun rahoitus tulee kuntiin, eikä järjestäjälle, niin ei ole mitään takeita siitä, että raha liikkuisi.

Kunnista ei löydy järjestämisvastuun ottajaa.

Kunnat ovat menettämässä yhden työllisyystoimen, kun kuntien palkkatukityöllistetyt eivät ole enää mahdollisia. Jo nyt on kuntia, joissa ei vain ole yrityksiä ja työpaikkoja mihin yrittää työllistää.

Kunnasta tulee tässä tapauksessa vain maksaja.

Tiedon liikkumattomuus saattaa jäädä uudistuksenkin ongelmaksi, jos kuntatason työllisyystyötä hoitavilla ei ole tietoa alueen työttömistä, vaan tieto on vain järjestäjällä. Tämä ei ollut selvä itse perusteluissa.

Riskiarvioinnissa ei näy riskinä suhdannevaihtelut. Työllisyys lisääntyy aina suhdanteiden heiketessä työllisyyspönnisteluista huolimatta ja paranee suhdanteiden myötä. Voikin olla vaikea osoittaa, että työllisyyspalvelut kaiken kaikkiaan olisivat merkittävä tekijä. Tutkimusten mukaan vaikutus olisi vain noin 20 % työllistymistapahtumista.

Valtion siirtyvä henkilöstö on osittain vaikea toteuttaa, koska keskitetyissä palveluissa työntekijät ovat keskuskaupungeissa ja on mahdoton ennustaa, että mitään siirtymistä tapahtuisi. Tätä voidaan pitää suuren riskinä lain toteutumiselle.

Valtion tukihenkilöstön väheneminen ja heidän toimiansa vaikutus uudelle järjestäjälle ja kunnille on huonosti arvioitu lähinnä tietoteknisinä kulujen siirtona.

Suomen Kuntaliitto ry

25.5.2022

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistuksen riskeistä

Esityksessä tunnistetaan tietojärjestelmäriskit:

- tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yhteismitattomuus
- kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen
- riskit liittyen tietojärjestelmäkokonaisuuksien käyttöönottoon

Sekä nostetaan esille vaikutukset työnhakijoille tarjottaviin palveluihin tietojärjestelmien, asiakassiirtojen, henkilöstön koulutuksen, muutoksen viestinnän osalta sekä todetaan, että riskienhallintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota siirtymävaiheessa.

Samalla tulisi tarkastella tiedonhallintalain mukaisesti riskien käsittelyn, hallinnan ja arvioinnin näkökulmista toimintaan ja laajenevaan/muutuvaan toimintaympäristöön liittyvät riskit. Sekä tietoturvallisuuden että varautumisen tulokulmista.

Esityksessä ei käy ilmi tullaanko riskien hallinnan ja käsittelyn kokonaisuutta informaatoriskien osaluueella käsittelemään osana kokonaisarkkitehtuuri-työtä. Viittaus tietojärjestelmäriskeihin antaisi ymmärtää jotain tämän suuntaista.

Esityksessä ei ole tunnistettu eikä tarkasteltu varsinaisia toimintaympäristöön ja toimintamalliin liittyviä riskejä jatkokehittämisen osalta muuten kuin nostamalla esille olemassa oleva lainsäädäntö (tiedonhallintalaki, tietosuoja-asetus). Toimintaympäristöt ovat kuitenkin harvoin staattisia, niitä kehitetään käyttötarkoituksen mukaisesti, palveluitten ja uusien toiminnallisuuksien, ratkaisuiden kautta. Kenen riskipohjaisesta päätöksenteosta on kyse ja miltä osin asiat tulee huomioida/arvioida keskitetyn ratkaisun ylläpitävän tahon toimesta.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Kuntien perustoimintojen tasolla tarkasteltaessa yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen ovat keskeisiä tehtäviä. Näistä tehtävistä suoriutuakseen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksen mukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvonta-palveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa (yhden luukun periaate).

KEHA-keskus on viranomaisen - tiedonhallintayksikkö - ja siten sillä on velvoite muutosten arvioinnin kautta arvioida ja huomioida sille kuuluvan toiminnan piirissä olevien muutosten vaikutukset sen vastuulla olevien palveluitten ja niitä tukevien rakenteitten tasolla. KEHA-keskuksen tiedonhallintamalli tulisi näin ollen olla hyödynnettävissä järjestämisvastuussa olevien kuntien puolella. Näin kunnat voisivat keskittyä omissa tiedonhallintamalleissaan niiden päätöksenteon ja kehittämisen piirissä oleviin asioihin ja muutoksiin.

Riskinä on olettamus siitä, että organisaatioitten tiedonhallintamallit ovat ns. yhteismitallisia ja siten sellaisinaan hyödynnettävissä kuntien yhteistyössä (mahdollista 20 000 henkilön työvoimapohja-kokonaisuutta muodostettaessa).

Tietoturvallisuus/digitaalinen turvallisuus on sidottu tiedonhallintalain tekstiin. Tarkasteltaessa kuntayhteistyön kautta (20 000 henkilön työvoimapohja) on kyse toiminnan tasolla tarkasteluna useammasta kuin yhdestä tiedonhallintayksiköstä vastuineen (n x kunta). Muutoksella olisi järjestämisvastuun kautta merkityksensä kuntien toimintaprosessien tarkistamiseen sekä mahdollisesti vanhoista käytännöistä poisoppimiselle, mikä edellyttää henkilökunnan kouluttamista uusiin toimintamalleihin. Kuntien kannalta haasteelliseksi asian tekee se, ettei ole tiedossa, mistä loogisista kokonaisuuksista TE2024-toimintaympäristö oikein koostuu. Vielä jää epäselväksi, miten kuntien tulee järjestää toimintaansa uusien tehtävien myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden vaarantamatta olemassa olevia palvelukokonaisuuksia.

Esityksessä todetaan kokonaisarkkitehtuurin epäonnistuminen tietojärjestelmäriskinä. Tämä herättää kysymyksen siitä, mitä esityksessä kokonaisarkkitehtuurityöllä tarkoitetaan ja tavoitellaan. Sitä ei esityksessä tuoda esille.

Kokonaisarkkitehtuurityön tulisi olla järjestämisvastuussa olevien tahojen näkökulmasta rakentuva ja toimintälähtöisesti toteutettu. Kokonaisarkkitehtuurityössä tulisi tavoitteena olla kuntakentän työvoimatarpeen ja työvoiman viitearkkitehtuurin kuvaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla, viitearkkitehtuurin linjatessa ja ohjatessa toimintaa ja tietojärjestelmätoteutusten ollessa osa toiminnallista kokonaisuutta muodostaen operatiivisen toiminnan mahdollistavan kokonaisuuden.

Suunnittelussa on syytä huomioida, että valmiiden teknologiahallinnan toiminnallisuuksien ohjatessa toimintaa ajaututaan tilanteisiin ja ratkaisuihin, jotka helposti koetaan käyttötilanteissa hankaliksi eivätkä asiakastilannetta palveleviksi asioiksi. Ne koetaan myös mahdollisesti esteiksi jatkokehittämisen kannalta.

Kuntakentän näkökulmasta kokonaisarkkitehtuurityö on menetelmä kuvata ja tarkastella sekä kehittää kunnan toimintaa asiakaskeskeisyys ja toiminnan tarpeet huomioiden. Kokonaisarkkitehtuurissa tunnistetaan ja kuvataan eri asiayhteydet, asianosaiset sekä tarvittavat eri elementtien väliset yhteydet ja riippuvuudet (toimintaprosessit, tietojärjestelmät, tietovarannot, tietoaineistot, tietoturvallisuus) ja täyttää näin tiedonhallintalaissa asetetut vaateet ajantasaisesta organisaation toiminnan kuvauksesta.

4.2.7 Tietosuojavaikutukset

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon (keskitetty palvelu) osalta sekä kuntien toimiessa työvoimaviranomaisena niiden järjestämisvastuun osalta on kyse jaetusta, hajautetusta rekisterinpitäjyydestä. Tietosuojavaikutusten arvioinnin osalta (merkittävät muutokset toimintaa ja toimintaympäristöä sekä tietoaineistoja koskien) tulee määrittellä selkeät pelisäännöt ja vastuut. Tarpeetonta ja päällekkäistä työtä tulee kuitenkin voida välttää koskien niin vaikutusten arviointia (DPIA) sekä

**TYP-johtajien verkosto, Lausunto
käsitelty TYP-johtajien verkoston
kokouksessa 19.5.2022**

23.5.2022

Lakiesityksen luvussa 2.2 arvioidaan TYP-toiminnan vaikuttavuutta yleisellä tasolla. Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäivät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle.

Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteensovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymissyistä on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin.

Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluissa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset*:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Huittisten kaupunki

27.6.2022

1. Järjestämisvastuu on annettava jokaiselle kunnalle. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken, jotta varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Päätösvalta kuntakohtaisten lähipalvelujen suhteen tulee olla jokaisella kunnalla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

27.6.2022

Ei lausuttavaa

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus

27.6.2022

Työttömyysturvalla opiskelun ja palkkatukityön ajalle on määritelty työnhakuvelvollisuus. Em. toimenpiteiden oheen toteutuvalla tehostetulla uraohjaus/työhönvalmennustyyppisellä yksilöohjauksella on merkittävä vaikutus työllistymisen jatkosuunnitelmien laadintaa ja työelämään siirtymiseen avoimille työmarkkinoille. Palvelun voi järjestää työvoimaviranomainen tai hankkia palveluntuottajalta. Osatyökykyisten, maahanmuuttajien ja pitkäaikastyöttömien henkilöiden osata yhteistyö työnantajien kanssa räätälöidyn työmahdollisuuden järjestymiseksi korostuu. Työnantajien ja työnhakijoiden yhteen saattaminen on keskiössä mahdollisen kolmannen osapuolen välittäjän roolissa (koordinointi).

Paikkakunnan elinkeinorakenteen, yritystoiminnan ja työnantajien syvällisempi tuntemus mahdollistuu paikallisten työvoimapalvelujen turvaamisen keinon, jotka toteutuvat asiakkaiden kotipaikkakunnilla aidossa työnhakuympäristössä.

Työnhakuvelvollisuuden toteutumista tulisi valvoa.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Kainuun liitto pitää uudistuksen peruslähtökohdan näkökulmasta johdonmukaisena toteuttamisvaihtoehtona sitä, että järjestämisvastuu säilyy kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

--

**Padasjoen kunta, Padasjoen
kunnanhallitus 20.6.2022 § 157, Tapola
Janne**

27.6.2022

Työttömyysturvaetuuksien kehittäminen sosiaalietuusjärjestelmässä tulee tehdä osana uudistusta. Työllisyyden hoidossa Kela osittain vastaa työttömyysetuuksia saavien asiakkaiden kustannuksista palkkatuen muodossa. Tämä huomioi nykytilassa myös ne työmarkkinatuen varassa elävät asiakkaat, jotka eivät tosiasiallisesti ole työkyvyltään avoimille työmarkkinoille työllistyviä henkilöitä. TE-palvelujen siirto kunnille ei tuo parannusta tilanteeseen. Siten nykytila ja suunniteltu uudistus eivät kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan työllisyyden ja elinvoiman edistämiseksi. Avointen työmarkkinoiden ulkopuolelle ajautuneet henkilöt kuormittavat TE-palveluita. Tilanne tullee esitetyn uudistuksen myötä pahenemaan, jollei sosiaalietuusjärjestelmää kehitetä samalla.

TE-palvelujen siirtoa koskevassa esityksessä on yhteistyövelvoitteella keskeinen rooli kuntien sekä tulevien uusien kuntapohjaisten TE-organisaatioiden ja Kelan kesken. Hyvinvointialueet puuttuvat esityksestä miltei kokonaan yhteistyötahoina. Hyvinvointialueiden yhteistyövelvoitetta on pidettävä asiakkaan tarpeiden huomioon ottamisen kannalta tavoiteltavana erityisesti edellä käsiteltyjen heikosti työllistyvien henkilöiden kokonaistilanteen huomioimiseksi.

Varsinais-Suomen TE-toimisto**27.6.2022**

Varsinais-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että tässä kappaleessa ei esitetä minkäänlaisia vaihtoehtoisia toteuttamistapoja, joilla esityksessä kuvattua kevyemmällä järjestämismallilla pystyttäisiin saavuttamaan hallitusohjelmassa edellytetyt työllistämisaikutuksia ja samalla vahvistamaan kuntaviranomaisen asemaa työllisyyspalvelujen järjestäjänä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto**27.6.2022**

Nykyinen maakuntapohjainen TE-palvelumalli on toiminut pääosin tehokkaasti. Työllisyyspalveluiden rahoitusmalli sen sijaan kaipaa kehittämistä. Yhtenä vaihtoehtona olisi voinut olla pelkästään rahoitusmallin uudistaminen.

TE-palveluiden kehittämisen suunta etenee nyt pirstaleiseen suuntaan, ja samaan aikaan sosiaali- ja terveystieteiden kootaan kokonaisvaltaiseen suuntaan. Asiakkaiden palveluiden erilaiset rakenteet tuovat monitasoisia haasteita palveluiden kehittämiseen ja saatavuuteen.

Maakunnallinen TE-palvelumalli ja tehty päätös maakuntapohjaisista hyvinvointialueista olisi yhdessä voinut muodostaa hallinnollisesti toimivan palvelukokonaisuuden erityisesti pitkään työttömänä olleiden palveluissa.

Usealla alueella (esim. Pohjois-Pohjanmaa/ Oulu) on kehitetty toimivia kumppanuusmalleja työllisyyden hoitoon. Sopimusperusteisessa toiminnassa mukana on kuntien ja TE-hallinnon lisäksi KELA. Kokemukset ovat olleet hyvät. Tämän ekosysteemityyppisen toiminnan kehittäminen olisi mahdollistanut ketterän ja kokonaisvaltaisen työllisyydenhoidon mallin.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry**27.6.2022**

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto**26.6.2022**

Järjestämismallin säätämisen perusvaihtoehdot

1) Järjestämismallin säätämisen perusvaihtoehdot

Järjestämismallin toteuttaminen hallituksen esityksestä poiketen pienemmällä alueella ja pienemmissä kunnissa tulisi synnyttämään monimutkaisen ja hajanaisen alueellisten ja paikallisten TE-palveluiden kokonaisuuden. Hallituksen esityksessä todetaan, että vapaan sopimisen malli voisi vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Suomen noin 300 kunnasta 220 työvoimapohja jää alle 5000 ja 65 kunnassa työvoiman määrä on alle 1000. Tämän kokoisille kunnille voisi muodostua haasteeksi järjestää TE-palvelu-uudistuksessa siirtävät noin 100 eri palvelua. Vapaaehtoinen sopiminen voisi johtaa siihen, että tämän tyyppiset kunnat eivät löytäisi myöskään kumppaneita palvelujen järjestämiseen.

Pienillä työllisyysalueilla olisi haasteellista kustannustehokkaasti hyödyntää mittakaavaetuja palveluiden järjestämisessä ja osaamisen keskittämistä erityisasiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja tukipalveluissa. Todennäköisesti näillä alueilla jouduttaisiin asiakaspalvelusta irrottamaan henkilöstöä tiettyihin erityistehtäviin tai hoitamaan niitä puutteellisesti ja tämä kertautuisi koko maassa. Erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit).

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät seuraaviin näkökohtiin:

- valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntaan, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät järjestämisvastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella => rahoituksen tulisi kohdistua työvoimaviranomaiselle
- rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava => rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävästä palveluista synnyttää riskin rahoituksen valumisesta kuntien muihin tehtäviin.
- kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sote-palvelujen tarpeessa => tulisiko hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista

Pukkilan kunta

26.6.2022

Työllisyyspalvelujen järjestämisen vaihtoehtona malli, jossa järjestäminen siirtyisi jokaiseen kuntaan synnyttäisi vielä esitettyä hajanaisemman ja monimutkaisemman kokonaisuuden, joka olisi haasteellinen useasta näkökulmasta. Palvelujen järjestäminen ja organisointi kustannustehokkaasti ja luoden vahvaa osaamis pohjaa eri tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen olisi haasteellista. Erityisesti nykyisin keskitetyt järjestetyt palvelujen saatavuus kuntamallissa heikentyisi olennaisesti ja vähentäisi asiakkaiden yhdenvertaisia palveluja. Tällä tarkoitetaan jo nykyisinkin TE-toimistossa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluja, kuten tukipäätökset, esim palkkatuki ja starttiraha, koulutuksen asiantuntijapalvelut, muutosturva, Eures, omaehtoisen koulutuksen tukeminen työttömyysetuudella sekä tietojärjestelmien käyttäjäopastajien muodostama tuki.

Miten järjestettäisiin esim. psykologipalvelut kuntakohtaisessa mallissa, kun jo nykytilanteessa psykologipalvelujen järjestäminen on haasteellista puhtaasti ammattitaitoisten osajien saatavuuden näkökulmasta? Näin hajautetun mallin ohjaus ja valvonta olisi niin ikään vaikeaa. Nopea reagointi yllättäviin tilanteisiin (esim. Korona) ja tiedon jakaminen mahdollistuu myös

paremmin, kun työllisyysalueet ovat riittävän isot – kuntatasoiset ratkaisut tuottaisivat huomattavia haasteita tähän.

Lisäksi erityisen haasteelliseksi muodostuisivat henkilöstöressurssien kohdentamiset kuntiin, mikäli se tarkoittaisi myös muuttoa ja kunnassa työskentelyä fyysisesti. Haasteellista voi olla myös se, että suoraan kuntaan kohdistettu henkilöstöressurssi voi jäädä hyvin pieneksi. Lapin kunnista 13 kunnassa työvoimamäärä jää alle 2000 ja erityisen pieniä, alle 500 työvoimamäärä on kolmessa kunnassa. Näin pienissä kunnissa olisi haasteellista järjestää TE-palvelu-uudistuksessa siirtyvät noin 100 eri palvelua. Myös toiminnan organisointi erilaisissa poissaolutilanteissa voisi olla hyvin haastavaa ja aiheuttaa asiakkaiden prosesseissa huomattavia viiveitä.

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät erityisesti seuraaviin näkökohtiin:

Valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämistä vastuu ja henkilöressurit järjestämistä vastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella. Rahoituksen tulisi kohdistua aina työvoimaviranomaiselle.

Rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava. Rahoituksen irrottaminen henkilöressursseista ja työllistämistä edistävästä palvelusta yleiskatteelliseksi valtionosuudeksi synnyttää riskin rahoituksen kohdentumisesta kuntien muihin tarpeisiin

Kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sosiaali- ja terveystalouden tarpeessa. Tulisiko siis myös hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista?

Rahoitusmalli ei saisi mahdollistaa manipulointia. Aktivoinnin tehostaminen laskennan viitevuonna tuo kunnalle suuremman rahoitusosuuden.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Järjestämistä vastuun säätämisen perusvaihtoehdot

1) Järjestämistä vastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoisista

Hallituksen esityksessä todetaan, että vapaan sopimisen malli voisi vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Suomen noin 200 kunnasta 220 työvoimapohja jää alle 5000 ja 65 kunnassa työvoiman määrä on alle 1000. Tämän kokoisille kunnille voisi muodostua haasteeksi järjestää TE-palvelu-uudistuksessa siirtävät noin 100 eri palvelua. Vapaaehtoinen sopiminen voisi johtaa siihen, että tämän tyyppiset kunnat eivät löytäisi myöskään kumppaneita palvelujen järjestämiseen. Erityisosaamisen ylläpitäminen ja osaavan työvoiman saaminen edellä mainittuihin palveluihin voisi muodostua myös haasteeksi.

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät seuraaviin näkökohtiin:

- valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät järjestämisvastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella => rahoituksen tulisi kohdistua työvoimaviranomaiselle

-rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava = > rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävistä palveluista synnyttää riskin rahoituksen valumisesta kuntien muihin tarpeisiin

- kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sote-palvelujen tarpeessa => tulisiko hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista

- rahoitusmalli ei saisi mahdollistaa manipulointia => aktiivisuuden tehostaminen laskennan viitevuonna, tuo kunnalle suuremman rahoitusosuuden

**Pihtiputaan kunta, Pihtiputaan
kunnanhallitus**

23.6.2022

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksessa arvioidaan järjestämisvastuun toteuttamista kolmen vaihtoehdoisen mallin kautta: 1. järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, jolloin yhteistoimintaan hakeutuminen olisi vapaaehtoista; 2. laissa säädettäisiin edellytykset järjestämisvastuulliselle taholle samalla säätäen valtioneuvostolle niin sanottu perälautasääntely; ja 3. järjestämisvastuu säädettäisiin laissa vain tietyille kunnille. Vaihtoehto 1 todetaan esitysluonnoksessa sopimattomaksi, koska vapaaehtoisen yhteistoiminnan varaan jäävä järjestämisvastuu johtaisi palveluiden käyttäjien oikeuksien vaarantumiseen tai mahdollisesti riittävän osaamisen ja ammattitaidon varmistamisen ongelmiin. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että lakiesitysluonnoksessa tulisi vähintäänkin kuvata, miten vapaaehtoisuuteen perustuva yhteistoimintamenettely vaarantaisi palveluiden käyttäjien oikeudet.

Luvussa kuvataan myös kunnan järjestämisvastuulle siirtyvien työvoimapalveluiden valtionosuusrahoituksen vaihtoehtoisia järjestämistapoja. Mahdollisina kriteereinä esitetään työikäisen väestön määrä sekä erilaiset työttömyyttä kuvaavat indikaattorit. Esityksessä esitetään valtionosuusrahoitukselle mallia, jossa 70 %:a rahoituksesta määräytyisi työikäisen väestön ja 30 %:a ns. laajan työttömyyden määritelmän mukaisten työttömien määrän perusteella. Vaihtoehtoisina

malleina ei tuoda esille, miten toisenlaiset painokertoimet vaikuttaisivat kunnan kannustimiin järjestää palveluja.

Työttömyysturvan rahoitusvastuun vaihtoehtoja pohditaan vertaamalla erilaisia porrasmalleja. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentamisen ja varhentamisen tuomien lisäkustannusten kuntakompensaatiomalleista vertaillaan kolmella mallilla: valtiosuuteen tehtävät lisäykset, yhteisöveron jako-osuuden korotus ja kunnallisveroprosentin korotus. Lakiesitysluonnoksessa päädytään sitomaan valtiosuuteen tehtävät lisäykset vuoden 2019 tasoon ilman, että tätä myöhemmin tarkistettaisiin. Vaihtoehtoisissa malleissa ei käsitellä vaihtoehtoja, joissa kiinnittäminen kohdistuisi ensimmäisen kerran vuoteen, jossa kunnilla on tosiasiallisesti ollut mahdollisuudet työvoimapalveluiden avulla vaikuttaa työttömyyteen paikallisesti ja alueellisesti. Myöskään vaihtoehtoja, joissa voitaisiin myöhemmin tarkistaa valtiosuuteen tehtävien lisäysten tasoa, ei esitellä. KT katsoo, että myös nämä keskeiset vaihtoehdot tulee lakiesityksessä käsitellä.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Työllisyyspalvelujen järjestämisen vaihtoehtona malli, jossa järjestäminen siirtyisi jokaiseen kuntaan synnyttäisi vielä esitettyä hajanaisemman ja monimutkaisemman kokonaisuuden, joka olisi haasteellinen useasta näkökulmasta. Palvelujen järjestäminen ja organisointi kustannustehokkaasti ja luoden vahvaa osaamis pohjaa eri tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen olisi haasteellista. Erityisesti nykyisin keskitetysti järjestettyjen palvelujen saatavuus kuntamallissa heikentyisi olennaisesti ja vähentäisi asiakkaiden yhdenvertaisia palveluja. Tällä tarkoitetaan jo nykyisinkin TE-toimistossa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluja, kuten tukipäätökset, esim palkkatuki ja starttiraha, koulutuksen asiantuntijapalvelut, muutosturva, Eures, omaehtoisen koulutuksen tukeminen työttömyysetuudella sekä tietojärjestelmien käyttäjäopastajien muodostama tuki.

Miten järjestettäisiin esim. psykologipalvelut kuntakohtaisessa mallissa, kun jo nykytilanteessa psykologipalvelujen järjestäminen on haasteellista puhtaasti ammattitaitoisten osaajien saatavuuden näkökulmasta? Näin hajautetun mallin ohjaus ja valvonta olisi niin ikään vaikeaa. Nopea reagointi yllättäviin tilanteisiin (esim. Korona) ja tiedon jakaminen mahdollistuu myös paremmin, kun työllisyysalueet ovat riittävän isot – kuntatasoiset ratkaisut tuottaisivat huomattavia haasteita tähän.

Lisäksi erityisen haasteelliseksi muodostuisivat henkilöstöresurssien kohdentamiset kuntiin, mikäli se tarkoittaisi myös muuttoa ja kunnassa työskentelyä fyysisesti. Haasteellista voi olla myös se, että suoraan kuntaan kohdistettu henkilöstöresurssi voi jäädä hyvin pieneksi. Lapin kunnista 13 kunnassa työvoimamäärä jää alle 2000 ja erityisen pieniä, alle 500 työvoimamäärä on kolmessa kunnassa. Näin pienissä kunnissa olisi haasteellista järjestää TE-palvelu-uudistuksessa siirtyvät noin 100 eri palvelua. Myös toiminnan organisointi erilaisissa poissaolutilanteissa voisi olla hyvin haastavaa ja aiheuttaa asiakkaiden prosesseissa huomattavia viiveitä.

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät erityisesti seuraaviin näkökohtiin:

Valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit järjestämisvastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella. Rahoituksen tulisi kohdistua aina työvoimaviranomaiselle.

Rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava. Rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävistä palveluista yleiskatteelliseksi valtionosuudeksi synnyttää riskin rahoituksen kohdentumisesta kuntien muihin tarpeisiin

Kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sosiaali- ja terveystalvelujen tarpeessa. Tulisiko siis myös hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista?

Rahoitusmalli ei saisi mahdollistaa manipulaatiota. Aktivoinnin tehostaminen laskennan viitevuonna tuo kunnalle suuremman rahoitusosuuden.

Kittilän kunta, Kittilän kunnanhallitus, 23.6.2022
Jämsén Antti

Henkilöstöresurssit ja henkilöstön siirto

Esityksen mukaan henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen. Liikkeenluovutus tarkoittaa sitä, että henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen ja säilyttää siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kunnille tulee tarjota tukea erilaisten työkuulttuurien tunnistamiseen ja yhteensovittamiseen, jotta uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelujen henkilöstö pystyy tuottamaan palveluja yhdessä uudella tavalla. Lisäksi henkilöstön jaksaminen muutoksessa tulee varmistaa.

Lisäksi tulee selvittää, miten kunnan etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta kytkeytyvät työllisyyspalveluihin.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto 23.6.2022

Esityksessä ei ole tarkasteltu muuna toteuttamisvaihtoehtona nykyisen järjestelmän säilyttämistä. Huomioiden aiempien kuntien työllisyyskokeilujen tulokset ja heikkoudet sekä se, ettei vielä ole saatu tuloksia meneillään olevista työllisyyskuntakokeiluista, voidaan kysyä: miksi ei?

Kaakkois-Suomen TE-toimistolla on historiansa kautta kokemusta palvelujen järjestämisestä niin pieninä yhden kunnan alueella järjestettävänä palveluina kuin kahden maakunnan laajuisena täyden palvelun TE-toimistonakin. Vielä 2000-alkupuolella alueellamme toimi lukuisia eri työvoimatoimistoja. Kokemuksemme on, että laadukkaiden, yhdenvertaisten ja tehtäväkenttään

liittyvien lakien mukaisten palvelujen järjestäminen edellyttää sitä, että vastuu järjestämisestä lepää riittävän laajojen harteiden varassa.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Valmistelun aikana on tarkasteltu kolmea vaihtoehtoa kuntien ansiopäivärahaan kohdistuvan rahoitusvastuun käytännön toteuttamiseksi eli laskuttamiseksi. Vaihtoehtoisina toimijoina ovat olleet Kansaneläkelaitos, Työllisyysrahasto ja työttömyyskassat. Näistä vaihtoehtoista esityksessä ehdotetaan, että Kela toimeenpanisi ansiopäivärahan perusosaan kohdistuvan kuntien rahoitusosuuden perintään liittyvät tehtävät ja tilittäisi näin kerätyt varat Työllisyysrahastolle ansiopäivärahan perusosan rahoittamiseen käytettäväksi.

SAK ei kuntalaskutuksen osalta kannata hallituksen esitystä, vaan pitää työttömyyskassoja parempana vaihtoehtona kokonaisuuden selkeyden, tiedon hallinnan ja henkilötietoihin sekä muun arkaluontoiseen tietoon liittyvän turvallisuuden näkökulmista. Työttömyyskassat ovat kykeneväisiä ja halukkaita ottamaan kuntalaskutuksen tehtävät hoitaakseen.

Esitettyssä mallissa työttömyyskassat toimittavat laskutustiedot Kelaan kuntien laskuttamista varten ja Työllisyysrahastolle laskutuksen tarkistusta varten. Tilanne, jossa tuhansien ihmisten henkilötietojen lähetetään useisiin eri kohteisiin, on kaukana optimaalisesta. Tietojen liikutteluun liittyy aina riski. Huomattavasti selkeämpää ja tietoturvallisempaa olisi, jos työttömyyskassat laskuttaisivat suoraan kuntia.

On tarpeetonta tuoda kokonaisuuteen ylimääräisiä välikäsiä. SAK:n näkemyksen mukaan yksinkertaisin ja tehokkain tapa järjestää laskutus on työttömyyskassojen kautta.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 22.6.2022 **23.6.2022**

Kuhmon kaupunki katsoo että uudistuksessa työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu tulisi säilyttää peruskunnilla, tällöin mainitut peruskunnat voisivat sopia työllisyyspalveluiden tuottamisesta sopimus pohjaisesti.

Puolangan kunta, Peltola Harri **23.6.2022**

1. Järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoista -malli. Tämä malli mahdollistaa erilaisten yhteistyömuotojen syntyminen tarpeen mukaan ja voi olla toimiva.

2. Laissa säädetyt edellytykset järjestämisvastuulliselle taholle, lisäksi valtioneuvoston niin sanottu perälautasääntely -malli. Tässä vaihtoehdossa vastuu palveluiden rahoituksesta säilyy kaikilla kunnilla, mutta laissa säädettäisiin järjestämisvastuulliselta taholta edellytettävistä kriteereistä. Nämä kriteerit johtaisivat käytännössä siihen, että osan kunnista tulisi hakeutua yhteistoimintaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että säädettäisiin määräaika, johon mennessä kuntien tulisi päättää yhteistoiminnasta. Jos päätöstä ei olisi tehty asiasta päättäisi valtioneuvosto. Lisäksi säädettäisiin valtioneuvostolle mahdollisuus velvoittaa kunta yhteistoimintaan epätarkoituksenmukaisen järjestelystä irtaantumisen estämiseksi. Tämä on hallituksen esitysluonnoksessa esitetty malli ja lienee toimivin kompromissi, jolla taataan valtakunnallisesti yhdenvertaiset palvelut ja mahdollisuus resurssoida palvelut lainedellyttämällä tavalla. Olennaista tämän mallin toimivuudessa tulee olemaan, miten kuntaekosysteemit saadaan hyödynnettyä tässä kokonaisuudessa.

3. Järjestämisvastuu vain laissa säädettäville kunnille – tehtävien eriyttäminen -malli.

a) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut vain omille asukkailleen. Tällöin jäisi ratkaistavaksi, mikä taho järjestäisi muiden kuntien asukkaiden palvelut.

b) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut omille asukkailleen ja laissa määritellyn alueen asukkaille.

Tämä malli alavaihtoehtoineen mutkistaisi valmistautumista ja epäilemättä viivästyttäisi uudistuksen käytäntöönpanoa. Kuten esityksessä todetaan, vaihtoehdossa a) rahoitus olisi todennäköisesti suunnattava erillisrahoituksella vain tietyille kunnille. Jos muiden kuntien asukkaiden palvelut toteutettaisiin esimerkiksi valtion tai hyvinvointialueen toimesta, kansanvaltaisuuteen liittyvät kysymykset ja asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet tulisi toteuttaa muilla keinoilla, kuten esimerkiksi hyvinvointialueen vaikuttamismahdollisuuksien kautta. Vaihtoehdossa b) rahoitusvastuu olisi todennäköisesti kaikilla kunnilla, vaikka järjestämisvastuu olisi vain laissa nimetyillä kunnilla. Tällöin ratkaistavaksi tulisi todennäköisesti merkittäviä, kansanvaltaisuuteen sekä kunnalliseen itsehallintoon liittyviä perustuslaillisia kysymyksiä.

Kunnan rahoitusvastuun piiriin kuuluvat etuuslajit.

Kuten esityksessäkin todettiin, sidosryhmiltä saadussa palautteessa on kritisoitu sitä, että kunnilla on

rahoitusvastuu työttömyysetuudesta jatkossa myös työllistämistä edistävässä palveluissa olevien asiakkaiden osalta kuten esimerkiksi pitkäkestoisissa koulutuksissa olevista. On aivan selvää, että kun

rahoitusvastuu myös koulutuksessa ja muissa palveluissa olo ajalta tulee kunnille, ei jatkossa näihin palveluihin ohjata ja nämä palvelut tulevat vähenemään. Onko siis tavoitteena, että tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta ja omaehtoista koulutusta ei enää jatkossa järjestetä? Olisi huomattavasti parempi kannustaa työllisyyspalvelujen järjestäjää ohjaamaan työttömiä koulutukseen ja siten kasvattamaan työvoiman osaamista, koska etenkin pitkäaikaistyöttömissä on selkeästi nähtävissä juuri koulutusasteen nostamisen tarvetta.

Kihniön kunta

23.6.2022

Kuntien rahoitusta voitaisiin helpottaa, mikäli rahoitusmalli olisi erilainen. Ehdotuksessa on, että kunnat saisivat rahoitusta yleiskatteellisena valtionavustuksena 70% työvoiman määrän perusteella ja 30% laajan työttömyyden perusteella. Laajalla työttömyydellä tarkoitetaan työttömiä, työttömyystuella opiskelevia, työllistämistä edistävässä palveluissa olevia työnhakijoita, kuten kuntouttavassa työtoiminnassa tai palkkatuella olevia. Kihniön kunta kannattaa Kuntaliiton ehdottamaa rahoitusmallia, jossa rahoituksen suhde olisi 50/50, koska rahoitus on tällöin enemmän tarveperusteista ja se tasoittaa suhdannevaihteluja, joihin kunta ei voi vaikuttaa.

Ei lausuttavaa.

-

Avoin työttömyyskassa, Irene Niskanen 23.6.2022

Hallituksen esityksen sivuilla 191-193 käsitellään työttömyyskassoja vaihtoehtona kuntalaskutuksen toteuttajana. Tämän vaihtoehdon sivuuttamista perustellaan mm. sillä, että tehtävä olisi kassoille uusi eikä niillä ole valmiita järjestelmiä laskutusta varten. Työttömyyskassojen järjestelmät taipuisivat arviomme mukaan tehtävän vaatimaan muutokseen hyvin. Työttömyyskassoilla on paras tietämys siitä, miten työttömyysturvan toimeenpano järjestetään mahdollisimman tehokkaasti. A-kassan käyttämää maksatusjärjestelmää on kehitetty pitkään vastaamaan mahdollisimman hyvin työttömyysturvatehtävämme toimeenpanon vaatimuksia ja järjestelmää kehitetään jatkuvasti. Työttömyyskassat joutuvat joka tapauksessa toteuttamaan uudistukset kertymä- ja laskutustiedon välittämiseen, joten olisi loogista hoitaa kuntalaskutukseen liittyvät muutokset samalla.

Kassat voisivat hyödyntää jo olemassa olevia jäsenmaksulaskutukseen toteutettuja toimintoja kuntien rahoitusosuuksien laskutuksen hoidossa. Olemassa olevien toimintojen osalta välitykset kirjanpitoon, raportointiin sekä Työllisyysrahastoon, että Finanssivalvontaan ovat jo olemassa.

Kuten lakiesityksen perusteluissa sivulla 194 todetaan, kuntalaskutuksen toteuttaminen kassojen laskuttamana tuottaisi esitettyyn vaihtoehtoon verrattuna läpinäkyvämmän ratkaisun. Suora laskutus kassoilta kunnille takaisi sen, että tietoja käsitelisi vain ne tahot, jotka asian käsittelyn kannalta ovat välttämättömiä. Lisäksi perustelutekstissä todetaan, että tietopohja, jota kuntalaskutuksessa käytettäisiin, on työttömyyskassojen tuottamaa. Kassat ovat esittäneet varteenotettavan teknisiä ratkaisuja koskevan vaihtoehdon valmistelun aikana. Ylläpidettäviä teknisiä rajapintoja olisi vähiten siinä mallissa, jossa työttömyyskassat hoitaisivat laskutustehtävän. Emme näe järjestelmämuutoksia esteenä sille, että kuntalaskutus hoidettaisiin kassojen toimesta. Uskomme, että kassoilla on hyvät valmiudet toteuttaa tämä uudistus järjestelmiin samalla, kun toteutamme lakiuudistuksen edellyttämät muut muutokset järjestelmiimme.

Työttömyyskassavaihtoehdon ongelmana on nähty myös kassojen lukumäärä ja vaihteleva koko (s. 195). Työttömyyskassat tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään esimerkiksi Työttömyyskassojen yhteisjärjestön kautta (TYJ). TYJ:n kautta käsitellään kaikki kassojen toimintaan vaikuttavat lakimuutokset ja niiden vaikutuksia toimeenpanoon. Tekemällä tiivistä yhteistyötä, kassojen toimintamallit ovat tietyiltä osin erittäin yhteneväiset. Myös muutosvaikutuksia maksatusjärjestelmiin käsitellään ja edistetään yhteistyössä kassojen ja molempien maksatusjärjestelmien kesken. Kassakenttään on kohdistunut jo pitkään jatkuvia muutoksia. Kassat ovat jo osoittaneet, että ne pystyvät hyvin vastaamaan ulkopuolelta tuleviin muutosvelvoitteisiin sekä lisäksi muutenkin kehittämään jatkuvasti omaa toimintaansa ja palveluitaan. Todettakoon, että kassojen yhdistymisen myötä on laskenut viimeisinä vuosina voimakkaasti.

Toteutusvaihtoehdossa, jossa kassat toimivat kuntalaskutuksen toimeenpanijana, on arvioitu kassojen maksuvalmiuden riskettä. Kassoilla on oltava riittävä maksuvalmius niitä tilanteita varten,

joissa kunnan rahoitusosuus kasvaa nopeasti. Lisäksi kunnat maksaisivat rahoitusosuutensa jälkikäteen, mikä edellyttää kassojen oman maksuvalmiuden kasvattamista. Kassat pystyvät maksatusjärjestelmän kautta selvittämään niiden jäsenten lukumäärän, joiden päivärahajakson pituus tulee ylittämään 101, 201, 301 ja 401 päivää. Tämä tiedon perusteella kassa voi arvioida kassan ja kuntien vastuulla olevien etuudensaajien lukumäärän ja kassan rahoitusuuden suuruutta tulevassa ansiopäivärahamaksatuksesta.

Kassoilta edellytetään tarkkaa taloudenseurantaa ja ennakointia. Kassat voivat tarvittaessa hakea etuuksien maksatuksen turvaamiseksi ennakoita Työllisyysrahastolta, mikäli rahavirtojen epätasapaino sitä edellyttäisi. Kassoilla on tasoitusrahasto sitä varten, että sieltä katetaan ennakoimattoman tai äkilliset kulut.

Esityksessä on kolme ratkaisumallia kuntalaskutuksen toteuttamiseksi, joista meidän arviomme mukaan ratkaisumalli, jossa puheessa olevaa tehtävää hoitaa Kela, olisi epätarkoituksenmukaisin ja hallinnollisesti raskain. Kassoilla on jo valmiiksi ne tiedot, joita käytetään laskutuksen perusteena. Jos työttömyyskassat hoitavat kuntalaskutuksen, henkilötietoja ei tarvitse siirrellä tarpeettomasti organisaatiosta toiseen.

YTK

23.6.2022

Kuntien rahoitusvastuun laskuttamisen osalta valmisteluvaiheessa on selvitelty vaihtoehtoa, jossa kassat hoitaisivat laskutuksen itse. Kuten lakiesityksen perusteluissa todetaan, Kelaan verrattuna kuntalaskutuksen toteuttaminen työttömyyskassojen laskuttamana tuottaisi esitettävään vaihtoehtoon (Kela) verrattuna sitä läpinäkyvämmän vaihtoehdon. Lisäksi perustelutekstissä todetaan, tietopohja, jota kuntalaskutuksessa käytettäisiin, on kuitenkin työttömyyskassojen omistamaa tietoa ja työttömyyskassat ovat esittäneet varteenotettavan teknisiä ratkaisuja koskevan vaihtoehdon valmistelun aikana. Kaikki seikat valmisteluvaiheessa puoltavat sitä, että kassat voisivat hoitaa laskutuksen itse. Ei ole tarkoituksenmukaista siirtää tehtävää Kelalle, valmisteluvaiheessa ei ole esitetty painavia perusteluja Kela-vaihtoehdolle.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Kunnan näkökulmasta on selvää, että kunta saa järjestäytyä toimivimmalla tavalla. Lakiehdotus käsittelee erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa ajatus on toteuttaa kaikki palvelut yhdessä kunnassa.

Kannuksen kaupungin näkemys on, että kunnan tulee pystyä järjestämään toiminta parhaaksi katsomallaan tavalla. Erityisen tärkeää tässä on avoin ja ajantasainen tiedonkulku sekä neuvotteluyhteydet eri kuntien välillä, jotta jokainen kunta saa omannäköisensä palvelut.

Yhteistoimintamalli tuo turvaa henkilöstön saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta esimerkiksi tilanteessa, jossa kunnassa on yksi työllisyyspalveluissa työskentelevä henkilö. Te-toimistoista siirtyvän henkilöstön työpaikkojen sijaintikunnat voivat muuttua ja henkilöstösiirrot valtiolta kunnalle aiheuttavat myös muutoksia palkkauksessa sekä työehdoissa. Vielä ei ole selvää paljonko henkilöstöä kuntiin siirtyy yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen.

Kunnat neuvottelevat järjestämisvastuusta ja tulevaisuudessa työvoimapalvelut järjestää kunta tai yhteistoimintasopimuksen turvin järjestämisvastuu toteutuu vastuukunta- mallilla. Muutokset tuovat joka tapauksessa kuntaan uuden viranomaistehtävän joka tuottaa muutoksia kuntaorganisaatioon. Työllisyyspalvelut tullaan huomioimaan myös kunnallisella strategisella tasolla.

Kunnissa tämä vaatii onnistunutta aikataulutusta, valmistelua ja neuvottelua. On myös huomioitava työvoimapalveluihin rekrytoivan henkilöstön saatavuus ja perehdyttämiseen kuluva aika.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Kajaanin kaupunki näkee myös mahdollisena toteuttamisvaihtoehtona, että järjestämisvastuu säilyisi kunnilla itsellään ja erityistehtävistä sekä palveluista kunnat sopisivat yhteistoimintasopimuksilla. Mikäli malli ei ole mahdollinen niin kaupunki on valmis toimimaan Kainuun työllisyysalueen vastuukuntana ja sopimaan kuntalain mukaisesti yhteistoimintasopimuksella palvelujen tuottamisen toimintatavoista ja resursoinnista työllisyysalueen kuntien kesken. Kuntalain mahdollistama yhteistoimintamuoto kuntayhtymä johtaisi jälleen palvelujen eriytymiseen, kun palvelujen järjestämiseen syntyisi uusi juridinen organisaatio. TE-palvelu-uudistuksen perustavoite kuntien ja valtion työllisyys- ja yrityspalvelujen synergisestä kokoamisesta jäisi toteutumatta.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Perustuslainmukaisuuden arvioinnin kannalta olennaista on, että asukkaan eli palvelujen käyttäjän perusoikeuksien toteutumisen ja yhdenvertaisuuden vuoksi tehtävän järjestämisen voidaan katsoa edellyttävän laajempaa väestöpohjaa ja vahvempia resursseja. Malleja on tunnistettu kolme: 1) Järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoisista, 2) Laissa säädetyt edellytykset järjestämisvastuulliselle taholle, lisäksi valtioneuvoston niin sanottu perälautasääntely, 3) Järjestämisvastuu vain laissa säädettäville kunnille – tehtävien eriyttäminen. Joista nyt olisi kyseessä kohta 2), jossa rahoitusvastuu on kaikilla kunnilla ja järjestävällä taholle on edellytyskriteerejä. Resurssit riittävät valtion mukaan mallissa parhaiten. Hajauttamisen seurauksena riskinä on, että pienissä organisaatioissa työtehtävien monipuolistuminen ja laajan erityisosaamisen vaatimus kasvattaisi kustannuksia, heikentäisi laatua ja vaikeuttaisi rekrytointia.

Esitetty malli on osin Tanskan mallia lähellä, jossa päävastuu on kunnassa ja valtio ohjaa ja asettaa tavoitteet.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Imatran kaupunki

22.6.2022

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla(hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Sopimuksella määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut, myös lähipalvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

T

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Muut toteuttamisvaihtoehdot
Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto**22.6.2022**

Järjestämisvastuun säätämisen perusvaihtoehdot

1) Järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoista Järjestämisvastuun toteuttaminen hallituksen esityksestä poiketen pienemmillä alueilla pienemmissä kunnissa ja vapaalla sopimisella synnyttäisi monimutkaiset ja hajanaiset alueelliset ja paikalliset työvoimapalvelut, jotka eivät perustuisi luonnollisiin työssäkäyntialueisiin ja joilla asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertainen toteutuminen vaarantuisi. Pienillä työllisyysalueilla olisi myös haasteellista kustannustehokkaasti hyödyntää mittakaavaetuja palveluiden järjestämisessä ja osaamisen keskittämistä erityisasiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja tukipalveluissa. Asiakkaille perusoikeuksien mukaisten yhdenvertaisten palvelujen saaminen vaarantuu.

Todennäköisesti pienemmillä alueilla jouduttaisiin asiakaspalvelusta irrottamaan henkilöstöä tiettyihin erityistehtäviin tai hoitamaan niitä puutteellisesti ja tämä kertautuisi muillakin pienillä alueilla. Erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit). Nykyisillä TE-toimistojen psykologiresursseilla ei pystyittäisi tehokkaasti turvaamaan kaikilla alueilla ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluita, jos nykyiset alueet järjestämisen osalta olennaisesti pienenevät ja järjestäjien määrä lisääntyisi nykyisestä moninkertaiseksi. Myös esimerkiksi ammatillinen kuntoutus ja työkykykoordinaatio, kotoutuminen ja koulutusosaaminen ovat substansseja, joiden osaamisen hajuttaminen liian laajasti vaarantaa sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaiden palvelujen laadukkaan toteuttamisen. Seurauksena voi olla merkittäviä taloudellisiakin seurauksia, mikäli ohjaus lakisääteisiin palveluihin ja viranomaisyhteistyöhön ei toteudu.

Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi tukea ja varmistaa työvoimapalvelujen järjestäminen. Esitetyn mallin perusteella valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät järjestämisvastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella. Rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävästä palveluista synnyttää riskin rahoituksen valumisesta kuntien muihin tarpeisiin.

Kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sote-palvelujen tarpeessa. Tulisiko hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista? Mikä kannustaa hyvinvointialueita esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tai muun sosiaalisen kuntoutuksen järjestämiseen niille maksettavan korvauksen lisäksi, joka ei kata kustannuksia?

Kainuun ELY**22.6.2022**

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Kannatamme esitettyä työttömyysturvatehtävien keskittämistä KEHA-keskukseen esitysluonnoksessa esitettyjen perusteluiden mukaisesti eli koska KEHA-keskus on esitetysti kytköksissä puhelinneuvontaan ja sen yhteydessä annettaviin lausuntoihin sekä lausuntojen korjauksiin.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus**22.6.2022**

Uudenmaan liitto ei halua ottaa kantaa itse malleihin, mutta haluaisimme nostaa rinnalle esiin myös mahdollisuutta hallinnollisesti kevyempään sopimukselliseen malliin, jolloin hallinnollisten rakenteiden rakentaminen pidettäisiin minimissään.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus**22.6.2022****13.6.2022**

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä jää tämän alle, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000.

Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämisvastuu olisi näin ollen 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla. Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §). Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-alueita. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään, huolimatta työvoiman riittävästä määrästä. Useissa tapauksissa alueet muodostuvat nykyisten maakuntien kokoisiksi. Voidaan kysyä, mikä olisi tuolloin se ratkaisevan suuri ero nykyiseen tilanteeseen verrattuna, jossa TE-toimistot vastaavat alueensa työvoimapalveluista (pois lukien kuntakokeilun tuomat poikkeukset), jos työllisyysalueet muodostuisivat tähän lakiluonnoksen kirjaukseen perustuen? Pikemminkin kyse olisi yhden alueellisen hallintorakenteen lisäämisestä julkiselle sektorille, joka enemmän etäännyttäisi, kun toisi palvelut tosiasiallisesti lähemmäs kuntalaisia ja yhteensovittaisi niitä kuntien muihin palveluihin. Esitetty malli asettaa lisäksi kunnat eriarvoiseen asemaan.

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta työllisyysalueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan

kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti.

Kontiolahden kunnan näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellyttämä 20 000 työvoima-pohja on tarpeettoman korkea ja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa järjestämisvastuun saamiseksi, mutta ehdotuksesta ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä useimmalle kunnalle anna kovinkaan paljon edellytyksiä poikkeusluvan hakemiseksi.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla parhaiden mahdollisten edellytysten luominen kunnille, jotta ne voivat onnistua tärkeässä tehtävässä. Tällöin pitäisi hyödyntää työllisyshoidon ja siihen kytkeytyvien, jo nyt kunnan vastuulla olevien tehtävien yhteen sovittaminen. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin ei esityksessä ole huomioitu paljoakaan. Kontiolahden kunta katsoo, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Perustuslaki ja säätämisyjärjestys

Esityksen mukaan työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Kontiolahden kunta yhtyy Kuntaliiton lausunnossaan esiin nostamaan näkemykseen, jonka mukaan yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei liene ole riittävä peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Järjestämisvastuu

Esityksessä todetaan (vaihtoehto 1), että perinteinen tapa säätää kuntien tehtävistä olisi antaa järjestämis- ja rahoitusvastuu kaikille kunnille. Kunnat voisivat päättää järjestävätkö palvelut itse vai kuntalain mukaisessa yhteistoiminnassa haluamallaan tavalla julkisen vallankäyttö hallintotehtävissä kuitenkin huomioiden. Kuopion kaupunki kannattaa tätä vaihtoehtoa uudistuksen toteuttamiseksi.

Kuopion kaupunki ymmärtää lakiesityksessä ja siihen liittyvässä keskustelussa esiin nostetun huolen uudessa vaativassa valtiosuustehtävässä onnistumisesta ja riittävän leveistä hartioista. Myös huolet asiakkaiden oikeuksien ja yhdenvertaisten palvelujen toteutumisesta ovat perusteltuja. Ne eivät kuitenkaan estä järjestämisvastuun siirtämistä jokaiseen kuntaan. Kuopion kaupunki esittää, että kuntien järjestämisvastuun rinnalle luotaisiin ohjausmekanismi, jonka avulla palvelutuotanto ohjattaisiin riittävän vahvan osaamispoolin varaan. Minimivaatimuksena osaamispoolissa tulisi olla sellainen henkilöstömäärä ja osaaminen sekä varmuus ns. perustyön

(henkilöasiakkaan asiakasprosessin hoitaminen perustilanteissa) toteuttamiseen myös tilanteissa, jossa henkilöstöä on poissa esim. sairauksien, lomien, vanhempainvapaiden tms. johdosta tai tilanteissa, joissa asiakasmäärät kasvavat kohtuullisesti suhdannevaihtelujen vuoksi. Tarkkarajaista työvoimaan perustuvaa määritelmää ei tässä kokonaisuudessa asetettaisi, vaan tarkastelukohteena tulisi olla henkilöstön, asiakasmäärien ja hallittavana olevien tehtävien suhde, joka voi vaihdella kuntakohtaisesti yhteistyömalleista riippuen.

Erityisosaamista vaativien tehtävien (esim. alkavien yrittäjien palvelut, kotouttaminen, kansainvälisten osaajien rekrytointi, hankintojen suunnittelu ja toteuttaminen) hoitamiseksi kuntien tulisi hakea laajempaa, mahdollisesti jopa maakunnallista, yhteistyöaluetta. Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan erityisosaamista vaativissa tehtävissä tällaisten laajojen yhteistyöalueiden ja uudenlaisten yhteistyömallien syntymistä edesauttaisi se, että jokainen kunta kantaa järjestämisvastuun itse, mutta palvelutuotanto voidaan keskittää yhteiseen osaamispooliin. Palvelutuotannon rakentamiseen liittyvästä ohjauksesta Suomessa on jo kokemusta mm. sosiaali- ja terveystalouksista, ja näitä kokemuksia voitaisiin hyödyntää myös työvoima- ja yrityspalveluiden palvelutuotantoa koskevan ohjausmekanismin suunnittelussa. Kuntien sitoutumisen ja kuntien välisen yhteistyön onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että kunnat voivat vapaasti sopia yhteistyöstä omilla työssäkäynti- ja talousalueillaan. Siksi kaikki kuntalain suomat mahdollisuudet tulee säilyttää yhteistoiminnan vaihtoehtoina. Olemassa olevat yhteistyöalueet, -rakenteet ja -mallit tulee voida säilyttää osana syntyvää palveluekosysteemiä myös silloin, kun ne eivät pohjaudu säädettyihin työvoimapohjavaateisiin tai Tilastokeskuksen määrittelemiin työssäkäyntialueisiin (esimerkiksi useiden kuntien yhteiset elinkeinoyhtiöt).

Kuopion kaupunki ei pidä myöskään tarkoituksenmukaisena järjestämisvastuun siirtämistä vain laissa säädettäville kunnille (toteuttamisvaihtoehto 3). Suomessa tulee hakea ratkaisua, joka on yhtenäinen sekä työnhakijoiden että työnantajien kannalta riippumatta siitä, minkä kunnan alueella asuu tai toimintaa harjoittaa.

Valtionosuusrahoitus kunnan järjestämisvastuulle siirtyviin työvoimapalveluihin

Uudistuksessa siirretään pysyvästi tehtäviä kuntien vastuulle. Rahoituksen kompensatio tulee tällöin hoitaa valtionosuutena. Muissa esitetyissä malleissa ei voida taata rahoitusta, etenkin verotulojen suhdannevaihteluiden vuoksi.

Kuntalaskutuksen vaihtoehdot

Kuopion kaupunki pitää hyvä ratkaisuna mallia, jossa Kela laskuttaa työttömyysturvan rahoitusosuuden kunnilta jälkikäteen. Kuopin kaupunki pitää erityisen tärkeänä prosessin sujuvuutta ja nopeaa tiedonsaantia laskutuksen kohteena olevista henkilöstä.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

Toivakan kunta ei anna lausuntoa tähän kohtaan.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Lakiehdotus käsittelee erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa ajatus on toteuttaa kaikki palvelut yhdessä kunnassa. Tässä kohtaa on turhaan todettu, että pienempien kuntien kohdalla resurssit ja osaaminen eivät riitä täysimittaisten palvelujen toteuttamiseen tai TE-palvelujen kustannustehokkaaseen hankintaan ja koordinaatioon.

Valtion tulee luottaa kuntien kykyyn sopia ja neuvotella keskenään yhteistyössä palvelujen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Parhailtaan käynnissä olevissa työllisyyden kuntakokeilussa sopimusperusteista yhteistoimintaa on käytännössä tehty ja onnistuneesti toteutettu Kaustisen seutukunnassa, missä Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat ovat sopimuksilla sopineet tehtävien hoitamisesta. Toimintamalli on tarkemmin avattu aiemmin tässä lausunnossa, kohdassa 4.1 Keskeiset ehdotukset.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Mikäli järjestämisvastuu jaettaisiin vielä pienempiin yksiköihin, kuin esitetty 20000 työvoimapohja, voisi se vakavasti vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Vapaaehtoinenkaan sopiminen kuntien yhteistoiminnasta ei toisi riittävän kattavia ratkaisuja pieniin kuntiin. Mitä pirstaloituneempaa työllisyyspalveluiden hoito on, sitä vaativampaa on esimerkiksi työllisyyspalveluita hoitavien asiantuntijoiden työ. Heidän tulisi olla aivan ilmiömäisiä moniosaajia. Perustehtävien lisäksi erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit). Nykyisillä TE-toimistojen psykologiresursseilla ei pystyttäisi myöskään tehokkaasti turvaamaan kaikilla alueilla ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluita, jos nykyiset alueet järjestämisen osalta olennaisesti pienenevät ja järjestäjien määrä lisääntyy moninkertaiseksi. Myös palveluiden järjestäminen on sitä haasteellisempaa ja kustannuksiltaan kalliimpaa mitä pienemmästä yksiköstä on kysymys. Pienempien toimintayksiköiden itsenäisyys ja erillisyys hidastaisi myös yhteistä kehittämistä.

Kunnille siirtyvien rahoitusten määrittelyssä pitäisi ehdottomasti ottaa pelkän työnhakijamäärän sijaan huomioon myös alueiden erilaiset elinkeinorakenteet sekä toimialojen suhdanneherkkyyys. Muutoin kunnille muodostuu kannustin panostaa pääosin vain työnhakijapalveluun. Lisäksi esityksessä valtionosuusrahoitus kohdistuu yksittäisiin kuntiin, mutta palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät työvoimapalveluiden järjestäjille. Tämä johtaa monimutkaisiin järjestelyihin rahoituksen järjestelyissä. Jotta rahoitus kuntien näkökulmasta muodostuisi reiluksi, onko mentävä sen kunnan suhteellisen rahoituksen mukaan, joka on taloudellisesti heikoimmassa asemassa?

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Lakiehdotus käsittelee erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa ajatus on toteuttaa kaikki palvelut yhdessä kunnassa. Tässä kohtaa on turhaan todettu, että pienempien kuntien kohdalla resurssit ja osaaminen eivät riitä täysimittaisten palvelujen toteuttamiseen tai TE-palvelujen kustannustehokkaaseen hankintaan ja koordinaatioon.

Valtion tulee luottaa kuntien kykyyn sopia ja neuvotella keskenään yhteistyössä palvelujen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Parhailtaan käynnissä olevissa työllisyyden kuntakokeilussa sopimusperusteista yhteistoimintaa on käytännössä tehty ja onnistuneesti toteutettu Kaustisen seutukunnassa, missä Halsuan, Kaustisen, Lestijärven, Toholammin ja Vetelin kunnat ovat sopimuksilla sopineet tehtävien hoitamisesta. Toimintamalli on tarkemmin avattu aiemmin tässä lausunnossa, kohdassa 4.1 Keskeiset ehdotukset.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

Järjestämisvastuun säätämisen perusvaihtoehdot

1) Järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoista

Järjestämisvastuun toteuttaminen hallituksen esityksestä poiketen pienemmillä alueilla ja pienemmissä kunnissa tulisi synnyttämään monimutkaisen ja hajanaisen alueellisten ja paikallisten TE-palveluiden kokonaisuuden. Hallituksen esityksessä todetaan, että vapaan sopimisen malli voisi vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Suomen noin 300 kunnasta 220 työvoimapohja jää alle 5000 ja 65 kunnassa työvoiman määrä on alle 1000. Tämän kokoisille kunnille voisi muodostua haasteeksi järjestää TE-palvelu-uudistuksessa siirtävät noin 100 eri palvelua. Vapaaehtoinen sopiminen voisi johtaa siihen, että tämän tyyppiset kunnat eivät löytäisi myöskään kumppaneita palvelujen järjestämiseen.

Pienillä työllisyysalueilla olisi haasteellista kustannustehokkaasti hyödyntää mittakaavaetuja palveluiden järjestämisessä ja osaamisen keskittämistä erityisasiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja tukipalveluissa. Todennäköisesti näillä alueilla jouduttaisiin asiakaspalvelusta irrottamaan henkilöstöä tiettyihin erityistehtäviin tai hoitamaan niitä puutteellisesti ja tämä kertautuisi koko maassa. Erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit).

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

TE-johtajat katsovat, että rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät seuraaviin näkökohtiin:

- valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämistä vastuu ja henkilöresurssit siirtyvät järjestämistä vastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella => rahoituksen tulisi kohdistua työvoimaviranomaiselle

- rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava => rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävästä palveluista synnyttää riskin rahoituksen valumisesta kuntien muihin tehtäviin.

- kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sote-palvelujen tarpeessa => tulisiko hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista

- rahoitusmalli ei saisi mahdollistaa manipulaatiota => aktivoinnin tehostaminen laskennan viitevuonna, tuo kunnalle suuremman rahoitusosuuden

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Luvussa 5.1.1. verrataan eri järjestämistä vastuumallien vaihtoehtoja; 1: järjestämistä vastuu kaikilla kunnilla ml. ns. sopimuksellisuus, 2: vastuukunta/kuntayhtymä -mallit sekä 3: järjestämistä vastuu vain laissa säädettäville kunnille. Ehdotuksessa todetaan oikein, että ns. sopimuksellinen malli vastaisi hyvin kuntien itsehallinnolliseen asemaan liittyviä vaatimuksia. Sopimuksellisen mallin haasteeksi esitetään kuitenkin, että malli ei todennäköisesti täyttäisi asiakkaiden perusoikeuksia yhdenvertaiselle toteutumiselle asetettuja vaatimuksia. Perustelut ja siihen liittyvät taustat jäävät kuitenkin varsin kevyiksi, ja esityksessä tulisikin avata tarkemmin, miksi kuntien järjestämistä vastuu yhdistettynä kuntien velvoittamiseen riittävin osin yhteistoimintaan ei olisi juridisesti mahdollinen. Perusteluita jokaisen kunnan järjestämistä vastuuseen on selostettu aiemmin lausunnossa. Erikseen on kuitenkin todettava, että valtion ns. perälautamalli, eli oikeus määrätä järjestämistä alueesta, rikkoo kuntien perustuslaillista oikeutta järjestää toimintaansa niin kuin asukkaan ja asiakkaiden tarve sitä edellyttää. Erityispalveluissa toiminta-alueen koon tulisi olla suurempi ja tähän sääntelyyn voidaan ottaa erikseen kantaa rikkomatta kuntien itsehallinnon perusteita. Porvoon kaupunki huomauttaa myös, että kunnilla on pitkä kokemus järjestää palveluita yhteistyössä toisten kuntien kanssa, eikä valtion tulisi tähän järjestelymahdollisuuksia rajaamalla nytkään puuttua.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

Järjestämisvastuun säätäminen nykyistä 20 000 työllisen minimirajaa pienemmille alueille on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, mikäli tehtävät, jotka vaativat laajempaa yhteistoimintaa, säädettäisiin järjestettäväksi laajemmilla yhteistoiminta-alueella (perusvaihtoehdot 1 ja 2).

Valtionosuuden kohdentamiskriteerinä olevaa laajan työttömyyden kriteeriä tulisi nostaa 50%.iin, jotta palvelutarve tulisi riittävästi huomioon otetuksi.

Laskennalliseen valtionrahoitukseen siirtymäaika (2 v) on liian lyhyt. Lisäksi periaatteena täytyy olla, että siirtyvien vastuiden mukana kunnille siirtyy myös aidosti riittävä ja te-palveluihin kohdistuva rahoitus, jolloin kuntien ei ole tarpeen kompensoida puutteellista rahoitusta kuntien yleiskatteisen rahoituksen kautta.

Hyvinvointialueille tulisi luoda taloudellisia kannusteita työllisyyden edistämiseen ja sitoutumiseen yhteistyöhön kuntien kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan ja muiden työllisyyspalveluiden välille on pystyttävä rakentamaan saumaton yhteistyömalli.

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

Järjestämisvastuun säätämisen perusvaihtoehdot

1) Järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoista

Järjestämisvastuun toteuttaminen esitysluonnoksesta poiketen pienemmillä alueilla ja pienemmissä kunnissa tulisi synnyttämään monimutkaisen ja hajanaisen alueellisten ja paikallisten TE-palveluiden kokonaisuuden. Pienillä työllisyysalueilla olisi haasteellista kustannustehokkaasti hyödyntää mittakaavaetuja palveluiden järjestämisessä ja osaamisen keskittämistä erityisasiantuntemusta vaativissa tehtävissä ja tukipalveluissa. Todennäköisesti näillä alueilla jouduttaisiin asiakaspalvelusta irrottamaan henkilöstöä tiettyihin erityistehtäviin tai hoitamaan niitä puutteellisesti, ja tämä kertautuisi koko maassa. Erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit). Nykyisillä TE-toimistojen psykologiresursseilla ei pystyttäisi tehokkaasti turvaamaan kaikilla alueilla ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluita, jos nykyiset alueet järjestämisen osalta olennaisesti pienenevät ja järjestäjien määrä lisääntyy moninkertaiseksi.

Nopea reagointi yllättäviin tilanteisiin (esim. Korona) ja tiedon jakaminen mahdollistuu paremmin, kun työllisyysalueet ovat riittävän isot – kuntatasoiset ratkaisut tuottaisivat huomattavia haasteita tähän. Samoin isommat työllisyysalueet mahdollistavat riittävän osaamisohjan erilaisiin

asiakastarpeisiin vastaamiseen paremmin kuin täysin pirstoutuneet kunnalliset ratkaisut. Ja edelleen työn organisointi on helpompaa isommissa kokonaisuuksissa.

5.1.2. Kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusmallin tulisi olla sellainen, että se turvaa palvelujen järjestämistä. Nyt esitetyn mallin haasteet liittyvät mm. seuraaviin näkökohtiin:

- valtionosuusrahoitus kohdistuu peruskuntiin, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät järjestämisvastuussa olevalle työvoimaviranomaiselle, joka voi toimia järjestäjänä kuntaa laajemmalla alueella => rahoituksen tulisi kohdistua työvoimaviranomaiselle.

- rahoitusmallin tulisi olla palveluja turvaava = > rahoituksen irrottaminen henkilöresursseista ja työllistämistä edistävästä palveluista synnyttää riskin rahoituksen valumisesta kuntien muihin tarpeisiin.

- kunnat vastaavat kannustavassa rahoitusmallissa etuussanktioista myös niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat tosiasiallisesti sote-palvelujen tarpeessa => tulisiko hyvinvointialueella olla osavastuu etuussanktioista.

- rahoitusmalli ei saisi mahdollistaa manipulaatiota => aktivoinnin tehostaminen laskennan viitevuonna, tuo kunnalle suuremman rahoitusosuuden.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

**Uudenkaupungin kaupunki,
Elinkeinopalvelut, Heinonen Jarkko**

22.6.2022

Paras tapa kuntien työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämiseksi on järjestämis- ja rahoitusvastuun antaminen jokaiselle kunnalle, jotka voisivat tarvittaessa ja vapaaehtoisesti tehdä yhteistyötä muiden kuntien tai järjestäjätahojen kanssa. Tämä on esityksessä myös mainittu perinteiseksi tavaksi säätää kuntien tehtävistä.

Hallituksen esityksessä kuitenkin epäillään, että vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteutettavat palvelut eivät riittävällä tavalla turvaisi yhdenvertaisuutta ja palvelujen käyttäjien tasavertaisia

oikeuksia. Lisäksi epäillään, että ongelmat riittävän osaamisen ja ammattitaidon varmistamisessa johtaisivat kustannusten kasvuun.

Ei kuitenkaan ole perusteltua epäillä yksittäisen kunnan kykyä tuottaa työllisyys- ja yrityspalveluita tasavertaisesti riippumatta esimerkiksi kunnan koosta tai maantieteellisestä sijainnista. Kun otetaan huomioon muun muassa kuntien hyvä kyky tuottaa yhdenvertaista ja laadukasta perusopetusta, ei työllisyys- ja yrityspalvelujen kuntakohtaista hoitamista voida pitää liian haastavana tehtävänä.

Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueilla.

Se, että rahoitus- ja järjestämisvastuu olisi tässä mallissa samalla toimijalla, takaa parhaiten myös sen, että palvelut tuotetaan jokaisen kunnan alueella mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti. Päinvastoin kuin esityksessä arvellaan, tehostumusta syntyy helpommin silloin, kun palveluiden järjestävä taho on irrallaan ja etäämpänä kunnan päivittäisestä toiminnasta ja sen paikallistuntemuksesta.

Etelä-Savon ELY, TE-asiakaspalvelukeskus

22.6.2022

Hallituksen esityksessä todetaan, että vapaan sopimisen malli voisi vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Vapaaehtoinen sopiminen voisi johtaa siihen, että pienet kunnat eivät löytäisi myöskään kumppaneita palvelujen järjestämiseen. Palveluiden tarjoaminen (esim. kielipalvelut), erityisosaamisen ylläpitäminen ja osaavan työvoiman saaminen edellä mainittuihin palveluihin voisi muodostua myös haasteeksi.

TE-asiakaspalvelukeskus pitää kannatettavana kohdan 5.1.6 esitystä, jonka mukaan nykyisen TE-asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaa vastaavasti KEHA-keskus voisi antaa ja korjata työvoimapolitiittisia lausuntoja puhelinneuvonnan yhteydessä myös uudistuksen jälkeen. Esimerkiksi v. 2021 TE-asiakaspalvelukeskus antoi noin 80 000 työvoimapolitiittista lausuntoa.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Uudenkaupungin kaupunki, Uudenkaupungin kaupunginhallitus 20.6.2022 § 278

21.6.2022

Paras tapa kuntien työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämiseksi on järjestämis- ja rahoitusvastuun antaminen jokaiselle kunnalle, jotka voisivat tarvittaessa ja vapaaehtoisesti tehdä yhteistyötä muiden kuntien tai järjestäjätahojen kanssa. Tämä on esityksessä myös mainittu perinteiseksi tavaksi säätää kuntien tehtävistä.

Hallituksen esityksessä kuitenkin epäillään, että vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteutettavat palvelut eivät riittävällä tavalla turvaisi yhdenvertaisuutta ja palvelujen käyttäjien tasavertaisia oikeuksia. Lisäksi epäillään, että ongelmat riittävän osaamisen ja ammattitaidon varmistamisessa johtaisivat kustannusten kasvuun.

Ei kuitenkaan ole perusteltua epäillä yksittäisen kunnan kykyä tuottaa työllisyys- ja yrityspalveluita tasavertaisesti riippumatta esimerkiksi kunnan koosta tai maantieteellisestä sijainnista. Kun otetaan huomioon muun muassa kuntien hyvä kyky tuottaa yhdenvertaista ja laadukasta perusopetusta, ei työllisyys- ja yrityspalvelujen kuntakohtaista hoitamista voida pitää liian haastavana tehtävä.

Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueilla.

Se, että rahoitus- ja järjestämisvastuu olisi tässä mallissa samalla toimijalla, takaa parhaiten myös sen, että palvelut tuotetaan jokaisen kunnan alueella mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti. Päinvastoin kuin esityksessä arvellaan, tehottomuutta syntyy helpommin silloin, kun palveluiden järjestävä taho on irrallaan ja etäämpänä kunnan päivittäisestä toiminnasta ja sen paikallistuntemuksesta.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Järjestämisvastuu tulisi olla kaikilla kunnilla ja yhteistoimintaan hakeutumisen tulisi olla vapaaehtoista noudattaen kunnallisen itsehallinnon periaatteita. Lainsäädännössä tulisi ilmetä selkeästi kriteerit, mitä noudattamalla kuntien olisi mahdollisuus järjestää palvelut itsenäisesti.

Uuraisten kunta

21.6.2022

Yhteistoimintasopimusten osalta ”saattaisi myös syntyä tilanteita, joissa resursseiltaan ja työvoimapohjaltaan heikommalla kunnalla jäisivät käytännössä ilman tarvittavia resursseja sen vuoksi, että niiden kanssa ei solmittaisi riittävän laajoja yhteistoimintasopimuksia. Mallissa jäisi myös

epäselväksi, miten henkilöstön siirto valtiolta kuntiin lopulta toteutettaisiin.” Yhteistoimintasopimusta ei siis kannata ottaa ensisijaiseksi työvoimapalvelujen toteuttamismalliksi.

”Yhden järjestämisvastuullisen tahon vastuulla olevan suuremman alueellisen hankinnan etuna on TE-palvelujen kokonaiskoordinaation hallinta ja kustannustehokkuus. Kokonaiskoordinaatioon sisältyy hankintojen yhteissuunnittelu, palvelujen kehittäminen ja päällekkäisyyksien karsiminen yhteistoiminta-alueella. Kokonaiskoordinaation avulla palvelut voidaan ajoittaa ja kohdentaa tehokkaammin ja näin estää tilanteita, jossa esimerkiksi samaa palvelua on tarjolla yhteistoiminta-alueen useammalla paikkakunnalla samanaikaisesti, jolloin osallistujien hankinta saattaa vaikeutua ja pahimmassa tilanteessa palvelut peruuntuvat vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Lisäksi tiettyjä TE-palveluita, kuten erityisalojen koulutuksia tulisi voida järjestää yhteistoiminta-alueitaso laajemmalti, jopa valtakunnallisesti tai ainakin digiratkaisuin.” Tämä on kannatettavaa, näin sen tulee ollakin. Kokonaisuuden on oltava hallinnassa ja hyvin koordinoituna. Lisäksi tiedonkulun on toimittava joka suuntaan, että hankitaan juuri sitä mitä tarvitaan, eikä tehdä päällekkäistä työtä. Kuitenkin järjestämisvastuullisella on muutettavissa siten, että jokaiselle kunnalle tulee järjestämisvastuu TE-palveluista ja yhteistyö kuntien välillä toteutuisi vapaaehtoiselta pohjalta, kuntalain 8 luvun mukaisesti. Tämä selkiyttäisi työnjaosta sopimista sekä olisi rahoitusvastuun ja toimivallan osalta tasapainoisempi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, toissijaisesti tulisi järjestämiskriteereitä muuttaa siten, että lakisääteisten yhteistyön kautta muodostettavien alueiden kriteereissä on joustavuutta sekä työvoimamäärän että työssäkäyntialueen tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Tässä pitäisi pyrkiä siihen, että työllisyysalueita arvioidaan ensisijaisesti riittävän rahoituksen sekä kyvyn tarjota yhdenvertaisia palveluita perusteella ja vasta toissijaisesti työvoima- ja työssäkäyntikriteerin. Samoin tulisi mahdollistaa, että kahden tai useamman järjestämisvastuussa olevan tahon keskinäisellä yhteistoiminnalla voidaan ylittää riittävän rahoituksen ja yhdenvertaisuuden vaatimukseen.

”Lisäksi mallin valinnassa kiinnitetty huomiota kannustimiin kohdentaa palveluita vaikeammin työllistyviin asiakkaisiin. Jotta malli palkitsisi erityisesti vaikeammassa asemassa olevien työnhakijoiden työllistymisestä, on portaita perusteltua olla useampia ja kannustimen voimistua työttömyyden pitkittyessä.” On kuitenkin huomioitava, että yli 700 päivää työmarkkinatukea saaneita on kaikkein vaikein saada työllistymään. Jos aktivointitoimet, esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, eivät poista kunnan maksuvelvoitetta, nämä henkilöt pysyvät kuntaosuuslistoilla yhä pidempään. Osa ei edes halua lähteä aktivointitoimenpiteisiin, koska ne eivät poista työnhakuvelvoitetta. Ja suoran työllistymisen mahdollisuudet puolestaan pakenevat koko ajan kauemmaksi. Vaikeimmin työllistyvien varalle tarvitaan ihan uusia ratkaisuja, sillä uudistuksessa keinovalikoimaa ennemminkin pienennetään kuin kasvatetaan.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Työttömyysturvatehtävien harkinnan antamiselle KEHA-keskukselle ei ole arvoitu muuta vaihtoehtoa, johtuen epäilystä yhdenmukaisuuden turvaamisen onnistumisesta.

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan. Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat eri suuruisia

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Järjestämismääräysten kaikilla kunnilla= sopimuksellisuuden pohjautuva yhteistyösopimus. Tämän päivän yhteistyön tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja yhteiseen sopimiseen, vain sillä tavoin voidaan turvata hyvä, tasavertainen ja asiakaslähtöinen palvelujen tuottaminen. Meneillään olevasta työllisyysedistämisen kuntakokeilusta löytyy monia hyväksi todettu ratkaisuja yhteistoiminnasta, joita kannattaa tutkia. Järjestämismääräysten ollessa kunnilla, voidaan hyödyntää jo kunnissa olevia työllisyyspalveluita, elinvoiman kanssa tehtyä yhteistyötä ja olemassa olevia sopimuksia yritysten ja koulutusjärjestäjien kanssa.

Riittävän laaja väestöpohja palveluita suunniteltaessa on edellytys riittävästä asiantuntijuuden turvaamisesta. Siirtyvien tehtävien määrä on todella suuri ja vaatii todella laajaa erityisosaamista. Kuitenkin yhdenvertaisuus on myös sitä, että myös pienten kuntien asiakkailta on mahdollisuus lähipalveluihin. Lailla on pystyttävä turvaamaan niin yksittäisen asiakkaiden oikeus lähipalveluihin kun yksittäisen kunnan mahdollisuus vaikuttaa omaan kuntatalouteensa uuden kannustavan rahoitusmallin myötä. Tätä ei tuoda riittävällä vakuudella esille lakiluonnoksessa ilmi, kuinka nämä asiat pystytään turvaamaan jos valtio määrää järjestämismääräysten jollekin isommalle kasvukeskukselle ja velvoittaa järjestämään palvelut myös ympäristössä oleville pienemmille kunnille.

Tässä luvussa käsiteltiin myös rahoitusmallimuutosta yksityiskohtaisemmin.

Pidempiaikainen kouluttautuminen työmarkkinatuen turvin tulisi vapauttaa kunnan maksuvelvoitteesta, sillä kouluttautumisella on suuri merkitys asiakkaan työllistymiseen. Laki ohjaa tällä hetkellä osaa työttömistä nuorista venyttämään ammatillisten opintojen aloittamiseen siihen 25 ikävuoteen, jonka jälkeen he voivat suorittaa tutkinnon tai ainakin osan siitä työmarkkinatuen turvin, joka on huomattavan paljon suurempi tuki kuin opintotuki.

Myös pitkäaikaisesti työkyvytön asiakas joutuu ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi saatuaan 300 päivää sairauspäivärahaa, jotta saa työmarkkinatuen. Kuitenkaan tämä asiakas ei ole työkykyinen. Nämä maksut kunnat sitten maksavat työmarkkinatuen kuntaosuuksina, järjestelmässä jossa tämän kuntaosuuden ajatellaan kannustavan kuntaa tekemään työnhakijan työllistymisen eteen töitä. Vuosia on jo näyttäytynyt, että asiakas ei pääse työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle, mikäli hän on ollut ennen sairastumisensa työttömänä tai joutuu sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen ottamaan itselleen työttömän statuksen saadakseen toimeentulon.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei anna tästä kohdasta lausuntoa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Järjestämisvastuun säätäminen nykyistä 20 000 työllisen minimirajaa pienemmille alueille on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, mikäli tehtävät, jotka vaativat laajempaa yhteistoimintaa, säädettäisiin järjestettäväksi laajemmilla yhteistoiminta-alueella (perusvaihtoehdot 1 ja 2).

Valtionosuuden kohdentamiskriteerinä olevaa laajan työttömyyden kriteeriä tulisi nostaa 50%.iin, jotta palvelutarve tulisi riittävästi huomioon otetuksi.

Laskennalliseen valtionrahoitukseen siirtymäaika (2 v) on liian lyhyt. Lisäksi periaatteena täytyy olla, että siirtyvien vastuiden mukana kunnille siirtyy myös aidosti riittävä ja te-palveluihin kohdistuva rahoitus, jolloin kuntien ei ole tarpeen kompensoida puutteellista rahoitusta kuntien yleiskatteisen rahoituksen kautta.

Hyvinvointialueille tulisi luoda taloudellisia kannusteita työllisyyden edistämiseen ja sitoutumiseen yhteistyöhön kuntien kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan ja muiden työllisyyspalveluiden välille on pystyttävä rakentamaan saumaton yhteistyömalli.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Järjestämisvastuu

Järjestämisvastuu tulee olla ehdottomasti kunnalla itsellään, mutta sen tuottamisesta tulee voida sopia kuntien ja/tai palvelutuottajien kanssa.

Valtionosuusrahoitus kunnan järjestämisvastuulle siirtyviin työvoimapalveluihin

Uudistuksessa siirretään pysyvästi tehtäviä kuntien vastuulle. Rahoituksen kompensatio tulee tällöin hoitaa valtionosuutena. Muissa esitetyissä malleissa ei voida taata rahoitusta, etenkin verotulojen suhdannevaihteluiden vuoksi.

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 121

21.6.2022

-

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Esityksessä otetaan kantaa kuntien järjestäytymiseen eri mallien kautta joko vastuukuntamallilla tai kuntayhtymänä. Mielestämme on tarpeellista, että kunnilla on mahdollisuus järjestäytyä toimivalla ja alueelle soveltuvalla tavalla. Tulevilla järjestämisvastuualueilla on vallan lisäksi vastuuta osaavaan työvoimaan liittyvissä kysymyksissä, kuntalaisten vetovoima-, pitovoima ja elinvoimakysymyksissä, mutta myös kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Kunnilla on hyvin monimuotoiset ekosysteeminsä, joiden osaksi työllisyyspalvelut voidaan sitoa.

Valtionosuudet ovat kunnalle yleiskatteellista rahoitusta, joka myönnetään aina yksittäiselle kunnalle, vaikka tehtäviä järjestettäisiin kuntien välisessä yhteistyössä. Koemme tärkeänä, että järjestämisvastuu ja rahoitus olisi samassa paikassa. Eri toimielimet (mm. yhteistyöelimet, TYP-johtoryhmät, neuvottelukunta, kunnan toimielimet) valvovat toimintaa, jolloin reagointia on mahdollista tehdä. Tärkeää on tuottaa kunnille reaaliaikaista tietoutta siitä, millaisia kustannusvaikutuksia muutos tulee aiheuttamaan mm. piilokulujen osalta. Muutoksen jalkauttaminen vaatii sen, että alueilla on valtaa toteuttaa muutos aluekehittämisenkin näkökulmasta.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija 21.6.2022
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki

5.1.2 Valtionosuusrahoitus kunnan järjestämisvastuulle siirtyviin työvoimapalveluihin
Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut ovat kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka valtionosuus on 100 prosenttia laskennallisista kustannuksista, ellei niihin tehdä vähennyksiä. Tapoja kohdentaa siirtyvien tehtävien rahoitusta on tarkasteltu ja kartoitettu mahdollisia kriteerejä, joita ovat:

- 1) työikäisen väestön määrä (18-64 v.)
- 2) työttömyys
 - a. työttömyyskerroin
 - b. työttömyysetuuksien saajien lukumäärä
 - c. laajan työttömyyden käsitteen mukainen työttömien määrä

Kysymykseen voisi tulla myös kahden eri kriteerin yhdistelmä, joka sisältäisi ikäryhmä- ja työttömyyskriteerien hyvät puolet: yhdistelmäkriteeri ottaisi huomioon työttömyyteen perustuvaa palvelutarvetta, mutta toisaalta se säilyttäisi kannustimet, jos työttömyyden paino on selvästi pienempi kuin ikäryhmäkriteerin. Täydellistä kriteeriä, joka kohdentaisi rahoituksen ilman muutoksia nykytilaan verrattuna, ei ole.

Valtionosuusrahoitusta tarkasteltaessa kannatamme esitettyä mallia 1, mikä ottaa myös huomioon kunnan ikärakenteen (taloudellisen huoltosuhteen), eikä pelkästään työttömien määrää kunnassa: 1) Työttömyyskerroin on sekä nykyiseen että sote-uudistuksen jälkeiseen valtionosuusjärjestelmään sisältyvä kriteeri, joka kuvaa kunnan työttömyysastetta suhteessa koko maan työttömyysasteeseen. Työttömyyskerroimen osalta valtionosuus määräytyy perushinnan mukaan, joka on koko maan tasolla tasasuuruinen asukasta kohden. Kunnan valtionosuus saadaan, kun perushinta kerrotaan kunnan työttömyyskerroimella ja asukasmäärällä.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Tervon kunta, Minna Heikkinen, 20.6.2022
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna

Kunta voisi esityksen mukaan järjestää työvoimapalvelut itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa, kun työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä ja alue muodostaa luonnollisen työssäkäynnin pendelöintisuunnan. Työvoiman määrä on runsas, joka voi käytännössä tarkoittaa yhden suuremman keskuskunnan ja muutaman pienemmän reunakunnan aluetta. Tämä aiheuttaa haasteen yhdenvertaisuudelle palveluiden tuottamiselle pienten kuntien näkökulmasta.

Ratkaisuna yhdenvertaisille palveluille voisi olla maakuntamalli esimerkiksi kuntayhtymän periaatteella työllisyydenhoidossa, jonka lainsäätäjä voisi sisällyttää lakiin. Annetun lakiehdotuksen 20.000 työvoimaminimi-mallin vaarana on, että pienet ja reuna-alueiden kunnat jäävät epäedulliseen asemaan työllisyysalueisiin liittymisessä ja jopa herättää keskustelua siitä, löytyykö pienille kunnille työllisyysaluetta, johon vapaaehtoisesti liittyä.

Maakuntamallin ohella tulisi säätää työvoimaviranomaisille asiakasmitoitus, jolla palvelun laatu saadaan turvattua koko maakunnan alueella huomioiden myös lähipalveluiden turvaaminen pienemmissä kunnissa.

Maakuntamalli ei saisi pitää sisällään yhtä tai kahta hallitsevaa kuntaa, vaan maakunta jaettaisiin useampaan vastuualueeseen aivan kuten Hyvinvointialueen palveluissakin. Maakunta tuottaisi palvelun yhteisesti siten, että alueiden vahvuudet ja heikkoudet tulee huomioiduksi ja lähipalvelut turvatuksi. Kustannukset ja korvaukset jaetaan jokaiselle kunnalle asukasluvun mukaan.

Maakunnallisesti yhteisten palveluiden järjestäminen myös pieniin kuntiin saataisiin paremmin turvattua, koska maakunnat sisältävät useita samantyyppisiä pieniä kuntia ja näin myös pienten kuntien tarpeet tulevat paremmin huomioiduiksi. Myös tuleva Hyvinvointialue perustuu maakuntajakoon, joten yhteistyö Hyvinvointialueen kanssa helpottuu yhden toimintatavan osalta

työttömyyden hoidossa. Palveluntuottajien tasolla yhteishankinnat laajemmalle alueelle antavat paremmat mahdollisuudet palveluiden tuottamiseen ja elinkeinoelämän harjoittamiseen.

Maakunnan tasolla elinkeinoelämän kehittämiseen työvoimapalveluiden osalta on myös varattavissa enemmän voimavaroja. Kuntakokeiluissa on käynyt ilmi, että työttömien aktivointipalvelut ovat painottuneet jo aiemmin alkaneisiin palveluihin eli kuntouttavaan työtoimintaan, erilaisiin työelämäkokeiluihin, omaehtoiseen koulutukseen sekä valmennuksiin. Ilman elinkeinoelämän ottamista mukaan täysimääräiseksi yhteistyökumppaniksi ja panostamista työttömien aktivoimista avoimille työmarkkinoille, ei lakimuutosten tavoitteita saavuteta.

Vaihtoehtoisesti järjestämismallissa annetun lakiehdotuksen 20.000 työntekijän minimiraja tulisi poistaa ja antaa kuntien hakeutua luonnollisiin yhteistyöverkostoihin. Kunnilla jo olemassa olevat yhteistyöverkostot toimivat pääosin erinomaisella tavalla muiden yhteisten palveluiden ohella. Keinotekoinen jaottelu vähintään 20.000 henkilön työvoima-alueisiin tuo mukanaan pahimmillaan nihkeän ja toimimattoman organisaation.

Lakiehdotukseen tulee sisällyttää joko maakuntamalli tai vaihtoehto kuntien hakeutumisesta luonnollisiin, toimiviin ja olemassa oleviin yhteistyöverkostoihin. Edellä mainitut mallit ovat jo olemassa olevia, eikä uusien yhteistyöverkostojen luominen ole järkevää tai tarkoituksenmukaista. Kunnilla tulee olla mahdollisuus itse tosiasiallisesti vaikuttaa työllisyyden hoitoon, eivätkä lain tavoitteet tule toteutumaan, mikäli kunnat pakotetaan toimimaan yhdessä ehdotuksen kuvaamalla tavalla.

Lakiehdotuksen myötä elinkeinoelämän osalta kuntayhteistyö on tärkeää, mutta erityisen tärkeää on luoda yhteistyöverkostot alueen yrityksiin ja yrittäjiin. Lakiehdotus muuttaa työllisyyttä edistävien palveluiden luonteen suuntautuvaksi yritystoimintoihin. Ajattelu- ja toimintatavan muutokset vaativat aikaa paitsi viranomaisilta, myös elinkeinoelämältä. Tarvitaan erilaisia vaihtoehtoisia kohtaamisia ja tiedotusta siitä, miten yrityksiä tuetaan, mitkä palvelut ovat yrityksille maksuttomia ja mistä yrittäjät saavat lisätietoa asiasta. Tähän on varattava resursseja kunnissa hetimiten, jotta työllisyys hoitoon pystytään valmistautumaan uuden lain mukaisesti.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Lakiehdotuksessa on käsitelty erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa kantavana ajatuksena on, että kaikki palvelut toteutetaan yhdessä kunnassa. Tällöin on todettu, että pienempien kuntien kohdalla resurssit ja osaaminen eivät riitä täysimittaisten palvelujen toteuttamiseen tai TE-palvelujen kustannustehokkaaseen hankintaan ja koordinaatioon. Orimattilan kaupunki katsoo, että valtion tulisi luottaa kuntien kykyyn järjestää ne palvelut, joihin ei oman kunnan resurssit tai osaaminen riitä, sopimalla niistä naapurikuntien kanssa. Tästä toimintamallista on hyvää kokemusta nyt käynnissä olevissa työllisyyden kuntakokeiluissa. Orimattilan kaupunki lausuu siis, että järjestämisvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla.

Keiteleen kunta, Hiltunen Jutta

20.6.2022

Vaihtoehdossa 1. kunta saisi vapaat kädet päättää järjestämisestä, siihen liittyvästä yhteistyöstä ja vastata kustannuksista. Tämän myötä toteutuisi kuntien mahdollisuus koordinoida palveluita ja muokata ne vahvasti kunnan yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi. Eri kunnilla, myös lähellä sijaitsevilla, on erilaisia tarpeita työttömien työnhakijoiden palveluissa mutta myös yritysten palveluissa. Kuntien on luontevaa solmia sopimuksia yhteistyöstä niiden kuntien kanssa, jotka sijaitsevat lähellä ja joiden kanssa on ennenkin tehty yhteistyötä esim. yhteisten viranhaltijoiden muodossa. Koska palvelun siirto kuntien vastuulle on tarkoitus korvata täysimääräisesti kulujen osalta, ei kunnilla pitäisi olla ongelmia palveluiden järjestämisessä, kun yhteistyötä voidaan tehdä sopimusperustaisesti. Riittävä yhteistyöalue voi muodostua palvelukohtaisesti niin, että käytännössä joidenkin toimien osalta 20 000 työllisen vaatimus toteutuisikin. Olennaista on, että yhteistyö on sopimusperustaista ja kunnalla on vastuu sekä järjestämisestä että rahoituksesta.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Huomiot on kirjattu aikaisemmissa kysymyksissä.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

Saarijärven kaupungin lausunto:

Järjestämisvastuu tulisi ensisijaisesti antaa kaikille kunnille ja yhteistoimintaan hakeudutaan vapaaehtoisesti.

Kuntien tavoitteena on kunnan elinvoiman parantaminen ja kuntalaisten palvelujen turvaaminen, jolloin toimeksiantotehtävä voidaan nähdä riittävänä ja yksikertaisempana toteuttaa.

Toimeksiantotehtävässä, jolloin tehtävän järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu säilyisivät valtiolla mutta kunnat hoitaisivat tehtävää valtion toimeksiannon perusteella. Kannustavuuteen ja työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet voidaan saavuttaa myös toimeksiantosopimuksin mm. tulospalkkion muodossa.

**Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus /
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne**

17.6.2022

Lausunto:

Suomussalmen kunta pitää ainoana uudistuksen peruslähtökohdan näkökulmasta johdonmukaisena toteuttamisvaihtoehtona sitä, että järjestämisvastuu säilyy kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

Luumäen kunta

17.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3.

Järjestämismuutos

MUUTOS

KUUMA-seutu edellyttää, että järjestämismuutos työvoima- ja yrityspalveluista annetaan kaikille kunnille. Pidämme hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämismuutoksen toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulee olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Laissa ei tulisi määritellä toimivaa työssäkäyntialuetta niin tarkasti.

- Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse olisikin vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämismuutoksesta rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämismuutos. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupunkien ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.
- Uudistuksen läpivienti HE:n mukaisesti vaatii isoa sopimuksellista arkkitehtuuria. Vastuukunnan toimiin voi joutua alun jälkeen useaan kertaan korjaamaan periaatteita työnjaosta ja rahoituksesta, koska muutos on iso ja osin ennakoimaton. Vaikuttavatko tulevat työvoimapalveluiden uudistukset joka kerta sopimusarkkitehtuuriin ja työnjakoon työllisyysalueella? On ratkaistava, miten voitaisiin elää muutoksissa joustavasti mukana. Työllisyysalueen järjestämisessä haastaa erityisesti, jos työllisyysalue on rahoituksellisesti ja työttömien tilanteet ja tarpeet huomioiden segregoitunut.

Parkanon kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdottamaan rahoitusmallia, jossa rahoituksen suhde olisi 50/50, koska rahoitus on tällöin enemmän tarveperusteista ja se tasoittaa suhdannevaihteluja, joihin kunta ei voi vaikuttaa.

Sairauslomalla olevien henkilöiden pääseminen oikealle etuudelle (eläkkeelle). Tämä epäkohdan poisto pitää ratkaista näissä lakimuutoksissa.

Valtion ns. perälautamalli oikeus määrätä järjestämisalueesta, rikkoo kuntien perustuslaillista oikeutta järjestää toimintaansa niin kuin parhaimmaksi näkevät.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Sotkamon kunta pitää ainoana järkevänä toteuttamisvaihtoehtona sitä, että järjestämisvastuu säilyy kunnilla itsellään ja erityistehtävistä/palveluista kunnat voisivat sopia yhteistoiminnallisesti.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Lakiehdotuksessa on käsitelty erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa kantavana ajatuksena on, että kaikki palvelut toteutetaan yhdessä kunnassa. Tällöin on todettu, että pienempien kuntien kohdalla resurssit ja osaaminen eivät riitä täysimittaisten palvelujen toteuttamiseen tai TE-palvelujen kustannustehokkaaseen hankintaan ja koordinaatioon.

Hollolan kunta katsoo, että järjestämisvastuun ollessa jokaisella kunnalla, tulisi valtion luottaa kuntien kykyyn, sopimalla naapurikuntien kanssa, järjestää palvelut, jotka eivät ole henkilöasiakkaiden lähipalveluja. Tästä toimintamallista on hyvää kokemusta nyt käynnissä olevissa työllisyyden kuntakokeiluissa.

SASKY koulutuskuntayhtymä

15.6.2022

SASKY koulutuskuntayhtymä pitää hyvänä, että esityksessä on mainittu toteuttamisvaihtoehtona vastuukuntamalli sekä kuntayhtymä.

Alueilla toimivat vahvat koulutuskuntayhtymät ovat hyvä mahdollisuus kunnille toteuttaa myös työllisyydenhoitoon liittyviä palveluita.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

Mallina perusvaihtoehto 5.1.1 kohdan "järjestämisvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoisista" on edellytys uudistuksen onnistumiselle.

Kärkölen kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Lakiehdotuksessa on käsitelty erilaisia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisen malleja, joissa kantavana ajatuksena on, että kaikki palvelut toteutetaan yhdessä kunnassa. Tällöin on todettu, että pienempien kuntien kohdalla resurssit ja osaaminen eivät riitä täysimittaisten palvelujen toteuttamiseen tai TE-palvelujen kustannustehokkaaseen hankintaan ja koordinaatioon.

Kärkölen kunnan näkemys on, että valtion tulisi luottaa kuntien keskinäiseen kykyyn sopia ja neuvotella palvelujen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Parhaillaan käynnissä olevissa työllisyyden kuntakokeiluissa sopimusperusteista yhteistoimintaa on käytännössä tehty ja Päijät-Hämeessä hyvällä menestyksellä myös vaikuttavuuden näkökulmasta.

5.1.2 kuntien kannusteet työllisyyden edistämiseen

Rahoitusvastuu pitkien koulutusten aikana: esityksessä todetaan, että työpolitiikan näkökulmasta työllistyminen tulee aina olla ensisijainen toimenpide. Kärkölän kunnan näkemys on, että kouluttamattoman henkilön kouluttaminen ja sitten työllistyminen koulutustaan vastaavaan työhön on pitkällä aikavälillä niin yksilön- kuin yhteiskunnankin kannalta kannattavampaa, kuin työllistyminen ilman koulutusta. Siksi katsomme, että kunnille ei kuulu rahoitusvastuu pitkien koulutusten osalta. Viitaten sidosryhmienkin valmistelussa tunnistamaan asetelmaan kuntien rahoitusvastuusta pitkäkestoisen opiskelun aikana, kunnat saattavat taloudellisin perustein ohjata asiakkaan koulutuksen sijaan soveltuvaan työhön, joka vaikuttaa koko yhteiskunnan koulutustason kehitykseen negatiivisesti.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Tarkentuu tarvittaessa

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

HE tarkastelee luvussa monipuolisesti järjestämismallin ja rahoitusmallin eri toteuttamismuotoja. Esityksessä on päädytty hiukan perinteisestä kuntien tehtävien jaosta poikkeavaan esitykseen, jossa vähintään 20.000 työvoimapohja tulee olla järjestämismallilla kunnalla tai yhteenliittymällä, joka hoitaa järjestämismallin kuntayhtymänä tai vastuukuntamallilla. Esitys turvaa paremmin palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kuntalaisille ja on siten perustuslain kannalta parempi vaihtoehto kuin järjestämismallin antaminen erikseen kaikille n. 300 kunnalle. Näistä pienimmät eivät resurssiensa puitteissa pystyisi TE-palveluja kunnalla järjestämään. Esityksen osalta on kuitenkin huomattava, että nykyiseen TE-toimistojärjestelmään verrattuna siinäkin palvelujen järjestäminen pirstaloituu. Se uhkaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Kainuussa tilanne johtaisi siihen, että alueella olisi vain yksi mahdollisuus toteuttaa palvelut: maakunnanlaajuinen järjestämismallin, jossa yksi suuri kaupunki pääsisi määräävään asemaan.

Pirstaloituneessa TE-palvelukentässä ostopalvelujen hankkiminen saattaa osoittautua vaikeaksi: miten palveluntuottajien volyymit riittää tuottamaan palveluja kaikilla alueilla.

Paltamon kunta, Paltamon kunnanhallitus 6.6.2022

8.6.2022

1. Järjestämismallin kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoinen malli. Tässä mallissa ongelmaksi saattaisi todella (kuten esityksessä todetaan) muodostua se, että sopimuksellisuuteen pohjautuva malli ei todennäköisesti täyttäisi asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaiselle toteutumiselle asetettuja vaatimuksia. Tässä mallissa myös pienemmät ja resursseiltaan sekä työvoimapohjaltaan heikommat kunnat jäisivät käytännössä ilman tarvittavia resursseja sen vuoksi, että niiden kanssa ei solmittaisi riittävän laajoja yhteistoimintasopimuksia. Mallissa jäisi myös epäselväksi, miten henkilöstön siirto valtiolta kuntiin lopulta toteutettaisiin. Tämä

malli houkuttelisi kuntakohtaisen räätälöinnin näkökulmasta, mutta jo kuntakokeilu on tuonut esille hajautetun mallin haasteet juuri asiakaspalveluhenkilöstön ja erityisosaamista vaativien tehtävien resurssoinnissa esim. lomien tai yllättävien poissaolojen aikana. Palvelun laadun ja saatavuuden turvaamiseksi useat työvoimapalveluina järjestettävät palvelut edellyttävät käytännössä useampaa työntekijää. Tilannetta vaikeuttaa edelleen se, että jatkossa starttiraha- ja palkkatukiasioissa työntekijällä voi olla vain joko valmistelijan tai päätöksentekijän oikeudet näissä asioissa. Työllisyyspalveluja järjestävällä taholla onkin oltava aina käytettävissä sekä valmistelijan että päätöksentekijän oikeudet omaava työntekijät näihin palveluihin liittyen, myös lomien ja poissaolojen aikana. Henkilöstökustannuksia syntyisi tilanteissa joissa palvelun turvaamiseksi vaaditaan useampia henkilöitä riittävällä osaamisella ylläpitämään palvelua. Toisaalta, jo nyt kuntakokeilujen aikana on havaittu positiivisia vaikutuksia kuntakokeilussa, kun työllisyysohjaajien toimenkuvat ovat monipuolistuneet verrattuna aiempaan TE-toimistoissa tehtyyn työhön verrattuna. Jatkossa onkin syytä edelleen muokata työllisyyspalvelujen asiakastyötä tekevien toimenkuvia ja vahvistaa osaamista monipuolisempaan suuntaan, jolloin osaaminen ei keskity vain rajatulle työntekijäjoukolle vaan laajemmin kaikille asiakastyötätekeville ja täten haavoittuvuus esim. lomien ja muiden poissaolojen aikana pienenee.

2. Laissa säädetyt edellytykset järjestämisvastuulliselle taholle, lisäksi valtioneuvoston niin sanottu perälautasääntely -malli. Tässä vaihtoehdossa vastuu palveluiden rahoituksesta säilyy kaikilla kunnilla, mutta laissa säädettäisiin järjestämisvastuulliselta taholta edellytettävistä kriteereistä. Nämä kriteerit johtaisivat käytännössä siihen, että osan kunnista tulisi hakeutua yhteistoimintaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että säädettäisiin määräaika, johon mennessä kuntien tulisi päättää yhteistoiminnasta. Jos päätöstä ei olisi tehty asiasta päättäisi valtioneuvosto. Lisäksi säädettäisiin valtioneuvostolle mahdollisuus velvoittaa kunta yhteistoimintaan epätarkoituksenmukaisen järjestelystä irtaantumisen estämiseksi. Tämä on hallituksen esitysluonnoksessa esitetty malli ja lienee toimivin kompromissi, jolla taataan valtakunnallisesti yhdenvertaiset palvelut ja mahdollisuus resurssoida palvelut lainedellyttämällä tavalla. Olennaista tämän mallin toimivuudessa tulee olemaan, miten kuntaekosysteemit saadaan hyödynnettyä tässä kokonaisuudessa.

3. Järjestämisvastuu vain laissa säädettäville kunnille – tehtävien eriyttäminen -malli.

a) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut vain omille asukkailleen. Tällöin jäisi ratkaistavaksi, mikä taho järjestäisi muiden kuntien asukkaiden palvelut.

b) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut omille asukkailleen ja laissa määritellyn alueen asukkaille.

Tämä malli alavaihtoehtoinen mutkistaisi valmistautumista ja epäilemättä viivästyttäisi uudistuksen käytäntöönpanoa. Kuten esityksessä todetaan, vaihtoehdossa a) rahoitus olisi todennäköisesti suunnattava erillirahoituksella vain tietyille kunnille. Jos muiden kuntien asukkaiden palvelut toteutettaisiin esimerkiksi valtion tai hyvinvointialueen toimesta, kansanvaltaisuuteen liittyvät kysymykset ja asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet tulisi toteuttaa muilla keinoilla, kuten esimerkiksi hyvinvointialueen vaikuttamismahdollisuuksien kautta. Vaihtoehdossa b) rahoitusvastuu olisi todennäköisesti kaikilla kunnilla, vaikka järjestämisvastuu olisi vain laissa nimetyillä kunnilla. Tällöin ratkaistavaksi tulisi todennäköisesti merkittäviä, kansanvaltaisuuteen sekä kunnalliseen itsehallintoon liittyviä perustuslaillisia kysymyksiä.

Kunnan rahoitusvastuun piiriin kuuluvat etuuslajit.

Kuten esityksessäkin todettiin, sidosryhmiltä saadussa palautteessa on kritisoitu sitä, että kunnilla on rahoitusvastuu työttömyysetuudesta jatkossa myös työllistämistä edistävissä palveluissa olevien asiakkaiden osalta kuten esimerkiksi pitkäkestoisissa koulutuksissa olevista. On aivan selvää, että kun rahoitusvastuu myös koulutuksessa ja muissa palveluissa olo ajalta tulee kunnille, ei jatkossa näihin palveluihin ohjata ja nämä palvelut tulevat vähenemään. Onko siis tavoitteena, että

tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta ja omaehtoista koulutusta ei enää jatkossa järjestetä? Olisi huomattavasti parempi kannustaa työllisyyspalvelujen järjestäjään ohjaamaan työttömiä koulutukseen ja siten kasvattamaan työvoiman osaamista, koska etenkin pitkäaikaistyöttömissä on selkeästi nähtävissä juuri koulutusasteen nostamisen tarvetta.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Ei pidä ole "kaksilla-" tai "kolmilla kärreillä ajon" -politiikkaa. Ajetaan yhtä tietä pitkin.

Kronoby kommun 3.6.2022

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Kommunen svarar för finansieringen oberoende om ansvaret för att anordna servicen har flyttats till en annan kommun (värdkommun) eller till en samkommun. Alla kommuner har ansvar för att ordna service men att söka sig till samarbete är frivilligt. Man måste dock se till att serviceanvändarnas rättigheter tryggas och att grundrättigheterna förverkligas på ett likvärdigt sätt för alla. Det bör vara upp till kommunerna själva att avgöra med vem man samarbetar och formerna för det.

Arbets sökande har möjlighet att använda sig av arbets- och näringstjänster även utanför sitt eget sysselsättningsområde, om det finns skäl för detta. Tjänsterna finansieras ändå av den egna kommunen. Detta kan bli aktuellt speciellt för Kronoby, vars arbets sökande har vänt sig till TE-byråerna i Jakobstad, Karleby och Kaustby. De arbetslösa eller de som hotas av arbetslöshet ges ett större ansvar och man pratar om jobbsökningsskyldighet. En sysselsättningsplan skall uppgöras. Man avtalar om tre granskningsperioder som omfattar en månad vardera under vilken den arbets sökande skall söka fyra jobb som den arbets sökande har möjlighet att få. Deltagande i arbetskraftsutbildning, frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån eller lönesubventionerat arbete befriar inte den arbets sökande från jobbsökningsskyldigheten. Jobbsökningsskyldigheten uppfylls bl.a. såvida man söker ett arbete som varar minst 2 veckor och som den arbets sökande kan vänta sig att få, om man söker ett jobb som arbetskraftsmyndigheten erbjuder en individuellt eller om man söker mertid. Uppföljningen av de arbets sökandes aktivitet kommer att ställa krav både på personalens antal och kunskaper samt på datasystemet. Det skulle vara viktigt att se på modeller där personer med nollavtal eller deltidsarbete med få timmar, på samma sätt som arbetslösa, skulle mista arbetslöshetsförmåner (för en kortare eller längre tid) om de inte tar emot ett arbete som erbjuds.

Gällande arbetskraftsutbildningen kan nämnas, att personer som har fyllt 55 år och som har blivit uppsagda från sitt arbete av ekonomiska eller produktionsorsaker erbjuds utbildning inom omställningsskyddet för att de snabbt ska få ett nytt arbete. Personer i den aktuella åldern har inte alla gånger den rätta orken, hälsan och inställningen för att resultatet skall bli bra.

En arbets sökande som har fyllt 25 år och som studerar frivilligt har under vissa premisser rätt till arbetslöshetsförmåner. Stödet ges högst 48 mån och kräver att den sökande gör framsteg i studierna. Detta är en bra förmån, såvida den arbets sökande inser att ta vara på chansen.

I Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 uppräknas vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller

sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den "rumban". Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel.

Sysselsättningsstödsprocenten är vad den är och kommer förhoppningsvis att utnyttjas även om kommunala och statliga inrättningar inte kommer i åtnjutande av den.

Karstulan kunta

31.5.2022

Valtion ns. perälautamalli oikeus määrätä järjestämialueesta, rikkoo kuntien perustuslaillista oikeutta järjestää toimintaansa niin kuin parhaimmaksi näkevät. Malli, jossa kunnat toteuttavat perustoimintaa, joko yksin tai yhdessä ja erityispalvelut tuotettaisiin isompina kokonaisuutena, voisi olla perustellumpi. Erityispalveluissa toiminta-alueen koon tulisi olla suurempi.

Rahoitusvastuussa ei nykyisessä järjestelmässä eikä tulevassakaan oteta kantaa siihen vääryyteen, että sairaslomalla yli 300 päivää olleet siirtyvät työttömyysturvan piiriin ja siten kuntien osittain maksettaviksi. Jos ihminen on sairauslomalla, hänen tulee olla sairaspäivärahalla ei työttömyysturvan piirissä. Tältä osin Kelan korvauskäytäntöä on korjattava tai lainsäädännöllisesti on varmistettava, ettei kunta joudu maksamaan näistä ihmisistä, joita ei voida edes työllistää. Kunnallisveroprosentin korotus tämän palvelun tuottamiseen söisi mahdollisuutta tukea esimerkiksi kunnassa tarjottavaa koulusta. Hyvinvointialueuudistu sinänsä luo jo verojen korotuspaineen suurimmassa osassa kuntia, kun kunnista lähtee huomattavasti suurempi osuus tuloja kuin mitä nykyisin käytetään. Karstulan kunnan osalta ero on lähes 2 M€ ja vaatisi ehdottomasti kunnallisveroprosentin nostamista, jotta talous saataisiin tasapainoon.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus 27.6.2022

Siirtymävaiheen rahoitus tulee varmistaa lainsäädännöllä ja sen tulee olla kuntien päätösvaltaa kunnioittava, ei valtion ohjausmekanismi.

Lainsäädännön tulee mahdollistaa erilaiset toteutusratkaisut, joilla voidaan todeta olevan vaikuttavuutta. On olennaista, että työttömyyden hoito on kytköksissä toiminta-alueen erityispiirteisiin. mahdollisuudet kuntien väliseen sopimuksellisuuteen tulee olla alusta alkanen mahdollista, samoin maakuntarajat ylittävä sopimuksellisuus. Työ liikkuu monipaikkaisesti, samoin asiakas. Rahoituksen tulee seurata asiakasta.

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo 27.6.2022

-

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies, maakunnan edunajaminen- yksikkö 27.6.2022

--

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Lain 3 luku: Oktetti esittää, että neuvottelukuntaa tulee laajentaa haavoittuvassa työmarkkina- asemassa olevien henkilöiden palveluita kehittävien ja toteuttavien kolmannen sektorin yhteisöjen edustajalla asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Lain 10 luku 8 § 3 mom. Oktetti on jo aiemmin ottanut kantaa palkkatuen uudistukseen. Nyt useilla lakiuudistuksilla yhtä aikaa heikennetään merkittävästi haavoittuvassa työmarkkina- asemassa olevien henkilöiden työllisyyspolun järjestämistä. Oktetti ei voi hyväksyä tällaista esitystä joka tosiasiallisesti syrjäyttää muutenkin yhteiskunnassa haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä pysyväluonteisesti työmarkkinoiden ulkopuolelle. Esitystä tulee tältä osin muuttaa siten, että ns. 100 % palkkatuki on jatkossakin myönnettävissä kaikille järjestöille ja säätiöille muuhun kuin taloudelliseen toimintaan

Pukkilan kunta 26.6.2022

Uudistuksen laadukas toteuttaminen edellyttää hyvää ja kattavaa valmistelua sekä henkilöstön mukaan ottamista valmisteluun. Henkilöstön ei tulisi olla vain uudistuksen kohteita, vaan sen tekijöitä. Esityksessä nostetaan hyvin esiin erilaiset muutosta tukevat elementit, joilla henkilöstöä tuetaan isossa muutoksessa.

Näin mittavassa uudistuksessa on tärkeä varmistaa palvelujen jatkuvuus. Tämän turvaamiseksi olisi hyvä määrittää siirtymäaika, jonka puitteissa voidaan varmistaa palveluiden siirto ja turvata jatkuvuus.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

-

Oikeusministeriö

23.6.2022

Esitysluonnoksen jaksossa 8 Lakia alemman asteinen sääntely on tehty selkoa siitä, millaisia asetuksenantovaltuuksia esitykseen on ehdotettu. Siltä osin, kun on kyse yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevasta sääntelystä, on jatkovalmistelussa syytä tarkastella ehdotettuja asetuksenantovaltuuksia perustuslain 80 §:n näkökulmasta esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Lisäksi siltä osin, kun asetuksella voitaisiin täsmentää kunnalle säädettäviä velvollisuuksia 121 §:n 2 momentin kannalta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksessa esitetään työ- ja elinkeinoministeriölle useita asetuksenantovaltuutuksia. Koska luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole luonnoksia tai hahmotelma näistä, vaikeutuu ehdotettujen säännösten arviointi etenkin toimeenpanon näkökulmasta. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että esityksen arviointia helpottaisi alustavat kuvaukset asetusten keskeisistä sisällöistä.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Lain 10 luvun 8 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös 100 prosentin palkkatuen myöntämiseen liittyvästä kauppavaikutuksen arvioinnin perusteista. Toiminnalla ei katsottaisi olevan vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos 1) myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo on alle 100 000 euroa vuodessa, 2) tavaroita ja palveluita ei ole mahdollista tilata verkosta tai käyttää verkossa, pois lukien tilanteet, joissa markkinointia tapahtuu verkossa, mutta tavara tulee noutaa tietystä paikasta, tai palvelu kuluttaa tietyssä paikassa, ja 3) kaikki tai lähes kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita.

Kauppavaikutuksen arviointiin ei ole olemassa yleispäteviä kriteereitä, joten ne luotaisiin erikseen 100 prosentin palkkatuen myöntämistä varten. Alle viisi henkilöä vuodessa työllistäviin työnantajiin muutoksella ei olisi useimmissa tilanteissa vaikutusta. Tätä suurempien taloudellista toimintaa

harjoittavien työnantajien kohdalla muutos tulisi tarkoittamaan 100 prosentin tuella työllistettyjen määrän olennaista vähenemistä.

Kuntoutussäätiö on jo aiemmin jättämässään lausunnossa todennut, että esitetty muutos ei ole millään muotoa tarkoituksenmukainen. Toteutuessaan uudistuksella olisi laajat vaikutukset järjestöjen ja säätiöiden toimintaedellytyksiin ja lopulta kaikista heikoimmassa työmarkkina-asetussa olevien ihmisten tilanteeseen. Tilannetta hankaloittaa olennaisesti myös se, että kunnilla ei olisi enää jatkossa oikeutta palkkatukeen.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisfoorumi on esittänyt näkemyksensä työolosuhteiden järjestelytukeen kohdassa ” Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki)” ja pyytää huomioimaan ne valtioneuvoston asetusta säädettäessä.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Lakiesitykseen kuuluu useita asetuksenantovaltuuksia. Asetusten, myös soveltamisohjeiden, osalta haluamme painottaa, että nämä asetukset ja soveltamisohjeet on laadittava hyvissä ajoin. Tulevien työvoimaviranomaisten tulee tietää toimintaansa suunnitellessa ja käynnistäessä tarvittavat tarkentavat tiedot ja toimintaa rajaavat tekijät. Viime vuosina asetukset ja soveltamisohjeet ovat tulleet lain voimaantulon näkökulmasta myöhään tai jopa jälkikäteen. Tämä on vaikeuttanut huomattavasti lakimuutoksiin varautumista. Näin suuressa muutoksessa on tärkeää, että pienetkin yksityiskohdat, jotka määrittävät työvoimaviranomaisten toimintaa tehtäväsiirron jälkeen, ovat tiedossa, kun työvoimaviranomaisten toimintaa vuosien 2023 ja 2024 aikana suunnitellaan ja valmistellaan.

Monialaisen yhteistoimintamallin sekä nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelun osalta tulisi varmistaa muiden toimijoiden resurssit ja osallistuminen yhteistoimintaan. Vaarana nuorten palvelun osalta on se, että järjestämisvastuu siirtyy työvoimaviranomaiselle, mutta muiden toimijoiden osalta osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Espoon näkökulman mukaan muiden olennaisten toimijoiden osalta toimintaan sitoutuminen tulisi varmistaa ministeriöiden ohjauksella. Nuorten monialaisen yhteispalvelun 16§ valmennus sekä 17§ monialaisten palvelujen tukirakenne tulisi poistaa lainsäädännöstä, sillä ne ovat kokonaisuuden kannalta irrallisia ja voidaan organisoida muilla tavoin.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

**SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja 23.6.2022
työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry**

Lain 3 lukuun sisältyvien asetuksenantovaltuutuksien nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä mm. työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kokoonpanosta. SAK kannattaa hallituksen esityksen siltä osin, että neuvottelukunnassa tulee olla työmarkkinajärjestöt edustettuna tasapuolisesti.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Lain 10 luvun 8 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös 100 prosentin palkkatuen myöntämiseen liittyvästä kauppavaikutuksen arvioinnin perusteista. Toiminnalla ei katsottaisi olevan vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos 1) myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo on alle 100 000 euroa vuodessa, 2) tavaroita ja palveluita ei ole mahdollista tilata verkosta tai käyttää verkossa, pois lukien tilanteet, joissa markkinointia tapahtuu verkossa, mutta tavara tulee noutaa tietystä paikasta, tai palvelu kuluttaa tietyssä paikassa, ja 3) kaikki tai lähes kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita.

Kauppavaikutuksen arviointiin ei ole olemassa yleispäteviä kriteereitä, joten ne luotaisiin erikseen 100 prosentin palkkatuen myöntämistä varten. Alle viisi henkilöä vuodessa työllistäviin työnantajiin muutoksella ei olisi useimmissa tilanteissa vaikutusta. Tätä suurempien taloudellista toimintaa harjoittavien työnantajien kohdalla muutos tulisi tarkoittamaan 100 prosentin tuella työllistettyjen määrään merkittävää pudotusta.

Sininauhaliitto on todennut jo aiemmassa lausunnossaan edellä kuvatun ehdotuksen olevan täysin järjetön. Toteutuessaan sen vaikutukset olisivat katastrofaaliset ja ne heijastuisivat monella tavalla niin järjestöjen tukityöllistettyihin kuin järjestöjen toimintaan osallistuviin henkilöihin. Järjestöjen mahdollisuudet työllistää heikossa työmarkkina-asetuksessa olevia henkilöitä heikkenisivät merkittävästi.

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukainen valtioneuvoston määrätelmän ohjeita ja selvennyksiä kohdassa todetaan valtioneuvoston määrätelmän osa-alueista etuus seuraavasti: edusta on kyse aina, kun yrityksen taloudellinen tilanne paranee sellaisen valtion toimenpiteen johdosta, jonka ehdot poikkeavat tavanomaisista markkinaehdoista. Sininauhaliiton on edelleen vaikea uskoa, että palkkatuella tai 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuella järjestöjen taloudellinen tilanne paranesi, vaan kyse on kaikkein heikoimmassa työllistymisen asemassa olevien ihmisten lähes ainoasta mahdollisuudesta työhön, jonka tavoitteena on vahvistaa palkatun henkilön ammatillista osaamista ja avoimille työmarkkinoille siirtymisen mahdollisuuksia.

Mikäli valtion tuen järjestöille (100 % palkkatuki ja 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki) tulkitaan väärin tai uhkaavan väärin kilpailua, tarkoittaisi se Sininauhaliiton jäsenjärjestöissä tukityöllistettyjen määrän vähenemistä kolmannekseen nykyisestä. Edelleen korostamme, että esitetyillä muutoksilla olisi arvaamattomat kerrannaisvaikutukset niin järjestöjen tukityöllistettäviin kuin järjestöjen toimintaan ja toimintaan osallistuviin kuntalaisiin.

Näiden henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä vaikeuttaa myös se, että jatkossa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen. Tämä tarkoittaisi sitä, että aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt jäävät laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, mikä vaikuttaisi suoraan kuntien valtioneuvoston tukeen. Näin ollen aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä olisi kuntien jatkossa

palkattava normaalin rekrytointiprosessin kautta. Sininauhaliitto ei jaksa uskoa tällaiseen kuntien rekrytointiin yhä heikkenevässä kuntataloustilanteessa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry **23.6.2022**

Lain 3 lukuun sisältyvien asetuksenantovaltuutuksien nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja tarkistamisesta, työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kokoonpanosta, jaostoista, tehtävistä ja työskentelytavoista, alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisestä ja sisällöstä sekä työllisyydenhoidon neuvottelumenettelyistä, toimintasuunnitelman laatimisesta ja sen seurannasta sekä työvoimaviranomaisen työvoimapalvelujen järjestämisen arvioinnissa käytettävistä perusteista. Valtioneuvoston asetuksella täsmennettäisiin ainakin neuvottelukunnan kokoonpanoa. SOSTE esittää, että neuvottelukuntaa laajennetaan esitetystä sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustuksella erityisesti erityisryhmien työllistymiseen liittyvän asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Lain 10 luvun 8 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös 100 prosentin palkkatuen myöntämiseen liittyvästä kauppavaikutuksen arvioinnin perusteista. Työnantajan toiminnalla ei katsottaisi olevan vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos 1) myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo on alle 100 000 euroa vuodessa, 2) tavaroita ja palveluita ei ole mahdollista tilata verkosta tai käyttää verkossa, pois lukien tilanteet, joissa markkinointia tapahtuu verkossa, mutta tavara tulee noutaa tietyistä paikasta tai palvelu kuluttaa tietyssä paikassa, ja 3) kaikki tai lähes kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita. SOSTE on ottanut kantaa palkkatukea koskeviin pykäliin juuri lausunnolla olleen lakiesityksen yhteydessä. SOSTE ei voi hyväksyä esitystä, jonka kokonaisvaikutukset ovat heikoimmassa asemassa olevien työllistymistä heikentäviä ja uhkaavat järjestöjen toimintaa. 100 prosentin palkkatukeen tehtävät muutokset eivät ole hyväksyttävissä ja SOSTE vaatii esityksen muuttamista.

SOSTE katsoo, että esitetyt kriteerit ovat liian tiukat. Mikäli mahdollinen kauppavaikutus arvioidaan esitettyjen kriteereiden mukaisesti, on sillä peruuttamattomia vaikutuksia jo ennestään heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleviin sekä järjestöjen toimintaan. SOSTE on useaan otteeseen todennut, että mahdollinen kauppavaikutus tulisi aina katsoa tapauskohtaisesti. EU-oikeuden mukaan kilpailun vääristymistä ja vaikutusta valtioiden väliseen kauppaan ei tarvitse varsinaisesti todentaa, mutta se ei saa olla myöskään puhtaasti hypoteettinen. Kansallisessa sääntelyssä oltaisiin nyt kuitenkin ilmeisesti valmiita operoimaan hypoteettiselta pohjalta. SOSTE vastustaa tätä ja katsoo, että jos kaikesta huolimatta päädytään kansallisten kriteerien asettamiseen 100 prosentin palkkatuelle, tuen mahdollisista kauppavaikutuksista tulee ensin laatia asianmukainen selvitys ja kriteerit laatia sen pohjalta yhteistyössä järjestöjen kanssa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Ruokolahden kunta

23.6.2022

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Lakia alemman asteinen säätely
Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Työvoimapalvelujen järjestämistä määrittelevä asetus on uudistuksen kannalta merkittävä, koska sillä määritellään tarkemmin uuden asiakaspalvelumallin käytännön toiminnan kannalta keskeisiä asioita ja palveluita. Asetuksen sanamuotoihin ja palveluja koskeviin määritelmiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Esitys sisältää runsaasti asetuksenantovaltuuksia, joiden sisältö on erityisesti uusissa valtuuksissa osin hahmottomatonta. Tämän vuoksi on vaikea ottaa kantaa niiden tarpeellisuuteen ja merkitykseen. Osa asetuksenantovaltuuksista siirtyy lähes sellaisenaan, osa on välttämättömiä. Ymmärrettävästi lainsäädäntöä on tarve tarkentaa asetuksilla, mutta niiden runsas määrä lisää lainsäädännön monimutkaisuutta ja vaikeuttaa haltuunottoa. Tähän saakka lain tulkintaohjeita ja -tarkennuksia on saatu TEM:stä (soveltamisohje) sekä ELY:jen ja TE-toimistojen oikeudellisesta yksiköstä (UUD ELY). Mikäli soveltamisohjetta ei jatkossa laadita, miten taataan riittävän yhtenäinen lain tulkinta ja turvataan asiakaspalvelutyötä tekeville riittävä ohjeistus ja osaaminen? Riskinä on, että jokaisella työvoimaviranomaisella on oma soveltamisohje ja asiakkaiden tasavertainen kohtelu vaarantuu.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi VN:n asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, ja se korvattaisiin uudella asetuksella. Uudella asetuksella täsmennettäisiin mm. valtion ja kuntien yhteisen neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siellä olisi kuntien lisäksi edustus mm. Kuntaliitosta ja maakuntien liitoista. Uudenmaan liitto painottaa, että neuvottelukunnan ja sen monialaisen tuen yhteistyömallin jaoston kokoonpanossa tulee monipuolisesti varmistaa Suomen suurimman työssäkäyntialueen eli Uudenmaan kuntien monipuolinen kokemus ja asiantuntemus. Neuvottelukunnasta ja sen jaostosta ei myöskään saa muodostua muodollista elintä, vaan sillä tulee aidosti olla mandaatti käydä vuoropuhelua, seurata sekä mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen toimeenpanoon.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Lakiesitykseen sisältyy useita asetuksenantovaltuutuksia. Asetuksella säädettäisiin mm. työvoimapalveluiden järjestämistä koskevasta suunnitelmasta, henkilön kotikunnan velvollisuudesta korvata työvoimaviranomaiselle kustannukset jos hän käyttää muun kuin kotikunnan työvoimaviranomaisen palveluita, valtakunnallisista tavoitteista, neuvottelukunnasta ja alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisestä ja sisällöstä, työllistymissuunnitelmasta sekä useiden työllistymistä edistävien palveluiden tarkennuksista ja rajauksista.

Kuopion kaupunki katsoo, että ehdotettujen tarkennusten säätäminen asetuksilla on perusteltua. Kuntia tulee kuitenkin kuulla tässäkin säätämistyössä etupainotteisesti.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022** **22.6.2022**

Toivakan kunta ei anna lausuntoa tähän kohtaan.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu** **22.6.2022**

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi VN:n asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, ja se korvattaisiin uudella asetuksella. Uudella asetuksella täsmennettäisiin mm. valtion ja kuntien yhteisen neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siellä olisi kuntien lisäksi edustus mm. Kuntaliitosta ja maakuntien liitoista. Neuvottelukunnasta ja sen jaostosta ei saa muodostua muodollista elintä, vaan sillä tulee aidosti olla mandaatti käydä vuoropuhelua, seurata sekä mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen toimeenpanoon.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö** **22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** **22.6.2022**

1. lakiehdotuksen 2. luvun 4§:n asetuksen käytöllä voidaan merkittävästi rajoittaa kuntien itsehallinnollista asemaa ja päättää palveluiden järjestämisestä ja toteutuksesta. Tämä on ristiriidassa uudistuksen tavoitteisiin huomioida kuntien ekosysteemi ja paikalliset palvelutarpeet.

Uudistuksen myötä kunnista ei saa tulla vain valtion ohjauksessa oleva työkalu työllisyyden edistämisessä (lain 3. luku).

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-

Petäjäveden kunta **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta **21.6.2022**

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad **21.6.2022**

Uuraisten kunta **21.6.2022**

Asetuksenantovaltuuksia myönnetään niin paljon, että pelkästään annettujen asetusten seuraaminen tulee ottamaan aikansa.

Kauniaisten kaupunki**21.6.2022**

Lakiesitykseen kuuluu useita asetuksenantovaltuuksia. Asetukset ja soveltamisohjeet on laadittava hyvissä ajoin. Tulevien työvoimaviranomaisten tulee tietää toimintaansa suunnitellessa ja käynnistäessään tarvittavat tarkentavat tiedot ja toimintaa rajaavat tekijät. Viime vuosina asetukset ja soveltamisohjeet ovat tulleet lain voimaantulon näkökulmasta myöhään tai jopa jälkikäteen. Tämä on vaikeuttanut huomattavasti lakimuutoksiin varautumista. Näin suuressa muutoksessa on tärkeää, että pienetkin yksityiskohdat, jotka määrittävät työvoimaviranomaisten toimintaa tehtäväsiirron jälkeen, ovat tiedossa, kun työvoimaviranomaisten toimintaa vuosien 2023 ja 2024 aikana suunnitellaan ja valmistellaan.

Monialaisen yhteistoimintamallin sekä nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelun osalta tulisi varmistaa muiden toimijoiden resurssit ja osallistuminen yhteistoimintaan. Vaarana nuorten palvelun osalta on se, että järjestämisvastuu siirtyy työvoimaviranomaiselle, mutta muiden toimijoiden osalta osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Muiden olennaisten toimijoiden osalta toimintaan sitoutuminen tulisi varmistaa ministeriöiden ohjauksella.

Nuorten monialaisen yhteispalvelun 16§ valmennus sekä 17§ monialaisten palvelujen tukirakenne tulisi poistaa lainsäädännöstä, sillä ne ovat kokonaisuuden kannalta irrallisia ja voidaan organisoida muilla tavoin.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt**21.6.2022**

Esitysluonnokseen sisältyvän työvoimapalvelujen järjestämisestä annettavan lain 13 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista muista tiedoista kuin henkilötiedoista.

Esitysluonnoksessa korostetaan useampaan kertaan tiedolla johtamisen merkitystä ehdotetussa hajautetussa järjestäjäkentässä. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskuksen yhdessä työvoimaviranomaisten kanssa käymät alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut perustuvat työllisyshoidon vaikuttavuuteen sekä seuranta- ja analyysitietoon.

On erittäin hyvä, että tietovarantoon tallennettavista tiedoista säädetään asetuksella. Asetus välttämättömistä tiedoista ja tietovarantoon vietävistä tiedoista on paljon vartijana ylipäänsä sille, onko tietojohdaminen käytännössä mahdollista. Onkin tärkeää, että talletettavista tiedoista tullaan säätämään tarkasti ja laajasti. Ylimalkaiset ja puutteelliset tiedot esimerkiksi työttömille tarjottavista aktivointitoimenpiteistä ja yhteydenpitotavoista tekisivät seuranta- ja analyysitiedon keräämisen ja luomisen mahdottomaksi – ja sitä myöten romahduttaisi koko tietojohdamisen arkkitehtuurin.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022**21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus**21.6.2022**

Siuntion kunta ei anna tästä kohdasta lausuntoa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

1. lakiehdotuksen 2. luvun 4§:n asetuksen käytöllä voidaan merkittävästi rajoittaa kuntien itsehallinnollista asemaa ja päättää palveluiden järjestämisestä ja toteutuksesta. Tämä on ristiriidassa uudistuksen tavoitteisiin huomioida kuntien ekosysteemi ja paikalliset palvelutarpeet.

Uudistuksen myötä kunnista ei saa tulla vain valtion ohjauksessa oleva työkalu työllisyyden edistämisessä (lain 3. luku).

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Esitetyn uudistuksen mukaan henkilöasiakkaan kotikunnalla velvollisuus korvata työvoimaviranomaiselle kustannukset, jos henkilöasiakas käyttää 2 luvun 7 §:n 2 momentissa määritellyissä tilanteissa muun kuin kotikuntansa mukaan määräytyvän työvoimaviranomaisen palveluita. Esityksen mukaan korvauksen tulisi perustua tuotteistukseen tai tuotehintaan, jolla kunta seuraa omaa toimintaansa tai jolla kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntiansa. Palvelujen korvausperusteista ja laskutusmenettelystä voitaisiin säätää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Tuotteistukseen liittyvien yhtenäisten ohjeiden valmistelu tulisi käynnistää viivytyksettä.

**Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 121**

21.6.2022

-

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90**

21.6.2022

Kunta ei lausu

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Esitetyn uudistuksen mukaan henkilöasiakkaan kotikunnalla olisi velvollisuus korvata työvoimaviranomaiselle kustannukset, jos henkilöasiakas käyttää 2 luvun 7 §:n 2 momentissa määritellyissä tilanteissa muun kuin kotikuntansa mukaan määräytyvän työvoimaviranomaisen

palveluita. Esityksen mukaan korvauksen tulisi perustua tuotteistukseen tai tuotehintaan, jolla kunta seuraa omaa toimintaansa tai jolla kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntiansa. Palvelujen korvausperusteista ja laskutusmenettelystä voitaisiin säätää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Tuotteistukseen liittyvien yhtenäisten ohjeiden valmistelu tulisi käynnistää viivytyksettä. Tuotteistukseen ja tuotehinnoitteluun liittyvä hallinnollinen lisätyö tulee korvata kunnille täysimääräisesti, mikäli laskutusmenettelyyn päädytään.

KEHA-keskus

21.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä työvoimaviranomaisen työ- ja elinkeinoministeriölle toimittaman työvoimapalveluiden järjestämistä koskevasta suunnitelmasta. Esitysluonnoksen mukaan asetuksella säädettäisiin, että suunnitelman tulisi sisältää ainakin työvoimaviranomaisen asiointipisteiden sijoittuminen, tehtävien hoitamiseen varatut taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit sekä miten palvelut tuotetaan. KEHA-keskus esittää, että suunnitelmaan tulisi sisällyttää myös tieto siitä, käyttääkö työvoimaviranomainen valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Lisäksi KEHA-keskus esittää, että asetuksella säädettäisiin menettelystä, jolla työvoimaviranomaisen itse hankkima asiakastietojärjestelmä akkreditoidaan.

Esitysluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kokoonpanosta. Esitysluonnoksen mukaan neuvottelukunnassa olisi kuntien lisäksi edustus Kuntaliitosta ja maakuntien liitoista. Keskeisten ministeriöiden lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus ELY-keskuksista ja aluehallintovirastoista. KEHA-keskus esittää, että kohtaan lisättäisiin KEHA-keskuksen edustus neuvottelukunnassa. Esitysluonnoksen säädöskohtaisissa perusteluissa (3 luku 3 §) KEHA-keskuksen edustus neuvottelukunnassa on todettu ('Valtion aluehallinnosta neuvottelukunnassa olisivat edustettuina ELY-keskukset ja aluehallintovirastot sekä KEHA-keskus, joilla olisi työllisyyden ja työvoima- ja osaamistarpeiden seurantaan, arviointiin ja valvontaan liittyviä tehtäviä').

KEHA-keskus esittää harkittavaksi myös Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen ja Business Finlandin edustusta neuvottelukunnassa tai sille mahdollisesti asetettavissa jaostoissa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Isonkyrön kunta, Isonkyrön kunnanhallitus **20.6.2022**

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

Hyvinvointialueiden veloitteesta yhteistoimintaan työllisyydenhoidon järjestävävastuutahojen kanssa sekä hyvinvointialueiden vastuu työttömien terveydellisen tilan arvioinnista, sairauden hoidosta ja kuntouttavasta (työ)toiminnasta tulisi määritellä lailla tai lakia alemman asteisin säädöksin.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Huomiot on kirjattu aikaisemmissa kysymyksissä.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

**Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus /
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne**

17.6.2022

Luumäen kunta

17.6.2022

Esitetyn uudistuksen mukaan henkilöasiakkaan kotikunnalla olisi velvollisuus korvata työvoimaviranomaiselle kustannukset, jos henkilöasiakas käyttää 2 luvun 7 §:n 2 momentissa määritellyissä tilanteissa muun kuin kotikuntansa mukaan määräytyvän työvoimaviranomaisen palveluita. Esityksen mukaan korvauksen tulisi perustua tuotteistukseen tai tuotehintaan, jolla kunta seuraa omaa toimintaansa tai jolla kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntiansa. Palvelujen korvausperusteista ja laskutusmenettelystä voitaisiin säätää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Tuotteistukseen liittyvien yhtenäisten ohjeiden valmistelu tulisi käynnistää viivytyksettä. Tuotteistukseen ja tuotehinnoitteluun liittyvä hallinnollinen lisätyö tulee korvata kunnille täysimääräisesti, mikäli laskutusmenettelyyn päädytään.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Hyvinvointialueiden veloitteesta yhteistoimintaan työllisyydenhoidon järjestävävastuutahojen kanssa sekä hyvinvointialueiden vastuu työttömien terveydellisen tilan arvioinnista, sairauden hoidosta ja kuntouttavasta (työ)toiminnasta tulisi määritellä lailla tai lakia alemman asteisin säädöksin.

**Oikeuskanslerinvirasto, 15.6.2022
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

Esitysluonnoksessa on ehdotettu useita asetuksenantovaltuuksia. Asetusluonnoksia ei ole esitysluonnoksen liitteenä eikä asetuksenantovaltuuksia ole myöskään käsitelty Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys -jaksossa perustuslain 80 §:n säännöksen kannalta.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki 15.6.2022

-

Kauhajoen kaupunki 14.6.2022

Tarkentuu tarvittaessa

Kainuun TE-toimisto 13.6.2022

Asetuksella säädettävät asiat pääosin ennallaan ja uudet asetuksella säädettävät asiat hyvin perusteltuja. Ei huomautettavaa tältä osin.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

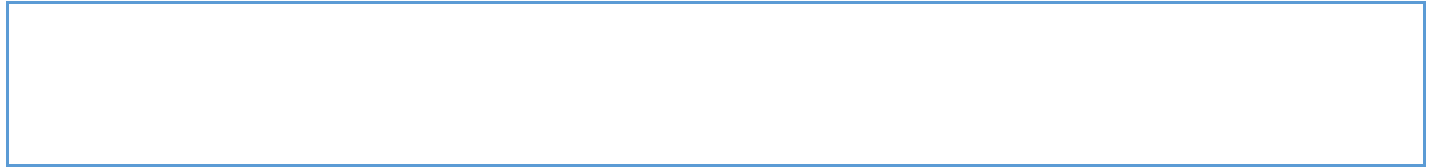
Bureau Facility 6.6.2022

Ei kommentteja.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Etelä-Karjalan liitto**27.6.2022**

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa.

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

-

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan
kehittäminen ja rahoitus****27.6.2022**

,Esityksessä jää toimeenpanon osiossa liian vähälle hyvinvointialueiden ja työhallinnon yhteistyön mahdollisuudet esim. vajaatyökykyisten, kuntoutujien sekä kotouttamisen rajapinnoissa.

Monialaisen tuen organisointi jättää nyt kunnan kokonaan ulkopuolelle ja kunnille tulee järjestäytymisvastuu. Nyt esityksessä huomioidaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Tänä päivänä esim urheiluseurat, työpajatoiminta ja yleisesti 3 sektori on merkittävä tukiyöllistäjä.

Toimeenpanon näkökulma tulee olla asiakas ja kuntalähtöinen, sen tulee mahdollistaa, ei rajata.

**Svenska Österbottens förbund för
utbildning och kultur, skn****27.6.2022**

Vi framhåller att kommunernas och samkommunernas kompetens i arbetskraftstjänster bör säkerställas genom introduktion. Det gäller särskilt de arbetskraftstjänsteorganisatörer som inte är inblandade i kommunförsök. Övriga tjänsteleverantörer måste också introduceras i reformen. Ur upprätthållarsynpunkt bör det läggas särskild vikt vid kompetens i konkurrensutsatt utbildning och genomförande av examensbaserad arbetskraftsutbildning.

KEHA-centret skulle ge råd till arbetsförmedlingarna vid tillämpningen av lagen om arbetskraftstjänsternas organisering och lagen om utkomstskydd för arbetslöshet under reformens övergångsperiod. Det vore också viktigt med en gemensam orientering för yrkesutbildningsanordnare och nya upprätthållarna av arbetslivstjänster.

Ammattiliitto Pro ry**27.6.2022**

Luvussa 10 on muutoksen johtaminen, yhteistoiminta ja uudistuksen toimeenpanon tukeminen kuvattu yleisellä tasolla monipuolisesti ja kattavasti. Erityisesti yhteistoimintaa on käsitelty laajemmin kuin hallituksen esityksissä on ollut tapana. Pro toteaa, että valmistelu- ja toimeenpanovaiheessa ratkaisevaa on saattaa hyvät aikomukset konkreettisiksi teoiksi koko uudistuksen kohteena olevan henkilöstön kanssa.

TE-toimistojen, ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen lisäksi työvoimapalveluiden uudelleen järjestäminen edellyttää yhteistoimintaneuvotteluja Valtorissa, Palkeissa sekä työ- ja elinkeinoministeriössä. Hallituksen esitykseen on hyvä lisätä täsmällinen viittaus valtion yhteistoimintalain pykäliin, joiden mukaisesti neuvottelut käydään.

Pro toteaa, että muutoksilla on vaikutuksia kaikkiin tehtäviin vastaanottaviin virastoihin (esim. Maahanmuuttovirasto) ja asianmukaisesta yhteistoiminnasta on huolehdittava myös näissä tilanteissa.

Hallituksen esityksessä ei kerrota millaisia henkilöstövaikutuksia uudistuksella olisi työ- ja elinkeinoministeriössä niissä yksiköissä, joiden tehtäviin uudistus vaikuttaa. Näiltä osin hallituksen esitystä on täydennettävä.

Pro ehdottaa, että uudistuksesta annetaan eduskunnalle erillinen selonteko. Tätä puoltaa uudistuksen laajuus ja yhteiskunnallinen merkitys.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo****27.6.2022**

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että valmistelussa ja toimeenpanossa huomioidaan TE-hallinnon henkilöstön lisäksi kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevä henkilöstö. Muutos on mittava myös kuntien henkilöstön osalta. Epävarmuutta lisää tällä hetkellä se, että ei voida taata nykyisten määräaikaisten virkojen jatkuvuutta ennen kuin päästään yhteisymmärrykseen järjestämistavasta sekä käytettävissä olevasta rahoituksesta.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö****27.6.2022**

Mittavan rakenteellisen uudistuksen onnistumisen takaamiseksi on tärkeää toimia suunnitelmallisesti ja ennakoivasti. Palvelut ja henkilöstön tuki on turvattava tehtävien siirtovaiheessa. Uudistuksen toimeenpanon vaikutuksia ja erityisesti resurssien riittävyyttä on seurattava.

Varsinais-Suomen TE-toimisto**27.6.2022**

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen myötä vaadittavat tukitoimet niin nykyisille TE-palvelujen järjestäjille kuin kunnillekin tulee resursoida realistisesti. Jokainen toimi, joka vaatii nykyisten TE-palvelujen järjestäjältä nykyisten tehtävien päälle osoitettuja tehtäviä, olivat ne sitten luonteeltaan tiedonvaihtoa tai muuta yhteistyötä tulevien viranomaistahojen kanssa, vaikuttaa TE-toimiston resursseihin negatiivisesti ja tältä osin vaikuttaa negatiivisesti myös asiakkaiden palveluihin ja niiden laatuun. TE-toimistoille ei tule asettaa esityksen valmistelussa siis sellaisia velvoitteita, jotka heikentäisivät viranomaisten palvelukykyä, vaan tällaiset velvoitteet ja muut tehtävät tulee korvata täysimittaisesti korvaavalla työvoimalla.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto 26.6.2022

Uudistuksen laadukas toteuttaminen edellyttää hyvää ja kattavaa valmistelua sekä henkilöstön mukaan ottamista valmisteluun. Esityksessä nostetaan hyvin esiin erilaiset muutosta tulevat elementit, joilla henkilöstöä tuetaan isossa muutoksessa.

Näin mittavan uudistuksen osalta on tärkeää varmistaa palveluiden jatkuvuus. Tämän turvaamiseksi olisi hyvä määrittää siirtymäaika, jonka puitteissa voidaan varmistaa palveluiden siirto ja turvata jatkuvuus.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Muhoksen kunta 23.6.2022

Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala Annina 23.6.2022

TE-hallinnon johdon ja esimiesten tulee varmistaa siirtymän sujuvuus, virastojen toimintakyky ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu, olla itse sitoutunut ja tarjota muutostukea. Tällä hetkellä haasteena on paitsi yleinen työvoimapula, joka näkyy myös työvoimahallinnon rekrytoinneissa, myös epävarmuudesta johtuva avain- ja muiden henkilöiden kiihtyvä vaihtuvuus. Erityisesti henkilöstötasolla kaivataan konkretiaa ja tietoa tulevista työtehtävistä, tehtävien sijoituspaikasta, jatkuvuudesta ja niin edelleen. Epävarmuutta on vaikea poistaa koska niin moni iso asia ja ennen kaikkea vastaanottavien kuntien tahtotila yksityiskohtiin liittyen tarkentuu myöhemmin. Muutoksen

johtamisessa kaivataan kuitenkin ennen kaikkea kykyä asettaa henkilöstön asemaan, jotta haasteisiin osattaisiin vastata.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Hallituksen esityksen mukaisesti TE2024 uudistuksen myötä työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyy henkilöstöä kuntien palvelukseen. Lisäksi kuntiin ja kuntien perustamiin työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaaviin kuntayhtymiin siirtyy henkilöstöä myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta. Hallituksen esityksen mukaisesti siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Hallituksen esityksessä todetaan, että kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lisäksi esityksessä todetaan, että tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. KT toteaa, että hallituksen esityskokonaisuudesta ei ilmene selkeästi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä todetaan liikkeenluovutuksen piiriin kuuluvan n. 4000 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä työskentelee n. 1121 henkilötyövuotta vastaava määrä virkamieslain (750/1994) 20 § nojalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain mukaisissa tehtävissä kuntien työnjohdon alaisuudessa. Työllisyyden kuntakokeiluja on jatkettu vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen merkittävä osa myös näissä tehtävissä toimivaa valtion henkilöstöä on siirtymässä kuntakokeilualueilta kuntiin.

Muutosta tuetaan 2023-2024 valtion ja kuntien yhteisellä muutosohjelmalla. KT korostaa, että Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT edustaa jäsenyhteisöjään kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedunvalvonnassa. Henkilöstösiirroissa onnistuminen on keskeistä mittavan muutoksen toimeenpanon onnistumisessa. Tästä syystä henkilöstösiirtojen valmistelu, mukaan lukien siirtyvän henkilöstön sopimus- ja palkkausjärjestelmästä toiseen siirtyminen sekä muutosvalmennus tulee tehdä tiiviissä valmisteluyhteistyössä KT:n ja KEHA-keskuksen kanssa. Muutoksen johtamisessa, toimintojen yhteensovittamisessa ja muutostuessa onnistumisen kannalta on keskeistä eri tehtävissä toimivien tehtäväkuvien ja tehtävässä tarvittavan osaamisen tunnistaminen. Tämä on tärkeää sekä siirtyvän että myös vastaanottavien kuntien työllisyyspalveluissa jo toimivan henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä jatkamisen kannalta.

KT korostaa, että liikkeenluovutuksen piiriin kuuluvan henkilöstön palkkaharmonisaation valmistelu tulee toteuttaa vasta sen jälkeen, kun siirtyvä henkilöstö on siirtynyt kunta-alan sopimusten ja sen mukaisen palkkausjärjestelmän piiriin. Tämä on olennaista kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevän koko henkilöstön tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.

Kimitoöns kommun

23.6.2022

Statens uppgifter och styrning

Enligt förslaget spjälkas organiseringsansvaret och finansieringsansvaret upp i den nya strukturen. Varje kommun bär finansieringsansvaret. Endast de kommuner som uppfyller kravet på en arbetskraft om minst 20 000 personer kan ensam ha organiseringsansvaret. Om en kommuns arbetskraft är mindre än 20 000 personer ska kommunen i syfte att anordna servicen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) tillsammans med en eller flera andra kommuner. Ansvar för produktionen av servicen är fördelad på dem som har organiseringsansvaret och de separata aktörer som producerar arbetskraftsservicen. Statens styrande makt stärks också i förhållande till kommunerna i jämförelse med den styrning av kommunerna som sker i nuläget.

Vid tillsynen bör det göras en utvärdering av om ansvaret för en observerad brist eller ett missförhållande är anordnarens eller producentens eller bådas och om så är fallet hur ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna ska definieras. Det kan exempelvis uppstå en situation där man är tvungen att avgöra vilken instans som bär ansvaret för (språk) problem i tillgången till servicen. Beror problemet på för knapp finansiering eller på att statens styrning styr verksamheten i en viss riktning, förmågan att genomföra organiseringsansvaret hos den organiseringsansvariga eller på serviceproducentens verksamhet? På grund av att ansvaret spjälkas upp kommer utredningsuppgifterna i anknytning till tillsynen att bli betydligt mera komplexa. Kimitoön kommun anser att uppspjälkningen av ansvaren kan leda till frågor som blir ytterst svåra att avgöra i samband med tillsynen.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisten ihmisten näkökulmasta on todella tärkeää, että kunnalliset työvoimaviranomaiset tekevät yhteistyötä hyvinvointialueiden viranomaisten kanssa. Lisäksi erityisosaamisen keskittäminen vammaisten henkilöiden työllisyyskysymyksissä olisi tarpeen ja tämän osaamisen voisi nivoa Vammaisfoorumin esittämän vammaisasioiden osaamiskeskuksen yhteyteen. Vammaisfoorumi katsoo, että Vammaisfoorumi olisi kuultava palvelujen järjestymisestä valtakunnallisesti ja näkökannat olisi huomioitava työvoimapalvelujen valtakunnallisessa ohjauksessa ja valvonnassa. Lisäksi alueellisia tai kunnallisia vammaisneuvostoja on tarpeen osallistaa työllisyyspalvelujen uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Esityksestä ei selviä miten siirtymäaika hoidetaan. Esim. minne asti ELY-keskukset hankkivat palveluja. Uudet työvoimapalvelujen järjestämistä vastaavat työvoimaviranomaiset varmistuvat niin tiukassa aikataulussa, että kaikkien muutosten valmisteluun ei jää riittävästi aikaa. Huolena on asiakkaiden palvelujen jatkuvuuden turvaaminen muutosvaiheessa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Uudistuksen laadukas toteuttaminen edellyttää hyvää ja kattavaa valmistelua sekä henkilöstön mukaan ottamista valmisteluun. Henkilöstön ei tulisi olla vain uudistuksen kohteita, vaan sen tekijöitä. Esityksessä nostetaan hyvin esiin erilaiset muutosta tukevat elementit, joilla henkilöstöä tuetaan isossa muutoksessa.

Näin mittavassa uudistuksessa on tärkeää varmistaa palvelujen jatkuvuus. Tämän turvaamiseksi olisi hyvä määrittää siirtymäaika, jonka puitteissa voidaan varmistaa palveluiden siirto ja turvata jatkuvuus.

Kittilän kunta, Kittilän kunnanhallitus, 23.6.2022
Jämsén Antti

5. Tietojärjestelmät

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämisvastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi, minkä vuoksi tietosuojan huomioiminen on oleellista.

Tietojärjestelmien yhteensovittamisen kustannuksista ja arviota esimerkiksi tarvittavista koulutuksista ei ole avattu ja arvioitu. Riittääkö käytettävissä oleva aika siihen, että tietojärjestelmät saadaan valmiiksi ja asiakas saa hänelle kuuluvat päätökset, korvaukset ja palvelut ajallaan.

On varmistettava, että esimerkiksi matkailukunnat saavat riittävät tiedot pysyvästi vapaa-ajanasunnoissa asuvista asukkaista, mikä ei ole tällä hetkellä Digi- ja väestötietoviraston tulkinnan mukaan mahdollista. Näin matkailukunnat eivät saa tarvittavaa tietoa asukkaistaan voidakseen kehittää kunnassa asuvien palveluja.

Valtion ohjaus

Uudistuksen tulee edistää kunta-valtio -suhteen vuorovaikutteisuutta.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Esitetty muutos on TE-hallinnolle ja kunnille suuri, ja toimeenpanon onnistunut aikataulutus, tiivis yhteistyö sekä sujuva viestintä eri toimijoiden välillä on ensiarvoisen tärkeää. Espoon kaupunki korostaa, että muutoksen onnistumista varten on varmistettava asiantunteva ja osaava henkilöstö. Kunnille jo olemassa oleva osaava ja kokenut henkilöstö on yksi muutoksen onnistumisen avaimista.

Henkilöstön osalta on tärkeää, että nykyiset työnantajatahot varmistavat, ettei mahdollinen henkilöstövaje ole siirron ajankohtana liian suuri, koska kuntien on pystyttävä varmistamaan sujuva palvelu asiakkaille heti tehtävien siirryttyä. Espoon kaupunki esittää, että kuntien tulee olla mukana

ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa YT-menettelyssä.

Esityksessä todetaan, että KEHA-keskus tarjoaa siirtymäkauden ajan oikeudellista tukea ja tukea perehdytykseen. Esityksessä ei kuitenkaan tuoda esille tämän siirtymäkauden pituutta. Espoo esittää, että koska siirtyvät tehtävät ovat monille kunnille täysin uusia ja kokeilukunnillekin tulee uusia tehtäviä, tulee näitä tukitoimia tarjota vähintään 1–2 vuoden ajan. Näin varmistetaan riittävä tuki kunnille. Osaamisen kehittämisen näkökulmasta Espoon kaupunki edellyttää, että henkilöstön perehdytykset suunnitellaan yhteistyössä KEHA-keskuksen ja kuntien välillä, ja että ne toteutetaan riittävän ajoissa.

Espoon kaupunki pitää tärkeänä, että kunnat ovat hyvin edustettuina toimeenpanon valmistelussa ja sen seurannassa, sekä sen, että kunnat saavat tietoa muutoksista, prosesseista ja päätöksistä mahdollisimman nopeasti.

Seurannan osalta Espoon kaupunki esittää huolensa siitä, että näin suurelle laki- ja organisaatiomuutokselle ei ole asetettu seurantatapaa. Alueelliset seurantakeskustelut voivat omalta osaltaan toimia muutoksen seurantana, mutta tätä ei tuoda esityksessä riittävästi esille. Espoon kaupunki toivoo, että lakimuutosten seurantaan kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Uudistuksen vaikutukset työntekijöihin ovat mittavat. Hallituksen esityksessä kuvataan hyvin johtamiseen, viestitään, henkilöstösuunniteluun, perehdytykseen ja koulutukseen liittyviä teemoja.

SAK pitää oleellisen tärkeänä, että työntekijöiden ns. vanhoina työntekijöinä liikkeenluovutuksena tapahtuva siirtyminen noudattaa yhteistoimintalakeja ja tapahtuu työntekijöiden edustajien kanssa hyvässä ja kunnioittavassa yhteistyössä. Liikkeen luovuttajan ja luovutuksensaajan on selvitettävä niille henkilöstön edustajille, joiden edustamia työntekijöitä luovutus koskee, luovutuksen ajankohta tai suunniteltu ajankohta, luovutuksen syyt, luovutuksesta työntekijöille aiheutuvat oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset sekä suunnitellut työntekijöitä koskevat toimenpiteet. On kaikkien etu, että työntekijät voivat tehdä sujuvan siirtymisen uuden työnantajan palvelukseen. Jos työtehtävien siirron yhteydessä ilmenee tarpeita tehtävien uudelleen organisoimiseen tai järjestämiseen, tulee niitä valmistella hyvissä ajoin osana järjestettävää muutosohjelmaa ja sopia osana yhteistoimintaneuvotteluja.

SAK yhtyy hallituksen esityksen näkemykseen, että yhteistoimintaneuvottelujen laajuudesta johtuen niiden toteuttamiseen on varattava riittävä aika, jotta neuvottelut saadaan toteutettua yhteistoimintaa koskevien säädösten ja hyvän henkilöstöpolitiikan toteuttamisen edellyttämällä tavalla. Valtion yhteistoimintamenettelyyn kuuluva valtakunnallinen neuvottelu alkaa elokuussa 2023 ja virastokohtaiset neuvottelut käynnistyvät marraskuussa 2023, kun kuntien sopimukset yhteistoiminnasta on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriöön. Yhteistoimintamenettely jatkuu arviolta lokakuuhun 2024 saakka.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022

Kuhmon kaupunki lausuu kantanaan, että TEPA-uudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa on tärkeitä huomioida TE-hallinnon virkahenkilöstön lisäksi myös

kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevä virkahenkilöstö. Muutos on mittava myös kuntien virkahenkilöstön osalta.

Puolangan kunta, Peltola Harri 23.6.2022

Esityksessä todetaan, että muutoksen toteutus edellyttää myös henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tuetaan valmistelun edetessä valmennuksilla, työterveyshuollon palveluilla ja itsenäisesti hyödynnettävillä työkaluilla. Nykyiset työnantajatahot vastaavat siitä, että henkilöstö saa tarvittavaa muutostukea. Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa kuntien työnjohdossa työskentelevän henkilöstön osalta muutoksen tukitoimenpiteet tehdään kiinteässä yhteistyössä kokeilualueen kuntien kanssa. Muutoksen läpiviemistä tuetaan vuosina 2023-2024 valtion ja kuntien yhteisesti laatimalla muutosohjelmalla. Työ- ja elinkeinoministeriö suunnittelee yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa uudistuksen toimeenpanon tueksi valtakunnallisen tuki- ja ohjausrakenteen, johon kuuluu kaikkien keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien edustus. On erittäin tärkeää, että muutoksen tukemisessa otetaan mukaan myös kuntien muissa työllisyyspalveluissa työskentelevät henkilöt, eikä pelkästään TEhallinnon työntekijät. Muutos koskee sekä kuntia että TE-hallintoa.

Esityksessä todetaan, että osaamista tuleviin tehtäviin varmistetaan perehdytyksellä, jota toteuttaa ensisijaisesti KEHA-keskus ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikkö. Pelkkä perehdytys ei tässä muutoksessa kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös lisäresurssia muutoksen johtamiseen ja valtion tulisikin resurssoida tämä muutoksen läpivienti, kuten esimerkiksi hyvinvointialueiden osalta on tehty. Alueille tulee osoittaa rahoitusta tämän vaativan muutoksen läpiviemiseksi hallitusti koko valtakunnassa.

Kihniön kunta 23.6.2022

Ehdotuksessa kuntien uuden rahoituksen siirtymäkaudeksi esitetty aika on kolme vuotta, mutta esitetyn laskelman mukaan se on kuitenkin vain kaksi vuotta ja kuukausi. Kihniön kunnan näkemyksen mukaan siirtymäkauden tulisi olla esitetty kolme vuotta. Uudistuksen aloitus joulukuussa 2024 ei ole järkevää.

Kihniön kunta pitää tärkeänä, että järjestämistä vastaava voidaan toteuttaa myös kuntien välisillä sopimuksilla.

Uudistusta ei tule tehdä uudistamisen vuoksi, vaan tärkeintä uudistuksessa ovat toimivat palvelut. Työnhakijoiden saavutettavat palvelut ja paikallisen elinkeinoelämän työvoimatarve tulee kohdata ja palvella paikallisesti lähipalveluna. Tämä ei saa unohtua uudistuksessa, sillä se on tärkein työllistämisen väline, joka tulee toteutua järjestämismallista riippumatta.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

Esityksessä todetaan, että muutoksen toteutus edellytetään myös henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tuetaan mm. valmistelun edetessä valmennuksilla ja itsenäisesti hyödynnettävillä työkaluilla. Nykyiset työnantajatahot vastaavat siitä, että henkilöstö saa tarvittavaa muutostukea. Muutoksen läpiviemistä tuetaan vuosina 2023–2024 valtion ja kuntien yhteisesti laatimalla muutosohjelmalla. Karkkila korostaa, että on ensiarvoisen tärkeää panostaa henkilöstön valmiuksiin toimia tehokkaasti heti lain voimaantulon astuessa voimaan. Asiakkaille tulee taata jatkuva ja ammattimainen palvelu isoista organisatorisista muutoksista huolimatta.

**Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö JUKO ry, Salminen
Minna**

23.6.2022

Valtiolta siirtyy koko TE-toimistojen henkilöstö, sekä laajasti hallinnon henkilöstöä uusille työvoima- ja yrityspalveluista vastaaville järjestämisalueille. Samaan aikaan valtion henkilöstöä koskee lukuisat uudelleenjärjestelyt valtion sisällä. Myös kunnista siirtyy jonkun verran henkilöstöä työllisyysalueille. On erittäin tärkeää, että yhteistoimintaneuvottelut käydään sellaisella tavalla, jossa koko uudistuksen kohteena olevalla henkilöstöllä on mahdollisuus vaikuttaa sijoittumiseensa ja tehtävänsä sisältöön. Tehtävän vaativuuden tulee säilyä vähintään nykyisellä tasolla. Liikkeenluovutuksen lisäksi henkilöstön siirtoon tulee liittää pidempi palkkaukseen, lomiin ja eläkkeisiin sekä irtisanomiseen liittyvä turva, jotta uudistus voidaan viedä läpi ansiokkaasti. Lakiin tulee sisällyttää valtion palveluksessa olevien erityinen eläketurva.

Yhteistoimintaneuvottelut käydään valtion vastuulla. On tärkeää, että yhteistoimintaneuvotteluihin rakennetaan yli julkisen hallinnon sektorirajojen ulottuva menettely, jossa otetaan mukaan alusta lähtien myös uusien työllisyysalueiden työnantajat vastuineen. Luottamusmiesten asema tulee ratkaista erillisellä siirtymäsäännöksellä työnantajan vaihtumisen yhteydessä. Luottamusmiesten tehtävän tulee jatkua uudessa organisaatiossa esimerkiksi kahden vuoden ajan, kunnes käydään uudet vaalit. Luottamusmiesten suojasta on tarpeen säätää erikseen, jotta siirtymä tapahtuu hallitusti.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022

23.6.2022

Toimeenpanossa tulee huomioida TE-hallinnon henkilöstön lisäksi kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevä henkilöstö. Kuntien työllisyyspalveluissa työskentelee esimerkiksi määräaikaista viranhaltijoita, joiden työsuhteiden jatkumisen osalta ei voida sanoa varmuutta, ellei valmistelussa oteta huomioon kokonaisuutta.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Palvelukyvyin säilyminen muutoksen aikana on tärkeää. Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tulee tukea valmistelun edetessä valmennuksilla, työterveyshuollon palveluilla ja itsenäisesti hyödynnettävillä työkaluilla, myös kunnissa. Vastuu muutoksen valmistelusta, henkilöstön osallistamisesta ja muutoksen läpiviemisestä siirtyy järjestämisvastuun siirtymähetken lähestyessä uusille työvoimaviranomaisille kuntiin. Kuntien osaamista tuleviin työvoimaviranomaisen tehtäviin tulee varmistaa perehdytyksellä, jota ensisijaisesti KEHA–keskus ja Uudenmaan ELY–keskuksen oikeudellisen tuen yksikkö toteuttaisivat jo hyvissä ajoin ennen järjestämisvastuun siirtymistä. KEHA –keskuksen tulisi tarjota työvoimaviranomaisille neuvontaa ja konsultointia työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain ja työttömyysturvalain soveltamisessa uudistuksen siirtymäkauden ajan. Alueellisesti tehtävä seuranta on tärkeää, ja sen merkitys korostuu erityisesti, kun vastuu muutoksen läpiviemisestä, henkilöstön osallistamisesta ja muutoksen valmistelusta siirtyy palvelujen siirtymähetken lähestyessä uusille työllisyyspalvelujen järjestämisvastuutahoille.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Toimeenpano ja seuranta

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö**22.6.2022**

HE-luonnoksen mukaan KEHA-keskus ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikkö tarjoaisivat perehdytystä kunnille ja kuntayhtymille ennen järjestämisvastuun siirtämistä kuntiin. Perehdytysohjelma olisi osa muutosohjelmaa, jota suunniteltaisiin yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Uudistuksen toimeenpanossa on turvattava kuntien tarvittava ja ennakollinen tiedonsaanti mm. hankintojen sisällöistä, sopimuksista ja vaikuttavuudesta.

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Kainuun ELY**22.6.2022**

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Lakiehdotukseen sisältyy työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti käytävät alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluiden luonne ja toimintatapa jäävät esityksessä epäselväksi. Kuinka usein keskusteluita on suunniteltu käytävän? Esimerkiksi kerran vuodessa käytävät keskustelut voivat jäädä liian yleisluontoiseksi ja niiden vaikutukset näkyvät hitaasti. Miten keskustelujen sisältö määritellään?

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus**22.6.2022**

Luvussa todetaan oikein, että virastojen palvelukykyyn säilyminen muutoksen aikana on tärkeää, ja että (valtion sekä kuntien) viranomaisten on kyettävä huolehtimaan toiminnan kannalta riittävästä resursseista ja osaamisen ylläpidosta. Huomio keskittyy kuitenkin luvussa pääosin valtion oman hallinnon kykyyn selvitä muutoksesta. Suurimmat muutospaineet TE-uudistuksesta aiheutuvat kuitenkin kunnille. Esimerkiksi Uudellamaalla uudistus merkitsee joidenkin arvioiden mukaan jopa 1.700 henkilötyövuoden siirtymistä liikkeen luovutuksena valtiolta kuntiin. Kuntakokeilussa on kuitenkin jo havaittu, että murrosvaiheessa merkittäväkin osa valtion henkilöstöstä siirtyy kunnan sijasta muille työmarkkinoille, jolloin kunnan tehtäväksi jää löytää nopeasti tekijät avoimilta markkinoilta. Myös ”vanhoina työntekijöinä” tulevien perehdytys vie huomattavasti aikaa ja resursseja kunnilta. Uudenmaan liitto huomauttaa, että näitä henkilöstön siirtymävaiheen kustannuksia ei kuitenkaan uudistuksessa huomioida lainkaan, vaan ne jäävät kuntien itse kustannettavaksi.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo****22.6.2022**

TE-palvelut 2024 uudistuksen toimeenpano vaatii systemaattista muutosjohtamista sekä vahvaa kuntien ja TE-hallinnon toimijoiden yhteistyötä. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä esitetyn muutosohjelman toteuttamista. Valtakunnan tasolla toteutettavan ohjelman lisäksi tulisi tukea myös paikallistasolla tehtävää muutostyötä. Keskiössä tulisi olla ekosysteemien rakentamisen ohella vahva henkilöstön muutostuki sekä TE-hallinnossa että kunnissa. Huomionarvoista on, että kunnat tarvitsevat tähän muutoksen suunnittelu- ja valmistelutyöhön sekä henkilöstön muutostukeen myös lisärahoitusta.

Henkilöstösiirrot TE-toimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksista kuntiin oltaisiin esityksen mukaan tekemässä liikkeenluovutuksella. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että kunnat otetaan pikaisesti mukaan suunnittelemaan erityisesti TE-toimistoissa vuosien 2022-2024 aikana tapahtuvia rekrytointeja. Tämä on tärkeää siksi, että kuntien järjestämistehtävien rahoitus muuttuu siirtymäajan jälkeen laskennalliseksi eikä perustu TE-toimistosta siirtyvän henkilöstön tosiasiallisiin kustannuksiin. Riskinä on, että joidenkin TE-toimistojen alueilla siirtyvää henkilöstöä on enemmän kuin rahoitusohjelman valmistelussa on arvioitu. Uudistuksen valmistelussa tulee kaikin keinoin välttää synnyttämästä tilannetta, joka johtaisi järjestämistä vastuu siirron jälkeisiin henkilöstön vähennystarpeisiin. Tiedot siirtymäajan henkilömäärästä ja henkilöstörakenteesta (tehtävämäärästä) tarvittaisiin kuntiin mahdollisimman pikaisesti, vaikka tiedot yksittäisistä siirtymäajan henkilöistä onkin mahdollista saada vasta yt-kierrosten jälkeen.

Esityksessä siirtymäajaksi on kirjattu 3 vuotta. Ensimmäinen vuosi tarkoittaisi joulukuuta 2024, joten käytännössä siirtymäaika koskisi vuosia 2025-2026. Kahden (2) vuoden siirtymäaika näin suuressa rahoitusmallin uudistuksessa on lyhyt. Kunnille korvataan työvoimapalveluista aiheutuvat kustannukset laskennallisen valtionosuusjärjestelmän kautta. Siirtymäajalla ensimmäisenä vuonna laskennallinen osuus olisi 25 % ja toisena vuonna 50 %. Kunnat ovat kuitenkin velvoitettuja ottamaan vastaan kaikki TE-hallinnon osoittamat henkilöt, joten riskinä on, että rahoituksen ja siirtyvän henkilöstön epäsuhtaa joudutaan korjaamaan joko henkilöstöä vähentämällä tai siirtämällä rahoitusta ostopalveluista ja/tai työllistämistoimista.

TE-palvelut 2024 uudistuksessa on kysymys valtavasta uudistuksesta, jossa järjestämistä vastuu muutoksen lisäksi on kysymys toimintatapauudistuksesta. Perinteisen TE-toimiston sijaan työvoimapalvelut tuottaisi jatkossa kuntapohjainen palveluekosysteemi. Uudenlainen lainsäädäntö ja toimintakulttuuri edellyttää pitkäjänteistä henkilöstön osaamisen kehittämistä. Toimintatapauudistuksessa on Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan tärkeää, että sekä kunnissa olevan että liikkeenluovutuksella siirtyvän henkilöstön työnkuvat voidaan määritellä joustavasti uuteen toiminnalliseen kokonaisuuteen istuviksi. On selvää, että kunnissa tarvitaan TE-hallinnosta tulevien työntekijöiden osaamista ja että tämä osaaminen halutaan valjastaa parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaiden hyödyksi. Pelkoa siitä, että joku joutuisi tekemään työtä, johon hänellä ei ole osaamista, tulisi muutostuen avulla pystyä häivyttämään.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, 22.6.2022
Puheenjohtaja Antti Loukola

Mikäli lainsäädäntöesitys etenee, on työllisyyspalvelujen hankinnoissa noudatettava kilpailuneutraaliteetin periaatetta.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

Toivakan kunta ei anna lausuntoa tähän kohtaan.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

22.6.2022

Uudistuksen laadukas toteuttaminen edellyttää hyvää ja kattavaa valmistelua sekä henkilöstön mukaan ottamista valmisteluun. Esityksessä nostetaan hyvin esiin erilaiset muutosta tulevat elementit, joilla henkilöstöä tuetaan isossa muutoksessa.

Näin ison mittavan uudistuksen osalta on tärkeää varmistaa palveluiden jatkuvuus. Tämän turvaamiseksi olisi hyvä määrittää siirtymäaika, jonka puitteissa voidaan varmistaa palveluiden siirto ja turvata jatkuvuus myös vuoden 2025 aikana.

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

Tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin on tärkeää tarkastella ennakolta mahdollisimman laajasti, miten tehtävien siirto tulee vaikuttamaan sote-alan osajiin, henkilöstösuunnitteluun, muutosjohtamiseen ja viestintään. Lisäksi tarvitaan henkilöstön, esihenkilöiden ja johdon tukemista ja mahdollisia koulutuksia tämän valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa ja muutoksen läpiviemisessä.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Luvussa todetaan oikein, että virastojen palvelukykyyn säilyminen muutoksen aikana on tärkeää, ja että (valtion sekä kuntien) viranomaisien on kyettävä huolehtimaan toiminnan kannalta riittävästä resursseista ja osaamisen ylläpidosta. Huomio keskittyy kuitenkin luvussa pääosin valtion oman hallinnon kykyyn selvitä muutoksesta. Suurimmat muutospaineet TE-uudistuksesta aiheutuvat kuitenkin kunnille. Esimerkiksi Uudellamaalla uudistus merkitsee joidenkin arvioiden mukaan jopa 1.700 henkilötyövuoden siirtymistä liikkeenluovutuksena valtiolta kuntiin. Kuntakokeilussa on kuitenkin jo havaittu, että murrosvaiheessa merkittäväkin osa valtion henkilöstöstä siirtyy kunnan sijasta muille työmarkkinoille, jolloin kunnan tehtäväksi jää löytää nopeasti tekijät avoimilta markkinoilta. Myös ns. vanhoina työntekijöinä tulevien perehdytys vie huomattavasti aikaa ja

resursseja kunnilta. Porvoon kaupunki huomauttaa, että näitä henkilöstön siirtymävaiheen kustannuksia ei kuitenkaan uudistuksessa huomioida lainkaan, vaan ne jäävät kuntien itsensä kustannettavaksi. Esityksessä todetaan, että osaamista tuleviin tehtäviin varmistetaan perehdytyksellä, jota toteutetaan ensisijaisesti KEHA-keskuksen ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikön toimesta. Pelkästään perehdytys ei tässä muutoksessa tule olemaan riittävä toimenpide, vaan tarvitaan myös lisäresurssia muutoksen johtamiseen ja valtion tulisiikin resursoida tämän muutoksen läpivienti, kuten esimerkiksi joiltain osin hyvinvointialueiden osalta on tehty. Kunnille ja järjestämisvastuullisille toimijoille tulee joka tapauksessa osoittaa rahoitusta vaativan muutoksen läpiviemiseksi hallitusti koko valtakunnassa.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki 22.6.2022

Keskeistä on varmistaa asiakkaiden palveluiden jatkuvuus uudistuksen aikana. Kunnat tarvitsevat tietoa ohjaavista ohjeistuksista, laeista ja asetuksista riittävän ajoissa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

Perehdytysohjelmaa olisi hyvä jatkaa uudistuksen voimaan tulon jälkeen esim. vuoden ajan.

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Etelä-Savon ELY, TE-asiakaspalvelukeskus 22.6.2022

TE-asiakaspalvelukeskus toteaa, että uudistuksen toimeenpanossa uusien työvoimaviranomaisten tuki on erittäin tärkeää. TE-asiakaspalvelukeskus perusti työllisyyden kuntakokeiluja varten sisäisen

neuvontayksikön, johon kuntakokeilujen henkilöstö on voinut ottaa epäselvissä asiakastilanteissa yhteyttä. Palvelun alusta lukien on palveltu liki 4 000 kertaa kuntakokeilujen kollegaa.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Henkilöstön siirto tapahtuu esityksen mukaan liikkeenluovutuksella. Vaasan kaupunki pitää menettelyä prosessina selkeänä, mutta nostaa esiin, että tämä vaatii luovuttavan ja vastaanottavan organisaation kesken tiivistä yhteistyötä. Prosessiin tulee varata riittävästi aikaa molemmilla tahoilla. Aikatauluhaasteet tulee tiedostaa, jotta työvoimapalveluiden saatavuus asiakkaille jatkuu keskeytyksettä siirtymävaiheessa.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Muutoksen johtaminen

Luonnoksen mukaan tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin on hyvissä ajoin tarkasteltava tehtävien uudelleenjärjestelytarpeita, jotta siirtyminen uuteen organisaatioon tapahtuisi mahdollisimman kokonaisilla tehtävillä. Muutoksen toteutus edellyttää myös henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tuetaan valmistelun edetessä valmennuksilla, työterveyshuollon palveluilla ja itsenäisesti hyödynnettävillä työkaluilla. Nykyiset työnantajatahot vastaavat siitä, että henkilöstö saa tarvittavaa muutostukea.

Nyt on jo havaittavissa osaavan työvoiman kato Te-hallinnosta, joka vaikeuttaa uuden työvoimaviranomaisen tehtävän suorittamista sille edellytetyllä tavalla. Muutosjohtamisen prosessi tulee käynnistää mitä nopeimmin yhteistyössä kuntien kanssa. Kontakti kuntiin siirtyvästä henkilöstöstä tulee saada nopeasti, vaikka aivan tarkkaan ei vielä vuoden 2022 puolella olisikaan tietoa siitä, kuka siirtyy mihinkin. Vuoropuhelu tulee kuitenkin aloittaa ajoissa. Muutosohjelman aikataulu ei tue tätä tavoitetta, vaan sitä tulee nopeuttaa tai valmistelulle tulee antaa lisää aikaa.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka **21.6.2022**
Sami

On tärkeää, että uudistuksen toimeenpanon valmistelua ja toteutusta seurataan valtakunnallisesti ja alueellisesti. Tässä yhteydessä on syytä painottaa ajantasaisen viestinnän ja perehdytyksen merkitystä henkilöstön näkökulmasta. Suunniteltu muutos- ja perehdytysohjelma kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ennen järjestämistäsiirtoa henkilöstön sitouttamiseksi muutokseen.

Uuraisten kunta **21.6.2022**

”Tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin on hyvissä ajoin tarkasteltava tehtävien uudelleen järjestelytarpeita, jotta siirtyminen uuteen organisaatioon tapahtuisi mahdollisimman kokonaisilla tehtävillä”. Kuinka paljon rekrytointitarve vielä kasvaa, kun esimerkiksi yrityspalvelu-, muutosturva- tai hankinta-asiantuntijat hajautetaan TE-toimistoista? Jos esimerkiksi jokin maakunta jaetaan kahdeksi alueeksi, eikö asiantuntijoita tarvita silloin kaksinkertainen määrä?

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Esitetty muutos on TE-hallinnolle ja kunnille suuri, ja toimeenpanon onnistunut aikataulut, tiivis yhteistyö sekä sujuva viestintä eri toimijoiden välillä on ensiarvoisen tärkeää. Muutoksen onnistumista varten on varmistettava asiantunteva ja osaava henkilöstö. Henkilöstö on tärkeää pitää kartalla muutoksista ja niihin liittyvistä aikatauluista. Suurena riskinä on, että huonosti hoidettu muutoksen toimeenpano johtaa irtisanoutumisiin sekä suureen henkilöstön vaihtuvuuteen. Kunnille jo olemassa oleva osaava ja kokenut henkilöstö on yksi muutoksen onnistumisen avaimista. Henkilöstön osalta on tärkeää, että nykyiset työnantajatavat varmistavat, ettei mahdollinen henkilöstövaje ole siirron ajankohtana liian suuri, koska kuntien on pystyttävä varmistamaan sujuva palvelu asiakkaille heti tehtävien siirryttyä. Kuntien tulee olla mukana ennen järjestämistäsiirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämistäsiirtoalueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa YT-menettelyssä.

Esityksessä todetaan, että KEHA-keskus tarjoaa siirtymäkauden ajan oikeudellista tukea ja tukea perehdytykseen. Esityksessä ei kuitenkaan tuoda esille tämän siirtymäkauden pituutta. Koska siirtyvät tehtävät ovat monille kunnille täysin uusia ja kokeilukunnillekin tulee uusia tehtäviä, tulee näitä tukitoimia tarjota vähintään 1–2 vuoden ajan. Näin varmistetaan riittävä tuki kunnille. Osaamisen kehittämisen näkökulmasta toivomme myös, että henkilöstön perehdytykset suunnitellaan yhteistyössä KEHA-keskuksen ja kuntien välillä, ja että ne toteutetaan riittävän ajoissa.

On tärkeää, että kunnat ovat hyvin edustettuina toimeenpanon valmistelussa ja sen seurannassa, ja että kunnat saavat tietoa muutoksista, prosesseista ja päätöksistä mahdollisimman nopeasti. Seurannan osalta on huolestuttavaa, että näin suuren laki- ja organisaatiomuutoksen seurannalle ei ole lakiesityksessä asetettu selkeää muotoa. Alueelliset seurantakeskustelut voivat omalta osaltaan toimia muutoksen seurantana, mutta tätä ei tuoda esityksessä riittävästi esille.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

Muutoksen johtamiseen ja toimeenpanoon tulisi kunnille turvata riittävät taloudelliset resurssit muutosojohtamisen toteuttamiseen.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

10.1 Muutoksen johtaminen

Esitetty uudistus on kokoluokaltaan valtava ja muuttaa koko palvelujärjestelmän. Tähän nähden uudistuksen valmistelu-aika on varsin lyhyt, erityisesti niiden kuntien osalta, jotka eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa. TE-palveluja koskevien aikaisempien uudistusten - TE-palvelu-uudistus 2013, työllisyyden kuntakokeilut - kokemusten valossa on selvää, että uudistuksen toimeenpanossa tulee aiheutumaan häiriöitä, jotka vaikuttavat myös palvelujen saatavuuteen uudistuksen käynnistyessä. Oikein mitoitetuilla tukevilla ja korjaavilla toimilla voidaan lyhentää käynnistysvaiheen häiriöaikaa. On lisäksi selvää, että uudistuksella tavoiteltaville (netto)vaikutuksille syntyy puitteet vasta sitten, kun palveluja päästään toteuttamaan täydellä teholla. Tämän kokoluokan uudistuksissa siihen voi mennä vuosia.

KEHA-keskuksen ennakkoperehdytykseen tuleville työvoimaviranomaisille tulisi panostaa riittävin resurssein. Perehdytyksen tulee sisältää myös riittävällä syvyydellä ELY-keskusten vastuulla olevien tehtävien osaamissisältöjä. Esimerkiksi osaavia hankinta-asiantuntijoita ei todennäköisesti riitä siirtymään kaikille tuleville työllisyydenhoidon alueille.

Uudistusta edeltävinä vuosina on todennäköistä, että osa valtion työntekijöistä hakeutuu jo ennakkoiden uusiin tehtäviin, eli vaihtuvuus tulee olemaan suurta. ELY-keskuksen tulee varmistaa tärkeimpien toimintojensa ylläpito, eikä esimerkiksi kehittämistyöhön tai uudistuksen valmisteluun ole tällöin käytettävissä niin paljoa resurssia. Tulisiko valtakunnallisen ohjausrakenteen lisäksi rahoittaa kullekin alueelle myös muutoksen alueelliseen läpiviemiseen projektihenkilöstöä?

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Muutoksen johtaminen on äärimmäisen tärkeää tässä tilanteessa. Erityisen tärkeää on henkilöstön muutoksen johtaminen ja tämän tulee tapahtua yhteistyössä kuntien kanssa, koska henkilöstö ollaan siirtämässä liikkeenluovutusmallilla kuntien palvelukseen. Tieto- ja osaamisvuoto asiantuntijoiden vaihtaessa työpaikkaa muutoksen keskellä on vahingollista sekä tämän hetken palvelujen tuottajalle eli valtiolle, että tulevaisuuden palveluiden tuottajille eli kunnille. Asiantuntijana työvoimaviranomaisen roolissa toimiminen vaatii laajaa lain tuntemusta ja on todettu, että asiantuntijaksi kehittyminen työvoimaviranomaisena vie 1-2 vuotta. Tätä arvokasta osaamista tarvitaan myös kun palveluiden tuottaminen siirtyy kuntien järjestettäväksi.

Kuntia on aloitettava perehdyttämään tuleviin tehtäviinsä hyvissä ajoin. Siirtyviä tehtäviä on todella paljon ja ettei palveluissa tapahdu isoa ja pitkäaikaista notkahdusta, on tehtävät oltava hyvin tiedossa myös kunnilla, vaikka asiantuntijuutta siirtyisikin riittävästä liikkeenluovutuksessa.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Perehdytysohjelmaa olisi hyvä jatkaa uudistuksen voimaan tulon jälkeen esim. vuoden ajan.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Esityksessä on todettu, että esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan pääosin 1.12.2024. Järkevintä olisi siirtää lakien voimaantuloajankohdaksi 1.1.2025. Siirretty ajankohta olisi hallinnollisesti helpompi niin kunnille kuin valtiolle. Muutosjohtaminen on tärkeä osa muutosta. Uudistuksen toteuttaminen ja onnistunut muutosjohtaminen edellyttää riittävää valtion muutostukea vuosille 2023 – 2024. Kasvupalvelu-uudistuksen osalta muutoksen johtaminen ei mennyt kovin mallikkaasti ja toivottavasti aiemmista voidaan oppia. Muutokseen liittyviä valmennuksia tulisi toteuttaa alueellisesti yhteistyössä TE-toimiston ja alueen kuntien kanssa. KEHA-keskuksen tulisi rakentaa muutosvalmennuksen malli, jota alueellisesti voitaisiin hyödyntää. Jo tässä vaiheessa tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä nykyisten kuntakokeilujen kuntien kanssa.

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan laadukas toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa. Kuntakokeilujen käynnistymisen yksi haaste oli perehdytykseen varatun ajan niukkuus.

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 121

21.6.2022

-

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

10.1.: Muutoksen johtaminen edellyttää muutoksen kohteena olevien virastojen johdolta sitoutumista uudistukseen, vahvaa johtamista ja viestintää sekä toimivaa, muutoksen vaikutukset ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Palvelukyyn turvaamiseksi viraston johdon on huolehdittava toiminnan kannalta riittävästä resursseista ja osaamisen ylläpidosta. ... Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tuetaan valmistelun edetessä valmennuksilla, työterveyshuollon palveluilla...

Johdon sekä siirtyvän henkilöstön sitoutumisen keinoja ei ole kuvattu tarpeeksi konkreettisesti. Muutoksen tukena erilaiset valmennukset, mahdollisuus osaamisen kehittämiseen ja työterveyden palvelut ovat käytettyjä palveluja myös muulloin kuin muutostilanteessa. Palvelut tukevat muutoksen läpiviennissä, mutta eivät ole luonteeltaan muutokseen sitouttavia. Ajankäytön osalta palveluihin osallistuminen haastaa koko henkilöstöä, koska muut varsin suuret muutokset, joita henkilöstölle tulee toimeenpantavaksi jo ennen vuotta 2024.

10.2.: Työvoimapalveluiden uudelleen järjestämisen edellyttämät järjestelyt valmistellaan yhteistoiminnassa muutoksen kohteena olevan henkilöstön edustajien kanssa.” Sitoutumisen sekä palveluiden häiriöttömän jatkumisen näkökulmasta em. on onnistumisen näkökulmasta kriittisintä. Muutoksessa pitää varmistaa, että kunnat/kuntayhtymät saavat riittävästi tukea valmistelun aloitukseen voidakseen myös riittävässä määrin hyödyntää valmistelussa siirtyvää henkilöstöä eri osaamisalueet huomioiden.

Kouvolan kaupunki

21.6.2022

Tuki- ja ohjausrakenne tulee olla riittävän selkeä ja kuntia tukeva sekä ohjaava. Muutosprosessit tulee toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla, jotta kunnilla on realistiset edellytykset onnistua tulevasta isosta tehtävästä. Muutoksessa tulee varata riittävästi resursseja muutosjohtamiseen ja henkilöstön sparraamiseen muuttuvassa tilanteessa.

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin

kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämismvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämismvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämismvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjaurakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan pääosin 1.12.2024. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten 1, 2, 4 ja 5 voimaantulosta säädettäisiin erillisellä voimaannpanolailla, joka tulisi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun lait on vahvistettu. Voimaannpanolailla myös kumottaisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettu laki 1.12.2024 lukien.

Muutoksen johtaminen edellyttää muutoksen kohteena olevien virastojen johdolta sitoutumista uudistukseen, vahvaa johtamista ja viestintää sekä toimivaa, muutoksen vaikutukset ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Muutosohjelmat ovat erittäin odotettuja kaikille osapuolille.

Muutoksen valmistelu vaatii kunnilta sitoutumista, perehdyttämistä ja osallistamista. Keskusteluun tulee kannustaa ja sen tulee olla myös valtion suunnalta proaktiivista. On erittäin toivottavaa, että kunnan eri toimielimet ja toimialat (luottamushenkilöstö, kuntien johto ja johtoryhmät, kuntien eri toimialat ja henkilöstö) saavat riittävää ja monipuolista tukea ja osaamisen kehittämistä uuden tehtävän haltuunottoon. Ei riitä, että kunnat saavat kirjallisen materiaalin, vaan niiden mukana tulee olla riittävä perehdytys ja ohjeistus. Valtion toimielimiä tulee kehottaa tukemaan kuntia eikä vetäytymään kunnalliseen itsehallintoon vedoten.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan pääosin 1.12.2024. Järkevintä olisi siirtää lakien voimaantuloajankohdaksi 1.1.2025. Siirretty ajankohta olisi hallinnollisesti helpompi niin kunnille kuin valtiolle.

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan laadukas toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa.

KEHA-keskus

21.6.2022

10.3. Uudistuksen toimeenpanon tukeminen

Esitysluonnoksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien osaamista tuleviin työvoimaviranomaisen tehtäviin varmistetaan perehdytyksellä, jota ensisijaisesti KEHA-keskus ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikkö toteuttaisivat jo hyvissä ajoin ennen järjestämisvastuun siirtymistä kuntiin. Perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhteydessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelmaa toteutetaan siirtymäkauden ajan. Esitysluonnoksessa siirtymäkauden kestoa ei ole tarkemmin määritelty.

KEHA-keskus toteaa, että kuntien ja kuntayhtymien perehdyttämisessä tuleviin tehtäviin erityisenä haasteena on kuntien erilainen lähtötilanne. Ne kunnat, jotka osallistuvat meneillään oleviin työllisyyden kuntakokeiluihin, ovat paremmassa asemassa verrattuna kuntiin, jotka eivät ole mukana kokeiluissa. Kuntien välisen eron tasoittaminen on tarpeen, jotta uudistuksen toimeenpano joka puolella Suomea saa sujuvan liikkeellelähdon. Muutostilanne vaatii työvoimatehtävissä työskentelevän henkilöstön laajaa osaamisen uudistamista vastaamaan lakimuutoksia, vaihtuvia tehtäväkuvia ja organisaatioiden välisiä työnjakoja. Muutostilanne tulee aiheuttamaan henkilöstön vaihtuvuutta, mistä seuraa jatkuvaa tarvetta uuden henkilöstön perehdyttämisen valtakunnalliselle tuelle.

Kattavan perehdytysohjelman, joka sisältää yhteisiä perehdytysaineistoja ja koulutusprosesseja, toimeenpano edellyttää digitaalista tiedon jakamisen, kouluttamisen, verkostoitumisen ja viestinnän alustaa, jolla voidaan tavoittaa kaikki kunnat ja sidosryhmät. KEHA-keskuksella ei tällä hetkellä ole tarjolla tällaista alustaa. KEHA-keskus on jo aloittanut alustan konseptoinnin, mutta alustan rakentamisen kustannukset ja siten lisämäärärahan tarve olisi KEHA-keskuksen arvion mukaan n.

250 000 – 400 000 euroa. Lisäksi alustan sisällöllinen ylläpito edellyttäisi henkilöresurssia. Alustan rakentaminen olisi tarpeen myös KEHA-keskukselle määritellyn monialaisen palvelun tukitehtävän näkökulmasta.

KEHA-keskus toteaa, että esitysluonnoksen perusteella epäselväksi jää, mikä on KEHA-keskuksen rooli työvoimaviranomaisten henkilöstön perehdyttämisessä ja osaamisen kehittämisen tukemisessa siirtymävaiheen jälkeen. KEHA-keskus katsoo, että tältä osin esitystä tulisi selkiyttää ja täsmentää myös mahdollisten henkilöstövaikutusten näkökulmasta

Työvoimaviranomaisten henkilöstölle tarjottava valtakunnallisen osaamisen kehittämisen tuki ja perehdytys myös siirtymäkauden jälkeen olisivat KEHA-keskuksen arvion mukaan keskeinen informaatio-ohjauksen väline lainmukaisen ja tasapuolisen palvelun turvaamiseksi. KEHA-keskuksen tuottama verkkokoulutusaineisto TE-palvelun asiantuntijoille TE-toimistoissa ja työllisyyden kuntakokeiluissa on osoittautunut taloudellisesti tehokkaaksi ja henkilöstön hyvin tavoittavaksi keinoksi. Esimerkiksi TE-akatemian verkkokurssit ovat ns. pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönotossa tavoittaneet lähes 4000 opiskelijaa TE-toimistoista ja kuntakokeiluista, mikä volyymina kattaa lähes koko valtakunnallisen asiakaspalvelurajapinnan. KEHA-keskuksen tarjoamiin henkilöstökoulutuksiin, -infoihin ja muihin tukitoimiin pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönottoon liittyen osallistuttiin yhteensä yli 30 000 kertaa TE-toimistoista ja kuntakokeluista. Samoilla tukitoimilla ja -alustoilla voidaan toteuttaa myös laadukasta sidosryhmäyhteistyötä esim. työttömyysturvan maksajien, KELA:n, RISE:n ja OKM:n hallinnonalan kanssa.

KEHA-keskus toteaa, että tämänhetkisen arvion perusteella siirtymäaika, jolloin nykyisestä asiakastietojärjestelmästä luovutaan ja uusi otetaan käyttöön, tulee kestämään vuoden 2024 loppuun saakka. Nykyisen asiakastietojärjestelmän käytöstä luopuminen edellyttää, että kaikki järjestelmäriippuvuudet ja tietokannat saadaan asianmukaisesti purettua ja arkistoitua.

Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija 21.6.2022
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki

10.1 Muutoksen johtaminen

On tärkeää, että uudistusta ohjataan ja tuetaan Valtion toimesta keskitetysti kaikille kunnille. Esityksessä on mainittu että muutoksen läpiviemistä tuetaan vuosina 2023-2024 valtion ja kuntien yhteisesti laatimalla muutosohjelmalla. Muutosohjelman laatiminen 2024 on liian myöhäistä, kun muutosohjelman pitää olla valmis 2023.

10.3 Uudistuksen toimeenpanon tukeminen

Kuntien ja kuntayhtymien osaamista tuleviin työvoimaviranomaisen tehtäviin tulee varmistaa perehdytyksellä, koulutuksella, opastuksella ja neuvonnalla. Esityksessä tulisi huomioida myös näiden toimintojen valmisteluiden rahoitus.

Hämeenkyrön kunta, keskushallinto**21.6.2022**

Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Hämeenkyrön kunnan näkemyksen mukaan lakiesityksessä esitelty ohjausjärjestelmä ja valvontarooli on poikkeuksellinen ja kuntien itsehallinnon näkökulmasta tarpeettoman vahva (TEM, ELY, KEHA, AVI).

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys: Esityksen mukaan työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yhteistoiminnan kohteena olevalta tehtävältä on kuitenkin edellytetty ylikunnallista luonnetta. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn on oltava tarkoituksenmukaista. Tehtävästä ei kuitenkaan tee luonteeltaan ylikunnallista esimerkiksi tehtävän perusoikeusliitettä. Olennaista on arvioida, onko yhteistoimintavelvoite tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Aiempi toteutustapa valtionhallinnon organisaatiossa ei liene ole riittävä peruste säätää yhteistoimintavelvoitetta

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia**20.6.2022****Sivistystyönantajat ry****20.6.2022**

Mikäli lainsäädäntöesitys etenee, on työllisyyspalvelujen hankinnoissa noudatettava kilpailuneutraliteetin periaatetta. Kilpailuneutraliteetin toteutumista on myös seurattava. Jos kuntien omat koulutusyksiköt alkavat painottua työvoimakoulutuksen tuottajina nykyistä enemmän, on tilanne arvioitava kilpailunäkökulmasta.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna****20.6.2022**

Työllisyydenhoito säädetään kunnan peruspalveluksi ja tämän taloudelliset kustannukset esitetään katettaviksi 100 prosenttisesti valtionosuuksin. Muutosehdotukset kunnan rahoitusvastuun laajenemisesta koskemaan paitsi peruspäivärahan myös ansiosidonnaista päivärahaa, nostaa kunnan rahoitusvastuita huomattavasti. Myös ehdotus siitä, ettei työllistämistä edistävät palvelut poista kunnan rahoitusvastuuta, nostaa kunnan kustannuksia nykyisestä. Edellä mainittujen kustannusten määrää on mahdotonta arvioida kunnissa ja tämä tulee aiheuttamaan kuntiin

taloudellisen riskin, varsinkin kun Hyvinvointialueen rahoitusmallit sekä kuntien tulo- ja menoleikkaukset näiltä osin ovat vasta jalkautumassa.

Työllistymistä tukevien palveluiden ja omaehtoisen opiskelun piirissä olevien asiakkaiden peruspäivärahan kustannusvastuu tulisi ehdottomasti katketa kunnalta kuten nykyisinkin. Hallituksen esitys ei ole kustannusneutraali, mikäli kuntien kustannusvastuu ei katkea edellä mainituissa palveluissa.

Mikäli lakimuutoksella haetaan todellista kannustinvaikutinta, on myös työllisyyttä edistävien palveluiden ja omaehtoisen opiskelun piirissä olevien asiakkaiden peruspäiväraha-kustannukset katkaistava kunnan kustannusvastuusta palveluun osallistumisen ajalta.

Valtion on ehdottomasti varmistettava rahoituksen riittävyys uusien tehtävien järjestämiseen ja tarkasteltava rahoituksen riittämistä ajantasaisesti.

Lakimuutoksessa elinkeinoelämän tukeminen muun muassa palkkatukiratkaisuina on lähtökohtaisesti selkeytetty nykyiseen lainsäädäntöön nähden ja palkkatukea on mahdollista saada joissakin tapauksissa enemmän nykyiseen lakiin verrattuna. Tämä tukee elinkeinoelämän kasvua ja mahdollistaa erityisesti pienyrittäjien osuutta työllisyyden hoitoon.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Lakiehdotuksessa tuodaan esille valtion ja kuntien yhteisesti laatima muutosohjelma vuosille 2023 – 2024. Valmistelu työvoimapalvelujen tehtävien siirtoon ja erityisesti siirtyvän henkilöstön osalta on tärkeää aloittaa mahdollisimman pian. Työllisyyden kuntakokeilujen kokemuksia on hyvä hyödyntää valmistelussa ja jakaa jo kerrytetty kokemus sekä osaaminen niille kunnille, jotka eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa. Kuntien tulee saada perehdytystä ennen järjestämisvastuun siirtymistä kuntiin.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Uudistuksen toimeenpanovaihe on pitkä. Yhteistoimintaneuvottelut ovat mittavat ja laajat, jolla on iso merkitys henkilöstön jaksamiselle ja työhyvinvoinnille. Yhteistoimintaneuvotteluiden tulisi olla huomattavasti lyhyemmät, jotta voidaan keskittyä perustehtävien hoitamiseen. Tällä turvataan siirtymiseen saakka virastojen laadukas toimintakyky ja henkilöstön osaamiseen ylläpito pystytään varmistamaan.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kirkkonummen kunta yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin näkemykseen siitä, että kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. TE-toimiston henkilöstön osaamisen siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Kunnille tulisi tarjota tukea tässä muutoksessa: tehtävän kuvista tulisi neuvotella hyvissä ajoin kuntien työllisyys- ja elinkeinotoimijoiden kanssa ja tehdä tiivistä yhteistyötä henkilöstön muutokseen valmistautumisessa, eri organisaatioiden työkuultuurien tunnistamisessa ja yhteensovittamisessa sekä työtehtäviin perehdyttämisessä. Lakiehdotuksessa tulisi linjata peruseriaatteet siirtyvän henkilöstön jyvittämiselle joko siirtyvän valtionosuuden tai siirtyvän asiakaskunnan mukaisesti.

Henkilöstösiirrot ja -vaikutukset tulisi nostaa riskiarvioinnissa yhdeksi keskeiseksi riskiksi. Kuntien tulisi voida osallistua siirtyvien tehtävien rekrytointeihin vuoden 2024 puolella, eli TE-toimisto ei voisi silloin enää rekrytoida oman halunsa mukaan henkilöitä, jotka pian siirtyisivät kuntiin.

Lakiin tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista. Asiakkaiden suuntaan ei saa näkyä vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Esitykseen sisältyvät lakien luonnollinen voimaantuloajankohta on 1.1.2025.

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys 17.6.2022
AMKE ry

AMKE korostaa, että kuntien ja kuntayhtymien osaaminen työvoimaviranomaisen tehtäviin tulee varmistaa perehdytyksellä. Tämä koskee erityisesti niitä työvoimaviranomaisia, jotka eivät ole kuntakokeiluissa mukana. Myös palveluntarjoajat tulee perehdyttää uudistukseen. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta korostuvat erityisesti kilpailutusosaaminen ja tutkintoperusteisen työvoimakoulutuksen toimeenpano.

KEHA –keskus tarjoaisi työvoimaviranomaisille neuvontapalvelua työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain ja työttömyysturvalain soveltamisessa uudistuksen siirtymäkauden ajan. Tärkeää olisi tarjota myös ammatillisen koulutuksen järjestäjille sekä työvoimaviranomaisille yhteistä perehdytystä, AMKE korostaa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, 17.6.2022
Pohjois-Karjalan kuntataloustyöryhmä (
pyydetään käyttämään
lausunnonantajana, maakuntaliiton
hallitus antaa omansa), Tiainen Seppo

Kuntien rahoituksen mitoitus tulee tehdä kaikkien siirtyvien tehtävien laajuuden ja vaativuuden edellyttämällä tavalla ja tilannetta tulee seurata aktiivisesti niin, että järjestelmän mahdolliset valuviat saadaan pikaisesti korjattua.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapaalvelut, Maaninka Jonne

Lausunto:

Suomussalmen kunta pitää tärkeänä, että valmistelussa ja toimeenpanossa huomioidaan TE-hallinnon henkilöstön lisäksi kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevä henkilöstö. Muutos on mittava myös kuntien henkilöstön osalta. Epävarmuutta lisää tällä hetkellä se, että ei voida taata nykyisten määräaikaisten virkojen jatkuvuutta ennen kuin päästään yhteisymmärrykseen järjestämistavasta sekä käytettävissä olevasta rahoituksesta.

Luumäen kunta 17.6.2022

Esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan pääosin 1.12.2024. Järkevintä olisi siirtää lakien voimaantuloajankohdaksi 1.1.2025. Siirretty ajankohta olisi hallinnollisesti helpompi niin kunnille kuin valtiolle.

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan laadukas toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Nakkilan kunta

16.6.2022

Keskeistä on varmistaa asiakkaiden palveluiden jatkuvuus uudistuksen aikana. Kunnat tarvitsevat tietoa ohjaavista ohjeistuksista, laeista ja asetuksista riittävän ajoissa.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Sotkamon kunta pitää tärkeänä, että valmistelussa ja toimeenpanossa huomioidaan TE-hallinnon henkilöstön lisäksi kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevä henkilöstö. Muutos on mittava myös kuntien henkilöstön näkökulmasta. Epävarmuutta luo muun muassa se, että tällä hetkellä emme voi taata nykyisten määräaikaisten virkojen jatkuvuutta ennen kuin päästään yhteisymmärrykseen järjestämistavasta sekä käytettävissä olevasta rahoituksesta.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Lakiehdotuksessa tuodaan esille valtion ja kuntien yhteisesti laatima muutosohjelma vuosille 2023 – 2024. Hollolan kunta näkee, että työvoimapolkujen tehtävien siirron, ja erityisesti siirtyvän henkilöstön osalta on tärkeää aloittaa valmistelutyö ja yhteinen suunnittelu mahdollisimman pikaisesti. Työllisyyden kuntakokeilun kokemuksia, on hyvä hyödyntää, ja jakaa alueilla kunnille, jotka eivät ole mukana kokeilussa.

Hollolan kunta näkee myös ehdottoman tarpeellisen suunnitellun perehdytyksen kunnille ennen järjestämisvastuun siirtymistä kuntiin ja KEHA-keskukselle suunniteltu työvoimaviranomaisten neuvontapalvelu työvoimapolkujen järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain soveltamisessa siirtymäkauden ajan.

SASKY koulutuskuntayhtymä

15.6.2022

Tärkeää on selkeä tehtävänjako, uudistuksen johtaminen ja henkilöstön tukeminen muutostilanteessa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Luvussa on kuvattu muutoksen johtamista, muutoksen edellyttämiä laajoja yhteistoimintaneuvotteluja, uudistuksen toimeenpanon tukemista perehdytyksellä ja neuvonnalla sekä uudistuksen seuranta.

Luvussa on todettu, että virastojen palvelukyvyyn säilyminen muutoksen aikana on tärkeää. Totean, että asiakkaiden palvelujen saannista on välttämätöntä huolehtia, jotta asiakkaiden oikeusturva ja oikeus hyvään hallintoon toteutuisi. Suunnitellulla muutoksen johtamisella, perehdytyksellä ja seurannalla voidaan nähdäkseni vaikuttaa uudistuksen onnistumiseen ja tarvittaessa ryhtyä lisätoimenpiteisiin.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö**

15.6.2022

Ehdotuksen s. 343 mukaan "Kuntien ja kuntayhtymien osaamista tuleviin työvoimaviranomaisen tehtäviin varmistetaan perehdytyksellä, jota ensisijaisesti KEHA-keskus ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen -yksikkö toteuttaisivat jo hyvissä ajoin ennen järjestämisvastuun siirtymistä kuntiin. Perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelmaa toteutetaan siirtymäkauden ajan xxx saakka. KEHA -keskus tarjoaisi työvoimaviranomaisille neuvontapalvelua työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain ja työttömyysturvalain soveltamisessa uudistuksen siirtymäkauden ajan."

Oikeudelliset palvelut -yksikön oikeudellisen tuen toiminto hoitaa valtakunnallisena tehtävänä TE-toimistojen, TE-ASPAn, Työttömyysturvan vastuu-alueen oikeudellista valvontaa, ohjausta ja neuvontaa työttömyysturvaa, vuorotteluvapaata, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä niiden hankintaa koskevilla asioilla. Lisäksi hoidetaan työllisyyden kuntakokeilujen oikeudellista neuvontaa ja tehtäviin kuuluu hallinnon sisäistä oikeudellista neuvontaa ja konsultaatioapua ELY-keskus sekä KEHA-keskus -toimijoille. Nykyinen tehtäväkenttä on huomattavasti laajempi, mitä esityksessä kuvattu siirtymäkauden ajaksi esitetty toiminnallisuus on. Esityksestä ei käy kuitenkaan ilmi, mitä tehtäviä hoidetaan määräaikaisesti, mitä pysyväisluonteisesti ja tuleeko jokin toiminto kokonaan lakkaamaan. Lisäksi esityksessä ei ole lainkaan arvioitu tehtävän (perehdytyksen tuki ja määräaikainen oikeudellinen neuvonta kunnille) resurssivaikutuksia.

Oikeudellisen neuvonnan osalta, tulisi harkita, olisiko sen syytä olla jatkossakin pysyvää. Toimivalla oikeudellisella neuvonnalla on mahdollista osaltaan turvata tulkintakäytäntöjen yhdenmukaisuutta, järjestelmän ennakoitavuutta ja sitä kautta kansalaisten yhdenvertaisuutta työllisyyspalveluissa. Toimivalla oikeudellisella neuvonnalla voitaisiin myös osaltaan tukea valtion tehtäväksi määriteltyä kokonaisvastuuta työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

Muutoksen toimeenpanon aikataulu on riittävän pitkä. TE-palvelujen toimivuus on pystyttävä varmistamaan muutosvaiheen aikana. Tiivis yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa on tärkeää.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Tarkentuu tarvittaessa

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

HE:n luku 10 vaikuttaa toimeenpanon ja sen tukemisen osalta hyvin mietityltä.

Uudistuksen vaikuttavuuden seuranta on kuitenkin jäänyt vähemmälle pohdinnalle. Uuden TE-palvelujärjestelmän toimintaa ja sen vaikutuksia tulisi seurata vielä ainakin 2030 asti. Vaikuttavuutta pitäisi seurata usealla erillisellä seurantajaksolla.

**Paltamon kunta, Paltamon
kunnanhallitus 6.6.2022**

8.6.2022

Esityksessä todetaan, että muutoksen toteutus edellyttää myös henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Henkilöstöä, esimiehiä ja johtoa tuetaan valmistelun edetessä valmennuksilla, työterveyshuollon palveluilla ja itsenäisesti hyödynnettävillä työkaluilla. Nykyiset työnantajatahot vastaavat siitä, että henkilöstö saa tarvittavaa muutostukea. Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa kuntien työnjohdossa työskentelevän henkilöstön osalta muutoksen tukitoimenpiteet tehdään kiinteässä yhteistyössä kokeilun alueen kuntien kanssa. Muutoksen läpiviemistä tuetaan vuosina 2023-2024 valtion ja kuntien yhteisesti laatimalla muutosohjelmalla. Työ- ja elinkeinoministeriö suunnittelee yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa uudistuksen toimeenpanon tueksi valtakunnallisen tuki- ja ohjausrakenteen, johon kuuluu kaikkien keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien edustus. On erittäin tärkeää, että muutoksen tukemisessa otetaan mukaan myös kuntien kuntakokeilussa ja muissa työllisyyspalveluissa työskentelevät henkilöt, eikä pelkästään TE-hallinnon työntekijät. Muutos koskee sekä kuntia että TE-hallintoa.

Esityksessä todetaan, että osaamista tuleviin tehtäviin varmistetaan perehdytyksellä, jota toteuttaa ensisijaisesti KEHA-keskus ja Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikkö. Pelkkä perehdytys ei tässä muutoksessa kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös lisäresurssia muutoksen johtamiseen ja valtion tulisikin resurssoida tämä muutoksen läpivienti, kuten esimerkiksi hyvinvointialueiden osalta on tehty. Alueille tulee osoittaa rahoitusta tämän vaativan muutoksen läpiviemiseksi hallitusti koko valtakunnassa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility**6.6.2022**

Toimeenpano ja seuranta täytyy irrottaa TEM -ministeriöstä toisaalle - uudet toimintatavat sallivan mahdollisuuden vuoksi.

Kronoby kommun**3.6.2022**

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 9
9 Ikraftträdande

Lagarna skulle huvudsakligen träda i kraft 1.12.2024. Det här verkar som en olämplig tidpunkt mitt i ett år. Det skulle också vara svårt att budgetera och en del av finansieringen verkar träda ikraft först från år 2025. Därför känns det mera logiskt att reformen skulle träda ikraft från år 2025 eller t.ex. i april 2025.

Karstulan kunta**31.5.2022**

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:***Etelä-Karjalan liitto****27.6.2022**

-

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo****27.6.2022**

Kunnilla tulee olla oikeus itse järjestää palvelunsa elinkeinoa ja kuntalaisten hyvinvointia tukevasti. Kainuun liitto näkee tärkeänä, että järjestämisvastuu säilyy kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Esitetyllä lakiuudistuksella on useita liittymäkohtia perustuslain eri pykäliin. Kansalaisten osalta merkityksellisiä asioita ovat mm. yhdenvertaisuuteen ja yksityisyyden suojaan liittyvät kohdat, joiden perustuslain mukaisuuteen uudistuksen toteutuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Toukokuussa asiaa käsitellyt Kuntaliiton hallitus piti omassa lausunnossaan hallituksen esitystä perustuslain mukaista kunnallista itsehallintoa rajoittavana. Syynä on vaatimus kuntien yhteistoiminnasta. Kunnallista itsehallintoa rajoittavana voidaan pitää myös esitettyä kuntaa tai työllisyysaluetta koskevaa arviointimenettelyä, joka voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Hallituksen esitysluonnoksessa uudistuksen suhde perustuslakiin kohdentuu kuntien itsehallintoon ja jättää ulkopuolelle ja huomioimatta työvoimapolveluiden henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan asiakkaiden lakisääteisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee heikkenemään hallituksen esitysluonnoksen pohjalta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan asiaa on pyritty ehkäisemään 20 000 asiakkaan työvoimapolvelu-vaatimuksella. Epäselväksi jää miten etenkin yhdenvertaisuus lakisääteisten palveluiden tuottamisessa ja toteuttamisessa ennen kaikkea eri puolella Suomea asiakkaan olevien asiakkaiden osalta taataan? Suomessa tullaan mahdollisesti tuottamaan eri tavalla ja eri mittakaavassa perusoikeuksiin sidottuja palveluja eri puolelle Suomen eri tavalla.

Hallituksen esityksen mukaan työvoiman määrään koskevalla kokonaisuudella halutaan varmistaa tulevaisuudessa riittävän vahvat henkilöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän teh-tävän hoitamiseksi niin, että asiakkaat saavat palveluja heidän oikeutensa ja velvollisuudet huomioiden eikä heidän perusoikeuksiansa loukata. Samalla halutaan varmistaa työvoimapolveluiden säilyminen kokonaisuutena asiakkaan kannalta eikä kokonaisuus pirstaloidu.

Hallituksen esitykseen sisältyvän rahoitusmallin kokonaisuus vaarantaa edellä mainitun tavoitteen toteutumisen. Rahalliset resurssit eivät seuraa henkilöstön siirtoa. Voimassa olevassa lainsäädännössä työllisyysmäärärahat ovat budjettiperusteisia tämä menettely on turvannut asiakkaille palveluiden saatavuuden ympäri vuoden. Hallituksen esityksen mukaan työllisyysmäärärahat ovat jatkossa osa kuntien yleiskatteellista valtionosuutta.

Irtisanomissuojan puuttuminen valtiolta siirtyvän henkilön osalta vaarantaa henkilöresurssien riittävyden ja sitoo sen kuntien taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Tasapainoilu kuntatalouden haasteiden ja uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanon välillä tulee olemaan vaativaa. Uuden asiakaspalvelumallin myötä TE-toimistoihin on saatu henkilöresurssia, jonka avulla asiakaspalvelumallin toimeenpanoa tuetaan. Jo nyt on kuitenkin nähtävissä, että nykyiset resurssit eivät ole riittäviä sellaiseen asiakaspalvelumalliin, jota uusi palvelumalli edellyttää.

TE-palveluiden asiakaspalvelumalli edellyttää runsaasti asiakaskontakteja.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto 26.6.2022

Lakiesityksessä työvoimapalveluiden järjestämisvastuu annettaisiin kunnalle tai kuntien yhteenliittymälle, jonka työvoimapohja täyttää 20 000. Rahoitus puolestaan kohdistuu suoraan kunnalle. Tämä yhtälö on haastava tilanne sekä työvoimalueen että järjestäjän kannalta. Toinen näkökohta koskee asiakkaiden yhdenvertaista palvelua hajautetussa mallissa - miten voidaan taata asiakkaiden yhtäläinen perusoikeus tasapuolisiin TE-palveluihin koko maassa.

**Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus 26.6.2022
13.6.2022 § 108**

Työllisyyspalvelujen siirtyessä kuntien / alueiden vastuulle on varmistettava yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa hyvinvointialueiden alueiden aloittaessa toiminnan 2023 vuoden alusta. Asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti.

Pukkilan kunta 26.6.2022

Pukkilan kunta katsoo, että esityksessä ei ole riittävästi käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kokonaisuutenaan, vaan vain viittauksin kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate.

Suhde perustuslakiin –luku vaikuttaa keskittyvän vain lähinnä kuntien itsehallintoon (PL 121 §) jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalvelujen henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen.

Esitysluonnoksen taulukkomuotoisessa riskiarvioinnissa (s. 134) työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä ei ole edes mainittu. Tämä on vakava puute kun huomioidaan henkilöasiakkaiden perusoikeudet.

Pukkilan kunta katsoo, että perusoikeussidonnaisten palvelujen saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee väistämättä heikkenemään tämän esitysluonnoksen johdosta.

Perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti on esitetystä mallissa haastavaa. Kuten esitysluonnoksessa sanotaan, heikkenemistä on pyritty ehkäisemään 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimuksella. Esitysluonnos antaa ymmärtää, että perusoikeuksien jonkin asteinen heikkeneminen uudistuksen yhteydessä olisi hyväksyttävää. Esitysluonnos ei vastaa siihen, miten yhdenvertaisuus (PL 6 §) lakisääteisten palveluiden järjestämisessä ennen kaikkea eri puolilla Suomea asuvien asiakkaiden osalta taataan tilanteessa, jossa perusoikeussidonnaisia

palveluita (PL 18 §) toteutetaan eri alueilla hyvin eri tavalla ja eri mittakaavassa. Esitysluonnoksen perustuslainmukaisuuden arviointi kohdistuu pääosin vain kuntien itsehallinnon hyväksyttävään rajoittamiseen.

Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen riittävällä laajuudella. Valtiovallan puuttumismahdollisuus perusoikeuksia rikkovaan toimintaan tai toimimattomuuteen esimerkiksi ehdotetun neuvottelumenettelyn yhteydessä tulee olemaan esitysluonnoksen perusteella liian hidas prosessi perusoikeuksien tosiasiallisen toteutumisen kannalta.

Esitysluonnoksen mukaan viime kädessä perusoikeuksien toteutuminen on turvattavana oikeushyvinä ensisijaista kunnallisen itsehallinnon turvaamiseen verrattuna. Esitysluonnoksessa viitataan tässä kohtaa perustuslain 18 §:n ensisijaisuuteen viime kädessä suhteessa perustuslain 121 §:ään. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista ei kuitenkaan huomioida tässä yhteydessä lainkaan. Tämä asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan ja kokonaisuus vaatisi esitettyä vahvemman perusoikeuksien tarkastelun.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Esitysluonnoksessa on käsitelty perustuslain yhdenvertaisuuden toteuttamista vain viittauksina kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämistä ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate.

Työvoimapalveluiden yhdenvertainen toteutuminen ja yhdenvertainen saatavuus on taattava maan eri osissa, myös haja-asutusalueilla ja riippumatta kuntien ja työllisyysalueiden resursseista. Työvoimapalveluiden hajautuessa riskinä on yhdenvertaisuuden väheneminen. Esityksessä ei ole riittävästi otettu huomioon yhdenvertaisuuden näkökulmaa ja asiakkaiden perusoikeuksien toteutumista.

Oikeusministeriö

23.6.2022

1. Kuntien rahoitusvastuun lisääminen ja uusien tehtävien rahoitus

Kunnille säädettäisiin esityksessä uusia tehtäviä työvoimapalvelujen järjestämisessä. Lisäksi kunnille säädettäisiin aiempaa suurempi työttömyysetuuksien rahoitusvastuu. Esityksen mukainen tehtäväkokonaisuus olisi budjettivaikutukseltaan poikkeuksellisen suuri tehtävien siirto valtion hallinnosta kuntien tehtäväksi. Esitysluonnoksen sivuilla 352-353 on todettu, että "Samalla järjestämistä vastaava siirto ja samanaikainen työttömyysetuuksien rahoitusvastuun kasvattaminen lisää kuntatalouden suhdanneherkkyyttä sekä kuntien toimintaan ja talouteen liittyvää epävarmuutta." Muutoksen kokoluokan ja mainitun kuntatalouden vaikutuksen vuoksi jatkovalmistelussa olisi perusteltua lisätä arviota siitä, miten ehdotuksella turvataan rahoitusperiaatteen toteutuminen lähivuosina.

Esitysluonnoksen mukaan kunnilla olisi lakimääräinen yhteistoimintavelvollisuus palvelujen järjestämisessä. Työmarkkinatuen rahoitusvastuu on rakennettu siitä näkökulmasta, että kunnilla olisi joka tapauksessa rahoitusvastuu, vaikka kunnalla ei olisi kokonsa vuoksi palvelujen järjestämistä vastaavaa ja siitä tulevaa mahdollisuutta vaikuttaa työttömyysetuuden käytön määrään. Jatkovalmistelussa perusteluja olisi hyvä täsmentää sen osalta, miten tällaisissa tilanteissa, joissa

kunnalla on työttömyysetuuden korotettu rahoitusvastuu, mutta ei tehokkaita keinoja vaikuttaa suoraan itse työllisyyteen, tulisi arvioida kunnan vaikutusmahdollisuuksia koskevan lähtökohdan kannalta.

Esitysluonnoksessa todetaan asianmukaisesti se lähtökohta, että kunnallinen itsehallinto on turvattava kaikissa kunnissa. Perusteluissa ei esitetä tarkempaa kuvausta, miksi esityksessä kuvattujen koelaskelmien mukainen kunnallisveroprosentin korotuspaine olisi hyväksyttävä. Perusteluissa viitataan, että perustuslakivaliokunta on pitänyt 0,6 %:n korotuspainetta sote-uudistuksen yhteydessä hyväksyttävänä. Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan 17/2021 vp s. 13, että ”Valiokunnan mukaan kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve voi sinänsä olla yksi itsenäisen taloudellisen päätösvallan kaventumista koskeva indikaattori, mutta ei kuitenkaan ainoa kriteeri.” Perustuslakivaliokunta ei ole lausunut tarkemmin kyseisessä lausunnossaan siitä, että juuri ehdotettu 0,6 %:n kunnallisveroprosentin korotustarve on ollut hyväksyttävä. Lisäksi voidaan todeta, että esimerkiksi arvioidessaan esitystä työmarkkinatuen kuntien rahoitusosuuden kasvattamista perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan 41/2014 vp s. 3/II

”Kysymys ei ole täysin uusien tehtävien antamisesta kunnille, vaan lähinnä työmarkkinatukea koskevan kuntien rahoitusosuuden kasvattamisesta. Valiokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että kunnille osoitettavat rahoitustehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan—” Jatkovalmistelussa olisi perusteltua täsmentää mainittua perustelua sen osalta, miksi kyseistä korotuspainetta pidetään hyväksyttävänä, ja miksi sen ei katsota vaikuttavan kunnan itsenäisen taloudellisen päätösvallan kaventumiseen.

2. Kuntien velvoittaminen yhteistyöhön

Ehdotuksen mukaan kunnilla olisi lakisääteinen velvollisuus yhteistyöhön, jos ne eivät täytä laissa säädettyä väestöpohjaa. Säättämisyjärjestysperusteluissa kuvataan, että kunnille on säädetty pitkään erilaisia pakollisen yhteistyön muotoja tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Sivulla 347 viitataan perustuslakivaliokunnan lausuntoon 32/2001, jossa on katsottu vastaavan sääntelymallin olleen hyväksyttävissä, kun asiasta säädetään riittävän täsmällisesti. Ottaen huomioon se, että kyseinen lausunto on yli 20 vuotta sitten annettu, on jatkovalmistelussa syytä tehdä selkoa tuoreemmasta lausuntokäytännöstä ja mikäli sellaista ei ole, tulisi se tuoda avoimesti näkyville. Eräänä tuoreempuna lausuntona on syytä arvioida esimerkiksi esityksen mallin suhdetta perustuslakivaliokunnan lausunnossa 21/2009 vp lausuttuun.

Koska käytännössä yhteistyö tulee olemaan pääsääntö, tarkastelussa olisi hyvä tuoda esille sitä, että miten tehdään punninta siitä, jos kunnat ovat erimielisiä, miten työllisyysalueet jollain alueella tulisi järjestää, jos esimerkiksi syntyy useita pienempiä lähes väestöpohjan täyttäviä alueita.

Säättämisyjärjestysperusteluissa sivulla 346 on todettu, että

- ”Kuntien pakollisen yhteistoiminnan järjestelyjä arvioidessaan valiokunta on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi yhteistoimintatehtävien ylikunnalliseen luonteeseen, hallinnon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen niitä hoidettaessa sekä siihen, ettei noudatettava päätöksentekojärjestelmä anna yksittäiselle kunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistavaa asemaa (PeVL 32/2001 vp, s. 2/II, PeVL 65/2002 vp, s. 2—3, PeVL 22/2006 vp, s. 2/II ja s. 3—4).” Säättämisyjärjestysperusteluissa on tehty näistä kysymyksistä selkoa jossain määrin. Jatkovalmistelussa on tarpeen tehdä tarkempaa selkoa siitä, miten tämä mainittu lähtökohta siitä, että päätöksentekojärjestelmä ei anna yksittäiselle kunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistamaa asemaa toteutuu.

3. Julkisen hallintotehtävän antamiseen muulle kuin viranomaiselle liittyvät kysymykset Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 2 luvun 2 §:ää koskevissa perusteluissa sivulla 211 todetaan, että

- "Tuottamistavasta päätettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota perustuslain 124 §:ään, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla. Lisäksi edellytetään, että tehtävän siirtäminen on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös on huomioitava erityisesti silloin, jos tuottamista ollaan siirtämässä yksityiselle toimijalle, kuten osakeyhtiölle."

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tämän perustelulausuman merkitys jää jossain määrin epäselväksi. Mikäli on tarkoitus todeta, että järjestämisvastuuta ei voi siirtää muulle kuin kuntien yhteistoimintana järjestettävälle viranomaisorganisaatiolle, olisi asia hyvä lausua nimenomaisesti perusteluissa.

Esitysluonnoksen mukaan yksityiset toimijat voisivat olla erilaisissa rooleissa mukana lakikokonaisuuden toteuttamisessa. Tämän vuoksi olisi perusteltua arvioida, tulisiko jatkovalmistelussa lisätä säätämisyjärjestysperusteluihin perustuslain 124 §:n arviointiin liittyvä jakso.

4. Muita säätämisyjärjestysperusteluihin liittyviä asioita

Esitysluonnoksen sivulla 348 kuvataan esitystä perustuslain 14 §:n kannalta. Sivulla 348 todetaan, että

o "Työvoimapaalveluiden siirtäminen valtiolta kunnan järjestämisvastuulle parantaisi asukkaiden ja palvelunkäyttäjien osallistumisoikeuksia kuntalain säännösten soveltamisesta johtuen. Jatkossa kuntalain viestintää koskeva sääntely ja etenkin kunnan jäsenten ja palvelunkäyttäjien osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia turvaavat kuntalain säännökset sekä aloiteoikeutta koskevat kuntalain säännökset lisäävät kunnan jäsenen ja palvelun käyttäjien tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksia työvoimapaalveluja koskevaan päätöksentekoon."

Sitä, miten kuntalain säännökset parantaisivat asianosaisen asemaa suhteessa siihen, että palvelujen järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tulisi täsmentää perusteluissa. Ottaen huomioon se, että asianosaisen oikeuksien ja velvollisuuksien sisältö määrittyy kohtalaisen yksityiskohtaisesti laissa, on jossain määrin vaikea hahmottaa, mihin kysymyksiin käytännössä kuntalaisen osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksilla voisi vaikuttaa. Tätä perustelua on syytä avata jatkovalmistelussa tarkemmin.

Perustuslain 14 §:ään liittyen on syytä huomioida myös kysymys siitä, että kun kunta on veloitettu osaksi ylikunnallista yhteistyötä, tulee kuntien asukkaiden osallistumisoikeuden toteutua edelleen. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua kuvata, miten sääntelyllä turvataan erityisesti pienempien kuntien asukkaiden osallistumisoikeuden toteutuminen ehdotetun mallin mukaisissa yhteistoiminnan muodoissa.

Esitysluonnoksessa olevalla sääntelyllä vaikutettaisiin siihen, milloin työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautunut henkilö saa työttömyysetuutta. Vaikka aineellinen sääntely oikeudesta työttömyysetuuksiin on muussa sääntelyssä, on esimerkiksi työttömyysturvalain sääntely sidottu työllistymissuunnitelmaan, josta säädetään nyt ehdotettavassa sääntelyssä. Työttömyysturva on asiallisesti perustuslain 19 §:n 2 momenttiin kiinnittyvä etuus. Ottaen huomioon se, lakiehdotuksessa on kyse kokonaisuudistuksesta, on säätämisyjärjestysperusteluissa syytä kuvata esityksen suhdetta perustuslain 19 §:ään yksilöidysti aiempi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö kuvaten erityisesti siitä, miten työllistymissuunnitelman ja muiden lain sisältämien instrumenttien suhdetta sosiaaliturvaetuuksien tason alentamiseen työllistymissuunnitelman

laiminlyönnin vuoksi on tarkasteltu aiemmin. Vaikka aineellinen työttömyysetuuden alentamista koskeva sääntely on muualla, määrittelee tämä ehdotettava laki sen, millä edellytyksillä sosiaaliturvan alentaminen työllistymissuunnitelman velvoitteiden laiminlyönnin vuoksi on mahdollista. Asiassa on hyvä ottaa huomioon esimerkiksi se, mitä asiasta on lausuttu perustuslakivaliokunnan lausunnossa 44/2021 vp siinä viitatuissa lausunnoissa. Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa on tarpeen kiinnittää huomiota myös työllistymissuunnitelman oikeudellisen luonteen kuvaamiseen.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 4 luvun 12 §:ssä säädettäisiin työllistymissuunnitelman sisällöstä. Säännösehdotuksen mukaan työvoimaviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Työllistymissuunnitelmalla henkilö sitoutuu tiettyihin toimenpiteisiin, joiden laiminlyönnistä voi aiheutua työttömyysturvalain mukaisesti työttömyysetuuden määrän alentaminen. Jatkovalmistelussa on syytä arvioida, missä määrin kyse on asiakirjasta, jonka viranomaisen ja työnhakija hyväksyvät vai onko kyse enemmänkin viranomaisen päätöksestä, jossa kuullaan yksilöä ja huomioidaan tämän esittämä selvitys. Tätä kysymystä on syytä arvioida jatkovalmistelussa yhdessä sen kanssa, mitä valmistelussa olevaan kotoutumislain muutosesitykseen liittyen arvioidaan kotoutumissuunnitelman oikeudellisesta luonteesta erityisesti huomioiden se, että perustuslakivaliokunta on aiemmin (PeVL 32/2012 vp s. 5/II) rinnastanut nämä asiakirjat ainakin osittain toisiinsa.

Esitysluonnoksessa esimerkiksi s. 348 valittua sääntelyratkaisua perustellaan perustuslain 18 §:n turvaamisella. Ottaen huomioon se, että perustuslain 18 §:n turvaamisella perustellaan muun muassa itsehallinnon rajoittamista, tulee esityksen lisätä kuvaus perustuslain 18 §:n mukaisista oikeuksista tämän esityksen kannalta.

Lisäksi edellä mainittuun perustuslain 18 §:ää koskevan kappaleen osalta on syytä todeta, että perustuslain perusoikeusosalla ei ole lakimääräistä etusijaa suhteessa perustuslain 121 §:n turvaamaan kunnalliseen itsehallintoon. Perustuslain 121 §:n 1 momentin turvaamassa kuntien asukkaiden itsehallinnossa on asiallisesti liityntä erityisesti perustuslain 2 §:n 2 momenttiin ja 14 §:n 3 momenttiin. Ottaen huomioon perustuslain 121 §:n luonne kunnan asukkaiden oikeuden turvaamista koskevana säännöksenä, ilmaisu perusoikeuksien toteutumisen turvaamisen ensisijaisuudesta on jossain määrin ongelmallinen. Mikäli ilmaisulla tarkoitetaan sitä, että kunnallisen itsehallinnon rajoittaminen olisi perusteltua perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaisten oikeuksien turvaamiseksi, tulisi asiaa perustella jotenkin muuten esimerkiksi perustuslain 22 §:n mukaisen perusoikeuksien turvaamisvelvollisuuden näkökulmasta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksen esittämällä tavalla työvoimapalvelut tultaisiin järjestämään lähes koko maassa kuntien muodostamilla yhteistoiminta-alueilla. Esityksellä rajoitetaan kuntien itsehallintoa ilman, että riittävästi perusteltaisiin syitä kuntia laajemman toiminta-alueen valinnalle. Esityksessä on perusteltu valittua mallia siten, että sillä varmistettaisiin kansalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää palveluja ja hyötyä niistä. Kuitenkaan perusteluissa ei olla tuotu esille, miksi työvoimapalveluiden kohdalla kunnan itsensä järjestämät palvelut vaarantaisivat tämän periaatteen.

Kuntien yhteistoiminnasta voidaan lähtökohtaisesti säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Yleisenä edellytyksenä tälle on pidetty, että säädely tehtävä on luonteeltaan ”ylikunnallista”. Edelleen yhdelle kunnalle ei saisi muodostua yksipuolista määräysvaltaa ja järjestelyn tulisi

hallinnoltaan olla tarkoituksenmukaista. Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n katsoo, ettei esityksessä ole riittävästi arvioitu yhteistoimintavelvoitteen tarpeellisuutta.

Kokonaisuudessaan esitetty lakiluonnos voi olla ristiriidassa perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa, kun se keskeisiltä osin perustuu voimakkaaseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Laissa säädettäisiin kuntien järjestämisvastuulle kuuluvista julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Esityksen mukaan heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien ihmisten työllistyminen huomioidaan julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä. Kuitenkin vastuunmäärittely kyseisen kohderyhmän osalta on epäselvä lakiehdotuksessa ja vastuuta hajautuu käytännössä kuntien lisäksi myös hyvinvointialueille, työkyvyn ja työllistymisedellytyksien parantamisen kannalta. Lakiehdotuksessa todetaan, että kunta voi järjestää työllisyyden edistämiseen myös muita kuin laissa tarkoitettuja palveluja, mutta nämä palvelut eivät kuitenkaan kuuluisi kunnan valtiosuustehtävään. Mikäli tällaisten palveluiden järjestämiseen ja hankkimiseen ei ole käytettävissä valtiosuutta, kysymys herää, miten kyseisten palveluiden saatavuus niitä tarvitseville asiakkaille käytännössä varmistetaan.

Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä, mutta tämä voi olla käytännössä haastavaa toteuttaa mm. siksi, että taloudelliset kannusteet työllistymistä ja työllistymisedellytyksiä parantavaan toimintaan ovat ratkaisevasti erilaisia kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty toteuttamaan työllisyydenhoidon tehtäviä ilman järjestöjä ja säätiöitä. Esitämmekin, että lakiin kirjataan yhteistyötahoihin ja sidosryhmätoimijoihin järjestöt ja säätiöt. Järjestöjen osaaminen, palvelut ja tuki tulee integroida työttömien työllistymisen palveluprosesseihin niiden kiinteänä osana.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Esityksessä ei ole riittävästi käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kokonaisuutenaan, vaan vain viittauksin kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate. Suhde perustuslakiin –luku vaikuttaa keskittyvän lähinnä kuntien itsehallintoon (PL 121 §) jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalvelujen henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen. Esitysluonnoksen taulukkomuotoisessa riskiarvioinnissa (s. 134) työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä ei ole edes mainittu.

Lapin TE-toimisto katsoo, että perusoikeussidonnaisten palvelujen saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee väistämättä heikkenemään tämän esitysluonnoksen johdosta.

Perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti on esitetystä mallissa haastavaa. Kuten esitysluonnoksessa sanotaan, heikkenemistä on pyritty ehkäisemään 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimuksella. Esitysluonnos antaa ymmärtää, että perusoikeuksien jonkin asteinen heikkeneminen uudistuksen yhteydessä olisi hyväksyttävää. Esitysluonnos ei vastaa siihen, miten yhdenvertaisuus (PL 6 §) lakisääteisten palveluiden järjestämisessä ennen kaikkea eri puolilla Suomea asuvien asiakkaiden osalta taataan tilanteessa, jossa perusoikeussidonnaisia palveluita (PL 18 §) toteutetaan eri alueilla hyvin eri tavalla ja eri mittakaavassa. Esitysluonnoksen perustuslainmukaisuuden arviointi kohdistuu pääosin vain kuntien itsehallinnon hyväksyttävään rajoittamiseen. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen riittävällä laajuudella. Valtiovallan puuttumismahdollisuus perusoikeuksia rikkovaan toimintaan tai toimimattomuuteen esimerkiksi ehdotetun neuvottelumenettelyn yhteydessä tulee olemaan esitysluonnoksen perusteella liian hidas prosessi perusoikeuksien tosiasiallisen toteutumisen kannalta.

Esitysluonnoksen mukaan viime kädessä perusoikeuksien toteutuminen on turvattavana oikeushyvinä ensisijaista kunnallisen itsehallinnon turvaamiseen verrattuna. Esitysluonnoksessa viitataan tässä kohtaa perustuslain 18 §:n ensisijaisuuteen viime kädessä suhteessa perustuslain 121 §:ään. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista ei kuitenkaan huomioida tässä yhteydessä lainkaan. Tämä asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan ja kokonaisuus vaatisi esitettyä vahvemman perusoikeuksien tarkastelun.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupungin näkemys on, että tuleva rahoitusmalli ja sen laskentaperusteet eivät ota riittävässä määrin huomioon eri asiakasryhmien palveluiden tosiasiallista tarvetta ja resurssien tarvetta näiden kohderyhmien osalta. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten palvelu ja tilanteiden edistäminen vie tosiasiallisesti muita asiakasryhmiä enemmän resursseja. Tältä osin kuntien väestörakenteen koostumusta ei ole riittävässä määrin huomioitu rahoituksessa. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa siirtyvä rahoitus jää siirtyviin vastuihin verrattuna vajaaksi ja käytännössä pakottaa kuntia miettimään taloudellisia toimia rajaten kuntien liikkumavaraa ja päätöksenteon mahdollisuuksia. Espoon kaupunki edellyttää, että rahoituksen perusteisiin kiinnitettäisiin tältä osin enemmän huomiota, jotta rahoitusperiaatteen voitaisiin katsoa täyttyvän. Rahoitusmallissa on myös suhdanneherkkyyttä, kuten esityksessä todetaankin. Espoon kaupunki toivoo esitykseen ratkaisuehdotuksia sille, kuinka vähennettäisiin riskiä, että kunta joutuu sopeuttamaan talouttaan suurissa suhdannevaihteluissa, kun ehdotettu rahoitusmalli ei pysty kompensoimaan kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua.

Järjestämisvastuun määrittäminen on ongelmallista kunnan itsehallinnon näkökulmasta. Lakiesityksen aikataulu on nykyisellään kovin tiukka, ja Espoon kaupunki, että lakiesitys ehditään laatia siten, ettei esitys kaatuisi perustuslakivaliokunnan näkemyksiin. Tehtävien siirto kuntiin on odotettu ja toivottu muutos, ja Espoon kaupunki toivoo, että lakiesityksen vaikutukset perustuslakiin sekä muihin lakeihin ja periaatteisiin on tarkasteltu ja perusteltu mahdollisimman kattavasti ennen valiokuntien lakiesityksen käsittelyä.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto**23.6.2022**

Kaakkois-Suomen TE-toimiston näkemyksen mukaan yhdenvertaisuus ei uudessa mallissa toteudu (PL 6§). Se, että esitys huomioi ja tunnustaa tämän osittain ei poista ongelmaa. Myöskään valvovien elimien perustaminen ei ole näkemyksemme mukaan riittävä ratkaisu asiaan. Kaakkois-Suomen TE-toimisto yhtyy Uudenmaan TE-toimiston huomioihin, jotka tuovat esiin sen, että ”lakiehdotus ei ole siinä määrin yhteiskuntakehityksen vaatima, että se oikeuttaisi yhdenvertaisuusperiaatteen heikentämiseen. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, ettei kyseessä olevaa yhdenvertaisuusperiaatteen heikennystä ole riittävällä laajuudella perusteltu välttämättömäksi.

Esitysluonnoksessa todetaan, että kunnilla on käytännössä hyvin erilaiset mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan ja selviytyä palveluvelvoitteistaan. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan esitysluonnoksen perusoikeuksien (erityisesti yhdenvertaisuus) heikentäminen ei ole oikeassa suhteessa uudistuksella tavoiteltuun päämäärään nähden. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että esitysluonnosta tulisi täydentää vaikutusten arvioinnilla erityisesti yhdenvertaisuuden toteutumisen osalta, ottaen huomioon PL 6 ja 18 §. ”

**Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022**

Kunnilla tulee olla oikeus itse järjestää palvelunsa yritysten toimintaa ja kuntalaisten hyvinvointia tukevalla tavalla. Kuhmon kaupunki näkee olennaiseksi sen, että työvoimapalvelujen järjestämistä vastuu säilyy peruskunnilla itsellään ja että peruskunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla

Sininauhaliitto ry**23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki**23.6.2022**

-

Svenska Finlands folkting**23.6.2022**

Motiveringstexten saknas på svenska vilket innebär att de svenskspråkiga remissinstanserna inte har samma utgångsläge som de finskspråkiga

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura**23.6.2022**

Kunnilla on perustuslaillinen oikeus järjestää palveluita. Mikäli rahoitusvastuu ja järjestämistä vastuu eivät ole kunnalla voidaanko katsoa oikeuden tähän toteutuvan.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Kuntien perustehtävänä on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja edistää kunnan elinvoimaa. Kunnalla tulee olla oikeus itse järjestää palvelunsa elinkeinoja ja kuntalaisten hyvinvointia tukevasti.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Esityksen yksi keskeisimmistä valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä koskee kuntien velvoittamista yhteistoimintaan järjestämisvastuukelpoisuuden kriteerin 20 000 henkilön työvoimapohjan perusteella. Kuntien yhteistoiminnan järjestelyjen arvioinnissa on kiinnitetty huomiota siihen, ettei noudatettava päätöksentekojärjestelmä antaisi yksittäiselle kunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistavaa asemaa. Siirtyvällä tehtäväkokonaisuudella on voimakas kytkös perustuslain 18 §:ssä suojattuun perusoikeuteen, jolloin on erityistä huomiota kiinnitettävä palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja niiden turvaamiseen kaikilla alueilla ja kaikissa tilanteissa. Käytännössä tämä tarkoittaa suorituskykyä, osaamista ja resursseja sekä sivukustannuksien pienentämistä toisaalta volyymien ja toisaalta erikoistumisen mahdollistavalla tavalla. Esitetty sääntelytapa neuvottelumenettelystä järjestämisen vaarantuessa on uusi eikä se ole ollut käytössä kuntien muissa tehtävissä, joten toimivuutta on vaikeaa arvioida. Kun otetaan huomioon tulevan tehtävä- ja järjestämisvastuukokonaisuuden laajuus ja vaatimukset sekä perustuslailliset oikeudet, on myös kysyttävä, onko nyt asetettu työvoimapohjaraja jopa perälautatasoinen. Järjestämisvastuun pitäminen kaikilla kunnilla voisi tuoda kaikkia kuntia lähemmäs palveluja, tästä voidaan sopia myös käytännössä työllisyysalueella, mutta malli voisi samalla lisätä sopimustasoja ja vähentää yhdenvertaisuutta paikallisesti.

Lapin liitto, Knutars Heli 23.6.2022

Kuntalain 55§:n 2.mom. mukaan kuntayhtymä on itsenäinen oikeushenkilö. Tästä seuraa, ettei yhdenkään sen jäsenkunnan kunnanhallituksen ohjaus- ja valvontavalta ulotu suoraan kuntayhtymään. Kuntayhtymän toimintaan vaikuttaminen perustuu perussopimukseen sekä kuntayhtymän toimielimiin nimettävän edustajan ohjeistamiseen. Kuntayhtymien osalta olennaista on myös se, valitaanko kuntayhtymän ylimmäksi päättäväksi elimeksi valtuusto vai yhtymäkokous.

20 000 työllisen raja aiheuttaa täällä pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen Lapissa erityisen riskin palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja toisaalta yksittäisen kunnan vaikutusmahdollisuuksiin ns. kuntayhtymämallissa. Lapissa 20 000 työllisen vaade aiheuttaa sen,

etteivät tulevat työvoimapalvelujen järjestävät alueet ole luonnollisia työssäkäyntialueita, kun välimatkaa työssäkäyntialueen sisällä voi olla jopa lähes 500 kilometriä. Mikä ylipäättänsäkin on yksittäisen pienen kunnan vaikutusmahdollisuus kuntayhtymä- tai vastaavasti isäntäkuntamallissa? Kuitenkin palvelujen rahoitus määräytyy kunnittain, vaikka vaikutusmahdollisuudet palvelujen järjestämiseen voivat olla hyvinkin rajalliset. Lapin liitto näkee, että laissa määrätty yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitsemien toimielimen päätösvaltaa. Kuntien asukkaiden yhdenvertainen kohtelu ja heidän tosiasialliset mahdollisuutensa saada perusoikeuksien toteutumisen kannalta välttämättömiä palveluja vaarantuvat merkittävästi.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Vantaan kaupunki toteaa työllisyyden edistämiseen liittyvän toimintaympäristön olevan perusluonteeltaan ”perusoikeusherkkä”. Käsillä olevassa esityksessä on kyse valtiolta siirrettävästä tehtäväkokonaisuudesta. Merkittävä painoarvo on sillä, että siirtyvällä tehtäväkokonaisuudella on voimakas kytkös perustuslain 18 §:ssä suojattuun perusoikeuteen, jolloin on kiinnitettävä erityistä huomiota palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen.

Vantaan kaupungin mukaan ehdotettu uudistus on mahdollista toteuttaa perustuslain vaatimukset huomioon ottavalla tavalla.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Satakunnan TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, ettei esityksessä ole käsitelty perustuslain yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kohtanaan. Suhdetta perustuslakiin käsitellään lähinnä kuntien itsehallinnon liittyvänä perustuslaillisena (PL 121 §) asiana ja jätetään huomioimatta työvoimapalveluiden asiakkaiden perusoikeuksien tarkastelu palvelujen toteuttamisen ja saatavuuden osalta. Jos työllisyysalueita muodostuu nykyistä selkeästi suurempi määrä ja eri osissa Suomea erilaisilla painotuksilla ja panostuksilla, on ilmeistä, että kansalaiset tulevat kohdelluksi eriarvoisesti etenkin yhdenvertaisuuden (PL 6 §) osalta.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät meidän käsityksemme mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Monilla alueilla ehdoton työvoimapohjan minimivaatimus yhdistettynä työssäkäyntialueittaiseen toiminta-alueeseen ei käytännössä ole mahdollista, koska työvoimapohjan minimin kategorinen noudattaminen tarkoittaisi monella alueella työssäkäyntialueista poikkeavia epätarkoituksenmukaisia työllisyysalueita. Tämä olisi omiaan asettamaan kunnat järjestäjinä ja kansalaiset asiakkaina eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämistä vastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelualueen ulottuessa monelle eri hyvinvointialueelle, asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutos paine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

TE-uudistuksen lakipakettiin linkittyy lukuisia lakeja, joiden on tarkoitus astua voimaan aiemmin, suurelta osin 2023 alusta (KOTO-laki, palkkatuki, kuntouttava työtoiminta, ulkomaalaislaki jne.). Kyseiset muutokset on huolellisesti sovitettava yhteen, jotta työvoimaviranomaisten toimintakyky säilyy muutoksessa optimaalisena.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

13.6.2022

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämislain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Mikäli tilanne ei työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laatimasta toimintasuunnitelmasta huolimatta kuitenkaan korjaantuisi, laatisivat ministeriöt arvion siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja merkittävästi vaarantunut. Arvio perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin, jossa voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste tai muu vastaava työllistämistä edistävä toiminta, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntyminen verrattuna vastaaviin työvoimaviranomaisiin, palveluprosessin toteutumiseen tai jos kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtio-neuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely. Varsinaisesta laillisuusvalvonnasta vastaisi aluehallintovirasto.

Kontiolahden kunta pitää ehdotusta kyseenalaisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alueen tulisi olla huomattavasti suurempi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Kontiolahden kunta toteaa, että ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssä-käyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen

itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Lakiesitys sisältää useita valtion ohjausmekanismeja, kuten perälautasääntelyn. Tämä saattaa olla ongelmallista perustuslaissa säädetyn kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Yhdenvertaisuuden näkökulmaan tulee myös kiinnittää huomiota.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen perustuslain ja säätämisyjärjestyksen suhteeseen liittyen. Keskeistä on kunnioittaa yhdenmukaisesti kaikkien kuntien järjestämisvastuuta valtionosuustehtävissä sekä itsehallintoa ja mahdollisuutta järjestää vastuullaan olevat palvelut parhaalla mahdollisella tavalla. Kuopion kaupunki pitää esitettyä työ- ja elinkeinoministeriön valvontaroolia ja neuvottelumenettelyä poikkeuksellisenä sekä valtionosuustehtävään suhteutettuna ylimitoitettuna. Kuopion kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että ko. esitykset ovat kyseenalaisia perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

Toivakan kunta ei anna lausuntoa tähän kohtaan.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Hämeen TE-toimiston näkemyksen mukaan esitysluonnos ei huomioi riittävästi työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuutta ja perusoikeuksien toteutumista. Palveluiden saatavuus ja kattavuus valtakunnallisesti tulee olemaan hyvin erilaista eri alueilla johtuen niiden kokoeroista ja käytettävissä olevista resursseista. Tämä tulee väistämättä johtamaan siihen, että joillakin alueilla palveluiden taso heikkenee. 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimus ei tule tasalaatuisia palveluita takaamaan, kunnat ovat hyvin erilaisessa tilanteessa taloutensa suhteen ja tämä tulee johtamaan siihen, että ihmiset tullaan tämän lain myötä saattamaan eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella.

Järjestämisvastuun määrittelyssä olisi hyvä ottaa huomioon työvoiman määrän lisäksi alueen toimivuus työssäkäynnin kannalta. Kuntarajat eivät aina määrittele työntekijöiden ja yritysten toiminta-alueita ja asuinkunnan ei tulisi määritellä työvoimapalveluiden saatavuutta.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

TE-johtajat kiinnittävät huomiota siihen, ettei esitysluonnoksessa ole käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kohtanaan, vaan vain viittauksina kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämismääräykset ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate. Suhde perustuslakiin vaikuttaa keskittyvän tältä osin erityisesti vain kuntien itsehallintoon (PL 121 §), jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen. Esitysluonnoksen taulukkomuodossa esitetyssä riskiarviossa (s. 134) ei ole mainittu työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä lainkaan.

TE-johtajat katsovat, että perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti on esitetyssä mallissa haastavaa. Kuten esitysluonnoksessa sanotaan, heikkenemistä on pyritty ehkäisemään 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimuksella. Esitysluonnos antaa ymmärtää, että perusoikeuksien jonkin asteinen heikkeneminen uudistuksen yhteydessä olisi hyväksyttävää. TE-toimistojen näkemyksen mukaan esitysluonnos ei vastaa siihen, miten yhdenvertaisuus (PL 6 §) lakisääteisten palveluiden järjestämisessä ennen kaikkea eri puolilla Suomea asuvien asiakkaiden osalta taataan tilanteessa, jossa perusoikeussidonnaisia palveluita (PL 18 §) toteutetaan eri alueilla hyvin eri tavalla ja eri mittakaavassa. Esitysluonnoksen perustuslainmukaisuuden arviointi kohdistuu pääosin vain kuntien itsehallinnon hyväksyttävään rajoittamiseen. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen riittäväällä laajuudella. Valtiovallan puuttumismahdollisuus perusoikeuksia rikkovaan toimintaan tai toimimattomuuteen esimerkiksi ehdotetun neuvottelumenettelyn yhteydessä tulee olemaan esitysluonnoksen perusteella liian hidaskäyttöprosessi perusoikeuksien tosiasiallisen toteutumisen kannalta.

Esitysluonnoksen mukaan viime kädessä perusoikeuksien toteutuminen on turvattavana oikeushyvänsä ensisijaisena kunnallisen itsehallinnon turvaamiseen verrattuna. Esitysluonnoksessa viitataan tässä kohtaa perustuslain 18 §:n ensisijaisuuteen viime kädessä suhteessa perustuslain 121 §:ään. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista ei kuitenkaan huomioida tässä yhteydessä lainkaan. Tämä asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan ja kokonaisuus vaatisi esitettyä vahvemman perusoikeuksien tarkastelun.

TE-johtajat katsovat, että asiakkaan mahdollisuus kielellisten oikeuksien toteutumiseksi hakeutua kaksikielisen työvoimaviranomaisen asiakkaaksi tai mahdollisuus käyttää tulkkia yksikielisessä viranomaisessa ei toteuta riittävässä määrin perustuslain 17 §:n oikeutta käyttää viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Esitysluonnoksen perustelu tältä osin jää huomattavan vajeaksi, jos vaihtoehtona nähdään vain asiointi toisessa työvoimaviranomaisessa mahdollisesti kymmenien tai satojenkin kilometrien päässä kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi. Esitysluonnos asettaa tässä kohdissa asiakkaat eriarvoiseen asemaan, ja perustuslain 17 §:n lisäksi 6 §:n yhdenvertaisuus ei toteudu.

Työvoimapalvelujen järjestämistä vastuu

Hallituksen esityksessä todetaan että, jos kunnan työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yhteistoiminta-alue työvoimapalveluiden järjestämiseksi. Edellä tarkoitettuna työvoimayhteistyöalueen tulisi muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Hallituksen esityksessä yli 20 000 henkilön työvoimarakajan ylittävältä alueelta ei edellytetä, että se olisi työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Suurinta osaa 20 000 työvoimarakajan ylittävistä kaupungeista ei voida pitää yksin työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivana alueena. Pendelöinti esimerkiksi pääkaupunkiseudun kuntien välillä on vilkasta, samoin kuin maakuntien keskuskaupunkien ja niiden lähikuntien välillä. Rakentamalla palvelujärjestelmä kuntakohtaisesti, menetetään luonnollisten työmarkkina-alueiden mahdollistamat mittakaavaedut. Tämä tarkoittaa yrityksille useita kunnallisia luokkia rekrytointipalvelujen näkökulmasta ja resurssien hukkaa useiden hallinnollisten rakenteiden muodossa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että työvoiman määrää koskevalla vaatimuksella varmistettaisiin riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi niin, että palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle asetetut vaatimukset voidaan täyttää eivätkä asiakkaan oikeudet ja palvelujen saatavuus järjestämistä vastuu siirron yhteydessä heikkene. Samalla varmistetaan, että työvoimapalvelut säilyvät asiakkaan kannalta kokonaisuutena eikä palvelujen kokonaisuus pirstaloidu. Kaavailussa oleva rahoitusmalli vaaranataa edellä kuvatun päämäärän merkittävällä tavalla, kun rahoitus ei seuraa henkilöresurssien siirtoa ja työllisyysmäärärahat irrotetaan niiden budjettiperusteesta ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtion osuutena, jonka käyttö- tarkoitusta ei pystytä mitenkään sitomaan. Myös irtisanomissuojan puuttuminen valtiolta siirtyvältä henkilöstöltä vaarantaa henkilöstöresurssien riittävyden ja kytkee sen kuntien taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Henkilöstöresurssia on saatu viime vuosina vahvistettua pohjoismaisen mallin mukaisesti. Tätä pidetään keskeisenä TE-palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta, koska se mahdollistaa palvelun henkilökohtaistamisen.

Uudistuksen tavoitteena oli lisäksi yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Uudistus ei kuitenkaan aseta lainkaan konkreettisia tavoitteita kuntien resursoinnin osalta.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

TE-uudistuksen lakipakettiin linkittyvät lukuisia lakeja, joiden on tarkoitus astua voimaan aiemmin, suurelta osin jo 2023 alusta (KOTO-laki, palkkatuki, kuntoutuva työtoiminta, ulkomaalaislaki sekä sosiaalilain mahdollinen tuleva uudistus) jne. Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen

kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät Porvoon kaupungin käsityksen mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Porvoon kaupunki toteaa muilta osin yhtyvänsä Uudenmaan liiton 20.6.2022 antaman lausunnon yksityiskohtaisiin pykäläkohtaisiin perusteluihin.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

Esityksen mukaisessa mallissa on mahdollista, että kuntien itsehallintoa rajoitetaan palveluiden järjestämisessä. Syntyy myös epäsuhta kunnille tulevan rahoituksen ja viranomaistehtävän järjestämisen välille.

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, ettei esitysluonnoksessa ole käsitelty perustuslain (PL) 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista omana kohtanaan, vaan vain viittauksina kohdissa Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja Kuntien tehtävät ja rahoitusperiaate. Suhde perustuslakiin luku vaikuttaa keskittyvän tältä osin erityisesti vain kuntien itsehallintoon (PL 121 §), jättäen huomioimatta riittävässä määrin työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen. Esitysluonnoksen taulukkomuodossa esitetyssä riskiarviossa (s. 134) ei ole mainittu työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä lainkaan.

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee väistämättä heikkenemään tämän esitysluonnoksen johdosta. Kuten esitysluonnoksessa sanotaan, heikkenemistä on pyritty ehkäisemään 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimuksella. Esitysluonnos antaa ymmärtää, että perusoikeuksien jonkin asteinen heikkeneminen uudistuksen yhteydessä olisi hyväksyttävää. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan esitysluonnos ei vastaa siihen, miten yhdenvertaisuus (PL 6 §) lakisäätteisten palveluiden järjestämisessä ennen kaikkea eri puolilla Suomea asuvien asiakkaiden osalta taataan tilanteessa, jossa perusoikeussidonnaisia palveluita (PL 18 §) toteutetaan eri alueilla hyvin eri tavalla ja eri mittakaavassa. Esitysluonnoksen perustuslainmukaisuuden arviointi kohdistuu pääosin vain kuntien itsehallinnon hyväksyttävään rajoittamiseen. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen riittäväällä laajuudella. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että perusoikeuksien ja erityisesti yhdenvertaisuuden toteutuminen tulee kärsimään, jos TE-palvelut siirretään esitysluonnoksen mukaisesti kunnille. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan valtiovallan puuttumismahdollisuus perusoikeuksia rikkovaan toimintaan tai toimimattomuuteen esimerkiksi ehdotetun neuvottelumenettelyn yhteydessä tulee

olemaan esitysluonnoksen perusteella liian hidas prosessi perusoikeuksien tosiasiallisen toteutumisen kannalta.

Esitysluonnoksen mukaan viime kädessä perusoikeuksien toteutuminen on turvattavana oikeushyvänsä ensisijaista kunnallisen itsehallinnon turvaamiseen verrattuna. Esitysluonnoksessa viitataan tässä kohtaa perustuslain 18 §:n ensisijaisuuteen viime kädessä suhteessa perustuslain 121 §:ään. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden toteuttamista ei kuitenkaan huomioida tässä yhteydessä lainkaan. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan ihmiset asetetaan tällä tapaa keskenään eriarvoiseen asemaan asuinpaikan perusteella.

“Perustuslakivaliokunnan käytännössä on vakiintuneesti korostettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn.”

Uudenmaan TE-toimisto näkemyksen mukaan kyseessä oleva lakiehdotus ei ole siinä määrin yhteiskuntakehityksen vaatima, että se oikeuttaisi yhdenvertaisuusperiaatteen heikentämiseen. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, ettei kyseessä olevaa yhdenvertaisuusperiaatteen heikennystä ole riittävällä laajuudella perusteltu välttämättömäksi.

Esitysluonnoksessa todetaan, että kunnilla on käytännössä hyvin erilaiset mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan ja selviytyä palveluvelvoitteistaan. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan esitysluonnoksen perusoikeuksien (erityisesti yhdenvertaisuus) heikentäminen ei ole oikeassa suhteessa uudistuksella tavoiteltuun päämäärään nähden. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että esitysluonnosta tulisi täydentää vaikutusten arvioinnilla erityisesti yhdenvertaisuuden toteutumisen osalta, ottaen huomioon PL 6 ja 18 §.

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että asiakkaan mahdollisuus kielellisten oikeuksien toteutumiseksi hakeutua kaksikielisen työvoimaviranomaisen asiakkaaksi tai mahdollisuus käyttää tulkkia yksikielisessä viranomaisessa ei toteuta riittävässä määrin perustuslain 17 §:n oikeutta käyttää viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Esitysluonnoksen perustelu tältä osin jää huomattavan vajaaksi, jos vaihtoehtona nähdään vain asiointi toisessa työvoimaviranomaisessa mahdollisesti kymmenien tai satojenkin kilometrien päässä kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi. Esitysluonnos asettaa tässä kohdin asiakkaat eriarvoiseen asemaan, ja perustuslain 17 §:n lisäksi 6 §:n yhdenvertaisuus ei toteudu.

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, ettei esitysluonnoksessa ole riittävässä määrin otettu huomioon asiakkaiden perusoikeuksien toteutumista.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

**Etelä-Savon ELY, TE-
asiakaspalvelukeskus**

22.6.2022

Irtisanomissuojan puuttuminen valtiolta siirtyvältä henkilöstöltä vaarantaa henkilöstöresurssien riittävyyden ja kytkee sen kuntien taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Uudistus ei myöskään aseta lainkaan konkreettisia tavoitteita kuntien resursoinnin osalta.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Kempeleen kunta

22.6.2022

Esitykseen on sisällytetty ”perälautamalli”, jossa tullaan kuntien itsemääräämisoikeuden alueelle. Kohdan perustuslaillisuutta tulee arvioida kriittisesti. Kunnilla tulee olla oikeus järjestää palvelunsa niille sopivalla tavalla.

Sodankylän kunta

21.6.2022

Sodankylän kunta toteaa, että kunnilla on mahdollisuus sopia kuntalain mukaisesti siitä, miten ne alueellaan palvelut järjestävät. Kunnilla on perustuslain takaama kunnallinen itsehallinto.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Valtion oikeus määrätä järjestämisalueen koosta ei sovi yhteen kuntien itsemääräämisoikeuden kanssa.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta**

21.6.2022

Työllisyyden hoidon alueellisen koon rajaaminen 20 000 henkilöön on tarpeellista. Alueelliset erot ovat Suomessa kuitenkin merkittäviä, joten myös uusista alueista muodostuu toisiinsa verraten hyvin erilaisia ja vahvuisia. Palveluiden taso eri alueilla tulee vaihtelevaan merkittävästi, joten valtakunnallisesti tasapuolisia ja samankaltaisin palveluita tuskin pystytään tarjoamaan. Myös luontaisella työssäkäyntialueilla on merkitystä työllisyyden hoidon alueenärkevään muotoutumiseen.

Uudistuksessa tulisi pystyä myös varmistamaan kielellisen tasa-arvon säilyminen eri työllisyyden hoidon alueilla.

Vaasan kaupunki - Vasa stad**21.6.2022**

Vaasan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtava neuvottelumenettely on ongelmallinen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina**21.6.2022**

Velvoite yhteistoimintaan ja siihen liittyvä sääntely ei ole lähtökohtaisesti hyvä lähtökohta kuntien itsehallinnon näkökulmasta. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa.

Kuntaliiton arvion mukaan ”ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät todennäköisesti muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.” Tulee ottaa myös huomioon, että kunnilla ei ole esityksen mukaan tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa niille siirtyviin palveluihin tai palvelujen rahoituspohjaan.

Sievin kunta, Kunnanhallitus**21.6.2022**

Kunnilla on perustuslaillinen oikeus järjestää toimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla. Hallituksen esityksen ns. perälautamalli, jossa valtio määrää järjestämisalueesta, rikkoo tätä kuntien perustuslaillista oikeutta. Tässäkin yhteydessä voidaan luottaa kuntien omaan harkintaan ja kykyyn toteuttaa palvelut tarkoituksenmukaisella tavalla yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami**21.6.2022**

Kuntien velvoittaminen yhteistoimintaan esitetyllä tavalla voi olla ongelmallinen perustuslain tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Uudistuksen myötä kunnat ainakin periaatteessa päättävät työvoimapalveluiden järjestämisestä ja resursseista, mutta tällä tavoin pakotetussa kuntien välisessä yhteistyössä voi yksittäisen kunnan vaikuttamismahdollisuudet jäädä vähäisiksi sen järjestämis- ja rahoitusvastuusta huolimatta.

Uuraisten kunta**21.6.2022**

Mikä kehonosa edellä ollaan kiipeämässä puuhun, jos esityksen valtiosääntöoikeudellinen arviointi on edelleen kesken? Tulisiko uudistuksen mahdollisesti aiheuttama ristiriita perustuslain ja kunnallisen itsehallinnon välillä ratkaista ensin ennen pienempiin yksityiskohtiin menemistä?

Kauniaisten kaupunki**21.6.2022**

Kauniaisten kaupungin näkemys on, että tuleva rahoitusmalli ja sen laskentaperusteet eivät ota riittävässä määrin huomioon eri asiakasryhmien palveluiden tosiasiallista tarvetta ja resurssien tarvetta näiden kohderyhmien osalta. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten palvelu ja tilanteiden edistäminen vie tosiasiallisesti muita asiakasryhmiä enemmän resursseja. Tältä osin kuntien väestörakenteen koostumusta ei ole riittävässä määrin huomioitu rahoituksessa. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa siirtyvä rahoitus jää siirtyviin vastuihin verrattuna vajaaksi ja käytännössä pakottaa kuntia miettimään taloudellisia toimia rajaten kuntien liikkumavaraa ja päätöksenteon mahdollisuuksia. Rahoituksen perusteisiin tulisi kiinnittää tältä osin enemmän huomiota, jotta rahoitusperiaatteen voitaisiin katsoa täyttyvän. Rahoitusmallissa on myös suhdanneherkkyyttä, kuten esityksessä todetaankin. Toivomme esitykseen ratkaisuehdotuksia sille, kuinka vähennettäisiin riskiä, että kunta joutuu sopeuttamaan talouttaan suurissa suhdannevaihteluissa, kun ehdotettu rahoitusmalli ei pysty kompensoimaan kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua.

Järjestämisvastuun määrittäminen on ongelmallista kunnan itsehallinnon näkökulmasta. Lakiesityksen aikataulu on nykyisellään kovin tiukka, ja toivomme, että lakiesitys ehdittää laatia siten, ettei esitys kaatuisi perustuslakivaliokunnan näkemyksiin. Tehtävien siirto kuntiin on odotettu ja toivottu muutos, ja toivomme, että lakiesityksen vaikutukset perustuslakiin sekä muihin lakeihin ja periaatteisiin on tarkasteltu ja perusteltu mahdollisimman kattavasti ennen valiokuntien lakiesityksen käsittelyä.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri**21.6.2022**

Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022**21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus**21.6.2022**

Lakiluonnos on ongelmallinen perustuslain kunnan itsehallinnon kannalta ja tämä problematiikka on tuotu esiin muun muassa Kuntaliiton lausunnossa.

Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**21.6.2022**

Esityksen mukaisessa mallissa on mahdollista, että kuntien itsehallintoa rajoitetaan palveluiden järjestämisessä. Syntyy myös epäsuhta kunnille tulevan rahoituksen ja viranomaistehtävän järjestämisen välille.

Lapinlahden kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 121

21.6.2022

-

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot -

kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjausrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Tulevassa lakiuudistuksessa ja uudessa viranomaistehtävässä kuntia valvotaan myös erilaisessa roolissa. Tässä tulee kuntia kohtaan osoittaa ymmärrystä ja tukea uuteen tehtävään sopeutumisessa. Valtiolle jäävä arviointi- ja seurantatehtävä tulee olla kannustava, ohjaava ja tukeva.

Esityksessä on nostettu esille se, että mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyvyssä järjestää tehtävää arvioidaan puutteita, valtioneuvosto voisi käyttää toimivaltaansa. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa/työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien kuntien tai työllisyysalueiden tilanteeseen, 4 luvussa tarkoitettuun työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, jos kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää tässä laissa tarkoitettuja työvoimapalveluja olisi muusta syystä merkittävästi vaarantunut. Esitetyllä neuvottelumenettelyllä ja erityisesti viimesijaiseksi tarkoitettulla valtioneuvoston toimivallalla olisi vaikutusta kunnan tehtäviin ja kunnan itsehallintoon. Esitetty sääntelytapa on uusi eikä se ole ollut käytössä kuntien muissa tehtävissä.

On tärkeää, että kuntia seurataan ja valvotaan tehtävässä, mutta jo TE-toimiston aikana ei olla päästy suunnitelmavelasta tai suunnitelmaan ja haastatteluihin liittyvien määräaikojen ylittymisestä. Näin ollen toivomme kuntina, että niitä arvioidaan samoin perustein kuin silloin, kun järjestämisvastuu oli valtiolla. Tällä hetkellä kehitetään yhä tarkempia mittarointeja seuraamaan kuntien onnistumista, joten on hyvä muistaa, että näitä mittareita ei ollut käytössä aiemmin.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät meidän käsityksemme mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Monilla alueilla ehdoton työvoimapohjan minimivaatimus yhdistettynä työssäkäyntialueittaiseen toiminta-alueeseen ei käytännössä ole mahdollista, koska työvoimapohjan minimin kategorinen noudattaminen tarkoittaisi monella alueella työssäkäyntialueista poikkeavia epätarkoituksenmukaisia työllisyysalueita. Tämä olisi omiaan asettamaan kunnat järjestäjinä ja kansalaiset asiakkaina eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo kunnan kokonaisuudesta on tuntuva, joten kyse ei ole vähäisestä tehtäväkokonaisuudesta. Työllisyyspalvelualueen ulottuessa monelle eri hyvinvointialueelle, asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti. Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa

viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Tervon kunta, Minna Heikkinen, 20.6.2022
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna

Työllisyyden hoidon esitys kuntiin siirrettäväksi tuo kunnille uuden perustehtävän ja mahdollisuuden vaikuttaa työllisyydenhoitoon yhä enenevässä määrin. Kuitenkin haasteen tuo yhdenvertaisten palveluiden tarjonta. Esimerkiksi nuorten Ohjaamo-palvelumallin rakentaminen pienten kuntien alueelle on haaste asiakkaiden vähäisyydestä johtuen, mutta muutamia selkeästi mallista hyötyviä asiakkaita voidaan kunnissa heti tunnistaa. Asiakkaiden yhdenvertaisuuden takia tämä kuitenkin tulisi järjestää jokaiselle palvelun tarvitsijalle.

Pienille kunnille aiheuttaa ongelman työpaikkojen vähäisyys sekä yritystoimintojen pienuus (yksinyrittäjäyys ym.), joten on ehdottoman tärkeää, että palkkatuki ja muut työllistymistä edistävät palvelut ovat jatkossakin mahdollista toteuttaa myös kunnassa ja kunnan omistamissa yhtiössä sekä vastaavissa toiminnoissa. Muutoin kunnan on mahdotonta hoitaa veloitteitaan työllisyyden hoidossa. Kunnalla tulee olla aito mahdollisuus päättää työllisyyden hoidosta ja tähän tulee olla työkaluja, muutoin työllisyyden hoito ei ole kunnissa täysimääräisesti mahdollista.

Isonkyrön kunta, Isonkyrön 20.6.2022
kunnanhallitus

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattila näkee, että perustuslain 121 § mainitun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta on hankalaa, jos kuntien päätäntävaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle. Tämän johdosta Orimattila esittää, että järjestämisvastuu siirretään kaikille kunnille.

Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät meidän käsityksemme mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Monilla alueilla ehdoton työvoimapohjan minimivaatimus yhdistettynä työssäkäyntialueittaiseen toiminta-alueeseen ei käytännössä ole mahdollista, koska työvoimapohjan minimin kategorinen noudattaminen tarkoittaisi monella alueella työssäkäyntialueista poikkeavia epätarkoituksenmukaisia työllisyysalueita. Tämä olisi omiaan asettamaan kunnat järjestäjinä ja kansalaiset asiakkaina eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelualueen ulottuessa monelle eri hyvinvointialueelle, asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

--

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne

Lausunto:

Kunnilla tulee olla oikeus itse järjestää palvelunsa elinkeinoa ja kuntalaisten hyvinvointia tukevasti. Suomussalmen kunta näkee tärkeänä, että järjestämisvastuu säilyy kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

Luumäen kunta 17.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Kunnilla tulee olla oikeus itse järjestää palvelunsa elinkeinoa ja kuntalaisten hyvinvointia tukevasti. Sotkamon kunta näkee tärkeänä, että peruspalveluiden järjestämisvastuu tulee taata kaikille peruskunnille ja erityistehtävien hoidosta kunnat voisi itse sopia keskenään riittävän laajoilla hartioilla.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Hollolan kunta kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan havaintoon perustuslain 121 §:ään, jossa turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta on hankalaa, jos kuntien päätäntävaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle. Tämän johdosta Hollolan kunta esittää, että järjestämisvastuu siirretään kaikille kunnille.

Oikeuskanslerinvirasto, Valtioneuvoston oikeuskansleri 15.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan esityksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa merkityksellisiä ovat perustuslain 6 §, 10 §, 14 §, 17 §, 18 §, 19 §, 21 § ja 121 §.

Kunnallista itsehallintoa koskevan perustuslain 121 §:n osalta luvussa on todettu, että esityksen yksi keskeisimmistä valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä koskee kuntien velvoittamista yhteistoimintaan muodostamalla työllisyysalueen. Esityksen mukaan pääosa kunnista järjestäisi palvelut muiden kuntien kanssa yhteistoiminnassa vaadittavan työvoiman vähimmäismäärän (20

000 henkilöä) vuoksi. Kuntien erilaisista yhteistoimintavelvoitteista on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä jo usean vuosikymmenen ajan. Jaksossa on selostettu asiaa koskevaa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevassa lakiehdotuksessa esitetyllä neuvottelumenettelyllä ja erityisesti viimesijaiseksi tarkoitettulla valtioneuvoston toimivallalla olisi vaikutusta kunnan tehtäviin ja kunnan itsehallintoon. Esitetty sääntelytapa on uusi eikä se ole ollut käytössä kuntien muissa tehtävissä.

Kiinnitän huomiota hallituksen esityksen luonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa esitettyyn käsitykseen, jossa viitataan esityksen tavoitteisiin ja tehtäviin toteuttaa perustuslain 18 §:ssä säädettyä työllisyyden edistämistä ja jokaisen oikeutta työhön ja sen jälkeen todetaan, että perusoikeuksien toteuttaminen on turvattavana oikeushyvinä ensisijaista kunnallisen itsehallinnon turvaamiseen verrattuna (HE-luonnos s. 348). En aivan yhdy tähän ajatteluun. Perusoikeuksien asettamiseen prioriteettijärjestykseen yleisellä tasolla on perusteltua suhtautua hyvin pidättyvästi. Perustuslain 121 §:ssä säädetään kunnan asukkaiden itsehallinnosta, jolla suojataan kunnan asukkaiden oikeutta päättää kunnan hallinnosta ja taloudesta ja joka siten liittyy perustuslain 2 §:n 2 momentissa ja perustuslain 14 §:n vaali- ja osallistumisoikeuksia koskevassa perusoikeussäännöksessä nimenomaisesti turvattuun oikeuteen osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen. Neuvottelumenettelyssä ja valtioneuvoston puuttumisessa kuntien ratkaisuihin työvoimapalveluiden järjestämisessä on siten kyse kahden eri perusoikeuden ja niihin kiinnittyvien, sinänsä painavien näkökohtien tasapainottamisesta kussakin tilanteessa. Itse ratkaisumalliin lakiehdotuksessa ei minulla ole sinänsä huomauttamista.

Jaksossa on esitelty kunnan tehtäviä ja rahoitusperiaatetta sekä kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta koskevia perustuslakivaliokunnan lausuntoja ja arvioitu ehdotusta perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön kannalta. Työvoimapalveluiden järjestäminen on kunnille uusi valtiosuustehtävä, ja rahoitusratkaisussa on huomioitava kunnallinen itsehallinto ja siihen liittyvä rahoitusperiaate. Kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennettaisiin. Jaksossa on todettu, että uudistuksen yhteydessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen toteutumisesta ja vaikutuksia on tarkasteltava koko kuntasektorin tasolla tapahtuvan tarkastelun lisäksi yksittäisten kuntien näkökulmasta. Pidän tätä toteamusta tärkeänä. Kunnan asukkaiden itsehallinnon suojaan sekä perustuslain 18 §:n toteuttamista koskeviin, perustuslain 22 §:ään perustuviin julkisen vallan toimintavelvoitteisiin kuuluu, että valtio jatkossakin osaltaan huolehtii siitä, että työvoimapalveluiden järjestämiselle on rahoitukselliset ja muut toimintaedellytykset. On tarpeen varautua tässä myös uudistuksen toimeenpanon edetessä tai kansantalouden ja julkisen talouden sekä työllisyyden kehityksestä johtuviin esille tuleviin riskeihin, joihin ei ole vielä tätä hallituksen esitystä laadittaessa voitu riittävästi varautua.

Esitysluonnoksen mukaan hallitus katsoo, ettei esitykseen sisälly mitään sellaista, mitä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämisen ja kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuun periaatteellisen merkityksen vuoksi hallitus pitää suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto. Pidän arviota perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä asianmukaisena.

Perustuslain 17 §:n kielellisiä oikeuksia koskevan säännöksen osalta on todettu, että työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 2 luvun 9 §:ssä (oikeastaan 8 §:ssä) ehdotetaan säädettäväksi poikkeus kielilain sääntelyyn. Jokaisella olisi oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, myös yksikielisessä työvoimaviranomaisessa. Lisäksi asiakkaalla olisi oikeus kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi hakeutua kaksikielisen työvoimaviranomaisen asiakkaaksi kotikunnastaan riippumatta. Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi valtioneuvosto voisi myös antaa poikkeusluvan muodostaa työllisyysalue, jonka työvoimapohja on alle 20 000, kuitenkin

vähintään 17 000 henkilöä (ehdotus laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannpanosta 4 §).

Perustuslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyvän henkilötietojen suojan osalta on selostettu asiaa koskevaa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä sekä tietosuojaa-asetuksen määräyksiä. Asiakastietojen käyttötarkoituksia sääntelevät ehdotetut työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 13 luvun 1 ja 2 §:n ja työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevan lakiehdotuksen 11 §:n säännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa sääntelyä huomioiden muutokset, joita lakiin on esitetty hallituksen esityksessä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Käsiteltävistä henkilötiedoista säädettäisiin työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 13 luvun 3 §:ssä ja työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevan lakiehdotuksen 11 §:ssä. Käsiteltävät tiedot vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa säädettyä, eikä esitys sisältäisi ehdotuksia uusista käsiteltävistä henkilötiedoista. Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 13 luku sisältäisi tiedonsaantioikeutta ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset. Lisäksi työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevan lakiehdotuksen 15 §:ssä säädettäisiin tietojen saamisesta palvelun järjestämistä varten monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Ensimmäisessä lakiehdotuksessa ehdotetaan, että tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin erikseen kunkin työvoimapalvelujen toimeenpanoon osallistuvan viranomaisen osalta. Molemmissa lakiehdotuksissa tiedonsaantioikeus on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioon ottaen sidottu tietojen välttämättömyyteen. Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 14 luku sisältäisi työvoimapalveluiden valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa palvelualustaa (Työmarkkinatori) koskevat säännökset. Ehdotetut säännökset työnhakuprofiilien laatimisesta, työnhakuprofiilien tiedoista ja niiden käyttötarkoituksista sekä työnhakuprofiilien julkaisemisesta ja hakemisesta ovat merkityksellisiä yksityisyyden suojan kannalta. Jaksossa on viitattu asiaa koskevaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 14/2022 vp). Esitän huomiona, että hallituksen esitystä 225/2021 vp on muutettu eduskuntakäsittelyssä.

Jaksossa on lyhyesti selostettu perustuslain 21 §:n säännöksen edellyttämää viivytyksetöntä käsittelyä työttömyysturva-asioiden käsittelyssä. Esitysluonnoksessa uudelleen järjestettäviksi ehdotettuja työvoimapalveluiden prosesseja olisi hyvä tarkastella laajemmin asioiden viivytyksettömän käsittelyn sekä perustuslain edellyttämän hyvän hallinnon toteutumisen kannalta. Jaksoa olisi näiltä osin perusteltua täydentää.

Esitysluonnoksessa ehdotettuja valituskieltoja on käsitelty perustuslain 21 §:n 1 momentin oikeusturvaa koskevan säännöksen kannalta ja katsottu, että sääntely ei ole ongelmallinen perustuslain kannalta. Kyseisistä valituskielloista säädetään jo nykyisessä laissa ja ne ovat muotoutuneet pääosin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät meidän käsityksemme mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Monilla alueilla ehdoton työvoimapohjan minimivaatimus yhdistettynä työssäkäyntialueittaiseen toiminta-alueeseen ei käytännössä ole mahdollista, koska työvoimapohjan minimin kategorinen noudattaminen tarkoittaisi monella alueella työssäkäyntialueista poikkeavia epätarkoituksenmukaisia työllisyysalueita. Tämä olisi omiaan asettamaan kunnat järjestäjinä ja kansalaiset asiakkaina eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan.

Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelualueen ulottuessa monelle eri hyvinvointialueelle, asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosenttiin 0,6 prosenttiyksikön muutospainetta yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Kärkölän kunta kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan havaintoon perustuslain 121 §:ään, jossa turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta on hankalaa, jos kuntien päätäntävaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle. Tämän johdosta Kärkölän kunta esittää, että järjestämisvastuu siirretään kaikille kunnille.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettelyn muodostaa kokonaisuuden, joka on ongelmallinen perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Kauhajoen kaupunki**14.6.2022**

Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettelyn muodostaa kokonaisuuden, joka on ongelmallinen perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Kainuun TE-toimisto**13.6.2022**

Esityksessä kunnat veloitetaan yhteistoimintaan 20.000 hengen työvoiman rajan toteutumiseksi ja valtioneuvostolle annetaan valta määrätä asiasta, elleivät kunnat pääse sopimukseen. Neuvottelumenettelyn kautta työvoimaviranomaisen vastuualueen laajentaminen VN:n päätöksellä voi myös olla mahdollista. Kyseinen järjestely vaatisi vähintään perustuslakivaliokunnan myönteisen lausunnon, jotta asiasta voitaisiin säätää tavallisen lain lainsäätämisyjärjestyksessä. Muutoin on vaarana sellainen epävarma tilanne, että perustuslain 121 §:n säätämään kuntien itsehallintoon puututaan tavallisella lailla.

**Savonlinnan kaupunki,
Kaupunginhallitus****7.6.2022**

Työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Yhteistoiminnasta on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lähtökohtaisesti mahdollista säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotus on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Yhtäältä kuntien edellytetään muodostavan tehtävän laajuuteen ja vaativuuteen nähden väestömäärältään suuria työllisyysalueita. Käytännössä hyvin usein 20 000 henkilön työvoimapohja ei kuitenkaan riitä, vaan alue olisi yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi huomattavasti suurempi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät meidän käsityksemme mukaan muodosta kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Monilla alueilla ehdoton työvoimapohjan minimivaatimus yhdistettynä työssäkäyntialueittaiseen toiminta-alueeseen ei käytännössä ole mahdollista, koska työvoimapohjan minimin kategorinen noudattaminen tarkoittaisi monella alueella työssäkäyntialueista poikkeavia epätarkoituksenmukaisia työllisyysalueita. Tämä olisi omiaan asettamaan kunnat järjestäjinä ja kansalaiset asiakkaina eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan. Arvioitaessa työllisyyspalvelujen merkitystä ja osuutta kunnan toiminnassa on huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämistä vastaavalle 2023 vuoden alusta. Työllisyyspalvelualueen ulottuessa monelle eri hyvinvointialueelle, asiakkaiden yhdenvertainen palvelu tulee turvata lainsäädännöllisesti.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan alle kymmenellä kunnalla työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa

viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

On noudatettu lakia ja asetuksia. Nyt vain yksi supistettu lakiesitys valmiiksi ja nopeasti.

Karstulan kunta 31.5.2022

Lain perustuslaillisuuteen liittyy jo aikaisemmin kunnan mainitsema perälautamallin käyttö, jossa tullaan kuntien itsemääräämisoikeuden alueelle. Kunnilla tulee olla oikeus järjestää palvelunsa niille sopivalla tavalla. Kuten aikaisemmin totesimme, palvelut voitaisiin jakaa peruspalveluihin, joiden järjestämisestä kunta voisi vastata itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa, ja erityispalveluihin, joissa rajana voisi olla esimerkiksi 20 000 työllisen määrä.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

10 §:n mukaan henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Esityksen mukaan henkilöasiakas voi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa mukaisessa työvoimaviranomaisen palvelupisteessä. Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajanvieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Esityksen mukaan kotikuntana pidetään kuntaa, joka

väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettu väestötietojärjestelmässä on merkitty työttömyysetuuden saajan kotikunnaksi. Rahoituksen näkökulmasta työssäkäyntialueen määritelmää tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on ensisijaisesti velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta. Asia tulisi ratkaista ja tarkastella kuitenkin siten, ettei se estä myöskään työllistymistä toiselle alueelle, mikäli se on työnhakijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Alavieskan kunta

27.6.2022

Lähtökohdaksi työllisyyden kuntakokeilu

Laissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jossa kunnat vastaavat työllisyyspalveluista. Kokeilun puitteissa on kuntien kesken syntynyt toimivia yhteistoimintamuotoja ja tämä olisi luonteva pohja uudistukselle. Pohjois-Pohjanmaalla työllisyyden kuntakokeiluissa ovat mukana Raahen (Raahen, Siikajoki ja Pyhäjoki), Ylivieskan (Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen ja Ylivieska) ja Oulun (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä) kaupunkialueet.

1. TE-palvelut 24-uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluissa saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit

Kuntalähtöinen malli

Kuntalähtöinen malli on sopeutettavissa erikokoisten kuntien ja erilaisten alueiden tarpeisiin. Mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. TE-palvelut 24-uudistuksessa tulee noudattaa työllisyyden kuntakokeilussa rakentunutta mallia, jossa kokeilualueeseen kuuluva kunta voi järjestää laissa säädettyt tehtävät itse tai sopia järjestämismallista siirtämisestä toiselle kunnalle (1269/2020 7 §).

2. TE-palvelut 24-uudistuksessa laki tulee säätää kuntalähtöisenä järjestämismallina

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Työvoimapalveluita ollaan siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, vaikka tarkoitus on siirtää ne kuntien vastuulle. Malli kaventaa kuntien järjestämismallia, millä voi olla vaikutuksia työllisyysasteen nostamiseen tähtäävien toimien laantumiseen.

Työttömyysturvaetuksien osalta tulee huomioida myös rahoitusperusteet kuntia kannustavammaksi – esityksessä todetaan rahoitusvastuun perusteeksi pelkästään työttömien määrä poikkileikkaustietoina joiltain ajankohdilta.

Yhteistyövelvoite hyvinvointialueiden kanssa on kirjattava lakiin, koska työtä hakevien ikääntyessä ja nuorten määrän vähentyessä, sote-palveluiden kysyntä kasvaa työllisyydenhoidon osana. Sote-alan palvelutarpeet tulevat lisääntymään.

Helsingin seudun kauppakamari**27.6.2022**

Esityksen mukaan työnantajapalveluiden kustannukset jäävät palvelua tarjoavan kunnan kustannukselle. Se ei kuitenkaan saa aiheuttaa tehottomuutta ja ylihallinnoitusta ja palveluiden hidastumista. On huomioitava, että yritykset voivat toimia useassa eri toimipaikassa usean eri kunnan alueella sijaintikunnasta riippumatta.

Pohjois-Savon liitto**27.6.2022**

Pohjois-Savon liitto yhtyy Suomen kuntaliiton antamaan lausuntoon.

Sulkavan kunta**27.6.2022**

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn**27.6.2022**

Vi ser det som en bra målsättning att arbetskraftstjänsterna är nära arbetssökande och arbetsgivare. Risken är en splittring av regioner och resursernas tillräcklighet för högkvalitativa tjänster.

Sett ur arbetskraftsservicebehovet är det inte ändamålsenligt att arbetskraftsmyndigheten anordnar arbetskraftsutbildning i huvudsak som egen produktion eller på annat sätt favoriserar en nära utbildningsarrangör. Samtliga serviceproducenter inom denna genre bör tryggas möjlighet att delta i korrekta anbudsfrågningar och deras kunnande kan nyttjas i ännu större grad än hittills.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus**27.6.2022**

Kunnille ja yhteistoiminta-alueille on siirtymässä paljon lakisääteisiä palveluja/toimintoja, joista aiemmin on vastannut valtio. Muutos tulee olemaan ennennäkemättömän suuri ja siksi vaatii toteutuakseen huolellista valmistautumista palvelujen saumattoman saatavuuden turvaamiseksi.

Keskiössä tulee olla asiakaan oikeus yhdenvertaisiin palveluihin joustavasti ja paikallisesti asiantuntevina ja yksilöllisinä lähipalveluina, myös muutostilanteessa.

Kunnissa (myös niissä, jotka eivät kuulu kuntakokeiluun) on olemassa jo toimivia käytäntöjä, joiden sisällyttäminen uuteen palvelujärjestelmään tulee olla aidosti työllisyyttä parantavaa, alueellista elinvoimaa ja elinkeinorakennetta tukevaa. Haasteen on näyttäytynyt rekrytoinnin kohtaantongelma, erityisesti pienillä syrjäseudun paikkakunnilla. Työvoiman joustavaan liikkumiseen sekä alueellisen vetovoiman kehittämiseen kunnan ja yritystoiminnan kanssa tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota uusien työpaikkojen luomiseksi, työvoiman pysyvyyden sekä positiivisen muuttoliikenteen lisäämiseksi.

Te-palvelujen henkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksella tulee hoitaa siten, että olemassa olevan osaamisen tasapuolinen jakautuminen yhteistoiminta-alueille turvataan. Valtionosuusjärjestelmällä tulee turvata rahoituksen oikeudenmukainen jakautuminen yhteistoiminta-alueiden kunnille todellisten kustannusten mukaisesti, huomioiden pienten kuntien erityispiirteen työllisyydenhoidon haasteissa.

**Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut,
Mäkelä Mari**

27.6.2022

TE-palvelujen siirto kuntiin on merkittävä ja odotettu uudistus. Määriteltäessä järjestämisvastuu kunnille, varmistaa pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää kunnassa jo olemassa olevia rakenteita ja toimintamalleja. Paikalliset ratkaisut ja palveluiden yhteensovittaminen on mahdollista järjestämisvastuun ollessa kunnalla.

Kuntapohjaisen mallin etu on joustavien palveluiden muotoilu ja paikallisten tarpeiden huomioiminen. Tämä saavutetaan, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta kaikissa kunnissa.

Järjestämisvastuussa tulisi huomioida yhteistoiminta-alueiden luonnollinen muodostuminen. Kuntien resurssit työllisyyden hoitoon tulisi huomioida, jotta välttyttäisiin lähipalveluiden heikkenemiseltä ja toisaalta voitaisiin varmistaa myös pienten ja keskisuurten kuntien aito mahdollisuus olla edistämässä hyvää työllisyyttä ja näin ollen myös työvoiman liikkuvuutta.

**Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut,
Polvinen Pauliina**

27.6.2022

TE-palvelujen siirto kuntiin on merkittävä ja odotettu uudistus. Määriteltäessä järjestämisvastuu kunnille, varmistaa pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää kunnassa jo olemassa olevia rakenteita ja toimintamalleja. Paikalliset ratkaisut ja palveluiden yhteensovittaminen on mahdollista järjestämisvastuun ollessa kunnalla.

Kuntapohjaisen mallin etu on joustavien palveluiden muotoilu ja paikallisten tarpeiden huomioiminen. Tämä savutetaan, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta kaikissa kunnissa.

Siikajoen kunta

27.6.2022

H

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

27.6.2022

YKA ehdottaa lain 3 §:n Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät kohdan täydentämistä neuvottelukunnan kokoonpanon osalta. Valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tulisi olla esityksessä mainittujen lisäksi työvoima- ja yrityspalvelutehtävissä työskentelevän henkilöstön edustus.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Lain mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisen tulee perustua elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin sekä asiakkaiden palvelutarpeeseen. Myös rahoituksen tulisi perustua esitettyä vahvemmin palvelutarpeeseen, niin että järjestettävät palvelut vastaisivat asiakkaiden tarpeita ja esimerkiksi laissa edellytettyyn ennakointiin olisi resurssit.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksen mukaan valtio edelleen vastaisi julkisten työvoimapalveluiden yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta. Tämä on erittäin tärkeä tehtävä, koska järjestäviä tahoja tulee olemaan paljon ja kuntien toimintamallit erilaisia. Asiakkaiden oikeusturvan toteutumisen ja työvoimapalvelujen kokonaisvaikuttavuuden näkökulmasta on valvottava, että lakisääteiset tehtävät myös aidosti pystytään toteuttamaan kaikilla tahoilla. Valvonnan ei tulisi olla vain asiakaspalautteisiin ja kanteluihin perustuvaa tai omavalvontaa. Valvontaan pitäisi olla riittävästi resurssia ja sen tulisi kattaa koko TE-palvelujen kenttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että tasapuolisuuden toteutuminen työnvälityksessä ja palvelujen tarjonnassa sekä koulutusvalinnoissa tulee todeta valtion näkökulmasta aidoksi huoleksi, koska kunnilla/työvoimaviranomaisella on tässä mallissa taloudellinen intressi keskittyä omiin asiakkaisiinsa, mikä vastavuoroisesti voi heikentää työvoimaviranomaisten välistä yhteistyötä ja pahimmillaan luoda estää palvelujen yhdenvertaisuutta asuinkunnasta riippuen.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att

rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Ikaalisten kaupunki

27.6.2022

Ikaalisten kaupunki kannattaa siirtymistä kuntapohjaiseen malliin. Esitetyssä mallissa työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun työvoiman määrälliseksi pohjaksi on asetettu 20 000 asukasta. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, on sen muodostettava yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000 ja lisäksi alueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäyntialueena toimiva kokonaisuus. Esitetty malli tuo haasteita soveltuvien alueiden muodostamisessa ottaen huomioon liikenneyhteydet, luonnolliset työssäkäyntialueet sekä tulevan hyvinvointialue uudistuksen, joka osaltaan muodostaa mahdollisia aluejakoja maakuntien sisälle. Esitetty malli kaventaa tosiasiallisesti kuntien mahdollisuuksia miettiä yhdessä alueen kuntien kanssa parhaita mahdollisia vaihtoehtoja palveluiden tuottamiseksi. Järjestämistä vastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja lainsäädännöllä on varmistettava riittävä sopimuksellinen yhteistyö kuntien välillä. Kunnilla tulee olla käytössä kaikki yhteistyötoiminnan muodot.

Työttömyysturvan rahoitusmallin osalta pyydetään uudelleen tarkastelua. Rahoitusvastuun osalta haastetta tuo jo tällä hetkellä se asiakasryhmä, jolla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia siirtyä työsuhteiseen työhön, vaan he ovat mukana erilaisissa palveluissa, iso osa kuntouttavassa työtoiminnassa. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien työnhakija asiakkaiden osalta rahoitusvastuun tulisi olla tulevilla hyvinvointialueilla, sillä näiden asiakkaiden työmarkkinoilla käytettävissä olon edellytykset ovat joko osittain tai kokonaan alentuneet. Taustalla on useimmiten kielteisiä sairauspäiväraha ja/tai työkyvyttömyyseläkepäätöksiä. Lisäksi rahoitusvastuu tulisi olla hyvinvointialueilla niiden asiakkaiden osalta, jotka ovat muussa työkykyä tukevassa palvelussa, kuten päihdehoito, kuntoutus. Opiskelu, jonka ajalta asiakkaalle maksetaan työttömyysturvaa tulisi olla kokonaisuudessaan valtion rahoitusvastuun piirissä. Rahoitusvastuu tulee kohdentaa niihin asiakasryhmiin, joiden osalta työkyky on riittävä, osaaminen on vahvistettavissa koulutuksella ja elämäntilanteisiin liittyvä haasteet voidaan järjestellä soveltuvilla palveluilla.

Palveluiden osalta nyt voimassa oleva pohjoismaisen työnhaun malli rajaa tulevien palvelujen järjestämistä liian kapeaksi ja vähentää vapautta innovoida uutta tulevaisuuden työelämän tarpeita ajatellen.

Ikaalisten kaupunki kannattaa palkkatuen osalta suunniteltuja uudistuksia pääsääntöisesti. Palkkatuen osalta kunnat ovat jäämässä kokonaan ilman tukea. Lainsäädäntöä tulisi muokata tämän tukimuodon osalta. Ei ole tarkoituksenmukaista jättää kuntaa toimijana kokonaan ilman tällä hetkellä keskeistä tukimuotoa, joka on mahdollistanut useimmille asiakkaille jatkopolon avoimille työmarkkinoille. Tämän tukimuodon kompensoimiseksi muulla tuella tulee ottaa osaksi tulevaa lainsäädäntöä.

Tietojärjestelmien osalta valtion tulee huolehtia riittävästä rahallisesta resurssoinnista kunnille, jotta tarvittavat järjestelmät saadaan käyttöön, lisäksi tulee tietojärjestelmien osalta huomioida, että soveltuminen kuntien tietojärjestelmien hyödyntämiseen ja integraatioon muiden tietojärjestelmien kanssa, jotta asiakaspalvelu toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla. Asiakastietojensiirtoon liittyvät asiat on ratkaistava lainsäädännöllä, jotta tiedot saadaan siirrettyä ilman turhaa viivästystä asiakkaan palvelujen ja työllistymisen prosesseissa huomioiden toki voimassa oleva lainsäädäntö tietosuojan liittyen

TE2024 palvelujen siirtämiseen kunnille tulee henkilöstösiirtämiseen liittyviä prosesseja valmistella suunnitelmallisesti ja otettava kunnat mukaan valmistelutyöhön hyvissä ajoin. Tähän tarvitaan

kunnissa myös resurssointia valmisteluhenkilöstön osalta. Muutoksessa tulee huomioida tästä valmistelutyöstä syntyvät kustannukset ja ne tulee korvata kunnille täysimääräisenä. Tuleva uusi palvelukokonaisuus tarkoittaa pääsääntöisesti virkavastuulla tehtävää työtä, joten tulevan henkilöstön osalta on mahdollistettava kunnista näihin palveluihin siirtyvän työsuhteisen henkilöstön siirto virkasuhteisiin ilman julkista hakumenettelyä lainsäädännöllä. Laissa esitettyä raskasta valvontaa toiminnan osalta tulee keventää ja selkeyttää. Lakiesityksessä esitelty ohjaus ja valvontaroolitus on kuntien itsehallinnon näkökulmasta tarpeettoman vahva (TEM, ELY, KEHA, AVI). Kokonaisuudessaan valtion tulee huolehtia tästä isosta toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta ja varmistettava muu riittävä resurssointi.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

STTK katsoo, että lain 3 §:ään (Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät) tulisi lisätä työvoima- ja yrityspalvelutehtävissä työskentelevän henkilöstön edustus osana henkilöstön osallisuuden varmistamista.

STTK esittää neuvottelukuntien perustamista myös työvoimaviranomaisen toiminta-alueelle niin, että niissä on mukana myös asiakkaiden ja henkilöstön edustus.

STTK ei kannata 4 §:ään (Poikkeaminen järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista) kirjattua poikkeamismahdollisuutta.

STTK esittää, että lain 13 luvun 7 §:ään (Työvoimapalvelujen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut) lisätään työvoimaviranomaista velvoittava säännös käyttäen valtion tarjoamaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta

STTK katsoo, että lakiin tulisi lisätä myös säännön henkilöstön irtisanomissuojasta. Lisäys voidaan tehdä täydentämällä voimaantulon henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä ja lisäämällä siihen viiden vuoden irtisanomissuoja, jonka aikana työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

De allmänna bestämmelserna är rimliga och definitionerna begripliga. Den definierade samarbetsskyldigheten (§ 9) är viktig och gör att lagförslaget kan fungera även om § 1-3 i kapitel 2 skulle strykas.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

9§ Yhteistyövelvollisuus: Vähintään lain perusteluihin tulisi lisätä yhteistyö haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien parissa työskentelevien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Myös yhteistyö alueen palveluntuottajaorganisaatioiden kanssa on tärkeää.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022 § 108

26.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa. Ensisijaisesti järjestämismääräykset tulevat olla jokaisella kunnalla tai kuntien muodostamalla alueella, koska myöskin työmarkkinavelvoitteen ja siihen liitetyn sanktiovelvoitteen kautta myöskin taloudellinen vastuu on jokaisella kunnalla.

Alavuden kaupunki

26.6.2022

TE2024-uudistus voi hyvin toteutettuna tukea kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämissuunnitelmaa. Esitetystä 20.000 työvoimapohjasta tulee luopua, sillä kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmällä alueella, järjestämismääräykset ollessa jokaisella kunnalla.

Turun kaupunki

24.6.2022

Turun kaupunki tukee mallia ja kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla.

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki,
Kaupunginhallituksen hyväksymä
20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

23.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Hangon kaupunki pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta esitämme huolen siitä, että vaihtoehtoina on pelkästään vastuukunta- tai kuntayhtymämalli eikä kuntien järjestämismääräyksiä ja mahdollisuutta sopimuspohjaiseen yhteistyöhön sallita, kuten kuntalain luku 8 mahdollistaa. Hangon kaupungin mielestä pitäisi olla mahdollisuus valita näistä kolmesta vaihtoehdoista kunnan ja kuntien haluamalla tavalla. Kaupungin mielestä vastuukunta- tai kuntayhtymämalli varmistaisi sen, että kunnan aihepiirissä työskentelevillä ja TE-toimistosta siirtyvillä henkilöillä olisi sama työnantaja, eivätkä hallinto ja ohjaus olisivat hajanaiset, kuten nyt on ilmennyt kuntakokeilussa. Lisäksi järjestämismääräyksiin ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä hallinnollisista syistä ja johtamisen näkökulmasta. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyökuvioissa kuvattujen palvelujen rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus ja saatavuus toteutuvat. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin.

Tyrnävän kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tärkeää, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Kunnilla tulisi olla riittävästi vapautta kehittää palveluja ja järjestää palveluja tehokkaasti ja vaikuttavasti. Rahoitusmallissa tulee huomioida tasapaino taloudellisen vastuun ja työllisyyden kehityksen näkökulmasta.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu

Hallituksen esityksessä todetaan että, jos kunnan työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yhteistoiminta-alue työvoimapalveluiden järjestämiseksi. Edellä tarkoitetun työllisyysalueen tulisi muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Hallituksen esityksessä yli 20 000 henkilön työvoimاران ylittävältä alueelta ei edellytetä, että se olisi työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Suurinta osaa 20 000 työvoimاران ylittävistä kaupungeista ei voida pitää yksin työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivana alueena. Pendelöinti pääkaupunkiseudun kuntien välillä on vilkasta, samoin kuin maakuntien keskuskaupunkien ja niiden lähikuntien välillä. Rakentamalla palvelujärjestelmä kuntakohtaisesti, menetetään luonnollisten työmarkkina-alueiden mahdollistamat mittakaavaedut. Tämä tarkoittaa yrityksille useita kunnallisia luokkia rekrytointipalvelujen näkökulmasta ja resurssien hukkaa useiden hallinnollisten rakenteiden muodossa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että työvoiman määrää koskevalla vaatimuksella varmistettaisiin riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi niin, että palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle asetetut vaatimukset voidaan täyttää eivätkä asiakkaan oikeudet ja palvelujen saatavuus järjestämisvastuun siirron yhteydessä heikkene. Samalla varmistetaan, että työvoimapalvelut säilyvät asiakkaan kannalta kokonaisuutena eikä palvelujen kokonaisuus pirstaloitu.

Kaavailussa oleva rahoitusmalli vaarantaa edellä mainitun tavoitteen merkittävällä tavalla, kun rahoitus ei seuraa henkilöstöresurssien siirtoa ja työllisyysmäärärahat irrotetaan niiden budjettiperusteesta ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtion osuutena, jonka käyttö tarkoitusta ei pystytä mitenkään sitomaan. Myös irtisanomissuojan puuttuminen valtiolta siirtyvältä henkilöstöltä vaarantaa henkilöstöresurssien riittävyyden ja kytkee sen kuntien taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Henkilöstöresursseja on saatu viime vuosina vahvistettua pohjoismaisen mallin mukaisesti. Tätä pidetään keskeisenä TE-palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta, koska se mahdollistaa palvelun henkilökohtaistamisen.

Uudistuksen tavoitteena oli lisäksi yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Uudistus ei kuitenkaan aseta lainkaan konkreettisia tavoitteita kuntien resursoinnin osalta.

Muhoksen kunta

23.6.2022

ks. edellä.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki

23.6.2022

Yritystoiminnan kehittämispalveluista

Nykyisestä poiketen yritystoiminnan kehittämispalvelut eivät sisältyisi tässä laissa tarkoitettuihin julkisiin työvoimapalveluihin, vaan ne olisivat jatkossa osa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityspalvelukokonaisuutta. Jos uuden lain tavoitteena on lisätä kuntien elinvoimaa, tulisi tätä linjausta tarkastella vielä uudelleen. Soveltuvien osien kunnalla tulisi olla vähintään mahdollisuus päätöksentekoon, joka liittyy Analyysi ja Konsultointi – asiantuntijapalveluiden myöntämiseen yritysasiakkaille.

Palveluiden maksuttomuudesta

Esityksen pykälässä säädettäisiin julkisten työvoimapalveluiden maksuttomuudesta. Kaikki henkilöasiakkaalle tarjottavat julkiset työvoimapalvelut ovat maksuttomia. Myös työnantajalle tarjottavat palvelut olisivat pääsääntäisesti maksuttomia. TE-toimistoilla on nykyisin myös maksullisia työnantajapalveluja rekrytointiin liittyen. Nämä jäävät esityksessä kuitenkin vähälle huomiolle ja tuntuu oudolta, että kunnilta vietäisiin oikeus tuottaa kyseisiä palveluja nykyiseen TE-toimiston tapaan.

Yhteistyövelvollisuudesta

Esityksen pykälässä edellyttäisiin kuntien keskinäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanossa, suunnittelussa ja kehittämisessä. Edellytettävää kuntien keskinäisen yhteistyön sisältöä ei kuitenkaan esityksessä tarkemmin avata.

Heinolan kaupunki, Elinvoimatoimiala, 23.6.2022
työllisyyspalvelut

Vaatimusta vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjasta muodostettaville uusille TE-palvelualueille tulisi vielä harkita uudelleen. Keskeistä on kiinnittää huomiota maakuntien luontaisiin työssäkäyntialueisiin sekä alue-, elinkeino- ja työllisyyttä tukeviin palvelurakenteisiin. Kyseisellä rajauksella saatetaan jopa estää muutoin toimivaksi perusteltu TE-palvelujen toteuttamismalli.

Riskiksi voi myös muodostua, että muutoin toimiva TE-palvelualue joutuu pakonomaisesti hyväksymään vaihtoehdon, jossa TE-asiakkaiden lähipalvelu ei tule kunnissa toteutumaan, vaan palvelut keskitetään alueensa keskuskaupunkeihin. Tämä huoli koskee myös yrityspalvelutuotantoa. Riski tähän tulisi olemaan erityisen suuri maakunnissa, joiden keskuskaupungeissa on itsellään suuria haasteita työttömyyden hoitamisessa sekä työllisyyspalvelujen toteuttamisessa. Oleellista on varmistaa, ettei ns. keskuskaupunki-mallissa reuna-alueiden kunnat jää käytännössä ilman lähipalveluja.

On myös keskeistä, että tehtävien resurssointi ja rahoitus on oikeasuhtaista, jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Lisäksi tulee huomioida kuntien erityispiirteet esim. väestön ikärakenteen ja työkykyisyyden, työssäkäyntialueen liikkumismahdollisuudet ja elinkeinorakenne palveluja järjestettäessä. Kunnissa on paikallisesti toimivia ja hyviksi koettuja toimintamalleja ja käytäntöjä, joissa huomioidaan paikallinen elinkeinorakenne ja yhteistyöverkoston tuntemus sekä työnhakija-asiakkaiden yksilölliset tarpeet. Suurten yhteistoiminta-alueiden muodostamisessa on vaarana näiden toimintamallien syrjäytyminen kasvukeskusvetoisuuden myötä.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile 23.6.2022

Laissa säädettäisiin kuntien järjestämävastuulle kuuluvista julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Esityksen mukaan heikommassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistyminen huomioidaan julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä. Kuitenkin vastuunmäärittely kyseisen kohderyhmän osalta on epäselvä lakiehdotuksessa ja vastuuta hajautuu käytännössä kuntien lisäksi myös hyvinvointialueille, työkyvyn ja työllistymisedellytyksien parantamisen kannalta.

Lakiehdotuksessa todetaan, että kunta voi järjestää työllisyyden edistämiseen myös muita kuin laissa tarkoitettuja palveluja, mutta nämä palvelut eivät kuitenkaan kuuluisi kunnan valtionosuustehtävään. Mikäli tällaisten palveluiden järjestämiseen ja hankkimiseen ei ole käytettävissä valtionosuutta, kysymys herää, miten kyseisten palveluiden saatavuus niitä tarvitseville asiakkaille käytännössä varmistetaan.

Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä, mutta tämä voi olla käytännössä haastavaa toteuttaa mm. siksi, että taloudelliset kannusteet työllistymistä ja työllistymisedellytyksiä parantavaan toimintaan ovat ratkaisevasti erilaisia kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty toteuttamaan työllisyydenhoidon tehtäviä ilman järjestöjä ja säätiöitä. Esitämme, että lakiin kirjataan yhteistyötahoihin ja sidosryhmätoimijoihin järjestöt ja säätiöt. Järjestöjen osaaminen, palvelut ja tuki tulee integroida työttömien työllistymisen palveluprosesseihin niiden kiinteänä osana.

Keski-Suomen Yrittäjät, Jyräkoski
Sanna-Mari

23.6.2022

Lausuttavana olevassa lakiesityksessä todetaan, että palveluita järjestettäessä tulisi pyrkiä vastaamaan sekä nykyisiin että tuleviin palvelutarpeisiin. Keski-Suomen Yrittäjät pitää hyvänä, että työvoima- ja osaamistarpeita koskevan ennakointitiedon merkitys palveluiden järjestämisessä on tunnistettu.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisfoorumi näkee tarvelähtöisyyden hyvänä lähtökohtana palvelujen järjestämisessä. Lisäksi pykälätasolle tuotu yhdenvertaisuuden edistäminen työvoimapalveluiden järjestämisessä on kannatettava ja erityisen kiitoksen saa 5 § 2 momentissa lause ”Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisessä on huolehdittava erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisestä.”

Vammaisfoorumi näkee hyvänä myös säädökset muiden palveluiden piiriin ohjaamisesta sekä yhteistyövelvollisuudesta. 9 § kohdalla Vammaisfoorumi kuitenkin ehdottaa seuraavaa muutosta: ”Työvoimaviranomaisten tulee tehdä julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanossa, suunnittelussa ja kehittämisessä yhteistyötä keskenään sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, elinkeino- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen, hyvinvointialueiden, Kansaneläkelaitoksen ja muiden viranomaisten, koulutuksen järjestäjien, työelämän järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.” Työelämän järjestöt vaikuttaa rajaavan sote-järjestöt pois yhteistyökumppanuudesta. Moni sote- ja vammaisjärjestö toimii myös työllistymistä edistävänä järjestönä.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

4 § ”Julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen perustuu elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin sekä asiakkaiden palvelutarpeeseen.” Asiakkaita pitäisi kohdella yhdenvertaisesti koko Suomessa. Mikäli TE-palvelujen järjestäminen eriytyy hyvin monelle eri taholle, on yhdenmukaisten palvelujen tarjoaminen ja saatavuus haastavampaa järjestää. Eri puolilla Suomea asuvat asiakkaat voivat joutua eriarvoiseen asemaan. On tärkeää, että asiakas voidaan ohjata tarvittaessa myös oman alueen ulkopuolisiin palveluihin, mikäli hänen palvelutarpeensa sitä edellyttää.

Ensimmäisen luvun 9 §:ssä mainittu yhteistyövelvollisuus on kannatettava ja tarpeen olla lainsäädännön tasolla kirjattuna.

Ensimmäisen luvun 10 §:ssä todetaan työssäkäyntialueesta. Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 km etäisyydelle hänen tosiallisesta asuinpaikastaan. Miten työllisyysalueet ja työssäkäyntialueet suhteutuvat toisiinsa? Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankalasti määriteltävät

alueet eivät edistä työvoiman liikkuvuutta. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden osalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Työvoimaviranomaisia veloitetaan tekemään yhteistyötä keskenään sekä muiden keskeisten toimijoiden, kuten ELY-keskusten, Keha-keskuksen sekä Kelan, kanssa. Muiden keskeisten toimijoiden ei kuitenkaan laissa edellytetä tekemään yhteistyötä työvoimaviranomaisten kanssa. Toivomme, että tämä korjataan niin, että myös muut toimijat veloitetaan yhteistyöhön laissa.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Laissa, joko 1 luvussa tai omassa luvussaan, tulisi tyhjentävästi määrittää, mitä ovat valtakunnalliset julkiset työvoimapalvelut ja niihin liittyvät järjestämisvastuut. Tämä lakiesitys jättää hyvin avoimeksi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen ja ELY-keskuksen roolit ja tehtävät uudistuksen jälkeen, vaikka molempiin on esityksen perusteella siirtymässä TE-toimistojen nykyistä henkilöstöä hoitamaan niihin keskittymässä olevia tehtäviä.

Muutosturva todetaan lakiesityksessä vain 3 §:ssä yhtenä määritelmänä. Koska muutosturvatilanteet vaikutuksineen ulottuvat tyypillisesti usean kunnan alueelle ja tulevaisuudessa todennäköisesti myös usean työvoimaviranomaisen alueelle toimintamallia olisi hyvä määrittää tarkemminkin kuin vain yhteisen käsitteen kautta.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.**

23.6.2022

Aluehallintovirasto pitää kannatettavana, että luonnoksessa esitetään valvontaviranomaista, jonka tehtävänä on työvoimaviranomaisten toiminnan valvonta. Koska kyseessä on asiakkaiden perusoikeuksiin liittyvien oikeuksien toteutuminen, on tärkeää, että työvoimaviranomaisten toimintaa voidaan toisaalta ohjata ennakkollisesti mutta myös valvoa jälkikäteisesti riittävän tehokkailla toimilla. Aluehallintovirasto pitää suunnitelmaperusteista viranomaisvalvontaa vaikuttavana tapana puuttua toiminnassa tunnistettuihin riskeihin ja epäkohtiin.

Aluehallintovirasto esittää, että 1 luvun 3 §:n määrittelyissä todetaan, että valvontaviranomaisella tarkoitetaan aluehallintovirastoa. Tällöin jäljempänä laissa voidaan selkeyden vuoksi käyttää termiä valvontaviranomainen.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Lain 1 luvussa säädetäisiin kuntien järjestämisvastuulle kuuluvista julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä.

Esitys edellyttää heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistämisen edistämisen huomioon ottamista julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä. Esityksestä ei kuitenkaan käy selville, miten tämä varmistetaan ja mitä seuraamuksia syntyy vai syntyykö, jos palveluissa ei toteudu heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien palvelutarpeiden huomiointi.

Sininauhaliitto pitää ehdottoman tärkeänä, että palveluiden suunnittelu ja toteutus vastaavat sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan eri asiakasryhmien palvelutarpeisiin. Tämän vaateen tulee toteutua myös niitä asiakkaiden kohdalla, joiden työllistyminen vaatii pitkäkestoisesti eri tukitoimia. Esityksessä todetaan, että kunta voi järjestää työllisyyden edistämiseen myös muita kuin laissa tarkoitettuja palveluja, nämä palvelut eivät kuitenkaan kuuluisi kunnan valtiosuustehtävään. Herääkin huoli siitä, kuinka näiden palveluiden turvaaminen jatkossa varmistetaan.

On tärkeää ymmärtää, että hyvinvointialueet eivät voi osallistua ELY-keskuksien kilpailuttamaan työllisyyden hoidon palvelutoimintaan, koska se ei ole lainsäädännössä niille määritelty tehtävä. Sen sijaan hyvinvointialueilla tullaan toteuttamaan työkykyä ja työllistymistä edistäviä sosiaali- ja terveystyöpalveluita kuten työ- ja päivätoimintaa, työhönvalmennusta, kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta. Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä työllisyyden ekosysteemin menestymiselle.

Keskeinen kysymys on, miten jatkossa turvataan eri toimijoiden saumaton yhteistyö ja kumppanuus työelämään tukevissa toiminnoissa siten, että asiakkaat saavat tarvitsemansa tuen ja palvelut saumattomasti, joustavasti yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

Sininauhaliitto esittää, että lakiin kirjataan yhteistyötahoihin ja sidosryhmätoimijoihin järjestöt ja säätiöt. On tarkoituksenmukaista hyödyntää laajamittaisesti työllisyydenhoitoon osallistuvien toimijoiden resursseja. Asiakkaan ja koko palveluekosysteemin näkökulmasta on tärkeää, että järjestöt integroidaan työttömien työllistämisen palvelu- ja tukiprosesseihin niiden kiinteänä osana. Näin varmistetaan ihmislähtöinen työvoimapalvelujen ekosysteemi.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

9 §. Yhteistyövelvollisuus: Pykälässä edellytettäisiin kuntien keskinäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanossa, suunnittelussa ja kehittämisessä. Perusteluissa mainitaan keskeiset viranomaiset sekä esimerkkejä

muista yhteistyötahoista. SOSTE katsoo, että vähintään perusteluihin olisi hyvä lisätä yhteistyö myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen kanssa erityisesti erityisryhmien työllistymiseen liittyen. Myös yhteistyö palveluntuottajien kanssa, mukaan lukien järjestöt ja yritykset, on keskeistä. Kuten perusteluissa todetaan, olennaista on, että työvoimaviranomaiset tekevät laajasti yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kustavin kunta

23.6.2022

Kustavin kunnanhallitus päättää antaa työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavan lausunnon otsikkoasiassa:

Esitys on sinällään kannatettava, koska uudistus vahvistaa kuntien elinvoimaa, joustavoittaa palvelurakennetta ja tuo kuntalaiselle lähipalveluksi työllisyys- ja elinkeinopalvelut. Kunnassa pystytään toteuttamaan poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Esitys vie kuntia kuitenkin liian säännellysti kohti suuria yhteistoiminta-alueita, jolloin vaarana on, etteivät paikalliset lähipalvelut lain alkuperäisen tarkoituksen mukaisina toteudu. Esityksessä on vaatimus yhteistoiminta-alueen koosta, joka on vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja ja yhtenäinen työssäkäyntialue. Esitetulle työvoimapohjalle ei ole annettu kattavia perusteluita ja se voi käytännössä rikkoa alueiden luonnollisen työssäkäyntialueen sekä johtaa pienemmissä kunnissa siihen, että kunnan vaikutusmahdollisuudet työttömyyden hoitoon kapenevat, vaikka samaan aikaan kunta joutuu vastaamaan työttömyyden kustannuksista. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekeekin esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

Esitetty uudistus vahvistaa kuntien elinvoimaa, joustavoittaa palvelurakennetta ja tuo kuntalaiselle lähipalveluksi työllisyys- ja elinkeinopalvelut. Kunnassa pystytään toteuttamaan poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

TE-palvelujen siirto kuntien järjestämisvastuulle on kannatettava uudistus palveluiden vaikuttavuuden ja kuntaekosysteemin hyödyntämisen näkökulmasta. TE-palvelut tukevat kunnan elinvoimaisuuden kehittymistä ja antavat lisää työkaluja kuntalaisten elämän laadun parantamiseen ja osaavan työvoiman turvaamiseen eri toimialoilla. Lainsäädännöllä tulisi mahdollistaa sujuvat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Isojoen kunta 23.6.2022

Isojoen kunnan lausunto

Isojoen kunnan näkemyksen mukaan tehtäviä ei olla tosiasiallisesti siirtämässä kunnille, vaan suurimmassa osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä ei vastaa uudistukselle kuntien näkökulmasta asetettuja odotuksia, eikä myöskään hallitusohjelman tavoitteita

Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla kunnalla. TE-palvelujen siirto kuntiin on iso ja merkittävä tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan antamalla järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi, vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä.

Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa myös Isojoen ja muiden pienten kuntien osalta mahdollisuudet hyödyntää kuntayhteistyöverkostoa ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet. Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita. Kun järjestämisvastuu on kunnalla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen.

Järjestämisvastuun antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista. Tämä johtaisi myös tilanteeseen, jossa palveluille osoitettu rahoitus ja järjestämisvastuu eriytyisivät. Järjestämisvastuun tulisi olla kunnalla, jolle rahoituskin osoitetaan. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus hankkiutua omaehtoiseen yhteistyöhön palveluiden järjestämiseksi niin halutessaan. Etenkin pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin.

Järjestämisvastuun osalta olisi tärkeää, että linjaus mahdollistaa kunnille joustavuutta muodostuvien alueiden määrittelyssä ja myös yhteistoiminnan sisällön organisoinnissa siten, että käytettävissä olisi kaikki kuntalain 8 luvun tunnistamat yhteistoimintamuodot.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Tällä hetkellä Isojoelta lähimpään TE-toimistoon on matkaa noin 40 kilometriä ja julkiset kulkuyhteydet ovat vaatimattomat. Uudistus tässä muodossaan uhkaisi käytännössä työllisyydenhoidon palvelun karkaamista kauemmaksi, kun nyt ne pystytty järjestämään kuntien välisenä yhteistyönä pääosin liikkuvina palveluina seudulla. Yhteistyöorganisaation järjestämisvastuu voi lisäksi vaarantaa kuntien yhdenvertaisuutta sekä kunnan itsehallinnollista asemaa.

Järjestämiskriteereistä

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on

alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Esitetty vaatimus 20 000 työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista tai uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Edellytetty työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa ja on siten asetettu tarpeettoman korkeaksi. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä tästäkin merkittävästi suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Liian suuret järjestämiskriteerit voivat pahimmillaan johtaa maakunnan kokoisiin yhteistoiminta-alueisiin, mikä ei käytännössä muuttaisi nykytilannetta mihinkään. Uudistuksen tavoitteena oleva kuntien vastuu ja palveluiden saaminen lähelle asiakasta ei todennäköisesti toteutuisi tällaisessa tilanteessa. 20 000 henkilön työvoimapohja ei myöskään esimerkiksi omalla alueellamme vastaa mitenkään luonnollista työssäkäyntialuetta, vaan tällaisella kriteerillä se muodostuisi aivan liian suureksi.

Esimerkiksi vahva Etelä-Pohjanmaan eteläinen yhteistyöalue jäisi kooltaan asetettua 20 000 työvoimapohjaa pienemmiksi, mikä vaikeuttaa oleellisesti toimivien yhteistyörakenteiden syntymistä. Siksi tarvitaankin joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään koko kriteerin alentamista tai poistamista. Vähintään työvoimapohjan kriteeri tulisi laskea 10 000 henkilöön.

Valtioneuvosto voisi esityksen mukaan antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä. Käytännössä jo tuo 17 000 työllisen alue vaatisi alueellamme useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä.

Uudistuksen tulee mahdollistaa aiemmin muodostettujen ja hyväksi todettujen yhteistyökumppanuuksien jatkaminen. Kuntakokeilun tulokset olleet hyviä, kun kunnan ja alueen haasteet tunnetaan hyvin ja niihin pystytään puuttumaan

Annetun ehdotuksen perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Itsenäinen järjestämisvastuu olisi näin ollen vain 21 suurimmalla kaupungilla, Kokkolan kaupungilla sekä viidellä Uudenmaan kehyskunnalla. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

Käsityksemme mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Toistamme näkemyksemme, että tehtäviä ei mielestämme olla tosiasiallisesti siirtämässä kunnille, vaan suurimmassa osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä ei ole toivottava lopputulos.

Palveluiden rahoitus

Pidämme tärkeänä sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvaminen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla. Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen.

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusarvioiden mukaan, ainakin joillekin kunnille, työvoimapalvelujen uudistuksesta seuraisi yli 0,6 prosenttiyksikön laskennallinen veronkorotuspaine. Perusteluissa

viitataan sote-uudistukseen, jonka yhteydessä perustuslakivaliokunta piti 0,6 prosenttiyksikön kunnallisveron laskennallista muutospainetta hyväksyttävänä.

Samalle kehyskaudelle osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen ja yksittäiseen kuntaan tulee aina tarkastella yhteisvaikutuksena. Vaikka yksittäisen uudistuksen, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin. Esimerkiksi soteuudistuksen ja kiinteistöverouudistuksen vaikutukset on huomioitava kokonaisuutena.

Muita huomioitamme

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspinnat tulee tunnistaa ja huomioida. Tämä on tärkeää erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä % ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta sen hyödyntämisen pelätään vaikeutuvan uudistuksen seurauksena, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla.

Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.

Isojoen kunta huomauttaa, että lakiesitys uhkaa sulkea pienet kunnat työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. On selvää, että järjestelmien ylläpito on keskitettävä, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan. Mikäli järjestämisvastuu ei ole kunnalla, kunnalla ei myöskään ole pääsyä työttömyyteen liittyvään dataan. Ehdotetun mallin heikkoutena pidämme myös varsin massiivista valtion ohjausmekanismia. On selvää, että valtion täytyy olla kiinnostunut tuloksista. Sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvat alueet kykenevät kuitenkin kyllä raportoimaan tuloksista, eikä valtion tarvitse neuvotella erikseen jokaisen kunnan kanssa.

Lausuntomme yhteenveto

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely muodostavat kokonaisuuden, joka on ongelmallinen perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Ehdotusluonnoksen pohjalta näkemyksemme on, että uudistus johtaisi tilanteeseen, jossa työvoimapalvelut tulisi käytännössä järjestää lähes koko maassa yhteistoiminnassa. Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Isojoen kunnan kanta on, että järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat

ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto** **23.6.2022**

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Haapajärven kaupunki **23.6.2022**

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki** **23.6.2022**

Järjestämisvastuu

Hyvinkään kaupunki kannattaa HE luonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On hyvä, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla.

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Tässä laissa tarkoitettuina julkisina työvoimapalveluina järjestetään: 1) työnvälityspalveluja; 2) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja; 3) valmennusta; 4) työvoimakoulutusta; 5) muutosturvakoulutusta. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, tämän lain mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset sekä kunnan työllistämismäärärahat. Heikossa työmarkkina-asetuksessa olevia ei ole määritelty nykyisessä lainsäädännössä, eikä asiaa määriteltäisi myöskään ehdotetussa säännöksessä. Heikossa työmarkkina-asetuksessa oleviksi ryhmiksi katsottaisiin yleisesti ainakin pitkään työttömänä olleet, vammaiset ja osatyökykyiset, ikääntyneet, nuoret ja maahanmuuttajat. Toimijoiden, roolien,

palvelujen ja muiden määritysten kirjaukset on tehty riittävän tarkasti mutta niihin ei sisälly esimerkiksi kuntakokeilujen hyvien käytäntöjen soveltamista.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Työvoimapalveluita ollaan siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, vaikka tarkoitus on siirtää ne kuntien vastuulle. Malli kaventaa kuntien järjestämisvastuuta, millä voi olla vaikutuksia työllisyysasteen nostamiseen tähtäävien toimien laantumiseen.

Työttömyysturvaetuuksien osalta tulee huomioida myös rahoitusperusteet kuntia kannustavammaksi – esityksessä todetaan rahoitusvastuun perusteeksi pelkästään työttömien määrä poikkileikkaustietoina joiltain ajankohdilta.

Yhteistyövelvoite hyvinvointialueiden kanssa on kirjattava lakiin, koska työtä hakevien ikääntyessä ja nuorten määrän vähentyessä, sote-palveluiden kysyntä kasvaa työllisyysenhoidon osana. Sote-alan palvelutarpeet tulevat lisääntymään.

**Mikkelin kaupunki, Mikkelin
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269**

22.6.2022

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirto kuntiin on uudistus, joka mahdollistaa työvoiman kehittämisen, työnvälittämisen ja siihen liittyvien työnhakija- ja yrityspalveluiden vahvemman toisiinsa liittämisen. Paikallinen elinvoimaisuuden kehittäminen saa uudistuksessa uuden mahdollisuuden, josta kaikkien työllisyysalueiden on mahdollista hyötyä.

Uudistuksessa palvelujen järjestämisen tehokkuusvaativuutta on lähdetty hakemaan määrittelemään työllisyysalueen työvoimavarannon mimiraja (20 000). Työvoimapalvelut sisältävät kokonaisuuksia, joissa tätä kokoluokkaa oleva työvoimavarannon määrä on perusteltu palvelujen tehokkaan tuottamisen onnistumiseksi. Toisaalta on voitu todeta, että TE-hallinnon aikaisempi palvelujen keskittäminen laajempiin TE-toimistoyksiköihin ei ole ollut pelkästään myönteinen asia nimenomaan niiden kuntien osalta, joissa TE-toimisto lakkasi lähipalveluna toimimasta.

Uudistuksessa tuleekin kiinnittää huomiota siihen, että lähipalvelut olisi mahdollista toteuttaa mahdollisimman laajalti niin, että niiden taustalla olisi työllisyysalueen asiantuntijaverkosto kokonaisuudessaan. Erityispalvelujen osalta palvelut tuotettaisiin joko yhteisinä kuntien sopimuksesta työllisyysalueella tai jopa työllisyysalueiden yhteisinä tuotantoina.

Esitetty malli, jossa työllisyysalue muodostuu kriteereiltään itseisarvoksi ei ratkaise sille asetettuja tavoitteita. Tässäkin mallissa onnistunut lopputulos edellyttää kuntien vastuunkantoa ja halua sopia parhaista mahdollisista palvelujen tuottamistavoista.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Imatran kaupunki pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. On kuitenkin huomioitava, että jo vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden Pohjoismaisen asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin lähempänä varsinaisen siirtovuoden toteumaa.

Paimion kaupunki

22.6.2022

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 1 Yleiset säännökset

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Työvoimaviranomaisella tarkoitetaan 3 §:n 1 kohdan mukaan sitä kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Yhteistyövelvollisuus. 9 §:n mukaan työvoimaviranomaisten tulee tehdä julkisten työvoimapalveluiden toimeenpanossa, suunnittelussa ja kehittämisessä yhteistyötä keskenään sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten-, elinkeino-liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen, hyvinvointialueiden, Kansaeläkelaitoksen ja muiden viranomaisten, koulutuksen järjestäjien, työelämän järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vantaan kaupunki kannattaa yhteistyötä pykälässä mainittujen tahojen kanssa, mutta toteaa, että yhteistyö ei voi olla yksisuuntaista. Näin ollen yhteistyövelvollisuus tulisi asettaa myös hyvinvointialueille, KEHA:lle ja KELA:lle suhteessa työvoimaviranomaiseen.

Työnhakijan kotikunta, asuinpaikka ja työssäkäyntialue. 10 §:n mukaan työnhakijan kotikuntana pidetään kotikuntalain (201/1994) mukaista väestötietojärjestelmään merkittyä kotikuntaa.

On tunnistettu tilanteita, joissa henkilöllä on väestötietojärjestelmään merkittynä kotikunnaksi kunta, jossa hän ei ole asunut enää tosiasiallisesti pitkään aikaan, jopa vuosiin. Postiosoitteeksi on samaan aikaan merkittynä väestötietojärjestelmään Poste Restante -osoite eri kuntaan, kuin missä kotikunta on. Tällaisessa asetelmassa väärä kunta joutuisi rahoitusvastuuseen henkilön työttömyysetuuksista kotikuntamerkinän perusteella.

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Jotta uudistus saavuttaa sille asetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus**22.6.2022**

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite ei koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulee kirjata lakisääteisesti.

Kainuun ELY**22.6.2022**

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Olisi toivottavaa, että laki nykyaikaistettaisiin rakenteen osalta ja §-numerointi olisi juokseva, ei lukukohtainen.

4.3 § "Työnhakijan palveluprosessi edellyttäisi osin lakisääteisesti henkilökohtaista työvoimaviranomaisessa paikan päällä tapahtuvaa asiointia." Digitalisoituvassa maailmassa paikan päällä tapahtuva asiointi ei ole mielestämme kaikissa tapauksissa tarpeellista. Riittäisikö, että henkilökohtaiseen paikan päällä tapahtuvaan asiointiin pitäisi tarjota mahdollisuus, mikäli se on tarpeellista?

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

10 § Työnhakijan työssäkäyntialue on määritelty ulottuvan 80 kilometrin etäisyydelle tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tässä tarvitaan kuitenkin joustoa, esimerkiksi Uudenmaan toiminnallinen ja liikenteellinen työssäkäyntialue on tätä merkittävästi laajempi, yltyen myös maakunnan rajojen yli. Kilometrimäärän rinnalla on oltava tarveharkintaa ja joustoa, liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022

22.6.2022

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

Ei kommentoitavaa

Toivakan kunta, Toivakan kunnanhallitus
20.6.2022

22.6.2022

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla. Lakien voimaantulo (1.12.2024) kesken kuntien tilikauden on keinotekoinen, eikä perusteltu. Lakien voimaantulo olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa tilikausien vaihteeseen, joka helpottaisi muutenkin haastavaa kuntatalouden arviointia sekä budjettivalmistelua.

rahoitusta koskevia kysymyksiä/epäselviä kohtia esityksessä ovat esimerkiksi seuraavat:

Pienten kuntien näkökulmasta esitettyssä mallissa kannustavuus ja oikeudenmukaisuus ei toteudu kunta-valtio suhteessa eikä alueen kuntien välillä. Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvaminen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla.

Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen. Mikä takaa sen, että rahoitus jakautuu tasaisesti kuntayhtymän tai isäntäkunnan kattamalle maantieteelliselle alueelle eli myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut.

Päätösten tekeminen vuoden 2022 tilastotietojen mukaan ei ole oikeudenmukainen pienissä kunnissa, joissa työllisyys on hyvin hoidettu ja jonka väestönmäärässä on ollut kasvua.

Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii avaamista mm. pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouden saavan työttömän työllistymistä.

Esitetty rahoitusmalli vastaa huonosti suhdannevaihteluihin ja tällä on merkitystä kunnissa, joissa elinkeinorakenne on suhdanneherkkää. Suhdanteiden riskien osalta valtiolla tulee olla vastuu julkisen talouden osalta.

- on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.
- On epäselvää, voiko työvoimaviranomainen toimia hankkeiden hallinnoijana esim. ESR-rahoituksen osalta?

Esitys ei huomioi riittävästi yhdistysten ja yritysten roolia ja merkitystä toimijoina. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu tiiviisti kuntaekosysteemin kokonaisuuteen. Kunnat ovat aktiivisia pitkäaikaistyöttömien työllistäjiä ja työllistämispolut sisältävät oppisopimusopiskelua sekä muita työhönvalmennuksellisia tukitoimia. Kuntien palkkatukityöllistämiseen sisältyy usein (palvelu)ohjausta, tukea ja työkyvyn arviointia, johon tarvitaan kuntien työllisyyspalveluiden osaamista. Kuntien työvoiman takaamiseksi, palkkatukityöllistämisen mahdollisuus olisi syytä säilyttää.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

TE-palveluiden siirto kuntiin on kauan kaivattu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden ja asiakaslähtöisyyden parantamiseksi.

Ylivieskan kaupunki, Oulun Eteläisen **22.6.2022**
kuntajohtajat:

Lähtökohdaksi työllisyyden kuntakokeilu

Laissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jossa kunnat vastaavat työllisyyspalveluista. Kokeilun puitteissa on kuntien kesken syntynyt toimivia yhteistoimintamuotoja ja tämä olisi luonteva pohja uudistukselle. Pohjois-Pohjanmaalla työllisyyden kuntakokeilussa ovat mukana Raahen (Raahe, Siikajoki ja Pyhäjoki), Ylivieskan (Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen ja Ylivieska) ja Oulun (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä) kaupunkialueet.

TE-palvelut 24 -uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluissa saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Esitys elää menneessä maailmassa ajatellessaan, että työllisyyspalveluihin liittyvä kuntaekosysteemi muodostaisi yhden kokonaisuuden ilman organisaatorajoja. Tosiasiassa niin hyvinvointipalvelut kuin koulutuspalvelut ovat irrallaan ydinkuntaorganisaatiosta ja niiden välinen toiminta on aivan samanlaista eri organisaatioiden välistä verkostoyhteistyötä kuin TE-toimiston ja mainittujen palveluntuottajien verkostoyhteistyö. Tällä rakenteen muutoksella ei saavuteta esityksessä esiteltyjä synergiahyötyjä. Työllisyyden hoito vaatii onnistuakseen laajan ekosysteemin, jossa aidosti toimitaan yhdessä alueen elinvoiman ja samalla hyvinvoinnin ja osaamisen edistämiseksi.

Staden Jakobstad

22.6.2022

Pietarsaaren kaupunki haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Lakiesityksessä rahoitusvastuu on kunnalla ja järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Tämä jako ei ole hyvä. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolla on rahoitusvastuu. Hyvinvointialueella ei ole kannustamia suhteessa työllistämiseen, kun rahoitusvastuu on kunnalla. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystyöpalveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille. Mikäli tämä jako toteutuu, myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuu pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osasta työttömyysturvan perusosaa pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Kunta ei voi olla rahoitusvastuussa hyvinvointialueen tuottamien palveluiden tuloksista. Kunnan mahdollisuudet vaikuttaa nopeasti ja joustavasti vaikeasti työllistettävien ja pitkäaikaistyöttömien ryhmään häviää lakiehdotuksen mukaan. Tämä ryhmä tarvitsee kunnan joustavuutta. Seudulla on alueittain työvoimapula, joten ne, jotka pystyvät töihin pääsevät töihin. On huoli, että järjestämisvastuu toisessa organisaatiossa vaikeuttaa kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa nykyisillä menetelmillä työttömyyteen, varsinkin vaikeasti työllistettävien kohdalla.

Resurssit

Jotta uudistus voi saavuttaa tavoitteensa, tulee resurssien ja toimintojen rahoituksen olla oikeassa suhteessa, ja siirrettävien toimintakokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja koostua selkeistä kokonaisuuksista.

Työllistämisalueiden kunnat siirtävät järjestämisvastuun vastaavalle kunnalle tai kuntayhtymälle. Yhteistyöalueen muodostuessa on tärkeää huomioida kuntien tarpeet. Suurilla alueilla on vaikeaa kohdata pienen ihmisen tarpeet yhdenvertaisesti, minkä vuoksi järjestämisvastuun ja rahoituksen tulee olla samoissa käsissä.

Työllisyysalueen pitää olla seudullisesti yhtenäinen, ja työmarkkinoita ja työmatkoja ajatellen toimiva. Pietarsaaren seutu on kaksikielinen, minkä vuoksi olisi hyvä huomioida kieliaspekti. Aikaisemmin tämä on huomioitu kriteerinä hallinnollisissa uudistuksissa.

Palkkatuki

Palkkatuella työllistäminen kuuluu osaksi työllistämistoimia, joilla voidaan vaikuttaa laajaan työttömyyteen. Jatkossa palkkatuella työllistäminen koskettaa vain yrityksiä ja 3. sektoria, sillä kunta

ei voi myöntää itselleen palkkatukea. Katsomme että tämä on epäoikeudenmukaista. Kunta on tähän mennessä, matalalla kynnyksellä palkkatuen kautta, ollut vaikuttava mahdollistaja jatkotyöllistämisen. Katsomme että kunnalle tulisi jatkossakin taata tämä mahdollisuus. Palkkatuella työllistävän pitää jatkossakin saada laskea lomaraha- ja lomakorvauskustannukset niihin kustannuksiin, jotka korvataan palkkatuella. Palkkatuen kesto tulee säilyttää nykyisellään, ei lyhentää.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

TE-palveluiden siirto kuntiin on kauan kaivattu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden ja asiakaslähtöisyyden parantamiseksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Etelä-Savon ELY, TE-asiakaspalvelukeskus 22.6.2022

TE-asiakaspalvelukeskus tuo esiin, että 1 luvun 8 §:n mukaisesti työvoimaviranomaisen on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä muun palvelunjärjestäjän kanssa palveluiden yhteensovittamisessa.

Lain pitäisi myös mahdollistaa vapaaehtoinen yhteistyö työvoimaviranomaisen ja esimerkiksi KEHA-keskuksen kesken. Työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus esimerkiksi tuottaa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita yhdessä KEHA-keskuksen kanssa, niistä erikseen sopien.

TE-asiakaspalvelukeskus toteaa, että esitysluonnoksessa ei ole huomioitu asiakaspalvelun järjestämisen reunaehdotuksia asiakkaiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Esimerkiksi asiakaspalveluajat ja hallituksen esitys 73/2022 (HE eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta) tulee huomioida lainsäädännön edetessä.

Vörå kommun

22.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårsysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Iisalmen kaupunki, Iisalmen kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169

21.6.2022

Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan ja keväällä 2021 hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu ja toivottu uudistus, ja lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tu-lee olla keskeinen osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistuksen keskeisestä tavoitteesta eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni.

Iisalmen kaupunki yhtyy Kuntaliiton lakiluonnoksesta jo antamaan lausuntoon, mutta haluaa lisäksi nostaa esille lausunnossa esitetyt näkökohdat.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta **21.6.2022**

Tärkeää olisi, että tietojärjestelmä olisi valtakunnallisesti kaikille sama.

Myöntääkö työvoimaviranomainen starttirahaa tulevaisuudessa vaiko ei? Hyvä olisi, että myöntäisivät tätä tukea myöskin jatkossa.

Henkilöstöresurssi pitäisi olla suurempi kuin nyt

Vaasan kaupunki - Vasa stad **21.6.2022**

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisen (kunnan tai TE-alueen) tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Vaasan kaupunki katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siirrettävien palveluiden tulee muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat. Esityksestä ei kaikilta osin riittävän selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrääarviot vaihtelevat eri kohdissa esitystä.

Vaasan kaupunki näkee, että myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. Mikäli henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella, myös tältä osin kunnassa on jatkossa osaamista työttömyysturvaan liittyvään vaativaan harkintaan ja sitä kyetään myös oppimaan kunnissa. Muitakin erityisosaamista vaativia tehtäväkokonaisuuksia, kuten muutosturva ja Eures-neuvonta, ollaan siirtämässä kunnille tai TE-alueille, joten työttömyysturvatehtävän eriyttäminen tarvittavan osaamisen perusteella ei ole yhdenmukaista muun esitetyn kanssa, eikä tue selkeiden ja tarkoituksen mukaisten palvelukokonaisuuksien siirtymistä.

Myöskään yksittäisten yhden kohderyhmän valmennuspalveluiden eriyttämistä valtiolle (nuorten valmennukset) Vaasan kaupunki ei näe perusteltuna TE-palvelukokonaisuuden hoitamisen ja kuntaekosysteemin hyödyntämisen näkökulmasta. Tämä nähdäksemme myös sotii yhdenvertaisuutta vastaan.

Vaasan kaupungin näkemys on, että kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Näin kunnan palveluekosysteemissä jo olevien esimerkiksi työpajatoiminnan palveluiden kehittäminen voidaan turvata ja kunnan olemassa olevan palveluekosysteemin hyödyntäminen mahdollistuu esitettyä paremmin. Nämä tulee linkittää myös työttömyysturvaan.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

ks. aikaisemmat kommentit

Kauniaisten kaupunki 21.6.2022

Työvoimaviranomaisia veloitetaan tekemään yhteistyötä keskenään sekä muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Muiden keskeisten toimijoiden ei kuitenkaan laissa edellytetä tekevän yhteistyötä työvoimaviranomaisten kanssa. Toivomme, että tämä korjataan niin, että myös muut toimijat veloitetaan yhteistyöhön laissa.

**Outokummun kaupunki,
Kaupunginhallitus** 21.6.2022

Outokummun kaupunki kannattaa työllisyydenhoidon vastuun siirtymistä kunnille. Kunta vastuutahona on lähellä asukkaita, avoimia työmarkkinoita, työllisyyttä edistäviä palveluita sekä paikallista toimijaverkostoa. TE-palvelujen siirtyminen pysyvästi kunnille on luonnollinen jatkumo työllisyyden kuntakokeiluille, jotka ovat vahvistaneet kuntien osaamista ottaa vastuulleen myös työllisyyden hoidon lakisääteisiä tehtäviä. Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen siirtyessä hyvinvointialueelle kunnan työllisyyttä edistävän toiminnan painopiste siirtyy elinvoiman edistämiseen, minkä johdosta kokonaisvastuu TE-palvelujen järjestämisestä istuu kunnalle erinomaisesti.

Lakiesityksessä määritelty, työvoimapohjaan perustuva järjestämisvastuualue ei vastaa todellisia kuntayhteistyöhön perustuvia tai työssäkäyntiin pohjautuvia alueita. Kunta on järjestänyt työllisyyttä edistäviä palveluita omana toimintanaan jo vuosien ajan muodostaen yhteyksiä alueen työmarkkinoille sekä työllisyyttä edistävään palveluverkostoon. Kunnalla on paras tieto paikallisista olosuhteista sekä asiakkaiden tarpeista työhön tai koulutukseen etenemiseksi, minkä vuoksi kunnalle tulisi antaa aidosti mahdollisuus suunnitella ja järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla joko yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai itsenäisesti.

Järjestämisvastuun lisäksi esityksessä on kuntatoimijan näkökulmasta epäedullisia tai kysymyksiä herättäviä yksityiskohtia, jotka kaipaavat tarkentamista lainvalmistelussa. Valtion rooli, valtionosuuden perusteet, työttömyysturvan rahoitusvastuun muutos, JTYP-lain mukaisten palvelujen ja henkilöstön siirtymisen valmistelu sekä tietojen käsittelyyn liittyvät kysymykset tulevat olla ratkaistuna esitystä perusteellisemmin, jotta merkittävä muutos TE-palvelujen järjestämisvastuussa saadaan toteutettua asiakkaan palvelut turvaten.

Limingan kunta 21.6.2022

Limingan kunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 %. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus

tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 8000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Limingan tilanteesta

Limingan kunta on hoitanut työllisyyttä jo vuosia omalla työllisyyden hoitomallillaan (yhteistyössä TE-toimiston kanssa). Malli on kehittynyt vuosien varrella aktiivisella ja ketterällä toiminnalla ja kehittämistä tukevilla hankkeilla. Kunta on panostanut työllisyyden hoitamiseen myös rahallisesti kokoonsa nähden suhteellisen paljon. Limingan työllisyysaste on ollut jo useita vuosia (mm. vuonna 2018 se oli Tilastokeskuksen mukaan 78,4%) ja työttömyysaste Pohjois-Pohjanmaan alhaisimpia (mm. huhtikuussa 2022 4,5% ja marraskuussa 2021 4,9%), kunnan työllisten määrän ollessa noin 4500. Liminka on kohdannut kaikki työttömät kasvotusten jo vuodesta 2016 (Työttömien Hub - hankkeesta lähtien). Nyt kun kunnat ovat saaneet käyttöönsä kaikkien työttömiensä yhteystiedot (joita ei ennen työllisyyskokeilua ollut mahdollista TE-toimistosta kuntien saada), on työttömien tavoittamista ja työttömyyden hoitoa jatkettua entistä tehokkaammin.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

3§ Määritelmät

Työvoimaviranomaisen määritelmässä tulee ottaa huomioon kuntien järjestämisvastuun toteutuminen ja siihen työllisyysalueen perustamiseen liittyvä sopimusvapaus.

Kohdassa 1. määritelmä tulisi olla:

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) työvoimaviranomaisella (työllisyysalue) sitä kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä tai työllisyysalueeseen kuuluvaa kuntaa, jonka tehtävistä on sovittu työllisyysalueen järjestämissopimuksessa.

Kangasalan kaupunki **21.6.2022**

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**

Lain tulee mahdollistaa lähipalvelut. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä vaikeasti sovellettavan. Esimerkiksi Länsi-Uudeltamaalta merkittävä osa työvoimasta pendelöi pääkaupunkiseudulle. Uudistuksen logiikan

mukaan tämä edellyttäisi muutaman erittäin suuren työssäkäyntialueeseen perustuvan te-organisaation luomista Uudellemaalle. Tämä ei liene lakiehdotuksen tarkoitus.

Yhteistyö te-alueiden ja hyvinvointialueiden välillä on paremmin huomioitava lakiuudistuksen valmistelussa. Esityksessä yhteistyövelvoite ei koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Yleisesti hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä. Hyvinvointi-alueilta näytävät puuttuvan kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårsysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Lausuttavana olevassa lakiesityksessä todetaan, että palveluita järjestettäessä tulisi pyrkiä vastaamaan sekä nykyisiin että tuleviin palvelutarpeisiin. Keski-Suomen liitto pitää hyvänä, että työvoima- ja osaamistarpeita koskevan ennakointitiedon merkitys palveluiden järjestämisessä on tunnistettu. Liitto näkee tässä myös laaja-alaisen yhteistyön tarpeen.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Lain 3 §:n määritelmä työvoimaviranomaisesta pitää laajentaa kattamaan kaikki kunnat. Käytännössä on välttämätöntä, että rahoitusvastuu ja järjestämisvastuu on sama toimijalla. Tämä tukisi myös kunnallista itsemääräämisoikeutta ja lisäsi myös tietämystä kuka vastaisi kuntalaisten työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Lakiuudistuksen yhteydessä olisi järkevää korvata useat työllistämisuunnitelmaa korvaavat suunnitelmaa (kohta 8) yhdellä saman nimisellä työllistämisuunnitelmalla (kohta 7). Sisällöllisesti ne voisivat olla nykyisen sisältöisiä, mutta niiden nimet tulisi yhdenmukaistaa.

Palvelutarpeen määrittely on suunniteltu tapahtuvaksi työvoimaviranomaisen toimesta, eli työllisyysalueen järjestämisvastuullisen kunnan toimesta, eikä henkilöasiakkaan kotikunnan toimesta. Jos työvoimaviranomainen määritelmä kattaisi kaikki kunnat, niin silloin tämä epälooginen työnjako poistuisi.

10 §:n mukaan henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Esityksen mukaan henkilöasiakas voi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa mukaisessa työvoimaviranomaisen palvelupisteessä. (Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajanvieron, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavaan syyn vuoksi). Esityksen mukaan kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä on merkitty työttömyysetuuden saajan kotikunnaksi. Työssäkäyntialueen määritelmää tulee täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Palveluiden järjestäminen kunnille jotka ovat mukana kuntakokeilussa - on hyvä luonnollinen jatkumo. Laki mahdollistaa asiakaslähtöisen ja kokonaisvaltaisen palvelun. Lailla mahdollistettava että tavoitteet, vastuut saavutetaan.

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo

palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjausrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Ylivieskan kaupunki, Yhteinen lausunto 21.6.2022
seutukaupunkiverkosto (kuntajohtajat
ja TYP-johtajien verkosto, Pääkkö Mervi

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee seutukaupunkien elinvoimaisuuden vahvistamista. Seutukaupungit korostavat, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistuksen keskeisestä tavoitteesta eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidetta-vaksi on pidettävä kiinni. Nyt on hyvä mahdollisuus uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampaa työvoima- ja yrityspalvelumallia, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla.

Esitetystä 20 000 työvoimapohjavaateesta tulee luopua. Kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

10 §:n mukaan henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Esityksen mukaan henkilöasiakas voi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa mukaisessa työvoimaviranomaisen palvelupisteessä. Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajanvieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Esityksen mukaan kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettussa väestötietojärjestelmässä on merkitty työttömyysetuuden saajan kotikunnaksi. Rahoituksen näkökulmasta työssäkäyntialueen määritelmää tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on ensisijaisesti velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta. Asia tulisi ratkaista ja tarkastella kuitenkin siten, ettei se estä myöskään työllistymistä toiselle alueelle, mikäli se on työnhakijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

KEHA-keskus

21.6.2022

Esitysluonnoksen määritelmäsäännöksen (3 §) mukaan työvoimaviranomaisella tarkoitetaan sitä kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä. KEHA-keskus ei olisi mainitun säännöksen mukaan lakiluonnoksessa tarkoitettu työvoimaviranomainen. Tämä on säädösteknisesti ja järjestämisvastuun määrittelemisen näkökulmasta ymmärrettävä ratkaisu, mutta voi osoittautua käytännössä haasteelliseksi asiakasviestinnän näkökulmasta. KEHA-keskus vastaisi esitysluonnoksen mukaan mm. osasta työttömyysturvalausuntojen antamisesta työnhakija-asiakkaille, tarjoaisi tietoa ja neuvontaa TE-palveluista sekä vastaisi valtakunnallisista kansainvälisen rekrytoinnin palveluista.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset. Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Lakiesityksessä tulisi huomioida, että työvoimapalvelujen tarkoitus on suoraan työmarkkinoille siirtymisen lisäksi myös ennalta ehkäistä ennen aikaista työelämästä poistumista ja tukea työelämäsiirtymiä sekä työurien pidentämistä muun muassa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen avulla.

Riihimäen kaupunki

20.6.2022

Tiivistelmä

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Riihimäen kaupungin kanta on, että järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Riihimäen kaupunki esittää, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä.

Riihimäen kaupunki edellyttää, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Uudistuksen keskeisestä tavoitteesta eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni. Uudistus tarjoaa hyvän mahdollisuuden uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampia työvoima- ja yrityspalveluita.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattilan kaupunki toteaa, että järjestämisvastuu ollaan ehdotuksen mukaan siirtämässä lähes koko Suomessa yhteistoiminta-alueille, jotka muistuttavat nyt voimassa olevia työ- ja elinkeinotoimistojen alueita. Yhteistoiminta-alueilla vain vastuukunta saa ehdotuksen mukaan järjestämisvastuun. Ehdotus perustuu työllisyyspalvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Tämä on ristiriidassa kuntalain 8 §:n yleissäännöksen kanssa, jonka mukaan kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestämisvastuullaan olevien palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Mikäli kunta ei saa järjestämisvastuuta, ei kuntaa voi velvoittaa vastaamaan palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Päijät-Hämeessä on kokemusta siitä, että järjestämisvastuun siirto pois kunnalta on etäännyttänyt palvelut ja estänyt kunnan toimintaympäristöstä nousseiden palvelutarpeiden huomioon ottamisen palvelujen yhdenvertaisuus-perusteisiin nojaten. Tehokas, toimiva ja vaikuttava työllisyysahoito edellyttää räätälöityjä malleja suhteessa muuttuviin tilanteisiin ja tarpeisiin. Keskitetty järjestämisvastuu jäykistää ja hidastaa muutosten läpivientiä ja estää nopean reagoinnin muuttuvassa tilanteessa.

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset. Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunto on hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa 13.6.2022

20.6.2022

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevasta lainsäädännöstä. Työvoima- ja yrityspalvelut siirretään valtion vastuulta kuntien vastuulle. Tämä on jatkossa kunnille merkityksellinen tehtävä ja käsittää kunnan toiminnoista ison osan. Maakunnan liitto kiinnittää huomiota uudistuksen periaatteelliseen tasoon. Lausunnon kohdat liitetään asianomaisiin kohtiin lausuntopalvelujärjestelmässä.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että TE-palveluiden siirtäminen kuntien vastuulle niitä sisällöllisesti samalla uudistaen on kannattava tavoite. Kunta paikallisena toimijana on luonnollinen palvelujen järjestäjä, kun tavoitteena on tuottaa lähipalveluja työvoimahallinnon asiakkaille. Etelä-Pohjanmaan kaltaisessa korkean työllisyyden ja matalan työttömyyden maakunnassa kunnat saavat näytön paikan ja toimintakentän tehdä uudenlaista työvoimapolitiikkaa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

18.6.2022

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin. Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.12.2024.

Tämä ajankohta haasteellinen talouden ja toiminnan suunnittelun näkökulmasta. Mänttä-Vilppulan kaupunki esittää, että lait tulisivat voimaan 1.1.2025.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunta pitää uudistuksen perusajatusta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne paikalliseksi osaksi kuntien palveluita hyvänä ja uudistuksen tavoitteita kannatettavana. Valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat näin nykyistä enemmän paikallistasolla, kunnilla.

Kunnissa on vahvaa paikallistuntemusta ja kunta tuntee alueensa työnhakijat, yritykset ja työvoimaa tarvitsevat. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli kuitenkin rajoittaa ja kaventaa kunnan toimintavapautta järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Uudistuksessa keskeistä on, että rahoitusmalli mahdollistaa kunnan taloudellisen vastuun lisäksi taloudellisen resurssoinnin myös uusien joustavien työ- ja toimintatapojen luomiseen sekä välineitä paikallisesti työllisyyden hoitoon. Nykyiset TE-palvelut eivät mahdollista joustavaa työllisyyspalvelua.

Kirkkonummen kunta haluaa tuoda esiin, että järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Silloin myös tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Mikäli hallituksen TE2024 -uudistuksen tavoitteena on integroida työllisyys- ja elinkeinopalvelut osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa, se onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Rahoituksen näkökulmasta työssäkäyntialueen määritelmää tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on ensisijaisesti velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta. Asia tulisi ratkaista ja tarkastella kuitenkin siten, ettei se estä myöskään työllistymistä toiselle alueelle, mikäli se on työnhakijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 § 243

17.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Raaseporin kaupunki pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä, mutta esitämme huolen siitä, eikä vaihtoehtoina on pelkästään vastuukunta- tai kuntayhtymänmalli eikä sallita järjestämisvastuun kunnille ja mahdollisuus sopimus pohjaiseen yhteistyöhön kuten kuntalain luku 8 mahdollistaa. Raaseporin kaupungin mielestä pitäisi olla mahdollisuus valita näistä kolmesta vaihtoehdoista kunnan ja kuntien haluamalla tavalla.

Kaupungin mielestä vastuukunta- tai kuntayhtymämalli varmistaisi sen, että kunnan aihepiirissä työskentelevillä ja TE-toimistosta siirtyvillä henkilöillä olisi sama työnantaja eikä hallinto ja ohjaus olisi hajanainen kuten nyt on ilmennyt kuntakokeilussa. Lisäksi järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä hallinnollisista syistä ja johtamisen näkökulmasta.

Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyökuvioissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys 17.6.2022
AMKE ry

AMKE pitää hyvänä tavoitetta, että työvoimapalvelut ovat lähellä työnhakijoita ja työnantajia. Riskinä tässä on kuitenkin palveluiden voimakas alueellinen sirpaloituminen sekä työvoimapalveluiden resurssien riittävyys ja laadun ylläpito.

Luumäen kunta 17.6.2022

10 §:n mukaan henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Esityksen mukaan henkilöasiakas voi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa mukaisessa työvoimaviranomaisen palvelupisteessä. Henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajanvieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Esityksen mukaan kotikuntana pidetään kuntaa, joka väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettussa väestötietojärjestelmässä on merkitty työttömyysetuuden saajan kotikunnaksi. Rahoituksen näkökulmasta työssäkäyntialueen määritelmää tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on ensisijaisesti velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta. Asia tulisi ratkaista ja tarkastella kuitenkin siten, ettei se estä myöskään työllistymistä toiselle alueelle, mikäli se on työnhakijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

KUUMA-seutu liikelaitos 16.6.2022

Työnhakijan työssäkäyntialue on määritelty ulottuvan 80 kilometrin etäisyydelle tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tässä tarvitaan kuitenkin joustoa, esimerkiksi Uudenmaan toiminnallinen ja liikenteellinen työssäkäyntialue on tätä merkittävästi laajempi, yltäen myös maakunnan rajojen yli. Kilometrimäärän rinnalla on oltava tarveharkintaa ja joustoa, liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 16.6.2022

Yleisissä säännöksissä tuodaan esiin lain soveltamisala, julkisten työvoimapalvelujen tarkoitus ja julkisten työvoimapalvelujen määrittely. Julkisiin työvoimapalveluihin sisällytettäisiin muutosturvakoulutus, josta säädettäisiin lain 8 luvussa. Luvun 1 pykälässä 3 on määritelty laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Työvoimaviranomaisella tarkoitettaisiin kunnan tai kuntayhtymän

viranomaista, joka vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä. Näiltä osin yleiset säännökset vaikuttavat selkeiltä.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Kuntien tulee voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on pitkään odotettu ja kannatettava uudistus palveluiden vaikuttavuuden ja kuntaekosysteemin hyödyntämisen näkökulmasta kuntien elinvoimaisuuden kehittymiseksi. Lain tulisi kuitenkin mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Lisäksi järjestämisvastuun ja rahoituksen tulee olla samoissa käsissä. Esitykseen tarvitaan aiemmin esitettyjä muutoksia ja tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Kuntalain 8 §:n yleissäännöksen nojalla kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestämisvastuullaan olevien palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Säännöksessä asetettaisiin lisäksi nimenomainen velvollisuus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen. Säännös pitää sisällään myös syrjinnän kiellon ja velvollisuuden aktiivisesti edistää tosiasiallisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Näkemyksenne:

Hollolan kunta toteaa yleisien sääntöjen olevan pääasiassa tarkoituksenmukaisia, joita tarkennetaan seuraavien lukujen sisällä. Tästä luvusta voisi myös tulkita, että järjestämisvastuu on yksittäisellä kunnalla, joita velvoitetaan yhteistyöhön muiden kuntien kanssa yhteisten palvelujen järjestämiseksi. Tämä olisi erittäin puollettava ja kuntien itsemääräämisoikeutta tukeva ratkaisu. Kuitenkin luvusta kaksi voidaan todeta, että järjestämisvastuu ollaan ehdotuksen mukaan

siirtämässä yhteistoiminta alueille, jotka muistuttavat nyt voimassa olevia työ- ja elinkeinotoimistojen alueita. Ehdotus perustuu työllisyyspalvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen. Hollolan kunta toteaa, että tämä on ristiriidassa kuntalain 8 §:n yleissäännöksen kanssa, jonka mukaan kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestämisvastuullaan olevien palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Kun järjestämisvastuuta ei ole kunnalla, ei kuntaa voi velvoittaa vastaamaan palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta.

Alueella on myös kokemusta siitä, että järjestämisvastuun siirto pois kunnalta on etäännyttänyt palvelut ja estänyt kunnan toimintaympäristöstä johtuvien palvelutarpeiden huomioon ottamisen palvelujen yhdenvertaisuus-perusteisiin nojaten. Tehokas, toimiva ja vaikuttava työllisyydenhoito edellyttää

räätälöityjä malleja suhteessa muuttuviin tilanteisiin ja tarpeisiin. Keskitetty järjestämisvastuu jäykistää ja hidastaa muutosten läpivientiä ja estää nopean reagoinnin, mitä vaikuttavuuden kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttää.

Päijät-Hämeen liitto

15.6.2022

Oikeuskanslerinvirasto, Valtioneuvoston oikeuskansleri

15.6.2022

Luvun 3 §:n 1 momentissa määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet.

Työvoimaviranomaisella tarkoitettaisiin kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Oulun kaupunki kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on merkittävä sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä joitakin korjauksia.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut

15.6.2022

Joensuun kaupunki kannattaa työllisyydenhoidon vastuun siirtymistä kunnille. Kunta vastuutahona on lähellä asukkaita, avoimia työmarkkinoita, työllisyyttä edistäviä palveluita sekä paikallista toimijaverkostoa. TE-palvelujen siirtyminen pysyvästi kunnille on luonnollinen jatkumo työllisyyden

kuntakokeiluille, jotka ovat vahvistaneet kuntien osaamista ottaa vastuulleen myös työllisyyden hoidon lakisääteisiä tehtäviä. Sosiaali- ja terveystalouden siirtyessä hyvinvointialueelle kunnan työllisyyttä edistävän toiminnan painopiste siirtyy elinvoiman edistämiseen, minkä johdosta kokonaisvastuu TE-palvelujen järjestämisestä istuu kunnalle erinomaisesti.

Lakiesityksessä määritelty, työvoimapohjaan perustuva järjestämisvastuualue ei vastaa todellisia kuntayhteistyöhön perustuvia tai työssäkäyntiin pohjautuvia alueita. Kunta on järjestänyt työllisyyttä edistäviä palveluita omana toimintanaan jo vuosien ajan muodostaen yhteyksiä alueen työmarkkinoille sekä työllisyyttä edistävään palveluverkostoon. Kunnalla on paras tieto paikallisista olosuhteista sekä asiakkaiden tarpeista työhön tai koulutukseen etenemiseksi, minkä vuoksi kunnalle tulisi antaa aidosti mahdollisuus suunnitella ja järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla joko yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai itsenäisesti.

Järjestämisvastuun lisäksi esityksessä on kuntatoimijan näkökulmasta epäedullisia tai kysymyksiä herättäviä yksityiskohtia, jotka kaipaavat tarkentamista lainvalmistelussa. Valtion rooli, valtionosuuden perusteet, työttömyysturvan rahoitusvastuun muutos, JTYP-lain mukaisten palvelujen ja henkilöstön siirtymisen valmistelu sekä tietojen käsittelyyn liittyvät kysymykset tulevat olla ratkaistuna esitystä perusteellisemmin, jotta merkittävä muutos TE-palvelujen järjestämisvastuussa saadaan toteutettua asiakkaan palvelut turvaten.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

**Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022**

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä

Yleinen

Kuntaliiton lausuntoa lainaten haluamme nostaa esiin huolen siitä, että tehdyn esityksen mukaan työvoimapalveluita ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka

ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa

kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat

esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen

nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin

ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla

mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan ympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä (subsidiariteetti- periaate).

Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja halun

järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden

organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään

kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus

varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä

kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Luku on johdonmukainen ja siinä mainitaan julkisten työvoimapalvelujen olevan kuntien vastuulla.

Muilta osin 1 luvun sisältö on nykyisen lainsäädännön sisältöinen ja sinällään ihan kunnossa.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen
30.5.2022 § 71

7.6.2022

Paragraf 9 Samarbetsskyldighet bör kompletteras med de lokala utvecklings-/näringslivsbolagen. Detta för att de lokala utvecklings-/näringslivsbolagen har tät kontakt med företagen och känner till deras rekryterings- samt utvecklingsbehov.

Savonlinnan kaupunki,
Kaupunginhallitus

7.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Ensisijaisesti järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, koska myöskin työmarkkinavelvoitteen ja siihen liitetyn sanktiovelvoitteen kautta myöskin taloudellinen vastuu on jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. 20 000 työvoima on joka tapauksessa täysin keinotekoinen kriteeri. Mikäli järjestämisvastuuta ei voida antaa kunnille, niin työvoima-alueiden muodostamisen perustana tulee olla työssäkäynti- ja asiointialueet. Esimerkiksi Etelä-Savossa Savonlinnan seutu muodostaa yhden selkeän työssäkäynti- ja asiointialueen, joka tulisi uudistuksessa muodostaa omaksi työssäkäynti- ja asiointialueeksi. Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä. Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden

kanssa kirjataan lakisääteisesti.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

One stop guidance center Ohjaamo City of Pori 7.6.2022

Matalankynnyksen psykososiaaliset palvelut: Näkisimme, että on tärkeää lakiesityksessä huomioida mielenhyvinvoinnin ylläpitämisen liittyvä toiminta, joka olisi kiinteä osa työllisyyspalveluita. Palvelujärjestelmä toimii nyt niin, että kun ongelma on syntynyt ja tilanne on riittävän huono voi mahdollisesti saada apua päihde- ja mielenterveyspalveluilta. Ehdotamme, että mielenhyvinvointiin liittyvä ylläpitävä toiminta on kiinteä osa työllisyyspalveluita ja näin ennaltaehkäisemme ongelmien syntymistä ja samalla tuemme kiinnittymistä työelämään tai koulutukseen.

Malax kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022 6.6.2022 § 108

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Kronoby kommun 3.6.2022

Arbetslösheten i de österbottniska kommunerna är överlag låg. Det är ändå viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsprocenten aldrig kommer att bli noll och att det kräver betydligt mer resurser för att sysselsätta de sista procenten eftersom de vanligen är mycket svårssysselsatta. Dessutom krävs det i de fallen satsningar också på att få mera arbetskraft. Det här har varit möjligt att få extra finansiering för i det nuvarande systemet, men det beaktas inte i det förslag som nu finns. Det gör

att tillgången på utländsk arbetskraft riskerar att sacka efter eftersom det inte finns resurser för att rekrytera effektivt. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att välfärdsstaten ska kunna bevaras och utvecklas. För att kommunens företag skall kunna växa och bli flera behöver kommunen få större arbetsför befolkning och det är av yttersta vikt att också trygga tillgången på utländsk arbetskraft.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämistä vastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämistä vastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämistä vastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Alavieskan kunta

27.6.2022

Työvoimapohjan tavoitteeksi noin 20 000

Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulee muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue, jonka työvoimamäärä on vähintään 20 000. Vaatimuksesta johtuen vain suhteellisen harva kunta voi hoitaa tehtävää itse.

Käytäntö on osoittanut mm. kuntakokeilukunnissa, että TE-palveluiden luonteesta johtuen kuntien yhteistyö on erittäin tarpeellista. Sen sijaan vähintään 20 000 työvoimapohjan vaatimus on tarpeeton.

3. Lakiluonnoksessa esitetty 20 000 työvoimamäärän vaatimus on tarpeeton.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille:

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, koska työmarkkinavelvoitteen ja siihen liitetyn sanktiovelvoitteen kautta taloudellinen vastuu on jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien, kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. 20 000 työvoima on täysin keinotekoinen kriteeri ja se tulisi poistaa. Kuntakohtaisen järjestämisvastuun sijaan työvoima-alueiden muodostaminen pitäisi perustua luontaisiin työssäkäynti- ja asiointialueisiin. Suuressa osassa maata ko. alueet ovat muodostuneet luontaisesti maantieteellinen sijainti huomioiden. Maan pohjois- ja itäosissa erityisesti tämä korostuu. Yhdenvertaisten palveluiden tarjoaminen liittyy osaltaan em. työssäkäyntialue- ja asiointialuejaotteluun niin, että palvelut voidaan tuottaa alueen kuntien tarpeiden mukaisesti, kuten yhteishankinnat, kotoutumispalvelut jne.

Kunta toimijana tai erikseen kuntien muodostama alue pystyy parhaiten tuottamaan tarvittavat palvelut asukkailleen. Kunnan/alueen järjestämisvastuu lisää myös tuotettujen palvelujen vaikuttavuutta ja kunnan työllisyys- ja yrityspalvelut integroituvat paikallisesti toimivaksi kokonaisuudeksi osana alueen kuntien strategioita.

Mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille:

Kunnat pystyvät tunnistamaan riskit järjestämisvastuiden osalta keskinäisellä sopimuksella Koillismaalla kuntien kiinteän yhteistyön perusteella, myös erityisosaamiset huomioiden, joista voi laissa tai asetuksessa olla erillinen maininta. Riskejä on tunnistettavissa niiden tehtävien ja vastuiden osalta, jotka jäävät valtion hoidettaviksi. Puhelimessa tai verkkopalveluina annettavat valtakunnalliset palvelut eivät pysty vastaamaan alueiden palveluista yhtä tehokkaasti kuin ne hoidettaisiin kunnista, esim. Yritys-Suomi puhelinpalvelu ja muut asiointia paikallisiin palveluihin ohjaavat palvelut nykyisissä TE-palveluissa. Myös tietojärjestelmien käytössä ja kuntakohtaisen tiedon hyödynnettävyydessä tunnistetaan riskejä.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely:

Jokaisella kunnalla tulee olla työllisyyspalveluiden itsenäinen järjestämisvastuu, jonka tuottamisesta kunnat voivat erikseen sopia.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys:

Koillismaalla on kokemusta tuottaa työllisyyspalvelut niin yritys- kuin henkilöasiakkaillekin kehittäjäorganisaatiolähtöisesti. Toimintaa on voitu kehittää tarvelähtöiseksi mm. jatkuvan oppimisen näkökulmasta ja siten osaavan työvoiman saatavuuden lisäämiseksi.

Huittisten kaupunki

27.6.2022

1. Järjestämisvastuu on annettava jokaiselle kunnalle. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken, jotta varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Päätösvalta kuntakohtaisten lähipalvelujen suhteen tulee olla jokaisella kunnalla.
2. Rahoituksen tulee olla täysin sidoksissa tulevaan järjestämistuuseen, jolloin se aidosti kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.
3. Tiedon jakaminen ja maksimaalinen avoimuus eri toimijoiden välillä on varmistettava ts. TE-palvelujen tietovaranto tulee olla yhteisesti käytössä ja järjestelmien yhteensopivat.
4. Todelliset toiminnalliset työssäkäyntialueet on otettava huomioon, varsinkin maakuntien reuna-alueilla sijaitsevissa seutukeskuksissa. Huittisten työssäkäyntialue ulottuu neljän maakunnan alueelle ja laajenee edelleen. Hallinnolliset rajat eivät saa muodostua esteeksi käytännön toiminnalle työllisyyden edistämiseksi.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Då kommunerna övertar arbetskraftstjänsterna finns risk för en splittring av tjänsterna regionalt vilket gör att kvaliteten för de producerade tjänsterna kan riskeras.

Det är motiverat att begränsa befolkningsunderlaget till minst 20 000 personer i arbetsför ålder.

Vi anser att integrationsutbildningarna i samband med reformen överförs till Undervisnings- och kulturministeriet inom ramen statsandelssystemet. Detta skulle förbättra integrationsutbildningarnas kvalitet, tillgänglighet och effektivitet inför övergången till arbetslivet och fortsatta studier.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus

27.6.2022

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Mahdollisuus paikallisten palvelujen ja olemassa olevan tiedon säilymiseen yhdistettynä Te-palvelujen asiantuntijuuden kanssa. Maantieteellinen yhteistoiminta-alue mahdollistaa synergiaetujen hyödyntämisen jo olemassa olevan yhteistyön pohjalta eri toimialojen esim. matkailu, teollisuus, palvelut, kanssa. Vastuu-alueiden ja työnkuvien asianmukaisella määrittelyllä alueellista toimivuutta on mahdollista jakaa tasavertaisten palvelujen toteuttamiseksi. Kunnissa oleva paikallisen ja alueellisen elinkeinorakenteen ja yritystoiminnan tuntemus on parhaimmillaan mahdollista hyödyntää.

- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- Yhteistoiminta-alueen muodostamisen haasteet, jos pienet kunnat muodostavat alueen keskenään. Määrällisesti toimijoita tulee paljon ja yhteensovittaminen luonnollisesti vaikeutuu. Vastaavasti jos

yhteistoiminta-alue muodostuu suureen kasvukeskukseen liittyen, riskinä on toiminnan kaupunkivetoisuus, jossa pienet kunnat jäävät helposti toissijaisiksi.

Siirtymisvaiheen nivelkohtaan ajoittuva toiminnan jatkuvuus asiakkaille ilman keskeytyksiä esim. pitkittyneinä palveluun pääsemisenä, henkilöstön vaihtumisena, asiakastietojärjestelmien ja palvelualueiden toimimattomuutena ja haltuunottona.

Työnhakija-asiakkaille aiheutuva epätietoisuus, muutoksesta johtuva tiedottaminen ja informaatio siitä, miten muutos heidän palveluihinsa/toimiinsa vaikuttaa.

Kuntakustannusten lisääntyminen ja kulujen epäoikeudenmukainen jakautuminen yhteistoiminta-alueen kesken. Kunta-autonomian heikentyminen. Olemassa olevien toimivien toimintamallien häviäminen yhtenäistettyjen käytäntöjen toteuttamisessa. Yhteistoiminta-alueet voidaan muodostaa siten, että yhteistyökumppanuudet vaihtuvat esim. ammatillisen koulutuksen osalta.

- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaantulossa)

Työllisyydenhoito siirtyy pienissä kunnissa yhteistoiminta-alueelle kunnan sijaan. On paljon pieniä kuntia, joissa työvoimaluku on 1000 – 2000, jopa alle. Alueilla voi olla jo toimivia yhteenliittymiä elinkeino-, terveydenhuolto yms. toimintojen kautta. Silti useankaan kunnan yhteenliittymä ei täytä likimainkaan vaadittua 20 000 (17 000) työvoimaraajaa. Liittyminen ison kaupungin kylkeen on välttämätöntä.

- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Riskinä on vaikeimmin työllistyvien asiakkaiden tasavertaisten palvelujen saaminen. Heidän palvelutarpeensa on usein laaja-alaista ja edellyttää yhteistyötä sosiaalityön, terveydenhuollon, kuntoutuspalvelujen ja Kelan kanssa. Liki samanaikaisesti toteutuva hyvinvointiuudistus tuo todennäköisesti muutoksia moniammatilliseen yhteistyöhön.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä kuntien järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin siirtyen on valmisteltu siitä perusolettamasta, että kuntien tuottamat TE-palvelut ovat asiakkaan kannalta nykyistä valtion järjestämisvastuuseen perustuvaa mallia saavutettavammat. Kuntavetoisen lähipalvelun eduksi on katsottu myös synergiahyödyt, kun kuntien nykyiset elinvoima-, yritys- ja työllisyyspalveluresurssit yhdistetään valtionhallinnolta siirtyviin resursseihin.

Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa laiksi työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä ehdotetaan, että kunnille siirtyvien palveluiden järjestämistapavaihtoehtoina olisivat kuntayhtymä- ja vastuukuntamalli. Alueilla, joilla yksittäiset kunnat eivät saavuta vaadittua 20 000 henkilön työvoimakriteeriä, tarjottu malli tarkoittaa käytännössä tosiasiallisen järjestämisvastuun siirtymistä kuntien sijaan keskuskaupunkivetoiselle järjestämisalueelle.

Ehdotetussa mallissa kadotetaan uudistuksen olennaisin lähtökohta ja tavoite palveluiden järjestämisestä kunnissa lähipalveluina. Kuntayhtymä- ja vastuukuntamalleissa päätäntävältä palveluiden järjestämisestä olisi usealla alueella käytännössä alueen keskuskaupungilla. Järjestämisalueen pienempien kuntien näkökulmasta tavoite kuntien oman päätäntävällän alla

oleviin palveluihin siirtymisestä ei toteutuisi. Pienempien kuntien näkökulmasta uudistus ei toisi tosiallista muutosta suhteessa nykyiseen valtion järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin.

Kainuun liitto esittää, että uudistuksessa järjestämisvastuu säilytetään kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut, 27.6.2022
Mäkelä Mari

Keskisuurten ja pienten kuntien näkökulmasta riskinä on palveluiden keskittyminen suurille kunnille. Tällä voi olla lähipalveluihin ja paikallisiin elinvoimapalveluihin heikentävä vaikutus. Kunnilla on paikallisesti hyvin toimivia malleja ja käytänteitä, joiden säilyminen tulisi taata. Suurten toiminta-alueiden heikkoutena on lähipalveluiden kaikkoaminen isompiin kuntiin ja näin ollen asiakkaiden tilanteiden tunnistaminen heikentyy. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut, 27.6.2022
Polvinen Pauliina

Järjestämisvastuussa tulisi huomioida yhteistoiminta-alueiden luonnollinen muodostuminen. Kuntien resurssit työllisyyden hoitoon tulisi huomioida, jotta välttyttäisiin lähipalveluiden heikkenemiseltä ja tunnistettaisiin aidosti asiakkaiden palvelutarpeet. Toisaalta voitaisiin varmistaa myös pienten ja keskisuurten kuntien aito mahdollisuus olla edistämässä hyvää työllisyyttä ja näin ollen myös työvoiman liikkuvuutta.

Siikajoen kunta 27.6.2022

Järjestämisvastuu

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Siikajoen kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista.

Kuntien tulee voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrää ei kuitenkaan saa asettaa liian korkeaksi, sillä se ei edistä työllisyyspalveluiden tosiallista muutosta. Työvoiman määrä tulisi olla esimerkiksi 5000 - 10 000 työllistä.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat

keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa. Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta. Siikajoen kunta esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Siikajoen kunta pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouksien järjestämisen- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaisesti eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, 27.6.2022
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö

Vaatimus vähintään 20 000 henkilön työvoimasta sopii huonosti lain tarkoitukseen. Vaatimus voi rikkoa luontaiset työssäkäyntialueet ja muodostaa toiminnallisen esteen työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle. Vaatimus voi myös hankaloittaa uudistuksessa tavoiteltua TE-palvelujen linkittämistä kuntien muuhun tehtäväkenttään. Suomessa on vain alle 30 kuntaa, jotka täyttävät työvoimamääräkriteerin ja pystyisivät järjestämään tehtävät yksin. Tehtävät ovat siis siirtymässä kuntasektorille, mutta käytännössä kuntien yhteistoiminta-alueille, jotka päätettäisiin vähimmäiskoon pohjalta. Ehdottomia työvoimapohjaisia rajoja ei tule asettaa. Kuntien tulee voida itse päättää yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta varmistaen sen, että aluejako ei muodosta estettä työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle.

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu huolensa siitä, miten työvoimaviranomaiset ja valtio pystyvät jatkossa ratkaisemaan tietosuoja-asiat ja asiakkaiden liikkuvuudesta aiheutuvat haasteet asiakastietojen käsittelyssä. TE-palvelujen asiakkaat käynnistävät nyt ja käynnistävät myös jatkossa työnhakunsa muutenkin kuin verkkopalvelussa. Asiakkaat myös muuttavat paljon kuntien välillä.

Asiakas ei aina itse tiedä, mikä on asiakkuudesta vastaava virasto - tämän näkee nykytilassa siten, että asiointia tapahtuu eri TE-toimistoissa ja kuntakokeilujen palvelupisteissä. Nykytilassa kuntakokeilujen viranomaisilla on tietojärjestelmissään näkyvyys vain oman kunnan asiakkaisiin, mistä johtuen käytännössä työnhakijoiden ohjaaminen oikeaan asiakkuuteen on usein tehtävä TE-toimiston kautta. Miten jatkossa ratkaistaan tietovarannon käyttöoikeudet siten, että asiakkaan tiedot saadaan tarvittaessa esille asiointitilanteessa ja toisaalta asiakas osataan ohjata oikeaan virastoon?

Nykytilassa TE-palvelujen asiakkaan toimittamat dokumentit ja yhteydenottopyynnöt voi jättää myös muuhun virastoon kuin työnhakuasiakkuudesta vastaavaan virastoon ja toisaalta palveluohjausta tulee antaa myös muille kuin oman viraston asiakkaille. Tieto siitä, mihin asiakkaan dokumentit toimitetaan ja missä asiakas saa varsinaisen palvelun selviää viranomaiselle asiakkaan URA-tiedoista, joista viranomainen voi myös tarkistaa kotikunnan. Jos näihin tietoihin ei ole pääsyä ko. asiakkaan osalta, asian hoitaminen on usein mahdotonta. Nykytilassa TE-toimistoilla on näkyvyys koko maan asiakastietoihin, joten TE-toimistot ovat hoitaneet mm. asiakassiirtoja ja postinvälitystä kuntakokeiluiden puolesta. Palvelujärjestelmän muuttuessa Varsinais-Suomen TE-toimistossa peräänkuuluttaa, että lakivalmistelussa etsitään ratkaisu edellä kuvattujen haasteiden ratkaisuun uudessa lainsäädännössä tietosuojan turvaavalla tavalla.

Varsinais-Suomen TE-toimisto myös peräänkuuluttaa, että hallituksen esityksessä tulisi kertoa, saavatko työvoimaviranomaiset jatkossa laajemmat oikeudet tietovarantoon ja vaaditaanko tietojen tarkistukseen ja mahdollisiin siirtoihin aina asiakkaan suostumus – vai tuleeko uudessa mallissa olemaan edelleen jonkin viranomainen/virasto, jolla on muita viranomaisia laajemmat tarkastelu-oikeudet ja jonka toimesta asiakkuudet pystytään tarkistamaan tarvittaessa. Esityksestä ei pystytä arvioimaan, miten eri palvelupisteissä osataan ohjata asiakasta, jos asiakasta ei löydy oman kunnan tai yhteistoiminta-alueen asiakasrekisteristä. Tilanteen vaatimien resursien kannalta Varsinais-Suomen TE-toimisto huomauttaa, että Varsinais-Suomen TE-toimiston alueella tarvitaan esimerkiksi tällä hetkellä jatkuvasti vähintään 1 HTV:n työpanos pelkästään työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuuksien siirtoihin, kotikuntatarkistuksiin sekä postien välitykseen. Resurssitarve uudessa mallissakin vastaavaan toimintaan tulee olemaan koko maan tasolla merkittävä.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen). Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa

sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Merikarvian kunta, Kimmo Puolitaival, 27.6.2022
kunnanjohtaja, Merikarvian kunta,
Puolitaival Kimmo

Järjestämisvastuu

Lain valmistelutyössä ministeriöt ovat perustellusti korostaneet palveluiden tasapuolisen saatavuuden merkitystä. Tämän tavoitteen varmistamiseksi on esitetty ns. ”leveämpien hartioiden” rakennetta, jonka pohjalta on esitetty vaatimus 20.000 työllisen työvoimapohjan palvelualueista, joka muodostaa joko kuntayhtymäpohjaisen, tai isäntäkuntamallin mukaisen työvoimapalveluiden järjestämisalueen, jossa järjestämisvastuu määritellään kuntayhtymälle tai isäntäkunnalle, johon myös TE-palveluiden henkilöresurssit siirtyvät.

Esitys pitää sisällään vahvan epäilyn siitä, että yksittäisillä kunnilla ei olisi kykyä toteuttaa tasapuolisen palvelun vaatimusta. Esitys pitää sisällään myös olettamuksen, että nykyinen vahvasti keskitetty TE-palvelumalli toimisi tasapuolisesti kaikkia asiakkaita kohtaan. Merikarvian kunta haluaa kiinnittää hallituksen ja lainvalmistelijoiden huomion siihen, että nykyinen palvelurakenne pitää sisällään useita heikkouksia palveluiden tasapuolisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Monien kasvukeskusten ulkopuolella sijaitsevien kuntien asiakkaat ovat pelkästään verkkopalveluiden varassa. Mitään muuta ”lähipalvelua” ei ole tarjolla. Sen vuoksi palvelu-uudistusta ei pidä toteuttaa mallilla, jossa nykyiset keskitetyt resurssit sijoitetaan uuteen keskitettyyn rakenteeseen. Palvelu-uudistuksen pitää mahdollistaa uudenlaiset, joustavammat, asiakaslähtoisemmät ja paremmin työllisyyden kasvua tukevat palvelut.

Kuntien kannalta, myös pienten kuntien kannalta, onnistuminen työllisyyspalveluissa on erittäin tärkeä asia. Kaikilla kunnilla on vahva intressi vähentää työttömyyttä ja parantaa osaavan työvoiman saatavuutta. Osaavan työvoiman saatavuuden vaikeus on tällä hetkellä keskeinen kasvun este alueilla. Sen ratkaisemiseksi kuntien, jokaisen kunnan kannattaa tehdä töitä yhdessä elinkeinoelämän, koulutuskentän ja työvoimapalveluiden kanssa. Työmarkkinoiden dynamiikka: suhdannevaihtelut, rakennemuutokset, ammattien disruptio, muuttoliike, asettaa uudistuksen sisällölle ja reagoitakykyille kovat vaatimukset.

Palvelu-uudistuksessa täytyy tavoitella, sitä, että kuntien koko ekosysteemi saadaan kytkettyä yhteiselle palvelualueelle nykyisten TE-palveluiden kanssa. Tämä tuo sen lisäarvon, että palvelurakenne ei pelkästään etsi ratkaisua työttömälle, vaan panostaa myös uusien työpaikkojen syntymiseen ja nykyistä reagoitakykyisempään osaamisen kehittämiseen. Nykyisen toimintamallin erittäin vaikeasti poistettava ongelma on paheneva rakenteellinen työttömyys, joka tilastoissa näkyy hysteresisilmionä, jossa jokainen matalasuhdannesykli jättää jälkeensä entistä suuremman määrä pitkittävää työttömyyttä (osaaminen ja taidot eivät enää kohtaa työmarkkinoiden vaatimuksia). Esitämme, että järjestämisvastuu määritellään lakisääteisesti kaikille kunnille ja kunnilla on oltava mahdollisuus sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Kaikkien kuntien järjestämisvastuun hyödyt ovat monipuoliset:

- kuntien vahvempi sitoutuminen omilla resursseilla ja omalla osaamisella (isojen kuntien pelkona on, että pienet kunnat jäävät vapaamatkustajiksi)
- vastuu ja työkalut samalla tarjottimella
- mahdollistaa tiedonsaannin, tiedolla johtamisen, mahdollisuus ohjata panosta ennakoivasti (nykyisessä mallissa reagoidaan jälkijättöisesti vasta pitkäaikaistyöttömyyteen)
- integroi kuntien työllisyyspoliittisen päätöksenteon yhteen muun päätöksenteon kanssa
- mahdollistaa lähipalvelut niissä palvelukokonaisuuksissa, jossa siihen tarvetta, jossa se on asiakkaankin etu
- mahdollistaa sopimusperustaisen yhteistyön kuntien kesken
- varmistaa paremmin palveluverkoston kustannusvastaavuuden pienten kuntien näkökulmasta
- varmistaa parhaiten yhteistyöalueiden muodostumisen luonnollisten työssäkäynti- ja kasvualueiden suuntaisesti
- mahdollistaa, että uudistus tuo uutta vaikuttavuutta palvelukokonaisuuteen. Jos tämä rajataan pois, uudistuksesta tulee vain hallinnollinen, jossa pelkästään TE-henkilöiden työnantajan nimi muuttuu, mutta mikään muu ei muutu.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Kaikkien kuntien kannalta on välttämätöntä, että rahoitusvastuu ja rahoituksen kannustavuus toteutuu oikeudenmukaisesti. Kunnilla pitää olla rahoitusvastuun lisäksi mahdollisuus vaikuttaa palvelun järjestämiseen.

Esitetty rahoitusmalli vastaa huonosti suhdannevaihteluihin.

Työttömyysturvaetuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestörakennemuutosten aiheuttamaa vääristymää. Kompensatio voidaan kohdentaa kunnille osana valtionosuutta esimerkiksi työikäisen väestön mukaan vuosittain.

Palkkatuki on ollut merkittävä palveluresurssi työttömyyden hoidossa monissa kunnissa. Uudistuksessa on varmistettava, että vähintäänkin palkkatuen nykytasoa vastaava resurssi osoitetaan kunnille valtionosuuksien kautta, jonka resurssin tukemana kunnat voivat yksityiselle sektorille osoitetun panoksen lisäksi itse palkata työttömiä työnhakijoita konsernin eri tehtäväkokonaisuuksiin ja tukea asiakkaiden osaamisen kehittymistä. Työttömyyden varhaisessa vaiheessa suunnattu räätälöity osaamisen kehittämispanos tuo paremman vaikuttavuuden, kuin nykyisen mallin mukaiset pitkäaikaistyöttömien ”jälkijättöiset” palkkatukijaksot. Niissäkin löytyy onnistumisia, mutta vielä parempaa tulosta on mahdollista tehdä.

Valtion tulee lisäksi varautua kompensoimaan uudistuksen muutuskustannukset kunnille.

Hyvinvointialue -rajapinta

Uudistus jättää osan työttömistä hyvinvointialueiden hoitovastuulle, mutta kustannukset ja tulostavastuu jäävät kunnille. Jos tähän päädytään, myös hyvinvointialueille tulee asettaa tehokkaat kannustimet edistää SOTE-palveluja saavan työttömän työllistymistä.

Ylisääntely

Nykyisessä valtio-omisteisessa mallissa on ollut toistuvasti taipumus päättää (poliittisesti) hyvin kategorisista palvelumalleista, kuten Pohjoismaisen mallin (POMA) mukaiset haastattelut, sillä

ajatuksella, että palvelumalli itsessään pienentää työttömyyden ongelmaa. Voi se sitä osittain tehdäkin, mutta kategoristen mallien sijaan pitäisi olla mahdollista soveltaa joustavia, asiakastarvekohtaisia palvelumalleja. Tämän pitää näkyä myös siinä, miten palvelumallin suoriutumista ja tulosta mitataan.

**Suomen Kansanopistoyhdistys-
Finlands Folkhögskolförening ry**

27.6.2022

Esityksen toteuttamisen riskinä on työllisyyspalvelujen sirpaloituminen entisestään. Nykymallissakin eri alueilla on erilaisia ohjeistuksia ja uudistus voisi lisätä palvelujen eriytymistä entisestään, mikä asettaa eri puolilla asuvat eriarvoiseen asemaan.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Malli mahdollistaa lähipalvelun. "Uusi kunta" (kun sote- palvelut siirtyvät hyvinvointialueille) saa uusia tehtäviä täydentämään vastuitaan, jotka kapenevat vuoden 2023 alusta alkaen olennaisesti.

Mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Kuntapohjainen työllisyyspalvelumalli ei välttämättä tue työvoiman liikkuvuutta kuntarajojen yli. Säädösten tulkintojen erialisuus asiakaspalvelussa etenekin yhdenvertaisuus voi vaarantua. Asiakkaiden tietosuojan turvaaminen kuntatasolla toimittaessa.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

ks. yllä kohdassa keskeiset ehdotukset.

**Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena**

Som redan tidigare nämnts ser Närpes stad flera potentiella fördelar med att anordnaransvaret för arbetskrafts- och företagsservicen ges över till kommunerna, då synergier och sektorövergripande integration på lokalnivå torde kunna stärka en effektiv utveckling av tjänsterna. Den största risken med överföringen av anordnaransvaret är att kommunernas ansvar och mandat inte görs entydigt eller på lika grunder, vilket kunde riskera att allvarligt skada reformens förutsättningar.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (t.ex.

upphandling) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgiftshelhet och samarbete förutsätts också i § 9 kap 1.

Enligt Närpes stads uppfattning är kravet på 20 000 personer i den arbetsföra befolkningen (§ 1-5) som kriterium inte nödvändigt för verkställande av reformen, men om det kvarstår är det ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kunde med fördel vara betydligt lägre. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen beaktar även de olikheter och behov som kan finnas inom ett och samma samarbetsområde. För att nå upp till en arbetskraftsbas om 20 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även i detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att ingen enskild kommun ges ensam majoritet i beslutande organ i ett samarbetsområde.

Lagstiftaren kan ännu överväga om det skulle vara befogat att t.ex. i § 8 inkludera en hänvisning till rättigheten att vid behov använda tolk, motsvarande det förslag som ges i propositionen till lag om främjande av integration.

Siikalatvan kunta

27.6.2022

Järjestämismvastuu tulee säätää kaikille kunnille. Kunnat voivat sopia vastuista yhdessä.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry

27.6.2022

Oktetti näkee järjestämismvastuun siirtämisessä paljon myönteistä erityisesti lähipalveluiden saatavuuden ja palveluiden vahvojen integraatiomahdollisuuksien kautta. Rahoitusjärjestelmä ei kuitenkaan tosiasiallisesti mahdollista yhdenvertaisten palveluiden järjestämistä ainakaan haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille. Lisäksi tarvittavien koulutusten järjestämisen osalta pirstaloituminen ja rahoitusmalli luo merkittäviä haasteita sekä yhdenvertaisen tarjonnan järjestämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kunnat eivät kanavoiki koulutuksia pääsääntöisesti itseään lähellä oleville koulutuksenjärjestäjille, vaan että ne hankitaan aidosti kilpailuneutraaliteettia noudattaen. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden koulutusten järjestämisessä alan kolmannen sektorin isommilla toimijoilla on vahvaa erityisosaamista, jota on syytä hyödyntää myös jatkossa.

Kunnille jää esityksessä ja muun lainsäädännön muutoksista johtuen heikot edellytykset ja kannusteet vastata haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämiseksi. Olisi tarkoituksenmukaista rakentaa kohderyhmälle oma palvelunsa, jonka kunnat voisivat toteuttaa tai ostaa mm. kohderyhmän palveluista jo nykyisellään merkittävässä osin vastaavilta kolmannen sektorin toimijoilta.

Kun työllisyshoidosta esityksen mukaan vastaisivat entistä pienemmän väestö- ja työllisyshoidon alueet, jäivät monet aliedustetut ryhmät alueella hyvin pieniksi, ja koska järjestelmä ei sisällä juurikaan kannusteita näiden ryhmien työllisyyden edistämiseen, on selvää,

että haavoittuvassa asemassa olevien tilanne tulee olemaan hyvin erilainen riippuen siitä missä he asuvat ja millaisia palveluita siellä päätetään ja on mahdollisuus tarjota. Esitystä tulee korjata tältä osin.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

TE-palveluiden kuntiin siirtämisen etuna on nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien yhdistäminen ja tätä kautta palvelutuotannon volyymin (rahoituksen) kasvaminen. Riskinä esitetyssä järjestelmässä on kuitenkin TE-palveluiden järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan.

Esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) voidaan pitää ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palvelujen ja palveluprosessien järjestämiselle kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta.

Tilastollisesti Suomi jakaantuu 32 tilastolliseen työssäkäyntialueeseen. Koska kyseinen määrittely on luonteeltaan tilastollinen eikä toiminnallinen, se ei sellaisenaan käytettäväksi työllisyyspalvelujen järjestämisen pohjaksi. Työmarkkinoiden dynamiikan ja siten julkisen työnvälityksen näkökulmasta tarkasteluun se on kuitenkin relevantti. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden osalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Se, että järjestämis- ja rahoitusvastuu olisi samalla toimijalla (jokaisella kunnalla), takaa parhaiten myös sen, että palvelut tuotetaan jokaisen kunnan alueella mahdollisimman hyvin ja kustannustehokkaasti.

Järjestämisvastuun siirto kunnille laajentaa kuntien mahdollisuutta tarjota palvelut yhden luukun -periaatteella niin henkilö- kuin yritysasiakkaalle. Erityisesti yrityspalveluiden keskittäminen tuo alueellista etua ja parantaa yrityksille tarjoamia palveluita. Toimivan työssäkäyntialueen huomioiminen uudistuksessa on tärkeää. Lakiluonnoksessa on todettu, että työnantaja-asiakkailta on mahdollisuus valita työvoimaviranomainen. Tämä mahdollisuus luo epävarmuutta järjestämisen näkökulmasta.

Suonenjoen kaupungilla on keväällä 2022 ollut alhainen työttömyys, mutta se tulee olemaan uudistuksessa rahoituksessa häviävä. Kuitenkin vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien määrä on kaksinkertaistunut (1000pv/ työttömät).

Kunnille siirtyy työnhakijoiden Te-palveluiden järjestäminen sekä muita TE-palveluille kuuluvia tehtäviä. Samaan aikaan kuntien maksuosuus työmarkkinatuesta säilyy. Siirtyvät tehtävät ja maksuosuudet ovat riski kuntien taloudelle.

Lisäksi työvoimapula vaikeuttaa kuntien ja hyvinvointialueen toimintaa esim. ruoka- ja puhtaanapidossa, varhaiskasvatuksessa ja hoivapalveluissa. Uudistus ei ota tarpeeksi huomioon kunnan yritystoimintaa ja osaavan työvoiman rekrytoinnin tarvetta.

On tärkeätä, että resurssit ja palvelut eivät siirry vain suurelle alueelle.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022 § 108

26.6.2022

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määritelty.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Järjestämismvastuun siirto kunnille laajentaa kuntien mahdollisuutta tarjota palvelut yhden luukun -periaatteella niin henkilö- kuin yritysasiakkaalle. Erityisesti yrityspalveluiden keskittäminen tuo alueellista etua ja parantaa yrityksille tarjoamia palveluita. Toimivan työssäkäyntialueen huomioiminen uudistuksessa on tärkeää. Lakiluonnoksessa on todettu, että työnantaja-asiakkailta on mahdollisuus valita työvoimaviranomainen. Tämä mahdollisuus luo epävarmuutta järjestämisen näkökulmasta.

Riskinä on kuntien erilaisuus ja kyky hoitaa asioita, jos yhteistyöstä ei säädetä. Lisäksi osa kunnista kärsii uudistuksen rahoitusosuuksista. Siilinjärven kunnan näkökulmasta, reilun 20 000 asukkaan kasvava kunta, jossa on lähtökohtaisesti alhainen työttömyys, on rahoituksessa uudistuksen häviöjä. Uudistuksen rahoitusosuus ei ota huomioon tarpeeksi kunnan yritysten määrää eikä osaavan työvoiman rekrytointitarvetta.

Järjestämismvastuu tulee siirtää tarpeeksi suurelle alueelle, jotta resurssit kohdentuvat tarkoituksenmukaisesti. Työllisydenhoidon alueen koon määrittelemine on tärkeää, että resurssit ja palvelut eivät pirstaloidu. Järjestämismvastuu tulee siirtää täysimääräisesti, esimerkiksi henkilöasiakkaiden eikä yritys- ja työnantaja-asiakkaiden puhelinpalvelua ole syytä jättää valtion hoidettavaksi.

Palveluiden tarjoamista koskevassa säätelyssä on monta heikennystä nykytilanteeseen.

Lähtökohtaisesti kuntia velvoittava palvelumalli sitoo resursseja väärin kohderyhmiin. Palvelumallin ei tule olla tasapäistävä, vaan sen tulee olla asiakaslähtöinen, joka huomio asiakkaan tarpeen

Alavuden kaupunki

26.6.2022

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Sopimuksiin perustuva yhteistyö tulee huomioida keskeisenä toimintamallina: kuntien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti tehtävän järjestelystä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Joustavien ja asiakaslähtöisten palveluiden sekä jokaisen kunnan mahdollisuutta edistää työllisyyttä ja elinvoimaa turvataan tiivistämällä yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämiseksi. Kuntien on mahdollista tuottaa palveluja vapaaehtoisen yhteistyön kautta myös niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueella. On tärkeää tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti lähipalveluna hyödyntäen kuntien paikallistuntemusta.

Yhteistyöratkaisujen tulee nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Luontaisilla yhteistyöalueilla voidaan luoda kokonaisuuksia, joilla elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalvelut linkittyvät toimivasti.

Pukkilan kunta

26.6.2022

TE-palvelujen kuntiin siirtämisen etuna on nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien ja osaamisen yhdistäminen ja palvelutuotannon volyymin (rahoituksen) kasvaminen. Riskinä esitetyssä mallissa on kuitenkin TE-palvelujen järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan, kuten kohdassa 12 suhde perustuslakiin asia on esitetty.

Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelujen hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi huomiota kiinnittää elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Lakiesityksessä työllisyysalueiden kriteereinä ovat joko riittävä työvoimapohja, jonka täyttäessä kunta voi itse järjestää työvoimapalvelut tai mikäli työvoimapohja alittuu, kuntien muodostama yhteistoiminta-alue siten, että muodostuu maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Mikä olisi tällöin työssäkäyntialue todellisuudessa?

Mikäli yksittäisellä kunnalla on olisi mahdollisuus itsenäisesti järjestää työvoimapalvelut, tulee resurssit mahdollistaa TE-palveluista. Työvoiman pendelöintiä tapahtuu isojen ja sitä ympäröivien kuntien välillä. Jos isoilla kunnilla on mahdollisuus itsenäisesti järjestää työvoimapalvelut, se rikkoisi luonnolliset työssäkäyntialueet. Vastaavia työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia työllisyysalueita olisi vaikeata järjestää isoa kuntaa ympäröivien pienten kuntien kesken. Olisi myös kokonaisuuden yhtenäisyyden kannalta etu, että järjestämisoikeus olisi vain kuntien muodostamilla yhteistyöalueilla eikä sekä niillä että yksittäisillä kunnilla.

Alueiden ja kuntien erityisolosuhteiden muodostamat haasteet, pitkät välimatkat ja haja-asutus, tulisi tunnistaa työllisyysalueita muodostettaessa ja mieluiten mahdollisimman pian ja jo ennen vuoden 2023 loppua käynnistettävä yhteinen keskustelu valtion ja kuntien välillä siitä, millainen ratkaisu olisi muodostettavissa huomioiden alueelliset erityisolosuhteet, työmarkkinat ja elinkeinoelämän tarpeet.

On tärkeää pitää työllisyysalueiden muodostamisessa tavoitteena riittävän korkeaa työvoimapohjaa, jotta, kuten esityksessä todetaan, työllisyysalueilla on riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat, valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi niin, että palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle asetetut vaatimukset

voidaan täyttää. Näin siirrettävät palvelut muodostavat myös asiakkaan kannalta kokonaisuuden, joka on hyödynnettävissä asiakkaan yksilöllisiin palvelutarpeisiin. Työvoimapohjaltaan riittävän isoja työllisyysalueita puoltaisi myös väestöennusteet, jotka eivät lupaa positiivista muutosta työvoimamääriin.

Turun kaupunki

24.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Turun kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti. Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta.

Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa

Lempäälän kunta, kunnanhallituksen päätös 20.6.2022 § 149

23.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on tavoiteltu muutos mutta esille nousee huoli siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, mikä ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta.

Lempäälän kunta katsoo, että järjestämisvastuun, tarkoitukseen varattujen resurssien ja työttömyysturvan rahoitusvastuun tulisi olla samalla toimijalla eli jokaisella kunnalla tulisi olla järjestämisvastuu palveluista. Järjestämis- ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntakohtaista palveluekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Uudistuksen tulisi mahdollistaa

paikallisen palveluekosysteemin tuottama lisäarvo ja että lain tulisi mahdollistaa työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa onnistuneesti pilotoitu sopimus pohjainen palvelujen toiminta- ja järjestämismalli.

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki, 23.6.2022
Kaupunginhallituksen hyväksymä
20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Tämä ei mahdollista vapaaehtoista yhteistyösopimusta kuntien välillä, minkä pitäisi myös olla vaihtoehto.

Mikäli kunta tai kunnat eivät todistettavasti pysty hoitamaan järjestämisvastuuta, niin valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamisen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Valtioneuvostolla olisi siten kaikki mahdollisuudet muokata oiminta, jollei joku näistä edellä mainituista vaihtoehtoista toimi.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 henkilön mutta vähintään 17 000 henkilön työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §). Tämä ehdotus tulisi myös kirjata lakiesityksen luvun 2 pykälissä eikä pelkästään Voimaanpanolain § 4.

Tyrnävän kunta 23.6.2022

Tyrnävän kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain mukaisia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Kunnilla tulisi olla sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila- 23.6.2022
Parkkinen Pirjo

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Työvoimapalveluiden siirtyessä kuntien järjestämisvastuulle haasteena on kuntarajojen ylittävän työnvälityksen toteutuminen. Tällä hetkellä työllisyyden kuntakokeilua toteuttavat kunnat korostavat ensisijaisesti oman kuntansa alueella asuvien asiakkaidensa palvelua. Kuntakokeiluissa ehdolle asetellut ja sijoituspaikkoihin täyttämiset pyritään tekemään vain oman kunnan sisällä asuvien kuntakokeiluun kuuluvien asiakkaiden osalta. Kuntarajat ylittävän yhteistyön puuttuessa osa avoimista paikoista on jäänyt jopa kokonaan täyttämättä tai odottamaan täyttämistä pidemmiksi ajoiksi. Kun kuntien intressinä on osaavan työvoiman turvaaminen oman kunnan yritysille, tulee suurten ylläalueellisten rekrytointien toteuttaminen haasteelliseksi.

Olisi tärkeää, että työllisyysalue on työmarkkinoiden näkökulmasta toimiva ja tukee ylläalueellista elinkeinoelämän kehitystä. Olisi hyvä, että lainsäädännöllä ja valtion ohjauksella työllisyysalueet edellytettäisiin tekemään vahvaa yhteistyötä keskenään esimerkiksi osaavan työvoiman saatavuuskysymyksissä (suuret rekrytointitarpeet) ja muutosturvatilanteissa.

- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Työnantaja voi hakea palveluja haluamaltaan työvoimaviranomaiselta. Tämä mahdollistaa työnantajapalvelut yrityksen kotikunnasta tai pääsijaintipaikasta riippumatta. Toisaalta kuntamallissa tämä tarkoittaa sitä, että useilla yrityksillä on useita vaihtoehtoisia palveluntarjoajia, joilla on hyvin paikallinen näkökulma työnvälitykseen ja, jotka kilpailevat osaavasta työvoimasta toistensa kanssa. Esityksen mukaan kunta voi järjestää myös muita palveluja, joilla edistetään työllistymistä. Myös näiden palvelujen tulisi olla yhdenmukaisuuden näkökulmasta velvoittavia.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Muhoksen kunta esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Pirkanmaan TE-toimisto tunnistaa esityksessä esitetyt keskeiset riskitekijät, joista erityisesti nousee esiin säädosohjauksen riittämättömyys, palveluiden ja prosessien pirstaloituminen, palveluiden moninaisuus ja toisaalta mahdollinen epätasa-arvoisuus, tietojärjestelmien pirstaloituminen ja yhteensovittamiseen liittyvät riskit sekä se, ettei toivottuja työllisyysvaikutuksia saavuteta ja pahimmillaan kustannukset lisääntyvät. Vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjan tulisi olla minimi, jotta työllisyysalueet pysyvät elinvoimaisina ja jotta työllisyysalueita ei tarvitse uudelleen järjestellä työvoiman määrän vähentyessä. Työllisyysalueiden muodostamisessa on tärkeää, että työvoimapohja on riittävä, mutta toisaalta myös työvoiman liikkuvuus pitää varmistaa ja yhteensovittaa alueet järkeväksi kokonaisuudeksi suhteessa hyvinvointialueisiin, maakuntiin, sairaanhoitopiireihin jne.

Neuvottelumenettely ja velvoittaminen yhteistyöhön
Valtioneuvoston toimivaltaa koskevan sääntelyn selkeys

Esitysluonnoksen 2 luvun 5 §:ssä säädettäisiin valtioneuvoston toimivallasta velvoittaa kuntia yhteistoimintaan. Pykälä sisältäisi valtioneuvostolle toimivallan eri tyyppisissä tilanteissa. Pykälässä säänneltäisiin siis toimivallasta kolmessa erilaisessa tilanteessa. Sääntelyn ymmärrettävyyden kannalta olisi perusteltua harkita jatkovalmistelussa näiden eri tilanteiden sääntelemistä ainakin eri momenteissa.

Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa on syytä arvioida valtioneuvoston päätöksentekotoimivaltaa koskevaa pykäläehdotusta myös sen osalta, millainen valtioneuvoston harkinnan luonne päätöksenteossa on. Esitysluonnoksen 2 luvun 5 §:n 1 momentin ja 2 momentin 5 kohdan sekä 3 luvun 5 §:n 3 momentin sanamuotojen yhdenmukaistamista jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida, kun nyt muotoilu toisessa on "valtioneuvosto päättää" ja toisessa näistä "valtioneuvosto voi tehdä päätöksen." tai vaihtoehtoisesti olisi hyvä harkita sen perustelemista, miksi muotoilut ovat erilaisia.

Muita ehdotusta koskevia huomioita

Sääntämisyjärjestysperusteluissa sivulla 348 kuvataan, että neuvottelumenettelyn ja valtioneuvoston velvoittavan toimivallan käyttäminen olisi viimesijainen osa keinovalikoimaa, joilla pyrittäisiin turvaamaan perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaisten oikeuksien toteutuminen. Ilmeisesti tarkoituksena on pyrkiä siihen, että jokaiselle turvataan vastaavalla tavalla tietyt palvelut kotipaikasta riippumatta. Tästä näkökulmasta jatkovalmistelussa olisi hyvä täsmentää vielä perusteluita sen osalta, miten tämä tavoite suhteutuu perustuslain 22 §:ään ja toisaalta perustuslain 6 §:ään.

Valtioneuvoston velvoitepäätöksiä koskevan toimivallan osalta esitysluonnoksen sivulla 347 todetaan, että

- ”Käytännössä tämä tarkoittaisi, että tehtävää yksin hoitavalta, järjestämisvastuun kriteerit täyttävältä kunnalta siirrettäisiin tehtävä johonkin jo muodostuneeseen tai uudelleen muodostettavaan työllisyysalueeseen tai työvoimapohjakriteerin ja muut kriteerit täyttävän alueen yhteistoimintasopimus käytännössä purkautuisi ja tehtävän hoitamisesta tulisi sopia alkuperäistä laajemmalla alueella uudelleen.”

Oikeusministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa olisi hyvä arvioida kuntien erilaisten vastuiden kannalta, tulisiko tästä päättämismenettelystä säätää laissa tarkemmin. Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Tällä hetkellä ehdotuksesta jää avoimeksi, miten turvataan esimerkiksi se, että työllisyysviranomaisena toimineen kuntayhtymän toiminta päättyisi. Kun sääntely on rakennettu siten, että työllisyysalueen yhteistoimintasopimus purkautuisi valtioneuvoston päätöksenteon osana, jää jossain määrin epäselväksi, tarkoitetaanko että järjestely purkautuisi välittömästi vai määräajan kuluttua. Jos esimerkiksi on muodostettu kuntayhtymä, tulisi sen purkamisen tapahtua kuntalain 56 §:n mukaisesti perussopimuksessa määrätyn mukaisesti. Tarkemmasta päättämismenettelystä ja vaikutuksesta yhteistoimintasopimuksen tehneen alueen velvoitteiden loppuselvittämiseen voisi olla perusteltua säätää.

Esitysluonnoksen 3 luvun 5 §:n 4 momentissa säädettäisiin neuvottelumenettelyssä arvioitavista seikoista siten, että ”Arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota---”. Pykäläehdotuksesta jää sanan ”voidaan” vuoksi tällä hetkellä jossain määrin avoimeksi, että tehdäänkö arviointi suhteessa kaikkiin lain kunnalle antamiin tehtäviin, vai voidaanko arvio perustaa vain osaan tehtävistä. Ottaen huomioon perustuslain 121 §:n mukainen kunnan tehtävistä säätäminen lailla olisi perusteltua arvioida, että arvioinnissa huomioitavista asioista säädettäisiin täsmällisemmin. Ehdotettu pykälämuotoilu ei esimerkiksi sido vielä siihen, että palveluun oikeutetut kärsisivät oikeudenmenetyksiä, vaan tehtävä arvio olisi jossain määrin abstrakti. Pykälä olisi sinänsä selkeämpi, jos arviointi olisi sidottu esimerkiksi siten, että työvoimaviranomaisen kyky suoriutua ehdotettavassa laissa säädettävistä tehtävistä on eri tehtävät huomioiden kokonaisuutena arvioiden merkittäviltä osin vaarantunut tai esimerkiksi että edellytettäisiin sitä, että ei suoriudu laissa säädetyistä määräajoista tai vastaavasti muuten yksilön oikeus palveluihin on vaarantunut.

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa s. 347 kuvataan, että kuntien yhteistoimintaan velvoittamiselta on edellytetty riittävää tarkkarajaisuutta. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota, että 3 luvun 5 §:n mukainen neuvottelumenettely vaikuttaa säännellyn kohtalaisen avoimesti. Esimerkiksi tällä hetkellä vaikuttaa jäävän jossain määrin avoimeksi, mitä kaikkia asioita voidaan ottaa huomioon pykälän mukaisessa tehtävistä suoriutumista koskevassa arvioinnissa. Pykäläehdotuksen mukaan:

- Työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa laatima arvio siitä, onko työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai kuntayhtymän kyky järjestää työvoimapalveluja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla merkittävästi vaarantunut, perustuu kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta sekä taloutta koskevaan kokonaisarviointiin. Arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa tai työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien työvoimaviranomaisten tilanteeseen, 4 luvussa tarkoitettuun työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää tässä laissa tarkoitettuja työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut.

Ottaen huomioon perustuslain 121 §:n edellytys kunnan tehtävien säätämisestä lailla tulisi arvioida arviointikriteeristön nostamista selkeämmin pykälätasolle. Erityisesti pykälään sisältyvä

asetuksenantovaltuus jättää epäselväksi, mitä kysymyksiä tarkalleen tässä arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon. Vertailuna voidaan todeta esimerkiksi kuntalain 109 a §:n mukainen poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskeva selvitysmenettely ja kuntalain 118 §:n mukaisen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kriteerit on kirjattu lakiin tarkemmin.

Neuvottelumenettelyn osana työllisyysalueen tilannetta tulisi verrata ”muiden vastaavien työvoimaviranomaisten” tilanteeseen. Jatkovalmistelussa on syytä tarkentaa, mitä tarkalleen ottaen tarkoitetaan vastaavuudella, olisiko kyse vastaavan väestöpohjan, väestön tiettyjen erityispiirteiden kuten ikärakenteen, elinkeinorakenteen vai minkä kriteerien perusteella.

Kielelliset oikeudet

Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lakiehdotuksen 2 luvun 8 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus kielilain sääntelyyn. Jokaisella olisi oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, myös yksikielisessä työvoimaviranomaisessa. Lisäksi asiakkaalla olisi oikeus kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi hakeutua kaksikielisen työvoimaviranomaisen asiakkaaksi kotikunnastaan riippumatta. Kielellisten oikeuksien turvaamiseksi valtioneuvosto voisi myös antaa poikkeusluvan muodostaa työllisyysalue, jonka työvoimapohja on alle 20 000, kuitenkin vähintään 17 000 henkilöä (ehdotus laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta 4 §). Oikeusministeriö pitää ehdotettua säännöstä tärkeänä. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota ehdotetun 2 luvun 8 §:n 1 mom. toiseen virkkeeseen joka kuuluu näin: ” Tässä laissa tarkoitetuissa julkisissa työvoimapalveluissa asiakkaalla on kuitenkin omassa asiassaan oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia.” Säännös tulisi muotoilla siten että siitä selkeästi kävisi ilmi että mainittua poikkeusta kielilaista sovelletaan yksikielisiin kuntiin ja työllisyysalueisiin.

Oikeusministeriö on tarkastellut esitystä myös mahdollisia muutoksia saamen kielilain (1086/2003) sovellettavuuteen uudistuksessa. Saamen kielilakia sovelletaan lain 2 §:n 1 mom. 2 kohdan mukaan valtion piiri- ja paikallishallinnon viranomaisiin, joiden virka-alueeseen jokin kotiseutualueen kunnista kuuluu. Tämän mukaan Lapin TE-toimistoon sovellettaisiin saamen kielilakia toimipaikoissa jotka sijaitsevat saamelaisten kotiseutualueella. Järjestämisvastuun siirtäminen kotiseutualueen kunnille tai niiden muodostamalle työllisyysalueelle ei lain tasolla näytä heikentävän saamelaisten kielellisiä oikeuksia. Kun palveluja järjestetään uudelleen, on kuitenkin huolehdittava siitä, että saamelaisten kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Varmuuden vuoksi 8 §:n perusteluihin olisi kuitenkin hyvä lisätä maininta siitä, että saamen kielilain velvoitteita sovelletaan palveluihin siitä riippumatta, siirretäänkö järjestämisvastuu kuntayhtymälle vai vastuukunnalle, mikäli siis siirtävä työllisyysalue on sellainen, että siihen kuuluu yksi tai useampi kotiseutualueen kunta.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Kalajoen kaupunki ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä yhteistoiminta-alueelle. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, eikä järjestämisvastuuta ja rahoitusvastuuta tule erottaa toisistaan. Työvoimapalveluiden järjestämistehtävää ei tule laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi, vaan kyseessä pitää olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti tehtävien järjestämisestä ja työnjaosta palveluiden tuottamiseksi. Tehtävät, joita valtio haluaa selkeästi ohjata, valtio voisi järjestää jatkossakin. Ne tehtävät, jotka halutaan antaa kuntien järjestämisvastuulle, annettaisiin vapaus tehdä kunnissa ja

sopia muiden kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kunnilla on vakiintuneet tavat järjestää yhteistoimintaa ja myös työvoimapalvelut tulisi jättää kuntien vapaasti järjestettäväksi.

Vaatus 20 000 henkilön työvoimapohjasta tulee poistaa, sillä raja on luonnollisia työssäkäyntialueita rikkova ja keinotekoinen. Kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla. Järjestämisvastuun siirtymisessä kunnille etuina ja hyötyinä on asiakkaiden tunteminen sekä joustavat, laadukkaat ja asiakaslähtöiset aluetta palvelevat lähipalvelut. Haasteena on liian suurien järjestämisalueiden syntyminen ja rahoituksen riittämättömyys. Järjestämismalli ja resurssit tulee olla sellaisia, että kuntakokeiluissa hyväksi todetut lähipalvelut mahdollistetaan.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa kuntiin. KT kuitenkin katsoo, ettei esitysluonnoksessa esitetyt säännökset työvoimapohjasta vastaa tarkoitusta. Ehdotuksen mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itse, jos sen työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Muuten sen tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue. Edelleen esityksen mukaan muodostettavan yhteistoimintamallin tulisi muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Säännöskohtaisissa perusteluissa tuodaan esille, että maantieteellinen yhtenäisyys saavutetaan keskuskuntamallilla. Käytännössä 20 000 henkilön työvoimapohja voidaan saavuttaa, ja näin itsenäinen työvoimaviranomaisena toimiminen on mahdollista, teoreettisesti 26 kunnassa. Käytännössä keskuskuntamalli rajoittaa myös suurempien kuntien mahdollisuutta toimia itsenäisenä työvoimaviranomaisena. Esimerkiksi Kauniaisten kaupunki voisi esityksen mukaan muodostaa yhteistoiminta-alueen vain Espoon kaupungin kanssa, jolloin myöskään sillä ei olisi mahdollisuutta toimia itsenäisenä toimijana. Maantieteellisen rajan vaatimus ei huomioi myöskään työllisten ja työhakijoiden todellisia työssäkäyntialueita, joissa esimerkiksi raideliikenteen liikenneasemat voivat olla maantieteellistä asemaa määräävämmässä asemassa.

Esitetystä 20 000 henkilön työvoiman määrästä voitaisiin esitetyn voimaannanolain 4 §:n mukaan poiketa vain valtioneuvosto antamalla luvalla tilanteissa, joissa työvoiman määrä on alle 20 000 mutta vähintään 17 000 ja se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä. Työllisyysalueen kunnat voivat esityksen mukaan keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä säännös ei poista lakiesitysluonnoksen työvoimapohjaan liittyviä ongelmia.

Lakiesitysluonnoksessa kuntien mahdollisuuksia kavennetaan edelleen ns. ”perälautamenettelyllä”. Tällöin tilanteessa, jossa kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voisi päättää yhteistoiminta-alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää yhteistoiminta-alueista, jos työvoimapohja muuttuu eikä enää kolmena peräkkäisenä vuotena ole ollut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti.

KT:n näkemyksen mukaan ehdotettuja säännöksiä kuntien järjestämisvastuusta ei myöskään olla riittävästi perusteltu säännöskohtaisissa perusteluissa. Koska järjestämisvastuun lähtökohdaksi on lakiesitysluonnoksen luvussa 3 (tavoitteet, s. 114) esitetty, että esityksellä vahvistetaan alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä hyödyntäen kuntaekosysteemin mahdollisuuksia, tulisi esitettyjen säännösten suhdetta tähän tavoitteeseen tarkastella. KT:n näkemyksenä on, että esitetty

järjestämismalli ei mahdollista täysimääräisesti kuntaekosysteemin hyödyntämistä. Luku 2 koskien kuntien järjestämisvastuusta tulee valmistella uudestaan niin, että jokaisella kunnalla olisi mahdollisuus järjestää työvoimapalvelut itse ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Tällöin henkilöasiakkaan ja työnantaja-asiakkaan palvelut voitaisiin järjestää toisistaan poikkeavilla tavoilla tai sopimuksilla.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Riskit liittyvät säädösohjaukseen ja sen monimutkaisuuteen, rahoitusmallin toimivuuteen, tietojärjestelmien yhteensovittamiseen sekä ennakoimattomista tilanteista johtuvien muutostalustusten rahoituksen riittämättömyyteen.

Huomioitavaa on myös, että yritysasiakkaiden tarpeet ovat useasti kuntaa/aluetta laajempia esim. rekryointitarpeissa tai merkittävässä toiminnan muutostilanteissa.

Esityksen pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea palvelua haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Tämä valinnanvapaus aiheuttaa hankaluuksia, sillä toiminnan resurssien jakamisessa on todennäköisesti perusteena palvelun järjestävän kunnan/alueen työvoimapohja.

Uudistuksen kannalta on tärkeää, että järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamistavasta. Uudistuksessa laki ei edellytä, että kunta hankkii palvelut erilliseltä palveluntuottajalta, vaan kunta voi tuottaa palvelut omana palvelutuotantona.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.

23.6.2022

Mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Palta pyytää huomioimaan, että työvoiman alueellinen liikkuvuus voi vaikeutua, jos paikallistasolla toimivat työvoimaviranomaiset kannustavat liikseen etsimään työtehtäviä vain työnhakijaa palvelevan viranomaistoimijan työllisyysalueelta. Työpaikkoihin sopivia henkilöitä haetaan usein vain oman työ- ja elinkeinotoimiston alueelta, ja jatkossa työnhakialue voi pienentyä uuden lain myötä entisestään palvelutarjonnan- ja osaamisen supistuessa.

Palta katsoo, että arvio monialaisten yhteispalveluiden yhteensovittamisesta hyvinvointialueiden kanssa tulisi arvioida laajemmin.

Työvoimapalveluiden kuntakokeiluilla ja nyt muodostettavalla tulevalla työllisyyspalveluilla koskevalla lainsäädännöllä siirretään vastuuta valtiolta kunnille ja kuntayhtymille. Vuonna 2024 aloittavan palvelurakenteen lopullinen toimijoiden määrä on vielä suuri arvoitus, kun nyt esimerkiksi kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja 118 kuntaa. Vertailun vuoksi vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä vain 21 hyvinvointialueelle.

Tilanne voi muuttua sekavaksi, kun työvoimapalveluita tulee alkaa sovittaa sote-palveluiden kanssa yhteen. Osa kunnista on onneksi alkanut miettiä jo tätäkin, mutta osalla kunnista iso savotta on vielä edessä.

Palta katsoo, että nyt pitää välttää kaikin keinoin palveluiden pirstaloitumista. Vaarana on, että palvelut tulevat eriytymään myös laadullisesti. Pelkona on, että Suomessa on vuonna 2024 monta julkista työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavaa viranomaistoimijaa eri tasoissa ja kerroksissa. Osa kunnista toimii mahdollisesti yksin tai parhaan naapurikuntansa kanssa ja osa kunnista joutuu tekemään yhteistyötä kuntayhtyminä tai keskusunnan kanssa, kun järjestämismäärävaatimukset eivät täyty.

Työvoimapalveluiden yhteydessä järjestämismäärävaatimukseen ollaan nyt kuntakohtaisesti asettamassa vähintään 20 000 työlliseen. Teoriassa on siis mahdollista, että saman maakunnan alueella naapurikunnat järjestävät jatkossa palveluita omin päin tämän minimivaatimuksen nippanappa täytyessä. Edelleen on hyvin epävarmaa, pystyvätkö edes kaikki kriteerit täyttävät kunnat jatkossa hoitamaan työvoimapalvelut vaadittavalla tavalla. Pitää ottaa huomioon, että osa kunnista saattaa myös merkittävästi lisätä ketteryyttä ja ostopalveluita. Tulevan palvelurakenteen ei tulisi estää tai vaikeuttaa sopimusten tekemistä myös yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Tulevaisuuden työvoimapalvelut tarvitsevat avukseen yhä vahvemmin yksityisiä palveluntuottajia. Tässä tilanteessa ei saa unohtaa, että työllisyyden edistäminen ei katso maakuntien tai valtakunnan rajoja. Riskinä on, että edestämme löytyy tätä myöden vaikeaselkoinen sopimusviidakko jatkossakin, jossa kunnat kinastelevat pahimmillaan keskenään työ- ja elinvoimasta.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)

Palta katsoo, että kunnille/kuntayhtymille ehdotettu työvoiman vähimmäisraja (vähintään 20 000 henkilöä) on liian pieni. Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, tai vastaavasti kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoimintaluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Palta ei pidä kannatettavana ehdotusta, jossa valtioneuvostolla olisi päätösvalta myöntää hakemuksesta poikkeus järjestämismäärävaatimuksesta, jolloin voitaisiin antaa työllisyysalueelle lupa järjestää työvoimapalveluita, vaikka työllisyysalueen työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilöä (rajaksi esitetty 17 000), jos se olisi tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai jos työllisyysalueen muodostaminen muutoin edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä. Palta pitää erityisen tärkeänä, että valtioneuvostolla on päätösvalta tilanteissa, joissa kunnat eivät pysty sopimaan työvoimapalveluiden järjestämisestä ja riittävän suuresta yhteisestä työllisyysalueesta.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Palta pitää tärkeänä, että työnantaja-asiakas voisi hakea palveluita haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Palvelut tulevat

eriytymään työllisyysalueilla ja osassa alueista tarjottaneen varmasti palveluita, jotka kiinnostavat laajemminkin valtakunnallisesti työnantajia.

Kimitoöns kommun

23.6.2022

Organiseringsansvar

Enligt propositionen överförs ansvaret för de tjänster som erbjuds arbetssökande och företag samt andra tjänster som erbjuds arbetsgivaren på kommunerna. Kimitoöns kommun anser övergången till en kommunbaserad arbetskraftsmodell vara bra, men vi vill lyfta fram vår oro för att man de facto enligt det gjorda förslaget håller på att överföra majoriteten av uppgifterna på samarbetsområden i stället för på kommunerna, vilket inte motsvarar de önskingar och förväntningar som kommunerna ställt på reformen. Den föreslagna modellen med organiseringsansvar inskränker på kommunens möjligheter att verka. De satsningar på sysselsättningen som kommunen frivilligt ger resurser till kan minska på grund av den för snäva definitionen av organiseringsansvaret i förslaget, vilket betyder att det blir allt svårare att nå målsättningarna för höjningen av sysselsättningsgraden.

Det kommunekosystem som på ett väsentligt sätt anknyter till den nya modellen kan inte utnyttjas på bästa möjliga sätt när organiseringsansvaret och finansieringsansvaret avskiljs från varandra, strävan är att bilda möjligast stora områden och överreglering sker. Kommunbasen erbjuder en fungerande miljö för genomförandet, förvaltningsstrukturen, kopplingarna och möjligheterna till jämlika tjänster. Den offentliga maktens beslut bör alltid fattas möjligast nära människorna (subsidiaritetsprincipen).

Samma aktör bör ha organiseringsansvaret och pengarna. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera servicen på bästa möjliga sätt hittar man de bästa metoderna för organisering av servicen i området och samtidigt minimeras utmaningarna med gränssnitten. Kravet på jämlik service styr redan i sig kommunerna att frivilligt söka sig till samarbete kring sådan service där det behövs samarbete mellan kommunerna. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som har beskrivits i samarbetsavtalen mellan kommunerna säkerställa att en jämlik och tillgänglig service förverkligas och att också varje enskild kommun klarar av den här för kommunerna viktiga nya uppgiften.

Enligt det föreslagna 2 kap. 2 § kan kommuner vars arbetskraft uppgår till minst 20 000 personer själva anordna den arbetskraftsservice som omfattas av kommunens organiseringsansvar. Om en kommuns arbetskraft är mindre än 20 000 personer ska kommunen i syfte att anordna servicen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) tillsammans med en eller flera andra kommuner så att arbetskraften uppgår till minst 20 000 personer totalt. Sysselsättningsområdet ska dessutom utgöra ett geografiskt sammanhängande och ur arbetsmarknads- och pendlingssynvinkel fungerande område.

Statsrådet får ge ett sysselsättningsområde i vilket antalet anställda underskrider 20 000 men är minst 17 000 tillstånd att ordna arbetskraftsservice om det behövs för att trygga invånarnas språkliga rättigheter eller bildandet av ett sysselsättningsområde skulle förutsätta en sammanslagning av pendlingsområden (lagen om införande av lagen om ordnande av arbetskraftsservice och vissa andra lagar som har samband med den).

Kimitoöns kommun anser att förutsättningarna för organiseringsansvaret har lagts onödigt högt. Kravet på att arbetskraften uppgår till minst 20 000 personer betyder i praktiken en befolkningsbas med över 40 000 invånare. I kombination med kravet på ett sammanhängande sysselsättningsområde kräver den föreslagna lagstiftningen en avsevärt större arbetskrafts- och

befolkningsbas. I motiveringarna till propositionen finns det inga grunder baserade på servicen för att den aktör som organiserar servicen ska ha en så här stor arbetskraftsbas.

Statsrådets befogenhet att avvika från kravet på arbetskraftsbas till 17 000 personer är ringa och ändrar inte helhetsbilden av förslaget. Helhetsbedömningen är att det i den föreslagna lösningen i grunden inte verkar vara fråga om överföring av en uppgift från staten till kommunerna utan grundandet av en kommunbaserad regional arbetskraftsförvaltningsnivå.

Möjligheten att utnyttja det mervärde som de uppgifter som redan nu ligger på kommunernas ansvar vid skötseln av sysselsättningen ger bör vara utgångspunkten för organiseringsansvaret. Varje kommun bör ha organiseringsansvar och kommunerna kan sinsemellan i enlighet med kommunallagen komma överens om hur de organiserar uppgifterna.

Näringslivet i Kimitoöns kommun är mycket säsongbetonat och därför varierar behovet av arbetskraft mycket beroende på årstiden. De största branscherna i kommunen är besöksnäringen och servicebranscherna i anslutning till den samt jordbruket. Arbetsgivarprofilen i kommunen består till största delen av mikro- och småföretag, för vilka nätverksbaserat samarbete och kommunens aktiva sysselsättningspolitik, samarbete med läroanstalter och stöd är ytterst viktiga. Kimitoöns kommun anser att den lokala dynamiska modellen och kommunekosystemet i anslutning till den på bästa möjliga sätt stärker kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster, hellre än omfattande sysselsättningsområden.

Kommunerna i sysselsättningsområdet kan sinsemellan komma överens om arbetsfördelningen för produktionen av servicen. Genom detta kan man i viss mån utnyttja kommunernas potential, men det eliminerar inte de viktigaste problemen i förslaget.

I praktiken ska arbetskraftsservicen i så gott som hela landet organiseras genom samarbete. Samarbetsplikten begränsar det kommunala självstyret genom att begränsa bestämmanderätten för det organ som kommuninvånarna valt genom direkta val. Vid bedömningen av arbetskraftsservicens betydelse för och andel av kommunens verksamhet bör det beaktas att välfärdsområdena tar över organiseringsansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna i början av 2023. Arbetskraftsservicens relativa vikt i kommunhelheten är kännbar, vilket betyder att det inte är fråga om en liten uppgiftshelhet. Detta styrker för sin del behovet att reformen inte får begränsa det kommunala självstyret.

Heinolan kaupunki, Elinvoimatoimiala, 23.6.2022 työllisyyspalvelut

TE-palvelujen siirtäminen kuntien järjestämisvastuulle on keskeistä, ei palvelujen siirtäminen kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, jolloin palvelut siirtyvät vaikeasti saataviksi ja vaarana on, ettei henkilökohtainen palveluneuvonta- eikä ohjaus onnistu.

Paikallisia työllisyystehtäviä tukevia palveluita ja yhteistyömuotoja ei pystytä hyödyntämään, jos järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on erotettu toisistaan ja yhteistoiminta-alueet ovat liian suuria. Järjestämisvastuu ja rahoitus tulee siis olla samoissa käsissä. Muuten vaarana on, että pienemmät kunnat ovat vain rahoittajan roolissa.

Kuntien tulee voida muodostaa toiminnallisesti järkeviä kokonaisuuksia, jotka ottavat huomioon alueen erityispiirteet ja työssäkäyntialueet. Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntien kuulumisesta yhteistoiminta-alueisiin on liian suuri.

Ensisijaisesti kuntien tulee voida päättää yhteistyöstä itse.

Esimerkiksi hankintoja voisivat keskuskaupunki ja ympäröivät kunnat tehdä yhteishankintoina keskitetysti. Samoin erityisosaamista edellyttävät asiantuntijapalvelut kuten esim. maahanmuuttajien palvelut voisivat olla keskitetysti järjestettyinä keskuskaupungissa.

Peruspalvelut, joiden tarve on jatkuvaa ja päivittäistä, on oleellista tarjota lähellä palveluiden tarvisijoita ja varmistaa palveluiden sujuva saatavuus ja saavutettavuus, jotta työllisyysasteen nostamisen tavoitteet saavutetaan.

Asiakaskeskeinen ja kustannustehokas palveluiden tuottaminen ja toiminta edellyttävät kuntien ja muiden toimijoiden välistä selkeää tehtävien jakoa. Ns. keskuskaupunkiin keskitettävät palvelut kunkin kunnan tulisi voida hankkia asiakastarpeidensa mukaisesti. Yhteistyön ja jatkuvan palvelukehityksen varmistamiseksi keskus-kaupunki ja ympäröivät kunnat voivat sopia yhteistoimintamallista kuntalain hengen mukaisesti.

TE-palveluiden uudelleenjärjestämissä on vältettävä rakentamasta päällekkäisiä organisaatorakenteita eikä hallintoa ole tarkoituksenmukaista lisätä, jotta toiminnan kustannustehokkuus varmistetaan.

Kuntien työllisyyspalveluiden uudelleenjärjestelyt, keskitettävien palveluiden kokoaminen keskuskaupunkiin ja palveluiden uudistaminen ja digitalisointi tulee tehdä yhteistyössä kuntien ja muiden eri alojen toimijoiden kanssa ns. monialaisena yhteistyönä. Tämä tahtotila kannattaa näkyä myös lainsäädännössä.

Kunnat ovat vuosia rakentaneet ja kehittäneet omia työllisyys-palvelujaan. Työllisyyspalvelut ovat luontaisesti sekä pääsääntöisesti olleet organisatorisesti osa kuntien elinvoimapalveluja. Kuntien työllisyydenhoidon ammatillisuuden kehittymisen myötä kunnista on tullut yhä merkittävämpiä kumppaneita alueensa TE-toimistoille myös yrityksille suunnattujen palvelujen osalta. Kuntien omien työllisyyspalvelujen näkökulmasta TE-uudistukselta toivotaan yhä aktiivisempaa yhteistyön otetta. Asiakasohjautuvuuden tulee toimia uudistuksen myötä tehokkaammin myös kuntien järjestämiin palveluihin, kuten esim. palkkatuettuun työhön ja työpajatoimintoihin.

TE-palveluiden järjestämisvastuun lisäksi palveluiden rahoitus ja päätösvalta palveluista tulee olla kunnilla. Päätöksiä palveluista on pystyttävä tekemään siellä, missä palveluiden tarvisijat ovat. Vrt. subsidiariteettiperiaate.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta, vaativuudesta ja tehtävien hoitamiseen tarvittavista henkilöstö-, ja muista toiminnan edellyttämistä kustannuksista. On keskeistä, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden 2024 talousarvion perusteella.

Lisäksi TE-palveluiden siirtymisestä kunnille aiheutuu sekä kertaluonteisia että pysyviä muutuskustannuksia. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esim. ICT-järjestelmien muuttamisesta ja käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset. Pysyviä kustannuksia ovat esim. tilajärjestelyt ja kuntiin siirtyvät henkilöstöstä aiheutuvat kustannukset. Myös muutuskustannukset on keskeistä ottaa huomioon realistisesti rahoituksessa.

Uudistukseen sisältyy valtion täysimääräinen korvausvastuu kunnille palvelujen siirtyessä. Odotettavissa on, että työllisyydenhoidon kustannukset kunnille kasvavat tulevaisuudessa. Valtion

on huolehdittava siitä, että kuntien kustannukset korvataan tulevaisuudessakin täysimääräisinä ja todellisina.

Riippumatta työllisyysalueen toteuttamisvaihtoehdosta, tulee rahoituksen kohdentua kuntiin oikeudenmukaisesti.

Kun sekä palveluiden järjestämis- että rahoitusvastuu on kunnilla, vältetään myös kyseisten vastuiden erillisyydestä aiheutuvia työvoimapalveluiden valvontaongelmia.

Kuntien rahoitusosuus ansioturvan perusosaan: Esityksessä tulee ottaa huomioon kuntien kasvava rahoitusvastuu ansioturvasta, joka laajenee uudistuksen myötä koskemaan työmarkkinatuen lisäksi ansio- sekä peruspäivärahan perusosaa. Kyseinen kannustinraha ei itsessään ratkaise sitä työttömien joukon palveluongelmaa, jolla on suuria työllistymisen esteitä.

Kunnilta hyvinvointialueille on siirtymässä keskeisiä palveluja, joilla työttömyyden esteitä voidaan poistaa. Esimerkiksi terveys- ja sosiaalipalvelut eivät jatkossa ole kuntien järjestämisvastuulla eivätkä kuntien tuottamia, jolloin niiden vaikuttavuus työllisyyteen ei ole kuntien päätäntävällässä. Työttömien työkykyarviointia sekä eläkemahdollisuuksien selvittämistyötä tulee edelleen jatkaa riittävästi ja laajentaa tulevan hyvinvointialueuudistuksen myötä, jotta työllisyyteen voidaan vaikuttaa.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, 23.6.2022
Hermunen Hanna

Posion kunta ei pidä 20 000 henkilön työvoimapohjaa perusteltuna ja näin suuri työvoimapohja on täysin keinotekoinen, joka johtaa epätarkoituksenmukaisen kokoisiin työllisyysalueisiin. Myöskään esityksessä ei ole perusteluita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulee olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Myöskään valtioneuvoston poikkeus 17 000 henkilön työvoimapohjasta ei muuta merkittävästi kokonaiskuvaa työllisyysaluetta tarkasteltaessa.

Näin keinotekoisesti rakennettu työssäkäyntialue ei toteudu ja saavuttaakseen vaadittavan työvoimapohjan, tulee yhteistoiminta-alueelle useampia kuntia laajentaen yhteistoiminta-aluetta tarkoituksettoman suureksi. Posion kunta esittää, että työllisyysalue on työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva, luontaisesti yhteistyötä tekevä alue sen sijaan, että vaaditaan 20 000 työvoimapohjaa. Näin kunnat pystyvät itsenäisemmin oman alueen erityispiirteet huomioon ottaen rakentamaan ja luomaan paremmat kuntaekosysteemit tarkoituksenmukaisella työssäkäyntialueella. Lapin alueella vaatimukset työvoimapohjasta ja järkevistä toiminnallisista

alueista eivät toteudu, lisäksi merkittävä haaste on kuntien sisäiset ja kuntien väliset pitkät välimatkat.

Esitystä kokonaisuutena tarkasteltaessa vaikuttaa enemmänkin siltä, että kyseessä on kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta eikä kyse ole tehtävän siirtämisestä valtiolta kunnan hoidettavaksi.

Järjestämisvastuu tulisikin lähtökohtaisesti olla jokaisella kunnalla ja kunnat keskenään voisivat sopia kuntalain mukaisesti siitä, miten tehtävät järjestetään sen sijaan, että keinotekoisesti lähdetään rakentamaan suuria työssäkäyntialueita työvoimapohjan koko edellä. Tämä mahdollistaisi paremmin kuntien potentiaalihin hyödyntämisen kuntien sopiessa keskenään palveluiden tuottamisesta, mutta se ei poista ehdotuksen keskeisiä ongelmia.

Posion kunta ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä esitetyllä tavalla 20 000 työllisten yhteistoiminta alueille eikä esityksen mukaista järjestämisvastuun ja rahoituksen erottamista toisistaan. Posion kunta lausuu siitä, että järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla itsellään jolloin kunnat voivat itsenäisesti päättää palveluiden järjestämisestä. Posion kunta on yhtä mieltä Kuntaliiton kanssa siitä näkemyksestä, että esitys järjestämisvastuusta on kyseenalainen perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Lain 2 luvussa säädettäisiin muun muassa kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä palveluiden tarjoamista lähipalveluina, helposti saavutettavina ja henkilökohtaisen asiointin mahdollistavina. Kuntien ydintehtävää on elinvoiman kehittäminen. Työllisyysneuvonta on keskeinen osa elinvoimaa.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kuntien näkökulmasta työllisyyspalveluiden siirto kuntiin toisi kunnille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa kunnan ja alueen elinvoimaan sekä asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen. Onnistuessaan kuntien kokonais ekosysteemin hyödyntäminen voi sitoa kuntien elinvoimatyön ja työllisyysneuvon tiiviisti yhteen. Samalla saisimme suunnattua katsetta työttömyydestä elinvoimaan ja käännettyä perinteistä työllisyyden hoitoa ratkaisukeskeisempään ja dynaamisempaan suuntaan.

Riskinä Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät merkittävän uudistuksen valmistelun varsin tiukkaa aikataulua. Uudistuksessa on todella monia huomioon otettavia näkökulmia ja pelkona on, että kiireinen aikataulu jättää joitakin olennaisia asioita liian vähälle tarkastelulle. Henkilöstön asemaan ja onnistuneeseen muutosjohtamiseen liittyy myös todella iso painoarvo muutoksessa. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät erittäin tärkeänä, että muutosta päästään valmistelevaan yhdessä valtion ja kuntien työntekijöiden kanssa. Myös hyvinvointialueen tulee olla tiiviisti mukana valmisteluissa.

Etelä-Kymenlaakson kunnat eivät ole olleet työllisyyden kuntakokeiluissa viime vuosina ja vaikka TE-palveluiden kanssa on tehty hyvää yhteistyötä, yhteistyön lähtökohdat ovat silti erilaiset kuin

kuntakokeiluihin osallistuneilla kunnilla. Kymenlaaksossa myös sosiaali- ja terveystalvet ovat olleet keskitettyinä kuntayhtymälle jo vuodesta 2019 alkaen, joka myös osaltaan on vaikuttanut työllisyyden hoitoon liittyvään yhteistyöhön. Etelä-Kymenlaaksossa mallit työllisyyden hoidossa ovat vaihdelleet kuntien välillä paljonkin. Etelä-Kymenlaaksossa onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota yhteistyön rakentumiseen TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa.

Etelä-Kymenlaaksossa toivotaan myös tiivistä yhteistyötä työllisyysalueiden välille. Tämänhetkisen valmistelutilanteen pohjalta Kymenlaaksoon on syntymässä kaksi työllisyysaluetta Kouvolan valmistellessa asiaa omana toimijanaan. Kunnista kuitenkin pendelöidään joustavasti ympäri Kymenlaaksoa ja myös Uudellemaalle ja Etelä-Karjalaan. On tärkeää, että työllisyysaluetta ei rajata oman työllisyysalueen mukaan, vaan alueellinen yhteistyö on tiivistä. Etelä-Kymenlaakson kunnat valmistelevat uudistusta hyvässä yhteistyössä, mutta on otettava huomioon, että yhteistyön rakentumista on tapahduttava muutenkin, kuin työllisyysalueen sisällä.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä myös palveluiden sääntelyyn liittyen. Hyvin tiukka lainsäädännöllinen ohjaus voi haastaa työllisyyspalveluiden aidon uudistamisen uudella toimintalustalla. Riskinä on, että toiminta jatkuu samankaltaisena mutta eri toimijalla. Haasteensa asettaa myös yhdenvertaisen palvelun takaaminen työllisyysalueen sisällä ja valtakunnallisesti.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisfoorumin huoli liittyy siihen, pystytäänkö tuottamaan riittäviä palveluja enemmän tukea tarvitseville ja toteutuuko palvelujen saanti yhdenvertaisesti kautta maan. Vertailukohtana voidaan pitää yhdenvertaisuusvaltuutetun havaintoja vammaispalvelujen järjestymisestä kunnissa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle 2022 todetaan, että keskeisenä huomiona selvityksessä nousevat esiin alueelliset erot vammaispalveluissa. ”Kuntien tai kuntayhtymien välillä on suuria eroja palveluiden myöntämiskäytännöissä, valitusten määrissä sekä päätösten perustelussa. Tilanne asettaa vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä he asuvat.” Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteutti vuosina 2021–2022 laajan selvityksen vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelun ja henkilökohtaisen avun vaikutuksesta vammaisen henkilön työelämän mahdollistajana.

Vammaisten ihmisten näkökulmasta on todella tärkeää, että kunnalliset työvoimaviranomaiset tekevät yhteistyötä hyvinvointialueiden viranomaisten kanssa. Lisäksi erityisosaamisen keskittäminen vammaisten henkilöiden työllisyyskysymyksissä olisi tarpeen ja tämän osaamisen voisi nivoa Vammaisfoorumin esittämän vammaisasioiden osaamiskeskuksen yhteyteen.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Järjestämisvastuun siirtäminen on koko hankkeen tärkein ja kannatettavin muutos. Järjestämisvastuun siirtäminen paikallistasolla mahdollistaa TE-palvelujen integroimisen muihin kunnan tehtäviin. Hyöty tulee myös sitä kautta, että kunnissa on paikallistuntemusta ja tunnetaan alueen työnhakijat, yritykset työvoimaa tarvitsevat.

Tätä hyötyä kuitenkin osittain vesittää yksioikoinen 20 000 henkilön työvoimamäärän vaatimus. Pienen kunnan näkökulmasta mikään ei välttämättä muutu, eikä tosiasiaassa järjestämisvastuu siirry kunnille, mutta rahoitusvastuu kyllä. Mistään aineistosta ei löydy tukea sille, miksi työvoimapohja

pitäisi olla juuri 20 000 henkilöä. Ainoa peruste on palvelujen saaminen ns. isommille hartioille ja mahdollisesti yhtenäisten työssäkäyntialueiden hyödyntäminen.

Etelä-Karjalassa vain yksi kunta I. Lappeenranta täyttää työvoimamäärän vaatimuksen. Täällä onkin linjattu jo aiemmin, että viedään eteenpäin maakunnallista mallia. Maakunnassa on ollut jo perinteisesti aktiivista maakunnallista yhteistoimintaa, mikä vahvistuu uudistuksen myötä.

Järjestämisvastuun siirron ohella on myös huolehdittava siitä, että kuntien saama rahoitus on riittävää. Kuntaliitto mm. esittää, että laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan, joka paremmin huomioisi suhdannevaihteluiden aiheuttamaa työttömyyttä ja niiden tuomia riskejä.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Toisen luvun 1 §:ssä todetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä. Työllisyysalue on muodostettava palveluiden järjestämiseksi useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Laissa myös todetaan, että työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Pohjanmaan ELY-keskus haluaa kiinnittää huomiota työllisyysalueen muodostumiseen. Hyvinvointialueuudistuksen (2023) myötä on hyvinvointialueet muodostettu pääosin sairaanhoitopiireittäin. Usea Suomen kunta ei yllä itsenäisesti 20 000 henkilön työvoiman määrään, jolloin lain mukaan edellytetään työllisyysalueen perustamista. Tämä luo uusia ja todennäköisesti määrällisesti nykyistä enemmän hallinnollisia alueita. Jatkossa kunnissa operoitaisiin siis hyvinvointialueittain, työllisyysalueittain ja itsehallinnollisina kuntina. Voidaanko lainsäädännöllisesti itsehallinnollisia kuntia edellyttää muodostamaan yhteistoiminta-alueita, sikäli kun kunnalla on vastuu palveluiden järjestämisestä? On myös syytä kiinnittää huomiota, että em. lisäksi erilaisia hallinnollisia alueita syntyy aluehallinnon eri viranomaisten toimialueista. Pohjanmaan ELY-keskus esittää huolensa erilaisten toimialueiden vahvistumisesta entisestään, joka haastaa luonnollisen yhteistyön. Lisäksi esitetyn työvoimapalvelujen järjestämismallin riskinä on, että kuntien tai työllisyysalueiden työvoimaviranomaisten työnhakijalle tarjoamat palvelut eroavat sisällöltään, laadultaan tai määrältään toisistaan. Tällöin järjestämismallin tavoitteina olevat palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja palvelujen tasalaatuisuus vaarantuvat.

Pykälässä 4§ todetaan ilmoitusvelvollisuudesta. Pohjanmaan ELY-keskus esittää, että sopimukset, päätökset ja suunnitelma työvoimapalveluiden järjestämisestä on annettava tiedoksi myös alueellisille ELY-keskuksille, joka tukee 3 luvun 4 §:n alueellisen työllisyyden edistämisen yhteistyötä ja seuranta.

Toisen luvun 8 §:ssä todetaan, että asiakkaalla on kielellisten oikeuksien toteutumiseksi oikeus asioida myös muussa kuin kotikuntansa mukaan määräytyvässä työvoimaviranomaisessa. Pykälässä ei kuitenkaan todeta, onko toisen työllisyysalueen työvoimaviranomaisen velvollisuus palvella asiakasta. Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että työnhakijoiden ohjaaminen toiselle työllisyysalueelle haastaa työllisyysalueiden henkilöstöresurssointia ja palvelujen tarjoamisen ennakkointityötä. Asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu, jos vähemmistökieliset asiakkaat ohjataan saamaan palveluja kielen vuoksi oman työllisyysalueensa ulkopuolelle.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Kuortaneen kunta pitää kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä hyvänä. Se että

toimintaa kuitenkin ollaan tosiasiallisesti siirtämässä yhteistoiminta-alueille ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esitetty malli järjestämistä vastuuista kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämistä vastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämistä vastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin

alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämistä vastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämistä vastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

TE-palvelujen kuntiin siirtämisen etuna on nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien ja osaamisen yhdistäminen ja palvelutuotannon volyymin (rahoituksen) kasvaminen. Riskinä esitetyssä mallissa on kuitenkin TE-palvelujen järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan.

Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelujen hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi huomiota kiinnittää elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Lakiesityksessä työllisyysalueiden kriteereinä ovat joko riittävä työvoimapohja, jonka täyttäessä kunta voi itse järjestää työvoimapalvelut tai mikäli työvoimapohja alittuu, kuntien muodostama yhteistoiminta-alue siten, että muodostuu maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Lapin TE-toimisto ei pidä kannatettavana mallia, jossa yksittäisellä kunnalla olisi mahdollisuus itsenäisesti järjestää työvoimapalvelut. Työvoiman pendelöintiä tapahtuu isojen ja sitä ympäröivien kuntien välillä. Jos isoilla kunnilla on mahdollisuus itsenäisesti järjestää työvoimapalvelut, se rikkoisi luonnolliset työssäkäyntialueet. Vastaavia työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia työllisyysalueita olisi vaikeata järjestää isoa kuntaa ympäröivien pienten kuntien kesken.

Olisi myös kokonaisuuden yhtenäisyyden kannalta etu, että järjestämisoikeus olisi vain kuntien muodostamilla yhteistyöalueilla eikä sekä niillä että yksittäisillä kunnilla.

Lapin erityisolosuhteiden muodostamat haasteet, pitkät välimatkat ja haja-asutus, tulisi tunnistaa työllisyysalueita muodostettaessa ja mieluiten mahdollisimman pian ja jo ennen vuoden 2023 loppua käynnistettävä yhteinen keskustelu valtion ja kuntien välillä siitä, millainen ratkaisu olisi muodostettavissa huomioiden alueelliset erityisolosuhteet, työmarkkinat ja elinkeinoelämän tarpeet.

Lakiesityksen poikkeus työvoimapohjan kriteeriin näyttäisi olevan Lapin osalta jokseenkin merkityksetön. On tärkeää pitää työllisyysalueiden muodostamisessa tavoitteena riittävän korkea työvoimapohjaa, jotta, kuten esityksessä todetaan, työllisyysalueilla on riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat, valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi niin, että palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle asetetut vaatimukset voidaan täyttää. Näin siirrettävät palvelut muodostavat myös asiakkaan kannalta kokonaisuuden, joka on hyödynnettävissä asiakkaan yksilöllisiin palvelutarpeisiin. Työvoimapohjaltaan riittävän isoja työllisyysalueita puoltaisi myös väestöennusteet, jotka eivät lupaa positiivista muutosta työvoimamääriin.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupunki katsoo, että esityksessä mainittujen tehtävien siirto kunnille täydentää kuntien palveluvalikoimaa ja niiden järjestämisessä voidaan löytää selkeitä synergiaetuja kuntien olemassa olevien tehtävien ja palveluiden osalta. Siirtyvät tehtävät ovat kuntien näkökulmasta tärkeitä, ja kunnilla on vahva intressi kehittää siirtyviä palveluita palvelemaan paikallista työvoiman osaamistarvetta ja paikallista elinkeinoelämää. Kunnilla on kokemusta, työkaluja ja verkostoja, joiden avulla ne voivat tarttua esimerkiksi nuorisotyöttömyyden ongelmiin. Espoon myös katsoo, että kotoutumisen edistämiseen liittyvien tehtävien keskittäminen kunnille parantaa kotoutujien asemaa ja palveluvalikoimaa, ja kunnat voivat jatkossa paremmin luoda eheää kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta.

Espoon kaupungin näkemyksen mukaan tehtävien siirrossa on myös riskejä. Työn perässä liikkuminen, yritysten monipaikkaisuus, työelämän digitalisoituminen ja etätönnön yleistyminen ovat ilmiöinä osittain ristiriidassa suhteessa lakiesityksessä esitettyjen tehtävien siirtämiseen paikallistasolle. Tulevien työvoimaviranomaisten on jatkossa tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään, jotta sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaat saavat laadukasta ja kohdennettua palvelua tarpeisiinsa. Espoon kaupunki luottaa siihen, että kunnat pystyvät luomaan toimivia yhteistyörakenteita ja ratkomaan näitä haasteita riippumatta siitä, koostuvatko työvoimaviranomaiset yhdestä tai useammasta kunnasta.

Espoon kaupungin näkemyksen mukaan kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulisi velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulisi kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Lisäksi Espoon kaupunki katsoo, että työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen määritelmää tulee väljentää sekä poistaa viittaukset pendelöintiin. Lakiesityksessä kuntien vapautta muodostaa vapaasti yhteistyön perusteella soveltuvia yhteistoiminta-alueita on rajattu paljon, ja käytännössä järjestämisvastuun kriteereillä ohjataan hyvin vahvasti kuntien sopimista.

Järjestämisvastuun osalta huolta aiheuttaa myös niin sanottu perälautasäädös. Sen mukaisesti valtioneuvosto voi tehdä päätöksiä työvoimaviranomaisten kokoonpanosta, mikäli kuntia uhkaa jäädä kriteerit täyttävien työvoimaviranomaisten ulkopuolelle. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yksi kunta tai ryhmä kuntia ehtii valmistautumaan ja sopimaan yhteistyöstä, ja sitten myöhemmässä vaiheessa valtion toimesta lisätään perälautasäädöksen mukaisesti mukaan vielä yksi tai useampi kunta. Kyseinen säädös mahdollistaa myös sen, että mikäli valtioneuvosto katsoo, etteivät ehdotetut yhteistoiminta-alueet muodosta toimivia työssäkäynnin alueita, voidaan muutoin kriteerit täyttäviin alueisiin tehdä valtion puolelta muutoksia. Espoon kaupunki näkee tämän haasteena toiminnan valmistelun ja kuntayhteistyön näkökulmasta.

Palvelujen tarjoamiselle oman työllisyysalueen ulkopuolella tulisi olla tarkempi peruste kuin pelkkä pitempiaikainen asuminen ja oleskelu. Esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta. On hyvä, että palkkatukipäätökset tehdään esityksen mukaan aina henkilöasiakkaan työvoimaviranomaisen toimesta, ja että vastuu henkilöasiakkaasta on hänen kotikuntansa mukaisella työvoimaviranomaisella.

Mikäli työvoimaviranomaisille tulee palveltavaksi sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaita oman alueensa ulkopuolelta, tulisi jokaisella työvoimaviranomaisella olla pääsy kaikkien henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden asiakastietoihin. Ilman pääsyä alueen ulkopuolisten asiakkaiden tietoihin ei heitä voida palvella. Espoon kaupunki ei kuitenkaan kannata rahan kulkemista asiakkaan mukana alueelta toiselle, eli käytettyjen palveluiden korvaamista viranomaisten kesken. Työllisyysalueiden tulisi sen sijaan laskuttaa valtiota niissä tapauksissa, joissa esimerkiksi palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Palvelujen korvaaminen alueelta toiselle olisi hyvin byrokraattinen ja raskas prosessi, erityisesti kun monelle palvelulle on vaikeaa arvioida luotettavaa korvattavaa yksikkökustannushintaa.

Sallan kunta, Parkkinen Erkki

23.6.2022

Lähtökohtana tulee olla, että julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu on kunnalla, kunnan koosta riippumatta. Työllistämispalveluja ei voi irrottaa muista kunnan järjestämisestä elinvoimapalveluista. Kunnan eri sektorit huolehtivat yritysten toimintaedellytyksistä ja kuntalaisten hyvinvoinnin perusteista ja niihin liittyvistä peruspalveluista. Työllisyys, työvoiman saannin turvaaminen ja työttömien monipuolinen tukeminen työllistymisen polulla ja elämässä yleensä vaativat kunnan johdon sitoutumista ja mahdollisuutta koordinoita tätä kokonaisuutta. Mikäli tästä kokonaisuudesta irrotetaan työvoimapalvelut jonkin muun tahon järjestämisvastuulle toiminnan tehokkuus, tuloksellisuus ja lopputulos kärsivät.

Vaatus 20 000 henkilön työvoimapohjasta (tarkoittaen käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa) on kohtuuton, eikä toteutuessaan muodosta luonnollista työssäkäyntialuetta ainakaan Lapin alueella. Palvelut pitää saada lähelle asiakasta, kunta tasolle eikä keskittää, näin erityisesti hyvin pitkien etäisyyksien Lapin maakunnassa (muodostaa lähes kolmasosan koko Suomen pintaa-alasta) ja työssäkäyntialueet tulee määritellä niin, että ne ovat kohtuulliset ja mahdollistavat myös liikkumisen työn perässä ilman paikkakunnalta poismuuttoa.

Pienten ja harvaan asuttujen, pitkien etäisyyksien kuntien mahdollisuus vaikuttaa oman alueen työllisyystilanteeseen ja palvelujen tuottamisen ja saannin tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen niin työntajille kuin työttömille turvataan ensisijaisesti siten, että järjestämisvastuu on kunnalla. Toissijaisesti työvoimapohjaan liittyvät rajaukset tulee asettaa sellaiseksi, että ratkaisussa huomioidaan alueiden erilaisuus, mm. pitkät etäisyydet, työvoiman ikärakenne, koulutustaso ja muut

erityistarpeet sekä luontainen työssäkäyntialue. Tällöin esim. Lapissa ja Itä-Lapissa vaatimus työvoimapohjasta tulee olla selvästi alhaisempi kuin 20 000 henkilöä. Laissa tulee olla poikkeussäännös tältä osin edellä esitetyillä ja muilla vastaavilla perusteilla.

Järjestämisvastuu tulee olla kunnalla jo sen vuoksi että kunnalla on rahoitusvastuu. Vain näin asia hoituu kunnan alueella parhaalla mahdollisella tavalla ja sen hoitamiseen on näin toteutettuna olemassa aito motivaatio.

Kansantalouden näkökulmasta syntyy merkittävät kustannussäästöt kun työllisyys paranee ja työttömyydestä aiheutuvat sosiaaliset ongelmat ja niiden kustannukset alenevat.

Vakuutusoikeus

23.6.2022

Vakuutusoikeus viittaa edellä kohdassa 4.1 todettuun.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Huomioiden sen, että käytännössä suurin osa Suomen kunnista ei pienen kokonsa vuoksi tosiasiaa saisi järjestämisvastuuta oman kuntansa alueen työllisyyspalveluista, on jokseenkin vaikea nähdä, miten ne hyötyisivät muutoksesta nykyjärjestelmään ja sen kehittämiseen verrattuna. Esitysluonnoksen mukaan TE-palvelut siirtyvät palvelusisältöjen ja -prosessien osalta uusille työvoimaviranomaisille pääasiassa nyky muodossaan. Kaakkois-Suomen TE-toimisto näkee, että 20 000 henkilön työvoimapohja on vähimmäisvaade, jotta työvoimaviranomaisilla on tarvittava toimintakyky palveluiden järjestämiselle ja palveluprosessien toteuttamiselle.

Esityksen perusteella merkittävänä riskinä on asiakkaiden yhdenvertaisuuden vaarantuminen (mm. minimitasoa sille, mitä/kuinka paljon työvoimapalveluja kaikkien työvoimaviranomaisten tulee tarjota, ei ole määritetty selkeästi) ja kuntien hyvin erilaiset mahdollisuudet sopeuttaa talouttaan ja selviytyä palveluvelvoitteistaan. Uudistukseen liittyvänä riskinä on myös TE-toimiston kunnille siirtymässä olevan henkilöstön työ- ja toimintakyvyn ja sen myötä asiakaspalvelun turvaaminen uudistukseen valmistautumisen ja sen käynnistymisen aikana.

7 §:ssä todetaan, että kotikunnan on korvattava työvoimakoulutuksesta aiheutuneet kustannukset koulutuksen järjestävällä työvoimaviranomaiselle. Tämä varmasti on perusteltua alueellisen liikkuvuuden ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Samaan aikaan voidaan kuitenkin kysyä, onko todella tarkoitus, että haastavammassa työmarkkinatilanteessa olevat alueet joutuvat tukemaan paremmassa työmarkkinatilanteessa olevien alueiden rekrytointiin painottuvia työkoulutuksia osallistumalla niiden hankintakustannuksiin ja maksamalla todennäköisesti myös ainakin osan henkilön työttömyysetuuteen liittyvistä kustannuksista.

Huomioiden sen, että kunnalla on mahdollisuus sopimuksella siirtää järjestämisvastuulleen kuuluvia tehtäviä jonkin muun osapuolen järjestettäväksi, esitys ei vastaa tyhjentyvästi kysymykseen siitä, voiko samalla työllisyysalueella toimia useampi työvoimaviranomainen (järjestämisvastuussa oleva jakaisi osan vastuusta jollenkin, joillekin muille osapuolista).

Lapin ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteisesti valmisteleman lausunnon huomioihin ja lisäksi lausuu seuraavaa:

Lapin erityisolosuhteiden muodostamat haasteet, pitkät välimatkat ja haja-asutus, tulisi tunnistaa työllisyysalueita muodostettaessa. Yhteinen keskustelu valtion ja kuntien välillä tulisi käynnistää mahdollisimman pian siitä, millä tavoin työllisyysalueet muodostetaan huomioiden alueelliset erityisolosuhteet, työmarkkinat ja elinkeinoelämän tarpeet.

Lakiesityksen poikkeus työvoimapohjan kriteeriin näyttäisi olevan Lapin osalta jokseenkin merkityksetön. On tärkeätä pitää työllisyysalueiden muodostamisessa tavoitteena riittävän korkea työvoimapohjaa, jotta työllisyysalueilla on riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi. Palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko Lapin alueelle on turvattava, huomioiden myös saamen kielilain mukaiset palvelut.

TE-palvelut 2024 uudistuksen sisällöt ovat epäloogisia suhteessa toimintaympäristön ja tarpeiden kehitykseen. Ihmisten elämä ei ole enää tänä päivänä sidottua tiettyyn kuntaan, vaan ihmisen liikkuvat työn ja muun elämän edellyttämällä tavalla. Monipaikkaisuus on kehittyvä trendi. Työvoiman saatavuutta ei voida ratkaista kuntakohtaisesti, vaan tarvitaan jopa maan rajat ylittävää työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa. Kuntien osalta on havaittavissa jo tälläkin hetkellä, että ne kilpailevat keskenään osaavasta työvoimasta ja myös asukkaista, millä voi olla vaikutusta kuntien halukkuuteen tehdä yhteistyötä keskenään.

Työllisyyshallinnon toimipisteitä on viime vuosina voimakkaasti keskitetty keskuskaupunkeihin. On kuitenkin hyvä, että paikallisesti on voitu tehdä sopimuksia esimerkiksi TYP-asiakkaiden palvelemisesta paikallisemmalla tasolla. Raision kaupungin näkemyksen mukaan on hyödyllistä ja asiakkaan palveluprosessin kannalta tehokasta, että työllisyyspalvelut järjestetään ensisijaisesti hänen omassa kotikunnassaan.

Kunnilla on elinkeinopalveluissa paljon osaamista ja yhdyspintaa paikalliseen yrityskenttään. Tätä kautta on mahdollista nopeuttaa asiakkaiden työllistymistä. Työllisyysneuvonta ja sen kehittäminen ovat kiinteä osa elinvoimaisen kaupungin omaa toimikenttää. Myös paikallistason suhteet alueen oppilaitoksiin ovat keskeisessä roolissa, varsinkin silloin kun asiakas tarvitsee työllistyäkseen täydennyskoulutusta. Tehokkaimmillaan tämä on silloin kun kunta, oppilaitos ja yritykset tekevät tiivistä yhteistyötä.

Yksittäisen kunnan näkökulmasta suurimpana riskinä voidaan nähdä vaade työllisyysalueista. Työllisyysalueesta pitäisi nopeasti saada paikallistasolla näkemys, jotta varsinaiseen tehtävien siirtoon voidaan valmistautua. On vaarana, että työllisyysalueen muodostamineen venyy pitkälle vuoteen 2023, jolloin aikaa käytännön järjestelyihin jää verraten vähän. Toistaiseksi myös tiedot TE-hallinnosta kuntiin siirtyvien työntekijöiden määrästä ovat verraten epäselviä. Raision kaupunki kiinnittää huomiota myös vastuukuntamallin tuomiin haasteisiin. Tässä mallissa kunta antaisi oman

työllisyydenhoitonsa ns. vastuukunnan tehtäväksi. Esimerkiksi kilpailutuksiin liittyviin asioissa tästä voisi olla hyötyä, mutta samalla kosketuspinta paikallisiin yrityksiin loittonee.

**Huittisten kaupunki, Huittisten
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Järjestämisvastuu on annettava jokaiselle kunnalle. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken, jotta varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Päätösvalta kuntakohtaisten lähipalvelujen suhteen tulee olla jokaisella kunnalla.

Rahoituksen tulee olla täysin sidoksissa tulevaan järjestämisvastuuseen, jolloin se aidosti kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Tiedon jakaminen ja maksimaalinen avoimuus eri toimijoiden välillä on varmistettava ts. TE-palvelujen tietovaranto tulee olla yhteisesti käytössä ja järjestelmien yhteensopivat.

Todelliset toiminnalliset työssäkäyntialueet on otettava huomioon, varsinkin maakuntien reuna-alueilla sijaitsevilla seutukeskuksissa. Huittisten työssäkäyntialue ulottuu neljän maakunnan alueelle ja laajenee edelleen. Hallinnolliset rajat eivät saa muodostua esteeksi käytännön toiminnalle työllisyyden edistämiseksi.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kuntien näkökulmasta työllisyyspalveluiden siirto kuntiin toisi kunnille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa kunnan ja alueen elinvoimaan sekä asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen.

Onnistuessaan kuntien kokonaisekosysteemin hyödyntäminen voi sitoa kuntien elinvoimatyön ja työllisyydenhoidon tiiviisti yhteen. Samalla saisimme suunnattua katsetta työttömyydestä elinvoimaan ja

käännettyä perinteistä työllisyyden hoitoa ratkaisukeskeisempään ja dynaamisempaan suuntaan. Riskinä Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät merkittävän uudistuksen valmistelun varsin tiukkaa aikataulua. Uudistuksessa on todella monia huomioon otettavia näkökulmia ja pelkona on, että kiireinen

aikataulu jättää joitakin olennaisia asioita liian vähälle tarkastelulle. Henkilöstön asemaan ja

onnistuneeseen muutosjohtamiseen liittyy myös todella iso painoarvo muutoksessa. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät erittäin tärkeänä, että muutosta päästään valmistelevaan yhdessä valtion

ja kuntien työntekijöiden kanssa. Myös hyvinvointialueen tulee olla tiiviisti mukana valmisteluissa.

Etelä-Kymenlaakson kunnat eivät ole olleet työllisyyden kuntakokeiluissa viime vuosina ja vaikka TE-palveluiden kanssa on tehty hyvää yhteistyötä, yhteistyön lähtökohdat ovat silti erilaiset kuin

kuntakokeiluihin osallistuneilla kunnilla. Kymenlaaksossa myös sosiaali- ja terveystyöpalvelut ovat olleet

keskitettyinä kuntayhtymälle jo vuodesta 2019 alkaen, joka myös osaltaan on vaikuttanut työllisyyden

hoitoon liittyvään yhteistyöhön. Etelä-Kymenlaaksossa mallit työllisyyden hoidossa ovat vaihdelleet kuntien välillä paljonkin. Etelä-Kymenlaaksossa onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota yhteistyön rakentamiseen TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa.

Etelä-Kymenlaaksossa toivotaan myös tiivistä yhteistyötä työllisyysalueiden välille. Tämänhetkisen valmistelutilanteen pohjalta Kymenlaaksoon on syntymässä kaksi työllisyysalueita Kouvolan valmistellessa asiaa omana toimijanaan. Kunnista kuitenkin pendelöidään joustavasti ympäri Kymenlaaksoa ja myös Uudellemaalle ja Etelä-Karjalaan. On tärkeää, että työllisyysalueita ei rajata

oman työllisyysalueen mukaan, vaan alueellinen yhteistyö on tiivistä. Etelä-Kymenlaakson kunnat

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut 23.6.2022

Te-palveluiden siirtämisestä voi muodostua kunnille mahdollinen taloudellinen riski. Henkilöstön ja palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle 1.1.2023 aiheuttaa jo muutoksia kunnan toimintoihin.

Kunnille (tai yhteistoiminta-alueille) siirtyy työnhakijoiden te-palveluiden järjestäminen sekä muita TE-palveluille kuuluvia tehtäviä. Samaan aikaan kuntien maksuosuus työmarkkinatuesta säilyy.

Siirtyvät tehtävät ja maksuosuus ovat riski kuntien taloudelle. Kuntien aluekohtaiset erot vaikuttavat palveluiden järjestämiseen ja maksujen järjestämiseen. Lisäksi työvoimapula vaikeuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaa.

Rahoituksen pitää tulla tarpeen mukaan, rahoituksessa pitää huomioida aluekohtaisia eroja. Palkkatukimahdollisuus oltava kunnilla.

Pohjois-Savon TE-toimisto 23.6.2022

Järjestämisvastuun siirto Kunnille. Ensisijaiseksi tavoitteeksi tulisi määritellä palvelujen maakuntatason järjestäminen ja vasta sen jälkeen kuntakohtainen järjestäminen huomioiden työssäkäyntialueet. On hyvin todennäköistä, että määritelty 20 000 työllisen raja alitetaan useissa muodostettavissa yhteistoiminta-alueissa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Nykyisellään malli suosii isoja kuntia ja ei kannusta pieniä kuntia puuttumaan esim. pitkäaikaistyöttömyyteen.

Palvelujen tuottamiselle on useita mahdollisuuksia. TE palveluihin sisältyy kuitenkin paljon viranomaispäätoisia, jotka eivät ole siirrettävissä kuntaorganisaation tai kuntayhtymän ulkopuolelle. Nämä eri vaihtoedot mahdollistavat alueellista soveltamista, joka väistämättä aiheuttaa alueellisia eroja ja vaikeuttaa toiminnan hahmottamista asiakkaan näkökulmasta.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiikka, SAK ry 23.6.2022

SAK ymmärtää hallituksen esityksen ajatuksen siitä, että työ- ja elinkeinopalvelut tuodaan lähemmäs kuntalaista siirtämällä ne kuntien vastuulle. Samalla huomioimme, että ei ole olemassa selkeää näyttöä siitä, että kunnille hajautettu työllisyyden hoidon malli olisi merkittävästi nykytilaa vaikuttavampi.

Hajautetun mallin suurin riski liittyy palveluiden tasalaatuisuuteen. Kunnat ovat hyvin eri asemissa ottamaan uudet tehtävät hoitaakseen. Valtiolla on oltava valvontakeinot, joilla puuttua sellaisten kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueiden toimintaan, jotka eivät selviydy velvoitteistaan.

Jotta työvoimapalvelujen laatu ja yhdenvertaisuus ei kärsisi, tulee tehtävät hoitaakseen ottavan kunnan tai kuntien yhteistoiminta-alueen hartioiden olla leveät. SAK kannattaa hallituksen esityksessä esitettyä 20 000 työvoimapohjaa hyvänä minimitasona, jota ei ole syytä alittaa kuin hallituksen esityksen mukaisissa tietyissä poikkeustapauksissa – ja silloinkin vain erityisluvalla.

SAK kannattaa sitä, että työnhakija voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Puolangan kunta, Peltola Harri

23.6.2022

Luvun 2 pykälässä 6 todetaan, että työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Pykälässä 7 puolestaan todetaan, että jos työvoimaviranomainen tarjoaa palveluja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilöasiakkaalle, asiakkaan kotikunnan on korvattava palveluista aiheutuneet kustannukset mutta koskeeko korvausvelvollisuus myös työnantajille tarjottavia palveluja? Miksi tätä ei ole kirjattu samaan pykälään? Miten työnantajapalvelujen kustannukset huomioidaan valtiosuoksissa, jos palveluja pitää tarjota asiakkaan niin halutessa minkä tahansa muun paikkakunnan yrityksille mutta ko. yrityksen kotipaikkakunnan ei tarvitse korvata siitä aiheutuneita kustannuksia?

Mikäli kunnan jo nyt käyttöön otettu palvelujen tuottaminen lähipalveluina kyetään säilyttämään myös uudistuksen jälkeen resurssien osalta, niin se on hyvä asia. Pelkona on se, että uuden mallin resurssointi ei tule mahdollistamaan vastaavaa lähipalvelua ja nyt käyntiin saatu hyvä kehitys ei jatku. Kuntaekosysteemin hyödyntäminen uudessa mallissa tulisi miettiä huolella ja tähän valmisteluun tarvitaan riittävät resurssit. Kokonaisuuden huolellinen valmistelu otona ei onnistu. Työvoiman määrään liittyvä sääntely järjestämisvastuussa tarkoittaa Kainuun osalta sitä, että jatkossakin työllisyyspalvelujen järjestämisalueena säilyy maakuntataso, kuten se on nykyisenkin TEhallinnon osalta. Olennaista uuden järjestämistavan valinnassa tuleekin olemaan, miten lähipalvelut saadaan organisoitua pienevällä resurssoinnilla niin että nykyinen hyväksi koettu lähipalvelu saadaan jatkossakin järjestettyä erityisesti siitä hyötyvälle asiakasryhmälle.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into näkee järjestämisvastuun siirtämisen mahdollisina hyötyinä palveluiden saatavuuden parantamisen ja lähipalveluiden yleistymisen, koulutuspalvelujen nykyistä vahvemman integroinnin työllisyyspalveluihin sekä paikallisten työnantajien ja välityömarkkinoiden tuntemuksen ja toimivan yhteistyön.

Järjestämisvastuun siirtämisen riskeinä Into pitää kannustavaa rahoitusmallia ja etenkin aktivointikytköksen poistamista sekä työvoimaviranomaisen resurssivajeita. Into on huolissaan erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden ja kokonaistilanteen heikkenemisestä. On huomattava, että eri uudistusten yhteisvaikutuksena haavoittuvassa asemassa olevien työllisyyspalvelut ja yhtenäiset palveluprosessit ovat murentumassa. Sote-uudistuksen myötä kuntouttava työtoiminta siirtyy kunnista hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, eivätkä kunnalliset työpajat enää voi tuottaa sitä. Tämä heikentää kunnallisten työpajojen toimintaedellytyksiä ja vähentää etenkin matalan kynnyksen kuntoutuksellisia työpajapalveluita. Rahoituksellinen kannustavuus palveluiden järjestämiseen heikkenee. Into vastustaa esityksenmukaista heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden heikentämistä

Into katsoo, että tulee selvittää mahdollisuudet uudelle työpajoilla toteutettavalle toimenpiteelle, joka yksilölähtöisesti ja joustavasti huomioi itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojen, elämänhallinnan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistamisen. Toimenpidevalikoiman kaventuessa uudelle toimenpiteelle on tarvetta sekä nuorten että aikuisten palveluissa.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Lain 2 luvussa säädettäisiin muun muassa kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Sininauhaliitto vastustaa liian suurien järjestämisalueiden syntymistä (ks. kohta 4.1). Asiakkaiden edun mukaista on turvata palvelut lähipalveluina, helposti saavutettavina ja henkilökohtainen asiointi mahdollistaen. Kunnan keskeinen tehtävä on elinvoimaisuuden kehittäminen, ja työllisyyden hoito on osa elinvoimaa.

Sininauhaliitto kantaa edelleen huolta esitetystä rahoitusmallista, joka arvioiden mukaan näyttäisi olevan riittämätön eikä mahdollistaisi kuntien varautumista suhdannevaihteluihin. Tämä vaarantaa myös edellytykset TE-palveluiden yhdenvertaiselle tarjoamiselle.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

Esityksessä ei ole tarkemmin perusteltu, mistä 20 000 työvoiman määrän alaraja tulee. Kuten esityksessä tuodaan esille kuntalaki mahdollistaa jo nyt tehtävän antamisen vastuukunnan hoidettavaksi tai kuntayhtymän perustamisen tehtävän hoitamista varten. Onkin perustelua kysyä, mihin tarvitaan kyseinen 20 000 työvoiman alaraja. Tulisiko luottaa kuntien omaan tietotaitoon siitä, kuinka palvelut järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla? Toisaalta edes 20 000 työvoiman raja ei välttämättä takaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.

SOSTE muistuttaa, että työttömän työnhakijan kannalta ei ole merkitystä sillä, kuka palveluita järjestää. Työttömälle on tärkeintä, että hän saa tarvitsemansa palvelut. Uudistuksen tulisi turvata asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Työllisyyden kuntakokeilut ovat tuoneet esiin kuntien mahdollisuudet järjestää palveluita joustavasti ja asiakaslähtöisesti. Kuntakokeilut ovat tuoneet palvelut lähelle asiakasta. Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille on odotettavissa, että palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti lähipalveluina, mikäli yleinen lainsäädäntö ei aseta tälle esteitä.

Mahdollisena riskinä esitetyssä mallissa on valtakunnallinen eriarvoistuminen palvelujen saatavuuden ja laadun suhteen. Tähän pystyttäneen kuitenkin puuttumaan seurannan ja ohjauksen kautta.

**Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot, 23.6.2022
työvoima ja osaaminen -vastuualue**

Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että mahdollisimman nopeasti luotaisiin jonkinlainen valtakunnallinen toimintamalli tai valmistelurakenne, jotta eri alueilla tapahtuva uudistuksen valmistelu ei hajaantuisi hyvin erilaiseksi ja eritahtiseksi. Vaikka hallituksen esityksen perustana on kuntien itsemääräämisoikeus tässäkin asiassa, kyseessä on niin iso uudistus, että sen valmistelun olisi oltava huolellista kaikilta osin. Esimerkiksi hankintojen hallittu siirtyminen kuntiin (jota kuvataan hyvin ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa) edellyttää valtakunnallista toimintamallia. Samoin siirtyvän henkilöstön aseman ja osaamisen turvaaminen. Asiakkaiden tulee saada palveluja katkeamattomasti ja kaikkialla Suomessa. Kuntien pitäisi ajoissa osata varautua työllisyydenhoidon kustannuksiin valtion yleiskatteellisesta rahasta.

ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa jo mainittujen uhkien lisäksi työvoimakoulutuksen hankintojen siirtyminen kuntien vastuulle uhkaa työvoimakoulutuksen kehittämistä. Nythän ELY-keskukset ovat tehneet kehittämistyötä yhdessä. Mikäli kunnat tuottavat työvoimakoulutusten hankintoja in-house -periaatteella, vaarana on, että valtakunnallinen koulutustarjonta kapenee voimakkaasti, nykyisten kilpailutettujen palvelutuottajien kustannuksella. Koulutuskuntayhtymien rajat ja tulevat työllisyysalueet eivät myöskään välttämättä noudata samoja kuntarajoja. Tämä tuo ongelmia in-house-toiminnalle. Kansallisessa hankintastrategiassa korostuu elinvoimaisten markkinoiden tärkeys. Hallituksen esitys jättää huolen siitä, miten elinvoimaisten markkinoiden käy tässä uudistuksessa. Tietty huoli herää myös siitä, miten jatkossa hoidetaan ylimaakunnalliset ja valtakunnalliset koulutustarpeet, jotka nyt on hoidettu keskitetysti jostain ELY-keskuksesta tai muutaman ELY-keskuksen yhdessä rahoittamina. Kun opintoja jo nyt tehdään paljon etämahdollisuudella, valtakunnallisia ja yliaalueellisia (sekä yli työllisyysalueiden olevia) koulutuksia tulisi olla jopa nykyistäkin enemmän.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kustavin kunta

23.6.2022

Tehtävää ei siten tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulisi olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukunta-malliin. Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa kuntien mahdollisuudet hyödyntää ja saavuttaa uudistuksen kaikki parhaat edut (tiedonsaanti, rahoitusvastuun kannustavuus yms.). Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman tosiasiallista järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoima-palveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla eli palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta. Järjestämisvastuun antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista, jonka vuoksi tavoite kuntaekosysteemin hyödyntämisestä ei toteudu.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Etenkin pienet kunnat tuntevat alueensa asiakkaat erittäin hyvin ja osaavat tarjota asiakkaan tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla.

Pienet kunnat hakeutuvat tarvittaessa luonnolliseen yhteistyöhön palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kuntarajaa.

Annetussa esityksessä kunnilla on rahoitusvastuu ja yhteistoiminta-alueella on käytännössä järjestämisvastuu. Merkittävin heikkous esityksessä onkin vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Tämä jako ja päätösvallan keskittyminen yhteistoiminta-alueelle pienentää yksittäisten kuntien vaikutusmahdollisuuksia oman kuntansa lähipalveluiden toteuttamiseen ja vaikeuttaa tietojenkäsittelyä. Lisäksi annetulla sääntelyllä puututaan kuntien perustuslaissa turvattuihin itsehallinnollisiin oikeuksiin. Jokaisella kunnalla tulee olla oma järjestämisvastuu, jolloin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Uudistuksen keskeinen tarkoitus eli työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle, on sinällään kannatettava uudistus. Annetun esityksen mukaisesti tosiasiallisesti vastuu palveluista olisi kuitenkin siirtymässä kokoluokaltaan säännellyille yhteistoiminta-alueille eikä kunnille sekä johtaisi järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun eriytymiseen edelle kerrotuin vaikutuksin.

Valtio on esityksen mukaan korvaamassa kunnille uuden tehtävän aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Rahoitusvastuun kompensoimista poikkileikkauksena yhteen yksittäiseen vuoteen olisi harkittava kuitenkin uudelleen.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio ollaan korvaamassa kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendien aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Poikkileikkaustilanteen mukainen kompensatio ei myöskään huomioisi kunnasta riippumattomien talouden suhdannevaihtelujen vaikutusta työttömien määrään ja kunnan rahoitusvastuuseen.

YTK

23.6.2022

Lakiesityksen mukaan työllisyyspalveluiden hoito siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille järjestämialueille. Kunnat antaisivat lausuntoja mm. opiskeluun liittyvistä asioista. Huolena, on että soveltamiskäytännöt eivät ole yhtenäisiä, kun päätöksenteko on hajautettu usealle kunnalle ja kuntien muodostamille alueille. Etuudenhakijoiden yhdenvertainen kohtelu voi vaarantua järjestelyn seurauksena. Uudistuksessa onkin tärkeä kiinnittää huomiota työttömien palveluiden yhdenvertaiseen toteutumiseen maanlaajuisesti.

Vates-säätiö sr, Pakarinen Jaana

23.6.2022

Palveluiden järjestäminen lähempänä kansalaisia on hyvä uudistus. Kuitenkin samaan aikaan sosiaali- ja terveystyöpalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen tuki vaatii sosiaali- ja terveystyöpalveluita sekä työllisyyspalveluita. Laadukasta rajapintatyöskentelyä vaaditaan, että osatyökykyisten henkilöiden työllisyyden tuki säilytetään.

Nykyisessä esityksessä rahoitusvastuu tulisi kaikille kunnille, mutta palveluiden järjestämistä mahdolisesti suuremmille alueille. Tämä asettaa erityisesti pienemmät kunnat asetelmaan, jossa rahoitusvastuu pysyy kunnilla mutta valta palveluiden järjestämisestä jää työvoima-alueille. Tämä herättää myös kysymyksen, kuinka pienemmät palveluntuottajajärjestöt pysyvät mukana palveluiden järjestämisessä. Sillä voi olla myös vaikutusta työllisyyspalveluihin lähipalveluina, ja asettaa reuna-alueilla asuvat työnhakijat eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuudessa. Yhdenvertainen palveluiden saatavuus vaarantuu.

Esityksessä järjestämistä vastuu siirtyisi suuressa osassa Suomea kuntia laajemmille työllisyysalueille. Edellytys laajempien alueiden muodostamisesta tukee tietyin osin paremmin yhdenvertaisuuden tavoitetta verrattuna järjestämistä vastuun siirtoon yksittäisille kunnille. Pienikokoiset kunnat eivät välttämättä olisi kykeneviä hankkimaan monipuolisesti palveluja vaihteleviin asiakastarpeisiin. Mahdollisuus yhteistoimintaan muiden kuntien kanssa säilyisi, mutta yhteistoiminnan vaihtoehto ei tälläkään hetkellä aina toteudu vastaavissa tilanteissa. Tällöin asiakkaan oikeus tarvitsemaansa palveluun saattaisi vaarantua.

Pitkäaikaissairaiden, vammaisten ja osatyökykyisten kohderyhmän osalta sääntelyesitys on problemaattinen. Työllisyydenhoito etusijassa elinkeinoelämän tarpeisiin ei kannusta tuottamaan ja hankkimaan palveluita osatyökykyisille työnhakijoille. Oikealla tuella myös osatyökykyisten työnhakijoiden panos työmarkkinoilla on merkittävä. Tarve välityömarkkinoille ja niiden toimijoille ei katoa. Työvoimaviranomaisille tulisi luoda tarvittavat kannusteet tukea yksilöllistä työmarkkinoille etenemistä.

Työllisyydenhoidossa tulisi pyrkiä kestävyteen, joka pitkällä aikavälillä tuottaa myös taloudellista hyötyä. Oikea-aikainen asiakkaan tarpeisiin perustuva palvelu ja ratkaisut ovat asiakkaan työllistymisen ja työssä pysymisen kannalta kestävämpiä kuin lyhytnäköiset toimenpiteet ja ratkaisut.

Ehdotus siitä, että julkisten työvoimapalveluiden tulee olla saatavilla sekä omatoimisesti käytettävänä palveluina että henkilökohtaiseen asiointiin perustuvana, on hyvä. Osa työnhakijan palveluprosessista edellyttäisi henkilökohtaista asiointia, muutoin asiointi määräytyisi palvelutarpeen mukaisesti.

Ne, jotka pystyvät hakemaan itsenäisesti palveluja, voivat käyttää omatoimisesti käytettäviä palveluja. On syytä kuitenkin pitää mielessä osatyökykyisten kohderyhmän palvelutarve henkilökohtaiselle asiointille. Resurssit, jotka mahdollisesti säästyisivät yhden kohderyhmän

palveluista, tulisi ohjata sinne missä tarve on suurempi. Henkilökohtainen asiointi tulisi mahdollistaa myös lähipalveluna, jotta liikkumiseen liittyvät haasteet ei muodostuisi esteiksi.

Esityksessä asetetaan velvollisuus aktiivisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä, tarjottaessa, kehitettäessä ja palveluista tiedotettaessa.

Yhdenvertaisuuden vaatimus tulisi olla työvoimaviranomaisten strategiatasolla mukana niin, että yhdenvertaisuus vamman, sairauden tai työkyvyn aleneman vuoksi toteutuu myös käytännön tasolla. Yhdenvertaisuuden toteutumista tulisi arvioida.

Työllisyydenhoidon muutoksissa ei ole määritelty selkeästi, kenen vastuulle heikossa työmarkkina- asemassa olevien työllisyyden tukeminen kuuluu. Julkiselle vallalle asetetussa tehtävässä piilee riski, että tehtävän hoitaminen ja kohderyhmän työllistäminen putoaa valtion ja kuntien velvoitteiden väliin. Tehtävä tulisi määritellä selkeästi jommankumman tahon vastuulle.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

I §8 stadgas om språkliga rättigheter. I paragrafen konstateras kundens rätt att få service på svenska eller finska och hänvisas till språklagen. För att förtydliga myndighetens ansvar bör det till paragrafen tilläggas vad språklagen stadgar om myndighetens skyldighet att självmant erbjuda svensk- och finskspråkiga service på eget språk utan att man kräver det (Språklagen 423/2003, 5 kapitlet § 23). Myndighetens skyldighet beträffande de språkliga skyldigheterna bör med andra ord förtydligas i paragrafen.

Positivt är att det bestäms att kunden av språkliga skäl har rätt att vända sig till en annan kommun än den egna. Dock bör här betonas att kundens hemkommun inte kan avsäga sig ansvaret för kundens rätt till lagstadgade tjänster på eget språk genom att hänvisa kunden till en annan kommun, utan den egna kommunen bör försäkra sig om att kundens språkliga rättighet till service på finska eller svenska garanteras, antingen i den egna kommunen och sysselsättningsområdet eller i en annan kommun eller sysselsättningsområde. Ansvaret att se till att servicen erbjuds ankommer på kommunen, inte på kunden. Detta kunde förtydligas i lagen.

För att tjänsterna ska fungera på svenska och för att uppnå samma slutresultat på både finska och svenska, kan det vara nödvändigt att skapa servicekedjor för de svenskspråkiga tjänsterna som skiljer sig från de finska. Särlösningar bör med andra ord vara möjliga. T.ex. i huvudstadsregionen är det ändamålsenligt att de svenskspråkiga arbetskrafts- och sysselsättningstjänster organiseras i samarbete mellan städerna för att uppnå ett tillräckligt stort kundunderlag. Städerna bör ha en skyldighet att utveckla servicekedjorna och tjänsterna samtidigt som den finskspråkiga verksamheten utvecklas. De tvåspråkiga kommunerna bör också i sin verksamhet visa att tjänsterna erbjuds likvärdigt på svenska och finska.

Under kommunförsöket fungerade servicen på svenska bristfälligt i huvudstadsregionens städer eftersom städerna inte från början ställde som mål att utveckla servicen på svenska parallellt med den finska och de finskspråkiga stödfunktionerna ofta saknar svensktalande personal och därför inte i praktiken erbjuder svenskspråkig service.

I ikraftträdelselagen 4 § stadgas om undantag gällande kravet på 20 000 invånare i ett sysselsättningsområde för att trygga de språkliga rättigheterna. Ett sysselsättningsområde kan underskrida 20 000 men bestå av minst 17 000 invånare för att trygga de språkliga rättigheterna. Detta undantag bör även skrivas in i lagens 2 kapitel.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Etuja on kunnan moninainen kuntaekosysteemi aktiivisen työvoimapolitiikan hyödyntämiseen. Kunnissa on lähtökohtaisesti hyvät edellytykset yhteensovittaa työllisyys- ja elinvoimapalveluita. Lisäksi kuntaekosysteemissä on paljon merkittäviä mahdollisuuksia yhteensovittaa opetus-, koulutus-, sosiaali-, terveys-, ja nuorisopalveluita osana työllisyydenhoidon strategista työtä.

Eduksi katsotaan myös kunnissa oleva paikallinen tuntemus alueen yritysten ja työnantajien rakenteista ja tarpeista. Paikallistuntemus työllisyydenhoidon osalta yhdistettynä kuntien yritys- ja kehittämispalveluiden kehittämiseen toimii oleellisesti kasvukehityksen mahdollistajana.

0157568-2

23.6.2022

Valkeakosken kaupunki odottaa mahdollistettavan, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla erikseen ja vastuunkanto yhteistoiminnassa olisi näin ollen tasavertainen sekä tulojen, että menojen suhteen. Kuntien tulisi voida sopia itsehallintonsa nojalla järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen, myös sopimuksellisesti.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

Lain tavoitteet ja esityksen sisältö ovat annetussa esityksessä keskenään ristiriidassa. Esitys vie kuntia liian säännellysti kohti suuria yhteistoiminta-alueita, jolloin vaarana on, etteivät paikalliset lähipalvelut lain alkuperäisen tarkoituksen mukaisina toteudu. Esityksessä on vaatimus yhteistoiminta-alueen koosta, joka on vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja ja yhtenäinen työssäkäyntialue. Esitetylle työvoimapohjalle ei ole annettu kattavia perusteluja ja se itsessään voi rikkoa alueiden luonnollisen työssäkäyntialueen.

Liedon kunnan osalta luontainen yhteistyö suuntautuu Turun kaupunkiseutuun ja luonnollisiin asiointi- ja kulkusuuntiin.

Annetussa esityksessä kunnilla on rahoitusvastuu ja yhteistoiminta-alueella on käytännössä järjestämisvastuu. Merkittävin heikkous esityksessä onkin vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Tämä jako ja päätösvallan keskittyminen yhteistoiminta-alueelle pienentää yksittäisten kuntien vaikutusmahdollisuuksia oman kuntansa lähipalveluiden toteuttamiseen ja vaikeuttaa tietojenkäsittelyä. Lisäksi annetulla sääntelyllä puututaan kuntien itsehallinnollisiin oikeuksiin. Jokaisella kunnalla tulee olla oma järjestämisvastuu, jolloin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Etuja ja hyötyjä järjestämisvastuun siirrosta on ainakin kuntalaisten (työnhakijoiden) parempi tunteminen ja nopeampi tavoitettavuus jatkossa. Lähipalvelun saaminen kuntiin on nähty jo nyt suurena etuna kuntakokeilussa. TE-toimistojen työnantajapalvelujen siirto kunnille mahdollistaa kuntien yrityspalvelujen ja valtion vastuulla olleiden palvelujen synergisen yhdistämisen ja uusien, vaikuttavien toimintamallien synnyttämisen. Kun myös työllisyyspalvelut kuuluvat samaan organisaatioon ja yhteiseen johtoon, niin yritys/työnantajapalveluja ja työllisyyspalveluja voidaan kehittää kokonaisuutena ja tehostaa aivan uusilla tavoilla.

Riskinä on rahoituksen riittämättömyys, alueen työvoimapula, jopa ihan TE-palveluiden tuottamisessa kaikkiin kuntiin, koska työnhakijoiden ja työttömien määrä Kainuussa laskee koko ajan. Pienet asiakasmäärät haastavat palveluiden tuottajia ja nostavat valmennusten ja koulutusten hintaa per asiakas liikaa.

Hyvin onnistunut Kainuun työllisyyden kuntakokeilun käynnistys ja kuntien erinomainen yhteistyö sen puitteissa muodostaa hyvän perustan TEPA-uudistuksen työllisyysalueen muodostamiselle, jossa ehkä suurimpana haasteena on resurssien kohdentaminen rahoituksen suuntautuessa jokaiselle kunnalle erikseen. Kuntien sopimukset ja päätökset työllisyysalueen luomiseksi on toimitettava viimeistään 31.10.2023 TEM:lle.

Ruokolahden kunta 23.6.2022

Ruokolahden kunta on sitoutunut Etelä-Karjalan yhteiseen alueelliseen valmisteluun. Pienellä kunnalla ei ole resursseja järjestää kaikkia vaadittuja yhdenvertaisia palveluja yksin. Haasteena voi olla se, miten yksittäinen pieni kunta voi suuremmassa kokonaisuudessa vaikuttaa. Miten saadaan lähipalvelut turvattua ja miten voidaan vaikuttaa juuri oman kunnan alueen työllisyyteen. Tällä kaikella on tietysti vaikutusta kunnan talouteen.

Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton 23.6.2022
pienten kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto

1. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla kunnalla

TE-palvelujen siirto kuntiin on iso ja merkittävä tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan antamalla järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Pieni kunta voi hoitaa, paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan, tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukuntamalliin. Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää kuntaekosysteemiä ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet. Mikäli kunnille jäisi pelkästään

rahoitusvelvoite ilman järjestämistä, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita. Kun järjestämistä on kun-nalla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoimapalveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta myös pienissä kunnissa.

Järjestämistä antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista. Tällöin tavoite kuntaekosysteemin hyödyntämisestä ei toteudu. Yhteistyöorganisaation järjestämistä hämärtäisi yksittäisen kunnan vastuuta palvelukokonaisuuteen liittyen. Esimerkiksi isäntäkuntamallissa se keskittäisi vastuun yksittäiseen kuntaan, mikä oletettavasti johtaisi pyrkimykseen pitäytyä mahdollisimman pienissä yhteistyöalueissa tai tuottamaan palvelut itsenäisesti aina kun työvoimapohja siihen antaa mahdollisuuden. Uhkana nähdään, että tämän myötä voi syntyä hajanaisia ja pieniä alueita, ei luonnollisia työssäkäyntialueita.

Lisäksi yhteistyöorganisaation järjestämistä voi vaarantaa kuntien yhdenvertaisuutta sekä kunnan itsehallinnollista asemaa. Pienten kuntien kannalta isäntäkuntamallissa/kuntayhtymämallissa nähdään mahdollisia keskittämisen uhkia ja lähipalveluiden vähenemistä ja asiakaslähtöisyyden vähenemistä. Koska kunnat, työssäkäyntialueet ja niiden olosuhteet ovat erilaisia, niitä ei tulisi vaatia "samaa muottiin" vaan lain tulisi mahdollistaa kunnille erilaisia organisoitumisen ja yhteistyön vaihtoehtoja.

Kaikkien kuntien järjestämistä hyödyt ovat monipuoliset, kun vastuu ja työkalut ovat samalla tarjottimella. Kuntien järjestämistä varmistaa pa-remmin palveluverkoston kustannusvastaavuuden pienten kuntien näkökulmasta. Se mahdollistaa sopimusperustaisen yhteistyön kuntien kesken ja varmistaa parhaiten yhteistyöalueiden muodostumisen luonnollisten työssäkäyntialueiden suuntaisesti.

Kuntien järjestämistä mahdollistaa tiedonsaannin ja tiedolla johtamisen sekä mahdollisuuden ohjata panosta ennakoivasti. Se mahdollistaa lähipalvelut niissä palvelukokonaisuuksissa, jossa siihen tarvetta ja mahdollistaa, että uudistus tuo uutta vaikuttavuutta palvelukokonaisuuteen.

2. Vaatimus 20 000 työvoimapohjasta ei ole perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista

Esitetty vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Esitetty työvoimapohjavaatimus ei edesauta luonnollisten yritystoiminnan ja liikenneyhteyksiä huomioivien työssäkäyntialueiden muodostumista, yrityspalveluiden tarvetta eikä palveluiden asiakaslähtöistä toteuttamista. Nykyisenään vahvatkin yhteistyöalueet jäävät kooltaan asetettua 20 000 työvoimapohjaa pienemmiksi, mikä vaikeuttaa oleellisesti toimivien yhteistyöalueiden syntymistä. Siksi tarvitaan joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään kriteerin alentamista tai poistamista.

Pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakko-keinojakin. Kunnilla tulee olla oikeus päättää yhteistyöalueiden muodostamisesta ja sopia yhteistoiminnan sisällöstä.

Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kuntarajaa. Pienet kunnat sijaitsevat usein harvaanasutulla alueella ja usein lähin isompi keskus on naapurimaakunnassa. Siksi yhteistyötä olisi pystyttävä tekemään myös yli maakuntarajojen.

Uudistuksen tulee myös mahdollistaa aiemmin muodostettujen ja hyväksi to-dettujen yhteistyökumppanuuksien jatkaminen. Kuntakokeilun tulokset olleet hyviä, kun kunnan ja alueen haasteet tunnetaan hyvin ja niihin pystytään puut-tumaan. Kokeilualueilla on huoli tämän menettämistä, mikäli esityksen mu-kainen aluemäärittely muuttaa nykyistä kokeilualueita eikä alue vastaa jatkos-sa luontevaa työssäkäyntialuetta.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Pienissä kunnissa kunnat tuntevat alueensa asiakkaat ja yhteis-työkumppanit erittäin hyvin ja pystyvät tarjoamaan asiakkaiden tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. Hyvä paikallisten palveluiden tunteminen on tärkeää mm. työllistymispolkujen suunnittelussa. Vaikeasti työllistyvät hyötyvät lähipalvelusta ja asiakaspalvelun on oltava saa-tavissa kunnissa lähipalveluna. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Virtain kaupunki

23.6.2022

Virtain kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemukseen, että esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kun-tien toimintamahdollisuuksia. Esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia mm. lähipalveluiden toteutuminen. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä. Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu oikeastaan vain jär-jestäjälle. Lisäksi kunnan vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat määritellyn järjestämisvastuun myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat vaike-ammatt saavuttaa.

Näin ollen uudistuksen keskeisestä tavoitteesta, eli tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi on pidettävä kiinni. Nyt on hyvä mahdollisuus uudistaa toimintatapoja kohti vaikuttavampaa työvoima- ja yrityspalvelumallia, jonka keskeisenä edellytyksenä on, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kunnat hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Kunta yksinään ei pysty laajoja hankintoja toteutta-maan, mutta kuntien on mahdollista yhteisesti sopimalla toteuttamaan laajat hankinnat yhteistyössä.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys

työvoimapalve-luihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalain hyödyntämistä, mutta ei poista ehdotuksen keskeisimpiä ongelmia.

Haapajärven kaupunki

23.6.2022

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämisvastuu tulisi siis olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Vaatus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä uudesta tehtävästä.

Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään kaupunginhallitus, Leinonen Aki

23.6.2022

Keskeistä on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

TE-palveluiden järjestämisvastuu tulisi kuitenkin antaa kaikille kunnille, ilman järjestämisvastuuta ei pienemmillä kunnilla ole tasavertaista neuvotteluasemaa suhteessa muihin kuntiin, joiden kanssa työllisyysalue tulisi muodostaa. Kaikkien kuntalain yhteistoimintamuotojen tulee olla käytössä yhteistyön toteuttamiseksi.

Nurmeksien kaupunki

23.6.2022

Työvoimapohja 20 000 tai 17 000 ei vastaa työssäkäyntialuetta. Miten turvataan ssiakkaiden tasavertainen palveluiden saanti? Vaikka tällä hetkellä työvoimapohja riittäisi, niin miten

tulevaisuudessa? Jos väkimäärä vähenee, taas jouduttaisiin tilanteeseen, että olisi löydettävä uusi ratkaisu.

Pelkona on, että järjestämistä vastuu/ -rahoitus menee Joensuuhun, miten varmistetaan, että palvelut toimivat myös pienillä paikkakunnilla. Työttömyyssetuuksien rahoitusvastuu on kuitenkin jokaisella kunnalla.

Jokaisella kunnalla oltava mahdollisuus itse päättää järjestämisestä.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Kuten edellä, sekä: sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto, mistä kuitenkin tulisi säätää vielä tarkemmin muiden kuntien palveluekosysteemien suhteesta järjestämistä vastuulliseen organisaatioon. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kaikkien kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen. Esimerkiksi seutukaupungeilta perusorganisaatioina löytyvät voimavarat, alueen tuntemus sekä osaaminen työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Kuntayhtymien perustama kuntayhtymä ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan mahdollinen kansanvaltaisuusyhtiö. Kuntayhtymien väliset sopimukset ovat mahdollisia. Samoin vastuukuntien väliset sopimukset sekä kuntayhtymien ja vastuukuntien väliset sopimukset ovat mahdollisia. Työvoimapohjan tekninen määrällinen kriteeri ja työssäkäyntialueiden luonnollinen kriteeri eivät ole täysin yhteismitallisia, jolloin alueratkaisuissa tarvitaan mahdollisesti harkintaa valtiolta.

Pohjois-Karjalan ELY 23.6.2022

Mahdolliset riskit järjestämistä vastuun siirtämisessä kunnille:
Järjestämistä vastuun siirrossa kunnille on riskejä. Työvoimajärjestelmien pirstoutuminen pienempiin alueisiin ja rahoituksen muuttuessa valtionosuusjärjestelmään vaikuttaa työllisyysvaroilla hankittuihin, maakunnallisesti sekä valtakunnallisesti toimiviin työvoimajärjestelmämarkkinoihin rapauttavasti. Palkkatukityöllistämisen loppuessa kuntiin poistuu yksi väylä pysyvämpään työllistymiseen. Yhdessä nämä muutokset syövät helpostikin tavoitellun 7000 – 10 000 työllistymisvaikutuksen.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson 23.6.2022
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

Etelä-Kymenlaakson kuntien näkökulmasta työllisyyspalveluiden siirto kuntiin toisi kunnille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa kunnan ja alueen elinvoimaan sekä asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen. Onnistuessaan kuntien kokonaisekosysteemin hyödyntäminen voi sitoa kuntien elinvoimatyön ja työllisyshoidon tiiviisti yhteen. Samalla saisimme suunnattua katsetta työttömyydestä elinvoimaan ja käännettyä perinteistä työllisyyden hoitoa ratkaisukeskeisempään ja dynaamisempaan suuntaan.

Riskinä Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät merkittävän uudistuksen valmistelun varsin tiukkaa aikataulua. Uudistuksessa on todella monia huomioon otettavia näkökulmia ja pelkona on, että kiireinen aikataulu jättää joitakin olennaisia asioita liian vähälle tarkastelulle. Henkilöstön asemaan ja onnistuneeseen muutosjohtamiseen liittyy myös todella iso painoarvo muutoksessa. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät erittäin tärkeänä, että muutosta päästään valmistelevaan yhdessä valtion ja kuntien työntekijöiden kanssa. Myös hyvinvointialueen tulee olla tiiviisti mukana valmisteluissa.

Etelä-Kymenlaakson kunnat eivät ole olleet työllisyyden kuntakokeiluissa viime vuosina ja vaikka TE-palveluiden kanssa on tehty hyvää yhteistyötä, yhteistyön lähtökohdat ovat silti erilaiset kuin kuntakokeiluihin osallistuneilla kunnilla. Kymenlaaksossa myös sosiaali- ja terveystyöpalvelut ovat olleet keskitettyinä kuntayhtymälle jo vuodesta 2019 alkaen, joka myös osaltaan on vaikuttanut työllisyyden hoitoon liittyvään yhteistyöhön. Etelä-Kymenlaaksossa mallit työllisyyden hoidossa ovat vaihdelleet kuntien välillä paljonkin. Etelä-Kymenlaaksossa onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota yhteistyön rakentamiseen TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa.

Etelä-Kymenlaaksossa toivotaan myös tiivistä yhteistyötä työllisyysalueiden välille. Tämänhetkisen valmistelutilanteen pohjalta Kymenlaaksoon on syntymässä kaksi työllisyshoitoaluetta Kouvolan valmistellessa asiaa omana toimijanaan. Kunnista kuitenkin pendelöidään joustavasti ympäri Kymenlaaksoa ja myös Uudellemaalle ja Etelä-Karjalaan. On tärkeää, että työllisyshoitoa ei rajata oman työllisyysalueen mukaan, vaan alueellinen yhteistyö on tiivistä. Etelä-Kymenlaakson kunnat valmistelevat uudistusta hyvässä yhteistyössä, mutta on otettava huomioon, että yhteistyön rakentamista on tapahduttava muutenkin, kuin työllisyysalueen sisällä.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä myös palveluiden sääntelyyn liittyen. Hyvin tiukka lainsäädännöllinen ohjaus voi haastaa työllisyyspalveluiden aidon uudistamisen uudella toiminta-alustalla. Riskinä on, että toiminta jatkuu samankaltaisena mutta eri toimijalla. Haasteensa asettaa myös yhdenvertaisen palvelun takaaminen työllisyysalueen sisällä ja valtakunnallisesti.

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Edut ja hyödyt järjestämistäsiirtoon siirtämisessä kunnille
Järjestämistäsiirto tulee olla jokaisella kunnalla, koska työmarkkinavelvoitteen ja siihen liitetyn sanktiovelvoitteen kautta taloudellinen vastuu on jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien, kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. 20 000 työvoima on täysin keinotekoinen kriteeri ja se tulisi poistaa. Kuntakohtaisen järjestämistäsiirto sijaan työvoima-alueiden muodostaminen pitäisi perustua luontaisiin työssäkäynti- ja asiointialueisiin. Suuressa osassa maata ko. alueet ovat muodostuneet luontaisesti maantieteellinen sijainti huomioiden. Maan pohjois- ja itäosissa erityisesti tämä korostuu. Yhdenvertaisten palveluiden tarjoaminen liittyy osaltaan em. työssäkäyntialue- ja

asiointialuejaotteluun niin, että palvelut voidaan tuottaa alueen kuntien tarpeiden mukaisesti, kuten yhteishankinnat, kotoutumispalvelut jne.

Kunta toimijana tai erikseen kuntien muodostama alue pystyy parhaiten tuottamaan tarvittavat palvelut asukkailleen. Kunnan/alueen järjestämismääräyksiä lisää myös tuotettujen palvelujen vaikuttavuutta ja kunnan työllisyys- ja yrityspalvelut integroituvat paikallisesti toimivaksi kokonaisuudeksi osana alueen kuntien strategioita.

Mahdolliset riskit järjestämismääräyksiä siirtämisessä kunnille

Kunnat pystyvät tunnistamaan riskit järjestämismääräysten osalta keskinäisellä sopimuksella Koillismaalla kuntien kiinteän yhteistyön perusteella, myös erityisosaamiset huomioiden, joista voi laissa tai asetuksessa olla erillinen maininta. Riskejä on tunnistettavissa niiden tehtävien ja vastuun osalta, jotka jäävät valtion hoidettaviksi. Puhelimessa tai verkkopalveluina annettavat valtakunnalliset palvelut eivät pysty vastaamaan alueiden palveluista yhtä tehokkaasti kuin ne hoidettaisiin kunnista, esim. Yritys-Suomi puhelinpalvelu ja muut asiantuntijapalveluihin ohjaavat palvelut nykyisissä TE-palveluissa. Myös tietojärjestelmien käytössä ja kuntakohtaisen tiedon hyödynnettävyydessä tunnistetaan riskejä.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely

Jokaisella kunnalla tulee olla työllisyyspalveluiden itsenäinen järjestämismääräys, jonka tuottamisesta kunnat voivat erikseen sopia.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Koillismaalla on kokemusta tuottaa työllisyyspalvelut niin yritys- kuin henkilöasiakkaillekin kehittäjäorganisaatiolähtöisesti. Toimintaa on voitu kehittää tarvelähtöiseksi mm. jatkuvan oppimisen näkökulmasta ja siten osaavan työvoiman saatavuuden lisäämiseksi.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Järjestämismääräys ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueella perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämismääräys ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulee olla mahdollisimman lähellä ihmisiä.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määritellyt.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Yhdytään Kuntaliiton lausuntoon siltä osin, että kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta, sekä sopeutumisaika on liian lyhyt. Rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa.

Useat päällekkäiset uudistukset vuoksi, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutospaine yksittäisessä kunnassa olisikin

hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Paimion kaupunki

22.6.2022

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Työvoiman määrälle asetettu alaraja on keinotekoinen eikä perustu mihinkään. Kunnat osaavat itse harkita miten lain velvoittamat palvelut järjestetään ja tuotetaan. Kunnilla on pitkä historia järjestää ja tuottaa palvelut kustannustehokkaasti itsenäisesti tai harkintansa mukaan vapaaehtoiseen yhteistyöhön perustuen.

Työvoiman määrälle asetettu alaraja muodostaa Suomeen uuden aluehallintotason työvoimapalveluihin. Uusi hallintomalli tarkoittaa myös uusia hallintokuluja. Eikö uudistuksella pitäisi tavoitella pienempiä ja ketterämpiä toimijoita, uusia ja erilaisia toimintatapoja, eikä rakentaa vanhoja virastoja uudestaan? Isot maakunnan kokoiset Te-toimistot on jo testattu ja huonoiksi havaittu. Laki edellyttää kuntia tuottamaan yhdenvertaiset palvelut. Jokaisella kunnalla on aito huoli asukkaidensa työllisyydestä ja alueensa elinvoimaisuudesta. Tämä huoli ja lain asettamat vaatimukset yhdenvertaisten palveluiden järjestämisestä ohjaavat kunnat tekemään yhteistyötä vapaaehtoisesti, itse parhaaksi näkemällään tavalla muiden kuntien kanssa. On aivan selvää, että lain vaatimukset ja työvoiman tarpeet ohjaavat kunnat tekemään vapaaehtoista yhteistyötä suurien palvelujen hankinnassa sekä tuottamisessa.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 2 Järjestämisvastuu

Palveluiden järjestämisen pirstaloituminen uhkaa nostaa kustannuksia

Hallituksen esityksessä on esitetty, että kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön, tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa.

HPL:n mielestä tämän kokoinen väestömäärä on työvoimapalveluiden järjestämisen kannalta aivan liian pieni alue. On varmasti niin, että joillakin alueilla ymmärretään hyvin, että tämän kokoinen alue on liian pieni ja pyritään muodostamaan suurempia alueita, joilla palveluiden järjestäminen on järkevämpää. On myös hyvin todennäköistä, että tulee olemaan alueita, jotka juuri ja juuri täyttävät esitetyn väestömäärän minimin. Tällöin on erittäin suuri vaara, että palveluiden järjestämiskustannukset nousevat rajusti ja yksilöllisten palveluiden järjestäminen on mahdotonta. HPL ei myöskään tästä syystä kannata esityksessä mainittua mahdollisuutta poiketa tästä vähimmäismäärästä.

HPL on huolissaan työvoiman liikkuvuudesta. Kun alueet ovat pieniä (vain 20.000 työkäistä) on vaara, että kunnat ja järjestelmä ylipäättään eivät kannusta työnhakijoita hakeutumaan töihin yli aluerajojen ja näin ollen työnsaanti sekä avointen työpaikkojen täyttäminen vaikeutuu. 20 000 työkäisen väestöpohja aivan liian pieni

HPL on huolissaan myös siitä, että esityksessä esitettävällä mallilla työllisyshoito ja palveluiden hankinnat pirstaloituvat hyvin pienille alueille. Työllisyshoidosta tulee kallista, epäasiantuntevaa ja tehotonta. Työllisyshoito tulisi keskittää selvästi laajemmille alueille, joille hankittaisiin keskitetysti palveluita. Näin voitaisiin varmistaa asiantuntijuus ja kustannustehokkuus ja palveluiden yhdenvertaisuus. Työkäisen väestön määrä pitäisi olla vähintään 100 000 – 300 000 välillä, jotta palveluita voitaisiin järjestää järkevämmiin ja kustannustehokkaampiin. Kun nykyisin työvoimapalveluita on hankittu tarvelähtöisesti isommalle joukolle, jatkossa on vaarana, että esitys johtaa siihen, että jokainen kunta/kuntien yhteenliittymä joutuu jollakin tavalla järjestämään palveluita, joiden käyttö voi pahimmillaan olla hyvin sattumanvaraista.

On myös vaarana, että palveluiden räätälöitävyys kärsii. Jos alueet olisivat suurempia, niiden olisi mahdollista kerätä yhteen useita työnhakijoita, jotka hyötyisivät samanlaisesta valmennuksesta. Näin työnhakijalle voitaisiin tarjota juuri sellaista palvelua, mitä hän tarvitsee. Pienemmillä alueilla ei ole riittävästi työttömiä ja palveluita joudutaan niputtamaan yhdeksi palveluksi, jonka sisällön osalta joudutaan tekemään kompromisseja ja johtaa siihen, ettei palvelu ole oikein kenellekään täysin sopiva.

HPL on huolissaan myös siitä, ettei esitetyllä mallilla voida valtakunnallisesti tarjota työnhakijoille yhdenvertaisia palveluita. Kun osa alueista tulee luultavasti olemaan suurempia (esim. ehkä Pirkanmaa ja pk-seutu) ja osa jää hyvinkin pieniksi, on todennäköistä, ettei yhdenvertaisia palveluita voida taata.

Hankintojen pirstaloituminen ja hankintaosaamisen taso huolestuttavat

Esityksenä on, että kunnat vastaisivat jatkossa palveluiden hankinnoista. Jos alueet olisivat suurempia ja jos niitä olisi esim. noin kymmenkunta, se olisi järkevää. Kun esitys väärjäämättä johtaa siihen, että pienempiä alueita tulee syntymään, yksityisten palveluntuottajien kannalta hankintaosaamisen puuttuminen ja palveluiden pirstaloituminen on erittäin huolestuttavaa. Pienimmissä kunnissa ei ole juuri lainkaan hankintakokemusta eikä -osaamista. On tyhmää hukata sitä hankintaosaamista, mikä ELYihin on kertynyt viime vuosien aikana. Kun hankintaosaamista ei ole, se vähentää entisestään kiinnostusta hankkia palveluita kilpailuttamalla. Ilman osaamista ja rutiinia, hankinta on työlästä ja altis virheille sekä valituksille ja siihen kuluu ylimääräisiä kustannuksia sekä henkilöresursseja.

Lisäksi riskinä on, että työvoimakoulutukset kanavoidaan helposti esim. kunnan omille oppilaitoksille. Kun kunnat ja kuntayhtymät ovat merkittäviä oppilaitosten omistajia, on tärkeätä, että valvoa ja seurata, että koulutushankinnat tehdään kilpailuneutraalisti ja läpinäkyvästi.

Ellei esitystä muuteta työkäisen väestömäärän osalta isommiksi kuin 20.000, HPL esittää, että hankinnat pitäisi, ainakin pienempien kuntien osalta, keskittää osaavalle valtakunnalliselle tiimille, jotta voidaan varmistaa hankintaosaamisen laatu ja sen kehittäminen. Tämä toisi markkinoille vakautta, selkeyttä ja tasalaatuisia kilpailutuksia. Kun osaaminen keskitetään osaavalle tiimille, kustannuksia ja resursseja säästyy. Näin voitaisiin myös kehittää markkinavuoropuhelua ja kilpailutusten ehtoja siten, että siitä hyötyisivät kaikki osapuolet.

Kun kyse on alasta, jossa palveluntuottajat tuottavat palveluita käytännössä vain julkiselle sektorille, julkisen sektorin velvollisuutena on kehittää ja rakentaa toimivat markkinat. Se tarkoittaa mm. sitä, että hankinnat eivät poukkoile hallituskaudesta toiseen poliittisen ilmapiirin mukaan. Kun markkinoita kehitetään yhdessä pitkäjänteisesti, siitä hyötyvät kaikki osapuolet. Se vaatii jatkuvaa vuoropuhelua ja hankinta- ja tarjoamisosaamisen kehittämistä. Jos palveluntuottajat ajetaan ahtaalle, markkinoiden elpyminen ja uudelleen rakentaminen kestää kauan.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

- edut ja hyödyt järjestämistäsiirtämiseen kunnille

TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut ja niiden keskinäinen synergia nopeamman työllistymisen tavoitetta. Kunnilla on lisäksi hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja. Järjestämistäsiirtämiseen on kuitenkin varmistettava mahdollisuus nykyistä sujuvampaan tietojen vaihtoon ammattilaisten välillä, jotta kuntaekosysteemiä saadaan hyödynnettyä aiempaa tehokkaammin asiakkaiden työllistämistäsiirtämässä.

Järjestämistäsiirtämällä tarkoitetaan kuntalain mukaan vastuuta järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. TE-palveluiden järjestämistäsiirtäminen edellyttää 20 000 asukkaan työvoimapohjaa. Kyse on lakisääteisestä yhteistoiminnasta, mikä tarkoittaa HE-luonnoksen mukaan, että käytettävä yhteistä toimielintä (vastuukunta –malli) tai kuntayhtymää (Kuntalaki 8 § 1 mom.).

Vantaan kaupunki pitää 20 000 työvoimaa hyvänä ehdotuksena, mutta samalla tulee varmistaa, että järjestämistäsiirtäminen on yksittäisellä kunnalla. Tämä mahdollistaisi sopimus pohjaisen yhteistyön kuntien välillä. Samalla valtionosuusrahoitus eli tulot ja menot kohdentuvat samalle järjestäjälle. Työllisyysalueen muodostaville kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämistäsiirtämiseen toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 §:n mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

- mahdolliset riskit järjestämistäsiirtämiseen kunnille

Ei lisättävää niihin riskeihin, joita HE-luonnoksessa on tuotu esiin.

- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaansaattamisessa)

Vantaan kaupunki pitää 20 000 työvoimaa hyvänä ehdotuksena, mutta samalla tulee varmistaa, että järjestämistäsiirtäminen on yksittäisellä kunnalla. Tämä mahdollistaisi sopimus pohjaisen yhteistyön kuntien välillä. Samalla valtionosuusrahoitus eli tulot ja menot kohdentuvat samalle järjestäjälle. Työllisyysalueen muodostaville kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämistäsiirtämiseen toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 §:n mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, mitä lakiehdotuksessa työvoimapalveluiden järjestämistäsiirtämisestä 2 luvun 6 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisen velvollisuudesta tarjota palveluja henkilöasiakkaille, joilla on kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Henkilöasiakas voisi hakea pykälän mukaan palvelua myös muualta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta, jos hän asuu tai oleskelee muussa kunnassa tai muun työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti.

Henkilöasiakkaan kotikunta olisi tällöin velvollinen korvaamaan aiheutuvat kustannukset.

Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelle -siirrolle tulee määrittellä tarkemmat kriteerit kuin esityksessä oleva lause "asuu tai oleskelee kunnassa tai

työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi”. HE-luonnoksen muotoilu on ao. määrittelyn mukaisesti niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Vantaan kaupungin mukaan olisi perusteltua, että kunta voisi itse harkintansa perusteella ratkaista sen, tarjoaako se työvoimapalveluita toisen kunnan henkilöasiakkaalle. Lisäksi työnantajalle tarjottujen palveluiden kustannuksista pitäisi voida laskuttaa työnantajan kotipaikan mukaista kuntaa. Samoin muutosturvan osalta tulisi olla mahdollista hakea korvausta muille kuin kunnan oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Syytä on kiinnittää huomiota myös siihen, että henkilön väestötietojärjestelmään merkitty kotikuntamerkintä ei vastaa aina henkilön tosiallista olinpaikkaa erityisesti niiden osalta, joilla on Poste Restante- osoite. Henkilöllä voi siis olla väestötietojärjestelmässä merkittynä kotikunnaksi Vantaa, mutta postiosoitteeksi merkittynä samaisessa järjestelmässä Poste Restante-osoite johonkin toiseen kuntaan, jossa henkilö on saattanut asua tosiasiallisesti jo pidempään, jopa vuosia. Edellä mainittu asetelma voi johtaa irvokkaaseen lopputulemaan: kunta joutuisi kantamaan rahoitusvastuuta sellaisen henkilön työttömyysturvasta, joka asuu todellisuudessa muualla. Tällöin ”väärä kunta” voisi joutua vastaamaan myös palvelujen kustannuksista. Em. syistä väestötietojärjestelmän kotikuntamerkintä tulisikin voida perustellusta syystä kyseenalaistaa ja säätää asiasta tarkemmin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 luvussa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Kunnilla on tietämys ja kokemus työttömien työllistämisestä. Järjestämisvastuu tulee olla kaikilla kunnilla, joka yksin tai yhteisesti.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Esityksessä mukaan, jos kunnan työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yhteistoiminta-alue työvoimapalveluiden järjestämiseksi. Edellä tarkoitetun työllisyysalueen tulisi muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Hallituksen esityksessä yli 20 000 henkilön työvoimاران ylittävältä alueelta ei edellytetä, että se olisi työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Suurinta osaa 20 000 työvoimاران ylittävistä kaupungeista ei voida pitää yksin työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivana alueena. Pendelöinti pääkaupunkiseudun kuntien välillä on vilkasta, samoin kuin maakuntien keskuskaupunkien ja niiden lähikuntien välillä. Rakentamalla palvelujärjestelmä kuntakohtaisesti, menetetään luonnollisten työmarkkina-alueiden mahdollistamat mittakaavaedut. Tämä tarkoittaa yrityksille useita kunnallisia luokkuja rekrytointipalvelujen näkökulmasta ja resurssien hukkaa useiden hallinnollisten rakenteiden muodossa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että työvoiman määrää koskevalla vaatimuksella varmistettaisiin riittävän vahvat henkilöstöresurssit sekä taloudelliset voimavarat valtiolta siirtyvän, perusoikeuksiin liittyvän tehtävän hoitamiseksi niin, että palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle asetetut vaatimukset voidaan täyttää eivätkä asiakkaan oikeudet ja palvelujen saatavuus järjestämisvastuun siirron yhteydessä heikkene. Samalla varmistetaan, että työvoimapalvelut säilyvät asiakkaan kannalta kokonaisuutena eikä palvelujen kokonaisuus pirstaloitu.

Irtisanomissuojan puuttuminen valtiolta siirtyvältä henkilöstöltä vaarantaa henkilöstöresurssien riittävyyden ja kytkee sen kuntien taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Henkilöstöresurssija on saatu viime vuosina vahvistettua nk. pohjoismaisen mallin mukaisesti.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulee olla mahdollisimman lähellä ihmisiä.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavan henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määritelty.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:
4 §: Kunnilla on ilmoitusvelvollisuus työ- ja elinkeinoministeriölle. Epäselväksi jää, miten ELY-keskukset puolestaan saavat tiedon työllisyysalueista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.6.2022

Hallituksen esityksessä säädettäisiin järjestämismvastuun omaavan kunnan vähimmäistyövoiman määräksi 20 000 henkilöä. Mikäli kunnan työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä, tulee sen toteuttaa tehtävänsä yhteistoiminnassa toisen tai toisien kuntien kanssa. Poikkeuksena tästä valtioneuvosto voisi päättää tehtävän myöntämisestä kokonaisuudelle, jonka työvoiman määrä olisi vähintään 17 000 henkilöä. Näin silloin kun olisi turvattava kielelliset oikeudet tai muutoin 20 000 alitukselle olisi erityisen painavat syyt.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sivistyspalvelujen tarjoaminen ja työvoimakoulutuksen suunnittelu ja organisointi edellyttävät riittävän suuria ryhmiä. Koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut suunnittelevat toimintaansa ja omaa resurssien käyttöönsä myös sen perusteella, miten toiminta on käytännössä mahdollista organisoida. Mikäli työvoimapalveluista vastaavan tahon koulutuspalvelujen hankintatoiminta on hyvin hajautunutta, on vaarana, että järjestäjät tarjoavat palvelujaan ainoastaan suurimmille työvoimapalvelujen järjestäjille. Mitä pienemmiksi yksiköiksi työvoimapalvelujen järjestäminen muodostuu sitä suurempi vaara on, että etenkin väkimäärältään pienten seutukuntien työllisyyttä tukevien sivistyspalvelujen saatavuus kärsii.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että kuntien rahoitus sivistyspalveluihin ei saa vaarantua työvoimapalvelujen uudistuksen myötä. Kunnat ovat velvollisia järjestämään perusopetusta ja

merkittävä osa kunnista järjestää vapaaehtoisena tehtävänä lukiokoulutusta tai ammatillista koulutusta tai on mukana niitä järjestävissä kuntayhtymissä. Näihin tehtäviin koulutuksen järjestäjät saavat valtionosuutta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti kunnille kompensoidaan niiden toteuttamien työvoimapalvelujen kustannukset. Kustannukset on arvioitu nykyisten TE-palvelujen kustannusrakenteen perusteella ilman, että on varmuutta tehtävää hoitavien kuntien ja yhteistoimintaorganisaatioiden lukumäärästä. Mikäli työvoimapalveluja toteuttavia tahoja syntyy merkittävästi suunniteltua enemmän, on vaarana, että kustannuksen kasvavat odottamattomasti. Työvoimapalveluja toteuttavien tahojen on lain nojalla tarjottava palveluja ja kyettävä rahoittamaan niitä. Kustannusten kasvaessa on vaarana, että resursseja etsitään muista kunnan toteuttamista palveluista, kuten sivistyspalveluista sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluista.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Momenteissa 1–3 § määritellään työllisyysalueiden koko ja malli. Työllistämialueella työikäisen väestön määrä tulee olla vähintään 20.000 henkilöä ja poikkeusluvalla 17.000 henkilöä, työllisyysalueen tulee olla myös yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Työssäkäyntialueiden määrittelyyn on käytetty Tilastokeskuksen tekemää jakoa. Lakiehdotus voi aiheuttaa tulkintavaikkeuksia, sillä Tilastokeskuksen työssäkäyntialueisiin perustuen pelkästään Helsingin työssäkäyntialueeseen kuuluu Raaseporia ja Hankoa lukuun ottamatta kaikki Uudenmaan kunnat, sekä Hausjärvi ja Riihimäki maakunnan ulkopuolelta. Tuleekin ottaa huomioon se riski, että pirstaloituvatko Uudenmaan alueen palvelut liian pieniin osiin. Jos lakia tulkitaan pienimmän alueen mukaan, voisi silloin pelkästään Uudellemaalle muodostua 12–14 erillistä työllisyysaluetta, työssäkäyntialue kuitenkin todellisuudessa kattaa lähes koko Uudenmaan, sekä maakunnan ulkopuolisiakin kuntia.

TE-palvelujen siirtoa koskevan lainsäädännön tulee mahdollistaa ja tukea erilaisia järjestämiskäytäntöjä, jotka soveltuvat Uudenmaan erikokoisten ja erilaisten kuntien tarpeisiin. Uudistus on voitava toteuttaa paikalliset ja alueelliset tarpeet ja lähtökohdat huomioon ottaen joustavasti. Siksi mitään hallinnollista toteutusvaihtoehtoa ei tule valmistelussa eikä lopullisessa hallituksen esityksessä rajata kategorisesti pois, vaan päätösvalta yhteistyön organisatorisesta muodosta tulisi jättää kuntien päätettäväksi. Lakiehdotuksessa rajataan työllisyysalueiden järjestäytyminen hyvin tiukasti. Uudenmaan liitto ei halua ottaa kantaa itse malleihin, mutta haluaisimme nostaa rinnalle esiin myös mahdollisuutta hallinnollisesti kevyempään sopimukselliseen malliin, jolloin hallinnollisten rakenteiden rakentaminen pidettäisiin minimissään. Uudistuksen tulisi mahdollistaa esimerkiksi kuntien välinen sopiminen ja hallinnollisesti kevyemmät vaihtoehdot, joilla myös vastataan paremmin uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että järjestämis- ja rahoitusvastuu pidetään samoissa käsissä. Kuntien toimintavapaus yhteistyön järjestämiseksi tulee olla mahdollisimman laaja. Tarvittaessa kuntien välinen sopimustyö tulee voida varmistaa.

Toiminnallisen alueen kriteerien määrittelyssä kuntien maarajan ei tulisi olla määräävä, vaan myös tässä on oltava tarveharkintaa ja joustoa. Liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista. Maarajavaatimus on nyky-yhteiskunnassa menettänyt merkityksensä. Myös palvelualueen vähimmäisasiakasmäärän vaatimuksessa tulisi olla joustoa. Sillä on huolehdittava, että järjestämisvastuulliselle taholle asetettavat kriteerit takaavat esimerkiksi sen, että työnhakijan palveluiden saatavuus turvataan myös ruotsin kielellä.

Pykälän 4 mukaan työllisyysalueen perustavien kuntien tulisi toimittaa yksittäisen kunnan tai kuntien yhteinen perussopimus yhteisestä toimielimestä TEM:lle kahden viikon kuluessa perussopimuksen

hyväksymisestä. Voimaanpanolain 3 § mukaan kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämistä koskevat ilmoitukset, suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä viimeistään 31.10.2023. Samaan määräaikaan mennessä 8 § mukaan kuntien tulisi toimittaa myös ilmoitus siitä, mitkä siirtyvät toimitilat ne ovat valmiita ottamaan vastaan, mikä tarkoittaa sitä, että kuntien olisi pitänyt tehdä pitkälle meneviä suunnitelmia palveluverkon ja palvelutoiminnan järjestämisestä. Aikataulu on tässä suhteessa erittäin tiukka. Lisäksi voimaanpanolain 1 § mukaan järjestämislain järjestämistä koskevat keskeiset pykälät (2 luvun 1, 2, 4 ja 5 §) olisivat tulossa ennakoivasti voimaan 1.4.2023 eli vajaan vuoden kuluttua ennen muun järjestämislain voimaantuloa. Positiivista sinänsä on, että kunnilla olisi siinä suhteessa pätevä juridinen perusta ryhtyä siirtoa valmisteleviin toimiin. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Uudenmaan 26 kunnan joukossa on huomattava määrä kuntia, joiden on muodostettava työllisyysalueita muiden kuntien kanssa. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa toimipaikkojen määrään, mutta puhutaan mahdollisuudesta ottaa niitä käyttöön lisää. Uudellamaalla on kuitenkin viimeisimpänä suljettu esimerkiksi Raaseporin toimipiste. Onko toimipisteiden lisääminen kuitenkin ainoa vastaus asiointimahdollisuuksien parantamiseen? Monet asiakkaat varmasti toivoisivat myös etäasiointimahdollisuutta videopuhelun tai muun sellaisen kautta.

Pykälässä 6 todetaan velvollisuus tarjota palveluita yli työllisyysaluerajojen. On hyvä, että työllisyysalueiden yli voidaan hankkia yhteisiä palveluita ja asiakkailta on myös mahdollisuus osallistua muiden työllisyysalueiden palveluihin. Työllisyysalueista huolimatta Uusimaa on pitkälti yhteistä työssäkäyntialuetta, jolloin asiakkaat todennäköisesti käyttäisivät palveluita myös työllisyysaluerajojen yli. Tämä mahdollisuus laajentaa palveluvalikoimaa hyvin. Tilanne ei kuitenkaan missään tapauksessa saa johtaa siihen, että esimerkiksi Uudenmaan kuntien palveluita hyödynnettäisiin massiivisesti tiettyjen, yleensä suurempien kuntien ja kaupunkien palveluita kohtuuttomasti rasittaen. Toisaalta palveluiden tarjoamisessa yli TE-alueiden on myös riskinä se, että tieto eri palveluista ei kulje työllisyysalueilta toiseen, jolloin tieto ei myöskään kulje asiakkaille. Tai lähekkäiset työllisyysalueet hankkivat samanlaisia palveluita, vaikka ne olisi voitu hankkia yhteisesti. Voi olla myös haluttomuutta ohjata asiakkaita muiden työllisyysalueiden palveluihin, sillä henkilöasiakkaan oma työllisyysalue kuitenkin kustantaisi palvelun käytön. Olisikin tärkeää perustella palvelujen tarjoamista oman työllisyysalueen ulkopuolella tarkemmin kuin vain pitkäaikainen asuminen ja oleskelu.

Edelleen, 6 §:ssä esitetään, että työnantajalle olisi tarjottava työvoimapalveluita tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Toisin kuin henkilöasiakkaiden kohdalla, esityksessä ei mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. Ottaen huomioon Uudenmaan erityisasema Suomen elinkeinotoiminnan ja kasvun promoottorina esitys tuntuu kohtuuttomalta. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus hakea korvausta muiden, kuin oman alueen yrityksille tarjotuista palveluista.

8 §. Palvelujen kieli: Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava paremmin huomioon Uudenmaan vieraskielisten asiakkaiden suuri määrä sekä osuus työvoimasta ja sen vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi ja tulkkien käyttö. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset tehtävien hoitoon ovat merkittävät, eikä hallituksen esitys riitä kattamaan tästä aiheutuvia kustannuksia. Esityksessä vieraskielisten muita suurempi palvelutarve on tarkoitus korvata kunnille 30M€:n vuotuisella kompensatiolla. Esitetty kompensatio on Uudenmaan vieraskielisten määrä huomioon ottaen liian pieni, eikä huomioi vieraskielisten osuuden jatkuvaa

kasvua Uudenmaan työvoimasta. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä vieraskielisten työnhakijoiden suomen tai/ ja ruotsin kielen kielitaitokoulutuksen lisäämistä, jotta heidän työllistymismahdollisuutensa paranisivat. Riittävän kielitaidon osaaminen korostuu erityisesti niillä aloilla, joissa työvoimasta on pulaa kuten sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla.

Varsinais-Suomen ELY, Säippä Sari

22.6.2022

Työvoimaviranomaisen koon on oltava riittävä, jotta ao. viranomaisen on mahdollisuus tarjota riittävän kattavat palvelut sekä työnhakijoille että työnantajille. Hieman kategoriselta tuntuva 20 000 henkilön työvoimapohja voi tähän olla hyvä lähtökohta. Työvoimaviranomaisen työvoimapohjalle asetettava kokotavoite ei mielestämme tarkoita vaatimusta keskittää etenkään henkilöasiakkaiden palvelua suuriin yksiköihin. Viranomaisenhan on mahdollista toimia monipaikkaisesti ja tarjota näin myös riittävät lähipalvelut.

Jos järjestämisvastuuta ei pilkota kovin pieniin kokonaisuuksiin varmistettaneen paremmin se, että TE-palveluvalikoima on mahdollisimman laaja joka puolella. Tällöin maantieteellisesti kattavasti saatavilla olisivat myös palvelut, joilla kysyntä on vähäisempää, esim. työpaikkasuomi ja kotoutujien erityispalvelut.

Järjestämisvastuuseen liittyvä erityiskysymys ovat TE-palveluihin liittyvien maksatustehtävien siirtyminen kuntiin. TE-palvelujen, erityisesti palkkatuen ja starttirahan maksuliikenne on mittavaa, ja se on tällä hetkellä keskitetty KEHAan. Keskitäminen on tehostanut maksatusten hoitoa ja huolemme on, että maksatusten hajauttamisella menetetään nyt saavutettu tehokkuus.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

13.6.2022

Kontiolahden kunnan näkemys on, että kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulee olla tosiasiallisesti kuntien käytettävissä valmisteilla olevan työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi. Myös kuntalain 8-luvun mukainen kuntien väliseen yhteistoimintaan kuuluva sopimuksellisuus tulee mahdollistaa lain mukaisesti.

Työllisyyspalveluiden integrointi osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisestä yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista.

Vastuukuntamalli puolestaan johtaisi siihen, että pienten kuntien osallisuus vaarantuu ja niiden ääntä ei kuulu. Esitetystä mallista ilman työvoimaviranomaisen järjestämisvastuuta olevan kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo

22.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestäminen halutaan siirtää kunnille, mutta käytännössä vain Manner-Suomen 26 suurinta kuntaa voisivat saada järjestämisvastuun itselleen. Kaikkien muiden kuntien tulisi muodostaa työssäkäyntialueiden pohjalta ns. työllisyysalue, jolle järjestämisvastuu

tosiasiallisesti siirtyisi. Puhtaasti kuntavetoisen mallin sijaan oltaisiin siis luomassa uusi aluetaso. Kuopion kaupunki ei kannata esitettyä ratkaisumallia vaan katsoo, että järjestämisvastuun tulisi siirtyä kaikille kunnille. Uudistuksen onnistumisen kannalta on keskeistä, että valta, vastuu ja resurssit ovat yhdellä ja samalla toimijalla – kunnalla. Kokonaisuutta ajatellen työvoimapalvelujen mahdollistava lainsäädäntö, kuntien taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen tulisivat olla esitystä paremmin tasapainossa.

Kuopion kaupunki vastustaa esitettyä palveluita koskevan järjestämis- ja rahoitusvastuun erottamista toisistaan. Esitetty työttömyysturvan uudenlainen rahoitusmalli loisi itsessään kaiken kokoisille kunnille vahvan kannustimen, jopa pakon, järjestää tulevaisuuden työvoimapalvelut asiakaslähtöisesti, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti. Tarvittavan osaamisen hankkiminen jokaiseen kuntaan ei olisi mahdollista talouden eikä osaavan työvoiman saatavuuden ongelmista johtuen. Lisäksi vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaisi kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (esim. ostopalvelut, koulutukset, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvittaisiin leveämpiä hartioita ja syvempää osaamista. Järjestämisvastuun antamisella jokaiselle kunnalle varmistettaisiin elinvoima-, työllisyys-, yritys- ja koulutuspalvelujen integroituminen kunnan ekosysteemiin. Samalla kaikki Suomen kunnat pidettäisiin uudistuksessa aktiivisina ja vastuullisina toimijoina. Työllisyyden edistäminen osana kuntien elinvoimatyötä on ensisijainen tavoite kaikkialla Suomessa ja sitä tulee kunnioittaa kunnan koosta riippumatta.

Kuopion kaupunki katsoo, että esityksessä työllisyysalueen vaateena pidetylle 20 000 työvoimapohjalle ei esitetä riittäviä perusteluja eikä sitä näin ollen pidä jättää työllisyysalueen työvoimapohjan vaatimukseksi. Herää kysymys, mihin juuri kyseinen määrittely perustuu? Mikäli esitetystä työvoimapohjan vaateesta kuitenkin pidettäisiin kiinni myös lopullisessa lakipaketissa, tulee ko. vaateen täyttävien 26 kunnan asema määritellä lainsäädännössä yksiselitteisesti. Lakiesitys lähtee siitä, että ko. kunnat saisivat järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti. Kuopion kaupunki kannattaa tätä määrittelyä. Esitykseen kirjatut vaatimukset työssäkäyntialueen yhtenäisyydestä ja maantieteellisestä yhteydestä kumoaisivat kuitenkin käytännössä keskuskaupunkien mahdollisuudet toimia itsenäisesti. Useissa työ- ja elinkeinoministeriön edustajien puheenvuoroissa eri yhteyksissä on korostettu, ettei ministeriö tulisi hyväksymään keskuskaupunkien irtautumista työllisyysalueista itsenäiseksi toimijaksi (ns. reikäleipämalli). Kuopion kaupunki kysyy, miksi lakiesityksen kirjaukset ovat keskenään näin ristiriitaiset? Kuopion kaupunki korostaa, että kunnilla tulee olla itsehallintonsa nojalla päätöksenteko-oikeus siitä, miten ne työllisyyspalvelunsa järjestävät – yksin vai yhdessä joidenkin muiden kuntien kanssa.

Esityksessä annettaisiin valtioneuvostolle suuri päätäntävalta työllisyysalueita määriteltäessä. Tilanteissa, joissa kunnat eivät pääsisi yksimielisyyteen työllisyysalueen muodostamisesta, hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseksi tarpeellisista asioista, valtioneuvostolla olisi ko. asioiden päätöksentekovalta. Kuopion kaupunki pitää tällaista päätöksenteko-oikeutta ylimitoitettuna. Valtioneuvostolla ei tule olla mahdollisuutta päättää yksipuolisesti työllisyysalueen hallintomallista, kustannusten jaosta tai muista asiaan liittyvistä seikoista. Sellaista lainsäädäntöä ei tule laatia, jossa jotkut kunnat voidaan pakottaa liittymään kuntayhtymään vasten tahtoaan tai jossa esimerkiksi vastuukuntana toimivalla keskuskaupungilla ei olisi mahdollista määritellä toiminnastaan perittäviä korvauksia tosiasiallisiin / todennettaviin kustannuksiin pohjautuen. Tällaisella päätöksenteolla käveltäisiin kuntien itsehallinnon yli, eikä sellaista mekanismia voi hyväksyä.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Etuja ovat: 1) paikallistuntemuksen lisääntyminen työmarkkinoiden rakenteesta ja toimivuudesta ja työvoimasta. 2) tieto yritysten, elinkeinoelämän ja muiden työnantajien tarpeista akuutisti ja ennakkoiden, 3) TE-palveluiden ja kuntien elinvoimapalveluiden läheinen yhteistyö ja synergia 4) kuntien elinvoimapalveluiden ja paikallisten / alueellisten yhteistyöverkostojen tiivistyminen 5) Palveluiden saavutettavuuden parantuminen, kun siirrytään nykyisestä keskitetystä mallista lähempänä asiakasta tapahtuvaan palveluun.

Riskejä ovat: 1) muutoksen hallintaan liittyvät riskit so. Osaamisen siirto vaatii aikaa ja resursseja 2) pienten kuntien ja harvaan asuttujen maaseutualueiden vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys muutosvaiheessa ja toteutuksessa palvelujen keskittäminen, hallinnointi ja kehittäminen suurempien isäntäkuntien ja suurien työllisyysalueiden varaan, jolloin suurena ja todennäköisenä riskinä on työllisyyspalveluiden katoaminen ja palveluiden tasa-arvoisen saatavuuden eriytyminen ja vaarantuminen sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaiden näkökulmasta. Tämä vaarantaa myös tavoitellun synergiaedun kuntien elinvoimapalveluihin sekä paikallistuntemuksen hyödyntämisen. 3) Rahoitusriski. Kukaan ei pysty tässä vaiheessa arvioimaan siirron todellisia kustannuksia ja niiden vaikutuksia kuntatalouteen.

Työvoiman määrä ei ole ratkaiseva luku, sillä alueet ovat hyvin erilaisia muun muassa työmarkkinoiden, elinkeinorakenteen, aluekehityksen ja maantieteen näkökulmista. Työvoiman määrää tärkeämpi seikka on alueellisten ja seudullisten toimintamallien mahdollistaminen räätälöitynä kunkin alueen tarpeisiin. Tällä tavalla voidaan toimia tarpeiden mukaisin mallein ja keinoin sekä vastata aidosti alueen asiakkaiden ja alueen kehityksen tarpeisiin

**Ylivieskan kaupunki, Oulun Eteläisen
kuntajohtajat:**

22.6.2022

Kuntalähtöinen malli

Kuntalähtöinen malli on sopeutettavissa erikokoisten kuntien ja erilaisten alueiden tarpeisiin. Mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. TE-palvelut 24 -uudistuksessa tulee noudattaa työllisyyden kuntakokeilussa rakentunutta mallia, jossa kokeilualueeseen kuuluva kunta voi järjestää laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle (1269/2020 7 §).

TE-palvelut 24 -uudistuksessa laki tulee säätää kuntalähtöisenä järjestämisvastuumallina.

Työvoiman määrä

Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulee muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue, jonka työvoiman määrä on vähintään 20 000. Vaatimuksesta johtuen vain suhteellisen harva kunta

voi hoitaa tehtävää itse. Käytäntö on osoittanut mm. kuntakokeilukunnissa, että TE-palveluiden luonteesta johtuen kuntien yhteistyö on erittäin tarpeellista. Sen sijaan vähintään 20 000 työvoimamäärän vaatimus on tarpeeton.

Lakiluonnoksessa esitetty 20 000 työvoiman määrän vaatimus on tarpeeton.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Uudistuksen hyvänä puolena voidaan pitää esitystä kuntien rahoitusosuuden muutoksista. Sekä aiemmin alkava vastuu, portaittainen nousu, laajempi työnhakijajoukko, jota vastuu koskee sekä vain työllistymisen ottaminen kuntien maksuosuutta vähentäväksi ovat kaikki kannustimia, jotka saavat kunnat lisäämään sekä työllisyyspalveluiden merkitystä omassa toiminnassaan että samalla pakottamaan kuntien työllisyys- ja elinvoimapalveluita parempaan yhteistyöhön. Tämä haastaa myös kunnat ja hyvinvointialueet sekä koulutuspalvelut aitoon yhteistyöhön, jotta työllistymisiä tapahtuisi.

TE-palveluiden kuntiin siirtämisen etuna on toki nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien yhdistäminen ja tätä kautta resurssien (rahoituksen) kasvaminen, mutta riskinä esitetyssä järjestelmässä on TE-palveluiden järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumista ei ole lainkaan huomioitu esityksen taulukkomuotoisessa riskiarviossa (s.134).

Työllisyysalueiden riskeiksi muodostuvat eri alueiden hyvin erilainen tilanne nykyisin työllisyysalueiden hoidossa, työpaikkaomavaraisuudessa, väestörakenteessa, osaamisessa ja yhteistyöverkostoissa. Työllisyysalueen vetovastuun ottavia kuntia ei välttämättä löydy ja yhteistyöalueiden pyörittämiseen joudutaan rakentamaan uudenlainen hallintohimmeli rahoitusta, laskutusta, erilaisia yhteistyöelimiä varten.

Työväilyksessä riskiksi muodostuvat mahdolliset aluekohtaiset erilliset asiakastietojärjestelmät. Ovatko kaikkien työpaikkojen ja työnhakijoiden tiedot kaikkien työllisyyspalveluiden käytettävissä vai syntykö pienet paikalliset työmarkkinat, jossa kohtaanto-ongelmat vain kasvavat.

Riskinä ostopalveluiden järjestämisessä on, että hankinta- ja järjestämisvastuun siirtymisen myötä uusien työvoimaviranomaisten palvelutarjonta pirstaloituu ja hajautuu, ja yksittäisten pienten toteutusten määrä kasvaa. Sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaan koulutuspalvelutarpeet ovat yliajallisia. Tähän haasteeseen vastaaminen on uudessa mallissa tärkeää. Esitysluonnos ei täysin vastaa tähän haasteeseen.

**Työ- ja elinkeinoministeriö,
Yhteistoiminta-asiamies, Salminen Joel**

22.6.2022

Uuden Yhteistoimintalain (1333/2021) perusteella käytäviin muutosneuvotteluihin liittyy kiinteästi muutosturva mahdollisesti irtisanottavien henkilöiden pikaisen työllistymisen tueksi.

Voimassa olevassa Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa muutosturvalla tarkoitetaan työ- ja elinkeinotoimiston, työnantajan ja työntekijöiden yhteistyönä toteutettavaa toimintamallia, jonka avulla pyritään edistämään irtisanotun, lomautetun tai määräaikaisessa työsuhteessa olevan työttömäksi jäävän työntekijän mahdollisimman nopeaa uudelleen työllistymistä

Muutosturva- yms. tilanteet voivat jatkossakin sijoittua monen tulevan hallinto-alueen alueelle. Tarvitaan sujuvaa kuntien/alueiden ylittävää yhteistyötä asiakkaan tarpeista lähtien.

Uudessa yhteistoimintalaissa on säännökset jatkuvasta vuoropuhelusta, jonka yhteydessä laaditaan työyhteisön kehittämissuunnitelma. Tässä jatkuvassa vuoropuhelussa ja työyhteisön kehittämissuunnitelmassa voidaan ennakoivasti ottaa huomioon mm. tulevat koulutustarpeet ja mahdolliset muutokset yritystoiminnassa. Sen laadinnassa olisi hyvä voida käyttää apuna muutosturva-asiantuntijoiden osaamista.

Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota käsitellessään Hallituksen esitystä 159/2021 uudeksi Yhteistoimintalaiksi tarpeeseen ennakoivasti ottaa huomioon muutokset yritystoiminnassa. (TyVM 18/2021 vp).

”Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää irtisanottujen tai irtisanomisuhan alaisten työntekijöiden muutosturvan parantamista ja uudelleen työllistymisen edistämistä jo irtisanomisaikana erittäin tärkeänä ja katsoo, että nämä seikat on otettava huomioon kehittämissuunnitelmassa ennakoivasti. Valiokunta pitää tärkeänä, että kehittämissuunnitelma päivitetään työvoiman vähentämisneuvotteluiden aikana samoin kuin jatkuvan vuoropuhelun yhteydessä, jossa huomioidaan yrityksessä tai yhteisössä ja sen kehitysnäkymissä nähtävät muutokset.”

Esimerkiksi tämän ennakkoinnin tueksi muutosturva-asiantuntijoiden osaaminen on jatkossakin tarpeen.

Nyt lakiluonnoksesta ei selkeästi käy ilmi, miten kuntien /alueiden rajat ylittävä muutosturvaosaaminen ja tuki jatkossa on tarkoitus järjestää.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Etuja ovat: 1) paikallistuntemuksen lisääntyminen työmarkkinoiden rakenteesta ja toimivuudesta ja työvoimasta. 2) tieto yritysten, elinkeinoelämän ja muiden työnantajien tarpeista akuutisti ja ennakoiden, 3) TE-palveluiden ja kuntien elinvoimapalveluiden läheinen yhteistyö ja synergia 4) kuntien elinvoimapalveluiden ja paikallisten / alueellisten yhteistyöverkostojen tiivistyminen 5) Palveluiden saavutettavuuden parantuminen, kun siirrytään nykyisestä keskitetystä mallista lähempänä asiakasta tapahtuvaan palveluun.

Riskejä ovat: 1) muutoksen hallintaan liittyvät riskit so. Osaamisen siirto vaatii aikaa ja resursseja 2) pienten kuntien ja harvaan asuttujen maaseutualueiden vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys muutosvaiheessa ja toteutuksessa palvelujen keskittäminen, hallinnointi ja kehittäminen suurempien isäntäkuntien ja suurien työllisyysalueiden varaan, jolloin suurena ja todennäköisenä riskinä on työllisyyspalveluiden katoaminen ja palveluiden tasa-arvoisen saatavuuden eriytyminen ja vaarantuminen sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaiden näkökulmasta. Tämä vaarantaa myös tavoitellun synergiaedun kuntien elinvoimapalveluihin sekä paikallistuntemuksen hyödyntämisen.

3)Rahoitusriski. Kukaan ei pysty tässä vaiheessa arvioimaan siirron todellisia kustannuksia ja niiden vaikutuksia kuntatalouteen.

Työvoiman määrä ei ole ratkaiseva luku, sillä alueet ovat hyvin erilaisia muun muassa työmarkkinoiden, elinkeinorakenteen, aluekehityksen ja maantieteen näkökulmista. Työvoiman määrää tärkeämpi seikka on alueellisten ja seudullisten toimintamallien mahdollistaminen räätälöitynä kunkin alueen tarpeisiin. Tällä tavalla voidaan toimia tarpeiden mukaisin mallein ja keinoin sekä vastata aidosti alueen asiakkaiden ja alueen kehityksen tarpeisiin

Keravan kaupunki

22.6.2022

Keravan kaupungin huomiot ja näkemykset kunnan järjestämisvastuu koskien on esitetty työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen järjestämistä koskevan kokonaisesityksen lukua 4, Ehdotukset ja niiden vaikutukset -koskevissa kommentteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Esityksen etuna voidaan pitää kunnan parantuvaa mahdollisuutta kehittää palvelutarjontaansa sekä panostaa kunnan näkökulmasta keskeisiin elinvoimakysymyksiin ja yritysyhteistyöhön. Aktiivisella työllisyyspolitiikalla ja hyvin hoidetulla työllisyydenhoidolla on keskeinen yhteys kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen ja toimeentulon mahdollisuuksiin alueella. Työllisyyttä edistäviin toimiin panostaminen tarjoaakin kunnille tehokkaan välineen vaikuttaa alueen väestön hyvinvointiin ja sen edellytyksiin ja panostaa kunnan lakisääteiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävään. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnalle luo myös uuden alueellista yhteistyötä edellyttävän toimintasektorin sosiaali- ja terveystyöpalveluiden ja työvoimapalveluiden välille, kun hyvinvointialueet (ja Helsingin kaupunki) sekä kunnat voivat ja niiden tulee yhdessä suunnitella monialaisten palveluiden kokonaisuus niitä tarvitseville. Ehdotettu ratkaisu tarjoaa siis hyvinvointialueiden ja kuntien välille uuden yhdyspinnan ja sen kautta myös uudenlaisia yhteistyön mahdollisuuksia väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistelun aikana tuonut esiin, että ehdotettu työvoimapalvelujen järjestämisen malli ei kuitenkaan rakenteeltaan ole optimaalinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen rakenteiden kanssa. Koska ehdotetut työllisyysalueet ovat kooltaan merkittävästi hyvinvointialueita pienempiä alueita, on vaarana, että yhden hyvinvointialueen sisälle muodostuu useita työllisyysalueita, joilla on erilaiset toimintaperiaatteet ja –linjaukset. Tämä voisi tuoda hyvinvointialueella ylimääräistä työtä ja lisähaasteita yhdenvertaisten palvelujen ja yhdenmukaisten toimintamallien ja palveluketjujen rakentamisessa erityisesti monialaisten palvelujen järjestämisen osalta. Sosiaali- ja terveysministeriö korostaakin, että esityksen toimeenpanoon tulee tältä osin kiinnittää erityistä huomioita ja varmistaa alueiden riittävä tuki kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen ja toimintamallien turvaamiseksi.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat **22.6.2022**

TE-palveluiden kuntiin siirtämisen etuna on nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien yhdistäminen ja tätä kautta palvelutuotannon volyymin (rahoituksen) kasvaminen. Riskinä esitetystä järjestelmässä on kuitenkin TE-palveluiden järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan.

Esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) voidaan pitää ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palvelujen ja palveluprosessien järjestämiselle kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta.

Tilastollisesti Suomi jakaantuu 32 tilastolliseen työssäkäyntialueeseen. Koska kyseinen määrittely on luonteeltaan tilastollinen eikä toiminnallinen, se ei sellaisenaan käytettäväksi työllisyyspalvelujen järjestämisen pohjaksi. Työmarkkinoiden dynamiikan ja siten julkisen työnvälityksen näkökulmasta tarkasteluun se on kuitenkin relevantti. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden osalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on jossain määrin haastava yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Porvoon kaupunki pitää siirtymistä kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin hyvänä asiana, mutta kaupunki kiinnittää huomion siihen ongelmaan, että esitys käytännössä voi siirtää tehtävän pitkälti yhteistoiminta-alueille eikä esimerkiksi tehtäviin kykeneville ja halukkaille kaupungeille, mikä ei vastaa uudistukselle asetettuja toiveita ja odotuksia. Järjestämis- ja rahoitusvastuun jakaminen, maksimaalisen alueellisen kattavuuden tavoittelu ja ylisääntely eivät anna mahdollisuutta hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla kaupunkien moninaista ekosysteemiä, joka on kuitenkin olennainen osa uutta mallia ja sen potentiaalisia hyötyjä. Ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan ole kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kunnille, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalouksista ja kunnat työllisyydestä. Tähän yhdyspintaan tulee rakentaa sellainen kehittämissuunnitelma, joka ketterästi mahdollistaa esimerkiksi työntekijäresurssien yhteiskäytön eli niin sanotun kaksihattuisuuden.

Työttömyysturvalaissa tarkoitettuna työllistymistä edistävänä palveluna pidetään myös kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on nykyisin kuntien vastuulla, mutta siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle vuonna 2023. Kunnan asema kuntouttavan työtoiminnan tuottajana on turvattava muutoksessa. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä maksettu korvaustaso 10,09 euroa toimintapäivää kohden, on arvioitava uudelleen, jotta kustannustason nousu tulee huomioiduksi.

Muutoinkin ja erityisesti jos se skenaario, missä kuntatoimija ei voi enää tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa toteutuu, tulee pohdittavaksi se, onko nykyinen työvoimapolitiittisten palvelujen valikoima riittävän laaja kunnan näkökulmasta. Tulisiko kuntouttavan työtoiminnan rinnalle kehittää muita vaihtoehtoisia palvelulajeja? Yksi ratkaisu on palkkatuen lisäresursointi sekä tuen myöntöperusteiden lieventäminen ja tukiprosentin nosto. On selvää, että palvelussa - oli se sitten kuntouttava työtoiminta tai työkokeilu – vietetty aika on oltava mahdollisimman lyhyt ja siirtymä palkkatukityöhön vastaavasti nopea.

Iin kunta

22.6.2022

Järjestämisvastuun 20 000 työvoimapohja on tarpeeton ja johtaa liian suuriin sekä asioinnin että työssä-käynnin kannalta luonnottomiin ja toimimattomiin ratkaisuihin. Järjestämisvastuu tulee olla lakisääteisesti kaikilla kunnilla, jotta toiminnassa voidaan ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja hyvät/toimivat käytän-teet sekä verkostot. Näin mahdollistetaan aidosti kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämisessä.

Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niiden palveluiden osalta, joissa yksittäisen kunnan palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen sopiminen työnjaoista johtaa parhaaseen tulokseen, laajat mahdollisuudet toteuttamiseen on oltava mahdollisia. Osa palveluista, lähinnä erikoispalveluja, voidaan keskittää, mutta lähipalvelut on tärkeä olla aidosti lähellä ja hyvässä yhteistyössä kunnan muiden palveluiden sekä yhteistyössä paikallisen yritys- ja muun työnantaja-kentän kanssa. Tärkeää on varmistaa joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvata jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Työvoimapalvelujen järjestäminen on tällä hetkellä 15 alueen vastuulla. Tehtävien siirtyminen kuntien vastuulle on lisäämässä järjestäjien määrää oleellisesti. Järjestämisvastuun kriteeriksi määritelty 20 000 työvoimapohja on järkevä. Se on oikeastaan minimi, jolla voi olettaa selviytyvän laajoista ja monipuolista tehtävistä. Jos järjestämisvastuun kriteerit lieventyisivät, se aiheuttaisi aitoja ongelmia pienempien kuntien ja työllisyysalueiden selviytymiseen lakisääteisistä tehtävistä. Pienempien alueiden mahdollisuudet resursoida osaavaa henkilöstöä tehtävien hoitamiseen olisivat heikot ja taloudelliset resurssit olisivat vaatimattomat tehtävästä suoriutumiseen. Valtiolta siirtyvä henkilöstö ei riittäisi suoriutumaan tehtävistä. Erityisesti erityistä asiantuntemusta vaativiin tehtäviin ei riittäisi henkilöstöä. Tämä tulisi kasvattamaan kustannuksia ja vaikeuttaisi valtiolta siirtyvän henkilöstön sijoittumista kuntiin. Perusoikeuksien toteutuminen ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus vaarantuisi, mikäli työvoimapalvelujen järjestämisvastuu annettaisiin liian pienille työllisyysalueille.

Jos esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusalueelle syntyisi useampi työllisyysalue, on erittäin todennäköistä, että työllisyysalueiden sopimuksellista yhteistyötä lakisääteisten tehtävien ja palvelujen hoitamisessa tarvittaisiin. Ellei näin tapahtuisi, on vaarana, että palvelujen järjestämis- ja

hallinnolliset kustannukset kasvavat ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus vaarantuisi. Erityistä osaamista edellyttävien tehtävien hoitaminen on usein keskitetty nykyisissä TE-toimistoissa. 2 luvun 6 ja 7 pykälissä säädetään palvelujen tarjoamisesta tilanteessa, jossa henkilö saa työvoimapalveluja muulta kunnalta kuin kotikunnaltaan. Tällöin henkilön kotikunnan on korvattava henkilölle annetuista työvoimapalveluista aiheutuneet kustannukset palvelut antaneelle työvoimaviranomaiselle. Poikkeuksena on työvoimakoulutukseen osallistuminen, joka olisi mahdollista henkilöasiakkaan kotipaikasta riippumatta. Kotikunta olisi kuitenkin velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Palvelujen korvaaminen tuo lisää hallinnollista työtä työvoimaviranomaisille ja saattaa aiheuttaa ongelmia palvelujen yhdenvertaiselle saatavuudelle.

Harjavallan kaupunki

22.6.2022

Työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut tulisi olla tosiasiallisesti kunnissa ja siirtää kuntiin. Kuntakokeilussa työllisyys-palveluiden järjestämisvastuu tiettyjen työllisyyspalveluiden osalta siirrettiin kuntiin. Mikäli kunnilla olisi vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä, mahdollistuisi se, että kunnat voisivat itse rakentaa yhteis-työtä muiden järjestäjien kanssa. Olemassa voisi olla mallikonsepti, jota voitaisiin hyödyntää kunnan oman asiantuntijuuden lisäksi. Mallikonseptillä päästäisiin yhteistyörakenteisiin; tietyt palvelut kunnan vastuulla ja osa järjestetään yhteisesti kuntien välisellä sopimuksella. Pienten kuntien vaikutusmahdollisuudet jäävät ilman järjestämisvastuuta lähes olemattomaksi ja tuntuu siltä, että kunnalle jää vain rahoittajan rooli.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

Etuja:

- kunnilla on vahva kannustin elinvoiman lisäämiseen ja työllisyyden edistämiseen
- kunnilla on laaja tieto paikallisista tarpeista ja niihin soveltuva keinovalikoima palveluita käytettävissään
- tiivis kytkös mahdollista hyvinvointialueiden toimintaan
- kuntien nykyiset työllistymistä tukevat palvelut tulevat paremmin hyödynnettyä lakisääteisten te-palveluiden ohella, kun asiakkaat ovat yhden järjestäjätahon vastuulla
- kunnilla on hyvät mahdollisuudet kehittää palveluita lakisääteisten palveluiden oheen
- taloudellisia hyötyjä:
 - o julkisten varojen käyttö tehostuu monilla tavoin, kun palvelujen vajaakäyttö vähenee ja palvelujen suunnittelu tehdään paikallisemmin
 - o Tiedonkulku palveluiden piirissä olevien tai sinne tulevien osalta paranee
 - o palveluissa olon aikoja voidaan optimoida nykyistä paremmin ja palveluita kyetään kytkemään toisiinsa tehokkaammin

Riskejä:

- henkilöstösiirtojen onnistuminen, riittävä määrä te-henkilöstöä ja osaamista tarvitaan
- kokonaan uuden työkuultuurin omaksuminen (etenkin kuntien nykyinen henkilöstö, mutta myös TE-henkilöstö)
- palveluiden rahoituksen riittävyys palvelutarpeisiin nähden (70%/30%)
- järjestämisalueen muodostamiseen liittyvä kaavamaisuus (20 000 työik. työvoimapohja)

- liian voimakas palvelujen ja toiminnan säätely valtion toimesta, jolloin uudistuksen taloudellisia hyötyjä ei saada maksimaalisesti hyödynnettyä

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

TE-palveluiden kuntiin siirtämisen etuna on nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien yhdistäminen ja tätä kautta palvelutuotannon volyymin (rahoituksen) kasvaminen. Riskinä esitetystä järjestelmässä on kuitenkin TE-palveluiden järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan.

Tilastollisesti Suomi jakaantuu 32 tilastolliseen työssäkäyntialueeseen. Koska kyseinen määrittely on luonteeltaan tilastollinen eikä toiminnallinen, se ei sellaisenaan ole sopiva käytettäväksi työllisyyspalvelujen järjestämisen pohjana. Työmarkkinoiden dynamiikan ja siten julkisen työnvälityksen näkökulmasta tarkasteluun se on kuitenkin relevantti. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden osalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Luonnoksessa esitetty työllisyyspalvelujen järjestämisen rakenne on haastava yritysten rekrytointipalvelun hoitamisen ja työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden hoitaminen tulisi kaikinensa nostaa vahvemmin fokukseen uudistuksen jatkovalmistelussa.

Mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille:

Taulukkomuodossa esitetystä riskiarviossa (s. 134) ei ole mainittu työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä lainkaan. 2 luvun 8 §:ssä ehdotettu poikkeus kielilakiin koskien ruotsinkielisen palvelun saatavuutta myös yksikielisissä kunnissa on sinänsä positiivinen uudistus työnhakijoiden kielellisten oikeuksien kannalta. Vaikka poikkeuksella pyritäänkin turvaamaan ruotsinkielisten työnhakijoiden oikeus saada palvelua äidinkielellään, Uudenmaan TE-toimisto näkee riskinä, että varsinkin yksikielisissä kunnissa ruotsinkielisen vähemmistön mahdollisuus saada omakielistä palvelua vaarantuu palveluiden pirstaloitumisen myötä. On ehdottoman tärkeää, että uusien työvoimaviranomaisten virkailijoiden valmiudet tarjota palvelua myös ruotsin kielellä varmistetaan esim. kielitaitovaatimusten avulla ja asiakkaiden oikeuksien toteutumista seurataan. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan tulkkipalvelun tarjoaminen tai mahdollisuus asioida toisen alueen työvoimaviranomaisessa eivät ole riittäviä kielellisten perusoikeuksien toteuttamisessa ja palveluiden tosiasiallisen saamisen varmistamisessa. Ehdotettu 2 luvun 8 § asettaisikin erityisesti suomenkielisellä alueella asuvat ruotsinkieliset työnhakija-asiakkaat eriarvoiseen asemaan ja heikentäisi heidän mahdollisuuksiaan saada palvelua omalla kielellään.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaannolaissa):

Kunnat, jotka itsenäisesti täyttävät 20 000 henkilön työvoimapohjan, eivät välttämättä ole kiinnostuneita lähtemään "veturiksi" koko alueen työvoimapolkujen järjestämisessä.

Eri alueet ovat hyvin erilaisessa tilanteessa nykyisen työllisyysneuvon, työpaikkaomavaraisuuden, väestön ikä- ja terveystilanteen sekä avointen työpaikkojen suhteen. Suurten kaupunkien ja vaikkapa korkeakoulukeskittymien sijoittuminen vaikuttaa jo nyt kunnan palvelujen kysyntään ja järjestämiseen merkittävästi.

Pendelöinnin ja työssäkäyntialueiden rakenne ja dynamiikka tulisi huomioida työllisyysalueita muodostettaessa. Tarvittaessa valtion ohjauksella pitäisi varmistaa, että edellä mainitut asiat tulevat huomioituksi, mikäli kunnat eivät näitä oma-aloitteisesti huomioi työllisyysalueista sovittaessa. Pääkaupunkiseudun isoissa kunnissa ei välttämättä synnykään synergiaetuja, jos ko. paikkakunnat "kääpertyvät" itseensä, edistääkseen omia intressejään.

Monialainen yhteistyö tulee olemaan haasteellista, jos työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden rajat risteävät. Yksi työllisyysalue voi joutua organisoimaan yhteistyötä usean hyvinvointialueen kanssa ja päinvastoin.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys:

2 luvun 6 §:n perusteluissa todetaan, että työnvälitystä tulee tarvittaessa tehdä yli aluerajojen. Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan työnvälitystä mukaan lukien ehdolle asettelua on tehtävä yli aluerajojen. Epäselväksi jää mahdollistaako esitysluonnos erillisillä asiakastietojärjestelmillä alueellisten rajojen yli tehtävää työnvälityksen toteuttamista. Yhteinen valtakunnallinen työpaikkailmoittelualusta ei tule olemaan yksistään riittävä toimi tämän ongelman ratkaisemiseksi.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

**Uudenkaupungin kaupunki,
Elinkeinopalvelut, Heinonen Jarkko**

22.6.2022

Kuntapohjaisella työvoimapalvelumallilla voidaan saavuttaa uudistukselle asetettuja tavoitteita työvoima- ja työnantajapalveluiden tehostamisesta. Merkittävä ongelma on kuitenkin se, että hallituksen esityksessä tuoduilla toteuttamismalleilla työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavia palveluita ollaan tosiasiasa siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tällöin menetetään paikallisen elinkeinotoiminnan ja työllisyyspalvelujen synergiaetuja, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Tämän saavuttaminen useimmissa tapauksissa tarkoittaa, että yhteistoiminta-alueet on tosiasiallisesti toteutettava maantieteellisesti laajempina kuin luontaiset työssäkäyntialueet.

Yhteistoiminta-alueiden määrittäminen itsessään tuottaa myös turhia ongelmia, koska on käytännössä mahdotonta rakentaa sellaisia alueellisia yhteenliittymiä, jotka vastaisivat yksittäisten työntekijöiden omiin valintoihin perustuvia, hyvin monimuotoisia työssäkäynnin alueita.

Vörå kommun

22.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv. I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk arbetskraft eller arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Edut ja hyödyt järjestämistäsiirtämisessä kunnille: Asiakkaiden tunteminen ja tavoitettavuus. Tämä hyöty vesittyy, jos yksittäisillä kunnilla ei ole järjestämistäsiirtämistä.

Mahdolliset riskit järjestämistäsiirtämisessä kunnille: Rahoitus on riittämätön, tietojärjestelmien hajanaisuus, asiantuntijat eivät lähde siirtymään uusiin toimipisteisiin.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely: Kempeleen kunta esittää lausuntoon, että järjestämistäsiirtäminen tulisi olla jokaisella kunnalla erikseen, ja että kunnat voisivat vapaasti keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Työllisyysaluetta voidaan nimetä, ja se voisi toteuttaa työllisyyden hoitoon liittyviä korkeaa asiantuntemusta vaativia erityistehtäviä. Yhteistoiminta pitää kuitenkin lähtökohtaisesti perustua kuntien vapaaehtoisuuteen.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Rovaniemen kaupunki pitää lähtökohtaisesti kannatettavana siirtää työvoimapalvelut kunnille. Siirtämisen vahvuutena on palveluiden räätälöinti paikallisiin tarpeisiin sekä työvoimapalvelujen vahva linkittyminen kuntien elinkeinopalveluihin sekä koulutuspalveluihin ja muihin kunnan elinvoima- sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palveluihin. Vaatimus 20 000 työvoimapohjasta järjestämistäsiirtämisestä on kuitenkin vaikea toteuttaa ainakin Lapissa. Lisäksi vaatimukseen sisältyy ehto, että työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Rovaniemen kaupunki ei kannata järjestämistäsiirtämistä esitettyllä tavalla 20 000 työllisen yhteistoiminta-alueille eikä esityksen mukaista järjestämistäsiirtämisestä ja rahoituksen erottamista toisistaan. Järjestämistäsiirtäminen tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Rovaniemen kaupunki pitää kannatettavana ehdotuksena, että työvoimakoulutusten osalta henkilöasiakas voi osallistua työvoimakoulutukseen koulutuksen järjestäjästä riippumatta. Tämä edistää yliaalueellista työvoimakoulutusten järjestämismahdollisuutta.

Sodankylän kunta

21.6.2022

Sodankylän kunta pitää perusajatusta työvoimapalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle kannatettavana ja hyvänä uudistuksena. Sodankylän kunta esittää lausuntonaan, että vastuu työllisyydenhoidosta tulee olla jokaisella yksittäisellä kunnalla, jolloin toimintaperiaate olisi rahoitusperiaatteen kanssa yhtenevä. Järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla samalla toimijalla. Kunnat voisivat tarvittaessa sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Sodankylän kunta pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että järjestämisvastuun mukaisten palvelujen tuottaminen edellyttäisi lakiluonnoksen mukaan työllisyysalueelta vähintään 20 000 työllisen työvoimapohjaa ja yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Esitetty vähimmäisvaatimus on kohtuuton ja keinotekoinen. Kunta esittää huolensa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta, sillä Lappi on harvaan asuttu ja pitkiä etäisyyksien maakunta. Tämän lisäksi yksittäisen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa kuntansa työllisyystilanteeseen, olisivat tosiasiallisesti vähäiset. Uudistuksessa tulee huomioida lakiluonnosta paremmin kuntakohtaiset, alueelliset ja maakunnalliset erot. Uusi 2.5.2022 voimaan tullut asiakaspalvelumalli ja sen toteuttaminen tulevat olemaan haasteellisia, mikäli uudistus toteutuu esitetyssä muodossa.

Sodankylän kunta pyytää kiinnittämään huomiota myös perustuslain takaamaan kunnalliseen itsehallintoon. Kunta toteaa, että kunnilla on mahdollisuus sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Sodankylän kunta katsoo, että myös hyvinvointialueille tulee säätää osaltaan vastuu työttömyysetuuksien rahoitusvastuusta, koska työttömyyden pitkittyessä taustalla voi usein olla myös sosiaalisia ja terveydellisiä haasteita. Sote-uudistuksen myötä yksittäinen kunta ei voi omalla toiminnallaan suoraan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelun saatavuuden varmistaminen on tärkeä.

Uudistuksessa on korostettu sitä, että kunnilla tulisi olemaan uudistuksen myötä mahdollisuus vaikuttaa kuntansa elinvoimaan ja vahvistaa sitä työllisyyttä edistäväillä toimilla. Sodankylän kunta korostaa, että kunnilla on oman alueensa asiantuntemus niin yrittäjien palvelujen, työvoiman tarpeen sekä työvoiman osalta käytössään. Hyvin laajoilla ja toisistaan rakenteiltaan poikkeavilla kunnilla paikallinen asiantuntemus häviää.

Iisalmen kaupunki, Iisalmen kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169

21.6.2022

Lakiesityksen mukaiset järjestämisvastuun eli käytännössä uudistuksen toteutusalueen edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Esityksen lähtökohtana on TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtäminen kunnille, mutta toteuttamisedellytyksissä haetaan kuntien yhteistoiminta-alueita siten, että kuntien itsenäinen toiminta ei toteudu vaan esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta uusille yhteistoiminta-

alueille. Työvoimapohjavaatimukseksi asetettu 20 000 henkilöä tai poikkeusperustein 17 000 henkilöä vaatii hyvin usein työssäkäyntialueiden ylittämistä. Kunta voi myös sijoita työssäkäyntialueiden rajalla ja kuulua siten osiltaan useampaan alueeseen ja tällaisissa tapauksissa yhden kunnan ratkaisu kuulumisesta eri järjestämisalueeseen voi tehdä pienemmälle työssäkäyntialueelle mahdolliseksi saavuttaa vaadittuja työvoimamäärien rajoja. Kuntien tehtävissä mm. varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa on monia vähintään yhtä vaativia tehtäviä, joille ei ole asetettu mitään vastaavia väestörajoja järjestämisen edellytyksiksi.

Järjestämismääräysten tulisi olla jokaisella yksittäisellä kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Kunnat voivat sopia työnjaosta ja yhteistyöstä työllisyysalueen palveluiden tuottamiseksi myös ilman keino-keinoja määrällistä toimintaluokkajärjestystä. Järjestämismääräysten lähitavoitteena tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi kunnan elinvoimajärjestelmien yhteys työvoimajärjestelmään jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä, vaikka ne tuovat tietoon työvoiman kysynnän tuntemalla yritysten tarpeet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Kaikkineen uudistus keskittyy työllisyystoimiin huomioimatta juuri muita kuntien elinvoimajärjestelmiä, jotka kuitenkin muodostavat perustan ja kysynnän työllisyyspalveluille.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Uudistuksen etuna on mahdollisuus asiakkaiden parempaan tuntemiseen ja tavoitettavuuteen

Uudistuksen riskinä rahoituksen riittämättömyys ja asiantuntijoiden saatavuus keskuskaupunkien ulkopuolelle.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

Kunnanhallitus päättää todeta lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi seuraavaa:

1. Työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämismääräysten tulee uudistuksen jälkeen olla aidosti kunnilla siten, että se säädetään kuntien lakisääteiseksi tehtäväksi ja sen toteuttaminen kompensoidaan kunnille täysimääräisesti. Pelkän rahoitusvastuun siirtäminen kunnille ilman järjestämismääräystä ei vastaa uudistuksen tavoitteita. Rahoituksessa laaja työttömyys rahoituskriteerinä on nostettava vähintään 50 %:iin, jolloin se tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

2. Järjestämismääräysten antaminen kuntayhtymille tai kuntien yhteistyöorganisaatioille eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista ja hämärtäisi yksittäisen kunnan vastuuta. Riskinä on myös työssäkäyntialueista erillisten hajanaisten alueiden syntyminen.

3. Uudistuksen tavoitteina olevat nopea työllistymisen edistäminen ja TE-palvelujen tuottavuuden, saatavuuden ja monipuolisuuden lisääminen sekä palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnilla. Kriteeriksi asetettu 20 000 työvoimapohja pitää tarkastella uudestaan kuntien ja alueiden näkökulmasta.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Vaasan kaupunki näkee, että järjestämis- ja rahoitusvastuun tulisi olla samoissa käsissä. Vaasan kaupunki näkee, että vastuiden eriyttämisestä voi seurata myös valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

2 luvun 6 §:ssä mainitaan hallituksen esitysluonnoksessa seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Vaasan kaupunki näkee, että myös näistä palveluista tulee voida laskuttaa samoilla periaatteilla kuin henkilöasiakaspalveluista tai saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi järjestävän kunnan tai TE-alueen ulkopuolella.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

ks. aikaisemmat kommentit

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin kuntien työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta. Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Esitykseen sisältyy myös ns. perälautasäännös; mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen liittyvistä tarpeellisista asioista.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi.

Esitetty malli järjestämismallista kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia ja valinnan vapautta. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen panostamat resurssit saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämismallin ja toiminnan säätelyn myötä vähentyä ja riskinä on, että kuntien palveluekosysteemin mahdollisuudet jäävät täysimääräisesti hyödyntämättä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet on entistä vaikeampi saavuttaa.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Edellisen perusteella itsenäinen järjestämismallisuus olisi suurimmilla kaupungeilla. Esityksessä olevien muiden vaatimusten vuoksi useiden isojen kaupunkien todelliset mahdollisuudet järjestää palvelut itsenäisesti on kuitenkin evätty. Hallituksen esitysluonnokseen liittyvä työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimus edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei esitykseen kirjatuilla edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta. Kun huomioidaan, että järjestämismallisuus yhdenvertaisista, laadukkaista ja kattavista palveluista sekä niiden valvonta on järjestäjällä ja rahoitus, joka on yleiskatteellista ja perustuu mm. työikäisen väestön kehitykseen, on kuntakohtainen, ei esitettyjä järjestämismallisuuteen liittyviä vaatimuksia voi pitää tarkoituksenmukaisina. Järjestämismallisuuteen, rahoituksen ja kannusteiden tulisi olla samalla toimijalla. Esitys puuttuu myös kuntien itsehallinnolliseen asemaan.

Esityksen mukaan työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalisen hyödyntämisen, mutta ei poista mallin keskeisiä ongelmia. Tampereen kaupunki pitää hyvänä mallia, jossa kunta voi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkun muun tai muiden kuntien kanssa. Järjestämismallisuus työvoima- ja yrityspalveluista tulee kuitenkin viime kädessä olla jokaisella kunnalla. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Tampereen kaupunki esittää, että:

Kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämismallisuus lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämismallisuutensa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palvelujen organisoimiseen ja yhdyspintojen rakentamiseen. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kuntia yhteistyöhön niiden palvelujen kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Palvelujen laskutus

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös

yrittäjiä ja koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa ennen kaikkea palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu kulkevat käsi kädessä.

Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön ja hallinnointirakenteen sekä lähipalveluiden mahdollisuudet. Julkisen vallan päätösten tulee olla EU:n subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti mahdollisimman lähellä kansalaisia.

Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset. Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen, johon edellytys 20 000 työvoimapohjasta väistämättä johtaa. Laissa poikkeukseksi tarkoitettu 17 000 henkilön työvoimapohja ei asiaa käytännössä muuta, vaikka työllisyysalueen muodostaminen ei olisikaan sidoksissa aluehallinnon mukaisiin toimialueisiin, maakuntarajoihin tai hyvinvointialueisiin.

Kauniaisten kaupunki 21.6.2022

Esityksessä mainittujen tehtävien siirto kunnille täydentää kuntien palveluvalikoimaa ja niiden järjestämisessä voidaan löytää selkeitä synergiaetuja kuntien olemassa olevien tehtävien ja palveluiden osalta. Siirtyvät tehtävät ovat kuntien näkökulmasta tärkeitä, ja kunnilla on vahva intressi kehittää siirtyviä palveluita palvelemaan paikallista työvoiman osaamistarvetta ja paikallista elinkeinoelämää. Kunnilla on kokemusta, työkaluja ja verkostoja, joiden avulla ne voivat tarttua esimerkiksi nuorisotyöttömyyden ongelmiin. Kotoutumisen edistämiseen liittyvien tehtävien keskittäminen kunnille parantaa kotoutujien asemaa ja palveluvalikoimaa, ja kunnat voivat jatkossa paremmin luoda eheää kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta.

Näkemyksemme mukaan tehtävien siirrossa on myös riskejä. Työn perässä liikkuminen, yritysten monipaikkaisuus, työelämän digitalisoituminen ja etätöiden yleistyminen ovat ilmiöinä osittain ristiriidassa suhteessa lakiesityksessä esitettyjen tehtävien siirtämiseen paikallistasolle. Tulevien työvoimaviranomaisten on jatkossa tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään, jotta sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaat saavat laadukasta ja kohdennettua palvelua tarpeisiinsa. Luotamme siihen, että kunnat pystyvät luomaan toimivia yhteistyörakenteita ja ratkomaan näitä haasteita riippumatta siitä, koostuvatko työvoimaviranomaiset yhdestä tai useammasta kunnasta.

Kauniaisten kaupungin näkemyksen mukaan järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulisi olla jokaisella kunnalla, sillä silloin menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle, eli jokaiselle kunnalle. Pidämme hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Muiden kuntien tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Lisäksi työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen määrittelyä tulee väljentää sekä poistaa viittaukset pendelöintiin. Nykyinen kirjaus

pakottaa kuntia muodostamaan määrätynlaisia ja yhä suurempia työllisyysalueita, jotka eivät ole kuntien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia. Lakiesityksessä kuntien vapautta muodostaa vapaasti yhteistyön perusteella soveltuvia yhteistoiminta-alueita on rajattu paljon, ja käytännössä järjestämistä vastuu kriteereillä ohjataan hyvin vahvasti kuntien sopimista. Näemme, että tässä kohdin kriteereitä tulisi väljentää ja osittain poistaa. Kuntien tulisi saada sopia järjestämistä vastuu toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Järjestämistä vastuu osalta huolta aiheuttaa myös niin sanottu perälautasäädös. Sen mukaisesti valtioneuvosto voi tehdä päätöksiä työvoimaviranomaisten kokoonpanosta, mikäli kuntia uhkaa jäädä kriteerit täyttävien työvoimaviranomaisten ulkopuolelle. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yksi kunta tai ryhmä kuntia ehtii valmistautumaan ja sopimaan yhteistyöstä, ja sitten myöhäisemmässä vaiheessa valtion toimesta lisätään perälautasäädöksen mukaisesti mukaan vielä yksi tai useampi kunta. Kyseinen säädös mahdollistaa myös sen, että mikäli valtioneuvosto katsoo, etteivät ehdotetut yhteistoiminta-alueet muodosta toimivia työssäkäynnin alueita, voidaan muutoin kriteerit täyttäviin alueisiin tehdä valtion puolelta muutoksia. Näemme tämän ongelmallisena toiminnan valmistelun ja kuntayhteistyön näkökulmasta. Toivomme, että mikäli perälautasäädös pysyy nykyisen kaltaisena, sitä käytettäisiin varoen ja harkiten.

Palvelujen tarjoamiselle oman työllisyysalueen ulkopuolella tulisi olla tarkempi peruste kuin pelkkä pitempiaikainen asuminen ja oleskelu. Esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta. On hyvä, että palkkatukipäätökset tehdään esityksen mukaan aina henkilöasiakkaan työvoimaviranomaisen toimesta, ja että vastuu henkilöasiakkaasta on hänen kotikuntansa mukaisella työvoimaviranomaisella.

Mikäli työvoimaviranomaisille tulee palveltavaksi sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaita oman alueensa ulkopuolelta, tulisi jokaisella työvoimaviranomaisella olla pääsy kaikkien henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden asiakastietoihin. Ilman pääsyä alueen ulkopuolisten asiakkaiden tietoihin ei heitä voida palvella. Kauniaisten kaupunki ei kuitenkaan kannata rahan kulkemista asiakkaan mukana alueelta toiselle, eli käytettyjen palveluiden korvaamista viranomaisten kesken.

Työllisyysalueiden tulisi sen sijaan laskuttaa valtiota niissä tapauksissa, joissa esimerkiksi palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Palvelujen korvaaminen alueelta toiselle olisi hyvin byrokraattinen ja raskas prosessi, erityisesti kun monelle palvelulle on vaikeaa arvioida luotettavaa korvattavaa yksikkökustannushintaa.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Te-palvelujen järjestämistä vastuu siirtyminen yhdelle vastuutaholle selkeyttää työllisyyspalvelujen kentän moninaisuutta sekä asiakkaalle että verkostokumppaneille. Kunta vastuutahona on luonnollinen, sillä sosiaali- ja terveystyöpalvelujen siirtyessä hyvinvointialueille kunnan aikaisempaa keskeisemmäksi tehtäväksi nousee alueensa elinvoiman edistäminen. Kunnan ollessa palvelujen vetovastuussa kyetään luomaan alueen elinvoimaa ja työllisyyttä edistävä ekosysteemi, joka kokoaa paikalliset työ- ja koulutusmahdollisuudet sekä palvelut toimivaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi.

Outokummun kaupunki ei kannata järjestämistä vastuu siirtämistä yli 20 000 työvoimaan perustuvilla työllisyysalueilla. Työvoiman tarkkaan rajattuun määrään perustuva työllisyysalue ei ole yhteneväinen luonnollisten työssäkäyntialueiden, elinvoiman edistämiseen liittyvien palvelujen tai olemassa olevan kuntayhteistyön näkökulmista. Lisäksi työllisyysalue muodostaisi käytännössä uuden

hallintorakenteen kuntien ja aluehallinnon rinnalle. Työllisyysalueen sijaan palvelujen järjestämismäärä tulisi siirtää kunnille, jotka voisivat sopia yhteistyöstä keskenään kuntalain mukaisesti huomioiden paikallisia olosuhteita ja olemassa olevia yhteistyörakenteita. Kunnilla on pitkä kokemus keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä, joten uusien työllisyystehtävien vastaanottaminen ei vaatisi kunnilta uudenlaista osaamista yhteistoimintaan. Kuntalain mukaisista yhteistoiminnan muodoista tarkoituksenmukaisin on sopimuksellinen yhteistyö, jolla pystytään jakamaan esimerkiksi työvoimahallinnon tiettyjä asiantuntijatehtäviä usean eri kunnan kesken. Kun jokaisella kunnalla on sekä rahoitus- että järjestämismäärä, kunnat ovat keskenään tasa-arvoisessa asemassa sopimuksellisesta yhteistyöstä neuvotellessa.

Te-palvelujen siirto valtiotoimijalta kunnalle on merkittävä rakenteellinen muutos, jonka onnistuminen edellyttää perusteellista pohjatyötä useilla osa-alueilla. Kuntayhteistyön järjestäminen, henkilöstön muutosjohtaminen, kunta- ja valtiotoimijan resurssien ja palvelujen yhteensovittaminen sekä rahoitusmallin todellinen vastaavuus kustannuksiin nähden ovat onnistumisen keskeisiä edellytyksiä. Koska muutos on suuri, sen vaikuttavuuden tarkasteluun tulee varata riittävästi aikaa sekä itse muutoksen johtamiseen ja läpiviemiseen tulee varata uutta resurssia. Oleellista on, että muutokselle asetetut tavoitteet suunnitellaan realistisen toimintaympäristön mukaisesti. Muutoksen riskinä on, että kunta ei pääse vaikuttamaan riittävästi palveluihin sekä niiden järjestäytymisen että sisällön osalta. Epäonnistuminen muutoksen läpiviennissä sekä kunnan tarjoaman työllisyyspalvelujen sisällön rajaaminen valtion liiallisella säätelyllä voi pahimmillaan näyttäytyä asiakkaalle siten, että ainoa muutos aikaisempaan on vanhojen TE-palvelujen siirtyminen kunnan toimipisteisiin.

Esityksen mukaisesti TE-toimistolta ja ELY-keskukselta kuntiin siirtyvät nykyisen JTYP-lain mukaiset henkilö- sekä työnantaja- ja yritysasiakkaan palvelut. Osa kunnista on vastannut henkilöasiakkaan palveluista työllisyyden kuntakokeilun myötä, sen sijaan työnantaja- ja yrityspalvelut vaativat palveluprosessien suunnittelua kunnan elinkeinopalvelujen kanssa. Palvelujen yhteensovittamiselle tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja sekä kunnan että valtion puolesta ennen palvelujen varsinaista siirtymistä kunnan vastuulle. Kunnalla tulee myös olla vapaus suunnitella ja järjestää palveluita järjestämismäärälain puitteissa ilman valtion määrittämiä tulkintoja palvelujen sisällöistä.

Kunnan tulee saada määrittää itsenäisesti, mitä palveluita tuotetaan itse ja mitä hankintaan ostopalveluina. Esimerkiksi aikaisemmin ostopalveluna tuotettu palvelu tulee voida jatkossa järjestää tarvittaessa myös omana toimintana suuntaamalla resurssi henkilöstön palkkakustannuksiin.

Osa työllisyyden hoitoon liittyvistä tehtävistä, kuten työttömyysturvan vaativat asiantuntijatehtävät, jäisivät valtiolle. Esityksen mukaan valtiolle on jäämässä myös palveluita, jotka sisältönsä puolesta olisi luonnollista siirtää kuntien vastuulle kokonaisuuden säilyttämiseksi. Näitä palveluita ovat muun muassa TE-live, TE-ASPAs sekä ONNI-matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut nuorille. Siirtyviä tehtäviä tulisi tarkastella uudelleen siten, että niistä muodostuu asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia, joilla on yksi vastuutaho, kunta.

Limingan kunta

21.6.2022

Järjestämismäärästä

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Limingan kunta esittää, että Oulun seudulla yhteistoiminta-alue tulee määrittää nykyisen työllisyyden kuntakoikeilu alueen mukaiseksi. Näin voidaan varmistaa hallituksen toive siitä, että yhteistoiminta-alue kattaa yhtenäisen ja toimivan alueen työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta.

Liikkeenluovutusperiaatteet

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämistäsiirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Limingan kunta esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämistäsiirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämistäsiirtoalueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämistäsiirtojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtävänkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Limingan kunta esittää, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämistäsiirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

**Lapinjärven kunta, Lapinjärven
kunnanhallitus 13.6.2022**

21.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue

(työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallinto-mallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista.

Lapinjärven kunta katsoo, että nyt esitettyä kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä voidaan lähtökohtaisesti pitää kannatettavana. Samalla on kuitenkin todettava, että esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä taas ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia odotuksia. Lapinjärven kunnan näkemys on, että esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimin-tamahdollisuuksia. Järjestämisvastuun on oltava jokaisella kunnalla. Kunnat voisivat tehdä vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa yhteistyötä työllisyysneuvoston osalta.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Kuntien vastuu edellyttää, että myös järjestämisvastuu yksiselitteisesti annetaan kaikille kunnille. Työllisyysalueen muodostamisessa kunnille tulee antaa vapaus sopia kuntien ja työllisyysalueen vastuun jaosta.

Jos järjestämisvastuu lain perusteella siirtyy työvoima-alueelle, ei kunta voi kantaa toiminnan tai rahoituksen vastuuta. Tällöin myöskään kunnat eivät tosiasiaa voisi käyttää omistajaohjausta palvelujen tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi, koska olosuhteet poikkeavat maan eri osissa ja myös työllisyysalueen sisällä. Kuntien järjestämisvastuun kautta voidaan myös turvata tarpeelliset ja toimivat lähipalvelut.

Pääosan kunnista tulee järjestää työvoimapalvelut yhteistoiminnassa. Lakiehdotuksessa tulee selkeästi valita, tuleeko palvelut järjestää työssäkäyntialueen perusteella vai kaavamaisen työpohjan perusteella. Useimpien maakuntien osalta keskuskaupunki, jolla olisi oikeus perustaa oma työllisyysalueensa, on osa laajempaa, jopa koko maakunnan tai hyvinvointialueen kattavaa, työssäkäyntialuetta. Tällöin tarkoituksenmukaisinta olisi luoda työllisyysalue työssäkäyntialueelle ilman erillisoikeuksia niin, että alueen kunnat voisivat joustavasti sopia palvelujen järjestämisestä ja toteuttamisesta yhdenmukaisella tavalla alueella. Maakuntien reuna-alueilla tulisi myös välttää työllisyysalueen kuulumisen moneen hyvinvointialueeseen, joka tuottaisi ongelmia alueen yhteistyössä.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on

tavoiteltu muutos mutta esille nousee huoli siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Kangasalan kaupunki katsoo, että järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi ennemminkin olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuoma lisäarvo sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa pilotoitua toiminta- ja järjestämismallia.

Järjestämisvastuun sekä rahojen tulisi olla samoissa käsissä ja järjestämisvastuu jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä par-haalla mahdollisella tavalla.

Ruskon kunta

21.6.2022

Järjestämisvastuun sujuvasta siirtymästä tulee huolehtia. Osana tätä on sen varmistaminen, että kuntiin siirtyy riittävän laaja-alaista osaamista omaavaa henkilökuntaa TE-toimistosta.

Järjestämisvastuun osalta tulee luoda malli, jossa kunnat voivat vapaasti sopia keskenään haluamiensa palveluiden keskittämisestä ilman pakkoa perustaa kuntayhtymä tai tuottaa palvelut vastuukunta-mallilla.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely

Esitettyä 20 000 henkilön työvoimapohjaa (poikkeustilanteissa 17 000) voidaan pitää ehdottomana vähimmäistasona nykymuotoisten palvelujen ja palveluprosessien järjestämiselle kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta. Lausumme asiasta tarkemmin esityksen luvun 4.1.2 kommentoinnin yhteydessä.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Toisen luvun 6 § työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa

järjestämiä työvoimapalveluja. Käytännössä tämä johtanee siihen, että syntyy esimerkiksi heikkojen liikenneyhteyksien takia tilanteita, että työnhakijan kotikunnassa mahdollisesti järjestettäviin palveluihin on vaikeuksia osallistua ja helpoimmin saavutettavat palvelut ovat kotikunnan tai työllisyysalueen ulkopuolella. Esitetäänkö luonnoksessa, että työvoimakoulutusta lukuun ottamatta työnhakija-asiakkaalla ei olisi mahdollista päästä tällaisiin palveluihin?

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

o edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Alueen erityistarpeet ja haasteet ovat tiedostettu kunnissa. Elinvoima/keino- ja yritysysteistyö on jo rakennettu, kohtaantoon voidaan paremmin vastata. Asiakkaat saisivat lähipalvelua, nyt TE-toimistot ovat keskittytyneet isompiin kuntiin/kaupunkeihin, joihin pienemmiltä paikkakunnilta on monesti heikot jollei jopa olemattomat julkiset kulkuyhteydet -> ajatuksena että tulevaisuudessa viranomaisen liikkuu, ei asiakas. Kunnille mahdollistuu paremmat mahdollisuuden vaikuttaa omaan talouteensa.

o mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Järjestämisvastuukuntamallissa määrätty järjestämisvastuukunta voi joutua tehtävään vastentahtoisesti eli haluaisi toimia mieluummin yksin, tai toimii palveluratkaisuissaan siten, että pienemmät kunnat eivät saa vaikutusmahdollisuutta palveluihin, eikä pienempien kuntien asiakkaat lähipalveluja. Alueen yritykset eivät saa tällöin myöskään välttämättä tasapuolista palvelua. Myös rahoituksen riittävyys on riski kuntien osalta. Suhdannevaihtelut näkyvät aina suoraan työllisyydessä.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu erikseen tästä kohdasta.

Kiteen kaupunki

21.6.2022

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kiteen kaupunki pitää haastavana järjestämisvastuun siirtämistä yli 20 000 työvoimapohjaan perustuvalle työllisyysalueelle (yhteistoiminta-alue). Kunta on järjestänyt työllisyyttä edistäviä palveluja omana toimintanaan jo vuosia. Sinä aikana on muodostunut yhteyksiä alueen työmarkkinoihin sekä muuhun työllisyyttä edistäviin palveluverkostoihin. Lakiesityksessä määritelty luonnollinen työssäkäyntialue ja elinvoimaa edistävät palvelut sekä olemassa oleva kuntayhteistyö eivät ole yhteneväisiä tarkasti määritellyn työllisyysalueen kanssa. Huolena on, että

työllisyysalueesta muodostuu kuntapohjainen hallintojärjestelmä, joka siirtää kunnilta järjestämismahdollisuuksia työllisyyspalvelujen tarve-perusteiseen tuottamiseen. Yksittäisellä kunnalla tulee olla mahdollisuus hyödyntää jo luotuja alueellisia vahvoja yhteistoimintamalleja ja ekosysteemiä.

Kuntien järjestämismahdollisuuksien siirrettävien työvoimapalvelujen kokonaiskustannukseksi on arvioitu noin 700 miljoonaa. Esityksessä ehdotetaan palvelujen rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Kustannuksista 70 % kohdentuisi työikäisen väestön (18-64-vuotiaat) ja 30 % laajan työttömyyden (työttömät ja työllisyyspalveluiden piirissä olevat) perusteella. Valtionosuusrahoitukseen esitetään siirryttäväksi kolmen vuoden siirtymäajalla.

Palvelujen järjestämismahdollisuuksien siirron keskeinen ajatus tulee olla, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Esitetty malli ei kuitenkaan kohdenna valtionosuusrahoitusta oikeudenmukaisesti alueille, joilla on korkea työttömyys ja siitä johtuen korkeat työttömyyskustannukset. Esityksen kustannuslaskelmat ovat suuntaa antavia, mutta ne osoittavat perusteiden olevan epäedullisia kaikille niille kunnille/maakunnille, joiden työttömyys on keskimääräistä korkeammalla tasolla. Valtaosa työttömyyden hoidon kustannuksista kertyy työttömien työnhakijoiden palveluista ja siksi laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa (60 %). Rahoitus seuraisi työttömyyttä ja palvelu kohdentuisi tarveperusteisesti. Tämä kohdentaisi valtionrahoitusosuutta paremmin korkean työttömyyden alueille ja tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia ja kohdata taloudellisia riskejä säilyttäen rahoitusjärjestelmän kannusvaatimukset. Esitetyn mallin mukaan osa kunnista tulee saamaan vähemmän rahoitusta kuin siirtyvien palveluiden tuottaminen maksaa. Lakiesityksessä tulisi arvioida onko kunnilla mahdollisuutta sopeuttaa toimintaansa, jos kunnan saama valtionrahoitusosuus ei kata laajentuneita vastuita. Lakiesityksen rahoitusmalli kohtelee hyvin epäedullisesti Kiteetä, koko Pohjois-Karjalaa sekä muita maakuntia, jotka ovat korkean työttömyyden alueita. Taloushaasteita kunnille asettaa myös se, että sekä sote- että TE-palvelujen uudistuksen siirtymäajat sijoittuvat samoille vuosille. TE-palvelujen siirtymäaika tulisi pidentää, jotta kunnilla olisi aikaa sopeuttaa palvelurakenteitaan tuleviin isoihin muutoksiin.

Esityksen mukaan kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta aikaistetaan ja porrastetaan siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Työttömyysturvaetuuksien kompensointi korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Korvaus maksettaisiin kunnille työikäisen väestön (18-64-v.) määrän suhteessa. Kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensointi pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Työttömyysturvan rahoitukseen tulisi luoda mekanismi, jolla huomioitaisiin työllisyyden ja työttömyyden vaikuttavat tekijät tulevaisuudessa.

Esitetyn mallin mukaan kunnat eivät voisi jatkossa hyödyntää palkkatukea. Kuntien palkkatukityöllistäminen on kuitenkin ollut yksi merkittävä keino, varsinkin pitkäaikaistyöttömyyden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämismahdollisuuksien luomisessa. Tämä tulee huomioida uudistuksessa joko erillisellä rahoitusmallilla tai osana valtionosuusrahoitusta.

Hyvinvointialueiden tulisi tulevaisuudessa olla osavastuussa pitkään työttömänä olleiden kustannuksista. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämismahdollisuus siirtyy hyvinvointialueille, mutta hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannusteita työttömien

sosiaali- ja terveystalvelujen hoitamisesta niin, että kohderyhmä etenisi mahdollisimman nopeasti työmarkkinoille tai siirtyisi muuten oikealle etuudelle (esim. työttömyyseläke).

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Etuja:

- kunnilla on vahva kannustin elinvoiman lisäämiseen ja työllisyyden edistämiseen
- kunnilla on laaja tieto paikallisista tarpeista ja niihin soveltuva keinovalikoima palveluita käytettävissä
- tiivis kytkös mahdollista hyvinvointialueiden toimintaan
- kuntien nykyiset työllistymistä tukevat palvelut tulevat paremmin hyödynnettyä lakisääteisten te-palveluiden ohella, kun asiakkaat ovat yhden järjestäjätahon vastuulla
- kunnilla on hyvät mahdollisuudet kehittää palveluita lakisääteisten palveluiden oheen
- taloudellisia hyötyjä:
 - o julkisten varojen käyttö tehostuu monilla tavoin, kun palvelujen vajaakäyttö vähenee ja palvelujen suunnittelu tehdään paikallisemmin
 - o Tiedonkulku palveluiden piirissä olevien tai sinne tulevien osalta paranee
 - o palveluissa olon aikoja voidaan optimoida nykyistä paremmin ja palveluita kytetään kytkemään toisiinsa tehokkaammin

Riskejä;

- henkilöstösiirtojen onnistuminen, riittävä määrä te-henkilöstöä ja osaamista tarvitaan
- kokonaan uuden työkuulttuurin omaksuminen (etenkin kuntien nykyinen henkilöstö, mutta myös TE-henkilöstö)
- palveluiden rahoituksen riittävyys palvelutarpeisin nähden (70%/30%)
- järjestämisalueen muodostamiseen liittyvä kaavamaisuus (20 000 työik. työvoimapohja)
- liian voimakas palvelujen ja toiminnan säätely valtion toimesta, jolloin uudistuksen taloudellisia hyötyjä ei saada maksimaalisesti hyödynnettyä

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen). Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra

administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommunerna i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv. I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk arbetskraft eller arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns. Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Maakunnassa ei vielä ole tehty päätöksiä järjestämismallista. Selvää on, että palveluiden järjestäminen pienessä kunnassa pienillä resursseilla ei onnistu kustannustehokkaasti ja riittävällä asiantuntemuksella mutta yhteistoiminnasta ja toiminta-alueista voisi päättää alueellisesti, eikä valtakunnan tasolla.

Kuntaliiton käsityksen mukaan järjestämismallin edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa.

Kokemäen kaupunki jakaa Kuntaliiton huolen siitä, että ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämismallin tulee olla niillä kunnilla, joiden työvoiman määrä täyttää esityksessä mainitun vähimmäismäärän tai vaihtoehtoisesti kaikilla kunnilla. Samassa yhteydessä työvoimaviranomaisen määrittely tulee muuttaa vastaamaan tätä. Esitykseen sisältyvä työvoiman määrä ei ole riittävästi perusteltu. Työssäkäyntialueeseen tai työmarkkina-alueeseen liittyvät lisäehdot loukkaavat perustuslain 121 §:n mukaista kunnallista itsehallintoa mm. Oikeutta päättää kuntansa hallinnosta.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-palveluiden siirrosta paikallistasolle. Työ- ja elinkeinoministeriön nettisivuilla todetaan seuraavaa "TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja". Lausunnolla oleva lakipaketti on ristiriidassa edellä olevan kirjauksen kanssa. Työllisyysalueet saattavat olla laajempia kuin nykyisten TE-toimistojen toimialueet ja järjestämismallin tulee meneä käytännössä joka tapauksessa työllisyysalueille, jopa pääkaupunkiseudulla tai muissa kasvukeskuksissa.

Vaikka kaikki kunnat toimisivat työvoimaviranomaisina ja olisivat järjestämismallin vastuullisia, tuotettaisiin osa henkilöasiakkaiden palveluista sopimusperusteisesti eri kuntien kesken. Työnantaja- ja yritysasiakkaiden palveluiden tuottaminen rakentuisi pääosin sopimusperusteisesti.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 90

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Asiantuntijoiden rekrytointi haastavaa pienelle kunnalle (eivät lähde pienelle paikkakunnalle töihin), kuntien palkattava henkilökuntaa. Tehtävät ja vastuut esitettävä selkeästi. Pystyykö pieni paikkakunta järjestämään kaikkia palveluita asiakkaille - tämä vaatii yhteistyötä muiden kuntien kanssa (esim. ammatinvalintapsykologin palvelut).

Työvoimapalvelujen tulisi perustua asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimapalvelujen tarve on suuri korkean ja pitkittyneen työttömyyden kunnissa, joissa väestörakenteeseen vielä usein liittyy haasteellisia piirteitä (tarve on suurempi mm. ohjauspalveluille, jotka liittyvät terveyteen, työkykyyn yms.). Ikääntyneiden, yli 55-vuotiaiden työllistyminen edellyttää erityistoimenpiteitä kunnissa, joissa ikääntyneitä työttömiä on paljon. Kuntien elinvoimaisuuden kannalta tärkeässä osaavan työvoiman saatavuudessa, saavutettavuudessa, muuttoliikkeessä yms. on suuria eroja kuntien välillä, suuria haasteita on erityisesti reuna-alueilla. Palvelujen saatavuus on turvattava myös harvaan asutuilla alueilla.

Jämijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa

huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjaurakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Ylivieskan kaupunki, Yhteinen lausunto 21.6.2022 seutukaupunkiverkosto (kuntajohtajat ja TYP-johtajien verkosto, Pääkkö Mervi

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Kun-tien tulee voida myös keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Sopimuksessa määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Kunnilla on kaikki mahdollisuudet vapaaehtoisen yhteistyön kautta toteuttaa palveluja tehokkaasti niissä tapauksissa, joissa yksittäisen kunnan oma palvelutarve on vähäinen. Vapaaehtoinen yhteistyö takaa parhaiten myös sen, että palveluja tuotetaan aina tarkoituksenmukaisimmalla organisoinnilla ja yhteistoiminta-alueilla.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus -työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyys-alueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden

saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Seutukaupungeilta löytyvät voimavarat, alueen tuntemus sekä osaaminen työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Yhteistyöratkaisujen pitäisi seutu-kaupunkien mukaan nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaati-muksiin. Esimerkiksi yritykset toimivat omilla luonnollisilla toiminta-alueillaan, jotka usein vaikuttavat myös eri alueilla esiintyviin työssäkäyntialueisiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Kunnilla on ollut aiemminkin roolia työllisyysneuvonhoidossa mm. pitkään työttömänä olleiden ikääntyneiden työllistämismäärä, josta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 ja 2 §:ssä. Kunnat tarjoavat myös muille työttömille työnhakijoille palkkatuetta työtä ja työkokemuksmahdollisuuksia, ovat mukana maahanmuuttajien kotouttamisessa ja kunnilla ja niiden omistamilla koulutuskuntayhtymillä sekä osakeyhtiömuotoisilla oppilaitoksilla on merkittävä rooli julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen työvoimakoulutuspalvelujen tuottajina. Koulutuskuntayhtymät ja niiden omistamat yhtiöt tuottavat suuren osan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kilpailuttamasta ja hankkimasta työvoimakoulutuksesta, jota työ- ja elinkeinotoimistot tarjoavat asiakkailleen.

Kunnilla on hyvät edellytykset ja mahdollisuudet yhteensovittaa työllisyys-, koulutus-, elinvoima-, sosiaali- ja terveys-, nuoriso- sekä maahanmuuttoon liittyviä kokonaisuuksia. Kuntavetoiset työllisyyttä edistävät monialaiset yhteispalvelut (TYP) tarjoavat jo olemassa olevan alustan kuntapohjaiselle työvoimajärjestämisen organisoinnille myös kaupunkiseutujen ulkopuolella, jossa työllisyysneuvonhoitoa tehdään hyvässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kunnat ovat jo tähän asti suoriutuneet erilaisista lakisääteisistä tehtävistä, mutta toki tarvitsevat monialaista tukea kokonaisvaltaisesti. Lähellä tuotettuna ja osana laajoja tehtäväkokonaisuuksia, alueille tulisi siirtää kaikki ne tehtäväkokonaisuudet valtiolta, jotka tukevat tehtävien hoitoa. Aluetuntemus ja aluekehityksen näkökulmat ovat kunnissa ja myös maakunnissa vahvoja. Maakuntaohjelmiin on kirjattu monia niitä tavoitteita, joita uudella työllisyyden tehtäväkokonaisuudella voidaan ottaa haltuun.

Esitys nostaa esille työvoimaviranomaisen toimintaa liittyvät riskit, tietojärjestelmiin liittyvät riskit, strategisen tason ja tiedolla johtamisen riskit, että talouteen ja kustannuksiin liittyvät riskit. Pelkästään tehtävien purku ylimaakunnallisista rakenteista paikallistasoille tulee viemään aikaa ja aikaa muutokselle tulisi antaa, jotta ei vaaranneta koko valtion talouskehitystä. Kuntien tulee ilmoittaa järjestäytymisestä ja päätöksistä järjestäytymisen suhteen 31.10.2023 mennessä.

Kunnille siirtyvien työvoimajärjestämisen toteutuneet kustannukset olivat vuonna 2019 arviolta noin 520 - 700 miljoonaa euroa. Kunnille syntyisi työvoimajärjestämisen järjestämisestä uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennettaisiin kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Uusiin ja laajeneviin tehtäviin myönnetään täysimääräinen valtionosuusrahoitus koko maan

tasolla. Peruspalveluiden valtionosuus myönnetään peruskunnille, vaikka työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaisi kuntayhtymä. Näin ollen kunnille tulee taata selvittelyn tueksi apua, neuvontaa ja ohjausta. Kuntien taloudellinen sopeutuminen tulee turvata. Pelkästään valtiolta siirtyvien lomapalkkavelkais on arvioitu olevan 17,1 miljoonaa euroa, mikä siirtyy kuntiin henkilöstön mukana.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Etelä- Karjalassa on sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto

21.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan TE-palvelut siirtyvät palvelusisältöjen ja -prosessien osalta uusille työvoimaviranomaisille pääasiassa nyky muodossaan. Nykymuotoista palveluvalikoimaa, palveluprosesseja, niiden seuranta ja ohjausjärjestelmää on vuosien kuluessa rakennettu ja kehitetty valtion alue- ja paikallishallinnon yhteistoiminnasta käsin ottaen huomioon sekä henkilöasiakkaiden että työnantaja-asiakkaiden palvelukokonaisuus ja -palvelutarve. TE-toimistojen ja toimipisteiden määrä on 2000-luvulla vähentynyt ja toimintoja on koottu yhteen, jotta on voitu varmistaa asianmukainen kapasiteetti palvelujärjestelmän toimeenpanoon. On tärkeää, että esitysluonnoksessa on kiinnitetty huomiota riittävään järjestämiskapasiteettiin.

Suomi jakautuu tilastollisesti 32 työssäkäyntialueeseen. Koska kyseinen määrittely ei ole luonteeltaan toiminnallinen, se ei sellaisenaan sovellu käytettäväksi työllisyyspalvelujen järjestämisen pohjana. Työmarkkinoiden dynamiikan ja siten julkisen työnvälityksen näkökulmasta tarkasteluun se on kuitenkin relevantti. Yritysten työvoima- ja osaamistarpeiden kannalta työnhakijan kotikunta on harvoin olennainen tekijä. Uudistuksen toimeenpanossa ja seurannassa tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota elinkeinoelämän osaavan työvoiman saatavuuteen ja julkisen työnvälityksen osuuteen työpaikkojen ilmoituskanavana.

Järjestämisvastuuta koskevan luvun 2§ määrittää kuntien yhteistoimintaa järjestämisvastuun toteuttamiseksi. Pykälän mukaan kunnat, jotka muodostaisivat 1 pykälässä tarkoitetun työllisyysalueen, tulisi sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kyseisellä alueella. Kuntalain mukaan kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät joko itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. ELY-keskukset ehdottavat hallituksen esitykseen täydennystä vastuukunnan roolista ja vastuista esim. tilanteissa, joissa toisen kunnan järjestämiskyky vaarantuu.

Esityksen mukaan henkilön kotikunnan on korvattava henkilölle annetuista työvoimapalveluista aiheutuneet kustannukset palvelut antaneelle työvoimaviranomaiselle. Jotta kuntien välisistä kustannusten korvaushakemuksista, niiden sovittamisesta palveluntuottajien laskutuksiin ja kuntien talousarvioihin ei muodostuisi raskasta ja resursseja vaativa hallinnollista menettelyä, ELY-

keskukset ehdottavat asian yhteistä ennakkovalmistelua kolmikantaperiaatteella valtio-kunnat-palveluntuottajat.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija

21.6.2022

**Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki**

Kunnan työvoiman määrä 20 000 henkilöä on riittävä pohja työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Hyvänä asiana järjestämisvastuun siirtämisestä kunnalle voidaan nähdä alueellisten erityispiirteiden huomioonottamisella, mutta haasteena se, miten kunta voi muotoilla työllisyyspalveluitaan lain puitteissa, kun laki on erittäin laaja ja valtion taholta tiukasti säännelty. Työllisyyspalvelujen järjestäminen on kunnalle iso taloudellinen ponnistus ennen TE-palveluiden siirtymistä kunnalle vuoden 2024 lopussa ja vaatii kunnalta taloudellisia resursseja myös paljon ennen TE-palvelujen siirtoa.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Kunnat keskenään sopivat tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä erityispalvelujen osalta, josta esimerkkinä on meneillään oleva työllisyyden kuntakokeilu.

Kunta on oman alueensa ja sen erityispiirteiden ja tarpeiden paras asiantuntija. Tavoitteena on työllisyyden lisääminen ja työtekijöiden tarjoaminen yrityksille sekä vastata koulutetun työvoiman tarpeisiin työllisyyskoulutuksen ja aktivoinnin toimenpitein. Kunnan tavoitteena on aktiivisena toimijana lisätä kunnan elinvoimaisuutta.

Yhdymme Kuntaliiton kannanottoon siitä, että luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Järjestämisvastuu

Helsingin kaupunki pitää hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden

työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee kuitenkin olla jokaisella kunnalla. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 § mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulee olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Helsingin kaupungin näkökulmasta erityisen hankala on lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 2 luvun 4 §:ssä ehdotettu valtioneuvoston oikeus päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen, jos jokin kunta, jonka työvoiman määrä on alle 20 000, jää jostain syystä työllisyysalueiden ulkopuolelle. Tämä saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa Helsinki veloitetaan ilman omaa syytään muodostamaan työllisyysalue sellaisen kunnan kanssa, joka ei löydä yhteistyötahoa itse sopimuksen kautta. Tällaisen ulkoa määrätyn rasiitteen mahdollisuus rajoittaa kunnallista itsehallintoa.

Velvollisuus palveluiden tarjoamiseen ja palveluiden kustannusten jakautuminen

Helsingin kaupunki vastustaa lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 2 luvun 6 §:ssä ehdotettua velvollisuutta tarjota työvoimapalveluita kenelle vain kaupungin asiakkaaksi haluavalle käytännössä ilman harkintaa. Lain kohdassa listatut syyt ovat hyvin tulkinnanvaraisia ja mahdollistavat käytännössä kenen vain ilmoitusluontoisen siirtymisen Helsingin työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Toisen kunnan henkilöasiakaspalvelun käyttämisen tulisi olla mahdollista vain rajatuissa poikkeustapauksissa ja kunnalla tulee olla valta tehdä päätös asiakkaaksi ottamisesta.

Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä tulee säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1 §:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Helsingin kaupunki pitää todennäköisenä, että lakimuutosten myötä se tulee palvelemaan myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä muualla Suomessa, mutta yrityksen pääkonttori sijaitsee Helsingissä.

Palvelut - yritysten kehittämispalvelut

Helsingin kaupunki vastustaa esitysluonnoksen linjausta siitä, että yritysten kehittämispalvelut jäisivät edelleen valtion järjestettäväksi. Uudistuksessa tulee välttää tilannetta, jossa osa palveluista jäisi valtiolle irrallisiksi kokonaisuuksiksi, eikä asiakkaille muodostuisi selkeitä palvelupolkuja. Suuret kaupungit ovat kehittäneet jo pitkään yritysten kasvua tukevia palveluita ja niiden kyvykkyys palveluiden tuottamiseen tulee ottaa uudistuksessa huomioon. Mikäli valtio katsoo, että osassa maata näitä palveluita ei kyettäisi uskottavasti järjestämään kuntapohjaisesti, valtion tulisi harkita kumppanuussopimusten solmimista suurimpien kaupunkien kanssa niiden elinvoiman turvaamiseksi. Näin voitaisiin tarvittaessa luoda elinvoimatehtävien erityisratkaisu, joka kattaisi myös yritysten kehittämispalvelujen järjestämisen näissä kaupungeissa.

Jos yritysten kehittämispalveluja ei siirrettäisi uudistuksen myötä kuntiin, erityisesti Work in Finlandin tarkoitusta suhteessa olemassa olevaan hanketoimintaan ja kuntien palvelurakenteisiin tulee kirkastaa sekä palveluvastuiden että rahoituksen näkökulmasta. Valtion palveluiden ja kuntien

omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa. Lakisääteisten palveluiden asiakaskunta tulee määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Palveluiden järjestämistäsiirtoon ei ole tarpeellinen, ja se saattaa jopa heikentää palveluiden laatua ja saatavuutta nykyisestä. Näkemyksemme mukaan 20 000 henkilön työvoiman järjestämistäsiirtoalue on liian pieni. Rahoitusmallin seurauksena saattaa alueiden välillä syntyä rajoja, joiden ylittäminen on hankalaa. Pienillä kunnilla ei ole mahdollisuutta itsenäisesti tarjota asiakkaille kaikkia niitä työvoimapalveluja, joita TE-toimistot nykyisin tarjoavat, kuten ammatinvalinnanohjaus- ja uraohjauspalveluja. Nykyisin osa palveluista järjestetään valtakunnallisesti yhteisinä palveluina, mitä lakiesitys ei käytännössä huomioi. Lakiesityksen mukaisella rahoitusmallilla kunnilla ei välttämättä ole kiinnostusta ohjata resursseja tai järjestää nykyisen kaltaisia palveluja esimerkiksi ei-työttömille asiakkaille, mikä aiheuttaa ongelmien kärjistymistä ja saattaa lisätä työttömyyttä.

Tähän mennessä esimerkiksi avo-psykologityötä on tehty valtakunnallisesta tai työssäkäyntialueeseen perustuvasta näkökulmasta ja huolehdittu työvoiman liikkuvuudesta. Pienet, omissa "ekosysteemeissään" toimivat alueet saattavat hankaloittaa tätä ja seurauksena voi olla, että työvoiman liikkuvuus alueiden yli kärsii. Työllistymisalueet saattavat alkaa toimia periaatteella, että he keskittyvät vain omien alueittensa työllistämiseen. Riskinä myös nähdään kuntaohjauksen mahdollisesti johtavan siihen, että kuntien ammatinvalinnanohjaus- ja uraohjauspalvelulle tulee jatkossa velvoitteita varmistaa kunnan/kuntayhtymän oppilaitospaikkojen täyttyminen, jolloin nykyinen yksilöllinen, ammatillista ja alueellista liikkuvuutta tukeva uraohjauspalvelu vaarantuu. Kuntakeskeinen työllisyysajattelu on erityisesti viime vuosina lisääntyneen etätyöskentelyn myötä vanhentunut, sillä työn teon sidonnaisuus työnantajan fyysiseen sijaintiin on etäyhteyksien ja digitaalisten ratkaisujen myötä paljolti hävynnyt.

Lisäksi pienillä noin 20 000 henkilön työvoiman alueilla saattaa työllisyyspalveluissa tietyissä työntekijäryhmissä olla vain muutama työntekijä, jolloin työntekijöiden osaamisen kehittäminen ja sijaisjärjestelyt ovat haavoittuvaisia. Tämä saattaa pitemmällä aikavälillä lisätä alueiden välistä eriytymistä ja erilaisia mahdollisuuksia palvella asiakkaita. Jatkossakin on tärkeää pitää työllistämistäsiirto yhteiskunnallisen toimivuuden ja yhteistyön valtakunnallinen näkökulman. Työvoimahallintoon tarvittaisiin järjestämistäsiirtoon siirron jälkeen myös uusi hallinnollinen taso, sillä kunnat joutuisivat muodostamaan kuntayhtymiä saavuttaakseen esityksen mukaisen järjestämistäsiirtoon minimiväestöpohjan.

Sivistystyönantajat ry

20.6.2022

Sivista ei kannata työvoimapalvelujen uudistamista esitetyllä tavalla tällä aikataululla. Esitysluonnoksen vaikutusarviossa on paljon epävarmuuksia, eikä niistä muodostu sellaista kuvaa, että siirron hyödyt olisivat suuremmat kuin siirtoon liittyvät toiminnalliset ja kustannusriskit.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Kuntien mahdollisuus vaikuttaa erilaisin toimenpitein työllisyyden hoitoon, mikäli kunnassa on resursseja.

Talouden ennustettavuus heikkoa, valtionosuusjärjestelmän riittävyys lakisääteisiin palveluihin? Työllisyyspalveluihin valmistautuminen kunnissa luo kustannuksia, joten tämä otettava myös huomioon rahoituksessa.

Henkilöstön riittävyys kunnassa, kun nykyisin työllisyysasioita hoitava henkilöstö siirtyy Hyvinvointialueelle.

Työvoiman määrä on runsas (20.000), joka voi käytännössä tarkoittaa yhden suuremman keskuskunnan ja muutaman pienemmän reunakunnan aluetta: pienet kunnat voivat jäädä sivusta seuraajiksi. Onko aito mahdollisuus käyttää hyödyksi kunnan alueen erilaisia palvelukokonaisuuksia?

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

Vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Pieni kunta voi hoitaa, paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan, tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukuntamalliin. Sopimuksessa määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus -työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Yhteistyöratkaisujen tulee nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin eikä keinotekoisesti muodostettuihin työvoimapohjavaatimuksiin. Esimerkiksi yritykset toimivat omilla luonnollisilla toiminta-alueillaan, jotka usein vaikuttavat myös eri alueilla esiintyviin työssäkäyntialueisiin. Luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta,

jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

Esitetty vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Esitetty työvoimapohjavaatimus ei edesauta luonnollisten yritystoiminnan ja liikenneyhteyksiä huomioivien työssäkäyntialueiden muodostumista, yrityspalveluiden tarvetta eikä palveluiden asiakaslähtöistä toteuttamista. Tarvitaan joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään kriteerin alentamista tai poistamista.

Pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin. Kunnilla tulee olla oikeus päättää yhteistyöalueiden muodostamisesta ja sopia yhteistoiminnan sisällöstä. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kuntarajaa. Pienet kunnat sijaitsevat usein harvaanasutulla alueella ja usein lähin isompi keskus on naapurimaakunnassa. Siksi yhteistyötä olisi pystyttävä tekemään myös yli maakuntarajojen. Mm. Isonkyrön kunnan katsotaan kuuluvan sekä Seinäjoen että Vaasan työssäkäyntialueeseen. Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta.

Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Pienissä kunnissa kunnat tuntevat alueensa asiakkaat ja yhteistyökumppanit erittäin hyvin ja pystyvät tarjoamaan asiakkaiden tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. Hyvä paikallisten palveluiden tunteminen on tärkeää mm. työllistymispolkujen suunnittelussa. Vaikeasti työllistyvät hyötyvät lähipalvelusta ja asiakaspalvelun on oltava saatavissa kunnissa lähipalveluna. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

Kun järjestämisvastuu on kunnalla, voidaan TE-palvelut integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään pienissä kunnissa oleva vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys. Pienessä kunnassa tunnetaan hyvin sekä erilaiset työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan syvällistä kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa. Nämä kuntaekosysteemin edut jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti, ellei järjestämisvastuu ole kunnalla.

Työvoimapalvelut ovat monen osan kokonaisuus. Eri osien johtamisessa tulee huomioida, onko niitä tarkoituksenmukaista johtaa läheltä vai kaukaa. Mikäli eri osia johdetaan maantieteellisesti kaukaa tai toisistaan hajallaan, paikallistuntemus vähenee ja kokonaisuuden johtaminen vaikeutuu. Uhkana on silloin myös lähipalveluiden merkityksen hämärtyminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta. Esitetty malli ei mahdollista/varmista joustavan ja asiakaslähtöisen työskentelytavan toteuttamista. Jotta vahvaa paikallisosaamista ja verkostoja voidaan hyödyntää, lainsäädäntö ei saa ohjata toimeenpanoa liian tiukkaan (esim. yhteisten työntekijöiden palkkaaminen).

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspintojen tunnistaminen ja huomioiminen, erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, on tärkeää, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan

asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. Työttömien terveystarkastukset ovat tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia.

Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä suurin osa ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta pelätään vaikeutuvan, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla. On tärkeää, että sosiaalinen kuntoutus säilyy tässä mukana jatkossakin, sillä kuntouttavan työtoiminnan rooli menee yhä syvemmin sosiaalityön kenttään.

Työllisyyspalveluissa jokaisen ammattikunnan tulisi tehdä kotikäyntejä ja huomioida työnhakijan lisäksi koko perhe. Digitaaliset palvelut täydentävät lähipalvelua, mutta eivät yksistään riitä varsinkin vaikeasti työllistyvien palveluissa. Työttömien kohtaaminen ja diagnosointi tarvitsee säännöllisesti lähitapaamisia, jotta saadaan varmemmin oikea kuva työttömän tilanteesta.

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa (mm. oppisopimuskoulutus).

Isonkyrön kunta katsoo, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuuta. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta.

Esitetystä mallissa kannustavuus ja oikeudenmukaisuus ei toteudu kuntavaltio -suhteessa eikä alueen kuntien välillä. Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvaminen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla.

Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen. Miten pystytään takaamaan se, että rahoitus jakautuu tasaisesti kuntayhtymän tai isäntäkunnan kattamalle maantieteelliselle alueelle eli myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut.

Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii avaamista mm. pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveystyöpalveluja saavan työttömän työllistymistä.

Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattilan kaupunki näkee, että kunta on oman alueensa ja sen erityispiirteiden ja tarpeiden paras asiantuntija. Näin ollen järjestämistä vastuullisena toimijana kunta pystyy parhaiten edistämään niin työttömien kuntalaistensa kuin yritystenkin asemaa tuottamalla heille paikallisesti räätälöityjä

palveluja. Kunnalla on vahva tavoite lisätä työllisyyttä sekä elinvoimaa kunnassa ja ratkaista kohtaanto-ongelma erilaisin koulutuksellisin tai työllisyyspoliittisin toimenpitein. Kun kunnalle luovutetaan työllisyyspalveluiden järjestämismäärä, on kunnalla mahdollisuus kohdentaa, kokeilla ja kehittää työllisyyspalveluja vastaamaan työttömien kuntalaistensa tarpeita. Kunnalla on vahva motiivi integroida työllisyyspalveluja ja yrityspalveluja kiinteäksi toimintakokonaisuudeksi. Orimattilan kaupunki ei näe riskejä järjestämismäärään siirtämisessä jokaiselle kunnalle. Erityisosaaminen on tarkoituksenmukaista keskittää ja tästä sopia alueellisesti. Tähän sisältyy sopimuksen toteutumisen riski, mikä on mahdollista välttää kirjaamalla erityisosaamiseen liittyvien tehtävien yhteistoimintavelvoitteesta laissa tai asetuksessa. Orimattilan kaupunki näkee, että työllisyyspalveluiden järjestämismäärä on oltava jokaisella kunnalla itsenäisesti. Järjestämismäärälliset kunnat sopivat keskenään tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä erikoispalvelujen osalta, kuten on tehty työllisyyden kuntakokeilujen aikana. Työvoimapaikannukset tuottamaan kunnissa tehokkaasti lähellä asiakasta. Tästä on kokemuksia jo aikaisempien työllisyyden kuntakokeilujen aikana sekä sama kokemus on saatu myös nykyisistä työllisyyden kuntakokeiluista.

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Järjestämismäärä ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämismäärä ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulee olla mahdollisimman lähellä ihmisiä. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määritellyt.

Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liiton lausunto on hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa 13.6.2022 20.6.2022

Tehtävät ratkaisut järjestämismäärästä vaikuttavat oleellisesti TE2024-uudistuksen onnistumiseen. Järjestämismäärä tulee osoittaa kunnille. Järjestämistehtävää ei tule laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi, vaan kyseessä pitää olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy kuntaliiton näkemykseen siitä, että alueiden määrittelyssä ja yhteistoiminnan organisoinnissa on tärkeää mahdollistaa joustavuus siten, että käytettävissä on kaikki kuntalain 8 luvun tunnistamat yhteistoimintamuodot.

Mikäli Etelä-Pohjanmaalle syntyy useampi työllisyysalue, on myös todennäköistä, että työllisyysalueiden sopimuksellista yhteistyötä tarvitaan tiettyjen erityistä osaamista edellyttävien lakisääteisten tehtävien ja palvelujen hoitamisessa.

Järjestämismäärästä oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamisesta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä järjestäjän hankintaosaamiseen, kun palvelut

hajaantuvat nykyistä selvästi useammille työllisyysalueille. Huomiota on kiinnitettävä myös työvoimaviranomaisten tasalaatuisiin palveluihin työnhakija- sekä yritys- ja työnantaja-asiakkaille. Kun työvoimaviranomaisten määrä kasvaa, on olennaista huolehtia, ettei työvoiman ammatillinen ja alueellinen liikkuvuus vähene ja sitä kautta työmarkkinat jäykisty.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa kunnallista itsehallintoa. Kun palvelujen järjestämistä siirretään valtionhallinnosta kuntien itsehallinnon piiriin, saattaa syntyä ristiriitailanteita kunnallisen itsehallinnon ja valtion määräysvallan välille. Riski tähän kasvaa erityisesti, kun prosesseihin liittyvät valtasuhteet, vastuusuhteet ja niihin liittyvä rahankäyttö eivät ole yksissä käsissä. Tähän on syytä kiinnittää erityistä huomiota myös valvontaprosessien osalta.

On tärkeää varmistaa palveluketjujen joustavuus ja tehokkuus huomioiden lakiesityksen tavoite lisätyöllisten luomisesta aikaisempaan verrattuna. Valtionosuusjärjestelmään kaavaillun rahoitusmallin tulee kohdella erityyppisiä kuntia tasapuolisesti.

Asiakastietojen hallinnan jäädessä valtion KEHA-keskukselle herää kysymys siitä, miten järjestämistä vastaavissa olevien kuntien omat järjestelmät ja käytännöt yhteensovitetaan tähän kokonaisuuteen, koska kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö tulee tarkoituksenmukaisella tavalla olla hyödynnettävissä tieto- ja neuvontapalveluitten osalta asiakaspalvelua suoritettaessa.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtäminen kunnille antaa mahdollisuuden toteuttaa työllisyyspalveluita tiiviimmin kunnan/kuntien/työllisyysalueen omassa työllisyyden ekosysteemissä. Tämä voi antaa hyvän mahdollisuuden työttömyyden vähentämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen, kun siirrytään yhteiseen hallintomalliin ja saadaan yhdistettyä sekä valtion että kuntien henkilöstöä puhaltamaan yhteen hiileen.

Riskin järjestämistä vastuun siirtämisestä kunnille voi muodostaa se, kuinka järjestämistä alue muodostuu jos työvoimapohjan määrä alenee merkittävästi esitetystä ehdotuksesta.

Työllisyyden hoitamiseksi kuntien yhteistoiminta-alueen tulisi olla ehyt kokonaisuus, joka huomioi asiakasnäkökulman (sekä henkilö- että yritysasiakkaat) monitahoisesti. Saadaanko yhtenäinen näkemys esim. elinvoiman kasvattamiseksi koko alueella vai lähtevätkö kunnat kilpailemaan elinvoiman kasvattamisesta yhä edelleen omalla alueellaan. Työllisyyden hoidon yhteistoiminta-alue voi olla myös erilainen kuin hyvinvointialue, johon kunta kuuluu, ja tämä voi asettaa haasteita toiminnalle.

Isona riskinä nähdään se, että mikäli ehdotetun työvoiman määrä pienenee, ja kunta saa vastuun toimia työllisyyden hoitamisesta pienemmällä työvoimamäärällä, niin kuinka saadaan hoidettua kaikki työllisyyspalveluiden tehtävät. Riskinä voi olla, ettei saada riittävästi osaavaa työvoimaa toteuttamaan kaikkia työllisyyspalveluiden lakisääteisiä tehtäviä.

Yrityspalveluiden kokonaisuus on esityksessä melko pintapuolinen eikä sitä ole säädetty riittävän tarkasti. Yrityspalveluita tulee tarjota yrityksen toiminta-alueelta ja etenkin laajemmalla alueella toimiville yrityksille voi tulla ongelmia työvoimaviranomaisten toiminta-alueiden ollessa rajattuja.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- 18.6.2022
ja kasvupalvelut lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Mänttä-Vilppulan kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistuksille asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta. Mallin suuri heikkous on lisäksi se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle.

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaationkin osalta, mutta esittää samalla huolensa, että kaikin osin tämä tavoite ei ole toteutumassa.

Palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä lainsäädäntöä ja nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoima-viranomaiselle. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion Työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktiivointi-asteeseen. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä vuonna 2023 hyvinvointialueille kunnille tarvitaan uusia palveluja heikommassa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille. Esimerkkinä tällaisesta palvelusta voisi olla työelämävalmennus.

Järjestämisvastuu

Mänttä-Vilppulan kaupungin mielestä esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat vähentyä esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämis-vastuun määrittelyn myötä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulisi aina tehdä mahdollisimman lähellä ihmisiä. Kuntien tulee voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Kirkkonummen kunta pitää hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoimintaluuetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset ja eri väestöryhmien tarpeet.

Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita.

Työvoimapalvelujen järjestämiseksi tehtävien resurssointi ja rahoitus tulee olla suhteutettu tosiasiallisesti kunnille siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien kustannuksiin.

Kirkkonummen kunta vastustaa lain työvoimapalveluiden järjestämisestä ehdotettua velvollisuutta tarjota työvoimapalveluita kenelle vain kunnan asiakkaaksi haluavalle käytännössä ilman harkintaa. Lain kohdassa listatut syyt ovat hyvin tulkinnanvaraisia ja mahdollistavat käytännössä kenen vain ilmoitusluontoisen siirtymisen Kirkkonummen työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Toisen kunnan henkilöasiakaspalvelun käyttämisen tulisi olla mahdollista vain rajatuissa poikkeustapauksissa ja kunnalla tulee olla valta tehdä päätös asiakkaaksi ottamisesta. Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seuranta tulisi avata selkeämmin.

Järjestämisvastuu

Kirkkonummen kunta katsoo, että TE-palveluiden järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille. Tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen työllisyyden edistämisen tehtävän hoitamisessa. Eesityksen vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta on kohtuullinen. Laissa ei tulisi määritellä toimivaa työssäkäyntialuetta niin tarkasti ja ns. perälautasäädöstä tulisi väljentää työllisyysalueiden muodostamisessa. Työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat kunnissa. Uudistuksella on vaikutusta aiemmin muodostettuihin ja olemassa oleviin yhteistyökumppanuuksiin. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa

olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden. Erityisen haasteellista kunnille tulee olemaan kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvien työllisyyden hoitoon liittyvien tehtävien, kuntiin jäävien ja TE-uudistuksessa kunnan järjestämistä tulevien työllisyys- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuuden yhteensovittaminen käytännössä.

TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaannpanolaisissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämistä vastuun siirron onnistumiseksi ja jotta tulevat järjestämistä vastuulliset tahot voivat alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulee kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Maaseutukuntien lähipalveluiden turvaaminen on olennainen asia yhdenvertaisten palveluiden saatavuuteen.

Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022 Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 § 243

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Perustelujen mukaan vuonna 2019 vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja oli kaikkiaan 26 Manner-Suomen kunnassa. Tämä ei mahdollista vapaaehtoiseen yhteistyösopimukseen kuntien välillä mikä pitäisi myös olla vaihtoehto.

Mikäli kunta tai kunnat eivät todistettavasti pysty hoitamaan järjestämistä vastuun, niin valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista. Valtioneuvostolla olisi lisäksi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Valtioneuvostolla olisi siten kaikki mahdollisuudet muokata toiminta jollei joku näistä edellä mainituista vaihtoehdoista toimi.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaannpanolaki 4 §).

Tämä ehdotus tulisi myös kirjata lakiesityksen luvun 2 pykälissä eikä pelkästään Voimaanpanolain § 4.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys 17.6.2022
AMKE ry

AMKE pitää riskinä työvoimapalveluiden siirtämisessä kunnille palveluiden sirpaloitumista alueellisesti sekä työvoimapalveluiden resurssien riittävyyttä ja laadun ylläpitoa.

AMKE pitää perusteltuna rajausta vähintään 20 000 työkäisen väestöpohjaan.

AMKE ehdottaa, että kotoutumiskoulutus siirretään uudistuksen yhteydessä OKM:n hallinnon alalle osaksi valionosuusjärjestelmää. Tämä parantaisi kotouttamiskoulutuksen laatua, saatavuutta ja tehokkuutta siirtyä työelämään ja jatko-opintoihin.

Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne

Lausunto:

Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä kuntien järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin siirtyen on valmisteltu siitä perusolettamasta, että kuntien tuottamat TE-palvelut ovat asiakkaan kannalta nykyistä valtion järjestämisvastuuseen perustuvaa mallia saavutettavammat. Kuntavetoisen lähipalvelun eduksi on katsottu myös synergiahyödyt, kun kuntien nykyiset elinvoima-, yritys- ja työllisyyspalveluresurssit yhdistetään valtionhallinnolta siirtyviin resursseihin. Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa laiksi työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä ehdotetaan, että kunnille siirtyvien palveluiden järjestämistapavaihtoehtoina olisivat kuntayhtymä- ja vastuukuntamalli. Alueilla, joilla yksittäiset kunnat eivät saavuta vaadittua 20 000 henkilön työvoimakriteeriä, tarjottu malli tarkoittaa käytännössä tosiasiallisen järjestämisvastuun siirtymistä kuntien sijaan keskuskaupunkivetoiselle järjestämisalueelle.

Ehdotetussa mallissa kadotetaan uudistuksen olennaisin lähtökohta ja tavoite palveluiden järjestämisestä kunnissa lähipalveluina. Kuntayhtymä- ja vastuukuntamalleissa päätäntävältä palveluiden järjestämisestä olisi usealla alueella käytännössä alueen keskuskaupungilla. Järjestämisalueen pienempien kuntien näkökulmasta tavoite kuntien oman päätäntävällän alla oleviin palveluihin siirtymisestä ei toteutuisi. Pienempien kuntien näkökulmasta uudistus ei toisi tosiallista muutosta suhteessa nykyiseen valtion järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin. Suomussalmen kunta esittää, että uudistuksessa järjestämisvastuu säilytetään kunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

Luumäen kunta 17.6.2022

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja

yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.**
**Valmistelijat sosiaali- ja terveystoiminta- ja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Järjestämisvastuun siirtäminen mahdollistaa aiempaa paremmat lähipalvelut sekä hakija- että yritys- ja työntekijä-asiakkaille, kuntien elinkeinopalveluiden kokonaisvaltaisen hyödyntämisen ja alueellisesti tarkoituksenmukaisten palvelujen tarjoamisen. Riskinä nähdään rahoituksen riittävyys sekä se, miten järjestämisvastuun siirtymä toteutuu käytännössä.

Pystytäänkö varmistamaan, että kunnilla on riittävä tieto järjestettävistä palveluista ja niiden yksityiskohdista ennen siirtoa? Pystytäänkö varmistamaan, että kuntien nykyisellä sekä kuntiin siirtyvällä henkilöstöllä on riittävästi osaamista sujuvan siirtymän toteuttamiseksi?

Järjestämis- ja rahoitusvastuun tulisi olla tasapainossa suhteessa toisiinsa. Mikäli tehtävät siirrettäisiin kunnille, tulisi luoda malli, jossa kunnat voisivat vapaasti sopia keskenään palveluiden järjestämisestä parhaaksi katsomallaan tavalla.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Järjestämisvastuu
MUUTOSESITYS

KUUMA-seutu edellyttää, että järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista annetaan kaikille kunnille. Pidämme hyvänä mallia, jossa kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49§ mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulee olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Laissa ei tulisi määritellä toimivaa työssäkäyntialuetta niin tarkasti.

- Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse olisikin vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi ehdotettu laki edellyttää käytännössä keskuskaupunkien ja sitä ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei näillä edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta.

- Uudistuksen läpivienti HE:n mukaisesti vaatii isoa sopimuksellista arkkitehtuuria. Vastuukunnan toimielin voi joutua alun jälkeen useaan kertaan korjaamaan periaatteita työnjaosta ja rahoituksesta, koska muutos on iso ja osin ennakoimaton. Vaikuttavatko tulevat työvoimapalveluiden uudistukset joka kerta sopimusarkkitehtuuriin ja työnjakoon työllisyysalueella? On ratkaistava, miten voitaisiin elää muutoksissa joustavasti mukana. Työllisyysalueen järjestämisessä haastaa erityisesti, jos työllisyysalue on rahoituksellisesti ja työttömien tilanteet ja tarpeet huomioiden segregoitunut.

Palvelut:

MUUTOSESITYS

Kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi (linkitys työttömyysturvaan)

- Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin, mikäli ne rinnastetaan. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulee näkyä myös aktivointiasteessa.

MUUTOSESITYS

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti

- KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle HE:ssä esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

MUUTOSESITYS

Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi".

- HE:n muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

MUUTOSESITYS

Työllisyysalueiden tulee voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

- 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuvat koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulee säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Rahoitusvastuun lisääntyminen voi kannustaa kuntia edistämään työllistymistä pontevammin kuin nykysäädösten olosuhteissa.

Työvoimapalvelujen tietojärjestelmien uusiminen sisältää riskejä päällekkäisten kustannusten syntymiseen valtiolla ja kunnissa.

Sote-palvelujen järjestämistäsiirtoon siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille ja työvoimapalvelujen järjestämistäsiirtoon siirtyminen valtiolta kunnille voi johtaa tilanteisiin, että työnhakijoita ei kohdella yhdenvertaisesti erilaisissa kunnissa ja erityisesti perustettavissa kuntayhtymissä.

Työssäkäyntialueet saattavat olla suurempia kuin kunnat tai muodostettavat työllisyysalueet. Jos kunnat pyrkivät verotulojen toivossa palvelemaan/työllistämään lähinnä omia kuntalaisia, saattavat työssäkäyntialueen muiden kuntien työnhakijat saada huonompaa työnvälityspalvelua. Uusien raja-aitojen muodostuminen voi lisätä myös työn ja työntekijän kohtaanto-ongelmia. Uudistuksen myötä myös työvoimaviranomaisten määrä kasvaisi nykyisestä, jolloin riskinä on muun muassa toiminnan pirstaloituminen, erilaisista käytänteistä johtuvat ongelmat ja yhteistyön toimimattomuus. Lisäksi kunnilla ja työllisyysalueilla voi olla vaihtelevat edellytykset vaikuttaa alueensa työllisyyteen esimerkiksi tilanteissa, joissa työvoiman kysyntä poistuu aiemmin merkittävästi työllistäneeltä toimialalta. Tosiasiallisesti kuntien tai muodostettujen työllisyysalueiden edellytykset vaikuttaa työn kysyntään voivat olla hyvin vähäiset. Alueellisesti heikossa työllisyystilanteessa (vähän kysyntää) kunnille saattaa uudistuksen johdosta muodostua ns. ”tuplarangaistus” kamppaillessaan alueellisesti heikon taloustilanteen ja työttömyysetuuksien rahoitusvastuun kanssa.

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har

möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk arbetskraft eller arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Auran kunta

16.6.2022

Järjestämivastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee olla jokaisella kunnalla. Lainsäädännön tulee mahdollistaa yhteistoiminta-alueiden muodostaminen sopimusperusteisesti alueittain ilman keinotekoista 20 000 työllisen vaatimusta. Sopimusperusteinen yhteistyö palveluiden järjestämisessä mahdollistaisi luontaisten työssäkäyntialueiden ja pendelöintisuuntien aidon

huomioimisen. Lakiesitykseen sisältyvä yhteistoiminta-alueen 20 000 työllisen vaatimus asettaa alueet, kunnat ja palveluiden käyttäjät eriarvoiseen asemaan eikä yhdenvertaisuus esitetystä mallissa toteudu.

Järjestämisvastuun asettamista jokaiselle kunnalle sekä 20 000 työllisen vaatimuksesta luopumista voidaan perustella myös perustuslaissa turvatulla kunnallisella itsehallinnolla. Yksittäisten kuntien tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ei toteudu, mikäli järjestämisvastuu annetaan kuntapohjaiselle työvoimahallinnon tasolle. Uusia pakollisia hallinnon tasoja ei työvoimapalveluiden tuottamiseksi tarvita. Kunnille on annettava mahdollisuus muodostaa alueet ja yhteistoiminnan sisältö alueellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla paikallistuntemusta hyödyntäen.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Käytännössä 20 tuhannen henkilön työvoimاران on laskettu tarkoittavan noin 40 tuhannen asukkaan alueellista kokonaisuutta. Kuten Kuntaliittokin toteaa lausunnossaan niin ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Järjestämisvastuu tulisikin olla jokaisella kunnalla ja tällöin kunnat voisivat kuntalain mukaisesti hoitaa ne esim. omistamiensa kuntayhtymien kautta joustavasti ja hyödyntäen tällöin esim. koulutus- elinkeino- ja muita ylikunnallisia organisaatioitaan. Nyt esitettävä malli tarkoittaa lähes automaattisesti alueen keskuskaupungin varaan rakennettavaa työvoimahallintotasoa. Tämä ei kuitenkaan useinkaan ole alueen kuntien ja ennen kaikkea niissä asuvien työvoimapalvelujen asiakkaiden kannalta toivottava ratkaisu.

Nakkilan kunta

16.6.2022

Työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut tulisi olla tosiasiallisesti kunnissa ja siirtää kuntiin. Kuntakokeilussa työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu tiettyjen työllisyyspalveluiden osalta siirrettiin kuntiin. Mikäli kunnilla olisi vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä, mahdollistuisi se, että kunnat voisivat itse rakentaa yhteistyötä muiden järjestäjien kanssa. Olemassa voisi olla mallikonsepti, jota voitaisiin hyödyntää kunnan oman asiantuntijuuden lisäksi. Mallikonseptillä päästäisiin yhteistyörakenteisiin; tietyt palvelut kunnan vastuulla ja osa järjestetään yhteisesti kuntien välisellä sopimuksella. Pienten kuntien vaikutusmahdollisuudet jäävät ilman järjestämisvastuuta lähes olemattomaksi ja tuntuu siltä, että kunnalle jää vain rahoittajan rooli.

Pudasjärven kaupunki, Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221

16.6.2022

Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämis- ja rahoitusvastuun tulee kulkea käsi kädessä. Palveluja tulee tuottaa paikallisesti ja asiakaslähtöisesti laajasta työllisyysalueesta huolimatta. Tehtävät, roolit ja vastuut sekä niihin kohdentuvat resurssit tulee esittää selkeästi.

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

Julkiset työvoimapalvelut voidaan esityksen mukaan järjestää kunnassa tai alueella, jonka työvoimapohja on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäisen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen. Muuramen kokoisen, reilun 10 000 asukkaan kunnan tulee muodostaa yhteistoiminta-alue vähintään yhden kunnan ts. Jyväskylän kaupungin ja todennäköisemmin useamman muun Jyväskylän ympäristökunnan kanssa, jotta vaatimus työmarkkinoiden ja yhtenäisestä työssäkäyntialueesta täyttyy.

Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kuntiin on asiakkaiden ja paikallisen elinkeinoelämän tuntemus sekä paikalliset tarpeet tunnistettu todennäköisesti paremmin. Työllisyysalueen muodostuessa suureksi ja mahdollisesti tehtävien eriytyessä ja/tai keskittyessä työllisyysalueen eri toimipisteisiin, ei mahdollistu kuntaekosysteemin hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Yhdelle kunnalle ei saa myöskään muodostua yksipuolista määräysvaltaa mahdollistavaa asemaa ja hallinnon järjestelyn tulee olla tarkoituksenmukaista. Tehdyn esityksen mukaisesti julkisen työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuuta ollaan siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille samalla luoden kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallinnontason.

Esitys kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien osalta eikä siten vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Työllisyysalueen muodostuessa useamman kunnan alueelle yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa rajoittamalla kuntalaisten suoraan valitseman toimielimen päätösvaltaa. Järjestämisvastuun tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän toteuttaa.

Nokian kaupunki

16.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on tavoiteltu muutos mutta esille nousee huoli siitä, että tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Nokian kaupunki katsoo, että järjestämisvastuun lähtökohtana tulisi ennemminkin olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuoma lisäarvo sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluissa pilotoitua toiminta- ja järjestämismallia.

Järjestämisvastuun sekä rahojen tulisi olla samoissa käsissä ja järjestämisvastuu jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen mallin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Lähipalvelut pitkien välimatkojen Kainuussa ovat olleet avainasemassa Kainuun kuntakokeilun aikana. Lähipalveluiden etuna on ollut ehdottomasti se, että asiakkaiden kokonaistilanteet on opittu tuntemaan paremmin ja palvelut kohdentuvat huolellisemmin kaikissa asiakasryhmissä. Palvelu on ollut laadukasta ja asiakkaiden tarpeisiin vastaavaa. Suunnitelmat on saatu pidettyä ajantasaisina ja työnhakijoita työllistyy sekä etenee koulutuksiin.

Riskinä näemme, että työvoiman määrän sääntely ja esitetyt järjestämisvastuumallit tyrehdyttävät tämän hyvän kehityssuunnan. Ratkaisuna tähän Sotkamon kunta ehdottaa järjestämisvastuun antamista peruskunnille ja kunnille mahdollisuutta sopia yhteistoiminnasta. Kuntaekosysteemin hyödyntäminen uudistuksen myötä tulee turvata riittävällä valmistelulla ja valmistelun aikaisilla resursseilla.

Selkeä riski palveluiden järjestämiselle järjestämisvastuun lisäksi on esitetty rahoitus ja sen riittämättömyys. Kannamme huolta palveluiden sekä henkilöstön resurssien riittämättömyydestä.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Hollolan kunta näkee, että järjestämisvastuullisena toimijana kunta pystyy parhaimmalla tavalla edistämään kuntalaisten; niin työttömän työnhakijan kuin yritysten asemaa tuottamalla heille paikallisesti räätälöityjä palveluja. Kunta on oman alueensa ja sen erityispiirteiden ja tarpeiden paras asiantuntija.

Tavoite on työllisyyden lisääminen ja yrityksille tekijöiden tarjoaminen sekä koulutetun työvoiman tarpeisiin vastaaminen työllisyyskoulutuksen/aktiivoinnin toimenpitein. Kunta on aktiivinen toimija ja tuottaa näin elinvoimaa kuntaan. Kun kunnalla on työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu työllisyyspalveluissa, on kunnalla sekä mahdollisuus kohdentaa, kokeilla ja kehittää työllisyyspalveluja työttömien profiilia kuin myös yritysten tarpeisiin vastaaviksi, ja näin lisätä palvelujen vaikuttavuutta, että integroida työllisyyspalveluja ja yrityspalveluja kiinteäksi toimintakokonaisuudeksi.

mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Hollolan kunta ei näe riskejä järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille. Erityisosaaminen on tarkoituksenmukaista keskittää ja tästä sopia alueellisesti. Tähän sisältyy kuitenkin sopimuksen toteutumisen riski, mikä on mahdollista välttää kirjaamalla erityisosaamiseen liittyvien tehtävien

yhteistoimintavelvoitteesta laissa tai asetuksessa.

työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)

Hollolan kunta näkee, että työllisyyspalveluiden järjestämismvastuu on oltava jokaisella kunnalla itsenäisesti. Järjestämismvastuulliset kunnat keskenään sopivat tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä erikoispalvelujen osalta, kuten on tehty työllisyyden kuntakokeilujen aikana.

Mikäli järjestämismvastuun osalta määritellään minimikoko, työllisyysalueen tulee muodostua kunnista, joilla on samankaltainen työttömyysrakenne, jolloin yhdenvertaisten palvelujen velvoite ei nouse järkevien ja vaikuttavien palvelujen esteeksi.

palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Lakiluonnoksessa perustellaan laajaa työllisyysaluetta takeena työvoimapalvelujen tarjoamista asiakkaalle yhtenä kokonaisuutena, ilman että palvelut pirstaloituisivat. Hollolan kunnalla on kokemusta henkilöasiakkaan peruspalvelujen tarjoamisesta omassa kunnassa työllisyyden kuntakokeilun osalta.

Palvelut ovat pystytyt tarjoamaan riittävällä tavalla ja tuloksellisesti. Asiakkailta on tullut hyvää palautetta mahdollisuudesta saada työllisyyspalvelut omasta kotikunnasta verrattuna aikaan ennen kuntakokeilua, jolloin Hämeen TE-toimiston palvelut olivat keskitetysti tarjolla Päijät-Hämeessä vain Lahdessa.

Päijät-Hämeen liitto

15.6.2022

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Lain 2 luvussa säädettäisiin muun muassa kunnan järjestämismvastuulle kuuluvien työvoimapalveluiden järjestämisestä joko yksittäisissä kunnissa tai useamman kunnan yhteistoiminta-alueilla, työ- ja elinkeinoministeriölle tehtävistä ilmoituksista sekä valtioneuvoston päätösvallasta tilanteissa, joissa luvussa säädetyt vaatimuksia palvelujen järjestämisestä ei ole noudatettu. Luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yhteistoiminta-alue työvoimapalveluiden järjestämiseksi. Tällä tavoin muodostettavalla työllisyysalueella siihen kuuluvien kuntien yhteenlasketun työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Luvun 2 §:ssä viitataan kuntien lakisääteisen yhteistoiminnan osalta kuntalain 8 §:n 1 momenttiin.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

**Sastamalan kaupunki, Sastamalan
kaupunginhallitus**

15.6.2022

Järjestämisvastuun tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin kunnat voisivat tarvittaessa keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää alueensa työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämässä ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu oikeastaan vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 henkilön työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

1 luku 9 § Yhteistyövelvollisuus

Oikeudelliset palvelut ehdottaa, että pykälä siirrettäisiin luvun 2 alle. Lisäksi yhteistyövelvollisuutta tulisi avata tarkemmin ja kytkeä se työvoimaviranomaisen, ELY-keskusten, KEHA-keskuksen, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen, Aluehallintoviraston ja TEM:n keskinäisten vastuukysymysten, tehtävien ja yhteistyön selkeämpään määrittelyyn.

2 luku 1 § Työvoimapalvelujen järjestäminen

Esityksen mukaan kunta voi järjestää työvoimapalvelut itse, mikäli työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Muussa tapauksessa kunnan on muodostettava työllisyysalue toisen tai useamman kunnan kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työvoimapalvelujen järjestämisvastuu pirstaloituu usean, suhteellisen pienen, alueen hoidettavaksi.

Esitetyn työvoimapalvelujen järjestämismallin riskinä on, että kuntien tai työllisyysalueiden työvoimaviranomaisten työnhakijalle tarjoamat palvelut eroavat sisällöltään, laadultaan tai määrältään toisistaan. Tällöin järjestämismallin tavoitteina olevat palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja palvelujen tasalaatuisuus vaarantuvat. Alueet voivat olla palvelutarjonnaltaan ja palvelujen laadultaan hyvin erilaisia, joka voi johtaa siihen, että asiakkaat hakeutuvat toisen alueen tai kunnan palvelujen pariin, jossa palveluita on paremmin tarjolla ja palvelut vastaavat paremmin asiakkaiden palvelutarpeita. Toisen kunnan tai alueen palvelujen käyttöön taas liittyy omat erityisehtonsa ja byrokratia (kirjallinen ilmoitus, rahoitus). Pirstaloituminen, byrokraattisuus ja työvoimaviranomaisen valtiolle kuuluva valvontavastuun epäselvä määrittely esityksessä johtaa huoleen, vaarantaako muutos yhdenvertaista palvelujen saatavuutta (ml. palvelujen laatu) erilaisissa palvelutarvetilanteissa ja asiakkaiden liikkumisvapautta maassa. Olisiko mahdollista, että asiakkailla olisi vapaus asioida kunnassa tai alueella, joka heille on tarkoituksenmukaista ilman laissa säädettyjä ehtoja? Lisäksi palveluille ja palveluiden tarjonnalle tulisi asettaa standarditaso, joka takaa kunnissa ja työllisyysalueilla tietyn laatutason ja palvelujen riittävyden.

Esityksen sivulla 153: "Sekä kuntayhtymien perustamiseen että vastuukuntamallia koskeviin sopimuksiin liittyen on oletettavaa, että keskeiset kysymykset kuntien välisissä neuvotteluissa koskevat kustannusten jakoa sekä palvelujen saatavuutta työllisyysalueella. Kysymyksiä tulee syntyä erittäin todennäköisesti myös kuntien omien niin sanottujen kuntaekosysteemien hyödyntämisestä ja linkittymisestä työvoimapalvelujen järjestämiseen. On myös huomattava, että

perinteisesti kunnat kilpailevat työpaikkojen sijainnista sekä veronmaksukykyisistä asukkaista ja siksi yhteistoimintavelvoitteet näihin liittyvissä kysymyksissä saatetaan kokea haastaviksi." Oikeudelliset palvelut ehdottaa, että TEM laatisi tietyn ajan kuluttua selvityksen siitä, kuinka palvelujen yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko valtakunnassa, huomioiden asiakkaiden vapaan liikkumisvapauden.

Lisäksi Oikeudelliset palvelut huomauttaa, että työllisyysalueen määrittely työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta on vanhahko määritelmä tilanteessa, jossa työmarkkinat ovat kehittyneet mm. etätöiden ja työn liikkuvuuden lisääntymisenä.

2 luku 2 § Kuntien yhteistoiminta järjestämisvastuun toteuttamiseksi

Kuntalain 9 § mahdollistaa eri variaatioita palvelujen järjestämiseen. Kunta tai työllisyysalue voi esimerkiksi hankkia palvelut kilpailuttamatta koulutuskuntayhtymältä.

Esityksen sivulla 152 (Uudistuksen vaikutukset yrityksiin): "Uudistuksella voi olla vaikutuksia työvoima- ja yrityspalveluja ostopalveluina tuottaviin yrityksiin. Järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen päättää järjestämiensä palvelujen tuottamistavasta. Laissa ei edellytetä, että kunta hankkii palvelut palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa palveluita itse. Tämä voisi vähentää ostopalveluina hankittavien työvoimapalveluiden määrää, mikä voi vaikuttaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin." Vaikutuksia ostopalveluita tuottaviin yrityksiin ei arvioida käytännössä ollenkaan. Tämä on esityksessä ilmeinen puute, koska ostopalvelut muodostavat merkittävän osan työvoimapalvelujen toteuttamisesta ja muutoksella on merkittäviä vaikutuksia työvoimapalveluja myyviin yrityksiin.

Onko kunnalla tai työllisyysalueilla lähtökohtaisesti intressiä hankkia työvoimapalveluja yksityisiltä palveluntuottajilta, vaikka se esimerkiksi palvelujen laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista. Kuinka tarvittavat ostopalveluresurssit turvataan kunnassa tai työllisyysalueella? Tässä on huomioitava kunnan tai työllisyysalueen velvollisuus turvata asiakkaille yhdenvertaiset palvelut.

Hankittavien ostopalvelujen määrän vähenemistä tulisi tarkastella myös suhteessa työllisyyteen; millaisia työllisyysvaikutuksia ostopalvelujen määrän vähenemisellä on.

2 luku 6 § Velvollisuus palveluiden tarjoamiseen

Pykälä on ongelmallinen kansalaisten vapaan liikkuvuuden kannalta. Ihmisillä tulisi olla oikeus käyttää kaikkien kuntien tai työllisyysalueiden palveluja ilman laissa säädettyä perustetta ja ilman kirjallista ilmoitusvelvollisuutta. Kirjallinen ilmoitusmenettely sekä omaan kuntaan tai työllisyysalueelle että siihen kuntaan tai työllisyysalueelle, jonka palveluja asiakas aikoo käyttää, on menettelynä raskas ja monimutkainen. Toteutuuko korvausvastuu varmasti aina, kun asiakas haluaa toisen kunnan tai työllisyysalueen palveluja? Vain työvoimakoulutus mahdollistaa vapaan valinnan ilman perustetta ja ennakoilmoittautumista. Voidaanko pitää perusteltuna, että vapaa valinta ei koske muita palveluja, kuten esimerkiksi valmennuspalveluja?

Työnantaja-asiakkaat voivat asioida haluamassaan työvoimaviranomaisessa. Kuinka toimitaan tilanteessa, jossa työnantajalle on hankittu yhteishankintakoulutusta (TäsmäKoulutus), mutta asiakkaat, jotka osallistuisivat yhteishankintakoulutukseen ja ovat työnantajan henkilöstöä, asuvat eri kunnassa? Tuleeko tällöin sovellettavaksi 6 §:n 3 momentti, jonka mukaan henkilöasiakas voi osallistua työvoimakoulutukseen koulutuksen järjestäjästä riippumatta?

Mikäli muun kuin asiakkaan oman kunnan tai työllisyysalueen palvelut ovat asiakkaan mielestä joistain syistä parempia ja hänen palvelutarpeeseensa sopivia, lisääkö tämä kuinka paljon siirtohalukkuutta toisen kunnan tai työllisyysalueen palvelujen käyttöön? Ja voiko tämä johtaa jonkun kunnan tai työllisyysalueen kohdalla palvelujen kuormittumiseen, mikäli toisen kunnan asiakkaita on enemmän kuin palvelujen ennakoitu kapasiteetti. Tästä taas voidaan johtaa kysymys: voiko kunta tai työllisyysalue kieltää toisen kunnan asiakkaalta palvelujensa käytön vai onko toisen kunnan tai työllisyysalueen palvelujen käyttö ns. asiakkaan subjektiivinen oikeus? Mikäli kyseessä ei olisi subjektiivinen oikeus ja kunta tai työllisyysalue voisi evätä palvelujensa käytön, voi kyseessä olla yhdenvertaisuusongelma palvelujen saatavuuden suhteen.

Mikäli asiakkaat käyttävät toisen kunnan tai työllisyysalueen palveluja laajalti, voi kunnilla tai työllisyysalueilla olla hankaluuksia suunnitella järjestämiensä työvoimapalvelujen tarvittavaa määrää. Tällöin tulee arvioitavaksi myös määrärahojen käyttö, kohdentaminen ja niiden riittävyys, vaikkakin asiakkaan kotikunta myöhemmin korvaa ko. asiakkaan käyttämät palvelut toiselle kunnalla tai työllisyysalueelle.

Esityksen sivulla 164 (Vaikutukset perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumiseen):
"Työvoimaviranomaisilla arvioidaan olevan paremmat edellytykset järjestää alueellisen erityisryhmien työvoimapalveluiden kokonaisuuksia. Esityksellä on myös mahdollisia riskejä yhdenvertaisen palvelun saamisen näkökulmasta. Jos yksittäisten työvoimaviranomaisten kyky järjestää työvoimapalveluita vaarantuisi tai palveluiden järjestämisessä ei kyettäisi takaamaan riittävää tasoa tai ylipäättänsä lakisääteistä palvelua, olisi sillä vaikutuksia yhdenvertaisuuteen tai perusoikeuksien toteutumiseen." Kuntien ja työllisyysalueiden tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä keskenään mm. palvelujen järjestämisessä. Ilman selkeitä sopimuksia, yhdessä hyväksytyjä käytäntöjä ja toimintamalleja on mahdollista, että toisen kunnan tai työllisyysalueen palvelujen käyttö on hallitsematonta, mikä voi johtaa ristiriitatilanteisiin.

Mikäli asiakas käyttää muun kuin oman kuntansa tai työllisyysalueen palveluja, mikä tarkoittanee myös asiointia toisen kunnan tai työllisyysalueen toimipisteessä, on huomioitava mahdolliset tiedonsiirto-ongelmat, mikäli kunnilla tai työllisyysalueilla on käytössään omia ja toisista kunnista tai työllisyysalueista poikkeavia asiakaspalvelujärjestelmiä.

Kuinka tiedotus oman kunnan tai työllisyysalueen ja muiden kuntien tai työllisyysalueiden palveluista organisoidaan siten, että asiakkailla on tieto saatavilla olevista työvoimapalveluista omaa kuntaa laajemmalla alueella? Toimiiko työmarkkinatori työvoimapalvelujen markkinoinnin vai viestinnän alustana?

2 Luku 7 § Työvoimapalveluiden tarjoamisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen eräissä tapauksissa

Voiko toinen kunta tai työllisyysalue olla liian houkutteleva ja voiko tässä syntyä jopa kilpailuasetelmia, jossa asiakkaat käyttävät toisen kunnan tai työllisyysalueen palveluja, jotka oma kotikunta maksaa. Sama koskee myös työvoimakoulutuksia. Voivatko kunnat tai työllisyysalueet hankkia yhteisesti työvoimakoulutuksia ja kuinka kustannusten jako tällöin tapahtuu, kun toisen kunnan tai työllisyysalueen asiakas osallistuu toisen kunnan tai työllisyysalueen koulutukseen (vaikka se on hankittu yhdessä)?

7 § 2 momentti: Tämä lainkohta vaatii tueksi asetustasoista sääntelyä ja muuta hallinnollista ohjeistusta. Kuinka tuotteistamiselle ja hinnoittelulle saadaan yhtenäiset perusteet, jottei joku kunta tai työllisyysalue peri toisen kunnan asiakkaan käyttämistä palveluista liian korkeaa hintaa?

Oulun kaupunki

15.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Oulun kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämismäärä lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämismääränsä toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämismallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämismäärä. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioitavaa.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut

15.6.2022

Te-palvelujen järjestämismäärän siirtyminen yhdelle vastuutaholle selkeyttää työllisyyspalvelujen kentän moninaisuutta sekä asiakkaalle että verkostokumppaneille. Kunta vastuutahona on luonnollinen, sillä sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen siirtyessä hyvinvointialueille kunnan aikaisempaa keskeisemmäksi tehtäväksi nousee alueensa elinvoiman edistäminen. Kunnan ollessa palvelujen vetovastuussa kytetään luomaan alueen elinvoimaa ja työllisyyttä edistävä ekosysteemi, joka kokoaa paikalliset työ- ja koulutusmahdollisuudet sekä palvelut toimivaksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi.

Joensuun kaupunki ei kannata järjestämismäärän siirtämistä yli 20 000 työvoimaan perustuvilla työllisyysalueilla. Työvoiman tarkkaan rajattuun määrään perustuva työllisyysalue ei ole yhteneväinen luonnollisten työssäkäyntialueiden, elinvoiman edistämiseen liittyvien palvelujen tai olemassa olevan kuntayhteistyön näkökulmista. Lisäksi työllisyysalue muodostaisi käytännössä uuden hallintorakenteen kuntien ja aluehallinnon rinnalle. Työllisyysalueen sijaan palvelujen järjestämismäärä tulisi siirtää kunnille, jotka voisivat sopia yhteistyöstä keskenään kuntalain mukaisesti huomioiden paikallisia olosuhteita ja olemassa olevia yhteistyörakenteita. Kunnilla on pitkä kokemus keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä, joten uusien työllisyystehtävien vastaanottaminen ei vaatisi kunnilta uudenlaista osaamista yhteistoimintaan. Kuntalain mukaisista yhteistoiminnan muodoista tarkoituksenmukaisin on sopimuksellinen yhteistyö, jolla pystytään jakamaan esimerkiksi työvoimahallinnon tiettyjä asiantuntijatehtäviä usean eri kunnan kesken. Kun jokaisella kunnalla on sekä rahoitus- että järjestämismäärä, kunnat ovat keskenään tasa-arvoisessa asemassa sopimuksellisesta yhteistyöstä neuvotellessa.

Te-palvelujen siirto valtiotoimijalta kunnalle on merkittävä rakenteellinen muutos, jonka onnistuminen edellyttää perusteellista pohjatyötä useilla osa-alueilla. Kuntayhteistyön järjestäminen, henkilöstön muutosjohtaminen, kunta- ja valtiotoimijan resurssien ja palvelujen yhteensovittaminen sekä rahoitusmallin todellinen vastaavuus kustannuksiin nähden ovat onnistumisen keskeisiä edellytyksiä. Koska muutos on suuri, sen vaikuttavuuden tarkasteluun tulee varata riittävästi aikaa sekä itse muutoksen johtamiseen ja läpiviemiseen tulee varata uutta resurssia. Oleellista on, että muutokselle asetetut tavoitteet suunnitellaan realistisen toimintaympäristön mukaisesti. Muutoksen riskinä on, että kunta ei pääse vaikuttamaan riittävästi palveluihin sekä niiden järjestäytymisen että sisällön osalta. Epäonnistuminen muutoksen läpiviennissä sekä kunnan tarjoaman työllisyyspalvelujen sisällön rajaaminen valtion liiallisella säätelyllä voi pahimmillaan näyttäytyä asiakkaalle siten, että ainoa muutos aikaisempaan on vanhojen TE-palvelujen siirtyminen kunnan toimipisteisiin.

Esityksen mukaisesti TE-toimistolta ja ELY-keskukselta kuntiin siirtyvät nykyisen JTYP-lain mukaiset henkilö- sekä työnantaja- ja yritysasiakkaan palvelut. Osa kunnista on vastannut henkilöasiakkaan palveluista työllisyyden kuntakokeilun myötä, sen sijaan työnantaja- ja yrityspalvelut vaativat palveluprosessien suunnittelua kunnan elinkeinopalvelujen kanssa. Palvelujen yhteensovittamiselle tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja sekä kunnan että valtion puolesta ennen palvelujen varsinaista siirtymistä kunnan vastuulle. Kunnalla tulee myös olla vapaus suunnitella ja järjestää palveluita järjestämisvastuulain puitteissa ilman valtion määrittämiä tulkintoja palvelujen sisällöistä. Kunnan tulee saada määrittää itsenäisesti, mitä palveluita tuotetaan itse ja mitä hankintaan ostopalveluina. Esimerkiksi aikaisemmin ostopalveluna tuotettu palvelu tulee voida jatkossa järjestää tarvittaessa myös omana toimintana suuntaamalla resurssi henkilöstön palkkakustannuksiin.

Osa työllisyyden hoitoon liittyvistä tehtävistä, kuten työttömyysturvan vaativat asiantuntijatehtävät, jäisivät valtiolle. Esityksen mukaan valtiolle on jäämässä myös palveluita, jotka sisältönsä puolesta olisi luonnollista siirtää kuntien vastuulle kokonaisuuden säilyttämiseksi. Näitä palveluita ovat muun muassa TE-live, TE-ASPAs sekä ONNI-matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin palvelut nuorille. Siirtyviä tehtäviä tulisi tarkastella uudelleen siten, että niistä muodostuu asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia, joilla on yksi vastuutaho, kunta.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Järjestämisvastuun siirtämisen etuina ovat mahdollisuus lähipalveluihin asiakkaille, kuntaekosysteemin hyödyntäminen sekä kuntien paikallistuntemus, joiden avulla työvoimapalvelut voidaan järjestää alueellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla ja työmarkkinoiden paikallisiin muutoksiin ja vaatimuksiin voidaan reagoida nopeasti.

Suurin riski liittyy siihen, miten varmistetaan järjestämisvastuun sujuva siirtymä. Miten varmistetaan se, että kunnilla on riittävä tieto järjestettävistä palveluista ja palveluihin liittyvistä työvaiheista ennen siirtoa? Miten varmistetaan se, että kuntiin siirtyy riittävän laaja-alaista osaamista omaava henkilökuntaa TE-toimistosta? Nykyisessä mallissa TE-toimistossa osaamista voidaan eriyttää eri työntekijöille, mutta jatkossa se ei ole mahdollista samassa mittakaavassa, vaan harvemman työntekijän on hallittava aiempaa useampia eri työtehtäviä.

Järjestämisvastuun osalta tulisi luoda malli, jossa kunnat voisivat vapaasti sopia keskenään haluamiensa palveluiden keskittämisestä ilman pakkoa perustaa kuntayhtymä tai tuottaa palvelut vastuukunta -mallilla.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki**15.6.2022**

Nivalan kaupunki yhtyy Kuntaliiton hallituksen kantaan, että järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Työllisyys asioissa on tehty jo vuosien ajan kuntarajat ylittävää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tätä yhteistyötä on hyvä tiivistää entisestään, kun jokainen kunta hoitaa TE-palvelut itse. Nivalan kaupunki on samaa mieltä Kuntaliiton kanssa siitä, että luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Rahoitusvastuun kasvaminen on riski kuntataloudelle.

Etelä-Savon maakuntaliitto**14.6.2022**

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalle tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulee olla mahdollisimman lähellä ihmisiä. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määriteltä.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö**14.6.2022**

Edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Kärkölän kunta katsoo, että järjestämisvastuullisena toimijana kunta pystyy parhaimmalla tavalla edistämään kuntalaisten; niin työttömän työnhakijan kuin yritysten asemaa tuottamalla heille paikallisesti räätälöityjä palveluja. Kunta on oman alueensa ja sen erityispiirteiden ja tarpeiden paras asiantuntija. Tavoitteena on työllisyyden lisääminen ja työtekijöiden tarjoaminen yrityksille sekä vastata koulutetun työvoiman tarpeisiin työllisyyskoulutuksen ja aktiivoinnin toimenpitein. Kunnan tavoitteena on aktiivisena toimija lisätä kunnan elinvoimaisuutta. Kunnalle työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu mahdollistaa resurssien tuottavamman kohdentamisen, palvelujen monipuolisen kehittämisen, uusien toimintatapojen kokeilemisen sekä työnhakijoiden osaamisen kasvattamisen vastaamaan paikallisten yritysten muuttuvia tarpeita. Kunnan järjestämisvastuu lisää myös tuotettujen palvelujen vaikuttavuutta ja kunnan työllisyys- ja yrityspalvelut integroituvat paikallisesti toimivaksi kokonaisuudeksi.

Mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

Kärkölen kunta ei tunnista riskejä järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille. Erityisosaaminen on tarkoituksenmukaista keskittää ja tästä sopia alueellisesti. Tähän voi sisältyä sopimuksen toteutumisen riski, joka on mahdollista välttää kirjaamalla erityisosaamiseen liittyvien tehtävien yhteistoimintavelvoitteesta laissa tai asetuksessa.

Työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely

Kärkölen kunta katsoo, että jokaisella kunnalla tulee olla työllisyyspalveluiden itsenäinen järjestämisvastuu. Järjestämisvastuulliset kunnat keskenään sopivat tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä erikoispalvelujen osalta, kuten työllisyyskuntakokeilujen aikana on tehty.

Palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Lakiluonnoksessa on perusteltu laajaa työllisyysaluetta takeena työvoimapalvelujen tarjoamisesta asiakkaalle yhtenä kokonaisuutena. Kärkölen kunnalla on kokemusta henkilöasiakkaan peruspalvelujen tarjoamisesta omassa kunnassa työllisyyskuntakokeilun osalta. Palvelut ovat pystytyt tarjoamaan asiakaslähtöisesti, kattavasti ja tuloksellisesti. Asiakkaat ovat antaneet hyvää palautetta mahdollisuudesta saada työllisyyspalvelut omasta kunnasta verrattuna aikaan ennen kuntakokeilua, jolloin Hämeen TE-toimiston palvelut olivat Päijät-Hämeessä keskitetysti tarjolla vain Lahdessa.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtyminen on hyvä, mutta tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Esiitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyysresurssit panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä saatavuus toteutuvat ja että jokainen yksittäinenkin kunta selviää tästä kunnille tärkeästä, uudesta tehtävästä.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden

järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Järjestämävastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi. Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Yhdistettynä yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämävastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Kokonaisuutena tarkastellen ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Järjestämävastuun lähtökohtana tulisi olla mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien vastuulla jo nykyisin olevien tehtävien tuomaa lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Järjestämävastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022

13.6.2022

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Porin kaupunki on ainoa kunta Satakunnassa, joka voisi muodostaa alueen yksin. Maakunnassa ei vielä ole tehty päätöksiä järjestämismallista. Selvää on, että palveluiden järjestäminen pienessä kunnassa pienillä resursseilla ei onnistu kustannustehokkaasti ja riittävällä asiantuntemuksella mutta yhteistoiminnasta ja toiminta-alueista voisi päättää alueellisesti, eikä valtakunnan tasolla. Esityksen mukaan valtioneuvostolla olisi toimivalta päättää kunnan tai kuntien kuulumisesta hyvinvointialueisiin, mikäli työvoimapohja ei ole riittävä tai työvoimapohja on kolmena peräkkäisenä vuotena alittanut 20 000 henkilöä. Lisäksi valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen tai alueen muuttamisesta, jos työvoimaviranomaisen kyky järjestää työvoimapalveluja on merkittävästi vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Esityksessä työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Kuntaliiton käsityksen mukaan järjestämävastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi.

Edellytetty 20 000 työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa.

Yhdistettynä

yhtenäisen työssäkäyntialueen vaatimukseen ehdotettu lainsäädäntö edellyttää vielä huomattavasti suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita

sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Porin kaupunki jakaa Kuntaliiton huolen siitä, että ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan

kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen. Kuntaliitto pitää esitystä kyseenalaisena perustuslain takaaman

kunnallisen itsehallinnon kannalta. Ehdotus perustuu pitkälle menevään ja osin päällekkäiseen kuntien

hallinnon ja toiminnan sääntelyyn. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä

valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät Kuntaliiton käsityksen mukaan muodosta

kokonaisuutta, joka olisi hyväksyttävissä perustuslain 121 §:n tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi

toteutettavissa myös

kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

TEDUT JA HYÖDYT: Teoreettisella tasolla hyötynä on järjestäjätahon paikallisolojen ja alueen yritysten tuntemus. Siinä mielessä voidaan puhua ns. lähipalvelusta. Toisesta näkökulmasta tarkasteltuna palvelujen tarjoaminen vähintään 20.000 hengen työvoimaa edellyttävällä alueella heikentää paikallisuutta ja lähipalvelun mahdollisuutta. Nykyiset TE-toimistot osaltaan toimivat lähipalvelun tavoin, joten suurta eroa aikaisempaan ei ole. Hyödyllistä on se, että kunta pääsisi vaikuttamaan työttömyydestä syntyviin kustannuksiin hoitamalla työllistymiseen johtavia TE-palveluja vaikuttavasti.

RISKIT: Kunnissa saattaa syntyä erilaisia motiiveja ja vaikuttimia työllisyydenhoiden järjestämiseksi. Tästä seuraa vääjämättä se tilanne, että kansalaisen yhdenvertaisuus TE-palvelujen saamiseksi vaarantuu. Varsinkin pienillä alueilla ja kunnissa saattaa syntyä hankalia jääviystilanteita, kun toimijakenttä on suppea. TE-asiakkaan etu ja oikeus eivät välttämättä asetu ensisijaisiksi, kun kunnat laittavat taloudenpidossaan asioita tärkeysjärjestykseen. Varakkaalla kunnalla on paremmat mahdollisuudet tarjota TE-palveluja kuin köyhemmällä kunnalla. Kun palvelut pirstoutuvat lukuisten eri toimijoiden hoidettaviksi, lainsäädännön ja ohjeistusten tulkinnat saattavat poiketa toisistaan ja asiakkaiden yhdenvertaisuus kärsii.

SÄÄNTELY: Sääntely on perusteltu, mutta se saattaa vaatia perustuslainsäätämisyjärjestyksen puuttuessaan kuntien itsehallintoon ja yhdenvertaisuuteen. Palvelujen tarjoamista koskevan sääntelyesityksen pykälät 6 - 7 ovat hyvin perustellut ja sisällöltään toimivat.

**Paltamon kunta, Paltamon
kunnanhallitus 6.6.2022**

8.6.2022

Luvun 2 pykälässä 6 todetaan, että työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Pykälässä 7 puolestaan todetaan, että jos työvoimaviranomainen tarjoaa palveluja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilöasiakkaalle, asiakkaan kotikunnan on korvattava palveluista aiheutuneet kustannukset mutta koskeeko korvausvelvollisuus myös työnantajille tarjottavia palveluja? Miksi tätä ei ole kirjattu samaan pykälään? Miten työnantajapalvelujen kustannukset huomioidaan valtiosuoksissa, jos palveluja pitää tarjota asiakkaan niin halutessa minkä tahansa muun paikkakunnan yrityksille mutta ko. yrityksen kotipaikkakunnan ei tarvitse korvata siitä aiheutuneita kustannuksia?

Mikäli kuntakokeiluissa käyttöön otettu palvelujen tuottaminen lähipalveluina kyetään säilyttämään myös uudistuksen jälkeen resurssien osalta, niin se on hyvä asia. Pelkona on se, että uuden mallin resurssointi ei tule mahdollistamaan vastaavaa lähipalvelua ja nyt käyntiin saatu hyvä kehitys ei jatku. Kuntaekosysteemin hyödyntäminen uudessa mallissa tulisi miettiä huolella ja tähän valmisteluun tarvitaan riittävät resurssit. Kokonaisuuden huolellinen valmistelu otona ei onnistu.

Työvoiman määrään liittyvä sääntely järjestämisvastuussa tarkoittaa Kainuun osalta sitä, että jatkossakin työllisyyspalvelujen järjestämisalueena säilyy maakuntataso, kuten se on nykyisenkin TE-hallinnon osalta. Olennaista uuden järjestämistavan valinnassa tulee olemaan, miten lähipalvelut saadaan organisoitua pienevällä resurssoinnilla niin että kuntakokeiluissa hyväksi koettu lähipalvelu saadaan jatkossakin järjestettyä erityisesti siitä hyötyvälle asiakasryhmälle.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla yhteistoiminta-alueella. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alueen. Kuntaekosysteemin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu tulevat olla yhdessä. Kunta-alusta tarjoaa yhdenvertaisille palveluille toimivan toteutusympäristön, hallinnointirakenteen, kytkennät ja mahdollisuudet. Julkisen vallan päätökset tulee olla mahdollisimman lähellä ihmisiä. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyön toimivuus tulevat olla selkeästi määritelty.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster. Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en

mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk arbetskraft eller arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns.

Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108

7.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster.

Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att undantaget om 17 000 finns, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kan även vara lägre, men minst 17 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk arbetskraft eller arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns. Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga

hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ges ingen enskild kommun ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Bureau Facility

6.6.2022

Edut on ilmiselvät, työpaikoista osa on valmiiksi kuntien tiedossa ja Suomeen ollaan ajamassa "omadata - digitaalista työllisyys hanketta, homma on jo hanskassa. Riskit vähenevät sitä mukaa kun yhä suurempi osa siirretään kuntien asiantuntijoille.

Sääntelystä täytyy voida joustaa Suomen alueiden erilaisten liiketaloudellisten ominaispiirteiden vuoksi.

Kuntien ja kuntaliiton piirissä on akateemista työvoimaa punnertamaan palvelukokonaisuus hallittavalle tasolle - jo nyt.

Kronoby kommun

3.6.2022

Genom att separera anordnaransvar och ekonomiskt ansvar, sträva efter största möjliga områden och överreglera kommer det inte att vara möjligt att på bästa sätt utnyttja kommunernas ekosystem som ändå är centrala i den nya modellen. Den kommunala plattformen ger en fungerande genomförandemiljö, ledningsstruktur, kopplingar och möjligheter till likvärdiga tjänster.

Myndighetsbeslut bör alltid fattas så nära folket som möjligt (subsidiaritetsprincipen).

Kommunerna önskar att uppgiftsansvaret vid nya reformer lämnas över till kommunerna, men däremot att det inte regleras hur uppgiften ska skötas. Staten behöver lita på att kommunerna kan bygga upp fungerande helheter. Lagstiftningen borde även tydligare beakta den olika karaktär av ansvarsområden som planeras överföras till kommunerna. I praktiken bör det vara möjligt att flexibelt kunna svara mot olika ansvar. Till exempel rekrytering på EU-nivå (Eures) är i praktiken en mycket annorlunda verksamhet än att arbeta fram lokala sysselsättande åtgärder och därför behövs samarbete såväl mellan arbetskraftsmyndigheter inom och över landskaps- och andra administrativa gränser. Samarbetet ska vara upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera.

Anordnaransvaret och finansieringen ska ligga i samma händer. Genom att förlita sig på kommunernas förmåga, kompetens och vilja att organisera tjänster på bästa sätt, hittas de bästa sätten att organisera tjänster och minimera gränssnittsutmaningar för varje region. Kravet på likvärdiga tjänster ger i sig kommuner i uppdrag att frivilligt söka samarbete inom de tjänster (upphandling, invandrarservice etc.) där det krävs samverkan mellan kommuner. Staten har möjlighet att genom de service- och finansieringsmodeller som beskrivs i de interkommunala samarbetsavtalen säkerställa att jämlikhet och tillgänglighet till tjänster uppnås och att varje enskild kommun klarar denna viktiga nya uppgift för kommunerna.

För de arbetssökande är det en fördel att servicen kommer närmare (såvitt den gör det). Det är enklare att skraddarsy tjänster för arbetssökande man känner. Nackdelen är att risken för att arbetssökande ska behandlas olika i landets olika sysselsättningsområden är betydande. Då är diskussionerna mellan de statliga myndigheterna, Arbetskraftsmyndigheterna och kommunerna synnerligen viktiga.

Uppdelningen av kommunerna i sysselsättningsområden kan ställa till bekymmer för små randkommuner, som är vana att införskaffa sina tjänster från flera välfärdsområden. Det är viktigt att sysselsättningsområdena inte blir för rigida, så att de arbetssökande upplever att servicen har förts längre bort eller att den fungerar sämre.

Enligt förslaget i 2 kap. 2 § skulle kommunen kunna ha anordnaransvar för sysselsättningstjänsterna om Arbetskraftsbasen i kommunen är minst 20 000. Om den arbetsföra befolkningens antal är mindre än 20 000 ska kommunen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) med en Arbetskraftsbas på minst 20 000 med en eller flera kommuner för att tillsammans tillhandahålla tjänster.

Det är ytterst viktigt att det har tagits med ett undantaget från kravet på 20 000 invånare, för att språkliga aspekter ska kunna beaktas på ett tillräckligt sätt och tjänsterna kunna ordnas ett ändamålsenligt sätt. Denna gräns kunde gärna vara lägre, t.ex. 13000 eller 15 000. Även vid ändringar av anordnaransvaret i övrigt, är det viktigt att de språkliga aspekterna beaktas på ett tillräckligt sätt och att flexibilitet finns kvar ur detta perspektiv.

I många avseenden är Arbetskraftsbasen om 20 000 personer relativt liten (t.ex. lockande av utländsk Arbetskraft eller Arbetskraftsutbildningar), medan den sett till andra servicehelheter är onödigt hög (t.ex. sysselsättande av långtidsarbetslösa). Det är därmed andra faktorer än att antalet personer är minst 20 000 eller med undantag 17 000 som i mångt och mycket är viktigare i utformandet av helheterna. Därför skulle det vara viktigt att våga lita på att kommunerna formar helheter som bäst betjänar sysselsättningsmålen och utgående från de regionala särdrag som finns. Det är viktigt att kommunerna på ett jämlikt sätt kan förhandla fram ett samarbetsområde, som garanterar att servicen tar i beaktande även de olikheter och behov som inom ett och samma samarbetsområde finns. För att nå upp till minst 17 000 personer sträcker sig ibland samarbetsområdet över flera olika pendlingsområden, vilket lägger ännu större vikt vid en förståelse och flexibilitet i utförandet av tjänsterna. Även ur detta hänseende behöver anordnaransvaret ligga hos kommunerna. Det är även viktigt att i ett samarbetsområde ingen enskild kommun ges ensam majoritet i beslutande organ samt att olika områden kan samarbeta flexibelt.

Den föreslagna lagstadgade samarbetsmodellen mellan kommuner utifrån minimikriteriet om en Arbetskraftsbas på 20 000 personer är av central betydelse för finansieringshelheten. Vi anser att modellens svaghet är att finansieringen av uppgifterna faller på varje kommun, medan kostnaderna för organiseringen av uppgifterna kommer till organisationen med anordnaransvaret. Det centrala målet med incitamentsmodellen, det vill säga den nya ansvarsfördelningen för arbetslöshetsskydd, är att styra en effektiv och ändamålsenlig organisering av TE-tjänster som leder till sysselsättning. Denna modell innebär att för de flesta finländska kommuner är förhållandet mellan makt och finansiering är oproportionerligt.

Finansiering och anordnaransvar behöver gå hand i hand liksom välfärdsområdets roll vara tydligt definierad. Kommunerna kan inte bära finansieringsansvar för resultat av service som välfärdsområdet ansvarar för.

Karstulan kunta

31.5.2022

edut ja hyödyt järjestämistäsiirtämisessä kunnille: Asiakkaiden tunteminen ja tavoitettavuus, haittana, jos syntyy liian suuria järjestämistäsiirtämisalueita

- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille: Rahoituksen riittämättömyys, asiantuntijat eivät lähde siirtymään uusiin toimipisteisiin
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa): Suuri riski, että alue muodostuu samaksi kuin nykyinen ja silloin mikään ei ehken muutu. Tehtävien ryhmittäminen voisi poistaa ongelman, jos järjestämisvastuu voisi olla eri tehtävissä erilaisilla alueilla (ks. aiemmat kommentit)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys: Tavoite oikea.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytyisivät ehdotuksen mukaan. Rahoitusvastuu on kuitenkin jokaisella kunnalla. Seurannassa korostuvat kunnan/alueen tavoitteet ja lähtökohdat. Valvonnassa keskeinen rooli on AVI:lla, maakuntaliitoilla roolia palveluiden järjestelyihin liittyvässä sparrauksessa ja keskustelussa sekä hyvien käytänteiden hakijana.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus **27.6.2022**

Esityksen mukaan perustettaisiin valtakunnallinen työllisyyden edistäminen neuvottelukunta. Tämän kautta tapahtuisi TEM ja Ely-keskusten kanssa säännölliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että tähän mallinnukseen ja keskusteluun osallistuisivat vain valtion viranomaiset ja kunnat, joilla on järjestämisvastuu eivät olisi edes keskustelun osapuolia. Lisäksi on annettu laillisuusvalvonta tehtävää Aluehallintovirastolle. Koko esityksen ydin on ohitettu, eli kuntien järjestämisvastuu.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Vi anser det lämpligt att staten vid styrningen och tillsynen av arbetskraftstjänsterna ska ha ett övergripande ansvar för sysselsättningen och arbetsförmedlingssystemets funktion samt att nationella mål sätts upp för främjande av sysselsättningen under regeringsperioden. Detta skulle bidra till en jämn kvalitet av tjänsterna, öka jämlikhet och gemensam utveckling av tjänster. Vi framhåller att nationella direktiv kräver enhetlig dataproduktion och datalagring som underlag för beslutsfattande.

KEHA-centret skulle ge råd till arbetsförmedlingarna vid tillämpningen av lagen om arbetskraftstjänsternas organisering och lagen om utkomstskydd för arbetslöshet under reformens övergångsperiod. Det vore också viktigt med en gemensam orientering för yrkesutbildningsanordnare och nya upprätthållarna av arbetslivstjänster.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Pro ehdottaa, että lain 3 luvun 3 §:ään (Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät) lisätään työvoima- ja yrityspalvelutehtävissä työskentelevän henkilöstön edustus tai muu menetelmä, jolla henkilöstön osallisuus varmistetaan.

Pro ehdottaa neuvottelukuntien tai vastaavien perustamista myös työvoimaviranomaisen toiminta-alueelle niin, että niissä on myös asiakkaiden ja henkilöstön edustus.

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo

27.6.2022

Työvoima- ja yrityspalveluidenjärjestämistä kuntien järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin siirtyen on valmisteltu siitä perusolettamasta, että kuntien tuottamat TE-palvelut ovat asiakkaan kannalta nykyistä valtion järjestämisvastuuseen perustuvaa mallia saavutettavammat. Kuntavetoisen lähipalvelun eduksi on katsottu myös synergiahyödyt, kun kuntien nykyiset elinvoima-, yritys- ja työllisyyspalveluresurssit yhdistetään valtionhallinnolta siirtyviin resursseihin.

Kainuun liitto esittää alueensa kuntien näkemysten mukaisesti, että uudistuksessa järjestämisvastuu säilytetään peruskunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut, Mäkelä Mari

27.6.2022

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja palvelun tasalaatuisuuden varmistamiseksi on perusteltua, että ohjaus ja valvonta tulisi valtion taholta. Tämän lisäksi valtion taholta tulisi olla saatavilla aineistot, ohjeet ja yleiset toimintamallit sekä perehdytystä.

Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut, 27.6.2022
Polvinen Pauliina

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja palvelun tasalaatuisuuden varmistamiseksi on perusteltua, että ohjaus ja valvonta tulisi valtion taholta. Tämän lisäksi valtion taholta tulisi olla saatavilla aineistot, ohjeet ja yleiset toimintamallit sekä perehdytystä.

Siikajoen kunta 27.6.2022

Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Siikajoen kunta esittää, että kompensaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla, jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, Siikajoen kunta esittää, että järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetkeen nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa. Siikajoen kunta esittää, että mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, 27.6.2022
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti, että palveluja hajautettaessa toimialalla kuin toimialalla kasvaa myös vastuu ohjauksen ja valvonnan toteuttamisesta ja laadusta. Tältä osin Varsinais-Suomen TE-toimisto antaa suuren painoarvon niiden viranomaisten lausunnoille hallituksen esityksestä, joille ollaan sen mukaan esittämässä uusia tai aiemmasta muuttuvia tehtäviä ohjauksen ja valvonnan osalta (Aluehallintovirastot, Työ- ja elinkeinoministeriö).

Työmarkkinajärjestöjen rooli uuden työvoima- ja yrityspalvelujen lainsäädännön myötä

Nykytilan kuvauksessa viitataan nykyisiin TE-toimistojen asettamiin alueellisiin Työvoima- ja yrityspalveluneuvottelukuntiin (myöhemmin TY-neuvottelukunta). Näiden neuvottelukuntien tehtävänä on ollut seurata ja ennakoida työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia ja myös seurata alueellisten TE-palvelujen työvoimapoliittisten edellytysten toimeenpanoa. Käytännössä neuvottelukuntien avulla pidetään alueelliset työmarkkinaosapuolet ja kunnat informoituna TE-palvelujen nykytilasta ja välitetään verkostomuotoisesti tietoa TE-palveluihin liittyvistä ajankohtaisista uudistuksista ja teemoista.

Hallituksen esityksessä ei mainita näitä TY-neuvottelukuntia osana uutta lainsäädäntöä, joten niitä ollaan esittämässä lakkautettaviksi. Koska uudessa kuntavetoisessa TE-palvelujen järjestämismallissa työvoimaviranomaisten määrä kasvaa nykyisestä merkittävästi, on ennakoitavissa, että työmarkkinatoimijoiden kyky saada ajankohtaista tietoa TE-palvelujen tilasta ja välittää osaltaan omia huomioitaan tiedoksi työvoimaviranomaisille heikkenee merkittävästi nykyisestä. Hallituksen esityksessä mainittu uusi työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ei vastaa em. tarpeeseen eikä pysty tuottamaan nykyisten TY-neuvottelukuntien kaltaista aitoa verkostoyhteistyötä ja keskusteluyhteyttä alueellisten toimijoiden välillä. Esitetty neuvottelukuntien lakkauttaminen poistaisi myös neuvottelukuntatoiminnassa aktiivisesti toimivilta ELY-keskuksilta jälleen yhden olennaisen tavan ylläpitää syvällistä osaamista, jota se tarvitsee edelleen työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seurantaan ja ennakointiin sekä osallistuessaan esitettyihin alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin. Tällainen alueellisesti ylläpidetty tieto tukisi kuntaviranomaisen tietoaineistoja sekä KEHA-keskuksen ja Työ- ja elinkeinoministeriön tekemää seuranta- ja analyysiaineistoa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto esittää, että nykyinen TY-neuvottelukuntien järjestämisvastuu tulisi siirtää lakkautettavilta TE-toimistoilta ELY-keskuksille, ja niiden toiminnasta tulisi säätää erillisellä asetuksella. Asetuksen tulisi huomioida sekä työvoimaviranomaisten että työmarkkinajärjestöjen tarpeet tiedonvaihdolle ja muille tehtäville nykyisen lainsäädännön ja TY-neuvottelukunnan toimintaa säätelevän asetuksen tapaan.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Utredningsförfarandet ter sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Merikarvian kunta, Kimmo Puolitaival, 27.6.2022
kunnanjohtaja, Merikarvian kunta,
Puolitaival Kimmo

Ohjaus ja valvonta

Valtion ohjauksesta on tulossa massiivinen. Vastaavan tasoinen menettelytapa löytyy lähinnä kriisikuntamenettelystä. Esitetty menettelytapa on kyseenalainen perustuslain takamaan kunnallisen itsehallinnon kanssa. Selvää on, että valtion täytyy olla kiinnostunut tuloksista. Kunnat ja sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvat alueet kykenevät kyllä raportoimaan tuloksista, koska niillä on itselläänkin vahva intressi seurata tuloksia. On myös selvää, että asiakkaalla tulee olla mahdollisuus arvioituttaa ja valittaa omaa oikeusturvaa ja perusoikeuksia koskevista asioista puolueettomalle, ulkopuoliselle valvontaviranomaiselle. Tähän käytäntöön kunnat ovat sitoutuneet kaikissa lakisääteisissä palveluissa.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry 27.6.2022

ks. yllä kohdassa keskeiset ehdotukset.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

De regionala samråd som föreslås i § 4 är nödvändiga, men det är av yttersta vikt att det kunskapsunderlag bygger på de klientuppgifter som ändå registreras och att dessa kan ackumuleras på ett smidigt sätt, så att de inte medför onödig byråkrati för någondera parten.

Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen 27.6.2022
yhdistys Oktetti ry

Oktetti esittää, että työllisyyden edistämisen valtakunnallista neuvottelukuntaa laajennetaan haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden parissa toimivien kolmannen sektorin organisaatioiden edustuksella riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Etelä-Savon TE-toimisto**26.6.2022**

Uudistukselle asetetut tavoitteet ovat varsin vaatimattomat suhteutettuna uudistuksen laajuuteen.

Esitetyt työllisyyden edistämiset alueelliset keskustelut kuuluisivat ELY-keskukselle. Esitetyssä muodossa niiden rooli jää kuitenkin hyvin pintapuoliseksi. Alueellinen yhteistyö ja -seuranta vaatisi aidosti toteutettuna paljon vahvemman roolin jo osaamisen ylläpitämisen näkökulmasta. Alueilla on hyvin paljon erityispiirteitä, joiden yhteensovittaminen tulisi olla esitystä merkittävämmässä roolissa

Suonenjoen kaupunki**26.6.2022**

Valtakunnallinen työllisyyden edistämisen neuvottelukunta on tarpeellinen ja kannatettava, kun siinä otetaan huomioon edustuksessa erilaiset alueet.

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut ovat kannatettavia, jos niillä on todellista vaikuttavuutta. Keskusteluilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa ja niissä otetaan alueen näkökulmat huomioon.

Siilinjärven kunta**26.6.2022**

Valtakunnallinen työllisyyden edistämisen neuvottelukunta on tarpeellinen ja kannatettava, kun siinä otetaan huomioon edustuksessa erilaiset alueet.

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut ovat kannatettavia, jos niillä on todellista vaikuttavuutta. Keskusteluilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa ja niissä otetaan alueen näkökulmat huomioon, liian usein vaikuttavuuden huomioiminen jää liian vähälle, ja keskusteluja järjestetään sen takia, kun ne on tässä tapauksessa lakiin kirjattu. Eri alueiden välisiin tai tiedon saattamiseen ei tarvita alueellisia keskusteluja, niillä täytyy olla oma foorumi.

Pukkilan kunta**26.6.2022**

Uudistukselle asetetut tavoitteet ovat varsin vaatimattomat suhteutettuna uudistuksen laajuuteen ja ne toteutunevat ilmeisesti varsin pitkällä viiveellä.

Valtion ohjausote perustuu säädöksillä ja resursseilla ohjaamisen ja on muilta osin kevyt ja jälkikäteen reagoiva. Alueellinen yhteistyö- ja seuranta tulisi rakentaa vuosittaisia keskusteluja vahvemmalle perustalle. Tarvitaan aitoa ohjausta näin mittavassa uudistuksessa.

Korsnäs kommun, Båssar Christina**24.6.2022**

Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Turun kaupunki

24.6.2022

Turun kaupunki esittää, että kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja kuusi suurinta kaupunkia katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Lempäälän kunta, kunnanhallituksen päätös 20.6.2022 § 149

23.6.2022

Esityksen mukaan kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus, minkä lisäksi kuntia valvoisi aluehallintovirasto. Esitetty malli ei ole Lempäälän kunnan mielestä tarkoituksenmukainen kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Valvontamalli on perusteeton suhteessa kunnille siirrettäviin tehtäviin ja tilanteessa, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu eivät ole samalla toimijalla.

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki, Kaupunginhallituksen hyväksymä 20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

23.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 henkilön työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä (tai poikkeustapauksessa 17 000 henkilöä), sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Tämä nakertaa kuntien itsehallinto-oikeutta.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

Koska esitettyssä mallissa valtion ohjausmekanismi ohenevat merkittävässä määrin nykyisestä, ovat säännölliset alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut tärkeitä asetettujen tavoitteiden seuraamiseksi ja asiakkaiden tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman.

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Muhoksen kunta esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Hallituksen esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistyöstä, tavoitteista, työnjaosta, resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Samoin on tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö viittaa 3 luvun 5 §:n osalta siihen, mitä on edellä lausuttu 2 lukuun liittyen.

Kalajoen kaupunki, Kalajoen kaupunginhallitus 20.6.2022

23.6.2022

Ministeriön rooli on lakiesityksessä vahva, eikä esitetty ohjaus ja sääntely huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksen perusteella työ- ja elinkeinoministeriölle syntyisi vahva valvonta- ja tulosohjausrooli. Ministeriö voisi vaikuttaa suoraan mitkä tahot toimivat työvoimaviranomaisina ja yhdessä ELY-keskusten kanssa asettaisi käytännössä kunnille tulos- ja laatuavoitteet. Ministeriö laatisi valtakunnalliset tavoitteet ja alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja

seurantakeskustelujen myötä paikallisesti tultaisiin jyvittämään eri toimijoille valtakunnalliset tulostavoitteet. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että työ- ja elinkeinoministeriön ohjausroolia tulee arvioida vielä uudelleen. Työllisyyden edistämisen neuvottelukunnan mahdollisuudet vaikuttaa valtakunnallisiin tavoitteisiin eivät näyttäyty esitysluonnoksessa yksiselitteisesti. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että neuvottelukunnalla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus myös vaikuttaa tavoitteiden asettamiseen.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Esityksen pykälässä säädettäisiin valtion ja työvoimaviranomaisten välisistä alueellisista työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluista, niiden järjestämisestä ja keskeisestä sisällöstä. Kes-kustelujen tarkoituksena on tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalveluiden järjestämisen tehtäväs-sä ja työllisyyden edistämisessä. Tähän keskusteluun tulisi sisällyttää myös käytettävissä olevien resurs-sien arviointi suhteessa valtion asettamiin tavoitteisiin.

Laillisuusvalvonta

Esityksen pykälässä säädettäisiin työvoimaviranomaista valvovasta tahosta.

Valvontaviranomaisena toimisi aluehallintovirasto. Niin ikään pykälässä säädettäisiin oma-aloitteisesta valvonnasta. Ehdotuksen mukaan aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan. Valvonta kohdistuisi työvoimaviranomaiselle säädettyjen tehtävien ja julkisten työvoimapalveluiden lainmukai-suuden valvontaan. Kysymys kuuluu, onko aluehallintoviranomaisella tähän valvontatehtävään sovel-tuvaa osaamista ja ammattitaitoa.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.

23.6.2022

Palta pitää tärkeänä, että julkisten työvoimapalveluiden yleinen ohjaus ja valvonta jäävät uudistuksessa valtion vastuulle. Kannatamme valtakunnallisen neuvottelukunnan perustamista työllisyyden edistämiseksi ja pidämme tärkeänä, että kokoonpanossa huomioidaan vahvasti yksityisten palveluntuottajien osallistaminen. Palta korostaa, että tässä yhteydessä tulisi kuitenkin jo miettiä keinoja tarkemmin, millä työkaluilla edistettäisiin vuoropuhelua yksityisten palveluntuottajien ja alueiden sidosryhmien kanssa.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Laissa säädettäisiin työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden laatimisesta ja seurannasta, työllisyyden edistämisen valtakunnallisesta neuvottelukunnasta, sen tehtävistä ja kokoonpanosta sekä alueellisista työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluista.

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi valmistella hallituskauden alkaessa valtioneuvostolle esitys työllisyyden edistämisen valtakunnallisista tavoitteista, jotka perustuisivat hallitusohjelman työllisyyttä ja sen edistämistä koskeviin kirjauksiin.

Kuntoutussäätiö painottaa, että valtakunnallisia tavoitteita asetettaessa huomioidaan myös alueelliset näkökulmat. On tärkeää, kuten lakiesityksessä on todettu, tarkistaa valtakunnallisia tavoitteita työmarkkinatilanteen muuttuessa.

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukuntaan ja samoin monialaisen tuen neuvottelukuntaan nimetään myös järjestöjen edustus.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät kannatettavana, että työllisyyden hoitoon asetetaan myös valtakunnallisia tavoitteita ja luodaan yhteistyön pohjaksi rakenteita. Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu on pystyttävä takaamaan järjestämisvastuun siirtyessä pienemmille alueille nykyiseen malliin verrattuna. Kuitenkin Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että valtakunnallisesti otetaan huomioon alueiden erilaiset vahvuudet ja tilanteet, eikä pyritä liian tiukkaan ohjaukseen valtion tasolta. Kunnille pitää taata aidosti mahdollisuus toimia oman alueen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Ehdotuksen 3 § 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, jaostoista, tehtävistä ja työskentelytavoista.

Vammaisfoorumi muistuttaa YK:n vammaissopimuksen osallistamisveloitteesta ja painottaa, että neuvottelukunnan on kuultava myös vammaisia edustavia tahoja siitä, miten työllistymistä edistävät palvelut edistävät vammaisten ihmisten työllistymistä. Tällä kuulemisella pitää olla myös vaikutuksia työllistymispalveluja järjestävien työvoimaviranomaisten ohjaukseen ja valvontaan.

Vammaisfoorumi esittää asetukseen lisättäväksi tästä kuulemismenettelystä asetuksen säätämismenettelyssä.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Valvonnan ja ohjauksen kannalta järjestämisvastuun ja rahoituksen eriytyminen voi olla ongelmallista. Esimerkiksi mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä mahdollisista ongelmista? Toisin sanoen vastuiden eriytyminen voi johtaa valvontaan liittyvien tehtävien monimutkaistumiseen.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

ELY-keskukset näkevät, että keskustelujen koollekutsuminen jää hyvin irralliseksi tehtäväksi, mikäli työllisyyden edistämisen lakisäätteistä tehtävää ja toimivaltaa ei muutoin ole ELY-keskuksilla. ELY-keskukset esittävät, että alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluiden tavoitetta ja ELY-keskuksen roolia ja toimivaltaa sekä tarvittavia resursseja on syytä tarkentaa ja selkiyttää. Samoin on syytä selkiyttää keskusteluiden kytkeytymistä tulosohjausprosessiin. ELY-keskukset esittävät myös, että valtion aluehallinnossa tulee jatkossakin olla lakisäätteisesti työllisyyden edistämistä hoitava viranomainen ja Työllisyyden edistäminen kirjataan edelleen ELY-keskusten lakisäätteisiin tehtäviin muiden sinne esitettyjen tehtävien lisäksi.

On tärkeää, että työllisyyden hoidosta on edelleen saatavissa vertailukelpoista tilastotietoa. ELY-keskuksilla tulee automaattisesti olla kyseisten tietojen saantioikeus. Tämä edesauttaa alueiden toiminnan vertailukelpoisuutta ja auttaa kehittämään toimintaa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Uudistukselle asetetut tavoitteet ovat varsin vaatimattomat suhteutettuna uudistuksen laajuuteen ja ne toteutunevat ilmeisesti varsin pitkällä viiveellä.

Valtion ohjausote perustuu säädöksillä ja resursseilla ohjaamisen ja on muilta osin kevyt ja jälkikäteen reagoiva. Alueellinen yhteistyö- ja seuranta tulisi rakentaa vuosittaisia keskusteluja vahvemmalle perustalle. Tarvitaan aitoa ohjausta näin mittavassa uudistuksessa.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Valtakunnallisia tavoitteita on hyvä asettaa ja valtakunnalliselle ohjaukselle on varmasti tarve työllisyyskentän kokonaisuuden hallinnan näkökulmasta. Kun työvoimaviranomaisia on määrällisesti enemmän, tulee niille olla olemassa jonkinlaiset ohjausmekanismit. Espoon kaupunki kuitenkin katsoo, että on varottava ohjaamasta työvoimaviranomaisia liian tarkalla tasolla, sillä jos ylätasolta ohjataan ja valvotaan toimintaa liian tiukasti, vähentää se paikallisten uudistusten, innovaatioiden ja palveluiden kehittämisen mahdollisuuksia. Kuntien vahvuus työvoimaviranomaisina liittyy niiden laajaan tehtäväkenttään, paikallistuntemukseen ja vahvaan intressiin tukea paikallista yritystoimintaa ja saada parannettua työllisyystilannetta alueellaan. Valtakunnallisten tavoitteiden tulisi olla ylätasoa tavoitteita, eikä alueellisissa seurantakeskusteluissa tulisi tehdä tarkempaa ohjausta. On kuitenkin tärkeää, että on olemassa mekanismeja, joilla valtio pystyy puuttumaan niiden työvoimaviranomaisten toimintaan, jotka eivät suoriudu tehtävistään. Esityksen ehdotus tähän on Espoon kaupungin mielestä riittävä.

Työ- ja elinkeinoministeriön viimeisimmissä lakihankkeissa on korostunut palveluprosessien tarkka määrittely lain kautta. Tällainen suuntaus sitoo kuntien käsiä toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Espoo toivoo, että kunnille annetaan sekä laissa, valvonnassa että valtion ohjauksen puitteissa riittävästi tilaa ja mahdollisuuksia kehittää palveluita ja asiakasprosesseja asiakaslähtöisesti.

Alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut ovat lakiesityksen mukaan yksi tapa toteuttaa valtion ohjausta ja seuranta. Perusajatuksena alueelliset seurantakeskustelut ovat kannatettavia ja voivat hyvinkin tukea työvoimaviranomaisten työtä. Riskinä kuitenkin on, että näissä seurantakeskusteluissa pyritään ohjaamaan työvoimaviranomaisten toimintaa liikaa. Seurantakeskusteluiden painopisteen tulisi olla toiminnan arvioinnissa jättäen työvoimaviranomaista ohjaavat elementit keskusteluissa vähiin. ELY-keskuksen roolia näiden keskusteluiden koollekutsujana ja osallistujana olisi hyvä miettiä uudestaan. Vaikka nykytilanteessa ELY-keskuksissa on laajaa työllisyysasioiden tuntemusta ja osaamista, ohenee tämä osaaminen tehtäväsiirtojen jälkeen huomattavasti. Lisäksi KEHA-keskus tuottaisi esityksen mukaan

keskusteluissa käytettävät seuranta- ja analyysitiedot. ELY-keskusten rooli alueellisissa seurantakeskusteluissa vaikuttaa irralliselta.

Vakuutusoikeus

23.6.2022

Vakuutusoikeus viittaa edellä kohdassa 4.1 todettuun.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Voidaanko ohjauksella velvoittaa itsenäisiä kuntia toimimaan valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti? Kaakkois-Suomen TE-toimisto yhtyy ELY-keskusten näkemykseen siitä, että ”jos valtakunnallisia tavoitteita asetetaan, olisi tärkeää määritellä myös menettelytavat työvoimaviranomaisten sitouttamiselle, seurannalle ja jatkotoimille tavoitteiden saavuttamisen tai saavuttamatta jäämisen osalta. ”.

Kaakkois-Suomen TE-toimiston näkemyksen mukaan ohjaus- ja valvontamekanismin, joilla voidaan puuttua tilanteeseen, jossa työvoimaviranomaisen kyky järjestää palveluja tai asiakkaiden yhdenvertaisuus valtakunnallisesti tarkasteluna on heikentynyt, tulisi kyetä toimimaan huomattavasti esitettyä nopeammin. Tämä on tärkeää huomioiden myös se, että työttömyyden pitkittyminen kasvattaa merkittävästi myös syrjäytymistä ja siihen liittyviä yksilön ja yhteiskunnan taloudellisia ja hyvinvointikustannuksia.

Miten määritetään 5 §:ssä vertauspohjana käytettävät vastaavat työvoimaviranomaiset? Jos tarjottavien työvoimapalvelujen minimitasoa ei ole määritetty, miten kykyä järjestää niitä voidaan vertailla? Luoko se, että esityksen perusteella rahoitusta olisi tulevaisuudessa kohdentumassa vähemmän, niille alueille, joilla ei jo entuudestaanakaan eri mittareiden kautta tarkasteltuna erityisen hyvin, jo asetelmana pohjan sille, että näiden työvoimaviranomaisten kyky järjestää palveluja vaarantuu.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus omalta osaltaan vahvistaa näkemyksiä, joita on esitetty ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti

23.6.2022

-

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät kannatettavana, että työllisyyden hoitoon asetetaan myös

valtakunnallisia tavoitteita ja luodaan yhteistyön pohjaksi rakenteita. Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu

on pystyttävä takaamaan järjestämisvastuun siirtyessä pienemmille alueille nykyiseen malliin verrattuna.

Kuitenkin Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että valtakunnallisesti otetaan huomioon alueiden erilaiset vahvuudet ja tilanteet, eikä pyritä liian tiukkaan ohjaukseen valtion tasolta. Kunnille pitää taata

aidosti mahdollisuus toimia oman alueen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.**

23.6.2022

Aluehallintovirasto esittää, että 3 luvun 1 §:ään lisätään, että myös julkisten työvoimapalveluiden yleinen valvonta kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Tämä toisi selkeämmin esille ministeriön roolin myös valvontaviranomaisen ohjaamisessa. Valtioneuvostolle on ehdotettu säädettäväksi asetuksenantovaltuus oma-aloitteisen valvonnan ja tarkastusten sisällöstä. Käytännön valvontatoimet kuitenkin kuuluisivat valvontaviranomaisena toimivalle aluehallintovirastolle.

Esityksen mukaan valtion viranomaisten tulisi ottaa työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet huomioon omassa toiminnassaan. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan siten myös valvonnan tavoitteiden tulisi olla yhdenmukaisia työllisyyden edistämisen valtakunnallisia tavoitteiden kanssa ja tukea julkisen työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta. Siten on tärkeää, että aluehallintovirasto on esityksen 3 luvun 3 §:n mukaisesti edustettuna työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnassa.

Aluehallintovirasto esittää, että valvontaviranomaisen tulisi olla edustettuna myös 3 luvun 4 §:ssä tarkoitetuissa alueellisissa työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa. Esityksen mukaan keskustelujen tarkoituksena on tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalveluiden järjestämisen tehtävässä ja työllisyyden edistämisessä. Valtiolla on viime kädessä vastuu työvoimasta ja se vastaa myös työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta valtakunnan tasolla. Alueellisesti käytävät keskustelut toimitaisivat yhtenä väylänä toteuttaa tätä vastuuta.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yhtenä väylänä tämän vastuun toteuttamisessa on myös valtion viranomaisen toteuttama valvonta. Valvontatietoa olisi mahdollista hyödyntää osana näissä keskusteluissa antamalla ennakkolisesti informaatio-ohjausta ja toisaalta keskustelut antaisivat valvontaviranomaiselle tarpeellista tietoa alueiden tilannekuvasta. Osallistuminen keskusteluihin parantaisi tiedonkulkua eri toimijoiden välillä sekä voisi lisätä kuntien luottamusta ja ymmärrystä valvontaviranomaisen toiminnasta.

Lain 3 luvun 6 §:ssä säädettäisiin valvonnasta. Aluehallintovirasto ehdottaa, että pykälän otsikko muutettaisiin muotoon Valvonta. Tämä olisi yhdenmukainen muiden hallinnonalojen vastaavien valvontaa koskevien säädösten kanssa. Uudessa lakiehdotuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta käytetään termiä viranomaisvalvonta erotuksena omavalvonnalle. Koska työvoimapalveluiden osalta ei ole erikseen säädetty omavalvonnasta, olisi termi valvonta tässä yhteydessä sopiva. Valvonta-otsikko kuvaa aluehallintoviraston tekemää valvontaa paremmin, koska valvonnan on tarkoitus pitää sisällään muutakin kuin kanteluasioiden käsittelyä.

Aluehallintovirasto esittää, että pykälän ensimmäinen momentti muutettaisiin muotoon: Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo tässä laissa työvoimaviranomaiselle säädettyjä tehtäviä ja julkisia työvoimapalveluja. Kanteluiden mainitseminen kyseisessä kohdassa korostaa niitä turhaan. Kanteluiden käsitteleminen on perinteisesti yksi valvonnan keinoista ja riittäisi kun kanteluiden käsitteleminen tulee mainittavaksi yhtenä valvonnan keinona hallituksen esityksessä.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan 3 ja 4 momentissa säädettäviksi esitetyt valvonnan keinot ovat riittävät valvonnan tavoitteiden osalta. On erityisen tärkeää, että valvontaviranomaisella on mahdollisuus velvoittaa työvoimaviranomainen poistamaan puutteet tai korjaamaan epäkohdat myös sakon uhalla. Viranomaisvalvonta sisältää aina myös ohjausta, joten myös siitä olisi hyvä olla maininta säännöksessä.

Kuntakokeilulain 22 §:ssä aluehallintovirastolle on säädetty ilmoitusvelvollisuus käynnissä olevista valvontatoimenpiteistä työ- ja elinkeinoministeriölle. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan vastaavanlaisen ilmoitusmenettelyn säätämistä tehdyistä valvontatoimenpiteistä olisi hyvä myös harkita 3 luvun 5 §:ssä säädettäväksi esitetyn neuvottelumenettelyn tueksi.

Valvonnasta säädettyt järeimmät seuraamukset ovat aina viimesijaisia. Valvonnassa tilanne pyritään ensin korjaamaan ohjauksen keinoin, ellei kysymyksessä ole niin vakava epäkohta tai puute, että siihen tulee puuttua heti ankarammalla seuraamuksella. Jos valvonnassa havaittu puute, virhe, laiminlyönti tai muu epäkohta ei anna aihetta 3 ja 4 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, valvontaviranomainen voi saattaa työvoimaviranomaisen tai sen palveluksessa olevan henkilön tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai kiinnittää edellä mainittujen tahojen huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin. Aluehallintovirasto esittää, että myös nämä lievemmat valvonnan seuraamukset tulisi mainita säännöksessä.

Valvontaviranomainen ei käytännössä pysty puuttumaan resurssien puitteissa jokaiseen havaittuun epäkohtaan, eikä jokaisen epäkohdan käsitteleminen välttämättä edes olisi tarkoituksenmukaista ja tuloksellista. Sen vuoksi aluehallintovirasto ehdottaa, että valvontaa koskevaan 6 §:ään lisättäisiin uusi kohta, jossa todettaisiin valvontaviranomaisen toimivalta rajata asioiden käsiteltäviä asioita ja käyttää laajaa harkintaa käsittelyssä. Vastaava säädös on hallintolaisissa kanteluiden käsittelyn osalta 53 b §. Uuteen lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta on myös esitetty säädettäväksi vastaava säädös. Valvontaviranomainen ryhtyisi tietoonsa tulleen valvonta-asian perusteella niihin toimenpiteisiin, joihin ne asiakkaiden oikeusturvan varmistamisen tai lain noudattamisen kannalta katsoo olevan aihetta. Valvontaan liittyvät toimenpiteet voidaan asettaa kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen asiakkaiden oikeusturvan tai muiden seikkojen niin edellyttäessä. Tätä lisäystä ehdotetaan lainsäädännön selkeyden vuoksi. Aluehallintoviraston käsitykseen mukaan valvontaviranomaisella on myös ilman lain nimenomaista säännöstä laaja harkintavalta valvonnan sisällön rajaamisessa.

Tarkastusten osalta hallintolain säännökset ovat aluehallintoviraston käsityksen mukaan riittäviä. Aluehallintovirasto ei ole toistaiseksi suorittanut tarkastuksia kuntakokeilun valvonnassa, joten kaikki yksityiskohdat eivät välttämättä vielä ole tiedossa.

Aluehallintovirasto esittää, että 6 §:n 1 (hallintokantelu) ja 2 (tarkastus) momentissa olevat viittaukset hallintolakiin tulisi tarpeettomina poistaa.

Aluehallintovirasto esittää, että 6 §:ään lisätään selkeyden vuoksi vielä myös määräys työvoimaviranomaisen (kunnan) velvollisuudesta toimittaa valvontaviranomaiselle tämän lain

ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeelliseksi katsottavat tiedot ja selvitykset. Tämä selkeyttäisi tilanteita, jos pyydettyjen selvitysten saamisessa kunnalta olisi viivettä tai laiminlyöntejä.

Esityksestä jää epäselväksi minkälaisista asioista valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää oma-aloitteisen valvonnan ja tarkastusten osalta.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Valtion rooliin on kirjoitettu ohjausta, suunnittelua ja kehittämistä. Valtakunnalliset tavoitteet asettaa Valtioneuvosto Työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Tavoitteet asetetaan hallituskausittain. Tavoitteiden valmistelun yhteistyö tapahtuisi työllisyyden edistämisen neuvottelukunnassa. Strategisten tavoitteiden määrittelemisen onnistuu em. mallilla mutta työmarkkinatilanteen heilahtelut voivat aiheuttaa tarvetta nopeampaan reagointikykyyn ja tavoitteiden muuttamiseen. Luodaanko järjestelmästä liian kankeaa perustamalla uusia laajalla edustuksella olevia elimiä.

Alueilla on jo nykyisellään olemassa "työvoima- ja yrityspalvelujen neuvottelukuntia", joiden kautta TE palvelut saavat ja jakavat ajankohtaista työmarkkinatietoa ja joka mahdollistaa painopisteiden asettamisen alueelliseen työllisyydenhoitoon. Ministeriöiden strateginen ohjaus on toiminut ELYjen kautta ja seuranta on tapahtunut vuosittain. Työmarkkinatilanteeseen on pystytty reagoimaan nopeasti.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry

23.6.2022

Hallituksen esityksessä työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle, mutta valtiolla on syytä olla taustalla ohjaava rooli. Valtioneuvostolla tulee tarvittaessa olla selkeä mandaatti määrittää sovittujen menettelyjen jälkeen kuntien yhteistoiminta-alue uudelleen, jos tarvittava työvoimapohja on pysyvästi laskenut alle 20 000 tai alue ei muuten kykene suoriutumaan työllisyyden hoitoon liittyvistä velvoitteistaan. On tärkeää, että suoriutumista tarkastellaan vuosittain suhteessa työllisyyden edistämisen valtakunnallisiin tavoitteisiin.

Esityksen mukaan Valtioneuvosto päättäisi hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnallisesta neuvottelukunnasta, joka toimisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä. Neuvottelukunta olisi työllisyyden edistämisen keskeisten toimijoiden välinen yhteistyöelin jatkuvaluonteisen keskustelun käymiselle ja yhteisen näkemyksen muodostamiselle työllisyyteen ja työvoimapalveluihin liittyvissä asioissa. SAK pitää tällaisen neuvottelukunnan perustamista erittäin kannatettavana ja pitää työmarkkinajärjestöjen asemaa neuvottelukunnan jäsenenä oleellisen tärkeänä.

SAK kannattaa alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluja sekä peräänkuuluttaa jatkuvaa tiedon- ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä ELY-alueiden sisällä että laajemmin kuntien ja yhteistoiminta-alueiden välillä.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022

Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä kuntien järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin siirtyen on valmisteltu siitä perusolettamasta, että kuntien tuottamat TE-palvelut ovat asiakkaan kannalta nykyistä valtion järjestämisvastuuseen perustuvaa mallia saavutettavammat. Kuntavetoisen lähipalvelun eduksi on katsottu

8
myös synergiahyödyt, kun kuntien nykyiset elinvoima-, yritys- ja työllisyyspalveluresurssit yhdistetään valtionhallinnolta siirtyviin resursseihin.

Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa laiksi työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä esitetään, että kunnille siirtyvien palveluiden järjestämistapavaihtoehtoina olisivat kuntayhtymä- ja vastuukuntamalli. Alueilla, joilla yksittäiset kunnat eivät saavuta vaadittua 20 000 henkilön työvoimapohjan vaatimusta, esitetty malli tarkoittaisi käytännössä tosiasiallisen järjestämisvastuun siirtymistä peruskuntien sijaan keskuskaupunkivetoiselle järjestämisalueelle. Näin toimittaessa kadotettaisiin uudistuksen olennaisin lähtökohta ja tavoite palveluiden järjestämisestä peruskunnissa lähipalveluina. Kuntayhtymä- ja vastuukuntamalleissa päätäntävältä palveluiden järjestämisestä olisi usealla alueella käytännössä alueen keskuskaupungilla. Järjestämisalueen pienempien kuntien näkökulmasta tavoite siirtymisestä kuntien oman päätäntävällän alla oleviin työllisyys- ja elinkeinopalveluihin ei toteutuisi.

Pienempien kuntien näkökulmasta uudistus ei siis toisi tosiallista muutosta suhteessa nykyiseen valtion järjestämisvastuuseen perustuvaan malliin. Kuhmon kaupunki esittääkin, että uudistuksessa järjestämisvastuu säilytetään peruskunnilla itsellään ja kunnat voivat sopia tehtävien yhteisestä järjestämisestä yhteistoimintasopimusten nojalla.

**Into - etsivä nuorisotyö ja
työpajatoiminta**

23.6.2022

Esityksen mukaan työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tulee olla kuntien, keskeisten ministeriöiden, valtion aluehallinnon sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöjen edustus. Esityksessä todetaan, että tehtävissään neuvottelukunta voisi kuulla ja tehdä yhteistyötä tarpeen mukaan esimerkiksi muiden järjestöjen sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Into korostaa, että neuvottelukunnassa on tärkeää olla mukana myös järjestöjen ja välityömarkkinatoimijoiden edustus, jotka tuntevat heikossa työmarkkina-asemassa olevan asiakaskunnan ja heidän palvelutarpeensa.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Luvussa 3 säädettäisiin työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden laatimisesta ja seurannasta, työllisyyden edistämisen valtakunnallisesta neuvottelukunnasta, sen tehtävistä ja kokoonpanosta sekä alueellisista työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluista. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi valmistella hallituskauden alkaessa valtioneuvostolle esitys työllisyyden edistämisen valtakunnallisista tavoitteista, jotka perustuisivat hallitusohjelman työllisyyttä ja sen edistämistä koskeviin kirjauksiin.

Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että valtakunnallisia tavoitteita asetettaessa kuullaan aidosti myös alueita ja huomioidaan alueiden erilaiset tilanteet ja mahdollisuudet työllisyyden edistämiseen. Lisäksi on turvattava alueiden mahdollisuus keskittyä alueellisten työllisyysaasteiden ratkaisemiseen. Esityksen mukaan on mahdollista tarkistaa valtakunnallisia tavoitteita työmarkkinatilanteen muuttuessa, mikä on kannatettavaa. Esityksestä ei kuitenkaan käy selville, mitä tapahtuu, jos jollain alueella tulee työmarkkinatilanteeseen ennakoimattomia muutoksia esimerkiksi alueen merkittävän työllistäjän lopettaessa toimintansa. Hallituksen esityksen mukaan tavoitteiden valmisteluun osallistaminen toteutuisi työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kautta. Hieman epäselväksi jää neuvottelukunnan muut mahdolliset tehtävät, samoin se kuinka neuvottelukunnassa oikein huomioidaan eri kuntien ja muiden työllisyyden edistämiseen osallistuvien tahojen näkemykset. Paikalliset tavoitteet, lähtökohdat ja mahdolliset muutokset tulee aina huomioida valtakunnallisten tavoitteiden seurannassa. Sininauhaliitto vaatii, että työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukuntaan ja samoin monialaisen tuen neuvottelukuntaan nimetään myös järjestöjen edustus. Näin varmistetaan järjestöjen asiakkaiden moninaisten tarpeiden riittävä huomioiminen ja oikeuksien toteutuminen sekä järjestöjen rooli osana työllisyyden hoidon ekosysteemiä.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry **23.6.2022**

Työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tulee olla kuntien, keskeisten ministeriöiden, valtion aluehallinnon sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöjen edustus. SOSTE esittää, että neuvottelukuntaa laajennetaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustuksella erityisesti erityisryhmien työllistymiseen liittyvän asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

Svenska Finlands folkting **23.6.2022**

§ 2 Det är bra att språket ingår som en faktor som följs upp och utvärderas av arbets- och näringsministeriet. Prognoser och utvärderingar som berör den svenskspråkiga arbetskraften saknas idag. Det är viktigt att data och information även insamlas skilt för den finsk- och svenskspråkiga befolkningen så att man kan anpassa utbildningsresurser och särskilda åtgärder enligt behov. Detta betonas även i statsrådets nationalspråksstrategi.

§3 I förordningen bör även framgå att delegationen bör främja sysselsättningssituationen och åtgärda brister och utveckla tjänster på båda nationalspråken

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

Valtakunnalliset tavoitteet sinällään on varmasti hyvä asettaa, mutta työttömyyttä säätelee suhdannekehitys, johon ei valtakunnallisilla tavoitteilla ei löydy paikallisesti aina ratkaisua.

Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät jäävät esitysluonnoksessa epäselviksi.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto** **23.6.2022**

7. Valtion ohjaus

Pienten kuntien verkosto toteaa, että esityksessä oleva valtion ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa vaan valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi huomattavasti verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Malli ei edistä kunta-valtio suhteen vuorovaikutteisuutta.

Esityksen mukainen vastuiden eriytyminen voi aiheuttaa ongelmia valvonnan näkökulmasta, varsinkin kun kysymyksessä on usein monivaiheinen palveluketju.

Esityksen mukainen arviointimenettelyn osalta verkosto toteaa, että kunnilla on käytössä useita ulkoisen ja sisäisen valvonnan välineitä. Tulosten raportointi voidaan hoitaa sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvien alueiden toimesta, eikä valtion ja kuntien neuvotteluille ole tarvetta.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Nurmeksien kaupunki **23.6.2022**

Tänä päivänä te-palvelut ovat palanneet takaisin paikalliseen palveluun eli työttömien virkailijat löytyvät täältä paikkakunnalta. Tämä on parantanut tilannetta huomattavasti, niin asiakkaan kuin työllistämisen parissa työskentelevien osalta. Asiakas saa palvelun henkilökohtaisesti paikan päällä ja virkailija tietää paikkakunnan palvelut. Pelkona on, että tämä uudistus romuttaa paikallisen palvelun.

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Esityksessä ei juurikaan ole huomioitu kuntien omia jo olemassa olevia sisäisiä ja ulkoisia valvontajärjestelmiä. Valtion ja kuntien yhteistoiminta muodostuisi ohjauksen, seurannan, tavoitteiden suunnittelun, määräaikaishuoneistojen ja vuoropuhelun, neuvottelukunnan ja edunvalvonnan sekä tietovarannon ja tietojärjestelmien hallinnan rakenteissa. Tavoitteet liittyisivät

oikeuksien, palvelujen, työvoiman saatavuuden, kehittämisen ja tiedonhallinnan sekä muiden tavoitteiden kokonaisuuksiin. Malli on uusi ja toisaalta melko kattava eri tasoilla mutta tärkeää olisi, että kuntien kokemuksia ja tilannekuvaa konkreettisesti sovellettaisiin muun muassa valtakunnallisten tavoitteiden suunnittelussa alueelliset erot huomioiden. Ohjauksen tarve voi vähentyä siirtymäajan kuluessa, jolloin siihen liittyvä sääntelykin voisi vähentyä.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät kannatettavana, että työllisyyden hoitoon asetetaan myös valtakunnallisia tavoitteita ja luodaan yhteistyön pohjaksi rakenteita. Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu on pystyttävä takaamaan järjestämisvastuun siirtyessä pienemmille alueille nykyiseen malliin verrattuna. Kuitenkin Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että valtakunnallisesti otetaan huomioon alueiden erilaiset vahvuudet ja tilanteet, eikä pyritä liian tiukkaan ohjaukseen valtion tasolta. Kunnille pitää taata aidosti mahdollisuus toimia oman alueen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytyisivät ehdotuksen mukaan. Rahoitusvastuu on kuitenkin jokaisella kunnalla. Seurannassa korostuvat kunnan/alueen tavoitteet ja lähtökohdat. Valvonnassa keskeinen rooli on AVI:lla, maakuntaliitoilla roolia palveluiden järjestelyihin liittyvässä sparrauksessa ja keskustelussa sekä hyvien käytänteiden hakijana.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun uudistus ei tee muutosta sille, että työllisyydenkehitystä tulee jatkossakin tarkastella kokonaisuutena ja valtakunnalliselta tasolta. Alueiden voimavarojen optimaalinen hyödyntäminen luo pohjaa koko kansantalouden kehittymiselle. Tältä pohjalta esityksessä mainittu valtakunnallinen neuvottelukunta on tarpeellinen, joskin sen konkreettinen rooli jää vielä hieman epäselväksi.

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut ovat myös tarpeellisia. Niiden suhteen toivottavaa on, että keskustelut käydään ilman hierarkista asetelmaa. Näissä keskusteluissa työllisyysalueiden erityispiirteet tulee noteerata niin, että ne voidaan ottaa huomioon valtakunnan päätöksenteossa ja päinvastoin.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

Luku 3 Ohjaus ja valvonta

Valtakunnallista koordinaatiota tarvitaan

HPL katsoo, että on tärkeää, että työllisyysenhoitoa koordinoidaan ja tarkastellaan myös valtakunnallisesti. Tämä on luonnollisesti työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. HPL katsoo, että silloin, kun on pieniäkin merkkejä siitä, ettei kunta ole onnistunut työllisyysenhoidossaan, siihen tulee puuttua ripeästi eikä vasta vuosien kuluttua. HPL näkee TEM:n roolin myös tärkeänä hyvien käytäntöjen levittäjänä ja kokonaiskuvan muodostajana.

Valtioneuvostolla on perusteltua olla päätösvalta tilanteissa, joissa kunnat eivät pysty sopimaan työvoimapalveluiden järjestämisestä ja riittävän suuresta yhteisestä työllisyysalueesta.

Valtakunnallinen neuvottelukunta

Kannatamme esitystä luoda valtakunnallinen neuvottelukunta tukemaan työllisyyden edistämistä. Toivomme, että ko. neuvottelukunnassa on paikka myös yksityistä työnvälitystä edustavalle Henkilöstöpalveluyritysten liitolle (HPL:llä).

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ohjausjärjestelmä

HE-luonnokseen muotoiltu työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta toteutettava alueen arviointimenettely antaisi valtioneuvostolle toimivallan päättää alueen muuttamisesta päätöksellään. Ehdotettu työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät vastaa perustuslain 121 §:n tarkoittamaa kunnallisen itsehallinnon tarkoitusta. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Lähtökohtana ja tavoitteena TE- palvelujen siirrossa tulisi olla myös kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistaminen. Valtion ja kuntien tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa kumppanuuteen, joka kattaisi TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

HE-luonnoksessa esitetty ohjausjärjestelmä, alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta staattinen ja rajoittava ja se jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Vanhakantainen ohjausjärjestelmä ei edistä kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamista, vaan rajoittaa erityisesti suurten kaupunkien mahdollisuuksia hyödyntää kaupunkien ekosysteemin innovaatioalustoja.

Kuuden suurimman kaupungin osalta tulisi säätää poikkeus ohjausjärjestelmään ja katsoa ne erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

- valtakunnalliset tavoitteet

Työllisyyspalvelut. Siirtyviä työllisyyspalvelutehtäviä tulee lainsäädännössä tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat työttömän työnhakijan tai palveluita tarvitsevan yrityksen kannalta toimivan kokonaisuuden. Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrästä ei esityksessä ole täsmällistä esitystä. Lisäksi esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen.

Kunnan palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi (linkitys työttömyysturvaan), koska asiakassegmenttien mukaan kohdennettu palvelutarjonta tukee paremmin asiakkaiden työllistymistä.

Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelle -siirrolle tulee määritellä tarkemmat kriteerit kuin esityksessä oleva lause "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". HE-luonnoksen muotoilu on ao. määrittelyn mukaisesti niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät

Valtioneuvosto asettaisi HE-luonnoksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan, jossa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Neuvottelukunta tukisi TEMiä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, osallistuisi valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun, käsitteisi lainsäädännön kehittämistarpeita sekä edistäisi eri osapuolten yhteistyötä työllisyyden edistämisessä.

Vantaan kaupungin mukaan aktiivista vuoropuhelua tarvitaan valtion ja kuntien välillä. Siksi yhteistyön kehittäminen on kannatettavaa; tässä tapauksessa se tapahtuisi neuvottelukunnan muodossa. Aika näyttää, minkälainen merkitys ja painoarvo neuvottelukunnan toiminnalla tulee olemaan.

- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen merkitys on epäselvä erityisesti, mikäli alueelliselle viranomaiselle jää edelleen toimeenpanoroolia TE- palvelujen toteuttamisessa.

Valvonta- ja ohjauksen tahoja on monikerroksinen ja ohjaavien tahojen välinen työnjako ei esityksessä ole määritelty yksiselitteisesti.

Valvovia ja ohjaavia tahoja on useita.

HE-luonnoksessa muotoiltu työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen.

Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla. Ohjaavaa roolia on kaavailtu sekä KEHA- että ELY-keskukselle. Valvovana viranomaisena toimii kuitenkin aluehallintovirasto.

Valtion ja kuntien tulisi kuitenkin pyrkiä erityisesti aluetasolla kuuden suurimman kaupungin kanssa kumppanuuteen, joka kattaa TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

HE-luonnoksessa esitetty ohjausjärjestelmä, alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta staattinen ja rajoittava ja se jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Vanhakantainen ohjausjärjestelmä ei edistä kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamista, vaan rajoittaa erityisesti suurten kaupunkien mahdollisuuksia hyödyntää kaupunkien ekosysteemin innovaatioalustoja. Kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja ne katsotaan erityistehtävääalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Työvoimapalveluiden vaikuttavuutta mitattaessa tulee keskittyä niiden työllistävyyteen eri ajankohtina palvelun päättymisen jälkeen. Tällä hetkellä tarkastellaan lähinnä, miten suuri osa palvelun päättäneistä on työttömänä kolme kuukautta palvelun päättymisen jälkeen. Määrällisten tavoitteiden lisäksi tulisi huomioida laadulliset tavoitteet, joiden toteutumista ei ole yleensä mahdollista tilastojen avulla seurata. Tulevatko asiakaspalautekyselyt jatkumaan ja mikäli tulevat, mikä taho niiden toteuttamisesta jatkossa vastaa?

Neuvottelumenettelyn suunniteltu käynnistäminen vasta sitten, kun kyky järjestää työvoimapalveluja olisi merkittävästi heikentynyt kahden peräkkäisen vuoden aikana, on liian myöhäistä asiakkaan näkökulmasta. Tilanteen korjaantuminen vie aikaa ja koko sen ajan sekä sitä edeltäneen kahden vuoden ajan asiakkaat eivät saisi yhdenvertaisesti heille kuuluvia palveluita. Tilanteeseen tulisi voida puuttua aiemmin, esimerkiksi alueellisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa pitäisi voida asettaa korjaustavoitteita aikatauluineen. Määräajat valtioneuvoston puuttumiseen ovat liian pitkät myös niissä tilanteissa, kun kunta jää työllisyysalueen ulkopuolelle. Silloinkin riskinä on palvelujen saatavuuden heikkeneminen ja sitä kautta kansalaisten yhdenvertaisuuden vaarantuminen, joka voi jatkua ja heikentyä monta vuotta ennen kuin siihen puututaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.6.2022

Lakiesityksessä todetaan, että valtakunnallisissa työllisyyden edistämisen tavoitteissa olisi tarkoitus asettaa tavoitteita osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi. Jää epäselväksi, mitä saatavuuden edistämisen tavoitteet käytännössä tarkoittavat. Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että koulutuslainsäädäntöjen mukainen ammatillisen koulutuksen järjestäjiin ja korkeakouluihin suuntautuva toiminnan ohjaus toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja koulutusorganisaatioiden välillä. Sivistyspalvelujen ohjaukseen ei ole syytä luoda uutta toimintoa tai tasoa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö näkee, että esityksessäkin tavoiteltava eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön on tärkeää muodostaa toimivat prosessit heti alkuvaiheessa. Esityksessä ehdotetut seurantakeskustelut on tarpeen yhteensovittaa mahdollisimman toimivaksi kokonaisuudeksi.

Uudenmaan liitto korostaa, että valtion asettamat valtakunnalliset tavoitteet, sekä valtion ohjaus ja valvonta ei saa muodostua kunnille liian raskaaksi, rajoittavaksi ja byrokraattiseksi – kunnilla tulee säilyä viime kädessä itsehallinto-oikeus työvoima- ja elinkeinopalveluiden toteuttamisesta huomioiden palveluiden tasapuolisuus, yhdenmukaisuus ja puolueettomuus.

3§ Työllisyyden edistämisen neuvottelukunnasta ei saa muodostua muodollista elintä, vaan sillä tulee aidosti olla mandaatti käydä vuoropuhelua, seurata sekä mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen toimeenpanoon. Kokoonpanossa tulee monipuolisesti varmistaa Suomen suurimman työssäkäyntialueen eli Uudenmaan kuntien monipuolinen kokemus ja asiantuntemus. Valtakunnallisen neuvottelukunnan lisäksi Uudenmaan liitto esittää, että suurilla työssäkäyntialueilla olevien työllisyysalueiden yhteistyö tulee turvata esimerkiksi omalla neuvottelukunnalla ja tähän tulee turvata riittävät valtion resurssit.

Kuopio kaupunki pitää perusteltuna, että työvoimaviranomaisten toimintaa ohjaa valtakunnallisesti asetetut tavoitteet. Valtakunnallisen neuvottelukunnan rooli ja tehtävät ovat myös kannatettavia. Sen sijaan esitetyt moniportaiset ja monitoimijaiset ohjaus- ja valvontakäytännöt ovat kuntien itsehallintoon nähden epätarkoituksenmukaisena ja ylimitoitettuja.

Kuopion kaupunki katsoo, että valtakunnan tasolla tulee säätää lait sekä asettaa selkeät tavoitteet ja seurantamittarit tavoitteiden saavuttamisen seuraamiseksi. Kunnat järjestävät sitten toimintansa lain ja tavoitteiden mukaisesti itsehallintonsa puitteissa samoin kuin kaikissa muissakin kunnille annetuissa valtiosuustehtävissä. Mitään erillisiä alueellisia yhteistyö- ja seurantakeskusteluja ei tarvita.

Aluehallintovirasto valvoo kuntien toimintaa, eikä nykymallia ole tarpeellista tässäkin yhteydessä muuttaa.

Esitykseen on nostettu mukaan neuvottelumenettely tilanteissa, jossa kunnan / työllisyysalueen kyky työvoimapalveluiden järjestämiseen olisi merkittävästi heikentynyt muihin vastaaviin työvoimapalvelujen järjestäjiin verrattuna. Tilanteen arviointi perustuisi kokonaisarviointiin, jossa voitaisiin tarkastella esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien aktiivointiastetta, muu työllistymistä edistävä toiminta, yli 12 kk:tta työnhakijana olleiden lisääntyminen, työnhakijan palveluprosessin toteutuminen lain mukaisesti tai muihin seikkoihin, joiden mukaan kunnan / työllisyysalueen kyky järjestää palveluja on merkittävästi heikentynyt. Kuopion kaupunki pitää esitettyä menettelyä vahvasti ylimitoitettuna eikä millään muotoa perusteltuna. Neuvottelumenettelyn malli on esitykseen otettu kuntalain 118 § arviointimenettelystä, joka on tarkoitettu erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa oleville kunnille. Esitetty työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli olisi poikkeuksellinen kaikkiin muihin kuntien valtiosuustehtäviin verrattuna, eikä huomioi kunnallista itsehallinto riittävästi.

Kuopion kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen valvonnan kompleksisuudesta. Valvonnan yhteydessä olisi arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille.

Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

Neuvottelukuntien ja seurantaryhmien perustamisessa on tärkeää huomioida, että kunnat pääsevät aidosti itse vaikuttamaan alueellisen toiminnan edistämiseen.

Hämeen TE-toimisto **22.6.2022**

Työllisyysalueen kykyä suoriutua tehtävästään ei pitäisi arvioida minkään yksittäisen mittarin tai liian yksittäisen mittaripaletin esim. aktivointiasteen kautta, vaan arvioinnin pitäisi tapahtua enemmän alueen elinvoiman ja työvoimamuutosten kautta esim. työllisyysasteen muutosten ja alueen elinkeinojen liikevaihdon kasvun kautta. Tämä pitäisi työllisyysalueen ison kuvan elinvoiman ja työnvälityksen edistämässä kaikkein tehokkaimmin.

Nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa on ollut hankaluuksia taata yhteneväinen laintulkinta, yhdenvertaiset ratkaisut ja asiakaspalvelu. Tämä tulee korostumaan mitä pienempiin työllisyyden hoidon yksiköihin mennään ja mitä laajemmalle henkilöstölle työllisyyden hoidon tehtäviä jaetaan. Näitä asioita on syytä valvoa hyvin tarkasti ja taata näin asiakkaan perusoikeudet.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Neuvottelukuntien ja seurantaryhmien perustamisessa on tärkeää huomioida, että kunnat pääsevät aidosti itse vaikuttamaan alueellisen toiminnan edistämiseen.

Keravan kaupunki **22.6.2022**

Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät

Esityksen mukaan neuvottelukuntaan nimitettäisiin edustus eri kokoisista kunnista maantieteellisesti (3 §, s. 217). Neuvottelukunnan kokoonpanossa tulisi huomioida erityisesti pienemmät kunnat ja työllisyysalueet, jotta niiden näkemykset ja erityispiirteet tulisivat riittävällä tavalla huomioituiksi.

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi

järjestämismääräyksille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille.

Esityksessä jää epäselväksi, miten valtion ohjaus ja valvonta kohdennettaisiin rahoitusvastuussa oleviin kuntiin, jotka eivät olisi itse järjestämismääräyksiä tai työllisyyspalveluita tuottavia kuntia. Kuuluisiko vastuu valvonnan yhteydessä havaituista puutteista tai epäkohdista järjestäjälle vai tuottajalle, vai molemmille ja miten vastuu tällöin määriteltäisiin eri toimijoiden välillä. Esitys jättää avoimeksi vaikeasti ratkaistavia vastuukysymyksiä, mikä pitää ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

Esityksen mukaan (5 §, s. 219) työ- ja elinkeinoministeriö voisi käynnistää neuvottelumenettelyn tilanteessa, jossa kunnan tai työllisyysalueen kyky työvoimapolkujen järjestämiseen olisi merkittävästi heikentynyt. Neuvottelumenettelyllä tarkoitettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön ja työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai työllisyysalueen sekä valtiovarainministeriön välillä käytäviä neuvotteluja, joissa luotaisiin yhteinen tilannekuva ja laadittaisiin toimintasuunnitelma tilanteen korjaamiseksi siten, että asiakkaat saisivat lakisääteiset tai muutoin palvelutarpeensa edellyttämiä työllistymistä edistäviä palveluja. Toimintasuunnitelmassa sovittaisiin myös sen seurannassa. Esityksessä tulisi sekä työvoimapolkujen järjestämismääräyksessä olevien että lakisääteisten palvelujen käyttäjien oikeusturvavaroista määrittää riittävän tarkkarajaisesti, milloin kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää työvoimapolkujen voitaisiin katsoa toimintasuunnitelmasta huolimatta merkittävästi vaarantuneeksi muutoin kuin tilapäisesti siten, että valtioneuvosto voisi työvoimaviranomaisena toimivaa kuntaa tai kuntayhtymää kuultuaan tehdä lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun päätöksen työllisyysalueesta.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

Esityksen mukaan järjestämismääräys ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi järjestämismääräyksille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Esityksessä jää epäselväksi, miten valtion ohjaus ja valvonta kohdennettaisiin rahoitusvastuussa oleviin kuntiin, jotka eivät olisi itse järjestämismääräyksiä tai työllisyyspalveluita tuottavia kuntia. Kuuluisiko vastuu valvonnan yhteydessä havaituista puutteista tai epäkohdista järjestäjälle, tuottajalle vai molemmille, ja miten vastuu tällöin määriteltäisiin eri toimijoiden välillä. Esitys jättää avoimeksi vaikeasti ratkaistavia vastuukysymyksiä, mikä pitää ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtakunnallisissa tavoitteissa voitaisiin määrittellä tavoitteita työvoimapolkujen yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden edistämiseksi, osaavan työvoiman saatavuudelle ja osaajien maahanmuuton edistämiseksi, valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muiden toimijoiden väliselle yhteistyölle ja työllisyydenhoidon toiminnan kehittämiseksi sekä työvoimapolkujen tiedonhallinnan kehittämiseksi. Tavoitteita voitaisiin hallituskauden aikana myös muuttaa työmarkkinatilanteen muuttuessa olennaisesti. Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä.

Esitetystä TE-palvelujen ohjausmallissa on yhteisiä piirteitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain kanssa: (1) nelivuotiset strategiset tavoitteet, (2) vuosittaiset ohjauskeskustelut ja (3) neuvottelukunta. Sote- ja TE-palvelujen asiakkaat ovat osin yhteisiä: työikäisiä henkilöitä, joilla on terveydellinen tai sosiaalinen ongelma, joka vaikeuttaa työllistymistä. Näin ollen voisi olla tarkoituksenmukaista sovittaa yhteen STM:n ja TEM:n ohjausmallit siten, että kokonaisuus olisi mahdollisimman vaikuttava. Samalla olisi tarkoituksenmukaista tarkastella yleisemmin kuntien ja hyvinvointialueiden ohjausta kokonaisuutena.

Ohjauksen yhteensovittamisen keinoja olisi toimeenpanon yhteydessä hyvä valmistella huolella ja ajan kanssa, mutta lähtökohtaisesti voitaisiin harkita esimerkiksi seuraavia toimintamalleja:

1. Valtakunnallisten strategisten tavoitteiden valmistelu ja esittely yhtenä kokonaisuutena. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työikäisille tarjottavia sote-palveluja ja TE-palveluja koskevat tavoitteet muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden.

2. Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan ja työllisyyden edistämisen neuvottelukunnan toiminnan koordinaatio esimerkiksi yhteen sovitettuna vuosikellon avulla. Neuvottelukunnat voisivat tunnistaa työikäiselle väestölle tarjottavien palvelujen osalta yhteisiä teemoja ja valmistella niitä koskevat esitykset yhteistyössä. Lisäksi STM ja TEM voisivat osallistua toistensa neuvottelukuntien toimintaan. Tämä voitaisiin varmistaa lisäämällä sosiaali- ja terveysministeriö tahoksi, joka olisi neuvottelukunnassa edustettuna valtion aluehallinnon sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöjen lisäksi.

3. Vuosittaisten ohjauskeskustelujen koordinaatio esimerkiksi muodostamalla työikäiselle väestölle tarjottavien palvelujen näkökulmasta yhteisiä ydinviestejä. Tarvittaessa STM ja TEM voisivat myös osallistua toistensa ohjauskeskusteluihin ja -neuvotteluihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa laissa (§ 24) ei ole erikseen säädetty muiden ministeriöiden kuin STM:n ja VM:n osallistumisesta neuvotteluihin. Vastaavasti on säädetty pelastustoimen järjestämistä koskevassa laissa. Lain perusteluissa on kuitenkin todettu, että neuvotteluihin voitaisiin tarvittaessa kutsua myös muiden ministeriöiden edustajia, jos neuvotteluissa käsiteltäisiin sellaisia hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, jotka edellyttäisivät kiinteää yhteistyötä muiden ministeriöiden hallinnonalojen kanssa; esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön edustus, jos neuvotteluissa käsiteltäisiin erityisesti työllisyyteen ja työikäisten palveluihin liittyvää yhteistyötä ja lisäksi on esimerkkejä muiden ministeriöiden mahdollisesta edustuksesta neuvotteluissa. Jo usean vuoden aikana järjestettyihin harjoitusluonteisiin neuvotteluihin on voitu kutsua työvoimapalveluiden edustajia alueen tilanteen niin edellyttäessä. Vastaavanlainen kirjaus siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö voitaisiin tarvittaessa kutsua keskusteluun tai neuvotteluun, olisi hyvä näkyä lain perusteluissa.

4. Yhteisen tilannekuvan luominen ohjauksen ja seurannan tarpeisiin. Tässä oleellista olisi yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntija-arvioin laatimisesta vastaavan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä TEM:n hallinnonalan tiedonkeruusta vastaavan viranomaisen välillä. Yhteistyö ei edellyttäisi säädosmuutoksia.

Edellä mainittuja yhteistyön muotoja voitaisiin edistää ministeriöiden yhteisellä keskustelulla jo syksyllä 2022.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat

Esitetyt työllisyyden edistämiset alueelliset keskustelut kuuluisivat ELY-keskukselle. Esitetystä muodosta niiden rooli jää kuitenkin hyvin pintapuoliseksi. Alueellinen yhteistyö ja -seuranta vaatisi

aidosti toteutettuna paljon vahvemman roolin jo osaamisen ylläpitämisen näkökulmasta. Alueilla on hyvin paljon erityispiirteitä, joiden yhteensovittaminen tulisi olla esitystä merkittävämmässä roolissa.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Porvoon kaupunki korostaa, että valtion asettamat valtakunnalliset tavoitteet, sekä valtion ohjaus ja valvonta ei saa muodostua kunnille liian raskaaksi, rajoittavaksi ja byrokraattiseksi – kunnilla tulee säilyä viime kädessä itsehallinto-oikeus työvoima- ja elinkeinopalveluiden toteuttamisesta huomioiden palveluiden tasapuolisuus, yhdenmukaisuus ja puolueettomuus.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

ELY-keskuksen tehtävät

Yleisperustelujen keskeiset ehdotukset jakson mukaan "Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämässä työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta, kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä." Ehdotetussa työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädettäisiin tästä tehtävästä. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia ELY-keskusten tehtäviin 3 §:n tehtäviin. ELY-keskuksen osalta 1 momentin 1 kohdan tehtävä yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen säilyisi. Sen sijaan 3 kohta ehdotetaan kumottavaksi. ELY-keskukset kiinnittävät huomiota, että keskeiset ehdotukset jaksossa ja ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädetyt ELY-keskuksen tehtävät eivät käy ilmi ELY-lain 3 §:ssä säädetyistä ELY-keskuksen ehdotetuista tehtävistä, jos 1 momentin 3 kohta kumotaan. Ehdotetussa ELY-lain 2 momentin 1 kohdassakin säädettäisiin siinäkin vain työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuraamisesta ja ennakoinnista. Esim. kuntien tukeminen työllisyyden edistämässä taikka vaikuttavuuden ja yhteistyön tarpeiden sekä työllisyyden tavoitteiden saavuttamisen tarkastelun tehtävät eivät käy ilmi 3 §:n sanamuodosta. Säännöstä on täydennettävä tältä osin, jotta JTYPL 4 §:ssäkin säädetyille keskusteluille on taustalla ELY-keskuksen toimivalta näissä asioissa.

ELY-keskusten yhteisen näkemyksen mukaan 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei tulisi kumota vaan 3 kohdassa olisi säädettävä ELY-keskukselle jäävistä tehtävistä koskien työelämän kehittämisessä, työmarkkinoiden toimivuuden, työvoiman saatavuuden ja kohtaannon sekä työllisyyden seurannassa. Ehdotettu 1 momentin 1 kohdan sääntely ja 2 momentin ehdotettu tehtävä seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi, eivät kata edellä todettuja ELY-keskukselle jääviä muita tehtäviä työllisyyden ja työelämän alueella.

Työvoimapalvelujen hajautuessa on ensisijaisen tärkeää toteuttaa alueellisia seurantakeskusteluja ELY-keskuksen johdolla. Vuosittaiset yhteistyö- ja seurantakeskustelut eivät riitä, vaan keskusteluja olisi käytävä useita kertoja vuodessa tavoitteiden saavuttamisenkin näkökulmasta. Tämän lisäksi

olisi käytävä tiettyyn teemaan keskittyviä alueellisia keskusteluja säännöllisesti. Tehtävää varten olisi turvattava ELY-keskuksiin riittävät resurssit.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

- Valtakunnalliset tavoitteet ok. Tärkeää millä tavoin tavoitteet asetetaan ja kuinka niitä seurataan.
- Valtakunnallinen neuvottelukunta ok.
- Alueelliset työllistymisen edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut ok.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Työvoimapalveluiden ohjaukseen ja valvontaan liittyen:

Käytännön kokemus on osoittanut, että tarvitaan valtion taholta koordinoivaa ja konsultoivaa ohjausta liittyen lakisääteisiin työvoimapalveluihin kuten esim. omaehtoinen opiskelu, starttiraha- ja palkkatukipäätöksissä sekä työpaikkailmoittelussa. Koordinoivalla toiminnalla taataan yhteneväinen laintulkinta, yhdenvertaiset ratkaisut ja yhdenvertainen asiakaskohtelu valtakunnallisesti.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

Neuvottelukuntaan tulisi saada mukaan myös asiakasrajapinnassa työskentelyä tuntevia henkilöitä, jotta suunnittelussa ja päätöksissä tulisivat käytännön työ ja asiakasnäkökulma huomioiduiksi.

Vörå kommun

22.6.2022

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Utredningsförfarandet ter sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut: Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämismvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämismvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Tästä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Esityksessä järjestämismvastuu ja rahoitusvastuu eriytetään toisistaan. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla mutta järjestämismvastuu voisi olla vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnille/alueilla. Ohjauksen ja valvonnan kannalta tämä voi aiheuttaa vaikeita kysymyksiä vastuun jakautumisesta. Valvonnan yhteydessä on arvioitava kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai molemmille. Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät monimutkaistuvat, kuten myös kuntaliitto lausunnossaan toteaa.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Esityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää

palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Vaasan kaupunki pitää ehdotusta ongelmallisena perustuslain takaaman kunnallisen itsehallinnon kannalta. Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan kunta-lain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely tulisi riittää, eikä uutta erillistä arviointimenettelyä yhden, vaikkakin laajan, palvelukokonaisuuden osalta ole tästä syystä tarpeen säätää. Perustuslain 18 §:n mukainen julkisen vallan velvoite edistää työllisyyttä olisi toteutettavissa myös kunnallisen itsehallinnon kanssa yhteensopivalla tavalla.

Nähdäksemme liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

ks. aiemmat kommentit. Työvoimaviranomaisilla tulee olla hyvissä ajoin tiedossa ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa, mitä heiltä odotetaan. Järjestäjillä tulee olla selkeä käsitys palveluista, niiden sisällöistä, resursseista, tavoitteista sekä keinoista, joilla tavoitteisiin on päästy, kun toiminta on ollut valtiolla ja sekä niiden siirtyessä kunnille.

**Tampereen kaupunki, 21.6.2022
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Ohjausjärjestelmä ja valvonta

Esityksen mukaan valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtakunnallisissa tavoitteissa voitaisiin määritellä tavoitteita työvoimapalveluiden yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden edistämiseksi, osaavan työvoiman saatavuudelle ja osaajien maahanmuuton edistämiseksi, valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muiden toimijoiden väliselle yhteistyölle ja työllisyydenhoidon toiminnan kehittämiselle sekä työvoimapalvelujen tiedonhallinnan kehittämiselle. Tavoitteita voitaisiin hallituskauden aikana myös muuttaa työmarkkinatilanteen muuttuessa olennaisesti.

Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi tukea työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, seurata ja ennakoida työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta ja käsitellä työllisyyden edistämistä koskevia kehittämistarpeita. Neuvottelukunta osallistuisi valtakunnallisten työllisyyden edistämisen tavoitteiden valmisteluun ja seurantaan sekä edistäisi niiden toteutumista. Neuvottelukunta käsitelisi työllisyyttä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia työllisyyttä koskevia Euroopan unionin ja kansallisia

toimenpiteitä. Neuvottelukunnan rooliin kuuluisi eri osapuolten yhteistyön edistäminen työllisyyden edistämisessä.

Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämisessä työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta ja kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämislle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin myös neuvottelumenettelystä tilanteessa, jossa työvoimaviranomaisen kyky työvoimapalvelujen järjestämiseen olisi kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimapalveluja järjestäviin työvoimaviranomaisiin. Tilanteen arviointi perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta koskevaan kokonaisarviointiin. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa tai työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien kuntien tai työllisyysalueiden tilanteeseen, työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, että kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut. Menettely käynnistettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö ja työvoimaviranomainen sekä valtionvarainministeriö neuvottelisivat ja sopisivat tilanteen korjaamiseksi laadittavasta toimintasuunnitelmasta ja sen seurannasta. Työvoimaviranomaisen tulisi käsitellä viivytyksettä toimintasuunnitelma ja saattaa sitä koskeva päätös työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Jos työvoimapalveluiden saatavuuden arvioitaisiin toimintasuunnitelmasta huolimatta merkittävästi vaarantuneeksi, valtioneuvosto voisi tehdä päätöksen uudesta työllisyysalueesta. Ennen päätöksentekemistä valtioneuvoston tulisi kuulla kuntaa tai kuntayhtymää.

Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Aluehallintoviraston toimivalta olisi kuntalaissa säädettyä kantelun johdosta suoritettavaa laillisuusvalvontaa laajempi. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Jos palvelujen järjestämisessä havaittaisiin olennaisia puutteita taikka toiminta muutoin on lainvastaista, aluehallintovirasto voisi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta määräajassa. Aluehallintovirasto voisi asettaa määräyksensä tehosteeksi uhkasakon. Jos valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa oleva kuntayhtymä on annetun lain mukaisissa tehtäviä hoitaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, aluehallintovirasto voisi antaa työvoimaviranomaiselle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle. Valvontatehtävä on tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös nykyistä kuntalaissa olevaa kantelua laajemmin aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Valvontamalli on perusteeton suhteessa kunnille siirrettäviin tehtäviin ja tilanteessa, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu eivät ole samalla toimijalla.

Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman.

Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Ehdotetun työvoimapolkupalvelujen järjestämislain 3 luvun 4§:n 2 mom. mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen (järjestämisvastuussa oleva taho) kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapolkupalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Edellä mainittu lainsäädäntöesityksessä oleva työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen ja muuttamiseen liittyvän neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely.

Ehdotettu järjestämisvastuuseen liittyvä työvoimapolkupalvelu, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kunnallisen itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami **21.6.2022**

Valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen ja niiden vaikuttavuusseuranta on kannatettavaa. Erityisesti tavoitteet valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muun työllisyysverkoston keskinäiselle yhteistyölle ovat alkuvaiheessa tärkeitä.

Valtioneuvosto asettaa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan hallituskaudeksi kerrallaan. Toivottavaa on, että kunnat vastuullisina työvoimaviranomaisina ovat neuvottelukunnassa vahvasti edustettuina.

Säännölliset alueelliset yhteistyökeskustelut ovat tärkeä foorumi työllisyydenhoidon kehittämisen tukena. Tässä tulee erityisesti huomioida toimenpiteiden vaikuttavuusnäkökulma sekä hyvien käytäntöjen levittäminen tätä kautta koko valtakunnan tasolla.

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Valtakunnallisia tavoitteita on hyvä asettaa ja valtakunnalliselle ohjaukselle on varmasti tarve työllisyyskentän kokonaisuuden hallinnan näkökulmasta. Kun työvoimaviranomaisia on määrällisesti enemmän, tulee niille olla olemassa jonkinlaiset ohjausmekanismit. On kuitenkin varottava ohjaamasta työvoimaviranomaisia liian tarkalla tasolla, sillä jos ylätasolta ohjataan ja valvotaan toimintaa liian tiukasti, vähentää se paikallisten uudistusten, innovaatioiden ja palveluiden kehittämisen mahdollisuuksia. Kuntien vahvuus työvoimaviranomaisina liittyy niiden laajaan

tehtäväkenttään, paikallistuntemukseen ja vahvaan intressiin tukea paikallista yritystoimintaa ja saada parannettua työllisyystilannetta alueellaan. Valtakunnallisten tavoitteiden tulisi olla ylätason tavoitteita, eikä alueellisissa seurantakeskusteluissa tulisi tehdä tarkempaa ohjausta. On kuitenkin tärkeää, että on olemassa mekanismeja, joilla valtio pystyy puuttumaan niiden työvoimaviranomaisten toimintaan, jotka eivät suoriudu tehtävistään. Esityksen ehdotus tähän on riittävä.

Työ- ja elinkeinoministeriön viimeisimmissä lakihankkeissa on korostunut palveluprosessien tarkka määrittely lain kautta. Tällainen suuntaus sitoo kuntien käsiä toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kauniainen toivoo, että kunnille annetaan sekä laissa, valvonnassa että valtion ohjauksen puitteissa riittävästi tilaa ja mahdollisuuksia kehittää palveluita ja asiakasprosesseja asiakaslähtöisesti.

Alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut ovat lakiesityksen mukaan yksi tapa toteuttaa valtion ohjausta ja seurantaa. Perusajatuksena alueelliset seurantakeskustelut ovat kannatettavia ja voivat hyvinkin tukea työvoimaviranomaisten työtä. Riskinä kuitenkin on, että näissä seurantakeskusteluissa pyritään ohjaamaan työvoimaviranomaisten toimintaa liikaa.

Seurantakeskusteluiden painopisteen tulisi olla toiminnan arvioinnissa jättäen työvoimaviranomaista ohjaavat elementit keskusteluissa vähiin. Pidämme ELY-keskuksen roolia näiden keskusteluiden koollekutsujana ja osallistujana erikoisena. Vaikka nykytilanteessa ELY-keskuksissa on laajaa työllisyysasioiden tuntemusta ja osaamista, ohenee tämä osaaminen tehtäväsiirtojen jälkeen huomattavasti. Lisäksi Keha tuottaisi esityksen mukaan keskusteluissa käytettävät seuranta- ja analyysitiedot. ELY-keskusten rooli alueellisissa seurantakeskusteluissa vaikuttaa irralliselta eikä loppuun asti pohditulta.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Esityksen mukaan valtiolla on kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Vastuu tarkoittaa esimerkiksi valtion velvollisuutta puuttua tilanteeseen, mikäli kunnan kyky järjestää palveluita on heikentynyt. Valtion kokonaisvastuuta tukevat hallituskausittain asetettavat tavoitteet, TEM:n yhteydessä toimiva valtakunnallinen neuvottelukunta sekä TEM:n ja ELY-keskuksen järjestämät työllisyyden alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Kuntien järjestämien TE-palvelujen lainmukaisuutta valvoo aluehallintovirasto. ELY-keskuksen ja TE-toimiston hallinto- ja kehittämistyöstä vastaava KEHA-keskus puolestaan vastaa tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta. Työvoimaviranomaisina toimivat kunnat toteuttavat asiakaspalveluprosessia nykyisen ns. POMA-lainsäädännön mukaisesti sekä järjestävät julkisia työvoimapalveluita. Huolimatta järjestämisvastuun muutoksesta kunnille työllisyydenhoidon viranomaisten toimijakenttä jää laajaksi, minkä vuoksi eri toimijoiden roolit ja vastuut tulee selkeyttää lakiesityksessä mainittua perusteellisemmin.

Outokummun kaupunki näkee valtion roolin työvoimapalvelujen järjestämisen valvojana sekä esityksessä määritetyn neuvottelumenettelyn käynnistäjänä ongelmallisena suhteessa perustuslain takaamaan kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen. Muiden kunnan järjestämien lakisääteisten palvelujen kohdalla samantyyppistä valtion väliintulovelvoitetta puutteellisesti järjestetyissä palveluissa ei ole olemassa. Työllisyyspalveluidenkin järjestämisen kohdalla ongelmatilanteissa valtion roolin tulisi olla ensisijaisesti kuntia tarvittaessa ohjeistava ja tukeva antava eikä pakotteita asettava. Tulevaisuudessa kunnat toteuttavat työllisyyspalveluita pitkälti nykyisen lainsäädännön puitteissa, joten uudenlaisilla kuntapohjaisilla työllisyyspalveluilla on jo osittaiset raamit. Valtion tulisikin huomioida roolinsa uuden mahdollistajana ja antaa kunnille aidosti liikkumatilaa kuntapohjaisten työllisyyspalvelujen luomisessa.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi näin järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan vai järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta tai palvelujen tuottajan toimintaan. Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät monimutkaistuisivat ja vastuiden eriyttämisestä voisi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

Esitysluonnoksessa kuvattu työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen muistuttaa nykyistä valtion toimijoiden tulos- ja informaatio-ohjausmenettelyä. Esitysluonnoksessa on puutteellisesti tunnistettu, ettei tavoitteiden asettaminen ja niihin sitoutuminen todennäköisesti toimi samalla tavoin valtion ja itsehallinnollisten kuntien kesken kuin nykyisin valtionhallinnon sisäisesti. Jos valtakunnallisia tavoitteita asetetaan, olisi tärkeää määritellä myös menettelytavat työvoimaviranomaisten sitouttamiselle, seurannalle ja jatkotoimille tavoitteiden saavuttamisen tai saavuttamatta jäämisen osalta.

Esitysluonnoksen mukaan tavoitteiden valmistelu tehdään kuntien kanssa, mikä on kannatettavaa. Nykyiset tulostavoitteet ja seurattavat mittarit eivät ole täysin yhteneviä sen kanssa, mitä esimerkiksi kuntakokeilut näkevät tärkeiksi tavoitteiksi, ja yhtenäinen tulosjohtaminen alueella on hankalaa. Jotkin kokeilut ovat jo rakentaneet omat seurantajärjestelmänsä, koska valtakunnallinen seuranta ei vastaa heidän tarpeisiinsa. Valtakunnallisten raporttien merkitys on siis vähentynyt. Mittarien tulisi olla hyvin selkeitä, työvoimaviranomaisten todellisiin tarpeisiin vastaavia ja raporttien ymmärrettäviä niin, että kukin taho jakaa ymmärryksen siitä, minkälaisesta aineistosta ja miten tuloksia mitataan. Yhteistyö ja ohjaus muuttuu haasteelliseksi, ellei tavoitteista olla riittävän yksimielisiä. Tässä ovat keskeisessä roolissa myös tulevat tietojärjestelmät, joiden pohjalta tulosjohtamista osin tehdään.

Esitysluonnoksessa on annettu esimerkkejä valtakunnallisten tavoitteiden sisällöistä. Osa sisällöistä koskee palvelujen järjestämisen periaatteita ja edellytyksiä, jotka jo muutenkin säädetään pykälissä (palvelujen yhteensovittaminen, yhteistyö, kielelliset oikeudet, tasa-arvo, palvelujen yhdenvertainen saatavuus jne.). Esitysluonnoksessa jää epäselväksi kuuluvatko nämä sisällöt siten valtakunnallisten tavoitteiden seurantamenettelyyn vai laillisuusvalvonnan (vai molempien) piiriin.

Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

ELY-keskukselle annetaan esitysluonnoksessa rooli alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestäjänä. ELY-keskuksiin jäävää työllisyydenhoidon resurssia ja tehtäviä ei kuitenkaan ole määritelty tarkemmin. Valtaosa työllisyydenhoitoon liittyvistä tehtävistä siirtyy kuntiin. Esitysluonnoksessa ei ole riittävän selkeästi kuvattu, millaisilla resursseilla, vastuilla ja millä toimintavaltuudella ELY-keskukset järjestäisivät seurantakeskusteluja.

Seurantakeskustelujen sisältö ja tavoitteet tulisi määritellä tarkemmin ja suhteessa ELY-keskuksille jääviin tehtäviin. Lisäksi tulisi selkeyttää seurantakeskusteluihin osallistuvien eri tahojen (TEM, ELY, työvoimaviranomainen) roolit ja määritellä KEHAN ja ELYn välistä vastuuta tiedontuotannon tehtävissä.

Seurantakeskustelujen käymisen tueksi ELY-keskukset esittävät lisäksi harkittavaksi myös alueellisten työllisyyden ja yrittäjyyden neuvottelukuntien kokoamista. ELY-keskukset toimisivat näiden neuvottelukuntien nimittäjinä ja kokoonkutsujina. Neuvottelukuntien avulla mahdollistettaisiin jatkuva vuoropuhelu ja yhteistyörakenne alueellisella tasolla valtio- ja kuntatoimijan sekä koko työllisyyden edistämisen ekosysteemin kesken. Tällaisella rakenteella voitaisiin myös nopeuttaa korjaavia toimenpiteitä tilanteissa, joissa tunnistetaan riski kunnan tai työllisyysalueen alentuneesta kyvystä järjestää työvoimapalveluita.

Laillisuusvalvonta

Esitysluonnoksen perusteella tulevien työvoimaviranomaisten määrä kasvaa moninkertaiseksi suhteessa nykyjärjestelmään. Erityisesti alkuvaiheessa työvoimaviranomaisten valmius ja kapasiteetti palvelujen järjestämiseen tulee todennäköisesti vaihtelevaan suureen. Esitysluonnos antaa työvoimaviranomaisille erittäin laajat vapausasteet palvelujen tuottamisratkaisuihin. Suhteessa edellä mainittuun kontekstiin aluehallintoviraston vastuulle esitetyt valvontamenettelyt on varsin suppeasti kuvattu. Esitetty valvontaresurssi (10 htv) vaikuttaa alimitoitettulla tehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Esitysluonnoksessa jää epäselväksi aluehallintoviraston oma-aloitteisen laillisuusvalvonnan suhde työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevaan neuvottelumenettelyyn (kyky järjestämiseen merkittävästi heikentynyt) ja siihen liittyvään kokonaisarviointiin sekä edelleen valtakunnallisten tavoitteiden seurantamenettelyyn. Esitysluonnoksessa kaikki kolme menettelyä kohdentuvat esimerkiksi palvelujen saatavuuteen. Menettelyjen keskinäiset suhteet ja ko. viranomaisten vastuut tulisi esityksessä kuvata selkeämmin.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Neuvottelukunnan perustaminen valvonta- ja ohjaustehtäviin on positiivinen ehdotus, toivottavaa olisi että neuvottelukunnassa olisi vankkaa edustusta myös niistä ruohonjuuritason työntekijöistä, joilla on valtava määrä tietoa arjen työn mahdollisuuksista ja haasteista. Vaikuttavuuden arvioinnissa olisi hyvä katsoa myös muita asioita kuin lukuja.

Rakentavassa hengessä käyty ohjauksellinen ja tuellinen vuoropuhelu neuvottelukunnan ja kuntien välillä, jossa myös pohditaan yhteistyössä ratkaisuja mahdollisiin haasteisiin, tuo tukea kunnille tehtävässä onnistumiselle. Myös yhteistyöverkostot valtakunnallisesti ja eri alueiden kesken tuovat usein tietoisuuteen hyviä käytänteitä ja luo pohjaa erinomaisille innovaatiohautomoille.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus**21.6.2022**

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtio-neuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa kuntien itsehallintoa. Valvonta monimutkaistuu ja syö resursseja.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus****21.6.2022**

- Valtakunnalliset tavoitteet ok. Tärkeää millä tavoin tavoitteet asetetaan ja kuinka niitä seurataan.
- Valtakunnallinen neuvottelukunta ok.
- Alueelliset työllistymisen edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut ok.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen **21.6.2022**

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna. Utredningsförfarandet tar sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 162**Ohjaus ja valvonta**

On ymmärrettävää, että tietyltä osin palveluiden ja toiminnan ohjaus ja seuranta on oltava valtakunnallista, mutta liian tiukalla valtakunnallisella ohjauksella saatetaan vaarantaa paikallisiin tarpeisiin perustuva toiminta ja innovointi. Hallituksen esityksen mukaan järjestämistä vastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämistä vastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille

toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräät työttömyysturvan myöntämiseen liittyvät tehtävät.

Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle. Tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Keski-Suomen liitto katsoo, että ohjausta ja valvontaa tulee arvioida kriittisesti todellisten tarpeiden mukaan monimutkaisia rakenteita välttäen. Keskushallintovetoisten yhteistyö- ja seurantakeskusteluiden tarvetta tulee arvioida esimerkiksi maakuntien liittojen ja ministeriöiden keskinäisistä lakisääteisistä aluekehittämiskeskusteluista saatujen kokemusten pohjalta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Valtioneuvoston työnjaon mukaan valtiovarainministeriö vastaa mm. kunta- ja aluehallinnon asioista, joten työ- ja elinkeinoministeriön rooli perustuu nykyiseen TE-palvelujen alue- tai paikallishallinnon ohjausmekanismiin, eikä vastaa tulevia tarpeita. Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapalvelun ohjauksesta vastannut osasto lakkautettiin useita vuosia sitten ja sen tehtävät siirrettiin muille osastoille. Tämän tehtävien siirto on sirpaloittanut työvoimapalvelujen ohjauskyvykkyyttä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Ohjausmekanismin ja neuvottelukunnan suunnittelussa tulee huomioida perustuslain 121 §:n mukainen kunnallinen itsehallinto.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus **20.6.2022 § 90**

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämiseksi ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtiosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjaurakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnalla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Pykälän 4 mukaan Työ- ja elinkeinoministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus käyvät säännöllisesti alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut työvoimaviranomaisten kanssa. On erittäin hyvä, että kunnat saavat tukea, neuvontaa ja ohjausta. Mutta samaan aikaan kunnilla tulee olla mahdollisuudet selviytyä tavoitteista. Esimerkiksi tulevaisuudessa kunnilta edellytetään lähipalvelua ja resurssisyistä tätä ei olla aiemmin tehty. Kunnat ovat mielellään viemässä ja vieneekin jo nyt työllisyyspalvelun takaisin kuntiin.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen 21.6.2022
lausunto

Kyseisessä luvussa säädetään mm. työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden asettamisesta, asioista, joita tavoitteissa voitaisiin määritellä, tavoitteiden seurannasta ja niiden tarkistamisesta ja täsmennettäisiin, mitä asioita tavoitteissa voitaisiin määritellä. Osa sisällöistä koskee palvelujen järjestämisen periaatteita ja edellytyksiä, jotka jo muutenkin säädetään pykälissä (palvelujen yhteensovittaminen, yhteistyö, kielelliset oikeudet, tasa-arvo, palvelujen yhdenvertainen saatavuus jne.). Esitysluonnoksessa jää epäselväksi kuuluvatko nämä sisällöt siten valtakunnallisten tavoitteiden seurantamenettelyn vai laillisuusvalvonnan (vai molempien) piiriin.

Esitetty valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen muistuttaa nykyistä valtion toimijoiden tulos- ja informaatio-ohjausmenettelyä. Esitysluonnoksessa on kuitenkin puutteellisesti tunnistettu, ettei (tulos)tavoitteiden asettaminen ja niihin sitoutuminen todennäköisesti toimi samalla tavoin valtion ja itsehallinnollisten kuntien kesken kuin nykyisellä valtionhallinnon sisäisesti. Jos valtakunnallisia tavoitteita asetetaan, olisi tärkeää määritellä myös menettelytavat työvoimaviranomaisten sitouttamiselle, seurannalle ja jatkotoimille tavoitteiden saavuttamisen tai saavuttamatta jäämisen osalta.

Luvussa käsitellään myös alueellisia työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluja. Yhteistyö- ja seurantakeskustelut kutsuttaisiin koolle ELY-keskusten toimesta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. ELY-keskukset näkevät, että keskustelujen koollekutsuminen esityksen mukaisena jää hyvin irralliseksi tehtäväksi, mikäli työllisyyden edistämisen lakisäätteistä tehtävää ja toimivaltaa ei muutoin ELY-keskuksilla ole. ELY-keskukset esittävät, että alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluiden tavoitetta ja ELY-keskuksen roolia ja toimivaltaa sekä tarvittavia resursseja tarkennetaan ja selkiytetään. Samoin on syytä selkiyttää keskusteluiden kytkeytymistä tulosohjausprosessiin. Keskeinen aineisto keskusteluille olisi KEHA-keskuksen

tuottama valtakunnallinen ja alueittainen seuranta- ja analyysiaineisto. ELY-keskukset näkevät, että niillä tulee automaattisesti olla kyseisten tietojen saantioikeus kuten työvoimaviranomaisillakin. Näin keskustelua voidaan suunnitella ja toteuttaa sekä kytkeä muuhun ELY-keskusten elinkeinotoiminnan edistämiseen liittyvään tietoon.

Esityksen mukaan Työ- ja elinkeinoministeriö voisi käynnistää työvoimaviranomaisena toimivan kunnan tai työllisyysalueen kanssa neuvottelumenettelyn, mikäli sen kyky järjestää työvoimapalveluita olisi merkittävästi ja pidempiaikaisesti heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. ELY-keskukset esittävät selvennettäväksi, millä tavoin neuvottelumenettely kytkeytyy alueellisiin työllisyyden yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin. ELY-keskukset näkevät myös, että esityksen mukainen toimintamalli ei mahdollista riittävän nopeata reagointia tilanteissa, joissa tunnistetaan merkkejä kunnan tai työllisyysalueen alentuneesta kyvystä järjestää työvoimapalveluita.

Seurantakeskustelujen käymisen tueksi ELY-keskukset esittävät lisäksi harkittavaksi myös alueellisten työllisyyden ja yrittäjyyden neuvottelukuntien kokoamista. ELY-keskukset toimisivat näiden neuvottelukuntien nimittäjinä ja kokoonkutsujina. Neuvottelukuntien avulla mahdollistettaisiin jatkuva vuoropuhelu ja yhteistyörakenne alueellisella tasolla valtio- ja kuntatoimijan sekä koko työllisyyden edistämisen ekosysteemin kesken. Tällaisella rakenteella voitaisiin myös nopeuttaa korjaavia toimenpiteitä tilanteissa, joissa tunnistetaan riski kunnan tai työllisyysalueen alentuneesta kyvystä järjestää työvoimapalveluita.

Esitysluonnoksen perusteella tulevien työvoimaviranomaisten määrä kasvanee moninkertaiseksi nykytilanteeseen verrattuna. Erityisesti alkuvaiheessa työvoimaviranomaisten valmius ja kapasiteetti palvelujen järjestämiseen tulee todennäköisesti vaihtelevaan suuresti. Esitysluonnos antaa työvoimaviranomaisille erittäin laajat vapausasteet palvelujen tuottamisratkaisuihin. Edellä mainittuihin seikkoihin perustuen aluehallintoviraston vastuulle esitetyt valvontamenettelyt on varsin suppeasti kuvattu. Esitetty valvontaresurssi (10 htv) vaikuttaa ELY-keskusten näkökulmasta alimitoitettulla tehtävän asianmukaisen hoitamisen kannalta.

Esitysluonnoksessa jää epäselväksi 1) aluehallintoviraston oma-aloitteisen laillisuusvalvonnan suhde työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevaan neuvottelumenettelyyn (kyky järjestämiseen merkittävästi heikentynyt) ja 2) siihen liittyvään kokonaisarviointiin sekä edelleen 3) valtakunnallisten tavoitteiden seurantamenettelyyn. Esitysluonnoksessa kaikki kolme menettelyä kohdentuvat esimerkiksi palvelujen saatavuuteen. Menettelyjen keskinäiset suhteet ja ko. viranomaisten vastuut tulisi esityksessä kuvata selkeämmin.

KEHA-keskus

21.6.2022

1 § Julkisten työvoimapalvelujen yleinen ohjaus

Pykälän säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi kuntien työllisyyden ja työvoimapalvelujen seurannasta ja arvioinnista. Luonnoksessa laiksi ELY-keskuksista annetun lain muuttamisesta (3 a §) KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi mm. vastata työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa, hoitaa valtakunnallisia palveluja, joilla edistetään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta (kansainvälisen rekrytoinnin palvelut), hoitaa työttömyysturvalain 11 luvussa sille säädetyt tehtävät, hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä

valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja sekä hoitaa muita erikseen säädettyjä tai työ- ja elinkeinoministeriön määräämiä tehtäviä.

Huomioiden KEHA-keskukselle esityksessä suunnitellut tehtävät KEHA-keskus katsoo, että KEHA-keskuksen roolia tulisi selkiyttää työvoimapalvelujen ohjauksen ja valvonnan näkökulmasta. KEHA-keskus vastaisi ehdotetun sääntelyn perusteella osaltaan työvoimapalvelujen seurannasta ja arvioinnista.

2 § Työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet

Pykälän säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tavoitteiden valmistelu tehtäisiin yhteistyössä kuntien kanssa, jotta kuntien näkemykset keskeisinä työllisyyden edistämisen toimijoina tulisivat otetuiksi huomioon. Muita valmisteluun osallistuvia tahoja olisivat esimerkiksi työ- ja elinkeinoelämän järjestöt, ELY-keskukset ja maakuntien liitot. KEHA-keskus toteaa, että myös KEHA-keskus tulisi mainita tavoitteiden valmisteluun osallistuvana tahona huomioiden KEHA-keskukselle esitysluonnoksessa esitetyt tehtävät

Pykäläluonnoksen 2 momentissa täsmennettäisiin, mitä asioita tavoitteissa voitaisiin määritellä.

Momentin 2 kohdan mukaan tavoitteita asetettaisiin osaavan työvoiman saatavuudelle ja osaajien maahanmuuton edistämiseksi. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan valtakunnallisen tavoiteasetannan tulisi olla yhteydessä kuntien ja alueiden tavoiteasetantaan, ohjaukseen ja rooliin kansainvälisen rekrytoinnin prosessin näkökulmasta.

Momentin 3 kohdan mukaan tavoitteita asetettaisiin valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muiden toimijoiden väliselle yhteistyölle. KEHA-keskus esittää, että kansainvälisen rekrytoinnin tavoitteet KEHA-keskuksen ja Business Finlandin Work in Finland -toiminnon yhteistyölle määriteltäisiin selkeästi ja yhteistyössä em. toimijoiden kanssa. Samalla tulisi huomioida toimijoiden vastuut ja roolit sekä näiden yhteensovittaminen, jotta asiakaslähtöinen toiminta jaetun vastuun mallissa toteutuu. Kansainvälisen rekrytoinnin näkökulmasta asiakassegmenttejä ei ole syytä jakaa toimijoiden välillä, vaan tarkoituksenmukaisempaa on keskittyä kirkastamaan roolitusta kansainvälisen rekrytoinnin toimintojen ja prosessin eri vaiheiden näkökulmasta, jolloin yhteistyö voidaan rakentaa selkeämmäksi myös kuntien ja alueiden kanssa.

Momentin 5 kohdan mukaan tavoitteita asetettaisiin työvoimapalvelujen tiedonhallinnan kehittämiseksi. KEHA-keskus esittää, että edellä mainitun lisäksi tavoitteita voitaisiin asettaa myös työvoimapalvelujen digitalisaation kehittämiseksi.

4 § Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö sekä ELY-keskukset käyvät säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut työvoimaviranomaisten kanssa. Ottaen huomioon KEHA-keskukselle esityksessä suunnitellut tehtävät myös KEHA-keskuksen tulisi osallistua työvoimaviranomaisten kanssa käytäviin alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin, samoin kuin valvovan roolin saavan aluehallintoviraston.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Esityksen mukaan järjestämistä vastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuun ja järjestämistä vastuun tulee olla jokaisella kunnalla.

On ymmärrettävää, että tietyltä osin palveluiden ja toiminnan ohjaus ja seuranta on oltava valtakunnallista mutta liian tiukalla valtakunnallisella ohjauksella saatetaan vaarantaa paikallisiin tarpeisiin perustuva toiminta ja innovointi. Paikalliset tavoitteet ja lähtökohdat tulee ottaa huomioon seurannassa.

On myönteistä, että eri kokoisten kuntien edustus ja Kuntaliitto ovat mukana valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tuomassa lisätietoja kunnissa tapahtuvasta käytännön työvoima- ja yrityspalveluiden toteutuksesta.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

**Suomen Psykologiliitto, 20.6.2022
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

Suomessa tulee jatkossakin huolehtia valtakunnallisesti yhdenmukaisten työvoimapalvelujen saatavuudesta, joissa tavoitteena on Elinikäisen ohjauksen strategian 2020-2023 mukainen yhdenvertainen palvelu asiakkaille.

Mahdollisen järjestämisvastuun siirron arvioimiseksi tarvitaan kattavammin tietoa siitä, kuinka nykyisissä kuntakokeiluissa ohjaus ja valvonta on käytännössä toteutunut. Valtakunnallinen työvoimapalvelujen ohjaus ja koordinointi on tärkeää eikä yhdenvertaisen palvelun valvonta voi olla yksinomaan kuntien tai kuntayhtymien vastuulla.

Isonkyrön kunta, Isonkyrön kunnanhallitus 20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Kuntien tulee olla mukana valtakunnallisessa tavoiteasettelussa. Näin voidaan taata, että eri alueiden mahdolliset erilaiset tilanteet tulee huomioida myös valtakunnallisesti.

Eri kokoisten kuntien edustus ja Kuntaliiton mukanaolo valtakunnallisessa neuvottelukunnassa on erinomainen asia.

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa

vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Tästä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Paikalliset tavoitteet ja lähtökohdat tulee ottaa huomioon seurannassa.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Valtakunnalliset tavoitteet ovat laajoja. Tavoitteiden seuraamisessa ja niille asetetuissa mittareissa olisi hyvä huomioida alueiden erilaisuus.

Työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunnan tehtävään kuuluva työllisyyden tukeminen tuo lisää tarvittavaa taustatukea, jolloin tämä elin palvelisi hyvin kokonaisuutta ja välittäisi näin koko valtakunnallista tietoa alueille, alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa.

Alueellisen työllisyyden edistämisen yhteistyöverkostojen kokoonpano on hyvä rakentaa siten, että niihin pystyvät osallistumaan myös päättäjät, jolloin tietoa alueen työllisyyden hoitamisen vaikuttavuudesta ja sen kehittämisestä pystytään tarkastelemaan.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunnilla tulisi olla laaja vapaus hankkia tai toteuttaa palvelutarpeen mukaisia palveluita.

Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seuranta tulisi avata selkeämmin.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

Saarijärven kaupungin lausunto:

Työllisyydenhoidon tehtäviä on hoidettu kunnissa vuosia sekä lakisääteisesti, että yleisen toimivallan perusteella.

Kuntien muut palvelut tukevat työllisyydenhoidon tehtävää (yrityspalvelut, etsivä nuorisotyö, sivistyspalvelut). Noin 190 Suomen kunnassa toimii myös Asiointipiste, jolloin ekosysteemiin saadaan myös esim. Kelan, Veron ja Digi- ja väestötietoviraston palvelut. Kunnilla on eriomainen paikallinen ja hyvä alueellinen tuntemus, joka edistää tehtävän hoitamista ja tavoitteiden saavuttamista. Kunnat voivat tarjota asiakkaille paikallista lähipalvelua, jota mm. uusi työnhakijan asiakaspalvelumalli edellyttää. Osaamisen kehittämisen palvelut saada kytkettyä palvelukokonaisuuteen tiiviillä oppilaitosyhteistyöllä. Kunnille on tavanomaista tuottaa palveluja yhdessä muiden kuntien kanssa.

Järjestämisvastuu tulee antaa jokaiselle kunnalle.

Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022

Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 §

243

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu olisi jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä (tai poikkeustapauksessa 17 000 henkilöä), sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Tämä nakertaa kuntien itsehallinto-oikeutta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys 17.6.2022

AMKE ry

AMKE pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimapalveluiden ohjauksessa ja valvonnassa valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta sekä työllisyyden edistämiseksi asetettaviin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Tämä lisäisi palveluiden tasalaatuisuutta, yhdenvertaisuutta ja yhteistä kehittämistä. AMKE korostaa, että valtakunnallinen ohjaus edellyttää yhtenäistä tietotuotantoa ja tietovarantoa päätöksenteon pohjaksi.

KEHA –keskus tarjoaisi työvoimaviranomaisille neuvontapalvelua työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain ja työttömyysturvalain soveltamisessa uudistuksen siirtymäkauden ajan. Tärkeää olisi tarjota myös ammatillisen koulutuksen järjestäjille sekä työvoimaviranomaisille yhteistä perehdytystä, AMKE korostaa.

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.
Valmistelijat sosiaali- ja terveystoimintajohtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Työllisyyden edistämiseksi tulisi olla valtakunnalliset tavoitteet, mutta ne eivät saisi johtaa liialliseen ohjaamiseen valtion taholta.

Esityksen mukaan neuvottelukuntaan nimitettäisiin edustus erikokoisista kunnista maantieteellisesti sekä Kuntaliitto. Miten varmistetaan, että myös ei-järjestämissivastuullisten kuntien näkemyksiä ja tarpeita kuullaan?

Kannatetaan esitystä, jonka mukaan kuntien tukemiseksi järjestettäisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluja, joiden osapuolina olisivat työ- ja elinkeinoministeriö, ELY-keskus ja työvoimaviranomaiset.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Luonnoksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö valmistelisi hallituskauden alkaessa valtioneuvostolle esityksen työllisyyden edistämisen valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä hallituskausittain. Tavoitteiden tulisi perustua hallitusohjelman työllisyyttä ja sen edistämistä koskeviin kirjauksiin, joiden toteutumista tavoitteilla edistettäisiin. Tarkoituksena on, että tavoitteet olisivat luonteeltaan strategisia. Tavoitteiden valmistelusta käytännössä vastaisi työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kautta. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan tämä edellyttäisi sitä, että neuvottelukunnassa olisi kattava edustus kunnista sekä muista keskeisistä viranomaisista. Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut perustuisivat työllisyyttä ja työvoimapalveluja koskeviin seuranta- ja analyysitietoihin. Keskeinen aineisto keskusteluille olisi KEHA-keskuksen tuottama valtakunnallinen ja alueittainen seuranta- ja analyysiaineisto, joka pohjautuisi työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon tietoihin ja niiden pohjalta laadittuun työnvälitystilastoon sekä tarvittaviin Tilastokeskuksen virallisiin tilastoihin. Tarkastusvirasto katsoo, että valvonnan ja seurannan kannalta työ- ja elinkeinoministeriön tulisi kohdentaa riittävästi resursseja seurantatietojen perusteella tehtäviin toimenpiteisiin tavoitteiden saavuttamiseksi tai niiden tarkistamiseksi.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningsituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa.

Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Utredningsförfarandet ter sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Kunnilla on oma ekosysteemi, jossa tehdään yhteistyötä monella tavalla. Tiivis, paikallinen yhteistyö koulujen, yhdistysten, yritysten ja muun elinkeinoelämän kanssa on tärkeää ja se pitää mahdollistaa uudistuksessa. Kuka palveluita tuottaa, vaikuttaa koko ekosysteemiin. Parkanon kaupunki haluaa, että järjestämisvastuulla tuotetut palvelut ja rahat tulisivat olla samoissa käsissä tai jokaisella kunnalla tulisi olla todellinen mahdollisuus ohjata toimintaa ja rahoitusta, jotta se palvelee koko ekosysteemiä. Uudistuksessa on vaatimus yhdenvertaisista palveluista. Se ohjaa järjestäjää, eli kuntaa, isäntäkuntaa tai kuntayhtymää vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla (hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan yhteistyötä. Valtiolla on mahdollisuus varmistaa esimerkiksi kuntien välisissä yhteistyösopimuksissa kuvattujen palvelu- ja rahoitusmallien kautta, että palvelujen yhdenvertaisuus sekä paikallinen saatavuus toteutuvat.

Muuramen kunta, Muuramen kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)

16.6.2022

Työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ovat kannatettavia. Työ- ja elinkeinoministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueellisten työllistämisen edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen ja järjestämisedellytysten tukeminen sekä neuvottelumenettelyn käynnistäminen tulee tavoitteiden ja asetettujen mittareiden osalta ottaa huomioon alueelliset työvoiman kysynnän vaihtelut sekä alueellinen erilaisuus; esim. kasvava kaupunkialue vai hiipuva maaseutu. Tavoitteiden mittaamisen vertailukelpoisuus eri vuosien samoin kuin eri alueiden välillä on riippuvainen samanaikaisesti niin valtakunnallisesta kuin alueellisesta suhdannekehityksestä.

Nokian kaupunki

16.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuisi näin järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden

välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan vai järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta tai palvelujen tuottajan toimintaan. Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät monimutkaistuisivat ja vastuiden eriyttämisestä voisi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Osaavan työvoiman turvaaminen ja työllisyyden edistäminen on erittäin kannatettava tavoite. Tavoitteen saavuttamiseksi toivomme kuitenkin joustavuutta palveluihin ja toteuttamistapoihin sekä valtion ja kuntien avointa vuoropuhelua voimakkaiden sääntelyjen sijaan huomioiden myös erilaiset suhdannevaihtelut. Erilaisissa työryhmissä tulee huomioida keskuskaupunkien lisäksi pienten kuntien näkemykset sekä pitkien välimatkojen maakunnat.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

valtakunnalliset tavoitteet

Hollolan kunta näkee myönteisenä, sen että kunnat ovat mukana valtakunnallisessa tavoiteasettelussa. Näin voidaan taata, että eri alueiden mahdolliset erilaiset tilanteet tulee huomioitua myös valtakunnallisesti.

työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät

Hollolan kunta näkee myönteisenä, sen että eri kokoisten kuntien edustus ja Kuntaliitto ovat mukana valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tuomassa lisätietoja kunnissa tapahtuvasta käytännön työvoima- ja yrityspalveluiden toteutuksesta.

alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

Hollolan kunta kannustaa myös alueellisen keskusteluun lakiehdotuksen mukaisesti. Hollolan kunta toteaa, että työvoima- ja yrityspalveluiden toteutuksen valvonta ja mahdollisten haasteiden juurisyyn selvittäminen saattaa olla hyvin monimutkaista nyt lakiehdotuksessa olevan järjestämismallin takia.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Valtioneuvosto vahvistaisi työllisyyden edistämiseksi hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Luvussa säädettäisiin myös neuvottelumenettelyistä tilanteessa, jossa työvoimaviranomaisen kyky työvoimapalvelujen järjestämiseen olisi kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimapalveluja järjestäviin

työvoimaviranomaisiin, sekä tilanteen korjaamiseksi laadittavasta toimintasuunnitelmasta ja sen seurannasta.

Laillisuusvalvontaa koskevan luvun 6 §:n mukaan aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Valvontatehtävä on tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle. Kantelujen käsittelyn lisäksi aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta sekä suorittaa tarkastuksia hallintolain 39 §:n mukaisesti. Aluehallintovirasto voisi antaa myös uhkasakolla tehostetun määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta määräajassa.

Nähdäkseni ehdotettu säännös mahdollistaa aluehallintoviraston monipuolisen ja tehokkaan laillisuusvalvonnan, mikäli laillisuusvalvonnan riittävästä resursseista huolehditaan. Tehokas valvonta edellyttää myös suunnitelmallisuutta sekä osaamista. Esitysluonnoksessa (s. 161) on todettu, että aluehallintovirastolle aiheutuisi tehtävästä noin kymmenen henkilötyövuoden lisäresurssin tarve. Totean, että laillisuusvalvonnan resurssien riittävyyttä tulee huolellisesti seurata ja arvioida heti uudistuksen alusta alkaen. Myös laillisuusvalvonnan suunnitelmallisuuteen ja tehokkuuteen sekä oma-aloitteeseen valvontaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on toistuvasti kiinnitetty huomiota aluehallintovirastojen pitkiin käsittelyaikoihin ja riittämättömiin resursseihin sekä valvonnan laatuun varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnassa.

Käsitykseni mukaan valvontakokonaisuus on vaativa. Kyseessä on mittava organisaatiouudistus, ja valvottavien toimijoiden koko ja toimintaympäristö saattavat olla hyvin erilaisia eri alueilla. Valvonnan keskittäminen yhdelle aluehallintovirastolle toisaalta varmistaa valvonnan yhtenäisyyttä ja osaamista, mutta voi toisaalta merkitä paikallistuntemuksen vähentymistä. Valvonnassa jouduttaneen esimerkiksi arvioimaan, johtuuko esiin tullut epäkohta rahoituksen ja resurssien puutteesta, toimintaympäristöstä vai työvoimaviranomaisen tai muiden viranomaisten toiminnasta.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Ohjauksen suhteen toimintaympäristö muuttuisi merkittävästi nykyisestä. Valtiolla ei olisi nykyisenkaltaista ohjaavaa roolia suhteessa kuntiin (vrt. TE-toimistot). Oikeudelliset palvelut -yksikön näkemyksen mukaan ohjauksella ja valvonnalla on tietty riippuvuussuhde toisiinsa. Löyhemmän ohjauksen toimintaympäristössä valvonnan tulisi toimia tehokkaasti. Valvontatehtävää on kaavailtu aluehallintoviraston hoidettavaksi ja tehtävän resursointia on tarkasteltu esitysluonnoksessa. Aluehallintoviraston tulisi kyetä kymmenen henkilötyövuoden resurssilla valvomaan kuntien toimintaa valtakunnallisesti. Valtion tukipalveluiden rooli sen sijaan on esitysluonnoksessa varsin epäselvä. Toimivilla valtion tukipalveluilla pystyttäisiin paitsi tukemaan kuntien työllisyyspalveluiden järjestämistä, myös osaltaan turvaamaan muun muassa kansalaisten yhdenvertaisuutta, tulkintalinjojen yhdenmukaisuutta ja oikeusvarmuutta. Valtion keinot puuttua mahdollisiin kuntien työllisyydenhoidon puutteisiin, ovat esitysluonnoksen mukaan monelta osin jälkikäteisiä ja toimiessaankin vaikuttavat pitkällä viiveellä. Huomioon ottaen, että esimerkiksi seurannan keinot ja välineet eivät ole vielä tarkentuneet ja erilaisten valtion tukitehtävien rooli ja laajuus ovat esitysluonnoksessa määrittelemättä, valtion kokonaisvastuun toimivuutta on vaikea arvioida.

Mitä tulee valvontatehtävään, se on myös aluehallintovirastolle uudenlainen tehtävä, jonka osalta tulisi turvata paitsi riittävä henkilöresurssi myös tarvittava osaaminen työllisyyspalveluista ja työttömyysturvasta (ml. kotoutujat ja ulkomaalaislaki). Edellä esitettyjen seikkojen vuoksi ohjauksen ja valvonnan kokonaisuutta ja suhdetta toisiinsa on hankala arvioida.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut.

Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta.

Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Oulun kaupunki esittää, että kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja kuusi suurinta kaupunkia katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut

15.6.2022

Esityksen mukaan valtiolla on kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Vastuu tarkoittaa esimerkiksi valtion velvollisuutta puuttua tilanteeseen, mikäli kunnan kyky järjestää palveluita on heikentynyt. Valtion kokonaisvastuuta tukevat hallituskausittain asetettavat tavoitteet, TEM:n yhteydessä toimiva valtakunnallinen neuvottelukunta sekä TEM:n ja ELY-keskuksen järjestämät työllisyyden alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Kuntien järjestämien TE-palvelujen lainmukaisuutta valvoo aluehallintovirasto. ELY-keskuksen ja TE-toimiston hallinto- ja kehittämistyöstä vastaava KEHA-keskus puolestaan vastaa tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta. Työvoimaviranomaisina toimivat kunnat toteuttavat asiakaspalveluprosessia nykyisen ns. POMA-lainsäädännön mukaisesti sekä järjestävät julkisia työvoimapalveluita. Huolimatta järjestämistä vastuun muutoksesta kunnille työllisyydenhoidon viranomaisten toimijakenttä jää laajaksi, minkä vuoksi eri toimijoiden roolit ja vastuut tulee selkeyttää lakiesityksessä mainittua perusteellisemmin.

Joensuun kaupunki näkee valtion roolin työvoimapalvelujen järjestämisen valvojana sekä esityksessä määritetyn neuvottelumenettelyn käynnistäjänä ongelmallisena suhteessa perustuslain takaamaan kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen. Muiden kunnan järjestämien lakisääteisten palvelujen kohdalla samantyyppistä valtion väliintulovelvoitetta puutteellisesti järjestetyissä palveluissa ei ole olemassa. Työllisyyspalveluidenkin järjestämisen kohdalla ongelmatilanteissa valtion roolin tulisi olla ensisijaisesti kuntia tarvittaessa ohjeistava ja tukeva antava eikä pakotteita

asettava. Tulevaisuudessa kunnat toteuttavat työllisyyspalveluita pitkälti nykyisen lainsäädännön puitteissa, joten uudenlaisilla kuntapohjaisilla työllisyyspalveluilla on jo osittaiset raamit. Valtion tulisikin huomioida roolinsa uuden mahdollistajana ja antaa kunnille aidosti liikkumatilaa kuntapohjaisten työllisyyspalvelujen luomisessa.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Työllisyyden edistämiseksi on hyvä olla valtakunnalliset tavoitteet. Tämän ei tule kuitenkaan johtaa liialliseen kuntien toiminnan ohjaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön taholta.

Esityksen mukaan neuvottelukuntaan nimitettäisiin edustus eri kokoisista kunnista maantieteellisesti sekä Kuntaliitto. Tämä on kannatettavaa edellyttäen, että kuntien edustus on riittävän kattava.

Alueelliset työllisyyden edistämien yhteistyö- ja seurantakeskustelut toimitettiin keskustelufoorumina kuntien ja valtion välillä. Esityksen mukaan keskustelujen osapuolia olisivat työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskuksen lisäksi kaikki sen toimialueella sijaitsevat työvoimaviranomaiset. Esitys on kannatettava. Tärkeää on, että keskusteluihin osallistuvat kaikki toimialueella sijaitsevat työvoimaviranomaiset.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Tästä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Paikalliset tavoitteet ja lähtökohdat tulee ottaa huomioon seurannassa.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus **13.6.2022 § 210**

14.6.2022

Valmistelun pohjalta esitetään perustettavaksi työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta. Lieksan kaupungille jää epäselväksi sen tehtävät ja rooli kokonaisuudessa. Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantaryhmät voivat olla hyviä foorumeita mm. tiedon vaihdon kannalta, mutta eri ryhmien rooli ja tehtävät on selkeytettävä.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022

On ymmärrettävää, että tietyltä osin palveluiden ja toiminnan ohjaus ja seuranta on oltava valtakunnallista mutta liian tiukalla valtakunnallisella ohjauksella saatetaan vaarantaa paikallisiin tarpeisiin perustuva toiminta ja innovointi. Porin kaupunki yhtyy tässäkin kohdassa Kuntaliiton lausuntoon. Hallituksen esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämis-vastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräät työttömyysturvan myöntämiseen liittyvät tehtävät sekä nuorten ONNI-toiminta. Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle. Tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET: Tärkeää on se, että TEM ja VN asettavat valtakunnalliset tavoitteet. Toiminnan valvonta on kuitenkin vaikeaa kuntien itsehallinnon vuoksi. Syntyy ristiriitainen tilanne, jossa toiminnan laillisuusvalvonta onnistuu, mutta varsinainen tarkoituksenmukaisuusvalvonta ei. Tästä tulee jatkossa aiheutumaan ongelmia ja mahdollisesti riitaisuuksia neuvottelumenettelyn käynnistämisen yhteydessä.

TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN VALTAKUNNALLINEN NEUVOTTELUKUNTA: Kainuun TE-toimisto katsoo, että valtakunnallinen neuvottelukunta ei toisi mitään lisäarvoa työllisyyden

edistämiseen. Mikä rooli sillä olisi? Mitä neuvottelukunta konkreettisesti tekisi? Neuvottelukunnalla ei ole kuitenkaan todellista valtaa.

ALUEELLISET TYÖLLISYYDEN ESITÄMISEN YHTEISTYÖ- JA SEURANTAKESKUSTELUT: ELY-keskusten rooli jää näissä keskusteluissa epämääräiseksi ja seremonialliseksi, sillä mitään valtaa ELY-keskuksilla ei olisi tässä ehdotuksessa. ELY-keskukset voisi liittää tiukemmin valvontatehtävään – tai sitten jättää kokonaan pois ja luottaa AVI:n laillisuusvalvontaan.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen 7.6.2022
30.5.2022 § 71

Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Savonlinnan kaupunki, 7.6.2022
Kaupunginhallitus

Esityksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Tästä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Paikalliset tavoitteet ja lähtökohdat tulee ottaa huomioon seurannassa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Utredningsförfarandet ter sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Malax kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**
6.6.2022 § 108

De nationella målen beaktar inte att de kommande sysselsättningsområdena ser mycket olika ut gällande behov och sysselsättningssituation. För att reformen ska ha en reell inverkan borde de regionala skillnaderna bättre kunna beaktas, vilket det görs med en kommunbaserad modell, där kommunernas ekosystem tas till vara och samarbetet är upp till kommunerna att själva bestämma om och organisera, så att det bäst motsvarar de regionala behov som finns.

Brister i finansieringen eller för stark statlig styrning kan innebära att verksamheten inte kan styras ändamålsenligt. Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Utredningsförfarandet ter sig även en aning svårbedömt ur kommunens synvinkel. I beredningen talar man om en helhetsbedömning men utvärderingen kan gälla en enskild delfaktor. Det framgår inte av beredningen i detta skede hur detta ska styras.

Bureau Facility **6.6.2022**

Valtakunnalliset tavoitteet ovat tietenkin paremmassa työllisyysasteessa. Nuorten täytyy päästä nopeammin töihin ja ylempiä toimihenkilöitä täytyy saada siirtymään omatoimiseksi yrittäjiksi esim. konsultaatio -tehtäviin.

Neuvottelukunnat on taakse jäänyttä parlamentaarista ajanpeluuta. Kuntaliitto ja ylin johto TEM -organisaatiosta kokoon 4 kertaa vuoteen ja homma toimii!

Alueellisesti on jo käytössä esim. maakuntaliitot. Miksi niitä ei voi hyödyntää?!

Kronoby kommun **3.6.2022**

Ur kommunens synvinkel (i egenskap av Arbetskraftsmyndighet) är det av stor vikt att tillsammans med ministerierna och NTM-centralen föra regelbundna diskussioner för samarbete och uppföljning. Det är också positivt om man vid diskussionerna sprider kunskap om goda och sämre tillvägagångssätt om sysselsättningen skall kunna främjas och dåliga rutiner tas bort.

Uppdelning av ansvar kan leda till frågor i tillsynen som är mycket svåra att lösa. Övervakningen ska bedöma om ansvaret för den identifierade bristen eller missförhållandet ligger hos arrangören eller producenten eller båda och hur detta definieras mellan de olika aktörerna.

Karstulan kunta **31.5.2022**

*valtakunnalliset tavoitteet: Tavoitteet hyvät, ongelmana, onko toteuttamismallilla lopuksi suurta merkitystä, kun työttömyyttä säätelee suhdannekehitys.

työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät: Jää epäselväksi kokonaisuuden kannalta

alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut: Luodaan vain ohjaamisen väline, joka saattaa jälleen olla kuntien itsemääräämisoikeuden vastainen

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Säännökset vastaavat nykyistä (2.5.2022 voimaan tullutta uutta asiakaspalvelumallin säännöksiä) ja sen kehittämistarpeet ovat varmuudella niin KEHA-keskuksen kuin ELY-keskuksen tiedossa. Palvelujen tuottamisen kannalta on tärkeää huolehtia riittävästä rahoituksesta palvelujen tuottamiseen ja hankintaan asiakaspalvelumallin vaatimukset huomioiden.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli tuo lähemmäksi kunnan alueella olevat työ- ja koulutustarjonnan asiakkaiden henkilökohtaisissa tapaamisissa – lähtökohtaisesti toimintamalli on hyvä (etupainotteisuus). Palvelumalli on kuitenkin hyvin kaavamainen ja pakottaa kaikki asiakkaat samaan muottiin; työpaikkoja on haettava tietty määrä kuukaudessa jne. Aktiiviselle asiakkaalle on järjestettävä mahdollisuus omatoimiseen työnhakuun ja toisaalta asiakas on tavattava erilaisten palvelutarpeidensa mukaisesti kokonaisvaltaisesti. Pohjoismaista työvoimapalvelumallia on tarpeen tarkastella kriittisesti ennen palveluiden siirtämistä kuntiin palvelumallin kaavamaisuuden osalta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

27.6.2022

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli edellyttää erittäin suurta henkilöstöresurssointia sekä osaamisen varmistamista, jotta henkilön palvelupolku on sujuva. Uudistuksen näkökulma on hyvä ja aktiivisuutta tarvitaan. On kuitenkin huomioitava digitaalisuus eli mahdollisuus tuottaa palvelut monikanavaisesti ja paikkariippumattomasti. Palveluprosessin kärki tulee kohdentua vaikeasti

työllistettävien henkilökohtaiseen laaja-alaiseen palveluun. Tällöin rajapinnassa on myös hyvinvointialueet ja niiden tuottama palvelu.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Toukokuun 2. päivä voimaan tullut asiakaspalvelumalli on suunnattu työvoimaan, jotka työllistyvät aiemminkin toimilla oman aktiivisuuden, osaamisen sekä hyvän työkykyisyytensä ansiosta. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymiseen malli ei tuo helpotusta. Pikemminkin malli kuormittaa entisestään asiakasta, työnantajia sekä työvoimaviranomaisia.

Työllisyys ja palvelustrategian tulee taata todellinen lähipalvelu myös pienten kuntien asiakkaille.

Työvoimaviranomaisen pitää liikkua asiakkaan luo. Asiakas ei välttämättä pysty liikkumaan työ- ja toimintakyvyn rajoitteiden, taloudellisten tai kulkemiseen liittyvien haasteiden vuoksi (5–7§).

Lailta tulee taata, että myös alkuhaastattelut järjestetään, asiakkaan niin halutessa, asiakkaan asuinpaikkakunnalla (5§). Tällä hetkellä TE-toimiston linjausten mukaan alkuhaastattelut järjestetään paikkakunnalla, jossa on TE-toimisto. Paikkakunnilla, joissa julkinen liikenne puuttuu tai on kovin vähäistä, liikkuminen lähimpään TE-toimistoon on kohtuutonta. Ajallisesti yhdensuuntainen matka voi kestää useita tunteja ja odotusaika paluumatkaan voi olla useita tunteja. Lisäksi matka kotoa lähimmälle bussipysäkille voi olla kymmeniä kilometrejä, joka ilman omaa autoa/ajokorttia on mahdottomuus.

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuden täyttämisen osoittamistavassa voi piillä väärinkäytön mahdollisuus (13§). Työnhakuvelvollisuus (4 hakemusta/kk) kuormittaa kohtuuttomasti myös työnantajia, jotka joutuvat vastaanottamaan hakemuksia työpaikan vaatimustasoa vastaamattomilta hakijoilta.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut,
Mäkelä Mari**

27.6.2022

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa palvelupisteessä rahoitusvastuun kuitenkin jäädessä kotikunnalle. Tämä ei ole suoraan kannatettava asia.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi asioida tietyin edellytyksin muuallakin kuin kotikuntansa palvelupisteessä rahoitusvastuun kuitenkin jäädessä kotikunnalle. Tämä ei ole suoraan kannatettava asia.

Siikajoen kunta 27.6.2022

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille. Siikajoen kunta esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja. Siikajoen kunta esittää, että mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun

läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi”. Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Hallituksen esityksessä kirjataan velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä kunnat palvelevat myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta. Siikajoen kunta esittää, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Siikajoen kunta esittää, että kunnilla oltava mahdollisuus täydentää kehittämispalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseteleillä. Eryistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja. Tietojärjestelmät TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmäohjelmien etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Siikajoen kunta esittää, että valtion tulee velvoittaa Keha-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa huolta siitä, että työvoimaviranomaisille asetettavien, nykyisen palvelumallin mukaisten palveluprosessin veloitteiden osalta asiakkaat joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan, mikäli uudet viranomaiset eivät syystä tai toisesta noudata palveluprosessin soveltamisohjeita ymv. ohjeistuksia yhdenmukaisesti eikä valtiolla ole riittäviä keinoja ja resursseja valvoa näiden ohjeistusten noudattamista. Muilta osin ei kommentoitavaa.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Esityksen mukaan työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä, ja työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut laissa edellytetyllä tavalla. Uuden asiakaspalvelumallin toteuttaminen edellyttää, että työvoimaviranomaisella on riittävät resurssit palveluprosessin toteuttamiseen. Prosessin toimeenpanon osalta nyt käytettävissä olevat palautteet ja kommentit tulee huomioida lainsäädännön jatkovalmistelussa.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet. Utgående från Närpes stads kommunstrategi är det viktigt att det finns alternativ till de digitala tjänsterna genom hela servicekedjan. Möjligheten till registrering på annat sätt än digitalt (§ 1) bör alltså kvarstå, icke-digitala alternativ ges också för reservering av tid via nättjänst (§ 2). Detta bör granskas och förtydligas genom hela kapitel 4.

Det framstår som oklart om välfärdsområdena åläggs att bidra till bedömningar av arbetssökandes arbets- och funktionsförmåga eller om paragrafen ska ses som en uppmaning till kommunerna att anlita privata aktörer inom social- och hälsovård (§ 11). Det senare skulle ur Närpes stads synvinkel te sig märkligt, då en del av klienterna sannolikt ändå är gemensamma mellan arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdena.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry

27.6.2022

Oktetti on jo aiemmin katsonut ja näkee edelleen, että työhakijoiden aiempaa tiiviimpi kohtaaminen on sinällään myönteinen asia, mutta esitetty mekaaninen ja ihmisen tarpeista irrallaan oleva malli johtaa resurssien väärään kohdentamiseen. Resurssia käytetään kaavamaisesti valtavasti suhteellisen hyvässä tilanteessa olevien valvomiseen ja sanktioimiseen samalla kun resursseja ei

kohdenneta lainkaan suoraan tukea tarvitsevien henkilöiden tarvitsemiin palveluihin. Lisäksi palveluprosessissa täytyy jatkossa olla entistä laajemmin entistä kattavampi osaaminen, mikä asettaa työvoimaviranomaisten henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja kelpoisuusvaatimuksiin paineita, joihin ei esityksessä vastata.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Asiakaspalveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta ja muuttaa palveluprosessia selkeämmäksi. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta paitsi suuri määrä tulkintakysymyksiä myös asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaan valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta, joita olisi syytä vähentää tai säätää harkintaperusteisiksi. Mallin yksityiskohtaisuus sitoo uusien työvoimaviranomaisten toimintaa hyvin yksityiskohtaisella tavalla, joka ei parhaalla mahdollisella tavalla tue uudistuksen perusajatusta palvelujärjestelmän uudistamiseen liittyen.

Vesannon kunta, Vesannon kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia Harmokivi

26.6.2022

Toukokuun 2. päivä voimaan tullut asiakaspalvelumalli on suunnattu työvoimaan, jotka työllistyvät aiemminkin toimilla oman aktiivisuuden, osaamisen sekä hyvän työkykyisyytensä ansiosta. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymiseen malli ei tuo helpotusta. Pikemminkin malli kuormittaa entisestään asiakasta, työnantajia sekä työvoimaviranomaisia. Työllisyys ja palvelustrategian tulee taata todellinen lähipalvelu myös pienten kuntien asiakkaille. Työvoimaviranomaisen pitää liikkua asiakkaan luo. Asiakas ei välttämättä pysty liikkumaan työ- ja toimintakyvyn rajoitteiden, taloudellisten tai kulkemiseen liittyvien haasteiden vuoksi (5–7§). Lailta tulee taata, että myös alkuhaastattelu järjestetään, asiakkaan niin halutessa, asiakkaan asuinpaikkakunnalla (5§). Tällä hetkellä TE-toimiston linjausten mukaan alkuhaastattelut järjestetään paikkakunnalla, jossa on TE-toimisto.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Työnhakuvelvollisuus tulisi olla lähtökohtana työttömyysetuuden saamiselle, mutta ei asiakkuudelle. Kun työtön työnhakija pystyy hakemaan työtä, hän voi olla työvoimaviranomaisen asiakkaana ja työttömänä työnhakijana. Henkilö, joka ei voi hakea työtä eikä hänellä voi asettaa työnhakuvelvoitetta, ei tulisi olla työttömänä työnhakijana, mutta asiakkaana voi olla. Tämä perusmuutos selkeyttäisi kunnan asiakkaan tilannetta ja asiakasprosessia sekä parantaisi työnvälitystä.

Uusi asiakaspalvelumalli tulee sitomaan liian paljon kunnan resursseja asiakkaan alkuhaastatteluun. Alkuhaastattelu on tärkeä, mutta kunnan pitäisi pystyä vapaammin järjestämään asiakaskohtaisesti asiakaspalvelua.

Siilinjärven kunta**26.6.2022**

Työnhakuvelvollisuuden tulisi olla lähtökohtana työttömyysetuuden saamiselle, mutta ei asiakkuudelle. Kun työtön työnhakija pystyy hakemaan työtä, hän voi olla työvoimaviranomaisen asiakkaana ja työttömänä työnhakijana. Henkilön, joka ei voi hakea työtä eikä hänelle voi asettaa työnhakuvelvoitetta, ei tulisi olla työttömänä työnhakijana, mutta asiakkaana voi olla. Tämä muutos selkeyttäisi asiakkaan tilannetta ja asiakasprosessia sekä parantaisi työnvälitystä.

Uusi asiakaspalvelumalli tulee sitomaan kunnan resursseja liikaa asiakkaan alkupalveluun. Uusi palvelumalli ei ole asiakaslähtöinen eikä se ole asiakkaiden tarpeita huomioiva malli. Uusi asiakaspalvelumalli ei ole tue työllistymistä, vaan sitoo työvoimaviranomaisen resursseja. Kunnalla pitäisi olla mahdollisuutta järjestää asiakaspalvelua vapaammin. Uuden asiakaspalvelumallin sitovuus heikentää ja vie resursseja vahvan tuen tarpeessa olevilta asiakkailta sekä työnantaja-asiakkailta. Asiakaspalvelumallin tulee olla toimiva ja asiakaslähtöisempi.

Alavuden kaupunki**26.6.2022**

Lainsäädännön tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulee rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee laskea viralliseen aktiivointiasteeseen. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville työttömyysetuutta saavilla asiakkaille tulee olla tarjolla työllistymistä tukevia palveluita. Pohjoismainen työvoimamalli POMA määrittelee vahvasti nykyistä ja myös uudistuksen jälkeistä palveluprosessia, mikä rajoittaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää oman palveluekosysteemin mahdollisuuksia.

Pukkilan kunta**26.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta. Jo käyttöön otetun palvelumallinnon toteuttamisen yksityiskohdat ovat liian monimutkaiset. Palvelumalli kaipaa selkeyttämistä sekä mahdollisuuksia käyttää harkintaa, silloin kuin jokin täydentävä haastattelu tms. ei ole asiakkaan tilannetta mitenkään eteenpäin vievä asia.

Sinänsä uusien rekisteröityneiden työnhakijoiden nopeampi palveluprosessi on hyvä lähtökohta edesauttaa nopeampaa työllistymistä. Palvelumallissa pitäisi kuitenkin huomioida paremmin eri alojen ja ammattien kausiluonteisuus ja rekrytointitiheys, jolloin jo kohta uudelleen työllistyvän työnhakijan palveluprosessiin käytettävä asiantuntijatyö ei olisi pois vaikeammin työllistyvien ohjaamisesta. Asiantuntijoiden aikaa tarvitaan myös auttamaan työnantajaa räätälöimään tehtäviä työnhakijalle ja varmistamaan näin työllistymisen onnistuminen.

Työnhakijan palveluprosessin hallinnointiin menee myös aiempaa enemmän aikaa, joka on pois asiakkaiden palvelusta ja palvelun resursseista. Lisäksi tietojärjestelmät eivät nyky muodossaan tue asiantuntijaa eikä myöskään työnhakijan palvelua, vaan osaltaan lisäävät työtä. Tähän tulisi saada myös selkeä muutos ennen uudistuksen toteutumista.

Eezy Työllisyyspalvelut**25.6.2022**

Laissa pitäisi huomioida asiakastietojen saatavuus laajemmalle, hyödyntäminen palveluiden markkinoinnissa, palveluntuottajat kuntien tukena ja markkinoivat suoraan asiakkaille omia palveluitaan. Jos asiakas on veloitettu työnhakuun, voisi hänelle markkinoida palveluita suoraan

Korsnäs kommun, Båssar Christina

24.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Turun kaupunki

24.6.2022

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työnhakijoille mahdollisuuksia työllistyä. Palveluilla edistetään myös uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä sekä työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnhakijapalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Turun kaupunki esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla tulisi olla yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen. Työttömyysturvalain mukainen ehto työssäolovelvoitteen purkamiseen on se, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun.

Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiäaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja.

Turun kaupunki esittää, että TE-palveluiden asiakkaaksi hakeutumiselle muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiäaikaaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa asiakkaalle minkä tahansa työllisyysalueen palvelut myös ilman todellista tarvetta.

Lempäälän kunta, kunnanhallituksen päätös 20.6.2022 § 149 **23.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessin esitetään vastaavan toukokuussa 2022 voimaan tullutta työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli), joka muodostuu alkuhaastattelusta, täydentävistä työnhakukeskusteluista ja työnhakukeskusteluista. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen työnhakijalle järjestetään mm. seitsemän keskustelua ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palveluprosessi ei ole tarkoituksenmukainen suhteessa työllistymisen tavoitteisiin eikä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Lempäälän kunta katsoo, että vaatimus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikille työnhakijoille on tarpeeton. Työnhakijaksi ilmoittautuessaan osa työnhakijoista on omatoimisia ja heillä on sekä riittävä ammatillinen osaaminen että työnhakutaidot itsenäiseen työllistymiseen.

Joustamattomaksi säännelty palveluprosessi estää henkilöresurssien kohdentamisen niihin kohtiin palveluprosessia, jossa se on palvelutarpeen ja työnhakijan kokonaistilanteen näkökulmasta vaikuttavinta ja tuloksekkainta. Sääntely vie myös asiakaspalvelussa työskenteleviltä osaajilta mielekkyyttä toimia työvoimaviranomaisen asiakaspalvelutehtävissä sekä edellytyksiä muodostaa luottamuksellisia asiakassuhteita, jos henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta rakentaa työnhakijoiden palveluprosesseja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Asiantuntijaorganisaatiossa tarkkaan määritelty asiakasprosessi vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäksi palvelumalli rajoittaa kuntiin siirtyvän palvelujen rahoituksen ja henkilöstön käyttöä niihin toimiin, joilla syntyy vaikuttavuutta.

Lempäälän kunta katsoo, että kunnilla tulee jatkossa olla riittävä toimivalta palveluprosessien ja palvelujen sekä henkilöstön käytön tarkoituksenmukaisesta suuntaamisesta vaikuttaviin ja kannusteiden mukaisiin tehtäviin.

Hangan kaupunki, Hangan kaupunki, Kaupunginhallituksen hyväksymä 20.6.2022 § 182, Granqvist Nina **23.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessi Kuvattuja palveluita ja säädöksiä pidetään hyvänä ja niiden katsotaan edesauttavan työnhakuprosessia. Luku 4 kuvaa uutta pohjoismaista työvoimapalvelumallia, joka on tullut vastikään voimaan. Lyhyestä käyttöajasta huolimatta on otettava huomioon saadut opit viimeisteltäessä tätä lakiesitystä.

4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoimintamallin organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa. Tässä Hanko näkee, että on tarpeellista selkeyttä johtoryhmän tehtävä sekä saada kunnat mukaan tähän monialaiseen yhteistyöhön.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Tarkoitus on, että palvelu olisi nuorille

suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua. Työvoimaviranomaisen laatisi analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta ja edistäisi laadittuun analyysiin perustuen yhteispalvelun toteutumista alueellaan. Työvoimaviranomaisen neuvottelisi koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämisestä. Yhteispalveluun osallistuvat toimijat sopisivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta. Tämä on uusi tehtävä Hangolle, koska meillä ei ole virallista Ohjaamo eikä sen kautta myöskään erikseen palkattua henkilöstöä tai tiloja, mikä tarkoittaa, että nykyisestä viiden miljoonan euron valtion rahoituksesta ei tule rahoitusta Hangolle. Sekä toiminnan että toimitilaratkaisujen rahoitus on saatava yhteistä sopimista selkeämmäksi. Koska ehdotuksen mukaan vastuu on työviranomaisilla, niin myös perusrahoitus ja henkilöstöresurssi on turvattava. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäämisen tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia ja osallisuutta sekä poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille. Hangon näkemyksen mukaan tietyn valmennuksen kuuluminen jatkossa KEHA:lle eikä kunnille kuulostaa oudolta, ja voi hajottaa palveluiden kokonaisuutta ja kehitystä.

Tyrnävän kunta

23.6.2022

Tyrnävän kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. Kunnilla tulisi olla riittävästi vapautta kehittää palveluja ja järjestää palveluja tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

Säännökset vastaavat 02.05.2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Uuden asiakaspalvelumallin kokemukset ovat vielä varsin vähäisiä.

Vaikka työnhakijan palveluprosessi on varsin yksityiskohtainen, mallissa on edelleen varsin paljon tulkinnanvaraisuutta.

Asiakkaiden palvelutarpeet ja palveluintensiteetin tarve ovat yksilöllisiä. Uudessa asiakaspalvelumallissa korostetaan yksilöllisyyttä. Malli on kuitenkin erittäin määrämuotoinen ja joustamaton eikä anna virkailijoille liikkumavaraa. Malli edellyttää vahvoja resursseja, mikä lisää aiemmissa kohdissa kuvattua resursseihin liittyvää riskiä, joka liittyy yleiskatteelliseen rahoitukseen ja siihen, että se kohdistuu työvoimaviranomaisen sijaan peruskuntaan.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

Uuden asiakaspalvelumallin myötä asiakkaita on tavattu tiiviimmin, mikä on hyvä asia, mutta toisaalta malli ei ota kovin hyvin huomioon asiakkaiden erialaisia palvelupolkuja ja yksilöllisiä tilanteita. Järjestelmät eivät myöskään tue kovin hyvin asiakkaiden palvelupolkuja. Ennen TE-palveluiden siirtoa tulisi myös uutta työvoimapalvelumallia tarkastella uudelleen ja pohtia sen toteuttamiskelpoisuutta isossa muutostilanteessa.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Palvelualojen työnantajat Palta ry. **23.6.2022**

Palta toivoo pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin ja kokonaisuudistuksen pyrkivän yhä laadukkaampaan ja tiiviimpään yhteistyöhön yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa tehokkaiden työllisyyspalveluiden löytämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. Katsomme, että uudistuksen puitteissa olisi suuri mahdollisuus panostaa yhteistyön laatuun ja löytää uusia toimivia ratkaisuja. Valitettavasti tähän ei ole nyt kuitenkaan esitetty parannusehdotuksia.

Palta vaatii, että nyt käynnissä olevat palvelurakenteen uudistamiseen liittyvät vastuunsiirrot ja toimenpiteet eivät saa hidastaa työllisyystoimien etenemistä. Vanhat toimintatavat tai hallinnon lisäkustannukset eivät saa muodostua uusien ja innovatiivisten työllisyys- ja yrityspalveluiden tarjoamisen esteeksi tai hidasteeksi. Kuntatalouden kriisiytyminen ei myöskään helpota kokeiluiden ja tämän hallituksen esityksen toteutumista onnistuneesti.

Palta pyytää huomioimaan, että työvoiman alueellinen liikkuvuus voi vaikeutua, jos pohjoismainen työvoimapalveluiden malli ja vastuunsiirto kunnille kannustavat liiaksen etsimään työtehtäviä vain työnhakijaa palvelevan viranomaistoimijan alueelta. Työpaikkoihin sopivia henkilöitä haetaan usein vain oman työ- ja elinkeinotoimiston alueelta, ja jatkossa työnhakualue voi pienentyä kuntiin siirron myötä entisestään palvelutarjonnan- ja osaamisen supistuessa.

Palta kannattaa, että alkuhaastatteluihin panostetaan, jotta osaamisen kohtaantoa pystytään parantamaan. Tämä vaatii kuitenkin johdonmukaista ja yhdenmukaista osaamista viranomaiselta kirjata keskeiset ja olennaiset osaamiset sekä toiveet valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Palta vaatiikin, että käytettäviin tietojärjestelmiin ja niiden käyttötarkoituksiin varauduttaisiin yhä enemmän ja laadukkaammin. Työvoiman ja avoimien työtehtävien kohtaanto paranee, kun työnhakijoiden osaaminen ja etuudet saadaan kirjattua valtakunnalliseen järjestelmään yhä tarkemmin ja ajantasaisemmin.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile**23.6.2022**

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä, että työnhakijoiden palveluprosessit olisivat mahdollisimman selkeitä ja johdonmukaisia.

Pyhtään kunta**23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät uuteen asiakaspalvelumalliin liittyvässä lainsäädännössä paljon positiivisia elementtejä. Panostamalla työnhaun alkuvaiheeseen ja tiiviiseen kontaktointiin on mahdollista saada työttömyysjaksoja lyhennettyä entisestään ja toisaalta nopeutettua pääsyä asiakkaan pääsyä tarvittaviin palveluihin. Kuitenkin mallin kaavamaisuus ja tarkkuus asettavat haasteita innovatiiviselle palveluiden kehittämiselle ja kuntien mahdollisuudelle kokeilla uudenkaltaisia tapoja työllisyyden hoidossa ja asiakkaiden kohtaamisessa.

Vammaisfoorumi ry**23.6.2022**

-

Taipalsaaren kunta**23.6.2022**

Palveluprosessi on kannatettava ja prosessi sisältöineen on kuvattu yllättävänkin yksityiskohtaisesti esitysluonnoksessa.

Pohjanmaan ELY-keskus**23.6.2022**

Neljännän luvun 4 §:ssä todetaan työvoimaviranomaisen työnhakijan informointivelvollisuudesta. Tähän olisi mahdollisesti tarpeen kirjata myös informointivelvollisuus kotoutumislain mukaisista toimista. Lisäksi tähän pykälään on kirjattu ainoastaan velvoite työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta jne. Mutta sama toki pätee työllistymissuunnitelmaan rinnastettavien suunnitelmien kohdalla (ml. kotoutumissuunnitelma).

Neljännän luvun 11 § työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen olisi tarpeen rinnastaa kotoutumislain osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jotta vältetään päällekkäisiltä toimilta.

Neljännän luvun 14 § todetaan työvoimaviranomaisen velvollisuuksista, että työvoimaviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan sisältyviä palveluita. Myös tähän olisi tarpeen kirjata, että myös kotoutumislain mukaan työviranomaiselle esitettyjä palveluita. Mahdollinen viittaus lakiin kotoutumisen edistämisestä.

Kuortaneen kunta**23.6.2022**

-

Lapin TE-toimisto**23.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta. Jo käyttöön otetun palvelumallinnon toteuttamisen yksityiskohdat ovat liian monimutkaiset. Palvelumalli kaipaa selkeyttämistä sekä mahdollisuuksia käyttää harkintaa, silloin kuin jokin täydentävä haastattelu tms. ei ole asiakkaan tilannetta mitenkään eteenpäin vievä asia.

Sinänsä uusien rekisteröityneiden työnhakijoiden nopeampi palveluprosessi on hyvä lähtökohta edesauttaa nopeampaa työllistymistä. Palvelumallissa pitäisi kuitenkin huomioida paremmin eri alojen ja ammattien kausiluonteisuus ja rekrytointitiheys, jolloin jo kohta uudelleen työllistyvän työnhakijan palveluprosessiin käytettävä asiantuntijatyö ei olisi pois vaikeammin työllistyvien ohjaamisesta. Asiantuntijoiden aikaa tarvitaan myös auttamaan työnantajaa räätälöimään tehtäviä työnhakijalle ja varmistamaan näin työllistymisen onnistuminen.

Työnhakijan palveluprosessin hallinnointiin menee myös aiempaa enemmän aikaa, joka on pois asiakkaiden palvelusta ja palvelun resursseista. Lisäksi tietojärjestelmät eivät nyky muodossaan tue asiantuntijaa eikä myöskään työnhakijan palvelua, vaan osaltaan lisäävät työtä. Tähän tulisi saada myös selkeä muutos ennen uudistuksen toteutumista.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupunki näkee, että työnhakijan palveluprosessia ei tulisi säätää lainsäädännöllä niin tarkasti, että työvoimaviranomaisella ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa palveluprosesseihin ja tarjottaviin palveluihin. Uusi asiakaspalvelumalli asettaa tarpeettoman tiukat ja keinotekoiset raamit asiakkaiden palveluprosesseille, eikä mahdollista palveluiden räätälöimistä kunkin asiakkaan tarpeisiin. Työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus palvella asiakasta hänen palveluntarpeensa mukaisesti niin, että vähemmän tukea tarvitsevien tapaamissykliä voisi keventää, mikä taas mahdollistaisi sen, että enemmän tukea tarvitsevien palveluun voitaisiin suunnata enemmän resursseja.

Työnhakijan palveluprosessin liian yksityiskohtainen säätäminen heikentää myös työvoimaviranomaisena toimivan kunnan mahdollisuuksia kehittää työllisyyspalveluita ja edistää työllisyyttä paikallisesti toimivaksi havaitulla tavalla. Lainsäädännön ei tulisi tarpeettomasti asettaa esteeksi erilaisten toimintatapojen kokeilulle ja kehittämiselle. Kannustavan rahoitusmallin myötä kunnilla pitäisi olla kannuste tarjota työllistymistä edistäviä palveluita, joten ei ole tarkoituksenmukaista sen lisäksi määrittää palveluprosessia lainsäädännöllä liian tiukasti. Espoon kaupunki ehdottaa, että täydentäviä työnhakukeskusteluita voidaan järjestää työnhakija-asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti, ja niiden määrästä sovitaan työvoimaviranomaisen ja asiakkaan kanssa yhteisymmärryksessä.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto 23.6.2022

Työvoimapalveluiden pirstoutuessa eri työvoimaviranomaisten vastuulle hoitoon tulee jatkossa lain soveltamis- ja menettelytapaohjeisiin kiinnittää erityistä huomiota niiden yksityiskohtaisuudenkin kannalta, jotta asiakkaiden palveluprosessi ja kohtelu on yhdenvertaista valtakunnallisella tasolla ja lakia tulkittaisiin mahdollisimman tasa-arvoisesti ja samankaltaisesti kaikkien työvoimaviranomaisten toimesta.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomiota 1 §:n osalta siihen, että nykyisin ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen järjestämän ja ylläpitämän tietovaranto tulisi säilyä valtakunnallisena työnhakijoille käytössä, jotta valtakunnallisesti kaikilla henkilöillä on yhtäläinen

mahdollisuus ilmoittautua työnhakijaksi. Vaikka työvoimaviranomaiset voisivat hankkia oman asiakastietojärjestelmän, niin työnhakijoille näkyvän tietopalvelun toivotaan pysyvän valtakunnallisesti samana.

Työvoimaviranomaisen velvollisuudet 14 §:ssä todetaan, että valtionosuus on kunnan yleiskatteellista rahaa, jonka kohdentamisen kunta itse päättää ja että kunnan tulisi pyrkiä kohdentamaan rahaa työvoimapalveluihin. Kuinka voidaan taata se, että kunta kohdentaa valtionosuuden työvoimapalveluihin, jotta kunnasta ja työllisyysalueesta riippumatta työnhakijat ja yritykset saavat tarvitsemansa palvelut? Lain sanamuoto ”kunnan tulisi pyrkiä” antaa kunnille ja työvoimaviranomaisille paljon vapautta valtionosuuden käytöstä, joka ei aja tuottavan työnvälityksen ideaa, jota työvoimaviranomaisen tulisi kaikissa toimissaan edistää.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

6§ s. 370: Työnhakukeskustelu järjestetään mallin mukaisesti myös osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle kun alkuhaastattelusta on kulunut kolme kuukautta. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Osa-aikaisessa työsuhteessa oleva tulisi tulkita työlliseksi, jolle työvoimapalvelujen resursseja ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa samassa määrin kuin työttömille. Oli tällainen henkilö osa-aikaisessa työsuhteessa joko omasta tahdostaan tai työn luonteen vuoksi, on kyseenalaista, voidaanko työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välisellä työnhakukeskustelulla vaikuttaa työsuhteen muuttumiseen kokoaikaiseksi.

6§: Työnhakukeskusteluja tulee mallin mukaan järjestää myös palkkatuetun työn tai kuntoutuksen ajalla, jos toimenpiteen arvioitu kesto on enintään kuukausi. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Palkkatuetun työn jatkumiseen vaikuttaa työnantaja yhteistyössä työntekijän kanssa ja kuntoutuksen palveluntuottaja yhteistyössä kuntoutujan kanssa. Alussa arvioitu toimenpiteen kesto voi poiketa toteutuneesta kestosta huomattavasti. Ei tulisi osoittaa työvoimapalveluiden resursseja työnhakukeskusteluihin, joilla todennäköisesti ei voida vaikuttaa toimenpiteen jatkumiseen.

7§: Työnhakukeskusteluja tulee mallin mukaan järjestää kuukautta ennen arvioitua kuntoutuksen, työkokeilun tai palkkatukityön päättymistä. Kaikki edellä mainitut työvoimapalvelut ovat työllistymistä edistäviä palveluja. Ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa työvoimapalveluiden resursseja kyseisten palveluiden ajalle, sillä ensinnäkin niiden päättymisajankohtaa ei voida varmuudella arvioida ja toiseksi palvelut tähtäävät menetelmällisesti pidempiaikaiseen työllistymiseen, jolloin työnhakukeskustelun aika ei ole palvelun aikana vaan vasta sen jälkeen, mikäli palvelu ei ole johtanut työllistymiseen.

Malli sallii lomautetulle työnhakijalle järjestettävät työnhakukeskustelut vain työnhakijan pyynnöstä. Samaa työnhakijan omaa valintaa ja aktiivisuutta puoltavaa tulkintaa tulisi soveltaa myös osa-aikaisessa työssä, kuntoutuksessa ja palkkatuetussa työssä oleviin asiakkaisiin. Palveluissa jo olevien asiakkaiden työnhakukeskusteluiden tulisi siis olla asiakkaan toiveesta lähteviä, ei määrättyjä.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144 **23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät uuteen asiakaspalvelumalliin liittyvässä lainsäädännössä paljon positiivisia elementtejä. Panostamalla työnhaun alkuvaiheeseen ja tiiviiseen kontaktointiin on mahdollista saada työttömyysjaksoja lyhennettyä entisestään ja toisaalta nopeutettua pääsyä asiakkaan pääsyä tarvittaviin palveluihin. Kuitenkin mallin kaavamaisuus ja tarkkuus asettavat haasteita innovatiiviselle palveluiden kehittämiselle ja kuntien mahdollisuudelle kokeilla uudenkaltaisia tapoja työllisyyden hoidossa ja asiakkaiden kohtaamisessa.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Uutta asiakaspalvelumallia on toteutettu nyt vajaan kaksi kuukautta. Malli on työläs, pikkutarkka ja kaavamainen. Asiakasprosessin toteuttamiseen tarvitaan joustavuutta ja lisää harkintavaltaa.

Palvelujen siirto kuntiin voi lisätä asiakkaiden eriarvoisuutta eri alueilla. Prosessia toimeenpanevia alueita tulee enemmän kuin nykyisessä maakuntapohjaisessa mallissa.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiikan asiantuntija, SAK ry

23.6.2022

SAK lausuu jälleen huolensa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisen palveluprosessin kategorisuudesta. Jotta TE-hallinnon resurssit tulisivat parhaaseen mahdolliseen käyttöön, tulisi TE-asiantuntijalle antaa nykyisten laajemmat valtuudet määrittää palveluprosessia työnhakijan yksilöllisistä lähtökohdista sekä huomioiden paikalliset ja alueelliset työmarkkinat.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into katsoo, että on hyvä, että työnhakijoita tavataan aiempaa tiiviimmin. Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen malli on kuitenkin mekaaninen ja herättää huolta resurssien kohdentumisesta. Saavatko yksilöllistä tukea juuri ne työnhakijat, jotka sitä eniten tarvitsevat? Toisilla työnhakijoilla puolestaan omatoiminen työnhaku riittäisi. Palveluprosessissa pitäisi mahdollistaa vahvempi tarveharkinta. Into painottaa, että työvoimaviranomaiset tarvitsevat ohjausosaamisen ja ohjauksellisen työtteen vahvistamista. Kokemusten mukaan etenkin haasteellisessa tilanteessa olevat asiakkaat eivät ole kokeneet tulleensa TE-palveluissa riittävästi kohdatuiksi. Uusi työnhakuvelvollisuus lisää työn sanktioivaa luonnetta, jolloin asiakaslähtöisen ja ohjauksellisen työtteen vahvistamisen tarve korostuu.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Sininauhaliitto esittää huolensa jäsenyhteisöjen asiakkaista, jotka kertovat pelkäävänsä, kuinka vastaavat kaikkiin työnhakija-asiakkaalle asetettuihin vaateisiin. Myös työkokeilussa, palkkatukityössä tai työttömyysetuudella opiskelevien tulee hallita monimutkainen prosessi ja siihen asetetut aikarajat muun muassa työnhaun käynnistymisen osalta. Epäselvä tai vaikeasti

hahmottuva järjestelmä ei saa johtaa tilanteeseen, jossa järjestelmää ymmärtämätön asiakas kärsii esimerkiksi taloudellisen menetyksen tai muun sanktion, joka vaikuttaa hänen ja perheensä kokonaistilanteeseen heikentävästi ja/tai muiden etuuksien tarpeeseen.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

I denna utvärdering bör data och info insamlas med beaktande av olika språkgrupper

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

Uuden mallin toimivuutta on haasteellista arvioida näin kuukauden sen käyttöönoton jälkeen, mutta jo nyt on nähtävissä lisääntynyt asiakkaiden kontaktointi ja muun muassa kirjaamisen määrän lisääntyminen. Työvoimaviranomaisen aika menee asiakkaan asioiden kirjaamiseen ja uuden mallin myötä päivämäärien muistutteluun. Asiakkaat ovat ottaneet myös entistä enemmän yhteyttä työntekijöihin, koska eivät ole olleet tietoisia muuttuneista velvollisuuksistaan. Tämä on ennestään lisännyt kirjaamista ja muistuttelua, kun jokainen yhteydenotto sekä kontakti tulee kirjata asiakasjärjestelmään. Malli osaltaan siirtää myös osan asiakkaista toiselle toimeentulon järjestäjälle, mikä sinällään ei ole huono asia, jos asiakas ei tosiasiallisesti ole työmarkkinoiden käytettävissä. Työvoimaviranomaisen velvollisuudet ja säännökset ovat liian säännellyt ja tiukat, eivätkä tue yksilöllistä asiakkaan palvelutarpeen arvion tekemistä.

Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton **23.6.2022**
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto

3.Kuntaekosysteemin tunnistaminen ja huomioiminen tuo synergiahyötyjä mm. palveluprosesseihin

Kun järjestämisvastuu on kunnalla, voidaan TE-palvelut integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään pienissä kunnissa oleva vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys. Pienessä kunnassa tunnetaan hyvin sekä erilaiset työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan syvällistä kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyte -työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa. Nämä kuntaekosysteemin edut jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti, ellei järjestämisvastuu ole kunnalla.

Työvoimapalvelut ovat monen osan kokonaisuus. Eri osien johtamisessa tulee huomioida, onko niitä tarkoituksenmukaista johtaa läheltä vai kaukaa. Mikäli eri osia johdetaan maantieteellisesti kaukaa tai toisistaan hajallaan, paikallistuntemus vähenee ja kokonaisuuden johtaminen vaikeutuu. Uhkana on silloin myös lähipalveluiden merkityksen hämärtyminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta.

Esitetty malli ei mahdollista/varmista joustavan ja asiakaslähtöisen työskentelytavan toteuttamista. Jotta vahvaa paikallisosaamista ja verkostoja voidaan hyödyntää, lainsäädäntö ei saa ohjata toimeenpanoa liian tiukkaan (esim. yhteisten työntekijöiden palkkaaminen pienissä kunnissa).

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspintojen tunnistaminen ja huomioiminen, erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, on tärkeää, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. Työttömien terveystarkastukset ovat tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia.

Myös ulkomaalaisten kotouttaminen ja kuntouttava työtoiminta edellyttävät yhdyspintojen tunnistamista ja huomioimista palveluiden järjestämisessä.

Pienten kuntien verkosto pitää ongelmallisena, että uudistus jättää osan työttömistä hyvinvointialueiden hoitovastuulle, mutta kustannukset ja tulosvastuu jäävät kuitenkin kunnille. Jos tähän päädytään, tulee hyvinvointialueille asettaa myös tulosvastuuta työttömistä.

T

Kuntakokeilun aikana kunnissa on järjestelty fyysisiä työtiloja ja joustavasti käytettäviä etätyöpisteitä ja kysymyksenä on, saadaanko uudistuksessa riittä-vät ja toimivat tilaresurssit. Kuntakokeilussa ”työllisyystiimin” yhteiset tilat on koettu toimiviksi ja asiakkaat saavat palvelut samasta pisteestä.

Lisäksi asia-kastapaamisia voidaan järjestää liikkumalla asiakkaan luo, esim. kylätalolle.

Työllisyyspalveluissa jokaisen ammattikunnan tulisi tehdä kotikäyntejä ja huomioida työnhakijan lisäksi koko perhe. Digitaaliset palvelut täydentävät lähipalvelua, mutta eivät yksistään riitä varsinkin vaikeasti työllistyvien palveluissa.

Työttömien kohtaaminen ja diagnosointi tarvitsee säännöllisesti lähitapaamisia, jotta saadaan varmemmin oikea kuva työttömän tilanteesta.

POMA-mallissa keskusteluttaa kontaktoinnin tiheys. Sen sijaan, että luodaan hyvin kategorisista palvelumallia, pitäisi olla mahdollista soveltaa joustavia, asiakastarvekohtaisia palvelumalleja. Työttömyysturvakriteerien tulisi tukea omatoimisuutta ja aktiivisuutta.

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Kuntakokeilussa on ollut mahdollisuus kokeilla mm. starttirahatyötä ja yhteistyö elinkeinoasiamiesten ja yritysneuvojen kanssa on ollut hedelmällistä ja näitä käytäntöjä tulisi pystyä jatkamaan.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edis-tämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa (mm. oppisopimus-koulutus, opinnollistaminen).

Lisäksi tulee selvittää, miten kunnan etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta kytkeytyvät työllisyyspalveluihin.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Haapajärven kaupunki

23.6.2022

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkokolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Nurmeksen kaupunki

23.6.2022

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Säännökset vastaavat 2.5.2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin ns. pohjoismainen työvoimapalvelumallin säännöksiä. Palvelupolun alkuvaiheessa kontaktointia asiakkaan kanssa on lisätty ja työnhakuvelvoitetta lisätty, mikä on pääsääntöisesti on tarkoituksenmukaista. Työnhakuvelvoitetta pitäisi kuitenkin pystyä soveltamaan laajemmin 0 - 4 kpl hakuja välillä työnhakijan todellisen tilanteen mukaan. Palvelutarvearvio on tarkoituksenmukainen ja sitä voi sääntelyn estämättä kehittää tietojärjestelmät huomioiden samoin kuin työllistymis- tai sitä korvaavaa suunnitelmaa. Vaihe on tärkeä ja se todennäköisesti tulee kehittämään eteenpäin.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä 23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät uuteen asiakaspalvelumalliin liittyvässä lainsäädännössä paljon positiivisia elementtejä. Panostamalla työnhaun alkuvaiheeseen ja tiiviiseen kontaktointiin on mahdollista saada työttömyysjaksoja lyhennettyä entisestään ja toisaalta nopeutettua pääsyä asiakkaan pääsyä tarvittaviin palveluihin. Kuitenkin mallin kaavamaisuus ja tarkkuus asettavat haasteita innovatiiviselle palveluiden kehittämiseksi ja kuntien mahdollisuudelle kokeilla uudenkaltaisia tapoja työllisyyden hoidossa ja asiakkaiden kohtaamisessa.

Kuusamon kaupunki 23.6.2022

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli tuo lähemmäksi kunnan alueella olevat työ- ja koulutustarjonnan asiakkaiden henkilökohtaisissa tapaamisissa – lähtökohtaisesti toimintamalli on hyvä (etupainotteisuus). Palvelumalli on kuitenkin hyvin kaavamainen ja pakottaa kaikki asiakkaat samaan muottiin; työpaikkoja on haettava tietty määrä kuukaudessa jne. Aktiiviselle asiakkaalle on järjestettävä mahdollisuus omatoimiseen työnhakuun ja toisaalta asiakas on tavattava erilaisten palvelutarpeidensa mukaisesti kokonaisvaltaisesti. Pohjoismaista työvoimapalvelumallia on tarpeen tarkastella kriittisesti ennen palveluiden siirtämistä kuntiin palvelumallin kaavamaisuuden osalta.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 22.6.2022, § 269

Uudistuksen yhteydessä nyt käyttöön otettua työnhakijan palveluprosessia tulisi korjata. Palvelumalli sisältää veloitteita, joiden merkitys on enemmän periaatteellinen kuin työmarkkinoiden toimivuutta lisäävä. Tämä ei tarkoita sitä, että uudistuksen keskeisistä periaatteista luovuttaisiin. Näitä periaatteita ovat asiakkaan intensiivisempi ja enemmän kasvoikkain tapahtuva palvelu silloin, kuin asiakkaan kiinnittyminen työelämään on otollisinta. Palvelumallissa on kuitenkin paljon yksityiskohtia, joita tulisi arvioida uudestaan resurssien käytön ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Tämä antaisi paremmat mahdollisuudet työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämiseen liittyvälle uudistukselle.

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry 22.6.2022

Luku 4 Työnhakijan palveluprosessi

Viranomaistehtäviä pitäisi tarkastella uudelleen

Työnhakijan palveluprosessiin ei esitetä muutoksia. Esityksen mukaan työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä.

Tätä tulisi HPL:n mielestä tarkastella uudelleen. Varmasti nykyisten viranomaistehtävien joukossa on tehtäviä, jotka voitaisiin luokitella muiksi kuin viranomaistehtäviksi. HPL esittää, että tämä tarkastelu tehtäisiin tämän lakimuutoksen yhteydessä tai välittömästi lain hyväksyminen jälkeen jatkotyönä. Esimerkiksi työnhakijan alkukartoitukseen ja työnhakukeskusteluihin yksityisen työnvälityksen toimijoilla ja palveluntuottajilla olisi paljon osaamista ja asiantuntemusta, jota kannattaisi hyödyntää. Työnvälitystä saataisiin nopeutettua, kun työnhakijat ohjautuisivat nopeammin työpaikkoihin.

Esityksestä puuttuu kokonaan kunnan mahdollisuus hankkia työnvälitys- ja muita palveluita ostamalla ne ulkopuoliselta tuottajalta. Avoimia työpaikkoja, joita ei pystytä täyttämään, on tällä hetkellä ennen näkemätön määrä. Samaan aikaan työttömien määrä on korkea. Tätä kohtaantongelmaa julkinen sektori ei pysty ratkomaan yksin, vaan siihen tarvitaan ehdottomasti ketterän ja nopean yksityisen työnvälityksen ja palveluntuottajien apua.

HPL esittää, että hallituksen esityksen puutteet korjattaisiin tältä osin. Esitykseen tulisi lisätä yksityisen työnvälityksen rooli ja merkitys, yhteistyön tärkeys sekä monituottajamallin kehittäminen. Esityksessä tulisi kannustaa kuntia rakentamaan yhteistyötä yksityisen työnvälityksen sekä palveluntuottajien kanssa. On erittäin suuri vaara, että ne edut, joita tämä uusi malli toisi muuten, häviävät sen mukana, jos yhteistyö yksityisen työnvälityksen ja palveluntuottajien kanssa vähenee tai häviää kokonaan.

Yksityisellä ja julkisella työnvälityksellä on sama tavoite: löytää yritykselle työntekijöitä ja työnhakijoille työtä. Yhä useammin työpaikat tulevat auki yksityisen työnvälityksen (henkilöstöpalveluyritysten) kautta rekrytoinnin käydessä muille yrityksille yhä haastavammaksi. Sekä yksityisen työnvälityksen että yksityisten palveluntuottajien vahvuus on siinä, että ne toimivat lähellä yrityksiä ja elinkeinoelämää. Ne ovat joustavia ja ketteriä sekä pystyvät näin ollen koko ajan kehittämään toimintaansa ja palveluitansa entistä vaikuttavimmiksi.

Yksityisten palveluntuottajien palvelut ovat vaikuttavia ja laadultaan hyviä. Julkista sektoria ei tule paisuttaa, silloin, kun yksityisellä sektorilla on tarjota palveluita, jotka toimivat ja ovat kustannustehokkaita. Julkisella sektorilla ei myöskään ole eikä tarvitse olla asiantuntemusta kaikkeen eli asiantuntevia palveluita kannattaa ostaa sellaisilta tahoilta, jotka ovat ko. palveluihin erikoistuneet. Ei ole siis syytä rikkoa sitä, mikä ei ole rikki. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tulee tukea ja kehittää edelleen ja se pitäisi näkyä vahvasti myös tässä esityksessä.

Yrityspalvelut osaksi työllisyyspalveluita

Esityksen mukaan yrityspalvelut siirrettäisiin ELYihin. HPL ei kannata esitystä tältä osin. Nykyinen malli, jossa työllisyyden kokeilukunnissa yrityspalvelut jäivät TE-toimistoihin kuntien hoitaessa työllisyyspalveluita, ei ole toiminut. Yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut pitäisi olla samassa paikassa, jotta yhteistyö olisi saumatonta. Kun kunnilla on joka tapauksessa omiakin yrityspalveluita, on vaarana, että yrityksille tämä ”kahden luukun taktiikka” näyttää sekavalta, varsinkin kun palveluita on vielä saatavissa muualtakin (Business Finland, Finnvera jne.) Varsinkin pienemmät yritykset toivovat, että palvelut saataisiin helposti ja vaivattomasti samasta paikasta. Esitys jättää julkisen yrityspalvelujärjestelmän edelleen hajanaiseksi ja pirstaleiseksi.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Asiakaspalvelumallin säätelystä tulisi poistaa täydentäviä työnhakukeskusteluja koskevat tiukat määräykset ja määräajat. Tiivis yhteydenottoahti, jossa on alkuvaiheessa keskusteluja kahden

viikon välein, ei työmäärältään vastaa työvoimapalvelujen nykyisiä resursseja. Velvoittavien keskustelujen suuri määrä tuo mukanaan runsaasti veloitteiden toteutumisen seurantaan ja seuraamukseen liittyvää taustatyötä.

Tiukasti säädelty keskustelurytmi ei myöskään mahdollista sitä, että työllisyyspalveluissa kohdennetaan työpanosta optimaalisesti suhteessa asiakkaan palvelutarpeeseen.

Asiakaspalvelumalli velvoittaa myös sellaiset asiakkaat tapaamisiin, joilla ei ole sillä hetkellä edellytyksiä työllistyä ja ovat muiden palveluiden piirissä. Tämä saattaa vaikeuttaa asiakkaan keskittymistä esimerkiksi hoitoon, kuntoutukseen tai muuhun palveluun, mikä pahimmillaan pitkittää työttömyyttä ja vaikeuttaa asiakkaan elämäntilannetta. Se voi haitata myös työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen käytännön yhteistyötä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Asiakaspalveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta ja muuttaa palveluprosessia selkeämmäksi. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta paitsi suuri määrä tulkintakysymyksiä myös asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaa valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta, joita olisi syytä vähentää tai säätää harkintaperusteisiksi.

Seuraamusjärjestelmän edellyttämät työviranomaisten seurantavastuut vievät käytännössä erittäin paljon työaikaa itse asiakaspalvelulta. Seuraamusjärjestelmässä on jouduttu soveltamaan rinnakkain julkista työvoima- ja yrityspalvelulakia ja työttömyysturvalakia ja se on vaatinut TE-toimistossa esim. erilaisten taulukoiden laatimista työnhaun päättymisistä, laiminlyöntien toistuvuudesta ja TTL soveltamisesta, jotta asiantuntijat osaavat toimia asiakastilanteissa lain mukaan ja yhdenvertaisesti.

Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota työnhaun käynnistymisen vaihtoehtoihin tilanteissa, joissa työnhaku katkeaa asiakkaan laiminlyönnin vuoksi. Työnhaun uudelleen käynnistämiseen vaikuttaa olennaisesti järjestäjätahojen kirjavuus ja toimipaikkaverkosto. Asiakkaiden yhdenvertaisuus tulisi turvata lainsäädännöllä ja alueen kyvyllä tarjota asiointimahdollisuuksia, joka niin ikään tulee turvata sääntelyllä. Vaihtoehtoisesti työnhaun uudelleen käynnistämiseen tulee olla tarjolla vaihtoehtoisia tapoja johtuen esim. matkasta lähimpään asiointipisteeseen, kuten on asian laita esim. työssäkäyntialueiden määrittelyssä.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari**

22.6.2022

Lähtökohtaisesti malli on kannatettava ja ajatus siitä, että asiakkaiden tilanteisiin pyritään puuttumaan etupainotteisesti on oikein. Huomautamme kuitenkin, että malli on mekaaninen ja siitä saataisiin asiakaslähtöisempi ja siten enemmän lain henkeä kunnioittava, mikäli virkailijalle annettaisiin mahdollisuudet toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisia palveluita vähemmällä sääntelyllä. Nykyinen malli on tarpeettomasti kuormittava ja osin tarpeeton erityisesti sellaisten asiakkaiden

kohdalla, jotka eivät tarvitse työllistymiseensä tukea. Malli ei huomioi asiakasta ja hänen tilannettaan kokonaisvaltaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.6.2022

Työnhakijoiden palveluprosessien tulee pysyä sujuvina ja sujuvoitua entisestään. Palveluiden tuottamisessa tulee tunnistaa erityisalojen, kuten kulttuuri- ja luovien alojen yrittäjien ja toimijoiden tyypilliset piirteet; esimerkiksi se, että henkilö voi olla samaan aikaan monenlaisessa työmarkkina- asemassa. Tämä saattaa tuottaa ongelmia esimerkiksi työttömyys- ja sosiaaliturvan osalta. Taustalla on kokemus siitä, että taiteilijoiden pirstaleista työmarkkina-asemaa ei aina tunnisteta viranomaisyhteyksissä, mikä on johtanut kirjaviin käytäntöihin. Yrittäjyyden osalta tulkinnot liittyvät mm. yrittäjyyden pää- ja sivutoimisuuteen sekä mm. tulkinnoista omassa työssä työllistymisestä, työssäoloehdon täyttymisestä, tekijänoikeustulojen vaikutuksesta ja apurahajaksojen tulkinnasta.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Uudenmaan liitto huomauttaa, että Pohjoismaisen mallin osalta lainsäädäntöön liittyy ongelmakohtia, jotka tulisi korjata eduskuntakäsittelyvaiheessa. Palvelumalli saattaa joissakin tapauksissa olla kaavamainen ja jäykkä ja estää resurssien kohdentamisen asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita palvelevasti. Siinä ei ole esimerkiksi huomioitu erityistilanteita, kuten mm. sitä, että esimerkiksi vastavalmistuneella, jolla menee keskimäärin kolme kuukautta työpaikan saamisen, tulisi kolmen kuukauden aikana olla yhteensä seitsemän tapaamista. Tämä tuntuu paljolta tilanteesta, jossa henkilöresursseista on pula. Valtion uudistukseen suunnittelemaat henkilöstö- ja muut resurssit eivät tule riittämään lain mukaisen palvelun toimeenpanoon, mikä aiheuttaa kunnille kustannuspaineita.

Erityisen haastavia Uudenmaan kuntien kannalta ovat 5 ja 6 §:ssä (alkuhaastattelut ja työnhakukeskustelujen ym. järjestäminen) mainituille tehtäville asetetut aikataulut. Työvoimaviranomaisen tulisi esimerkiksi järjestää 5 § mukaan työnhakijan alkukeskustelu viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta tai velvoite järjestää työttömälle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta 6§ mukaan. Näin tiukasti aikarajoitetut velvollisuudet järjestää palvelut haittaisivat palvelujen järjestämistä käytännössä ja tekisivät toiminnasta hyvin kankeaa ja johtaisivat huomion kiinnittymiseen työllistymisen sijaan määräaikojen noudattamiseen. Lisäksi Uudenmaan osalta toiminnan volyymit ovat suurelta osin niin suuria, että esitetyt, hyvin tiukkoja määräaikoja olisi vaikea noudattaa parhaalla tahdollakaan. Määräaikoja tulisi joustavoittaa joko niitä pidentämällä tai luomalla asteikkoja, joissa otettaisiin huomioon eri työssäkäyntialueiden volyymit.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Myös mallin muita tavoitteita (esim. työnhakijan kasvokkainen haastattelu) tulee olemaan vaikea saavuttaa. Etäisyys lähimpään työvoimaviranomaiseen TE- alueella voi olla pitkä, ja lyhyemminkin etäisyyksin yhteydet joukkoliikenteen voimin huonot. Työnhakijatapaamisia tulee voida toteuttaa myös etäyhteyksin.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki katsoo, että laissa esitetty vaatimus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikkia työnhakijoita koskevana on tarpeeton. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja siihen liittyvä työnhakijan palveluprosessi on nykyisellään liian kaavamainen, jäykkä ja tasapäistävä malli, jonka toteuttamiseen eivät osoitetut resurssit riitä. Kuopion kaupunki haluaa tähdentää, ettei se ole voinut toteuttaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa laissa säädettyä palveluprosessia TE-toimistosta siirretyillä resursseilla, vaan on joutunut käyttämään siihen kaupungin työllisyyspalvelun resursseja asiakkaiden palvelujen ja työttömyysturvatehtävien turvaamiseksi. Tämähän ei ole ollut kuntakokeilujen alkuperäinen tarkoitus. Työnhakijan palveluprosessissa ei nyt tehdä työllisyyden edistämisen tavoitteiden näkökulmasta oikein kohdennettuja ja tarkoituksenmukaisia asioita. Kriittisiä resursseja hukataan sellaiseen työhön, jolla ei ole tosiasiallisia työllisyysvaikutuksia.

Onnistuminen työvoimapalveluiden kuntiin siirrossa edellyttää, että työvoimapalveluiden sisältöjä uudistetaan ja työnhakijan palveluprosessia joustavoitetaan. Työnhakijan palveluprosessin tulee perustua asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen sekä intensiivijaksojen ja tarjottavien palvelujen yksilölliseen harkintaan, ei laissa säädettyyn veloitteeseen. Kuopion kaupunki korostaa, että kunnilla tulee olla jatkossa aidosti mahdollisuus vaikuttaa asiakasprosessiin ja siihen, miten se edistää työnhakijoidensa työllistymistä.

Joustamattomaksi ja kaavamaiseksi säädetty palveluprosessi estää tällä hetkellä työpanoksen kohdentamisen asiakastarpeiden näkökulmasta sinne, missä siitä olisi työllisyystavoitteiden näkökulmasta eniten tarvetta ja hyötyä. Erityisen haitallinen esitetty palveluprosessi on pitkäaikaistyöttömien näkökulmasta. Alkuvaiheen intensiivijaksoon panostaminen syö valtaosan myös kuntakokeilun resursseista, eikä pitkäaikaistyöttömien lähes aina tarvitsemaan vahvaan ja pitkäkestoiseen työhön paluun tukeen jää enää mahdollisuuksia. Työnhakijan palveluprosessin toteuttaminen esitetystä muodosta aiheuttaa näin ollen rakennetyöttömyyden pahentumisen ja suuren työnhakijajoukon putoamisen työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kuopion kaupunki esittää, että työnhakijan palveluprosessin toteuttamiseksi osoitettuja resursseja vahvistetaan pikaisesti lainsäädännön vaatimalle tasolle. Samalla tulee myös huomioida pitkäaikaistyöttömien prosessissa määritelty, huomattavasti suurempi palvelutarve.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus 22.6.2022
14.6.2022

Säännökset vastaavat 2.5.2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Sama malli olisi siirtymässä kuntien toimeenpantavaksi uudistuksen myötä. Kyseistä asiakaspalvelumallia on toimeenpantu kuntakokeilukunnissa n. kuukauden ajan ja todettu, että malli sisältää epäjohtonmukaisuuksia ja kuten etukäteen jo pelättiin, se on liian kaavamainen. Yksityiskohtainen sääntely ja asiakaskohtaisen jouston puute aiheuttavat sen, että virkailijoiden resurssit suuntautuvat asiakkaiden palvelun ja ohjaamisen sijaan hallinnollisten ongelmien ratkaisuun.

Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että kuntien järjestämistä vastuulle siirtyy nykyinen työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa säätelevä lainsäädäntö. Kunnille siirtyy velvoite toimeenpanna nykyisenkaltaista järjestelmää ja vain järjestämistä vastuu siirtyy. Jos kunnan resurssit

riittävät, mahdollista voisi olla tarjota lakisääteisten palveluiden lisäksi kunnan omia palveluita. Pelkkä järjestämisvastuun siirtäminen ei uudista palveluvalikkoa ja sen vaikuttavuutta riittävästi.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Uusi asiakaspalvelumalli vaatii aiempaa enemmän resursseja ja aikaa asiakastyölle. Mallia on onnistuttu lyhyen kokemuksen mukaan soveltamaan hyvin myös kuntaympäristössä, vaikka ohjeistus ja perehdytys valtion taholta tuli todella myöhäisessä vaiheessa, ja päivityksiä tulee edelleen jatkuvasti. Uusi palvelumalli on asiakkaan näkökulmasta haastava hahmottaa. Koemme että kuntien aluetuntemus auttaa asiakkaan ohjaus- ja neuvontatyössä erityisesti työnhakuvelvollisuuteen liittyen. Kunnilla on ajantasainen tieto alueen työnantajista ja työmahdollisuuksista. Sitä hyödyntämällä voidaan asiakkaita ohjata aiempaa paremmin.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Tähänastiset kokemuksemme uudesta asiakaspalveluprosessista ovat, että malli kyllä aktivoi asiakkaita aikaisempaa paremmin, mutta mallia on syytä arvioida uudelleen sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta. Asiakkaan näkökulmasta malli on monimutkainen ja epäselvä. Prosessin jäykkä toteuttamissykli johtaa siihen, että virkailijoiden työpanos ei kaikilta osin kohdistu tehokkaasti. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta edellen suuri määrä tulkintakysymyksiä ja asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaa valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta. Asiakastietojärjestelmä ei kaikilta osin tue prosessin hallintaa, vaan kirjaamiset ovat lisänneet virkailijoiden työtä kovasti. TE-palveluissa tulisi olla mahdollisuus harkita kunkin asiakkaan prosessin etenemistä yksilöllisemmin asiakkaan tilanteeseen perustuen.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Uusi asiakaspalvelumalli vaatii aiempaa enemmän resursseja ja aikaa asiakastyölle. Mallia on onnistuttu lyhyen kokemuksen mukaan soveltamaan hyvin myös kuntaympäristössä, vaikka ohjeistus ja perehdytys valtion taholta tuli todella myöhäisessä vaiheessa, ja päivityksiä tulee edelleen jatkuvasti. Uusi palvelumalli on asiakkaan näkökulmasta haastava hahmottaa. Koemme että kuntien aluetuntemus auttaa asiakkaan ohjaus- ja neuvontatyössä erityisesti työnhakuvelvollisuuteen liittyen. Kunnilla on ajantasainen tieto alueen työnantajista ja työmahdollisuuksista. Sitä hyödyntämällä voidaan asiakkaita ohjata aiempaa paremmin.

Keravan kaupunki

22.6.2022

Lyhyen kokemuksen perusteella Vantaan-Keravan työllisyyden kuntakokeilussa toukokuussa 2022 voimaan tulleesta uudesta asiakaspalvelumallista, on huomio kiinnittynyt erityisesti siihen, että lain yksityiskohtaisuus asiakasprosessin osalta menee tarpeettoman pitkälle. Ylisäätelystä tulisi poistaa ja täydentäviä tapaamisia koskevat tiukat määräykset ja määräajat tulisi ottaa uudelleen tarkasteluun. Tällä hetkellä tehtävään annettu resurssi ei vastaa tiiviin tapaamistahdin edellyttämään työmäärään, jossa on alkuvaiheessa tapaamisia kahden viikon välein. Velvoittavien

tapaamisten suuri määrä tuo mukanaan runsaasti velvoitteiden toteutumisen seurantaan ja seuraamuksiin liittyvää taustatyötä, jota ei mitoituksissa ole riittävästi otettu huomioon.

Tiukasti säädelty palveluprosessi ei myöskään mahdollista harkintaa ja sitä, että työllisyyspalveluissa kohdennetaan työpanosta optimaalisesti suhteessa asiakkaan palvelutarpeeseen.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

Lain yksityiskohtaisuus asiakkaan palveluiden tarjonnan osalta menee tarpeettoman pitkälle. Ylisäättelyä tulisi poistaa ja täydentäviä tapaamisia koskevat tiukat määräykset ja määräajat tulisi ottaa uudelleen tarkasteluun. Kuuleman mukaan velvoittavien tapaamisten suuri määrä tuo mukanaan runsaasti velvoitteiden toteutumisen seurantaan ja seuraamuksiin liittyvää taustatyötä, jota ei mitoituksissa ole riittävästi otettu huomioon. Tiukasti säädelty palveluprosessi ei myöskään mahdollista harkintaa ja sitä, että työllisyyspalveluissa kohdennetaan työpanosta optimaalisesti suhteessa asiakkaan palvelutarpeeseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista ja julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Sääntely noudattaisi voimassa olevaa työnhakijan palveluprosessia. Työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut lain edellyttämällä tavalla. Myös työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevat säännökset sekä järjestettävien palveluiden palveluvalikoima vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. Yritysten kehittämispalvelut olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuisi asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää työvoimapalveluja asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen kuuluisi kuntien valtionosuustehtävään. Kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on hyvä, että kuntoutus on yhtenä hyväksyttynä toimenpiteenä, ja että palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan työ- ja toimintakyky, jonka pitäisi olla aivan keskeinen osa arviota ja sen perusteella suunniteltavia ja toteutettavia toimenpiteitä silloin, kun asiakkaan tilanne tätä edellyttää. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin on oltava yksilöllistä ja sen osalta on tärkeää muodostaa hyvät alueelliset verkostot hyvinvointialueiden ja kuntien välille niin, että toimijat tietävät ohjausprosessit ja kantavat vastuunsa ilman viiveitä. Monesti ratkaisevaa on, ettei asiakas joudu odottamaan kauan tarvitsemiaan palveluja ja tukea, ja että häntä motivoidaan ja kannustetaan aktiivisesti edistämään työ- ja toimintakykyään ja työllistymismahdollisuuksiaan.

Luvussa 1. on säädetty palveluiden yhteensovittamisesta "Jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita kuin työvoimaviranomaisen järjestämiä palveluja, asiakkaalle on annettava tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelunjärjestäjän palvelujen piiriin, tarvittaessa yhteistyössä tämän kanssa.

Työvoimaviranomaisen on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä muun palvelunjärjestäjän kanssa palveluiden yhteensovittamisessa.". Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että on

varmistettava, että asiakas saa tarvitsemansa avun ja kokonaisvastuu on määritelty selkeästi. On kuitenkin hyvä, että palvelujen yhteen sovittamista ja yhteistyötä on painotettu aiempaa enemmän. Lisäksi työ- ja elinkeinoviranomaisella on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35§:n mukaisesti olemassa oleva velvollisuus ohjata henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Kyseisen säännöksen merkitys muutoksessa korostuu, kun toimijoiden määrä kasvaa.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

Asiakaspalveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta ja muuttaa palveluprosessia selkeämmäksi. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta paitsi suuri määrä tulkintakysymyksiä myös asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaan valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta, joita olisi syytä vähentää tai säätää harkintaperusteisiksi. Mallin yksityiskohtaisuus sitoo uusien työvoimaviranomaisten toimintaa hyvin yksityiskohtaisella tavalla, joka ei parhaalla mahdollisella tavalla tue uudistuksen perusajatusta palvelujärjestelmän uudistamiseen liittyen.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden 22.6.2022
kuntakokeilu**

Porvoo huomauttaa, että Pohjoismaisen mallin osalta lainsäädäntöön liittyy ongelmakohtia, jotka tulee korjata eduskuntakäsittelyvaiheessa. Palvelumalli on kaavamainen ja jäykkä ja estää resurssien kohdentamisen asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita palvelevasti. Siinä ei ole esimerkiksi huomioitu erityistilanteita, kuten mm. sitä, että esimerkiksi vastavalmistuneella, jolla menee keskimäärin kolme kuukautta työpaikan saamisen, tulisi kolmen kuukauden aikana olla yhteensä seitsemän tapaamista. Tämä tuntuu kohtuuttomalta tilanteesta, jossa henkilöresursseista on pula. On selvää, että valtion uudistukseen suunnitellut henkilöstö- ja muut resurssit eivät tule riittämään lain mukaisen palvelun toimeenpanoon, mikä aiheuttaa kunnille kustannuspaineita. Erityisen haastavia Uudenmaan kuntien kannalta ovat 5 ja 6 §:ssä (alkuhaastattelut ja työnhakukeskustelujen ym. järjestäminen) mainituille tehtäville asetetut aikataulut. Työvoimaviranomaisen tulisi esimerkiksi järjestää 5 § mukaan työnhakijan alkukeskustelu viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta tai velvoite järjestää työttömälle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta 6§ mukaan. Näin tiukasti aikarajoitetut velvollisuudet järjestää palvelut haittaisivat palvelujen järjestämistä käytännössä ja tekisivät toiminnasta hyvin kankeaa ja johtaisivat huomion kiinnittymiseen työllistymisen sijaan määräaikojen noudattamiseen. Määräaikoja tulisi joustavoittaa joko niitä pidentämällä tai luomalla asteikkoja, joissa otettaisiin huomioon eri työssäkäyntialueiden volyymit. Lisäksi Porvoon kaupunki huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Myös mallin muita tavoitteita (esim. työnhakijan kasvokkainen haastattelu) tulee olemaan vaikea saavuttaa. Etäisyys lähimpään työvoimaviranomaiseen TE-alueella voi olla pitkä, ja lyhyemminkin etäisyyksin yhteydet joukkoliikenteen voimin huonot. Työnhakijatapaamisia tulee voida toteuttaa myös etäyhteyksin.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka**22.6.2022**

On totta, että operatiivisessa työssä nykyisten tietolähteiden varassa on vaikea arvioida palveluiden vaikuttavuutta muun muassa siksi, että työvoimapalvelujen kesto vaihtelee huomattavasti ja palveluihin osallistuvien henkilöiden työllistymismahdollisuudet ovat yksilöllisiä. Tämä seikka korostaa entisestään palvelutarpeen tunnistamisen tärkeyttä. Kun tässä ensimmäisessä palveluvaiheessa asiakkaan tavoittamisen jälkeen onnistutaan, voidaan tehokkaimmat mahdolliset palvelut osoittaa kullekin asiakkaalle. On myös muistettava, tietty osa työnhakijoista on työkyvyttömiä osittain tai kokonaan, jolloin sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistuksen tarve korostuu ja on ilmeinen.

Lisäksi haluamme todeta yleisesti työvoimapolitiikan kehittämisestä seuraavaa: Valmennuksellisen otteen vahvistaminen on yksi keskeisin elementti palvelujen kehittämisessä ja muotoilussa. Jossain kohdin POMA-malli, jota toukokuusta 2022 lähtien on testattu käytännössä, on liian jäykkä. Asiakkaan yksilöllinen tilanne on tärkeämpi kuin jonkun tietyn aikarajan ja frekvenssin täyttäminen haastattelujen suhteen. Ensivaiheen palautteet, joita ministeriö on asiakastyön rajapinnasta kerännyt, kannattaa lukea tarkkaan ja reagoida tähän alkuvaiheen palautteeseen.

Iin kunta**22.6.2022**

Tehtäviä tulee tarkastella asiakaslähtöisesti ja niin, että ne muodostavat selkeän kokonaisuuden. Kunnan tarjoamat työllistymistä tukevat palvelut tulisi myös rinnastaa työllistymistä edistäviksi palveluiksi, joihin osallistumisen ajalta asiakkaalla on oikeus kulukorvaukseen.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö****22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki**22.6.2022**

Uuden asiakaspalvelumallin voimaantulo ennen varsinaista TE2024 uu-distusta vaatii henkilöresurssien lisäystä TE-toimistoissa. Uudistuksen tavoitteena on, että asiakas saa aikaisempaa tiiviimpää yksilöllistä tukea työnhakuunsa. Tämä tulee resursoida TE-toimistoihin jo ennen työllisyyspalveluiden siirtoa kuntiin. Uudistuksesta on hyvä olla olemassa jo jalkautunut yhteinen toimintamalli TE-toimistoissa ennen vuotta 2024.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114****22.6.2022**

-

Uudenmaan TE-toimisto**22.6.2022**

Asiakaspalveluprosessia on syytä arvioida tarkkaan sen aiheuttaman työmäärän ja vaikuttavuuden osalta ja muuttaa palveluprosessia selkeämmäksi. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta paitsi suuri määrä tulkintakysymyksiä myös asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaa valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta, joita olisi syytä vähentää tai säätää harkintaperusteisiksi.

Maskun kunta**22.6.2022**

-

Pielaveden kunta**22.6.2022**

Toukokuun 2. päivä voimaan tullut asiakaspalvelumalli on suunnattu työvoimaan, jotka työllistyvät aiemmilla toimilla oman aktiivisuuden, osaamisen sekä hyvän työkykyisyytensä ansiosta. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymiseen malli ei tuo helpotusta. Pikemminkin malli kuormittaa entisestään asiakasta, työnantajia sekä työvoimaviranomaisia.

Työllisyys ja palvelustrategian tulee taata todellinen lähipalvelu myös pienten kuntien asiakkaille. Työvoimaviranomaisen pitää liikkua asiakkaan luo. Asiakas ei välttämättä pysty liikkumaan työ- ja toimintakyvyn rajoitteiden, taloudellisten tai kulkemiseen liittyvien haasteiden vuoksi (5–7§).

Lailta tulee taata, että myös alkuhaastattelu järjestetään, asiakkaan niin halutessa, asiakkaan asuinpaikkakunnalla (5§). Tällä hetkellä TE-toimiston linjausten mukaan alkuhaastattelut järjestetään paikkakunnalla, jossa on TE-toimisto.

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuden täyttämisen osoittamistavassa voi piillä väärinkäytön mahdollisuus (13§)

Maskun kunta**22.6.2022**

-

Salon kaupunki**22.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessiin on juuri tehty merkittäviä muutoksia uuden asiakaspalvelumallin myötä. Mallin toimivuudesta on vielä liian varhaista antaa arviota. Työntekijäresurssien riittävyys mallin toteutukseen on kuitenkin jo nyt huomattu liian tiukaksi ja mikäli Salon kaupunki ei olisi palkannut työllisyyden kuntakokeiluun myös omaa henkilöstöä asiakaspalvelutehtäviin, olisi mallin toteutus jopa mahdotonta. Jo lakia valmisteltaessa kiinnitettiin huomioita osin liiankin tarkkaan säädelyyn asiakaspalvelumalliin, joka ei perustu asiakastarpeiden mukaan määräytyvään asiakaspalveluun, jossa voisi olla edes jonkin verran harkintaa. Lisäksi työnhakuvelvoitetta olisi joissakin tilanteissa syytä voida lieventää virkailijaharkinnalla, esimerkiksi asiakkaan

elämäntilanteesta tai elämänhallinnallisista syistä. Salon kaupunki esittää, että uudistuksessa mallia väljennetään siten, että kunnat saavat siinä nykyistä enemmän liikkumavaraa.

**Etelä-Savon ELY, TE-
asiakaspalvelukeskus**

22.6.2022

TE-asiakaspalvelukeskus toteaa, että lain 4 luvun 1 § on säädetty, että henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun. Koska lain mukaan KEHA-keskus vastaisi myös työvoimapalvelujen valtakunnallisia sähköisiä palveluja koskevasta neuvonnasta, tulisi lainsäädännössä täsmentää tältä osin ja säätää että työviranomaisen lisäksi KEHA-keskuksella on oikeus käynnistää työnhaku ja päättää työnhaku (4 luku 2 §).

KEHA-keskus tulisi sujuvan asiakaspalvelun näkökulmasta lainsäädännössä määritellä työnvoimaviranomaiseksi huomioiden ne valtakunnallisesti keskitetyt tehtävät, joita on kaavailtu KEHA-keskukselle ja jotka hoidetaan yhdessä kuntien kanssa.

Vörå kommun

22.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Lähtökohtaisesti malli on kannatettava ja ajatus siitä, että asiakkaiden tilanteisiin pyritään puuttumaan etupainotteisesti on oikein. Huomautamme kuitenkin, että malli on mekaaninen ja siitä saataisiin asiakaslähtöisempi ja siten enemmän lain henkeä kunnioittava, mikäli virkailijalle annettaisiin mahdollisuudet toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisia palveluita vähemmällä säätelyllä. Nykyinen malli on tarpeettomasti kuormittava ja osin tarpeeton erityisesti sellaisten asiakkaiden kohdalla, jotka eivät tarvitse työllistymiseensä tukea tai työllistyminen ei ole oikea ratkaisu työttömän kohdalla. Malli ei huomioi asiakasta ja hänen tilannettaan kokonaisvaltaisesti. Kempeleen kunta esittää, että säännöstä muutetaan mahdollistavampaa suuntaan yksityiskohtaisten määräysten sijaan.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Uuden asiakaspalvelumallin myötä asiakkaan palveluprosessista on tehty liian tiukkaan säänneltyä eikä se tosiasiallisesti jätä mahdollisuutta järjestää palveluita asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Tiiviimpi velvoite asiakkaiden tapaamisiin on hyvä asia, mutta nähtäväksi jää toteutuuko se nykyisillä resursseilla. Alkuhaastattelun järjestäminen viiden arkipäivän sisällä on joissakin tapauksissa mahdotonta, koska asiakkaita ei saa kiinni aikamääreen sisällä.

Asiakkailla tulisi osoittaa suoraan ilmoittautumisen yhteydessä velvoittava käyntiaika, jotta aikaa soittamiseen/kutsujen lähettämiseen ei menisi. Ruuhka-aikana, kuten opiskelijoiden valmistuessa olisi huomioitava joustavuus aikavaraukselle kutsuttavien suhteen. Täydentävien

työnhakukeskusteluiden tulisi olla tarpeeseen perustuvia, jotta paikallisia priorisointeja ei tarvitsisi miettiä.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta**

21.6.2022

1§ Työhaun käynnistäminen

Asiakas voisi ilmoittautua työnhakijaksi ainoastaan verkkopalvelussa tunnistautuneena tai käymällä henkilökohtaisesti paikan päällä työvoimaviranomaisen asiointipisteessä. TE-toimiston asiakkailta ei ole kaikilla mahdollisuutta ilmoittautua verkossa. Esimerkiksi maahanmuuttajilla ei ole mahdollisuutta saada aina suomalaisia pankkitunnuksia tai henkilökorttia, joita tarvitaan vahvaan tunnistautumiseen. Myöskään kaikilla kantasuomalaisilla ei ole pankkitunnuksia tai heillä ei ole laitetta, jolla voisi käyttää verkkopalveluita. Tämä on huomioitava palveluverkostoa luodessa. Työvoimaviranomainen on veloitettava rakentamaan toimiva asiointipisteverkosto, että asiakkaat tosiasiallisesti pääsevät asioimaan viranomaisella. Tässä on huomioitava maantieteelliset etäisyydet ja kulkuyhteydet sekä niiden kustannukset. Tällä hetkellä oleva toimipisteverkosto ei ole riittävä. Toimipisteiden verkostotiheyden lisäksi on huomioitava toimipisteiden asiantuntijuus, että asiakkaat voivat saada sieltä lain mukaisen tarvitsemansa palvelun.

Huomiota on kiinnitettävä myös luonnoksen ehdotukseen järjestämisvastuun jakautumisesta kotikunnan mukaisesti. Lain 1 Luvun 10§ mukaan, asiakkaan asuinpaikaksi katsotaan ensisijaisesti osoite, jonka hän työvoimaviranomaiselle ilmoittaa. Vasta toissijaisesti asuinpaikkana pidetään väestötietojärjestelmässä ilmoitettavaa kotikuntaa. Asiakkaan tulisi voida valita työvoimaviranomainen myös siinä tapauksessa, että oman työmarkkina-alueen toimipisteet sijaitsisivat kauempana, kuin viereisen työmarkkina-alueen työvoimaviranomaisen toimipiste. Maantieteelliset etäisyydet huomioiden tulee olla menettely, jolla työhaun saa voimaan myös puhelimitse, perustelluissa tilanteissa (esim. verkkopankkitunnusten hukkuminen voi aiheuttaa 1-2 viikon katkon mahdollisuudessa vahvaan tunnistautumiseen verkossa). Vähintäänkin täytyy olla mahdollisuus saada työnhaku voimaan siitä päivästä, kun hakija on puhelimitse yhteydessä TE-palveluihin.

Kuvattuun tilanteeseen liittyen tilanne, jossa hakija oleskelee muualla kuin kotikunnassaan, oikeus valita työvoimaviranomainen, on muutama viikko erittäin lyhyt aika. Tarkoituksenmukaisempaa olisi jatkaa sähköistä asiointia kotikunnan työvoimaviranomaisen kanssa, mikäli oleskelu toisella paikkakunnalla on vain viikkoja. Oleskeluajan tulisi olla pidempi, jotta työvoimaviranomaisen valinta olisi perusteltavissa.

3§ Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työhaun käynnistämisen rajoittaminen verkkopalvelussa aiheuttaa painetta laajentaa työvoimaviranomaisen asiointipisteiden verkostoa ja/tai niiden aukioloaikoja.

5§ Alkuhaastattelun järjestäminen

Alkuhaastattelun järjestämisestä tulisi voida poiketa, mikäli se työvoimaviranomaisen harkinnan mukaan olisi tarpeetonta. Esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakkaan lomautus on määräaikainen tai uusi kokoaikainen työsuhte on alkamassa niin pian, että asiakas ei tosiasiallisesti ehtisi työllistyä väliaikaisesti muuhun työhön. Tässä olisi otettava huomioon esimerkiksi rekrytointiprosessien pituus, joka etenkin julkisella puolella on yleisesti pitkä. Alkuhaastattelun järjestäminen ensisijaisesti paikan päällä tuo painetta hankkia isompia asiakaspalvelutiloja. Myös tässä on otettava huomioon toimipisteiden sijainti, että asiakkaille ei aiheutuisi tarpeettomia kustannuksia kulkemisesta.

6 §. Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen.

Osa-aikaisten ja kausityöntekijöiden osalta säilytettävä harkinnanvaraisuus. Osa-aikaisten työtuntimäärät voivat olla suuria, jolloin työnhakuvelvollisuutta voitaisiin alentaa ja työnhakukeskustelujen tiheys on ilmeisen tarpeetonta. Kausityöntekijöiden osalta on voitava tarkastella mahdollisuuksia hakea työtä alueelta tai toiselta ammattialalta esim. perhesiteeseen liittyen tai alueen todellisten työmahdollisuuksien suhteen henkilön ammattitaito huomioiden (esim. koulunkäyntiavustajat). Opetusalan koulutuksen omaavat, joilla ei ole vakituista työsuhdetta, mutta heillä on tiedossa työn jatkuminen koulun kesälomien jälkeen samassa työssä, olisi saatettava harkinnanvaraisuuden piiriin ja työn jatkuessa pitäisi työnhakuvelvollisuutta voida alentaa. Aikaraja pitäisi olla mieluummin 2 kuukautta kuin 1 kuukausi, koska työnhakuprosessit ovat pitkiä ja ratkaisut saattavat venyä näissä tapauksissa työn uudelleen alkamiseen saakka. Harkinnassa otettava huomioon myös ammattisuojan vaikutus tietyillä kausityöaloilla.

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien th-keskustelujen järjestäminen olisi oltava harkinnanvaraista tai niistä pitäisi voida luopua, jos hakijan työ alkaa kahden kuukauden sisällä (esim. koulunkäyntiavustajat, armeija, vanhempainvapaa, opintojen aloittaminen ja vastaavat tilanteet). Työnhakuvelvollisuus näissä tapauksissa pitäisi voida tarkastella asiakkaan ja työmarkkinatilanteen mukaisesti.

14§ Työvoimaviranomaisen velvollisuudet

Rahoituksen osoittaminen kuntien yleiskatteelliseen rahan saattaa johtaa tilanteeseen, jossa työvoimaviranomaisen tosialliset mahdollisuudet tarjota palvelutarpeen mukaisia palveluita asiakkaille, heikkenevät nykyisestä. Tulevaisuudessa kuntien rahoituksesta entistä suurempi osa tarvitaan ikääntyneiden sosiaali- ja terveystaloudellisten järjestämiseen. Palveluiden tarjoamisessa on huomioitava tarjottavien palveluiden lisäksi niiden oikea-aikaisuus julkistaloudellisen tehokkuuden kannalta.

15 §. Muistutus

Muistutuksen suhteen periaatteena olisi oltava, että muistutus koskisi vain työtöntä työnhakijaa, ei kokoaikatyössä olevia.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Uuden asiakaspalvelumallin huomiointi siirtyvässä tulorahoituksessa on kriittisen tärkeää kuntatalouden näkökulmasta. Hallituksen esitysluonnoksessa on arvioinnissa käytetty vuoden 2019 lukuja. Vaasan kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että 2.5.2022 voimaan tullut uusi asiakaspalvelumalli huomioidaan kunnan tulorahoituksessa.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

tätä koskeva lainsäädäntö on juuri hyväksytty ja malli on ollut käytössä 1.5.2022 alkaen. Työvoimaviranomaisille tulee taata riittävät henkilöstöresurssit asiakaspalvelun hoitamiseksi sille säädettyllä tavalla. Te-hallinnon havainnot resurssien riittävydestä ja mallin toiminnasta ja toimivuudesta tulee informoida avoimesti tuleville työvoimaviranomaisille vuosien 2022–2024 aikana. Toimenpiteitä ja niiden mahdollisia muutoksia tulee suunnitella yhteistyössä kuntien ja Te-hallinnon välillä.

**Tampereen kaupunki, 21.6.2022
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Palvelut

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista ja julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Työnhakijan palveluprosessia koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli).

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut laissa edellytettyllä tavalla. Myös työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevat säännökset vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. Työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä. Myös julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoima vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyjä palveluja, pois lukien yritysten kehittämispalvelut, jotka olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja.

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Lisäksi julkisiin työvoimapalveluihin kuuluisi muutosturvakoulutus. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluisi nykyistä vastaavasti myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, kokeilut, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Työnantajalle myönnettävillä tuilla tarkoitettaisiin palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea ja työolosuhteiden järjestelytukea. Henkilöasiakkaalle tukia ja korvauksia olisivat starttiraha, palveluihin hakeutumisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettävä matka- ja yöpymiskustannusten korvaus sekä palveluihin osallistumisesta aiheutuviin kuluihin myönnettävä kulukorvaus. Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuisi asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää työvoimapalveluja asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen kuuluisi kuntien valtionosuustehtävään. Kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta.

Tampereen kaupunki katsoo, että palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä TE-palvelujen lainsäädäntöä ja lähes kaikki nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa

toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin sekä järjestäjän aidon mahdollisuuden vaikuttaa palvelujen järjestämistapoihin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä. Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla, jotka automaattisesti ohjaavat palvelujen sisältöjen sekä hankinta- ja palkkiomallien oikeasuuntaiseen kehittämiseen.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta.

Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut kuntaekosysteemissä yhdessä koulutuksenjärjestäjien, hyvinvointialueen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida.

Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

Työnhakijan palveluprosessi

Työnhakijan palveluprosessin esitetään vastaavan toukokuussa 2022 voimaan tullutta työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli), joka muodostuu alkuhaastattelusta, täydentävistä työnhakukeskusteluista ja työnhakukeskusteluista. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen työnhakijalle järjestetään mm. seitsemän keskustelua ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palveluprosessi ei ole tarkoituksenmukainen suhteessa työllistymisen tavoitteisiin eikä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Tampereen kaupunki ei ole voinut työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa toimeenpanna uuden työvoimapalvelumallin lainsäädäntöä pelkästään valtiolta siirtynein henkilöstövoimavaroin. Kuntiin siirtyvä henkilöstöresurssi on tältä osin täysin riittämätön lakisääteisen prosessin toimeenpanoon. Kunnilla tulee jatkossa olla riittävä toimivalta palveluprosessien ja palvelujen sekä henkilöstön käytön tarkoituksenmukaisesta suuntaamisesta vaikuttaviin ja kannusteiden mukaisiin tehtäviin.

Tampereen kaupunki katsoo, että vaatimus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikille työnhakijoille on tarpeeton. Työnhakijaksi ilmoittautuessaan osa työnhakijoista on omatoimisia ja heillä on sekä riittävä ammatillinen osaaminen että työnhakutaidot itsenäiseen työllistymiseen. Tällä asiakasryhmällä ei ole tarvetta seitsemälle keskustelulle ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Lisäksi kausivaihtelun vuoksi esimerkiksi alkukesällä ilmoittautuu paljon työnhakijoita ja näistä iso osa työllistyy kesän aikana tai viimeistään syksyyn mennessä. Tälle ryhmälle kesän aikana tehtävät seitsemän keskustelua ovat tarpeettomia.

Intensiivisen työnhaun aloituksen toteuttaminen kaikille asiakkaille vie merkittävän osan työvoimaviranomaisen työajasta ja resursseista. Samaan aikaan on vähemmän resursseja palvella niitä työnhakijoita, joilla on aito tarve intensiiviselle alulle tai niitä, jotka ovat jo olleet pidempään työttöminä ja heillä olisi tarvetta työvoimaviranomaisen ohjaukselle ja palveluille. Vaikuttavampaan lopputulokseen ja parempaan työllisyysasteeseen päästään, kun kunta itse kohdentaa resurssit palvelemaan niitä asiakkaita, joiden kohdalla arvioidaan, että työllistyminen ei tule tapahtumaan lähikuukausina.

Joustamattomaksi säännelty palveluprosessi estää henkilöresurssien kohdentamisen niihin kohtiin palveluprosessia, jossa se on palvelutarpeen ja työnhakijan kokonaistilanteen näkökulmasta vaikuttavinta ja tuloksekkainta. Sääntely vie myös asiakaspalvelussa työskenteleviltä osajilta mielekkyyttä toimia työvoimaviranomaisen asiakaspalvelutehtävissä sekä edellytyksiä muodostaa luottamuksellisia asiakassuhteita, jos henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta rakentaa työnhakijoiden palveluprosesseja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Asiantuntijaorganisaatioissa tarkkaan

määritelty asiakasprosessi vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäksi palvelumalli rajoittaa kuntiin siirtyvän palvelujen rahoituksen ja henkilöstön tuottavampaa käyttöä vaikuttavimpiin palveluihin.

Tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että ne tukevat työnhakijan palveluprosessin sujuvaa etenemistä eivätkä aiheuta lisää käsin tehtävää manuaalista työtä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa palveluntuottajien ja kumppaneiden kirjaukset työvoimaviranomaisen tietojärjestelmään. Asiakkaan tulisi voida päivittää suunnitelma tai suunnitelmaehdotus palveluntuottajan/verkostotoimijan kanssa, vaikka työvoimaviranomainen hyväksyy lopullisen suunnitelman.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka **21.6.2022**
Sami

Haasteena on riittävä henkilöstö- ja mahdollisesti tilaresurssi. Nykyinen henkilöstö ei tule riittämään työnhakijoiden palveluprosessien toteuttamiseen edes lakisääteisellä tasolla, saati palveluiden vaikuttavuuden näkökulmasta. Ylipäätään palveluprosessin laadun ja asiakaslähtöisyyden tulisi olla määrääviä tekijöitä asiakkaan työllistymistä edistävässä palveluissa. Voimassa oleva pohjoismainen työvoimapalvelumalli on melko kaavamainen eikä sellaisenaan riittävästi huomioi asiakaskohtaisia erityistilanteita.

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessia ei tulisi säätää lainsäädännöllä niin tarkasti, että työvoimaviranomaisella ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa palveluprosesseihin ja tarjottaviin palveluihin. Uusi asiakaspalvelumalli asettaa tarpeettoman tiukat ja keinotekoiset raamit asiakkaiden palveluprosesseille, eikä mahdollista palveluiden räätälöimistä kunkin asiakkaan tarpeisiin. Työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus palveluasiakasta hänen palvelutarpeensa mukaisesti niin, että vähemmän tukea tarvitsevien tapaamissykliä voisi keventää, mikä taas mahdollistaisi sen, että enemmän tukea tarvitsevien palveluun voitaisiin suunnata enemmän resursseja.

Työnhakijan palveluprosessin liian yksityiskohtainen säätäminen heikentää myös työvoimaviranomaisena toimivan kunnan mahdollisuuksia kehittää työllisyyspalveluita ja edistää työllisyyttä paikallisesti toimivaksi havaitulla tavalla. Lainsäädännön ei tulisi tarpeettomasti asettaa esteeksi erilaisten toimintatapojen kokeilulle ja kehittämiselle. Kannustavan rahoitusmallin myötä kunnilla pitäisi olla kannuste tarjota työllistymistä edistäviä palveluita, joten ei ole tarkoituksenmukaista sen lisäksi määrittää palveluprosessia lainsäädännöllä liian tiukasti. Ehdotamme, että täydentäviä työnhakijakeskusteluita voidaan järjestää työnhakija-asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti, ja niiden määrästä sovitaan työvoimaviranomaisen ja asiakkaan kanssa yhteisymmärryksessä.

Limingan kunta **21.6.2022**

Pohjoismaisesta mallista

Limingan kunta kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Vaikka Limingan kunta on hoitanut työllisyyttä jo pitkään Pohjoismaista mallia mukaellen, näkee kunta kuitenkin nyt määrätyn Pohjoismaisen työvoimapalvelumalli rajaavan palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Onkin hieman absurdia, että valtio on siirtämässä työllisyydenhoitoa kuntien vastuulle, mutta haluaa kuitenkin määrätä miten kunnissa työllisyyttä hoidetaan. Parempi tapa olisi antaa kunnilla vapaammat kädet työllisyyden hoitomallin näkökulmasta.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Työnhakijan palveluprosessi on uudessa asiakaspalvelumallissa säädelty niin tarkasti, että tuleville työvoimaviranomaisille jää melko vähän vapautta suunnitella alueen näkökulmasta toimivia prosesseja. Toisaalta yhteneväinen ja tarkkaan määritelty palvelumalli takaa asiakkaiden tasavertaista kohtelua, mikäli tulevat toimijat pääsevät mallin asettamiin palvelutavoitteisiin kohtuullisen yhtenevästi.

Keväällä lausuntokierroksella olleessa kotoutumisen edistämisestä annetun lain HE-luonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa (2. luku 14 §) todetaan, että kotoutumissuunnitelmassa tulisi huomioida ohjaus yhteisöjen ja järjestöjen tarjoamiin kotoutumista ja yhteiskunnallista osallisuutta edistäviin matalan kynnyksen palveluihin ja toimintoihin. Saman HE-luonnoksen mukaisesti kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa aikaa oltaisiin lyhentämässä, mikä tarkoittaa sitä, että työllistymissuunnitelma laadittaneen jatkossa nykyistä useammin myös Suomessa vähemmän aikaa asuneille maahanmuuttajille. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 4. luvun 12 §:ssä (työllistymissuunnitelman sisältö) tulisi huomioida tarve suomen tai ruotsin kielen edelleen kehittämiselle ja yhteisöjen ja järjestöjen matalan kynnyksen palveluihin osallistumiselle. Tulisi tarkastella tämän työllistymissuunnitelman piiriin tulossa olevan asiakasryhmän tarpeita myös muissa luvun 4 pykälissä.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Uusi asiakaspalvelumalli on tervetullut uudistus, koska siinä panostetaan alkupalveluun tiheiden tapaamisten myötä. Onhan tutkimuksetkin osoittaneet, että työttömyyden keston ylittyessä yli kolmen kuukauden pituiseksi, riski pitkittyneeseen työttömyyteen kasvaa.

Tarkoitus hyvä, toteutus? Onko resurssointi uuden palvelun käyttöönottoon riittävää? Minkä kokoisia asiakassalkkuja asiantuntijoilla on? Asiakasta ei tule tavata vain ”tapaamisen ilosta” koska laki näin määrittää, vaan työskentelyn tulee olla tuloshakuista. Asiantuntijalla tulee olla aikaa asioiden selvittämiseen, kirjaamiseen, asiakkaan ohjaamiseen ja tapaamiseen, yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa ym.

Tämä riittävä resurssointi tulee ottaa huomioon myös palveluiden siirtyessä kuntiin. Asiakasmäärät asiantuntijaa kohden eivät voi olla liian suuria, tai romutetaan koko lain tarkoitus. Myös jatkuva

riittämättömyyden tunne työssä koskien asiantuntijoita, johtaa usein työpaikan vaihtamiseen, jolloin mukana häviää aina arvokasta osaamista.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus** 21.6.2022

-

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Työnhakijan palveluprosessi

Säännökset vastaavat 2.5.2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Sama malli olisi siirtymässä kuntien toimeenpantavaksi uudistuksen myötä. Kyseistä asiakaspalvelumallia on toimeenpantu kuntakokeilukunnissa n. kuukauden ajan ja todettu, että malli sisältää epäjohdonmukaisuuksia ja kuten etukäteen jo pelättiin, se on liian kaavamainen. Yksityiskohtainen sääntely ja asiakaskohtaisen jouston puute aiheuttavat sen, että virkailijoiden resurssit suuntautuvat asiakkaiden palvelun ja ohjaamisen sijaan hallinnollisten ongelmien ratkaisuun.

Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että kuntien järjestämisvastuulle siirtyy nykyinen työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa säätelevä lainsäädäntö. Kunnille siirtyy velvoite toimeenpanna nykyisenkaltaista järjestelmää ja vain järjestämisvastuu siirtyy. Jos kunnan resurssit riittävät, mahdollista voisi olla tarjota lakisääteisten palveluiden lisäksi kunnan omia palveluita. Pelkkä järjestämisvastuun siirtäminen ei uudista palveluvalikkoa ja sen vaikuttavuutta riittävästi.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Lakiesityksen 4. luvun 5 – 12 §:n sääntely on kovin yksityiskohtaista, jotka eivät huomioi henkilöasiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Säännöksiin tulisi lisätä asiakkaan tarpeista lähtevää tilankehäarviointia. Säännökset vastaavat nykyistä (2.5.2022 voimaan tullutta uutta asiakaspalvelumallin säännöksiä) ja sen kehittämistarpeet ovat varmasti niin KEHA-keskuksen kuin ELY-keskuksen tiedossa.

Palvelujen tuottamisen kannalta on tärkeää huolehtia riittävästä rahoituksesta palvelujen tuottamiseen ja hankintaan. Palveluprosessi noudattelee Pohjoismaisen asiakaspalvelumallin raameja, ja on sinällään isossa kuvassa toteutettavissa. Yksittäisiä kehittämiskohteista olisi palvelujen tuottamisessa huomioitava riittävä rahoitus etenkin täsmätyökykyisten ja vieraskielisten työllistämistä tukeviin palveluihin niin kunnan omana tuotantona kuin hankintoina. Näistä esimerkkeinä mainittakoon työkyvyn arviointiin kohdennetut palvelut ja työhönvalmennuspilotit suoraan työpaikoille yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Pienen kunnan haittana ollut vähäinen resurssi ja ajankäyttö. Esim. täydentävät työnhakukeskustelut 5 kpl 2 viikon välein tai 5vrk sisällä uusi asiakas täytyy kontaktoida - lisää paineita asiakasvastaaville. Aikataulu tehty liian tiukaksi - aiheuttaa ja on jo aiheuttanut lisätöitä/ylitöitä.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

Uusi asiakaspalvelumalli on varsin yksityiskohtainen ja velvoittava niin asiakkaan kuin työvoimaviranomaisen kannalta. Mallissa on havaittu huomattavia puutteita asiakaspalvelun sujuvuuden osalta, joihin pitäisi kiinnittää huomiota asiakaspalvelun kustannusvaikutusten hallitsemiseksi. Malli on myös hyvin riippuvainen työmarkkinoiden toimivuudesta eikä huomioi riittävästi uudistuksen tuomia mahdollisuuksia kuntaekosysteemissä

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, **21.6.2022**
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Jo lähdeittäessä esittämään tätä muutosta, tiedostettiin sen haastavuus ja mekaanisuus. Malli kuormittaa sitä suorittavaa henkilöstöä, että monissa asiakasryhmissä ja eri palvelukokonaisuuksissa olevia asiakkaita. Työllisyyden kuntakokeilut ovat vasta vuoden vahvistaneet uutta organisaatiotaan ja asemaansa palvelukentällä, joten tämän lain uudistamisen myötä kokeiluille ei juuri annettu edes mahdollisuutta näyttää millaisia vaikutuksia sillä olisi kuntien vastuuroolissa ollut vanhan ja joustavamman lainsäädännön turvin.

Moni kokee, että ilman tätä lain uudistusta muutokset olisivat vieneet työllisyyskehityksen tavoiteltuun suuntaan, kehittämistä oltaisiin voitu tehdä laajemmin ja kuntalähtöisesti, mutta nyt voimavarat ovat täysin uuden asiakaspalvelumallin suorittamisessa. Nykyisellään asiakkaan palveluprosessia säätelevä laki on ylisääntelevä, mekaaninen, eikä missään nimessä asiakas-, eikä työntekijälähtöinen. Mekaaniset täydentävät työnhakukeskustelut ovat liioittelevia ja aiheuttavat

turhautumista, sanktiointia ja työntekijöiden sekä johdon väsymistä. Tätä työnhakijan palveluprosessia koskevat sisällöt tulee asettaa tarkasteluun mitä pikimmiten. Kevään kehityskeskustelujen ja ryhmäkehityskeskustelujen kautta lähes 100% henkilöstö koki, että paitsi muutos on mittavin heidän osan lähes 25 vuotisella työurallaan, on se turhauttava, stressaava ja vaikea toteuttaa. Moni harkitsee jopa alanvaihtoa. Mekaaninen prosessin seuraaminen ei salli asiakkaan aidon palvelutarpeen mukaista asiakastyötä ja omavalmentajuutta, jota kokeilulla lähdettiin vahvasti hakemaan. Asiakastyö vie lisäksi monin kerroin aikaa eikä, se kohdistu asiakkaan tarpeen vaateisiin, vaan tarkkojen ohjeiden seuraamiseen. Kehotamme tässä kohtaa tutustumaan häiriökysyntään (failure demand), jota tämä malli tällä hetkellä vain tuottaa. Ilmiötä on tutkinut Suomessa erityisesti sote-puolella Hermanni Hyytiälä ja puhumme jopa miljardikuluista. Eli resurssit kohdennetaan yksityiskohtaisten ohjeiden seuraamiseen, joista osa kumoaa toisensa, kuin että keskitytään aidosti asiakasprosessiin. Tietojärjestelmäratkaisut eivät lisäksi tue mallin toteuttamista. Nykyinen asiakaspalvelumalli on selvästi luotu teolliseen maailmaan, ei ihmisille suunnattujen palvelujen toteuttamisen.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Säännökset vastaavat nykyistä (2.5.2022 voimaan tullutta uutta asiakaspalvelumallin säännöksiä) ja sen kehittämistarpeet ovat varmuudella niin KEHA-keskuksen kuin ELY-keskuksen tiedossa. Palvelujen tuottamisen kannalta on tärkeää huolehtia riittävästä rahoituksesta palvelujen tuottamiseen ja hankintaan asiakaspalvelumallin vaatimukset huomioiden.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki**

21.6.2022

Pohjoismainen työvoiman palvelumallin peruseriaate:

Työnhakija hakee edelleen työtä itsenäisesti ja TE-toimisto järjestää alkuhaastattelun lisäksi työnhakijalle työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja. Keskustelut ovat kolmen kuukauden välein ja työnhakija saa lisäksi kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kahden viikon välein.

Pohjoismainen työvoiman palvelumalli on ollut voimassa 2.5.2022 alkaen. Pohjoismaisen työvoiman palvelumallin hyvinä puolina nähdään se, että kuntouttavan työtoiminnan päättävät asiakkaat pääsevät pohjoismaisen työvoiman palvelumallin piiriin, heidän aiemmin jäädessä ilman tukea kuntouttavan työtoiminnan jakson päätyttyä. Hyvänä asiana nähdään myös se, että Kelan työmarkkinatuella olevat pitkäaikaistyöttömät (Kelan passiivitukilista) pääsevät jossain vaiheessa pohjoismaisen työvoiman palvelumallin piiriin, mikä voisi selventää työttömyyden perimmäisiä syitä,

saattaa työtön oikean palvelun piiriin ja mahdollisesti rakentaa polku takaisin työelämään osatyökykyisyyden keinoin.

Pohjoismainen työvoiman malli velvoittaa työnhakijaa hakemaan neljää työpaikkaa kuukauden aikana. Haasteena nähdään se, että TE-toimistossa on asiakkaita, joiden työnhakutaidot ovat hyvin matalalla tasolla, mikä saattaa pudottaa osan TE-toimiston asiakkaista työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan (TYP) piiriin. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ja nuoria on lähdetty tukemaan erilaisten CV- ja työnhakupajojen keinoin. Haasteena on myös se, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kokonaiskustannukset tulevat olemaan kunnille todennäköisesti suuret, eikä kustannuksista ole minkäänlaista arviota.

Hämeenkyrön kunta, keskushallinto

21.6.2022

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Hämeenkyrön kunta katsoo, että kunnille siirtyvä palveluprosessi ja palvelut vastaavat liian tarkasti nykyisiä malleja. Kuntapohjaiset TE-palvelut eivät tuo mitään uutta, jos kunnan vaikutusmahdollisuudet vaikuttaviin ja tehokkaisiin palveluihin ovat liian vähäiset. Nykyinen Pohjoismainen työvoimapalvelumalli ei ota riittävästi huomioon työnhakija-asiakkaiden erilaisia elämäntilanteita, osaamista ja kykyä hakea työtä. Palveluprosessissa tulisi huomioida työnhakijoiden erilaiset lähtökohdat, ja mahdollistaa työvoimaviranomaisten arviointi palvelutarpeesta ja intensiivisen palveluprosessin tarpeesta. Työvoimavirnaomaisella tulisi olla mahdollisuus räätälöidä asiakkaalle tarpeelliseksi katsomiaan palveluita sekä määritellä työajankäyttöään enemmän tukea tarvitsevien asiakkaiden kohdalla. Kannustinmalli huomioon ottaen on, ristiriitaista sitoa lainsäädännöllä työvoimaviranomaisten aikaa epätarkoituksenmukaisella ja yksityiskohtaisella tavalla.

Hämeenkyrön kunta katsoo, että kunnalla tulee olla myös rahoituksen puolesta mahdollisuus kehittää palveluitaan ja hyödyntää ekosysteemiä vaikuttavien palveluiden järjestämiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle vaarantuu vaikuttava nuorten työpajatoiminta. Kunnalla tulee olla mahdollisuus järjestää esimerkiksi nuorten työpajatoimintaa ja se tulee rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin, jotta palvelun aikana nuoren olisi mahdollisuus saada kulukorvaus. Työpajavalmennus tulisi lisätä kuuluvaksi julkisiin työvoimapalveluihin.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Hämeenkyrön kunta katsoo, että nykyistä vastaavat palkkatukeen käytetyt määrärahat tulee jatkossa suunnata kuntiin myös muiden kuin veloitetyöllistettyjen osalta. Palkkatuki voisi olla korvamerkittävä valtionosuutta. Kuntien työllisyysenhoidossa palkkatuen merkitys on olennainen osa prosessia kohti avoimia työmarkkinoita ja sitä ei saisi vaarantaa. Niiden työttömien, joiden ammatilliset valmiudet ja täten työmarkkina-asema on heikko, poluttaminen palkkatuen ja oppisopimuksen turvin työelämään on tärkeää. Kuntatyönantaja on vuosia tukenut vaikeasti työllistyviä kohti työelämää palkkatuen turvin, tämä ei saa vaarantua.

Laki työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Hämeenkyrön kunta pitää kannatettavana, että asiakas voidaan ohjata monialaisen tuen piiriin palvelutarpeen mukaisesti, ei vasta aikarajan täytyessä. Muutos on ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta tärkeä.

Hämeenkyrön kunta pitää myös tarpeellisena nuorten työllistymistä edistävää matalan kynnyksen yhteispalvelua, mutta toteaa, että pienissä kunnissa matalan kynnyksen toimipisteet on rakennettu yhteistyössä viranomaisten kanssa esimerkiksi nuorten työpajojen yhteyteen ja verkostomaisesti ilman fyysistä toimipistettä. Kasvokkaiset lähipalvelut ovat keskeisessä roolissa, jotta nuori saadaan polutettua palveluiden piiriin. Ohjaamot toimivat kaupungeissa mutta pienten paikkakuntien ohjaamon tapainen toimintatapa tulee myös varmistaa, sekä nuorten elämänhallintaa tukeva työpajatoiminta. Esityksessä tulisi huomioida, että pienissä kunnissa on jo tehty erilaisia ratkaisuja nuorten matalan kynnyksen palveluksi. Nuorten prosessissa on usein mukana etsivä nuorisotyö ja/tai nuorten työpaja sekä muu verkosto, johon kuuluu nuoren palvelutarpeen mukaisesti eri tahoja esimerkiksi sosiaalityö, päihde- ja mielenterveystyö sekä koulutuksenjärjestäjä.

Hämeenkyrön kunnan mukaan nuorten työpajat tulee tunnistaa työllistymistä edistävää toimintaa tarjoavaksi tahoiksi ja lukea työpajalla nuorelle tarjottava valmennus työttömyysturvaan kuuluvaksi toimenpiteeksi kulukorvauksineen.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Uusi asiakaspalvelumalli kannustaa työtöntä työnhakijaa aktiivisempaan työnhakuun ja työvoimaviranomaisen edustajalle on jätetty jonkin verran harkintavaltaa lain toteuttamisessa asiakkaan palvelutarpeet huomioiden, mikä koetaan myönteisenä.

Uuden mallin toteuttaminen käytännössä, osana kuntakokeilua, on kuitenkin osoittanut, että työnhakukeskusteluiden ja täydentävien työnhakukeskusteluiden malli ja sen toteutusaikataulu on liian jäykkä. Malli johtaa pahimmillaan vain prosessin toteuttamiseen teknisesti, eikä työnhakijan todelliseen ohjaamiseen työllistymisen polulla. Työllisyyspalveluiden toteutuksessa tulisi toteuttaa pääsääntöisesti toimenpiteitä, jotka tehokkaasti edistävät asiakkaan työllistymistä. Edelleen työvoimaviranomaisten resurssit ovat riittämättömiä nimenomaan asiakkaan henkilökohtaiseen kohtaamiseen ja palveluun.

Esitämme asiakaspalvelumalliin liittyvää palveluprosessia ja sen toteuttamista tarkastellaan pikaisesti uudelleen kentältä tulleiden huomioiden perusteella.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Luku 4 sisällöltään parempi kuin aikaisemmin voimassa ollut laki. Uusittu laki aktivoi työttömiä työnhakijoita enemmän.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattilan kaupungin näkemys on, että uusi asiakaspalvelumalli aktivoi työtöntä työnhakijaa aikaisempaa enemmän, mikä on hyvä asia. Uusi asiakaspalvelumalli on kuitenkin luonteeltaan ylisäännelty ja työnhakukeskusteluiden sekä täydentävien työnhakukeskusteluiden toteutusrytmi on liian jäykkä eikä sovellu jokaisen asiakkaan työnhakutilanteeseen. Työllisyyspalveluissa tulisi toteuttaa toimenpiteitä, jotka tehokkaasti ja tosiasiallisesti edistävät asiakkaan työllistymistä. Uuden asiakaspalvelumallin kaavamaisuus ei kaikilta osin edistä tätä päämäärää. Uusi asiakaspalvelumalli on myös lisännyt selvästi työvoimaviranomaisen hallinnollisen työn määrää eivätkä TEMin laskennalliset resurssikompensoitiot ole olleet riittävät tämän uuden toimintamallin toteuttamiseen lain tarkoittamalla tavalla. Orimattilan kaupunki lausuu, että työnhakijan palveluprosessiin tulisi tehdä muutoksia havaittujen kokemusten pohjalta mahdollisimman nopeasti. Samalla tulisi oikaista muutamia epäkohdat, joita uudessa asiakaspalvelumallissa ovat: esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa olevan henkilön työnhakuvelvoitteen määrä tai se, että ennen 2.5.2022 työnhakijaksi rekisteröityneiden henkilöiden kohdalla työtarjoukset eivät ole velvoittavia.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Esitys vastaa pääosin toukokuun alusta käynnistynyttä uutta palvelumallia, joka on tuonut kaavamaisuudellaan joidenkin asiakasryhmien/asiakastilanteiden hoitamiseen käytännön haasteita. Yksilöllinen joustavuus olisi tarpeen.

Rahoitusmallin kannustavuus ohjaa työllisyyden suuntaan, mikä on hyvä. On hyvä pohtia myös miten varmistetaan eri palvelujen saatavuus, jos ne nähdään kuluina ilman kannustusvaikutusta. Jääkö osa palveluista jatkossa toteuttamatta?

**Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus**

18.6.2022

Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida.

Mänttä-Vilppulan kaupunki ei pidä perusteltuna, että kuntiin siirtyvästä julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoimasta jäisi pois yritysten kehittämisspalvelut, jotka olisivat

jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Näiden palvelujen jättämiselle ELY-keskuksiin ei ole perusteita.

Työnhakijan palveluprosessin esitetään vastaavan toukokuussa 2022 voimaan tullutta työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli), joka muodostuu alkuhaastattelusta, täydentävistä työnhakukeskusteluista ja työnhakukeskusteluista. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen työnhakijalle järjestetään mm. seitsemän keskustelua ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palveluprosessi ei ole tarkoituksenmukainen suhteessa työllistymisen tavoitteisiin eikä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Mänttä-Vilppulan kaupunki ei ole voinut työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa toimeenpanna uuden työvoimapalvelumallin lainsäädäntöä pelkäämään valtiolta siirtynein henkilöstövoimavaroin. Kuntiin siirtyvä henkilöstöresurssi on tältä osin täysin riittämätön lakisääteisen prosessin toimeenpanoon. Kunnilla tulee jatkossa olla riittävä toimivalta palveluprosessien ja palvelujen sekä henkilöstön käytön tarkoituksenmukaisesta suuntaamisesta vaikuttaviin ja kannusteiden mukaisiin tehtäviin.

Vaatus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikille työnhakijoille on tarpeeton. Työnhakijaksi ilmoittautuessaan osa työnhakijoista on omatoimisia ja heillä on sekä riittävä ammatillinen osaaminen että työnhakutaidot itsenäiseen työllistymiseen. Tällä asiakasryhmällä ei ole tarvetta seitsemälle keskustelulle ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Lisäksi kausivaihtelun vuoksi esimerkiksi alkukesällä ilmoittautuu paljon työnhakijoita ja näistä iso osa työllistyy kesän aikana tai viimeistään syksyyn mennessä. Tälle ryhmälle kesän aikana tehtävät seitsemän keskustelua ovat tarpeettomia.

Joustamattomaksi säännelty palveluprosessi estää henkilöresurssien kohdentamisen niihin kohtiin palveluprosessia, jossa se on palvelutarpeen ja työnhakijan kokonaistilanteen näkökulmasta vaikuttavinta ja tuloksekkainta. Sääntely vie myös asiakaspalvelussa työskenteleviltä osaajilta mielekkyyttä toimia työvoimaviranomaisen asiakaspalvelutehtävissä sekä edellytyksiä muodostaa luottamuksellisia asiakassuhteita, jos henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta rakentaa työnhakijoiden palveluprosesseja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Asiantuntija-organisaatiossa tarkkaan määritelty asiakasprosessi vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäksi palvelumalli rajoittaa kuntiin siirtyvän palvelujen rahoituksen ja henkilöstön tuottavampaa käyttöä vaikuttavimpiin palveluihin.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunta vastustaa lain työvoimapalveluiden järjestämisestä ehdotettua velvollisuutta tarjota työvoimapalveluita kenelle vain kunnan asiakkaaksi haluavalle käytännössä ilman harkintaa. Lain kohdassa listatut syyt ovat hyvin tulkinnanvaraisia ja mahdollistavat käytännössä kenen vain ilmoitusluontoisen siirtymisen Kirkkonummen työllisyyspalveluiden asiakkaaksi. Toisen kunnan henkilöasiakaspalvelun käyttämisen tulisi olla mahdollista vain rajatuissa poikkeustapauksissa ja kunnalla tulee olla valta tehdä päätös asiakkaaksi ottamisesta. Laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työ- ja elinkeinopalvelujen integroiminen osaksi kunnan ekosysteemiä vaatii myös kehittämistä ja palveluprosessien tarkastelua, jota ei voida toteuttaa liiallisella säätelyllä. Uuden rahoitusmallin lisäksi tulisi huomioida myös muita työllistymistä edistäviä keinoja. Kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä tulisi suhteuttaa paremmin sen kykyyn vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Työllisyystavoitteen laskentatapaa ja tavoitteiden seuranta tulisi avata selkeämmin.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

**Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022
Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 §
243**

Kuvatut palvelut ja säädökset pidetään hyvänä ja edesauttavan työnhakuprosessissa. Luku 4 kuvaa uutta pohjoismaista työvoimapalvelumallia, joka on tullut vastikään voimaan. Lyhyestä käyttöajasta huolimatta on otettava huomioon saadut opit viimeisteltäessä tätä lakiesitystä.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoimintamallin organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa. Tässä Raasepori näkee, että on tarpeellista selkeyttä johtoryhmän tehtävä sekä saada kunnat mukaan tähän monialaiseen yhteistyöhön.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Tarkoitus on, että palvelu olisi nuorille suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua.

Työvoimaviranomainen laatisi analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta ja edistää laadittuun analyysiin perustuen yhteispalvelun toteutumista alueellaan.

Työvoimaviranomaisten neuvottelisi koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Yhteispalveluun osallistuvat toimijat sopisivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta.

Tämä on uusi tehtävä Raaseporille koska meillä ei ole virallinen Ohjaamo ja sen kautta ei myös erikseen palkattu henkilöstö tai tiloja tähän mitä tarkoittaa, että nykyinen 5 miljoona valtion rahoitus niin siinä ei tule rahoitusta Raaseporille. Rahoitus sekä toimintaan että toimitila ratkaisuihin on saatava selkeämpi lähtökohta kun että sopivat yhteisesti tästä kun vastuu ehdotuksen mukaan on työviranomaisilla niin myös perusrahoitus ja henkilöstöresurssi on turvattu.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Raaseporin näkemys että tietty valmennus kuuluu jatkossa KEHA:lle eikä kunnille niin kuulostaa oudolta ja voi hajottaa palveluiden kokonaisuutta ja kehitystä.

Luumäen kunta**17.6.2022**

Säännökset vastaavat nykyistä (2.5.2022 voimaan tullutta uutta asiakaspalvelumallin säännöksiä) ja sen kehittämistarpeet ovat varmuudella niin KEHA-keskuksen kuin ELY-keskuksen tiedossa. Palvelujen tuottamisen kannalta on tärkeää huolehtia riittävästä rahoituksesta palvelujen tuottamiseen ja hankintaan asiakaspalvelumallin vaatimukset huomioiden.

Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä)**17.6.2022****KUUMA-seutu liikelaitos****16.6.2022**

Pohjoismaainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua.

Valtiontalouden tarkastusvirasto**16.6.2022**

Palveluprosessi vastaa jo voimaan tullutta pohjoismaista työvoimapalvelumallia.

Larsmo kommun, Larsmo kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**16.6.2022**

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Parkanon kaupunki**16.6.2022**

Uudistusta tulee ei tehdä uudistamisen vuoksi, vaan tärkeintä uudistuksessa ovat toimivat palvelut. Työnhakijoiden saavutettavat palvelut ja paikallisen elinkeinoelämän työvoimatarve tulee kohdata ja palvella paikallisesti lähipalveluna. Tämä ei saa unohtua uudistuksessa, sillä se on tärkein työllistämisen väline, jonka tulee toteutua järjestämismallista riippumatta.

Nakkilan kunta**16.6.2022**

Uuden asiakaspalvelumallin voimaantulo ennen varsinaista TE2024 uudistusta vaatii henkilöresurssien lisäystä TE-toimistoissa. Uudistuksen tavoitteena on, että asiakas saa aikaisempaa tiiviimpää yksilöllistä tukea työnhakuunsa. Tämä tulee resursoida TE-toimistoihin jo ennen työllisyyspalveluiden siirtoa kuntiin. Uudistuksesta on hyvä olla olemassa jo jalkautunut yhteinen toimintamalli TE-toimistoissa ennen vuotta 2024.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Tehtäviä tulee tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat selkeän kokonaisuuden.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Uuden asiakaspalvelumallin perusajatus valmentavasta työotteesta ja työnhakijan oman aktiivisuuden tukemisesta ovat erittäin tervetulleita. Uudistuksen myötä haastatteluiden moninaisuus ja seurantajärjestelmä on kuitenkin luotu liian monimutkaiseksi, jonka vuoksi asiakasajasta suuri osa menee erilaiseen seurantaan ja työttömyysturvaoikeuden selvittämiseen. Lisäksi sanktiojärjestelmä on sekava.

Uusi asiakaspalvelumalli ei myöskään huomioi riittävän hyvin vaikeasti työllistyviä sekä osatyökykyisiä. Uuden asiakaspalvelumallin rinnalle tarvitaan huomattavasti paremmin toimivat sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä uusittu perusturva. Henkilöt, jotka eivät ole edistettävissä työllistymistä edistävin palveluin koulutukseen tai työhön, tulisi olla oikeutettuja muihin palveluihin ja muuhun etuuteen työttömyysturvan sijaan.

Työnhakijan velvollisuus esittää työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään tulee edelleen säilyä laissa. Lisäksi velvoittavuus saapua varatuille ajoille ja noudattaa sovittua suunnitelmaa ovat avainasemassa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Hollolan kunta toteaa, että uusi asiakaspalvelumalli kannustaa työtöntä työnhakijaa aktiivisempaan työnhakuun ja työvoimaviranomaisen edustajalle on jätetty jonkin verran harkintavaltaa lain toteuttamisessa asiakkaan palvelutarpeet huomioiden, mikä koetaan myönteisenä. Kuitenkin työnhakukeskusteluiden ja täydentävien työnhakukeskusteluiden malli, ja sen toteutusrytmi on liian jäykkä, eikä sovellu jokaisen asiakkaan työnhakutilanteeseen.

Työllisyyspalveluiden toteutuksessa tulisi toteuttaa pääsääntöisesti toimenpiteitä, jotka tehokkaasti edistävät asiakkaan työllistymistä. Edelleen työvoimaviranomaisten resurssit ovat riittämättömiä henkilökohtaiseen työnhakija-asiakkaan palveluun, jolloin olisi syytä kohdistaa resursseja mahdollisimman tuloksia tuottavalla tavalla. Hollolan kunta esittääkin, että asiakaspalvelumalliin liittyvää palveluprosessia, ja sen toteuttamista tarkastellaan pikaisesti uudelleen kentältä tulleiden huomioiden perusteella.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Työnhakijan palveluprosessia koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa työnhakijan palveluprosessia. Työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut laissa edellytetyllä tavalla. Työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä.

Jaksossa Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys on viitattu perustuslakivaliokunnan kyseisestä sääntelystä antamaan lausuntoon (PeVL 44/2021 vp).

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Sastamalan kaupunki, Sastamalan kaupunginhallitus

15.6.2022

Lakiesityksessä esitetään seuraavaa: ”Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista ja julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Työnhakijan palveluprosessia koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa työnhakijan palveluprosessia. Työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut laissa edellytetyllä tavalla. Myös työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevat säännökset vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. Työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä.”

Uuden asiakaspalvelumallin sääntely on kovin yksityiskohtainen ja asiantuntijoiden vaikeasti hallittava kokonaisuus monine poikkeuksineen. Asiantuntijoiden resurssointi on ollut aivan riittämätön huomioiden mallin työllistävyys. Uusi asiakaspalvelumalli on sääntelyllään kohdistanut resurssit itse prosessiin ja pois asiakkaiden palvelusta, vaikka tavoite taisi olla henkilökohtaisen palvelun lisääminen.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnhakijapalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämisspalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Oulun kaupunki esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäoloelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, mikäli ne rinnastetaan. Työttömyysturvalaki edellyttää työssäoloelvoitteen purkamiseen, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun.

Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö 14.6.2022

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Kärkölän kunta pitää positiivisena, että uusi asiakaspalvelumalli kannustaa työtöntä työhakijaa aktiivisempaan työnhakuun ja työvoimaviranomaisen edustajalle on jätetty myös harkintavaltaa lain toteuttamisessa asiakkaan palvelutarpeet huomioiden.

Käytäntö on kuitenkin osoittanut, ettei jokaisen asiakkaan kohdalla ole tarpeen kahden viikon välein tehtävä keskustelu. Tämä menettely aiheuttaa merkittävästä tuottamatonta hallinnollista lisätyötä. (paljon kirjauksia, tilastointia)

Työllisyyspalveluiden järjestämisessä tulisi toteuttaa pääsääntöisesti toimenpiteitä, jotka tehokkaasti edistävät asiakkaan työllistymistä. Alussa tiheä syklinen palvelu ja kohtaaminen on perusteltuja, mutta palvelun toteuttamisessa tulisi joustavammin voida huomioida asiakkaan yksilölliset tarpeet. Kunnan intressinä on resursoida työllisyyspalvelunsa siten, että asiakkaiden oikea-aikainen ja riittävä kohtaaminen toteutuu ilman säätelyäkin.

Kärkölän kunta pitää tarkoituksenmukaisena, että uutta asiakaspalvelumallia tarkastellaan vielä uudelleen ja tehdään siihen tarvittavia muutoksia kokemuksiin perustuen. Tässä yhteydessä tulee korjata uuden asiakaspalvelumallin keskeiset ongelmat, jotka liittyvät epätasa-arvoon suhteessa ennen 2.5.2022 työnhakijaksi rekisteröityihin henkilöihin, joille ei tulla asettamaan alkuhaastattelu- tai työnhakuvelvoitetta. Lisäksi tulee korjata kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvoitteen asettamiseen- tai asettamatta jättämiseen liittyvät ongelmat.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022

13.6.2022

Säännökset vastaavat 2.5.2022 voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä. Sama malli olisi siirtymässä kuntien toimeenpantavaksi uudistuksen myötä.

Kyseistä asiakaspalvelumallia on toimeenpantu kuntakokeilukunnissa n. kuukauden ajan ja todettu, että malli

sisältää epäjohdonmukaisuuksia ja kuten etukäteen jo pelättiin, se on liian kaavamainen.

Yksityiskohtainen

sääntely ja asiakaskohtaisen jouston puute aiheuttavat sen, että virkailijoiden resurssi suuntautuu asiakkaiden

palvelun ja ohjaamisen sijaan hallinnollisten ongelmien ratkaisuun.

Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että kuntien järjestämismallille siirtyä nykyinen

työvoimapalveluita ja

työttömyysturvaa säätelevä lainsäädäntö. Kunnille siirtyä velvoite toimeenpanna nykyisenkaltaista järjestelmää

ja vain järjestämismallia siirtyä. Jos kunnan resurssit riittävät, mahdollista voisi olla tarjota

lakisääteisten

palveluiden lisäksi kunnan omia palveluita. Pelkkä järjestämismallin siirtäminen ei uudista

palveluvalikkoa ja

sen vaikuttavuutta riittävästi.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Palveluprosessi kuvataan voimassaolevan lain mukaisena. Kyseinen palvelumalli vaatii paljon työtä ja se on alkukokemuksien perusteella työnhakijalle vaikea ymmärtää. Erilaisten säännöksiä sisällön selvittäminen vie paljon työaikaa ja varsinainen työnvälitystyö jää vähemmällä huomiolla. Mallin soveltaminen kuntaympäristössä on haastavaa. Vaarana on se, että lipsutaan säännöksiä edellyttämästä toiminnasta.

Asikkalan kunta, Asikkalan kunnanhallitus

10.6.2022

Asikkalan kunta pitää hyvänä nopeaa tarttumista työnhakija-asiakkaan tilanteeseen työttömyyden alussa. Työnhakukeskustelujen malli on koettu hyväksi. Uusi malli vaatii hyvää resurssointia kunnan toimesta jatkossakin.

Tornion kaupunki

9.6.2022

Lähtökohtaisesti malli on kannatettava ja ajatus siitä, että asiakkaiden tilanteisiin pyritään puuttamaan etupainotteisesti on oikein. Huomautamme kuitenkin, että malli on mekaaninen ja siitä saataisiin asiakaslähtöisempi ja siten enemmän lain henkeä kunnioittava, mikäli virkailijalle annettaisiin mahdollisuudet toteuttaa asiakkaan tarpeen mukaisia palveluita vähemmällä säätelyllä. Nykyinen malli on tarpeettomasti kuormittava ja osin tarpeeton erityisesti sellaisten asiakkaiden kohdalla, jotka eivät tarvitse työllistymiseensä tukea. Malli ei huomioi asiakasta ja hänen tilannettaan kokonaisvaltaisesti.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen
30.5.2022 § 71

7.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108

7.6.2022

Uppgifter ska ses på ur ett kundorienterat perspektiv och på ett sådant sätt att de bildar en fullständig och tydlig helhet.

Bureau Facility

6.6.2022

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli on ratkaisu tietyille ryhmälle työnhakijoista. Palvelumallin ajaminen nykyjärjestelmää vie nyt kohtuuttomasti aikaa koulutustarpeen vuoksi. Tulostavuu ja sanktiointi täytyy ulottaa myös työvoimaviranomaisten hartioille. Tarkoitan alueellista passiivisuutta ja asenteellisuutta työnhakijoihin esim. Kainuussa. Suppeat piirit ja kaveruussuhteet vievät vielä systeemiä negatiiviseen suuntaan. Kukaan ei voi toimimattomalle viranomaiselle mitään !

Kronoby kommun

3.6.2022

De arbetssökande får mera individuellt stöd i sin jobsökning än tidigare. Det första mötet sker snabbare än tidigare och arbetssökande får större möjligheter att påverka sin egen jobsökning. Detta är positivt.

Karstulan kunta

31.5.2022

Aika näyttää toimiiko malli vai siirtääkö osan asiakkaista vain toiselle toimeentulon järjestäjälle. Työvoimaviranomaisen velvollisuudet ovat tiukat, eivätkä välttämättä toteutettavissa kaikissa tilanteissa.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto**27.6.2022**

Pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittämisen päävastuu ja palveluprosessit ovat pitkälti tulevan hyvinvointialueen vastuulla. Kunta tai tuleva työvoimaviranomainen ei voi vaikuttaa näiden prosessien toimivuuteen ja resurssointiin. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisikin selkiyttää ja varmistaa kannustavan rahoitusmallin toimivuus ja oikeudenmukaisuus erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Samoin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää. Kuntaa ei voi rangaista työ- ja toimintakyvyn haasteista, joiden hoitoprosessista se ei ole enää vastuussa. Näiden hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa Kelalta saa korvauksen.

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Säännöksiin tulisi laittaa viittauksia henkilöstöpalveluyritysten mukaan otosta työnvälitystehtävien hoitamiseen kuntien kanssa. Myös oppilaitosten roolia työnhakijoiden osaamistason ylläpidossa. Myös osa palveluprosessin osista voi olla ostopalveluina, kuten täydentävät työnhakukeskustelut, jolloin saadaan ulkopuolista näkemystä asiakkaan palvelutarpeista.

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan
kehittäminen ja rahoitus****27.6.2022**

Pohjoismainen työnhakumalli toimii jatkossakin, mutta se edellyttää riittävää reusurssointia ja laajempaa yhteistyösaliuetta, jota ei voi rajata työllisten määrällä. vaan toiminnallisuus varmistaen

**Svenska Österbottens förbund för
utbildning och kultur, skn****27.6.2022**

Vi anser att det är problematiskt att utvidga arbetssökandeskyldigheten och arbetssökandediskussioner relaterade till förslaget till heltidsstödda studier med arbetslöshetsersättning (VN / 144/2022). Skyldigheten bör begränsas till studiernas slutskede, vilket skulle stödja sysselsättningen men inte onödigt bromsa studierna. Samma problem gäller deltagande i arbetssökande diskussioner var tredje månad. Dessa nackdelar är särskilt uttalade bland dem i vuxen grundskoleutbildning. Vi anser att förslaget, trots sin individuella flexibilitet, är en åtgärd som försämrar genomförandet av studier och hindrar ett effektivt utnyttjande av arbetsledningsresurserna. Utöver arbetssökandeskyldigheten bör arbetssökandediskussionen begränsas till studiernas slutskede.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset: kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta, tilanteessa, jossa työnhakijalla on ns. 0-tuntisopimus tai alle työssä oloehdon täyttävä sopimus (6§) Työnhakuvelvoite on liian alhainen. Nykyisellään tämä mahdollistaa erittäin vähillä työtunneilla olemisen, joka passivoi työnhakijaa.

Pienillä paikkakunnilla todelliset työnhakumahdollisuudet ovat rajalliset. Työnhakualueella liikkuminen voi olla mahdotonta autottomille. Neljän soveltuvan työpaikan hakeminen eri työpaikoista tuottaa vaikeuksia. Samoista työpaikoista kysyminen toistamiseen ja useiden työnhakijoiden tekemänä, kuormittaa yrittäjiä/työnantajia. Osaamiselle ja koulutukselle riittämättömiin avoimiin työpaikkoihin tullaan tekemään työnantajia kuormittavia hakemuksia. Aiemman Sipilän hallituksen aikana olleen aktiivimallin kuormitus tulee toistuvasti esiin keskusteluissa työnantajien kanssa. Työnhakuvelvoite parhaimmillaan aktivoi alueilla, joissa on työpaikkoja runsaasti tarjolla, myös suoritustason tehtäviin. Helpommin työllistyviä työnhakuvelvoite kannustaa piilotyöpaikkojen etsintään, jotka todennäköisesti johtavat työllistymiseen.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Siikajoen kunta

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Suomen Kansanopistoyhdistys-
Finlands Folkhögskolförening ry**

27.6.2022

Käsillä olevassa esityksessä (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä) työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat eivät ole esityksen mukaan veloitettuja hakemaan 4 työpaikkaa kuukaudessa, kun taas omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevat ovat. Tämä asettaa samassa koulutuksessa opiskelevat kotoutujat eriarvoiseen asemaan ja vastaavasti myös koulutuksen järjestäjät ovat eriarvoisessa asemassa. Lisäksi omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelevien työnhakuvelvoitteesta aiheutuu työvoimaviranomaisille runsaasti työtä. On erikoista, että omaehtoisessa koulutuksessa opiskelevat eivät ole oikeutettuja 4. luvun 7§:n mukaan työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun, mutta heidän pitää silti hakea työtä 5. luvun 5§:n mukaan. Luvun 4 §7 ja luvun 5 §5 välillä on ristiriita. Tämä tulee korjata. Omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa olevia tulee kohdella samoin perustein kuin

työvoimakoulutuksena järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa olevia. Koulutuksissa noudatetaan samoja opetussuunnitelman perusteita ja niillä on samat tavoitteet. Aikuisten perusopetuksessa opiskelevia koskee sama asia. On turhaa, että he hakevat koulutuksen aikana jatkuvasti työtä, sillä tavoitteena on perusopetuksen suorittaminen ja perustaitojen saavuttaminen. Ilman näitä perusvalmiuksia on työllistyminen kestävästi erittäin hankalaa. Tässäkin työnhakuvelvoite työllistää kaikkia osapuolia (kotoutuja, työvoimaviranomainen, koulutuksen järjestäjä) eikä ole tuloksellista. Työnhakuvelvoite tulee kohdentaa koulutuksen loppuvaiheeseen, kuten yli kuukauden kestävä työvoimakoulutuksen osalta säädöksiin on kirjattu.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Esityksen perusteluissa tulisi huomioida selvästi nykyistä paremmin kolmannen sektorin toimijoiden rooli ja merkitys erityisesti haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien parissa tehtävässä työssä.

Lisäksi Oktetti katsoo edelleen, että työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi voida käyttää merkittävästi nykyistä enemmän kokonaisarvointia ja tarveharkintaa. Ylipäätään toimivat palvelutarpeen arviot ja tarjottavat palvelut tulisi priorisoida ohi valvonnan ja sanktioinnin. Nyt resursseja kohdennetaan paljon ihmisten kontrollointiin ja vain vähän palveluihin.

Suonenjoen kaupunki 26.6.2022

Työnhakuvelvoitteen tulee olla asiakaslähtöinen ja asiakasprosessia tukeva.

Työnhakuvelvoite tulee poistaa työvoimakoulutuksissa ja omaehtoisissa opiskeluissa olevilta. Heidän koulutustarpeensa on jo tarkasteltu.

Siilinjärven kunta 26.6.2022

Työnhakuvelvoite on säädelty hyvin tarkasti, ja se on liian yksityiskohtainen. Työnhakuvelvoitteen pitää olla asiakaslähtöinen ja asiakasprosessia tukeva.

Työnhakuvelvollisuus tulee poistaa työvoimakoulutuksissa ja omaehtoisessa opiskelussa olevilta, koska heidän kohdallaan on tehty tarkastelu, että koulutus on tarpeellinen ja asiakkaan työmarkkina-asema paranee. Kesken jääneet koulutukset ovat yhteiskunnalle kalliita ja kunnilla ei ole varaa järjestää työvoimakoulutuksia, jos niiden asiakasmäärä vähenee koulutuksen aikana.

Turun kaupunki 24.6.2022

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Turun kaupunki esittää, että kunnilla olisi oltava mahdollisuus täydentää kehittämisspalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseteleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa. Teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtaannon parantamiseen, työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaamiseen.

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Turun kaupunki esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, mikä voi vaarantaa koulutusten jatkumisen. Se voi olla ongelmallinen koulutukseen valittujen opiskelijoiden sekä oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

Esityksessä työnvälitystä ja työnhakuvelvollisuutta koskevat kohdat ovat samansisältöiset kuin 02.05.2022 voimaan tulleessa uudessa asiakaspalvelumallissa. Ainoa muutos liittyy Työkanava Oy:hyn.

Työnhakuvelvollisuus herättää kysymyksiä; tulisiko kevennettyä velvollisuutta soveltaa esim. tilanteessa, jossa henkilö on jäämässä vuoden sisällä eläkkeelle tai suorittaa omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Muhoksen kunta esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen

edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, joka voi vaarantaa koulutusten jatkumisen sekä koulutukseen valittujen asiakkaiden että oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki

23.6.2022

Esityksessä myös KEHA-keskuksella olisi KV-rekrytointiin (kansainväliset palvelut) liittyviä tehtäviä. La-kiesityksestä ei tule esille siirtyvätkö mm. EURES henkilöt KEHA-keskukseen vai kuntaan TE-palveluista? KV palveluissa tulisi olla mahdollisuus laajaan valtakunnalliseen yhteistyöhön, kuten myös merityöväli-tyksessä, joka on nytkin keskitetty palvelu.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Kuntoutussäätiö haluaa painottaa, että työllisyyspalveluissa erityisesti te-palveluiden näkökulmasta isona ongelmana on työkykyongelmien tunnistaminen ja oikeisiin palveluihin ohjaaminen. Erityisesti työttömyyden pitkittyessä erilaiset terveys- ja osallisuuden pulmat alkavat lisääntyä. Jotta työllistyminen olisi tuloksellista, tarvitaan tukea myös työkyvyn ongelmiin. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueiden sekä järjestöjen ja säätiöiden kesken. Kunnat ja hyvinvointialueet tarvitsevat jatkossakin kumppaneita erityisesti kolmannelta sektorilta edistämään ihmisten työllistymistä ja tuottamaan palveluita ja muuta tukea työkyvyn ongelmiin.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Tavoitteet työnvälitykselle ovat perustellut ja niitä edistää työhakijalle esitetty työnhakuvelvollisuus.

Viidennen luvun 1 § on esitetty kirjaus siitä, että kansainväliset rekrytoinnit siirtyisivät Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäväksi. KEHA-keskuksen rooli on tukea aluehallintoviranomaisten työtä. Kansainvälisten rekrytointien keskittäminen haastaa paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä vaikeuttaa esimerkiksi työvoiman hyväksikäytön ennaltaehkäisemistä. Pohjanmaan ELY-keskus esittää huolensa siitä, että kansainväliset rekrytoinnit keskitettäisiin KEHA-keskukselle eikä esityksessä jätetä aluehallinnolliselle ELY-keskuksille tässä roolia. Keskitetty palvelu on tarpeen mutta sen tulisi tukea alueellista työtä. Nyt ollaan poistamassa mahdollisuus tehdä alueilla hyväksi havaitut työtavat ja keskittämässä kaikki tehtävät KEHA-keskukseen ja siten valtakunnalliseksi. Tämä ei ole toimiva ratkaisu, sillä työ vaatii paljon alueellista vuoropuhelua ja alueellista elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tuntemusta. Lisäksi on huomioitava työnantajien kielellisten oikeuksien toteutuminen siten, että palvelua tarjotaan molemmilla kotimaisilla kielillä yhdenvertaisesti.

ELY-keskuksille on osoitettu henkilötyövuosia työvoiman maahanmuuttoon, ja näiltä osin olisikin tarpeen, että ELY-keskuksille jätetään kansainvälisissä rekrytoinneissa tehtäviä. Kansainväliset rekrytoinnit eivät onnistu siten, että odotetaan työnantajien ja elinkeinoelämän lähestyvän Work in Finland –palveluita, vaan työ vaatii sitä, että alueellisesti tehdään paljon vaikuttamistyötä. Toisekseen vaikka työvoiman maahanmuuttoa on Suomessa lisättävä, on samaan aikaan huolehdittava työvoiman hyväksikäytön ennaltaehkäisystä. Pohjanmaan ELY-keskus esittää vakavan huolensa siitä, että mikäli kansainväliset rekrytoinnit keskitetään, jää paikallisesti ja alueellisesti toimivaltaisilta työvoiman hyväksikäyttöön puuttuvilta ja sitä ennaltaehkäiseviltä viranomaisilta keskeistä tietoa uupumaan. Pohjanmaan ELY-keskuksella on kokemuksia siitä, että kansainväliset rekrytoinnit vaativat vahvaa alueellista eri viranomaisten välistä ennakkointia ja suunnittelua. Kokemuksemme mukaan valtion aluehallinnolla on ollut tärkeä rooli työvoiman maahanmuuttoon liittyvien ja haastavien tilanteiden hoitamisessa, myös ministeriöiden apuna. Viranomaisten välinen vuoropuhelu paikallisella ja alueellisella tasolla työvoiman hyväksikäytön ennaltaehkäisemisestä ja torjumisesta tulee heikkenemään. Lainsäädäntöön onkin jätettävä alueellisille ELY-keskuksille tässä roolia, jota on myös läpi Work in Finland valmistelun tuotu esiin mutta jätetty uupumaan tästä lakiehdotuksesta. Valtakunnallisten palvelujen tarjonta ei takaa sitä, että ne vastaavat alueiden erityisiin tarpeisiin.

Esitämme, että ELY-keskuslakiin ELY-keskuksen tehtäviin lisättäisiin esim. seuraavasti:

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on lisäksi:

hoitaa alueellisia palveluja, joilla edistetään osajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta ELY-alueella (kansainvälisen rekrytoinnin palvelut);

Viidennen luvun 2 § koskien työnvälityspalveluja olisi tarpeen määritellä myös jonkin lainsäädännön kautta sitä, että miten toimitaan työvälityspalveluissa (ml. Kansainväliset rekrytoinnit) mikäli yrityksessä on havaittu työvoiman hyväksikäyttöä tai yritys tutkinnan alaisuudessa. Lisäystä esitetään sisällytettävän 8 §.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Laila tulisi mahdollistaa työnvälitystoimien ja työtarjousten kohdentaminen niihin asiakkaisiin, jotka hakevat työtä passiivisemmin. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan lain tulisi mahdollistaa työnhakuvelvollisuuden joustavampi käyttö niin, että työvoimaviranomainen voisi käyttää harkintaa työnhakuvelvollisuuden asettamisessa ja asettamatta jättämisessä asiakkaan yksilöllisen tilanteen mukaan.

Työnhakuvelvollisuuden asettamisen kriteerit ovat tarpeettoman monimutkaiset ja kaavamaiset. Asiakkaan työhaun status määrittää kuinka montaa työmahdollisuutta hänen tulee hakea, sekä kuinka pitkä on kulloinkin seurattava seurantajakso. Lainsäädännön tulisi ottaa paremmin huomioon se, että asiakkaan tilanne voi vaihdella lyhyelläkin aikavälillä paljon, ja että nykyinen lainsäädäntö vaatii runsaasti asiakaspalveluresurssia. Asiakkaan voi myös olla vaikea ymmärtää mihin perustuen hänelle kulloinkin asetetaan tietynlainen työnhakuvelvollisuus.

Työnhakuvelvollisuuden raportointi ja seuranta on työlästä sekä työnhakijalle että työvoimaviranomaiselle. Tarkan raportoinnin vaatimus vie huomiota ja voimavaroja itse työnhaulta sekä työhaun edellytysten parantamiselta. Ne asiakkaat, jotka eivät käytä verkkopalveluita, joutuvat raportoimaan työn hakemisesta puhelimitse tai käymällä työvoimaviranomaisen toimipisteessä, mikä kuormittaa asiakaspalvelua. Asiakkaat, jotka eivät käytä verkkopalveluita, tulisi ottaa lainsäädännössä paremmin huomioon.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

5 luvun 1 § toteaa, että Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksella (KEHA) olisi osa kansainvälisen rekrytinnin palveluja, miten ja millaisia tehtäviä KEHA tulisi hoitamaan? Nämä valtakunnalliset tehtävät, roolit ja vastuut tulisi avata tyhjentävästi esimerkiksi luvussa 1 tai omana lukunaan. Miten voidaan taata se, että yksittäinen työnhakija-asiakas saa kansainvälisen rekrytinnin ja työnvälityksen palvelut käyttöönsä riippumatta siitä, missä päin Suomea hän asuu? Jo nykyisellään työnvälityksessä on kritisoitu työvoiman liikkuvuuteen kannustamisen vähäisyyttä. Kun työvoimaviranomainen on yksittäinen kunta tai työllisyysalue, kuinka tämän ongelman korjaantuminen huomioidaan lakia säätäessä? Yksittäisen kunnan kannalta liikkuvuuteen kannustaminen on lakiehdotuksen näkökulmasta negatiivinen, sillä esimerkiksi työnhakijan siirtyessä toisen kunnan alueelle rekrytointikoulutukseen, lähtökunnan tulisi maksaa henkilön koulutus, vaikka työvoima siirtyy koulutuksen jälkeen pois kunnasta.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

**Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit
ry, Virkkunen Ville**

23.6.2022

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille herättää huolta taiteen ammattilaisissa ja Suomen teatterikentällä. Työnhakijoiden yhdenvertaisuuden tavoite edellyttää, että laissa määriteltyjä työnhakijan vastuita tarkastellaan suhteessa taidekentän todellisuuteen. Ymmärrystä taiteilijoiden työllistymisestä tulee lisätä TE-palveluissa, sillä nykyisellään työllistymispalvelut ja

säädökset eivät edesauta taiteilijoiden työllistymistä. Taiteilijat käyttävät merkittävästi aikaa työllistyäkseen ja usein tähän työhön kuuluu myös pyrkimys työllistää muita. Työnhakuun liittyviä velvoitteita ei voi sellaisinaan soveltaa kulttuurialan ammattilaisiin.

Tähän astiset työnhakijoiden aktiivisuuden mittaamisen instrumentit ovat lakiuudistusten vaihtuvista nimistä riippumatta tuottaneet valtaosalle taiteilijoista tilanteen, jossa työllistymiseen johtava ja alalle aidosti soveltuva työnhakutapa on nähty erillisenä niistä (työllistymisen kannalta hyödyttömistä tai taiteilijan maineen kannalta jopa haitallisista) toimenpiteistä, joita taiteilijat tekevät TE-toimistoa varten täyttääkseen nimetyt ja viraston tunnustamat aktiivisuuden kriteerit. Jos taiteilijoita ei jatkossakaan tunnusteta oman työllistymisensä asiantuntijoiksi, haaskataan sekä yksilöiden että virastojen resursseja.

TE-palveluiden tulee teatterialan ammattilaisten kohdalla jatkossa vahvemmin tunnistaa työnhaun toimenpiteeksi apurahan ja muun rahoituksen hankkiminen, viralliset ja epäviralliset yhteydenotot työllistäviin tahoihin (kuten teatterinjohtajat, festivaalit ym. tuotantopaikat), kollegoiden väliset kehittälykeskustelu, teostarjousten itsenäinen valmistelu, teosten aiheiseen perehtyminen ja taustoittava opiskelu.

Määriteltäessä työnhakijaa koskevia tehtäviä TE-palveluiden tulee ymmärtää teatterialan ammattilaisten työllistymisen realistinen aikajänne. Käytännössä voi todeta, että jokainen teatterialan ammattilainen neuvottelee jatkuvasti muun työn tekemisen ohessa sopimuksia kahden – neljän vuoden päähän.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

SAK lausuu jälleen huolensa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisen työnhakuvelvoitteen kategorisuudesta. Jotta TE-hallinnon resurssit tulisivat parhaaseen mahdolliseen käyttöön, tulisi TE-asiantuntijalle antaa nykyisten laajemmat valtuudet määrittää työnhakuvelvoite työnhakijan yksilöllisistä lähtökohdista sekä huomioiden paikalliset ja alueelliset työmarkkinat.

Työ- ja elinkeinopalvelujen suurena haasteena on työkykyongelmien tunnistaminen ja oikeisiin palveluihin ohjaaminen. SAK:n näkemyksen mukaan tarvitaan tiivistä yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen kesken. Haasteena on myös tarvittavien monialaisten palvelujen oikea-aikainen ja laadukas tarjonta. Työkykytarpeita ei myöskään aina osata huomioida riittävästi sote-palveluissa eikä mahdollisia osaamiseen ja työkykyyn liittyviä palvelutarpeita osata arvioida kokonaisuutena eikä koordinoita palveluja asiakaslähtöisesti. Olennaista on, että työttömyysetuuden sijaan toimeentulo turvataan sairauspäivärahalla, kuntoutustuella ja kuntoutusrahalla silloin, kun niiden kriteerit täyttyvät. Ihmisen nopean työllistymisen ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että työttömät ohjataan asiantuntevasti heille parhaiten soveltuvien palvelujen ja etuuksien piiriin.

**Into - etsivä nuorisotyö ja
työpajatoiminta**

23.6.2022

Into katsoo, että työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämistä monialaisen tuen tarpeen tilanteessa olisi tullut vielä tarkentaa. Tarvitaan yksilöllisten tilanteiden kokonaisvaltaista huomiointia ja tarveharkintaa. Into korostaa, että työnhakuvelvollisuutta tarkoituksenmukaisempia ovat monialaiset palvelutarvearviot ja niihin perustuvat tarvelähtöiset valmennus-, kuntoutus- ja työllistämispalvelut.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

**Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022**

23.6.2022

Työnhakuvelvollisuus ja vastuun siirtäminen asiakkaalle itselleen mielekkään työpaikan etsinnästä on kannatettava asia.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Työnhakuvelvollisuudessa on tärkeä 6. kohta eli muut vastaavat työnhakua toteuttavat mahdolliset toimet, kun työmarkkinat ja työnhaku muuttuvat jatkossakin. Myös osa-aikaisten sekä omaehtoista opiskelua tekevien työnhaku on huomioitu. Työnantajien mahdollista palautetta työnhakuvelvollisuuden vaikutuksista tulisi huomioida. Tukityöllistämistyöpaikat tulisi myös voida ilmoittaa palvelualueella, koska se lisäisi myös työnhakijoiden näkymää työmahdollisuuksista.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

**Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä** **23.6.2022**

Kuusamon kaupunki **23.6.2022**

Säännöksiin tulisi laittaa viittauksia henkilöstöpalveluyritysten mukaan otosta työnvälitystehtävien hoitamiseen kuntien kanssa. Myös oppilaitosten roolia työnhakijoiden osaamistason ylläpidossa. Myös osa palveluprosessin osista voi olla ostopalveluina, kuten täydentävät työnhakukeskustelut, jolloin saadaan ulkopuolista näkemystä asiakkaan palvelutarpeista.

**Mikkelin kaupunki, Mikkelin
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269** **22.6.2022**

Uudessa työnhakijan palveluprosessissa asetettu työnhakijan työnhakuvelvoite on kannatettava uudistus. Tämä periaate on ollut aikaisemmassakin lainsäädännössä, mutta laajemman työttömyyden aikana ja laskusuhdanteissa työnhakijoiden on ollut vaikea pitää tästä velvollisuudesta kiinni.

On oletettavaa, että jo lähitulevaisuudessa työvoiman riittävyys aiheuttaa haasteen, jota ei Suomessa ole koettu kuin ennen 1990-luvun lamaa noususuhdanteen huipussa. Tällä kertaa ilmiön taustalla on väestön ikärakenteesta johtuvat haasteet. Tämän vuoksi työnhakuvelvoite on merkittävä asia. On kuitenkin oletettavaa, että kyseinen velvoite ja siihen liittyvä ”luottamusloikka” (asiakkaan työnhakua ei systemaattisesti tarkisteta) ei riitä työmarkkinoiden kaikkiin tilanteisiin. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota työvoimapalveluja toteuttavan viranomaisen roolin selkiyttämiseen.

Nykyinen työnhakuvelvoite on vähintään neljä työnhakua tarkastelujaksolla. Tätä velvoitetta on mahdollista alentaa, mikäli tälle katsotaan olevan perusteita. Työvoimapalveluja toteuttava viranomainen on asetettu rooliin, joka on tarpeettoman haastava. Vaikuttavampi lopputulos olisi mahdollista saada työnhakuvelvoitteen tulkintahaastetta yksinkertaistamalla. Tämän lisäksi työvoimaviranomaisen mahdollisuus tehdä velvoittavia työtarjouksia tulisi selkiyttää ja vahvistaa niin, että työvoiman ohjausta on mahdollista toteuttaa.

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry **22.6.2022**

Luku 5 työnvälitys ja työnhakuvelvollisuus

Ks. aiemmat kommentit koskien sitä, että hallituksen esityksen perusteluista on unohdettu yksityisen työnvälityksen rooli ja merkitys.

Vantaan kaupunki/sihteeristö**22.6.2022**

3§:n mukainen työnhakuvelvollisuus tulisi poistaa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 – 28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevilta. Omaehtoisen opintojen aikana tulisi keskittyä ensisijaisesti opintojen loppuun saattamiseen. Omaehtoisissa opinnoissa opiskelevat ovat myös eriarvoisessa asemassa työvoimakoulutuksessa opiskeleviin nähden, sillä yli kuukauden kestävä työvoimakoulutuksen aikana ei vaadita työnhakuvelvollisuuden asettamista.

Työnhakuvelvollisuutta tulee harkita uudelleen JTYPL 6 luvussa tai KotoL 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevien osalta. Työnhakuvelvollisuutta ei tule asetettavaksi, jos työnhakija opiskelee KotoL 26-28 §:ssä tarkoitettuja opintoja päätoimisesti. Opinnot eivät pääsääntöisesti kuitenkaan ole työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 mom. mukaisia päätoimisia opintoja, jolloin luku- ja kirjoitustaidon koulutusta omaehtoisesti opiskeleville tulisi kuitenkin työttömyysturvalain mukaan asettaa työnhakuvelvollisuus. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen tulee laajentaa koskemaan kaikkia tapauksia, joissa työnhakija opiskelee omaehtoisesti tuettuna luku- ja kirjoitustaidon opintoja.

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto**22.6.2022**

Työnhakuvelvollisuuden asettamisen harkinnan ohjeistusta velvollisuuden asettamisesta/sopimisesta tulee täsmentää joko säädöksellä tai ainakin toimeenpano-ohjeissa, jotta välttyään asiakkaiden näkökulmasta kohtuuttomuuksilta ja erilaisilta käytännöiltä. Olisi myös syytä harkita, että tietyille asiakaskohderyhmille voisi automaattisesti jättää työnhakuvelvollisuuden asettamatta samoin kuin työllistymistä edistävään monialaiseen palveluun ohjattavilla. Esim. kuntoutusetuutta saavilla ja kuntouttavaan työtoimintaan ohjatuilla velvollisuus voisi tulla asetettavaksi, mikäli asiakkaan palveluprosessi etenee työllistymisen vaiheeseen.

Työnhakuvelvollisuuden kehittämistä tulee tehdä jo saatujen käytännön kokemusten perusteella; mm. omaehtoisen opiskelun aikana haettavien työmahdollisuuksien määrää tulisi yhtenäistää esim. 1 kk työvoimakoulutuksessa oleviin, painottuen opintojen loppuvaiheeseen.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari****22.6.2022**

Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua. Lisäksi hyväksyttäväksi palveluiksi tulisi määritellä myös erilaisten työllistämistä tukevien hankkeiden järjestämät palvelut.

“Työnhakuvelvollisuus asetetaan myös muulle kuin työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle, jos hän on palkkatuetussa työssä tai opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna.” Omaehtoisten opintojen aikana säilyisi työnhakuvelvoite. Omaehtoiset opinnot tulee olla työvoimapolitiittisesti perusteltuja kuten esim. koulutus paremmin työllistävälle alalle. Opintojen aikainen työnhakuvelvoite ja mahdollisesti valituksi tuleminen työpaikkaan voi tarkoittaa opintojen keskeyttämistä. Tämä ei tue elinikäistä oppimista ja pysyvämpää työllistymistä. Työnhakuvelvoitteen voi asettaa koulutuksen loppupuolella, mutta opinnot tulee voida suorittaa suunnitellusti.

“Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua” Hyväksyttäväksi palveluiksi tulisi määritellä myös eri hankkeiden järjestämät palvelut. Se joustavoittaisi ja toisi työnhakijoille enempi valinnan mahdollisuuksia.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Lakiehdotuksessa työvoimapalveluiden järjestämisestä 5 luvun 1–2 § säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta. Lakiehdotus ei sisällä juurikaan eroa nykyiseen, selkeästi tehottomaan työnvälitysmalliin. Olisikin hyvä pohtia mahdollisia vaihtoehtoja TE-toimistojen työnvälitykseen. Tällä hetkellä suurin osa työpaikoista täytetään ohi TE-toimistojen tarjoaman työnvälityksen. Pelkästään vuonna 2021 te-palvelut.fi-sivustolla hieman yli miljoona avointa työpaikkaa, joista tehtiin 163.000 työtarjousta. Näistä miljoonasta työpaikasta 8.000 täytettiin työtarjouksella, eli alle 1 %. 28.000 kuntakokeilun ja TE-toimiston asiakasta työllistyi avoimeen työpaikkaan. Tämä tarkoittaa, että avoimiin työpaikkoihin työllistyi alle 3 % työnhakija-asiakkaista. On siksi epäselvää, ovatko julkaistut työpaikat oikeasti avoimia ja miten työnhakija-asiakkaiden pääsyä työmarkkinoilla avoimiin työpaikkoihin voitaisiin edistää. Nykyinen työtarjousten tekemisen malli ei tähän tarpeeseen vastaa, eikä hallituksen esitys tarjoa tähän myöskään mitään uutta ratkaisua.

Koulutuskuntayhtymä OSAO

22.6.2022

Koulutuskuntayhtymä OSAOn kantana on, että työnhakuvelvollisuuden laajentamista ei tule toteuttaa työvoimakoulutuksissa. Osaamisen täydentäminen perustuu viranomaisarvioon, tarvitseeko asiakas uutta osaamista työllistyäkseen? Lakiehdotuksen työnhakuvelvollisuus vaarantaa työvoimakoulutuksen ja siten tarvittavan osaamisen hankkimisen viranomaisen kanssa sovitulla tavalla.

Esitetty ja nykyistä laajempi työnhakuvelvollisuuden lisää työvoimakoulutusten keskeyttämisiä. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimakoulutusten järjestämiseen. Koulutuksen järjestäjälle aiheutuu taloudellista vahinkoa, kun rahoitusta jää saamatta opintojen keskeytymisen vuoksi. Työvoimakoulutuksessa opiskelevan työnhakuvelvoite tulee alkaa opintojen loppuvaiheessa.

Varsinais-Suomen ELY, Säippä Sari

22.6.2022

Työnvälityksessä olennainen taho ovat työnantajat ja kuten aiemmin totesimme, mielestämme esityksen painopisteenä on ensisijaisesti henkilöasiakkaiden palvelu.

Työnantaja- ja rekrytointipalveluiden kannalta kunta on turhan suppea rajaus, kun työnantajille on tarve tarjota paitsi riittävästi osaavia työnhakijoita myös asiantuntevaa palvelua rekrytoinnin erilaisissa haasteissa:

- Pelkona on, että yhdellä työllisyysneuvonhoitoalueella ei edes tietoturvasyistä pystytä tarjoamaan naapurialueen työnhakijoita työpaikkoihin, vaikka alueet olisivat samaa työssäkäyntialuetta.
- Osaavaa työvoimaa etsitään tulevaisuudessa nykyistä enemmän myös Suomen rajojen ulkopuolelta, eikä osaamista kansainvälisen rekrytoinnin kysymyksiin ole helppo ylläpitää pienissä yksiköissä, joissa em. tilanteet ovat satunnaisia.
- Myös palvelu silloin, kun työvoimaa on tarve vähentää, vaatii erityisosaamista (muutosturvaan liittyvä ohjaus ja neuvonta).
- Suurten työnantajien (useita toimipaikkoja ympäri maata) tasalaatuinen palvelu eripuolilla maata.

Lakiesitys ei mielestämme anna selkeitä linjoja, joilla työnantajien sujuvat palvelut turvataan myös yllä listatuissa tilanteissa.

Keminmaan kunta

22.6.2022

Näkemyksenne:

Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua. Lisäksi hyväksyttäviksi palveluiksi tulisi määritellä myös erilaisten työllistämistä tukevien hankkeiden järjestämät palvelut. "Työnhakuvelvollisuus asetetaan myös muulle kuin työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle, jos hän on palkkatuetussa työssä tai opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna." Omaehtoisten opintojen aikana säilyisi työnhakuvelvoite. Omaehtoiset opinnot tulee olla työvoimapolitiittisesti perusteltuja kuten esim. koulutus paremmin työllistävälle alalle. Opintojen aikainen työnhakuvelvoite ja mahdollisesti valituksi tuleminen työpaikkaan voi tarkoittaa opintojen keskeyttämistä. Tämä ei tue elinikäistä oppimista ja pysyvämpää työllistymistä. Työnhakuvelvoitteen voi asettaa koulutuksen loppupuolella, mutta opinnot tulee voida suorittaa suunnitellusti.

"Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua" Hyväksyttäviksi palveluiksi tulisi määritellä myös eri hankkeiden järjestämät palvelut. Se joustavoittaisi ja toisi työnhakijoille enempi valinnan mahdollisuuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että uudessa lainsäädännössä korostetaan vahvasti osaavan työvoiman saatavuuteen liittyviä tavoitteita ja ratkaisuja työnvälitys mukaan lukien. Tarjottavien työvoimapalveluiden tulee olla tasapainossa sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaiden

palvelutarpeiden täyttämisen näkökulmista tarkasteltuna. Tulevaisuudessa korostunee osaamisperusteisen työnvälityksen ja siihen liittyvien työllisyys-, yritys- ja koulutuspalveluiden yhteensovittaminen. On tärkeää, että lainsäädäntö mahdollistaa em. palveluiden yhteensovittamisen ja siihen liittyvän tarvittavan asiakastietojen vaihtamisen.

Työnhakuvelvollisuutta Kuopion kaupunki pitää perusteltuna työnhaun ohjauskeinona. Työnvälityksen ja työnhakuvelvollisuuden rinnalle tarvittaisiin nykyistä vahvemmin esiin nostettuja ja resursoituja palveluja, joilla tuetaan työnhakijoiden itsensä työllistämistä ja alkavaa yritystoimintaa. Ei riitä, että maksetaan työnhakijalle kohdennettavia tukia yritystoiminnan aloittamiseksi tai annetaan mahdollisuus kokeilla yritystoimintaa rajoitetusti työttömyysetuudella.

Luvussa 4 esitetty työnhakijan palveluprosessi vie asiantuntijan työn fokusta vahvasti viranomaistehtävien, erityisesti työttömyysturvatehtävien, hoitamiseen vaikka asiantuntijan rooli on merkittävä myös työpaikkojen täyttämässä. Huomionarvoista myös on, että 2.5.2022 voimaan tullut lainsäädäntö asettaa uudet ja vanhat asiakkaat erilaiseen asemaan erityisesti työttömyyden pitkittyessä sen mukaan, onko heille tehty alkuhaastattelu vai ei. Velvoittavien työtarjousten tekeminen vanhoille asiakkaille on nykyllä lainsäädännössä mahdotonta. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että lainsäädäntö olisi selkeä ja kohtelisi kaikkia työnhakijoita tasapuolisesti.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto **22.6.2022**
Teme ry

Ns. pohjoismainen työvoimapalvelumalli on ollut voimassa niin lyhyen aikaa, ettei soveltamiskokemuksia ole. Vaikka olemme uudistusta kannattaneet, haluaa Teme edelleen tuoda tietoisuuteen eräitä alamme erikoispiirteiden aiheuttamia huolenaiheita. Hyvin toimivana malli on hyvä, mutta soveltajia on laajassa verkostossa monia ja uhkia alan huonoon ymmärtämiseen on siksi paljon.

Teatterin, tanssin, sirkuksen ja elokuvan aloilla työpaikat löytyvät harvoin työvoimahallinnon kautta. Alan työntekijöillä on omat työnhaun väylänsä ja hinku tehdä työtä on yleisesti ottaen hyvä. Työpaikat saattavat löytyä koko Suomen alueelta ja joskus maamme rajojen ulkopuolelta, tietysti henkilökohtaisen tilanteen niin salliessa. Alan työllisyyden rakenne perustuu suurelta osin ”freelancetyöhön” sisältäen määräaikaisia työsuhteita ja monenlaista muuta itsensä työllistämistä ja toimeksiantoja. Väistämättä väliin jää myös eri mittaisia työttömyysjaksoja, joita voi olla useampia vuodessa. Tällaisessa tilanteessa korostuu alkuhaastattelun ja työllistymissuunnitelman merkitys, myös vaadittavien työhakemusten määrä täytyy sopia ottaen huomioon alan todellisuus. Jos alkuhaastattelu ja työllistymissuunnitelma on tehty kaavamaisesti työttömän ja alan tarpeita huomioon ottamatta, voi tilanne johtaa työttömän kannalta kestävämpään tai absurdiin lopputulokseen. Erityisesti velvoittavat työtarjoukset voivat olla asiattomia ja epäsopivia. Ei myöskään henkilön työkokemus ja koulutus aina vastaa oman alueen yritystoiminnan tarpeisiin.
Teme ry

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kemin kaupunki 22.6.2022

Esityksen mukaan "Työnhakuvelvollisuus asetetaan myös muulle kuin työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle, jos hän on palkkatuetussa työssä tai opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna." Omaehtoisten opintojen aikana säilyisi työnhakuvelvoite. Omaehtoiset opinnot tulee olla työvoimapolitiittisesti perusteltuja kuten esim. koulutus paremmin työllistävälle alalle. Opintojen aikainen työnhakuvelvoite ja mahdollisesti valituksi tuleminen työpaikkaan voi tarkoittaa opintojen keskeyttämistä. Tämä ei tue elinikäistä oppimista ja pysyvämpää työllistymistä. Työnhakuvelvoitteen voisi asettaa koulutuksen loppupuolella, mutta opinnot pitäisi voida suorittaa suunnitellusti.

"Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua" Hyväksyttäväksi palveluiksi tulisi määritellä myös eri hankkeiden järjestämät palvelut. Se joustavoittaisi ja toisi työnhakijoille enemmän valinnan mahdollisuuksia.

Tehy ry, Vartiainen Tiina 22.6.2022

Julkisten työvoimapalveluiden suunnittelu, toteutus ja järjestäminen tulisi perustua työmarkkinoiden tarpeisiin ja asiakkaiden palveluntarpeeseen. Palveluntarve täytyy olla sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan kuin asiakkaiden palveluntarve edellyttää.

Sote-henkilöstön osaaminen ja ammattitaito tulee selvittää ja miettiä voisiko esim. uudelleen kouluttaa työttömiä sote-alan osaajia sinne missä on pulaa työntekijöistä. Samalla täytyy miettiä työntekijän toimintakykyä, jotta osataan kohdentaa koulutukset oikein.

lin kunta 22.6.2022

Lakiuudistuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomioita työnantajien ja työnhakijoiden kohtaannon edistämiseen ja uusien vaikuttavampien toimintamallien kehittämiseen. Tämä tulee huomioida myös rahoituksessa, henkilöstömitoituksessa, tehtävänkuivissa ja henkilöstön osaamisvaatimuksissa.

Lakiehdotuksessa esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista niin, että se koskisi myös työvoimakoulutuksissa olevia ja työttömyysetuella tuettuja omaehtoisia opintoja suorittavia. Lakiuudistus heikentää osaamisen kehittämisen kautta hankittavien työnhakuvalmiuksien lisäämisen keinovalikoimaa. Työvoima-koulutukset ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella on monelle pitkään työttömänä olleelle käytännössä ainoa ja kannustavin mahdollisuus opintojen aloittamiseen ja opintojen suorittamiseen. Usein päätös em. koulutuksiin osallistumisesta on syntynyt pitkien työhönpoluttavien palveluketjujen ja valmennustoiminnan tuloksena ja edellyttää

aina työvoimaviranomaisen arvioita koulutustarpeesta sen mahdollisuuksista edistää henkilön sijoittumista avoimille työmarkkinoille koulutuksen jälkeen.

lin kunta esittää, ettei työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista toteuteta koskemaan työvoimakoulutuksia eikä omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

8 §: Uudenmaan TE-toimisto ei kannata palkkatukipaikkojen ilmoittamista erillisellä alustalla. Tämän §:n perustelut kaipaavat täsmennystä erityisesti sen osalta, mikä olisi tämä erillinen alusta, ja olisiko se työmarkkinatorin tapaan valtakunnallinen. Jos palkkatukipaikkoja ei voida avata valtakunnalliseen julkiseen hakuun, soveltuvien työnhakijoiden kartoittaminen ja tavoittaminen eri kunnista tulee olemaan hankalaa, kun kunnilla voi olla kokonaan omat asiakastietojärjestelmät käytössään.

Maskun kunta 22.6.2022

-

Pielaveden kunta 22.6.2022

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset: kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työnhakijan tulee hakea yhtä työmahdollisuutta, tilanteessa, jossa työnhakijalla on ns. 0-tuntisopimus tai alle työssä oloehdon täyttävä sopimus (6§). Työnhakuvelvoite on liian alhainen. Nykyisellään tämä mahdollistaa erittäin vähillä työtunneilla olemisen, passivoi työnhakijaa.

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vöörå kommun

22.6.2022

-

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Työnhakuvelvollisuutta ei pitäisi asettaa pitkien koulutusten eikä kuntoutuksen ajalle. Työnhakuvelvollisuuden asettamisen perustelut ovat hankalia, jos asiakkaalla on alkamassa pitempikestoinen/vakituinen työ suunnitelman voimassaoloaikana.

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuvelvoitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään. Kuntoutukseen osallistumisen ajalle asetettava työnhakuvelvollisuus on ristiriidassa asiakkaan palvelutarpeen kanssa.

Työtarjousten velvoittavuuden suhteen alkukartoitus on määrävissä asemassa. Asiakaskunnassa on joukko sellaisia asiakkaita, joiden kohdalla työtarjoukset eivät tule koskaan velvoittaviksi. Tämä voi entisestään pahentaa joidenkin alojen työvoimapulaa.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

7 §. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen.
Täsmennykset koskien kohtaan 6: Työnhakijan työttömyyden päättyminen

Tarkastelu-aika harkinnanvaraisesti 2 kuukautta eteenpäin.

Miten toimistonäkyvyyden paikat? Tämä mahdollisuus tulisi olla edelleen olemassa, koska osa työnantajista haluaa toimia näin. Näkyvyydessä pyritään ensisijaisesti valtakunnalliseen tasoon, mutta myös suljettujen toimeksiantojen mahdollisuus tulee säilyttää.

Työpaikkojen ja palkkatukipaikkojen eriyttäminen kahteen erilliseen sähköiseen palveluun vaikuttaa epäkäytännölliseltä ja asiakkaiden näkökulmasta erikoiselta.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

21.6.2022

Työnhakuvelvollisuus

Tampereen kaupunki pitää työnhakuvelvollisuutta oikeasuuntaisena toimena. Työnhakuvelvollisuuden osalta sääntely on kuitenkin liian yksityiskohtainen ja jäykkä. Työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi olla enemmän joustoa ja laissa tulisi olla kirjattu laajempi työvoimaviranomaisen harkinnan mahdollisuus työnhakijan yksilöllisissä tilanteissa.

Esimerkkeinä työnhakijoiden yksilöllisistä tilanteista ovat opettajat, koulunkäynninohjaajat ja ammattiuurheilijat, joiden tehtävät päättyvät kesäkuussa ja uusi tehtävä alkaa elokuussa. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei ole näissä tilanteissa tarkoituksenmukaista ja lisäksi kohderyhmälle ei ole kesällä sopivia paikkoja auki tai paikat eivät ole julkisessa haussa (ammattiuurheilijat). Työnhakuvelvoitteen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi tilanteessa, jossa nollatuntisopimuksella olevalla keikkatyöläisellä on töitä lähes täydet tunnit tai jos työnhakija on parhaillaan lomautettu, mutta työt jatkuvat esim. 1,5 kuukauden päästä. Tampereen kaupunki katsoo, että työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus laajempaan harkintaan työnhakuvelvoitteen asettamisessa.

**Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka
Sami**

21.6.2022

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen tai asettamatta jättäminen, samoin kuin työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta ja erilaiset poikkeukset on melko monimutkainen kokonaisuus. Käytännön työssä on jonkin verran tullut esille yksittäisen työnhakija-asiakkaan kannalta kohtuuttomia tilanteita esimerkiksi sote-palveluiden heikon saatavuuden vuoksi. Myös työnhakijoiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta asiakasprosessi voi tuottaa ongelmallisia tilanteita.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Työnhakuvelvollisuuden lähtökohtainen ajatus tuntuu olevan se, etteivät työnhakija-asiakkaat hae aktiivisesti töitä. Kyseinen lähtökohta on virheellinen. Suurin osa työnhakija-asiakkaista hakee töitä aktiivisesti, ja lailla tulisi mahdollistaa työnvälitystoimien ja työtarjousten kohdentaminen niihin asiakkaisiin, jotka hakevat töitä passiivisemmin. Näkemyksemme mukaan tulisi mahdollistaa

työnhakuvelvollisuuden joustavampi käyttö niin, että työvoimaviranomainen voisi käyttää harkintaa työnhakuvelvollisuuden asettamisessa ja asettamatta jättämisessä asiakkaan tilanteen mukaan. Työnhakuvelvollisuuden asettamisen kriteerit ovat tarpeettoman monimutkaiset ja kaavamaiset. Asiakkaan työnhaun status määrittää kuinka montaa työmahdollisuutta hänen tulee hakea, sekä kuinka pitkä on kulloinkin seurattava seurantajakso. Lainsäädännön tulisi ottaa paremmin huomioon se, että asiakkaan tilanne voi vaihdella lyhyelläkin aikavälillä paljon, ja että nykyinen lainsäädäntö vaatii runsaasti asiakaspalveluresursseja. Asiakkaan voi myös olla vaikea ymmärtää mihin perustuen hänelle kulloinkin asetetaan tietynlainen työnhakuvelvollisuus.

Työnhakuvelvollisuuden raportointi ja seuranta on työlästä sekä työnhakijalle että työvoimaviranomaiselle. Tarkan raportoinnin vaatimus vie huomiota ja voimavaroja itse työnhaulta sekä työnhaun edellytysten parantamiselta. Ne asiakkaat, jotka eivät käytä verkkopalveluita, joutuvat raportoimaan työn hakemisesta puhelimitse tai käymällä työvoimaviranomaisen toimipisteessä, mikä kuormittaa asiakaspalvelua. Asiakkaat, jotka eivät käytä verkkopalveluita, tulisi ottaa lainsäädännössä paremmin huomioon.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Tulevan mallin aikana tulisi varmistaa, että työnvälitys onnistuu yli työllisyysneuvon alueiden rajojen ja että tietojärjestelmät mahdollistavat tämän.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Asiakkaan työnhakuvelvollisuuden määrittäminen ja heidän raportointivelvollisuus hakemistaan työpaikoista pitää asiakkaan aktiivisuutta yllä. Työvoimakoulutuksessa ja palkkatukityössä olevien työnhakuvelvollisuutta olisi aiheellista tarkastella, usein koulutus ja palkkatukityö tuo kuitenkin uutta työtä tai jatkoa palkkatukipaikkaan. Työnantajat voivat myös turhautua ajan myötä jos ”ei niin motivoituneet” työnhakijat kuormittavat jatkuvasti heidän rekrytointiaan.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus **21.6.2022**

-

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Toimivat työnvälityspalvelut ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen ovat työvoimaviranomaiset tärkeimpiä tehtäviä. Uuden asiakaspalvelumallin myötä voimaan astunut työnhakuvelvollisuus on osoittautunut kuitenkin tietyissä tapauksissa hankalaksi viranomaisen toteuttaa. Varsinkin

pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittäminen kestää pitkään. Usein syynä pitkät jonot palveluissa ja riittämättömät resurssit asian hoitoon sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Näissä tapauksissa työvoimaviranomainen joutuu asettamaan työnhakuvelvollisuuden tietäen, että asiakkaan työkyvyssä on rajoitteita, mutta ilman asiaankuuluvaa terveydenhuollon lausuntoa asiasta. Työvoimaviranomainen joutuu siis arvioimaan asiakkaan jäljellä olevaa työkykyä, vaikka se tehtävä kuuluisi sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisille. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisikin selkiyttää erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Samoin esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan aikaista työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Vaikeasti työllistyvät, kouluttamattomat - työnhakuvelvollisuus liian tiukka. Osalla asiakkailla ei ole omia tietokoneita eikä edes sähköpostiosoitteita. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen kesäkuun jälkeen esim. opettajille ja koulunkäynninohjaajille on kohtuutonta, koska yleensä he palaavat takaisin samaan työpaikkaan.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

2 §:n mukaan työpaikkailmoitukset edellyttäisiin julkaistavan mainitulla palvelualueella (Työmarkkinatori), jotta varmistettaisiin työpaikkailmoitusten valtakunnallinen näkyvyys.

Tämä tarkoittanee sitä, että luovutaan työnantajalähtöisestä työnvälityksestä. Tällä hetkellä tämänkaltaisen palvelu tarkoittaa sitä, että yrityksiä ja muita työnantajia palvelullaan ehdokasasetteluja tekemällä. Ehdokasasettelut on kysytty palvelu ja siitä luopuminen aiheuttaa heikennyksen työnantajien maksuttomiin palveluihin.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, **21.6.2022**
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Työnhakuvelvollisuudesta työnhakijalle säädetään pykälässä 3. Sen asettamatta tai sisällyttämättä jättämisestä pykälässä 7. Aiemmin asiantuntijan arviointiin voitiin luottaa palvelutarvearvioinnin yhteydessä siinä, millainen palvelukokonaisuus on asiakkaalle tarkoituksenmukaisin. Tällä hetkellä velvoitteita asetetaan, mutta esim. asiakkaiden digitaaliset taidot kuitata tehtäviä tehdyksi, aiheuttavat muistutuksia ja laiminlyöntejä. Nykyinen lainsäädäntö on hyvin sanktiokeskeinen, eikä lainkaan kannustava. Jos työnantajille halutaan motivoituneita ja osaavia työnhakijoita, ei nykyinen velvoite ole oikea tapa siihen. Joidenkin asiakkaiden osalta malli varmasti toimii, mutta koska työmarkkinat vetävät ja työttömyysprosentit ovat ennätysmatalalla, kertoo se työmarkkinoiden vetovoimasta ja usein palveluja käyttävillä on monen palvelun yhteensovittamisen tarpeita.

Sanktiokäytänne väsyttää henkilöstöä, joka haluaa kannustaa ja valmentaa, kuin sanktioita ja seurata liian yksityiskohtaisesti kirjoitettuja toimintaohjeita.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Lappeenrannan kaupunki esittää huolensa siitä, että hyvinvointialueille ei ole uudistuksessa asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveyspalveluja, jotta alentuneesti työkykyiset pääsisivät kohti työmarkkinoita tai tarvittaessa työkyvyttömyyseläkkeelle. Pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittämisen ja hoidon päävastuu ja palveluprosessit ovat pääsääntöisesti tulevan hyvinvointialueen vastuulla. Kunta tai tuleva työvoimaviranomainen ei voi vaikuttaa näiden prosessien toimivuuteen ja resurssointiin. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisi selkiyttää ja varmistaa kannustavan rahoitusmallin toimivuus ja oikeudenmukaisuus erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveyspuolella. Samoin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää. Kuntaa ei voi rangaista työ- ja toimintakyvyn haasteista, joiden hoitoprosessista se ei ole enää vastuussa. Näiden hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa Kelalta saa korvauksen tai vaihtoehtoisesti osa pitkäaikaistyöttömien sosiaaliturvakustannuksista voitaisiin kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Työnhakuvelvollisuutta on voitava tarkastella jäljellä olevan työ- ja toimintakyvyn osalta asiakaskohtaisesti, johon tarvitaan myös yhteistyötä terveydenhuollon palveluiden kanssa. Nyt tilanne on se, että täysimääräinen työnhakuvelvoite joudutaan asettamaan, vaikka työvoimaviranomainen tietää, että työnhakijalla on työkykyä rajoittavia tekijöitä, mutta ei näistä lausuntoa, huonosti toimivien terveyspalveluiden takia. Työnhakuvelvollisuudesta täytyisi myös saada valtakunnallinen linjaus kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden osalta, joista usealla on huomattavia rajoitteita työllistyä avoimille työmarkkinoille. Samoin työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisi muuttaa opinnoissa olevien osalta, opinnot on voitava suorittaa loppuun. Kesken opintojen työllistyminen on myös oppilaitosten kannalta ongelmallisia.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Luku 5 hyvä jatkumo voimaan tullessaan luvulle 4.

Lakimuutosten avulla työllisyysviranomaisen saa työkaluja asettaa työnhakijan toimimaan tiettyjen ehtojen mukaisesti. Aikaisemmin haasteena on ollut liian väljät lait ja asetukset, joten työttömien työllistäminen on ollut vaikeaa mm. sanktioiden väljyydestä johtuen.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Ei kommentoitavaa

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Työnhakuvelvollisuus voidaan jättää tietyin perustein asettamatta kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa arvioidaan työnhakijalla olevan monialaisen tuen tarvetta. Jatkossa monialaiseen yhteispalveluun voi päästä ilman aikamääreitä. Kuitenkin työnhakuvelvoitteen asettamatta jättämisessä viitataan edelleen aikamääreisiin, mikä vaikuttaa ristiriitaiselta.

**Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut 18.6.2022
lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus**

Työnhakuvelvollisuus

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää työnhakuvelvollisuutta oikeansuuntaisena toimena.

Työnhakuvelvollisuuden osalta sääntely on kuitenkin liian yksityis-kohtainen ja jäykkä.

Työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi olla enemmän joustoa ja laissa tulisi olla kirjattu laajempi työvoimaviranomaisen harkinnan mahdollisuus työnhakijan yksilöllisissä tilanteissa.

Esimerkkeinä työnhakijoiden yksilöllisistä tilanteista ovat opettajat, koulunkäynninohjaajat ja ammattiurheilijat, joiden tehtävät päättyvät kesäkuussa ja uusi tehtävä alkaa elokuussa.

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei ole näissä tilanteissa tarkoituksenmukaista ja lisäksi kohderyhmälle ei ole kesällä sopivia paikkoja auki tai paikat eivät ole julkisessa haussa (ammattiurheilijat).

Työnhakuvelvoitteen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi tilanteessa, jossa nollatunti-sopimuksella olevalla keikkatyöläisellä on töitä lähes täydet tunnit tai jos työnhakija on parhaillaan lomautettu, mutta työt jatkuvat esim. 1,5 kuukauden päästä.

Työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus laajempaan harkintaan työnhakuvelvoitteen asettamisessa.

Savitaipaleen kunta**17.6.2022**

Pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittämisen päävastuu ja palveluprosessit ovat pitkälti tulevan hyvinvointialueen vastuulla. Kunta tai tuleva työvoimaviranomainen ei voi vaikuttaa näiden prosessien toimivuuteen ja resurssointiin. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisikin selkiyttää ja varmistaa kannustavan rahoitusmallin toimivuus ja oikeudenmukaisuus erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Samoin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää. Kuntaa ei voi rangaista työ- ja toimintakyvyn haasteista, joiden hoitoprosessista se ei ole enää vastuussa. Näiden hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa kelalta saa korvauksen.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja**17.6.2022**

-

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry**17.6.2022**

AMKE pitää ongelmallisena esitykseen liittyvää työnhakuvelvollisuuden ja työhakukeskusteluiden ulottamista päätoimiseen työttömyysetuudella tuettuun opiskeluun (VN/144/2022). Velvollisuus tulisi rajata opintojen loppuvaiheeseen, jolloin se tukisi työllistymistä, mutta ei hidastaisi opintoja tarpeettomasti. Sama ongelma koskee työhakukeskusteluihin osallistumista kolmen kuukauden välein. Nämä haitat korostuvat erityisesti aikuisten perusopetuksessa opiskelevilla. AMKE pitää ehdotusta, yksilöllisestä joustavuudesta huolimatta, opintojen suorittamista heikentävänä ja työllisyydenhoidon resurssien tehokasta käyttöä haittaavana toimenpiteenä. Työhakukeskustelu työnhakuvelvoitteen ohella tulisi rajata vain opintojen loppuvaiheeseen.

Luumäen kunta**17.6.2022**

Pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittämisen päävastuu ja palveluprosessit ovat pitkälti tulevan hyvinvointialueen vastuulla. Kunta tai tuleva työvoimaviranomainen ei voi vaikuttaa näiden prosessien toimivuuteen ja resurssointiin. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisikin selkiyttää ja varmistaa kannustavan rahoitusmallin toimivuus ja oikeudenmukaisuus erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Samoin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää. Kuntaa ei voi rangaista työ- ja toimintakyvyn haasteista, joiden hoitoprosessista se ei ole enää vastuussa. Näiden

hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa kelalta saa korvauksen.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Työnhakuvelvollisuus ja vastuun siirtäminen asiakkaalle itselleen mielekkään työpaikan etsinnästä on kannatettava asia. Nykyinen lainsäädäntö ei kuitenkaan huomioi riittävästi niitä asiakkaita, joiden kohdalla työllistyminen ja työn vastaanottaminen ei ole realistista (mm. vaikeasti työllistyvät ammatillista koulutusta vailla olevat työnhakijat ja osatyökykyiset). Osatyökykyisen työnhakijan esim. osatyökyvyttömyyseläkettä saavan ottaessa vastaan työtä ei tulisi edellyttää enää työnhakuvelvollisuutta. Toistuvasti lääkärin b-lausunnolla työkyvyttömäksi todettujen työttömyysetuutta saavien työttömien työnhakijoiden työnhakuvelvollisuudesta tulee luopua.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Hollolan kunta näkee, että tässä yhteydessä tulee korjata pohjoismaisen työvoimapalvelumallin keskeiset ongelmat, mitkä liittyvät epätasa-arvoiseen malliin suhteessa ennen 2.5.2022 työnhakijaksi rekisteröityihin henkilöihin, joille ei tulla asettamaan alkuhaastattelu- tai työnhakuvelvoitetta.

Työnhakuvelvollisuutta on edelleen tarkasteltava myös jäljellä olevan työ- ja toimintakyvyn osalta asiakaskohtaisesti, johon tarvitaan myös yhteistyötä terveydenhuollon palveluiden kanssa. Nyt tilanne on se, että täysimääräinen työnhakuvelvoite joudutaan asettamaan, vaikka työvoimaviranomainen tietää, että työnhakijalla on työkykyä rajoittavia tekijöitä, mutta ei näistä lausuntoa, huonosti toimivien terveystalveluiden takia. Työnhakuvelvollisuudesta täytyisi myös saada valtakunnallinen linjaus kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden osalta.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevat säännökset vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisi työvoimaviranomaisen tehtävä.

Jaksossa Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys on viitattu työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn osalta asiaa koskevaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 44/2021 vp).

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Työnvälitys:

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Oulun kaupunki esittää, että kunnilla oltava mahdollisuus täydentää kehittämispalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Työnhakuvelvollisuus:

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Oulun kaupunki esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, joka voi vaarantaa koulutusten jatkumisen sekä koulutukseen valittujen asiakkaiden että oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia.

Tervolan kunta

14.6.2022

“Työnhakuvelvollisuus asetetaan myös muulle kuin työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle, jos hän on palkkatuetussa työssä tai opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna.” Omaehtoisten opintojen aikana säilyisi työnhakuvelvoite. Omaehtoiset opinnot tulee olla työvoimapoliittisesti perusteltuja kuten esim. koulutus paremmin työllistävälle alalle. Opintojen aikainen työnhakuvelvoite ja mahdollisesti valituksi tuleminen työpaikkaan voi tarkoittaa opintojen keskeyttämistä. Tämä ei tue elinikäistä oppimista ja

pysyvämpää työllistymistä. Työnhakuvelvoitteen voisi asettaa koulutuksen loppupuolella, mutta opinnot pitäisi voida suorittaa suunnitellusti.

“Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua” Hyväksyttäväksi palveluiksi tulisi määritellä myös eri hankkeiden järjestämät palvelut. Se joustavoittaisi ja toisi työnhakijoille enempi valinnan mahdollisuuksia.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Työnvälitys- ja työnhakuvelvollisuussäädökset sisältävät liikaa yksityiskohtaista ja pikkutarkkaa sääntelyä. Sitä on vaikea viedä käytäntöön lakiin kirjatulla tavalla. Se ahdistaa niin asiantuntijoita kuin asiakkaitakin.

Asikkalan kunta, Asikkalan kunnanhallitus

10.6.2022

Asikkalan kunta pitää lähtökohtaisesti työnhakuvelvoitteen asettamista työnhakijalle hyvänä. Laissa annetaan mahdollisuus harkintaan, kuitenkin työnhakuvelvoitteen alentamiseen on laissa määritelty tiukat kriteerit. Asikkalan kunta pitää hyvänä harkinnan mahdollisuuden lisäämistä ja tiukkojen työnhakuvelvoitteen kriteerin höllentämistä. Työkyvyttömyyden kriteerin täyttymiseen vaikuttaa suuresti sosiaali- ja terveystieteiden toimivuus sekä yhteistyö työvoimaviranomaisen kanssa työllisyyden edistämiseksi.

2.5. tulleen asiakaspalvelumallin mukaan velvoittavien työtarjousten tekeminen asiakkaille (jotka ovat tulleet asiakkuuteen ennen 2.5.2022) ei ole mahdollista. Asikkalan kunta pitää tärkeänä, että myös olemassa oleville asiakkaille voi lähettää velvoittavia työtarjouksia.

Tornion kaupunki

9.6.2022

Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voidaan korvata tarjoamalla työnhakijalle muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua, joka voi olla myös ostopalveluna hankittua henkilökohtaista palvelua. Lisäksi hyväksyttäväksi palveluiksi tulisi määritellä myös erilaisten työllistämistä tukevien hankkeiden järjestämät palvelut.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen

7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Työnvälitys ja työnhakuvelvollisuuden ehtoja on syytä pitää tiukkoina ja vaativina. Työnvälitys - henkilöstön on tehtävä työnsä vastuullisesti ja tuloshakuisesti.

Kronoby kommun**3.6.2022**

De arbetssökande måste även i fortsättningen söka arbete för att få arbetslöshetsförmån och måste söka 4 arbetsmöjligheter/månad. Detta leder säkert till att "onödiga" arbetsansökningar görs och att även personer även kallas till intervjuer "i onödan". Alla har rätt till en chans men att bara söka ett jobb för sökandets skull slösar också dyrbar tid för både arbetsgivare och arbetssökande. Det är dock positivt och jämlikt att alla behandlas på samma sätt.

Karstulan kunta**31.5.2022**

Kunta ei lausu tästä luvusta

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto**27.6.2022**

-

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Henkilöasiakkaiden palvelutarpeet ovat erilaisia ja muuttuvat myös eri syistä. Erilaisten työhönvalmennusten enimmäiskestojen poistolla pystytään vastaamaan räätälöidysti asiakkaiden palvelutarpeisiin. Kuntouttavan työtoiminnan rooli muuttuu sosiaalipalveluksi, jolloin toisaalta palvelun luonne muuttuu ja samalla syntyy riski enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus lisääntyy. Kuntouttavan työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialuemuutoksen myötä vielä enemmän sosiaalipalveluksi, jolloin kunnan pitäisi pystyä tarjoamaan vastaavan tyyppistä palvelua muilla keinoin. Lisäksi palvelun tarpeessa olevia asiakkaita voi jäädä palveluiden ulkopuolelle, jos kunnalla ei ole vastaavaa palvelutuotantoa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus**27.6.2022**

Palveluiden tulee muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat prosessit. Kunnille tulee jäädä liikkumatilaa, jotta voidaan yhä paremmin huomioida yksilön ja työnantajan yhteiset kokeilut tai toimivat ratkaisut.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Asiantuntija-arviointien järjestäminen osaamis- ja ammattikartoituksiin sekä työkyvyn tutkimuksiin ja kartoituksiin ovat oleellinen osa yksilöllistä palveluohjausta. Pienillä paikkakunnilla suuri osa Kelan työmarkkinatuen kuntaosuus maksuissa kohdistuu juurikin henkilöihin, joiden terveydentilan selvitykset ovat tekemättä tai erittäin puutteelliset. Työttömän on vaikea edelleen saada perusterveydenhuollosta sairauslomaa tai jatkotutkimuslähetteitä.

Te-palvelujen työllistymistä tukevat palvelut ovat olleet oleellinen osa kuntien työllisyyspalvelua ja mahdollistaneet työllisyyspalveluiden toteutumisen. Palvelutarjonnan jatkuvuus on muutosehdotuksessa huomioitava.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esitetty valmennuksien enimmäiskestosta luopuminen on kannatettava esitys. Kuitenkin on huolehdittava siitä, että nämä palvelut ovat jatkossa vaikuttavia ja työmarkkinoille ohjaavia. Palvelujen ei tule myöskään olla tarpeettoman pitkiä, jotta ne myös motivoivat asiakkaita.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että tieto- ja neuvontapalveluita tarvitaan edelleenkin, vaikka ihmiset löytävät tietoa enemmän kuin aikaisemmin netistä. Tarvitaan neuvontaa, jossa selvitetään, mikä tarjolla olevista koulutus/palveluista parhaiten sopii asiakkaan tilanteeseen. Näiden palveluiden tarjoamisessa on kulkenut mukana myös ajatus digitaalisten palveluiden käytön kasvattamisesta. Osa asiakkaista ei kuitenkaan edelleenkään käytä tai hallitse huonosti digipalveluiden käytön. On tärkeää, että kaiken ikäisillä ja eri työmarkkinatilanteessa olevilla on mahdollisuus tieto- ja neuvontapalvelun osalta mahdollisuus ohjaukselliseen, henkilökohtaiseen palveluun. Kyseessä on saavutettavuus- ja esteettömyysasia, johon tulee lain valmistelussa kiinnittää huomiota kaikilta osin. Nykyisellään hallituksen esityksessä saavutettavuus ei teemana juurikaan korostu tavoitetasolla.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kommentoi yleisesti, että työkokeilulle asetettava 6kk enimmäiskesto tukee esitetyn rahoitusmallin mukaista työllistymistä avoimille työmarkkinoille siltä osin, että enimmäiskeston lyhentämisellä pyritään ehkäisemään palveluun liittyviä väärinkäytöksiä ja kilpailun vääristymistä. Kuitenkin TE-toimiston on todettava erikseen, että esitetty työkokeilun maksimiajan lyhentäminen on heikennys erityisesti kotoutujien ja muidenkin maahan muuttaneiden palveluun. Työkokeilu on mahdollisuus päästä tutustumaan työelämään tai kokeilemaan ammattia Suomessa tilanteessa, jossa kotoutuja-asiakkaalla ei ole työkokemusta Suomesta tai usein muultakaan. Mikäli halutaan ehkäistä ilmaisen työnteon mahdollisuutta tässä palvelussa, niin voitaisiin esitetyn sijaan säätää tiukemmin esim. kuinka monta kokeilijaa voi olla tietynsuuruudessa yrityksessä tai kuinka usein työnantaja voi ottaa kokeilijan, jos ei työllistä koskaan ketään. Nykyisessä päätöksenteossa

on paljon harkintaa, mitä ei tule tässä yhteydessä sivuuttaa mahdollisia lainsäädäntömuutoksia perusteltaessa. Voitaisiin myös harkita, olisiko mahdollista myös velvoittaa työnantajaa kertomaan montako harjoittelijaa/työssäoppijaa on erilaisten työvoimapolitiittisten koulutusten tai omaehtoisten koulutusten kautta samaan aikaan työkokeilun kanssa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti ammatinvalinnan ja uraohjaukseen liittyen, että ko. Palvelu vastaa hyvin asiakkaiden tarpeita. Keskeinen osa nykyistä TE-hallinnossa työskentelevien ohjaajien (myöh. TE-psykologi) työtä on asiakkaan terveyteen liittyvien haasteiden selvittämisestä ja osa tästä työstä on myös kuntoutustarpeen selvittelyä ja kuntoutukseen ohjausta. TE-psykologia vastaavaa työnkuvaa ei ole käytössä muilla viranomaispalvelujen psykologeilla, mistä johtuen tätä asiantuntemusta tulee jatkossakin hyödyntää osana TE-palveluita. Viittaamme yleisesti myös STM:n ja TEM:n selvitykseen (Osatyökykyisten reitit työllisyyteen - etuudet, palvelut, tukitoimet) ja sen johtopäätöksiin siitä, että pitkäaikaistyöttömän asiakkaan palvelutarvetta, työkykyä ja kuntoutustarvetta ei selvitetä riittävän yksilöllisesti ja monialaisesti, ja tämä johtaa useiden työttömien jäämisen palveluiden ja etuuksien ulkopuolelle. Samanaikaisesti käynnistyvien hyvinvointialueiden perustaminen voi vaikuttaa yllättävilläkin tavoilla asiakkaiden hoitoon niissä tapauksissa, kun palvelutarpeet liittyvät kuntoutuspalvelujen ja osatyökykyisten palvelujen palveluvalikoimaan. TE-psykologin antama ammatinvalinnanohjaus tulee jatkossakin turvata myös työssäkäyville asiakkaille, joiden ohjaus on ennaltaehkäisevää tai varhaista puuttumista työelämässä jo ilmenneisiin haasteisiin ennen ongelmien ja esteiden kasautumista ja kärjistymistä.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Työkokeilun enimmäiskeston rajaaminen 6 kk:een ei vastaa haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien rapeisiin. Monelle haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevalle pidempi 12 kuukauden jakso on erittäin tärkeä, varsinkin kun monia muita keinoja kuten palkkatukijaksoja ollaan myös rajaamassa merkittävästi. Oktetti katsookin että erityisesti pitkään työttömänä olleiden ja monialaista tukea tarvitsevien osalta enimmäiskesto tulisi säilyttää 12 kk:ssa.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Esityksessä on joltain osin joustavoitettu työllistämistä edistäviä palveluja (esim. valmennuksen kestolle ei aseteta maksimimäärää). Tämä tukee yksilöllisempää ja asiakkaiden erilaiset tarpeet ja lähtökohdat huomioivaa asiakaspalvelua. Mahdollisuus yhdistää ryhmä- ja yksilövalmennusta voi mahdollistaa palveluja pienemmän työvoimapohjan alueilla. Valmennusten keston pidentyminen voi korvata ohjaavien työvoimakoulutusten poistumisesta aiheutunutta palvelukapeikkoa.

Koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen vahvistaa palvelun sisällönmuokkausta asiakkaan palvelutarvetta vastaavaksi ja työkokeilun enimmäiskeston rajaaminen kuuteen kuukauteen tukee palvelun kohdentamista työllistymisen tukipalveluna.

Koulutuskokeilua on käytetty hallinnossa suhteellisen vähän ja sen uudistaminen todennäköisesti lisäisi sen suosiota. Jotta tämä käytännössä toteutuisi, niin asiakkaan ohjaaminen ko. palveluun pitää tehdä yhtä helpoksi kuin esimerkiksi työkokeilussa. Koulutuskokeilun hyödyntäminen asiakkaan yksilöllisen palvelupolun räätälöimisessä ja mahdollisten aiempien opiskelukokemusten aiheuttaminen ennakoasenteiden murtamisessa on erittäin tärkeässä roolissa.

Ammatinvalinnanohjausta koskevaan pykälään ehdotettu lisäys siitä, että psykologisia arviointimenetelmiä voi tehdä vain laillistetun psykologin toimesta, täsmentää toimijoiden pätevyysvaatimuksia esimerkiksi asiakkaille tehtävien soveltuvuusarviointien tai muiden psykologisten arvioiden toteutuksessa.

Palvelujen normeeraaminen hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla herättää toisaalta myös kysymyksiä. Jatkossa edellä mainituille palveluille ei ole enää olemassa erillistä rahoitusta, vaan kaikki rahoitus ohjataan kunnille yleiskatteellisena. Kunnat voivat ratkaista sen, missä määrin ne ohjaavat rahoitusta työvoimaviranomaiselle ja työvoimaviranomainen voi nähtävästi päättää hankkiiko se ylipäättään palveluja työnhakijoille. Lisäksi kunnat voivat hankkia omaehtoisesti haluamansa kaltaisia palveluja. Kun tähän lisätään vielä se seikka, että palvelut eivät enää poista kuntien rahoitusvastuuta, on todennäköistä, että työllistymistä edistävien palvelujen kokonaisuus muuttuu merkittäväällä tavalla tulevassa kuntamallissa. Tämä herättää kysymyksen siitä onko hallituksen esityksessä ylipäättään tarkoituksenmukaista kuvata palveluja nyt esitetyllä tavalla. Jos ajatuksena on se, että vain HESSä esitetyt palvelut ovat asiakasta velvoittavia, onko olemassa joku perustelu sille, että juurikin HESSä esitetyt palvelut ovat tästä näkökulmasta tarkoituksenmukaisia.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

Pirkanmaan TE-toimisto ei kannata työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä kuuteen kuukauteen.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Ensimmäisessä lakiehdotuksessa 6 luvun 9 § ja 16 luvun 5 § sisältävät viittauksia rikoslakiin. Oikeusministeriö kehottaa lisäämään vakiintuneen lainkirjoitustavan mukaisesti lain loppuun säännöksen, joka sisältää kaikki lain viittaukset rikoslakiin, asianmukaisine perusteluineen.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki

23.6.2022

Onko huomioitu esimerkiksi työkokeilujen tai valmennusten toteuttaminen kunnissa tilanteessa, jossa työkokeilun toteuttaja ja siitä päättävä viranomainen ovat samassa organisaatiossa.

Henkilöasiakkaan tilanteen ja palvelutarpeen arvioimiseksi tilattavissa asiantuntija-arvioinneissa etenkin kunnan omassa palvelutuotannossa olevissa yrityspalveluissa ollaan tilanteessa, jossa ulkopuolisten asiantuntija-arviointien tilaaja ja lausunnon antaja työskentelisivät samassa organisaatiossa. Asiantuntija-arviointeihin varattavat määrärahat säilytettävä kuitenkin vähintään nykyisellä tasolla.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile**23.6.2022**

Työkokeilu on kustannustehokas ja vaikuttava toimintamalli. Kuntoutussäätiö pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimaviranomainen voisi järjestää valmennuksen tai koulutuskokeilun keston harkintansa mukaan niin, että se vastaa mahdollisimman hyvin asiakkaan tarpeita.

Kuntoutussäätiö ei kuitenkaan kannata työkokeilun enimmäiskeston rajaamista kuuteen kuukauteen. Pitkäaikaistyöttömillä työkokeilun enimmäiskesto on tärkeää pitää jatkossakin 12 kuukauden pituisena erityisesti, kun työkokeilulla tuetaan työhön paluuta.

Vammaisfoorumi ry**23.6.2022**

Vammaisfoorumi pitää hyvänä sitä, että 4 §:n valmennus on palvelu, joka tulee järjestää ja että pykälässä on lueteltu järjestettävät valmennukset. Hyvänä Vammaisfoorumi pitää myös perustelujen kirjausta siitä, että nykyisestä poiketen valmennukselle ei asetettaisi enimmäiskestoja, vaan työvoimaviranomainen voisi määritellä valmennuksen tarkoituksenmukaisen keston. Tarpeettomana Vammaisfoorumi pitää perusteluihin kirjattua huomiota siitä, että lähtökohtaisesti valmennus olisi lyhytkestoinen palvelu. Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan tämä tulee poistaa perusteluista ja pitäytyä siinä näkökulmassa, että valmennus järjestetään työnhakijan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Taipalsaaren kunta**23.6.2022**

Palvelut ovat hyvin kuvattu esityksessä.

Pohjanmaan ELY-keskus**23.6.2022**

Kuudennen luvun 2 §:ssä todetaan, että lakiin ei sisällyttäisi erillistä mainintaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisista alkukartoituksista, koska uudessa kotoutumisen edistämisestä annettavassa laissa ei säädettäisi erillisestä alkukartoituksesta. Uusi laki kotoutumisen edistämisestä (jatkossa kotoutumislaki) on ollut lausuntokierroksella, ja tässä lakiluonnoksessa on 12 §:ään kirjattu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä 13 §:ään monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumislakiin on kirjattu, että kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta ja joka: 1) on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työtön työnhakija. Edelliseen viitaten Pohjanmaan ELY-keskus pyytää, että hallituksen esityksessä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevaa lainsäädäntöä peilataan vielä kertaalleen kotoutumislakiin esitettyihin pykäliin.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria**23.6.2022**

Henkilöasiakkaiden palveluihin esitetään lakiluonnoksessa vain vähäisiä muutoksia. Tehdyt muutokset ovat pääosin kannatettavia, mutta riittämättömiä. Espoon kaupunki näkee haasteelliseksi sen, että palveluihin ei ole esitetty enempää muutoksia tai jouston varaa. Kun vastuu palveluista siirtyy uudelle toimijakentälle, olisi palveluiden ja niiden sääntelyn muututtava toimijamuutosten mukaisesti. Kuntien mahdollisuuksia käyttää vahvuuksiaan monisektoritoimijana heikennetään sääntämällä palveluista tavalla, joka ajateltu alun perin valtion sektoritoimijaa varten. Keinotekoisten ja rajaavien palvelukategorioiden sijaan tulisi tarjottavista palveluista säätää väljemmin. Espoon kaupunki katsoo, että kuntien tarjoamien työllistymistä tukevien palveluiden tulisi myös laajemmin rinnastua näihin eri palveluihin. Tällaisen muutoksen myötä esimerkiksi työnhakijan työhaun status voisi muuttua myös kuntien tarjoamissa palveluissa, toisin kuin tällä hetkellä. Asiakkaan työhaun statuksella on jatkossakin vaikutusta muun muassa asiakkaiden haastattelusykliin, työnhakuvelvollisuuden asettamiseen sekä tilastoseurantaan.

Tieto- ja neuvontapalveluihin tulisi lisätä neuvottaviin asioihin työkykyä ylläpitävät ja edistävät palvelut. Isojen rakenneuudistusten myötä tämä tulee olemaan merkityksellinen rajapinta kunnan, hyvinvointialueen sekä työvoimaviranomaisen yhteistyössä. Kuntalain mukaan yksi kunnan perustehtävä on kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tähän kuuluvat mm. liikunta- ja kulttuuripalvelut. Sote-uudistuksen myötä tätä tehtävää toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa (laki hyvinvointialueesta). Mahdollinen konkreettinen väline tähän olisi sosiaali- ja terveysministeriössä kehitteillä oleva hyvinvoinnin monialainen palvelutarjotin. Kehittämistyössä olisi tärkeää huomioida myös työvoimaviranomaiset ohjaavana tahona. Valmennusten enimmäisaikojen poistaminen on hyvä toimi, mutta työnhaku-, ura- ja työhönvalmennukset kolmena eri valmennuskategoriana ovat nykyaikana keinotekoisia kategorioita. Espoon kaupunki ehdottaa, että ne muutettaisiin yhdeksi ylätasen valmennukseksi, jonka sisältönä voi olla edellä mainittujen valmennusten sisällöt. Espoon kaupunki kannattaa työvoimaviranomaiselle laajempaa liikkumavaraa palveluntarpeen mukaisten valmenneuksien hankkimiseen.

Espoon kaupunki kannattaa työkokeilun lyhentämistä kuuden kuukauden mittaiseksi, sillä se edistää työkokeilun tavoitteiden saavuttamista sekä korostaa paremmin työkokeilun roolia ja profiilia. Samalla enimmäisajan lyhentäminen vähentää työkokeilun väärinkäytön mahdollisuuksia.

Työvoimaviranomaisen tulee antaa tietoa ja neuvontaa mm. yritystoiminnan käynnistämisestä ja kehittämismahdollisuuksista. Yrityspalveluiden osalta jää kuitenkin epäselväksi mitä tieto- ja neuvontapalveluita työvoimaviranomaisen tulee järjestää suhteessa ELY-keskuksiin/KEHA-keskukseen jääviin yrityspalveluihin.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Työkokeilun enimmäiskeston leikkaaminen kuuteen kuukauteen on huomattava ja moneen asiaan vaikuttava heikennys. Kaakkois-Suomen TE-toimiston näkemyksen mukaan esitetty kannustava rahoitusmalli toimii hyvänä pontimena sille, että työkokeilujaksojen kestot toteutuisivat tarkoituksenmukaisina siten, että kokonaiskesto määrittäisi kunkin asiakkaan tarpeen pohjalta.

Vaikka työkokeilua käytetään peruserkityksessä ura- ja ammatinvalintavaihtoehtojen selvittämiseen sekä työmarkkinoille paluun tukemiseen, on käyttötarkoitus ollut laajempi poissulkematta peruserkitystä. Esimerkiksi maahanmuuttaja-asiakas on voinut olla työkokeilussa parantamassa käytännön suomen kielen taitoa kotoutumiskoulutuksen moduulien välillä, ja samalla päässyt tutustumaan suomalaiseen työelämään. Myös nuorten asiakkaiden kohdalla on korostunut ura- ja ammatinvalintavaihtoehtojen selvittämisen ohella työmarkkinavalmiuksien hankkiminen.

Paikallaan on työkokeilu ollut myös vastavalmistuneen kohdalla, jos on ollut epäily, ettei vastasuoritetusta tutkinnosta huolimatta alan perustaidot ole hallussa. Edellä kuvatuissa tapauksissa työkokeilulla aloitettu polku ei välttämättä selviä kuudessa kuukaudessa.

Kerrannaisvaikutuksena työkokeilun enimmäiskeston leikkaaminen voi aiheuttaa paikkakunnilla toimivien työpajojen toiminnan supistumista. Työpajat ovat toimineet juuri sellaisina matalan kynnyksen paikkoina, joissa on ollut turvallista mm. opetella suomen kieltä ja työmarkkinavalmiuksia. Pajat ovat toimineet myös portteina (hyvien työnantajayhteyksiensä vuoksi) alakohdaisiin työkokeilupaikkoihin. Enimmäiskeston leikkaaminen voi aiheuttaa myös painetta muihin kuin asiakkaan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin: paine voi kohdistua esim. kuntouttavaan työtoimintaan.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Hallituksen esityksessä esitetään vähäisiä muutoksia valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskeston poistamiseen sekä työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä kuuteen kuukauteen.

SAK kannattaa sitä, että työvoimaviranomainen voisi järjestää valmennuksen tai koulutuskokeilun keston harkintansa mukaan sellaisena kuin asiakkaan palvelutarve edellyttää. Tämä on juuri SAK:n peräänkuuluttamaa asiantuntijan asiantuntemukseen pohjautuvaa järkevää työllisyyden hoitoa.

SAK katsoo, että kuuden kuukauden työkokeilu on kestoaltaan riittävä yksilön ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Liian pitkä työkokeilu kasvattaa myös mahdollisuutta, että kokeilulla tosiasiaassa korvataan normaalia työvoimaa.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta **23.6.2022**

Esityksessä ollaan lyhentämässä työkokeilun enimmäiskestoja 12 kuukaudesta vain kuuteen kuukauteen. Tämä ei vastaa asiakkaiden tarpeisiin, ja Into vastustaa enimmäiskeston lyhentämistä. Työkokeiluun ohjautuu työpajoille laajasti nuoria, jotka tarvitsevat tukea paitsi oman suuntansa pohtimisessa ja opiskelu- ja työelämävalmiuksiensa vahvistamisessa, myös itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojensa sekä elämänhallinnan vahvistamisessa. Tarve ei kuitenkaan välttämättä ole vielä kuntouttavalle työtoiminnalle. Kuusi kuukautta ei aina ole riittävä, ja siksi enimmäiskestoja ei tule lyhentää, vaan mahdollistaa 12 kuukautta asiakkaan tarpeen mukaisesti. Olisi myös tarkoituksenmukaista mahdollistaa kuuden kuukauden jakso vielä toisella työkokeilun toteuttajalla, esimerkiksi työpajajakson jälkeen yrityksessä.

Into tuo myös esille, että tulee selvittää tarpeet ja mahdollisuudet uudelle työpajoilla toteutettavalle toimenpiteelle, joka työkokeilua laajemmin, nuorilähtöisemmin ja joustavammin huomioisi itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojen, elämänhallinnan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistamisen.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

I utformningen av tjänster, rådgivning, handledning och karriärstyrning bör de språkliga rättigheterna iaktas och tjänsterna erbjudas på båda nationalspråken

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022

23.6.2022

Työvoimaviranomaisen määrittely jo tarvittavien tietojen saamisen vuoksi on tehtävä tarkemmin. Työkokeilun keston lyhentäminen maksimissaan kuuteen kuukauteen on kannatettavaa. Palveluihin pääsyä tulisi helpottaa purkamalla erilaisia työttömyyden kestoehtoja ja muita määreitä.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

. Käytännössä kuntien työvoimaviranomaiset voisivat ja niiden käytettävissä tulisi olla myös mahdollisuus antaa tietoa ja neuvontaa kunnan ekosysteemin sekä 3. sektorin palveluista ja mahdollisuuksista nyt esitetyn 1-6 kohdan lisäksi. Lisäksi käytännössä palveluvalikoimasta tulisi olla mahdollista muodostaa työllistymistä edistäviä kokonaisuuksia tai paketteja, mitä ei tulisi säädännöllisesti tai tulkinnallisesti eikä valvonnallisesti estää.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

Kuusamon kaupunki**23.6.2022**

Henkilöasiakkaiden palvelutarpeet ovat erilaisia ja muuttuvat myös eri syistä. Erilaisten työhönvalmennusten enimmäiskestojen poistolla pystytään vastaamaan räätälöidysti asiakkaiden palvelutarpeisiin. Kuntouttavan työtoiminnan rooli muuttuu sosiaalipalveluksi, jolloin toisaalta palvelun luonne muuttuu ja samalla syntyy riski enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus lisääntyy. Kuntouttavan työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialuemuutoksen myötä vielä enemmän sosiaalipalveluksi, jolloin kunnan pitäisi pystyä tarjoamaan vastaavan tyyppistä palvelua muilla keinoin. Lisäksi palvelun tarpeessa olevia asiakkaita voi jäädä palveluiden ulkopuolelle, jos kunnalla ei ole vastaavaa palvelutuotantoa.

Oulaisten kaupunki**22.6.2022****Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus
Oy****22.6.2022**

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, työkokeilun tarkoituksena on ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen. Työkokeilua voidaan käyttää työmarkkinoille paluun tukemiseksi tilanteessa, jossa henkilö on ollut poissa työmarkkinoilta joko työttömyyden tai muiden syiden, esimerkiksi perhevapaan, vuoksi. Jaamme esitysluonnoksessa esitetyn näkemyksen siitä, että työkokeilu on pääosin toimiva palvelu. Työkokeilu on toimiva ja tehokas keino etenkin nuoria ohjautumaan opintoihin ja työuralle, kun ammatillinen koulutus ja suunta puuttuvat. Tälle kohderyhmälle esitetty kuuden kuukauden enimmäiskesto voi olla perusteltu.

Työkokeilun avulla voidaan palauttaa myös työelämästä pitkään syrjässä olleita ihmisiä takaisin työelämään. Työkokeilu on todettu tehokkaaksi ja toimivaksi palveluksi, kun se on riittävän pitkä ja mahdollistaa tarvittaessa useiden erilaisten tehtävien kokeilemisen kohtuullisen ajan sisällä. Tämän kohderyhmän osalta kuuden kuukauden enimmäiskesto ei ole millään tavalla riittävä. Henkilö voi hakea itselleen soveltuvaa tehtävää tai työnkuvaa useissa lyhyissä jaksoissa (esim. kahden kuukauden jaksoissa) eri työnantajilla ennen kuin löytää tehtävän ja työnantajan, joka voi tukea ja mahdollistaa työmarkkinoille palaamisen riittävän hyvin.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, työkokeilun kustannukset työhallinnolle ovat alhaiset ja työkokeilun hyöty julkiselle taloudelle ja muulle yhteiskunnalle ylittää selvästi sen kustannukset. Kun työkokeilun on todettu olevan varsin kustannustehokas palvelu, kannattaa sitä jatkaa tulevaisuudessa ottaen huomioon eri kohderyhmien erityistarpeet työkokeilun enimmäiskesto arvioitaessa.

Esitämme edellä mainituilla perusteilla, että pitkäaikaistyöttömien osalta työkokeilun enimmäiskesto pidettäisiin jatkossakin 12 kuukauden pituisena, kun työkokeilu järjestetään työmarkkinoille paluun tukemiseksi.

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry**22.6.2022**

Luku 6 Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinnan ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

Ks. aiemmat kommentit koskien sitä, että hallituksen esityksen perusteluista on unohdettu yksityisten palveluntuottajien rooli ja merkitys mm. erilaisten valmennusten ja koulutusten tuottajana.

Vantaan kaupunki/sihteeristö**22.6.2022**

Vastuun hankinnoista siirtyessä kunnille on varmistettava, että kunnilla on käytännössä mahdollisuus tehdä hankintoja yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunnille hankintakokonaisuus tulee olemaan mittava uusi tehtävä, joka vaatii tuekseen riittävän osaamisen ja resursoinnin. Vastuun siirtyessä kunnille valtion on varmistettava yhteistyö valmistelussa ja huolehdittava hankintaosaamisen siirtymisestä resurssisiirtojen yhteydessä.

Tieto- ja neuvontapalveluissa pääasiallisena palvelukanavana on ollut työ- ja elinkeinohallinnon verkkopalveluiden lisäksi asiakaspalvelukeskuksen valtakunnallinen puhelinpalvelu. Muutoksessa valtakunnallisen puhelinpalvelun rooli ja sen mahdolliset muutokset voivat jatkossa vaikuttaa kuntiin tulevin puheluiden määrään ja resursointiin

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Neuvonta ja valmennuskoulutukset tulee pyrkiä toteuttamaan työttömien tarpeiden mukaisesti, yksilökohtaisesti.

Satakunnan TE-toimisto**22.6.2022**

Työkokeilun enimmäiskeston rajaaminen kuuteen kuukauteen saattaa vaikeuttaa palveluprosessia vaikeimmin työllistyvien kohdalla ja tähän toivotaan poikkeusharkintaa niin, että erityisperusteilla enintään 9 tai 12 kk olisi mahdollinen. Erityisperusteena voisi olla esim. asiakkaan erityistarpeet työelämävalmiuksien ja osaamisen hankkimiseen työvaltaisesti. Vaihtoehtona tälle voi kuitenkin toimia valmennusjaksojen enimmäiskeston poistuminen. Tämä kuitenkin edellyttää valmennuspalvelun uudelleen määrittelyä ostopalveluiden ja harjoittelujen osalta. Pitkiin valmennuksiin on todennäköistä tarpeen yhdistää harjoitteluja ja ostopalveluita suunnata harjoittelun tukemiseen (esim. uraohjaaja opinnollistamisen tukena tai työhönvalmentaja työelämävalmiuksien parantamisen tukena). Toisaalta valmennuksen enimmäiskeston poistuminen on ristiriitaista, kun käytännössä valmennusjaksot nykytilanteessa hyvin harvoin kestävät lain mahdollistamia maksimiaikoja.

Toimijakentän mahdollisesti hajautuessa on tärkeää, että ammatinvalinnan- ja uraohjauksen toteuttajina ovat jatkossakin psykologit ja että kelpoisuusvaatimukset vastaisivat nykyisiä vaatimuksia. Lisäksi on tärkeää huolehtia, että arviointimenetelmiä tulkitsevat vain laillistetut psykologit toiminnan laadukkuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi. Tämän lisäksi tulisi huolehtia

tarvittavasta resursoinnista ja sopia toiminta-alueiden välisestä yhteistyöstä ja kompensatioperiaatteista resurssien riittävyyden vuoksi erityisesti, mikäli muodostuu pieniä toiminta-alueita.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari**

22.6.2022

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen pitäisi jalkautua näille monialaisille toiminta-alustoille. Ohjaus tulee toteuttaa kasvokkain ja sen tulee olla tiiviisti osa asiakkaan palveluprosessia.

Valmennuksen ja koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistaminen ja muuttaminen tarveharkintaan perustuvaksi on kannatettavaa, samoin, että työkokeilun enimmäiskesto lyhennetään 6 kuukauteen (nykyisin 12kk).

Kainuun ELY

22.6.2022

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen, työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen sekä luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen sisällyttäminen omaehtoisiin opintoihin ovat kaikki kannatettavia muutoksia. Valmennusten enimmäiskeston poistamiselle ei mielestämme ole tarvetta, sillä nykyisten valmennusten enimmäiskestot ovat osoittautuneet käytännössä toimiviksi ja edesauttaneet osaltaan nopeampia siirtymiä työelämään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.6.2022

Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä toimintamallia, jossa työvoimaviranomainen laatii analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta ja edistäisi laadittuun analyysiin perustuen yhteispalvelun toteutumista alueellaan ja että työvoimaviranomaisten neuvottelisi koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että henkilöstöllä on riittävää osaamista erilaisten asiakasryhmien palvelemiseksi.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Svenska enheten för
bildningsväsendet**

22.6.2022

Vägledningen och vem den riktar sig till behandlas mycket kortfattat i kapitlet. Utgående från kapitlet är det svårt för sådana som är i arbetslivet att förstå att också de kan få karriärvägledning. Målet i

strategin för livslång vägledning är en karriärvägledning för alla och en koordinering av den mellan olika instanser. Detta borde framgå ur lagstiftningen.

Keminmaan kunta

22.6.2022

AmmatINVALINTA- ja uraohjauksen pitäisi jalkautua näille monialaisille toiminta-alustoille. Ohjaus tulee toteuttaa kasvokkain ja sen tulee olla tiiviisti osa asiakkaan palveluprosessia.

Valmennuksen ja koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistaminen ja muuttaminen tarveharkintaan perustuvaksi on kannatettavaa.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

Kuopion kaupunki pitää kirjauksia tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatINVALINNAN- ja uraohjauksen sekä valmennusten ja kokeilujen osalta tällä erää hyväksyttävänä, mutta korostaa samalla palveluiden uudistamisen tärkeyttä jatkossa. Kyseinen palvelukokonaisuus tulee perata auki ja uudistaa muuttuvaa toimintaympäristöä ja asiakastarpeita paremmin vastaaviksi. Lähtökohtana tulee olla mahdollistavuus, joustavuus ja asiakaskohtainen räätälöitävyys. Tiukkaa säätämistä tulee välttää. Jo nyt on selvää, että tarvitaan vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien työelämäpolun rakentamiseksi uudenlainen matalan kynnyksen valmennuspalvelu. Tällainen palvelu voisi olla esimerkiksi edellisessä kuntakokeilussa Kuopiossa ja Porissa pilotoitu työelämäkokeilu.

Esityksen mukaisia palveluita toteutettaneen myös tulevaisuudessa usein ostopalveluina.

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että asiakaspalveluiden ostoissa hankintakäytännöt pidettäisiin joustavina ja muuttuviin tilanteisiin tai asiakastarpeisiin ketterästi reagoivina. On tärkeää, että hankintakäytännöillä voitaisiin tukea myös paikallista elinvoimaa ja monipuolisen palveluntuottajaverkoston kehittymistä sekä monituottajamallin vahvistumista. Esimerkiksi Kuopiossa on hyviä kokemuksia sähköisten dynaamisten hankintajärjestelmien käyttämisestä yksilöperusteisissa asiakaspalveluissa.

AmmatINVALINTA- ja uraohjauksen palveluissa näkyy jo nykyisellään suuret haasteet psykologien rekrytoinnissa. Ei ole kestävä, että ammatINVALINTA- ja uraohjaus rakennetaan lähes kokonaan sellaisen ammattiryhmän varaan, joita ei ole saatavilla. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että ammatINVALINTA- ja uraohjauspalvelujen kokonaisuutta rakennetaan uudelleen mm. opinto-ohjaajien työpanoksen hyödyntäminen huomioiden.

Työkyvyn arvioinnin ja kehittämisen tueksi tarvitaan lisäresursseja ja kohdennettua ammatillisen kuntoutuksen palvelutarjontaa. Kysymyksessä olisi ennen kaikkea työllisyyspalvelujen prosessissa tehtävä työkykykoordinaattoreiden ja omavalmentajien pitkäkestoinen asiakaskohtaisesta räätälöitävä tuki. Tätä palvelua ei lakiesitys tunnista.

Kuopion kaupunki pitää hyvänä, että valmennuksien ja kokeilujen enimmäiskestot poistettaisiin. Asiakastarpeisiin perustuva kesto ja sisältö on oikea päämäärä. Palveluihin ja prosesseihin liittyvä säätely tulee kaikkialta karsia minimiin. Esityksen mukaan työvoimaviranomainen vastaisi jatkossa valmennusten ja kokeilujen aikaisesta vakuutusturvasta. Kuopion kaupunki edellyttää, että vastuun siirto vakuutustenkin kohdalla tapahtuu kustannusneutraalisti, eli ko. kustannukset kuuluvat kunnille maksettavan korvauksen piiriin täysimääräisesti.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus
14.6.2022

22.6.2022

Valmennus ja työkokeilu

Työkokeilun uusi enimmäiskesto on lyhennetty 12:sta kuukaudesta 6:een kuukauteen. Samanaikaisesti kuntouttavan työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialuemuutoksen myötä vielä enemmän sosiaalipalveluksi ja tällöin tietyille asiakaskunnalle jää palveluvajetta. Mikäli kesto on nykyistä lyhyempi, tulisi työkokeiluun päästä tarvittaessa nopeammin uudelleen. Positiivisena voidaan pitää sitä, että valmennusten enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus lisääntyy.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki

22.6.2022

Vastuun hankinnoista siirtyessä kunnille on varmistettava, että kunnilla on käytännössä mahdollisuus tehdä hankintoja yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunnille hankintakokonaisuus tulee olemaan mittava uusi tehtävä, joka vaatii tuekseen riittävän osaamisen ja resursoinnin.

Keskeisin palvelukanavana on tieto- ja neuvontapalveluissa ollut työ- ja elinkeinohallinnon verkkopalveluiden lisäksi asiakaspalvelukeskuksen valtakunnallinen puhelinpalvelu. Sen sijoittumista valtakunnallisen puhelinpalvelun roolia ja palveluiden järjestämisen vastuuta tulisi tarkastella huolella, koska sen mahdolliset muutokset voivat jatkossa vaikuttaa kuntiin tulevin puheluiden määrään ja resursointiin.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen tulee jalkautua monialaisille toiminta-alustoille. Ohjaus pitäisi tapahtua ehdottomasti kasvokkain ja olla tiiviisti osa asiakkaan palveluprosessia.

Valmennuksen ja koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistaminen ja muuttaminen tarveharkintaan perustuvaksi on kannatettavaa, samoin, että työkokeilun enimmäiskestoa lyhennetään 6 kuukauteen (nykyisin 12kk)

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

Kannatamme sitä, että työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakkaille ohjausta asiakkaan tukemiseksi ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaisesti. Näin ollen sote-alalla elinikäinen oppiminen ja lisä- ja täydennyskoulutukset muodostavat ison osan uran aikaisesta ammatillisesta kehittämisestä.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää henkilöasiakkaan soveltuvuuteen silloin, kun henkilöä ohjataan sosiaali- ja terveystieteiden sekä varhaiskasvatuksen koulutukseen ja työtehtäviin.

lin kunta

22.6.2022

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

3 § Ammatinvalinnanohjaus ja uraohjaus:

Tekstissä ammatinvalinnanohjauksen rooli näyttäytyy ”kevyempänä” kuin se on käytännössä. Ammatinvalintapsykologeilla on tällä hetkellä paljon asiakkaita, joilla on somaattisia, mielenterveyden, neurologian ja kognitiivisen puolen rajoitteita, kuten myös sosiaalisen puolen ongelmia. Näiden rajoitteiden huomioiminen urasuunnittelussa on psykologien erityisosaamista ja tämä erityisosaaminen tulisi taata jokaisella työllistämisalueella, ja tästä on tehtävä lakiin selkeä kirjaus. Tämä takaisi palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden. Julkiseen palveluun jää hoidettavaksi aina kaikissa työmarkkinatilanteissa asiakasryhmä, joka tarvitsee monenlaista tukea, ja tämän ryhmän kanssa työskentely vaatii erityisosaamista. TE-psykologin antama uraohjaus on koettu merkittäväksi, ja tämä osaaminen ei saa kadota muutoksessa.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

Myönteisenä uudistuksena voidaan nähdä erilaisten valmennusten ja koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistuminen.

Poikkeuksena tässä työkokeilun rajaaminen kuuteen kuukauteen on kuitenkin selvä heikennys nykyisiin palveluihin ja erityisesti vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden mahdollisuuksiin.

Työkokeilu on työpaikalla tapahtuvaa ei-työsuhteista työtä työhakijan uravalintojen selkiyttämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Mikäli työkokeilun kestoa rajataan ja samalla kuntien työllisyydenhoidon välineistä on poistunut kuntouttava työtoiminta, tarvitaan vaikeammin työllistyvien henkilöiden polutuksen avuksi uusia palveluja, joissa olisi mahdollisuus työelämävalmiuksien parantamiseen osana työntekoa. Lisäksi esim. nuorilla ja maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä pitkät työkokeilujaksot ovat olleet tarpeellisia avoimille työmarkkinoille siirtymisen tueksi. Nuori voi tarvita työelämävalmiuksiensa parantamiseksi ensin usean kuukauden työkokeilujakson työpajalla, jonka jälkeen hän olisi vasta valmis siirtymään yksityisen työnantajan tarjoamaan työkokeilupaikkaan.

**Etelä-Savon ELY, TE-
asiakaspalvelukeskus**

22.6.2022

Lakiesityksen 6 luvun 1 §:ssä mainittuihin tieto- ja neuvontapalvelujen kohtaan 5 liittyen TE-asiakaspalvelukeskus toteaa, että Yritys-Suomi-puhelinpalvelu vastaa yrityksen perustamisneuvonnasta yleisneuvonnan tasolla em. EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Nykyiselläänkin toimintamalli on ollut jatko-ohjata valtakunnallisesta puhelinpalvelusta asiakas alueelliseen syvennettyyn neuvontaan, jossa voidaan mm. kilpailutilanne ottaa huomioon osana liiketoiminnan kannattavuuden arviointia. Yritystoiminnan perustamiseen liittyvä neuvonta on ollut pitkälle kuntien (kuntien/kehittämissyhtiöiden tai ostopalveluna esim. Uusyrittäjäkeskusten) tuottamana ja nyt jatkossa työvoimaviranomaisen vastuulla. Tässä kohden TE-asiakaspalvelukeskus ei näe ristiriitaisuuksia, vaan valtakunnallinen yleisneuvonta tukee hyvin alueellisen palvelun/työvoimaviranomaisen tarjoamaa neuvontaa.

Kunnat ja niiden yhteenliittymät määritetään työvoimaviranomaisiksi, mutta KEHA-keskus ei. Keskeistä tässä on, että työvoimaviranomaisilla on velvollisuus järjestää palvelua ja ratkoa asiakkaiden asioita. Lakiesitysluonnoksen 6. luvun 1 § todetaan, että työvoimaviranomainen "antaa tietoa ja neuvontaa". Jatkossa KEHA-keskus vastaisi kuitenkin myös mm. valtakunnallisesta vastaavan lain 14 luvun määrittelemästä palvelualustasta ja valtakunnallisia sähköisiä palveluja koskevasta neuvonnasta. KEHA-keskuksen valtakunnalliset tieto- ja neuvontatehtävät tulisi ehdottomasti roolittaa tarpeeksi selkeästi sekä työnhakijoiden että työnantajien ja yritysten palvelukokonaisuuteen. Asiakkaiden asioinnin sujuvuuden kannalta olisi myös ensisijaisen tärkeää,

että KEHA-keskus olisi jatkossa vastuussa oleva työvoimaviranomainen ja hoitaisi kuntien yhteisiä tehtäviä kuten nykyinsäädännön KEHA-keskus tekee ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa. KEHA-keskus tulisi siis lainsäädännössä määritellä työnvoimaviranomaiseksi huomioiden ne valtakunnallisesti keskeiset tehtävät, joita on kaavailtu KEHA-keskukselle ja jotka hoidetaan yhdessä kuntien kanssa.

TE-asiakaspalvelukeskus toteaa 6 luvun 1 §:n tieto- ja neuvontapalveluista, että TE-asiakaspalvelukeskuksen Koulutusneuvonta- ja Uraohjaus-palvelut tuotetaan jo nyt yhteistyössä valtakunnallisen Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen kanssa. Valtakunnallisena palveluna osaamisen kehittämispalvelut ovat olleet kustannustehokkaita ja asiakkaan näkökulmasta sekä yhdenvertaisuus että palvelun objektiivisuus aluerajoista riippumatta ovat toteutuneet. TE-asiakaspalvelukeskus katsoo, että sekä koulutusneuvonnan että uraohjauksen palvelujen säilyttäminen valtakunnallisena toimintana on perusteltua.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta**

21.6.2022

Onko työkokeilussa jäähysääntöä jatkossa? Joillekin asiakasryhmille voisi olla parempi, että työkokeilujakso olisi pidempi kuin 6kk.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Valmennusten ja koulutuskokeilun enimmäiskesto esitetään poistettavaksi. Näemme tämän hyvänä ratkaisuna, koska se edistäisi palvelun joustavuutta ja asiakaslähtöisyyttä.

Vaasan kaupunki näkee, että kaupunkiekosysteemin laajan hyödyntämisen näkökulmasta lain tulisi mahdollistaa kunnan olemassa olevan palvelutuotannon hyödyntämisen mahdollisimman laajasti, esimerkiksi koulutuspalvelut, nuorisopalvelut ja olemassa olevat tiedotus- ja neuvontapalvelut.

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

21.6.2022

Ammatinvalinta ja uraohjaus

Kunnat rakentavat työllisyyspalveluja osaksi muuta palveluekosysteemiään. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa nykyistä laajempien asiantuntijaryhmien käyttö osana te-palvelujen toimeenpanoa. Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa säädetään ammatinvalinnan ja uraohjauspalveluista. Niiden toimeenpano on määritelty yksinomaan laillistetuille psykologeille.

Tampereen kaupunki katsoo, että psykologin käyttämät työkalut eivät palvele asiakkaan ammatinvalinnan ja uraohjauksen kaikkia tarpeita ja psykologi ainoana ammatinvalinnan ja uraohjauksen toteuttajana ei ole kestävä ratkaisu. Psykologin koulutukseen ei kuulu esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tai korkeakoulutuksen koulutuspolkujen tuntemus. Opinto-ohjaajaksi voi opiskella kahta väylää: Voi käydä joko kasvatustieteen maisterin opinnot pääaineena ohjaus tai voi suorittaa ammatillisen opettajan opinnot ja sen lisäksi opinto-ohjaajan opinnot ammattikorkeakoulussa. Molemmat väylät pätevöittävät toimimaan opinto-ohjaajana kaikilla koulutusasteilla. Jälkimmäiseen väylään on lisätty myös uraohjauksen pakolliset opinnot. Nämä opinto-ohjaajan opinnot antavat myös kattavan osaamisen työmarkkinoiden tuntemukseen sekä henkilökohtaisten koulutuspolkujen räättälöimiseen. Opinto-ohjaajan tulisi olla pätevä ammatinvalinnan ja uraohjauksen tarjoaja myös lain mukaan. Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös työllisyyspalveluissa.

Valmennukset ja kokeilut

Tampereen kaupunki pitää kannatettavana, että valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin ja työvoimaviranomainen voi harkita sopivan keston asiakkaan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Tämä on oikea suunta liian yksityiskohtaisen sääntelyn poistamisessa ja työvoimaviranomaisen toiminnan ohjaamisessa ennemminkin tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla.

Jatkossa kokeiluun ja valmennukseen liittyvän vakuutusturvan järjestäminen olisi työvoimaviranomaisen vastuulla. Työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia, että valmennuksen ja kokeilun aikana osallistujilla on voimassa sekä ryhmävastuuvakuutus että työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen tapaturmavakuutus. Herää kysymys, suunnitteleeko, kilpailuttaa ja hankkii jokainen työvoimaviranomainen itse vakuutukset. Tampereen kaupunki edellyttää, että tehtävien siirtyessä valtiolta kunnille em. kulut kuuluvat palvelujen täysimääräisen rahoituksen piiriin.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami

21.6.2022

Perusteltua olisi jatkossakin säätää työkoikeilun enimmäiskestoksi 12 kuukautta nyt ehdotetun kuuden kuukauden sijasta. Erityisesti nuorten kohdalla on tärkeää mahdollistaa riittävän pitkäkestoinen kokeilujakso ja useampi toimiala omaa suuntaa etsittäessä ja työuraa aloitettaessa.

Henkilöasiakkaiden palveluihin esitetään lakiluonnoksessa vain vähäisiä muutoksia. Tehdyt muutokset ovat pääosin kannatettavia, mutta riittämättömiä. Näemme ongelmalliseksi sen, että palveluihin ei ole esitetty enempää muutoksia tai jouston varaa. Kun vastuu palveluista siirtyy uudelle toimijakentälle, olisi palveluiden ja niiden sääntelyn muututtava toimijamuutosten mukaisesti. Kuntien mahdollisuuksia käyttää vahvuuksiaan monisektoritoimijana heikennetään säätämällä palveluista tavalla, joka on ajateltu alun perin valtion sektoritoimijaa varten. Keinotekoisten ja rajaavien palvelukategorioiden sijaan tulisi tarjottavista palveluista säätää väljemmin. Kuntien tarjoamien työllistymistä tukevien palveluiden tulisi myös laajemmin rinnastua näihin eri palveluihin. Tällaisen muutoksen myötä esimerkiksi työnhakijan työhaun status voisi muuttua myös kuntien tarjoamissa palveluissa, toisin kuin tällä hetkellä. Asiakkaan työhaun statuksella on jatkossakin vaikutusta muun muassa asiakkaiden haastattelusykliin, työnhakuvelvollisuuden asettamiseen sekä tilastoseurantaan.

Tieto- ja neuvontapalveluihin tulisi lisätä neuvottaviin asioihin työkykyä ylläpitävät ja edistävät palvelut. Isojen rakenneuudistusten myötä tämä tulee olemaan merkityksellinen rajapinta kunnan, hyvinvointialueen sekä työvoimaviranomaisen yhteistyössä. Kuntalain mukaan yksi kunnan perustehtävä on kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tähän kuuluvat mm. liikunta- ja kulttuuripalvelut. Sote-uudistuksen myötä tätä tehtävää toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa (laki hyvinvointialueesta). Mahdollinen konkreettinen väline tähän olisi sosiaali- ja terveysministeriössä kehitteillä oleva hyvinvoinnin monialainen palvelutarjotin. Kehittämistyössä olisi tärkeää huomioida myös työvoimaviranomaiset ohjaavana tahona. Lisäys saattaisi vaikuttaa työkykykoordinaattoreiden toimenkuvan vakinaistumiseen työvoimapalveluissa. Valmennusten enimmäisaikojen poistaminen on hyvä toimi, mutta työnhaku-, ura- ja työhönvalmennukset kolmena eri valmennuskategoriana ovat nykyaikana keinotekoisia kategorioita. Ehdotamme, että ne muutettaisiin yhdeksi ylätasen valmennukseksi, jonka sisältönä voi olla edellä mainittujen valmennusten sisällöt. Kannatamme muutenkin työvoimaviranomaiselle laajempaa liikkumavaraa palveluntarpeen mukaisten valmennuksien hankkimiseen.

Kannatamme työkokeilun lyhentämistä 6 kuukauden mittaiseksi, sillä se edistää työkokeilun tavoitteiden saavuttamista sekä korostaa paremmin työkokeilun roolia ja profiilia. Samalla enimmäisajan lyhentäminen vähentää työkokeilun väärinkäytön mahdollisuuksia.

Työvoimaviranomaisen tulee antaa tietoa ja neuvontaa mm. yritystoiminnan käynnistämisestä ja kehittämismahdollisuuksista. Yrityspalveluiden osalta jää kuitenkin epäselväksi mitä tieto- ja neuvontapalveluita työvoimaviranomaisen tulee järjestää suhteessa ELY-keskuksiin/KEHA-keskukseen jääviin yrityspalveluihin.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

1§

Luvussa 6 tulisi selkeyttää, mitkä kaikki palvelut työvoimaviranomaisen tulee järjestää itse ja mitkä on mahdollista ostaa. Palveluiden järjestämisen velvoittavuus on myös ilmaistu epä johdonmukaisesti eri palvelutyyppeiden kohdalla: Kuudennen luvun 1 §:n mukaan työvoimaviranomainen antaa tietoa ja neuvontaa erikseen mainituista teemoista. Aiemmin

esitysluonnoksessa on edellä mainittuun verrattuna ristiriitaisesti mainittu, että työvoimaviranomainen voi päättää kaikkien palvelujen, myös tieto- ja neuvontapalvelujen järjestämisestä omana työnä tai ostopalveluna.

2§

Myös kartoitusten osalta velvoittavuus on epäselvä. Kuudennen luvun 2 §:n mukaan työvoimaviranomainen voi järjestää mm. osaamis- ja ammattitaitokartoituksia sekä työkyvyn arviointeja, kun taas muiden luvussa säädettyjen palveluiden osalta esitysluonnoksessa esitetään säädettäväksi, että työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää palveluita. Työttömyyden rakenteen muodostuessa yhä monimutkaisemmaksi ja heterogeenisemmäksi, on viime vuosien aikana valtakunnallisessa kehittämistyössä painotettu aiempaa enemmän nimenomaan osaamiskartoituksia sekä työkyvyn arviointeja toimivina työkaluina parantaa pitkittyneestä työttömyydestä kärsivien työnhakijoiden työmarkkinakelpoisuutta. Palvelut ovat yleensä yksilöllisiä ja niiden käytön avulla päästään usein selville todellisista työllistymisen esteistä, mikä on luonnollisesti edellytyksenä sille, että esteisiin voidaan puuttua. Olisi kannattavaa, että työvoimaviranomaisille asetettaisiin velvoite tuottaa myös 2 §:ssä mainittuja asiantuntija-arviointeja.

4§, 5§, 6§ ja 7§

Valmennuksiin ja työkokeiluun liittyvän sääntelyn muuttaminen on kannatettavaa. Voiko kuitenkin aiheutua eturistiriitoja siitä, että työkokeilun toteuttajana voisi jatkossakin olla kunta? Siinä tapauksessa työkokeilujen tarkoituksenmukaisuutta tulisi valvoa erityisen huolellisesti, jotta vältetään tilanteita, joissa kokeilu kunnalla ei olisi asiakkaan urasuunnitelmien kannalta tarkoituksenmukainen ratkaisu.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Työkokeilumahdollisuuden lyhentäminen 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen ei ole kaikkia asiakkaita palveleva lakiuudistus. Osa nuorista ja ne asiakkaat, jotka ovat olleet hyvin pitkän ajan poissa työelämästä, voivat tarvita pidemmän ajan työkokeilun työelämäänsä paluun tukemiseksi.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus

21.6.2022

-

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 162

Valmennus ja työkokeilu

Työkokeilun uusi enimmäiskesto on lyhennetty 12:sta kuukaudesta 6:een kuukauteen. Samanaikaisesti kuntouttavan työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialueuudituksen myötä

vielä enemmän sosiaalipalveluksi ja tällöin tietyille asiakaskunnalle jää palveluvajetta. Mikäli kesto on nykyistä lyhyempi, tulisi työkokeiluun päästä tarvittaessa nopeammin uudelleen. Positiivisena voidaan pitää sitä, että valmennusten enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus lisääntyy.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Laaja ja monipuolinen palveluvalikoima on edellytys työvoimaviranomaisen työn onnistumiselle. Kaikki asiakkaat eivät siirry vaivatta työstä työhön, vaan tarvitsevat erilaisia palveluja työnhakunsa tueksi. Näiden palvelujen monipuoliseen käyttöön asiakkaan tilanteen edistämiseksi tulisi työvoimaviranomaisia ja kuntia kannustaa. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välisen kytköksen poistamista niin, että palvelussa olemista ei enää laskettaisi ns. aktiivitoimenpiteeksi, eikä kunta hyötyisi taloudellisesti siitä, että asiakas on aktiivitoimenpiteeksi kutsutussa palvelussa. Koska kaikkien palvelujen tavoitteena on edistää asiakkaan tilanteen etenemistä kohti koulutusta ja työtä, pitäisi jatkossakin kuntia kannustaa palvelujen käyttöön ja säilyttää palvelujen ja työttömyysturvan välinen kytkös.

Työkyvyn arvioinnin tueksi tarvitaan lisäresurssia ja kohdennettua palvelutarjontaa. Kyseessä on työkyvyn arvioinnin osalta ammatillisen kuntoutuksen palveluvalikkoon ja ammatilliseen osaamiseen alaan kuuluvasta, syvällistä ammattitaitoa vaativasta toimenpiteestä osana omavalmentajan muutenkin laajaa työnkuvaa.

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 90**

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta 21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Pykälässä 3 mainitut palvelut ovat jo nykyisellään TE-toimistojen antamana riittämättömät. Näiden lisääminen palveluvalikoimaan tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Esityksessä työkokeilun enimmäiskesto on lyhennetty 12:sta kuukaudesta 6:een kuukauteen. Myös kuntouttavan työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialueuudoksen myötä enemmän sosiaalipalveluksi ja tällöin joillekin asiakkaille ei ole sopivaa palvelua.

Työkokeilun kestoa ei pidä lyhentää tai työkokeiluun tulisi päästä tarvittaessa uudelleen nopeammin.

Ehdotuksessa on haasteellista myös palvelujen ja työttömyysturvan välisen kytköksen katkaiseminen.

Kannatettavana näemme sen, että valmennusten enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus siltä osin lisääntyy.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Luvun 6 3 § 2 momentti tulisi täydentää seuraavasti: ”Työvoimaviranomaisella on oltava käytettävissään psykologin uraohjauspalveluja. Laillistettu psykologi voi käyttää ohjauksessa asiakkaan suostumuksella psykologisia arviointimenetelmiä ammatti- ja uravaihtoehtojen, osaamisen sekä soveltuvuuden selvittämiseksi tai työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.”

Edellä mainittu lisäys on oleellinen, koska nyt lakiin kirjatut lauseet jäävät irrallisiksi eivätkä kuvaa annettuja palveluita kokonaisuudessaan, eivätkä myöskään varmistavat sitä, että palveluita tulee jatkossa olla saatavilla yhdenvertaisesti jokaisessa kunnassa/kuntayhtymässä. Sekä TE-toimistojen että kuntakokeilujen psykologien tämänhetkisistä asiakkaista suurella osalla, niin nuorilla kuin aikuisilla, on terveyteen liittyviä rajoitteita, kuten neuropsykiatrisia ongelmia, oppimisvaikeuksia tai mielenterveysongelmia, jotka tulee huomioida soveltuvan työn tai koulutuspolun löytämiseksi. Psykologeilla on monipuolisia menetelmiä auttaa asiakasta työstämään urasuunnittelun kysymyksiä, minkä lisäksi myös terveydellisten haasteiden huomioiminen uraohjauksessa vaatii psykologin ammattitaitoa ja psykologisten arviointimenetelmien käyttöä. Psykologit pystyvät arvioimaan asiakkaan valmiuksia (kognitiiviset, fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset), terveydentilaa sekä psyykkistä toimintakykyä suhteessa ammatillisiin suunnitelmiin. Psykologit tukevat myös työ- ja elinkeinotoimiston muita asiantuntijoita asiakkaan tilanteen jäsentämisessä sekä ovat mukana muun muassa työvoimakoulutuksen opiskelijavalinnoissa.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa)**

20.6.2022

**perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

Työkokeilun aikalyhennys hyvä. Aikaisemmin asiakas liian helposti ”jäi työkokeiluun” liian pitkäksi aikaa. Selkeät säännöt kokeiluille.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Työkokeiluajan lyhentäminen kuuteen kuukauteen ei ole kannatettava muutos. Mikäli tähän kuitenkin päädytään, tulisi kehittää jokin korvaava instrumentti niille henkilöille, jotka tarvitsevat pidemmän työkokeiluajan kuntoutuakseen täysin työkykyisiksi.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Jatkossa valmennuspalvelut ja koulutuskokeilut joustavat yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti, mutta vastaavasti työkokeilun enimmäismäärää rajataan, mikä voi vaikuttaa heikossa työmarkkina-
asemassa olevien palvelupolkuun (kuten ammattikouluttautumattomat nuoret tai maahanmuuttajat). Työvoimaviranomaisen on huolehdittava vakuutusturvasta – hankkiiko jokainen alue jatkossa vakuutukset itse?

**Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus**

18.6.2022

Valmennukset ja koulutukset

On hyvä, että valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin ja työvoimaviranomainen voi harkita sopivan keston asiakkaan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Jatkossa kokeiluun ja valmennukseen liittyvän vakuutusturvan järjestäminen olisi työvoimaviranomaisen vastuulla. Työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia, että valmennuksen ja kokeilun aikana osallistujilla on voimassa sekä ryhmävastuu-vakuutus että työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen tapaturmavakuutus. Herää kysymys, suunnitteleeko, kilpailuttaa ja hankkiiko jokainen työvoimaviranomainen itse vakuutukset. Mänttä-Vilppulan kaupunki edellyttää, että tehtävien siirtyessä valtiolta kunnille em. kulut kuuluvat palvelujen täysimääräisen rahoituksen piiriin.

Maahanmuuttajat

On hyvä, että vapautetaan työttömyysaikaista lyhytkestoista opiskelua ja edistetään asiakkaiden jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Tässä lakiesityksessä erityisen hyvänä nostona nähdään se, että vapaa sivistystyö voisi järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kotoajan ohittaneille asiakkaille. Samalla pitää mahdollistaa muu kielikoulutus kotoaikana heikolle kielitaitotasolle

jääneille asiakkaille. Tämä asia on ollut epäkohta jo vuosia ja on todellinen työllistymisen este monille maahanmuuttajille ja tämä epäkohta tulisi vihdoin korjata.

Kotoutumisajan ulkopuolisille maahanmuuttajille, joilla on heikko suomen ja ruotsin kielitaito eli perustaitotaso A1-A2, tulisi myös mahdollistaa suomen ja ruotsin kielen opiskelu sekä työelämä-, opiskelu- ja yhteiskuntavalmiuksien opiskelu omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna. Omaehtoisen opiskelun rajaaminen vain ammatillisiin opintoihin ei edistä heikossa asemassa olevien maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä, jos heillä ei ole ammatillisiin opintoihin tarvittavia valmiuksia. Olisi kannatettavaa tukea työttömyysetuudella heikon kielitaidon omaaville maahanmuuttajille esimerkiksi seuraavia omaehtoisia opintoja: aikuisten perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa opetusta (TUVA/VALMA) sekä vapaan sivistystyön S2-kieliopetusta työelämään tähdäten, vaikka opintojen sisällöstä vähintään 50 % ei olisi ammatillisia opintoja.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille.

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Työkokeilun enimmäiskeston tulee olla harkinnanvaraisesti 6 - 12 kuukautta.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

MUUTOSESITYS

Valtion tulee velvoittaa Keha-keskus avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

- TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

MUUTOSESITYS

Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

- Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset:

MUUTOSESITYS

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulee lisätä mukaan myös kunnat.

- Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

MUUTOSESITYS

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin.

- Uudistuksen lähtökohtana mainitaan; "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

Muuramen kunta kannattaa Kuntaliiton tekemää esitystä aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastoinnin kehittämisestä.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Määrittelyssä jää epäselväksi se, kuinka turvataan riittävä tiedonsaanti asiakkaiden työllistymisen kannalta olennaisten tietojen osalta. Lisäksi palveluihin pääsyä tulisi helpottaa purkamalla erilaisia työttömyyden kestoehtoja ja muita määreitä sekä palvelut tulisi tukea asiakkaan palvelutarvetta myös kestojen suhteen.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Ehdotuksessa on esitetty työkokeiluajan lyhentämistä kuuteen kuukauteen. Hollolan kunta näkee, että tämä saattaa estää mm. mielenterveyshaasteista kärsivän työttömän työnhakijan palaamista takaisin työmarkkinoille, jos hän sairastuu ensimmäisen kuuden kuukauden aikana. Ja työnhakija haluaisi itse aloittaa uuden kuuden kuukauden jakson varmistaakseen työkykyään. Pidempi työkokeilujakso on myös tarpeen haavoittuvassa asemassa olevalle nuorelle, joka vasta harjoittelee tuetusti työelämävalmiuksia oikeassa työympäristössä. Hollolan kunta ei näe, että työkokeilua käytettäisiin väärin palkkatyön sijaan; tämä on myös todennettavissa, kun työvoimaviranomainen tekee työkokeilusta päätöksen.

Hollolan kunta näkee myös haasteellisena hallituksen ehdotuksen, jossa palvelujen ja työttömyysturvan välinen kytkös katkaistaan. Valtaosa pitkään työttömänä olleista työnhakijoista on vailla mm työ- ja toimintakyvyn arviointia, jolloin työllistymisen näkymä on kaukana.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin verrattuna nykyisiin säännöksiin. Työkokeilun enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen.

Esitän huomiona lukuun ehdotetuista säännöksistä, että 7 §:n 4 kohdan säännös ("henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä") näyttäisi olevan ristiriidassa 6 §:n 1 ja 2 momentin työkokeilun enimmäiskestoa ja enimmäiskeston uudelleen alkamista koskevien säännösten kanssa.

Sastamalan kaupunki, Sastamalan kaupunginhallitus

15.6.2022

Lakiesityksessä esitetään seuraavaa: "Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuisi asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää työvoimapalveluja asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen kuuluisi kuntien valtionosuustehtävään. Kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta."

Lainsäädäntö uudistuksessa tulisi nyt huomioida ja korjata erityisesti heikossa työmarkkinatilanteessa olevat työnhakijat, joilla työttömyys on pitkittynyt monista eri syistä. Työttöminä työnhakijoina on tosiasiallisesti suuri joukko työkäistä väestöä, jotka eivät joko pysty, kykene tai halua tosiasiallisesti vastaanottaa työtä. Uudistuksen yhteydessä olisi tullut tehdä näiden asiakasryhmien osalta tiivistä yhteistyötä TEM:n ja STM:n välillä. Julkisten työvoimapalvelujen, sosiaali- ja terveystyöpalvelujen sekä Kelan kuntoutuspalvelujen tulisi muodostaa yhtenäinen palveluketju työllistymisen tukemiseksi ja kullakin toimijalla tulisi olla asiakkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut tarjolla siten kuin lakisääteinen vastuu palvelujen järjestämisestä ko. taholle on säädetty. Asiakasohjauksen tulisi toteutua asiakkaan palvelutarve huomioiden ja sen ei tulisi perustua toimeentulon turvaamiseen ja eri toimijoiden omiin taloudellisiin intresseihin. Esitys eri julkisten työvoimapalvelujen määrällisiin kestoihin on kannatettava edellä mainitut seikat huomioiden.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö

15.6.2022

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 6 luku 7 § 1 mom. 4 kohdan mukaan "kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä". Oikeudelliset palvelut katsoo, että kohdan sanamuoto jättää epäselväksi sen, miten asiaa tulisi tulkita 6 §:n määrittämän enimmäiskeston kanssa. Kokonaisuutta olisi siten hyvä täsmentää säännöskohtaisissa perusteluissa.

6 luvun 11 §:n mukaan työvoimaviranomainen huolehtii ryhmävastuuvakuutuksen. Huomioiden työvoimaviranomaisen määritelmä tämä tarkoittaa, että eri alueilla on erilaiset ryhmävastuuvakuutukset ja tämä voi johtaa erilaisiin vakuutuksien sisältöihin. Jos halutaan, että eri alueilla on sama/samankaltainen ryhmävastuuvakuutus, tulee säätää vähimmäisvaatimukset tässä tarkoitettulle ryhmävastuuvakuutukselle. Mikäli vähimmäisvaatimuksia ei ole säädetty, on riskinä, että jollain työvoimaviranomaisella on laajempi korvauspuoli kuin toisella, jolloin asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu eri alueilla ei toteudu.

Esitysluonnoksen mukaan työvoimaviranomainen huolehtii myös työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisen vakuutuksen. Esityksessä jää epäselväksi, tarkoittaako tämä sitä, että työvoimaviranomainen on työnantaja, vai että työkokeilun tuottaja on työnantaja. Mikäli tuottaja joutuisi ottamaan työnantajavastuun, on riskinä, että työkokeilut vähenisivät. Siten olisi perusteltua, että työvoimaviranomainen toimii työnantajan roolissa 1 momenttia sovellettaessa. Kokonaisuutta tulisi avata vielä tarkemmin säännöskohtaisissa perusteluissa.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

Tervolan kunta 14.6.2022

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen pitäisi jalkautua näille monialaisille toiminta-alustoille. Ohjaus pitäisi tapahtua ehdottomasti face to face ja olla tiiviisti osa asiakkaan palveluprosessia. Valmennuksen ja koulutuskokeilujen enimmäiskeston poistaminen ja muuttaminen tarveharkintaan perustuvaksi on kannatettavaa, samoin, että työkokeilun enimmäiskesto lyhennetään 6 kuukauteen (nykyisin 12kk).

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022

Työkokeilun uusi enimmäiskesto on lyhennetty 12:sta kuukaudesta 6:een kuukauteen. Samanaikaisesti kuntoutuksen työtoiminnan profiilia muutetaan hyvinvointialuemuutoksen myötä vielä enemmän sosiaalipalveluksi ja tällöin tietyille asiakaskunnalle jää palveluvajetta. Mikäli kesto on nykyistä lyhyempi, tulisi olla mahdollista päästä työkokeiluun tarvittaessa nopeammin uudelleen. Positiivisena voidaan pitää sitä, että valmennusten enimmäiskestot poistetaan ja joustavuus lisääntyy.

Tornion kaupunki 9.6.2022

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Työnhakijalle on osoitettava kartoituksen jälkeen ohjatusti jatkotoimenpiteitä työllistymisen parantamiseksi. Mikäli työllistäminen ei vaan onnistu on oltava muitakin keinoja saada ihminen hoitamaan oman asiansa.

Kronoby kommun

3.6.2022

Arbetskraftsmyndigheten skall stå till tjänst med kartläggning, vägledning, jobbsökarträning, karriärträning, arbetsträning och arbetsprövning. För att arbetsprövning skall kunna göras bör ett avtal göras.

Karstulan kunta

31.5.2022

Epäselvää on, miten työvoimaviranomainen määrittellään, kenellä on oikeus työttömyystietoihin. Tämä on oleellista toiminnan kannalta. Jos ruohonjuuritaso ei tiedä mitään työttömistä, oikeiden toimenpiteiden suuntaaminen on mahdotonta. Voi johtaa myös palvelujen eriarvoistumiseen (vrt. aiempi sosiaaliturva)

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa. Eesityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Esiitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan. Uudistuksen myötä koulutuksen järjestämisestä sopimisen työmäärä voi lisääntyä, sillä työvoimaviranomaisten toimivien sopijaosapuolien määrä kasvaisi.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Työvoimakoulutus on edelleen yksi osaamisen uudentamis- tai täydentämiskeinoista riippumatta rahoitusperusteesta (TEM tai OKM). Oppilaitosten rooli korostuu osaamisen tarjonnasta ja

ammattillisten taitojen ylläpidosta ja koulutustarve-ennakoinnista TE2024 -uudistuksen toteutuksen jälkeen.

Helsingin seudun kauppakamari

27.6.2022

Helsingin seudun kauppakamari pitää tärkeänä työvoimakoulutusten toteuttamista kilpailuneutraalilla tavalla, joka ei mahdollista kuntien omien palveluntuottajien suosimista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus

27.6.2022

Työvoimakoulutuksen kilpailuttamisen tulee jatkossa siirtyä kokonaisuudessaan kunnille, joilla on riittävä kumppanuus/sopimuksellisuus.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur ser det som en bra sak att de utbildningar som konkurrensutsatts har tagits fram i samarbete med upprätthållarna TE byråerna och NTM centralerna. Som målsättning i arbetet med anskaffningarna har varit det att man skapar gemensamma kriterier, och genomskinliga upphandlingar. Upphandlingarna har varit rejäla! Problematiskt är att konkurrensutsättningen främst berört pris. Kvalitetskriterier behöver framöver ännu mera synas i bedömning av anbud och i anbudsfrågningar.

I anbudstävlingarna har deltagit många offentliga och privata serviceproducenter. Vi ser att konkurrensen har ökat utbudets mångsidighet och tvingat producenterna till kontinuerlig utveckling av verksamheten. Dessvärre har den stora tyngden på pris gjort att kvaliteten kan tummas på, med en utveckling av upphandlingarna med tyngd på erfarenhet och kvalitet skulle gynna utbildningen på sikt.

Vi understryker att det nu gjorda arbetet med konkurrensutsatta utbildningar och utbildningarna i denna genre bör tas till vara framöver. Arbetskraftstjänstens anordnare bör ha enhetliga finansierings- och anskaffningskriterier av sina tjänster. Upprätthållarna av yrkesutbildning som idag har verksamhet i denna sektor med konkurrensutsatt arbetskraftsutbildning har inte tillräckligt hörts i denna reform.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus

27.6.2022

Työvoimakoulutuksen 20 v ikäraja on kohtuullinen. Oikeutta koulutukseen tulisi selkeyttää joustavammin huomioimaan nuoret, joille ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista hakeutua omaehtoiseen koulutukseen. Ns. koulupudokasnuorissa on henkilöitä, joille opintolainan saaminen on vaikeutunut mm aiempien keskeytyneiden opintojen vuoksi tai joita vanhemmat eivät pysty opintojen aikana tukemaan. Työssäoppimispainotteiset, joustavat työttömyysturvaan oikeuttavat koulutusratkaisut ovat usein taloudellisesti ainoa vaihtoehto mahdollistaa ammatillisen koulutuksen kautta työelämään siirtyminen ja kiinnittyminen. Lakiin tulee olla kirjattuna selkeät perusteet, jotka oikeuttavat työvoimakoulutukseen.

Selkeästi määriteltynä tulisi olla myös tekijät, jotka estävä tiettyihin koulutuksiin valinnan terveydellisistä tai taustasta johtuvista syistä huomioiden koulutuksen järjestäjän velvollisuus informointiin haku/ valintatilanteissa. Työvoimaviranomaisella tulisi olla oikeus vaatia ennen opiskelijavalintaa ajantasainen lääkärintodistus terveydellisestä soveltuvuudesta kyseiseen koulutukseen/ammattiin. sekä rikosoikeudelliseen taustatietoselvitykseen. Työvoimakoulutuksen oheen liitetty kuntien omana työllisyyspalveluna toteutettu yksilöohjaus työssäoppimisen ja teoriaopetuksen tukee opiskelijoiden työllistymisen jatkosuunnitelmaa opintojen etenemisen osalta ja kohti valmistumisen jälkeistä työllistymistä

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 27.6.2022
Arene ry, erityisasiantuntija Samuli
Maxenius**

Korkeakoulututkintoon johtava työvoimakoulutus

Arene esittää, että lakiesitykseen lisätään työvoimapalveluiden järjestäjille oikeus tarjota korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta työvoimakoulutuksena. Hallitus teki koronapandemian alussa määräaikaisen lakimuutoksen, joka teki työvoimapalveluiden järjestäjille mahdolliseksi ostaa korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta työvoimakoulutuksena. Korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen voitiin valita opiskelijoita, joiden korkeakouluopinnot olivat aiemmin jääneet kesken tai joilla oli muutoin edellytykset suorittaa tutkinto aiempien opintojen perusteella alle kahdessa vuodessa. Lähes puolet ammattikorkeakouluista tarjosi määräaikaisen lakimuutoksen voimassaolon aikana tutkintoon johtavaa työvoimakoulutusta työvoimaviranomaisten hankkimana palveluna. Määräaikainen lainsäädäntö oli voimassa 1.1.2021–30.6.2022.

Väliaikaisesti voimassa ollut lakimuutos tulee nyt vakinaistaa työvoimapalvelulain uudistamisen yhteydessä. Suomi on asettanut tavoitteeksi nostaa kansalaisten koulutustasoa nuorissa ikäluokissa siten, että vähintään puolet nuorista on suorittanut korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä.

Nuorten ikäluokkien lisäksi myös vartuneempien kansalaisten osaamistason nostaminen on tarpeen ja myös heidän kohdallaan korkeakoulututkinnon suorittaminen on edelleen perusteltua. Kunnianhimoisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että myös työvoimapalvelut ja siihen olennaisesti kuuluva työvoimakoulutus tukevat tavoitteen saavuttamista. Erityisesti ammattikorkeakoulutettujen kysyntä on ennakoititietojen ja ammattibarometrin perusteella kasvussa, jolloin myös työvoimapalveluiden tulee tukea näiden osaajien kouluttamista.

Muu työvoimakoulutus

Arene pitää tärkeänä, että työvoimapalveluiden järjestämisen ja työvoimakoulutusten hankintavastuun siirto kunnille ei heikennä hankintaprosessien läpinäkyvyyttä ja yhteisiin prosesseihin perustuvia kriteerejä. Korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille haasteita

työvoimakoulutuksien kilpailutuksiin osallistumiselle aiheuttavat lakisääteiset tehtävät, jotka kasvattavat kulurakennetta. Arenen korostaakin, että hankintojen kilpailutuksessa tulisi korostaa myös koulutusten laatua ja vaikuttavuutta hinnoittelun ohella.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevan huolestunut koulutuspalvelujen hankintaan esitettyjen muutosten vaikutuksesta koulutushankintojen sujuvuuteen ja tasapuoliseen valtakunnallisesti. Ennustettavissa on, että kaikilla työvoimaviranomaisilla ei ole uuden järjestämismallin voimaan astuttua riittävästi hankintaosaamista, koska nykyisistä alueellisten TE-toimistojen ja ELY-keskuksen osajia ei pystytä luovuttamaan ao. substanssin hankintaprosessien osajia liikkeenluovutuksella siirtyä kaikille uusille työvoimaviranomaisille. Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomainen voi myös järjestää koulutusta omana tuotantonaan, mikä osaltaan voi houkutella toimijoita ratkaisemaan palvelutarpeita ilman hankintatoimintaa ja entisestään luoda haasteita viranomaistoimijan hankintaosaamisen ylläpitämiselle.

Nykytilassa maakunnallisesti toimiva ELY-keskuksen hankintatoiminta on ollut esimerkiksi kotoutumiskoulutusten suhteen riittävän nopeaa ja joustavaa pystyäkseen vastaamaan hyvinkin nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ao. asiakaskunnan tarpeiden osalta koko maakunnan osalta. Uudessa mallissa riskinä voi olla se, että esimerkiksi nykyisen ELY-alueen sisällä hankitaan liikaa samankaltaisia palveluita toimijoiden määrän kasvaessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että työllisyysalueiden käyttämät eriävät tietojärjestelmät tuottavat suuren riskin koulutusta hallinnoivalle työvoimaviranomaiselle. Miten tämä viranomainen saa kaiken tarvitsemansa tiedon käyttöön koulutuksen hankinnasta alkaen aina sen toteutumiseen ja seurantavelvoitteisiin saakka? Muuttuuko asiakkaan koulutukseen hakeutuminen mutkikkaammaksi ja mahdollisesti epäyhdenvertaiseksi riippuen hakijan kotikunnasta? Ainakin voidaan todeta se, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu ja koulutustarpeen arviointi on vaikeaa, jos kaikista hakijoista ei ole käytettävissä samoja tietoja. Kannamme myös huolta siitä, että hallinnollisen byrokratian lisääntyminen ja prosessien mutkistuminen voi jopa vaikuttaa alueellisten koulutuspalvelujen laatuun, niiden ylläpitämiseen kuluvan resurssin johdosta, mikäli esittämämme tietojärjestelmiin liittyvät uhkat toteutuvat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että hallituksen esityksen perusteella ei pystytä arvioimaan sitä, riittääkö esityksen mukainen 20 000 työvoimapohjan vähimmäisraja yhdenvertaisuuteen koulutuspalvelujen osalta. Koska työvoimapalveluja järjestäjien kunnissa on vaihteleva määrä ammatillisia oppilaitoksia, koulutusvalikoimat tulevat todennäköisesti vaihtelemaan työvoimaviranomaisen koon mukaan. Esitys ei kuvaa, miten voidaan esimerkiksi varmistaa, että työvoimaviranomaiset eivät suuntaa työvoimakoulutuksiaan vain oman alueensa työnhakijoille. Esitys ei myöskään ota kantaa, miten koulutuspalvelujen resursoinnissa voidaan huomioida tilanteet, joissa toiselta työvoimaviranomaisen alueelta tulee hakijoita toisen alueen työvoimakoulutukseen. Ainakaan Varsinais-Suomen TE-toimisto ei löytänyt viittausta tällaiseen tilanteeseen tarkoitetuista korvauskäytännöistä tai muista vastaavista käytännöistä. Kannamme myös huolta siitä, miten käytännössä koulutuksenjärjestäjät pystyvät jatkossa erittelemään opiskelijakunnastaan eri rahoitusinstrumentein opiskelevia asiakkaita, koska jo tällä hetkellä oppilaitoksilla on vaikeuksia tämän osalta.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Kolmannen sektorin ja muun yksityisen sektorin keskeinen rooli erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta tulee huomioida merkittävästi nyt esitettyä paremmin vähintään esityksen perusteluissa.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Työvoimaviranomaisen mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalla hankkimaa työvoimakoulutusta. Esityksen mukaan ei edellytettäisi työvoimaviranomaisen nimenomaan hankkivan koulutusta palveluntuottajalta, vaan kunta voisi päättää koulutuksen tuottamistavan. Työvoimaviranomainen voisi järjestää koulutusta omana tuotantonaan tai hankkia sitä palveluntuottajilta. Riskinä on, että hankintaa voi alkaa ohjaamaan edullisempi koulutus, jolloin esimerkiksi työvoimapulaan kohdennettuja lisä- ja täydennyskoulutuksia tarjotaan vähemmän. Tämä voisi hidastaa työllisyyden kasvua ja asettaa asiakkaat epäarvoiseen asemaan.

Kieliopintojen sisällyttäminen osaksi ammatillista osaamista ja valmiuksia parantavaa koulutusta on hyvä säilyttää, kuten se nykyisinkin työvoimakoulutuksessa on.

Työvoimakoulutusten ja valmennusten vaikutusta työllistymiseen arvioidaan nykytilanteessa URA-asiakastietojärjestelmästä ja siihen liittyvistä muista tietojärjestelmistä (ARVI ja OPAL) sekä asiakaskyselyistä saatavien tietojen perusteella. ARVI-työkalun hyödyntäminen on edelleen tärkeää.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Työvoimakoulutuksen hankintatehtävät ovat siirtymässä ELY-keskuksista kuntien järjestämisvastuulle. Kunnilla on mahdollisuus hankkia koulutus in-housemallilla kuntien koulutuskuntayhtymistä tai kilpailuttaa se. Kilpailutetun koulutuksen etuna on ollut vertailtu hintataso, ketteryys, hankinnan nopeus ja joustavuus mm. yritysten tarpeisiin. Kilpailutetuilla verkkokoulutuksilla on saatu tarjontaa myös paikkakunnille, joissa koulutuksenjärjestäjillä ei ole pysyviä toimipisteitä. Tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus on suunniteltu ja toteutettu opiskelijavuosina työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavien koulutuksenjärjestäjien kanssa. Hallituksen esityksessä ei ole avattu opiskelijavuosiikiintiöiden jakautumisen menettelytapaa työllisyysalueille tai kunnille tulevassa uudistuksessa. Siirtäisikö koulutuskuntayhtymien käyttö työvoimakoulutuksessa nykyistä merkittävästi enemmän kustannuksia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuntien yleiskatteellisen rahoituksen sijaan?

Nykyisessä, 15 ELY-aluetta sisältävässä, toimintamallissa hankintoja on ollut mahdollista toteuttaa useampaa seutukuntaa ja maakuntaa palvelleen. Tämä on mahdollistanut koulutusryhmien muodostamisen joustavalla aikataulutusella. Eri ammattialojen työvoimakoulutukset ovat työllisyysmäärärahoilla tehdyillä hankinnoilla kattavasti mahdollistettuja. Uudistuksen uhkakuvana on, että pienillä työllisyysalueilla koulutusryhmien muodostaminen kestää pidempään ja koulutusten aloitusajat pitenevät tai ei välttämättä ole osallistujajoukkoa kaikkiiin alueen kannalta hyödyllisiin ja elinkeinoelämän näkökulmasta tarvittaviin eri ammattialojen työvoimakoulutuksiin, mutta isommalta alueelta tällaisen koulutusryhmän muodostaminen onnistuu. Myös työttömyysjaksot pitenevät koulutusten aloituksia odotellessa. Minkään palveluntuottajan, oli sitten kyseessä oma tuotanto tai ulkopuolinen palveluntuottaja, ei ole taloudellisesti kannattavaa toteuttaa ryhmämuotoisia koulutuksia äärettömän pienille osallistujamäärille, mikäli laskutusperuste on nykyiseen tapaan toteutuneet opiskelijatyöpäivät. Ei ole myöskään tilaajan näkökulmasta tarkoituksenmukaista maksaa kaikista koulutuksista ryhmähintaa, mikäli osallistujia on lopullisessa toteutuksessa vain muutamia; opiskelijatyöpäivän hinta saattaa tällöin nousta kohtuuttoman korkeaksi.

Yhtenä ratkaisuna nykymuodossa on ollut valtakunnallisina tai useampien ELY-alueiden yhteistyössä hankkimat ja etätoteutuksina tarjotut työvoimakoulutukset; osallistujat ympäri Suomea ovat pystyneet tasavertaisina osallistumaan näihin valtakunnallisesti mahdollistettuihin koulutuksiin, ilman huolta kulkemisesta tai joukkoliikenteen sujuvuudesta. Esimerkkeinä mm. maahanmuuttajien asiantuntija-alojen verkkokotoutumiskoulutukset. On suuri huoli, miten käy jatkossa tällaisten monen ELY-alueen nyt yhteistyössä hankkimien työvoimakoulutusten toteutus. Haasteelliset kulkuyhteydet, pitkät välimatkat sekä ruotsinkielisten palvelujen saatavuuden tarve ovat olleet yksi syy useamman ELY-alueen kattaviin koulutustoteutuksiin, mutta isona syynä on myös koulutusryhmien muodostaminen järkevässä aikaraamissa, ilman tolkkutoman pitkiä odotusaikoja.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että henkilöasiakas voisi kuitenkin hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Tämä menettelytapa lisää byrokratiaa ja voi vaikeuttaa työnhakijoiden mahdollisuuksia hakeutua vapaasti tarvitsemaansa koulutukseen. Esityksestä ei ilmene millä perusteella koulutus tai palvelu hinnoiteltaisiin.

ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että kunnissa tai työllisyysalueilla varaudutaan työvoimakoulutuksen ennakointiin, hankintaan, opiskelijavalintaan sekä koulutusten sujuvaan maksatukseen siten, että riittävät resurssit ja prosessit ovat valmiina heti uudistuksen voimaan tullessa. Siirtymävaiheessa on oletettavasti merkittävä määrä työvoimakoulutukseen hakeutuneita, palveluissa siirtyviä asiakkaita ja palveluntuottajia, joiden asiointi on hoidettava keskeytyksettä. ELY-keskusten hankinta-asiantuntijat ovat siirtymässä kuntiin. Hankinta-asiantuntijat toimivat ELY-keskuksissa tiimeinä ja ovat hankkineet palveluita koko ELY-alueelle tai kuntia laajemmille alueille.

ELY-keskuksissa hankitaan myös valtakunnallisia palveluita ja useamman alueen kattavia palveluita. Siirtyvän henkilöstön lisäksi kunnissa ja työllisyysalueilla tullaan tarvitsemaan omia resursseja ja TE-palveluiden hankintaosaamista valtiolta siirtyvän henkilöstön lisäksi, jotta asiakkaiden tasapuoliset palvelut saadaan varmistettua. Yhteishankintakoulutuksen siirtyminen kuntien järjestämisvastuulle vaatii kaikilta kunnilta välitöntä valmiutta ja osaamista hankkia yksittäisten yritysten tai yritysryhmien koulutusesityksiin vastaamiseksi heti uudistuksen voimaan tullessa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Lakiesityksessä ei esitetä sisällöllisiä muutoksia työvoimakoulutukseen

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

7 luvun 1 §:ssä todetaan, että ”työvoimaviranomainen ei voi järjestää koulutusta, jonka tavoitteena tutkinnon tai sen osan suorittaminen”. Osalla alueista on kaavailuja työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtämisestä koulutuskuntayhtymille, joilla on ammatillisista koulutuksista annetun lain mukainen tutkintokoulutuksen järjestämislupa siihen liittyvine valtionosuuksineen (ml. valtionosuusrahoitteinen työvoimakoulutus). Nämä koulutuskuntayhtymät ovat yhtiöittäneet erillisiksi kokonaisuuksista tällä hetkellä kilpailuilla markkinoilla toteutettavat palvelut ja voivat toimia niiden osalta palveluntuottajina mm. TE-toimistojen ja ELY-keskusten tällä hetkellä asiakaskunnalle hankkimat ei-tutkintotavoitteiset työvoimakoulutusten, valmennusten ja asiantuntija-arviointien osalta. Mikäli järjestämisvastuu annettaisiin koulutuskuntayhtymälle, tulisiko sen toiminnassaan eriyttää työvoimaviranomaistehtävät, ammatillisen koulutuksen järjestämisen tehtävät ja kilpailuilla markkinoilla toimiminen toisistaan? Onko vaarana, että syntyy rakenteita, joissa viranomaisrooli ja palveluntuottajan rooli ovat epäselviä.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemissa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualue **23.6.2022**

ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa jo mainittujen uhkien lisäksi työvoimakoulutuksen hankintojen siirtyminen kuntien vastuulle uhkaa työvoimakoulutuksen kehittämistä. Nythän ELY-keskukset ovat tehneet kehittämistyötä yhdessä. Mikäli kunnat tuottavat työvoimakoulutusten hankintoja in-house -periaatteella, vaarana on, että valtakunnallinen koulutustarjonta kapenee voimakkaasti, nykyisten kilpailutettujen palvelutuottajien kustannuksella. Koulutus kuntayhtymien rajat ja tulevat työllisyysalueet eivät myöskään välttämättä noudata samoja kuntarajoja. Tämä tuo ongelmia in-house-toiminnalle. Kansallisessa hankintastrategiassa korostuu elinvoimaisten markkinoiden tärkeys. Hallituksen esitys jättää huolen siitä, miten elinvoimaisten markkinoiden käy tässä uudistuksessa. Tietty huoli herää myös siitä, miten jatkossa hoidetaan ylimaakunnalliset ja valtakunnalliset koulutustarpeet, jotka nyt on hoidettu keskitetysti jostain ELY-keskuksesta tai muutaman ELY-keskuksen yhdessä rahoittamina. Kun opintoja jo nyt tehdään paljon etämahdollisuudella, valtakunnallisia ja ylläalueellisia (sekä yli työllisyysalueiden olevia) koulutuksia tulisi olla jopa nykyistäkin enemmän.

Työnhakija-asiakkaiden yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus nostetaan selkeästi esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Myös yritysten tasapuolinen palvelujen saanti tulisi huomioida nykyistä enemmän. On vaarana, että eri työllisyysalueilla olevat yritykset saavat hyvin erilaista palvelua, esimerkiksi yhteishankintakoulutusasioissa. Lisäksi huolta aiheuttaa työvoiman liikkuvuuden mahdollinen väheneminen; epäselväksi jää, ohjataanko työvoimaa yli työllisyysalueiden, tapahtuuko sitä riittävästi, ja mitä vaikutuksia tällä kaikella on osaavan työvoiman saatavuuteen.

Karkkilan kaupunki**23.6.2022**

-

Svenska Finlands folkting**23.6.2022**

Rätten till integration på båda nationalspråken bör ses som en självklarhet. I samband med kommunförsöken har det ändå visat sig att det finns invandrare som upprepade gånger önskat att integreras på svenska men inte har hörsammats. Såväl information om, som rätten till integration på svenska bör erbjudas den som integreras i Finland i ett så tidigt skede som möjligt. Ifråga om integration på svenska är det viktigt att komma ihåg att det ofta skapas regionala framom kommunala lösningar och att integrationsfrågan därmed överskrider kommungränserna. Den svenska integrationsstigen är speciellt sårbar när alla parter som är involverade i det multiprofessionella nätverket som är en del av kommunförsöken också bör ha information om den svenska integrationsstigen.

Den svenska integrationsutbildningen genomförs ofta som frivilliga studier. I och med införandet av den nya kundservicemodellen, eller den så kallade nordiska sysselsättningsmodellen, kommer majoriteten av de som integreras på svenska förutsättas söka 0-4 arbetsplatser månatligen

samtidigt som de genomgår en integrationsutbildning. Detta försätter dem i en ojämlig position eftersom motsvarande inte krävs av de som integreras via en arbetskraftspolitisk integrationsutbildning. Att behandla samma målgrupp olika beroende på vilken form av integrationsutbildning de tar del av skapar inte jämlika förutsättningar för integrationen.

Webbaserad integrationsutbildning ses ofta som ett sätt att erbjuda arbetskraftspolitisk integrationsutbildning på svenska. Webbutbildningar är ett bra komplement till integrationsutbildningarna och en möjlighet som ger flexibla arrangemang. Webbaserade utbildningar kan ändå inte vara det enda alternativet, eftersom de inte är lämpliga för hela målgruppen. Enligt Folktinget kan inte en webbaserad utbildning vara det enda svaret på behovet av integrationsutbildningar på svenska och hur man gör integration på svenska tillgänglig oberoende boningsort. En viktig del av integrationsprocessen är den sociala inklusionen, vilken lätt faller bort om en nyanländ endast deltar i en webbaserad integrationsutbildning.

Integrationstutbildningen på svenska sker ofta i den fria bildningens regi. Det ger en viss flexibilitet så att undervisningen kan ordnas så den motsvarar målgruppens behov och fördelen är att det ofta är fråga om rätt små undervisningsgrupper. Folktinget ser det som viktigt att de utbildningar som erbjuds nyanlända och migranter är avgiftsfria. För att den fria bildningen ska kunna erbjuda avgiftsfria utbildningar bör finansieringen vara hundra procentigt statligt finansierad, oavsett om den är nämnd i integrationsplanen eller inte.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Työvoimakoulutus on edelleen yksi osaamisen uudentamis- tai täydentämiskeinoista riippumatta rahoitusperusteesta (TEM tai OKM). Oppilaitosten rooli korostuu osaamisen tarjonnasta ja ammatillisten taitojen ylläpidosta ja koulutustarve-ennakoinnista TE2024 -uudistuksen toteutuksen jälkeen.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 7 Työvoimakoulutus

Ks. aiemmat kommentit koskien sitä, että hallituksen esityksen perusteluista on unohdettu yksityisten palveluntuottajien rooli ja merkitys mm. työvoimapalveluiden tuottajana.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Työvoimakoulutukset tulee olla räätälöityjä yrittäjien ja asiakkaiden kysynnän mukaisesti.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Työvoimakoulutus on vaikuttavuudeltaan, asiakaspalautteiltaan ja nopeudeltaan (esim. Rekry-koulutukset) ollut yksi parhaimmista työvoimapalvelukokonaisuuksista. Työvoimakoulutuksen eri prosessien kuten koulutusennakoinnin, hankintojen, opiskelijavalintojen sekä maksatusten tulee olla kunnossa uudistuksen voimaan tullessa. Näihin pitää myös varata riittävät osaamisresurssit. Koulutusten vaikuttavuuden ja asiakaspalautteen seuranta ovat olleet tärkeässä roolissa työvoimakoulutuksen kehittämisessä ja onnistumisessa. Tämän kokonaisuuden onnistuminen riittävän kokoisilla työmarkkina-alueilla työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden sekä saatavuuden näkökulmista on uudistukselle asetettujen työllisyystavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaista.

Kainuun ELY

22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Työvoimakoulutuksissa yhteistyö eri työelämän toimijoiden kanssa on tärkeää, jotta kyetään vastaamaan osaavan työvoiman saatavuuteen ja työelämän tarpeisiin vrt. työelämälähtöisyys. Kuinka tämä turvataan jatkossa, kun työvoimapalvelut painottuvat esitysluonnoksen perusteella vahvasti henkilöasiakkaiden palveluun ja työelämäkytkentä jää siten puutteelliseksi?

Varsinais-Suomen ELY, Säippä Sari

22.6.2022

ELY-keskukset sekä hankkivat että koordinoivat alueillaan työvoimakoulutusta siten, että alueen työvoimakoulutustarjonta kokonaisuutena (VOS ja muu työvoimakoulutus) vastaa mahdollisimman hyvin ennakoituihin työmarkkinoiden tarpeisiin.

Lakiuudistuksessa tulisi turvata työvoimakoulutustarjonnan säilyminen vähintään nykyisellä tasolla, jotta työvoimankysyntään pystytään vastaamaan osaavalla työvoimalla. Vähintäänkin se vaihe, jolloin vastuu työvoimakoulutustarjonnasta siirtyy ELY-keskuksilta kunnille, on riski sille, että työvoimakoulutuksen tarjonta ja sen myötä myös kysyntä kaventuu pitkäkestoisesti. Huolemme on, että jos koulutuksen kohdentamisesta vastaa yksittäinen työllisyysdenhoitoalue, ei tarjonnassa välttämättä huomioida koko alueemme koulutustarpeita.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki pitää hyvänä ratkaisuna, että työvoimakoulutusten järjestäminen ja toteuttaminen siirtyy kuntiin työvoimapalvelujen osana. Työvoimakoulutusten räätälöitävyys osana palvelukokonaisuutta paikallisiin tarpeisiin sovitettuna on edellytys niiden onnistumiselle. Työvoimakoulutusten hankinnoista vastaa nykymallissa keskitetysti alueen ELY-keskus, joten on tärkeää, että ELY-keskuksista siirtyy hankintojen mukana tarvittavaa osaamista kuntiin. Kuopion kaupunki huomauttaa, että myös työvoimakoulutuksiin tarvitaan uudistamista palvelureformin kautta.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus 22.6.2022
14.6.2022

Uudistus tekee kuntien omistamien oppilaitosten hyödyntämisen aiempaa ketterämmäksi ja voidaan pitää positiivisena muutoksena.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, 22.6.2022
Puheenjohtaja Antti Loukola

EOL kiinnittää huomiota erityisesti työvoimakoulutusten järjestämiseen ja hankintaan. Laissa ei edellyttäisi, että kunta hankkii koulutukset palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa koulutuksia itse. EOL vaatii, että lakiin on kirjattava yksiselitteisesti se, että koulutushankinnat on tehtävä kilpailuneutraaliteettia noudattaen. Koulutuksia on hankittava tarve edellä. Tämä takaa koulutusten laadun ja kustannustehokkuuden.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja 22.6.2022
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Hämeen TE-toimisto**22.6.2022**

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Tämä tukee asiakkaiden yhdenvertaisuutata. Hyvänä pidetään myös, että opiskelijavalintaa koskevaan lainsäädäntöön ei ole esitysluonnoksen mukaan tulossa muutoksia. Yhdenvertaisuuslain perustella työvoimaviranomainen ei voisi valita ensisijaisesti oman kuntansa työnhakijoita työvoimakoulutuksiin. On tärkeää, että uudessa laissa huomioidaan, että henkilöasiakkaan kotikunta ei saa vaikuttaa opiskelijavalintaan, ja että työvoimakoulutukseen osallistuminen on mahdollista henkilöasiakkaan kotipaikasta riippumatta. Palveluiden tasavertainen tarjoaminen ja yhdenvertainen mahdollisuus niihin osallistumiseen tulee koskea kaikkia palveluita.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna**22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki**22.6.2022**

Lakiluonnoksessa on §3 Opiskelijavalinta (s.381) määritelty, työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa seuraavasti:

Opiskelijaksi voidaan valita henkilöasiakas:

- 1) jonka oppivelvollisuus on päättynyt;
 - 2) jolla on työvoimaviranomaisen toteama koulutustarve;
 - 3) joka on soveltuva koulutukseen sekä tehtäviin, joihin koulutus antaa valmiuksia.
- Alle 20-vuotias voidaan valita ammatillista osaamista ja valmiuksia tai yrittäjyysvalmiuksia lisäävään koulutukseen vain, jos koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna.

Lakiluonnoksessa tulisi selventää, kuka määrittelee milloin omaehtoinen opiskelu ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Jos henkilölle on tehty asuinkunnan toimesta päätös oppivelvollisuuden keskeyttämisestä esim. terveydellisin tai sosiaalisin perustein, olisiko oppivelvollisen mahdollista osallistua työvoimakoulutukseen?

Huomioitavaa on myös, että tämä kyseinen kohta on lakiehdotuksen ainoa kohta missä oppivelvollisuus mainitaan. Laissa olisikin tarpeen määrittää selkeämmin mihin työvoimapalveluihin myös oppivelvolliset ovat oikeutettuja.

Tehy ry, Vartiainen Tiina**22.6.2022**

Erityistä huomiota tulee kiinnittää henkilöasiakkaan soveltuvuuteen silloin, kun henkilöä ohjataan sosiaali- ja terveysalan sekä varhaiskasvatuksen koulutukseen ja työtehtäviin.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö****22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Uudenmaan TE-toimisto pitää kannatettavana, että kuntien rahoitusvastuu ei katkea asiakkaan työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta, ja säilyy myös pitkien koulutusten ajan. Kannatettavaa on myös, että jatkossa kotikunta on velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kulut, jos asiakas osallistuu toisen alueen työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen. Esitysluonnoksessa kannatettavaa on myös, että henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Hyvänä pidetään myös, että opiskelijavalintaa koskevaan lainsäädäntöön ei ole esitysluonnoksen mukaan tulossa muutoksia. Yhdenvertaisuuslain perustella työvoimaviranomainen ei voisi valita ensisijaisesti oman kuntansa työnhakijoita työvoimakoulutuksiin. On tärkeää, että uudessa laissa huomioidaan, että henkilöasiakkaan kotikunta ei saa vaikuttaa opiskelijavalintaan, ja että työvoimakoulutukseen osallistuminen on mahdollista henkilöasiakkaan kotipaikasta riippumatta.

Yhdenvertaisuuden toteutuminen tulee olemaan uudessa mallissa on haastavaa. Uudenmaan TE-toimisto näkee ongelmana, miten taataan palveluiden tasavertainen tarjoaminen ja yhdenvertainen mahdollisuus päästä työvoimakoulutukseen, kun järjestäminen ja tarjonta on keskittynyt usealle eri työvoimaviranomaisille.

Riskinä on, että työvoimakoulutusten hankinta- ja järjestämisvastuun siirtymisen myötä uusien työvoimaviranomaisten palvelutarjonta pirstaloituu ja hajautuu, ja yksittäisten pienten koulutustoteutusten määrä kasvaa. Toisaalta työvoimakoulutustarjonta voi kokonaisuutensa supistua, jos työvoimakoulutuspalveluiden osuus työvoimapalveluihin käytettävästä määrärahasta pienentyy, kun yksittäisillä työvoimaviranomaisilla on painetta muiden palveluiden rahoittamiseen. Riskinä on myös palvelutarjonnan osaoptimointi eli tarjotaan koulutusta vain yksittäisen kunnan tai palveluntuottajan tarpeisiin. Sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaan koulutuspalvelutarpeet ovat ylialueellisia. Tähän haasteeseen vastaaminen on uudessa mallissa tärkeää. Esitysluonnos ei täysin vastaa tähän haasteeseen.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

Jatkuuko Työpaikka Suomi/Ruotsi -koulutukset nykyisellään? Muodostavat koulutusten pääasiallisen sisällön. Voidaanko myös jatkossa toteuttaa yhteishankintakoulutuksina (TäsmäKoulutus)?

2 §. Työvoimakoulutuksen yhteishankinta.

Työnantajan oikeus valita kouluttaja tai vaikuttaa kouluttajan valintaan yhteishankinnoissa olisi hyvä saada lakiin/asetukseen jossain muodossa, ettei kunta yksipuolisesti esim. suosi oman alueen tai osaomistamia kouluttajia. Työnantajan ehdottama kouluttaja tulisi pääsääntöisesti valita suorahankinnassa kouluttajaksi, mikäli kouluttajan tarjous on hinnaltaan kohtuullinen. Työnantaja voisi hyväksyä/hylätä kunnan ehdottama kouluttaja.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Koulutukset

On luontevaa, että työvoimakoulutus siirtyy muiden palvelujen tavoin työvoimaviranomaisen järjestämis- ja toteutusvastuulle. Liikkeenluovutuksen osalta on huomioitava, että TE-toimistojen lisäksi myös ELY-keskuksista siirtyy riittävä määrä henkilöstöä kuntiin. Jos työvoimakoulutusta ei voi sisällöllisesti uudistaa tässä rakenteiden uudistamisvaiheessa, se tulee tehdä myöhemmin sekä poistaa siihen liittyviä jäykkyyksiä (mm. haku- ja valintaprosessit, keskeyttämisprosessi) ja asiakkaan näkökulmasta korjata vallitsevaa epätasa-arvoa suhteessa omaehtoisen koulutuksen etuuksiin ja säästöihin. Työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu tulee viimeistään 2024 muutosten jälkeen uudelleenarvioida ja yhteensovittaa ja mahdollisesti yhdistää uudeksi jatkuvan oppimisen osaamispalveluksi, jonne voi sisälle räätälöidä erilaisia tukevia elementtejä asiakkaiden opintopolun ajalle. Näissä uudistuksissa tulee kuitenkin huomioida, että kunnat eivät joudu uudistusten myötä opintososiaalisten etuuksien maksajiksi suhteessa uusiin kannusteisiin.

Sievin kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Työvoimakoulutuksen ajalta kunnalla ei tule olla työttömyysturvan rahoitusvastuuta, koska työvoimakoulutukseen (ml. rekrykoulutus) ohjaaminen parantaa asiakkaan työllistymismahdollisuuksia olennaisella tavalla ja on asiakaslähtöistä toimintaa.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Lakiesityksessä ei esitetä sisällöllisiä muutoksia työvoimakoulutuksiin.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

1§

Lakiluonnoksen mukaan työvoimaviranomainen järjestää työvoimakoulutuksena kotoutumisen edistämistä annetun lain 24 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta, lukuun ottamatta luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Tulee huomioida, että kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden (OPH Määräykset ja ohjeet 2022:1a) mukaisesti kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavia opintoja. Varsinaista luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jota toteutetaan vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja aikuisten perusopetuksessa ja joita molempia ohjaa omat opetussuunnitelmansa, ei ylipäätään tulisi kutsua kotoutumiskoulutukseksi.

2 §

Työvoimakoulutusta voitaisiin edelleen hankkia yhteishankintana työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa. Suuri osa työllisyysmäärärahoilla nykyisin toteutettavasta ammatillista työvoimakoulutuksesta toteutetaan yhteishankintana. Uudessa järjestelmässä tulisi pystyä huomioimaan se, että yritysten tarpeet tulevat kuulluiksi ja ettei tarpeettomasti vaikeutettaisi yritysten yhteydenottomahdollisuuksia. Myös usealla paikkakunnalla toimivien yritysten palvelutarpeisiin tulee pystyä vastaamaan mahdollisimman joustavasti.

3 §

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalinta kuuluisi työvoimaviranomaiselle. Opiskelijavalinnasta vastaisi koulutuksen järjestävä työvoimaviranomainen. Myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan järjestetyn työvoimakoulutuksen opiskelijavalinta kuuluisi mainitun lain mukaan työvoimaviranomaiselle.

Lakiluonnoksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Mikäli tarjolla on rajallinen määrä opiskelijapaikkoja, voiko käytännössä syntyä tilanteita, että koulutushakijan kotikunnalla on vaikutusta opiskelijavalintaan?

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus** **21.6.2022**

-

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 162

Työvoimakoulutus

Uudistus tekee kuntien omistamien oppilaitosten hyödyntämisen aiempaa ketterämmäksi ja voidaan pitää positiivisena muutoksena.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa ja kriittisestikin kannustavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa erityisesti nuorten työnhakijoiden ja ei-niin vetovoimaisten ammattialojen kohtauttamiseksi sekä toisaalta tukea koulutuksellista keinovalikkoa, jolla täsmätyökykyiset voidaan integroida työvoimapulasta kärsiville ammattialoille.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, **21.6.2022**
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Tulevaisuudessa koulutuksenjärjestäjien osallistaminen on tärkeää, kun suunnitellaan palvelukokonaisuuksia. Alueiden työvoima- ja osaamistarpeet tulee osata tunnistaa ja että koulutus peilaa työelämän tarpeita. Tutkintojen sisällöt ja osaaminen tulee avata selkeämmiksi kokonaisuuksiksi työelämän tarpeisiin.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa. Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Esitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan.

Jatkossa koulutuksen järjestäjä ja työvoimaviranomainen sopivat valtiosuudella rahoitetun työvoimakoulutuksen järjestämisestä alueella. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät ovat sopineet työvoimakoulutuksen järjestämisestä 15 ELY-keskuksen kanssa. Uudistuksen myötä koulutuksen järjestämisestä sopimisen työmäärä voi lisääntyä, sillä työvoimaviranomaisten toimivien sopijaosapuolien määrä kasvaisi. Lisätyön tuomat haasteet tulee huomioida ja resursoida

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen **21.6.2022**
lausunto

Työvoimakoulutuksen hankintatehtävät ovat siirtymässä ELY-keskuksista kuntien järjestämisvastuulle. Kunnilla on mahdollisuus hankkia koulutus in-housemallilla kuntien koulutuskuntayhtymistä tai kilpailuttaa se. Kilpailutetun koulutuksen etuna on ollut vertailtu hintataso, ketteryys, hankinnan nopeus ja joustavuus mm. yritysten tarpeisiin. Kilpailutetuilla verkkokoulutuksilla on saatu tarjontaa myös paikkakunnille, joissa koulutuksenjärjestäjillä ei ole pysyviä toimipisteitä. Tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus on suunniteltu ja toteutettu opiskelijavuosina työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavien koulutuksenjärjestäjien kanssa.

Hallituksen esityksessä ei ole avattu opiskelijavuosiikiintiöiden jakautumisen menettelytapaa työllisyysalueille tai kunnille tulevassa uudistuksessa. Siirtäisikö koulutuskuntayhtymien käyttö työvoimakoulutuksessa nykyistä merkittävästi enemmän kustannuksia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuntien yleiskatteellisen rahoituksen sijaan?

ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että kunnissa tai työllisyysalueilla varaudutaan työvoimakoulutuksen ennakointiin, hankintaan, opiskelijavalintaan sekä koulutusten sujuvaan maksatukseen siten, että riittävät resurssit ja prosessit ovat valmiina heti uudistuksen voimaan tullessa. Siirtymäajankohtana on oletettavasti merkittävä määrä työvoimakoulutukseen hakeutuneita, palveluissa siirtyviä asiakkaita ja palveluntuottajia, joiden asiointin on hoidettava keskeytyksettä.

OPAL-järjestelmää käytetään palautteen keräämiseksi työvoimakoulutuksista ja valmennuksista työvoimakoulutuksen hankkijoille ja koulutuksen järjestäjille. OPAL-järjestelmästä saatua laatupalautetta palautetta on hyödynnetty systemaattisesti hankintoja tehdessä. Työvoimakoulutuksissa on ollut käytössä Opal -palautejärjestelmä, joka on tuottanut valtakunnallista ja systemaattista laatupalautetta. Miten jatkossa turvataan palvelujen laadun systemaattinen ja vertailukelpoinen seuranta?

ELY-keskuksista on siirtymässä noin 75 htv hankinta-asiantuntijoita kuntiin. Hankinta-asiantuntijat toimivat ELY-keskuksissa tiimeinä ja ovat hankkineet palveluita koko ELY-alueelle tai kuntia laajemmille alueille. ELY-keskuksissa hankitaan myös valtakunnallisia palveluita ja useamman alueen kattavia palveluita. ELY-keskukset näkevät, että sieltä siirtyvän henkilöstön lisäksi kunnissa ja työllisyysalueilla tullaan tarvitsemaan omia resursseja ja TE-palveluiden hankintaosaamista, jotta asiakkaiden tasapuoliset palvelut saadaan varmistettua. Erityisesti yhteishankintakoulutuksen siirtyminen kuntien järjestämisvastuulle vaatii kaikilta kunnilta valmiutta ja osaamista hankkia yksittäisten yritysten tai yritysryhmien koulutusesityksiin vastaamiseksi heti uudistuksen voimaan tullessa.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Sivistystyönantajat ry

20.6.2022

Sivista kiinnittää huomiota erityisesti työvoimakoulutusten järjestämiseen ja hankintaan. Laissa ei edellytetäisi, että kunta hankkii koulutukset palveluntuottajilta, vaan kunta voisi myös tuottaa koulutuksia itse. Sivista katsoo, että lakiin on kirjattava yksiselitteisesti se, että koulutushankinnat on tehtävä kilpailuneutraaliteettia noudattaen suosimatta esimerkiksi kunnan omia koulutuspalveluita. Koulutuksia on hankittava tarve edellä. Oikein toteutetut hankinnat takaavat koulutusten laadun ja kustannustehokkuuden.

Työvoimakoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen ohjauksessa on ollut nykyisellään epätasaisuutta. Samoilla edellytyksillä kotoutettavia on ohjattu tai jätetty ohjaamatta kotoutumiskoulutukseen. Jos toiminta siirtyy aiempaa useampiin ja pienempiin yksiköihin, laadunvarmistus on oleellista.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus**

18.6.2022

On luontevaa, että työvoimakoulutus siirtyy muiden palvelujen tavoin työvoimaviranomaisen järjestämis- ja toteutusvastuulle. Liikkeenluovutuksen osalta on huomioitava, että TE-toimistojen lisäksi myös ELY-keskuksista siirtyy riittävä määrä henkilöstöä kuntiin. Jos työvoimakoulutusta ei voi sisällöllisesti uudistaa tässä rakenteiden uudistamisvaiheessa, se tulee tehdä myöhemmin sekä poistaa siihen liittyviä jäykkyyksiä (mm. haku- ja valintaprosessit, keskeyttämisprosessi) ja asiakkaan näkökulmasta korjata vallitsevaa epätasa-arvoa suhteessa omaehtoisen koulutuksen etuuksiin ja säästöihin. Työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu tulee viimeistään 2024 muutosten jälkeen uudelleenarvioida ja yhteensovittaa ja mahdollisesti yhdistää uudeksi jatkuvan oppimisen osaamispalveluksi, jonne voi sisälle räätälöidä erilaisia tukevia elementtejä asiakkaiden opintopolun ajalle. Näissä uudistuksissa tulee kuitenkin huomioida, etteivät kunnat joudu uudistusten myötä opintososiaalisten etuuksien maksajiksi suhteessa uusiin kannusteisiin.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä

edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Esitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan.

Jatkossa koulutuksen järjestäjä ja työvoimaviranomainen sopivat valtionosuudella rahoitetun työvoimakoulutuksen järjestämisestä alueella. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät ovat sopineet työvoimakoulutuksen järjestämisestä 15 ELY-keskuksen kanssa. Uudistuksen myötä koulutuksen järjestämisestä sopimisen työmäärä voi lisääntyä, sillä työvoimaviranomaisten toimivien sopijaosapuolien määrä kasvaisi. Lisätyön tuomat haasteet tulee huomioida ja resursoida.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

17.6.2022

AMKE pitää hyvänä, että kilpailutettujen koulutusten osalta TE-toimistot ja ELY-keskukset ovat kehittäneet hankintoja yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on ollut hankintojen kehittäminen siten, että luodaan yhtenäisiä kriteerejä ja hankintojen läpinäkyvyyttä. Tavoitteena on "reilut hankinnat."

AMKE pitää ongelmallisena, että kilpailutukset ovat perustuneet lähinnä hintaan. Laadulliset kriteerit ovat jääneet taka-alalle ja niiden painoarvo on ollut vähäinen.

TE-palveluiden kilpailutuksissa sekä toteuttajina on suuri joukko julkisia ja yksityisiä palveluntuottajia. AMKE katsoo, että kilpailu on lisännyt tarjonnan monipuolisuutta ja pakottanut

palvelun tuottajat kehittämään jatkuvasti toimintaansa. Toisaalta voimakas hintaperusteinen hankinta on tuonut markkinoille palvelun tuottajia, joiden edellytykset laadukkaaseen toimintaan ovat olleet heikot.

AMKE painottaa, että tätä työtä hankintojen kehittämiseksi tulisi hyödyntää palvelu-uudistuksessa. Työvoimapalveluiden järjestäjillä tulisi olla yhtenäisiä palveluiden laatu- hankintakriteerejä. Palveluiden vaikuttavuutta ja laatua tulee seurata sekä tukea valtakunnallisesti, esimerkiksi jakamalla hyviä käytänteitä.

Työvoimakoulutukseen osallistuneiden työllisyys paranee keskimäärin 5-10 prosenttiyksikköä (Lähde PTT, Labore ja MDI). Työvoimaviranomaisen velvollisuus tarjota työvoimapalveluja koskee myös työvoimakoulutusta.

Esitys ei tuo muutosta tutkintoperusteiseen työvoimakoulutukseen. AMKE painottaa, että vaikuttavan ja tehokkaan tutkintoperusteisen työvoimakoulutuksen järjestäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä työvoimaviranomaisten ja koulutuksenjärjestäjien välillä.

AMKE pitää tärkeänä, että hankkiessaan työvoimakoulutusta tai muuta palvelua palveluntuottajilta, kunnan tulee noudattaa julkisista hankinnoista annettua lakia.

AMKE painottaa, että hankintaosaaminen on kriittistä laadukkaiden työvoimapalveluiden varmistamiseksi. Elyt ovat viime vuosina kehittäneet hankintaosaamista yhdessä ammatillisen koulutuksenjärjestäjien kanssa. On tärkeää, että kunnat ja koulutuksenjärjestäjät tekevät myös jatkossa yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti työvoimapalveluiden hankintaosaamisen kehittämisessä. Valtion tulee tukea kuntien hankintaosaamisen kehittämistä.

Luumäen kunta

17.6.2022

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Esitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan.

Jatkossa koulutuksen järjestäjä ja työvoimaviranomainen sopivat valtionosuudella rahoitetun työvoimakoulutuksen järjestämisestä alueella. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät ovat sopineet työvoimakoulutuksen järjestämisestä 15 ELY-keskuksen kanssa. Uudistuksen myötä koulutuksen järjestämisestä sopimisen työmäärä voi lisääntyä, sillä työvoimaviranomaisten toimivien sopijaosapuolien määrä kasvaisi. Lisätyön tuomat haasteet tulee huomioida ja resursoida.

Valtiontalouden tarkastusvirasto**16.6.2022**

Työvoimakoulutus hankitaan usein ulkopuolisilta palveluntuottajilta kilpailutuksella. Onko kunnilla edellytykset ja valmiudet tällaisten hankintojen toteuttamiseen? Rahoituksesta mainitaan lakiesityksen 1 luvun 7 §:ssä: ”Kunnalle myönnetään tässä laissa tarkoitettujen julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä ja niihin liittyvien tehtävien hoitamista varten valtionosuutta”. Kunta voi siis itse päättää, kuinka suuri osuus valtionosuudesta käytetään esimerkiksi työvoimakoulutushankintoihin.

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus**15.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri****15.6.2022**

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa. Luvun 3 §:n 1 momentissa on asetuksenantovaltuus, jonka mukaan opiskelijoiden valintamenettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö**15.6.2022**

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 7 luvun 2 §:ssä säädetään työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta. Oikeudelliset palvelut esittää, että esityksen yhteydessä voisi olla tarpeen tarkistaa yhteishankintasanan käyttöä ja määritelmää, sillä hankintalain 3 luvussa säännellään yhteishankinnoista, joilla tarkoitetaan mm. hankintojen tekemistä yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa. Käytännössä termin käyttö on jo aiheuttanut sekaannuksia TE-hallinnon ulkopuolisissa toimijoissa. Sekaannukset voivat lisääntyä, kun työvoimakoulutuksen yhteishankinnoissa hankintayksikköinä toimivat yhä useammat tahot ja lisäksi oletuksena on, että samassa yhteydessä myös hankintalain tarkoittama hankintayhteistyöhön viittaama muu yhteishankinta tulee lisääntymään tämän esityksen myötä.

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 7 luvun 3 §:n opiskelijavalintaa koskevaan säännökseen on tarkennettu keitä yhteishankinnan yhteydessä toteutettavassa opiskelijavalinnassa voisi olla paikalla läsnä. Tätä tarkennusta pidetään tärkeänä, mutta sitä tulisi tarkastella ja perustella suhteessa tietosuojalainsäädäntöön, tässä esityksessä ehdotettuihin tiedonsaantioikeuksiin ja opiskelijan asemaan.

Koska pelkkä työhallinnon asiakkuus on julkisuuslain nojalla salassa pidettävä tieto, tulisi myös tiedonsaantioikeuspykälissä säätää mahdollisuudesta luovuttaa salassa pidettävää tietoa näille tässä pykälässä mainituille tahoille. Muutoin tämä johtanee tilanteeseen, jossa hakijalta tulisi kysyä suostumus ulkopuolisten läsnäoloon ja tietojen luovuttamiseen näille tahoille. Jos suostumusta ei annettaisi, opiskelijat joutuisivat eriarvoiseen asemaan.

7 luvun 7 §:n mukaan työvoimaviranomainen huolehtii ryhmävastuuvakuutuksen. Huomioiden työvoimaviranomaisen määritelmän tämä tarkoittaa, että eri alueilla on erilaiset ryhmävastuuvakuutukset ja tämä voi johtaa erilaisiin vakuutuksien sisältöihin. Jos halutaan, että eri alueilla on sama/samankaltainen ryhmävastuuvakuutus, tulee säätää vähimmäisvaatimukset ryhmävastuuvakuutukselle. Tämä on myös yhdenvertaisuuskysymys asiakkaiden näkökulmasta, mikäli esimerkiksi jossakin työvoimaviranomaisessa on laajempi korvauspuoli kuin toisessa.

Työvoimaviranomainen huolehtii myös työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisen vakuutuksen. Tarkoittaako tämä sitä, että työvoimaviranomainen on työnantaja, vai että työvoimakoulutuksen tuottaja on työnantaja. Tätä asiaa tulisi avata hallituksen esityksessä. Jos koulutukseen liittyvä työssäoppiminen on työsuhteessa, niin miten se suhtautuu 7 luvun 7 §:n, jos työvoimaviranomaisella on myös huolehtimisvelvollisuus asiassa (johtaa kaksinkertaiseen vakuutukseen)?

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022

Uudistus tekee kuntien omistamien oppilaitosten hyödyntämisen aiempaa ketterämmäksi ja voidaan pitää positiivisena muutoksena.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Tätä järjestelmää on voitava suunnata enemmän ja enemmän aloittavien yritysten elinkelpoisuuden parantamiseen.

Kronoby kommun 3.6.2022

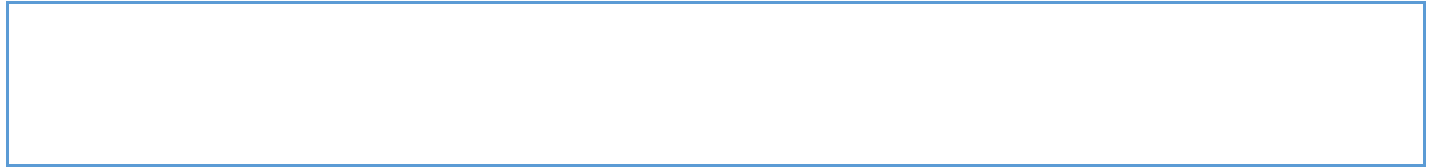
Arbetskraftsmyndigheten ordnar utbildning som ger större yrkesskicklighet, mera yrkesfärdigheter och företagarfärdigheter samt integrationsutbildning.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto**27.6.2022**

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Koulutusten järjestäminen on osaltaan alueen työvoimatarve-ennakointia, johon myös muutosturvakoulutus sisältyy.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus****27.6.2022**

Muutosturva kohdentuu yli 55 vuotiaisiin ja vähintään 5 vuotta työsuhteessa olleisiin irtisanottuihin työntekijöihin. Oikeus ei kohdennu tasapuolisesti henkilöstöön. Myös lyhyemmässä työsuhteessa olleet tarvitsevat (voivat tarvita) tietoa ja tukea uuden työpaikan tai ammatin löytymiseen. Kriteereitä tulisi laajentaa.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo****27.6.2022**

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto**27.6.2022**

Nykyisen muutosturvan toimintamallin lisäksi tullaan linjaamaan uudesta yli 55-vuotiaalle kohderyhmälle tarkoitettua muutosturvapakettia, joka sisältäisi uuden irtisanomiskorvauselementin sekä muutosturvakoulutuksen. Varsinais-Suomen TE-toimisto on lausunut uudistuksesta myös sen erillisellä lausuntokierroksella.

Varsinais-Suomen TE-toimisto arvioi, että esityksestä seuraavaa selvitystyö sen osalta, ovatko yksittäiset asiakkaat saaneet tietoa uusista oikeuksistaan, tulee aiheuttamaan paljon hallinnollista lisätyötä TE-toimistolle ja myöhemmin työvoimaviranomaiselle. Tämän lisäksi muutosturva-asiantuntijoiden tulee jatkossa tarkistaa ja arkistoida asiakkaiden tulorekisteritietoja, antaa lausuntoja työttömyysturvan maksajalle henkilön oikeudesta muutosturvarahaan sekä arkistoida tiedot henkilöiden koulutushalukkuudesta, -oikeudesta, koulutuksen sisältötoiveista sekä hankinnan arvosta myös ELY:n hankintayksikköön. Muutos nykyiseen toimintamalliin on merkittävä ja kuormittaa nykyisiä muutosturvan toimintamalliin osoitettuja resursseja, jotka tullaan siirtämään

nykyisiltä 15 TE-toimistoilta uusille työvoimaviranomaisille, joita tullaan perustamaan nykymalliin verrattuna moninkertainen määrä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että koko esitetty muutos toimintamalliin saattaa jopa heikentää yli 55-vuotiaiden työllistämistä näiden työnantajille kohdentuvien lisäkustannusten ja -velvoitteiden (työsopimuslain mukainen informointivelvoite, koulutusmaksu, lisääntyvät työllistymisvapaat ja edelleen voimassa olevat muut TSL:n mukaiset koulutusvelvoitteet) myötä. Esitetty uusi koulutusinstrumentti ei tuota samoja hyötyjä asiakkaille kuin esimerkiksi jo nykyisten koulutusinstrumenttien muokkaaminen ko. kohderyhmälle nykyistä paremmin sopiviksi ja näiden työllistymistä paremmin tukeviksi. On aito riski, että kohderyhmän työllistämistä edistämiseksi esitetyt lainsäädäntömuutokset voivat jopa heikentää tämän kohderyhmän työllistymistä.

Lisäksi lausumme seuraavat huomiot liittyen muutosturvan toimintamallia koskevista esityksistä:

Esityksessä työnantajan kuolema, konkurssi ja saneerausmenettely poistavat henkilön oikeuden muutosturvarahaan ja –koulutukseen automaattisesti. Varsinais-Suomen TE-toimisto ei kannata tätä esitystä, koska se poistaa oikeuksia sellaiselta asiakaskohderyhmältä, joka jo muussakin tapauksessa olisi epäyhdenvertaisessa asemassa muihin vastaavassa tilanteessa oleviin verrattuna esim. työllistymisvapaan ja irtisanomisajan palkan osalta.

Esityksessä muutosturvakoulutukseksi ei voida hankkia tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa koulutusta. Varsinais-Suomen TE-toimisto ei kannata esitystä, koska työnantajat suosivat osajia, jotka voivat osoittaa työhistoriansa lisäksi osaamisensa nimenomaan tutkinnoilla tai sen osilla. Joihinkin ammatteihin ei edes voida valita hakijoita, joilla ei ole siihen vaadittua tutkintoa. Esitetty rajausta heikentää asiakkaan työllistymismahdollisuuksia verrattuna muihin jo olemassa oleviin koulutusinstrumentteihin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että ko. kohderyhmän työllistymistä tukisi myös mahdollisuus hankkia sille VOS-tyyppisiä koulutuksia, mahdollisuus kiintiöidä jo haussa oleviin koulutuksiin suhdannetilanteen mukaan koulutuspaikkoja vain yli 55-vuotiaille sekä mahdollisuus hyödyntää korkeakoulujen avoimia opintoja nykyistä paremmin.

Esityksessä kirjataan, että työvoimaviranomaisella olisi mahdollisuus evätä asiakkaan subjektiivinen oikeus muutosturvakoulutukseen viranomaisharkinnan myötä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevansa huolestunut siitä, että lainsäädäntö tällaisessa muodossa asettaisi muutosturvan tarpeessa olevien asiakkaiden oikeudet työvoimaviranomaisen minkä tahansa asiantuntijapalvelua tekevän viranomaisen harkintavallan alaisuuteen. Esitetyssä mallissa ei voida mitenkään varmistaa, että ko. viranomaisella olisi riittävä osaaminen muutosturvapalvelun tarpeen arvioimiseksi.

Muutosturvakoulutuksen kriteereihin, valintaan ja pätkimiseen liittyvät esitykset vaikeuttavat sekä asiakkaan kykyä arvioida hänelle hyödyllisen koulutuksen soveltuvaa em. koulutusinstrumentin piiriin, että työvoimaviranomaisen toimintaa koulutuksen hallinnoinnin näkökulmasta, jos asiakas voi halutessaan pätkittää koulutuksiaan ja valita sen eri osuuksiin eri palveluntuottajien palveluita.

Hallituksen esitykseen liittyvä työllisyyspalvelujen hankintatehtävien siirto kuntaviranomaiselle johtaa huoleen asiakkaiden eriarvoisuudesta asuinkunnasta riippuen, koska eri kunnilla on resurssiensa ja hankintaosaamisensa kannalta hyvin erilaiset mahdollisuudet hoitaa velvoitteitaan koulutuksen, ml. muutosturvakoulutuksen hankkijana.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa.

Siilinjärven kunta 26.6.2022

Muutosturvakoulutukselle ei ole erillistä tarvetta. Muutosturvakoulutus tuo lisää työtä eikä ole tehokas työkalu. Muutosturvan piiriin kuuluvilla tulisi olla etusijalla työvoimakoulutuksiin.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Esitykseen sisältyvä muutosturvakoulutus on hyvä täydennys julkisiin työvoimapalveluihin.

Muutosturvakoulutuksella yli 55-vuotiaiden nopeamman työllistymisen tukeminen on hyvä keino vahvistaa työstä työhön tai työstä opiskelemaan siirtymiä. Esityksessä määritellään koulutuksen maksimikestoksi 6 kuukautta. Määrittelyissä on myös, että koulutuksen tulee olla ammatillisia valmiuksia lisäävää. Koulutuksen olisi hyvä olla myös nykyosaamista sekä osaamispotentiaalia lisäävää ja kartoittavaa. Koulutuksessa olisi hyvä olla vahvasti myös työnantajayhteistyötä. Kuusi kuukautta on verrattain lyhyt aika koulutuksellisesta näkökulmasta saavuttaa sellaisia valmiuksia, joilla konkreettiset työmahdollisuudet aukeavat. Muutosturvakoulutuksen laajentaminen muihin ikäryhmiin voisi jatkossa olla myös perusteltua. Muutosturvakoulutus edellyttää työnhakijaksi ilmoittautumista ja palvelun käynnistämistä TE-toimistossa. Huomioitavaa on, että osalla irtisanotuilla on pitkä irtisanomisaika ja työvelvoite, jolloin käytännössä työnhakijaksi ei ilmoittauduta heti irtisanomisilmoituksen saatuaan. Jotta kaikki tieto palvelumahdollisuuksista saadaan irtisanotuille mahdollisimman hyvissä ajoin irtisanomisilmoituksen saamisesta, vaaditaan työvoimaviranomaiselta ennakoivan muutosturvan toteuttamista.

Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala Annina 23.6.2022

Pirkanmaan TE-toimisto kannattaa ehdotusta muutosturvakoulutuksen järjestämisestä yli 55-vuotiaille tuotannollisista- tai taloudellisista syistä irtisanotuille. Vaatimus viiden vuoden yhtäjaksoisesta palveluksesta samalla työnantajalla on kuitenkin nykyajan työmarkkinatilanteessa melko pitkä aika. Pirkanmaan TE-toimisto pyytää huomioimaan mahdollisuuden lyhentää vaatimus viiden vuoden työhistoriasta esimerkiksi kolmeen vuoteen.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

55-vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutus on osaamisen kehittämisen ja työllistymisen näkökulmasta hyvä asia. Käytännössä esitetyt pykälät sääntelevät koulutusta ja sen hankintaa tiukasti ja hankintojen näkökulmasta koulutuksen järjestäminen ja hankkiminen on haastavaa. Esim. koulutuksen hinta max 2 kk palkka. Koulutuksiin ei ole esitetyillä säädöksillä mahdollista järjestää ryhmiä vaan koulutuksia hankintaan yksittäisille asiakkaille. Hankintatoimessa on vaikea ennakoida tarpeita ja muutosturvakoulutus voi johtaa ennakoiduttomaan työmäärään hankinnoissa.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Espoon kaupunki pitää yli 55-vuotiaiden työllistymisen tukemista tärkeänä tavoitteena. Ehdotettu muutosturvakoulutus olisi kuitenkin ehdotetussa muodossa hyvin vaikea toteuttaa käytännössä, minkä vuoksi esitämme sen muuttamista tai poistamista. Koulutus on kirjoitettu monimutkaiseksi, eikä sen käytännön toteutusta ole mietitty. Koulutuksen asiakaskriteerit ja sen käytännön toteuttamiseen liittyvät kohdat eivät tue palvelun toteuttamista onnistuneesti. Mikäli muutosturvakoulutus halutaan pitää palveluna, esitämme, että henkilöasiakkaalta poistetaan samalla työntajalla olemisen kriteeri sekä koulutuksen enimmäisarvon määrittelyn rajoitus. Nämä kriteerit eivät lisää palvelun tuottamaa hyötyä eivätkä paranna palvelun kohdentumista, vaan tekevät palveluun soveltuvien asiakkaiden löytämisen vaikeaksi ja toteutumisen siksi epävarmaksi.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemissä lausunnoissa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Ruokolahden kunta

23.6.2022

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Muutosturvakoulutus kohdistuisi keskeisesti yli 55-vuotiaiden nopeaan uudelleen työllistymiseen, mikä on osin keinotekoinen rajaus eikä edistä osaamisen siirtymistä uusille työnantajille muissa ikäryhmissä.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Koulutusten järjestäminen on osaltaan alueen työvoimatarve-ennakointia, johon myös muutosturvakoulutus sisältyy.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 8 Muutosturvakoulutus

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Muutosturvatehtävä. Työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Muutosturvakoulutus pitää sisällyttää lakikokonaisuuteen.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Muutosturvakoulutuksen järjestäminen nopean aikataulun puitteissa tulee olemaan haasteellista viranomaiselle. Jotta muutosturvakoulutukseen oikeutettu henkilö osaa harkita omaa koulutustarvettaan, hän tarvitsee tiedon oikeuksistaan mahdollisimman ripeästi. Tiedotusvelvollisuus on työnantajalla, joka käytännössä tarvitsee viranomaisapua ensinnäkin tietääkseen tiedotusvelvollisuudestaan ja toiseksi tietääkseen mitä mahdollisuuksia muutosturvakoulutukseen oikeutetulla on. Työvoimaviranomaisilla on velvollisuus neuvoa työnantajaa, mutta jatkossa tulee olemaan haasteellista, että tyypillisessä muutosneuvottelutilanteessa henkilöstöä asuu useamman toimivaltaisen viranomaisen/kunnan alueella. Joskus muutosneuvottelut käydään eri paikkakunnalla kuin, mitä henkilöstön vähennykset koskevat. Työnantajan tarvitsema neuvonta tulee turvata myös niissä tilanteissa, joissa vähennystarve ei koske työnantajan omaa kotipaikkakuntaa. Neuvonnassa pitää pystyä ottamaan huomioon mahdolliset kuntakohtaiset erot asiakkaiden palvelussa.

Kyseisen lainvalmisteluun liittyneiden lausuntojen yhteydessä on korostettu koulutuksen osalta henkilön lähes subjektiiviseen koulutusoikeuteen ja sen edellyttämiä koulutuksen järjestämiseen liittyviä näkökohtia. Henkilöasiakkaiden muutosturvakoulutus käytännössä edellyttää jokaisen asiakkaan kohdalla erillisiä koulutusten kilpailutusta ja sopimuksia eli kyseessä on hyvinkin räätälöity palvelu. Asiakkaita voi olla vuosittain n. 4000, mikä toteutuessaan edellyttää jatkossa kunnilta merkittävää osaamista, perehtymistä ja resurssointia muutosturvakoulutuksen järjestämiseen. Näihin liittyviä resurssilaskelmia olisi järkevää tehdä ennen lain voimaantuloa.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki kannattaa muutosturvakoulutusta, jolla edistettäisiin tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä irtisanottujen 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä ja asemaa työmarkkinoilla. Muutosturvakoulutusta olisi tarkoituksenmukaista järjestää ko. henkilöille myös silloin, kun he jäävät työttömäksi yritystoiminnan loppumisen vuoksi. Kuopion kaupunki haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota jälleen kerran tarpeettoman yksityiskohtaiseen säätelyyn. Tarkoituksena on estää vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien henkilöiden putoaminen työttömyyteen. Joustavalle, riittävän tukevalle ja matalan byrokratian palvelulle olisi varmasti kysyntää. Koulutuksen keston (mx. 6 kk) ja arvoon (max. henkilön 2 kk:n palkka) liittyvät rajaukset voivat kuitenkin olla joissakin tapauksissa ongelmallisia. Osaamisen kehittämisen tarpeet ovat usein suurimmat matalasti koulutetulla väellä. Tällaisissa tapauksissa on riski, että koulutukseen käytettävissä oleva määräraha jäisi suhteettoman pieneksi.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja 22.6.2022
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, 22.6.2022
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

TE-toimiston näkemyksen mukaan muutosturvakoulutus erikseen kohdennettuna tuta-syistä irtisanotuille 55 vuotta täyttäneille henkilöille on heidän ikänsä huomioiden oikean suuntainen. Muutosturvakoulutus ei ole tällä hetkellä lainsäädännössä, vaan se on tulossa vasta vuonna 2023. Siten siitä ei ole vielä käytännön kokemuksia, mutta huolen aiheet ovat samat kuin aiemmin yli 55-vuotiaiden muutosturvauudistusta koskevan HE:n kohdalla:

Muutosturvakoulutuksen järjestäminen nopean aikataulun puitteissa tulee olemaan haasteellista viranomaiselle. Jotta muutosturvakoulutukseen oikeutettu henkilö osaa harkita omaa koulutustarvettaan, hän tarvitsee tiedon oikeuksistaan mahdollisimman ripeästi.

Tiedotusvelvollisuus on työnantajalla, joka käytännössä tarvitsee viranomaisapua ensinnäkin tietääkseen tiedotusvelvollisuudestaan ja toiseksi tietääkseen mitä mahdollisuuksia muutosturvakoulutukseen oikeutetulla on. Työvoimaviranomaisilla on velvollisuus neuvoa työnantajaa, mutta jatkossa tulee olemaan haasteellista, että tyyppillisessä muutosneuvottelutilanteessa henkilöstöä asuu useamman toimivaltaisen viranomaisen/kunnan alueella. On mahdollista, että muutosneuvottelut käydään eri paikkakunnalla kuin, mitä henkilöstön vähennykset koskevat. Työnantajan tarvitsema neuvonta tulee turvata myös niissä tilanteissa, joissa vähennystarve ei koske työnantajan omaa kotipaikkakuntaa. Lisäksi neuvonnassa täytyy pystyä ottamaan huomioon mahdolliset kuntakohtaiset erot asiakkaiden palvelussa.

Ao. lakivalmisteluun liittyneiden lausuntojen yhteydessä on korostettu koulutuksen osalta henkilön lähes subjektiiviseen koulutusoikeuteen ja sen edellyttämiä koulutuksen järjestämiseen liittyviä näkökohtia. Henkilöasiakkaiden muutosturvakoulutus käytännössä edellyttää jokaisen asiakkaan kohdalla erillisiä koulutusten kilpailutusta ja sopimuksia. Asiakkaita voi olla vuosittain n. 4000, mikä toteutuessaan edellyttää kunnilta merkittävää osaamista, perehtymistä ja resurssointia muutosturvakoulutuksen järjestämiseen. Näihin liittyviä resurssilaskelmia esitetään tehtäväksi ennen lain voimaantuloa.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Esityksen mukaan muutosturvakoulutuksella tuetaan työstään tuotannollisella tai taloudellisella perusteella irtisanottujen 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden nopeaa työllistymistä parantamalla heidän ammatillista osaamistaan tai yrittäjävalmiuksiaan.

Rovaniemen kaupunki pitää kannatettavana asiana, että yli 55 vuotiaiden nopeaan uudelleen työllistymiseen panostetaan. Muutosturvakoulutus on kuitenkin uusi tehtävä ja kaupunki korostaa, että uuden tehtävän mukaiset kustannusvaikutukset tulee huomioida kuntien uusien tehtävien rahoituksessa. Tätä palvelua ei ole mukana vuoden 2019 kustannuslaskelmissa joiden pohjalta rahoitusta on laskettu.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

Miksi koulutukselle asetetaan 55 vuoden ikäraja? Eikö esim. 50 vuoden ikäraja olisi nykyisessä tilanteessa tarkoituksenmukaisempi?

Miksi koulutukselle asetetaan enimmäiskesto? Se voi rajoittaa asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaisten koulutusten suorittamista. Vaikka pääsääntö olisi 6 kuukautta, siitä tulisi voida asiantuntijaharkinnalla poiketa.

Muutosturvakoulutuksen arvon määrittely sekava ja työlästä selvittää. Tarkoituksenmukaisempaa olisi määrittää koulutukselle kiinteä maksimiarvo, esim. 6000 euroa. Silloin kaikilla työnhakijoilla olisi sama mahdollisuus ja se olisi yksinkertaisempi toteuttaa osana palveluprosessia. Yhdenvertaisuus ei toteudu palkkaperusteisessa arvonmäärityksessä. Turhaa monimutkaisuutta tulisi muutoinkin välttää.

Muutosturvakoulutuksen järjestäminen kolmen kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä riippuu myös kouluttajan mahdollisuudesta järjestää koulutus, ei yksin työvoimaviranomaisesta.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki toteaa, että luvussa 8 säädettävään muutosturvakoulutukseen liittyen olisi lain tulkinnan kannalta hyvä tuoda selvemmin esiin se, että kyseessä on vapaaehtoinen oikeus, eikä henkilöasiakasta velvoittava toimenpide.

Tampereen kaupunki, **21.6.2022**
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

Tampereen kaupunki pitää kannatettavana tavoitetta parantaa 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden työllisyysastetta ja asemaa työmarkkinoilla. Muutosturvakoulutusta järjestettäisiin sellaisille 55 vuotta täyttäneille henkilöille, jotka on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Tampereen

kaupunki katsoo, että myös konkurssi, yrityssaneerausmenettely tai työnantajan kuolema voivat aiheuttaa äkillisiä irtisanomisia, joten myös nämä syyt tulee rinnastaa muutosturvakoulutuksen kriteerien osalta tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Muutosturvakoulutuksen kesto saa esityksen mukaan olla enintään kuusi kuukautta ja sen arvo saa vastata enintään irtisanotun henkilön kahden kuukauden palkkaa. Tampereen kaupunki toteaa, että osalle kohderyhmästä kuuden kuukauden jakso opintoja ei ole riittävä aika. Rajaus koulutuksen hankkimiseen enintään irtisanotun kahden kuukauden palkan arvoa vastaavaksi on haasteellinen. Irtisanotun henkilön osaamis- ja koulutustarve eivät ole suhteessa henkilön palkkaan. Irtisanotulle hankittavan koulutuksen tulee tosiasiallisesti ja riittävästi parantaa ammatillista osaamista, että hän voi työllistyä uudelleen. Laskentatapa ei saa olla este koulutustarvetta vastaavan koulutuksen hankinnalle, eikä laskentatapa saa asettaa irtisanottavia eriarvoiseen asemaan.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan muutosturvakoulutuksen myötä ollaan luomassa hallinnollisesti hyvin raskas uudistus, joka on lainsäädännön tasolla säädetty liian yksityiskohtaisesti. Tampereen kaupunki haluaa lainsäädännön mahdollistavan joustavammat ja yksilöllisemmät asiakkaan tarpeesta lähtevät palvelut, jolla päästään parempiin tuloksiin myös tässä tärkeässä tavoitteessa eli saada parannettua 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä. Yleisesti muutosturvatilanteissa tulisi luoda toimintatapoja, joilla saataisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikki henkilöstön vähennyksiin liittyvät YT-neuvottelut nopeasti työvoimaviranomaisen tietoon ja palvelumallin sopimisen pohjaksi. Lisäksi tulisi pohtia digitalisaation hyödyntämisen mahdollisuuksia nopean työllistymisen sekä liikkuvuuden edistämiseksi muutosturvatilanteissa.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Yli 55-vuotiaiden työllistymisen tukeminen on tärkeä tavoite. Ehdotettu muutosturvakoulutus olisi kuitenkin ehdotetussa muodossa hyvin vaikea toteuttaa käytännössä, minkä vuoksi esitämme sen muuttamista tai poistamista. Koulutus on kirjoitettu monimutkaiseksi, eikä sen käytännön toteutusta ole mietitty. Koulutuksen asiakaskriteerit ja sen käytännön toteuttamiseen liittyvät kohdat eivät tue palvelun toteuttamista onnistuneesti. Mikäli muutosturvakoulutus halutaan pitää palveluna, esitämme, että henkilöasiakkaalta poistetaan samalla työntajalla olemisen kriteeri sekä koulutuksen enimmäisarvon määrittelyn rajoitus. Nämä kriteerit eivät lisää palvelun tuottamaa hyötyä eivätkä paranna palvelun kohdentumista, vaan tekevät palveluun soveltuvien asiakkaiden löytämisen vaikeaksi ja toteutumisen siksi epävarmaksi.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90**

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Muutosturvakoulutuksella tuetaan työstään tuotannollisella tai taloudellisella perusteella irtisanottujen 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden nopeaa uudelleen työllistymistä parantamalla heidän ammatillista osaamistaan tai yrittäjävalmiuksiaan. Tämä on tärkeä turva palveluvalikoimissa myös tulevaisuudessa.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

**Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen
lausunto**

21.6.2022

Muutosturvakoulutus 55 + vuotiaille on siirtymässä myös kuntien järjestämisvastuulle. Asiaan liittyvään aiempaan lakivalmisteluun liittyneiden lausuntojen yhteydessä ELY-keskukset ovat korostaneet kyseisen koulutuksen osalta henkilön lähes subjektiivista koulutusoikeutta ja sen edellyttämiä koulutuksen järjestämiseen liittyviä näkökohtia. Henkilöasiakkaiden muutosturvakoulutus edellyttää käytännössä jokaisen asiakkaan kohdalla erillistä koulutusten kilpailutusta ja sopimuksia. Asiakkaita voi olla vuosittain n. 4000, mikä toteutuessaan edellyttää kunnilta merkittävää osaamista, perehtymistä ja resurssointia muutosturvakoulutuksen järjestämiseen. ELY-keskukset esittävät, että tähän kokonaisuuteen liittyviä resurssilaskelmia ja –suunnitelmia esitetään tehtäväksi ennen lain voimaantuloa.

KEHA-keskus

21.6.2022

8 luku 2 § Muutosturvakoulutuksen yleiset edellytykset

KEHA-keskus esittää, että pykälän sanamuoto ‘...koulutusta järjestetään’ muutettaisiin vastaamaan 16 luvun 2 §:n sanamuotoa ‘työvoimaviranomaisen tehtävänä on järjestää...’

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Isonkyrön kunta, Isonkyrön kunnanhallitus 20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Ei kommentoitavaa

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut 18.6.2022
lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Tavoite parantaa 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden työllisyysastetta ja asemaa työmarkkinoilla on kannatettava ja muutosturvakoulutusta järjestettäisiin sellaisille 55 vuotta täyttäneille henkilöille, jotka on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Myös konkurssi, yrityssaneerausmenettely tai työnantajan kuolema voivat aiheuttaa äkillisiä irtisanomisia, joten myös nämä syyt tulee rinnastaa muutosturvakoulutuksen kriteerien osalta tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Kirkkonummen kunta 17.6.2022

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erytystä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä

edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille.

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Ehdotettu muutosturvakoulutus olisi uusi erillinen julkinen työvoimapalvelu. Voimassa olevan työsopimuslain mukaan irtisanotun työntekijän työllistymistä edistävästä valmennuksen tai koulutuksen järjestämisestä vastaa työnantaja. Ehdotuksen mukaan irtisanotulla henkilöllä olisi oikeus sekä työnantajan hankkimaan koulutukseen tai valmennukseen että ehdotettuun muutosturvakoulutukseen. Muutos ei siis periaatteessa heikennä työntekijän asemaa eikä vähennä työnantajan vastuuta suhteessa aiempaan. Kannatettavana voidaan pitää sitä, että muutosturvakoulutuksella pyritään edistämään 55 vuotta täyttäneiden työllisyyttä. Ehdotuksen mukaan muutosturvakoulutusta tarjottaisiin vain niille 55 vuotta täyttäneille, jotka täyttävät ehdotetun 8 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Ehdotetussa 8 luvussa säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta. Esitysluonnoksen mukaan säännökset vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin hallituksen esityksessä HE 62/2022 vp ehdotettuja säännöksiä. Olen antanut lausunnon (OKV/3161/21/2021) muun muassa muutosturvakoulutusta koskeneesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi. Säännöksiin tehtäisiin ainoastaan työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirrosta johtuvat välttämättömät muutokset.

Luvun säännöskohtaisten perustelujen mukaan työvoimaviranomainen antaisi päätöksen irtisanotun henkilön oikeudesta muutosturvakoulutukseen, kun henkilö ilmaisisi halukkuutensa osallistua koulutukseen. Työvoimaviranomainen antaisi myös päätöksen muutosturvakoulutuksen lakkaamisesta. Muutosturvakoulutusta koskeviin päätöksiin voisi hakea muutosta ehdotetun 17 luvun 2 §:n säännöksen mukaisesti sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta ja edelleen vakuutusosastoilta.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut **15.6.2022**

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisella olisi myös velvollisuus tarjota palveluja työnantaja-asiakkaille näiden koti- tai toimipaikasta riippumatta. Yritykset ja muut työnantajat voisivat siten asioida haluamassaan työvoimaviranomaisessa. Esimerkiksi muutosturvatilanteissa työvoimaviranomaisen tehtävänä olisi tarvittaessa huolehtia työvoimaviranomaisten välisestä yhteistyöstä. Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. Luonnoksen 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Riskinä suurimpien kaupunkien osalta on, että kaupungit koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

-

Bureau Facility **6.6.2022**

Ei kommentteja.

Kronoby kommun **3.6.2022**

Personer som har fyllt 55 år och har blivit uppsagda från sitt arbete av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker erbjuds utbildning. Detta är en bra åtgärd såvida den arbetssökande är villig att ställa om sig för ett nytt arbete.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Toimiva toimintamalli.

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan
kehittäminen ja rahoitus** **27.6.2022**

Ei lausuttavaa

**Svenska Österbottens förbund för
utbildning och kultur, skn** **27.6.2022**

Vi anser att det är problematiskt att utvidga arbetssökandeskyldigheten och arbetssökandediskussioner relaterade till förslaget till heltidsstödda studier med arbetslöshetsersättning (VN / 144/2022). Skyldigheten bör begränsas till studiernas slutskede, vilket skulle stödja sysselsättningen men inte onödigt bromsa studierna. Samma problem gäller deltagande i arbetssökande diskussioner var tredje månad. Dessa nackdelar är särskilt uttalade bland dem i vuxen grundskoleutbildning. Vi anser att förslaget, trots sin individuella flexibilitet, är en åtgärd som försämrar genomförandet av studier och hindrar ett effektivt utnyttjande av arbetsledningsresurserna. Utöver arbetssökandeskyldigheten bör arbetssökandediskussionen begränsas till studiernas slutskede.

Vi stöder AMKEs föreslagna verksamhetsmodell där i princip alla arbetssökande ska få en andra stadiets utbildning eller annan utbildning som leder till anställning, till exempel utbildning av vårdbiträde, för att öka sysselsättningsgraden.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osp.(3 vuotta). Omaehtoisen opiskelun 24 kk enimmäisoikeus ei kaikille opiskelijoille ole riittävä turvaamaan kokotutkinnon suorittamista. Usein aikuiskoulutus on mahdollista suorittaa n kahdessa vuodessa. Erityisesti vaikeimmin työllistyvissä, pitkäaikaistyöttömissä ja henkilöissä, joilta puuttuu aiempi ammatillinen koulutus tai on puutteelliset opiskelutaidot, koko tutkinnon suorittaminen, vie 24 kk kauemmin. Ongelmaksi on käytännössä osoittautunut yto-aineiden suorittamisen jääminen opintojen loppuvaiheeseen, koska ovat usein eniten haasteita tuottavia. Yleensä ammattiaineiden suorittaminen (käytäntöpainotteisesti) hoituu helpommin. Oleellista on mahdollistaa opiskeluun lähteneiden henkilöiden koko tutkinnon loppuun saattaminen, jotta oikeus mahdollisiin jatko-opintoihin täyttyy.

Lain hengen mukaisesti tulisi huomioida erityisesti vaikeimmin työllistyvien erityistarpeet ja mahdollistaa heidän resurssien saaminen työvoimaksi. Pienillä paikkakunnilla kohtaanto-ongelman ydin on nimenomaan pitkäaikaistyöttömyyteen, osaamisen kehittämiseen, elinikäiseen oppimiseen ja täsmätökykyisyyteen vaikuttaminen ja tämän työnhakija joukon toimenpidevalikoiman laajentaminen.

Pienten syrjäseutukuntien potentiaalista työvoimaa on paikalliset työnhakijat, hekin joilta puuttuu tarvittava osaaminen. Paikkakuntalaisen pysyvyys on etu työnantajille. Työnantajat ovat tuoneet kriittisesti esille paikallisen väestön paikkakunnalla tapahtuvan koulutustarpeen. Ei paikkakuntalaiset/pitkää työmatkaa kulkevien työntekijöiden osalta vaihtuvuus on moninkertainen.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 27.6.2022
Arene ry, erityisasiantuntija Samuli
Maxenius**

Työnhakuvelvoitteen laajentaminen omaehtoisesti opiskeleviin työnhakijoihin

Työ- ja elinkeinoministeriö on tuonut lausunnon TE-palvelulain kanssa samanaikaisesti esityksen, jonka tavoitteena on laajentaa työnhakuvelvoite koskemaan myös omaehtoisesti opiskelevia työnhakijoita. Arene pitää työnhakuvelvoitteen laajentamista koskemaan omaehtoisesti opiskelevia henkilöitä ongelmallisena, sillä se nostaa opintojen keskeyttämisistä ja siten heikentää kansallisesti asetettua tavoitetta nostaa suomalaisten koulutustasoa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto**27.6.2022**

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen tukemisen laajentaminen myös vapaan sivistystyön rahoituksen koulutuksiin on tervetullut ja kannatettava esitys. Nykyisellään kotoutumisajan jälkeen on voitu tukea aikuisten perusopetukseen liittyvä luki-vaihetta. Nykyisen Uudenmaan ELY-keskuksen antaman ohjeistuksen mukaan luku- ja kirjoitustaidon opintoja on voitu nykyisten ohjeistusten mukaisesti tukea jo nyt. Mikäli esityksessä halutaan lähinnä kirjata lainsäädäntöön oheinen käytäntöä, ei TE-toimisto lausu tähän liittyen muuta.

**Suomen Kansanopistoyhdistys-
Finlands Folkhögskolförening ry****27.6.2022**

Esityksessä todetaan, että opintojen tukiajasta säädettäisiin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ää vastaavasti. Sen mukaan opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea enintään 24 kuukauden ajan ja aikuisten perusopetuksen osalta enintään 48 kuukauden ajan. Kansanopistoyhdistys toteaa, että tämä on useille kotoutujille liian lyhyt aika opiskella työelämässä ja suomalaisessa yhteiskunnassa tarvittavat taidot. Tukiaikaa tulisi pidentää.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto**27.6.2022**

Ehdotetussa 9 luvussa säädettäisiin työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemisesta nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 lukua vastaavasti. Työvoimaviranomainen voisi laissa säädetyin edellytyksin päättää työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemisesta työttömyysetuudella.

Opintoja koskevista edellytyksistä säädettäisiin 9 luvun 2 §:ssä ja sen 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin mahdollisuus tukea työttömyysetuudella vapaan sivistystyön oppilaitosten toteuttamaa luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Koulutuksella tarkoitettaisiin aikuisille maahanmuuttajille suunnattua luku-taitokoulutusta, jota annetaan vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen (2017) mukaisesti.

Esitetty lisäys mahdollisuus luku- ja kirjoitustaidon opintojen tukemisesta on kannatettavaa ja tarkoituksenmukaista ottaen huomioon erityisesti ne maa-hanmuuttajat, joilla ei ole enää oikeutta kotoutumissuunnitelman eikä siten mahdollisuutta kotoutumiskoulutuksena järjestettävään työvoimakoulutukseen eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain perusteella työttömyysetuudella tuettuihin omaehtoiisiin opintoihin. Esitysluonnoksen perusteluissa on avattu esimerkkitalanteita, joissa opintojen tukeminen voisi olla tarkoituksenmukaista.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry**27.6.2022**

STTK pitää kannatettavana, että työnhakijan etuudet eivät vaarannu silloin kun työnhakija opiskelee omaehtoisesti työttömyysetuudella.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa.

Suonenjoen kaupunki 26.6.2022

Työnhakuvelvollisuus tulee poistaa työvoimakoulutuksissa ja omaehtoisessa opiskelussa olevilta, koska heidän kohdallaan on tehty tarkastelu, että koulutus on tarpeellinen ja asiakkaan työmarkkina-asema paranee. Kesken jääneet koulutukset ovat yhteiskunnalle kalliita ja kunnilla ei ole varaa järjestää työvoimakoulutuksia, jos niiden asiakasmäärä vähenee koulutuksen aikana.

Siilinjärven kunta 26.6.2022

Työnhakuvelvollisuus tulee poistaa työvoimakoulutuksissa ja omaehtoisessa opiskelussa olevilta, koska heidän kohdallaan on tehty tarkastelu, että koulutus on tarpeellinen ja asiakkaan työmarkkina-asema paranee. Kesken jääneet koulutukset ovat yhteiskunnalle kalliita ja kunnilla ei ole varaa järjestää työvoimakoulutuksia, jos niiden asiakasmäärä vähenee koulutuksen aikana.

Turun kaupunki 24.6.2022

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Turun kaupunki esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, mikä voi vaarantaa koulutusten jatkumisen. Se voi olla ongelmallinen koulutukseen valittujen opiskelijoiden sekä oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ikärajaa voitaisiin alentaa tai poistaa kokonaan tai ainakin mahdollistaa se tietyille alle 25-vuotiaille asiakasryhmille, kuten irtisanotuille nuorille. Monet irtisanotut tai lomautetut nuoret ovat tilanteessa, joilla on jo ammatillinen tutkinto tai ammattikorkeakoulututkinto suoritettuna ja työssäoloehto täyttynyt. He tahtoisivat opiskella työttömyysetuudella, joka on esim. yllättäviin irtisanomistilanteisiin taloudellisesti hyvä ratkaisu.

Yleisestikin voidaan todeta, että työttömyysetuuden käyttö aktiivitoimenpiteisiin on erittäin tarkoituksenmukaista. On ilman muuta parempi, että asiakas voi etuuden aikana parantaa eri tavoin asemaansa työmarkkinoilla.

Seuraavat yksityiskohdat tarvitsisivat täsmennystä:

- Opintojen etenemisen seurannan kappale epätarkka
 - o Mistä alkaen opinnot keskeytyvät? Mistä tieto opintojen tavoitteiden "ilmeisestä" täyttymättä jäämisestä tulee, kenen velvollisuus ilmoittaa?
 - o Toisaalta puhutaan ilmoittamisvelvollisuudesta, ilmeisestä tavoitteiden täyttymättä jäämisestä ja laiminlyönneistä/poissaoloista - mitä tarkalleen ottaen haetaan?
 - o Tässä hyvä olla mainittuna "ilmeisyys", mutta tällaisena liian epätarkka.
- Opintojen etenemisen seuranta käytännössä joskus haasteellinen
 - o Paikoin ongelma työttömyysturvan tulkinnan kannalta toisen asteen siirryttyä näyttöpohjaisiin, osaamisperustaisiin tutkintoihin >> Miten varmistetaan, että JTYPL ja TTL keskustelevat keskenään!
- Työnhakijan tietojenantovelvollisuus 7 §
 - o Onko tarkoituksenmukaista vaatia opiskelijaa toimittamaan opiskelijaksi hyväksymisilmoitusta, koska oppilaitos täyttää tem621 vain, jos opiskelijalla on jo opiskelupaikka?

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

4 § säädetään tuetun ajan kestosta, joka vastaisi nykyistä 24 kuukautta. Vammaisfoorumi ehdottaa pykälän toiseen momenttiin lisäystä. Perusteluita poikkeuksen laajentamiselle on, että vammainen henkilö on saattanut jo suorittaa ammatilliset opinnot ammatillisena kuntoutuksena, ei ole työllistynyt ja työllistymissuunnitelmassa on todettu lisäkoulutuksen tuovan lisäarvoa työnhakijalle. Toista koulutusta ei saa enää ammatillisena kuntoutuksena, joten sitä tuetaan työttömyysturvalla, jotta työllistymismahdollisuudet paranevat. Toista tutkintoa ei kuitenkaan usein suoriteta kahdessa vuodessa vaan kolmessa. Olisi siis perusteltua, että kun työnhakukeskustelu käydään kuukautta ennen työttömyysturvalla tuetun opintojen arvioitua päättymistä, olisi aidosti myös mahdollisuus jatkaa opinnot loppuun saakka. Työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus päättää

työttömyysturvalla tuettujen opintojen jatkumisesta 24 kk:n jälkeen, mikäli opintoja ei ole saatu päätökseen.

Vammaisfoorumin esitys 4§ 2 mom:

Edellä 1 momentissa sanotusta poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen tai jos opintojen suorittaminen päätökseen on kesken.

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Luvun yhdeksän 4 §:ssa kuvataan omaehtoisten opiskelujen tukiaikaa. Pykälään on kirjattu, että opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen. Kyseessä lienee aikuisten perusopetuksen oppimäärän suorittaminen, ja siten koskee oppivelvollisuuden ylittäneitä.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Espoon kaupunki kannattaa esitystä, että vapaan sivistystyön oppilaitosten toteuttamaa luku- ja kirjoitustaidon koulutusta voitaisiin jatkossa tukea työttömyysetuudella omaehtoisina opintoina. Lähtökohtaisesti Espoon kaupunki katsoo, että työttömyysetuudella tuettuja opintoja tulisi mahdollistaa mahdollisimman laajasti ja joustavasti ilman, että laissa asetetaan turhia rajoituksia siitä, mitä opintoja voidaan tukea työttömyysetuudella. Monelle työnhakijalle osaamisen kehittäminen koulutuksen avulla on tehokkain polku työelämään. Espoo esittää, että jatkossakin omaehtoisesti tuettujen opintojen säännöksiä kehitetään henkilöasiakkaiden osaamisen kehittämisen näkökulmasta positiiviseen suuntaan.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

2 § Tuettavien opintojen laajentaminen vapaan sivistystyön luku- ja kirjoitustaidon opintoihin on tarpeellinen lisäys. Kotoutumisajalla hankittu osaaminen voi olla riittämätöntä, kun opiskelun polut ammattiin ja työllistymiseen eivät kulje suoraan henkilökohtaisista pätevistä syistä (esim. lakiluonnoksen mukaan sairaus). Tarpeellista on tässä huomioida myös muut pätevät syyt (esim. perhevapaat), jolla turvattaisiin kotona pidempään olleiden vanhempien asemaa myös tasa-arvoisuus huomioiden.

2 §:n olisi jatkossa myös hyvä huomioida kotoutumisajan jälkeisten maahanmuuttajien mahdollisuudet osallistua heille suunnattuihin tutkintokoulutuksiin valmentaviin opintoihin silloin, kun

koulutuksen puuttuminen on ammatilliseen koulutukseen esteenä ja kotoutumiskoulutukset eivät enää ole vaihtoehtona, mutta kielitaito estää ammatillisen kehittymisen.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Omaehtoisten opintojen tukemista koskevat säännökset vastaisivat nykyistä. Tuettaviin opintoihin lisättäisiin mahdollisuus tukea vapaan sivistystyön opintoina luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Tämä on kannatettava uudistus, joka mahdollistaisi kotoutumisajan päättäneiden maahanmuuttajien kielitaidon kehittämisen.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Toimiva toimintamalli.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry**22.6.2022**

Luku 9 työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö**22.6.2022**

Vantaan kaupungin mukaan on kannatettavaa, että 2 §:n 4 kohtaan lisättäisiin mahdollisuus tukea työttömyysetuudella vapaan sivistystyön oppilaitosten toteuttamaa luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Koulutuksella tarkoitettaisiin aikuisille maahanmuuttajille suunnattua lukutaitokoulutusta, jota annetaan vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman (2017) mukaisesti. Mahdollisuus ulottuisi niihin maahanmuuttajiin, joilla ei ole enää oikeutta kotoutumissuunnitelmaan, eikä siten mahdollisuutta kotoutumiskoulutuksena järjestettävään työvoimakoulutukseen eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain perusteella työttömyysetuudella tuettuihin omaehtoiisiin opintoihin.

Hausjärven kunta, Hallinto**22.6.2022**

Opiskelu työttömyysetuudella parantaa asiakkaan työllistymismahdollisuuksia.

Satakunnan TE-toimisto**22.6.2022**

Vapaan sivistystyön järjestämään luku- ja kirjoitustaidon opintojen lisääminen omaehtoisen opiskelun piiriin tulisi toteuttaa riippumatta tulevasta organisoitumismallista. Tällä on merkittäviä työllisyysvaikutuksia, koska luku- ja kirjoitustaito kuuluu työnantajien minimivaatimusten piiriin riittävän kielitaidon ohella.

Merkityksellistä on myös työvoimapolitiittisen harkinnan riittävä yhdenmukaisuus omaehtoisten opintojen ratkaisussa eri alueilla. Harkintaa voidaan keskittää tai turvata yhdenmukaisuus riittävällä koulutuksella ja yhteisellä keskustelulla niin, että asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu laajasti, kuitenkin huomioiden alueiden työmarkkinoihin liittyvät painotukset. Tähän liittyy myös käsittelyaikojen yhdenmukaisuus ja avoimuus.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari****22.6.2022**

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuvelvoitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista

eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään.

Keminmaan kunta

22.6.2022

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuveloitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki katsoo, että erillisellä lausuntokierroksella oleva esitys omaehtoisen opiskelun osittaista vapauttamista on lähtökohtaisesti kannatettava. Huomioitava kuitenkin on, että siitä aiheutuu myös lisätyötä ja lisäkustannuksia kunnille. Velvoittavista haastatteluista aiheutuva työmäärän lisäys tulee korvata kunnille täysimääräisesti jo kuntakokeilun aikana.

Omaehtoisen opiskelun lisääntyminen työttömyysetuudella aiheuttaisi puolestaan kunnille työttömyysturvamenojen kasvua. Kuopion kaupunki esittää, että omaehtoinen opiskelu luettaisiin työllistymistä edistäviin palveluihin. Tämä muutos kannustaisi asiakkaita päivittämään osaamistaan ja kuntia edistämään asiakkaiden osaamisen kehittämistä osana urapolkujen suunnittelua.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuveloitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään.

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

On kannatettavaa, että työnhakijan etuudet eivät vaaranna omaehtoisen opiskelun vuoksi, koska niillä on työllistävä vaikutus.

lin kunta

22.6.2022

Lakiehdotuksessa esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista niin, että se koskisi myös työvoimakoulutuksissa olevia ja työttömyysetuella tuettuja omaehtoisia opintoja suorittavia. Lakiuudistus heikentää osaamisen kehittämisen kautta hankittavien työnhakuvalmiuksien lisäämisen keinovalikoimaa. Työvoima-koulutukset ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella on monelle pitkään työttömänä olleelle käytännössä ainoa ja kannustavin mahdollisuus opintojen aloittamiseen ja opintojen suorittamiseen. Usein päätös em. koulutuksiin osallistumisesta on syntynyt pitkien työhönpoluttavien palveluketjujen ja valmennustoiminnan tuloksena ja edellyttää aina työvoimaviranomaisen arvioita koulutustarpeesta sen mahdollisuuksista edistää henkilön sijoittumista avoimille työmarkkinoille koulutuksen jälkeen.

lin kunta esittää, ettei työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista toteuteta koskemaan työvoimakoulutuksia eikä omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella ja kunnan rahoitusvastuu poistetaan toimenpiteiden ajalta.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Esitysluonnoksessa on poistettu kokonaan nykyisen JTYP-lain 6 luvun 1 §:n opiskelun tukemisen tarkoitus. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että palvelun tarkoituksen määrittely olisi hyvä jättää edelleen lakitekstiin. Nykyinen JTYPL:n 1 § auttaa asiantuntijoita ymmärtämään paremmin palvelun tarkoituksen ja näkemään eroavaisuuksia JTYPL:n ja Kotolain mukaisen omaehtoisen opiskelun tukemisen tarkoituksen välillä.

Uudenmaan TE-toimisto pitää mahdollisuutta tukea luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kotoutumisajan ylittäneille erittäin hyödyllisenä, koska se auttaisi pidempää maassa olleiden maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon oppimista ja myöhempää työllistymistä. Tilanne, jossa kirjoitus- ja lukutaidoton asiakas on oleskellut jo pitkään Suomessa ennen kuin ilmoittautuu työnhakijaksi, eikä enää ole oikeutettu kotoutumissuunnitelmaan, on tavanomainen esim. monilapsisten perheiden äitien keskuudessa.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

Muutokset omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessissa lisääisivät virkailijoiden työtä. Työnhakuvelvoitteen asettaminen ja seuranta, haastattelujen järjestäminen koko tuettujen opintojen ajan ja opintojen etenemisen seurantakäytäntö säilyisi ennallaan. Uudistus lisääisi opintojen aikaista työssäkäyntiä ja sitä kautta tilapäisiä keskeytyksiä, kyselyitä, lausuntoja, suunnitelman päivityksiä. Opiskelijan/työnhakijan näkökulmasta kokonaisuus velvollisuuksineen on monimutkainen, mikä aiheuttaa neuvonnan ja ohjauksen tarvetta.

Virkailijan työllistyessä enemmän päätoimisten opiskelijoiden palveluun, on riskinä, että työttömien työnhakijoiden palvelu ja esim. työtarjoukset, palveluihin ohjaaminen ym. kärsivät.

Käytännössä jatkossa olisi siten kolmen eri lainsäädännön aikana opintonsa aloittaneita omaehtoisia opiskelijoita. Ennen 2.5.22 opintonsa aloittaneet, 2.5.-31.12.2022 aloittaneet ja uuden lakiesityksen voimaan tulon jälkeen 2023 aloittaneet, keillä joko täysi työnhakuvelvollisuus 4 paikkaa/1 kk tai ilman perusopetuksen/lukion jälkeistä ammatillista tutkintoa olevat, keillä velvollisuus 3 paikkaa/3 kk.

Esityksessä näemme kasvavan riskin opintojen pitkittymiselle ja keskeytymiselle.

Kun opiskelijat voisivat keskittyä opintoihin, olisi todennäköisempää, että tutkinnot valmistuvat ja henkilöt olisivat nopeammin työmarkkinoilla ajantasaisen, työllistävän tutkinnon suorittaneena.

Opiskelijan itsensä mahdollisuudet vaikuttaa opintojen järjestämiseen ja organisointiin työssäkäynnin ohella ovat rajalliset. Onko oppilaitoksissa valmiutta järjestää ja mukauttaa opintoja.

Mielestämme tarkoituksenmukainen toimintatapa olisi kiristää omaehtoisen opiskelun myöntämisen ehtoja, mutta mahdollistaa omaehtoinen opiskelu tapauksissa, joissa se on tarkoituksenmukaisin tapa hankkia koulutus työvoimapula-alalle/työllistävälle alalla. Työnhakuvelvollisuus olisi tarkoituksenmukaisin opintojen loppuvaiheessa tai alennettuna.

Erityisesti muutos vaikuttaisi omaehtoisella opiskeleviin maahanmuuttajiin ja kotoutujiin, keillä usein suuri koulutustarve. Myös heikossa asemassa olevat alanvaihtajat esim. pisimpään työttömänä olleet, työuupumuksen läpikäyneet tai muita terveydellisiä rajoitteita omaavat Jaksavatko/pystyvätkö he toteuttamaan uutta palvelumallia päätoimisina opiskelijoina vai kasvaako riski syrjäytyä työmarkkinoilta?

Mikäli muutos tulee vähentämään omaehtoisella opiskelevien määrää, olisi tärkeä vahvistaa muita opiskelumahdollisuuksia. Voitaisiinko pohtia esim. mahdollisuutta nostaa oppisopimuksen koulutuskorvausta työnantajalle (palkkatukea ei useinkaan voida käyttää, koska sille on omat kriteerinsä). Olisi tärkeä turvata työvoimakoulutusten tarjonta.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Erikseen lausuntokierroksella oleva hallituksen esitys uudistaa tätä osuutta uuden palvelumallin mukaiseksi ja näemme, että suurin muutos koskee työnhakuvelvoitetta, joka on pääosin täysimääräinen (4/kk) ja kevennetty lähinnä vain vailla koulutusta vailla oleville (3/3kk). Palveluprosessin keventäminen (ei täydentäviä työnhakukeskusteluita) on järkevää ja 3kk välein käytävä keskustelu tukee työelämään kiinnittymistä.

Tampereen kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.

21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Tampereen kaupunki katsoo, että nyt lausunnolla olevan HE:n opiskelun vaikutuksista työttömyysetuksiin sisältämät muutosehdotukset ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaisia. On hyvä, että vapautetaan työttömyysaikaista lyhytkestoista opiskelua ja edistetään asiakkaiden jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Tässä lakiesityksessä erityisen hyvänä nostona nähdään se, että vapaa sivistystyö voisi järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kotoajan ohittaneille asiakkaille. Samalla pitää mahdollistaa muu kielikoulutus kotoaikana heikolle kielitaitotasolle jääneille asiakkaille. Tämä asia on ollut epäkohta jo vuosia ja on todellinen työllistymisen este monille maahanmuuttajille ja tämä epäkohta tulisi vihdoinkin korjata.

Kotoutumisajan ulkopuolisille maahanmuuttajille, joilla on heikko suomen ja ruotsin kielitaito eli perustaitotaso A1-A2, tulisi myös mahdollistaa suomen ja ruotsin kielen opiskelu sekä työelämä-, opiskelu- ja yhteiskuntavalmiuksien opiskelu omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna.

Omaehtoisen opiskelun rajaaminen vain ammatillisiin opintoihin ei edistä heikossa asemassa olevien maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä, jos heillä ei ole ammatillisiin opintoihin tarvittavia valmiuksia. Olisi kannatettavaa tukea työttömyysetuudella heikon kielitaidon omaaville maahanmuuttajille esimerkiksi seuraavia omaehtoisia opintoja: aikuisten perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa opetusta (TUVA/VALMA) sekä vapaan sivistystyön S2-kieliopetusta työelämään tähdäten, vaikka opintojen sisällöstä vähintään 50 % ei olisi ammatillisia opintoja.

Sievin kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta kunnalla ei tule olla työttömyysturvan rahoitusvastuuta, koska kouluttautuminen parantaa asiakkaan työllistymismahdollisuuksia olennaisella tavalla ja on asiakaslähtöistä toimintaa.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Kauniaisten kaupunki kannattaa esitystä, että vapaan sivistystyön oppilaitosten toteuttamaa luku- ja kirjoitustaidon koulutusta voitaisiin jatkossa tukea työttömyysetuudella omaehtoisina opintoina. Lähtökohtaisesti katsomme, että työttömyysetuudella tuettuja opintoja tulisi mahdollistaa mahdollisimman laajasti ja joustavasti ilman, että laissa asetetaan turhia rajoituksia siitä, mitä opintoja voidaan tukea työttömyysetuudella. Monelle työnhakijalle osaamisen kehittäminen koulutuksen avulla on tehokkain polku työelämään. Toivomme, että jatkossakin omaehtoisesti tuettujen opintojen säännöksiä kehitetään henkilöasiakkaiden osaamisen kehittämisen näkökulmasta positiiviseen suuntaan.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

Luvussa 9 on kiinnitetty huomiota luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen ja esitetään, että opintoja voitaisiin tukea työttömyysetuudella myös pidempään Suomessa asuneiden maahanmuuttajien osalta. Ehdotus on kannatettava, koska erityisesti naiset saattavat jäädä vaille koulutusta esimerkiksi pitkien vanhempainvapaiden vuoksi. Samalla on kuitenkin korostettava, että myös luku- ja kirjoitustaidon opinnoista tulee olla mahdollisuus jatkaa edelleen kotoutumiskoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja työhön. Osa maahanmuuttajista tarvitsee tukea arkikielen oppimiseen, mutta koulutuksen tavoitteita ei saa koko ryhmän osalta jättää liian alhaisiksi. Käytännössä laadukas luku- ja kirjoitustaidon koulutus tarkoittaa opetusmenetelmiltään monipuolista, pitkäjänteistä ja tavoitteellista sekä riittävän intensiivistä opintojen kokonaisuutta, jonka sisällä opiskelijat etenevät omien edellytystensä mukaisesti.

Nykyisin vapaan sivistystyön opintoja voidaan suorittaa ilman opintomaksuja, mikäli henkilöllä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Myös laajemman kohderyhmän osalta opinnot tulisi järjestää ilman erillisiä kurssimaksuja. Todennäköisesti samanlainen mahdollisuus suorittaa esimerkiksi tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) työttömyysetuudella olisi tehokas tapa tukea maahan muuttaneiden opintoväyliä. Mikäli TUVA-koulutusta ei tulla lisäämään työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin tukikelpoiseksi koulutukseksi, tulisi huolehtia

siitä, että TUVA-koulutusta järjestettäisiin työvoimakoulutuksena. Kotoutumisajan lyhentyessä tulee olemaan runsaasti kotoutumisajan ylittäneitä maahanmuuttajia, joille TUVA-koulutus olisi sopiva, mutta osallistuminen ilman työttömyysetuutta olisi haastavaa.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Tässä laissa on vahvasti kaksi puolta. Positiivista on, että kouluttamaton pitkäaikaistyötön voi opiskella itselleen tutkinnon saaden työmarkkinatukea. Negatiivisena puolena on opiskelijoiden eriarvoisuus taloudellisesti, sillä toinen opiskelija saa opintotukea joka on huomattavan paljon pienempi kuin työmarkkinatuki ja päälle hän joutuu ottamaan opintolainaa jollei pysty rahoittamaan elämistään esim. sivutyöllä. Opintotuen varassa elävällä opiskelijalla ei ole oikeutta toimeentulotukeen, vaan toissijainen tuki on laina.

Ajaako myös tällaisen lain tietoisuus siihen, että nuori päättää jättää opiskelut odottamaan sitä hetkeä, että vaadittava 25 ikävuotta on saavutettu ja voi opiskella työmarkkinatuen turvin? Tähän on kentällä törmätty.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu enää erikseen näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90**

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Työttömyysetuudella opiskelu on eräs motivoivimpia keinoja siirtyä työelämästä opiskelemaan ja kehittämään osaamistaan. Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyin edellytyksin, jos: 1) työnhakijalla on työvoimaviranomaisen toteama koulutustarve ja

viranomaisen arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa; 2) opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille; 3) opiskelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja 4) muut tässä luvussa säädetyt edellytykset täyttyvät.

On tärkeää, että lain kriteereissä säilyy viranomaisen arvio koulutustarpeesta. Täysi työnhakuvelvollisuus tässä kohtaa ei tue kokonaistavoitetta vaan opiskelijalle tulee turvata rauha opiskella ja kerryttää osaamistaan.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Omaehtoinen opiskelu on volyymiltaan suurin työllisyyspalvelu Helsingin kuntakokeilussa. Erityisen tärkeä palvelu on maahan muuttaneille asiakkaille. Kunnalla ei uuden rahoitusmallin myötä tule olemaan kannustetta ohjata työllisyyspalveluiden asiakkaita omaehtoiseen opiskeluun nykyisessä mittakaavassa. Ei ole realistista, että lainapainotteinen opintotukijärjestelmä korvaa työttömyysetuudella opiskelun tukimuotona asiakasryhmille, joiden riskinottokyky on heikko. Lopputuloksena jatkuvan oppimisen edellytykset heikkenevät, ihmiset eivät työllisty potentiaalinsa mukaisesti mahdollisimman korkean tuottavuuden työpaikkoihin, eikä työvoiman osaaminen siten kehity hallituksen toivomalla tavalla. HE:n vaikutusten arvioinnissa tulisikin kuvata myös sitä, mitä vaikutuksia uudistuksen kannustavalla rahoitusmallilla on työttömien osaamisen kehittämisen näkökulmasta.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

Ei kommentoitavaa

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Ammatin valinta ja uraohjaus, työvoimakoulutus ja muutosturvakoulutus

Kirkkonummen kunta näkee, että uudistuksessa on turvattava ammattitaitoinen ja korkealaatuinen ammatti- ja uravalintaohjaus (esimerkiksi ammatinvalinnan psykologipalvelut). Myös koulutuksen

aikana (esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu) asiakkaalla tulee olla riittävä opinto- ja uraohjauspalvelujen saatavuus. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta uraohjaus on keskeinen väline tuettaessa yksilöä urapolulla ja vastaavasti sillä varmistetaan työelämän osaaminen yhä muuttuvilla työmarkkinoilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työikäisen väestön ammatinvalinnan- ja uraohjaukseen.

Uudistuksessa on turvattava työvoimakoulutuksen tasa-arvoinen saatavuus työttömille työnhakijoille ja muutosturvatilanteissa työttömyysuhan alla oleville. Muutosturvakoulutuksessa tulee ottaa huomioon yksilön toiveet omasta työurasta ja mielekkäistä työtehtävistä ja/tai ammatista. Tällä edistetään työmotivaatiota ja työhön sitoutumista. Toki alueellinen työmarkkinoiden tarve tulee myös huomioida. Muutosturvakoulutuksen aikana / jälkeen on tavoitteena sijoittua ja sitoutua työmarkkinoille.

Maahanmuuttajille kohdistettua työvoimakoulutusta tulee kehittää entisestään esimerkiksi tarjoamalla joustavia opintopolkuja eri koulutussektoreilla.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

17.6.2022

AMKE pitää ongelmallisena esitykseen liittyvää työnhakuvelvollisuuden ja työhakukeskusteluiden ulottamista päätoimiseen työttömyysetuudella tuettuun opiskeluun (VN/144/2022). Velvollisuus tulisi rajata opintojen loppuvaiheeseen, jolloin se tukisi työllistymistä, mutta ei hidastaisi opintoja tarpeettomasti. Sama ongelma koskee työnhakukeskusteluihin osallistumista kolmen kuukauden välein. Nämä haitat korostuvat erityisesti aikuisten perusopetuksessa opiskelevilla. AMKE pitää ehdotusta, yksilöllisestä joustavuudesta huolimatta, opintojen suorittamista heikentävänä ja työllisyysasteen resurssien tehokasta käyttöä haittaavana toimenpiteenä. Työnhakukeskustelu työnhakuvelvoitteen ohella tulisi rajata vain opintojen loppuvaiheeseen.

AMKE esittää toimintamallia, jossa lähtökohtaisesti kaikille työnhakijoille pitäisi saada toisen asteen tutkinto tai muu työllistävä koulutus kuten esimerkiksi hoiva-avustajan koulutus, jotta työllisyysastetta voidaan nostaa.

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Uuden asiakaspalvelumallin myötä hakuvélvoite opiskelun aikana on kankea ja vaarana on, että opiskelut eivät etene tai keskeytyvät. Voisiko omaehtoisén opiskelun osalta muuttaa hakuvélvoitteen vastaamaan esimerkiksi työvoimakoulutuksen aikaista hakuvélvoitetta eli kuukautta ennen opintojen päättymistä? Omaehtoisén opiskelun mahdollisuus ei useinkaan vastaa esim. ammattikorkeakoulun tai yliopistotasoisén opiskelun kestoa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Ehdotetussa 9 luvussa säädettäisiin työnhakijan omaehtoisén opintojen tukemisesta nykyistä lakia vastaavasti. Sisällöllisenä muutoksena on kuitenkin luku- ja kirjoitustaitoa koskevien opintojen sisällyttäminen työttömyysetuudella tuettaviin omaehtoiisiin opintoihin. Omaehtoisén opintojen tukemisesta päättäminen ja muut tukemiseen liittyvät työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät siirtyisivät työvoimaviranomaisen tehtäväksi. Kotoutuja-asiakkaiden omaehtoisén opintojen tukemisesta työttömyysetuudella sekä tämän luvun säännösten soveltamisesta mainittuihin opintoihin säädettäisiin jatkossakin kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvélvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Oulun kaupunki esittää, että työnhakuvélvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvélvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvélvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, joka voi vaarantaa koulutusten jatkumisen sekä koulutukseen valittujen asiakkaiden että oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla

taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia.

Tervolan kunta

14.6.2022

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuveloitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022

Myönteisenä pidämme sitä uudistusta, että luku- ja kirjoitustaidon koulutus on hyväksyttävää omaehtoisena opiskeluna.

Tornion kaupunki

9.6.2022

Jos asiakas on saanut myönteisen päätöksen omaehtoisesta opiskelusta, työnhakuveloitteen pitäisi olla työvoimaviranomaisen harkittavissa. Ei ole elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaista eikä välttämättä pitkällä tähtäimellä asiakkaan edun mukaista, jos opinnot joudutaan keskeyttämään.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Erittäin hyvin toimiva malli. Pidennettävä 36kk.

Kronoby kommun

3.6.2022

Beviljas arbetssökande som har fyllt 25 år och studerar frivilligt. Ges för högst 24-48 mån om man gör framsteg i studierna. Detta är en bra förmån för unga personer, som annars riskerar att inte komma in i arbetslivet.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Kunnilla ja kuntien omistamilla yhtiöillä on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä merkittävä rooli. Jos kunnat eivät voi enää hyödyntää palkkatukityökälyä tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä. Kaikki kunnat eivät voi palkata normaalin rekrytointiprosessin kautta useita henkilöitä kuntaan osana työllistämistoimenpidettä. Pienissä kunnissa ei ole heille sopivia tehtäviä eikä tarvittavaa määrää ohjausresurssia. Kuntien tulee myös voida uudelleen ohjata palkkatuella palkattu tai veloitetyöllistettävä henkilö.

Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena kohti avoimia työmarkkinoita. Aiemmin kuntaan palkkatuella työllistettyjen kustannusten huomioiminen osana valtionosuutta ei saa vaarantaa heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia. On iso riski, että kuntien mahdollisuudet rekrytoida normaalin rekrytointiprosessin kautta tulee väistämättä vähentämään tarjottavia työmahdollisuuksia, kun huomioidaan määräaikaaisuuden perusteet. Lisäksi on huomioitava, että palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Yritysten kyky rekrytoida riippuu pitkälti taloustilanteesta ja aidosta tarpeesta, johon kunta ja tuleva työvoimaviranomainen voi vain vähän vaikuttaa. Kun tarve rekrytointiin ilmenee, ovat yritykset yleensä valmiita maksamaan osaavasta työvoimasta.

Alavieskan kunta

27.6.2022

Palkkatuki

Lakiluonnoksen mukaan kunnat eivät olisi jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuitenkin kuntien työllistämistoimilla tärkeä yhteiskunnallinen merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Tässä palkkatuki on tärkeä työllisyyttä edistävä keino ja sen poistaminen kunnilta rajoittaisi merkittävästi julkisen sektorin työllistämistoimia.
5. Kunnilla tulee olla jatkossakin oikeus palkkatuen käyttöön.

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Kuntien palkkatukityötä tulee jatkaa. Palkkatuella tulee rakentaa kiinteitä polkuja työelämään yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten ja yritysten kanssa. Kunnat pystyvät tarjoamaan työmahdollisuuksia, joita muilla toimijoilla ei ole. Pienillä työmarkkina-alueilla yrityksistä ei löydy riittävää määrää soveltuvia työpaikkoja työttömille, mikä osaltaan kasvattaa työttömyyttä. Kaikki keinot on edelleen oltava käytettävissä. Palkkatukeen oikeutettujen ryhmien lisääminen on kannatettava asia (esim. ns. nollatuntisopimuksella olevat henkilöt).

Huittisten kaupunki**27.6.2022**

Palkkatuki oltava käytössä jatkossakin.

Helsingin seudun kauppakamari**27.6.2022**

Helsingin seudun kauppakamari huomauttaa, että palkkatuen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää sen kohdentaminen vain syystä tai toisesta vaikeasti työllistyville.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus****27.6.2022**

Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea itselleen ja lisäksi kuntien sekä yhdistysten tulee voida edelleen ohjata henkilöitä yksityisille työnantajille. Tämä vahvistaisi henkilön kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Kunnille myönnettävä palkkatuki on ollut erittäin tärkeä askel avoimille työmarkkinoille työllistymiseen ja ammatilliseen koulutukseen siirtymiseen. Työjakson aikana palkkatuettu työntekijä on saanut yksilöllistä ohjausta ammatillisen osaamisensa kartoitukseen ja kehittämistarpeisiinsa sekä työnhakuun tukijakson päätyttyä. Mikäli kunnalle myönnettävä palkkatukioikeus päättyy lakiuudistuksen myötä, jää tukea tarvitsevilta työnhakijoilta siirtymävaiheen työllistymistä tukeva mahdollisuus vaikeuttaen entisestään työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Pienissä kunnissa työpaikkojen määrä on vähäinen ja alakohtaisesti suppea, eikä palkkatuen perusteena oleva osaamisen puutteen kehittäminen voi toteutua tarvittavalla tavalla, jos kunnan palkkatukityön välivaihe ei mahdollistu.

Mikäli lakimuutos astuu voimaan 1.1.2023 on vähintäänkin siirtymäaika TE24 uudistukseen asti huomioitava. Avoimien työmarkkinoiden yritysten/työnantajien tarvitsema aika muutokseen tulee myös huomioida. Alentuneeseen työkykyyn perustuvan palkkatuen todentaminen edellyttää terveydenhuollon yhteistyötä, jonka tarvitsema siirtymäaika tarvittavien todistusten/lausuntojen lisääntyvänä määränä tulee huomioida.

Kunnat ovat olleet merkityksellinen palkkatukityöllistäjä. Lakiuudistuksen myötä avointen työmarkkinoiden työpaikkojen määrä pysyy samana ja niihin työllistämistä on tehty koko ajan aktiivisesti. Kun kunnan palkkatukityöstä joudutaan luopumaan, vähenee määräaikaisten työllistymismahdollisuuksien määrä huomattavasti aiheuttaen työttömyyden pitkittymistä. Erityisesti osatyökykyisten ja vaikeimmin työllistyvien henkilöiden jatkokojujen tukemisessa kunnan palkkatukijaksot ovat erityisen merkityksellisiä. Jaksojen ajalta saadut havainnot mahdollisista työrajoitteista, ammatillisesta osaamisesta ja tarvittavan osaamisen hankkimisesta aidossa työympäristössä tukevat siirtymistä tarvittaviin työ- ja toimintakyvyn selvityksiin, terveydenhuollon yhteistyöhön ja edelleen oikean palvelujärjestelmän piiriin pääsemistä sekä työllistymistä avoimille

työmarkkinoille tai hakeutumista ammatillisiin opintoihin. Lisäksi työjakson aikana saadun ohjausyhteistyötiedon turvin mahdollistuu terveydentilalle/ osaamistasolle räätälöidyn täsmätyön etsiminen avoimilta työmarkkinoilta. Työolosuhteiden järjestelytuki mahdollistaa osatyökykyisten henkilöiden työelämässä pysymistä. Työnantajille tiedottamista tulee tehostaa.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Kainuun liitto esittää, että palkkatuen myöntäminen kunnille säilytetään vaihtoehtona erityisesti tilanteissa, joissa palkkatukea kohdennetaan osatyökykyisten työllistämiseen tai tukityöllistetyn henkilön oppisopimuskoulutuksen aikaiseen työskentelyyn. Palkkatuettujen oppisopimuskoulutusten säilyminen kuntien keinovalikoimassa edesauttaisi kuntien osallistumista ammattikoulutusten järjestämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden kehittämiseen alueilla.

Kunnissa tapahtuvalla palkkatuetulla oppisopimusopiskelulla on olennainen merkitys ammatillisen kouluttautumisen mahdollistajana erityisesti alueilla, jotka sijaitsevat kaukana ammatillisista oppilaitoksista.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen. Näin ollen kunnilta poistuisi oleellinen valtionosuuksilla tuettu työllistämisen muoto. Kunnilla tulee jatkossakin ehdottomasti olla mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen. Muuten riskinä on, että muut tahot eivät pysty työllistämään vaikeasti työllistyviä ja heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien tilanne vaikeutuisi entisestään. Mikäli kuntien palkkatukityöllistäminen ei ole jatkossa mahdollista, vaikeasti työllistyvien muunlainen työllistäminen kuntiin olisi huomioitava rahoituskriteereissä. Muiden työnantajien palvelukseen palkkatuella työllistetty henkilö luetaan rahoituskriteerin pohjana olevan laajan työttömyyden piiriin. Mikäli kunta palkkaa omiin tehtäviinsä (esim. ulkoilualueiden kunnossapitoon tms.) muulla rahoituksella kuin palkkatuella työllistymisen kannalta haasteellisiin ryhmiin kuuluvia henkilöitä, jotka ovat palkkatuella työllistyviin rinnastettavia, nämä tulisi lukea laajan työttömyyden piiriin ja siten rahoituskriteeriin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Työolosuhteiden järjestelytuen osalta on syytä huomioida lainsäädännössä, että työssä oleville ei voida myöntää palkkatukea. Rajaus ei koske yrityksiä, jotka hakevat työolosuhteiden järjestelytukea työssä olevalle, yrityksen nykyiselle henkilökunnalle, jonka työkyky on alentunut. Tai pl yritykset, jotka hakevat tukea olemassa olevalle henkilökunnalle. Lisäksi pyydetään mahdollistamaan hakemuksen tekeminen jatkossa sähköisesti asiaan liittyvän byrokratian vähentämiseksi.

55-v täyttäneiden työllistämistuen osalta on syytä huomioida, että uudessa mallissa tukihakemukseen tulisi sisällyttää muistutus siitä, että mikäli henkilöstä myönnetään työllistämiseen liittyviä avustuksia, tulisi tästä asiasta aina ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.

Varsinais-Suomen TE-toimisto on aiemmin lausunut palkkatuki uudistukseen liittyvästä hallituksen esityksestä. Tässä esityksessä palkkatukeen liittyvät kirjaukset ja perustelut ovat pääosin samansisältöisiä siihen verrattuna. Yleisesti ottaen esitetyt muutokset palkkatukiprosessiin ovat hyviä ja palveluprosessia selkeyttäviä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa kuitenkin suurta huolta esityksestä, että palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle. Esityksessä todetaan, että "mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi" (s.125) selvitetään. Tässä mainitun korvaavan säätelyn vaikutukset tulevat olemaan merkittävät sekä kunnille, kuntayhtymille ja kuntien sidosyksiköille yleisellä tasolla, että myös tuleville työvoimanviranomaisille. Käytännössä esitys poistaa TE-palveluistav merkittävän viranomaisresurssin, mikä ilman muutosta kompensoivaa järjestelyä vaikuttaisi merkittävästi palvelun laatuun ja työvoimaviranomaisten toimintaedellytyksiin.

Käytännössä ilman tätä esitystä kompensoivaa ratkaisua se heikentää myös mahdollisuuksia työllistää työttömiä työnhakijoita tiettyihin työtehtäviin, joissa palkkatukea on käytetty kuntasektorilla merkittävästi, esim. Kouluavustajat ja vastaavat. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen jatkosittelyssä kiinnitettäisiin huomiota tämän asian esille nostamiseen ja erittelyyn hallituksen esitykseen liittyvässä materiaalissa siinä tarkkuusasteessa, jotta tukityöllistettyjen osuus kunkin nykyisen TE-toimiston henkilöstöresurssista olisi eriteltävissä nykyistä esitystä paremmin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto pyytää huomioimaan, että esityksessä käytettäisiin palkkatuen osalta ikärajoja, jotka ovat yhtenäisiä muun lainsäädännön kanssa. Tästä syystä emme kannata, että palkkatuen saamisen alaikäraja olisi mitään muuta kuin 18-vuotias tai siinä poikkeustapauksessa 17-vuotias, mikäli asiakas on jo kuitannut oppivelvollisuutensa ennen täysi-ikäisyyttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto tuo ilmi huolensa tilanteissa, joissa esityksen mukaan työnantajalle ei maksettaisi enää palkkatukea asiakkaan sairausloman aikaiselta ajalta. Tällaisen esityksen myötä esimerkiksi osatyökykyisten palkkaamisen kynnyks saattaa kasvaa dramaattisesti ja ko. Asiakaskohderyhmän työllistymistä estäväksi, koska osatyökykyisten osalta sairastelu ja sairaslomien riskit ovat usein merkittäviä.

Yksittäisenä huomiona toteamme, että esitetty kaikille seurakunnille kategorisesti osoitettu mahdollisuus saada 100 % palkkatukea on kannatettava muutos. Lisäksi toteamme, että mikäli palkkatukiprosessiin lisätään seurantavelvoitetta vamman tai sairauden vaikutuksista työntekoon, tulee lainsäädännössä kirjata, miten työvoimanviranomaisen tulee saamaan rahoitusta ostopalveluna hankittaviin työkyvyn arviointeihin, joita tämä velvoite käytännössä edellyttää.

Lisäksi toteamme, että nykytilassa palkkatuen osalta viranomaisen voi ohjata palkkatuetun asiakkaan osallistumaan TE-palveluihin palkkatuetun jakson aikana. Tulevaan lainsäädäntöön olisi syytä kirjata selkeästi, mikä taho on korvausvelvollinen menetetyistä työpanoksesta, mikäli palkkatuettu osallistuu työpäivän aikana TE-palveluihin, ts. maksaako työnantaja näissä tapauksissa menetystä ajasta palkan vai saako asiakas tuolta ajalta työttömyysetuutta. Nykytilanteessa etuuden maksajat eivät etuutta maksa, mikäli asiakas on määritelty olevan

kokoaikaisessa työssä eikä esimerkiksi sovitellun päivärahan piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että oheinen avoinna oleva kysymys tulee ratkaista valmistelun edetessä.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårssysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Työnantajalle myönnettäviä tukia koskevat säännökset on tarkoitus sisällyttää esitykseen pääosin sellaisina kuin ne esitetään uudistettavaksi palkkatu-kiudistuksen yhteydessä vuoden 2023 alusta lukien.

Kyseisen uudistuksien tavoitteena on lisätä palkkatuen käyttöä yrityksissä sekä järjestelmän yksinkertaistaminen mm. myönnettävien prosentiosuuksien sekä myönnettävien jaksojen kestojen osalta. Palkkatukiudistuksen perusteella palkkatuen kohderyhmäksi rajataan sellaisten työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämiseksi, jotka ovat EU:n valtioneuvoston päätöksen (ryhmäpoikkeusasetuksen) tarkoittamia alentuneesti työkykyisiä tai epäedullisessa asemassa olevia työntekijöitä. Erityisesti osatyökykyiset, nuoret ja maahanmuuttajat palkkatukityöllistämisen uudistuksen keskiössä. Kannatettavaa.

Kyseisellä esityksellä ehdotettu muutos, jonka mukaan palkkatukea ei voisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja näiden määräysvallassa olevalle yhtiölle voi johtaa tilanteeseen, jossa eri alueella asuvien työttömien työnhakijoiden yhdenvertaisuus saattaa vaarantua. Tulisiko tätä selvittää vielä lain jatkovalmistelussa?

Kyseisellä esityksellä ollaan parantamassa ja helpottamassa mm. 60 vuotta täyttäneiden henkilöiden palkkatyöhön työllistymisen edellytyksiä, kun jat-kossa henkilöltä ei vaadittaisi enää yhdenjaksoista työttömyyttä. Hyvä esitys, joka kannustaa ottamaan vastaan myös lyhytkestoisia työtehtäviä.

Kyseisellä esityksellä säädettäisiin siitä, että palkkatukea ei myönnettäisi, jos työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden määrä on palkkatuen myöntämistä edeltävän 12 kuukauden aikana vähentynyt tuotannollisista tai taloudellisista syistä johtuvien irtisanomisten seurauksena. Tämä poikkeaa voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan 3 momentin sääntelystä, palkkatuen myöntämisen edellytyksenä ei enää olisi tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanotun työntekijän ottaminen takaisin työhön, vaan palkkatuen myöntämisen edellytykset täytyisivät, jos työnantaja olisi ennen palkkatuen

myöntämistä palkannut irtisanottujen määrää vastaavan määrän työntekijöitä. Muutos ei vapauttaisi työnantajaa noudattamasta työsopimuslaissa säädettyä irtisanotto-velvollisuutta. Jos työsopimuslaissa tarkoitetun takaisinotto-velvollisuuden piirin kuuluva irtisanotto ei ottaisi tarjottua työtä vastaan, työnantaja voisi täyttää palkkatuen saamisen edellytykset palkkaamalla työhön jonkun muun. Hyvä esitys.

Kyseisellä esityksellä ehdotettu malli työllistämistuen myöntämisestä 55 vuotta täyttäneille on kannatettavaa.

Kyseisellä esityksellä työolosuhteiden järjestelytuki rajattaisiin niihin työnantajiin, joille myös palkkatuen myöntäminen olisi mahdollista. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei työolosuhteiden järjestelytukea myönnettäisi kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden sidosyksikölle, eikä myöskään valtion virastolle tai laitokselle. Tulisiko tätä selvittää vielä lain jatkovalmistelussa?

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

STTK pitää kannatettavana että pitkäaikaistyöttömyyttä pyritään vähentämään monin eri keinoin, kuten yli 55-vuotiaiden työllistämistuen sekä 60-vuotta täyttäneitä koskevan palkkatukimuutoksen osalta. Tavoite ja eri keinot sen saavuttamiseksi ovat tärkeitä niin yksilön kuin yhteiskunnan kannalta. STTK pitää perusteltuna, että yli 55-vuotiaiden työllistämistuen enimmäiskesto on 10 kuukautta, mikä on linjassa työttömyysturvan työssäoloehdon täyttymisen osalta.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårssysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare bör således kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Siikalatvan kunta

27.6.2022

Kunnilla on oltava jatkossakin oikeus palkkatukeen.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry **27.6.2022**

Oktetti on ottanut kantaa palkkatukikysymykseen juuri lausunnolla olleen hallituksen esityksen yhteydessä. Oktetti vastustaa esitystä, joka tosiasiallisesti syrjäyttää merkittävän joukon hyvin haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä poistamalla ns. 100 % palkkatukioikeuden lähes kaikilta haavoittuvassa asemassa olevien parissa toimivilta yhteisöiltä. Oktetti vaatii esityksen muuttamista siten, että se vastaa nykytilannetta, jossa palkkatukea voidaan myöntää kaikille kolmannen sektorin organisaatioille muuhun kuin taloudelliseen toimintaan. On epäinhimillistä ja vahvasti ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, että useilla yhtäaikaisilla toimilla heikennetään merkittävästi kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien tilannetta ja syrjäytetään heidät monessa tapauksessa työelämän ulkopuolelle. Tilannetta pahentaa entisestään se, että kolmannen sektorin ohella kunnat ovat kantaneet merkittävän roolin haavoittuvimmassa asemassa olevien työllistämistä. Nyt näiltä molemmilta aiotaan viedä keskeisiä keinoja tämän toteuttamisessa. Tilanne on helposti korjattavissa ja tulee korjata ennen lakien voimaan saattamista.

Lisäksi on olennaista säilyttää TSL:n työpajoja ja muita valmennusyksiköitä koskeva poikkeus työntarjoamisvelvollisuuteen myös muutoin kuin 100 % palkkatuen ohella. Kaikki nämä rajaukset ovat oleellisesti heikentämässä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien työllisyyspolkuja ja hajoittamassa pitkään rakennetut integroidut palvelupolut eri kohderyhmiltä.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli niin sanotulle kunnan sidosyksilölle. Palkkatukea ei myönnettäisi myöskään valtion virastolle tai laitokselle.

Esityksen mukaan kuntien palkkatuki ja valtion virastojen palkkatuki ovat päättymässä. Erityisesti kuntien ja kuntayhtymien tuetulla työllistämällä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa. Esitämme, että mahdollisuuksia kuntien palkkatuen käyttöön vielä selvitettäisiin.

Vesannon kunta, Vesannon kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia Harmokivi

26.6.2022

Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea itselleen. Kunta on suurin työllistäjä, koska pienen kunnan pienet yritykset eivät pysty työllistämään isommassa mittakaavassa. Lisäksi kuntien sekä yhdistysten tulee voida edelleen ohjata henkilöitä yksityisille työnantajille. Pienille yrityksille tulee olla porkkana työllistämiseen.

Palkkatuessa tulisi olla pääkohtainen budjetti eli asiakaskohtainen summa, jonka tarpeenmukaisesta käytöstä päättävät työntekijät ja asiakas. Rahoitusmallin tulee olla siis mahdollistava eikä rajaava.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Palkkatuki tulee kompensoida rahoituksessa, jotta kunta voi jatkossakin vaikeassa työasemassa olevia ja osatyökykyisiä työnhakijoita työllistää.

Palkkatuki on mahdollistanut kunnassa polun esim. kuntouttavasta työtoiminnasta ja työkokeilusta koulutuksen kautta työhön. Onnistuneimmissa tapauksissa asiakas on saanut palkkatuella oppisopimuskoulutuksen kautta ammatin ja samalla kunta on saanut työntekijän työpaikkaan, jossa on ollut pula ammatillisen koulutuksen saaneesta työntekijästä.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus **26.6.2022**
13.6.2022 § 108

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Siilinjärven kunta **26.6.2022**

Palkkatuen poistuminen kunnilta tulee kompensoida rahoituksessa, koska kunta on jatkossakin erityisesti vaikeassa työasemassa olevien ja osatyökykyisten työnhakijoiden tärkeä työllistäjä.

Alavuden kaupunki **26.6.2022**

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kannustamme ministeriötä muodostamaan tukimuodon, jota myös kunnat voivat hyödyntää.

Pukkilan kunta **26.6.2022**

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle (kunnan sidosyksilölle). Palkkatukea ei myönnettäisi myöskään valtion virastolle tai laitokselle.

Erityisesti kuntien ja kuntayhtymien tuella työllistämisellä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa. Pukkilan kunta esittää, että mahdollisuuksia kuntien palkkatuen käyttöön vielä selvitettäisiin erityisesti.

Turun kaupunki **24.6.2022**

Laaja työllttömyys ja palkkatuki

Turun kaupunki esittää, että aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä ja heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita. Kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen eikä tämä aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämi-sen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinai-sen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Hangan kaupunki, Hangan kaupunki, 23.6.2022
Kaupunginhallituksen hyväksymä
20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

Kunnat ovat työllistäneet työttömiä palkkatuilla ja siten edistäneet työttömän työnhakijan työllistämistä avoimille työmarkkinoille. Tämä on ollut erittäin tärkeää varsinkin nuorille työnhakijoille ja siten parantanut heidän ammatillista osaamistaan. Palkkatuella on tuettu myös alentuneesti työkykyisten sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada työtä ja osallistua työelämään. Lakiesityksessä todetaan, että palkkatukea voidaan myöntää yrityksille, muulle yhteisölle ja työnantajille, ei kuitenkaan kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle eikä valtion virastolle tai laitokselle. Tämä tulee vaikuttamaan oleellisesti monen työnhakijan elämään negatiivisesti. Kunnilla pitäisi olla mahdollisuus työllistää työnhakijoita nykyisellä menettelyllä ja kriteereillä.

Tyrnävän kunta 23.6.2022

Tyrnävän kunnan näkemys on, että palkkatukijärjestelmän tulisi jatkossakin olla käytössä. Palkkatukijakso on usean pitkäaikaistyöttömän kohdalla askel kohti työelämää.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Palkkatuen osalta esitys mukailee muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta palkkatuen uudistamista koskevaa esitystä, joka oli lausuntokierroksella 1.4.-27.5.2022. Lausuntokierroksella on annettu näkemykset.

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle. Tämä on perusteltu muutos siltä osin, että kunnat toimiessaan itse työvoimaviranomaisina, eivät voisi myöntää tukea itselleen. Toisaalta samalla

menetetään merkittävä väylä työmarkkinoille, sillä kunnat ovat tarjonneet myös sellaisia palkkatukimahdollisuuksia, jotka ovat edistäneet työnhakijoiden työllistymistä avoimilla työmarkkinoilla. Palkkatuen kohdistuminen aiempaa vahvemmin yrityksiin, parantaa sen vaikuttavuutta.

Esityksessä todetaan, että ”työvoimaviranomaisen tulisi kiinnittää erityistä huomiota tuella palkatun osaamisen kehittämistä koskeviin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen tuetun työn avulla. Päätökseen asetettavissa ehdoissa voitaisiin täsmentää esimerkiksi sitä, millaista erityistä tukea tai ohjausta työnantajan edellytetään tarjoavan työntekijälle palkkatuetun työn aikana, jotta osaamisen kehittymistä koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Jos työvoimaviranomainen arvioisi, että muiden työvoimapalveluiden tarjoaminen palkkatuen ohella on tarpeen, palkkatukipäätöksen ehtona voitaisiin määrittää, että palkkatuetussa työssä olevalla työntekijällä on oikeus osallistua muihin työvoimapalveluihin palkkatukijakson aikana niin, että työvoimapalveluihin osallistumiseen käytetty aika ja työaika yhdessä eivät ylitä alan säännöllistä enimmäistyöaika.” Tämä veisi palkkatukea vahvemmin työnhakijan tueksi ja palveluksi. Nykylainsäädännössä työnantajan tarve sanelee usein enemmän kuin henkilöasiakkaan tarve, vaikka kyseessä on nykyisinkin henkilöasiakkaan eteenpäin pääsemiseksi tarkoitettu tuki. Harkintavaltaa on runsaasti, mikä mahdollistaa tukien myöntämisen ”työnantajien hyvän palvelun” näkökulmasta. Toisaalta uudistus saattaa myös vähentää palkkatuen käyttöä, jos työnantajat kokevat kokonaisuuden liian monimutkaiseksi ja ovat työnantajina valmiita joustamaan työntekijää koskevissa asioissa.

Momentin 4 kohdan mukaan palkkatukea ei myönnettäisi työnantajalle, joka on syyllistynyt ulkomaisen työvoiman luvattomaan käyttöön. Tämä on tärkeä lisäys nykyiseen lainsäädäntöön. Kuitenkin epäselväksi jää, millä tavalla tätä tarkistettaisiin tuen myöntämisen yhteydessä?

Esityksessä todetaan, että palkkatuen myöntäminen oppisopimuskoulutukseen ei ole tarkoituksenmukaista, jos työtön työnhakija voisi työvoimaviranomaisen arvion mukaan työllistyä avoimille työmarkkinoille jo olemassa olevalla osaamisellaan, vaikka oppisopimuskoulutus parantaisikin henkilön ammattitaitoa ja työllistymismahdollisuuksia. Tätä tulisi lainsäädännössä korostaa. Oppisopimuksia voidaan tehdä epätarkoituksenmukaisilla perusteilla tukien saamiseksi. Tuen myöntämistä oppisopimukseen tulisi rajata aikaisempaa tarkemmin ja selkeämmin lainsäädäntötasolla.

Työolosuhteiden järjestelytuen rajaaminen vain niihin työnantajiin, joille on mahdollista myöntää palkkatukea, selkeyttää järjestelytuen kohdentamista jatkossa ensisijaisesti yritysten ja yksityisen sektorin työnantajien hyödynnettäväksi. On tarpeellista, harkinnanvarainen tuki säilyy jatkossakin osatyökykyisten asiakkaiden työllistymisen ja työssäpysymisen tukena, vaikka sitä on hyödynnetty varsin vähäisessä määrin. Tukimuotoa pitäisi edelleen saada tunnetummaksi.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Esityksessä on määritelty työllistetyt (esim. palkkatuella työllistetyt) laajan työttömyyden kriteereihin. Uudessa mallissa palkkatukea ei olisi enää mahdollista myöntää kunnille, kuntayhtymille eikä niiden määräysvallassa oleville yhteisöille, mikä vaikuttaa suoraan valtionosuuteen. Kuntien palkkatukipaikat ovat tärkeä tekijä työllisyyden edistämisessä. Kuntiin aiemmin palkkatuella työllistetyt jäävät pois laajan työttömyyden kriteereistä, mikä vaikuttaa suoraan valtionosuuteen. Palkkatukea tai vastaavaa tukea pitäisi pystyä käyttämään myös kunnan työtehtäviin ja laskea mukaan laajan työttömyyden kriteereihin.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksessa muutettaisiin työnantajaan liittyviä edellytyksiä niin, ettei palkkatukea voitaisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle eikä valtion virastolle tai laitokselle. Säännöskohtaisissa perusteluissa avataan kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevaa yhteisöä niin, että sillä laissa tarkoitettaisiin niin sanottua ”kunnan sidosyksikköä”. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että lakiesityksen 10 luvun 3 § 1 momentin säännöskohtaiset perustelut eivät riittävästi avaa säännöstä.

Palkkatuettu työ on keskeinen välityömarkkinoiden menetelmä heikommassa työmarkkina- asemassa olevien työelämäosallisuuden tukemisessa. Monet kunnat ovat itse osa välityömarkkinoita, kun tarjotaan työtä esimerkiksi kierrätystoiminnan yhteydessä. Tällainen toiminta on voitu organisoida kunnan sisäisenä toimintana, säätiömällä toiminta (esimerkiksi Eduro säätiö) tai yhtiömuotoisesti (esimerkiksi Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy) ja kunnilla voi näissä olla määräysvalta. Tämän lisäksi kuntiin on nyt työllistynyt palkkatuella runsaasti sellaisia pitkään työttömänä olleita, joiden kohdalla työllistyminen palkkatuella yrityksiin on ollut epätodennäköistä. Palkkatuen työnantajavaatimusten säätäminen ehdotetulla tavalla johtaisi heikommassa työmarkkina- asemassa olevien työttömien aseman huonontumiseen etenkin kunnissa, joissa ei ole riittävästi kolmannen sektorin toimijoita. Tämä johtaisi käytännössä tilanteeseen, jossa osa työttömistä tulisi pysyvästi suljetuksi työelämän ulkopuolelle. KT esittää, että palkkatuki voitaisiin myöntää jatkossakin kunnille, kuntayhtymille ja näiden määräysvallassa oleville yhteisöille.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Esityksen pykälässä määriteltäisiin työnantajat, joille palkkatukea voitaisiin myöntää. Palkkatukea voitaisiin myöntää yrityksille sekä muille yhteisöille ja työnantajille. Muilla yhteisöillä ja työnantajilla tarkoitettaisiin esimerkiksi yhdistyksiä, säätiöitä, rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskunta ja hyvinvointialueita. Palkkatukea ei kuitenkaan voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli niin sanotulle kunnan sidosyksilölle. Nykymallissa kunnilla ja kuntien sidosyksiköillä on merkittävä rooli palkkatukityöllistäjänä. Miten varmistetaan, että muutos huomioidaan riittävästi valtionosuuksien määrittelyssä. Kuntien palkkatukityöllistäminen on merkittävä osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämisen työväline ja korostuu etenkin monialaisessa TYP-työssä.

Esitysluonnoksen sivulla 125 kerrotaan alaviitteessä, että lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi. Koska kunnat palkkatukityöllistävät vuosittain miltei saman määrän kuin tällä uudistuksella odotetaan olevan työllisyysvaikutuksia, korvaavan sääntelyn löytyminen olisi erittäin tärkeää.

Palkkatuella katettaviin kustannuksiin ei luettaisi työnantajan maksettavaksi kuuluvia palkan sivukuluja. Palkkatuella ei siten voisi kattaa työnantajalle aiheutuvaa työnantajan eläkemaksua, sairausvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksua, tapaturmavakuutusmaksia eikä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua. Sivukulut ja lomarahat ovat selkeästi palkkakustannuksia, jotka tulisi myös lukea palkkatuella katettaviin kustannuksiin. Tämä merkittävä heikennys saattaa heijastua palkkatuen markkinointiin negatiivisesti ja voi erityisesti heikentää pienyrittäjien mahdollisuuksia tukea työttömien työllistymistä ja palkata lisätyövoimaa.

Heinolan kaupunki, Elinvoimatoimiala, 23.6.2022
työllisyyspalvelut

Palkkatukityöllisten osalta on keskeistä, että kunnat ovat tehneet merkittävää työllisyydenhoitoa palkatessaan esim. osatyökykyisiä palkkatukitoihin. Mikäli esitys tältä osin toteutuisi, johtaisi se tilanteeseen, että palkkatukityöllistäminen kunnissa loppuisi, koska kustannus jäisi kokonaan kuntien maksettavaksi ja rahoituksen ulkopuolelle. Kunnille tulee voida myöntää palkkatukea työllistämistä varten, ja erityisesti tulee ottaa huomioon kuntiin myönnetyn palkkatuen merkitys palkkatukityöllistettyjen jatkopolkujen mahdollistajana. Kuntien työllisyyspalveluiden tarjoama tiivis yksilöllinen työhönvalmennus-ohjaus palkkatukijakson aikana on tukenut työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja pääsyä ammatillisiin opintoihin.

Monialaisen tuen yhteistoiminnassa tulee kunta mainita yhtenä toimijana, jotta asiakkaiden palveluprosesseja voidaan sovittaa yhteen. Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus tulee siirtää kuntien tehtäväksi.

Palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siten, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esim. osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Samalla palkkatukityöllistetyt saavat valmiuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, 23.6.2022
Hermunen Hanna

Palkkatukea tulisi myöntää harkinnanvaraisena, ennaltaehkäisevänä keinona myös 25-49-vuotiaiden osalta. Lisäksi palkkatuen osalta palkkauskustannuksiin tulisi lukea jatkossakin palkan laskennalliset sivukulut ja lomarahat.

Lisäksi se, jos palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle, voi uudistus jopa lisätä työttömien määrää. Pienessä kunnassa palkkatuella työllistäminen on ollut merkittävä ja erittäin tärkeä työllistämisen keino, myös heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien osalta.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Kuntoutussäätiö painottaa vaikutusten arviointia tilanteessa, jossa kunta ei voi jatkossa enää saada palkkatukea omaan organisaatioon tai kunnan määräysvallassa olevaan yhteisöön. Muutos on ymmärrettävä kuntien itse myöntäessä muille yhteisöille palkkatuki. Muutoksella on kuitenkin laajakantoiset vaikutukset monille välityömarkkinatoimijoille, jotka ovat kunnan määräysvallassa.

Kuntoutussäätiö pitää erittäin tärkeänä, että kunnat jatkossakin työllistävät työttömiä ja erityisesti pitkäaikaistyöttömiä.

Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa yhdessä arvioidaan palvelutarpeet ja työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet.

Hyvinvointialueiden ja kuntien tulee tehdä tiivistä yhteistyötä. Kuntoutussäätiön mielestä on välttämätöntä, että kuntien rooli monialaisen yhteispalvelun verkostoyhteistyössä varmistetaan. Kuntoutussäätiö kannattaa esitystä siitä, että asiakas pääsee palveluun oman tarpeensa mukaisesti eikä tässä sovelleta aikarajoja. Riittävän varhainen tuki ja palveluihin pääsy on tärkeää.

Kuntoutussäätiö haluaa korostaa kuntien mahdollisuuksia hankkia ihmisten työllistymistä tukevia palveluita.

Nuorten palvelut tulee järjestää siten, että niihin ohjautuminen on nuorille mutkatonta ja he saavat tarvitsemansa palvelut helposti.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat hyvin kriittisesti siihen, että kunnat eivät voisi enää toimia palkkatuetussa työssä työnantajina ja palkata työntekijöitä palkkatuella omiin yksiköihinsä. Tämä vaikeuttaisi tilannetta ja kapeuttaisi vaihtoehtoja niin asiakkaiden kannalta, kuin kuntien näkökulmasta. Etelä-Kymenlaakson kunnat ovat tarjonneet palkkatukimahdollisuuksia sadoille työntekijöille vuosittain. Kuntien palkkatukityö voi toimia ponnahduslautana yrityksiin ja myös väylänä vakituisempaan työsuhteeseen kunnalla. Kunnalle palkkatuki mahdollistaa työntarjoamisen heikommassakin työmarkkina-asetuksessa olevalle ja samalla auttaa kunnan yksiköitä työvoiman saatavuudessa. Kunnilla on myös ollut mahdollisuus palkkatuen avulla palkata osatyökykyisiä esimerkiksi kehitysvammaisia työntekijöitä pidempiinkin työsuhteisiin. Etelä-Kymenlaakson kuntien huolena onkin myös osatyökykyisten aseman heikentyminen työmarkkinoilla.

Lakiluonnoksessa ei ole esitetty myöskään korvaavaa tapaa järjestää palkkatuetun kaltaista työtä kunnissa (vrt. valtion nykyinen mahdollisuus palkata työnsuunnittelijoita TE-toimistoihin). Etelä-

Kymenlaakson kuntien näkemyksen mukaan palkkatuetun työn mahdollistamiseen kunnissa on lainsäädännössä luotava rakenteet, joiden avulla toiminta voi edelleen jatkua kunnissa.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisfoorumi nostaa tässäkin yhteydessä esityksensä työolosuhteiden järjestelytuen uudistamisen tarpeesta. Vammaisfoorumi ry:n mielestä työolosuhteiden järjestelytuen kehittäminen ja laajentaminen on olennaisen tärkeää niin, että

- tuen maksimitasoa korotetaan,
- tuki on käytettävissä kustannuksiin, joita syntyy siirtymissä työpäivän aikana
- tukea voi saada myös saavutettavuuteen ja työn digitaalisen ympäristön muutostilanteisiin liittyvissä järjestelyissä ja
- vammaisen yrittäjän on mahdollisuus saada työolosuhteiden järjestelytukea

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle (kunnan sidosyksilölle). Palkkatukea ei myönnettäisi myöskään valtion virastolle tai laitokselle.

Erityisesti kuntien ja kuntayhtymien tuella työllistämisellä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa. Lapin TE-toimisto esittää, että mahdollisuuksia kuntien palkkatuen käyttöön vielä selvitettäisiin.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Espoon kaupunki pitää huolestuttavana, että palkkatuen poistamista kunnan, kuntayhtymien ja kuntien määräysvallan alla olevilta yhteisöiltä ei perustella esityksessä lainkaan. On huomioitava, että kunnille on kuukausitasolla viime vuosina työllistetty palkkatuella keskimäärin noin 6500–7000 henkilöä. Palkkatuen epäminen kunnilta ja kuntien lähiyhteisöiltä olisi merkittävä heikennys

palkkatuella työllistämiseen sekä heikentäisi henkilöasiakkaiden mahdollisuutta löytää itselleen sopiva palkkatukipaikka. Näin suuri muutos palkkatuen myöntämisperiaatteisiin tulisi perustella esityksessä selkeästi, ja arvioida sen vaikutukset työnhakija-asiakkaisiin ja kuntakentän toimijoihin laajasti.

Lakiesityksessä on alaviitteenä huomio siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö selvittää korvaavaa palkkatuen sääntelyä. Tämän korvaavan sääntelyn olisi tullut jo olla valmiina lakiesityksessä, sillä ministeriö on voinut olettaa, että esitetty muutos tulee huolestuttamaan kuntia. Espoon kaupunki näkee, että palkkatuen myöntäminen kunnille ja niiden lähiyhteisöille tulisi jatkossa edelleen sallia sen sijaan, että selvitetäisiin korvaavaa sääntelyä.

Määrärahojen poistaminen valtiolle työllistämisestä vie käytännössä pois yli 200 henkilötyövuotta TE-hallinnosta. Työsuunnittelijoita on käytetty TE-toimistoissa pitkälti tavallisiin asiakaspalvelutehtäviin. Työsuunnittelijoiden rooli TE-toimistojen rekrytoinnissa on ollut suuri ja kyseiset tehtävät ovat toimineet hyvänä tapana saada työttömiä työnhakijoita työvoimavirkailijan uralle. Työsuunnittelijat eivät täytä TE-hallinnon työaikakirjanpitoa, joten heidän tosiasiallinen työn osuutensa jää huomioimatta, kun TE-toimistojen työtä tarkastellaan työaikakirjanpidon kautta. Mikäli työsuunnittelijoiden työpanosta ei korvata siirtyvässä valtiosuudessa kunnille, jää tosiasiallinen siirrettävä resurssi lähes 5 % aikaisempaa pienemmäksi. Tämä on tiukassa resurssitilanteessa selkeä ja tuntuva leikkaus.

Espoon kaupunki on lausunut palkkatukeen esitetyistä muutoksista toisessa lausunnossa. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan palkkatukeen esitetty sääntely ei yksinkertaista palkkatukea eikä edistä yritysten palkkatuen laajamittaisempaa käyttöä. Palkkatuen kriteereitä ja edellytyksiä tulee Espoon kaupungin näkemyksen mukaan yksinkertaistaa.

Työolosuhteiden järjestelytuki on vähäisessä käytössä oleva byrokraattisesti raskas tuki, jonka myöntämiskriteerit ovat tarpeettoman tiukat. Työolosuhteiden järjestelytukea tulisi kehittää tuen kriteereitä höllentämällä ja tuen piiriin kuuluvia kustannuksia laajentamalla. Näillä toimilla voitaisiin kannustaa työnhakijoita laajemmin hakemaan ja saamaan kyseistä tukea, jolloin myös kynnys osatyökykyisten työllistämiseen voisi yrityksissä madaltua nykyiseen verrattuna. Ellei tuen sisältöä muuteta, esitämme harkittavaksi koko tukimuodon poistamista, sillä tuen käyttö on nykyisellään hyvin vähäistä ja tuen vaikutus siten myös vähäinen.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Kaakkois-Suomen TE-toimisto olettaa, että tämän lakikokonaisuuden osalta huomioidaan valmisteilla olevaan palkkatuki uudistukseen liittyen toukokuussa 2022 annetut lausunnot.

Palkkatuki on yksi keskeinen väline uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. 3 § osalta esityksestä ei tule ilmi, miten kunnan työllistäminen tulee jatkossa tapahtumaan, mikäli kunnalle ei voida myöntää palkkatukea. Kunta työllistää kuitenkin määrällisesti eniten palkkatuella, eikä tuota määrää tule korvaamaan hyvinvointialueet tai yritykset. Palkkatukea ei voisi jatkossa myöntää myöskään valtiolle. Näillä työnantajaan liittyvillä rajauksilla heikennetään työvoimaviranomaisten mahdollisuuksia tukea yksilöllisesti erilaisia taustoja ja tavoitteita omaavia työttömiä työnhakijoita kohti avoimille työmarkkinoille työllistymistä.

Jatkossa työnantajan tulee tehdä korvaavat rekrytoinnit irtisanottujen tilalle ennen palkkatukihakemuksen tekemistä. Tämä mahdollistaa palkkatuen myöntämisen myös isompien,

koko maan laajuudella toimivien työnantajille, mutta millä keinoin työvoimaviranomaiset voivat valvoa työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden määrää? Vai luotetaanko tässä edelleen hakemuksessa ilmoitettuun tietoon?

Työnantaja voi jatkossa saada palkkatukea vain kerran samasta henkilöstä. Tällä tulee olemaan vaikutusta aloihin, jossa urakka- tai kausiluontoisuudesta johtuen työtä on hankala suunnitella ja tehdä yhtäjaksoisia työsopimuksia. Työtä voisi siis olla tarjolla enemmänkin, mutta lyhyemmissä jaksoissa ympäri vuotta. Palkkaako työnantaja edes lyhyempään työsuhteeseen, jos mahdollisuutta jatkoon tai toiseen pätkään ei ole? Toisaalta tämä estää sen, että työtön työnhakija ei voi odotella pääsevänsä samaan työpaikkaan tietyn kestoisien työttömyysjakson jälkeen, vaan kannustaa etsimään työpaikkaa muualtakin.

8 §: osalta Kaakkois-Suomen TE-toimisto pitää hyvänä sitä, että uudistus tuo 100 % tuen piiriin mahdollisesti uusia toimijoita, joilla ei nykyisen lainsäädännön takia ole ollut mahdollista hyödyntää 100 % tukea. Elinkeinotoiminnan käsitteen korvaamisella taloudellisen toiminnan käsitteellä yhdenmukaiseksi EU:n valtioneuvoston päätöksen kanssa tulee olemaan suuri vaikutus varsinkin Kaakkois-Suomen alueella toimivien yhdistysten ja säätiöiden toimintaan. Usealla toimijalla on pelko toiminnan päättymisestä, työllistettävien määrä tulee vähenemään rajusti ja huolena on se, että pystyykö toimijat takaamaan tuella palkattujen ohjaamisen ja tuen samalla tavalla kuin nykyään. Toteutuessaan kaavailtu palkkatuen uudistus tulee Kaakkois-Suomen alueella heikentämään myös tälle uudistukselle asetettujen työllisyystavoitteiden saavuttamista.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Nousiaisten kunta

23.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä paranee.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat hyvin kriittisesti siihen, että kunnat eivät voisi enää toimia palkkatuetussa työssä työnantajina ja palkata työntekijöitä palkkatuella omiin yksiköihinsä. Tämä vaikeuttaisi tilannetta ja kapeuttaisi vaihtoehtoja niin asiakkaiden kannalta, kuin kuntien näkökulmasta. Etelä-Kymenlaakson kunnat ovat tarjonneet palkkatukimahdollisuuksia sadoille

työntekijöille vuosittain. Kuntien palkkatukityö voi toimia ponnahduslautana yrityksiin ja myös väylänä vakituisempaan työsuhteeseen kunnalla. Kunnalle palkkatuki mahdollistaa työntarjoamisen heikommassakin työmarkkina-asemassa olevalle ja samalla auttaa kunnan yksiköitä työvoiman saatavuudessa. Kunnilla on myös ollut mahdollisuus palkkatuen avulla palkata osatyökykyisiä esimerkiksi kehitysvammaisia työntekijöitä pidempiinkin työsuhteisiin. Etelä-Kymenlaakson kuntien huolena onkin myös osatyökykyisten aseman heikentyminen työmarkkinoilla. Lakiluonnoksessa ei ole esitetty myöskään korvaavaa tapaa järjestää palkkatuetun kaltaista työtä kunnissa (vrt. valtion nykyinen mahdollisuus palkata työsuunnittelijoita TE-toimistoihin). Etelä-Kymenlaakson kuntien näkemyksen mukaan palkkatuetun työn mahdollistamiseen kunnissa on lainsäädännössä luotava rakenteet, joiden avulla toiminta voi edelleen jatkua kunnissa.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Vastaa pääosin palkkatukiudistuksen esityksiä. Hyvinvointialueille voidaan myöntää palkkatukea. Jatkossa palkkatukea ei myönnettäisi kunnille, kuntayhtymille tai valtion virastoille ja laitoksille. Samoin kunnat, kuntayhtymät, valtion virastot ja laitokset eivät voi käyttää työolosuhteiden järjestelytukea.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiikan asiantuntija, SAK ry

23.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan palkkatukea tai työolosuhteiden järjestelytukea ei olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle, sillä palkkatuen myöntämisestä vastaavat tulevaisuudessa kunnat itse. SAK ei vastusta muutosta, mutta esittää muutosten vaikutusten arviointia myöhemmässä vaiheessa. Lisäksi SAK pitää tärkeänä, että kunta työllistää työttömiä erityisesti työttömyyden pitkittyessä kunnan palvelukseen myös jatkossa.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta

23.6.2022

22.6.2022

Kuhmon kaupunki esittää, että palkkatuen myöntäminen kunnille säilytetään laissa. Kunnalle myönnettyä palkkatukea voidaan käyttää erityisesti tilanteissa, joissa palkkatukea kohdennetaan osatyökykyisten työllistämiseen tai tukityöllistetyn henkilön oppisopimuskoulutuksen aikaiseen työskentelyyn. Palkkatuettujen oppisopimuskoulutusten säilyminen kuntien keinovalikoimassa edesauttaisi kuntien osallistumista ammattikoulutusten järjestämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden kehittämiseen alueilla. Kunnissa tapahtuvalla palkkatuetulla oppisopimusopiskelulla on olennainen merkitys ammatillisen kouluttautumisen mahdollistajana erityisesti alueilla, jotka sijaitsevat kaukana ammatillisista oppilaitoksista.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Esityksen alaviitteessä todetaan, että lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi. Into katsoo, että tämä on olennaista – muutoin palkkatuettu työ tulee vähenemään merkittävästi ja työllisyys heikkenemään. Mahdollisuutena olisi lisätä uusi palkkatuetun työn kaltainen työllistämismuoto lainsäädäntöön Kuntaliiton esityksen mukaisesti. Pitkäaikaistyöttömyyden jäätyä korkealle tasolle on tärkeää lisätä mahdollisuuksia palkkatuettuun työhön. Myös kannustimien tulee olla riittävät.

On myös huomattava, että valmistelussa olevan palkkatukiudistuksen vaikutuksesta palkkatuettu työ tulee vähenemään olennaisesti kolmannella sektorilla, ja näin ollen työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat kasvamaan. Tätä ei ole huomioitu esityksessä. Päinvastaisista tarkoituksistaan huolimatta palkkatukiudistus on lisäämässä heikossa asemassa olevien työttömyyttä. Erityisesti muutokset 100 %:n palkkatukeen tulevat olemaan työpajatoimijoille dramaattisia. Into katsoo, että uudistus tulee vähentämään merkittävästi haavoittuvassa asemassa olevien työllistymiseen liittyviä palveluita. Esityksessä muodossa vaikutukset tulevat olemaan kielteisiä ja heikossa asemassa olevien työllistyminen tulee monin paikoin halvaantumaan. Into vastustaa palkkatukiudistusta, ellei siihen tehdä olennaisia muutoksia: ennakoitu palkkatuetun toiminnan kauppavaikutus on käytännössä täysin epätodennäköinen. Mahdollinen kauppavaikutus ja kilpailun vääristyminen pitää arvioida tapauskohtaisesti, eikä de minimis -ehtoa ei tule soveltaa lainkaan.

Into painottaa, että on olennaista säilyttää työsopimuslaisia työpajoja ja vastaavia valmennusyksiköitä koskeva poikkeus työntarjoamisvelvollisuuteen. Poikkeus ollaan laajentamassa koskemaan rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia, mutta rajaamalla vain 100 %:n palkkatukeen. Into korostaa, että poikkeuksen tulee koskea kaikkia palkkatukiprosentteja. Rajaus vaikuttaisi kriittisesti välityömarkkinoilla toimivien järjestöjen toimintaan ja niiden tarjoamiin työmahdollisuuksiin. Sillä olisi myös kerrannaisvaikutuksia, jotka johtaisivat työpajojen ja muiden valmennusyksiköiden muidenkin palveluiden heikkenemiseen. Tämä puolestaan heikentäisi vaikeassa työmarkkina-asemassaolevien kokonaiselämäntilannetta ja työllisyyttä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Sininauhaliitto on jo aiemmassa lausunnossaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta ottanut voimakkaasti kantaa palkkatukeen ja muihin tämän esityksen luvun 10 (1–18 §) säädettävistä työnantajalle myönnettävistä tuista. Edellä mainittu lausunto on luettavissa lausuntopalvelussa ([Sininauhaliitto - lausuntopalvelu.fi](http://Sininauhaliitto-lausuntopalvelu.fi)).

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

SOSTE on ottanut kantaa palkkatukea koskeviin pykäliin juuri lausunnolla olleen lakiesityksen yhteydessä. SOSTE ei voi hyväksyä esitystä, jonka kokonaisvaikutukset ovat heikoimmassa asemassa olevien työllistymistä heikentäviä ja uhkaavat järjestöjen toimintaa. 100 prosentin palkkatukeen tehtävät muutokset eivät ole hyväksyttävissä ja SOSTE vaatii esityksen muuttamista.

Karkkilan kaupunki**23.6.2022**

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esim. palkkatuella) työllistetyt henkilöt. Palkkatuella työllistetyt lisäävät näin ollen kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin kunnalle on työllistynyt yli 30 % palkkatuella työllistetyistä henkilöistä. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Karkkila katsoo, että nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön on välttämätöntä. Karkkila näkee, että uusi työllistämismuoto mahdollistaa tärkeän jatkopolun esim. työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä jatkopolku vahvistaa henkilöiden valmiuksia kiinnittyä avoimille työmarkkinoille.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura**23.6.2022****0157568-2****23.6.2022**

Valkeakosken kaupunki edellyttää, että kunnilla pitää olla edelleen yhtäläinen mahdollisuus saada osaavaa työvoimaa ja tarjota heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville työntekijöille mahdollisuuksia palkkatuen muodossa

Liedon kunta, Työllistämispalvelut**23.6.2022**

Annetussa esityksessä ollaan poistamassa kunnilta mahdollisuutta hakea kuntatyöpaikkoihin palkkatukea. Palkkatuetun työvoiman määrä kuntasektorilla on ollut vuosittain noin 5 100-7 000 henkilöä. Kuntatyönantajat ovat suuri toimija, joka tarjoaa paljon erilaisia työmahdollisuuksia. Yhtä työnantajapuolta ei voida sulkea palkkatuen ulkopuolelle. Työvoiman saatavuuden haasteet tulevat koskemaan tulevaisuudessa myös kuntatyönantajia ja palkkatuen kautta soveltuvien työmahdollisuuksien löytymistä voidaan tukea.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus**23.6.2022****21.6.2022**

Palkkatuen kriteerit tulisi tehdä vieläkin selkeämmäksi. Palkkatuen hakeminen pitäisi ehdottomasti olla mahdollista kunnille ja kuntayhtymille. Niiden rajaaminen tuen ulkopuolella poistaa merkittävän osuuden työllistämismahdollisuuksien kokonaisuudesta. Palkkatuen minimikesto tulisi aina olla vähintään työssäoloehdon täyttävä aika.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto** **23.6.2022**

Palkkatuen osan osalta pienien kuntien verkosto toteaa, että mikäli kunta ei voi käyttää palkkatukea, tulee sen tilalle luoda vastaava väline.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä parane.

Virtain kaupunki **23.6.2022**

Palkkatuki

Virtain kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työlistämismuodon statuksen lisäämisestä lainsäädäntöön. Tämä olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuk-sia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voidaan hänen työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää kokonaan hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Jos asiakas ei pysty ottamaan vastaan työtä tai työllistymistä edistäviä palveluja, hänet tulisi ohjata mui-den etuuksien piiriin, viimesijaisesti toimeentulotuelle. Työttömien työllistymisen tukemiseksi etuisuus-, kannuste- ja kustannusjärjestelmää tulisi kehittää kokonaisuutena eri ministeriöiden kesken, ja määrittää kannusteet sille taholle, jolla on työkalut tarpeisiin vastaamiseksi.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työt-tömyysturvaan liittyvistä kustannuksista. Hyvinvointialue voisi maksaa osan työttömyysturvan perus-osasta yhteisten asiakkaiden osalta, jolloin kunnan maksuosuus vastaavasti laskisi. Mikäli henkilön työllis-tymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja ter-veyspalveluiden piiriin, tulisi tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu siirtää hyvinvointi-alueelle.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Virtain kaupunki näkee

tärkeänä, että pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat, joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muis-sa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Virtain kaupunki näkee lisäksi tärkeänä, että kunnilla on jatkossa mahdollisuus vaikuttaa erityisesti oman kunnan nuorten osaamisen kehittämiseen liittyvien koulutuspalveluiden järjestämiseen, hankintaan ja palveluohjaukseen.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei ole enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Nurmeksen kaupunki

23.6.2022

Jos palkkatukijärjestelmä lähtee kunnilta pois, siihen on saatava joku korvaava järjestely tilalle. Kunnat ovat merkittäviä palkkatukityöllistäjiä ja tarjoavat usein työmahdollisuuksia heikommin työllistyville.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Kuntiin tai kuntayhtymiin ei jatkossa myönnettäisi palkkatukea muutoin kuin veloitetyöllistämiseen. Sivukulujen poistuminen kompensoituu osin 50 % pääsääntöisellä tukiasteella. Yhdistyksille on tärkeää yhä saada 100 % tukea jatkossakin osana työmarkkinoita. Kannustamme ministeriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös hyödyntää tukityöllistämiseen jatkossa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat hyvin kriittisesti siihen, että kunnat eivät voisi enää toimia palkkatuetussa työssä työnantajina ja palkata työntekijöitä palkkatuella omiin yksiköihinsä. Tämä vaikeuttaisi tilannetta ja kapeuttaisi vaihtoehtoja niin asiakkaiden kannalta, kuin kuntien näkökulmasta. Etelä-Kymenlaakson kunnat ovat tarjonneet palkkatukimahdollisuuksia sadoille

työntekijöille vuosittain. Kuntien palkkatukityö voi toimia ponnahduslautana yrityksiin ja myös väylänä vakituisempaan työsuhteeseen kunnalla. Kunnalle palkkatuki mahdollistaa työntarjoamisen heikommassakin työmarkkina-asemassa olevalle ja samalla auttaa kunnan yksiköitä työvoiman saatavuudessa. Kunnilla on myös ollut mahdollisuus palkkatuen avulla palkata osatyökykyisiä esimerkiksi kehitysvammaisia työntekijöitä pidempiinkin työsuhteisiin. Etelä-Kymenlaakson kuntien huolena onkin myös osatyökykyisten aseman heikentyminen työmarkkinoilla.

Lakiluonnoksessa ei ole esitetty myöskään korvaavaa tapaa järjestää palkkatuetun kaltaista työtä kunnissa (vrt. valtion nykyinen mahdollisuus palkata työnsuunnittelijoita TE-toimistoihin). Etelä-Kymenlaakson kuntien näkemyksen mukaan palkkatuetun työn mahdollistamiseen kunnissa on lainsäädännössä luotava rakenteet, joiden avulla toiminta voi edelleen jatkua kunnissa.

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Kuntien palkkatukityötä tulee jatkaa. Palkkatuella tulee rakentaa kiinteitä polkuja työelämään yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten ja yritysten kanssa. Kunnat pystyvät tarjoamaan työmahdollisuuksia, joita muilla toimijoilla ei ole. Pienillä työmarkkina-alueilla yrityksistä ei löydy riittävää määrää soveltuvia työpaikkoja työttömille, mikä osaltaan kasvattaa työttömyyttä. Kaikki keinot on edelleen oltava käytettävissä. Palkkatukeen oikeutettujen ryhmien lisääminen on kannatettava asia (esim. ns. nollatuntisopimuksella olevat henkilöt).

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi uudistuksessa kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea enää itselleen, vaan rahoitus tulee valtionosuuksien kautta on kriittistä se, että kohdentaako kunta enää jatkossa työllistämistoimia pitkäaikastyöttömiin. Yhteiskunnallisina vaikutuksina on vääjäämättä pitkäaikaistyöttömien syrjäytymisen lisääntymien. Nykyinen kuntien palkkatukityöllistämisen mahdollisuus tulisi lisätä lainsäädäntöön. Lisäksi yhtenä riskinä jos kunnat työllistävät jatkossa normaali rekrytoinnin kautta henkilöitä, niin täytyykö määräaikaiskriteerit eli saadaanko perusteltua miksi jotkut työsuhteet ovat pätkätöitä

Paimion kaupunki

22.6.2022

Lakiehdotuksessa esitetään, että kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen tai sen määräysvallassa olevalle yhteisölle. Tällöin jää työmarkkinoille työllistymättä iso joukko vaikeasti

työllistyviä, osatyökykyisiä ja sosiaalisesti syrjäytyneitä henkilöitä, jotka eivät todennäköisesti missään oloissa tule työllistymään yksityisille työnantajille. Kunnille pitää jättää mahdollisuus käyttää palkkatukea. Tämä pitää ratkaista niin, että kunnalle ja sen määräysvallassa oleville tahoille palkkatuen myöntää valtion virasto samoilla ehdoilla, kuin palkkatuki myönnetään muillekin työnantajille. Työvoimaviranomainen tekee esityksen palkkatuen myöntämisestä, mutta päätöksen tekee ulkopuolinen kunnasta riippumaton viranomainen.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

**Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus
Oy**

22.6.2022

Huhti-toukokuun 2022 aikana lausuntokierroksella olleen palkkatuki uudistusta koskeneen esityksen yhtenä keskeisenä ajatuksena oli, että jatkossa työnantajan organisaatiomuodolla tai yleishyödyllisyydellä ei ole palkkatuen myöntämisen edellytysten kannalta mitään merkitystä. Nyt kuitenkin samaan aikaan vireillä olevassa TE24 uudistusta koskevassa luonnoksessa organisaation omistajataholla on merkitystä. Palkkatuen osalta TE24 -uudistuksen keskeisenä esityksenä on, että jatkossa palkkatukea ei olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Lisäksi todetaan, että lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi. Lakiin ei sisältyisi myöskään nykyisen kaltaista määrärahan osoittamista valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Esimerkiksi Kierrätyskeskus on muun muassa kuntien ja kuntayhtymän (Helsinki 51 %, Espoo 7,7 %, Vantaa 7,7 %, HSY 26 %) omistama voittoa tavoittelematon sosiaalinen yritys, joka ei jatkossa saisi miltään osin palkkatukea työllistämistoimintaansa. Esitys herättää voimakasta huolta, mitä tuo "Lausuntokierroksen aikana selvitetään mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi." tarkoittaa. Se herättää monia kysymyksiä: Miten selvitys tehdään ja missä selvityksen tuloksia käsitellään? Missä vaiheessa kunnilla, kuntayhtymillä ja niiden määräysvallassa olevilla yhteisöillä (ml. Kierrätyskeskus) on mahdollisuus kommentoida tuon selvityksen tuloksia ja sen perusteella tehtävää ehdotusta kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi? Tarkoitetaanko lausuntokierroksella vain TE24 lakipaketin lausuntokierrosta (ilmeisesti kyllä)? Palkkatuki uudistus ollaan kuitenkin nyt käsillä olevan palkkatuki uudista koskevan esitysluonnoksen mukaan tekemässä 1.1.2023 alkaen, kuntien palkkatuen korvaava sääntely mahdollisesti 1.12.2024 alkaen. Miten noiden uudistusten välissä 1.1.2023-1.12.2024 mahdollistetaan Kierrätyskeskuksen kaltaisen kuntaomisteisen yleishyödyllisen (ei elinkeinotoimintaa harjoittavan) yhteisön toimintaedellytykset? Käytännössä näiden molempien luonnosten sisällöt jättävät Kierrätyskeskuksen ja vastaavat toimijat täysin tyhjän päälle ilman tietoa siitä, mitä on tulossa.

Palkkatukea koskevan esitysluonnoksen (VN/1258/2021) tavoitteena on vähentää palkkatukeen liittyvää byrokratiaa yksinkertaistamalla palkkatukijärjestelmää siten, että järjestelmä olisi ennakoitavampi ja palkkatuen myöntö- ja maksatusprosessi nopeampi ja houkuttelisi työnantajia, erityisesti yrityksiä palkkaamaan työttömiä työnhakijoita palkkatuella nykyistä enemmän. TE24 esitysluonnoksessa yksinkertaistamista viedään niin pitkälle, että palkkatukea ei myönnettäisi jatkossa kunnille tai kuntayhtymille taikka näiden määräysvallassa oleville yhteisöille. Edellä kuvatulla tavalla tämä ei kuitenkaan vastaa asetettuun byrokratian vähentymisen tavoitteeseen.

Esitämme edellä mainituilla perusteilla, että palkkatukiudistuksen ja työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan uudistuksen yhteydessä varmistetaan kuntien omistamien yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuus tehdä vaikuttavaa työllistämistyötä myös jatkossa.

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 10 Työnantajalle myönnettävät tuet

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Käsillä olevassa HE-luonnoksessa lähdetään siitä, että palkkatukea ei voitaisi enää jatkossa myöntää kunnille tai niiden määräysvallassa oleville yhteisöille työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Kun julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään kunnille, ei palkkatukiviranomainen (kunta) voi myöntää palkkatukea itselleen.

Uudessa mallissa työikäisen väestön eli 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtiosuusriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin niin sanotun laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat luetaan mukaan työttömien määrään. Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty niin, että se kattaa myös työllistetyt, esimerkiksi palkkatuella työllistetyt. Koska kunnat eivät voi uudessa mallissa myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtiosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kunnan palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Jos työllistetyt henkilöt palkataan muihin kuin valtiosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtiosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistusten ulkopuolelle. Täten em. henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtiosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Vantaan kaupunki esittää, että uudistuksen jatkovalmistelussa aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia kehitetään siten, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtiosuus pohjaa. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön olisi tärkeää myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja täyttää näin lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Näin vahvistettaisiin henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Vantaan kaupungin mukaan kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois.

Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa työvoimapalveluihin vähenisi.

Resurssit. Uudistuksesta saa kuvan, että palkkatukipäätösten tekeminen on jatkossa kokonaan kunnan vastuulla. Tehtävän hoitaminen ilman myöhemmin hankalasti korjattavia virheitä ja niin että asiakkaiden odotusajat pysyvät kohtuullisena vaatii osaavaa ja kokenutta henkilökuntaa. TE-toimiston työntekijöiden jakautuessa useampaan pieneen yksikköön eri kuntien palvelukseen, on haastavaa ylläpitää riittävää palvelutasoa.

Kuntakokeilujen alkaessa maaliskuussa 2021 kuntien vastuulle siirtyi osa palkkatukipäätöksistä. Kunnille ei kuitenkaan siirtynyt tehtävästä selviytymiseen vaadittavaa henkilöresurssia. Vantaan palkkatukiryhmässä on tällä hetkellä kolme henkilöä, joista vain yksi on TE-taustainen.

Tähänastisten kokemusten mukaan siirtyminen päätösprosessissa YA järjestelmä käyttöön vaatii jälleen lisäresursointia. TE24 muutoksen yhteydessä olisikin huolehdittava tarvittavien resurssien siirtymisestä kuntakokeilun uudistusta paremmin.

Työllistämistuki yli 55-vuotiaille on uusi. Tiedot tämän tuen hallinnollisesta prosessista TE-toimiston puolella ovat vielä puutteelliset. Jos tuki eroaa prosessiltaan palkkatukipäätös prosessista, tulee se vaatimaan lisää henkilöresurssia, joka toivottavasti huomioidaan TE24 uudistuksen yhteydessä. Pienten yksiköiden ongelman välttämiseksi lain tulisi mahdollistaa kuntien välisen palkkatuki ja starttiraha yhteistyön tekeminen mahdollisimman joustavasti. Olennaista olisi näissä tilanteissa mahdollistaa joustava pääsy asiakastietorekisteriin yli kuntarajojen.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Yli-55 vuotiaille palkkatuki, järjestelytuki on sisällytettävä lakimuutokseen.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli niin sanotulle kunnan sidosyksilölle. Palkkatukea ei myönnettäisi myöskään valtion virastolle tai laitokselle. Kuntien ja kuntayhtymien tuetulla työllistämisellä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa. Satakunnan TE-toimisto esittää, että mahdollisuuksia kuntien ja valtion virastojen palkkatuen käyttöön vielä selvitettäisiin.

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry, Moisanen Sari

22.6.2022

Esityksen mukaisesti palkkatukea ei myönnettäisi kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatuki tulisi myöntää kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalla yhteisölle. Edellä mainitut ovat kuitenkin itsenäisiä toimijoita ja vastaavat omasta toiminnastaan.

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on kannatettava. Myös 15-24 vuotiaiden työllistämistuki on kannatettava, mutta työllistämistukijakson pitäisi olla automaattisesti opintotavoitteinen, mikäli henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Opintotavoitteisuus palkkatuen yhteydessä ei tarkoita yksinomaan oppisopimuskoulutusta, vaan opintotavoitteet voisivat täytyä myös erilaisilla työelämän ja koulutuksen yhteistyömuodoilla ts. hyväksilukuperiaatteella tai näytöillä.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kuntien työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen maksuosuus vanhojen asiakkaiden osalta tulevat nousemaan.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattavat henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Palkkatuki on keskeinen työvoimapolitiittinen työkalu. Laissa pitää luoda tarkoituksenmukainen järjestelmä, jossa palkkatuen käyttö mahdollistetaan myös kunnille.

Hallituksen esityksen mukaan kunnilla, kuntayhtymillä ja niiden määräysvallassa olevilla yhteisöillä ei olisi enää mahdollista saada palkkatukea. Tästä ei kuitenkaan ole mainintaa uudessa palkkatukilain muutosesityksessä, eikä tässä lakiehdotuksessa.

Palkkatuen myöntäminen kunnille on ollut hyvin käytetty palvelu ja tarpeellinen myös kunnille itselleen. Vuonna 2021 n. 30 % palkkatuetusta työstä tehtiin kuntien palveluksessa ja kunnat ja kuntayhtymät tarjosivat palkkatuetta työtä n. 10.000 henkilölle samana vuonna. Hallituksen esityksessä ollaan epäämässä palkkatuki kunnilta, kuntayhtymiltä ja niiden määräysvallassa olevilta

yhteisöiltä. Tälle ei esitetä suoraan mitään korvaavaa menettelyä, vaan todetaan, että lausuntokierroksen aikana pyritään sellainen löytämään. Tämä johtaa siihen, että kunnat joutuvat tällä välin etsimään näille työpaikat muualta, vaikka niillä olisi myös itsellä tarvetta lisäkäsille. Uudenmaan liitto kyseenalaistaa, onko palkkatuella tarvetta etsiä vaihtoehtoa, jos se on sellaisenaan toimiva.

Hallituksen esityksessä esitetään myös palkkatukiaikojen lyhentämistä aiemmasta 6, 12 tai 24 kuukaudesta, 5 tai 10 kuukauteen. Tämä koskisi myös 100 % palkkatuella palkattuja henkilöitä, sekä vamman tai sairauden perusteella palkkatukea saavia. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen jatkuminen yli 10 kuukautta olisi perusteltua.

Koulutuskuntayhtymä OSAO

22.6.2022

Henkilön työllistymisedellytyksistä ja työnantajalle myönnettävästä palkkatuesta (koskien oppisopimuskoulutusta) tehdään harkintaan perustuva päätös. Tänä päivänä ammatillisen koulutuksen toiminta on yksilölliseen opintopolkuun ja henkilökohtaistamiseen perustuva, jolloin opiskeluun tarvittava aika voi joko pidentyä tai lyhentyä. Työnantajan palkkatuki on sidottu ennen oppisopimuskoulutuksen aloitusta arvioituun koulutuksen keston. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilön työllistymisedellytys ja osaamisen hankintaan tarvittava aika arvioidaan samaksi. Olisiko tarkoituksenmukaista pyrkiä siihen, että näitä asioita voidaan tarkastella myös erillisinä, koska pahimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että henkilön työsuhde päättyy siihen, kun koulutustavoite on saavutettu ja lopputulos vaikuttaa henkilön ja myös työnantajan kannalta enemmänkin rangaistukselta kuin onnistumiselta. Tässä tilanteessa työnantajan, opiskelijan ja koulutuksen järjestäjän näkökulmat tulisi huomioida päätöksenteon pohjaksi palkkatuen jatkumisessa. Tilanne on erityisen haastava pienissä yrityksissä ja tukea tarvitsevan opiskelijan kohdalla.

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Kunnan, kuntayhtymän tai niiden määräysvallassa olevan yhteisön rajaaminen palkkatuen ulkopuolelle ei ole kannatettavaa. Palkkatuen poistaminen rajoittaisi merkittävästi paikallisia ratkaisuja työllisyyden hoidossa erityisesti pitkittyneen työttömyyden ja vaikeammin työllistyvien kohdalla. Muutoksella olisi myös heikentävä vaikutus osatyökykyisten ja vaikeammin työllistyvien palvelupolkuihin. Palkkatuen tulisi kannustaa kohti avoimia työmarkkinoita esimerkiksi oppisopimusta hyödyntäen

Keminmaan kunta

22.6.2022

Esityksen mukaisesti palkkatukea ei myönnettäisi kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatuki tulisi myöntää kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalla yhteisölle. Edellä mainitut ovat kuitenkin itsenäisiä toimijoita ja vastaavat omasta toiminnastaan. 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on kannatettava. Myös 15-24 vuotiaiden työllistämistuki on kannatettava, mutta työllistämistukijakson pitäisi olla automaattisesti opintotavoitteinen, mikäli henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Opintotavoitteisuus palkkatuen yhteydessä ei tarkoita yksinomaan oppisopimuskoulutusta, vaan opintotavoitteet voisivat täytyä myös erilaisilla työelämän ja koulutuksen yhteistyömuodoilla ts. hyväksilukuperiaatteella tai näytöillä.

Palkkatukea voitaisiin myöntää 15-24 vuotiaalle ja vailla toisen asteen tutkintoa olevalle. Nuorille palkkatuki tulee myöntää vain oppisopimuskoulutukseen.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Lakipaketissa esitetään palkkatuen säätelyä muutettavaksi niin, että palkkatukea ei olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnille, kuntayhtymille eikä näiden määräysvallassa oleville yhteisöille. Kuopion kaupunki ei hyväksy tätä esitystä. Kunnilla on ollut ja tulee myös jatkossa olemaan merkittävä rooli heikossa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden työllistymispolkujen avaajana. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut väylänä kohti avoimia työmarkkinoita tai koulutuksellisia ratkaisuja. Myös palkkatuetulla oppisopimuskoulutuksella on ollut merkittävä rooli julkisen kuntasektorin rekrytointikanavana. Kaavaillulla esityksellä on myös negatiivinen vaikutus kuntien valtiosuuden muodostumiseen kuten aiemmin on todettu.

Kuopion kaupunki haluaa kiinnittää huomiota myös yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdistyksille myönnettävään 100 prosentin palkkatukeen kaavailtuihin muutoksiin. Esitetyt säädösmuutokset erityisesti kaupallisen toiminnan arvioinnin osalta olisivat sellaisia, että tässä toimintaympäristön murroksessa (sote-uudistus, TE-palvelut 2024 uudistus) ne voivat vaarantaa välityömarkkinatoimijoiden toimintaedellytyksiä. Riskinä on, että merkittäviä välityömarkkinatoimijoita joutuu supistamaan tai jopa lopettamaan toimintansa kaavailtujen muutosten kerrannaisvaikutusten johdosta. Välityömarkkinatoimijoilla on ollut ja tulee myös jatkossa olemaan merkittävä rooli vaikeimmin työllistyvien henkilöiden työllistymisedellytysten ja työelämäosallisuuden lisäämisessä. Näitä palkkatuettuja työpaikkoja ei ole Suomesta vara menettää. Menettely, jossa tapauskohtaisesti harkittaisiin mikä osa välityömarkkinatoimijan toiminnasta on katsottava kaupalliseksi toiminnaksi, olisi Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan parempi vaihtoehto. Kategoriset rajaukset eivät toimi tässä kokonaisuudessa, vaan aiheuttavat pahimmillaan vaikeimmin työllistyvien työmahdollisuuksien merkittävän heikkenemisen ja välityömarkkinoiden supistumisen.

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että esityksen linjaukset palkkatukea koskien arvioidaan vielä uudelleen laaja-alaisesti eri intressiryhmien näkemykset huomioiden sekä vaikutukset välityömarkkinatoimijoiden toimintaedellytyksiin ja eri asiakasryhmien työllistymisnäkyymiin selvitetään esitettyä huomattavasti perusteellisemmin.

Ulvilan kaupunki, Kaupunginhallitus 22.6.2022
14.6.2022

Lakiuudistuksessa esitetään, ettei kunta voisi myöntää itselleen palkkatukea eikä se näin ollen lakiuudistuksen voimaan tulon jälkeen voisi työllistää palkkatuella ollenkaan. Tämä on iso muutos kuntien työllistämistoiminnalle. Perustelut muutokselle ontuvat, sillä valtio on tähän asti voinut työllistää itse itselleen. Palkkatuella työllistetyistä henkilöistä n. 40 %:a on aiemmin työllistetty kunnille. Suunniteltu muutos vaikuttaa tämän asiakasryhmän työllisyysstatukseen, sillä heidän on usein vaikea työllistyä avoimilla työmarkkinoilla, edes palkkatuella. Lisäksi muutos vaikuttaa kuntien valtiosuuteen, sillä aiemmin työllistettynä olleet henkilöt tippuvat pois ns. laajan työttömyyden kriteeristä, joka taas vaikuttaa kunnan valtiosuuteen negatiivisesti.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava heidät normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtion-osuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Kuntaliiton lausunnossa ehdotetaan, että aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä. Heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Ulvilan kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdotusta.

Työvoimaviranomaisella (kunnalla) olisi jatkossa velvollisuus järjestää 60 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia, työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ muun kuin kunnan palveluksessa. Jos henkilö ei työllistyisi avoimilla työmarkkinoilla, hänen kotikuntansa tulisi järjestää työntekomahdollisuus. Kunnalle ei maksettaisi erikseen palkkatukea, mutta palkkakustannuksiin myönnettäisiin valtionosuutta 50 % palkkatuella katettavista kustannuksista.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Lakiehdotuksen mukaan kunta ei voisi uudessa mallissa myöntää palkkatukea itselleen. Tämä tarkoittaisi sitä, että jatkossa kunnille ja niiden määräysvallassa oleville tahoille ei myönnettäisi jatkossa lainkaan palkkatukea, vaan tämä kompensoitaisi valtionosuuksilla. Palkkatuki on ollut yksi tärkeä väline pitkäaikaistyöttömien ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä ja jatkopoluttamisessa avoimille työmarkkinoille. Usein virheellisesti ajatellaan, että kuntien palkkatukityöllistäminen on vain keino välttää työttömyysturvakustannuksilta. Kunnat ovat kuitenkin panostaneet ja kehittäneet ohjaustyötä sekä erilaisia malleja palkkatukityön poluttamiseksi kohti työelämää. Kuntien työllistämispolut ovat monen työnhakijan kohdalla ainoa reitti onnistuneeseen työllistymiseen.

Kunnilla tulee jatkossakin säilyä mahdollisuus työllistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevia työnhakijoita, sekä saada kompensatiota tämän kohderyhmän työllistämisen kustannuksista. Kompensointi valtionosuuksilla ei saa olla heikompi kompensatio, kuin nykyinen kunnille myönnettävä palkkatuki.

Kuntien itse itselleen myöntämän tuen ongelma poistuisi, jos järjestämisvastuu on erikseen jokaisella kunnalla. Palkkatuen voisi tällöin myöntää saman järjestämisalueen toinen kunta. Sopimuksilla voidaan sopia kuntien- ja järjestämisalueiden välisestä yhteistyöstä.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Kyseisellä esityksellä ehdotettu muutos, jonka mukaan palkkatukea ei voisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja näiden määräysvallassa olevalle yhtiölle voi johtaa tilanteeseen, jossa eri alueella asuvien työttömien työnhakijoiden yhdenvertaisuus saattaa vaarantua.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Lakiesityksessä laajan työttömyyden kriteeri on määritelty siten, että siihen luetaan mukaan palkkatuella työllistetyt. Kuntien rooli palkkatukityöllistämässä on nykyisin merkittävä. Lakiesityksen mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen. Kunnat ovat merkittäviä työnantajia. Lakiesitys asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan muihin työnantajiin nähden.

Jyväskylän kaupunki katsoo, että hallituksen esitystä on korjattava. Heikossa työmarkkina- asemassa olevien työllistämistä kuntiin tulee jatkossakin tukea, joko erillisenä palkkatukiratkaisuna tai muuna työllisyyspoliittisen ratkaisuna. Tulevat työllisyysalueet voisivat sopia alueiden välillä palkkatukipäätösten tekemistä niin, että jääviystilanteet vältettäisiin (vrt. nykyinen TE-toimistojen valtiolle työllistäminen).

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Lakiehdotuksen mukaan kunta ei voisi uudessa mallissa myöntää palkkatukea itselleen. Tämä tarkoittaisi sitä, että jatkossa kunnille ja niiden määräysvallassa oleville tahoille ei myönnettäisi jatkossa lainkaan palkkatukea, vaan tämä kompensoitaisi valtionosuuksilla. Palkkatuki on ollut yksi tärkeä väline pitkäaikaistyöttömien ja heikommassa työmarkkina- asemassa olevien työllistämässä ja jatkopoluttamisessa avoimille työmarkkinoille. Usein virheellisesti ajatellaan, että kuntien palkkatukityöllistäminen on vain keino välttää työttömyysturvakustannuksilta. Kunnat ovat kuitenkin panostaneet ja kehittäneet ohjaustyötä sekä erilaisia malleja palkkatukityön poluttamiseksi kohti työelämää. Kuntien työllistämispolut ovat monen työnhakijan kohdalla ainoa reitti onnistuneeseen työllistymiseen.

Kunnilla tulee jatkossakin säilyä mahdollisuus työllistää heikommassa työmarkkina- asemassa olevia työnhakijoita, sekä saada kompensatiota tämän kohderyhmän työllistämisen kustannuksista. Kompensointi valtionosuuksilla ei saa olla heikompi kompensatio, kuin nykyinen kunnille myönnettävä palkkatuki.

Kuntien itse itselleen myöntämän tuen ongelma poistuisi, jos järjestämisvastuu on erikseen jokaisella kunnalla. Palkkatuen voisi tällöin myöntää saman järjestämisalueen toinen kunta. Sopimuksilla voidaan sopia kuntien- ja järjestämisalueiden välisestä yhteistyöstä.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Palkkatuen myöntämiseen toivotaan enemmän yksilöllistä harkintaa ja alueen työmarkkinatilanteen huomioimista. Nuori, joka on tarvinnut tukea opinnoissaan, tarvitsee usein tukea työllistymiseen ja varsinkin ensimmäisen työpaikan löytymiseen. Samoin ennen opintojaan pitkään työttömänä ollut henkilö hyötyisi riittävän suuresta palkkatuesta työllistyäkseen. Samasta henkilöstä ei sama työnantaja voi toista kertaa saada palkkatukea, mikäli tulkinta on oikea, vaikeuttaa tämä vaikeimmin

työllistyvien työllistymistä entisestään. Lähtökohta tulisi ennemmin olla, ettei samoihin tehtäviin samalle henkilölle myönnetä palkkatukea, mikäli ei ole osaamisen vajetta.

Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen on ensimmäisen jakson osalta joustava, mutta jatkon saamiseksi tarvittavat työterveyshuollon toimenpiteet ja työnantajalta ensin vaadittavat kohtuulliset mukautukset ovat haastavia pienille työnantajille ja esim. järjestöille, joilla ei välttämättä ole riittävää työnantajaosaamista. Alentuneesti työkykyisiin pitäisi lähtökohtaisesti kohdentaa "positiivista syrjintää" ja tehdä heidän työllistäminen työnantajille mahdollisimman helpoksi ja kannustaa siihen taloudellisesti.

Palkkatuen saaminen koko oppisopimuksen ajalle, vaikka työnantaja vaihtuu välissä, on kannatettavaa. Näin ollen jatkotyöllistyminen työpajoilta ja säätiöiltä yrityksiin helpottuu.

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on kannatettava. Myös 15-24 -vuotiaiden työllistämistuki on kannatettava, mutta työllistämistukijakson pitäisi olla automaattisesti opintotavoitteinen, mikäli henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Opintotavoitteisuus palkkatuen yhteydessä ei tarkoita yksinomaan oppisopimuskoulutusta, vaan opintotavoitteet voisivat täytyä myös erilaisilla työelämän ja koulutuksen yhteistyömuodoilla ts. hyväksilukuperiaatteella tai näytöillä.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Ehdotetussa sääntelyssä on otettu huomioon palkkatukiuudistus ja sen yhteydessä ehdotettava 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki. Palkkatuen uudistamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022 ja uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut lausunnon lausuntokierroksella olevasta palkkatukiuudistuksen esitysluonnoksesta eikä ministeriöllä ole lisättävää aikaisemmin lausuttuun. Palkkatuen osalta sääntelyä muutettaisiin työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron yhteydessä kuitenkin siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat

22.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli niin sanotulle kunnan sidosyksilölle. Palkkatukea ei myönnettäisi myöskään valtion virastolle tai laitokselle.

Esityksen mukaan kuntien palkkatuki ja valtion virastojen palkkatuki ovat päättymässä. Erityisesti kuntien ja kuntayhtymien tuetulla työllistämällä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa TE-johtajat toivovat, että mahdollisuuksia kuntien palkkatuen käyttöön selvitetäisiin vielä .

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Julkisista työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 10 luvun 3 §:ssä luetellaan työnantajat, jotka ovat oikeutettuja palkkatukeen. Siinä ei luetella kuntia, kuntayhtymiä, yhdistyksiä, joissa kunnalla tai yhdistyksellä on määräysvalta, valtion virastoja tai laitoksia.

Nykyinen ehdotus merkitsisi sitä, että kunnat menettäisivät taloudellisen tuen, jota ne ovat saaneet tarjotakseen pitkäaikaistyöttömille ja vammaisille väylän työelämään. Tämä lisäisi riskiä, että vaikeasti työllistettävät asiakkaat jäisivät syrjään, koska kunnat eivät enää voisi tarjota työtä palkkatuen turvin ja yksityiset työnantajat tuskin tarjoaisivat näitä paikkoja samassa määrin. Kunnat ja kuntayhtymät, jotka ovat monissa tapauksissa alueen suurimpia työnantajia, ovat näin ollen tärkeitä työnantajia tälle asiakasryhmälle

lin kunta

22.6.2022

Palkkatuen poistaminen kuntien työvoimaviranomaisen keinovalikoimasta on merkittävä heikennys nykyiseen kuntien työllistämistoimintaan verrattuna. lin kunta pitää tärkeänä, että kunnat voivat jatkossakin työllistää etenkin haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia työnhakijoita yksiköihinsä osana työnhakijan vaikuttavaa työllistämispolkua ja työhönvalmennusta ja sitä tuetaan valtion rahoituksella esimerkiksi korvamerkityllä valtionavustuksella. Tällä tuetaan myös haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien hyvinvointia ja osallisuutta vaikkei polku jatkuisikaan välityömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille. Lisäksi kun-ta-ala kärsii osaavasta työvoimapulasta, kuten monet muutkin työnantajat ja siksi olisi tärkeää, että työttömille mahdollistettaisiin palkkatuella tai muulla korvamerkityllä rahoituksella poluttautuminen kunta-työnantajankin tehtäviin. Palkkatuen poistaminen kunnalta tekee mahdottomaksi myös työllistettyjen henkilöiden edelleensijoittamisen kuntatyönantajalta käyttäjäyritykseen tai muille työnantajille, mikä myös vähentää mahdollisuuksia yksilöllisten valmennuspolkujen keinovalikoimaa. Edelleensijoittaminen on toiminut väylänä esimerkiksi osatyökykyisten työllistymisessä yrityksiin tai on toiminut pitkään työttö-mänä olleen oppisopimuskoulutusta edeltäneenä ”tutustumisjaksona” yrityksessä, ennen henkilön siir-tymistä oppisopimustyösuhteeseen yritystyönantajalle palkkatukea hyödyntäen.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Palkkatuella tai vastaavalla työllistäminen kuntiin tulisi edelleen mahdollistaa ja sen tulisi näkyä työllistymistä edistävänä palveluna.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

3 §:n 3 momentin 5. kohdan säännös, jonka mukaan palkkatukea ei voitaisi myöntää uudelleen saman henkilön palkkaamiseen, on sekä riski että mahdollisuus. Kyseessä on iso ja perustavanlaatuinen muutos. Riski se on 55 vuotta täyttäneelle työttömälle sen vuoksi, että palkkatuella työllistymismahdollisuudet saattavat olennaisesti vähentyä, kun samalle työnantajalle ei voi enää myöhemminkään työllistyä. Palkkatuki edellyttää aina uuden työnantajan löytymistä. Työnantajan motivaatio palkkatuen käyttöön saattaa puolestaan laskea, kun työllistettävä on aina uusi henkilö.

Säännösmuutos voi olla mahdollisuus, jos työnantaja suhtautuu palkkatuella työllistettyyn jo lähtökohtaisesti palkatessaan vakavammin ja arvioi jo jakson aikana palkkaisiko henkilön tukijakson jälkeen. Palkkatuella työllistetty puolestaan saattaa arvioida työnantajaa ja työtehtävänsä vakavammin, jotta voisi niin halutessaan tulla rekrytoituksi palkkatukipaikkaan tukijakson jälkeenkin. Hyvää momentissa on myös se, että vältetään samojen henkilön ajoittainen kierrätys samoissa tehtävissä, mikä ei ole pitkällä aikavälillä palkkatuella työllistetyn etu, ja saattaa lisätä työttömyyttä.

9 § - Uudenmaan TE-toimisto pitää hyvänä sitä, että 60 vuotta täyttäneen, jonka rekrytointiin myönnetään palkkatukea, työttömyyden keston ei tarvitse olla yhdenjaksoisesti vuoden, vaan voi kertyä useammasta jaksosta 14 kuukauden aikana. Varttuneen työnhakijan lyhyetkin työllistymiset ja katkokset työttömyydestä saattavat olla merkittäviä työnuran jatkon kannalta.

15 § - Uudenmaan TE-toimisto pitää perusteltuna, että 55 vuotta täyttäneen palkkatuen säännöksiä huomioidaan positiivisen syrjinnän näkökulmasta. Huomioiden työmarkkinoiden nuiva suhtautuminen 55 vuotta täyttäneisiin työnhakijoihin, kahden vuoden mittainen työttömyys edellytyksenä palkkatuelle, on liian pitkä aika. 55 vuotta täyttäneen 2 vuoden työttömyyden kesto vähentää entisestään työmarkkinoiden kiinnostusta kohderyhmään, mutta vielä huolestuttavampi muutos tapahtuu 55-vuotta täyttäneen omassa mielessä ja asenteessa. Rohkeus, päättäväisyys ja itsetunto työmarkkinatoimijana kutistuu, mikä tulee näkymään henkilön motivaatiossa hakea aidosti työtä.

Säädöksillä ei tulisi hidastaa 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä, vaan nopeuttaa sitä. Uudenmaan TE-toimisto ehdottaa palkkatuen myönnön edellytykseksi samaa kuin 60 vuotta täyttäneen palkkatuessa, eli 12 kuukautta työttömyyttä 14 kuukauden aikana.

16 § - 55 vuotta täyttäneen palkkatuen osuus 70 %, on kannatettava ehdotus. Sen sijaan Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että 2 vuoden työttömyyden jälkeinen ehdotus 10 kuukauden mittaisesta palkkatukijaksosta on liian lyhyt. Palkkatukijakson pituus pitäisi olla vähintään 12 kuukautta. 10 kuukautta pidempi palkkatukijakso edistäisi työhön ja työtehtäviin kiinnittymistä, mutta myös antaisi ajatuksellisesti hieman enemmän tilaa mahdollisen uuden työn etsimiseen eli työstä työhön siirtymiseen, mikäli työ ei jatkuisi palkkatukipaikassa.

Maskun kunta**22.6.2022**

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä paranee.

Pielaveden kunta**22.6.2022**

Kuntien tulee voida myöntää palkkatukea itselleen ja lisäksi kuntien sekä yhdistysten tulee voida edelleen ohjata henkilöitä yksityisille työnantajille. Tämä vahvistaisi henkilön kiinnittymistä avoimille työnmarkkinoille.

Maskun kunta**22.6.2022**

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä paranee.

Salon kaupunki**22.6.2022**

Palkkatuki uudistukseen 2023 liittyen Salon kaupunki on aiemmin antanut lausuntonsa, jossa se on tuonut esille huolensa mm. työnsuunnittelijan nykyisenlaisen palkkatuen keston tiukentamisesta ja palkkatuen jälleen sijoittamisen maksullistamisesta, jotka hankaloittavat työllisyydenhoitoa. Harkinnanvaraisuuden poistuminen yli 55 -vuotiaiden työllistämistuesta varmasti edistäisi tuen käyttöä, koska mahdollinen epävarmuus tuen saamisesta yrityksen näkökulmasta poistuisi eli yritys voisi olla varma, että ajatellusta työllistettävästä saa tuen, jos ehdot täyttyvät.

**Uudenkaupungin kaupunki,
Elinkeinopalvelut, Heinonen Jarkko****22.6.2022**

Se, että kunnilta esityksen mukaan poistettaisiin mahdollisuus itse hyödyntää palkkatukea, heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon. Kunnilla on keskeinen rooli ja paras mahdollisuus työllistää henkilöitä palkkatuen turvin. Kuntien mahdollisuus hyödyntää palkkatukea yhdistettynä muihin työllistämistoimiin on ollut erityisen suuri merkitys pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja työllistymiseen johtavien polkujen rakentamisessa.

Vörå kommun**22.6.2022**

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårssysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag

sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Palkkatukea tai sitä vastaavaa tukea on pystyttävä myöntämään myös kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle sekä valtion virastolle tai laitokselle.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Palkkatuki: Työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisemiseksi pitäisi olla mahdollista käyttää tapauskohtaista harkintaa palkkatuen myöntämisessä myös 25-49 vuotiaiden osalta. Palkkatuen määrän yhdenmukaistaminen työttömyyden kestosta riippumatta on hyvä ja kannatettava esitys, mutta laissa määritellyn 50 % tulisi olla palkkauskustannuksista kattaaen myös laskennalliset sivukulut (tietty prosentiosuus palkasta) ja lomarahan.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Palkkatukielementin poistaminen kunnilta vaikeuttaa varsinkin sellaisten kuntien työllistämismahdollisuuksia, joissa ei ole työpaikkoja.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta

21.6.2022

Se, että palkkatukea ei voi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle voi lisätä työttömien määrää. Kunnat ovat tällä hetkellä suuri palkkatuella työllistävä taho.

Minkä takia työolosuhteidenjärjestelytukea ei voida myöntää kaikille työnantajille?

60-vuotiaiden nykyisen palkkatukimahdollisuuden poistaminen on heikennys, joka korvataan 55v työllistämistuella.

Miten jatkossa valvotaan palkkatuen maksatuksen yhdenvertainen kohtelu työnantajille?

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki näkee, että nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua, jotta kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Hallituksen esitysluonnoksesta ei käy selkeästi ilmi kunnan rooli työllistäjänä Työkanava Oy:n kautta, joten palkkatukityön ja Työkanava Oy:n kautta tarjottavan työn kokonaisuutta on tässä vaiheessa vaikea hahmottaa. Velvoitetyössä kunta on mainittu työnantajana, joten vastaavasti kunnan tulee voida toimia työnantajana palkkatukityöllistämisen tai sen kaltaisessa työllistämistoiminnassa.

Tampereen kaupunki, 21.6.2022
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.

**(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Palkkatuki on haasteellinen työllistämisen työkalu kasvuyrityksille/startup-yrityksille sekä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Tulevaisuudessa tulisi pohtia, miten palkkatukea voitaisiin hyödyntää paremmin osana nopeita yritysten kasvutilanteita ja rekryointitarpeita. Yleisenä huomiona on, että työnantajien näkökulmasta palkkatukiprosessi on monimutkainen (palkkatuen saannin kriteerit ja rajat) ja vaatii työnantajalta perehtyneisyyttä sekä selvittelyä. Jatkossa tulisi pohtia, miten palkkatukiprosessia voitaisiin automatisoida ja nopeuttaa.

Starttirahan osalta tulisi pohtia, miten palvelu muutetaan kasvuyrittäjyyttä edistäväksi ja kannustavaksi.

Sievin kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022

Kunnat ovat tähän saakka olleet merkittävässä roolissa heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistämisen palkkatuella. Esityksen mukaan kunnat eivät enää jatkossa saisi varsinaista palkkatukea. On kuitenkin tärkeää, että jonkinlainen tukityöllistämisen status edelleen kunnassa säilyy ja tätä kautta kunnan työllistämät henkilöt luetaan edelleen laajan työttömyyden määritelmän sisään kuuluviksi. Muutoin on riskinä, että kuntien oma työllistämistoiminta ja tätä kautta tapahtunut jatkopolutus kohti avoimia työmarkkinoita vaarantuu, heikentäen tällöin erityisesti heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien tilannetta. Tämän kuntien tukityöllistämisen statuksen tulee mahdollistaa varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna työllistettäessä henkilöä avoimille työmarkkinoille.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Palkkatuen uudistaminen on pääosin tarkoituksenmukaista. Erityisesti ikääntyneiden ja osatyökykyisten työttömien työllistymisen tukeen on kiinnitetty ansaittua huomiota. Sen sijaan nuorten osalta kohderyhmää on perusteltua laajentaa 25-29-vuotiaisiin. Samoin työnsuunnittelijan tuki kunnille ja kolmannelle sektorille tulee säilyttää tärkeänä tukielementtinä.

Esityksessä myös mainitaan, että palkkatukea ei jatkossa voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle.

Palkkatuella tuetun työn tarkoituksena on edistää työttömän työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille parantamalla hänen ammatillista osaamistaan. Palkkatuella tuetaan myös alentuneesti työkykyisen sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada työtä ja osallistua työelämään.

Kunnat ovat työllistäneet paljon vaikeasti työllistyviä ja osatyökykyisiä sekä nuoria. Jos kuntien mahdollisuus käyttää palkkatukea lopetetaan, mikä taho jatkossa työllistää ja samalla valmentaa heikossa työmarkkina-asemassa olevia työnhakijoita nykyisessä mitassa muun muassa työpajoilla?

Palkkatuen epääminen kunnilta olisi selkeässä ristiriidassa hallituksen vaikeasti työllistyvien työelämäosallisuutta koskevien tavoitteiden kanssa. Palkkatukimahdollisuus kuntiin työllistämiseen on siten ehdottomasti jätettävä myös uuteen lakiin.

Kolmannen sektorin työnantajista ei ole määrällisesti valmentautumispaikkojen korvaajiksi, jos kuntien työpajoilla ei voisi käyttää palkkatukityötä matkalla avoimille työmarkkinoille. Siten heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilanne vaikeutuisi entisestään.

Työolosuhteiden järjestelytukeen pätee sama kuin edellä on sanottu.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Pidämme huolestuttavana, että palkkatuen poistamista kunnan, kuntayhtymien ja kuntien määräysvallan alla olevilta yhteisöiltä ei perustella esityksessä lainkaan. On huomioitava, että kunnille on kuukausitasolla viime vuosina työllistetty palkkatuella keskimäärin noin 6500–7000 henkilöä. Palkkatuen epääminen kunnilta ja kuntien lähiyhteisöiltä olisi merkittävä heikennys palkkatuella työllistämiseen sekä heikentäisi henkilöasiakkaiden mahdollisuutta löytää itselleen sopiva palkkatukipaikka. Näin suuri muutos palkkatuen myöntämisperiaatteisiin tulisi perustella esityksessä selkeästi, ja arvioida sen vaikutukset työnhakija-asiakkaisiin ja kuntakentän toimijoihin laajasti.

Lakiesityksessä on alaviitteenä huomio siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö selvittää korvaavaa palkkatuen sääntelyä. Tämän korvaavan sääntelyn olisi tullut jo olla valmiina lakiesityksessä, sillä ministeriö on voinut olettaa, että esitetty muutos tulee huolestuttamaan kuntia. Palkkatuen myöntäminen kunnille ja niiden lähiyhteisöille tulisi jatkossa edelleen sallia sen sijaan, että selvitetäisiin korvaavaa sääntelyä. On olemassa erilaisia ratkaisuja siihen, kuinka kiertää ongelmakohtia, mikäli pelkona on kuntien jäävyys itselleen tukien myöntämisessä tai pelko palkkatuen väärinkäytöstä suhteessa henkilöasiakkaiden työttömyysturvan kunnan rahoitusosuuteen.

Määrärahojen poistaminen valtiolle työllistämisestä vie käytännössä pois yli 200 henkilötyövuotta TE-hallinnosta. Työnsuunnittelijoita on käytetty TE-toimistoissa pitkälti tavallisiin asiakaspalvelutehtäviin. Työnsuunnittelijoiden rooli TE-toimistojen rekrytoinnissa on ollut suuri ja kyseiset tehtävät ovat toimineet hyvänä tapana saada työttömiä työnhakijoita työvoimavirkailijan uralle. Työnsuunnittelijat eivät täytä TE-hallinnon työaikakirjanpitoa, joten heidän tosiasiallinen työn osuutensa jää huomioimatta, kun TE-toimistojen työtä tarkastellaan työaikakirjanpidon kautta.

Mikäli työnsuunnittelijoiden työpanosta ei korvata siirtyvässä valtiosuudessa kunnille, jää tosiasiallinen siirrettävä resurssi lähes 5 % aikaisempaa pienemmäksi. Tämä on tiukassa resurssitilanteessa selkeä ja tuntuva leikkaus.

Palkkatukeen esitetty sääntely ei yksinkertaista palkkatukea eikä edistä yritysten palkkatuen laajamittaisempaa käyttöä. Palkkatuen kriteereitä ja edellytyksiä tulee yksinkertaistaa.

Työolosuhteiden järjestelytuki on vähäisessä käytössä oleva byrokraattisesti raskas tuki, jonka myöntämiskriteerit ovat tarpeettoman tiukat. Työolosuhteiden järjestelytukea tulisi kehittää tuen kriteereitä höllentämällä ja tuen piiriin kuuluvia kustannuksia laajentamalla. Näillä toimilla voitaisiin kannustaa työnhakijoita laajemmin hakemaan ja saamaan kyseistä tukea, jolloin myös kynnys osatyökykyisten työllistämiseen voisi yrityksissä madaltua nykyiseen verrattuna. Ellei tuen sisältöä muuteta, esitämme harkittavaksi koko tukimuodon poistamista, sillä tuen käyttö on nykyisellään hyvin vähäistä ja tuen vaikutus siten myös vähäinen.

**Outokummun kaupunki,
Kaupunginhallitus**

21.6.2022

Outokummun kaupunki ei näe hyvänä sitä, että muutoksen jälkeen palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Huomioiden erityisesti kunnat, joissa on paljon rakennetyöttömyyttä ja kokonaistyöttömyys on suuri, palkkatukipaikkojen tarjoaminen kuntakonsernin sisällä on ollut merkittävä tekijä työllisyyden edistämiseksi ja erityisesti asiakkaiden poluttamisessa kohti avoimia työmarkkinoita. Kunnat pystyvät myös tarjoamaan sellaisia monipuolisia palkkatukityöpaikkoja, joita muut toimijat eivät välttämättä pysty tarjoamaan alueella. Jos kunnat eivät voi enää tarjota palkkatukipaikkoja, on suurena riskinä, että kuntien työttömyysprosentti heikkenee entisestään.

Limingan kunta

21.6.2022

Palkkatuesta

Limingan kunnan yksi tärkeimmistä työllisyyden hoitotyökaluista on ollut palkkatuki. Vuosittain kunta on palkannut palkkatuella 30-40 henkilöä parantamaan kuntalaisille tarjottavien palveluiden laatua ja saamaan näin työkokemusta sekä merkintöjä ansioluetteloihinsa. Lisäksi kunta on helpottanut yritysten uuden työntekijän palkkaamista palkkaamalla yritykseen menevän henkilön ensin omille palkkalistoilleen palkkatuella ja sitten siirtänyt työpanoksen yrityksen käyttöön maksimissaan kahdeksi kuukaudeksi. Tällä on ollut erittäin suuri merkitys siihen, että pitkään työttömänä ollut henkilö on työllistynyt yritykseen. Kunnan omissa palkkatukitehtävissä olevasta joukosta jopa puolet on joko työllistyneet tai lähteneet opiskelemaan palkkatukijakson jälkeen.

Limingan kunta esittääkin, että palkkatukijärjestelmä tavalla tai toisella järjestetään kunnille käyttöön, kuten tähänkin asti. Usealle pitkäaikaistyöttömälle oikein hoidettu palkkatukijakso kunnalla tai kunnan kautta yrityksessä on polku takaisin työelämään, tästä on Limingasta jo vuosien mittaista positiivista kokemusta ja tilastointia olemassa.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta.

Ruskon kunta

21.6.2022

Palkkatukea ei esityksen mukaan voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli ns. kunnan sidosyksikölle. Esitys ei ole kannatettava. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä paranee.

Useinhan käy niin, että samalla kun kunta työllistää pitkäaikaistyöttömän ja saa siitä kannustinta palkkatuen muodossa, työllistäminen toimii ponnahduslautana työntekijälle jos ei nyt välttämättä kunnan tehtävään niin johonkin muuhun tehtävään. Lisäksi ylipäätään kannustintuki työttömien palkkaamiseen kuntiin, yrityksiin ja kolmannen sektorin palvelukseen olisi hyvä edelleen olla voimassa. Edelleen muu aktivointi, joka vaikuttaa kuntaosuusmaksuun, tulisi täsmentää.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on positiivinen uudistus palkkatukilaki uudistuksessa. Haasteena on, että heidän kohdallaan vaaditaan myös pitkittynyt työttömyys saadakseen palkkatukioikeuden. Lyhyempi työttömyysjaksovaatimus palvelisi niin työntekijää kuin työnantajaakin, luoden pohjan työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämiseen. Palkkatukimahdollisuuden poistuminen kunnilta vaikeuttaa myös ikääntyvien työttömien työelämään palaamista.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on noin 700 miljoonaa eu-roa. Laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. To-teutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelu-mallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Pe-rusteltua olisi, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustan-nuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Esityksessä rahoituksesta 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikä-ryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perus-teella, joka kattaa sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikki-leikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistet-taisi myöhemmin. Perusteltua olisi, että vieraskielisin suuntautuvien TE-palveluiden erityistehtäviä tarkastellaan erikseen toteutuneiden kustannus-ten perusteella.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkos- ja työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointi-prosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valti-onosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle.

Palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää sii-hen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen selkeä kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen.

Kokonaisuudessa nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Palkkatuella tai vastaavalla työllistäminen kuntiin tulisi edelleen mahdollistaa ja sen tulisi näkyä työllistymistä edistävänä palveluna.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårsysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

**Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162**

Työnantajalle myönnettävät tuet (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Lakiuudistuksessa esitetään, ettei kunta voisi myöntää itselleen palkkatukea eikä se näin ollen lakiuudistuksen voimaan tulon jälkeen voisi työllistää palkkatuella ollenkaan. Tämä on iso muutos kuntien työllistämistoiminnalle. Perustelut muutokselle ontuvat, sillä valtio on tähän asti voinut työllistää itse itselleen. Palkkatuella työllistetyistä henkilöistä n. 40%:a on aiemmin työllistetty kunnille. Suunniteltu muutos vaikuttaa tämän asiakasryhmän työllisyysstatukseen, sillä heidän on

usein vaikea työllistyä avoimilla työmarkkinoilla, edes palkkatuella. Lisäksi muutos vaikuttaa kuntien valtionosuuteen, sillä aiemmin työllistettyinä olleet henkilöt tippuvat pois ns. laajan työttömyyden kriteeristä, joka taas vaikuttaa kunnan valtionosuuteen negatiivisesti.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava heidät normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtion-osuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Kuntaliiton lausunnossa ehdotetaan, että aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä. Heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Kokemäen kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdotusta.

Työvoimaviranomaisella (kunnalla) olisi jatkossa velvollisuus järjestää 60 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia, työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ muun kuin kunnan palveluksessa. Jos henkilö ei työllistyisi avoimilla työmarkkinoilla, hänen kotikuntansa tulisi järjestää työntekomahdollisuus. Kunnalle ei maksettaisi erikseen palkkatukea, mutta palkkakustannuksiin myönnettäisiin valtionosuutta 50% palkkatuella katettavista kustannuksista.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Kunnilla on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä merkityksellinen rooli. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena avoimia työmarkkinoita kohti. Kunta on tarjonnut palkkatukityön ohella työhönvalmennusta työssä pysymisen tueksi. Kuntien työpajat on monessa paikassa rakennettu palkkatukityöllistämisen ympärille ja nyt esitetty muutos muuttaa pajojen toimintamallit kokonaan. Asia koskee erityisesti nuorille tarkoitettuja pajatoimintoja, joilla autetaan nuoria kohti opintoja ja työelämää.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 90

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta**21.6.2022**

Polvijärven kunnan mielestä kunnilla on ehdottomasti jatkossakin oltava mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen. Kunnat ovat olleet merkittäviä toimijoita palkkatukityöllistämässä, mutta eivät voisi uudistuksen jälkeen myöntää palkkatukea itselleen, joten kunnilta poistuisi oleellinen valtionosuuksilla tuettu työllistämisen muoto. Kuntien työmarkkinaosuudet ja työttömyysprosentit tulevat nousemaan koska uudessa mallissa kunnat eivät saisi palkata palkkatuella. Pienissä kunnissa ei ole vapailla markkinoilla tarpeeksi työpaikkoja tarjolla - Polvijärvellä palkataan kuntaan 30 - 40 henkilöä vuosittain palkkatuella. Nykyinen malli on mahdollistanut myös heikossa työmarkkina-asemassa tai osatyökykyisten palkkaamisen. Palkkatuella työllistäminen vahvistaa asiakkaan jatkopoluttamista esim. yksityisiin yrityksiin. Kunnassa on ollut myös mahdollista opiskella palkkatuetusti oppisopimuksella.

Palkkatuen enimmäiskesto on tarkoitus uudistuksessa lyhentää. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen keston tulisi voida olla pidempi kuin esitetty 10 kuukautta. Myös esitetty työkokeilun lyhentäminen kuuteen kuukauteen nykyisestä 12 kuukaudesta hankaloittaa heikommassa asemassa olevien tilannetta entisestään. Työkokeilun enimmäisaika tulisi pitää nykyisessä 12 kuukaudessa.

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto**21.6.2022**

Kunnat ovat työllistäneet palkkatuella, ison työnantajasektorin poisjääminen tästä voi vaikeuttaa avoimille työmarkkinoille palaavien polkua.

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija: 1) on 15 – 24 –vuotias; 2) on täyttänyt 50 vuotta; 3) ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettua tutkintoa tai näihin rinnastettavaa ulkomaista toisen asteen tutkintoa; 4) on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan oikeutettu; tai 5) ei ole ollut ansiotyössä kuuden edellisen kuukauden aikana. Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että työvoimaviranomainen arvioi työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja kyseisen työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

Tuleva lainsäädäntö on rajannut vahvasti palkkatuen ulkopuolelle 24 – 49 vuotiaat, mikä todennäköisesti vähentää palkkatuen käyttöä työllistämisen tukena.

Erittäin suurena huolenaiheena tulevaan on se, kuka myöntää kuntien palkkatuet, kun kunta ei voi itselleen sitä tehdä. Kunnat ovat kuitenkin olleet ja olisivat jatkossakin merkittävä työllistäjä. Palkkatuen ympärille on kehitetty kunnissa hyvin monenlaisia valmennuksellisia ja vaikuttavia paketteja, joten tämä asia olisi tärkeää ratkaista ennen muutosta.

Lappeenrannan kaupunki**21.6.2022**

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Kunnilla ja kuntien omistamilla yhtiöillä on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä merkittävä rooli. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena kohti avoimia työmarkkinoita. Aiemmin kuntaan palkkatuella työllistettyjen kustannusten huomioiminen osana valtionosuutta ei saa vaarantaa heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia. On iso riski, että kuntien mahdollisuudet rekrytoida normaalin rekrytointiprosessin kautta tullee väistämättä vähentämään tarjottavia työmahdollisuuksia, kun huomioidaan määräaikaistyöttömien perusteet. Lisäksi on huomioitava, että palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Yritysten kyky rekrytoida riippuu pitkälti taloustilanteesta ja aidosta tarpeesta, johon kunta ja tuleva työvoimaviranomainen voi vain vähän vaikuttaa. Kun tarve rekrytointiin ilmenee, ovat yritykset yleensä valmiita maksamaan osaavasta työvoimasta. Lappeenrannan kaupunki painottaa, että pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan jatkossakin kuntien ja kolmannen sektorin kaltaisia toimijoita. Esitetyt muutokset herättävät huolta erityisesti vaikeimmin työllistettävien työllistymismahdollisuuksista.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto**21.6.2022**

Esityksen mukaan palkkatukea ei jatkossa myönnettäisi valtion virastolle tai laitokselle. Erityisesti kuntien ja kuntayhtymien tuetulla työllistämisellä on ollut suuri merkitys työllisyyden hoidossa. ELY-keskukset esittävät, että mahdollisuuksia kuntien palkkatuen käyttöön vielä selvitettäisiin. Lisäksi ELY-keskukset ehdottavat täsmennettäväksi, miten kuntien palkkatuen poistuminen vaikuttaa kuntataloutta koskeviin laskelmiin.

KEHA-keskus**21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta**21.6.2022**

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattavat henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon

tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Esityksessä ehdotetaan, ettei palkkatukea ei voisi jatkossa myöntää kunnille, eikä myöskään kuntien määräysvallassa oleville yhteisöille. Tällä linjauksella on suuria vaikutuksia Helsingin kaupungin eri toimialoihin sekä esimerkiksi Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskukseen. Kuntatyönantajan palkkatuesta luopumiseen tulee harkita jonkinlaista siirtymäaika. Koska kuntien määräysvallassa olevat yhteisöt eivät tule hyötymään suoraan työllisyyspalveluiden yleiskatteellisesta vos-rahoituksesta, tulee niille jatkossakin olla mahdollista myöntää palkkatukea samalla tavoin kuin muillekin työnantajille.

Jotta kunnilla on mahdollisuus halutessaan työllistää erityisesti työttömiä kuntalaisia kuntatyönantajan palkkatuen poistuessa, tulee lainsäädännössä erikseen mahdollistaa työttömyyden kestoon ja kuntalaisuuteen perustuva erityiskohtelu rekrytoinneissa. Tämän varmistamiseksi olisi mahdollista esimerkiksi lisätä yhdenvertaisuuslain 12 §:än erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteisiin työmarkkina-asema.

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 10 luvun 3§:ssä säädettäisiin palkkatuen myöntämisen rajoituksista. Edellä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta myönnettäessä palkkatukea hyvinvointialueelle toimintaan, jota ei hyvinvointialueesta annetun lain 131 §:n mukaan katsota kilpailuilla markkinoilla tapahtuvaksi toiminnaksi. Esitetyn mukainen linjaus asettaisi Helsingin eriarvoiseen asemaan, sillä Helsingissä vastaavia tehtäviä hoitaa sosiaali- ja terveystoimiala. Säädoskohtaisissa perusteluissa tulee selventää erikseen, että palkkatukea voidaan myöntää myös Helsingin sotetoimialalle.

Palkkatukea ei voitaisi myöntää uudestaan samalle työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen. Esimerkiksi edellä mainitut hyvinvointialueet ovat varsin isoja organisaatioita ja tosiasiallisesti uudessa palkkatukijaksossa voi olla kyse täysin eri työstä ja työnantajasta.

10 luvun 18 §:n mukaan yli 55-vuotiaiden työllistämistukea ei myönnetä, jos työnantajalle on myönnetty saman henkilön palkkauskustannuksiin muuta tukea. Tarkoitus lienee koskea palkkatukea eikä esimerkiksi kuntalisää. Sitä, mitä muulla tuella tarkoitetaan, ei kuitenkaan ole täsmennetty. 5 luvun 8 §:n 1 momenttiin lisättäisiin esityksen mukaan kohta, jonka mukaan avoimena työpaikkana ei julkaistaisi työpaikkailmoituksia, joita työnantaja tarjoaa vain sellaisille työttömille työnhakijoille, joiden palkkakustannuksiin on mahdollista saada palkkatukea. Esitetyn muutoksen todetaan vastaavan nykyistä TE toimistojen käytäntöä. Tätä ei voi pitää riittävänä

perusteluna lakimuutokselle, etenkin kun TE-toimistot ollaan uudistuksessa lakkauttamassa, vaan perustelun tulee olla sisällöllinen.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Palkkatuki ja muut työllistymistä edistävät palvelut ovat jatkossakin mahdollista toteuttaa myös kunnassa ja kunnan omistamissa yhtiössä sekä vastaavissa toiminnoissa. Muutoin kunnan on mahdotonta hoitaa velvoitteitaan työllisyyden hoidossa.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Tätä ei voida pitää yhteiskunnallisesti kestäväenä ratkaisuna. Kuntien työllistämistoimilla on tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Isonkyrön kunta toivoo ministeriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös hyödyntää

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattilan kaupunki näkee erittäin myönteisenä muutoksena sen, että niiden työsuhteessa olleiden henkilöiden, jotka tosiasiallisesti eivät ole olleet työssä (ns. nollatuntisopimuksella olevat ja lomautetut) ovat jatkossa myös oikeutettuja palkkatukeen.

Lakiehdotuksessa poistetaan jatkossa kuntien mahdollisuus saada tukea heikommin työllistyvien työntekijöiden työllistymiseen. Kunnat eivät jatkossa voi myöskään hyödyntää palkkatukea oppisopimuksessa. Kuntatyönantajien koulutetun työvoiman pula on todellinen ja oppisopimus on erinomainen keino kouluttaa uusia kunta-alan ammattilaisia. Alat, joilla on pula ammattitaitoisesta työväestä, ovat puhtauspalvelut, ruokapalvelut ja varhaiskasvatus. Palkkatuetun oppisopimuskoulutuksen evääminen kuntasektorilta ja yleisesti palkkatuen evääminen kuntasektorilta on erittäin huono muutos. Monen pitkään työttömänä olleen työnhakijan tosiasiallinen työhönpaluu avoimille työmarkkinoille on onnistunut vain kunnan työllistämisyksikön avulla, jossa on voitu kartuttaa työnhakijan osaamista ja vahvistaa työkykyä.

Orimattilan kaupunki yhtyy Kuntaliiton ehdotukseen tilastoida aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöitä, niin että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Näin kunnilla säilyisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi väärinymmärrystä rahoitusjärjestelmään.

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kuntien työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen maksuosuus vanhojen asiakkaiden osalta tulevat nousemaan.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asetmassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Palkkatukea ei saisi enää myöntää kunnille vaan näitä kustannuksia korvattaisiin osin yleisessä rahoitusmallissa valtionosuusrahoituksen kautta. Merkittävä osa palkkatuetusta työstä on tapahtunut kunnissa ja tämä on tarjonnut hyviä työmahdollisuuksia työnhakijoille. Riittääkö esityksessä oleva kokonaisrahoitusmalli turvaamaan vastaavat työllistämismahdollisuudet myös jatkossa?

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

18.6.2022

Palkkatukityöllistäminen

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuus-rahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki huomauttaa, että koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta, jolloin ns. positiivinen syrjintä ei olisi mahdollista. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua, että kunnat voivat tarjota palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille. Mänttä-Vilppulan kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Palkkatuki

Kirkkonummen kunta katsoo, että palkkatuen myöntämisen tulisi olla mahdollista kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen. Myös velvoitetyöllistäminen (VELVO) tulisi jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti. Valtion työllistäminen tulisi korvata kunnille valtionosuudessa.

Uudistuksessa palkkatukisääntelyä tulisi yleisesti ottaen yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa.

55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen myöntämisen perustetta tulisi madaltaa ja sen tulisi olla esimerkiksi 12 kuukautta työttömyyttä 14 kuukauden aikana.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Jos kunnat eivät voi enää hyödyntää palkkatukityökalua tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä. Kunnat eivät voi palkata normaalin rekrytointiprosessin kautta useita henkilöitä kuntaan osana työllistämistoimenpidettä. Pienissä kunnissa ei ole heille sopivia tehtäviä eikä tarvittavaa määrää ohjausresurssia. Kuntien tulee myös voida uudelleen ohjata palkkatuella palkattu tai velvoitetyöllistettävä henkilö.

Kunnilla on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä merkityksellinen rooli. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena avoimia työmarkkinoita kohti. Palkkatuella työllistettyjen kustannusten huomioiminen osana valtionosuutta ei saa vaarantaa heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia. On huomioitava, että palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Yritysten kyky rekrytoida riippuu pitkälti taloustilanteesta ja kun tarve rekrytointiin ilmenee ovat yritykset yleensä valmiita maksamaan osaavasta työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan jatkossakin kuntien ja kolmannen sektorin kaltaisia toimijoita. Esitetyt muutokset herättävät huolta erityisesti vaikeimmin työllistettävien työllistymismahdollisuuksista.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

**Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022
Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 §
243**

Kunnat ovat työllistäneet työttömiä palkkatuilla ja siten edistäneet työttömän työnhakijan työllistämistä avoimille työmarkkinoille. Tämä on ollut erittäin tärkeää varsinkin nuorille työnhakijoille ja siten parantamalla heidän ammatillista osaamistaan. Palkkatuella on tuettu myös alentuneesti työkykyisen sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia saada työtä ja osallistua työelämään. Lakiesityksessä todetaan, että palkkatukea voidaan myöntää yrityksille, muulle yhteisölle ja työnantajille, ei kuitenkaan kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle eikä valtion virastolle tai laitokselle. Tämä tulee vaikuttamaan oleellisesti monen työnhakijan elämään negatiivisesti. Kunnilla pitäisi olla mahdollisuus työllistää työnhakijoita nykyisellä menettelyllä ja kriteereillä.

**Suomussalmen kunta, Kunnanhallitus / 17.6.2022
Elinvoimapalvelut, Maaninka Jonne**

Lausunto:

Suomussalmen kunta esittää, että palkkatuen myöntäminen kunnille säilytetään vaihtoehtona erityisesti tilanteissa, joissa palkkatukea kohdennetaan osatyökykyisten työllistämiseen tai tukityöllistetyn henkilön oppisopimuskoulutuksen aikaiseen työskentelyyn. Palkkatuettujen oppisopimuskoulutusten säilyminen kuntien keinovalikoimassa edesauttaisi kuntien osallistumista ammattikoulutusten järjestämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden kehittämiseen alueilla. Kunnissa tapahtuvalla palkkatuetulla oppisopimusopiskelulla on olennainen merkitys ammatillisen koulutautumisen mahdollistajana erityisesti alueilla, jotka sijaitsevat kaukana ammatillisista oppilaitoksista.

Luumäen kunta**17.6.2022**

Työnantajalle myönnettävät tuet (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki)

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Kunnilla on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämisessä merkityksellinen rooli. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena avoimia työmarkkinoita kohti. Palkkatuella työllistettyjen kustannusten huomioiminen osana valtionosuutta ei saa vaarantaa heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia. On huomioitava, että palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Yritysten kyky rekrytoida riippuu pitkälti taloustilanteesta ja kun tarve rekrytointiin ilmenee ovat yritykset yleensä valmiita maksamaan osaavasta työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan jatkossakin kuntien ja kolmannen sektorin kaltaisia toimijoita. Esitetyt muutokset herättävät huolta erityisesti vaikeimmin työllistettävien työllistymismahdollisuuksista.

Henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus)

Lakiesityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä. Esitetty muutos on kannatettava.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125.
Valmistelijat sosiaali- ja terveysjohtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

17.6.2022

Esitystä kuntien ja kuntayhtymien palkkatukioikeuden poistamisesta ei pidetä kannatettavana. Palkkatukioikeus tulisi säilyttää kunnilla, jotta pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymismahdollisuudet voidaan taata jatkossakin.

KUUMA-seutu liikelaitos**16.6.2022**

Palkkatuki kunnille ja lähiyhteisöille tulee sallia. Jos ei, niin korvaava sääntely.

Velvoitetöylyllistämisen tulee jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Valtion työllistäminen tulee korvata kunnille valtionosuudessa.

Palkkatukisääntelyä tulee yleisesti ottaen yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårsysselessatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Palkkatukiudistus osana uudistusta on haastava. Kunta ei voi myöntää palkkatukea itselleen ja tämä pitäisi huomioida valtionosuuksissa esimerkiksi Kuntaliiton esittämällä tavalla, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella palkatut työnhakijat laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä. Tämä vahvistaisi työnhakijan mahdollisuuksia saada töitä avoimilta markkinoilta ja huomioisi palkkatuetun työn kuntien valtionosuuksissa.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Palkkatuen poistuminen kunnan työllistämisestä vaikeuttaa heikossa työmarkkinatilanteessa olevien työllistämisen edistämistä. Kunnille tulisi olla erillinen valtionosuus, joka mahdollistaisi jatkossa heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen ja poluttamisen kohti avoimia työmarkkinoita.

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

Kannatettavaa on kannustimen luominen kunnille palkata jatkossakin erityisesti työttömänä olevia nuoria alle 24-vuotiaita, 50 vuotta täyttäneitä sekä ilman ammatillista koulutusta olevia henkilöitä, joille työpaikkojen luominen avoimille työmarkkinoille on erittäin haasteellista. Laskettaessa heidät osaksi laajaa työttömyyden kriteeriä ja, että heistä aiheutuvat kustannukset kirjautusivat osaksi valtionosuuspohjaa, ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Samalla kunta olisi edelleen merkittävä toimija edistäessä ko. ryhmä polkua kohti avoimia työmarkkinoita.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Hyviä toimivia keinoja ei saa karsia kunnilta kuten palkkatuen käyttöä kuntien omiin työpaikkoihin. Kunnilla on merkittävä rooli osatyökykyisten ja vaikeasti työllistettävien työllistämisen näkökulmasta, sillä heidän mahdollisuutensa työllistyä avoimille markkinoille ovat vähäiset.

Työttömyyden määritelmän poistaminen voisi olla yksi keino lisätä palkkatuen kysyntää ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palkkatuetun työn tulee kerryttää 100 %:sti työssäoloa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Lakiehdotuksessa selkeytetään työnhakijaryhmää, joiden työllistämistä voidaan edistää palkkatuella. Myönteistä on, että niiden työsuhteessa olleiden henkilöiden, jotka tosiasiallisesti eivät ole olleet työssä (ns. nollatuntisopimuksella olevat ja lomautetut) ovat myös oikeutettuja palkkatukeen. Hyvää on myös se, että on kiinnitetty huomiota, ja myönnetään lisätukea yli 55 vuotta täyttäneiden työllistämiseen.

Lakiehdotuksessa poistetaan jatkossa kuntien mahdollisuus saada tukea heikommin työllistyvien työntekijöiden työllistymiseen ja mm. mahdollisuus työllistää oppisopimuksella palkkatukea hyödyntäen. Kuntatyönantajien koulutetun työvoiman pula on todellinen, ja mm. lasten päivähoitoon ammatillisen

koulutuksen saaneiden työntekijöiden lisääminen, onnistuu erinomaisesti oppisopimuksella. Monen pitkään työttömänä olleen työnhakijan tosiasiallinen työhönpaluu suoraan avoimille työmarkkinoille onnistuu vain kunnan työllistämisyksikön avulla, jossa voidaan osoittaa työnhakijan osaaminen ja työkyky, ja jonka aikana työvalmentaja tukee asiakasta työhakemusten teossa. Näin vahvistetaan kansalaisten kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Hollolan kunta kannattaa Kuntaliiton ehdotusta tilastoida aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöitä, niin että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että

kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Näin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Lakiehdotuksessa todetaan, että kunta voi edelleen työllistää pitkään työttömänä olleita ilman palkkatukea, tällöin heidän määräaikainen työsuhteensa ei olisi asetettu työllistämisen perusteella, vaan muita määräaikaiselle työsuhteelle määritellyjä TES:in ehtoja, jolloin työllistyminen vaikeutuu entisestään. Työtön työnhakija poistuisi myös tuolloin laajan työttömyyden piiristä. Työllistämisen jälkeen työtön työnhakija ei olisi enää oikeutettu palkkatukeen työttömyyden perusteella, jolloin asiakkaan eteneminen avoimille työmarkkinoille vaikeutuu ja hidastuu. Hollolan kunta ehdottaakin, että velvoitetuilla työllistämistukea laajennetaan myös muille työttömille työnhakijoille palkkatuen mallin mukaisesti.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Työnantajalle myönnettäviä tukia koskevat säännökset on tarkoitus sisällyttää esitykseen pääosin sellaisena kuin ne esitetään uudistettavaksi palkkatukiudistuksen yhteydessä vuoden 2023 alusta lukien. Erona nykyiseen olisi kuitenkin se, ettei palkkatukea olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhtiölle. Lakiin ei sisältyisi myöskään nykyisen kaltaista määrärahan osoittamista valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Ehdotettu muutos, jonka mukaan palkkatukea ei voisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja näiden määräysvallassa olevalle yhtiölle, saattaa näkemykseni mukaan vaikuttaa olennaisesti työttömän työnhakijan mahdollisuuteen päästä palkkatuen piiriin ja työvoimaviranomaisen mahdollisuuteen työllistää. Työttömien työnhakijoiden yhdenvertaisuus saattaa vaarantua, koska mahdollisuus palkkatuetuun työhön esimerkiksi yrityksissä voi vaihdella eri alueilla ja erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien mahdollisuudet palkkatuetuun työhön voivat heikentyä. Muutoksen vaikutuksia työttömiin työnhakijoihin tulisi nähdäkseni selvittää ja arvioida tarkemmin.

Esitysluonnoksen mukaan julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvien tukien ja korvausten maksaminen siirtyisi KEHA-keskukselta työvoimaviranomaiselle. Kunkin työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia myöntämiensä tukien ja korvausten maksatuksesta. Tämä tarkoittaisi KEHA-keskuksen keskitetysti hoitaman maksatuksen hajauttamista.

Olen palkkatukiudistusta koskevasta esitysluonnoksesta antamassani lausunnossa (OKV/1051/21/2022) viitannut palkkatuen maksamisen viivästymisiin KEHA-keskuksessa. Palkkatuen maksatuksen hajauttamisessa työvoimaviranomaisille ja muutoksen valmistelussa, täytäntöönpanossa ja seurannassa tulee kiinnittää huomiota asioiden viivytyksettömän käsittelyn varmistamiseen. Palkkatukiudistuksen tavoitteeksi on mainitun esitysluonnoksen mukaan asetettu muun muassa se, että palkkatuen myöntö- ja maksatusprosessi olisi nopeampi.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Oikeudelliset palvelut huomauttaa, että ehdotetun 10 luvun 12 §:ssä ei ole 2. momenttia, joka taas on löytynyt lausuntokierroksella olleesta esityksestä (TEM lausuntopyyntö VN/1258/2021): "Edellä 1 momentissa säädettyä 12 kuukauden enimmäisaikaa ei sovelleta, jos palkkatuki on myönnetty 7–10 §:n perusteella."

Oulun kaupunki **15.6.2022**

Rahoitusmalliin liittyvä laajan työttömyyden kriteeri ja palkkatuki:

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset

laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Oulun kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa te-palveluihin vähenisi. Kunnat eivät myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että jokin muu taho tekisi kuntien palkkatukipäätökset. On tärkeää, että kunnat voivat jatkossa palkata siirtyvän rahoituksen turvin kuntiin töihin niitä työttömiä, joiden kohdalla ammatillisten valmiuksien vahvistaminen nimenomaan kunta-alalle on tarkoituksenmukaista. Kunnat voivat näin myös työllistää erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa olevia työnhakijoita. Kunnilla pitää olla yhtäläiset mahdollisuudet saada osaavaa työvoimaa palkkatukien muodossa kuin muidenkin työntajien.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle eli niin sanotulle kunnan sidosyksilölle. Esitys ei ole kannatettava. Palkkatukioikeus on tärkeää säilyttää kunnilla, jotta pitkään työttömänä olleiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä paranee.

Tervolan kunta

14.6.2022

Esityksen mukaisesti palkkatukea ei myönnettäisi kunnalle, kuntayhtymälle, kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle. Palkkatuki tulisi myöntää kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalla yhteisölle. Edellä mainitut ovat kuitenkin itsenäisiä toimijoita ja vastaavat omasta toiminnastaan.

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki on kannatettava. Myös 15-24 vuotiaiden työllistämistuki on kannatettava, mutta työllistämistukijakson pitäisi olla automaattisesti opintotavoitteinen, mikäli henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Opintotavoitteisuus palkkatuen yhteydessä ei tarkoita yksinomaan oppisopimuskoulutusta, vaan opintotavoitteet voisivat täytyä myös erilaisilla työelämän ja koulutuksen yhteistyömuodoilla ts. hyväksilukuperiaatteella tai näytöillä.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia

palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kuntien työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen maksuosuus vanhojen asiakkaiden osalta tulevat nousemaan.

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattavat henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus 14.6.2022
13.6.2022 § 210

Lieksan kaupunki pitää erittäin valitettavana, että muutoksen jälkeen palkkatukea ei olisi mahdollista myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle eikä myöskään näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Huomioiden erityisesti kunnat, joissa on paljon rakennetyöttömyyttä ja kokonaistyöttömyys on suuri, palkkatukipaikkojen tarjoaminen kuntakonsernin sisällä on ollut merkittävä tekijä työllisyyden edistämässä ja erityisesti asiakkaiden poluttamisessa kohti avoimia työmarkkinoita. Kunnat pystyvät myös tarjoamaan sellaisia monipuolisia palkkatukityöpaikkoja, joita muut toimijat eivät välttämättä pysty tarjoamaan alueella johtuen mm. yhdistysten vähäisestä määrästä.

Jos kunnat eivät voi enää tarjota palkkatukipaikkoja, on suurena riskinä, että kuntien työttömyysprosentti heikkenee entisestään, kun asiakkaille ei löydy riittävästi palkkatukipaikkoja alueen yrityksistä tai yhteisöistä. Tämä osaltaan kasvattaa kuntien rahoitusvastuuta työllisyyden hoidossa.

Kärkölen kunta, Elinvoimayksikkö 14.6.2022

Lakiehdotuksessa selkeytetään työnhakijaryhmää, joiden työllistämistä voidaan edistää palkkatuella. Myönteistä on se, että myös ne työsuhteessa olevat henkilöt ovat oikeutettuja palkkatukeen, jotka eivät tosiasiallisesti ole olleet työssä (ns. nollatuntisopimuksella olevat ja

lomautetut). Myönteistä on myös se, että on kiinnitetty huomiota, ja myönnetään lisätukea yli 55-vuotta täyttäneiden työllistämiseen.

Lakiehdotuksessa poistetaan jatkossa kuntien mahdollisuus saada tukea heikommin työllistyvien työntekijöiden työllistämiseen. Monen pitkään työttömänä olleen työnhakijan tosiasiallinen työhön paluu suoraan avoimille työmarkkinoille onnistuu vain kunnan työllistämisyksikön avulla, jossa voidaan osoittaa työnhakijan osaaminen ja työkyky, ja jonka aikana työvalmentaja tukee asiakasta ja työtä voidaan sovittaa hänen työkykynsä mukaan.

Kärkölen kunta pitää erittäin tärkeänä ja vaikuttavana toimintamallina, että kunnat voisivat jatkossakin tukea heikoimmin työllistyvien henkilöiden työllistymistä palkkatukijaksojen avulla.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022 13.6.2022

Porin kaupunki on työllistänyt palkkatuella kunnan eri yksiköihin verrattain aktiivisesti. Lakiuudistuksessa esitetään, ettei kunta voisi myöntää itselleen palkkatukea eikä näin ollen kunnalle voisi lakiuudistuksen voimaan tulon jälkeen työllistää palkkatuella ollenkaan. Tämä on iso muutos Porin työllistämistoiminnalle. Hyvästä voidaan pitää palkkatuen painotusta yksityiselle sektorille ja sitä kautta vaikuttavuuden kasvua mutta julkisen sektorinkin työllistämiseksi on paikkansa. Palkkatuella työllistetyistä henkilöistä n. 40%:a on aiemmin työllistetty kunnille. Suunniteltu muutos vaikuttaa tämän asiakasryhmän työllisyysstatukseen, sillä heidän on usein vaikea työllistyä avoimille työmarkkinoille, edes palkkatuella. Lisäksi muutos vaikuttaa kuntien valtionosuuteen, sillä aiemmin työllistettynä olleet henkilöt tippuvat pois ns. laajan työttömyyden kriteeristä, joka taas vaikuttaa kunnan valtionosuuteen negatiivisesti. Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattavat henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtion-osuusjärjestelmän ulkopuolelle. Kuntaliiton lausunnossa ehdotetaan, että aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että

kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Porin kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdotusta.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Palkkatukijärjestelmän uudistaminen on onnistunut, ja palkkatuen saamisen kriteerit ovat selkiintyneet. On hyvä, ettei palkkatukea myönnetä jatkossa kunnille ja niiden määräysvallassa oleville tahoille. Palkkatukiuudistus tämän sisältöisenä tulee voimaan jo JTYPL:n muutoksella 1.1.2023.

Tornion kaupunki

9.6.2022

55-vuotta täytäneiden työllistämistuki on kannatettava. Myös 15-24 vuotiaiden työllistämistuki on kannatettava, mutta työllistämistukijakson pitäisi olla automaattisesti opintotavoitteinen, mikäli henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta. Opintotavoitteisuus palkkatuen yhteydessä ei tarkoita yksinomaan oppisopimuskoulutusta, vaan opintotavoitteet voisivat täytyä myös erilaisilla työelämän ja koulutuksen yhteistyömuodoilla ts. hyväksilukuperiaatteella tai näytöillä.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kuntien työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen maksuosuus vanhojen asiakkaiden osalta tulevat nousemaan. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset

laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asetmassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnostusta avoimille työmarkkinoille.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårssysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Malax kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022 6.6.2022 § 108

Enligt Lag om ordnande av arbetskraftsservice kap 10 § 3 finns uppräknat vilka arbetsgivare som kan erhålla lönesubvention. Där är INTE kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller sammanslutning har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller inrättningar uppräknade. Det nuvarande förslaget skulle innebära att det finansiella stöd som kommunerna erhållit för att kunna erbjuda långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning en väg ut i arbetslivet faller bort. Detta innebär en större risk för att en grupp människor som är svårssysselsatta åsidosätts då kommunen inte längre får erbjuda arbete med lönesubvention och privata företag sällan erbjuder dessa platser i samma utsträckning. Kommuner och samkommuner, som i många fall är de största arbetsgivarna på ett område, är därför viktiga arbetsgivare för denna grupp. Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunens synvinkel. Kommuner, samkommuner, sammanslutningar och statliga ämbetsverk och inrättningar som arbetsgivare borde därmed kunna erhålla lönesubvention även i framtiden.

Bureau Facility 6.6.2022

Kaikki Ok.

Kronoby kommun**3.6.2022**

Lönestödet beviljas inte kommuner, samkommuner, sammanslutningar där en kommun eller samkommun har bestämmande inflytande, statliga ämbetsverk eller statliga inrättningar. Det nuvarande förslaget skulle innebära för ett finansiellt avbräck för kommunerna men också en större risk för att en grupp människor som är svårt sysselsatta faller igenom systemet eftersom incitament för anställning inte längre finns. Papperskriget kring lönesubvention är så pass mångfacetterat att andra arbetsgivare drar sig för att inleda den "rumban". Detta är ingen bra lösning vare sig ur de arbetslösas eller ur kommunernas synvinkel. Antalet månader som lönesubvention utbetalas förändras men kommer knappast att förorsaka några större glädjeytringar med tanke på att svårigheten att beviljas lönesubvention försvårar arbetsgivarnas möjligheter att bevilja lönestödsarbete.

Karstulan kunta**31.5.2022**

Palkkatukielementin poistaminen kunnilta vaikeuttaa varsinkin sellaisten kuntien työllistämismahdollisuuksia, joissa ei ole työpaikkoja. 100 % palkkatuki auttaa erityisesti vaikeassa työllistyvien osalta.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto**27.6.2022**

-

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Kulukorvausten määrät tulee tarkistaa kuluja vastaaviksi. Yritystoiminnan aloittamiseen kannustaminen on ensi arvoisen tärkeä näkökulma, tosin starttirahajärjestelmää tulisi keventää.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus**27.6.2022**

Starttirahan kesto tulisi olla suoraan 12 kk ilman jaksotuksia.

Korotettua kulukorvausta tulisi myöntää joustavammin silloin kun henkilö osallistuu kotikunnan ulkopuolella olevaan palveluun. Pienillä syrjäseudun paikkakunnilla, joissa ei ole mahdollisuutta käyttää julkista liikennettä, oman auton käyttö on edellytys. Matkakustannukset nousevat kohtuuttomasti ja estävät palveluun osallistumisen jopa sanktion uhalla. Matka kotoa voi olla useita kymmeniä kilometrejä lähimmälle bussipysäkille, josta edelleen kymmenien kilometrien matka palvelun toteutumispaiikkaan.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksessä ovat kannatettavia tarkennukset liittyen starttirahaa hakevien asiakkaiden maksuhäiriöihin ja niiden syntyyn johtavien seikkojen tarkastelumahdollisuuteen. Starttirahan keskeytystilanteissa (mm. Vanhempainvapaista tai sairauslomasta johtuen) esityksen mahdollistama joustaminen on asiakkaiden kannalta positiivinen muutos. Starttirahan muuttuminen "sovitelluksi etuudeksi" tilanteissa, jossa asiakas tekee yritystoimintaan liittymättömiä palkkatöitä, saattaa selkeyttää osaltaan maksettavan starttirahan ennustettavuutta, mutta voi myös hidastaa starttirahan tilitystä. Toisaalta se voi myös kannustaa asiakkaita laskuttamaan kaikenlaiset lisätyöt oman yrityksen nimissä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan starttiraha myönnetään ensin kuudeksi kuukaudeksi yritystoiminnan aloittamisesta tai sivutoimisena harjoitetun yritystoiminnan päätoimiseksi laajentamisesta lukien. Esitetty kirjaus on hyvä, jolla vallitseva soveltamiskäytäntö kirjataan pykälätasolle. Starttirahalle voidaan myöntää jatkoa siten, että starttirahajaksojen yhteenlaskettu kesto on enintään 12 kuukautta, mikä myös vastaa nykytilaa ja on kannatettavaa.

Esitysluonnoksella ehdotetaan, että jos yritystoiminnan harjoittaminen keskeytyisi starttirahakauden aikana perustellusta syystä, keskeytysaikaa ei luettaisi edellä tarkoitettuun 12 kuukauden enimmäiskesto. Kannatettava esitys. Säädoskohtaisten perusteluiden mukaan perusteltuna syyä pidettäisiin esimerkiksi yrittäjän starttirahakaudelle ajoittuvaa vanhempainvapaata tai pitkäkestoista sairauslomaa, jonka aikana yritystoiminta on kokonaan keskeytyneenä. Perusteltu syy voisi olla myös esimerkiksi tilanne, jossa yritystoiminta tilapäisesti estyy viranomais määräyksen vuoksi.

Esitysluonnoksella ehdotetaan, että yrittäjän starttirahakauden aikana saamat muut tulot eivät automaattisesti estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan starttirahaa maksettaisiin se määrä, joka muiden tulojen vähentämisen jälkeen jäisi maksettavaksi. Kannatettava esitys.

Kustannusten korvaus

Esitysluonnoksella ehdotetaan, että kustannusten korvaamisen edellytykset eivät muuttuisi, mutta niitä tarkennettaisiin vastaamaan soveltamiskäytäntöä. Voimassa olevan lain osalta tarkemmat

arviointiperusteet kustannusten korvaamisen edellytysten täyttymiselle on kirjattu lain esitöihin pykälän yksi-tyiskohtaisiin perusteluihin. Ne nostettaisiin selvyyden vuoksi perustelutekstistä pykälän tasolle. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa esitystä.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Vesannon kunta, Vesannon kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia Harmokivi 26.6.2022

Starttirahan kesto tulisi olla suoraan 12 kk ilman jaksotuksia.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Starttirahan myöntämisen osalta esitys ei sisällä merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen. Maksatustehtävän hajauttaminen alueille muuttanee jonkin verran nykykäytäntöä maksatuksen ja myönnön välillä.

Matka- ja yöpymiskustannusten osalta esityksessä ei ole muutoksia nykytilanteeseen. Matka- ja yöpymiskustannuksiin olisi tarkoituksenmukaista lisätä edestakaisen työhaastattelumatkan lisäksi muut samaan rekrytointiin liittyvät matkakustannukset, kuten psykologin soveltuvuusarvioinnit ja haastattelut.

Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala Annina 23.6.2022

Työvoimaviranomainen voisi myöntää starttirahalle jatkoa siten, että starttirahajaksojen yhteenlaskettu kesto ei ylitä 12 kuukautta. Tähän voisi harkita kasvuhakuisille ja nopeasti työllistävälle yrityksille kolmatta 6 kuukauden starttirahajaksoa. Hyvä uudistus on, että starttirahaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, ettei yritystoimintaan liittymättömästä työstä saatu palkka tai korvaus estäisi starttirahan maksamista. Muut tulot ja etuudet otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä, jos starttirahan myöntäminen katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi muista tuloista huolimatta.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki 23.6.2022

Starttirahan myöntämisen edellytyksissä ei ole mainintaa asiantuntijalausuntojen käytöstä päätöksen-teon tukena.

Uudistuksessa on varmistettava, että starttirahat huomioidaan laskelmissa täysimääräisinä ja rahoituksen riittävyys varmistetaan ympärivuotisesti, kuten tähänkin asti on toimittu.

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan starttirahaan esitetyt muutokset ovat askel hyvään suuntaan. Vammaisfoorumi kuitenkin katsoo, että perusteluissa mainittuihin etuuksiin on nostettava Kansaeläkelain 12§ 4 momentin mukainen etuus, joka ei itse asiassa ole työkyvyttömyyseläke vaan etuus, joka myönnetään sokeuden, liikuntakyvyttömyyden tai muun avuttomuuden perusteella. Vammaisfoorumi esittää, että koska KEL 12 § 4 mom on nimestään (työkyvyttömyyseläke) huolimatta vammaistukea vastaava etuus, sitä ei huomioitaisi lainkaan starttirahan myöntämisessä, ei edes vähentävänä etuutena.

Vammaisfoorumi pitää 4 §:ssä kannatettavana sitä, että työvoimaviranomainen voisi vastata vammaisen henkilön tarvitsemista työllistymistä edistävien asioinnin ja palvelujen matkakustannusten korvaamisesta. Tässäkin yhteydessä on tärkeää työvoimaviranomaisen ja vammaispalvelujen yhteistyö.

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Pohjanmaan ELY-keskus 23.6.2022

Palveluun osallistumisesta maksettavan kulukorvauksen taso ei vastaa nykypäivän kustannustasoa ja kulukorvauksen tasoa pitäisi tarkastella uudelleen.

Kuortaneen kunta 23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Työhön tai palveluun hakeutumisesta ja osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvausten osalta on hyvä, että korvattavien palveluiden asema määräytyy sen mukaan, onko palvelu mainittu asiakkaan suunnitelmassa, eikä palvelun lakisääteisen aseman perusteella.

Pohjois-Savon TE-toimisto 23.6.2022

Vastaa nykylainsäädäntöä muutoin kuin järjestämisvastuun osalta. Siirtoa kunnille/kuntayhtymille perustellaan sillä, että työnantajapalvelujen ja starttirahan siirtyminen työvoimaviranomaisten vastuulle mahdollistaisi em. julkisten työvoimapalvelujen ja kuntien elinvoimapalveluiden yhteensovittamisen, minkä arvioidaan helpottavan uuden yritystoiminnan käynnistämistä. Tämä ei ole kuitenkaan ennalta mitattavissa oleva asia. Kenellä on vastuu palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista? Vastuiden eriytymisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät monimutkaistuisivat.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry 23.6.2022

Hallituksen esityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä tekijänä. Toisin sanoen, jos starttirahan saajalla on starttirahakauden aikana yritystoimintaan liittymättömiä tuloja tai hänen palkkakustannuksiinsa on myönnetty muuta julkista tukea, tulojen määrä vähennetään starttirahan määrästä. Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja. Yritystoimintaan liittyvät tulot eivät vähennä starttirahan määrää. SAK näkee starttirahan käytön kannustavuuden näkökulmasta muutoksen kannatettavana.

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

**Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022**

Starttirahan saamisen kriteerit eivät tulisi olla niin tiukkoja. Mikäli asiakas on halukas kokeilemaan yrittäjyyttä, niin siihen pitäisi aina kannustaa ja sen kynnyksen olla matala. Starttirahan maksimikesto olisi perusteltua pidentää vuodesta 18 kuukauteen.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Kulukorvausten määrät tulee tarkistaa kuluja vastaaviksi. Yritystoiminnan aloittamiseen kannustaminen on ensi arvoisen tärkeä näkökulma, tosin starttirahajärjestelmää tulisi keventää.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 11 Henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Resurssit. HE-luonnoksen mukaan starttirahapäätösten tekeminen olisi jatkossa kokonaan kunnan vastuulla. Tehtävän hoitaminen ilman myöhemmin hankalasti korjattavia virheitä ja niin että asiakkaiden odotusajat pysyvät kohtuullisena vaatii osaavaa ja kokenutta henkilökuntaa. TE-toimiston työntekijöiden jakautuessa useampaan pieneen yksikköön eri kuntien palvelukseen, on haastavaa ylläpitää riittävää palvelutasoa.

Kuntakokeilujen alkaessa maaliskuussa 2021 kuntien vastuulle siirtyi osa palkkatukipäätöksistä. Kunnille ei kuitenkaan siirtynyt tehtävästä selviytymiseen vaadittavaa henkilöresurssia. Vantaan starttiraharyhmässä on tällä hetkellä 2,5 henkilöä, joista vain yksi on TE-taustainen.

Tähänastisten kokemusten mukaan siirtyminen päätösprosessissa YA järjestelmä käyttöön vaatii jälleen lisäresursointia. TE24 muutoksen yhteydessä olisikin huolehdittava tarvittavien resurssien siirtymisestä kuntakoikeilun uudistusta paremmin.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Starttiraha parantaa yrittäjyyttä ja sitä kautta edistää työllisyyttä ja hallituksen tavoitteita.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari**

22.6.2022

Kulukorvauksen määrää tulisi korottaa jo vuosia olleesta 9 eurosta/päivä.

Keminmaan kunta

22.6.2022

Kulukorvauksen määrää tulisi korottaa jo vuosia olleesta 9 eurosta/päivä.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki kannattaa esitystä, jonka mukaan yritystoimintaan liittyvät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä tekijänä.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Kulukorvauksen määrää tulisi korottaa jo vuosia olleesta 9 eurosta/päivä.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työvoimaviranomainen voisi myöntää starttirahaa henkilöasiakkaalle, joka aloittaa päätoimisen yritystoiminnan. Starttirahaa voitaisiin myöntää myös henkilöasiakkaalle, joka laajentaa aiemmin aloittamansa sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tämä vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä,

mutta selvyyden vuoksi asia mainittaisiin säännöksessä. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa tätä selkeyttävää ehdotusta.

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 8 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetään eräistä tilanteista, joissa starttirahaa ei voida maksaa. Esityksessä ehdotetulla 11 luvun 3 § 3 momentilla korvattaisiin säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan osittain nämä nykyiset julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 8 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyt starttirahan maksamisen esteitä koskevat säännökset. Esityksen mukaan, jos starttirahan saajalla olisi starttirahakauden aikana yritystoimintaan liittymättömiä tuloja tai hänen palkkakustannuksiinsa on myönnetty muuta julkista tukea, tulojen määrä vähennettäisiin starttirahan määrästä. Toisin kuin nykyisin, yrittäjän starttirahakauden aikana saamat muut tulot eivät siten automaattisesti estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan starttirahaa maksettaisiin se määrä, joka muiden tulojen vähentämisen jälkeen jäisi maksettavaksi. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa esitykseen tältä osin.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

Laki ja tämänhetkinen soveltamisohje jättävät paljon harkintavaltaa. Starttirahaa koskevaa harkintavaltaa tulee Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan ohjata voimakkaammin lainsäädännöllä tai lainsäätäjän antamalla soveltamisohjeella. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että lainsäätäjän tulisi määritellä suuntaa antava euromääräinen raja sille, mikä on starttirahan hakijan kohtuullinen toimeentulo. Lisäksi lainsäätäjältä kaivataan yrittäjyyden pää- ja sivutoimisuuden kriteerien tarkempaa määrittelyä. Myös starttirahakauden keskeytyksen toimintatapaan kaivataan selkeämpää lainsäätäjän antamaa ohjeistusta.

3 §:n ehdotus, ettei starttiraha pääty kokonaan satunnaisten yritystoimintaan liittymättömien palkkatöiden vuoksi on kannatettava. Starttirahan saajan ei kuitenkaan esitysluonnoksen mukaan kannattaisi jatkossa tehdä yritystoimintaan liittymättömää palkkatyötä oikeastaan ollenkaan, jos tulo on alle starttirahan kuukausimäärän. Starttirahan saaja ei menetä yhden päivän tukea yhden päivän työstä, vaan saatu palkka esitysluonnoksen mukaan heikentää starttirahan määrää kokonaisuutena. Olisiko tähän ratkaisu esim. suojaosa starttirahassa? Esim. 300e/kk voisi tienata palkkatyössä starttirahan kanssa, jonka jälkeen määrä vähentää starttirahan suuruutta? Sovitellun työttömyysetuuden saajillakin on ensin suojaosa ja sitten erikseen soviteltua osaa.

Maskun kunta 22.6.2022

-

Pielaveden kunta

22.6.2022

Starttirahan kesto tulisi olla suoraan 12 kk ilman jaksotuksia.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

Starttirahan myöntämiseen ja neuvonnan hoitamiseen pitäisi myös kiinnittää kuntatasolla huomiota, jotta toiminnalla olisi sovittu prosessi.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta.

Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut kuntaekosysteemissä yhdessä koulutuksenjärjestäjien, hyvinvointialueen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut

tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

Palkkatuki ja starttiraha

Palkkatuki on haasteellinen työllistämisen työkalu kasvuyrityksille/startup-yrityksille sekä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Tulevaisuudessa tulisi pohtia, miten palkkatukea voitaisiin hyödyntää paremmin osana nopeita yritysten kasvuilanteita ja rekrytointitarpeita. Yleisenä huomiona on, että työnantajien näkökulmasta palkkatukiprosessi on monimutkainen (palkkatuen saannin kriteerit ja rajat) ja vaatii työnantajalta perehtyneisyyttä sekä selvittelyä. Jatkossa tulisi pohtia, miten palkkatukiprosessia voitaisiin automatisoida ja nopeuttaa.

Starttirahan osalta tulisi pohtia, miten palvelu muutetaan kasvuyrittäjyyttä edistäväksi ja kannustavaksi.

Sievin kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Kulukorvaus on pysynyt muuttumattomana niin pitkään, että se ei enää vastaa toimenpiteessä olevan kuluja. Kulukorvauksen tulisi vastata nykyistä tilannetta ja nousseita kustannuksia. Lisäksi omaehtoisen opiskelun ajalle tulisi palauttaa kulukorvaus, jotta kouluttautuminen olisi taloudellisesti kannustavaa.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Työhön tai palveluun hakeutumisesta ja osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvausten osalta on hyvä, että korvattavien palveluiden asema määräytyy sen mukaan, onko palvelu mainittu asiakkaan suunnitelmassa, eikä palvelun lakisääteisen aseman perusteella.

Limingan kunta

21.6.2022

Rahoitusmallista

Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on merkittävä sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä korjauksia.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Limingan kunta esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta

pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Limingan kunta pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouksien järjestämisen- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaista eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Luvun 3 § muutos, jonka mukaan starttirahakauden aikana saadut muut tulot eivät automaattisesti estäisi starttirahan maksamista, tukee nykyaikaista työnteon tapaa, jossa henkilö saa tuloja monenlaisesta työstä ja yrittäjyydestä.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ehdotuksessa on kirjattu, ettei kulukorvausta voi saada osallistumisesta 4 luvussa tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun osallistumisesta. Kuitenkin jo tällä hetkellä tämä asettaa työnhakija-asiakkaat eriarvoiseen asemaan TE-palvelujen sijaitessa suuremmissa kasvukeskuksissa. Edestakainen matka TE-palveluihin voi maksaa työnhakijalle isojakin summia suhteessa heidän tulotasoonsa. Tasavertaiset palvelut on pystyttävä turvaamaan kaikille asuinpaikkakunnasta riippumatta, joko järjestämällä lähipalvelut myös pienille paikkakunnille tai korvaamalla matkustamisesta koituvat kustannukset työnhakijalle.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus **21.6.2022**

-

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Lakiesityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä. Esitetty muutos on kannatettava.

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 90

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta 21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Nämä ovat motivoivia työkaluja ja harkinnanvaraisen kulukorvauksen käyttöön olisi hyvä saada lisäohjeistusta, jotta sen käyttöä voitaisiin lisätä.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Lakiesityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä. Esitetty muutos on kannatettava.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 11 luvussa säädetään starttirahasta. Luvun 2 §:ssä on esitetty epäselvästi, missä tapauksissa starttirahan hakijan toimeentulon voidaan katsoa olevan turvattu muulla tavalla. Laissa tulee määritellä esimerkiksi pääomatulojen vaikutus starttirahan myöntämiseen.

Luvun 4 §:ssä mainitaan, ettei yritystoimintaan liittymättömästä työstä saatu palkka tai korvaus estäisi starttirahan maksamista. Tässä yhteydessä yritystoimintaan liittyvä työ on syytä määritellä tarkemmin.

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Matka- ja yöpymiskustannusten korvauksesta ehdotetaan säädettävän lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 11 luvun 4 §:ssä. Nykyisin JTYPL 10 luvun 1 §:n 2 momentissa edellytetään työvoiman saatavuuteen liittyvää harkintaa, jota ei ole sisällytetty HE-luonnokseen (esimerkkinä tilanne jossa alan työpaikkoja ei löydy lähempää). Säännöskohtaisissa perusteluissa säännöksen kuvataan vastaavan sisällöltään voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 10 luvun 1 §:ää. Epäselväksi jää, onko tuen käyttöä rajanneen edellytyksen poisjätto tarkoituksellinen vai vahinko.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Pohjois-Karjalan TE-toimisto

20.6.2022

Yritystoimintaan liittymätön tulo voi nykyisin estää starttirahan saamisen kokonaan, jatkossa tällainen tulo ei vaikuta starttirahan saamiseen mikä on hyvä asia.

Jos työllisyys- ja elinkeinotoimijat (elinkeinopalvelut, kunnan palvelut, kehittämissyhtiöt, työvoimaviranomainen jne.) jäävät erillisiksi toimijoiksi, tiedonsiirto ei helpotu nykyisestä ja toivotut hyödyt voivat jäädä saavuttamatta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

17.6.2022

Hyvinvointialueen rahoitus perustuu pääasiassa palvelutarpeisiin. Tarveperusteisessa rahoitusmallissa on huomioitu perustehtävänä sosiaali- ja terveystieteiden järjestäminen myös työttömille. Työttömille maksettavien korvausten rahoitusvastuuta ei tule jakaa kuntien ja hyvinvointialueen kesken em. perusteella.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Lakiesityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä. Esitetty muutos on kannatettava.

Suomen Uusyrityskeskukset ry**17.6.2022**

Starttirahaa koskeva sääntely vaikuttaa selkeytyvän, mitä pidämme hyvänä. E erityisen hyvänä pidämme sitä, että yritystoimintaan liittymättömät tuet eivät jatkossa estä starttirahan maksamista.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja**17.6.2022**

-

Luumäen kunta**17.6.2022**

Ei lausuttavaa

KUUMA-seutu liikelaitos**16.6.2022**

Palvelut – starttiraha

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 11 luvussa säädetään starttirahasta. Luvun 2 §:ssä on esitetty epäselvästi missä tapauksissa starttirahan hakijan toimeentulon voidaan katsoa olevan turvattu muulla tavalla päätoimisen. Laissa tulee määritellä esimerkiksi pääomatulojen vaikutus starttirahan myöntämiseen. Luvun 4 §:ssä mainitaan, ettei yritystoimintaan liittymättömästä työstä saatu palkka tai korvaus estäisi starttirahan maksamista. Tässä yhteydessä yritystoimintaan liittyvä työ tulee määritellä tarkemmin.

Palvelujen tarjoamiselle oman työllisyysalueen ulkopuolella tulee olla tarkempi peruste kuin pelkkä pidempiaikainen asuminen ja oleskelu.

Mikäli palveluita tarjotaan ylläalueellisesti, tulee työvoimaviran-omaisen saada pääsy kaikkien henkilö- ja työntäjä-asiakkaiden asiakastietoihin.

Työllisyysalueiden tulee voida laskuttaa valtiota niissä tapauksissa, joissa palveluja käyttävän yrityksen toimipisteet ovat suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. Tällaisia tapauksia varten laissa tulee säätää kunnan mahdollisuuksista hakea korvauksia.

Parkanon kaupunki**16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Sisällöllinen muutos nykyiseen sääntelyyn verrattuna olisi starttirahaa koskevan sääntelyn muuttaminen siten, ettei starttirahakauden aikana saatu palkka tai korvaus yritystoimintaan liittymättömästä työstä, muut etuudet tai yrittäjän palkkakustannuksiin maksetut muut tuet estäisi starttirahan myöntämistä tai maksamista kokonaan, vaan etuuden määrä vähennettäisiin starttirahan määrästä.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö**

15.6.2022

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 11 luvun 2 §:ssä säädetään starttirahan myöntämisen edellytyksistä. Ehdotetun 1 kohdan mukaan starttirahaa ei myönnettäisi, jos työvoimaviranomainen arvioisi, että starttirahan hakijan toimeentulo on turvattu muulla tavalla eikä starttirahan myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista. Lisäys olisi täsmennys nykyiseen ja tällä on tarkoitus selkeyttää ja korostaa starttirahan toimeentulon turvaamisen luonnetta. Oikeudelliset palvelut pitää tätä lisäystä pykälän tasolle kannatettavana. Ehdotetun mukaan työvoimaviranomaisen arvioitavaksi jäisi se, milloin starttirahan hakijan toimeentulon katsotaan olevan turvattu muulla tavalla. Hyvin monenlaisten käytännön tilanteiden vuoksi on hyvä, että pykälässä on jätetty harkintavaltaa viranomaiselle. Valtakunnallisen yhdenvertaisen kohtelun kannalta voisi olla kuitenkin tarpeen ottaa kantaa esityksen perusteluissa mm. pääomatulojen vaikutuksesta toimeentulon arvioinnissa ja kuinka laajasti viranomaisen tulisi asiaa selvittää. Pääomatulojen ja muidenkin tulojen arvioinnille jätetty harkintavalta saattanee johtaa tilanteeseen, jossa starttiraha olisi myönnetty, mutta maksamisvaiheessa tulisikin ilmi, että tulot vaikuttavat starttirahan suuruuteen. Näin ollen tämä sääntelyyn jätetty harkinnanvaraisuus saattaa johtaa tilanteeseen, jossa starttirahan myöntämisessä tulot eivät ole vaikuttaneet myöntöpäätöksen tekemiseen, mutta maksamiseen ne vaikuttaisivat. Tällainen tilanne voi muodostua asiakkaan kannalta kohtuuttomaksi.

Tervolan kunta

14.6.2022

Kulukorvauksen määrää tulisi korottaa jo vuosia olleesta 9 eurosta/päivä.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus **13.6.2022**
13.6.2022

Korvausten maksamisen siirtyminen kuntiin tulee huomioida talous- ja henkilöstö-resurssoinnissa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Esityksen mukaan ja tarvehannan ehtoja tarkastettava löysemmällä filterillä.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 % työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa.”

Velvoitetyöllistettävien määrä vaihtelee eri vuosina ja on ennakoimatonta lyhyelläkin tähtäyksellä. Velvoitetyön jäädessä yksin kuntien vastuulle on syytä huomioida, että hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille ja kuntien mahdollisuudet tarjota velvoitetyötehtäviä kaventuu merkittävästi. Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämisvelvoitteen piiriin tuleville tälläkään hetkellä, joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Työllistettäviä henkilöitä tuleekin edelleen voida siirtää toisen työnantajan ns. käyttäjäyrityksen palvelukseen kun se palvelee työllistettävän henkilön etua.

Alavieskan kunta 27.6.2022

Lakiluonnoksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä

muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu koskettaisi työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kuntien järjestämismääräyksiin kuuluvia palveluja siirretään 1.1.2023 hyvinvointialueille. Siirtävistä sosiaali- ja terveydenhoidon palveluista osa kuuluu olennaisesti työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen ja edistävät työllistymisen tavoitteita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osa työllisyyspalveluiden kokonaisuudesta siirtyy pois kunnilta. Tässä tapauksessa on perusteltua, että järjestämismääräyksiin mukana siirtyy myös rahoitusvastuu.

4. Työttömyysmääräysten rahoitusvastuu tulee jakaa valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

Työllistämismääräyksiä voi edelleen pysyä kunnalla. Palvelutarve on usein lähellä hyvinvointialueen tarjoamia palveluita, joten mm. em. henkilöiden osalta yhteistyömääräyksiä pitää kirjata säännöksiin.

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus

27.6.2022

Työllistämismääräyksiin kuuluvien palveluiden järjestämisoikeus palkkatuetuun työhön kunnassa tulee pysyä edelleen, mikäli työtä avoimilta työmarkkinoilta ei järjesty. Työnhakijalla tulee olla mahdollisuus hankkia työhön avulla lisäpäiväoikeus.

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo

27.6.2022

Kainuun liiton näkemys on, että velvoitetyöllistäminen tulisi poistaa TEPA-uudistuksen yhteydessä laista kokonaan. Esitetyssä muodossaan kunnalla ei olisi

uudistuksen toteutumisen jälkeen mahdollisuutta saada palkkatukea velvoitetyöllistettävien palkkauskustannuksiin.

Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut, Mäkelä Mari

27.6.2022

Riskinä kuntien näkökulmasta on kustannuksien merkittävä kasvu. Ristiriitaisena näyttäytyy myös se, että kunta toimii työvoimaviranomaisena, mutta kuitenkin saa ilmoituksia itseltään velvoitetyöllistämistä, johon ei ole jatkossa saatavilla tukea. Kunnan velvoitetyöllistäminen on tarkoitettu viimesijaiseksi palveluksi. Kokonaisuudessaan velvoitetyöllistäminen kuntien osalta tulisi muotoilla uudestaan.

Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut, Polvinen Pauliina **27.6.2022**

Riskinä kuntien näkökulmasta on kustannuksien merkittävä kasvu. Ristiriitaisena näyttäytyy myös se, että kunta toimii työvoimaviranomaisena, mutta kuitenkin saa ilmoituksia itseltään velvoitetyöllistämistä, johon ei jatkossa ole saatavilla tukea. Kunnan velvoitetyöllistäminen on tarkoitettu viimesijaiseksi palveluksi. Kokonaisuudessaan velvoitetyöllistäminen kuntien osalta tulisi muotoilla uudestaan.

Varsinais-Suomen TE-toimisto **27.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto **27.6.2022**

Vastaa pääosin, mitä JTYPL 11 luvussa säädetty.
Kotikunnan olisi järjestettävä työntekomahdollisuus nykyistä vastaavasti siten, että työllistettävä voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyessä. Tarvittaessa työvoimaviranomaisen olisi ilmoitettava työttömän kotikunnalle työllistämismahdosta. Tällainen tilanne olisi silloin, kun työvoimaviranomaisen järjestämismahdosta on kuntayhtymällä tai vastuukunnalla, joka ei ole työnhakijan kotikunta. Kotikunnan olisi järjestettävä työntekomahdollisuus nykyistä vastaavasti siten, että työllistettävä voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyessä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa esitystä.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry **27.6.2022**

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo **23.6.2022**

Lainsäädäntö pysyy valtaosin ennallaan. Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimaviranomaisen järjestämiseen valtionosuutta, josta säädetäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Tämä on hyvä uudistus. Tuen myöntäjän rooli velvoitetyössä on ollut lähinnä teknistä, mutta on usein aiheuttanut myös selvittelyn tarvetta.

Oikeusministeriö **23.6.2022**

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Työllistämismääräytyminen Velvoitetöiden järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädetäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetöistä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa.

Kuortaneen kunta 23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Esityksen mukaisesti kunnalle ei enää myönnettäisi palkkatukea, ja jatkossa 50 % työllistämismääräytyksen palkkakustannuksista tuettaisiin valtionosuudesta. Tämä ei ratkaisuna muuttaisi sitä, että ilman palkkatukea kunnan olisi vaikea käytännössä täyttää työllistämismääräytystä. Espoon kaupunki kannattaa sitä, että kunnille mahdollistetaan jatkossakin palkkatukityöllistäminen myös velvoitetöiden työllistämisen osalta.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

12 Luku, 1§, s. 396: Työllistämismääräytyksen perusteella kunnan on järjestettävä työntekomahdollisuus työttömälle työnhakijalle ansiopäivärahan täyttymisen jälkeen, mikäli tämä on täyttänyt 57 vuotta. 2§: Työllistämismääräytyksen perusteella järjestettävän työn tulee olla alan säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä. Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalle voidaan järjestää työssäoloehdon täyttävää osa-aikatyötä. Lakiesityksessä tulee huomioida, että moni 57 vuotta täyttänyt joutuu kieltäytymään työllistämismääräytyksestä työkyvyn haasteisiin vedoten, vaikka he eivät ole osatyökyvyttömyyseläkkeellä. Pitkittänyt työttömyyttä selittää monien ikääntyneiden kohdalla alentunut terveys ja työkyky, mikä puolestaan selittää, miksi lain edellyttämällä tavalla työtä ei ole löytynyt muun työnantajan palveluksesta. He eivät kykene säännöllisen työajan mukaiseen kokoaikatyöhön, mutta he voisivat kyetä työssäoloehtoon oikeuttavaan osa-aikatyöhön. Työllistämismääräytyksen tulisi jo yhdenvertaisuussyistä olla mahdollista osatyökykyisille ikääntyneille.

Siksi lakia tulisi muuttaa niin, että työllistämisveloitteen täyttäminen ei edellytä kokoaikatyön vastaanottamista, vaan työllistämisvelvoite täyttyy jo työssäoloehtoon oikeuttavalla osa-aikatyöllä.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry 23.6.2022

Tilanteessa, jossa työttömyysturvan lisäpäivien poiston kautta hallitus on vaikeuttanut iäkkäiden työttömien toimeentuloa, SAK kannattaa vahvaa kuntien työllistämisveloitetta.

Hallituksen esityksen mukaan kunnille ei jatkossa maksettaisi erikseen palkkatukea veloitteen perusteella työllistetyn henkilön palkkakustannuksiin. SAK kannattaa hallituksen esitystä siltä osin, että nykyisen kunnan ja valtion välisen kustannusten jakamisen säilyttämiseksi veloitetyöstä aiheutuviin palkkakustannuksiin myönnettäisiin valtionosuutta 50 prosenttia palkkatuella katettavista palkkakustannuksista.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022
22.6.2022

Kuhmon kaupungin näkemys että veloitetyöllistäminen tulisi poistaa TEPAuudistuksen yhteydessä laista kokonaan. Esitetystä muodossaan kunnalla ei olisi

uudistuksen toteutumisen jälkeen mahdollisuutta saada palkkatukea veloitetyöllistettävien palkkauskustannuksiin.

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura 23.6.2022

Mikäli esitetty palkkatuen poistuminen kunnilta toteutuu tulisi se kompensoida veloitetyöllistettävien osalta. Tilanteessa jossa kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, jonka voidaan katsoa vähentävän kunnan mahdollisuuksia tarjota työtä vaikeemmin työllistettäville henkilöille. Arvioitaessa työttömyyttä tulisi mielestämme ottaa huomioon kunnan itselleen työllistämät henkilöt. Tämä toimisi erityisesti kannustimena palkata esimerkiksi osatyökykyisiä tai pitkäaikaistyöttömiä.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut**23.6.2022**

Kunnan vastuulla oleva velvoitetyöllistäminen tulisi myös olla edelleen palkkatuen piirissä, eikä kuten nykyisessä esityksessä valtionosuusmäärärahan sisällä.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022**23.6.2022**

Kuntien työllistämisvelvoitteesta pitäisi luopua kokonaan. Kustannuksissa tulee huomioida, että kunnat eivät voi esityksen mukaan jatkossa hakea palkkatukea velvoitetyöllistettävien palkkauskuluihin.

Ruokolahden kunta**23.6.2022**

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa.

Valtionosuudet maksetaan jälkikäteen. Tämä aiheuttaa kunnille haasteita talousarvion valmistelussa, koska velvoitetyöllistettävien määrää ei pystytä etukäteen ennakoimaan ja vuosittain määrissä voi olla suurtakin vaihtelua. Velvoitetyöllistettävien kulujen kattamiseksi kaivattaisiin nopeammin reagoivaa korvausjärjestelmää.

Mikäli kunnan sisältä ei löydy sopivaa tehtävää velvoitetyöllistettävälle, tulisi jatkossakin olla mahdollisuus edelleen sijoittaa henkilö hyvinvointialueen tai kolmannen sektorin toimijan tehtäviin.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus**23.6.2022**

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**23.6.2022**

Ei muutosta, ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Työllistämismuutoksen voi edelleen pysyä kunnalla. Palvelutarve on usein lähellä hyvinvointialueen tarjoamia palveluita, joten mm. em. henkilöiden osalta yhteistyömuutokset pitää kirjata säännöksiin.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 12 Työllistämismuutokset

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

1 §:ssä on tarkoitus säätää nykyistä vastaavasti työttömän työnhakijan kotikunnan velvollisuudesta järjestää hänelle työntekomahdollisuus (työllistämismuutokset), jos työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palvelua tai palkkatuetta työtä. Tarvittaessa työvoimaviranomaisen olisi ilmoitettava työttömän kotikunnalle työllistämismuutoksesta.

Muutosten järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan muutosten aiheuttavat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. On välttämätöntä, että valtio turvaa kunnille riittävän kompensaation.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Työllistämismuutokset vähentää työttömyyttä.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Esitys lähtee siitä, että kunnille jää edelleen laissa säädetty työllistämismuutokset. Esityksessä kuitenkin todetaan, että jatkossa kunnille ei maksettaisi palkkatukea työllistämismuutosten piirissä olevien henkilöiden työllistämiseen, vaan kuntien tulee kattaa toiminnasta aiheuttavat kulut VOS-rahoituksella. Kuopion kaupunki vastustaa tätä esitystä. Työllistämismuutosten täyttämiseksi

järjestettävä työ on jatkossakin luettava työllistymistä edistäväksi palveluksi, joka lasketaan mukaan laajan työttömyyden VOS-kriteeriin.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

Mikäli palkkatuki nykymuotoisena poistuu kuntien käytöstä, velvoitetyöllistettävän kustannukset tulee jatkossakin kompensoida valtionosuuksilla samassa määrin kuin tähän asti on palkkatuella kompensoitu.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Mikäli palkkatuki nykymuotoisena poistuu kuntien käytöstä, velvoitetyöllistettävän kustannukset tulee jatkossakin kompensoida valtionosuuksilla samassa määrin kuin tähän asti on palkkatuella kompensoitu.

Sosiaali- ja terveysministeriö **22.6.2022**

Niin kutsuttu työllistämisvelvoite säilyisi entisellään, mutta muutokset palvelujen sekä etuuksien rahoituksessa kannustaisivat kuntia panostamaan velvoitetyöhön oikeutettujen ikäryhmien työllisyyden edistämiseen nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa esitykseen tältä osin.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, **22.6.2022**
Työllisyys ja osaaminen yksikkö

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto **22.6.2022**

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuvien palkkauskustannusten korvaamista kunnille samansuuruisena valtionosuutena, kuin nykymenettelyssä palkkatukena, voidaan pitää hyvänä ratkaisuna. Yhden toimenpidekokonaisuuden (palkkatukiprosessi) korvaaminen valtionosuusjärjestelmää hyödyntäen voidaan pitää resurssien hyödyntämisen näkökulmasta järkevänä. Muutos voisi kuntien osalta olla rahoitusnäkökulmasta ennakoitavuutta lisäävää.

Maskun kunta	22.6.2022
-	
Maskun kunta	22.6.2022
-	
Salon kaupunki	22.6.2022
-	
Vörå kommun	22.6.2022
-	
Rovaniemen kaupunki	22.6.2022
<p>Rovaniemen kaupunki pitää periaatteellisella tasolla hyvänä, että 57-vuotiaille, työttömyyspäivärahaa enimmäisajan saaneille taataan viime kädessä oikeus työllistämisjaksolle kuntaan. Kaupunki kuitenkin haluaa huomauttaa tässä yhteydessä, että hyvinvointialueen aloittamisen myötä sosiaali- ja terveystyöpalvelut siirtyvät kunnista, jolloin myös osa aiemmista työllistämispäiväkoista häviää kaupungilta. Muutos voi kaventaa/vähentää kunnan mahdollisuuksia sijoittaa velvoitettytyöllistettäviä mielekkäisiin ja osaamista vastaaviin työpaikkoihin kunnan sisällä.</p>	
Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Vaasan kaupunki - Vasa stad	21.6.2022
-kts. luvun 10 kommentti	
Kauniaisten kaupunki	21.6.2022

Esityksen mukaisesti kunnalle ei enää myönnettäisi palkkatukea, ja jatkossa 50 % työllistämisvelvoitteen palkkakustannuksista tuettaisiin valtiosuudesta. Tämä ei ratkaisuna muuttaisi sitä, että ilman palkkatukea kunnan olisi vaikea käytännössä täyttää työllistämisvelvoitetta. Kannatamme sitä, että kunnille mahdollistetaan jatkossakin palkkatukityöllistäminen myös velvoitetyöllistämisen osalta.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt 21.6.2022

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 21.6.2022

Kunnilla säilyy velvoite järjestää työtä työnhakijalle kun tämä täyttää velvoitetyöllistymisen kriteerit. Kuitenkin kunnan oikeus saada palkkatukea poistuu samalla. Tämä lisää kuntien menoja. Osa velvoitetyöllistetyistä ovat työkyvyltään ja osaamisensa puolesta kykenemättömiä tekemään muuta kuin hyvin rajattua työtä, kunnat joutuvat tarjoamaan räätälöityjä tehtäviä ja kunnan saama hyöty palkkauskustannuksiin nähden voi jäädä hyvinkin pieniksi. Lakiin tulisi kirjata erillinen palkkaustukijärjestelmä velvoitetyöllistämiseen siten, että kunta ei joudu yksin vastaamaan näistä kustannuksista.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus 21.6.2022

-

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

“Työn järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtiosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetussa laissa. Valtiosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtiosuuden kustannuspohjassa.” Esityksen jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää erityistä huomioita siihen, miten taataan, että tällaisella mallilla rahat voidaan varata oikeassa määrin työllistämisvelvoitteen piiriin tulevien henkilöiden palkkauskustannuksiin? Esityksestä jäi epäselväksi se, että voidaanko tällä rahoitusmallilla työntekijöitä enää siirtää toisen työnantajan ns. Käyttäjäyrityksen palvelukseen? Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämisvelvoitteen piiriin tuleville,

joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Onko tämä enää mahdollista, kun rahoitus ei ole palkkatukea?

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Pienen kunnan ongelmana on ettei kunnassa ole velvoitetyöllistetyille tarpeeksi paikkoja. Yleensä nämä asiakkaat sijoittuvat kunnan tekniselle toimelle - mutta sielläkin paikkoja on rajoitetusti. Tarkoitus ei olisi "pakkoräätälöidä" koska tekeminen pitäisi olla mielekästä siten asiakas ja yksikkö saisi siitä täyden hyödyn.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa. Lappeenrannan kaupunki haluaa huomauttaa, että velvoitetyöllistettävien määrä vaihtelee suuresti eri vuosina ja on ennakoimatonta lyhyelläkin tähtäyksellä. Velvoitetyön jäädessä yksin kuntien vastuulle, on syytä huomioida, että hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille ja kuntien mahdollisuudet tarjota velvoitetyötehtäviä kaventuu merkittävästi. Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämismallin piiriin tuleville tälläkään hetkellä, joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Esityksestä jäi epäselväksi se, voidaanko esitetyllä rahoitusmallilla työntekijöitä enää siirtää toisen työnantajan ns. käyttäjäyrityksen palvelukseen ja jos niin millä työnantaja ehdoilla.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta**21.6.2022**

Lakiehdotuksessa esitetään tämän luvun 1 §:ssä, että ns. velvoitetyöllistäminen jää palkkatuetun työn ulkopuolelle, sen sijaan kunnalle korvataan 50% palkkauskustannuksista valtionosuutena. Tosiasiallisten palkkauskustannusten kattaminen valtionosuusmallilla on erittäin hidasta, eikä vastaa reaalikustannuksia. Velvoitetyöllistäminen on lakisääteistä, jonka kuluihin ja määrään kunta ei voi itse vaikuttaa millään lailla. Lakiehdotuksesta ei myöskään käy ilmi, onko mahdollista siirtää velvoitetyöllistetty toiseen organisaatioon, sillä aina ei löydy velvoitetyöllistetyn osaamista vastaavia tehtäviä kuntaorganisaatiosta.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia**20.6.2022****Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus****20.6.2022**

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

Lakiehdotuksessa esitetään luvun 1 §:ssä, että työllistämisvelvoitteen perusteella työllistamisestä kunta ei enää saa palkkatukea, vaan kunnalle korvataan 50 % palkkauskustannuksista valtionosuutena.

Orimattilan kaupunki lausuu, että palkkauskustannusten kattaminen valtionosuusmallilla on liian hidasta, eikä vastaa reaalikustannuksia.

Kirkkonummen kunta**17.6.2022**

Kirkkonummen kunta katsoo, että palkkatuen myöntämisen tulisi olla mahdollista kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen.

Myös velvoitetyöllistäminen (VELVO) tulisi jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Savitaipaleen kunta**17.6.2022**

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetystä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella

katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa.”
Velvoitetyöllistettävien määrä vaihtelee eri vuosina ja on ennakoimatonta lyhyelläkin tähtäyksellä.

Velvoitetyön jäädessä yksin kuntien vastuulle on syytä huomioida, että hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille ja kuntien mahdollisuudet tarjota velvoitetyötehtäviä kaventuu merkittävästi. Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämismallin piiriin tuleville tälläkään hetkellä, joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Työllistettäviä henkilöitä tuleekin edelleen voida siirtää toisen työnantajan ns. käyttäjäyrityksen palvelukseen kun se palvelee työllistettävän henkilön etua.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa”. Luumäen kunta haluaa huomauttaa, että velvoitetyöllistettävien määrä vaihtelee suuresti eri vuosina ja on ennakoimatonta lyhyelläkin tähtäyksellä. Velvoitetyön jäädessä yksin kuntien vastuulle, on syytä huomioida, että hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille ja kuntien mahdollisuudet tarjota velvoitetyötehtäviä kaventuu merkittävästi. Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämismallin piiriin tuleville tälläkään hetkellä, joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Esityksestä jäi epäselväksi se, että voidaanko esitetyllä rahoitusmallilla työntekijöitä enää siirtää toisen työnantajan ns. käyttäjäyrityksen palvelukseen ja jos niin millä työnantaja ehdoilla.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Koko velvoitetyöllistämistä tulisi luopua. Työllistymistä tulee tukea muilla keinoin varhaisemmassa vaiheessa. Nyt osa velvoiteikäisistä on ns. kierteessä. Velvoitetyön jälkeen edessä on työttömyys ja mahdollisesti uusi velvoite ansiosidonnaisen loputtua.

Osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työllistämisvelvoite on koettu haastavaksi, koska usein eläkkeeseen sidottu ansaita raja on niin pieni, että 18 h viikkotyöaika ei mahdollistu. Kunnilla ei esityksen mukaan olisi mahdollisuutta saada palkkatukea edes velvoitetyöhön, mikä poistaa ko. ryhmän myös laajan työttömyyden määritelmästä. Tämä vaikuttaisi suoraan kuntien saamaan valtiosuuteen.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Lakiehdotuksessa esitetään tämän luvun 1 §:ssä, että ns. velvoitetyöllistäminen jää palkkatuetun työn ulkopuolelle, sen sijaan kunnalle korvataan 50% palkkauskustannuksista valtiosuutena. Hollolan kunta näkee, että tosiasiallisten palkkauskustannusten kattaminen valtiosuusmallilla on erittäin hidasta, eikä vastaa reaalikustannuksia. Velvoitetyöllistäminen on lakisääteistä, jonka kuluihin ja määrään kunta ei voi itse vaikuttaa millään lailla. Lakiehdotuksesta ei myöskään käy ilmi, onko mahdollista siirtää velvoitetyöllistetty toiseen organisaatioon, sillä aina ei löydy velvoitetyöllistetyn osaamista vastaavia tehtäviä kuntaorganisaatiosta.

**Oikeuskanslerinvirasto, 15.6.2022
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

Esitän harkittavaksi, olisiko luvun 1 §:n 1 ja 2 momenttia aiheellista säännösten johdonmukaisuuden vuoksi täsmentää poistamalla palkkatuetun työtä koskeva maininta ”muun kuin kunnan palveluksessa”, koska lain 10 luvun 3 §:n mukaan palkkatukea ei voida myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa olevalle yhteisölle.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja 15.6.2022
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö**

Ehdotetun 12 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan työllistämisvelvoitteen toimeenpanosta ja siihen liittyvistä ilmoituksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kun kyse on salassa pidettävien tietojen, kuten työnhakijoita koskevien tietojen luovuttamisesta, Oikeudelliset palvelut -yksikön näkemyksen mukaan tietojen luovuttamisesta tulisi säätää lain tasolla. Esimerkiksi asetus ei olisi riittävä, jotta salassapitovelvollisuudesta olisi mahdollista lain mukaan poiketa. Lain tasolla tulisi siis säätää tarkemmin velvoitetyöllistettävää henkilöä koskevien tietojen luovuttamisesta kotikuntaan salassapitosäännösten estämättä.

**Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022**

Työvoimaviranomaisella (kunnalla) olisi jatkossa velvollisuus järjestää 60 vuotta täyttäneelle työnhakijalle, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia, työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ

muun kuin kunnan palveluksessa. Jos henkilö ei työllistyisi avoimille työmarkkinoille, hänen kotikuntansa tulisi järjestää työntekomahdollisuus. Kunnalle ei maksettaisi erikseen palkkatukea mutta palkkakustannuksiin myönnettäisiin valtionosuutta 50% palkkatuella katettavista kustannuksista.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Tässä on oltava sanktiot myös toimimattomalle työllistäjälle.

Kronoby kommun 3.6.2022

En arbetslös arbetssökande ska tryggas möjlighet till sysselsättningsfrämjande rehabilitering eller arbetskraftsutbildning, om personens rätt till arbetslöshetsdagpenning till följd av maximitidens utgång upphör när personen fyllt 57 år men innan personen fyller 60 år. Om detta inte lyckas är hemkommunen skyldig att ordna möjligheter till heltidsarbete i sex mån. Detta är en bra åtgärd såvida den arbetssökande är villig att ställa om sig för ett nytt arbete och vill ta emot det.

Karstulan kunta 31.5.2022

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavan tulisi kuulua sairauspäivärahan piiriin, koska työttömyyden syy on pääosin terveydellinen.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

Jos järjestelmäkehittämisen vastuu jää valtiolle, tulee vastakin varmistaa, että kehittämistyötä ohjaavat niin kuntien kuin asiakkaidenkin tarpeet.

Kuusamon kaupunki**27.6.2022**

Uudistuksen myötä kunnan toimintaympäristö laajenee, mikä tarkoittaa myös tarvetta integroida eri tietojärjestelmiä tehtävien tehokkaasti hoitamiseksi. Tietojärjestelmäpalvelut on syytä keskittää valtion tehtäviksi. Riittävä kuntakohtainen tiedonsaanti (ml. hyvinvointialueelta) on turvattava säännöksissä, huomioiden myös työvoima- ja osajatarpeisiin liittyvä ennakoitietä.

Huittisten kaupunki**27.6.2022**

Järjestelmien on oltava yhteensopivat kaikille toimijatahoille.

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan
kehittäminen ja rahoitus****27.6.2022**

Riskinä on tietojärjestelmien moninaisuus sekä tiedon jamiseen ja saavutettavuuteen liittyvät ongelmat. Nämä tulee minimoidaan, jotta asiakas ja yritykset saavat oikean palvelun oikeaan aikaan.

Kokonaisarkkitehtuurin turvaaminen ja jatkossa kuntalähtöinen tietojärjestelmien kehittämistyö.

**Svenska Österbottens förbund för
utbildning och kultur, skn****27.6.2022**

Vi ser det som ändamålsenligt att staten vid styrning och tillsyn av arbetskraftstjänsterna har ett övergripande ansvar för sysselsättningen och arbetskraftstjänsternas funktion samt att nationella mål sätts upp för sysselsättningsfrämjande under regeringsperioden. Detta skulle öka en jämn kvalitet, jämlikhet och en gemensam utveckling av tjänsterna.

Söfuk betonar att statliga styrningen förutsätter ett enhetligt informationslager som stöder beslutsfattande.

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus****27.6.2022**

Yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen edellyttää että, keskeinen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö on käytettävissä asiakaspalvelutilanteessa. Työnantajalle luovutettaviin tietoihin on määritelty kansalaisuus, jolla ei ole useimpien työtehtävien hoitamiseen oleellista merkitystä. Äidinkieli ja kielitaitotieto on riittävä tieto työnantajalle työpaikan täyttämistä varten.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo****27.6.2022**

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Työvoimaviranomaisella on oltava käytössään työvoimapalvelujen tarjoamiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot asiakkaista. Tämä koskee kaikkia työllisyysasioiden parissa työskenteleviä ml. tietojen vaihto hyvinvointi- ja työllisyysalueiden välillä, mikä on tärkeää mm. monialaisen tuen tarpeen arvioinnissa.

Kehittämis- ja hallintokeskuksen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen on tuettava työvoimaviranomaisen paikallistason käytännön työtä. Yhteistyön kehittämis- ja hallintokeskuksen ja työvoimaviranomaisen välillä on oltava saumatonta. Myös valtakunnallisesti hoidettavien tehtävien tehokkuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että palveluntuottajille esitetty mahdollisuus tallentaa tietoja suoraan asiakastietovarantoon on työtä tehostava ja asiakaspalvelun kannalta hyvä muutos. Järjestelmän tulee kuitenkin olla nykyistä tallennustyötä ohjaava, jotta tietojen oikeellisuus toteutuu.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että käyttöoikeuksien myöntäminen kunkin työvoimaviranomaisten toimesta on tarkoituksenmukaista, mutta erityisesti on huolehdittava siitä, että nämä oikeudet myös poistetaan asianmukaisesti ja ajallaan. Työvoimaviranomaisten määrän kasvaessa nykyisten TE-toimistojen ja kuntakokeilualueiden määrästä tulee myös järjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen ja tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjän resursointi varmistaa. Jotta uusien työvoimaviranomaisten toiminnan käynnistymisvaiheessa käyttöoikeushallintoon liittyvien tehtävien määrä ei johda tietojärjestelmäpalvelujen käytön esteisiin ja siltä osin kasvata uuden palvelumalliin käyttöönottoon liittyviä erilaisia riskejä, tulee määräaikaan palvelutarpeen piikkeihin varautua ennakkoon.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

**Merikarvian kunta, Kimmo Puolitaival,
kunnanjohtaja, Merikarvian kunta,
Puolitaival Kimmo**

27.6.2022

Tietojärjestelmät – asiakastieto

Lakiesitys uhkaa sulkea suuren osan kunnista työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Kuntakohtainen tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. Selvää on, että järjestelmien ylläpito on keskitettävä, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan. Selvää on myös se, että kunnat käsittelevät tietoa virkavastuulla, kuten muissakin asiayhteyksissä tehdään.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry **27.6.2022**

Hallituksen esityksessä esitetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyn edellyttämät muutokset. STTK pitää ehdotettuja säädösmuutoksia tarpeellisina ja myös välttämättöminä uuden valtakunnallisen tietojärjestelmäpalvelun käyttöönottamiseksi.

Vaikutusarviointien osalta STTK katsoo, että hallituksen esityksessä tulisi tarkastella laajemmin järjestelmäkokonaisuuden käyttöönottoon liittyviä perehdytykseen, opastukseen ja muuhun neuvontaan tarvittavia resursseja ja kustannuksia. Siirtymävaiheen kustannukset tulisi huomioida taloudellisten vaikutusten arvioinnissa nykyistä selvemmin esim. tietojärjestelmien käyttäjien perehdytyksen ja käytön tuen osalta.

Palveluiden digitalisaatio on ollut valtionhallinnon kehittämistavoitteena jo pitkään. Tätä taustaa vasten STTK kummeksuu, miten vähäisessä roolissa digitaalisten palveluiden kehittäminen on lakiluonnoksessa.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, **27.6.2022**
Björklund Helena

Rätten till information måste vara tillräckligt flexibel (§ 3) för det sektoröversridande samarbetet på lokal nivå och med t.ex. till utbildningsanordnare och kommunen anslutna näringslivsbolag, till vilka kommunen kan stå i olika typer av ägoförhållande.

Den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice, den riksomfattande serviceplattformen och den riksomfattande helheten av kundinformationssystem är en viktig utgångspunkt för reformen. Därför skulle det också vara viktigt att i t.ex. § 7 understryka den språkliga aspekten, d.v.s. att samtliga behöver upprätthållas på både svenska och finska, samt serviceplattformen också på engelska.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen **27.6.2022**
yhdistys Oktetti ry

Ei lausuttavaa

**Vesannon kunta, Vesannon
kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia
Harmokivi**

26.6.2022

Yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen edellyttää että, keskeinen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö on käytettävissä asiakaspalvelutilanteessa ja valtuutuksella tulee voida notkeasti mahdollistaa asiakastiedon kulku.

Alavuden kaupunki

26.6.2022

Tehtävien siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamisessa. Näiden vaikutusta ei ole arvioitu.

Turun kaupunki

24.6.2022

TE-2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti uudistuksen kanssa. On ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttavat myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen. Kuntien tarpeita, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa tulisi kuunnella riittävästi järjestelmien kehittämisessä, esimerkiksi Työmarkkinatorin jatkokehittämisessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukokemuksen ja vaikuttavuuden osoittamiseksi.

Turun kaupunki esittää, että valtion tulee velvoittaa Keha-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resur-soimaan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vai-kuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä edellyttää sitä, että KEHA-keskusta veloitetaan laissa tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Turun kaupunki esittää, että lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduule-ja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin rat-kaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää.

Turun kaupunki esittää, että kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden tietojärjestelmän yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole minkäänlaisia perusteluja kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa jär-jestelmässä. Data ja

asiakastietojen käyttötarkoitukset (Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 §) antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi."

Turun kaupunki esittää, että mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten tuli-si antaa myös kunnille. Kuntien on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikutta-vuutta eri asiakassegmenteittäin, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdol-lista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallin-non asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalve-lujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityis-huomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin.

Turun kaupunki esittää, että asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava koko lainsäädän-nön tavoitteiden toteutumista. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan: "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta esityksessä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteis-toimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää.

Turun kaupunki esittää, että toiseen pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat, jolloin huomioitaisiin myös kuntien rooli as-akkaan palveluiden yhteensovittamisessa.

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki, 23.6.2022
Kaupunginhallituksen hyväksymä
20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista; (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu), (b) asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta keskitetyn ratkaisun osalta ja (c) palvelualustasta (työmarkkinatori).

Esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Tämä edellyttää yhteensopivuutta. Lakiehdotuksen perusteella

epäselväksi jäävät vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Kuntaliitto on omassa lausunnossaan kuvannut asian monimutkaisuutta, ja Hangon kaupunki yhtyy tähän näkemykseen. Hangon kaupunki pitää vastuukysymyksen selkeyttämistä tarpeellisena, ja tämä koskee erityisesti sosiaali- ja terveystietojen käsittelyä.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Esityksessä on kuvattu kattavasti valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden menettelyt. Esityksessä on kattavasti huomioitu tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät seikat. Nykyinen yhteisrekisterinpitäjäyys siirtyisi jatkossa työvoimaviranomaiselle ja KEHA-keskukselle ja vastaisi nykytilannetta TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen kesken sekä toukokuussa tulleen kuntakokeilulain uudistuksen myötä myös kuntakokeilukuntien kesken.

Jos tulevat työvoimaviranomaiset käyttävät omia asiakastietojärjestelmiään valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän sijasta, tulee asiakkuustietojärjestelmistä hajanaisempi kokonaisuus nykytilanteeseen verrattuna. Jos erilaiset asiakastietojärjestelmät olisivat mahdollisia, järjestelmien yhteensopivuus sekä toimiminen samoilla periaatteilla on oleellista. Muutoin vaarantuisi asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta sekä työvoiman liikkuvuuden tukeminen.

Muhoksen kunta

23.6.2022

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämistä vastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin.

Muhoksen kunta esittää, että asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava koko lainsäädännön tavoitteiden toteutumista. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan: "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta".

Oikeusministeriö

23.6.2022

13 luvun 4 §:stä

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatu lausunnot).

Valiokunta on antanut erityistä merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan täsmällisyyttä ja sisältöä. Erityisesti tilanteessa, jossa ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi (ks. esim. PeVL 15/2018 vp, s. 39). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan myös tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 7/2019 vp ja PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on painottanut toistuvasti, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (ks. esim. PeVL 48/2018 vp, s. 5 ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunnan mielestä erottelua puoltavat seikat saavat erityisen painoarvon säädettäessä viranomaisen oikeudesta saada tai luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sähköisessä toimintaympäristössä (ks. esim. PeVL 7/2019 vp ja PeVL 73/2018 vp, s. 8—10).

Luonnoksen 13 luvun 4 §:n 1 momentin tiedonsaantioikeus on sinänsä perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti sidottu asianmukaisesti jonkin tarkoituksen kannalta välttämättömiin tietoihin. Säännös on kuitenkin muotoiltu tiedonsaantioikeutena hyvin väljästi niin sen kattamien tietojen kuin tiedonsaantioikeuden kohteena olevien tahojen määrittelyn osalta. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustelujen perusteella jää epäselväksi, kattaisiko tiedonsaantioikeus osin myös arkaluonteisia henkilötietoja, joiden osalta perustuslakivaliokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 71/2014 vp, s. 3/I, PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I). Näyttäisi siltä, että tätä perustuslakivaliokunnan käytäntöä ei ole käsitelty säätämisyjärjestysperusteluissa, jolloin epäselväksi jää, onko esityksessä pyritty ottamaan perustuslakivaliokunnan tiedonluovutusääntelyä koskeva käytäntö huomioon. Säätämisyjärjestysperusteluja tulisi täydentää tältä osin.

13 luvun 5 §

Luonnoksen 13 luvun 5 §:ssä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta työnantajalle työpaikan täyttämistä varten ja työnantajan tiedonsaantioikeus. Pykälässä ei ole määritelty sitä, kenen oikeudesta luovuttaa tietoja olisi kyse. Jos kyse olisi työvoimaviranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja, olisi maininta syytä lisätä pykälään.

13 luvun 6 ja 10 §

Ehdotusluonnoksen 13 luvun 6 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 4 momentissa säädettäisiin julkisuuslain lähtökohdista poiketen siitä, että Kehittämis- ja hallintokeskus päättäisi salassapidettävän tiedon luovuttamisesta julkisuuslain 28 §:n mukaisen tietolupapyynnön ja laissa erikseen säädetyin

tiedonsaantioikeuden perusteella. Perusteluista ei käy ilmi, miten toimitaan tilanteessa, jossa pyyntö sääntelystä huolimatta toimitetaan muulle viranomaiselle kuin Kehittämis- ja hallintokeskukselle. Hyvän hallinnon näkökulmasta asianmukaista olisi, että pyynnön vastaanottanut viranomainen siirtää pyynnön oikealle taholle vastattavaksi.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnos on valmisteltu henkilötietojen suojan osalta varsin huolellisesti. Esimerkiksi esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on varsin asianmukaisesti kuvattu henkilötietojen suojan kannalta relevanttia perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Vastaavasti myös tietosuoja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran käyttöä on kuvattu pääosin selkeästi, joskaan kaikilta osin kansallista liikkumavaran käyttöä ei ole kuvattu ja perusteltu säännöskohtaisesti uusien ehdotusten osalta. Ministeriö pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa varmistetaan, että uuden ehdotettavan henkilötietojen käsittelyä koskevan erityissääntelyn osalta sääntelyliikkumavaran käyttö sekä ehdotettavan sääntelyn yleisen edun mukaisuus ja oikeasuhteisuus kuvattaisiin säännöskohtaisesti esitysluonnoksessa (huomiota on tältä osin syytä kiinnittää 1. lakiehdotuksen 13 lukuun sekä 14 lukuun ehdotettaviin sisällöltään uusiin säännösehdotuksiin).

Esitysluonnos sisältää tietosuoja-asetusta täsmentävää sääntelyä henkilötietojen käsittelyä koskevaksi sääntelyksi julkisissa työvoimapalveluissa. Henkilötietojen käsittelystä säädettäisiin esityksen 1. lakiehdotuksen 13 luvussa ja 14 luvun 16–18 §:ssä. Kyseisessä lakiehdotuksessa ehdotettavat säännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa sääntelyä huomioiden muutokset, joita lakiin on esitetty hallituksen esityksessä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Lisäksi esityksen 2. lakiehdotuksen 11–13 ja 15 §:ssä säädettäisiin tietosuoja-asetusta täsmentävästi henkilötietojen käsittelystä työllistymistä edistävässä monialaisen tuen yhteistoiminnassa. Ehdotettava sääntely perustuu pääosin voimassa olevaan sääntelyyn, eikä ministeriöllä näiltä osin ole lähtökohtaisesti huomautettavaa. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain sekä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain sääntelyä on arvioitu suhteessa yleiseen tietosuoja-asetukseen sekä muutettu vastaamaan asetuksen sääntelyä (ks. esim. HE 12/2020 vp ja HE 225/2021 vp). Ministeriö esittää tietosuojan osalta kuitenkin vielä seuraaviin kohtiin huomiota.

Tietosuoja-vaikutukset

Esitysluonnokseen on sisällytetty tietosuoja-vaikutuksia koskeva arviointi, joka vaikuttaa lähtökohtaisesti asianmukaiselta. Vaikutustenarvioinnissa on katsottu, että rekrytoinnin ja työllistymisen asiakastietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn liittyy todennäköisesti korkea riski. Näin ollen käsittelystä on suoritettava yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitettu vaikutusten arviointi. Tietosuoja-vaikutuksien arvioinniksi on tältä osin käynnistetty erillinen selvitys. Esitysluonnoksessa on tehty arviointia käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta ja todettu, että tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta varmistetaan osaltaan sillä, että lainsäädäntöön sisältyy säännökset käyttöoikeuden rajaamisesta ja käytöstä vain henkilön tehtävien kannalta välttämättömään. Esitysluonnoksessa on myös muilta osin kuvattu niitä toimia, joilla käsittelyyn kohdistuvia mahdollisia riskejä pyritään hallitsemaan (muun muassa yhteisrekisterinpitösääntely, lokitus, käytönvalvonta, käyttö-lupaehdot).

Oikeusministeriölle kuitenkin herää kysymys, onko valmistelun aikana pohdittu sitä, tulisiko rekisteröidylle aiheutuvien todennäköisten korkeiden riskien hallitsemiseksi syytä sitoa työvoimapalveluiden asiakastietojen käsittely vain yhteen tietojärjestelmään. Ministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, ettei tällainen arviointi puuttuu myös vaihtoehtoisia toteuttamistapoja koskevasta luvusta 5. Esitysluonnoksen mukaan työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietojärjestelmää, mutta ne voisivat tämän ohella käsitellä tietoja myös itse

hankkimissaan tietojärjestelmissä. Vaikutustenarviointia olisi syytä tältä osin täydentää jatkovalmistelussa ja arvioida asiaa ennen muuta rekisteröidylle aiheutuvien riskien ja uhkien näkökulmasta, mutta myös tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan c, d ja f alakohdan tietojen minimointi-, täsmällisyys sekä eheys- ja luottamuksellisuusvaatimusten näkökulmasta. Asiakastietojen käsittely useassa tietojärjestelmässä voi aiheuttaa rekisteröidylle suuremmat riskit ja uhat. Mikäli jatkovalmistelussa arvioidaan, että rekisteröidylle aiheutuvien riskien hallitsemiseksi ei ole tarvetta keskittää tietojen käsittelyä, esitysluonnoksessa olisi syytä perustella, miten ehdotetulla ratkaisulla varmistetaan riittävä tietosuojan ja tietoturvan taso ja minimoidaan rekisteröidylle aiheutuvia riskejä ja uhkia. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että kaikkiin asiakastietojen käsittelyä koskeviin järjestelmiin kohdistuisivat yhtäläiset tietosuojan ja -turvaan liittyvät vaatimukset.

1. lakiehdotuksen 13 luvun 1 § (Asiakastietojen käyttötarkoitukset)

Ehdotetussa 13 luvun 1 §:ssä säädettäisiin asiakastietojen käyttötarkoituksista. Esitysluonnoksessa on tunnistettu, että pykälässä annettaisiin tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan salliman sääntelyliikkumavaran nojalla käsittelyn perustasta ja tarkoituksista. Ehdotettu sääntely vastaa pääosin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n mukaisia käyttötarkoituksia. Ehdotettu muutos koskee siten pääosin sitä, että työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämismääräykset siirretään kunnille. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan kuitenkin tiettyä lisäystä, jolla täsmennettäisiin voimassa olevaa sääntelyä. Voimassa olevan sääntelyn mukaan tietoja voitaisiin käsitellä myös pykälässä tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakoointiin ja ohjaukseen. Tähän lisättäisiin esityksessä myös selvyyden vuoksi arviointi. Arvioinnin katsotaan olevan osa työvoimapalvelujen toimeenpanon seuranta- ja kehittämistä. Esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ehdotettavan 13 luvun 1 §:n 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvää seuranta- ja kehittämistä ei voitaisi toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla ilman tietoa tehtyjen toimien ja niiden vaikuttavuuden arviointia. Ehdotettu muutos vaikuttaa lähtökohtaisesti tekniseltä ja täsmäntävältä säännökseltä, eikä oikeusministeriöllä ei ole ehdotettavaan lisäykseen lähtökohtaisesti huomautettavaa.

Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota pykälää koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin (s. 261–262), jossa puhutaan henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Perusteluiden mukaan ”[y]leisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely voi tapahtua muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, jos käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön. Lainsäädännön on tällöin muodostettava välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide yleisen tietosuojasetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden, kuten kansanterveyden tai sosiaaliturvan takaamiseksi. Ehdotetussa 3 §:ssä tarkemmin yksilöityjen asiakastietojen käyttäminen 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, tilastointiin, ennakoointiin ja ohjaukseen, on välttämätöntä, jotta mainittuja tehtäviä hoitavat viranomaiset voivat hoitaa lakisääteiset tehtävänsä ja järjestää 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuja palveluita laadukkaasti ja tuloksellisesti huomioiden muun muassa tarjottujen palvelujen vaikutukset henkilöiden työllistymiseen.” Esitysluonnos jättää epäselväksi, katsotaanko, että ehdotukseen lisättävässä arvioinnissa olisi kyse henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, josta tulisi säätää tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdan sekä edelleen 23 artiklan edellytysten mukaisesti. Kuten edellä on todettu, esitysluonnoksesta saa käsityksen, että kyse olisi ennemmin selventävästä ja täsmäntävästä säännöksestä eikä käyttötarkoitusta olisi tarkoitus laajentaa muihin kuin alkuperäisiin käyttötarkoituksiin. Jatkovalmistelussa ehdotusta olisi tältä osin syytä vielä selventää ja arvioida, katsotaanko, että 13 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohtaan ehdotettavassa lisäyksessä olisi kyse sellaisesta lisäyksestä, jossa olisi kyse 6 artiklan 4 kohdan tarkoittamasta tilanteesta. Mikäli näin katsottaisiin, on syytä korostaa, että esitysluonnoksen perusteluita olisi tältä osin syytä täsmäntää, sillä peruste-luista ei käy ilmi, minkä asetuksen 23 artiklan 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettun

tavoitteen turvaamiseksi lisäys perustuisi. Vastaavat huomiot koskevat 2. lakiehdotuksen 12 §:n 3 momenttia.

Ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentti sisältäisivät informatiiviset viittaukset työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta annettuun lakiin sekä yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin. Ministeriö toteaa tältä osin, ettei esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 262) ole perusteltu, miksi informatiiviset viittaukset yleislainsäädäntöön ovat tarpeen. Yleislakeihin ei ole lähtökohtaisesti tarpeen viitata (ks. Lainkirjoittajan opas 12.1.1 ja 12.1.4). Vastaavat huomiot voidaan esittää 2. lakiehdotuksen 11 §:n 3 momentin osalta, jossa informatiivista viittausta yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin ei ole perusteltu.

1. lakiehdotuksen 13 luvun 3 § (Käsiteltävät tiedot)

Ehdotetun 13 luvun 3 §:ssä säädettäisiin henkilöasiakkaasta käsiteltävistä tiedoista. Käsiteltävät tiedot vastaisivat pääosin nykyisen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n 1–3 momenteissa säädettyä mukaan lukien ne muutokset, joita kyseisiin momentteihin on ehdotettu hallituksen esityksessä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Ehdotetut muutokset liittyisivät lähinnä julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä siirrosta johtuviin muutoksiin. Tämän lisäksi ehdotetun 1 momentin 7 kohtaa täydennettäisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna siten, että kohdassa mainittaisiin julkisten työvoimapalvelujen ja työttömyysturvalaissa tarkoitettujen työllistymistä edistävien palvelujen lisäksi muut työnhakua ja työllistymistä tukevat palvelut. Sääntämisyjärjestysperusteluiden mukaan lisäys olisi tarpeellinen, jotta työvoimaviranomaiset voisivat tarjota asiakkaille myös muita kuin julkisia työvoimapalveluita tai työllistymistä edistäviä palveluita, kuten kunnan yleisen toimialan puitteissa järjestettyjä työllisyyspalveluita. Oikeusministeriöllä ei ole sinänsä huomautettavaa ehdotetun 1 momentin 7 kohdan lisäykseen. Ministeriö pitää kuitenkin ristiriitaisena, että esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan, ettei esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 13 luvun 3 §:n sisältäisi ehdotuksia uusista käsiteltävistä henkilötiedoista. Esitysluonnoksen perusteluita olisi syytä tältä osin selventää.

Ehdotetun 1. lakiehdotuksen 13 luvun 3 §:n 5 momentissa säädettäisiin rekisteröidylle tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa tarkoitetun oikeuden rajoittamisesta. Ehdotettava sääntely vastaisi sisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttia, eikä oikeusministeriöllä ole lähtökohtaisesti huomautettavaa ehdotettavaan rajoitukseen. Ministeriö pitää kuitenkin tärkeänä, että jatkovalmistelussa esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa selvennetään, minkä tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan a–j alakohdan tarkoittamaan tavoitteeseen, ehdotettava rajoitus perustuisi. Sääntämisyjärjestysperusteluissa on mainittu yleiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva. Perusteluissa ei selkeästi todeta, että työvoimapalveluun, työttömyysturvaan tai vuorotteluvapaaseen liittyvän tehtävän hoitaminen olisi tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittama yleiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite. Tämä olisi syytä täsmentää jatkovalmistelussa.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulisi kirjata lakisääteisesti.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n näkemyksen mukaan lakiluonnoksen 13 luvun säännösedotukset ovat pääsääntöisesti asianmukaisia. Poikkeuksena on terveydentilaa- ja työ- ja toimintakykyä koskevan tiedon käsittely. Lakiesityksen 13 luvun 3 §:ssä esitetään ne henkilöasiakkaan tiedot, joita työvoimaviranomainen voisi käsitellä. Pykälän 1 mom. 8 kohdan säännös, että työvoimaviranomaisen on lupa käsitellä vain sellaisia terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tietoja ja arvioita, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi, on ristiriidassa tietosuoja-asetuksen kanssa. Sen perusteella rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tarpeellisia tietoja lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi sekä julkisen vallan käyttämiseksi. Esitetty säännös sinänsä vastaa voimassa olevaa lakia ja käytännössä työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen on voinut olla asiakkaan tarpeenmukaisen palvelun kannalta puutteellista. Tällä hetkellä henkilöasiakkaasta ei ole siis voitu tallentaa sellaista terveydentilaa tai työ- ja toimintakykyä koskevaa tietoa, esimerkiksi henkilöasiakkaan itsearviointeja omasta työ- ja toimintakyvystä (esim. Kykyviisari), jotka olisivat tarpeellista palvelujen tarjoamiseksi, mutta joita ei katsottaisi välttämättömäksi. KT:n mielestä terveystietojen käsittelystä tulisi säätää siten, että työvoimaviranomaisen olisi lupa käsitellä vain sellaisia terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevia tietoja ja arvioita, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat tarpeellisia palvelujen tarjoamiseksi.

Lakiesityksen 13 luvun 4 §:n perusteella työvoimaviranomaisella olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimapalvelujen toimeenpanossa välttämättömät tiedot esimerkiksi hyvinvointialueilta. KT:n näkemyksenä on, että tulisi säätää vastavuoroisesti myös hyvinvointialueiden tiedonsaantioikeudesta terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskeviin tietoihin, joita työvoimaviranomaisella on, ja tämän lisäksi muihin tietoihin (esim. koulutus, työhistoria, ammatti jne.), jotka ovat tarpeellisia työnhakijan terveydentilan tai työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi. Tämä olisi perusteltua ottaen huomioon lakiluonnoksen 4 luvun 11 §, jossa esitetään kunnan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien yhteistyöstä työnhakijan työ- ja toimintakyvyn arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 1 luvun 9 §:ssä säädetään yleisemmin julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä koskevasta yhteistyövelvoitteesta.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään
Esityksen pykälässä säädettäisiin viranomaisista, joiden palveluksessa oleville henkilöille käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään voitaisiin myöntää sekä tehtävistä, joiden hoitamista varten käyttöoikeus voitaisiin myöntää. Ehdotuksen mukaan käyttöoikeus voitaisiin myöntää työvoimaviranomaisten, kehittämis- ja hallintokeskuksen, työ- ja elinkeinoministeriön sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston palveluksessa oleville henkilöille. Käyttöoikeus tulisi soveltuvin osin mahdollistaa myös kunnan omaan organisaatioon mahdollisesti kuuluville yrityspalvelun asiantuntijoille. Tämä mahdollistaisi mutkattoman tiedonsiirron organisaation sisällä ja edesauttaisi elinvoimatehtävän toteuttamista.

Palta vaatii, että palveluita pystytään tarjoamaan mahdollisimman viivytyksettä ja sujuvasti. Palta kuitenkin huomauttaa, että esimerkiksi lisäkoulutuksen tarve työllisyysalueilla eli kunnissa muun muassa käyttöjärjestelmien käytön ja markkinavuoropuhelun yhä laajemmän käytön merkityksen opettelemiseksi, eivät saisi ainakaan muodostua merkittäväksi hidasteeksi lain tullessa voimaan.

Tietojärjestelmät tulee saattaa tukemaan ketterää, vaikuttavaa ja tehokasta yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden välillä. Yksityinen henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy niiden myötä sopivien tekijöiden löytyessä. Piilotyöpaikkoja (tarvetyöpaikkoja), jotka eivät näy tällä hetkellä julkisissa tietovarannoissa on tuhansia, eivätkä nämä kaikki työpaikat täyty ilman sopivien tekijöiden löytymistä.

Palta pitää tärkeänä, että työvoimapalvelujen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittyvien ylläpito- ja kehittämistehtävien on tarkoitus jäädä valtiolle.

Palta pyytää huomioimaan, että palveluita tarvitaan monikanavaisesti kellon ympäri. Yhä monipuolisemmat digipalvelut on saatava mahdollisimman nopeasti kaikkien saataville. Digipalveluiden saavutettavuuteen panostaminen hyödyttää kaikkia avuntarvitsijoita.

Palta katsoo, että työvoimapalveluita koskevan pohjoismaisen mallinkin vaalima 'henkilökohtainen palvelu' tulee tarkoittaa myös toimivia digitaalisia palveluita. Työllisyyden edistämisen, työelämän osaamistarpeiden sekä tiedolla johtamisen ja digitalisaation tulisi ohjata yhä vahvemmin tulevia askeleita koulutus- ja työvoimapalveluiden kehittämisessä. Palta kannattaa, että tulevassa mallissa panostetaan alkuhaastatteluihin, jotta osaamisen kohtaantoa pystytään parantamaan. Tämä vaatii kuitenkin johdonmukaista ja yhdenmukaista osaamista viranomaiselta kirjata keskeiset ja olennaiset osaamiset sekä toiveet valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Palta vaatiikin, että käytettäviin tietojärjestelmiin ja niiden käyttötarkoituksiin panostettaisiin yhä laadukkaammin. Työvoiman ja avoimien työtehtävien kohtaanto paranee, kun työnhakijoiden osaaminen ja etuudet saadaan kirjattua valtakunnalliseen järjestelmään yhä tarkemmin ja ajantasaisemmin.

Tietojärjestelmät ovat käynnissä olevassa palvelurakennemuutuksessa kaiken keskiössä. Valtakunnallista tietojärjestelmää ja palvelualustaa tarvitaan ja sen käyttämiseen tulee jokaisen viranomaistoimijan sitoutua.

Kymenlaakson kuntien arvion mukaan digipalveluiden ja tietohallinnon näkökulmasta olennaisinta on ensimmäisenä selvittää järjestämisvastuukysymykset. Tämän jälkeen organisaatio tai organisaatiot voivat ryhtyä tarkemmin suunnittelemaan kokonaisarkkitehtuuria, tarvittavia integraatioita tai integraatioalustaa ja esim. asiakkuudenhallinta-järjestelmää (CRM). Oleellinen kysymys, joka liittyy kiinteästi myös järjestelmiin, on myös asiakirjahallinnon ja arkistojen hallinta eli kenen vastuulle jää esim. tiedonohjaussuunnitelman laatiminen ja sähköisen arkistoinnin toteuttaminen. Kaikissa kunnissa ei ole vielä siirrytty sähköiseen arkistointiin.

Esityksessä mainitaan, että kunta voi ottaa käyttöön myös omia järjestelmiä. Etelä-Kymenlaakson kunnat pyytävät huomioimaan, että ennen tätä tulee valtion esittää tarkat kuvaukset järjestelmistä, niiden käytöstä, liittymistä ja rajapinnoista, käyttövaltuuksista sekä yhteentoimivuusstrategia.

Käyttövaltuusasiat tulee määritellä tarkkaan, jotta kuntien palvelukseen siirtyvän henkilöstön ja olemassa olevan henkilöstön käyttövaltuudet ovat samalla tasolla. Tietosuojan kannalta on erityisen tärkeää, että kunnat ja työllisyysalueet saavat riittävää tukea tiedonhallintarakenteiden luomiseksi sekä esimerkiksi rekisterinpitäjän rooliin liittyvien vastuukysymysten ratkaisemiseksi ja toisaalta asiakkaan etujen kannalta toimivan tiedonvaihdon mahdollistamiseksi. Käyttövaltuusasioissa on huomioitava myös se, että Monialaisten palveluiden osalta tuleva työvoimaviranomainen ja alueen kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Uudistuksessa toivotaan huomioitavan, että pääsy asiakkaan työllistymiseen liittyvään tietoon on kaikkien asianomaisten saatavilla (mm. TYPPI-järjestelmä).

Olellaisena Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät siirtymässä olevasta ICT-kokonaisuudesta kunnille muodostuvat kustannukset. Tällä hetkellä mitään euromääriä ei pystytä ennakoimaan, koska ei ole tietoa siitä mitä uusia järjestelmiä tulee käyttöönottaa tai mitä olemassa olevia järjestelmiä tulee integroida kuntien ja valtion välille. Jo yksistään puhelinpalvelujärjestelmien integroinnit ja palveluyksiköiden ICT-infran (esim. verkot, sähköt, kaapeloinnit) kuntoon saattaminen voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Vaikka Valtori edelleen olisi perustietotekniikan toimittaja, tulee paikalliset ratkaisut tehdä yhdessä kuntien ICT-toimittajien kanssa, jotta työntekijöillä on pääsy myös kuntien verkkoon.

Sähköisen asioinnin arkkitehtuuri tulee saada synkronoitua kunnan vastaavien kanssa, koska muutoksen vaikutus asiakkaan asiointiin tulee olla mahdollisimman vähäinen. Asiakkaan asiointiprosessit liiteasiakirjoineen ja päätöksineen tulee olla nähtävissä sekä kunnan että valtion järjestelmissä yhtenäisinä. Ne kunnat, joissa sotepalvelut ovat siirtyneet jo aiemmin pois, ei välttämättä ole esim. ajanvarausjärjestelmiä, mutta ne tulee saada kaikkien kuntalaisten käyttöön, ei yksistään tulevien TE-asiakkaiden käyttöön.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Vastuut henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi. Sinänsä asiakastiedot, tietovarannot ym. ovat kuvattu kattavasti.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

Valtakunnallisiin järjestelmiin tukeutuminen on kannatettavaa, sujuvan tiedonkulun sekä eri kuntien välisen yhdenmukaisuuden ja vertailtavuuden varmistamiseksi. Tällä on merkitystä myös järjestelmiin liittyvän kustannustehokkuuden kannalta.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Lakiehdotus mahdollistaa työvoimaviranomaisen oman asiakastietojärjestelmän käytön, mitä pidämme hyvänä. Käytännössä harvalla tulevalla työvoimaviranomaisella on resursseja toteuttaa omaa tietojärjestelmää, ja suurin osa tulee jatkossakin tukeutumaan valtion tarjoamiin ratkaisuihin. Koska KEHA-keskus vastaa jatkossa valtakunnallisista tietojärjestelmäratkaisuksista, ja kunnat olisivat järjestelmän käyttäjiä, on kunnilla oltava myös aito mahdollisuus vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin. Suunnitteilla olevista ja työn alla olevista ratkaisuksista on myös viestittävä sujuvasti ja oikea-aikaisesti kuntien suuntaan. Nykytilassa KEHA-keskuksesta kuntien saama tieto liittyen tietojärjestelmämuutoksiin on ollut riittämätöntä. KEHA-keskusta tulisi velvoittaa avaamaan tietojärjestelmämuutosten aikataulua, nykyisten järjestelmien tietomalleja ja rajapintoja sekä mahdollistamaan omalta osaltaan, että valtakunnalliset järjestelmäratkaisut mahdollistavat kuntien puolella joustavia järjestelmäratkaisuja.

Espoon kaupunki toteaa, että asetuksella tulisi määrittää tarkemmin mitkä tiedot ovat niitä, joita valtakunnalliseen tietovarantoon on talletettava. Tämä tulisi myös määrittää nopealla aikataululla, mikäli jokin kunta haluaisi lähteä rakentamaan tai hankkimaan omaa asiakastietojärjestelmää. Kotoutumisen edistämisen lain hallituksen esityksessä ehdotettu kansallinen kotoutumisen asiakastietojärjestelmä tulisi rakentaa osaksi työllisyyden valtakunnallista tietojärjestelmäratkaisua. Ei ole kannattavaa kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Henkilöasiakkaista käsiteltäviin tietoihin tulisi lisätä oleskelulupiin liittyvät tiedot, kuten myös kohta ”työn vastaanottamiseen liittyvät rajoitukset ja oleelliset tiedot” esim. perhetilannetta, auton käyttöä, tuomioita, talous- ja asumistilannetta koskevat tiedot, joilla on suora vaikutus työn vastaanottamiseen sekä palveluihin osallistumiseen. Nämä olisivat tärkeitä lisäyksiä, sillä työvoimaviranomainen ei voi toteuttaa tehtävänsä tehokkaasti ilman oikeutta saada ja kirjata asiakkaasta työnhakuun liittyviä oleellisia tietoja.

Asiakastietojen käyttötarkoitusten kohdalla esityksessä todetaan, että tehtäväsiirto ei vaadi käyttötarkoitusten tarkastelua. Espoon kaupunki toivoo, että asiaa tarkastellaan niin, että mahdollistetaan kunnan ekosysteemin täysimääräinen hyödyntäminen työllistymisen edistämiseksi, tehtäväsiirron tavoitteiden mukaisesti.

Kannatamme esitystä, että jatkossa palveluiden tuottajille voidaan välittää palveluiden kannalta oleelliset tiedot asiakkaasta, mikäli palvelusta sovittu suunnitelmassa. Tämä on tervetullut muutos nykyiseen verrattuna, jossa sama oikeus on vain laissa mainittujen palveluiden osalta. Muutos helpottaa ja nopeuttaa palveluihin ohjaamista ja mahdollisimman saumatonta yhteistyötä työvoimaviranomaisen, henkilöasiakkaan ja palveluntuottajan välillä.

Tietojärjestelmäkokonaisuus sekä asiakastietojen käsittelyyn liittyvät asiat ovat tulevien työvoimaviranomaisten kannalta oleellisia. Rekisterinpitäjän vastuiden jakaminen työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen kesken ei ole täysin ongelmaton, sillä GDPR-asetus ei vaikuta tunnistavan tämänkaltaista vastuiden jakoa. Espoon kaupunki toivoo, että tätä asiaa selvitetään.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Esitetty malli useamman eri rekisterin käytöstä asiakastietojen käsittelyssä nähdään käytännössä mahdottomana. Eri työvoimaviranomaiset voivat esityksen mukaan käyttää myös omia hankkimiaan tietojärjestelmiä, jotka ei ainakaan esityksen mukaan ole velvoitettu keskustelemaan valtakunnallisten järjestelmien kanssa. Kuinka siirretään tietoa eri viranomaisten kesken esim. työvoimaviranomaisen ja työttömyysetuuden maksajan välillä? Kuinka mahdollistetaan asiakkaan asioinnin sujuva siirtyminen toisen työvoimaviranomaisen alueelle?

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Kymenlaakson kuntien arvion mukaan digipalveluiden ja tietohallinnon näkökulmasta olennaisinta on ensimmäisenä selvittää järjestämisvastuukysymykset. Tämän jälkeen organisaatio tai organisaatiot voivat ryhtyä tarkemmin suunnittelemaan kokonaisarkkitehtuuria, tarvittavia integraatioita tai integraatioalustaa ja esim. asiakkuudenhallinta-järjestelmää (CRM). Oleellinen kysymys, joka liittyy kiinteästi myös järjestelmiin, on myös asiakirjahallinnon ja arkistojen hallinta eli kenen vastuulle jää esim. tiedonohjaussuunnitelman laatiminen ja sähköisen arkistoinnin toteuttaminen. Kaikissa kunnissa ei ole vielä siirrytty sähköiseen arkistointiin. Esityksessä mainitaan, että kunta voi ottaa käyttöön myös omia järjestelmiä. Etelä-Kymenlaakson kunnat pyytävät huomioimaan, että ennen tätä tulee valtion esittää tarkat kuvaukset järjestelmistä, niiden käytöstä, liittymistä ja rajapinnoista, käyttövaltuuksista sekä yhteentoimivuusstrategia. Käyttövaltuusasiat tulee määritellä tarkkaan, jotta kuntien palvelukseen siirtyvän henkilöstön ja olemassa olevan henkilöstön käyttövaltuudet ovat samalla tasolla. Tietosuojaan kannalta on erityisen tärkeää, että kunnat ja työllisyysalueet saavat riittävää tukea tiedonhallintarakenteiden luomiseksi sekä esimerkiksi rekisterinpitäjän rooliin liittyvien vastuukysymysten ratkaisemiseksi ja toisaalta asiakkaan etujen kannalta toimivan tiedonvaihdon mahdollistamiseksi. Käyttövaltuusasioissa on huomioitava myös se, että Monialaisten palveluiden osalta tuleva työvoimaviranomainen ja alueen kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Uudistuksessa toivotaan huomioitavan, että pääsy asiakkaan työllistymiseen liittyvään tietoon on kaikkien asianomaisten saatavilla (mm. TYPPI-järjestelmä). Olennaisena Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät siirtymässä olevasta ICT-kokonaisuudesta kunnille muodostuvat kustannukset. Tällä hetkellä mitään euromääriä ei pystytä ennakoimaan, koska ei ole tietoa siitä mitä uusia järjestelmiä tulee käyttöönottaa tai mitä olemassa olevia järjestelmiä tulee integroida kuntien ja valtion välille. Jo yksistään puhelinpalvelujärjestelmien integroinnit ja palveluyksiköiden ICT-

infran (esim. verkot, sähköt, kaapeloinnit) kuntoon saattaminen voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Vaikka Valtori edelleen olisi perustietotekniikan toimittaja, tulee paikalliset ratkaisut tehdä yhdessä kuntien ICT-toimittajien kanssa, jotta työntekijöillä on pääsy myös kuntien verkkoon.

Sähköisen asioinnin arkkitehtuuri tulee saada synkronoitua kunnan vastaavien kanssa, koska muutoksen vaikutus asiakkaan asiointiin tulee olla mahdollisimman vähäinen. Asiakkaan asiointiprosessit liiteasiakirjoineen ja päätöksineen tulee olla nähtävissä sekä kunnan että valtion järjestelmissä yhtenäisinä. Ne kunnat, joissa sotepalvelut ovat siirtyneet jo aiemmin pois, ei välttämättä

ole esim. ajanvarausjärjestelmiä, mutta ne tulee saada kaikkien kuntalaisten käyttöön, ei yksistään tulevien TE-asiakkaiden käyttöön.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.**

23.6.2022

Lain 13 luvun 4 §:ssä säädettäisiin tiedonsaantioikeudesta. Aluehallintovirastolla olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ja maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi.

Aluehallintovirasto katsoo esitetyn tiedonsaantioikeuden riittäväksi. Lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 29 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella aluehallintovirasto voi myös saada tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tieto on tarpeen viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi.

Lain 13 luvun 12 §:ssä säädettäisiin käyttöoikeuden myöntämisestä valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään. Ehdotetun 1 momentin mukaan käyttöoikeus voitaisiin myöntää aluehallintoviraston palveluksessa oleville henkilöille. Käyttöoikeuden myöntäminen aluehallintoviraston palveluksessa oleville henkilöille perustuisi aluehallintovirastolle säädettyn valvontatehtävään.

Aluehallintovirasto katsoo, että käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään on välttämätön tehokkaan ja tuloksellisen valvonnan toteuttamiseksi. Aluehallintovirasto kannattaa sitä, että kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden aluehallintoviraston palveluksessa oleville henkilöille.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Esityksen mukaan Työvoimaviranomaiset voisivat itse päättää käyttävätkö Valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta Tai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää.

Valtiolla tulee olla selkeä rooli tiedolla johtamisessa ja tiedon tuotantoon ja käyttöön liittyvät vastuut KEHAlla ja työvoimaviranomaisilla tulee olla selkeästi määritelty.

Erityisesti kaiken viranomaistiedon integrointi, esim. Hyvinvointialueilta saatava tieto, tulisi tehdä mahdollisimman helpoksi.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

Esitysluonnoksessa ehdotetaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimijoiksi työvoimaviranomaista, hyvinvointialuetta ja Kansaneläkelaitosta. Nykyinen laki kumottaisiin. Uudessa lainsäädännössä ei ole mainittu toimijana kuntaa. Kunta-ekosysteemin joustavassa toiminnassa on tärkeää ottaa mukaan myös elinvoima- ja osaamispalvelut. Tietojenvaihto eri palveluiden kesken sujuvasti on turvattava. Lisäksi siirtymäaikana on huolehdittava, että kunnat jotka eivät ole mukana kuntakokeilussa, voivat jatkaa yhteistyötä kuten ennenkin ilman, että tietosuoja estää sen.

Ehdotuksessa KEHA-keskus vastaa valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta. Valitettavasti liian tiukka tietosuojasäntely voi estää sujuvan yhteistyön ja tietojenvaihdon eri toimijoiden kesken ja tehdä palvelusta asiakkaalle joustamatonta. On tärkeää huomioida esityksessä, että yhteistyö monipuolisesti eri toimijoiden kesken turvataan riittävän hyvällä lainsäädännöllä ja asiakkaan vahvalla suostumuksella.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus
21.6.2022

23.6.2022

Työvoimaviranomaisen määrittely tulee laatia tarkemmin, jotta on selvää, kenellä tiedonsaantioikeus on. Esimerkiksi kaupungin yritysneuvojan tulisi saada pääsy tarvittaviin asiakasjärjestelmiin, vaikka työtehtävien hoitamisesta 50 % ei menisikään työnhakijoiden henkilöasiakaspalveluun. Tämä vaikuttaa asiakkaan saamaan palveluun ja ohjaukseen merkittävästi. Useasti asiakastyötä tekevät törmäävät tiedonsaannin haasteisiin, jotka vaikeuttavat asiakkaan etenemistä palveluprosessissa. Kunnalla on oltava tiedonsaantioikeus hyvinvointialueelta, ja vastaavasti sekä hyvinvointialueen että KELAn on saatava riittävät tiedot omien velvoitteidensa hoitamiseksi salassapitosäynnösten estämättä.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja**

23.6.2022

**verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto**

6.Tietojärjestelmät

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämistä. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi.

Lakiesitys uhkaa sulkea pienet kunnat työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. Tämän vuoksi lakisääteinen järjestämistä tulee olla kaikilla kunnilla. Järjestelmien ylläpito toimii keskitetysti, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan.

Tietojärjestelmien yhteensovittamisen kustannuksista ja arviota esim. tarvittavista koulutuksista ei ole avattu tai arvioitu. Riittääkö käytettävissä oleva aika siihen, että tietojärjestelmät saadaan valmiiksi ja asiakas saa hänelle kuuluvat päätökset, korvaukset ja palvelut ajallaan?

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki**

23.6.2022

Tietojärjestelmät

Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi.

Nurmeksien kaupunki

23.6.2022

Tietojen vaihto/ tietosuojat/ tietojärjestelmien käyttö oikeudet, kaikilla tulisi olla oikeudet niihin, eikä vain osalla työvoimajärjestelmien työntekijöistä. Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Tietojärjestelmien siirrosta tulevista kustannuksista ei ole tehty vaikuttavuusarviointia. Mahdollinen tulkinta yhteisvastuullisesta rekisteritietojen ylläpitämisestä ei todennäköisesti ole kestävä, joten säännös tai tulkinta tulisi korjata. Riittävien asiakastietojen käyttö tulisi turvata myös monialaisessa palvelutoiminnassa. Kuntien tulee voida olla vahvasti mukana kehittämässä asiakastietojärjestelmää ja sen yhdyspintoja.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson 23.6.2022
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

Etelä-Kymenlaakson kuntien arvion mukaan digipalveluiden ja tietohallinnon näkökulmasta olennaisinta on ensimmäisenä selvittää järjestämisvastuukysymykset. Tämän jälkeen organisaatio tai organisaatiot voivat ryhtyä tarkemmin suunnittelemaan kokonaisarkkitehtuuria, tarvittavia integraatioita tai integraatioalustaa ja esim. asiakkuudenhallinta-järjestelmää (CRM). Oleellinen kysymys, joka liittyy kiinteästi myös järjestelmiin, on myös asiakirjahallinnon ja arkistojen hallinta eli kenen vastuulle jää esim. tiedonohjaussuunnitelman laatiminen ja sähköisen arkistoinnin toteuttaminen. Kaikissa kunnissa ei ole vielä siirrytty sähköiseen arkistointiin.

Esityksessä mainitaan, että kunta voi ottaa käyttöön myös omia järjestelmiä. Etelä-Kymenlaakson kunnat pyytävät huomioimaan, että ennen tätä tulee valtion esittää tarkat kuvaukset järjestelmistä, niiden käytöstä, liittymistä ja rajapinnoista, käyttövaltuuksista sekä yhteentoimivuuksstrategia. Käyttövaltuusasiat tulee määritellä tarkkaan, jotta kuntien palvelukseen siirtyvän henkilöstön ja olemassa olevan henkilöstön käyttövaltuudet ovat samalla tasolla. Tietosuojaan kannalta on erityisen tärkeää, että kunnat ja työllisyysalueet saavat riittävää tukea tiedonhallintarakenteiden luomiseksi sekä esimerkiksi rekisterinpitäjän rooliin liittyvien vastuukysymysten ratkaisemiseksi ja toisaalta asiakkaan etujen kannalta toimivan tiedonvaihdon mahdollistamiseksi. Käyttövaltuusasioissa on huomioitava myös se, että Monialaisten palveluiden osalta tuleva työvoimaviranomainen ja alueen kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Uudistuksessa toivotaan huomioitavan, että pääsy asiakkaan työllistymiseen liittyvään tietoon on kaikkien asianomaisten saatavilla (mm. TYPPI-järjestelmä).

Olellaisena Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät siirtymässä olevasta ICT-kokonaisuudesta kunnille muodostuvat kustannukset. Tällä hetkellä mitään euromääriä ei pystytä ennakoimaan, koska ei ole tietoa siitä mitä uusia järjestelmiä tulee käyttöönottaa tai mitä olemassa olevia järjestelmiä tulee integroida kuntien ja valtion välille. Jo yksistään puhelinaluejärjestelmien integroinnit ja palveluyksiköiden ICT-infran (esim. verkot, sähköt, kaapeloinnit) kuntoon saattaminen voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Vaikka Valtori edelleen olisi perustietotekniikan toimittaja, tulee paikalliset ratkaisut tehdä yhdessä kuntien ICT-toimittajien kanssa, jotta työntekijöillä on pääsy myös kuntien verkkoon.

Sähköisen asioinnin arkkitehtuuri tulee saada synkronoitua kunnan vastaavien kanssa, koska muutoksen vaikutus asiakkaan asiointiin tulee olla mahdollisimman vähäinen. Asiakkaan asiointiprosessit liiteasiakirjoineen ja päätöksineen tulee olla nähtävissä sekä kunnan että valtion järjestelmissä yhtenäisinä. Ne kunnat, joissa sotepalvelut ovat siirtyneet jo aiemmin pois, ei välttämättä ole esim. ajanvarausjärjestelmiä, mutta ne tulee saada kaikkien kuntalaisten käyttöön, ei yksistään tulevien TE-asiakkaiden käyttöön.

Kuusamon kaupunki

23.6.2022

Uudistuksen myötä kunnan toimintaympäristö laajenee, mikä tarkoittaa myös tarvetta integroida eri tietojärjestelmiä tehtävien tehokkaasti hoitamiseksi. Tietojärjestelmäpalvelut on syytä keskittää valtion tehtäviksi. Riittävä kuntakohtainen tiedonsaanti (ml. hyvinvointialueelta) on turvattava säännöksissä, huomioiden myös työvoima- ja osajatarpeisiin liittyvä ennakointitieto.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Yhdymme Kuntaliiton lausuntoon.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 13 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnallinen tietojärjestelmäpalvelu

Tiedonsaantioikeudet myös yksityisen sektorin toimijoille

Esityksellä pitäisi laajentaa myös yksityisen työnvälityksen ja palveluntuottajien tiedonsaantioikeuksia työnhakijoiden tietoihin. HPL katsoo, että tämä olisi hyvä ja välttämätön muutos. Kun henkilöstöpalveluyritykset pääsisivät selaamaan työnhakijoiden työnhakutietoja(edes anonymist)ji, sillä olisi iso merkitys työnvälityksen nopeuttamisessa.

Myöskään yksityiset palveluntuottajat eivät pääse työnhakijarekisteriin. Olisi välttämätöntä, että tiedot saataisiin siirrettyä, kun palvelua aloitetaan. Lisäksi palveluntuottajien pitäisi pystyä tekemään valmennuksen kestäessä ja päättyessä merkintöjä siitä, miten työnhakijan tilanne on edistynyt. Kun tämä ei ole mahdollista, tehdään paljon päällekkäistä toimintaa, joka ei ole kustannustehokasta ja järkevää. Vähintäänkin tämän pitäisi olla mahdollista suostumusperusteisesti hyödyntäen MyData-periaatetta.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Vantaan kaupungin mukaan TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Tiedonsaantioikeus. Lain 4 §:ssä säädettäisiin työvoimapalveluihin liittyvästä tiedonsaantioikeudesta. Vantaan kaupunki esittää, että mainittuun pykälään tulisi tehdä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöön (TyVM 3/2022) perustuva muutos seuraavasti:

”Työvoimapalvelujen tuottajalle ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun (työvoimaviranomaisen järjestämän) työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.”

4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka palveluntuottajalla olisi oikeus saada välttämättömänä tietona palvelun järjestämiseksi. Tällaisia olisivat ainakin asiakkaan nimi ja yhteystiedot, kuten asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero. Sähköposti tulisi myös täsmentää palvelun järjestämiseksi välttämättömäksi tiedoksi.

Koulutuspalveluiden tuottajat tulisi huomioida esitettyä paremmin tiedonvaihtosäännöksessä. Työvoimaviranomaisella tulisi olla oikeus saada tiedot myös muulta koulutuksen järjestäjältä palvelutarpeen arviointia varten. Pykälän 5 momenttia tulisi täydentää myös niin, että työvoimaviranomainen olisi velvollinen antamaan koulutuksen järjestäjälle sen pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat työllisyydenhoidon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan koulutuksen tarpeen selvittämiseksi ja järjestämiseksi, ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä koulutuksen järjestäjälle annettujen tietojen tarkistamista varten.

Työvoimapalvelujen valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta säädettäisiin lain 7 §:ssä. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”Työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpitäjänä kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien tietovarannon, asiakastietojärjestelmän ja palvelualueen teknisistä määrittelyistä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 22 §:n 3 momentin nojalla kehittämis- ja hallintokeskus määritteli valtakunnallisesta tietovarannosta teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen ja ylläpitäisi sitä.” Kunnat tulisi ottaa mukaan yhteistyöhön tietovarannon määrittelytyöhön. Saatua dataa olisi mahdollista hyödyntää kuntien toiminnan kehittämisessä ja esimerkiksi järjestelmäratkaisujen suunnittelemisessa.

Rekisterinpitäjän rooli. Rekisterinpitäjän rooli on määritelty valtakunnallisen tietovarannon näkökulmasta, josta todetaan 13 luvun 10 §:ssä, että kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat varannon yhteisrekisterinpitäjiä. Määrittely vastaa aiempaa KEHA-keskuksen ja TE-palvelujen välistä työnjakoa.

Rekisterinpitäjän vastuu henkilötietojen käsittelyssä on määritelty epäselvästi. Epäselväksi jää myös missä määrin työvoimapalvelujen tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi. Rekisterinpitäjän vastuiden määrittelyä on tarkennettava.

Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeen perusteella (7/2020) rekisterinpitäjät päättävät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarpeesta ja edellytyksistä. Käsittelyn kohteena oleva kokonaisuus tulee olla kaikkien yhteisrekisterinpitäjyydessä mukana olevien organisaatioiden käsittelyssä.

Viranomaisen toiminnan lähtökohtana on, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämisvastuuta. Siten kunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin. Samalla tavalla kuntayhtymä tai vastuukunta toimii rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin, mikäli järjestämisvastuu on siirretty kyseiseen organisaatioon. Rekisterinpitäjäys säilyy järjestämisvastuulla olevalla taholla siitä riippumatta, että toimintoja tai tehtäviä voidaan ulkoistaa tai siirtää toiselle viranomaiselle hoidettavaksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kuntayhtymä sopii jäsenkuntien kanssa työvoimapalveluihin kuuluvien tehtävien hoitamisesta, jäsenkunta toimisi henkilötietojen käsittelijänä ja kuntayhtymä rekisterinpitäjänä.

Ehdotetun sääntelyn suhde tietosuoja-asetukseen. Henkilötietojen käsittelyperusteista säädetään tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artikloissa. Tietosuoja-asetuksen nojalla viranomainen saa käsitellä henkilötietoja esimerkiksi lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Ehdotetun mallin mukaan järjestämisvastuussa oleva taho käsittelee tarpeellisia tietoja lakisääteisen työllistämispalvelun tuottamiseksi. Mallissa, jossa järjestämisvastuussa oleva taho on siirtänyt tehtäviä kunnalle ja kunta siten toimii henkilötietojen käsittelijänä, kunnan käsittelyperuste olisi julkisen vallan käyttäminen. Tietosuoja-asetus lähtee kuitenkin siitä (artikla 5 (1) c), että missä tahansa palvelussa tai toiminnassa, henkilötietoja tulisi käsitellä mahdollisimman vähän.

TE 2024-uudistuksen yhteydessä tulisi luopua kuntakokeilun aikana voimassa olleesta tulkinnasta, että käyttöoikeuden myöntämisen ehto on virkasuhde sekä 50% tämän lain mukaista työtä.

Kunnalle tulisi antaa mahdollisuus myöntää käyttöoikeus myös esimerkiksi kunnan koulutus- tai nuorisopalveluissa työskentelevälle henkilölle, joka osallistuu asiakkaan palvelupolun suunnitteluun. Näin saataisiin ulosmitattua hyödyt siitä, että työllisyyspalvelut siirtyvät osaksi kunnan monialaista palveluekosysteemiä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Tämä on oltava osa muutosta.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Nykyisin käytössä oleva nk. URA-tietojärjestelmä muodostaa paitsi asiakkuuden ja toimintojen hallintajärjestelmän, niin myös keskeisen tietopohjan työllisyyden kehitykselle ja työvoimapolitiikan seurannalle. Eli toisin sanoen välttämättömän operatiivisen asiakastiedon lisäksi järjestelmän hyödyntäminen liittyy laajemmin käytettävissä olevaan tietovarantoon. On oletettavaa, että uudessa järjestelmässä tietovarannon ylläpito jakaantuu valtion ja kuntien kesken. Nykyisin järjestelmän tietopohjan luotettavuutta pyritään jatkuvasti parantamaan esim. kirjauskäytäntöjen ohjeistuksilla ja muulla informaatio-ohjauksella. Miten varmistetaan, että tietovaranto on laajuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittävä jatkossa?

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Kainuun ELY**22.6.2022**

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Esitysluonnoksen mukaan valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Mikäli työvoimaviranomaisilla olisi erilaisia asiakastietojärjestelmiä käytössään, tulisi se aiheuttamaan huomattavia tiedonsiirron haasteita esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa asiakas muuttaa toiselle työllisyysalueelle tai päättää muutoin siirtyä asioimaan toisella työllisyysalueella. Eri asiakastietojärjestelmät voivat olla ongelmallisia myös niissä tilanteissa, joissa yhteishankintakoulutus toteutetaan jollakin työllisyysalueella ja siihen hakeutuu opiskelijoita toiselta työllisyysalueelta?

Opetus- ja kulttuuriministeriö**22.6.2022**

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota meneillään olevaan kansallisen jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistyöhön ja sen liittämispintoihin esityksen mukaiseen valtakunnalliseen tietojärjestelmäpalveluihin. Tulisi kiinnittää huomiota yhteisen kansallisen tahtotilan luomiseen ja ylläpitämiseen sekä hallinnonalojen välisestä tiedonliikkuvuudesta huolehtimiseen.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus**22.6.2022**

Hallituksen esityksen mukaan työllisyysalueilla olisi pakollista käyttää tietyissä asioissa valtion yhteistä järjestelmää, mutta kunnilla on myös mahdollisuus käyttää tämän lisäksi kuntien omia järjestelmiä. Hallitusesityksessä esitellyn tutkimuksen perusteella kunnilla ei ole omien tietojärjestelmien luomiseen kuitenkaan paljoa intoa. Tavoitteena lienee silti on, että voitaisiin käyttää pääasiassa yhteistä järjestelmää, jota ei tarvitsisi työllisyysalueiden omilla järjestelmillä täydentää. Useiden järjestelmien päällekkäinen käyttö kangistaa palveluprosessia, erityisesti jos järjestelmät eivät kommunikoi keskenään ja tietoa pitää toistaa eri järjestelmiin. Tämä vaikeuttaa myös asiakkaiden tietojen siirtämistä työllisyysalueelta toiselle, jos henkilöasiakas esimerkiksi muuttaa, hakeutuu toisen työllisyysalueen palveluun tai yritysasiakas etsii työntekijöitä oman työllisyysalueensa ulkopuolelta. Lain perustelutekstissä ei nyt käy ilmi, onko olemassa olevat kuntien käyttämät järjestelmät otettu lain valmistelussa huomioon, vai onko tarkoitus, että kunnat hankkisivat täysin uudet tietojärjestelmät?

Asiakastietojen käsittelyä varten on tärkeää varmistaa, että kaikilla osapuolilla on tasapuolinen pääsy asiakastietojärjestelmiin. Tulisikin varmistaa, että hyvinvointialueilla, työllisyysalueilla ja kunnilla on pääsy tasapuolisesti asiakastietoihin ja oikeus käsitellä niitä asiakkaiden asioita hoitaessa. Tämä on erityisen tärkeää terveystietojen vaihdossa, sillä nykyisellään lakiehdotus mahdollistaa terveystietojen vaihdon vain monialaisen yhteistyöpalvelun (TYP) asiakkaille, terveystietoja kuitenkin tarvitaan muistakin asiakkaista, esimerkiksi jos asiakas on sairaal lomalla, eikä hae töitä, asiakkaan terveystilanne vaikuttaa tarjottaviin työpaikkoihin.

Esityksen mukaan työvoimapalveluista muodostuisi kunnille uusi valtiosuustehtävä. Kunnat hoitaisivat ko. tehtävän itse tai yhteistoiminnassa (vastuukunta tai kuntayhtymä) muiden kuntien kanssa. Järjestämistehtävää hoitava taho nimettäisiin työvoimaviranomaiseksi. Esityksen mukaan työvoimaviranomaisella ja KEHA-keskuksella olisi asiakastietojen osalta yhteisrekisterinpitäjäyys. Kuopion kaupunki kaipaa vielä tarkennuksia yhteisrekisterinpitäjäyden soveltamiseen ja asiakastietojen käsittelyn mahdollisuuksiin tilanteissa, jos vastuukunta tekee yhteistyötä palvelutuotannon osalta muiden työllisyysalueen kuntien kanssa. Myös työvoimapalvelujen ja työllistymistä edistävien palvelujen tuottajien rooli asiakastietojen käsittelijänä kaipaa tarkennusta ja selvennystä.

Esitys sisältää voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavat kirjaukset asiakastietojen käyttötarkoituksista, asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Esityksen mukaan valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koostuisivat valtakunnallisesta tietovarannosta ja palvelualustasta sekä asiakastietojärjestelmästä. Työvoimaviranomaisia veloitettaisiin liittymään valtakunnalliseen tietovarantoon sekä käyttämään palvelualustaa. Työvoimaviranomainen voisi valita, käyttääkö omaan vai valtakunnallista asiakastietojärjestelmää.

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että asiakastietojen käyttötarkoitusta tarkastellaan esityksestä poiketen tarvittaessa uudelleen. Järjestämisvastuun siirtoa kuntiin perustellaan esityksessä mm. sillä, että kun työllisyys-, koulutus- ja elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut paremmin nopean työllistymisen tavoitetta. Myös asiakastietojen hallinnan ja käyttöoikeusmäärittysten tulee tukea ko. tavoitteen saavuttamista.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelyn osalta Kuopion kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen, jonka mukaan tietojen vaihdon perustaa kunnan, työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken on syytä vahvistaa tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen lainsäädännön alaisista palveluista. Asiakkaan suostumuksella tapahtuvaan tietojen vaihtoon liittyy Kuntaliiton mukaan EU:n tietosuojasetuksen resitaalin 43 tarkoittama epäsuhta asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tietojen vaihtaminen olisi kuitenkin tärkeää asiakkaan edun ja palvelutarpeiden mukaisten palveluiden järjestämiseksi, ja pitäisi näin ollen lainsäädännöllisesti mahdollistaa.

Kuopion kaupunki korostaa, että työvoimapalveluiden toimintaympäristö- ja toimintatapamuutoksen yhteydessä tulee tarve arvioida tietoarkkitehtuuria, tarvittavia integraatio- ja järjestelmäratkaisuja sekä asiakastietojen käsittelyä uudestaan kokonaisvaltaisesti. Työvoimapalvelut rakennetaan kunnissa ekosysteemipohjalle, joten toimijakentän laajentuessa tarvitaan myös uudenlaisia palvelujen tarkoituksenmukaista digitalisoimista tukevia ratkaisuja. Kuopion kaupunki edellyttää, että kunnille jää mahdollisuus käyttää palvelukokonaisuudessa omia tietojärjestelmiä paremman asiakaspalvelun ja palvelukohtaannon sekä tiedonhallinnan ja vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Suurimmilla kaupungeilla Kuopio mukaan lukien on jo valmiina tai kehitteillä ketterämpiä ja laajempia järjestelmäratkaisuja sekä kehittämispotentiaalia ja intressejä luoda niitä. On myös ensiarvoisen tärkeää, että kunnat saavat pikaisesti tiedot tietovarantoon liittymisen rajapintaratkaisuihin sekä siitä, mitä tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon tulee toimittaa. Asiakastiedon tulee myös liikkua valtakunnallisen tietovarannon ja kuntien asiakastietojärjestelmien välillä molempiin suuntiin. Rajapintaratkaisujen kehittämistä ja tekemistä tulee viedä systemaattisesti eteenpäin yhdessä kuntien ja niiden järjestelmätoimittajien kanssa.

Uudistuksen onnistumisessa on avainasemassa asiakastietojen hallinnan sujuvuus ja käyttäjälähtöiset ratkaisut olipa kysymys sitten valtion ylläpitämistä tai kuntien omista järjestelmistä.

Kuopion kaupunki haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kuntien ja valtiontoimijoiden välinen yhteistyö ei ole ollut tässä kokonaisuudessa riittävää. Kunnilla ei ole myöskään ollut mahdollisuutta saada riittävästi tietoa KEHA-keskuksen suunnittelutyön pohjalla olevista tiedonhallintamalleista, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikatauluista tai tietovarantoon liittyvien rajapintojen rakentamisesta. KEHA-keskus tulee velvoittaa tekemään nykyistä vahvemmin laajempaa yhteistyötä kuntien kanssa.

Esityksessä todetaan, että tietojärjestelmämuutoksista kunnille aiheutuvia kustannuksia on vaikea ennakoida. Kuopion kaupunki yhtyy tähän näkemykseen. Kuntien lähtötilanteet vaihtelevat suuresti, eikä kaikilla kunnilla ole vielä välttämättä riittävää ymmärrystäkin tarvittavista järjestelmäratkaisuista. Myös valtakunnallisiin tietojärjestelmäratkaisuihin (mm. TEA, kotoutumisen asiakastietojärjestelmä) näyttäisi liittyvän paljon epävarmuuksia ja aikataulullisia haasteita. Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia selvitetään aktiivisesti ja tarkennetaan vielä lausuntokierroksen aikana. Kustannusvaikutukset tulee olla selvillä viimeistään lakiesityksen valiokuntakäsittelyn aikana, jotta eri tahot pystyvät vielä esittämään asiaan liittyviä huomioita.

KEHA-keskus toimisi esityksen mukaan valtakunnallisen tietojärjestelmän ylläpitäjänä ja tiedonhallintalain mukaisena tietojärjestelmästä vastuussa olevana tahona sekä vastaisi ko. tietojärjestelmään liittyvästä käyttäjäoikeuksien määrittelystä. Käyttäjäoikeuksien myöntämiseen olisi tulossa kuitenkin tehtäviä myös työvoimaviranomaiselle oman toimintansa ohella. Kuopion kaupunki haluaa tähdentää, että valtakunnallisen tietojärjestelmän käyttöön ottaneille kunnille tulee korvata täysimääräisesti ne kustannukset, jotka aiheutuvat ko. järjestelmän käyttöoikeuksien myöntämisestä, kouluttamisesta tai pääkäyttäjänä toimimisesta.

TE-palvelut 2024 uudistuksen kanssa yhtä aikaa tullee voimaan kotoutumislain uudistus. Kotoutumislain uudistuksessa ollaan myös suunnittelemassa valtakunnallista tietojärjestelmää ja tietovarantoa asiakastiedon hallinnan parantamiseksi. Kuopion kaupunki katsoo, että nämä kaksi tietojärjestelmähanketta tulisi yhdistää. Tulevaisuuden työvoima- ja kotoutumispalveluilla olisi lakiesitysten mukaan vahva kytkös ja kuntien rooli molempien järjestämistä vastuussa olisi keskeinen. Näin ollen olisi perusteltua, että myös järjestelmä- ja tietovarantojen kehittämistä tehtäisiin yhtenä kokonaisuutena.

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinoministeriölle esitetty mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamisen tueksi ulotetaan koskemaan myös kuntia. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palvelujen vaikuttavuutta tulokertymien muutosten kautta reaaliaikaisesti. Jos tämä raportointi kierrätettäisiin valtion kautta, tulisi siihen liian suuret viiveet. Tulotietojen tarkastelumahdollisuudella on suora yhteys kuntien kasvavien rahoitusvastuiden kanssa.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus
14.6.2022

22.6.2022

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastuuta kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten tiedonvaihdon toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (esim. opetustoimiala, hyvinvointialue, elinkeinoyhtiöt).

Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palveluntarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkinen mahdollistaa ja yksityinen toteuttaa -käytännön jatkojalostamista. Näin varmistetaan palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja -kokemusta.

Ulvilan kaupunki edellyttää, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulee kirjata lainsäädäntöön.

**Toivakan kunta, Toivakan
kunnanhallitus 20.6.2022**

22.6.2022

Toivakan kunta toteaa lausuntonaan, että lakiehdotus sisältää runsaasti epävarmuuksia ja epäselvyyksiä asiakastiedon käsittelyyn ja tietojärjestelmiin liittyen. Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämisvastuuta. Siten kunta tai vastuukunta, joka toimii työvoimaviranomaisena, toimisi rekisterinpitäjänä suhteessa sen järjestämisvastuussa käsittelyssä oleviin henkilötietoihin.

Jos KEHA -keskus jatkaa rekisterinpitäjänä ja tietojärjestelmä on edelleen valtiolla, on epäselvää, tuleeko mahdolliseksi hyödyntää rekisteritietoa laaja-alaisesti kuntien palvelutehtävien hoitamisessa. Jos lakiin kirjataan vain työvoimaviranomainen, kenellä kunnassa on pääsy tietovarantoon. Jos se on vaan työvoimaviranomaisella esim. kunnan yrityspalveluilla ei ole mahdollisuutta tiedon käyttämiseen tilanteessa, jossa ratkotaan osaavan työvoiman kysymyksiä.

Tietosuoja- ja tietojärjestelmäasioihin tulee etsiä aktiivisesti sellaisia ratkaisuja, että lakiesityksen keskeinen tavoite: palvelujen uudistaminen asiakkaan parhaaksi, ei jää toteutumatta. Nykyinen lakiehdotus rakentaa raja-aitoja tietosuojan ja tietojärjestelmien näkökulmasta kuntien ja valtion välille, järjestämisalueen kuntien välille ja myös kuntaorganisaation sisälle.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Esityksessä on hyvää se, että siinä veloitettaisiin työllisyysalueet käyttämään yhtä valtakunnallista tietovarantoa. Tiedon, seurannan ja tehokkaan työnvälityksen kannalta yhtenäistä tietojärjestelmää, ennakointia ja tiedolla johtamista pitäisi päinvastoin Suomen kokoisessa maassa koko ajan yhtenäistää ja vahvistaa. Tiedon pirstoutuminen työllisyysalueiden erillisiin asiakasjärjestelmiin olisi tälle kehitykselle todella vakava ongelma eikä tukisi yksittäisen asiakkaan tilannetta esim. tämän muuttaessa paikkakunnalta toiselle.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksiin.

Jyväskylän kaupunki**22.6.2022**

TE2024-uudistuksen kanssa ja samassa aikataulussa on varmistettava TE-digi-hankeen toteutuminen. Muuttuvan toimintaympäristön sekä lainsäädännön haasteet ja muutoksen sykli vaikuttaa järjestelmähankintoihin sekä niiden kehittämiseen. Työmarkkinatorin käyttöönotto täysimääräisesti aluesivustoineen tulee olla valmiina TE2024 aikataulussa. Mahdolliset järjestelmäintegraatiota edellyttävät rajapintaratkaisut tulee olla valmiina ja synkronoitavissa jo vuoden 2023 aikana.

Jyväskylän kaupunki edellyttää, että valtion tulee ohjata KEHA-keskusta tietomallien, järjestelmäkehityksen ja asiakastietovarantojen käyttöönottoon ja synkronointiin yhdessä kuntien sekä tulevien työllisyysalueiden kanssa. Järjestelmäkehitystä on resursoitava riittävästi erityisesti muutosvaiheessa.

Tuleva Työmarkkinatorin palvelualusta aluesivustoineen luo mahdollisuuden rakentaa sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaille hyvä ja laaja palvelupaketti sekä valtakunnallisista että alueellisista palveluista. Palvelutarjontaan tulee sisällyttää alueen palvelut laajasti, myös muut kuin JTYP-lain mukaiset palvelut.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna**22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki**22.6.2022**

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä ja työvoimaviranomaisilla olisi velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Työvoimapalvelujen tuottajat voivat tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon esim. tiedot hankitun palvelun etenemisestä ja tuloksista. Valtio tarjoaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. KEHA-keskus vastaa käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Työvoimaviranomainen vastaa käyttöoikeuksien myöntämisestä omaan järjestelmäänsä. Jotta julkisten työvoimapalveluiden vaikutuksia olisi mahdollista seurata ja palveluiden vaikuttavuutta arvioida nykyistä paremmin tarvitaan tulotietojärjestelmästä annetun lain muutoksia, jolloin Tulorekisteristä saataisiin esimerkiksi tietoa siitä, kuinka pitkäksi aikaa työvoimapalvelujen asiakas on työllistynyt ja miten eri palvelut ovat edistäneet työnhakijoiden työllistymistä.

Valtion tietojärjestelmien kehityskustannuksiin arvioidaan vaikuttaa muun muassa

se, missä määrin uudet työvoimaviranomaiset ottavat käyttöön omia järjestelmiään, jotka voivat olla nykyistä palvelualustaa, asiakastietojärjestelmää tai asiakastietovarantoa täydentäviä tai korvaavia järjestelmiä. Valtiolle arvioidaan aiheutuvan kertaluontoisia muutuskustannuksia vuosille 2023–2024 yhteensä 12 475 000 €. Vielä ei kuitenkaan tiedetä, millaisia rajapintaratkaisuja tarvitaan palvelualustan, asiakastietojärjestelmien, tulorekisterin, ajanvarausjärjestelmän, tiedolla johtamisen järjestelmän ja käyttöoikeushallinnan välille.

Arvioitu kustannusrakenne perustuu löyhään arvioon kuntien halusta omien asiakastietojärjestelmien rakentamisesta. Valtion tekemä arvio hyvinvointialueiden (HVA) ICT-muutuskustannuksista oli alimitoitettu. Valtion rahoituksen riittäminen voi ainakin joillekin kuntien omille työvoima- ja yrityspalveluiden asiakastietojärjestelmähankkeille olla kriittistä.

Kehittämisen aikana tarvitaan tiivis vuoropuhelu valtion, kuntien ja järjestelmätoimittajien kanssa. yhteistyön tulee alkaa heti, jotta voidaan varmistua kokonaisarkkitehtuurin ja palveluiden käytettävyydestä koko valtakunnan alueella riippumatta käytössä olevista asiakastietojärjestelmäratkaisuista. Valtio voisi ohjata kuntakohtaista asiakastietojärjestelmäratkaisujen kehittämistä rahoittamalla suoraan kuntakohtaisia hankkeita ja siten varmistaa niiden yhteensopivuus esitettyyn toimintamalliin.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

13 luvun 7§:n säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan: ”Työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpitäjänä kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien tietovarannon, asiakastietojärjestelmän ja palvelualustan teknisistä määrittelyistä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 22 §:n 3 momentin nojalla kehittämis- ja hallintokeskus määrittelisi valtakunnallisesta tietovarannosta teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen ja ylläpitäisi sitä.” Tehtävien listaan tulisi lisätä myös teknisten kuvausten ja tiedon jakaminen kuntien käyttöön heti kun dokumentaatio on julkaistu. Kunnissa voidaan teknistä dokumentaatiota arvioimalla suunnitella omia järjestelmäratkaisuja. Lisäksi tehtäviin tulisi liittää yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa tietovarannon määrittelytyössä. Näin valtakunnallisen tietovarannon sisällöt palvelisivat monipuolisesti kuntien tarpeita, kerättävä data olisi yhteismitallista sekä laadukasta ja sitä voitaisiin hyödyntää työvoimaviranomaisen toiminnan kehittämisessä.

13 luvun 7§ säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi kirjata, että työvoimaviranomaisen käyttämän muun kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvan asiakastietojärjestelmän tulisi teknisiltä ominaisuuksiltaan olla yhteensopiva työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon kanssa siten, että tietojärjestelmällä voidaan sekä vastaanottaa että luovuttaa tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon. Työvoimaviranomaiselle tulee luovuttaa tekninen dokumentaatio (tietomalli ja rajapinnan kuvaus), jotta työvoimaviranomaisen omat järjestelmäratkaisut osataan suunnitella ja toteuttaa yhteensopiviksi valtakunnallisen ratkaisun kanssa.

Työvoimapalvelujen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuessa on työvoimapalvelujen yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden osalta tieto on puutteellista työllistymisen kokonaisarvioinnin näkökulmasta. Tästä huolimatta laki tulotietojärjestelmästä annetun lain

muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta tulorekisterin kautta esimerkiksi asiakkaan työllistymisajanjaksoista, jotta kunta työllisyyspalveluiden järjestäjänä voi jatkossa tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten työttömyysturvakustannuksiinsa.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa:

Ehdotetun sääntelyn 1 luvun 9 §:n yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa, suunnittelua ja kehittämistä, eikä se siten muodosta lakiperustetta tiedonvaihdolle hyvinvointialueen tai kunnan sote-palvelujen kanssa. Siten TE-järjestämislain perusteella ei voida esimerkiksi tehdä valmisteilla olevan tulevan asiakastietolain 47 §:n tarkoittamia sote-asiakastiedon monialaisen yhteistyön kirjauksia.

Niiden tekeminen olisi asiakkaan palveluprosessin onnistumiseksi tärkeää, kuten lakiehdotukseen on kirjattu. Ehdotetun sääntelyn mukaisissa palveluissa 13 luvun 3 §:n 8 kohdan mukaan sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle kuuluvat työvoimapalvelussa käsiteltäviin tietoihin. Lisäksi 4 luvun 11 §:ssä todetaan, että kunta voi arvioida työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa ja 4 luvun 12 §:n mukaan työllistymissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus sisältää epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Tuusulan kunta pitää perusteltuna, että perusta tiedonvaihdolle tullaan kirjaamaan nyt esitettyä vahvemmin eduskunnan käsittelyyn vietävään lakiehdotukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Luvun 3 §:ssä määritellään työllisyyspalveluissa käsiteltävät asiakastiedot. Ensimmäisen momentin 8. kohdassa todetaan, että työllisyyspalveluissa voidaan käsitellä sellaisia terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevia tietoja ja arvioita, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Eli terveydentilaa tai työ- ja toimintakykyä koskevien tietojen käyttö on rajoitettu työllisyyspalvelujen tarjoamisen kannalta välttämättömään. Työvoimaviranomaisella on kuitenkin saman lain perusteella velvollisuus ohjata asiakas esimerkiksi terveydenhuoltoon, mikäli asiakkaan tarve sitä edellyttää. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää täsmennettäväksi säännöstä siten, että tietojen käsittely olisi mahdollista myös asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen tarpeen tunnistamiseksi ja asiakkaan ohjaamiseksi sote-palveluihin. Tämä mahdollistaisi sen, että asiakas voisi välittää työllisyyspalveluille esimerkiksi digitaalisen itsearvioinnin tuloksia, jotka koskevat myös työ- tai toimintakykyä. Pohjoismainen työvoimapalvelujen mallissa työvoimaviranomaiset tapaavat työnhakijan erityisesti työttömyyden alkuvaiheessa nykyistä useammin ja pyrkivät aktiivisemmän saamaan kiinni asiakkaan ongelmista. On oletettavaa, että toimintamallin myötä asiakasvirta työllisyyspalveluista sosiaali- ja

terveyspalveluihin tulee kasvamaan. On tärkeää varmistaa, että asiakasohjaus on tehokasta ja kohdistuu oikeisiin palveluihin.

Luvun 7 ja 8 §:ssä määritellään valtakunnalliset tiedonhallintapalvelut ja niihin tallennettavat tiedot. Tietoryhmät on määritelty yleisellä tasolla ja TEM:lle on asetuksenantovelvoite tallennettavien tietojen tarkemman määrittelyn mahdollistamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tietojen hyödyntäminen johtamiseen ja ohjaukseen edellyttää tietojen keräämistä yhtenäisessä muodossa. Tämä edellyttää täsmällisiä tietomäärittelyjä, jossa otetaan huomioon tietoryhmien- ja rakenteiden lisäksi myös käytettävät sanastot ja koodistot sekä mahdolliset yhtenäiset mittarit työkyvyn arviointiin. Lisäksi olisi hyvä huomioida jo tässä vaiheessa se, että työllisyyspalveluissa syntyvän tiedon yhdistely työikäisen väestön sosiaali- ja terveystietoihin tarjoaa tulevaisuudessa merkittäviä mahdollisuuksia työllisyyttä edistävien palvelupolkujen vaikuttavuuden arviointiin. Tästä syystä tietorakenteiden, sanastojen ja koodistojen kehittämistä tulisi koordinoida hallinnonalojen välillä. STM:n hallinnonalalla Terveiden ja hyvinvoinnin laitos vastaa asiantuntijalaitoksena käytettävien tietomäärittelyjen laatimisesta.

10 §:ssä määritellään rekisterinpitäjäyys. Pykälän mukaan työvoimaviranomaiset ovat yhteisrekisterinpitäjiä. 4 §:ssä säädetään tiedonsaantioikeudesta. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että hallituksen esityksen jatkovalmistelun yhteydessä määritellään esitysluonnoksessa tehtyä tarkemmin, mikä on tietovarannon ja siihen liittyvien käyttöoikeuksien suhde tiedonsaantioikeuksiin.

11 § määrittelee käyttöoikeudet valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Lain tasolla todetaan, että Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota käyttöoikeuksien riittävän tarkkarajaiseen määrittelyyn. Sosiaali- ja terveydenhuollossa Kanta-palveluihin liittyvistä käyttöoikeuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella, jossa määritellään yksityiskohtaisesti eri ammattiryhmien oikeudet käsitellä erilaisia tietoryhmiä. Käsillä olevassa esitysluonnoksessa eri rooleissa toimivien tietojärjestelmän käyttäjien käyttöoikeuksien määrittely jää avoimeksi.

14 §:ssa todetaan, että työvoimaviranomainen voi liittyä valtakunnalliseen tietovarantoon myös omalla asiakastietojärjestelmällään. Valtio tarjoaa työvoimaviranomaisten käyttöön myös kansallisen ratkaisun, mutta sitä ei ole pakko käyttää. Käsillä oleva laki ei aseta vaatimuksia koskien liitettäviä tietojärjestelmiä. Laki ei myöskään anna minkään viranomaisen tehtäväksi laatia liittyviä tietojärjestelmiä koskevia vaatimuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomioita kysymykseen siitä, miten varmistetaan ehdotetun arkkitehtuurin tietoturvasuus. Sosiaali- ja terveydenhuollossa Kanta-palveluihin liittyminen edellyttää THL:n määrittämien olennaisten vaatimusten täyttämistä, Kelan järjestämään yhteistestaukseen osallistumista sekä liitettävän tietojärjestelmän luokittelua ns. A-kategoriaan, josta seuraa tiettyjä velvoitteita (ks. 784/2021 luku 7). Sosiaali- ja terveysministeriö esittää vielä yleisenä kommenttina, että esityksestä vaikuttaisi puuttuvan kokonaan arvio erityisten henkilötietoryhmien osalta siitä, mikä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukainen käsittelyperuste on kyseessä. Sen lisäksi jää epäselväksi, mistä terveyttä koskevia tietoja voidaan saada henkilöltä itsensä lisäksi. Jos tietoja saadaan toisilta viranomaisilta, pitäisi tarkemmin pykäläkohtaisissa perusteluissa selvittää mitä tietoja saadaan, tietojen antajat ja tietojen antamisen tarkoitus.

Tehy ry, Vartiainen Tiina

22.6.2022

Asiakastietojen käsittely tulee perustua henkilön työtehtäviin ja käyttöoikeudet on määriteltävä työtehtäviä ja käyttötarpeita vastaavaksi.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan työllisyysalueilla olisi pakollista käyttää tietyissä asioissa valtion yhteistä järjestelmää, mutta kunnilla on myös mahdollisuus käyttää tämän lisäksi kuntien omia järjestelmiä. Hallitusesityksessä esitellyn tutkimuksen perusteella kunnilla ei ole omien tietojärjestelmien luomiseen kuitenkaan paljoa intoa. Tavoitteena lienee silti on, että voitaisiin käyttää pääasiassa yhteistä järjestelmää, jota ei tarvitsisi työllisyysalueiden omilla järjestelmillä täydentää. Useiden järjestelmien päällekkäinen käyttö kangistaa palveluprosessia, erityisesti jos järjestelmät eivät kommunikoi keskenään ja tietoa pitää toistaa eri järjestelmiin. Tämä vaikeuttaa myös asiakkaiden tietojen siirtämistä työllisyysalueelta toiselle, jos henkilöasiakas esimerkiksi muuttaa, hakeutuu toisen työllisyysalueen palveluun tai yritysasiakas etsii työntekijöitä oman työllisyysalueensa ulkopuolelta. Lain perustelutekstissä ei nyt käy ilmi, onko olemassa olevat kuntien käyttämät järjestelmät otettu lain valmistelussa huomioon, vai onko tarkoitus, että kunnat hankkisivat täysin uudet tietojärjestelmät?

Asiakastietojen käsittelyä varten on tärkeää varmistaa, että kaikilla osapuolilla on tasapuolinen pääsy asiakastietojärjestelmiin. Tulisikin varmistaa, että hyvinvointialueilla, työllisyysalueilla ja kunnilla on pääsy tasapuolisesti asiakastietoihin ja oikeus käsitellä niitä asiakkaiden asioita hoitaessa. Tämä on erityisen tärkeää terveystietojen vaihdossa, sillä nykyisellään lakiehdotus mahdollistaa terveystietojen vaihdon vain monialaisen yhteistyöpalvelun (TYP) asiakkaille, terveystietoja kuitenkin tarvitaan muistakin asiakkaista, esimerkiksi jos asiakas on sairaal lomalla, eikä hae töitä, asiakkaan terveystilanne vaikuttaa tarjottaviin työpaikkoihin.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Tietosuoja estää luontevaa tietojenvaihtoa ja siten asiakkaan tilanteen eteenpäin menoa jossain kohdissa. MyData –periaatetta on vahvistettava tietojärjestelmien kehittämisessä, jotta toiminta sujuvoituu. Suostumusten jatkuva kysely on turhauttavaa, eikä ole edes aina mahdollista. Kun asiakas hallinnoi itse omia tietojaan niin tiedonkulku on helpompaa. Lisäksi työmarkkinatori-uudistus on viivästynyt pahasti ja uhkana on, ettei työnvälityksen digitaalisten ratkaisujen kokonaisarkkitehtuuri kehity riittävällä vauhdilla julkisen sektorin toimesta.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi TEM ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Jos halutaan, että keskusteluissa aidosti edistetään ja arvioidaan työvoimaviranomaisten toimintaa ja vaikuttavuutta, tulisi myös ELY-keskuksissa ko. tehtävää hoitaville antaa käyttöoikeudet valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään.

Työnvälitystilasto perustuu asiakastietojärjestelmään syötettyihin sisältöihin ja siksi tiedon luotettavuudessa on rajoitteita. Nykyisessä järjestelmässä luotettavuutta pyritään parantamaan kirjauskäytäntöjä koskevalla ohjeistuksella ja muulla informaatio-ohjauksella. Esitetystä uudesta rakenteesta järjestämistä vastuullisten viranomaisten määrä kasvaa olennaisesti ja tulevilla

työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus ottaa käyttöön myös omia asiakkuudenhallintajärjestelmiään. Erilaisten kirjauskäytäntöjen riski kasvaa siten merkittävästi, mikä puolestaan heijastuu yhteiseen tietovarantoon ja edelleen työnvälitystilastoon luotettavuuden (ja siten käytettävyyden) heikkenemisenä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten tätä riskiä hallitaan ja yhteisen tietovarannon luotettavuutta ylläpidetään.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Nykyjärjestelmässä URA-tietovaranto on erittäin keskeinen tietopohja TE-palvelun johtamisen, ohjauksen, seurannan ja kehittämisen näkökulmasta. Operatiivisen asiakastiedon lisäksi koko seurantajärjestelmä ja esim. työnvälitystilasto perustuu ko. tietovarantoon. Tietosisältöjen osalta URA-pohjainen tietovaranto on varsin kattava ja siksi erittäin hyödyllinen. HE-luonnoksen mukaan uudessa rakenteessa kuntien ja valtion yhteisen tietovarannon käyttövelvoite ja sisällöt säädetään. Oletettavaa on, ettei säädetyn tietovarannon laajuus tai kattavuus ole samaa luokkaa kuin nykyisen tietovarannon, vaan suppeampi. Valtion toimijoille (TEM, KEHA, ELY) on esitysluonnoksen mukaan jäämässä työllisyyspalveluja ja työmarkkinoita koskevia tehtäviä, joiden hoitamisen tietopohja perustuu juuri yhteiseen tietovarantoon. Miten varmistetaan, että ko. tietovaranto on laajuudeltaan ja käytettävyydeltään tarkoituksenmukainen suhteessa ko. tehtäviin ml. tilasto- ja tutkimustehtävien tarpeet?

Työnvälitystilasto perustuu asiakastietojärjestelmään syötettyihin sisältöihin ja siksi tiedon luotettavuudessa on rajoitteita. Nykyisessä järjestelmässä luotettavuutta pyritään parantamaan kirjauskäytäntöjä koskevalla ohjeistuksella ja muulla informaatio-ohjauksella. Esitetyssä uudessa rakenteessa järjestämisvastuullisten viranomaisten määrä kasvaa olennaisesti ja tulevilla työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus ottaa käyttöön myös omia asiakkuudenhallintajärjestelmiään. Erilaisten kirjauskäytäntöjen riski kasvaa siten merkittävästi, mikä puolestaan heijastuu yhteiseen tietovarantoon ja edelleen työnvälitystilastoon luotettavuuden (ja siten käytettävyyden) heikkenemisenä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten tätä riskiä hallitaan ja yhteisen tietovarannon luotettavuutta ylläpidetään.

URA-tietovarannon lisäksi nykyisessä järjestelmässä on käytössä muitakin joko ko. tietovarannon pohjalta jalostettuja tai kokonaan erillisiä tietoperustoja, joita hyödynnetään työmarkkinoiden ja TE-palvelujen seurannassa ja kohdentamisessa sekä ennakoinnissa, esimerkiksi ammattibarometri ja alueelliset kehitysnäkymät. TE-toimiston ja ELY-keskuksen (uudessa mallissa kuntien) sidosryhmäkontakteissa (esim. yritysasiakkuudet tai palveluntuottajayhteistyö) syntyy paljon hiljaista tietoa ym. signaaleja alueen tilasta ja näkymistä, jotka jäävät säädetyn tietovarannon ulkopuolelle. Esitysluonnoksessa ei käsitellä sitä, miten tämä alueellinen ennakointitieto saadaan liikkumaan eri tahojen välillä ja erityisesti, miten ELY-keskus saa sen käyttöönsä, jotta voi hoitaa luonnoksessa säädettyä tehtävänsä työelämän osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoinnista.

4 § Tiedonsaantioikeus toiselta työvoimaviranomaiselta.

KEHA-keskus käsittelee kolmansien osapuolten tietotopynnöt. Koskeeko tämä myös tilanteita, joissa uudet työvoimaviranomaiset kysyvät tietoja eri työllisyysdenhoidon alueiden välillä? Vai

ovatko tiedot saatavilla tietovarannosta myöskin niissä tilanteissa, joissa eri järjestelmät ovat käytössä? Joutuuko työnhakija täyttämään tiedot uudestaan muuttaessaan kunnasta toiseen? Asiakkaan työttömyysturvatietojen on siirryttävä asiakkaan mukana työvoimaviranomaisen vaihtuessa, jotta asiakkaan oikeusturva toteutuu.

7 § Tietojärjestelmäpalvelut.

Tämä mahdollistaa työvoimaviranomaisille useampien erilaisten järjestelmien käyttämisen. Tämä johtaa tilanteisiin, jotka eivät ole loppukäyttäjille yhdenvertaisia. Tietojärjestelmäkokonaisuus ei ole minkään tahon johdettavissa tai hallittavissa. Tämä lisää myös useampia eri rajapintoja toimijoiden kesken. Useampien järjestelmien liittäminen yhteen tietovarantoon tuo lisää niin pysyviä kuin myös kertakustannuksia.

8 §: Mahdollistaako tietovaranto sen, että yli alueiden nähdään toisen alueen työnhakijat ja työnvälitystä voidaan tehdä uusien työllisydenhoidon alueiden välillä?

Maskun kunta

22.6.2022

-

Pielaveden kunta

22.6.2022

Yritysten ja työvoiman kohtaanto sekä asiakastarpeen huomioiminen edellyttää että, keskeinen kunnan eri tietojärjestelmissä oleva tietosisältö on käytettävissä asiakaspalvelutilanteessa.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

**Etelä-Savon ELY, TE-
asiakaspalvelukeskus**

22.6.2022

TE-asiakaspalvelukeskus pitää 8 § mom. 1 kohta 3 erittäin tärkeänä. Lainsäädännössä tulee ehdottomasti säätää, että työvoimaviranomaisella ja KEHA-keskuksella on velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi yli kunta- tai työllisyysaluerajojen sekä työvoimapalveluja koskevan neuvonnan tarjoamiseksi. Asiakastietojen käsittelyn osalta on olennaista varmistaa, että KEHA-keskuksella on tarkoituksenmukaiset käyttöoikeudet asiakastietoon palvelujen tuottamisen mahdollistamiseksi. Työmarkkinatorin ja sähköisen asioinnin asiakasneuvonnalla- ja tuella tulee siis olla pääsy asiakastietoihin. Koska KEHA-keskus vastaa jatkossa työvoimapalvelujen valtakunnallisia sähköisiä palveluja koskevasta

neuvonnasta niin KEHA-keskuksella tulee myös olla samanlaiset ja yhteneväiset oikeudet käsitellä asiakastietoja kuten työvoimaviranomaisella.

Vörå kommun

22.6.2022

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Kempeleen kunta

22.6.2022

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin on kirjattava tietojärjestelmäpalveluiden kehittäminen asiakaslähtöisesti, yhteistyössä asiakasrajapinnassa työskentelevien kanssa. Lisäksi on määrättävä tietojärjestelmien avoimuudesta ja avoimista rajapinnoista.

Iisalmen kaupunki, Iisalmen kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169

21.6.2022

KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäko-konaisuuden ylläpitäjä ja vastuussa oleva viranomaisena. Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmästä ja työmarkkinatorista. Työvoima- ja yri-tyspalveluiden järjestämismvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisia integraatioita useampaan sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen luomiseksi, sisältäen elinkeinotoimien käyttämät tietojärjestelmät. Esityksessä tunnustetaan oikeellisesti riskinä tietojärjestelmien moninaisuus ja tiedon yh-teismitattomuus, ja on tärkeää huolehtia, että tietojärjestelmät, niiden käyttöoikeudet ja yhteensopivuus tukevat kuntien yrityspal-veluiden työvoiman kysyntään liittyvän osaamisen nivoutumista työllisyystoimintaan. Asiakastiedon käsittely ja ajantasaisuus on olennainen osa onnistuneen työvoimapalvelun rakentamista. Tie-donhallinnan, tietosuojan ja mm. rekisterien käyttöoikeuksien rat-kaisut tulee olla selvillä heti kun laki on hyväksytty ja astumassa voimaan. Järjestämismvastuun malli on ratkaiseva sille, kuinka suo-jattua tiedon tulee olla. Ellei järjestämismvastuuta anneta kaikille kunnille ja asiakastiedot jäävät vain yhteistoiminta-alueen käyt-töön, jää iso osa ekosysteemin voimavaroista hyödyntämättä ja tulee tarpeettomia hidasteita alueiden elinvoiman edistämiseen.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan TE-toimiston puolesta **21.6.2022**

Esitykseen ehdotetaan lisättäväksi 13 luvun 5§:ään seuraava teksti:

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan palkkatukimahdollisuutta koskevia tietoja, jos työnhakija antaa siihen kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat tarpeellisia työnhakijan työllistymisen edistämiseksi.

Keskeisenä ajatuksena on avoin yksilöimätön suostumus, joka olisi voimassa toistaiseksi. Toimisi samalla tavalla kuin tällä hetkellä kysymys siitä, saako työnantajalle antaa työnhakutietojen yhteydessä myös nimi- ja yhteystiedot.

Edellä mainitut tulisi huomioida myös esityksen palkkatukea koskevassa osiossa.

13 luku 5§:n 3 momenttiin olisi myös hyvä saada muotoilu, joka mahdollistaisi yrityskohtaista laajemman ja kestoaltaan pidemmän terveystietojen tietojenluovutusluvan. Teknisen toteutuksen kannalta asiakastietojärjestelmässä voisi olla avoin tekstikenttä, jolla hakija voisi oman tahtonsa mukaan määritellä luvan mahdollisimman vapaasti niin tiukaksi tai laveaksi kuin haluaisi.

Kuntien omat asiakastietojärjestelmät ovat suuri riski asiakkaiden yhdenvertaisuudelle. Ymmärrettävästi laissa on vaikea asettaa muuta kuin minimivaatimukset, mutta jos kunnat päätyvät käyttämään omia asiakastietojärjestelmiään, niin työnhakijoiden yhdenvertaisuus täytyisi pystyä turvaamaan järjestelmien toteutuksessa. Asiakassiirrot täytyy pystyä toteuttamaan viipymättä ja ilman datanmenetystä. Jos kuntien omissa järjestelmissä on paljon esim. avoimia tekstikenttiä, joita ei synkronoida valtion tietovarantoon, niin asiakassiirroissa on riski, että tämä tieto ei siirry. Jos näitä tietoja lähdetään erikseen siirtämään, niin siinä voi kestää todella kauan ja toteutuksen tietosuojaj ja -turva ovat vielä päälle oma asiansa.

Nykyisessä lakiesityksessä on kirjattu, mitä tietoja saa tarvittaessa/luvan kanssa kertoa työnantajalle. Yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistamiseksi täytyisi mielestäni linjata, mitä tietoja työnantajalle annetaan työnhakijan esittelyssä työnantajalle (vaikka menee jo vahvasti varsinaisen teknisen toteutuksen puolelle). Jos esimerkiksi vertaa TE-hallinnon nykyistä tulostetta ja yksityisten henkilöstöpalveluyritysten osaamisprofilleja, joita he esittelevät työnantajille, niin pian tuollainen todella huomattava ero tulee olemaan TE-toimistojenkin välillä eri kunnissa, jos tuota ei linjata hyvin tarkkaan heti alussa.

Tietosuojan kannalta lokitietojen seuranta on tärkeää. Jäi hieman epäselväksi, kuinka tämä on ajateltu varmistaa/toteuttaa kuntien omissa järjestelmissä.

Vaasan kaupunki - Vasa stad **21.6.2022**

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Vaasan kaupunki näkee, että työvoiman liikkuvuus sekä yhdenvertaisten palveluiden turvaaminen vaativat valtakunnallisesti yhtenäisen asiakastietojärjestelmän käyttöä.

13 luku 1 § luettelee sallittuja henkilötietojen käyttötarkoituksia työvoimapalveluissa. Vaasan kaupunki pitää pykälän suhdetta tietosuojasetuksen 6 artiklan käsittelyperusteisiin epäselvänä.

Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveystietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Perusta tiedonvaihdon kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Vaasan kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että perusta tiedonvaihdon vahvistetaan.

Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

21.6.2022

Tietojärjestelmät, data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Esitys sisältää voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti säännökset asiakastietojen käyttötarkoituksista, käsiteltävistä tiedoista sekä valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Palvelualustan osalta edotettu sääntely vastaisi työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskeväksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp) ehdotettua. Esityksen mukaan valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koostuisivat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualustasta.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Tampereen kaupunki toteaa, että järjestämisvastuun siirto ja toimintaympäristön muutos aiheuttaa kunnille ja tuleville työllisyysalueille tarpeen arvioida esimerkiksi tarvittavia integraatiototeutuksia riippumatta siitä, käyttävätkö työvoimaviranomaiset valtakunnallista asiakastietojärjestelmää vai omia asiakastietojärjestelmäratkaisujaan.

Esityksessä todetaan, että kunnille tietojärjestelmämuutoksista aiheutuvien kustannusten määrää on haasteellista arvioida. Kuntien lähtötilanteet uudistukseen vaihtelevat niin palvelujen, prosessien kuin tietojärjestelmien osalta, eikä lähtötilanteesta ole tällä hetkellä kaikilta osin tarvittavia tietoja. Kunnille aiheutuvien kustannusten määrään vaikuttaa muun muassa se, millaisia järjestelmiä kunnissa on käytössä ja missä laajuudessa integraatioita on tarpeen rakentaa muun muassa kuntien ja valtion järjestelmien välillä. Kunnilla on käytössä kuntakohtaisesti vaihteleva määrä työllisyyspalveluihin liittyviä tietojärjestelmiä ja yhteensä käytössä on useita kymmeniä tietojärjestelmiä.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen huomioihin siitä, että tietojärjestelmämuutuskustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä merkittävää epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmä uudistusten, kuten uuteen työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönottoon, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden (TEA) käyttöönottoon, kototutumisen asiakastietojärjestelmää koskevaan valmisteluun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmävaikutuksiin, toteutukseen ja

aikatauluihin. Tampereen kaupunki toteaa, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä.

Hallituksen esityksen mukaan KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomaisena. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomaisena palveluksessaan oleville henkilöille.

Tampereen kaupunki pitää esitettyä käyttöoikeuksien myöntämisen mallia kuntien näkökulmasta haastavana, sillä se lisää huomattavasti kuntatasoista resursointitarvetta käyttäjähallinnan asiantuntijatehtäviin (pääkäyttäjät) sekä mahdollisesti kuntien ja valtion tietojärjestelmien identiteetinhallinnan ratkaisujen yhteensovittamisesta. Työllisyysalueiden osalta tämä tarkoittaisi mahdollisesti myös alueen yhteisen identiteetinhallinnan rakentamista ja käyttäjähallinnan tehtävien eskaloimista järjestämistä vastuualueiden rakenteista lähtien. Käyttäjähallintaan, pääkäyttäjätehtäviin sekä koulutuksellisiin ja käyttöönottoihin liittyvistä tehtävistä sekä suorien että epäsuorien kustannusten osalta Tampereen kaupunki toteaa, että ne tulee kustannuksina huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä.

Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämistä tavoitetta linkittäen kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole perusteltua kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota esityksen kirjaukseen yhteisrekisterinpitäjyydestä kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työvoimaviranomaisten välillä. Yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista tulisi tarkastella tarkemmin, nimenomaan lakisääteisten tehtävien siirtyessä palvelurakenteisiin, jotka voivat toteutua usealla eri tavalla (yksittäinen kunta, vastuukuntamalli, kuntayhtymä jne.). Myös työvoimapalvelujen tuottajien tai työllistymistä tukevan palvelun tuottajan roolit tulee avata henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta seikkaperäisemmin.

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyshoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan; "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa Tampereen kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan on perusteltua vahvistaa perustaa tiedonvaihdolle kunnan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamasta palvelusta. Asiakkaalta saatu, suostumukseen perustuva lupa tietojen luovutukseen sisältää EU:n tietosuojasetuksen resitaalin 43 tarkoittaman epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tiedonvaihto on asiakkaan palveluprosessin kannalta tärkeä ja se pitäisi lainsäädännöllisesti, tietosuojan ja asiakkaan oikeusturvan kannalta lainsäädännöllisesti mahdollistaa.

Esityksessä ehdotettua työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan asettamista koskien Tampereen kaupunki toteaa sen olevan perusteltu myös tietojärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Pykälän asetuksenantovaltuuden nojalla tulisi asettaa erityisesti tietojohdamisen ja tietojärjestelmäpalvelujen kehittämiseen keskittyvä jaosto, jolla täsmennettäisiin neuvottelukunnan tehtäviä kokonaisuuden kannalta merkittävästä ICT-näkökulmasta.

Esityksen palvelualustaa koskevat kirjaukset ovat pääosin hyvin perusteltuja ja palvelualustaa koskevia kirjauksia on laajemmin tarkasteltu työvoima- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevan lainsäädännön (HE 225/2021 vp) valmistelun yhteydessä. Tampereen kaupungin huomio kiinnittyy valtakunnallisesta tietovarannosta erilliseen, palvelualustaan kytkeytyvään asiakkaiden työnhakupiirien tietovarantoon. Tietovarannon käyttö on esityksessä rajattu monin tavoin.

Tampereen kaupunki katsookin, että kuntien ja tulevien työllisyysalueiden tulisi voida hyödyntää työnhakupiirien varantoa palvelujensa suunnittelun tukena. Tämä tulisi mahdollistaa lainsäädännöllisesti esimerkiksi tilastollisin perustein. Tietovarantoa tulisi voida siis hyödyntää laajemmin palvelujen kehittämisessä asiakkaiden tietosuoja ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus huomioiden. Tietovarannon henkilötietojen käsittelijöiden roolit tulisi selvittää ja tarvittaessa säätää ko. tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten kesken. Työnhakupiirien tietovaranto on keskeisin työnhakijoiden osaamista keräävä varanto ja sellaisenaan sen on yksi merkittävimmistä tietolähteistä kohtaanto-

ongelman ratkaisemiseksi kehitettävien ICT-palvelujen näkökulmasta. Tämän tietovarannon käyttö tulee kunnissa mahdollistaa. Tietovarannon hyödyntämisen mahdollistamisella olisi myös myönteisiä tietoyhteiskuntavaikutuksia (4.2.6) asiakkaiden osaamiseen kytkeytyvien uusien teknologiaratkaisujen kehittämisen mahdollistuessa.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen vaikutusten arvioinnissa esille nostettuun huomioon, että palvelujärjestelmän hajauttamista seuraa todennäköinen tietojärjestelmien ja asiakastietovarannon kehittämistarve kuntien autonomisemman aseman myötä. KEHA-keskuksen ja kuntien välinen yhteistyö tietojärjestelmäkokonaisuuksien kehittämisessä tulee huomioida lainsäädännöllisesti siten, että työvoimaviranomaisten tietojärjestelmiin kohdistuvat kehittämis- ja muutostarpeet voidaan tosiasiallisesti huomioida järjestämisvastuun siirryttyä kuntiin. Tietojärjestelmien kehittämistarvetta ei tule rajata ainoastaan integraatoratkaisuihin tai tiedolla johtamisen tukipalveluihin, vaan huomioida kehittämistyö laaja-alaisemmin kuntien lähtökohdista käsin.

Oikeusrekisterikeskus, Rouvinen Joel 21.6.2022

Työvoimaviranomaisen oikeus saada palkkatuen tai työvoimatuen myöntämiseksi tiedot sakkorekisteristä on muotoilultaan selkeä. Uuden tiedonsaantioikeuden tarkempia vaikutuksia Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) resurssitarpeisiin käsitellään rikosrekisterilain muutosta koskevassa kohdassa.

ORK kiinnittää huomiota työvoimaviranomaisen omaa asiakastietojärjestelmää koskevaan sääntelyyn. Epäselväksi jää voiko työvoimaviranomainen käsitellä omassa asiakastietojärjestelmässään sellaisia tietoja, joita ei käsitellä tietovarannossa. Riskinä on, että mahdollisia järjestelmien välisiä integraatioita tehtäisiin suoraan asiakastietojärjestelmiin, jolloin työmäärä voi kertautua. ORK:n näkemyksen mukaan olisi selkeintä, että mahdolliset integraatiot toteutettaisiin tietovarantoon, josta tiedot jaettaisiin eteenpäin työvoimaviranomaisen omaan asiakastietojärjestelmään.

Kauniaisten kaupunki 21.6.2022

Tällä hetkellä TE-hallinnossa toimitaan vanhentuneen asiakastietojärjestelmän kanssa. Kyseisen järjestelmän korvaajasta on puhuttu jo vuosia, mutta käyttöönotto on viivästynyt kerta toisensa jälkeen. Lakiehdotus mahdollistaa työvoimaviranomaisen oman asiakastietojärjestelmän käytön, mitä pidämme hyvänä. Käytännössä harvalla tulevalla työvoimaviranomaisella on resursseja toteuttaa omaa tietojärjestelmää, ja suurin osa tulee jatkossakin tukeutumaan valtion tarjoamiin ratkaisuihin.

Koska KEHA-keskus vastaa jatkossa valtakunnallisista tietojärjestelmäratkaisuksista, ja kunnat olisivat järjestelmän käyttäjiä, on kunnilla oltava myös aito mahdollisuus vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin. Suunnitteilla olevista ja työn alla olevista ratkaisuksista on myös viestittävä sujuvasti ja oikea-aikaisesti kuntien suuntaan. Nykytilassa KEHA-keskuksesta kuntien saama tieto liittyen tietojärjestelmämuutoksiin on ollut riittämätöntä. KEHA-keskusta tulisi velvoittaa avaamaan tietojärjestelmämuutosten aikataulua, nykyisten järjestelmien tietomalleja ja rajapintoja sekä mahdollistamaan omalta osaltaan, että valtakunnalliset järjestelmäratkaisut mahdollistavat kuntien puolella joustavia järjestelmäratkaisuja.

Asetuksella tulisi määrittää tarkemmin mitkä tiedot ovat niitä, joita valtakunnalliseen tietovarantoon on talletettava. Tämä tulisi myös määrittää nopealla aikataululla, mikäli jokin kunta haluaisi lähteä rakentamaan tai hankkimaan omaa asiakastietojärjestelmää.

Kotoutumisen edistämisen lain hallituksen esityksessä ehdotettu kansallinen kotoutumisen asiakastietojärjestelmä tulisi rakentaa osaksi työllisyyden valtakunnallista tietojärjestelmäratkaisua. Ei ole kannattavaa kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Henkilöasiakkaista käsiteltäviin tietoihin tulisi lisätä oleskelulupiin liittyvät tiedot, kuten myös kohta ”työn vastaanottamiseen liittyvät rajoitukset ja oleelliset tiedot” esim. perhetilannetta, auton käyttöä, tuomioita, talous- ja asumistilannetta koskevat tiedot, joilla on suora vaikutus työn vastaanottamiseen sekä palveluihin osallistumiseen. Nämä olisivat tärkeitä lisäyksiä, sillä työvoimaviranomainen ei voi toteuttaa tehtävänsä tehokkaasti ilman oikeutta saada ja kirjata asiakkaasta työnhakuun liittyviä oleellisia tietoja.

Asiakastietojen käyttötarkoitusten kohdalla esityksessä todetaan, että tehtäväsiirto ei vaadi käyttötarkoitusten tarkastelua. Olemme asiasta eri mieltä ja toivomme, että asiaa tarkastellaan niin, että tosiasiallisesti mahdollistetaan kunnan ekosysteemin täysimääräisen hyödyntämisen työllistymisen edistämiseksi, tehtäväsiirron tavoitteiden mukaisesti.

Kannatamme esitystä, että jatkossa palveluiden tuottajille voidaan välittää palveluiden kannalta oleelliset tiedot asiakkaasta, mikäli palvelusta sovittu suunnitelmassa. Tämä on tervetullut muutos nykyiseen verrattuna, jossa sama oikeus on vain laissa mainittujen palveluiden osalta. Muutos helpottaa ja nopeuttaa palveluihin ohjaamista ja mahdollisimman saumatonta yhteistyötä työvoimaviranomaisen, henkilöasiakkaan ja palveluntuottajan välillä.

Tietojärjestelmäkokonaisuus sekä asiakastietojen käsittelyyn liittyvät asiat ovat tulevien työvoimaviranomaisten kannalta oleellisia. Rekisterinpitäjän vastuiden jakaminen työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen kesken ei ole täysin ongelmaton, sillä GDPR-asetus ei vaikuta tunnistavan tämänkaltaista vastuiden jakoa. Kauniaisten kaupunki toivoo, että tätä asiaa selvitetään.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Lakiesityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaa työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, mitkä koostuvat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualustasta. Työvoimaviranomaisena toimivalla kunnalla on velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Sen sijaan kunta voi valita käyttääkö omaa vai valtion hallinnoimaa asiakastietojärjestelmää. Kunnan näkökulmasta valinnanvapaus asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa on tärkeää kehitettäessä kuntaekosysteemiin pohjautuvaa asiakaspalvelua. Mikäli kunta päätyy käyttämään valtion hallinnoimaa asiakastietojärjestelmää, tulee järjestelmään myöntää käyttöoikeuksia kunnan esitysten mukaisesti. Tietovarannon osalta on todennäköistä, ettei KEHA-keskuksen tuottama tieto riitä työllisyyspalvelujen toiminnan seurantaan, vaan kunnat tarvitsevat tulevaisuudessa KEHAN tuottaman tiedon ohelle myös paikallisesti tuotettua tietoa. Työllisyyden kuntakokeilun kokemukset ovat osoittaneet, että vaikka kunnat ovat rakentaneet omia seurantajärjestelmiään KEHAN tuottaman tiedonkeruun rinnalle, on KEHA ohjeistuksellaan rajannut kuntia käytännössä toteuttamasta tiedonkeruuta. Esitetyn lainsäädännön tulee mahdollistaa kuntien mahdollisuudet kerätä tulevaisuudessa asiakkaiden työllistymiseen liittyvää tietoa käytössä olevasta asiakastietojärjestelmästä riippumatta.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaisena toimiva kunta sekä KEHA-keskus toimivat tietovarannon yhteisrekisterinpitäjinä. Käytännössä työllisyyspalvelujen tuottamiseen voivat osallistua yksittäiset kunnat, useat kunnat yhteistoiminnassa sekä yksityiset palveluntuottajat. Koska tietojen käsittelyyn osallistuu useita eri toimijoita, yhteisrekisterin tarkoituksenmukaisuus sekä vastuukysymykset tulisi arvioida esitettyä perusteellisemmin selkeyttäen esimerkiksi sitä, miten rekisterinpitäjän sekä henkilötiedon käsittelijän roolit jakautuvat eri toimijoiden kesken.

Työllisyyttä edistävät palvelut sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaan näkökulmista edellyttävät monialaista yhteistyötä muun muassa tulevan hyvinvointialueen, KELAn, järjestötoimijoiden, oppilaitosten ja työnantajien kanssa. Asiakkaan palvelujen yhteensovittaminen vaatii usein tietojen vaihtoa eri organisaatioiden välillä. Nykytilanteessa eri työllisyystoimijoiden tietojen vaihto on selkeytymätöntä riippuen organisaation omista tietosuojalainsäädäntöön liittyvistä tulkinnoista. Lakiesityksessä tulisi selkeästi todeta, että toimijoiden on mahdollista vaihtaa asiakastietoja eri organisaatioiden välillä huomioiden erityisesti hyvinvointialueen ja työvoimaviranomaisen välinen tietojenvaihto niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät kuulu monialaisen yhteispalvelun piiriin.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Esitysluonnoksen perustelujen mukaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden säännökset ja kokonaisuus vastaisivat nykyisiä työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja. Tietojärjestelmän ja tiedolla johtamisen arkkitehtuurin kannalta tämä linjaus on huolestuttava ja osaltaan osoittaa, ettei tulevan, täysin muuttuneen järjestäjämallin vaikutuksia ole pystytty täysin arvioimaan. Tulevassa mallissa järjestäjäkenttä ja työvoimaviranomaisten ohjaus on täysin erilaista ja se vaatii erilaisia työkaluja ja erilaista tietopohjaa. Esitysluonnos antaa työvoimaviranomaisille mahdollisuuden ottaa käyttöön omia asiakasrekistereitään, mikä jo itsessään mullistaisi tietojärjestelmien luonteen nykyisestä.

Nykyjärjestelmässä URA-tietovaranto on erittäin keskeinen tietopohja TE-palvelun johtamisen, ohjauksen, seurannan ja kehittämisen näkökulmasta. Operatiivisen asiakastiedon lisäksi koko seurantajärjestelmä ja esimerkiksi työnvälitystilasto perustuu kyseiseen tietovarantoon. Tietosisältöjen osalta URA-pohjainen tietovaranto on varsin kattava ja siksi erittäin hyödyllinen. Esitysluonnoksen mukaan uudessa rakenteessa kuntien ja valtion yhteisen tietovarannon käyttövelvoite ja sisällöt säädetään erikseen. Oletettavaa on, ettei säädetyn tietovarannon laajuus tai kattavuus ole samaa luokkaa kuin nykyisen tietovarannon, vaan suppeampi. Valtion toimijoille (TEM, KEHA, ELY) on esitysluonnoksen mukaan jäämässä työllisyyspalveluja ja työmarkkinoita koskevia tehtäviä, joiden hoitamisen tietopohja perustuu juuri yhteiseen tietovarantoon. Miten varmistetaan, että kyseinen tietovaranto on laajuudeltaan ja käytettävyydeltään tarkoituksenmukainen suhteessa tehtäviin, mukaan lukien tilasto- ja tutkimustehtävien tarpeisiin?

Työnvälitystilasto perustuu asiakastietojärjestelmään syötettyihin sisältöihin ja siksi tiedon luotettavuudessa on rajoitteita. Nykyisessä mallissa tietojärjestelmiä käyttävät valtiolliset virastot, jotka ovat suorassa alaisuussuhteessa työ- ja elinkeinoministeriöön ja joiden toimintaa ministeriö ohjaa. Ohjaus kattaa KEHA-keskuksen kautta muun muassa tietojärjestelmän käytön edesauttaen yhtenäistä merkitsemistapaa ja täten mahdollistaen valtakunnallisen analyysitiedon keräämisen. Esitetystä uudessa rakenteessa järjestämisvastuullisten viranomaisten määrä kasvaa olennaisesti ja tulevilla työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus ottaa käyttöön myös omia

asiakkuudenhallintajärjestelmiään. Erilaisten kirjauskäytäntöjen riski kasvaa siten merkittävästi, mikä puolestaan heijastuu yhteiseen tietovarannon ja edelleen työnvälitystilaston luotettavuuden (ja siten käytettävyyden) heikkenemisenä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten tätä riskiä hallitaan ja miten yhteisen tietovarannon luotettavuutta ylläpidetään.

Itsehallinnollisille työvoimaviranomaisille siirtyvä järjestäjävastuu jo itsessään edellyttäisi sääntelyä, joka poikkeaa nykyisestä. Uudenlainen järjestäjämalli vaatii sääntelyä, joka perustuu tietojenkeruun velvoittavuuteen huomattavasti yksityiskohtaisemmin kuin aiemmin yhden tietojärjestelmän maailmassa on edellytetty.

Tietovarantoon tallennettavista tiedoista annettava valtioneuvoston asetus tulee olemaan erittäin keskeisessä asemassa asiakastiedon luotettavuuden, valtakunnallisen yhdenmukaisuuden ja työllisyyspalveluiden onnistumisen ja vaikuttavuuden analysoinnissa.

URA-tietovarannon lisäksi nykyisessä järjestelmässä on käytössä muitakin joko URA- tietovarannon pohjalta jalostettuja tai kokonaan erillisiä tietoperustoja, joita hyödynnetään työmarkkinoiden ja TE-palvelujen seurannassa ja kohdentamisessa sekä ennakoinnissa, esimerkiksi ammattibarometri ja alueelliset kehitysnäkymät. TE-toimiston ja ELY-keskuksen (uudessa mallissa kuntien) sidosryhmäkontakteissa (esimerkiksi yritysasiakkuudet tai palveluntuottajayhteistyö) syntyy paljon hiljaista tietoa ja signaaleja alueen tilasta ja näkymistä, jotka jäävät säädetyn tietovarannon ulkopuolelle. Esitysluonnoksessa ei käsitellä sitä, miten tämä alueellinen ennakointitieto saadaan liikkumaan eri tahojen välillä ja erityisesti, miten ELY-keskus saa sen käyttöönsä, jotta voi hoitaa luonnoksessa säädettyä tehtäväänsä työelämän osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoinnista. 4 §:ssä ei ole lainkaan säädetty ELY-keskusten tiedonsaantioikeudesta, vaikka ELY-keskuksille on säädetty työvoimapalvelujen seurantaan ja arviointiin liittyviä tehtäviä.

On myös todettava, että linjaus siitä, miten tulevan järjestäjämallin tietojärjestelmäpalvelut vastaavat nykyisiä tietojärjestelmäpalveluita, ei ota riittävässä määrin huomioon kotoutumislain puitteissa tehtävää tietojärjestelmämuutosta ja sen yhteensovittamista työllisyyspalveluiden tietojärjestelmäarkkitehtuuriin. Myöskään jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta ei ole huomioitu.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Asiakastietojärjestelmä tulee olla jatkossakin valtakunnallisesti käytössä. Tällä turvataan tietojen mutkaton siirtyminen sellaisissa tilanteissa kun työnhakija muuttaa kunnasta toiseen.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

**Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162**

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnallinen tietojärjestelmäpalvelu

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä vastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten tiedonvaihdon toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (esim. opetustoimiala, hyvinvointialue, elinkeinoyhtiöt).

Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palveluntarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkinen mahdollistaa ja yksityinen toteuttaa -käytännön jatkojalostamista. Näin varmistetaan palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja -kokemusta.

Kokemäen kaupunki edellyttää, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulee kirjata lainsäädäntöön.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Kokonaisarkkitehtuuri tulisi huomioida. Integroitien kustannukset kuntiin oltava tiedossa hyvissä ajoin. Järjestelmäkehittämisen huomioiminen siten, että kuntien ja asiakkaiden tarpeet ohjaavat järjestelmän kehittämistä. Tämä tulee varmistaa, jos kehittäminen ja ylläpito on valtionhallinnossa.

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 90**

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta 21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Tuleva uudistus on myös merkittävä uudistus tietojärjestelmien osalta, joten lainsäädännön on hyvä huomioida kaikki ne seikat, ettei kunnille uuden tehtävän ääressä muodostu tehtävässään ristiriitaa suhteessa tietojärjestelmiin tai tiedon käsittelyyn. Kunnat käyttävät jo nyt monenlaisia ratkaisuja ja erityisen haastavaksi tekee hallintoon liittyvät tehtäväkokonaisuudet, koska kunnilla on käytössään viranhaltijapäätöksiin yms. liittyviä tietojärjestelmäkokonaisuuksia, joita valtiolla ei ole.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida kokonaisarkkitehtuuri. Jos järjestelmäkehittämisen vastuu jää valtiolle, tulee vastakin varmistaa, että kehittämistyötä ohjaavat niin kuntien eli työvoimaviranomaisen kuin asiakkaidenkin tarpeet.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

Esityksen mukaan kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien valtakunnallisen tietovarannon, palvelualueen ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta. Nykyjärjestelmässä URA-tietovaranto on erittäin keskeinen tietopohja TE-palvelun johtamisen, ohjauksen, seurannan ja kehittämisen näkökulmasta. Operatiivisen asiakastiedon lisäksi koko seurantajärjestelmä ja esim. työnvälitystilasto perustuu ko. tietovarantoon. Tietosisältöjen osalta URA-pohjainen tietovaranto on varsin kattava ja siksi erittäin hyödyllinen. Esityksen mukaan uudessa rakenteessa kuntien ja valtion yhteisen tietovarannon käyttövelvoite ja sisällöt säädetään. Oletettavaa on, ettei säädetyn tietovarannon laajuus tai kattavuus ole samaa luokkaa kuin nykyisen tietovarannon, vaan suppeampi. Valtion toimijoille (TEM, KEHA, ELY) on esitysluonnoksen mukaan jäämässä työllisyyspalveluja ja työmarkkinoita koskevia tehtäviä, joiden hoitamisen tietopohja perustuu juuri yhteiseen tietovarantoon. ELY-keskukset pohtivat, miten varmistetaan, että tietovaranto on laajuudeltaan ja käytettävyydeltään tarkoituksenmukainen suhteessa ko. tehtäviin ml. tilasto- ja tutkimustehtävien tarpeet.

Työnvälitystilasto perustuu asiakastietojärjestelmään syötettyihin sisältöihin ja siksi tiedon luotettavuudessa on rajoitteita. Nykyisessä järjestelmässä luotettavuutta pyritään parantamaan kirjauskäytäntöjä koskevalla ohjeistuksella ja muulla informaatio-ohjauksella. Esitetystä uudessa rakenteessa järjestämisvastuullisten viranomaisten määrä kasvaa olennaisesti ja tulevilla työvoimaviranomaisilla on mahdollisuus ottaa käyttöön myös omia asiakkuudenhallintajärjestelmiään. Erilaisten kirjauskäytäntöjen riski kasvaa siten merkittävästi, mikä puolestaan heijastuu yhteiseen tietovarantoon ja edelleen työnvälitystilastoon luotettavuuden (ja siten käytettävyyden) heikkenemisenä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten tätä erilaisten kirjauskäytänteiden riskiä hallitaan ja yhteisen tietovarannon luotettavuutta ylläpidetään.

URA-tietovarannon lisäksi nykyisessä järjestelmässä on käytössä muitakin joko ko. tietovarannon pohjalta jalostettuja tai kokonaan erillisiä tietoperustoja, joita hyödynnetään työmarkkinoiden ja TE-palvelujen seurannassa ja kohdentamisessa sekä ennakoinnissa, esimerkiksi ammattibarometri ja alueelliset kehitysnäkymät. Tiedonsaantioikeutta ja tietojen luovuttamista koskevassa kohdassa ei

ole mainittu ELY-keskusta erikseen. Esityksen mukaan esitetään säädettäväksi, että KEHA-keskus luovuttaa tietoja TEM:ille asiakastietovarannosta, mutta ei ELY-keskukselle, vaikka tietoja on tarkoitus käyttää mm. ennakointiin ja seurantaan ELY-keskuksen toimialueella. Esitysluonnoksessa ei käsitellä sitä, miten ELY-keskus saa käyttöönsä tarvitsemansa tiedot voidakseen hoitaa luonnoksessa säädettyä tehtäväänsä työelämän osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoinnista. ELY-keskukset näkevät, että niillä tulee automaattisesti olla kyseisten tietojen saantioikeus

TE-toimiston ja ELY-keskuksen sidosryhmäkontakteissa (esim. yritysasiakkuudet tai palveluntuottajayhteistyö) syntyy paljon hiljaista tietoa ja signaaleja alueen tilasta ja näkymistä, jotka jäävät lisäksi säädetyn tietovarannon ulkopuolelle. Esitysluonnos ei myöskään huomioi, miten alueellinen ennakointitieto saadaan tallennettua ja hyödynnettyä eri toimijoiden välillä.

KEHA-keskus

21.6.2022

1 § Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1§:n 3 momentin mukaan " Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017)." Esitysluonnoksessa vastaavaa säännöstä ei ole.

7§ Työvoimapalvelujen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskus vastaisi tietojärjestelmäpalvelujen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta.

KEHA-keskus esittää, että työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen määritelmää laajennettaisiin siten, että se kattaisi tietovarantoa, palvelualustaa ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta tukevat rajapintapalvelut. Tämä olisi hyvä määritellä, jotta tehtävä voidaan kohdistaa esimerkiksi KEHA-keskukselle. Ehdotus muotoiluksi olisi seuraava: 'Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden sekä näihin liittyvien rajapintapalvelujen kehittämisestä ja ylläpidosta.'

Säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että KEHA-keskuksella olisi ylläpitäjänä vastuu tietovarannon, asiakastietojärjestelmän ja palvelualustan teknisistä määrittelyistä.

KEHA-keskus toteaa, että tietovarannoiksi tulisi määritellä myös tulotietorekisteristä haettavat tiedot, joiden perusteella etuuksia tai tukia maksetaan, tai jonne tulo- tai etuustietoa lakisääteisesti ilmoitetaan. Tietovarannoksi pitäisi määritellä myöskin yritystukirekisteri, jonne valtioneuvoston päätöksen nojalla myönnettyt ja maksetut tuet tulisi ilmoittaa myös kunnan tekemien. KEHA-keskus toteaa, että kokonaisuuteen tulisi lisätä myös tulotietorekisterin teknisen rajapinnan määrittely, tietolupaprosessi, tietolupa sisältyvien tiedonsaantiprofiilien määrittely ja julkaisu sekä yritystukirekisterin tietosisällön määrittely ja tiedonkeruu valtioneuvoston päätöksen nojalla olevista tuista.

8 § Työvoimapalvelujen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot

KEHA-keskus pitää säädösluonnosta tietovarantoon tallennettavista tiedoista lähtökohtaisesti riittävänä.

Pykäläluonnoksen 1 momentin mukaan työvoimaviranomaisella ja KEHA-keskuksella olisi velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka olisivat tarpeen työvoimapalvelujen yleisen ohjauksen, suunnittelun ja kehittämisen toteuttamiseksi (5 kohta), työllisyydenhoidon järjestämisen seurannan ja arvioinnin suorittamiseksi (6 kohta) sekä tilastointia ja tiedolla johtamista varten (7 kohta). Säädoskohtaisten perustelujen mukaan edellä mainituissa kohdissa tarkoitettaisiin tietoja, jotka olisivat tarpeen, jotta sekä valtion että kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat työvoimapalvelujen toimeenpanoon liittyvät tehtävät voitaisiin hoitaa tuloksekkaasti. Valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavia tietoja hyödynnettäisiin sekä työllisyydenhoidon valtakunnallisen että aluekohtaisen tilanteen selvittämiseksi ja seuraamiseksi.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että tietovarantoon tallennettavien tietojen tulisi olla sellaisia, että ne mahdollistaisivat lakiluonnoksen 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seurannan sekä muun lakiluonnoksen 3 luvun mukaisen ohjauksen ja valvonnan. KEHA-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että tiedot, joiden pohjalta työvoimapalvelujen ja työllisyyden edistämisen tuloksellisuutta arvioidaan, tulisi määritellä mahdollisimman selkeästi.

Pykäläluonnoksen 2 momentin mukaan valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavia tietoja olisivat ainakin 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetut tiedot. Lisäksi asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista muista tiedoista kuin henkilötiedoista. KEHA-keskus toteaa, että mikäli valtioneuvoston asetuksella aiotaan säätää muista tallennettavista tiedoista valtakunnalliseen tietovarantoon, KEHA-keskus tulisi ottaa mukaan valmisteluun, jotta varmistetaan tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen vastaamaan asetuksen sisältöä.

Pykäläluonnoksen 3 momentin mukaan työvoimapalvelujen tuottajat voisivat tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot hankitun palvelun etenemisestä ja tuloksista. Perusteluissa mainitaan, että palveluntuottajan mahdollisuus tallentaa tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon edellyttäisi, että palveluntuottajalla on käytössä tietovarannon kanssa yhteensopiva tietojärjestelmä. Tämä ei KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan ole välttämätöntä, jos palveluntuottaja voi saada rajatun käyttöoikeuden valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään.

10 § Työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät

Pykäläluonnoksen 4 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja työvoimapalvelujen asiakkaista.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan jokaisella työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus luovuttaa kyseisen työvoimaviranomaisen asiakkaan tietoja kolmansille tahoille, joilla on oikeus tietojen saantiin. Tehtävän keskittäminen ainoastaan KEHA-keskukselle edellyttäisi tehtävään erikseen nimettyjä henkilöitä ja KEHA-keskuksen resurssien lisäämistä.

KEHA-keskus esittää säännöksen muuttamista seuraavasti: Kehittämis- ja hallintokeskus tai työvoimaviranomainen asiakkaidensa osalta vastaa tietojensa luovuttamisesta..."

11§ Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudet.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttäisi henkilökohtaista käyttöoikeutta. KEHA-keskus toteaa, että myös tulotietorekisterin käyttö tulee luvittaa henkilökohtaisella käyttöoikeudella.

KEHA-keskus pitää tarkoituksenmukaisena pykäläluonnoksen 4 momentin säännöstä, jonka mukaan käyttöoikeudet myöntänyt työvoimaviranomainen selvittää viipymättä mistä havaitut poikkeamat johtuvat ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

12§ Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.

Pykälän 4 momentin mukaan KEHA-keskus vastaisi kaikkien käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta. Käyttöoikeuksiin tulisi lisätä tulorekisterin käyttöoikeus.

13 § Valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään myönnetyn käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

KEHA-keskus esittää, että 13 §:ään lisättäisiin säännös, joka mahdollistaisi, että KEHA-keskus voisi omalla päätöksellään sulkea käyttäjän oikeudet tilapäisesti, jos KEHA-keskus havaitsisi poikkeamia, jotka voivat olla seurausta virheellisestä tai lainvastaisesta menettelystä.

14§ Työvoimaviranomaisen oma asiakastietojärjestelmä

KEHA-keskus toteaa, että pykäläluonnoksesta ja sen perusteluista puuttuu säännökset siitä, millä ehdoin ja menettelyin työvoimaviranomainen voisi kytkeä oman järjestelmänsä yhteiseen tietovarantoon ja käyttää tietovarannon tietoja oman järjestelmänsä kautta. Tämä saattaa vaatia jopa kokonaan omat pykälänsä. Jonkin verran asiaa on sivuttu esitysluonnoksen 13 luvun 7 §:n perusteluissa. Työvoimaviranomainen käyttää oman järjestelmänsä kautta yhteistä tietovarantoa omien asiakkaidensa tietojen tallentamiseen, muuttamiseen, katselemiseen ja voi myös tuhota tietoja. Tiedot on tarkemmin määritelty 13 luvun 8 §:ssä.

Työvoimaviranomaisen järjestelmä voi myös tallentaa edellä mainittujen tietojen lisäksi täydentäviä tietoja työvoimaviranomaisen omaan tietovarantoon.

Työvoimaviranomainen voi toteuttaa itse oman järjestelmänsä tai hankkia sen kolmannelta osapuolelta. Tällöin täytyy olla olemassa rajapinta tietovarantojen käytön mahdollistamiseksi. Rajapintaa on jonkun tahon ylläpidettävä ja kehitettävä. Rajapinnan käyttö ja sitä kautta valtakunnalliseen tietovarantoon kytkeytyminen täytyy olla jollain tavalla kontrolloitua, jotta se voidaan tehdä mm. tietoturvallisuuden ja tietosuojan osalta riittävän hyvin. Samalla pitäisi olla jokin kontrolli siitä, että järjestelmä muilta osin täyttää esitysluonnoksen 13 luvun vaatimukset asiakastietojen käsittelystä. Tällaiseen kontrolliin ja siihen liittyvään hyväksymismenettelyyn tulisi olla prosessi.

Ainakin seuraavat asiat tulisi huomioida:

- Olisi säädettävä, kenen tehtävä on pitää yllä edellä mainittua valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittyvää rajapintapalvelua. Yksi vaihtoehto olisi lisätä 13 luvun 7§ maininta näistä rajapintapalveluista. Luonteva rajapintapalvelun kehittäjä ja ylläpitäjä olisi KEHA-keskus
- Olisi säädettävä, millä kontrollimenettelyllä (prosessi, vastuut, hyväksyntä, valvonta) voidaan jokin työvoimaviranomaisen järjestelmä hyväksyä käytettäväksi asiakastietojen käsittelystä, järjestelmän vaatimuksenmukaisuus ja siihen liittyvät integraatiot asiakastietovarantoon
- Olisi myös säädettävä, kenen tehtävänä on kuntien omien järjestelmien vaatimuksenmukaisuuden valvonta. Voidaanko esim. näihin kohdistaa myös käytön aikaisia tarkastuksia.

Hieman samankaltaista säädöstä on rakennettu kansallisen Kanta-palvelun ympärille, lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä ja sen lukuihin 6 ja 7. Valvonnasta on säädetty em. laissa luvussa 8.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämistä vastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Datan käyttö

Työvoimaviranomaisen tietojohdamskyvykkyden turvaamiseksi lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 13 lukuun tulee sisällyttää seuraavanlainen tietojohdamsista koskeva pykälä: "x § Tietojohdams Työvoimaviranomaisella on oikeus salassapitovelvoitteiden estämättä sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan nojalla käsitellä ja yhdistellä tunnisteellisesti asiakastietoja, jotka ovat syntyneet sen omassa toiminnassa tai ovat sen omiin rekistereihin tallennettuja, jos se on välttämätöntä palvelunantajan vastuulla toteutettavan palvelutoiminnan tuottamista, seuranta, arviointia, suunnittelua, kehittämistä, johtamista ja valvontaa varten." 13 luvun 3 §:n 1 momentin perusteluissa tulee tarkentaa, että muu palvelu voi olla myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimijan tuottama. Kyseisen momentin 7 kohtaan tulee lisätä myös työkykyä tukevat palvelut. 3 §:n toista momenttia työvoimapalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta käsiteltäviä tietoja tulee vielä täydentää siten, että ne vastaavat laajuudeltaan niitä tietoja, joita valtion järjestämissä yrityspalveluissa tällä hetkellä käsitellään. Tämä varmistaisi yritysasiakkaiden palvelun sujuvuutta.

Säännöskohtaisissa perusteluissa tulee työttömyysetuuden kertymätietojen yhteydessä mainita, että niiden yhdistäminen asiakasrekisteridataan on sallittu, jotta kunnat voivat arvioida kannustavan rahoitusmallin kustannusvaikutuksia ja sitä, miten resurssit kannattaa kohdistaa.

13 luvun 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvataan työvoimaviranomaisen tarvitsevan tietoja palvelun etenemisestä ja tuloksista asiakkaan palveluprosessin etenemisen suunnittelemiseksi ja varmistamiseksi. Palveluntuottajilla olisi oikeus antaa nämä tiedot suoraan työvoimaviranomaiselle ilman asiakkaalta erikseen nimenomaisesti pyydettyä suostumusta. Tieto palveluihin osallistumisesta tulisi kuitenkin rakenteellisesti mahdollistaa asiakastietojärjestelmässä, jotta palveluihin osallistumisen vaikutusta ja vaikuttavuutta ylipäättään kyetään seuraamaan. Ei riitä, että tieto saadaan, jos sen kirjaamista ja raportointia ei ole veloitettu tai edes mahdollistettu. Kirjaaminen tulee olla mahdollista kaikkien, myös työllistymistä tukevien palveluiden osalta ja palveluntuottajille tulee tarjota yhdenmukainen tapa raportoida osallistumistietoa.

Viitaten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöön TyVM 3/2022, tulisi esityksen 13 luvun 4§:ään tehdä myös ko. mietintöä vastaava muutos, jossa ilmaus "työvoimaviranomaisen järjestään" poistetaan: "4 § Tiedonsaantioikeus ...Työvoimapalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun

tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.”

13 luvun 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvataan henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka palvelun tuottajalla olisi oikeus saada palvelun järjestämiseksi välttämättöminä tietoina. Näihin kuuluisivat ainakin palveluun ohjatun asiakkaan nimi ja yhteystiedot, kuten asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero. Myös sähköpostia tulee pitää palvelun järjestämiseksi välttämättömänä tietona.

Tiedonvaihtosäännöksessä (13 luku 5 §) tulee huomioida esitettyä paremmin koulutuspalvelun tuottajat. Ensimmäistä momenttia tulee täydentää siten, että työvoimaviranomaisella on oikeus saada tiedot myös muulta koulutuksen järjestäjältä palvelutarpeen arviointia varten. 5 momenttia tulee täydentää siten, että työvoimaviranomainen olisi velvollinen antamaan koulutuksen järjestäjälle sen pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat työllisyydenhoidon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan koulutuksen tarpeen selvittämiseksi, koulutuksen järjestämiseksi ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä koulutuksen järjestäjälle annettujen tietojen tarkistamista varten.

13 luvun 7 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan: ”Työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpitäjänä kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien tietovarannon, asiakastietojärjestelmän ja palvelualueen teknisistä määrittelyistä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 22 §:n 3 momentin nojalla kehittämis- ja hallintokeskus määrittäisi valtakunnallisesta tietovarannosta teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen ja ylläpitäisi sitä.” Tehtävien listaan tulee lisätä myös teknisten kuvausten ja tiedon jakaminen kuntien käyttöön heti kun dokumentaatio on julkaistu. Kunnissa voidaan teknistä dokumentaatiota arvioimalla suunnitella omia järjestelmäratkaisuja. Lisäksi tehtäviin tulee liittää yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa tietovarannon määrittelytyössä. Näin valtakunnallisen tietovarannon sisällöt palvelisivat monipuolisesti kuntien tarpeita, kerättävä data olisi yhteismitallista sekä laadukasta ja sitä voitaisiin hyödyntää työvoimaviranomaisen toiminnan kehittämisessä.

Työvoimapalvelujen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuminen vaikeuttaa työvoimapalvelujen yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden tarkastelua työllistymisen kokonaisarvioinnin näkökulmasta. Tästä huolimatta laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: ”27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta- ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.” Oheiseen momenttiin tulee lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Tietojärjestelmät

Helsingin kaupunki katsoo, että luvussa 13 tulee säätää esitettyä tarkemmin tietojärjestelmien toiminnasta. Tämä varmistaa nykyaikaisten työllisyyspalveluiden kehittämisen asiakkaan tarpeisiin. Esimerkiksi 8 §:ssä kuvattujen työvoimapalvelujen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien

tietojen ylläpitäminen on käytännössä vaikeaa, mikäli tietojärjestelmän käytettävyyks ei ole riittävällä tasolla.

13 luvun 7 § säännöskohtaisiin perusteluihin tulee kirjata, että työvoimaviranomaisen käyttämän muun kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvan asiakastietojärjestelmän tulee teknisiltä ominaisuuksiltaan olla yhteensopiva työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon kanssa siten, että tietojärjestelmällä voidaan sekä vastaanottaa tietoja valtakunnallisesta tietovarannosta, että luovuttaa tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon. Työvoimaviranomaiselle tulee luovuttaa tekninen dokumentaatio (tietomalli ja rajapinnan kuvaus), jotta työvoimaviranomaisen omat järjestelmäratkaisut osataan suunnitella ja toteuttaa yhteensopiviksi valtakunnallisen ratkaisun kanssa.

Valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmäkehityksen etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi huomioitu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Lakiin tulee erikseen kirjata kunnille riittävät edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Parhailaan lausuntokierroksella olevassa HE:ssä laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole minkäänlaisia perusteluja kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Lainsäädännössä on tärkeä korostaa sitä, että käyttöoikeus asiakkaan tietoihin liittyen terveydentilaan, psykologin uraohjauksen sisältöön ja psykologisiin tutkimuksiin tulee olla vain olla kyseistä asiaa hoitavilla ammattilaisilla, kuten tälläkin hetkellä.

**Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus**

20.6.2022

Valtion tehtävien siirto kunnille tulee aiheuttamaan suuria kustannuksia mm. tietojärjestelmien yhteensovittamiseen (ajanvaraus- ja videoneuvottelujärjestelmä, maksatukseen liittyvät tietojärjestelmät jne.) Näistä ei ole tehty minkäänlaista vaikuttavuusarviointia.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto 20.6.2022

Työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Eri järjestelmien keskinäinen keskustelemattomuus voi lisätä työ-/kirjausmäärää sekä vaikuttaa tiedon kulkua haittaavasti esim. tilanteissa, joissa asiakas muuttaa alueelta toiselle.

Työpaikan täyttymistä varten tarpeellisiksi tiedoiksi on listattuna mm. äidinkieli, kansalaisuus, asevelvollisuuden suorittaminen – ovatko nämä kaikki tarpeellisia tietoja?

Esityksessä tulisi tarkemmin huomioida ja kuvata kuinka tietoa voidaan siirtää eri toimijoiden välillä, jotta tästä saataisiin hyötyjä asiakkaalle ja varmistettaisiin riittävä tietosuoja.

Aluehallintovirasto valvoisi jatkossa palveluiden lainmukaisuutta, hyvä että on edelleen keskitetty taho. Esitys sisältää lisäksi ehdotukset tarvittaviksi tulotietojärjestelmästä annetun lain muutoksiksi, jotta JTYPL työvoimapalveluiden vaikutuksia olisi mahdollista seurata ja arvioida nykyistä paremmin.

**Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut 18.6.2022
lausunnonantaja:
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus**

Tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä.

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää esitettyä käyttöoikeuksien myöntämisen mallia haastavana, sillä se lisää huomattavasti kuntatasoista resursointitarvetta käyttäjähallinnan asiantuntijatehtäviin (pääkäyttäjät) sekä mahdollisesti kuntien ja valtion tietojärjestelmien identiteetinhallinnan ratkaisujen yhteensovittamista. Työllisyysalueiden osalta tämä tarkoittaisi mahdollisesti myös alueen yhteisen

identiteetin hallinnan rakentamista ja käyttäjähallinnan tehtävien eskaloimista järjestämisvastuualueiden rakenteista lähtien. Käyttäjähallintaan, pääkäyttäjä-tehtäviin sekä koulutuksellisiin ja käyttöönottoihin liittyvistä tehtävistä sekä suorat että epäsuorat kustannukset tulee huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti. Tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että ne tukevat työnhakijan palveluprosessin sujuvaa etenemistä eivätkä aiheuta lisää käsin tehtävää manuaalista työtä.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmä ratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyys-palveluiden yhteyteen. Ei ole perusteltua kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa Mänttä-Vilppulan kaupunki on Kuntaliiton lausunnon takana, jonka mukaan on perusteltua vahvistaa perustaa tiedonvaihdon kunnan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamasta palvelusta. Asiakkaalta saatu, suostumukseen perustuva lupa tietojen luovutukseen sisältää EU:n tietosuojasäätöjen resitaalin 43 tarkoittaman epäsuhtaan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tiedonvaihto on asiakkaan palveluprosessin kannalta tärkeä ja se pitäisi lainsäädännöllisesti, tietosuojan ja asiakkaan oikeusturvan kannalta lainsäädännöllisesti mahdollistaa. Tietosuojasäätöjen epätarkoituksenmukaisuus vaikeuttaa vaikuttavan asiakaspalvelun järjestämistä. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Tietojärjestelmät sekä data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kirkkonummen kunta toteaa, että viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämisvastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät kuitenkin epäselviksi. Valtion tietojärjestelmän rinnalla tulee varmistaa, että kunnissa jo olemassa olevat asiakastietojen käsittelyyn, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden hoitoon ja edistämiseen hankitut tietojärjestelmät, alustat ja sähköiset palvelut ovat yhteensovittavissa. Tiedonvaihdon tulee olla sujuvaa ja saumatonta monitoimijaisessa ympäristössä. Lakiin tulee lisätä tietojohtamisen mahdollistava pykälä. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille. Mikäli henkilö- ja työnantaja-asiakkaat voivat asioida kotikuntansa ulkopuolellakin, palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee työvoimaviranomaisilla olla näkymä koko maan asiakastietoihin ja pääsy Tulorekisteriin. Yhteistyö työllisyys- ja elinkeinopalveluihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi valtion ja kuntien välillä olla saumatonta. Esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä ei ole kuunneltu riittävästi kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaan

Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmä ratkaisujaan (ml. avoimen lähdekoodin ratkaisut) paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Osalla kunnista on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda vaikuttavia tietojärjestelmä ratkaisuja. Laissa KEHA-

keskus on veloitettava tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien ratkaisut.

Lisäksi valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Kotoutumisen edistämiseksi esitetty uusi kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden yhteyteen.

Mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten on vain työ- ja elinkeinoministeriöllä työvoimapolitiikan järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapolitiikan johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapolitiikan järjestämisen seuranta- ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Kyseiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluitensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Uudistuksen lähtökohtana on, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida kokonaisarkkitehtuuri. Jos järjestelmäkehittämisen vastuu jää valtiolle, tulee vastakin varmistaa, että kehittämistyötä ohjaavat niin kuntien eli työvoimaviranomaisen kuin asiakkaidenkin tarpeet.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 § 243

17.6.2022

Esityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaisi työvoimapolitiikan valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista; (a) valtakunnallisesta tietovarannosta (keskitetty palvelu), (b) asiakastietojärjestelmä-kokonaisuudesta - keskitetyn ratkaisun osalta ja (c) palvelualustasta - työmarkkinatori

Esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. Tämä edellyttää yhteensopivuutta. Lakiehdotuksen

perusteella epäselväksi jää vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Kuntaliitto on omassa lausunnossaan kuvannut asian monimutkaisuutta ja Raaseporin kaupunki yhtyy tähän näkemykseen. Raaseporin kaupunki pitää vastuukysymyksen selkeyttämistä tarpeellisena ja tämä koskee erityisesti sosiaali- ja terveystietojen käsittelyä.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys 17.6.2022
AMKE ry

AMKE pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimapalveluiden ohjauksessa ja valvonnassa valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta sekä työllisyyden edistämiseksi asetettaviin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Tämä lisäisi palveluiden tasalaatuisuutta, yhdenvertaisuutta ja yhteistä kehittämistä.

AMKE korostaa, että valtakunnallinen ohjaus edellyttää yhtenäistä tietotuotantoa ja tietovarantoa päätöksenteon pohjaksi.

Luumäen kunta 17.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida kokonaisarkkitehtuuri. Jos järjestelmäkehittämisen vastuu jää valtiolle, tulee vastakin varmistaa, että kehittämistyötä ohjaavat niin kuntien eli työvoimaviranomaisen kuin asiakkaidenkin tarpeet.

KUUMA-seutu liikelaitos 16.6.2022

Datan käyttö

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä 13 lukuun tulee sisällyttää seuraavanlainen tietojohdamista koskeva pykälä:

x § Tietojohdaminen

Työvoimaviranomaisella on oikeus salassapitovelvoitteiden estämättä sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan nojalla käsitellä ja yhdistellä tunnistusteellisesti asiakastietoja, jotka ovat syntyneet sen omassa toiminnassa tai ovat sen omiin rekistereihin tallennettuja, jos se on välttämätöntä palvelunantajan vastuulla toteutettavan palvelutoiminnan tuottamista, seuranta, arviointia, suunnittelua, kehittämistä, johtamista ja valvontaa varten.

13 luvun 3 §:n 1 momentin perusteluissa tulee tarkentaa, että muu palvelu voi olla myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimijan tuottama. Kyseisen momentin 7 kohtaan tulisi lisätä myös työkykyä tukevat palvelut.

Säännöskohtaisissa perusteluissa tulee työttömyysetuuden kertymätietojen yhteydessä mainita, että niiden yhdistäminen asiakasrekisteridataan tulee erikseen sallia, jotta kunnat voivat arvioida kannustavan rahoitusmallin kustannusvaikutuksia ja sitä, miten resurssit kannattaa kohdistaa.

13 luvun 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvataan työvoimaviranomaisen tarvitsevan tietoja palvelun etenemisestä ja tuloksista asiakkaan palveluprosessin etenemisen suunnittelemiseksi ja varmistamiseksi. Palveluntuottajilla olisi oikeus antaa nämä tiedot suoraan työvoimaviranomaiselle ilman asiakkaalta erikseen nimenomaisesti pyydettyä suostumusta. Tieto palveluihin

osallistumisesta tulee kuitenkin rakenteellisesti mahdollistaa asiakastietojärjestelmässä, jotta palveluihin osallistumisen vaikutusta ja vaikuttavuutta ylipäättään kyetään seuraamaan. Ei riitä, että tieto saadaan, jos sen kirjaamista ja raportoimista ei ole veloitettu tai edes mahdollistettu. Kirjaamisen tulisi olla mahdollista kaikkien, myös työllistymistä tukevien palveluiden osalta ja palveluntuottajille tulee tarjota yhdenmukainen tapa raportoida osallistumistietoa.

Viitaten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöön TyVM 3/2022, tulisi esityksen 13 luvun 4§:ään tehdä mietintöä vastaava muutos seuraavasti:

4§ Tiedonsaantioikeus

...Työvoimapalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen.

4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvataan henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka palvelun tuottajalla olisi oikeus saada palvelun järjestämiseksi välttämättöminä tietoina. Näihin kuuluisivat ainakin palveluun ohjatun asiakkaan nimi ja yhteystiedot, kuten asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero. Myös sähköpostia tulisi pitää palvelun järjestämiseksi välttämättömänä tietona.

Tiedonvaihtosäännöksessä (13 luku 5 §) tulee huomioida esitettyä paremmin koulutuspalvelun tuottajat. Ensimmäistä momenttia tulee täydentää siten, että työvoimaviranomaisella on oikeus saada tiedot myös muulta koulutuksen järjestäjältä palvelutarpeen arviointia varten. 5 momenttia tulee täydentää siten, että työvoimaviranomainen olisi velvollinen antamaan koulutuksen järjestäjälle sen pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat työllisyydenhoidon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan koulutuksen tarpeen selvittämiseksi ja järjestämiseksi, ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä koulutuksen järjestäjälle annettujen tietojen tarkistamista varten.

13 luvun 7§:n säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan: ”Työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ylläpitäjänä kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien tietovarannon, asiakastietojärjestelmän ja palvelualueen teknistä määrittelyistä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 22 §:n 3 momentin nojalla kehittämis- ja hallintokeskus määritteli valtakunnallisesta tietovarannosta teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen ja ylläpitäisi sitä.” Tehtävien listaan tulee lisätä myös teknisten kuvausten ja tiedon jakaminen kuntien käyttöön heti kun dokumentaatio on julkaistu. Kunnissa voidaan teknistä dokumentaatiota arvioimalla suunnitella omia järjestelmäratkaisuja. Lisäksi tehtäviin tulee liittää yhteistyö työvoimaviranomaisten kanssa tietovarannon määrittelytyössä. Näin valtakunnallisen tietovarannon sisällöt palvelisivat monipuolisesti kuntien tarpeita, kerättävä data olisi yhteismitallista sekä laadukasta ja sitä voitaisiin hyödyntää työvoimaviranomaisen toiminnan kehittämisessä.

13 luvun 7§ säännöskohtaisiin perusteluihin tulee kirjata, että työvoimaviranomaisen käyttämän muun kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvan asiakastietojärjestelmän tulisi teknisiltä ominaisuuksiltaan olla yhteensopiva työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon kanssa siten, että tietojärjestelmällä voidaan sekä vastaanottaa tietoja valtakunnallisesta tietovarannosta että luovuttaa tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon. Työvoimaviranomaiselle tulee luovuttaa tekninen dokumentaatio (tietomalli ja rajapinnan kuvaus), jotta

työvoimaviranomaisen omat järjestelmäratkaisut osataan suunnitella ja toteuttaa yhteensopiviksi valtakunnallisen ratkaisun kanssa.

Työvoimapalvelujen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuessa on työvoimapalvelujen yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden osalta tieto on puutteellista työllistymisen kokonaisarvioinnin näkökulmasta. Tästä huolimatta laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Ensisijaisen fokuksen pitää olla yritysten uusien työpaikkojen luomisessa ja piilotyöpaikkojen tunnistamisessa. Tämä edellyttää paikallisten yritysten ja yrittäjien hyvää tuntemista ja luottamuksellista suhdetta. Yritysten ajankohtaisen tilanteen tunteminen on myös edellytys yrityskohtaisen rekrytointitarpeen ja -mahdollisuuksien tunnistamiselle sekä työvoiman saatavuuteen liittyvän luotettavan ennakoititiedon kokoamiselle. Tiedon liikkuminen viranomaistehtävien ja yritys- ja työnantajapalvelujen tuottajien välillä on tässä yhteydessä lainsäädäntöteitse ratkaistava. Virkasuhde järjestäjätahoon ei voi olla ainoa tapa päästä käyttämään asiakastietoa. Pitää mahdollistaa myös salassapitosopimuksiin perustuva yhteistyömalli.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

HE:n mukaan asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voitaisiin käyttää nykyisin laissa mainittujen valvonnan, kehittämisen, seurannan, tilastoinnin, ennakoinnin ja ohjauksen lisäksi myös arviointiin. Kyse olisi täsmäntävästä lisäyksestä, sillä erityisesti palvelujen ja niiden vaikuttavuuden arviointi on käytännössä olennainen osa työvoimapalvelujen toimeenpanon seurantaa ja kehittämistä. Arvioinnin toteuttaminen kuitenkin edellyttäisi sitä, että asiakastiedoissa olisi tieto jokaisen asiakkaan pääasiallisesta toiminnasta asiakkuuden päättymisen jälkeen. URA-järjestelmästä tällaista tietoa ei löydy. Esitysluonnoksesta ei ilmene, miten ao. tieto kerättäisiin. Tähän olisi ainakin kaksi vaihtoehtoa: 1) asiakasta voitaisiin säädöksellä velvoittaa ilmoittamaan toiminnastaan (työllinen, opiskelija, vanhempainvapaalla tms.) tai 2) tieto poimittaisiin Tilastokeskuksen rekistereistä. Tämä on nyt jo mahdollista siten, että yhdistely tehdään Tilastokeskuksessa. Jälkimmäinen vaihtoehto on kuitenkin hidas, sillä tiedot pääasiallisesta toiminnasta valmistuvat yli vuosi kunkin tilastovuoden päättymisestä. Esityksestä ei käy selvästi esiin, miten ehdotettu laki parantaisi nykytilannetta.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Auran kunta

16.6.2022

Uudistus tulee toteuttaa asiakasnäkökulma keskiössä. Työnhakijan ja työnantajan palvelut tulee järjestää laadukkaasti ja tehokkaasti. Joustava, laaja-alainen yhteistyö on suunnitteilla olevalle uudistukselle mahdollisuus. Uudistuksen teknisessä toteutuksessa tiedonkulun toimivuuden varmistamiseen monialaisissa palveluissa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tiedonkulun järjestelmien tulee palvella tarkoitusta, ei hankaloittaa asioiden etenemistä. Roolit ja vastuut esimerkiksi asiakasrekisterien käytössä ja ylläpitämisessä tulee olla lainsäädännössä selkeästi määritellyt.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Tiedonsaantioikeutta tulee tarkemmin määritellä ja turvata paremmin työnhakijan työllistymisen kannalta olennaisen tiedon välittäminen ja saaminen.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Lakiehdotuksessa todetaan tämän luvun 7 §:ssä, että KEHA-keskus vastaa työvoimapalvelujen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvien valtakunnallisten tietovarannon, palvelualueen ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta.

Hollolan kunta olettaa, että KEHA-keskus kerää aktiivisesti käyttäjäkokemuksia työvoimaviranomaisilta, ja huolehtii siitä, että järjestelmä on käyttäjäystävällinen asiakaspalvelutilanteissa, ja ilmoittaa järjestelmään tehtävistä muutoksista ajoissa työvoimaviranomaisille.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Säännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa sääntelyä huomioiden muutokset, joita lakiin on esitetty hallituksen esityksessä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualueita koskeviksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Olen antanut asiaa koskevasta esitysluonnoksesta lausunnon OKV/1881/21/2021. Perustuslakivaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausunnon

(PeVL 14/2022 vp) ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnön (TyVM 3/2022 vp). Laki on vahvistettu 20.5.2022 (337/2022).

Esitysluonnoksen mukaan tiedonsaantioikeutta koskevan 4 §:n 4 momentissa säädettäisiin aluehallintoviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ja maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä 3 luvun 6 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Oikeudelliset palvelut toteaa, että ehdotetun tiedonsaantioikeutta koskevan 4 §:n 5 momenttia koskevissa perusteluissa on käytetty nykytilaa vastaavaa muotoilua palveluntuottajille annettavista välttämättömistä tiedoista palvelun järjestämiseksi. "Pykälän 5 momentissa säädettäisiin työvoimapalvelujen tuottajan ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu työvoimaviranomaisen järjestämän työllistymistä tukevan palveluntuottajan oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi." Pykälän sanamuoto on kuitenkin laajempi, sillä siellä säännellään välttämättömien tietojen antamisesta palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi. Perusteluiden sanamuotoja tulisi täsmentää vastaamaan pykälää ja muutoin haluttua ja tarkoituksenmukaista sisältöä. Turhan tiukka sanamuoto pykälässä, jossa käytettäisiin termiä palvelun järjestämiseksi, saattaa johtaa siihen, että esim. koulutuspalveluntuottajalle ei voitane antaa tietoja ennen kuin henkilöasiakas olisi valittu palveluun.

Tiedonsaantioikeuksissa tulisi huomioida työvoimakoulutuksen opiskelijavalintatilanne ja siihen osallistuvat tahot esim. työnantajatahon osallistuminen opiskelijavalintatilaisuuteen tulisi arvioida tietosuojalainsäädännön näkökulmasta. Asiassa tulisi myös huomioida, että opiskelijavalinta-asiakirjat hakemuksineen saattavat sisältää erityisiä henkilötietoja.

Välttämättömiksi tiedoiksi on lueteltu perusteluissa mm. nimi, yhteystiedot kuten asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero. Tässä yhteydessä voisi mainita osoitteen vaihtoehtona myös sähköpostiosoitteen.

Ehdotetun 13 luvun 5 §:n mukaan työnantajalla olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän, virkamiehen ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työvoimaviranomaisessa. Jos KEHA-keskuksen on jatkossa tarkoitus luovuttaa keskitetysti tietoja valtakunnallisesta tietovarannosta, kyseiseen säännökseen olisi tarkoituksenmukaista lisätä maininta, että työnantajalla olisi oikeus saada kyseiset tiedot myös KEHA-keskukselta.

Ehdotetussa 13 luvun 8 §:ssä säädettäisiin, että valtakunnalliseen tietovarantoon on velvollisuus tallentaa tiedot, jotka ovat tarpeen "työntekijän oleskelulupahakemuksen käsittelyyn liittyvän saatavuusharkinnan suorittamiseksi". Esitysluonnoksen mukaan työvoimaviranomaisille ei ole tarkoitettu jäävän oleskelulupahakemukseen liittyvän saatavuusharkinnan suorittamista koskevia

tehtäviä, vaan tehtävä kuuluisi Maahanmuuttovirastolle ehdotetun ulkomaalaislain 73 §:n mukaisesti. Toisaalta myöskään asiakastietojen käyttötarkoituksissa (ehdotettu 13 luvun 1 §) ei ole mainittu, että työvoimapalveluissa käsiteltäviä asiakastietoja voisi käyttää ulkomaalaislain käyttötarkoituksiin, joten ehdotetut säännökset ovat osin ristiriitaisia.

Tulkinnanvaraista myös on, mitä käytännössä tarkoitetaan esimerkiksi tiedoilla, jotka ovat tarpeen "tilastointia tai tiedolla johtamista varten", jotka tulisi tallentaa valtakunnalliseen tietovarastoon. Ehdotettu 13 luvun 8 § jättää tulkinnanvaraiseksi, mitä tietoja tallentamisvelvollisuus lopulta koskee, joten tallennettavista tiedoista on syytä vähintäänkin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säätää.

Ehdotettua 8 §:ää on suositeltua tarkentaa myös henkilötietojen tallentamisen osalta. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja olisivat ainakin 3 §:ssä tarkoitettujen asiakkaiden ja palveluntuottajien tiedot. Pykälän perusteluista olisi kuitenkin ymmärrettävissä, että henkilötietoja ei tulisi käsitellä laajemmin kuin mitä 13 luvun 3 §:ssä säädetään ja että asetuksenantovaltuus koskisi vain muita kuin henkilötietoja, joten lain sanamuotoa olisi tältä osin syytä terävöittää.

Ehdotetussa 13 luvun 9 §:ssä säädettäisiin valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettujen tietojen poistamisesta määräajan kuluttua. Kuntien omien tietovarantojen osalta ei ole ehdotettu vastaavaa säännöstä asiakastietojen poistamisesta. Asiakastietojen poistamisesta säätäminen myös kuntien omien tietovarantojen osalta lisäisi asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja rajaisi sitä, ettei henkilötietoja säilytetä tarpeettoman pitkään.

Ehdotetun 13 luvun 10 §:n 4 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskus vastaisi tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja työvoimapalvelujen asiakkaista.

Jotta KEHA-keskus voisi tosiasiallisesti luovuttaa valtakunnallisen tietovarannon tietoja, tulisi huomioida eri lainsäädännöissä olevat tiedonsaantisäännökset. Esimerkiksi henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (1301/2021) 16 §:ssä säädetään oikeudesta saada tiettyjä tietoja työ- ja elinkeinoviranomaisilta, mutta ei KEHA-keskukselta. Jos KEHA-keskus jatkossa luovuttaa keskitetysti tietoja valtakunnallisesta tietovarannosta, muussa lainsäädännössä oleviin tiedonsaantisäännöksiin olisi tarkoituksenmukaista lisätä maininta KEHA-keskuksesta, jos nykyiset tiedonsaantisäännökset eivät vielä kata KEHA-keskusta. Muutoin tietopyynnöt jouduttaisiin käytännössä ohjaamaan muulle viranomaiselle.

Ehdotettu 13 luvun 4 § huomioiden olisi mahdollista esimerkiksi se, että työvoimaviranomainen ja palveluntuottaja luovuttavat keskenään tietoja. Ehdotetun 10 §:n ei ole ilmeisesti tarkoitettu olevan siten ehdoton, että vain KEHA-keskus voisi luovuttaa tietoja valtakunnallisesta tietovarannosta.

Epäselväksi jää myös se, mikä taho vastaa tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta, jos asiakas pyytää itseään koskevia tietoja yleisen tietosuojasetuksen tai julkisuuslain mukaisesti. Toisaalta rekisteröityjen oikeuksien toteuttamiseen liittyvät tehtävät kuuluisivat työvoimaviranomaisille silloin kun niitä ei ole KEHA-keskukselle erikseen säädetty, toisaalta taas KEHA-keskus vastaisi tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta.

Ehdotetun 11 §:n osalta hallituksen esityksessä todetaan, että pykälän 2 ja 3 momentit vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:n 2 ja 3 momentteja sellaisina kuin ne ovat hallituksen esityksessä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskeviksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Mikäli mahdollista, hallituksen esityksessä tulisi täsmentää käyttöoikeuden rajauksen määritelmää. Nykyinen määritelmä siitä, että käyttöoikeus on rajattava "sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan henkilön tehtävien hoitamisen

kannalta välttämättömään” on osoittautunut haastavaksi välttämättömyyden määrittelyn suhteen ja voi johtaa käytännön tilanteisiin, jossa esimerkiksi käyttäjärooleja haetaan varmuuden vuoksi mahdollisimman laajasti yksittäiselle käyttäjälle, vaikka käyttäjäroolit eivät tosiasiaa olisi välttämättömiä henkilön tehtävän hoitamiseksi.

Käytännön kannalta haasteelliseksi voi muodostua myös se, että ehdotetun 11 §:n 4 momentin mukaan KEHA-keskuksen tulee ilmoittaa viipymättä työvoimaviranomaiselle asiakastietojärjestelmän lokitiedoista havaituista poikkeamista, esimerkiksi, jos poikkeama olisi seurausta virheellisestä tai lainvastaisesta menettelystä, kuten henkilötietojen käsittelystä tai salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ilman laissa säädettyä perustetta. Tämä vaatisi tietojärjestelmään sisään rakennettua valvontamekanismia, joka voi olla haastava toteuttaa.

Oulun kaupunki

15.6.2022

Tietojärjestelmät:

TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Oulun kaupunki esittää, että valtion tulee velvoittaa Keha-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Oulun kaupunki esittää, että lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää.

Oulun kaupunki esittää, että kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden tietojärjestelmän yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole minkäänlaisia perusteluja kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset:

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: “työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden

johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.”

Oulun kaupunki esittää, että mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten tulisi lisätä myös kunnille. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä varten siirtymisen vuoksi. Järjestämistä varten olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantaja koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin.

Oulun kaupunki esittää, että asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava koko lainsäädännön tavoitteiden toteutumista. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan: “kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta”.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

Lakiesityksen mukaisesti KEHA-keskus vastaa työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, mitkä koostuvat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualustasta. Työvoimaviranomaisena toimivalla kunnalla on velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa. Sen sijaan kunta voi valita käyttääkö omaa vai valtion hallinnoimaa asiakastietojärjestelmää. Kunnan näkökulmasta valinnanvapaus asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa on tärkeää kehitettäessä kuntaekosysteemiin pohjautuvaa asiakaspalvelua. Mikäli kunta päätyy käyttämään valtion hallinnoimaa asiakastietojärjestelmää, tulee järjestelmään myöntää käyttöoikeuksia kunnan esitysten mukaisesti. Tietovarannon osalta on todennäköistä, ettei KEHA-keskuksen tuottama tieto riitä työllisyyspalvelujen toiminnan seurantaan, vaan kunnat tarvitsevat tulevaisuudessa KEHAN tuottaman tiedon ohelle myös paikallisesti tuotettua tietoa. Työllisyyden kuntakoikeilun kokemukset ovat osoittaneet, että vaikka kunnat ovat rakentaneet omia seurantajärjestelmiään KEHAN tuottaman tiedonkeruun rinnalle, on KEHA ohjeistuksellaan rajannut kuntia käytännössä toteuttamasta tiedonkeruuta. Esitetyn lainsäädännön tulee mahdollistaa kuntien mahdollisuudet kerätä tulevaisuudessa asiakkaiden työllistymiseen liittyvää tietoa käytössä olevasta asiakastietojärjestelmästä riippumatta.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaisena toimiva kunta sekä KEHA-keskus toimivat tietovarannon yhteisrekisterinpitäjinä. Käytännössä työllisyyspalvelujen tuottamiseen voivat osallistua yksittäiset kunnat, useat kunnat yhteistoiminnassa sekä yksityiset palveluntuottajat. Koska tietojen käsittelyyn osallistuu useita eri toimijoita, yhteisrekisterin tarkoituksenmukaisuus sekä vastuukysymykset tulisi arvioida esitettyä perusteellisemmin selkeyttäen esimerkiksi sitä, miten rekisterinpitäjän sekä henkilötiedon käsittelijän roolit jakautuvat eri toimijoiden kesken.

Työllisyyttä edistävät palvelut sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaan näkökulmista edellyttävät monialaista yhteistyötä muun muassa tulevan hyvinvointialueen, KELAn, järjestötoimijoiden,

oppilaitosten ja työnantajien kanssa. Asiakkaan palvelujen yhteensovittaminen vaatii usein tietojen vaihtoa eri organisaatioiden välillä. Nykytilanteessa eri työllisyystoimijoiden tietojen vaihto on selkeytymätöntä riippuen organisaation omista tietosuojalainsäädäntöön liittyvistä tulkinnoista. Lakiesityksessä tulisi selkeästi todeta, että toimijoiden on mahdollista vaihtaa asiakastietoja eri organisaatioiden välillä huomioiden erityisesti hyvinvointialueen ja työvoimaviranomaisen välinen tietojenvaihto niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät kuulu monialaisen yhteispalvelun piiriin.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämismisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Sosiaali- ja terveystietojen käsittely

Sote-tietoja voidaan kunnan työvoimapalveluissa saada asiakkaalta itseltään tai asiakkaan kirjallisella suostumuksella hyvinvointialueelta. Suostumus taas sisältää epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Siten perusta tiedonvaihdolle kunnan ja hyvinvointialueen sote-palvelujen välillä on heikko silloin, kun kyse ei ole monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamista palveluista. Olisi perusteltua vahvistaa perusta tiedonvaihdolle.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus **13.6.2022** **13.6.2022**

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta. TE2024-toimintaympäristön muodostuessa järjestämismisvastuussa olevien kuntien näkökulmasta osana kuntien laajenevaa toimintaympäristöä ja on siten osana tiedonhallintalain velvoittamaa arvioinnin alla olevaa kokonaisuutta. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämismisvastuu kuntien tehtävien toteutumiseksi edellyttää tarkoituksenmukaisten integraatioiden toteuttamisen useampaan kuin yhteen sisäiseen tietojärjestelmään asiakasymmärryksen ja -kokemuksen luomiseksi (esim. opetustoimiala, hyvinvointialue, elinkeinoyhtiöt). Toteutusten tulee olla skaalautuvia ja hyödynnettävissä eri palveluntarjoajien sekä yritysten tulokulmasta. Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen onnistuminen edellyttää julkinen mahdollistaa ja

yksityinen toteuttaa -käytännön jatkojalostamista. Näin varmistetaan palveluiden käytettävyys, turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä parannetaan tietoon perustuvaa asiakasymmärrystä ja kokemusta. Epäselväksi jää, että koskeeko valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä myös yritys- ja työnantaja-asiakkaita ja onko se yhdistettävissä mahdollisiin alueen muihin järjestelmiin. Kuntien kokemus meneillään olevista

kuntakokeiluista on se, että TE-hallinnon järjestelmien lisäksi ei ole ollut luvallista ja mahdollista käyttää muita järjestelmiä. Tämän sääntelyn tulee muuttua. Porin kaupunki edellyttää, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulee kirjata lainsäädäntöön.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

KEHA-keskuksen rooli on keskeinen ja tämä on mielestämme hyvä asia. Muilta osin ei lausuttavaa.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämistä vastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Malax kommun, Kommunstyrelsen **6.6.2022 § 108**

7.6.2022

Vi vill lyfta vikten av smidig, tvåspråkig och från starten välfungerande ICT. Kunderna behöver kunna förflytta sig från område till annat och kunddata behöver följa kunden, även mellan sysselsättningsområden och dess spridda verksamhetspunkter och så att en smidig kommunikation även kan ske med välfärdsområden, som även till viss del hantera delar av samma kunds frågor i förhållande till sysselsättning.

Bureau Facility

6.6.2022

Olemassa olevien servereiden hyödyntäminen ja tietokantojen älykäs konvertointi. Itse olen tehnyt yhteistyössä tietokantapalvelu -yritysten kanssa konvertoinnit työterveysyrityksessä. No problem.

Karstulan kunta

31.5.2022

Työvoimaviranomainen on määriteltävä tarkemmin, jotta on selvää kenellä tiedonsaantioikeus on. Se vaikuttaa merkittävästi toimintaan, missä tieto on käytettävissä. Tähän asti tiedon välittyminen on ollut usein este työllistämistoimille.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualueista.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Työvoimaviranomaisen vastuulla on selkeästi ja yhtenäisen ohjauksen mukaisesti tiedotettava asiakkaille palveluun luotavan vapaamuotoisen profiilin lisäämiseen liittyvistä vaikutuksista henkilötietojen suojaan. Kuten Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut omassa lausunnossaan, palvelualueen käyttöehtojen laatijana, alustalla julkaistun sisällön ja käytön valvojana KEHA-keskukselle tulee varmistaa riittävät resurssit näiden tehtävien hoitamiseksi. Jo nykyisellään eri TE-toimistojen välillä on suuria eroja siinä, millaisilla resursseilla tätä tehtävää juuri nyt tehdään ja kuinka laadukkaasti em. valvontaa pystytään toteuttamaan. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu siitä, että esityksessä kuvattu alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän

tavan mukaisuuden valvonta tulisi esityksen jatkovalmistelussa todentaa nykyistä laajemmin, jotta tehtävän resurssitarpeet tulevat ilmi nykyistä selkeämmin.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

Det kunde med fördel tydliggöras i kapitel 14 eller § 7 kapitel 13, att serviceplattformen behöver fungera på åtminstone finska, svenska och engelska.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto 26.6.2022

Yhteinen ja kattava tietovaranto on ensiarvoisen tärkeässä roolissa. On välttämätöntä varmistaa, että valtakunnallisesti on olemassa kattava tietovaranto, johon koko tiedolla johtamisen kokonaisuus nojaa. Esitetty hajautettu palvelujärjestelmä tarvitsee toimiakseen vahvan yhteisen tietovarannon, joka edesauttaa niin asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamista että laajan kokonaiskuvan hallintaa koko Suomen mittakaavassa.

Siilinjärven kunta 26.6.2022

Palvelualusta on tarpeellinen.

Pukkilan kunta 26.6.2022

Yhteinen ja kattava tietovaranto on ensiarvoisen tärkeässä roolissa.

On välttämätöntä varmistaa, että valtakunnallisesti on olemassa kattava tietovaranto, johon koko tiedolla johtamisen kokonaisuus nojaa. Esitetty hajautettu palvelujärjestelmä tarvitsee toimiakseen vahvan yhteisen tietovarannon, joka edesauttaa niin asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamista, että laajan kokonaiskuvan hallintaa koko Suomen mittakaavassa.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Esitys vastaa toukokuussa käynnistynyttä työmarkkinatoria, joka on hyvä uudistus.

Muhoksen kunta 23.6.2022

TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Muhoksen kunta esittää, että valtion tulee velvoittaa Keha-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa veloiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja. Muhoksen kunta esittää, että lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää.

Muhoksen kunta esittää, että kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden tietojärjestelmän yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole minkäänlaisia perusteluja kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset:

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi."

Muhoksen kunta esittää, että mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten tulisi lisätä myös kunnille. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Hallituksen esityksessä kirjataan, että monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja – järjestelmä vastaisi nykyistä järjestelmää. Nykyisen mallin mukaan, työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oleva työntekijä, jolle on myönnetty käyttöoikeus monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja palvelujen tarjoamiseksi työttömälle, voi saada ja käyttää monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin tallennettuja tietoja ja tehdä siihen merkintöjä. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita Kelaa.

Muhoksen kunta esittää, että järjestelmän käyttöoikeus tulee myöntää myös jatkossa Kelalle.

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Ei lausuttavaa

Palta tukee hallituksen esityksiä, joilla parannetaan työhaun, rekrytointien ja työnvälityksen toimintaa, kehitetään digitaalisia työkaluja, sekä helpotetaan turvallista tiedonkulkua viranomaisten kesken – ja mahdollistetaan yhä tehokkaampi yhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Palta katsoo, että palvelualustan tulee olla keskiössä, kun tarjotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palta pitää kuitenkin erityisen tärkeänä, että näiden lisäksi sen tulee parantaa asiakkaan edellytyksiä löytää hänelle tarjolla olevat työllistymistä ja osaamisen kehittämistä edistävät palvelut riippumatta niiden tarjoajasta.

Palta pitää tärkeänä, että palvelurakennetta uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Esimerkiksi Työmarkkinatorin asiakasvolyymit ovat nykyisin vielä hyvin pieniä, kun verrataan näitä lukemia koko yksityisen henkilöpalvelualan lukemiin.

Palta katsoo, että esitykseen työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi sisältyy tosin yksityiskohtia, jotka merkittävästi kuitenkin vielä heikentävät kohtaantotoiminnallisuutta sekä haettavia työllisyysvaikutuksia. Jotta tätä lisätyöllisten määrää voisi kasvattaa, tulisi mahdollistaa asiakastietojärjestelmän kautta henkilöstöpalveluyrityksille mahdollisuus tarjota työtehtäviä suoraan näille työnhakijoille, ja avata yksityisille palveluntuottajille pääsy rajatusti asiakastietojärjestelmän olennaisiin asiakasta koskeviin tietoihin yhteydenottoa varten.

Palvelualustasta ja asiakastietojen käsittelystä olisi otettavissa suurempi hyöty, kun työnhakuprofiilin tietoja tarjottaisiin yhä mahdollistavammin yksityisten henkilöstöpalvelualan toimijoiden tietoisuuteen kohtaannon parantamiseksi. Työnhakuprofiilien tulisi olla palvelualustalle kirjautuneiden ja vahvasti tunnistautuneiden työntajien nähtävissä. Jälkikäteen olisi tarvittaessa selvitettävissä, kuka on hakenut tai katsellut työnhakuprofiilin tietoja. Vaadimme, että tässä työntajiksi tulee katsoa myös henkilöstöpalveluyritysten rekrytointiammatillaiset, joille myös tarjottaisiin pääsy tietovarantoon. Jotta työnhakuprofiilista saataisiin yhä enemmän hyötyä, Palta katsoo, että kaikista työnhakijoista tulisi olla työnhakuprofiili. Kenenkään ei tulisi jäädä kohtaantotoiminnallisuuden ulkopuolelle.

-

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Palvelualustan kaltainen avoin palvelu on erittäin hyvä uudistus.

Kuortaneen kunta

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Yhteinen ja kattava tietovaranto on ensiarvoisen tärkeässä roolissa. On välttämätöntä varmistaa, että valtakunnallisesti on olemassa kattava tietovaranto, johon koko tiedolla johtamisen kokonaisuus nojaa. Esiitetty hajautettu palvelujärjestelmä tarvitsee toimiakseen vahvan yhteisen tietovarannon, joka edesauttaa niin asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamista, että laajan kokonaiskuvan hallintaa koko Suomen mittakaavassa.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Toivomme perusteluita siitä, miksi palvelualusta tulisi pakollisena, kun asiakastietojärjestelmässä olisi valinnanmahdollisuus valtion ja oman välillä. Espoon kaupunki esittää, että palvelualustana voisi käyttää myös kuntien omia palveluportaaleja, jos tieto niistä lopulta kuitenkin kulkisi valtakunnalliseen tietovarantoon.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Palvelualustan käytön valvonta ja yhdenmukaisen toimintamallin määrittelemisen nähdään todella ongelmallisena, mikäli alustan toteuttaja saadaan valita vapaasti.

Kehitysehdotuksena esitetään, että työvoimaviranomaiselle lisätään vähintään katseluoikeudet TYPPI-järjestelmään.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisella tulisi olla velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja palvelualustaa, joita KEHA- keskus ylläpitäisi ja kehittäisi. Tämä on puollettava esitys. Palvelualustalle tulisi pyrkiä kokoamaan myös muiden esim. koulutuspalvelujen tarjoajien palvelut. Mitä tulee asiakastietojärjestelmään, suositeltavaa olisi, että jatkossa työvoimaviranomaiset käyttäisivät valtakunnallista asiakastietojärjestelmää, eikä itse hankkimaansa.

Valtakunnallisessa järjestelmässä asiakkaista on yhtenäinen tietokanta, joka helpottaa esim. asiakkaan palvelua hänen muuttaessa toimialueelta toiselle.

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Svenska Finlands folkting 23.6.2022

Serviceplattformen bör vara uppbyggd i både en finsk- och svensk språkversion och fungera likvärdigt på båda språken

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö. 23.6.2022

Säätely on kunnossa, käytännön toimivuus ratkaisee.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

22.6.2022

Luku 14 Palvelualusta

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Lakiin tulisi kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatisi esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Parantaa palvelua!

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Uudenmaan liitto huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Asiakasdatan katkoton liikkuvuus kuntien ja valtion välillä on varmistettava, ja järjestelmät on oltava kuntien käytössä jo ennen tehtävien siirtymää kunnille.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki katsoo, että palvelualustaa koskevat esitykset ovat pääosin perusteltuja. On tärkeää, että työpaikat tulevat avoimeksi valtakunnallisesti ja että työvoiman liikkuvuutta edistetään kaikin mahdollisin keinoin. Asiakkaiden työnhakuprofiilien tallentaminen palvelualustalle on myös perusteltua.

Kuopion kaupunki esittää, että palvelualustalle muodostuvan asiakkaiden työnhakuprofiilien tietovarannon hyödyntämistä avattaisiin esitettyä enemmän. Olisi tärkeää, että kunnat ja työllisyysalueet voisivat hyödyntää ko. tietovarantoa täysimääräisesti palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä asiakkaiden tietosuoja ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus huomioiden.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki

22.6.2022

Hallitus esittää, että asiakastietojärjestelmälähtöisestä sääntelystä luovuttaisiin ja se korvattaisiin asiakastietojen käyttötarkoituksia ja käsiteltäviä tietoja koskevalla sääntelyllä ja ehdottaa KEHA-keskuksen Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöönottoa.

Valtakunnallisen Työmarkkinatori-palvelualustan käyttö helpottaa asiakkaiden asiointia ja ammattilaisten työskentelyä. Rajapintojen toimivuus kuntien omiin asiakastietojärjestelmiin tulee varmistaa tiiviillä yhteistyöllä ja toimivalla vuoropuhelulla valtion ja kuntien kesken.

Ehdotuksessa mainitaan, että viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittäväällä testauksella säännöllisesti. Tämä ei riitä, vaan esteettömyys ja käytettävyys on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa ja määriteltävä ne keskeisiksi suunnittelu- ja järjestelmän hyväksymiskriteereiksi.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat

22.6.2022

Yhteinen ja kattava tietovaranto on ensiarvoisen tärkeässä roolissa. On välttämätöntä varmistaa, että valtakunnallisesti on olemassa kattava tietovaranto, johon koko tiedolla johtamisen kokonaisuus nojaa. Esitetty hajautettu palvelujärjestelmä tarvitsee toimiakseen vahvan yhteisen tietovarannon, joka edesauttaa niin asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamista että laajan kokonaiskuvan hallintaa koko Suomen mittakaavassa.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Porvoon kaupunki huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Asiakasdatan katkoton liikkuvuus kuntien ja valtion välillä on varmistettava, ja järjestelmät on oltava kuntien käytössä jo ennen tehtävien siirtymää kunnille. Porvoon kaupunki huomauttaa, että myös KEHA:an ja ELY-keskuksiin siirtyviä tai jääviä tehtäviä ja niiden kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida kriittisesti, ja tavoitteena tulisi olla kustannussäästöjen saavuttaminen. Esimerkiksi KEHA-keskuksella ei ole entuudestaan kokemusta palveluiden järjestämisestä henkilöasiakkaille (mm. nyt sille siirrettäväksi ehdotettu tehtävä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisessa), ja nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti.

Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto kunnille siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne.

Lisäksi Porvoon kaupunki huomauttaa, että HE:stä ei selkeästi käy ilmi siirtyvät ja valtiolle jäävät tehtävät, eikä konkreettinen henkilöstömäärä, sillä esityksen eri kohdissa on siirtävästä

henkilöstöstä eri lukuja. Siirtävistä tehtävistä on annettu erillinen dokumentti jo aiemmin, mutta nämä pitäisi saada selkeämmin esitykseen.

Momentissa 3 todetaan, että ELY-keskusten tehtävä on lisäksi seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi. Tässä keskeistä on saumaton yhteistyö maakuntien liittojen kanssa, joilla aluekehittämislain 17 § mukainen tehtävä on seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö **22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto **22.6.2022**

16 §: Tällä hetkellä voimassa oleva lainsäädäntö estää ulkomailla asuvia ja Suomeen töihin hakeutuvia ja/tai haluavia henkilöitä käyttämästä työmarkkinatoria, koska heillä ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen.

17 § Työnhakuprofiili.

Digitaalinen henkilöllisyys mahdollistaisi ja parantaisi ulkomaisten työnhakijoiden tunnistautumista.

18 § Työnhakuprofiilin tietovaranto.

Tämä on erillinen tietovaranto, jonka tietoja ei ole samalla tavalla saatavilla kuin asiakastietojärjestelmissä. Tietovarantojen tietoja ei tule luovuttaa myöskään anonymisoituina tai kryptattuina rekisterinpitäjän ulkopuolelle. Kokonaisuutena on hyvä edistää työnhakuprofiilin hyödyntämistä.

19 § Palvelualueen valvonta.

KEHA-keskuksella tulee olla riittävä resurssointi valvontaan ja seurantaan, jotta lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiset sisällöt on mahdollista poistaa pikaisesti. Tekoälyn kehittäminen työpaikkailmoitusten vastaanotossa on kannatettavaa.

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

KEHA-keskuksen ollessa viranomaisen ja rekisterinpitäjä valtakunnallisen tietovarannon (keskitetty palvelu) osalta sekä kuntien toimiessa työvoimaviranomaisena niiden järjestämisvastuun osalta, on kyse jaetusta ja hajautetusta rekisterinpitäjyydestä. Vaasan kaupunki pitää tärkeänä, että yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista ehdotettuun kokonaisuuteen tarkennetaan, samoin pidämme tärkeänä vastuukysymysten selkeyttämistä.

Tampereen kaupunki,

21.6.2022

Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Tietojärjestelmät, data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Esitys sisältää voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti säännökset asiakastietojen käyttötarkoituksista, käsiteltävistä tiedoista sekä valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Palvelualueen osalta edotettu sääntely vastaisi työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualueen koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp) ehdotettua. Esityksen mukaan valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koostuisivat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualueesta.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Tampereen kaupunki toteaa, että järjestämisvastuun siirto ja toimintaympäristön muutos aiheuttaa kunnille ja tuleville työllisyysalueille tarpeen arvioida esimerkiksi tarvittavia integraatiototeutuksia riippumatta siitä, käyttävätkö työvoimaviranomaiset valtakunnallista asiakastietojärjestelmää vai omia asiakastietojärjestelmäratkaisujaan.

Esityksessä todetaan, että kunnille tietojärjestelmämuutoksista aiheutuvien kustannusten määrää on haasteellista arvioida. Kuntien lähtötilanteet uudistukseen vaihtelevat niin palvelujen, prosessien kuin tietojärjestelmien osalta, eikä lähtötilanteesta ole tällä hetkellä kaikilta osin tarvittavia tietoja. Kunnille aiheutuvien kustannusten määrään vaikuttaa muun muassa se, millaisia järjestelmiä kunnissa on käytössä ja missä laajuudessa integraatioita on tarpeen rakentaa muun muassa kuntien ja valtion järjestelmien välillä. Kunnilla on käytössä kuntakohtaisesti vaihteleva määrä työllisyyspalveluihin liittyviä tietojärjestelmiä ja yhteensä käytössä on useita kymmeniä tietojärjestelmiä.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen huomioihin siitä, että tietojärjestelmämuutuskustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä merkittävää epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmä uudistusten, kuten uuteen työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönottoon, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden (TEA) käyttöönottoon, kototutumisen asiakastietojärjestelmää koskevaan valmisteluun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmävaikutuksiin, toteutukseen ja aikatauluihin. Tampereen kaupunki toteaa, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä.

Hallituksen esityksen mukaan KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomainen palveluksessaan oleville henkilöille.

Tampereen kaupunki pitää esitettyä käyttöoikeuksien myöntämisen mallia kuntien näkökulmasta haastavana, sillä se lisää huomattavasti kuntatasoista resursointitarvetta käyttäjähallinnan asiantuntijatehtäviin (pääkäyttäjät) sekä mahdollisesti kuntien ja valtion tietojärjestelmien identiteetinhallinnan ratkaisujen yhteensovittamista. Työllisyysalueiden osalta tämä tarkoittaisi mahdollisesti myös alueen yhteisen identiteetinhallinnan rakentamista ja käyttäjähallinnan tehtävien eskaloimista järjestämisvastuualueiden rakenteista lähtien. Käyttäjähallintaan, pääkäyttäjätehtäviin sekä koulutuksellisiin ja käyttöönottoihin liittyvistä tehtävistä sekä suorien että epäsuorien kustannusten osalta Tampereen kaupunki toteaa, että ne tulee kustannuksina huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmä hankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä.

Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa veloiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Parhailtaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämisestä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole perusteltua kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota esityksen kirjaukseen yhteisrekisterinpitäjyydestä kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työvoimaviranomaisten välillä. Yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista tulisi tarkastella tarkemmin, nimenomaan lakisääteisten tehtävien siirtyessä palvelurakenteisiin, jotka voivat toteutua usealla eri tavalla (yksittäinen kunta, vastuukuntamalli, kuntayhtymä jne.). Myös työvoimapalvelujen tuottajien tai työllistymistä tukevan palvelun tuottajan roolit tulee avata henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta seikkaperäisemmin.

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erytishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan; "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa Tampereen kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan on perusteltua vahvistaa perustaa tiedonvaihdolle kunnan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamasta palvelusta. Asiakkaalta saatu, suostumukseen perustuva lupa tietojen luovutukseen sisältää EU:n tietosuoja-asetuksen resitaalin 43 tarkoittaman epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tiedonvaihto on asiakkaan palveluprosessin kannalta tärkeä ja se

pitäisi lainsäädännöllisesti, tietosuojaan ja asiakkaan oikeusturvan kannalta lainsäädännöllisesti mahdollistaa.

Esityksessä ehdotettua työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan asettamista koskien Tampereen kaupunki toteaa sen olevan perusteltu myös tietojärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Pykälän asetuksenantovaltuuden nojalla tulisi asettaa erityisesti tietojohtamisen ja tietojärjestelmäpalvelujen kehittämiseen keskittyvä jaosto, jolla täsmennettäisiin neuvottelukunnan tehtäviä kokonaisuuden kannalta merkittävästä ICT-näkökulmasta.

Esityksen palvelualustaa koskevat kirjaukset ovat pääosin hyvin perusteltuja ja palvelualustaa koskevia kirjauksia on laajemmin tarkasteltu työvoima- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevan lainsäädännön (HE 225/2021 vp) valmistelun yhteydessä. Tampereen kaupungin huomio kiinnittyy valtakunnallisesta tietovarannosta erilliseen, palvelualustaan kytkeytyvään asiakkaiden työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tietovarannon käyttö on esityksessä rajattu monin tavoin.

Tampereen kaupunki katsookin, että kuntien ja tulevien työllisyysalueiden tulisi voida hyödyntää työnhakuprofiilien varantoa palvelujensa suunnittelun tukena. Tämä tulisi mahdollistaa lainsäädännöllisesti esimerkiksi tilastollisin perustein. Tietovarantoa tulisi voida siis hyödyntää laajemmin palvelujen kehittämisessä asiakkaiden tietosuoja ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus huomioiden. Tietovarannon henkilötietojen käsittelijöiden roolit tulisi selvittää ja tarvittaessa säätää ko. tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten kesken. Työnhakuprofiilien tietovaranto on keskeisin työnhakijoiden osaamista keräävä varanto ja sellaisenaan sen on yksi merkittävimmistä tietolähteistä kohtaantongelman ratkaisemiseksi kehitettävien ICT-palvelujen näkökulmasta. Tämän tietovarannon käyttö tulee kunnissa mahdollistaa. Tietovarannon hyödyntämisen mahdollistamisella olisi myös myönteisiä tietoyhteiskuntavaikutuksia (4.2.6) asiakkaiden osaamiseen kytkeytyvien uusien teknologiaratkaisujen kehittämisen mahdollistuessa.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen vaikutusten arvioinnissa esille nostettuun huomioon, että palvelujärjestelmän hajauttamista seuraa todennäköinen tietojärjestelmien ja asiakastietovarannon kehittämistarve kuntien autonomisemman aseman myötä. KEHA-keskuksen ja kuntien välinen yhteistyö tietojärjestelmäkokonaisuuksien kehittämisessä tuleekin huomioida lainsäädännöllisesti siten, että työvoimaviranomaisten tietojärjestelmiin kohdistuvat kehittämis- ja muutostarpeet voidaan tosiasiallisesti huomioida järjestämisvastuun siirryttyä kuntiin. Tietojärjestelmien kehittämistarvetta ei tule rajata ainoastaan integraatoratkaisuihin tai tiedolla johtamisen tukipalveluihin, vaan huomioida kehittämistyö laaja-alaisemmin kuntien lähtökohdista käsin.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka **21.6.2022**
Sami

Työvoimapalvelujen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluva palvelualusta julkisia, työmarkkinoiden toimintaa edistäviä palveluja ja muita työelämä- ja koulutuspalveluja kokoavana palveluna on asianmukaista säätää Keha-keskuksen tehtäväksi, kuten esityksessä määritellään.

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Toivomme perusteluita siitä, miksi palvelualusta tulisi pakollisena, kun asiakastietojärjestelmässä olisi valinnanmahdollisuus valtion ja oman välillä. Esitämme, että palvelualustana voisi käyttää myös kuntien omia palveluportaaleja, jos tieto niistä lopulta kuitenkin kulkisi valtakunnalliseen tietovarantoon.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt 21.6.2022

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 21.6.2022
Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus 21.6.2022
Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus 21.6.2022

-

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Huomiota olisi kiinnitettävä sähköisellä palvelualustalla toimimisen helppokäyttöisyyden ja saavutettavuuden tukemiseen (esim. siihen, miten huomioidaan suomen kielen taitoesteitä tai kognitiivisia hahmottamisen häiriöitä omaavat työnhakijat).

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 § 90

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta 21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Valtakunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä laissa tarkoitettuja työvoimapalveluja. Palvelualustalta voi kirjautua asiakkaiden ja työvoimaviranomaisten sähköisiin asiointipalveluihin. Palvelualustalla voidaan tarjota muita työmarkkinoiden toimintaa edistäviä viranomaisten palveluja ja muita työelämä- ja koulutuspalveluja. Palvelualusta on avoin palvelu, jossa henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllistymistä tukevan esittelyn (työnhakuprofiili).

On hyvä, että työnhakijan tueksi on kehitetty alustoja oman itsensä markkinointiin. Yhä enenevässä määrin on kuitenkin tärkeää tunnistaa, millaista tukea sekä työnantaja, että työnhakija tarvitsevat ja alustaa on tärkeää pystyä kehittämään jatkossa muuttuvien tarpeiden tueksi. Työnantajat ovat tuoneet usein esille, että aiempi CV-netti auttoi heitä valitsemaan itselleen sopivia työntekijöitä eli työnantaja kykeni olemaan myös itsenäinen ja omatoiminen työntekijöiden valitsemisessa ja rekrytoinnissa.

KEHA-keskus

21.6.2022

16 § Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot

Pykäläluonnoksen mukaan työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää [vahvaa] tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Esitysluonnoksessa todetaan, että vaihtoehtoisia tunnistautumisen menetelmiä arvioidaan lausuntokierroksen aikana ottaen huomioon erityisesti ulkomaisten työnhakijoiden mahdollisuudet työnhakuprofiilin laatimiseen.

KEHA-keskus esittää, että vahvan tunnistautumisen vaatimus poistettaisiin laista, jotta työnhakuprofiilin tekeminen palvelualustalle ja sitä kautta työnantajien nähtäväksi mahdollistetaan laajasti myös kansainvälisille osaajille, joilla ei ole mahdollisuutta vahvaan tunnistautumiseen. KEHA-keskus arvioi, että muutoksella olisi merkittäviä positiivisia vaikutuksia kansainvälisen rekrytoinnin helpottamiseksi ja se tukisi siten hallitusohjelman tavoitteita.

17§ Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Pykäläluonnoksen 1 momentin mukaan työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaisemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa. 16 §:n mukaan henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi.

KEHA-keskus esittää, että kohtaannon edistämiseksi arvioitaisiin mahdollisuutta lisätä lakiin säännös, jonka mukaan osana työnhaun aloitusta työnhakijaksi rekisteröityvän henkilön anonyymi työnhakuprofiili julkaistaisiin automaattisesti. Henkilö itse päättäisi tietojensa laajemmasta julkaisusta. Työnhakuprofiilien määrä kasvaisi merkittävästi, kun kaikista työnhakijoista olisi profiili palveluista. Tämä voisi vaikuttaa työttömyysjaksojen kestoa lyhentävästi. Automaattinen anonyymien työnhakuprofiilien julkaisu lisäisi profiilit myös niistä henkilöistä, joilla tällä hetkellä on

kynnys itse tehdä tai julkaista työnhakuprofiilia ja voisi osaltaan myös edistää anonyymiä rekrytointia työnhakijoiden osaamiseen keskittyen.

Pykäläluonnoksen 2 momentin mukaan julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. 18 §:n 3 momentin mukaan jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida valtakunnalliseen tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

KEHA-keskus toteaa, että edellä mainitut säännökset vastaavat toukokuussa 2022 voimaan tullutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosta. Sääntely ei mahdollista työnhakuprofiili -palvelun kehittämistä siten, että työvoimaviranomaiset voisivat osana työnantajapalvelua ja kohtaannon edistämistä tarkastella muiden kuin profiilitietonsa erikseen valtakunnalliseen tietovarantoon siirtäneiden työnhakija-asiakkaiden työnhakuprofiileja.

KEHA-keskuksen näkemykseen työvoimaviranomaisilla ja KEHA-keskuksella tulisi olla palvelualustalle kirjautuneiden työnantajien lisäksi olla mahdollisuus hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja. Tämä laajentaisi työvoimaviranomaisen mahdollisuuksia löytää osaavaa työvoimaa yritysten tarpeisiin, myös tilanteissa, joissa yritys on ilmaissut työvoimaviranomaiselle tarpeestaan tai halukkuudestaan rekrytoida työvoimaa, vaikka avointa työpaikkaa ei vielä ole. Erityisesti pk-yrityksillä ei välttämättä ole resursseja itse etsiä työvoimatarpeisiinsa sopivia profiileja. KEHA-keskuksen osalta mahdollisuus hakea ja tarkastella profiileja mahdollistaisi kansainvälisen rekrytoinnin tehtävän hoitamisen.

19 § Palvelualustan käytönvalvonta

Pykäläluonnoksessa on säädetty palvelualustan käytönvalvonta nykyistä vastaavasti KEHA-keskuksen tehtäväksi. KEHA-keskus esittää, että palvelualustan käytön valvonta olisi myös työvoimaviranomaisten tehtävä.

Työpaikkailmoitusten osalta asiakaspalvelu kuuluu joka tapauksessa ensi sijassa työvoimaviranomaiselle. Osana asiakaspalvelua voidaan pitää sisällön valvontaa ja käytön ohjeistusta. Työvoimaviranomaisen asiakkuudessa olevien henkilöasiakkaiden työnhakuprofiilien valvontavastuuta tulisi jakaa laajasti työvoimaviranomaisille. Työnhakuprofiilin laatiminen on työnhakua edistävä toimi, josta usein sovitaan työnhakukeskusteluiden yhteydessä.

Valvontavastuun jakaminen parantaisi työvoimaviranomaisten asiakkuudessa olevien henkilöasiakkaiden profiilien laatua ja parantaisi kohtaantoa ja palvelualustan käyttöä. Riskinä on, että mikäli valvonta on vain KEHA-keskuksen vastuulla, se muodostuu raskaaksi ja vaatii merkittävää erillistä resurssointia. Tekoälyratkaisuilla voidaan valvontaa tukea, mutta se ei poista inhimillisen valvonnan tarvetta.

Palvelualustan käytönvalvonnan osalta myös työvoimaviranomaiselle tulee mahdollistaa valvonta epäasiallisten profiilien ja työpaikkailmoitusten poistamiseksi.

-

-

Tietojärjestelmät sekä data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Kirkkonummen kunta toteaa, että viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa järjestämisvastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät kuitenkin epäselviksi. Valtion tietojärjestelmän rinnalla tulee varmistaa, että kunnissa jo olemassa olevat asiakastietojen käsittelyyn, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden hoitoon ja edistämiseen hankitut tietojärjestelmät, alustat ja sähköiset palvelut ovat yhteensovittavissa. Tiedonvaihdon tulee olla sujuvaa ja saumatonta monitoimijaisessa ympäristössä. Lakiin tulee lisätä tietojohdamisen mahdollistava pykälä. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille. Mikäli henkilö- ja työnantaja-asiakkaat voivat asioida kotikuntansa ulkopuolellakin, palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee työvoimaviranomaisilla olla näkymä koko maan asiakastietoihin ja pääsy Tulorekisteriin. Yhteistyö työllisyys- ja elinkeinopalveluihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi valtion ja kuntien välillä olla saumatonta. Esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä ei ole kuunneltu riittävästi kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaan

Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan (ml. avoimen lähdekoodin ratkaisut) paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi. Osalla kunnista on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisuja. Laissa KEHA-keskus on velvoitettu tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien ratkaisut.

Lisäksi valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Kotoutumisen edistämiseksi esitetty uusi kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden yhteyteen.

Mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten on vain työ- ja elinkeinoministeriöllä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Kyseiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta

eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Uudistuksen lähtökohtana on, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

MUUTOSESITYS

Kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi (linkitys työttömyysturvaan)

- Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin, mikäli ne rinnastetaan. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulee näkyä myös aktivointiasteessa.

MUUTOSESITYS

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti

- KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle HE:ssä esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

MUUTOSESITYS

Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi".

- HE:n muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

MUUTOSesitys

Työllisyysalueiden tulee voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

- 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuvat koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulee säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

On tärkeää, että alustan ylläpitäjä tiedottaa selkeästi profiiliin laatijoille ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä, mitä tietoja profiiliin voi sisällyttää henkilötietojen suojaamiseksi ja mitä linkkejä palvelualueen ulkopuolisiin palveluihin voi liittää. Kehittämisen- ja hallintokeskuksen vastuu palvelualueen käyttöehtojen laatimisesta sekä alustan käytön, alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuuden valvonnasta edellyttävät riittävät resurssit.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Lakiehdotuksessa esitetään 18 §:ssä asiakkaan palvelualueelle työnhakuprofiiliin tallentamiensa tietojen siirrettävyyttä viranomaispalveluihin, kun asiakas ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi. Hollolan kunta pitää tätä erinomaisena toimintona; näin taataan asiakkaalle sujuva asiointimahdollisuus, ja vältytään päällekkäiseltä tietojen kirjaamiselta.

Palvelualustaa koskevat säännökset sisältyivät hallituksen esitykseen työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Olen antanut asiaa koskevasta esitysluonnoksesta lausunnon OKV/1881/21/2021.

Esitysluonnoksen mukaan palvelualustan osalta ehdotettu lainsäädäntöä vastaisi edellä mainitussa hallituksen esityksessä ehdotettua ja esitysluonnosta laadittaessa asian eduskuntakäsittely oli kesken. Esitän huomiona, että hallituksen esitystä on eduskuntakäsittelyssä perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 14/2022 vp) ja työelämä ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön (TyVM 3/2022 vp) perusteella muutettu. Laki on vahvistettu 20.5.2022 (337/2022). Esitysluonnoksen palvelualustaa koskevia säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja tulisi päivittää ottaen huomioon eduskuntakäsittelyssä säännöksiin tehdyt muutokset.

Palvelualustaa koskevien säännösten mukaan työnhakuprofiilin laatiminen ja työnhakuprofiilien hakeminen ja tarkastelu edellyttävät palvelualustalle kirjautumista. Palvelualustalle kirjautuminen edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Esitysluonnoksessa (s. 404) on todettu, että vaihtoehtoisia tunnistautumisen menetelmiä arvioidaan lausuntokierroksen aikana ottaen huomioon erityisesti ulkomaisten työnhakijoiden mahdollisuudet työnhakuprofiilien laatimiseen. Pidän tätä kannatettavana.

Oikeudelliset palvelut toteaa, että ehdotetun 14 luvun 19 §:n osalta tulisi arvioida, onko säännöksessä tarpeen edellyttää hyvän tavan mukaisuutta.

HE:ssä 225/2021 vp ehdotettiin nykyisin voimassa olevaan JTYPL 13 a luvun 5 §:ään hyvän tavan mukaisuutta, mutta maininta hyvän tavan mukaisuudesta poistettiin eduskuntakäsittelyssä. Hyvän tavan vastaisuuden katsottiin jäävän lakiehdotuksen ja sen perustelujen valossa varsin epäselväksi (TyVM 3/2022 vp.).

Nykyisessä säännöksessä on myös tarkennettu käyttöehtojen sisältöä ja todettu, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä. Tämä olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää myös ehdotettuihin säännöksiin.

Esityksessä tulisi selkeyttää 14 luvun 19 §:n osalta, voiko KEHA-keskus poistaa heti sellaisen alustalla julkaistun ilmoituksen, joka on todettu lain tai käyttöehtojen vastaiseksi, vai tuleeko käyttäjää aina kehottaa poistamaan ilmoitus määräajassa ja vasta määräajan jälkeen ilmoitus voidaan poistaa KEHA:n toimesta. Kokonaisuuden kannalta olisi kannatettavaa, että KEHA-keskus voisi myös suoraan poistaa ilmoituksen, joka on havaittu lain tai käyttöehtojen vastaiseksi sellaisissa tapauksissa, joissa ilmoitus on julkaistu esimerkiksi suoranaisessa kiusantekotarkoituksessa.

Lisäksi huomautetaan, että 14 luku alkaa 15 pykälästä, kun muut alkavat 1 §:llä.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Uusi Omadata on vastaus.

Kronoby kommun 3.6.2022

Arbetssökande ges möjlighet att skapa en jobbsökarprofil, med vilken jobbsökningar kan göras. Säkert bra, eftersom denna kan uppdateras vartefter och inte behöver göras ny för varje jobbsökning.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo 27.6.2022**

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry **27.6.2022**

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

-

Muhoksen kunta

23.6.2022

Hallituksen esityksessä kirjataan velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Muhoksen kunta esittää, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Muhoksen kunta esittää, että kunnilla oltava mahdollisuus täydentää kehittämispalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Ei huomautettavaa.

Kuortaneen kunta 23.6.2022

-

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022**

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö. 23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus	23.6.2022
-	
Kuusamon kaupunki	23.6.2022
-	
Oulaisten kaupunki	22.6.2022
-	
Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry	22.6.2022
Luku 15 Tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä Ei kommentteja.	
Vantaan kaupunki/sihteeristö	22.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Hausjärven kunta, Hallinto	22.6.2022
Ei kommentoitavaa.	
Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo	22.6.2022
-	
Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala	22.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Hämeen TE-toimisto	22.6.2022

Maksatustehtävien hoitaminen samoissa organisaatioissa, missä päätökset tehdään. Se mahdollistaa tehokkuuden kasvattamisen sekä myös asiakaslähtöisyyden kasvattamisen maksatusprosesseissa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö** 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vörå kommun 22.6.2022

-

Petäjäveden kunta 21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta 21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

On loogista, että maksatuksen tehtävät siirtyvät kuntien muodostamille työvoimaviranomaisille palveluiden rahoitusmallin muuttuessa täysin. Muutoksen myötä menetetään kuitenkin maksatuksen keskittämisestä syntyneitä säästöjä. Lisäksi KEHAn maksatus on toiminut päätösten ja hakemusten valvonnan osana. Miten varmistetaan tulevaisuudessa maksatuspäätösten riittävän laaja valvonta, kun sekä päätöksenteko että maksatus ovat samalla viranomaisella? Miten varmistetaan osaamisen jakaminen uudessa mallissa?

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

**Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90**

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Isonkyrön kunta, Isonkyrön 20.6.2022
kunnanhallitus

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven 17.6.2022
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

KUUMA-seutu liikelaitos 16.6.2022

Palkkatuki kunnille ja lähiyhteisöille tulee sallia. Jos ei, niin korvaava sääntely.

Velvoitetyöllistämisen tulee jatkossakin olla mahdollista kuntiin palkkatuella.

Valtion työllistäminen tulee korvata kunnille valtionosuudessa.

Palkkatukisääntelyä tulee yleisesti ottaen yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla myönnettäviin tukiin ja korvauksiin sovelletaan valtionavustuslakia. Koska ehdotetun lain mukaiset tuet ja korvaukset eivät kuuluisi valtionavustuslain soveltamisalaan, olisi tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä tarpeen säätää ehdotetussa laissa. Ehdotetun 1 §:n mukaan työvoimaviranomainen myöntäisi ja maksaisi tämän lain mukaiset tuet ja korvaukset. Voimassa olevan lain mukaiset tuet ja korvaukset myöntää työ- ja elinkeinotoimisto ja maksaa kehittämis- ja hallintokeskus.

Ehdotetuista säännöksistä ei ole lausuttavaa. Olen viitannut tukien ja korvausten myöntö- ja maksatusprosessien käsittelyaikoihin edellä 10 luvun kohdalla.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö**

15.6.2022

Oikeudelliset palvelut huomauttaa, että 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja sen perusteluissa on virheellinen pykäläviittaus, pitäisi viitata 2 §:än eikä 3 §:än.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

-

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Maksatuksen ja takaisinperinnän siirtäminen kuntien työvoimaviranomaisten tehtäväksi on valtava muutos. Maksatuksen ja takaisinperinnän käytännön toteuttaminen tulee vaatimaan valvontaa, jotta toiminnoissa ei tule viiveitä. Muuten se johtaisi hakijoiden ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja

oikeusturvan vaarantumiseen. Kyseessä ei ole pelkästään laskutusten tekninen käsittely, vaan toiminto vaatii osaamista substanssitehtävistä, jotta asi tarkastus toimii lainsäädännön mukaisesti.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Ei kommentoimista.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo 27.6.2022**

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että jo etukäteen tulisi ratkaista ja ohjeistaa toimivaltakysymykset uudistuksesta seuraavassa siirtymävaiheessa. TE-toimistolla on kokemusta siitä, että tässä oli selkeästi haastetta työllisyyden kuntakokeilujen alkaessa.

TE-toimiston pyytää lausuntonsa kautta tarkentamaan esitykseen, missä määrin TE-toimistot eli aikaisemmat viranomaiset voivat tehdä asiakkaita koskevia päätöksiä ja ratkaisuja siirtymävaiheessa ennen järjestämisvastuun siirtymistä, vaikka palvelu tai koulutus alkaisi juuri siirtymän jälkeen. Mikäli tähän tilanteeseen liittyviä toimintaohjeita ja niihin pohjan antavaa lainsäädäntöä ei pystytä luomaan, voivat asiakkaiden palvelut viivästyvät tai keskeytyä, kun tarpeellisia viranomaispäätöksiä ei ehditä tehdä uudessa viranomaisessa ennen palvelun tai palkkatukityön alkamista.

Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamiseksi

Muutosturvan osalta yrityksillä on velvollisuus selvittää työvoimaviranomaisen kanssa työvoimapalvelut, joilla irtisanottuja tuetaan (Yhteistoimintalaki 3 luku 21 § ja Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä). Kunnat tulevat esityksen mukaan olemaan jatkossa velvoitettuja huolehtimaan yhteistyöstä tämän osalta mutta yksikään työvoimaviranomainen ei voi luvata yrityksille palveluja toisen kunnan puolesta. Tästä johtuen voi syntyä tilanteita, joissa yhdessä vähennystilanteessa saattaa olla osallisena työnantajan kotikunnan mukainen työvoimaviranomainen ja lisäksi 20 eri kunnan asukasta ja näiden asukkaiden kuntapohjaiset työvoimaviranomaiset eri puolilta maata. Kuvatut tilanteet tuottavat palvelun järjestämiselle valtavia haasteita, paljon byrokraattista työtä ja tarvetta resursoinnille, jota nykyisessä mallissa ei ole käytössä eikä tarpeen käyttää. Yhdenmukaisten palvelujen järjestäminen on haastavaa ja asiakkaiden kannalta eriarvoistavaa myös siksi, että vähentämistilanteen prosessit osaavia muutosturva-asiantuntijoita ei tule esitetyn siirrettävin resurssein riittämään jokaiselle työvoimaviranomaisille, minkä seurauksena yritysten tulee vääjäämättä pirstaloitumaan ja pakottamaan kunnallisia työvoimaviranomaisia hallintokuntien väliseen yhteistyöhön.

Näistä seikoista johtuen Varsinais-Suomen TE-toimiston kokee velvollisuudekseen lausua, että muutosturvapalvelut on välttämätöntä yrittäjien ns. "yhden luukun periaatteen" turvaamiseksi siirtää uudistuksen yhteydessä työvoimaviranomaisten sijasta (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä, 16 luku, 1 §) joko alueellisiin ELY-keskuksiin tai keskitetysti toimivaan KEHA-keskukseen.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Suonenjoen kaupunki 26.6.2022

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä luvusta

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki 23.6.2022

Esityksessä todetaan, että kaikissa työvoimaviranomaisissa tulisi olla nimettynä muutosturvaan erikois-tuneita asiantuntijoita, joiden tulisi tehdä yhteistyötä keskenään, tarvittaessa koko maan laajuisesti. Muutosturva-asiantuntijoiden tehtävänä on opastaa ja informoida työnantajia muutosturvaan liittyvien tehtävien hoitamisessa ja työvoimapalvelujen tarjonnasta. Tämä velvoite tulisi huomioida siirrettäessä nykyisiä TE-toimistojen resursseja kuntiin/alueille.

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Ei huomautettavaa.

Kuortaneen kunta 23.6.2022

-

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

-

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry 22.6.2022

Luku 16 Erinäisiä säännöksiä

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Kainuun ELY 22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

1 § Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamiseksi: Tehtävät vastaavat nykyistä JTYPL sääntelyä. Työvoimaviranomaisilla on yhteistyövelvoite tilanteissa, joissa työnantajan yhteistoimintaneuvottelut kohdistuvat eri työvoimaviranomaisten toimialueelle. Kaikissa työvoimaviranomaisissa tulisi olla nimettynä muutosturvaan erikoistuneita asiantuntijoita, joiden tulisi tehdä yhteistyötä keskenään, tarvittaessa koko maan laajuisesti. Valtakunnallinen ja alueiden välinen yhteistyö on tämän palvelun osalta erittäin tärkeää ja ehdoton edellytys toiminnalle. Se edellyttää myös aktiivista yhteistyötä alueen sisällä muiden yrityskehittäjien kanssa ja yrityspalveluiden/-rahoituksen laajaa tuntemusta. Kuka tulee jatkossa vastaamaan valtakunnallisen verkoston kokoamisesta, ylläpitämisestä ja tietojen vaihtamisesta?

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo **22.6.2022**

-

Hämeen ELY-keskus, Yhteistyöllä muutosturvaa valtakunnallinen muutosturvan kehittämishanke (ESR), Mizaras Eleni **22.6.2022**

16 luku Erinäisiä säännöksiä

1 §. Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamiseksi.

- Nykyisessä JTYPL:ssä muutosturva on määritelty yleisen tason toimintamallina. Muutosturvan palvelut perustuvat kuitenkin aiempiin toimintatapoihin ja verkostoihin, joita on rakennettu eri edunvalvontajärjestöjen kanssa vuodesta 2005. Ennen JTYPL ja työttömyysturvalainsäädäntö määrittivät muutosturvaa tarkemmin. Tätä lainsäädäntöä on myöhemmin purettu, mutta palvelumalleja on osittain jatkettu.
- Muutosturvaa toteuttaa työnantajan ja TE-toimistojen lisäksi myös moni muu taho. Toimijoina ovat mm. ELY-keskus, AVI, KELA, kassat ja yksityiset palveluntuottajat. Yhteistyötä tehdään ELY-alueiden tasolla sekä valtakunnallisesti.
- Muutosturvan asiantuntijat muodostavat valtakunnallisen asiantuntijaverkoston, joka toimii asiantuntijan vertaistukena sekä verkostomaisena palvelun toteuttamistapana. Verkostossa jaetaan asiantuntemusta, ratkotaan vaikeita tilanteita, jaetaan tietoa sidosryhmiltä (mm. AVIn tai oikeudellisen tuen linjauksia), hoidetaan asiakkuuksia yhdessä sekä koordinoidaan usean alueen vähentämistilanteita ylläalueellisesti.
- Muutosturvaa toteuttavat TE-toimistoissa laajemminkin myös muut tahot kuin muutosturva-asiantuntijat. Esimerkkinä Pirkanmaan TE-toimistossa muutosturvassa on mukana ammatinvalintapsykologi ja Varsinais-Suomessa henkilöasiakaspalvelusta asiantuntija. Lisäksi palveluja kehitetään, esimerkiksi Kainuussa on meneillään ennakoivan muutosturvan toimintamalli, jossa yrityksiä palvellaan jo ennen vähentämistilanteen syntymistä. ELY-keskukset toteuttavat muutosturvaa suunnittelemalla ja hankkimalla yhteishankintakoulutuksia (muutosKoulutus) ja koordinoimalla rakennemuutostilanteita. ELY-keskuksilla on myös keskinäinen hankkijoiden verkosto, jossa suunnitellaan vähentämistilanteiden palveluhankintoja ja sovitetaan palveluja yhteiseksi kokonaisuudeksi.
- Käytännössä yritysten muutosneuvottelujen aloitusilmoituksia eniten saa Uudenmaan TE-toimisto, sillä suurin osa yritysten pääkonttoreista on pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan TE-toimisto saattaa hoitaa näitä tilanteita (jos vähennyksiä myös Uudellamaalla) keskitetysti tai sitten koordinoi

ja ohjaa vähentämistilanteen palvelun alueelle, jota vähentämiset varsinaisesti koskettavat. Pääkonttori sijaitsee usein muualla kuin varsinainen toimipiste. Myös muut alueet saattavat hoitaa näin tilanteita, jos ilmoitus tulee heidän alueelleen, tiedottaen valtakunnallisesti eri alueita vähennyksestä, mutta hoitaen infot ja työnantajan ohjauksen keskitetysti yhdeltä alueelta.

- Muutosneuvottelujen aloitusilmoitukset koskettavat myös lomautusten käynnistymistä. Esimerkiksi poikkeuksellisenä koronasulkujen aikana lomautusten ohjaus ja neuvonta tapahtui keskitetysti paikkakunnilta, joihin lomautusilmoitukset tehtiin riippumatta henkilöstön kotikunnasta.

- Nykyään alueet myös perehdyttävät toisen alueen uusia muutosturva-asiantuntijoita tehtäviin ja jakavat osaamista valtakunnallisesti.

- On hyvä, että laki velvoittaa kuntia tekemään yhteistyötä toisten alueiden kanssa useaa aluetta koskevissa vähentämistilanteiden hoidossa. Näitä työvoimapalvelujen järjestämisvastuun hajautuessa olisi kasvava osa tilanteista. Yhteistyön lisäksi tarvitaan myös koordinoituvastuuta yhteistyöstä ja palvelujen yhteensovittamisesta, jotta ohjaus ja neuvonta työnantajalle olisi selkeää ja yhdenmukaista. Riskinä on, että ohjausta ja neuvontaa samassa vähentämistilanteessa antaa usea työvoimaviranomainen, mikä voi aiheuttaa sekaannusta ja resurssien päällekkäistä käyttämistä.

- Tärkeää on, että muutos ei lisäisi työnantajan hallinnollista taakkaa vähentämistilanteessa ja että muutostilanteen palveluista saadaan yhtenäiset saman työnantajan henkilöstölle. Tämä on hoidettu nyt keskitetyllä ja verkostomaisella palvelun toteuttamismallilla, jolla on riski lakata toimimasta TE-palvelut 2024 muutoksessa. Esimerkiksi yrityksen pääkonttorin tai HR-osaston sijainti voi määritellä yrityksen tarvetta palvelupaikkakunnasta, mutta henkilöstön sijainti on usean työvoimaviranomaisen alueella. Suuremmat yritykset ovat saaneet apua muutostilanteisiin yhden palveluluukun periaatteella ja lakisääteiset veloitteet hoidettua yhden asiantuntijan kanssa.

- Kuntien työvoimaviranomaisen olisi sovittava yhteen usean alueen työvoimapalvelujen tarjontaa vähentämistilanteissa, erityisesti tapauksissa, joissa saman yrityksen henkilöstö jakautuu usean työvoimaviranomaisen alueelle. Haasteita syntyy jo infotilaisuuksien sisällön koostamisessa, sillä alueiden palvelut voivat poiketa toisistaan. Erilaiset palveluvalikoimat, asiakaspalveluprosessit ja käytännön linjaukset mm. yhteishankintakoulutusten osalta tekevät muutostilanteen palvelujen suunnittelemisesta haastavaa, sillä sama työnantaja pyrkii tarjoamaan samansisältöisen muutos/tukiohjelman työnsä menettävälle henkilöstölleen. Henkilöstö voi asua ympäri Suomea, eikä asianosaisilla työvoimaviranomaisilla ole välttämättä luonnollista esim. maantieteellisen sijaintiin perustuvaa yhteistyötä keskenään. Esimerkkinä ICT-alan suuret irtisanomiset vuosina 2012–2015, jossa paikkakunnat olivat Helsinki, Espoo, Salo, Turku, Tampere ja Oulu. Koordinoinnin tarve tulee vain kasvamaan työvoimaviranomaisten lisääntyessä. 2. luvun 6 §:ssä mainitaan:

“Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta.” Mikäli kuntien rahoitusmalli ei tue alueiden välistä yhteistyötä muutosturvatilanteissa voi yhteistyön ja koordinoinnin toteutuminen jäädä vähäiseksi erityisesti muutostilanteissa, jossa ei ole työvoimapalvelujen yhteistoiminta-alueita.

- Toisten alueiden tarjonnan yhteensovittamiseksi on muutostilanteessa sovittava vielä työnantajan koulutusvelvollisuuden sekä mahdollinen 55+ muutosturvakoulutusten palvelut. Muutosturvan henkilöasiakkaiden palvelut on tarkoitettu alkavan/tarjottavaksi jo irtisanomisajalla. Myös työnantajien tuki käynnistyy viimeistään muutosilmoituksen toimittamisesta. Muutosturvan toimintamalli onkin nopeisiin tilanteisiin reagoiva verkostomainen palvelu. Verkoston, yhteistyön ja koordinoinnin rakentaminen usean työvoimaviranomaisen kesken vie kuitenkin aikaa. Työvoimapalvelujen muutoksessa olisi huolehdittava muutosturvan palvelun toimintavalmiudesta nopeiden tilanteiden tarpeiden mukaan

- Muutosturva on kunnille uusi palvelu. On tarpeen huomioida riski osaamisen tasosta ja riittävydestä erityisesti pienillä kunnilla, joissa vähentämistilanteita voi olla harvoin. Yksittäiset asiantuntijat ELY-alueittain tarvitsevat jo nyt verkostoa osaamisen ja tiedon jakamiseen, palvelun toimiessa myös verkostomaisesti. Mikäli muutosturvan osaaminen ja vastuu lohkoutuu pienempiin

yksiköihin, on verkoston ja sen koordinoinnin tarve yhä suurempi ja tietojärjestelmien merkitys korostuu yhteisen tiedon jakamisessa.

Työllisyysrahasto

22.6.2022

Lakiehdotus työvoimapalveluiden järjestämisestä 16 luku 2 § 2 mom:

”Työvoimaviranomainen määrittää muutosturvakoulutuksen enimmäisarvon koulutukseen oikeutetulle irtisanotulle henkilölle, joka ilmoittaa haluavansa osallistua koulutukseen, hyödyntäen kansalliseen tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja sekä laskuttaa Työllisyysrahastolta neljännesvuosittain jälkikäteen 8 luvussa tarkoitettujen koulutusten kustannukset.”

Työllisyysrahaston kannalta olisi toivottavaa, että jatkossakin olisi vain yksi valittu toimija joka laskuttaisi Työllisyysrahastoa toteutuneista muutosturvakoulutuskustannuksista. Sen sijaan, että arviolta noin 50-70 erillisistä työllisyysalueetta laskuttaisi Työllisyysrahastoa jokainen erikseen vuosineljänneksittäin.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114**

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Uudistuksen jälkeen suurimmassa osassa muutosturvatilanteita irtisanottavia henkilöitä asuu useamman kunnan ja useamman työvoimaviranomaisen alueella. Nykyisessä järjestelmässä yksi alueellinen muutosturva-asiantuntija pystyy hoitamaan koko muutosturvapalvelun, mutta lakiuudistuksen jälkeen lähes jokaiseen isompaan (vähintään 10 henkeä koskettavaan)

vähennystilanteeseen tulee liittymään välttämätöntä viranomaisyhteistyötä eri kuntien välillä. Eri kunnissa asuvien irtisanottavien yhdenvertaisen palvelun turvaaminen tulee olemaan haasteellista, ja vaatii jatkuvaa yhteistyötä eri kuntien viranomaisten välillä.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

21.6.2022

**(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Palvelujen laskutus

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi

alueen ulkopuolella. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Luvun 2 §:n mukaan työvoimaviranomainen määrittää muutosturvakoulutuksen enimmäisarvon. Eduskunnassa käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä (HE 62/2022) tehtävä on annettu KEHA-keskukselle, joka vastaisi enimmäisarvon määrittämisestä valtakunnallisesti kaikkien irtisanottujen osalta.

Esitysluonnoksessa esitetty vastuu jokaiselle työvoimaviranomaiselle lisäksi muutosturvakoulutuksen hallinnollisia kustannuksia entistäkin suuremmiksi. Olisi syytä arvioida, olisiko kokonaisuuden kannalta järkevämpää pitää enimmäisarvon määrittäminen edelleen KEHA-keskuksen tehtävänä. Työvoimaviranomaisille jäisi edelleen tehtäväksi laskuttaa Työllisyysrahastolta koulutusten kustannukset.

Arvon määrittämisen jälkeen KEHA-keskus antaisi arvon viivytyksettä tiedoksi työvoimaviranomaiselle. Toimintatapa olisi samanlainen kuin nyt eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä, jossa koulutuksen enimmäisarvon määrittäminen on irrotettu palveluun ohjaavat TE-toimistojen ja hankintayksikköinä toimivien ELY-keskusten toiminnasta.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus **21.6.2022**

-

Myrskylän kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 90

21.6.2022

Kunta ei lausu

Polvijärven kunta

21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

KEHA-keskus

21.6.2022

2 § Muutosturvakoulutuksen järjestäminen

Pykäläluonnoksen mukaan työvoimaviranomainen määrittäisi työnhakijalle järjestettävän muutosturvakoulutuksen enimmäisarvon tulorekisteristä saatavien tietojen perusteella.

KEHA-keskus esittää, että laissa säädettäisiin siitä , että KEHA-keskus (työvoimaviranomaisena) ylläpitäisi TE-palvelujärjestelmän tietolupia ja määrittelee profiilin sekä arvonlaskennassa käytettävän työvoimaviranomaisille, jolloin kunnat voisivat hyödyntää niitä yhdenmukaisesti.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Isonkyrön kunta, Isonkyrön
kunnanhallitus

20.6.2022

Henkilöstön siirto:

Valtion tulee resursoida tehtävien siirtoon riittävä henkilöstö siten, että valtiolta tulevat tehtävät hoidetaan niillä resursseilla. Kunnille tulee tarjota tukea erilaisten työkulttuurien tunnistamiseen ja yhteensovittamiseen, jotta uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelujen henkilöstö pystyy tuottamaan palveluja yhdessä uudella tavalla. Lisäksi henkilöstön jaksaminen muutoksessa tulee varmistaa.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

-

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

-

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen

7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

-

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

Etelä-Karjalan liitto	27.6.2022
-	

Kuusamon kaupunki	27.6.2022
-	

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo	27.6.2022
-	

Varsinais-Suomen TE-toimisto	27.6.2022
Ei kommentoitavaa	

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto	27.6.2022
<p>1 §:n 1 momentin mukaan ehdotetun lain nojalla tehtyihin työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen päätöksiin saisi pääsääntöisesti hakea oikaisua. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnallisen työvoimaviranomaisen päätöksestä valittaminen tapahtuisi hallintovalituksella kuntalaissa säädetyn kunnallisvalituksen sijasta.</p> <p>2 §:n mukaan muutoksenhaku työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä, muutosturvakoulutusta ja kulukorvausta koskevasta päätöksestä / valitustie on tarkoituksenmukaista säilyttää nykytilaa vastaavana.</p> <p>4 §:ssä säädettäisiin ehdotetun lain nojalla annettujen päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Ehdotetun lain nojalla annettu päätös voitaisiin panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen</p>	

tai valitusviranomaisen toisin määrää. Esitetty säännön perusteltu ja vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 3 §:ssä säädettyä.

Selkeä linjaus. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa esitystä.

3 §:ssä säädettäisiin yksilöidysti päätöksistä, joihin ei saa hakea oikaisua eikä valittaa. Vastaa asiiasällöltään pääosin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 3 momenttia. Muutoksena nykytilaan esitetään, että myös määrärahasyistä evättyä tukea tai etuutta koskevaan päätökseen saisi hakea oikaisua ja päätöksen voisi saattaa valituselimen tutkittavaksi.

Määrärahasyistä tehtyä kielteistä päätöstä koskevasta valituskielloista säädetään nykyisessä laissa, jonka pohjalla on aiempi perustuslaillinen, perustuslain 21 §:n 1 momentti, arviointi, jolloin on katsottu, että kyseinen sääntely ei ole ongelmallinen perustuslain kannalta. Esitysluonnoksesta ei ilmene perustelua vakiintuneen perustuslain näkökulmasta hyväksytyin linjauksen muuttamiselle.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Oikeusministeriö

23.6.2022

17 luvun 1 §:n 2 momentissa on tarpeetonta toistoa. On totta, että valtion viranomaisten päätösten osalta informatiivinen viittaus olisi riittävä, kun taas kunnallisen viranomaisen päätösten osalta tarvitaan aineellinen viittaus. Sääntelyn yksinkertaistamisen vuoksi tämän momentin viittauksen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin voisi kuitenkin kirjoittaa vain yhteen kertaan aineellisena viittauksena esimerkiksi seuraavasti: ”Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei tässä laissa jäljempänä toisin säädetä.” Tämä viittaus kattaisi kaikkien tämän lain nojalla päätöksiä tekevien viranomaisten päätökset, eikä jäljempänä laissa tarvitsisi enää erikseen ilmoittaa, että säännöksellä poiketaan tämän luvun 1 §:stä.

17 luvun 2 §:n 1 momentissa ei ole tarpeen todeta, että lainkohdassa poiketaan 17 luvun 1 §:stä. Lisäksi samassa lainkohdassa muutoksenhakutietä ei olisi tarpeen kirjoittaa kokonaisuudessaan lainkohtaan. Viittaus oikeudenkäynnistä vakuutus oikeudessa annettuun lakiin kattaisi esimerkiksi valituskiellon vakuutus oikeuden päätöksestä (oikeudenkäynnistä vakuutus oikeudessa annettu laki 18 a §).

17 luvun 3 §:ssä säädetään muutoksenhakukielloista. Viranomaisen päätöstä voidaan perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla pitää yksilön oikeutta tai velvollisuutta koskevana silloin, kun lainsäädännössä on riittävän täsmällinen perusta oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle yksilön ja julkisen vallan välille. Selkein tällainen peruste on ns. subjektiivinen oikeus, jolloin viranomaisen on myönnettävä tai toteutettava oikeus lainsäädännöstä ilmenevien edellytysten täytyessä. Myös säännökset tätä harkinnanvaraisempienkin oikeuksien tai etuuksien myöntämisedellytyksistä voivat sinänsä muodostaa riittävän täsmällisen perustan oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle (PeVL 32/2012 vp, s. 4, PeVL 51/2010 vp, s. 2, PeVL 16/2000 vp, s. 4). Tällaista perustetta ei kuitenkaan yleensä synny, jos etuuden tai palvelun saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta, käytettävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi

suunnitelmista (PeVL 32/2012 vp, s. 4–5, PeVL 63/2010 vp, s. 2, PeVL 16/2000 vp, s. 4). Tällöinkin voi tosin olla aiheellista avata valitusmahdollisuus muun muassa viranomaistoiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden valvomiseksi (PeVL 32/2012 vp, s. 5, PeVL 10/2009 vp, s. 4, PeVL 46/2002 vp, s. 9)

Oikeusministeriö huomauttaa, että yksilöidyt muutoksenhakukiellot tulisi perustella paremmin. Ainoastaan pykälien sisällön auki selostaminen ja viittaaminen voimassaolevan lain samankaltaiseen sääntelyratkaisuun ei ole riittävä perustelu. Muutoksenhakukiellot täytyy jokainen yksilöllisesti perustella suhteessa perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvaan.

Ainakin osa esitetyistä muutoksenhakukielloista vaikuttaa olevan oikeudellisesti hyväksyttäviä. Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös koulutustarpeen arvioinnin perusteella (17 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta) sekä asiantuntija-arviointia, työnhakuvelvollisuuden asettamista, ammatinvalintaohjausta, uraohjausta, valmennusta ja kokeita koskevat päätökset (17 luvun 3 §:n 2 momentti) vaikuttavat luonteeltaan sellaisilta päätöksiltä, että ne ovat siinä määrin riippuvaisia viranomaisen harkinnasta, että ne voidaan sisällyttää muutoksenhakukiellojen piiriin. Näitä harkinnanvaraisia etuuksia ja palvelujen tarjoamista koskevia ratkaisuja on myös perustuslakivaliokunnassa pidetty sellaisina, joihin muutoksenhakukiello voidaan ulottaa (PeVL 32/2012 vp, s. 5).

Oikeusministeriö toteaa, kuten perustuslakivaliokuntakin on todennut lausunnossaan PeVL 32/2012 vp, s. 5, että työvoimakoulutukseen opiskelijaksi voidaan valita sellainen henkilö, joka on soveltuva koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin ja jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Kysymys ei ole subjektiivisesta oikeudesta, mutta toisaalta viranomaisen päätöksessä ei ole kysymys aivan puhtaasta tarkoituksenmukaisuusharkinnastakaan ainakaan siltä osin kuin mahdollinen epäävä päätös perustuu henkilön soveltumattomuuteen. Soveltuvuusvaatimus oli valiokunnan mielestä sinänsä riittävän täsmällinen oikeudellinen kriteeri muutoksenhaun perusteeksi. Kun lisäksi otettiin huomioon se, että päätöksellä voi olla suuri merkitys asianomaisen henkilön kannalta, piti valiokunta asianmukaisena joko rajata muutoksenhakukiellon soveltamisalaa tai poistaa se lakiehdotuksesta.

Myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies on kiinnittänyt tähän muutoksenhakukielloon huomiota ratkaisussaan dnro 2497/4/15 10.6.2016. Ratkaisussaan apulaisoikeusasiamies on todennut, että muutoksenhakuoikeuden kannalta vaikeammin arvioitava saattaa tilanne olla silloin, jos omaehtoisen opiskelun tukemista hylkäävän ratkaisun perusteena olisi pelkästään se, että esimerkiksi oppilaitoksen ja sen tarjoamien opintojen ei katsottaisi täyttävän laissa säädettyjä edellytyksiä. Tällöin tulisivat arvioitavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämät näkökohdat viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan ulottuvuudesta sekä myös se, että valituskiellot on tarkoitettu rajata koskemaan edellytyksiä, jotka sisältävät tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan esimerkiksi silloin, jos toimisto epäisi tuen pelkästään sillä perusteella, että ulkomaisen oppilaitoksen opintoja ei voida pitää tuettavina, olisi ratkaisun muutoksenhakukiello vaikeasti perusteltavissa.

Näillä perusteilla oikeusministeriö katsoo, että 17 luvun 3 §:n 2 momentin muutoksenhakukielloa ratkaisusta olla tukematta työhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä tulisi rajata koskemaan päätöksiä vain siltä osin, kun kyse on tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Myös 17 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisten muutoksenhakukiellojen osalta tulisi vielä vähintäänkin perustelujen tasolla selvittää, onko kyseisissä päätöksissä kysymys ainoastaan sellaisesta viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, että muutoksenhakumahdollisuus on kaikissa tilanteissa tällä perusteella tarpeeton.

Oikeusministeriö huomauttaa myös, että 17 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa viitataan 11 luvun 1 §:n mukaiseen matka- ja yöpymiskorvaukseen, mutta 11 luvun 1 § koskee starttirahaa eikä matka- ja yöpymiskustannuksia. Myös 17 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa viitataan 11 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kulukorvaukseen, joka on evätty tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella. Oikeusministeriö huomauttaa, että pelkästään lainkohdan kirjoittaminen vähemmän velvoittavaan muotoon ”voi” ei tee päätöstä sillä tavoin vapaaharkintaiseksi, ettei siihen tulisi voida hakea muutosta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Taipalsaaren kunta 23.6.2022

Hyväksyttävissä.

Kuortaneen kunta 23.6.2022

-

Vakuutusoiikeus 23.6.2022

Vakuutusoiikeudella ei ole lausuttavaa muutoksenhakua koskevien lainkohtien osalta.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö. **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Kuusamon kaupunki **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry **22.6.2022**

Luku 17 Muutoksenhaku

Ei kommentteja.

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo** 22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö** 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vörå kommun	22.6.2022
-	
Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Vaasan kaupunki - Vasa stad	21.6.2022
Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Siuntion kunta, Kunnanhallitus	21.6.2022
Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Myrskylän kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 § 90	21.6.2022
Kunta ei lausu	
Polvijärven kunta	21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Isonkyrön kunta, Isonkyrön 20.6.2022
kunnanhallitus

-

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven 17.6.2022
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon 15.6.2022
kunnanhallitus

Ei lausuttavaa.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Luvun 1 §:ssä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan jollei tässä laissa toisin säädetä, työvoimaviranomaisen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Pykälän 2 momentin mukaan muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, sovelletaan myös muutoksenhaussa työvoimaviranomaisen päätökseen.

Edellä mainitun pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ehdotettuun 2 luvun 5 §:ään sisältyy valtioneuvoston oikeus päättää työllisyysalueista eräissä tilanteissa. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:n mukaan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esitän harkittavaksi, tulisiko muutoksenhausta lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettuihin valtioneuvoston päätöksiin säätää selkeyden ja informatiivisuuden vuoksi säädöstekstissä.

Luvun 3 § sisältäisi muutoksenhakukieltoja, jotka pääosin vastaavat nykyistä sääntelyä. Kuitenkaan nykyistä määrärahasyihin perustuvaa tuen, korvauksen tai etuuden epäämistä koskevaa muutoksenhakukieltoa ei ehdoteta sisällytettäväksi lakiin. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös määrärahasyistä evättyä tukea tai etuutta koskevaan päätökseen saisi hakea oikaisua ja päätöksen voisi saattaa valituselimen tutkittavaksi. Muutoksenhakukieltoja on käsitelty myös Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –jaksossa.

Nivalan kaupunki, Nivalan kaupunki

15.6.2022

-

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

-

Kronoby kommun

3.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på

0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa 14 kapitlet

Lag om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

Lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor

Det borde ingå incitament för att även främja långtidsarbetslösas välmående genom sysselsättande verksamhet, även där möjligheterna att personerna återgår i arbete är små. Med nuvarande modell finns inga egentliga incitament för kommunerna att vidta åtgärder, där prognoserna för att personen ska bli arbetsför är små eller obefintliga, ändå finns dessa personer och deras välmående är beroende av sysselsättande verksamhet. Sjukpension beviljas inte alltid i den takt och i den

utsträckning som ibland skulle vara nödvändigt. Därför är det viktigt att inte skapa ett ökat tryck på psykosociala värden, genom att sysselsättande verksamhet för dessa upphör, då finansieringen inte längre beaktar denna typ av insatser.

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen. Viktigt skulle också vara att personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte inte skulle ingå i den del av långtidsarbetslösa som kommunerna till största delen finansierar via arbetsmarknadsstödet. Klara incitament för kommunerna behövs i högre grad än det nu föreslagna.

I så fall skulle kommunerna fortfarande ha incitament att anställa till exempel delvis arbetsföra personer på sina lönelistor eller via rehabiliterande arbetsverksamhet och det skulle inte snedvrída det finansiella systemet. Att i lagstiftningen inkludera statusen för den nuvarande anställningsformen, såsom kommunal lönesubventionsanställning, skulle också vara motiverat eftersom kommunerna kan visa att de tillhandahåller tjänster till eftersatta på arbetsmarknaden och därmed uppfyller lagens krav om jämlika tjänster. Denna anställningsställning i kommuner skulle ge möjlighet att bevilja faktiska lönesubventioner, såsom nuvarande system, som en fortsättning på exempelvis anställning av en person till en privat arbetsgivare. Detta skulle stärka människors anknytning till den öppna arbetsmarknaden. Personer som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte har ofta en lång väg tillbaka till arbetslivet. Det skulle vara oerhört viktigt att inte skapa ett system där de riskerar att falla emellan och där vägen tillbaka till arbetslivet blir ännu längre och svårare. Därför är det viktigt att det finns klara incitament för områdena att ordna rehabiliterande verksamhet.

Det är viktigt att staten i större utsträckning granskar incitament för arbete och sysselsättning och även tar främjande av sysselsättning i beaktande i reformen. Det är orimligt att en bra och effektiv sysselsättande verksamhet inte enligt planerna på något sätt påverkar den del av arbetsmarknadsstödet som kommunerna ska betala. Detta bör korrigeras.

Lagstiftningen bör även ge välfärdsområdena direkta skyldigheter att effektivt och ändamålsenligt hantera de frågor som socialvårdstjänsterna tidigare skött inom kommunerna i frågor som handlar om sysselsättning. Förslaget är ur denna synvinkel i obalans då kommunerna bär det största ekonomiska ansvaret, men samtidigt kommer att vara beroende av välfärdsområdenas verksamhet. Välfärdsområdena bär i sin tur inget ansvar för till exempel finansieringen av arbetsmarknadsstödet. Det behöver även korrigeras.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä luvusta.

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan kehittäminen ja rahoitus **27.6.2022**

Toimivat tietojärjestelmät on edellytys hyvälle hallinnolle, KEHA keskuksen kokemus puoltaa järjestelmien tuottamista, mutta jatkokehitystyötä tulee tehdä kuntien kanssa. Lisäksi käyttöoikeuksien laaja-alaisuus tulee jäädä kuntien päätöksenteolle. Kuntien elinvoimatehtävän vuoksi tulee kunnan eri tietojärjestelmissä olla tietojen hyödynnettävyys maksimaalisessa käytössä.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

ELY-keskusten tehtävistä ehdotetaan kumottavaksi lain 3 §:n (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät) kohta 3 työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys. Pro ehdottaa, että pykälän kumoamisesta kokonaisuudessaan luovutaan ja ELY-keskuksille jäisi rooli työllisyyden edistämisessä tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin laajojen alueellisten tehtävien hoidon tuottaman lisäarvon hyödyntämisen työllistämisessä. Perusteluina viittamme lausunnossa esille tuotuihin näkökohtiin.

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo

27.6.2022

-

Siikajoen kunta

27.6.2022

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus

perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden

osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja

monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun

toimijoille. Siikajoen kunta esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä

henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää

KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista (myöhemmin ONNI-toiminta). Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyittäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

ELY-keskusten tehtävistä ehdotetaan kumottavaksi lain 3 §:n (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät) kohta 3 työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys.

STTK katsoo, että ELY-keskusten rooli työllisyyden edistämisessä tulisi säilyttää jatkossakin. .

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Lakiesityksen pohjalta on syntymässä hajautettu ja monimutkainen rakenne, jota on haastava ohjata ja valvoa. Hajautetun rakenteen rinnalle on hyvä olla keskitetty ja eri toimintoja yhteen kokoava toimija. Kehan rooli tulee olemaan rakenteessa iso ja erilainen nykytehtäviin liittyen. Tämä on haastavaa osaamisen kannalta. ELY-keskusten rooli jää lakiesityksessä vähäiseksi, mikä ei tarkoituksenmukaisella tavalla tue alueiden toimintojen yhteensovittamista erityisesti yritysten palveluiden osalta.

Turun kaupunki

24.6.2022

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Turun kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille. Nyt viraston rooli olisi muuttumassa. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

TE-palvelujen hajauttaminen paikallistasolle edellyttää selkeää määrittelyä ja työnjakoa valtakunnallisten ja paikallisten tehtävien välillä. Jotta valtiolla säilyisi edes jonkinlaiset edellytykset ohjata TE-palveluja, on perusteltua määrittellä selkeästi ministeriön rooli ja vahvistaa keskusviraston eli Kehän roolia.

Hallituksen esitys jättää ELY-keskuksen roolin vähäiseksi työllisyystehtävien kokonaisuudessa. ELY-keskusten rooli tarkentunee laajemmassa aluehallintouudistuksessa tulevilla hallituskausilla. Ely-keskusten mahdollisuudet tosiasiallisesti ohjata uusia työvoimaviranomaisia jäävät hyvin ohueksi, mistä johtuen ELYjen E-vastuualueiden roolia tulisi pohtia erityisesti rakennerahastotoiminnan ja elinkeinopalvelujen näkökulmasta.

Oikeusministeriö**23.6.2022**

Laki elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksista (LE 4):

Oikeusministeriö pitää positiivisena, että lain 26 §:n muutoksenhakusäännöstä ehdotetaan esityksen yhteydessä ajantasaistettavaksi. Ehdotetun säännöksen muotoilussa käytettyä ”siten kuin” –rakennetta viittauksessa toiseen lakiin ei kuitenkaan suositella käytettävän. Tällä tavoin viitattaessa ei kyetä päättämään, tulevatko muun lain säännökset sovellettaviksi vain viittauksen kautta vai onko informatiivisuus viittauksen ainut tehtävä. Jos informatiivisuus on viittauksen ainoa tehtävä, on suositeltava kirjoitusmuoto: ”Muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).” Ks. Lainkirjoittajan opas, kohdat 12.2.6 ja 12.13.2.

Lisäksi lain 26 §:n 2 momentti, jota ei ole esitetty nyt muutettavaksi, on tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä yleislain kanssa. Säännös jatkomuutoksenhaun valitusluvanvaraisuudesta sisältyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun 107 §:n 1 momenttiin, eikä siitä siten tarvitse enää erityislaeissa erikseen säätää. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan lain 26 §:n 2 momentti pitäisi tässä yhteydessä tämän vuoksi kumota.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki**23.6.2022**

Esityksessä todetaan, että KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi ylläpitää ja kehittää tietojärjestelmiä ja alustoja, jotka tukevat kansainvälistä rekrytointia, koota ja ennakoida valtakunnallisesti ulkomaisen työvoiman tarpeita sekä koota ylläalueellisesti tietoja kansainväliselle rekrytoinnille avoimista työpaikois-ta. KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi kansainvälinen työnvälitys, kansainvälisen rekrytoinnin työnanta- ja- ja henkilöasiakasneuvonta sekä tiedottaminen Suomen työelämästä. KEHA-keskus voisi hankkia palveluita, joilla edistetään osajien maahanmuuttoa ja työvoiman saantia ulkomailta. Tällaisia palveluja olisivat esimerkiksi lähtömaakoulutukset ja ammattitaidon testaus lähtömaissa.

Kunnat ovat kehittäneet myös omia KV-rekrytointeihin liittyviä palveluja ja palvelumalleja. KEHA-keskukset tulisi velvoittaa tekemään edellä kuvatuissa asioissa yhteistyötä kuntien kanssa ja omalta osaltaan näin tukea kuntia elinvoimatehtävän toteutuksessa.

Palvelualojen työnantajat Palta ry.**23.6.2022**

Kun KEHA-keskuksen hoidettavaksi tulisi esityksen mukaan myös kokonaan uusia työvoimapalveluihin liittyviä tehtäviä, kuten työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevan tiedon tuottaminen, seuranta ja arviointi, sekä tiedontuotanto työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä

ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Näiden lisäksi KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi jatkossa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen, kun se tarjoaisi valtakunnallisesti palveluja, joilla edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja työvoiman kansainvälistä liikkuvuutta osana niin sanottua Work in Finland -toimintoa, jota KEHA-keskus hoitaisi yhdessä Business Finland Oy:n kanssa. Uutena tehtävänä KEHA-keskukselle siirtyisivät myös palkkaturva-asiat, joita se hoitaisi keskitetysti koko Suomen alueella.

Palta pitää erittäin tärkeänä, että KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten tehtäväkenttien uudistamisen yhteydessä varmistetaan, että yhteistyö muiden viranomaisten kanssa sujuu aukottomasti, eikä päällekkäisyyksiä vastuutehtävissä pääse syntymään, kuten esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen kanssa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY

23.6.2022

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa myös tässä kohdin ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (Hämeen ELY-keskuksen koordinoima lausunto)

POPELY näkee tärkeänä, että valtion aluehallinnolla ja ELY-keskuksella on uudistuksen jälkeenkin selkeä alueellinen työllisyystehtävä lakisääteisenä tehtävänä. Työllisyyden edistäminen ja osaamisen kehittäminen työelämän kohtaannon parantamiseksi on keskeinen aluekehitykseen vaikuttava kokonaisuus, johon valtion aluehallinnon tulee pystyä vaikuttamaan ja osallistumaan jatkossakin. Pohjois-Pohjanmaalla ELY-keskus on keskeinen verkostotoimija ja osaltaan koordinoija maakunnan kehittämistä ja suunnittelua tukevissa sekä työelämän kehittämisen verkostoissa ja toiminnoissa samoin kuin erilaisissa ennakointi-, aluekehitys-, innovaatio-, yrityskehitys- ja osaamisverkostoissa ja yhteistyömalleissa. POPELY yhtyy tältäkin osin ELY-keskusten yhteisen lausunnon aluehallinnon alueellista työllisyystehtävää koskeviin kannanottoihin.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus, Hämeen ELY-keskuksen lausunto

23.6.2022

3 §. ELY-keskuksen tehtävät

Yleisperustelujen keskeiset ehdotukset jakson mukaan "Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta, kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä." Ehdotetussa työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädettäisiin tästä tehtävästä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia ELY-keskusten 3 §:n tehtäviin. ELY-keskuksen osalta 1 momentin 1 kohdan tehtävä yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen säilyisi. Sen sijaan 3

kohta ehdotetaan kumottavaksi. Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota, että keskeiset ehdotukset jaksossa ja ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädetyt ELY-keskuksen tehtävät eivät käy ilmi ELY-lain 3 §:ssä säädetyistä ELY-keskuksen ehdotetuista tehtävistä, jos 1 momentin 3 kohta kumotaan. Ehdotetussa ELY-lain 2 momentin 1 kohdassakin säädettäisiin siinäkin vain työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuraamisesta ja ennakkoinnista. Esim. kuntien tukeminen työllisyyden edistämässä taikka vaikuttavuuden ja yhteistyön tarpeiden sekä työllisyyden tavoitteiden saavuttamisen tarkastelun tehtävät eivät käy ilmi 3 §:n sanamuodosta. Säännöstä on täydennettävä tältä osin, jotta JTYPL 4 §:ssäkin säädetyille keskusteluille on taustalla ELY-keskuksen toimivalta näissä asioissa.

Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei tulisi kumota vaan 3 kohdassa olisi säädettävä ELY-keskukselle jäävistä tehtävistä koskien työllisyyden edistäminen ja työelämän laadun kehittäminen, työmarkkinoiden toimivuuden, työvoiman saatavuuden ja kohtaannon sekä työllisyyden seurannassa. Ehdotettu 1 momentin 1 kohdan sääntely ja 2 momentin ehdotettu tehtävä seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi, eivät kata edellä todettuja ELY-keskukselle jääviä muita tehtäviä työllisyyden ja työelämän alueella.

Muilta 3 §:ää koskevilta osin Hämeen ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhdessä antamaan lausuntoon pykäläluonnoksen ja ELY-keskusten tehtävien osalta.

3 a §. KEHA-keskuksen tehtävät

Hallituksen esitysluonnoksen yleisperustelujen keskeiset ehdotukset jakson mukaan "työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista." Nykyisin ohjausta TE-toimistolle esim. menettelytapaohjeiden muodossa antaa Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellinen tuki. Tämän yksikön tehtävät siirtyisivät KEHA-keskukselle. Ehdotetun 3 a §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvussa sille säädetyt tehtävät ja 6 kohdan mukaan hoitaa julkisiin työvoimapalveluihin sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja.

Hämeen ELY-keskuksen mielestä jää epäselväksi, kenen tehtävänä on ohjata uusia työvoimaviranomaisia ja missä tästä toimivallasta säädetään. Jos KEHA-keskuksen keskitetty oikeudellinen tuki voisi antaa kunnalle neuvontaa tai ohjausta, tulisi tästä säätää, jos taas tehtävä on TEM:illä tulisi pohtia, onko KEHA-keskuksen ELY-lain 3 a §:n tehtäväluettelo ristiriidassa TEM:lle jäävän tehtävän kanssa.

Toisaalta perusteluissa olisi joka tapauksessa syytä avata sitä, minkälaista neuvontaa KEHA-keskuksen keskitetty tehtävä tulisi käytännössä hoitamaan. Jos ohjaus- ja valvontatoimivaltaa ei säädetä, ei käytännössä voida antaa yhdenmukaistavaa neuvontaa esimerkiksi JTYPL:n tulkinnassa, tehdä menettelytapaohjeita tai mallipohjia kuten tähän asti Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellinen keskitetty tuki on voinut tehdä. Hyväksi havaittu ja muutamien viime vuosien aikana luotu neuvonta ja ohjaus hajoaisi ja tämä voisi vaarantaa myös työttömyysturvalain ja työvoimapalvelujen järjestämistä koskevan lain yhdenmukaisen tulkinnan ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun. Esityksen perusteella jää Hämeen ELY-keskuksen mielestä epäselväksi, miten varmistetaan, että kunnat toimivat yhteneväisesti, säännösten mukaisesti ja asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu riippumatta asuinkunnasta. Jos asiasta ei säädetä, käytännössä

epäselvyys lisäksi TEM:n tehtäviä ohjaavana ja valvovana viranomaisena taikka vaarantaisi yhdenvertaisuutta.

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia ELY-keskusten tehtäviin 3 §:n tehtäviin. ELY-keskuksen osalta 1 momentin 1 kohdan tehtävä yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen säilyisi. Sen sijaan 3 kohta ehdotetaan kumottavaksi. ELY-keskukset kiinnittävät huomiota, että keskeiset ehdotukset jaksossa ja ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädetyt ELY-keskuksen tehtävät eivät käy ilmi ELY-lain 3 §:ssä säädetyistä ELY-keskuksen ehdotetuista tehtävistä, jos 1 momentin 3 kohta kumotaan. Ehdotetussa ELY-lain 2 momentin 1 kohdassakin säädettäisiin siinäkin vain työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuraamisesta ja ennakkoinnista. Esim. kuntien tukeminen työllisyyden edistämässä taikka vaikuttavuuden ja yhteistyön tarpeiden sekä työllisyyden tavoitteiden saavuttamisen tarkastelun tehtävät eivät käy ilmi 3 §:n sanamuodosta. Säännöstä on täydennettävä tältä osin, jotta JTYPL 4 §:ssäkin säädetyille keskusteluille on taustalla ELY-keskuksen toimivalta näissä asioissa.

ELY-keskusten yhteisen näkemyksen mukaan 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei tulisi kumota vaan 3 kohdassa olisi säädettävä ELY-keskukselle jäävistä tehtävistä koskien työelämän kehittämisessä, työmarkkinoiden toimivuuden, työvoiman saatavuuden ja kohtaannon sekä työllisyyden seurannassa. Ehdotettu 1 momentin 1 kohdan sääntely ja 2 momentin ehdotettu tehtävä seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi, eivät kata edellä todettuja ELY-keskukselle jääviä muita tehtäviä työllisyyden ja työelämän alueella.

ELY-keskusten tehtäviin pitäisi sisällyttää kansainvälisten rekrytointipalvelujen alueellinen seuranta ja kehittäminen. ELY-keskuksilla on toimivat verkostot ja yhteistyökäytännöt alueen toimijoiden kanssa. Kansainvälisen rekrytoinnin kehittämistyö aluetasolla pitäisi sisällyttää ELY-keskuksen tehtäviin. Valtakunnallisten palvelujen tarjonta ei takaa sitä, että ne vastaavat alueiden erityisiin tarpeisiin. Esitämme, että ELY-keskuslakiin ELY-keskuksen tehtäviin lisättäisiin esim. seuraavasti: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on lisäksi:
2) hoitaa alueellisia palveluja, joilla edistetään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta ELY-alueella (kansainvälisen rekrytoinnin palvelut);

ELY-keskusten tehtäväkenttään on perinteisesti sisällytynyt lukuisia siirtyvään toimialaan liittyviä työkokonaisuuksia, joiden siirtymistä kuntiin tai KEHA-keskukseen ei ole esitetty. Tällaisia tehtäviä ovat mm. jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen kehittämisen alueellinen koordinaatio ja verkostot, erilaiset yrityksiin ja työelämään liittyvät rahoitus- ja kehittämistehtävät sekä tilastointiin, raportointiin ja ennakkointiin liittyvät alueelliset tehtävät ja verkostot. Näissä verkostoissa tehdään sitä toiminnan yhteensovittamistyötä, jota alueilla tarvitaan kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaista verkosto-, koordinointi- ja kehittämistyötä tarvitaan yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi ja se liittyy olennaisesti työmarkkinoiden toimivuuteen, työvoiman saatavuuteen ja sen osaamisen varmistamiseen, ohjauspalveluiden saatavuuteen sekä työllisyyteen. Pohjanmaan ELY-keskus pitää tärkeänä, että tätä työtä tehdään myös jatkossa alueilla, yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, tarvittaessa kunta- ja maakuntarajat ylittäen.

Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueellaan koordinoima Team Finland -verkostotoiminta on erittäin aktiivista ja alueen toimijat ovat sitoutuneet toimintaan laajasti. Pohjanmaa TE-toimisto on osallistunut toimintaan ja jatkossa tulisi työllisyysalueiden osallistuminen Team Finland -toimintaan varmistaa. Myös Pohjanmaan ELY-keskuksen koordinoima Talent Coastline, kansainvälisen työvoiman edistämiseen koottu verkosto, on osallistunut Team Finland verkoston toimintaan. On

tärkeää, että uudistuksen jälkeen Kansainvälisen rekrytointia hoitava taho osallistuu alueellisen Team Finland -verkoston toimintaan.

KEHA-keskuksen tehtävät

Palvelujen hajaantuva järjestämisrakenne edellyttää tiettyjä valtion keskitettyjä toimintoja. Kyseessä olevat sisällöt on sinänsä kohtalaisen hyvin tunnistettu esitysluonnoksessa. TE-toimiston hallinto- ja tukitehtävien poistuminen (130 htv) ja TE-palvelujen valtiolle jäävien tehtävien lisääntyminen (335 htv) muuttavat KEHA-keskuksen roolia olennaisesti sen mission, tehtävien, johtamisen, ohjauksen ja toimijasuhteiden osalta. KEHA-keskuksen roolin muutokset ja niistä aiheutuvat vaikutukset on huomioitu esitysluonnoksessa erittäin puutteellisesti (lähtien viraston nimestä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus). Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskukseen luodaan tiedolla johtamisen valtakunnallinen toimintakokonaisuus. Esitysluonnoksessa kuvataan useissa eri kohdissa tiedolla johtamisen merkitystä uudistuksen onnistumisen edellytyksenä ja annetaan kansainvälisiä esimerkkejä. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä uusia resursseja KEHA-keskukseen kootaan tämän uuden ja kriittisen tehtäväkokonaisuuden hoitamiseen.

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Lakiesityksen pohjalta on syntymässä hajautettu ja monimutkainen rakenne, jota on haastava ohjata ja valvoa. Hajautetun rakenteen rinnalla on hyvä olla keskitetty ja eri toimintoja yhteen kokoava toimija. KEHA:n rooli tulee olemaan rakenteessa iso ja erilainen nykytehtäviin liittyen. Tämä on haastavaa osaamisen kannalta.

ELY-keskusten rooli jää lakiesityksessä vähäiseksi, mikä ei tarkoituksenmukaisella tavalla tue alueiden toimintojen yhteensovittamista erityisesti yritysten palvelujen osalta. Lapin TE-toimisto esittää, että ELY-keskusten roolia suhteessa uusiin työllisyysalueisiin tarkasteltaisiin vielä uudelleen.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Koska KEHA-keskus vastaa jatkossa useasta työvoimaviranomaisten toiminnan kannalta oleellisesta tehtävästä, tulisi työvoimaviranomaisilla olla selkeä ja laissa todettu mahdollisuus tosiasiallisesti vaikuttaa KEHA-keskuksen toimintaan ja päätöksiin. Espoon kaupunki ehdottaa, että perustettaisiin KEHA-keskuksen toimintaa valvova ja ohjaava elin, jossa olisi edustus työ- ja elinkeinoministeriön, työvoimaviranomaisten sekä mahdollisesti muiden oleellisten toimijoiden osalta.

Lakiin tulisi myös kirjata valmisteluvaihetta koskeva yhteistyövelvoite TE-toimistoille, KEHA-keskukselle ja ELY-keskuksille, sillä ne ovat kuntien kanssa keskeisessä asemassa muutoksen valmistelussa. Toimijoita tulisi laissa velvoittaa jakamaan kaikki tarpeellinen tieto kunnille ja keskenään muutoksen valmistelua ajatellen. Tämän velvoitteen tulisi tulla voimaan mahdollisimman pian.

KEHA-keskuksen roolia palvelujen järjestämisessä henkilöasiakkaille tulisi arvioida kriittisesti, emmekä kannata nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisen

siirtämistä KEHA-keskukselle. KEHA-keskuksen rooli nuorten palveluissa, joka on kunnille siirtyvää toimintaa, on ongelmallista. Kunnilla tulee olla siirtyvien tehtävien osalta mahdollisuus itse määrittää palveluita ja toimintatapoja. Tähän sopii huonosti, että valtiolla olisi roolia ONNI-palvelun kaltaisen toiminnon osalta.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Esityksessä on melko yleisluonteisella tasolla ja epäselvästi tuotu esiin se, mitä tehtäviä tosiasias- soiden hoidettaisiin ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA) toimesta valtakunnallisesti tai siirtyisi TE-toimistoilta ELY-keskuksen hoidettavaksi (ELY). Epäselkeys tehtävistä ja työnjaosta KEHAn, ELYn ja työvoimaviranomaisten välillä ei ole omiaan edistämään yhteistyötä. Myös perusteet sekä sille, miksi tiettyjä tehtäviä ollaan keskittämässä KEHAn tai siirtämässä ELYyn, ja sille mihin siirtyvien resurssien määrät pohjautuvat, eivät ole kaikilta osin selkeät. Kokonaisuutta voisi selkeyttää, mikäli lakiin työvoimapalvelujen järjestämisestä tuotaisiin selkeästi omana kokonaisuutenaan myös näkyviin valtakunnallisesti ELY-keskuksen tai KEHAn järjestäväksi annettavat julkisen työvoimapalvelujen tehtäväkenttään kuuluvat tehtävät.

Esityksen mukaan KEHA hoitaisi valtakunnallisia kansainvälisen rekrytoinnin palveluja. On hyvin ymmärrettävää, että KEHalla voisi tarvittaessa olla kansainvälisen rekrytoinnin palveluun liittyvää koordinoivaa roolia. Huomioiden kuitenkin sen, miten kiinteästi kansainvälisen rekrytoinnin tehtäviä hoitavat ns. EURES-asiiantuntijat kytkeytyvät tälläkin hetkellä alueilla paikallisten työnantaja-asiakkaiden palveluun ja tukevat henkilöasiakaspalvelua tekevien asiiantuntijoiden kansainväliseen rekrytointiin ja liikkuvuuteen liittyvän osaamisen ylläpito, perustetta tehtävien valtakunnalliselle hoitamiseksi ja esitetyille resurssisierroille TE-toimistosta KEHAn tulisi tarkastella uudelleen.

Lakiesityksessä 3 a §:n 5) kohdassa mainitut työttömyysturvatehtävät on syksyllä 2020 keskitetty TE-toimistoista valtakunnallisesti Uudenmaan TE-toimiston hoidettavaksi. On liian varhaista arvioida, onko keskittämällä saavutettavissa sille ajateltuja etuja, jotka puoltaisivat tehtäväkokonaisuuden siirtoa KEHAn vastuulle. On kuitenkin nähtävissä, että siirron myötä käsittelyajat ovat pitkittyneet toiminta-alueemme osalta. Käsittelyaikojen pitkittyminen on kasvattanut asiakkaiden epätietoisuutta ja siihen liittyvien yhteydenottojen määrää. Myös ns. peruslausunnot, jotka annettaisiin työvoimaviranomaisen toimesta, edellyttävää laajaa työttömyysturvalain ja sen soveltamisen ymmärrystä. Keskittämisen myötä ns. peruslausuntoihin tarvittava tukea on jouduttu lisäresursoimaan Kaakkois-Suomen TE-toimistossa, koska valtakunnallisesti keskitetyn palvelun tuki päivittäin esiin nousevissa kysymyksissä ei ole riittävää ja tarpeellisen viivytyksettömyyttä. Mikäli nämä tehtävät keskitetään KEHA-keskukseen, tulisi sieltä varmistaa tarvittava tuki työvoimaviranomaisille niille kuuluvien työttömyysturvatehtävien sujuvaan ja viivytyksettömyyteen hoitamiseen.

Ilmeisesti perusteluissa KEHAn esitetty TE-live-tehtäväkokonaisuus sekä tällä hetkellä Onni-hankkeen kautta TE-toimistossa on sisällytetty lakiesityksessä 3 a §:n 7) kohdan alle eli erikseen säädettyihin tai TEMin määräämiin tehtäviin. TE-live-toiminnan osalta voi toki olla, että KEHA-keskuksessa voisi olla toimintaa tukevaa resurssia, mutta jos laissa työvoimapalvelujen järjestämistä ei ole määritelty työvoimaviranomaisten tehtäviin TE-live-toimintaa, niin mihin tarvitaan sen tukea ja koordinaatiota. Toisaalta TE-live-toiminnalla on vahva kytkös paikallisiin työnantajapalveluihin, jolloin sen toteuttamisen keskittäminen KEHAn hoidettavaksi ei myöskään vaikuttaisi tarkoituksenmukaiselta.

Huomioiden suunnitellut alueellisten työvoimaviranomaisten tehtävät ja uutena esitetty nuorten monialaisen tuen yhteispalvelu, olisi yhteistyön ja arjen toiminnan näkökulmasta varsin erikoista, että nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksen (nyt Onni-hankkeen alla) toteutus ei olisi työvoimaviranomaisen tehtävä, vaan lain työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 17 §:ssä esitetyllä tavalla KEHAN tehtävä. Esitys perusteluteksteineen jättää myös melko hämäräksi sen, mitä em. lain 18 §:ssä esitetty KEHAN monialaisen palveluiden kehittämisen tuen tarjoaminen tosiasiasa pitäisi sisällään.

Laki esityksessä ei olla esitetty ELY-keskuksille uusia yrityksen kehittämispalveluihin liittyviä tehtäviä, minkä vuoksi tarve siirtää nykyisiä TE-toimiston yrityspalveluresursseja hoitamaan ELY-keskuksiin noita tehtäviä jää esityksessä avoimeksi. TE-toimistojen toimivien yritysten palvelulla on kiinteä yhteys alueiden työnantajien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja TE-toimistoilta työvoimaviranomaisille siirtymässä olevaan työnvälitystehtävään. Huomioiden sen, että työllisyyden vahvistaminen on keskeisessä roolissa siinä, että uudistuksessa päästään tavoiteltuihin tuloksiin, työnantaja- ja yrityspalvelujen resurssia ja sieltä työvoimaviranomaisille siirtymässä olevaa osaamista ei tulisi heikentää siirtämällä näitä henkilöresursseja ELY-keskuksiin.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa esille nostettuja huomioita sekä lausuu lisäksi seuraavaa:

KEHA-keskuksen tehtävänä olisi tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa. Tietoa tuotettaisiin työ- ja elinkeinoministeriölle yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi.

Esitetään lisättäväksi, että työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi on mainittava tietojen tuottaminen ELY-keskuksille, ottaen huomioon ELY-keskuksille lain työvoimapalvelujen järjestämisestä 3 luvun 4 § Alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut sekä ELY-keskusten aluekehitystehtävä.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen ELY-keskus, Elinkeinot,
työvoima ja osaaminen -vastuualue

23.6.2022

Yritysten kehittämispalveluita koskeva esitys perusteluineen on hyvä. Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että yritysten kehittämispalvelut säilyisivät osana ELY-keskuksen yrityspalvelukokonaisuutta. Lisäksi toivomme, että yritysten kehittämispalvelujen myöntäminen mahdollistetaan, mikäli palvelujen optiot vuodelle 2024 käytetään.

Keski-Suomen ELY-keskus haluaa erikseen korostaa, että ELY-keskuksilla on jatkossa oltava säädöksissä määritelty tehtävä työllisyydenhoidon, jatkuvan oppimisen, elinikäisen ohjauksen, ennakoinnin ja muiden elinkeinopolitiikkaa tukevien alueellisten tehtävien hoidossa. Näiden tehtävien asianmukaisesta resursoinnista tulee myös huolehtia. Elinkeinopolitiikkaa ja yritysten tukemista ei voi erottaa erilleen edellä mainituista asioista.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki**

23.6.2022

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle HE:ssä esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Pohjois-Karjalan ELY

23.6.2022

Pohjois-Karjalan ELY-keskus viittaa ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon ja toteaa lisäksi, että ELY-keskuksilla on alueellinen vastuu yritysten kansainvälistymisen ja kasvun tukemiseksi kootun Team Finland -toiminnan yhteistyönkoordinaatiosta. Team Finland -toiminnan keskeisimmät ydintoimijat alueilla ovat olleet Business Finland, ELY-keskus, Finnvera, Ulkoministeriö ja TE-toimistot. TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä näiden toimijoiden rakenne pirstaloituu, kun TE-toimistojen toiminta siirtyy kunnille. Team Finland -toiminnan keskeinen tavoite, yhteistyö eri toimijoiden kesken, vaikeutuu selkeästi, jos toimijoiden välisessä tiedonvaihdossa ei voida hyödyntää yhteistä asiakastietojärjestelmää, koska kuntien kanssa tiedonvaihto ei ole mahdollista. Tämä tulee heikentämään asiakaspalvelun nopeutta ja laatua.

KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluisi jatkossa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen. KEHA-keskus tarjoaisi valtakunnallisesti palveluja, joilla edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja työvoiman kansainvälistä liikkuvuutta. Kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen on lähellä yrityksiä ja alueellista tekemistä edellyttävää toimintaan. KEHA-keskus on toimijana kauempana asiakasrajapinnasta, mikä on selkeä haaste alueelliselle yhteistyölle ja lähellä asiakasrajapintaa tehtävälle yrityksien aktivoinnille. Haasteena muutoksessa on myös se, että KEHA-keskus ei ole ollut aiemmin kiinteästi Team Finland -verkoston jäsen. Kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen on keskeistä Team Finland -työtä, jossa keskinäinen tiedonvaihto ELY-keskusten, Finnveran, Ulkoministeriön ja Business Finlandin kanssa on kriittistä toimivan asiakaspalvelukokonaisuuden toteuttamisessa. Uuden toimijan tuominen Team Finland -kokonaisuuteen tekee Team Finland -toiminnasta yrityksille entisestään epäselvempää ja sekoittaa juuri uudistetun Team Finland -palvelupolun käytäntöön viemistä. Selkeämpää olisi, että kansainvälisen rekrytoinnin hoitaminen siirtyisi kiinteät yhteydet alueiden yrityksiin omaaviin ELY-keskuksiin, ja sinne rakennettaisiin Work in Finland -toiminto. ELY-keskuksilla on pitkäaikainen kokemus yhteistyöstä Business Finlandin kanssa. Lisäksi tehtävässä tulee olla läheinen koordinaatio alueen kuntien kanssa, jotka jatkossa muuten hoitavat työllisyysasioita. Tämän yhteyden hoitaminen olisi tehokkainta alueellisten ELY-keskusten kanssa, jotka tulevat jatkamaan alueen seuranta- ja yhteistyötä. Tehtävä selkeyttäisi myös ELY-keskuksien roolia ja toimintaa alueella.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ehdotukset ELY-keskuksen ja KEHA-keskuksen tehtävistä eivät ole riittävän selkeät, koska siirtyviä tehtäviä ei ole määritelty siten, että ELY-keskukselle jäävät tehtävät tai rooli olisi yksiselitteisesti tunnistettavissa. Monitasoinen valvonta- ja ohjausjärjestelmä, jossa ELY- ja KEHA-keskuksella on mahdollisesti sekä toimeenpanorooli samanaikaisesti ohjaustehtävän kanssa on ongelmallinen.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Lakiesityksen perusteella on syntymässä melko monimutkainen rakenne, jota on haastavaa ohjata ja valvoa. Hajautetun rakenteen rinnalle on hyvä olla keskitetty ja eri toimintoja yhteen kokoava toimija. KEHAn rooli tulee merkittävä ja erilainen nykytehtäviin liittyen. Tämä on haaste osaamisen

kannalta. ELY-keskusten rooli jää lakiesityksessä vähäiseksi, mikä ei tarkoituksenmukaisella tavalla tue alueiden toimintojen yhteensovittamista aluekehittämisen ja yritysten palveluiden osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan ”työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyisi elinkeino- ja liikenne- ja ympäristökeskuksiin 40- 50 henkilötyövuotta toimivien yritysten liiketoiminnan kehittämiseen liittyvistä neuvonta- ja aktivointitehtävistä, Team-Finland -palveluohjauksen toiminnoista sekä yritysten kehittämispalveluiden tehtävistä. Lisäksi yritystoiminnan kehittämispalveluiden maksatustehtävistä siirtyisi ELY-keskukseen yksi henkilötyövuosi.” Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää siirtoa kannatettavana, sillä nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yritysten liiketoiminnan neuvonta- ja aktivointitehtävissä yms. resurssit ovat liian vähäisiä. Siirtyviä resursseja tulisi olla mahdollista hyödyntää myös luovan alan kehittämisessä.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Uudenmaan liitto huomauttaa, että myös KEHA:an ja ELY-keskuksiin siirtyviä tai jääviä tehtäviä ja niiden kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida kriittisesti, ja tavoitteena tulisi olla kustannussäästöjen saavuttaminen. Esimerkiksi KEHA-keskuksella ei ole entuudestaan kokemusta palveluiden järjestämisestä henkilöasiakkaille (mm. nyt sille siirrettäväksi ehdotettu tehtävä nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamisessa), ja nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Tulisi myös avata ja perustella tarkemmin valtiolle jäävien palveluiden rahoituksen tarvetta, sillä tällä hetkellä 25 % rahoituksesta olisi jäämässä valtiolle jäävien tehtävien rahoitukseen.

Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto kunnille siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että HE:stä ei selkeästi käy ilmi siirtyvät ja valtiolle jäävät tehtävät, eikä konkreettinen henkilöstömäärä, sillä esityksen eri kohdissa on siirtävästä henkilöstöstä eri lukuja. Siirtävistä tehtävistä on annettu erillinen dokumentti jo aiemmin, mutta nämä pitäisi saada selkeämmin esitykseen.

Momentissa 3 todetaan, että ELY-keskusten tehtävä on lisäksi seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi. Tässä keskeistä on saumaton yhteistyö maakuntien liittojen kanssa, joilla aluekehittämislain 17 § mukainen tehtävä on seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki pitää tarpeellisena arvioida KEHA-keskukselle kaavailtua roolia palvelujen järjestämisessä kriittisesti uudelleen. KEHA-keskuksen roolin muuttumista henkilöasiakaspalveluja järjestäväksi tahoksi Kuopion kaupunki ei pidä perusteltuna. Erityisen huolestuttavana on pidettävä

KEHA-keskukselle kaavailtua roolia järjestää nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen palveluja, kun samaan aikaan vakinaistetaan lainsäädännöllä nuorten työllistymistä edistävä matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelu (entinen ohjaamo). Kuopion kaupunki katsoo, ettei tällaisia päällekkäisiä palvelurakenteita tule synnyttää.

Kuopion kaupunki pitää myös tärkeänä, että kansainvälisten osaajien rekrytointiin liittyvät palvelut ja asiantuntijat työskentelevä kunnissa, missä työnantajien muutkin palvelut sijaitsevat. Kansainvälisen rekrytoinnin koordinaattoreiden ja EURES-asiantuntijoiden sijoittaminen valtionhallintoon ei tue alueilla tapahtuvaa osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvää työtä.

Kuopion kaupunki katsoo, että TE-toimistoissa aiemmin sijainneet yritysten kehittämisspalvelut tulee siirtää TE-palvelujen kokonaisuuden mukana kuntiin, ei ELY-keskuksiin. Kuntiin muodostuu laaja-alainen elinvoimaekosysteemi, jossa kuntien työllisyys-, koulutus- ja yrityspalveluilla tulee olemaan keskeinen rooli. Ei ole perusteltua, että yritysten kehittämisspalvelut irrotetaan tästä toiminnallisesta kokonaisuudesta.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Jyväskylän kaupunki **22.6.2022**

KEHA-keskuksen painoarvo tulee esityksen mukaan vahvistumaan ja tehtävien kirjo laajenemaan. KEHA-keskus seuraa ja arvioi työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta koskevaa tietoa ja lisäksi KEHA-keskus toteuttaa monialaisten palvelujen tukirakennetta (ml. Ohjaamot, työvoiman palvelukeskukset, maahanmuuttajien osaamiskeskukset). Lakiesityksen mukaisesti KEHA-keskuksen tulevilla tehtävillä tulisi yhdistymään sekä strategiatason että operatiivisen tason ohjaustehtävät. Näiden lisäksi KEHA-keskukseen sijoitettaisiin jatkossa valtakunnallisia neuvontatehtäviä, EURES työnvälitys ja esim. työttömyysturvan ns. asiantuntijalausunnot. Näkemyksemme mukaan esim. työttömyysturvan asiantuntijalausuntojen keskittäminen KEHA-keskukselle ei ole tarkoituksenmukaista.

KEHA-keskuksen tehtäväksi on esityksessä esitetty nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Jyväskylän kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö **22.6.2022**

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että nykyisin Uudenmaan ELY-keskuksen tehtävänä on työ- ja elinkeinotoimistojen oikeudellisen ohjaus työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain toimeenpanossa. Kyse on tukitehtävästä, jonka tavoitteena on yhdenmukaisen ratkaisukäytännön edistäminen TE-toimistojen vastuulla olevissa työttömyysturvatehtävissä. Tällä on puolestaan suora kytkös työttömien työnhakijoiden taloudellisen tilanteen turvaamiseen yhdenvertaisesti eri puolella maata perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ehdoteta vastaavaa tehtävää KEHA-keskukselle tai muulle vastaavalle valtakunnalliselle toimijalle. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö esittää harkittavaksi vastaavan tehtävän osoittamista tähän tehtävään soveltuvalla toimijalla.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat 22.6.2022

Lakiesityksen pohjalta on syntymässä hajautettu ja monimutkainen rakenne, jota on haastava ohjata ja valvoa. Hajautetun rakenteen rinnalla on hyvä olla keskitetty ja eri toimintoja yhteen kokoava toimija. Kehän rooli tulee olemaan rakenteessa iso ja erilainen nykytehtäviin liittyen. Tämä on haasta osaamisen kannalta. ELY-keskusten rooli jää lakiesityksessä vähäiseksi, mikä ei tarkoituksenmukaisella tavalla tue alueiden toimintojen yhteensovittamista erityisesti yritysten palveluiden osalta.

lin kunta

22.6.2022

Lakiesityksessä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen tuottaminen ollaan antamassa KEHA-keskuksen tehtäväksi. Valmennuksen tehtävänä on nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteiden poistaminen. Esitys herättää hämmennystä ja huolta kuntakentällä, koska KEHA-keskusta ei ole totuttu näkemään henkilöasiakaspalveluiden tuottajana. Lakiesitystä tulisi tältä osin tarkastella kriittisesti uudelleen.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

ELY-keskusten tehtäväkentässä tulisi näkyä selkeämmin elinikäisen oppiminen ja ohjaaminen, jatkuva oppiminen sekä työelämän laadun kehittämistehtävät. Jatkuvan oppimisen verkostoissa käsitellään koulutus-, ja ohjauspalveluiden kehittämiseen sekä osaamistarpeiden ennakointiin liittyviä asioita. Näissä verkostoissa käsiteltävät asiat tukevat myös työelämän laadun kehittämistä ja työelämän inklusion (monimuotoisuuden edistämistä). Näissä verkostoissa tehdään sitä eri toimijoiden toiminnan yhteensovittamistyötä, jota alueilla tarvitaan moninaisten kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi.

ELY-keskukset toimivat alueellisten yrityspalvelujen rahoittajina. Rahoituspalveluista yksi eli starttiraha kuuluu oleellisena osana yrityspalveluiden kokonaisuutta yrityksen elinkaarella. Täten säilyisi yritystukien myöntämisessä yhdenmukainen linjaus. ELY-keskuksilla on myös tärkeä rooli alueen yrityspalveluverkoston kokoamisessa, koordinoinnissa, yritysten aktivoinnissa ja sparrauksessa: Ratkaisukeskeiset yrityspalvelut olisi hyvä huomioida laissa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

3 a § KEHA-keskuksen tehtävät

1 mom. 3 kohta Osaajien maahanmuuton tehtävät:

Uudenmaan TE-toimisto näkee keskitetyn Work in Finland -toiminnon tarkoituksenmukaisena. Hyvää tässä on yksi yhteinen brändi ja se, että tieto on yhdessä paikassa valtakunnallisesti keskitettynä.

2 mom. 3 kohta Kansainvälisen rekrytoinnin palvelut:

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan lainsäädäntö tulee jättää riittävän väljäksi, jotta KEHA-keskus pystyy edistämään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman saantia ulkomailta hankkimalla palveluita eri tilanteisiin sopivilla vaihtoehdoilla.

Säännöskohtaiset perustelut on kirjoitettu 3 a §:n osalta epäselvästi, ja perusteluissa viitataan lakiluonnoksessa momentteihin ja kohtiin osittain virheellisesti. Lakiluonnoksesta ei löydy 4 momenttia, johon viitataan perusteluissa: "KEHA-keskuksen kansainvälisen rekrytoinnin palveluista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella 4 momenttiin sisältyvän asetuksenantovaltuuden nojalla." Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että jatkovalmistelussa KEHA-keskuksen kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden kohderyhmää ja käyttömahdollisuutta tulee selkeyttää.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

**Etelä-Savon ELY, TE-
asiakaspalvelukeskus**

22.6.2022

Laki ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta 3 a § 2. momentin 6 kohdassa sanotaan että "Kehittämisen- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten...julkisiin työvoimapalveluihin sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviä valtakunnallisia tieto- ja neuvontapalveluja". Lakiesitysluonnoksen 6. luvun 1 § sanotaan puolestaan, että työvoimaviranomainen "antaa tietoa ja neuvontaa". Verbi "hoitaa" on eri kuin työvoimaviranomaisten tehtävä "antaa" ja lainsäädäntö tulisi tältä osin yhtenäistä.

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki näkee, että ELY-keskuksille ja KEHA-keskuksille jäävät TE-palvelut sekä muutokset niiden nykyisissä palveluissa tulisi esittää selkeämmin, jotta kunnalle siirtyvien palveluiden kokonaisuus hahmottuisi paremmin.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Tehtävien jakoa olisi erittäin tärkeää selkeyttää (esim. taulukon avulla), nyt kokonaisuus näyttäytyy sekavalta. Vaativien harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen pitäminen KEHA-keskuksissa ei ole tarkoituksenmukaista vaan se rikkoo kokonaisuuden.

**Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

21.6.2022

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

KEHA-keskuksen rooli

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksessä olevaa KEHA-keskukselle määriteltyä roolia palvelujen järjestämisessä tulee arvioida kriittisesti. Viraston rooli on esityksessä muuttumassa merkittävästi henkilöasiakaspalveluja järjestäväksi tahoksi, mitä Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna. Eriyisen huolestuttavana on pidettävä KEHA-keskukselle HE-luonnoksessa esitettyä tehtävää hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusten toteuttamista. Lisäksi kansainvälisen rekrytoinnin koordinaattoreiden ja EURES-asiantuntijoiden määrän merkittävä sijoittaminen alueelta kuntien sijaa KEHA-keskukseen ei ole alueiden työvoiman saatavuuden turvaamisen kannalta perusteltua. Kansainvälisen osaamisen kokonaispalvelut tulee olla osa suurten kaupunkien järjestämisvastuulla olevaa toimintaa.

ELY-keskukseen jäävät tehtävät

Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna, että kuntiin siirtyvästä julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoimasta jäisi pois yritysten kehittämispalvelut, jotka olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Näiden palvelujen jättämiselle ELY-keskuksiin ei ole Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan perusteita. Työllisyys- ja yrityspalvelut muodostavat yhdessä asiakaslähtöisen ja vaikuttavan kokonaisuuden osana kuntien muita elinvoimapalveluja. Yritysten ja työnhakijoiden palvelut tulisikin tuoda mahdollisimman lähelle asiakkaita osaksi kuntien elinvoimaekosysteemiä. Parempi palvelukokemus voidaan mahdollistaa ihmisiä lähellä olevien palveluekosysteemien kautta.

Ohjausjärjestelmä ja valvonta

Esityksen mukaan valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtakunnallisissa tavoitteissa voitaisiin määritellä tavoitteita työvoimapalveluiden yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden edistämiseksi, osaavan työvoiman saatavuudelle ja osaajien maahanmuuton edistämiseksi, valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muiden toimijoiden väliselle yhteistyölle ja työllisyydenhoidon toiminnan kehittämiselle sekä työvoimapalvelujen tiedonhallinnan kehittämiselle. Tavoitteita voitaisiin hallituskauden aikana myös muuttaa työmarkkinatilanteen muuttuessa olennaisesti.

Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi tukea työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, seurata ja ennakoida työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta ja käsitellä työllisyyden edistämistä koskevia kehittämistarpeita. Neuvottelukunta osallistuisi valtakunnallisten työllisyyden edistämisen tavoitteiden valmisteluun ja seurantaan sekä edistäisi niiden toteutumista. Neuvottelukunta käsitelisi työllisyyttä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia työllisyyttä koskevia Euroopan unionin ja kansallisia toimenpiteitä. Neuvottelukunnan rooliin kuuluisi eri osapuolten yhteistyön edistäminen työllisyyden edistämisessä.

Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta ja kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin myös neuvottelumenettelyistä tilanteessa, jossa työvoimaviranomaisen kyky työvoimapalvelujen järjestämiseen olisi kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimapalveluja järjestäviin työvoimaviranomaisiin. Tilanteen arviointi perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta koskevaan kokonaisarviointiin. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa tai työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien kuntien tai työllisyysalueiden tilanteeseen, työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, että kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut. Menettely käynnistettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö ja työvoimaviranomainen sekä valtionvarainministeriö neuvottelisivat ja sopsivat tilanteen korjaamiseksi laadittavasta toimintasuunnitelmasta ja sen seurannasta. Työvoimaviranomaisen tulisi käsitellä viivytyksettä toimintasuunnitelma ja saattaa sitä koskeva päätös työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtionvarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Jos työvoimapalveluiden saatavuuden arvioitaisiin toimintasuunnitelmasta huolimatta merkittävästi vaarantuneeksi, valtioneuvosto voisi tehdä päätöksen uudesta työllisyysalueesta. Ennen päätöksentekemistä valtioneuvoston tulisi kuulla kuntaa tai kuntayhtymää.

Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Aluehallintoviraston toimivalta olisi kuntalaissa säädettyä kantelun johdosta suoritettavaa laillisuusvalvontaa laajempi. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Jos palvelujen järjestämisessä havaittaisiin olennaisia puutteita taikka toiminta muutoin on lainvastaista, aluehallintovirasto voisi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta määräajassa. Aluehallintovirasto voisi asettaa määräyksensä tehosteeksi uhkasakon. Jos valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa oleva kuntayhtymä on annetun lain mukaisissa tehtäviä hoitaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, aluehallintovirasto voisi antaa työvoimaviranomaiselle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle. Valvontatehtävä on tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös nykyistä kuntalaissa olevaa kantelua laajemmin aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Valvontamalli on perusteeton suhteessa kunnille siirrettäviin tehtäviin ja tilanteessa, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu eivät ole samalla toimijalla.

Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtävälueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämislain 3 luvun 4§:n 2 mom. mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen (järjestämisvastuussa oleva taho) kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Edellä mainittu lainsäädäntöesityksessä oleva työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen ja muuttamiseen liittyvän neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely.

Ehdotettu järjestämisvastuuseen liittyvä työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kunnallisen itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

KEHA-keskuksen tehtäväksi säädettäisiin vastata työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kehittämisestä ja ylläpitämisestä. Samoin sen tehtävänä olisi tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa.

Työvoimaviranomaiset voisivat hyödyntää KEHA-keskuksen tuottamaa tietoa työvoimapalvelujen järjestämisessä. Ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon sekä sen pohjalta tehtyjen analyysien avulla kunnat ja kuntayhtymät voisivat verrata työvoimapalvelujensa toimivuutta sekä vaikuttavuutta suhteessa toisiin alueisiin sekä kehittää palveluja yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa.

Nämä ovat tarkoituksenmukaisia ja selkeitä linjauksia KEHA-keskuksen tehtävistä, ja edistävät kuntien ja valtion yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta annetun lain mukaan KEHA-keskuksen tehtävänä olisi myös nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus (ONNI-toiminta) ja monialaisten palveluiden kehittämisen tuki. Päällekkäisyyksien välttämiseksi laissa on syytä tarkentaa, miten ONNI-toiminta eroaa nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta, josta siitäkin säädetään käsillä olevassa lakipaketissa.

Kauniaisten kaupunki 21.6.2022

Koska KEHA-keskus vastaa jatkossa useasta työvoimaviranomaisten toiminnan kannalta oleellisesta tehtävästä, tulisi työvoimaviranomaisilla olla selkeä ja laissa todettu mahdollisuus tosiasiallisesti vaikuttaa KEHA-keskuksen toimintaan ja päätöksiin.

Lakiin tulisi myös kirjata valmisteluvaihetta koskeva yhteistyövelvoite TE-toimistoille, KEHA-keskukselle ja ELY-keskuksille, sillä ne ovat kuntien kanssa keskeisessä asemassa muutoksen valmistelussa. Toimijoita tulisi laissa velvoittaa jakamaan kaikki tarpeellinen tieto kunnille ja keskenään muutoksen valmistelua ajatellen. Tämän velvoitteen tulisi tulla voimaan mahdollisimman pian.

KEHA-keskuksen roolia palvelujen järjestämisessä henkilöasiakkaille tulisi arvioida kriittisesti, emmekä kannata nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisen siirtämistä KEHA-keskukselle.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

ELY-keskusten tehtävistä

Esitysluonnoksessa ELY-keskuksen tehtäviksi työllisyysasioissa säädetään työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuranta ja ennakointi työllisyyden edistämiseksi sekä yhteistyö- ja seurantakeskustelujen käyminen alueen työvoimaviranomaisten ja TEM:n kanssa. Nykymallissa ELY-keskuksen asiantuntemus edellä mainituissa teemoissa perustuu muun muassa työvoimakoulutuksen alueelliseen suunnittelutehtävään sekä tiiviiseen kumppanuuteen TE-toimiston kanssa. ELY-keskusten ja TE-toimistojen koulutukseen liittyvien tehtävien (työvoimakoulutusten hankinta ja tutkintoon johtavien työvoimakoulutusten sopiminen ja koordinointi) myötä ELY-keskusten koulutuksista vastaavat asiantuntijat ovat tiiviissä ja säännöllisessä yhteistyössä alueen koulutusta toteuttavien oppilaitosten ja palveluntuottajien sekä alueen työnantajien ja elinkeinoelämän kanssa.

Nykyinen koulutus- ja osaamistarpeiden tunnistaminen perustuu paitsi muun ennakointityön yhteydessä toteuttavaan itsenäiseen tilastolliseen analyysiin myös erittäin keskeisesti alueen toimijoiden kanssa käytävään yhteistyöhön ja epäviralliseen tietojenvaihtoon. Näiden voidaan sanoa olevan se perustus, jonka päällä alueellinen koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi tapahtuu. Uudistuksessa osaamistarpeiden ja koulutuksen asiakasrajapinta siirtyy pois ELY-keskuksesta, joten seuranta- ja ennakointitehtävän hoitaminen vaikeutuu olennaisesti, erkaantuu liiaksi alueellisten toimijoiden käytännön tarpeista ja pohjautuu lähinnä muiden keräämän tietoaaineiston tarkasteluun.

Samoin ELY-keskuksen, kuten muidenkin valtion toimijoiden, näkymä ja tiedonsaanti työllisyyspalvelujen toimivuuteen ja vaikuttavuuteen ohenee merkittävästi. Riskinä on, etteivät ELY-keskukset pysty asianmukaisesti tukemaan työvoimaviranomaisia niiden tehtävissä tai kehittämisessä, esim. vertaisoppimisessa. Miten on tarkoitus järjestää alueelliset seurantakeskustelut, jos työllisyyteen liittyvä tehtäväkenttä jää hyvin ohueksi? Jotta ELY-keskukset pystyisivät hoitamaan työllisyyden edistämiseen liittyviä tehtäviään ja ylläpitämään niiden edellyttämää osaamispääomaa, tulisi tehtävistä säätää laajemmin ja tarkemmin.

On erittäin tärkeää, että myös jatkossa on alueellinen ja alueellisista työmarkkinoista huolta pitävä toimija, joka vastaa keskeisistä osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvien tietojen keräämisestä ja tuottamisesta. Työllisyyden edistämisen alueellinen tehtävä olisi olennainen osa muun muassa aluekehittämisen, yrityspalvelujen ja ennakkoinnin muodostamaa tehtäväkokonaisuutta. ELY-keskusten tehtäväkenttään tulisi sisällyttää myös alueellista työelämän kehittämisen koordinointia,

jotta useiden eri toimijoiden tekemän kehittämistyön päällekkäisyyttä pystytään välttämään ja hanketoimintaa kohdentamaan aluetta parhaiten tukevasti. Työelämän kehittäminen liittyy olennaisesti myös muihin yrityspalveluihin, kuten kehittämispalveluihin ja nykyisiin valtakunnallisiin Työllistä taidolla -palveluun ja Perhevapaalta työelämään -hankkeeseen sekä kansainvälisen rekrytoinnin ja moninaisuuden teemoihin. Resurssit kokonaisuuden koordinointiin tulisi määrittää suhteessa alueen työnantajien määrään.

ELY-keskuksilla on nykyisin merkittävä rooli alueen työmarkkinoiden toimivuuden, työvoiman osaamisen ja saatavuuden sekä työllisyyden edistämisessä. Esitetyssä mallissa kyseisiin teemoihin liittyvät tehtävät siirtyisivät valtaosin joko uusille työvoimaviranomaisille tai KEHA-keskukselle ja ELY-keskuksen kosketuspinta teemoihin jäisi hyvin ohueksi. Myös ELY-keskuksille tulisi säätää tarkemmin lakisääteinen työllisyyteen liittyvä tehtävä, jotta myös alueellinen näkökulma työvoimapolitiikan ja elinkeinopolitiikan edistämiseen varmistettaisiin. Tämä tukisi myös alueellisten seurantakeskustelujen vaikuttavuutta.

KEHA-keskuksen tehtävistä

Palvelujen hajaantuva järjestämisrakenne edellyttää valtion keskitettyjä toimintoja. Kyseiset sisällöt on sinänsä kohtalaisen hyvin tunnistettu esitysluonnoksessa. TE-toimiston hallinto- ja tukitehtävien poistuminen (130 htv) ja TE-palvelun valtiolle jäävien tehtävien lisääntyminen (335 htv) muuttavat KEHA-virastoa aivan olennaisesti mission, tehtävien, johtamisen, ohjauksen ja toimijasuhteiden osalta. Muutokset on huomioitu esitysluonnoksessa erittäin puutteellisesti, lähtien viraston nimestä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus. Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskukseen luodaan tiedolla johtamisen valtakunnallinen toimintakokonaisuus. Esitysluonnoksessa kuvataan useissa eri kohdissa tiedolla johtamisen merkitystä uudistuksen onnistumisen edellytyksenä ja annetaan kansainvälisiä esimerkkejä. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä uusia resursseja KEHA-keskukseen kootaan tämän uuden ja kriittisen tehtäväkokonaisuuden hoitamiseen. Olemme lisäksi esittäneet huolia tulevien työvoimapalvelujen asiakasrekisteriin ja siitä johdettavaan tietovarantoon liittyen luvun 13 yhteydessä.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta ei lausu näistä kohdista

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Uudenmaan TE-toimistolta ollaan siirtämässä vahvaa harkintaa vaativat lausunnot KEHA-keskuksille. Nykyisellään tässä on ollut paljon haasteita, ruuhkaa ja epätarkoituksenmukaisia päätöksiä, joten kuinka varmistetaan, ettei ongelmaa siirretä vain seuraavalle organisaatiolle? Myös ONNI-toiminta olisi siirtymässä Keha-keskuksille, mitä tässä kohtaa on vaikea hahmottaa huomioiden ONNI-toiminnan sisältö.

ELY-keskuksista kuntiin ja edellä tarkoitettuihin kuntayhtymiin siirtyisi julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen hankintatehtävistä noin 75 henkilötyövuotta sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta ammatinvalinnan- ja uraohjauksen psykologit viisi henkilötyövuotta. Kun ELY-keskuksilta siirtyvät kuntiin mm. hankintatehtävät, on tärkeää arvioida hankintojen laajuus ja synkronointi kunnan muun hankintatoiminnan kanssa.

Lappeenrannan kaupunki**21.6.2022**

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022**3 §. ELY-keskuksen tehtävät**

Yleisperustelujen keskeiset ehdotukset jakson mukaan "Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta, kehittämisen ja yhteistyön tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä." Ehdotetussa työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädettäisiin tästä tehtävästä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia ELY-keskusten 3 §:n tehtäviin. ELY-keskuksen osalta 1 momentin 1 kohdan tehtävä yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen säilyisi. Sen sijaan 3 kohta ehdotetaan kumottavaksi. ELY-keskukset kiinnittävät huomiota, että keskeiset ehdotukset jaksossa ja ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 3 luvun 4 §:ssä säädetyt ELY-keskuksen tehtävät eivät käy ilmi ELY-lain 3 §:ssä säädetyistä ELY-keskuksen ehdotetuista tehtävistä, jos 1 momentin 3 kohta kumotaan. Ehdotetussa ELY-lain 2 momentin 1 kohdassakin säädettäisiin siinäkin vain työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seuraamisesta ja ennakoinnista. Esim. kuntien tukeminen työllisyyden edistämiseksi taikka vaikuttavuuden ja yhteistyön tarpeiden sekä työllisyyden tavoitteiden saavuttamisen tarkastelun tehtävät eivät käy ilmi

3 §:n sanamuodosta. Säännöstä on täydennettävä tältä osin, jotta JTYPL 4 §:ssäkin säädetyille keskusteluille on taustalla ELY-keskuksen toimivalta näissä asioissa.

ELY-keskusten yhteisen näkemyksen mukaan 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei tulisi kumota vaan 3 kohdassa olisi säädettävä ELY-keskukselle jäävistä tehtävistä sisältäen työelämän kehittämisen, työmarkkinoiden toimivuuden, työvoiman saatavuuden ja kohtaannon sekä työllisyyden seurannan. Ehdotettu 1 momentin 1 kohdan sääntely ja 2 momentin ehdotettu tehtävä seurata ja ennakoita työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi, ei kata edellä todettuja ELY-keskukselle jääviä muita tehtäviä työllisyyden ja työelämän kehittämisen alueella.

ELY-keskukset esittävät, että niiden lakisääteisiin tehtäviin tulisi jatkossakin sisällyttää alueellinen työllisyystehtävä. Kyseisiä lakisääteisiä alueellisia työllisyystehtäviä tulisi olla 1) työllisyyttä tukevat kehittämis- ja rahoitustoimenpiteet, 2) työllisyyspilottien ja –kokeilujen toimeenpano, 3) työvoimapolitiikan asiantuntijuus maakunnallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten kehittämisohjelmien ja –suunnitelmien laadinnassa ja toimeenpanossa, 3) rakennemuutostilanteiden alueellisten analyysien ja työllisyysvaikutusarviointien laadinta ja suunnittelun koordinointi sekä 4) alueellisten työmarkkinoiden tilannekuvan ylläpitäminen ja työllisyyskatsausten laadinta. Lisäksi ELY-keskukset voisivat toimia uusien työvoimaviranomaisten vertaiskehittämisen tukena ja olisivat edistämässä alueen työvoimaviranomaisten keskinäistä tiedonjakoa ja toisiltaan oppimista. Näin luotaisiin puitteet kuntien onnistumiselle omassa työllisyyden edistämisen tehtävässään.

ELY-keskukset esittävät niiden lakisääteisiin tehtäviin lisättäväksi alueelliset kansainvälisen rekrytoinnin palvelut, joilla edistetään osaajien maahanmuuttoa ja työvoiman liikkuvuutta ELY-alueella. Olisi luontevaa, että ELY-keskukset koordinoisivat Work in Finland -toimintaa alueillaan ja hoitaisivat tähän toimintoon liittyvää yritysyritysteistyötä. Team Finland -koordinaattorit ja viidessä ELY-keskuksessa toimivat työvoiman maahanmuuton asiantuntijat ovat jo alueella toimiva resurssi ja soveltuva yhteistyölinkki valtakunnalliselle ja alueelliselle Work in Finland -toiminnalle.

ELY-keskukset esittävät myös, että jatkossa niiden lakisääteiseen tehtäväkokonaisuuteen kirjataan alueellisen työllisyystehtävän lisäksi työelämän laadun kehittäminen. Nykyisin ELY-keskukset edistävät työelämän laatua ja tuottavuutta koordinoimalla työelämän alueellista kehittämistä ja jakamalla tietoa mm. tarjolla olevista rahoitusmahdollisuuksista. Edellisellä hallituskaudella koottiin alueelliset työelämän kehittämisverkostot, joita ELY-keskukset koordinoivat. Tämä työ linkittyy tiiviisti ELY-keskusten yritysten kehittämiseen tähtäävään toimintaan ja on luontevaa, että ELY-keskukset tekevät sitä jatkossakin. Lainsäädäntöuudistus selkeyttäisi ELY-keskuksen roolia työelämän alueellisessa kehittämisessä.

Työelämän laadun ja tuottavuuden edistämiseksi on kyse yritysten ja organisaatioiden toimintatapojen kehittämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi valtakunnallista työelämän kehittämisverkostoa, jossa on jäsen kustakin ELY-keskuksesta. Työelämä 2020 –hankeen yksi keskeisimmistä saavutuksista oli laajan ja monipuolisen toimijajoukon kokoaminen hankeverkostoihin sekä verkostotoiminnan kautta työelämän kehittämisen voimavarojen ja resurssien kokoaminen yhteen yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Työelämän laatua edistettäisiin myös jatkossa parhaiten osana ELY-keskusten yritysten kehittämiseen tähtäävää toimintaa ja tehtäviä. Samalla voimistettaisiin alueellista asiaan liittyvää asiakaskeskeistä kumppanuusyhteistyötä ja elinvoimayhteistyötä.

ELY-keskusten tehtäväkenttään on perinteisesti sisällyntynyt lukuisia siirtyvään toimialaan liittyviä työkokonaisuuksia, joiden siirtymistä kuntiin tai KEHA-keskukseen ei ole esitetty. Tällaisia tehtäviä ovat mm. jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen kehittämisen alueellinen koordinaatio ja verkostot, erilaiset yrityksiin ja työelämään liittyvät rahoitus- ja kehittämistehtävät sekä tilastointiin, raportointiin ja ennakointiin liittyvät alueelliset tehtävät ja verkostot. Näissä verkostoissa tehdään

sitä toiminnan yhteensovittamistyötä, jota alueilla tarvitaan kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaista verkosto-, koordinointi- ja kehittämistyötä tarvitaan yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi ja se liittyy olennaisesti työmarkkinoiden toimivuuteen, työvoiman saatavuuteen ja sen osaamisen varmistamiseen, ohjauspalveluiden saatavuuteen sekä työllisyyteen. ELY-keskusten yhteisenä näkemyksenä on, että tätä työtä on jatkossakin tehtävä alueilla, alueellisten toimijoiden keskinäisenä yhteistyönä, tarvittaessa kunta- ja maakuntarajat ylittäen.

KEHA-keskuksen tehtävät

Palvelujen hajaantuva järjestämisrakenne edellyttää tiettyjä valtion keskitettyjä toimintoja. Kyseessä olevat sisällöt on sinänsä kohtalaisen hyvin tunnistettu esitysluonnoksessa. TE-toimiston hallinto- ja tukitehtävien poistuminen (130 htv) ja TE-palvelun valtiolle jäävien tehtävien lisääntyminen (335 htv) muuttavat KEHA-keskuksen roolia olennaisesti sen mission, tehtävien, johtamisen, ohjauksen ja toimijasuhteiden osalta. KEHA-keskuksen roolin muutokset ja niistä aiheutuneet vaikutukset on huomioitu esitysluonnoksessa erittäin puutteellisesti (lähtien viraston nimestä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus).

Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskukseen luodaan tiedolla johtamisen valtakunnallinen toimintakokonaisuus. Esitysluonnoksessa kuvataan useissa eri kohdissa tiedolla johtamisen merkitystä uudistuksen onnistumisen edellytyksenä ja annetaan kansainvälisiä esimerkkejä. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä uusia resursseja KEHA-keskukseen kootaan tämän uuden ja kriittisen tehtäväkokonaisuuden hoitamiseen.

KEHA-keskus

21.6.2022

KEHA-keskuksen tehtävistä säädettäisiin 3 a §:ssä. KEHA-keskus toteaa, että 2 momentin 3 kohdassa säädetyistä kansainvälisen rekrytoinnin palveluista olisi tarkoituksenmukaista säätää tarkemmin asetuksella siten kuin pykäläluonnoksen säädöskohtaisissa perusteluissa todetaan. KEHA-keskus toteaa, että säädöskohtaisista perusteluista puuttuu maininta mm. luonnontuotteiden keräämiseen liittyvästä työvoiman koordinaatiosta sekä EURES-koordinaatiosta.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota myös 2 momentin 6 kohdassa mainittuihin julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyviin valtakunnallisiin tieto- ja neuvontapalveluihin.

Työvoimapalvelujen järjestämistä koskevan lakiluonnoksen 6 luvun 1 §:n (Tieto- ja neuvontapalvelut) mukaan työvoimaviranomainen antaa tietoa ja neuvontaa mm. Yritystoiminnan käynnistämiseen liittyen. Mainitun lakiluonnoksen määritelmäsäännöksen mukaan KEHA-keskus ei ole työvoimaviranomainen. KEHA-keskus esittääkin, että KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen roolia ja keskinäistä työnjakoa tieto ja neuvontapalveluiden tarjoamisessa selkiytetään.

KEHA-keskus toteaa, että KEHA-keskuksen tehtäväkokonaisuuteen on vaikea ottaa kantaa siltä osin kuin KEHA-keskuksen tehtävät määritellään nykyisin asetuksella eikä luonnosta uudeksi asetukseksi ole käytettävissä. KEHA-keskus toteaa, että esitysluonnoksen perusteella epäselväksi jää, mikä on KEHA-keskuksen rooli työvoimaviranomaisten osaamisen kehittämisen tukemisessa siirtymävaiheen jälkeen.

Kangasniemen kunta**21.6.2022**

Tämän lakiehdotuksen 3 a §:ssä luetellaan Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tehtävät. Kohdassa 5) mainitut työttömyysturvaan liittyvät tehtävät voidaan kokonaisuudessaan siirtää kunnille, jotka toteuttavat työvoimaviranomaisen tehtäviä. Näin ollen tarvitaan muutoksia Työttömyysturvalakiin erityisesti 11 luvun kohtiin 4 § ja 4 a §.

Työttömyysturvaan liittyvät työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan järjestämisvastuun myötä suoraan kuntiin. Alueellisesti voidaan sopimuksella sopia työttömyysturvan keskittämisestä harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen osalta.

Esityksen luvun 4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta –kohdassa todetaan, että nuorille suunnattu hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen suunnittelu ja toteutus olisi KEHA keskuksen vastuulla. Ei ole tarkoituksenmukaista erottaa yhtä erillistä valmennusta muista työllisyyttä edistävästä valmennuksista, joiden suunnittelu ja hankinta ollaan siirtämässä kuntiin.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Valtion ja KEHA-keskuksen rooli

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle HE:ssä esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Jotta tulevat työvoimaviranomaiset voivat jatkossa luottaa KEHA-keskuksen yhteistyökykyyn, tulee lain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta 3 a §:ään lisätä KEHA-keskukselle tehtävä palvella työvoimaviranomaisia niiden toiminnan kehittämiseen liittyvissä asioissa.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

Tämän lakiehdotuksen 3 a §:ssä luetellaan Kehittämisen- ja hallintokeskuksen tehtävät.

Orimattilan kaupunki näkee, että esityksessä mainitut työttömyysturvaan liittyvät tehtävät voidaan kokonaisuudessaan siirtää kunnille, jotka toteuttavat työvoimaviranomaisen tehtäviä.

Orimattilan kaupunki lausuu, että työttömyysturvaan liittyvät työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan järjestämisvastuun myötä suoraan kuntiin. Alueellisesti voidaan sopimuksella sopia työttömyysturvan keskittämisestä harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen osalta.

Esityksen luvun 4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta –kohdassa todetaan, että nuorille suunnattu hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen suunnittelu ja toteutus olisi KEHA-keskuksen vastuulla. Orimattilan kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että ei ole tarkoituksenmukaista erottaa yhtä erillistä valmennusta muista työllisyyttä edistävästä valmennuksista, joiden suunnittelu ja hankinta ollaan siirtämässä kuntiin.

Kirkkonummen kunta**17.6.2022**

TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaannpanolaissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämistäsi vastuun siirron onnistumiseksi.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Huomiot kirjattu kohdassa 1.3.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Valtion tulee velvoittaa Keha-keskus avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

- TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

- Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannpanosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämistäsi vastuun siirtoa. Tämän pykälän tulee astua voimaan jo 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

- Tulevien järjestämistäsi vastuullisten tahojen on tärkeä alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti

- KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle HE:ssä esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Kunnille/kaupungeille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman velvoitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin.

Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Lähes 10 % nykyisistä valtion hallinnon virkailijoista ei siirry muutoksen myötä kuntiin, vaan jää valtionhallinnon palvelukseen. Näiden pohjalta voidaan pohtia, onko työnjako ja rahoitus oikeanlainen.

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Tämän lakiehdotuksen 3 a §:ssä luetellaan Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät. Hollolan kunta näkee, että kohdassa 5) mainitut työttömyysturvaan liittyvät tehtävät voidaan kokonaisuudessaan siirtää kunnille, jotka toteuttavat työvoimaviranomaisen tehtäviä. Näin ollen tarvitaan muutoksia Työttömyysturvalakiin erityisesti 11 luvun kohtiin 4 § ja 4 a §.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Työttömyysturvaan liittyvät työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan järjestämisvastuun myötä suoraan kuntiin. Alueellisesti voidaan sopimuksella sopia työttömyysturvan keskittämisestä harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen osalta.

Esityksen luvun 4.1.8 Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta –kohdassa todetaan, että nuorille suunnattu hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen suunnittelu ja toteutus olisi KEHAKeskuksen vastuulla. Hollolan kunta näkee, että ei ole tarkoituksenmukaista erottaa yhtä erillistä

valmennusta muista työllisyyttä edistävästä valmennuksista, joiden suunnittelu ja hankinta ollaan siirtämässä kuntiin.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Oikeudelliset palvelut toteaa, että ehdotuksessa palkkaturvatehtävän osalta sanamuoto on muuttunut (ELY-keskusten tehtävänä on ollut hoitaa kaikki palkkaturva-asioihin liittyvät tehtävät, mutta ehdotuksessa sanamuoto on muutettu toimeenpanotehtäviin). Onko tarkoituksena muuttaa tehtävän laajuutta? Mikäli tarkoituksena on siirtää palkkaturvatehtävät kokonaisuutena KEHA-keskukseen, lain sanamuotoa olisi hyvä täsmentää koskemaan se palkkaturvatehtäviä kokonaisuudessaan.

TE-hallinnon oikeudellisen tuen tehtäviä ei ole esitysluonnoksessa riittävällä tarkkuudella kuvattu nykytilassa eikä esitetystä mallissa. Yhteistyön toimivuutta ja malleja ei ole mahdollista arvioida. (Ks. kohdat 4.1 ja 4.2)

Oulun kaupunki **15.6.2022**

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Oulun kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Erityisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Kainuun TE-toimisto **13.6.2022**

ELY-keskuksille jäävät TE-palveluihin liittyvät tehtävät on määritelty liian yleiselle tasolle. Ne jäisivät lähinnä seurantakeskustelujen tasolle. Parempi vaihtoehto olisi, että ELY:illä olisi konkreettisia TE-palveluihin liittyviä tehtäviä. Perusteltu esitys on, että KEHA-keskukselle keskitetään valtakunnalliset tehtävät ja tietojärjestelmät.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Kyllä ovat riittävän selkeät.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan 27.6.2022
kehittäminen ja rahoitus**

Kuntakokeilta on opittu ja on selvää, että niistä saadut hyvät kokemukset voidaan ja tulee jakaa. Siksi esitetty siirtymäaika tulee olla riittävän pitkä.

Kuntien perustoimintojen tasolla yritysten ja työvoimakohtaanto on tulevaisuudessa suuri kilpailukyky kysymys.

Tietoturva ja tiedon jakaminen on koettu kokeiluissa ongelmallisiksi. Tätä virhettä ei pidä toistaa.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen, 27.6.2022
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Etelä-Savon TE-toimisto 26.6.2022

Työllisyyden kuntakokeilujen ehdotetaan päättyvän 30.11.2024. On mahdollista, että nykyiset kuntakokeilualueet eivät ole samat kuin tulevat työllisyysalueet. Siirtymävaiheen onnistuminen on keskeistä, jotta henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden palvelu on katkeamatonta. Keskeistä on työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolisten kuntien tukeminen mm. perehdytystoimenpiteissä.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala Annina 23.6.2022

Esityksessä todetaan kokeilujen jatkuvan 30.11.2024 asti, vaikka 1.8.2022 voimaan tulevan lain mukaan kokeilut jatkuisivat 31.12.2024 asti. Päivämäärillä on merkitystä jo nyt tehtävissä henkilöstön rekrytoinneissa. Siirtymävaiheen varmistamiseksi olisi selkeämpi jatkaa kokeiluja 31.12.2024 asti ja tehdä myös määräaikaiset virkasuhteet kokeiluun tähän asti.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (LE 5):
Oikeusministeriö huomauttaa, että lain 23 §:ää ollaan muuttamassa myös HE 17/2022 (Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilun voimassaolon jatkamisesta koskevaksi lainsäädännöksi) yhteydessä. Tältä osin pitäisi varmistaa, että nyt ehdotettu muutos on sopusoinnussa tämän toisen esityksen kanssa.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Työllisyyden kuntakokeilujen ehdotetaan päättyvän 30.11.2024. Uudet työllisyysalueet eivät välttämättä muodostu nyt käynnissä olevien kuntakokeilujen pohjalta. Siirtymävaiheen onnistuminen on keskeistä, jotta henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden palvelu on katkeamatonta. Keskeistä on myös niiden kuntien tukeminen ja ohjaus, jotka eivät ole osallistuneet työllisyyden kuntakokeiluihin.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Työllisyydenhoidon tehtävien tulisi siirtyä kunnille vasta 1.1.2025. Näin ollen kuntakokeilulain tulisi päättyä vasta 31.12.2024 eikä 30.11.2024, kuten on esitetty.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut **23.6.2022**

Tehtävät ovat siirtymässä kuntiin tämänhetkisen tiedon mukaan 1.12.2024.
Kuntakokeilulainsäädäntöä ollaan jatkamassa tämän lainsäädännön voimaantuloon saakka.
Siirtymävaiheen valmistelussa tulee ottaa huomioon myös kuntakokeilun ulkopuolella olevat kunnat ja niiden mahdollisuus valmistautua tulevaan muutokseen esimerkiksi avaamalla kuntakokeiluja kokeilujen ulkopuolisille kunnille ennen lainsäädännön voimaantuloa.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

Kuntakokeilulain muuttaminen voimassaolon osalta on kannatettava asia.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, **23.6.2022**
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Mikkelin kaupunki, Mikkelin **22.6.2022**
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

Kuntakokeiluja toteuttavien alueiden kannalta on kannatettavaa, että kokeiluja jatketaan uudistuksen käynnistymiseen saakka.

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Työllisyyden kuntakokeilujen ehdotetaan päättyvän 30.11.2024. On mahdollista, että nykyiset kuntakokeilualueet eivät ole samat kuin tulevat työllisyysalueet. Siirtymävaiheen onnistuminen on tärkeää, jotta henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden palvelu on katkeamaton. Keskeistä on työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolisten kuntien tukeminen mm. perehdytystoimenpiteissä.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

Kuopion kaupunki kannattaa esitystä, jolla työllisyyden edistämisen kuntakokeilut päättyisivät samaan aikaan, kun työvoimapalveluiden järjestämisvastuu astuu voimaan.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus

22.6.2022

14.6.2022

Ehdottoman kannatettavaa, että kuntakokeilut päättyvät vasta pysyvän järjestämisvastuun siirtyessä kunnille.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

22.6.2022

Työllisyyden kuntakokeilujen ehdotetaan päättyvän 30.11.2024. On mahdollista, että nykyiset kuntakokeilualueet eivät ole samat kuin tulevat työllisyysalueet. Siirtymävaiheen onnistuminen on keskeistä, jotta henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden palvelu on katkeamatonta. Keskeistä on työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolisten kuntien tukeminen mm. perehdytystoimenpiteissä.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö **22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-

Petäjäveden kunta **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta **21.6.2022**

-

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami **21.6.2022**

Työvoimapalveluiden järjestäminen säädettäisiin kunnan uudeksi valtiosuustehtäväksi. Valtiosuus olisi 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista. Siirtyvien tehtävien laskennallisista kustannuksista 70 prosenttia on tarkoitus kohdentaa työikäisen väestön perusteella ja 30 prosenttia ns. laajan työttömyyden perusteella.

Lisäksi kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenisi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Näissä valtion korvausten yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä ja maksettaisiin kunnille niiden 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Tähän korvaukseen sisällytetään erillinen tasausmenettely sen kohdentamisen helpottamiseksi.

Valtiosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti.

Myönteistä on, että valtio sitoutuisi korvaamaan vastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kaavailtu rahoitusmalli on periaatteessa kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista tulee vielä tarkentaa.

Esityksen pääheikkous on se, että tehtävien rahoitus osoitetaan kunnille, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Samoin on laajenevan työttömyysturvavastuun osalta. Siten valta ja taloudellinen vastuu tulisivat olemaan eri tahoilla.

Kompensaatiomallia on syytä tarkastella uudelleen siten, että se todella olisi kannustava ja kunnille tasapuolinen. Rahoitusrakennelman tulee myös turvata väestön määrässä ja rakenteessa sekä suhdanteissa tapahtuvat muutokset. Nyt esitetty korvausten ja tasausten määrittäminen vuoden 2022 laskentatiedoilla ilman jälkikäteistarkastuksia ei kannustavuuden tai tasapuolisuuden kriteereitä täytä.

Ehdotetusta siirtymäajasta jää epäselväksi, onko sen kesto todella kolme vuotta vai tosiasiasa lyhyempi.

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Työllisyydenhoidon tehtävien tulisi siirtyä kunnille vasta 1.1.2025. Näin ollen kuntakokeilulain tulisi päättyä vasta 31.12.2024, eikä 30.11.2024, kuten on esitetty.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Pidämme tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Varkauden kaupunki, **21.6.2022**
Konsernihallinto/kaupunginhallitus

-

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Ehdottoman kannatettavaa, että kuntakokeilut päättyvät vasta pysyvän järjestämisvastuun siirtyessä kunnille.

Polvijärven kunta **21.6.2022**

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki **21.6.2022**

Ei lausuttavaa. Etelä-Karjalan kunnat eivät ole mukana työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto **21.6.2022**

Työllisyyden kuntakokeilujen ehdotetaan päättyvän 30.11.2024. On mahdollista, että nykyiset kuntakokeilualueet eivät ole samat kuin tulevat työllisyysalueet. Siirtymävaiheen onnistuminen on keskeistä, jotta henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden palvelu on katkeamatonta. ELY-keskukset

näkevät keskeisenä työllisyyden kuntakokeilujen ulkopuolisten kuntien tukemisen mm. perhdytystoimenpiteissä.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa. Etelä-Karjalan kunnat eivät ole mukana työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Nakkilan kunta 16.6.2022

Muuramen kunta, Muuramen kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §) 16.6.2022

Muurame pitää tärkeänä, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilua tulee jatkaa siihen asti, kun TE2024 uudistus alkaa.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022**

Ehdottoman kannatettavaa, että kuntakokeilut päättyvät vasta pysyvän järjestämisvastuun siirtyessä kunnille.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Ei muutosta voimaan.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Pro edottaa, että työvoima- ja yrityspalvelujen valtionosuus korvamerkitään ko. tehtävien hoitamiseen.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut,
Mäkelä Mari**

27.6.2022

Hallituksen esityksessä kuntien vastuun työttömyysturvan maksamisesta todetaan lisääntyvän. Tätä pyritään korvaamaan rahoitukseen suunnitellulla kompensatiomallilla, joka ei kuitenkaan seuraisi väestönkehitystä eikä huomioisi suhdannevaihteluita. Uusi rahoitusmalli siirtää riskin kuntien talouteen. Lisäksi Hattulan kunta katsoo, että hyvinvointialueilla tulisi olla kustannusvastuu niiden työnhakijoiden kohdalla, joilla palvelutarve on ensisijaisesti sosiaali- ja/tai terveystalouksissa. Tämä näkyy mm. pitkäaikaistyöttömien kohdalla.

**Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut,
Polvinen Pauliina**

27.6.2022

Hallituksen esityksessä kuntien vastuun työttömyysturvan maksamisesta todetaan lisääntyvän. Tätä pyritään korvaamaan rahoitukseen suunnitellulla kompensatiomallilla, joka ei kuitenkaan seuraisi väestönkehitystä eikä huomioisi suhdannevaihteluita. Uusi rahoitusmalli siirtää riskin kuntien talouteen.

Lisäksi Janakkalan kunta katsoo, että hyvinvointialueilla tulisi olla kustannusvastuu niiden työnhakijoiden kohdalla, joilla palvelutarve on ensisijaisesti sosiaali- ja/tai terveystalouksissa. Tämä näkyy mm. pitkäaikaistyöttömien kohdalla.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto,
Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö**

27.6.2022

Esitetty valtionosuuden laskentamalli ei ole oikeudenmukainen kummassakaan uudessa tehtävässä. Esityksen mukaan työvoimapolvelujen valtionosuudesta 70 % kohdentuisi työikäisen 18-64-vuotiaan väestön määrän ja vain 30 % laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Käytännössä valtaosa työttömyyden hoitamiseen tarkoitettusta rahoituksesta siis jaettaisiin täysin riippumatta kunnan työttömyys- tai työllisyystilanteesta ja asiakkaiden todellisesta palvelutarpeesta. Rahoitusmalli vastaa paremmin tarpeisiin ja on oikeudenmukaisempi, kun kriteerien suhteet ovat toisinpäin. Eli laajan työttömyyden painoarvon tulee olla 70 % ja työikäisten määrän 30 %.

Työttömyysturvan valtionosuus kohdentuisi esityksen mukaan pelkästään työikäisten 18-64 vuotiaiden mukaan. Myös tämä esitys on epäoikeudenmukainen, koska kuntien kulut työttömyysturvan rahoituksesta kohdentuvat hyvin pitkälti työttömyyden tason mukaisesti. Lisäksi Pohjois-Karjalan työttömyyden rakenne on koko maata vaikeampi ts. kustannuksia työttömyysturvan rahoituksesta tulee varmasti suhteessa koko maata enemmän. Työttömyysturvan valtionosuuksissa tulee käyttää samaa perustetta kuin esitimme peruspalvelujen valtionosuuteen eli laaja työttömyys 70 % ja työikäiset 30 %.

Esityksen perusteella siirtymäajaksi jäisi vain 2 vuotta ja yksi kuukausi. Siirtymäajan on oltava viisi vuotta uudistuksen voimaantulosta laskettuna.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

STTK esittää, että työvoima- ja yrityspalvelujen valtionosuus korvamerkitään ko. tehtävien hoitamiseen.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, Björklund Helena

27.6.2022

Statistiken över personer som tidigare varit anställda i kommuner med lönesubvention bör utvecklas på ett sådant sätt att dessa personer ingår i kriteriet hög arbetslöshet och deras kostnader beräknas

och redovisas till Statskontoret som en del av lagstadgade tjänster så att kostnaderna ingår som en del av statsandelsbasen.

Siikalatvan kunta

27.6.2022

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu tulee jakaa valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry

27.6.2022

Valtionosuuskriteeristö ja rahoitusvastuun laajentaminen tulevat suuntaamaan kuntien palvelut lyhyehkön aikaa työttömänä olleisiin ja melko hyvässä työmarkkinassa oleviin. Järjestelmä ei sisällä riittäviä määräyksiä eikä kannusteita tukea pitkään työttömänä olleita ja muutoin hyvin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevia kohti työelämää. Huomioon tulisi ottaa myös äkillisten suhdannevaihteluiden tilanteet.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Täysimääräinen rahoitus Te-palveluiden hoitoon on hyvä asia, mutta valtionosuuskriteerit, joilla rahoitus jaetaan ei ole riittävä. Valtionosuuden määrittelyssä tulee huomioida paremmin alueella tapahtuvaa rakennemuutosta.

Yrityspalveluita tukevaa määräytymistekijää tulisi lisätä.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus ei tue matalan työttömyyden ja samanaikaisesti työvoimapulasta kärsivän kunnan toimintaedellytyksiä.

Rahoituksessa tulee huomioida kunnan yritysten kasvun mahdollisuudet, muutokset palkkatukeen, koulutuksiin ja neuvontaan ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteet.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus

26.6.2022

13.6.2022 § 108

Ehdotuksessa on hyvää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Valtionosuuden määräytymistekijät eivät ole toimivia. Täysimääräinen rahoitus kunnille siirtyvien TE-palveluiden hoitoon on hyvä asia, mutta valtionosuus kriteerit, joilla rahoitus jaetaan ei ole riittävä. Valtionosuuden määrittelyssä tulee huomioida paremmin alueiden erilaiset tarpeet. Rahoituksessa tulee huomioida myös paremmin alueella tapahtuvaa rakennemuutosta.

Yrityspalveluita tukeva määräytymistekijä tulisi lisätä. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus ei tue yli 20 000 asukkaan matalan työttömyyden ja työvoimapulasta kärsivän kunnan toimintaedellytyksiä.

Rahoituksessa pitää paremmin huomioida kunnan yritysten kasvun mahdollisuudet (muutokset palkkatukeen, koulutukseen, yritysneuvontaan ym) ja osaavan työvoiman saatavuuden haasteisiin.

Kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta ei tue kuntien tilannetta, pahimmillaan kustannukset kasvavat ja asiakkaiden todellinen tarve eli työllistämistoimet vaarantuvat. Pitkäaikaisten työttömien tilanteeseen pitää saada pysyvämpi ratkaisu ja aivan uudenlaisia työkaluja ja mahdollisuuksia. Rahoitus on tarkoitettu kannustavaksi, mutta esimerkiksi Siilinjärvellä, jossa työttömyysaste on n. 6 % ja työpaikkoja on ennätysmäärä auki sekä yritysten määrä kasvaa, rahoitusvastuun määräytyminen nähdään uhkana kohtaanto-ongelman kasvamiselle. Rahoitusvastuun laajentaminen ei ole kunnille oikeudenmukainen, koska rahoitusvastuussa huomioidaan vain työllistäminen. Tämä vaarantaa myös työnhakijoiden osaamisen kehittämisen ja sitä myötä yritysten osaavan työvoiman saatavuus heikkenee entisestään.

Turun kaupunki

24.6.2022

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus. TE-2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta.

Valtion Kieku-järjestelmän työaikaseuranta, johon esityksessä viitataan, on epäluotettava tapa arvioida tässä mittakaavassa tarvittavia resursseja. On myös huomioitava, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön resurssi.

Turun kaupunki esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi arvioida uudelleen ja perustella esitettyä paremmin. Kieku-tyoajanseurantaa ei tulisi käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jäisi vain kuntien rahoitettavaksi.

Turun kaupunki esittää, että uudistuksesta johtuvat muutoskustannukset olisi kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan ylimääräisiä suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen liittyviä kustannuksia.

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki, 23.6.2022
Kaupunginhallituksen hyväksymä
20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Hangon kaupunki näkee mallin eräänä kehittämiskohteena sen, että esitetty rahoitus sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Olisi perusteltua muuttaa palveluiden

painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä muuttamalla suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien lkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Esityksen mukaan sisällytetään kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutetaan vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen. Todellisuudessa esityksen mukaan siirtymäaika on käytännössä vuosi, jos toiminta alkaa 1.12.2024, ja vuonna 2026 rahoitus määräytyisi kokonaisuudessaan laskennallisin perustein. Suunnitelma aloittamisesta 1.12.2024 ei saisi olla ensimmäinen vuosi siirtymäajalle, vaan se pitää laskea 1.1.2025 alkaen, jolloin vuonna 2027 rahoitus määräytyisi kokonaisuudessaan laskennallisin perustein.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila- 23.6.2022
Parkkinen Pirjo

Näkemyksiä esitetty kohdassa 1 ja 2.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa periaatetta, että valtio korvaa tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Esitetty rahoitusmalli on kuitenkin monella tapaa ongelmallinen. Rahoitusmallin perustaa ei voida KT:n mielestä pitää kestäväenä, kun käytännössä rahoitusvastuu (kunnat) ja palvelujen järjestämisvastuu (yhteistoiminta-alueet) on eriytetty.

Sekä palveluiden että työttömyysturvakustannusten kompensatio luovat kunnille merkittävän taloudellisen suhdanteista riippuvaisen riskin, johon niillä on vain vähän tai korkeintaan osittainen mahdollisuus vaikuttaa. Palveluiden rahoituksen osalta KT kannattaa kokonaiskriteerin

muodostamista väestön ja laajan työttömyyden kriteerien perusteella, mutta katsoo samalla kriteerien painotuksen (70-30 %) olevan lain tarkoitukseen nähden epätarkoituksenmukainen. Palvelujen ja palveluprosessin kohdistumista työllistymiseen voitaisiin tukea paremmin mallilla, jossa työttömyyden painoarvo on nyt esitettyä suurempi. Työttömyyden suurempi painoarvo tukisi myös kuntia, jotka joutuvat kohtaamaan äkillisiä rakennemuutoksia. Palveluiden rahoituksen osalta on esitetty siirtymäaikaa, jossa alkuvaiheessa huomioitaisiin kuntien toteutuma-arviot. KT ehdottaa työttömyyteen liittyvän painoarvon lisäämistä sekä valtionosuusrahoituksen riittävyyden arviointia ennen siirtymäajan päättymistä, jolloin jakoperusteita voitaisiin vielä muuttaa ennen 1.1.2027 täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kriteerien perusteella annettavan rahoituksen voimaantuloa.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, 23.6.2022
Hermunen Hanna

Esityksen mukaan kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäväksi. Esityksen mukaisesti kunnille syntyisi uusi valtionosuustehtävä, johon valtio myöntää täysimääräisen rahoituksen. Posion kunta pitää tätä täysimääräistä rahoitusta kannatettavana.

Esityksessä kuitenkin rahoitus kohdennettaisiin valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä; 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella sisältäen työttömät sekä palveluiden piirissä olevat asiakkaat ja 70 prosenttia 18-64 –vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Posion kunta yhtyy Kuntaliiton tavoin esitykseen, että rahoituksen tulisi määräytyä suhteessa 50 prosenttia työttömien määrään ja 50 prosenttia 18-64-vuotiaisiin. Tämä pienentäisi kuntien taloudellista riskiä muutostilanteissa ja työttömyyteen osittain perustuva rahoitus huomioi paremmin asiakkaiden palvelutarpeet.

Lisähuomiona Posion kunta yhtyy Kuntaliiton huomioon siitä, että nyt esitetty 20 000 työvoimapohjaan perustuvalla yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Heikkoudeksi muodostuu tehtävien rahoitus jokaiselle kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Tämä johtaa siihen, että kuntien vallalle ja taloudelliselle vastuulle muodostuu epätasapaino.

Esityksessä kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Kunnan rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin esityksen mukaan siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Nykyisellään kunnan rahoitusvastuu kohdentuu työmarkkinatukeen ja siihen liittyvään lapsikorotukseen. Jatkossa kunta ei osallistuisi työmarkkinatukeen liittyvän lapsikorotuksen rahoittamiseen.

Esityksen mukaan kunnille tulisi jatkossa vastuuta työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Sen lisäksi rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tällöin kunnan rahoitusvastuu ei katkea työnhakijan siirtyessä palveluun. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamista kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely, korvaukset ja tasaukset määriteltäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla.

Posion kunta lausuu, että työttömyysetuuksien rahoitusmallin tulisi tunnistaa työnhakija-asiakkaiden palveluvastuun jakautuminen kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden välillä ja siten huomioida se myös työttömyysetuusmenoissa. Siitä johtuen Posion kunta esittää, että hyvinvointialueille tulee asettaa myös vastuu työttömyysetuuksien rahoittamisen osalta, sillä pitkittyneen työttömyyden taustalla on usein myös sosiaalisia- ja terveydellisiä haasteita.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Rahoitusmallilla on merkittävät kannustinvaikutukset. Kunnilla insentiivirakenne kohdistuu ihmisten työllistymiseen, ja yllyke muuhun aktivointiin poistuu. Yhteys työllisyydenhoidon, sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan välillä heikkenee. Kuntia ei palkita tai rangaista yleisestä aktivoinnista ja työllistymisedellytyksien parantamisesta, vaan tämä kohdistuu työllistymiseen. Kuitenkin jatkossakin kunnissa on ihmisiä, joilla on paljon ja samanaikaisesti ongelmia: terveyspulmia, pitkittyntä työttömyyttä, osattomuutta ja päihteiden käyttöä. Kuntoutussäätiö katsoo, että on syytä tarkastella lähivuosina muutosten ja hyödynnettyjen kriteerien toimivuutta mm. siitä näkökulmasta, miten ne ovat vaikuttaneet työvoimapalveluiden ja työkyvyn tuen saatavuuteen sekä työllisyystilanteeseen.

Kunnat ovat hyvin erityyppisissä asemissa työllisyydenhoidossa eikä kaikilla ole vastaavaa kokemusta.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä rahoituksen ja järjestämisvastuun erottamisessa, koska Etelä-Kymenlaakson kunnissa on erilainen tilanne väestön ja myös työttömyyden rakenteen suhteen. Haasteena on rakentaa yhteistyömalli, jossa kunnat saavat tarvitsemansa ja toivomansa palvelut ja toisaalta kunnat sitoutuvat kaikkien lakisääteisten TE-palveluiden rahoitukseen riippumatta oman kunnan tilanteesta. Järjestämisvastuun keskittäminen vaatii myös yhteistyötä ja luottamusta kuntien välillä, jotta kaikkien kuntien tarpeet ja toiveet saadaan kuuluville.

Rahoitusmallin osalta huolta Etelä-Kymenlaaksossa herättää myös tällä hetkellä valmistellut rahoituslaskelmat, joiden perusteella nettovaikutus on Etelä-Kymenlaakson suurimmissa kunnissa negatiivinen. Herää siis kysymys, onko palveluiden rahoitus riittävä ja pystytäänkö rahoituksella takaamaan laadukas muutos ja työpaikkojen säilyminen jatkossa. Laskelmat on tehty vuoden 2019 tasolla ja sen jälkeen TE-palveluissa on otettu käyttöön mm. uusi asiakaspalvelumalli, joka on lisännyt kustannuksia. Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että laskelmia tarkistetaan tämän pohjalta. Laskelmia ja kuntakohtaisia laskelmia on syytä arvioida myös todellisten kulujen ja palveluiden yhdenvertaisen järjestämisen näkökulmasta. Kolmen vuoden siirtymäaika jää käytännössä kahden vuoden siirtymäajaksi, koska palvelut siirtyvät vasta loppuvuodesta 2024. Siirtymäaika vaikuttaa varsin lyhyeltä tilanteessa, jossa arviot kuntakohtaisista kustannuksista on valmisteltu täysin laskennallisesti ja tietoa todellisista kuntakohtaisista kustannuksista on haastavaa arvioida ennen uudistuksen varsinaista toimeenpanoa.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun osalta Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskinä poikkileikkaustilanteessa tehdyn kompensoinnin osalta joustamattomuuden suhdannevaihteluiden osalta. Työttömyysetuuksien kulujen kehitykseen vaikuttaa suuresti suhdannevaihtelut ja huonossa taloustilanteessa työllisyydenhoidon palveluiden vaikutus työttömyyden kehitykseen heikkenee.

Kuntien kannalta suhdannevaihtelut aiheuttavat ison taloudellisen riskin, mikäli kuntakompensaatiota ei tarkisteta jatkossa.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

**Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus,
Hämeen ELY-keskuksen lausunto**

23.6.2022

Taipalsaaren kunta

23.6.2022

Valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti, mikä on erittäin kannatettava pohja rahoitusmallille. Kuntaliiton näkemys, että siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta on kannatettava. Muista osin yhdyimme Kuntaliiton näkemykseen asiassa.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Siirtyvien tehtävien valtionosuuden määräytymisperuste on pääosin kannatettava, mutta ei huomioi maahan muuttaneiden asiakkaiden intensiivisempää palvelutarvetta. Työvoimakoulutuksina toteutettaviin kotoutumiskoulutuksiin aiemmin käytetyn 30 M € jakaminen mekaanisesti vieraskielisyyden perusteella VOS-järjestelmässä ei ohjaa rahoitusta niiden asiakkaiden palveluihin, jotka kotoutumispalvelua eniten tarvitsevat, vaan hajauttaa resursseja alueille, joilla kotoutumispalvelujen tarve on hyvin vähäinen.

Vieraskielisten TE- palvelujen kantaväestöä korkeammat kustannukset edellyttävät valtionosuusjärjestelmän vieraskielisten perushinnan nostamista edelleen. Uudistuksessa tulisi varata maahan muuttaneiden TE-palveluihin riittävä rahoitus.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. Hallituksen esitysluonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140–142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Espoon kaupunki esittää, että hallituksen esitykseen tulisi lisätä tarkemmalla tasolla ja luotettavammilla perusteilla arvioitu kuvaus siitä, minkä suuruista rahoitusta valtiolle jäävät TE-palvelut edellyttävät.

Kunnille siirtyvien kustannusten nykytilan arviointi perustuu täysin erialisiin laskennallisiin oletuksiin, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti. Nykytilassa palvelujen keskimääräisten kustannusten vuosittainen vaihtelu kustannuksissa on suurta. Kunnille siirtyvien palvelujen yksikkökustannukset on laskettu koko maan kustannuksista jaettuna ko. palvelun piirissä koko maassa olleiden määrällä, joten yksikkökustannus ei huomioi mitään alueellisia kustannuseroja. Lisäksi TE-toimistojen, KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten siirtyvien toimintojen kustannusten nykytilanarvioinnissa on käytetty työajanseurantaa (KIEKU koodeja). Työajanseuranta

on epäluotettava työajan kohdentumisen osalta eikä työajanseurannan kooditus vastaa siirtyvien tehtävien jakoa. Työajanseurannan Kieku-koodeja ei tulisi käyttää tehtävien kustannusten laskennassa, sillä koodien käyttö voi kohdentaa kustannukset palveluittain ja siten kunnan ja valtion suhteessa väärin. Siirtyvien palvelujen rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää vain kuntien rahoitettavaksi.

Esitetty kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen on järkevä, mutta aiemmin esitetyn mukaisesti vastuun ja siten myös siirtymäajan tulisi alkaa 1.1.2025 ja jatkua vuoden 2027 loppuun asti. Siirtymäaikana 2 ensimmäisen vuoden rahoitus määräytyisi 50 % kunnille laskennallisesti arvioiduista kustannuksista, siirtymäaikana tulee seurata kunnille aiheutuvia todellisia kustannuksia ja korjata rahoitusta, mikäli arvioidut ja todelliset kustannukset eroavat huomattavasti toisistaan.

Espoon kaupunki esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun, kuntien ICT järjestelmiin ja toteutukseen.

Esitetty rahoitusmalli kunnan kasvavasta vastuusta työttömyysetuuksien rahoitukseen on kasvavien kuntien osalta ongelmallinen. Eesityksen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisesti.

Valtionosuus jakautuisi kunnille niiden työikäisen asukasmäärän mukaisessa suhteessa. Kuntakohtaista kohdennusta korjattaisiin pysyvällä taseusmenettelyllä, jos korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkisteta jälkikäteen, vaan euromäärä pysyy samana vuodesta 2024 eteenpäin.

Korvauksen staattisuus on Espoon kannalta mahdoton. Työikäinen väestö kasvaa Espoossa ja suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos kompensaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää jo muutamien vuosien kuluttua alikompensoiduksi. Espoossa ylikompensaation arvioidaan kasvavan 7,5 milj. euroon vuoteen 2035 mennessä.

Espoon kaupunki esittää, että kompensaation tasoa tulee tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla, tehdä vuosittaiset inflaatiotarkistukset sekä tarkistaa myös työttömyysetuuksia muutettaessa.

Mikäli kompensaation tason säädetään kuitenkin olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden. Vuosivaihteluiden vuoksi tasoksi tulee ottaa useamman vuoden keskiarvo, esimerkiksi vuosien 2020–2022 keskiarvo. Jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Rahoitusmallin tulee kehittää siten, että valtio kantaa esitettyä suuremman osan suhdanneriskistä. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Kompensaatiomalli ei myöskään ota huomioon vieraskielisten osuutta, tai niiden osuuden kasvuennusteita. Tämä on ongelma erityisesti suurien kaupunkien osalta.

Kaupungin on aina maksettava kasvavat työmarkkinatuen maksut Kelalle, siten kasvavissa kaupungeissa rahoituksen staattisuuden ja kasvavien työttömyysetukustannusten takia tulevaisuudessa vaadittava sopeutus toimintakuluissa joudutaan tekemään TE- , opetus- ja varhaiskasvatuspalveluista.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto**23.6.2022**

Huomioiden sen, että esitettyjen valtionosuuksien määräytymistekijöiden pohjalta alueellemme kohdentuva rahoitus olisi vähenemässä ja samaan aikaan vaikuttaisi siltä, että rahoitus olisi kasvamassa paremmat työllistymismahdollisuudet omaavilla alueilla, rahoituksen kohdentumista tulisi tarkastella uudelleen. Työvoimapalveluita käyttävät pääasiallisesti työttömät, vaikka TE-toimistojen asiakkaina ja palveluprosessien mukaisesti haastateltavina on myös lukuisa määrä työssä ja palveluissa olevia työnhakijoita. Esityksen mukaan rahoitus kunnille palvelujen järjestämiseen määräytyy ensisijaisesti työikäisen väestön perusteella. Muuttaako henkilö elinvoimaisemmalle alueelle työvoimapalveluiden perässä? Olisiko palvelu kuitenkin kohdennettava enemmän sinne, missä on työttömyyttä?

Ehdotettuun laskennallisen rahoitukseen siirtymiseen olisi Kaakkois-Suomen TE-toimiston näkemyksen mukaan hyvä käyttää merkittävästi pidempää siirtymäaikaa, jotta alueilla ehditään tekemään tarvittavia kehittämistoimia ja nähdä niiden vaikuttavuutta.

Lapin ELY**23.6.2022**

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti****23.6.2022**

-

**Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus
20.6.2022 §144****23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä rahoituksen ja järjestämisvastuun erottamisessa, koska Etelä-Kymenlaakson kunnissa on erilainen tilanne väestön ja myös työttömyyden rakenteen suhteen.

Haasteena on rakentaa yhteistyömalli, jossa kunnat saavat tarvitsemansa ja toivomansa palvelut ja toisaalta kunnat sitoutuvat kaikkien lakisääteisten TE-palveluiden rahoitukseen riippumatta oman kunnan

tilanteesta. Järjestämisvastuun keskittäminen vaatii myös yhteistyötä ja luottamusta kuntien välillä, jotta

kaikkien kuntien tarpeet ja toiveet saadaan kuuluville.

Valtionosuuksien määräytymistekijöiksi on ehdotettu laajaa työttömyyttä (30%) sekä työikäistä väestöä

(70%). Määräytymistekijät ovat Etelä-Kymenlaakson kuntien näkökulmasta toimivat, mutta niiden suhdetta tulisi arvioida uudelleen. Painoarvoa tulisi siirtää laajan työttömyyden suuntaan, jolloin turvattaisiin tarvittavien palveluiden rahoitusta ja lievennettäisiin kunnille kohdistuvaa riskiä myös huonommassa suhdannetilanteessa.

Rahoitusmallin osalta huolta Etelä-Kymenlaaksossa herättää myös tällä hetkellä valmistellut

rahoituslaskelmat, joiden perusteella nettovaikutus on Etelä-Kymenlaakson suurimmissa kunnissa negatiivinen. Herää siis kysymys, onko palveluiden rahoitus riittävä ja pystytäänkö rahoituksella takaamaan laadukas muutos ja työpaikkojen säilyminen jatkossa. Laskelmat on tehty vuoden 2019 tasolla ja sen jälkeen TE-palveluissa on otettu käyttöön mm. uusi asiakaspalvelumalli, joka on lisännyt

kustannuksia. Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että laskelmia tarkistetaan tämän pohjalta. Laskelmia ja kuntakohtaisia laskelmia on syytä arvioida myös todellisten kulujen ja palveluiden yhdenvertaisen järjestämisen näkökulmasta. Kolmen vuoden siirtymäaika jää käytännössä kahden vuoden siirtymäajaksi, koska palvelut siirtyvät vasta loppuvuodesta 2024. Siirtymäaika vaikuttaa varsin

lyhyeltä tilanteesta, jossa arviot kuntakohtaisista kustannuksista on valmisteltu täysin laskennallisesti ja

tietoa todellisista kuntakohtaisista kustannuksista on haastavaa arvioida ennen uudistuksen varsinaista

toimeenpanoa.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun osalta Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskinä poikkileikkaustilanteesta tehdyn kompensoinnin osalta joustamattomuuden suhdannevaihteluiden osalta. Työttömyysetuuksien kulujen kehitykseen vaikuttaa suuresti suhdannevaihtelut ja huonossa taloustilanteessa työllisyysenhoidon palveluiden vaikutus työttömyyden kehitykseen heikkenee.

Kuntien

kannalta suhdannevaihtelut aiheuttavat ison taloudellisen riskin, mikäli kuntakompensaatiota ei tarkisteta

jatkossa.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry 23.6.2022

Rahoitusmallilla voidaan nähdä kannustinvaikutuksia sekä työttömyyspäivärahojen kustannusten porrastuksella että rahoitusvastuun laajentamisella myös työllisyyspalveluihin osallistuviin työttömiin. Kriteerien toimivuutta on kuitenkin hyvä tarkastella lähivuosina mm. rahoituksen riittävyden, työvoimapalvelujen saatavuuden ja kustannusten sekä työllisyyden parantumisen näkökulmista.

Siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen on välttämätöntä kuntien kannalta, sillä rahoitus ei jakaudu täysin kuntien arvioitujen kustannusten mukaisesti. Lisäksi kaikilla kunnilla ei ole yhdenvertaista kokemusta työvoimapalvelujen järjestämisestä. On myös kiinnitettävä huomiota työvoimapalvelujen tarpeeseen sekä kustannuseroihin kuntien välillä.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun jakautumiseen ehdotettu porrastusmalli on tasapainoisin muihin ratkaisuvaihtoehtoihin verrattuna. Esityksen mukaan työttömyysetuuspäivien kertymään lasketaan kokonaisina päivinä myös soviteltu tai vähennetty työttömyysetuuspäivä. Tämä saattaa kannustaa kuntia aktiivisempaan ohjaukseen kokoaikatyöhön.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into on huolissaan, että kannustava rahoitusmalli heikentää vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien palveluita, etenkin työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välisen kytköksen

poistamisen vuoksi. Into ei usko, että se on vaikuttavin ratkaisu korkealle jääneen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Into vastustaa esityksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien työllisyyspalveluiden heikentämistä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Työvoimapalveluiden järjestäminen säädettäisiin kunnan valtionosuustehtäväksi ja kunnan vastuulle kuuluvista tehtävistä säädettäisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa. Kyseessä on siis kuntien uusi valtionosuustehtävä. Työllistämismallin perusteella työllistetyn palkkakustannuksista valtionosuus olisi 50 prosenttia.

Momentin 12 kohdassa säädetään kunnan työmarkkinatuen rahoitusosuudesta aiheutuvista kustannuksista. Esityksen mukaan kunnat tulisivat jatkossa maksamaan kaikista työttömyysturvaetuuksista jo 101 päivän kohdalta määritellyn prosenttiosuuden työttömyysturvasta, sen kasvaessa asteittain aina 50 prosenttiin asti. Tämä koskisi työmarkkinatuen lisäksi niin ansioturvaa kuin peruspäivärahaa. Ainoastaan työllistyminen tai asiakkaan muun etuuden saaminen kuten sairauspäiväraha, kuntoutustuki tms. poistaa tämän kunnan maksuvelvoitteen eli aktivointitoimet eivät olisi maksun poiston peruste.

Esitetty rahoitusmalli tulee syrjäyttämään jo entisestään heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt, koska se ei kannusta kuntia tukemaan jo pidempään työttömänä olleita takaisin työmarkkinoille.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

Valtionosuuskriteeristö yhdistettynä rahoitusvastuun laajentamiseen tulee vaikuttamaan palveluiden painottumiseen lyhyemmän aikaa työttöminä olevien työllistymisen edistämiseen. Kunnilla ei ole riittäviä kannusteita panostaa pitkään työttömänä olleiden tai muuten kauempana avoimista työmarkkinoista olevien palveluiden hankintaan. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista. SOSTE edellyttää, että pitkään työttömänä olleiden ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien palvelut turvataan myös jatkossa. Valtionosuuskriteeristö ei myöskään ota huomioon mahdollisia äkillisiä suhdannevaihteluita. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Järjestämisvastuun sekä rahoituksen tulee olla samassa paikassa. Näin olleen toimija joka vastaa rahoituksesta sitoutuu myös tuottamaan ja kehittämään palveluita. Valta ja vastuu tulisi olla mahdollisimman lähellä toisiaan.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus tulisi määritellä vuoden 2019 poikkileikkaustilanteen mukaan, eikä vuoden 2022. Valtion kompensatio työttömyysturvan rahoituksesta on Kajaanissa 62 euroa per asukas eli kasvua nykyiseen rahoitusvastuuseen tulee 8 euroa per asukas.

Kuntakokeilun kunnat ja kuntakokeilun ulkopuolella olevat kunnat ovat lähtökohdiltaan eri asemassa. Kajaanissa kuntakokeilun aikana työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat lähteneet laskemaan hyvin ja laaja työttömyys vähentynyt. Rahoituksessa kuitenkin huomioidaan 30 prosenttia nimenomaan vuoden 2022 poikkileikkaustilanteessa laajan työttömyyden mukaan.

Kaupunki katsoo, että kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus pitää määritellä vuoden 2019 poikkileikkaustilanteen mukaan, koska se on oikea vertailuvuosi ajalta ennen kuntakokeiluja. Käyttämällä vuoden 2022 tietoja Kainuuta rankaistaan perusteettomasti hyvin ja vaikuttavasti toimineen kuntakokeilun saavuttamista tuloksista.

Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton 23.6.2022
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto

4. Rahoitus

Pienten kuntien verkosto toteaa, että kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla.

Pienet kunnat nostavat esille seuraavia rahoitusta koskevia kysymyksiä/epäselviä kohtia esityksessä:

Pienten kuntien näkökulmasta esitettyssä mallissa kannustavuus ja oikeudenmukaisuus ei toteudu kunta-valtio suhteessa eikä alueen kuntien välillä. Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvamisen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla. Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen.

Mikä takaa sen, että rahoitus jakautuisi tasaisesti kuntayhtymän tai isäntäkunnan kattamalle maantieteelliselle alueelle eli myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut?

Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii ava-mista mm. pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän työllistymistä.

Esitetty rahoitusmalli vastaa huonosti suhdannevaihteluihin ja tällä on merkitystä kunnissa, joissa elinkeinorakenne on suhdanneherkkää. Suidanteiden riskien osalta valtiolla tulee olla vastuu julkisen talouden osalta.

Koska kyseessä on iso ja merkittävä uudistus, tulee sen vaikutuksia arvioida saatujen kokemusten pohjalta. Työttömyysturvan tasoa tulee pystyä arvioimaan ja tekemään muutoksia, mikäli se ei kohtele kuntia tasapuolisesti tai ei kannusta riittävästi.

Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.

On epäselvää, voiko työvoimaviranomainen toimia hankkeiden hallinnoijana esim. ESR-rahoituksen osalta.

Epäselvää on myös, voiko uudistuksen valmistelua tehdä hankerahoituksella.

Esitys ei huomioi riittävästi yhdistysten ja yritysten roolia ja merkitystä toimijoina. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu tiiviisti kunta-ekosysteemin kokonaisuuteen.

Rahoituksen osalta pienten kuntien verkosto toteaa lisäksi, että samanaikaisesti valmistelussa olevien merkittävien uudistusten yhteisvaikutukset mm. veroprosentin korotuspaineeseen tulisi arvioida kokonaisuutena.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Haapajärven kaupunki

23.6.2022

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

Laskennallisesti määräytyvän valtionosuusrahoituksen kohdentumista kunnittain verrattuna kuntien toteutuneisiin kustannuksiin tulee seurata ja tarvittaessa rahoituksen kohdentumista tulee oikaista. Pienille kunnille rahoituksella on suuri merkitys ja epäoikeudenmukaisesti kohdentunut valtionosuusrahoitus voi johtaa huomattaviin ongelmiin kunnan taloudessa.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa väärien tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa tulisi korottaa. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on korvattava kunnille täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen.

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki**

23.6.2022

Rahoitusmalli - palvelujen rahoitus

Palvelut järjestävälle kunnalle tulee korvata täysimääräisesti kustannukset, jotka johtuvat henkilö- tai työnantaja-asiakkaan oikeudesta valita palvelua tarjoava taho sekä vastuusta koordinoida muutosturvaa yli järjestämisvastuualueiden.

Koska lähes kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, tulee palveluiden rahoituksesta siirtää kunnille enemmän kuin 75 %. Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten palkkatukityöllistäminen. Kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi.

Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-palvelu-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

TE-palveluiden rahoituksessa ei esityksen mukaan oteta huomioon maahan muuttaneiden asiakkaiden intensiivisempää palveluntarvetta. Esitetty malli ei ohjaa rahoitusta niiden asiakkaiden palveluihin, jotka kotoutumispalvelua eniten tarvitsevat, vaan hajauttaa resursseja alueille, joilla kotoutumispalvelujen tarve on hyvin vähäinen.

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.**

23.6.2022

Kuten kohdassa 4.1.3.

**Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä****23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä rahoituksen ja järjestämisvastuun erottamisessa, koska Etelä-Kymenlaakson kunnissa on erilainen tilanne väestön ja myös työttömyyden rakenteen suhteen. Haasteena on rakentaa yhteistyömalli, jossa kunnat saavat tarvitsemansa ja toivomansa palvelut ja toisaalta kunnat sitoutuvat kaikkien lakisääteisten TE-palveluiden rahoitukseen riippumatta oman kunnan tilanteesta. Järjestämisvastuun keskittäminen vaatii myös yhteistyötä ja luottamusta kuntien välillä, jotta kaikkien kuntien tarpeet ja toiveet saadaan kuuluville.

Valtionosuuksien määräytymistekijöiksi on ehdotettu laajaa työttömyyttä (30%) sekä työikäistä väestöä (70%). Määräytymistekijät ovat Etelä-Kymenlaakson kuntien näkökulmasta toimivat, mutta niiden suhdetta tulisi arvioida uudelleen. Painoarvoa tulisi siirtää laajan työttömyyden suuntaa, jolloin turvattaisiin tarvittavien palveluiden rahoitusta ja lievennettäisiin kunnille kohdistuvaa riskiä myös huonommassa suhdannetilanteessa.

Rahoitusmallin osalta huolta Etelä-Kymenlaaksossa herättää myös tällä hetkellä valmistellut rahoituslaskelmat, joiden perusteella nettovaikutus on Etelä-Kymenlaakson suurimmissa kunnissa negatiivinen. Herää siis kysymys, onko palveluiden rahoitus riittävä ja pystytäänkö rahoituksella takaamaan laadukas muutos ja työpaikkojen säilyminen jatkossa. Laskelmat on tehty vuoden 2019 tasolla ja sen jälkeen TE-palveluissa on otettu käyttöön mm. uusi asiakaspalvelumalli, joka on lisännyt kustannuksia. Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että laskelmia tarkistetaan tämän pohjalta. Laskelmia ja kuntakohtaisia laskelmia on syytä arvioida myös todellisten kulujen ja palveluiden yhdenvertaisen järjestämisen näkökulmasta. Kolmen vuoden siirtymäaika jää käytännössä kahden vuoden siirtymäajaksi, koska palvelut siirtyvät vasta loppuvuodesta 2024. Siirtymäaika vaikuttaa varsin lyhyeltä tilanteessa, jossa arviot kuntakohtaisista kustannuksista on valmisteltu täysin laskennallisesti ja tietoa todellisista kuntakohtaisista kustannuksista on haastavaa arvioida ennen uudistuksen varsinaista toimeenpanoa.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun osalta Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskinä poikkileikkaustilanteessa tehdyn kompensoinnin osalta joustamattomuuden suhdannevaihteluiden osalta. Työttömyysetuuksien kulujen kehitykseen vaikuttaa suuresti suhdannevaihtelut ja huonossa taloustilanteessa työllisyydenhoidon palveluiden vaikutus työttömyyden kehitykseen heikkenee. Kuntien kannalta suhdannevaihtelut aiheuttavat ison taloudellisen riskin, mikäli kuntakompensaatiota ei tarkisteta jatkossa.

**Mikkelin kaupunki, Mikkelin
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269****22.6.2022**

Kolmen vuoden siirtymäaika ei tule todennäköisesti riittämään sen osoittamiseen, mitkä muutoksen tosiasialliset kustannusvaikutukset kunnille ovat. Uudistetun työnhakijoiden palvelumallin resursointi ei lähtökohdiltaan ole ollut riittävä ja tämä aliresursointi siirtyy uudistukseen sellaisenaan. Uuden

kannustavan rahoitusmallin varsinainen vaikutus on myös näkemättä ja siihen mahdollisesti vaikuttavat suhdannevaihtelut tulisi huomioida riittävästi.

Järjestämistä vastuun ja rahoituksen kulkeminen käsi kädessä tulisi todennäköisesti parantamaan lopputulosta. Vapaamatkustajuuden tai huomiotta jäämisen uhka olisi näin pienempi.

Työttömyysturvaetuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan, jotta malli olisi kannustava ja tasapuolinen. Rahoituksen tulee turvata valtakunnallisen suhdannevaihtelun ja alueellisten suhdannevaihteluerojen seuraukset.

Ongelmallista uudistuksessa on se, että kunnat tulevat maksamaan edelleen työttömyyden kustannuksista ilman, että sillä on varsinaista asiakasvastuuta tai työkaluja asiakkaiden tilanteen parantamiseen. Rahoitusmallin uudistuksessa kannustin tulisi ulottaa myös hyvinvointialueelle.

Paimion kaupunki

22.6.2022

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Laskelmien tason pitäisi perustua vuoden 2023 kustannuksiin ja niissä pitäisi pystyä ennakoimaan kustannusten taso vuonna 2025, joka on uuden lain toteuttamisen ensimmäinen vuosi.

Rahoituksen riittävyys on uudistuksen merkittävin riski. Uudistuksen myötä kunnille tulevan valtionosuuden laskuperusteet on määritelty väärin. Käytämme esimerkkinä Paimion kaupungin talousarviota vuodelta 2022 ja Te2024 siirrosta esitettyjä kululaskelmia. Paimion työllisyydenhoidon talousarvio vuonna 2022 on 700 000 euroa ja esitetty laskelma valtionosuusrahoituksesta vuonna 2024 olisi Paimiolle 837 000 euroa.

Valtiolta tulevalla rahoituksella pitäisi siis järjestää ja tuottaa kokonaan uudet tehtävät. Rahoituksen pitäisi riittää uuteen henkilökuntaan, toimitiloihin, palveluiden järjestämiseen sekä voimakkaasti kohoaviin työttömyysturvan rahoitusmaksuihin. Yhtälön summat eivät ole järkeen käypiä, koska tällä hetkellä Paimion työllisyydenhoidon palvelut tuotetaan vapaaehtoisesti kunnan yleisen toimialan nojalla. Olkoonkin, että Paimiossa on keskimääräistä selvästi paremmat palvelut ja matalampi työttömyys, mutta siihenhän uudistuksellakin pitäisi pyrkiä.

Paimio on mukana meneillään olevassa Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa ja oli mukana myös edellisessä kokeilussa. Kokeilujen tavoitteena on ollut tuottaa vastaavat palvelut lähipalveluina kunnan työnjohdon alaisuudessa. Molemmat kokeilut ovat tuottaneet Paimiossa erinomaisia tuloksia. Molemmat kokeilut ovat onnistuakseen vaatineet myös kunnalta isoja taloudellisia panostuksia henkilökuntaan ja toimitiloihin. Kunta on tehnyt panostukset vapaaehtoisesti, koska haluaa ottaa vastuuta asukkaidensa työllisyydestä ja hyvinvoinnista. Nyt kun tehtävät siirretään lain asettamin velvoittein kuntien tehtäviksi, pitäisi rahoituksen olla täysimääräinen hyvien palveluiden järjestämiseen. Nykyisen palvelutason ylläpitäminen ei ole riittävä tavoite. Ei pidä olettaa, että kunnat taas laittavat uuden valtionosuusrahoituksen verran omaa rahaa palvelutuotantoon, jotta tuloksia saadaan aikaiseksi. Katsomme, että valtionosuus uusien lakisääteisten palveluiden tuottamiseen on pahasti alimitoitettu.

Valtio pyrkii rahoituksen osalta kustannusneutraaliin ratkaisuun. Eikö olisi syytä pyrkiä riittävällä rahoituksella turvaamaan kuntien kyky järjestää ja tuottaa parempia palveluja?

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?

Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Työllisyyden edistämisen keinovalikoima (valta) ja työttömyyden kustannus (vastuu) ovat samoissa käsissä. Kunnat päättävät palveluista ja vastaavat kustannuksista: taloudelliset hyödyt ja haitat tulevat palveluista vastuussa olevalle taholle.

Muutos nykyiseen työmarkkinatuen kuntaosuuteen: Se että työtön ohjataan palveluun, ei enää itsessään pienennä kaupungin kustannuksia työttömyydestä. Tämä heikentää kunnan toimenpiteiden vaikutusta rahoitusvastuuseen. Kuntien vastuu työttömyyden sosiaaliturvamenosta aikaistuu (alkaa kun henkilö ollut 100 päivää etuudella) ja laajenee koskemaan kaikkia työttömiä. Tämä kasvattaa kunnan osuutta sosiaaliturvan rahoituksesta.

Näin kuntien osuus kaikista työttömyyden sosiaaliturvamenosta kaksinkertaistuu.

Valtio jakaa TE-palveluiden rahoituksen jatkossa (arviolta vajaan 700 M€ vuonna 2024) valtionosuusjärjestelmän kautta suoraan kunnille. Rahoitus on kunnille yleiskatteellista, eli ei korvamerkitty juuri TE-palvelujen järjestämiseen. Vaikka valtio korvaa TE-palveluiden tuottamisen kustannukset täysimääräisesti, määrärahan jakoperusteet kuntien välillä ovat uusia. Palveluiden rahoituksen osalta ei ole riittävällä tavalla huomioitu vieraskielisten asiakkaiden tarvitsemia palveluita eikä niihin tarvittavaa resurssia.

Valtiolle jäävä 25 % osuus TE-palveluiden rahoituksesta tulisi perustella esitettyä paremmin. Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa.

Kunnille siirretyn rahoituksen perusteena ei voi käyttää epäluotettavana pidetyn HR-työajan seurantajärjestelmään Kiekuun, tehtyjä kirjauksia. Kustannusten laskennassa on huomioitava siirrettävistä palveluista aiheutuvat tosiasialliset kustannukset.

Rahoituksessa on huomioitava kuntien suhdanneriski. Järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitää asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määrittellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin.

Lähtökohtaisesti em. kaltaiset tilanteet ovat esimerkiksi Covid19 -kaltaisia globaaleja talousmurroksia, joihin työvoimaviranomainen ei voi merkittävästi vaikuttaa. Näissä tilanteissa kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Rahoituksen määräytymisen poikkileikkausajankohta. Rahoituksen poikkileikkausvuodeksi on määritelty hallituksen esityksessä vuosi 2022. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvataan hallituksen esityksen mukaisesti poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Koronapandemian aiheuttama pitkäaikaistyöttömyys vaikuttaa edelleen vuonna 2022 siten, että kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat. Tämä aiheuttaa sen, että kompensatation taso jää liian pieneksi normaaliin tilanteeseen nähden. Edellä kuvatussa kompensatiotarkastelu kuntien rahoitusvastuun suuruus riippuu työllisyyden kehityksestä, mutta kompensatio ei reagoi työllisyyden kehitykseen, jolloin esityksen mukainen rahoitusmalli ei riittävästi kannusta tehokkaaseen toimintaan.

Rahoituksen poikkileikkausajankohta on voitava tarkastella yhtä vuotta pidemmällä aikavälillä, huomioiden erilaiset suhdannetilanteet, jotta kompensatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden aiheuttamaa sosiaali- ja työttömyysturvamenojen kasvua. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelle, siirrolle tulee määritellä tarkemmat kriteerit kuin esityksessä oleva lause "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". HE:n muotoilu on ao. määrittelyn mukaisesti niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
Esityksen mukaan tehtävät siirtyvät kunnille 1.12.2024. Siirtymäaika on kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta esitettyä paremmin. Siirtymäaikaa olisi syytä pidentää ehdotetusta.

- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus
Vantaan kaupunki katsoo, että hyvinvointialueen tulee olla osavastuussa pitkäaikaistyöttömyyden kustannuksista. Mikäli työllisyyspalvelujen asiakkaana olevan henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoana toimenpiteenä, että henkilö ohjataan sosiaali- ja terveystyöpalvelujen piiriin, tulisi hyvinvointialueen vastata sote-puolelle ohjatun henkilöasiakkaan kustannuksista. Tämä selkeyttää työnjakoa kunnan ja hyvinvointialueen kesken ja selkeyttäisi myös asiakkaan palveluprosessia ja ohjautumista oikean palvelun ja tuen piiriin.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Vastattu edellä.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Ehdotuksessa on hyvä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään.

Lakiehdotuksen heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan, jotta malli olisi kannustava ja tasapuolinen. Rahoituksen tulee turvata valtakunnallisen suhdannevaihtelun ja alueellisten suhdannevaihteluerojen seuraukset.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

13.6.2022

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan

toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esi-merkiksi vieraskielisten palvelujen osalta. Kontiolahden kunta kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esimerkiksi vieraskielisten palvelujen osalta.

Malli ei vastaa suhdannevaihteluiden aiheuttamiin talouden epävarmuuksiin. Suhdanneherkän työllisyydenhoidon rahoitusvastuun kokonaisvaltainen siirto kunnille tilanteessa, missä kuntien rahoituspohja kutistuu merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ei ole perusteltu. Lakiin tulisi kirjata valtion laajempi vastuunotto laajavaikutteisissa suhdannetilanteissa rahoituksen osalta (ns. perälauta).

Kuntalain tasapainoisen talouden vaatimus kunnille voi aiheuttaa kohtuuttomia sopeuttamistarpeita peruspalveluihin tilanteessa, jossa on vallalla pitkäkestoinen laskusuhdanne.

Kun kunnan rahoitukseen vaikuttaa työttömyyskehitys ja hyvien tulosten palkinta on hyvä tavoite, mikä tulisi kirjata myös toiminta-alueen keskinäisen palvelujen rahoitusmallin perustaksi. Ilman tätä kirjausta on riskinä, että kunnan kannustehyödyt ulosmitataan alueen keskinäisessä rahoitusmallissa.

Kontiolahden kunta kannattaa ajatusta, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Tämän lisäksi rahoituksen pohjana tulisi olla työvoimapalveluiden kaavailtujen tehtävien järjestämisestä aiheutuvat todelliset kustannukset, koska kuntien väestörakenne on erilainen ja palveluiden järjestämisessä korostuvat eri asiat. Esimerkkinä tästä on vaikkapa vieraskielisten palvelut, joiden tarpeen suhteen kunnat ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Tämän vuoksi on selkeää, että vieraskielisten palvelujen osalta rahoitus määritellään erikseen.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella ja sen mukaan kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Kuitenkin lakiluonnoksessa kaavailtu kunnille siirtyvä tehtäväkokonaisuus poikkeaa vuoden 2019 palelurakenteesta. Esimerkkinä vuoden 2022 keväällä käyttöön otetun uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Tämän vuoksi Kontiolahden kunta pitää perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Työvoimapohjan rajaan perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Sen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Siirtymäaika

Kuntakohtaisen TE-palvelujen rahoituksen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja sen vaihdellessa -147 euroa/asukas ja +47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetty kolmen vuoden siirtymäaika ei todellisuudessa toteudu. Ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden

sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Kontiolahden kunta pitää sopeutumisaikaa liian lyhyenä ja sen tulisi olla todellisuudessa esitetyt kolme täyttä kalenterivuotta.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki pitää valtionosuuden muodostumiseen liittyvää esitystä, jossa kriteerinä käytettäisiin 70 % painotuksella työikäistä väestöä ja 30 % painotuksella laajaa työttömyyttä, kunnille riskialttiina ja suhdanneherkkänä mallina. Kuntien talouden ja toimintavarmuuden turvaamiseksi olisi tärkeää, että valtionosuuskriteerit huomioisivat paremmin kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevia suhdannevaihteluita ja shokkeja sekä niistä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia. Kuopion kaupunki esittää, että valtionosuuskriteereiden painoarvot muutettaisiin niin, että työikäisen väestön painoarvo olisi 50 % ja laajan työttömyyden 50 %. Suhdannevaihteluiden lisäksi tämä malli huomioisi paremmin työvoimapolveluiden asiakastarpeista ja kasvavasta työttömyydestä aiheutuvat kustannukset (täysimääräinen korvaus) säilyttäen kuitenkin samalla kannustimet hyvään työllisyyden hoitoon.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty sisältävän työttömät ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat. Laajan työttömyyden maksettavaan valtionosuuteen sisältyisi näin ollen myös kaikki ne henkilöt, jotka ovat palkkatuetussa työssä. Esityksessä palkkatuettu työ sekä kunnan työllistämismallin piiriin kuuluvien työllistäminen on nimetty uudelleen ja rajattu kokonaan pois työllistymistä edistävästä palveluista kuntien, kuntayhtymien ja niiden vaikutuspiiriin kuuluvien yhteisöjen osalta. Esitystä perustellaan sillä, että kunta ei voisi myöntää itselleen palkkatukea ja että kunta voisi työllistää haluamansa henkilöt VOS-rahoituksen kautta saaduilla korvauksilla. Esityksessä on jätetty huomioimatta se, että tällaisella rajauksella pienennetään kunnille tulevia valtionosuuksia. Kuopion kaupunki ei voi hyväksyä tällaista kuntien rahoituspohjaa murentavaa esitystä, vaan edellyttää, että kaikki työttömille järjestettävät työllistymistä edistävät palvelut ml. kuntien, kuntayhtymien ja niiden konserniyhteisöjen työllistämistoiminta tulee olla mukana VOS-kriteereiden ja kuntien rahoituspohjan määrittelyssä.

Esitetty siirtymäaika on liian lyhyt.

Kuopion kaupunki pitää tärkeänä, että työttömyysetuuksien kompensatiomallia tarkennettaisiin niin, että se kompensoi jatkossa työikäisen väestön lisäykset sekä mahdolliset työttömyysetuuksien tasossa tapahtuvat muutokset täysimääräisesti kunnille. Kuntien rahoitusvastuulla oleville työttömyysetuuskustannuksien muutokselle tulisi myös asettaa katto, jonka ylittävältä osalta valtio kantaa vastuun. Lakiluonnoksen mukaisessa rahoitusmallissa ongelma on se, että kunnasta riippumattoman poikkeuksellisen suhdanneshokin seurauksena kunnan tulopohja heikkenee ja työttömyysetuuksien kustannukset kasvavat tilanteessa, jossa kunnan tulisi pystyä kohdentamaan lisärahoitusta työvoimapolveluihin. Katon ylittävältä osalta rahoitusvastuun siirto valtion vastuulle on perusteltua, sillä valtion taloudessa on enemmän taloudellista liikkumavaraa ja riskinsietokykyä kohdata äkillisiä suhdannemuutoksia kuin kuntien taloudessa.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus 22.6.2022
14.6.2022

Uudistuksen edellytyksenä voidaan pitää sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta kunnille aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kuntaliiton tapaan Uvilan kaupunki

ehdottaa, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella, eikä vuoden 2019 perusteella kuten esityksessä.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta, eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan siten, että 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella (kattaisi sekä työttömät että palveluiden piirissä olevat asiakkaat). Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin.

Kuntaliitto on tehnyt huomion, että kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite on ohjata työllistymiseen johtavaa, tehokasta ja vaikuttavaa TEpalveluiden järjestämistä. Työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Pidämme perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esim. muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta kun rahoitus seuraa työttömyyttä.

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ehdotuksessa on hyvää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kunnille tuleva rahoitus on oltava oikeassa suhteessa muutoksen laajuuteen ja tarvittaviin resursseihin. Painotamme, että tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu.

Esityksessä tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Myös työttömyysturvan rahoitusvastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Vallan ja taloudellisen vastuun tulee olla samassa paikassa, eli jokaisella kunnalla. Vastuuta ja rahaa voidaan sopimuksilla tarpeen mukaan siirtää kuntien ja järjestämisalueen välillä.

Työttömyysturvan rahoitusvastuuta ja kompensatiomallia tulee tarkastella uudelleen. Esitetty malli ei ole kunnille tasapuolinen. Mallissa tulee ottaa huomioon mahdolliset alueelliset suhdannevaihtelut ja rakenteelliset muutokset ja niiden seuraukset. Tietyillä aloilla tapahtuu parhaillaan suuria muutoksia ja joillain aloilla työpaikkoja poistuu merkittäviä määriä. Nämä vaikutukset kohdistuvat tiettyihin alueisiin ja kuntiin huomattavasti toisia enemmän, eikä tämä saa rasittaa liiaksi näiden alueiden kuntien taloutta.

**Ylivieskan kaupunki, Oulun Eteläisen
kuntajohtajat:**

22.6.2022

Rahoitus

Lakiluonnoksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu koskettaisi työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kuntien järjestämismvastuulle kuuluvia palveluja siirretään 1.1.2023 hyvinvointialueille. Siirtävistä sosiaali- ja terveydenhoidon palveluista osa kuuluu olennaisesti työllisyysneuvonkokonaaisuuteen ja edistävät työllistymisen tavoitteita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osa työllisyyspalveluiden kokonaisuudesta siirtyy pois kunnilta. Tässä tapauksessa on perusteltua, että järjestämismvastuun mukana siirtyy myös rahoitusvastuu.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu tulee jakaa valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Palkkatuki

Lakiluonnoksen mukaan kunnat eivät olisi jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuitenkin kuntien työllistämistoimilla tärkeä yhteiskunnallinen merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Tässä palkkatuki on tärkeä työllisyyttä edistävä keino ja sen poistaminen kunnilta rajoittaisi merkittävästi julkisen sektorin työllistämistoimia.

Kunnilla tulee olla jatkossakin oikeus palkkatuen käyttöön.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ehdotuksessa on hyvää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävämistävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kunnille tuleva rahoitus on oltava oikeassa suhteessa muutoksen laajuuteen ja tarvittaviin resursseihin. Painotamme, että tehtävämistävien siirrosta aiheutuvien kustannusten kompensoinnin toteutumista on tarkasteltava säännöllisin väliajoin, jotta täysimääräinen korvaus varmasti toteutuu.

Esityksessä tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Myös työttömyysturvan rahoitusvastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Vallan ja taloudellisen vastuun tulee olla samassa paikassa, eli jokaisella kunnalla. Vastuuta ja rahaa voidaan sopimuksilla tarpeen mukaan siirtää kuntien ja järjestämialueen välillä.

Työttömyysturvan rahoitusvastuuta ja kompensatiomallia tulee tarkastella uudelleen. Esiitetty malli ei ole kunnille tasapuolinen. Mallissa tulee ottaa huomioon mahdolliset alueelliset suhdannevaihtelut ja rakenteelliset muutokset ja niiden seuraukset. Tietyillä aloilla tapahtuu parhaillaan suuria muutoksia ja joillain aloilla työpaikkoja poistuu merkittäviä määriä. Nämä vaikutukset kohdistuvat tiettyihin alueisiin ja kuntiin huomattavasti toisia enemmän, eikä tämä saa rasittaa liiaksi näiden alueiden kuntien taloutta.

Sosiaali- ja terveysministeriö 22.6.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut työttömyysturvaan kohdistuvan kuntien rahoitusvastuun uudistamisen valmisteluun, eikä sillä ole lausuttavaa esitysluonnokseen tältä osin.

Iin kunta**22.6.2022**

Kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus ja resurssit tulee turvata sekä siirtymisvaiheessa että toteuttamisaikana.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö****22.6.2022**

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki**22.6.2022**

Täysimääräinen kustannusten korvaaminen kunnille tarkoittaisi sitä, että uudistuksen kustannukset korvataan siten, että tilanteita tarkastellaan myös kustannusten muuttuessa, ei pelkästään poikkileikkaustilanteen mukaan. Vastuu tehtävistä ja kustannuksista tulisi olla samassa paikassa, ettei kunnalle jää pelkästään rahoittajan roolia, vaan myös mahdollisuuksia vaikuttaa kustannuksiin. Aktivointikytköksen poistuminen työmarkkinatuen kuntaosuudesta ei ole hyvä asia pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden näkökulmasta.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114****22.6.2022**

Siirtymäajan tulisi olla neljä vuotta.

Maskun kunta**22.6.2022**

Lakiehdotuksessa on esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Rahoitusmallia pitäisi muuttaa palveluiden painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Työkäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista. Siirtymäaika (n. 2 vuotta) on liian lyhyt ja kustannusvaikutukset on pyrittävä selvittämään mahdollisimman perusteellisesti ennen uudistuksen

voimaantuloa. Valtionosuuksia on tarkistettava todellisten kustannusten mukaan toiminnan käynnistymisen jälkeen.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiehdotuksessa on esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Rahoitusmallia pitäisi muuttaa palveluiden painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa, jos laskennallinen arvio poikkeaa merkittävästi tulevista todellisista kustannuksista. Siirtymäaika (n. 2 vuotta) on liian lyhyt ja kustannusvaikutukset on pyrittävä selvittämään mahdollisimman perusteellisesti ennen uudistuksen voimaantuloa. Valtionosuuksia on tarkistettava todellisten kustannusten mukaan toiminnan käynnistymisen jälkeen.

Salon kaupunki

22.6.2022

Valtionosuuskriteereiksi esitetään 30 % laajaa työttömyyttä ja 70 % työikäisten määrää. Salon kaupungilla on vielä muistissa muutaman vuoden takaiset vaikeat vuodet, jolloin työttömyys ja työmarkkinatukimenot kasvoivat ja verotuotot pienenivät. Tämän takia parempi suhdeluku edellä mainittuun olisi 50/50 %.

Vörå kommun

22.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Sodankylän kunta

21.6.2022

Sodankylän kunta pitää työttömyysturvamenojen rahoitusvastuun kannustavaa mekanismia työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisyyn kannatettavana. Kunta ei kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, joissa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Tämä tulee johtamaan tilanteeseen, jossa kuntia ei kannusteta panostamaan vaikeimmin työllistyvien palveluihin. Palvelupolut ja prosessit ovat usein pitkiä, joissa työllistyminen on epävarmaa tai tapahtuu vasta pitkän ajan kuluessa.

Sodankylän pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan kunnille tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisenä. Kunta ilmaisee kuitenkin huolensa sen osalta, että lakiluonnoksen laskelmat perustuvat vuoden 2019 toteutuneisiin kustannuksiin ja esittää, että valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin vuoden 2024 talousarvion perusteella.

Henkilöstön muutosvalmennukseen tulee osoittaa riittävät resurssit, jotka kohdennetaan oikea-aikaisesti ja tarvelähtöisesti.

**Iisalmen kaupunki, Iisalmen
kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169**

21.6.2022

Vastuiden, vallan ja rahoituksen – ml. kannustinmallin- kohdentuminen ei ole tasapuolista. Järjestämistä vastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alu-eisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Järjestämistä vastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin sekä yhdyspintahaasteiden minimointiin.

Kuntakohtaisesti kohdistuva rahoitus on ristiriidassa yhteistoiminta-alueittain toteutettavan palvelumallin kustannusten kohdentumisen kanssa. Osa työttömille kohdennetuista palveluista, kuten kuntouttava työtoiminta, siirtyvät jo vuonna 2023 hyvinvointialueiden palveluvalikoimaan. Tämän myötä osa työnhakijapalveluiden toteuttamisesta on hyvinvointialueilla, mutta ns. kannustava rahoitusvastuu kunnilla. Kunnat toimivat nyt isona palkkatuetun työllistämisen työnantajana. Palkkatukien mahdollisuudet ja päätösten maksatuksen toteutus esityksestä eivät käy ilmi. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaisia ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Kunnilla tulee säilyä myös mahdollisuus tarjota palkkatuettuja työpaikkoja.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa. Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuoliseksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki pitää esitetyn rahoitusmallin keskeisenä kehittämiskohteena sitä, että yhdistelmänä esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien

kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Vaasan kaupunki näkee, että työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella uudestaan. Ehdotettu poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Tästä syystä Vaasan kaupunki katsoo, että etuuksien kompensatian osalta tuki kohdennetaan kunnille osana valtionosuutta työkäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain.

Vaasan kaupunki pitää perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta ehdotetusta 70/30 painotuksesta arvoon 50/50. Tämä kriteereiden painotus tasoittaisi suhdannevaihteluiden sekä shokkien aiheuttamaa taloudellista riskiä kunnan taloudessa.

Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, mikäli rahoitus seuraa työttömyyttä. Kriteereiden 50/50 painotukseen perustuva malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työkäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä nähdäksemme rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Vaasan kaupunki pitää perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Nähdäksemme kunnalle siirtyvien tehtävien rahoituksen tulee perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

21.6.2022

Rahoitusmalli, palvelut

Kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset ovat vuoden 2022 talousarvioesityksen tasossa karkeasti arvioiden vajaat 700 miljoonaa euroa sisältäen 70 miljoonan euron lisäyksen pohjoismaiseen työnhaunmalliin. Siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtionosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella.

Eesityksen mukaan kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennetaan vieraskielisyyden perusteella, lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutumiskoulutusta, johon kunnille osoitettaisiin erillinen laskennallinen korvaus. Työkäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtionosuuskriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin niin sanotun laajan työttömyyden käsitteen

mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat luetaan mukaan työttömien määrään. Valtionosuusjärjestelmään sisältyy nykyisin työttömyyskerroin, joka säilyisi nykyisellään. Malliin sisällytettäisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirtyvien tehtävien osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 25 prosenttia vuonna 2026. Laskennallisin perustein kohdennettava osuus olisi mainittuina vuosina vastaavasti pienempi. Kolmantena kokonaisuutena vuonna rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisin kriteerein.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Lähtökohta uudistuksessa tulee kuitenkin olla, että rahoitus ja järjestämisvastuu ovat samalla taholla.

Tampereen kaupunki tuo esiin näkemyksensä että, esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin. Tampereen kaupunki pitääkin perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Lakiluonnoksen palvelujen kustannuslaskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä jonakin poikkileikkaavana ajankohtana.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kokonaiskustannus on 700 M€, joka pohjautuu vuoden 2019 toteumaan. Vuonna 2022 voimaan tullut pohjoismaisen työnhaun malli nostaa kokonaiskustannuksia 70 M€. Lainsäädännössä tapahtuu joka vuosi monia palvelujen määrää lisääviä muutoksia ja muutosten myötä myös rahoitus uusiin palveluihin tai palvelujen määrän tarpeen kasvuun on turvattava niin, että kustannukset tulee korvattua täysimääräisesti.

Hallituksen esityksessä on päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntayhtymien järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan enää vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta, eikä valtion liki 25 % osuutta kokonaisrahoituksesta pystytä esityksessä luotettavasti perustelemaan valtiolle jäävillä tehtävillä.

Laskelma ei huomioi vuoden 2022 henkilöstön palkkaamiseen liittyvää pohjoismaisen työnhaunmallin lisäystä eli 70 M€. Kunnille siirtyä uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on varsin riittämätön summa. Valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on varsin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Kieku-töyöajanseurantaa ei tule käyttää perusteena

valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Ensimmäiset alueille KEHA-keskuksesta saadut alustavat henkilöstösiirtolaskelmat ovat erittäin epäselviä, eikä työaikaseurannoissa ole huomioitu sitä työpanosta, joita kuntakokeilussa kuntataustainen henkilöstö Suomessa TE-palvelujen lakisääteisten tehtävien osalta tekee. Kuntakokeiluissa on 118 kuntaa, mm. kaikki suuret kaupungit.

Kunnille tulee aiheutumaan uudistuksesta merkittäviä kustannuksia mm. valtion tietojärjestelmäratkaisuihin liittyvän valtion kehittämisen osalta. Nämä kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille, samoin erilaiset TE-palvelujen aikaiset tapaturma- ja vastuuvakuutuskustannukset, jotka nyt on ollut Valtiokonttorin järjestämää toimintaa. Näitä ei ole huomioitu rahoituskokonaisuudessa lainkaan. On tärkeää, että kunnille on siirtymässä myös eräiden poistuvien avustusten rahoitus, jotta kunnat voivat huolehtia vastaavien avustusten myöntämisestä työllisyysalueellaan. Tällainen poistuva avustus on mm. työvoimapolitiittinen avustus, jota Pirkanmaalla TE-toimisto myöntää kolmannelle sektorille työllistämistoimien järjestämiseksi n. 1,5 – 2 M€ vuodessa.

Rahoitusmalliin liittyvä laajan työttömyyden kriteeri ja palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa.

Tampereen kaupunki huomauttaa, että koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Tampereen kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa te-palveluihin vähenisi. Kunnat eivät myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että jokin muu taho tekisi kuntien palkkatukipäätökset. On tärkeää, että

kunnat voivat jatkossa palkata siirtyvän rahoituksen turvin kuntiin töihin niitä työttömiä, joiden kohdalla ammatillisten valmiuksien vahvistaminen nimenomaan kunta-alalle on tarkoituksenmukaista. Kunnat voivat näin myös työllistää erityisesti heikossa työmarkkina-asetmassa olevia työnhakijoita. Kunnilla pitää olla yhtäläiset mahdollisuudet saada osaavaa työvoimaa palkkatukien muodossa kuin muidenkin työntajien.

Rahoitusmalli, työttömyysetuus

Kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Jatkossakin lomautusajalta maksettava ansiopäiväraha rahoitettaisiin työttömyysvakuutusmaksujen tuotolla ja työttömyyskassan jäsenmaksulla. Myös työttömyysetuuden lisäpäiväoikeuden rahoitus säilyisi ennallaan.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta määräytyisi työnhakijalle maksettujen työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Myös ne päivät, jolloin työnhakija saa soviteltua tai vähennettyä työttömyysetuutta, laskettaisiin kokonaisina päivinä osaksi työttömyysetuuspäivien kertymää. Kertymässä otettaisiin huomioon myös ennen lain voimaan tuloa maksetut työttömyysetuuspäivät. Rahoitusvastuun perusteena oleva etuuspäivien kertymä nollautuisi työnhakijan täyttäessä työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon.

Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101:stä työttömyysetuuspäivästä. Koska työttömyysetuutta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa, tarkoittaisi tämä, että kunnan rahoitusvastuu alkaisi aikaisintaan työnhakijan viidennen työttömyyskuukauden aikana. Kunnan rahoitusosuus olisi 200 maksupäivään saakka kymmenen prosenttia työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201-300 päivää kunnan rahoitusosuus olisi 20 prosenttia, 301-400 etuuspäivän ajalta 30 prosenttia, 401-700 etuuspäivältä 40 prosenttia ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 prosenttia. Korkein, 50 prosentin rahoitusosuus, ei koskisi peruspäivärahaa tai ansiopäivärahan perusosaa, koska työttömyysetuuspäivärahan enimmäisaika on 500 päivää. Jos etuudensaaja siirtyy perus- tai ansiopäivärahalla työmarkkinatuella, nämä työttömyysetuuspäiväpäivät luettaisiin mukaan henkilön työttömyysetuuden saannin kestoon. Portaittain nouseva rahoitusvastuu kannustaa esityksen mukaan kuntia ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä ja kohdentamaan resursseja myös pidempään työttömänä olleisiin.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa.

Työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtionosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti. Tämän vuoksi valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen tasauksena kunnan valtionosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun

laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Lisäys tai vähennys olisi kustannuksen lisäyksen ja kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen välisen erotuksen suuruinen. Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti.

Tampereen kaupunki lausuu asiassa seuraavaa: Työttömyysturvaan liittyvän rahoitusmallin kompensaaion tulee tapahtua kustannusneutraalisti. Valtion tulee kantaa julkiselle taloudelle palveluista aiheutuvat suhdanneriskit. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Nyt esitetty kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysetuuksista siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen.

Suurissa kaupungeissa väestökehityksen vuoksi kasvavia kustannuksia ei voi siirtää kunnille ja betonoida kompensatorahoituksen tasoa pysyväksi poikkileikkaustilanteen pohjalta. Asiaa ei voi kestävästi perustella vain sillä, että näin on toimittu myös aiemmissa vastaavissa uudistuksissa. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määrittellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Tampereen kaupunki edellyttää, että rahoitusmallissa tulee ottaa huomioon kasvavien kaupunkien väestömäärä, työikäisen väestön ja potentiaalisten tuensaajien määrän kasvu. Valtionosuusrahoitusta koko kuntatasolle tulee tarkistaa vuosittain koko maan tasolla kunkin vuoden toteutuneiden kustannusten perusteella siten, että rahoitusvastuun kompensaaio koko kuntatasolle seuraa suhdannetilannetta ja väestökehitystä.

Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensaaion taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Kun työikäisen väestön määrän arvioidaan kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisesti, tulee alikompensaaio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonaluokkaa. Kompensaaion tasoa tulisikin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työttömyysturvaan liittyvistä kustannuksista. Hyvinvointialue voisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta yhteisten asiakkaiden osalta, jolloin kunnan maksuosuus vastaavasti laskisi. Jos työttömän työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voidaan hänen työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää kokonaan hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Jos asiakas ei pysty ottamaan vastaan työtä

tai työllistymistä edistäviä palveluja, hänet tulisi ohjata muiden etuuksien piiriin, viimesijaisesti toimeentulotuelle. On kohtuutonta, että vielä hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeenkin kunnat maksavat toimeentulotuesta puolet. Työttömien työllistymisen tukemiseksi etuisuus-, kannuste- ja kustannusjärjestelmää tulisi kehittää kokonaisuutena eri ministeriöiden kesken, ja määrittää kannusteet sille taholle, jolla on työkalut tarpeisiin vastaamiseksi.

Esitetystä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajat osallistuvat kotoutumisen alkuvaiheessa usein työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta valtio vastaa. Työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista edellä mainittua pidempään. Edellä mainittujen henkilöiden osalta valtio vastaisi työmarkkinatuen kustannuksista kolme vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinästä. Edellä tarkoitetut poikkeukset koskisivat vain työmarkkinatukea. Tästä seuraa, että henkilön maahanmuuttajataustasta huolimatta kunnan rahoitusvastuu koskisi tilanteita, joissa maahanmuuttajalle maksettaisiin perus- tai ansiopäivärahaa.

Palvelujen laskutus

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta." Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Esityksessä arvioidaan, että TE-palveluiden rahoitus on vuonna 2024 n. 700 milj. €, josta kunnille siirtyisi n.520 milj.€ ja valtiolle jäisi n.180 milj.€. Kun valtaosa julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirtyisi kunnille, on erikoista, että yli neljännes rahoituksesta jäisi valtiolle. On ongelmallista, että määräytymistekijöitä ei avata riittävällä tasolla. Esityksen perusteella vaikuttaa myös siltä, että ns. Kieku-koodeja, eli työajanseurantaa, on käytetty rahoituksen kohdentamisessa. Pidämme tätä huolestuttavana. Työajanseuranta on erityisen epäluotettava työajan kohdentumisen osalta, eikä työajanseurannan kooditus vastaa siirtyvien tehtävien jakoa. Ongelmana on myös se, että TE-toimistoissa ja ELY-keskuksissa usein käytännössä ohjeistetaan henkilöstöä käyttämään yhtä tai kahta samaa koodia työajanseurannassa, riippumatta työajan todellisesta kohdentumisesta. Tämän vuoksi näemme, että ns. Kieku-koodeja ei tulisi missään tapauksessa käyttää rahoituksen määräytymisen kohdentamisessa.

Kauniaisten kaupunki pitää kolmen vuoden siirtymäaikaan laskennalliseen rahoitukseen järkevänä. Koemme kuitenkin ongelmalliseksi, että esityksessä nämä kolme vuotta olisivat vuodet 2024, 2025 ja 2026. Vuoden 2024 kohdalla siirtymäaika tarkoittaisi esityksen mukaisesti käytännössä vain yhtä

kuukautta, jos tehtävät ja kulut siirtyisivät esityksen mukaisesti 1.12.2024. Siirtymäajan tulisi olla tosiasiallisesti kolme vuotta, jolloin vuosi 2027 kuuluisi myös siirtymäaikaan.

Työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatio kunnille on staattinen, eli pysyy samalla tasolla riippumatta ympäristön muutoksista. Tämä on ongelmallista etenkin muuttovoittopaikkakunnille. Näiden kuntien väestö kasvaa, jolloin myös työttömyysturvan rahoitusmallin mukaiset vastuut ovat vaarassa kasvaa. Samalla kyseinen rahoitusmalli on avokätinen niille paikkakunnille, joissa työikäinen väestö vähenee, mutta kompensatio pysyy samana kuin se oli korkeamman väestötason aikana. Kompensaatiomalli ei myöskään ota huomioon vieraskielisten osuutta, tai niiden osuuden kasvuennusteita.

Työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiomalli myös altistaa kuntia kantamaan vastuuta suhdannevaikutuksista, jotka ovat kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Ehdotamme, että työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatioon muutettaisiin niin, että osa kompensatiosta seuraisi suhdannemuutoksia. Tämä voitaisiin toteuttaa siten, että valtakunnallisen työttömyysasteen noustessa tietyn rajan yli, ei rahoitusvastuu enää seuraisi tuota kasvua täysimääräisesti. Ilman tämänkaltaista mekanismia olisi esimerkiksi vuosien 2020–2022 koronavaikutukset työllisyyteen vaikuttaneet hyvin vahvasti ja negatiivisesti kuntatalouteen, vaikka kunnilla ei olisi ollut tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa näihin rajuihin ja nopeisiin työllisyysvaikutuksiin.

Kompensaatio lasketaan esityksen mukaan vuoden 2022 tasosta. Ehdotamme, että vuosivaihteluiden vuoksi tasoksi otetaan useamman vuoden keskiarvo, esimerkiksi vuosien 2020–2022 keskiarvo. Yhden vuoden ottaminen lähtötasoksi on erikoista ottaen huomioon viime vuosien suuret liikehinnät työmarkkinatilanteissa. Usean vuoden keskiarvo korjaa ja tasoittaa tätä vaihtelua.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

Esityksen mukaan kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävien työvoimapalveluiden rahoitus huomioitaisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuuksissa. Arvioiden mukaan siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset ovat vuoden 2022 tasossa noin 700 milj. euroa. Rahoitus esitetään kohdennettavaksi valtionosuuksien kautta kahden eri kriteerin kautta: arvioiduista kustannuksista 30 % kohdennettaisiin työttömien määrän ja 70 % 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennetaan tästä poiketen vieraskielisyyskriteerin korotuksella. Työttömien määrä huomioidaan ns. laajan työttömyyden perusteella ja huomioi siten työttömien työnhakijoiden lisäksi myös työllisyyspalveluihin osallistuvien määrän. Valtionosuusrahoitukseen esitetään siirryttäväksi kolmen vuoden siirtymäajalla.

Valtionosuusjärjestelmän keskeisenä tavoitteena on huomioida kunnan asukkaiden palvelutarpeita ja olosuhdetekijöitä. Esitetty malli ei kuitenkaan kohdenna valtionosuusrahoitusta oikeudenmukaisesti alueille, joilla on korkea työttömyys ja sen myötä korkeat työttömyyden kustannukset. Mallissa työikäisten osuus valtionosuusrahoituksesta on liian suuri huomioiden se, että valtaosa työttömyyden hoidon kustannuksista kertyy työttömien työnhakijoiden palveluista. Laajan työttömyyden painoarvoa tulisi korottaa 70%:n tasolle. Tämä kohdentaisi valtionosuusrahoitusta esitettyä mallia paremmin korkean työttömyyden alueilla ja tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Todettakoon, että lakiesityksessä esitetty malli

on epäedullinen kaikille niille maakunnille ja kunnille, joissa on keskimääräistä korkeampi työttömyys. Myös Pohjois-Karjalalle ja erityisesti Outokummun kaupungille.

Lakiesityksen perusteluiden mukaan laskelma siirtyvien TE-palveluiden kuntakohtaisista kustannuksista on suuntaa antava. Huomioiden kuntakohtaisiin arvioihin perustuva epävarmuus olisi perusteltua, että valtionosuusjärjestelmään sisältyisi tarkistusmekanismi, jolla voitaisiin varmistaa, että siirtyvien palveluiden rahoitus on oikealla tasolla. Tätä puoltaa myös se, että käynnissä olevat kuntakoikeilut sekä myös muut työllisyyspalveluita koskevat hankkeet, jotka ovat merkinneet kunnille lisärahoitusta ns. normaaliin tasoon nähden, voivat johtaa siihen, että laskelmissa valtiolta kunnille siirtyvien palveluiden kustannukset muodostuvat liian pieniksi. Tämä mahdollistaisi myös sen huomioisen, että TE-palveluihin on kertynyt ns. palveluvelkaa. Palveluvelalla tarkoitetaan esimerkiksi määräaikaan mennessä päivittämättömiä asiakkaan työnhakusuunnitelmia ja muita toimenpiteitä, joita ei ole tehty lakisääteisissä määräajoissa resurssivajeesta johtuen. TE-hallinnon palveluvelkaa ei tule siirtää korvauksetta kunnille.

Tarkastusmekanismia puoltaa myös se, että esitetty malli johtaisi siihen, että siirtyvät kustannukset ja rahoitus eivät kuntakohtaisesti kohtaa. Osa kunnista tulee saamaan vähemmän rahoitusta, kuin siirtyvien palveluiden tuottaminen maksaa. Lakiesityksessä on kuitenkin arvioitu varsin vähäisesti kuntien mahdollisuuksia sopeuttaa toimintaansa tilanteessa, joissa kunnan saama valtionosuusrahoitus ei kata laajentuneita vastuita. Kuntien kohtaamia talouden haasteita voi syventää se, että kunta voi hävitä sekä sote-uudistuksessa että TE-uudistuksessa ja käytännössä uudistusten siirtymäaika ajoittuu samoille vuosille. Näin on käymässä ennakoitujen laskelmien mukaan esimerkiksi Joensuun kaupungille. Tämä voi johtaa yksittäisten kuntien kannalta kohtuuttomiin taloudellisiin haasteisiin, koska kuntien sopeutusmahdollisuudet ovat jatkossa huomattavasti rajallisemmat sote-uudistuksen muuttaessa kuntien talouden rakenteita.

Jotta yksittäisten kuntien talouden sopeutusaineet eivät muodostu liian suuriksi, olisi perusteltua, että kustannusten tarkistusmekanismiin lisäksi siirtyvien TE-palveluiden osalta valtionosuusperusteita tarkistettaisiin siten, että kuntakohtaisten muutosten vaikutus eliminoitaisiin esimerkiksi valtionosuuksien lisäyksiin/vähennyksiin tehtävällä erällä. Vaihtoehtoisesti siirtymäajan pituutta tulisi pidentää nyt esitetystä huomattavasti, jotta kunnilla olisi mahdollisuudet sopeuttaa palvelurakenteitaan sekä sote- että te-uudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin.

**Lapinjärven kunta, Lapinjärven
kunnanhallitus 13.6.2022**

21.6.2022

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus ja kunnan vastuu työttö-myyssetuuksien rahoituksesta

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on esityksessä vain 30 %. Lapinjärven kunnan näkemyksen mukaan sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Lapinjärven kunta katsoo, että työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Lapinjärven kunta katsoo myös, että valtion on sitouduttava korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti kunnille.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on todennäköisesti suuria eroja kuntaminimin ollessa -147 euroa/asukas ja kuntamaksimin + 47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutus-aikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenteri-vuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kes-tää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Lapinjärven kunta pitää sopeutus-aikaa liian lyhyenä. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta.

Lisäksi on hyvä huomata, että uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät ei-vät ole vielä kunnilla.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

21.6.2022

Kombikriteerin painoarvon muuttaminen enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Sillä olisi merkitystä myös kannustavuuden parantamisessa kunnille koskien haavoittuvimmassa asemassa olevien työttömien osalta.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pää-asiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Vaarana onkin, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisikin tarkastella uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi esim. väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee

luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät, ja näihin liittyvät muutokset myös jatkossa.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Lakiehdotuksessa on ristiriidassa se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta järjestämisvastuu ja sen tuomat kustannukset tulee vain järjestäjälle. Myöskään kannustava rahoitusmalli ajatus hukkuu tähän järjestämisvastuukunta-ajatteluun, koska kunnat eivät tosiasiallisesti silloin pääse vaikuttamaan riittävästi työllisyydenhoitoon ja sitä kautta omaan kuntatalouteensa. Turvaako rahoitus myös suhdannevaihtelut?

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Siirtymäajan tulisi olla neljä vuotta.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med

befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmontrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar. Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagens möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 162

Uudistuksen edellytyksenä voidaan pitää sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta kunnille aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Kuntaliiton tapaan Kokemäen kaupunki ehdottaa, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella, eikä vuoden 2019 perusteella kuten esityksessä.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta, eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä.

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan siten, että 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella (kattaisi sekä työttömät että palveluiden piirissä olevat asiakkaat). Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Kuntaliitto on tehnyt huomion, että kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite on ohjata työllistymiseen johtavaa, tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Pidämme perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esim. muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta kun rahoitus seuraa työttömyyttä.

Keski-Suomen liitto

21.6.2022

Lakiesityksen mukaan TE-palvelukokonaisuus muodostaa kunnille uuden valtionosuustehtävän ja valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Keski-Suomen liitto pitää tätä hyvänä, mutta ehdottaa muutosta rahoituksen kohdentamisen kriteereiden painoarvoihin. Esityksen mukaan rahoitus kohdennettaisiin

valtiosuutena kahdella eri kriteerillä: 30 % työttömien määrän (laaja työttömyys) perusteella ja 70 % 18-64-vuotiaiden määrän perusteella. Suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellisten vaikutusten hallitsemisen sekä yhdenvertaisuuden ja nettovaikutuksen taittamisen näkökulmasta pidämme parempana rahoituksen määrittelyn muuttamista esimerkiksi niin, että laajan työttömyyden mukaan kohdennettaisiin 50 % ja ikäluokan perusteella 50 % valtiosuudesta.

Esityksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta laajennettaisiin. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen (v. 2022) mukaisesti ja tähän liittyisi valtiosuusjärjestelmään sisällytettävä toistaiseksi pysyvä taseusmenettely. Korvausten ja tasausten määrää ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin, jolloin kompensaatiossa ei huomioitaisi työllisten, työttömien ja väestömäärän muutoksia jatkossa. Keski-Suomen liitto kyseenalaistaa työttömyysetuuksia koskevan rahoitusmekanismin kannustavuuden ja yhdenvertaisuuden.

Yhtenä keskeisimmistä työllisyyttä ja oikea-aikaista palvelua edistävänä tekijänä lakiesityksessä mainitaan kannustava rahoitusmalli, jonka tarkoituksena on yhdistää vastuu ja mahdollisuus valita alueellisesti tehokkaimmat toimintamallit. Samalla kuitenkin todetaan, ettei esitetyn rahoitusmallin (kriteereiden) kannustavuutta ole uudistuksen tiukan valmisteluajataulun puitteissa ehditty tutkia. Keski-Suomen liitto katsoo, että selvitys kannustavasta rahoitusmallista tulisi saattaa pikaisesti käyntiin.

Rahoituksen kokonaisuudessa tulee huomioida kuntien hyvinvointialueuudistuksen myötä pienenevä budjetti ja liikkumavara sekä työllisyyspalvelujen suhteellinen painoarvo. Ylipäänsä samaan aikaikkunaan osuvien uudistusten taloudellisia vaikutuksia tulee tarkastella yhdessä.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus **21.6.2022**

Työttömyysetuuksien kompensaaation ja taseusmenettelyn määrittämistä poikkileikkaustilanteessa pysyvästi ei voida pitää kannatettavana ratkaisuna. Uudistus ja esitetty rahoitusmalli heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Mikäli työttömyysetuuksien rahoitusvastuun kompensointi tehdään perustuen laskennallisiin kustannuksiin, tulee taseusmenettelyn tarkastelu ottaa jatkuvaksi toimenpiteeksi valtiosuuslaskennassa. Vaihtoehtoisena kustannusten kompensatiomallina tulee tarkastella kustannusten korvaamista kuntakohtaisesti toteutuneisiin kustannuksiin perustuen.

Työttömyysturvan rahoitukseen tulisi kehittää kannustava mekanismi, jossa on riittävän pitkä siirtymäaika ja joka huomioi työllisyyteen vaikuttavat tekijät jatkossakin. Työttömyysturvan rahoitusmalli ei saa pysyvästi rangaista korkeasta rakenteellisesta työttömyydestä, vaan kehitettävän mallin on oltava alenevasta työttömyydestä palkitseva.

Polvijärven kunta **21.6.2022**

Uudistuksen suurin ongelma on rahoitusmalli. Esitetty valtiosuuden laskentamalli ei ole oikeudenmukainen kummassakaan uudessa tehtävässä. Esityksen mukaan työvoimapalvelujen valtiosuudesta 70 % kohdentuisi työikäisen 18-64-vuotiaan väestön määrän ja vain 30 % laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Käytännössä valtaosa työttömyyden hoitamiseen tarkoitettusta

rahoituksesta siis jaettaisiin täysin riippumatta kunnan työttömyys- tai työllisyystilanteesta ja asiakkaiden todellisesta palvelutarpeesta. Rahoitusmalli vastaa paremmin tarpeisiin ja on oikeudenmukaisempi, kun kriteerien suhteet ovat toisinpäin. Eli laajan työttömyyden painoarvon tulee olla 70 % ja työikäisten määrän 30 %.

Työttömyysturvan valtionosuus kohdentuisi esityksen mukaan pelkästään työikäisten 18-64 vuotiaiden mukaan. Myös tämä esitys on epäoikeudenmukainen, koska kuntien kulut työttömyysturvan rahoituksesta kohdentuvat hyvin pitkälti työttömyyden tason mukaisesti. Lisäksi Pohjois-Karjalan kuntien työttömyyden rakenne on koko maata vaikeampi ts. kustannuksia työttömyysturvan rahoituksesta tulee varmasti suhteessa koko maata enemmän. Työttömyysturvan valtionosuuksissa tulee käyttää samaa perustetta kuin esitimme peruspalvelujen valtionosuuteen eli laaja työttömyys 70 % ja työikäiset 30 %.

Koska kuntakohtaiset muutokset nykymallin ja tulevan rahoitusmallin välillä ovat suuret, siirtymäajan on oltava viisi vuotta, niin että kokonaisuudessaan uuteen malliin siirrytään vuodesta 2029 alkaen. Tähän siirrytään asteittain niin, että ensimmäisenä kokonaisuudessaan vuonna eli 2025 toteutuu 20 %, seuraavana 40 % jne. Jos uudistus tulee voimaan 1.12.2024, ja siirtymäaika on esitetty kolme vuotta, rahoitus ei voi määräytyä kokonaisuudessaan laskennallisin perustein vielä vuonna 2026 kuten esimerkiksi luvussa 8 on todettu.

Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentumisesta aiheutuva laskennallinen vaikutus kuntien rahoituksen tasapainoon on negatiivisin Pohjois-Karjalassa. Työttömyysturvan rahoitusvastuun muutokset on tarkoitus tasata uudistuksessa erillisellä tasausmenettelyllä. Tästä lupauksesta on ehdottomasti pidettävä kiinni.

**Ylivieskan kaupunki, Yhteinen lausunto 21.6.2022
seutukaupunkiverkosto (kuntajohtajat
ja TYP-johtajien verkosto, Pääkkö Mervi**

Seutukaupungit näkevät, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuuta. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Seutukaupungit peräänkuuluttavat, että vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa.

Ylivieskan kaupungin näkemyksen mukaan oikeudenmukainen rahoitusperuste on euroa/asukas. Rahoitukseen on valmisteltu kannustavaa rahoitusmallia, joka huomioi työttömyyden kehittymistä. Moni seutukaupunki on jo nyt työ-voimapulan aluetta, jossa työttömyysaste on alhainen. Tämä tarkoittaa, että työttömien työllistyminen edellyttää enemmän toimenpiteitä kuin kaupungeissa, joissa työttömyysaste on korkea, eikä esimerkiksi korkeasuhdanne helpota työttömyyttä sellaisenaan. Rahoitusmalliin tulisi painottua myös työvoiman kohtaantoon ja työvoimatarpeen hoitamiseen.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat

taloudelliset ja lain-säädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalouksia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Tämä ei ole yhteiskunnallisesti kestävä ratkaisu. Kuntien työllistämistoimilla tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Kunnille siirtyvän tehtävän myötä valtionosuuksien valtionosuuskriteereinä tullaan pitämään laajaa työttömyyttä (30%) ja työikäisten määrää (70%). Soteuudistuksen myötä kuntien laskentaperiaatteina tässä kohtaa tulee 18-64 vuotiaat aiemman 19-64 vuotiaan sijaan. Valtionosuudet ovat yksittäiselle kunnalle myönnettävää yleiskatteista rahoitusta, vaikka tehtävien järjestämiseen edellytetään lakisääteistä yhteistoimintaa.

Tunnistamme nyt jo joitakin piilokuluja, joita muutokseen sisältyy mm. siirtyvien lomapalkkavelka. Sen lisänä on tärkeää huomioida, että valtion käyttämä TES ja kuntien käyttämä TES ovat erilaiset (esim. lähtöpalkat).

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

Nykytilanteessa ELY-keskukset vastaavat työllisyydenhoidon määrärahoista ja niihin kytkeytyvistä työttömyysetuusmäärärahoista. ELY-keskukset suunnittelevat, seuraavat määrärahojen käyttöä ja tekevät määrärahojen jakopäätökset TE-toimistoille ja työllisyyden kuntakokeiluille. ELY-keskukset ovat vastanneet TE-palvelujen kilpailuttamisista, joten ne ovat hyvin tietoisia TE-palvelujen hintatasosta.

ELY-keskukset esittävät, että lakivalmistelujen yhteydessä yhteistyössä ELY-keskusten kanssa laaditaan laskelmat ja suunnitellaan toimenpiteet, millä tavalla siirtymävaiheessa 30.11.2024 palveluissa olevien asiakkaiden päätöksiin (esim. palkkatuet, starttirahat) ja sopimukseen (valmennukset, koulutukset, asiantuntija-arvioinnit) sisältyvät työllisyysmäärärahat ja niihin liittyvät vastuut ja velvoitteet siirretään kunnille. Keskeistä on myös selvittää, otetaanko sidottuja määrärahoja jollain tavalla huomioon valtionosuuksien määräytymisessä.

Esimerkinomaisesti vuoden 2020 marraskuun lopussa ELY-keskuksissa oli erilaisiin TE-palveluihin sidottuna työllisyysmäärärahoja 335 miljoonaa euroa (mom TEM 32.30.51) ja 161 milj. euroa (STM työttömyysetuusmomentit) ilman yritysten kehittämispalveluja. Vuonna 2021 marraskuun lopussa vastaavat luvut olivat 373 m€ TEM ja 174 m€ STM. Mikäli TE-palvelujen asiakkaita ohjataan valmennuksiin ja koulutuksiin sekä myönnetään mm. palkkatukia ja starttirahoja v. 2023–24

edellisten vuosien tavoin, työllisyysmäärärahojen sitomiset ovat oletettavasti samaa suuruusluokkaa marraskuussa 2024.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Ehdotuksessa on hyvä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Kuitenkin esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli (70% työkäinen väestö (18–64-vuotiaat) ja 30 % laaja työttömyys) on liian altis suhdannevaihteluille, joihin kunta voi vaikuttaa vain rajallisin keinoin. Äkillisesti muuttuvat työttömyyden tilanteet voivat ajaa kunnan vaikeaan rahoitustilanteeseen, jos valtion kunnalle työttömyydestä aiheutuvien kustannusten rahoitus toteutuu muutaman vuoden viiveellä. Malli on jäykkä, eikä perustu todellisiin kustannuksiin. Laajan työttömyyden kriteerin kohottaminen 50% tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Koska miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle, Helsingin kaupunki vaatii, että myös palveluiden rahoituksesta siirtyy kunnille enemmän kuin 75 %, jotta rahoitus riittää lain velvoittaman palvelutason takaamiseen. HE:en tulee lisätä tarkemmalla tasolla ja luotettavammilla perusteilla arvioitu kuvaus siitä, minkä suuruista rahoitusta valtiolle jäävät TE-palvelut edellyttävät. TE2024-valmistelu prosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. HE:n kuvaamisissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. HE:ssä todetaan vähätellen seuraavaa: "On esimerkiksi huomioitava, että työajanseurannassa käytettävät koodit eivät kaikilta osin vastaa täsmällisesti TE-palvelut 2024-uudistuksen valmistelussa käytettävää luokittelua kunnille siirtyviin ja toisaalta valtiolle jääviin tehtäviin. Joidenkin tehtävien osalta jakosuhdetta on jouduttu arvioimaan." Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön rahoituksen taso.

TE-palveluiden rahoituksessa ei esityksen mukaan oteta erityisesti huomioon maahan muuttaneiden asiakkaiden intensiivisempää palveluntarvetta. Työvoimakoulutuksina toteutettaviin kotoutumiskoulutuksiin aiemmin käytetyn 30 M € jakaminen mekaanisesti vieraskielisyyden perusteella vos järjestelmässä ei ohjaa rahoitusta niiden asiakkaiden palveluihin, jotka kotoutumispalvelua eniten tarvitsevat, vaan hajauttaa resursseja alueille, joilla kotoutumispalvelujen tarve on hyvin vähäinen. Mikäli vos-järjestelmän vieraskielisen perushinnan halutaan kattavan

palvelun todellisia kustannuksia, tulisi se palauttaa tasolle, jolta sitä perusteettomasti laskettiin sote-rahoitusuudistuksen yhteydessä.

**Tervon kunta, Minna Heikkinen,
Hallintoasiantuntija (virkavapaa
perusturvajohtajan työstä), Heikkinen
Minna**

20.6.2022

Valtionosuus työllisyyden hoitoon ”korvamerkittynä”

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Lakiehdotuksessa esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli (70 % työikäinen väestö ja 30 % laaja työttömyys) on Orimattilan kaupungin mukaan altis suhdannevaihteluille, joihin kunta voi vaikuttaa vain rajallisin keinoin. Kuntien näin suuri kustannusvastuu suhdannevaihteluista ja Kuntalain voimassa olevat kirjaukset tasapainoisen talouden vaatimuksista ja kriisikuntakriteereistä luovat kuntataloudelle kohtuuttomat paineet. Lisäksi valtionosuus- mallilla toimiva rahoitus on hidasta ja jäykkää, jolloin äkillisessä kriisitilanteessa kunnan vastuu on kohtuuton. Tämän takia tarvitaan nopeampi reagointimalli kriisitilanteita varten, jotka aiheuttavat suuren työttömyyden ja suuria kustannuksia kunnille äkillisesti.

Orimattilan kaupunki ehdottaa kustannusten rahoitusmallia korvattavaksi mallilla, jolla 50 % rahoituksesta tulisi työikäisen väestön määrän perusteella ja 50 % laajan työttömyyden perusteella. Tämä tasoittaisi aiemmin mainittujen ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä kriisitilanteiden taloudellista riskiä. 50/50-mallia voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Lausuntoehdotuksessa ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa laskennalliselle rahoitukselle. Siirtymäajan tulee olla kokonaisia vuosia.

Lakiehdotuksessa esitetty kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuudesta aikaistuu, mutta samalla myös kevenee nykyisestä pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden kohdalla 70 prosentista 50 prosenttiin. Jo tällä hetkellä kuntien rahoitusvastuulle siirrytään työttömien työnhakijoiden työttömyyden keston perusteella. Suurin muutos nykyiseen malliin on, että kuntien rahoitusvastuu ei katkea työttömän työnhakijan siirtyessä työllistymistä edistäviin palveluihin. Tämä muutos lisää merkittävästi kuntien kustannuksia erityisesti yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden kuntalaisten kohdalla.

Orimattilan kaupunki vastustaa ehdotettua rahoitusmallia, jossa työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen ei vähennä kunnan maksuosuutta työttömyysturvasta. Ehdotetulla mallilla kunnille siirretään pysyvää ja vasta eläkeikään katkeava rahoitusvastuu erityisesti niiden työttömien kuntalaisten osalta, joiden työllistymisen mahdollisuudet ovat erittäin rajallisia esimerkiksi päihteiden käyttöön tai terveydentilaan liittyvien haasteiden vuoksi. Ehdotettu malli siirtää kunnille pysyvää rahoitusvastuuta tilanteessa, jossa hyvinvointialueen palvelut, asiantuntemus ja hoito olisivat asiakkaan kannalta keskeisimpiä.

Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160

Ehdotuksessa on hyvä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään.

Lakiehdotuksen heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Työttömyysturvaetuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan, jotta malli olisi kannustava ja tasapuolinen. Rahoituksen tulee turvata valtakunnallisen suhdannevaihtelun ja alueellisten suhdannevaihteluerojen seuraukset.

Keiteleen kunta, Hiltunen Jutta 20.6.2022

Keiteleen kunnan huomioiden rahoitukseen liittyen on esitetty luvun 4.2 huomioiden yhteydessä.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: 18.6.2022
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palvelueko-systeemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisen olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensationskin osalta, mutta esittää samalla huolensa, että kaikin osin tämä tavoite ei ole toteutumassa.

Palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä lainsäädäntöä ja nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion Työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktiivointi-asteeseen. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä vuonna 2023 hyvinvointialueille kunnille tarvitaan uusia palveluja heikommassa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille. Esimerkkinä tällaisesta palvelusta voisi olla työelämävalmennus.

Hallituksen esityksessä on päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntayhtymien järjestämistä vastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen

kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan enää vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta, eikä valtion liki 25 % osuutta kokonais-rahoituksesta pystytä esityksessä luotettavasti perustelevaan valtiolle jäävillä tehtävillä.

Laskelma ei huomioi vuoden 2022 henkilöstön palkkaamiseen liittyvää pohjoismaisen työnhauksmallin lisäystä eli 70 M€. Kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on varsin riittämätön summa. Ensimmäiset alueille KEHA-keskuksesta saadut alustavat henkilöstösiirtolaskelmat ovat erittäin epäselviä, eikä työaikaseurannoissa ole huomioitu sitä työpanosta, joita kuntakokeilussa kuntataustainen henkilöstö Suomessa TE-palvelujen lakisääteisten tehtävien osalta tekee.

Kunnille tulee aiheutumaan uudistuksesta merkittäviä kustannuksia mm. valtion tietojärjestelmäratkaisuihin liittyvän valtion kehittämisen osalta. Nämä kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille, samoin erilaiset TE-palvelujen aikaiset tapaturma- ja vastuuvakuutuskustannukset, jotka nyt on ollut Valtiokonttorin järjestämää toimintaa. On tärkeää, että kunnille on siirtymässä myös eräiden poistuvien avustusten rahoitus, jotta kunnat voivat huolehtia vastaavien avustusten myöntämisestä työllisyysalueellaan. Tällainen poistuva avustus on mm. työvoimapolitiittinen avustus, jota Pirkanmaalla TE-toimisto myöntää kolmannelle sektorille työllistämistoimien järjestämiseksi n. 1,5 – 2 M€ vuodessa.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunta katsoo, että kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen pitää perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kykyyn toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee kulkea käsi kädessä. Työllisyyden ja elinkeinopalveluiden hoitamisessa on kuntien ja alueiden välillä eroja. Rahoitusmallin tulee olla kunnille oikeudenmukainen ja kaikkia kuntia tasapuolisesti kannustava. Rahoitusmallin tulee vastata suhdannevaihteluihin ja esitetyn valtionosuuden poikkileikkaustilanteen suuruutta tulisi tarkistaa myöhemmin. Työttömyysturvan kompensaatiotaso pitäisi laskea esimerkiksi vuosien 2020-2022 keskiarvosta, ei vain yhden vuoden mukaan. Esityksessä ei ole huomioitu riittävästi uudistuksesta kunnille aiheutuvia muutuskustannuksia.

Kirkkonummen kunta näkee, että valtionosuustehtävä, johon osoitetaan täysimääräinen rahoitus on kannatettava. Rahoituksessa on kuitenkin varmistettava, että se sisältää elementtejä, joilla pystytään reagoimaan joustavasti kunnan työllisyystilanteesta tapahtuviin muutoksiin, jotta täysimääräisyyden kriteeri käytännössä aidosti täyttyy. Nyt esitetty rahoitusmalli ei ota riittävästi huomioon kuntien väestörakenteen koostumusta ja eri asiakasryhmien palveluiden ja resurssien tarvetta eri kohderyhmien osalta. Rahoitusmalli ei myöskään ota huomioon kunnista riippumatonta suhdannevaihtelua. Jos kompensaaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien, kuten Kirkkonummen, kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestömäärän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja staattisen mallin luoma alikompensoatio olemaan jokaisessa kasvavassa kunnassa miljoonaluokkaa. Rahoitusmallin kompensaaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Kirkkonummi yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin (C6) näkemykseen siitä, että jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdanekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetkeen nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi. Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Kirkkonummen kunta katsoo, että porrastusmallin alkaminen jo 100 kertymäpäivästä altistaa suhdannevaikutuksille. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta jatkossa ohjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin samassa määrin, eikä huomioi sitä, että osalla työnhakijoista voi olla pitkä asiakaspolku avoimille työmarkkinoille ja työnhakijan tilanne voi vaatia useampaan eri palveluun osallistumista ennen työllistymistä. Esimerkiksi rahoitusmalli ei palvele osaamisen kehittämistä mm. omaehtoiset opinnot voivat kestää 24 kk. Lisäksi rahoitusmallissa tulisi määritellä uudelleen kunnan rahoitusvastuu kotoutumisajalla nostamalla peruspoikkeus yhdestä vuodesta kolmesta viiteen vuoteen.

Kuntien rahoitusvastuuta ja sen muotoutumista tulisi tarkastella uudelleen. Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta vaikeasti työllistyvien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hyvinvointialueilla tulee olla taloudellinen kannustin hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia, jolloin terveyden perusteella muodostuvat työttömyysturvakustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Vaikeasti työllistettävien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Osa pitkäaikaistyöttömien (pääsääntöisesti yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden) sosiaaliturvakustannuksia tulee kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset. On perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin varsinaisen siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

**Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022
Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 §
243**

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Raaseporin kaupunki näkee mallin eräänä kehittämiskohteena sen, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Olisi perusteltua muuttaa palveluiden niin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä muuttamalla suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Esityksen mukaan sisällytetään kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutetaan vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen. Todellisuudessa esityksen mukaan siirtymäaika on käytännössä vuosi, jos toiminta alkaa 1.12.2024 ja vuonna 2026 rahoitus määräytyisi kokonaisuudessaan laskennallisin perustein. Suunnitelma aloittamisesta 1.12.2024 ei saisi olla ensimmäinen vuosi siirtymäajalle vaan sen pitää laskea 1.1.2025 alkaen jolloin vuonna 2027 rahoitus määräytyisi kokonaisuudessaan laskennallisin perustein.

**Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, 17.6.2022
Pohjois-Karjalan kuntataloustyöryhmä (
pyydetään käyttämään
lausunnonantajana, maakuntaliiton
hallitus antaa omansa), Tiainen Seppo**

Pohjois-Karjalan kuntien kannalta esitetty valtionosuuksien rahoitusmalli on täysin kestämaton ja epäoikeudenmukainen. Maakunta on maan vaikeinta työttömyysaluetta ja esimerkiksi vuonna 2021 maan kymmenen heikoimman kunnan joukossa oli peräti neljä kuntaa Pohjois-Karjalasta.

Uudessa TE-palvelujen tehtävässä tuleekin maakunnan kunnilla olemaan selvästi koko maan kuntakenttää enemmän työsarkaa. Tämä ei valitettavasti näy valtionosuuksien kohdentumisen kriteereissä.

Valtionosuuksien tulee perustua molemmissa tehtävissä (työvoimapalvelut, työttömyysturvan rahoitus) vahvasti siihen, mikä on kunnittainen palvelutarve. Pääasiallinen ja itseoikeutettu valtionosuuskriteeri tulee olla palvelutarvetta ja kustannuksia korreloiva työttömien määrä ja taso suhteessa muihin kuntiin. Sama kriteeri käy hyvin molempiin tehtäviin eikä sitä ole tarve eriyttää kuten esityksessä on tehty.

Pohjois-Karjalan kuntataloustyöryhmä esittää seuraavia muutoksia valtionosuuksien määräytymistekijöihin :

Työvoimapalvelut

Ns. laajan työttömyyden painoarvon tulee olla 70 % ja työkäisten määrän puolestaan 30 %. Painoarvot siis esitykseen nähden toisin päin. Työttömyyden määrä kuvaa tehtävän laskennallisia kustannuksia kunnalle huomattavasti ikärakennetta paremmin ja oikeudenmukaisemmin.

Työttömyysturva

Laajan työttömyys painoarvolla 70 % ja työkäisten määrä 30 %. Sama kriteeristö on perusteltua molempiin tehtäviin. Looginen ratkaisu, koska työttömyys määrittelee hyvin pitkälti kunnalla aiheutuvat kustannukset näissä kahdessa tehtävässä. Lisäksi on pidettävä kiinni siitä, että esitetty kuntien välinen tasausmenettely toteutuu ja sitä seurataan tarkasti.

Siirtymäaika.

Valtionosuujärjestelmän täysimääräiseen siirtymään esitettyä aikaa tulee jatkaa niin, että se käsittää täydet viisi kalenterivuotta. Tämä tapahtuu niin, että ensimmäisenä vuonna toteutuu 20 %, seuraavana 40 % ja niin edelleen, täysimääräisenä malli olisi käytössä tavoiteaikataululla vuodesta 2029 lähtien. Pidempi siirtymä turvaa paremmin kuntataloudelliset haasteet. Perusteltua myös siksi, että pidempi siirtymäkausi on myös sote-uudistukseen liittyvissä rahoitusmuutoksissa hyvinvointialueille ja kunnille.

Luumäen kunta

17.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Rahoitusmalli, työttömyysturva:
MUUTOSITYS

Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta sitkeästi pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulee siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille tulee tarjota taloudellisia kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

- Näin hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalvakuuaita, eikä terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet (nykyinen kunnan maksuvastuu 70%) ovat pääsääntöisesti tätä kohderyhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla määräaikaista tai pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

MUUTOSesitys

Työkäinen väestö kasvaa useimmissa KUUMA-kunnissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensaation taso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työkäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan KUUMA-seudulla vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja staattisen mallin luoma alikompensoitio olemaan seudulla miljoonaluokkaa. Kompensaation tasoa tuleekin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

MUUTOSesitys

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitää asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määrittellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähdessä laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

- Kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pidä joutua luottamaan valtion hyvän tahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

MUUTOSesitys

Esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulee tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

- Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Rahoitusmalli, palveluiden rahoitus:

MUUTOSesitys

Valtiolle HE:n mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulee perustella esitettyä paremmin. Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön

palkkaaminen ja muut TE-palvelu-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää kuntien itse rahoitettavaksi.

- TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämisvastuulle. HE:n kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagets möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Auran kunta

16.6.2022

Järjestämivastuuta ja rahoitusvastuuta ei tule eriyttää. Kannatettavaa esityksessä on rahoituksen kytkeminen valtionosuusmekanismeihin. Valtionosuuskriteerien määräytymisen osalta laajan työttömyyden painoarvoa tulee nostaa lakiesityksen 30 prosentista ainakin 50 prosenttiin. Rahoituksen oikeasuhtaisuus tehtävien laajuuteen nähden sekä rahoituksen sopeutuminen suhdannevaihteluihin tulee varmistaa. Kuntiin kohdistuvien talousvaikutusten porrastamiseksi on tarpeen pidentää siirtymäkautta kahdesta esimerkiksi viiteen vuoteen. Lakiesityksen mukainen siirtymäkausi on liian lyhyt.

Rahoitukseen liittyen palkkatuen maksamisen eväät kunnilla itseltään aiheuttaisi negatiiviset vaikutukset sekä kunnille että työttömille työnhakijoille. Kuntien rooli palkkatuetun työn tarjoajana on erittäin merkittävä ja mahdollistaa työntekijän joustavan siirtymisen avoimille työmarkkinoille työvoimaksi. Tämän mahdollisuuden hyödyntämistä ei tule uudella lainsäädännöllä estää.

Muutuskustannusten korvaaminen kunnille järjestelmän rakentamiseen tulee varmistaa todellisten kustannusten mukaisina. Muutosjohtaminen ei ole vain rakenteiden luomista ja teknisten edellytysten tarjoamista vaan niin siirtyvän henkilöstön kuin vastaanottavan organisaation tukemista ja valmentamista uuteen. Myös hyvinvointialueille 1.1.2023 siirtyvän kuntouttavan työtoiminnan yhdyspinta kuntien tuleviin työllisyyspalveluihin tulee varmistaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Parkanon kaupunki kannattaa Kuntaliiton ehdottamaan rahoitusmallia, jossa rahoituksen suhde olisi 50/50, koska rahoitus on tällöin enemmän tarveperusteista ja se tasoittaa suhdannevaihteluja, joihin kunta ei voi vaikuttaa.

Nakkilan kunta**16.6.2022**

Täysimääräinen kustannusten korvaaminen kunnille tarkoittaisi sitä, että uudistuksen kustannukset korvataan siten, että tilanteita tarkastellaan myös kustannusten muuttuessa, ei pelkästään poikkileikkaustilanteen mukaan. Vastuu tehtävistä ja kustannuksista tulisi olla samassa paikassa, ettei kunnalle jää pelkästään rahoittajan roolia, vaan myös mahdollisuuksia vaikuttaa kustannuksiin. Aktivointikytköksen poistuminen työmarkkinatuen kuntaosuudesta ei ole hyvä asia pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden näkökulmasta.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221****16.6.2022**

Kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus ja resurssit tulee turvata sekä siirtymävaiheessa että toteuttamisaikana.

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)****16.6.2022**

Esitetyn mallin 20 000 työvoimamäärän minimikriteerin perustuva lakisääteinen yhteistoimintamallilla on keskeinen merkitys rahoituskokonaisuuteen. Esityksen mukaisesti rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille.

Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuden kompensatio korvattaisiin kunnille vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei tarkistettaisi myöhemmin. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomio väestön kasvun tai vähenemisen aiheuttamaa muutosta.

Erityisesti Muuramen kaltainen väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensatiosta. Muurame ehdottaa, että työttömyysturvaetuuden kompensoidaan kunnille osana valtionosuutta työikäisten väestön mukaan vuosittain. Jotta ei syntyisi negatiivisia kannustinvaikutuksia ehdotetaan jaettavan summan vakioitavan maan tasolla toistaiseksi. Työttömyysturva etuuden kompensatio jakautuisi kuntien välillä ja se reagoisi kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestönmuutokseen.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus****15.6.2022**

Valta ja taloudellinen vastuu ovat esityksessä epätasapainossa. Rahoitus on riittämätön turvaamaan laadukkaat palvelut ja riittävät resurssit. Rahoitus ei myöskään huomioi kuntien tämänhetkisiä omia panostuksia työllisyysneuvoon palveluiden eikä henkilöstön osalta. Työttömyysturvaetuuksien vastuun laajentuminen tulee kompensoida kunnille täysimääräisesti ja sen tulee huomioida erilaiset suhdannevaihtelut. Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen pitää jatkossakin keventää kuntien maksuosuutta. Työttömyysturvan rahoitusvastuuta tulee jakaa työmarkkinatuen osalta myös hyvinvointialueille.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Hollolan kunta näkee, että lakiehdotuksessa esitetty kunnille suunnattu kustannusten rahoitusmalli (70% työikäinen väestö (18–64-vuotiaat) ja 30 % laaja työttömyys) on liian altis suhdannevaihteluille, joihin kunta voi vaikuttaa vain rajallisin keinoin. Äkillisesti muuttuvat työttömyyden tilanteet voivat ajaa kunnan vaikeaan rahoitustilanteeseen, jos valtion kunnalle työttömyydestä aiheutuvien kustannusten rahoitus toteutuu muutaman vuoden viiveellä. Malli on jäykkä, eikä perustu todellisiin kustannuksiin.

kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
Lausuntoehdotuksessa ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa laskennalliselle rahoitukselle. Hollolan kunta näkee, että siirtymäajan tulee olla kokonaisia vuosia käsittäen vuodet 2025 –2027.

kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus
Lakiehdotuksessa esitetään kohdassa 4.2.2.2 Vaikutuksen kuntien talouteen –luvussa työttömyysturvan rahoitusvastuun osalta kuntakompensaatiota, joka tehdään poikkileikkaustilanteessa, jonka tasoa ei tarkisteta myöhemmin. Esityksen tavoitteena on kannustaa kuntia lyhentämään kuntalaisten työttömyysjaksoja ja ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyttä, ja hyötymään näin taloudellisesti.

Hollolan kunta näkee, että tässä on ristiriita, sillä työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulee kasvamaan kumulatiivisesti niiden jo olemassa olevien pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden osalta, joiden työllistymisen näkymä on päihdekäyttäjien tai terveydellisten fyysisten tai psyykkisten haasteiden takia mahdotonta. Nykyisessä järjestelmässä heidän työllistymistään edistävissä toimenpiteissä/palveluissaan oloaika, joka joko on pitänyt heitä päihteettömänä tai selvittänyt heidän työ- ja toimintakykyään, on vähentänyt kunnan rahoitusosuutta siltä ajalta, vaikka palvelu ei ole johtanut tosiasiallisesti lopulliseen työllistymiseen, ja poistumaan työttömyysetuudelta. Mutta on auttanut/selvittänyt asiakkaan tilannetta.

Lakiehdotuksessa ei oteta sitä tosiasiaa huomioon, että työttömyysetuusjärjestelmä on viimesijainen toimeentulo kansalaiselle (toimeentulotuki on vain väliaikainen, ja lyhytaikainen), ja sitä saavat kansalaiset, eivät kaikki koskaan työllisty, vaan siirtyvät työttömyysetuuden jälkeen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeelle. Näin he ovat kuntien rahoitusvastuulla eläkkeeseen asti, tarjosi kunta heille mitä palveluja tahansa.

Oulun kaupunki 15.6.2022

Rahoitusmalli ja palveluiden rahoitus:

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämistä vastuulle. HE-luonnoksen kuvaamisissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille

siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Oulun kaupunki esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi perustella esitettyä paremmin. Kieku-työajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää vain kuntien rahoitettavaksi.

Oulun kaupunki esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutuskustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

Esityksen mukaan kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien työvoimapalveluiden rahoitus huomioitaisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuuksissa. Arvioiden mukaan siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset ovat vuoden 2022 tasossa noin 700 milj. euroa. Rahoitus esitetään kohdennettavaksi valtionosuuksien kautta kahden eri kriteerien kautta: arvioiduista kustannuksista 30 % kohdennettaisiin työttömien määrän ja 70 % 18–64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella. Kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennetaan tästä poiketen vieraskielisyyskriteerin korotuksella. Työttömien määrä huomioidaan ns. laajan työttömyyden perusteella ja huomioi siten työttömien työnhakijoiden lisäksi myös työllisyyspalveluihin osallistuvien määrän. Valtionosuusrahoitukseen esitetään siirryttäväksi kolmen vuoden siirtymäajalla. Valtionosuusjärjestelmän keskeisenä tavoitteena on huomioida kunnan asukkaiden palvelutarpeita ja olosuhdetekijöitä. Esitetty malli ei kuitenkaan kohdenna valtionosuusrahoitusta oikeudenmukaisesti alueille, joilla on korkea työttömyys ja sen myötä korkeat työttömyyden kustannukset. Mallissa työikäisten osuus valtionosuusrahoituksesta on liian suuri huomioiden se, että valtaosa työttömyyden hoidon kustannuksista kertyy työttömien työnhakijoiden palveluista. Laajan työttömyyden painoarvoa tulee korottaa vähintään 50 %:n tasolle. Tämä kohdentaisi valtionosuusrahoitusta esitettyä mallia paremmin korkean työttömyyden alueilla ja tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 %:n painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta. Todettakoon, että lakiesityksessä esitetty malli on epäedullinen kaikille niille maakunnille, joissa on keskimääräistä korkeampi työttömyys. Myös Pohjois-Karjalalle ja Joensuun kaupungille.

Lakiesityksen perusteluiden mukaan laskelma siirtyvien TE-palveluiden kuntakohtaisista kustannuksista on suuntaa antava. Huomioiden kuntakohtaisiin arvioihin perustuva epävarmuus olisi perusteltua, että valtionosuusjärjestelmään sisältyisi tarkistusmekanismi, jolla voitaisiin varmistaa, että siirtyvien palveluiden rahoitus on oikealla tasolla. Tätä puoltaa myös se, että käynnissä olevat kuntakokeilut sekä myös muut työllisyyspalveluita koskevat hankkeet, jotka ovat merkinneet kunnille lisärahoitusta ns. normaaliin tasoon nähden, voivat johtaa siihen, että

laskelmissa valtiolta kunnille siirtyvien palveluiden kustannukset muodostuvat liian pieniksi. Tämä mahdollistaisi myös sen huomioisen, että TE-palveluihin on kertynyt ns. palveluvelkaa. Palveluvelalla tarkoitetaan esimerkiksi määräaikaan mennessä päivittämättömiä asiakkaan työnhakusuunnitelmia ja muita toimenpiteitä, joita ei ole tehty lakisääteisissä määräajoissa resurssivajeesta johtuen. TE-hallinnon palveluvelkaa ei tule siirtää korvauksetta kunnille. Tarkastusmekanismia puoltaa myös se, että esitetty malli johtaisi siihen, että siirtyvät kustannukset ja rahoitus eivät kuntakohtaisesti kohtaa. Osa kunnista tulee saamaan vähemmän rahoitusta, kuin siirtyvien palveluiden tuottaminen maksaa. Lakiesityksessä on kuitenkin arvioitu varsin vähäisesti kuntien mahdollisuuksia sopeuttaa toimintaansa tilanteessa, joissa kunnan saama valtionosuusrahoitus ei kata laajentuneita vastuita. Kuntien kohtaamia talouden haasteita voi syventää se, että kunta voi hävitä sekä sote-uudistuksessa että TE-uudistuksessa ja käytännössä uudistusten siirtymäaika ajoittuu samoille vuosille. Näin on käymässä ennakkollisten laskelmien mukaan esimerkiksi Joensuun kaupungille. Tämä voi johtaa yksittäisten kuntien kannalta kohtuuttomiin taloudellisiin haasteisiin, koska kuntien sopeutusmahdollisuudet ovat jatkossa huomattavasti rajallisemmat sote-uudistuksen muuttaessa kuntien talouden rakenteita. Jotta yksittäisten kuntien talouden sopeutuspaineet eivät muodostu liian suuriksi, olisi perusteltua, että kustannusten tarkistusmekanismiin lisäksi siirtyvien TE-palveluiden osalta valtionosuusperusteita tarkistettaisiin siten, että kuntakohtaisten muutosten vaikutus eliminoitaisiin esimerkiksi valtionosuuksien lisäyksiin/vähennyksiin tehtävällä erällä. Vaihtoehtoisesti siirtymäajan pituutta tulisi pidentää nyt esitetystä huomattavasti, jotta kunnilla olisi mahdollisuudet sopeuttaa palvelurakenteitaan sekä sote- että te-uudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Ehdotuksessa on hyvä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään.

Lakiehdotuksen heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan, jotta malli olisi kannustava ja tasapuolinen. Rahoituksen tulee turvata valtakunnallisen suhdannevaihtelun ja alueellisten suhdannevaihteluerojen seuraukset.

Kärkölen kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Lausuntoehdotuksessa ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliselle rahoitukselle. Kärkölen kunta katsoo, että siirtymäajan tulee olla kokonaisia vuosia käsittäen vuodet 2025-2027. Lain tullessa voimaan 1.12.2024 esitetty kolme vuotta on todellisuudessa kaksi vuotta ja yksi kuukausi.

Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Lakiehdotuksessa esitetään kohdassa 4.2.2.2 Vaikutuksen kuntien talouteen –luvussa työttömyysturvan rahoitusvastuun osalta kuntakompensaatiota, joka tehdään poikkileikkaustilanteessa, jonka tasoa ei tarkisteta myöhemmin. Kärkölän kunta esittää, että tämä tulee tarkistaa säännöllisesti.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022

Uudistuksen edellytyksenä voidaan pitää sitä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta kunnille aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Hyväksyttävää ei ole se, että rahoitusmallin kustannusvaikutus näyttää TEM:n laskelmien mukaan olevan negatiivinen Porin kaupungille. Kuntaliiton tapaan Porin kaupunki ehdottaa, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella, eikä vuoden 2019 kuten esityksessä. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta, eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa. Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio taas korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Kuntaliitto on tehnyt huomion, että kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite on ohjata työllistymiseen johtavaa, tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että lähtökohtaisesti suurimmassa osassa Suomen kuntia valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset. Kuntaliitto huomauttaa, että esitetty rahoitusmalli ja työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Pidämmekin perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esim. muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä

mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä.

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja ja Porin kaupungilla ja koko Satakunnan maakunnassa uudistuksen

taloudellinen vaikutus on negatiivinen.

Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumisaikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna

rahoitus perustuisi 50 %:sti laskennalliseen nykytilaan ja 50 %:sti valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 %:sti laskennalliseen nykytilaan ja 75 %:sti valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä

vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille

1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja

yhden kuukauden. Pidämme sopeutumisaikaa liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky

laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta,

koska valmistelu vaatii resurssointia myös kuntapuolella.

Kannatamme Kuntaliiton ehdotusta siitä, että työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisi tarkastella

uudestaan. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen

trendin aiheuttamaa vääristymää. Etuuksien kompensaaion osalta tulisi harkita, että tuki kohdennetaan kunnille

osana valtionosuutta työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) mukaan vuosittain. Jotta kompensatio ei

aiheuttaisi negatiivista kannustinvaikutusta, voitaisiin jaettava summa pitää toistaiseksi vakiona koko maan

tasolla siten, että vuosittain muuttuisi vain kompensaaion jakautuminen kuntien välillä. Silloin etuuksien

kompensatio olisi kannustava mutta huomioisi kuntien välisen muuttoliikkeen ja väestömuutoksen.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Vaikuttavuutta on vaikea arvioida etukäteen. Työikäisen väestön määrä ja laaja työttömyys lähtökohtaisesti on järkevä perustelu. Ei varsinaista huomautettavaa rahan jaossa kunnille.

Kainuun osalta menetys on suurin koko valtakunnan tasolla mitattuna, kun verrataan tilannetta aiempaan rahoitusmalliin ja järjestämistapaan.

Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa saamistaan varoista riittävästi TE-palveluiden järjestämiseen. Tämä vaarantaa TE-palvelut kunnissa ja johtaa palveluitten eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa.

KOLMEN VUODEN SIIRTYMÄAIKA: Riittävä siirtymäaika, välttämätöntä olla sopeutumisaika muutokseen, joten siinä mielessä hyvä esitys.

KUNNAN TYÖTTÖMYYSSETUUKSIEN RAHOITUSVASTUUN LAAJENTAMISENKORVAUS: Hyvä ja kuntia kannustava malli.

KUNNAN TYÖTTÖMYYSMENOON KOHDISTUVAN RAHOITUSVASTUUN PORRASTUSMALLI: Hyvä ja vaikuttava malli. Kannatettava muutos.

**Savonlinnan kaupunki,
Kaupunginhallitus**

7.6.2022

Ehdotuksessa on hyvä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Valtionosuusjärjestelmään kaavailtu rahoitusmalli on pääperiaatteiltaan kannatettava, joskin rahoituksen kohdentumista voidaan parantaa vielä entisestään.

Lakiehdotuksen heikkoutena on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille. Kannustinmallin eli työttömyysturvan uuden vastuunjakomallin ydintavoite puolestaan on ohjata työllistymiseen johtavaa tehokasta ja vaikuttavaa TE-palveluiden järjestämistä. Myös työttömyysturvavastuu ja sen hyvitys tulee joka kunnalle, mutta järjestämistehtävät puolestaan vain järjestäjille. Tämä tarkoittaisi, että valta ja taloudellinen vastuu ovat epäsuhtaiset. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulee tarkastella uudestaan, jotta malli olisi kannustava ja tasapuolinen. Rahoituksen tulee turvata valtakunnallisen suhdannevaihtelun ja alueellisten suhdannevaihteluerojen seuraukset.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna. Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagets möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108

7.6.2022

De ekonomiska effekterna som reformer orsakar på den kommunala ekonomin och den enskilda kommunen under samma ramperiod ska alltid betraktas som en samlad effekt. Även om trycket på 0,6 procentenheter av kommunalskattesatsen i en enskild kommun för en enskild reform, som TE2024-reformen, är acceptabelt, kan inte samma tröskelvärde användas för att bedöma den kommunalekonomiska effekten av flera reformer som genomförs på samma eller på varandra följande år.

Vi ser det som självklart att staten åtar sig att ersätta hela kostnaderna för överlåtelsen av anordnaransvaret. Den finansieringsmodell som planeras för statsandelssystemet är i princip försvarbar, även om anslagsfördelningen kan förbättras ytterligare till vissa delar.

Vi anser det motiverat att kostnaden för de uppgifter som överförs till kommunernas statliga avgiftsunderlag bestäms utifrån budgeten för överlåtelseåret (2024). Finansiering av uppgifter som

överförs till kommuner bör baseras på en bedömning av uppgifternas omfattning och komplexitet och inte på det nuvarande servicesystemets förmåga att utföra uppgifterna.

I förslaget föreslås att medel för tjänster fördelas till kostnadsbasen för statliga bidrag, huvudsakligen utifrån två kriterier. Av detta skulle 70 procent avsättas till befolkningen i arbetsför ålder (åldersgruppen 18-64 år) och 30 procent till det breda begreppet arbetslöshet, som skulle omfatta både arbetslösa och klienterna inom service. Denna fördelning anser vi är bra och bör inte ändras, så att finansieringen styrs i större utsträckning till arbetslöshet. Med fördelningen 70/30 sporrar organisationerna att minska arbetslösheten.

Den aktuella kostnadsberäkningen som presenteras i de ekonomiska beräkningarna för reformen är baserad på kalkyl, eftersom dessa uppgifter ännu inte är tillgängliga för kommunerna.

Presentationen av den ekonomiska nettoeffekten av reformen kan således leda till feltolkningar från kommunernas sida om den beräknade uppskattningen avviker väsentligt från de faktiska framtida kostnaderna. En anpassningsperiod på två år föreslås för justering, med finansiering under det första kalenderåret baserad på 50 % beräknad nuläge och 50 % på statsandelskriterier och under det andra kalenderåret på 25 % beräknat nuläge och 75 % på statsandelskriterier. Från och med det tredje hela året skulle finansieringen baseras på den statliga statsandelsberäkningen.

Vi ser också att ersättningsmodellen för arbetslöshetsersättning bör ses över. Ersättning baserad på tvärsnittssituationen tar inte hänsyn till den snedvridning som orsakas av trenden med befolkningstillväxt och nedgång. Till exempel släpar ett område med stark befolkningstillväxt snabbt efter i tvärsnittskompensation. När det gäller ersättning för bidrag bör övervägas att stöd tilldelas kommuner som en del av statsbidraget efter befolkningen i arbetsför ålder (åldersgrupp 18—64 år) på årsbasis.

Om ersättningen inte hade en negativ stimulans effekt kunde det belopp som skulle fördelas tills vidare hållas konstant på riksnivå, så att endast fördelningen av ersättningen mellan kommunerna skulle förändras från år till år. I så fall skulle ersättning för förmåner fortfarande vara uppmuntrande men skulle svara på interkommunal migration såväl som andra demografiska förändringar.

Regionerna och sysselsättningsområdena ser väldigt olika ut och utmaningarna i förhållande till sysselsättningen är också väldigt olika. Detta behöver samtidigt beaktas i finansieringen. I Österbotten är arbetskraftsbristen det största hindret för företagets möjligheter att växa. Det här har beaktats via möjligheter till extra finansiering för att locka t.ex. utländsk arbetskraft i den tidigare statliga modellen. Den här typen av utmaningar beaktas inte alls i den nuvarande finansieringsmodellen.

Bureau Facility

6.6.2022

Nopeammin taloudelliset resurssit kunnille.

Karstulan kunta

31.5.2022

kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa? Rahoitus ei tule olemaan riittävä, koska se ei vastaa lähellekään kunnan rahoituksen nykytasoa.

kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös): Hieman hidas tarkistusaikataulu, jotta vahinkoa ei ehtisi tapahtua

kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus
Riittämätön, mutta se on kai tarkoituskin

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut,
Polvinen Pauliina**

27.6.2022

Esityksessä kuntien rahoitusvastuuta varhennetaan, eikä rahoitusvastuuta poista asiakkaan aktivointi. Tässä riskinä on palveluihin ohjauksen vähentyminen, palveluvalikon supistuminen ja asiakkaiden palvelun painopisteen siirtyminen kokonaan vain työhön suoraan meneviin asiakkaisiin. Tämä malli ei kannusta kehittämään haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluita, vaikka kohderyhmä vaatii palveluiden monimuotoisuutta ja pitkäjänteistä palveluiden yhteensovittamista.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa esityksessä ehdotettua, jonka mukaan KEHA-keskus hoitaisi työttömyysturvan harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen, ja että työvoimaviranomaisen tehtäväksi siirtyisi työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen tilanteissa, joihin ei liity harkintaa tai liittyä vain vähäistä harkintaa. Harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen keskittämistä KEHA-keskukseen puoltaa myös jo aiemmin 1.10.2021 tehty vastaavien lausuntojen keskittäminen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoon, mikä on mahdollistanut asiakkaiden yhdenvertaisuuden käsittelyajoissa ja työvoimapolitiittisissä ratkaisukäytännöissä. Tältä osin työnhakijoiden yhdenvertaisuuden huomioiminen valtakunnallisesti yhdenmukaisen ratkaisu- ja

soveltamiskäytännön avulla tulee priorisoida yli muiden vaihtoehtoisista toteuttamistavoista todettujen etujen.

Näemme myönteisenä asiakaspalvelua sujuvoittavana seikkana myös sen, että KEHA-keskuksen työttömyysturvan puhelinneuvonta voisi tarvittaessa antaa työvoimapoliittisia lausuntoja, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa tai korjata lausunnossa olevan ilmeisen virheen joko työnhakijan tai esim. työttömyysetuuden maksajan yhteydenottojen yhteydessä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta säädettäisiin työttömyysturvalain 11 luvun 4 ja 4 a §:ssä.

Esitysluonnoksessa, 11 luku 4 §, ehdotetaan, että työvoimaviranomainen ratkaisisi toimialueellaan työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevat edel-lytykset ja antaisi asiakkaanaan olevaa työnhakijaa koskevan työttömyysetuuden maksajaa eli Kansaneläkelaitosta tai työttömyyskassaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa tai joihin liittyy vain vä-häistä harkintaa. Kyseiset työvoimapoliittiset lausunnot vastaisivat niitä lau-suntoja, joita kukin työ- ja elinkeinotoimisto ja työllisyyden edistämisen kun-takokeilussa mukana oleva kunta nykyisin antaa asiakkaanaan olevista työnhakijoista.

Esitysluonnoksen, 11 luku 4 a §, mukaan KEHA-keskus antaisi työvoimapoliittiset lausunnot työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä työvoimapoliittista harkintaa vaativissa tilanteissa. Kyseiset harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot vastaisivat pääasiassa niitä lausuntoja, joita nykyisin hoidetaan valtakunnallisesti keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot koskisivat nykyistä vastaavasti työllistymistä yrittäjänä tai omassa työssä, muuta kuin työsuhteessa tehtyä työtä, yrityksessä työskentelyn päättymistä, yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymistä, yritystoiminnan lopettamista, oman työn lopettamista, koulutusta vailla olevaa nuorta koskevia edellytyk-siä ja työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä.

Työnhakijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisen arvioinnin osalta ratkaisu- ja so-veltamiskäytäntö on valtakunnallisesti yhdenmukaista. Kannatettavaa on, että harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät säilyvät nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä.

Esitysluonnoksen, 11 luku 4 c §:ssä säädettäisiin tässä laissa työvoimaviranomaiselle ja KEHA-keskukselle säädettyjen tehtävien valvonnasta. Val-vontaan sovellettaisiin, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 luvun 6 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaisi, että aluehallintovirasto kä-sittelisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen työttömyysturvaprosessiin liittyviä tehtäviä koskevat hallintokantelut. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa esitystä.

Voimassa olevan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa, sekä korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen. (20.5.2022/340). Esitysluonnoksessa ei ole voimassa

olevaa lainsäädäntöä vastaavalla tavalla kirjausta työvoimaviranomaisen neuvontapalvelun oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja. Tulisiko tätä seikkaa täsmentää, eli antaako neuvontapalvelu jatkossa vastaavalla tavalla työvoimapolitiittisia lausuntoja, mitä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voimassa olevan lainsäädännön perusteella antaa.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus 26.6.2022
13.6.2022 § 108**

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

Keha-keskukselle siirtyviin Uudenmaan TE-toimiston työttömyysturvayksikön nykyisin keskitetyksi hoitamiin harkintaa vaativiin asiantuntija-lausuntoihin ei ole esitetty sisällöllisiä muutoksia. Tehtävien siirtymä Keha-keskukselle on luonteva.

Oikeusministeriö 23.6.2022

Kuntien ja valtion viranomaisen toimivaltajako
Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että toimivalta jakautuisi osittain kuntien ja ELY-keskusten välillä. Ottaen huomioon kunnan itsehallinto on hyvä pyrkiä sääntelyyn, jossa kuntien ja valtion hallinnon välinen toimivaltajako on mahdollisimman selkeä. Kunnan oikeuden järjestää oma hallintonsa on katsottu olevan osa kunnallisen itsehallinnon sisältöä, mikä toteutuu esityksessä, kun esityksellä ei rajoitettaisi kunnan oikeutta määritellä itse, miten se järjestäisi esityksen mukaiset tehtävät oman hallintonsa puitteissa. Jatkovalmistelussa on syytä varmistua, että kuntien ja valtion viranomaisten välinen toimivaltajako on yksiselitteinen ja siltä osin, kun valtion viranomainen voi ratkaista itsenäisesti kunnan toimivaltaan kuuluvia asioita, asia on syytä perustella (esim. 7. LE 11 luvun 4 a §).

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Kansaneläkelaitos, Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö

23.6.2022

Esityksen mukaan kukin työvoimaviranomainen ratkaisisi toimialueellaan työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevat edellytykset ja antaisi asiakkaanaan olevaa työnhakijaa koskevan työttömyysetuuden maksajia sitovan työvoimapolitiittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapolitiittista harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa. Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien hoitaminen olisi puolestaan keskitetty KEHA-keskukselle.

Ehdotettu toimivallan jakautuminen vastaa pääosin nykytilaa eli sitä, miten työttömyysturvatehtävien hoitaminen on jaettu alueellisten TE-toimistojen ja kuntakokeiluun osallistuvien kuntien sekä Uudenmaan TE-toimiston kesken. Kela yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen valtakunnallisesti keskitettynä mahdollistaisi soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden turvaamisen. Lisäksi tehtävien säilyminen keskitettynä turvaisi työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä ja käsittelyresurssin hallintaa. Voidaan myös pitää luontevana, että kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työttömyysturvatehtävät eivät muutu pysyvän palvelurakennemuutoksen tullessa voimaan.

Kela toteaa, että muutoksen yhteydessä on erittäin tärkeää huolehtia työttömyysturvatehtäviä hoitavan henkilöstön riittävästä perehdytyksestä ja osaamisen tuesta. Kelan tekemien havaintojen perusteella kuntakokeilualueilla on esiintynyt enemmän työvoimapolitiittisiin lausuntoihin liittyviä viiveitä ja sisällöllisiä puutteita kuin muilla alueilla. Lisäksi on havaittu epätietoisuutta siinä, tulisiko lausunto antaa alueellisesti vai keskitetysti.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät pääosin positiivisena vaativien asiantuntijalausuntojen keskittämisen yhdelle taholle kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Etelä-Kymenlaaksossa nähdään kuitenkin myös riskejä siinä, että asiakkaiden työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan kahden eri organisaation toimesta. Yhdyspintojen sujuva toimiminen on kyettävä varmistamaan turhien viiveiden välttämiseksi.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Espoon kaupunki pitää harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämistä valtakunnalliseen yksikköön kannatettavana asiana. Tehtäviä ei kuitenkaan tule tässä vaiheessa siirtää keskitettyyn yksikköön sen enempää kuin on perusteltua. Työvoimaviranomaisen tulisi säilyä lausunnonantajana tilanteissa, joissa lausunnon antamiseen liittyy vain vähäistä harkintaa tai ei lainkaan harkintaa, sillä tämä sujuvoittaa asiakaspalvelua. KEHA-keskukseseen keskitetyn työttömyysturvayksikön resurssit ja työn organisoiminen tulee varmistaa niin, että käsittelyajat pysyvät valtakunnallisesti kohtuullisina. Pidemmällä tähtäimellä työttömyysturvan siirtämistä vahvemmin Kelaan tulisi edelleen selvittää,

jotta työvoimaviranomaiset voisivat keskittyä asiakkaiden tilanteen edistämiseen työttömyysturva-asioiden sijaan.

Vakuutusoikeus

23.6.2022

Vakuutusoikeus toteaa, että työvoimapoliittisten lausuntojen antajien määrä tulisi todennäköisesti lisääntymään, kun työ- ja elinkeinotoimistojen sijasta työvoimapoliittiset lausunnot annettaisiin työvoimaviranomaisessa eli kuntien toimesta. Tämä voisi jossain määrin heikentää samankaltaisessa tilanteessa olevien etuudensaajien yhdenveroista kohtelua. Harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen, jotka nykyisin on annettu keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa, antaminen valtakunnallisesti keskitetysti KEHA-keskuksessa on vakuutusoikeuden näkemyksen mukaan perusteltua ja kannatettavaa.

Vakuutusoikeudella ei ole lausuttavaa muutoksenhakua koskevan 12 luvun 1 §:n osalta, eikä myöskään oikeudenkäyntikulujen jakamista koskevan 9 §:n osalta.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA) hoitaisi työttömyysturvan harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen. Työvoimaviranomainen antaisi työvoimapoliittiset lausunnot tilanteista, joihin liittyy vähäistä harkintaa tai ei harkintaa. Työnhakijoiden työttömyysturva-asian ratkaisu edellyttää työnhakijan kuulemistä. Useissa tilanteissa ratkaisun arviointiin liittyy annetun selvityksen lisäksi myös asiakastietojärjestelmään tehdyt kirjaukset. KEHA:n tulisi tämän vuoksi olla pääsy työvoimaviranomaisen asiakastietojärjestelmiin. Tärkeänä nähdään yhteistyö ja vuorovaikutus työvoimaviranomaisten ja KEHA:n välillä, jotta asiakkaiden työttömyysturvaprosessia toteutetaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti kaikilla alueilla.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti

23.6.2022

-

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät pääosin positiivisena vaativien asiantuntijalausuntojen keskittämisen yhdelle taholle kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Etelä-Kymenlaaksossa nähdään kuitenkin myös riskejä siinä, että asiakkaiden työvoimapoliittiset lausunnot

annetaan kahden eri organisaation toimesta. Yhdyspintojen sujuva toimiminen on kyettävä

varmistamaan turhien viiveiden välttämiseksi.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-
Suomen aluehallintovirasto antaa
lausunnon kaikkien
aluehallintovirastojen puolesta.**

23.6.2022

Lain 11 luvun 4 c §:ssä säädettäisiin työvoimaviranomaiselle ja kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien valvonnasta. Valvontaan sovellettaisiin, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 luvun 6 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaisi, että aluehallintovirasto käsittelisi työvoimaviranomaisen ja kehittämis- ja hallintokeskuksen työttömyysturva-prosessiin liittyviä tehtäviä koskevat hallintokantelut.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan ehdotettu tehtäväkokonaisuus sopii aluehallintoviraston tekemään valvontaan ja ehdotettu poistaisi haasteelliset toimivaltaiseen viranomaiseen liittyvät rajanvedot, joita on jouduttu tekemään työllisyyden kuntakokeilua koskevien kanteluasioiden käsittelyssä. Aluehallintovirasto kuitenkin toteaa, että myös tämän tehtäväkokonaisuuden osalta tulee huomioida henkilöstöresurssin riittävyys.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

YTK

23.6.2022

Esitysluonnoksen sivulla 164 käsitellään vaikutuksia työttömyysetuuden maksajiin. Esitykseen voisi täydentää, että miten muutos vaikuttaa maksajien työmäärään. Tietojen kerääminen aiheuttanee lähinnä järjestelmämuutoksia, mutta manuaalistakin työtä vaaditaan etenkin silloin, jos jälkikäteen huomataan jokin virhe ja tietoja tulee korjata. Työttömyysetuuksissa takautuvat korjaukset ovat arkipäivää ja ne vaikuttavat myös maksettujen päivien lukumäärään ja aiheuttavat mahdollisesti myös korjauksia laskutukseen. Lisäksi voisi kuvata tarkemmin mahdolliset muutokset rahoitusprosessiin.

Esitysluonnoksen sivulla 192 (Vaihtoehto 1, työttömyyskassat kunnan rahoitusosuuden laskuttajina) todetaan, että työttömyyskassat tarkistavat ansiopäivärahan saajan ilmoittaman postitusosoitteen lisäksi kotikuntatiedot tietohauulla teknisen rajapinnan avulla Digi- ja väestötietovirastolta. Tieto on haettava kuukausittain tai laskutusväli huomioon ottaen. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa siihen, miten tämä hoidettaisiin mallissa, jossa Kela toimii laskuttajana. Onko kassan siinäkin mallissa tarkistettava kotikuntatiedot vai tulisiko tehtävä Kelalle? Entä miten toimitaan, jos postitusosoite on poste restante?

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

Harkintaa vaativien työttömyysturvalausuntojen keskittäminen KEHA-keskukselle on kannatettava asia. Tämä keskittäminen on koettu jo kuntakokeilussa hyväksi ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta tukevaksi.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään kaupunginhallitus, Leinonen Aki **23.6.2022**

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö. **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä **23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät pääosin positiivisena vaativien asiantuntijalausuntojen keskittämisen yhdelle taholle kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Etelä-Kymenlaaksossa nähdään kuitenkin myös riskejä siinä, että asiakkaiden työvoimapoliittiset lausunnot annetaan kahden eri organisaation toimesta. Yhdyspintojen sujuva toimiminen on kyettävä varmistamaan turhien viiveiden välttämiseksi.

Imatran kaupunki **22.6.2022**

Yhdytään Kuntaliiton lausuntoon, että liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan eli pitäisi olla yksi selkeä yhteinen kokonaisuus ja vältetään liian yksityiskohtaisuuksiin menevää säätelyä.

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Työttömyysturva vastualueen siirtäminen Kehaan ja työttömyysturvan harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen keskitetysti on kannatettava ratkaisu.

Hausjärven kunta, Hallinto **22.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus **22.6.2022**

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa on vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50%. Kuntien ja hyvinvointialueiden vuorovaikutus hyvinvoinnin ja elinvoiman kehittämisessä tulevat muotoutumiaan vasta lähivuosien aikana yhteistoiminnan käynnistyessä, eikä lainsäädäntö ota asiaan selvää kantaa.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
13.6.2022

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki esittää, että kaikki kuntien järjestämistä vastuulla olevat henkilöasiakkaiden työllisyyspalvelut luettaisiin työttömyysturvalain mukaisiksi työllistymistä edistäviksi palveluiksi. Tämä muutos tukisi palvelu-uudistuksen asiakaslähtöisyyttä, vahvistaisi ja yhdenmukaistaisi asiakkaan asemaa palveluiden aikana ja yksinkertaistaisi palvelujärjestelmää.

Ulvilan kaupunki, Kaupunginhallitus 22.6.2022
14.6.2022

Jakautuminen kuntien ja valtion toimivaltaan kuuluviin asioihin työttömyysturvan osalta on epätarkoituksenmukaista.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja 22.6.2022
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö 22.6.2022

1 luku, Yleiset säännökset. Luvun 3, 4 ja 5 §:ään ehdotetaan tehtäväksi esitetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista johtuvat tekniset muutokset. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa ehdotuksista.

2 luku, Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset ja 2 a luku, Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa on huomioitu eduskunnalle annettuun HE 62/2022 vp:een sisältyvä ehdotus 55 vuotta täyttäneiden uudesta muutosturvakokonaisuudesta. Muilta osin sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa 2 tai 2 a lukuun ehdotetuista, esitetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista johtuvista teknisistä muutoksista.

5 luku, Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset, 6 luku, Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto ja 7 luku, Työmarkkinatukea koskevat yleiset edellytykset. Lukuihin sisältyviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi esitetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista johtuvat tekniset muutokset. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa ehdotuksista.

9 luku, Muutosturvaraha. Luvun 1 §:ään ehdotetaan tehtäväksi esitetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista johtuvat tekniset muutokset. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa on huomioitu eduskunnalle annettuun HE 62/2022 vp:een sisältyvä ehdotus 55 vuotta täyttäneiden uudesta muutosturvakokonaisuudesta. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa ehdotuksesta.

10 luku, Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset. Luvun 2, 4 ja 6 §:ään ehdotetaan tehtäväksi esitetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista johtuvat tekniset muutokset. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa ehdotuksista.

11 luku, Toimeenpanoa koskevat säännökset. Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomainen ratkaisisi toimialueellaan työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevat edellytykset ja antaisi asiakkaanaan olevaa työnhakijaa koskevan työttömyysetuuden maksajaa eli Kansaneläkelaitosta tai työttömyyskassaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa. Kyseiset työvoimapoliittiset lausunnot vastaisivat niitä lausuntoja, joita kukin työ- ja elinkeinotoimisto ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta nykyisin antaa asiakkaanaan olevista työnhakijoista. Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan jokaiselle taataan lailla oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää välttämättömänä, että perustuslain 19 §:ssä turvattu oikeus sosiaaliturvaan ja 21 §:ssä turvattu oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytyksiä turvataan, kun työvoimaviranomainen järjestää työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanotehtäviä. Harkintaa vaativia työttömyysturvatehtäviä nykyisin hoitava Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston Työttömyysturva- vastuualue siirrettäisiin KEHA-keskukseen, joka antaisi työvoimapoliittiset lausunnot työnhakijan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä työvoimapoliittista harkintaa vaativissa tilanteissa. Kyseiset harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot vastaisivat pääasiassa niitä lausuntoja, joita nykyisin hoidetaan valtakunnallisesti keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Harkintaa vaativat työvoimapoliittiset lausunnot koskisivat nykyistä vastaavasti työllistymistä yrittäjänä tai omassa työssä, muuta kuin työsuhteessa tehtyä työtä, yrityksessä työskentelyn päättymistä, yrittäjän perheenjäsenen työskentelyn päättymistä, yritystoiminnan lopettamista, oman työn lopettamista, koulutusta vailla olevaa nuorta koskevia edellytyksiä ja työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä. Lisäksi KEHA-keskus antaisi työvoimapoliittiset lausunnot vuorottelukorvauksen edellytyksistä tilanteissa, joissa arvioidaan vuorottelijan yritystoiminnan harjoittamista.

Kyseisiin työvoimapoliittisiin lausuntoihin liittyy merkittävää työvoimapoliittista harkintaa muun muassa liittyen työnhakijan moitittavan menettelyn arviointiin ja korvauksettoman määräajan asettamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy esityksessä ilmaistuun näkemykseen siitä, että näiden harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä mahdollistaisi soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden turvaamisen. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää myös tärkeänä sitä, että tehtävien keskittämisellä turvattaisiin työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä ja käsittelyresurssin hallintaa, ja että harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien vaatiman asiantuntijuuden turvaaminen olisi keskitetyssä yksikössä hajautettua järjestelmää helpompaa. Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien hoitavan yksikön sijoittaminen KEHA-keskukseen olisi perusteltua KEHA-keskuksen ollessa jatkossakin osa työvoimahallintoa. Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy esityksessä ilmaistuun näkemykseen siitä, että KEHA-keskuksen yleishallinnollisen ohjauksen kuuluessa työ- ja elinkeinoministeriölle, keskittäminen tukisi myös tätä kautta harkintaa vaativiin työttömyysturvatehtäviin liittyvää yhdenmukaista soveltamis- ja ratkaisukäytäntöä.

Nykyisin Uudenmaan ELY-keskus vastaa työ- ja elinkeinotoimistojen oikeudellisesta ohjauksesta työttömyysturvatehtävän ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista syntyvien tehtävien hoitamisessa. Kyse on tukitehtävästä, jonka tavoitteena on yhdenmukaisen ratkaisukäytännön edistäminen TE-toimistojen vastuulla olevissa työttömyysturvatehtävissä. Tällä

on puolestaan suora kytkös työttömien työnhakijoiden taloudellisen tilanteen turvaamiseen yhdenvertaisesti eri puolella maata perustuslain 6 §:ssä turvatuun yhdenvertaisuuden mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ehdoteta vastaavaa tehtävää KEHA-keskukselle tai muulle vastaavalle valtakunnalliselle toimijalle. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö esittää harkittavaksi vastaavan tehtävän osoittamista tähän tehtävään soveltuvalle toimijalle.

KEHA-keskuksen toimivaltaan kuuluvissa työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä työvoimaviranomaisen virkailija pyytäisi asiakkaalta tarpeelliset selvitykset, jotka välitettäisiin asiakastietojärjestelmän avulla viivytyksettä KEHA-keskukselle työvoimapolitiittisia edellytyksiä koskevaa päätöksentekoa varten. KEHA-keskus vastaisi toimivaltansa puitteissa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvien tarpeellisten jatkoselvitysten tekemisestä. Työnhakijan tilanteeseen perehtyisi ja lisäselvityksiä pyytäisi tarvittaessa sekä tiedot välittävä työvoimaviranomainen, että KEHA-keskus, joka antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että kun kaksi eri viranomasta osallistuu saman työttömyysturva-asian käsittelyyn, tiedonvälittämisen ja käsittelyn viivytyksettömyys ja sujuvuus tulee turvata siten, että perustuslaissa turvattu oikeus työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaan toteutuu. Ehdotetussa 4 c §:ssä säädettäisiin valvonnasta. Pykälässä säädettäisiin työttömyysturvalaissa työvoimaviranomaiselle ja KEHA-keskukselle säädettyjen tehtävien valvonnasta. Valvontaan sovellettaisiin, mitä työvoimapolitiittisten järjestämistä annetun lain 3 luvun 6 §:ssä säädetään. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tämä tarkoittaisi, että aluehallintovirasto käsittelee työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen työttömyysturvaprosessiin liittyviä tehtäviä koskevat hallintokantelut. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan säännöskohtaisista perusteluista tulisi käydä tarkemmin ilmi, millaisiin muihin laillisuusvalvontatoimiin aluehallintovirasto voisi ryhtyä työttömyysturvatehtävien osalta. Voimassa olevan, työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen mukaan työvoimapolitiittinen lausunto tulee antaa ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt. Työttömyyden aikaisen toimeentulon turvaamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että työttömyysturvatehtävien laillisuusvalvonnan keskiössä ovat asiakkaiden yhdenvertaisuus toimeentulon turvan toteuttamisessa, sillä valvonnalla on erityinen merkitys viranomaisen yhdenmukaisten ratkaisukäytäntöjen muodostumisessa.

12 luku, Muutoksenhaku. Luvun 1 ja 9 §:ään ehdotetaan tehtäväksi esitetystä työvoimapolitiittisten järjestämistä annetusta laista johtuvat tekniset muutokset.

Luvun 9 §. Oikeudenkäyntikulujen jakaminen, yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että pykälään lisättäisiin mainita KEHA-keskuksesta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosasto voisivat pykälässä säädetyin edellytyksin velvoittaa työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen korvaamaan oikeudenkäyntikuluja suoritusvelvollisuuden perustuessa pääasiassa tai osittain työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon, sen mukaan mikä viranomainen on lausunnon antanut.

Koska useista muista esityksessä muutettavaksi ehdotetuista työttömyysturvalain säännöksistä poiketen 9 §:ssä jo nyt säädetään, että työvoimaviranomainen, ei esimerkiksi TE-toimisto, voi tulla vastuulliseksi oikeudenkäyntikuluista, säännökseen ei nyt esitettyä laajemmin ole tarpeen esittää muutoksia työllisyyspalveluiden järjestämistä uudelleen järjestämisen vuoksi. Selkeyden vuoksi ja siksi, että esitetyt uudet järjestämistä vastuulliset toimijat tunnustaisivat oikeudenkäyntikuluja koskevan vastuun, sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että yksityiskohtaisia perusteluita täydennettäisiin sillä tiedolla, mitä toimijoita työvoimaviranomaisella nykyisin tarkoitetaan, ja mihin toimijoihin sen jatkossa katsotaan viittaavan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevan lainsäädännön perusteella.

13 luku, Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset. Työttömyysturvalain 14 luvussa ehdotettavaan kuntien työmarkkinatukeen kohdistuvaa rahoitusta koskevaan poikkeukseen liittyen esityksessä ehdotetaan, että luvun 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 3 kohta siitä, että

työvoimaviranomaisen tulisi antaa salassapitosäännösten estämättä ja maksutta Kansaneläkelaitokselle tiedot työmarkkinatuen saajan oleskeluluvan perusteesta ja ensimmäisestä kotikuntamerkinästä viivytyksettä silloin, kun kyse on lain 14 luvun 3 a §:n 4 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetusta henkilöstä. Säännöksen tavoitteena on antaa Kansaneläkelaitokselle tarpeelliset tiedot sitä varten, että se ei peri työmarkkinatuen saajan kotikunnalta tämän rahoitusosuutta työmarkkinatuesta, jota on maksettu mainitussa 14 luvun 3 a §:n 4 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetulle henkilölle.

Kunnan rahoitusvastuun toimeenpanoa varten sosiaali- ja terveysministeriö pitää välttämättömänä, että Kansaneläkelaitos saa työvoimaviranomaiselta tiedon sellaisista työmarkkinatuen saajista, joihin ei sovelleta kunnan rahoitusvastuuta. Esitys vastaa sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan rahoitusvastuun toimeenpanoa varten tarvittavaa tietopohjaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan tämä työmarkkinatuen saajaa koskeva lisätieto on luonteeltaan sellainen, että työvoimaviranomaisen tulisi se antaa oma-aloitteisesti ja välittömästi työmarkkinatukea koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen yhteydessä riippumatta siitä, onko työvoimapolitiittinen lausunto työmarkkinatuen maksamisen mahdollistava tai sen estävä.

Esityksessä kuitenkin ilmeisesti ehdotetaan, että tämä kunnan rahoitusvastuun väliaikaisesti ”jäädättämisen” perusteena oleva tieto ei olisi osa työvoimapolitiittista lausuntoa. Toisaalta työvoimaviranomaisella on intressi oma-aloitteiseen tiedon ilmoittamiseen, sillä tieto vaikuttaa kunnan työmarkkinatukea koskevan rahoitusvastuun määrään.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että esitystä muutettaisiin tältä osin vähintäänkin siten, että olisi ilmeistä, että ”jäädättämisen” perusteena olevista olosuhteista tulee työvoimaviranomaisen toimesta aina antaa tieto Kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää harkittavaksi, että tiedonsaanti varmistettaisiin esimerkiksi siten, että työttömyysturvalain 13 luvun 4 b §:ää, joka koskisi ilmoitusta menemisestä työnhakuun toiseen valtioon ja esityksen mukaan vastaisi nykyistä 4 a §:ää, muutettaisiin. Muutoksen sisältö olisi se, että kyseiseen 4 b §:ään lisättäisiin uudeksi ilmoitustehtäväksi kunnan rahoitusvastuuseen vaikuttavista oleskelulupaan ja kotikuntamerkintään perustuvista tiedoista ilmoittaminen, jolloin myös pykälän otsikko tulisi muuttaa.

Ratkaisutavasta riippumatta sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että työvoimaviranomaiselta saatavan tiedon tulee olla muodossa, jossa se on mahdollista siirtää konekielisesti Kelan tietojärjestelmiin.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

Tieto työttömyyden alkamisesta tulisi saada Kelalta jo esitettyä varhaisemmin, esimerkiksi 50 työttömyyspäivän jälkeen, jolloin jäisi enemmän aikaa reagoida ennen kunnan osittaisen maksuvastuun alkamista.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

Kysymys 2: Opintojen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin opintojen laajuuden perusteella jatkossa vain tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta. Työnhakijan muilla kuin erikseen määritellyillä opinnoilla ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. -> Ne opinnot, joilla ei olisi vaikutusta työttömyysetuuteen ja mitä ei selvitetä, on määriteltävä selkeästi. Asiakkaan on myös ymmärrettävä, mistä opinnoista hänen pitää ilmoittaa TE-toimistoon ja mistä ei.

Kysymys 4: TE-toimiston mahdollisuus antaa lausunto tilanteissa, joihin ei liity harkintaa, on hyvä muutos. Turhat selvityspyynnöt jäävät pois. Oletettavaa kuitenkin on, että tässä mahdollisesti säästetty aika menee omaehtoisten opintojen aikaisten laiminlyöntien selvittelyyn, asiakkaiden neuvontaan ja kysymyksiin vastaamiseen.

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupunki näkee, että myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. Mikäli henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella, myös tältä osin kunnassa on jatkossa osaamista työttömyysturvaan liittyvään vaativaan harkintaan ja sitä kyetään myös oppimaan kunnassa. Muitakin erityisosaamista vaativia tehtäväkokonaisuuksia, kuten muutosturva ja Eures-neuvonta, ollaan siirtämässä kunnille tai TE-alueille, joten työttömyysturvatehtävän eriyttäminen tarvittavan osaamisen perusteella ei ole yhdenmukaista muun esitetyn kanssa, eikä tue selkeiden ja tarkoituksen mukaisten palvelukokonaisuuksien siirtymistä.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Tarkoituksenmukainen muutos on, että Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiopäivärahan saajan yksilöintitiedot, jolle on maksettu työttömyysetuutta yhteensä vähintään 60 päivältä.

Kauniaisten kaupunki 21.6.2022

Pidämme harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämistä valtakunnalliseen yksikköön kannatettavana asiana. Tehtäviä ei kuitenkaan tule tässä vaiheessa siirtää keskitettyyn yksikköön sen enempää kuin on perusteltua. Työvoimaviranomaisen tulisi säilyä lausunnonantajana tilanteissa, joissa lausunnon antamiseen liittyy vain vähäistä harkintaa tai ei lainkaan harkintaa, sillä tämä sujuvoittaa asiakaspalvelua. KEHA-keskukseen keskitetyn työttömyysturvayksikön resurssit ja työn organisoiminen tulee varmistaa niin, että käsittelyajat pysyvät valtakunnallisesti kohtuullisina. Pidemmällä tähtäimellä työttömyysturvan siirtämistä vahvemmin Kelaan tulisi edelleen selvittää, jotta työvoimaviranomaiset voisivat keskittyä asiakkaiden tilanteen edistämiseen työttömyysturvasioiden sijaan.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 21.6.2022

Vaikuttaako uusi porrastettu malli pitkäaikaistyöttömien palveluihin? Etenkin hyvinvointialueen haastaminen yhteistyöhön pitkäaikaistyöttömien parissa työskentelyyn tulee saada toimivaksi, nythän kulut tulevat näistäkin asiakkaista kuntaan kunnan rahoitusosuudella, 50% asiakkaan työmarkkinatukikuluista on raskas taakka kuntataloudelle jos keinot on olemattomat työnhakijan heikentyneen tai olemattoman työkyvyn vuoksi. Sidosryhmätyöskentely nousee merkittävään rooliin hyvinvointialueen myötä.

Varkauden kaupunki, 21.6.2022
Konsernihallinto/kaupunginhallitus

Tieto työttömyyden alkamisesta tulisi saada Kelalta jo esitettyä varhaisemmin, esimerkiksi 50 työttömyyspäivän jälkeen, jolloin jäisi enemmän aikaa reagoida ennen kunnan osittaisen maksuvastuun alkamista.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162

Jakautuminen kuntien ja valtion toimivaltaan kuuluviin asioihin työttömyysturvan osalta on epätarkoituksenmukaista.

Polvijärven kunta 21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3

KEHA-keskus 21.6.2022

KEHA-keskus toteaa, että työttömyysturvalaissa tulisi säätää työttömyysetuuden maksajille velvollisuus ilmoittaa työvoimaviranomaiselle tieto työnhakijan työllistymisestä, jotta työvoimaviranomainen voi selvittää asiakkaan tilanteen ja pitää ajan tasalla asiakastietovarantoa.

Kangasniemen kunta 21.6.2022

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus **18.6.2022**

Mänttä-Vilppulan kaupunki jakaa Tampereen kaupungin näkemyksen: Työttömyysturvaan liittyvän rahoitusmallin kompensaaation tulee tapahtua kustannusneutraalisti. Valtion tulee kantaa julkiselle taloudelle palveluista aiheutuvat suhdanneriskit. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvan-kustannukset kasvavat äkillisesti. Nyt esitetty kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysetuuksista siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työttömyysturvaan liittyvistä kustannuksista. Hyvinvointialue voisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta yhteisten asiakkaiden osalta, jolloin kunnan maksuosuus vastaavasti laskisi. Jos työttömän työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voidaan hänen työ- ja toiminta-kykynsä huomioon ottaen kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää kokonaan hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Jos asiakas ei pysty ottamaan vastaan työtä tai työllistymistä edistäviä palveluja, hänet tulisi ohjata muiden etuuksien piiriin, viimesijaisesti toimeentulotuelle. On kohtuutonta, että vielä hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeenkin kunnat maksavat toimeentulotuesta puolet. Työttömien työllistymisen tukemiseksi etuisuus-, kannuste- ja kustannusjärjestelmää tulisi kehittää kokonaisuutena eri ministeriöiden kesken, ja määrittää kannusteet sille taholle, jolla on työkalut tarpeisiin vastaamiseksi.

Savitaipaleen kunta **17.6.2022**

Liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja **17.6.2022**

-

Luumäen kunta **17.6.2022**

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3,

Parkanon kaupunki **16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulee tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat; sivistys- ja nuorisopalvelut tulisi olla asiakkaan tarpeiden mukaisesti mukana monialaisen tuen yhteistoiminnassa.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Työttömyysturva on erittäin monimutkainen ja kankea järjestelmä. Esimerkkinä todettakoon nuorten ammattikouluttamattomien alle 25-vuotiaiden työttömyysturva, yrittäjän ja yrittäjäksi rinnastettavan työttömyysturva. Työttömän statuskin määritellään JTYP-laissa ja työttömyysturvalaissa eri tavalla. Työttömyysturvan selvittäminen vie tällä hetkellä liikaa aikaa asiakasajasta. Voisiko vastuun koko työttömyysturvalain toteuttamisesta ja seurannasta siirtää maksajalle?

Harkintaa vaativien työttömyysturvalausuntojen keskittäminen KEHA-keskukselle on ollut hyvä asia. Tämä keskittäminen on koettu jo kuntakokeilussa asiakkaiden yhdenvertaisuutta tukevaksi.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Asiakkaiden palveluun liittyvät tehtävät tulisi siirtyä kokonaisuutena, myös harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien osalta. Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. On vaikea uskoa, että työttömyysturvaan liittyvää vaativaa harkintaa ei osattaisi tai kyettäisi oppimaan kunnissa. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan. Eri kohdissa esitystä annetut henkilötyövuosimäärät ovat eri suuruisia.

**Oikeuskanslerinvirasto,
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

15.6.2022

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että KEHA-keskus hoitaisi työttömyysturvan harkintaa vaativien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen. Työvoimaviranomaisen tehtäväksi siirtyisi työnhakijan työttömyysturva-oikeudesta annettavien työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen tilanteissa, joihin ei liity harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa. Työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisesta säädettäisiin työttömyysturvalain 11 luvun 4 ja 4 a §:ssä. Esitysluonnoksessa (s. 196) on todettu, että ehdotuksen vaihtoehtona valmistelussa on ollut esillä työttömyysturvatehtävien siirtäminen kokonaisuudessaan kuntien vastuulle. Vaihtoehtona etuna voitaisiin nähdä, että työttömyysturva-asioita tahoja olisi yksi vähemmän, jos työvoimapolitiittiset lausunnot annettaisiin kaikissa tilanteissa kunnissa. Toisaalta harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien jakautuminen kunnille voisi johtaa erilaisiin tulkintoihin ja ratkaisuihin sekä eroihin käsittelyajoissa. Työnhakijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisen arvioinnin osalta ratkaisu- ja soveltamiskäytäntö on valtakunnallisesti yhdenmukaista. Työttömyysturva-asioiden käsittelyn järjestämisestä on käsitelty Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –jaksossa perustuslain 19 §:n 2 momentin, 21 §:n sekä 6 §:n kannalta. Lisäksi ehdotettujen säännösten

katsotaan olevan riittävän tarkkarajaisia viranomaisten toimivallan osalta perustuslain 2 §:n 3 momentin ja 21 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Totean, että asioiden viivytyksettömään käsittelyyn sekä hyvän hallinnon periaatteiden noudattamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ehdotetun työvoimapolitiittisten lausuntojen antamista koskevan sääntelyn valmistelussa ja toimeenpanossa. Huomiota on kiinnitettävä myös asiakkaiden neuvontaan ja työvoimapolitiittisten lausuntojen antajatahoista tiedottamiseen, koska asiakkaiden voi aiheuttaa epätietoisuutta asioiminen ja heidän asiansa hoitaminen sekä kunnallisessa työvoimaviranomaisessa että valtion viranomaisessa.

Työttömyysturvalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 luvun 4 a §, jossa säädettäisiin työttömyysturvalaissa työvoimaviranomaiselle ja KEHA-keskukselle säädettyjen tehtävien valvonnasta. Valvontaan sovellettaisiin, mitä työvoimapolitiittisten järjestämisestä annetun lain 3 luvun 6 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaisi, että aluehallintovirasto käsittelee työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen työttömyysturvaprosessiin liittyviä tehtäviä koskevat hallintokantelut. Pidän ehdotettua säännöstä kannatettavana.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

Oikeudelliset palvelut näkee prosessin selkeänä. Työvoimaviranomainen antaa työvoimapolitiittiset lausunnot, ja KEHA-keskus antaa vaativaa työvoimapolitiittista harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset lausunnot (nykyinen työttömyysturvan vastuualueen tehtävä), kuten TTL 11 luvussa säädetään. Tämä selventää työttömyysturvaprosessia nykyisestä, sillä on vähemmän toimijoita, kuin nykyisin. Lisäksi TE-toimistoilla ja kokeilualueen kunnilla ei ole enää "rinnakkaista" toimivaltaa samoissa asioissa. KEHA-keskus voi antaa käsiteltävässä asiassa työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvan työvoimapolitiittisen lausunnon.

Asetuksien tasolla työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen määräaika tulisi yhdenmukaistaa. (Vrt. nykyisin kunnan tulee antaa lausunto 7 päivän sisällä ja TE-toimiston 30 päivän sisällä)

Esityksessä tulisi selkeyttää, pitäisikö työvoimaviranomaisen neuvontapalvelujen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisiä lausuntoja säätää erikseen laissa. Sama kysymys koskee KEHA-keskuksen neuvontapalvelujen oikeutta antaa tiettyjä työvoimapolitiittisiä lausuntoja. Esitysluonnoksessa jää epäselväksi, jääkö tämä työjärjestyksen asiaksi, vai onko tarkoitus, ettei molempien tahojen ko. palvelu anna työvoimapolitiittisiä lausuntoja?

Esitysluonnoksen s. 310 kerrotaan KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen pyytämistä selvityksistä. Esityksen osalta tulisi selkeyttää selvityksien pyytämistä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen välillä. Jos selvitys on toimitettu KEHA-keskukseen, tällöin ensisijainen vastuu lisäselvityksen pyytämisestä asiassa olisi KEHA-keskuksella, jotta vältetään siltä, että työvoimaviranomainen sekä KEHA-keskus pyytäisivät selvityksiä asiakkaalta ristiin. Näin vältetään työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen viivästyminen sekä myös asiakkaat ymmärtävät paremmin kokonaisuuden.

Lisäksi Oikeudelliset palvelut nostaa esille, että nyt vireillä olevan yleislainsäädäntömuutoksen julkisen hallinnon automaattiselle päätöksenteolle näkökulmasta, mikäli yleislainsäädännöstä halutaan poiketa, voitaisiin tämä mahdollisesti tehdä käsillä olevan lainsäädäntömuutoksen yhteydessä. Oikeudelliset palvelut on katsonut, että em. yleislainsäädäntöä tultaisiin soveltamaan työvoimapoliittisiin lausuntoihin sekä työnhaun käynnistämiseen sähköisen alustan kautta. Mikäli tähän tulkintalinjaan halutaan muutosta, voitaisiin käsillä olevassa esitysluonnoksessa ottaa kantaa työvoimapoliittisten lausuntojen statuksesta suhteessa hallintopäätöksiin. Oikeudelliset palvelut on lausunut lausuntopyynnön VN/3071/2020 osalta seuraavaa: "Automaattisen ratkaisun määritelmää olisi hyvä tarkentaa vielä ainakin hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan tällä hetkellä, että "Pykälässä säädettäisiin, milloin viranomaisen voi ratkaista asioita automaattisesti. Asian ratkaisemisella viitataan hallintolain 7 lukuun ("Asian ratkaiseminen") ja siinä tarkoitettuun hallintoasian käsittelyn päättävään ratkaisuun, jolla päätetään jonkun edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta." Esimerkiksi Työ- ja elinkeinotoimistot (myöh. TE-toimisto) antavat työvoimapoliittisia lausuntoja automaattisesti tapauksissa, joihin ei sisälly harkintaa. Lisäksi esimerkiksi työnhakijaksi rekisteröityminen sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa on vastaavanlainen automaattinen toimi, johon ei sisälly harkintaa. Edellä mainitut työvoimapoliittiset lausunnot on huomioitu esitysluonnoksen nykytilan arviointia koskevassa luvussa, mutta ei esimerkiksi säännöskohtaisissa perusteluissa. Oikeudelliset palvelut -yksikön näkemyksen mukaan hallintolain 7 luvun määritelmä asian ratkaisemisesta ei kuitenkaan ole suoraan sovellettavissa työvoimapoliittisiin lausuntoihin tai työnhakijaksi rekisteröitymiseen, vaikka hallintolakia sovelletaankin vakiintuneen käytännön mukaan myös em. prosesseissa soveltuvilta osin. Esitysluonnos jää kuitenkin edellä esitetty huomioiden vajavaiseksi automaattisen ratkaisun määritelmän näkökulmasta ja tätä olisi hyvä vielä täsmentää ja määritelmää esimerkiksi laajentaa nykyisesti HL 7 luvun asian ratkaisemisen määritelmästä, jotta asian tila olisi selkeä myös sellaisten ratkaisujen osalta, jotka eivät täytä kaikkia HL 7 luvun kriteereitä, joka tulee kyseeseen juuri esimerkiksi työvoimapoliittisten lausuntojen tai työnhakijaksi rekisteröitymisen osalta."

Oulun kaupunki

15.6.2022

Rahoitusmalli ja työttömyysturva:

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Oulun kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia. Näin terveyden perusteella muodostuvat

työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouden järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaista eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja tulee staattisen mallin luoma alikompensatio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonia euroja.

Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Oulun kaupunki esittää, että kompensatiotaso tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämisvastuullisilla alueilla.

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, Oulun kaupunki esittää, että järjestämisvastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämisvastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämisvastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyysparanemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensatiotason poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensatiotaso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli kompensatiotason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut **15.6.2022**

Etelä-Savon maakuntaliitto **14.6.2022**

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022

Esityksessä esitetään harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien keskittämistä valtion Kehäkeskukselle. Valtakunnallinen ohjaus ja keskitetty asiantuntemus nähdään mallina, joka takaa asiakkaiden välisen tasa-arvon sekä tehostaa käsittelyä. Kokemukset keskitetystä mallista eivät Satakunnassa ole hyviä, sillä asiakkaiden saama palvelu on hidastunut merkittävästi verrattuna aikaisempaan paikalliseen käsittelyyn. Valtakunnallinen oikeudellinen tuki ja työttömyysturvaneuvonta alueen virkailijoille on hyvä toimintamalli mutta itse työttömyysturvan käsittelytehtävät voitaisiin hyvin tehdä alueilla. Jakautuminen kuntien ja valtion toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus 7.6.2022

Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu sekä kuulluksi tuleminen tulee turvata myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Työttömyysturva on erittäin monimutkainen ja työnhakijaa rankaiseva järjestelmä. Kokonaan uusiksi.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;
Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;
Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

**Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut,
Mäkelä Mari**

27.6.2022

Esityksessä kuntien rahoitusvastuuta varhennetaan, eikä rahoitusvastuuta poista asiakkaan aktivointi. Tässä riskinä on palveluihin ohjauksen vähentyminen, palveluvalikon supistuminen ja asiakkaiden palvelun painopisteen siirtyminen kokonaan vain työhön suoraan meneviin asiakkaisiin. Tämä malli ei kannusta kehittämään haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluita, vaikka kohderyhmä vaatii palveluiden monimuotoisuutta ja pitkäjänteistä palveluiden yhteensovittamista.

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry**

27.6.2022

Rahoitusmallin porrastusmalli ilmeisesti pyrkii kiinnittämään huomiota myös työttömyyden pitkittymisen ehkäisyyn. Se on kuitenkin liian hidas, passiivinen ja heikko kannuste tähän tarkoitukseen. Oletetaan vastustaa esityksen johdonmukaisia heikennyksiä haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyspalveluihin ja työllistymisen edellytyksiin.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuuta. Rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa.

Kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta ei tue kuntien tilannetta, pahimmillaan kustannukset kasvavat ja asiakkaiden todellinen tarve työllistämistoimissa vaarantuu.

Pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen pitää saada pysyviä ratkaisuja ja aivan uudenlaisia työkaluja ja mahdollisuuksia.

Rahoituksen pitäisi olla kannustava myös Suonenjoelle, jossa työttömyys oli 6% toukokuussa 2022 ja työpaikkoja paljon auki. Rahoitusvastuu ei saa olla uhka kohtaanto-ongelman kasvulle.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus **13.6.2022 § 108**

26.6.2022

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50 %. Palveluiden ja tätä kautta kuntien rahoituksen piirissä tulisi jatkossakin olemaan henkilöitä, jotka eivät ole työkykyisiä. On mahdollista, että ko. henkilöt ovat saaneet maks. sairaspäivärahan ja palanneet tämän kauden jälkeen työnhakijoiksi ilman työkyvyssä tapahtunutta muutosta.

Turun kaupunki

24.6.2022

Rahoitusmalli ja työttömyysturva

Esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Turun kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttömänä olleiden työttömyysturvasta. Hyvinvointialueiden, joiden järjestämistä vastaavalla pitkäaikaistyöttömien tarvitsemat sosiaali- ja terveyspalvelut, ml. kuntouttavan työtoiminnan palvelut ovat, tulisi maksaa

osa pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosasta. Kuntien maksuosuutta tulisi kohtuullistaa, mikäli henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia järjestää työttömien sosiaali- ja terveystaloutta mahdollistaakseen em. kohderyhmä pääsyä kohti avoimia työmarkkinoita tai oikeaa etuutta, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Turun kaupunki pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystaloutta. Näin työkyvyn horjumisen perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset kohdistuisivat tasapuolisesti myös sinne, missä palveluiden järjestämistä vastuu on vuodesta 2023 alkaen on.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja tulee staattisen mallin luoma alikompensoitio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonia euroja. Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Turun kaupunki esittää, että kompensatiotaso tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämistä vastuulla alueilla. Kuntien suhdanneriskin pienentämiseksi Turun kaupunki esittää, että järjestämistä vastuulla alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämistä vastuulla alueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämistä vastuulla alueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensatiotaso poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Koronan vaikutuksesta pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut ja vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikustannukset ovat huomattavasti aiempia vuosia korkeammat. Näin kompensatiotaso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:n tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinatuen kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa. Jos kompensatiotaso pidetään muuttumattomana, Turun kaupunki esittää, että poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä tai tarkastella vasta vuoden 2024 tilanteen mukaisesti.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

-

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Työttömyysturvan osalta esitetään kuntien rahoitusvastuun laajentamista ja aikaistamista sekä kompensoimista kunnille. Se koskisi esityksen mukaan jatkossa myös ansio- ja peruspäivärahaa ja vastuu lisääntyisi portaittain kertymäpäivien perusteella. Kertymäpäivät nollautuisivat esityksen mukaan nykyisen työttömän aktivoinnin tai työllistymisen sijaan yksinomaan työllistymisellä tavalla, jossa työnhakija täyttää työssäoloehdon. Kuntakompensaatio valtionosuusjärjestelmässä tapahtuisi vuoden 2019 poikkileikkaustiedon perusteella. Kompensaatioperustetta ei esityksen mukaan muutettaisi jälkikäteen. Vuosi 2019 ennen koronapandemiaa voi muodostua käytännössä huonoksi vertailukohdaksi, kun huomioidaan tämänhetkinen talouden kasvuodotus. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT katsoo, että kuntakompensaation tason arvioimiseksi tulisi rakentaa siirtymäaika, jossa huomioitaisiin kuntien todellinen lähtötilanne ja vaihtuva talouden suhdannetilanne. Ennen siirtymäajan päättymistä arvioitaisiin kompensaation perusteet ja tarkoituksenmukaisuus nyt esitetyn uudistuksen tavoitteiden kannalta. Kompensaatiomalli tulee rakentaa niin, ettei kunnat liiallisesti kanna suhdanneriskiä, johon niillä on vähän vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi ehdotettu malli ei ota huomioon kunnan väestökehitystä ja myös tämä tulisi rahoitusmallissa huomioida.

**Kansaneläkelaitos, Etuuksien ja
palvelujen suunnitteluyksikkö**

23.6.2022

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun uudistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että kuntien vastuu työttömyysetuuden rahoituksesta laajenisi nykyisestä. Jatkossa kunnilla olisi työmarkkinatuen lisäksi vastuuta perus- ja ansiopäivärahan rahoituksesta. Rahoitusvastuu alkaisi jo sadan työttömyysetuuspäivän jälkeen, ja sitä porrastettaisiin niin, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu koskisi nykytilasta poiketen myös työllistymistä edistävien palvelujen maksettavaa työttömyysetuutta. Niin ikään nykytilasta poiketen kunnan rahoitusvastuu alkaisi heti laissa säädettävien etuuspäiväkertymien täytyttyä eikä vasta seuraavan työttömyysetuuden maksuerän alusta lukien.

Kelan näkemyksen mukaan kuntien rahoitusvastuu laajentaminen ja porrastaminen ovat kannatettavia muutoksia. On tärkeää, että työllisyyden hoitoa ja työttömyyden kustannuksia koskevat vastuut kulkevat käsi kädessä. Se, että rahoitusvastuu kasvaa työttömyyden keston mukaan, kannustaa osaltaan ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä.

Esitysluonnoksen mukaan työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta

ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista edellä mainittua pidempään. Näiden henkilöiden osalta valtio vastaisi työmarkkinatuen kustannuksista kolme vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomainen tutkisi, kuuluuko henkilö rahoitusvastuuta koskevan poikkeuksen piiriin. Kela pitää tätä tarkoituksenmukaisena ratkaisuna.

Kotikuntamerkinnän ajankohta ja maahanmuuttajastatus (pakolainen, muut maahanmuuttajat) ovat luonteeltaan seikkoja, joiden tutkiminen soveltuu työvoimaviranomaiselle, joka laatii asiakkaan kotoutumissuunnitelman.

Rahoitusvastuuta koskevaan poikkeukseen liittyvästä tiedonvälityksestä esitetään säädettäväksi työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:n 2 momentissa. Kyseiseen lainkohtaan lisättäisiin uusi 3 kohta, jossa säädettäisiin Kelan oikeudesta saada työvoimaviranomaiselta tiedot työmarkkinatuen saajan oleskeluluvan perusteista ja ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Esityksestä ei käy tarkemmin ilmi, miten tiedot Kelalle toimitettaisiin. Kela toteaa, että tiedot tulee saada viivytystä ja ilman erillistä pyyntöä. Lisäksi tietojen tulee olla ohjelmallisesti luettavassa muodossa, jotta Kelassa pystytään automaattisesti sulkemaan ehdotetun työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:n 4 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetut henkilöt pois kunnan rahoitusvastuun piiristä. Nämä vaatimukset täyttäisi esimerkiksi ratkaisu, jossa työvoimaviranomainen antaisi Kelalle tiedotteen rahoituslaskurin jäädyttämisen perusteena olevista olosuhteista saman teknisen rajapinnan välityksellä kuin muutkin tiedotteet ja lausunnot.

Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan rahoitusvastuuseen vaikuttaviin työttömyysetuuden maksupäiviin luettaisiin päivät, joilta tuen saajalle olisi ennen ehdotetun lain voimaantuloa maksettu työttömyysetuutta työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun perusteella. Tarkoituksena olisi huomioida myös ennen vuoden 2006 alussa toteutettua työmarkkinatuki uudistusta ja ennen vuoden 2015 alussa toteutettua työmarkkinatuen rahoitusuudistusta kertyneet työmarkkinatuen maksupäivät.

Kela toteaa, että Kelan työttömyysturvan tietojärjestelmä on uudistettu perusteellisesti vuonna 2010. Uudistamista edeltävän ajan maksupäivätietoihin liittyy merkittäviä epävarmuuksia, ja lisäksi kyseisten maksupäivien lukeminen rahoitusvastuuseen vaikuttaviin maksupäiviin olisi teknisesti erittäin monimutkaista eikä välttämättä lainkaan mahdollista. Kelan näkemyksen mukaan rahoitusvastuuseen vaikuttavien maksupäivien laskemisen voisi aloittaa esimerkiksi vuoden 2015 alussa toteutetun rahoitusuudistuksen jälkeisistä päivistä ilman, että rahoitusuudistukseen liittyvät kannustinvaikutukset vaarantuisivat.

Ansiopäivärahan laskutuksen toimeenpano

Esityksessä ehdotetaan, että Kela toimeenpanisi myös ansiopäivärahan perusosaan kohdistuvan kuntien rahoitusosuuden perintään liittyvät tehtävät ja tilittäisi näin kerätyt varat Työllisyysrahastolle ansiopäivärahan perusosan rahoittamiseen käytettäväksi.

Kela toteaa, että sillä on kyky hoitaa kunnan rahoitusosuuden perintään liittyvät tehtävät myös ansiopäivärahan osalta. Ehdotetun toimeenpanoratkaisun vahvuutena voidaan pitää sitä, että tiedot kaikkien työttömyysetuuksien kuntalaskutuksesta olisivat kootusti yhdessä paikassa. Tästä seuraisi tiedonhallintaan ja erityisesti tiedolla johtamiseen liittyviä etuja. Rahoitusvastuuseen liittyvä taloudellinen kannustin toimii käytännössä ainoastaan, jos se on laskutettavalle eli kunnalle selkeä. Kunnan tulee pystyä seuraamaan laskutuksen kokonaisuutta ja tunnistamaan syy-seuraussuhteita oman toimintansa ja laskutuksessa tapahtuvien muutosten välillä. Ehdotetun ratkaisun puolesta

puhuu myös se, että Kelalla on pitkä kokemus työmarkkinatuen rahoitusosuuden perinnästä ja sen johdosta olemassa oleva tekninen rajapinta kuntiin. Kelan toimeenpanemassa laskutusprosessissa laskun liitetiedot eli henkilöluettelo laskutetuista muodostetaan tietoturvallisesti Kelan etuustietopalveluun (KELMU) kuntien nähtäville. Ansiopäivärahan laskutuksen toimeenpano Kelassa edellyttäisi uuden liittymän työttömyyskassojen aineiston poimintaa varten ja järjestelmän konfigurointia. Laskutuksen näkökulmasta ratkaisu olisi kuitenkin sama kuin nykyisin työmarkkinatuen laskutuksessa.

Kelan toiminnanohjausjärjestelmän uudistaminen on käynnissä, minkä vuoksi kuntalaskutuksen muutosten käyttöönoton tulisi tapahtua aikaisintaan vuoden 2025 alussa, jotta muutoksia ei tarvitsisi toteuttaa myös nykyiseen järjestelmään.

Tietojärjestelmämuutokset ja niistä aiheutuvat kustannukset

Ehdotetuista työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta ja laskutuksen toimeenpanoa koskevista muutoksista aiheutuu tietojärjestelmien muutos- ja toteutustarpeita, joiden kustannusvaikutuksiksi Kela arvioi kehittämissä vaiheissa 9,1–12,1 henkilötyövuotta (htv). Arvion alaraja pohjautuu oletukseen olemassa olevien rajapintojen hyödyntämisestä, työttömyyskassojen Kelalle toimittamaan valmiiseen laskutusaineistoon ja täysin automaattiseen käsittelyyn ja prosesseihin.

Kokonaiskustannuksista 4,2 htv:ta muodostuisi siitä, että Kelan toiminnanohjausjärjestelmään tulisi rakentaa uusi liittymä työttömyyskassojen aineiston poimintaa varten. Mahdollinen monimutkainen päättely ja tietojen korjaamiseen liittyvät avoimet asiat voivat nostaa kustannusarviota tältä osin enimmillään 3 htv:ta. Tällöin kokonaiskustannuksiksi tulisi edellä mainitun arvion ylärajan mukainen 12,1 htv:ta.

Kokonaiskustannuksista noin 3 htv:ta muodostuu työttömyysturvajärjestelmän muutoksista, jotka täytyy toteuttaa joka tapauksessa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan rahoitusvastuuseen ja laskutukseen ehdotettujen muutosten vuoksi.

Kokonaiskustannuksista 1,9 htv:ta liittyisi talouden ja kirjanpidon edellyttämiin muutoksiin.

Käyttöönoton jälkeisen tuotannon ylläpidon kustannuksiksi Kela arvioi 2,5 htv:ta vuosittain. Kelan näkökulmasta työttömyysetuuden laskutusrytmiä pitäisi noudattaa nykyistä työmarkkinatuen laskutusrytmiä (1 krt / kk.)

Muuta

Ehdotetun työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 26 c §:n 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen on vuosittain viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimitettava Työllisyysrahastolle arvio kuntien seuraavana vuonna vastaamasta ansiopäivärahan rahoitusosuudesta. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan säännös vastaa voimassa olevaan työttömyysturvalain 14 luvun 3 d §:n 5 momenttiin sisältyvää Kansaneläkelaitoksen velvollisuutta vastaavan arvion esittämisestä sosiaali- ja terveysministeriölle työmarkkinatuen valtionosuuden määrän arviointia varten.

Kela toteaa, että ehdotettu säännös velvoittaisi Kelaa tekemään vuosittain arvion sellaisesta etuudesta, jonka toimeenpanosta Kela ei vastaa muuten kuin kuntien laskutuksen osalta. Jotta ansioturvan rahoitukseen liittyvää kuntien osuuden kehittymistä voitaisiin luotettavasti arvioida yli vuoden aikaperspektiivillä, Kelassa tulisi ylläpitää jatkuvasti ajan tasalla olevaa ennustetta ansioturvan kokonaisuudesta. Toisin sanoen tulevaa etuuden saajarakennetta ja etuussisältöjen

kehittymistä pitäisi jatkuvasti seurata. Lisäksi mahdollisten tulevien lainmuutosten vaikutusta rahoitusosuuksiin pitäisi pystyä tarpeen mukaan arvioimaan, jotta muutokset voitaisiin huomioida Kelan ylläpitämässä arvioissa. Koska Kela ei vastaisi ansioturvan menoarvioista muilta osin, ongelmaksi muodostuisi myös se, että useampi toimija arvioisi toisistaan riippumatta ja eri lähtökohdista samaa kokonaisuutta. Tämän seurauksena lopputuloksena olisi todennäköisesti keskenään ristiriidassa olevia arvioita. Kelan näkemyksen mukaan ansioturvaa koskeva arviointi pitäisi keskittää toimijoille, jotka rahoittavat tai toimeenpaneavat ansioturvaa.

Jos lainsäädännössä kuitenkin päädytään ratkaisuun, että Kela tekee kuntien rahoitusosuutta koskevan arvion myös ansiopäivärahan osalta, laskutustiedosta pitää saada tilastoaineisto sellaisessa muodossa, että arvion tekijällä on siihen esteetön pääsy ja että tilastoaineiston sisältö tukee arvion tekemistä ja ylläpitoa.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Kunnan rahoitusvastuu työmarkkinatuesta alkaa 100 päivän kohdalla ja laajenisi myös ansiosidonnai-seen. Kulut kasvavat mutta keinot vähenevät, kun työllistymistä tukevat toimenpiteet kuten työkokei-lu eivät enää katkaise maksuvelvollisuutta. Työllistymistä tukeva kuntoutus/sosiaalinen kuntoutus on merkittävässä osassa, mutta on hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla. Eläkkeelle pääsyn tehostami-nen ja helpottaminen joltain osin.

Aito työllistäminen katkaisee kunnan maksuvelvollisuuden, mutta kannustaako se enää silloin järjes-tämään tehokkaasti työllistymistä tukevia palveluita. Kunnille maksetaan lisääntyneet työttömyystur-vamenot valtionosuuksina kertaluontoisena korvauksena, kun uudistus toteutuu ja jatkossa työttö-myysturvasta aiheutuviin menoihin vaikutetaan panostamalla työllisyyden edistämiseen.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Isoimpana haasteena suunnitellussa työttömyysetuusmenojen porrastusmallissa Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät sen, että rahoitusvastuu ei jatkossa katkea, vaikka asiakas ohjattaisiin työllistymistä edistävään palveluun. Riskinä on, että työllisyydenhoitoa ei nähdä riittävän pitkäjänteisenä prosessina ja varsinkin heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palvelut heikentyvät.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun porrastusmalli nykyiseen malliin verrattuna kannustaa löytämään asiakkaille ratkaisuja jo aikaisemmassa vaiheessa. Porrastusmallissa on kuitenkin joitakin haasteita. Yksi niistä on porrastusmallin alimman portaan osalta alhainen kertymääärä, eli rahoitusvastuu alkaa jo sadan kertymäpäivän jälkeen. Rahoitusvastuun alhaisen rahoitusvastuun

raja altistaa mallia suhdannemuutoksille. Mikäli haluttaisiin rajata kuntien vastuuta suhdannevaikutuksista, joihin kunnilla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa, tulisi porrastusmallin alimpien portaiden kertymärajoja nostaa.

Rahoitusvastuun osalta kunta ja valtio vastaisivat kuluista esitetyn mukaisesti. Espoon kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueilla tulisi olla vastuuta erityisesti pitkäaikaistyöttömien työttömyysetuuksista. Hyvinvointialueiden palvelut ovat olennaisessa asemassa etenkin pitkäaikaistyöttömien työllistymisessä, eikä ehdotetussa mallissa hyvinvointialueilla ole minkäänlaista kannustinta panostaa näihin palveluihin.

Lain työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luvun 3 a §:ssä säädetään poikkeuksesta kunnan maksuosuuteen. Poikkeuksen mukaisesti kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden osalta poikkeus kestäisi kolme vuotta. Ottaen huomioon maahan muuttaneiden työttömyysasteen olevan pidempiaikaisesti keskiarvoista heikompi, tulisi poikkeus ulottaa koskemaan kaikkia maahan muuttaneita kolmen vuoden ajan ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Jos uudistus ei onnistu tavoitteissaan, niin porrastettuun työttömyysetuuksiin liittyvän rahoitusvastuuseen liittyy riski muiden kuin kasvukeskusten kuntien talouden kurjistumisesta entisestään. Eritoten kunnat, joihin on kohdistunut jo aiemmin rakennetyöttömyyttä, voisivat jäädä tässä uudistuksessa ”kärsijöiksi”, niiden kohdalla työllistymismahdollisuudet ylipäättään ja erityisesti ns. vaikeasti työllistyvien työttömien osalta voivat olla jo entuudestaan muita alueita heikommat. Samalla, kun ko. alueilta vähennetään myös muuta palvelujen järjestämiseen liittyvää rahoitusta, negatiivinen kierre voi pahentua entisestään.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 20.6.2022 §144

23.6.2022

Isoimpana haasteena suunnitellussa työttömyysetuusmenojen porrastusmallissa Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät sen, että rahoitusvastuu ei jatkossa katkea, vaikka asiakas ohjattaisiin työllistymistä edistävään palveluun. Riskinä on, että työllisyydenhoitoa ei nähdä riittävän pitkäjänteisenä prosessina ja varsinkin heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palvelut heikentyvät.

**SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja
työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry**

23.6.2022

SAK ei kuntalaskutuksen osalta kannata hallituksen esitystä, vaan pitää työttömyyskassoja Kela parempana vaihtoehtona kokonaisuuden selkeyden, tiedon hallinnan ja henkilötietoihin sekä muun arkaluontoiseen tietoon liittyvän turvallisuuden näkökulmista. Työttömyyskassat ovat kykeneväisiä ja halukkaita ottamaan kuntalaskutuksen tehtävät itselleen.

Esitetyssä mallissa työttömyyskassat toimittavat laskutustiedot Kelaan kuntien laskuttamista varten ja Työllisyysrahastolle laskutuksen tarkistusta varten. Tilanne, jossa tuhansien ihmisten henkilötietojen lähetetään useisiin eri kohteisiin, on kaukana optimaalisesta. Tietojen liikutteluun liittyy aina riski. SAK:n näkemyksen mukaan huomattavasti selkeämpää ja tietoturvasempaa olisi, jos työttömyyskassat laskuttaisivat suoraan kuntia.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into on huolissaan, että kannustava rahoitusmalli heikentää vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien palveluita, etenkin työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välisen kytköksen poistamisen vuoksi. Into ei usko, että se on vaikuttavin ratkaisu korkealle jääneen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Into korostaa, ettei palveluita järjestetä siksi, että niihin saadaan rahoitusta, vaan siksi, että heikossa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat niitä hyvinvointinsa ja työelämävalmiuksiensa vahvistamiseksi, jotta työllistyminen avoimille työmarkkinoille olisi kestävä.

Into katsoo, että rahoitusvastuun porrastusmallissa on hyvää se, että huomiota kiinnitetään työttömyyden pitkittymisen ehkäisyyn. Se ei kuitenkaan huomioi riittävästi eri syistä pitkittyvää työttömyyttä ja haavoittuvassa asemassa olevien palveluihin panostamista. On huomattava, että eri uudistusten yhteisvaikutuksena heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyspalvelut ja yhtenäiset palveluprosessit ovat murentumassa. Esitys heikentää palveluiden järjestämisen kannustavuutta. Into vastustaa esityksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien työllisyyspalveluiden heikentämistä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

23.6.2022

Esityksessä ehdotetaan, että kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta laajennettaisiin. Esityksen mukaan rahoitusvastuun toteuttaminen noudattaisi toimeenpanoperiaatteeltaan kuntien osarahoittamassa työmarkkinatuessa nykyisin noudatettavaa menettelyä ja että Kansaneläkelaitos laskuttaisi kunnalta sen rahoitusosuuden työttömyysetuuksista jälkikäteen.

Valmisteluvaiheessa onkin ollut selvitettävänä kolme vaihtoehtoa laskutustehtävän hoitamiseksi. Vaihtoehto 1 on ollut laskutustehtävän hoitaminen työttömyyskassojen toimesta, vaihtoehto 2 laskutustehtävän hoitaminen Työllisyysrahaston toimesta ja vaihtoehto 3 laskutustehtävän hoitaminen Kansaneläkelaitoksen toimesta. Esityksessä on päädytty ehdottamaan, että Kela hoitaa laskutustehtävän. Yhteisjärjestö toteaa, että näistä kolmesta vaihtoehdosta laskutustehtävän osoittaminen Kelalle on kaikista monimutkaisin vaihtoehto.

Yhteisjärjestö katsoo, että valittu ratkaisu, jossa Kela hoitaisi laskutustehtävän, ei ole perusteltu ja tuottaa turhaa hallinnollista työtä, byrokratiaa sekä ylimääräisiä ja monimutkaisia tietojärjestelmän kehittämistarpeita. Ehdotettu ratkaisu on vaihtoehdoista kaikista monimutkaisin ja epätarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Malli olisi tietosuojanäkökohdista ongelmallinen, eikä tietosuojaa ole otettu esityksen vaikutusten arvioinnissa millään tavalla huomioon. Yhteisjärjestö katsoo, että tarkoituksenmukaisin vaihtoehto olisi se, että työttömyyskassat hoitaisivat itse ansioturvan rahoittamiseen liittyvän laskutustehtävän.

Kuten lakiesityksen perusteluissa sivulla 194 todetaan, Kelaan verrattuna kuntalaskutuksen toteuttaminen kassojen laskuttamana tuottaisi esitettävään vaihtoehtoon (Kela) verrattuna sitä läpinäkyvämmän vaihtoehdon. Lisäksi perustelutekstissä todetulla tavalla tietopohja, jota kuntalaskutuksessa käytettäisiin, on kuitenkin työttömyyskassojen omistamaa tietoa ja työttömyyskassat ovat esittäneet varteenotettavan teknisiä ratkaisuja koskevan vaihtoehdon valmistelun aikana. Ylläpidettäviä teknisiä rajapintoja olisi vähiten siinä mallissa, jossa työttömyyskassat hoitaisivat laskutustehtävän.

Lakiesityksen perusteluissa Kelan suorittaman laskutuksen vaikutustenarviointi on puutteellinen kassojen ja kuntien näkökulmasta. Vaikutustenarvioinnissa ei ole huomioitu esimerkiksi sitä, miten asiakaspalvelu laskutustiedoista hoidetaan, mikäli kunnan edustaja haluaa tarkempaa tietoa.

Kantaa ei ole myöskään otettu ratkaisun vaikutuksista takaisinperintätapauksissa eli tilanteissa, joissa tietoja joudutaan korjaamaan. Takaisinperintätilanteissa syntyy tarvetta korjata maksuosuuksia ja näissä tilanteissa syntyy monimutkaista tiedonsiirtoa, mikäli laskutus hoidetaan Kelan kautta. Myöskään Kelaan tapahtuvan tiedonsiirron aiheuttamien ylimääräisten tietojärjestelmien muutostarpeen vaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu, eikä myöskään muutoksen vaikutuksia Työllisyysrahastolle. Jos Kela hoitaa laskutustehtävän, mallista tulee kolmen toimeenpanijan monimutkainen kokonaisuus. Esitetystä vaihtoehdosta Kela lähettää laskut kunnille, tilittää saadut varat Työllisyysrahastolle ja raportoi siitä Työllisyysrahastolle.

Työttömyyskassat toteuttavat tietopohjan ja tekevät tarvittavat korjaus ja selvitystyöt ilmeisesti Kelan pyynnöstä? Tulisiko myös työttömyyskassoille raportointitehtävä Työllisyysrahaston suuntaan, jotta Työllisyysrahasto voisi tarkistaa laskutuksen ja kertyneiden varojen oikeellisuuden? Joka tapauksessa tiedonsiirto työttömyyskassoista Kelaan täytyisi toteuttaa. Esityksessä ei ole arvioitu Työllisyysrahastolle, Kelalle ja työttömyyskassoille ehdotuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotetusta järjestelmästä tulee erittäin monimutkainen. Erityisen ongelmallista on kuitenkin se, että vaikutustenarvioinnissa ei ole millään tavalla arvioitu tietosuojaa ja henkilötietojen tarpeetonta välittämistä Kelalle.

Esityksessä laskutustehtävän osoittamista Kelalle perustellaan jo olemassa olevalla tietojärjestelmällä. Yhteisjärjestön käsitys kuitenkin on, että Kelan olemassa oleva tietojärjestelmä ei ole tarkoituksenmukainen ja riittävä järjestelmä laskutustehtävän laajentuessa. Kuntalaskutuksen laajentuessa myös ansiopäivärahan saajiin, henkilötietojen volyyymi tulee kasvamaan merkittävästi. Näin ollen pelkästään Kelmu-palvelussa oleva tietojen katselunäkymä ei voine riittää kunnille laskutustietojen tarkistamiseen, eikä ainakaan TE-hallinnolle työllistämistehtävää varten.

Katselunäkymän kautta tietoja ei voida käyttää tehokkaasti hyödyksi, ja järjestelmää ei pystyne hyödyntämään tiedolla johtamisessa? Näin ollen myös Kelan täytynee uudistaa tai ainakin päivittää omat järjestelmänsä, jotta laskutustehtävään ja tiedolla johtamiseen liittyvät tehtävät voidaan täyttää tarvittavalla tavalla. Lisäksi uutena tiedonsiirtokanavana tulisi maksutietojen raportointi Työllisyysrahastolle ja tiedonsiirtokanavien päivittäminen suhteessa Kela ja työttömyyskassat.

Vaikutuksenarvioinnissa ei ole otettu huomioon myöskään takautuvan lainsäädännön vaikutuksia maksatusjärjestelmiin. Esityksen mukaan laskuriin huomioidaan myös ennen lain voimaantuloa maksetut etuuspäivät. Maksajalta toiselle siirtyneiden kohdalla tämä on erityisen ongelmallista, koska tällaista tietoa ei ole siirtotietojen sisällössä tiedusteltu eikä tallennettu järjestelmään. Siirtotilanteiden haku tietokannasta ei myöskään ole ihan yksinkertaista tai täysin aukotonta. Työttömyyskassat joutuvat siis toteuttamaan joka tapauksessa rahoitusosuuden laskentaan tarkoitettut laskurit, hoitaa laskutuksen mikä taho tahansa. Työttömyyskassat voisivat suoraan laskuritiedon nojalla laskuttaa kuntia, mikä olisikin tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Työttömyyskassat toteuttaisivat muutokset niin, että tieto siirtyisi suoraan kunnille eivätkä ne kiertäisi Kelan kautta. Työttömyyskassojen hoitaman laskutustehtävän osalta esityksessä s. 193 todetaan, että ”Kyse olisi täysin uusista toiminnoista, eikä muutosten työmäärää olla tarkemmin arvioitu, mutta työmäärä olisi todennäköisesti suurempi kuin esitetyssä mallissa, jossa Kansaneläkelaitos vastaisi kuntien rahoitusosuuden perinnästä.” Jos muutosten työmäärää ei ole arvioitu, miten tällaisia arvioita voidaan esittää? Tämä perustelu ei ole kestävä. Kun tiedot kierrätettäisiin Kelan kautta, tarvittava työmäärä, järjestelmänmuutokset, kustannukset ja henkilöstöresurssit ovat suuremmat, kuin jos kassat laskuttaisivat suoraan kuntia. Työttömyyskassat joutuvat joka tapauksessa rakentamaan tietojen keruun ja prosessit mahdollisten virheiden korjaamiseen.

Toisin kuin luonnoksessa annetaan ymmärtää, maksutietojen keskittäminen Kelan kautta on tarpeetonta kuntien tietotarpeen näkökulmasta. Lakiesityksen perusteluissa todetaan seuraavaa: lakiesityksessä ansiopäivärahan kohdistuvan rahoitusosuuden laskutus olisi työttömyyskassoille uusi tehtävä, ja työttömyyskassajärjestelmä on hajautettu. Jälkimmäistä tekijää arvioitaessa työttömyyskassojen määrä, 18 työttömyyskassaa, voisi merkitä sitä, että kunkin työttömyyskassan tehdessä laskutuksen itsenäisesti, kunnille toimitettaisiin Kansaneläkelaitoksesta toimitettavan yhden, työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevan laskun lisäksi 18 erillistä ansiopäivärahan rahoitukseen liittyvää laskua työttömyyskassoista. Ensinnäkin todetaan, että kassojen lukumäärä tulee fuusioiden myötä pienemään, vuoden 2023 alusta kassojen lukumäärä on 16. Toisaalta todetaan, että laskutuksessa pystytään hyödyntämään sähköistä laskutusta ja kunnat vastaanottavat jo nyt tuhansia laskuja, joten laskujen määrä ei voi muodostua ongelmaksi. Lisäksi todetaan, että esitys Kelan hoitamasta laskutustehtävästä on tietosuojan kannalta erityisen ongelmallinen. Lakiesityksessä ei ole tehty henkilötietojen käsittelyn tietosuojan vaikutusten arviointia ansiopäivärahan kuntaosuuden laskutuksesta Kelan kautta. Esitetyssä vaihtoehdossa työttömyyskassat siirtäisivät Kelalle ainoastaan kuntaosuuden laskutusta varten kymmenien tuhansien henkilöiden arkaluonteisia henkilötietoja. Kyseessä on erittäin laajamittainen, korkeariskinen henkilötietojen käsittely, jossa siirretään Kelaan tieto henkilön kuulumisesta työttömyyskassaan ja tieto ansiopäivärahan saamisesta pelkkää laskuttamista varten. Tietosuoja-asetuksen mukaisesti tietosuojaperiaatteisiin kuuluu henkilötietojen käsittelyn minimoinnin periaate, joka tarkoittaa mm. sitä, että henkilötietojen käsittelyn on oltava tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Henkilötietoja saa käsitellä vain silloin, kun käsittelyn tarkoitusta ei ole mahdollista toteuttaa muulla tavoin. Tietojen siirto Kelalle ei ole tarpeellista, kun työttömyyskassat voivat hoitaa laskutuksen suoraan kuntiin. Työttömyyskassojen jäsenten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet vaarantuvat esitetyssä vaihtoehdossa. Työttömyyskassat haluaisivat hoitaa koko laskutustehtävän ja katsovat, että se olisi prosessieconomisesti näin myös kaikistaärkevin vaihtoehto. Tätä perustellaan sillä, että kassoilla on data, jota käytetään laskutuksen perusteena. Tässä vaihtoehdossa ei tarvitsisi liikuttaa henkilötietoja tarpeettomasti Kelalle tai Työllisyysrahastolle. Malli olisi yksinkertaisempi; vähemmän rajapintoja järjestelmien välillä ja mahdollisimman vähän eri toimijoita. Korjaukset esimerkiksi liikamaksun seurauksena olisivat yksinkertaisempia, kun korjaus tehdään yhdessä paikassa. Kassat siirtävät jo nyt automaattisesti tietoja velvoitetäyttyneistä TE-hallinnolle, jota tietoväylää voi olla mahdollista hyödyntää tietojen siirtämisessä. Kassojen täytyisi kuitenkin rakentaa laskutusjärjestelmä, mutta siinä on kyse enimmäkseen kertaluonteisesta kustannuserästä

verrattuna muissa vaihtoehdoissa siihen, että ylläpidetään useamman viranomaisen jatkuvaa hallinnollista velvoitetta ja useita rajapintoja. Kassojen hoitaessa laskutustehtävää, olisi se siis vaihtoehdoista yksinkertaisin ja tietoturvallisin.

YTK

23.6.2022

Lakiesityksessä esitetään, että Kela laskuttaisi kunnilta ansioturvan kuntarahoitusosuuden. YTK:n käsityksen mukaan ratkaisu ei ole perusteltu ja tuottaa turhaa hallinnollista työtä, byrokratiaa sekä ylimääräisiä, monimutkaisia tietojärjestelmän kehittämistarpeita. Ratkaisu lisää julkisin varoin rahoitettavan toiminnan kustannuksia. Työttömyyskassojen tulee hoitaa itse ansioturvan rahoittamiseen liittyvä laskutus kunnille. Kuten lakiesityksen perusteluissa sivulla 194 todetaan, Kelaan verrattuna kuntalaskutuksen toteuttaminen työttömyyskassojen laskuttamana tuottaisi esitettävään vaihtoehtoon (Kela) verrattuna sitä läpinäkyvämmän vaihtoehdon. Lisäksi perustelutekstissä todetaan, tietopohja, jota kuntalaskutuksessa käytettäisiin, on kuitenkin työttömyyskassojen omistamaa tietoa ja työttömyyskassat ovat esittäneet varteenotettavan teknisiä ratkaisuja koskevan vaihtoehdon valmistelun aikana.

Lakiesityksen perusteluissa Kelan suorittaman laskutuksen vaikutustenarviointi on puutteellinen työttömyyskassojen ja kuntien näkökulmasta. Vaikutustenarvioinnissa ei ole huomioitu esimerkiksi sitä, miten asiakaspalvelu laskutustiedoista hoidetaan, mikäli kunnan edustaja haluaa tarkempaa tietoa laskutuksesta. Kantaa ei ole myöskään otettu ratkaisun vaikutuksia takaisinperintätapauksissa. Takaisinperintätilanteissa syntyy tarvetta korjata maksuosuuksia ja näissä tilanteissa syntyy monimutkaista tiedonsiirtoa, mikäli laskutus hoidetaan Kelan kautta. Myöskään Kelaan tapahtuvan tiedonsiirron aiheuttamien ylimääräisten tietojärjestelmien muutostarpeen vaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu.

Vaikutustenarvioinnissa ei ole otettu huomioon takautuvan lainsäädännön vaikutuksia maksatusjärjestelmiin. Esityksen mukaan laskuriin huomioidaan myös ennen lain voimaantuloa maksetut etuuspäivät. Maksajalta toiselle siirtyneiden kohdalla tämä on erityisen ongelmallista, koska tällaista tietoa ei ole siirtotietojen sisällössä tiedusteltu eikä tallennettu järjestelmään. Siirtotilanteiden haku tietokannasta ei myöskään ole ihan yksinkertaista tai täysin aukotonta. Esityksessä laskutustehtävän osoittamista Kelalle perustellaan jo olemassa olevalla tietojärjestelmällä. YTK:n käsitys käsitys kuitenkin on, että Kelan olemassa oleva tietojärjestelmä ei ole tarkoituksenmukainen ja riittävä järjestelmä laskutustehtävän laajentuessa. Kuntalaskutuksen laajentuessa myös ansiopäivärahan saajiin, henkilötietojen volyyymi tulee kasvamaan merkittävästi. Näin ollen pelkästään Kelmu-palvelussa oleva tietojen katselunäkymä tuskin riittää kunnille laskutustietojen tarkistamiseen ja TE-hallinnolle työllistämistehtävää varten. Katselunäkymän kautta tietoja ei voida käyttää tehokkaasti hyödyksi. Myös Kelan täytyy uudistaa omat järjestelmänsä, jotta laskutustehtävään ja tiedolla johtamiseen liittyvät tehtävät voidaan täyttää tarvittavalla tavalla. Lisäksi uutena tiedonsiirtokanavana tulisi maksutietojen raportointi Työllisyysrahastolle.

Vaikutustenarvioinnissa ei ole otettu huomioon myöskään takautuvan lainsäädännön vaikutuksia maksatusjärjestelmiin. Esityksen mukaan laskuriin huomioidaan myös ennen lain voimaantuloa maksetut etuuspäivät. Maksajalta toiselle siirtyneiden kohdalla tämä on erityisen ongelmallista, koska tällaista tietoa ei ole siirtotietojen sisällössä tiedusteltu eikä tallennettu järjestelmään. Siirtotilanteiden haku tietokannasta ei myöskään ole ihan yksinkertaista tai täysin aukotonta.

Työttömyyskassat joutuvat siis toteuttamaan joka tapauksessa rahoitusosuuden laskentaan tarkoitetut laskurit, hoitaa laskutuksen mikä tahansa. Työttömyyskassat voisivat suoraan laskuritiedon nojalla laskuttaa kuntia, mikä olisikin tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

Työttömyyskassat toteuttaisivat muutokset niin, että tieto siirtyisi suoraan kunnille eivätkä ne kiertäisi Kelan kautta. Työttömyyskassojen hoitaman laskutustehtävän osalta esityksessä s. 193 todetaan, että ”Kyse olisi täysin uusista toiminnoista, eikä muutosten työmäärää olla tarkemmin arvioitu, mutta työmäärä olisi todennäköisesti suurempi kuin esitetyssä mallissa, jossa Kansaneläkelaitos vastaisi kuntien rahoitusosuuden perinnästä.” Jos muutosten työmäärää ei ole arvioitu, miten tällaisia arvioita voidaan esittää? Tämä perustelu ei ole kestävä. Kun tiedot kierrätettäisiin Kelan kautta, tarvittava työmäärä, järjestelmänmuutokset, kustannukset ja henkilöstöresurssit ovat suuremmat kuin, jos kassat laskuttaisivat suoraan. Itse laskutus on kokonaisuudessaan pieni osa koko tehtäväkokonaisuutta, ja työttömyyskassat joutuvat joka tapauksessa rakentamaan tietojen keruun ja prosessit mahdollisten virheiden korjaamiseen.

Työttömyyskassat voivat suoraan laskuritiedon nojalla laskuttaa kuntia. Työttömyyskassat toteuttaisivat muutokset niin, että tieto siirtyisi suoraan kunnille eivätkä ne kiertäisi Kelan kautta. Lakiesityksen perusteluissa on todettu, että kyse olisi täysin uusista toiminnoista, eikä muutosten työmäärää olla tarkemmin arvioitu, mutta työmäärä olisi työttömyyskassojen hoitamana todennäköisesti suurempi kuin esitetyssä mallissa, jossa Kela vastaisi kuntien rahoitusosuuden perinnästä. Tämä perustelu ei ole kestävä. Kun tiedot kierrätettäisiin Kelan kautta, tarvittava työmäärä ja järjestelmänmuutokset ja kustannukset ja henkilöstöresurssit ovat suuremmat kuin, jos kassat laskuttaisivat suoraan.

Kunnilla on uusien tehtävien myötä omasta takaa kattavat tiedot työnhakijoista, siihen ei enää maksutietoa tarvita. Toisin kuin luonnoksessa annetaan ymmärtää, maksutietojen keskittäminen Kelan kautta on siis tarpeetonta kuntien tietotarpeen näkökulmasta.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan seuraavaa: lakiesityksessä ansiopäivärahan kohdistuvan rahoitusosuuden laskutus olisi työttömyyskassoille uusi tehtävä, ja työttömyyskassajärjestelmä on hajautettu. Jälkimmäistä tekijää arvioitaessa työttömyyskassojen määrä, 18 työttömyyskassaa, voisi merkitä sitä, että kunkin työttömyyskassan tehdessä laskutuksen itsenäisesti, kunnille toimitettaisiin Kansaneläkelaitoksesta toimitettavan yhden, työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevan laskun lisäksi 18 erillistä ansiopäivärahan rahoitukseen liittyvää laskua työttömyyskassoista. Laskutuksessa pystytään hyödyntämään sähköistä laskutusta. Kunnat vastaanottavat tuhansia laskuja, joten laskujen määrä ei voi muodostua ongelmaksi. Kassojen lukumäärä tulee fuusioiden myötä pienemmään, vuoden 2023 alusta kassojen lukumäärä on 16.

Esitys on tietosuojan kannalta erityisen ongelmallinen. Lakiesityksessä ei ole tehty henkilötietojen käsittelyn tietosuojan vaikutusten arviointia ansiopäivärahan kuntaosuuden laskutuksesta Kelan kautta. Esitetyssä vaihtoehdossa työttömyyskassat siirtäisivät Kelalle ainoastaan kuntaosuuden laskutusta varten kymmenien tuhansien henkilöiden arkaluonteisia henkilötietoja. Kyseessä on erittäin laajamittainen, korkeariskinen henkilötietojen käsittely, jossa siirretään Kelaan tieto henkilön kuulumisesta työttömyyskassaan ja tieto ansiopäivärahan saamisesta. Tietosuoja-asetuksen mukaisesti tietosuojaperiaatteisiin kuuluu henkilötietojen käsittelyn minimonnin periaate, joka tarkoittaa mm. sitä, että henkilötietojen käsittelyn on oltava tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Henkilötietoja saa käsitellä vain silloin, kun käsittelyn tarkoitusta ei ole mahdollista toteuttaa muulla tavoin. Tietojen siirto Kelalle ei ole tarpeellista, kun työttömyyskassat voivat hoitaa laskutuksen suoraan kuntiin. Työttömyyskassojen jäsenten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet vaarantuvat esitetyssä vaihtoehdossa.

Esitysluonnoksen sivulla 192 (Vaihtoehto 1, työttömyyskassat kunnan rahoitusosuuden laskuttajina) todetaan, että työttömyyskassat tarkistavat ansiopäivärahan saajan ilmoittaman postitusosoitteen lisäksi kotikuntatiedot tietohaulla teknisen rajapinnan avulla Digi- ja väestötietovirastolta. Tieto on haettava kuukausittain tai laskutusväli huomioon ottaen. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa siihen, miten tämä hoidettaisiin mallissa, jossa Kela toimii laskuttajana. Onko kassan siinäkin

mallissa tarkistettava kotikuntatiedot vai tulisiko tehtävä Kelalle? Entä miten toimitaan, jos postitusosoite on poste restante?

Vates-säätiö sr, Pakarinen Jaana **23.6.2022**

Kuntien kannustava rahoitusmalli tulee muuttumaan, ja kannusteet osatyökykyisten ihmisten palveluiden järjestämiselle vähenevät. Nykyisessä mallissa kunta ei maksa työmarkkinatukiosuutta, kun ihminen ohjataan työllisyyttä tukevaan palveluun. Suunnitellussa mallissa palveluun ohjauksesta ei palkita, joten jää kuntien vapaaehtoisen palvelun järjestämisen varaan se, tarjotaanko heikossa työmarkkina-asemassa oleville työllisyyttä tukevia palveluita. Tämä voi ajaa kuntia osaoptimointiin ja luoda ihmisryhmän, joka jää pysyvästi vaille työllisyyttä tukevia toimia tai tasavertaista mahdollisuutta löytää polkua kohti työmarkkinoita.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022

Palveluun ohjaaminen, kuten työvoimakoulutukseen taikka omaehtoiseen opiskeluun tulisi vaikuttaa rahoitusvastuun pienemiseen palvelun ajalta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden työttömien osalta rahoitusvastuu tulisi siirtää kokonaan hyvinvointialueiden vastuulle. Poikkeus kotoutumisen rahoitusvastuuseen kunnan osalta on kannatettavaa. Kelan rooli on myös esityksessä kannatettava.

TE-palveluiden uudistuksen rinnalla pitää saada aikaiseksi STM:n kanssa perusturvarahoitus ja eläkeuudistus. Tosiasiallisesti työhaluttomat ja työkyvyttömät tulisi ohjata oikeille etuuksille väliaikaisesti tai toistaiseksi työttömyysetuuden sijasta eikä työnhaun voimassaolon velvoitetta tulisi asettaa muiden etuuksien saamisen edellytykseksi. Tälläkin hetkellä Kela edellyttää työnhaun voimassaoloa, vaikka TE-palveluissa on monialaisesti todettu, ettei asiakas ole edistettävissä työllistymistä edistävin palveluin, työhön taikka koulutukseen.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään kaupunginhallitus, Leinonen Aki **23.6.2022**

Rahoitusmalli - kunnan osuus työttömyysturvasta

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Ehdotetussa järjestämismallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan.

Työttömyysturvan maksuosuuteen tulee rakentaa suhdannekatto, jotta kunnat eivät joudu kantamaan kohtuutonta riskiä suhdannetyöttömyydestä, johon ne eivät itse voi vaikuttaa. Työkäinen väestö kasvaa useimmissa Uudenmaan kunnissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Rahoitusmallin kompensatiota tulee jatkossa tarkistaa työkäisen väestön määrän lisääntyessä kasvukeskuksissa.

Kuntien osuutta pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvakustannuksista tulee laskea, tämän ryhmän todellinen palvelutarve on usein muualla kuin työllisyyspalveluissa. Pitkäaikaistyöttömien ryhmässä on paljon henkilöitä, joiden ensisijainen palvelutarve on sosiaali- ja terveystyö, joten hyvinvointialueilla tulisi myös olla kannustin työttömyysturvan kustannusten muodossa. Hyvinvointialueiden tulisi siis olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli kannustaa ratkaisemaan työnhaun edellytyksiä nykyistä aiemmin, mikä on pääosin kannatettava suuntaus. Muutos edellyttää rahoitusvastuun laajenemista myös perus- ja ansiopäivärahaan. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettut henkilöt eli maahanmuuttajien, joille on myönnetty oleskelulupa tai oleskelukortti taikka jonka oleskeluoikeus on rekisteröity ulkomaalaislain mukaisesti, työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus rahoitettaisiin valtion varoista eikä henkilölle maksettua työttömyysetuutta lasketa mukaan työttömyysetuuspäiviin tiettyyn aikarajaan asti, mitä voidaan pitää tarpeellisenä säädöksenä, koska palvelutarve voi vaihdella.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson 23.6.2022
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

Isoimpana haasteena suunnitellussa työttömyysetuusmenojen porrastusmallissa Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät sen, että rahoitusvastuu ei jatkossa katkea, vaikka asiakas ohjattaisiin työllistymistä edistävään palveluun. Riskinä on, että työllisyysdenhoitoa ei nähdä riittävän

pitkäjänteisenä prosessina ja varsinkin heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien palvelut heikentyvät.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Esitetty rahoitus, sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Palveluiden painoarvoa tulisi muuttaa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50, joka tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia ulkopuolelta tulevia suhdannevaihteluja. Jakoa 50/50 puoltaa myös se, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työikäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisin kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

-

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli

-

- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta

Poikkeus työmarkkinatuen rahoitusvastuusta on tarpeellinen, mutta ei riittävä. Työmarkkinatuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua työttömyysetuutta lasketa mukaan työttömyysetuuspäiviin:

1. Kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §: n 3 tai 4 momentissa tarkoitettusta henkilöstä 2. yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta henkilöstä

Työllistyminen on realistista vuoden jälkeen vain pienelle osalle maahan muuttaneista ja pakolaistaustaisille 3 vuoden jälkeenkin monesti haasteellista. Palvelupolut ovat pitkiä ja tämä tulisi huomioida pidemmällä poikkeusajalla työmarkkinatuen rahoituksessa.

Vantaan kaupunki esittää, että valtio kantaa rahoitusvastuun maahanmuuttajien työmarkkinatuesta kolme (3) vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä ja viisi (5) vuotta kansainvälistä suojelua saavista ja heihin rinnastettavista henkilöistä.

- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
Ei lausuttavaa.
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset
Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Kuntien velvoitteita ja maksuja ei saa uudistuksella lisätä.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

-

Työllisyysrahasto

22.6.2022

Työllisyysrahasto on valmis toimimaan ns. kuntalaskutuksen toimeenpanijana. Työllisyysrahastolle kuntalaskutuksen toimeenpanon järjestämisen kustannuksiksi arvioimme noin 250 000 euroa. Toimeenpanon henkilötyömääräksi arvioidaan noin 1,5 henkilötyövuotta. Laskutustietojen siirtoon liittyisi myös henkilötason tiedonsiirtoa työttömyyskassoilta Työllisyysrahastolle laskutuksen perusteiden tarkistamista varten. Järjestelmän kehityskustannukset sekä toimeenpanon ylläpitokustannukset tulisi kompensoida Työllisyysrahastolle.

Jos lakiehdotuksen mukaisesti Kela valitaan lakiehdotuksen mukaisesti kuntalaskutuksen toimeenpanijaksi, aiheutuisi tästä Työllisyysrahastolle arviolta noin 150 000 euron järjestelmäkehityskustannukset. Lisäksi jatkuvaa työmäärää lisääntyisi arviolta noin 0,5 henkilötyövuoden verran. Myös nämä kustannukset tulisi kompensoida Työllisyysrahastolle.

Lakiehdotus sitoisi valitusta mallista riippumatta Työllisyysrahaston suhdannepuskuria arviolta noin 50 miljoonan euron verran, jos toteutuneen menon ja laskutuksesta saatavan tulon välinen aikaero olisi arviolta noin kaksi kuukautta.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 14 d §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon:

”Työvoimaviranomaisen on annettava Työllisyysrahastolle salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä huhtikuun ja lokakuun loppuun mennessä tiedot työttömyysturvalain 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuista lausunnoista.”

Kyse on tarkastus- tai valvonta-aineistosta, jonka Työllisyysrahasto saa muutosturvaa koskevista lausunnoista. Lakiehdotuksen mukaan työvoimaviranomainen eli käytännössä kunnat, kuntayhtymät tai työllisyysalueet toimittaisivat Työllisyysrahastolle tarkastusaineistoja. Esitysluonnoksen (s. 130) mukaan KEHA-keskus vastaisi jatkossakin työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista.

KEHA-keskus on ilmoittanut Työllisyysrahastolle, että KEHA pystyy toimittamaan rahastolle keskitetysti ja automaattisesti rahaston tarvitseman tarkastusaineiston. Näin ollen pykälää olisi syytä muuttaa. Tarkastusaineiston käsittelyn sujuvoittamiseksi rahasto ehdottaa, että ”työvoimaviranomaisen” sijasta lakiin kirjattaisiin ”elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus” eli KEHA-keskus tarkastusaineiston toimittajaksi.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja **22.6.2022**
Jukka Hillukkala

Ehdotuksessa on riski siitä, että pitkäaikaistyöttömät saattavat jäädä kaikkien työllisyyspalveluiden ulkopuolelle ja heillä on käytössään vain hyvinvointialueen tarjoamat palvelut. Skenaariona on, että kuntien työttömyysturvan rahoitusvastuun muutoksen jälkeen kunnan ei ole taloudellisesti kannattavaa järjestää tälle kohderyhmälle palvelua, vaan palvelut kohdennetaan helpoimmin työllistyvään kohderyhmään, joiden osalta työllistyminen poistaa kunnan rahoitusvastuun.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ehdotuksessa on riski siitä, että pitkäaikaistyöttömät saattavat jäädä kaikkien työllisyyspalveluiden ulkopuolelle ja heillä on käytössään vain hyvinvointialueen tarjoamat palvelut. Skenaariona on, että kuntien työttömyysturvan rahoitusvastuun muutoksen jälkeen kunnan ei ole taloudellisesti kannattavaa järjestää tälle kohderyhmälle palvelua, vaan palvelut kohdennetaan helpoimmin työllistyvään kohderyhmään, joiden osalta työllistyminen poistaa kunnan rahoitusvastuun.

Sosiaali- ja terveysministeriö **22.6.2022**

Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun siltä osin kuin kyse on ehdotuksesta, joka koskee työttömyysetuuden saajan kotikunnan rahoitusvastuuta työmarkkinatuesta, peruspäivärahasta tai ansiopäivärahan perusosasta. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa esitysluonnokseen tältä osin.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

**Iisalmen kaupunki, Iisalmen
kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169**

21.6.2022

Vastuiden, vallan ja rahoituksen – ml. kannustinmallin- kohdentu-minen ei ole tasapuolista. Järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun erottamisella toisistaan, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alu-eisiin ja ylisääntelyllä ei päästä hyödyntämään uuteen malliin oleel-lisesti liitettyä kuntaekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla. Järjestämisvastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luotta-malla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut par-haalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin sekä yhdyspintahaasteiden minimointiin.

Kuntakohtaisesti kohdistuva rahoitus on ristiriidassa yhteistoimin-ta-alueittain toteutettavan palvelumallin kustannusten kohdentumi-sen kanssa. Osa työttömille kohdennetuista palveluista, kuten kun-touttava työtoiminta, siirtyvät jo vuonna 2023 hyvinvointialueiden palveluvalikoimaan. Tämän myötä osa työnhakijapalveluiden to-teuttamisesta on hyvinvointialueilla, mutta ns. kannustava rahoi-tusvastuu kunnilla. Kunnat toimivat nyt isona palkkatuetun työllis-tämisen työnantajana. Palkkatukien mahdollisuudet ja päätösten maksatuksen toteutus esityksestä eivät käy ilmi. Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonai-suuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia. Kunnil-la tulee säilyä myös mahdollisuus tarjota palkkatuettuja työpaikko-ja.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioi-da tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä ole kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti. Valtion on otettava vastuu julkiselle taloudelle aiheutuvista suhdanneriskeistä kunta-valtio-suhteessa. Laajan työt-tömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuoli-semmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdanne-vaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka Sami **21.6.2022**

Porrastusmalli sinänsä on perusteltu, mutta yleisesti voi todeta, että tässä kunnilla on jatkossakin rahoitusvastuuta myös niistä työttömistä työnhakijoista, jotka eivät tosiasiallisesti ole työmarkkinoiden käytettävissä. Tämä ei ole työllisyydenhoidon näkökulmasta tarkoituksenmukaista, vaan etuudensaajan etuusmuodon tulisi vastata hänen tosiasiallista työmarkkinastatustaan.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun porrastusmalli nykyiseen malliin verrattuna kannustaa löytämään asiakkaille ratkaisuja jo aikaisemmassa vaiheessa. Porrastusmallissa on kuitenkin ongelmia. Yksi ongelmista on porrastusmallin alimman portaan osalta alhainen kertymääärä, eli rahoitusvastuu alkaa jo sadan kertymäpäivän jälkeen. Rahoitusvastuun alhaisen rahoitusvastuun raja altistaa mallia suhdannemuutoksille. Mikäli haluttaisiin rajata kuntien vastuuta suhdannevaikutuksista, joihin kunnilla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa, tulisi porrastusmallin alimpien portaiden kertymärajoja nostaa.

Rahoitusvastuun osalta kunta ja valtio vastaisivat kuluista esitetyn mukaisesti. Esitämme, että myös hyvinvointialueilla tulisi olla vastuuta erityisesti pitkäaikaistyöttömien työttömyysetuuksista. Hyvinvointialueiden palvelut ovat olennaisessa asemassa etenkin pitkäaikaistyöttömien työllistymisessä, eikä ehdotetussa mallissa hyvinvointialueilla ole minkäänlaista kannustinta panostaa näihin palveluihin.

Poikkeukset kunnan rahoitusvastuusta työmarkkinatuesta koskien maahanmuuttajia ovat kannatettavia, mutta liian lyhyitä. Maahanmuuttajien kotoutuminen on pitkäaikainen prosessi ja monilla maahanmuuttajilla on vielä kotoutumiskoulutuksen jälkeenkin selkeitä puutteita esimerkiksi kielitaidoissa ja muissa työllistymiseen tarvittavissa taidoissa. Tätä taustaa vasten poikkeus kuntien rahoitusvastuusta maahanmuuttajien ensimmäisen vuoden kohdalta on liian lyhyt. Näkemyksemme mukaan tätä poikkeusjaksoa tulisi pidentää kahteen tai kolmeen vuoteen.

Esityksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101:stä työttömyysetuuspäivästä. Kunnan rahoitusosuus olisi 200 maksupäivään saakka 10 % työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201-300 päivää, kunnan rahoitusosuus olisi 20 %, 301-400 etuuspäivän ajalta 30 %, 401-700 etuuspäivältä 40 % ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 %.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Koska työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtionosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti, valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Tasausmenettelyssä kunnan valtionosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä.

Lähtökohtaisesti tehtävien siirrosta aiheutuneiden kustannusten kompensointi täysimääräisesti on kuntien kannalta myönteinen, mutta kompensaation lukitseminen poikkileikkaustilanteeseen ei ole perusteltu. Tämä johtaa siihen, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensaatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Poikkileikkaustilanteen sijaan tarkistusmekanismin käyttöä tukee myös TE-palveluiden siirron rahoitusvastuun yhteydessä esille tuotu näkökohta käynnissä olevien kuntakokeilujen ja myös muiden työllisyyspalveluja koskevien hankkeiden vaikutus työttömyysturvan kustannuksiin. On mahdollista, että näiden seurauksena laskelmissa valtiolta kunnille siirtyvien palveluiden kustannukset muodostuvat liian pieniksi.

Edellä mainitun lisäksi hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Uudistuksen yhteydessä esimerkiksi kuntouttava työtoiminta on siirretty hyvinvointialueiden vastuulle, mutta hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja siten, että pitkään työttömänä olleiden kohderyhmä liikkuisi mahdollisimman nopeasti kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Mikäli henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden piiriin, tulisi tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu siirtää hyvinvointialueelle. Toinen vaihtoehto on laatia hyvinvointialueille kannustinmalli, joka palkitsisi pitkään työttömänä olleiden työkuuntoiseksi palautumisesta.

Esitetty malli kunnan maksuvastuun työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. On tyypillistä, että matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vain osin vaikuttaa. Jotta kustannusvastuu ei matalasuhdanteessa kasva hallitsemattomasti, tulisi työttömyysturvakustannusten kasvulle asettaa katto, jonka ylittävistä

kustannuksista valtio ottaisi vastuun. Valtio pystyy yksittäisiä kuntia paremmin kantamaan suhdanneriskistä aiheutuvat tulo- ja menokehityksen muutokset.

Esitetyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Esitetyssä mallissa työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Esitetty uudistus on hyvä ja huomioi maahanmuuttajien sekä kotoutujien todelliset tilanteet.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Vaikuttaako uusi porrastettu malli pitkäaikaistyöttömien palveluihin? Etenkin hyvinvointialueen haastaminen yhteistyöhön pitkäaikaistyöttömien parissa työskentelyyn tulee saada toimivaksi, nythän kulut tulevat näistäkin asiakkaista kuntaan kunnan rahoitusosuudella, 50% asiakkaan työmarkkinatukikuluista on raskas taakka kuntataloudelle jos keinot on olemattomat työnhakijan heikentyneen tai olemattoman työkyvyn vuoksi. Sidosryhmätyöskentely nousee merkittävään rooliin hyvinvointialueen myötä.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

Koska kuntakohtaiset muutokset nykymallin ja tulevan rahoitusmallin välillä ovat suuret, siirtymäajan on oltava viisi vuotta, niin että kokonaisuudessaan uuteen malliin siirrytään vuodesta 2029 alkaen. Tähän siirrytään asteittain niin, että ensimmäisenä kokonaisuudessaan vuonna eli 2025 toteutuu 20 %, seuraavana 40 % jne. Jos uudistus tulee voimaan 1.12.2024, ja siirtymäaika on esitetty kolme vuotta, rahoitus ei voi määräytyä kokonaisuudessaan laskennallisesti perusteiden mukaan vielä vuonna 2026 kuten esimerkiksi luvussa 8 on todettu. Luvussa 12 puhutaan kahden vuoden siirtymäajasta.

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3

KEHA-keskus**21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kangasniemen kunta**21.6.2022**

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50%.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Esitysluonnoksessa kuvatun kannustavan rahoitusmallin myötä kunnan vastuu työttömyyden sosiaaliturvakustannuksista kasvaa, mikä lisää kuntatalouden suhdanneriskiä. Helsingin kaupunki katsoo, että rahoitusmallissa on useita epäjohton mukaisuuksia, jotka tulee korjata. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämistä vastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle tulee asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voidaan määritellä kullekin järjestämistä vastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämistä vastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisee mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen alueellaan, eikä kannustava rahoitusmalli toimi. Kuntien ei pidä joutua luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat suhdannevaihtelusta johtuen äkillisesti.

Helsingin kaupunki katsoo, että osa pitkäaikaistyöttömien sosiaaliturvakustannuksia tulee kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella. Sitkeästi pitkäaikaistyöttömien ennuste työllistyä on heikko, mutta kunta maksaa uudessa rahoitusmallissa henkilön eläköitymiseen asti 50 % työttömyysetuuden perusosasta. Koska työmarkkinatuki on ensisijainen tukimuoto suomalaisessa sosiaaliturvajärjestelmässä, työttömäksi ilmoittautuu paljon sellaisia henkilöitä, joiden työkyky on olematon esimerkiksi päihderiippuvuuden vuoksi ja jotka eivät tosiasiasa edes hae töitä. Työnhakijuus on kuitenkin edellytys toimeentulotuen saamiselle. Tämän asiakasryhmän osalta uudessa rahoitusmallissa on kyse enemmänkin sosiaaliturvakustannusten siirtämisestä kunnille kuin mistään aidosta kannusteesta. Sitkeästi pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveysturvakustannusten piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulee siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole uudistuksessa asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveysturvakustannuksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Kompensaation tasoa tulee tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämistä vastuullisilla alueilla. Työkäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos kompensaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työkäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella kasvavan Helsingissä noin 31

000 hengellä vuoteen 2035 tultaessa, väestönmuutoksesta johtuva alikompensaatio tulee olemaan suuruudeltaan Helsingissä jo yli 6,1M€ vuonna 2035.

Esitysluonnoksessa kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Poikkileikkausta tulee kuitenkin tarkastella pidemmältä aikaväliltä, jotta kompensaatiomalli vastaisi uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi normaaliin tilanteeseen nähden.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa. Helsingin kaupunki esittää, että osa-aikatyötä tekevien tapauksessa soviteltujen etuuspäivien ei tulisi kerryttää etuuspäivälaskurin päiviä, mikäli etuuden saajan työaika on vähintään 60 % kokoaikatyön ajasta.

Lomautukset liittyvät tyypillisesti matalasuhdanteeseen, eikä kunnan työllisyyspalveluilla ole juurikaan mahdollista vaikuttaa niihin. Näin ollen lain työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luvun 3 b §:ssä tulisi mainita, että lomautettuna oleminen ei kerryttäisi etuuspäiviä.

Lain työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luvun 3 a §:ssä säädetään poikkeuksesta kunnan maksuosuuteen. Poikkeuksen mukaisesti kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden osalta poikkeus kestäisi kolme vuotta. Ottaen huomioon maahan muuttaneiden työttömyysasteen olevan pidempiaikaisesti keskiarvoista heikompi, tulee poikkeus kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden osalta ulottaa viiteen vuoteen ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Muiden maahan muuttaneiden henkilöiden osalta poikkeuksen tulisi kestää kolme vuotta.

Työttömyysturvan rahoitusmalliin liittyvä kompensaatio tulee toteuttaa valtiosuusjärjestelmään erillisellä momentilla, kuten esimerkiksi veroperustemuutosten kompensointi kunnille (mom 28.90.35), jotta kompensaation seuranta olisi läpinäkyvämpää kuin valtiosuusjärjestelmän sisällä ns. lisäykset ja vähennykset -kohdassa.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Kuntien maksuosuus tulee laskuttaa keskitetysti yhdestä kohteesta (esim. KELA) eikä sitä tule hajauttaa eri työttömyyskassojen tehtäväksi.

Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022 kunnanhallitus 13.6.2022 § 160

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50%.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: 18.6.2022
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin. On perusteltua muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työkäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Esitettyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Poikkeukset koskisivat vain työmarkkinatukea. Tästä seuraa, että henkilön maahanmuuttajataustasta huolimatta kunnan rahoitusvastuu koskisi tilanteita, joissa maahanmuuttajalle maksettaisiin perus- tai ansiopäivärahaa. Mänttä-Vilppulan kaupunki esittää varmistamaan kustannusneutraliteetin toteutumisen maahanmuuttajien kustannusten rahoittamisessa.

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Kirkkonummen kunta katsoo, että porrastusmallin alkaminen jo 100 kertymäpäivästä altistaa suhdannevaikutuksille. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta jatkossa ohjaamaan työllistymistä edistäviin palveluihin samassa määrin, eikä huomioi sitä, että osalla työnhakijoista voi olla pitkä asiakaspolku avoimille työmarkkinoille ja työnhakijan tilanne voi vaatia useampaan eri palveluun osallistumista ennen työllistymistä. Esimerkiksi rahoitusmalli ei palvele osaamisen kehittämistä mm. omaehtoiset opinnot voivat kestää 24 kk.

Lisäksi rahoitusmallissa tulisi määritellä uudelleen kunnan rahoitusvastuu kotoutumisajalla nostamalla peruspoikkeus yhdestä vuodesta kolmesta viiteen vuoteen.

Kuntien rahoitusvastuuta ja sen muotoutumista tulisi tarkastella uudelleen. Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, joten ne voisivat maksaa osan työttömyysturvan perusosasta vaikeasti työllistyvien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hyvinvointialueilla tulee olla taloudellinen kannustin hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia, jolloin terveyden perusteella muodostuvat työttömyysturvakustannukset eivät jää yksin kuntien

vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Vaikeasti työllistettävien asiakkaiden palvelutarve on käytännössä enemmän hyvinvointialueilla. Osa pitkäaikaistyöttömien (pääsääntöisesti yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden) sosiaaliturvakustannuksia tulee kattaa hyvinvointialueiden rahoituksella.

Esitysluonnoksessa ei tunnusteta osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, vaan kunta on rahoitusvastuussa myös näissä tapauksissa.

Valtion tietojärjestelmän rinnalla tulee varmistaa, että kunnissa jo olemassa olevat asiakastietojen käsittelyyn, työllisyys- ja elinkeinopalveluiden hoitoon ja edistämiseen hankitut tietojärjestelmät, alustat ja sähköiset palvelut ovat yhteensovittavissa. Tiedonvaihdon tulee olla sujuvaa ja saumatonta monitoimijaisessa ympäristössä. Lakiin tulee lisätä tietojohtamisen mahdollistava pykälä. Mikäli kuntien ja valtion tietojärjestelmien yhteensovittamisesta syntyy ylimääräisiä kustannuksia, on kustannukset kompensoitava kunnille.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3.

Valtiontalouden tarkastusvirasto

16.6.2022

Valittu porrastusmalli vaikuttaa perustellulta, jotta kuntien kannustimet ovat riittävät ja rahoitusvastuu ei rasita kuntataloutta kohtuuttomasti. Tarkastusvirasto yhtyy osittain luonnoksessa sidosryhmien esiin tuomaan näkemykseen, että kuntien kannustimet ohjata työttömiä työnhakijoita pitkäkestoisiin koulutuksiin saattaa heikentyä, koska kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista säilyy koulutusten ajan toisin kuin nykyään.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Uusi työttömyysturvamaksujen muutos tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia. Parkanon kaupungin mukaan rahoituslaskelmien tulisi perustua kuntien todellisiin kustannuksiin ja rahoituksen seurantaan, jotta voidaan välttää kunnallisveron korotuspaineet.

Nokian kaupunki

16.6.2022

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät, että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa euroa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden 2019 toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat kuitenkin mm. toukokuussa 2022 käynnistyneen uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Vaarana onkin, että esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensatio ei huomioi myöskään esim. väestön kasvun ja vähenemisen trendin aiheuttamaa vääristymää. Työttömyysturvaetuuksien kompensatiomallia tulisikin tarkastella uudestaan.

Nokian kaupunki edellyttää, että työttömyysturvan rahoitukseen tulisi luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät, ja näihin liittyvät muutokset sekä huomioi paremmin kasvavien kuntien tilanteet. Nokian kaupunki edellyttää lisäksi, että esitetty valtionosuusjärjestelmään ja tasaukseen pohjautuva rahoitusmalli puretaan ja korvataan uudella tavalla perustaisella rahoitusmallilla.

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Kuntien rahoitusvastuun aikaistuu koskemaan peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista päivärahaa, tulisi työmarkkinatuen maksuosuutta siirtää hyvinvointialueille siinä vaiheessa, kun asiakkaan työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjoittaa ainoaksi tehtäväksi osallistuminen sosiaali- ja terveystieteisiin. Hyvinvointialue voisi vastata monialaisen tuen palveluiden asiakkaiden työttömyysturvan rahoituksesta (esim. yli 300, 500 ja 1000 pv työmarkkinatukea saaneet).

Lisäksi tämän uudistuksen rinnalla pitää saada aikaiseksi uusi perusturvarahoitusuudistus ja uudistaa myös eläkejärjestelmää. Tosiasiallisesti työhaluttomat ja työkyvyttömät tulisi ohjata oikeille etuuksille väliaikaisesti tai toistaiseksi (jokin uusi perusturva tai kuntoutustuki tai eläke tai toimeentulotuki) työttömyysetuuden sijasta eikä työhaun voimassaolon velvoitetta tulisi asettaa muiden etuuksien saamiseksi. Esimerkiksi tällä hetkellä Kela edellyttää työhaun voimassaoloa, vaikka esim. monialaisesti todettu, ettei asiakas ole edistettävissä työllistymistä edistävin palveluin, työhön tai koulutukseen.

Palveluun osallistumisen (esim. työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu) tulee yhä edelleen poistaa kuntien maksuvastuuta.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
Työttömyysturvalain 14 luvun 3 b §, 3 d § ja 3 e § pykälissä säädetään kuntien rahoitusosuutta ja sen perintää. Hollolan kunta näkee, että kyseinen monimutkainen laskutusmalli lisää hallintokuluja niin maksajan (kunta) kun perijän (Kansaneläkelaitos) osalta.

eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
Lakiehdotuksessa esitetään rahoitusvastuun päivälaskurin jäädyttämistä maahanmuuttajien osalta vuodeksi, ja pakolaisten osalta kolmeksi vuodeksi, jos työnhakija saa työttömyysetuutta kotoutumisen perusteella. Hollolan kunta näkee, että tämän on kohtuullinen muutos

ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
Hollolan kunta näkee, että kunnan rahoitusosuuden perintä keskitetään ja kuntia laskutetaan vain yhdestä kohteesta.

edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset
Ei kommentoitavaa.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

Esityksen mukaan kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101:stä työttömyysetuuspäivästä. Kunnan rahoitusosuus olisi 200 maksupäivään saakka 10 % työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201-300 päivää, kunnan rahoitusosuus olisi 20 %, 301-400 etuuspäivän ajalta 30 %, 401-700 etuuspäivältä 40 % ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 %. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille peruspalvelujen valtiosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtiosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Koska työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtiosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti, valtiosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Tasausmenettelyssä kunnan valtiosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä.

Lähtökohtaisesti tehtävien siirrosta aiheutuneiden kustannusten kompensointi täysimääräisesti on kuntien kannalta myönteinen, mutta kompensointilukitseminen poikkileikkaustilanteeseen ei ole perusteltu. Tämä johtaa siihen, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensoitio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyys- ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Poikkileikkaustilanteen sijaan

tarkistusmekanismin käyttöä tukee myös TE-palveluiden siirron rahoitusvastuun yhteydessä esille tuotu näkökohta käynnissä olevien kuntakokeilujen ja myös muiden työllisyyspalveluja koskevien hankkeiden vaikutus työttömyysturvan kustannuksiin. On mahdollista, että näiden seurauksena laskelmissa valtiolta kunnille siirtyvien palveluiden kustannukset muodostuvat liian pieniksi. Edellä mainitun lisäksi hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Uudistuksen yhteydessä esimerkiksi kuntouttava työtoiminta on siirretty hyvinvointialueiden vastuulle, mutta hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja siten, että pitkään työttömänä olleiden kohderyhmä liikkuisi mahdollisimman nopeasti kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Mikäli henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden piiriin, tulisi tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu siirtää hyvinvointialueelle. Toinen vaihtoehto on laatia hyvinvointialueille kannustinmalli, joka palkitsisi pitkään työttömänä olleiden työkuntoiseksi palautumisesta.

Esitetty malli kunnan maksuvastuun työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. On tyypillistä, että matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vain osin vaikuttaa. Jotta kustannusvastuu ei matalasuhdanteessa kasva hallitsemattomasti, tulisi työttömyysturvakustannusten kasvulle asettaa katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaisi vastuun. Valtio pystyy yksittäisiä kuntia paremmin kantamaan suhdanneriskistä aiheutuvat tulo- ja menokehityksen muutokset.

Esitettyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Esitettyssä mallissa työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinästä. Esitetty uudistus on hyvä ja huomioi maahanmuuttajien sekä kotoutujien todelliset tilanteet.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50%.

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus

13.6.2022

Kunnan rahoitusvastuu työmarkkinatuesta alkaa jo 100 päivän kohdalla ja laajenisi myös peruspäivärahaa ja ansiosidonnaiseen päivärahaan. Kulut kasvavat mutta keinot vähenevät, kun työllistymistä edistävät toimenpiteet kuten työkokeilu eivät enää katkaise maksuvelvollisuutta. Aito työllistäminen katkaisee kunnan maksuvelvollisuuden. Järjestelmä ei enää kannusta kuntaa järjestämään tehokkaasti työllistymistä tukevia palveluita.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Ehdotuksen heikkoutena on, että pitkäaikaistyöttömiin saattaa kehittyä asiakaskunta, johon ei tule kohdistumaan työllistämispalveluja. Odotettavissa vain hyvinvointialueen palvelut. Kunnat maksavat kuitenkin heidän työttömyysetuudestaan 50%

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Tämä kohta on hankeperusteissa ja TEM -linjauksissa otettu älykkäästi ja vastuullisesti hoitoon. Mutta KELA:n osuutta pitäisi voida keventää ja vastuuta jakaa työttömyysturvan muille maksajille (lue työttömyyskassoille)

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo 27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry

27.6.2022

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

Työ- ja elinkeinotoimistot eivät enää antaisi osapäätöstä, vaan kaikki siihen liittyvät tehtävät siirtyisivät Maahanmuuttovirastolle. Oleskelulupa-asioiden joustavoittaminen edellyttää prosessien yhtenäistämistä ja keskittämistä. Muutoksessa tulee varmistaa, että Maahanmuuttovirastolla on käytettävissä riittävä tieto alueellisista työmarkkinoista ja työvoiman tarpeesta.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Rauman kaupunki

23.6.2022

Esityksessä todetaan että "Ennakkotieto työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä" -pykälä kumottaisiin. Työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisen myötä ei olisi voimassa olevan sään-nöksen tarkoittamaa tahoja, joka ennakkotiedon antaisi. Ennakkotietoa koskevat tarpeet hoidettaisiin muulla tavoin. Esitys ei ota kantaa mahdollisiin muihin tapoihin; mikä taho määrittelee myöntämisedellytykset?

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

TE-toimistojen lupayksiköiden työtehtäviin kuuluu paljon muutakin kuin ns. saatavuusharkinta. TE-toimistot tarkastelevat laaja-alaisesti työnantajien kykyä toimia työnantajina, työehtosopimusten tuntemusta, alan oikeellista palkkausta ym. Ihmiskaupan riskit kasvavat, kun suuri osa

hakemuksista käsitellään mahdollisimman yksioikaisesti ja nopeutetusti ja osapäätösharkinta poistuu.

Esityksessä ei ole tarkasteltu muuna toteuttamisvaihtoehtona nykyisen järjestelmän säilyttämistä. TE-toimisto on toiminut tehokkaasti myös ihmiskaupan ehkäisijänä, ilmoittamalla huomioistaan AVI:lle tarkastusta varten, sekä lähettämällä lisätietopyyntöjä työnantajille koskien työehtoja ja palkkausta. TE-toimistot myös vastaanottavat ja kirjaavat UMA-järjestelmään työnantajien lähettämät työntekijäilmoitukset, joita AVI käyttää myös tarkastuksissaan. Työnantajan on toimitettava työntekijäilmoituksen aina palkatessaan henkilön kolmansista maista. Ilmoituksia tuli valtakunnallisesti vuonna 2021 noin 8000 kappaletta.

Muutoksessa ei ole tarkasteltu kriittisesti sitä, josko nykymalli, jo lisääntyneellä digitalisaatiolla sekä toiminnan yhdenmukaistamisella olisikin toimiva ratkaisu työperäisten oleskelulupien käsittelyssä. TE-toimistot ovat saaneet käsittelyaikojaan lyhennettyä huomattavasti jatkuvalla vuoropuhelulla toimistojen kesken sekä toiminnan virtaviivaistamisella ja yhtenäistämällä valtakunnallisesti. Osapäätösharkinnan poistamisen vaikutukset lupaprosessin nopeutumiseen vaikuttaa lähinnä oletuksiin pohjautuvalta. Tälläkin hetkellä on tunnistettu se, että edustustojen toiminta sekä Migrin vajaat resurssit hidastavat lupaprosessia eniten.

TE-toimistojen työlupayksiköiden roolin hävittäminen ei varmuudella tuo minkäänlaista nopeutumista käsittelyyn ja voi heikentää työluvan hakijan asemaa niin työmarkkinoilla kuin työnantajayrityksissäkin. Myös alueiden erityispiirteiden tuntemus sekä paikallistuntemus katoaa.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** **23.6.2022**

-

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Pohjois-Karjalan ELY 23.6.2022

Työntekijän oleskelulupiin liittyvien tehtävien siirtäminen TE-toimistoilta Maahanmuuttovirastolle on työlupaprosessien nopeuttamisen ja sujuvoittamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja järkevä ratkaisu. Tehtävien teknisen siirron lisäksi olisi syytä uudistaa koko työntekijöiden oleskelulupaprosessi. Väestönkehityksen myötä osaavaa työvoimaa ei ole saatavissa riittävästi kotimaasta. Tämän vuoksi on syytä lisätä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien keskuudessa. Esim. työvoiman saatavuusharkinnasta olisi syytä luopua ja ottaa käyttöön kansainvälisten osaajien ammattikiintiöt sekä tulijoiden pisteytys Kanadan mallin mukaisesti.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan 22.6.2022
maakuntahallitus

Kansainvälisen osaavan työvoiman saatavuus on Suomelle ja erityisesti Uudenmaan kaltaiselle veturimaakunnalle menestymisen edellytys. Suomi on kuitenkin kv-osaajien maahanmuuttovirtojen katveessa, ja tässä kisaamme muiden maiden, emme maakuntien kesken. Uudenmaan yrityksistä merkittävä osa harjoittaa kansainvälistä kauppaa.

Uudenmaan liitto kiirehtii työlupakäytännön uudistamista siten, että työlupa saadaan nopeasti jopa kahdessa viikossa. Työvoimapula on jo muutenkin noussut erittäin merkittäväksi ongelmaksi, ja on varmistettava, että viranomaisten hallintomenettelyt eivät entisestään estä tai hidasta jo työpaikan saaneita henkilöitä työllistymästä. Nykyisen kaltainen saatavuusharkinta ei ole enää tätä päivää, ja myös työsuojelupiirin toimintaa tulee uudistaa. Saatavuusharkintaa ei tule käyttää työsuhteen ehtojen valvontaan, vaan tämä työ on organisoitava työsuojelun tehtäväksi ja vaatii toisenlaisia käytänteitä kuin työlupien saamisen pitkittämistä.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo 22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Tehy ry, Vartiainen Tiina 22.6.2022

Tehy kannattaa sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneiden rekrytointia ulkomailta. Rekrytoinnin täytyy kuitenkin olla eettisesti kestävä. Ammatillaiset täytyy rekrytoida siihen tehtävään, johon he ovat saaneet koulutuksen lähtömaassaan. Ei ole kestävää toimintaa, että esimerkiksi sairaanhoitajakoulutuksen saanut henkilö rekrytoidaan hoiva-avustajaksi. Lisäksi Suomen ei tule siirtää omaa työvoimapulaansa kehitysmaiden kannettavaksi eikä rekrytoida maista, joissa on pula hoitohenkilöstöstä.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Uudenmaan TE-toimisto 22.6.2022

73 §:ssä tulisi huomioida ulkomaalaislain 5 luvun uudistamisen osalta aiemmin tulossa olevat muutokset. Esitysluonnoksen (VN/5283/2020) mukaan saatavuusharkintaa ei jatkoluovassa suoritettaisi silloin, mikäli työntekijä on työskennellyt vähintään 9 kuukautta.

Tulee myös huomioida se, että kaksivaiheisen prosessin poistuttua, tulee tarve muuttaa myös laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä

työskentelyä varten (907/2017) 11 §:n 2 momentti. Yli kuusi kuukautta kestäviin kausityöoleskelulupiin ei enää jatkossa tehtäisi osaratkaisuja.

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-

Petäjäveden kunta **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta **21.6.2022**

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad **21.6.2022**

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina **21.6.2022**

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus** **21.6.2022**

-

Polvijärven kunta **21.6.2022**

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki** **21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

KEHA-keskus **21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja** **17.6.2022**

-

Luumäen kunta **17.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki **16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

Ei lausuttavaa.

Maahanmuuttovirasto

15.6.2022

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnoksesta. Alla otetaan kantaa joihinkin seikkoihin, jotka liittyvät myös muihin lakeihin kuin ulkomaalaislakiin, mutta virasto antaa lausuntonsa selvyyden vuoksi kokonaan tämän otsikon alla.

Ehdotetuista ulkomaalaislain muutoksista yleisesti:

Jos työ- ja elinkeinotoimistot päätetään esityksen mukaisesti lakkauttaa, niiden työntekijän oleskelulupiin liittyvien tehtävien siirtäminen Maahanmuuttovirastolle on viraston näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista ja perusteltua. Maahanmuuttovirasto osallistuu mielellään hallituksen esityksen jatkovalmisteluun ja tukee sitä omalla asiantuntemuksellaan.

Voimassa olevan ulkomaalaislain kannalta luonnoksessa on ehdotettu tarpeelliset muutokset toimivallan siirtämiseksi Maahanmuuttovirastolle. Tosin kuten luonnoksessa tuodaankin esiin, valtaosaa samoista säännöksistä sekä lisäksi monia muita ulkomaalaislain 5 luvun säännöksiä ollaan muuttamassa myös toisella hallituksen esityksellä, minkä vuoksi muutoksia on tältä kannalta mahdoton arvioida vielä tyhjentävästi.

Ulkomaalaislain 86 a §:stä:

Ulkomaalaislain 86 a §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että työnantajan, joka ottaa palvelukseensa muun kuin unionin kansalaisen, tähän rinnastettavan tai tämän perheenjäsenen, tulee viivytyksettä toimittaa Maahanmuuttovirastolle 72 §:ssä tarkoitetut selvitys ja vakuutus. Käytännössä tämä tarkoittaa selvitystä työntöön keskeisistä ehdoista ja vakuutusta työehtosopimuksen tai yleisen käytännön noudattamisesta.

Hallituksen esitykseen olisi hyvä kirjata se, mihin työ- ja elinkeinotoimistot tällä hetkellä tallentavat kyseiset selvitykset ja mihin niitä käytetään, samoin kuin se, mihin säännöksiin sanottu tallentaminen ja käyttö perustuvat. Jos tiedot toimitetaan jatkossa Maahanmuuttovirastolle, tulisi varmistaa, että virastolla on tarvittavat oikeudet kyseisten henkilötietojen tarkoituksenmukaiseen tallentamiseen ja käsittelyyn.

Olisi myös syytä harkita sitä, olisiko Maahanmuuttovirasto välttämättä tarkoituksenmukaisin viranomainen vastaanottamaan kyseiset tiedot. Tiedon mahdollinen käyttö ja niiden käytännön tarve voisi liittyä myös esimerkiksi työsuojelusta vastaavien viranomaisten tehtäviin. Käytännössä tiedot eivät liene välttämättömiä Maahanmuuttoviraston nykyisten eivätkä myöskään sille siirtyviksi ehdotettujen tehtävien hoitamisessa, eivätkä kaikki henkilöt, joista tiedot toimitettaisiin, ylipäänsä olisi viraston asiakkaita. Yleisesti ottaenkaan keskeistä ei liene saada tietoa kaikista kolmannen maan kansalaisista työntekijöistä, vaan varmistaa viranomaisten välinen sujuva tietojenvaihto esimerkiksi tilanteissa, joissa työsuojeluviranomaisilla on tietystä työnantajasta tietoja, jotka voivat vaikuttaa Maahanmuuttoviraston lupaprosesseihin.

Ulkomaalaislain 72 §:n yksityiskohtaisista perusteluista:

Ulkomaalaislain 72 §:n muutosta koskevat yksityiskohtaiset perustelut (s. 318) eivät näytä vastaavan säännöksen ehdotettua muotoilua eivätkä perusteluissa olevat pykäläviittaukset voimassa olevaa lakia.

Saatavuusharkintaan tarvittavien tietojen saamisesta ja käsittelystä Maahanmuuttovirastossa:

Työ- ja elinkeinotoimiston tekemään osapäätösharkintaan kuuluu muitakin osa-alueita, mutta saatavuusharkinnan siirtymistä Maahanmuuttoviraston tehtäväksi on pidettävä erityisen merkittävänä, koska sitä vastaavaa tehtävää ei liity niihin prosesseihin, jotka tällä hetkellä kuuluvat viraston yksinomaiseen toimivaltaan.

Lähtökohtana lienee se, että käytännön asiantuntemus saatavuusharkinnan tekemiseen siirtyy Maahanmuuttovirastoon TE-toimistojen henkilöstön siirtymisen myötä. On kuitenkin lisäksi keskeistä, että virastolla on viranomaisena oikeudet kaiken sellaisen tiedon saamiseen ja käsittelyyn, jota saatavuusharkinnassa tarvitaan. Se, miten tämä on tarkoitus lainsäädännössä huomioida ja turvata, jäi virastolle jossain määrin epäselväksi luonnoksen perusteella.

Maahanmuuttoviraston oleskelulupiin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään laissa henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020). Ei ole yksiselitteistä, mahdollistaako kyseinen laki vaikeuksitta työnantajien ja työnhakijoiden henkilötietojen käsittelyn ja tallentamisen ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmään (UMA-rekisteri) saatavuusharkinnan tarkoituksessa. Joka tapauksessa kyseistä lakia ei ole tällä hetkellä säädetty ja muotoiltu sillä tarkoituksella, että Maahanmuuttovirasto suorittaisi saatavuusharkinnan.

Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 13 luvun 8 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan työvoimaviranomaisella ja kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen työntekijän oleskelulupahakemuksen käsittelyyn liittyvän saatavuusharkinnan suorittamiseksi. Maahanmuuttovirastolle jäi kuitenkin epäselväksi se, millainen ja mihin säännöksiin perustuva oikeus virastolla olisi kyseisen tiedon saamiseen ja käyttämiseen saatavuusharkinnassa, erityisesti jos mukana on salassapidettäviä tietoja.

Edellä sanottu huomioiden olisi tärkeää, että hallituksen esityksestä kävisi tarkemmin ilmi se, mitä henkilötietoja työ- ja elinkeinotoimistot tällä hetkellä käyttävät saatavuusharkinnan tekemiseen ja mihin tiedot tallennetaan, samoin kuin se, mihin säännöksiin sanottu tiedonsaanti ja -käsittely perustuvat. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että virastolla olisi tehtävien siirtyessä oikeus vastaavien tietojen saamiseen ja käsittelyyn. Jos tällaista oikeutta ei katsota muutoin olevan olemassa, tulisi ehdottaa tarvittavia lakimuutoksia.

Vähintään työ- ja elinkeinotoimistot tulisi poistaa niiden lakkauttamisen myötä myös henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetusta laista.

Yli kuuden kuukauden kausityöluvista:

Ulkomaalaislain 5 luvun mukaista osapäätösmenettelyä sovelletaan kausityölain (907/2017) 11 §:n 2 momentin nojalla myös kausityöoleskelulupiin, jotka myönnetään yli kuuden kuukauden ajaksi. Hallituksen esityksessä ehdotetut ulkomaalaislain muutokset vaikuttaisivat siten myös kausityöoleskelulupien käsittelyyn ja harkintaan siirtäen sen kokonaan Maahanmuuttovirastolle. Viraston käsityksen mukaan ehdotettu tehtävien siirto ei välttämättä vaatisi muutoksia

kausityölakiin, koska laissa on vain viittaus ulkomaalaislain 5 lukuun mutta voisi olla hyvä, jos hallituksen esityksestä näkyisi, että tämäkin näkökohta ja sen vaikutukset on nimenomaisesti huomioitu.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Onko joku ongelma...

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo** 27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annettu laki (LE 12): Oikeusministeriö katsoo, että ehdotuksen perusteella jää epäselväksi, että eikö 8 §:n muuttaminen aiheuta muutostarpeita samalla myös lain 11 ja 12 §:ään?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Nykyiset ELY- ja KEHA-tehtävät siirtyisivät kunnille. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo** **22.6.2022**

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** **22.6.2022**

-

Uudenmaan TE-toimisto **22.6.2022**

Uudenmaan TE-toimisto pitää perusteltuna tehtävän siirtoa KEHA-keskukselle.

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-

Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Vaasan kaupunki - Vasa stad	21.6.2022
Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
KEHA-keskus	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Ei muutoksia, omalla riskillä sitä menee itse kukin marjaan.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo** 27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry** 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

**Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus,
Hämeen ELY-keskuksen lausunto**

23.6.2022

Esityksen mukaan nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin sisältyvät yritystoiminnan kehittämispalveluja (yritysten kehittämispalvelut) koskevat säännökset siirrettäisiin osaksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annettua lakia (758/2021) niiden keskeistä sisältöä muuttamatta. Yritysten kehittämispalvelujen järjestäminen ei siirtyisi kuntien tehtäviksi ja jatkossa niistä säädettäisiin samassa laissa, jossa säädetään myös muista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yritystoiminnan kehittämiseen myöntämistä avustuksista. Esityksen tavoitteena on, että palveluista muodostuu yrityksille ja niitä hallinnoiville viranomaisille aiempaa yhtenäisempi ja selväpiirteisempi kokonaisuus.

Yritysten kehittämispalveluilla on ollut käytännössä vahva yhteys ELY-keskuksen myöntämään yrityksen kehittämisavustukseen ja pk-yritysten liiketoimintojen kehittymiseen. Kuten hallituksen esityksessä on kuvattu, on tukimuodoilla samanlaiset tavoitteet ja sama kohderyhmä. Yritysten kehittämispalveluiden avulla pk-yritykset voivat valmistella laajempia, yrityksen kehittämisavustuksella toteutettavia kehittämishankkeita. Lisäksi ainakin osassa ELY-keskuksia hakemusten käsittely on järjestetty siten, että samat henkilöt käsittelevät molempien tukimuotojen hakemuksia. Ehdotettu Yritysten kehittämispalvelujen säädöspohjan siirto lakiin 758/2021 edistää hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla tukimuotojen yhteensovitusta sekä toimeenpanoa. Hämeen ELY-keskus kannattaa muutosta. Hämeen ELY-keskus katsoo myös, että jatkossakin on tukimuotojen yhteensovituksen, toimeenpanon ja ohjauksen näkökulmasta tarkoituksenmukaista keskittää palvelujen toimeenpano neljään rakennerahasto ELY-keskukseen.

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annettuun lakiin ehdotetut pykälät vastaavat voimassa olevaa Yritysten kehittämispalveluja koskevaa lainsäädäntöä. Tällä hetkellä Yritysten kehittämispalvelujen Analyysi- ja Konsultointi-palvelujen hankinta perustuu julkisena hankintana kilpailutettuun puitesopimukseen, johon sisältyy optio-oikeus vuosille 2023 ja 2024. Hankintayksikkönä toimiva Hämeen ELY-keskus on päättänyt ottaa käyttöön vuoden 2023 option. Yritysten kehittämispalveluissa on tunnistettu uudistamistarpeita, mutta uudistusten tarkempi sisältö tai ajankohta eivät ole vielä tiedossa. On mahdollista, että myös vuoden 2024 optio otetaan käyttöön. Jotta näin voidaan toimia, on vuonna 2024 voimassa olevan lain oltava yhdenmukainen nykyisin voimassa olevan lainsäädännön kanssa. Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ehdotettu laki vastaa nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja mahdollistaa nykyisen puitesopimuksen mukaisen toiminnan.

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Lakiesityksessä on uutena lisäyksenä yritysten kehittämispalveluiden myöntämisen edellytykset. Lisäys on pääosin kannatettava, mutta sisältää vaaran, että myöntämisen edellytyksissä olevaa yrityksen “edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan” tulkitaan käytännössä liian tiukasti. Kyseinen kohta on tulkinnanvarainen ja sisältää siten riskin, että mahdollisesti kannattavat yritykset jäävät liian tarkan seulan vuoksi ilman tarvittavia kehittämispalveluita. Kehittämispalveluiden tarkoituksena on auttaa potentiaalia omaavia yrityksiä kehittymään, eikä tätä tavoitetta tule vesittää liian tiukoilla myöntämiskriteereillä.

Kyseisten palveluiden hallinnointi ja tarjoaminen jäisi esityksen mukaan ELY-keskuksille. Tätä voi pitää osittain ristiriitaisena, kun pääosa TE-hallinnon työnantajapalveluista siirtyy kuntien muodostamien työvoimaviranomaisten vastuulle. On pidettävä huoli, että yhteistyö ELY-keskusten ja työvoimaviranomaisten kesken on tältä osin tiivistä, jotta kehittämispalvelut tavoittavat sitä tarvitsevat yritykset.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Esitystä yritysten kehittämispalveluiden maksatuksen siirtämisestä ELY-keskusten alaisuuteen pidetään perusteltuna. Samoin lisäys muutoksenhakuoikeuden mahdollistamisesta asiakkaalle myös kehittämispalveluiden kohdalla on oikeasuuntainen. Mahdollinen muutos kehittämispalveluiden valtionosuuden maksatustoimintojen keskittämisestä yhdelle ELY-keskukselle lisäisi palveluiden ruuhkautumisen riskiä sekä vähentäisi toimintaympäristön tuntemusta liittyen yritysasiakkaiden kehittämistarpeiden arvioimiseen.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura**

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki**

23.6.2022

Palvelut - yritysten kehittämispalvelut

Esityksen mukaan yritysten kehittämisspalvelut jäisivät edelleen valtion järjestettäväksi. Uudistuksessa tulee välttää tilannetta, jossa osa palveluista jäisi valtiolle irrallisiksi kokonaisuuksiksi, eikä asiakkaille muodostuisi selkeitä palvelupolkuja.

Ensisijainen fokus pitää olla yritysten uusien työpaikkojen luomisessa ja piilotyöpaikkojen tunnistamisessa. Tämä edellyttää paikallisten yritysten ja yrittäjien hyvää tuntemista ja luottamuksellista suhdetta. Yritysten ajankohtaisen tilanteen tunteminen on myös edellytys yrityskohtaisten rekrytointien, koulutustarpeiden ja mahdollisuuksien tunnistamiselle sekä työvoiman saatavuuteen liittyvän luotettavan ennakkointitiedon kokoamiselle. Tiedon liikkuminen viranomaistehtävien ja yritys-/työnantajapalvelujen tuottajien välillä on ratkaistava.

Kunnille/kaupungeille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman velvoitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan 22.6.2022
maakuntahallitus

Lain perusteluissa todetaan, että ELY-keskusten tarjoamien yritysten kehittämispalveluiden ja –tukien sisältö ja toteuttamistapa säilyy ennallaan, mutta myöntäminen olisi harkinnanvaraista. Maininta siitä, että kehittämispalveluissa pyrittäisiin yhdenmukaistamaan avustusten myöntämisen kriteereitä, on tarpeen. Lisäksi Uudenmaan liitto esittää momenttiin 8 täydennystä siltä osin, että palveluiden tarjoamisessa kiinnitetään huomiota tukien kansalliseen tasapuolisuuteen ja soveltamiseen, mutta myös tasapuoliseen resursointiin suhteessa kunkin ELY-keskusalueen yrityskehityskantaan. Yritysten kilpailun näkökulmasta ei ole tasapuolista, että jonkin ELY-keskusalueen yritysrahoitus loppuu kesken, kun toisella alueella pottia ei saada jaettua edes kenties löysemminkään kriteerein.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo **22.6.2022**

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Tuusulan kunta, Smolander Laura **22.6.2022**

Lain perusteluissa todetaan, että ELY-keskusten tarjoamien yritysten kehittämispalveluiden ja –tukien sisältö ja toteuttamistapa säilyy ennallaan, mutta myöntäminen olisi harkinnanvaraista. Maininta siitä, että kehittämispalveluissa pyrittäisiin yhdenmukaistamaan avustusten myöntämisen kriteereitä, on tarpeen.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus **22.6.2022**
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Lakiesityksessä on uutena lisäyksenä yritysten kehittämispalveluiden myöntämisen edellytykset. Lisäys on pääosin kannatettava, mutta sisältää vaaran, että myöntämisen edellytyksissä olevaa yrityksen "edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan" tulkitaan käytännössä liian tiukasti. Kyseinen kohta on tulkinnanvarainen ja sisältää siten riskin, että mahdollisesti kannattavat yritykset jäävät liian tarkan seulan vuoksi ilman tarvittavia kehittämispalveluita. Kehittämispalveluiden tarkoituksena on auttaa potentiaalia omaavia yrityksiä kehittymään, eikä tätä tavoitetta tule vesittää liian tiukoilla myöntämiskriteereillä.

Kyseisten palveluiden hallinnointi ja tarjoaminen jää ELY-keskuksille. Tätä voi pitää osittain ristiriitaisena, kun pääosa TE-hallinnon työnantajapalveluista siirtyy kuntien muodostamien työvoimaviranomaisten vastuulle. On pidettävä huoli, että yhteistyö ELY-keskusten ja työvoimaviranomaisten kesken on tältä osin tiivistä, jotta kehittämispalvelut tavoittavat sitä tarvitsevat yritykset.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
KEHA-keskus	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022
Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut	20.6.2022
-	
Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna- Marja	17.6.2022
-	
Luumäen kunta	17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Laki on asiallinen ja sisällön osalta tarkasti mietitty ja hallittu kokonaisuus.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry**

27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

-

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki	23.6.2022
-	
Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura	23.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Mynämäen kunta, Kunnanhallitus	23.6.2022
-	
Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.	23.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin hallinto-oikeus	23.6.2022
-	
Oulaisten kaupunki	22.6.2022
-	
Vantaan kaupunki/sihteeristö	22.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Hausjärven kunta, Hallinto	22.6.2022
Ei kommentoitavaa.	
Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus	22.6.2022

Palkkaturvahakemus toimitettaisiin jatkossa TE/ELY-keskuksen sijasta kunnan viranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Merimiesten palkkaturvahakemus toimitettaisiin jatkossa TE/ELY-keskuksen sijasta kunnan viranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo** **22.6.2022**

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-	
Petäjäveden kunta Ei lausuttavaa	21.6.2022
Ilomantsin kunta -	21.6.2022
Vaasan kaupunki - Vasa stad	21.6.2022
Askolan kunta, Khall 15.6.2022 Ei lausuttavaa	21.6.2022
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus -	21.6.2022
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki Ei lausuttavaa	21.6.2022
KEHA-keskus Ei lausuttavaa.	21.6.2022
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja 17.6.2022**

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus 15.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö 15.6.2022**

Ehdotettujen palkkaturvalain 10 § ja merimiesten palkkaturvalain 9 §:n mukaan hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Oikeudelliset palvelut katsoo, että ehdotetun pykälän sanamuoto tällaisenaan aiheuttaa palkkaturvan hakijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta muutosta nykytilaan siinä, miten KEHA-keskuksen toimipisteet tulevat tosiasiallisesti olemaan kansalaisten löydettävissä. KEHA-keskuksen toimipisteet sijaitsevat nykyisin pitkälti ELY-keskusten yhteydessä ja kansalaisen voi olla haastavaa siten löytää nimenomaisesti KEHA-keskuksen toimipistettä. Vaihtoehtona voisi olla se, että hakemukset voisi edelleen jatkossa jättää lisäksi ELY-keskuksiin.

Laki palkkaturvalain muuttamisesta s.562-563: Voimassa olevassa laissa ja ehdotuksessa on väärät pykälät (9, 11 ja 13 = 10, 13 ja 15 §).

Lisäksi huomautetaan, että Palkkaturvalain 28 § 2 momenttiin ja merimiesten palkkaturvalain 26 §:n 2 momenttiin on jäänyt oikeus saada tietoja työ- ja elinkeinotoimistoilta.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Ei kommentteja.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus** 27.6.2022

Työkanavan toiminta tulisi kattaa koko Suomi ja vastata alueellisiin tarpeisiin totuuden mukaisesti. Nykyisin työttömänä työnhakijana on suuri joukko ihmisiä, joilla ei ole edellytyksiä työllistyä tai päästä työkyvyttömyyseläkkeelle.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena**

Närpes stad är kritiskt inställd till nyttan med Jobbkanalen Ab för den identifierade målgruppen, då det är sannolikt att just denna grupp förutsätter sammanhållna insatser av kommunen, näringslivsbolaget, utbildningsanordnare och välfärdsområdet.

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen 27.6.2022
yhdistys Oktetti ry**

Oktetti on jo aiemmissa lausunnoissaan kyseenalaistanut uuden toimijan perustamisen, koska se on hyvin tehoton ja pienivaikutuksinen suhteessa siihen käytettyyn rahasummaan, ja vaikuttaa selvältä ettei sen työ ainakaan alkuvaiheessa tule keskittymään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin, vaan heidän työllistämisensä jää myös jatkossa kolmannen sektorin ja jossakin määrin kuntien tehtäväksi. Lisäksi näiltä ollaan viemässä lainsäädäntöuudistuksilla tältä työltä keskeisiä työkaluja.

Oktetti korostaakin, että hallituksen tulee hallitusohjelman mukaisesti kehittää, ei heikentää, välityömarkkinoiden toimintaedellytyksiä. On olennaista, että kunnat, hyvinvointialueet, Työkanava sekä kolmannen sektorin toimijat toimivat saumattomasti yhdessä haavoittuvassa työmarkkina- asemassa olevien hyväksi. Tälle tulisi kuitenkin asettaa porkkanoita ja antaa työkaluja, eikä säästää juuri tämän jo muutoinkin hyvin haavoittuvassa asemassa olevan ryhmän elannosta ja oikeudesta työhön.

**Vesannon kunta, Vesannon
kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia
Harmokivi**

26.6.2022

Työkanavan toiminta tulisi kattaa koko Suomi ja vastata alueellisiin tarpeisiin totuuden mukaisesti. Nykyisin työttömänä työnhakijana on suuri joukko ihmisiä, joilla ei ole edellytyksiä työllistyä tai päästä työkyvyttömyyseläkkeelle.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Muutos on hyvä. On tärkeätä, että Työkanava Oy on toiminnassa myös pienessä kunnissa, silloin työllistämisestä on hyötyä.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Muutos on kannatettava. Tärkeää on huolehtia, että Työkanava Oy toimii valtakunnallisesti.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo

23.6.2022

-

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Hämeen ELY, Hämeen ELY-keskus, Hämeen ELY-keskuksen lausunto

23.6.2022

Työkanava Oy:lle on perusteltua luoda alueelliseen työmarkkinaan soveltuva markkinaehtoinen rooli monialaisessa työllistymisessä. Työkanavan liittämällä osaksi uutta työvoimamallia on hyvä asettaa määrälliset ja laadulliset tavoitteet, jotka on sidottu toiminnan rahoitukseen. Työkanava Oy:n työpaikat on hyvä lisätä työnvälityksen alustalle (Työmarkkinatori).

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti

23.6.2022

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Hallituksen esityksessä työnhakijoiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyisi työ- ja elinkeinotoimistolta työvoimaviranomaisen (kuntien) tehtäväksi. SAK:n näkemys on, että

potentiaalisten työntekijöiden esittäminen erityistehtäväyhtiölle kannattaa tehdä jatkossakin keskitetysti, jotta Työkanava Oy:n kriteerit täyttävät työttömät pääsevät hallitun prosessin kautta yrityksen työntekijöiksi.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into on jo aiemmin kyseenalaistanut uuden toimijan perustamisen: osatyökykyisten työllisyyden edistämistä olisi voitu tarkoituksenmukaisemmin kehittää nykyisten välityömarkkinatoimijoiden ja -palveluiden pohjalta. Into on katsonut, ettei Työkanavan toiminnalla päästä tavoitteisiin, jotka aiemmin on asetettu osatyökykyisten ja vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteen edistämiseksi, sillä se ei kohdennu aidosti heikoimmassa asemassa olevaan kohderyhmään. Into korostaa, että myös nykyisten välityömarkkinoiden toimintaa tulee vahvistaa ja Työkanavan toiminnassa tulee hyödyntää yhteistyötä välityömarkkinatoimijoiden kanssa. Into painottaa, että osatyökykyisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäminen edellyttää vahvaa valmennuksellista osaamista ja monialaista yhteistyötä, ja tätä tulee vahvistaa Työkanavan toiminnassa. Tähän myös yhteistyö välityömarkkinatoimijoiden kanssa tuo hyviä mahdollisuuksia. Olennaista on myös varmistaa kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden yhdistäminen tarvelähtöisesti saumattomiksi palvelukokonaisuuksiksi.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Vates-säätiö sr, Pakarinen Jaana

23.6.2022

Lain Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä 4 §. Työkanava Oy:n toiminnan kohdistuminen pykälän 1 momentti esitetään muutettavan vastaamaan ehdotettua lainsäädäntöä. Työnhakijoiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyisi työ- ja elinkeinotoimistolta työvoimaviranomaisen tehtäväksi. Esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen mukaan työnhakijan palvelutarpeen arviointi siirtyisi työvoimaviranomaisen tehtäväksi. Työvoimaviranomaisen tulisi osoittaa Työkanava Oy:lle 1 momentissa säädetyt ehdot täyttäviä työttömiä työnhakijoita yhtiössä olevia työpaikkoja vastaava määrä.

Tämä on periaatteessa tekninen muutos ja vastaa täsmälleen sitä, mitä Työkanava Oy:n perustamisprosessissa on puhuttu. Valtiontarkastusvirasto on omassa lausunnossaan nostanut esille sen, että lakiesityksessä ei tarkenneta sitä, siirtyykö työntekijöiden osoittaminen kaikille työvoimaviranomaisille (kuten on oikeasti tarkoitus ja järkevää) vai esimerkiksi vain yhdelle työvoimaviranomaiselle (kuten on nykytilassa Pohjanmaan TE-toimistolla). Tämä pitäisi tarkentaa.

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Työkanava Oy:n tarkoitus, tavoitteet ja toimintamalli on suotavaa ja erittäin toivottua että se laajenisi koko Suomen alueelle.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

Työkanava Oy työllistää vain työ- ja elinkeinotoimiston sille palvelukseen osoittamia henkilöitä. Henkilöillä tulisi olla mahdollisuus myös hakeutua työhön omatoimisesti, niin että työvoimaviranomainen tarkistaa edellytysten täyttymisen. Avoimilla työmarkkinoilla työnhakija on vastuussa työnhaustaan ja tämän mahdollisuuden omatoimisuuteen pitäisi olla yhtäläisesti osatyökykyisillä.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Lakiuudistusten yhteisvaikutuksena ns. välityömarkkinat nykyisellään saattavat supistua tai muuttaa muotoaan etääntymällä edelleenkin avoimista työmarkkinoista. Ratkaisumalliksi on ehdotettu hyvinvointialueen tuottamia palveluita. Tämä tuntuu kuitenkin epätodennäköiseltä, sillä hyvinvointialueet joutuvat sopeuttamaan toimintojaan välttämättömien sosiaali- ja terveystyöpalvelujen tuottamiseksi. Porrastuksen lievennys pitkään työttömänä olleiden osalta menettää merkityksensä, mikäli kynnyksellä avoimille työmarkkinoille pysyy edelleen korkeana ja välityömarkkinoiden rooli kutistuu. Seurauksena on kunnille menoautomaatti, jota on vaikea hallita.

Pitkäaikaistyöttömyyden rahoitusvastuu tulisi ulottaa myös hyvinvointialueelle, jolloin yhteiskunnalle edullisin työttömyyden hallinta olisi käytössä riippumatta siitä, mille vastualueelle asiakkuus kuuluu.

On vaikea uskoa, että Työkanava Oy pystyy kompensoimaan sitä muutosta, joka uudistuksen seurauksena osallistavia työmarkkinoita kohtaa.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Vantaan kaupunki kannattaa ehdotusta, että työnhakijoiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirretään uudistuksessa työvoimaviranomaisen tehtäväksi.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

Esitysluonnoksessa ei käy ilmi, keskitetäänkö työvoimaviranomaisen tehtävät jollekin toimijalle, kun työntekijöiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyy TE-toimistolta työvoimaviranomaiselle. Mahdollinen keskittäminen jollekin työvoimaviranomaiselle henkilöiden osoittamiseksi Työkanava Oy:n palvelukseen tulisi huomioida.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Työkanava Oy-nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (242/2022) 4 §:n muuttamisesta siten, että työnhakijoiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyisi TE-toimistoista kuntien viranomaisten tehtäväksi. Uudenmaan liitto huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole kerrottu tarkemmin Työkanava Oy:n tarjoamien työpaikkojen määrää, jolloin Työkanava Oy:n vaikuttavuutta kohderyhmän työllistymiseen on vaikea määritellä. Työkanava Oy:n toiminnan vaarana on myös luoda varjotyömarkkinat, sillä palvelupolitus Työkanava Oy:stä avoimille työmarkkinoille on epäselvä. Tällä hetkellä Työkanava Oy:n toiminta on keskitetty Pohjanmaan TE-toimistoon. Ehdotuksessa ei kuitenkaan käy ilmi, miten käytännössä Työkanava Oy:n toiminta hajautetaan työllistämisalueille uudistuksen astuessa voimaan.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Pielaveden kunta 22.6.2022

Työkanavan toiminta tulisi kattaa koko Suomi ja vastata alueellisiin tarpeisiin totuuden mukaisesti. Nykyisin työttömänä työnhakijana on suuri joukko ihmisiä, joilla ei ole edellytyksiä työllistyä tai päästä työkyvyttömyyseläkkeelle.

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vörå kommun 22.6.2022

-

Petäjäveden kunta 21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

**Pohjanmaan TE-toimisto, Pohjanmaan
TE-toimiston puolesta** **21.6.2022**

Pohjanmaan TE-toimistolle on annettu valtakunnallinen koordinoituvastuu Työkanava Oy:lle osoitettavista osatyökykyisistä työnhakija-asiakkaista. Uudistuksessa Työkanava Oy säilyy ja jatkaa toimintaansa, mutta miten jakautuu TE-toimistojen koordinoituvastuu? On todennäköistä, että Pohjanmaalle syntyy useita työllisyyden hoidon alueita. Sovitaanko valtakunnallisesta koordinoinnista siten alueella paikallisesti muodostuvien työllisyyden hoidon alueiden kesken?

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Haapaveden kaupunki

21.6.2022

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki** **21.6.2022**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (242/2022) 4 § seuraavasti:

4 § Työkanava Oy:n toiminnan kohdistuminen Työkanava Oy työllistää vain työvoimaviranomaisen sille palvelukseen osoittamia työnhakijoita. Työvoimaviranomainen osoittaa yhtiölle avoimena olevia

työpaikkoja vastaavan määrän työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (/) tarkoitettuja työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet sairauden tai vamman vuoksi.

On tärkeää, että Työkanava OY:n toimintaa laajennetaan koko Suomen alueelle

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 16.6.2022

Esitysluonnoksessa ei käy ilmi, keskitetäänkö työvoimaviranomaisen tehtävät jollekin toimijalle, kun työntekijöiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyy TE-toimistolta työvoimaviranomaiselle. HE-luonnoksen Nykytila ja sen arviointi -luvussa todetaan, että henkilöiden osoittaminen Työkanava Oy:hyn on keskitetty Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Mahdollinen keskittäminen jollekin työvoimaviranomaiselle henkilöiden osoittamiseksi Työkanava Oy:n palvelukseen tulisi huomioida esimerkiksi hallituksen esityksen luvussa 8 Lakia alemman asteinen sääntely.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus** 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Svenska Österbottens förbund för
utbildning och kultur, skn** 27.6.2022

Förslaget om att en upprätthållare av yrkesutbildning skulle beviljas rätt att enbart tillhandahålla arbetskraftsutbildning torde inte vara nationalekonomiskt försvarbart då utbildningen riktar in sig på yrkeskunnande som kräver maskiner och faciliteter vilka med fördel kan användas av såväl läropliktiga som studerande i kontinuerligt lärande.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry**

27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät ole päätoimisia. Tarvittaisiin täsmennystä, miten tulkitaan osa-aikaisten työsuhteiden osalta.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Tutkintotavoitteinen koulutuksen osalta yhteistyövelvoite on jatkossa työvoimaviranomaisella ja koulutuksen järjestäjillä. Siirtymäaika 1.12.24 asettaa haasteita kevään 2025 alussa alkavien

koulutusten sopimisen ja opiskelijavalinnan osalta. Oletettavaa on, että kaikilla kunnilla tai työllisyysalueilla ei ole valmiutta hoitaa alkavien koulutusten käytännön asioita joulutammikuussa. Riskinä on tutkintotavoitteisten uusien koulutusten osalta aloitusten ja opiskelijoiden merkittävä määrällinen putoaminen erityisesti niillä alueilla, joissa työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavia oppilaitoksia on monia ja/tai työllisyysalueita on useita.

Työvoimakoulutuksen järjestämislupia omaavia oppilaitoksia on ELY-alueilla yhdestä noin kymmeneen. Kaikki eivät ole koulutuskuntayhtymiä. Mitä enemmän työllisyysalueilla on ao. koulutuksenjärjestäjiä, sitä enemmän neuvotteluja ja yhteensovittavia koulutuksia on. Jatkovalmisteluissa on selkeytettävä, mikä taho neuvottelee valtakunnallisten koulutuksenjärjestäjien kanssa ja yhteensovittaa koulutukset valtakunnallisesti. Tällä hetkellä valtakunnallisilla kouluttajilla on sovittu vastuu-ELY-keskus. Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella valtionosuusrahoitetuissa työvoimakoulutuksissa on n. 38 % kaikista työvoimakoulutukseen osallistuvista. Määrä on noussut tasaisesti kolmen viimeisen tarkasteluvuoden aikana, samalla, kun alueen tutkintotavoitteisten opiskelijavuosien resurssia on kasvatettu. VOS-työvoimakoulutusten ja ammatillisten lisä- ja täydennyskoulutusten tarjonnan yhteensovittaminen ja synergia on erittäin tärkeää.

Työvoimakoulutusten sopimisesta koulutuksenjärjestäjien kanssa on odotettavissa resursseja edellyttävä yhteensovitustehtävä tulevassa uudistuksessa.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemissa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan 22.6.2022
maakuntahallitus

Lakiin tehtäisiin järjestämisvastuun muuttamisesta tehtävät muutokset. Lisäksi esityksessä koulutuksenjärjestäjällä olisi yhteistyövelvoite työvoimaviranomaisen kanssa, kun TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa aiemmin edellytettiin "yhteistyötä" työvoimakovouksen tarjontaa suunniteltaessa. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022
Oksanen Pirjo

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja 22.6.2022
Jukka Hillukkala

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö** 22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vörå kommun 22.6.2022

-

Petäjäveden kunta 21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta 21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad 21.6.2022

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt

21.6.2022

Lain 23 §:n mukaan työvoimaviranomainen vastaisi jatkossa tutkintoon johtavien valtionosuusrahoitteisten työvoimakoulutusten järjestämisestä sopimisesta koulutuksen järjestäjän kanssa. Nykyisellään koulutuksen järjestäjän kanssa asiasta sopii ELY-keskus, joten on sinänsä luontevaa, että sopimisvastuu siirretään koulutusten järjestämisvastuun mukana työvoimaviranomaiselle.

On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi Uudenmaan osalta järjestämislupia on 15 koulutuksen järjestäjällä. Jo nykyisellään keskustelut ja sopiminen vievät huomattavasti sekä ELY-keskuksen että koulutuksen järjestäjän aikaa. Tulevaisuudessa koulutuksen järjestäjien täytyy sopia, neuvotella ja yhteensovittaa koulutuksien järjestämisestä usean työvoimaviranomaisen kanssa, mikä aiheuttaa väistämättä huomattavan lisäyksen sopimisen hallinnollisiin kustannuksiin.

Lain 37 §:n mukaan opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen päättää työvoimaviranomainen. Nykyisellään tehtävä on alueellisella TE-toimistolla, jolloin koulutuksen järjestäjän ja koulutukseen hakevan henkilön maantieteellisellä sijainnilla ei ole juuri merkitystä Uudenmaan kaltaisella yhtenäisellä työmarkkina-alueella. Valinnat tehdään harkinnalla, jonka tarkoituksena on saavuttaa paras koulutuskohtaanto.

Esitetyssä mallissa uhkana on koulutuskohtaannon heikkeneminen ja koulutuksen vaikuttavuuden lasku. Vaikka laissa on säädetty, että koulutuksiin voi hakea minkä tahansa työvoimaviranomaisen alueella asuva henkilö, työvoimaviranomaiset saattavat kuitenkin painottaa opiskelijavalinnoissa omien kuntiensä asukkaita, jolloin opiskelua hakevien soveltuvuuden merkitys valintaperusteena voi vähentyä. Tästä on merkkejä jo nykyisissä kuntakokeiluissa, joissa kokeilukunnat ovat halunneet merkitä tiettyjä koulutuksia vain yhden kunnan työnhakijoiden käyttöön.

Vaikka työvoimaviranomaiset eivät painottaisi valinnoissa oman kuntansa työnhakijoita, olisi työvoimaviranomaisten kyky ohjata ja löytää koulutukseen soveltuvia työnhakijoita toisen työvoimaviranomaisen asiakkaiden keskuudesta nykyistä tilannetta heikompi. Työvoimaviranomaisten oikeus nähdä toisen työvoimaviranomaisen asiakkaiden tietoja on hyvin perustellusta syystä rajoitettu. Tämä kuitenkin aiheuttaa sen, että palveluohjaaminen työvoimaviranomaisten välillä on huomattavasti nykyistä vaikeampaa.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Tässä lakimuutoksessa tarkastellaan mm. työvoimakoulutuksen järjestämistä, järjestämislupia, hakeutumista ja hakumenettelyä, opiskeluoikeutta ja yhteistyövelvoitetta. Kuntien on hyvä tiedostaa uudessa järjestämistehtävässään ammatillisen koulutuksen järjestäjien rooli ja entistä aktiivisempi vuoropuhelu tarpeista ja toteuttamisesta.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

Tutkintotavoitteinen koulutuksen osalta yhteistyövelvoite on jatkossa työvoimaviranomaisella ja koulutuksen järjestäjillä. Siirtymäaika 1.12.24 asettaa haasteita kevään 2025 alussa alkavien koulutusten sopimisen ja opiskelijavalinnan osalta. Oletettavaa on, että kaikilla kunnilla tai työllisyysalueilla ei ole heti valmiutta hoitaa alkavien koulutusten käytännön toimeenpanoa vuoden vaihteessa. Riskinä on tutkintotavoitteisten uusien työvoimakoulutusten osalta aloitusten ja opiskelijoiden merkittävä määrällinen putoaminen erityisesti niillä alueilla, joissa työvoimakoulutuksen järjestämisluvan omaavia oppilaitoksia on monia ja/tai työllisyysalueita on useita.

Työvoimakoulutuksen järjestämislupia omaavia oppilaitoksia on ELY-alueilla yhdestä noin kymmeneen. Kaikki eivät ole koulutuskuntayhtymiä. Mitä enemmän työllisyysalueilla on ao. koulutuksenjärjestäjiä, sitä enemmän neuvotteluja ja yhteensovitettavia koulutuksia on. Jatkovalmisteluissa on selkeytettävä, mikä taho neuvottelee valtakunnallisten koulutuksenjärjestäjien kanssa ja yhteensovitaa koulutukset valtakunnallisesti. Tällä hetkellä kullakin valtakunnallisella kouluttajalla on sovittu yhteistoiminta yhden vastuullisen ELY-keskuksen kanssa. Työvoimakoulutusten sopimisesta koulutuksenjärjestäjien kanssa on odotettavissa resursseja edellyttävä yhteensovitustehtävä tulevassa uudistuksessa.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö 15.6.2022

Oikeudelliset palvelut huomauttaa, että esityksen mukaan tietojen luovuttaminen valtakunnallisesta asiakastietovarannosta on tarkoitus jatkossa keskittää KEHA-keskukselle, joten tiedonsaantisäännökseen on tarpeen sisällyttää myös KEHA-keskus. Muutoin KEHA-keskukselle osoitetut tietopyynnöt jouduttaisiin käytännössä siirtämään työvoimaviranomaisille.

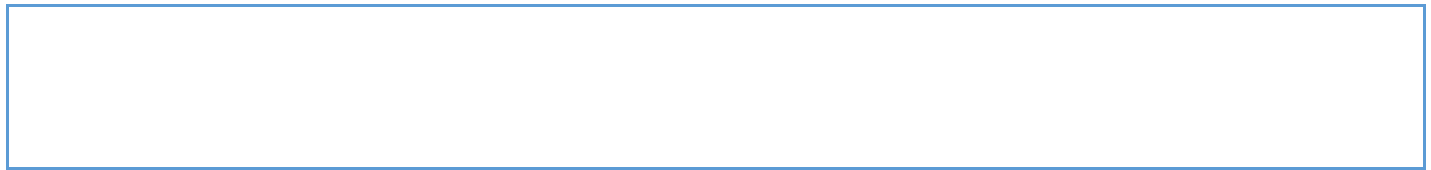
Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022
-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022
-

rautalammin kunta, Rautalammin kunnanhallitus 27.6.2022

Kuntouttava työtoiminta on järjestettävä henkilön työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitetulla työssäkäyntialueella. Huomioitavaksi tulee erityisesti liikkumismahdollisuudesta johtuvat haasteet/esteet sekä taloudelliset kustannukset, mikäli kuntouttava työtoiminta ei ole kotipaikkakunnalla.

Siksi kuntouttava työtoiminta tulee järjestää lähipalveluna asiakkaan kotikunnassa. Usein kuntoutujilla on laaja-alaista terveydellistä ja sosiaalista problematiikkaa taustalla, jonka vuoksi toiselle paikkakunnalle työtoimintaan lähteminen muodostuu esteeksi. Tästä syystä palvelun ulkopuolelle jääminen nostaa riskiä muille elämänhallinnan haasteille.

Hyte- uudistuksessa kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueen palveluksi. Tämä tuo muutoksia aiemmin kuntien tuottamaan työpajatoimintaan. Jatkossa kunnan eri toimialojen merkitys kuntouttavan työtoiminnan tuottamisessa korostuu samoin työtoiminnan palveluohjauksen. Tähän tulee kunnalle mahdollistiaa.

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo 27.6.2022
-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022
Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Vesannon kunta, Vesannon
kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia
Harmokivi**

26.6.2022

Kuntouttava työtoiminta on järjestettävä henkilön työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitetulla työssäkäyntialueella. Työssäkäyntialue on ko. kohderyhmälle liian laaja.

Kuntouttava työtoiminta tulee järjestää lähipalveluna asiakkaan kotikunnassa.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

-

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile

23.6.2022

Kuntoutussäätiö pitää tärkeänä hallituksen esityksen mukaista oikeutta aktivointisuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin ilman määrärahasidonnaisuutta. Oikeutta palveluihin ei jatkossa olisi enää perusteltua sitoa käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta ehdotettu muutos aktivointisuunnitelman laatimiseen osallistuvasta viranomaisesta (7§) voi jossain määrin aiheuttaa haasteellisia tilanteita, kun asiakkaan oma hyvinvointialue vastaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

SAK kannattaa hallituksen esityksen mukaisesti henkilön oikeutta aktivointisuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin ilman määrärahasidonnaisuutta eli oikeutta palveluihin ei jatkossa olisi perusteltua sitoa käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta **23.6.2022**

Into haluaa nostaa esille, että sote-uudistuksen myötä kunnalliset työpajat eivät voi enää tuottaa niiden yleisintä palvelua, kuntouttavaa työtoimintaa, sen siirtyessä hyvinvointialueiden järjestämistä vastuulle. Tämä heikentää työpajojen toimintaedellytyksiä ja voi vähentää haavoittuvassa asemassa olevien kuntoutuksellisia palveluita ja lähipalveluita. Uudistuksen myötä kuntien vastuulta häviää keskeinen heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville suunnattu palvelu. Jatkossa kuntouttavan työtoiminnan monialaisuus uhkaa vähentyä mm. nuorisotyöllisen yhteyden heikkenemisen seurauksena. Kuntouttavan työtoiminnan tarjoaminen edellyttää uudistusten myötä vahvaa kuntien, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden yhdyspintayhteistyötä. On myös selvää, että tarvetta on uudelle kuntien järjestämistä vastuulla olevalle joustavalle ja asiakaslähtöiselle arjenhallinnan ja työelämävalmiuksien vahvistamiseen keskittyvälle toimenpiteelle – niin nuorten kuin aikuistenkin kohdalla.

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki, Korhonen Laura **23.6.2022**

Hyvinvointialue tulisi tuottamaan kuntouttavaa työtoimintaa, mutta kunnat maksavat asiakkaasta mahdollista kuntaosuutta, sekä tekevät työvoimaviranomaisena aktivointisuunnitelman, missä kuntouttavasta työtoiminnasta sovitaan. Kuntouttavan työtoiminta tulee nähdä tavoitteellisena palveluna ja keinona rakentaa polkuja työllisyyteen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Kuntouttavassa työtoiminnassa on kaksijakoinen rooli sosiaalihoitolain sekä työllistämistä edistävän palvelun välillä tarvitsisi selkeytystä. Ohjaavatko toimintaa sosiaalihoitolain vai työllistämistä edistävän palvelun tavoitteet? Milloin puhutaan

sosiaalisesta vahvistumisesta ja milloin sosiaalisesta kuntoutumisesta. Selkeytys tuottaa asiakkaan näkökulmasta tarkoituksenmukaisimman palvelun.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut 23.6.2022

Esitysluonnoksessa ehdotetaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimijoiksi työvoimaviranomaista, hyvinvointialuetta ja Kansaneläkelaitosta. Nykyinen laki kumottaisiin. Uudessa lainsäädännössä ei ole mainittu toimijana kuntaa. Kunta-ekosysteemin joustavassa toiminnassa on tärkeää ottaa mukaan myös elinvoima- ja osaamispalvelut. Tietojenvaihto eri palveluiden kesken sujuvasti on turvattava. Lisäksi siirtymäaikana on huolehdittava, että kunnat jotka eivät ole mukana kuntakokeilussa, voivat jatkaa yhteistyötä kuten ennenkin ilman, että tietosuoja estää sen.

Jos henkilön aktivointisuunnitelmassa tai monialaisessa suunnitelmassa kirjataan ensisijaiseksi ja ainoaksi toimenpiteeksi sosiaali- ja terveystyöpalvelut, rahoitusosuuden tulisi siirtyä hyvinvointialueelle, joka vastaa kyseisten palveluiden tuottamisesta. Työllisyyttä edistäväillä palveluilla ei voida silloin edesauttaa toistaiseksi henkilön työmarkkina-aseman kehittymistä.

**Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022**

Kuntouttava työtoiminta tulisi irrottaa kokonaan työttömyysturvasta, koska se on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu ja näin ollen kuuluu hyvinvointialueen järjestettäväksi vuodesta 2023 lähtien. Kun asiakas on kuntouttavassa työtoiminnassa, tulisi toimeentulon lähteenä olla esimerkiksi perustulo, toimeentulotuki, sairauspäiväraha tai kuntoutustuki.

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto 23.6.2022**

Kuntouttava työtoiminta ja siihen liittyvät muut tehtävät ja palvelut:
Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä $\frac{3}{4}$ ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta pelätään vaikeutuvan, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla. On tärkeää, että sosiaalinen kuntoutus säilyy tässä mukana jatkossakin, sillä kuntouttavan työtoiminnan rooli menee yhä syvemmin sosiaalityön kenttään.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki 22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö 22.6.2022

Kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin on ehdotettu tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun muutoksesta aiheutuvat muutokset (HE 56/2021 vp). Kyseiseen hallituksen esitykseen sisältyvät muutokset on otettu huomioon tähän HE-luonnokseen sisältyvässä lakiehdotuksessa.

Lain 7 §:n mukaan aktivointisuunnitelman laatimiseen osallistuisi se työvoimaviranomainen, jonka asiakkaana henkilö on. Ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan lain 2 luvun 7 §:n nojalla henkilö olisi lähtökohtaisesti sen työvoimaviranomaisen asiakas, jonka toimialueeseen hänen kotikuntansa. Henkilö voisi joissakin tilanteissa kuitenkin olla asiakkaana myös muussa kuin kotikuntansa mukaan määräytyvässä työvoimaviranomaisessa, jos hän oleskelee muutoin kuin tilapäisesti toisessa kunnassa. Tällöin kyseinen työvoimaviranomainen osallistuisi aktivointisuunnitelman laatimiseen.

Nykyisen säännöksen mukaan henkilöllä on oikeus suunnitelmassa yksilöidysti sovittuihin julkisiin työvoimapalveluihin TE-toimistoille osoitettujen määrärahojen rajoissa. Jatkossa kunnat saisivat HE-luonnoksen mukaan rahoituksen työvoimapalveluiden järjestämiseen yleiskatteellisena valtionosuutena, eikä työvoimapalveluihin osoitettaisi erikseen määrärahaa. Oikeutta palveluihin ei siis olisi enää perusteltua sitoa käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Vantaan kaupungin mukaan kuntouttava työtoiminta tulisi siirtää takaisin kunnille, jotta kunnilla on mahdollista vaikuttaa pitkäaikaistyöttömyyteen. Vaihtoehtoisesti hyvinvointialueille tulisi olla jatkossa vastaavat velvoitteet ja kannusteet kuntouttavan työtoiminnan hoitamiseen.

Hausjärven kunta, Hallinto 22.6.2022

Hyvinvointimaakunnille pitää lisätä kannustettavuutta hoitaa kuntouttavaa työtoimintaa.

Satakunnan TE-toimisto 22.6.2022

Kuntouttavasta työtoiminnasta annettavaan lakiin on ehdotettu tehtäväksi sosiaali- ja terveydenjärjestämistä koskevista muutoksista aiheutuvat muutokset. Korvauksia koskevat muutokset ovat teknisluonteisia koskien tulevaa hyvinvointialueiden organisaatiomallia.

Jo nimensä perusteella kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lainsäädäntö keskittyy liikaa yhden sosiaalipalvelun järjestämiseen. Vaikka aktivointisuunnitelmassa tulee huomioida asiakkaan tarvitsemat muutkin palvelut, se laaditaan liian usein vain kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseksi. Lisäksi maksuosuusjärjestelmän muutoksen johdosta, kuntouttava työtoiminta maksuosuuslistalta poistavana palveluna menettää merkityksensä. Mikä kannustaa hyvinvointialueita jatkossa kuntouttavan työtoiminnan tai muun sosiaalisen kuntoutuksen järjestämiseen niille maksettavan korvauksen lisäksi, joka ei kata kustannuksia?

Uudistuksen yhteydessä laki kuntouttavasta työtoiminnasta olisi voitu kumota, samoin kuin laki työllistymistä edistävästä monilaisesta palvelusta. Aktivointisuunnitelmiin ja kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä sisältöjä voitaisiin viedä lakiin työllistämistä edistävästä monilaisen tuen yhteistoiminnasta ja samalla ko. lakiin täsmentää rahoitusvastuita sekä hyvinvointialueiden kannustumia työllisyyden hoitoon.

Olisi myös syytä arvioida, kuuluuko kuntouttava työtoiminta sosiaalipalveluna työllistymistä edistävien palvelujen piiriin, josta asiakkaalle maksettava etuus lähtökohtaisesti on työttömyysturva.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta tulitaisiin muuttamaan ja tehtävät kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyisivät TE-toimistoilta kuntien viranomaisille. Uudenmaan liitto korostaa kuntien viranomaistehtävien saumatonta yhteistyötä, mutta myös yhteisiä kannusteita tulevien hyvinvointialueiden kanssa kuntouttavassa työtoiminnassa. On keskeistä, että kuntien lisäksi myös hyvinvointialueille asetetaan kuntien tavoin velvoitteet ja kannusteet kuntouttavan työtoiminnan hoitamiseen. Lisäksi on mahdollistettava se, että kuntouttavassa työtoiminnassa voidaan tehdä myös sellaista asiakastyötä ja työtä, josta voi saada ammatin, eli käytännössä "oikeita töitä". Myös kuntien mahdollisuus ostaa esimerkiksi valmennustaloilta palveluja on taattava, eikä jo olemassa olevia toimivia malleja pidä missään nimessä haaskata. Myöskään asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Jouhevan yhteistyön takaamiseksi laissa pitäisi määritellä tarkemmin hyvinvointialueet velvoittavaksi osapuoleksi kuntouttavaan työtoimintaan liittyen. Tällä taattaisiin toimiva yhteistyö työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välillä.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen 22.6.2022
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoitus on parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, jonka voimassa olevan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lainnohjalla järjestää kunta. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen järjestämistä siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023, mikä koskee myös kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä. Kuntouttavan työtoiminnanlakiin hyvinvointialueiden käynnistymisen johdosta tehtävät muutokset ovat osa vireillä olevaa hallituksen esitystä HE 56/2021 vp

Kuntouttava työtoiminta on edelleen työllistymistä edistävä toimenpide, vaikka sen järjestämistä siirtyy hyvinvointialueelle. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä noudatetaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta, sosiaalihuoltolakiä ja hankintalakiä. Tällä hetkellä kunnat ovat järjestäneet kuntouttavaa työtoimintaa mm. osana nuorisotoimen palveluita, kunnan omana toimintana sosiaalipalveluissa tai työllisyyspalveluissa sekä hankkineet palveluita yhdistyksiltä. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta estää palvelun hankinnan yksityisiltä palveluntuottajilta.

Yhdistysten rooli kuntouttavan työtoiminnan palveluntuottajana on merkittävä. Kuntien on yhtiöitettävä toimintansa, jos he esimerkiksi nuorisotoimen järjestämisen kuntouttavan työtoiminnan osalta osallistuvat hankintaan. Osasta kunnista kuntouttavan työtoiminnan henkilöstöä on siirtymässä hyvinvointialueelle.

Koska kuntouttavassa työtoiminnassa noudatetaan sosiaalihuoltolakiä, yhdistysten on hankittava aluehallintovirastolta ilmoituksenvarainen lupa tuottaa sosiaalihuoltolain mukaista palvelua. Ennen kuin yhdistykset voivat tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palvelua, heidän on rekisteröidyttävä sosiaalihuoltolain mukaiseksi palveluntuottajaksi ja saatava AVI:n lupa toimintaan. Rekisteri-ilmoitus tulee toimittaa hyvissä ajoin ennen suunniteltua toiminnan aloittamisajankohtaa kunnan toimielimelle, joka tarkastaa yhdistysten tiedot. Yleensä AVI:n lupakäsittely kestää noin kolme kuukautta. Kunnan on ilmoitettava aluehallintovirastolle tiedot rekisteriin merkitsemistä varten. Tämä edellyttää yhdistyksiltä vastuuhenkilön nimeämistä. Vastuuhenkilön kelpoisuuden arviointi perustuu sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentin mukaisiin vaateisiin: tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Alan tuntemuksella lupaviranomainen tarkoittaa ko. toimintayksikön palvelualan tuntemusta. Lupaviranomainen katsoo, että

lähtökohtaisesti jokaisella toimintayksiköllä tulee olla oma vastuhenkilö, jotta hän voi vastata yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 5 §:n mukaisista vaateista. Toiminnasta vastaavien työntekijöiden tulee täyttää lakien ja asetusten asettamat yksityisten sosiaalipalveluiden tuottamiseen liittyvät kelpoisuusehdot.

Lisäksi vastuuhenkilöllä on oltava työkokemuksen kautta hankittu johtamisosaaminen. Kuntouttavan työtoiminnan tulee aina sisältää myös sosiaaliohjausta siihen koulutetun sosiaalihuollon ammattihenkilön toimesta. Kuntouttava työtoiminta sosiaalipalveluna edellyttää, että ainakin osalla henkilöstöstä on sosiaalialan koulutus. Muu henkilöstö katsotaan tukihenkilöstöksi, esimerkiksi työnohjaajat erilaisiin työmuotoihin. Kelpoisuusehtojen todentamiseksi palveluntuottajan on annettava kunnalle tiedot henkilökunnastaan, sen koulutustasosta ja osaamisesta ja nykyisistä työtehtävistä ja vastuualueista. Tämän toteutuminen edellyttää sosiaalialan ammattilaisten rekrytointia yhdistyksiin, riskinä on henkilöstön saatavuus. Hyvinvointialueen käynnistyminen ja sen vaikutukset kuntouttavan toiminnan tuottamiseen sekä AVI:n lupakäytännöt lisäävät riskiä kuntouttavan työtoiminnan paikkojen saatavuuteen v. 2023 alussa.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Hallituksen esityksen mukaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta tultaisiin muuttamaan ja tehtävät kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyisivät TE-toimistoilta kuntien viranomaisille. Porvoon kaupunki korostaa kuntien viranomaistehtävien saumatonta yhteistyötä, mutta myös yhteisiä kannusteita tulevien hyvinvointialueiden kanssa kuntouttavassa työtoiminnassa. On keskeistä, että kuntien lisäksi myös hyvinvointialueille asetetaan kuntien tavoin velvoitteet ja kannusteet kuntouttavan työtoiminnan hoitamiseen. Lisäksi on mahdollistettava se, että kuntouttavassa työtoiminnassa voidaan tehdä myös sellaista asiakastyötä ja työtä, josta voi saada ammatin, eli käytännössä "oikeita töitä". Myös kuntien mahdollisuus ostaa esimerkiksi valmennustaloilta palveluja on taattava, eikä jo olemassa olevia toimivia malleja pidä missään nimessä haaskata. Myöskään asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia. Jouhevan yhteistyön takaamiseksi laissa pitäisi määritellä tarkemmin hyvinvointialueet velvoittavaksi osapuoleksi kuntouttavaan työtoimintaan liittyen. Tällä taattaisiin toimiva yhteistyö työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välillä.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114**

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Pielaveden kunta

22.6.2022

Kuntouttava työtoiminta on järjestettävä henkilön työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitetulla työssäkäyntialueella. Työssäkäyntialue on ko. kohderyhmälle liian laaja.

Kuntouttava työtoiminta tulee järjestää lähipalveluna asiakkaan kotikunnassa.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina **21.6.2022**

Lainsäädäntöön tulee lisätä, että kunnan muilla kuin työvoimaviranomaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua asiakkaan aktivointisuunnitelman laadintaan tämän suostumuksella. Esityksessä ei mainita kuntaa lainkaan.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta ehdotettu muutos aktivointisuunnitelman laatimiseen osallistuvasta viranomaisesta (7§) voi jossain määrin aiheuttaa haasteellisia tilanteita, kun asiakkaan oma hyvinvointialue vastaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus** **21.6.2022**

-

Polvijärven kunta **21.6.2022**

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Lain pykälässä 9 § kuntouttava työtoiminta määritellään aktivointisuunnitelmassa ja monialaisessa työllistymissuunnitelmassa. Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista. Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Työvoimaviranomaisen on huolehdittava aktivointisuunnitelman tarkistamisesta kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein.

Tässä kohtaa on osin ristiriitaista, että hyvinvointialue järjestää ja tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa, mutta kunnat työvoimaviranomaisen roolissa maksavat asiakkaasta mahdollista kuntaosuutta, että tekevät asiakasta koskevan aktivointisuunnitelman päivityksen (työpanos). Tältä osin kunnat maksavat asiakkaasta useampaa eri kautta

KEHA-keskus **21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 17.6.2022

Hyvinvointialueen lakisääteisenä tehtävänä ei ole työllistymisen edistäminen, lukuun ottamatta tiettyjä erityispalveluita, kuten sosiaalihooltoon kuuluva kuntouttava työtoiminta, osallistuminen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan sekä työterveyshuollon ulkopuolelle jäävien työkäisille terveysneuvonta ja terveystarkastukset. Hyvinvointialueiden järjestämistä vastuu rajautuu sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin ja siihen liittyvään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Toimintamahdollisuus on rajatumpi kuin kunnilla, joilla on laaja yleinen toimiala ja myös verotusoikeus, ja joiden valtionosuusjärjestelmässä työtömyysetuuserien kohdistuva rahoitusvastuu on huomioitu ja esitetään jatkossakin huomioitavaksi.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoitus on parantaa pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihoitolain mukainen sosiaalipalvelu, jonka voimassa olevan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain nojalla järjestää kunta. Sosiaali- ja terveystarkastusten järjestämistä vastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023, mikä koskee myös kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä. Kuntouttavan työtoiminnan lakiin hyvinvointialueiden käynnistymisen johdosta tehtävät muutokset ovat osa vireillä olevaa hallituksen esitystä HE 56/2021 vp

Kuntouttava työtoiminta on edelleen työllistymistä edistävä toimenpide, vaikka sen järjestämistä vastuu siirtyy hyvinvointialueelle. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä noudatetaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta, sosiaalihoitolakia ja hankintalakia. Tällä hetkellä kunnat ovat järjestäneet kuntouttavaa työtoimintaa mm. osana nuorisotoimen palveluita, kunnan omana toimintana sosiaalipalveluissa tai työllisyyspalveluissa sekä hankkineet palveluita yhdistyksiltä. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta estää palvelun hankinnan yksityisiltä palveluntuottajilta. Yhdistysten rooli kuntouttavan työtoiminnan palveluntuottajana on merkittävä. Kuntien on yhtiöitettävä toimintansa, jos he esimerkiksi nuorisotoimen järjestämisen kuntouttavan työtoiminnan osalta osallistuvat hankintaan. Osasta kunnista kuntouttavan työtoiminnan henkilöstöä on siirtymässä hyvinvointialueelle.

Koska kuntouttavassa työtoiminnassa noudatetaan sosiaalihoitolakia, yhdistysten on hankittava aluehallintovirastolta ilmoituksenvarainen lupa tuottaa sosiaalihoitolain mukaista palvelua. Ennen kuin yhdistykset voivat tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palvelua, heidän on rekisteröidyttävä sosiaalihoitolain mukaiseksi palveluntuottajaksi ja saatava AVI:n lupa toimintaan. Rekisteri-ilmoitus tulee toimittaa hyvissä ajoin ennen suunniteltua toiminnan aloittamisajankohtaa kunnan toimielimelle, joka tarkastaa yhdistysten tiedot. Yleensä AVI:n lupakäsittely kestää noin kolme kuukautta. Kunnan on ilmoitettava aluehallintovirastolle tiedot rekisteriin merkitsemistä varten. Tämä edellyttää yhdistyksiltä vastuuhenkilön nimeämistä. Vastuuhenkilön kelpoisuuden arviointi perustuu sosiaalihoitolain 46 a §:n 3 momentin mukaisiin vaateisiin: tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Alan tuntemuksella lupaviranomainen tarkoittaa ko. toimintayksikön palvelualan tuntemusta. Lupa-viranomainen katsoo, että lähtökohtaisesti jokaisella toimintayksiköllä tulee olla oma vastuuhenkilö, jotta hän voi vastata yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 5 §:n mukaisista vaatimuksista. Toiminnasta vastaavien

työntekijöiden tulee täyttää lakien ja asetusten asettamat yksi-tyisten sosiaalipalveluiden tuottamiseen liittyvät kelpoisuusehdot. Lisäksi vastuuhenkilöllä on oltava työkokemuksen kautta hankittu johtamisosaaminen. Kuntouttavan työtoiminnan tulee aina sisältää myös sosiaaliohjausta siihen koulutetun sosiaalihuollon ammattihenkilön toimes-ta. Kuntouttava työtoiminta sosiaalipalveluna edellyttää, että ainakin osalla henkilöstöstä on sosiaalialan koulutus. Muu henkilöstö katsotaan tukihenkilöstöksi, esimerkiksi työnohjaajat erilaisiin työmuotoihin. Kelpoisuusehtojen todentamiseksi palveluntuottajan on annettava kunnalle tiedot henkilökunnastaan, sen koulutustasosta ja osaamisesta ja nykyisistä työtehtä-vistä ja vastuualueista. Tämän toteutuminen edellyttää sosiaalialan ammattilaisten rekrytointia yhdistyksiin, riskinä on henkilöstön saatavuus. Hyvinvointialueen käynnistyminen ja sen vaikutukset kuntouttavan toiminnan tuottamiseen sekä AVI:n lupakäytännöt lisäävät riskiä kuntouttavan työtoiminnan paikkojen saatavuuteen v. 2023 alussa.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja** **17.6.2022**

-

Luumäen kunta **17.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki **16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus** **15.6.2022**

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, joten se tulisi irrottaa kokonaan pois työllistymistä edistävästä palveluista ja työttömyysturvajärjestelmästä. Toimeentulon lähteenä tulisi olla joku muu esim. perustulo, sairauspäiväraha, kuntoutustuki tai toimeentulotuki kuntouttavan työtoiminnan aikana. Palvelu kuuluu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle, ja kunnilla ei ole siihen toimivaltaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

-

Bureau Facility **6.6.2022**

Ei mommentteja.

Karstulan kunta

31.5.2022

Lain muutos luo kunnista poistuvan toiminnan, joka vaatii rajapinnassa toimimisesta sopimista.

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Hallituksen esitys muuttaa vuorotteluvapaan osalta toimijan nimikkeen; työ- ja elinkeinotoimisto olisi jatkossa työvoimaviranomainen. Niiden asiakkaiden osalta, jotka hakevat vuorotteluvapaata ja joilla on yritystoimintaa, vuorottelukorvausasian ratkaisee jatkossa yritystoiminnan osalta KEHA-keskus. Varsinais-Suomen TE-toimistolla ei ole muuta kommentoitavaa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

27.6.2022

Vuorotteluvapaalakiin tehtäisiin työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun muuttamisesta johtuvat välttämättömät muutokset.

Työvoimaviranomainen hoitaisi vuorotteluvapaalain muuttamista koskevan lainvoimaantulella työ- ja elinkeinotoimistossa vireillä olevat työvoimapolitiittisia lausuntoja koskevat asiat, jotka koskevat työssäoloedellytystä, vuorottelijan yläikärajaa, vuorotteluvapaan kestoa, sovitun vuorotteluvapaan

pidentämistä, vuorottelusopimusta, sijaista sekä takaisinperinnän edellytyksiä. Lisäksi työvoimaviranomainen hoitaisi edellä mainittuihin asioihin liittyvät muutoksenhausta johtuvat toimet.

KEHA-keskus hoitaisi lain voimaantullessa työ- ja elinkeinotoimistossa vireillä olevat työvoimapolitiittisia lausuntoja koskevat asiat, jotka koskevat vuorot-telijan harjoittamaa yritystoimintaa. Lisäksi KEHA-keskus hoitaisi edellä mainittuihin asioihin liittyvät muutoksenhausta johtuvat toimet.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa esitys.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

-

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry	23.6.2022
Ei lausuttavaa	
Karkkilan kaupunki	23.6.2022
-	
Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura	23.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Mynämäen kunta, Kunnanhallitus	23.6.2022
-	
Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.	23.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin hallinto-oikeus	23.6.2022
-	
Oulaisten kaupunki	22.6.2022
-	
Vantaan kaupunki/sihteeristö	22.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Hausjärven kunta, Hallinto	22.6.2022
Vuorotteluvapaalaki muutettava siten, että on vuoden mittainen.	

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Lakiin tehtäisiin TE-uudistuksennäkökulmasta vain välttämättömät muutokset. Samalla peruspäivärahan ja ansiopäivärahan menoon esitetään uutta rahoituslähdettä, kunnan rahoitusosuutta etuusmenoon. Kuntien ei kuitenkaan ole tarkoitus osallistua vuorottelukorvauksesta syntyvään etuusmenoon, vaan valtion rahoittaisi jatkossakin KELA:n maksaman korvauksen kokonaisuudessaan. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Vuorotteluvapaalakiin tehtäisiin työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun muuttamisesta johtuvat välttämättömät muutokset. Näiden muutosten osalta sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Jatkossa työvoimaviranomainen antaisi Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon vuorottelukorvauksen niistä edellytyksistä, jotka koskevat työssäoloedellytystä, vuorottelijan yläikärajaa, vuorotteluvapaan kestoa, sovitun vuorotteluvapaan pidentämistä, vuorottelusopimusta sekä sijaista. Lisäksi työvoimaviranomainen antaisi lausunnon takaisinperinnän edellytyksistä.

KEHA-keskus antaisi Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon vuorottelukorvauksen niistä edellytyksistä, jotka koskevat vuorottelijan harjoittamaa yritystoimintaa. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että työvoimaviranomainen antaisi jatkossa työvoimapolitiittiset lausunnot yritystoiminnan harjoittamista lukuunottamatta.

Yritystoiminnan harjoittamisen vaikutus vuorottelukorvauksen saamiseen edellytyksiin on harkintaa vaativa tehtävä, jonka hoitaminen valtakunnallisesti keskitettynä mahdollistaisi soveltamis- ja ratkaisukäytännön sekä käsittelyaikojen yhdenmukaisuuden turvaamisen.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Lakiin tehtäisiin TE-uudistuksennäkökulmasta vain välttämättömät muutokset. Samalla peruspäivärahan ja ansiopäivärahan menoon esitetään uutta rahoituslähdettä, kunnan rahoitusosuutta etuusmenoon. Kuntien ei kuitenkaan ole tarkoitus osallistua vuorottelukorvauksesta syntyvään etuusmenoon, vaan valtion rahoittaisi jatkossakin KELA:n maksaman korvauksen kokonaisuudessaan. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

8 § Vuorottelusopimus:

Vuorotteluvapaan jaksottaminen ei ole ollut mahdollista 7 §:n muutoksen jälkeen, joka tuli voimaan 1.1.2016. 8 § tulisi korjata vastaamaan voimassa olevaa vuorotteluvapaalakia ja muuttaa viittaus 7 §:ää koskien.

11 § Sijaisen palvelussuhteen päättymisen vaikutukset:

Työnantaja voi valita, minkä kunnan työvoimaviranomaisen kanssa asioi. Esitysluonnoksesta ei ilmene, miten saadaan sijaiseksi soveltuvat henkilöt kartoitettua ja osoitettua yli kuntarajojen/työllisyysalueiden. Vuorotteluvapaasopimusten ja siihen liittyvien edellytysten ja laintulkintojen tasapuolinen ja yhdenvertainen käsittely on turvattava alueesta riippumatta.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Ei lausuttavaa

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia

20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut

20.6.2022

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Vuorotteluvapaus on säilytettävä ja myöntämisperusteita helpotettava.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta koskevan Euroopan unionin
lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo** 27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry** 27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo** 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** **23.6.2022**

-

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että valtion tulisi uudistaa myös sosiaaliturvalainsäädäntöä siten, että kunnilla on aidot mahdollisuudet tulevana TE-palvelujen järjestäjinä vaikuttaa työllisyyden kehittämiseen.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Lakiin tehtäisiin työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun muuttamisesta johtuvat välttämättömät muutokset. Laissa säädetyt viittaukset työ- ja elinkeinotoimistosta muutettaisiin koskemaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä. Näiden muutosten osalta sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Kustannusten jaosta EESSI:ä käyttävien laitosten kesken on säädetty lain tasolla, mistä syystä sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että säädöskohtaisissa perusteluissa olisi tarpeen kuvata, mitkä toimijat ovat tiedonvaihdon osapuolia ja miten kustannusvastuu järjestetään.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu

22.6.2022

Porvoon kaupunki pitää tärkeänä, että valtion tulisi uudistaa myös sosiaaliturvalainsäädäntöä siten, että kunnilla on aidot mahdollisuudet tulevina TE-palvelujen järjestäjinä vaikuttaa työllisyyden kehittämiseen.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 22.6.2022
20.6.2022 §114

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Maskun kunta 22.6.2022

-

Salon kaupunki 22.6.2022

-

Vörå kommun 22.6.2022

-

Petäjäveden kunta 21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta 21.6.2022

-

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 21.6.2022

Ei lausuttavaa

Varkauden kaupunki, 21.6.2022
Konsernihallinto/kaupunginhallitus

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Ei lausuttavaa

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven 17.6.2022
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain
muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Ei lausuttavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria 23.6.2022

Espoon kaupunki toivoo, että myös työvoimaviranomaiset saisivat työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen lailla oikeuden saada tietoja tulotietojärjestelmästä työvoimapalveluiden johtamista, kehittämistä, seurantaa ja arviointia varten. Olisi erikoista, jos järjestämisvastuussa olevalla taholla ei olisi täysimääräisiä mahdollisuuksia arvioida ja seurata toimintansa vaikuttavuutta tulotietojärjestelmän tietojen avulla.

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

On varmistettava, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114**

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina

21.6.2022

Työvoimaviranomaista ei mainita tahoissa, joilla olisi oikeus saada tieto asiakkaan työllistymisestä tulotietojärjestelmän kautta. Tämä tulee huomioida lainsäädännössä ja mahdollistaa tiedon saanti työvoimaviranomaisille.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Kauniaisten kaupunki toivoo, että myös työvoimaviranomaiset saisivat työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen lailla oikeuden saada tietoja tulotietojärjestelmästä työvoimapalveluiden johtamista, kehittämistä, seuranta ja arviointia varten. Olisi erikoista, jos järjestämisvastuussa olevalla taholla ei olisi täysimääräisiä mahdollisuuksia arvioida ja seurata toimintansa vaikuttavuutta tulotietojärjestelmän tietojen avulla.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia,
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

21.6.2022

Lain tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisessa §13 säädetään Tiedon käyttäjien oikeudesta saada tietoja tulotietojärjestelmästä. Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa

tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä

Kuntiin siirrettävän uusien tehtäväkokonaisuuksien näkökulmasta on tärkeää, etteivät tietosuojaan liittyvät seikat vaikeuta kuntien tehtäviä. Nykyään tunnistetaan, että palkkatukityöllistämisen osalta maksatusviivästyksset ovat johtuneet nimenomaan näistä haasteista.

KEHA-keskus

21.6.2022

13 § tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä.

Pykälän 1 momentin 23 kohtaan teknisenä huomiona väliaikainen muutos rekrytointitukikokeilun johdosta on voimassa 31.12.2023, ei 2033.

Lisäksi 23 kohtaan esitettyihin muutoksiin KEHA-keskus ehdottaa muutosta niin, että KEHA-keskuksen vastuulla edelleen olisi hoitaa työvoimapalvelujen osalta kohdassa tarkoitettuja tehtäviä. Tämä tehtävä edelleen perustuisi siihen, että työvoimapalvelujen järjestelmäkokonaisuutta tulkittaisiin laajasti ja siihen sisällytettäisiin tulotietorekisteri. KEHA-keskus vastaisi tietoluvasta ja profiilimäärittelystä ja myöntäisi käyttöoikeudet kunnille. Jos kunnat käyttäisivät omia järjestelmiään, heillä olisi velvollisuus käyttää samaa profiilia, jonka KEHA-keskus julkistaisi. Samasta kohdasta ei tulisi poistaa mainintoja palkkatuesta ja starttirahasta. Vaikka uudessa 26 kohdassa säädettäisiin kuntien ja kuntayhtymien oikeudesta saada tulotietoja työvoimapalvelujen järjestämisessä, tulisi myös KEHA-keskuksella olla samat oikeudet määräävästi. Sama koskee 55 vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutuksen arvon määrittelyä, jossa KEHA-keskukselle tulee tietolupa 1.1.2023 lähtien. Uudessa 27 kohdassa 27 työ- ja elinkeinoministeriön oikeutta saada tulotietoja tulisi edelleen rinnalle lisätä KEHA-keskus, joka käytännössä toteuttaisi tulorekisteritiedon noudon ja raportoinnin analysointia varten.

Tämä sama koskee lakia tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta, 13 §n kolmatta kappaletta koskien 13 §n 23 kohtaa.

Tulorekisterin tietojen saaminen seurantakäyttöön KEHA-keskukseen mahdollistaisi esimerkiksi sen, että tulorekisteristä voitaisiin saada tieto henkilön työllistymisestä niissä tapauksissa, joissa henkilö ei ilmoita siitä työvoimaviranomaiselle. Käytännössä tämä tapahtuisi niin, että määritellyin aikaväleihin verrattaisiin eräajona työvoimapalvelujen asiakastietoja tulorekisterin tietoihin. Tämä parantaisi asiakastietojärjestelmien ja tietovarannon ajantasaisuutta.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Kirkkonummen kunta

17.6.2022

Mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten on vain työ- ja elinkeinoministeriöllä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Kyseiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Mikäli henkilö- ja työnantaja-asiakkaat voivat asioida kotikuntansa ulkopuolellakin, palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee työvoimaviranomaisilla olla näkymä koko maan asiakastietoihin ja pääsy Tulorekisteriin. Yhteistyö työllisyys- ja elinkeinopalveluihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi valtion ja kuntien välillä olla saumatonta.

Palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi kuntien tulee saada pääsy tulorekisteriin ja lakiin tulee lisätä tietojohtamisen mahdollistava pykälä.

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja

17.6.2022

-

Luumäen kunta

17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

-

Bureau Facility

6.6.2022

Asia on valmisteltu vastuullisesti ja ammatillisesti nykyisessäkin muodossaan.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen
yhdistys Oktetti ry**

27.6.2022

Ei lausuttavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

Työsopimuslain luvun 9 3a§:ssä työnantajan ilmoitus työvoimaviranomaiselle todetaan, että työnantajan on ilmoitettava viipymättä työvoimaviranomaiselle tuotannollis-taloudellisista syistä irtisanottavien henkilöiden lukumäärä, kotipaikkakunnat, ammatit jne. Laissa voimapaalveluiden järjestämisestä käytetään termejä kotikunta, asuinpaikka ja työssäkäyntialue. Selvyyden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista käyttää eri laeissa samoja termejä.

Oikeusministeriö **23.6.2022**

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry **23.6.2022**

-

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti **23.6.2022**

-

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry **23.6.2022**

Vaikka TE-palvelut siirtyvät pääsääntöisesti kuntien vastuulle, ei kaikkia palveluja ole pakko siirtää. Merityöväilytyksen luonteen vuoksi SAK ei kannata kyseisten palvelujen siirtoa kuntiin, vaan yhtyy Suomen Konepäälystöliiton, Suomen Laivanpäälystöliiton, Suomen Merimies-Unioni SMU:n ja Suomen Varustamot ry:n 23.2.2022 TEM:lle osoittaman kirjelmän näkemykseen, jonka mukaan hajauttaminen kuntiin ei palvele merityön työvoimatarpeiden täyttämistä. SAK kannustaa kuuntelemaan merityön keskeisten työmarkkinaosapuolten näkemystä asiasta.

Merityövoiman tarve ei ole paikkakuntaan sidottu, vaan työ on luonteeltaan vahvasti valtakunnallista ja kansainvälistä. Merityö - erityisesti ulkomaanliikenteessä - ei ole asuinpaikkasidonnaista eli merenkulkija harvemmin työllistyy omassa ammatissaan kotipaikkakunnallaan.

Merityöväilytyksen vahvin osaaminen on tällä hetkellä keskittynyt Varsinais-Suomen TE-toimistoon. Jotta merityövoima saa jatkossakin nauttia näistä todistetusti toimivista työvoimapaalveluista, tulisi SAK:n näkemyksen mukaan merityöväilytystä tehdä hallituksen uudistuksen jälkeen keskitetyksi esim. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tai KEHA-keskuksen toimesta.

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

TE-hallinnon tehtävät siirtyisivät kuntien työvoimaviranomaiselle. Uudenmaan liitto korostaa, että valtion tulee uudistaa työlainsäädäntöä siten, että kunnilla on aidot mahdollisuudet tulevina TE-palvelujen järjestäjinä vaikuttaa työllisyyden kehittymiseen.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Työsopimuslain 9 luku 3 a § ja säännöskohtaiset perustelut jättävät epäselväksi, voiko työnantaja täyttää lakisääteisen veloitteensa ilmoittamalla työntekijöiden irtisanomisesta mille tahansa työvoimaviranomaiselle. Vähintään perusteluissa olisi hyvä tarkentaa, tekeekö työnantaja ilmoituksen sille työvoimaviranomaiselle, jonka kanssa on päättänyt asioida vai työvoimaviranomaiselle, jonka/joiden alueella irtisanomiset tehdään. Kun irtisanottuja on eri työvoimaviranomaisten alueilla, viranomaisyhteistyöhön tulee kiinnittää huomiota. Vastaavasti tarkennusta kaivataan merityösopimuslain 10 luvun 4 §:n osalta sekä muiden lakiehdotusmuutosten osalta, joissa työnantajalla on lakisääteinen velvollisuus tehdä ilmoitus työvoimaviranomaiselle.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta	22.6.2022
-	
Salon kaupunki	22.6.2022
-	
Vörå kommun	22.6.2022
-	
Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
<p>Laissa työsopimuslain muuttamisesta §3a puhutaan määräaikaisen työsopimuksen tekemisestä pitkäaikaistyöttömän kanssa. Määräaikaisen työsopimuksen tekeminen ei edellytä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusteltua syytä, jos palkattava henkilö on ollut työvoimaviranomaisen ilmoituksen mukaan yhtäjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan. Enintään</p>	

kahden viikon pituinen palvelussuhde ei kuitenkaan katkaise työttömyyden yhdenjaksoisuutta. Sopimuksen tekemistä määräaikaisena ei estä se, että työnantajan työvoimatarve on 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla pysyvää.

On hyvä, että työnantajia kannustetaan palkkaamaan pitkään työttömänä olleita erilaisin mallein.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Työsopimusvelvoitetta ei ole ulotettu PK -yrittäjille. AVI:n kautta pitää työtodistuskin hakea.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Pitkäaikaistyöttömän ottamisessa määräaikaiseen työsuhteeseen ilmoituksen siitä, onko henkilö ollut yhtäjaksoisesti työtön edellisen 12 kuukauden ajan, antaisi TE-keskuksen sijasta kunnan työvoimaviranomainen. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven 17.6.2022
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon 15.6.2022
kunnanhallitus

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Kuntaliitto voi vastata tähän.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella
annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n
muuttamisesta**

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo 27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto **22.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus** **22.6.2022**

TE-toimistojen / ELY-keskusten tehtävät ja vastuut esitetään sellaisenaan siirtyvän kuntien työvoimaviranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että työnjako ja vastuut tulee olla selkeät, ja että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo** **22.6.2022**

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Työ- ja elinkeinoministeriö,
Yhteistoiminta-asiamies, Salminen Joel**

22.6.2022

Viranomaisen, jolle ilmoitus tehdään on oltava selkeästi tunnistettavissa muun muassa sen varmistamiseksi, että asiassa on noudatettu Yhteistoimintalain säädöksiä ajallaan, jos asiasta tulee myöhemmin epäselvyyttä.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114**

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
KEHA-keskus	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022
Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut	20.6.2022
-	
Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna- Marja	17.6.2022
-	
Luumäen kunta	17.6.2022
Ei lausuttavaa.	

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Nykyinen järjestelmä ohjineen on riittävän hyvin yrityksen ja työntekijän etua palveleva.

Karstulan kunta 31.5.2022

Voi edistää työllisyystavoitteita.

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto 27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-	
Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo	27.6.2022
-	
Varsinais-Suomen TE-toimisto	27.6.2022
Ei kommentoitavaa	
Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo	23.6.2022
-	
Oikeusministeriö	23.6.2022
Oikeusministeriö ei lausu tästä.	
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT	23.6.2022
Ei lausuttavaa	
Vammaisfoorumi ry	23.6.2022
-	
Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti	23.6.2022
-	
Sininauhaliitto ry	23.6.2022
Ei lausuttavaa	
Karkkilan kaupunki	23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö. **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto **22.6.2022**

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus **22.6.2022**

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo** **22.6.2022**

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala** **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114** **22.6.2022**

-

Maskun kunta **22.6.2022**

-

Salon kaupunki **22.6.2022**

-

Vörå kommun **22.6.2022**

-

Petäjäveden kunta **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta **21.6.2022**

-

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Laki ehdotuksessa toimeentulotukilain muuttamisesta on kirjoitettu, että 17-64 vuotiaan toimeentulotukea saavan henkilön on velvollisuus ilmoittautua työnhakijaksi siten kuin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetään, ellei hän ole työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4§:n 1-6 kohdassa tarkoitettu henkilö; ole laitoshoidon tai lääkärin toteaman sairauden vuoksi esteellinen vastaanottamaan työtä.

Tämä on vahvassa ristiriidassa sen kanssa, että 300 päivää sairaspäivärahaa saanut, mutta edelleen työkyvyttömäksi lääkärin toteama asiakas joutuu ilmoittautumaan työnhakijaksi turvatakseen toimeentulonsa työmarkkinatuella, koska muuta vaihtoehtoa järjestelmä ei hänelle tarjoa. Työmarkkinatuesta kunta maksaa kuntaosuutena osan, tulevaisuudessa kannustavana rahoitusmallina?

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Ei lausuttavaa

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja** **17.6.2022**

-

Luumäen kunta **17.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki **16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus** **15.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

-

Bureau Facility **6.6.2022**

Kaikki OK

Karstulan kunta **31.5.2022**

Muutokset voivat edistää työllistymistä (tuloloukut)

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto **27.6.2022**

-	
Kuusamon kaupunki	27.6.2022
-	
Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo	27.6.2022
-	
Varsinais-Suomen TE-toimisto	27.6.2022
Ei kommentoitavaa	
Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo	23.6.2022
-	
Oikeusministeriö	23.6.2022
Oikeusministeriö ei lausu tästä.	
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT	23.6.2022
Ei lausuttavaa	
Vammaisfoorumi ry	23.6.2022
-	
Hankasalmen kunta, Hankasalmen kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti	23.6.2022
-	
Sininauhaliitto ry	23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

Kannuksen kaupunki, Kannuksen kaupunki , Korhonen Laura

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, työllisyys- ja elinvoimalautakunta, Jaakko Leskinen työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö.

23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta toimisi valitusviranomaisena, jotka koskisivat työvoimaviranomaisen tekemää päätöstä. Palkkaturva-asioiden käsittely siirtyisi ELY-keskuksesta KEHA-keskukselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia, työnjako on selkeä eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun	22.6.2022
-	
Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
KEHA-keskus	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility 6.6.2022

Sosiaaliturva -asiat ovat muutoksenhaussa pahasti ruuhkautuneet. Käsittely kestää tuhattoman kauan. Olisiko dynaamisemmalle tekemiselle aihetta luoda väljempi säännöstö...

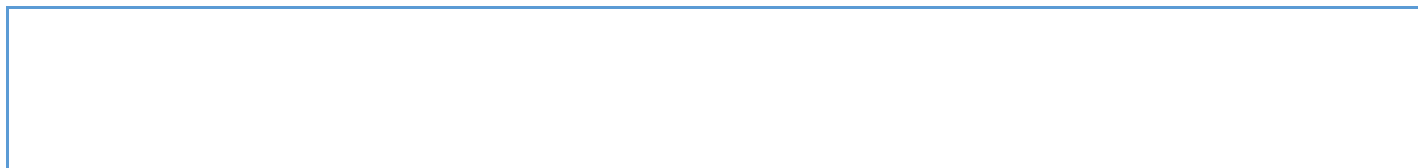
Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto -	27.6.2022
Kuusamon kaupunki -	27.6.2022
Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo -	27.6.2022
Varsinais-Suomen TE-toimisto Ei kommentoitavaa	27.6.2022
Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila- Parkkinen Pirjo -	23.6.2022
Oikeusministeriö Oikeusministeriö ei lausu tästä.	23.6.2022
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT Ei lausuttavaa	23.6.2022
Vammaisfoorumi ry -	23.6.2022

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** **23.6.2022**

-

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-	
Vörå kommun	22.6.2022
-	
Petäjäveden kunta	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Ilomantsin kunta	21.6.2022
-	
Askolan kunta, Khall 15.6.2022	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus	21.6.2022
-	
Polvijärven kunta	21.6.2022
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022 (§319), Sanna-Mari Levijoki	21.6.2022
Ei lausuttavaa	
KEHA-keskus	21.6.2022
Ei lausuttavaa.	
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia	20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

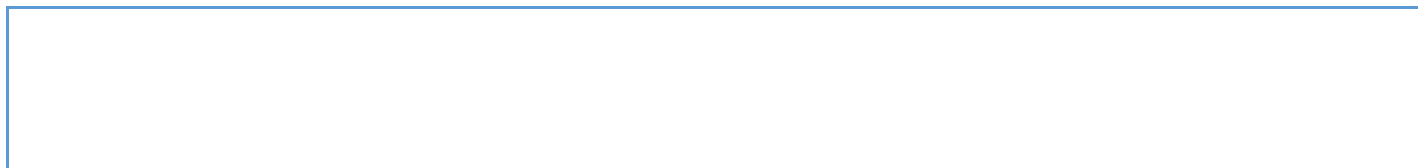
Bureau Facility 6.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Karstulan kunta 31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto -	27.6.2022
Kuusamon kaupunki -	27.6.2022
Kainuun liitto, Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto Kirjaamo -	27.6.2022
Varsinais-Suomen TE-toimisto Ei kommentoitavaa	27.6.2022
Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila- Parkkinen Pirjo -	23.6.2022
Oikeusministeriö Oikeusministeriö ei lausu tästä.	23.6.2022
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT Ei lausuttavaa	23.6.2022
Vammaisfoorumi ry -	23.6.2022

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** **23.6.2022**

-

Sininauhaliitto ry **23.6.2022**

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki **23.6.2022**

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus **23.6.2022**

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** **23.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus **23.6.2022**

-

Oulaisten kaupunki **22.6.2022**

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo

22.6.2022

-

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Oikeusrekisterikeskus, Rouvinen Joel 21.6.2022

ORK yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen, että kyseessä on tekninen muutos lainsäädäntöön. Jos rikostaustan tarkistamista työkokeilua varten sovelletaan jatkossakin työvoimaviranomaisissa, kuten nykyään niin muutos ei muuta ORK:n resurssitarpeita. ORK pitää kuitenkin tärkeänä, että työvoimaviranomaisia ohjeistetaan lain voimaantullessa lain soveltamisesta, jotta varmistetaan lain yhtenäinen soveltaminen työvoimaviranomaisissa.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Ei lausuttavaa

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

-

Polvijärven kunta

21.6.2022

**Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki**

Laissa §3 Työnantajalla on velvollisuus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi. Työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen,

johon kuuluu 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä taikka annettaessa henkilölle näitä tehtäviä ensi kerran. Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös siviilipalveluslain 7 §:ssä tarkoitettua siviilipalveluskeskusta sekä työvoimaviranomaista, joka tekee työkokeilua koskevan sopimuksen.

Työkokeiluun liittyvä kirjaus on tärkeä säilyttää.

KEHA-keskus 21.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven kaupunginhallitus, Tamminen Anna-Marja 17.6.2022

-

Luumäen kunta 17.6.2022

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki 16.6.2022

Ei kommentoitavaa

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus 15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

-

Bureau Facility

6.6.2022

Tiukennuksia jo olemassa olevien työntekijöiden asioiden selvittelyyn lupiin.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo**

23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Vammaisfoorumi ry 23.6.2022

-

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti** 23.6.2022

-

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Ei lausuttavaa

Karkkilan kaupunki 23.6.2022

-

**Kannuksen kaupunki, Kannuksen
kaupunki , Korhonen Laura** 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

-

**Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut,
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.** 23.6.2022

Ei lausuttavaa.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

**Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu,
Oksanen Pirjo**

22.6.2022

-

**Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala**

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna

22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

-

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Oikeusrekisterikeskus, Rouvinen Joel **21.6.2022**

ORK yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että työvoimaviranomaisen oikeudesta saada tiedot rikosrekisteristä tulee säätää esitetyllä tavalla. Koska kyseessä on vain tietyt tiedot (lainvoimaiset tuomiot ulkomaalaisen työvoiman luvattomasta käytöstä) sisältävä ote niin myös otteen muodosta tulee säätää ehdotetulla tavalla.

Valtionapuviranomaisilla on ollut vuoden 2019 alusta ollut mahdollisuus pyytää Oikeusrekisterikeskuksesta vastaavat tiedot rikos- ja sakkorekisteristä valtionapupäätöstä varten. Tällaisia pyyntöjä ei ole vuosina 2019-2021 tehty yhtäkään. Jos lakia soveltavat työvoimaviranomaiset luottavat tuenhakijan ilmoitukseen samalla tavoin kuin valtionapuviranomaiset niin lakimuutos ei vaadi pysyviä resurssilisäyksiä. ORK pitää tässäkin tärkeänä, että työvoimaviranomaisia ohjeistetaan lain voimaantullessa lain soveltamisesta, jotta varmistetaan lain

yhtenäinen soveltaminen työvoimaviranomaisissa. Jos työvoimaviranomaiset ryhtyvät pääsääntönään pyytämään rikos- ja sakkorekisteritietoja niin ORK:n tehtävien hoitaminen vaatii lisäresursointia.

Uuden kyselylajin lisäämisestä rikos- ja sakkorekisteriin tulee noin 3 000 euron kertakustannus.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022 **21.6.2022**

Ei lausuttavaa

Varkauden kaupunki, **21.6.2022**
Konsernihallinto/kaupunginhallitus

-

Polvijärven kunta **21.6.2022**

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, **21.6.2022**
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Ei lausuttavaa

KEHA-keskus **21.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut **20.6.2022**

-

Saarijärven kaupunki, Saarijärven **17.6.2022**
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja

-

Luumäen kunta **17.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ei kommentoitavaa

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Ei lausuttavaa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen **7.6.2022**

-

Bureau Facility

6.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

-

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

**rautalammin kunta, Rautalammin
kunnanhallitus**

27.6.2022

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Nuorten työllistymistä edistävä matalan kynnyksen monialainen tuen yhteispalvelu tulee tarjota aitona lähipalveluna nuoren kotikunnassa tai vaihtoehtoisesti asuinpaikkakunnalla. Nuoriso-, vapaa-ajan-, hyvinvointipalvelun, Kelan ja työvoimaviranomaisen tiiviin yhteistyön mahdollistamiseen tulee kiinnittää huomiota siten, ettei työttömyys tai oikeaan palveluun pääseminen pitkity. Myös oppilaitosyhteistyö ns. koulupudokkaiden nopeaksi tavoittamiseksi tulee huomioida.

Kunnan tulee voida olla toimijana monialaisessa palvelussa edelleen hyvinvointialeen edustuksen lisäksi.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Pro ei kannata lain 4 §:ään (Poikkeaminen järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista) kirjattua poikkeamismahdollisuutta.

Pro ehdottaa, että lakiin lisätään henkilöstön irtisanomissuojaa koskeva säännös. Perusteluina viittamme lausunnossa esille tuotuihin näkökohtiin.

Voimaanpanolain henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (6 § Henkilöstön siirtyminen) täydennetään lisäämällä siihen viiden vuoden irtisanomissuoja, jonka aikana työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

-

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

27.6.2022

YKA viittaa henkilöstön aseman ja henkilöstösiirtojen osalta siihen, mitä edellä kohdan 4.1 (keskeiset ehdotukset) huomioissa on jo tullut todetuksi:

YKA esittää lakiin kirjausta irtisanomissuojasta. Voimaanpanolain 6 §:ään (6 § Henkilöstön siirtyminen) lisätään kirjaus vähintään yhden vuoden irtisanomissuojasta muutoksen kohteena oleville kuntien ja valtion työntekijöille, jona aikana taataan työntekijöiden työn jatkuvuus ja palveluiden kitkaton siirtyminen uusille työllisyysalueille. Liikkeenluovutuksessa valtion työntekijät (ja myös siirtyvät kuntien työntekijät) tulee nähdä ns. vanhoina työntekijöinä, jotta lomaoikeudet ja muut palvelussuhteen pituudesta johtuvat etuudet tulevat oikeudenmukaisesti määriteltyä. YKA korostaa, että lakiluonnoksessa esitetyt muutokset henkilöstön palkkauksessa tulee suorittaa kaikkien muutoksen kohteena olevien työntekijöiden (sekä kunta että valtio) osalta ylimmän palkkatason mukaan.

Edellisen ohella kiinnitämme huomiota yhteen palvelussuhdemuotoja koskevaan seikkaan.

Kunnalla pääasiallinen palvelussuhteen muoto on työsuhde. Myös työllisyyspalveluiden henkilöstö on kunnissa pääosin työsuhhteessa. Kuntakokeilun johdosta myös kuntien työllisyyspalvelujen henkilöstö hoitaa tehtävänsä määräaikaisessa virkasuhteessa ja he ovat täten työvapaalla omasta taustatoimestaan. Uudistuksen seurauksena palvelussuhteen muotona tulee kuitenkin olemaan virkasuhde, koska suurin osa tehtävistä tulee sisältämään julkisen vallan käyttöä. Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta ei tunne mahdollisuutta ottaa vakituinen työsopimussuhteinen vakituiseen virkaan ilman julkista hakua.

Edellä mainitusta johtuen YKA ehdottaa seuraavaa siirtymäsäännöstä: ”Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.”

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Ei kommentoitavaa

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Yleistä

Senaatti-konsernin liikelaitosten tehtävänä on toimia kiinteistö- ja toimitilaliiketoiminnan toimialalla tuottaen valtion tarpeisiin kiinteistö- ja tilapalveluita, tilajohtamisen ja -hallinnon palveluita, tilojen hankintaan, hallinnointiin ja luovuttamiseen liittyviä palveluita ja näihin välittömästi liittyviä muita palveluja palvelusopimusten perusteella liikelaitoslain 2 §:ssä tarkoitetuille asiakkaille.

Ehdotetun järjestelyn seurauksena Senaatin liikevaihdosta noin 12 miljoonaa euroa muuttuu valtioasiakkailta saaduista vuokrasta liikelaitoksen näkökulmasta kunnille suuntautuvaksi liitännäismyynniksi. Tämä tarkoittaa Senaatti-konsernin tasolla valtiopiiriin laskettavan liikevaihdon laskua n. 2 %:lla, tullen siten n. 87 %:n tasolle.

Vastaavasti liitännäismyynnin osuus kasvaa ja on järjestelyn jälkeen n. 7 %, mikäli tilatarpeet säilyvät ennallaan. On kuitenkin oletettavaa, että tilantarpeet tulevat jatkossa pieneneään, jolloin muutos jäänee pidemmällä aikavälillä pienemmäksi.

Järjestely itsessään ei siten vaaranna Senaatti-konsernin asemaa EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta. Liikelaitosta koskevassa lainsäädännössä lähtökohtana on, ettei valtiopiirin ulkopuolelle tapahtuvan myynnin osuus kaikkinsa saa ylittää noin 20 %:ia, mukaan lukien markkinoille suuntautuva enintään 10 %:n osuus.

Senaatin ja KEHAn välisistä vuokrasopimuksista ja vuokran määräytymisestä

Senaatilla ja KEHA-keskuksella on keskenään kahdenlaisia vuokrasopimuksia: KEHA-keskuksen Senaatilta vuokraamat valtion kohteet, joiden osalta irtisanomisaika on 12 kuukautta, sekä ns. edelleenvuokraohteet, joiden osalta irtisanomisaika on sopimuskohtainen ja sopimukset voivat olla myös määräaikaisia. KEHA-keskuksen tapauksessa edelleenvuokraohteita (34 kpl) on 5 kpl enemmän kuin valtion kohteita (29 kpl). Näiden lisäksi KEHA-keskuksella on omia suoravuokraohteita.

Vuokrasopimusten siirtyessä kunnille, siirtyvät ne sellaisenaan. Näin ollen sopimukset ovat voimassa samoin ehdoin kuin KEHA-keskuksen ollessa vuokralaisena. Vuokran määräytyminen on siten sopimusten siirtymishetkellä valtion sisällä tapahtuvan omakustannusperusteisuuden mukainen. Jos sopimukseen tehdään muutoksia tai niitä uusitaan niiden päättyessä, tiloja koskeva vuokraus toteutetaan markkinaehtoisesti nykyisen valtion sisällä tapahtuvan omakustannusperusteisen vuokrauksen sijaan. Vastaavaa mallia noudatetaan myös mahdollisen uuden, valtion ulkopuolisen toimijan vuokratessa tiloja Senaatilta. Tällä on vuokria korottava vaikutus sitä mukaa kuin vuokrasopimuksia uusitaan tai muutetaan. Vastaavasti on todennäköistä, että tilankäyttöä voidaan supistaa merkittävästi, jolloin kustannusvaikutus jää pieneksi tai sitä ei ole lainkaan.

Senaatti on toteuttanut TE-toimistojen tilojen kehitystarpeisiin useita investointihankkeita. Muutokset on tehty tukemaan valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistamishanketta, jonka yhteisissä asiakaspalvelupisteissä on tavoitteena tarjota mahdollisimman laajasti myös näihin tarjottavaksi soveltuvia kuntien ja hyvinvointialueiden palveluita.

Senaatti painottaa, että jo tehtyjen toimitilamuutosten suhteen olisi valtion kiinteistötaloudellisten tavoitteiden vastaista päätyä tilanteeseen, jossa tarkoitukseen mukautettujen tilojen käyttöä ei jatkettaisi TE-toimistojen käytössä, vaikka itse toimintojen järjestämismääräyksiä siirtyy valtiolta kunnille. Tiloista luopuminen johtaisi myös kauemmaksi palvelu- ja toimitilaverkon uudistamishankkeen tavoitteista.

Senaatin näkemyksen mukaan lainsäädännön ei tulisi ohjata pois strategisista toimitilataavoitteista vaan tukea näiden toteutumista. Tärkeää onkin sitouttaa kunnat, etenkin edellä kuvattujen tilojen osalta, osaksi palvelu- ja toimitilaverkoston uudistusta sekä yhteiseen tilankäyttöön.

Skenaariot

Mikäli kunnat päättäisivät, etteivät halua kyseisiä tiloja käyttöönsä, jäivät vuokravaikutteisten investointien osalta kustannukset KEHA-keskuksen katettavaksi. Tällä hetkellä vuokravaikutteisia investointeja on vuodelle 2027 saakka.

Tilanteessa, jossa kaikki kunnat ilmoittaisivat 31.10.2023, etteivät ota KEHA-keskuksen aiemmin Senaatilta vuokraamia tiloja käyttöön, on riskinä, että valtiolle jää ulkopuolisilta vuokrattujen kohteiden osalta (ns. edelleenvuokrakohteet) vuokravastuita enintään hieman alle kahden miljoonan euron verran. Tälle enimmäissummalle tulee taata KEHA-keskukselta rahoitus sopimusten vastuiden loppuunsaattamiseksi.

Mikäli vastaava tilanne toteutuu valtion omistuksessa olevien tilojen osalta, on taloudellisia riskejä kahdenlaisia:

1. Valtio-omisteisille tiloille ei löydy uutta tarvetta valtiokäyttäjistä tai ulkopuolisista vuokralaisista ja tilat jäävät tarpeettomiksi.
2. Senaatti-kiinteistöille jää alaskirjattavaksi investointeja työvoimapalveluiden tiloihin, joita ei voida hyödyntää muuhun käyttöön. Alaskirjaus voi mahdollisesti olla tulosvaikutteinen vuonna 2023-2024 ja vaikuttaa Senaatin tuloutukseen valtiovarainministeriölle ao. vuosilta.

Molemmissa tapauksissa riski pienenee sitä mukaa, mitä laajemmin kunnat ottavat KEHA-keskuksen käytössä olleita tiloja käyttöönsä ja siten sopimuksia vastuulleen. Riskiä pienentää myös lain perusteluissa kuvattu mahdollisuus toiminnan järjestämisestä tiloissa usean toimijan välillä: ”Jos TE-toimistojen, ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen järjestämismääräyksiä kuuluva toiminta ja edellä mainittujen virastojen muuta toimintaa olisi järjestetty samoissa toimitiloissa, mainittujen virastojen sekä kunnan ja kuntayhtymä tulisi sopia tilojen kustannusvastuun jakautumisesta esimerkiksi käytettävien tilojen suhteessa.” Senaatti kuitenkin huomauttaa, että tällaisissa tilanteissa vuokrasopimukseen tehdään mahdollisesti muutoksia, joka johtavat ei-valtियोtoimijoiden osalta markkinaehtoiseen sopimukseen.

Vuokrasopimuksien siirtymisestä

Ehdotetun 3 § mukaan ”Kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämismääräyksiä koskevat ilmoitukset työ- ja elinkeinoministeriölle noudattaen, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 luvun 4 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, kuitenkin viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Edellä mainittu määräaika koskee myös mainitun luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa sekä tämän lain 8 §:n 3 momentin mukaista ilmoitusta.”

Perusteluiden mukaan ”Samassa yhteydessä kuntien olisi ilmoitettava, mikäli ne eivät haluaisi vastaanottaa palveluiden järjestämiseen tarkoitettuja toimitiloja.” Työvoimapalveluiden järjestämistä

koskevien tilojen vuokrasopimukset ovat Senaatin ja KEHA-keskuksen välisiä. Näin ollen Senaatti katsoo, että vuokrasopimuskumppani KEHA-keskus on luonteva taho ilmoittamaan siirtyvistä toimitiloista sekä toimitilasopimusten irtisanomisista Senaatille. Vuokrasopimuksien siirtymisestä tai irtisanomisesta tulee ilmoittaa vuokrasopimusten irtisanomisehtojen mukaisin ajoin. Ehdotuksen mukaan ilmoitukset olisi tehtävä 31.10.2023 mennessä ja lait on suunniteltu tulemaan voimaan 1.12.2024 mennessä. Valtion omien kohteiden osalta aikataulu on riittävä, mutta edelleenvuokrakohteiden osalta aikataulu voi johtaa tilanteeseen, jossa on voimassa tiloja koskeva vuokrasopimus, mutta ei tiloille käyttäjää. Sopimusvelvollisuuksista, kuten vuokranmaksusta, vastaa näissä tapauksissa KEHA-keskus.

Molemmissa vuokrasopimusmalleissa, niin valtio-omisteisissa kuin edelleenvuokrakohteissakin tilan vuokranantajana työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevalle taholle tulee jatkossakin olemaan Senaatti. Edelleenvuokrakohteissa ensivuokrasuhde jää voimaan Senaatin ja markkinoilla toimivien vuokranantajien välille.

Senaatin näkemyksen mukaan tilojen siirtyminen KEHA-keskukselta kunnille tulisi esittää lainsäädännössä ensisijaisena mallina niin, että kunnat voivat irtisanoa sopimukset voimassa olevien sopimusten irtisanomisehtojen mukaisesti sen sijaan, että kunnat voisivat pelkästään ilmoittaa voimaanpanolain 8 §:n 3 momentin mukaisesti, että eivät ota sopimuksia vastaan.

Edellä sanotun lisäksi Senaatti näkee sopimusten siirtymisen rinnalle hyödyllisenä vaihtoehtona siirtymäajan, jossa toimitilasopimukset siirtyisivät kunnille suoraan määräajaksi, esim. 1–2 vuodeksi, jona aikana kunnat ehtisivät tutustua tiloihin ja punnita niiden tarkoituksenmukaisuutta rauhassa. Tämä ei ohjaisi kuntia tilanteeseen, jossa päätös tilan käyttöönotosta tai siitä luopumisesta olisi sidottuna ajankohtaan, jolloin toiminnot eivät ole kunnille vielä siirtyneet. Vastaavasti siirtymäaika antaisi Senaatille riittävän ajan etsiä tiloille uudet vuokralaiset, jotta tyhjien tilojen syntyminen saadaan minimoitua.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta 8 §

Ehdotetun 8 § 1. momentin mukaan ” -- järjestämiseen käytössä olleet toimitilat siirtyvät työvoimaviranomaisten hallintaan 1 päivänä joulukuuta 2024. Työ- ja elinkeinotoimisto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kehittämis- ja hallintokeskus siirtävät toimitilojen vuokrasopimuksen työvoimaviranomaiselle.”

Ehdotettu momentti sisältää tarpeettoman elementin vuokrasopimusten erillisestä siirtämisestä. Liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain 36 §:n mukaan oletama on, että vuokralainen ei ilman vuokranantajan hyväksyntää saa edes siirtää sopimusta.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 25 §:n mukaan kuntien sopimusvastuut siirtyvät hyvinvointialueille suoraan yleisseuraantona, elleivät kunta ja hyvinvointialue toisin sovi.

Senaatin näkemyksen mukaan tehokkaampi ratkaisu myös työvoimapalveluiden järjestämisen käytössä olevien toimitilojen vuokrasopimusten osalta olisi toimia vastaavasti eli tavalla, jossa tilat siirtyvät lain nojalla yleisseuraantona. Työ- ja elinkeinotoimistoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä kehittämis- ja hallintokeskukselle olisi sopimusten siirtämisen sijaan säädettävä laissa ilmoitusvastuu.

Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevien kuntien näkemyksen mukaan tarpeettomien tilojen kustannusvastuu tyhjiksi jäävistä tiloista ei jäisi tässä tilanteessa myöskään automaattisesti valtion kannettavaksi. Kunnat voisivat luopua tiloista kuitenkin sopimusten irtisanomisaikojen puitteissa. Sääntelyyn olisi mahdollista sisältää vastaavasti KEHA-keskukselle ja kunnille mahdollisuus sopia sopimusten siirtymisestä toisiin.

Säännöksen perusteluiksi toimisi soveltuvin osin viitattu kuntien ja hyvinvointialueiden sopimuksista ja vastuista hallituksen esityksessä 241/2020 kirjatut perustelut.

Yhteenveto

Yhteenvetona todettakoon, että Senaatti on valmis ja halukas vuokraamaan TE-toiminnan käytössä olleet tilat jatkossa kunnille. Vuokraaminen tapahtuu sopimusten siirtyessä valtion sisällä tapahtuvan omakustannusperusteen mukaisesti. Sopimuksia muutettaessa, uusittaessa tai uusia sopimuksia solmittaessa ovat hinnat markkinaperusteiset.

Senaatti pitää hyvänä mallia, jossa sopimukset siirtyvät kunnille lain nojalla yleisseuraantona sen sijaan, että KEHA-keskus erikseen siirtäisi sopimuksia kunnille.

Senaatti toivoo kunnille kannusteita jatkaa TE-toimintoja tiloissa, joissa ne tähänkin asti ovat olleet. Tämä ratkaisu tukee tiloihin tehtyjä investointeja sekä palvelu- ja toimitilaverkoston uudistuksen tavoitteita, jotta kansalaiset saavat palvelua ns. ”yhden luukun periaatteella” korkeintaan tunnin ajomatkan päässä kotoaan.

Vallander Taina, johtaja, STTK ry

27.6.2022

STTK esittää, että lakiin lisätään säännös henkilöstön irtisanomissuojasta. Voimaannolain henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (6 § Henkilöstön siirtyminen) on mahdollista täydentää viiden vuoden irtisanomissuojalla. Viiden vuoden määräaikana työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022 Björklund Helena

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner

hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Lain voimaantulon alkamisaika 1.12.2024 on kunnille erittäin huono. Kesken tilikauden ja kesken vuoden tapahtuva siirto aiheuttaa kunnille ylimääräistä työtä. Lain voimaantulo tulisi olla 1.1.2025.

Aikataulu uudistukselle ja henkilöstönsiirrot on tiukka. Valmistumiseen tulee antaa kunnille riittävästi aikaa, resursseja sekä mahdollisuuksia.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Lain voimaantulon alkamisaika 1.12.2024 on kunnille erittäin huono. Kesken tilikauden ja kesken vuoden tapahtuva siirto aiheuttaa kunnille ylimääräistä työtä. Lain voimaantulon tulisi olla 1.1.2025.

Aikataulu uudistukselle ja henkilöstösiirroille on tiukka. Valmistautumiseen ei anneta kunnille riittävästi aikaa, resursseja eikä mahdollisuuksia.

Turun kaupunki

24.6.2022

Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on pystyttävä valmistautumaan muutokseen hyvissä ajoin, jotta asiakkaan saama sujuva palvelu voidaan varmistaa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kuntien kanssa kaikki mahdollinen tieto siirtävistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtävänkuvista jne

Hangon kaupunki, Hangon kaupunki, Kaupunginhallituksen hyväksymä 20.6.2022 § 182, Granqvist Nina

23.6.2022

Poikkeaminen järjestämisvastuulle asetuista vaatimuksista § 4 2 mom. turvaa kielellisiä oikeuksia, mutta saman 3:n momentin edellytys useamman Tilastokeskuksen tilastollisen luokituksen perustuvan työssäkäyntialueen yhdistämisestä jää epäselväksi ja sitä pitää tarkentaa. Lain voimaantuloajaksi on suunniteltu 1.12.2024. Tämä aiheuttanee kuntien talousarvion laadinnassa, henkilöstön siirroissa ja hallinnossa haasteita, joten Hangon kaupungin ehdotus on, että voimaantulo ajaksi määritellään 1.1.2025.

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila- Parkkinen Pirjo

23.6.2022

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat

Viittaus kohtaa 4.2.3.4

- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

TE-palvelujen siirto paikallistasolla on mittava uudistus, jota on jouduttu viemään läpi erittäin kiireellisessä aikataulussa ilman, että uudistuksen perusteita ja sisältöjä on pystytty valmistelemaan huolellisesti. Jotta uudesta TE-palvelumallista saadaan toimiva ja asiakkaiden oikeusturva säilyy uudistuksen aikana, tulisi uudistukselle säätää riittävä siirtymäaika.

Siirtymäaikaa puoltaa myös uudistuksessa kuntiin siirtyvät erittäin merkittävät ja laajat asiakasvastuut ja tehtäväkokonaisuudet, kuten henkilöasiakas- ja työnantajapalvelut, maksatustehtävät ja hankintatehtävät.

Myös tarkoituksenmukaisten työllisyysalueratkaisujen syntyminen, niihin liittyvät sopimukset sekä esimerkiksi toimitilakysymykset vaativat aikaa neuvotteluille ja organisoinnille.

**Pirkanmaan TE-toimisto, Rantala
Annina**

23.6.2022

Näemme irtisanomissuojan ja jonkinlaisen palkkatakuun välttämättömänä, jotta osaavaa henkilöstöä ei siirry muualle ennen siirtymää tai varsinkaan kriittisimmässä siirtymävaiheessa. Jo tällä hetkellä henkilöstön liikkuvuus on suurta ja rekrytointihaasteet todellisia. Rekrytointeja ja perehdytystä on jatkuvasti käynnissä, mikä jo tällä hetkellä vaikuttaa asiakastyön toimivuuteen ja tehokkuuteen. Henkilöstön näkökulmasta riskinä on myös se, että virkapaikka vaihtuu esimerkiksi toiseen kuntaan ja välttämättä henkilöille ei löydy samanlaisia tehtäviä, kuin mitä he työ- ja elinkeinotoimistossa ovat tehneet.

Työllisyyden kuntakokeiluihin siirryttäessä, samoin kuin uuteen työvoimapalvelumalliin liittyvissä rekrytoinneissa huomattiin, että prosessit alkoivat liian myöhään ja henkilöstöä ei saatu rekrytoitua ajallaan. Ongelmana oli myös tiedon puute tulevista työtehtävistä ja työolosuhteista. Nämä kysymykset mietityttävät henkilöstöä jo nyt. Kuntakokeilusta saatujen kokemusten perusteella resursointiongelmat ja resurssien jako ovat olleet jatkuvasti pinnalla.

Oikeusministeriö

23.6.2022

Oikeusministeriö ei lausu tästä.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Siirto kunnille tapahtuisi liikkeenluovutusperiaattein. Siirtyvän henkilöstön osalta toimenkuvat ja palvelusuhteen ehdot pitää pystyä sopimaan kunnissa, jotta ei vain siirretä aiempaa toimintaa

sellaisenaan kuntiin, vaan myös kehitetään uutta mallia. Riskinä on myös, että asiantuntijat eivät siirry uusiin toimipisteisiin.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Hallituksen esityksen mukaisesti TE2024 uudistuksen myötä työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyy henkilöstöä kuntien palvelukseen. Lisäksi kuntiin ja kuntien perustamiin työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaaviin kuntayhtymiin siirtyy henkilöstöä myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta. Hallituksen esityksen mukaisesti siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Hallituksen esityksessä todetaan, että kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Lisäksi esityksessä todetaan, että tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. KT toteaa, että hallituksen esityskokonaisuudesta ei ilmene selkeästi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä todetaan liikkeenluovutuksen piiriin kuuluvan n. 4000 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä työskentelee n. 1121 henkilötyövuotta vastaava määrä virkamieslain (750/1994) 20 § nojalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain mukaisissa tehtävissä kuntien työnjohdon alaisuudessa. Työllisyyden kuntakokeiluja on jatkettu vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen merkittävä osa myös näissä tehtävissä toimivaa valtion henkilöstöä on siirtymässä kuntakokeilualueilta kuntiin.

Muutosta tuetaan 2023-2024 valtion ja kuntien yhteisellä muutosohjelmalla. KT korostaa, että Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT edustaa jäsenyhteisöjään kuntien ja hyvinvointialueiden työnantajaedunvalvonnassa. Henkilöstösiirroissa onnistuminen on keskeistä mittavan muutoksen toimeenpanon onnistumisessa. Tästä syystä henkilöstösiirtojen valmistelu, mukaan lukien siirtyvän henkilöstön sopimus- ja palkkausjärjestelmästä toiseen siirtyminen sekä muutosvalmennus tulee tehdä tiiviissä valmisteluyhteistyössä KT:n ja KEHA-keskuksen kanssa. Muutoksen johtamisessa, toimintojen yhteensovittamisessa ja muutostuessa onnistumisen kannalta on keskeistä eri tehtävissä toimivien tehtäväkuvien ja tehtävässä tarvittavan osaamisen tunnistaminen. Tämä on tärkeää sekä siirtyvän että myös vastaanottavien kuntien työllisyyspalveluissa jo toimivan henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä jatkamisen kannalta.

KT korostaa, että liikkeenluovutuksen piiriin kuuluvan henkilöstön palkkaharmonisaation valmistelu tulee toteuttaa vasta sen jälkeen, kun siirtyvä henkilöstö on siirtynyt kunta-alan sopimusten ja sen mukaisen palkkausjärjestelmän piiriin. Tämä on olennaista kuntien työllisyyspalveluissa työskentelevän koko henkilöstön tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät, että henkilöstön siirtyminen pystytään tekemään sujuvasti ja joustavasti liikkeenluovutuksen periaatteilla. On kuitenkin tärkeää, että henkilöstön siirtosopimukset tehdään huolellisesti ja nimenomaan Kaakkois-Suomen TE-toimiston ja uuden työvoimaviranomaisen välillä. Keskitettyjä ratkaisuja ei nähdä toimivina tässä tilanteessa. Kukin toimija vastaa omalta osaltaan lain mukaisesta yhteistoiminnasta.

Niin ikään muiden vastuiden ja sopimuksien siirtymisen osalta on huolehdittava selkeästä menettelystä ja huolellisesti laadituista siirtosopimuksista. Kaikille toimijoille on oltava selvää ketkä sopimuksista vastaavat muutoksen jälkeen.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Espoon kaupunki, Sipilä Hilla-Maaria

23.6.2022

Yhteistyösopimusten solmimiselle esitetty aikataulu on tiukka etenkin, kun kuntien luottamushenkilöorganisaatio on keskeisessä asemassa yhteistoimintasopimusten neuvottelussa ja hyväksymisessä. Lakiesityksen mahdollisen eduskuntakäsittelyn ja yhteistoimintasopimusten luovuttamisen välille jää käytännössä aikaa vain noin puoli vuotta. Toisaalta yhteistoimintasopimusten aikataulua ei voi siirtää myöhemmäksi, koska silloin yhteistoimintaneuvotteluprosessille jäisi liian vähän aikaa. Samalla jäisi myös muulle uuden työvoimaviranomaisen toiminnan suunnittelulle ja valmistelulle liian vähän aikaa. Koko uudistuksen aikataulu on tiukka ja tulee aiheuttamaan kiirettä.

Espoon kaupunki toivoo laissa olisi määritelty peruslinjaus siitä, millaisilla periaatteilla olemassa olevat HTV-määrät jaetaan työvoimaviranomaisten välillä. Ilman laissa lausuttua periaatetta on vaarana, että nykyiset henkilöstöresurssit jaetaan uusien työvoimaviranomaisten näkökulmasta epätarkoituksenmukaisella tavalla. Ehdotuksina voisi olla, että siirtyvä henkilöstö jaettaisiin joko valtiosuoksissa korvattavien toimintamenojen mukaisella osuudella tai työvoimaviranomaisten kesken näiden suhteellisen asiakasmäärän mukaisesti, niin että huomioidaan asiakaskunnan koostumus esimerkiksi työllisyyskoodien jakauman, kotoutujien, pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten osalta.

Kieku-koodeja ei tulisi käyttää siirtyvän henkilöstön resurssien arvioinnissa tai määrittämisessä. Määrityksen perusteena tulisi olla tehtävien tosiasiallinen sisältö, eivät täytetyt Kieku-koodit.

Esityksestä ei selviä kuinka toimitaan sopimusten siirtyessä esimerkiksi palveluiden osalta, jos voimassa oleva sopimus siirtyisi useamman työvoimaviranomaisen alueelle. Voisiko sopimusta pilkkoa, ja kuka olisi omistaja, kun sopimusalueet eivät ole yhteneviä uusien työvoimaviranomaisten kanssa?

Sopimuskohdassa ei ole lakiluonnoksessa esitetty mahdollisuutta kieltäytyä palvelusopimuksen vastaanottamisesta, mikä on mahdollista toimitilojen osalta. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan kunnilla tulisi olla mahdollisuus kieltäytyä ottamasta vastaan tarpeettomaksi katsomaansa palvelusopimusta ja sen tuomia vastuita ja kustannuksia.

Vakuutus oikeus

23.6.2022

Esityksen 6 §:n mukaan siirtyviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksista, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta ja KEHA-keskuksesta sen kunnan tai kuntayhtymän palvelukseen, jonne palveluiden järjestämisvastuu siirtyy. Siirto tulisi näin ollen vaikuttamaan myös siirtyvän henkilön eläkeasian käsittelyn ratkaisukokoonpanoon vakuutus-oikeudessa lain voimaan tulon jälkeen annettujen eläkepäätösten osalta ottaen huomioon sen, mitä valtion ja kunnan ansioeläkkeiden

ratkaisukokoonpanoista on säädetty oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudesta annetun lain 2 luvun 6 §:ssä ja tuomioistuinlain 17 luvun 15 §:ssä.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Henkilöstösiirroissa valtiolta työvoimaviranomaisille olisi hyvä noudattaa suoja-aikaa, joka turvaisi siirtyvien palvelujen toteuttamisen uusien työvoimaviranomaisten toimesta – siirtyvä tehtäväkenttä on hyvin laaja, siihen liittyvä lainsäädäntö monimutkainen ja asiakaspalvelun toteutus vaatii osaavaa työvoimaa. Tämä tukisi myös muutoksen valmistautumista tukien asiakaspalvelutehtävien toteuttamista, vähentäen henkilöstön muutostilanteeseen liittyvää epävarmuutta ja kuormitusta ja todennäköisesti vähentäen myös siirtymää pois TE-toimistojen palveluksesta ennen muutoksen toteutumista, turvaten näin osaavan työvoiman siirtymistä työvoimaviranomaisten palvelukseen.

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti**

23.6.2022

-

**Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus
20.6.2022 §144**

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät, että henkilöstön siirtyminen pystytään tekemään sujuvasti ja joustavasti liikkeenluovutuksen periaatteilla. On kuitenkin tärkeää, että henkilöstön siirtosopimukset tehdään huolellisesti ja nimenomaan Kaakkois-Suomen TE-toimiston ja uuden työvoimaviranomaisen välillä. Keskitettyjä ratkaisuja ei nähdä toimivina tässä tilanteessa. Kukin toimija vastaa omalta osaltaan lain mukaisesta yhteistoiminnasta. Niin ikään muiden vastuiden ja sopimuksien siirtymisen osalta on huolehdittava selkeästä menettelystä ja huolellisesti laadituista siirtosopimuksista. Kaikille toimijoille on oltava selvää ketkä sopimuksista vastaavat muutoksen jälkeen.

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut

23.6.2022

Henkilöstönsiirto ei vaikuta vain valtiolta kunnille siirtyvään henkilöstöön vaan myös kunnissa tällä hetkellä työskenteleviin. Kunnat joutuvat miettimään nykyisen henkilöstön tehtävänkuvia (koskee asiakaspalvelua ja esim. hallinnon sekä talouden tukipalveluja)
Henkilöstösiirron suunnittelu tulee aloittaa mahdollisimman pian. Valtion ja kuntien tulee tehdä tiivistä yhteistyötä henkilöstönsiirtoon liittyen.

Perehdytys-, koulutus - ja siirtosuunnitelmat tehtävä kunnille, tietenkin kunnat vastaavat omasta perehdyttämisestään.

Järjestämisvastuun olisi selkeintä siirtyä vasta 1.1.2025. Tämä helpottaisi vuoden 2024 talousarvion tekoa.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija, SAK ry 23.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että siirrettäessä tehtävät kuntien ja kuntayhtymien vastuulle, katsottaisiin tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto suoraan liikkeenluovutukseksi. Siirtyviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta ja KEHA-keskuksesta sen kunnan tai kuntayhtymän palvelukseen, jonne palveluiden järjestämisvastuu siirtyy. Liikkeenluovutuksessa henkilöstä siirtyy luovuttajan palveluksesta luovutuksen saajan palvelukseen säilyttäen siirtymähetkellä voimassa olevat virkaehtosopimukseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sopimuskauden loppuun. Luovutuksensaaja on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olevaa virkaehtosopimusta sopimuskauden loppuun. Luovutuksensaajalla ei ole oikeutta pelkästään luovutuksen perusteella irtisanoa työ- ja virkasuhdetta.

SAK pitää äärimmäisen tärkeänä sitä, että työntekijät siirtyvät kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen voimassa olevat työehtonsa voimassa olevan sopimuskauden loppuun asti. Mikään muu ei henkilöstön näkökulmasta näin merkittävän muutoksen yhteydessä voi tulla kyseeseen. TE-palveluiden uudelleen järjestäminen edellyttää laajoja yhteistoimintaneuvotteluja työ- ja elinkeinotoimistoissa, ELY-keskuksissa ja KEHA-keskuksessa, koska niiden tehtäviä ja henkilöstöä siirtyy useisiin eri organisaatioihin. Nämä neuvottelut on käytävä hyvän henkilöstöpolitiikan mukaisesti ja työntekijöiden ääntä kuulleen.

Siirtoa käsittelevässä yt-neuvottelussa on mm. oltava käytettävissä tieto liikkeenluovutuksen ajankohdasta, mihin valtiolta kuntaan tai kuntien yhteistoiminta-alueeseen henkilöstö on siirtymässä sekä luovutuksesta työntekijöille aiheutuvat oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset. Myös valtion sisäisissä siirroissa on tärkeä huomioida henkilöstön tarve tietää, mitä siirtyminen toiseen virastoon käytännössä tarkoittaa. '

SAK korostaa, että laki ja oikeuskäytäntö ovat yksiselitteisiä siinä, että samasta ja samanarvoisesta työstä on maksettava samaa palkkaa, mikä määräytyy aina korkeamman palkan mukaan. Tämä on syytä huomioida, mikäli samoja tehtäviä tekevien virkamiesten, työntekijöiden tai kunnan viranhaltijoiden tehtävien palkkausta ollaan yhdistämässä. SAK:n mukaan määräaikainen irtisanomissuoja 2-3 vuotta turvaisi palvelujen hallitun liikkeelle lähdön kuntatasolla.

SAK pitää tärkeänä, että voimassa olevan julkisten alojen eläkelain voimaannpanolain (82/2016) 8 §:n 3 momentin mukainen oikeus lisäeläkeosuuteen säilyy mm. niillä työntekijöillä, jotka ovat siirtyneet valtion tai kunnan palveluksesta toiminnan kunnallistamisen taikka valtiollistamisen vuoksi valtiolta kunnalliseen palvelukseen taikka kunnallisesta palveluksesta valtion palvelukseen.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

-

**Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö JUKO ry, Salminen
Minna**

23.6.2022

Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Kunnille siirtyisivät myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät hankintatehtävät ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät maksatustehtävät. Nykyiset työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin. Myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen voimassaolo päättyisi. Siirtyviä tehtäviä valtiolla hoitava henkilöstö siirtyisi liikkeenluovutuksella kuntiin tai kuntayhtymiin.

Liikkeenluovutuksesta säättäminen on erittäin hyvä asia ja myös välttämätöntä, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Uudistuksen on tarkoitus parantaa yhdessä muiden pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin liitettyjen uudistusten kanssa työllisyyttä kaikkiaan n. 7000–10000 henkilöllä. Tavoite on kannatettava, mutta toteutuakseen kuntien on pystyttävä pitämään ammattitaitoinen henkilöstö ja muodostamaan yhdessä kuntien ammattilaisten kannalta toimivia tiimejä ja ammattilaisten verkostoja. Siksi henkilöstön suojaksi tarvitaan myös irtisanomissuoja uudistuksen käynnistämisen yhteyteen ja henkilöstölle varmuus sijoittumisesta mahdollisuuksien mukaan nykyiselle työskentelypaikkakunnalle. Lisäksi on varmistettava se, että siirtyminen tapahtuu vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen niin, että palkkaus, lomat, muut työsuhteen ehdot ja eläkkeet pysyvät työsuhteen kestäessä. Ilman säädettyä siirtymäajan irtisanomissuojaa liikkeenluovutuksen suoja päättyy käytännössä heti siirron jälkeen. Liikkeenluovutuksen piirissä on oltava myös niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden, jotka työskentelevät nyt kunnissa kuntatyönantajan palveluksessa työvoimapalvelujen parissa ja jotka siirtyvät uusille työllisyysalueille. Uudistuksen on oltava koko henkilöstön näkökulmasta yhdenvertainen. Asiasta on säädettävä henkilöstön siirtymäsäännöksen yhteydessä.

Koska valtiolta siirtyy kuntiin, eli käytännössä työllisyysalueille n. 4700 työntekijää, on kyseessä laaja liikkeenluovutus sekä ennen kaikkea osaamisen siirto uuden työnantajan palvelukseen. Vaikka osa siirtyvästä henkilöstöstä työskentelee jo tällä hetkellä kuntakokeiluissa, siirtyminen työllisyysalueille tarkoittaa myös heille mahdollista uutta työnantajaa. Hallituksen esitysluonnoksessa on tunnistettu riski sille, että työntekijöitä lähtee muihin tehtäviin ennen uudistuksen voimaantuloa. Suojaamalla siirtymä riittävällä tavalla, voidaan varmistaa nykyisen osaamisen siirtyminen uuden työnantajan palvelukseen niin, että palvelut voidaan toteuttaa ilman katkoja ja riskejä ja käynnistää tarvittavalla uudella tavalla.

Uuden työnantajan on maksettava samoista tai samanarvoisista tehtävistä henkilöstölle samaa palkkaa. Jos palkkauksessa tulee olemaan eroja työllistämisalueen sisällä, tulee työnantajan harmonisoida palkat oikeuskäytännön mukaan korkeimpaan tasoon viipymättä.

Henkilöstön asemaan liittyvät ehdotukset yksityiskohtaisesti

Lisätään voimaantulolain 6 §:ään koko siirtyvää henkilöstöä koskeva kolmen vuoden irtisanomissuoja, palkkauksen takuu vähintään nykyisellä tasolla sekä siirtyminen kuntien järjestämistä varten oleville työllisyysalueille vanhoina työntekijöinä loma- ja eläkekertymän näkökulmasta. Lisätään samat seikat lain perusteluihin yllä tässä lausunnossa esitetyin perustein.

6 §, lisäys loppuun

Henkilöstön siirtyminen

Työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen yhteydessä kuntien järjestämistä varten siirrettävien tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta kuntiin ja kuntayhtymiin katsotaan liikkeenluovutukseksi. Liikkeenluovutus koskee myös sitä henkilöstöä, joka työskentelee työllisyyspalvelujen parissa kunnissa tällä hetkellä. Henkilöstöä ei saa irtisanoa taloudellisin ja tuotannollisin syin kolmen vuoden aikana uudelleen järjestämisen alusta lukien. Henkilöstöön sovelletaan palkkauksen ja lomakertymien osalta sitä, mitä heidän kanssaan on sovittu valtiolla tai kuntakokeiluissa niin pitkään, kuin palvelussuhteen katsotaan jatkuvan samoissa tai samankaltaisissa tehtävissä uuden työnantajan palveluksessa. Siirtyvän henkilöstön eläketurva säilyy siirtohetken mukaisena. Luovutuksen saajan on harmonisoitava samaa tehtävää tekevän henkilöstön palkat samalle tasolle viipymättä. Siirtyvien luottamusmiesten tehtävä jatkuu uudessa organisaatiossa uudistuksen voimaantulon alusta lukien kahden vuoden ajan.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut

23.6.2022

Siirtyvän henkilöstön osaaminen ja tietotaito ovat tärkeitä tulevien vastuiden sujuvassa hoitamisessa ja siirtymässä. Kunnilla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa heille siirtyvään henkilöstöön. Tämä vaikutusmahdollisuus tekisi muutossiirtymästä myös sujuvampaa koko henkilöstön osalta.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus

23.6.2022

21.6.2022

Henkilöstösiirrot liikkeenluovutuksella on kannatettava asia ja tukea tähän siirtoon tarvitaan myös kuntien päässä. Muutosturvavakuutus tulee olla myös kunnan henkilöstölle, niin esihenkilöille kuin muillekin työllisyys- ja elinkeinopalveluissa. Esitetty aikataulu on kannatettava. Sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen on kannatettava asia sekä toimitilojen vuokrasopimusten siirtyminen kunnille, mikäli myös niiden kustannukset korvataan valtion toimesta täysimääräisesti.

Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton pienien kuntien verkosto Juha Herrala, verkoston puheenjohtaja, Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja

23.6.2022

**verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto**

5. Henkilöstöresurssit ja henkilöstön siirto

Esityksen mukaan henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen. Liikkeen luovutus tarkoittaa sitä, että henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen ja säilyttää siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

POMA-malli vaatii enemmän resursseja henkilöstön osaamisessa eli tulevaisuudessa tarvitaan lisää taloudellista resurssia. Pienten kuntien osalta kysymyksenä on, mistä saadaan moniammatillisen asiakastyön osaajia?

Kunnille tulee tarjota tukea erilaisten työkuulttuurien tunnistamiseen ja yhteensovittamiseen, jotta uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelujen henkilöstö pystyy tuottamaan palveluja yhdessä uudella tavalla. Lisäksi henkilöstön jaksaminen muutoksessa tulee varmistaa.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

-

**Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään
kaupunginhallitus, Leinonen Aki**

23.6.2022

Liikkeenluovutuksessa siirtyvät vastuut

Kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Henkilöstön liikkeen luovutusta koskevan ratkaisun osalta hallituksen esityksessä olisi tullut arvioida vaihtoehtoisia toteutustapoja. Jotta tulevat järjestämisvastuulliset tahot voivat alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulee kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne.

Siirrettäväksi esitetyistä palveluista vastaavien tiedonhallintayksiköiden tulee tarjota kunnalle esteetön pääsy näiden palveluiden järjestämistä koskeviin tietoaisteihin, toimintaprosessien kuvauksiin, sopimuksiin, tiedonhallintamalleihin sekä asiakirjoihin, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Yhteistyötavoista ja yhteistyön laajuudesta säädetään tarvittaessa erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Lokakuu 2023 on mahdollinen ajankohta yhteistoimintasopimuksien viimeistelemiseksi kunnissa. Laissa on säännösten tasolla huomioitu seikkoja henkilöstön, tilojen, sopimusten ja sitoumusten, tilojen sekä vireillä olevien asioiden siirtymisestä. Henkilöstön tuki tulisi käytännössä tulisi aloittaa heti lakien voimaan tulon jälkeen ja jatkaa vielä järjestämisvastuun siirron jälkeen.

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson 23.6.2022
kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät, että henkilöstön siirtyminen pystytään tekemään sujuvasti ja joustavasti liikkeenluovutuksen periaatteilla. On kuitenkin tärkeää, että henkilöstön siirtosopimukset tehdään huolellisesti ja nimenomaan Kaakkois-Suomen TE-toimiston ja uuden työvoimaviranomaisen välillä. Keskitettyjä ratkaisuja ei nähdä toimivina tässä tilanteessa. Kukin toimija vastaa omalta osaltaan lain mukaisesta yhteistoiminnasta.

Niin ikään muiden vastuiden ja sopimusten siirtymisen osalta on huolehdittava selkeästä menettelystä ja huolellisesti laadituista siirtosopimuksista. Kaikille toimijoille on oltava selvää ketkä sopimuksista vastaavat muutoksen jälkeen.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin 22.6.2022
kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

Siirtyvän henkilöstön osalta on hyvä toteuttaa liikkeenluovutuksen hyviä periaatteita. Uudistuksen valmistelussa on syytä huomioida myös kuntien henkilöstö sekä työllisyyspalvelujen osalta, mutta myös kokonaisuutena. Siirtyvä henkilöstö turvaa työvoimapolkujen ydinprosessien toteutumisen, mutta joltain osin on mahdollisesti tarvetta sopeuttaa toimenkuvia kunnan palvelurakenteen mukaan. Onnistuminen edellyttää hyvää valmistelua kummaltakin osapuolelta.

Paimion kaupunki 22.6.2022

Henkilöstön siirto liikkeenluovutusperiaatteella saattaa vaarantaa kuntien mahdollisuudet tuottaa palvelut uudella tavalla. Nykyinen te-hallinto on vahvasti hierarkkinen johtamisjärjestelmä. Nykyaikaiset työyhteisöt ovat demokraattisia ja nopeasti mukautuvia, luovaan toimintaan halukkaita. Ei ole ollenkaan varmaa, miten Te-henkilöstön siirto tehtävineen ja esimiehineen saadaan sopeutumaan moderniin ja dynaamiseen työyhteisöön. Kunnilla pitää olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, ketkä henkilöt siirron yhteydessä tulevat osaksi omaa organisaatiota. Vähintään pitää olla

mahdollisuus vaikuttaa tehtävänkuviiin, koska aikaisempia Te-toimiston tarjoamia tehtäviä ei ole kunnissa enää tarjolla. Jos henkilökunnan siirron mukana siirtyvät myös tehtävänkuvat, niin syntyy päällekkäisyyttä, joka aiheuttaa toimivaan kuntaorganisaatioon "hiekkaa rattaisiin"-efektin. Esimerkkinä mainitsemme johtamisjärjestelmän, jollainen kunnissa on jo valmiina ja nyt esitetään siirrettäväksi myös Te-toimiston esimiehet tehtävänkuvineen. Siitä syntyy kitkaa, joka ei edistä tavoitetta saada rattaat pyörimään nopeammin ja tehokkaammin. Päällekkäiset tehtävät organisaatiossa ovat myös merkittävä kustannustekijä.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu

Ehdotetun voimaantulon 3 §:n mukaan työllisyysalueen kuntien tulee toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle sopimus yhteisestä toimielimestä (vastuukuntamalli) tai kuntayhtymän perussopimus viimeistään 31.10.2023. Vastaavasti kyseiseen määräaikaan mennessä kunnan tulee ilmoittaa, jos on päättänyt järjestää itsenäisesti.

Pykälässä tarkoitettu määräaika muodostaa määräajan kuntien välisille sopimusneuvotteluille ja työllisyysalueista sopimiselle.

Vantaan kaupungin mukaan esitetty määräaika on hyväksyttävä.

- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat

Lähtökohtaisesti kaupunki tulee tarvitsemaan työllisyyspalveluiden osaajat rakentamaan tulevaisuuden työllisyyspalveluita. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä, että tehtävien sisältö muuttuu kuntien järjestäessä palvelua omaan palveluekosysteemiinsä.

Lain työvoimapolkujen järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon mukaan työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen yhteydessä kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta kuntiin ja kuntayhtymiin katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Liikkeen luovutusta sääntelee EU:n direktiivi 2001/23/EY. Direktiivin mukaan liikkeen luovuttamisena ei pidetä hallintoviranomaisten uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten eli julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien siirtämistä hallintoviranomaiselta toiselle (asia C-298/94).

Esityksen mukaan julkisten työvoimapolkujen järjestämisvastuu siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Kunnille siirtyisivät myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten julkisiin työvoimapolkuihin liittyvät hankintatehtävät ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen julkisiin työvoimapolkuihin liittyvät maksatustehtävät. Edellä luetelluissa siirtyvissä tehtävissä on kysymys pääasiassa hallinnollisten eli julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien siirtämisestä hallintoviranomaiselta toiselle, mitä EU:n liikkeenluovutusdirektiivin mukaan ei pidetä liikkeenluovuttamisena. Näin ollen järjestämisvastuun siirtämistä ja siihen liittyviä henkilöstösiirtoja ei tulisi toteuttaa liikkeen luovutuksena.

Lakiesityksen mukaan siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Edelleen lakiesityksessä mm. todetaan, että

kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Muun kuin kunta-alan sopimusten soveltaminen edellyttäisi kunnissa suuria muutoksia muun muassa henkilöstötietojärjestelmiin, palkanlaskentajärjestelmiin ja työajan seurantajärjestelmiin, mikä ei järjestelmäteknisesti ole välttämättä edes mahdollista tai ainakin aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Edelleen valtiolta siirtyvän henkilöstön siirtäminen kunta-alan palkkausjärjestelmien soveltamispiiriin tulee aiheuttamaan ylimääräisiä kustannuksia palkkaharmonisoinnin takia.

Jos suunniteltu muutos toteutuisi lakiesityksen mukaisesti liikkeenluovutuksena, erityisesti tukipalveluhenkilöstön siirtäminen liikkeenluovutuksella edellyttäisi, että yhteistoimintaneuvotteluja mm. tehtävämuutoksista tulisi voida käydä luovuttajan ja luovutuksensaajan yhteistyönä ennakkoon hyvissä ajoin ennen liikkeenluovutuksen toteuttamista, jotta siirtyvä tukipalveluhenkilöstö ja muu henkilöstö pystyttäisiin integroimaan kunnan organisaatorakenteeseen heti uudistuksen alusta lähtien. Kuntalain 11 luvun 87 §:ssä on todettu, että kunnan palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa tai työsuhteessa kuntaan. Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan kunnissa vain virkasuhteessa. Muuten palvelussuhteen lajina on oltava työsopimussuhde. Viran perustaminen sellaista tehtävää varten, jossa ei käytetä julkista valtaa, on kuntalain säädösten vastaista. Valtaosa kunnan henkilöstöstä on tällä hetkellä työsuhteisia.

Kuntakokeilun yhteydessä kävi ilmi, että kokeilun aikana valtion URA-järjestelmän käyttöoikeuksien saamiseksi edellytettiin, että kunnalla työskentelevän henkilön tulisi olla virkasuhteessa, vaikka käytännössä työtehtäviin ei sisällynyt lainkaan julkisen vallan käyttöä. Esimerkiksi esimiestehtävissä URA-järjestelmän käyttöoikeuksille ilman päätöksenteko-oikeutta olisi ollut tarvetta, koska työtehtäviin ei sisällynyt lainkaan julkisen vallan käyttöä ja näin ollen oikea palvelussuhteen laji olisi ollut työsopimussuhde. Käyttöoikeuksien saamiseksi kuitenkin edellytettiin virkasuhdetta.

Valmistelussa tulee huomioida, että kunnan täytyy voida itse määrittää tarvittavat tehtäväkokonaisuudet viroiksi / työsuhteisiksi sen perusteella, käytetäänkö työtehtävissä tosiasiaa julkista valtaa vaiko ei, eikä pelkästään sen perusteella, että jonkin järjestelmän käyttöoikeuksien saamisen edellytyksenä on virkasuhde. Muutoksen toteuttamiseksi kunnassa tullaan tarvitsemaan myös sellaisia tehtäviä, joissa ei käytetä julkista valtaa, mutta joissa olisi tarvetta erilaisille käyttöoikeuksille. Mikäli työtehtävissä ei todellisuudessa käytettä julkista valtaa, niin kyseistä tehtävää tulee pystyä hoitamaan työsuhteessa Kuntalain 11 luvun 87 §:n mukaisesti.

Valtion velvollisuudet. Lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien toimeenpanosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023.

Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa, sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Yhteistyö on välttämätön hallitun muutoksen toteuttamiseksi ja järjestämisvastuullisten kuntien on valmistauduttava muutokseen ajoissa, jotta vastuiden siirrosta aiheutuva katkos ei näy asiakkaan palveluissa.

TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Voimaanpanolain 10 §:ssä säädettäisiin valtiolta kunnalle ja yhteistoiminta-alueille siirtyvistä sitovista sopimuksista ja vastuista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, työ- ja elinkeinotoimisto sekä kehittämis- ja hallintokeskus siirtäisivät kunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä

annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyvät sopimukset 1.12.2024 alkaen. Jos sopimus liittyisi myös valtion jäljelle jääviin tehtäviin eikä sitä olisi mahdollista jakaa, valtion ja kunnan tai yhteistoiminta-alueen tulee sopia sopimukseen liittyvien vastuiden siirtämisestä valtion ja kunnan tai yhteistoiminta-alueen välillä. Kuntien ja yhteistoiminta-alueiden vastuulle siirtyisivät erilaiset palvelujen ostoihin liittyvät sopimukset.

Vantaan kaupungin mukaan sopimiselle tulee varata riittävä aika.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Uudenmaan liitto, Uudenmaan maakuntahallitus

22.6.2022

Voimaanpanolain 3 § mukaan kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämistä koskevat ilmoitukset, suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Samaan määräaikaan mennessä 8 § mukaan kuntien tulisi toimittaa myös ilmoitus siitä, mitkä siirtyvät toimitilat ne ovat valmiita ottamaan vastaan, mikä tarkoittaa sitä, että kuntien olisi pitänyt tehdä pitkälle meneviä suunnitelmia palveluverkon ja palvelutoiminnan järjestämisestä. Aikataulu on tässä suhteessa erittäin tiukka. Lisäksi voimaanpanolain 1 § mukaan järjestämislain järjestämistä koskevat keskeiset pykälät (2 luvun 1, 2, 4 ja 5 §) olisivat tulossa ennakoivasti voimaan 1.4.2023 eli vajaan vuoden kuluttua ennen muun järjestämislain voimaantuloa. Positiivista sinänsä on, että kunnilla olisi siinä suhteessa pätevä juridinen perusta ryhtyä siirtoa valmisteleviin toimiin. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Uudenmaan 26 kunnan joukossa on huomattava määrä kuntia, joiden on muodostettava työllisyysalueita muiden kuntien kanssa. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Voimaanpano-lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeen luovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimukset etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Liikkeen luovutuksessa on tärkeää korostaa uudistuksen tavoitetta työllisyydenhoidon ja toimintatapojen kokonaisuudistuksesta. On tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Kunnille tuleekin taata liikkeen luovutuksessa vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöresurssien osalta.

Voimaanpanolain 7 § mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa uuden lainsäädännön voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät työvoimaviranomaiselle eli kunnalle järjestämistä koskevaan vastuun siirtyessä. Lain 11 § perusteella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palveluun, tukeen, korvaukseen tai avustukseen, sovelletaan lainsäädännön voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos palvelu on alkanut tai tuki, korvaus tai avustus on myönnetty ennen uusien säännösten voimaantuloa. Lisäksi kunnan tulisi hoitaa tukien ja korvausten maksamiseen ja

takaisinperintään liittyvät toimet lukuun ottamatta työllisyyspoliittista avustusta. Täten kunnilla olisi velvollisuus soveltaa myös vanhaa, voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se luonnollisesti edellyttää, että kunnilla tulee olla kyky soveltaa ei vain uutta lainsäädäntöä, mutta myös vanhaa samanaikaisesti. Kyseessä on asia, johon tulee kiinnittää riittävästi huomiota jo varhaisessa vaiheessa.

Voimaannpanolain 8–9 § mukaan TE-keskusten toimitilojen hallinta ja niiden toimitiloja koskevat vuokrasopimukset sekä omaisuus siirtyvät työvoimaviranomaisen hallintaan. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto esimerkiksi kunnille siirtyvistä vastuista, sopimuksista, toimintatavoista ja hankintamenettelyistä.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo **22.6.2022**

-

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus **22.6.2022**
14.6.2022

Uudistuksessa tulee huomioida työvoimahallinnon henkilöstön lisäksi myös kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstö eli heidän asemansa uudistuksessa ja huomiointi uudistuksen valmistelussa. Aikataulussa tulee huomioida uuden työyhteisön ja organisaation rakentamiseen riittävästi aikaa. Kunnissa pitää voida vaikuttaa TE-hallinnosta siirtyvien henkilöiden toimenkuviin, ettei synny tilannetta, jossa TE-toimisto siirtyy entisenlaisena uuden hallinnon alle ja todellisten uudistusten tekeminen vaikeutuu.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala **22.6.2022**

Ei lausuttavaa.

Jyväskylän kaupunki **22.6.2022**

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja TE-toimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa niin, että asiakasprosesseihin ei tule viiveitä eikä katkoksia vastuunsiirron yhteydessä. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kunnille kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Jyväskylän kaupunki ehdottaa, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon kirjataan pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista, sopimuksista ja henkilöstöstä. Kuntien/tulevien työllisyysalueiden ja TE-toimiston yhteinen henkilöstöjohtamisen sekä muutosjohtamisen suunnitelma ja toteutus tulee turvata jo vuosien 2023–2024 aikana.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki 22.6.2022

Yhteistoimintasopimusten solmimiselle asetettu aikataulu on kuntien kannalta erittäin tiukka, koska kuntien välisen yhteistoiminnan ehdoista saadaan varmuus vasta, kun laki on hyväksytty. Mikäli luonnos lakiesitykseksi hyväksytään maaliskuussa 2023 ja kuntien tulisi olla valmiita sopimaan yhteistyöstä heti sen jälkeen niin, että niitä koskevat ilmoitukset tulisi tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 31.10.2023, asettaa se kunnat erittäin hankalaan tilanteeseen. Työllisyysalueiden toteuttamiseksi on monia eri vaihtoehtoja ja niitä tulee huolella harkita ja valmistella. Sen lisäksi tämä edellyttää kunnissa poliittista päätöksentekoa, joka tarvitsee oman aikansa ja jota voidaan pääosin tehdä vasta, kun laki on hyväksytty. Kun kuntien järjestämisvastuun on sitä koskevan voimaantulolain lakiluonnoksen mukaan esitetty alkavaksi pääosin 1.12.2024, sen osalta ei olisi nähtävissä estettä antaa kunnille lisäaikaa valmistelua ja järjestämisvastuuta koskevien ilmoitusten tekemistä varten, esimerkiksi 31.12.2023 saakka.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että henkilöstön siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi henkilöstön siirtyessä kuntiin ns. vanhoina työntekijöinä. KEHA-keskuksen mukaan peruste liikkeen luovutukselle on valtion virkamieslain 5 e ja 5f §. Toisaalta liikkeen luovutusta koskevassa direktiivissä (2001/23/EY) ei ole tarkoitettu sitä, että hallintoviranomaisen uudelleenorganisointi tai hallintotehtävien siirto julkisyhteisöltä toiselle muodostaisi liikkeen luovutuksen. Tuusulan kunnan mielestä henkilöstön siirtoa ei tulisi toteuttaa liikkeenluovutuksena. Henkilöstön siirron toteuttaminen liikkeen luovutuksena hankaloittaisi ja osin estäisi paikallisen joustavuuden ja uusien toimintatapojen etsimistä uutta organisaatiota (työllisyysaluetta) rakennettaessa. Kunnat eivät voisi itse vaikuttaa työllisyysalueelle siirtyvän henkilöstön rekrytointiin ja osaamiseen. On tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Nämä tavoitteet eivät ole toisiaan vastaan, vaan yhteensovittavissa. Valmistelu tulisi tehdä yhteistyössä KT Kuntatyönantajien kanssa.

Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Esityksessä todetaan henkilöstönsiirron kokonaisuuden edellyttävän vahvaa muutoksen johtamista ja henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa. Tuusulan kunta tähdentää, että henkilöstösiirtoja valmistelevalle väliaikaiselle yhteistoimintaelimen perustaminen on ehdottomasti tarpeen. Erikseen nimetyn tahon tulee vastata henkilöstösiirtoihin liittyvästä tiedonkeruusta ja tiedonsiirrosta sekä muutosjohtamisen ja yhteistoimintamenettelyn kokonaisuudesta, jotta samanaikaisesti voidaan huomioida kaikki eri tahoilta siirtyvät henkilöstöryhmät. Tässäkin valmistelua tulee tehdä tiiviisti KT Kuntatyönantajien kanssa. Henkilöstösuunnittelun tärkeys on olennaista muutoksenjohtamisessa sisältäen palvelussuhteisiin liittyvät ehdot/edut ja näihin liittyvä mahdollinen palkkaharmonisointi, muuttuvat tehtäväkuvat ja osaamistarpeiden muutokset. Vastuunjako henkilöstön yhteistoimintamenettelyn ja tähän liittyvän aikataulutuksen osalta pitää olla kirkastettu henkilöstöä luovuttavien ja vastaanottavien tahojen välillä.

Voimaantulolain 3 § mukaan kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta koskevat ilmoitukset, suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Samaan määräaikaan mennessä 8 § mukaan kuntien tulisi toimittaa myös ilmoitus siitä, mitkä siirtyvät toimitilat ne ovat valmiita ottamaan vastaan, mikä tarkoittaa sitä, että kuntien olisi pitänyt tehdä pitkälle meneviä suunnitelmia palveluverkon ja palvelutoiminnan järjestämisestä. Aikataulu on tässä suhteessa erittäin tiukka. Lisäksi voimaantulolain 1 § mukaan järjestämisvastuun siirtoa koskevat keskeiset pykälät (2 luvun 1, 2, 4 ja 5 §) olisivat tulossa ennakoivasti voimaan 1.4.2023 eli vajaan vuoden kuluttua ennen muun järjestämislain voimaantuloa. Positiivista sinänsä on, että kunnilla olisi siinä suhteessa pätevä juridinen perusta ryhtyä siirtoa valmisteleviin toimiin. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Uudenmaan 26 kunnan joukossa on huomattava määrä kuntia, joiden on muodostettava työllisyysalueita muiden kuntien kanssa. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat

viedä huomattavasti aikaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun. Voimaanpano-lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeenluovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimukset etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin. Porvoon kaupunki ei pidä perusteltuna toteuttaa henkilöstön siirtoa valtion TE-hallinnosta kuntiin liikkeen luovutuksena. Kuntakokeilussa ja TE-palvelujen siirrossa on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyydenhoitoa ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa. Tähän tavoitteeseen liikkeenluovutus sopii huonosti. Niin ikään liikkeenluovutuksena tapahtuva henkilöstön siirto merkitsee, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä eikä siirrolle asetettuja tavoitteita voida saavuttaa. Toki on tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Nämä tavoitteet eivät ole toisiaan vastaan, vaan yhteensovittavissa. Valmistelu tulisi tehdä yhteistyössä KT Kuntatyönantajien kanssa. Liikkeenluovutusta ei ole käytetty aiemmissa tehtäväsiirroissa valtion ja kuntien välillä, viimeksi mm. toimeentulotukitehtävien siirrossa kunnilta Kelalle. Valtion tulisi pidättäytyä vaatimasta tämänkaltaisia menettelyitä toisilta, jos ei itsekään näytä tähän kannustavaa esimerkkiä.

Voimaanpanolain 6 § yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että liikkeenluovutusdirektiivin (2001/23/EY) mukaan liikkeenluovutuksena ei pidetä hallintoviranomaisen uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Näin ollen direktiivin soveltamiselle ei ole ehdottomia Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia vaatimuksia ja siten henkilöstön siirtoa ei ole välttämätöntä automaattisesti katsoa liikkeen luovutukseksi. Myöskään valtion virkamieslakia ei ole välttämätöntä soveltaa niihin henkilöihin, jotka eivät kuulu lain soveltamisalan piiriin. Kunnille tulee taata kaikki mahdollinen vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöresurssien osalta.

Voimaanpanolain 7 § mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa uuden lainsäädännön voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät työvoimaviranomaiselle eli kunnalle järjestämisvastuun siirtyessä. Lain 11 § perusteella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palveluun, tukeen, korvaukseen tai avustukseen, sovelletaan lainsäädännön voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos palvelu on alkanut tai tuki, korvaus tai avustus on myönnetty ennen uusien säännösten voimaantuloa. Lisäksi kunnan tulisi hoitaa tukien ja korvausten maksamiseen ja takaisinperintään liittyvät toimet lukuun ottamatta työllisyyspoliittista avustusta. Täten kunnilla olisi velvollisuus soveltaa myös vanhaa, voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se luonnollisesti edellyttää, että kunnilla tulee olla kyky soveltaa ei vain uutta lainsäädäntöä, mutta myös vanhaa samanaikaisesti. Kyseessä on asia, johon tulee kiinnittää riittävästi huomiota jo varhaisessa vaiheessa.

Voimaanpanolain 8-9 § mukaan TE-keskusten toimitilojen hallinta ja niiden toimitiloja koskevat vuokrasopimukset sekä omaisuus siirtyvät työvoimaviranomaisen hallintaan. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Voimaanpanolain 3 § mukaan kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta koskevat ilmoitukset, suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2023. Samaan määräaikaan mennessä 8 § mukaan kuntien tulisi toimittaa myös ilmoitus siitä, mitkä siirtyvät toimitilat ne ovat valmiita ottamaan vastaan, mikä tarkoittaa sitä, että kuntien olisi pitänyt tehdä pitkälle meneviä suunnitelmia palveluverkon ja palvelutoiminnan järjestämisestä.

Aikataulu on tässä suhteessa erittäin tiukka. Lisäksi voimaantulolain 1 § mukaan järjestämislain järjestämisvastuun siirtoa koskevat keskeiset pykälät (2 luvun 1, 2, 4 ja 5 §) olisivat tulossa ennakoivasti voimaan 1.4.2023 eli vajaan vuoden kuluttua ennen muun järjestämislain voimaantuloa. Positiivista sinänsä on, että kunnilla olisi siinä suhteessa pätevä juridinen perusta ryhtyä siirtoa valmisteleviin toimiin. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Uudenmaan 26 kunnan joukossa on huomattava määrä kuntia, joiden on muodostettava työllisyysalueita muiden kuntien kanssa. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Voimaantulo-lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeenluovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimukset etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Porvoon kaupunki ei pidä perusteltuna toteuttaa henkilöstön siirtoa valtion TE-hallinnosta kuntiin liikkeen luovutuksena. Kuntakokeilussa ja TE-palvelujen siirrossa on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyys- ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa. Tähän tavoitteeseen liikkeenluovutus sopii huonosti. Niin ikään liikkeenluovutuksena tapahtuva henkilöstön siirto merkitsee, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet jäävät hyödyntämättä eikä siirrolle asetettuja tavoitteita voida saavuttaa. Toki on tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Nämä tavoitteet eivät ole toisiaan vastaan, vaan yhteensovitettavissa. Valmistelu tulisi tehdä yhteistyössä KT Kuntatyöntekijänsä kanssa. Liikkeenluovutusta ei ole käytetty aiemmissa tehtäväsiirroissa valtion ja kuntien välillä, viimeksi mm. toimeentulokitehtävien siirrossa kunnilta Kelalle. Valtion tulisi pidättäytyä vaatimasta tämänkaltaisia menettelyitä toisilta, jos ei itsekään näytä tähän kannustavaa esimerkkiä.

Voimaantulolain 6 § yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että liikkeenluovutusdirektiivin (2001/23/EY) mukaan liikkeenluovutuksena ei pidetä hallintoviranomaisen uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Näin ollen direktiivin soveltamiselle ei ole ehdottomia Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia vaatimuksia ja siten henkilöstön siirtoa ei ole välttämätöntä automaattisesti katsoa liikkeen luovutukseksi. Myöskään valtion virkamieslakia ei ole välttämätöntä soveltaa niihin henkilöihin, jotka eivät kuulu lain soveltamisalan piiriin. Kunnille tulee taata kaikki mahdollinen vapaus toteuttaa työvoimapolitettua tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöresurssien osalta.

Voimaantulolain 7 § mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa uuden lainsäädännön voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät työvoimaviranomaiselle eli kunnalle järjestämisvastuun siirtyessä. Lain 11 § perusteella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palveluun, tukeen, korvaukseen tai avustukseen, sovelletaan lainsäädännön voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos palvelu on alkanut tai tuki, korvaus tai avustus on myönnetty ennen uusien säännösten voimaantuloa. Lisäksi kunnan tulisi hoitaa tukien ja korvausten maksamiseen ja takaisinperintään liittyvät toimet lukuun ottamatta työllisyyspoliittista avustusta. Täten kunnilla olisi velvollisuus soveltaa myös vanhaa, voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se luonnollisesti edellyttää, että kunnilla tulee olla kyky soveltaa ei vain uutta lainsäädäntöä, mutta myös vanhaa samanaikaisesti. Kyseessä on asia, johon tulee kiinnittää riittävästi huomiota jo varhaisessa vaiheessa.

Voimaantulolain 8-9 § mukaan TE-keskusten toimitilojen hallinta ja niiden toimitiloja koskevat vuokrasopimukset sekä omaisuus siirtyvät työvoimaviranomaisen hallintaan. Tässäkin suhteessa

aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun. Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto esimerkiksi kunnille siirtävistä vastuista, sopimuksista, toimintatavoista ja hankintamenettelyistä.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Työntekijöiden palkkauksen periaatteita on tarkasteltava valtakunnallisesti ja yhtenäistettävä. Nyt alueellisesti eroja on liikaa. Käytännössä TE-toimistolla on tässä kohtaa liikaa harkintavaltaa tai liian vähän rahaa. TE2024 -uudistuksen yhteydessä palkkojen harmonisointi täytyy toteuttaa tehokkaasti ja on siirryttävä mahdollisimman nopeasti yhden työehtosopimuksen alle, joka varmistaa työntekijöiden tasapuolisen kohtelun, joka on kuntakokeilujen edetessä havaittu kehittämisen kohteeksi eri maakuntien välillä. Tästä aiheutuvat kustannukset on huomioitava täysimääräisesti.

Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastualue, Työllisyys ja osaaminen yksikkö

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki

22.6.2022

Aikataulu yhteistoimintasopimusten solmimiselle on liian tiukka huomioiden, että luonnos on tullut lausunnon nk. virkamiesesityksenä ja po-liittinen keskustelu uudistuksesta vielä jatkuu. Vaikuttaa siltä, että TE-toimistoissa on jo nyt henkilöstössä vajetta ja uusien työntekijöiden rek-rytöinnin haastetta. Vaikka uudistuksella ei tavoitella henkilöstövähennyksiä, jatkuvat uudistukset haastavat työntekijöiden työhyvinvointia.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus 20.6.2022 §114

22.6.2022

Järjestämistä vastuun olisi selkeintä siirtyä vasta 1.1.2025. Tämä helpottaisi vuoden 2024 talousarvion tekoa, samoin monet sopimukset päättyvät vuoden vaihtuessa.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja olisi turvannut uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennu uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja olisi myös turvannut henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistautuessa.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena ja lisäarvona oli yhdistää kuntien ja valtion palvelut ja resurssit. Esitysluonnos jättää avoimeksi sen, miten varmistetaan kuntien resurssikohdennukset TE-palvelutehtävään, jotta saavutetaan riittävän vahva resursointi lainsäädännön edellyttämän palvelukokonaisuuden toteuttamiseen. Uudistusta edeltävissä kuntakokeiluissa osa kunnista on toteuttanut merkittävän resurssikohdennuksen TE-palvelutehtäviin, ja ne pitävät tätä oleellisena toiminnan tuloksellisuuden näkökulmasta.

Siirtyvän henkilöstön osalta on keskeistä, että valtiolta kunnille siirtyvillä henkilöillä on tiedossaan myös kohdekunnan työolosuhteet ja työtehtäväkokonaisuus.

Maskun kunta

22.6.2022

-

Maskun kunta

22.6.2022

-

Salon kaupunki

22.6.2022

-

Vörå kommun

22.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemesterna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Rovaniemen kaupunki

22.6.2022

Kuntien tulee voida määrittää kunnissa tarvittavat tehtävänkuvat ja osaaminen. Tehtävien siirto sellaisenaan ei tue uudistusta.

**lisalmen kaupunki, lisalmen
kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169**

21.6.2022

Aikataulut

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja. Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Pidämme perusteltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin siirtovuoden talousarvion perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen olisi hyvä perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Talousarvion ja toteutuman välillä on TE-hallinnossa ollut useampana vuotena valtion tilinpäätöksen perusteella epäsuhtaa.

Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutumis-aikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteereihin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kestää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyin kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Pidämme sopeutumis-aikaa aivan liian lyhyenä etenkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta. Uudistuksen voimaantulo kesken talousarviovuoden ei myöskään ole tarkoituksenmukaista vaan se tulisi astua voimaan 1.1.2025.

Henkilöstön siirto

Valtion tulee resursoida tehtävien siirtoon riittävä henkilöstö siten, että valtiolta tulevat tehtävät hoidetaan niillä resursseilla. Tämän näkemyksen taustalla ovat kokemukset työllisyyden kuntakokeilusta, jossa on ollut haasteita siirtyvien tehtävien mukana siirtyvien resurssien riittävydestä ja oikeasta kohdentumisesta. Liikkeenluovutuksen periaatteet eivät tarkoita, että henkilöstö siirtyy samoihin tehtäviin samoilla työnkuville vaan kunnille tulee uusina järjestäjinä jättää mahdollisuudet organisoida uusi tehtävä tarkoituksenmukaisella tavalla osaksi muuta kunnan elinvoimapalvelua.

Petäjäveden kunta

21.6.2022

Ei lausuttavaa

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan yhteistoimintasopimusten esitetty aikataulu on tiukka, mutta mahdollinen. Aikataulussa pysyminen on mahdollista, mikäli lain valmistelussa ei ilmene viiveitä vuodenvaihteessa 2022-2023.

Vaasan kaupunki toteaa, että henkilöstösiirtojen osalta muodostuvien TE-alueiden rakentuminen vaikuttaa erityisesti erikoistuneiden palveluiden osaamisen riittävyyteen järjestämistä vastaavassa olevan kunnan tai TE-alueen palvelutuotannossa. Näemme, että osaamisen riittävyys on syytä turvata kaikille alueille jo siirtymistä ennen järjestettävän täydennyskoulutuksen ja perehdytyksen keinoin. Osaamisen kehittämisen turvaaminen siirtymävaiheessa nähdään myös kriittisenä tekijänä laadukkaiden palveluiden tarjoamisen näkökulmasta. Nähdäksemme KEHA-keskuksen vetämät valtakunnalliset osaajaverkostot tukisivat myös uuden mallin mukaista TE-palveluiden tuottamista.

Siirtyvien sitoumusten osalta Vaasan kaupunki haluaa nostaa erityisesti valtion nykyisten TE-palveluiden vuokrasopimukset (esim. Senaatti). Vaasan kaupunki näkee, että vuokrasopimusten osalta tarvitaan alueellista ja paikkakuntaakohtaista neuvottelua samalla aikataululla kuin henkilöstön siirtoihin tapahtumat YT-neuvottelut käydään.

Henkilöstön siirto tapahtuu esityksen mukaan liikkeenluovutuksella. Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan menettely on prosessina selkeä, mutta vaatii luovuttavan ja vastaanottavan organisaation kesken tiivistä yhteistyötä alue- ja kuntatasolla. Prosessiin tulee varata riittävästi aikaa molemmilla tahoilla. Aikatauluhaasteet tulee tiedostaa.

Tampereen kaupunki,
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.
(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)

21.6.2022

Liikkeenluovutusperiaatteet

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että muutoksen suunnittelussa ja toimeenpanossa korostetaan henkilöstön muutostukea ja vahvaa henkilöstön muutosjohtamista. Muutos vaikuttaa sekä valtion että kuntahenkilöstön hyvinvointiin. On hyvä, että nykyiset työnantajatahot vastaavat oman henkilöstönsä muutostuen kuluista ja eri tahojen yhteistyön merkitystä muutosprosessissa korostetaan.

Tampereen kaupunki edellyttää edellä mainittuun perustuen, että kunnat tuleekin ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämistä vastaavien siirtojen tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun työllisyysalueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024 -siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on asiakaspalvelun ja vaikuttavien työllistymistoimien johdosta tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin voida itse vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, sillä ennen järjestämistä vastaavien siirtojen tehtyjen rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palvelujen järjestämisen edellytyksiin.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan lakiin työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämistä vastaavien siirtojen. Tämän pykälän

tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että KEHA-keskus, ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä kuntiin siirtyisi pysyvästi tehtäviä, jotka todennäköisesti edellyttävät julkisen vallan käyttöä. Esitysluonnos tarkoittaisi, että Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelujen joidenkin työntekijöiden palvelussuhteen lajin määräytyminen pitäisi muuttaa työsuhteisesta pysyvästi virkasuhteiseksi. Laissa kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 4 §:ssä ei ole kuitenkaan poikkeusta siihen, että ilman julkista hakumenettelyä voitaisiin työsuhteessa oleva ottaa tai siirtää vakituisen virkasuhteeseen. Määräaikaisen kuntakokeilun aikana Tampereen kaupungin työ- ja kasvupalvelujen noin 50 henkilöä on ollut määräaikaisessa virkasuhteessa ja työvapaalla toistaiseksi voimassa olevasta työsuhteestaan.

Edellä mainitusta johtuen lakiin ehdotetaan seuraavaa siirtymäsäännöstä: ”Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.”

Valmistelussa olisi hyvä huomioida liikkeen luovutuksen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset. Tiedossa on, että valtion palveluksessa työskentelevän henkilöstön palkka on korkeampi kuin kuntaorganisaatiossa vastaavissa tehtävissä. Palkkaharmonisoinnin osalta on kuitenkin huomioitava, että korotuspaineet kohdistuvat vastaanottavissa organisaatioissa eri henkilöstöryhmiin laajemminkin kuin vain suoraan työllisyyden hoidon tehtävissä työskentelevien osalta. Asia tulee vaikuttamaan ainakin toimisto- ja asiantuntijahinnoitteluihin sekä hinnoittelemattomien palkkaryhmään (päällikkötehtävät ja eräät itsenäiset asiantuntijat).

Palkkaharmonisoinnin lähtökohtana tulisi näin ollen olla harmonisointi vastaanottavien organisaatioiden palkkausjärjestelmiin mahdollisimman hallituin palkkakustannuksin - lähtökohtana ei voi olla, että organisaatiomuutoksen johdosta aiheutuisi paine nostaa kuntien olemassa olevan henkilöstön palkkausta kaikkineen ao. henkilöstöryhmissä.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka **21.6.2022**
Sami

Esityksessä TE-hallinnon henkilöstö siirtyisi kuntiin liikkeenluovutuksella, joten henkilöstö säilyttäisi voimassa oleviin työ- ja virkasuhteisiinsa liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa.

TE-hallinnon osaavan henkilökunnan joustava siirto työllisyysalueille on turvattava, mutta samalla työllisyysalueilla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, tehtäväkuviin ja työnjakoon järkevän työllisyydenhoidon kokonaisuuden turvaamiseksi.

Kauniaisten kaupunki **21.6.2022**

Yhteistyösopimusten solmimiselle esitetty aikataulu on tiukka etenkin, kun kuntien luottamushenkilöorganisaatio on keskeisessä asemassa yhteistoimintasopimusten neuvottelussa ja

hyväksymisessä. Lakiesityksen mahdollisen eduskuntakäsittelyn ja yhteistoimintasopimusten luovuttamisen välille jää käytännössä aikaa vain noin puoli vuotta. Toisaalta yhteistoimintasopimusten aikataulu ei voi siirtää myöhemmäksi, koska silloin yhteistoimintaneuvotteluprosessille jäisi liian vähän aikaa. Samalla jäisi myös muulle uuden työvoimaviranomaisen toiminnan suunnittelulle ja valmistelulle liian vähän aikaa. Koko uudistuksen aikataulu on tiukka ja tulee aiheuttamaan kiirettä. Nykyisen aikatauluraamin puitteissa emme ehdota muutoksia yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitettyyn aikatauluun.

Pidämme ongelmallisena, ettei esityksestä löydy minkäänlaista suuntaviivaa tai yleistä raamia henkilöiden jakamiseen kokeiluiden välillä. Olisi hyvä, että laissa olisi jollain tasolla linjattu peruslinjaus siitä, millä periaatteilla olemassa olevat HTV-määrät jaetaan työvoimaviranomaisten välillä. Tarkat linjaukset neuvotellaan toki toimeenpanovaiheessa, mutta ilman laissa lausuttua periaatetta on vaarana, että nykyiset henkilöstöresurssit jaetaan uusien työvoimaviranomaisten näkökulmasta epätarkoituksenmukaisella tavalla. Ehdotuksina voisi olla, että siirtyvä henkilöstö jaettaisiin joko valtionosuuksissa korvattavien toimintamenojen mukaisella osuudella tai työvoimavirnaomaisten kesken näiden suhteellisen asiakasmäärän mukaisesti, niin että huomioidaan asiakaskunnan koostumus, esimerkiksi työllisyyskoodien jakauman, kotoutujien, pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten osalta.

Kieku-koodeja ei tulisi käyttää siirtyvän henkilöstön arvioinnissa tai määrittämisessä. Määrittämisen perusteena tulisi olla tehtävien tosiasiallinen sisältö, eivät täytetyt Kieku-koodit.

Esityksestä ei selviä kuinka toimitaan sopimusten siirtyessä esimerkiksi palveluiden osalta, jos voimassa oleva sopimus siirtyisi useamman työvoimaviranomaisen alueelle. Voisiko sopimusta pilkkoa, ja kuka olisi omistaja, kun sopimusalueet eivät ole yhteneviä uusien työvoimaviranomaisten kanssa?

Sopimuskohtassa ei ole lakiluonnoksessa esitetty mahdollisuutta kieltäytyä palvelusopimuksen vastaanottamisesta, mikä on mahdollista toimitilojen osalta. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus kieltäytyä ottamasta vastaan tarpeettomaksi katsomaansa palvelusopimusta ja sen tuomia vastuita ja kustannuksia.

Outokummun kaupunki, Kaupunginhallitus

21.6.2022

TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtymistä valtiolta kunnalle esitetään tapahtuvaksi 1.12.2024. Kuntatoimijan näkökulmasta on epäselvää, miksi siirron on tapahduttava kalenterivuoden lopussa. Palvelujen yhteensovittamisen, tiedottamisen, henkilöstön siirtymisen sekä resurssoinnin näkökulmasta olisi selkeintä, että järjestämisvastuu siirtyisi kunnille kalenterivuoden alussa 1.1.2025. Esityksen mukaan TE-palvelujen henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella, minkä perusteella henkilöstö säilyttää aikaisemmat työ- ja virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. On perusteltua kyseenalaistaa, miksi henkilöstön siirtymässä valtiolta kunnalle noudatetaan liikkeenluovutuksen periaatetta, kun sitä ei tehty vastaavassa palvelujen siirrossa kuntatoimijalta valtiolle perustoimeentulotuen siirtyessä KELAlle v. 2017. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus rekrytoida itse henkilöstönsä, kuten aikaisemmin vastaavassa tilanteessa oli myös valtiotoimijalla.

TE-henkilöstön siirtyminen kuntatoimijan alaisuuteen on jo itsessään iso muutos valtio- ja kuntatoimijan eri toimintakulttuurit huomioiden. Käytännön näkökulmasta siirtyvän henkilöstön tehtävänkuvien yhteen sovittaminen kunnan työllisyyspalvelujen sekä hallinto- ja tukipalvelujen kanssa tulee olemaan suuri ponnistus. Siirtyvän henkilöstön tehtävänkuvat uudessa toimintaympäristössä tulee olla avoimesti suunniteltavissa jo hyvissä ajoin. Tällä hetkellä tiedossa

oleva yhteistoimintaneuvottelujen aikataulu on liian kireä henkilöstön tiedottamisen ja mahdollisesti uusien tehtäväkuvien vastaanottamisen osalta palvelujen siirtymäajankohtaan nähden.

TE-palvelujen siirron myötä kunnille siirtyy vastuu nykyisen JTYP-lain mukaisista palveluhankinnoista, mikä edellyttää uuden tehtäväalueen lisäämistä kuntien hankintatoimeen tai uuden yksikön perustamista työllisyyspalveluihin. Kunnilla tulee olla vapaus sovittaa siirtyvien palvelujen hankkiminen osaksi palvelukokonaisuuttaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikki TE-palvelujen voimassa olevat hankintasopimukset tulisi voida tarvittaessa päättää ennen palvelujen siirtymistä. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus myös päästä vaikuttamaan siirtymän jälkeisten palvelujen suunnitteluun ja hankintaan jo reilusti ennen siirtymää, jotta vältetään palvelukatkoksilta. Myös kunnan mahdollisuudet palkkatuen tai sitä vastaavan tuen hyödyntäjänä TE-palvelujen siirtymisen jälkeen tulee olla tiedossa jo siinä vaiheessa, kun kunnat suunnittelevat siirtymän aikaista talousarviotaan.

Järjestämisvastuun siirtymiseen on tulossa TEM:n hallinnoima valmisteluhanke, jonka kautta TE-toimisto, ELY-keskus ja kunnat saavat tukea valmistelutyöhön. Tällä hetkellä tuen muoto on vielä melko avoin, esimerkiksi resursseja kunnille muutoksen valmisteluun ei ole tiedossa valmisteluhankkeen kautta. Muutoksen valmistelu tulee vaatimaan kunnilta erillisiä resursseja, joten siitä aiheutuvat kustannukset tulee korvata kunnalle täysimääräisesti.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

Toimeenpano tulisi toteuttaa vuoden vaihteessa 1.1.2025.

Keva, Juridiset palvelut-yksikkö **21.6.2022**

Lain 6 §:ssä on säännökset henkilöstön siirtymisestä. Kun henkilöstö siirtyy lain perusteella valtion eläkejärjestelmän piiristä Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän piiriin säilyvät heidän valtion eläkejärjestelmän mukaiset eläke-etuutensa entisenlaisina, jos palvelus Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmässä jatkuu keskeytyksettä eläkkeelle jäämiseen saakka. Eläketurvan säilymiseen liittyvät säännökset on selvitetty tarkemmin lain yksityiskohtaisissa perusteluissa ja ne vastaavat Kevan käsitystä ja tulkintaa lainsäädännöstä.

Uudenmaan ELY, Uudenmaan ELY-keskuksen Työllisyys ja kotoutuminen sekä Yrityskehittäminen -yksiköt **21.6.2022**

Esitysluonnoksessa ei ole selvitetty juuri lainkaan ostopalvelusopimuksien siirtämiseen liittyviä haasteita. Esitysluonnoksessa mainitaan, että sopimukset joko siirretään, tai jos se ei ole mahdollista, sovitaan sopimukseen liittyvien vastuiden siirtämisestä tuleville työvoimaviranomaisille. Miten tämä konkreettisesti tulisi tapahtumaan? Ostopalvelusopimuksia on mahdotonta tehdä vastaamaan tulevia työllisyysneuvonhoidon alueiden rajoja, koska alueet eivät ole vielä tiedossa. Tulevien työllisyysneuvonhoidon alueiden ei myöskään esitysluonnoksen mukaan ole välttämätöntä ottaa siirtyviä sopimuksia vastaan, vaan uudet työvoimaviranomaiset voivat järjestää palvelut

haluamallaan tavalla. On mahdollista, että hankintasopimuksia tullaan päättämään runsaasti muutosvaiheessa siirtoon liittyvien haasteiden vuoksi, ja palvelujen tarjontaan tulee katkos.

Osa asiakkaista jatkaa ostopalveluissa muutosvaiheen yli, jopa yli vuoden. Ostopalveluiden hallinnointi on järjestetty jokaisella ELY-alueella eri tavoin, koska yhtenäistä järjestelmää tähän tarkoitukseen ei ole ollut, jos palveluihin on sisällytetty esimerkiksi tulosperusteisuutta tai ne eivät ole selkeästi työvoimakoulutuksia tai ryhmävalmennuksia. Esimerkiksi Uudellamaalla on käytössä monia erilaisia, alueella rakennettuja, URA-tietoihin pohjautuvia Excel-järjestelmiä, joilla seurataan palveluiden tuloksellisuutta, hallinnoidaan niitä ja lasketaan tulospalkkioita. Näiden hallinnointi vaarantuu ylipäättään siinä vaiheessa, kun siirytään käyttämään uusia asiakkuudenhallintajärjestelmiä. Lisäksi laskutusjärjestelmien käyttö vaatii erikoistunutta osaamista, ja osaamisen siirtyminen kaikille tuleville Uudenmaan työllisyydenhoidon alueille ei ole mahdollista. On myös mahdollista, että osaajat siirtyvät muihin tehtäviin muutosvaiheessa.

Myös palvelujen rahoitusmallin muuttumiseen liittyy paljon riskejä, joita ei ole esitysluonnoksessa kartoitettu. Nykyisissä ostopalvelusopimuksissa viitataan työllisyysmäärärahoihin. Varataanko työllisyysmäärärahoja esimerkiksi KEHAan sopimusten loppuun hoitamiseen vai tulisiko sopimuksia muuttaa niin, että muutoksen yhteydessä rahoitusvastuu siirtyisi uusille työvoimaviranomaisille? Miten varmistettaisiin jälkimmäisessä tapauksessa maksujen jakautuminen oikein? Joka tapauksessa sopimuksilla sitoudutaan vähintään ennen muutosta tilattujen palvelujen maksamiseen ja maksatus voi jatkua muutaman vuoden muutoksen jälkeen. Myös sidontaseuranta vaatii osin alueellisesti erikoistunutta osaamista tai tietoa, sillä sidontaseuranta joudutaan tekemään alueen palveluista riippuen hieman eri tavoin. Uudellamaalla sidontaseuranta ja käyttösuunnitelma ovat laajoja kokonaisuuksia, jotka on rakennettu alueella vastaamaan TEM:n sidontaohjeeseen, mutta myös alueen erityispiirteisiin. KEHAan tulee jäädä riittävä resurssi, joka hoitaa palveluiden rahaliikenteen loppuun, ja alueellisen osaamisen siirtyminen KEHAan tulee varmistaa riittävän ajoissa. Tätä resurssia ei ole suunniteltu esityksessä erikseen.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Aikataulu on kaikkienensa tiukka. Järjestämisvastuuta koskevat ilmoitukset ja suunnitelmat on toimitettava viimeistään 31.10.2023, myös ilmoitus siitä mitkä toimitilat tulisi siirtymään TE-hallinnolta kunnan/kuntien käyttöön on oltava tiedossa tuolloin. Tämä tarkoittaa sitä, että valmistelut tulisi olla jo todella pitkällä siinä vaiheessa.

Henkilöstösiirroissa on pystyttävä turvaamaan hyvällä muutosjohtamisella arvokkaan osaamisen siirtyminen kuntien käyttöön. Tähän muutosjohtamiseen tulee ottaa kunnat mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Muutosaikataulu on tiukka, joten lain läpimenoaika on syytä vielä tarkastella jatkotyöstön aikana.

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus

21.6.2022

Järjestämisvastuun olisi selkeintä siirtyä vasta 1.1.2025. Tämä helpottaisi vuoden 2024 talousarvion tekoa, samoin monet sopimukset päättyvät vuoden vaihtuessa.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemesterna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

**Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022
20.6.2022 § 162**

Yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu, henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Uudistuksessa tulee huomioida työvoimahallinnon henkilöstön lisäksi myös kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstö eli heidän asemansa uudistuksessa ja huomiointi uudistuksen valmistelussa. Aikataulussa tulee huomioida uuden työyhteisön ja organisaation rakentamiseen riittävästi aikaa. Kunnissa pitää voida vaikuttaa TE-hallinnosta siirtyvien henkilöiden toimenkuviin, ettei synny tilannetta, jossa TE-toimisto siirtyy entisenlaisena uuden hallinnon alle ja todellisten uudistusten tekeminen vaikeutuu.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Esityksessä on todettu, että esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan pääosin 1.12.2024. Järkevintä olisi siirtää lakien voimaantuloajankohdaksi 1.1.2025. Siirretty ajankohta olisi hallinnollisesti helpompi niin kunnille kuin valtiolle.

Polvijärven kunta 21.6.2022

Uudistuksessa siirtyy merkittävä määrä TE-toimistojen työntekijöitä kuntiin, ja myös muita henkilösiirtoja eri organisaatioiden välillä tapahtuu. Siirrot edellyttävät hyvää henkilöstö- ja muutosjohtamista ja henkilöstön tukemista niin kunnissa kuin TE-toimistoissa.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Uudistuksesta aiheutuu myös valtion tehtävien uudelleen järjestelyä ja tästä johtuvia henkilöstösiirtoja valtion sisällä. Osa työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstä työskentelee jo nykyisellään työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kokeilukuntien työnjohdon alla. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Kunta olisi velvollinen noudattamaan valtion työ- ja virkaehtosopimusta siirtohetkellä voimassa olevan sopimuskauden loppuun. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntia koskevan sopimuksen piiriin. Tämä voi tarkoittaa muutoksia henkilöstön palkkauksessa ja työehdoissa. Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen.

Kunta tulee järjestämään työvoimapalvelut itsenäisesti tai vastuukuntana yhteistoimintasopimuksen perusteella muiden kuntien puolesta. Uuden viranomaistehtävän siirtyminen kuntiin tarkoittaa muutoksia kunnan organisaatioon ja toimielimiin. Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa kunnissa siten, kun laissa työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella säädetään. Kunnan hallintosääntöjä olisi muutettava sekä tehtävä päätökset siitä, mikä toimielin ottaa vastatakseen uudet tehtävät. Myös viranhaltijoiden tehtävien muutoksia tulisi todennäköisesti tehtäväksi. Työvoimapalvelut huomioitaisiin myös kuntastrategiassa.

Työvoimapalvelun järjestämisvastuun siirtyessä kunnille valtion tehtävänä säilyisi vastuu palvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta, valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista sekä työllisyydenhoidon tehokkuuden arvioinnista.

Aikataulutus voi olla haastava, koska uusi tehtävä ja kokonaisuudet tulee valmistella, neuvotella, sopia ja perehdyttää niitä toimeenpaneville elimille. Tämä vaatii proaktiivisuutta kaikilta osapuolilta, ei passiivista vastarintaa, mikäli laki tällaisenaan vahvistetaan.

Lappeenrannan kaupunki 21.6.2022

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että muutosohjelmat suunnitellaan ja toimeenpannaan yhteistyössä henkilöstön kanssa. Yhteistyö Kuntaliiton kanssa on olennaista. ELY-keskuksista ollaan siirtämässä kuntiin noin 75 htv hankintatehtäviä hoitavia asiantuntijoita (tilanne 2021 tiedoilla). Hankintaosaamista tullaan tarvitsemaan kunnissa ja työllisyysalueilla. Siirtyvien

henkilöiden mukana siirtyvä hankintaosaaminen on syytä liikkeenluovutuksessa suunnata parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntämään kuntien ja työllisyysalueiden asiakaspalvelutarpeen mukaista hankintaa ja tukemaan myös siirtyvän henkilön ammatillista kehittymistä ja heidän erikoisosaamistaan.

Lainkohdassa (10§) todetaan, että mikäli sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai jakaa, on valtion ja työvoimaviranomaisen sovittava sopimukseen liittyvien vastuiden siirtymisestä. Hankintojen siirtämiseen ja muutosvaiheeseen liittyviä kysymyksiä olisi tärkeää avata hallituksen esityksessä sekä tunnistaa mahdolliset jatkotyöstön tarpeet. Hankintoina toteutettavat palvelut ovat usein kestoltaan monivuotisia hankintasopimuksia, joissa yksittäisen asiakkaan palvelu saattaa kestää muutamasta päivästä yli vuoteen.

ELY-keskukset ovat hankkineet lukuisia yliaalueellisia tai jopa valtakunnallisia palveluja. Sopimuksia tullaan siirtämään käytännössä 15 ELY-keskukselta noin 50–70 työllisyysalueelle. Mikäli sopimusta ei voida siirtää tai jakaa osiin, olisi tärkeää määritellä, voiko hankintasopimuksen loppuunsaattaminen maksatuksineen ja määrärahoineen jäädä valtion/ELY-keskuksen vastuulle vai tarkoittaako tämä käytännössä sopimuksen irtisanomista 1.12.2024 lukien, jolloin kunnille siirtyy vastuu hoitaa palvelun keskeyttämään joutuvien asiakkaiden palvelutarpeet sopivaksi katsomallaan tavalla kotikunnan/työllisyysalueen toimesta. Lähtökohtaisesti olisi tärkeää turvata muutosvaiheessa hallituksen esityksen hengen mukaisesti jokaisen yksittäisen asiakkaan palvelun jatkuminen. Mikäli valtiolle jäisi merkittäviä vastuita ja hankintasopimusten loppuunsaattamista 1.12.2024 jälkeen, tulisi tämä ottaa huomioon myös henkilöresursseissa (hankinta- ja maksatushenkilöstö). On tärkeää huolehtia myös muutosvaiheen riittävästä juridisesta tuesta.

Sopimusten pilkkomisen ja jakamisen osalta on tärkeää jatkovalmistelussa tunnistaa myös palveluntuottajan asema sekä heille mahdollisesti syntyvät hallinto- ja prosessikustannukset sopimusjuridisten kysymysten ohella. Myös maksatusprosessin tulisi toimia ilman viivästyksiä koko siirtoajan keston (huom. mahdollisten viivästyskorkojen aiheuttamat lisärasitteet).

ELY-keskusten hankintahenkilöstö siirtyy kuntiin 1.12.2024. Mikäli hankinnan valmistelut sekä kilpailutus aloitetaan vasta tuolloin, tarkoittaisi se käytännössä uusiin palveluhankintoihin perustuvien TE-palvelujen käynnistymistä syksyllä 2025. Mikäli sopimuksen siirtymisiin liittyviä kysymyksiä ei voida riittävästi ennakoida ja valmistella on vaarana, että hankittujen palvelujen tarjonta ja asiakasmäärät ovat merkittävässä määrin alhaisemmalla tasolla jopa useamman vuoden ajan. Kansainvälisesti (esim. Tanska) on löydettyvissä vastaavia esimerkkejä siirtymäajan vaatimasta pitkästä kestosta.

KEHA-keskus

21.6.2022

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksessa esitetty aikataulu yhteistyösopimusten solmimisesta on riittävä valtion yt-prosessin toteutuksen kannalta. Aikataulu on kuitenkin tiukka eikä salli viivästyksiä. Olisi suotavaa, että epävirallinen tieto työllisyydenhoidon alueista saataisiin mahdollisimman pian, jotta henkilöstösiirtojen suunnittelu ja niiden valmistelu voitaisiin käynnistää virastokokonaisuudessa.

KEHA-keskuksella ei ole lisättävää henkilöstösiirtoihin ja henkilöstön asemaan liittyviin menettelytapoihin. Todettakoon kuitenkin, että henkilöstösiirtojen toteutus tulee olemaan mittava ja täynnä haasteita.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan toimitilojen hallinta siirtyisi työvoimaviranomaisille 1.12.2024 ja työvoimaviranomaisten tulisi ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle 31.10.2023 mennessä missä tiloissa työvoimapalveluja järjestetään ja missä ei. Nykyisten TE-palvelujen käytössä olevien toimitilojen irtisanomisajat vaihtelevat 3-12 kuukauden välillä ja välttämättä irtisanomisaika ei ehdi täyttyä, jos työvoimaviranomainen ei jatka nykyisissä tiloissa. Irtisanottavissa tiloissa voi olla jäännösvuokra, joka aiheutuu toimitiloihin tehdyistä muutostöistä ja ennen aikainen irtisanominen voi johtaa jäännösvuokran kertamaksuun.

Nykyisessä vuokramallissa valtion omistamien tilojen vuokrasopimusten irtisanomisajaksi on hallinta-asetuksessa säädetty 12 kuukautta, jotta pitkät sopimussuhteet eivät rasittaisi virastojen ja laitosten toimintaa niiden sopeutuessa muutoksiin niiden tehtävissä ja tavoitteissa ja toimintaympäristössä. Hallinta-asetuksessa on säädetty myös 10 vuoden jäännösvuokravastuusta, joka tarkoittaa sitä, että tiloja irtisanottaessa vuokralaisella on vastuu siitä vuokraaikutteisesta investoinnin osasta, jota ei voida täysmääräisesti hyödyntää kohdetta edelleen vuokrattaessa tai luovutettaessa, ja joka on vielä maksamatta vuokrasopimuksen irtisanomishetkellä.

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa toimitilojen osalta ei huomioida lainkaan valtion palvelu- ja toimitilaverkkohankkeen tavoitteita, joissa julkisen hallinnon asiakaspalveluita tarjotaan yhteisissä asiakaspalvelupisteissä, joissa palveluita tarjoavat valtion toimijoiden lisäksi KELA ja kunnat.

TE-toimistoilla on n. 5 hyllykilometriä paperiarkistoa ja hallituksen esitysluonnoksen mukaan vireillä olevat asiat siirtyvät työvoimaviranomaisille. TE-toimistojen massadigitointi aloitettaneen Kansallisarkiston tiekarttasuunnitelman mukaan vuonna 2027. Arkiston seulonta ja järjestäminen edellyttää huomattavaa työtä.

KEHA-keskus kannattaa suunniteltua ajatusta vireillä olevien asioiden siirtymisestä kunnille. Asioiden siirtymisessä pitää ottaa huomioon sekä asiakastietojärjestelmien tiedot sekä asianhallinnassa olevat asiat.

Paperiarkistoja ei enää kerry ja vanhojen arkistossa olevien aineistojen jakamista kunnille ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Tietopalvelua kohdistuu aineistoihin vain vähäisessä määrin ja se voitaneen hoitaa KEHA-keskuksen toimesta jatkossakin. Sähköisessä arkistossa oleva uudempi aineisto voitaisiin siirtää kunnille.

Lakiluonnoksen 5 §:n mukaan järjestämisvastuun siirtyminen kunnille tapahtuisi 1.12.2024. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että järjestämisvastuun siirtyminen ei käytännössä tapahdu ns. Yhdessä yössä, vaan vastuiden ja sitoumusten, asiakkaiden, järjestelmäympäristöjen siirto vie kuukausia. Työvoimapalveluissa on kaiken aikaa vireillä ja toteutuksessa kymmeniä tuhansia asioita. Niiden siirto nykyisestä ympäristöstä uusiin kuntaympäristöihin tulee toteuttaa normaalin toiminnan ja asiakaspalvelun häiriintymättä ja ilman suurta riskiä, mikä käytännössä tarkoittaa vireillä olevien asioiden siirtämistä alue kerrallaan, viikonloppuisin.

Lakiluonnoksen 10 §:ssä säädettäisiin sitovien sopimusten ja vastuiden siirtymisestä. KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että talousarviolainsäädännön mukainen kohdentaminen tarkoittaa KEHA-keskuksen taseeseen merkittävää velkaa, jonka purkaminen sitoumuksittain kunnille on merkittävä työ määrä. Esimerkkinä vuoden 2021-2022 vaihteessa muita lyhytaikaisia velkoja taseessa oli pelkästään 323051 momentin osalta n. 7 M euroa. Purkaminen tulee tehdä samalla kertaa vireillä olevien asioiden siirron kanssa, käytännössä viikonloppuisin, koska tasearvo vaihtelee päivittäin kun tapahtumia kirjataan. Hallituksen esityksessä tulisi huomioida, miten siirto voidaan konkreettisesti toteuttaa, ja miten tehtävää hoidetaan siirtymäaikana. Mikäli siirto toteutetaan 1.12.2024, tarkoittaisi se käytännössä asiakaspalvelun ja toiminnan keskeyttämistä

muutamaksi kuukaudeksi, jotta siirtoa vaativat asiat ja sitoumukset olisivat siirtokelpoisia kuntiin. Näin ei käytännössä voitane menetellä.

Lakiluonnoksen 11 §:ssä säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla myönnettyyn palveluun tai tehtyyn päätökseen sovellettavasta lainsäädännöstä. Pykäläluonnoksessa todetaan, että työllisyyspoliittisen avustuksen myöntäminen ja maksaminen lakkaisi aiemman lain kumoutuessa. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu henkilöstövaikutusten arvioinnissa. Sekä KEHA-keskuksessa että TE-toimistoissa on tämän johdosta poistuvia tehtäviä, jotka tulisi arvioida henkilömääriltään hallituksen esityksessä.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

Liikkeenluovutuksessa siirtyvät vastuut

Helsingin kaupungin kanta on, että henkilöstön liikkeen luovutusta koskevan ratkaisun osalta hallituksen esityksessä olisi tullut arvioida vaihtoehtoisia toteutustapoja. Liikkeen luovutusta koskeva sääntelyn soveltamisen osalta ratkaisujen tulisi olla linjassa keskenään silloin, kun arvioitavana on viranomaistehtävien uudelleenjärjestely kuntien ja valtion välillä. Aiemmin esimerkiksi siirrettäessä toimeentulokiasioita kunnilta Kelalle, lainsäädännön esitöissä arvioitiin liikkeen luovutusta koskevien tunnusmerkkien soveltumista siirtoon. Tällöin todettiin, etteivät liikkeen luovutusta koskevat tunnusmerkit täyty. Vastaavaa arviointia ei ole tehty nyt kyseessä olevassa siirrosta, vaan siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain liikkeen luovutusta koskevaa sääntelyä riippumatta siitä, täyttävätkö siirrot valtion virkamieslain mukaisia liikkeenluovutuksen tunnusmerkkejä.

Jotta tulevat järjestämisvastuulliset tahot voivat alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulee kirjata ELY-keskusten ja TE toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne. Tämän pykälän on syytä tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Helsingin kaupunki ehdottaa seuraavaa muutosta ja uuden 11 § lisäystä lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta:

”1 § Voimaan tulevat säädökset Seuraavat lait tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 2024: 1) laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (/); 2) laki työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (/); 3) laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta (/); 4) laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta (/). Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 luvun 1, 2, 4, 5 ja 11 § tulevat kuitenkin voimaan jo 1 päivänä huhtikuuta 2023. Mainitun lain 13 luvun 2 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.”

”11 § Työ- ja elinkeinotoimiston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuus yhteistyöhön Siirrettäväksi esitetyistä palveluista vastaavien tiedonhallintayksiköiden tulee tarjota kunnalle esteetön pääsy näiden palveluiden järjestämistä koskeviin tietoihin, toimintaprosessien kuvauksiin, sopimuksiin, tiedonhallintamalleihin sekä asiakirjoihin, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Yhteistyötavoista ja yhteistyön laajuudesta säädetään tarvittaessa erikseen valtioneuvoston asetuksella.”

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Esityksessä ei ole selkeästi sanottu, tehtävät siirtyvät kunnille, ja mikä on kyseisien tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Epäselvää on myös, mitkä tehtävät lakkaavat ja mitkä tehtävät korvautuvat uusilla.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut 18.6.2022 lausunnonantaja: Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Mänttä-Vilppulan kaupunki tukee Tampereen kaupungin esittämää siirtymäsäännöstä: ”Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.”

Valmistelussa olisi hyvä huomioida liikkeen luovutuksen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset. Tiedossa on, että valtion palveluksessa työskentelevän henkilöstön palkka on korkeampi kuin kunta-organisaatioissa vastaavissa tehtävissä. Palkkaharmonisoinnin lähtökohtana tulisi olla harmonisointi vastaanottavien organisaatioiden palkkausjärjestelmiin mahdollisimman hallituin palkkakustannuksin - lähtökohtana ei voi olla, että organisaatiomuutoksen johdosta aiheutuisi paine nostaa kuntien olemassa olevan henkilöstön palkkausta kaikkineen ao. henkilöstöryhmissä.

Kirkkonummen kunta 17.6.2022

Henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen vanhoina työntekijöinä säilyttäen siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kirkkonummen kunta yhtyy Suomen kuuden suurimman kaupungin näkemykseen siitä, että kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämistäsiirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämistäsiirtoalueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. TE-toimiston henkilöstön osaamisen siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämistäsiirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Kunnille tulisi tarjota tukea tässä muutoksessa: tehtävän kuvista tulisi neuvotella hyvissä ajoin kuntien työllisyys- ja elinkeinotoimijoiden kanssa ja tehdä tiivistä yhteistyötä henkilöstön muutokseen valmistautumisessa, eri organisaatioiden työkuultuurien tunnistamisessa ja yhteensovittamisessa sekä työtehtäviin perehdyttämisessä. Lakiehdotuksessa tulisi linjata peruseriaatteet siirtyvän henkilöstön jyvittämiselle joko siirtyvän valtionosuuden tai siirtyvän asiakaskunnan mukaisesti.

Henkilöstösiirrot ja -vaikutukset tulisi nostaa riskiarvioinnissa yhdeksi keskeiseksi riskiksi. Kuntien tulisi voida osallistua siirtyvien tehtävien rekrytointeihin vuoden 2024 puolella, eli TE-toimisto ei voisi silloin enää rekrytoida oman halunsa mukaan henkilöitä, jotka pian siirtyisivät kuntiin.

Lakiin tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämismenettelyjen siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista. Asiakkaiden suuntaan ei saa näkyä vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja** **17.6.2022**

-

**Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki, 17.6.2022
Godkränt av stadstyrelsen 13.6.2022 §
243**

Poikkeaminen järjestämismenettelyssä asetusta vaatimuksista § 4 2 mom turvaa kielellisiä oikeuksia mutta saman 3:n momentin edellytys useamman Tilastokeskuksen tilastollisen luokituksen perustuvan työssäkäyntialueen yhdistämisestä jää epäselväksi ja pitää tarkentaa. Lain voimaantuloajaksi on suunniteltu 1.12.2024. Tämä aiheuttaa kuntien talousarvion laadinnassa, henkilöstön siirroissa ja hallinnossa haasteita, joten Raaseporin kaupungin ehdotus on että voimaantulo ajaksi määritellään 1.1.2025.

Luumäen kunta **17.6.2022**

Huomiot kirjattu kohtaan 1.3.

KUUMA-seutu liikelaitos **16.6.2022**

MUUTOSESITYS

Kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämismenettelyjen siirtoa tapahtuvissa rekrytointeissa sen jälkeen, kun järjestämismenettelyalueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

- Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämismenettelyjen siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

MUUTOSESITYS

Lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulee astua voimaan jo 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

- Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on tärkeä alkaa valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Ehdotuksessa kuntien uuden rahoituksen siirtymäkaudeksi esitetty aika on kolme vuotta, mutta esitetyn laskelman mukaan se on kuitenkin vain kaksi vuotta ja kuukausi. Parkanon kaupungin näkemyksen mukaa siirtymäkauden tulisi olla esitetty kolme vuotta.

Uudistuksen aloitus joulukuussa 2024 ei ole järkevää. Parkanon kaupunki ehdottaa, että uudistus tulisi voimaan vasta 1.1.2025 alkaen.

Nakkilan kunta

16.6.2022

Aikataulu yhteistoimintasopimusten solmimiselle on liian tiukka huomioiden, että luonnos on tullut lausunnon virkamiesesityksenä ja poliittinen keskustelu uudistuksesta vielä jatkuu. Vaikuttaa siltä, että TE-toimistoissa on jo nyt henkilöstössä vajetta ja uusien työntekijöiden rekrytoinnin haastetta. Vaikka uudistuksella ei tavoitella henkilöstövähennyksiä, jatkuvat uudistukset haastavat työntekijöiden työhyvinvointia.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus**

15.6.2022

Henkilöstösiirroissa ja henkilöstön asemaan liittyvissä menettelytavoissa tulee huomioida myös kunnan henkilöstön tilanne. Kuntien henkilöstö kaipaa yhtä lailla muutostukea ja varmuutta oman työn jatkumiseen. Uudistuksen yhteydessä ei saa unohtaa myöskään kuntien erittäin hyviä omia panostuksia työllisydenhoitoon. Esitetty aikataulu on kannatettava.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus **15.6.2022**

yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
Ei kommentoitavaa

henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
Hollolan kunta näkee, että lakiehdotuksessa ei ole selvää esitystä siitä, mitkä tehtävät siirtyvät kunnille, ja mikä on kyseisten tehtävien hoitavien henkilöstön määrä. Epäselvää on myös, mitkä tehtävät lakkaavat ja mitkä tehtävät korvautuvat uusilla.

sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen
Hollolan kunta näkee, että lakiehdotuksessa ei ole selkeää esitystä sitovien sopimusten ja vastuiden siirtymisestä.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö **15.6.2022**

10 § Sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Oikeudelliset palvelut - yksikkö toteaa, että voisi olla tarpeen nostaa täsmennyksiä hallituksen esityksen perusteluihin seuraaviin kokonaisuuksiin:

Ehdotetun 10 §:n sanamuoto poikkeaa hieman pykälän perusteluiden sanamuodosta ja tätä olisi syytä täsmentää. Perusteluiden mukaan ”Jos sopimus liittyisi myös valtion jäljelle jääviin tehtäviin eikä sitä olisi mahdollista jakaa, valtion ja kunnan tai yhteistoiminta-alueen tulee sopia sopimukseen liittyvien vastuiden siirtämisestä valtion ja kunnan tai yhteistoiminta-alueen välillä.” Tällä hetkellä alueilla voi olla kilpailutettuna hankintasopimuksia, joiden jakaminen eri työvoimaviranomaisille voi muodostua käytännössä mahdottomaksi. Perusteluiden sanamuoto kuitenkin viitanee sellaisiin sopimuksiin, joissa tehtävät jäisivät osittain valtiolle ja tällaisia sopimuksia ei olisi mahdollista jakaa.

Pykälän sanamuoto kuitenkin mahdollistaisi myös (esim. hankintasopimusten) muiden kuin vain valtiolle jäävien tehtävien osalta sopimisen vastuuden siirtämisestä, jos tilanne olisi sellainen, että sopimusta ei voisi jakaa.

Esitysluonnoksesta ei käy ilmi uusien sopimusten tekemisen aikataulu, mihin saakka uusia sopimuksia laaditaan. Lisäksi epäselvää on vielä keskeneräisten hankintojen tilanne, miten toimitaan keskeneräisten hankintojen osalta esimerkiksi yhteishankintojen suhteen?

Mitä tarkoitetaan ehdotuksessa olevalla "kuntien ja yhteistoiminta-alueiden vastuulle siirtyisivät erilaiset palvelujen ostoihin liittyvät sopimukset"? Mitä tämä vastuu konkreettisesti pitää sisällään? Tulisiko tätä kohtaa avata enemmän perusteluissa tai asetuksessa? Sopimusten siirtoon liittyvät käytännön toimet vaativat ainakin valtakunnallista ohjeistusta.

Ehdotuksessa ei oteta kantaa siihen, miten toimitaan, jos sopimusta ei voi siirtää? Vastaavasti, jos sopimus ei ole jaettavissa kuntiin tai työllisyysalueille, lakkaako sopimus? Mikäli palvelu jää toteutumatta, mikä taho tässä tapauksessa korvaa palveluntuottajalle toteutumatta jääneen palvelun? Lisäksi miten käy palvelun, jos sopimuksella "ei ole vastaanottajaa" eli syystä tai toisesta uutta sopimusosapuolta ei voida määrittellä. Mikä merkitys tässä tilanteessa on 11 §:llä?

Lisäksi sopimukseen liittyvistä neuvotteluista olisi hyvä mainita ainakin suosituksen tasolla. Esimerkiksi se, milloin siirrettäviin sopimukseen liittyvät neuvottelut käydään (1.4.2023 jälkeen). Vaikka sopimukset olisivatkin voimassa 2024 loppuun saakka, on taattava 2024 vuodenvaihteen jälkeen jatkuvien palvelujen jatkuminen.

11 § julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla myönnettyyn palveluun tai tehtyyn päätökseen sovellettava lainsäädäntö

Esityksen osalta tulisi tarkentaa, mikä taho vastaa palvelun toimeenpanosta ja miten kesken olevan palvelun toimeenpanon siirtäminen tehdään (koskee myös 7 ja 10 §:iä).

Oulun kaupunki

15.6.2022

Liikkeenluovutusperiaatteet:

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Oulun kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtävänkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Oulun kaupunki myös esittää, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtymistä valtiolta kunnalle esitetään tapahtuvaksi 1.12.2024. Kuntatoimijan näkökulmasta on epäselvää, miksi siirron on tapahduttava kalenterivuoden lopussa. Palvelujen yhteensovittamisen, tiedottamisen, henkilöstön siirtymisen sekä resurssoinnin näkökulmasta olisi selkeintä, että järjestämisvastuu siirtyisi kunnille kalenterivuoden alussa 1.1.2025. Esityksen mukaan TE-palvelujen henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella, minkä perusteella henkilöstö säilyttää aikaisemmat työ- ja virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. On perusteltua kyseenalaistaa, miksi henkilöstön siirtymässä valtiolta kunnalle noudatetaan liikkeenluovutuksen periaatetta, kun sitä ei tehty vastaavassa palvelujen siirrossa kuntatoimijalta valtiolle perustoimeentulotuen siirtyessä KELAlle v. 2017. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus rekrytoida itse henkilöstönsä, kuten aikaisemmin vastaavassa tilanteessa oli myös valtiotoimijalla.

TE-henkilöstön siirtyminen kuntatoimijan alaisuuteen on jo itsessään iso muutos valtio- ja kuntatoimijan eri toimintakulttuurit huomioiden. Käytännön näkökulmasta siirtyvän henkilöstön tehtävänkuvien yhteen sovittaminen kunnan työllisyyspalvelujen sekä hallinto- ja tukipalvelujen kanssa tulee olemaan suuri ponnistus. Siirtyvän henkilöstön tehtävänkuvat uudessa toimintaympäristössä tulee olla avoimesti suunniteltavissa jo hyvissä ajoin. Tällä hetkellä tiedossa oleva yhteistoimintaneuvottelujen aikataulu on liian kireä henkilöstön tiedottamisen ja mahdollisesti uusien tehtävänkuvien vastaanottamisen osalta palvelujen siirtymäajankohtaan nähden.

TE-palvelujen siirron myötä kunnille siirtyy vastuu nykyisen JTYP-lain mukaisista palveluhankinnoista, mikä edellyttää uuden tehtäväalueen lisäämistä kuntien hankintatoimeen tai uuden yksikön perustamista työllisyyspalveluihin. Kunnilla tulee olla vapaus sovittaa siirtyvien palvelujen hankkiminen osaksi palvelukokonaisuuttaan parhaaksi katsomallaan tavalla.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikki TE-palvelujen voimassa olevat hankintasopimukset tulisi voida tarvittaessa päättää ennen palvelujen siirtymistä. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus myös päästä vaikuttamaan siirtymän jälkeisten palvelujen suunnitteluun ja hankintaan jo reilusti ennen siirtymää, jotta vältytään palvelukatkoksilta. Myös kunnan mahdollisuudet palkkatuen tai sitä vastaavan tuen hyödyntäjänä TE-palvelujen siirtymisen jälkeen tulee olla tiedossa jo siinä vaiheessa, kun kunnat suunnittelevat siirtymän aikaista talousarviotaan.

Järjestämisvastuun siirtymiseen on tulossa TEM:n hallinnoima valmisteluhanke, jonka kautta TE-toimisto, ELY-keskus ja kunnat saavat tukea valmistelutyöhön. Tällä hetkellä tuen muoto on vielä melko avoin, esimerkiksi resursseja kunnille muutoksen valmisteluun ei ole tiedossa valmisteluhankkeen kautta. Muutoksen valmistelu tulee vaatimaan kunnilta erillisiä resursseja, joten siitä aiheutuvat kustannukset tulee korvata kunnalle täysimääräisesti.

Naantalin kaupunki

15.6.2022

**Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus 13.6.2022
13.6.2022**

Uudistuksessa tulee huomioida työvoimahallinnon henkilöstön lisäksi myös kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstö eli heidän asemansa uudistuksessa ja huomiointi uudistuksen valmistelussa. Aikataulussa tulee huomioida uuden työyhteisön ja organisaation rakentamiseen riittävästi aikaa. TE-hallinnosta siirtyvien henkilöiden toimenkuviin pitää voida kunnissa vaikuttaa, jottei synny tilannetta, jossa TE-toimisto siirtyy entisenlaisena uuden hallinnon alle ja todellisten uudistusten tekeminen vaikeutuu.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Liikkeenluovutussäännökset on hyvät. Määräaikainen irtisanomissuoja 2-3 vuotta turvaisi palvelujen hallitun liikkeelle lähdön.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

**Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108**

7.6.2022

Eftersom uppgifterna föreslås flyttas över till kommunerna den 1 december 2024 kommer övergångsperioden att pågå endast två år och en månad, istället för de tre år som faktiskt föreslagits. Vi anser att anpassningstiden är för kort, särskilt i en situation där kommunernas förmåga att genomföra en förändring av hög kvalitet måste värnas. Även kostnader som överförs till kommunerna bör förutses innan flytten.

En bättre tidpunkt för överföring kunde vara 1.4.2025. Att alla ledningsstrukturer finns på plats för ett lyckat genomförande i december 2024 ses inte som realistiskt. I december är därtill många kommuner fortfarande på slutrakan med budgetarbetet. Ett årsskifte är därmed en mer naturlig överföringstidpunkt, men sammanfaller samtidigt med såväl mycket arbete som semesterperioder. Efter bokslutsbehandlingen, dvs från 1 april 2025 kunde därför vara mer lämpligt. Då har kommunerna bättre möjlighet att ge den nya personalen och organisationsförändringarna den uppmärksamhet och tid som den direkta överföringen kräver. Den nya organisationen hinner hantera det mest akuta förändringsarbetet innan sommarsemestrarna kommer emot. En förskjutning med fem månader framåt ger även alla involverade parter några månader mer tid för förberedelser.

Bureau Facility

6.6.2022

Ehdotus: jokainen TE -toimiston virkailija hakee avoimia tehtäviä kuntasektorilta. Voisi luulla, että ammattitaitoa hakemiseen löytyy...

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Näemme erittäin kannatettavana esityksen 3§:n muutoksen, jonka mukaisesti asiakkaalla ei olisi enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Muutos asiakaskriteerissä voi kasvattaa myös palvelujen käyttöä mutta toisaalta aiemmin kohdennetuilla palveluilla voidaan nopeuttaa työllistymistä. Muutoksen vaikutukset monialaisen tuen yhteispalvelun resurssointiin tulee varmistaa yhteistoimintaan osallistuvien toimijoiden osalta.

Etelä-Karjalassa on pidetty tärkeänä valtakunnallista TYP-ohjausryhmää ja verkoston tukea, joten emme kannata valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luopumista. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resurssointia tulisi tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Ohjaamo on vakiinnuttanut paikkansa ja on tunnettu brändi. Etelä-Ka Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Etelä-Karjalassa Ohjaamo on kytketty osaksi TYP-johtoryhmää. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg 27.6.2022
Antonia

On tärkeää, että monialaisen yhteistoiminnan organisoinnissa tunnistetaan ja huomioidaan kansalaisjärjestöjen ja säätiöiden rooli.

Kuusamon kaupunki 27.6.2022

-

Kainuun liitto, Pentti Malinen, 27.6.2022
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo

-

Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut, 27.6.2022
Mäkelä Mari

Asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsy, vaan palveluun ohjaus perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, tämä on erittäin kannatettavaa. Muutos mahdollistaa asiakkaalle palveluun pääsyn varhaisemmassa vaiheessa. Kohderyhmän kokonaisuus on selkeämpi, jos monialaisen

palvelun tarkoitus on määritelty selkeämmin. Käytännössä tämä helpottaisi asiakkaan ohjaamista monialaisen tuen piiriin mahdollisimman oikea-aikaisesti.

Monialaisesta yhteispalvelusta tulisi tehdä kirjallinen sopimus, jossa määriteltäisiin tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Kokonaisresursointia monialaiseen yhteistoimintaan tulee tarkastella suhteessa asiakasmäärään. Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen välinen henkilöstön jakautuminen tulisi olla asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti. Riittävä resursointi takaa palvelujen vaikuttavuuden.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi monialaisen yhteistoiminnan aliresursointiin ja siihen, että työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Lisäksi yhteistyösopimuksen mahdollinen puuttuminen tuo helposti epäselvyyksiä kustannusten jakautumisen osalta käytännössä.

Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut, 27.6.2022
Polvinen Pauliina

Asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsy, vaan palveluun ohjaus perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, tämä on erittäin kannatettavaa. Muutos mahdollistaa asiakkaalle palveluun pääsyn varhaisemmassa vaiheessa. Kohderyhmän kokonaisuus on selkeämpi, jos monialaisen palvelun tarkoitus on määritelty selkeämmin. Käytännössä tämä helpottaisi asiakkaan ohjaamista monialaisen tuen piiriin mahdollisimman oikea-aikaisesti.

Monialaisesta yhteispalvelusta tulisi tehdä kirjallinen sopimus, jossa määriteltäisiin tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Kokonaisresursointia monialaiseen yhteistoimintaan tulee tarkastella suhteessa asiakasmäärään. Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen välinen henkilöstön jakautuminen tulisi olla asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti. Riittävä resursointi takaa palvelujen vaikuttavuuden.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi monialaisen yhteistoiminnan aliresursointiin ja siihen, että työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Lisäksi yhteistyösopimuksen mahdollinen puuttuminen tuo helposti epäselvyyksiä kustannusten jakautumisen osalta käytännössä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto 27.6.2022

Esityksessä monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Työttömyyden keston tai ikään liittyvät asiakaskriteerit poistuisivat. Mahdollisuus asiakasmäärien lisääntymiseen monialaisen tuen yhteistoimintamallin piirissä sekä verkostomuotoisen, yhteistoimintamallisen asiakaspalvelun kuormittavuus tulee huomioida siten, että lakisääteisten veloitteiden hoitaminen tulee mahdollistaa riittävien resurssien. Asiakkaan kannalta on hyvä, että hän pääsee verkostoyhteistyön piiriin nykyistä varhaisemmassa vaiheessa, koska palvelutarve ei määriy työttömyyden keston tai ikään perustuen. Varsinais-Suomen TE-toimisto kuitenkin kantaa huolta, miten näiden asiakkaiden asiakaspalvelun resursointi pystytään varmistamaan yleiskatteellisella rahoituksella. Pyydämme lausunnossamme arvioimaan tätä tarkemmin kappaleessa 4.1.5 (Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta erityisellä tarkkuudella), koska kyseessä on yksi hallituksen esityksen merkittävimmistä TE-palvelujen substanssiin liittyvistä muutoksista.

Varsinais-Suomen TE-toimisto on jo aiemmassa lausuntokohdassa kannattanut esitettyä nuorten monialaisen yhteispalvelun lainsäädäntöä (4.1. keskeiset ehdotukset) ja lausunut siihen liittyvistä sääntelyn tarkentamistarpeista. Lisäksi Varsinais-Suomen TE-toimisto on antanut vahvan suosituksen ns. ONNI-valmennuksen toteuttamisen siirrosta KEHA-keskukseen aiemmassa lausuntokohdassa (Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset) seuraavasti:

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyittäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Näiden huomioiden lisäksi Varsinais-Suomen TE-toimisto haluaa erikseen lausua seuraavaa nuorten monialaiseen palveluun liittyen:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että ONNI-valmennuksesta säädettäessä tulisi säätää velvoite tarjota sen yhtenä toteuttamistapana etäpalveluna. Ilman tätä edellytystä ei nykyisillä palvelun resursseilla voida taata, että se olisi yhdenvertaisesti saavutettavissa kaikille asiakkaille asuinkunnasta riippumatta.

Työvoimaviranomaisen ns. velvoittavien työllisyyspalvelujen keskeisyys ja painotus on jo TE-virastoverkoston aikana johtanut vapaaehtoisuuden perustuvan Ohjaamo-toiminnan jäämisen eräänlaiselle sivuraiteelle, osin myös palvelun vaikuttavuuden seurannan haasteiden vaikutuksesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa huolta siitä, että vastaavat haasteet toiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiselle todennäköisesti kasvavat entisestään uudessa järjestämismallissa. Tästä johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto myös lausuu, että lainsäädännössä tulisi määritellä pakolliseksi Ohjaamotoiminnan koordinaattorin tehtävänkuvan luominen ja tehtävän resursointi (vähintään 1 htv) jokaiselle työvoimaviranomaiselle.

Esityksessä KEHA-keskuksen tehtäväksi on annettu palveluintegraation hoitaminen sekä monialaisen tuen kehittämisen tukipalvelut kunnille ja muille toimijoille. KEHA-keskuksen rooli on tässä merkittävä ja laaja. Tietoisuutta eri alueiden monimuotoisuudesta ja kehittämistyön tarpeista tarvitaan paljon heti uudistuksen voimaantumisesta ja järjestämisvastuun siirrosta alkaen, joten KEHA-keskuksella tulee olla riittävät resurssit hoitaa em. tehtävänsä. Tarve korostuu erityisten pienten työvoimaviranomaisten tukitarpeiden osalta, jos ja kun aiemmin vastaavia tehtäviä hoitaneet virkahenkilöt siirtyvät liikkeenluovutuksella muihin tehtäviin ja muille työvoimaviranomaisille, mikä tulee haavoittamaan pientä palvelun järjestäjää suurta työvoimaviranomaista enemmän.

KEHA-keskuksen monialaisen työn tukipalvelun osalta tulee arvioida tarkkaan, millaisia säästöjä toiminnasta muodostuu nykyisen TYP-työn piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto muistuttaa, että TYP-työtä ja siihen liittyvää verkostoyhteistyötä tehdään alueilla jo nyt eikä kaikkia verkostorakenteita tarvitse rakentaa uudestaan. Kyseessä ei ole siis uuden toimintamallin luomisen tukemista vaan alueellisen työn tukemisesta jo olemassa olevan mallin siirrosta uuteen lainsäädäntöön muutoksineen.

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Varsinais-Suomen TYP-verkosto**27.6.2022**

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

3§ Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin

On kannatettavaa, että asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeä, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan organisointi

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn ali resurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12§ Monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

12§:n lopussa Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina.

16 § Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu

17 § Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus

Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että nuori saisi Ohjaamosta tai muusta kunnan järjestämästä palvelusta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista, joten tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

18§ Monialaisten palveluiden kehittämisen tuen tarjoaminen

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säätäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022
Björklund Helena

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen 27.6.2022
yhdistys Oktetti ry

Oktetti kannattaa esitystä työttömyyden keston perustuvista asiakaskriteereistä luopumisesta. Ehdotetun pykälän mukaan työttömän voisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos työttömän työllistymisen arvioidaan edellyttävän työvoimapalveluiden sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista. Tämä on kannatettavaa.

Oktetti kuitenkin huomauttaa, että nuoret tarvitsevat nimenomaan sujuvat, nopeat siirtymät tarvitsemiinsa palveluihin. Nyt heitä on ohjautunut ohjaamoiden ylivuotona merkittävästi TYP-palveluihin, joista kummastakaan ei ole kuitenkaan ollut tarjota sopivaa paikkaa. Moni nuori onkin kertonut siitä, miten he joutuvat viikko toisensa jälkeen uuden ammattilaisen ääreen kertomaan elämäntarinansa, minkä jälkeen heidät käännytetään seuraavaan paikkaan. Pahimmillaan yliopistollinen sairaala soittaa etsivälle nuorisotyölle että voisitteko te koettaa pitää tätä nuorta vähän silmällä kun on yrittänyt tappaa itsensä niin monta kertaa ja kun elämä on kuitenkin muuten niin hyvin hoidossa kun on jo koulutuskin, niin eiväthän he voi siellä auttaa. Lakiesitys jättää muutenkin lähinnä toivon ja hyvän tahdon varaan, miten monialaiset palvelut toteutuvat. Eivät ainakaan yhdenvertaisesti eri puolilla maata.

**Vesannon kunta, Vesannon
kunnanhallitus/kunnanjohtaja Pia
Harmokivi**

26.6.2022

Nuorten työllistymistä edistävä matalan kynnyksen monialainen tuen yhteispalvelu tulee tarjota aitona lähipalveluna nuoren kotikunnassa tai vaihtoehtoisesti asuinpaikkakunnalla.

**Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus
13.6.2022 § 108**

26.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Siilinjärven kunta

26.6.2022

Nuorten asiakkaiden tilanne pitää huomioida erityisesti. Ohjaamo ei toimi kaikissa kunnissa eikä jatkossakaan tule toimimaan kaikissa kunnissa. Nuorille täytyy olla erikseen määritellyt palvelut ja mahdollisuudet. Esimerkiksi erillistä nuorten palkkatuke tulisi kehittää.

Turun kaupunki

24.6.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä.

Turun kaupunki esittää, että selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Hallituksen esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistyöstä, tavoitteista, työnjaosta, resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Samoin on tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17§:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana.

Turun kaupunki esittää, että työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi järjestää siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

**Lempäälän kunta, kunnanhallituksen 23.6.2022
päätös 20.6.2022 § 149**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Lempäälän kunta näkee tärkeänä, että pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi kytkeä esitettyä tiiviimmin yhteen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa ja määrittää se saman johtoryhmän alaisuuteen. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelulla voisi kuitenkin olla oma sopimus pohjansa ja matalan kynnyksen, työllisyysstatuksesta riippumaton, asiakasprofiilinsa. Lailla tulisi myös säätää nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa käytettävästä tietojärjestelmästä ja mahdollistaa toimijoiden välinen asiakastiedonvaihto asiakkaan monialaisen palvelutarpeen niin vaatiessa.

**Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-
Parkkinen Pirjo 23.6.2022**

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Monialaisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden palvelun perustuminen esityksen mukaisesti asiakkaan tosiasialliseen palvelutarpeeseen on tervetullut muutos, koska se mahdollistaa jatkossa asiakkaiden nopeamman palveluun pääsyn.

SOTE-palvelujen sekä kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle edellyttää hyvää yhteistyötä työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueiden ja KELA:n kesken.

Nuorille kohdentuvan Ohjaamo-palvelun vakiinnuttaminen on kannatettava esitys.

TYP ja ohjaamopalvelut ovat kuitenkin kuntien näkökulmasta usein hankalia organisoida erillispalveluina, mistä johtuen painopisteen tulisi olla tarkoituksenmukaisissa palvelusisällöissä ja palvelujen saatavuudessa organisatoristen ratkaisujen sijaan.

Oikeusministeriö

23.6.2022

2. lakiehdotuksen 11 §

Ehdotetussa 11 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädettäisiin sellaisista työttömän henkilön sosiaalista tilannetta koskevista tiedoista, joilla olisi vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka olisivat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Ehdotettu säännös vastaisi pääasiallisesti voimassa olevan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9 §:n 2 momentin 4 kohtaa. Voimassa olevaa sääntelyä kuitenkin tarkennettaisiin siten, että kyseisten tietojen tulisi lisäksi olla välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi työttömälle. Oikeusministeriö pitää ehdotusta sinänsä kannatettavana, mutta huomauttaa, ettei esitysluonnoksen perusteluissa ole tehty lainkaan selkoa siitä, miksi kyseessä olevien tietojen käsittely on syytä sitoa aiemmasta poiketen välttämättömyyteen. Ministeriölle jää muun muassa epäselväksi, olisivat tiedot luonteeltaan arkaluonteisia (voisiko olla kyse tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista tai valtiosääntöisesti arkaluonteisista tiedoista tai aiheutuisiko niiden käsittelystä rekisteröidylle sellaisia riskejä ja uhkia, jotka edellyttäisivät esimerkiksi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön huomioimista ja käsittelyn sitomista välttämättömyyteen (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 4–6). Mikäli tästä on kyse, tästä olisi syytä sisällyttää perustelut niin säännöskohtaisesti kuin säätämisyjärjestysperusteluihin sekä arvioitava ehdotusta suhteessa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön (ja tarpeen mukaan tietosuojasetuksen asettamiin reunaehtoihin).

2. lakiehdotuksen 12 ja 13 §

2. lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin työtöntä koskevien tietojen säilytysajoista ja siitä, että tietojen poistaminen olisi KEHA-keskuksen tehtävä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 a §:n 2 momentin toista virkettä. Oikeusministeriöllä ei ole sinänsä huomauttamista siihen, että asiakastietojen poistaminen vastuutettaisiin vain yhdelle rekisterinpitäjälle. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan tämä olisi perusteltua asiakastietojen eheyden kannalta. Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että 2. lakiehdotuksen 13 §:ssä säädetään yhteisrekisterinpidosta sekä näiden välisestä vastuunjaosta. Sääntelyn selkeyden kannalta jatkovalmistelussa voisi olla tarpeen arvioida, olisiko säännös KEHA:n vastuusta huolehtia asiakastietojen poistamisesta syytä sisällyttää ehdotetun 13 §:n 2 momenttiin. Yhteisrekisterinpidon osalta on syytä varmistua siitä, ettei ehdotettava sääntely jätä epäselvyyttä rekisterinpitäjien välisestä vastuunjaosta. Myös rekisteröidyn

näkökulmasta voisi olla tärkeää, että rekisterinpitäjien vastuunjako kävisi selkeästi ilmi lähtökohtaisesti yhdestä pykälästä. Myös perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota sääntelyn selkeyteen. Valiokunta on varsin usein kiinnittänyt huomiota sääntelyn muodostumiseen sekavaksi ja vaikeasti hahmottuvaksi (ks. esim. PeVL 4/2021 vp, s. 4; PeVL 47/2006 vp, s. 2/I; PeVL 43/2006 vp, s. 2/I; PeVL 41/2006 vp, s. 2/I; PeVL 25/2005 vp, s. 5). Valiokunta on edellyttänyt, että sääntelyn kohderyhmän tulee kyetä ilman vaikeuksia soveltamaan säännöksiä (ks. esim. PeVL 60/2014 vp, s. 3/I). Valiokunta on korostanut myös, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytken-~~t~~äisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (ks. esim. PeVL 51/2016 vp, s. 5; PeVL 45/2016 vp, s. 3).

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Tavoitteissa on perusteltua huomioida vaikeimmin työllistettävät ja heidän työllistämisensä edistäminen. On kannatettavaa, että TYP-asiakkuuteen pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, eikä asiakkaalla ole enää aikarajaa asiakkuuteen pääsyssä. Näin mahdollistuu palveluun pääsy aiemmin. Esityksessä tulisi säätää myös tiedonkulun hoitamisesta eri toimijoiden välillä sekä yhteistyösopimuksen tekemisestä. Kirjallinen sopimus on tärkeää yhteistoiminnan resursoimiseksi ja kustannusten jaosta sopimiseksi, jotta voidaan taata riittävät toimintaresurssit.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Siinä säädettäisiin 1) työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista; ja 2) nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Esityksessä jää epäselväksi näiden kahden välinen suhde nuorten henkilöiden kohdalla. Monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT esittää, että kunnat lisätään yhteistoimintamallin toimijoiksi. Nyt ehdotetussa mallissa monialaisen tuen piirissä kuntien elinvoima- ja osaamispalveluja ei voitaisi yhteensovittaa asiakkaan palveluprosessiin, kun työvoimapalveluja järjestetään yhteistoiminta-alueella.

**Kansaneläkelaitos, Etuuksien ja
palvelujen suunnitteluyksikkö**

23.6.2022

Tulevassa laissa luovuttaisiin nykyisen TYP-lain (laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta 1369/2014), mukaisista työttömyyden keston perustuvista asiakaskriteereistä. Ehdotetun lain 2 §:n mukaan työttömän voisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos työttömän työllistymisen arvioidaan edellyttävän työvoimapalveluiden sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista. Kela kannattaa työttömyyden keston poistamista. Työkykyasioihin on tärkeää kiinnittää huomiota heti työttömyyden alussa, jolloin työkykyongelmiin voidaan puuttua ja asiakas saadaan oikea-aikaisesti ohjattua hänelle sopiviin tarpeellisiin palveluihin ja tukimuotoihin.

Lain 3 §:n mukaan:” Jos työvoimaviranomainen, hyvinvointialue tai Kansaneläkelaitos arvioi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n 4 kohdassa tarkoitetun työttömän työllistymisen edistämisen edellyttävän 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista se ohjaa työttömän monialaiseen palvelutarpeen arviointiin. Työttömän työllistyminen edellyttää yhteistoimintamallin mukaista palvelujen yhteensovittamista ainakin silloin, kun työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla”. Kelan näkemyksen mukaan kyseistä asiakkaan ohjausta koskevan säännöksen soveltamista tulisi selkeyttää lain soveltamisohjeissa asiakkaiden yhdenvertaisen palvelun varmistamiseksi. Epäselväksi jää, mitkä ovat niitä tilanteita, jolloin asiakkaan asia voidaan hoitaa peruspalveluin eli kahden viranomaisen kesken konsultoiden. Milloin puolestaan asiakkaan tilanne edellyttää ohjausta monialaiseen tukeen?

Lain 4.1 §:ssä todetaan; ” Monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Työttömän osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa.” Lain 4.2 §:n mukaan: ” Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja työtön laativat yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, mikäli työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen palveluja.” Kelan näkemyksen mukaan, kyseisessä 4.2 §:ssä tulisi yksilöidä, että Kela osallistuu monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen silloin, jos työttömän palvelutarve edellyttää Kelan kuntoutuspalveluja. Kun asiakkaalla on työ- ja toimintakykyhaasteita ja todennettua kuntoutustarvetta, Kelan on tarkoituksenmukaista osallistua työllistymissuunnitelman laatimiseen yhdessä kumppaneiden kanssa. Tällöin Kelalla on tarjota syvennettyä palvelua ja asiantuntemusta työkykyasioiden selvittelyssä ja siihen liittyvien kuntoutuspalvelujen järjestämisessä. Myös tällä hetkellä, voimassa olevan TYP-lain perusteella Kela osallistuu työllistymissuunnitelman laatimiseen silloin, jos työttömän palvelutarve edellyttää Kelan kuntoutuspalveluja. Jos tulevan lain 4.2 §:ssä ei yksilöidä Kelan palveluja kuntoutuspalveluihin, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että Kela osallistuisi aina kaikissa tilanteissa, joissa asiakkaan palvelutarve edellyttää Kelan etuuksia (esim. perhe-etuus, asumistuki) työllistymissuunnitelman laatimiseen. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Kela olisi kuitenkin tulevan lain 4.1 §:n perusteella aina mukana asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa, jolloin asiakkaan kohdalla kartoitettaisiin asiakkaan tarvitsemat Kelan etuudet ja palvelut ja annettaisiin asiakkaalle etuuksia koskevaa neuvontaa.

Lain 5.1 §:ssä todetaan; ” Monialaisessa työllistymissuunnitelmassa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoimapalveluista, sosiaali- ja terveystyöpalveluista sekä Kansaneläkelaitoksen palveluista. Lisäksi suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa muista työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavista palveluista. ” Viitaten edellistä pykälää (4 §) koskevaan kommenttiin, tulisi myös lain 5.1 §:ssä tarkentaa, että monialaisessa työllistymissuunnitelmassa sovittaisiin kuntoutuspalveluista.

Lain 6.2 §:ssä todetaan: ” Hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen on osallistuttava työllistymissuunnitelman tarkistamiseen niiden järjestämisvastuulle kuuluvien työllistymissuunnitelmassa sovittujen palveluiden osalta. ” Kyseisen pykälän säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi avata, että Kelan osalta järjestämisvastuulle kuuluvat palvelut tarkoittavat Kelan kuntoutuspalveluja.

Lain 8 §:ssä todetaan; ” Monialaisen tuen asiakkuus päättyy, kun työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen yhteisen arvion mukaan työttömällä ei ole enää 3 §:ssä

tarkoitettua palvelujen yhteensovittamisen tarvetta”. Kyseisessä pykälässä pykäläviittaus lienee virheellinen. Lain 2 §:ssä säädetään yhteensovittavista palveluista.

Lain 9 § koskee Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia. Lakiesityksen mukaan voimassa olevan TYP-lain mukaista valtakunnallista ohjausryhmää ei enää asetettaisi. Kelan näkemyksenä on, että valtakunnallinen ohjausryhmä tulisi edelleen asettaa, jotta varmistettaisiin valtakunnallisesti yhdenvertainen päätöksenteko ja toimeenpanon ohjaus. Jos valtakunnallista ohjausryhmää ei aseteta, tulee Kelan, työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden kuulua asetettavaan seurantaryhmään.

Lain 9.1 §:ssä todetaan, että: ”Jokaisen hyvinvointialueen alueella on monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten tarvittava määrä monialaisen tuen johtoryhmiä”. Pykälässä ei sen sijaan todeta, että jokaisen hyvinvointialueen alueella pitäisi olla itse yhteistoimintamallin mukaista toimintaa, jota hoidetaan verkostomaisesti.

Lain 10.2 §:ssä todetaan; ”Muut yhteisestä toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken yhteistoimintamalliin osallistuvan henkilöstön määrän mukaisessa suhteessa. Kansaneläkelaitos osallistuu kustannuksiin hyvinvointialueen ja sen toimialueeseen kuuluvien työvoimaviranomaisten kanssa tekemässään sopimuksessa sovitulla tavalla”. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan muita kustannuksia olisivat esimerkiksi monialaisen yhteispalvelun kehittämisestä aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset toimitila- ja laitekustannukset. Kelan näkemyksen mukaan säännöskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä avata tarkemmin esimerkinomaisesti mitä kustannuksia nämä yhteisestä toiminnasta aiheutuvat kustannukset voisivat olla. Olisivatko ne esimerkiksi työnohjauksesta, alueellisista kehittämispäivistä, valtakunnallisesta TYP-seminaarista tai yhteisestä asiakasjärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia? Alueellisissa sopimuksissa on aiemmin hyödynnetty yhteistä, valtakunnallista sopimusmallipohjaa, Kela kannattaa vastaavanlaista mallia käytettävän lainmuutoksen jälkeen.

12.2 §:ssä todetaan; ”Työttömän tietoja saa tallettaa tietoihintaan sen jälkeen, kun asiakkuus monialaisen tuen yhteistoimintamallissa on alkanut.”. Missään pykälässä tai säännöskohtaisissa perusteluissa ei kuitenkaan säädetä sitä, milloin asiakkuus alkaa. Tämä on omiaan aiheuttamaan epäyhteneväistä tulkintaa. Lain sanamuoto jättää epäselväksi sen, mistä alkaen tietoja saadaan tallentaa yhteiseen järjestelmään. Tämä puolestaan on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä myös sen osalta, kuinka laajalti yhteisen tietojärjestelmän käyttöoikeuksia voidaan jakaa eri organisaatioissa. Alkaako asiakkuus monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ohjauksesta (3§) vai monialaisen palvelutarpeen arvioinnista (4 §)?

12.4 §:ssä todetaan: ”Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä”. Tässä momentissa tulisi olla kuntayhtymän tilalla toimijana Kela.

15 §:ssä säädetään, että työvoimaviranomaisella, hyvinvointialueella ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus työttömän suostumuksesta riippumatta saada toisiltaan työtöntä koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi työttömälle. Kyseisessä pykälässä ei säädetä (kuten nykyisessä TYP-laissa), miten tietoja voidaan vaihtaa muiden kuin laissa mainittujen (Kela, hyvinvointialueet ja työvoimaviranomainen) toimijoiden kanssa. Tämä on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä mm. siitä, miten varmistetaan tarvittavien

tietojen saaminen esim. kunnalliselta koulutuspalvelulta. Tulisiko lakiin jättää suostumusperusteinen tietojensaantimahdollisuus nykyisen TYP-lain 11.1 §:n mukaisesti?

Asiakkuuden alkamisajankohdalla on merkitystä siihen, milloin toimijat voivat vaihtaa tietoja suoraan 15 §:n perusteella. Jos asiakkaan tietoja vaihdetaan laissa säädettyjen toimijoiden välillä ennen kuin monialaisen tuen yhteistoiminta on käynnistynyt, tarvitaan tähän Kelan näkemyksen mukaan asiakkaan suostumus. Asiakkuuden alkamisen määrittely selkeästi ja yksiselitteisesti on myös tästä näkökulmasta tarpeen.

Lain 16 §:ssä säädetään nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta. Esityksen perusteella epäselväksi jää nuorten monialaisten palveluiden suhde työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan. Siirtykö nuori työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun, jos hänen kohdallaan täyttyvät lain 3 §:n mukaiset edellytykset vai onko tarkoituksena tukea nuorten työelämään pääsyä lähtökohtaisesti tässä Ohjaamo-tyyppisessä toiminnassa? Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun osalta laissa ei ole säännöstä koskien toimijoiden välistä tietojen vaihtoa. Tämä asettaa kysymyksen siitä, millä perusteella tietoja on mahdollista vaihtaa eri toimijoiden välillä.

Lain 17 § koskee nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusta. Tämä pykälä jää irralliseksi suhteessa muihin lain säännöksiin. Laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ei muutoin säädetä sen perusteella järjestettävien palveluiden sisällöstä. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan kyseistä valmennuspalvelua ei järjestettäisi valtakunnallisesti vaan siellä missä kysyntää palvelulle olisi. Mikä olisi kyseisen valmennuspalvelun suhde yhteiskunnassa jo järjestettäviin muihin nuorille suunnattuihin palveluihin ja valmennuksiin? Kaikkienensa kyseinen pykälä, siinä mainittu palvelu ja sen sisältö ovat epäselviä ja herättävät kysymyksen, onko kyseinen pykälä tässä laissa tarpeen.

Rauman kaupunki

23.6.2022

Rauman kaupunki yhtyy Suomen TYP-johtajien kannanottoon ja lausuntoon lakiesitysestä. Raumalla on ollut TYP-toiminta yhteispalvelukokeiluajoilta asti vuodesta 2000.

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

TYP-johtajien lakiesityksestä tekemistä huomioista monet liittyvät yhteistoiminnan organisointiin. Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja

kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12§:n lopussa Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina. Pykälään tulee kirjata kuntayhtymän sijaan Kela.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säätäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät positiivisena muutoksena asiakaskriteerien perustumista asiakkaan palvelutarpeeseen työttömyyden keston sijaan. Kunnat kuitenkin esittävät huolensa työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan resursoinnista. Tiedossa on, että erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat tarvitsevat runsaasti myös sosiaali- ja terveystalvueluita päästäkseen takaisin työmarkkinoille. Riittävä resurssointi myös hyvinvointialueelta on avainasemassa asiakkaiden sujuvien palveluketjujen toteutumiseksi.

Lakiin on sisällytetty myös §16 koskien nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät pykälää tulkinnanvaraisena ja epäselvänä. Onko ajatuksena, että työvoimaviranomainen järjestää myös ohjaamon kaltaisen toiminnan koko työllisyysalueella jatkossa? Etelä-Kymenlaaksossa nykyinen ohjaamotoiminta on sijoittunut hyvin eri tavalla eri kuntien organisaatioihin (esimerkiksi Kotkassa nuorisotyön yksikköön ja Haminassa elinkeino- ja vetovoimapalveluihin), joten huolena on, että hyvin toimivat rakenteet joudutaan muuttamaan lainsäädännön vuoksi. Toivomme tarkennusta ohjaamon kaltaisen toiminnan järjestämisestä koskevaan säännökseen. Lisäksi toivomme, että pykälässä 17 mainitun nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen (nyk.Onni-valmennus) jatkuminen kaikilla alueilla turvataan.

Urjalan kunta

23.6.2022

Urjalan kunta esittää lausuntonaan koskien lakia työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta seuraavaa:

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17§:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Ohjaamon asiakkaana olevan nuoren olisi tarkoituksenmukaista saada Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Esityksessä epäselväksi jää myös, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä tullaan toteuttamaan. Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien roolia, tehtäviä ja tiedonsaantioikeutta tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan on tärkeää, että monialaisen tuen yhteispalvelussa työttömyyden keston perustuvista asiakaskriteereistä luovuttaisiin. Vammaisjärjestöissä on nähty ongelmallisena työttömyyden kesto palveluun ohjautumisen kriteerinä, sillä se on voinut tarkoittaa sitä, että soveltuvia palveluja ei löydy ennen kuin työtön on ollut työttömänä tarpeeksi pitkään. Hyvä ja tarpeellinen kirjaus perusteluissa on se, että palvelujen yhteensovittaminen olisi tarpeen ainakin silloin, kun työttömän työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla ja muulla yhteistyöllä, vaan työtön hyötyisi intensiivisemmästä ja pitkäkestoisemmasta tuesta. Vammaisfoorumi pitää myös hyvänä sitä, että ei ole merkitystä sillä, mitä etuutta henkilö saa.

Vammaisfoorumi pitää hyvänä sitä, että nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu kirjataan lakiin. Hämmennystä herättää 17 §, jossa säädetään nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksesta. Valmennus vaikuttaa hyvin samankaltaiselta kuin Kelan järjestämä Nuotti-valmennus.

Asiakkuuden perusteena oleva palvelutarve on perusteltua.

Nuorten työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi olla tarpeeksi säänneltyä, jotta Ohjaamo-tyyppinen palvelu toteutuisi kunnissa. Kuitenkin toimintaan on tärkeää jättää myös toiminnan vapautta, erilaisista ja eri kokoisista kunnista ja alueista johtuen. Riskinä on, että kunnat, jotka eivät ole nykytilanteessakin kovin sitoutuneita ohjaamotoimintaa, eivät tee sitä tulevaisuudessakaan. Mahdollisuutena on, että motivaatio tekemiseen kasvaa tehtävän siirtyessä työvoimaviranomaisten vastuulle. Ohjaamo, nimenä ja brändinä, on tullut monille tutuksi nuorten monialaisten palveluiden järjestäjänä. Jatkossa brändi on luotava uudelleen, ja nuorten monialaisen ohjauksen kenttä pirstaloitunee, mikäli palvelut nimetään uudelleen eri tavoin eri kunnissa. Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus, ONNI-toiminta, on tärkeää ulottaa kaikkien saataville.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta:

Esityksen useat konkreettiset asiakasprosessia ohjaavat lainkohdat vastaavat pitkälti olemassa olevaa TYP-lainsäädäntöä, eikä Espoolla ole näihin lausuttavaa.

2§ Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli

Espoon kaupunki on johdonmukaisesti esittänyt, että kunta nostetaan tulevassa lainsäädännössä muiden toimijoiden, eli hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen ja Kelan, rinnalle yhteistoimintamallissa. Kunnilla on lakisääteinen tehtävä asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja kunnilla on jo olemassa palveluita myös työttömille. Lakiluonnoksessa esitetyt työvoimapalvelualueet voivat vielä muuttua, mutta riippumatta lopputuloksesta, tulisi kuntien omat vaikutusmahdollisuudet myös muiden palveluiden johdonmukaiseen hyödyntämiseen monialaisen tuen yhteistoiminnassa turvata.

Espoon kaupunki on toivonut koulutuksen järjestäjien ja osaamisen kehittämisen linkittämistä monialaisen tuen yhteistoimintaan jo aikaisemmin, sillä etenkin pitkäaikaistyöttömien kohdalla on jo pitkään tunnistettu vähäisempi koulutustaso tai tarve olemassa olevan koulutuksen päivittämiseksi. Lakiesityksessä on mainittu, että koulutuspalveluiden tuottaja voi osallistua palvelutarpeen arviointiin, ja että monialainen työllistymissuunnitelma voisi sisältää myös muita työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavia palveluita. Yhteistyö on mahdollista verkostopalaverissa asiakkaan läsnä ollessa tai kirjallisella suostumuksella. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan lakiesitys ei nosta toivotulla tavalla koulutuspalveluiden tuottajia muiden toimijoiden rinnalle.

3§ Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin

Työttömyyden keston poistuminen kriteereistä on kannatettavaa ja mahdollistaa jatkossa yhteensovitetun tuen saamisen varhaisemmassa vaiheessa. On järkevää, että ohjausta monialaisen tuen yhteistoimintaan yksinkertaistetaan ja selkeytetään poistamalla turhat ja keinotekoiset määritelmät. Nykyinen sekava järjestelmä rajoittaa turhaan asiakkaan saamia palveluita.

Tulevaisuudessa sosiaaliturvauudistuksen myötä toivottavasti myös etuusjärjestelmä selkeytyy.

Espoon kaupunki näkemyksen mukaan esitys on tältä osin onnistunut ja mahdollistaa tuen saamisen entistä varhaisemmassa vaiheessa monialaista tukea tarvitseville asiakkaille.

9§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi ja 10§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallista aiheutuvien kustannusten jakautuminen

Isojen rakenneuudistusten muokkaamassa toimintaympäristössä toiminnan organisoinnista sopiminen tulee olemaan haasteellista. Hyvinvointialueiden, työvoimaviranomaisten ja Kelan toimialueiden ristikkäisyys tekee neuvotteluista monimutkaisia.

Asiakaskriteerien laajentuminen tekee asiakasmäärän arvioimisesta hankalaa. Kun kunkin toimijan resurssi määritellään suhteessa asiakasmääriin, ei lakiesityksessä käytännössä tueta tai ohjata resursseista käytäviä neuvotteluita mitenkään. Jo aikaisemmin on ollut haasteita resurssien osoittamisella TYP-palveluun silloin, kun on pyritty säästämään yhteisistä kustannuksista. Yhteisten kustannusta jakautuminen suhteessa annettuihin resursseihin ei myöskään ole kannatettavaa. Espoon kaupunki toivoo, että toiminnan riittävä resurssointi turvataan ministeriön ohjauksella, esimerkiksi erillisellä asetuksella. Esityksessä tulisi myös säätää yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkasti mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta.

12§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Koska käytössä on yhteinen tietojärjestelmä sekä tiedonsiirron mahdollistava lainsäädäntö, on Espoon kaupungin mielestä järkevää luopua yhteisen palvelupisteen vaatimuksesta.

Verkostomaisella toimintamallilla pystytään organisoimaan asiakkaan tarvitsemat palvelut joustavasti.

Esityksessä monialaisen tuen yhteistoiminnan lainsäädäntö ja monialaisen yhteistyön asiakastietojärjestelmä antaisi mahdollisuuden yhteistyöhön myös hyvinvointialueen ja Kelan välillä silloinkin, kun asiakas ei ole työnhakijana työvoimapalveluissa. Esityksen tietosuojavaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan oteta kantaa, minkälaisia vaikutuksia tällä konkreettisesti olisi.

Kohdassa ” Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.” on kirjattu virheellisesti kuntayhtymä, eikä KELA.

Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu:

On kannatettavaa, että nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu kirjataan lakiin ja myös järjestäjätaho vakiintuu. Tällä hetkellä toiminnassa olevien ohjaamoiden taustaorganisaatio vaihtelee, ja sillä on selkeitä vaikutuksia esimerkiksi palveluvalikoimaan. Palvelua ei ole myöskään saatavilla kaikkialla. Tämän hetken tilanne ei näin ollen ole tasa-arvoinen. Nuti-tilastojen valossa suurimmat asiakkaaksi tulossyyt ovat työnhaku ja kouluttautuminen. Espoon kaupungin näkökulmasta järjestämisvastuun asettaminen työvoimaviranomaiselle on perusteltua.

Esityksen esille nostama analyysi alueen nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta on hyvä. Jos yhteistyöverkostot ja palvelut saadaan toteutettua analyysiin perustuen, varmistaa se myös oikeanlaisen palvelurakenteen.

Lakiesitys velvoittaa työvoimaviranomaisen järjestämään toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle ja neuvottelemaan koulutuspalveluiden järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Espoon kaupungin huolena on keskeisten toimijoiden sitoutuminen yhteispalveluun. Vaikka Espoossa on monialaisuudelle jo olemassa olevat rakenteet, voi tulevasta lainsäädännöstä riippuen työvoimapalvelualueella olla useita kuntia, hyvinvointialueita ja muita toimijoita.

Lainsäädäntö (mm. Nuorisolaki 1285/2016 9§), velvoittaa toimijoita monialaiseen yhteistyöhön. Kuitenkaan konkreettisia nuorten matalan kynnyksen yhteispalveluun velvoittavia lakeja ei ole. Yhteistyö tulisi siis perustumaan kunkin toimijan saatavilla oleviin resursseihin ja vapaaehtoisuuteen. Espoon kaupunki toivoo nuorten yhteispalvelun osalta lainsäädännön laajempaa tarkastelua resurssien ja sitoutumisen varmistamiseksi.

Lakiesityksessä ei edelleenkään oteta kantaa koko ohjaamoiden toiminnan ajan yhteistyötä ja seuranta haastaneeseen asiakastietojärjestelmän puutteeseen. Tiedonsiirto, tiedon tallentaminen tai edes toiminnan tulosten seuranta systemaattisesti ei lakiesityksen myötä helpotu lainkaan.

Tämän ovat myös Valtakari ym. (2020) nostaneet esille selvityksessään (kehittämisehdotukset 2,3,4, 5 ja 13).

KEHA-keskuksessa toimiva monialaisen työn tukirakenteen (18§) merkitys käytännön työssä jää lakiesityksessä vielä avoimeksi. Espoon kaupungin näkemyksen mukaan 17§ sekä 18§ tulisi poistaa lakiesityksestä, sillä ne jäävät kokonaisuudesta irrallisiksi.

Kaakkois-Suomen TE-toimisto

23.6.2022

Kaakkois-Suomen TE-toimisto näkee kannatettavana sen, että monialaisen palvelutarpeen arviointi pohjautuisi aiempaa vahvemmin asiakkaan todelliseen palvelutarpeeseen, eikä tarkkaan lain tasolla määritetyt asiakkuuskriteerit. Kaakkois-Suomen alueella on jo entuudestaan tehty laissa edellytettyä laajempaa yhteistyötä myös muiden kuin varsinaiset ns. TYP-kriteerit täyttäneiden palvelussa. Näemme hyvänä, että esitetty uusi laki tukee tällaista yhteistyötä tulevaisuudessa.

Koska Kaakkois-Suomen TE-toimistolla on useiden vuosien kokemus laajasta tuetun työllistymisen tarpeen asiakkaiden yhdessä Kelan, Kymsojen ja Eksoten kanssa toteutusta palvelusta, kannamme huolta siitä, miten esitetyn lain mukaista toimintaa voidaan todellisuudessa toteuttaa. Jo nykyisellä rahoituksella on nähty, että olisi ollut tarvetta kohdentaa palvelun yksilölliseen toteuttamiseen enemmän taloudellisia resursseja, siihen ei kuitenkaan ole ollut varaa, koska on tullut turvata myös kaiken muun lakisääteisen palvelun toimivuus. Sekä hyvinvointialueille, että Kaakkois-Suomen työllisyysalueille ollaan tulevaisuudessa osoittamassa aiempaa vähemmän rahoitusta. Onkin hyvin vaikea nähdä, miten tuolla rahoituksella on tosiasiasa mahdollista tuottaa tätä palvelukokonaisuutta esitetyn lain hengen tai pykälien mukaisesti.

Nuorten työllistymistä edistävään monialaisen tuen palveluihin liittyvien tahojen oikeus saada salassa pidettävää tietoa palvelujen järjestämistä varten? Esitys jättää melko avoimeksi sen, millaisesta palvelusta tässä nuorille kohdennettavasta palvelusta käytännössä olisi kysymys ja kenelle sitä kohdennettaisiin – olisiko se nykyisten Ohjaamojen kaltainen matalan kynnyksen palvelu kaikille nuorille vai rakentuisivatko palvelut hyvin eri tavoin eri puolella Suomea. Useiden vuosien rakentamisen jälkeen Ohjaamo yhteisenä brändinä olisi myös poistumassa, miten huolehditaan siitä, että palvelua on toisaalta saatavissa ja toisaalta se, että kohdejoukko löytää palvelun.

17 §:ssä esitetty nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus tulisi säätää ja toteuttaa kuten muutkin työvoimaviranomaisen järjestämistä vastuulle kuuluvat palvelut siten, että se toteutuu luontevana osana muuta nuorten työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteispalvelua tai vaihtoehtoisesti siten, että sen järjestämistä vastuussa olisi hyvinvointialue, jonne kohdennettaisiin ko. valmennukseen tarvittavat resurssit. Olisi myös outoa, että esitetyllä tavalla kehittämis- ja hallintokeskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta – keiden kuntatoimijoiden, miksi ei työvoimaviranomaisen kanssa?

Lapin ELY

23.6.2022

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

2 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa kaikki toimijat, joita henkilön palvelutarve voi edellyttää. Kuntaliitto on tässä omassa lausunnossaan nostanut esillä erittäin tärkeän seikan.

Pykälään tulee lisätä osapuoleksi myös kunta työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi. Esimerkiksi sivistys- ja nuorispalveluiden rooli voi olla hyvin keskeinen monien asiakkaiden palvelutarpeissa.

Erityisen huolestuttavaa on, kuten kuntaliitto alleviivaa, se, että kuntien rooli tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos ja kun todennäköisesti syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien kesken (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

3§ s. 411: Monialaisen tuen yhteistoiminnan asiakkuuskriteerit muuttuvat. Esityksen perusteella monialaiseen palveluun ei enää ohjauduta työttömyyden keston tai iän perusteella vaan asiakkaan palvelutarpeen perusteella. Palvelutarpeelle perustelut löytyvät asiakkaan työ- ja toimintakyvyn sekä sosiaalisen toimintakyvyn haasteista, joiden ratkaiseminen vaatii pelkkää konsultaatiota syvällisempää viranomaisyhteistyötä. Tämä tulee mitä todennäköisemmin lisäämään monialaisten palvelujen asiakasmäärää. Työvoimaviranomaisen tulee osoittaa palveluihin riittävä määrä henkilöstöä (9§, s. 413) asiakasmäärä huomioiden. Monialaisen yhteispalvelun kustannukset tulevat asiakasmäärän lisääntyessä lisääntymään nykytilanteesta. Ehdotus on kannatettava, mutta tulee aiheuttamaan haasteen riittävän henkilöstöresurssin löytämisessä varsinkin pienillä paikkakunnilla ja syrjäseuduilla.

16§, s. 415: Työvoimaviranomaisen tulee lisäksi järjestää edellytykset nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaiselle nuorten monialaisen tuen yhteispalvelulle ja toimitilat palvelupisteiden perustamiseksi. Toiminta järjestetään työvoimaviranomaisen johdolla yhteistyössä nuorten yhteispalveluiden kannalta keskeisten toimijoiden kanssa (koulutuspalvelut, hyvinvointialue, yms.) jotka sopivat keskenään toiminnan organisoinnista ja kustannusten jaosta. Työvoimavirasto- ja valtionosuusrahoituksessa tulee huomioida velvoite nuorten monialaisen yhteistoiminnan organisoimiseen, järjestämiseen ja järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseen, sillä ohjaus- ja valmennustoimintaan ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa resursseja, jotka ovat pois muusta työvoimavirasto- ja valmennustoiminnasta. Valmennus- ja ohjaustoimintaan on tulossa erillinen rahoitus KEHA-keskukselle (17§), joka esityksen perusteella neuvottelee kunnan ja hyvinvointialueen kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Mikäli KEHA-keskuksen rahoittamalla toiminnalla on tarkoitus järjestää samansuuntaista nuorten osallisuutta ja hyvinvointia lisäävää ohjaus- ja valmennustoimintaa kuin mitä laki nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta edellyttää kunnalta, on KEHA-keskuksen kyettävä osoittamaan henkilöstöresurssi kuhunkin palvelupisteeseen. Tämä tulisi säätää lailla.

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen: ” Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella. Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve”.

Nousiaisten kunta

23.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus

23.6.2022

20.6.2022 §144

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät positiivisena muutoksena asiakaskriteerien perustumista asiakkaan palvelutarpeeseen työttömyyden keston sijaan. Kunnat kuitenkin esittävät huolensa työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan resursoinnista. Tiedossa on, että erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat tarvitsevat runsaasti myös sosiaali- ja terveystalvuita päästäkseen takaisin työmarkkinoille. Riittävä resursointi myös hyvinvointialueelta on avainasemassa asiakkaiden sujuvien palveluketjujen toteutumiseksi. Lakiin on sisällytetty myös §16 koskien nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät pykälää tulkinnanvaraisena ja epäselvänä. Onko ajatuksena, että työvoimaviranomainen järjestää myös ohjaamon kaltaisen toiminnan koko työllisyysalueella jatkossa? Etelä-Kymenlaaksossa nykyinen ohjaamotoiminta on sijoittunut hyvin eri tavalla eri kuntien organisaatioihin (esimerkiksi Kotkassa nuorisotyön yksikköön ja Haminassa elinkeno- ja vetovoimapalveluihin), joten huolena on, että hyvin toimivat rakenteet joudutaan muuttamaan lainsäädännön vuoksi. Toivomme tarkennusta ohjaamon kaltaisen toiminnan järjestämistä koskevaan säännökseen. Lisäksi toivomme, että pykälässä 17 mainitun nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen

valmennuksen (nyk.Onni-valmennus) jatkuminen kaikilla alueilla turvataan.

Pohjois-Savon TE-toimisto

23.6.2022

Työttömyyden keston perustuva asiakaskriteeri poistuisi, ohjaus monialaisen tuen palveluihin tapahtuisi asiakkaan monialaisen tuen palvelutarpeen perusteella. Myöskään työnhakija-asiakkuutta ei edellytettäisi. Nämä toivottuja muutoksia. Tällöin asiakkaat saavat tarvitsemansa monialaisen tuen oikea-aikaisesti ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Työvoimaviranomaisen alueella tulisi olla tarjolla Nuorten monialaisen tuen yhteispalvelua, vastaa pitkälti nykyistä ohjaamotoimintaa. Oma toimitilaa ei edellytettäisi vaan toiminta voisi tapahtua osana työllisyyspalveluita tai sote-keskusta.

Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus. KEHA-keskus hoitaisi Nuorten monialaisen yhteispalvelun osana toimivan nuorten matalan kynnyksen psykososiaalisen tuen palvelun (nyk. ONNI-toiminta) toteuttamista ja seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta.

KEHA-keskus hoitaisi monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille toimijoille, esim. valtakunnallista viestinnän tukea, tiedontuottamista ja koulutusta.

Monelta osin esitysluonnoksessa viitataan voimassa olevaan TYP-lakiin. Muutosta tulisi ainakin valtakunnallisen ohjausryhmän osalta eli se jäisi pois. Jokaisella hyvinvointialueella tulisi olla monialaisen yhteistoimintamallin organisoimiseksi tarvittava määrä johtoryhmiä.

Työvoimaviranomaisen toimialue voi sijoittua useammalle kuin yhdelle hyvinvointialueelle. Tällöin organisoinnista joudutaan sopimaan usean hyvinvointialueen kanssa.

SAK ry, Mikko Laakkonen, Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija, SAK ry

23.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin.

Monialaisen tuen yhteistoimintamalli koskisi nykyistä yhteispalvelua vastaavasti työvoimapalveluista sekä sosiaali- terveys- ja kuntoutuspalveluista vastaavien viranomaisen yhteistoimintaa. Monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen (kunta), hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi uusista palveluista, vaan velvollisuudesta yhteensovittaa nykyiset lakisääteiset palvelut työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

SAK pitää vanhan TYP-lain mukaista toimintaa äärimmäisen tärkeänä ja kannattaa monialaisen työllistymistä edistävän yhteistoiminnan vahvistamista myös jatkossa. SAK korostaa myös monialaisen tuen osalta yhteistyötä oppilaitosten kanssa, sillä monet tuen tarvitsijat kärsivät mm. oppimisvaikeuksista, opiskelun keskeyttämisestä tai perustaitojen puutteista. Samoin on tarpeellista toteuttaa laajaa ja ohjauksellista työ- ja toimintakyvyn arviointia. Merkittävä osa monialaisen tuen tarvitsijoiden haasteet liittyvät sosiaali-, terveys- ja kuntoutustarpeisiin.

SAK kannattaa hallituksen esitystä myös siltä osin, että asiakasohjauksen perusteena nykyisin olevista työmarkkinatukeen, työttömyyden keston ja henkilön ikään liittyvistä edellytyksistä monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaamiselle luovuttaisiin. Mitä aikaisemmassa vaiheessa henkilö saadaan tuen piiriin, sitä parempi. Tässä onnistumiseen tarvitaan palvelujen yhteensovittamisessa jämää verkoston johtamistyötä ja toimivaa vastuiden jakamista.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

23.6.2022

Into kannattaa muutosta, että työttömyyden keston perustuvista asiakaskriteereistä luovuttaisiin, ja monialaisen tuen asiakkuus perustuisi aiempaa vahvemmin asiakkaan palvelutarpeeseen. Tämä nopeuttaisi palveluprosessia ja edistäisi oikea-aikaisiin palveluihin pääsyä.

Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Kuntaliiton tapaan Into katsoo, että tässä tulisi mainita lisäksi erikseen kunnat.

Into katsoo, että kartoitusjakso tulee säilyttää osana työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnan asiakasprosessia oikein kohdennettujen ja oikea-aikaisten palvelujen varmistamiseksi. Näiden kartoitusjaksojen toteuttamisessa ovat olleet mukana myös työpajatoimijat. Olennaista on hyödyntää kartoitusjakson selvityksissä välityömarkkinatoimijoiden, kuten työpajojen, osaamista ja hankkia monialaisia ja toiminnallisia työ- ja toimintakyvyn arviointeja.

Into katsoo, että työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun (Ohjaamot) suhdetta tulisi tarkentaa asiakkaan näkökulmasta.

Into pitää esitettyä alueellista työvoimaviranomaisen laatimaa analyysiä alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta tärkeänä, ja korostaa, että se tulee toteuttaa kattavasti ja monialaisesti, sidosryhmät ja palveluntuottajat osallistaen.

Into katsoo, että nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta (Ohjaamoista) on tarkoituksenmukaista säätää laissa, jotta voidaan turvata palvelun alueellinen yhdenvertaisuus ja saatavuus. On kuitenkin kyseenalaista, mikäli ohjaamotyyppinen toiminta määrittellään laissa yksinomaisesti työllisyydenhoidon alle sijoittuvaksi. Tällä hetkellä huomattava osa Ohjaamoista toimii esimerkiksi nuorisotoimen alaisuudessa, ja monin paikoin tämä myös on paikallisesti mielekkäin tapa järjestää monialaiset palvelut nuorten elämäntilanteet ja tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden. Kuntien liikkumavara ja mahdollisuus pitää Ohjaamot nuorisotoimen piirissä tulee turvata.

Lakiesityksessä ehdotettu varsin suppea tai suorastaan minimaalinen muotoilu herättää myös vakavia huolia siitä, onnistutaanko turvaamaan yhteispalvelujen todellinen monialaisuus ja riittävät toimintaedellytykset. Monialaisen yhteispalvelun monialaisen työotteen ja nuorten osallisuuden kehittymisen kannalta on ensiarvoista, että jokaisella nuorten yhteispalvelulla olisi käytettävissään tarkoituksenmukaiset yhteiset toimitilat, ja tähän tulisi myös lain velvoittaa. Olennaista on myös, että alueellisten palveluekosysteemien toimijoiden, erityisesti Ohjaamojen, työpajojen ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä kehitetään ja vahvistetaan. Into esittää myös, että nuorten monialaisen tuen yhteispalvelupisteiden tehtäviin tulisi lukea mukaan nuorten osallisuuden tukeminen ja edistäminen. Nuorten osallisuuden tulisi myös näkyä niiden palvelutarjonnan ja toimintamallien rakentumisessa. On myös varmistettava, että palvelu on jatkossakin monialaista ja nuoren kannalta hänen kokonaiselämäntilanteensa huomioivaa, eikä keskity vain työllisyydenhoitoon.

Into pitää tarkoituksenmukaisena KEHA-keskukselle esitettyä palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalveluroolia. Into katsoo, että monialaisten palvelujen tukirakenteen

ohjausryhmää tulee laajentaa ottamalla mukaan sidosryhmiä, jotka edustavat haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten kanssa työskenteleviä.

Sininauhaliitto ry

23.6.2022

Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa yhdessä arvioidaan palvelutarpeet ja työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet.

Asiakkaan kokonaistilanteen arvioimiseksi ja tarvelähtöisten palveluiden turvaamiseksi on huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen ja kunnan työllisyydenhoidon yhdyspinnalle luodaan sellaiset rakenteet, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön ja siten asiakkaiden saumattomien palveluiden toteutumisen. Tämä on erityisen tärkeää työhön kuntoutumisen vaiheessa olevilla TYP-asiakkailta. Näin ollen on tärkeää, että kuntien rooli monialaisen yhteispalvelun verkostoyhteistyössä varmennetaan.

Sininauhaliitto kannattaa esityksen 3 §:n mukaisesti, että palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen eikä asiakkaalla ole enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä. Näin mahdollistetaan mahdollisimman varhainen tuen ja palveluiden piiriin pääsy.

Sininauhaliitto ilmaisee kuitenkin huolensa muiden työllistymistä edistävien palveluiden toteutumisesta. Palvelukokonaisuuden tarkastelussa on tärkeää, että kunnat voivat myös jatkossa hankkia erikseen työllistymistä edistäviä palveluita. Niillä tulee luonnollisesti olla tähän myös kannusteet, muutoin uhkakuvana on ongelmat asiakkaiden palveluiden saannissa ja palveluihin ohjautumisessa.

Nuorten monialaisia palveluja käsitellään lakiesityksen 16 ja 17 §:issä. Sininauhaliitto toteaa esityksessä jäävän kuitenkin varsin epäselväksi se, mihin nuorten monialaiset palvelut keskitetään. Ohjaamot toimivat eri puolilla Suomea ja tarjoavat tietoa ja tarpeiden mukaista ohjausta nuorille. Ohjaamoista he saavat apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa. On tärkeää tunnistaa ja huomioida, että nuorten palvelutarpeet ovat kasvaneet muun muassa koronapandemian seurauksena ja kaikille nuorille Ohjaamoiden tarjoamat palvelut eivät yksin ole olleet riittäviä, vaan nuoria on ohjautunut TYP-palveluiden asiakkaiksi aiempaa enemmän. Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että nuorten palvelut järjestetään sellaisiksi, että niihin ohjautuminen on nuorille mutkatonta ja he saa tarvitsemansa palvelut helposti yhden oven kautta ja nuoren kokonaistilanne huomioiden.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

23.6.2022

Monialaisen tuen yhteistoimintamallilla korvattaisiin voimassa olevan TYP-lain mukainen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. SOSTE kannattaa esitystä työttömyyden keston perustuvista asiakaskriteereistä luopumisesta. Ehdotetun pykälän mukaan työttömän voisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos työttömän työllistymisen arvioidaan edellyttävän työvoimapalveluiden sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista. Ohjaaminen monialaisen palvelun piiriin aidosti asiakkaan tarpeiden mukaisesti on kannatettava muutos.

SOSTE muistuttaa, että monialaisen yhteistoiminnan organisoinnissa tulisi ottaa huomioon myös yhteistyö järjestöjen ja säätiöiden kanssa.

-

On erityisen tärkeää nähdä työllisyydenhoito kokonaisvaltaisena tekijänä hyvinvointialueiden tuottamien sosiaali- ja terveystalvveluiden rinnalla. Yhteistyö tulisi näkyä strategisella tasolla ja sen lisäksi yhteistyön ja työn vaikuttavuuden arvioinnin tulee olla keskiössä. Työllisyydellä on suuri vaikutus ihmisten hyvinvoinnin kokemukseen sekä merkittävä tekijä köyhyyden poistamisessa.

Sen lisäksi että toimijalla joka tekee palvelutarvearvion tulee olla aikaa, osaamista ja tarvittavaa resurssia sen tekemiseen tulee huolehtia siitä, että ohjaus esimerkiksi tarvittavaan sosiaali- ja terveystalvveluun on asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman nopeaa, saumatonta ja tuloksellista.

Rakennettaessa uusia palvelurakenteita tulisi tarkastella uudelleen jo olemassa olevien palveluiden mahdollista uudelleen resurssointia tai tarkoituksenmukaisempaa kohdentamista. Näin ollen syntyisi vähiten niin sanottua hukkaresurssia ja moniammatillinen yhteistyö ei kuormittaisi liikaa tiettyä yhteistyötahoa.

Pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllisyyden edistäminen vaatii työllisyystalvveluiden kanssa erityisesti sosiaali- ja kuntoutustalvveluita terveystalvveluiden lisäksi.

Mikäli tavoitellaan laadullisia tuloksia niitä ei tulisi mitata määrällisillä mittareilla. Laki velvoittaisi laissa mainitut yhteistyötahot yhteistyöhön. Riskejä liittyy esimerkiksi siihen, että ei esitetä uusia viranomaistehtäviä tai uusia talvveluita perustettavaksi. Tämä näkynee asiakaskuormituksessa ja työtä hoitavan henkilöstön jaksamisessa.

Lakimuutos laajentaa talvveluun pääsyn kriteereitä, mikä on toivottava muutos, mutta lisää myös asiakaskuormitusta sosiaali- ja terveystalvveluissa.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17§:ssä käsitellään nuorten monialaisia talvveluja. Ohjaamon asiakkaana olevan nuoren olisi tarkoituksenmukaista saada Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan talvveluja monialaiset talvvelut mukaan lukien. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset talvvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Esityksessä epäselväksi jää myös, onko monialaisten talvvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa talvveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä tullaan toteuttamaan. Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön talvvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyystalvveluun, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisotalvvelut), joiden rooli on asiakkaiden talvvelutarpeissa keskeinen. Kuntien roolia,

tehtäviä ja tiedonsaantioikeutta tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022

Kajaanin kaupunki yhtyy TYP-johtajien antamaan lausuntoon.

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus 23.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Haapajärven kaupunki 23.6.2022

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta esitetään säädettäväksi uusi laki, kuten myös nuorten matalan kynnyksen monialaisesta palvelusta. On tärkeää, että myös kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntatasolla onnistuisivat.

Nurmeksen kaupunki 23.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue 23.6.2022

Termi "Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta" on kankea, epäselvä ja sisältää tautologiaa. Monialaisuus itsessään tarkoittanee yhteistoimintaa. Myös edistämisellä ja tuella on paljon yhteistä. Selkeämpi nimitys tälle yhteispalvelulle olisi esimerkiksi "Laki työllistymistä edistävästä yhteistoiminnasta".

On erittäin kannatettavaa, että esityksen 3 §:n mukaan ohjaus monialaisen tuen yhteistoimintaa perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen eikä työttömyyden kestoon. Tämä tulee lisäämään ainakin uudistuksen alkuvaiheessa asiakasmääriä. Etelä-Karjalan hyvinvointialue on toimija, jolla tulee olemaan suuria haasteita vastata erilaisiin palvelutarpeisiin ja lakisääteisiin velvoitteisiin olemassa olevilla resursseilla. On tärkeää, että hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioidaan se, että osatyökykyisten ja muiden vaikeasti työllistyvien arviointi- ja kuntoutumista tukeviin palveluiden pitää voida osoittaa nykyistä enemmän resursseja. Koska nykyisen kaltaisia

selkeitä (vaikkakin keinotekoisia) kriteerejä ei ole, on haasteena tunnistaa ne asiakkaat, jotka monialaisen tuen yhteispalveluun tulee ohjata: henkilöstön arviointiosaamista ja arviointimenetelmiä on edelleen kehitettävä.

4§:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnissa ja myös laaja-alaisesta asiakkaan työ- ja toimintakyvyn arvioinnista. On hyvä, että työ- ja toimintakyky mainitaan laissa. Tämä korostaa terveydenhuollon ammattilaisten roolia palvelutarpeen arvioinnissa ja edellyttää että hyvinvointialueilla on mahdollista resursoida riittävät terveydenhuollon palvelut osaksi yhteispalvelua.

Monialaisen tuen toteuttamiseksi ei voimassa olevasta TYP-laista poiketen enää edellytettäisi yhteisiä toimipisteitä. Toteutustapana voisi olla edelleen toimipiste, mutta myös muu tarkoituksenmukainen palveluiden yhteensovittamisen toimintatapa. Kokemuksemme mukaan yhteinen toimitila suuremmissa kaupungeissa tukee parhaiten monialaisen yhteistyön tekemistä ja tulisi harkita, että velvoite yhteiseen toimipisteeseen edelleen sisältyisi lakiin.

9 §:ssä ei osapuolia myöskään veloiteta kirjallisen sopimuksen laatimiseen monialaisen yhteispalvelun toteuttamisesta. Kokemuksemme mukaan on hyvä, että yhteistoiminnasta laaditaan sopimus, jossa osapuolet mm. sitoutuvat riittäväillä resursseilla toimintaan ja määrittämään yhteiset tavoitteet. Toki sopimus voidaan alueilla laatia ilman lain veloitettakin, mutta näkisimme hyvänä sen sisältyvän lainsäädäntöön.

Sääntely nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelusta on väljää. Tämä mahdollistaa toiminnan paikallisen toteuttamisen alueen nuorten tarpeita vastaavaksi. Esityksestä jää epäselväksi miten toiminta tulisi järjestää niin, että se ei olisi päällekkäistä työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa ja miten asiakasohjaus näihin molempiin tulisi toteuttaa, jotta se olisi asiakasnäkökulmasta selkeää. Koska sääntely on väljää, maahan voi syntyä hyvin erilaisia ja eri tavalla resursoituja ratkaisuja, mikä vaarantaa nuorten tasavertaisen palvelujen saamisen kansallisesti. Myös tämän yhteistoiminnan nimi on lakiesityksessä kankea, nimi voisi olla vaikkapa Nuorten työllistymistä edistävä yhteistoiminta.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista sekä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta. Monialaisen tuen yhteistoimintamallilla korvattaisiin voimassa olevan TYP-lain mukainen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. Nuorten monialaisen tuen yhteis-toimintamallilla tarkoitetaan nykyistä Ohjaamo-toimintaa vastaavaa monialaista yhteistyötä.

Ellei katsota, että työvoimaviranomainen pystyisi monialaisesti huomioimaan kunnalliset muut palvelut ekosysteemissä, tulisi kunta lisätä toimijana yhteistoimintamalliin. Uusi laajempi kriteeri palveluun ohjauksesta olisi tervetullut, koska se jättää harkinnanvaraa ja joustavuutta sekä voi lisätä prosessinopeutta palveluun ohjaukseen asiakkaan tilanteen mukaisesti. Monialaiseen suunnitelmaan olisi mahdollista koota tarvittavat tukipalvelut. Asiakastietojärjestelmän tulisi mahdollistaa asiakastiedon monialaisten tietueiden käyttöä eri viranomaisten kesken.

Työvoimapalvelujen yhteensovittaminen nuorille on havaittu tarpeelliseksi ja nuorten palveluprosessia nopeuttavaksi toimintatavaksi, joten esitystä on pidettävä kannatettavana. Tarkoituksena ei kuitenkaan olisi muodostaa uutta organisaatiota, vaan vahvistaa peruspalveluiden toteuttamaan matalan kynnyksen nuorilähtöistä monialaista työtä. Palvelupisteinä voisivat toimia Ohjaamot. Erityisesti nuorten kohdalla havaitaan, kuinka tärkeää on huomioida kunta toimijana, jotta nuorten palvelukokonaisuus saadaan huomioitua.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

-

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä **23.6.2022**

Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät positiivisena muutoksena asiakaskriteerien perustumista asiakkaan palvelutarpeeseen työttömyyden keston sijaan. Kunnat kuitenkin esittävät huolensa työllistämistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan resursoinnista. Tiedossa on, että erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat tarvitsevat runsaasti myös sosiaali- ja terveystyöpalveluitä päästäkseen takaisin työmarkkinoille. Riittävä resursointi myös hyvinvointialueelta on avainasemassa asiakkaiden sujuvien palveluketjujen toteutumiseksi.

Lakiin on sisällytetty myös §16 koskien nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät pykälää tulkinnanvaraisena ja epäselvänä. Onko ajatuksena, että työvoimaviranomainen järjestää myös ohjaamon kaltaisen toiminnan koko työllisyysalueella jatkossa? Etelä-Kymenlaaksossa nykyinen ohjaamotoiminta on sijoittunut hyvin eri tavalla eri kuntien organisaatioihin (esimerkiksi Kotkassa nuorisotyön yksikköön ja Haminassa elinkeno- ja vetovoimapalveluihin), joten huolena on, että hyvin toimivat rakenteet joudutaan muuttamaan lainsäädännön vuoksi. Toivomme tarkennusta ohjaamon kaltaisen toiminnan järjestämistä koskevaan säännökseen. Lisäksi toivomme, että pykälässä 17 mainitun nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen (nyk.Onni-valmennus) jatkuminen kaikilla alueilla turvataan.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

Mikkelin kaupunki yhtyy TYP-johtajien antamaan lausuntoon. Ohjaamoiden ja TYP-toiminnan rajapinnan tulee olla selkeä päällekkäisyyden välttämiseksi.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Ohjaamo ja TYP toiminut aiemmin rinnakkain. Miten jatkossa toimitaan jää esityksessä epäselväksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, jossa Ohjaamon asiakkaana oleva nuori

saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Etelä- Karjalassa Ohjaamo on mukana yhteisessä johtoryhmässä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan? Ohjaamo-konsepti on juurrutettu ja vakiintunut moniammatillinen konsepti, jonka sijoittuminen osaksi nuorten palveluita on tavoitettavuuden ja moniammatillisuuden osalta nyky muodossa toimiva järjestely. Ohjaamo-konseptia on kehitetty pitkäjänteisesti. Ohjaamoihin on koottu laaja moniammatillinen nuorten kanssa toimivien ammattilaisten verkosto. Ohjaamon asioinneista valtakunnallisesti noin 30% koskee työllisyyttä. Muut asioinnit koskevat pääasiassa opiskelua, etuuksia ja vapaa-aikaa sekä hyvinvointia.

Ohjaamo palvelee nyky muodossa asiakasohjautuvuutta sekä asiakkaiden hyvinvointia hyvin. Nuorisotyöllinen ote, tavoitettavuus some-kanavien kautta, vapaaehtoisuus, nimetön asiointimahdollisuus, joustavuus työaikojen ja toiminnan suunnittelussa sekä nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen ovat nyky muotoisen Ohjaamon vahvuus.

Esitämme, että kunnat voivat sijoittaa halutessaan nuorten monialaiset Ohjaamo-palvelut osaksi nuorisopalveluiden toimintaa. Ei ole mielekasta, jos Ohjaamo määrittää sijoittumaan työllisyydenhoidon alle. Nuorilla on riski jäädä väliin putoajiksi, jos valmistelussa ei huolehdita nuorten tarpeiden erityispiirteistä.

Onni-toiminnan keskittäminen keha-keskuksille ei huomioi pienempien kuntien ja kaupunkien nuorten psykososiaalisen tuen tarpeita ja aiheuttaa alueellista eriarvoisuutta.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

-

Vantaan kaupunki/sihteeristö

22.6.2022

Työttömyyden keston poistuminen asiakaskriteereistä helpottaa monialaisen palvelun kohdentamista asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti ja on siis positiivinen muutos. Olennaista tässä on se, että ammattilaiset voivat vaihtaa helpommin tietoa asiakkaista monialaisen järjestelmän välityksellä.

Nuorten työllistymistä edistävää monialaista tukea koskeva sääntely on luonteeltaan väljä. Se jättää kunnille toimintavapautta, mutta samalla ohjausvaikutus on vähäinen. Monessa kunnassa Ohjaamo-toiminta on ollut paljon laajempaa kuin tässä kuvattu, ilmeisesti lähinnä neuvontapistetyyppiseksi ajateltu toiminta. Lainsäädäntö antaa mahdollisuuden toteuttaa yhteistyötä varsin minimaalisella panostuksella.

Nuorten palvelun osalta esitys ei sisällä mitään suuntaviivoja sille, millaisella panoksella eri toimijat osallistuvat toimintaan. Tehtävän toteuttamiseen tulee kohdentaa resursseja tehtävien siirtyessä kuntiin. Myös hyvinvointialueelle tulisi antaa signaali siitä, millaisella panoksella sen tulisi olla toiminnassa mukana. Muuten on ilmeinen vaara, että toiminta jää ohueksi ja jää lailla tiukemmin säädellyn toiminnan jalkoihin. Lain perusteluissa sanotaan, että tarkoitus on koota yhteen olemassa olevia palveluntuottajia. Käytännön kokemuksen perusteella toiminta ei kuitenkaan voi käytännössä

toteutua ilman siihen kohdennettuja resursseja, sillä jokainen toimija huolehtii ensisijaisesti omasta lakisääteisestä perustehtävästään. Monialainen työ vaatii kohdennettuja resursseja, sillä aikaa tarvitaan mm. verkostojen kehittämiseen, koordinointiin, yhteisten toimintatapojen luomiseen sekä asiakastapaamisiin niin, että mukana on eri alojen ammattilaisia samanaikaisesti.

Edelliseen luonnokseen verrattuna on positiivista, että analyysi nuorten palvelutarpeesta on tässä versiossa työvoimaviranomaisen vastuulla. Vastuu toiminnan toteutuksesta ja mahdollisuus tehdä priorisointeja on hyvä olla samalla taholla.

Laki ei ota kantaa siihen, tuleeko nuorten matalan kynnyksen palvelun palvelu kaikkia alle 30-vuotiaita vai vain työnhakijoita.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Ei kommentoitavaa.

Satakunnan TE-toimisto

22.6.2022

3 § ohjaus monialaiseen palveluun

Asiakkuuskriteerin painottuminen asiakkaan monilaisen palveluntarpeeseen, ei työttömyyden keston, on tervetullut muutos ja parantaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta sekä ohjausta tarkoituksenmukaisin palveluihin. Työttömän voisi esityksen mukaan ohjata monialaiseen palveluntarpeenarviointiin myös silloin, kun työtön henkilö ei ole työnhakija ja riippumatta siitä, mitä etuutta hän saa. Hyvinvointialue ja Kela arvioisivat palvelujen yhteensovittamisen tarpeen sellaisten työttömien osalta, jotka eivät olisi työnhakijoita. Jo työttömyyden keston kriteerin poistuminen lisää olennaisesti lain kohderyhmän määrää. Jotta määrä ei kasva kohtuuttomasti, pitäisi kohderyhmä rajata sellaisiin työttömiin, joiden oletetaan olevan myös työnhakijoita ja palvelujen yhteensovittamisen arvioinnissa tarvittaisiin myös työvoimaviranomaisen näkökulma ja osaaminen. On myös tarkoituksenmukaista, että asiakkaan hakeutuessa itse tai muun tahon toimesta, arvion monialaiseen palveluntarpeen arviointiin ohjaamisesta tekisi kuitenkin työvoimaviranomainen, hyvinvointialue tai Kela. Koulutuspalveluiden tuottajien osallistumismahdollisuus tai -velvollisuus tulisi laissa määritellä täsmällisemmin myös tietosuoja huomioiden

9 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoiminen

Esityksessä jää epäselväksi miten monialaisen yhteistoimintamallin mukainen toiminta poikkeaa muusta eri viranomaisten välillä tapahtuvasta ohjauksesta ja yhteistyöstä. Hyvinvointialueelta puuttuvat kannustimet työllistymisen edistämiseen. Tälläkin hetkellä työnhakijoiden palveluprosessit viivästyvät, koska asiakkaat jonottavat mm. työttömien terveyspalveluihin ja erilaisiin kuntoutustoimenpiteisiin. Mikäli organisointiin ei edellytetä laissa vähintään sopimus pohjaista organisoitumista sekä sopimusta siitä, mitkä asiantuntijaryhmät asiakkaita palvelevat sekä miten ja missä, on riskinä se, että asiakkaiden todellista palvelujen yhteensovittamista ei tapahdu, vaan palvelu jää suunnitelmissa ilmaistavien korulauseiden tasolle.

Haasteita organisoinnille tulisi myös siitä, jos yhdellä hyvinvointialueella olisi useita työllisyysalueita. Samoin, jos työvoimaviranomaisen toimialueella sijaisi useampi hyvinvointialue. Kaiken kaikkiaan organisointi ja johtoryhmien asettaminen näyttäytyy epämääräisenä ja uhkaa jäädä sellaiseksi, joka ei tue monialaisen yhteistoiminnan toteutumista asiakkaiden hyväksi.

Yhteistoimintamallin seurantaan palvelujen lainmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tarvitaan ehdottomasti myös lakisääteinen työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön seurantaryhmä, mikäli valtakunnallista ohjausryhmää ei enää asetettaisi.

Seurantaryhmään tulisi olla edustuksellisesti nykyisen ohjausryhmän kaltainen ja etenkin OKM: edustus on tärkeää suhteessa asiakkaiden palvelutarpeeseen. Ainakin toistaiseksi monialaisten palveluiden tuen tarjoaminen (18§) näyttäytyy epätarkkana. KEHA-keskuksen rooli tulisi määritellä tarkemmin suhteessa mahdolliseen seurantaryhmään sekä tehtävät tulisi resurssoida riittävästi ja pysyväisluonteisesti.

10 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallista aiheutuvien kustannusten jakautuminen Kustannusten jaon osalta jää epäselväksi, miksi vain Kelan ja työvoimaviranomaisen välillä tehtäisiin sopimus kustannusten jaosta. On tarkoituksenmukaista, että kustannukset jaettaisiin palveluun osallistuvan henkilöstömäärän mukaisesti. Jotta jako olisi tasa-arvoinen, pitäisi laissa kuitenkin tarkemmin määritellä, keiden organisaatioiden edustajien tulisi palveluun osallistua ja mihin osoitettavan henkilöstön määrä perustuu (työvoimapohja, rakenteellinen työttömyys tms.). Myös yhteiskehittämiseen tai asiakkaiden yhteispalveluun liittyvistä kustannuksista tulee sopia. Esimerkkinä voi toimia se, että viranomaiset yhdessä sopivat yhteispanostuksesta asiakkaan palvelupolkuihin kuntouttavasta työtoiminnasta alkaen niihin liitettäviin arviointi- ja valmennuspalveluihin tai Kela-kuntoutustoimenpiteisiin ja palkkatuettuun työhön asti.

15 § Oikeus salassa pidettävien tietojen saamiseen palvelun järjestämistä varten Pykälässä tulisi tarkasti määritellä, mistä alkaen tietoja saa vaihtaa. Alkaako oikeus siitä, kun joku yhteistoimintamallin osapuoli arvioi palvelutarpeen vai esim. Siitä, kun asiakas kirjataan palvelun asiakastietojärjestelmään. Miten toimitaan, jos asiakas on eri mieltä palvelutarpeesta (vrt. kuntouttava työtoiminta). Keitä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun asiakkaita pykälä koskee? Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelyn osalta Satakunnan TE-toimiston näkemys vastaa Porin kaupungin lausuntoa ja vastaus on suora lainaus siitä. Lakiesityksen 16 §:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan. Esityksen 17 §:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Lain otsikko eli laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja monimutkainen ja Satakunnan TE-toimisto ehdottaa, että lakia kutsuttaisiin TYP-johtajien ehdotuksen mukaisesti nimellä laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Juvan kunta, Juvan kunnanhallitus

22.6.2022

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotettu muutos on kannatettava.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevät tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa. Valtakunnallisen TYP ohjausryhmän työtä tulisi jatkaa.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Hallituksen esityksessä laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) mainitaan, että "Monialaisen tuen asiakaskriteerejä muutettaisiin siten, että työttömien ohjaaminen työllistämistä edistävän monialaisen tuen asiakkaaksi olisi mahdollista työttömyyden kestosta riippumatta, kun työttömällä on monialaisen palvelun tarve". Nykyisin minimikriteerinä on ollut työmarkkinatuen saaminen työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää; täyttänyt 25 vuotta ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 12 kuukautta; alle 25-vuotias ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 6 kuukautta. Asiakaskriteerin muuttaminen pelkkään tarveperustaiseen harkintaan lisää TYPin asiakkuuksia ja tähän ei ole osoitettu lisäresurssia, sillä kompensatio tullaan tekemään poikkileikkaustilanteen vuoden 2022 mukaan, jolloin TYP asiakkuuskriteerit ovat tiukemmat.

Kriteeristön muuttamisen myötä erilaiset aktivointitoimenpiteet lisääntyvät nykyisestä, mutta tähän ei hallituksen esityksessä ole osoitettu erillistä lisäresurssia. Tämä myös lisää huolta hyvinvointi- ja työllisyysalueiden yhteistoiminnasta, sillä sote-palvelut ovat kiinteä osa monialaisen tuen yhteistoimintaa. Pelkona on palvelupolkujen mutkistuminen ja palveluiden saannin viivästyminen resurssipulan vuoksi.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että työllistämistä edistävän monialaisen yhteistoiminnan toimijoiksi ei ole määritelty kuntaa lainkaan. Kunta olisi tärkeää määritellä toimijaksi tiedon välityksen helpottamiseksi. Myös yleisesti on tärkeää lakiesityksessä taata se, että kunnissa työskentelevällä henkilöstöllä on pääsy yhteisiin asiakastietojärjestelmiin, myös TYP-toiminnan ulkopuolella.

Kontiolahden kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

13.6.2022

Uudistukseen sisältyy laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta. Tässä lakiehdotuksessa on yhdistetty nykyisin TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen

yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä tulevaisuudessa.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos, mutta kuntaa ei ole mainittu. Tämä estäisi monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosessien yhteen sovittamisen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kontiolahden kunta pitää tärkeänä sitä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksessä jää avoimeksi, miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Kontiolahden kunta toteaa, että valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Ohjaamon ja työllisyyspalvelujen yhteydestä

Lain mukaan työvoimaviranomainen (=järjestämisvastuussa oleva kunta) järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelulle. Se olisi viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Lain mukaan työvoimaviranomainen neuvottelee alueen muiden nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimijoiden kanssa ja osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta. Ehdotus integroi Ohjaamo-toiminnan kiinteäksi osaksi työllisyyspalveluja ja käytännössä työvoimaviranomainen (järjestämisvastuun omaava kunta), vastaa palvelun järjestämisestä ja toteuttamisesta. Vaikka esityksen luvussa 4, kohdassa 4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen -todetaankin, että Ohjaamotoiminnalle on työ- ja elinkeinoministeriön toimesta osoitettu viiden miljoonan euron vuotuinen rahoitus, joka on kanavoitu Ohjaamoille TE-toimistojen toimintamenojen kautta, tämä kohdennus ei ole TE-toimiston osalta ulottunut käytännössä Ohjaamoihin asti. Mainittu summa ei ole todellisuudessa ollut kyseiseen toimintaan kohdennettua resurssia kuntakokeilussa mukana oleville kunnille, vaan se on upotettu siihen laskennalliseen htv-resurssiin, jonka kuntakokeilukunnat ovat työnjohtoonsa kokeilun ajaksi saaneet. Ohjaamojen rahoituksesta ei ole säädetty erikseen edellä mainittua tarkemmin ja se tulisikin huomioida riittävästi tehtäessä laskelmia kuntien työvoimapalvelujen kustannuksista, jotta Ohjaamotoiminnan (=nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu) rahoitus toiminnan muuttuessa lakisääteiseksi (Laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteis-toiminnasta, 16§), turvattaisiin valtion taholta.

Hämeenlinnan kaupunki, Kanta-Hämeen 22.6.2022

TYP

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä eikä se ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Selkeämpi otsikko olisi esimerkiksi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta säädetään sekä työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista että nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta. Nämä termit tulisi kaiken kaikkiaan muotoilla selkeämmin ymmärrettäviksi ja toisistaan erottuviksi.

Nyt vaarana on, että ne sekoittuvat sekä toisiinsa että varsinaisen lain nimeen ja hankaloittavat yhteisen ymmärryksen muodostumista.

3 § Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin

On kannatettavaa, että asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun ohjaus perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa.

Jotta kohderyhmä kokonaisuudessaan pysyy selkeänä, on tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan. Tämä helpottaisi ohjaamista käytännössä ja edesauttaisi sitä, että työtön ohjataan monialaisen tuen piiriin mahdollisimman oikea-aikaisesti.

Säännöskohtaisissa perusteluissa on avattu monialaisen palvelun tarvetta seuraavasti: ”Työttömän työllistymisen edellyttää yhteistoimintamallin mukaista palvelujen yhteensovittamista ainakin silloin, kun työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisen välisellä konsultaatiolla ja muulla yhteistyöllä, vaan työtön hyötyisi intensiivisemmästä ja pitkäkestoisemmasta tuesta”. Näitä perusteluja olisi syytä avata vielä konkreettisemmin esimerkiksi aktivointisuunnitelman vs. monialaisen suunnitelman laatimisen suhteen.

5 § Monialaisen työllistymissuunnitelma sisältö

Laissa säädetään seuraavasti: ”Monialaisessa työllistymissuunnitelmassa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoimapalveluista, sosiaali- ja terveystieteiden palveluista sekä Kansaneläkelaitoksen palveluista. Lisäksi suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa muista työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavista palveluista”.

Monialaisen palvelun tarpeessa olevien asiakkaiden työ- ja toimintakyvyssä on monesti puutteita. Työ- ja toimintakyvyn kohenemisessa kuntien hyvinvointipalveluiden hyödyntämisellä on merkittävä rooli. Yllä mainittujen lisäksi hyvinvointipalvelut tulisi huomioida lakitekstissä esim. seuraavasti: ”Lisäksi suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa muista työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavista sekä hyvinvointia tukevista palveluista.”

8 § Monialaisen tuen asiakkuuden päättymisen

Asiakkuuden päättymisen osalta laissa tulisi huomioida se, että monialaisen tuen asiakkaan työllistymisen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista asiakkaalle tarjotuista palveluista. Asiakkaat tarvitsevat usein monialaisen tuen asiakkuuden tarjoamaa intensiivisempää tukea myös työllistymisvaiheessa. Jos asiakkuus päätetään niin, että asiakas ei ole päässyt työllistymisensä osalta ratkaisuun, vaan hän jää ainoastaan julkisten työvoimapalveluiden varaan, vaarana on asiakkaan tilanteen luisuminen takaisin lähtötilanteeseen.

Tuloksellisen työllistymisprosessin ja vaikuttavien palveluiden turvaamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että monialaisen palvelun asiakkaiden osalta tavoitteena olisi pitkäkestoinen positiivinen ratkaisu; työllistymisen tai koulutuksen.

9 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että ”Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi

työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa.”

Lakiesityksen 9 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi todetaan heti alussa seuraavasti: ”Jokaisen hyvinvointialueen alueella on monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten tarvittava määrä monialaisen tuen johtoryhmiä”.

Pykälä 9 jättää epäselväksi sen, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuu työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen eikä hyvinvointialueen alueeseen. Tämä tulee lisätä pykälään 9.

Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisen tuen yhteistoiminnasta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resursointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Se, että pykälässä henkilöstöresurssista säädetään seuraavasti: ”Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos osoittavat monialaisen tuen yhteistoimintamalliin palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä”, on liian tulkittavissa oleva ilmaus ilman varsinaista yhteistyösopimusta, jossa mm. resursoinnista sovittaisiin.

Kokonaisresursointia monialaiseen yhteistoimintaan tulee tarkastella laissa järjestämisen alueen kuntien pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää tarvittava henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen välinen henkilöstön jakautuminen tulisi olla 50%/50%.

10 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallista aiheutuvien kustannusten jakautuminen

2 momentin mukaan muut yhteisestä toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaettaisiin työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken yhteistoimintamalliin osallistuvan henkilöstön määrän mukaisessa suhteessa.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi monialaisen yhteistoiminnan aliresursointiin ja siihen, että työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resursointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa. Lisäksi yhteistyösopimuksen mahdollinen puuttuminen tuo helposti epäselvyyksiä kustannusten jakautumisen osalta käytännössä.

Muiden kustannusten jakautumisen osalta jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä tulisi olla 50 %/50 %. Jos on tarvetta määritellä muiden kustannusten jakautumista lisäksi työllisyysalueen kuntien kesken, tulisi suhdeluvussa ottaa huomioon pitkäaikaistyöttömien määrän jakautuminen kuntien kesken ja mahdollisesti kuntien väestömäärä.

12 § Monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Pykälän 12 neljäs momentti: ”Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.”

Käyttöoikeus tulee voida myöntää myös Kansaneläkelaitoksen henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina.

16 § Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu

Esityksen perusteella jää epäselväksi se, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin (nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu) vai voiko nuori olla myös työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin (TYP) asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät riitä kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut myös TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemansa palvelut työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin (TYP) mukaiset palvelut mukaan lukien.

Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisen tuen yhteistoimintamallilla ja nuorten työllistymistä edistävällä monialaisen tuen yhteispalvelulla yhteinen johtoryhmä, omat johtoryhmänsä vai säädetäänkö nuorten yhteispalvelun osalta johtoryhmästä lainkaan.

Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietojärjestelmä käytössä myös nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa; miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Pykälän 16 toisen momentin lopussa: ”Työvoimaviranomainen neuvottelee koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta.” Epäselväksi jää se, viitataan sopimisella varsinaiseen yhteistyösopimukseen.

17 § Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus

”Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus) hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä on vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuu nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kehittämis- ja hallintokeskus seuraa valmennuksen vaikuttavuutta. Kehittämis- ja hallintokeskus neuvottelee kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voidaan käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä.”

Esityksen 17§:ssä (lainaus yllä) käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista, joten tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi. On huomioitava, että säädettäessä yksityiskohtaisesti yhdestä palvelusta (ONNI-toiminta) rajoitetaan samalla mahdollisuuksia kehittää palvelua ja sen sisältöä muuttuvien ja paikallisten tarpeiden mukaan.

Säännöskohtaisissa perusteluissa KEHA-keskuksen toteuttamalle ONNI-toiminnalle olisi esityksen mukaan 2,5 miljoonan vuotuinen rahoitus valtakunnallisesti. Tämä vastaa 30 henkilötyövuoden työpanosta. Esityksen mukaan palvelua tarjottaisiin alueilla, joilla palvelun tarve on todettu suurimmaksi. Valmennukselle on varmasti tarvetta valtakunnallisesti jokaisen Ohjaamon alueella eikä vuosittainen rahoitus riitä yhdenvertaisesti kattamaan tätä tarvetta.

18 § Monialaisten palveluiden kehittämisen tuen tarjoaminen

Esityksen mukaan Kehittämis- ja hallintokeskus hoitaisi palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Monialaisten palvelujen tukipalvelut jäävät esitetyssä muodossa epäselväksi ja irralliseksi. Monialaisten palveluiden kehittämisen tuen tarjoamisesta tulisi säätää joko kokonaan tai tarkemmin asetuksella.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, 22.6.2022 Oksanen Pirjo

Kuopion kaupunki kannattaa esitystä ohjata asiakkaat työllistymistä edistävän monialaisen tuen piiriin palvelutarpeidensa mukaisesti ilman työttömyyden kestoon liittyviä rajoituksia. Menettelytavan muutoksella olisi mahdollista ehkäistä työttömyysjaksojen pitkittymistä.

Pelkkään palvelutarvearvioon pohjautuvalla asiakasohjauksella on kuitenkin se vaikutus, että palvelun tarvitsijoiden määrää olisi vaikea ennakoida. Nykytiedon valossa olisi todennäköistä, että monialaisen tuen tarvitsijoiden määrä kasvaisi merkittävästi. Esityksessä kasvun on arvioitu olevan n. 30 % nykyisiin TYP-asiakasmääriin verrattuna. Riskinä on, että monialaisessa verkostossa ei pystytä varautumaan kasvaviin asiakasmääriin riittävillä henkilöstövarauksilla. Erityisen kriittiseksi tulee yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa. Ilman sen onnistumista monialaisen tuen vaikuttavuus häviää.

Esitetyn työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa kaikki ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuopion kaupunki pitää kannatettavana esitystä työllistymistä edistävästä nuorten monialaisesta tuesta. Kyseinen palvelu tulisi kuitenkin kytkeä kiinteämmin muuhun monialaisen tuen yhteistoimintamalliin sekä kiinnittää saman johtoryhmän alaisuuteen. Nuorten monialaisen tuen palvelukokonaisuus ja asiakasryhmät voisivat kuitenkin olla esityksen mukaisia. Kuopion kaupunki esittää, että kuntien järjestämismallin tulevaan nuorten monialaisen tuen palvelukokonaisuuteen liitetään lakiesityksessä KEHA-keskuksen järjestämismallin ehdotetut nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen palvelut. Nuoret asuvat, elävät ja toimivat kunnissa, joten järjestämismallin nuorten palveluista tulee olla yksiselitteisesti kunnilla. Valtiolla ja kunnilla ei tule olla päällekkäisiä tehtäviä, vaan kyseinen rahoitus tulee ohjata kuntiin.

Uvilan kaupunki, Kaupunginhallitus
14.6.2022

22.6.2022

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa yhteistoimintaan varattavien toimintaresurssien riittävyttä.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 % ja 50 %. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisen roolissa TYP-verkostossa.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja
Jukka Hillukkala

22.6.2022

Ei lasuttavaa.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Jyväskylän kaupungin mukaan kuvaavampi vaihtoehto lain nimeksi olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Lähtökohtaisesti lakiesityksen peruseriaate on kannatettava: työnhakija ohjataan monialaisen palveluun palvelutarpeen perusteella, ei työttömyysetuuden ja työttömyyden keston perusteella, kuten nykyisin. Tämä mahdollistaa varhaisen varhaisen puuttumisen sekä vähentää työttömyyden pitkittymisen ja työmarkkinoilta syrjäytymisen riskiä.

Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos osoittavat monialaisen tuen yhteistoimintamalliin palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Monialaisen tuen yhteistoimintamallissa hyvinvointialueella on keskeinen rooli ja siksi monialaisesta tuen toiminnasta on tarpeen laatia kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista, kustannusten jaosta sekä tarjottavista palveluista.

Lakiesityksen 16 §:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja

Työvoimaviranomainen järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle. Nuorten työllistymistä edistävällä monialaisen tuen yhteispalvelulla tarkoitetaan viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Toimintaedellytyksiä järjestäessään työvoimaviranomainen laatii analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta.

Työvoimaviranomainen neuvottelee koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta.

Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös yleisen työllistymistä edistävän tuen (TYP) asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Monialaisten palvelujen määritelmää ja suhdetta toisiinsa on tarpeen selkeyttää.

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Ei lausuttavaa.

Keravan kaupunki 22.6.2022

Lakiehdotuksessa on yhdistetty TYP-toimintana (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) sekä Ohjaamo-toimintana tunnettujen palvelujen kaltaisten toimintamallien monialaisen yhteistyön säätelyä. Keravan kaupunki haluaa tuoda esiin sen keskeisen seikan, että vaikka molempien kohdalla puhutaankin monialaisesta yhteistyöstä, ne ovat toisaalta myös toisistaan hyvin paljon poikkeavia. Ohjaamon ydinideasta monimuotoisesta ja lainsäädännön osalta hyvin vapaasta matalan kynnyksen neuvonta-, tieto-, ja ohjauspalvelusta, jonne voi tulla ilman ajanvarausta ja asioida myös anonyymisti, on ollut pitkä matka TYP-palvelun pitkäaikaistyöttömyyden perusteella ja tiukasti omalla asiakastietojärjestelmällä toimivaan, erittäin säädeltyyn viimesijaiseen työvoimapalveluun. Kun näitä lähestymistapoja koskevia linjauksia yhdistetään samaan lakiluonnokseen, on tärkeää, että palveluprosessin ylisäättelyä puretaan erityisesti nykyisestä TYP-toiminnasta, jotta yhteiselle työlle on tulevaisuudessa lain mahdollistamat edellytykset.

Monialaisen palvelun toimivuuden kannalta tiedonvaihto on hyvin keskeinen kysymys. Se, kenelle voidaan antaa oikeuksia yhteiseen tietojärjestelmään ja näin turvata sujuva tiedonvaihtoon ammattilaisten kesken, vaikuttaa palvelun tehokkuuteen ja toimivuuteen suurella määrällä. Tässä työssä voi asiakkaan tukena olla useita eri toimijoita kunnan toimialoilta, muualtakin kuin työllisyyspalveluissa.

Lakiluonnoksessa monialaisen tuen yhteistoiminta on rajattu lähinnä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluihin liittyvään palvelutarpeeseen. Asiakkaalla voi olla muitakin, esimerkiksi koulutuspalveluihin liittyviä palvelutarpeita, joihin vastaaminen

edistää hänen työllistymistään. Vaikka laissa mainitaan, että työttömän osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa, ei se kuitenkaan anna erikseen valtuuksia vaihtaa ammattilaisten kesken tietoa asiakkaan osaamisen kehittämisestä. Mikäli palvelujen toteuttamisessa joudutaan turvautumaan suostumuslomakkeisiin eri toimijoiden välisen tiedonvaihdon turvaamiseksi, se hankaloittaa ja hidastaa yhteistyötä ja voi viivästyttää asiakkaiden etenemistä kohti työllistymistä.

Monialaisen tuen yhteistoiminnan asiakaskriteerin muutos on kannatettava, koska se parantaa monialaisen tuen tarpeessa olevan asiakkaan mahdollisuutta saada tarkoituksenmukaista palvelua, ilman työttömyyden keston asettamaa keinotekoista rajaa.

Ohjaamon toiminnan rahoitus

Vaikka esityksen luvussa 4, kohdassa 4.2.2.2 Vaikutukset kuntien talouteen todetaankin, että Ohjaamotoiminnalle on työ- ja elinkeinoministeriön toimesta osoitettu viiden miljoonan euron vuotuinen rahoitus, joka on kanavoitu Ohjaamoille TE-toimistojen toimintamenojen kautta, tämä kohdennus ei ole TE-toimiston osalta ulottunut Ohjaamoihin asti. Mainittu summa ei ole todellisuudessa ollut kyseiseen toimintaan kohdennettua resurssia kuntakokeilussa mukana oleville kunnille, vaan se on upotettu siihen laskennalliseen htv-resurssiin, jonka kuntakokeilukunnat ovat työnjohtoonsa kokeilun ajaksi saaneet. Ohjaamojen rahoitus tulisi huomioida riittävästi tehtäessä laskelmia kuntien työvoimapalvelujen kustannuksista, jotta Ohjaamotoiminnan rahoitus toiminnan muuttuessa lakisääteiseksi (Laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, 16§), turvattaisiin valtion taholta.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Epäselvää on, että keskitetäänkö nuorten monialainen palvelu Ohjaamoihin vai onko myös TYP. Kemissä on erittäin hyvät kokemukset ja tulokset siitä, että kaikki nuorten työllisyydenhoito keskitetään Ohjaamolle ja palvelut ja työntekijät jalkautuvat sinne.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Esitysluonnoksen mukaan nykyinen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu muutettaisiin työllistymistä edistäväksi monialaisen tuen yhteistoimintamalliksi. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli velvoittaisi työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan yhteistyöhön työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi, jos asiakkaan palvelutarve sitä vaatii. Isoimpia muutoksia suhteessa nykyiseen työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun olisi se, että asiakkaita poissulkevista kriteereistä luovuttaisiin. Monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ohjattaisiin jatkossa kaikki työttömät, jotka hyötyisivät palveluiden yhteensovittamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan muutos on kannatettava. Se vähentää asiakkaiden välistä eriarvoisuutta ja palveluista poisohjaamista. Olennaista on turvata monialaista tukea tarvitseville työnhakijoille henkilökohtaista palvelua, jossa asiakas tulee prosessin kaikissa

vaiheissa kohdatuksi. Asiakskriteerien muutos myös mahdollistaa erilaisissa elämäntilanteissa olevat saamaan monialaista tukea työttömyyden kestosta riippumatta.

Muutoksella olisi vaikutuksia henkilöstö- ja resursointi tarpeisiin. Kyseessä ei kuitenkaan ole uusia palveluja eikä tehtäviä vaan toimintaan osallistuvien tahojen jo nyt järjestämisvastuulla olevien palvelujen yhteensovittaminen. Oletettavasti paremmin kohdentuvat palvelut poistaisivat asiakkaiden muiden sote-palvelujen käyttöä ja lisäisivät palvelujen vaikuttavuutta. Esityksessä on arvioitu, että sote-palvelujen ja TE-palvelujen asiakkaat ovat pääosin jo palveluissa olevia asiakkaita. Sen sijaan Kelan palvelujen henkilöstötarpeen arvioidaan lisääntyvän 17 henkilötyövuodella. Muutos saattaa myös lisätä työttömien terveystarkastuksiin ohjaamista ja asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tarpeen lisääntymistä. Palvelujen kysyntään liittyvää mahdollista kasvua on kuitenkin haastavaa arvioida. Ongelmaa lisää se, että aiempaa aikaisemmin palveluun mahdollisesti tulevat uudet asiakkuudet on hankala erottaa arviosta, joka on tehty pohjoismaisen työvoimapalvelumallin vaikutuksesta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin sekä Kelan kuntoutuspalveluihin. Kustannuksista tehdyn arvion mukaan keskimääräiset vaikutukset sote-palvelujen resursointiin olisivat noin 50,0 miljoonaa euroa ja noin 132 tuhatta käyntiä. Indeksikorjattu vuoden 2022 luku olisi noin 54,3 miljoonaa euroa. Lisäksi Kelan kuntoutuspalveluihin ohjautuisi arviolta vuosina 2023-2026 olisi 4.3-18 miljoonaa euroa vuodessa. (Väisänen, Sinervo 2021.)

Monialaista työtä säätelevän lain pykälässä 12 todetaan asiakastietojärjestelmän käytön edellyttävän henkilökohtaista käyttöoikeutta. Sosiaali- ja terveysministeriö näkee asian keskeisen tärkeänä, koska sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjat ja niissä olevat tiedot ovat salassapidettäviä. Säädöksen viimeisessä momentissa on sanottu Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen voivan myöntää käyttöoikeuden työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Pykälän yksityiskohtaisissa perustelusteluissa ei kuitenkaan tule esille, mihin lain tarkoittamiin tehtäviin "kuntayhtymän palveluksessa olevalla" tässä kohdin viitataan. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että "kuntayhtymän palveluksessa oleva" poistetaan pykälästä tai vaihtoehtoisesti perustellaan yksityiskohtaisissa perusteluissa siten, että kuntayhtymän palveluksessa olevan henkilön mahdollinen yhteys laissa mainittuihin tehtäviin avautuisi selkeästi. Aiemmissä säännöksissä lain mukaiset tehtävät on jaettu työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueiden tai Kansaneläkelaitoksen toimivaltaan kuuluviin tehtäviin.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi aiempaa säättelyä vastaavasti toimintamallissa mukana olevien tahojen verkostoyhteistyöhön. Voimassa olevan säättelyn mukaista valtakunnallista ohjausryhmää ei kuitenkaan enää asetettaisi. Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö voisivat tarvittaessa asettaa seurantaryhmän yhteistoimintamallin seuranta varten. Seuranta voitaisiin tarvittaessa tehdä yhteistyössä työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueiden sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Ehdotetun mukaan jokaisen hyvinvointialueen alueella olisi monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten tarvittava määrä monialaisen tuen johtoryhmiä. Hyvinvointialueen alueella olevat työvoimaviranomaiset sopisivat yhdessä hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen kanssa tarvittavasta määrästä johtoryhmiä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että hyvinvointialue voisi joutua sopimaan organisoinnista useamman työvoimaviranomaisen kanssa, mikäli hyvinvointialueelle sijoittuu useampi kuin yksi työvoimaviranomaisen toimialue.

Hyvinvointialueen toimialueeseen kuuluva työvoimaviranomainen nimeäisi verkostoon henkilön, joka johtaisi monialaisen tuen yhteistoimintamallin järjestämistä johtoryhmän asettamisessa puitteissa. Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin aiempaa säättelyä vastaavasti henkilöstöressurssien osoittamisesta monialaisen tuen yhteistoimintamalliin. Kukin toimintamallissa mukana oleva taho osoittaisi yhteistoimintamallin mukaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toteuttamiseksi.

Sote-järjestämislain mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden tulee tehdä yhteistyötä. Hyvinvointialueen on yhteen sovitettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujaan kunnallisten ja valtion palvelujen kanssa sekä edistettävä palvelujensa yhteensovittamista muiden toimijoiden,

kuten järjestöjen palvelujen kanssa. Hyvinvointialueen ja alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Hyvinvointialueen valtion ohjauksessa tarkastellaan myös hyvinvointialueen ja kuntien sekä muiden toimijoiden välisen yhteistyön toteutumista.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan ehdotuksen mukaisen mallin etuja ovat esimerkiksi työvoimaviranomaisen kannustinjärjestelmän mukainen intressin vaikutus työllisyyden edistämiseen ja laajan työllisyyden hoidon ekosysteemin hyödyntäminen. Ehdotuksen riskinä on kuitenkin se, että hyvinvointialueelle muodostuu useita monialaisen yhteispalvelun johtoryhmiä.

Pahimmillaan joka kuntaan eri johtoryhmä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan paras vaihtoehto työllistymistä edistävän monialaisen verkostotyön toimeenpanon ja koordinoinnin suhteen olisi sellainen, jossa verkosto koostuisi tietyllä hyvinvointialueella sijaitsevista työllisyysviranomaisista ja hyvinvointialueesta sekä Kelasta. Hyvinvointialueen väestöpohjaltaan suurin työllisyysviranomainen kutsuisi verkoston koolle ja vastaisi toimeenpanosta. Jos jonkin työllisyysviranomaisen toiminta-alue jakaantuisi kahden hyvinvointialueen maantieteelliselle alueelle, toimijat sopisivat keskenään, miten asiassa menetellään. Nämä alueella järjestämistä vastaavat tahot neuvottelisivat johtoryhmän muodostamisesta ja valitsisivat puheenjohtajan. Johtoryhmä sopisi menettelystä verkoston tavoitteiden, rahoittamisen ja muun toiminnan suhteen. Tällainen johtoryhmärakenne mahdollistaisi laajemman alueellisen yhdenmukaisuuden palveluissa. Hyvinvointialueet ehtivät olla toiminnassa ennen lakimuutosta, jolloin työvoimaviranomaisten aloittaessa hyvinvointialueet voisivat tukea monialaisen tuen koordinaation toimeenpanoa työllisyydenhoidon alueiden käynnistyessä. Hyvinvointialuetta on myös nykyisen työllisyyttä edistävän monialaisen verkoston toimijoille tehdyn kyselyn mukaan yleisimmin pidetty parhaimpana vaihtoehtona verkoston maantieteelliseksi alueeksi.

Nuorten työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Ehdotuksen mukaan nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelusta säädettäisiin laissa. Työvoimaviranomaisille tulisi velvollisuus järjestää toimintaedellytykset nuorten monialaisen tuen yhteispalvelulle. Ehdotetulla sääntelyllä ei arvioida olevan vaikutuksia viranomaisten toimivaltasuhteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on hyvä, että nuorten työllistymistä edistävästä matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelusta säädetään, sillä tarvitaan lisää palvelujen yhdistämistä sen varmistamiseksi, etteivät nuoret jää koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle. Jatkossa on kuitenkin tärkeää seurata ja arvioida sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla, toteutuuko nuorten monialainen palvelu alueellisesti yhdenmukaisena saavutettavana ja vaikuttavana palveluna. Nuorten monialaista yhteispalvelua on aiemmin toteutettu ohjaamotoimintana useissa kunnissa. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan uudenlaisia monialaisia ohjaus- ja seurantarakenteita tulisi kehittää edelleen. Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksesta säädetään 17 §:ssä. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että laissa ei riittävän selvästi määritellä, mitä kyseisellä palvelulla tarkoitetaan eikä sen suhdetta laissa mainittujen viranomaisten toimivaltasuhteisiin. Perustelujen mukaan palveluun kuuluu sisältöjä, joilla on läheisiä yhteyksiä erityisesti sosiaalihuollon lakisääteisten tehtävien kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien järjestämistä siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021). Järjestämistä siirtymisen jälkeen kunnilla ei enää ole mahdollisuutta järjestää sosiaalihuollon lainsäädännön mukaisia palveluja. Lisäksi on huomioitavaa, että sosiaalihuollon tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä, ja niiden siirto yksityisten palveluntuottajien vastuulle edellyttää nimenomaista sääntelyä.

Hyvinvointialueen toimintaa sääntelevän lain (611/2021) mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla erikseen säädetyt tehtävät. Hyvinvointialueen lakisääteiset tehtävät koostuvat tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävistä. Laissa säädetään palveluiden järjestämistä vastaavasta ja tuottamisesta. Laissa säädetään myös hyvinvointialueen rajoitetusta yleisestä toimialasta. Hyvinvointialueella ei ole kuntien tapaan rajoittamatonta yleistä

toimialaa, vaan se voi ottaa alueellaan hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän toiminnallinen tai taloudellinen laajuus ei saa vaarantaa sen lakisääteisten tehtävien hoitamista. Hyvinvointialueiden rahoitusmalli rajaa käytännössä hyvinvointialueen mahdollisuuksia ottaa hoidettavakseen muita kuin lakisääteisiä tehtäviä. Hyvinvointialue ei lain tulkinnan mukaan voi harjoittaa esimerkiksi puhtaasti kaupallista toimintaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että toimivaltasuhteiden selkeyttämiseksi ja lain toimeenpanon yhdenvertaisuuden turvaamiseksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen - palvelun sisällön täsmällisempi määrittely ja edellä mainittujen toimivaltasuhteiden huomioiminen, on välttämätöntä säädöksen soveltamiseksi ja asiakaan oikeusturvaan liittyvien näkökulmien turvaamiseksi.

TE-palvelujen järjestämistä kannalta oleellista ei ole vain se, miten yhteistyö toimii kuntien ja hyvinvointialueiden välillä työllistymiseen liittyvissä asioissa vaan myös se, miten yhteistyö onnistutaan rakentamaan yleisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta. Keskeistä yhteistyön kannalta on myös se, millaisia toimintarakenteita luodaan, että lainsäädännön tavoitteet toteutuisivat. Suoriutuakseen laatuvaatimusten mukaisesti työllisyyspalvelujen järjestämistä kannalta on myös se, millaisia toimintarakenteita luodaan, että lainsäädännön tavoitteet toteutuisivat. Suoriutuakseen laatuvaatimusten mukaisesti työllisyyspalvelujen järjestämistä kannalta on myös se, millaisia toimintarakenteita luodaan, että lainsäädännön tavoitteet toteutuisivat. Suoriutuakseen laatuvaatimusten mukaisesti työllisyyspalvelujen järjestämistä kannalta on myös se, millaisia toimintarakenteita luodaan, että lainsäädännön tavoitteet toteutuisivat. Suoriutuakseen laatuvaatimusten mukaisesti työllisyyspalvelujen järjestämistä kannalta on myös se, millaisia toimintarakenteita luodaan, että lainsäädännön tavoitteet toteutuisivat.

Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen yhteinen lausunto/TE-toimistojen johtajat 22.6.2022

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakasohjausta kokevien edellytysten muuttuminen voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien henkilöiden määrää, mistä voi aiheutua hyvinvointialueilla ja Kansaneläkelaitoksella tarve kohdentaa uudelleen nykyisiä henkilöstöresursseja tai osoittaa lisäresursseja palveluun.

Porvoon kaupunki, Työllisyyden kuntakokeilu 22.6.2022

Hallituksen esityksessä monialaisen tuen (TYP) asiakaskriteerejä muutettaisiin niin, että ne olisivat vain tarveperustaiseksi. Tämä todennäköisesti johtaa siihen, että erilaiset aktivointitoimenpiteet lisääntyvät, mutta tähän ei hallituksen esityksessä ole esitetty erillistä lisäresurssia. Tämä myös lisää huolta hyvinvointi- ja työllisyysalueiden yhteistoiminnasta, sillä sote-palvelut ovat kiinteä osa monialaisen tuen yhteistoimintaa. Pelkona on palvelupolkujen mutkistuminen ja palveluiden saannin viivästyminen resurssipulan vuoksi. Nykyisin minimikriteerinä on ollut työmarkkinatuen saaminen työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää; täyttänyt 25 vuotta ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 12 kuukautta; alle 25-vuotias ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 6 kuukautta. Asiakaskriteerin muuttaminen pelkkään tarveperustaiseen harkintaan lisää TYPin asiakkuuksia ja tähän ei ole osoitettu lisäresurssia, sillä kompensatio tullaan tekemään poikkileikkaustilanteen vuoden 2022 mukaan, jolloin TYP asiakkuuskriteerit ovat tiukemmat.

Lisäksi Porvoon kaupunki huomauttaa, että työllistämistä edistävän monialaisen yhteistoiminnan toimijoiksi ei ole määritetty kuntaa lainkaan. Kunta olisi tärkeää määritellä toimijaksi tiedon välityksen helpottamiseksi. Myös yleisesti on tärkeää lakiesityksessä taata se, että kunnissa työskentelevällä henkilöstöllä on pääsy yhteisiin asiakastietojärjestelmiin, myös TYP-toiminnan ulkopuolella.

Iin kunta

22.6.2022

Iin kunta yhtyy TYP-johtajien verkoston lausuntoon.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki

22.6.2022

Asiakaskriteerin muutos on hyvä ja toivottu muutos. Tämän muutoksen myötä asiakas saa jatkossa monialaisen tuen palvelut heti, kun palve-luntarve tunnistetaan.

**Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114**

22.6.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeä, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn ali resurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi ja (valtion) rahoitus suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista, joten tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säätäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan on hyvä, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuuskriteerit perustuvat asiakkaan todelliseen tilanteeseen ja palvelutarpeeseen. Näin mahdollistuu konkreettisesti aiempaa paremmin varhainen työ- ja toimintakyvyn ja yleensä palvelutarpeen arviointi monialaisesti, ja voidaan käynnistää tuki- ja kuntoutus ja muu asiakkaan tilanteen mukainen palveluiden yhteensovittaminen varhaisesti. Ohjausmäärät monialaisen tuen yhteistoimintaan tullevat kasvamaan ja lisäämään palvelukysyntää, mutta jos tähän pystytään (kaikkien toimijoiden osalta) vastaamaan, vaikutuksia saattaa näkyä mm. pitkäaikaistyöttömien määrissä. Lakisäätöisten ohjauskriteereiden poistuessa haasteeksi voi muodostua toiminnan resurssointi ja ohjaus, jos palveluun pääseminen perustuu ainoastaan asiakkaan palvelutarpeen arvioimiseen.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan on hyvä, että nykyisen Ohjaamon kaltainen nuorten matalankynnyksen palvelumuoto kirjataan säädökseen. Väljä ja palvelun joustavuuden ja myös erilaiset tilaratkaisut mahdollistava säädöksen kirjoitustapa on myös perusteltu. Lakiehdotus on kohdentamassa KEHA-keskukselle tärkeää roolia palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua antavana tahona.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Pielaveden kunta

22.6.2022

Nuorten työllistymistä edistävä matalan kynnyksen monialainen tuen yhteispalvelu tulee tarjota aitona lähipalveluna nuoren kotikunnassa tai vaihtoehtoisesti asuinpaikkakunnalla.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Salon kaupunki

22.6.2022

Entisen TYP-lain mukaisista asiakaskriteereistä luovutaan. Monialaiseen palvelutarpeen arviointiin voidaan ohjata, jos työttömän työllistymisen arvioidaan edellyttävän työvoimapalveluiden sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista. Lakiehdotuksen mukainen monialaisen tuen asiakkuus perustuu entistä vahvemmin asiakkaan palvelutarpeeseen, joka on hyvä asia. Asiakas voi päästä nopeammin monialaisen tuen piiriin, jonka seurauksena todellinen palvelutarve on mahdollista tunnistaa aiemmin ja asiakas ohjautuu oikea-aikaisesti hänen tilanteeseensa soveltuvien palveluiden piiriin (esim. terveysterveyst, kuntoutuspalvelut). Esimerkiksi asiakas, joka on juuri jäänyt työttömäksi ja saa ansiopäivärahaa. Nykyisin asiakasta ei ohjata TYP-palveluun, eikä hänelle laadita aktivointisuunnitelmaa. Asiakkaan tulisi itse hakeutua soveltuviin sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluihin. Todellisuudessa asiakas on saattanut jo ennen työttömyyden alkamista olla esimerkiksi pitkällä sairauslomalla, jonka vuoksi työkyky voi olla alentunut. Voi myös olla tilanteita, joissa asiakkaan työkyky tai osaaminen on ollut riittävää ainoastaan hänen aiempaan työhönsä ja työsuhteen päättyessä asiakas hyötyy jo heti työttömyyden alkaessa monialaisen tuen mallista eli palveluiden yhteensovittamisesta. Lakiehdotuksen mukaan uusille monialaisen tuen yhteismallin asiakkaille laaditaan palvelutarpeen arviointi. Nykyisessä TYP-laissa mainitaan myös palvelutarpeen arviointi, mutta ehkä suppeammin kuin uudessa lakiehdotuksessa, jossa sanotaan, että palvelutarpeen arvioinnin tulisi olla kattava ja siinä tulisi huomioida ja selvittää laajasti asiakkaan työllistymiseen vaikuttava kokonaistilanne. Mikäli uuden lain myötä palvelutarpeen arviointi tulisi toteuttaa nykyistä laajemmin, se ei Salossa olisi ongelma, koska Salossa on jo TYPin palvelutarpeen arvioinnin lisäksi tehty uusille asiakkaille SHL:n mukainen palvelutarpeen arviointi TYP palvelun alkaessa. Palvelutarpeen arvioinnista on hyviä kokemuksia ja kartoitusjaksosta on muodostunut intensiivinen jakso, jossa jokaisella toimijalla on oma roolinsa.

Lakiehdotuksen keskeisin muutos liittyy nykyisen lain mukaisten asiakaskriteerien poistoon. Tämä tulee johtamaan siihen, että monialaisen tuen yhteismallin mukaisessa työssä on huomioitava henkilöstöresurssien riittävyys, koska asiakasmäärät tulevat kasvamaan. Lakiehdotuksessa on

huomioitu, että kuntoutuspalveluiden käyttö saattaisi lisääntyä, joka vaikuttaisi Kelan resursseihin. TYPin sosiaali- ja terveystyöpalveluiden työntekijöiden määrä ei nykyisellään ole riittävä, mikäli asiakasmäärä kasvaa. Lakiluonnoksessa sosiaalipalveluiden rooli TYP-työssä jäisi melko ohueksi.

Vöörå kommun

22.6.2022

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

lisalmen kaupunki, lisalmen kaupunginhallitus 20.6.2022 § 169

21.6.2022

Monialainen yhteispalvelu

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, ja säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimi-joita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulee ehdottomasti olla mukana yhtenä toimijana.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen: tämä muutos on kannatettava.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminta-mallista TYP-johtajien lausunnon mukaisesti. Palvelutarvearvioon pohjautuva asiakasohjaus on kannatettava muutos. Asiakaspalvelun tasalaa-tuisuuden vuoksi valtakunnallinen ohjausryhmä olisi säilytettävä. Nuorten monialaisten palveluiden suhde TYP-asiakkuuteen kaippaa selventämistä.

2. Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Yhteistoimintamallin organisoinnissa ja yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon, että voimassa olevan lainsäädännön perusteella asiakas voi valita kiireettömän hoidon hoitopaikan myös muun kuin oman hyvinvointialueensa alueelta.

Petäjäveden kunta**21.6.2022**

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei ole enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resursointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresursointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resursointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös

TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien.

Ilomantsin kunta

21.6.2022

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad

21.6.2022

3§ Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin

Vaasan kaupunki pitää hyvänä sitä, että esityksestä on poistettu työttömyyden aikarajoja ja että palveluun pääsy perustuisi jatkossa suoraan asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun riittävän varhaisessa vaiheessa.

9§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi

Vaasan kaupungin näkemyksen mukaan toiminnan organisoitumista tulee tarkastella hyvinvointialueetasolla. Lakiehdotuksesta ei mainita mitään valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä tai muusta valtakunnallisesta yhteistyörakenteesta. Näemme, että tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa, joten on tärkeää olla valtakunnallinen yhteistyörakenne.

10§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallista aiheutuvien kustannusten jakautuminen

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että muut yhteisestä toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken yhteistoimintamalliin osallistuvan henkilöstön määrän mukaisessa suhteessa. Vaasan kaupunki näkee, että yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä 50 % - 50 % olisi toimivampi ratkaisu. Eri kuntien välinen kustannusjako voisi puolestaan perustua pitkäaikaistyöttömien määrään.

12§ Monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaaineisto ja -järjestelmä

Pykälässä 12 määritellään kuka voi saada käyttöoikeuksia TYP-tietojärjestämään. Nähdäksemme listalta puuttuu Kela. Vaasan kaupunki näkee, että kunta on syytä nimetä toimijaksi myös jatkossa. Lisäksi Vaasan kaupunki nostaa esiin, että käyttöoikeuksia pitäisi myös pystyä myöntämään henkilölle joka ostopalveluperiaateella toimii TYP-työssä (esim. lääkäri tai sairaanhoitaja), mikäli hyvinvointialue tekee sopimuksen terveystarkastusten ostamisesta yksityiseltä sektorilta.

Nähdäksemme luonnoksen tässä kohdassa on myös viittausvirhe: 12 § 2 mom viitataan virheellisesti 9 §. Oikea pykälä on 11 §.

16 § Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu

Työvoimaviranomainen järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle.

Vaasan kaupunki näkee, että monialaisen tuen yhteispalvelun osalta hallituksen esitysluonnoksen monia kohtia on syytä tarkentaa. Esityksessä jää epäselväksi onko tarkoitus toteuttaa nuorten TYP ja aikuisten TYP erikseen? Epäselväksi jää myös se, tarkoitetaanko nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulla Ohjaamo-toiminnan kaltaisen tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalvelun ratkaisujen yhdistämistä monialaisen tuen yhteispalveluun. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

17 § Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Vaasan kaupunki kannattaa selkeiden palvelukokonaisuuksien siirtämistä. Yhden kohderyhmän yksittäisen palvelun irrottaminen muusta palvelukokonaisuudesta ei tue TE2024-uudistuksen kokonaistavoitteita, eikä ole TE-palveluiden kokonaisuuden kannalta hyvän hallinnon mukaista.

Haapaveden kaupunki

21.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä nimetyiksi toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, jotka tarvitaan tarkoituksenmukaisten asiakasprosessin toteutumiseen. Tähän tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Tampereen kaupunki,

21.6.2022

Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.

(Lisätietoja lausunnosta:

**Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Em. lakiesityksen tavoite ohjata työttömät työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan piiriin, kun työttömän palvelutarve sitä edellyttää, on kannatettava. Mahdollisimman varhainen asiakasohjaus voi ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista ja osaltaan helpottaa suuntautumista työelämään. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjausta valmistumisen jälkeen voidaan jatkaa saumattomasti saattaen vaihtaen ilman turhaa työttömyyden kertymän odotusta.

Väljästi palvelutarpeen arviointiin perustuva asiakasohjaus on kuitenkin ongelmallinen asiakasmäärien ennakoinnin kannalta. Mikäli asiakasmääriä ei kyetä ennakoimaan riittävän kattavasti, ei palvelu- ja henkilöstöresursointia kyetä kohdentamaan oikein. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella arvioidaan asiakasmäärien kasvavan noin 30 % nykyiseen TYP-asiakaskuntaan verrattuna. Yhteistoimintamallin toimivuus ratkeaa pitkälti hyvinvointialueen toimintaan osoittaman henkilöstöresursoinnin myötä. Se vaikuttaa nykyisellään haasteelliselta, vaikka lakiesitysluonnos edellyttää, että kukin toimija osoittaa toimintaan tarpeellisen määrän henkilöstöä.

Palvelujen yhteensovittamistarpeen rinnalla asiakaskriteerinä tulisi olla monialaisen tuen tarve. Tämä kirjaus selkeyttää toiminnan yhteispalveluluonnetta ja tiivistä moniammatillista työskentelyä.

Kunta tulisi lisätä yhteistoiminnan toimijoihin, jotta palvelujen yhteen sovittamisessa ja tuessa kyetään hyödyntämään kuntaekosysteemin palvelut riittävän laajasti ml. osaamisen kehittämisen ja nuorisotoimen palvelut. Sääntelyn tulee mahdollistaa myös kuntakentän sisäiset järjestelyt palvelun tuotannossa sekä siihen liittyvä tiedonkulku ja tietojärjestelmien hyödyntäminen osana yhteistä asiakasprosessia.

Työvoimaviranomaisella on esityksessä korostunut rooli monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisessa. Monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa työvoimaviranomainen, kunta, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Jokaisen toimijan tulisi olla itsenäisesti aktiivisessa roolissa toimijana, kun ohjataan asiakkaita, arvioidaan asiakkaan palvelutarvetta, sovitaan palveluista ja seurataan suunnitelman toteutumista. Jokaisen toimijan tulisi varmistaa riittävä resurssointi prosessin toteuttamiseksi.

HE-luonnos sisältää asetuksenantovaltuuden. Nyt lausuttavana oleva aineisto ei kuitenkaan sisällä asetusluonnosta eikä tarkempaa kuvausta asetuksen sisällöstä. Lakitekstissä mainittujen asetusasioiden ohella on oleellista säätää tarkemmin hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen/kuntien ja Kelan kesken laadittavasta sopimuksesta, jossa tarkennetaan kustannusten jaon ohella mm. toimintaan osoitetut palvelut ja henkilöstöresurssit. Vastaava kirjaus on nykyisessä TYP-asetuksessa.

HE luonnoksen 12 §:ssä veloitetaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos tallentamaan 9 §:ssä (Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi) tarkoitetut tiedot monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietojärjestelmällä asiakastietoaineistoon. Viittaus 9 §:ään on kuitenkin selvästi virheellinen ja oikea pykäläviittaus olisi 11 § (Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus).

Kela puuttuu 12 §:n lopussa niiden tahojen joukosta, joiden työntekijöille KEHA-keskus voi myöntää asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuden. Listassa on kuntayhtymä. Työvoimaviranomaisen roolissa toimivaa kuntayhtymää ei ole tarpeen erikseen mainita, mutta Kelan puuttuminen on selvä virhe.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi kytkeä esitettyä tiiviimmin yhteen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa ja määrittää se saman johtoryhmän alaisuuteen. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelulla voisi kuitenkin olla oma sopimus pohjansa ja matalan kynnyksen, työllisyysstatuksesta riippumaton, asiakasprofiili. Lailla tulisi myös säätää nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa käytettävästä tietojärjestelmästä ja mahdollistaa toimijoiden välinen asiakastiedonvaihto asiakkaan monialaisen palvelutarpeen niin vaatiessa.

Esitysluonnoksen 17 §:ssä käsitellään nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusta. Kirjaus on lain kokonaisuuteen nähden irrallinen. Valmennusta esitetään KEHA-keskuksen tehtäväksi lain tasolla, vaikka kyse on yksittäisestä hankkeesta tai palvelusta, joka perusluonteensa mukaisesti kuuluisi hyvinvointialueen tai kuntien (työvoimaviranomaisen) tehtäväksi osana laajempaa palvelukokonaisuutta. Tämä tulisikin poistaa lakiesityksestä KEHA-keskuksen tehtävänä ja sinänsä tärkeää palvelusisältöä tulisi edistää ohjaamalla rahoitus edellä mainituille tahoille.

18 §:ssä esitetty monialaisten palveluiden kehittämisen tuki jää lakiesitysluonnoksessa epäselväksi. Tukirakenteen tulisi edustaa kuntien ohella myös ainakin hyvinvointialuetta ja Kelaa. Tämä näkökulma jää ohueksi toiminnan asemoituessa KEHA-keskukseen.

Monialaisten palvelujen palveluintegraation varmistamiseksi ja eri hallinnonalojen sitoutumisen vahvistamiseksi tulisi lakiin edelleen kirjata valtakunnallinen ohjausryhmä, jossa olisi ministeriöiden, Kelan ja kuntien ohella myös hyvinvointialueiden edustus.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista sekä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta. Monialaisen tuen yhteistoimintamallilla korvattaisiin voimassa olevan TYP-lain mukainen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. Nuorten monialaisen tuen yhteistoimintamallilla tarkoitetaan nykyistä Ohjaamo-toimintaa vastaavaa monialaista yhteistyötä.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli velvoittaisi laissa mainitut tahot yhteistyöhön työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi, mikäli asiakkaan palvelutarve sitä vaatii. Monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ohjattaisiin jatkossa kaikki työttömät, jotka hyötyisivät palveluiden yhteensovittamisesta. Työttömyyden kestoon perustuvista asiakaskriteereistä luovuttaisiin.

Tämä on hyvä ja perusteltu uudistus. Jatkossa työttömän työnhakijan voisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos työllistymisen arvioidaan sitä edellyttävän. Monialaisen tuen asiakkuus perustuisi nykyistä vahvemmin asiakkaan palvelutarpeeseen ja pääsy tuen piiriin nopeutuisi.

Lakimuutos todennäköisesti lisää tarvetta työttömien terveystarkastuksiin, työ- ja toimintakyvyn arviointeihin ja kuntoutuspalveluihin, ja siten lisääisivät julkisia menoja erityisesti sosiaali- ja terveystarpeiden osalta. Tämä on syytä hyvissä ajoin huomioida muun muassa hyvinvointialueilla ja Kelassa, että henkilöstö- ja muita resursseja riittää asiakastarpeen mukaisesti. Riittävä resurssointi hyvinvointialueella joka tapauksessa vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Sosiaali- ja terveystarpeiden siirto hyvinvointialueille vuonna 2023 edellyttää vahvoja yhteistyöverkostoja hyvinvointialueiden ja työvoimavirastojen järjestäjien välillä erityisesti sosiaaliseen tilanteeseen ja terveydentilaan liittyvien työllistymisen esteiden ratkaisemiseksi. Tässä, kuten muussakin työllisyydenhoidossa on syytä kiinnittää erityistä huomiota eri viranomaisten väliseen joustavaan, asiakkaan työllistymistä edistävään tiedonvaihtoon.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Palvelu olisi nuorille suunnattua nykyisen Ohjaamo-toiminnan kaltaista matalan kynnyksen palvelua. KEHA-keskuksen tehtäväksi laissa säädettäisiin myös nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisesta.

Monialainen yhteistyö on edellytys monen työnhakijan työllistymisen edistymiseksi ja erityisesti nuorten työurien alkuun kannattaa panostaa, mutta esityksessä jää epäselväksi, mikä on näiden palveluiden keskinäinen suhde ja millaisia, mahdollisesti päällekkäisiä toimintoja ne sisältäisivät.

Myös erikseen Keha-keskukselle säädettävän Onni-toiminnan rooli ja lisäarvo tässä kokonaisuudessa on epäselvä. Kunkin palvelun paikka ja keskinäiset suhteet kokonaisuudessa on syytä selkeyttää niin palveluiden järjestäjien kuin niiden käyttäjienkin näkökulmista.

Kaiken kaikkiaan monialaisen yhteistyön toteuttajien yhteistyö- ja tiedonvaihtovelvoite tulee kirjata lakiin riittävän selkeästi. Tämä turvaisi toiminnalle riittävät resurssit ja asiakaslähtöisen näkökulman tietojen vaihdossa viranomaiselta toiselle.

Kauniaisten kaupunki

21.6.2022

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta:

Esityksen useat konkreettiset asiakasprosessia ohjaavat lainkohdat vastaavat pitkälti olemassa olevaa TYP-lainsäädäntöä.

2§ Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli

Kunta tulee nostaa tulevassa lainsäädännössä muiden toimijoiden, eli hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen ja Kelan, rinnalle yhteistoimintamallissa. Kunnilla on lakisääteinen tehtävä asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja kunnilla on jo olemassa palveluita myös työttömille. Lakiluonnoksessa esitetyt työvoimapalvelualueet voivat vielä muuttua, mutta riippumatta lopputuloksesta, tulisi kuntien omat vaikutusmahdollisuudet myös muiden palveluiden johdonmukaiseen hyödyntämiseen monialaisen tuen yhteistoiminnassa turvata.

Koulutuksen järjestäjät ja osaamisen kehittäminen tulee linkittää monialaisen tuen yhteistoimintaan, sillä etenkin pitkäaikaistyöttömien kohdalla on jo pitkään tunnistettu vähäisempi koulutustaso tai tarve olemassa olevan koulutuksen päivittämiselle.

Lakiesityksessä on mainittu, että koulutuspalveluiden tuottaja voi osallistua palvelutarpeen arviointiin, ja että monialainen työllistymissuunnitelma voisi sisältää myös muita työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavia palveluita. Yhteistyö on mahdollista verkostopalavereissa asiakkaan läsnä ollessa tai kirjallisella suostumuksella. Lakiesitys ei nosta toivotulla tavalla koulutuspalveluiden tuottajia muiden toimijoiden rinnalle.

3§ Ohjaus monialaiseen palvelutarpeen arviointiin

Työttömyyden keston poistuminen kriteereistä on kannatettavaa ja mahdollistaa jatkossa yhteensovitetun tuen saamisen varhaisemmassa vaiheessa. On järkevää, että ohjausta monialaisen tuen yhteistoimintaan yksinkertaistetaan ja selkeytetään poistamalla turhat ja keinotekoiset määritelmät. Nykyinen sekava järjestelmä rajoittaa turhaan asiakkaan saamia palveluita. Tulevaisuudessa sosiaaliturvauudistuksen myötä toivottavasti myös etuusjärjestelmä selkeytyy. Esitys on tältä osin onnistunut ja mahdollistaa tuen saamisen entistä varhaisemmassa vaiheessa monialaista tukea tarvitseville asiakkaille.

9§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi ja 10§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallista aiheutuvien kustannusten jakautuminen

Isojen rakenneuudistusten muokkaamassa toimintaympäristössä toiminnan organisoinnista sopiminen tulee olemaan haasteellista. Hyvinvointialueiden, työvoimaviranomaisten ja Kelan toimialueiden ristikkäisyys tekee neuvotteluista monimutkaisia.

Asiakaskriteerien laajentuminen tekee asiakasmäärän arvioimisesta hankalaa. Kun kunkin toimijan resurssi määritellään suhteessa asiakasmääriin, ei lakiesityksessä käytännössä tueta tai ohjata resursseista käytäviä neuvotteluita mitenkään. Jo aikaisemmin on ollut haasteita resurssien

osoittamisella TYP-palveluun silloin, kun on pyritty säästämään yhteisistä kustannuksista. Yhteisten kustannusta jakautuminen suhteessa annettuihin resursseihin ei myöskään ole kannatettavaa. Toiminnan riittävä resursointi tulee turvata ministeriön ohjauksella, esimerkiksi erillisellä asetuksella. Esityksessä tulisi myös säätää yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkasti mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta.

12§ Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Koska käytössä on yhteinen tietojärjestelmä sekä tiedonsiirron mahdollistava lainsäädäntö, on järkevää luopua yhteisen palvelupisteen vaatimuksesta. Verkostomaisella toimintamallilla pystytään organisoimaan asiakkaan tarvitsemat palvelut joustavasti.

Esityksessä monialaisen tuen yhteistoiminnan lainsäädäntö ja monialaisen yhteistyön asiakastietojärjestelmä antaisi mahdollisuuden yhteistyöhön myös hyvinvointialueen ja Kelan välillä silloinkin, kun asiakas ei ole työnhakijana työvoimapalveluissa. Esityksen tietosuojavaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan oteta kantaa, minkälaisia vaikutuksia tällä konkreettisesti olisi.

Kohdassa ” Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.” on virheellisesti kuntayhtymä, eikä KELA.

Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu:

On kannatettavaa, että nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu kirjataan lakiin ja myös järjestäjätaho vakiintuu. Tällä hetkellä toiminnassa olevien ohjaamoiden taustaorganisaatio vaihtelee, ja sillä on selkeitä vaikutuksia esimerkiksi palveluvalikoimaan. Palvelua ei ole myöskään saatavilla kaikkialla. Tämän hetken tilanne ei näin ollen ole tasa-arvoinen. Nuti-tilastojen valossa suurimmat asiakkaaksi tulossyyt ovat työnhaku ja kouluttautuminen. Järjestämisvastuun asettaminen työvoimaviranomaiselle on perusteltua.

Esityksen esille nostama analyysi alueen nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta on hyvä. Jos yhteistyöverkostot ja palvelut saadaan toteutettua analyysiin perustuen, varmistaa se myös oikeanlaisen palvelurakenteen.

Lakiesitys velvoittaa työvoimaviranomaisen järjestämään toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle ja neuvottelemaan koulutuspalveluiden järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Huolena on keskeisten toimijoiden sitoutuminen yhteispalveluun. Tulevasta lainsäädännöstä riippuen voi työvoimapolualueella olla useita kuntia, hyvinvointialueita ja muita toimijoita.

Lainsäädäntö (mm. Nuorisolaki 1285/2016 9§), velvoittaa toimijoita monialaiseen yhteistyöhön. Kuitenkaan konkreettisia nuorten matalan kynnyksen yhteispalveluun velvoittavia lakeja ei ole. Yhteistyö tulisi siis perustumaan kunkin toimijan saatavilla oleviin resursseihin ja vapaaehtoisuuteen. Kauniainen toivoo nuorten yhteispalvelun osalta lainsäädännön laajempaa tarkastelua resurssien ja sitoutumisen varmistamiseksi.

Lakiesityksessä ei edelleenkään oteta kantaa koko ohjaamoiden toiminnan ajan yhteistyötä ja seurantaan haastaneeseen asiakastietojärjestelmän puutteeseen. Tiedonsiirto, tiedon tallentaminen tai edes toiminnan tulosten seuranta systemaattisesti ei lakiesityksen myötä helpotu lainkaan.

17§ Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus ja sen organisointi KEHA-keskuksen kautta on kannatettavaa. Onni-toimintaa on ollut sekä valtakunnallisesti verkossa, että paikallisesti yksilö- ja ryhmätoiminnassa tapahtuvaa tukea. Siihen on sisältynyt myös ammattilaisten koulutusta ja konsultointia. Toiminta on täydentänyt hyvin viranomaisien palveluita. Toiminnan koordinoimisen siirtäminen KEHA-keskukseen voi parhaimmillaan edistää yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa valmennuksen jatkokehittämisen osalta.

KEHA-keskuksessa toimiva monialaisen työn tukirakenteen (18§) merkitys käytännön työssä jää lakiesityksessä vielä avoimeksi. 17§ sekä 18§ tulisi poistaa lakiesityksestä, sillä ne jäävät kokonaisuudesta irrallisiksi.

**Outokummun kaupunki,
Kaupunginhallitus**

21.6.2022

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisella yhteistyöllä tulisi olla hyvinvointialueen pohjalta muodostettuja, mahdollisesti useita johtoryhmiä. Johtoryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Monialaisen yhteispalvelun organisoituminen vaikuttaa edelleen raskaalta työllisyydenhoidon muutoinkin laaja toimijaverkosto huomioon ottaen. Ihannetilanteessa monialaiselle yhteistyölle ei tarvittaisi erillistä palvelu- ja hallintorakennetta, vaan eri viranomaiset veloitettaisiin nykyistä vahvemmin tekemään yhteistyötä osana peruspalveluaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Nuorten monialaisen yhteistyön vakiinnuttaminen osaksi kuntien työllistymistä edistävää palvelukokonaisuutta on tarpeellinen muutos nuorten laaja-alaiset palvelutarpeet huomioiden. Ohjaamo-tyyppisen toiminnan suhteuttaminen muuhun lainsäädännössä määriteltyyn monialaisen tuen yhteistoimintaan on kuitenkin haasteellista tilanteissa, jossa nuori hyötyisi Ohjaamon lisäksi myös tukevammasta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusta tai KELAn tarjoamasta kuntoutuksesta. Mikäli Ohjaamon ja monialaisen tuen yhteistoiminnan rooleja ei selkeytetä, on riskinä asiakkaan siirtely palvelusta toiseen ilman selkeää vastuutahoa.

Kangasalan kaupunki

21.6.2022

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Kangasalan kaupunki näkee tärkeänä, että pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen.

Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kangasalan kaupunki näkee lisäksi erityisen tärkeänä, että kunnilla on jatkossa mahdollisuus vaikuttaa erityisesti oman kunnan nuorten osaamisen kehittämiseen liittyvien koulutus- ja valmennuspalveluiden järjestämiseen, hankintaan ja palveluohjaukseen. Palveluiden hankinnassa tulisi kiinnittää huomio erityisesti vaikuttavuusperusteisuuteen.

**Kempeleen kunta, Kempeleen
nuorisopalvelut, Ohjaamo Kempele**

21.6.2022

Kempeleen nuorisopalvelut/Ohjaamo Kempele tukee Oulun kaupungin esitystä, jossa työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi järjestää siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien eli esimerkiksi myös TYP olisi vahvasti läsnä fyysisesti Ohjaamossa ja Ohjaamon palvelutarjonnassa.

Toivomme, että laki tukisi Ohjaamo-toiminnan laajentumisen tasavertaisesti kaikkialle Suomeen. Ohjaamo-toimintamallia on rakennettu pitkään ja se on hyväksi todettu brändi. Emme näe Ohjaamolla olevan omistajuutta asiakkuuksiin, vaan Ohjaamo toimii ennemmin alustana, joka mahdollistaa nuorille eri palveluiden tavoittamisen yhden oven taktiikalla. Nuoren asiakkuus yhdessä palvelussa ei täysin estä asiakkuutta muihin Ohjaamosta löytyviin palveluihin.

Ohjaamon palvelukattaukseen olisi tärkeä sisällyttää hyvinvointialueen palvelut (mm. päihdepalvelut, aikuissosiaalityö, mielenterveyspalvelut, seksuaalineuvonta, työttömien terveystarkastukset) sekä kunnalliset ja kolmannen sektorin palvelut (mm. työllisyyspalvelut, etsivä nuorisotyö, liikunta- ja elintapaneuvonta, talous- ja velkaneuvonta).

Ruskon kunta

21.6.2022

Lakiin tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat. Kuntien rooli tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Tämänhetkinen tilanne tietojen vaihtamisen osalta koetaan hankalaksi kunnille, kun tietosuoja kieltää asiakastietojen vaihtamisen työllisyyden edistämistä tekevien tahojen kanssa. Jatkossa tulee huomioida se, että tietoja tulee pystyä vaihtamaan kaikkien niiden tahojen kesken, jotka edistävät työllisyyttä. Riippuen työllisyyden hoidon mallivaihtoehdoista, on ehdottomasti varmistettava, että kuntakonserneissa saadaan asiakkaista riittävä tieto (esim. kehitysyhtiöt).

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Kuntaliiton lausunto on tässä erittäin kattava johon voimme yhtyä:

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Yhteistoimintamallin organisoinnissa ja yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon, että voimassa olevan lainsäädännön perusteella asiakas voi valita kiireettömän hoidon hoitopaikan myös muun kuin oman hyvinvointialueensa alueelta.

Siuntion kunta, Kunnanhallitus

21.6.2022

Siuntion kunta yhtyy TYP-johtajien 19.5.2022 antamaan lausuntoon.

**Varkauden kaupunki,
Konsernihallinto/kaupunginhallitus**

21.6.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeä, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn ali resurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi ja (valtion) rahoitus suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista, joten tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säättäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Kokemäen kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022 20.6.2022 § 162

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa yhteistoimintaan varattavien toimintaresurssien riittävyttä.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja

kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 % ja 50 %. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisen roolissa TYP-verkostossa.

Polvijärven kunta

21.6.2022

Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto

21.6.2022

Asiakskriteerien muutoksessa tärkeää, että työttömyyden kestolla ei ole tosiasiallista merkitystä asiakkaan oikeuteen saada monialaista tukea ja ohjautuminen monialaiseen yhteispalveluun perustuu puhtaasti asiakkaan palvelutarpeeseen.

9§ Resurssit perustuneet tähän saakka sopimuksiin, takaako laki riittävät resurssit erityisesti hyvinvointialueilta? Tulisiko lainsäädännöllä varmistaa välttämättömät resurssit tai edellyttää sopimuksellisuutta?

15§ Mistä alkaen työttömään sovelletaan tätä lakia: siitä kun lähettävä taho arvioi asiakkaalla olevan monialainen yhteispalvelun tarve, siitä kun asiakas rekisteröidään TYPPI-järjestelmään? Asiakkaan tietosuojan toteutumisen kannalta laissa säädettävä selkeästi milloin häneen kohdistetaan ko. Lakia.

Miten nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu suhteutuu Ohjaamoon ja ns. Normaaliin asiakaspalveluun TYP-palvelussa, työvoimaviranomaisessa ja kohdistuuko tämä laki (esim. Tietojenvaihtoon liittyen) niihin nuoriin, jotka osallistuvat palveluun tämän lainkohdan mukaan järjestetyssä toiminnassa. Lähtökohdaksi asetettava nuorten tarpeet nopeasta ja helposta palveluun pääsystä, palvelujärjestelmän päällekkäisyys ja moninaisuus ei edistä tuen piiriin pääsyä.

Ylivieskan kaupunki, Yhteinen lausunto 21.6.2022
seutukaupunkiverkosto (kuntajohtajat
ja TYP-johtajien verkosto, Pääkkö Mervi

Työllistymistä edistävää monialaisen tuen yhteistoimintaa koskevassa alaluvussa 4.1.8 (sivu 127, kolmas kappale) todetaan, että "Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi perustuisi työvoimapalveluista vastaavan kunnan tai kuntayhtymän alueeseen. Alueelle valittaisiin riittävä määrä monialaisen tuen johtoryhmiä ja henkilöitä, jotka johtavat yhteistoiminnan organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa." Kappaleen sisältö on ristiriidassa esityksen Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta 9§:n Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi kanssa. Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella voi olla monialaisen tuen organisointia varten yksi tai useampi johtoryhmä. Organisoitumista on perusteltua tarkastella lakiesityksen mukaisesti hyvinvointialuetasolla. Organisoitumisen tarkastelu yhden kunnan tai

kuntayhtymän tasolla tai usean johtoryhmän asettaminen yhden kunnan tai kuntayhtymän alueelle ei ole perusteltua.

Vaikuttavuusarvioinnissa painottuvat TYPin asiakasmäärät ja asiakasprofiili. Tarjotut palvelut ja niiden vaikutukset asiakkaiden tilanteeseen jäävät sen sijaan vaikuttavuusarvioinnissa huomiotta tai vähälle huomiolle. Vaikuttavuusarvioinnin näkemys siitä, että TYP-asiakkuuden päättymisen syynä ei saisi olla asiakkaan työllistyminen ei ole perusteltu. TYP-asiakkaan työllistyminen avoimille työmarkkinoille on useimmiten pitkä prosessi ja seurausta monista TYPissä asiakkaalle tarjotuista palveluista. Monet asiakkaat tarvitsevat myös työllistymisvaiheessa erityistä tukea, jota he saavat TYPissä ja palvelujen yhteen-sovittamista. Työllistymisessä, kuten monissa muissakin asiakkuuden päättymissyistä on kyse TYP-toiminnan vaikutuksista ja asiakkaiden tilanteiden saamisesta TYPin palveluiden avulla eteenpäin. Vaikuttavuusarvioinnissa kiinnitettiin huomiota myös asiakkuuden päättämiseen, jos asiakkaan tilanteessa ei ole saatu aikaan muutosta. Monialainen työskentely ei kuitenkaan ole kaikkien asiakkaiden kohdalla oikea-aikaista asiakkaan palvelutarpeen ollessa esimerkiksi sotepalveluissa.

Lisäksi ko. lain otsikko; Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta, on jäykkä ja se ei ole selkeä. Monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista ja vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä monialaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

TYP-johtajien lakiesityksestä tekemistä huomioista monet liittyvät yhteistoiminnan organisointiin. Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovut-taisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudis-tuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatetta-vaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannusten-jakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kun-tien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12 §:n lopussa on Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kunta-yhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviran-omaisina. Pykälään tulee kirjata kuntayhtymän sijaan Kela.

Lakiesityksen 16 §:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monia-laisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Oh-jaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17 §:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säätäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli velvoittaisi laissa mainitut tahot yhteistyöhön työkyvyn ja työllistymisen edistämiseksi, mikäli asiakkaan palvelutarve sitä vaatii. Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta perustettavaksi uusia palveluja, eikä siten uusien palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Myöskään viranomaisille ei osoitettaisi uusia tehtäviä. Kuntien roolia uutena työvoimaviranomaisena ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön rooleja tulee selkeyttää ja jaettavalla rahoitusvastuulla tähän voitaisiin päästä. Sen lisänä myös hyvinvointialueella tulee huomioida työllisyyden hoitoon liittyvä tavoitteisto ja mittaristo.

Esityksen mukaan yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida alueen työvoimapohja todellisen tarpeen mukaan. Mikäli yhteistoimintamallissa tunnistettaisiin aiempaa paremmin asiakkaiden monialaisen tuen tarvetta, palvelut kohdentuisivat nykyistä paremmin ja oletetusti myös monialaisen tuen asiakasmäärät kasvavaisivat. Lakimuutoksessa palveluun pääsyn kriteerejä laajennetaan, mikä on erittäin toivottu ja odotettu muutos.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelusta säädettäisiin laissa. Työvoimaviranomaisille tulisi velvollisuus järjestää toimintaedellytykset nuorten monialaisen tuen yhteispalvelulle. Ehdotetulla sääntelyllä ei arvioida olevan vaikutuksia viranomaisten toimivaltasuhteisiin. On hyvä, että nuorten palveluja kootaan tässä muutoksessa saman katon alle. Kuten Ohjaamoja mittaavassa tutkimuksessa osoitettiin, nuoret saivat nopeamman ja oikein kohdistuvan palvelun Ohjaamo-toiminnan, kuin perinteisen työvoimaviranomaisen kautta.

Lain otsikko ja palvelun nimi on turhan monimerkityksellinen: Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Lappeenrannan kaupunki näkee erittäin kannatettavana esityksen 3§:n muutoksen, jonka mukaisesti asiakkaalla ei olisi enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Muutos asiakaskriteerissä voi kasvattaa myös palvelujen käyttöä mutta toisaalta aiemmin kohdennetuilla palveluilla voidaan nopeuttaa työllistymistä. Muutoksen vaikutukset monialaisen tuen yhteispalvelun resurssointiin tulee varmistaa yhteistoimintaan osallistuvien toimijoiden osalta.

Etelä-Karjalassa on pidetty tärkeänä valtakunnallista TYP-ohjausryhmää ja verkoston tukea. Näin ollen Lappeenrannan kaupunki ei kannata valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luopumista. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resurssointia tulisi tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Ohjaamo on vakiinnuttanut paikkansa ja on tunnettu brändi. Etelä-Karjalassa Ohjaamo toiminta on pohjautunut nuorisotyölliseen otteeseen ja toimintamalli on saanut kiitosta ja vakiinnuttanut paikkansa niin nuorten kuin ammattilaistenkin keskuudessa.

Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Etelä-Karjalassa Ohjaamo on kytketty osaksi TYP-johtoryhmää. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto 21.6.2022

Lain 17 § kuvataan Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusta. Pykälän mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus) hoitaa sen toteuttamista ja seuraa valmennuksen vaikuttavuutta. Kehittämis- ja hallintokeskus neuvottelee kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voidaan käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. ELY-keskusten näkökulmasta tehtävän kytkeytyminen kuntien ja hyvinvointialueiden palvelustrategioihin ja yleiskatteellisen rahoituksen käyttöön jää esityksessä avoimeksi ja sitä ehdotetaan selvennettäväksi.

KEHA-keskus 21.6.2022

KEHA-keskus pitää asiakaskriteerien muutosta kannatettavana ja toteaa, että tiukoista asiakaskriteereistä luopuminen antaa mahdollisuuden tarkastella asiakkaan tilannetta joustavammin ja tarjota hänen tarvitsemiansa monialaisia palveluja tarpeisiin vastaavasti ja oikea-aikaisesti.

KEHA-keskus toteaa, että voimassa olevassa lainsäädännössä on ollut ns. 3 kk kestävä kartoitusjakso (3§), jonka tavoitteena on ollut työ- ja elinkeinotoimiston viranomaisen, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen yhteistyö asiakkaan kanssa, ja yhdessä selvittää työttömän kanssa tämän ammatillisen osaamisen sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Kartoitusjaksoon sisältyy ohjausta, jonka tavoitteena on motivoida ja sitouttaa työtön työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Lisäksi yhteisen työskentelyn tukena on käytetty yhteistä TYPPI -järjestelmää, jossa asiakkuuden prosessia on kirjattu tavoitteineen. Kartoitusjakso on hyvä säilyttää sekä edelleen vahvistaa yhteisen asiakkuudenhallintajärjestelmän käyttöä yhteisen asiakkuusprosessin kannalta.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan lakiluonnoksen 16 §:ssä ehdotettu velvoite työvoimaviranomaiselle järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteis palvelulle on kannatettava. Säädoskohtaisten perustelujen mukaan työvoimaviranomaisen alueella tulisi olla tarjolla nuorten työllistymistä edistävää matalan kynnyksen yhteis palvelua tai työvoimaviranomaisen tulee järjestää toimitilat palvelun toteuttamiseksi. Velvoittava muotoilu on tärkeä, jotta nuorten työllistymistä edistävää matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteis palvelua on tarjolla tasapuolisesti joka puolella Suomea. Palveluiden tasapuolisen ja riittävän saatavuuden vuoksi on myös tärkeää säädoskohtaisissa perusteluissa mainittu tavoite, jonka mukaan nuorille tarjottaisiin tavoitteellisesti ja matalalla kynnyksellä tietoa, neuvontaa ja ohjausta sekä vaikuttavia palveluita ilman viiveitä.

Lakiluonnoksen 16 §:n 2 momentin mukaan "Toimintaedellytyksiä järjestäessään työvoimaviranomainen laatii analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteis palvelun tarpeesta". Alueen tuntemus, analysoitu tieto ja tiedon hyödyntäminen palveluiden järjestämisessä luovat perustan työssäkäyntialueen nuorten yhteis palvelulle. Tiedolla johtamisen mahdollistamiseksi työvoimaviranomaisten, hyvinvointialueiden ja monialaisten palveluiden käytettävissä olevissa järjestelmissä, tiedon tuotannossa sekä näiden kehittämisessä on huomioitava paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tiedon saatavuus ja käytettävyys.

KEHA-keskus kannattaa lakiluonnoksen 16 §:n 2 momentissa määriteltyä työvoimaviranomaisten koordinoivaa roolia yhteistoiminnan kokoamiseksi alueellaan sekä tapaa organisoida

palvelupisteiden toiminta ja kustannusten jako. Se mahdollistaa alueen nuorten palvelukokonaisuuksien järkevöittämisen, alueella tarvittavien palvelukokonaisuuksien luomisen sekä resurssien jakamisen palveluntuottajien kesken palveluun osallistumisen mukaisesti.

Lakiluonnoksen 17 §:n mukaan KEHA-keskus hoitaisi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. KEHA-keskus toteaa, että nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden valmennuksen koordinaatiotehtävästä olisi saatavissa synergiahyötyjä KEHA-keskukselle jo nykyisin kuuluvan palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelutehtävän kanssa, josta säädettäisiin lakiluonnoksen 18 §:ssä. KEHA-keskus esittää kuitenkin harkittavaksi, että varsinainen valmennustehtävä annettaisiin työllisyysviranomaisen tehtäväksi ja valmennusta nuorille Ohjaamoissa tarjoava henkilöstö voisi myös sijoittua suoraan kuntiin ja työllisyysalueille vastaavalla tavoin kuin monialaisen tuen palveluita tarjoava henkilöstö.

KEHA-keskus pitää kannatettavana lakiluonnoksen 18 §:ää, jossa monialaisten palveluiden kehittämisen tuen tarjoaminen olisi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävä. Valtakunnallista tukea monialaisille palveluille ja monialaisen työn kehittämiseen tarvitaan. Monialaisuus on tulevaisuudessa osa entistä useamman asiantuntijan työtä ja siihen tarvitaan kokoavaa toimijaa, jolla on mahdollisuus perehtyä ja syventyä monialaiseen toimintatapaan. Valtakunnallinen toimija mahdollistaa koulutusten hankkimisen, vertaistoiminnan järjestämisen, yhdenmukaisen tiedontuotannon sekä viestinnän tukemisen yhtenäisenä ja tasapuolisena. On huomioitava, että 18 § mukaisen monialaisten palveluiden kehittämisen tuen kohderyhminä ovat kunnat ja kaikki muut monialaisten palvelujen verkostoissa toimivat tahot.

On tärkeää, että KEHA-keskukselle 17 ja 18 §:ssä määritellyt tehtävät resursoidaan pysyväisluonteisesti ja riittävästi vaikuttavan toiminnan mahdollistamiseksi.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotettu muutos on kannatettavana.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu eivät toiminta olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevät tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia 20.6.2022

On kyseenalaista, että pitkään työttömänä olleiden palvelut jaetaan kahteen rakenteeseen: monialaisen tuen yhteistoimintamalliin ja toisaalta aktivointimalliin. Molemmissa laaditaan erilliset suunnitelmat ja kohderyhmä on kutakuinkin samanlainen. Lisäksi nuorille kohdennetusta erillisestä yhteistyömallista säädettäisiin lailla. Monet rinnakkaiset työttömille suunnatut suunnitelmat aiheuttavat sekavuutta niin asiakkaille kuin työntekijöille. Tätä sekavuutta vähentäisi, jos asiakkaalla olisi yksi suunnitelma ja palvelut suunniteltaisiin aina asiakkaan tarpeiden mukaan.

Vaikka toimijat tunnistavat monialaisen tuen tarpeen, ei malli sido asiakkaita osallistumaan yhteistoimintamalliin. Haasteena on, miten malli kannustaa asiakkaita osallistumaan yhteistoimintaan, jos tarjolla on aiempaa vähemmän palveluja, joihin voi osallistua. Yhteistoimintamalliin osallistuminen ei tarjoa tarpeeksi hyvää kannustinta pitkään työttömänä olleille.

Riihimäen kaupunki 20.6.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Yhteistoimintamallin organisoinnissa ja yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon, että voimassa olevan lainsäädännön perusteella asiakas voi valita kiireettömän hoidon hoitopaikan myös muun kuin oman hyvinvointialueensa alueelta.

Orimattilan kaupunki, Työllisyyspalvelut 20.6.2022

Orimattilan kaupunki kannattaa lakiehdotusta siinä, että asiakkuus perustuu työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Orimattilan kaupunki ei kuitenkaan näe perustetta sille, että nuorille suunnatut hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennukset siirrettäisiin KEHA-keskukselle.

Monialaiseen palveluun liittyvät valmennukset on syytä olla samassa tehtäväkokonaisuudessa, jota ollaan nyt siirtämässä kuntien vastuulle. Lakiehdotus ei myöskään anna selkeää määritelmää, miten ja missä järjestelmässä yhteistyöhön vaadittavat asiakkaan tiedot jaetaan eri toimijoiden kesken (työvoimaviranomainen, Kansaneläkelaitos, hyvinvointialue ja kunnat).

**Rantasalmen kunta, Rantasalmen kunta 20.6.2022
kunnanhallitus 13.6.2022 § 160**

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotettu muutos on kannatettavana.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu eivät toiminta olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevät tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

**Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, 20.6.2022
Saikku Peppi**

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. THL keskittyy lausunnossaan työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua (TYP) koskevan lain kumoamista ja työllistymistä edistävää monialaista yhteistoimintaa koskevaan esitykseen. THL haluaa tuoda esille seuraavat huomiot:

Yhteistoiminta/ yhteistoimintamalli

Esityksessä jää epäselväksi miten monialaisen yhteistoimintamallin mukainen toiminta poikkeaa muusta eri viranomaisten välillä tapahtuvasta ohjauksesta ja yhteistyöstä. Viranomaisten välisestä yhteistyöstä säädetään jo useassa laissa, kuten Laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, Sosiaalihuoltolaissa sekä Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Myös luonnoksessa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevasta laista esitetään säädettävän ohjauksesta ja yhteistyöstä (luku 1, §8, 1. momentti). Lisäksi viranomaisten välinen ohjaus ja yhteistyö on osa hyvää hallintoa (Hallintolaki). Milloin työttömän asiakkaan asiassa tehtävä ohjaus, yhteistyö, konsultaatio ja palveluiden yhteensovittaminen olisi työllistymistä edistävän monialaisen yhteistoimintamallin mukaista ja siten velvoittaisi eri viranomaisia lain mukaiseen yhteistoimintaan, ja milloin se ei olisi sitä? Tämä ongelma koskee asiakastyön lisäksi myös laajemmin ehdotettua

yhteistoimintamallia, kuten sen organisointia, resurssointia ja johtamista. THL on erittäin huolissaan siitä, että esitetty laki mahdollistaa erilaiset tulkinnat monialaisen tuen yhteistoimintamallin piiriin kuuluvasta toiminnasta. Tämä voi heikentää asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja mahdollisuutta saada monialaista tukea.

Monialainen palvelutarpeen arviointi ja yhteinen suunnittelu

Esityksen mukaan työn tulisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai Kansaneläkelaitoksen toimesta ainakin silloin, kun työllistymisen esteenä ovat työllistymiseen vaikuttavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla (§3). Laissa säädettäisiin myös monialaisesta palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta (§4), suunnitelman sisällöstä (§5) ja tarkistamisesta (§6). THL näkee, että monialainen palvelutarpeen arviointi ja palveluiden yhteinen suunnittelu ovat hyviä lähtökohtia työttömien asiakkaiden monialaiseen tukeen ja palveluiden ja etuuksien yhteensovittamiseen.

Monialaisen yhteistyön toteutus

Esityksessä perusteena työttömän ohjaamiselle monialaiseen palvelutarvearviointiin pidetään sitä, että hänen työllistymiseensä liittyvät ongelmat eivät ratkea viranomaisten välisellä konsultaatiolla (§3). Esityksessä ehdotetaan kuitenkin luopumista säädöksestä koskien eri viranomaisten yhteisiä toimipisteitä, jolloin monialainen palvelutarpeen arviointi, suunnitelman teko ja seuranta tapahtuisivat todennäköisesti konsultoiden tai etäyhteyksin. THL näkee, että yhteisten palvelupisteiden puuttuminen voi heikentää asiakkaan palvelua. Lisäksi jää epäselväksi, miten toiminnassa varmistetaan eri viranomaisten mahdollisuus muodostaa yhteinen ymmärrys asiakkaan tilanteesta ja sovittaa yhteen palveluja pitkäjänteisesti, myös asiakkaan tilanteen muuttuessa.

Kohderyhmän laajennus

Esityksen mukaan työttömän palvelutarve määrittelee monialaisen tuen saamisen. Merkitystä ei olisi työttömän iällä, työttömyyden kestolla, saamalla etuudella tai sillä, onko hän työnhakijana. Vaikutusarvioinnin mukaan laskennallinen lisäys asiakasmäärässä voisi olla noin 50 prosenttia nykyisen yhteispalvelun asiakasmäärään verrattuna. THL pitää lähtökohtaisesti hyvänä ajatusta, että asiakkaan palvelutarve määrittää monialaisen tuen saamisen. Kohderyhmän laajentuessa olisi tärkeää, että lain vaikutusarvioinnissa arvioitaisiin tarkemmin sen vaikutukset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouteen, kun monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaututtaisiin etenkin työ- ja toimintakyvyn ja elämänhallinnan puutteiden vuoksi.

Työllistymissuunnitelma

Esityksen mukaan työttömälle tehtäisiin monialainen työllistymissuunnitelma kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hänet on ohjattu monialaiseen palvelutarpeen arviointiin (§4). Työllistymissuunnitelmaan sisältyy velvollisuuksia, joiden täyttämättä jättäminen voi johtaa työttömyysturvan karenssiin tai toimeentulotuen alentamiseen (§7). THL katsoo, että työllistymissuunnitelman sijaan asiakkaan palveluiden suunnittelussa tulisi voida tilanteesta riippuen käyttää myös esimerkiksi kuntoutussuunnitelmaa tai sosiaalihuollon asiakassuunnitelmaa. Monialaiseen palvelutarpeen arviointiin ohjaututtaisiin etenkin työ- ja toimintakyvyn ja elämänhallinnan puutteiden vuoksi, jolloin tarpeenmukaiset palvelut voisivat painottua sosiaali- ja terveydenhuollon ja/ tai kuntoutuksen palveluihin.

Johtaminen

Esityksen mukainen johtamisrakenne on epäselvä, sillä yhteistoimintaa johdettaisiin hyvinvointialueiden tasolla, mutta työvoimaviranomaiset (eli kunnat) vastaisivat johtavien henkilöiden nimeämisestä (§9). Lisäksi ehdotetaan luopumista TYP-lain mukaisesta

valtakunnallisesta ohjausryhmästä. Valtakunnalliselle työllisyyden edistämisen neuvottelukunnalle (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä, luku 3) ei ole esitetty monialaista yhteistoimintaa koskevia ohjaustehtäviä. THL näkee, että laissa tulee varmistaa hyvinvointialueiden mahdollisuus vaikuttaa yhteistoimintamallin johtamiseen ja valtakunnallisten tavoitteiden määrittelyyn koskien monialaista palvelua ja vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevia ihmisiä. Monialaisen yhteistoiminnan tueksi tarvitaan ministeriörajat ylittävää strategista ohjausta ja eri toimien yhteensovittamista valtakunnallisella tasolla. Tämä on todettu useissa aihepiiriä koskevissa tutkimuksissa.

Edellä esitetyistä huomioista johtuen THL on vakavasti huolissaan siitä, varmistaako esitetty lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistoiminnasta riittävällä tavalla työttömän mahdollisuuden saada tarpeensa mukaista monialaista tukea ja viranomaisten veloitteen sovittaa yhteen palveluja. THL pitää erittäin tärkeänä, että monialaista yhteistyötä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään. Sosiaaliturvakomitean työskentelyssä on tunnistettu useita monialaisen yhteistyön ja palvelu- ja etuuspolkujen kehittämistarpeita. Työttömien monialaista tukea kehitetään tällä hetkellä muun muassa Työkykyohjelmassa ja Sosiaalihuollon kehittämissuunnitelmassa. Nämä olisi tärkeä huomioida uuden lainsäädännön valmistelussa ja tarkastella sitä erillään työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua (TYP) koskevasta laista, miettien monialaisen yhteistyön lainsäädännön tarkoitus ja toteutustapa lähitulevaisuudessa.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: 18.6.2022
Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulisi lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat. Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviran-omaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettaviksi.

Yhteistoimintamallin toimivuus ratkeaa pitkälti hyvinvointialueen toimintaan osoittaman henkilöstöresursoinnin myötä. Se vaikuttaa nykyisellään haasteelliselta, vaikka lakiesitysluonnos edellyttää, että kukin toimija osoittaa toimintaan tarpeellisen määrän henkilöstöä. Palvelujen yhteensovittamistarpeen rinnalla asiakaskriteerinä tulisi olla monialaisen tuen tarve. Tämä kirjaus selkeyttäisi toiminnan yhteispalveluluonnetta ja tiivistä moniammatillista työskentelyä. Työvoimaviranomaisella on esityksessä korostunut rooli monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisessa. Monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa työvoimaviranomainen, kunta, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Jokaisen toimijan tulisi olla itsenäisesti aktiivisessa roolissa, kun ohjataan asiakkaita,

arvioidaan asiakkaan palvelutarvetta, sovitaan palveluista ja seurataan suunnitelman toteutumista. Jokaisen toimijan tulisi varmistaa riittävä resurssointi prosessin toteuttamiseksi.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi kytkeä esitettyä tiiviimmin yhteen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa, mutta sillä voisi olla oma matalan kynnyksen, työllisyysstatuksesta riippumaton asiakasprofiili. Lailla tulisi myös säätää nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa käytettävästä tietojärjestelmästä ja mahdollistaa toimijoiden välinen asiakastiedonvaihto asiakkaan monialaisen palvelutarpeen niin vaatiessa. Mahdollisimman varhainen asiakasohjaus voi ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista ja osaltaan helpottaa suuntautumista työelämään. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjausta valmistumisen jälkeen voidaan jatkaa saumattomasti saattaen vaihtaen ilman turhaa työttömyyden kertymän odotusta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue 17.6.2022

Lakiesityksen 3 §:n mukainen palvelujen yhteensovittamisen tarve on oikea lähtökohta monialaiselle yhteistoiminnalle.

Hyvinvointialueet ovat soten yhteistyörakenteiden osalta keskeisiä toimijoita, jota kautta voidaan luoda yhteistyörakenteita toiminnan kehittämiseksi.

Tarvittaisiin myös hyvinvointialueen näkökulmasta kytkös yta-alueen suunnitteluun (vaativan erityisen tuen palvelukokonaisuudet) ja yhteys tutkimukselliseen kehittämiseen. On tärkeää saada tietoa yhteistoimintamallin mukaisista palvelutarpeista silloin kun ne liittyvät toimintakyvyn rajoitteisiin tai elämänhallinnan ongelmiin, jotka eivät ole ratkaistavissa yksinomaan konsultaatiokäytännöillä.

On perusteltua, että esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi uusista palveluista, vaan velvollisuudesta yhteensovittaa nykyiset lakisääteiset palvelut työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Asiakasohjausta koskevien edellytysten muuttuminen voi kasvattaa palvelun asiakasmäärää ja lisätä muun muassa kuntoutuspalveluihin ohjattavien henkilöiden määrää, mikä voi edellyttää resurssoinnin uudelleen tarkastelua.

Savitaipaleen kunta 17.6.2022

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa (tarkoitetaan työvoimaviranomaisella kuntaa?). Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulisi lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuvat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, joka on kannatettava asia.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja

kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resurssointia tulisikin tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Laukaan kunta, Kunnanhallitus

17.6.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYPpalveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

TYP-johtajien lakiesityksestä tekemistä huomioista monet liittyvät yhteistoiminnan organisointiin. Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovutettaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti

resursointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12§:n lopussa Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina. Pykälään tulee kirjata kuntayhtymän sijaan Kela.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten Lausuntopalvelu.fi 6/6

palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi.

Tukirakenteesta säättäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Luumäen kunta

17.6.2022

Lain otsikko ja palvelun nimi on turhan monimerkityksellinen: Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Luumäen kunta näkee erittäin kannatettavana esityksen 3§:n muutoksen, jonka mukaisesti asiakkaalla ei olisi enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Muutos asiakaskriteerissä voi kasvattaa myös palvelujen käyttöä mutta toisaalta aiemmin kohdennetuilla palveluilla voidaan nopeuttaa työllistymistä. Muutoksen vaikutukset monialaisen tuen yhteispalvelun resurssointiin tulee varmistaa yhteistoimintaan osallistuvien toimijoiden osalta.

Etelä-Karjalassa on pidetty tärkeänä valtakunnallista TYP-ohjausryhmää ja verkoston tukea. Näin ollen Luumäen kunta ei kannata valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luopumista. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resurssointia

tulisikin tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Ohjaamo on vakiinnuttanut paikkansa ja on tunnettu brändi. Etelä-Ka Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Etelä-Karjalassa Ohjaamo on kytketty osaksi TYP-johtoryhmää. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä) 17.6.2022

Yleisesti ottaen monialaisen tuen yhteistoimintalaki on kannatettava kokonaisuus, koska yhteistoiminnan sosiaali- ja terveyspalvelut on selkeästi osoitettu hyvinvointialueiden vastuulle. Monialaista tukea tarvitsevat asiakkaat eivät työllisty pelkästään työvoimaviranomaisen keinovalikoiman turvin, vaan tarvitsevat laaja-alaisesti sosiaaliohjausta (erityisen tuen tarpeessa olevat asiakkaat sosiaalityötä) sekä terveyspalveluja. Lakiluonnoksessa luovutaan työttömyyden kestoon liittyvistä kriteereistä, kun arvioidaan asiakkaan monialaisen tuen tarvetta. Tämä on tervetullut uudistus, koska monialainen tuki perustuisi asiakkaan palvelutarpeeseen ja monialainen tuki aloitettaisiin aiempaa varhemmin. Tämä saattaa myös vähentää työttömyydestä aiheutuvia muita sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Kolikon käänntöpuolena on asiakasmäärien kasvu. Määräraha ja henkilöstöresurssiasiaa on kommentoitu jo kohdassa 4.2.

4§:ssä kerrotaan palvelutarpeen arvioinnissa, jossa selvitetään laaja-alaisesti myös asiakkaan työ- ja toimintakyky. Tämä asettaa painetta terveydenhuollon ammattilaisten roolille palvelutarpeen arvioinnissa. Lisäksi näemme Kelan roolin tärkeänä arvioinnissa. Mikäli asiakkaan palvelutarve arvioidaan monialaisesti ja hyvin laajasti, tulee myös tarvittavat määrärahat ja resurssit kohdentaa oikein monialaisen tuen yhteistoimintaan.

4§: 2 momentissa mainitaan, että Kansaneläkelaitos osallistuisi työllistymissuunnitelman laadintaan, jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen palveluja. Tarkoitetaanko tässä momentissa kuinka laajasti Kelan palveluita? Mikäli momentin tulkinta on laaja, tulee myös Kelan resursseja lisätä monialaisen tuen yhteistoimintaan, koska suurin osa vaikeasti työllistyvistä tarvitsee Kelan palveluita arjen- ja elämähallintansa edistämiseksi.

4§:n 3 momentissa monialainen työllistymissuunnitelma tulisi olla laadittuna kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asiakas on ohjattu palveluun. Mikäli asiakas tarvitsee myös Kelan palveluita työllistymisensä tueksi, miten varmistetaan se, että myös Kela pystyy resursoimaan henkilöstöä annetussa ajassa monialaisen työllistymissuunnitelman tekemiseen?

8§:ssä kerrotaan monialaisen tuen asiakkuuden päättymisestä ja että yksittäisen palvelun päätyminen ei automaattisesti pääty monialaisen tuen asiakkuutta. Tarkoitetaanko pykälässä

käytännössä sitä, että sosiaaliohjauksen päättymisen ei automaattisesti päätä monialaisen tuen asiakkuuden tarvetta?

9§:ssä mainitaan, että toimintamalli ei enää edellyttäisi yhteisiä toimipisteitä. Mielestämme toimipisteistä ei tule luopua, koska yhteinen toimipiste edesauttaa niissä työskenteleviä ammattilaisia toimimaan monialaisesti ja etsimään ratkaisuja asiakaan työllistymisen edistämiseksi. 16§:ssä veloitetaan työllisyysviranomaista järjestämään toimitilat nuorten työllistymistä edistävää matalan kynnyksen yhteispalvelua varten. Mikäli nuorten yhteispalvelulle halutaan yhteiset toimitilat, niin miksi ei myös aikuisväestölle?

16§:ssä kerrotaan nuorten työllistymistä edistävästä matalan kynnyksen yhteispalvelun järjestämisestä. Toisaalta pykälässä mainitaan, että työllisyysviranomaisen tulee järjestää toimitila mutta pykälän loppupuolella sanotaan, että nuorten monialaista matalan kynnyksen palvelua varten ei edellytetä omaa toimitilaa, vaan toimitilasta olisi tarkoituksenmukaista päättää kunnan, työllisyyspalveluista vastaavan alueen sekä hyvinvointialueen kesken. Eli edellytetäänkö nuorten palvelulle yhteinen toimitila vaiko ei? Pykälässä on selkeä ristiriita.

**Kaarinan kaupunki, Kaarinan
kaupunginhallitus 13.6.2022 §125. 17.6.2022**
**Valmistelijat sosiaali- ja terveystoimintajohtaja
Mikko Pakarinen,
työllisyyspalvelujohtaja Irina Lindroos
ja työllisyyskoordinaattori ja
yritysasiamies Ritva Lindström.**

Lakiin tulisi lisätä osapuoleksi kunnat mainittujen työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi. Kotikunnan tarkoituksenmukaisella viranomaisella (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut) tulisi olla mahdollisuus olla mukana yhteistoiminnassa. Ei voi olla niin, että kunnissa monialaisen tuen yhteistoimintatyötä tekevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella. Kuntien roolia tulisi selkiyttää tiedonkulkuun ja järjestelmien käyttöoikeuksiin liittyen.

Larsmo kommun, Larsmo 16.6.2022
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Parkanon kaupunki**16.6.2022**

Ei kommentoitavaa

Nakkilan kunta**16.6.2022**

Asiakaskriteerin muutos on hyvä ja toivottu muutos. Tämän muutoksen myötä asiakas saa jatkossa monialaisen tuen palvelut heti, kun palveluntarve tunnistetaan.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221****16.6.2022**

Pudasjärven kaupunki yhtyy TYP-johtajien verkoston lausuntoon.

Nokian kaupunki**16.6.2022**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Nokian kaupunki näkee tärkeänä, että pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen.

Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Nokian kaupunki näkee lisäksi erityisen tärkeänä, että kunnilla on jatkossa mahdollisuus vaikuttaa erityisesti oman kunnan nuorten osaamisen kehittämiseen liittyvien koulutus- ja valmennuspalveluiden järjestämiseen, hankintaan ja palveluohjaukseen. Palveluiden hankinnassa tulisi kiinnittää huomio erityisesti vaikuttavuusperusteisuuteen.

**Sotkamon kunta, Sotkamon
kunnanhallitus****15.6.2022**

Yhteistoimintamallin toimijaksi tulee lisätä myös kunnat. Kunnilla on paljon ns. vapaaehtoisuuteen toteutuvaa palvelua monialaisen tuen asiakkaille. Työttömyyden kestoehtoisten poistaminen monialaisen tuen palveluun pääsemiseksi on erittäin tervetullut uudistus. Sotkamon kunta kannattaa kaikilta osin TYP-johtajien lausuntoa.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus 15.6.2022

Hollolan kunta kannattaa asiakkuuden perustumista lakiehdotuksen mukaan työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Lakiehdotus vaikuttaa kuitenkin epämääräiseltä nuorilla tarjottavan monialaiseen tukeen. Hollolan kunta näkee, että samaa palvelua tuotetaan kaikille ikäryhmille, ja nuorten osalta toki lisäksi tukeudutaan Ohjaamon tyyppisiin palveluihin. Monialaiseen palveluun liittyvät valmennukset on syytä olla samassa tehtäväkokonaisuudessa, jota ollaan nyt siirtämässä kuntien vastuulle, sen sijaan että nuorille suunnatut hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennukset siirrettäisiin KEHA-keskukselle. Lakiehdotus ei myöskään anna selkeää määritelmää, miten ja missä järjestelmässä yhteistyöhön vaadittavat asiakkaan tiedot jaetaan eri toimijoiden kesken (työvoimaviranomainen, Kansaneläkelaitos, hyvinvointialue ja kunnat).

**Oikeuskanslerinvirasto, 15.6.2022
Valtioneuvoston oikeuskansleri**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta ja nykyinen laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Laissa säädettäisiin työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista sekä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta. Nuorten monialaisen tuen yhteistoimintamallilla tarkoitetaan nykyistä Ohjaamo-toimintaa vastaavaa yhteistyötä. Monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijat olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Ehdotetun lain 2 §:n 2 momentin säännöskohtaisten perustelujen mukaan yhteistoimintamallissa mukana olevien tahojen yhteensovittavaksi säädetyt palvelut olisivat työttömän palvelutarpeen mukaisia työvoimapalvelujen järjestämisestä annettavassa laissa tarkoitettuja työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, joista säädetään kutakin palvelua koskevassa laissa. Kuntoutuspalvelujen ohella Kansaneläkelaitos tarjoaisi myös etuuksia koskevaa neuvontaa. Kunnat voisivat tarjota monialaisen tuen asiakkaille työvoimapalveluiden lisäksi myös muita palveluja, joilla on työllistymistä edistävä vaikutus.

Kiinnitän edellä esitetyn perusteella huomiota siihen, että vain pieni osa kunnista järjestäisi työvoimapalvelut itse (s. 153). Pääosan kunnista tulisi muodostaa edellytykset täyttäviä työllisyysalueita, joissa järjestämisvastuu tulisi antaa yhdelle kunnalle (vastuukunta) tai tehtävää varten tulisi perustaa kuntayhtymä. Tällöin kunta ei toimi ehdotetussa laissa tarkoitettuna työvoimaviranomaisena.

Nähdäkseni ehdotetussa laissa tulisi selventää kunnan roolia, tehtäviä ja tiedonsaantioikeutta sekä säännöskohtaisissa perusteluissa viitattuja kunnan tarjoamia palveluja edellä tarkoitettussa tilanteessa. Ehdotetun lain 5 §:n monialaisen työllistymissuunnitelman sisältöä koskevaan säännöksen mukaan ”lisäksi suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa muista työttömän osaamista ja työmarkkinavalmiuksia parantavista palveluista”. Näitä palveluita tulisi kuvata tarkemmin säännöskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotettu muutos työttömyyden kestoon perustuvista asiakaskriteereistä luopumisesta on kannatettava ja saattaa parantaa asiakkaan pääsyä tarvitsemiinsa palveluihin.

Tältä osin yhdyimme TYP-johtajien antamaan lausuntoon.

**Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut
-yksikkö**

15.6.2022

Uusi ehdotettu monialaisen tuen yhteistoimintamalli koskee nykyistä vastaavasti yhteistoimintaa eri viranomaisten kesken. Uuden monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita ovat vastaavalla tavalla samat toimijat kuten nyt voimassa olevassa TYP-laissa (työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettu laki). Uuden monialaisen tuen yhteistoimintamallin mukaisia toimijoita ovat siten edelleen työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa oleva tahoa, sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisestä vastuussa oleva tahoa ja Kela. Uudessa mallissa nämä ovat siis työvoimaviranomainen, jolloin myös työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevaa kuntaa/kuntayhtymää kutsutaan työvoimaviranomaiseksi, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Uudessa mallissa ei sinällään ehdoteta uusia palveluja vaan velvollisuus yhteensovittaa nykyiset lakisääteiset palvelut työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Oleellinen muutos nyt voimassa olevaan TYP-lakiin on sen sijaan se, että uuden monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuu työttömän tosiasiallisen palvelutarpeeseen. Oikeudelliset palvelut pitää ehdotusta merkittävänä, oikeasuuntaisena ja kannatettavana. Tosiasialliseen palvelutarpeeseen perustuva asiakasohjaus tavoittaa aiempaa nopeammin monialaista palvelua tarvitsevat asiakkaat. Tuolloin asiakasohjauksen esteeksi ei enää tule nyt voimassa olevassa TYP-laissa määritetyt muodolliset edellytykset (työmarkkinatuen määrä/ työttömyyden kesto), ja monialaista palvelua tarvitsevat asiakkaat pääsevät näin ollen aiempaa nopeammin heidän tarvitsemansa palvelun piiriin.

Uudessa monialaisen tuen yhteistoimintamallissa säädetään myös erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestävät toimintaedellytykset. Tämä olisi nuorelle suunnattua matalan kynnyksen palvelua vastaavalla tavalla kuten nykyiset Ohjaamo-palvelut. Lähtökohtaisesti ehdotus on tältä osin kannatettava. Joka tapauksessa nuoret tarvitsevat heille suunnattuja omia palveluja, jossa heidän tarpeensa otetaan erityisesti huomioon.

Lisäksi esityksen mukaan asiakas voi ohjautua monialaiseen palveluun jo asiakkuuden alkuvaiheessa. Olisiko tällöin syytä olla viittaus lakiin työvoimapalvelujen järjestämisestä ja siinä 4 luvun 6 pykälään, jossa säädetään aikarajoista työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä.

Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Hallituksen esityksessä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää.

Oulun kaupunki esittää, että toiseen pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat, jolloin huomioitaisiin myös kuntien rooli asiakkaan palveluiden yhteensovittamisessa.

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä.

Oulun kaupunki esittää, että selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Hallituksen esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistyöstä, tavoitteista, työnjaosta, resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Samoin on tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Hallituksen esityksessä kirjataan, että monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaaineisto ja – järjestelmä vastaisi nykyistä järjestelmää. Nykyisen mallin mukaan, työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oleva työntekijä, jolle on myönnetty käyttöoikeus monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja palvelujen tarjoamiseksi työttömälle, voi saada ja käyttää monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin tallennettuja tietoja ja tehdä siihen merkintöjä. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita Kelaa.

Oulun kaupunki esittää, että järjestelmän käyttöoikeus tulee myöntää myös jatkossa Kelalle.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17§:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana.

Oulun kaupunki esittää, että työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi järjestää siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien.

Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut 15.6.2022

Työvoimaviranomaisen, KELAn ja tulevan hyvinvointialueen tuottama monialainen yhteispalvelu työ- ja toimintakyvyn vajeita kokevan henkilön työllistymisen edistämiseksi on tärkeä yhteistoiminnan muoto, jonka avulla esimerkiksi eri toimijoiden väliseen tiedonkulkuun liittyvät ongelmat eivät estä asiakkaan kokonaisvaltaisen palvelun järjestämistä. Lakiesityksessä ehdotetaan työttömyyden kestoon liittyvää asiakaskriteerin poistoa, mikä on merkittävä parannus nykytilanteeseen nähden asiakkaalle oikea-aikaisen palvelun järjestämiseksi.

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminta on nimenä byrokraattinen eikä anna palvelua käyttävälle asiakkaalle selkeää kuvaa sen sisällöstä. Monialaisen yhteistoiminnan sisältö

sekä asiakkaiden ohjaaminen palveluun voi olla epäselvää myös työllisyyden toimijaverkostolle. Lakiesityksessä kevennetään hieman monialaisen yhteistyön organisoitumista poistamalla esimerkiksi edellytykset palvelun erillisestä toimipisteestä. Esityksessä ehdotetaan, että monialaisella yhteistyöllä tulisi olla hyvinvointialueen pohjalta muodostettuja, mahdollisesti useita johtoryhmiä. Johtoryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Monialaisen yhteispalvelun organisoituminen vaikuttaa edelleen raskaalta työllisyydenhoidon muutoinkin laaja toimijaverkosto huomioon ottaen. Ihannetilanteessa monialaiselle yhteistyölle ei tarvittaisi erillistä palvelu- ja hallintorakennetta, vaan eri viranomaiset velvoitettaisiin nykyistä vahvemmin tekemään yhteistyötä osana peruspalveluaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Nuorten monialaisen yhteistyön vakiinnuttaminen osaksi kuntien työllistymistä edistävää palvelukokonaisuutta on tarpeellinen muutos nuorten laaja-alaiset palvelutarpeet huomioiden. Ohjaamo-tyyppisen toiminnan suhteuttaminen muuhun lainsäädännössä määriteltyyn monialaisen tuen yhteistoimintaan on kuitenkin haasteellista tilanteissa, jossa nuori hyötyisi Ohjaamon lisäksi myös tukevammasta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusta tai KELAn tarjoamasta kuntoutuksesta. Mikäli Ohjaamon ja monialaisen tuen yhteistoiminnan rooleja ei selkeytetä, on riskinä asiakkaan siirtely palvelusta toiseen ilman selkeää vastuutahoa.

Naantalın kaupunki

15.6.2022

Lakiin tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat. Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Naantalın kaupunki yhtyy TYP-johtajien verkoston lausuntoon.

Etelä-Savon maakuntaliitto

14.6.2022

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotettu muutos on kannatettavana.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu eivät toiminta olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien

rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevät tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus **14.6.2022**
13.6.2022 § 210

Lieksan kaupunginhallitus on antanut 4.4.2022 §113 lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeksi työllistämistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (typ) annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Lieksan kaupunki on painottanut lausunnossa mm. seuraavia asioita:

Perusteluissa jää epäselväksi se, millainen rooli kunnalla on monialaisessa yhteispalvelussa vuodesta 2023 lähtien. Nykyinen esitys rajaa kuntien vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut sekä henkilöstön pois TYP-työstä. Myöskään kustannusvastuuta ei voi jäädä kunnille, jos kunnat lakiesityksen mukaisesti rajataan pois toteuttajaosapuolista.

Jos kunnille ollaan esittämässä kustannusvastuuta, sen jakautuminen kuntien ja hyvinvointialueiden kesken tulee arvioida, perustella ja säätää ennen lain säätämistä. Jos perusteluiden taustalla on jo vuoden 2024 jälkeinen tilanne, jolloin työvoimapalvelut siirtyvät kuntien järjestettäväksi, tämä tulisi kirjoittaa perusteluissa esiin.

Lakiluonnoksen 7 §:ää koskevien perustelujen mukaan voimassa oleva TYP-lain 7.1 §:ää ei muutettaisi. Eli kuntaa ei korvattaisi hyvinvointialueella. Tämä ei ole millään tavalla loogista, koska kaikissa muissa pykälissä kunnat on korvattu hyvinvointialueilla. Ratkaisu merkitsisi sitä, että kunnat nimeäisivät edelleen henkilöt, jotka johtavat monialaisen yhteispalvelun järjestämistä johtoryhmän asettamissa puitteissa. Esityksessä TYP-työtä johtavan henkilön nimeäminen säilyisi siis kunnilla, vaikka kunnan rooli TYP-työssä on ollut sosiaali- ja terveystyöpalvelujen järjestäjä ja sen roolin muutos on juuri näiden lakimuutosten taustalla. TYP-työtä johtavan henkilön nimeämisen jääminen tässä esityksessä kunnille on erikoista, huomioiden että kaikki kunnat eivät ole mukana työllisyyden kuntakokeiluissa. Jos kunnilla ei ole lain mukaan virallista roolia TYP-työssä ennen vuoden 2024 TE-palvelu-uudistusta, niin voiko kuntien nimeämä henkilö johtaa TYP-työtä. Esityksessä ei ole otettu kantaa myöskään TYP-johtajasta aiheutuvien kustannusten jakoon: vastaisiko hyvinvointialueet, TE-palvelut ja Kela myös kuntien nimeämän TYP-johtajan ja -toiminnan kustannuksista. Tällä hetkellä kunnat vastaavat osaltaan kustannusten jaosta, mikä ei voi olla pohjaesityksenä tulevalle mallille.

Huomioitava on, että samanlaista verkostoyhteistyötä samojen toimijoiden toimesta tehdään myös muiden asiakkaiden parissa, ja olisi hyvä miettiä, että onko tällaiselle erilliselle TYP-verkostolle tarvetta kaikilla paikkakunnilla vai voiko toimintaa tehostaa muulla tavalla. Erillisen TYP-verkoston pitämällä on oltava asiakkaalle ja verkostolle selkeä lisäarvo; huomioiden myös tulevat muutokset työllisyyden hoidossa. Mikäli lakimuutos toteutetaan esityksen mukaisesti ja kuntia ei enää mainita laissa, perustuisi kuntien palvelujen tarjoaminen vapaaehtoisuuteen. Samalla se perustuisi myös asiakkaan suostumukseen. Asiakkaille olisi hämmentävää, jos aiemmin osana TYP-työtä tarjottu palvelu muuttuisi lakimuutoksen myötä suostumusperustaiseksi. Vaarana on myös, että TYP-

toiminta hiipuu siellä, missä ei ole työllisyyden kuntakokeiluja ja asiakkaat eivät enää ohjaudu TYP-palveluihin. Asiakkaan tilannetta ei tarkastella kokonaisvaltaisesti, jolloin asiakkaan palvelutarpeen mukainen monialaisuus ei enää toteudu. Lieksan kaupunki tähdentää, että tässä muuttuvassa tilanteessa olisi hyvä pohtia, tuoko TYP-palvelu kaikille paikkakunnille samaa lisäarvoa, vai onko palvelu toteutettavissa muulla tavalla, esimerkiksi työkyvyn tuen tiimejä hyödyntäen sekä arvioiden POMA-mallin mahdollisuuksia tulevaisuudessa asiakastyön toteuttamiseen.

Kärkölän kunta, Elinvoimayksikkö

14.6.2022

Kärkölän kunta kannattaa asiakkuuden perustumista lakiehdotuksen mukaan työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Lakiehdotus vaikuttaa kuitenkin epämääräiseltä nuorille tarjottavan monialaiseen tukeen. Kärkölän kunta katsoo, että kaikille ikäryhmille on perusteltua tuottaa sama palvelu ja, että nuorten palvelujen osalta tukeudutaan lisäksi Ohjaamon tyyppisiin palveluihin. Monialaiseen palveluun liittyvät valmennukset tulee tarjota samassa tehtäväkokonaisuudessa, jota ollaan nyt siirtämässä kuntien vastuulle. Nuorille suunnattuja hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksia ei tule siirtää KEHA-keskukselle. Lakiehdotus ei myöskään anna selkeää määritelmää, miten ja missä järjestelmässä yhteistyöhön vaadittavat asiakkaan tiedot jaetaan eri toimijoiden kesken (työvoimaviranomainen, Kansaneläkelaitos, hyvinvointialue ja kunnat).

Porin kaupunki, Porin kaupunginhallitus

13.6.2022

13.6.2022

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 % ja 50 %. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisen roolissa TYP-verkostossa.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se,

onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi.

Tukirakenteesta säättäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Savonlinnan kaupunki, Kaupunginhallitus

7.6.2022

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Ehdotettu muutos on kannatettavana. Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu eivät toiminta olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevät tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågtröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Malax kommun, Kommunstyrelsen
6.6.2022 § 108

7.6.2022

I lagförslaget gällande sektoröverskridande service har kommunerna, till den del som inte faller inom ramen för arbetskraftsservice, lämnats bort. Kommunen som samarbetspart i sektoröverskridande servicen är viktig, speciellt som man gällande de unga inte tar ställning till relationen mellan Navigator-verksamheten som lågröskelverksamhet och TYP-samarbetet, vilka båda kräver ett starkt samarbete mellan olika aktörer.

Det finns även risk att TYP-arbetet underresurseras i lägen där inbesparingar och prioriteringar krävs. Gällande välfärdsområdets roll som part i sektorövergripande samarbetet har, i beredningen gällande finansiering av kostnaderna för överföring av arbetskraftsservice till kommunerna, konstaterats att främjande av sysselsättning inte är lagstadgad verksamhet för välfärdsområdet och risken finns att TYP-samarbetet därför nedprioriteras.

Bureau Facility

6.6.2022

Asiat on hoidettu jo nyt hyvin.

Karstulan kunta

31.5.2022

Kunta ei lausu tästä, TYP-johtajien jo jättämä lausunto on kattava ja kunta yhtyy siihen.

Suomen Kuntaliitto ry

25.5.2022

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat (esim. sivistys- ja nuorisopalvelut), joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä.

Kuntien rooli myös tiedonkulkua ja järjestelmien käyttöoikeuksia koskevissa pykäläluonnoksissa on epäselvä. Jos syntyy rakenteita, joissa työllisyysviranomaisen alueella tehtäviä jaetaan kuntien välillä (osa hoidetaan paikallisesti), ei voi olla niin, että kunnissa työskentelevät olisivat yhteisten asiakastietojärjestelmien ulkopuolella.

Luonnoksen 3 §:ään tulisi tarkentaa, että palveluun ohjaamisen perusteena olevan palvelujen yhteen sovittamisen tarpeen lisäksi voi olla myös monialaisen tuen tarve.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut olevat yhteistyövelvoitteet, esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

Yhteistoimintamallin organisoinnissa ja yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon, että voimassa olevan lainsäädännön perusteella asiakas voi valita kiireettömän hoidon hoitopaikan myös muun kuin oman hyvinvointialueensa alueelta.

**TYP-johtajien verkosto, Lausunto
käsitelty TYP-johtajien verkoston
kokouksessa 19.5.2022**

23.5.2022

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

TYP-johtajien lakiesityksestä tekemistä huomioista monet liittyvät yhteistoiminnan organisointiin. Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seurantaa, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resurssointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resurssointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resurssointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12§:n lopussa Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina. Pykälään tulee kirjata kuntayhtymän sijaan Kela.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi. Tukirakenteesta säättäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Etelä-Karjalan liitto

27.6.2022

Etelä-Karjalan eri toimijoiden yhteinen huoli on päällekkäisten lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutusten arvioinnin haastavuus. Yhtäaikaiset muutokset rahoituksessa, hallinnossa ja työllistämisehdoissa, ovat toiminnan ja talouden näkökulmista suuria riskejä. Uudistusten jaksottamista tulisivin harkita. Erityistä huolta kannetaan pitkään työttöminä olleiden työllistymismahdollisuuksien kaventumisesta: uudistus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa vaikeimmin työllistettävien palvelut ja työllistyminen vaikeutuvat ja vastuu pirstoutuu työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken.

Myös yrityspalvelujen kokonaisuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Maaseutupolitiikan neuvosto, Husberg Antonia

27.6.2022

Suomen eri olosuhteet vaihtelevat suuresti. Maantiede, elinkeinorakenne, sosioekonomiset erot ja myös kulttuuriset tekijät vaikuttavat olosuhteisiin ja toimintaympäristöihin. Maaseutu toimii monelta

osin toisin kuin kaupungit. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädäntö tulee vaikuttamaan eri tavalla kaupungeissa ja maaseudulla. Ovatko vaikutukset erilaisia eri alueilla ja mikäli ovat, liittyykö niihin mahdollisesti kielteisiä piirteitä, jotka heikentävät maaseudulla asuvien kansalaisten yhdenvertaisuutta suhteessa niihin, jotka asuvat kaupungeissa? Esityksellä voi olla tarkoitamattomia vaikutuksia, jotka osaltaan vaikuttavat säädösehdotuksen laatuun, osuvuuteen ja myös käytännön toteutettavuuteen. Säädösvalmistelussa tulisikin ennen sen antamista eduskunnalle arvioida esityksen vaikutuksia maaseutuun.

Antonia Husberg,
pääsihteer, maaseutupolitiikan neuvosto

Digi- ja väestötietovirasto

27.6.2022

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja toteaa seuraavan:

1. Huomiot liittyen Suomi.fi-verkkopalveluun sekä Palvelutietovarantoon:

Digi- ja väestötietovirasto vastaa Suomi.fi-palvelutietovarannosta, johon kaikilla julkishallinnon organisaatioilla on velvollisuus kuvata palvelunsa ja niiden asiointikanavat. Palvelun kehittämisestä ja tuottamisesta säädetään hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016), jäljempänä tukipalvelulaki. Tukipalvelulain 5.1 §:n perusteella kuntien tulee kuvata Palvelutietovarantoon niille siirtyvät työvoimapalvelut. Tietojen tuottaminen työvoima- ja yrityspalveluista Suomi.fi-palvelutietovarantoon tulee vaatimaan kunnilta resursseja.

Asiakkaiden kannalta on tärkeää, että tiedot tuotetaan kattavasti, laadukkaasti ja yhtenäisellä tavalla, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa tiedot palveluista muutostilanteessa. Digi- ja väestötietovirasto toteaa, että palvelut on suositeltavaa kuvata Palvelutietovarannon pohjakuvausten avulla, jotta palveluvalikoiman yhtenäisyys ja tietojen ajantasaisuus voidaan varmistaa. KEHA-keskus on tuottanut TE-palveluista laadukkaat palvelukuvaukset, joita voidaan käyttää uusien pohjakuvausten tuottamisessa. Palvelutietovarannon pohjakuvausten tuottamisesta vastaa Digi- ja väestötietovirasto yhdessä substanssivirastojen kanssa.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että työvoima- ja yrityspalveluiden nimistä ja palveluihin liittyvästä termistöstä olisi tarpeen tehdä sanastotyötä. Näin varmistetaan osaltaan yhtenäisen ja ymmärrettävän termistön käyttö ja yhtenäiset palvelut asiakkaiden näkökulmasta.

Palvelutietovarannon tietoja hyödynnetään Työmarkkinatorissa ja muissa verkkopalveluissa. Palvelutietovarannon tietojen hyödyntämisen avulla vähennetään tietojen ylläpitoa moneen paikkaan.

Yleisesti Digi- ja väestötietovirasto näkee, että tällaisen muutokset toteuttaminen edellyttää myös koordinoitua viestintää ja siihen liittyvien vastuiden ja roolien selkeyttämistä eri toimijoiden, kuten Kuntaliiton, KEHA-keskuksen ja Digi- ja väestötietoviraston välillä.

Muutos tulee vaatimaan Digi- ja väestötietovirastolta resursseja kuntien tukemiseen PTV-tietojen tuottamisessa. Digi- ja väestötietoviraston arvion mukaan työvoima- ja yrityspalvelujen tehtävien uudelleen järjestämisestä aiheutuva viraston resurssitarve sekä vuodelle 2023 että vuodelle 2024 olisi kaksi henkilötyövuotta (2 htv per vuosi, yhteensä 4 htv) koordinointi-, sisällöntuotanto- ja

koulutustehtäviin. Resurssit kohdistuisivat sekä Suomi.fi-palvelutietovarannon tietojen kuvaamisen koordinointiin, tuottamiseen ja ylläpidon suunnitteluun että Suomi.fi-verkkopalvelussa julkaistujen TE-palveluita koskevien oppaiden ja muiden sisältöjen muutostyöhön ja tarpeelliseen koordinointiin.

Näillä resursseilla on mahdollista tuottaa muutoksen edellyttämiä tarpeellisia ohjeita ja koulutuksia kunnille, joille uudet TE-palveluita koskevat tehtävät siirtyvät. Kunnilla ei ole kokemusta näiden palveluiden osalta, ja siksi tuki ja ohjeistus sekä valtakunnalliset pohjakuvaukset ovat tärkeitä palveluiden tunnistamisessa. Esimerkiksi sote-uudistukseen liittyen on tarvittu kuukausittaisia koulutuksia ja erityisohjeita, jotta tulevat hyvinvointialueet ovat saaneet riittävät edellytykset tuottaa laadukkaat sisällöt Palvelutietovarantoon. Digi- ja väestötietoviraston esittämällä resurssilla myös varmistettaisiin, ettei usea toimija käyttäisi resurssejaan päällekkäisesti samojen asioiden tekemiseen, kuten palveluiden kuvauksiin, jotka voitaisiin hoitaa keskitetysti pohjakuvausten tuottamisella. Käytännössä tämä vähentäisi kuntien työmäärää.

Koordinoidulla ja yhtenäisellä palveluiden kuvaamisella varmistetaan, että kansalaisilla on tieto työvoima- ja yrityspalveluista niin oman kuntansa kuin muuttokuntansa osalta. Tuotetut tiedot mahdollistavat myös työvoimapalveluiden vertailtavuuden.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että muutos vaatii koordinointi- ja muuta työtä erityisesti siitä syystä, että lainsäädäntöehdotuksen myötä palvelunjärjestäjien määrä kasvaa moninkertaisesti nykyisestä, toisin kuin esimerkiksi SOTE-uudistuksessa.

2. Huomiot muista muutoksen kohteena oleville organisaatioille tarjottavista Digi- ja väestötietoviraston palveluista:

Työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen organisoiminen edellyttää Digi- ja väestötietoviraston nykyisille vastuuorganisaatioille myöntämien väestötietojärjestelmän käyttöoikeuslupien eli tietolupien (ovat organisaatiokohtaisia) sekä näiden lupien mukaisten työntekijäkohtaisten käyttöoikeuksien siirtämistä ao. tehtävien uusien vastuuorganisaatioiden nimiin.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisesti muutokset tulisivat pääosin voimaan 1.12.2024, jonka aikataulun mukaisesti väestötietojärjestelmän (VTJ) tietopalveluiden tietolupien uudistaminen sekä käyttöoikeuksien siirto TE-toimistojen työntekijöiltä kuntien tai kuntien muodostamien yhteistoiminta-alueiden käyttäjille (käyttöoikeudet on kaikissa tapauksissa siirrettävä uusien vastuuorganisaatioiden nimiin) edellyttävät ajalla 1.5.2024 – 30.4.2023 yhden henkilötyövuoden resurssitarpeen.

**Työttömien Keskusjärjestö ry,
Haapakoski Jukka**

27.6.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi
Asia: VN/558/2022

Työttömien Keskusjärjestö kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä lausuntopyyntöstä, joka koskee TE-hallinnon alla olevien palveluiden siirtämistä valtiolta kunnille.

Työttömien Keskusjärjestö ottaa kantaa seuraaviin asioihin tässä mittavassa kokonaisuudessa: työkokeilun keston rajaaminen, työllisyyspalvelualueen 20 000 työvoimamäärän minimialue, kuntien maksuosuusjärjestelmä sekä kuntien oikeus palkkatuen käyttöön. Lisäksi annamme suosituksen, mikäli tämä esitys tällaisenaan etenee, että kuntien on laajasti sovellettava jatkossa sosiaalisia kriteereitä julkisissa hankinnoissa.

Työkokeilun kesto

Työttömien Keskusjärjestön mielestä työkokeilun maksimikeston leikkaaminen 12 kk:sta 6 kk:n ei ole työttömien kannalta hyvä suunta. Lakiesityksen perusteluissa todettiin työkokeilu kustannustehokkaaksi ja toimivaksi toimenpiteeksi.

Nyt jo työkokeilu rajataan maksimissaan 6 kk:n saman työnantajan palveluksessa. 12 kk oikeus mahdollistaa työnhakijalle tutustumisen eri työnantajien työhön. Hallituksen esitys ei muuttaisi tätä tilannetta muuta kuin heikentämällä työkokeilua.

Järjestöissä ja kunnissa 12 kk työkokeilu mahdollistaa laajemman ja pitkäkestoisemman polun työelämään paluuseen. Yhdistelminä eri välityömarkkinoilla tapahtuvat keinot esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, palkkatuki, STEA-paikka-auki ohjelmat sekä oppilaitosten kanssa yhteistyössä luodut oppisopimuskoulutukset voivat muodostaa suhteellisen loogisen kokonaisuuden, jolla pidetään kiinni vaikeassa työmarkkina-asemassa olleiden henkilöiden työelämäosallisuudesta ja mahdollistetaan pysyväisluontoisempaa palautumista avoimille työmarkkinoille.

Polku voi kestää vuosiakin, jos henkilöllä on taustalla esimerkiksi pitkäkestoinen vaikea päihde- ja mielenterveysongelma. Lyhyempi polku ei riittäisi, mutta yhteiskunnalle säästö esimerkiksi työmarkkinoille palaavasta nuoresta on erittäin merkittävä, kun järjestelmä toimii.

Kun näitä eri toimenpiteitä yhdistellään, tulee myös huomioida se, että näiden eri toimenpiteiden keskinäinen vertailu suoraan avoimille työmarkkinoille johtavana on melko hyödytöntä. On asiakkaan tilanteesta kiinni, mikä palvelu on tarpeellinen. Yritysten kohdalla riittäisi lyhyempikin työkokeilu 1–2 kk selvittämään onko työnhakija soveltuva tehtävään työhön.

Työllisyyspalvelualueen 20 000 työvoimamäärän minimialue

Työllisyyden kuntakokeiluja on perusteltu sillä, että kunnat ovat lähempänä ruohonjuuritason asiakasta. 20 000 hengen työvoimamäärän minimialue johtanee tässä mielessä irti kuntien työllisyysmallin alkuperäisestä logiikasta, sillä moni kunta alittaa tämän 20 000 työvoimamäärän minimialueen. Onko tämä tarkoituksenmukaista? Tässä luodaan nykyistä pienemmän luokan kuntien yhteistuumin vetämät Ely-TE-toimistoalueet korvaamaan valtiovetoiset Ely- TE-toimistot – byrokratihimmeliä byrokratihimmelin tilalle. Hukkuuko asiakas myllerryksessä?

Työttömien Keskusjärjestön mielestä tärkeää olisi huomioida kuntien oman tahtotilan mukaiset yhteistyöverkostot ja rakentaa luonnollisten työssäkäyntialueiden pohjalta palvelurakenteet. Valtio kuulisi kuntien ehdotukset, ja mikäli joillakin kunnilla ei ole asiassa riittävän vakuuttavat suunnitelmat, jotta työttömien palvelut olisi turvattu yhdenvertaisesti, käynnistettäisiin neuvottelut. Viime kädessä valtio voisi määrätä kunnan tekemään yhteistyötä tarkoituksenmukaisesti.

Jokaisella alueella tulee työttömällä olla mahdollisuus kasvokkaiseen palveluun – ilman kohtuutonta matkustamista - ja yhdenvertainen oikeus palvelupertuaariin lain määräämällä tavalla. Tulevilla kuntien hallintoalueilla tätä voidaan esimerkiksi turvata etäpisteillä.

Työttömien Keskusjärjestö on huolissaan siitä, ovatko kaikki kunnat tällä hetkellä riittävän aktiivisesti miettimässä, miten ne aikovat järjestää työllisyyspalvelut jatkossa. Lisäksi resurssit ovat edelleen riittämättömät etenkin työttömien palveluissa. Silloin, kun tehdään mittavia uudistuksia, tulee myös olla riittävät resurssit ensi alkuun, jotta kaikki tarpeelliset asiat saadaan hoidettua.

Keskusjärjestö on myös edelleen ihmeissään siitä, että työllisyyspalvelut aiotaan siirtää kunnille riippumatta siitä, mitkä ovat työllisyyden kuntakokeilun tutkimustulokset. Aiemmissa työllisyyskokeiluissa ei ole havaittu mittavia työllisyysvaikutuksia, mutta asiakaspalvelusta on saatu positiivisia kokemuksia. Toisaalta tutkimusasetelma on ohitettu kaikissa kokeiluissa, joten kovin luotettavia tutkimuksia kuntakokeilujen vaikuttavuudesta ei ole.

Kuntien maksuosuusjärjestelmä

Uusi kuntien maksuosuusjärjestelmä on suhteellisen looginen. Se kannustaa tarjoamaan palveluita etenkin työttömyyden keston alkuvaiheessa, koska työllistymisen todennäköisyys laskennallisesti heikkenee, mitä pidempään työttömyys kestää. Ja mitä pidempään työttömyys kestää, sitä enemmän kunnat maksavat työmarkkinatuen osuuksia ja muita työttömyyden kustannuksia.

Huolemme on, että malli ei riittävästi kannusta esimerkiksi palkkatuen käyttöön pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta, koska jatkossa kunnat eivät vapaudu maksuvastuustaan ollessaan aktiivisia tarjoamaan pitkäkestoisia työllisyyspalveluita. Mitä pidempään työllisyyspalvelu kestää, sitä isompi on kunnan lasku. Tämä matematiikka johtaa helposti siihen, että pyritään lyhytnäköisesti rakentamaan polkua avoimille työmarkkinoille.

Nykyinenkin kannustin on ollut riittämätön, vaikka nykyisin kunnat vapautuvat työmarkkinatuen maksuista järjestäessään pitkäaikaistyöttömille työllisyyspalveluita. Työllisyyden kuntakokeilujen tietoportaalien mukaan pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste (osuus pitkäaikaistyöttömistä, jotka ovat työllisyyspalveluiden piirissä) on n. 10,32 %. Pitkäaikaistyöttömät ovat pääasiassa ilman palveluita oman onnensa nojassa.

Uusi malli kannustaa kuntia käyttämään sosiaalisia kriteereitä julkisissa hankinnoissa. Julkisiin hankintoihin tulee jatkossa panostaa huomattavasti nykyistä enemmän, mikäli tämä malli toteutetaan tällaisenaan. Silloin ennen kaikkea työttömät ja kunnat hyötyvät. Ellei sosiaalisia kriteereitä käytetä, niin osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työvoimaosallisuus heikkenee tällä uudistuksella entisestään.

Työttömien Keskusjärjestö vaatii työtakuuta. Tähän uuteen malliin saadaan riittävät kannustimet, kun kuntia veloitetaan järjestämään työpaikka työttömille vuoden (12 kk) työttömyyden jälkeen. Ennen tämän työtakuun järjestämistä, kunta selvittäisi työttömän työllisyys-, koulutus- ja sosiaaliset terveyspalvelutarpeet.

Lisäksi kunnissa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, missä kunnan hallinto-organisaation osassa työllisyyspäätökset ovat. Vastuu työllisyysasioista tulee rakentaa siten, että valtuutetut saavat parhaat mahdolliset tiedot siihen, miten he omilla päätöksillään voivat vaikuttaa alueensa työllisyyteen ja elinvoimaan. Työllisyydestä virkavastuulla olevan virkamiehen tulee olla vastuussa kaupunginhallitukselle ja valtuustolle.

Sosiaaliset kriteerit julkisissa hankinnoissa nykyistä paljon laajempaan käyttöön Lakiesityksessä kumotaan kuntien nykyinen oikeus palkkatuen käyttöön. Palkkatukea on käytetty kunnissa esimerkiksi kouluavustajan tai päiväkotien avustaviin tehtäviin. Lakiuudistuksessa kumotaan tämä oikeus kunnilta. Tässäkin yhteydessä on veloitettava kaikkia kuntien

hankintayksikköjä huomioimaan sosiaaliset kriteerit julkisissa hankinnoissa. Kunnissa on paljon tehtäviä, joita voitaisiin räätälöidä pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille. Nämä tehtävät ovat tärkeitä kuntalaisille ja ovat sopivia työpaikkoja työmarkkinoilla tukea tarvitseville ihmisille. Nyt on erittäin tärkeä tämän uudistuksen myötä tehdä tämä kytkös kattavaksi valtakunnalliseksi politiikaksi.

Mikäli sosiaalisia kriteereitä ei ulota kaikkiin julkisiin hankintoihin, toivomme, että kunnat voivat jatkossakin käyttää palkkatukea. Muutoin taas yksi erittäin tärkeä työllistymisen muoto kumotaan ja pitkäaikaistyöttömien mahdollisuudet työllistyä ovat entistä ahtaammat.

Jatkossa hallitusten palkkatukiesityksen ja tämän uudistuksen yhteistuloksena sekä kuntien että järjestöjen palkkatuen käyttö työllisyyspoliittisena työkaluna vähenee huomattavasti nykyisestä. Näin ollen jatkossa sosiaaliset kriteerit ovat lähes ainoa julkinen keino työllistää kohderyhmäkohtaisesti (esim. pitkäaikaistyöttömyys tai osatyökykyisyys kriteereinä). Yritysten palkkatukityöllistäminen perustuu ainoastaan yrityksen omiin tarpeisiin.

Kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun kulukorvauksen nostaminen osaksi uudistusta Vallitsevissa olosuhteissa, joissa inflaatio laukkaa yli 8 %, on viimeinen hetki tehdä tuntuva korotus kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun kulukorvauksiin. Korotuksia on odotettu jo vuosia, ja mikäli nyt ei korotuksia tehdä, nämä aktiivisen työllisyyspolitiikan keinot alkavat näyttäytymään ihmisarvon vastaisilta.

Kuusamon kaupunki

27.6.2022

-

Huittisten kaupunki

27.6.2022

4. Todelliset toiminnalliset työssäkäyntialueet on otettava huomioon, varsinkin maakuntien reuna-alueilla sijaitsevilla seutukeskuksissa. Huittisten työssäkäyntialue ulottuu neljän maakunnan alueelle ja laajenee edelleen. Hallinnolliset rajat eivät saa muodostua esteeksi käytännön toiminnalle työllisyyden edistämiseksi.

Raahen kaupunki, Pasi Pitkänen, kehittämisen toimialajohtaja, Pitkänen Pasi

27.6.2022

Raahen kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Raahen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle

julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Mielestämme

TE-palveluiden siirtäminen kuntien vastuulle on oikea ratkaisu, mutta palveluiden järjestämistavassa täytyy

huomioida kunnallinen itsehallinto eikä sitoa kuntien käsiä esimerkiksi normittamalla asiakkaiden palveluprosessia. Tästä on esimerkkinä pohjoismainen työvoimapalvelumalli, joka ei ole

tarkoituksenmukainen kaikille asiakkaille, mutta sitoo koko kuntakokeilun henkilöstön työajan. Sen sijaan

kunnille tulisi jättää tilaa laatia uusia luovia palvelumalleja, joissa aivan uudella tavalla yhdisteltäisiin esimerkiksi elinvoima- ja koulutuspalveluita.

TE-palveluiden järjestämisalue

Vaatus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei mahdollista nykyisen Raahen seudun työllisyyden kuntakokeilualueen TE-palveluiden järjestämistä nykyisessä kuntakokeilun kokoonpanossa.

Olemme

kuitenkin valmiita muodostamaan TE-palvelualueen lakiluonnoksessa olevan 20 000 henkilön työvoimapohjan pohjalta. Samalla toteamme, että uusien kuntien mukaan ottaminen tuo uusia haasteita,

koska samalla luodaan eri organisaatioiden uusia hallinnollisia rajoja, joilla jokaisella on omat päätöksentekomekanismit aikatauluineen ja talousarvioineen. Päätöksenteko voi muodostua hankalaksi

eikä välttämättä tue joustavaa ja paikallista TE-palveluiden hallinnointitapaa.

Palveluiden järjestämismalli

Esityksen mukaan jokainen kunta saisi korvauksia valtiolta palveluiden järjestämiseen, mutta vastuu olisi

kuitenkin vain vastuukunnalla. Mielestämme jokaisen kunnan tulisi saada sekä valtionosuusvarat että

vastuun perusasiakaspalvelun järjestämisestä. Raahen kaupungin mielestä TE-palveluita ei voida järjestää

vain yhden kunnan toimiessa vastuukuntana, vaan jokaisen kunnan tulisi olla vastuukunta ja sen tulisi

osoittaa myös omat henkilöstö- ja muut resurssinsa palveluiden järjestämisen varmistamiseksi.

Muutoin

palveluiden ja työttömyysturvan rahoitus ja vastuu olisivat epäsuhdassa keskenään. Palveluiden rahoituksen ja työttömyysturvakorvausten tulisi olla korvamerkittyjä kunnille. Jos jokin kunta laiminlyö

oman kuntalaistensa asiakaspalvelun järjestämisen, se hankaloittaa muiden TE-alueen kuntien mahdollisuuksia järjestää omia palveluitaan. Erytispalveluiden järjestämisestä kunnat voisivat sopia keskenään ja silloin järjestävän kunnan pitäisi saada siihen tarkoitettut varat myös muilta kunnilta.

Jotkin

erityispalvelut, kuten vaativat työttömyysturvaselvitykset tai EURES-palvelut, voitaisiin tuottaa tulevaa TE-alueella laajemmalla järjestämisen tavalla, vaikka maakuntatasoisesti.

Rahoituslaskelmat

Esitetyissä kuntien rahoituslaskelmissa on työttömyysturvamenojen osalta käytetty nykyhetkenä vuotta 2019. Suurimmissa osissa kuntia kunnan maksamien työmarkkinatukimaksujen määrä on kasvanut kymmeniä prosentteja vuosina 2020 ja 2021. Vaikuttaa, että näinä koronavuosina maahamme on syntynyt erittäin vaikeasti poistettavissa olevaa uutta pitkäaikaistyöttömyyden ydintä. Lopulliseksi vertailukohdaksi pitää muuttaa vuoden 2023 työttömyysturvamenojen toteuma.

Kuntien laskennallisten korvausten perusteet (työikäisten, vieraskielisten ja laajan työttömien määrät) kohtelevat eri alueita eriarvoisesti. Esimerkiksi muuttotappioalueella ja muutenkin negatiivisen väestökasvun alueella rahoituksen väheneminen voi entisestään kurjistaa alueen menestymismahdollisuuksia, jos huoltosuhde heikkenee ja palveluiden rahoitus samaan aikaan pienenee työttömyysasteen pysyessä korkealla. Työvoimapula ei jatku ikuisesti ja tulevasta taantumasta on jo merkkejä ilmassa. Rahoituksen perusteita ja tasoa pitäisi tarkistaa tietyin väliajoin. Työttömyysturvan kasvaneisiin kuluihin pitäisi olla korvausmalli, jossa puolet kuntien saamista korvauksista perustuisi työttömyyden toteutuneiden kustannuksiin ja puolet korvauksista olisi laskennallisiin kustannuksiin perustuvia. Näin kunnat eivät saisi ansaitsematonta hyötyä tai haittaa ja malli tasoittaisi myös kustannusvaihteluita. Mallin pitäisi pystyä huomioimaan myös akuutit muutokset alueellisella työmarkkinaalueella. Esimerkiksi Raahen seudulla on lyhyen ajan sisällä kaatunut kaksi merkittävää hanketta, kun paikallinen kultakaivos ajautui vaikeuksiin ja Hanhikiven ydinvoimala vähintäänkin lykkääntyy. Näistä on seurannut suuri joukko uusia työttömiä työnhakijoita seudullemme, joihin pelkästään laskennallinen kompensaaion malli ei vaikuttaisi riittävästi.

Kuntien työllistymisen palvelupolut

Kuntakokeiluiden ja TE24-muutoksessa oli tarkoituksena, että kunnat voisivat yhdistää palveluitaan kuntalaistensa työllistämiseksi. Eri palveluita on pyritty nivomaan yhteen ja palvelupolkuja rakentamaan, samalla kun suunnitelmiin varaudutaan myös talousarvioiden osalta. Nyt tulossa olevien muutosten myötä kunnalta viedään palvelupolkujen keskeiset menetelmät pois ja polut uhkaavat rampautua. Esimerkiksi kuntouttavasta työtoiminnasta on pyritty siirtymään työkokeilun kautta kuntien palkkatukityöhön, josta pyrkimyksenä on pääsääntöisesti yksityisille työmarkkinoille. Sote-uudistuksen myötä kuntouttava työtoiminta siirtyy pois kunnilta ja palkkatuen poistuminen kuntien palveluvalikoimasta uhkaa tehdä kunnista pelkän TE-palveluiden hallinto-organisaation nykyisen TE-toimiston mukaisesti. Jos palkkatukimäärärahat ovat jatkossa sijoitettu muiden valtionosuusvarojen sisälle, voi kuntien oma työllistäminen jäädä hyvin vähäiseen rooliin.

Siirtymä kuntouttavasta työtoiminnasta suoraan yksityiselle sektorille töihin voi olla monelle työmarkkinoilta pitkään poissaolleele liian suuri, varsinkin jos kuntouttavan työtoiminnan orientaatio on liian sote-painotteinen eikä siinä ole riittävästi mukana työmarkkinoille siirtymisen päämäärää. Lakiin pitäisi

kirjata vaatimus kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä esimerkiksi riittävien kuntoutuspalveluiden järjestämisen osalta. Esimerkiksi Raahen kaupungin kustantamien Kelan työmarkkinatukimenoista yli 1000 päivää saaneiden asiakkaiden osuus on jo suurempi kuin yli 300-päiväisten henkilöiden osuus. Kuntakokeilu on TE-palveluillaan jo ensimmäisen opetteluvuoden aikana osoittanut potentiaalinsa, sillä 300-päiväisten asiakkaiden määrä on pienempi kuin ennen koronakriisiä. 1000-päiväisten työmarkkinatukilistalla korostuu työttömyysturvaa saavat asiakkaat, joiden tarkoituksenmukaisemmat palvelut olisivat kuntoutuspalvelut ja erilaiset eläkeratkaisut kuin että heitä yritettäisiin auttaa työllistymistä edistävillä tukitoimenpiteillä. Taloudelliset kannustimet pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseksi tulisi kuntien lisäksi koskea myös hyvinvointialueita. Työkyvyttömyyseläkeprosessit toimivat hyvin eri tavalla eri puolilla maamme.

Monialainen työllistymisen tuki

Esityksessä todetaan toimijoiksi työvoimaviranomainen, sote-alue ja kela. Tarkoitetaanko työvoimaviranomaisella kuntaa? Tämä olisi hyvä selkiyttää lakiin ja sana ”työvoimaviranomainen” tulisi muuttaa suoraan ”kunnaksi”, koska kunta lienee ainoa työvoimaviranomainen vuodesta 2025 alkaen.

Muut hallinnolliset tehtävät

Kunnille siirtyä tai on jo siirtynyt paljon uusia hallinnollisia tehtäviä, jotka ovat jääneet valmistelun tarkastelussa vähemmälle huomiolle. Kuntien on pitänyt hankkia myös kokonaan uusia tiloja. Esimerkiksi Raahen kaupunki on vuokrannut yksityisiltä vuokramarkkinoilta sille tätä tarkoitusta remontoitua uudet tilat. Nekään eivät riitä 2024 liikkeenluovutuksessa siirtyvälle henkilöstölle. Näiden tilojen kalustaminen, itinfrastruktuurin rakentaminen ja muiden työvälineiden hankinta ovat tuoneet kaupungille merkittäviä lisäkustannuksia ja näitä ei ainakaan toistaiseksi ole korvattu mistään.

TE-digipalveluiden kustannukset ja järjestelmien yhteensovittaminen tuovat myös uusia kustannuksia myös kunnille ja toivomme, että ne huomioidaan valmistelussa täysimääräisesti. Esimerkiksi nyt TE-toimistosta siirtyneet ja kuntien työntekijät joutuvat käyttämään eri verkkoja ja tulostimia, kun Valtorin verkkoon ei kuntien laitteilla ole pääsyä. Näissä tilanteissa ollaan jouduttu käyttämään melkoisesti luovuutta, että perustoimistotyötehtävät, kuten tulostaminen ja skannaaminen on saatu kaikilla toimimaan. Erityisjärjestelyitä on jouduttu tekemään myös muissa tietoliikenne- ja tietosuojasioissa sekä puhelinoperaattorin kanssa toimittaessa. Näistä kaikista syntyy kustannuksia ja vaivaa.

Kunnille on kuntakokeiluiden edetessä siirtynyt koko ajan myös uusia työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä ja

niihin perehdyttäminen on ollut kahdenlaista riippuen työntekijän taustaorganisaatiosta. Kuntien riittävä osaaminen tulee varmistaa nykyisiä perehdytyskäytänteitä paremmin jatkossa esimerkiksi palkkatuen hallinnointi- ja maksatustehtävien osalta. Tämä on välttämätöntä jo eri kansalaisten ja työnantajien yhdenvertaisuuden toteutumisenkin vuoksi eri puolilla maataamme.

Helsingin seudun kauppakamari

27.6.2022

Helsingin seudun kauppakamari pitää erittäin tärkeänä sitä, että työvoimapalvelut tuotetaan yhteistyössä yksityisten palveluntarjoajien sekä koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa.

Helsingin seudun kauppakamari ehdottaa, että Uudellemaalle perustetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyöelin ja joka käsittelee mm. alueen työvoimatarpeiden ennakoimista. Alueen sisällä on myös huolehdittava siitä, että osaamisen tunnistamiseen liittyvä tieto on kaikkien palveluja tarjoavien tahojen käytössä. Se sujuvoittaisi palveluihin siirtymisessä ja varmistaisi myös, etteivät palvelut jää vajaakäyttöön.

Teuvan kunta

27.6.2022

Lähtökohtaisilta tavoitteiltaan huomioiden, jonka mukaan työllisyyspalvelut ja työllistämisen tuki tuodaan lähemmäksi työnhakijaa, esitys on kannattava. Elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden paikallinen yhteistyö olisi toimiessaan erinomainen keino työllistymisen tueksi. Tässä esityksessä luotaisiin kuitenkin uusi hallinnollinen taso, joka toimisi eriyttynä kunnan vastuulla olevista elinkeino- ja koulutuspalveluista sekä myös hyvinvointialueen vastuulla olevista työkykyä ylläpitävistä palveluista sekä mm. sosiaali- ja päihdehuollon palveluista.

Toteutustavassa onkin siksi merkittäviä puitteita. Järjestämisvastuuta ja rahoittamisvastuuta ei tule eriyttää, vaan jos rahoitusvastuu siirtyy kunnille, tulee myös järjestämisvastuu siirtyä mukana. Kunnilla tulee olla mahdollisuus neuvotella ja sopia paikallisesti toimiva ratkaisu. 20 000 työssä käyvän rajaus näyttäytyy keinotekoiselta rajaviivalta, johon esitys ei anna juurikaan perusteita. Mallissa ei tulisi sitoa järjestämisalueen kokoa eikä tällä tavoin rajoittaa kunnallista itsehallintoa.

Malli on myös siirtämässä suhdanneriskit kuntien harteille. Varsinkin pienemmille kunnille tämä voi olla merkittävä taloudellinen riski. Mallin tulee olla myös kunnille kannustava siinä mielessä, että talouden suhdannevaihtelut tai esimerkiksi yhden suuren työllistäjän lopettaminen ei laukaise hallitsematonta kuntatalouden supistumista. Malli ei myöskään riittävästi huomioi alueiden välisiä riskejä, mm. rakenteellisen työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kohdalla. Rahoituksen tulee turvata kunnille maailmantaloudesta sekä aluetaloudesta johtuvien suhdannevaihteluiden sekä alueellisten muutosvoimien aiheuttavat seuraukset, esimerkiksi muuttamalla laajan työttömyyden kriteerin suhdetta 50 % arvoon. Myös sopeutumisaika tulisi olla merkittävästi pidempi, jotta palveluiden käynnistämisen kitka ja mahdolliset ongelmat saadaan ylitettyä.

Järjestelmä ei myöskään kannusta kuntaa järjestämään työllistämistä tukevia palveluita, sillä se vähentää keinoja mm. palkkatuen käytön osalta. Näitä keinoja tulisi lisätä, ei vähentää, ja jotta niiden käyttö olisi kannustavaa, tulisi niiden käytön myös katkaista kunnan työmarkkinatuen maksuvelvollisuuden. Käytännössä esitys vähentää työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä ilman, että kunnille annetaan resursseja tai mahdollisuuksia uusien keinojen käyttöönottoon. Myös

kuntaekosysteemin hyödyntäminen jää lähestulkoon täysin kunnan omien resurssien varaan. Esimerkiksi toive kolmannen sektorin aktivoitumisesta paikalliseen työllisyyden hoitoon ei voi toteutua ilman, että toimintaan annetaan soveltuva keinojen valikoima sekä riittävä resurssointi ohjaukseen ja tukeen.

Paikalliseen tai alueelliseen järjestämisvastuuseen liittyy merkittävä henkilöstö- ja rekrytointiriski, jota esitys ei riittävästi huomioi.

Teuvan kunta painottaa, että lakivalmistelun ei tulisi edetä, ennen kuin nämä merkittävät puutteet esityksessä on korjattu.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Maakunnan 27.6.2022 kehittäminen ja rahoitus

Yleisesti työllisyyden hoito kuntien tehtäväksi on positiivien asia. Hyvä yhteistyö valtionviranomaisten kanssa on luotava rakentavassa hengessä.

Työllisyyden hoito on elinkeinopolitiikka, sosiaalipolitiikka ja osaamisen ja koulutuksen varmistamista.

Kunnilla tulee olla riittävä siirtymäaika sekä taloudelliset ohjausmekanismit itsellään. Rahoitusmallin tulee seurata asiakasta. Tällöin kuntien kyky budjetointiin turvataan. Jatkossa mahdollisten äkillisten rakennemuutosten erityistuki valtiolta tulee turvata.

Konneveden kunta, Kunnanjohtaja Mika 27.6.2022 Pasanen, Konneveden kunta, Pasanen Mika

Konneveden kunta yhtyy Pienten kuntien verkoston antamaan lausuntoon, koskien työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuuta.

Konneveden kunta haluaa korostaa, että tehtävässä muutoksessa tulee kunnioittaa Perustuslain mukaista kuntien itsehallintoa. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoimintaelimien tehtävien lisäämistä siinä määrän ja sillä tavalla, että se vaikuttaisi oleellisesti jäsenkuntien hallintoon ja vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteisiin sisältyvän periaatteen kunnan päätösvallan kuulumisesta kuntalaisten valitsemille toimielimille. (PeVL 65/2002 vp, s. 3, PeVL 11/1984 vp, s. 2/1)

Lakiesityksessä on ongelmallista sen suhde kuntien itsehallintoon, että sen perusteluna käytetään vaatimusta 20 000 työvoimapohjasta, jota lakiesityksessä ei perustella. Valmistelussa oleva malli, että julkishallinnon palveluja ajetaan suurempiin kokonaisuuksiin, on viime vuosikymmeninä ollut lainsäädännön valmistelijoiden malli. Siitä on tullut siinä määrin itsestään selvyys, että työvoimapohjan laajuudesta ei ole esitetty perusteluja. Käytetystä suurten kokonaisuuksien mallista on vähän tutkimustietoa, joka tukisi sen tehokkuutta. Kuntien suuruuden ekonomia näyttäytyy usein helppona ratkaisuna päästä eroon ”hevosaikakauden” rakenteista, mutta on vaikea nähdä keskustelua, jossa pyrittäisiin ymmärtämään, mikä on paikallisen yhteisön ja talouden dynamiikka ja mitä muutoksia suuruuden ekonomia tässä aiheuttaa. (Mäntysalo, R., Kallio, O., Niemi, P., Vakkuri, J. & Tammi, J. (2012). Suuruuden ekonomiaa ja repaleisia kuntarakenteita – yhdyskunta- ja kustannusrakenteiden kytkentöjä Paras-kaupunkiseuduilla, Kunnallistieteellinen aikakauskirja 40(4), 327-345.)

Kunnissa tunnetaan parhaiten työllisyys- ja yritystilanne, pienissä kunnissa jopa siten, että tiedämme henkilöiden tasolla, kuinka heitä voidaan parhaiten auttaa työllistymään, samoin kuinka paikallisia yrityksiä autetaan menestymään. Kunnat tekevät hyvää yhteistyötä keskenään maakunnan tasolla ja myös maakunnan rajojen ylitse. Kunnat pystyvät ottamaan TE-palvelujen järjestämisvastuun, aivan siinä missä kunnissa tuotetaan monia muitakin vaativa palveluja, kuten sivistystoimenpalvelut.

Konneveden kunta pitää ongelmallisena, että esitetyssä mallissa ei esitetä todellisia ratkaisuja pitkäaikaistyöttömien huomioimiseksi. Olisi tarpeen tunnustaa lainvalmistelussa, tiedossa oleva tosiasia, että osa pitkäaikaistyöttömistä, eivät sairauden tms. tule työllistymään. Tulisi löytää malli, jossa tunnustettaisiin tämä tilanne, ja tällaiset pitkäaikaistyöttömät tulisi ohjata muiden toimenpiteiden kohteeksi. Nyt käytössä oleva malli jatkuu esityksen mukaisesti, että kunnat joutuvat maksamaan näistä henkilöistä työmarkkinatuen kuntaosuutta, jota pidetään kansanomaisesti sakkomaksuna. Epäkohtana on, että jatkossa työllistämistoimenpiteissä ja ansionsidonnaisella työttömyyspäivärahalla olevat työttömät lisäävät kunnan maksuosuutta porrastetusti. Kyseessä on rangaistusmenettely, joka ei tue lakiesityksen tavoitteita.

Kunnalla käytössä olevia työllistämiskeinoja ollaan merkittävästi poistamassa. Hyvinvointialue- ja TE-muutoksen yhteydessä lainsäädännön muutoksilla heikennetään kolmannen sektorin mahdollisuuksia osallistua yhteistyössä kunnan kanssa työllistämiseen. Osana näitä muutoksia, toimivat kuntien työpajatoiminnat ollaan lopettamassa. Lakiesityksen mukaan työllistäminen jäisi pitkälti yrityssektorin harteille. Kokemuksiemme mukaan yritykset eivät työllistä pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä tai muuten suoritteeltaan heikoktasoisia henkilöitä. Onkin riskinä, että heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt todella jäisivät tässä uudessa mallissa työttömiksi ja roikkuisivat sillä "sakkolistalla" pitkään, kunnan ollessa velvollinen maksamaan heistä sakkomaksut. Lakiehdotus asettaa eriarvoiseen asemaan työttömät ja pitkäaikaistyöttömät. Kuilu työtätekevien ja työttömien ja pitkäaikaistyöttömien välillä tulee ilmeiseksi.

Konneveden kunnan alueen työvoima käy suuressa määrin Äänekosken alueella töissä. Esitetty rahoitusmalli, vastaa heikosti suhdannevaihteluihin on suuri riski tämän tyyppiselle kunnalle. Esitetty rahoitusmalli reagoi liian hitaasti tapahtuviin suhdannevaihteluihin.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

27.6.2022

Lagstiftningsreformen bör uppmärksamma samarbetsgränssnitten med yrkesutbildningsanordnare och utbildningssektorn som helhet. Samarbetet mellan läroanstalter och arbetskraftstjänster behöver intensifieras och utvecklingen av en kunddatabas och gemensamma system är en förutsättning för en effektiv kundvägledning.

På personalnivå görs idag bedömning av kompetensbehov både inom TE-tjänster och inom andra stadiets yrkesutbildning. Yrkesutbildningsanordnaren är enligt lagstiftningen skyldig till detta (L 531/2017). Inom TE-tjänster tas ställning till en persons kompetensbehov när kunden ges rätt att studera med a-kassa. När det gäller smidig drift, ekonomi och smidighet vore det bra att utveckla samarbetsmodeller för en smidig verkställighet.

Det är oförsvarligt att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Ammattiliitto Pro ry

27.6.2022

Digitalisaation ja digitaalisten palvelujen kehittäminen on ollut koko julkisen hallinnon tavoiteasetannassa ainakin strategisella tasolla keskeisessä osassa jo vuosia. Tässä hallituksen esityksessä digitalisaation mahdollisuudet on jätetty käsittelemättä täysin. Sana digitalisaatio esiintyy ulkomaisen lainsäädännön ja muiden ulkomailla käytettyjen keinojen tarkastelussa.

**Kainuun liitto, Pentti Malinen,
maakuntajohtaja, Kainuun liitto
Kirjaamo**

27.6.2022

Työvoimapalvelujen kokonaisuudistukseen liittyen Kainuun liitto esittää, että Työ- ja elinkeinoministeriön osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työryhmän tarkastelussa parhaillaan oleva opinnollistamisen metodi valtavirtaistettaisiin kirjaamalla se TEPA-uudistuksessa luotavaan uuteen lainsäädäntöön työllistymistä edistäväksi palveluksi. Lailla säädellyn palvelun statuksen kautta opinnollistamiseen sisältyvät keskeiset osat, kuten esim. oppimisympäristöjen tunnistamiset, osaamistodistusten kirjoittaminen, sekä niihin dokumentoidun osaamisen tunnustaminen oppilaitosopiskeluun siirryttäessä voitaisiin valtakunnallisesti yhtenäistää. Tämä mahdollistaisi osaamisen lisäämisen joustavin, oppilaitosten ulkopuolella tapahtuvin oppimisen keinoin, sekä edesauttaisi esim. harvaan-asutuilla alueilla kaukana oppilaitoksista toimivien yritysten mahdollisuuksia saada osaavaa työvoimaa.

**Hattulan kunta, Työllisyyspalvelut,
Mäkelä Mari**

27.6.2022

Työnhakijoiden asiakaspalvelun toteuttamiseksi sekä palveluiden ohjautumisen ja vaikuttavuuden takaamiseksi tulisi valtion taholta tulla riittävät edellytykset ja resurssit. Yhteistyötahot tulee velvoittaa tekemään yhteistyötä kuntien kanssa.

Työnhakija- ja yritysasiakkaiden kohdalla riittävä tiedonsaantioikeus on taattava sujuvan palvelun saavuttamiseksi. Tietosuojan osalta tulisi määritellä riittävän tarkat, mahdollistavat raamit, jotta työllisyyden hoidossa voidaan kuntien mahdollisuuksia hyödyntää ketterästi.

**Janakkalan kunta, Työllisyyspalvelut,
Polvinen Pauliina**

27.6.2022

Työnhakijoiden asiakaspalvelun toteuttamiseksi sekä palveluiden ohjautumisen ja vaikuttavuuden takaamiseksi tulisi valtion taholta tulla riittävät edellytykset ja resurssit. Yhteistyötahot tulee velvoittaa tekemään yhteistyötä kuntien kanssa.

Työnhakija- ja yritysasiakkaiden kohdalla riittävä tiedonsaantioikeus on taattava sujuvan palvelun saavuttamiseksi. Tietosuojan osalta tulisi määritellä riittävän tarkat, mahdollistavat raamit, jotta työllisyyden hoidossa voidaan kuntien mahdollisuuksia hyödyntää ketterästi.

Inarin kunta

27.6.2022

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Pohjois-Lapin kunnat ovat sopineet samansisältöisestä lausunnosta, joka perustuu Kuntaliiton lausuntoon.

Inarin kunta pitää perusajatusta työvoimapalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle kannatettavana ja hyvänä uudistuksena. Inarin kunta esittää lausuntonaan, että vastuu työllisyydenhoidosta tulee olla jokaisella yksittäisellä kunnalla, jolloin toimintaperiaate olisi rahoitusperiaatteen kanssa yhtenevä. Järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla samalla toimijalla. Kunnat voisivat tarvittaessa sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät.

Inarin kunta pitää työttömyysturvamenojen rahoitusvastuun kannustavaa mekanismia työttömyyden pitkittymisen ennaltaehkäisyyn kannatettavana. Kunta ei kuitenkaan kannata uudistuksen kohtaa, joissa työllistämistä edistäviin palveluihin ohjaaminen ei katkaise kunnan rahoitusvastuuta. Tämä tulee johtamaan tilanteeseen, jossa kuntia ei kannusteta panostamaan vaikeimmin työllistyvien palveluihin. Palvelupolut ja prosessit ovat usein pitkiä, joissa työllistyminen on epävarmaa tai tapahtuu vasta pitkän ajan kuluessa.

Inarin kunta pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että järjestämisvastuun mukaisten palvelujen tuottaminen edellyttäisi lakiluonnoksen mukaan työllisyysalueelta vähintään 20 000 työllisen työvoimapohjaa ja yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Esitetty vähimmäisvaatimus on kohtuuton ja keinotekoinen. Kunta esittää huolensa palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta, sillä Lappi on harvaan asuttu ja pitkiä etäisyyksien maakunta. Tämän lisäksi yksittäisen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa kuntansa työllisyystilanteeseen, olisivat tosiasiallisesti vähäiset. Inarin kunta pyytää kiinnittämään huomiota myös perustuslain takaamaan kunnalliseen itsehallintoon. Kunta toteaa, että kunnilla on mahdollisuus sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Inarin kunta pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan kunnille tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisenä. Kunta ilmaisee kuitenkin huolensa sen osalta, että lakiluonnoksen laskelmat perustuvat vuoden 2019 toteutuneisiin kustannuksiin ja esittää, että valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin vuoden 2024 talousarvion perusteella.

Inarin kunta katsoo, että myös hyvinvointialueille tulee säätää osaltaan vastuu työttömyysetuuksien rahoitusvastuusta, koska työttömyyden pitkittyessä taustalla voi usein olla myös sosiaalisia ja terveydellisiä haasteita. Sote-uudistuksen myötä yksittäinen kunta ei voi omalla toiminnallaan suoraan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelun saatavuuden varmistaminen on tärkeä.

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus päättää hyväksyä lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Toimeksi: hallintojohtaja
Lisätietoja: kunnanjohtaja Toni K. Laine,
puh. 040 594 3253

Varsinais-Suomen TE-toimisto

27.6.2022

Samanaikaisesti tämän hallituksen esityksen kanssa on annettu hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain kokonaisuudistuksesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto on osallistunut myös tähän lausuntopyyntöön mutta haluaa myös tässä yhteydessä lausua, että mahdollinen esitetty kotoutumisajan lyhennys tarkoittaa sitä, että keskimääräisesti asiakkaiden tarve päästä palvelujen piiriin mahdollisimman nopeasti korostuu entisestään nykytilanteeseen verrattuna ja tällä on vaikutusta työvoimaviranomaisten tarvitsemiin resursseihin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomioita siihen, että hallituksen esityksessä ei eritellä uudistuksen vaikutuksia Digi- ja väestötietoviraston toimintaa. Työvoimapalvelujärjestelmän muutokset tulevat vaikuttamaan myös Digi- ja väestötietoviraston työmäärään. Jo tällä hetkellä esimerkiksi uuden kotoutuja-asiakkaan kotikuntamerkin saaminen voi kestää useampia kuukausia, mikä käytännössä viivästyttää asiakkaan palveluprosessin käynnistymistä hänen kotikunnassaan. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksen valmistelussa tulisi ottaa kantaa siihen, miten kotikuntaa odottavat huomioidaan, etenkin jos odotusaika vielä entisestään pitenee.

Varsinais-Suomen TE-toimisto haluaa myös lausua, että käsillä olevaa uudistusta valmistaessa olisi ollut hyvä arvioida tätä laajemmin myös työllistymiseen tarvittavien resurssien ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Kokonaisvaltainen ja laadukas tarkastelu kattaisi myös hyvinvointialueiden roolin arvioinnin kuntapohjaisen työvoimapalvelumallin rinnalla. Onko hyvinvointialueilla isoina hallintoalueina kykyä puuttua yhteiskunnalliseen kehitykseen ja sen vaatimiin muutoksiin, sillä nopeudella kuin olisi tarve? Entä millä tavoin on otettu huomioon ne asiakasryhmät, jotka toimeentulonsa johdosta ovat kirjoilla TE-toimiston asiakkaina mutta joiden työ- ja toimintakyky ei millään tarkastelutavalla riitä työllistymisen vaatimuksiin? Terveystilan haasteet olisi ensisijaisesti hoidettava terveydenhuollon/sosiaalihuollon toimesta. Työeläkeyhtiöt ja KELA ovat ammatillisen kuntoutuksen palveluiden ja työikäisten työ- ja toimintakyvyn suhteen niitä viranomaisia, joiden tehtävänä olisi ennaltaehkäistä ja tuottaa sellaisia palveluita, joiden avulla työikäisten terveys pystytään, jos ei ennallistamaan, niin ainakin kohentamaan siten, että työkyky ei alene. Terveystilan ja kuntoutuksen palveluntuottajien yhteistyön pitäisi olla sellaista, että se toimii ja sitä kautta pitäisi hoitaa nämä asiat. Tämä tehtävä ei tulisi olla nykyisen TE-palvelujen mutta niin kauan kuin näitä asiakkaita on TE-palvelujen asiakaskunnassa ja heitä ohjataan muista palveluista TE-palvelujen piiriin, jolloin heitä palvellaan työvoimapalvelujen resursseilla, tulee tällaisten työ- ja toimintakyvyltään työkyvyttömiäkin asiakkaiden ratkaisut ja niihin johtavat keskustelut käydä myös tällaisista yhteyksissä, mukaan lukien työvoimapolitiittisen toimintakentän uudistamisen yhteydessä.

Kaskisten kaupunki - Kaskö stad

27.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Keskuskauppakamari

27.6.2022

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE JULKISTEN TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUIDEN UUDELLEENJÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt (VN/558/2022) lausuntoa otsikkoasiassa. Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Keskuskauppakamarin lausunnon pääkohdat ovat seuraavat:

- Keskuskauppakamari tukee hallituksen esityksessä ilmaistua tavoitetta kasvattaa työllisyysastetta, mutta ilmaisee huolensa esitettyjen muutosten mahdollisuuksista saavuttaa tavoitteeksi asetettu 7000–10 000 henkilön työllisyysvaikutus.

- Keskuskauppakamari näkee työvoimapalveluiden uudistuksessa mahdollisuuden kehittää ja tehostaa työvoimapalveluita.
- Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan hallituksen esityksen tulisi entisestään korostaa yksityisten palveluntuottajien tärkeyttä luonnollisena osana työvoimapalveluita.
- Keskuskauppakamari pitää järjestämisvastuullisen kunnan tai työllisyysalueen työvoiman määrän alarajaa (20 000 työllistä) liian pienenä ja vaatii rajan tarkastamista suuremmaksi. Keskuskauppakamari ei myöskään tue hallituksen esitykseen kirjattua mahdollisuutta poiketa työvoiman määrälle asetetusta alarajasta.
- Keskuskauppakamari pitää erittäin kriittisenä sitä, että työvoimakoulutusten hankinnoissa noudatetaan kilpailuneutraliteettia ja että yksityisten palveluntuottajien osaamista hyödynnetään mahdollisimman laajasti.
- Keskuskauppakamari kannattaa työntekijöiden oleskelulupiin liittyvän saatavuusharkinnan tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastolle, mutta huomauttaa, että tavoitteena pitää olla saatavuusharkintajärjestelmästä luopuminen kokonaan.
- Keskuskauppakamari toteaa, että henkilöstön siirtoa ei pidä toteuttaa hallituksen esityksen mukaisesti liikkeenluovutuksena, vaan uusien työvoimaviranomaisten pitää antaa järjestäytyä työllisyysalueensa näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla ja rekrytoida itse osaavat henkilöt tuottamaan palveluita.

Tarkemmat perustelut

Yleiset huomiot

Keskuskauppakamari näkee työvoimapalveluiden uudistuksessa mahdollisuuden kehittää ja tehostaa työvoimapalveluita. Uudistuksessa pitääkin keskittyä hallintorakenteiden sijaan asiakkaiden palveluiden parantamiseen, joka osaltaan tukee tavoitetta nostaa työllisyysastetta. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan työllisyystavoite pitäisi nostaa 80 prosenttiin ja tehdä uskottavia toimia, jotka vievät kohti tavoitetta. Keskuskauppakamari huomauttaa, että liian pieneksi pirstoutuvat työllisyysalueet ja monimutkaiset hallintorakenteet johtavat siihen, että uudistukselle asetettuja tavoitteita ei saavuteta.

Työvoiman liikkuvuus on osaavan työvoiman saatavuuden kannalta erittäin tärkeää. Työvoimapalveluiden uudistuksen yksityiskohdat on rakennettava niin, että uudistus ei vahingossakaan haittaa työvoiman liikkuvuutta. Keskuskauppakamari huomauttaa, että työmarkkinat ovat vähintäänkin kansalliset, monin paikoin jopa globaalit.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä sitä, että työvoimapalveluille asetetaan yhteisiä kansallisia tavoitteita ja että tietojärjestelmät ovat kaikille yhteiset. Olisi kestävämpiä, jos jokainen työllisyysalue rakentaisi omat tietojärjestelmänsä. Tietojärjestelmien osalta pitää panostaa siihen, että ne keskustelevat saumattomasti myös muiden viranomaisten järjestelmien kanssa.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että hallituksen esitys ei ole kaikilta osin täysin tasapainoinen. Yksityisten palveluntuottajien ja työnvälityksen rooli ja merkitys loistavat poissaolollaan. Keskuskauppakamari pitää tätä eriskummallisena, koska yksityisten palveluntuottajien rooli on jo nykyisin varsin suuri ja merkittävä työvoimapalveluissa. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan hallituksen esityksen tulisi entisestään korostaa yksityisten palveluntuottajien tärkeyttä luonnollisena osana työvoimapalveluita.

Uudistuksen tavoitteet

Keskuskauppakamari tukee hallituksen esityksessä ilmaistua tavoitetta kasvattaa työllisyysastetta, mutta ilmaisee huolensa esitettyjen muutosten mahdollisuuksista saavuttaa tavoitteeksi asetettu 7000–1000 henkilön työllisyysvaikutus. Hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa ei ole esitetty riittävästi evidenssiä esitetyn työllisyysvaikutuksen tueksi ja vaikutusarviota tulisikin tarkentaa tältä osin. Edellytykset positiivisen työllisyysvaikutuksen aikaansaamiseksi rakentuvat asiakaslähtöisten, yksilöllisten ja tehokkaasti tuotettujen palveluiden varaan. Keskuskauppakamari huomauttaa, että työvoimapalveluiden tuottamisessa pitäisi hyödyntää mahdollisimman laajasti yksityisen sektorin osaamista.

Työvoimapalveluiden rahoitusmallin kannustinvaikutukset ovat keskeisessä asemassa uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kannustavien valtionosuusrahoituksen kriteereiden ja kuntien työttömyysturvan laajemman rahoitusvastuun kautta voidaan ohjata tehokkaiden ja vaikuttavien palveluiden järjestämiseen. Keskuskauppakamarin mielestä on järkevää, että järjestämistä vastuu työvoimapalveluista on samalla taholla, joka kantaa vastuun palveluiden tuloksista ja on myös vastuussa pitkäaikaistyöttömyyteen liittyvistä sakkomaksuista ja osaltaan työttömyysetuuksien rahoittamisesta.

Työvoimapalveluiden järjestäminen

Työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien järjestämistä vastuulle on perusteltua muun muassa siitä näkökulmasta, että palvelut saadaan lähemmäs asiakkaita ja alueellisen tilanteen tuntemus paranee, mikä voi parantaa palveluiden vaikuttavuutta. Keskuskauppakamari kuitenkin huomauttaa, että liian pieneksi pirstoutunut järjestämistä vastuu voi tuoda tehottomuutta ja heikentää palveluita. Järjestämistä vastuullisen kunnan tai työllisyysalueen työvoiman määrän tulee olla hallituksen esityksen mukaan vähintään 20 000. Keskuskauppakamari pitää työvoiman määrälle asetettua alarajaa liian pienenä ja vaatii rajan tarkastamista suuremmaksi. Liian pienillä kunnilla tai työllisyysalueilla ei ole edellytyksiä hoitaa työvoimapalveluita tehokkaasti. Keskuskauppakamari ei myöskään tue hallituksen esitykseen kirjattua mahdollisuutta poiketa työvoiman määrälle asetetusta alarajasta.

Asiakkaan näkökulmasta on keskeistä, että hän saa yhtä hyvät palvelut missä päin Suomea tahansa. Yhdenvertaisuusnäkökulmasta tämän toteutuminen on edellytys koko uudistuksen toteuttamiselle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että järjestämistä vastuullisten kuntien tai työllisyysalueiden pitää olla riittävän suuria. Yhdenvertaiset palvelut vaativat myös yleisten tavoitteiden ja palveluiden sisältöjen näkökulmasta kansallista määrittelyä ja koordinoitua, kuitenkin estämättä kunkin työllisyysalueen yksilölliseen tilanteeseen sopivia ratkaisuja.

Työllisyysalueiden määrittelyssä keskiössä pitää olla työssäkäyntialueet. Lisäksi pitää huomioida palveluiden saavutettavuus, johon vaikuttaa muun muassa liikenneyhteydet. Monissa tapauksissa työllisyysalueet muodostuvat useammista kunnista eli kyse on kuntien yhteistoiminnasta. Keskuskauppakamari katsoo, että kunnilla pitäisi olla mahdollisimman laaja mahdollisuus sopia keskenään, miten palvelut järjestetään tarkoituksenmukaisella ja alueelle sopivalla tavalla. Kuntien yhteistoiminnassa pitää suosia vastuukuntamallia eikä synnyttää uusia hallintohimmeleitä kuntayhtymien muodossa.

Ohjaus ja rahoitus

Keskuskauppakamari huomauttaa, että rahoitusjärjestelmän ohjausvaikutuksella on iso merkitys työvoimapalveluiden uudistuksen onnistumiseen. Oikein valitut rahoitukselliset kannusteet ohjaavat tuottamaan tehokkaita ja vaikuttavia palveluita. Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että valtionosuuskriteerinä oleva työttömien määrä laskettaisiin laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti. Tällöin työllisiksi lasketaan ainoastaan aidosti työlliset, mikä parantaa rahoitusmallin ohjausvaikutusta, koska työvoimapalveluihin osallistuvia ei lasketa työllisiksi.

Rahoitus- ja ohjausjärjestelmä pitää joka tilanteessa kannustaa työvoimapalveluiden järjestäjää auttamaan asiakkaan työllistymisessä. On huolehdittava, että ei järjestelmään tule vääränlaisia kannusteita, jotka esimerkiksi ohjaisivat palveluiden järjestäjää työllistämään asiakkaan vain omalle työllisyysalueelle heikentäen työvoiman liikkuvuutta.

Keskuskauppakamari painottaa, että valtion pitää korvata kunnille täysimääräisesti uusista tehtävistä koituvat kustannukset. Tämän lisäksi rahoitukseen olisi järkevää rakentaa mekanismi, joka reagoisi automaattisesti äkillisiin talouden kriiseihin ja suhdannevaihteluihin. Muussa tapauksessa ollaan pahimmillaan tilanteessa, jossa kunta joutuu säästämään työvoimapalveluista, joiden tarve kasvaa äkillisen kriisin seurauksena.

Hallituksen esityksen mukaan valtiolla säilyy edelleen kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Hallituskausittain asetettaisiin tavoitteet työllisyyden edistämiseksi. Keskuskauppakamari painottaa, että tavoitteiden keskiössä pitää olla osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Työvoimakoulutus

Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomaisen mahdollisuus järjestää työvoimakoulutusta vastaisi nykyistä ELY-keskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen työllisyysmäärärahalta hankkimaa koulutusta. Koulutusta voisi järjestää omana tuotantona tai hankkia sitä palveluntuottajalta.

Keskuskauppakamari pitää erittäin kriittisenä sitä, että työvoimakoulutusten hankinnoissa noudatetaan kilpailuneutraliteettia. Painotamme myös sitä, että vaikuttavien työvoimapalveluiden näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista, että työvoimaviranomainen järjestäisi työvoimakoulutuksen pääosin omana tuotantonaan tai muutoin suosisi kunnan omaa koulutuksenjärjestäjää. Yksityisten palveluntuottajien mahdollisuus tuottaa työvoimakoulutusta pitää turvata ja heidän osaamistaan käyttää nykyistä laajemmin.

Työntekijän oleskelulupa

Hallituksen esityksessä esitetään, että työ- ja elinkeinotoimistojen lakatessa olemasta työntekijän oleskelulupaan liittyvän osapäätöksen (saatavuusharkinta) tekisi jatkossa Maahanmuuttovirasto. Keskuskauppakamari kannattaa muutosta ja näkee sen hallinnollisesti järkevänä. Osapäätösten keskittäminen yhdelle viranomaiselle, joka hoitaa myös muuten suurimman osan oleskelulupaprosessista, voi potentiaalisesti tehostaa osapäätösten käsittelyä ja nopeuttaa sitä kautta oleskelulupien käsittelyaikoja.

Keskuskauppakamari kuitenkin huomauttaa, että tämä muutos pitää nähdä välivaiheena kohti sitä, että saatavuusharkinnasta luovutaan kokonaan. Saatavuusharkintajärjestelmä aiheuttaa turhaa viivettä ja byrokratiaa oleskelulupien käsittelyyn tilanteessa, jossa Suomessa on vakava osaajapula ja osaajien maahanmuuttoa pitäisi saada vauhditettua merkittävästi. Saatavuusharkinnan

poistamiseen liittyvät uhkakuvat ovat liioiteltuja, mutta tarvittaessa mahdollisiin lieveilmiöihin voidaan varautua ja puuttua osoittamalla resursseja jälkivalvontaan, nykyisen pitkän ja monimutkaisen ennakkokäsittelyn sijaan.

Henkilöstö siirto

Hallituksen esityksen mukaan arvioidaan noin 4 300 henkilötyövuoden siirtyvän työskentelemään valtiolta kuntiin. Hallituksen esityksessä todetaan, että henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella, eli niin sanotusti vanhoina työntekijöinä sen hetkisen tilanteen mukaisin eduin.

Keskuskauppakamari toteaa, että henkilöstön siirtoa ei pidä toteuttaa hallituksen esityksen mukaisesti liikkeenluovutuksena. Työvoimapalveluiden uudistuksen tavoitteena on järjestää työvoimapalvelut uudella, tehokkaammalla ja vaikuttavammalla tavalla. Jotta tämä tavoite voisi toteutua, pitää uusien työvoimaviranomaisten antaa järjestäytyä työllisyysalueensa näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla ja rekrytoida itse osaavat henkilöt tuottamaan palveluita. Vanhojen toimintatapojen uudistumista tuskin tapahtuu, mikäli henkilöstön siirto toteutetaan liikkeenluovutuksena.

Keskuskauppakamari myös huomauttaa, että hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että liikkeenluovutusdirektiivin (2011/23/EY) mukaan liikkeenluovutuksena ei pidetä hallintoviranomaisen uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Näin ollen lainsäädännön näkökulmasta ei ole välttämätöntä toteuttaa henkilöstön siirtoa liikkeenluovutuksena. On myös hyvä huomioida, että kun Kelan toimeentulotukeen liittyvät tehtävät siirrettiin kunnille, ei silloinkaan käytetty liikkeenluovutusta.

Suhde perustuslakiin

Perustuslain 121 § tarkoittamalla tavalla kunnilla on vahva itsehallinto. Hallituksen esityksessä on monia elementtejä, joiden voidaan katsoa rajoittavan kunnallista itsehallintoa. Toisaalta perustuslain 18 § on säädetty julkiselle vallalle velvollisuus edistää työllisyyttä.

Keskuskauppakamari huomauttaakin, että esimerkiksi kuntien määrääminen yhteistoimintaan ja valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetyn arviointimenettelyn voidaan tulkita rajoittavan kunnallista itsehallintoa. Muun muassa edellä mainittujen seikkojen takia hallituksen esitys voi muodostua perustuslain kannalta ongelmalliseksi. Huomionarvioista on, että perustuslakivaliokunta on jo aiemmin pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoimintaelinten tehtävien lisäämistä, koska sen voidaan katsoa vaarantavan kuntien itsehallinnon ja kuntalaisten mahdollisuuden vaikuttaa.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Mikko Valtonen
johtava asiantuntija

Lisätietoja:

Mikko Valtonen
johtava asiantuntija
puh. 040 867 8250

Kuhmoisten kunta

27.6.2022

Uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, minkä vuoksi muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Muonion kunta

27.6.2022

Muonion kunta toteaa lausunnossaan seuraavaa:

TE-uudistuksen toteutuksella pyritään saamaan aikaan parempaa vaikuttavuutta ja lain tulisi mahdollistaa joustavat sekä ennen kaikkea asiakaslähtöiset palvelut. Hyvänä esityksessä voidaankin pitää itse uudistuksen tavoitteita, joskin kokonaisuus vaatii toteutustapojen osalta vielä tarkennuksia.

Muonion kunta yhtyy muun muassa Kuntaliiton näkemykseen siitä, että esityksessä valta, vastuu ja rahoitus on eriytetty epätarkoituksenmukaisesti. Merkittävä heikkous esityksessä on vaatimus 20 000 henkilön työvoimakriteeristä, joka ei Lapissa tue luonnollisia työssäkäyntialueita. Edes laajatkin työssäkäyntialueet huomioiden ei 20 000 henkilön työvoimakriteerin täytyminen ole selviö kuntamme ja maakuntamme väestöpohja sekä etäisyydet huomioon ottaen. Huomioitavaa on myös, että luonnollinen työssäkäyntialue pitää Lapissa sisällään myös alueita maakunnan länsiosan rajamaista Ruotsista ja Norjasta. 20 000 henkilön työvoimakriteerissä tulisikin näkemyksemme mukaan olla riittävästi joustoa ja tarkastelun tulisi olla palvelulähtöistä. Muonion kunnan, kuten monen muunkin lausunnon antajan, näkemyksen mukaan esitetty toimintamalli ja sen myötä syntyvä uusi ohjausmekanismi rajoittavat kunnallista itsehallintoa tarpeettomasti. Esityksessä ei nähdäksemme ole esitetty palvelulähtöisiä perusteluja näin laajan työvoimapohjan järjestämismuutokselle.

Tavat, käytänteet ja resursointi työllisyyden hoitamiseen vaihtelevat tällä hetkellä kuntien välillä laidasta laitaan. Uudistuksen yhtenä tarkoituksena on palveluiden yhdenvertaistaminen, joka on sinällään hyvä asia. Muonion kunnan toimintamalli työllisyyden hoitamiseen perustuu asiakkaan yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen, paikallistuntemukseen, työnhakijoiden ja –antajien kuten yritysten tuntemukseen, oppilaitosyhteistyöhön, paikallisiin ratkaisuihin, tiiviiseen yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa sekä palveluekosysteemin läheisyyteen. Muonion kunnan toimintamalli hoitaa työllisyyttä on saanut osakseen valtakunnallistakin huomiota ja malli on sekä asiakkaan, että kunnan kannalta toimiva, tuloksekas ja kustannustehokas: toimilla on vaikutusta työllisyysasteeseen. Muonion kunta tekee verrattain paljon vapaaehtoisia panostuksia työllisyyden hoitoon tällä hetkellä. Uudistuksen hyvän tavoitteen käytännön toteuttamisen osalta Muonion kunta on huolissaan siitä, miten uudistus tukee jatkossa joustavien ja asiakaslähtöisten lähipalveluiden tarjoamista sekä vapaaehtoisia panostuksia ja resurssien riittävyyttä yhtä laadukkaiden palveluiden tarjoamiseen. Lisäksi huolta herättää monialaisen yhteistyön toimintaedellytykset hyvinvointialueen kanssa esimerkiksi tiedonvaihdon osalta, mikäli yhteistyötä ei ole kirjattu lakisääteisesti.

Muonion kunnan näkemys on samankaltainen kuin Kuntaliiton näkemys järjestämismuutoksesta: järjestämismuutokseen tulisi olla jokaisella kunnalla, jotta jokaisella kunnalla on aidosti mahdollisuudet ja edellytykset edistää oman kuntansa elinvoimaa ja työllisyyttä kunnan koko ekosysteemiä (koulutus - työllisyys - elinkeinot ja yritykset – kolmas sektori – hankkeet ja projektit) kestävästi hyödyntäen. Esimerkiksi oppilaitosyhteistyö ja kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on Muonion

kunnassa merkittävässä roolissa osana työllisyyden hoitoa. Uudistuksessa on hyvä huomioida myös kolmannen sektorin ja yritysten kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuudet sekä hyte-palveluiden kanssa muodostuvan palveluketjun rooli työllisyystoiminnassa jatkossakin. Esityksestä ei käynyt myöskään selkeästi ilmi, miten kunnan etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta kytkeytyvät jatkossa työllisyyspalveluihin. Järjestämisvastuun ja yhteistoimintamallin ei tulisi kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia, heikentää itsehallintoa tai kuntalaisten valitseman toimielimen päätöksentekoa. Esityksen mukaan vaikuttaisi siltä, että järjestämisvastuuta oltaisiin siirtämässä tosiasiallisesti yhteistoiminta-alueille kuntien sijaan. Esityksen mukainen kunnan rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta ei mielestämme vastaa uudistuksen tavoitteita.

Rahoitus

Jotta uudistus saavuttaa sille asetetut tavoitteet, tulisi tehtävien resurssoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaista ja siirrettävien tehtäväkokonaisuuksien asiakaslähtöisiä ja selkeitä palvelukokonaisuuksia.

Rahoituskriteerien osalta mallin tulisi olla sellainen, että se kannustaa kuntia tehokkaaseen ja vaikuttavaan toimintaan. Palkkatuen osalta lakiesityksen mukaan kunta ei ole jatkossa oikeutettu palkkatuen käyttöön. Muonion kunnan näkemyksen mukaan kunta on tärkeä osa esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden hoitoa ja on yksi tehokas keino luoda polkuja työelämään. Palkkatuki tai jokin vastaava mekanismi, jota kunnat voisivat myös hyödyntää, olisi kannatettavaa luoda. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella, mutta Muonion kunnan näkemyksen mukaan kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä vuoden 2024 talousarvion perusteella. Järjestämisvastuun ja rahan tulisi olla samoissa käsissä.

Närpes stad, Stadsstyrelsen 31.5.2022, 27.6.2022 **Björklund Helena**

Det är oförsvarligt att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry 27.6.2022

Oktetin näkemys on, että esitys tulee toteutuessaan entisestään heikentämään haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edellytyksiä ja heidän palveluitaan. Keskeisin syy tähän on rahoitusmallin ja rahoitusvastuun yhdistelmä, joka ei sisällä juurikaan kannusteita asian suhteen. Myös monialaisen työn lähinnä lainsäätäjän toiveisiin perustuva malli on omiaan heikentämään tilannetta, vaikka tämän osalta toki kategorisuus palvelun saamisesta poistetaan. On vain surullista, että kun vihdoinkin tarvitseva voisi tukea saada, tuki on toiveiden varassa.

Etelä-Savon TE-toimisto

26.6.2022

Kiteytettynä:

- Esitetty lainsäädäntö keskittyy lähes yksinomaan henkilöasiakkaiden palveluprosessiin ja jättää katveeseen yritys- ja työnantajapalvelut.
- TE-palvelut 2024 on iso uudistus ja se koskee tuhansia työntekijöitä. Henkilöstön asema muutoksessa on turvattava ja liikkeenluovutus on tärkeä periaate.
- Uudistuksella voidaan vaikuttavalla tavalla yhteen sulauttaa valtion ja kuntien resursseja ja löytää uusia toimintamalleja. Resurssien yhdistäminen tuo myös laajemmat taloudelliset resurssit.

Pertunmaan kunta, Ruotsalainen Leena 26.6.2022

Pertunmaan kunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten yritys- ja työvoimapalvelujen uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi

Pertunmaan kunta on mukana Kuntaliiton 159 kunnan Pienten kuntien verkostossa. Manner-Suomen kunnista 197 kuntaa on alle 10 000 asukkaan kuntia. Verkostokuntien yhteisenä näkemyksenä on, että pienet kunnat ovat valmiita ottamaan vastuuta työllisyyden hoidosta sekä kannattavat, myös Pertunmaan kunta, siirtymistä kuntapohjaiseen TE-järjestelmämalliin. Uudistuksen toteuttaminen mahdollistuu siten, että valta ja vastuu palveluiden järjestämisestä on kunnilla ja kunnan lakisääteisenä tehtävänä. Kunta voi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoimintamuodoin. Lain uudistamisen tulee lähteä siitä, että kuntien asiantuntijuuteen, paikallistuntemukseen ja kykyyn järjestää palvelut luotetaan.

Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla aidosti kunnilla, joka mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen sekä yhteistyön tekemisen. Pertunmaan kunnassa on kahden viimeisen vuoden aikana rakennettu toimintamallia, jossa kunnan, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystyöpalvelujen Essoten, ESR-rahoitteen Jokitupa-projektin, työllisyyden kuntakokeilun, TE-palveluiden sekä Pienten kuntien elinvoimaa-verkoston yhteistyöllä on saavutettu hyviä tuloksia. Eri tahojen ammattilaiset, ja erityisesti paikalliseen tietämykseen ja asukastuttuuteen perustuva työote työskentelevät yhdessä asukaslähtöisesti.

Lakiuudistuksessa esitetään 20 000 henkilön työvoimapohjaa, joka on lakiluonnoksen suurin heikkous. Esitys eriyttää vallan, vastuun ja rahoituksen. Käytännössä se tarkoittaa, ettei kunnilla ole mahdollisuutta vaikuttaa luonnollisten yritystoimintaan, liikenneyhteyksiin eikä asukaslähtöiseen kunnan tai yhteistoiminta-alueeseen rakentuvaan toimintatapaan. Esitys työvoimapohjasta on mekaaninen ja jopa estää luonnollisten oleellisesti toimivien yhteistyörakenteiden syntymistä. Erityisesti pienten kuntien jo nyt toimivia ratkaisuja vaikeutetaan oleellisesti. Työvoimapohjan 20 000 henkilön kriteeri tulee poistaa lakiluonnoksesta.

Pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja löytämään luontevat, joustavat ja erityisesti asukaslähtöiset toimintatavat. Kunnilla tulee olla oikeus päättää yhteistoiminta-alueista ja sopia yhteistoiminnan sisällöistä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinoja, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Pertunmaan kunnalla on naapurikuntia kolmen maakunnan alueelta ja kunnalla tulee olla mahdollisuus toimia ja toteuttaa yhteistyötä myös yli maakuntarajojen.

Lakiuudistuksen keskeinen lähtökohta on tarjota palveluita lähellä asukasta. Palveluiden saatavuus turvataan parhaiten kun ne toteutetaan lähipalveluna. Monelle työllistämisen piirissä olevan asukkaan elämäntilanteen haasteet ovat moninaisia. Kasvoton järjestelmä ei ole inhimillinen. Lakiuudistuksen lähtökohtana on turvata asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden saumaton

kanssakäyminen. Erityisesti pienissä kunnissa tunnetaan asukkaat ja paikalliset olosuhteet, joka on ehdoton edellytys toimivien työllisyys- ja muiden palveluiden toteuttamiseen.

Pertunmaalla toteutettu yhteistyön ja toimivan toimintamallin jatkaminen edellyttää kunnan vahvaa järjestämisvastuun roolia. Toimiva malli perustuu luontevasti yli kunta-, maakunta- ja organisaatorajojen toteutettaviin toimintatapoihin. Erityisen tärkeää on huomioida 1.1.2023 aloittavien hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden saumattoman yhteistyön jatkuminen. Merkittävä riski on, että hyvinvointialueet elävät omaa elämäänsä systeemien pyönteissä. Sosiaali- ja terveystalvet ovat merkittäviä asukkaiden elämään liittyviä palveluita. Ihminen on kokonaisuus, jossa eri osatekijät ja palvelut vaikuttavat mielekkään elämisen edellytysten luomiseen. Erityisesti vaikeasti työllistyville lähipalvelut ja saumaton yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on tärkeää. On myös hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa avoimille työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asukas sopivimpiin palveluihin. Pertunmaalla mm. kuntouttava työtoiminta on saatu yhteistyössä toimimaan erittäin hyvin. Hyvinvointialueelle siirtyvän kuntouttavan työtoiminnan, kunnan ja eri toimijoiden yhteistyön on jatkuttava saumattomasti.

Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Pienessä kunnassa, kuten Pertunmaalla, kuntaan palkkatuella palkatut ovat saaneet mielekkäitä ja merkityksellisiä työtehtäviä. Kaikkien etu on, että kunta voi jatkossakin käyttää palkkatukea. Erityisesti osatyökykyisten ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien mahdollisuudet toimeentuloon ja mahdollisimman hyvään elämänlaatuun voidaan vahvistaa kunnan työtehtävillä. Peruslähtökohtana on tietenkin se, että haetaan aktiivisesti jatkopolkuja avoimille työmarkkinoille työllistymiseen tai osaamisen vahvistamiseen koulutuksen kautta.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät huomioon myös jatkossa.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Lakiuudistuksen toteuttaminen vaatii suurta viisautta kaikilta toimijoilta. Valtion ja alueviranomaisien on luotettava kuntiin uudistuksen toteuttamisessa. Lausunnossa oleva esityksessä valtion ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa vaan valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi huomattavasti verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Suurena vaarana on, että uudistuksessa rakennetaan valvonta- ja kontrollijärjestelmä, jossa kuntien rooli heikkenee ja asukkaista tulee systeemin pelinappuloita.

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi esityksessä on 634 sivua. Lähes kahden vuoden TE-2024 valmistelun aikana on syntynyt tuhansia sivuja materiaaleja ja järjestetty satoja palaverieita. Uudistuksen aikataulu on elänyt koko prosessin ajan. Pertunmaan kunnan ymmärryksen mukaan tämän hetken aloitusaikataulu on 1.12.2024. Pertunmaan kunta esittää, jos uudistus toteutuu, niin aloitusajankohta olisi 1.1.2025.

<https://tem.fi/te-palvelut-2024-uudistus>

<https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2022/luonnos-hallituksen-esitykseksi-eduskunnalle-julkisten-tyovoima-ja-yrittajien-palveluiden>

Kunnanhallitus päätti hyväksyä kokouksessaan 20.6.22 edellä esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten yritys- ja työvoimapalvelujen uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi.

Hämeen Yrittäjät ry, Haukka Juha

26.6.2022

On hyvä, että rahoitus kannustaa kuntia alentamaan työttömyyttä. Silti on otettava huomioon riski, että kunnalle muodostuva taloudellinen kannuste johtaa toimintaan, jossa työttömät halutaan työllistää sen omalle alueelle työntekijän omasta intressistä tai mahdollisesti muualla Suomessa olevasta osaamistarpeesta välittämättä. Kokonaisuutena tarkastellen, tämä ei edistä työntekijöiden työllistymistä omaa osaamista vastaaviin tehtäviin tai helpota työnantajien osaaajapulaa.

Työnhakijaa koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa palveluprosessia ja siihen ei olisi tulossa muutoksia. Niiden mukaisesti ne olisivat yksistään viranomaistehtäviä. Hämeen Yrittäjät totesi jo nykytilan arvion kohdalla, että uudistuksessa ei ole huomioitu yksityistä palvelutuotantoa osana kokonaisuutta. Vastaavasti Hämeen Yrittäjät totesi, että yksityisen palvelutuotannon huomioiva palveluarkkitehtuuri tulisi huomioida myös uudistuksen tavoitteiden asettamisessa, koska se tukee ydintavoitteen, 7000–10000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Edellä oleva huomioiden, kunnilla tulee olla mahdollisuus hankkia työnvälitys- ja muita palveluita ostamalla niitä. Työnhakuvelvoitteen määrääminen viranomaistoimeksi ei estä muiden työllisyyspalveluiden järjestämistä osto-palveluilla.

Yrittäjäjärjestö haluaa kiinnittää huomiota siihen, että työllisyyden hoitoa ei saa ohjata vain siihen kohdistuvien tulospalkkioiden tai sanktioiden avulla. Tulokset syntyvät pitkäjänteisellä työllä, jossa seurataan työllisyyden kehitystä analyyttisesti ja sidotaan tehtävä työ laajempaan elinkeinopolitiikan toteuttamiseen. Tuloksien taustalla tulee olemaan kilpailukykyyn vahvistuminen, ei tempputyöllistäminen.

Yrittäjät pitävät kuntien kehitysyhtiöitä erittäin hyvinä kumppaneina paikallisessa ja alueellisessa elinkeinopolitiikassa. Uudistuksessa kunnille tulee uusia viranomaistehtäviä, joita ei voi siirtää yhtiöiden hoidettaviksi. Tämän seurauksena on mahdollista, että kunnissa palataan vuosikymmenten takaiseen malliin, jossa elinkeinoasioista vastaavat henkilöt ovat suoraan kuntien palveluksessa. Tämä kehityssuunta ei ole toivottava, vaan Yrittäjät toivovat kunnilta kehittämissyhtiöiden roolin vahvistamista.

Suonenjoen kaupunki

26.6.2022

Uudistuksen aloitus tulisi siirtää vuoden alkuun eli 1.1.2025 ja samoin siirtymäaika tulee pidentää siten, että se on kestoaltaan kolme vuotta alkamispäivästä lukien. Uudistuksen suunnittelulle ei jää kunnolla aikaa. Uudistus on kokoluokaltaan todella laaja.

Muutoksesta aiheutuviin kustannuksiin ja muutokseen valmistautuminen tulee korvata kunnille täysimääräisenä. Uudistuksen läpiviemiselle tulee tarvittaessa järjestää väliaikainen muutostoimielin, jonka rahoitus turvataan kunnille erillisenä rahoituksena.

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystalvveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Uudistuksen tueksi on kehitettävä uusia työkaluja ja antaa kunnille enemmän toimintavapautta. Nyt luonnos on hyvin pitkälle työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämistä valtiolta kunnalle ilman uusia työkaluja ja ilman uusia mahdollisuuksia.

Lakiesityksessä on ministeriön rooli poikkeuksellisen vahva ja muutoinkin esitetty ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa.

Mäntyharjun kunta, Kunnanhallitus **26.6.2022**
13.6.2022 § 108

Työllisyyden ja työvoimapalveluiden uudelleen organisoinnin yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota työkyvyttömiä ja osatyökykyisten tilanteeseen. Ihmisten tulee saada palvelut heidän tilanteensa ja tarpeensa mukaisesti. Työkyvyttömiä henkilöiden pitäminen työnhakijoina ei ole inhimillistä eikä liioin heidän kustannusten säilyttäminen kuntien vastuulle oikeudenmukaista. Työkyvyn määrittäminen tulee perustua lääketieteelliseen arvioon.

Siilinjärven kunta **26.6.2022**

Uudistuksen aloitus tulisi siirtää vuoden alkuun eli 1.1.2025 ja samoin siirtymäaika tulee pidentää siten, että se on kestoaltaan kolme vuotta alkamispäivästä lukien.

Uudistuksen suunnittelulle ei jää kunnolla aikaa. Uudistus on kokoluokaltaan todella laaja, joten ei ole mahdollista, että uudistuksen suunnittelu toteutetaan sivutyönä. Muutoksesta aiheutuviin kustannuksiin ja muutokseen valmistautuminen tulee korvata kunnille. Uudistuksen läpiviemiselle tulee järjestää väliaikainen muutostoimielin, jonka rahoitus turvataan kunnille erillisenä rahoituksena.

Uudistuksen tueksi on kehitettävä uusia työkaluja ja antaa kunnille enemmän toimintavapautta. Nyt luonnos on hyvin pitkälle työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtämistä valtiolta kunnalle ilman uusia työkaluja ilman uusia mahdollisuuksia. Rahoitusvastuun siirtymisen myötä täytyy tulla toimintavapautta.

Alavuden kaupunki **26.6.2022**

Alavuden kaupunki tukee edellä esitettyjen lisäksi Kuntaliiton lausunnossa ja Seudullisten Kehittämisyhtiöiden SEKESin lausunnossa esitettyjä yksityiskohtaisempia lausumia.

Suomen kierrätyskeskusten yhdistys ry 24.6.2022

Suomen kierrätyskeskusten yhdistys ry yhtyy kokonaisuudessaan SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausuntoon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Korsnäs kommun, Båssar Christina 24.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Turun kaupunki 24.6.2022

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä. Laissa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnille kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluita, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja. Viranomaistoiminnassa rekisterin pitäminen seuraa järjestämisvastuuta.

Turun kaupunki tukee mallia ja kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla

Keski-Suomen TE-toimisto, Raittila-Parkkinen Pirjo 23.6.2022

-

Oikeusministeriö 23.6.2022

Sääntelyteknisistä kysymyksistä

Esityksessä on kyse työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain kokonaisuudistuksesta. Lakiehdotuksella ei kuitenkaan uudisteta sisällöllisesti koko sääntelyä vaan sen ydinkysymys on muutoksissa, jotka liittyvät palvelujen järjestämisvastuun siirtoon. Perustelut sisältävät merkittävän määrän viittauksia aiemmin tehtyihin sääntelyn osittaisuudistuksiin, minkä vuoksi esitysluonnoksen erityisesti säännöskohtaiset perustelut ovat ajoittain hyvin vaikealukuisia. Säädösehdotuksen tulisi

olla selkeästi luettavissa sen osalta, että mikäli viitataan aiempien säädösten perusteluihin, olisi yksiselitteistä, mihin kussakin tilanteessa tarkalleen ottaen viitataan. Oikeusministeriö kiinnittää esimerkinomaisesti huomiota muutamaa kohtaan.

Esitysluonnoksen sivulla 221 todetaan, että ”Säännökset vastaisivat asiallisesti julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun säännöksiä ja niitä sovellettaessa tulee ottaa huomioon lain 1379/2021 esityöt (HE 167/2021 vp ja TyVM 17/2021 vp)”. Lakiluonnoksen kyseistä lukua perusteltaisiin säännöskohtaisina perusteluina tämän lisäksi esitysluonnoksen sivuilla 221-223. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tällainen kirjoitustapa johtaa siihen, että perustelut ovat jossain määrin vaikeasti hahmotettavissa, kun samanaikaisesti tulisi lukea sekä nyt puheena olevan lakiehdotuksen perusteluja, että aiempia esitöitä kokonaisuudessaan. Jatkovalmistelussa on perusteltua arvioida, olisiko tähän esitykseen kirjoitettavissa esimerkiksi aiempiin esityksiin kohdistuvilla sivuviittauksilla yksilöidympiä viittauksia kyseiseen aiempaan valmisteluaineistoon.

Esitysluonnoksessa käytetään laajasti perustelumallia, jossa pyritään perustelemaan monia pykäläiä samanaikaisesti samalla, kun osia pykälästä perustellaan kuitenkin uudestaan. Esimerkiksi sivulla 224 on seuraavan lainen säännöskohtaisten perustelujen kappale

”3 §. Työnhakuvelvollisuus. 4 §. Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta. 5 §.

Työnhakuvelvollisuuden alkamista koskevat poikkeukset. 6 §. Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset. 7 §. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen. Pykälissä säädettäisiin työnhakijalle asetettavasta työnhakuvelvollisuudesta julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3-7 §:ää vastaavasti. Työnhakuvelvollisuuden asettaminen kuuluisi työvoimaviranomaisen tehtäviin. Ehdotetun 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 1 momentin sanamuodoissa on otettu huomioon hallituksen esityksessä 61/2022 vp ehdotetut tarkennukset kyseisten säännösten sanamuotoon. Ehdotetun 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa palkkatuetulla työllä tarkoitettaisiin sekä palkkatuella että 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuella tuettua työtä.”

Esitysluonnoksen valittu perustelujen kirjoitustapa tällaisissa kohdissa on sangen vaikeaselkoinen. Esimerkiksi viitatussa kappaleessa jää epäselväksi, minkä säädöksen esitöistä on tarkoitus etsiä 3-7 §:ää koskevia perusteluja. Käytännössä mainitun kappaleen 5 §:n perustelujen sisältö jää epäselväksi, kun samalla viitataan aiemman säädöksen perusteluihin kaikkien pykäläien osalta ja sen lisäksi on katsottava osasta pykäläiä lisätietoja myöhemmistä esityksistä. Oikeusministeriö kehottaa harkitsemaan jatkovalmistelussa sitä, että jokainen säännösehdotus perusteltaisiin erikseen viittaamalla yksilöidysti se, että minkä säädöksen aiempiin perusteluihin kunkin säännösehdotuksen osalta tarkoitetaan viitata.

Lakiehdotukset tulisi joko numeroida juoksevasti läpi lain tai vaihtoehtoisesti numeroida luvut juoksevasti ja pykälät juoksevasti lukujen sisällä (kts. esim. PeVL 46/2016 vp s. 8-9).

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen luvun 13 viimeinen pykälä sivulla 403 on 14 § ja seuraavalla sivulla luvun 14 ensimmäinen pykälä on 15 §. Jatkovalmistelussa on syytä varmistua pykäläien numeroinnin yhdenmukaisesta kirjoitustavasta.

**Kalajoen kaupunki, Kalajoen
kaupunginhallitus 20.6.2022**

23.6.2022

Uudistuksen valmisteluun tulee resursoida riittävästi

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 23.6.2022

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa kuntiin. KT katsoo, että työvoimapalvelujen järjestämisvastuu tulee antaa kaikille kunnille. Vaadittu 20 000 henkilön työvoimapohja ei tue uudistuksen tavoitetta työllistymisen edistämisestä. Kuntien tulee myös voida vapaasti muodostaa yhteistoiminta-alueet palvelujen tarjoamiseksi. Lainsäädännön tulee olla riittävän väljä, jotta se mahdollistaa kuntien sopimuksiin perustuvan, tarkoituksenmukaisen yhteistyön. Yhteistoiminta-alueet tulisi voida myös muodostaa tarvittaessa erikseen henkilö- ja työnantaja-asiakkaalle.

Kansaneläkelaitos, Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö 23.6.2022

Tulevien vuosien aikana tapahtuu merkittäviä organisatorisia muutoksia, kun sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta uusille hyvinvointialueille ja työllisyydenhoidon järjestämisvastuu puolestaan valtiolta kunnille. Kela pitää tärkeänä, että tässä yhteydessä varmistetaan, että toimijoiden väliset tietojen luovuttamista koskevat säännökset ovat kokonaisuudessaan ajan tasalla.

Palvelualojen työnantajat Palta ry. 23.6.2022

Palta vaatii, että muutostilaan liittyvät vastuunsiirrot eivät saa pysäyttää työllisyystoimien etenemistä. Vanhat toimintatavat tai hallinnon lisäkustannukset eivät saa muodostua uusien ja innovatiivisten työllisyys- ja yrityspalveluiden tarjoamisen esteeksi tai hidasteeksi. Kuntatalouksien kriisiytyminen ei ainakaan helpota kokeiluiden toteutumista onnistuneesti.

Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto lähemmäksi tosiasiallista asiakasrajapintaa on kannatettavaa, mutta tässä tulee kuitenkin nyt varmistaa, että kunnilla on jatkossa riittävästi kannusteita tehdä myös päätöksiä esimerkiksi karenssiin johtavien kirjausten osalta.

Palta pitää hyvänä, että julkisten toimijoiden osaamista pyritään lailla yhdistämään ja tehostamaan. Asiakkuuden siirtäminen ei kuitenkaan saa hidastaa palveluiden tuottamista ja tarjoamista. Palta korostaa, että kaikissa asiakastilanteissa asiakasviestinnän tulee olla selkeää ja erityisesti osaamis- ja osaajatarpeiden selvittämiseksi vuoropuheluun työnantajien kanssa tulee panostaa. Työllisyyden edistämisen, työelämän osaamistarpeiden sekä tiedolla johtamisen ja digitalisaation tulisi ohjata yhä vahvemmin tulevia askeleita koulutus- ja työvoimapalveluiden kehittämisessä.

Palta katsoo, että tässä lainvalmistelussa tulisi kirjata markkinavuoropuhelun ja hankintaosaamisen lisäämiseksi velvoittavaa sääntelyä, jossa työvoimaviranomaisten tulee etsiä ja toteuttaa laaja-alaisesti tehokkaita ratkaisuja yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntarjoajien kanssa.

Palveluita tarvitaan monikanavaisesti kellon ympäri ja yhä monipuolisemmat digipalvelut on saatava mahdollisimman nopeasti kaikkien saataville. Digipalveluiden saavutettavuuteen panostaminen hyödyttää kaikkia avuntarvitsijoita. Nyt tuleekin varmistaa, etteivät tietojärjestelmät kuntien ja kuntayhtymien välillä pirstaloitu entisestään erilleen toisistaan valtakunnallisesta yhteisestä alustasta huolimatta. Tällöin tavoitellun yhtenäisen tietopohjan rakentaminen vaikeutuu entisestään. Nyt tulisi keskittyä rakentamaan kansallinen tietopohja kuntoon.

Esitetty työnhakijan palveluprosessi edellyttää työvoimaviranomaisilta osittain nykyisestä poikkeavaa osaamista, kun pääpaino tulee olemaan henkilökohtaisessa palvelussa. Valmistelussa tulee ottaa huomioon nykyisten asiantuntijoiden ja uusien lisäresurssiksi palkattavien henkilöiden mahdollisesti suuretkin osaamispuutteet tällä saralla. Palta vaatii, että tämän lisäksi henkilöstöllä tulisi olla vahvaa yritysneuvontaosaamista ja osaamista verkostoitua alueen työnantajien osaamis- ja osajatarpeiden selvittämiseksi.

Palveluita tarjoavan ammattiosaajan kehittyminen työssään osaavaksi kestää kuukausia tai jopa vuosia. Henkilökohtaisuuteen tähtäävä asiakaspalveluosaaminen, työmarkkinatuntemus ja työnantajasuhteet/verkostot eivät synny palveluasiantuntijalle tyhjästä. Palta huomauttaa, että samalla esimerkiksi lisäkoulutuksen tarve muun muassa käyttöjärjestelmien käytön ja markkinavuoropuhelun yhä laajemman käytön merkityksen opettelemiseksi eivät saisi muodostua merkittäväksi hidasteeksi jo valmiiksi myöhässä olevien kuntakokeiluiden ja palvelurakennemuutosten osalta.

Palta vaatii tarkkaa selvitystä, miten tämä vakava osaamispuuteongelma ratkaistaan mahdollisimman pikaisesti niin, ettei se hidasta palveluprosesseja. Palta ehdottaakin, että tässä tilanteessa tulisi hyödyntää jo olemassa olevaa ammattilaisosaamista, jota löytyy ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta.

On kysyttävä, millaisia ovat suunnitelmat yrityspalveluiden kehittämiseksi. Yrityspalvelut eivät voi olla irrallisia työvoimapalveluista. Palta huomauttaa, että täytettävät työpaikat syntyvät suurilta osin työnantajayrityksissä ja näiden syntymiseen vaikutetaan monella tapaa alueilla ja valtakunnallisesti. Palta vaatii, että myös yrityspalveluiden laatuun panostetaan ja niiden kohdennettua houkuttelevuutta parannetaan. Etenkin yrityspalveluiden puolella tulisi kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota siihen, että ne houkuttelisivat työnantajia hyödyntämään tarjolla olevia palveluita, esimerkiksi kansainvälistymiseen liittyen. Käyttämättömät palvelut tulevat yhteiskunnalle kalliiksi. Julkisin varoin järjestetyn palvelun tulee olla laadukas ja houkutteleva.

Palta vaatii, että hallituksen esittämässä lakiesityksissä, jotka koskevat työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuudistusta, myös yrityspalveluiden riittävä laatu ja niiden saatavuus varmistetaan.

Posion kunta, Posion kunnanhallitus, 23.6.2022
Hermunen Hanna

Posion kunta näkee myönteisenä ja tavoiteltavana Sanna Marinin hallituksen asettamat tavoitteet työllisyyden vahvistamisesta ja työllisyysasteen nostamisesta. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä vahvistetaan ja valmistellaan te-palveluiden siirtämisestä kuntiin. Tätä ehdotusta itsessään Posion kunta pitää kannatettavana.

Lisäksi Posion kunta toivoo, että valmistelussa otetaan huomioon juurikin Pohjois-Suomen kuntien näkemykset ja kiinnitetään huomiota juurikin työssäkäyntialueen muodostamiseen. Valmistelussa tulee huomioida Pohjois-Suomen omat erityispiirteet niin väestörakenteeltaan kuin maantieteelliset tekijät huomioon ottaen.

Kuntoutussäätiö, Kuitunen Soile 23.6.2022

Kuntoutussäätiön kokonaisarvio on, että lakimuutos tulee esitettyssä muodossa toteutuessaan heikentämään heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Lakiesitystä tulisi korjata ja selkiyttää kyseisen kohderyhmän työllisyydenhoidon vastuutaho. Taloudelliset kannusteet kunnille eivät ohjaa siihen, että heikoimmassa asemassa oleville tarjottaisiin tukea työkyvyn laaja-

alaisiin ongelmiin. Valtionosuusperusteen ulkopuolelle rajautuminen tämän osalta ei ole tarkoituksenmukaista.

Pyhtään kunta

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat myönteisesti suunniteltuun työllisyyspalveluiden kuntiin siirtoon. Pidämme uudistusta mahdollisuutena vaikuttaa alueen elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin. Esitämme kuitenkin huolestamme siitä, että nykyisen palveluihin liittyvän lainsäädännön siirtyessä pääosin uusien työvoimaviranomaisten toteutettavaksi, todelliselle uudistukselle ei jää aikaa tai resursseja. Rahoituksen on myös vastattava tulevia kustannuksia, jotta laadukkaat palvelut voidaan taata jatkossakin.

Toivomme, että kuntia ei aseteta työnantajina eriarvoiseen asiaan palkkatuen myöntämisen suhteen, vaan palkkatukityöllistämiseen kunnissa luodaan tarvittavat rakenteet.

Laitilan kaupunki

23.6.2022

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen tehtävän tulee olla osa kuntaorganisaatiota ja kehittämisjärjestelmää. Lähtökohtaa, kuntapohjaista työvoimapalvelua, uudistukselle voidaan pitää kannatettavana. Nyt esitetystä mallissa järjestämisvastuu ollaan siirtämässä työllisyysalueille tai yhteistoiminta-alueille, jolloin malli ei tue pienempien kuntien työllisyyden hoidon tavoitteita ja vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Esitetystä 20 000 työvoimapohja-vaateesta tulee luopua. Ydinasia on uusien tehtävien muodostama synergia kunnissa jo olevien tehtävien kanssa ja se, miten parhaiten yhteys saadaan muodostettua asiakasta tukevaksi kokonaisuudeksi. Uudistus onnistuessaan ja oikein toteutettuna antaa mahdollisuuden kuntalaisten hyvinvoinnin sekä kunnan elinvoimaisuuden ja kilpailukykyyn lisäämiseen. Erytystä huomiota on kiinnitettävä lähipalveluiden saatavuuteen ja toimivuuteen lähellä asiakkaita sekä rahoituksen ja resursoinnin oikeellisuuteen. Huolestuttavaa on, että rahoitus- ja järjestämisvastuu tullaan erottamaan toisistaan, jolloin yhteistoiminta-alueet vastaavat toiminnasta, mutta rahoitusvastuu olisi kunnilla. Mikäli rahoitusvastuu on kunnilla, tulee kunnalla olla täysi vaikutusmahdollisuus työllisyyden kokonaisuuteen järjestämisvastuullisena toimijana. Tuotettavien palvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla. Vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee voida tarkastella uudelleen ja tehdä tarvittavia muutoksia, mikäli osoittautuu ettei uusi rahoitusmalli ole kannustava tai kohtelee kuntia oikeudenmukaisesti. Laajan työttömyyden rahoituskriteerien tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteereihin. Tällä tasoitettaisiin kuntien omien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden ja äkillisten muutosten taloudellista riskiä. Rahoituksessa olisi otettava huomioon tarkemmin myös työvoiman kausivaihtelut rahoituksen ajankohtaa mietittäessä. Kannustinmallissa ei oteta riittävästi huomioon kuntien erilaista väestöpohjaa, ikärakennetta tai luonnollista työssäkäyntialuetta. Keskuskaupunkien ulkopuolella on paljon alueita, jotka kärsivät eri toimialoilla työvoimapulasta ja joilla työttömyysaste on alhainen. Tämä tarkoittaa, että toimenpiteet työttömien työllistämiseksi vaatii enemmän toimenpiteitä kuin korkeamman työttömyyden alueilla. Rahoitusmallin tulisi mahdollistaa myös työvoiman kohtaantoon ja työvoimatarpeen toimenpiteet. Huomioitavaa myös siirron aikataulu, kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määrittellä siirtovuoden talousarvion perusteella. TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on suuria eroja. Tilanteen sopeuttamiseksi esitetään kahden vuoden sopeuttamisaikaa ja kolmannelta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi

valtionosuuskriteeriin. Pidämme sopeutumisaikaa liian lyhyenä varsinkin tilanteessa, jossa kuntien toimeenpanokyky laadukkaaseen muutokseen täytyy turvata.

Hyvinvointialueen rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin tulee selkeyttää. Hyvinvointialueilla tulee myös olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveystaloudellisia saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Esitetyllä, vähintään 20 000 työllisen kriteerin perusteella kunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan keskuskaupunkien ulkopuolella. Kriteeri ei tue vaatimusta luonnollisesta työssäkäyntialueesta tai lähellä maakuntarajaa tai maakuntarajassa kiinni olevassa kunnassa. Yhteistoiminta- alue voi ylittää maakuntarajan, mutta onko se kannattavaa toimintaa kahden eri hyvinvointialueen vuoksi. Varsinkin pitkään työttöminä olleiden osalta hyvinvointialueen palvelut ovat kriittisiä ja rajapinta hyvinvointialueiden ja Kelan palveluihin on määriteltävä paremmin.

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön, vaan jatkossa palkkatuella työllistäminen koskisi ainoastaan yrityksiä ja kolmatta sektoria. Pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa kuntien työllistämistoimilla on ollut suuri merkitys. Olisi tärkeää, että luotaisiin sellainen malli, jota kunnat voisivat myös hyödyntää osana työllisyystoimia. Tämä koskettaa osatyökyisten työllistämistä ja myös vaikutusta kuntien saamaan valtionosuusrahoitukseen.

Valtiolta kunnille siirtyvien tehtävät ja henkilöstön määrä tulee selkeästi määritellä. Samoin tulisi määritellä mitkä tehtävät ei siirry kunnille vaan jäävät valtiolle. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja palvelut tulee laskea viralliseen aktivointiasteeseen. Lakiesityksessä valtion rooli on poikkeuksellisen vahva, eikä huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa tarpeeksi.

Esityksen mukaisesti KEHA- keskus vastaisi työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, joka on kannatettavaa valtakunnallisen tilastoinnin vertailtavuuden osalta. Esitys antaa mahdollisuuden käyttää muuta asiakastietojärjestelmää, tässä on kuitenkin huomioitava järjestelmien yhteensovittamiset ja integraatiota kustannuksia lisäävänä toimintona, jotka tulisi huomioida myös valtionosuustarkastelussa. Tunnistettavia tietojärjestelmäriskejä ovat edellä mainitun järjestelmien moninaisuuden ja yhteensovittamisen lisäksi, käyttöönoton ja kokonaisarkkitehtuurin sekä tietosuojan. Tiedonhallinnan, tietosuojan ja rekisterin käyttöoikeuksien tulee olla selvillä lain tullessa voimaan. Järjestämismalli on tässä suuressa roolissa, miten suojattua tietoa tulee olla. Tärkeää on, että tiedonvaihdon tulee olla mahdollista kaikkien niiden tahojen kesken, jotka työllisyyttä edistävät. Tässä on huomioitava tietojen siirtyvyys hyvinvointialueen järjestämismallilla olevien sote-palveluiden ja kuntien työllisyyspalveluiden välillä.

Urjalan kunta

23.6.2022

Vammaisfoorumi ry

23.6.2022

-

Pohjanmaan ELY-keskus

23.6.2022

Työllisyyspalvelujen kokonaisuutta on viime vuosina kehitetty laajasti mm. keskittämällä tiettyjä tehtäviä. Tällä on tavoiteltu sekä tehokkuutta että kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja viranomaistoiminnan yhdenmukaisuuteen liittyviä vaikutuksia. Nyt lausuttavana olevalla hallituksen esityksellä olisi päinvastainen tarkoitus hajauttaa työllisyyspalvelut entistä laajemmin ja varsin heterogeenisen toimijajoukon hoidettavaksi. Toimintaympäristö muuttuisi merkittävästi myös ohjauksen näkökulmasta. ELY-keskukset pitävät tätä hajauttamista riskinä palvelujen tasapuolisen saatavuuden ja kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Pieksämäen kaupunki

23.6.2022

Nostoja esityksestä

Uudistuksessa tulee varmistaa lähtökohtaisesti, että kunnilla on mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien jo nykyisin vastuulla olevien tehtävien lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Mikäli järjestämistä on oltava laajemmalla alueella (20 000 työllistä), niin se voi esimerkiksi Pieksämäen kohdalla tarkoittaa sitä, että palveluita tuotetaan kahdelta eri hyvinvointialueelta.

Tässä esitettyjen keskeisten teemojen lisäksi Pieksämäen kaupunki tukee Kuntaliiton ja seutukuntien lausunnoissa esitettyjä yksityiskohtaisempia lausumia.

Lapin TE-toimisto

23.6.2022

Valmistelun aikataulu herättää kysymyksiä. Useissa kohdissa, esim. rahoitusmallin kohdalla, todetaan, ettei tarvittavia selvityksiä ole ehditty tehdä. Erityisen tärkeä olisi ollut selvittää, voisiko järjestämistä vastaava työllisyysviranomaisena, joka olisi siis kuntayhtymä tai vastuukunta, saada myös suoraan tarvittavat resurssit palvelujen toteuttamiseen.

Myös valmistelun ja toimeenpanon aikataulu jatkossa herättää kysymyksiä. Onko vaarana, että järjestämispohjaa koskevat menettelyt ulottuvat pitkälle vuoteen 2024, jolloin varsinkin valmistautuminen uuteen valtiosuustehtävään jää kunnissa ja yhteistoiminta-alueilla liian lyhyeksi ja esim. henkilöstön siirtosuunnat ovat viimeiseen asti epäselvät?

Yleensäkin huomio kiinnittyy siihen, että TE-palvelu-uudistuksen suunta on viime hallituskausiin lähes päinvastainen - yhteinen nimittäjä on ehkä lähinnä ollut suunta pois valtion järjestämistä työllisyyspalveluista. Toisiko hallituskauden ylittävää valmistelua enemmän vakautta ja aikaa tämän mittakaavan uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon? Esimerkiksi lähipalvelun rakentaminen niin, että siihen saadaan asiantunteva, riittävällä osaamisella oleva henkilöstö kestävä pitkään, kun nimenomaan lähipalveluverkoston on jouduttu viime vuosikymmenten aikana rajulla kädellä karsimaan.

Vakuutusoikeus**23.6.2022**

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt vakuutusoikeudelta lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Vakuutusoikeus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Tuomioistuinlain 7 luvun 1 §:n mukaan vakuutusoikeuden tehtävänä on toimia toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuimena. Vakuutusoikeus toimii työttömyysturva-asioissa ylimpänä muutoksenhakuasteena ja lausunto annetaan muutoksenhakuun liittyvien seikkojen osalta.

Lapin ELY**23.6.2022**

Lapin ELY-keskus vahvistaa ELY-keskusten yhteisesti valmistelemassa lausunnossa esille nostettuja näkemyksiä.

**Hankasalmen kunta, Hankasalmen
kunnanhallitus 22.6.2022, Mäkinen Matti****23.6.2022**

Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi. Se vaara, että osa kunnista jäisi työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle, ei saa toteutua. Tiedon saanti ja sen avulla tehokas vaikuttaminen työttömyyteen on kai yksi keskeisin tavoite koko uudistuksessa. Sitä se ainakin kunnan näkökulmasta on. Tämäkin vuoksi lakisääteinen järjestämismääräys tulee olla jokaisella kunnalla.

Hämeen liitto**23.6.2022**

Hämeen liitto pitää luonnosesitystä positiivisena ja se pääosin vahvistaa kuntien edellytyksiä huolehtia alueellaan elinvoimatyöstä niin, että työllisyyden hoito ja elinkeinoelämän tarpeet voidaan yhdistää.

Jotta luonnosesitys vahvistaisi kuntien edellytyksiä huolehtia alueellaan elinvoimatyöstä niin, että työllisyyden hoito ja elinkeinoelämän tarpeet voidaan yhdistää, se vaatii eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset. Hämeen liitto katsoo, että uudistus tulee toteuttaa ruohonjuuritason ongelmat ja tarpeet edellä.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena.

Tehdyn esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia toiveita ja odotuksia. Hämeen liitto katsoo, että järjestämismääräyksen osalta tulee selvittää myös muita vaihtoehtoja kuin kunnat. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoidenkin kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut, sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Esitetyn vaatimuksen työvoiman 20.000 määrästä tulee olla selvästi joustava niin, että luonnolliset työssäkäyntialueet voivat muodostaa yhteistoiminta-alueet. Alueelliset olosuhteet tulee voida ottaa huomioon.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä, sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikki-leikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen.

Hämeen liitto katsoo, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa on syytä korottaa. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Esitys ei saa johtaa kuntien kustannusten kasvamiseen.

Esityksessä yhteistyövelvoite koskee julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä.

Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulee kirjata lakisääteiseksi ja tehdä tarvittavat muutokset lainsäädäntöön sen turvaamiseksi, että tarpeelliset asia-kastiedot ovat niitä tarvitsevien virkavastuulla toimivien saatavilla.

Raision kaupunki, kaupunginhallitus **23.6.2022**
21.6.2022 § 236

Raision kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen: ” Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti”.

Nousiaisten kunta **23.6.2022**

Lakiesitys on pääosin kannatettava ja esityksen myötä palvelut tuodaan lähemmäksi asiakkaita, jolloin oletuksena on palvelujen asiakaslähtöisyyden kohentuminen. Tehtävien siirrosta aiheutuvat muutuskustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Lakiesityksen myötä alle 20 000 työvoiman kunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan työllisyyspalvelujen järjestäjänä kuin yli 20 000 työvoiman kunnat. Vaatimus 20 000 työvoiman alueesta on joka tapauksessa perusteeton ja vain 27 kuntaa täyttää vaadittavan työvoimapohjan.

Lakiesitys antaa myös tulevaisuuden suuntaa, siihen kuinka kunnille tullaan jatkossa antamaan tehtäviä. Uhkakuvana on kunnallisen itsehallinnon murentuminen pienissä kunnissa, mikäli lainsäätävä vaatii jatkossa yhä suurempia yhteistoiminta-alueita vedoten yhdenvertaisiin palveluihin tai tulkintaansa resursseiltaan riittävän vahvoista tehtävien järjestäjistä.

Alle 20 000 työvoiman kunnalle työllisyyspalvelut näyttäytyvät mm. rahoitusvastuun, työllisyyden ja verotulojen kehityksen, työvoiman saannin, koulutuspalvelujen, hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta keskeisenä kokonaisuutena. Samanaikaisesti järjestämistä vastuu on kunnasta erillään työvoimapohjavaatimukset täyttävällä yhteistoiminta-alueella.

Haminan kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
20.6.2022 §144

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat myönteisesti suunniteltuun työllisyyspalveluiden kuntiin siirtoon.

Pidämme uudistusta mahdollisuutena vaikuttaa alueen elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin. Esitämme kuitenkin huolestamme siitä, että nykyisen palveluihin liittyvän lainsäädännön siirtyessä pääosin

uusien työvoimaviranomaisten toteutettavaksi, todelliselle uudistukselle ei jää aikaa tai resursseja. Rahoituksen on myös vastattava tulevia kustannuksia, jotta laadukkaat palvelut voidaan taata jatkossakin.

Toivomme, että kuntia ei aseteta työnantajina eriarvoiseen asiaan palkkatuen myöntämisen suhteen,

vaan palkkatukityöllistämiseen kunnissa luodaan tarvittavat rakenteet.

Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit 23.6.2022
ry, Virkkunen Ville

Teatterialan järjestöt ja Suomen teatteriohjaajien ja dramaturgien ammattiyhdistys esittävät huolensa työllistymispalveluiden heikentymisestä lakimuutoksen astuessa voimaan.

Kulttuurialat työllistävät Suomessa noin 120 000 henkilöä. Alan työllisten osuus kaikista työllisistä on 3-5%. Kulttuurin kentällä on tyypillistä työskennellä monialaisesti. Luovien alojen osuus bruttokansantuotteesta on 3,3 % (kun peliteollisuutta ei lasketa mukaan). Suomen kukoistava kulttuurikenttä koostuu ahkerista, korkealle koulutetuista ammattilaisista, jotka tuottavat mittavasti hyvinvointia paitsi työnsä kautta myös vahvistamalla alueiden vetovoimatekijöitä ja elinkeinoelämää.

Kulttuurikentän ammattilaiset ovat oman työllistymisensä asiantuntijoita. Freelancer-työn ja teatterikentän työllistymisen erityispiirteitten tunnistamista ja osaamista tulee vahvistaa työvoimahallinnon ohjeistuksissa, tulkinnoissa ja ratkaisukäytännöissä, ja tämä tarve tulee huomioida toteutettaessa TE-palveluiden järjestämistä vastuu siirto kuntiin. Muun muassa seuraavat teatterialan realiteetit tulisi jatkossa tunnistaa paremmin, mikäli teatterialan ammattilaisten työnhakijoiden työttömyysetuuksia ja sosiaaliturvaa saatetaan lain nojalla kaventaa liian vähäiseksi katsotun aktiivisuuden perusteella.

-Valtaosa teatterikentän ammattilaisista on freelancereita (noin 80%)

-Freelancereiden tulovirta muodostuu monilähteisesti: apurahat, toiminimisen korvaukset, palkkatyölliset patkät

-Eri mittaiset katkokset työllistymisessä kuuluvat alan todellisuuteen

-Yleispätevät opit ja ohjeistuksen yksilön työllistymisen edistämiseksi eivät useinkaan kohtaa teatterialan realiteettien kanssa

Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta koskeva soveltamisohje.

Kuntien työvoimapalveluiden soveltamisohjeisiin tulee kirjata, että virkailijoilla on oltava ymmärrystä epätyypillisistä työsuhteista ja kulttuurikentän työllistymisen realiteeteista sekä soveltaessaan lakia suhteessa työnhakijaan, virkailijan tulee myötämielisesti lukea työllistymisen edistämisen toimeenpiteiksi ne kaikki teot joita työnhakija on tehnyt. Kentän jaettuna huolena on, että tälläkin hetkellä vaillinainen ymmärrys suhteessa teatterialan työntekijöiden työllistymisen tarpeisiin kapenee entisestään, kun palvelu siirretään pienempään yksikköön. Vaarana nähdään myös, että eri alueilla toimivat taiteilijat joutuvat keskenään aiempaa eriarvoisempaan asemaan. Täsmentämällä kuntiin jaettavia soveltamisohjeita voitaisiin toteuttaa lakiin kirjattua lauseketta, että työnhakijoiden perusoikeuksien toteutuminen ei saa muutoksen vuoksi heikentyä.

Leppävirran kunta, Työllisyyspalvelut 23.6.2022

Kuten Kuntaliitto on lausunut, tulee lakisääteisten tehtävien siirrosta arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Henkilöstösiirron ja tietojärjestelmien muutosten kustannukset huolestuttavat Henkilöstösiirron onnistumiseen tulisi olla alueellista yhteistyötä ja ohjeistusta.

Työllisyyden kehittämiseen liittyen osaavan työvoiman saatavuus herättää huolta. Eri aloilla, kunnat mukaan lukien, on jo nyt pulaa työvoimasta.

Laissa tulisi edellyttää kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä.

Muutokseen liittyen kysymys, kuuluu, että miten koko kokonaisuudessa voidaan ottaa huomioon kuntien aluekohtaiset erot ja mahdollisuudet järjestää palveluita?

Kuntien elinkeinorakenne, maantieteellinen sijainti ja koulutus- sekä kouluttamismahdollisuudet vaikuttavat myös palveluiden järjestämiseen.

Kuhmon kaupunki, Elinvoimavaliokunta 23.6.2022 22.6.2022

TEPA- kokonaisuudistukseen liittyen Kuhmon kaupunki haluaa esittää, että Työ- ja elinkeinoministeriön osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen työryhmän tarkastelussa parhaillaan oleva, mm. Kainuun eri kunnissa käytetty opinollistamismetodi valtavirtaistettaisiin kirjaamalla se TEPA-uudistuksessa luotavaan uuteen lainsäädäntöön työllistymistä edistäväksi palveluksi. Lailla säädellyn palvelun statuksen kautta oppinollistamiseen sisältyvät keskeiset osat, kuten esim. oppimisympäristöjen tunnistamiset, osaamistodistusten kirjoittaminen, sekä niihin dokumentoidun osaamisen tunnustaminen oppilaitosopiskeluun siirryttäessä voitaisiin valtakunnallisesti standardoida. Tämä puolestaan mahdollistaisi osaamisen lisäämisen joustavin, oppilaitosten ulkopuolella tapahtuvin oppimisen keinoin, sekä edesauttaisi esim. harvaan-asutuilla alueilla kaukana oppilaitoksista toimivien yritysten mahdollisuuksia saada osaavaa työvoimaa.

Sininauhaliitto ry 23.6.2022

Sininauhaliiton näkemys on, että esitys toteutuessaan tulee entisestään heikentämään vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä. Esityksessä asiakkaan asemaa ja työllistymistä heikentäviä

elementtejä ovat muun muassa ns. kannustava rahoitusmalli, työllisyyspalveluiden toteutuminen yhteistyöalueina ja kuntien päättävä mahdollisuus työllistää palkkatuella. Esitys ei myöskään huomioi riittävästi alueiden erilaisuutta. Monilla alueilla vaikuttaa rakennetyöttömyys ja jatkuva ns. kohtaanto-ongelma. Työpaikat ja työvoima ”valuvat” kasvukeskuksiin. On tärkeää muistaa, ettei kaikilla ole yhtäläisiä mahdollisuuksia muuttaa työn perässä.

Esityksessä työssäkäyntialue on määritelty ulottuvaksi 80 kilometrin etäisyydelle työnhakijan tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tällaisten kilometrimäärien asettamista pidämme kohtuuttomina. Ihmisten elämäntilanteet ovat moninaiset ja siksi on oltava tarveharkintaa ja joustoa, ihmisten taloudellinen tilanne, pitkät välimatkat ja joukkoliikenne (mm. sen puute) ohjaavat ihmisten liikkumista.

Laki tulee muotoilla sellaiseksi, että se mahdollistaa laajasti erilaisten työllistymistä edistävien keinojen käytön ja vastaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelutarpeiden tunnistamiseen ja palveluihin ohjaamisesta.

Karkkilan kaupunki

23.6.2022

Karkkilassa on vuosien ajan tehty laadukasta ja vaikuttavaa työllisyyspalveluita. Vaikuttavat tulokset pohjautuvat kaupungin vahvuuksiin eli erinomaiseen paikallistuntemukseen alueen asiakkaita, yhteistyökumppaneista sekä tarjolla olevista palveluista. Karkkila pitääkin ensisijaisena tärkeänä sitä, että uudistuksessa otetaan huomioon pienen kunnan vahvuudet hoitaa työllisyyteen liittyviä tehtäviä tehokkaasti, laadukkaasti ja ketterästi.

Karkkilan kaupunki haluaa vielä painottaa alla olevia kunnan toimivan palvelurakenteen kannalta kriittisiä tekijöitä, jotka uudistuksessa tulee ottaa huomioon.

1) Palveluiden saatavuus lähipalveluina

Uudistus ei saa heikentää Karkkilassa jo hyvin toimivaa palvelurakennetta. Lähipalveluiden saatavuuden varmistaminen on laadukkaan ja vaikuttavan työllisyyspalvelun ydin, jonka ansiosta kunta pystyy tarjoamaan palveluja hyvin nopeasti erilaisia palvelutarpeita omaaville henkilöille.

2) Rahoitusmallin taloudellinen kannattavuus

Esityksessä on monessa kohtaa esitetty taloudellisten vaikutusten arvioinnin ennakoinnin vaikeutta, ja tämän vuoksi Karkkila pitää erityisen tärkeänä, että tulevia kustannuksia tarkistetaan todellisten kustannusten pohjalta säännöllisesti eikä kertakompensaationa tietyn vuoden poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Karkkilassa, suhdannevaihteluiden sekä väestön kasvun tai vähenemisen merkitys kunnantaloudelle on hyvin merkittävä.

Karkkila katsoo, että nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon lisääminen lainsäädäntöön on välttämätöntä. Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Palveluissa, joissa on yhtymäpintaa hyvinvointialueiden kanssa, palveluista koituvat kustannukset tulee jakaa hyvinvointialueiden ja kuntien kesken, koska asiakkaan todellinen palvelutarve voi sijoittua muualle kuin työllisyyttä edistäviin palveluihin.

3) Riittävien resurssien varmistaminen

Karkkila edellyttää, että hyvissä ajoin ennen uudistusta, kunnilla on selkeä ja tarkka kuva uudistuksen tuomista resurssitarpeista. Ehdotuksessa on taattava riittävä perehdytysaika tietojärjestelmiin ja uusien toimintamallien omaksumiseen ja käyttöönottoon.

Avoin työttömyyskassa, Irene Niskanen 23.6.2022

Näkemyksemme mukaan työnhakijan palveluprosessin ja työllisyyden edistämisen kannalta paras ratkaisu Kelan sijaan olisi osoittaa kuntalaskutus kassojen jäsenten osalta suoraan asianomaisen kassan tehtäväksi. Näin vältettäisiin yksi turha menettelyvaihe. Kassoilla on tehtävään paras osaaminen ja tarvittavat tiedot omasta takaa. Lisäksi kassoilla on tehokkaat ja tähän tarkoitukseen helposti muokattavat järjestelmät, joita joudutaan joka tapauksessa muuttamaan tämän uudistuksen myötä.

Kuntalaskutuksen toteuttaminen työttömyyskassojen toimesta Kelan sijaan tukisi merkittävästi viivytyksetöntä sekä tietoturvallista työttömyysturvaprosessia ja siten kokonaisuutta, joka tähtää työnhakijan mahdollisimman nopeaan uudelleentyöllistymiseen. Työttömyyskassojen yhteisjärjestö on toimittanut asian valmisteluun helmikuussa 2022 esityksensä laskutuksen toteuttamisesta. Ehdotuksessa laskutuksessa hyödynnettäisiin henkilöasiakkaan tietovarantoa, jota jo tällä hetkellä käytetään esimerkiksi maksupäivien kertymätietojen välittämiseen työllistämismenettelyä varten. Ehdotus sisältäisi henkilöasiakkaan tietovarantoon toimitettavien tietojen laajentamisen kattavaan laskutuksen tarpeet.

Kassat ovat viime vuosina uudistaneet toimintaansa jatkuvien toimintaympäristön muutosten vastaamiseen. Kassat ovat osoittaneet valmiutensa kehittää toimintaansa jatkuvista muutostilanteista huolimatta.

YTK

23.6.2022

Esityksen mukaisesti työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu ollaan siirtämässä kuntiin. YTK esittää, että tässä yhteydessä tehtäisiin työttömyyskassalakiin muutos, jonka mukaisesti työttömyyskassoilla olisi mahdollisuus tukea jäsentensä työllisyyttä ja tätä kautta lyhentää työttömyysjaksoja. Kassat voisivat tukea jäsentensä työllistymistä esim. sähköisen asioinnin käyntien yhteydessä kohdentamalla avoimia koulutuksia tai työpaikkoja. Työttömyyskassoilla on suuri määrä dataa, jota voitaisiin hyödyntää jäsenten työllistymisen edistämiseen.

Svenska Finlands folkting

23.6.2022

Folktinget ser att de redan existerande kommunförsöken är delvis problematiska ur en svensk synvinkel, då den svenska aspekten inte alltid tagits i beaktande inom ramen för dessa. Där det finns en tvåspråkig befolkning borde detta vara en självklarhet. Redan nu har det funnits utmaningar när TE-byråns sysselsättningstjänster överförs till kommunerna, bland annat har tjänsterna för högskoleutbildade arbetssökande inte fungerat tillfredsställande för svenskspråkiga. I enlighet med vår språklagstiftning ska servicen vara likvärdig oavsett nationalspråk och Folktingets erfarenhet är att tjänsterna fungerar bäst om de tas i beaktande redan i inledningskedet när tjänsterna utvecklas.

Att i efterhand skapa fungerande tvåspråkiga lösningar brukar både bli mer arbetsdrygt och kostsamt för den som ansvarar för tjänsterna

Folktinget betonar också att det är viktigt att de digitala tjänsterna, samt övriga tjänster utvecklas parallellt med de finskspråkiga tjänsterna. För att tjänsterna ska fungera likvärdigt på finska och svenska bör de språkliga rättigheterna beaktas redan i upphandlingen av tjänsterna. Digitala tjänster samt den information som kommunerna eller sysselsättningsområdena erbjuder bör erbjudas från första början då tjänsterna tas i bruk på både finska och svenska.

**Eurajoen kunta, Kunnanhallitus,
Piirainen Minna**

23.6.2022

Kunnanhallitus päättää esittää lausuntoaan Kuntaliiton lausunnon, korostaen, että järjestämisvastuu on annettava jokaiselle kunnalle ja rahoitusvastuun tulee kulkea käsi kädessä järjestämisvastuun kanssa. Tämä kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä sekä mahdollistaa sen, että kunnat voivat tarjota työllisyyspalveluille toimivan toteutusympäristön, hyvän hallinnon ja lähipalvelut.

Etelä-Savon Yrittäjät

23.6.2022

Etelä-Savon Yrittäjien lausunto Te-palvelut 2024 lakiesitykseen.

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Vaatus yhdenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

On varmistettava myös työvoiman liikkuvuus eri työvoima-alueiden kesken. Kaiken kokoisille yrityksille on taattava, että ne saavat tarvittavat palvelut joustavasti ja tehokkaasti, sekä tasalaatuisesti koko maakunnassa. Yrityksen kotipaikkakunta ei saa olla esteenä palvelun saatavuudelle, ja monipaikkaiset yritykset on huomioitava myös työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden kannalta.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet? Palvelukokonaisuus tulee selvittää tarkemmin. Lakiesityksestä ei Kuntaliiton mukaan käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät kunnille ja mikä on kyseistä tehtävää hoitavan henkilöstön määrä? Mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä? Tämän selkeyttäminen on kuntien palvelutarjonnan suunnittelun kannalta tehtävä siten, että kunnat pystyvät vastaamaan aikataulussa palveluiden tuottamiseen ja selvittämään myös yksityisten tarjoajien mahdollisuudet.

Huomiota on myös kiinnitettävä koko palvelukokonaisuuden selkeyteen, puhelinpalveluista lähtien. Jos puhelinpalvelut ovat valtion hoidossa, niin toimiiko kunta – valtio yhteistyö saumattomasti, kuinka varmistetaan, että palvelut ovat asiakkaille selkeät?

Ensisijaisesti järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla. Työmarkkina- ja sanktiovelvoitteen kautta kunnalla on myös taloudellinen vastuu. Samanaikaisesti suunnitelmallista yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Yrityksien mahdollisuudet palveluntuottajina on otettava huomioon. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa, yhdessä yrittäjien kanssa.

Liedon kunta, Työllistämispalvelut 23.6.2022

Kunnille siirtyä tulevassa uudistuksessa isoja työllisyyden- ja elinvoiman vastuukokonaisuuksia ja hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta. TE24-uudistuksessa työvoimahallinnolle ei pitäisi jäädä yksittäisiä, irrallisia tehtäviä kuten ONNI-toiminta – nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tukeminen.

**Kajaanin kaupunki, Kaupunginhallitus 23.6.2022
21.6.2022**

Kajaanin kaupunki esittää opinnollistamista yhdeksi uudeksi työllistämistä edistäväksi palveluksi.

Pirkanmaan hyvinvointialue 23.6.2022

Pirkanmaan hyvinvointialueella ei lausuttavaa

**Suomen Kuntaliitto ry, Kuntaliiton
pienien kuntien verkosto Juha Herrala,
verkoston puheenjohtaja,
Kunnanjohtaja, Isojoen kunta ja
verkoston koordinaattori, Taina Väre,
erityisasiantuntija, Kuntaliitto 23.6.2022**

Kuntaliiton pienien kuntien verkoston lausunto kokonaisuudessaan:

Pienien kuntien verkoston lausunto työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuuta koskien

Kuntaliiton pienien kuntien verkosto on edunvalvonta-, keskustelu- ja kehittämisfoorumi pienille kunnille. Manner-Suomen kunnista 197 kuntaa on alle 10 000 asukkaan kuntia eli noin kaksi kolmasosaa kaikista kunnista. Näistä kunnista 159 kuntaa kuuluu Kuntaliiton pienien kuntien verkostoon.

Pienet kunnat ovat valmiita ottamaan vastuuta työllisyyden edistämisestä ja kannattavat kuntapohjaiseen TE-järjestämismalliin siirtymistä. Uudistuksen ta-voitteisiin pääseminen edellyttää, että sekä valta että vastuu palveluiden järjestämisessä on kunnalla. Pienillä kunnilla on vahva paikallistuntemus sekä mahdollisuudet rakentaa palvelut asiakaslähtöisesti muita paikallisia yksityisiä ja julkisia palveluita täydentäen. Pienet kunnat pystyvät järjestämään työllisyys- ja yrityspalvelut lähipalveluina huomioimalla kunnan muiden tehtävien, mm. elinkeinopalveluiden ja

nuorisopalvelujen kokonaisuus sekä tekemällä yh-teistyötä muiden kuntien ja hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa. Työllisyyden kuntakokeilun kautta on saatu paljon kokemuksia onnistuneista toteutusmalleista pienissä kunnissa ja näitä kokemuksia uudistuksessa-kin voidaan ja tulee hyödyntää.

Pienten kuntien verkosto nostaa omassa lausunnossaan esille erityisesti pienten kuntien kannalta tärkeitä asioita ja kysymyksiä, joista keskusteltiin mm. Kuhmossa pidetyssä pienten kuntien verkoston työllisyysseminaarissa 6.5.2022. Lisäksi pienten kuntien verkosto yhtyy Kuntaliiton lausunnossa esille tuotuihin yksityiskohtiin eikä toista niitä omassa lausunnossaan.

1. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu tulee olla kunnalla

TE-palvelujen siirto kuntiin on iso ja merkittävä tehtävä, jossa onnistuminen varmistetaan antamalla järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Pieni kunta voi hoitaa, paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan, tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muotoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukuntamalliin. Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää kuntaekosysteemiä ja saavuttaa uudistuksen tavoitteet. Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita. Kun järjestämisvastuu on kunnalla, tämä mahdollistaa joustavamman sopimisen tehtävän hoitamisessa ja paikallisten ratkaisujen ja yhteistyön tekemisen.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoimapalveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Nämä palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta myös pienissä kunnissa.

Järjestämisvastuun antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työlli-syyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista. Tällöin ta-voite kuntaekosysteemin hyödyntämisestä ei toteudu. Yhteistyöorganisaation järjestämisvastuu hämärtäisi yksittäisen kunnan vastuuta palvelukokonaisuuteen liittyen. Esimerkiksi isäntäkuntamallissa se keskittäisi vastuun yksittäiseen kuntaan, mikä oletettavasti johtaisi pyrkimykseen pitäytyä mahdollisimman pienissä yhteistyöalueissa tai tuottamaan palvelut itsenäisesti aina kun työvoimapohja siihen antaa mahdollisuuden. Uhkana nähdään, että tämän myötä voi syntyä hajanaisia ja pieniä alueita, ei luonnollisia työssäkäyntialueita.

Lisäksi yhteistyöorganisaation järjestämisvastuu voi vaarantaa kuntien yhdenvertaisuutta sekä kunnan itsehallinnollista asemaa. Pienten kuntien kannalta isäntäkuntamallissa/kuntayhtymämallissa nähdään mahdollisia keskittämisen uhkia ja lähialueiden vähenemistä ja asiakaslähtöisyyden vähenemistä. Koska kunnat, työssäkäyntialueet ja niiden olosuhteet ovat erilaisia, niitä ei tulisi vaatia "samaa muottiin" vaan lain tulisi mahdollistaa kunnille erilaisia organi-soitumisen ja yhteistyön vaihtoehtoja.

Kaikkien kuntien järjestämisvastuun hyödyt ovat monipuoliset, kun vastuu ja työkalut ovat samalla tarjottimella. Kuntien järjestämisvastuu varmistaa paremmin palveluverkoston kustannusvastaavuuden pienten kuntien näkökulmasta. Se mahdollistaa sopimusperustaisen yhteistyön kuntien kesken ja varmistaa parhaiten yhteistyöalueiden muodostumisen luonnollisten työssäkäynti- ja kasvualueiden suuntaisesti.

Kuntien järjestämisvastuu mahdollistaa tiedonsaannin ja tiedolla johtamisen sekä mahdollisuuden ohjata panosta ennakoivasti. Se mahdollistaa lähipalvelut niissä palvelukokonaisuuksissa, jossa siihen tarvetta ja mahdollistaa, että uudistus tuo uutta vaikuttavuutta palvelukokonaisuuteen.

2. Vaatimus 20 000 työvoimapohjasta ei ole perusteltu eikä tue luonnollisten työssäkäyntialueiden muodostumista

Esitetty vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta ei ole mitenkään perusteltu eikä tue uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Esitetty työvoimapohjavaatimus ei edesauta luonnollisten yritystoiminnan ja liikenneyhteyksiä huomioivien työssäkäyntialueiden muodostumista, yrityspalveluiden tarvetta eikä palveluiden asiakaslähtöistä toteuttamista. Nykyiset vahvatkin yhteistyöalueet jäävät kooltaan asetettua 20 000 työvoimapohjaa pienemmiksi, mikä vaikeuttaa oleellisesti toimivien yhteistyörakenteiden syntymistä. Siksi tarvi-taankin joko joustavuutta sopimiseen alueen sisällä tai mielellään kriteerin alentamista tai poistamista.

Pienet kunnat ovat tottuneet tekemään yhteistyötä ja hakeutuvat yhteistyöhön tarvittaessa palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakko-keinojakin. Kunnilla tulee olla oikeus päättää yhteistyöalueiden muodostamisesta ja sopia yhteistoiminnan sisällöstä. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kuntarajaa. Pienet kunnat sijaitsevat usein harvaan-asutulla alueella ja usein lähin isompi keskus on naapurimaakunnassa. Siksi yhteistyötä olisi pystyttävä tekemään yli maakuntarajojen.

Uudistuksen tulee myös mahdollistaa aiemmin muodostettujen ja hyväksi todettujen yhteistyökumppanuuksien jatkaminen. Kuntakokeilun tulokset olleet hyviä, kun kunnan ja alueen haasteet tunnetaan hyvin ja niihin pystytään puut-tumaan. Kokeilualueilla on huoli tämän menettämisestä, mikäli esityksen mukainen aluemääritys muuttaa nykyistä kokeilualueita eikä alue vastaa jatkossa luontevaa työssäkäyntialuetta.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Pienissä kunnissa kunnat tuntevat alueensa asiakkaat ja yhteis-työkumppanit erittäin hyvin ja pystyvät tarjoamaan asiakkaiden tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla. Hyvä paikallisten palveluiden tunteminen on tärkeää mm. työllistymispolkujen suunnittelussa. Vaikeasti työllistyvät hyötyvät lähipalvelusta ja asiakaspalvelun on oltava saatavissa kunnissa lähipalveluna. On hyväksyttävä, että kaikki asiakkaat eivät välttämättä koskaan palaa työmarkkinoille. Tällöin kunnassa tulee säilyttää mahdollisuus ohjata asiakas hänelle sopivampiin palveluihin.

3. Kuntaekosysteemin tunnistaminen ja huomioiminen tuo synergiahyötyjä

Kun järjestämisvastuu on kunnalla, voidaan TE-palvelut integroida saumattomasti kuntien muihin tehtäviin ja pystytään parhaiten hyödyntämään pienissä kunnissa oleva vahva paikallistuntemus ja toimijoiden ketteryys. Pienessä kunnassa tunnetaan hyvin sekä erilaiset työnhakijat, työvoimaa tarvitsevat yritykset, koulutuksen järjestäjät sekä paikalliset kolmannen sektorin toimijat. Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat, tarvitaan syvällistä kuntaekosysteemin eli kokonaisuuden ymmärrystä ja huomioimista. Kokonaisuudessa tulee huomioida myös kuntien ennaltaehkäisevä hyte-työ sekä yhdyspinnat hyvinvointialueiden palveluiden kanssa. Lisäksi lain tulee mahdollistaa kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö pienissä kunnissa. Nämä kuntaekosysteemin edut jäävät hyödyntämättä täysimääräisesti, ellei järjestämisvastuu ole kunnalla.

Työvoimapalvelut ovat monen osan kokonaisuus. Eri osien johtamisessa tulee huomioida, onko niitä tarkoituksenmukaista johtaa läheltä vai kaukaa. Mikäli eri osia johdetaan maantieteellisesti kaukaa tai toisistaan hajallaan, paikallistun-temus vähenee ja kokonaisuuden johtaminen vaikeutuu. Uhkana on silloin myös lähipalveluiden merkityksen hämärtyminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osalta. Esitetty malli ei mahdollista/varmista joustavan ja asiakaslähtöisen työskentelytavan toteuttamista. Jotta vahvaa paikallisosaa-mista ja verkostoja voidaan hyödyntää, lainsäädäntö ei saa ohjata toimeenpanoa liian tiukkaan (esim. yhteisten työntekijöiden palkkaaminen).

Hyvinvointialue-kunta -yhdyspintojen tunnistaminen ja huomioiminen, erityisesti haastavan työttömyysrakenteen kohdalla, on tärkeää, jotta palveluketjut, sote-palvelut huomioiden, saadaan asiakaslähtöisiksi ja kestäviksi. Työttömien terveystarkastukset ovat tärkeä osa kuntouttavan työtoiminnan prosessia. Myös ulkomaalaisten kotouttaminen ja kuntouttava työtoiminta edellyttävät yhdyspintojen tunnistamista ja huomioimista palveluiden järjestämisessä. Pienten kuntien verkosto pitää ongelmallisena, että uudistus jättää osan työttömistä hyvinvointialueiden hoitovastuulle, mutta kustannukset ja tulostavuu jäävät kuitenkin kunnille. Jos tähän päädytään, tulee hyvinvointialueille asettaa myös tulostavuu työttömistä.

Työttömien työnhakijoiden määrä laskee koko ajan ja heistä $\frac{3}{4}$ ei välttämättä kuulu lainkaan työmarkkinoille. Vaikeasti työllistettävien palvelut, mm. kuntouttava työtoiminta, on toiminut hyvin, mutta pelätään vaikeutuvan, kun kuntouttavan työtoiminnan ohjaajat siirtyvät hyvinvointialueille. Sosiaalisen ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja tarvitaan laajemmalla kirjolla kuin niitä nykyisin on tarjolla. On tärkeää, että sosiaalinen kuntoutus säilyy tässä mukana jat-kossakin, sillä kuntouttavan työtoiminnan rooli menee yhä syvemmin sosiaalityön kenttään.

Kuntakokeilun aikana kunnissa on järjestelty fyysisiä työtiloja ja joustavasti käytettäviä etätyöpisteitä ja kysymyksenä on, saadaanko uudistuksessa riittävät ja toimivat tilaresurssit. Kuntakokeilussa ”työllisyystiimin” yhteiset tilat on koettu toimiviksi ja asiakkaat saavat palvelut samasta pisteestä. Lisäksi asia-kastapaamisia voidaan järjestää liikkumalla asiakkaan luo, esim. kylätalolle. Työllisyyspalveluissa jokaisen ammattikunnan tulisi tehdä kotikäyntejä ja huomioida työnhakijan lisäksi koko perhe. Digitaaliset palvelut täydentävät lähipalvelua, mutta eivät yksistään riitä varsinkin vaikeasti työllistyvien palveluissa. Työttömien kohtaaminen ja diagnosointi tarvitsee säännöllisesti lähitapaamisia, jotta saadaan varmemmin oikea kuva työttömän tilanteesta.

POMA-mallissa keskusteluttaa kontaktoinnin tiheys. Sen sijaan, että luodaan hyvin kategorisista palvelumallia, pitäisi olla mahdollista soveltaa joustavia, asiakastarvekohtaisia palvelumalleja. Työttömyysturvakriteerien tulisi tukea omatoimisuutta ja aktiivisuutta.

Yrityspalveluihin liittyvät tehtävät, elinkeinojen kehittäminen ja elinvoimatyö ovat kuntien perustyötä ja pienissä kunnissa tunnetaan hyvin yritykset ja niiden tarpeet. Kuntakokeilussa on ollut mahdollisuus kokeilla mm. starttirahatyötä ja yhteistyö elinkeinoasiamiesten ja yritysneuvojien kanssa on ollut hedelmällistä ja näitä käytäntöjä tulisi pystyä jatkamaan.

Koulutus/osaamisen kehittämismahdollisuudet on turvattava kaikille ja siksi oppilaitokset tai niiden sivupisteet ovat tärkeitä pienissä kunnissa. Lisäksi tarvitaan uusien koulutusmallien kehittämistä yritysten tarpeisiin työllisyyden edistämiseen olemassa olevien mallien hyödyntämisen ohessa (mm. oppisopimus-koulutus, opinnollistaminen).

4. Rahoitus

Pienten kuntien verkosto toteaa, että kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen järjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä. Vallan ja vastuun tulee olla rahoituksenkin osalta samalla taholla eli kunnalla.

Pienet kunnat nostavat esille seuraavia rahoitusta koskevia kysymyksiä/epäselviä kohtia esityksessä:

- Pienten kuntien näkökulmasta esitetyssä mallissa kannustavuus ja oikeudenmukaisuus ei toteudu kunta-valtio suhteessa eikä alueen kuntien välillä. Uhkana on mm. palveluverkon keskittyminen ja kuntien rahoitusvastuun kasvamisen, ilman että pienellä kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden järjestämiseen. Kannustavuus tulee siitä, että valta ja vastuu kulkee käsi kädessä, samalla taholla. Ei siis tule rakentaa mallia, missä kunnilla on sekä rahoitusvastuuta että mahdollista lisärahoitusvaadetta ilman mahdollisuuksia vaikuttaa palvelun järjestämiseen.
- Mikä takaa sen, että rahoitus jakautuisi tasaisesti kuntayhtymän tai isäntä-kunnan kattamalle maantieteelliselle alueelle eli myös pienet kunnat saavat tasapuoliset laadukkaat palvelut?
- Myös hyvinvointialueiden rooli ja kannusteet suhteessa kuntiin vaatii avaamista mm. pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan perusosan osalta. Myös hyvinvointialueille tulee olla tehokkaat kannustimet edistää sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän työllistymistä.
- Esitetty rahoitusmalli vastaa huonosti suhdannevaihteluihin ja tällä on merkitystä kunnissa, joissa elinkeinorakenne on suhdanneherkkää. Suhdanteiden riskien osalta valtiolla tulee olla vastuu julkisen talouden osalta.
- Koska kyseessä on iso ja merkittävä uudistus, tulee sen vaikutuksia arvioida saatujen kokemusten pohjalta. Työttömyysturvan tasoa tulee pystyä arvioimaan ja tekemään muutoksia, mikäli se ei kohtele kuntia tasapuolisesti tai ei kannusta riittävästi.
- Palkkatuki on ollut merkittävä työkalu työllistämispolkujen rakentamisessa. Koska kunta ei voi maksaa itselleen palkkatukea, tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä kunnille.
- On epäselvää, voiko työvoimaviranomainen toimia hankkeiden hallinnoijana esim. ESR-rahoituksen osalta.
- Epäselvää on myös, voiko uudistuksen valmistelua tehdä hankerahoituksella.
- Esitys ei huomioi riittävästi yhdistysten ja yritysten roolia ja merkitystä toimijoina. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu tiiviisti kunta-ekosysteemin kokonaisuuteen.

Rahoituksen osalta pienten kuntien verkosto toteaa lisäksi, että samanaikaisesti valmistelussa olevien merkittävien uudistusten yhteisvaikutukset mm. veroprosentin korotuspaineeseen tulisi arvioida kokonaisuutena.

5. Henkilöstöresurssit ja henkilöstön siirto

Esityksen mukaan henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella uuden työnantajan eli kuntien palvelukseen. Liikkeen luovutus tarkoittaa sitä, että henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen ja säilyttää siir-tymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteisiinsa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

POMA-malli vaatii enemmän resursseja henkilöstön osaamisessa eli tulevaisuudessa tarvitaan lisää taloudellista resurssia. Pienten kuntien osalta kysymyksenä on, mistä saadaan moniammatillisen asiakastyön osaajia?

Kunnille tulee tarjota tukea erilaisten työkuultuurien tunnistamiseen ja yhteen-sovittamiseen, jotta uudistuksen jälkeen työllisyyspalvelujen henkilöstö pystyy tuottamaan palveluja yhdessä uudella tavalla. Lisäksi henkilöstön jaksaminen muutoksessa tulee varmistaa.

Lisäksi tulee selvittää, miten kunnan etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta kytkeytyvät työllisyyspalveluihin.

6. Tietojärjestelmät

Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjä seuraa järjestämistä vastuuta. Lakiehdotuksen perusteella vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa jäävät epäselviksi.

Lakiesitys uhkaa sulkea pienet kunnat työttömyyteen liittyvän datan ulkopuolelle. Tiedon saanti on yksi tärkein perustavoite koko uudistuksessa. Tämän vuoksi lakisääteinen järjestämistä vastuuta tulee olla kaikilla kunnilla. Järjestelmien ylläpito toimii keskitetysti, mutta kaikilla kunnilla pitää olla pääsy dataan.

Tietojärjestelmien yhteensovittamisen kustannuksista ja arviota esim. tarvittavista koulutuksista ei ole avattu tai arvioitu. Riittääkö käytettävissä oleva aika siihen, että tietojärjestelmät saadaan valmiiksi ja asiakas saa hänelle kuuluvat päätökset, korvaukset ja palvelut ajallaan?

7. Valtion ohjaus

Pienten kuntien verkosto toteaa, että esityksessä oleva valtion ohjaus ja sääntely ei huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa vaan valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi huomattavasti verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen. Malli ei edistä kunta-valtio suhteen vuorovaikutteisuutta.

Esityksen mukainen vastuiden eriytyminen voi aiheuttaa ongelmia valvonnan näkökulmasta, varsinkin kun kysymyksessä on usein monivaiheinen palveluketju.

Esityksen mukainen arviointimenettelyn osalta verkosto toteaa, että kunnilla on käytössä useita ulkoisen ja sisäisen valvonnan välineitä. Tulosten raportointi voidaan hoitaa sopimukselliseen yhteistyöhön perustuvien alueiden toimesta, eikä valtion ja kuntien neuvotteluille ole tarvetta.

Ystävällisesti

Pienten kuntien verkosto

Juha Herrala

Puheenjohtaja, Pienten kuntien verkosto

Kunnanjohtaja, Isojoen kunta

Mynämäen kunta, Kunnanhallitus

23.6.2022

Lakiesitys on pääosin kannatettava ja esityksen myötä palvelut tuodaan lähemmäksi asiakkaita, jolloin oletuksena on palvelujen asiakaslähtöisyyden kohentuminen. Tehtävien siirrosta aiheutuvat muutuskustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Lakiesityksen myötä alle 20 000 työvoiman kunnat asetetaan eriarvoiseen asemaan työllisyyspalvelujen järjestäjänä kuin yli 20 000 työvoiman kunnat. Vaatimus 20 000 työvoiman alueesta on joka tapauksessa perusteeton ja vain 27 kuntaa täyttää vaadittavan työvoimapohjan.

Lakiesitys antaa myös tulevaisuuden suuntaa, siihen kuinka kunnille tullaan jatkossa antamaan tehtäviä. Uhkakuvana on kunnallisen itsehallinnon murentuminen pienissä kunnissa, mikäli lainsäätävä vaatii jatkossa yhä suurempia yhteistoiminta-alueita vedoten yhdenvertaisiin palveluihin tai tulkintaansa resursseiltaan riittävän vahvoista tehtävien järjestäjistä.

Alle 20 000 työvoiman kunnalle työllisyyspalvelut näyttäytyvät mm. rahoitusvastuun, työllisyyden ja verotulojen kehityksen, työvoiman saannin, koulutuspalvelujen, hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta keskeisenä kokonaisuutena. Samanaikaisesti järjestämisvastuu on kunnasta erillään työvoimapohjavaatimukset täyttävällä yhteistoiminta-alueella.

Haapajärven kaupunki

23.6.2022

Myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Yhteistyö ja tietojen vaihto kuntien ja hyvinvointialueiden välillä tulisi kirjata myös lainsäädäntöön, jolla varmistettaisiin toiminnallisen yhteistyön lähtökohdat.

Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään kaupunginhallitus, Leinonen Aki

23.6.2022

Datan käyttö

Työvoimapalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäynnösten estämättä maksutta työvoimaviranomaiselta ja kehittämis- ja hallintokeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi ja toteuttamiseksi.

Asiakkaan terveydentilaa koskevien tietojen luovuttaminen palveluntuottajalle on mahdollista vain, jos asiakas antaa tietojen luovuttamiseen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen. 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvataan henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka palvelun tuottajalla olisi oikeus saada palvelun järjestämiseksi välttämättöminä tietoina. Näihin kuuluisivat ainakin palveluun ohjatun asiakkaan nimi ja yhteystiedot, kuten asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero. Myös sähköpostia tulisi pitää palvelun järjestämiseksi välttämättömänä tietona.

Työvoimapalvelujen nykyisillä seurantamenetelmillä ei saada tarkkaa tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista työllistymiseen eikä arvioita työllisyystoimenpiteiden toimivuudesta ja aikaansaamista muutoksista voida tehdä reaaliaikaisesti. Palkka- ja etuustietojen puuttuessa on työvoimapalvelujen

yleisen vaikuttavuuden ja hankittujen palveluiden osalta tieto on puutteellista työllistymisen kokonaisarviointin näkökulmasta.

Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Forssan kaupunki, Työllisyyspalvelut, 23.6.2022
työllisyys- ja elinvoimalautakunta,
Jaakko Leskinen työllisyys- ja
hyvinvointipalvelujen päällikkö.

Kuntien vastuuta työttömyysturvan tasosta tulee alkuvaiheen kokemusten perusteella voida tarkastella uudelleen ja tehdä siihen muutoksia, mikäli osoittautuu, ettei uusi rahoitusjärjestelmä olisikaan kannustava tai se ei kohtele kuntia riittävän oikeudenmukaisesti.

Kokonaisuudessa hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille, joten tätä tulisi jatkossa tarkastella.

Kunnat pystyvät tarjoamaan tarkoituksenmukaisia työtehtäviä tukityöllistetyille heidän osaamisensa vahvistamiseksi. Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Lakiesityksen palvelut tai palvelukokonaisuudet ovat valtaosin entisen kaltaisia mutta niitä sovellettaisiin muutaman vuoden päästä uudessa yhteiskunnallisessa ja työmarkkinallisessa tilanteessa, mistä seuraa harkinta, että ovatko säädökset joustavia palvelujen kehittyessä vai vaatisiko muutos vielä hyvien käytäntöjen valtakunnallista tarkastelua tai säädäntää myöhemmin.

Tiedonkäsittelyyn liittyvässä säädännössä voi olla kokonaisriskejä ja vaikutusten saamisessa aikaan on edellytyksenä asiakastiedon modernit hyödyntämistavat; sisältö, nopeus ja tarkkuus. Tiedonkäsittelyn rakentumiseen tulisi panostaa lisää, koska sen tärkeyttä ei voi korostaa liikaa. Yksityistä sektoria palvelutuottajana ei säädännöllisesti juurikaan korosteta mutta olisi tunnistettava, että palvelutuottajat ovat jatkossakin tärkeä osa palveluekosysteemejä.

Äänekosken kaupunki, Äänekosken 23.6.2022
kaupunginhallitus

Lainvalmistelussa on jäänyt huomioimatta valmistelun kanssa samaan aikaan tapahtuva hyvinvointialueen toiminnan aloitus sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta. Tämän uudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen ja kunnan toimintaan ei osata vielä arvioida, silti kuntien tulee valmistautua jo TE-palvelut 2024 uudistukseen.

Työllisyyden kuntakokeiluissa pilotoitu malli on toimiva ja tätä ei ole lakiehdotuksessa millään tavoin huomioitu.

Tärkeää on, että kuntien on saatava riittävästi tietoa miten nykyisiä olemassa olevia palvelukokonaisuuksia järjestetään muuttuvassa toimintaympäristössä ja miten ei-lakisääteiset kuntien työllisyyden hoidontehtävät voidaan nivoa osaksi TE-palvelut 2024 -uudistusta.

Helsingin hallinto-oikeus

23.6.2022

Helsingin hallinto-oikeus kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja ilmoittaa, ettei se lausu asiassa.

Kotkan kaupunki, Etelä-Kymenlaakson kuntien TE2024 valmistelutyöryhmä

23.6.2022

Etelä-Kymenlaakson kunnat (Pyhtää, Kotka, Hamina, Miehikkälä, Virolahti) ovat laatineet tämän lausunnon yhteistyössä. Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat myönteisesti suunniteltuun työllisyyspalveluiden kuntiin siirtoon. Pidämme uudistusta mahdollisuutena vaikuttaa alueen elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvointiin. Esitämme kuitenkin huolestamme siitä, että nykyisen palveluihin liittyvän lainsäädännön siirtyessä pääosin uusien työvoimaviranomaisten toteutettavaksi, todelliselle uudistukselle ei jää aikaa tai resursseja. Rahoituksen on myös vastattava tulevia kustannuksia, jotta laadukkaat palvelut voidaan taata jatkossakin.

Toivomme, että kuntia ei aseteta työnantajina eriarvoiseen asiaan palkkatuen myöntämisen suhteen, vaan palkkatukityöllistämiseen kunnissa luodaan tarvittavat rakenteet.

Mikkelin kaupunki, Mikkelin kaupunginhallitus 20.6.2022, § 269

22.6.2022

.

Imatran kaupunki

22.6.2022

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulisi lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, jota kannatetaan vahvasti.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen

tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmistuksen toteuttamista. Imatran kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, että valmistukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi. Lisäksi lakiesityksen uusi ehdotettu nimi ei ole selkeä, vaan päinvastoin se sisältää päällekkäisiä termejä

Paimion kaupunki

22.6.2022

Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille on lainvalmistelussa tärkeää jättää kunnille riittävästi liikkumavaraa toteuttaa järjestämisvastuu oman kuntansa ja lähialueensa tarpeista katsottuna tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Kunnat haluavat luoda ja rakentaa uudenlaista työvoimapalvelua. Jos laissa määrätään jo järjestämisvastuulle tiukat raamit työvoiman määrään perustuen, jää kuntakohtaisille ratkaisuille liian vähän liikkumavaraa. Ei pidä olettaa eikä vaatia, että kunnat tarjoaisivat palvelun samanlaisena kuin mitä TE-toimistot nyt tekevät.

Erityisesti pitää huomata ja antaa kunnille mahdollisuus ottaa työllisyyspalvelut halutessaan osaksi elinvoimapalveluitaan, jolloin työllisyyspalvelut ovat hyvässä yhteydessä kunnan elinkeino- ja yrityspalveluihin. Ylikunnalliset järjestämisalueet eivät välttämättä sovi yksin tämän tavoitteen kanssa.

Näin turvataan mahdollisuus työvoimapalveluiden kuntiin siirron yhteydessä samalla aidosti mahdollistaa kunnille uuden luominen ja saavuttaa sellaista uutta kuntien välistä ja kunnan sisäistä yhteistyötä sekä tehokkuutta, jota nykymallilla ei ole voitu saavuttaa. Tämä edellyttää ainakin sitä, että työllisyyspalveluiden siirron yhteydessä ei liian tiukasti ja yksityiskohtaisesti määrätä siirron toteuttamisesta ja sidota kuntien käsiä tarpeettomasti ja vahingollisesti uudistuksen toteuttamiseen liittyen.

Oulaisten kaupunki

22.6.2022

Oulaisten kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lähtökohdaksi työllisyyden kuntakokeilu

Laissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jossa kunnat vastaavat työllisyyspalveluista. Kokeilun puitteissa on kuntien kesken syntynyt toimivia yhteistoimintamuotoja ja tämä olisi luonteva pohja uudistukselle. Pohjois-Pohjanmaalla työllisyyden kuntakokeilussa ovat mukana Raahen (Raahen, Siikajoki ja Pyhäjoki), Ylivieskan (Alavieska, Kalajoki, Meri-järvi, Oulainen ja Ylivieska) ja Oulun (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä) kaupunkialueet.

1. TE-palvelut 24 -uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluissa saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit.

Kuntalähtöinen malli

Kuntalähtöinen malli on sopeutettavissa erikokoisten kuntien ja erilaisten alueiden tarpeisiin. Mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin ja kunnan tuloihin, kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. TE-palvelut 24 -uudistuksessa tulee noudattaa työllisyyden kunta-kokeilussa rakentunutta mallia, jossa kokeilualueeseen kuuluva kunta voi järjestää laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kun-nalle (1269/2020 7 §).

2. TE-palvelut 24 -uudistuksessa laki tulee säätää kuntalähtöisenä järjestämisvastuumallina

Työvoiman määrä

Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulee muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue, jonka työvoiman määrä on vähintään 20 000. Vaatimuksesta johtuen vain suhteellisen harva kunta voi hoitaa tehtävää itse.

Käytäntö on osoittanut mm. kuntakokeilukunnissa, että TE-palveluiden luonteesta johtuen kuntien yhteistyö on erittäin tarpeellista. Sen sijaan vähintään 20 000 työ-voimamäärän vaatimus on tarpeeton.

3. Lakiluonnoksessa esitetty 20 000 työvoiman määrän vaatimus on tarpeeton.

Rahoitus

Lakiluonnoksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu koskettaisi työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perus-osaa.

Kuntien järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja siirretään 1.1.2023 hyvinvointi-alueille. Siirtyvistä sosiaali- ja terveydenhoidon palveluista osa kuuluu olennaisesti työllisyydenhoidon kokonaisuuteen ja edistävät työllistymisen tavoitteita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että osa työllisyyspalveluiden kokonaisuudesta siirtyy pois kunnilta. Tässä tapauksessa on perusteltua, että järjestämisvastuun mukana siirtyy myös rahoitusvastuu.

4. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu tulee jakaa valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden kesken.

Palkkatuki

Lakiluonnoksen mukaan kunnat eivät olisi jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuitenkin kuntien työllistämistoimilla tärkeä yhteiskunnallinen merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Tässä palkkatuki on tärkeä työllisyyttä edistävä keino ja sen poistaminen kunnilta rajoittaisi merkittävästi julkisen sektorin työllistämistoimia.

5. Kunnilla tulee olla jatkossakin oikeus palkkatuen käyttöön.

20.6.2022

Oulaisten kaupunginhallitus

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy **22.6.2022**

Esitämme vakavan huolen tunnistetuista riskeistä työvoimaviranomaisen toimintaan liittyen, kuten työllisyydenhoidon palvelut ja palveluprosessit pirstaloituvat, yliajallisten rekrytointitarpeiden epäonnistuminen ja säädösohjaus ei ole riittävän tehokasta suhteessa kunnalliseen itsehallintoon. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy toimii pääkaupunkiseudulla kolmen kunnan alueella (Helsinki, Espoo, Vantaa). Esitysluonnoksessa todetaan, että valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset saavat itse päättää käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Edelleen luonnoksessa todetaan, että työvoimaviranomaisten tulisi huolehtia keskinäisestä yhteistyöstä, kun asia liittyy useamman työvoimaviranomaisen toimialueeseen. Toive työvoimaviranomaisten keskinäisestä yhteistyöstä ei ole riittävä vaan se on kirjattava vaatimuksena säädökseen. Esimerkkinä voidaan mainita Covid-pandemian synnyttämä poikkeustilanne, jossa yrityksen toimipisteiden sulkemisen vuoksi usean kunnan alueella asuvien työkokeilijoiden työkokeilujaksot piti keskeyttää. Nykytilanteessa keskeyttäminen voitiin hoitaa keskitetysti yhden työvoimaviranomaisen (Uudenmaan TE-toimisto) kautta, mutta jatkossa esityksen mukaan vastaavassa tilanteessa keskeyttäminen tulisi hoitaa usean työvoimaviranomaisen kautta. Tämä on konkreettinen esimerkki byrokratian lisääntymisestä ja nykytilanteen merkittävästä huonontamisesta työnantajan näkökulmasta.

Vantaan kaupunki/sihteeristö **22.6.2022**

Monialaisen palvelun sujuvan toteutumisen kannalta keskeinen kysymys on, keille voidaan antaa oikeuksia yhteiseen tietojärjestelmään ja siis sujuvaan tiedonvaihtoon ammattilaisten kesken. Sujuva tiedonvaihto tehostaa osaltaan asiakkaan palveluprosessia.

Monialaisen tuen yhteistoiminta rajautuu lakitekstissä lähinnä vain sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluihin liittyvään palvelutarpeeseen. Usein asiakkaalla on kuitenkin myös muita, esimerkiksi koulutuspalveluihin liittyviä palvelutarpeita. Vaikka laissa mainitaan, että työttömän osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa, ei se kuitenkaan anna erikseen valtuuksia vaihtaa ammattilaisten kesken tietoa asiakkaasta. Todennäköisesti palvelun toteuttamisessa joudutaan siis jatkossakin aivan perustietojenkin (esim. asiakkaan yhteystiedot) osalta turvautumaan suostumuslomakkeisiin, mikä vaikeuttaa sujuvaa palvelua. Sama ongelma koskee mm. Nuorisopalvelujen, hankkeiden ja ostopalvelujen kanssa tehtävää yhteistyötä.

OECD:n mukaan lähemmäs 70 % työttömistä kohtaa samanaikaisesti joko kaksi tai useamman työllistymistä vaikeuttavan esteen ja 39 % työttömistä kohtaa joko kolme tai useamman esteen. Monialaisen palvelun tarve ei siis ole poikkeus eikä rajaudu vain sote-palveluihin, vaan koskee pääosaa asiakkaista ja palvelutarpeeseen vastaaminen vaatii useiden eri ammattikuntien yhteistyötä.

Monialaisen palvelun kokonaisuus olisi kaivannut tämän lain säätämisen yhteydessä laajempaa remonttia, jossa olisi yhdistetty TYP- ja Ohjaamotoiminta ja sekä sote- että muiden palvelujen kanssa tehtävä monialainen yhteistyö saman lain ja saman tietojärjestelmän piiriin. Tässä esitetty kokonaisuus on monimutkainen, sillä esimerkiksi nuorissa on kolmenlaisia työvoimapalvelujen asiakkaita (monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkaita, nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun asiakkaita ja "tavallisia" työllisyyspalvelujen asiakkaita) eivätkä näiden väliset asiakaskriteerit ole yksiselitteisiä. Laki ei myöskään tunnista yli 30-vuotiaiden tarpeita matalan kynnyksen monialaiseen palveluun.

Muita huomioita. Monimutkaiset ja samankaltaiselta kuulostavat nimitykset hämmentävät asiakkaita ja sidosryhmiä. Esimerkiksi työllistymisen monialainen tuki ja nuorten monialainen tuki olisivat selkeämpiä nimityksiä tälle kokonaisuudelle.

On kannatettavaa, että työvoimaviranomainen on se taho, joka määrää henkilöt, jotka johtavat monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimintaa, sillä tässä mallissa on luontevaa, että työvoimaviranomaisella on muutoinkin koordinoiva rooli palveluprosessissa.

"Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos osoittavat monialaisen tuen yhteistoimintamallin palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä". Muotoilu ei ota kantaa siihen, mikä on riittävä määrä. Vaarana onkin, että organisaatiot osoittavat tehtävään minimaalisen määrän resursseja.

Lain mukaan Keha voi myöntää käyttöoikeuden monialaiseen järjestelmään "työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa mainittuja tehtäviä". Tässä hämmennystä herättää, että Kelaa ei ole mainittu, vaikka se on keskeinen osapuoli mallissa.

Oikeus myöntää tunnuksia voisi myös olla Kehan lisäksi työvoimaviranomaisella, kuten se tulee olemaan työvoimahallinnon asiakastietojärjestelmänkin osalta.

Hyvinvointialue tulisi lainsäädännöllä velvoittaa toteuttamaan muitakin palveluja kuin työttömien terveystarkastus, kuntouttava työtoiminta sekä toimintakyvyn arvioinnit. Hyvinvointialueet tulevat käytännössä priorisoimaan toimintaansa tiukasti lakisääteisten velvollisuuksien toteuttamiseen. Työttömien tarvitsemat palvelut, kuten ammattitaitoinen työkyvyn arviointi, jää helposti toteutumatta. Hyvinvointialueella tulisi olla monialaiseen yhteistyöhön kohdennettuja resursseja, joiden vastuulla on varmistaa asiakkaan ohjautuminen sosiaali- ja terveystietoihin tämän palvelutarpeen mukaisesti.

Toiminnan kustannuksia ei tulisi velvoittaa jakamaan tiukasti suhteessa henkilöstön lukumäärään, sillä tästä voi aiheutua haitallinen kannustin rajoittaa yhteistyöhön osallistuvan henkilöstön määrää. Lisäksi kustannusten jakautumisesta voi olla tietyissä tapauksissa tarkoituksenmukaista sopia toisin. Kustannusten jaosta voitaisiin sopia sopimuksella kunnan ja hyvinvointialueen välillä.

Hausjärven kunta, Hallinto

22.6.2022

Lakimuutos on valmisteltava uudestaan.

**Meri-Lapin kehittämiskeskus ry,
Moisanen Sari**

22.6.2022

Työvoimapalveluiden uudistus on käynnistymässä samaan aikaan kun on käynnissä hyvinvointialueuudistus, joka on kuntahistorian suurin muutos. Kahden kokoluokaltaan näin suuren hankkeen yhtäaikainen valmistelu ja eteenpäin vieminen on todella haastavaa. Jatkossa olisikin keskityttävä yhden hankkeen läpiviemiseen ja vaikutusten arvioimiseen ennen uuden hankkeen käynnistämistä.

Meri-Lappi alueena rajautuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja Ruotsin valtakunnan rajaan. Lainsäädännön uudistuksen yhteydessä tulee varmistaa, että yhteistyö työmarkkina-alueella ei kohtaa rajaesteitä muiden työssäkäynti- ja yhteistoiminta-alueiden kanssa, eikä rajayhteistyö naapurivaltion kanssa muodostu esteeksi. Alueella toimii useita yrityksiä, joiden työmarkkina ja toimipisteverkosto ulottuu kahden valtion alueelle ja yhtenäiseen työssäkäyntialueeseen kuuluu myös Norbottenin kunnista mm. Haaparanta, Övertorneå ja Kalix. Rajaesteinä on tunnistettu mm. verotuskäytännöt, sosiaalietuudet ja tutkintojen sekä ammattipätevyyksien tunnistettavuus. Uuden lain valmistelussa myös nämä asiat tulisi ottaa huomioon.

Meri-Lapin kehittämiskeskus on Kemin, Tornion ja Haaparannan kaupunkien sekä Keminmaan, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntien vapaaehtoinen yhteistyöelin. Meri-Lapin kehittämiskeskuksen toiminta-ajatuksena on tukea ja edistää Meri-Lappi-Haaparanta alueen markkinointia ja edunvalvontaa, elinkeinojen kehittämistä, kansainvälistymistä sekä palvelutoimintaa kuntien vapaaehtoisella yhteistyöllä.

Keski-Pohjanmaan liitto

22.6.2022

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöä, joka koskee luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Keski-Pohjanmaan liitto kannattaa esitettyä uudistusta, jonka mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Esitys mahdollistaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja pyrkii varmistamaan asiakkaiden tarpeet huomioon ottavien palvelukokonaisuuksien muodostamisen.

Oikein toteutettuna työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka voi parantaa palveluiden vaikuttavuutta. Lain tavoitteena tulee olla turvata kuntien mahdollisuudet edistää aidosti sekä työllisyyttä että kuntien elinvoimaa, mahdollistaen joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Keski-Pohjanmaan liitto korostaa, että uudistus tulee toteuttaa kuntien rahoitusasema turvaten siten, että TE-palveluiden järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla – uudistuksen resurssoinnin ja rahoituksen tulee olla oikeassa suhteessa siirrettäviin tehtäviin nähden.

Keski-Pohjanmaan liitto haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota lainsäädännön jatkovalmistelussa seuraavasti:

1. Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on selkeytettävä ja arvioitava kokonaisuutena

Esityksessä työvoimapalveluiden järjestämisestä koskevaksi laiksi vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle. Lain 2 luvun 1 §:n mukaan kunta voisi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Mikäli työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, on kunnan muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkeä. Lisäksi säädettäisiin valtioneuvoston oikeudesta antaa alle 20 000, mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle lupa järjestää palveluja, jos ne ovat tarpeellisia kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai, mikäli työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaannpanolaki 4 §). Esityksen mukaan Valtioneuvostolla olisi oikeus päättää työllisyysalueen muodostamisesta tai kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen sekä kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet. Kuntien

on voitava kuntalain mukaisesti keskenään sopia siitä, kuinka ne tehtävän, julkisten palveluiden järjestämistä, käytännössä järjestävät.

Esityksen vaatima työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa ja toisaalta yhtenäisen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen vaatimus edellyttää vielä tätäkin suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Perustelujen mukaan vuoden 2019 tilanne tarkoittaisi, että työvoiman mukaan itsenäisen järjestämistä vastuun voisivat tarvittaessa saada vain 21 suurinta kaupunkia, Kokkolan kaupunki sekä viisi Uudenmaan kehyskuntaa. Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että edellä mainitut vaatimukset on asetettu liian korkeiksi. Tällaisenaan työvoimapohjaa koskeva kriteeri saattaa estää luonnollisten yhteistyöalueiden syntyä ja vaarantaa uudistuksen onnistumisen.

Työpaikat ja työnhakijat on saatava kohtaamaan nopeammin. Keski-Pohjanmaalla tulee olla mahdollista muodostaa ja päättää työllisyysalueesta, jossa työllisyysalue muodostetaan luonnollisten työssäkäyntialueen ja työllisyyden tarpeiden perusteella sopimuksenvaarisesti eikä maakunnan hallinnollisten rajojen perusteella. Tällöin työllisyysalue tulisi olla mahdollista muodostaa luonnollisilla perusteilla siten, että sen muodostuisi Kaustisen seutukunnan kuntien lisäksi Pohjois-Pohjanmaan eteläosan, Keski-Suomen läntisten ja Etelä-Pohjanmaan pohjoisosan kuntien yhteenliittymänä, mikäli kunnat näkevät sen paremmin palvelevan kuntien työllistämistarpeita. Työllisyysalueen muodostamisessa ja työllisyyden hoitamisessa tulee kyetä hyödyntämään kuntien välillä olevia yhteistyöjärjestelyjä ja niiden tuomaa lisäarvoa, joka parantaisi asiakaslähtöisten palvelujen jalkauttamista lähemmäksi asiakasta. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että työvoimajärjestämisen järjestämisestä annettavassa laissa ei kavenneta työllistettävien mahdollisuuksia saada järkevästi työllisyyspalveluja ja toisaalta kuntien olemassa olevia toimintamahdollisuuksia tuottaa työllisyyspalveluja järkevällä tavalla ja luonnollisin perustein muodostetuilla työllisyysalueilla. Arveluttavaa on myös se, voiko järjestämistä vastuun ja rahoitusta vastuun eriyttäminen, pyrkimyksillä mahdollisimman suuriin alueisiin, yhdistettynä ylisääntelyyn, päästä hyödyntämään uuteen malliin oleellisesti liitettyä kuntaekosysteemiä tehokkaasti.

Työllisyyspalveluiden rahoitus tulee olla riittävä. Valtio aikoo lähtökohtaisesti noudattaa rahoitusperiaatetta ja sitoutuu maksamaan kunnille siirrettävien tehtävien aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Samalla ehdotetaan muutoksia kuntien vastuuseen työttömyysetuuskien rahoituksesta, muun muassa siten, että vastuu ajallisesti alkaisi jo 100 päivän työttömyyden kohdalla ja laajenisi koskemaan peruspäivärahaa ja osaa ansiosidonnaisesta päivärahasta. Kuntien lisääntyvä vastuu on ehdotettu kompensoitavaksi valtionosuusjärjestelmän kautta. Ehdotettu malli saattaa olla ongelmallinen, ellei siinä huomioida väestöpohjan ja työvoimatilanteen dynaamisia muutoksia. Riskinä on muun muassa, että työllisyysalueen järjestämistä vastuu - palvelujen aiheuttamat kustannukset - ja kuntien rahoitus -valtion rahoittamat tehtävät ja laajennettu vastuu; kuntien osuus työttömyysetuksista - on liian hajanainen.

Suomen perustuslain (731/1999) 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Hallituksen esityksen 1/1998 kohdan 3.14 mukaan kunnan asukkaiden itsehallinto kuuluu kansanvaltaisen yhteiskunnan hallintojärjestelmän perusteisiin. Tämä lähtökohta on vahvistettu myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjassa (SopS 65 ja 66/1991), jonka määräykset Suomi on hyväksynyt ja saattanut valtiosisäisesti voimaan vuonna 1991. Siten Suomen perustuslain tavoitteena on nimenomaisesti vahvistaa kunnallista itsehallintoa perustuslain 121 §:ssä säädetyin perustein. Valmistetta olevan uudistuksen haasteeksi muodostuu se, että se tulkitaan rajoittavan paikallista itsehallintoa, kun työllisyyspalvelujen hoito laajennetaan nykyisiä kuntia laajemmalle alueelle.

Kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaan tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta; ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Työllisyysalueella työllisyyspalvelun tuottamisesta vastuussa oleva kuntayhtymä tai vastuukunta ratkaisee ja toimeenpanee kunnille kuuluvia työllisyyspalveluja, vaikka järjestämisvastuu on kunnilla. Siten vaikka kuntaa järjestämisvastuussa vastaa palveluista, on kunnan mahdollisuudet rajoitetut huolehtia kuntalain mukaisten toimenpiteiden toteutumisesta osaltaan.

Myös työllisyyspalvelujen uudistuksen kuulemismenettely työvoimapalvelujen heikentyessä että työ- ja elinkeinoministeriön rooli tässä prosessissa on haasteellinen. Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että työllisyyspalvelujen järjestämistä koskeva vastuu on määriteltävä niin, että se on selkeästi kunnilla ja että kunnat voivat sopimuksenvaraisesti sopia palvelujen järjestämisestä. Lisäksi järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on nähtävä ja arvioitava kokonaisuutena. Rahoitusmallin on lähdeittävä siitä, että työllisyyden edistämiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi on kannustimia myös käytännössä ja huomioitava, että kuntien välillä tapahtuu väestöpohjan ja työvoiman siirtoa.

Keski-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä, että järjestämisvastuu ja rahoitus kulkisivat rinnakkain, koska toimivimmat tavat palveluiden toteuttamiseen löydetään kullakin alueelle varmimmin silloin, kun luotetaan kuntien osaamiseen ja haluan organisoida palvelut parhaalla mahdollisella tavalla. Keski-Pohjanmaan liitto pitää myös tärkeänä, että tuottamis- ja järjestämisvastuussa olevien tahojen ja kuntien vastuut määritetään perustuslaillisesti kestäväällä ja selkeällä tavalla uudistusta edistettäessä.

2. Vaikutukset elinkeinoelämän työvoiman tarpeeseen, maakunnan kehitykseen ja muuhun aluehallintoon

TE-palvelut 2024 uudistuksen ehdotetaan astuvan voimaan 1.12.2024. Kokemukset laajoista uudistuksista osoittavat, että uudelleenjärjestämisen käytännön valmisteluihin on annettava tarpeeksi aikaa ja resursseja. Uudistusta toteutettaessa työvoiman tarve lisääntyy koko ajan, erityisesti Keski-Pohjanmaalla, jossa työllisyysaste on korkea ja, jossa sekä nykyinen että arvioitu työvoiman kysyntä on suurta.

On tärkeää, että uudistus vahvistaa myös kuntien elinvoimaa ja takaa kunnille mahdollisuuden hyödyntää niiden vastuulla jo nykyään olevien tehtävien lisäarvoa ja monipuolista työllisyyttä edistävää ekosysteemiä, jossa kuntien kumppaneina ovat esimerkiksi kuntien elinkeinoyhtiöt, koulutusorganisaatiot sekä yksityinen ja kolmas sektori. Tavoitteena tulee olla työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut, jotka ovat osa kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Jotta paikallinen tai alueellinen elinvoima ei vähenisi uudistusta toteutettaessa, on valtion taattava tarpeelliset resurssit sekä suunnittelu- että toteuttamisvaiheissa. Myös kielelliset oikeudet tulisi ottaa huomioon uudistuksen kaikissa vaiheissa.

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että valtion on taattava kunnille riittävät resurssit suunnitteluun ja toteuttamiseen. Samoin valtion aluehallinnon organisaation uudistamisessa on tarkasteltava myös valtion alueellisen hallinnon asema ja rooli tulevaisuudessa työvoima- ja yrityspalvelujen uudistamisen seurauksena. Työvoiman tarjonta on ratkaisevaa alueiden kehitykselle, jonka vuoksi palvelujen uudelleen organisoinnin tulee parantaa työllisyyden hoitoa ja poistaa elinkeinoelämän tarvitseman osaavan työvoiman saatavuuden pullonkauloja. Uudistuksen tulisi edistää määrätietoisesti myös koulutus- ja työperusteista maahanmuuttoa, ettei osaavan työvoiman saatavuudesta tulisi vielä aiempaa suurempi este kasvulle, Keski-Pohjanmaalla.

3. Kuntiin siirtyvän henkilöstön voimavarat ja osaaminen on turvattava

Nykyisellään, esityksen mukaan kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto työ- ja elinkeinotoimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin ja kuntayhtymiin katsotaan liikkeenluovutukseksi. On hyvin todennäköistä, että TE-palvelut 2024 uudistuksen myötä syntyvien uusien työllisyysalueiden maantieteelliset alueet eivät vastaa maakuntien alueita, kuten eivät nykyisinkään kaikkien ELY- ja TE-toimistojen alueet. Siten uudistuksessa on varmistettava osaavan työvoiman saatavuus myös hallinnossa. Tämä on erityisen tärkeää Keski-Pohjanmaalla, jossa ELY-keskusten palveluja on organisoitu Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusten toimesta ja TE-toimistopalvelut osana Pohjanmaan TE-toimistoa.

TE-palvelut 2024 uudistuksen on otettava myös huomioon työvoima- ja yrityspalveluiden alueellinen kehittämistarve ja erityisyys. Keski-Pohjanmaalla on etenkin Kokkolan kaupungissa tarvetta tuottaa työllisyyspalveluja esimerkiksi myös ruotsin kielellä, joka asettaa omat tarpeet palvelujen järjestämiselle. Sama koskee esimerkiksi Keski-Pohjanmaalle suuntautuvan työperäisen maahanmuuton monikansallisia asiakkaita, joiden työllisyyspalveluista on kyettävä uudistettavassa järjestelmässä huolehtimaan. Myös parhaimmat palveluinnovaatiot ja tehokkaimmat toimintatavat tulee saada synnytettyä tuloksellisuusvaatimuksen myötä. Uusien innovaatioiden ja toimintatapojen aikaansaamiseksi työllisyysalueille on annettava riittävästi liikkumavaraa toteuttaa palveluita.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että TE-palvelut 2024 uudistuksessa turvataan kehityshakuisuus, työllisyyspalvelujen innovatiivisuus sekä kielilain 6 §:n 2 momentin mukaisten kielellisten oikeuksien toteutuminen.

4. Kunnat mukaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan

Työn murroksen myötä työntekijöiden ja työpaikkojen yhdistämisestä on tullut entistä haastavampaa. Yhteistyötä tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan. TE-palvelut 2024 uudistuksessa säädettäisiin myös työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Yhteistyötä tarvitaan niin julkisten toimijoiden kesken kuin julkisten palveluntuottajien kesken.

Keski-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa voivat onnistua.

5. Henkilötietojen käsittelyn turvallisuus ja virtaviivainen hyödyntäminen

Ehdotuksen perusteella jää epäselväksi vastuukysymykset henkilötietojen käsittelystä eri toimintamalleissa. Epäselväksi jää myös, missä määrin työvoimapalveluiden tuottaja tai työllistämistä tukevan palvelun tuottaja voidaan pitää omina rekisterinpitäjinä työvoimaviranomaisen lisäksi.

Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun tukea myös järjestämisvastuullisia kuntia niiden toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjien tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaisesti ja ne on pidettävä ajantasaisina.

TE2024-toimintaympäristön käyttövaltuushallintaratkaisun - tunnistaminen, todennus, valtuuttaminen, toimivaltaisuus - tulee tukea asiakaspalvelun kannalta kokonaisuutta. Keskitetyn

ratkaisun vastuutahon on luonnollisesti kyettävä varmistamaan tiedon jakelun oikeudet eli kenellä on oikeus mihinkin tietoon. Tiedon käytettävyyden ja hyödynnettävyyden kannalta tulee käyttövaltuushallintaratkaisun myös tukea järjestämismääräyksiä kuntien toiminnan tason toteutuksissa. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Teknologiahallinnan ratkaisuja, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia, tulee välttää monimutkaisten käytäntöjen välttämiseksi. Esityksessä ei tarkemmin oteta kantaa, mitä käyttöoikeuksien teknisellä avaamisella tarkoitetaan. On kuitenkin syytä huomioida, että tiedonhallintalaki tulee tietojärjestelmätoteutuksien tietoturvasuosuuksien osalta velvoittavaksi kuntakentälle vuoden 2023 alusta ja siten tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta on osa kuntien tiedonhallinnan velvoitteita.

6. Palkkatuen käyttö kuntiin työllistettäessä

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt - esimerkiksi palkkatuella työllistetyt. Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa. Kuntien työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen maksuosuus vanhojen asiakkaiden osalta tulevat todennäköisesti nousemaan.

Uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen. Siitä seuraa, että aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt tippuvat laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Hyvän valtionosuusjärjestelmän periaatteiden mukaan kunnan ei pitäisi pystyä vaikuttamaan suoraan valtionosuuskriteereihin.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia tulisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä ja heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään.

Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina-asemassa oleville täyttämällä tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltaisen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuuden jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

7. Asiakkaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen palvelu

Esitykseen tulee lisätä kunta toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa voisivat onnistua.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Keski-Pohjanmaan liitto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu ei tulisi olla päällekkäistä ja ohjauksen oikeaan palveluun tulisi olla yhdenmukaista. Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tukemisen valmennuksen toteuttamista. Valmennukset ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää. Pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat esim. sivistys- ja nuorisopalvelut, joiden rooli on monien asiakkaiden palvelutarpeissa keskeinen. Kuntien rooli tulisi huomioida myös muissa luonnoksen yhteistoimintaa koskevissa pykälissä. Kunnissa työskentelevien tulee olla mukana yhteisessä asiakastietojärjestelmässä.

Luonnoksen 9 §:ssä esitetyn monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisoinnissa tulisi huomioida myös muut esitetyt ja olemassa olevat yhteistyövelvoitteet. Esimerkiksi hyvinvointialuelain 14 § mukainen velvoite sopia yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Olisi tärkeää kehittää johtoryhmämallia kokonaan uudelta pohjalta ja laajentaa osapuolten liikkumavaraa yhteistyön edellyttämien rakenteiden tunnistamisessa ja sopimisessa.

8. Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

TE-palvelut 2024 uudistuksen mukaan järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu eriytyisivät uudessa rakenteessa. Rahoitusvastuu on jokaisella kunnalla. Järjestämisvastuu voisi olla yksin vain 20 000 työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa. Vastuu palvelujen tuottamisesta jakautuu järjestämisvastuullisille ja työllisyyspalveluja tuottaville erillisille toimijoille. Lisäksi valtion ohjausvalta suhteessa kuntiin vahvistuisi verrattuna nykyjärjestelmässä kuntiin kohdistettavaan ohjaukseen.

Valvonnan yhteydessä on arvioitava, kuuluuko vastuu havaitusta puutteesta tai epäkohdasta järjestäjälle vai tuottajalle vai kummallekin ja jos näin, miten vastuu määritellään eri toimijoiden välille. Ratkaistavaksi voi esimerkiksi tulla, mikä taho kantaa vastuun palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista. Liittyykö ongelma rahoituksen niukkuuteen tai siihen, että valtion ohjaus ohjaa toimintaa tiettyyn suuntaan, järjestämisvastuullisen kykyyn toteuttaa järjestämisvastuuta ja kohdentaa rahoitusta vai palvelujen tuottajan toimintaan? Vastuiden eriyttämisen johdosta valvontaan liittyvät selvitystehtävät selvästi monimutkaistuisivat. Vastuiden eriyttämisestä voi seurata valvonnassa hyvin vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä.

9. Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta.

Jotta uudistuksen tavoitteet toteutuisivat, tulisi palveluiden muodostaa selkeät, tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat kokonaisuudet. Tämä vaatisi tehtävien jaon ennakkoluulotonta tarkastelua.

Esityksestä ei selkeästi ja yksilöidysti käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille ja mikä on kyseisiä tehtäviä hoitavien henkilöstön määrä. Esityksessä ei myöskään selkeästi käy ilmi, mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä. Kunnille siirtyvän henkilöstön määrä vaihtelee eri kohdissa esitystä.

Esityksessä on jätetty epätarkoituksenmukaisesti siirtämättä kuntiin useita tehtäviä, jotka kiinteästi kuuluvat TE-palveluiden asiakaspalvelukokonaisuuteen. Näitä tehtäviä ovat mm. eräitä työttömyysturvan myöntämiseen liittyviä tehtäviä sekä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteutumista (ONNI-toiminta). Iso keskeinen kokonaisuus on myös henkilöasiakkaiden puhelinpalvelu ja alkavan yrittäjän ja työnantaja-/yritysassiakkaan puhelinpalvelut, jotka ovat esityksen mukaan jäämässä valtiolle.

Keski-Pohjanmaa liitto katsoo, että tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja siten, että ne muodostavat eheän ja selkeän kokonaisuuden.

Loimaan kaupunki, kaupunginhallitus 22.6.2022

Edellä kuvattujen lakiesityksen merkittävien puutteiden perusteella, laki tulisi palauttaa uudelleen valmisteluun.

Kainuun ELY 22.6.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa: Miten jatkuvaa oppimista edistetään jatkossa tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti - miten osaamisen kehittämisen mahdollisuudet varmistetaan suunnitellussa muutoksessa myös pienien kuntien asiakkaille? Opinnollistamistamisen kehittäminen työllisyydenhoidon yhdeksi palveluksi toisi mahdollisuuksia kehittää vaikeammassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden osaamista omassa kotikunnassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 22.6.2022

Työvoimakoulutuksen hankinnan osalta hankintayksiköiden määrän kasvaminen saattaa tuottaa haasteita. Tietoa on hankalaa saada kaikille toimijoille yhtäaikaisesti. Toimintatavat saattavat myös vaihdella eri alueilla ja eri toimijoilla, joten kokonaiskuvan muodostaminen siitä, onko kaikilla työvoimapalveluiden järjestäjillä tarvittavat tiedot, voi olla vaikeaa.

Haasteita on tullut esiin esimerkiksi korkeakoulujen tutkintoon johtavan työvoimakoulutuksen hankinnan yhteydessä. Haasteisiin pystyttiin tarttumaan OKM:n lausuntomahdollisuuksien yhteydessä, jolloin OKM:n linjauksia pystyttiin viestimään ELY-keskuksiin.

Yhtenäisten toimintamallien ja tiedonvälityksen prosessien kehittäminen heti alkuvaiheessa onkin tärkeää, varsinkin kun tutkintoon johtavan koulutuksen hankintamahdollisuus ja sitä kautta OKM:n lausunnonantamahdollisuus poistuu. Linjauks- ja toimintatapahaasteita voi tulla esiin myös lyhyemmissä, osaamista täydentävissä työvoimakoulutuksissa. Työvoimapalveluiden hankintaosaamisessa tulee huomioida myös eri koulutuksen tarjoajien taustalla oleva lainsäädäntö ja vakiintuneet käytännöt sekä erilaiset linjaukset.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin palveluohjauksen positiiviset vaikutukset julkiseen talouteen voivat heiketä eikä hyväkään asiakkaiden tuentarpeen tunnistaminen auta, jos työllistymisen tuen palveluja, esimerkiksi työpajatoimintaa, on kunnassa tarjolla vähän tai ei lainkaan tarjolla tai valmennuspalveluja ei voi käyttää. Monialaisen palvelun asiakasmäärä lisääntyy ja vaikeutuu ja siten kasvattaa kustannuksia. Varhainen puuttuminen ja tuen ja palvelun tarjoaminen luo edellytyksiä työllistymiselle.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun (ohjaamotoiminta) järjestämisen kustannukset ovat jakautuneet valtakunnallisesti epätasaisesti. Toiminnan kustannusten korvaamisen jakautumiseen on kiinnitettävä huomiota niin, että ne jakautuvat valtakunnallisesti ja alueellisesti yhdenvertaisesti.

Yhtenä huomioon otettavana näkökohtana on, että kunnat jotka eivät onnistu työllisyyden hoidossa kärsivät taloudellisesti ja joutuvat tämän seurauksena säästämään muista palveluista. Sote-uudistuksen myötä kuntiin jäävistä palveluista merkittävimmät ovat koulutus- ja sivistyspalvelut. OKM pitää ongelmallisena, jos uudistus johtaa säästöihin koulutuspalveluissa ja sivistyspalveluissa, ml. kulttuurin ja liikunnan toimialat. Tämän takia on tärkeää varmistaa, että kunnilla on riittävät resurssit huolehtia uudesta tehtävästään.

Esityksessä todetaan, että ”työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kunnille merkitsisi sitä, että työvoimapalvelut, kunnan koulutuspalvelut ja elinkeinopalvelut olisivat saman järjestäjän vastuulla, mikä mahdollistaisi palvelujen yhteensovittamisen siten, että ne edistäisivät tehokkaasti alueen työllisyyttä.”. Esityksessä on seikkoja, jotka voivat parantaa palveluiden yhteensovittamista, mutta käytännön tasolla näiden kokonaisuuksien järjestämisvastuu on kuitenkin esitettyä hajanaisempi, mikä asettaa vaatimuksia eri toimijoiden yhteistyölle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa riittävän yhteistyön merkitystä keskeisten osaamispalvelujen rahoittajien ja toteuttajien kanssa. Esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen että ELY-keskusten tulee rahoituspäätöksiä tehdessään ottaa huomioon olemassa oleva koulutustarjonta. Lisäksi niiden tulee tehdä yhteistyötä keskenään. Yhteistyöllä voidaan varmistaa, ettei päällekkäistä rahoitusta synny ja että molempien rahoitukset kohdentuvat työelämän kannalta järkevällä tavalla.

**Uudenmaan liitto, Uudenmaan
maakuntahallitus**

22.6.2022

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua uudistuksesta.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että sitkeästi pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelutarve on enemmänkin hyvinvointialueilla. Niille ei kuitenkaan ole asetettu vastaavia taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia kuin kunnille hoitaa alueensa työttömien sosiaali- ja työterveyspalveluita siten, että tämä kohderyhmä joko asteittain työllistyisi tai siirtyisi esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hallituksen esitys mahdollistaa työllisyysalueiden sopimusten muuttamisen. Esimerkiksi vastuukuntamallissa yhdellä kunnalla olisi ylin päätösvalta työllisyyspalveluiden tarjoamisesta. Uudenmaan liitto korostaa uudistuksessa pitkäjänteistä otetta myös poliittisella tasolla. Muutoin riskinä palveluiden muuttuminen on Suomen hallitus- tai kuntavaalikausittain, jolloin pitkäjänteisten palveluiden ja yhteistyön rakentaminen on lähes mahdotonta.

Lopuksi - TE-palveluiden uudistaminen on kansallisesti erittäin mittava prosessi, jossa tulisi hyödyntää kaikki aiemmin kootut opit ja kokemukset. Esimerkiksi jo Kasvupalvelu-uudistusta vauhditettiin aikanaan lukuisilla sinänsä hyödyllisillä piloteilla. Uudenmaan liitto ehdottaakin harkittavaksi, olisi tässä valmistelun yhteydessä vielä mahdollista toteuttaa joitain pilotteja, joilla haettaisiin uusia avauksia esimerkiksi PPP-malleista. Tähän voisi hyödyntää ELY-keskusten hankintapanoksia, ja niistä saatavia tuloksista voisi ammentaa syötteitä myös kokonaisuudistukseen.

**Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Svenska enheten för
bildningsväsendet**

22.6.2022

Överlag konstaterar Svenska enheten att vägledarnas samarbete inte lyfts fram tillräckligt i lagförslaget. Här sägs inte heller någonting om personalens behörighetskrav och fortbildningsmöjligheter. Karriärvägledare som yrke borde professionaliseras i Finland, något som också uppmärksammas i Strategin för livslång handledning. Vägledningspraxisen behöver basera sig på forskning. Mera forskningsverksamhet på både finska och svenska behövs inom vägledning. Nu saknas kontinuerlig forskningsverksamhet på svenska inom vägledning och en kontinuerlig universitetsutbildning av studiehandedare saknas på svenska i Finland.

Koulutuskuntayhtymä OSAO

22.6.2022

Lainsäädäntöuudistuksessa olisi kiinnitettävä huomioita yhteistyörajapintoihin ammatillisen koulutuksen järjestäjän ja koko koulutussektorin kanssa. Yhteistyötä oppilaitosten ja työvoimaviranomaisten välillä tulee tiivistää, asiakasta koskevan tietokannan ja yhteisten järjestelmien kehittäminen on edellytys, jotta asiakasohjaus toimii tehokkaasti.

Henkilötasolla osaamistarpeiden arviointia toteutetaan tällä hetkellä sekä TE-palveluissa että ammatillisessa oppilaitoksessa. Ammatillista koulutuksen järjestäjää koskee velvoite (L 531/2017). TE-palveluissa / asuinkunnan TE-palveluissa joudutaan ottamaan kantaa henkilön osaamistarpeisiin, kun asiakkaalle myönnetään oikeus työttömyysetuudella opiskeluun. Toiminnan sujuvuuden, taloudellisuuden ja ketteryuden kannalta olisi hyvä, että kehitetään yhteistyömalleja sujuvaan toimintatapaan.

Kuntakokeilun yhteydessä on myös saatu kokemuksia siitä, kuinka työvoimatoimenpiteisiin osallistumisen valvonta tapahtuu liian pitkällä viiveellä. Toivottavasti näitä pulmakohtia saadaan ratkaistua uudistuksella.

Vieremän kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

20.6.2022 § 139

Vieremän kunta yhtyy Kuntaliiton asiasta antaman lausunnon seuraaviin kohtiin:

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Pääosin positiivinen kokonaisuus vaatii kuitenkin eräitä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Myös valvontaan liittyvät kokonaisuudet monimutkaistuisivat vastuiden eriyttämisen seurauksena. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämistä vastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet ovat entistä vaikeampi saavuttaa.

Järjestämistä vastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Lisäksi järjestämistä vastuun ja rahojen tulisi olla samoissa käsissä. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin esityksen mukaan vain poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyden ja työttömyyden vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Esityksessä yhteistyövelvoite koske julkisten työvoimapalvelujen toimeenpanoa. Siinä ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota tiedonvaihtoon ja yhteistyöhön hyvinvointialueiden kanssa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuuksia kehittää monialaista yhteistyötä.

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Vieremän kunta painottaa myös seuraavia asioita huomioon otettaviksi:

Käyttöoikeudet tietojärjestelmiin: Kuntakokeilussa URA-tietojärjestelmään on vähimmäisvaatimuksena ollut kuntakokeiluun kohdennettu vähintään 50 % työaika. Tulevaisuutta ajatellen työaikavaadetta olisi hyvä pienentää, näin ollen kunnalla olisi paremmin mahdollisuuksia miettiä esim. sijaisjärjestelyjä työllisyyden hoitoon liittyvissä työtehtävissä. Toivotaan nykyisen 50 % työaikavaatimuksen keventämistä esim. 30 %.

Alueellisen yhteistyön korostaminen tulevassa muutoksessa: Tarkempaa tietoa tulevasta yhteistoiminta-alueista ei vielä ole, mutta Vieremän kunta toivoo, ettei jokainen kunta vastaa itsenäisesti työllistämisen palveluista alueensa sisällä. Palveluista vastattaisiin kokonaisuutena alueittain ja jatkossakin sekä lähipalvelut että lähiesimiestyöskentely säilyisivät kunnissa. Alueellisen yhteistyön sujuvuuden kannalta on toiminnan koordinointi ensisijaisen tärkeää, jonka tulee ulottua koko alueelle tasavertaisesti ja tiedottavasti. Kunnilla on oltava tarvittava ja

yhteneväinen tieto työllisyyden asioiden hoitamiseen. Tämä takaa myös tasavertaisen kohtelun koko alueen asiakkaille sekä työntekijäosaamisen erilaisten kohderyhmien kanssa. Lisäksi kuntiin kaivataan tarkempaa tietoa siitä, miten uudistuksen myötä resurssit siirtyvät kuntiin. TE-palveluiden työntekijät ovat siirtymässä kuntiin työntekijöiksi. Kunnissa tarvitaan lisätietoa siihen, miten tämä vaikuttaa kuntien talouteen, esim. siirtyvien henkilöiden palkkamäärärahat, mahdolliset laitehankinnat ja muut menot. Myös kuntien ja TE-palveluiden asiantuntijoiden työehtojen ja palkkauksen synkronointia tarvitaan, joissa tällä hetkellä on suuria eroja.

Monialainen yhteistyö: Työllisyyden hoitaminen on pitkälti moniammatillista yhteistyötä, mitä toteutetaan kunnassa monien eri asiantuntijoiden yhteistyönä. Hyvinvointialueen ja sote-toimijoiden lisäksi yhteistyön täytyy jatkossakin toimia saumattomasti myös esim. kolmannen sektorin kanssa. Järjestöt, yhteisöt ym. erilaiset kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeä yhteistyötaho mm. kuntouttavassa työtoiminnassa sekä velvoitetyöllistettävien työllistämisessä.

Miehikkälän kunta, Kunnanhallitus

22.6.2022

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestäminen ja kuntiin siirtäminen on osa Sanna Marinin hallituksen työllisyystoimia, joilla pyritään lisäämään työllisten määrää ja vahvistamaan julkista taloutta.

Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Lain esittelytekstin mukaan vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille.

Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Yleishuomiona Etelä-Kymenlaakson kunnat toteavat, että työllisyyspalveluiden siirto kuntiin toisi kunnille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa kunnan ja alueen elinvoimaan sekä asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen. Onnistuessaan kuntien kokonaisekosysteemin hyödyntäminen voisi sitoa kuntien elinvoimatyön ja työllisyydenhoidon tiiviisti yhteen. Samalla saisimme suunnattua katsetta työttömyydestä elinvoimaan ja käännettyä perinteistä työllisyyden hoitoa ratkaisukeskeisempään ja dynaamisempaan suuntaan.

Riskinä Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät merkittävän uudistuksen valmistelun varsin tiukkaa aikataulua. Merkittävänä uudistuksen kannalta pidetään myös henkilöstön asemaan ja onnistuneeseen muutosjohtamiseen liittyviä asioita. Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät, että hyvinvointialueen tulee olla tiiviisti mukana valmisteluissa. Etelä-Kymenlaakson kunnat eivät ole olleet työllisyyden kuntakokeiluissa viime vuosina ja Kymenlaaksossa myös sosiaali- ja terveystyö ovat olleet keskitettyinä kuntayhtymälle jo vuodesta 2019 alkaen. Etelä-Kymenlaaksossa onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota yhteistyön rakentamiseen TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa. Etelä-Kymenlaaksossa toivotaan myös tiivistä yhteistyötä työllisyysalueiden välille. Tämänhetkisen valmistelutilanteen pohjalta Kymenlaaksoon on

syntymässä kaksi työllisydenhoitoaluetta Kouvolan valmistellessa asiaa omana toimijanaan. On tärkeää, että työllisydenhoitoa ei rajata oman työllisyysalueen mukaan, vaan alueellinen yhteistyö on tiivistä.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä myös palveluiden sääntelyyn liittyen. Hyvin tiukka lainsäädännöllinen ohjaus voi haastaa työllisyyspalveluiden aidon uudistamisen uudella toimintialustalla. Riskinä on, että toiminta jatkuu samankaltaisena mutta eri toimijalla. Haasteensa asettaa myös yhdenvertaisen palvelun takaaminen työllisyysalueen sisällä ja valtakunnallisesti. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävätkin kannatettavana, että työllisyyden hoitoon asetetaan myös valtakunnallisia tavoitteita ja luodaan yhteistyön pohjaksi rakenteita. Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu on pystyttävä takaamaan järjestämistä vastuun siirtyessä pienemmille alueille nykyiseen malliin verrattuna. Kuitenkin

Etelä-Kymenlaakson kunnat toivovat, että valtakunnallisesti otetaan huomioon alueiden erilaiset vahvuudet ja tilanteet, eikä pyritä liian tiukkaan ohjaukseen valtion tasolta. Kunnille pitää taata aidosti mahdollisuus toimia oman alueen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Etelä-Kymenlaakson kunnat suhtautuvat hyvin kriittisesti siihen, että kunnat eivät voisi enää toimia palkkatuetussa työssä työnantajina ja palkata työntekijöitä palkkatuella omiin yksiköihinsä. Tämä vaikeuttaisi tilannetta ja kapeuttaisi vaihtoehtoja niin asiakkaiden kannalta, kuin kuntien näkökulmasta. Kuntien palkkatukityö voi toimia ponnahduslautana yrityksiin ja myös väylänä vakituisempaan työsuhteeseen kunnalla.

Kunnalle palkkatuki mahdollistaa työntarjoamisen heikommissakin työmarkkina-asetmassa olevalle ja samalla auttaa kunnan yksiköitä työvoiman saatavuudessa. Lakiluonnoksessa ei ole esitetty myöskään korvaavaa tapaa järjestää palkkatuetun kaltaista työtä kunnissa (vrt. valtion nykyinen mahdollisuus palkata työsuunnittelijoita TE-toimistoihin). Etelä-Kymenlaakson kuntien näkemyksen mukaan palkkatuetun työn mahdollistamiseen kunnissa on lainsäädännössä luotava rakenteet, joiden avulla toiminta voi edelleen jatkua kunnissa.

Kymenlaakson kuntien arvion mukaan digipalveluiden ja tietohallinnon näkökulmasta olennaisinta on ensimmäisenä selvittää järjestämistä vastuukysymykset. Tämän jälkeen organisaatio tai organisaatiot voivat ryhtyä tarkemmin suunnittelemaan kokonaisarkkitehtuuria.

Oleellinen kysymys, joka liittyy kiinteästi myös järjestelmiin, on myös asiakirjahallinnon ja arkistojen hallinta eli kenen vastuulle jää esim. tiedonohjaussuunnitelman laatiminen ja sähköisen arkistoinnin toteuttaminen. Esityksessä mainitaan, että kunta voi ottaa käyttöön myös omia järjestelmiä. Etelä-Kymenlaakson kunnat pyytävät huomioimaan, että ennen tätä tulee valtion esittää tarkat kuvaukset järjestelmistä, niiden käytöstä, liittymistä ja rajapinnoista, käyttövaltuuksista sekä yhteentoimivuusstrategia. Käyttövaltuusasiat tulee määritellä tarkkaan, jotta kuntien palvelukseen siirtyvän henkilöstön ja olemassa olevan henkilöstön käyttövaltuudet ovat samalla tasolla. Tietosuojan kannalta on erityisen tärkeää, että kunnat ja työllisyysalueet saavat riittävää tukea tiedonhallintarakenteiden luomiseksi sekä esimerkiksi rekisterinpitäjän rooliin liittyvien vastuukysymysten ratkaisemiseksi ja toisaalta asiakkaan etujen kannalta toimivan tiedonvaihdon mahdollistamiseksi.

Käyttövaltuusasioissa on huomioitava myös se, että Monialaisten palveluiden osalta tuleva työvoimaviranomainen ja alueen kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Olennaisena Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät myös siirtymässä olevasta ICT-kokonaisuudesta kunnille muodostuvat kustannukset.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskejä rahoituksen ja järjestämistä vastuun erottamisessa, koska Etelä-Kymenlaakson kunnissa on erilainen tilanne väestön ja myös työttömyyden rakenteen suhteen.

Haasteena on rakentaa yhteistyömalli, jossa kunnat saavat tarvitsemansa ja toivomansa palvelut ja toisaalta kunnat sitoutuvat kaikkien lakisääteisten TE-palveluiden rahoitukseen riippumatta oman kunnan tilanteesta.

Rahoitusmallin osalta huolta Etelä-Kymenlaaksossa herättää myös tällä hetkellä valmistellut rahoituslaskelmat, joiden perusteella nettovaikutus on Etelä-Kymenlaakson suurimmissa kunnissa negatiivinen. Herää siis kysymys, onko palveluiden rahoitus riittävä ja pystytäänkö rahoituksella takaamaan laadukas muutos ja työpaikkojen säilyminen jatkossa.

Valtionosuuksien määräytymistekijöiksi on ehdotettu laajaa työttömyyttä (30%) sekä työikäistä väestöä (70%). Määräytymistekijät ovat Etelä- Kymenlaakson kuntien näkökulmasta toimivat, mutta niiden suhdetta tulisi arvioida uudelleen. Painoarvoa tulisi siirtää laajan työttömyyden suuntaa, jolloin turvattaisiin tarvittavien palveluiden rahoitusta ja lievennettäisiin kunnille kohdistuvaa riskiä myös huonommassa suhdannetilanteessa.

Suunniteltu kolmen vuoden siirtymäaika rahoituksen osalta jää käytännössä kahden vuoden siirtymäajaksi, koska palvelut siirtyvät vasta loppuvuodesta 2024. Siirtymäaika vaikuttaa varsin lyhyeltä tilanteessa, jossa arviot kuntakohtaisista kustannuksista on valmisteltu täysin laskennallisesti ja tietoa todellisista kuntakohtaisista kustannuksista on haastavaa arvioida ennen uudistuksen varsinaista toimeenpanoa.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun osalta Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät riskinä poikkileikkaustilanteessa tehdyn kompensoinnin osalta joustamattomuuden suhdannevaihteluiden näkökulmasta.

Työttömyysetuuksien kulujen kehitykseen vaikuttaa suuresti suhdannevaihtelut ja huonossa taloustilanteessa työllisyydenhoidon palveluiden vaikutus työttömyyden kehitykseen heikkenee. Kuntien kannalta suhdannevaihtelut aiheuttavat ison taloudellisen riskin, mikäli kuntakompensaatiota ei tarkisteta jatkossa.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät pääosin positiivisena vaativien asiantuntijalausuntojen keskittämisen yhdelle taholle kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Etelä-Kymenlaaksossa nähdään kuitenkin myös riskejä siinä, että asiakkaiden työvoimapolitiittiset lausunnot annetaan kahden eri organisaation toimesta. Yhdyspintojen sujuva toimiminen on kyettävä varmistamaan turhien viiveiden välttämiseksi.

Isoimpana haasteena suunnitellussa työttömyysetuusmenojen porrastusmallissa Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät sen, että rahoitusvastuu ei jatkossa katkea, vaikka asiakas ohjattaisiin työllistymistä edistävään palveluun. Riskinä on, että työllisyydenhoitoa ei nähdä riittävän pitkäjänteisenä prosessina ja varsinkin heikommassa työmarkkina- asemassa olevien palvelut heikentyvät.

Etelä-Kymenlaakson kunnat näkevät, että henkilöstön siirtyminen pystytään tekemään sujuvasti ja joustavasti liikkeenluovutuksen periaatteilla. On kuitenkin tärkeää, että henkilöstön siirtosopimukset tehdään huolellisesti ja nimenomaan Kaakkois-Suomen TE-toimiston ja uuden työvoimaviranomaisen välillä. Keskitettyjä ratkaisuja ei nähdä toimivina tässä tilanteessa. Kukin toimija vastaa omalta osaltaan lain mukaisesta yhteistoiminnasta. Niin ikään muiden vastuiden ja sopimuksien siirtymisen osalta on huolehdittava selkeästä menettelystä ja huolellisesti laadituista siirtosopimuksista. Kaikille toimijoille on oltava selvää ketkä sopimuksista vastaavat muutoksen jälkeen.

Monialaisen yhteistoiminnan uudistamisessa Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät positiivisena muutoksena asiakaskriteerien perustumista asiakkaan palvelutarpeeseen työttömyyden keston sijaan. Kunnat kuitenkin esittävät huolensa työllistämistä edistävän monialaisen tuen

yhteistoiminnan resursoinnista. Tiedossa on, että erityisesti heikommassa työmarkkina- asemassa olevat asiakkaat tarvitsevat runsaasti myös sosiaali- ja terveystalvueluita päästäkseen takaisin työmarkkinoille. Riittävä resursointi myös hyvinvointialueelta on avainasemassa asiakkaiden sujuvien palveluketjujen toteutumiseksi.

Lakiin on sisällytetty myös §16 koskien nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu. Etelä-Kymenlaakson kunnat pitävät pykälää tulkinnanvaraisena ja epäselvänä. Onko ajatuksena, että työvoimaviranomainen järjestää myös ohjaamon kaltaisen toiminnan koko työllisyysalueella jatkossa? Etelä-Kymenlaaksossa nykyinen ohjaamotoiminta on sijoittunut hyvin eri tavalla eri kuntien organisaatioihin (esimerkiksi Kotkassa nuorisotyön yksikköön ja Haminassa elinkeno- ja vetovoimapalveluihin), joten huolena on, että hyvin toimivat rakenteet joudutaan muuttamaan lainsäädännön vuoksi. Toivomme tarkennusta ohjaamon kaltaisen toiminnan järjestämistä koskevaan säännökseen.

Etelä-Kymenlaakson lausunto on koostettu yhteistyössä kuntien kanssa ja kokoajana on toiminut Kotkan kaupungin työllisyyskoordinaattori. Lausunto syötetään kokonaisuudessaan Lausuntopalvelu.fi-sivustolle ja on siellä nähtävissä osana lainvalmistelutyötä. Lisäksi Etelä-Kymenlaakson kuntien kesken on sovittu, että jokainen kunta halutessaan syöttää tämän lausunnon palveluun.

Satakunnan ELY

22.6.2022

Satakunnan ELY-keskus yhtyy kaikilta osin ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon, jonka Hämeen ELY-keskus on tallentanut lausuntopalveluun. Ei erillistä lausuttavaa.

Loviisan kaupunki

22.6.2022

Järjestämisvastuun tulee kulkea rahoituksen kanssa käsi kädessä. Nyt esitetty malli erilaisine valtionohjauksineen vaikuttaa hallinnollisesti monimutkaiselta ja kunnan itsehallinnon näkökulmasta katsottuna ongelmalliselta. Yhdenvertaisuus tulee myös huomioida uudistuksessa.

Rakenteiden tulee tukea henkilöiden sujuvia työllisyysprosesseja ja edesauttaa lähipalveluita kunnan alueella. Yksittäisen kunnan vaikuttamismahdollisuudet työllisyyden paikalliseen edistämiseen voivat esitettyssä mallissa jäädä olemattomiksi, koska järjestäjä on tosiasiallisesti toinen taho.

Kielellisiin oikeuksiin liittyviin kysymyksiin tulee kiinnittää huomioita. On erittäin tärkeää, että kaksikielisyys huomioidaan myös asioidessa yksikielisellä työssäkäyntialueella ja kaksikieliset palvelut turvataan.

Keminmaan kunta

22.6.2022

Työvoimapalveluiden uudistus on käynnistymässä samaan aikaan kun on käynnissä hyvinvointialueuudistus, joka on kuntahistorian suurin muutos. Kahden kokoluokaltaan näin suuren hankkeen yhtäaikainen valmistelu ja eteenpäin vieminen on todella haastavaa. Jatkossa olisikin

keskityttävä yhden hankkeen läpiviemiseen ja vaikutusten arvioimiseen ennen uuden hankkeen käynnistämistä.

Kuopion kaupunki / työllisyyspalvelu, Oksanen Pirjo 22.6.2022

Esitykseen sisältyvät lait olisivat tulossa voimaan 1.12.2024. Kuopion kaupunki ei pidä tätä ajankohtaa tarkoituksenmukaisena, vaan esittää, että esityksen lait tulisivat voimaan 1.1.2025.

Euran kunta 22.6.2022

Euran kunnanhallitus tukee Kuntaliiton lausuntoa TE2024 uudistuksen lakiluonnosta koskien.

Finlands Kommunförbund rf, Nätverket för svensk- och tvåspråkiga kommuner 22.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Toivakan kunta, Toivakan kunnanhallitus 20.6.2022 22.6.2022

Työllisyysuudistuksen kaltaisiin isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin jäädä myös pysyviksi. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisäätteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Toholammin kunta, Kunnanjohtaja Jukka Hillukkala 22.6.2022

Tehtävien siirtyminen valtiolta kuntien vastuulle on massiivinen uudistus ja aiheuttaa paljon kustannuksia, joihin ei osata varautua. On haastavaa arvioida kustannusten suuruusluokkaa tai edes sitä, mistä kaikesta kunnille kustannuksia tulee aiheutumaan. On tärkeää, että kaikki muutoksesta aiheutuneet kustannukset korvataan kunnille täysimääräisinä.

Työpajatoiminta ollut yksi tärkeä osa kuntien työllisyyspalveluita, heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevien työnhakijoiden poluttamiseksi työelämään. Kuntien rahoitusvastuun muutokset ja kuntouttavan työtoiminnan siirto hyvinvointialueille vaarantavat työpajatoiminnan jatkuvuuden. Kuntien oman työpajatoiminnan säilyttäminen ja nuorten työpajatoiminnan rahoitus on turvattava myös jatkossa.

Valtion tulee luottaa kuntien kykyyn hoitaa työllisyyspalveluita ja selviytyä suurista muutoksista. Lähtökohtaisesti kunnat ovat toimintaympäristöinä ketteriä, oppivia, uudistuvia ja suuretkin muutokset ovat mahdollisia usein nopeammalla aikataululla kuin valtionhallinnossa.

Alajärven kaupunki

22.6.2022

Alajärven kaupunki tukee Suomen Kuntaliiton lausuntoa tältä osin. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutokustannukset korvata kunnille täysimääräisesti. Lisäksi valtion tulee kohdistaa siirtyviin tehtäviin riittävä henkilöstö siten, että valtiolta siirtyvät resurssit hoidetaan näillä resursseilla.

Hämeen TE-toimisto

22.6.2022

Yrityspalveluihin liittyvät kommentit:

Yritystoiminnan kehittämispalveluiden keskittäminen ELYyn vahvistaisi edelleen elinvoimatyön ja työnvälityksen eriyttämistä, joka on heikentämässä molempien tekemisten vaikuttavuutta. Myöskään siinä ei ole loogisuutta, että Work in Finland -konsepti keskitettäisiin Kehaan eikä ELYyn muiden yrityspalveluiden yhteyteen. Näillä molemmilla ratkaisuilla yritysten tuntemuksen heikentyminen, kenttätöiden määrän vähentyminen ja byrokratian lisääntyminen olisivat hyvin varmoja.

Ylipäätään esityksestä tuntuu kokonaan puuttuvan TE-toimistojen nykyisin toteuttaman yrityspalvelujen kokonaisuuden huomiointi ja sen suunnittelu, miten voitaisiin tällä muutoksella pitää maakunnalliset yrityspalvelut edes lähelle samalla tasolla kuin nykyisin puhumattakaan kehittämisestä. Yrityspalveluissa ei ole käytännössä lainkaan käsitelty TE-toimistojen yrityspalvelua toteuttavien asiantuntijoiden tekemää yrityskehittämistyötä ja vahvaa sparraus- sekä kumppanuusroolia yrityksille. Tämän toteuttaminen pienehköillä työllisyysalueilla olisi todella vaikeaa, koska pienemmästä organisaatiosta on vaikea irrottaa asiantuntijoita tekemään henkilöasiakastyötä riippumatonta työtä. Tästä on lukuisia esimerkkejä nykyisissä kuntakokeiluissa.

Hankintoihin ja palveluihin liittyvät kommentit:

Ostopalveluiden hankinnan pirstominen eri kuntiin tai kuntayhtymiin tarkoittaa valtavaa osaamisen, tehokkuuden ja vaikuttavuuden heikkenemistä. Lisäksi kohtuullisen pienillä resursseilla toimivilla ostajaorganisaatiolla ei ole mahdollisuutta pitää yllä kovin monipuolista palveluntuottajaryhmää, jolloin Suomeen syntyy lukuisia työvoimapalveluihin liittyviä monopolistisia asemia, joka on omiaan entisestään heikentämään työllisyyden ostopalveluiden vaikuttavuutta.

Jyväskylän kaupunki

22.6.2022

Jyväskylän kaupungin lausunto koostettuna

Luku 3 – Yleistä

Jyväskylän kaupunki kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä TE-palvelut kuntien vastuulle. Nykyinen uusi asiakaspalvelumalli ja sekä lakiesitykseen sisältyvä tarkkarajainen regulaatio rahoitusmalleineen kaventaa kuntien vapausastetta ja mahdollisuuksia uusien toimintatapojen ja palvelujen kehittämiseksi.

Työllisyyden edistämisen kokonaisuus tulee jatkossa olla yksiselitteisesti sekä vallan että vastuun osalta kunnilla. Esitetty rahoitusmalli ja -vastuu tuo kunnille merkittävän taloudellisen vastuun työllisyyden kustannuksista, mutta mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyden kehitykseen on rajalliset. Esimerkiksi suhdannemuutoksissa kuntien kustannukset saattavat nousta kohtuuttomasti.

Luku 4.1. Järjestämisvastuu

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Jyväskylän kaupunki ei kannata lakiluonnoksessa olevaa mallia, jonka mukaan työvoimapalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytetään toisistaan.

Esityksestä poiketen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin tehtävään liittyvät tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle eli kunnalle. Samalla uudistuksen yksi keskeinen tavoite integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi pystytään toteuttamaan. Lakiluonnos nykyisessä muodossa tarkoittaisi tosiasiallisesti sitä, että työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään kuntien sijaan yhteistoiminta-alueille.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 § mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalle asetettu vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta ja yli 20 000 henkilön työvoimapohjasta on suuressa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkarajainen.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Selkeämpi ja perustellumpi vaihtoehto olisi rahoitus- ja järjestämisvastuu jokaiselle kunnalle. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysetuuksien rahoitus

Kunnille siirtyvien työllisyyspalveluiden rahoittaminen täysimääräisesti valtiosuusjärjestelmän kautta on kannatettavaa. Työllisyyspalveluiden rahoitus on lakiluonnoksen mukaan kokonaisuudessaan noin 700 miljoonaa euroa vuoden 2022 tason mukaisesti. Lakiesitystä tulee täsmentää siten, että rahoitus kattaa kunnille tehtävistä aiheutuvat tosiasialliset kustannukset täysimääräisesti vuoden 2024 kustannustasoa vastaavasti.

Työvoimapaalveluiden rahoituksen kohdentaminen kunnille tehtäisiin esityksen mukaisesti kahden kriteerin perusteella siten, että 30 % kohdennettaisiin laajan työttömyyden perusteella ja 70 % 18–64-vuotiaiden määrän perusteella. Lakiluonnosta tulee muuttaa siten, että laajan työttömyyden perusteella

kohdennettavan rahoituksen osuutta korotetaan vähintään 50 %:iin ja 18–64-vuotiaiden määrään perustuvaa rahoitusosuutta alennetaan vastaavasti.

Rahoituskriteerien painoarvon muutos on perusteltua, sillä työllisyyspalveluiden julkinen rahoitus ja resurssit ovat työllisyystavoitteen saavuttamiseksi vaikuttavinta juuri korkean työttömyyden alueilla.

Lakiluonnokseen sisältyvä kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentumisesta aiheutuvien kustannuksien kompensointi täysimääräisesti ja kuntakohtaisesti osana valtiosuusjärjestelmää on kannatettavaa. Esityksen mukaisesti kuntakohtainen tasaus perustuisi vuoden 2022

työttömyysturvakustannusten poikkileikkaustilanteeseen ja tasausta ei jälkikäteen tarkistettaisi. Tätä kohtaa lakiluonnoksessa tulee muuttaa siten, että

kuntakohtaisen tasauksen määrässä huomioidaan vuosittain kuntien väestömäärän muutokset.

Esitetystä muodosta lakiluonnos ei ole

yhdenvertainen kuntien välillä, sillä se käytännössä tarkoittaisi sitä, että väestöltään kasvavien

kuntien tasaus olisi ennen pitkään alikompensoiva ja

väestömäärältään supistuvien kuntien tasaus olisi puolestaan ylikompensoiva.

Lakiluonnosta tulisi muuttaa niin, että työttömyysetuuden kuntien rahoitusvastuuta pienennetään ja osin siirretään hyvinvointialueille. Näin ollen

myös hyvinvointialueille olisi kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveyspalveluita työllistymistä edistävällä tavalla. Työttömyysetuuksien kompensatiota tulee

tarkentaa myös siten, että se kompensoi jatkossa mahdolliset työttömyysetuuksien tasossa

tapahtuvat muutokset täysimääräisesti kunnille. Kuntien rahoitusvastuulla oleville

työttömyysetuuskustannuksien muutokselle tulisi myös asettaa katto, jonka ylittävältä osalta valtio

kantaa vastuun. Lakiluonnoksen mukaisessa rahoitusmallissa ongelma on se, että kunnasta

riippumattoman poikkeuksellisen suhdanneshokin seurauksena kunnan tulopohja heikkenee ja

työttömyysetuuksien kustannukset kasvavat tilanteessa, jossa kunnan juuri tulisi pystyä

kohdentamaan lisärahoitusta työvoimapaalveluihin. Katon ylittävältä osalta rahoitusvastuun siirto

valtion vastuulle on perusteltua, sillä valtion taloudessa on enemmän taloudellista liikkumavaraa ja

riskinsietokykyä kohdata äkillisiä suhdannemuutoksia kuin kuntien taloudessa, kuten esimerkiksi

koronapandemian aikana on nähty.

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta (Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?)

KEHA-keskuksen painoarvo tulee esityksen mukaan vahvistumaan ja tehtävien kirjo laajenemaan. KEHA-keskus seuraa ja arvioi työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta koskevaa tietoa ja lisäksi KEHA-keskus toteuttaa monialaisten palvelujen tukirakennetta (ml. Ohjaamot, työvoiman palvelukeskukset, maahanmuuttajien osaamiskeskukset). Lakiesityksen mukaisesti KEHA-keskuksen tulevissa tehtävissä tulisi yhdistymään sekä strategiatason että operatiivisen tason ohjaustehtävät. Näiden lisäksi KEHA-keskukseen sijoitettaisiin jatkossa valtakunnallisia neuvontatehtäviä, EURES työnvälitys ja esim. työttömyysturvan ns. asiantuntijalausunnat. Näkemyksemme mukaan esim. työttömyysturvan asiantuntijalausuntojen keskittäminen KEHA-keskukselle ei ole tarkoituksenmukaista.

KEHA-keskuksen tehtäväksi on esityksessä esitetty nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttaminen. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Jyväskylän kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannosta

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja TE-toimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehty rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa niin, että asiakasprosesseihin ei tule viiveitä eikä katkoksia vastuunsiirron yhteydessä. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kunnille kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtävänkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Jyväskylän kaupunki ehdottaa, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannosta kirjataan pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista, sopimuksista ja henkilöstöstä. Kuntien/tulevien työllisyysalueiden ja TE-toimiston yhteinen henkilöstöjohtamisen sekä muutosjohtamisen suunnitelma ja toteutus tulee turvata jo vuosien 2023–2024 aikana.

Luku 4.2. Pääasialliset vaikutukset

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Jyväskylän kaupunki esittää, että kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa JTYP-lain mukaisiksi työllisyyttä edistäviksi palveluksi. Tällöin työnhakijalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuutta osallistuessaan kunnan tai JTYP-lain mukaisiin palveluihin. Kunnan palveluun osallistumisen tulisi purkaa työssäoloelvoite samalla tavoin kuin JTYP-lain mukaiset palvelut. Rinnastamisen myötä kunnan palveluihin osallistuminen laskettaisiin mukaan aktivointiasteeseen.

Hallituksen esityksessä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisen Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Jyväskylän kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti.

Nykytilan kuvauksessa tuodaan esille vahvasti Ohjaamo-toiminta ja sen vaikuttavuus. Ehdotuksessa Ohjaamo-toiminnalle osoitettu rahoitus tulee siirtymään uudistuksessa työvoimaviranomaisille. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun tulevaisuuden painopisteenä tulee olla nykyistä enemmän työllistäminen sekä rekrytointi- ja koulutusmahdollisuudet nuorisotyön ja hyvinvointialueen palvelujen rinnalla. Ohjaamo-toiminnan kaltaisen toiminnan mahdollistaminen ja sen järjestämisen kanavoiminen työvoimaviranomaisille ohjaa palvelua luontevasti työelämäpainotuksen suuntaan, unohtamatta monialaista ja moniammatillista palvelukokonaisuutta, joka Ohjaamo-toimintaan on rakennettu. Työvoimaviranomaisen järjestämisvastuu mahdollistaa yhteisen asiakkuuksienhallintajärjestelmän, mikä sujuvoittaa nuoren palveluprosessia sekä esteetöntä tietojenvaihtoa palveluun osallistuvien tahojen välillä.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen

edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Tämä tulee ottaa huomioon henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Jyväskylän kaupungin mukaan kuvaavampi vaihtoehto lain nimeksi olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä. Lähtökohtaisesti lakiesityksen peruserä on kannatettava: työnhakija

ohjataan monialaisen palveluun palvelutarpeen perusteella, ei työttömyysetuuden ja työttömyyden keston perusteella, kuten nykyisin. Tämä mahdollistaa varhaisen varhaisen puuttumisen sekä vähentää työttömyyden pitkittymisen ja työmarkkinoilta syrjäytymisen riskiä.

Työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos osoittavat monialaisen tuen yhteistoimintamallin palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Monialaisen tuen yhteistoimintamallissa hyvinvointialueella on keskeinen rooli ja siksi monialaisesta tuen toiminnasta on tarpeen laatia kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista, kustannusten jaosta sekä tarjottavista palveluista.

Lakiesityksen 16 §:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja

Työvoimaviranomainen järjestää toimintaedellytykset nuorten työllistymistä edistävälle matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle. Nuorten työllistymistä edistävällä monialaisen tuen yhteispalvelulla tarkoitetaan viranomaisten ja muiden toimijoiden alle 30-vuotiaille nuorille tarjoamaa matalan kynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Toimintaedellytyksiä järjestäessään työvoimaviranomainen laatii analyysin alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta.

Työvoimaviranomainen neuvottelee koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi. Osapuolet sopivat yhteispalvelun organisoinnista ja kustannusten jaosta.

Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös yleisen työllistymistä edistävän tuen (TYP) asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisäantuvassa määrin TYPin asiakkaiksi. Monialaisten palvelujen määritelmää ja suhdetta toisiinsa on tarpeen selkeyttää.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta

TE2024-uudistuksen kanssa ja samassa aikataulussa on varmistettava TE-digi-hankeen toteutuminen Muuttuvan toimintaympäristön sekä lainsäädännön haasteet ja muutoksen sykli vaikuttaa järjestelmähankintoihin sekä niiden kehittämiseen. Työmarkkinatorin käyttöönotto täysimääräisesti aluesivustoihin tulee olla valmiina TE2024 aikataulussa. Mahdolliset

järjestelmäintegraatiota edellyttävät rajapintaratkaisut tulee olla valmiina ja synkronoitavissa jo vuoden 2023 aikana.

Jyväskylän kaupunki edellyttää, että valtion tulee ohjata KEHA-keskusta tietomallien, järjestelmäkehityksen ja asiakastietovarantojen käyttöönottoon ja synkronointiin yhdessä kuntien sekä tulevien työllisyysalueiden kanssa. Järjestelmäkehitystä on resursoitava riittävästi erityisesti muutosvaiheessa.

Tuleva Työmarkkinatorin palvelualusta aluesivustoineen luo mahdollisuuden rakentaa sekä työnhakija- että työnantaja-asiakkaille hyvä ja laaja palvelupaketti sekä valtakunnallisista että alueellisista palveluista. Palvelutarjontaan tulee sisällyttää alueen palvelut laajasti, myös muut kuin JTYP-lain mukaiset palvelut.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, yli 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki)

Lakiesityksessä laajan työttömyyden kriteeri on määritelty siten, että siihen luetaan mukaan palkkatuella työllistetyt. Kuntien rooli palkkatukityöllistämässä on nykyisin merkittävä. Lakiesityksen mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen. Kunnat ovat merkittäviä työnantajia. Lakiesitys asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan muihin työnantajiiin nähden.

Jyväskylän kaupunki katsoo, että hallituksen esitystä on korjattava. Heikossa työmarkkina- asemassa olevien työllistämistä kuntiin tulee jatkossakin tukea, joko erillisenä palkkatukiratkaisuna tai muuna työllisyyspoliittisen ratkaisuna. Tulevat työllisyysalueet voisivat sopia alueiden välillä palkkatukipäätösten tekemistä niin, että jääviystilanteet vältettäisiin (vrt. nykyinen TE-toimistojen valtiolle työllistäminen).

Kaustisen seutukunta, Nieminen Anna 22.6.2022

Tehtävien siirtyminen valtiolta kuntien vastuulle on massiivinen uudistus ja aiheuttaa paljon kustannuksia, joihin ei osata varautua. On haastavaa arvioida kustannusten suuruusluokkaa tai edes sitä, mistä kaikesta kunnille kustannuksia tulee aiheutumaan. On tärkeää, että kaikki muutoksesta aiheutuneet kustannukset korvataan kunnille täysimääräisinä.

Työpajatoiminta ollut yksi tärkeä osa kuntien työllisyyspalveluita, heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevien työnhakijoiden poluttamiseksi työelämään. Kuntien rahoitusvastuun muutokset ja kuntouttavan työtoiminnan siirto hyvinvointialueille vaarantavat työpajatoiminnan jatkuvuuden. Kuntien oman työpajatoiminnan säilyttäminen ja nuorten työpajatoiminnan rahoitus on turvattava myös jatkossa.

Valtion tulee luottaa kuntien kykyyn hoitaa työllisyyspalveluita ja selviytyä suurista muutoksista. Lähtökohtaisesti kunnat ovat toimintaympäristöinä ketteriä, oppivia, uudistuvia ja suuretkin muutokset ovat mahdollisia usein nopeammalla aikataululla kuin valtionhallinnossa.

Keravan kaupunki 22.6.2022

Keravan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Keravan kaupunki haluaa tuoda esiin, että järjestämisvastuu tulee säätää lailla kaikkien kuntien tehtäväksi, muiden kunnan lakisääteisten tehtävien tavoin. Mikäli hallituksen TE2024 -uudistuksen tavoitteena on integroida työllisyyspalvelut osaksi paikallisia palveluja ja kunnan toimintaa, se onnistuu parhaiten, kun järjestämisvastuun omaava kunta voi sopia muiden kuntien kanssa tarvittavasta alueellisesta yhteistyöstä kuntalain mukaisesti, myös sopimuksellisesti. Kuntayhtymät irrottaisivat tehtävät kunnista ja kunnan palveluista. Vastuukuntamalli puolestaan johtaisi siihen, että pienten kuntien ääntä ei kuulla. Esitetyssä mallissa ilman työvoimaviranomaisen järjestämisvastuuta olevan kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan.

Kaikki kuntalaissa mainitut yhteistyömuodot tulee olla tosiasiallisesti kuntien käytettävissä valmisteilla olevan työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron tuomien tehtävien hoitamiseksi. Myös kuntalain 8-luvun mukainen kuntien väliseen yhteistoimintaan kuuluva sopimuksellisuus tulee mahdollistaa lain mukaisesti.

Kuntien itsehallinto perustuu ajatukselle kunnan asukkaista toimijoina ja kuntalain tarkoituksena on luoda puitteet kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa ja edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyttä. Muutoksessa kuntien riittävä rahoitus järjestämisvastuun toteuttamiseksi tulee varmistaa ja huomioida myös rahoituksen laskennassa kuntien erilaiset tarpeet eri väestöryhmien, esimerkiksi vieraskielisten palvelujen osalta.

Kunnille tehtävien hoitamiseksi kohdennetun rahoituksen laskentatapaa määriteltäessä on tärkeää ottaa huomioon staattisen rahoituksen vaikutukset kasvaviin kuntiin. Niiden kohdalla riskinä on, ettei muuttovoittokunnan kohdalla rahoitus kehity väestönkasvun mukana ja muutoksen aiheuttamat kustannukset jäävät alikompensoiduksi. Tämä tulee ehkäistä etukäteen laskentatavan määrittelyllä. Alueelliset erot edellyttävät paikalliset olosuhteet huomioon ottavia ratkaisuja työvoimapalvelujen järjestämisessä. Kunnilla on kyky vastata lain mukaisesti järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun määrittelemisen vähintään 20 000 työvoimapohjalla on liian joustamaton. Järjestämisvastuu tulisi antaa kaikille kunnille, tai lakiluonnoksessa mainittua työvoimapohjan määrää tulisi laskea. Tämä on tärkeää erityisesti kehyskunnille, joista monet ovat kasvavia työvoimapohjaltaan. Järjestämisvastuun osalta ei tule myöskään edellyttää yhteistä maarajaa kuntien muodostaman yhteistoiminnan ehtona, koska työssäkäyntialueet, tulevat hyvinvointialueet ja paikalliset ratkaisut esimerkiksi elinvoima- tai koulutuspalvelujen toteuttamiseksi vaihtelevat. Kunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa tosiasiallisista paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Kemin kaupunki

22.6.2022

Työvoimapalveluiden uudistus on käynnistymässä samaan aikaan kun on käynnissä hyvinvointialueuudistus, joka on kuntahistorian suurin muutos. Kahden kokoluokaltaan näin suuren hankkeen yhtäaikainen valmistelu ja eteenpäin vieminen on todella haastavaa. Muutostuesta ja

kunnille suunnatusta muutoksen valmistelun taloudellisesta tuesta ja resurssoinnista tulee myös huolehtia.

Tuusulan kunta, Smolander Laura

22.6.2022

Tuusulan kunta kiittää lausuntomahdollisuudesta ja kannattaa HE:n tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Lakiehdotuksessa esitetyssä mallissa järjestämistä vastuu ollaan siirtämässä työllisyysalueille, jolloin ilman työvoimaviranomaisen järjestämistä vastuuta olevan kunnan rahoitusvastuu ja toimeenpanovalta tehtävän toteuttamisessa erkanevat toisistaan. Tuusulan kunnan näkemys on, että järjestämistä vastuu tulisi olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävän järjestävät. Lain kautta tehtävää ylisääntelyä tulee välttää.

Lakiesityksessä mainitusta aikataulusta:

Lain tulisi astua aikaisintaan voimaan vasta 1.1.2025 ehdotetun 1.12.2024 sijaan. Mielellään valmistautumisaika palvelujen vastaanottamiselle voisi olla tätäkin pidempi: vuosi lisää takaisi huolellisemman suunnittelun ja organisaatioiden valmistautumisen suhteen paremman lopputuloksen palveluiden tuottamisen näkökulmasta: työvoimaviranomaiset voisivat aloittaa toimintansa uudessa palvelurakenteessa 1.1.2026.

Sosiaali- ja terveysministeriö

22.6.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää perusteltuna, että uudistuksen käynnistyessä työllistymistä edistävien palveluiden määritelmä vastaa pääosin nykytilaa. Kuntien järjestämästä, tätä määritelmää laajemmasta palveluvalikoimasta karttuvaa tietoa on mahdollista hyödyntää, kun palvelujärjestelmää tarvittaessa kehitetään palveluiden vaikuttavuuteen perustuvan tiedon perusteella. Sosiaali- ja terveysministeriö nostaa esiin myös sen, että työllistymistä edistäväksi palveluksi määritelty palvelu oikeuttaa työttömyysetuuden saajan saamaan myös korotusosan ja kulukorvauksen, joten vaikuttavuuden arvioinnissa on aiheellista huomioida myös mahdollisista muutoksista syntyvät kustannukset sosiaali- ja terveysministeriön momenteilla 33.20.50 ja 33.20.52.

**Etelä-Savon TE-toimisto, TE-toimistojen
yhteinen lausunto/TE-toimistojen
johtajat**

22.6.2022

TE-toimistojen johtajat nostavat esille kolme keskeistä kiteytystä:

- Esitetty lainsäädäntö keskittyy lähes yksinomaan henkilöasiakkaiden palveluprosessiin ja jättää katveeseen yritys- ja työnantajapalvelut.

- TE-palvelut 2024 on iso uudistus ja se koskee tuhansia työntekijöitä. Henkilöstön asema muutoksessa on turvattu ja liikkeenluovutus on tärkeä periaate.

- Uudistuksella voidaan vaikuttavalla tavalla yhteen sulauttaa valtion ja kuntien resursseja ja löytää uusia toimintamalleja. Resurssien yhdistäminen tuo myös laajemmat taloudelliset resurssit.

**Porvoon kaupunki, Työllisyyden
kuntakokeilu**

22.6.2022

Porvoon kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua uudistuksesta. Porvoon kaupunki huomauttaa, että sitkeästi pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelutarve on enemmänkin hyvinvointialueilla. Niille ei kuitenkaan ole asetettu vastaavia taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia kuin kunnille hoitaa alueensa työttömien sosiaali- ja työterveyspalveluita siten, että tämä kohderyhmä joko asteittain työllistyisi tai siirtyisi esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle. Hallituksen esitys mahdollistaa työllisyysalueiden sopimusten muuttamisen. Esimerkiksi vastuukuntamallissa yhdellä kunnalla olisi ylin päätösvalta työllisyyspalveluiden tarjoamisesta. Porvoon kaupunki korostaa uudistuksessa pitkäjänteistä otetta myös poliittisella tasolla. Muutoin riskinä palveluiden muuttuminen on Suomen hallitus- tai kuntavaalikausittain, jolloin pitkäjänteisten palveluiden ja yhteistyön rakentaminen on lähes mahdotonta. TE-palveluiden uudistaminen on kansallisesti erittäin mittava prosessi, jossa tulisi hyödyntää kaikki aiemmin kootut opit ja kokemukset.

Seinäjoen kaupunki, Rintala Ilkka

22.6.2022

Maahanmuuttoviraston prosessien nopeus ja laadukkuus ovat tärkeä yksittäinen tekijä tässä kokonaisuudessa, sillä maahanmuuton on oltava merkittävää jatkossa, jos työvoiman tarpeisiin pyritään aidosti vastaamaan.

Iin kunta

22.6.2022

Kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus ja resurssit tulee turvata sekä siirtymisvaiheessa että toteuttamisakana. Lakiuudistuksessa on varmistettava 1.1.2023 hyvinvointialueelle siirtyvän kuntouttavan työtoiminnan yhdyspinta kuntien työllisyyspalveluihin.

**Etelä-Pohjanmaan ELY, E-vastuualue,
Työllisyys ja osaaminen yksikkö**

22.6.2022

Lausuntomme perustuu valtakunnalliseen ELY-keskusten yhteisesti valmistelemaan lausuntoon.

Harjavallan kaupunki

22.6.2022

Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu olisi siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Palvelut ja rahoitus tulisi olla samassa paikassa, koska palvelujen järjestäjällä (toisella kunnalla tai kuntayhtymällä) on tarve myös saada rahoitus koko työllisyysalueen tehtävien hoitamiseksi.

Kaupunginhallituksen huomio/ päätös: Harjavallan kaupunki esittää lausuntonaan Kuntaliiton lausunnon, korostaen, että järjestämisvastuu on annettava jokaiselle kunnalle ja rahoitusvastuun tulee kulkea käsi kädessä järjestämisvastuun kanssa. Tämä kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä sekä mahdollistaa sen, että kunnat voivat tarjota työllisyyspalveluille toimivan toteutusympäristön, hyvän hallinnon ja lähipalvelut.

Joroisten kunta, Kunnanhallitus
20.6.2022 §114

22.6.2022

Keski-Savon alueen työllisyysrakenne poikkeaa merkittävästi esimerkiksi Kuopion työssäkäyntialueesta. Järjestämisvastuuta ei tulisi kirjata liian tiukasti vaan ratkaisuja pitäisi pystyä tekemään alueellisesti silloin kun se järjestämisvastuun kannalta on järkevää. Uudistuksen lähtökohtana voisi edelleen olla jokin raja työssäkäyntialueen työllisten osalta (20 000 työllistettävää), mutta tämän lisäksi tulisi olla mahdollisuus anoa harkinnanvaraisesti järjestämislupaa, mikäli se on kokonaisuuden kannalta järkevää. Vastuita tulisi myös pystyä jakamaan hva:n ja järjestämisvastuussa olevan työssäkäyntialueen välillä. Kaikkea ei ole järkevää tehdä erikseen jokaisen järjestämisvastuussa olevan toimesta.

Pornaisten kunta

22.6.2022

Pornaisten kunnanhallitus on päättänyt kokouksessaan 20.6.2022 § 142 yhtyä Kuuma-seutu liikelaitoksen antamaan lausuntoon. Lisäksi kunnanhallitus esittää, että yhdenvertaisuuden toteutumisesta on pystyttävä huolehtimaan siten, että työvoimahallinnon palveluja järjestetään myös Pornaisten kunnassa. Kunnanhallitus toteaa lisäksi, että kunta pitää ensisijaisena sellaista yhteistoiminta-aluetta, johon Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnat sisältyvät.

Uudenmaan TE-toimisto

22.6.2022

Uudenmaan TE-toimisto kiteyttää huomionsa seuraaviin viiteen pääkohtaan.

1. Yrityspalvelut

Esitys on kaikinensa hyvin työnhakijalähtöinen ja perustuu työvoimapohjaan. Valtionosuuden kohdentamiskriteereissä, resursoinnissa yms. ei esityksen mukaan huomioida laisinkaan alueen yrityskantaa ja -volyymeja eikä niiden muutoksia. Epäselväksi jää, mihin työllisyysasteen nousun on ajateltu perustuvan ja minne työllistymisiä on ajateltu tapahtuvan, jos työnantajien palvelu sivuutetaan suurelta osin.

2. Henkilöstön asema

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja turvaisi uudistuksen resursseja tilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennu uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle

työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja turvaisi henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toiminta- ja palvelukykyä uudistukseen valmistauduttaessa.

3. Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmät tulevat olemaan moniulotteinen ja pirstaleinen kokonaisuus, jonka lopullisesta muodosta ei voi sanoa vielä mitään. Esitysluonnos mahdollistaa useampien järjestelmien käytön, joka tuo väistämättä lisää rajapintoja järjestelmien käyttäjille. Tämä kokonaisuus lisää hallintoa, haavoittuvuutta (kyberturvallisuus), vaatii resursseja ja tuo kertakustannuksia sekä pysyviä kustannuksia. Kokonaisuus ei tule olemaan minkään tahon hallittavissa tai johdettavissa. Esityksessä jää epäselväksi, millainen rajapinta asiakastietojärjestelmillä on, ja onko työvoimaviranomaisilla käyttöoikeus/katseluoikeus toistensa henkilöasiakkaiden ja yritysasiakkaiden tietoihin valtakunnallisessa asiakastietojärjestelmässä.

4. Työllisyysvaikutukset

Uudistus on lähinnä hallinnollinen, vaikutukset jäänevät vähäisiksi. Tutkimustietoa julkisten työvoimapalvelujen hajauttamisesta on hyvin vähän, kuten myös hajauttamisen työllisyyteen tai työllistyvyyteen liittyvistä vaikutuksista. Olemassa olevan tutkimuskirjallisuuden mukaan hajauttamisella ei näytä olevan suuria positiivisia vaikutuksia työllistymiseen.

5. Yhdenvertaisuus

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan perusoikeussidonnaisten palveluiden saatavuus valtakunnallisesti yhdenvertaisesti tulee väistämättä heikkenemään tämän esitysluonnoksen johdosta. Esitysluonnoksessa ei ole otettu kantaa henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen riittävällä laajuudella. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että kansaisten perusoikeudet ja erityisesti yhdenvertaisuuden toteutuminen tulevat kärsimään, jos TE-palvelut siirretään esitysluonnoksen mukaisesti kunnille.

Valkeakosken kaupunki

22.6.2022

Valkeakosken kaupunki edellyttää, että rahoitusmalli ottaa huomioon suhdannevaihtelut ja seuraa väestökehitystä erityisesti työikäisen väestön osalta.

Muilta osin Valkeakosken kaupunki yhtyy Kuntaliiton, Tampereen kaupungin, Seutukaupunkien ja TYP-johtajien verkoston esittämiin näkemyksiin.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiesitys on pääosin kannatettava ja esityksen myötä palvelut tuodaan lähemmäksi asiakkaita, jolloin olettavasti palvelujen asiakaslähtöisyys paranee, kun palvelut tuotetaan kuntien lähipalveluna. Kunnilla on mahdollisuus paremmin panostaa työllisyyden hoitoon ja elinvoiman kehittämiseen. Lisäksi kunnilla on paremmat mahdollisuudet reagoida paikallisten yritysten työvoiman tarpeeseen ja työpaikkojen ja työvoiman kohtaantoon.

Lakiesitys antaa myös tulevaisuuden suuntaa, siihen kuinka kunnille tullaan jatkossa antamaan tehtäviä. Uhkakuvana on kunnallisen itsehallinnon murentuminen pienissä kunnissa, mikäli lainsäätäjät vaatii yhä suurempia yhteistoiminta-alueita vedoten yhdenvertaisiin palveluihin tai tulkintaansa resursseiltaan riittävän vahvoista tehtävien järjestäjistä. Lakiesityksen myötä alle 20

000 työvoiman kunnat asetetaan eriarvoiseen/heikompaan asemaan työllisyyspalvelujen järjestäjä kuin yli 20 000 työvoiman kunnat.

Vaatus 20 000 työvoiman alueesta on joka tapauksessa täysin keinotekoinen kriteeri ja vain 27 kuntaa täyttää vaadittavan työvoimapohjan. Käytännössä lakiesityksen myötä alle 20 000 työvoiman kunnalle työllisyyspalvelut näyttävät mm. rahoitusvastuun, työllisyyden ja verotulojen kehityksen, työvoiman saannin, koulutuspalvelujen, hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta keskeisenä kokonaisuutena. Samanaikaisesti järjestämistä vastuu on kunnasta erillään työvoimapohjavaatimukset täyttävällä yhteistoiminta-alueella.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisäätöisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutokustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Maskun kunta

22.6.2022

Lakiesitys on pääosin kannatettava ja esityksen myötä palvelut tuodaan lähemmäksi asiakkaita, jolloin oletettavasti palvelujen asiakaslähtöisyys paranee, kun palvelut tuotetaan kuntien lähipalveluna. Kunnilla on mahdollisuus paremmin panostaa työllisyyden hoitoon ja elinvoiman kehittämiseen. Lisäksi kunnilla on paremmat mahdollisuudet reagoida paikallisten yritysten työvoiman tarpeeseen ja työpaikkojen ja työvoiman kohtaantoon.

Lakiesitys antaa myös tulevaisuuden suuntaa, siihen kuinka kunnille tullaan jatkossa antamaan tehtäviä. Uhkakuvana on kunnallisen itsehallinnon murentuminen pienissä kunnissa, mikäli lainsäätäjät vaatii yhä suurempia yhteistoiminta-alueita vedoten yhdenvertaisiin palveluihin tai tulkintaansa resursseiltaan riittävän vahvoista tehtävien järjestäjistä. Lakiesityksen myötä alle 20 000 työvoiman kunnat asetetaan eriarvoiseen/heikompaan asemaan työllisyyspalvelujen järjestäjä kuin yli 20 000 työvoiman kunnat.

Vaatus 20 000 työvoiman alueesta on joka tapauksessa täysin keinotekoinen kriteeri ja vain 27 kuntaa täyttää vaadittavan työvoimapohjan. Käytännössä lakiesityksen myötä alle 20 000 työvoiman kunnalle työllisyyspalvelut näyttävät mm. rahoitusvastuun, työllisyyden ja verotulojen kehityksen, työvoiman saannin, koulutuspalvelujen, hyvinvoinnin ja kunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta keskeisenä kokonaisuutena. Samanaikaisesti järjestämistä vastuu on kunnasta erillään työvoimapohjavaatimukset täyttävällä yhteistoiminta-alueella.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisäätöisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutokustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Salon kaupunki

22.6.2022

Kuntaliiton hallitus käsitteli kokouksessaan 19.5.2022 Kuntaliiton lausuntoa TE-palvelujen siirrosta kuntiin. Salon kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausunnossa esitettyihin kannanottoihin.

Erityisesti Salon kaupunki haluaa vielä korostaa seuraavia asioita:

1. Järjestämistä vastuu työllisyys- ja elinkeinopalveluista tulee olla jokaisella kunnalla. Salon kaupunki on järjestelmällisesti äkillisen rakennemuutosalueen statuksen myöntämisestä syksyllä 2009 saakka korostanut kaupungin merkitystä ja mahdollisuutta toimia työllisyys- ja elinkeinopalveluista paikallista ekosysteemiä parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntäen. Lakiesityksen yleinen tavoite vastaa juuri tähän Salon kaupungin pitkän tähtäimen toiveeseen.

Vaikka Salossa äkillinen rakennemuutos on vuosien työn ansiosta selätetty ja kamppaillaan muiden kuntien tavoin työvoimapulan kourissa ja vaikka Salo yksinään täyttääkin lakiesityksessä esitetyn järjestämistä vastuun vähimmäiskriteerin 20 000 hengen työvoimasta, ovat muut järjestämistä vastuun vaatimukset käytännössä tekemässä tyhjäksi tämän tavoitteen toteuttamisen, jos lakimuutoksen seurauksena kaupunki pakotetaan mukaan järjestelyyn, joka ei ole luonnollisen kehityksen ja keskustelun tulosta. Salon kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Marttilan ja Koski TI:n kuntien kanssa ja tämän kokeilun valmistelu ja toteutus on osoitus siitä, että kuntien sopimusta vastuun puitteissa pystytään luomaan toimivat ja tarkoituksenmukaiset rakenteet. Tätä ei saa jäykällä vähimmäisvaatimuksilla vaarantaa.

2. Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on nyt vain 30 %. Salon kaupungilla on vielä hyvässä muistissa muutaman vuoden takaiset äkillisen rakennemuutoksen aiheuttamat historialliset vaikeat vuodet, jolloin työttömyys ja työmarkkinatukimenot kasvoivat ja verotuotot pienenivät. Tämän takia parempi suhdeluku edellä mainittuun olisi 50/50 %. Siksi Salon kaupunki esittää, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyden ja työttömyyden vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

3. Kunnille siirtyvien TE-palvelujen rahoitus on suunniteltu järjestettävän niin, että ne rahoitetaan kaikille kunnille kohdistettavalla yleiskatteisella valtionosuudella, jonka määräytymisperusteesta jo edellä esitettiin näkemys laajan työttömyyden merkityksen korottamisesta. Kun toiminnasta koituvat menot kohdistuvat järjestäjälle, joka ehdotuksen mukaan on käytännössä aina yhtä kuntaa suurempi kokonaisuus, on riskinä, että toiminnan kustannukset ja rahoitus eivät kohtaa. Tämän vuoksi rahoitus pitäisi aina osoittaa järjestäjälle eikä yksittäisille kunnille.

Vörå kommun

22.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Ylöjärven kaupunki, Ylöjärven kaupunginhallitus 20.6.2022 § 226

22.6.2022

Ylöjärven kaupunki toteaa, että TE2024 uudistus on toivottu rakenteellinen muutos kuntien elinvoimaisuutta tukevana palveluna ja pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä.

Muuta huomioitavaa: liikkeenluovutusperiaatteet

Ylöjärven kaupunki pitää lisäksi tärkeänä, että muutoksen suunnittelussa ja toimeenpanossa korostetaan henkilöstön muutostukea ja vahvaa henkilöstön muutosjohtamista. Muutos vaikuttaa sekä valtion että kuntahenkilöstön hyvinvointiin. On hyvä, että nykyiset työnantajatahot vastaavat oman henkilöstönsä muutostuen kuluista ja eri tahojen yhteistyön merkitystä muutosprosessissa korostetaan.

Pirkanmaan ELY**22.6.2022**

Pirkanmaan ELY-keskus yhtyy ELY-keskusten antamaan yhteiseen lausuntoon, jonka Hämeen ELY-keskus on tallentanut järjestelmään. Ei muuta lausuttavaa.

Lopen kunta, Keskushallinto**21.6.2022**

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Muutuskustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin. Lopen kunta näkee tärkeänä, että kuntien tulevia ICT-muutuskustannuksia on aloitettu jo selvittämään yhteistyössä valtionhallinnon, Kuntaliiton ja kuntien kesken. Selvitykseen liittyvistä haasteista huolimatta selvitystyö pitääkin saattaa valmiiksi.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Petäjäveden kunta**21.6.2022**

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Ilomantsin kunta**21.6.2022**

-

Vaasan kaupunki - Vasa stad**21.6.2022**

Vaasan kaupunki edellyttää, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakiin.

Vaasan kaupunki edellyttää että, selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti, koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä.

Vaasan kaupunki näkee, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta.

Vaasan kaupunki pyytää kiinnittämään huomiota esityksen viimeistelyssä suomenkielisen ja ruotsinkielisen version sisältöjen yhtenäisyyteen. Esimerkiksi: Laki työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, hallituksen esitysluonnoksen ruotsinkielinen käännös 3 § 2 mom sekä 17 § 2 mom eivät vastaa sisällöltään suomenkielistä versiota.

Järvenpään kaupunki, Soots Kristiina 21.6.2022

Haapaveden kaupunki 21.6.2022

Työkanava OY:n periaate ja tavoite on linjassa hallituksen ehdotuksen tavoitteiden kanssa, ja on näin ollen hyvin kannatettava uudistus. Sen toiminnassa tulisi kuitenkin arvioida kuntien muuttuva rooli työvoimapalveluissa ja esimerkiksi se, että uudistusten toteutuessa ehdotettuina kunnat eivät enää voi hyödyntää palkkatukea osatyökykyisten työllistämässä. Miten valtiojohtoinen yhtiö huolehtii tasapuolisesti työllistymisen tukemisessa esimerkiksi pienissä ja haja-asutusalueiden kunnissa?

Asiakastietojen käyttötarkoitusten osalta esityksessä todetaan: "... elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti. Käyttötarkoituksiin ei arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämistä siirtymisen vuoksi." Asiakastietojen siirtyminen järjestämistä vastuun mukana on varmistettava ja taattava alusta alkaen tarkoitustenmukaisten toimijoiden tiedonsaanti, jotta asiakkaiden tasapuolinen kohtelu toteutuu.

Kohdassa Aktivointisuunnitelman laatiminen lausutaan seuraavaa: "Aktivointisuunnitelmaa tehtäessä julkiset työvoimapalvelut ovat työttömän henkilön ensisijaisia palveluja. Jos työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja henkilö yhdessä arvioivat, että henkilö ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältyä kuntouttava työtoiminta tai erityislakien mukaisesti sellaisia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, jotka parantavat henkilön työ- ja toimintakykyä." Tämän lausutun jo toukokuussa alkanut palvelumalliuudistus asettaa etenkin kunnissa tehtävän työn kannalta ristiriitaiseen asemaan. Toisaalta lausutaan, että jos asiakas ei pysty henkilökohtaisten rajoitustensa vuoksi osallistumaan julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, voidaan aktivointisuunnitelmaan sisällyttää esim. sosiaali- tai terveyspalveluja. Palvelumalliuudistuksen jälkeen nämä henkilöt ovat kuitenkin velvollisia hakemaan jopa 4 työpaikkaa per kuukausi, vaikka eivät aktivointisuunnitelmaa laativan tahon mukaan pysty osallistumaan edes työvoimapalveluihin vaan ovat esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita. Näiden asiakkaiden rooli työnhakuvelvoitteessa on tarkennettava ja toteutusohjeita selvennettävä ennen työvoimapalveluiden muutosta kunnille.

Uudistuksessa on huomioitava tasapaino asiakkaiden tarvitsemien lähipalveluiden sekä erikoispalveluiden (esim. maksatukset) suhteen. Juurikin nämä erikoispalvelut olisi mielestämme kustannustehokkainta ja järkevintä keskittää, kun taas ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä etenkin vapaa- ja osa-työkykyisten palvelut on pystyttävä tarjoamaan lähipalveluina.

**Tampereen kaupunki, 21.6.2022
Kaupunginhallitus 20.6.2022 § 276.**

**(Lisätietoja lausunnosta:
Työllisyysjohtaja Regina Saari, puh. 050
346 9603, etunimi.sukunimi@tampere.fi)**

Tampereen kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 %. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 8000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Tavoitteet ja tarkoitus

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin. Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin.

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnille kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin

Maahanmuuttovirastolle. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta. Lisäksi säädettäisiin nuorten työllistymistä edistävästä matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelusta.

Tampereen kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä. Tampereen kaupunki haluaa kuitenkin nostaa esiin huolen siitä, että kokonaisuutena tarkasteltuna tehdyn esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistuksille asettamia toiveita ja odotuksia. Kokonaisuutena ehdotetussa ratkaisussa ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustamisesta. Mallin suuri heikkous on lisäksi se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle. Kysymyksestä, tuleeko järjestämisvastuu antaa suoraan kunnille vai alueille, joilla asuu minimissään 20 000 työvoimaan kuuluvaa henkilöä, ei ole saavutettu poliittista yhteisymmärrystä. Tämä erimielisyys vaarantaa uudistuksen toteutumisen.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta tuomalla ne osaksi kuntien palveluekosysteemiä. On sinänsä tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla, mutta toisaalta pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Keskeistä onkin, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan taloudellinen vastuu työttömyydestä ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että uudistuksessa toteutuu sille tavoitteeksi asetettu kustannusneutraliteetti niin siirtyvien palvelujen ja tehtävien kuin työttömyysturvan kannustinjärjestelmän kompensaaationkin osalta, mutta esittää samalla huolensa, että kaikin osin tämä tavoite ei ole toteutumassa.

Esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat sekä työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä lainsäädäntöä ja nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä. Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla, jotka automaattisesti ohjaavat palvelujen sisältöjen sekä hankinta- ja palkkiomallien oikeasuuntaiseen kehittämiseen. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä.

Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen. Kuntouttavan työtoiminnan siirtyessä vuonna 2023 hyvinvointialueille kunnille tarvitaan uusia palveluja heikommassa työmarkkina-asetmassa oleville asiakkaille. Esimerkkinä tällaisesta palvelusta voisi olla työelämävalmennus.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota tietosuojasääntelyn epätarkoituksenmukaisuuteen vaikuttavan asiakaspalvelun järjestämisessä. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

Tampereen kaupunki kantaa huolta siitä, että TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei KEHA-keskuksen hallinnoima TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Kunnille tulee myös antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia digitaalisia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon, vaikuttavuuden osoittamisen ja tiedolla johtamisen toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Lisäksi Tampereen kaupunki edellyttää, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä. Muutuskustannukset tulee korvata kunnille.

Kuntiin liikkeenluovutuksena valtiolta siirtyvän henkilöstön osalta Tampereen kaupunki korostaa riittävää ja hyvää yhteistyötä valtion eri virastojen ja kuntien kesken koko muutosprosessin ajan.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin kuntien työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta. Vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla. Kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi. Esitykseen sisältyy myös ns. perälautasäännös; mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallintomallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen liittyvistä tarpeellisista asioista.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman korkeiksi.

Esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimintamahdollisuuksia ja valinnan vapautta. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen panostamat resurssit saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun ja toiminnan säätelyn myötä vähentyä ja riskinä on, että kuntien palveluekosysteemin mahdollisuudet jäävät täysimääräisesti hyödyntämättä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyvät tavoitteet on entistä vaikeampi saavuttaa.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä. Edellisen perusteella itsenäinen järjestämisvastuu olisi suurimmilla kaupungeilla. Esityksessä olevien muiden vaatimusten vuoksi useiden isojen kaupunkien todelliset mahdollisuudet järjestää palvelut itsenäisesti on kuitenkin evätty. Hallituksen esitysluonnokseen liittyvä työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimus edellyttää käytännössä keskuskaupungin ja sitä

ympäröivien kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Suurin osa suuristakaan kaupungeista ei esitykseen kirjatuilla edellytyksillä voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta. Kun huomioidaan, että järjestämisvastuu yhdenvertaisista, laadukkaista ja kattavista palveluista sekä niiden valvonta on järjestäjällä ja rahoitus, joka on yleiskatteellista ja perustuu mm. työikäisen väestön kehitykseen, on kuntakohtainen, ei esitettyjä järjestämisvastuuseen liittyviä vaatimuksia voi pitää tarkoituksenmukaisina. Järjestämisvastuun, rahoituksen ja kannusteiden tulisi olla samalla toimijalla. Esitys puuttuu myös kuntien itsehallinnolliseen asemaan.

Esityksen mukaan työllisyysalueen kunnat voivat keskenään sopia työnjaosta palvelujen tuottamiseksi. Tämä mahdollistaa jossain määrin kuntien potentiaalın hyödyntämisen, mutta ei poista mallin keskeisiä ongelmia. Tampereen kaupunki pitää hyvänä mallia, jossa kunta voi järjestää palvelut itsenäisesti, jos sen työvoiman määrä olisi vähintään 20 000 henkilöä, mutta kaikkien sellaisten kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön tulisi sopia tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkun muun tai muiden kuntien kanssa. Järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee kuitenkin viime kädessä olla jokaisella kunnalla. Silloin myös menot ja tulot kohdentuvat järjestäjälle eli jokaiselle kunnalle. Tampereen kaupunki esittää, että:

Kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyyden hoitamiseksi perustettua yhteistoiminta-aluetta kutsuttaisiin työllisyysalueeksi.

Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palvelujen organisointiin ja yhdyspintojen rakentamiseen. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa kuntia yhteistyöhön niiden palvelujen kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Rahoitusmalli, palvelut

Kuntien järjestämisvastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain mukaisiksi valtiosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtiosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset ovat vuoden 2022 talousarvioesityksen tasossa karkeasti arvioiden vajaat 700 miljoonaa euroa sisältäen 70 miljoonan euron lisäyksen pohjoismaiseen työnhaunmalliin. Siirtyvien TE-palveluiden rahoitus kohdennettaisiin valtiosuuksien kustannuspohjaan kahdella eri kriteerillä: tehtävien arvioiduista kustannuksista 30 prosenttia kohdennettaisiin työttömien määrän perusteella ja 70 prosenttia 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän perusteella.

Esityksen mukaan kotoutumiskoulutuksen arvioidut kustannukset kohdennetaan vieraskielisyyden perusteella, lukuun ottamatta kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden kotoutumiskoulutusta, johon kunnille osoitettaisiin erillinen laskennallinen korvaus. Työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrä ja työttömien määrä olisivat uusia valtiosuuskriteerejä. Työttömien määrä laskettaisiin niin sanotun laajan työttömyyden käsitteen mukaisesti, jolloin myös työllisyyspalveluihin osallistuvat luetaan mukaan työttömien määrään.

Valtionosuusjärjestelmään sisältyy nykyisin työttömyyskerroin, joka säilyisi nykyisellään. Malliin sisällytettäisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolla toteutettaisiin vaiheittainen siirtyminen laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirtyvien tehtävien osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien arvioiduista kustannuksista kohdennettaisiin arvioitujen kuntakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella 50 prosenttia vuosina 2024 ja 2025 sekä 25 prosenttia vuonna 2026. Laskennallisin perustein kohdennettava osuus olisi mainittuina vuosina vastaavasti pienempi. Kolmantena kokonaisuena vuonna rahoitus määräytyisi kokonaan laskennallisin kriteerein.

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisesti. Lähtökohta uudistuksessa tulee kuitenkin olla, että rahoitus ja järjestämisvastuu ovat samalla taholla.

Tampereen kaupunki tuo esiin näkemyksensä että, esitetty rahoitus- sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin. Tampereen kaupunki pitääkin perusteltuna muuttaa palveluiden niin sanotun kombikriteerin painoarvoa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Edellä mainittua painoarvoa voidaan perustella myös sillä, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työkäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisi kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta.

Lakiluonnoksen palvelujen kustannuslaskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulisi perustua arvioon tehtävien laajuudesta ja vaativuudesta eikä nykyisen palvelujärjestelmän kyvystä toimeenpanna tehtäviä jonakin poikkileikkaavana ajankohtana.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kokonaiskustannus on 700 M€, joka pohjautuu vuoden 2019 toteumaan. Vuonna 2022 voimaan tullut pohjoismaisen työnhaun malli nostaa kokonaiskustannuksia 70 M€. Lainsäädännössä tapahtuu joka vuosi monia palvelujen määrää lisääviä muutoksia ja muutosten myötä myös rahoitus uusiin palveluihin tai palvelujen määrän tarpeen kasvuun on turvattava niin, että kustannukset tulee korvattua täysimääräisesti.

Hallituksen esityksessä on päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntayhtymien järjestämisvastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan enää vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta, eikä valtion liki 25 % osuutta kokonaisrahoituksesta pystytä esityksessä luotettavasti perustelemaan valtiolle jäävillä tehtävillä.

Laskelma ei huomioi vuoden 2022 henkilöstön palkkaamiseen liittyvää pohjoismaisen työnhaunmallin lisäystä eli 70 M€. Kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on varsin riittämätön summa. Valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on varsin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Kieku-töyöajanseurantaa ei tule käyttää perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Ensimmäiset alueille KEHA-keskuksesta saadut alustavat

henkilöstösiirtolaskelmat ovat erittäin epäselviä, eikä työaikaseurannoissa ole huomioitu sitä työpanosta, joita kuntakoikeilussa kuntataustainen henkilöstö Suomessa TE-palvelujen lakisääteisten tehtävien osalta tekee. Kuntakoikeiluissa on 118 kuntaa, mm. kaikki suuret kaupungit.

Kunnille tulee aiheutumaan uudistuksesta merkittäviä kustannuksia mm. valtion tietojärjestelmäratkaisuihin liittyvän valtion kehittämisen osalta. Nämä kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille, samoin erilaiset TE-palvelujen aikaiset tapaturma- ja vastuuvakuutuskustannukset, jotka nyt on ollut Valtiokonttorin järjestämää toimintaa. Näitä ei ole huomioitu rahoituskokonaisuudessa lainkaan. On tärkeää, että kunnille on siirtymässä myös eräiden poistuvien avustusten rahoitus, jotta kunnat voivat huolehtia vastaavien avustusten myöntämisestä työllisyysalueellaan. Tällainen poistuva avustus on mm. työvoimapoliittinen avustus, jota Pirkanmaalla TE-toimisto myöntää kolmannelle sektorille työllistämistoimien järjestämiseksi n. 1,5 – 2 M€ vuodessa.

Rahoitusmalliin liittyvä laajan työttömyyden kriteeri ja palkkatuki

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa.

Tampereen kaupunki huomauttaa, että koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen, tippuvat aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle ja se vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen.

Mikäli aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä halutaan jatkossa työllistää kuntiin, on kuntien palkattava henkilöt normaalin rekrytointiprosessin kautta. Mikäli työllistetyt henkilöt on palkattu muihin kuin valtionosuuden kustannuspohjaan oikeuttaviin palveluihin, esimerkiksi katujen ylläpitoon, jää heistä aiheutuva kustannus kokonaan valtionosuuteen liittyvän kustannustenjaon tarkistuksen ulkopuolelle. Täten näistä henkilöistä aiheutuvat kustannukset jäävät myös kollektiivisella tasolla valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Tampereen kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa te-palveluihin vähenisi. Kunnat eivät myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että jokin muu taho tekisi kuntien palkkatukipäätökset. On tärkeää, että kunnat voivat jatkossa palkata siirtyvän rahoituksen turvin kuntiin töihin niitä työttömiä, joiden

kohdalla ammatillisten valmiuksien vahvistaminen nimenomaan kunta-alalle on tarkoituksenmukaista. Kunnat voivat näin myös työllistää erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevia työnhakijoita. Kunnilla pitää olla yhtäläiset mahdollisuudet saada osaavaa työvoimaa palkkatukien muodossa kuin muidenkin työntajien.

Rahoitusmalli, työttömyysetuus

Kunnan vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksessa laajennettaisiin. Rahoitusvastuun alkamista varhennettaisiin nykyisestä ja porrastettaisiin siten, että kunnan rahoitusosuus kasvaisi työttömyyden pitkittyessä. Työmarkkinatuen rahoituksen lisäksi kunnalle tulisi vastuuta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoituksesta. Rahoitusvastuu koskisi myös palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Jatkossakin lomautusajalta maksettava ansiopäiväraha rahoitettaisiin työttömyysvakuutusmaksujen tuotolla ja työttömyyskassan jäsenmaksulla. Myös työttömyysetuuden lisäpäiväoikeuden rahoitus säilyisi ennallaan.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta määräytyisi työnhakijalle maksettujen työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Myös ne päivät, jolloin työnhakija saa soviteltua tai vähennettyä työttömyysetuutta, laskettaisiin kokonaisina päivinä osaksi työttömyysetuuspäivien kertymää. Kertymässä otettaisiin huomioon myös ennen lain voimaan tuloa maksetut työttömyysetuuspäivät. Rahoitusvastuun perusteena oleva etuuspäivien kertymä nollautuisi työnhakijan täyttäessä työttömyysturvalaissa tarkoitetun työssäoloehdon.

Kunnan rahoitusvastuu alkaisi työnhakijan 101:stä työttömyysetuuspäivästä. Koska työttömyysetuutta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa, tarkoittaisi tämä, että kunnan rahoitusvastuu alkaisi aikaisintaan työnhakijan viidennen työttömyyskuukauden aikana. Kunnan rahoitusosuus olisi 200 maksupäivään saakka kymmenen prosenttia työmarkkinatuen, peruspäivärahan tai ansiopäivärahan perusosan määrästä. Työnhakijan etuuspäivien kertymän ollessa 201-300 päivää kunnan rahoitusosuus olisi 20 prosenttia, 301-400 etuuspäivän ajalta 30 prosenttia, 401-700 etuuspäivältä 40 prosenttia ja 701 maksupäivästä eteenpäin 50 prosenttia. Korkein, 50 prosentin rahoitusosuus, ei koskisi peruspäivärahaa tai ansiopäivärahan perusosaa, koska työttömyysetuuspäivärahan enimmäisaika on 500 päivää. Jos etuudensaaja siirtyy perus- tai ansiopäivärahalla työmarkkinatuella, nämä työttömyysetuuspäiväpäivät luettaisiin mukaan henkilön työttömyysetuuden saannin keston. Portaittain nouseva rahoitusvastuu kannustaa esityksen mukaan kuntia ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä ja kohdentamaan resursseja myös pidempään työttömänä olleisiin.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentaminen kompensoitaisiin kunnille täysimääräisesti peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta maksettavalla korvauksella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen lisättäisiin euromäärä, jonka yhteismäärä vastaisi työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnille koko maan tasolla aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Korvaus maksettaisiin kunnille niiden työikäisen väestön eli 18—64-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa.

Työikäisen väestön mukaan kohdentuvalla korvauksella ei pystytä tarkasti kohdentamaan valtionosuuden lisäystä kustannusten kasvua vastaavasti. Tämän vuoksi valtionosuusjärjestelmään sisällytettäisiin erillinen tasausmenettely. Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen tasauksena kunnan valtionosuuteen tehtäisiin lisäys tai siitä tehtäisiin vähennys, jos kunnalle myönnetty korvaus ei vastaa työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisesta kunnalle aiheutuvaa kustannusten lisäystä. Lisäys tai vähennys olisi kustannuksen

lisäyksen ja kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen välisen erotuksen suuruinen. Valtionosuuden lisäykset ja vähennykset toteutettaisiin kuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti. Kuntien valtionosuutta vähennettäisiin tai lisättäisiin siten, että valtionosuuden vähennys tai lisäys on kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suuri. Edellä mainitut korvaukset ja tasaukset määritettäisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen mukaisilla laskentatiedoilla Tilastokeskuksen väestörakennetilaston tietoihin perustuen. Korvausten ja tasausten määrää ei tarkistettaisi jälkikäteen. Tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti osana kuntien peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta, joka pystyisi edistämään työttömien työllistymistä ja siten vähentämään työttömyysetuusmenojaan, hyötyisi tästä taloudellisesti.

Tampereen kaupunki lausuu asiassa seuraavaa: Työttömyysturvaan liittyvän rahoitusmallin kompensaation tulee tapahtua kustannusneutraalisti. Valtion tulee kantaa julkiselle taloudelle palveluista aiheutuvat suhdanneriskit. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien ei pitäisi joutua luottamaan valtion hyvántahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti. Nyt esitetty kunnan maksuvastuun kasvu työttömyysetuuksista siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen.

Suurissa kaupungeissa väestökehityksen vuoksi kasvavia kustannuksia ei voi siirtää kunnille ja betonoida kompensaatorahoituksen tasoa pysyväksi poikkileikkaustilanteen pohjalta. Asiaa ei voi kestävästi perustella vain sillä, että näin on toimittu myös aiemmissa vastaavissa uudistuksissa. Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, järjestämistä vastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämistä vastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämistä vastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todettaisiin, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Tampereen kaupunki edellyttää, että rahoitusmallissa tulee ottaa huomioon kasvavien kaupunkien väestömäärä, työikäisen väestön ja potentiaalisten tuensaajien määrän kasvu. Valtionosuusrahoitusta koko kuntatasolle tulee tarkistaa vuosittain koko maan tasolla kunkin vuoden toteutuneiden kustannusten perusteella siten, että rahoitusvastuun kompensaatio koko kuntatasolle seuraa suhdannetilannetta ja väestökehitystä.

Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensaation taso on staattinen, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoiduksi ajan myötä. Kun työikäisen väestön määrän arvioidaan kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisesti, tulee alikompensaatio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonaluokkaa. Kompensaation tasoa tulisikin tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämistä vastuullisilla alueilla.

Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi ja näin ollen hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden työttömyysturvaan liittyvistä kustannuksista. Hyvinvointialue voisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta yhteisten asiakkaiden osalta, jolloin kunnan maksuosuus vastaavasti laskisi. Jos työttömän työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voidaan hänen työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen kirjata ainoaksi toimenpiteeksi, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää

kokonaan hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottaa. Jos asiakas ei pysty ottamaan vastaan työtä tai työllistymistä edistäviä palveluja, hänet tulisi ohjata muiden etuuksien piiriin, viimesijaisesti toimeentulotuelle. On kohtuutonta, että vielä hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeenkin kunnat maksavat toimeentulotuesta puolet. Työttömien työllistymisen tukemiseksi etuisuus-, kannuste- ja kustannusjärjestelmää tulisi kehittää kokonaisuutena eri ministeriöiden kesken, ja määrittää kannusteet sille taholle, jolla on työkalut tarpeisiin vastaamiseksi.

Esitetyssä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuisi merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajat osallistuvat kotoutumisen alkuvaiheessa usein työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksettavan työmarkkinatuen rahoituksesta valtio vastaa. Työmarkkinatuen rahoitukseen tehtäisiin poikkeus, jonka mukaan kunnalla ei olisi rahoitusvastuuta maahanmuuttajien työmarkkinatuesta vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Kansainvälistä suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden erityisen haavoittuva asema otettaisiin huomioon siten, että valtio kantaisi vastuun työmarkkinatuen kustannuksista edellä mainittua pidempään. Edellä mainittujen henkilöiden osalta valtio vastaisi työmarkkinatuen kustannuksista kolme vuotta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Edellä tarkoitetut poikkeukset koskisivat vain työmarkkinatukea. Tästä seuraa, että henkilön maahanmuuttajataustasta huolimatta kunnan rahoitusvastuu koskisi tilanteita, joissa maahanmuuttajalle maksettaisiin perus- tai ansiopäivärahaa.

Ohjausjärjestelmä ja valvonta

Esityksen mukaan valtiolla olisi kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä sekä seurannasta ja arvioinnista. Työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet. Valtioneuvosto vahvistaisi tavoitteet työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtakunnallisissa tavoitteissa voitaisiin määrittellä tavoitteita työvoimapalveluiden yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden edistämiseksi, osaavan työvoiman saatavuudelle ja osaajien maahanmuuton edistämiseksi, valtion, kuntien ja työllisyysalueiden sekä muiden toimijoiden väliselle yhteistyölle ja työllisyydenhoidon toiminnan kehittämiselle sekä työvoimapalvelujen tiedonhallinnan kehittämiselle. Tavoitteita voitaisiin hallituskauden aikana myös muuttaa työmarkkinatilanteen muuttuessa olennaisesti.

Valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kunnat, työ- ja elinkeinoministeriö ja muut työllisyysasioiden ohjaamisesta vastaavat ministeriöt. Lisäksi neuvottelukunnassa olisi edustus valtion aluehallinnosta sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi tukea työ- ja elinkeinoministeriötä työllisyyden edistämisen ohjaamisessa, seurata ja ennakoita työvoimapalvelujärjestelmän toimivuutta ja käsitellä työllisyyden edistämistä koskevia kehittämistarpeita. Neuvottelukunta osallistuisi valtakunnallisten työllisyyden edistämisen tavoitteiden valmisteluun ja seurantaan sekä edistäisi niiden toteutumista. Neuvottelukunta käsitelisi työllisyyttä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia työllisyyttä koskevia Euroopan unionin ja kansallisia toimenpiteitä. Neuvottelukunnan rooliin kuuluisi eri osapuolten yhteistyön edistäminen työllisyyden edistämässä.

Kuntien tukemiseksi työllisyyden edistämässä työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluissa tarkasteltaisiin työllisyydenhoidon vaikuttavuutta ja kehittämisen ja yhteistyön

tarpeita seuranta- ja analyysitiedon sekä työllisyyden edistämiseksi asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Keskusteluissa jaettaisiin tietoa eri alueiden vaikuttaviksi havaituista keinoista edistää työllisyyttä.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin myös neuvottelumenettelystä tilanteessa, jossa työvoimaviranomaisen kyky työvoimapalvelujen järjestämiseen olisi kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimapalveluja järjestäviin työvoimaviranomaisiin. Tilanteen arviointi perustuisi kunnan tai kuntayhtymän palvelujen järjestämistä ja saatavuutta koskevaan kokonaisarviointiin. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteeseen tai muuhun vastaavaan työllistymistä edistävään toimintaan, yli 12 kuukauden työttömyyden lisääntymiseen kunnassa tai työllisyysalueella verrattuna muiden vastaavien kuntien tai työllisyysalueiden tilanteeseen, työnhakijoiden palveluprosessiin liittyvien keskustelujen toteutumiseen kunnassa tai työllisyysalueella sekä siihen, että kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää työvoimapalveluja on muusta syystä merkittävästi vaarantunut. Menettely käynnistettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön aloitteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö ja työvoimaviranomainen sekä valtionvarainministeriö neuvottelisivat ja sopisivat tilanteen korjaamiseksi laadittavasta toimintasuunnitelmasta ja sen seurannasta. Työvoimaviranomaisen tulisi käsitellä viivytyksettä toimintasuunnitelma ja saattaa sitä koskeva päätös työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Jos työvoimapalveluiden saatavuuden arvioitaisiin toimintasuunnitelmasta huolimatta merkittävästi vaarantuneeksi, valtioneuvosto voisi tehdä päätöksen uudesta työllisyysalueesta. Ennen päätöksentekemistä valtioneuvoston tulisi kuulla kuntaa tai kuntayhtymää.

Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien lainmukaisuutta. Aluehallintoviraston toimivalta olisi kuntalaissa säädettyä kantelun johdosta suoritettavaa laillisuusvalvontaa laajempi.

Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta. Jos palvelujen järjestämisessä havaittaisiin olennaisia puutteita taikka toiminta muutoin on lainvastaista, aluehallintovirasto voisi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta määräajassa. Aluehallintovirasto voisi asettaa määräyksensä tehosteeksi uhkasakon. Jos valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa oleva kuntayhtymä on annetun lain mukaisissa tehtäviä hoitaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, aluehallintovirasto voisi antaa työvoimaviranomaiselle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle. Valvontatehtävä on tarkoitus keskittää yhdelle aluehallintovirastolle.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä, jossa kuntia ohjaisivat työ- ja elinkeinoministeriö, KEHA-keskus ja ELY-keskus ja valvoisi edellisten lisäksi myös nykyistä kuntalaissa olevaa kantelua laajemmin aluehallintovirasto, ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen. Valvontamalli on perusteeton suhteessa kunnille siirrettäviin tehtäviin ja tilanteessa, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu eivät ole samalla toimijalla.

Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palvelujen lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Tampereen kaupunki esittääkin, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin kohdalla ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtävälueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Ehdotetun työvoimapalvelujen järjestämislain 3 luvun 4§:n 2 mom. mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn sellaisen työvoimaviranomaisen (järjestämisvastuussa oleva taho) kanssa, jonka kyky järjestää työvoimapalveluja on kahden peräkkäisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin työvoimaviranomaisiin. Edellä mainittu lainsäädäntöesityksessä oleva työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on poikkeuksellinen. Ministeriö voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen ja muuttamiseen liittyvän neuvottelumenettelyn, mikäli kunnan tai työllisyysalueen kyky järjestää palvelut olisi kahden viimeisen vuoden aikana merkittävästi heikentynyt verrattuna muihin vastaaviin kuntiin tai työllisyysalueisiin. Päätöksen muutoksesta tekisi valtioneuvosto. Lähinnä vastaava arviointimenettely kunnissa on kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely.

Ehdotettu järjestämisvastuuseen liittyvä työvoimapohjavaatimus, työssäkäyntialuevaatimus sekä valtioneuvoston päätösvaltaan yhdistetty arviointimenettely eivät muodosta kunnallisen itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.

Liikkeenluovutusperiaatteet

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että muutoksen suunnittelussa ja toimeenpanossa korostetaan henkilöstön muutostukea ja vahvaa henkilöstön muutosjohtamista. Muutos vaikuttaa sekä valtion että kuntahenkilöstön hyvinvointiin. On hyvä, että nykyiset työnantajatahot vastaavat oman henkilöstönsä muutostuen kuluista ja eri tahojen yhteistyön merkitystä muutosprosessissa korostetaan.

Tampereen kaupunki edellyttää edellä mainittuun perustuen, että kunnat tuleekin ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun työllisyysalueiden laatimat tehtävänkuvat on vahvistettu TE2024 -siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on asiakaspalvelun ja vaikuttavien työllistymistoimien johdosta tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin voida itse vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, sillä ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palvelujen järjestämisen edellytyksiin.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan lakiin työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannpanosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan jo heti 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että KEHA-keskus, ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä kuntiin siirtyisi pysyvästi tehtäviä, jotka todennäköisesti edellyttävät julkisen vallan käyttöä. Esitysluonnos tarkoittaisi, että Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelujen joidenkin työntekijöiden palvelussuhteen lajin määräytyminen pitäisi muuttaa työsuhteisesta pysyvästi virkasuhteiseksi. Laissa kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 4 §:ssä ei ole kuitenkaan poikkeusta siihen, että ilman julkista hakumenettelyä voitaisiin työsuhteessa oleva ottaa tai siirtää vakituisen virkasuhteeseen. Määräaikaisen kuntakokeilun aikana Tampereen

kaupungin työ- ja kasvupalvelujen noin 50 henkilöä on ollut määräaikaisessa virkasuhteessa ja työvapaalla toistaiseksi voimassa olevasta työsuhteestaan.

Edellä mainitusta johtuen lakiin ehdotetaan seuraavaa siirtymäsäännöstä: ”Poiketen siitä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen työntekijän vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että henkilön palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.”

Valmistelussa olisi hyvä huomioida liikkeen luovutuksen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset. Tiedossa on, että valtion palveluksessa työskentelevän henkilöstön palkka on korkeampi kuin kuntaorganisaatiossa vastaavissa tehtävissä. Palkkaharmonisoinnin osalta on kuitenkin huomioitava, että korotuspaineet kohdistuvat vastaanottavissa organisaatioissa eri henkilöstöryhmiin laajemminkin kuin vain suoraan työllisyyden hoidon tehtävissä työskentelevien osalta. Asia tulee vaikuttamaan ainakin toimisto- ja asiantuntijahinnoitteluihin sekä hinnoittelemattomien palkkaryhmään (päällikkötehtävät ja eräät itsenäiset asiantuntijat).

Palkkaharmonisoinnin lähtökohtana tulisi näin ollen olla harmonisointi vastaanottavien organisaatioiden palkkausjärjestelmiin mahdollisimman hallituin palkkakustannuksin - lähtökohtana ei voi olla, että organisaatiomuutoksen johdosta aiheutuisi paine nostaa kuntien olemassa olevan henkilöstön palkkausta kaikkineen ao. henkilöstöryhmissä.

Palvelut

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista ja julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Työnhakijan palveluprosessia koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli).

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisella olisi velvollisuus järjestää työnhakijoille alkuhaastattelut, työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut laissa edellytetyllä tavalla. Myös työnhakijalle asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevat säännökset vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä. Työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät ja työnhakuvelvollisuuden asettaminen olisivat työvoimaviranomaisen tehtäviä. Myös julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoima vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyjä palveluja, pois lukien yritysten kehittämispalvelut, jotka olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja.

Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää julkisina työvoimapalveluina työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta sekä työvoimakoulutusta. Lisäksi julkisiin työvoimapalveluihin kuuluisi muutosturvakoulutus. Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluisi nykyistä vastaavasti myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, kokeilut, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset. Työnantajalle myönnettävillä tuilla tarkoitettaisiin palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea ja työolosuhteiden järjestelytukea. Henkilöasiakkaalle tukia ja korvauksia olisivat starttiraha, palveluihin hakeutumisesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettävä matka- ja yöpymiskustannusten korvaus sekä palveluihin osallistumisesta aiheutuviin kuluihin myönnettävä kulukorvaus. Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen perustuisi asiakkaiden

palvelutarpeeseen. Työvoimaviranomaisen tulisi järjestää työvoimapalveluja asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen kuuluisi kuntien valtionosuustehtävään. Kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta.

Tampereen kaupunki katsoo, että palveluiden osalta lakiluonnos vastaa pääosin nykyistä TE-palvelujen lainsäädäntöä ja lähes kaikki nyt käytössä olevat työ- ja elinkeinotoimiston palvelut siirtyvät uudelle työvoimaviranomaiselle. Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin sekä järjestäjän aidon mahdollisuuden vaikuttaa palvelujen järjestämistapoihin. Palvelureformin yhteydessä tulisi välttää ylisääntelyä. Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla, jotka automaattisesti ohjaavat palvelujen sisältöjen sekä hankinta- ja palkkiomallien oikeasuuntaiseen kehittämiseen.

Esityksen mukaan kunta voisi järjestää yleisen toimivaltansa puitteissa myös muita palveluja, joilla edistetään työnhakijoiden työllistymistä, mutta näihin ei myönnettäisi valtionosuutta. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut kuntaekosysteemissä yhdessä koulutuksenjärjestäjien, hyvinvointialueen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen ja kulukorvausmenettely tulee voida automatisoida. Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data -periaatteella.

KEHA-keskuksen rooli

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esityksessä olevaa KEHA-keskukselle määriteltyä roolia palvelujen järjestämisessä tulee arvioida kriittisesti. Viraston rooli on esityksessä muuttumassa merkittävästi henkilöasiakaspalveluja järjestäväksi tahoksi, mitä Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna. Eriyisen huolestuttavana on pidettävä KEHA-keskukselle HE-luonnoksessa esitettyä tehtävää hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusten toteuttamista. Lisäksi kansainvälisen rekrytoinnin koordinaattoreiden ja EURES-asiantuntijoiden määrän merkittävä sijoittaminen alueelta kuntien sijaa KEHA-keskukseen ei ole alueiden työvoiman saatavuuden turvaamisen kannalta perusteltua. Kansainvälisen osaamisen kokonaispalvelut tulee olla osa suurten kaupunkien järjestämisvastuulla olevaa toimintaa.

ELY-keskukseen jäävät tehtävät

Tampereen kaupunki ei pidä perusteltuna, että kuntiin siirtyvästä julkisena työvoimapalveluna järjestettävien palveluiden palveluvalikoimasta jäisi pois yritysten kehittämisspalvelut, jotka olisivat jatkossakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Näiden palvelujen jättämiselle ELY-keskuksiin ei ole Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan perusteita. Työllisyys- ja yrityspalvelut muodostavat yhdessä asiakaslähtöisen ja vaikuttavan kokonaisuuden osana kuntien muita elinvoimapalveluja. Yritysten ja työnhakijoiden palvelut tulisikin tuoda mahdollisimman lähelle asiakkaita osaksi kuntien elinvoimaekosysteemiä. Parempi palvelukokemus voidaan mahdollistaa ihmisiä lähellä olevien palveluekosysteemien kautta.

Palvelujen laskutus

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella. 2 luvun 6 §:ssä mainitaan seuraavasti: "Työvoimaviranomaisen on tarjottava

työvoimapalveluja työnantajalle tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta.” Esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja koordinoivat paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Työnhakijan palveluprosessi

Työnhakijan palveluprosessin esitetään vastaavan toukokuussa 2022 voimaan tullutta työnhakijan palveluprosessia (pohjoismainen työnhaun malli), joka muodostuu alkuhaastattelusta, täydentävistä työnhakukeskusteluista ja työnhakukeskusteluista. Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen työnhakijalle järjestetään mm. seitsemän keskustelua ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Palveluprosessi ei ole tarkoituksenmukainen suhteessa työllistymisen tavoitteisiin eikä asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin.

Tampereen kaupunki ei ole voinut työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa toimeenpanna uuden työvoimapalvelumallin lainsäädäntöä pelkäämään valtiolta siirtynein henkilöstövoimavaroin. Kuntiin siirtyvä henkilöstöresurssi on tältä osin täysin riittämätön lakisääteisen prosessin toimeenpanoon. Kunnilla tulee jatkossa olla riittävä toimivalta palveluprosessien ja palvelujen sekä henkilöstön käytön tarkoituksenmukaisesta suuntaamisesta vaikuttaviin ja kannusteiden mukaisiin tehtäviin. Tampereen kaupunki katsoo, että vaatimus intensiivisestä ja vahvasta palveluprosessista kaikille työnhakijoille on tarpeeton. Työnhakijaksi ilmoittautuessaan osa työnhakijoista on omatoimisia ja heillä on sekä riittävä ammatillinen osaaminen että työnhakutaidot itsenäiseen työllistymiseen. Tällä asiakasryhmällä ei ole tarvetta seitsemälle keskustelulle ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Lisäksi kausivaihtelun vuoksi esimerkiksi alkukesällä ilmoittautuu paljon työnhakijoita ja näistä iso osa työllistyy kesän aikana tai viimeistään syksyyn mennessä. Tälle ryhmälle kesän aikana tehtävät seitsemän keskustelua ovat tarpeettomia.

Intensiivisen työnhaun aloituksen toteuttaminen kaikille asiakkaille vie merkittävän osan työvoimaviranomaisen työajasta ja resursseista. Samaan aikaan on vähemmän resursseja palvella niitä työnhakijoita, joilla on aito tarve intensiiviselle alulle tai niitä, jotka ovat jo olleet pidempään työttöminä ja heillä olisi tarvetta työvoimaviranomaisen ohjaukselle ja palveluille. Vaikuttavampaan lopputulokseen ja parempaan työllisyysasteeseen päästään, kun kunta itse kohdentaa resurssit palvelemaan niitä asiakkaita, joiden kohdalla arvioidaan, että työllistyminen ei tule tapahtumaan lähikuukausina.

Joustamattomaksi säännelty palveluprosessi estää henkilöresurssien kohdentamisen niihin kohtiin palveluprosessia, jossa se on palvelutarpeen ja työnhakijan kokonaistilanteen näkökulmasta vaikuttavinta ja tuloksekkainta. Sääntely vie myös asiakaspalvelussa työskenteleviltä osaajilta mielekkyyttä toimia työvoimaviranomaisen asiakaspalvelutehtävissä sekä edellytyksiä muodostaa luottamuksellisia asiakassuhteita, jos henkilöstöllä ei ole mahdollisuutta rakentaa työnhakijoiden palveluprosesseja tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Asiantuntijaorganisaatiossa tarkkaan määritelty asiakasprosessi vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäksi palvelumalli rajoittaa kuntiin siirtyvän palvelujen rahoituksen ja henkilöstön tuottavampaa käyttöä vaikuttavimpiin palveluihin.

Tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että ne tukevat työnhakijan palveluprosessin sujuvaa etenemistä eivätkä aiheuta lisää käsin tehtävää manuaalista työtä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa palveluntuottajien ja kumppaneiden kirjaukset työvoimaviranomaisen tietojärjestelmään. Asiakkaan tulisi voida päivittää suunnitelma tai suunnitelmaehdotus palveluntuottajan/verkostotoimijan kanssa, vaikka työvoimaviranomainen hyväksyy lopullisen suunnitelman.

Ammatinvalinta ja uraohjaus

Kunnat rakentavat työllisyyspalveluja osaksi muuta palveluekosysteemiään. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa nykyistä laajempien asiantuntijaryhmien käyttö osana te-palvelujen toimeenpanoa. Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa säädetään ammatinvalinnan ja uraohjauspalveluista. Niiden toimeenpano on määritelty yksinomaan laillistetuille psykologeille.

Tampereen kaupunki katsoo, että psykologin käyttämät työkalut eivät palvele asiakkaan ammatin valinnan ja uraohjauksen kaikkia tarpeita ja psykologi ainoana ammatinvalinnan ja uraohjauksen toteuttajana ei ole kestävä ratkaisu. Psykologin koulutukseen ei kuulu esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tai korkeakoulutuksen koulutuspolkujen tuntemus. Opinto-ohjaajaksi voi opiskella kahta väylää: Voi käydä joko kasvatustieteen maisterin opinnot pääaineena ohjaus tai voi suorittaa ammatillisen opettajan opinnot ja sen lisäksi opinto-ohjaajan opinnot ammattikorkeakoulussa. Molemmat väylät pätevöivät toimimaan opinto-ohjaajana kaikilla koulutusasteilla. Jälkimmäiseen väylään on lisätty myös uraohjauksen pakolliset opinnot. Nämä opinto-ohjaajan opinnot antavat myös kattavan osaamisen työmarkkinoiden tuntemukseen sekä henkilökohtaisten koulutuspolkujen räätälöimiseen. Opinto-ohjaajan tulisi olla pätevä ammatinvalinnan ja uraohjauksen tarjoaja myös lain mukaan. Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös työllisyyspalveluissa.

Työnhakuvelvollisuus

Tampereen kaupunki pitää työnhakuvelvollisuutta oikeansuuntaisena toimena.

Työnhakuvelvollisuuden osalta sääntely on kuitenkin liian yksityiskohtainen ja jäykkä.

Työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi olla enemmän joustoa ja laissa tulisi olla kirjattu laajempi työvoimaviranomaisen harkinnan mahdollisuus työnhakijan yksilöllisissä tilanteissa.

Esimerkkeinä työnhakijoiden yksilöllisistä tilanteista ovat opettajat, koulunkäynninohjaajat ja ammattiuhrheilijat, joiden tehtävät päättyvät kesäkuussa ja uusi tehtävä alkaa elokuussa.

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei ole näissä tilanteissa tarkoituksenmukaista ja lisäksi kohderyhmälle ei ole kesällä sopivia paikkoja auki tai paikat eivät ole julkisessa haussa (ammattiuhrheilijat). Työnhakuvelvoitteen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi tilanteessa, jossa nollatuntisopimuksella olevalla keikkatyöläisellä on töitä lähes täydet tunnit tai jos työnhakija on parhaillaan lomautettu, mutta työt jatkuvat esim. 1,5 kuukauden päästä. Tampereen kaupunki katsoo, että työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus laajempaan harkintaan työnhakuvelvoitteen asettamisessa.

Palkkatuki ja starttiraha

Palkkatuki on haasteellinen työllistämisen työkalu kasvuyrityksille/startup-yrityksille sekä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Tulevaisuudessa tulisi pohtia, miten palkkatukea voitaisiin hyödyntää paremmin osana nopeita yritysten kasvutilanteita ja rekrytointitarpeita. Yleisenä huomiona on, että työnantajien näkökulmasta palkkatukiprosessi on monimutkainen (palkkatuen saannin kriteerit ja rajat) ja vaatii työnantajalta perehtyneisyyttä sekä selvittelyä. Jatkossa tulisi pohtia, miten palkkatukiprosessia voitaisiin automatisoida ja nopeuttaa.

Starttirahan osalta tulisi pohtia, miten palvelu muutetaan kasvuyrittäjyyttä edistäväksi ja kannustavaksi.

Valmennukset ja kokeilut

Tampereen kaupunki pitää kannatettavana, että valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto poistettaisiin ja työvoimaviranomainen voi harkita sopivan keston asiakkaan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Tämä on oikea suunta liian yksityiskohtaisen sääntelyn poistamisessa ja työvoimaviranomaisen toiminnan ohjaamisessa ennemminkin tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla.

Jatkossa kokeiluun ja valmennukseen liittyvän vakuutusturvan järjestäminen olisi työvoimaviranomaisen vastuulla. Työvoimaviranomaisen tulisi huolehtia, että valmennuksen ja kokeilun aikana osallistujilla on voimassa sekä ryhmävastuuvakuutus että työtapaturma- ja

ammattitautilain mukainen tapaturmavakuutus. Herää kysymys, suunnitteleeko, kilpailuttaa ja hankkiiko jokainen työvoimaviranomainen itse vakuutukset. Tampereen kaupunki edellyttää, että tehtävien siirtyessä valtiolta kunnille em. kulut kuuluvat palvelujen täysimääräisen rahoituksen piiriin.

Koulutukset

On luontevaa, että työvoimakoulutus siirtyy muiden palvelujen tavoin työvoimaviranomaisen järjestämis- ja toteutusvastuulle. Liikkeenluovutuksen osalta on huomioitava, että TE-toimistojen lisäksi myös ELY-keskuksista siirtyy riittävä määrä henkilöstöä kuntiin. Jos työvoimakoulutusta ei voi sisällöllisesti uudistaa tässä rakenteiden uudistamisvaiheessa, se tulee tehdä myöhemmin sekä poistaa siihen liittyviä jäykkyyksiä (mm. haku- ja valintaprosessit, keskeyttämisprosessi) ja asiakkaan näkökulmasta korjata vallitsevaa epätasa-arvoa suhteessa omaehtoisen koulutuksen etuuksiin ja säästöihin. Työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu tulee viimeistään 2024 muutosten jälkeen uudelleenarvioida ja yhteensovittaa ja mahdollisesti yhdistää uudeksi jatkuvan oppimisen osaamispalveluksi, jonne voi sisälle räätälöidä erilaisia tukevia elementtejä asiakkaiden opintopolun ajalle. Näissä uudistuksissa tulee kuitenkin huomioida, että kunnat eivät joudu uudistusten myötä opintososiaalisten etuuksien maksajiksi suhteessa uusiin kannusteisiin Tampereen kaupunki pitää kannatettavana tavoitetta parantaa 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden työllisyysastetta ja asemaa työmarkkinoilla. Muutosturvakoulutusta järjestettäisiin sellaisille 55 vuotta täyttäneille henkilöille, jotka on irtisanottu tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Tampereen kaupunki katsoo, että myös konkurssi, yrityssaneerausmenettely tai työnantajan kuolema voivat aiheuttaa äkillisiä irtisanomisia, joten myös nämä syyt tulee rinnastaa muutosturvakoulutuksen kriteerien osalta tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Muutosturvakoulutuksen kesto saa esityksen mukaan olla enintään kuusi kuukautta ja sen arvo saa vastata enintään irtisanotun henkilön kahden kuukauden palkkaa. Tampereen kaupunki toteaa, että osalle kohderyhmästä kuuden kuukauden jakso opintoja ei ole riittävä aika. Rajausta koulutuksen hankkimiseen enintään irtisanotun kahden kuukauden palkan arvoa vastaavaksi on haasteellinen. Irtisanotun henkilön osaamis- ja koulutustarve eivät ole suhteessa henkilön palkkaan. Irtisanotulle hankittavan koulutuksen tulee tosiasiallisesti ja riittävästi parantaa ammatillista osaamista, että hän voi työllistyä uudelleen. Laskentatapa ei saa olla este koulutustarvetta vastaavan koulutuksen hankinnalle, eikä laskentatapa saa asettaa irtisanottavia eriarvoiseen asemaan.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan muutosturvakoulutuksen myötä ollaan luomassa hallinnollisesti hyvin raskas uudistus, joka on lainsäädännön tasolla säädetty liian yksityiskohtaisesti. Tampereen kaupunki haluaa lainsäädännön mahdollistavan joustavammat ja yksilöllisemmät asiakkaan tarpeesta lähtevät palvelut, jolla päästään parempiin tuloksiin myös tässä tärkeässä tavoitteessa eli saada parannettua 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä.

Yleisesti muutosturvatilanteissa tulisi luoda toimintatapoja, joilla saataisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikki henkilöstön vähennyksiin liittyvät YT-neuvottelut nopeasti työvoimaviranomaisen tietoon ja palvelumallin sopimisen pohjaksi. Lisäksi tulisi pohtia digitalisaation hyödyntämisen mahdollisuuksia nopean työllistymisen sekä liikkuvuuden edistämiseksi muutosturvatilanteissa.

Tampereen kaupunki katsoo, että nyt lausunnolla olevan HE:n opiskelun vaikutuksista työttömyysetuksiin sisältämät muutosehdotukset ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaisia. On hyvä, että vapautetaan työttömyysaikaista lyhytkestoista opiskelua ja edistetään asiakkaiden jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Tässä lakiesityksessä erityisen hyvänä nostona nähdään se, että vapaa sivistystyö voisi järjestää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kotoajan ohittaneille asiakkaille. Samalla pitää mahdollistaa muu kielikoulutus kotoaikana heikolle kielitaitotasolle jääneille asiakkaille. Tämä asia on ollut epäkohta jo vuosia ja on todellinen työllistymisen este monille maahanmuuttajille ja tämä epäkohta tulisi vihdoin korjata.

Kotoutumisajan ulkopuolisille maahanmuuttajille, joilla on heikko suomen ja ruotsin kielitaito eli perustaitotaso A1-A2, tulisi myös mahdollistaa suomen ja ruotsin kielen opiskelu sekä työelämä-, opiskelu- ja yhteiskuntavalmiuksien opiskelu omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna. Omaehtoisen opiskelun rajaaminen vain ammatillisiin opintoihin ei edistä heikossa asemassa

olevien maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä, jos heillä ei ole ammatillisiin opintoihin tarvittavia valmiuksia. Olisi kannatettavaa tukea työttömyysetuudella heikon kielitaidon omaaville maahanmuuttajille esimerkiksi seuraavia omaehtoisia opintoja: aikuisten perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa opetusta (TUVA/VALMA) sekä vapaan sivistystyön S2-kieliopetusta työelämään tähdäten, vaikka opintojen sisällöstä vähintään 50 % ei olisi ammatillisia opintoja.

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta

Em. lakiesityksen tavoite ohjata työttömät työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan piiriin, kun työttömän palvelutarve sitä edellyttää, on kannatettava. Mahdollisimman varhainen asiakasohjaus voi ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista ja osaltaan helpottaa suuntautumista työelämään. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjausta valmistumisen jälkeen voidaan jatkaa saumattomasti saattaen vaihtaen ilman turhaa työttömyyden kertymän odotusta.

Väljästi palvelutarpeen arviointiin perustuva asiakasohjaus on kuitenkin ongelmallinen asiakasmäärien ennakkoinnin kannalta. Mikäli asiakasmääriä ei kyetä ennakoimaan riittävän kattavasti, ei palvelu- ja henkilöstöresursointia kyetä kohdentamaan oikein. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella arvioidaan asiakasmäärien kasvavan noin 30 % nykyiseen TYP-asiakaskuntaan verrattuna. Yhteistoimintamallin toimivuus ratkeaa pitkälti hyvinvointialueen toimintaan osoittaman henkilöstöresursoinnin myötä. Se vaikuttaa nykyisellään haasteelliselta, vaikka lakiesitysluonnos edellyttää, että kukin toimija osoittaa toimintaan tarpeellisen määrän henkilöstöä.

Palvelujen yhteensovittamistarpeen rinnalla asiakaskriteerinä tulisi olla monialaisen tuen tarve. Tämä kirjaus selkeyttää toiminnan yhteispalveluluonnetta ja tiivistä moniammatillista työskentelyä.

Kunta tulisi lisätä yhteistoiminnan toimijoihin, jotta palvelujen yhteen sovittamisessa ja tuessa kyetään hyödyntämään kuntaekosysteemin palvelut riittävän laajasti ml. osaamisen kehittämisen ja nuorisotoimen palvelut. Sääntelyn tulee mahdollistaa myös kuntakentän sisäiset järjestelyt palvelun tuotannossa sekä siihen liittyvä tiedonkulku ja tietojärjestelmien hyödyntäminen osana yhteistä asiakasprosessia.

Työvoimaviranomaisella on esityksessä korostunut rooli monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisessa. Monialaisessa palvelutarpeen arvioinnissa työvoimaviranomainen, kunta, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Jokaisen toimijan tulisi olla itsenäisesti aktiivisessa roolissa toimijana, kun ohjataan asiakkaita, arvioidaan asiakkaan palvelutarvetta, sovitaan palveluista ja seurataan suunnitelman toteutumista. Jokaisen toimijan tulisi varmistaa riittävä resursointi prosessin toteuttamiseksi.

HE-luonnos sisältää asetuksenantovaltuuden. Nyt lausuttavana oleva aineisto ei kuitenkaan sisällä asetusluonnosta eikä tarkempaa kuvausta asetuksen sisällöstä. Lakitekstissä mainittujen asetusasioiden ohella on oleellista säätää tarkemmin hyvinvointialueen, työvoimaviranomaisen/kuntien ja Kelan kesken laadittavasta sopimuksesta, jossa tarkennetaan kustannusten jaon ohella mm. toimintaan osoitetut palvelut ja henkilöstöresurssit. Vastaava kirjaus on nykyisessä TYP-asetuksessa.

HE luonnoksen 12 §:ssä veloitetaan työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos tallentamaan 9 §:ssä (Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi) tarkoitetut tiedot monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietojärjestelmällä asiakastietoineistoon. Viittaus 9 §:ään on kuitenkin selvästi virheellinen ja oikea pykäläviittaus olisi 11 § (Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus).

Kela puuttuu 12 §:n lopussa niiden tahojen joukosta, joiden työntekijöille KEHA-keskus voi myöntää asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuden. Listassa on kuntayhtymä. Työvoimaviranomaisen roolissa toimivaa kuntayhtymää ei ole tarpeen erikseen mainita, mutta Kelan puuttuminen on selvä virhe.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi kytkeä esitettyä tiiviimmin yhteen työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan kanssa ja määrittää se saman johtoryhmän alaisuuteen. Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelulla voisi kuitenkin olla oma sopimus pohjansa ja matalan kynnyksen, työllisyysstatuksesta riippumaton, asiakasprofiili. Lailla tulisi myös säätää nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelussa käytettävästä tietojärjestelmästä ja mahdollistaa toimijoiden välinen asiakastiedonvaihto asiakkaan monialaisen palvelutarpeen niin vaatiessa.

Esitysluonnoksen 17 §:ssä käsitellään nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennusta. Kirjaus on lain kokonaisuuteen nähden irrallinen. Valmennusta esitetään KEHA-keskuksen tehtäväksi lain tasolla, vaikka kyse on yksittäisestä hankkeesta tai palvelusta, joka perusluonteensa mukaisesti kuuluisi hyvinvointialueen tai kuntien (työvoimaviranomaisen) tehtäväksi osana laajempaa palvelukokonaisuutta. Tämä tulisikin poistaa lakiesityksestä KEHA-keskuksen tehtävänä ja sinänsä tärkeää palvelusisältöä tulisi edistää ohjaamalla rahoitus edellä mainituille tahoille.

18 §:ssä esitetty monialaisten palveluiden kehittämisen tuki jää lakiesitysluonnoksessa epäselväksi. Tukirakenteen tulisi edustaa kuntien ohella myös ainakin hyvinvointialuetta ja Kelaa. Tämä näkökulma jää ohueksi toiminnan asemoituessa KEHA-keskukseen.

Monialaisten palvelujen palveluintegraation varmistamiseksi ja eri hallinnonalojen sitoutumisen vahvistamiseksi tulisi lakiin edelleen kirjata valtakunnallinen ohjausryhmä, jossa olisi ministeriöiden, Kelan ja kuntien ohella myös hyvinvointialueiden edustus.

Tietojärjestelmät, data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset

Esitys sisältää voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti säännökset asiakastietojen käyttötarkoituksista, käsiteltävistä tiedoista sekä valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Palvelualustan osalta edotettu sääntely vastaisi työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskeväksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp) ehdotettua. Esityksen mukaan valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koostuisivat valtakunnallisesta tietovarannosta, asiakastietojärjestelmäkokonaisuudesta ja palvelualustasta.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voisivat käyttää asiakastietojen käsittelyyn myös muuta asiakastietojärjestelmää kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Tampereen kaupunki toteaa, että järjestämisvastuun siirto ja toimintaympäristön muutos aiheuttaa kunnille ja tuleville työllisyysalueille tarpeen arvioida esimerkiksi tarvittavia integraatiototeutuksia riippumatta siitä, käyttävätkö työvoimaviranomaiset valtakunnallista asiakastietojärjestelmää vai omia asiakastietojärjestelmäratkaisujaan.

Esityksessä todetaan, että kunnille tietojärjestelmämuutoksista aiheutuvien kustannusten määrää on haasteellista arvioida. Kuntien lähtötilanteet uudistukseen vaihtelevat niin palvelujen, prosessien kuin tietojärjestelmien osalta, eikä lähtötilanteesta ole tällä hetkellä kaikilta osin tarvittavia tietoja. Kunnille aiheutuvien kustannusten määrään vaikuttaa muun muassa se, millaisia järjestelmiä

kunnissa on käytössä ja missä laajuudessa integraatioita on tarpeen rakentaa muun muassa kuntien ja valtion järjestelmien välillä. Kunnilla on käytössä kuntakohtaisesti vaihteleva määrä työllisyyspalveluihin liittyviä tietojärjestelmiä ja yhteensä käytössä on useita kymmeniä tietojärjestelmiä.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen huomioihin siitä, että tietojärjestelmämuutostukustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä merkittävää epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmä uudistusten, kuten uuteen työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönottoon, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden (TEA) käyttöönottoon, kotoutumisen asiakastietojärjestelmää koskevaan valmisteluun sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmävaikutuksiin, toteutukseen ja aikatauluihin. Tampereen kaupunki toteaa, että tietojärjestelmiin liittyviä kustannusvaikutuksia tulee arvioida kuntien näkökulmasta tarkemmin valmistelun edetessä ja sisällyttää lausuntokierroksen aikana tarkentuvat laskelmat esitykseen ennen lainsäädäntöesityksen valiokuntakäsittelyä.

Hallituksen esityksen mukaan KEHA-keskus olisi jatkossakin valtakunnallisen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjä ja tiedonhallintalaissa tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomaisena. KEHA-keskus vastaisi siten valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelystä. Esityksessä ehdotetaan, että käyttöoikeuksia myöntäisivät KEHA-keskuksen lisäksi työvoimaviranomaiset. KEHA-keskus vastaisi käyttöoikeuden myöntämisestä valtion viranomaisten palveluksessa oleville henkilöille ja kukin työvoimaviranomaisena palveluksessaan oleville henkilöille.

Tampereen kaupunki pitää esitettyä käyttöoikeuksien myöntämisen mallia kuntien näkökulmasta haastavana, sillä se lisää huomattavasti kuntatasoista resursointitarvetta käyttäjähallinnan asiantuntijatehtäviin (pääkäyttäjät) sekä mahdollisesti kuntien ja valtion tietojärjestelmien identiteetinhallinnan ratkaisujen yhteensovittamisesta. Työllisyysalueiden osalta tämä tarkoittaisi mahdollisesti myös alueen yhteisen identiteetinhallinnan rakentamista ja käyttäjähallinnan tehtävien eskaloimista järjestämistä vastuualueiden rakenteista lähtien. Käyttäjähallintaan, pääkäyttäjätehtäviin sekä koulutuksellisiin ja käyttöönottoihin liittyvistä tehtävistä sekä suorien että epäsuorien kustannusten osalta Tampereen kaupunki toteaa, että ne tulee kustannuksina huomioida ja kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Valtion tulee velvoittaa KEHA-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmä hankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä.

Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamiseksi toteuttamiseksi. Lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä. Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmä ratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Parhailaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää. Tämä

asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden TEA:n yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämistä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole perusteltua kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Tampereen kaupunki kiinnittää huomiota esityksen kirjaukseen yhteisrekisterinpitäjyydestä kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työvoimaviranomaisten välillä. Yhteisrekisterinpitäjyyden soveltamista tulisi tarkastella tarkemmin, nimenomaan lakisääteisten tehtävien siirtyessä palvelurakenteisiin, jotka voivat toteutua usealla eri tavalla (yksittäinen kunta, vastuukuntamalli, kuntayhtymä jne.). Myös työvoimapalvelujen tuottajien tai työllistymistä tukevan palvelun tuottajan roolit tulee avata henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta seikkaperäisemmin.

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi." Oheiseen momenttiin tulisi lisätä mukaan myös kunnat. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluittensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erityishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan; "kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta". Asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava saman tavoitteen toteutumista.

Sosiaali- ja terveystietojen käsittelystä työllisyyspalveluissa Tampereen kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, jonka mukaan on perusteltua vahvistaa perustaa tiedonvaihdolle kunnan työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken tilanteissa, joissa ei ole kyse monialaisen tuen yhteistoimintalain tarkoittamasta palvelusta. Asiakkaalta saatu, suostumukseen perustuva lupa tietojen luovutukseen sisältää EU:n tietosuojasetuksen resitaalin 43 tarkoittaman epäsuhdan asiakkaan ja viranomaisen välillä. Tiedonvaihto on asiakkaan palveluprosessin kannalta tärkeä ja se pitäisi lainsäädännöllisesti, tietosuojan ja asiakkaan oikeusturvan kannalta lainsäädännöllisesti mahdollistaa.

Esityksessä ehdotettua työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan asettamista koskien Tampereen kaupunki toteaa sen olevan perusteltu myös tietojärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Pykälän asetuksenantovaltuuden nojalla tulisi asettaa erityisesti tietojohtamisen ja tietojärjestelmäpalvelujen kehittämiseen keskittyvä jaosto, jolla täsmennettäisiin neuvottelukunnan tehtäviä kokonaisuuden kannalta merkittävästä ICT-näkökulmasta.

Esityksen palvelualustaa koskevat kirjaukset ovat pääosin hyvin perusteltuja ja palvelualustaa koskevia kirjauksia on laajemmin tarkasteltu työvoima- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevan lainsäädännön (HE 225/2021 vp) valmistelun yhteydessä.

Tampereen kaupungin huomio kiinnittyy valtakunnallisesta tietovarannosta erilliseen, palvelualustaan kytkeytyvään asiakkaiden työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tietovarannon käyttö on esityksessä rajattu monin tavoin.

Tampereen kaupunki katsookin, että kuntien ja tulevien työllisyysalueiden tulisi voida hyödyntää työnhakuprofiilien varantoa palvelujensa suunnittelun tukena. Tämä tulisi mahdollistaa lainsäädännöllisesti esimerkiksi tilastollisin perustein. Tietovarantoa tulisi voida siis hyödyntää laajemmin palvelujen kehittämisessä asiakkaiden tietosuoja ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus huomioiden. Tietovarannon henkilötietojen käsittelijöiden roolit tulisi selvittää ja tarvittaessa säätää ko. tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten kesken. Työnhakuprofiilien tietovaranto on keskeisin työnhakijoiden osaamista keräävä varanto ja sellaisenaan sen on yksi merkittävimmistä tietolähteistä kohtaantongelman ratkaisemiseksi kehitettävien ICT-palvelujen näkökulmasta. Tämän tietovarannon käyttö tulee kunnissa mahdollistaa. Tietovarannon hyödyntämisen mahdollistamisella olisi myös myönteisiä tietoyhteiskuntavaikutuksia (4.2.6) asiakkaiden osaamiseen kytkeytyvien uusien teknologiaratkaisujen kehittämisen mahdollistuessa.

Tampereen kaupunki yhtyy esityksen vaikutusten arvioinnissa esille nostettuun huomioon, että palvelujärjestelmän hajauttamista seuraa todennäköinen tietojärjestelmien ja asiakastietovarannon kehittämistarve kuntien autonomisemman aseman myötä. KEHA-keskuksen ja kuntien välinen yhteistyö tietojärjestelmäkokonaisuuksien kehittämisessä tulee huomioida lainsäädännöllisesti siten, että työvoimaviranomaisten tietojärjestelmiin kohdistuvat kehittämis- ja muutostarpeet voidaan tosiasiallisesti huomioida järjestämistä vastuun siirryttyä kuntiin. Tietojärjestelmien kehittämistarvetta ei tule rajata ainoastaan integraatoratkaisuihin tai tiedolla johtamisen tukipalveluihin, vaan huomioida kehittämistyö laaja-alaisemmin kuntien lähtökohdista käsin.

Lisätietoja
Regina Saari
työllisyysjohtaja
Tampereen kaupunki
p. 050 346 9603
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Nurmijärven kunta, kunnanhallitus **21.6.2022**

NURMIJÄRVEN KUNNAN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE JULKISTEN TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUIDEN UUELLEEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Nurmijärven kunta pitää periaatteessa hyvänä työvoimapalvelujen siirtämistä kuntapohjaiseen malliin. Huonoa on kuitenkin se, että palvelut ollaan siirtämässä Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisina palvelun järjestämisen tapa pitkälti saneltuna ja rajattuna. Kunnille ei anneta vapautta löytää omia uusia tapoja vaikuttavien palvelujen järjestämiseksi, eivätkä kunnat saa tässä yhtälössä kasvavaa taloudellista vastuutaan vastaavaa mahdollisuutta vaikuttaa työllisyyden kehitykseen.

Esitetty uudistus keskittyy lähes kokonaan hallintomalliin ja rahoitukseen. Esityksestä ei ilmene selkeästi, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille. Kaikkiaan esitys sisältää paljon asioita pienistä

yksityiskohdista isompiin periaatteisiin, jotka jäävät epäselviksi ja perusteluiltaan ohuiksi. Siirtyviä tehtäviä tulisi tarkastella asiakaslähtöisesti ja jättää kunnille omaa harkintavaltaa palvelujen sisältöön ja järjestämisen tapaan.

Uudistuksen aikataulua on syytä pohtia uudelleen, sillä nykyisellä valmiustasolla voimaantulo vuonna 2024 vaikuttaa epärealistiselta. Työllisyyden kuntakokeilut ovat edelleen kesken eikä kokeilujen vaikutuksia ole vielä kattavasti arvioitu. Perusteltua olisi arvioida ensin kuntakokeilun tulokset ja päättää uudistuksesta vasta sen jälkeen. Syvemmälle valmistelulle ja vaikutusten arvioinnille yhdessä mahdollisten tulevien järjestämisvastuullisten toimijoiden kanssa tulee varata aikaa. TE-palvelujen uudistaminen olisi myös perusteltua tehdä samanaikaisesti sosiaaliturvalainsäädännön uudistamisen kanssa.

Järjestämisvastuu

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, ei vain kunnilla, joissa tietty työvoimamäärä ylittyy. Nyt esitys on tosiasiallisesti siirtämässä vastuuta kuntien sijaan isommille yhteistoiminta-alueille. On helppo yhtyä Kuntaliiton esittämään näkemykseen siitä, että esityksessä ei pohjimmiltaan vaikuta olevan kyse tehtävän siirtämisestä valtiolta kuntien hoidettavaksi, vaan kuntapohjaisen alueellisen työvoimahallintotason perustaminen.

Asetettu 20 000 henkilön työvoimaraaja saattaa ainakin joillain alueilla vesittää uudistuksen alkuperäisen ajatuksen tuoda julkiset työllisyys- ja yrityspalvelut lähelle asiakasta. Toisaalta työvoimaraaja pakottaa jotkut kunnat vastentahtoisesti valtion sanelemaan yhteistoiminta-alueeseen. Yhteistoiminta-alueiden muodostamisen tavoitteena tulee olla satunnaisen työvoiman määrän sijaan toiminnallisesti ja ennen kaikkea asiakkaan kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus.

Uudistuksessa eriytetään toisistaan työllisyyspalvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuu. Tämä on omiaan avaamaan ovia osaoptimoinnille työllisyys- ja yrityspalveluihin liittyvien menojen ja tulojen suhteen. Järjestämis- ja rahoitusvastuun on oltava samalla taholla ja kuntien on annettava itse keskenään muodostaa tarkoituksenmukaiset yhteistoiminta-alueet toiminnallisesti järkevällä tavalla.

Kuntien tulee saada sopia työvoimapalvelujen järjestämisvastuun toteuttamisesta käyttäen kaikkia kuntalain 8 luvun 49 §:n mukaisia yhteistoimintamuotoja. Kuntayhtymä ja vastuukunta -mallin lisäksi myös kuntien välinen yhteistoiminta sopimuksen perusteella tulee mahdollistua. Työllisyyspalvelujen järjestäminen onnistuu parhaiten, kun kunnilla on mahdollisuus rakentaa yhteistoimintaa paikallisista tarpeista lähtien ja olemassa olevat yhteistoiminnan muodot huomioiden.

Työttömyysturvan rahoitus

Esitys muuttaa merkittävästi kuntien roolia työttömyysturvan rahoittajana. Malli aiheuttaa sen, että jatkossa kuntien talous on entistä voimakkaammin riippuvainen suhdannevaihtelusta. Heikon taloussuhdanteen aikana työttömyys kasvaa kasvattaen samalla kuntien menoja ilman, että niillä on mahdollisuutta vaikuttaa asiaan. Näitä tilanteita varten esitykseen tulee kirjata jonkinlainen mekanismi, jolla estetään, ettei voimakkaiden matalasuhdanteiden tai äkillisten rakennemuutostilanteiden työllisyysvaikutus tee kuntien taloustilanteesta mahdotonta.

Esityksen mukaan kunnan rahoitusvastuu työttömästä henkilöstä katkeaa vasta työsuhteen myötä. Esimerkiksi työllistymistä edistävään palveluun osallistuminen ei tuota kunnalle mitään taloudellista hyötyä. Kannustavaan malliin tulisi sisältyä se, että kunta hyötyy myös siitä, jos asiakas etenee työllistymisen polulla muutoin kuin työllistymällä. Koulutus, kurssit, työkokeilut, osa-aikatyö yms. ovat usein reitti työllistymiseen. Esitetty rahoitusmalli ei kannusta näiden järjestämiseen.

Kunnille suoritettavan kompensaation poikkileikkauskohdaksi on esitetty vuotta 2022. Tämän kyseisen vuoden työmarkkinatukimaksut ovat monissa kunnissa tavanomaista suuremmat johtuen koronavuosien aiheuttamasta pitkäaikaistyöttömyydestä. Käytettäessä tätä poikkeustilannetta vertailukohtana, on vaara, että kompensaatio jää liian pieneksi normaaliin tilanteeseen nähden.

Rahoituksen muodostuminen yhden hetken poikkileikkaustilanteen mukaisesti asettaa vahvan väestönkasvun alueet heikkoon asemaan, kun kompensaatio ei korvaa muuttovoittokuntien kasvavia kustannuksia. Kompensaation tulee reagoida kuntien väliseen muuttoliikkeeseen sekä muuhun väestönmuutokseen ja kompensaation tasoa tulee tarkastaa työvoiman määrän muuttuessa.

Lähivuosille ajoittuu useita merkittäviä kuntatalouteen vaikuttavia uudistuksia. Ylipäänsä kuntien rahoitusvastuun kasvattamista tulee harkita tarkkaan tilanteessa, jossa sote-uudistus jo muuttaa merkittävästi kuntien tilannetta ja taloudellista kantokykyä. Eri uudistuksien taloudelliset vaikutukset tulisi tarkastella yhteisvaikutuksina, jotta vaikutukset yksittäisen kunnan osalta eivät aiheudu kohtuuttomiksi. Mikäli kuntien rahoitusvastuu kasvaa, on kustannukset korvattava kunnille täysimääräisinä.

Hyvinvointialueiden osallistuminen rahoitukseen

Osalla pitkäaikaistyöttömistä palvelutarve koostuu pitkälti tulevien hyvinvointialueiden tuottamista palveluista. Kohderyhmän työkyky ja työllistymisen edellytykset saattavat olla todella heikot. He ovat kuitenkin työnhakijoita, koska hakijaksi ilmoittautuminen on edellytys ensisijaisen toimeentulotukimuodon eli työmarkkinatuen saamiselle. Lakiesityksessä ei ole kiinnitetty lainkaan huomiota työvoimapalvelujen järjestäjän ja hyvinvointialueiden väliseen yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon.

Hyvinvointialueiden tulee osallistua pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvien kustannusten rahoitukseen, jotta hyvinvointialueille on myös kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalvueluita kuten kuntouttavaa työtoimintaa. Kun sote-palvelujen järjestämisvastuu on hyvinvointialueille, niin on luontevaa, että myös hyvinvointialueet ovat osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista.

Palkkatuki

Esityksen mukaan palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle tai kunnan määräysvallassa olevalle yhteisölle. Tämän myötä poistettaisiin yksi merkitykseltään iso kuntien työllisyydenhoidon keino työkaluvalikoimasta. Käytännössä tämä estäisi lukuisten työsuhteiden syntymisen vuosittain. Yleensä tuettuun työsuhteeseen on kunnissa valikoitunut henkilöitä, jotka eivät helposti työllisty avoimille työmarkkinoille. Tuettu työ on kuitenkin tällaisille henkilöille suuri apu ja mahdollisesti yksi askel kohti ”oikeaa” työllistymistä.

Henkilöstön liikkeenluovutus

Kuntiin siirtyvien, nyt valtion hoitamien TE-palvelujen kustannukset on arvioitu esityksessä 700 miljoonan suuruiseksi vuoden 2024 tasolla. Rahoitusta palveluja varten on kuitenkin siirtymässä vain 520 miljoonaa. On odotettavissa, ettei siirtyvä rahoitus riitä lainmukaisten palvelujen ylläpitämiseen, etenkin kun kunnille siirtyy suuri määrä henkilöstökustannuksia annettuina ja etukäteen sidottuina.

TE-hallinnon henkilöstön siirtoa kuntiin ei tule toteuttaa liikkeenluovutuksena. Uudistuksen tavoitteena on tehdä palveluista paikallisia, joustavia ja tehokkaita. Tämä edellyttää uusien toimintatapojen ja organisaatiomallien luomista. Näin ei tapahdu, mikäli uudistuksella käytännössä siirretään TE-hallinto sellaisenaan kuntatasolle.

Toistaiseksi kuntia ei ole otettu mitenkään mukaan valmistelemaan henkilöstön siirtoa tai niitä rekrytointiperiaatteita, jotka tulevat vaikuttamaan uudistuksen mahdollisesti toteutuessa kuntiin tai yhteistoiminta-alueisiin. Vaikutusmahdollisuus oman tulevan henkilöstön rekrytointiin pitäisi ilman muuta olla tarjolla. Samoin kaikki tarjolla oleva tieto toiminnoista, toimintatavoista, tehtäväkuvista, organisaatiosta jne. tulee olla tarjolla mahdollisille tuleville järjestämismahdollisuuksille tahoille mahdollisimman ajoissa.

Liperin kunta, Kunnanhallitus, Kuikka 21.6.2022
Sami

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon edistäminen kuntaekosysteemin mahdollisuuksia hyödyntämällä on kannatettava tavoite. Kuntien hyvinvointi-, koulutus-, työllisyys- ja elinvoimapalvelut yhdessä tukevat nopeaa työllistymistä, kun ne on mahdollista järjestää tiiviiksi kokonaisuudeksi lähelle kuntalaisia. Lainsäädännön tulee kuitenkin luoda edellytyksiä luonnollisille ekosysteemeille, ei rajata uudistumismahdollisuuksia jo ennalta.

Siirtyvien tehtävien ja vastuiden oikea resursointi on uudistuksen tavoitteiden kannalta keskeistä. Myös muun muassa siirtymäkustannukset ja niistä mahdollisesti muodostuvat pysyvät lisäkustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Uudistuksen onnistumiseksi valtion ohjaus työllisyshoidossa tulee jättää yleisluontoiseksi ja siten turvata kuntien kokonaisvastuun edellyttämä toimintavapaus kullakin alueella mahdollisimman tehokkaan kokonaisuuden luomiseksi.

Järjestämismahdollisuuksien siirrossa esitettyä aikataulua on tarkoituksenmukaista muuttaa siten, että se siirtyy kuntien tehtäväksi vuoden 2025 alusta. Tämä olisi luonnollinen, kalenterivuoteen perustuva uuden valtiosuustehtävän alkamisaika ja antaisi siten myös hieman lisäaikaa muun muassa henkilöstön asemaan liittyvissä, yhteistoimintalain mukaisissa menettelyissä.

Uudistus kannustaa ennaltaehkäisyyn työllisyystoimissa ja hyvä niin, mutta myöskään pitkään työttömänä olleita, erilaisten työllistymisen esteiden kanssa kamppailevia työnhakijoita ei tule jättää huomiotta. Siksi on tärkeää, että kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistyö kirjataan lainsäädäntöön yksiselitteisesti ja kattavasti siten, että tarvittavat sote-tukipalvelut työllistymisen esteiden poistamiseksi ovat helposti saatavissa ja tavoitettavissa asiakastarpeiden edellyttämällä tavalla.

Viranomaisten keskinäisen tiedonkulun esteiden poistamiseen kannattaa kiinnittää huomiota.

Sonkajärven kunta 21.6.2022

Sonkajärven kunta liittyy Kuntaliiton antamaan lausuntoon.
Sonkajärven kunta lausuu tämän lisäksi, että uudessa laissa otettaisiin selkeästi kantaa myös seuraaviin asioihin:

- Asiakasohjelman käyttöoikeudet: Toivotaan, että asiakasohjelmajärjestelmiin kevennetään asiantuntijoiden käyttäjätunnusten saamisen virkavastuun prosenttiosuutta, jotta kunnissa saadaan useampia työntekijöitä tekemään uudistuksen mukaista asiakastyötä työllistämisen tulosalueella. Nyt käyttöoikeuksiin tarvitaan 50 %:n työpanosta, toivotaan sen muuttuvan 30 %:iin.

- Uudistuksessa ei ole vielä päätetty miten uudet alueet rakentuvat (hyvinvointialueet, maakunnat, kuntien väliset sopimukset jne.) Muodostuupa iso alue miten tahansa, niin toivomme, ettei jokainen kunta vastaa itsenäisesti työllistämisen palveluista alueen sisällä. Palveluista vastattaisiin kokonaisuutena alueittain ja jatkossakin lähipalvelut ja lähiesimiestyöskentely säilyisivät kunnissa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että esimiestyöskentelyyn on kiinnitettävä huomiota ja alueella toimivan yhteisen esimiehen on oltava koordinoiva sekä tietoa jakava, jotta kunnilla on tarvittava yhtenäinen tieto työllisyyden asioiden hoitamiseen. Nämä takaisivat tasavertaisen kohtelun koko alueen asiakkaille ja työntekijäosaamisen erilaisten kohderyhmien kanssa.

Kuntasektorilla toivotaan tietoa siitä, miten uudistuksen myötä resurssit siirtyvät. TE-palveluista on siirtymässä kuntiin työntekijöitä. Miten tämä vaikuttaa kuntien talouteen eli mistä heidän palkkamäärärahat jatkossa tulevat? Kuka hoitaa esim. laitehankinnat, kilometrikulut ja muut menot? Milloin kuntien ja TE-palveluiden työllistämistä hoitavien työntekijöiden työehdot ja palkkaus synkronoidaan? Tällä hetkellä työehdoissa sekä palkkauksessa on suuria eroja. Ei voida ajatella, että TE-asiantuntijat siirtyvät kuntiin nykyisillä työehdoilla, jos niitä ei jollakin tavalla sulauteta yhteen kunnassa työskentelevien työllistämisen henkilöstön työehtojen kanssa, koska jatkossa molemmat ammattiryhmät tekevät samaa työtä (kuntakokeilukunnissa jo nyt).

**Lapinjärven kunta, Lapinjärven
kunnanhallitus 13.6.2022**

21.6.2022

Lapinjärven kunnan lausunto kokonaisuudessaan:

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ JULKISTEN TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUIDEN
UUDELLEEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI**

Valmistelija kunnanjohtaja Jarkko Sorvanto, etuni-mi.sukunimi(at)lapinjarvi.fi ja hallintojohtaja
Susanne Sjöblom, etuni-mi.sukunimi(at)lapinjarvi.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää kunnilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän.

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu

alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta ai-kaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkiydessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllis-tymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelu-järjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktiivisuuden välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Tavoitteet

Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaamista valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kunta-ekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen ja järjestämisvastuu

Esityksen mukaan vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirrettäisiin pääosin kuntien vastuulle.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuu-luvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yh-tenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Valtioneuvosto voi antaa alle 20 000 mutta vähintään 17 000 työvoimapoh-jan työllisyysalueelle luvan järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §).

Mikäli kunnat eivät pääse sopimukseen yhteistoiminta-alueesta, valtioneuvosto voi esityksen mukaan päättää alueen muodostamisesta, sen hallinto-mallista, kustannusten jaosta ja muista alueen perustamiseen tarpeellisista asioista.

Lapinjärven kunta katsoo, että nyt esitettyä kuntapohjaiseen työvoimapalve-lumalliin siirtymistä voidaan lähtökohtaisesti pitää kannatettavana. Samalla on kuitenkin todettava, että esityksen mukaan tehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä suurelta osin kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille. Tämä taas ei vastaa kuntien uudistukselle asettamia odotuksia. Lapinjärven kunnan näkemys on, että esitetty malli järjestämisvastuusta kaventaa kuntien toimin-tamahdollisuuksia. Järjestämisvastuun on oltava jokaisella kunnalla. Kunnat voisivat tehdä vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa yhteistyötä työllisyydenhoi-don osalta.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus ja kunnan vastuu työttö-myysetuuksien rahoituksesta

Esityksessä ehdotetaan palveluiden rahoituksen kohdentamista valtionosuuksien kustannuspohjaan pääasiassa kahteen kriteeriin perustuen. Tästä 70 prosenttia kohdentuisi työikäisen väestön (ikäryhmä 18–64-vuotiaat) ja 30 prosenttia laajan työttömyyden käsitteen perusteella, joka kattaisi sekä työttömät että palveluiden piirissä olevat asiakkaat.

Laajan työttömyyden merkitys rahoituskriteerinä on esityksessä vain 30 %. Lapinjärven kunnan näkemyksen mukaan sen kohottaminen esimerkiksi 50 %:iin tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia kohdata tulevia suhdanne- ja muita taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä.

Työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Lapinjärven kunta katsoo, että työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa.

Lapinjärven kunta katsoo myös, että valtion on sitouduttava korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti kunnille.

Siirtymäaika

TE-palveluiden rahoituksen laskennallisen kuntiin kohdentumisen nykytilan sekä tulevan tehtävien rahoitusmallin välillä on todennäköisesti suuria eroja kuntaminimin ollessa -147 euroa/asukas ja kuntamaksimin + 47 euroa/asukas. Tilanteeseen sopeutumiseksi esitetään kahden vuoden sopeutus-aikaa, jossa ensimmäisenä kalenterivuonna rahoitus perustuisi 50 % laskennalliseen nykytilaan ja 50 % valtionosuuskriteeriin ja toisena kalenterivuonna 25 % laskennalliseen nykytilaan ja 75 % valtionosuuskriteeriin. Kolmannesta täydestä vuodesta lähtien rahoitus perustuisi valtionosuuskriteeriin. Koska tehtävät siirtyvät esityksen mukaan kunnille 1.12.2024, kes-tää siirtymäaika tosiasiallisesti esitetyn kolmen vuoden sijaan vain kaksi kokonaista vuotta ja yhden kuukauden. Lapinjärven kunta pitää sopeutus-aikaa liian lyhyenä. Kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoita ennen muutosta.

Lisäksi on hyvä huomata, että uudistuksen rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska nämä tehtävät eivät ole vielä kunnilla.

Oheismateriaali: Esitysluonnos julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi - Esitysluonnos 6.5.2022

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=17708>

EHDOTUS: Kunnanhallitus päättää
- antaa selostusosan mukaisen lausunnon.

PÄÄTÖS: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Rautjärven kunta, Kunnanhallitus **21.6.2022**
20.6.2022 § 108, Anttila Harri

Muutuskustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Kangasalan kaupunki **21.6.2022**

TE2024 uudistuksessa TE-henkilöstö siirtyy uuden työvoimaviranomaisen henkilöstöksi liikkeenluovutuksella. Esityksessä ei erikseen oteta kantaa siihen, millaiseksi muodostuu kuntien työllisyyspalveluiden nykyisen henkilöstön asema, jos järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallin mukaisesti. Kangasalan kaupunki pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä kuvattaisiin kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstön asemaa ja sitä koskevaa voimassa olevaa liikkeenluovutusta koskevaa lainsäädäntöä siinä tilanteessa, että järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallilla. Tarvittaessa sääntelyä pitäisi tarkentaa siten, että myös kuntien henkilöstön siirto katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Ruskon kunta **21.6.2022**

Rahoituksen uudistus kompensoidaan kunnille poikkileikkaushetken mukaisesti ja sitä ei enää jälkikäteen tarkistettaisi. Tällä periaatteella saattaisi olla vaikutusta suhdannevaihteluista ja

väestömäärän muutoksia silmälläpitäen. Valtionosuuden rahoituksen jakamista palveluiden kombikriteerien (70 % työikäiset ja 30 % työttömät) koemme olevan perustellun.

On kannatettavaa, että esityksen 3 §:n mukaisesti asiakkaalla ei olisi enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa.

Ruskon kunta yhtyy TYP-johtajien verkoston lausuntoon.

Valmistelu- ja siirtymävaiheiden ajaksi olisi kuntien resurssit, jotta ne pystyvät järjestelemään uutta toimintaa, turvattava tarvittaessa erillisellä muutosrahoituksella.

Askolan kunta, Khall 15.6.2022

21.6.2022

Järjestämisvastuu tulee suoda jokaiselle kunnalle, rahoitusvastuun ja järjestämisvastuun tulee olla samassa osoitteessa. Palvelujen siirrossa valtiolta kunnille on ollut tarkoituksena uudistaa palvelurakenteita ja sen mukaan edistää työttömien nopeaa työllistymistä, mahdollistaa että kunnat voivat tiivistää työllisyyden- ja elinkeinopuolen yhteistyötä, alueellisia koulutuksen järjestäjiä unohtamatta ja näin ollen parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa työllisyyteen positiivisesti. Yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset palvelut, jotka tarkoittavat juurikin lähipalveluja kaikille, on pystyttävä turvaamaan lainsäädännön muutoksessa. Myös kunnissa jo oleva osaaminen ja rakennetut palvelut tulee kyetä säilyttämään tämän muutoksen myötä.

Siirtyviä tehtäviä on paljon ja alueellista yhteistyötä tulee rakentaa ja tiivistää, että kaikista velvoitteista pystytään selviytymään ja asiakkaat saavat hyvää lainmukaista palvelua myös tulevaisuudessa. Tämä tulee kuitenkin perustua vapaaehtoiseen sopimuksellisuuteen, jossa jokainen kunta on mukana tasa-arvoisena edustajana luomassa yhteisiä palveluita.

Yhteistyöalueista ei tule tehdä maantieteellisesti liian suuria tuijottamalla 20 tuhannen rajapyykkiä.

Varkauden kaupunki, Konsernihallinto/kaupunginhallitus

21.6.2022

-

Pedersöre kommun, Kommunstyrelsen 21.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus 21.6.2022

Erilaisten sopimusten osalta tulee varautua hyvissä ajoin esityksen mukaiseen muutokseen. Erityisen tärkeää tämä on esimerkiksi toimitila- ja palveluhankintojen osalta. Näiden osalta sopimusten tekeminen edellyttää tiivistä yhteistyötä, jos sopimuskausi ulottuu 1.12.2024 jälkeiselle ajalle. Lahden kaupunki edellyttää, ettei KEHA-keskus tee TE-toimistoon liittyviä toimitilaratkaisuja 30.11.2024 ilman, että se neuvottelee niistä alueen kuntien kanssa.

Palvelujen tuottamisen kannalta on tärkeää huolehtia riittävästä rahoituksesta yleisen valtionapujärjestelmän kautta.

Työttömyysturvaetuuksien rahoitukseen liittyvä uudistus tulisi siirtää toteutettavaksi sosiaaliturvauudistuksen yhteyteen. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta varten on asetettu parlamentaarinen komitea, jonka toimikausi päättynee vuonna 2027.

Kouvolan kaupunki

21.6.2022

Yleistä

Kouvolan kaupunki pitää työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirtoa kokonaisuutena hyvänä uudistuksena, jossa työ tulee lähemmäksi kuntalaista ja sitä kautta mahdollistuvat joustavammat ja asiakaslähtoisemmät lähipalvelut. Uudistuksen kautta myös kunnan muiden palvelujen hyödyntäminen vahvistuu ja elinvoimakysymykset voidaan vahvemmin kytkeä osaksi prosesseja.

Kouvolan kaupunki on Kuntaliiton esityksen kanssa samaa mieltä, että rahoituksen osalta laajan työttömyyden painoarvoa korotetaan. Työttömyysturvan rahoitukseen tulee luoda mekanismi, joka ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa. Kouvola esittää laajan työttömyyden kriteerin nostamista 50 %. Tällöin rahoitus kohtelisi eri alueita tasavertaisemmin.

Uudistuksen vaikutukset rahoitukseen kohtelevat kuntia eriarvoisesti, vaikka koko maan tasolla uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti. Kouvolan osalta lakiluonnoksessa esitetyt rahoitusmallit ovat negatiivisia eli tuovat kaupungille lisää talouden sopeuttamistarpeita jo aiempien taloudellisten haasteiden lisäksi. Rahoitusmalleihin pitäisi luoda tasapuolisemmat mekanismit. Kouvolan kaupungin mielestä siirtyvän toiminnan kustannukset tulisi saattaa jo ennen uudistusta sille tasolle, joka tuleva rahoitus tulee olemaan. Nyt esitetyssä mallissa kunnille siirretään sopeuttamistehtävä kustannuksista, joihin kunnat eivät ole voineet vaikuttaa. Myös rahoituksen tasauksen siirtymäaika on liian lyhyt.

Tämän lisäksi Kouvola kiinnittää huomiota työttömyyden kannustinmallin rakentamiseen niin, että ns. sakkolistalta pääsee pois jo siinä vaiheessa, kun erilaisia työtä tukevia toimia tehdään suunnitellusti ja pitkäjännitteisesti.

Kouvolan kaupunki yhtyy Kuntaliiton näkemykseen siitä, että yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa kirjataan lakisääteisesti.

Muut huomiot esityksestä

Lausuntoluonnoksen mukainen kustannusten jyvittäminen valtionosuusjärjestelmän kautta tekee työllisyyttä edistävien toimenpiteiden vaikutuksen seuraamisesta vaikeaa ja hidasta. Kun ainoastaan työllistyminen on helposti mitattavissa, työllistymistä edistävä työ, ja erityisesti hyvinvointialueiden työ työkyvyn edistämisen osalta, on mahdoton mitata. Hyvinvointialueilla on merkittävä rooli työkyvyn tukemisessa, ja merkittävä osa asiakaskunnasta (aktivointiehdon omaavat asiakkaat) tarvitsee hyvinvointialueen palveluita, mutta hyvinvointialue jää kuitenkin kannustavuustarkastelujen ulkopuolelle. Tältä osin kannustavuus merkitsee käytännössä vain kunnan maksutaakan kasvamista ilman mahdollisuutta vaikuttaa kustannusten muodostumiseen. Suhdannevaihteluiden siirtäminen esitetyssä luonnoksessa paljolti kuntien vastuulle (työttömyyden kustannusten jakautuminen 70%/30% suhteessa) tekee kuntatalouden suunnittelun entistäkin vaikeammaksi, ja johtaa talouden syklistyyttä korostavaan vaikutukseen. Kunnan on säästettävä laskusuhdanteessa, kun verotulot vähenevät ja työttömyysturvamenot kasvavat, ja panostukset ovat mahdollisia vain noususuhdanteessa, jolloin työllistyminen on muutoinkin helpompaa kuin laskusuhdanteessa.

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on sinänsä kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa. Yhteistoimintaan täytyy voida luontevasti yhteensovittaa erilaisten kuntien toimet sekä eri tavoin järjestetyt elinkeinopalvelut. Esitetyt ohjaus- ja sanktiointimekanismit tuntuvat luovan uudistuksen lähtökohdan vastaisen kannanoton siitä, että juhlapuheet kuten ”TE-palvelujen siirto kuntiin tuo palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita, jotka saavat yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita” ja todellisuus tulisivat olemaan vahvasti ristiriidassa keskenään.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämiseksi ja kotoutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hankkeet). Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muodostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoimapohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehallinto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja halutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Kuntien työllistämistoimilla on kuitenkin tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja polkujen rakentamisessa työelämään. Kunnilla tulisi olla käytettävissä sellainen tukimuoto, jota kunnat voivat myös hyödyntää osana työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuutta.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset,

joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset tulisi määritellä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta.

Jokaisella kunnalla tulee olla tosiasiallisesti vaikutusmahdollisuuksia työvoima- ja yrityspalveluiden toimintaan kaikilta osin, koska rahoitusvastuu on kunnilla. Uudistuksen todelliseksi hyödyksi ajateltu asiakasrajapinnan todellisen hallinnan mahdollisuus vesitetään hyvin helposti liiallisen valtion ohjauksen ja pakkoyhteistoiminta-alueiden kautta.

Rahoitusvastuu ei voi olla kunnalla ja järjestämisvastuu jollakin muulla taholla. Silloin järjestämisvastuullisella ei ole kannusteita siinä määrin kuin pitäisi, kun taas kunnalla on kannuste, mutta ei keinoja siinä määrin kuin pitäisi. Tällainen ehdotus yhdistettynä valtion hyvinkin vahvan ohjauksen käyttöön luo niin sekavan ohjausrakenteen, ettei se enää ohjaudu kunnolla ollenkaan.

Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia, 21.6.2022
Kokkolan kaupunginhallitus 20.6.2022
(§319), Sanna-Mari Levijoki

Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Kuntaliiton mukaisesti, pidämme järjestämistehtävän mahdollisuutta jokaisessa kunnissa kokeilun alkuperäistä tavoitetta tukevana. Kunnille tulee taata uuden tehtävän ääressä vapautta muotoilla uutta tehtävää oman kuntaekosysteeminsä puitteissa, mutta myös riittävää tukea muutosohjelmien muodossa. Järjestäytymisen suhteen toivomme mahdollisuuksia rakentaa tavoitteita tukevia yhteistyömalleja alueilla.

Esityksessä työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa, rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin.

Rahoitusvastuun osalta näemme tärkeänä, että rahoitusvastuun kustannuksia jaetaan ja roolituksia selkiytetään hyvinvointialueiden kanssa. Monialaista palvelua tarvitsevien ja pitkään työttömänä olleiden sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelut ovat hyvinvointialueiden palvelurakenteissa, jolloin vaikuttamismahdollisuudet, vastuu ja rahoitus olisivat tässäkin kohtaa luonnollisena osana toisiaan. Sen lisänä myös hyvinvointialueella tulee huomioida työllisyyden hoitoon liittyvä tavoitteisto ja mittaristo. On esitetty, että hyvinvointialueille kohdennettava rahoitusvastuu työttömyysetuusmenosta voisi vahvistaa niiden ja kuntien välistä yhteistyötä erityisesti monialaista palvelua tarvitsevien työttömien työllistymisedellytysten parantamisessa ja saattaisi vahvistaa työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävien ja tätä kautta työllisyyden edistämistä tukevien sosiaali- ja terveyspalveluiden resursointia hyvinvointialueella. Tältä osin esitys on erittäin kannatettava.

Uudistetun JTYP-lain osalta toivomme uutta tarkastelua uuden asiakaspalveluprosessin suhteen, joka muutti kokeilujen luonnetta ja tavoitteita merkittävästi. Asiakasprosessi on ylisääntelevä, mekaaninen ja sanktioiva, eikä vastaa nykypäivän asiakas- ja tarvelähtöisiä prosesseja. Täydentävien työnhakukeskustelujen tulisi olla harkinnanvaraisia ja asiakkaan tarpeista lähteviä. Kuntakokeilua onnistumista mittaavien arviointihankkeiden tuleekin huomioida muutoksen merkittävyys sen tavoitteisiin ja tuloksiin kesken kokeilun.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta, mitä pidämme uusien kriteerien osalta merkittävänä ja erittäin odotettuna muutoksena. Myös Ohjaamo-toimintojen huomiointi osana muutosta on odotettu.

Muutoksessa on arvioitu olevan jonkun verran riskejä liittyen nopeaan aikatauluun, palvelukentän pirstaloitumisen vaaraan, ennakoimattomiin piilokuluihin sekä suunnittelun ja konkretian väliseen kuiluun. Myös digitalisaatio ja tietosuojahaasteet tulee huomioida osana suunnittelua.

Pidämme lähtökohtaisesti ja erittäin odotettuna sitä, että kunnille tulee mahdollisuus järjestää tulevaisuudessa työvoimapalveluita. Jo nyt kunnat kokevat, että kuntakokeilulla on päästy pureutumaan moniin asioihin tehokkaammin tavoitteiden suuntaisesti. Kunnilla on olemassa tehtäviä, rakenteita ja valvontaa, jotka mahdollistavat uuden tehtävän haltuunoton, järjestämisen, seurannan ja valvonnan.

Lappeenrannan kaupunki

21.6.2022

Lappeenrannan kaupungin lausuntoa on valmisteltu osana maakunnallista TE2024 valmistelua. Valmistelussa on huomioitu niin TYP-toiminnan, tulevan hyvinvointialueen, Etelä-Karjalan kuntien, Kaakkois-Suomen TE-palvelujen ja ELY-keskuksen kuin elinkeinoelämän, yritysjärjestöjen ja kolmannen sektorin huomioita. Jokainen toimija jättää kuitenkin oman lausuntonsa hallituksen esitykseen ja Lappeenrannan kaupungin lausunto edustaakin maakunnan keskuskaupungin näkökulmaa.

Etelä-Karjalan eri toimijoiden yhteinen huoli on päällekkäisten lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutusten arvioinnin haastavuus. Yhtäaikaiset muutokset rahoituksessa, hallinnossa ja työllistämisehdoissa, ovat toiminnan ja talouden näkökulmista suuria riskejä. Uudistusten jaksottamista tulisikin harkita. Erytystä huolta kannetaan pitkään työttöminä olleiden työllistymismahdollisuuksien kaventumisesta: uudistus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa vaikeimmin työllistettävien palvelut ja työllistyminen vaikeutuvat ja vastuu pirstoutuu työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken. Myös yrityspalvelujen kokonaisuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Hämeen ELY, ELY-keskusten yhteinen lausunto

21.6.2022

Työllisyyspalvelujen kokonaisuutta on viime vuosina kehitetty laajasti mm. keskittämällä tiettyjä tehtäviä. Tällä on tavoiteltu sekä tehokkuutta että kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja viranomaistoiminnan yhdenmukaisuuteen liittyviä vaikutuksia. Nyt lausuttavana olevalla hallituksen esityksellä olisi päinvastainen tarkoitus hajauttaa työllisyyspalvelut entistä laajemmin ja varsinkin heterogeenisen toimijajoukon hoidettavaksi. Toimintaympäristö muuttuisi merkittävästi myös ohjauksen näkökulmasta. ELY-keskukset pitävät tätä hajauttamista riskinä palvelujen tasapuolisen saatavuuden ja kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Uudistuksesta aiheutuu valtion tehtävien uudelleen järjestelyä ja henkilöstösiirtoja myös valtion sisällä. Esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyisi elinkeino- ja liikenne- ja ympäristökeskuksiin 40–50 henkilötyövuotta erilaisista yritysten kehittämiseen liittyvistä tehtävistä.

ELY-keskukset katsovat, että esitetty yrityspalveluresurssien jako ei ole perusteltu ja esitetty siirtyvä resurssi on alimitoitettu. ELY-keskukset suosittelevat, että siirtyväksi esitettyjen yritystehtävien ja ELY-keskusten omiin tehtäviinsä esittämien alueellisten työllisyystehtävien edellyttämää resurssitarvetta selvitettäisiin tarkemmin. ELY-keskusten mielestä tehtäviin liittyvä htv-resurssitarpeen suuruusluokka on merkittävästi hallituksen esitystä suurempi.

KEHA-keskus

21.6.2022

Ei lausuttavaa.

**Lohjan kaupunki, Vastuuvalmistelija
Tapani Tapiola,
elinkeinopalvelupäällikkö, Lohjan
kaupunki (lomalla). Lausuntopalveluun
kirjannut toinen valmistelija Seija
Soininen, työllisyysasiantuntija, Lohjan
kaupunki**

21.6.2022

Lakiesityksessä ei ole mainittu hyvinvointialueita, joiden kanssa kunnat tulevat tekemään jatkossa yhteistyötä.

Kangasniemen kunta

21.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lakien voimaan tuloa 1.12.2024 alkaen. Kangasniemen kunta näkee, että hallinnollisesti olisi järkevämpää tehdä siirto 1.1.2025 alkaen talousarviokauden alkuun.

Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia **20.6.2022**

Muut mahdolliset taloudelliset vaikutukset kunnille

Uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, joten selvityksen perusteella arvioidut muutostaloudelliset vaikutukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti. 6 luvun 11 §:ssä ja 7 luvun 7 §:ssä kuvataan työviranomaisen vakuuttamisvelvollisuus palvelun ajalta. Lisäksi kuluvastuuta siirtyy mm. suhteessa oikeudenkäynteihin ja vahingonkorvauksiin. Hallituksen esityksestä jää epäselväksi, onko myös tämän kaltaiset kustannukset huomioitu laskelmissa kuntiin siirtyvistä toimintamenoista.

TE-palveluiden ja sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden rajapinta

Eräs esityksen keskeinen ongelma on se, että kunnan ja hyvinvointialueiden erilaiset rahoitusmekanismit ja yhteistyörakenteet luovat vaikeuksia rakentaa toimivaa sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden kokonaisuutta pitkäaikaistyöttömille. Tämä hankaloittaa työttömien ohjaamista heidän tarvitsemiensa sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden asiakkaiksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestävän tahon taas on hankala lisätä sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja työttömille uuden sote-palveluiden rahoitusmallin takia.

Lain työvoimapalvelujen järjestämisestä 4 luvun mukaan työnhakijan työ- ja toimintakykyä voidaan arvioida yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa. Esityksessä jää

epäselväksi, kuinka velvoittavaa hyvinvointialueen osallistuminen on työnhakijan työ- ja toimintakyvyn arviointiin.

Laissa tulee erikseen mainita pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen (työhön kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus, terveystyö). Rahoitusmalli ei tällaisenaan sisällä millekään taholle tarpeeksi kannusteita järjestää palveluja pitkään työttömänä oleville nimenomaan työkyvyn edistämisen näkökulmasta. Mahdollisena seurauksena onkin, että työllisyyspalvelut kohdentavat resurssinsa lähinnä helposti työllistyviin, nuoriin ja lyhyen aikaa työttömänä olleisiin.

**Suomen Kuntaliitto ry,
Kehyskuntaverkosto**

20.6.2022

Tämä lausunto on kehyskuntaverkoston kuuluvien kuntien yhdessä valmisteleva verkoston kuntien yhteinen näkemys. Kuntaliitto koordinoi verkoston toimintaa mutta lausunnot ja kannanotot ovat verkoston omia ja annetaan verkoston nimissä.

**Suomen Psykologiliitto,
Ammattiasioista vastaava psykologi,
Gergov Vera**

20.6.2022

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille pitää sisällään riskin palveluiden saatavuuden ja laadun heikentymisestä, sillä pienillä kunnilla ei ole mahdollisuutta itsenäisesti ylläpitää kaikkia TE-toimistojen nykyisin valtakunnallisesti tarjottavia työvoimapalveluita. Kuntakokeilut ovat olleet käynnissä vasta hyvin lyhyen ajan, minkä vuoksi niiden vaikutuksista ei vielä ole kertynyt riittävästi kokemusta, eikä laajaa vaikutustenarviointia ole toteutettu. Järjestämisvastuun siirto ei siis ole vankalla pohjalla, ja ajoitettuna samaan kohtaan sote-palveluiden järjestämisvastuun siirtymän kanssa vaikuttaa ennenäikaiselta ja riskialttiilta ratkaisulta. Esitetty rahoitusmalli ei myöskään kannusta kuntia tarjoamaan palveluita muille kuin työttömille, mikä todennäköisesti kaventaa palvelutarjontaa merkittävästi ja saattaa päinvastoin kuin tavoitellaan, jopa lisätä työttömyyttä, jos tukea ei sitä ennen ole saatavilla. Lakiesityksessä olisi erittäin tärkeä huomioida työssä olevien asiakkaiden palveluiden säilyttäminen myös järjestämisvastuun siirtyessä kunnille. Osalla alueista, joissa tällä hetkellä on käynnissä kuntakokeilu, TE-toimistojen ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluita käyttämiä asiakkaista jopa 50 % on työssäkäyviä. Mikäli rahoitusmalliin ei sisällytetä heidän ohjaukseensa minkäänlaista rahoitusporkkanaa, herää kysymys siitä, kuinka kunnat jatkossa tulevat heitä palvelemaan. Työssäkäyvien asiakkaiden lisäksi myös muut ei-työttömät asiakasryhmät kuten perhevapaalla olevat, opiskelijat, sairauslomalla olevat asiakkaat ja eläkeläiset tulee lakiesityksessä huomioida paremmin, jotta he eivät jää kunnissa ilman työvoimapalveluita, joita he ovat tähän asti saaneet TE-toimistoissa, ja jotka ovat tukeneet heitä pysymään työelämässä, jatkamaan opintojaan tai siirtymään takaisin työelämään. Palveluiden siirtyessä kuntiin on tärkeää huolehtia siitä, että työvoima-alueiden lisäksi myös työyksiköt ovat riittävän suuria, jotta voidaan turvata riittävät resurssit sekä mahdollisimman tasalaatuiset ja yhdenvertaiset palvelut, ja asiantuntijoille on myös saatavilla kollegiaalista tukea. Lisäksi järjestämisvastuun siirtyessä kuntiin ei tarve valtakunnalliselle ohjaukselle ja valvonnalle kokonaan poistu, jotta voidaan varmistaa palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu.

Pirkanmaan liitto, MKH §94**20.6.2022**

Maakuntahallitus päättää antaa seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi:

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on odotettu uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Kunnat tarjoavat työllisyyden hoitoon toimivan toteutusympäristön, hyvän hallinnon ja lähipalvelut. On tärkeää, että laki mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Järjestämisvastuu työvoima- ja yrityspalveluista tulee olla lähtökohtaisesti kunnilla itsellään ja kuntien tulee voida laajasti sopia ja ratkaista miten ja millaisilla yhteistyömalleilla työllisyyspalveluita järjestetään alueen tarpeisiin vastaamiseksi. Lakiesityksessä vaadittu 20 000 työllisen raja olisi Pirkanmaan kanalta ongelmallinen ja johtaisi tosiasiallisesti siihen, että vain keskuskaupungilla olisi järjestämisen oikeus.

Valtion rahoituksen tulee kulkea käsi kädessä kuntien järjestämisvastuun kanssa ja sen tulee kannustaa kuntia edistämään työllisyyttä.

Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilusta saadut tulokset ja saavutukset tulee voida hyödyntää täysimääräisesti. Sopimuksellinen malli on koettu joustavaksi sekä kuntien välistä yhteistyötä ja -toimintaa lisääväksi työllisyyden edistämiseksi koko Pirkanmaalla. Se on mahdollistanut sen, että kunnat ovat voineet muodostaa alueellisia rakenteita ja sopia rahoituksesta sekä työnjaosta joustavasti. Kokeilussa muodostettu työnjaon sopimuksen arkkitehtuuri on edistyksellinen ja se on mahdollistanut hyvän valmistautumisen TE2024 –uudistukseen.

Riihimäen kaupunki**20.6.2022**

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Muutuskustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin. Riihimäen kaupunki näkee tärkeänä, että kuntien tulevia ICT-muutuskustannuksia on aloitettu jo selvittämään yhteistyössä valtionhallinnon, Kuntaliiton ja kuntien kesken. Selvitykseen liittyvistä haasteista huolimatta selvitystyö pitääkin saattaa valmiiksi.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Turun hallinto-oikeus**20.6.2022**

Turun hallinto-oikeus kohteliaimmin ilmoittaa, ettei se anna lausuntoa asiassa.

Pohjois-Karjalan TE-toimisto**20.6.2022**

Laissa säädettäisiin monialaisesta yhteispalvelusta, jolloin asiakkuus perustuisi tosiasialliseen palvelutarpeeseen, mikä nähdään hyvänä verrattuna nykyiseen palvelutarpeen ja aikamäärän yhdistelmään. Tämä muutos voi johtaa monialaisen palvelun tarpeen kasvuun, millä on vaikutusta paitsi työvoimapalvelujen resursointiin myös kumppaneiden monialaisen palvelun resursointiin.

Nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun järjestämiseksi työvoimaviranomainen käy keskusteluja toimijoiden kanssa. Nykyinen Ohjaamo-toiminta eri alueilla on käynnistynyt eri yhteistyöpohjille, ja toimijat ovat sitoutuneet toimintaan vaihtelevalla intensiteetillä. Laki jättää liikkumavaraa, joten yhdenmukaisuus voi jäädä edelleen vähäiseksi.

On hyvä huomioida myös se, tyrehtyykö työvoiman liikkuvuus entisestään, kun työvoimaviranomaisalueita tulee reilusti nykyistä useampia ja jokainen alue toimii vahvemmin itsenäisenä.

Mänttä-Vilppulan kaupunki, Työllisyys- ja kasvupalvelut lausunnonantaja: Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus 18.6.2022

Mänttä-Vilppulan kaupunki katsoo, että psykologin käyttämät työkalut eivät palvele asiakkaan ammatin valinnan ja uraohjauksen kaikkia tarpeita ja psykologi ainoana ammatinvalinnan ja uraohjauksen toteuttajana ei ole kestävä ratkaisu. Opinto-ohjaajan opinnot antavat myös kattavan osaamisen työmarkkinoiden tuntemukseen sekä henkilökohtaisten koulutuspolkujen räätälöimiseen. Opinto-ohjaajan tulisi olla pätevä ammatinvalinnan ja uraohjauksen tarjoaja myös lain mukaan. Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös työllisyyspalveluissa.

Kirkkonummen kunta 17.6.2022

Kirkkonummen kunnan tunnistamat keskeiset huomiot (tiivistelmä)

- TE-palvelut 2024 -uudistuksen tavoitteet kannatettavia
- TE-palveluiden järjestämisvastuu tulee antaa kaikille kunnille
- Kaikkien kuntalain yhteistoimintamuotojen tulee olla käytössä yhteistyön toteuttamiseksi.
- Palvelut järjestävälle kunnalle tulee korvata täysimääräisesti kustannukset, jotka johtuvat henkilö- tai työnantaja-asiakkaan oikeudesta valita palvelua tarjoava taho sekä vastuusta koordinoita muutosturvaa yli järjestämisvastuualueiden.
- Rahoitusmallin kompensatiota tulee jatkossa tarkistaa säännöllisesti työikäisen väestön määrän lisääntyessä kunnassa.
- Koska lähes kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle, tulee palveluiden rahoituksesta siirtää kunnille enemmän kuin 75 %.
- Rahoitusmallin tulee vastata suhdannevaihteluihin ja esitetyn valtionosuuden poikkileikkaustilanteen suuruutta tulee tarkistaa säännöllisesti
- Kuntien ja hyvinvointialueen välistä roolia on tarkistettava vaikeasti työllistettävien rahoitusvastuiden osalta. Hyvinvointialueiden tulee olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueilla tulee olla taloudellinen kannustin hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia, jolloin terveyden perusteella muodostuvat työttömyysturvakustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuuta.

- Kuntien palkkatukea vastaavan rahoituksen tulee siirtyä valtionosuusrahoitukseen täysimääräisesti. Laissa tulee jatkossakin mahdollistaa kunnille pitkäaikaistyöttömien kuntalaisten työllistäminen.
- Kunnat pitää ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE2024-siirtoa koskevassa yt-menettelyssä. Työllisyysalueen tulee itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin. Henkilöstösiirrot ja -vaikutukset tulisi nostaa riskiarvioinnissa yhdeksi keskeiseksi riskiksi. Lakiin tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Asiakkaiden suuntaan ei saa näkyä vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta.
- Esitysluonnoksessa tulee tunnustaa osa-aikatyön olevan normaali ilmiö työmarkkinoilla, ja kunnan ei tule olla rahoitusvastuussa näissä tapauksissa.
- Lakiin tulee kirjata kunnille kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa myös omia tietojärjestelmäratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.
- Palvelujen vaikuttavuuden varmistamiseksi kuntien tulee saada pääsy tulorekisteriin ja lakiin tulee lisätä tietojohdamisen mahdollistava pykälä.
- TE-toimistoja, ELY-keskuksia ja KEHA-keskusta tulee ohjata ja velvoittaa voimaannapolaissa tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien kanssa järjestämisvastuun siirron onnistumiseksi.

Kirkkonummen kunta yhtyy pitkälti muun muassa Kuntaliiton ja KUUMA-kuntien näkemyksiin lakiluonnoksesta.

Savitaipaleen kunta

17.6.2022

Etelä-Karjalan eri toimijoiden yhteinen huoli on päällekkäisten lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutusten arvioinnin haastavuus. Vaikutukset kuntien talouteen ja mahdollisuuteen järjestää laadukkaat työllisyys- ja yrityspalvelut, jäävät avoimiksi. Yhtäaikaiset muutokset rahoituksessa, hallinnossa ja työllistämisehdoissa, ovat toiminnan ja talouden näkökulmista suuria riskejä. Uudistusten jaksottamista tulisikin harkita. Erytystä huolta kannetaan pitkään työttöminä olleiden työllistymismahdollisuuksien kaventumisesta: uudistus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa vaikeimmin työllistettävien palvelut vaikeutuu ja vastuu pirstoutuu työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken. Parasta olisi jos ne pitkään työttömän olleet henkilöt jotka eivät ole työkykyisiä siirretään heitä paremmin tukevien palveluiden ja etuuksien piiriin. Myös Työmarkkinatuen kuntaosuus on aikansa elänyt malli.

Myös yrityspalvelujen kokonaisuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Suomen Uusyrityskeskukset ry

17.6.2022

Suomen Uusyrityskeskukset ry:n tehtävänä on edistää kestävä yrittäjyyden syntymistä Suomeen. Uusyrityskeskus-verkosto tarjoaa alkavan yrittäjän palveluita, neuvontaa, ohjausta ja sparrausta

yrittäjyyttä suunnitteleville. Olemme antaneet lausunnon vain alkavan yrittäjän palveluja ja starttirahaa koskien.

Uusyrityskeskus-verkoston alueella asuu 82 % suomalaisista. Maantieteellisesti mukana on noin 160 kuntaa. Uusyrityskeskus-verkosto palvelee vuosittain yli 13 000 yrittäjyyttä suunnittelevaa. Ja joka vuosi syntyy noin 7 000 uutta yritystä. Lisäksi osa aloittaa kevytyrittäjyyspalvelujen kautta. Yritysneuvojamme antavat joka vuosi asiakasneuvontaa lähes 30 000 kertaa. Palveluidemme suosittelemme NPS on 84 ja asiakastytytyväisyys 4,7, asteikolla 1–5.

Meille tulee neuvontaa yhtä useammin myös henkilöitä, joilla y-tunnus jo on, koska yrityksen perustaminen on digitaalisesti niin helppoa. Mutta annamme myös heille tarvittavan avun ja sparrauksen.

On äärimmäisen tärkeää, että TE-palvelu 2024 uudistuksen yhteydessä tämä olemassa oleva, toimiva ja asiakaslähtöinen verkosto ja toiminta tunnistetaan ja tunnustetaan. Tehokas palvelukonsepti pitää hyödyntää osana uudistusta, jotta tavoitteet asiakaslähtöisemmästä, kustannustehokkaasta ja työllisyyttä lisäävästä palvelusta toteutuvat.

**Saarijärven kaupunki, Saarijärven
kaupunginhallitus, Tamminen Anna-
Marja**

17.6.2022

-

Siikaisten kunta

17.6.2022

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on kannatettava uudistus, mikäli laki aidosti mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut, takaa kunnallisen itsehallinnon mahdollisuudet toiminnan järjestämisessä, poistaa valtion yksityiskohtaisen ohjauksen ja jatkuvat raportointivelvoitteet sekä parantaa tiedonkulkua ja tiedonsaantioikeuksia.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä perusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoimapohjaltaan näin laaja. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointimenettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät.

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön, mikä ei ole kestävä ratkaisu. Kuntien työllistämistoimilla on tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa.

Lakiluonnoksen rahoituslaskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Kuntien valtiosuosipohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset on määriteltävä siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituksen osalta. Rahoituksen tulee vastata myös myöhempisiin muutoksiin työllisyystilanteessa.

Laukaan kunta, Kunnanhallitus**17.6.2022**

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutoskustannuksia.

Muutoskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutoskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutoskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Muutoskustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin. Näemme positiivisena, että tulevia ICTmuutoskustannuksia

on aloitettu jo selvittämään yhteistyössä valtionhallinnon, Kuntaliiton ja kuntien kesken. Selvitykseen liittyvistä haasteista huolimatta selvitystyö pitääkin saattaa valmiiksi.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutoskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Luumäen kunta**17.6.2022**

Luumäen kunnan lausuntoa on valmisteltu osana maakunnallista TE2024 valmistelua yhdessä muiden Etelä-Karjalan kuntien ja Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien kanssa.

Etelä-Karjalan eri toimijoiden yhteinen huoli on päällekkäisten lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutusten arvioinnin haastavuus. Vaikutukset kuntien talouteen ja mahdollisuuteen järjestää laadukkaat työllisyys- ja yrityspalvelut, jäävät avoimiksi. Yhtäaikaiset muutokset rahoituksessa, hallinnossa ja työllistämishdoissa, ovat toiminnan ja talouden näkökulmista suuria riskejä. Uudistusten jaksottamista tulisikin harkita. Erityistä huolta kannetaan pitkään työttöminä olleiden työllistymismahdollisuuksien kaventumisesta kuten palkkatuella työllistämismahdollisuuden jäämisen pois kuntien keinovalikoimasta. Uudistus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa vaikeimmin työllistettävien palvelut vaikeutuu ja vastuu pirstoutuu työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken. Myös yrityspalvelujen kokonaisuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Kymsote (Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä)**17.6.2022**

TE2024 lakipaketti sisältää useita elementtejä, jotka ovat selkeitä heikennyksiä vaikeasti työllistyvien asiakkaiden näkökulmasta. TE2024 uudistuksessa kunnan rahoitusvastuu muuttuu (ns. kannustava rahoitusmalli), jossa aktivointitoimenpiteet (esim. kuntouttava työtoiminta) ei jatkossa vaikuttaisi rahoitusosuuteen. Asiakasnäkökulmasta aktiivipalveluun osallistumisella tai osallistumattomuudella ei ilmeisesti olisi vaikutusta työttömyysturvaan. Panostaako työllisyysviranomaisen (=kunta) sellaisiin toimenpiteisiin, joilla ei ole minkäänlaista vaikutusta rahoitusvastuuseen?

Palkkatukityöllistämisen työkalun poisjättäminen palveluvalikoimasta tulee vaikuttamaan välillisesti asiakkaiden polutukseen eli mahdolliset jatkopolut kuntouttavasta työtoiminnasta palkkatukitoihin

eivät enää toteudu. Vaikeasti työllistyvät asiakkaat ovat hyvin harvoin valmiuksissa työllistymään suoraan avoimille työmarkkinoille. He tarvitsevat vahvaa tukea niin sosiaali- kuin terveystalouden keinoin, voimakasta polutusta ja valmennusta, jotta asiakkaan työmarkkinavalmiudet kohentuvat. Työllistyminen avoimille työmarkkinoille saattaa kestää vuosia. Lakipaketissa toivotaan yksityisen sektorin ottavan laajempaa vastuuta palkkatukityöllistämisestä. On ymmärrettävä se tosiseikka, että yksityisen sektorin vaateet työntekijöitä kohtaan ovat hyvin erilaiset kuin esimerkiksi 3. sektorin palkkatukitöissä.

On useita kuntia, joita leimaa laaja rakennetyöttömyys, vaikea taloudellinen tilanne ja terveystalouden (erityisesti mielenterveys- ja päihdepalvelujen) runsas tarve. Yhtälöä ei helpota, että osassa hyvinvointialueita resurssit ja määrärahat niukkenevat entisestään. On hyvin erikoista, että kaikki työkalut, joilla heikossa työmarkkina-asemassa olevien asiakkaiden työllistymisen edellytyksiä saadaan tuettua, otetaan tässä lakipaketissa pois. Palkkatukiudistus heikentää pitkään työttömänä olevien työllistymistä ja osallisuutta entisestään, jolloin asiakkaiden elämänlaatu, hyvinvointi ja taloudelliset mahdollisuudet huononevat entisestään. Tämä luo painetta hyvinvointialueiden tarjoamiin sosiaali- ja terveystalouteihin, joihin ei ole määrärahaa niukkenevan budjetin takia. Tiukat palkkatukisäädökset vaikeuttavat 3. sektorin toimintakenttää, mahdollisesti supistavat toimintaa ja vaikuttavat oleellisesti työllistettyjen volyymeihin niin kuntouttavassa työtoiminnassa, työkokeilussa ja palkkatuetussa työllistämässä ja heikentävät oleellisesti vaikeasti työllistyvien asiakkaiden palveluvalikoimaa.

KUUMA-seutu liikelaitos

16.6.2022

Palvelut – elinkeinopalvelut

MUUTOSSESITYS

Kunnille/kaupungeille tulee mahdollistaa kehittämis- ja neuvontapalveluiden järjestäminen itsenäisesti ilman veloitteita suhteessa valtion hankintasopimuksiin, järjestelmiin tai palveluihin. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisuja paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Kunnille siirtyvät elinkeinopalvelut pitää eritellä tarkasti palvelusisällön ja henkilöresurssin osalta. Valtiolle jäävien palveluiden yhteys kuntien toimintaan tulee eritellä tarkasti palveluohjauksen ja tiedonvaihdon näkökulmista.

Valtion toimijoiden tulee sitoutua palveluntuotantovastuun siirtymisen pohjustamiseen jo hyvissä ajoin ennen liikkeenluovutuksen toteutumista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koulutusta, tiedonjakoa sekä henkilöstösuunnittelun tukea.

Kuntien olemassa olevat palvelurakenteet pitää huomioida erikseen suunniteltaessa valtion roolia elinkeinopalveluiden tuotannossa. Valtion palveluiden, eritoten kansainvälisten palveluiden, ja kuntien omien palveluiden väliin tulee luoda palveluohjauksen prosessi, joka palvelee sekä asiakasta että vastaanottavaa kuntaa.

Palveluiden segmentti tulee määritellä mahdollisimman teknisesti, jotta ei jää epäselvyyttä siitä, miten asiakasyrityksen ja tuottavan kunnan profiilit vaikuttavat palveluntuotannon mahdollisuuksiin ja rajoituksiin.

Yhteenvedo tarkastusviraston keskeisistä huomioista hallituksen esitysluonnokseen: Esitysluonnoksen luvussa 2 tulisi arvioida tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmäuudistuksen yhteyttä nykyiseen työvoima- ja yrityspalvelujärjestelmään sekä asioita, joita tulisi ottaa huomioon ehdotetun uudistuksen valmistelussa toimeenpanossa.

Esitysluonnosta (luku 3) tulisi täydentää siten, että luvussa esitetään tiivistetysti perustelut ehdotetulle uudistukselle, mihin uudistuksella tavoiteltavat työllisyysvaikutukset perustuvat, mitä tarkoitetaan kuntaekosysteemin mahdollisuuksilla ja mitä muita keskeisiä elementtejä rahoitusmallin lisäksi uudistuksella on. Hallituksen esitysten laatimisohjeiden mukaisesti esitysluonnoksessa (luku 4) tulisi esittää perustelut ehdotetun esityksen kiireelliselle voimaan saattamiselle ennen työllisyyden kuntakokeilujen päättymistä ja kuvata, mitä haitallisia seurauksia lain suunnitellun voimaantulon mahdollisesta viivästyisestä voi olla. Esitysluonnosta tulisi myös täydentää työllisyyden kuntakokeilujen tähänastisilla tuloksilla ja kuvata, miten työllisyyden kuntakokeilujen tuloksia tulisi hyödyntämään vuosien 2023 ja 2024 aikana.

Esitysluonnoksessa tulisi seikkaperäisemmin esittää perustelut, mihin työllisyysalueiden perustamisessa käytettävät 20 000 ja 17 000 työvoimaan kuuluvan henkilön kriteerit perustuvat sekä arvio syntyvien työllisyysalueiden määrästä. Lisäksi tulisi täsmentää työvoimapalvelujen järjestämiskykyä kuvaavat kriteerit sekä se, miten turvataan yhdenvertainen palvelujen saatavuus eri alueilla ja työvoimaviranomaisen tehtävien edellyttämä riittävä ja osaava työvoima. Uudistuksen keskeinen talouden ohjausmekanismi on rahoitusmalli, jossa palveluiden rahoittaminen on kunnalle taloudellisesti sitä kannattavampaa mitä suuremman hyödyn kunta saa työnhakijoiden työllistyessä palveluiden ansiosta. Lähtökohtaisesti ehdotetut keinot kuntien rahoitusvastuun lisäämiseksi ovat kannatettavia ja niiden avulla on mahdollista tehostaa asiakkaan tarpeiden mukaista palveluntarjontaa. Toisaalta rahoitusmalli asettaa kunnat erilaiseen asemaan riippuen kunnan koosta, työvoimapalvelujen asiakassegmentistä, työttömyyden rakenteesta ja alueellisesta työllisyystilanteesta. Mitä enemmän vaikuttavia tekijöitä on, sitä hankalampaa on kustannusten jako laskennallisesti suhteen palvelutarpeeseen, jossa voi kuntatasolla tapahtua nopeasti muutoksia. Laskennallinen rahoitusjärjestelmä voi reagoida liian hitaasti äkillisiin rakennemuutoksiin, jolloin todennäköisesti joudutaan turvautumaan muihin rahoitusinstrumentteihin. Esitysluonnoksessa tulisi tuoda selkeästi esiin myös riski siitä, että rahoitusmalli voi kannustaa työvoimaviranomaista kohdentamaan resurssejaan sellaisiin työnhakijoihin ja työllisyystoimiin, joista voi saada suurimman taloudellisen hyödyn lyhyellä aikavälillä. Tarve arvioida rahoitusmallin vaikutuksia, palveluiden tehokkuutta ja paikallisia tavoitteita rekisteripohjaisen analyysin avulla on ilmeinen. Vahva tietopohja ja erilaiset työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvät vertailukelpoiset mittarit edistäisivät lisäksi yhteisiin tavoitteisiin sitoutumista. Noin puolet kunnista (118 kuntaa) osallistuu 1.3.2021 alkaneeseen työllisyyden kuntakokeiluun. Kokeilun aikana kertyy tietoa myös kustannuksista, jota voisi käyttää hallituksen esitysluonnoksessa laskentaperusteena uudistuksen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa. Myös ehdotus siirtymäaikana käynnistettävästä tutkimushankkeesta, jossa selvitetäisiin mahdollisesti toimivampia kriteerejä valtionosuusjärjestelmään, on kannatettava.

Tarkastusviraston pitää epärealistisena arviota, että työvoimapalvelujen hajauttaminen yksinään voisi lisätä työllisten määrää enintään 3000 henkilöllä varsinkin, kun arvion laskentaperusteita ei avata esitysluonnoksessa tarkemmin. Arvio tulisi perustella tarkemmin ja myös työllisyyttä heikentävät vaikutukset tulisi ottaa arviossa huomioon. Mikäli tämä ei ole mahdollista, pelkästään työvoimapalvelujen hajauttamisesta johtuvan määrällisen työllisyysvaikutusarvion antamista tulisi harkita uudelleen.

**Larsmo kommun, Larsmo
kommunstyrelse, 13.6.2022 § 133**

16.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Parkanon kaupunki

16.6.2022

Nakkilan kunta

16.6.2022

Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu olisi siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Palvelut ja rahoitus tulisi olla samassa paikassa, koska palvelujen järjestäjällä (toisella kunnalla tai kuntayhtymällä) on tarve myös saada rahoitus koko työllisyysalueen tehtävien hoitamiseksi.

**Pudasjärven kaupunki,
Kaupunginhallitus 14.6.2022 § 221**

16.6.2022

Laskennalliseen työvoimapohjaan muodostuvat työllisyysalueet eivät tue luonnollisia työssäkäyntialueita varsinkaan harvaan asutuilla alueilla. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue, koska luontaisilla yhteistoiminta-alueilla tunnetaan parhaiten alueelliset ja paikalliset elinkeinorakenteet sekä työvoima- ja osaamistarpeet.

Rahoituksen mekanismit ja osin niiden puuttuminen sekä vastuun siirtäminen työllisyysalueelle (20 000 työvoimakriteeri) rajoittaa kuntien työllisyyspalveluiden resursointia. Valta, vastuu ja resurssit tulisi yhdenmukaistaa ja varmistaa alueelliset ja paikalliset erot huomioiden.

Esitämme kunnille esitetyn 20 000 henkilön työvoimarakentamisen poistamista ja lainsäädännön mahdollistavan kuntien järjestävän työllisyyspalvelut alueellisesti yhtenäisen ja luonnollisen työssäkäyntialueen pohjalta.

**Muuramen kunta, Muuramen
kunnanhallitus 13.6.2022 (143 §)**

16.6.2022

Lisäksi Muuramen kunta yhtyy muilta osiltaan kehyskuntaverkoston lausuntoon.

Pohjanmaan liitto kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä lausuntopyynnöstä, joka koskee luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Pohjanmaan liiton maakuntahallitus hyväksyi 13.6.2022 kokouksessaan hallituksen esitystä koskevan lausunnon.

Pohjanmaan liitto kannattaa esitettyä uudistusta, jonka mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Esitys mahdollistaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa uudistukselle asetetut tavoitteet ja varmistaa asiakkaiden tarpeet huomioon ottavat joustavat palvelukokonaisuudet. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomion lainsäädännön jatkovalmistelussa seuraavaan:

1. Järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on selkeytettävä ja arvioitava kokonaisuutena

Kunta voisi ehdotetun työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavan lain 2 luvun 1 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, kunnan on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Lisäksi säädettäisiin valtioneuvoston oikeudesta antaa alle 20 000, mutta vähintään 17 000 työvoimapohjan työllisyysalueelle lupa järjestää palveluja, jos se on tarpeen kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai työllisyysalueen muodostaminen edellyttäisi useamman työssäkäyntialueen yhdistämistä (voimaanpanolaki 4 §). Valtioneuvostolla olisi oikeus päättää työllisyysalueen muodostamisesta tai kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen sekä kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet.

Merkille pantavaa on se, että esityksen vaatima työvoimapohja tarkoittaa käytännössä yli 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Toisaalta yhtenäisen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivan alueen vaatimus edellyttää vielä tätäkin suurempaa työvoima- ja väestöpohjaa. Perustelujen mukaan vuoden 2019 työvoiman mukaan itsenäisen järjestämisvastuun voisivat tarvittaessa saada vain 21 suurinta kaupunkia, Kokkolan kaupunki sekä viisi Uudenmaan kehyskuntaa. Pohjanmaan liitto katsoo, että edellä mainitut vaatimukset on asetettu liian korkeiksi. Pahimmillaan työvoimapohjaa koskeva kriteeri saattaa estää luonnollisten yhteistyöalueiden syntymisen ja vaarantaa uudistuksen onnistumisen.

Valtio aikoo noudattaa rahoitusperiaatetta ja sitoutuu maksamaan kunnille siirrettävien tehtävien aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Lisäksi ehdotetaan muutoksia kuntien vastuuseen työttömyysetuuksien rahoituksesta, muun muassa niin, että vastuu ajallisesti alkaisi jo 100 päivän työttömyyden kohdalla ja laajenisi koskemaan peruspäivärahaa ja osaa ansiosidonnaisesta päivärahasta. Kuntien lisääntyvä vastuu kompensoitaisiin valtionosuusjärjestelmän kautta. Ehdotettu malli saattaa olla ongelmallinen ellei siinä huomioida väestöpohjan ja työvoimatilanteen dynaamisia muutoksia. Riskinä on siis, että työllisyysalueen järjestämisvastuu (palvelujen aiheuttamat kustannukset) ja kuntien rahoitus (valtion rahoittamat tehtävät ja laajennettu vastuu; kuntien osuus työttömyysetuuksista) on liian hajanainen. Ei vain mallin aiheuttama paikallisen itsehallinnon rajoittaminen, vaan myös kuulemismenettely työvoimapalvelujen heikentyessä sekä työ- ja elinkeinoministeriön rooli tässä prosessissa saattavat olla ongelmallisia asioita perustuslain näkökulmasta.

Vaikka perustuslaki sallii kuntien tehtävien hajauttamisen, ehdotus ei saa olla paikallisen itsehallinnon vastainen. Erilliskäytöksille on oltava hyväksyttävät perusteet. Pohjanmaan liitto katsoo, että järjestämisvastuu on määriteltävä niin, että se on selkeästi kuntien vastuulla ja että kunnat keskenään voivat sopia sen järjestämisestä. Lisäksi järjestämisvastuu ja rahoitusvastuu on nähtävä ja arvioitava kokonaisuutena. Rahoitusmallin on lähdettävä siitä, että työllisyyden edistämiseksi ja työttömyyden vähentämiseksi on kannustimia myös käytännössä ja huomioitava, että väestöpohjan ja työvoiman siirtoa tapahtuu kuntien välillä.

2. Vaikutukset elinkeinoelämän työvoiman tarpeeseen, maakunnan kehitykseen ja muuhun aluehallintoon

Uudistuksen ehdotetaan astuvan voimaan 1.12.2024. Kokemukset laajoista uudistuksista osoittavat, että uudelleenjärjestämisen käytännön valmisteluihin on annettava tarpeeksi aikaa ja resursseja. Uudistusta toteutettaessa työvoiman tarve lisääntyy koko ajan, erityisesti Pohjanmaalla, jossa työllisyysaste on ennätyslukemissa ja työvoiman kysyntä on suurta.

Onkin tärkeää, että uudistus myös vahvistaa kuntien elinvoimaa ja takaa kunnille mahdollisuuden hyödyntää niiden vastuulla jo nykyään olevien tehtävien lisäarvoa ja monipuolista työllisyyttä edistävää ekosysteemiä, jossa tärkeinä toimijoina kuntien kumppaneina ovat esimerkiksi kuntien elinkeinoyhtiöt, koulutusorganisaatiot sekä yksityinen ja kolmas sektori. Tavoitteena tulee olla työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut, jotka ovat osa kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Jotta paikallinen tai alueellinen elinvoima ei vähenisi uudistusta toteutettaessa, on valtion taattava tarpeelliset resurssit sekä suunnitteluun että toteuttamiseen. Kielelliset oikeudet on otettava huomioon uudistuksen kaikissa vaiheissa.

ELY-keskusten tehtävät on otettava paremmin huomioon. Erittäin suuri puute on, että työvoima- ja yrityspalvelujen uudistaminen tehdään ilman kokonaiskuvaa siitä, mikä valtion alueellisen hallinnon rooli valvonta- ja kehittämistehtävissä on ajateltu olevan tulevaisuudessa niinkin keskeisen alueellisen kehittämisresurssin osalta kuin työvoima.

Pohjanmaan liitto katsoo, että valtion on taattava riittävät resurssit suunnitteluun ja toteuttamiseen. Valtion olisi välittömästi otettava kantaa valtion alueellisen hallinnon järjestämiseen tulevaisuudessa työvoima- ja yrityspalvelujen uudistamisen seurauksena. Työvoiman tarjonta on ratkaisevaa alueiden kehitykselle ja uudelleenorganisointi ei saa johtaa työllisyyden tai elinkeinoelämän kehitysedellytysten heikentymiseen. Uudistuksen tulee siten edistää määrätietoisesti myös koulutus- ja työperusteista maahanmuuttoa. Osaajista on huutava pula Pohjanmaalla, jossa osaavan työvoiman saatavuus on jo suurin kasvun este.

3. Kuntiin siirtyvän henkilöstön voimavarat ja osaaminen turvattava

Esityksen mukaan kuntien järjestämisvastuulle siirrettävien tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto työ- ja elinkeinotoimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin ja kuntayhtymiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi. Koska on hyvin todennäköistä, että uudistuksen myötä syntyvien uusien työllisyysalueiden maantieteelliset alueet eivät vastaa maakuntien alueita, kuten eivät nykyisinkään kaikkien ELY- ja TE-toimistojen alueet, on uudistuksessa varmistettava osaavan työvoiman saatavuus myös hallinnossa. Tämä on erityisen tärkeää Pohjanmaalla, joka muodostaa vai osan Pohjanmaan ELY-keskuksen ja TE-toimiston alueesta. Uudistuksen tulee ottaa huomioon työvoima- ja yrityspalveluiden erityisyys: Ne ovat erikoistuneita, ja on tehtäviä, joita hoitaa vain yksi henkilö. Myös Pohjanmaan kielelliset palvelutarpeet asettavat omat lähtökohdat palvelujen

järjestämislle, ja uudistuksen tulee turvata kielellisten oikeuksien toteutuminen, kuten jo edellä toteamme.

4. Kunnat mukaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintaan

Esityksen mukaan uudistuksessa säädettäisiin myös työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten matalan kynnyksen monialaisesta yhteispalvelusta. Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Pohjanmaan liiton mielestä on tärkeää, että kunta lisätään toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

ÖSTERBOTTENS FÖRBUND – POHJANMAAN LIITTO

Joakim Strand
Maakuntahallituksen pj.

Mats Brandt
Maakuntajohtaja

Nokian kaupunki

16.6.2022

TE2024 uudistuksessa TE-henkilöstö siirtyy uuden työvoimaviranomaisen henkilöstöksi liikkeenluovutuksella. Esityksessä ei erikseen oteta kantaa siihen, millaiseksi muodostuu kuntien työllisyyspalveluiden nykyisen henkilöstön asema, jos järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallin mukaisesti. Nokian kaupunki pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä kuvattaisiin kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstön asemaa ja sitä koskevaa voimassa olevaa liikkeenluovutusta koskevaa lainsäädäntöä siinä tilanteessa, että järjestämisvastuu toteutuu vastuukuntamallilla. Tarvittaessa sääntelyä pitäisi tarkentaa siten, että myös kuntien henkilöstön siirto katsotaan liikkeenluovutukseksi

Sotkamon kunta, Sotkamon kunnanhallitus

15.6.2022

Sotkamon kunta esittää opinnollistamista yhdeksi uudeksi työllistymistä edistäväksi palveluksi. Opinnollistamisen avulla osallistuja (työntekijä) saa ammatilliseen tutkintoon pohjautuvaa osaamista, joka tunnustetaan ja dokumentoidaan osaamistodistukseen. Opinnollistamalla saatu osaaminen on mahdollista osoittaa ammatillisessa oppilaitoksessa näytöllä, ja siten edistää tutkinnon osien suorittamista. Opinnollistaminen edistää tavoitetta osaavan työvoiman saavuttamiseksi.

Hollolan kunta, Hollola kunnanhallitus

15.6.2022

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lakien voimaan tuloa 1.12.2024 alkaen. Hollolan kunta näkee, että hallinnollisesti järkevämpää olisi tehdä siirto 1.1.2025 alkaen talousarviokauden alkuun.

**Verohallinto, Pääjohtaja Markku
Heikura, Johtava asiantuntija Mia
Keskinen**

15.6.2022

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön toimialaan liittyvä huomio

Hallituksen esityksen mukaan eräiden viranomaistehtävien hoitaminen muuttuu organisatorisesti ja muutokset koskevat mm. eräitä palkkaturvaa ja maahanmuuttohallintoa koskevia viranomaistehtäviä.

Harmaan talouden selvitysyksikkö tuottaa velvoitteidenhoitoselvityspalvelua tukipalveluna palkkaturvaviranomaisena toimivalle ELY-keskukselle sekä maahanmuuttohallinnon tehtäviä hoitavalle Maahanmuuttovirastolle, ELY-keskukselle ja TE-toimistolle. Lisäksi velvoitteidenhoitoselvityspalvelu on käytössä Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston luonnontuotekeruualan toimijoiden luotettavuuden selvittämistä varten. [Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010), 6 §:n 1 momentin kohdat 18, 27 ja 29]

Velvoitteidenhoitoselvityspalvelun käyttö jatkuu käsityksemme mukaan jatkossakin kyseisissä viranomaistehtävissä lakimuutoksen jälkeenkin. Pyydämme varmistamaan lakiesityksen viimeistelyssä, että lakiesityksen muotoilut eivät vaikuta velvoitteidenhoitoselvityspalvelun käyttöä rajaavasti tai sitä estävästi. Harmaan talouden selvitysyksikkö tulee huolehtimaan organisaatiomuutoksia koskevat muutokset velvoitteidenhoitoselvityspalvelua koskeviin tietopalvelukuvauksiin lakimuutoksien voimaantullessa.

SASKY koulutuskuntayhtymä

15.6.2022

SASKY koulutuskuntayhtymä pitää erityisen tärkeänä, että siirtymä työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä toteutetaan yhteistyössä työvoimakoulutusta järjestävien organisaatioiden kanssa. Sasky pitää tärkeänä osana työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuutta asiakkaiden näkökulmasta tasokasta ja lähellä kotia tapahtuvaa työvoimakoulutusta. Työvoimakoulutuksen mahdollisessa kilpailuttamistilanteessa on huomioitava kilpailutusneutraliteettinäkökulma.

Säkylän kunta, Kunnanhallitus

15.6.2022

Kunnanhallitus toteaa Säkylän kunnan lausuntona seuraavaa:

1. TE-palvelujen järjestämisvastuu tulee uudistuksessa antaa jokaiselle kunnalle.
2. Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen tulee perustua arvioon tehtävien todellisesta laajuudesta ja vaativuudesta. Rahoitusmallin tulee tarjota kunnille työkaluja tosiasiallisesti edistää työllisyyttä.
3. Kunnat pystyvät tarjoamaan TE-palvelujen järjestämiselle toimivan toteutusympäristön, hyvän hallinnon ja lähipalvelut.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Oikeudelliset palvelut -yksikkö

15.6.2022

Oikeudelliset palvelut -yksikkö pyytää lisäksi kiinnittämään huomiota seuraaviin asioihin:

ELY-keskusten, KEHA-keskuksen, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen, Aluehallintoviraston ja TEM:n keskinäisiä vastuukysymyksiä sekä tehtäviä suhteessa työvoimaviranomaiseen olisi tarpeen selkiyttää. Näiden virastojen tehtävät ja vastuut tulisi määritellä laissa tai asetuksessa yksityiskohtaisesti ja selkeästi; mm. mitkä ovat ko. toimijoiden vastuut, tehtävät ja ohjaussuhde toisiinsa sekä työvoimaviranomaiseen. Esimerkiksi: Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista: Hallituksen esityksessä on yleisellä tasolla kuvattu seuranta- ja ennakoititehtäviä (ELY-keskus). Toisaalta taas KEHA-keskuksella tehtävinä olisi "tuottaa, seurata ja arvioida työvoimapalvelujen toimivuutta, tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevaa tietoa". Laissa työvoimapalvelujen järjestämisestä (3 luku) säädetään ohjauksesta ja valvonnasta, jonka mukaan julkisten työvoimapalveluiden yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle, jota on määritelty myöhemmissä pykälissä tarkemmin. Toisaalta taas TEM ja alueen ELY(t) käyvät säännöllisesti työllisyyden edistämien yhteistyö- ja seurantakeskustelut työvoimaviranomaisen kanssa, mutta KEHA-keskus ei ole näissä keskusteluissa, vaikka sille on määritelty keskeinen rooli mm. työvoimapalvelujen vaikutusten arvioimisessa. Aluehallintovirasto valvoo työvoimaviranomaisen toiminnan laillisuutta tekemällä mm. tarkastuskäyntejä. Hallituksen esitysluonnoksesta ei käy ilmi tämän valvovan viranomaisen suhde ja yhteistyötavat ELY-keskusten, KEHA-keskuksen, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen ja TEM:n kanssa.

Oikeudelliset palvelut esittää myös, että harkittaisiin, vastaako esityksessä käytetty Kehittämisen- ja hallintokeskus –nimi kyseiselle toimijalle kaavailtuja tehtäviä?

Oulun kaupunki

15.6.2022

Yleistä:

Oulun kaupunki kannattaa tavoitetta saada TE-palveluille lisää vaikuttavuutta siirtämällä ne kuntien vastuulle. On tavoiteltavaa, että valta ja vastuu työllisyyden edistämisestä olisivat nykyistä enemmän kunnilla. Toisaalta Pohjoismainen työvoimapalvelumalli rajaa palvelun järjestämisen tapaa aivan liikaa ja kaventaa siten kunnan vapautta löytää uusia toimintatapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua. Tärkeää on, että uudistuksen rahoitusmallin myötä kasvava kunnan työllisyyden taloudellinen vastuu ja kyky vaikuttaa työllisyyden kehitykseen olisivat esitettyä paremmin tasapainossa. Hallituksen esitys on merkittävä sosiaalipoliittinen muutos, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa kohtuuttomasti huomioiden suuri työttömien määrä ja työllistymisen mahdollisuudet, jonka vuoksi rahoitusmalliin on tehtävä joitakin korjauksia.

Järjestämisvastuu:

Hallituksen esityksen mukaan kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että

työvoiman määrä on vähintään 20 000. Työllisyysalueen tulee lisäksi muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Oulun kaupunki esittää, että kullakin työllisyysalueella olevalla kunnalla tulisi olla viimesijainen järjestämisvastuu lain mukaisista työvoimapalveluista ja lailla tulee velvoittaa alle 20 000 työvoiman määrän omaavat kunnat yhteistoimintaan palveluiden järjestämisessä yhdenvertaisen palvelun ja työvoiman liikkuvuuden takaamiseksi. Kuntien tulee kuitenkin voida sopia itsehallintonsa nojalla työvoimapalvelujen järjestämisvastuunsa toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Yhteistoiminnasta sopivien kuntien yhteisen työvoiman määrän tulisi olla vähintään 20 000 henkilöä hallituksen esityksen mukaisesti.

Uudistuksen rahoitusmallin valmistelu on lähtenyt alusta alkaen rahoitusvastuun antamisesta kunnille. Muussa tapauksessa kyse on vain TE-toimistojen uudelleen perustamisesta. Ehdotetussa järjestämisvastuumallissa rahat ja vastuu eivät kuitenkaan kohtaa ja siinä puututaan kuntien itsehallinnolliseen asemaan. Olisi paljon selkeämpää ja toiminnallisesti perustellumpaa, että jokaisella kunnalla olisi sekä rahoitusvastuu että järjestämisvastuu. Tällöin kunnat olisivat keskenään tasa-arvoisessa neuvotteluasemassa. Työnjaon ja rahoituksen sopiminen tulisi olla joustavaa ja alueelliset ja paikalliset palvelutarpeet huomioivaa.

Rahoitusmalli ja työttömyysturva:

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Oulun kaupunki esittää, että myös hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista. Hyvinvointialueiden tulisi maksaa osan työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta, jolloin kunnan maksuosuus laskisi. Jos henkilön työllistymissuunnitelmaan voidaan kirjata ainoaksi toimenpiteeksi se, että henkilö hakeutuu sosiaali- ja terveystalouden piiriin, tämän kohderyhmän työttömyysetuuden rahoitusvastuu tulisi siirtää hyvinvointialueille, jotka ko. palvelun tuottavat. Hyvinvointialueille ei ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveystalouksia siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle, esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että myös hyvinvointialueilla on kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveystalouksia. Näin terveyden perusteella muodostuvat työttömyyskustannukset eivät jää yksin kuntien vastuulle, joilla ei ole enää vuodesta 2023 alkaen sosiaali- ja terveystalouksien järjestämis- ja tuottamisvastuuta. Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet ovat pääsääntöisesti tätä asiakasryhmää. Heidän tilannettaan ei voida tukea työllistymistä edistävillä palveluilla, ei määräaikaisesti eikä pysyvästi. Työnhaku on voimassa vain etuuden saamisen vuoksi.

Hallituksen esitys rahoitus- ja työttömyysturvan kompensatiomallista luovat kuntiin vahvasti suhdanteista riippuvan mekanismin, erityisesti työttömyysturvaetuuksien osalta. Työikäinen väestö kasvaa suurimmissa kaupungeissa, mutta pienenee suurimmassa osassa Suomea. Jos työttömyysturvan rahoitusmallin kompensatiotaso on staattinen ja perustuu vuoden 2022 työttömyysturvakustannusten tasoon, muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää alikompensoituksi ajan myötä. Mikäli työikäisen väestön määrän arvioidaan Tilastokeskuksen väestöennusteen

perusteella kasvavan kuudessa suurimmassa kaupungissa vuoteen 2035 tultaessa, tulee myös työttömien määrä kasvamaan ja tulee staattisen mallin luoma alikompensaatio olemaan jokaisessa kaupungissa miljoonia euroja.

Hallituksen esityksessä kunnan rahoitusvastuun kasvu työttömyysturvasta siirtää suhdanneriskiä valtiolta kuntatalouteen. Matalasuhdanteessa työttömyys kasvaa tavalla, johon julkisilla työllisyyspalveluilla voidaan vaikuttaa vain osin. Kuntien pitäisi pystyä luottamaan valtion hyväntahtoisuuteen, mikäli työttömyysturvakustannukset kasvavat äkillisesti.

Oulun kaupunki esittää, että kompensaation tasoa tulisi tarkistaa säännöllisesti työvoiman määrän muuttuessa järjestämistä vastuullisilla alueilla.

Jotta kuntien suhdanneriskiä pienennettäisiin, Oulun kaupunki esittää, että järjestämistä vastuullisten alueiden työttömyysturvakustannusten kasvulle pitäisi asettaa matalasuhdanteen varalle katto, jonka ylittävistä kustannuksista valtio ottaa vastuun. Suhdannekatto voitaisiin määritellä kullekin järjestämistä vastuualueelle erikseen siten, että määrätty suhteellinen työttömyysasteen nousu (esim. 40 %) järjestämistä vastuualueella poikkileikkaushetken nähden laukaisisi mekanismin. Tällöin todetaan, ettei olla enää tilanteessa, jossa työvoimaviranomainen voi merkittävästi vaikuttaa omalla toiminnallaan työllisyyden paranemiseen ja siten kannustava rahoitusmalli ei toimi.

Hallituksen esityksessä kompensaation poikkileikkausvuodeksi on määritelty vuosi 2022. Johtuen koronapandemian jälkeisestä pitkäaikaistyöttömyydestä, vuoden 2022 kunnan työmarkkinatukikulut ovat huomattavasti aiempaa korkeammat, jolloin kompensaation taso uhkaa jäädä liian pieneksi "normaaliin" tilanteeseen nähden. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys tulee TEM:in tuoreen ennusteen mukaan laskemaan tänä vuonna, on työmarkkinan kuntaosuus silti useimmissa kunnissa huomattavasti korkeampi kuin ennen koronapandemiaa.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli kompensaation tason säädetään olevan muuttumaton, poikkileikkausta tulisi tarkastella pidemmällä aikavälillä yli erilaisten suhdannetilanteiden, jotta kompensaatiomalli vastaisi paremmin uuden rahoitusmallin kunnille tuomaa todellista työttömyyden sosiaaliturvamenojen kasvua.

Rahoitusmalli ja palveluiden rahoitus:

Hallituksen esityksessä kuntien järjestämistä vastuulle siirrettävät työvoimapalvelut säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisiksi valtionosuustehtäviksi. Kyseessä on kunnille uusi valtionosuustehtävä, johon myönnettäisiin täysimääräinen rahoitus.

TE2024-valmisteluprosessin aikana on toistuvasti esitetty arvio, jonka mukaan TE-palveluiden kustannukset ovat 700 M€ vuoden 2024 tasossa. Hallituksen esityksessä onkin päädytty malliin, jossa miltei kaikki TE-palvelut siirtyvät kuntien tai kuntapohjaisten alueiden järjestämistä vastuulle. HE-luonnoksen kuvaamissa vaikutuksissa kuntatalouteen (HE:n luku 4.2.2.2, sivut 140-142) kunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2022 tasossa on kuitenkin arvioitu olevan vain 520 M€. Valtiolle jäisi näin 180 M€ eli yli neljäsosa koko palveluiden rahoituksesta. Todellisuudessa valtion Kieku-järjestelmän työajanseuranta, johon esityksessä viitataan, on täysin epäluotettava tapa arvioida tarvittavia resursseja, varsinkin kun puhutaan näin suuresta osuudesta koko TE-palveluiden rahoituksesta. Pitää myös ottaa huomioon, että kunnille siirtyy uudistuksessa paljon jo etukäteen sidottuja henkilöstökustannuksia, joiden kattamiseksi ja vaikuttavan palvelun järjestämiseksi 520 M€ on riittämätön summa.

Oulun kaupunki esittää, että valtiolle esityksen mukaan jäävä 25 % osuus TE-palveluiden kokonaisrahoituksesta tulisi perustella esitettyä paremmin. Kieku-töajanseurantaa ei tule käyttää

perusteena valtiolle jäävää kustannusta arvioitaessa. Lisäksi rahoituksen riittävyys on varmistettava niin, että tarvittavan uuden henkilöstön palkkaaminen ja muut TE-uudistuksen toteutuksesta aiheutuvat uudet kustannukset eivät jää vain kuntien rahoitettavaksi.

Oulun kaupunki esittää, että myös itse muutoksesta johtuvat kustannukset on kunnille korvattava täysimääräisesti. TE-palveluiden siirto valtiolta kunnille tulee aiheuttamaan paljon ylimääräisiä muutokseen liittyviä kustannuksia, liittyen mm. suunnitteluun ja toteutukseen. Kunnat pystyvät osoittamaan mitkä ovat todelliset muutuskustannukset täysimääräisen korvauksen saamiseksi.

Rahoitusmalliin liittyvä laajan työttömyyden kriteeri ja palkkatuki:

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä määritelty siten, että se kattaa myös työllistetyt (esimerkiksi palkkatuella työllistetyt). Palkkatuella työllistetyt henkilöt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Aiemmin noin 35–40 prosenttia palkkatuella työllistetyistä henkilöistä on työskennellyt kunnissa.

Aiemmin palkkatuella kuntiin palkattujen henkilöiden tilastointia pitäisi kehittää siihen suuntaan, että nämä henkilöt laskettaisiin osaksi laajan työttömyyden kriteeriä sekä heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin Valtiokonttorille osaksi lakisääteisiä palveluita siten, että kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Silloin kunnilla olisi edelleen kannustin palkata esimerkiksi osatyökykyisiä palkkalistoilleen ja tämä ei aiheuttaisi vääristymää rahoitusjärjestelmään. Nykyisen kuntien palkkatukityöllistämisen kaltaisen työllistämismuodon statuksen lisääminen lainsäädäntöön olisi perusteltua myös siksi, että kunnat voivat osoittaa tarjoavansa palvelua heikossa työmarkkina- asemassa oleville täyttäen tällä lain vaatimuksia palveluiden yhdenvertaisuudesta. Tämän kuntiin työllistämisen statuksen tulisi mahdollistaa nykyisen järjestelmän kaltainen varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna esimerkiksi työllistettäessä henkilöä yksityiselle työnantajalle. Tämä vahvistaisi henkilöiden kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille.

Oulun kaupunki katsoo, että kuntiin suunnattu palkkatuen osuus tulee jatkossakin suunnata kuntiin osana palvelujen rahoitusta, tarvittaessa vaikka korvamerkittynä, ettei rahoitus putoa vuosien myötä pois. Se, että kunnat eivät voi itse myöntää itselleen tai yhteisöilleen palkkatukea ei voi olla peruste sille, että valtionosuus kunnissa te-palveluihin vähenisi. Kunnat eivät myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, että jokin muu taho tekisi kuntien palkkatukipäätökset. On tärkeää, että kunnat voivat jatkossa palkata siirtyvän rahoituksen turvin kuntiin töihin niitä työttömiä, joiden kohdalla ammatillisten valmiuksien vahvistaminen nimenomaan kunta-alalle on tarkoituksenmukaista. Kunnat voivat näin myös työllistää erityisesti heikossa työmarkkina- asemassa olevia työnhakijoita. Kunnilla pitää olla yhtäläiset mahdollisuudet saada osaavaa työvoimaa palkkatukien muodossa kuin muidenkin työntajien.

Ohjausjärjestelmä:

Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto asettaisi työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY- keskus kävisivät työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta valvoa kuntien ja kuntayhtymien järjestämien työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolla olisi toimivalta suorittaa valvontaa myös omasta aloitteestaan esimerkiksi valvontasuunnitelman pohjalta.

Hallituksen esityksessä esitetty ohjausjärjestelmä alueellisine yhteistyö- ja seurantakeskusteluineen on suurimpien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman. Valtion tulisi pyrkiä kuuden suurimman kaupungin kanssa

laajempaan kumppanuuteen, joka kattaa TE-palveluiden lisäksi osaajien houkutteluun, osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen, TKI-toimintaan ja yksityisten investointien kiihdyttämiseen liittyvät kysymykset.

Oulun kaupunki esittää, että kuuden suurimman kaupungin osalta säädetään poikkeus ohjausjärjestelmään ja kuusi suurinta kaupunkia katsotaan erityistehtävälueilleksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä.

Liikkeenluovutusperiaatteet:

Hallituksen esityksessä ehdotetuista työ- ja elinkeinotoimistojen lakkauttamisesta ja niiden tehtävien uudelleen organisoinnista seuraisi mittavia henkilöstösiirtoja työ- ja elinkeinotoimistoista kuntien palvelukseen. Henkilöstöä siirtyisi myös ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin. Siirto kuntiin katsottaisiin liikkeenluovutukseksi eli henkilöstö siirtyisi kunnan palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Kunnat tarvitsevat TE-toimiston henkilöstön osaamista, jonka siirtyminen kitkatta kuntiin on tärkeää. Työllisyysalueen tulee kuitenkin itse voida vaikuttaa oman tulevan henkilöstönsä rekrytointiin, koska ennen järjestämisvastuun siirtoa tehdyt rekrytoinnit vaikuttavat tuleviin TE-palveluiden järjestämisen edellytyksiin.

Oulun kaupunki esittää, että kunnat tulee ottaa mahdollisimman pian mukaan keskusteluihin TE-toimistojen rekrytointipolitiikasta. Kuntien tulee olla mukana vuonna 2024 ennen järjestämisvastuun siirtoa tapahtuvissa rekrytoinneissa sen jälkeen, kun järjestämisvastuualueiden laatimat tehtäväkuvat on vahvistettu TE-palveluiden siirtoa koskevassa yt-menettelyssä.

Tulevien järjestämisvastuullisten tahojen on valmistauduttava muutokseen mahdollisimman ajoissa, jotta asiakkaan suuntaan ei näy vastuiden siirrosta johtuvaa katkosta palveluissa. TE-toimistot ja ELY-keskukset tulee velvoittaa jakamaan kaikki mahdollinen tieto siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä, organisaatiosta, tehtäväkuvista jne. Yksityiskohdista voidaan säätää asetuksella.

Oulun kaupunki myös esittää, että lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta tulee kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuudesta yhteistyöhön kuntien kanssa jo ennen järjestämisvastuun siirtoa. Tämän pykälän tulisi tulla voimaan 1.4.2023. Jo tätä ennen valtion tulee huolehtia, että ELY-keskukset ja TE-toimistot jakavat alueensa kunnille tietoa niille siirtyvistä vastuista ja sopimuksista.

Palvelut:

Julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita, sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat: omaehtoinen opiskelu, maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu, työvoimakoulutus, työnhakuvalmennus ja uravalmennus, työkokeilu ja koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta.

Oulun kaupunki esittää, että myös kunnan työllistymistä tukevat palvelut tulee rinnastaa työllisyyttä edistäväksi palveluksi. Tällöin asiakkaalla olisi yhtäläinen mahdollisuus saada työttömyysetuuden

maksajalta kulukorvausta osallistuessaan kunnan järjestämiin palveluihin. Nykyjärjestelmässä kunnan järjestämistä palveluista asiakas voi hakea harkinnanvaraista kulukorvausta, josta tehdään päätös kunnassa. Kunnan palveluiden tulisi näkyä myös aktivointiasteessa, joka on keskeinen työllisyyttä edistävän toiminnan mittari. Asiakkaalla on yhtäläinen mahdollisuus palauttaa oikeus työttömyysetuuteen työssäoloelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, mikäli ne rinnastetaan. Työttömyysturvalaki edellyttää työssäoloelvoitteen purkamiseen, että työnhakija on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun.

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. Valmennus perustuisi nuoren kokemaan tarpeeseen, vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Oulun kaupunki esittää, että KEHA-keskuksen roolia palveluiden järjestämisessä henkilöasiakkaille tulee arvioida kriittisesti. KEHA-keskuksella ei ole kokemusta palvelun järjestämisestä henkilöasiakkaille, mutta nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Eriyisen paljon huolta herättää KEHA-keskukselle esitetty tehtävä hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista.

Hallituksen esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän olisi tarjottava palveluja luonnollisille henkilöille, joiden kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta on kyseisessä kunnassa tai työllisyysalueella. Tämä lisäksi hallituksen esityksessä on kirjattu tilanteista, joissa henkilöasiakas asuu tai oleskelee pääasiallisesti kotikuntansa ulkopuolella. Jos henkilön asuminen tai oleskelu kotikuntansa ulkopuolella perustuisi työhön, opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, lähiomaisensa tai muun läheisensä asumiseen tai muuhun näitä vastaavaan syyhyn ja olisi säännönmukaista tai pitempiäaikaista, hän voisi valita käyttävänsä myös muun kuin kotikuntansa järjestämiä työvoimapalveluja.

Oulun kaupunki esittää, että mikäli asiakas hakeutuu TE-palveluiden asiakkaaksi muuhun kuin omalle työllisyysalueelleen, tälle tulee olla tarkempi peruste kuin "asuu tai oleskelee kunnassa tai työllisyysalueen kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiäaikaisesti työn, opiskelun, vapaa-ajan vieton, lähiomaisen tai muun läheisen asumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi". Hallituksen esityksen muotoilu on niin laaja, että se mahdollistaa kenelle tahansa asiakkaalle minkä vain työllisyysalueen palveluiden käytön vailla todellista tarvetta.

Hallituksen esityksessä kirjataan velvollisuudesta tarjota palveluja työnantajille. Työnantaja voisi hakea haluamaltaan työvoimaviranomaiselta eikä kunta voisi kieltäytyä palvelun tarjoamisesta sen takia, että yrityksen koti- tai toimipaikka ei sijaitse kyseisen työvoimaviranomaisen toimialueella. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. 16 luvun 1§:ssä puolestaan säädettäisiin työvoimaviranomaisten velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muutosturvan toteuttamiseksi. Lakimuutosten myötä suuret kaupungit tulevat palvelemaan myös yrityksiä ja joutuu koordinoimaan paljonkin muutosturvapalveluita tapauksissa, jossa yrityksellä on toimipisteitä laajemmalla alueella

Suomessa. Tällaisia tapauksia varten laissa tulisi säätää kunnan mahdollisuudesta hakea korvausta muille kuin sen oman alueen yritykselle tarjotusta yrityspalvelusta.

Oulun kaupunki esittää, että työllisyysalueiden tulisi voida laskuttaa/saada valtiolta resursseja niissä tapauksissa, jossa palveluja käyttävän yrityksen toiminta on suurimmaksi osaksi alueen ulkopuolella.

Hallituksen esityksessä otetaan varsin vähän kantaa työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen.

Oulun kaupunki esittää, että kunnilla oltava mahdollisuus täydentää kehittämispalveluiden tarjontaa esimerkiksi palveluseteleillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää työnvälityksen tehostamiseen eli työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisen edistämiseen sekä työntekijäsaatavuuden parantamiseen. Toimet tulee huomioida myös henkilöstömitoituksessa ja rahoituksessa: teknologiset ratkaisut eivät yksin riitä kohtauttamaan työnhakijoita ja avoimia paikkoja.

Tietojärjestelmät:

TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei TE-digi-hanke etene samanaikaisesti. Vaikka on ymmärrettävää, että muuttuva toimintaympäristö ja lainsäädäntö vaikuttaa myös tietojärjestelmähankkeiden etenemiseen, ei kuntia, työntekijöitä ja asiakasnäkökulmaa ole toistaiseksi kuunneltu riittävästi esimerkiksi Työmarkkinatorin kehityksessä. Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon ja vaikuttavuuden osoittamisen toteuttamiseksi.

Oulun kaupunki esittää, että valtion tulee velvoittaa Keha-keskusta avaamaan laajemmin tietomallejaan, järjestelmäkehityksen ja järjestelmien käyttöönoton aikataulua sekä resursoivan riittävästi myös rajapintojen tarjoamista kunnille asiakastietovarantoon.

Suurimmilla kunnilla on mahdollista toimia KEHA-keskusta ketterämmin ja luoda omia vaikuttavia tietojärjestelmäratkaisujaan. Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, mikäli KEHA-keskusta ei laissa velvoiteta tekemään laajaa yhteistyötä kuntien kanssa ja ottamaan tietojärjestelmäkehityksessä aidosti huomioon kuntien mahdollisuudet rakentaa modulaarisia ratkaisuja.

Oulun kaupunki esittää, että lakiin tulee kirjata kunnille edellytykset rakentaa omia moduuleja valtion tarjoamien järjestelmien päälle. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

Parhaillaan lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä laiksi kotoutumisen edistämiseksi on esitetty uutta kotoutumisen valtakunnallista asiakastietojärjestelmää.

Oulun kaupunki esittää, että kotoutumisen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä tulee rakentaa työllisyyspalveluiden tietojärjestelmän yhteyteen. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi lain kotoutumisen edistämistä tavoitetta linkittää kotoutumista työllisyyspalveluiden yhteyteen. Ei ole minkäänlaisia perusteluja kehittää erikseen rinnakkaista asiakastietojärjestelmää. Työvoiman ulkopuoliset kotoutujat on mahdollista rajata eri rekisteriin samassa järjestelmässä.

Data ja asiakastietojen käyttötarkoitukset:

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 13 § antaa mahdollisuuden tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten vain työ- ja elinkeinoministeriölle: "työ- ja elinkeinoministeriölle

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seuranta ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.”

Oulun kaupunki esittää, että mahdollisuus tulotietojen käyttöön tiedolla johtamista varten tulisi lisätä myös kunnille. Kunnille on välttämätöntä voida tarkastella palveluitensa vaikuttavuutta eri asiakassegmenteille, jotta kunta voi tarjota tehokkainta ja vaikuttavinta mahdollista palvelua ja vaikuttaa siten aidosti työttömyysturvakustannuksiinsa.

Asiakastietojen käyttötarkoituksen osalta esityksessä todetaan, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käyttötarkoitukset on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty kattavasti, eikä käyttötarkoituksiin arvioida liittyvän erityisiä muutostarpeita työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi. Järjestämisvastuussa olevan toimijan näkökulmasta on varauduttava tarkistamaan asiakastietojen käyttötarkoituksia, jotta lain tavoitteena olevan kuntien palveluekosysteemin laaja-alainen hyödyntäminen mahdollistuu. Erytishuomiota tulee kohdistaa työnantajia koskevien tietojen laajuuteen ja käyttötarkoituksiin.

Oulun kaupunki esittää, että asiakastietojen käyttöoikeuksien on tuettava koko lainsäädännön tavoitteiden toteutumista. Uudistuksen lähtökohtana mainitaan: “kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta”.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta:

Hallituksen esityksessä esitetyn Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoiksi tulisi tunnistaa ne toimijat, joita henkilön palvelutarve edellyttää.

Oulun kaupunki esittää, että toiseen pykälään tulisi osapuoliksi lisätä työllisyysviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan lisäksi myös kunnat, jolloin huomioitaisiin myös kuntien rooli asiakkaan palveluiden yhteensovittamisessa.

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä.

Oulun kaupunki esittää, että selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

Hallituksen esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan mm. yhteistyöstä, tavoitteista, työnjaosta, resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Samoin on tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

Hallituksen esityksessä kirjataan, että monialaisen yhteistoimintamallin asiakastietoaineisto ja – järjestelmä vastaisi nykyistä järjestelmää. Nykyisen mallin mukaan, työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oleva työntekijä, jolle on myönnetty käyttöoikeus monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja palvelujen tarjoamiseksi työttömälle, voi saada ja käyttää monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin tallennettuja tietoja ja tehdä siihen merkintöjä. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan mainita Kelaa.

Oulun kaupunki esittää, että järjestelmän käyttöoikeus tulee myöntää myös jatkossa Kelalle.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17§:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana.

Oulun kaupunki esittää, että työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu tulisi järjestää siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien.

Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Hallituksen esityksessä esitetään työnhakuvelvollisuuden laajentamista koskemaan täysimääräisenä myös asiakkaita, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna.

Oulun kaupunki esittää, että työnhakuvelvollisuuden täysimääräistä laajentamista ei toteutettaisi työvoimakoulutuksissa ja opiskellessa omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26-28 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna, vaan säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena. Työvoimaviranomainen arvioi aina tarvitseeko asiakas osaamisen kehittämisen palveluita sijoittuakseen avoimille työmarkkinoille ja sopii tästä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelmassa. Laajennettu työnhakuvelvollisuus vaarantaa palvelun toteutumisen ja asiakkaan mahdollisuuden täydentää omaa osaamistaan työvoimaviranomaisen kanssa sovitulla tavalla. Lisäksi työnhakuvelvollisuuden laajentamisen vaarana on työvoimakoulutusten keskeytysten mahdollinen lisääntyminen, joka voi vaarantaa koulutusten jatkumisen sekä koulutukseen valittujen asiakkaiden että oppilaitosten näkökulmasta. Tällä voi olla taloudellisia vaikutuksia työvoimapalveluiden järjestämiseen. Myös oppilaitoksen kannalta keskeytyneet opinnot voivat olla rahoituksen kannalta ongelmallisia.

Tervolan kunta

14.6.2022

Työvoimapalveluiden uudistus on käynnistymässä samaan aikaan kun on käynnissä hyvinvointialueuudistus, joka on kuntahistorian suurin muutos. Kahden kokoluokaltaan näin suuren hankkeen yhtäaikainen valmistelu ja eteenpäin vieminen on todella haastavaa. Jatkossa olisikin keskityttävä yhden hankkeen läpiviemiseen ja vaikutusten arvioimiseen ennen uuden hankkeen käynnistämistä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, 14.6.2022

Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen;

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri

Päivi Pihlajisto

Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölösen pyynnöstä ilmoitan, että hän ei anna lausuntoa tässä asiassa.

Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus **14.6.2022**
13.6.2022 § 210

TE-palveluiden siirto olisi tapahtumassa kunnille liikkeenluovutusperiaatteella. Lieksan kaupunki painottaa, että mallin ehtojen on ehdottomasti oltava sellaisia, että vastaanottavalle taholle tuleva muutos on kustannuksiltaan neutraali myös pidemmällä aikavälillä, eikä muodostu kohtuuttomaksi aiheuttaen kustannusten lisäystä. Liikkeenluovutuksessa on huomioitava mm. mahdollinen palkkaharmonisoinnin vaikutus, ja pystyttävä tarvittaessa neutralisoimaan sen vaikutus kunnille lisääntyvillä valtionosuuksilla.

Lieksan kaupunki edellyttää, että vastaanottava taho pystyy neuvottelemaan liikkeenluovutuksen yhteydessä siirtyvien henkilöiden toimenkuvista. Huomioiden edelleen TE2024-muutoksen alkuperäisen tavoitteen, kunnilla on oltava mahdollisuus muokata työllisyyskokonaisuutta siten, että se vastaa parhaiten juuri ko. alueen tarpeita.

Lisäksi kaupunki painottaa, että kunnille on korvattava kustannukset täysimääräisesti kaikista muutosten mukanaan tuomista kustannuksista (mm. järjestelmäintegraatiot) riittävän pitkällä tarkastelujaksolla. On nähtävä, että osa kustannuksista voi olla ns. kertaluonteisia kustannuksia, ja osa kustannustarpeista ilmaantua vasta pidemmällä viiveellä.

Lieksan kaupunki ymmärtää muutoksen alkuperäisen ajatuksen ja kannattaa sitä, mutta nykyisessä muodossa muutos tuntuu enemmän tehtävien siirrolta kuin oikean uudistuksen tekemiseltä. Pohja-ajatus esim. palkkatukityöllistettyjen ja työkokeilujen linjausten, samoin kuin rahoitusvastuiden osalta näyttäisi siltä, että rakenteilla on ns. ideaalimalli, joka ei millään tavalla kuitenkaan huomioi esimerkiksi alueiden pitkäaikaistyöttömyyttä, työttömyyden rakennetta ja työttömien mahdollisuuksia sijoittua avoimille työmarkkinoille. Tällaisenaan malli ei ole kannatettava, vaan vaatii muutoksia, jotta kaikki kunnat olisivat muutoksessa tasa-arvoisessa asemassa.

Muihin pyydettyihin asiakohtiin Lieksan kaupungilla ei ole lausuttavaa.

Kankaanpään kaupunki **14.6.2022**

Kaupunginhallitus antaa asiasta seuraavanlaisen lausunnon:

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on kannatettava uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan. Yhteistoimintavelvoite ja toiminnan arviointi-menettely yhdistettynä valtioneuvoston päätösvaltaan muodostavat uuden ohjausmekanismin, joka rajoittaa tarpeettomasti kunnallista itsehallintoa.

Kunta voisi ehdotetun 2 luvun 2 §:n mukaan järjestää kunnan vastuulle kuu-luvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyys-alue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000. Ehdotuksen perusteluista ei löydy palveluista lähteviä pe-rusteita sille, miksi järjestämisvastuussa olevan tahon tulisi olla työvoima-pohjaltaan näin laaja.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla ja kunnat voisivat keske-nään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Sa-manaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turva-taan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

Järjestämisvastuun ollessa yksittäisillä kunnilla mahdollistuu aidosti koko kunnan ekosysteemin hyödyntäminen työllistymisen edistämiseksi ja ko-toutumisessa (koulutus - työllisyys - elinkeinot - kolmas sektori ja hank-keet). Isoilla työllisyysalueilla yhdellä järjestäjätaholla se mahdollistuu vain järjestäjälle. Sopimuksellisella yhteistyöllä työllisyysalueella voidaan muo-dostaa huomattavasti suurempiakin alueita kuin esitetty 20 000 työvoima-pohja, samalla säilyttäen lähipalveluiden saavutettavuus ja kuntien itsehal-linto. Asiakaslähtöisyys on tärkeää ja tarkoittaa myös sitä, että palveluja ha-lutaan tarjota entistä enemmän lähipalveluina kuntien paikallistuntemusta hyödyntäen.

Palkkatuki

Lakiesityksen mukaan kunnat eivät ole jatkossa oikeutettuja palkkatuen käyttöön. Onko tämä yhteiskunnallisesti kestävä ratkaisu? Kuntien työllis-tämistoimilla tärkeä merkitys mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja pol-kujen rakentamisessa työelämään. Kankaanpään kaupunki kannustaa mi-nisteriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös hyödyntää.

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannus on arvioitu olevan noin 700 miljoonaa. Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannusto-teutumien perusteella. Tähän vuoden toteutumaan perustuvia kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuru-deksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Kankaanpään kaupunki pitää perus-teltuna, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella. Kunnille pitää siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta olla 100 % kompensointi rahoituk-sen osalta.

Kauhajoen kaupunki

14.6.2022

Tarkentuu tarvittaessa

Lapuan kaupunki

14.6.2022

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Koska uudistuksessa siirretään kunnille

lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Kainuun TE-toimisto

13.6.2022

Kainuun TE-toimiston mielestä uudistuksessa on kyse selkeästi hallinnollisesta uudistuksesta. Sen sisältö on se, että TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien hoidattaviksi. Mitään konkreettista työllisyysneuvoon liittyvää uutta esityksessä ei ole. Vaikuttavuus kokonaisuudessaan jäänee pieneksi.

Tornion kaupunki

9.6.2022

Tornio rajakaupunkina sekä koko Meri-Lappi yhteistä työssäkäyntialueena rajautuu Ruotsin valtakunnan rajaan. Naapurikaupungit rajalla ovat osa yhteistä työssäkäyntialuetta. Lainsäädännön uudistuksen yhteydessä tulee varmistaa, että yhteistyö työssäkäyntialueella ei kohtaa rajaesteitä, eikä rajayhteistyö naapurivaltion kanssa muodostu esteeksi. Alueella toimii useita yrityksiä, joiden työmarkkina- ja toimipisteverkosto ulottuu kahden valtion alueelle ja yhtenäiseen työssäkäyntialueeseen kuuluu myös Norbottenin kunnista mm. Haaparanta, Övertorneå ja Kalix. Rajaesteinä on tunnistettu mm. verotuskäytännöt, sosiaalietuudet ja tutkintojen sekä ammattipätevyyksien tunnistettavuus sekä julkiseen työvoima- ja yrityspalvelulakiin perustuvien tukitoimien tai palveluiden hyödyntäminen. Uuden lain valmistelussa myös nämä asiat tulisi ottaa huomioon.

Enonkosken kunta, Enonkosken kunnanhallitus 7.6.2022 § 133, Laurio Minna

8.6.2022

Enonkosken kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

TE-palvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tavoitteena on edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava, samoin tavoite, että laki mahdollistaisi joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Tavoite, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, palvelut tukevat nopeamman työllistymisen tavoitetta on sinänsä kannatettava.

Enonkosken kunta tuo huolenaan lakiuudistuksesta esille, että kun työllisyyspalvelut siirrettään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, tulisi työvoimapohjan olla vähintään 20 000 henkilöä. Teoreettisesti laskennallinen työvoimapohja ei tue mitenkään luonnollisia työssäkäyntialueita – erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla luonnollisella yhteistoiminta-alueella. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Työllisyysalueen tulee

muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue, koska luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle.

Lakiuudistuksen tarkoituksena on tehdä kuntia kannustava työllistämisen malli, yksinkertaistaen, että mitä vähemmän työttömiä, sitä vähemmän kunnan tulee työllisyyspalveluja rahoittaa ja myös toisinpäin. On huomioitava, että pienessä kunnassa on yleensä yksityrittäjiä tai pieniä yrityksiä, jonka mahdollisuudet työllistää ovat rajalliset tai työpaikat voivat sijaita pitkien etäisyyksien ja puuttuvien julkisen liikenteen päässä toisessa kunnassa. Yritysten mahdollisuudet työllistää ovat riippuvaisia taloudellisista suhdanteista, joihin kunnalla on äärimmäisen rajalliset resurssit mahdollisuus vaikuttaa. Tällä on suora vaikutus kuntien verotulokertymään. Uudessa mallista työllisyyspalvelut voivat olla pienille kunnille selkeä taloudellinen riski.

Erityisesti kunnille riski syntyy pitkään työttömänä olevien kohdalla, joilla saattaa olla myös sellaisia työllistymisen esteitä, jotka vaativat ensisijaisesti sosiaali- ja terveyspalveluita ja jossa työnhakija ei todellisuudessa ole edes työkuuntainen terveydellisten tai sosiaalisten syiden vuoksi. Tavoitteenasettelussa on perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen. Kuntien rahoitusjärjestelmää tulee muuttaa em. tilanteissa, mikäli kunnat joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden.

Kristinestads stad, Stadsstyrelsen **7.6.2022**
30.5.2022 § 71

I utkastet till regeringsproposition saknas incitament för företagen att anställa arbetslösa. De lokala utvecklings-/näringslivsbolagens roll i kopplingen mellan arbetssökande och företagen saknas. Utvecklings-/näringslivsbolagen bör tilldelas resurser för att matcha företagens rekryteringsbehov med de arbetssökande.

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Korkein hallinto-oikeus **7.6.2022**

Korkein hallinto-oikeus ilmoittaa kohteliaimmin, ettei se anna lausuntoa asiassa.

Savonlinnan kaupunki, **7.6.2022**
Kaupunginhallitus

Ensisijaisesti järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, koska myöskin työmarkkinavelvoitteen ja siihen liitetyn sanktiovelvoitteen kautta myöskin taloudellinen vastuu on jokaisella kunnalla. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet

edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. 20 000 työvoima on joka tapauksessa täysin keinotekoinen kriteeri.

Mikäli järjestämisvastuuta ei voida antaa kunnille, niin työvoima-alueiden muodostamisen perustana tulee olla työssäkäynti- ja asiointialueet. Esimerkiksi Etelä-Savossa Savonlinnan seutu muodostaa yhden selkeän työssäkäynti- ja asiointialueen, joka tulisi uudistuksessa muodostaa omaksi työssäkäynti- ja asiointialueeksi

Korsholms kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Malax kommun, Kommunstyrelsen 7.6.2022 6.6.2022 § 108

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Bureau Facility 6.6.2022

Koska esitykseni perustuu tarveharkintaan ja koko Suomen kannalta työvoimapalveluita parantavaan esitysmuotoon, on huomioitava myös kustannussäästöt lyhyellä aikavälillä. Työllisyyden edistäminen on dispersoitunut nyky -Suomessa enemmän ja enemmän toimialapalveluiden vastuulle. TE -toimistojen substanssi ei vaan ole riittävän dynaamista ja tuloksia hakevaa. Tehtävät ja velvoitteet on voitava nopeasti saattaa kuntasektorille. Toimimaton organisaatio ei tuota riittävästi tulosta ja hyvätkin hankkeet "puuroutuvat" liian akateemisen pohdiskelun alle. Asian johdosta on käynnissä useita prosesseja ja yritykset ovat nostaneet palvelutasoaan toimialapalvelu -yrityksissä. Budjetointi on saatava kuriin nopeasti ja varat ohjattava kunnille ja nopeasti.

Kronoby kommun 3.6.2022

Övriga anmärkningar om förslaget

Det är under all kritik att en för kommunerna mycket central reform inte bättre beaktar tvåspråkigheten i lagberedningsprocessen, utan att propositionen i sin helhet endast finns att tillgå på finska liksom utlåtandebegäran och dess frågor inte heller i sin helhet finns översatt till svenska på utlåtande.fi.

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutuskustannuksia. Muutuskustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutuskustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutuskustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Muutuskustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin. Me Kuntaliitossa näemme positiivisena, että kuntien tulevia ICT-muutuskustannuksia on aloitettu jo selvittämään yhteistyössä valtionhallinnon, Kuntaliiton ja kuntien kesken. Selvitykseen liittyvistä haasteista huolimatta selvitystyö pitääkin saattaa valmiiksi.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.